

جلد ثانی ٦٨٩

١١٨٧

طبعت هذه النسخة الشریفه فی عهد همایون

پادشاه سلیمان منقبت
دیهیم افروز مسند خلافت
سریر آرای ملك ودولت خاقان البرین
والبحرین خادم الحرمین الشریفین شهنشاه
جهان الا وهو السلطان الغازی سلطان
محمود خان ابن السلطان الغازی مصطفی خان
ابن السلطان الغازی محمد خان خلدت
خلافته وابد سلطانه
الی انتهاء الزمان

وفی ایام صدارت

صدر عالی جناب
دستور معالی نصاب ناظم
امور جمهور حافظ بلاد وثغور
تشریفساز مقام صدارت عظمی
رونق افزای مسند وکالت کبری
صدر اعظم وزیر افخم غازی علی
پاشا دام بالبر ذکره وفشا

وفی اوان حضرت

اعلم العلماء المتبحرین
افضل الفضلاء المتورعین
بحر زخار علوم شتی مسند نشین والا
فتوی کاشف مشکلات انام شیخ
مشایخ الاسلام مولانا السید
الشیخ مصطفی افندی دامت له
وقایة الربانی

فی قسطنطنیة المحمیة
سنه
١١٥٥

فهرست جلد ثانی

المجلد الثاني من لسان العجم

بسم الله الرحمن الرحيم

باب الذال المعجمة * معلوم اوله كه ارباب لغت جمع وتأليف ايتدكارى كتابلرنده ذال معجمه ايچون
مستقل باب ايتمدكارى بالكليه لسان عجمده اوائل كلمه ده ذال معجمه اولمدوغى ايچوندر واولدوغى
حالده شاذ مقوله سى او لمغله النادر كالمعدوم حكمنده اولور اقنوم عجم صاحبى ذرخش وذلالدن
غيرى واقع اولمامش ديدوكنه بناء ذال معجمه بابنى طى ايلمشلر وشرفنامه صاحبى ا نحق درت لغت
يازمش بو فقير آخر يرلرده بولدوغم لغتلرى جمع وترتيب اوزره بو محله ثبت ايلدم ﴿ في المفتوحة
ذرخش ﴾ سكون راء مهمله وفتح خا ايله يلدرمكه عربيده صاعقه ديرلر وبعض نسخه ده شمشك كه
عربيده برق ديرلر شمس فخرى بيت ازابر ابر فرمان اقبال او * بوقت بهاران بخندد ذرخش *
﴿ ذرع ﴾ سكون راء مهمله ايله بمعنى كوشهٔ كشت يعنى اكين كنارى عربيده زرع زاء معجمه ايله اكين
اككه راستاد رودكى بيت زرع وذرع ازبهار شد ظاهر * زرع كشتست وذرع كوشهٔ كشت *
﴿ ذوراق ﴾ سكون واو وفتح را ايله بر طعامدر اون ايله بشورورلر ﴿ ذافينو ﴾ كسر فا وسكون ياى
تحتانى وضم نون ايله براوتدر حكيم شيرازى بيت عرطنيثا ود ماغست وكتم * برك ذافينو
بداس وهم دتم * حزف وهم بدر حماسوس آمد * هم شنزغاز وافيوس آمد * في المكسورة
﴿ ذروه ﴾ طاغك اك سورى دپه سى كه جمله دن عالى اوله واكا بكزر نسنه لرك باشى دخى لاناهائنى
بيت بزركان آن محشر آپش سپاه * كشيدند تا ذروهٔ مهر وماه ﴿ ذيفنوس ﴾ سكون ياى
تحتانى وضم فا ونون ايله بر مشهور مطرب آديدر فلقراط شاه خدمتنده اولوردى حكيم عنصرى
بيت جهان ديده نام اوذيفنوس * كه كردى برآواى بابل فسوس * في المضمومة ﴿ ذلال ﴾ سريع

الهضم ولذيذ وصاف اولان صويه ديرلر عربيده زاى معجمه ايله در طالب آملى بيت چنان
بخار زمين تيره ساخت آب ذلال * كه قطره برلب جو ميكند نيابت خال ﴿ ذوش ﴾ بوزن
كوش بدطبع وتندخو معناسنه حكيم فردوسى بيت بانك كرد است اى بت سيمين * ذوش
خواندم تراكه هستى ذوش ﴿ ذكور ﴾ ضم كاف ايله دمشقى تمون ديرلر عربيده اناثك ضديدر خواجه
سلمان دلشاد خاتون وصفنده ديمش بيت اكر نبودى مرآت تو در لباس ذكور * زعفت نمودى
جمال چهره عيان * بغايت مصنع بيتدر ﴿ باب الراء المهملة المفتوحة مع الالف ﴿ را ﴾ قاج
معنايه استعمال اولنديغى مقدمه ده تفصيلا ذكر اولنمشيدى تكرارندن اجتنابا طى ذكر اولندى
انجق بونده زائده اولديغنه بر بيت ثبت اولندى حكيم انورى بيت هر آن مثال كه توقيع تو بر آن
نبود * زمانه طى نكند جز براى حنى را * بونده بورا اولسه معنايه خلل كلمز ﴿ راستا ﴾ كسر سين
وفتح تاء مثناة ايله اوكمك ستايش ومدح معناسنه در ابو المعانى بيت چو حسن خلق ترا ديده اند
خلق جهان * كنند وصف ترا راستاش وردزبان * وسكون سين ايله راست معناسنه اولور
آخرنده كى الف تحسين لفظ ايچون اولور امير خسرو بيت سوى راستا كرده فغفور جاست *
امير ختن سوى چپ كشته راست ﴿ راورا ﴾ سكون واو وفتح را ايله كرپى كه خار پشت وتسى
ورو ره دخى ديرلر عربيده قنفذ ديدكارى جانوردر استاد بيت رفتم بسوى خواجه ابو الفضل
ساوه * بر طمع انكه يابم از و وجه زر وسيم * روز دبكر چو شعر تقاضاى من شنيد * سر در كشيد
همچو راورا زترس وبيم * عماد الدين يوسف بيت كر سايهٔ عمود تو افتد بفرق او * سر در كشيد
بسينه عداوت چو راورا ﴿ راهنما ﴾ يول كوستريجى رهنما دخى ديرلر عربيده كه دليل معناسنه
مولانا طبعى بيت جز سايه درين راه كسى همره ما نيست * حضرى بجز از نقش قدم راهنما
نيست ﴿ رايكا ﴾ سكون ياى تحتانيله محبوب ومطلوب معناسنه حضرت مولانا قدس سره
بيت رايكا روى نمودست غلط افتادى * باش تا در طلب پويه جهان پيمايى ﴿ رخشا ﴾
سكون خا وفتح شين معجمتين ايله يلدريجى رخشيدن لفظندن صيغهٔ مبالغهٔ اسم فاعلدر في
استاد دقيقى بيت جمال كوهر آكينست چون زى قبلهٔ ترسا * كه رعيان ز راند رچنان چو كوكب
رخشا ﴿ رسا ﴾ فتح سين مهمله ايله ايكى معنايه در اول بسيار ووافر وكثير معناسنه مير نظمى
بيت بسلك خدم كرد رايم روا * چو من بنده كان درد را ورسا ﴿ رشا ﴾ شين معجمه ايله منازل قمردن
بر منزله نك اسميدر ﴿ رعنا ﴾ اول محبوبه ديرلركه محبوبلغن نازله كوستره عربيه وفارسيده مستعملدر
خواجه سلمان بيت كل رعنا چو سر نركس مخمور كردان * ديد در ساغر نركس مى حمراآورد *
ظاهر بودر كه صفت مشبهه صيغه سى در رعونتندن محبوبلره نسبت اولنمقدن معناى
مدح قصد اولنور ﴿ رنك بالا ﴾ يعنى رنكين صحيح رنك كل وسائر شكوفه ومتاع واثوابده استعمال
اولنور نته كم ديمشلردر * مصرع * بالاتر از سياهى رنك دبكر نباشد ﴿ رنكينا ﴾ سكون نون
وياى تحتانى وكسر كاف فارسى وفتح نون ثانيه ايله بمعنى شفتالو كذا في المجمع ﴿ روا ﴾
التى معنايه كلور اول بمعنى جائز شاعر بيت روادارى ز شمشير خطرناك * توان يك قطره دريارا
كنى خاك * ثانى رايج معناسنه استاد بيت همان نقد حكمت بمن شد روا * بحكمت منم
برهمه پيشوا * ثالث لايق معناسنه سزاكى حكيم خاقانى بيت دميده در شب آخر زمان

سپیدهٔ حشر * بخفتن توچو اصحاب کهف نیست روا * رابع حصوله گلمك که کام روا معناسنه
وله ایضا بیت این دم طلب که راحت ازین دم شود بدید * اینجا طلب که راحت ازینجا شود روا
* خامس یعنی قبول خواجه سلمان بیت یا اباعبدالله از لطف تو حاجات همه * چون رواشد
حاجت من کربراید هم رواست * سادس روان معناسنه در حضرت مولانا بیت می ویم ینور
شمس تبریز * او محوازلنه اونه مایم * امروز زمانه درخو رماست * هر وجه که رانیم روایم *
مجد همکر بیت پناه ملك جهان شهریار روی زمین * تویی که حکم تو بر آسمان روا باشد *
ضم را ایله عربیده خوبی منظر معناسنه درو کسر را ایله ینه عربیده ایکی معنایه در اول یعنی
سیراب یعنی صوارلمش ثانی دوه اوزینه یوك باغلادقلری ایپه دیرلر ل زما ع رهایندن
لفظندن مشتق فعلدر خلاص معناسنه اکثر ترکیب اولنوب برخبره مبتدا اولور رهایافت
ورها کردکبی ابو المعانی بیت چون بوی زلف یار رها کرد روزکار * در ملك صبر وقرارم
چها کرد روزکار ل رهنما ع راهنما کبیدر ابوطالب کلیم بیت صاحب قران وشاه جهان که
زبخت او * هر لحظه اش بعمر ابد رهنما شود ل مع الباء ل راتب ع کسر تاء مثناة ایله رزق
ونفقهٔ معینه ومعلومه عربیدر فارسیده دخی استعمال اولنور میرنظمی بیت این سخن بشنو مکن
هرکز جدل * هرکسی راهست راتب از ازل ل راهب ع کشیش نصارا بودخی عربیدر حکیم
خاقانی بیت لباس راهبان پوشیده روزم * چو راهب زن برآرم هر شب اوا ل رباب ع مشهور
سازدر عربیدر فارسیسی ششتادر اما بو عبارتله استعمالی شایعدر * خواجه حسین ثنایی
بیت زهره کو اصل شادمانیها * لولوی نغمهٔ رباب منست ل رتب ع سکون تاء مثناة ایله
دیرلك زندکانی معناسنه عربیده تعیش دیرلر میرنظمی بیت رواز ینجا ینقدر محنت مکش * باغم
ورنجی نباشد رتب خوش ل رسنتاب ع ایپ بوکجی رسن ایله تابدن مرکبدر تاب بونده
وصف ترکیبی اولور وله بیت فکر دل زلف وروی مهتابست * اندرین معنی دل رسنتابست ل
رقیب ع عاشق ایله معشوق اراسنده اولان انکل خواجه حافظ بیت زرقیب دیو سیرت بخدای
خود پناهم * مکر این شهاب ثاقب مددی کند سهارا * عربیده دخی بو معنایه استعمال اولنور
صاحب بهاء الدین زهیری بیت حبیبی فیك اعدای ضروب * حسود عاذل واش رقیب ل
رکاب ع پیاله معناسنه در که ساقی یه رکابدار دیرلر بعض نسخه ده شش پهلو بر نوع پیاله در ل مع التاء
ل راحت ع دکلمك آسایش معناسنه لفظ عربیدر فارسیده دخی مستعملدر ابو المعانی
بیت راحت طلبی از اختلاط مردم بکریز * شو راحت زوو زراه پی کم بکریز * خامش نشین
ونعرهٔ بیهودهٔ مزن * از خود بجوش چو باده واز خم بکریز ل راست ع اوچ معنایه کلور
اول صاغ جانب که صوله چپ دیرلر مولانا عائی بیت برارست شاه رخ دست راست * که ان
بر قدش جامهٔ بود راست * ثانی طوغری که مقابلی کجدر شیخ سعدی بیت کس ندیدم که کم شد
از ره راست * راستی موجب رضای خداست * ثالث لفظ مرکبدر را ایله است دن مثلا فلانه در
دیه جك یرده فلانراست دیرلر ترکیب اولندقده استك الفی حذف اولنور ل راسخت ع سکون
سین وضم خا ایله راستق طاشیدر ل رامشت ع ضم میم وسکون شین معجمه ایله ایکی معنایه در
اول یعنی رامش که عن قریب ذکر اولنور ان شاء الله تعالی ثانی خمسهٔ مسترقه نك دردنجی کونی

کونی اسمیدر ل رایت ع فتح یای تحتانیه ایله علم وسنجاق در الفك اثباتیله جائز وهمزهٔ مجتلبه ایله ده جائزدر ٣
ابو المعانی بیت رایت فتنه کشد زلف دلاویز ترا * تیغ سر تیز زند غمزهٔ خونریز ترا ل ربوت ع ضم
ضم با وموحده وواو معروفه ایله هد هد دیدکلری قوشدر ل رت ع چپلاق عریان معناسنه شمس
فخری بیت تیغ سر تیز تو که رزاشد * که بکین عدوت آمد رت * وخالی از پوشش یعنی
اثوابسز ل رخت ع سکون خاء معجمه ایله بش معنایه کلور اول اثواب وتجملات معناسنه
اسم عامدر طالب آملی بیت پکندن دل بمحبت زاهد نمیکشد * ساقی بیا که در کرو تست
رخت ما * ثانی یعنی راست ودرست شیخ نظامی بیت کر نوه بلندست وسیلاب سخت *
مپیچان عنان من از راه رخت * ثالث یعنی اسب یعنی آت وله بیت کره بردوال کمر کرد سخت
بجنك دوالی روان کرد رخت * رابع غم وغصه واندوه معناسنه در مولانا شهابی بیت دلم کشته
با فکر واندیشه یار * زدستم برون شد برخت اختیار * خامس طعام یکمرده یعنی بر آدمه کفایت
مقداری غدا اوله شهابی بیت زاندوه آتش بجان در زده * باب مهری از خامشی بر زده *
زده برد نطق من قفل سخت * دل بی نوا را زغم داده رخت ل رست ع سکون سین مهمله
ایله اوچ معنایه کلور اول یعنی صف شمس فخری بیت همیشه تا که باشد سرو وسوسن *
ببوستان بر کشیده هر یکی رست * حکیم فردوسی بیت نمیکردم از بر و بوم رست * پدر
بر پسر بر همی راه بست * ثانی رستن لفظنك ماضی سیدر قورتلدی دیمك اولور کاهی
مصدر استعمال اولنور خلاص معناسنه شیخ اوحدی در جام جم بیت خویشتن دار
وباش رست آیین * که یسار تو ناظر اند ویمین * ثالث یعنی زمین ومکان وموضع حکیم فردوسی
بیت طلابه برون بر طلابه بجست * بخون غرقه کشت ان همه بوم ورست * فرهنك
جهانکیری ده صفه وایوان معناسنه ومجمع الفرسده یعنی محکم روایت اولنمشدر ل رشت ع
سکون شین معجمه ایله ایکی معنایه در اول ولایت کیلانده برشهر آدیدر بیه پس دخی دیرلر انده
دختران ایو طومان باغی طوقورلر شاعر بیت دخترانی که ساکن رشتند * همچو طاوس مست
میکردند * از پی مشتری بهر بازار * بند تنبان بدست میکردند * ثانی یعنی خاك قرالاوی
بیت چون نباشد بنای خانه درست * بیکمانم که زیر رشت آیی * حکیم زجاجی بیت کس
از روز بد چون تواند کریخت * خصوصا که بر سر فلك رشت ریخت * مجمع الفرسده بریندن
آیریلوب دوکلن نسنه یه ده دیرلر ونسخهٔ میرزاده طو زوطبراق معناسنه مرویدر ل رفت ع رفتن
لفظنك ماضی سیدر مقابلی آمد در شیخ سعدی بیت هر که آمد عمارت نوساخت * رفت منزل
بدیکری پرداخت وکاهی رجوع وعودتی ممکن اولمایان نسنه بیاننده ایراد ایدرلر وله بیت جهان
چون رفت دیکر یافت نتوان * عنان زندکانی تافت نتوان ل ریت ع سکون یای تحتانی ایله
زندکانی یعنی دیرلك میرنظمی بیت زندکی وبوده در رزق سب * مرده شدن به که چنین ریت بد *
ل مع الجیم راتیانج ع کسر تاء مثناة ونون وفتح یای تحتانیه ایله چام صقزی راتیانه لفظندن معربدر
ل رانج ع کسر نونله نارچیلدر که باب النونده ذکر اولنور ان شاء الله تعالی ل رایج ع کسر
یای تحتانیه ایله پکر اقچه وغیری که سره دخی دیرلر پکمز اقچه یه ناسره دیرلر لفظ عربیدر فارسیده
دخی مستعملدر ل رخج ع فتح خا ایله چرکین وزشت وبدخوی وسکون خا ایله کنج وزنی اوزنده

جاڭ درمیرنظمی بیت قضارا بوده اندم دزکشوده * یکی طبعش چورویش رنجه بوده فی رنج فی
سکون نونله اوچ معنایه در اول بمعنی بیماری یعنی خستهلك حضرت مولانا بیت کفت من رنجش
همیدانم که چیست * چون سبب دانی دوا کردن که چیست * ثانی زحمت ومشقت معناسنه
شیخ سعدی بیت کیمیاگر بغصه مرده ورنج * ابله اندر خرابه یافته گنج * ثالث بمعنی
رنك یعنی لون شاه داعی شیرازی بیت رنج بارنج آتشین از عشق اوست * میفروزد روز وشب
از نار اوست فی رواج فی رایج ومقبول ومطلوب معناسنه میرنظمی بیت رواج یافته
نظم بالتفات وپسند * اگر دهد بنظر امتیاز شاه بلند فی رونج فی فتح واو وسکون نونله قیون
بغرسقی که قیمهات وبریج ایله طولدروب بشوررلر که چرغند وچکرا کند دخی دیرلر عربیده عسیب
دیدکلری درکذا فی المجمع فی مع الخاء * راخ فی بوزن کاخ ایکی معنایه در اول ظن وگمان معناسنه ابوالمعانی
بیت ندارم راخ بامن چرخ کردون دوستی دارد * باین علت که از روز ازل بختم سیه بوداست *
ثانی بمعنی غم واندوه حکیم فردوسی بیت دوکوششش بخنجر که حور راخ کرد * دل مرد توران
پرازراخ کرد فی راسخ فی ضم سین ایله راسخت مرقوم معناسنه درود دخی کوسه آدمه دیرلر
وعربیده کسر سین ایله کوسج آوریمنی پرلو وکوکلی طامع مرادی یوکسك وعظیم اولدوغن بیاندر
جبل راسخ دیرلر ومحکم ومتین که راسخ الارکان دیرلر وتکمیل مواد ایتمش اهل علم وفاضله دخی
راسخ العلم دینلور فی رخ فی ایکی معنایه کلور اول ناله وانین بیمار خواجه عمید لوبکی بیت صبا
مثال در آیینه شاد وخرم وخوش * بحاکبوس جنابش صد وراز غم ورخ * ثانی بمعنی شکاف
یعنی یارق حکیم سوزنی بیت توشاد بادی وازاد بادی از غم دهر * عدوت مانده زبار عنا وغم رخ رخ
فی مع الدال راد فی بش معنایه کلور اول سخی وجوانمرد معناسنه استاد عسجدی
بیت اگر نعمتم نیست یاهست خرم * اگر نعمتم نیست یاهست رادم * استاد رودکی
بیت حاتم طایی تویی اندر سخا * رستم دستان تویی اندر نبرد * نی که حاتم نیست باجود
توراد * نی که رستم نیست در جنك تومرد * ثانی شجیع ودلاور معناسنه حکیم اسدی بیت
وفاخود کن ودرع رادی بپوش * کمان از خرد ساز وخنجر زهوش * ثالث فرهنك
جهانگیریده حکیم ودانا وخردمند رابع سخنگوی وشاعر وادیب خامس مجمع الفرسده دیوار حولی
معناسنه درکه رادخانه دیرلر فی رادد فی ضم دال ایله انیشلی ویوقشلی یوچاپر وچمنلی موضع
معناسنه حکیم فردوسی بیت نسیله براد دهمید اشتی * شب وروز در دشت بکذاشتی *
ودخی سخی وجوانمرد معناسنه شمس فخری بیت بعدل وداد مسی دید درجهان شاهان *
چون او ندیده چشم سپهر عادل وراد فی راستاد فی سکون سین وفتح تاء مثناة ایله وظیفه ور
واتبه معناسنه حکیم فردوسی بیت خدایا نخواهم زتوراستاد * چوجودت همه را وظیفه
بداد فی رافد فی کسر فا ایله فرات ایرماغنه دیرلر ابوالمعانی بیت سرشکم کشته چون جیحون
ورافد * گرفته روی عالم همچو دریا فی رامنادورامیاد فی کلاهما بکسر المیم ایکی معنایه در
اول مطیع ومنقاد معناسنه ثانی مشهور فارسیه نك یکرمی سکزنجی کونی اسمیدر فی رانباد فی
سکون نون وفتح باء موحده ایله بمعنی رامنادورامیاد مرقوم کذا فی المجمع فی راود فی ضم واو ایله
پشته پشته اولوب چایر وچمنلی اولان یره راود مرقوم معناسنه استاد عسجدی بیت الاتازی

الاتازی از که بدیدست وراسد * بکوه اندرون رزد از شیخ وراود * استاد لطیفی بیت همه راود
بود کوه وزمینش * نباشد دیولاخ وشوره خرد فی راوند فی فتح واو وسکون نونله مشهور
کوکدرا علاسی ولایت چینده اولاندور ومدیارنده دخی اولور چکری تازه ایدوب حرارت تن دفع
ایدر وصفرایی اخراج ایدر غایتله نافع ومعتبردر اکثر مسهل اشربه لرده استعمال ایدرلر فی راوید فی
کسر واو وسکون یاء تحتانیه ایله اشتر غاز دیدکلری اوتدر امکدان دیدکلری اغاجك کوکیدر
ضمغیدر اولور فی راه آورد فی ارمغان اکثر مسافرتدن ولایتلرینه کلان کمسنه لر احبابه وکبارانه
ارمغان ویردکلری اجلدن راه آورده دیدیلر وبو معنای مصطلحی ده یول ایله حرکت ایلدی یعنی برقاعده
دپرندی دیمك اولور ابوالمعانی بیت صبا از کوی جانان بار آورد امده برما * حیات تازه بخشیده
ببوی زلف مشکینش فی راهبند فی ایکی معنایه در * اول راهزن یعنی یول کسیجی * ثانی بمعنی
باجدار فی راه نورد فی یورغه وزیاده اشکون آته صفت ایدرلر معنای ترکیبی یول دورجی دیمك
اولور آت وصفنده بیت اسب تازی بود چندان ره نورد * وقت رفتن میرساند چرخ کرد *
فی رپدورپود فی کلاهما بضم الباء الفارسیة براوتدر که اوتلیان حیوانی مست ایدر کذا فی فرهنك
حسین وفایی فی رد فی تخفیف ایله راد لفظندن اختصار اولنمشدر حکیم فیلسوف وعاقل
وعالم معناسنه حکیم فردوسی بیت یکی انجمن ساخت با بخردان * هشیوار وکار آزموده
ردان وله بیت بپرده دراست این سخن رازجوی * به پیش ردان آشکارا بکوی *
ودلاور وبهادر معناسنه وله بیت سیاوش رد ورابراد رتویی * بکوهر زسالار برتر تویی * عربیده
دال مشدده ایله منع ودوندرملك معناسنه درمیرنظمی بیت نیامد پسندم سخن ردکرد * که باب
قبولش بروسد کرد فی رزد فی سکون زاء معجمه ایله اکول وبسیار خوار معناسنه ابو شکور بیت
زدیدار خیزد هزار آرزو * زچشم مست کوبند رزدکاو فی رژد فی زای فارسیله ده اول معنایه
مروید وله بیت زدیدار خیزد همه آرزو * زچشم مست کوبند رژد کاو فی رزرود فی
سکون زاء معجمه وضم راء مهمله ایله ماوراء النهرده برارمق آدیدر کذا فی المجمع فی رساید فی
فتح سین مهمله وکسر یاء تحتانیه ایله ریم آهن تور کیده موربوق عربیده خبث الحدید دیرلر شمس
فخری بیت چو آهنکری شکر جود تو کوید * بکون درون زر شود هر رساید
فی رستاد فی سکون سین وفتح تاء مثناة ایله بمعنی راستاد مرقوم یعنی وظیفه وراتبه کذا فی
فرهنك جهانکیری فی رشنواد فی سکون شین معجمه وضم نونله همای بنت بهمن شاهك ایام
سلطنتنده سرعسکری بر پهلوان آدیدر منقولدر که رومیلردن برمقدار لشکر کلوب همانك
ولایتنه چاپدیلر سرحدیکاری مقابل اولوب جنك ایلدیلر رشنواد که هم سرعسکر وهم سرعسکر
زاده ایدی رومیلر جنکنه کلوب داراخلد متنده رشنواد لشکری همایه عرض ایلدکده همای
دارایی کوردکده بمه لرندن سود قیمادی تفصیل احوال شهنامه ده مسطوردر بو محلده حکیم
فردوسی بیت یکی مردبد نام اورشنواد * سپهبد بد وهم سپهبد نژاد * بفرمود تا برکشد
سوی روم * بشمشیر ویران کند مرز وبوم فی رصد فی اول قیوددر که ارباب هیأت برعمیق قیو
قازدیروب ایچنه کیروب آسمانه نظر ایدرلرتا که نجوم ثوابت وسیارهنك سیر وحرکتلری نه منوال
اوزره درکوروب کتابلره یازرلر اکا زیج دیرلر سال بسال اندن تقویم استخراج ایدرلر حالا استعمال

اولنان زیج اولغ بکك رصدیله استخراج اولنانلدر ﮔ رعد ﭼ سکون عین مهمله ایله کوك
کورلدیسنه دیرلر اهل هیأت دیرلرکه زمیندن صعود ایدن بخار ودخان میان ابرده محتبس
اولوب چقمق اقتضا ایتدکده بولودی خرق ایدر صدا اندن اولور وقوللرینه دلیللری رعد اکثر
ایام بهارده واقع اولدیغی درکه فصل بهارده ارضك بخاری چقدیغیدرکه آنکله دخان هوایه
صعود ایدر اما اهل شرع سحابه موکل اولان ملکك اسمی رعددر بولودی امر خدای جهان آفرین
ایله سوق ایتدکده بولوتدن صدا ظاهر اولور دیرلر نظم مبین ده ویسبح الرعد بحمده بوکا دلیل قطعیدر
ﮔ رغند ﭼ فتح غین معجمه وسکون نونله صدای وحوش وسباع عموما وآواز پارس خصوصا
استادرودکی بیت کرد روبه یو زواری یك رغند * خویشتن راشد بدر بیرون فکند ﮔ رکبند ﭼ
سکون کاف فارسی وفتح باء موحده بعده سکون نونله فصاد طسمه سی که فصد محلنده قوله بغلرلر
لفظ مرکبدر رك ایله بنددن میرنظمی بیت کف رکزن بسیمین بازو پیوند * در اندم رشته جان
کرد رکبند ﮔ رکید ﭼ کسر کاف فارسی وسکون یای تحتانیله عم والمدن ویاخود دریغ وزحمتدن
آهسته ونرم سویلمکه دیرلر حکیم فردوسی بیت بگفت این وتیغ ازمیان برکشید * زخون
سیاوش فراوان رکید ﮔ رمد ﭼ فتح میم ایله کوز آغریسی مرید روفارسیده دخی مستعملدر
میرنظمی بیت رمد عارض شده درچشم بینا * زدرد حسرتش بگریست تنها ﮔ رند ﭼ
سکون نونله بوزن بند بمعنی تراشد یعنی تراش ایدر یونار دیمکدر حکیم انوری بیت بشغالی
ازو فرو رندد * بس چوزنار برمیان بندد ﮔ رند ﭼ بوزن بند یدی معنایه کلور اول بمعنی سخن
حضرت مولانا بیت گفتار کند یدکر وهیچ امان نیست * مجید مجید براستیزه مرند ید
ثانی رندیدن لفظندن اسم مصدر اولور تراش یعنی یونمق معناسنه اغاج اولسون غیری اولسون
حکیم انوری بیت روزکارت جکر نخواهد داد * خصم کو روز وشب جکر میرند * ثالث خوشبو
نسنه یه دیرلرنه اولورسه حکیم سوزنی بیت چو تند باد اجل کشت جان سپار عدوت * توجان
فزای بروی نکار وباده ورند * رابع بمعنی کرد یعنی توزکه خاك رند دیرلر استاد رودکی بیت چونور قبله
زردشت نوردوزخ تو * نشسته کردوی اند رزمشك غالیه رند * سیف اسفرنکی بیت سمند
ترا باددر نوبهار * زکافور جولان دهد خاك رند * خامس بمعنی ربودن وزدیدن یعنی قاپمق
واوغورلمق حضرت مولانا بیت نفس موشی نیست ازخود لقمه رند * قدر حاجت موشی را
عقل دهند * سادس برمقدار آجی اولان نسنه عموما مثلا هلیله ومازو وانار قبوغی کبی که اغزی
بورشدرر سابع دفنه یعنی خصوصا که عربیده حب الغار دیرلر ﮔ رنك برآرد ﭼ یعنی شرمنده
کند خجیل ایدر وخجیل اولور بو برکلمه درکه هم فاعل وهم مفعول اولور حکیم انوری بیت باغ وجود
از بهار عدل توچونان * رنك برارد نکارخانه چین را ﮔ رواد ﭼ بوزن سواد پشته اولان
محله دیرلر مجمع الفرسده ارمق کناری که سبزه زار اوله ودخی بولانق آقن صویه دیرلر ضم رایله ده
روایت اولنمشدر ﮔ روان آورد ﭼ یعنی عاقل ودانا واهل تجرید کذا فی المجمع معنای ترکیب
صاحب ریاضت اقتضا ایدر نشکم میرنظمی بیت علایق بریده زدنیای دون * روان آورد شد
باعلم مقرون ﮔ ره آورد ﭼ بمعنی راه آورد مرقوم ابوالمعانی بیت بر ده جان دهد ماینچنین
ره آوردش * پیام وصلت جانان که آمده به نسیم ﮔ ره نورد ﭼ بمعنی راه نورد مرقوم غایت سرعتله

٥ سرعتله یوریجی آت حکیم فردوسی بیت چرانند کرکس اندر نبرد * چمانند چرمه ره نورد
ﮔ ریبد ﭼ سکون یای تحتانی وفتح باء موحده ایله بر صحرا اسمیدرکه ایرانیلرك تورانیلر ایله مشهور
جنکی اول صحراده واقع اولمشیدی حکیم فردوسی بیت چو کودرز نزدیك ریبد رسید *
برابر سپه را فرود آورید ﮔ مع الراء المهمله * راستکار ﭼ طوغرو ایشلی واعمال صالحه صاحبی
ودیندار ومستقیم معناسنه ودخی هرایشنه قادر وصنعتنده ماهر دیمکدر ﮔ رام اردشیر ﭼ
برشهرك اسمیدرکه اردشیر بنا ایلمشدر کذا فی المجمع ﮔ رامشکر ﭼ میمك ضمی وکسریله ده جایز
وسکون شین وفتح کاف فارسیله بمعنی خنیاکر مطرب ونغمه پرداز معناسنه مسعود سعد سلمان
بیت عجب کر فلك شود مجلس * ماه ساقی وزهره رامشکر ﮔ رامشخورا ﭼ کسر میم وسکون
شین وفتح خاء معجمتین وواو معدوله ایله موسیقیده بر نوا آدیدر ﮔ رامر ﭼ فتح میمله بوزن ساغر
برشهر اسمیدرکه اندهن نظیر کوزه وابریق ایدرلر کوزه رامری وابریق رامری دیرلر غایت
پسندیده ومقبوللدر کذا فی المؤید اما مجمع الفرسده کسر میمله ضبط اولنمشدر ﮔ راه آور ﭼ
یعنی یولجی معنای ترکیب یول کتوریجی دیمك اولور میرنظمی بیت چو راه آوربوم آمد
زسویش * رسد بوی وفا جانزاز کویش ﮔ راهبر ﭼ قولاغوز عربیده دلیل معناسنه معنای
ترکیب یول ایلدیجی دیمك اولور خلاق المعانی بیت برین صفت که توکم کرده طریق نجات *
زپیروی بزرکان راهبر یابی ﮔ راهدار ﭼ بمعنی باجدار ودخی راهزن یعنی باج آلیجی ویول کسیجی
معناسنه در راه بند دخی دیرلر ﮔ راهکذار ﭼ سکون ها وضم کاف فارسیله یول اوغراغی وصو
کچیدی معناسنه که راه یول وکذر کذشتن لفظندن صیغه امر در وصف ترکیبی اولور ابوالمعانی
بیت سیل سرشك چشم حزین راهکذار نیست * در بحر خون کشتی تن راقرار نیست *
ﮔ راهکستر ﭼ ضم کاف فارسی وسکون سین وفتح تاء مثناة ایله زیاده اشکون آته وقاطره
ودوه یه دیرلر زین الدین سنجری بیت دران ره چنان راهکستر براند * که وهم ازپیش چند منزل
بماند ﮔ راهوار ﭼ یعنی یورغه آت که چاپقون دخی دیرلر میرنظمی بیت ریز اورا هوار خوش
رفتار * بود درپی صبا ناید غبار ﮔ رخشکر ﭼ سکون خا وشین وفتح کاف فارسیله بمعنی
خنیاکر وله بیت ساخت دران مجلس عشرت فزا * بود درور خشکر خوش نوا ﮔ رخوکر ﭼ
ضم خا وفتح کاف فارسیله یمالوریجی ویرتق کوزیجی که رفوکر ورکوکر دخی دیرلر ﮔ رزو ﭼ سکون
زاء معجمه وضم باء موحده ایله باغ بودایه جق کوچك اکری دمورکه طهره دیمکله معروفدر رزاوزم
چبوغی وبریدن دن مشتق اسم فاعلدر ﮔ رزمکیر ﭼ سکون زا ومیم ویای تحتانی وکسر کاف
فارسیله شهور سال ملکی دن اون برنجی کونك اسمیدر میرنظمی بیت بروز رزمکیر مشو رزم
ساز * بکلشن رو وبزم عشرت بساز ﮔ رستار ﭼ بوزن دستار دستکار لفظندن اختصار
اولنمشدر شاه ناصر خسرو بیت کرهمی کوید که یك بد رابدی هم یك دهم * بازچون کوید که هرکز
بدکنش رستار نیست ﮔ رستکار ﭼ سکون سین وتا وفتح کاف فارسیله بمعنی خلاص یافته
شیخ نظامی بیت سکالنده کاروان وقت کار * زدشمن بدشمن شود رستکار * ونیکوکار معناسنه
حکیم فردوسی بیت بترس ازخدا ومیازار کس * ره رستکاری همینست وبس ﮔ رشك آور ﭼ
سکون شین وکاف موقوفله حسود معناسنه در بعض محلده غیرتجکی معناسنده استعمال

اولنور ابوالمعانی بیت رشکم اید چون به بزم یار با اغیار بود * هرچه باد آباد یا اغیار یا خود
میکشم ﴿ رفتار ﴾ یورمك وصالنمق معنالرینه مثال اول مولانا عرفی بیت میروی با غیر
ومیکویی بیا عرفی توهم * لطف فرمودی برو کین پای را رفتار نیست * مثال ثانی ابوالمعانی
بیت بعاشق جور کردن شیوهٔ دلدار می باید * کشد کر چشم خونی خنجر پرکاری باید *
خرامیدن نداند هر سهی قد از سر عشوه * بان حسن کاوسو زا بچنین رفتار می باید ﴿ رفو کر ﴾
ضم فاو فتح کاف فارسیله یرتق دیکیجی وکوزه یجی معناسنه وله بیت شود دست تمنای وصالت *
رفو کر چاك چاك سینهٔ دل ﴿ رکو کر ﴾ اول کاف عربی ثانی کاف فارسیله بعنی رفو کر مرقوم
﴿ رمیار ﴾ سکون میم وفتح یای تحتانیله چوبان معناسنه در رامیار دخی دیرلر کذا فی فرهنك
جهانکیری بو معنایه حکیم نزاری قهستانی بیت منم رمیار بابت ای رمیده * که سازم خاك پایت کحل
دیده ﴿ رنجبر ﴾ کار وکسب ایدن کسنه معنای ترکیب زحمت چکیجی اکرچه بر ضم بایله کرك
ایدی که بردن لفظندن مشتق اسم فاعل اولور لکن تلفظده نوع ثقلت اولمغین بایی مفتوح ایلدیلر
﴿ رنجور ﴾ خسته وعلیل معناسنه مثال اول میرزا فصیحی بیت خون میچکد ز ناله فصیحی مکر
اجل * پیکانم امشب از دل رنجور میکشد * مثال ثانی ابوطالب کلیم بیت شب تاریك وبیم وراه
بس دور * ازان کردیده ام زینکونه رنجور * وابنه زحمتنه مبتلا اولانه دیرلر میرنظمی بیت مکن
باری بهر رنجو روا پشت * که کردد مر ترا رسوای عالم ﴿ رنك آور ﴾ حیله کار وتخییل اولانه ده
دیرلر وصحیح لونی اولان نسنه یه ده دینلور ﴿ روار ﴾ محبوسه خدمت ایدنلر یعنی زندانلار کذا
فی المجمع ﴿ روزنك سر ﴾ سکون واو وکاف وفتح زا ونون وسین ایله باشده اولان استخوان نرم ترکیده
کسر ئین ایله ایك دیرلر ﴿ ره آور ﴾ راه آور مرقومدن اختصار اولنمشدر ﴿ رهبر ﴾ راهبر
مرقومدن مخفف در قولاغوز معناسنه خواجه حسین ثنائی بیت رهنمای رهی که سخنیٔ آن *
هر قدم پای رهبر اندازد ﴿ رهدار ﴾ مختصر راهدار مرقومدر ابوالمعانی بیت زده راه دل وصبرو
شکیبم * دو چشم شوخ او رهدار بودست ﴿ رهکذار ورهکذر ﴾ راهکذار مرقوم کبی در خواجه
حسین ثنائی بیت چون ابر درنثار بهر درکه بکذری * تا حشر بهره یابد ازان رهکذار دوست *
﴿ رهوار ﴾ راهوار مرقومدن مختصر در یورغه آت معناسنه میرخسرو بیت به ارعنان
ادب درکشم درین میدان * که نه تشیب وفرازش بپای رهوارست ﴿ مع الزاء المعجمة ﴾ ﴿ راز ﴾
بدی معنایه کاور اول سر معناسنه کرکسه قولا اولسون بیت کنکر طاقش بزبان دراز *
پیش فلك کفته سخنهای راز * وکرکسه فعلا اولسون بیت چو آمد برین روزکار دراز *
سپهر آن زهر کس که میداشت راز * کلا الحالتین معنای اختفا لازم اولمغین مقابلی آشکار
اولور نته کیم بو بیتده واقعدر بیت کذشت اندران روزکار دراز * که میکرد کس آشکارا وراز *
کاهی مبالغه قصد اولنور راز نهان دیرلر ثانی رنك درلون معناسنه رنکین اتمکه امر ایدوب راز
دهی دیرلر فخر کورکانی بیت همیرفت اززمین بر آسمان کرد * توکفتی چاك جامه راز میکرد *
ثالث بعنی خار پشت یعنی کرپی ملك الشعرا حکیم روحانی بیت چون کردسوی روز وشب تار
رکنا ز * درخس کشید روز سر از بیم شب چو راز * رابع با حق ایله یاپان دیواره دیرلر استاد
عسجدی بیت بیکی ذیرهمه فاش کند راز حصار * ودبرو کرده بود سنك بجای کل راز * کذا

اولمش مفتوح اولسه نا موزون اولور ﴿ مع الغین ﴾ ﴿ راغ ﴾ طاغ دپه سی وطاغ اتکی اولمق اوزره ٨
روایت اولنمشدر شمس فخری بیت کرباد خلق کنی اندر میان دین * چون باغ در بهار شود کوه
ودشت راغ * بو بیتده ن سبزه زار وتفرجکاه اولق مناسب در اسد اطیفی بیت کجا باغ بودی
همه راغ بود * کجا باغ بینی همه زاغ بود * وصحرای سبزه زار ودامن کوه معناسنه حضرت مولانا
بیت ای نوبهار حسن بیا کان هوای خوش * بر باغ وراغ وکلشن وصحرا مبارکست * کذا فی
فرهنك جهانکیری ومجمع الفرسده زمین نشیب وفراز که چمنزار وشکوفه زار اولوب مرغزار
وتفرجکاه معناسنه در خلاق المعانی بیت تا بران مرکب توپی سپرد * همه تن روی کشته
لالهٔ راغ * ﴿ مع الفاء ﴾ ﴿ راف ﴾ اطبا بسباسه دیدکلری دارو در بوبارس دخی دیرلر ﴿ رجاف ﴾
فتح جیمله آواز کوس معناسنه در کذا فی فرهنك جهانکیری ﴿ رف ﴾ اورا یجنده دیوان
مخلد قلری انسیز تخته که عربیده وترکیده رف دیرلر مولانا هاتفی در معراج حضرت رسول
علیه الصلوة والسلام بیت هما نجا براق ازدویدن بماند * که روح الامین از پریدن بماند *
پس انکاه رفرف کرانبای شد * رف خانهٔ مکمنش جای شد ﴿ رفاف ﴾ فتح فایله حنا
معناسنه میرنظمی بیت به پیرایه خودش تزیین کردند * دو دستش با رفاف رنکین کردند *
﴿ مع القاف ﴾ ﴿ راوق ﴾ کویج بالندن صیزیلوب اقان صاف بالکه عسل مصفا دیرلر
ترکیده رواق بال دیرلر شمس فخری بیت نکر که چون بود احوال عیش آن بد بخت * که شهد
فائق اوشدرزر اوق کوذ آب * وشرابك وشربتك سوزیلوب صاف اولاننه دخی دیرلر
خواجوی کرمانی بیت ای ساقیٔ سوقی بیاران آفتاب راوقی * باشد که در چرخ آوریم ان ماه
سیمین ساقرا * وصاف شرابه دیرلر خواجه سلمان بیت وانکه زر آوق عنی پیشش آورم *
قرابهٔ زجاجیٔ راوق فشان چشم * اصل فارسیسی راوکدر کاف فارسیله تعریب ایدوب راوق
دیدیلر ﴿ رزدق ﴾ سکون زاء معجمه وفتح دال ایله بعنی صف که رسته دخی دیرلر مثلا بر بری
یاننه طورمش آدم وصره ایله دیکلمش اغاج وامثالی نسنه لرده استعمال اولنور
﴿ رق ﴾ جیران دریسندن وقیون وکچی دریسندن پرداخت ایدوب کاغد کبی ایدرلر اوزرینه
یازویازیلور ابوالمعانی بیت میشود حال دل افتاده ظاهر کر رسد * خاکپایش راوق
رق داد خواه عاشقان ﴿ رمق ﴾ فتح میمله بقیهٔ روح دیدن قسمی بیك بیت با کم از
کشته شدن نیست ازان میترسم * که هنوز م رمقی ماند وقاتل برود ﴿ رواق ﴾ چارطاق
وقپواو کارنده اولان سچاق وصوندرمه وبعض دیرك اوزرنده قپواوکارنده اوستی اورتیلی ایدرلر
خواجه حافظ بیت رواق منظر چشم من آشیانهٔ تست * کرم نما وفرود آکه خانه خانهٔ تست
﴿ رونق ﴾ سکون واو وفتح نونله لطافت وپراشق معناسنه شاعر بیت غمکین نشود طبع کل از
نالهٔ بلبل * فریاد که ار ونق بازار کریمست * وحسن وزینت معناسنه خواجه حافظ بیت
رونق عهد وشبابست دکر بستانرا * میرسد مژدهٔ کل بلبل خوش الحانرا * میرنظمی
بیت رونق حسن توای رشك جهان * کرده آشفته نکه دیدهٔ جان * ﴿ مع الکاف ﴾ ﴿ راك ﴾
قوچ که ایری بوینوزی اولور کندوکبی قوچ ایله جنك ایدر منصور شیرازی بیت بتافت بازوی
حکمت به پنجهٔ قوت * زموی کردن شیر ژیان قلادهٔ راك * فرهنك جهانکیریده کاسه

معناسنه ده‌رو بدر ؎ رامك ع برترکیبدر دفع اسهال ایچون ایدرلر مازو و پوست انار وصمغ
وعسل ایله ایدرلر ؎ راوك ع فتح واو ایله صافی وسوزلمش شراب وعسل وشربت وغیرهم
معربی راوق در بمعنی بادهٔ صاف ظهیر فاریابی بیت بکذشت ماه روزه بخیز و مبارکی * پرکن قدح
زباده کارنك وراوکی * بو معنایه اثیر الدین آخسیکثی بیت همی تا بیفزاید از دیزرامش *
همی تا بیفزاید از راست سلك * دلت همرهی زهی باد دائم * کفت همدم باده باد راوك
؎ رجعك ع سکون جیم وفتح عین مهمله ایله ککرمك آروغ وآجل معناسنه رچك دخی دیرلر
؎ رچك ع ضم جیم ایله ککرمك رجعك معناسنه طیان مرغزی بیت ببندد دهان خود از
فرط بخل * که برناید از سینه اورجك ؎ رستاك ع سکون سین وفتح تاء مثناة ایله بوزن
افلاك اغاج دیبندن تازه بتن فلسکه عربیده علیان دیرلر تحفة الاحبابده شین معجمه ایله مرویدر
؎ رمزك ع سکون میم وفتح زای فارسیله اوچ معنایه در اول مجمع الفرسده کناه ایتمك
معصیت معناسنه ثانی بمعنی لغزیدن یعنی سورچمك عربیده زحلوقه دیرلر ثالث فرهنك
میرزا ابراهیمده بمعنی انداختن برافق معناسنه در ؎ رك ع غضب وتهور ودخی حدت طبعدن
کند وکندو ایله سویلنمك زای فارسیله ده مرویدر کذا فی المجمع بو معنایه میرنظمی بیت بکن
زندکانی بلطف وخوشی * که بدخلق باشد رك وسرکشی ؎ رمك ع بوزن نمك بمعنی رمه
یعنی سوری هر نوع حیوانك کذا فی المجمع ؎ رنك لاك ع للك بویاسندن اولان سرخ رنك
معناسنه در ترکیب اقتضاسیله رنك معلوم ولاك للك درکه عربیده وترکیده للك دیرلر ؎ مع الکاف
الفارسی * رامشك ع کسر میم وسکون شین ایله رامشکر لفظندن ترخیم اولمشدر مغنی
ومطرب معناسنه ؎ رشك ع سکون شین معجمه ایله غیرت وحسد معناسنه میرزا حسابی
برحسابی رشك دارد مدعی خوش حالتست * رشك می بو دست برحسرتکش دیدارهم *
حضرت مولانا قدس سره بیت یك دهان خواهم بپهنای فلك * تا بکویم وصف آن رشك
ملك * بر نوع حسددر نامردود واردر ترکیده کونی وعربیده غبطه دیرلر زیرا حسد ایله غبطه‌نك فرقی
بودرکه حسد آخرك نعمتی زوالنی استمك وغبطه آخرك نعمتی کبی کندونك دخی اولدوغن استمکدر
شمس فخری بیت حاتم طی و برمك اندرکو و * از تو کشتند غرق خوی ورشك * و بر معناسی
دخی تخم سپش معناسنه در ابو الخطیر بیت مخرج کند جهنم دهنش * محشر رشك سپش
پیرهنش * سپش کسر سین ایله بذر قطونا در ؎ رغنك ع فتح غین معجمه وسکون نونله کوز
اوجی معناسنه وکوز اوجیله باقمه دیرلر میر نظمی بیت کشته حال دلش بشیوه تباه *
که برغنك دکر نکرد نکاه ؎ رك ع طمرعربیده کسر عین ایله عرق دیرلر خواجه حسین ثنائی
بیت فسردهٔ که بخصم تو کرد خون دکر * رکش درون جکر کرد کارچوبهٔ تیر * وله بیت رکزن
ازهرو کم که کاوش کرد * جای خون کوهر منذ آب کرفت * و بداندیش اولانه بدرك دیرلر پرامز
صانچی دیمك اولور ؎ رنك ع اوتوز اوچ معنایه کلور ۱ معروفدر لون معناسنه محتشم
کاشی بیت صد رنك بو العجب هست در حسن لیك ازانها * بالاتر از سیاهی بالای چشم ابرو *
۲ حصه ونصیب معناسنه حکیم سنایی بیت انده خال وغم غم بکذار * تا شوی شاد خوار
وبرخوردار * چون زرت باشد از تو جوید رنك * چون بوی مفلس از تو دار دننك * رضی

رضی الدین نیشابوری بیت درشای منت ازان رنکست * کر تو بودی کرم همی آید * ٩
۳ بمعنی عیب حکیم سنایی بیت نفس تست انکه کفر ودین دارد * لاجرم چشم رنك بین داری *
٤ بمعنی رنج ومحنت حکیم سنایی بیت آنکه بیرنك زد ترانیرنك * هم تواند که داردت بی رنك *
٥ بمعنی قوت استاد عنصری بیت بعد زاهمان جامهٔ جنك داد * پلنك در آ کاه را رنك داد *
استاد فرخی بیت مبارزی که بمردی چیره دستی ورنك * جوار یکی نبود در میان بیست هزار *
٦ بمعنی جان روح معناسنه استاد عسجدی بیت چو آمد که زادن زن فراز * بکشکینهٔ
کرمش آید نیاز * من وزن دران خانه تنها وبس * مرا کفت کای شوی فریادرس * اکر
شو رپای بجنك آوری * من مرده را باز رنك آوری * ۷ بمعنی شترقوی که نتاج ایچون
بسلرلر یعنی دیشی دوه‌یه اشورمق ایچون استاد فرخی بیت کاروانی بیسرا کم داده جمله
بارکش * کاروانی دیکرم بخشید بختی جمله رنك * ۸ الثون معناسنه شیخ نظامی بیت
یکی انکه سیران مکوشند سخت * که ترسند ازایشان ستانند رخت * دکر انکه تا سیری
آید بجنك * دودستی زند تیغ بر بوی رنك * ۹ بمعنی نفع حکیم خاقانی بیت ببوی از تو
شدم قائم وهمی دانم * که هیچ رنك مرا از تو جز که بوی تو نه * ۱۰ بمعنی حالت واحوال ابو العباس
بیت زفروغش بشب تار شده نقش نکین * زسر کنکره بر خواند مراد رنکا * ۱۱ بمعنی
چاره که نزاکت ایله اوله حکیم اسدی بیت من آورا چکویم چه رنك آورم * که تا دست وی زیرسنك
آورم * ۱۲ طمع وامید معناسنه که رنکی بدو دارد دیرلر استاد عنصری بیت بهیچ نروی
تادران نه بینی سود * بهیچ کس نروی تادران نداری رنك * ۱۳ بمعنی ژنده که بالی خرقه
وجامه در اثیر الدین اخسیکثی بیت ازان پوشی تو رنك ای ازخدا دور * که تا کویندت این مرد
خدا ایست * بو معنایه میرخسرو بیت اکر بارنك پوشان صفا یکرنك شد مردی * چنان
باید که از خاطر دورنکی را برون آرد * ۱٤ بمعنی طرز وروش ومانند وشبیه حکیم ازرقی بیت
بریخت برك کل مشکبوی پروین رنك * چو شکل پروینی برآسمان کشیده اشکال * ۱۵ بمعنی
بزکوهی یعنی طاغ کچیسی حکیم سوزنی بیت تا شاخهای خود بکمانت کنند وصل * تیر ترا بدیده
پذیرنده غرم ورنك * حکیم اسدی بیت بنقاشی نوك تیرخدنك * تهی کرده صحرای چین
راز رنك * اثیر الدین اخسیکثی بیت جهان روبهٔ دستان چه سك بود که کند * بعهد توز ع
درون شیری وبرون رنکی * ۱٦ بمعنی مکر وحیله رفیع الدین لبنانی بیت برنك عارض
ودستان زلف بردی دل * که هست مایهٔ جادو دو چیز حیات ورنك * حکیم ازرقی بیت
مشعبد آمد وآواز داد در دل کوه * چو وهم مرد مشعبد همی نماید رنك * ۱۷ بمعنی رستق
یعنی بتمك مثلا خود رو اولان نباته خود رنك دیرلر حکیم ناصر خسرو بیت رنك جو خوردن
کرفت لالهٔ خود رنك * شش مه تنبول خو زدد دارد دندان * ۱۸ بمعنی خوبی وبیکی حضرت
مولانا بیت چون کم نشود سنکت چون بد نشود رنکت * بازار مرا دیده بازارد کررفتی *
۱۹ بمعنی خوشی استاد فرخی بیت بهزار اسب فزون از دو هزار اسب کرفت * همه را تر شده
از خون خداوندان تنك * رنك از وزهمه کرد دو بی رنك شود * چون برآرامکه شیر بکرداند
رنك * ۲۰ بمعنی خجلت وشرمندکی کمال اسمعیل بیت زناز کی رخ معنیٔ او چنان روشن * که رنك

آرداز اولالههای نعمانی * ۲۱ بمعنی خون یعنی قان میر خسرو بیت شاهان که بکینه برستیزند *
شمشیر کشند ورنك ریزند * ۲۲ رونق کار معناسنه ۲۳ بمعنی مایهٔ اندك بوایکی معنایه
استاد دیمشدر بیت رنك دارد کار عاشق با غم عشق حبیب * تاب غم کار بهر بی برد و بار و رنك
نیست * ۲۴ زر و سیم دزدی ۲۰ قمار معناسنه بوایکی معنایه استاد منوجهری بیت رنك
سیم وزر کند هر جا که یابد دست رس * با خصوص ان کج عمل چون رنکبازی میکند * ۲۶ والی
وخداوند ۲۷ بمعنی بد بوایکی معنایه منجیك بیت انکه شاه ورنك او ممدوح باشد در جهان *
هر که فکر رنك دارد دائما بیند زیان * ۲۸ فرهنك جهانکیریده نقطه معناسنه ۲۹ شیرین
کار ۳۰ بمعنی خلاخل ۳۱ خشم که تجالتدن عارض اوله ۳۲ بمعنی شرم وحیا ۳۳ خیانت
معناسنه مسطوردر ﴿ رنکارنك ﴾ الوان یعنی هر رنکدن بولنه شیخ سعدی بیت روضة
ماء نهرها سلسال * دوحة سجع طیرها موزون * آن پر از لالههای رنکارنك * وین پر از میوه
های کوناکون ﴿ رواك ﴾ بمعنی رواق غالبا روا قدن تجیم اولنمشدر ﴿ مع اللام * راه کل ﴾
موسیقی ده بر نوا اسمیدر استاد منوجهری بیت قمریان راه کل ونوش لبینان دانند *
صلصلان باغ سیاوشان باسر دستاه * باغ سیاوشان وسر دستاه دخی اسم نوادر ﴿ ربل ﴾
فتح با موحده ایله سروه بکزر بر اغاجدر خزانی اولمز ﴿ رسل ﴾ فتح سین ایله دوه سوریسی
قطار اولیوب هر بری یکند و باشنه کزه ﴿ رطل ﴾ سکون طا ایله بر مقدار وزن معیندن عبارتدر
ترکیده بطمان دیدکلری در اصل فارسیسی مندر رطل عربیدر هر ولایتك مخصوص رطلی
وار در اطبا ادویه ده استعمال ایدرلر یوز یکرمی سکز درهمدر رطل عراقی و رطل بغدادی دخی دیرلر
حلبده یدییوز یکرمی درهمدر شامده التییوز درهمدر غزه ده طقوز یوز درهمدر سائر ولایتلرك
دخی مخصوص رطللری واردر و کسر را ایله طلو جام شرابه دیرلر ﴿ رنجال ﴾ سکون نون و فتح
جیمله طعام معناسنه درکذا فی الادات ﴿ مع المیم * رازبام ﴾ سکون زا و فتح با موحده ایله رازیانه
معناسنه درکه بادیان دخی دیرلر کذا فی فرهنك جهانکیری ﴿ رام ﴾ اون معنایه کلور اول
مطیع و منقاد و فرمانبر معناسنه که معروف و مشهوردر ثانی شهور فارسیهنك یکرمی برنجی کونی
اسمیدر بوایکی معنایه مسعود سعد سلمان بیت رام روز ست و بخت ودولت رام * ای دلارام
خیز ودرده جام * ثالث ویسهنك عاشقی رامیندر رابع عیاش وخوش وقت معناسنه
بوایکی معنایه از کتاب ویسه ورامین بیت تهی خوش زندکانی بود و خوش رام * که خود در
لفظ ایشان خوش بود رام * خامس مجمع الفرسده نام پادشاه سند اولق دخی مرویدر سادس
فرهنك جهانکیریده بمعنی آرام حضرت مولانا بیت جلوهٔ میکرد بیك غمزه او * فتنه نمود و
دو جهان رام داد * سابع بمعنی روان حکیم فردوسی بیت بسوی ظفر کردم ان تیر رام *
بدان تا بدوزم زبا نش بکام * ثامن بر شخص نامیدر که چنکی اختراع ایلمشدر حکیم خاقانی بیت
کرچه تن چنك شبه ناقهٔ لیلی است * نالهٔ مجنون ز چنك رام براید * تاسع شادی وخوشی
حکیم اسدی بیت سپهبد ازان کفتها کشت رام * که پیغام بد نابدید و حرام * عاشر
هندوستان مملکتنده بردهنك اسمیدر استاد فرخی بیت ان کرد نیکونام که اندر دری رام *
با پیل همان کرد که با کرك و کرازی * و زبان هندیده بر ذی شوکت پادشاه اسمیدر استاد فرخی

۱۰ بیت کاهی بدریا درشوی کاهی بجیحون بکذری * کهرای بکریز د ز تو که رام و که خان که تکین *
بو مصراعده هب پادشاه آدلریدر ﴿ رتم ﴾ سکون تا مثناة ایله بر معهود نسخه ایچون
پر مغه بغلد قلری ایلك معناسنه ابو المعانی بیت رشتهٔ جان راهمی بستم چو در وقت وداع * تا بیاد
خاطر آرد رتم انکشت کردهام ﴿ رخم ﴾ سکون خا معجمه ایله قرتال دیدکلری بیوك سیاه
آوجی قوشدر ﴿ رزم ﴾ سکون زا معجمه ایله ایکی معنایه در اول جنك که محاربه و مقاتله
معناسنه خواجه حسین ثنایی بیت مردیش روز رزم نسبت مرد * از برادر بخواهر اندازد *
ظهیر فاریابی بیت چاکرانت بکه رزم چو خیاط نند * چونکه خیاط نیند ای ملك کشورکیر *
بکز نیزه قد خصم توهی پیمانند * تا ببرند بشمشیر و بدوزند بتیر * ثانی بمعنی همه و هیزم یعنی اودن
و فتح زا ایله بمعنی رزیدن رنك کردن یعنی بویامق نفس متکلم اولور رنك ایدرم دیمك اولور شیخ
نظامی بیت برانکس که جانش باهن کرم * بسی جامها در سکاهن رزم * سکاهن کسر سین ایله
سیاه رنك معناسنه در ﴿ رسام ﴾ سین مشدده ایله اسم خاصدر اول کسنه ایچون که اسکندرك
تدبیریله آیینهٔ کیتی نمانك فولادین دوزمشدر نته کیم شیخ نظامی بیت چو پرداخت رسام
آهنکرش * بصیقل فروزنده شد پیکرش * و دخی بهرام کورك خدمتنده اولوردی بر استاد
نقاش نامیدر وله درهفت پیکر بیت هرچه کردی بدین صفت بهرام * بر خورش
مینکارشی رسام * واسم عامدر رسم ایدیجی معناسنه ﴿ رسم ﴾ قانون و قاعده و طرز و اسلوب
معناسنه لفظ عربیدر فارسیده ده استعمالی شایعدر ابو المعانی بیت ناز و عشوه دلبرانرا کرچه
بد رسم قدیم * کشتن عاشق ترا عادت شد این رسم دکر * جمعی رسوم کلور جمعی دخی استعمال
اولنور طالب آملی بیت منم که بکسر موشید در بساطم نیست * رسوم ساخته در طرز
اختلاطم نیست ﴿ رفم ﴾ فتح قافله یازلمش و نشان اولنمش معناسنه ابو المعانی بیت قضاکه
درد و غم در ازل رقم کرده * برای صورت حسن ترا قلم کرده ﴿ رم ﴾ اوج معنایه کلور اول
ڤ سوری معناسنه حیواناتدن هر نه سوریسی اولور رسه رمه دخی دیرلر استاد بیت زهر سو رم
آهو و رنك وغرم * زدلها دم کل زد آیینه کرم * کرم ضم کاف فارسیله رنج وغصه معناسنه در
دیکر بیت بر آغشان نیستان وعیش * رم شیر هر سو از اندازه بیش * و مجمع الفرسده انسان
جمعنه ده سوری معناسنه استعمال اولنور حکیم خاقانی بیت لطفی ز تو در عقول یك خیل *
رمزی ز تو در فحول یك رم * وله بیت مهتران به که درشت نه نرم * که درشتی صفت فحل
رم است * ثانی کوشت دهان یعنی اغزك داخل وخارجنده اولان ات معناسنه استاد رودکی
بیت آرزومندان شدهٔ تو یکود * که بر سد نان پارهٔ بت برم * ثالث بمعنی نفرت واورکمك معناسنه
که رمیدن لفظندن صیغهٔ امر و وصف ترکیبی اولور رکن الدین یکرانی بیت زمن رم میکند
آهوی مستش * نمیدانم چه سان آرم بدستش ﴿ ممم مشدده ایله عربیده اوج معنایه در اول
بمعنی خوردن ثانی بصلاح آوردن چیزی ثالث بمعنی کریز ﴿ رمارم ﴾ ایکی معنایه در اول
بمعنی مقابل و برابر حکیم ناصر خسرو بیت بسیار مکوی هرچه یابی * باخار مدار کل رمارم *
ثانی بمعنی کوناکون حکیم انوری بیت تقریر ظل دولت چند انکه کم کنی به * زان فتنهٔ دمادم
زان آفت رمارم ﴿ رهانجام ﴾ فرهنك میرزا ابراهیمده اثواب سفرکه مرکب ولوازم سائره

معناسنه اما مؤيد الفضلاده انجق مرکب معناسنه مرویدر بومعنایه شیخ نظامی
بیت تنورانچنان کرم در بندنان * ره انجام را کرم ترکن عنان * وجه تسمیه اولدرکه ره انجام
نهایته ایرشدیجی وآخری ایلرو کتوریجی دیمك اولور ومرکوب دخی یولی نهایته ایرشدیجی در
آنکیچون ره انجام دیدیلر کذا فی المجمع ل رهام ع هاء مشدده ایله ایرانی برمبارز آدیدر حکیم
فردوسی بیت زده برکشیده همه یکسره * چو رهام وکرکین ایر میسره ل مع النون * راتیان ع
کسر تاء مثناة وفتح یای تحتانیله جام ساقری که راتیانه دخی دیرلر ل رازبان ع سکون زاء
معجمه وفتح باء موحده ایله راز ایله باندن مرکب برلفظدر اول کمسنه یه دیرلرکه ارباب حاجاتك
سوزلرین سلاطینه ووزرایه عرض ایلیه حکیم فردوسی بیت بکفتند با رازبان راز خویش *
نمودند انجام وآغاز خویش ل رازن ع فتح زاء فارسیله راز مرقوم معناسنه یعنی خرمن یرنده
غله چاچی ل راستین ع سکون سین وکسر تاء مثناة ایله واقع حال وحقیقت احوال معناسنه
عبد الواسع جبلی بیت دردل اعدای ملك توز یادت کردرنج * شادی تطهیر این شهزادکان
راستین * بوبیت تهنیه سو رختان اولمق کرکدر ل راسن ع فتح سین مهمله ایله بر اغاچدر
پیلکوش دخی دیرلر جمیع قبرجماره واغریلره نافعدر خصوصا برودتدن حاصل اولان اوجاعه
ومفرح ومقوی قلبدر حکیم انوری بیت دربوستان کفته من کرچه جای جای * باسرو یاسمین مثل
سنبر وراسن است ل رافدان ع کسر فا وفتح دال ایله نهر فراتك شط ایله جمعنه دیرلر زیرا رافد
نهر فرات اسمیدر الف ونون ادات جمعدر نهرفرات ایله نهر مراد ایکیسی دخی ارض روم طرفندن
چیقوب آذربایجان اوه سنده جمع اولوب بر بیوك صو اولور واندن اکین وبیرة الفرات وعانه
اوکلرندن واندن حله یه اوغرایوب چقوب بصره یه قریب قورنه دیدکلری محلده شط ایله ملاقی
اولور رود دریامثال نهر عظیم اولوب بصره اوکنده دریایه قاریشور اول محلده جزر ومد واقع اولور
ل رام برزین ع ایکی معنایه در اول نام آتشکده در حکیم فردوسی بیت بران نامهٔ مهر
زرین نهاد * بره وبد رام برزین نهاد * ثانی بر پهلوان نامی اوله وله بیت سپاهی بزرك
ازمداین برفت * بشد رام برزین سوی جنك تفت ل رامیتن ع کسر میم وفتح تاء مثناة
وسکون یای مجهوله ایله ایکی معنایه در اول ولایت بخاراده شهره ایکی فرسنك یرده واقع
بر بیوك قصبه نك اسمیدرکه اون پارہ قریه دن زیاده یی مشتملدر خواجه علی رامیتنی که کبار مشایخ
نقشبندیه دن عزیزان لقبی ایله مشهوردر اول قصبه دندر بونظمی بیورمشلردر بیت خواهی که
بحق رسی بیارامی تن * واندر طلب دوست بیارام ای تن * خواهی مدد از روح عزیزان
یابی * پا از سر خود ساز وبیارامیتن * ثانی سکون میم وکسر تا ایله بر مخترع الحان چنکی
اسمیدرکه رام ورامی ده دیرلر خلاق المعانی بیت چنین شراب وچنین ساقی بنکریزد * زمطربی که
بپر چنك رامتین دارد * وعبد الواسع جبلی بیت برفلك برداشته خورشید جامه وانکهی
بر سما بنواخته ناهید چنك رامتین ل رامش جان ع خسرو پرویز باربدینك اوتوز ایکی الحانندن
بر لحن نامیدر شیخ نظامی در وصف باربد بیت چو کردی رامش جان از روانه * ز رامش جان
فدا کردی زمانه ل ران ع اویلق عربیده فخذ دیرلر میرنظمی بیت بزیر ران شده اسب
مرادش * همه کام جهان اودست دادش * ودخی راندن لفظندن صیغهٔ امر ووصف ترکیبی

ترکیبی اولور کامران کبی خواجه سلمان بیت تو خورشید جهانتابی همه جا میرسد تیغت *
کهی بر شرق می تابی کهی بر غرب می رانی ل راندن ع سورمك معناسنه مصدردر حکیم خاقانی
بیت جرب وشیرین نعمت دنیا * بمکس راند نش نمی ارزد * چغتایده سورماك دیرلر بلا
واو تلفظ اولنور واو مجرد ماقبلنك ضمه سنه دلالت ایچون کتابت اولنور اول تقدیرجه سرمك
لازم کلور سبعهٔ سیاره ده بهرام شاه مانی نقاشه خطاب ایدوب نکته سور کیل دیدیکی یرده
بیت نکته سور کیل که حاصل اولاش کام * کیم تاییب سین کرایستادینك بهرام *
ل رانین ع کسر نون وسکون یای تحتانیله چقشیر وتومان وشلوار معناسنه درکه ران
اویلق در ویا یای نسبت در ونون نسبتی تأکید ایچوندر حکیم خاقانی بیت کرملخ رانیست
بر پاموزهٔ زرین شاه * ران اور انین زیبا بر نتابد پیش ازین * شاعر دیمشدر بیت چراپیچد
مکس دستار وفوطه * چرا دارد ملخ رانین دیبا * عربیده رانات دیرلر ل راهبان ع
کسرها وفتح باء موحده ایله جمع راهب اولور وسکون ها ایله یول بکچیسی دیمك اولور ل راه جامه
دران ع موسیقی ده برنوا اسمیدر شرح وتفصیلی ره جامه دران ذیلنده عن قریب ذکر اولنور
انشاالله تعالی ل راه حاجیان ع یعنی کهکشان ترکیده حاجیلر یولی دیرلر روم اوغریسی ده
دیرلر ل راهداران ع یعنی باجدارلر میرنظمی بیت راهداران راه او بربسته اند * از پی
خود یکدیکر پیوسته اند ل راهدان ع یول باچی دلیل معناسنه راه ایله داندن مرکب
لفظدر ل راه دین ع کسرها ایله یعنی شریعت محمدی صلی الله علیه وسلم میرنظمی بیت
چار یار پاك واصحاب کزین * هر یکی شد رهنمون راه دین ل راهزن ع سکون ها ایله ایکی
معنایه در اول حرامی قطاع طریق معناسنه در چغتای لسانده قراقچی دیرلر سبعهٔ سیاره ده
بهرام شاه دلارام فراقندن بدحال اولوب امور سلطنت اختلال بولدوغی یرده بیت هم
قراقچی اوراتتی هر ساری قول * بند بولدی الار قولیدین یول * ثانی بمعنی سرود کوی
مطرب معناسنه در مقام موسیقی یه راه دینلدوکی عن قریب ذکر اولنور انشاالله تعالی خواجه
سلمان بیت کسی بدولت عدلت نمیکند جز عود * ز دست راهزنان ناله در مقام عراق *
ل راهنمون ع بمعنی راهنما یعنی یول کوستریجی عربیده دلیل چغتای لسانده یولدامق دیرلر
سبعهٔ سیاره ده منا جاتده کلور بیت اول زمان لطف بیرلا قولدا قولوم * دخی اوز جانبیکغه
یولدا یولوم ل راهوان ع بمعنی راهبان مرقوم یعنی یول بکچیسی ل راهن ع فتح ها ایله قزلجق
اغاجی در وکسرها ایله عربیده رهن ایدیجی معناسنه اولور ل رایکان ع یای تحتانینك سکونیله
وکسریله ده جائزدر ایکی معنایه کلور اول ضد کران درا وجوز معناسنه خواجه سلمان بیت
رایکان در قدمش چون سر وزر باخته ام * سرچرا بر من دلخسته کران میدارد * ثانی بی عوض
وبی مشقت الهکین نسنه معناسنه در اصلی راهکان ایدی ها حرفی یایه ابدال ایلمشلردر حکیم
سنایی بیت هیچ طاعت یابد از ما همچنین بی علتی * رایکان ما آفریدی رایکان مادر پذیر *
ل ربون ع ضم باء موحده وواو معروفله اهل دکان وارباب صنایع سفته دیدکاری معنایه در
یعنی ابتدا واقع اولان بیع وشرا وبیع وشراده اولان فائده یه دیرلر ابو المعانی بیت نقد جان دادم
براه عشق یار * من چنین بازارها کردم ربون * ودخی بر متاع ایچون بهاسندن علی الحساب

ويريلان اقچيه ديرلر كذا في السامي وفرهنك ميرزا ابراهيمده بمعنى بيعانه يعنى اجيره اجرتندن
پيشين ويريلان اقچه وبويتلرى مدعاسنه دليل ايراد ايلمش استاد دقيقى بيت اى خريدار
من ترا بدو چيز * بتن وجان ومهر داده ربون * ميرخسرو بيت خصم تو در رزم بمردا خوار *
ديده ربون داده دل مرد كار لغ رخشان مع رخشيدن لفظندن مبالغه ايله اسم فاعلدر زياده
يالدره يجى ديمك اولور شمس فخرى بيت چو كشت كار من از اهتمام بخت روا * چو كشت
اخترم از اوج خرمى رخشان * بو معنايه ناصر الدين بلخى بيت رخ رخشان او خورشيد جان
باد * لب لعلش حيات جاودان باد لغ رخشيدن مع سكون خا وكسر شين ايله يالدره مق
درخشيدن لفظندن مخففدر وروخش مرقوملك آت معناسندن غيرى معنالريله مترادفدر
لغ رخيدن مع كسر خا وسكون ياى تحتانيله صولومق مثلا اغر نسنه قالدردقده وياخود
سرعتله يوريدكده وسكرتدكده يوريلوب نيز نيز نفس ويرمكه ديرلر ابو المعانى بيت زيبار
دور غم كشتم زبون * از براى ان رخيدن ميكنم لغ رخين مع كسر خا وسكون ياى تحتانيله
اوكندن كه چفت آلتى در اكا غا وشنك دخى ديرلر مير نظمى بيت سزايست بد جاى خامه
همين * بد سنتش شود يا عصا يا رخين لغ ردان مع جمع رددر عاقلان وعالمان وعارفان
معناسنه استاد عنصرى بيت سخنور كه راى ردان آورد * سخن بر زبان روان آورد *
لغ رزان مع فتح زاء معجمه ايله ريزيدن لفظندن صيغهٔ فاعلدر دوكيجى ودوكلجى معناسنه وفصل
خزانده دوكيلن يپراغه ديرلر مير نظمى بيت منه ساغر از دست وقت خزان * بهار كهن بود
برك رزان * وبو معناسى دخى اوزم چبوغيدر خواجه سلمان بيت هر كه در دهر كشد سر ز
تو چون شاخ رزان * پايمال ستم وغصه شود چون انكور لغ رزبان مع سكون زاء معجمه وفتح
باء موحده ايله باغبان معناسنه رز اوزم چبوغيدر بان معلوم در لغ رزين مع كسر زاء معجمه ايله
استوار ومحكم معناسنه كه راى رزين ديرلر عربيده ايكى معنايه در اول بمعنى آرميده ثانى
كران وكرانمايه معناسنه در لغ رسان مع رسيدن لفظندن اسم فاعلدر ايرشيجى ديمك اولور
شيخ سعدى بيت مرا بخير تو اميد نيست شر مرسان * وشاعرك برى ديمشدر بيت
من نديدم ز تو قدم كرمى * كر تو ديدى سلام من برسان لغ رساندن مع ايرشمك معناسنه
مصدر لازمى در شيخ نظامى بيت ان رساندا نچه بود شرط پيام * وين شنيد هر چه بود
شرط كلام لغ رسانيدن مع ايرشدرمك مصدر متعدى در ابو طالب كليم بيت بدل كردم
بمستى عاقبت زهد وريائى را * رسانيدم باب از عمى بنياد تقوى را * خواجه سلمان بيت
همى رسد سخن من بهر كه در آفاق * ولى سخن كه تواند بمن رسانيدن لغ رستن مع قورتلمق
وخلاص ونجات معناسنه خواجه سلمان بيت نميخواهم ازين نوبت ز توبه توبهٔ كلى * بدست
شاهدان كردان ز دست زاهدان رستن لغ رسن مع فتح سين ايله ايپ عربيله مشتركدر
ابو طالب كليم بيت شهاب دائما ز رشك راى روشن او * همى به پيچد بر خود چو تاب داده
رسن * لشيخ بهاء الدين العاملى بيت من فى لم يعشق الوجه الحسن * قدم الرحل اليه والرسن
لغ رسيدن مع ايرشمك معناسنه مصدر در كمال خجندى بيت امن با تو كى رسد انجا *
بادر از هرهٔ رسيدن نيست * عربيده وصلت وچغتاى يتيكاج ويتشكاج دخى ديرلر فرهاد نامه ده

نامه ده فرهاد وصفنده كلور بيت يتشكاج هجر شرحى زار بيغلاب * ايكى كوز ايلايان خونبار
بيغلاب لغ رشكين مع سكون شين وياو كسر كاف ايله برشيئه غبطه ايتمكه وغيرت اظهار
ايلمكه ديرلر رشك غيرتدر تركيبده كونى ديد كارى معنايه آخرنده اولان ياى نسبت در ونون
نسبتن تأكيد ايدر لغ رشن مع سكون شين ايله اوج معنايه در اول نام فرشته در كه روز
رشنده واقع اولان تدبير امور ومصالح اكا متعلقدر ثانى شهور فارسيه نك اون سكزنجى كونى
اسميدر مسعود سعد سلمان بيت روز رشن است اى جوان دلربا * شاد بنشين وبجام
مى كران * ثالث مؤيد الفضلاده بمعنى كزيدن وكزيدنكى اما حركتى اشعار اولنمامش
وعربيده ايكى معنايه در اول دوكون طعامنه وضيافته دعوتسز وارمغه ديرلر ثانى كوپك باشنى
بظرف ايچنه صوقمغه ديرلر لغ رغنين ورغين مع اول بوزن كج بين ثانى بوزن دفين كلاهما
بمعنى رانين يعنى شلوار وچقشير كذا فى المجمع شاعر ديمشدر بيت بخفت وبندر غنينش
كشاده * كه خوان وصل بر ياران نهاده لغ رفان مع فتح فا ايله بمعنى زعفران ونسخهٔ وفائيده فاء
مشدده ايله بمعنى شافع اولمق مسطور در يعنى شفاعت ايديجى لغ رفتن مع كتمك در رواج
معناسنه اميناى نجفى بيت رفتن نكو نبود جور فتى ببزم غير * خواهى بنوش باده وخواهى
نماز كن * چغتاى لسانده ايتكان ديرلر كسر همزه ايله سبعهٔ سيارده بهرام خنى جاريه ايله
عيش ايندوكى پرده بيت باده كيم ايتكان اختيار ايلدين * نه عجب چيقسا هرنه بار ايلدين *
ايتكان كيدين ديمكدر لغ رقان مع فتح قافله قنا يعنى حنا بعض نسخه ده زعفران معناسنه
منقولدر لغ رقصيدن مع سكون قاف وكسر صاد ايله سماع ايتمك معناسنه رقص عربيله
مشتركدر اوينامق معناسنه خواجه سلمان بيت وه چه خوش مى آيدم در وقت رقصيدن كه
سرو * دسته ادر دوش بيدوار غوان مى آورد * وخواجه حافظ بيت رقصيدن سرو وحالت
كل * بى صوت هزار خوش نباشد لغ رقون مع ضم قافله بمعنى رقان مرقوم يعنى حنا لغ ركان مع
كاف عربيله يعنى خود بخود كفتن غضب وتهور محلنده كند وكند وايله سويلمك تركيده صوقرنلق
ديرلر زاء فارسيله ده مرويدر لغ ركبان لغ سكون كاف فارسى وفتح باء موحده ايله قويوق دم
معناسنه مير نظمى بيت اكرافتد بدستت نقد دلده * سپيد ونازك ان ركبان فربه *
لغ ركردن مع سكون كاف فارسى وفتح زاء معجمه ودال ايله فصد ايتمك يعنى قان المق لغ ركزن مع
سكون كاف فارسى وفتح زا ايله فصاد يعنى قان الجى معناسنه اسم فاعل اولور حكيم شفائى
بيت چو ركزن ساعد سيمين او ديد * بخود چون طعمه زين انديشه پيچيد * بحيرت پاى در كل
ماند فصاد * كه از كل ازدستش نميداد * زمژكان تاكهانش سايه بردست * فتاد
وارغوانش از سمن جست لغ ركيدن مع كسر كاف وسكون ياى تحتانيله خود بخود سويلمك
ركان مرقوم كبى كذا فى المجمع لغ رمان مع اوركك واوركنس رميدن لفظندن مشتقدر
لغ رموان مع سكون ميم وفتح واو ايله چوبان معناسنه لفظ مركبدر رمه كه سوريدر وان بان
معناسنه كوزه ديجى ديمكدر تركيب اولندقده هاء علامت حذف اولنمش لغ رمون لغ ضم ميمله
بمعنى ربون مرقوم يعنى سفتهٔ ارباب حرف كذا فى المجمع لغ رميدن مع كسر ميمله اوركمك
وبر نسنه دن نفرت ايلمك عربيده جفل ديرلر چغتاى لسانده ايا قاق واو يا قاق دخى ديرلر

وسیسکاغاك ده دیرلر سبعهٔ سیارهٔ نوایی که مؤلف کتابدر دوش کورب اویاندوغی محلده دیو
بیت سوز توکانکاج قاشیده ابیراویتوم * بولوبن شاد سیسکانیب قوپتوم * اما حق بودرکه
باکلمك معناسنده در ﴿ رنجن ﴾ سکون نون وفتح جیمله اسهال اواش معناسنه در ﴿ رنجیدن ﴾
اینجنمك وآزرده خاطر اولمق ولی دشت بیاضی بیت ای سوی غیرهر نفس ازدیدن دکر *
وی هرنکاه باعث رنجیدن دکر * وزحمت چکمك معناسنه ده کاور چغتای لسانده یالقیماق
دیرلر ﴿ رنجین ﴾ سکون نون ویای تحتانی وکسر جیمله صبان اوقینك قاپچی معناسنه در
﴿ رندیدن ﴾ سکون نون ویای تحتانی وکسر دال اول ایله صیرمق واغاج تراش ایلمك
وکورك ایله باجلق قازیمق معنالرینه وعموم اوزره نسنه تراش ایلمك معناسنه مؤید الدین
بیت کام جام من که خنده یدنش * کرد شیرین ان شکر رندیدنش * وفرهنك میرزا ابراهیمده
یعنی خرامیدن مسطوردر ﴿ رنك آوردن ﴾ یعنی بحالت چکمك وخجالتدن غضبناك اولمق
کذا فی شرفنامه ﴿ رنکرزان ﴾ ایکی معنایه در اول یعنی برك رزان یعنی وقت خزان
یپراق صارارمقدن عبارتدر ثانی رنکرزك یعنی بویاجینك جمعی درعربیده صباغین معناسنه
خواجه سلمان بیت برك رزانیك بزرآ دست نوشته * کانکس که چنین رنك کند رنکرزانست *
﴿ رنکزن ﴾ سکون نون وکاف فارسی وفتح زایله بویاجی معناسنه لفظ مرکبدر رنك اوریجی
دیمك اولور میرنظمی بیت بپیش رنکزن آمد سیاهی * بکفت روی مرا کن خوش
سپیدی * بکفتا رنکزن این کار دشوار * بجا خوش میشو دروی پایدی ﴿ رنکین کمان ﴾
یعنی قوس قزح حکیم خاقانی بیت خیل سحاب ازهرطرف رنکین کمان کرده تلف * باران
جو تیر برهدف دست توانا ریخته ﴿ رنکین ﴾ بر رنکه متصف اولان نسنه درکه رنکینده
مبالغه قصد اولنمش اوله زیرا یا ونون ادات اتصافدرکه مرجعی نسبتی مؤکده در برنسنه نك
حسن رنکی مبالغه ایله وصف قصد اولنسه رنکین دیرلر هر شیئده استعمال اولنور مثلا بادهٔ
رنکین دیرلر خواجه حسین ثنایی بیت اکر زغایت مستی زیخت ساغر کل * کفش زبهرچه
شد پرزبادهٔ رنکین * وشعر رنکین دیرلر ابوطالب بیت کلیم افشان کن اول صفحهٔ را
وازخوی بخلت * که برهرکاغذی نتوان نوشتن شعر رنکین را ﴿ روابودن ﴾ لایق اولمق
وجائز اولمق معناسنه در ﴿ روان ﴾ بش معنایه کاور اول اکرچه ارباب لغت جانله تفسیر
ایلمشلردر اما جانله روانك فرقی واردر روان انسانه مخصوص اولان روح مجرددرکه سائر حیوانده
اولمز لسان عربیده اکا نفس ناطقه دیرلر فرهنك جهانکیری صاحبی بومعنایی تأکید ایدوب
دیر نفس ناطقه را روان کویند شیخ ابن سینا رسالهٔ معراجیه سنده مراد از روان نفس ناطقه
باشد واز جان روح حیوانی است دیمشدر وشیخ سعدینك بو بیتنده تصریح واردر بیت سپردم
تو ا جان ورفتم بخاك * ببردم روان را به یزدان پاك * بومعناده شمس فخری بیت زهی عیون خرد
ازتو دیده نور بصر * همی وجود بقا ازتو بود روح وروان * روانك جان اوزرینه فضیلتی واردر
استفاد دیمشدر بیت قد چون سرو تو جانست مرا بلکه روان * سویم ای سرو روان شو که فدا
سازم جان * کاهی جان معناسنه استعمال ایدرلر حکیم اسدی بیت ززخم سنان بیش زخم
زبان * که این تن کند خسته وان روان * وسروری مجمع الفرسده جان روح حیوانی درکه

کدهرجی ده واردر بو بیتدن ظاهر دیمش بیت کر بجان زند کیست هرحیوان * زندکانی
تومیدهی جانرا * بومعناده بو اسم جامددر ثانی رفتن لفظندن مشتق اولان روان کیدیجی
اما صالنه رق کتمك معناسنه ده استعمال اولنور آب روان وسرو روان کبی ثالث جاری
معناسنه کاور مولانا هاتفی بیت زمال کسان ناروان وروان * ببردیم چندانکه بردن توان *
رابع رایج معناسنه مثلا نقد روان دیرلر خامس یعنی همان بو بیتدن فهم اولنور بیت رفتم
بر طبیب که پرسم علاج درد * چون ناله ام شنید روان درفراز کرد ﴿ روانیدن ﴾ مصدر در
کوندرمك وصالندرمق وکیدرمك معنالرینه ﴿ روزن ﴾ سکون واو وفتح زاء معجمه ایله اول
کوچك پنجره درکه درون خانه یه ضیا ایچون ایدرلر بو بیتدن مفهومدر بیت معنبر شمعهای
مجالس افروز * کشاده دردل شب روزن روز * روزنی پنجره ایله تفسیر ایدن اصابت ایتمامشدر
بو بیتدن دخی معلوم اولور بیت روزن باغ ازعلم سرخ وزرد * پنجره ها ساخته پر لاجورد *
﴿ روش ﴾ کسر واو وسکون شین ایله یعنی رفتار یعنی صالنمق اثیر الدین اخسیکتی بیت
توکن روش راستان بشکن طلسم باستان * هم روزنامه این بخوان هم کارنامه آن بدر *
﴿ رون ﴾ فتح واو ایله آزمایش یعنی امتحان کذا فی المجمع ﴿ رهاکردن ﴾ صالی ویرمك
برباغدن بوشاندرمق وخلاص اتمك ﴿ رهادن ورهانیدن ﴾ خلاص ایتمك وقویویرمك شیخ
نظامی بیت من سرکشته را ازکار جهان * تو توانی رهاند باز رهان * چغتای لسانده صالماق
دیرلر میر علیشیر بیت کیزارمین کویده ایلالار نظر حالیمغه صالغای دیب * اکر اولتورسه قانیم
رنکی تو فراغیده اقالغای دیب ﴿ ره جامه دران ﴾ کسر ها وفتح جیم وکسر دال ایله نکیسا نام
مطرب استادك مصنفاتندن بو نوا اسمیدر دیرلرکه مرزبو رنکیسا بو نوایی ایتدکده مجلسده استماع
ایدنلر جامه لرین چاك ایدرلردی شیخ عبد السلام پیامی بیت مطرب بنوایی ره ما بخبران زن *
ما جامه درانیم ره جامه دران زن ﴿ رهزن ﴾ راهزن مرقومدن مختصردر مولانا هاتفی در تیمور
نامه بیت قرا یوسف ان رهزن ناپسند * که بر حاجیان راه حج کرده بند ﴿ رهنمون ﴾
راهنموندن اختصار اولنمشدر ﴿ رهیدن ﴾ کسر ها وسکون یای تحتانیله قورتلمق خلاص
اولمق معناسنه میرنظمی بیت اکر خواهی زدوزخ میرهیدن * فراغت کن پی نفست دویدن
﴿ رهین ﴾ کرو کرده ومحبوس معناسنه * وکل امرئ بما کسب رهین * کذا فی المشکلات
ویر نسنه بر نسنه یه موقوف اولمق ملاء فی بیت من از محبت مجنون رهین وسوسه ام * که چون
تسلیٔ دل میدهی بصحرایی ﴿ ریحان ﴾ هر خوشبو یپراغه دیرلر عموما ومعروف بر یپراقدر
خصوصا * اسم جامع للریاحین الطیبة وبمعنی الرزق والولد واللطافة * کذا فی المشکلات مذکور
اسم هم جمع وهم مفرد استعمال اولنور ﴿ ریون ﴾ سکون یای تحتانی وفتح واو ایله پیشرونده
یعنی ایلروکیدیجی ﴿ مع الواو ﴾ رابو ﴾ ضم باء موحده ایله بر نوع کل اسمیدر مولانا نصیر ادیب
بیت سوسن ورابو شکفت برچمن آسمان * لاله ونسرین نمود چرخ جوهر بوستان * کذا
فی الادات ﴿ رادبو ﴾ سکون دال ایله عود اغاجنه دیرلر رادبوی دخی دینلور ابو المعانی
بیت بدل سودای زلف یاردارد * زدود آه آید بوی رادبوی ﴿ راسو ﴾ ضم سین ایله کانجك
دیدکاری جانوردر عربیده ابن العرس دیرلر ضم عین ایله بعض فرهنکده بر کوچك دیدکاری جانوردر

شاه ناصر خسرو بیت عمر مرا بخورد شب وروز وماه وسال * پنهان ونرم نرم چه موشان
وراسوان ع رانجو ع سکون نون وضم جیمله بربوجك آدیدر رونجو دخی دیرلر شیخ آذری
بیت بشب آتش بعالم اینچنین بوده دگربار * که بستد آتش میر مغل از موج رانجور ار رفو ع
ضم فا ایله یرتق دیکمك و جامه ده اولان دلکی کوزه مك ونسنه اورمك دلبند وبز وقماش وامثالی
نسنه لرده استعمال اولنور ابو المعانی بطریق الاستعاره بیت عاشق شکاف سینه رفو کرده
نخواهد * کر سوزن عیسی شود ورشته مریم ع روارو ع یعنی پیاپی کتمك وعسکر شتاب ایله
یوریمك مولانا هاتفی بیت چو فرمان بفرمان پذیران رسید * خروش روارو بکیوان رسید
ع رونجو ع فتح واو وسکون نون وضم جیمله بربوجکدر دیوك دخی دیرلر عربیده ارضه دیدکلری در
فتحتین ایله کذا فی فرهنك جهانکیری ع رو ع اوج معنایه کلور اول صیغه امر درکیت معناسنه
عربیده روح دیرلر شیخ سعدی بیت برواند رجهان تفرج کن * پیش ازان روز کز جهان بروی *
ثانی وصف ترکیبی دروکاهی رونده معناسنه اسم فاعل اولور شیخ نظامی بیت مباد انیز دولت
بوده چون کل * که آب تیز روز ود افکند پل * ثالث فرهنك جهانکیریده آواز حزین معناسنه در
معنای اولنه چغتای لسانینده بارد یرلر ترکیبده وارکیت دیدکلریدر مثلا بارماق وباروور وبارغاج
وبارغان دیرلر ع رهاو ع فتح ها ایله یولجی دیمکدر وکسر را ایله صوبولی دیمکدر ایکی معناده
دخی لفظ مرکب اولور ره ایله آودن وآ و آب معناسنه استعمال اولنور وبر معناسی دخی
موسیقیده برمقام آدیدر رهاوی دخی دیرلر ع رهو ع ضم ها ایله برکوه بلند سرا آدیدر یا زوقیش
اوزرندن قارکتمز حضرت آدم علی نبینا وعلیه السلام اول طاغ اوزرینه هبوط ایتدی دیرلر
هبوط آدم سرندیب اولدوغی تواتر ایله ثابتدر بوسرندیبه متصل برطاغ اولمق کرکدر یاخود
سرندیبك بر آدیده رهو اولمق واردر حکیم اسدی * مثنوی * بکوه رهو برکرفتند راه * چه کوه
بلندیش بچرخ ماه * که کویند آدم که فرمان بهشت * بران کوه براو فتاد از بهشت *
مجمع الفرسده رهو قولاغوز و راهرو معنالرینه ده مرویدر ع مع الهاء * راتبه ع کسر تاء
مثناة وفتح باء موحده ایله وظیفه معینه معناسنه که ارباب وظائفه راتبه خوار دیرلر ابو المعانی
بیت راتبه خوار از در او کشته اند * خلق جهان کر غنی وکر فقیر ع راتیانه ع کسر تاء مثناة
وفتح یای تحتانی ونونله راتیانج وراتیان معنالرینه که چام صاقزیدر ع راد خانه ع کسر دال
وفتح خاء معجمه ونون ایله که اضافه ایله اولور حولی دیواری دیمك اولور که راد دیوار معناسنه اولدوغی
ذکر اولنمشیدی بیت نکشته خانه او همچو خانه * نه در بوده درونه راد خانه * برفقیرك
خانه سی وصفنده در ع رازیانه ع کسر زاء معجمه وفتح یا ونونله معروف سبزه در بستانیسی اولور
وبریسیده اولور بستانی سنه رازیانه ورازیانج ده دیرلر عربیده شمره دیرلر ضم شین ایله اطبا تخمنه
غایت اعتبار ایدرلر اخراج ریحه واصلاح معدیه دخلی عظیمدر ع راسته ع اوج معنایه کلور
اول صاغ الی قوللنان آدم ضدی چپه درصولاق دیمك اولور ثانی چارشو وبازار معناسنه در
ثالث طوغری ودرست معناسنه در ع رافونه ع ضم فا وواو معروفه وفتح نونله نعناع بری دیدکلری
اوتدر ترکیده یارپوز دیرلر ع رافه ع فتح فا ایله ایکی معنایه در اول براوتدر صرمساغه بکزر
بشورب یرلر شمس فخری بیت ز عدل ور افتش امکان آن نیست * که بادی بکندرد برك رافه

رافه * ثانی کناه معناسنه در میر نظمی بیت که تأدیب فلك نبود کز رافه * که صادر می شود
ز جرم ور افه * وکسر فا واظهار ها ایله ایکی معنایه در اول مطیع وملایم ثانی شهور فارسیه نك
اون ایکنجی کونی اسمیدر ایکی معنایه میر نظمی بیت تراشد بخت ودولت رام ور افه * بشود در
عیش وعشرت روز رافه ع راکاره ع فاحشه وبدکاره معناسنه شرف شفرو بیت ای طبع
تو بسته ترز سنك خاره * وی کاه سخن سرد دم که خواره * وی والده عزیز توانکاره * وی سك
بزبان بزدبت راکاره ع راله ع فتح لام ایله صوده اوزرینه بلان تلقق کذا فی نعمة الله ع رانه ع
فتح نونله ایکی معنایه در اول شلوار وطون ویوداق ثانی برده بتر بر نوع صرمساغه بکزر
براوتدر بشوروب یرلر ع راوچه ع سکون واو وفتح جیم فارسیله بر نوع اوزم آدیدر ع راوماده ع
ضم واو وفتح میم ودال ایله بمعنی انکرد یعنی قاصنی کسروا وایله ده منقولدر کذا فی المؤید ع راوه ع
ضم واو واظهار ها ایله ناله وزاری معناسنه میر نظمی بیت کند راوه بهر شام وسحرکاه * نمیکیرد
بسوبش کوش آنماه ع راه وره ع سکز معنایه کلور اول معروف ایشلك یول ع وما واستعمال
طریقیله راه حق وره راست دیرلر شیخ عمر خیام * رباعیه * راهیست بمیخانه بمقصد پیوست *
وز جانب میخانه ره دیکر هست * لیکن ره میخانه ز آبادانی * راهیست که کام میکشان دادبدست *
ثانی مقام موسیقی معناسنه در خواجه حافظ بیت چه راه میزند این مطرب مقام شناس *
که در میان غزل قول آشنا آورد * وله ایضا بیت این مطرب از کجاست که راه عراق ساخت *
واهنك باز کشت وز راه حجاز کرد * ثالث فرهنك جهانکیریده کرت ومرتبه معناسنه در که یکراه
یعنی یکبار دیمك اولور سید حسن غزنوی بیت شاها زعال خنك تو هر ماه ماه باد * اقبال
به پیش توصد راه راه باد * رابع رسم وقاعده دن کنایه در کمال اسمعیل بیت تعصب چه باشد که
این رسم وراه * ندارند انجاز نان هم براه * خامس بمعنی هوش شیخ نظامی بیت بزن راهی
که شه بی راه کردد * مکر کین داوری کوتاه کردد * سادس سخن معناسنه دروله بیت
چه مردی تو وزاد وبومت کجاست * سزد کر بکویی مرا راه راست * سابع هندوستان
پادشاهلرینه لقب وجهی اوزره راه دیرلر رای دیدکلری کبی استاد فرخی بیت یك بنده تودارد
زینسوی رود شاهی * یك چاکر تودارد زینسوی کنك راهی * ثامن درون شخصه دیرلر
مثلا راه فلان فلان ازده دیرلر یعنی فلانك درونی فلان اوردی دیمك اولور ع راه خوابیده ع
اضافتله ایشلك یول معناسنه در ع راه شاه ع ایکی معنایه استعمال اولنور اول
جاده یعنی ایشلك اولو یول که اندن اینجه یوللر منشعب اولور اکا شاهراه وشهراه دخی دیرلر
کسایی بیت براه شاه بتاز اندرون سفر مشکل * که مرد کو فته کردد بدان ره اندر سخت *
ثانی مرد جهانکرد معناسنه یعنی اشمش یورتمش آدم استاد رودکی بیت براه اندر همی شد
راه شاهی * رسید او تا بنزد پادشاهی ع رایه ع فتح یای تحتانیله بوزن سایه بر نوع قبر جقدر که
اکثرا طفللر باشنده ویوزنده ظاهر اولور عربیده سعفه دیرلر کذا فی فرهنك جهانکیری ع ربوخه ع
ضم باء موحده وفتح خاء معجمه ایله جماعدن زیاده حاصل اولان لذته دیرلر منجیك بیت که ربوخه
کردد اوبر پشت تو * که بز براور بوخه خواهرت * حکیم سوزنی بیت کرچه بدم مرد ز پر میره
دران حال * همچو زن غرشدم ربوخه ورعنا ع ربوسه ع ضم باء موحده وفتح سین مهمله ایله

بمعنی سرپوش زنان یعنی عورات باشلرینه بوریدکاری چارد کذا فی المجمع ﮒ ربوشه ﭺ شین
معجمه ایله فرهنك جهانکیریده مقنعه که عورات باشلرینه اورترلر اكا دامنی وساماچه
دخی دیرلر ﮒ رته ﭺ فتح تاء مثناة ایله درخت هندی یعنی شید رفندقه بکزر اما اندن کوچکرکدر
وسیاه اولور چکردکی املسدر خاصه سی صوده اصلنسه لر صابون کبی کوپکلنور انکله اثواب
یورلر خصوصا صوفدن کیر چقارمغه غایت مفید در طبیعتی حار ویابسدر سرکه ده اصلدوب
خنار بر علتنه طلا یاسه لر فی الحال تحلیل ایدر ومرزنکوش ایله صعود ایاسه لر شبکور عظیم
نفعی اولور عربیده فندق هندی دیرلر ابو المعانی * قطعه * دمادم خایهٔ غلمان نورس * بمالد چون
رته چشم علیلش * به پیش اندرنه بیند کون نازك * بدستش کیر دلبرشد دلیلش ﮒ رجله ﭺ
سکون جیم وفتح لام ایله سمزاوت که پرپهن وفرفح وبقلة الحمقا دخی دیرلر اما معیارده شمس فخری
بمعنی سمزاوغ دیمش ونو ویائی نظم ایلمش بیت نهال دولت پربار بادا * همی تا بوی کل تابد زرجله *
غریبدرکه استشهادی اولان بیتك سمزاوغ ایله مناسبتی یوقدر سمزاوغ که دیدکاری نسنه در
بقلة الحمقایه اندن اقرب وانسبدر ﮒ رخبیره ﭺ سکون خا وکسر باء موحده بعده یای ساکنه
ایله پنیر صویی که عربیده ماء الجبن دیرلر بعض فرهنکلرده بمعنی دوغ یعنی آیران وبعضنده یوغرت
قورسی واقعدر بولغت هر فرهنکده یوغرت وسود نوعندن بر نوع ایله تفسیر اولنمش ﮒ رخته ﭺ
سکون خا وفتح تاء مثناة ایله بمعنی خسته میر نظمی بیت دل ودیده شد از الام بسته *
تن زار وزبونش بود رخته ﮒ رخنه ﭺ سکون خا وفتح نونله کدك ودلك معناسنه دیوارده
وغیریده مولانا هاتفی بیت یکی کوه از رخنه دیوار بست * زده در کریبان آن رخنه دست *
شمس فخری بیت ابو اسحق سلطانی که در ملك * نهشت انصاف وعدلش هیچ رخنه *
وقایع وخنجر وامثالی نسنه لرك کدکارینه ده دیرلر وپای کزی ودخی محسوس اولمین نسنه لرده
استعمال اولنور خواجه حسین ثنائی بیت زمستی که شد رخنه سد حضور *
مرتب نماند سرای حضور * تحفة الاحبابده رخنه بمعنی کاغد واقعدر بو معنی غایت
غریبدر ﮒ رده ﭺ فتح دال ایله بمعنی صف که رسته دخی دیرلر حکیم اسدی بیت
دو لشکر چو درهم رسیدند تنك * رده برکشیدند وبرخاست جنك * حکیم فردوسی
بیت رده برکشیدند ایرانیان * ببستند خون ریختن را میان * بو معنی ده خصوصا درو غرما
صف اولان نسنه لره ده دیرلر شاکر بخاری بیت زیبا نهاد مجلس وخالی کزید جای * ساز
وشراب پیش نهاده رده رده * فرهنك جهانکیریده اول تخته درکه اکا چاقل طاشلری استوار
ایدوب خرمن دوکرلر دانه یی صماندن آیرمق ایچون روم ولایتنده اکا دوکن دیرلر ﮒ رزده ﭺ
سکون زاء معجمه وفتح دال ایله بمعنی کرفته وآزرده ومانده کذا فی شرفنامه ﮒ رزمه ﭺ سکون
زاء معجمه وفتح میمله فرهنك میرزاده بمعنی تنك بسته قماش یعنی بوك بغلنمش قماش وبز ومثله
شاعر دیمشدر بیت زبوی زلفش باباد بیضهٔ عنبر * زنقش رویش با آب رزمهٔ دیبا *
کتاب السامی فی الاسامی ده راء مکسوره ایله منقولدر ﮒ رزمکاه ﭺ جنك یری عربیده معرکه
دیرلر مولانا هاتفی بیت باوصد هزار اژدهای سیاه * وزو هزیك آشوب صد رزمکاه *
ﮒ رزه ﭺ فتح زاء معجمه ایله ایکی معنایه در اول طناب که ارچه دخی دیرلر ثانی سك

سك انکور که روباه تریك دخی دیرلر عربیده عنب الثعلب دیدکاریدر وتشدید ایله عربیده اوچ
معنایه در اول حلقه که قپو وپنجره ودولاب قپاقلرینه مخلرلر ترکیده دخی رزه دیرلر ثانی قفل
ثالث بمعنی زدن یعنی اورمق ﮒ رژه ﭺ زاء فارسیله خرما لیفندن بوکلمش ایپ معناسنه در
ونسخهٔ میرزاده طناب خیمه ودخی اول ایپ که ایکی باشی بغلو اوله اوزرینه اثواب سررلر
وشرح السامی فی الاسامی ده بمعنی ساز که عربیده شریطه وترکیده سیجم دیرلر وراء مضمومه ایله ده
روایت اولنمشدر ﮒ رسانه ﭺ فتح سین مهمله ونونله افسوس وتحسر وحسرت معناسنه حکیم
ناصر خسرو بیت پدرت وبرادرت وفرزند ومادر * شدستند ناچیز وکشته فسانه * تو پنجاه
سال از پس مرك ایشان * فسانه شنودی وخوردی رسانه ﮒ رسته ﭺ سکون سین مهمله
وفتح تاء مثناة ایله درت معنایه کلور اول بمعنی خلاص شده یعنی قورتلمش حکیم انوری بیت
تارسته زجهل برده هر روز * نوباوهٔ احمقی زرسته * ثانی بازار که انده بیع وشرا اولنه سیف
اسفرنکی بیت رخت برچین از در دکان هستی چون ترا * اندرین رسته که هستی کس خریداری
نماند * ثالث بمعنی شارع عام یعنی شاهراه اولو یول حکیم ناصر خسرو بیت چو بی راه وبی رسته
کشتی مرا * چه کویی که بی راه وبی رستهٔ * رابع بمعنی صف که رستهٔ مردم ورستهٔ دندان
ورستهٔ لشکر دیرلر مراد بروی یانته دیزیلو اولمقدر استاد لطیفی بیت خروشید وبررسته
آمیخت کرك * پراکنده کردش چو کله زکرك * جغتای بو معنی ده تیزماك دیرلر نفس متکلمده
تیزارمین ومصدری تیزلمكان اولور ﮒ رسیده ﭺ رسیدن لفظندن اسم مفعولدر ایرشمش
معناسنه عموما وکامل اولمش میوه وبلوغه ایرشمش بنی آدم خصوصا نا بالغه نارسیده دیرلر
وهنوز بالغ اولمشه نورسیده دیرلر ابو المعانی بیت دیدم ان طفل رسیده درکال * میوهٔ وصلش
رسیده خواستم ﮒ رشته ﭺ سکون شین معجمه وفتح تاء مثناة ایله رنك ویپلك ورنك ویپلمش
معناسنه شیخ سعدی بیت حناست انکه ناخن دلبند رشتهٔ * یا خون بیدلیست که در بند
کشتهٔ ﮒ رغاوه ﭺ فتح غین معجمه وواو ایله بمعنی ناف کاو یعنی اوکوز کوبکی ﮒ رغوه ﭺ
سکون غین معجمه وفتح واو ایله صعوه بر کوچك قوشدر بعض نسخه ده یوند قوشنه دیرلر
ﮒ رفوشه ﭺ ضم فا وواو معروفه وفتح شین ایله اوچ معنایه کلور اول کناه معناسنه
میر نظمی بیت رفوشه نکردم مرا جرم چیست * که هرکز بسویم نکاه تو نیست * ثانی بمعنی
مسخره ولاغ ثالث بمعنی برجیدن ایزسورمك عربیده ایزسورنه قائف دیرلر ﮒ رفیده ﭺ
کسر فا وسکون یای تحتانیه ایله مؤید الفضلاده اوزرینه اتمك قویوب تنوره یاپشدردقلری
نسنه یه دیرلر حکیم نزاری قهستانی بیت تنور هوس میکند کرم حاسد * سر و پای کم
کرده همچون رفیده ﮒ رکوه ﭺ سکون کاف عربی وفتح واو ایله چکول معناسنه میر نظمی
بیت بدست کدایان مکردان تهی * زهرچه شود رکوه اش می نهی ﮒ رمه ﭺ فتح میمله ایکی
معنایه کلور اول حیوانات سوریسی قیون اولسون غیری اولسون وآدم سوریسنه دخی
دیرلر فردوسی شهنامه ده چوق یرده ایراد ایدر از اجمله بیت کراین خواسته زو بزم همه *
رمق کرد دا آزاده شاه رمه * ثانی شرفنامه ده بمعنی پروین یعنی اولکر واقع اولمشدر عربیده
ثریا ایله چوریمش کمك وغیری چوریمش معناسنه در وضم راء ایله بنه عربیده ایکی معنایه در اول

بمعنی ریسمان کهنه یعنی اسکی ایپ ثانی بمعنی جمله برمته ای بجملته دیرلر ومعنای اوله یعنی
سوزی یه عربیده ثله دیرلر وچغتای لساننده ایلقی دیرلر عموما وآت سوریسنه خصوصا
خیرة الابرارده کاور بیت هیچ کیشی کورکایمو جهان خلقیدا * خواجه یاباغ کیز کای وآت
ایلقیدا ل رمیده ع اورکمش رمیدن دن صیغهٔ مفعولدر واورکیجی معناسنده کاور اکثرا آهویه
صفت ایدرلر مولانا عرفی بیت دامن ز کفم ربود ورفتی * ای آهوی وحشیٔ رمیده ل رنجه ع
سکون نونله زحمت وبیماری مولانا ظهیر فاریابی بیت خویشتن رنجه مدار از قبل نقد
مراد * می خور انکار که ان تیز وفاو کرم است * ابو طالب کلیم بیت ای که کفتی رنجه از کردن
کدامین عضو تست * دانه را از آسیاب آسیب آید بو کجا * فرهنگ جهانگیرده ناز وتبختر
ایله صالنمق معناسنه استاد منوچهری بیت جو شم قدح نبیذ را نوشنجه * هنکام صبوح
ساقی خوش رنجه ل رنده ع سکون نونله دورت معنایه کاور اول دولکر آلتلرندن بر آلتدر
آنکله تخته یی هموار ایدرلر حکیم خاقانی بیت رندی که ز رنده ام بر آید * بر عارض حور زلف
شاید * ثانی بزرك وعظیم معناسنه عمعق بخاری بیت همیشه بود نعمت را خورنده *
چه آزاد وبنده چه خرد وچه رنده * ثالث براوتدر ایام بهارده بتر حیواناتی خصوصا قیونی
غایت سمردر شمس فخری بیت شود در روضهٔ رضوان طبعش * بمعنی سدره وطوبی
چو رنده ابو العباس بیت رفتم بماه روزه بازار مرسننده * تا کوسفند آرم فربه کنم برنده *
رابع سیاه رنك کونه دیرلر ل روانخواه ع واو اول مفتوح وثانی معدوله ایله اول دلنجی یه
دیرلر که قیولری وچارشو وبازارلری کزوب اقچه دلنور مرکب لفظدر ترکیبنك ایکی وجهله
معناسی واردر بر وجهی روان ایله خواهدن مرکبدر روان رایج ورونددن وخواه خواستن دن
مشتق اولیجق کزوب استه یجی معناسنه اولور وبر وجهی دخی روآن اسماء جامده دن اولور سه
جان معناسنه اولور غلظت وثقلت وتقاضا ایتمکله جان استه یجی دیمك اولور تقاضا سندن
کنایه در استاد لطیفی بیت کر لطف خدا رسد شود شاه * انکو پدرش بود روانخواه *
بو معنایی مؤید آغاجی دیمشدر بیت در ان کوی بیری روانخواه بود * که دستش ز هر کام
کوتاه بود ل روانه ع فتح واو ونونله بمعنی رونده رفتن لفظندن مشتقدر ل رواوه ع فتح
واوین ایله رباب معناسنه در لفظ مرکبدر که رواواز حزینه دیرلر واوه صدا ونداکتوریجی دیمکدر
ربابدن حزین آواز ظاهر اولدوغی سببدن آکا اسم ایتمشلر کذا فی فرهنگ جهانگیری
ل رواه ع فتح واو وواو اظهار ها ایله محبوس وزندانیلر ایچون بشن طعامه دیرلر زاء معجمه ایله ده روایت
اولنمشدر ابو المعانی بیت قفس تن شده بدل زندان * پارهای جکر رواهش دان *
ل روجه ع سکون واو وفتح جیمله خام اوزم یعنی هنوز ایرشمامش اوزم ل روزنه ع روزن
مرقوم معناسنه که پرتو آفتاب ایچون اولان کوچك پنجره وباجه معناسنه در ل رونده ع
روانه کبی اسم فاعلدر کیدیجی دیمکدر ل ره ع بش معنایه کاور اول معروف یولدر ثانی بمعنی
کرت ومرتبه کمال اسمعیل بیت قواعد ز خانه نشینی ملول * بیك ره شده درچوال خلا *
وسیف اسفرنکی بیت شریك ابر بهاری بوقت خندیدن * ز برق تیغ تو الماس میشود دره ره *
ثالث بمعنی رسم وقاعده رابع نغمه ونوا خامس هوش معناسنه در کذا فی فرهنگ جهانگیری مع

ل مع الیاء * رادبوی ع عود آغاجی درکه راد خوب ومقبول نسنه یه دیرلر بوی قوقودر اول
مناسبتله عود آغاجنه اسم ایتمشلردر فخر زر کوب بیت بمفلس کف مردم رادبوی * چو نزد
غنی عنبر ورادبوی * تحفة الاحبابده داربوی واقع اولمشدر ل رازیانهٔ رومی ع آنیسون درکه
ایکی نوع اولور بوی رومی در نانخواه کبی تخمدر وبو نوعی قرومانایه مشابه اولور کذا فی البدیعی
ل رازی ع راز ری شهرنده اولان قومك آدیدر تفصیلی راز لغتی ذیلنده مرور ایتدی اول
قومه منسوب اولان طائفه رازی تسمیه اولنمشدر جمله دن مفخر الفضلاء الکاملین امام فخر رازی
اول طائفه دندر ل راستی ع سکون سین ایله طوغریلق در شیخ سعدی بیت کس ندیدم
که کم شد از ره راست * راستی موجب رضای خداست ل رامشکری ع مطربلك وسازندهلك
معناسنه در رامش سرود معناسنه کر اسم فاعل آخرنده کی یا یای وصفیه در واهل صحبت
معناسنه ده کاور شاعر بیت نشینند شاهان برامشکری * خورند آب حیوان اسکندری
ل رامشی ع یعنی مطرب بونده حرف یا مصدریه اولور شاعر بیت بت رامشی ومی در غمی *
بود مایهٔ شادی وخرمی * در غم بر موضع اسمیدر کذا فی شرفنامه ل رامنی ع هند دریاسنده
بر جزیره اسمیدر رانده کافور بتر ل رامی ع رامین قریه سنه منسوب اولاندر که رامدخی
دیرلر استاد بیت چو رامی که کهی بنواختی چنك * ز خوشی بر سر آب امدی سنك ل راهنمای ع
یول کوستریجی بونده کی یا جای وسرای یالری کبی در ل راهکذاری ع یول اوغراغی معناسنه
آخرنده کی یا یای وصفیه در مذکور ایکی لغتك مثالی ابو المعانی بیت درخیالش شده
اندیشه من راهنمایی * سینه ام کشته بشخص غم اوراهکذاری ل راهوی ع فتح ها وکسر
واو معروف ایله بر نوا اسمیدر که رهاوی دیمکله مشهوردر حکیم انوری بیت غزلکهای خود
همیخواندم * در نهاوند وراهوی وعراق * وبر مقام اسمیدر شیخ نظامی بیت نکیسا در ترانه
جادویی ساخت * پس انکه این غزل در راهویی ساخت * بو بیتده هامهٔ موم اولمق اقتضا ایلدی
ل رای ع اوج معنایه کاور اول فکر وتدبیر معناسنه شمس فخری بیت از تو معمور
کشت خانهٔ جان * وز تو منصور کشت آیت رای * عربیده دخی بو معنایه در ثانی بمعنی رای یعنی
یول رفیع الدین لبنانی بیت چه پیش رایت رایت بدید و سایه نمود * ز چه ز بیروی آفتاب
بیزاری * ثالث هندوستان پادشاهلرینك لقبی در نتکم عجم پادشاهلرینه کسری وترکستان
پادشاهلرینه خاقان وچین پادشاهلرینه فغفور دیرلر مولانا هاتفی بیت صف آرای شد
کشور آرای هند * روان شد بمیعاد که رای هند ل رسمی ع سکون سین مهمله ایله خدمتکار
مقرب معناسنه در بر معین خدمت خاصه یه مخصوص اوله خزینه دار وسلحدار وجامه دار
وشرابدار کبی حکیم خاقانی بیت دو خازن فکر والهامش دو حاجب شرع وتوفیقش *
دو ذمی نفس واما لش دو رسمی چرخ وکیهانش ل رشتی ع سکون شین معجمه وکسر تاء
مثناة ایله ایکی معنایه کاور اول بمعنی خاکساری کذا فی فرهنگ حسین وفایی بو معنایه حکیم
سنایی در تعبیر خواب بیت رقص کردن بخواب در کشتی * بیم غرقست ومایهٔ رشتی * ثانی
بمعنی خاکروب یعنی سپورکه وسپورندی ل رکابی ع فتح کاف عربی وکسر باء موحده ایله بمعنی
ساقی حکیم خاقانی بیت دو اسبه در آور رکابی در آور * کز و چرمهٔ صبح یکران نماید ل رندی ع

سكون نون وكسر دال الله تحته بی پاك وهموارا ایتمكه دیرلر حكیم خاقانی در تحفة العراقین بیت
رندی كه ز رنده ام براید * بر عارض حور زلف شاید * رنده دن چیقان تلاش معناسنه دخی
مرویدر ك رنی ع بمعنی رهی یعنی قول وبنده معناسنه منقولدر ك روان ع كسر نونله یعنی
رایج وقیمتلو روایش معناسنه شاعر بیت بشهر عشق جانان كر رسانی * شود نقد
سرشتت را روانی ك روایی ع كسر یای تحتانیله لایق وجائز اولمق وكیجر متاع واقچه معناسنه
میر نظمی بیت بجاه عشق راباشی سزایی * اكر كالای اخلاصت روایی ك روی ع یعنی
سیراب صویه قانمقدن عبارتدر ك رهاوی ع بر مقام آدیدر راهوی دخی دیرلر ك رهكذری ع
بمعنی راهكذاری مرقوم ك ره كشای ع اظهار ها وضم كاف فارسی وفتح شینله شهور
ملكی نك اون یدنجی كونی اسمیدر نته كم میر نظمی بیت بكلشن كزین بادهٔ دلكشای * بروز
فرح بخشدت ره كشای ك ره كوی ع اظهار ها وضم كاف فارسی وواو معروف ایله بمعنی خنیاكر
ونغمه سراینده ره مقامات معناسنه وكوی كوینده دیمكدر حكیم سوزنی بیت حریف كاید
ومهمان ومطرب ورهكوی * برون ماه صیام ودرون ماه صیام ك رهنمای ع راهنما كبی دلیل
معناسنه در ك رهی ع بنده وقول معناسنه در حكیم اسدی بیت رهی رامكردان چنان
سرفراز * كه نتواند آورد بان پایه باز * چو خواهی رهی راهمی كردمه * بزركیش جز پایه پایه
مده * كه چون از كذافش بزركی دهی * نه ادرج تو داند نه ادرج مهی * حكیم ازرقی * قطعه * همیشه
تا نشود خاك چون سپهر لطیف * همیشه تا نكند كوه باستان مدار * غلام و چاكر وفرمانبر
ورهی یارب * بملكت اندر فغفور ورای وقیصر وار * كمال پاشازاده مرحومك زادهٔ طبع
شریفی اولان معانیدن بونده دخی بیورر كه رهی یوله ویوشه كیدن خدمتكاره دیرلر زیرا آخرنده
اولان یا یای نسبتدر كه معنای تركیب یوله منسوب دیمك اولور واوده خدمت ایدنه غلام دیرلر
ارالرنده فرق اولدوغی بو بیتدن ظاهردر بیت پدری و برادری بكذار * این رهی وان غلام
در همه كار * انتهی موما الیه دن ماعدا بوتعبیری ایتمش صاحب فرهنك یوقدر زیرا رهی هرنه
یرده واقع اولسه خصوصیتله ذكر اولنمامشدر وغلام لفظ عربیدر لكن شوقدر واردر كه غلام
محبوب خدمتكاره دینلوب رهی قاره قوللقجی وسائره دینلسه جائزدر زیرا محبوب خوبرو اولان
خدمتكار كشی زاده اولور ورهی عبد مشترایه مخصوص اولمق مناسبدر ربنده معناسنه ومجمع
الفرسده مطلق بمعنی بنده وچاكر دیمشدر وبو بیتی ایراد ایلمش میر خسرو بیت بت محمل نشین
زان ره كه رفتست * رهی خواهد بیابانرا ایدزدد * بو بیتده محبوب اولان محمل نشین وسائر قوللقجی
رهی اولمق فهم اولنور ك ری ع بوزن كی ایكی معنایه در اول عجم حدودنه داخل برشهر معظم
نامیدر خیلی قصبات وقرایه شامل بر مملكتدر مولانا جامی سلسلة الذهب نام كتابك بر حكایه سنده
بر اعرابی ری شهرینه كلوب آش پزدكاندن مونبار طولمه سی آلوب خطندن بو مقدارین قوینه
قویدقدن صكره دوشورر آدینی بلدوكندن حادثه سن النه الوب بیت ایها الساكنون بالدة
ری * هل وجدتم بمثل هذا شی * دیو ندا ایدر ثانی اول شهزاده نك نامیدر كه ایكی برادر
ری شهرینی تعمیر ایدرلر بریلك نامی ری وبرینك نامی راز اولمغله شهری هر بری كند واسمنه
مضاف ایتمك استر میانلرنده منازعه اولدقده اهل ولایت اتفاقیله شهره ری وخلقنه رازی

رازی تسمیه ایدرلر وزبان لاتینی یعنی فرنك لساننده ری پادشاه دیمكدر ك باب الراء المكسورة
مع الالف * ردا ع مشایخ وعلما كردنلرینه قودقلری دلبند وشال معناسنه حكیم خاقانی بیت
بدل سازم بزنار وبیرنس * ردا وطیلسان چون پور سقا ك ریسا ع یای تحتانی وفتح سین
مهمله ایله ریسیدن لفظندن مشتق اسم فاعل اولور اكیریجی معناسنه وضعفدن انین ایتمك
معناسنه كه باریك ریس دیرلر اصطلاحیدر ابوالمعانی بیت درازی میكشد چون محنت
عشق * شد از درد وغمش باریك ریسا ك ریوا ع اشغون كه ریباس وریواس وریباج وریواج
دخی دیرلر ترخیم اولنمش اسمدر ك مع الباء * ركاب ع اوج معنایه كلور اول معروف اوزنكی
معناسنه حسین ثنائی بیت آفتابش دكر نسازد بدر * مه نوار اكر ركاب كند * ثانی پیاله
یعنی قدح حكیم خاقانی بیت زهد بس كن ركاب باده بكیر * كه نكیرد صلاح جای صبوح *
وله بیت عنان عمر شد از كف ركاب می بكف آر * كه دل بتوبه شكستن بهانه باز آورد *
ثالث بمعنی اسب سواره یعنی بنلان آت حضرت مولانا بیت شود یوسف یكی كركی شود
موسی چو فرعونی * چو بیرون شد ركاب توسر آخر كشت پالانی * لواحد فی الشعرا بیت
بهر جانب كه روآری بنقد پر * ركابت رابود دولت عنانكیر ك ركیب ع كسر كاف وسكون یای
تحتانیله بمعنی ركاب یعنی اول كه الف یایه قلب اولنمشدر حرف اولدقلری جهتدن شیخ نظامی
بیت بغوغای لشكر در آمد شكیب * كه دست از عنان رفت وپا از ركیب * وبنه جك آت
وقاطر معناسنه مولانا عبد الله هاتفی بیت بر آراسته استران ركیب * وزان روی صحرا همه
دیدزیب * حكیم فردوسی بیت بهومان چنین كفت پیدان كه زود * عنان وركیبت ببایه
بسود ك ریشتاب ع سكون یای تحتانی وشین معجمه وفتح تاء مثناه ایله قورجق صقال وزلف
وكیسو وموی مجعد معناسنه كه قیل بر برینه طولاشور ویاخود دال ایله قورلمش اوله بولغت هم
فاعل وهم مفعول استعمال اولنور ابو المعانی بیت نه زده شانه درهمه عمرش * ریشتاب
می شدست ریش دراز ك مع التاء * ربات ع اصلی عربیدر رباط دیرلر تعجیم اولنمشدر
فارسیده حروف مطبقه اولمدوغیچون كاربانسرای معناسنه ابوالمعانی بیت عمارت دل ویران
بنزد حق به ازان * رباط ومدرسه وخانقه بنا كردن ك رشت ع سكون شین معجمه ایله ایكی
معنایه در اول بمعنی سرشت استاد بیت طبع نقاشش بكلك دود رشت * خامهٔ مانی
وآزر ساخته * ثانی مجمع الفرسده بمعنی جاروب وهرنه كه اسكیوب خرابه یقین اوله
ك ریخت ع ریختن لفظنك ماضیسیدر دوكدی معناسنه شیخ فیضی بیت میرفتم وخون
دل براهم میریخت * دوزخ دوزخ شرار آهم میریخت * وله بیت عشق آمد وخاك محنتم برسر
ریخت * وز برق بلا بخرمنم اخكر ریخت ك ریست ع سكون یای تحتانی وسین مهمله ایله
بمعنی زیده یعنی تغیظ ایلدی استاد لطیفی بیت ای كه پرسی دوای ریشت چیست * از
علاجات نیز باید زیست * تاج بها بیت باقناعت همیشه باید زیست * بر بروت طمع
بباید ریست ك مع الجیم * رنج ع سكون نونله یورك بوریسی كه عربیده مغص دیرلر ابو المعانی
بیت آن پری رخسار كر بیند ببزم مارقیب * میشود دمبسته كیرد روده رنج رنج
ك ریباج ع سكون یای تحتانی وفتح باء موحده ایله اشغون كه عربیده ریباس دیرلر

ﮒ ریواج ﭺ بایرینه واو ایله ینه ریباسدر ﮒ ریونج ﭺ سکون یای تحتانی ونون وفتح واو
ایله بو دخی ریباج معناسنه در کذا فی نعمة الله ﮒ مع الخاء * ریخ ﭺ سکون یای تحتانیله
بغرسق صیرندیسی که فضلهٔ اسهالدر حکیم سوزنی بیت دم او بر تافت هرکس را در اوردش
بکار * ریخ او آلوده رکس رامیان زان زهار ﮒ مع الدال * رند ﭺ سکون نونله عیار وقلاش
معناسنه اما لاابالی وباده خوار وظریف وکارنده متیقظ معنالرینه استعمالی شایعدر مرشد
یزدجردی بیت من آن رند سرمست ولا یعقلم * که مستانه خیزد کیاه از کلم * مجمع الفرس
یعنی منکر ولاابالی وبی قید دیمکدر اول اجلدن که منکره اهل قید دیرلر یعنی کارینه وهرامورینه
تقید ایدنه منکر دیرلر ﮒ رید ﭺ یعنی ریست مرقوم ﮒ ریزد ﭺ ریختن لفظندن فعل
مضارعدر دوکر ودوکیلور معناسنه منلاشانی تکلو بیت بی تو هرمی که ز جامم بکلو میریزد *
بکلو ناشده از دیده فرو میریزد ﮒ ریشد ﭺ سکون یای تحتانی وفتح شین ایله دوکیلور
معناسنه وریشیدن لفظندن فعل مضارع اولور ﮒ مع الراء المهمله * رکابدار ﭺ درت
معنایه کلور اول ساقی معناسنه کلور که رکاب پیاله معناسنه اولدوغی ذکر اولندی ابوالمعانی
بیت بطرف کلستان بجانان خرام * رکابدار مهرومی لعل فام * ثانی خدمتکار اسب که
رومده سراج دیرلر وله در نعت بیت زهی ستارهٔ دولت مه آسمان را * کند بوقت خرام خدمت
رکابداری * ثالث فرهنك جهانکیریده اول پیاده یه دیرلر که رفیقی سوار اوله بوزمانده آکا
جلودار دیرلر حکیم خاقانی بیت جعفر کرم ونظام بخشش * بل هردو رکابدار رخشش *
معنای ثانیله بومعنانك فرقی سهلدر انجق تعبیرنده تفاوت واردر رابع اول خدمتکاره دیرلر که
خدمت سلاطینده کبارده پیاله ونعلبکی وآلات بزمی محافظه ایدر ﮒ ریچار ﭺ سکون یای
تحتانی وفتح جیم فارسیله مجمع الفرسده سود وباخود یوغرت ایله بشوردکلری بر نوع طعامدر
اما فرهنك میرزا ابراهیمده هرنه نوع میوه اولورسه بکمز ایله قینادوب حفظ ایدرلر لامله ریچال
دخی دیرلر ترکیده رچل دیدکلری در شیخ نظامی بیت معصوص سرایی وریچار نغز * زبادام وپسته
براورده مغز * معصوص فتح میم وضم صاد مهمله ایله آکا دیرلر که تکلکی بشوروب سرکه یه قودلر
ترشی اولور ﮒ ریخته کر ﭺ دوکیجی باقر اولسون کمش اولسون انواع آوانی ایدرلر
ﮒ ریخر ﭺ سکون یای تحتانی وفتح خاء معجمه ایله بر نوع بادزهردر ﮒ مع الزاء المعجمه ﮒ رز ﭺ
مخفف ریزدر حضرت مولانا * قطعه * چون سحرگاه ز کاشن بت عیار آمد * چه بسی نعرهٔ
مستان که بیکبار آمد * که درین خشك بیابان تو رزان چشمهٔ حیوان * دو هزاران کل خندان
زدل خار آمد ﮒ ریخیز ﭺ سکون یائین تحتانیین وکسر خاء معجمه ایله صبان اکلی که عربیده
عضم دیرلر مجمع الفرسده صبان دموزینه قوندقلری اغاجدر ﮒ ریز ﭺ سکون یای تحتانیله
ایکی معنایه در اول جرعه معناسنه در حکیم خاقانی بیت چون آکهی که شیفته وکه کشتهٔ
توام * دوزی برای وریزی روزی بما فرست * ثانی ریختن لفظندن صیغهٔ امر ووصف
ترکیبی اولور شکرریز کبی وکاهی اسم فاعل اولور خونریز کبی مثال امرقیدی شیرازی بیت
خونم بریز هیچ ملك اچنین جمال * ازدل نبایدش که نویسد کناه تو ﮒ ریش بز ﭺ کسر شین
وضم باء موحده ایله اول سوری صقاله دیرلر که کچی صقالی کبی اولور میرنظمی بیت ریش بزو

بزو بینی چون صولجان * چشم کبود واحول وکج دهان ﮒ ریش ساز ﭺ سکون شین معجمه
وفتح سین مهمله ایله جراح معناسنه درکه بو ریش یاره در وساز دوزیجی دیمکدر ابوالمعانی بیت
از خار هجر ریش شده سینهٔ صافم * ای ریش ساز مرهمی نه سینهٔ صافت ﮒ ریماز ورییز ﭺ
سکون یای تحتانی وفتح میمله مؤید الفضلاده مطلق جامه معناسنه در اما فرهنك جهانکیریده
اول جامه درکه کاف فارسیله کیماد یرلر ﮒ ریونیز ﭺ سکون یای تحتانی وواو وکسر تاء مثناة بعده
یای ساکنه ایله کیکاوس شاهك فرزندی آدیدر که قرنداشلری پیران وویسه اللرنده هلاك
اولدی حکیم فردوسی بیت به پیش سپه کشته شد ریونیز * که کاوس را بود چون جان عزیز
ﮒ مع الزاء الفارسی * ریژ ﭺ سکون یای تحتانی ایله آرزوی نفس معناسنه استاد رودکی
بیت دیدی تو ریژ وکام بدو اندرون بسی * بار یدکان مطرب بودی بفر وزیب * مجمع الفرسده
زمین پشته پشته معناسنه مرویدر ﮒ مع السین * رس ﭺ رسیدن دن صیغهٔ امردر
ایرش معناسنه حرکات ثلثه ایله مرویدر ﮒ رواس ﭺ بوزن هراس ریباس معناسنه در
ریواس دخی دیرلر ﮒ ریباس ﭺ سکون یای تحتانیله وفتح بایله اشخون دیدکلری اوتدر
تنکم دیمشلردر بیت عارض چو شود برت حرارت * غافل مشو از شراب ریباس ﮒ ریواس ﭺ
فتح واو ایله ایکی معنایه در اول یعنی ریباس مرقوم ثانی فرهنك جهانکیریده مکر وحیله
معناسنه در حکیم سنائی * قطعه * بسی فربه نماید آنکه دارد * نمایی فربهی از نوع آماس *
بریواس ار توان لعبت توانکرد * روان نتوان بدو دادن بریواس ﮒ ریس ﭺ اوچ معنایه در
اول رسم نقوش که نقشدن اول رسم ایدرلر ثانی طاق خسرو پرویز ثالث حاجهٔ کندم
یعنی هر رسه وبغدای آشی بشدکده ظاهر اولان حاجه سی وریسیدندن صیغهٔ امر ووصف
ترکیبی اولور باریك ریس دیرلر کذا فی المجمع ﮒ مع الشین المعجمه * ریش ﭺ اماله ایله یعنی
یای مجهول ایله ایکی معنایه در اول یعنی جراحت عمومایعنی هرنه وجهله یاره اولورسه
میرزا فصیحی بیت با انقلاب دهر چه سازم که درد دوست * دی روز ریش بوده وامروز مرهم
است * ثانی شوربای غلیظ درکه کشك وشله آشلری اوزرینه دوکرلر وفتح رایله عربیده
خرامیدن معناسنه در ﮒ ریش ﭺ اماله سز کسرهٔ صریحه ایله یعنی یای معروفله اوچ معنایه در
اول صقال معناسنه که عربیده لحیه دیرلر کمال اسمعیل در حق کمال خجندی بیت آن ملحد
خجندی ریش بزرك دارد * از غایت بزرکیش ده ریش میتوان کفت * ثانی قهر وخشم معناسنه
حکیم نزاریٔ قهستانی * مثنوی * بیاکو در صفت مرد آن زمانی * چه میخواهد ز آشوب
جهانی * بخون بیکناهان چند کوشند * جهان بر ریش خود تا کی فروشند * ثالث یوك
یعنی توی قیوناك وکچینك ودوه نك وهرنه نك اولورسه وقوش توینه دخی دیرلر ﮒ ریم کوش ﭺ
قولاق چرکی ریم چرك وایرك معناسنه در ﮒ مع الغین * ریغ ﭺ یای معروفله کین وکدورت
معناسنه در حکیم فردوسی بیت جهان زنده کردم ببرنده تیغ * چرا دارد از من بدل شاه ریغ *
یای مجهول ایله یعنی راست * حکیم سنائی بیت هودج از معشوق وریغ از عاشقان خالی
بماند * درد یار درد مندان یکد رود یار کو ﮒ مع الکاف * رشتك ﭺ سکون شین وفتح تاء
مثناة ایله بخارا جانبلرینه مخصوص بر علفدر رشته دخی دیرلر آخرنده کی کاف تصغیردرکه

لاحق اولدقده هاء علامت حذف اولنمشدر تفصیلی رشته ذیلنده ذکر اولنور ع ریدك ع سكون
یای تحتانی وفتح دال ایله ترك بچه یه دیرلر طیان مرغزی بیت همه کی ریدکان ترینه شوند *
توکیتاء کجدین منی * کیتا حلوای ناطف دیدکلریدر یعنی ترك بچه غلمان اکرچه تر وتازه
درلر اماسن بکا کیتا حلواسی کبی سن دیمکدر فرهنك جهانکیریده فتح را ایله نقل اولنمشدر
منوچهری * قطعه * تا نیامد آسمان ازنیرکی وروشنی * تا نباشد اختران را اجتماع وافتراق * شاد
باش وی ستان ازساقیان وریدکان * ساقیان سیم ساعد ریدکان سیم ساق ع ریزناك ع
اصلی ریزه ناکدر استخفافا هاء علامت حذف اولنمشدر خرده اولمش معناسنه در ترکیبده خرده وات
وافق دفك دیرلر ع ریك ع بر کلمه درکه عربیده ویحك وترکیده وای سکا دیرلر کذا فی المجمع
ع ریکناك ع سكون یای تحتانی وکاف فارسی وفتح نونله قوملی اولان نسنه وزمینده قومسال
دیمکدر حکیم شیرازی بیت بعض اوخشك وخشن شد ریکناك * سر دو خشکین وسنکلاخ
بعض خاك ع ریمناك ع کیرلو وچرکلو وملوث معناسنه میر نظمی بیت زسر تا پای او بودست
ناپاك * برش پوشیدنی کند یدوریمناك ع مع الکاف الفارسی * ریسك ع سكون سین مهمله
ایله بت سرکه سی که اندن کهله حاصل اولور ع رشك ع سكون شین معجمه ایله بش معنایه
کلور اول تخم سیپش یعنی کهله سرکه سی مختاری درهجو غلام خود کفته بیت سرش زرشك
چو بریشم ریخته خشخاش * بغل زکنده چو درکور سوخته مردار * پور بهای جامی بیت
پوستین وی آشیان شپش * خانهٔ رشك وخانمان سپش * ثانی عقربك آدیدر ثالث
طغری دورمش نسنه رابع صقالی قبا آدمه دیدلر خامس بمعنی انك یعنی غم رشکن دخی درلر
کذا فی فرهنك جهانکیری ع ریش خوك ع یای مجهول ایله بر علتدر عربیده خنازیر دیرلر وجود
انسانده ظاهر اولور ع ریك ع یای مجهول ایله ایکی معنایه در اول قوم معناسنه معروفدر
مولانا هاتفی بیت زریك بیابان فزون لشکری * زچوچی نژادانش هرسو سری * ثانی
فرهنك جهانکیریده بخت وطالع معناسنه کمال اسمعیل * نظم * بخدمت آمدم دی بامدادان *
نبوده در وثاق مرده ریکت * کذارم بر طریق مطبخ افتاد * بدیدم لوت وپوت همچو
ریکت * بخار جوع کلبی از چهل کام * بمغز من همی آید چو دیکت * مرده ریك مال میت
معناسنه در ع مع اللام * رطل ع سكون طا ایله جام شراب طلو اولدوغی حالتده استاد لطیفی
بیت تا چند به تسبیح وعصا زرق فروشیم * برخیز سبك رطل کران ده که بنوشیم ع ریبال ع
سكون یای تحتانی وفتح باء موحده ایله ارسلانك جملهٔ اسماسندندر عربیده قرق اسمی
اولدوغی کبی فارسیده دخی قرق قدر نامی واردر ع ریچال ع سكون یای تحتانی وفتح جیم
فارسیله رچل درکه ریچار دخی دیرلر المه وامرود وایوا وسائر میوه لری بکمزده قینادوب لطیف
نسنه ایدرلر شکم دیمشلر در بیت طعام ما حضر بوده است ریچال * به پیش میهمان آور
بهر حال ع ریغال ع سكون یای تحتانی وفتح غین معجمه ایله قدح معناسنه در استاد رودکی
بیت شکفت لاله وریغال بشکفال همی * بدور لاله بکف برنهاده ریغال ع مع المیم * رخیم ع
کسر خاء معجمه وسكون یای تحتانیله مرد غیوط اولانه درلر یعنی قوت ماسکهٔ احتباسی
ضعیف اولمغله مجامعت محلنده تغیط ایدر یعنی جماع ایدرکن یسته‌لر ع رم ع ریم لفظندن

لفظندن مخففدر وعربیده اوج معنایه کلور اول مال بسیار ثانی بمعنی مغز یعنی هر نسنه نك لبی
ثالث خاك معناسنه در امامیم مشدده ایله در ع ریختم ع سكون یای تحتانی وخا وکسر تاء
مثناة ایله سقف خانه اوزرینه قونلان طپراق معناسنه در ع ریخیم ع سكون یائین وکسر
خا ایله رنجبر مرقوم معناسنه در یعنی صبیان قولاغی وقلیجی ع ریم ع یای معروفله ایرك که جراحتدن
وچباندن خروج ایدر وعربیده قیح دیرلر سكون یا ایله شمس فخری بیت بسکه پیوسته ریم ریزد
خصم * کشت چشم عدوش همچو سقیم ع مع النون * رخبین ع سكون خاء معجمه
وکسر باء موحده بعده یای ساکنه ایله اکشی ترخانه ویاخود یوغرتدن ایتدکلری نسنه شمس فخری
ماست غلیظ دیوب بوبیتی نظم ایلمش بیت مخالفت زبرودت بپایهٔ برسید * که طبع فلفل دارد
بنسبتش رخبین * میر خسرو بیت رخبین شکر است پیش آن ترك خنك * کز سرکهٔ هندوی
ترش روی تراست * میرزا ابراهیم بمعنی دوغ سخت که پنیر شده باشد دیمشدر اما کتاب السامی
فی الاسامی ده بر نسنه در قروته مشابه سود ایله اوندن ایدرلر دیمشدر بولغنی منظور فقیر اولان
لغت کتابلرینك کیمنده کسر را وکیمنده ضم را ایله واقعدر ع رزفین ع سكون زاء معجمه ویای تحتانی
وکسر فا ایله اغاج کلید وبعض نسخه ده مفتاح وبعضنده سورمه مندال که اغاجدن ایدوب قپویی
آنکله برکدرلر ع رزنین ع فا یرینه نونله رزفین مرقوم معناسنه در شاعر بیت سخن زن راه تو
چون نباشد * شود سوهر چو رزنین بردر خود ع رستن ع سكون سین مهمله وفتح
تا ایله سکك وزلمك معناسنه در ع رشتن ع سكون شین معجمه وفتح تا ایله اکرمك اپلك وابریشم
وکتان وغیری عربیده غزل دیدکلریدر زود نخی اله وایاغه حنا اورمق ع رشکن ع سكون شین معجمه
وکسر کاف ایله بمعنی غیور کذا فی فرهنك جهانکیری ع رنخبین ع سكون نون وکسر خاء معجمه وباء
موحده بعده یای ساکنه ایله رخبین مرقوم معناسنه عربیده کیح دیرلر ضم کاف وسكون یای
تحتانیله ع رندان ع جمع رند یعنی باده نوشان وظریفان ونکته فهمان ابو تراب بیك بیت قسام
قضا در عوض عیش دو عالم * این قسمت رندان می آشام فرستاد ع رویدن ع کسر واو
وسكون یای تحتانیله بمعنی رستن ع ریختن ع دوکمك معناسنه مصدر در مستقبلنده خا یایه
ابدال ایله ریزد وریزنده دینلور کمال خجندی بیت خواهیم نقد جان وسر در پای جانان ریختن *
بر خاك کویش خون اشك از چشم کریان ریختن * عربیده انصباب وچغتایده توکماك دیرلر
فاعلنه توککوچی دیرلر ع ریخن ع سكون یای تحتانی وفتح خا ایله شکم اسهال شده معناسنه
استاد رودکی بیت یکی آلوده باشد کد شهری را ببالاید * جواز کاوان یکی باشد که کاوان
راکند ریخن * فرهنك جهانکیریده اول آدم وحیوانه دیرلرکه همیشه ریخ آلوده اوله حکیم
سوزنی بیت بکاو ریخن ماند طبع او در شعر * همیتراشد الایش سرین بسر و ع ریدیدن ع
سكون یائین وکسر دال اول ایله نسنه اوفق دفك اولمق وچوریمك ودوکلمك شکوفه ده
استعمالی غالبدر ونسنه اسکیوب پراق اولمق عربیده اضمحلال وچغتایده اوفراتماق مضارعی
اوفرانور دینلور ع ریزان ع ریزیدن لفظنك اسم فاعلی در دوکوجی معناسنه خواجه سلمان
بیت عاقبت بکذاشت بار وبرك خود را پیش تو * برك ریزان وسر افشان جست چون باد
خزان * فرهنك میرزاده نعمت وهوا ومراد معنارینه مسطوردر تحفة الاحبابده بومعنارده

زاء فارسیله مربه‌یدر گ ریزن غ یعنی ضرطه‌زن لفظ مرکبدر کدری ریدندن مرخمدر وزن
اسم فاعلدر زاوریجی معناسنه ابو المعانی بیت چکونه میکند ضبطش بفرزند وزن خود درا *
که نتواند بضبط کوز دادن کون ریزن را گ ریزان غ سکون یای تحتانی وفتح زاء معجمه ونونله
قپو آردینه ایتدکاری سورمه که آنکله قپویی استوار ایدرلر گ ریزیدن غ سکون یائین
وکسر زایله دوکلمك وخرده اولمق معناسنه گ ریزین غ سکون یائین وکسر زایله غایت
خرده اولمش نسنه‌یه دیرلر گ ریستن غ سکون یای تحتانی وسین وفتح تاء مثناة ایله درت
معنایه کلور اول اکرمك کتان وابریشم نه یی اولورسه استاد لطیفی بیت چون زیارش جدا
بماند وکریست * دوك ریسه کرفت وپشم بریست * ثانی فرهنك جهانکیریده قیویه وچقور
یرلره وحوضه ودریایه اشاغی کتمك کرك صوده کرك قره‌ده شاه ناصر خسرو * قطعه * مردکی
وا بدشت کرك دریده * زو بخوردند کرکس ودالان * ان یکی ریست در بن چاهی * وان دکر
زفت بر سر دیران * ثالث نوحه ایلمك معناسنه حضرت مولانا بیت چون در بچه نیست وجه
زیستن * برچنین خانه بباید ریستن * رابع بمعنی ریدن یعنی تغیط ایلمك اوحدی درجام جم
بیت ریستن کیردت زخوردن زشت * پدرت باید آمدن ز بهشت * معنای اوله عربیده
غزل وچغتای لساننده ایکیرماك دیرلر فرهادنامه‌ده فرهادك آتی وصفنده بیت حرامی
اورکاچه قمافدا توتون دیك * ایکیرماك وقتی دشت او زرافیون دیك گ ریسمان غ سکون
یاوسینیله بوکلمش اورغان میرنظمی بیت رسانیدن فلك را دل فغانش * بتابد ریسمان
از دود آتش گ ریسیدن غ سکون یائین وکسر سینیله اکرمك غزل معناسنه وضعفدن
اکله‌مك که باریك مریسد دیرلر یعنی اینجه واوزون ایکار دیمك اولور گ ریشتن غ سکون یای
تحتانی وشین معجمه ایله برنسنه‌یه بجد اواق وسکاك وزلك گ ریش دهن غ ترکیبده بلامه
دیدکاری آدمه دیرلر میرنظمی بیت ریش دهن بوده وهم کنده است * ابرو ومژکان جرب
افکنده است گ ریشیدن غ بمعنی ریختن یعنی دوکمك گ ریك روان غ قومسال یرلرده
کثرتدن روزکار اسدکچه صو کبی موج اوروب کویا که اقار میرنظمی بیت افتاده براه عمر
دایی * در ریك روان برهنه پایی گ ریکن غ سکون یای تحتانی وفتح کاف فارسیله مکار
وکینه‌دار وپلید وآلودهٔ چرك دیمکدر گ ریم آهن غ ترکیده دمور بوقی وعربیده
خبث الحدید دیرلر دمور کوره‌ده قروب چکیچ اوردقجه دوکیلن خرده‌سی حکیم خاقانی بیت
همدم هاروت وهمطبع زن رامشکرم * افعی ضحاك وریم آهن آهنکرم گ ریمن گ مکار
وحیله‌کار معناسنه استاد عنصری بیت که حسد هست دشمن ریمن * کیست کو نیست
دشمن دشمن * حکیم فردوسی بیت بدینی نبودش کسی دشمنا * مکر در جهان ریمن اهرمنا *
معیار جمالیده شمس فخری آلوده وافسون معناسنه دزد یمش بیت مرادایست زجور زمانه را
ریمن * چو زلف یار پریشان کشته پرزشکن گ رهیدن غ سکون یائین وکسر هایله بمعنی
افتادن کذا فی شرفنامه گ مع الواو * رونجو غ فتح واو وسکون نون وضم جیمله اغاج قوردی که
ریونجو دخی دیرلر کذا فی الادات گ ریش کاو غ شول کمسنه‌لردن کنایه درکه یرامز کمسنه‌لره
یعنی مدمن ومدبر ومفسد وبونلر امثالی آدملره تابع اولوب مجلسلرنده مسخره‌لق وهزل ایده

وهزل ایده میرنظمی بیت بهر دنیا دین یاوی میکند * سفلکان ریش کاوی میکند *
مجمع الفرسده بمعنی احمق وابله حکیم انوری بیت چرخ داند که ریشخند ست آن * نه چون آن
ریش کاو وکون خراست گ ریلو غ سکون یای تحتانی وضم لامله یعنی شغار که عربیده قلیه
دیرلر بر طپراق درصوین آلوب صابون بشورلر وجامه‌دن لکه ویاغ بولاشغن آنکله یورلر
کمال اسمعیل بیت چون علاج دماغ کنده کند * داروی او شراب ریاو باد گ ریونجو غ بمعنی
رونجوی مرقوم گ ریو غ بوزن دیو ایکی معنایه‌در اول مکر وحیله وآل معناسنه حضرت
سلطان ولد بیت رومشو دربند این دنیای دون * تا نکردی ریو شیطان راز بون * مولانا
جامی بیت نخسته‌یش کفت کانها کار دیوست * همیشه کار دیوان مکر وریوست * ثانی نام
پسر کیکاوس ایدی که طوسك دامادی ایدی فرود بن سیاوش النده هلاك اولدی گ مع الهاء
گ رشته گ سکون شینیله درت معنایه کلور اول ایپلك وابریشم تلی بو معناده خلاق المعانی
درحق درزی بچه * رباعیه * ای رشته بسی تو کامرانی کردی * بالعل لبش عیش نهانی کردی *
اندر کف اوچرا شدی کوته عمر * چون غسل باب زندکانی کردی * ثانی برمرضدر انسانك
اياغنده اکثر طوپوغنده ظاهر اولور ایپلك کبی برانجه نسنه چقار کند بکه اوزار قیرلسه
صاحبی هلاك اولور اکا تارودنجی دیرلر حکیم سوزنی بو ایکی معنایه * قطعه * بدر در رشته رنجوری
وبرورخ * بجز غ دیده درازرشته هشته * دم عیسی کزو آن رشته رانیست * اکر آن رشته رامریم
برشته * ثالث برنوع حلوادر ایپلك حلواسی دیرلر رابع برطعامدر اکثر شوربا ایدرلر گ رشکر غ
سکون شین وفتح کاف ایله بمعنی رشك مرقوم که بش معناسی ذکر اولندی گ رکوه غ ضم کاف
فارسی وسکون واو واظهار ها ایله جامه‌یه پاره دیکمك یعنی یامه اورمق ادات الفضلاده اسکی
جامه پاره‌لری وبمعنی سوده وچادر یك تحته معناسنه‌در گ رنده غ سکون نون وفتح دال ایله
صغری وسختیان ومیشین پاره‌لری وتراشه‌سی معناسنه‌در گ ریچار وریچاله غ کلاهما
مجمع الفارسی ریچار وریچال مرقوم معنالرینه‌در گ ریخته غ ریختن لفظندن صیغهٔ مفعولدر
ایکی وجهله دوکلمش معناسنه بر وجهی صو وشراب وامثالی نسنه‌لرك دوکلمسی وبر وجهی دخی
آلتون وکمش وباقر وامثالی نسنه‌لرك قالبه دوکلمسی شیخ ابو سعید ابو الخیر * رباعیه *
صد بار کل وجود در ابیخته اند * تا همچو تو دلبری برانکیخته اند * سبحان الله ز فرق سر تا پایت *
در قالب آرزوی من ریخته اند گ ریزیده غ ریزیدن لفظندن صیغهٔ مفعولدر بو دخی ایکی
وجهله دوکلمش معناسنه‌در بر وجهی اغاجدن یپراق دوکلمك کبی وبر وجهی جامه امثالی نسنه‌لر
اسکیوب دوکلمك واعضاده‌ات واستخوان چوریوب دوکلمك کبی‌در گ ریزه غ ایکی معنایه‌در
اول دوکلمش ثانی خرده معناسنه‌در وبو معناده بعض ترکیبه صفت ایدرلر ریزهٔ الماس کبی شانی
تکلو بیت شانی ازساغر ایام مخور بادهٔ عیش * که فلك ریزهٔ الماس درو میریزد گ ریش پچه غ
صقالك اوزنده طوداغه متصل اولان قیللره دیرلر وبعض کمسنه‌نك صقالی آلتنده برقاج قیل
صقالدن آیرلمش کبی کورینور عربیده اکا عنفقه دیرلر گ ریشه غ اوج معنایه کلور اول صحاق
معناسنه درهرنه‌نك اولورسه صائب تبریزی بیت با عقل کشتم همسفر یك کوچه راه از بیکسی *
شد ریشه دامنم از خار استدلالها * ثانی اغاجك کوکنه اولان اینجه‌لر مولانا طرزی

بیت برلب چشمهٔ خضرم ولی خشك لبم * بیخ برشو ره زمین بر ده مگر ریشهٔ ما * ثالث
وجوده بش قیلاره دیرلر صقاله ریش دینلمك بوندندر شیخ فیضی بیت عشق تا پای بیفشرد
در اندیشهٔ ما * همه معشوق تراود زرك وریشهٔ ما فی ریشیده فی سکون یائین وکسر شین
معجمه ایله کوزکوز طوقنمش قماش وامثالی نسنه لره دیرلر استاد عنصری بیت کفت بر پرنیان
ریشیده * طبل عطار شد بریشیده * مجمع الفرسده بمعنی ریشهٔ دستار ونسخهٔ حسین
وفایی ده وتحفة الاحبابده بمعنی رنك نهشته وهند پادشاهلرندن بر پادشاهك اسمیدر وبعض
فرهنکارده بمعنی رخشنده دیوب بو بیته متمسك اولمشلر استاد عنصری بیت رخم از رنك تست
ریشیده * دلم از زلف تست پیچیده فی ریکاسه وریکاشه فی اول سین مهمله ثانی شین معجمه
ایله کلاهما بکاف العربی کرپی که خار پشت دخی دیرلر عربیده قنفد دیدکاریدر استاد عنصری
بیت نتوان ساخت از کدو کوداب * نه زر یکاسه جامهٔ سنجاب * وله بیت کسی که کرد
نتوان ززهر انکبین * نساز دزریکاشه کس پوستین فی ریك زاده فی یعنی ماهی سقنقور
کذا فی فرهنك جهانکیری منقولدرکه سقنقور تمساح دیدکاری بالقدن حاصل اولور صوده
طوغردوغی بینه تمساح اولور اما صو کنارنده قوم ایچنده طوغردوغی سقنقو راولور
فی ریمه فی بوزن نیمه کوزدن اقان چرك که کر بکار اسنده مجتمع ومنعقد اولور ترکیده چپاق
وعربیده رمص دیرلر میر نظمی در صفت زنکی بیت ناشسته روی آن لئیمه * چشم ومژه اش
کرفته ریمه فی ریونجه فی سکون یای تحتانی ونون وفتح واو وجیم ایله بمعنی ریونجوی مرقوم فی ریهه فی
سکون یای تحتانی وفتح ها ایله بمعنی پادشاه کذا فی المجمع فی ریهیده فی سکون یائین وکسر
ها ایله مطلق افتاده معناسنه در فی مع الیاء * رشتی فی سکون شین وکسر تاء مثناة ایله راء
مفتوحه ده ذکری مرور ایدن رشتی معناسنه در یعنی خاکساری وخاکروب فی رکابی فی درت
معنایه کلور اول کوچك طبق که نعلبکی ده دیرلر ثانی بمعنی جنیب یعنی یدك آت شیخ
نظامی بیت برسم رکابی روان کرد رخش * هم اورنك بیرای وهم تاج بخش * ثالث اکره
بغلدقلری طوغری قایش که ترکیده غداره دیرلر رابع بمعنی ساقی حکیم خاقانی بیت دو اسبه
در آور رکابی در آور * کز و چرمهٔ صبح بکران نماید فی ریزی فی سکون یای تحتانی وکسر
زا ایله مؤید الفضلاده رحمت معناسنه در که ریزی کن یعنی رحمت کن میر نظمی بیت شده
در دلم ریش حسرت کهن * نظر بر دل انداز وریزی بکن فی ریسی فی سکون یای تحتانی وکسر
سین ایله برنوع اوزم آدیدر فی باب الراء المضمومة مع الالف * رخ ربا فی سکون خا وضم را وفتح
با ایله بر عظیم الهیکل وکبیر الجثه قوشدر محیط جزیره لرنده اولور انسان ساکن اولدوغی یرلره کلز
ودیرلرکه کرکدانی چنکالی ایله قاپوب آشیانه نه کوترر بو روایت اوزره رخ کرکدان اسمی اولق
لازم کلور بعض کتب تواریخده مسطوردر که رخ مذکور قوشك اسمی اوله مرقوم قوشك ذکری
عجائب المخلوقات وحیوة الحیوانده مسطوردر نقل ایدرلرکه بر کون بازرکاندن بر طائفه
محیط ده بر جزیره یه یناشوب کیملرندن چیقوب جزیره ده کزرکن بر بیاض قبه کوردلر اطرافن
طولانوب قپوسن بولهمزلر ایچلرندن بری بو قبه طاشمیدر یاخود آخر نسنه میدر دیو النده بالطه
ایله اورنجه قبه دلنوب ایچندن صارو وبیاض نسنه اقار قوش یمرطه سی ایدوکنی بانجه بونك

۲۱ بونك صاحبی اولان قوش کلوب بزی هلاك ایدر دیو قاچوب کمیه کیروب یلکن ایدوب کیدرلر بعده
قوش کلوب یمرطه سن قیرلمش کورنجه کمی خلقی ایند یلردیو یمرطه سندن بیوك بر طاشی ایکی
پنچه سیله قالدیروب کتوروب کمینك اوزرینه براغور خدای تعالینك لطفیله کمی طاشك التندن
صاوشوب کتمکله طاش دریایه دوشوب اول قدر دریانی حرکته کتوردکه کمی هلاك اولمق
مرتبه سنه وارر مذکور قوشك اسمندن استعاره طریقیله شطرنجك ایکی قطعه سنه رخ
دیرلر فی رخشا فی سکون خا وفتح شین معجمتین ایله بمعنی رخشنده کذا فی المجمع بو معنایه
بدر الدین شاشی * مسمط * کفتم دلت غمکین چرا * ماه نوت پرچین چرا * آن طرهٔ مشکین
چرا * بر ماه رخسار یخته فی رستا فی سکون سین مهمله وفتح تاء مثناة ایله ایکی معنایه در
اول کوی صوقاقلرینه درلر ثانی روستا لفظندن مخففدر کوی معناسنه حضرت مولانا
بیت هرکه در رستا بود در روز وشام * تابعامی عقل او نبود تمام فی رسوا فی شایع معناسنه در که
لفظ مرکبدر بر جزوی رسد رشایع معناسنه و واچقدرکیز لو نسنه آچیلنجه شایع اولور دیمك
اولور وظاهر کردن معناسنه ده اولور از چرخیات نظام استرآبادی * مصرع * پری را لمعهٔ شمع
ضمیر اوکند رسوا * حکیم شفایی بیت ظاهرم غماز باطن همچو آب روشنست * راز پنهان
میکند رسوای از پیدای من فی روستا فی واو مجهول وسکون سین ایله کوی یاوایل یعنی شنلکی
اولان کوی مرحوم کمال پاشازاده روستا مزرعه در روستن لفظندن تصرف اولنمشدر اکسلکی
اعتباریله کویه ده اطلاق اولنور انتهی وکوی معناسنه اولدوغنه حضرت مولانا بیت قول پیغمبر
شنوای اوستا * کور عقل آمد وطن در روستا * حکیم فردوسی بیت چو از شهر یکسر
بپرداختند * بکرد اندر و روستا ساختند فی روشنا فی ایکی معنایه در اول ضیا لو آیدین
ومنور معناسنه ثانی مرقشیث طاشنه درلرکه انی سرمه ایدرلر بو ایکی معنایه ابو المعانی
بیت از خیال ماه رویت خانهٔ دل روشنا * خاکراهت میکند عالم بدیده روشنا فی روهنا فی
فی واو مجهول وکسر ها وفتح نون ایله برنوع خاص پولاددرکه اندن قلیچ ایدرلر غایت بی نظیر واعلا ومقبول
اولور شمشیر روهنی درلر ادات الفضلاده مطلق پولاد هندی معناسنه در وهندی قلیچلره
دخی اطلاق اولنور فی روهینا فی زیادهٔ یای تحتانیله ده هندی پولاد معناسنه در شمس فخری
بیت زعکس رنك رخ دشمنان او در جنك * چو کهربا بدرخشد کهر چو روهینا * وفرهنك
جهانکیریده پولاد جوهردار حکیم سنایی بیت بتر دچون تو بی جنسی چه دانانی چه نادانی *
بدست چون تو نامردی چه نرم آهن چه روهینا * سیف اسفرنکی بیت آب کرد در خجالت
نطقش * کوهر اندر مشام روهینا فی روهینیا فی نوندن صکره بریا دخی زیاده ایله مجمع الفرسده
روهنای مرقوم معناسنه مسطوردر فی مع الباء * رب فی تشدید با ایله هر صواو نسنه نك
صوین آلوب قیناد رلر تا منعقد اولنجیه دك بعده شکرله شراب وشربت ایدرلر لیمون وبنفشه
وحماض وریباس وغیرهم کبی بر حکیم حاذق دیمشدر بیت چو صفرا بشکند در معده نیکو * دهم
حبای صفرا رب لیمو فی رباب فی سازنوعندن بر مشهور ومعروف سازدر بین الناس فتح را ایله
شایعدر اما اصحی ضم را ایله در کذا فی الادات فی رستم رکاب فی بهادر پهلوان دیمکدن کنایه در
مولانا هاتفی بیت بدعوی دو رستم رکاب دلیر * ز شمشیر بازی نکشتند سیر فی رفت وروب فی

ترکیبله سیلوب سپورمك معناسنه در وبر معناسی ده سپورکه در که روب که رفتن لفظندن
صیغهٔ امردر وکاهی اسم فاعل اولور خاکروب وچاروب کبی که روزتاب که اضافتله اسی
کون ایام صیفده حرارت شمسدن خارج اعتدال اولان اسیلك معناسنه در میرنظمی بیت
چون شد از تاب عشقش پرشتاب * آمده در نیم روز روزتاب که مع التاء * رت که درت
معنایه کاور اول خالی وخرابه مشرف اولمش معناسنه شیخ عطار بیت سر آن کاخها
با خاك هموار * زمینی رت نه درمانده نه دیوار * ثانی بمعنی تهی استادلیبی بیت فرمان
کن وآهك کن وزر هیچ نساید * بیرون ودرون تن وروبت ازرت * ثالث غل وغشدن عاری
وپاك معناسنه میرنظمی بیت چو پرشد با محبت قلب وسینه * درون ساده رت بوده زکینه *
بولغتی بعض فرهنکلرده فتح رایله نقل ایتمشلر اما مجمع الفرس ده بعض معتبر ومعتقد فرهنکلردن ضم
رایله تصحیح اولنمش وفرهنك جهانکیریده کذلك ضم رایله معنای رابعی تهی دست نقل اولنمش
بو معنایه علی کوچك بیت ازوفور عطای آن کف راد * رت ومفلاك بحر وکان کشتند
که رست که سکون سین مهمله ایله درت معنایه در اول رستن لفظندن صیغهٔ ماضیدر یردن
بتدی معناسنه کاهی مصدر اولور بتمك معناسنه مجمع الفرس ده بمعنی رو یید وبرامد حکیم اسدی
بیت بخور رشید ودین بتان نخست * بکوروبی آدمی بوم ورست * شیخ اوحدی بیت
این چهار آخشیج را بدرست * چون بدید آمد امتزاجی رست * حکیم فردوسی بیت
صف میسره هم بیا راست جست * یکی کوه کوبی زپولاد رست * ثانی محکم ومضبوط
معناسنه حکیم نزاری قهستانی بیت تویی باشد که باشی دروقارست * که من در حرب
برمالیده ام جست * وله بیت شب آمد بر شتر بستند رسنش * بهم بربسته هفت اندام
رسنش * ثالث دلیر وچیره دست معناسنه شیخ اوحدی بیت قدم اندر زمین منه
جز رست * کاسمان ازنظر بجانب تست * رابع فرهنك میرزاده قسمی ازخاك مسطوردر
وتحفة الاحبابده بمعنی خاك حکیم فردوسی بیت یکی سخت پیماند خواهم نخست * که ازوی
بلرزد برو بوم ورست * وله بیت زنا کس نماند برین بوم ورست * زنیکی بباید ترا دست
شست که رفت که رفتن لفظنك ماضیسیدر سپوردی معناسنه وواوایله روفت دخی درلر
میرخسرو بیت بجانهای فتاد ازچشمش آشوب * مژه میروفت دلهارا بجاروب * حروف
علتدن قبلی حرف که وسائط کلمه ده واقع اوله حذفی جائزدر که رشت که سکون شین معجمه
ایله ایکی معنایه در اول بمعنی روشن ثانی برکیمیاکر استادك نامی ایدی که زر معمولنه زر رشتی
درلر کذا فی فرهنك جهانکیری که روسخت که واو مجهول وضم سین وسکون خا ایله راستق
طاشی که راسخت دخی درلر کذا فی المجمع که مع الجیم * رخج که سکون خاء معجمه ایله یزد
ولایتنده برناحیه اسمیدر کذا فی فرهنك جهانکیری که روج که واو معروف ایله انکورنا پخته
یعنی هنوز ایرشمامش اوزم جیم فارسی وهاء علامتله روچه دخی درلر وبر معناسی دخی روز در
وهندی اساننده روج کاو کوهی یه درلر که روسنج که واو مجهول وسکون سین مهمله وتاء مثناة
وفتح خاء معجمه ایله راستق طاشی که روستج که بعض نسخه ده خاء یرینه تاء مثناة بعده نون
واقع اولمشدر راستق طاشی معناسنه در که مع الخاء * رشخ که ضم تاء مثناة وسکون شین

شین وفتح لامله بحامت معناسنه کذا فی نعمة الله که رخ که الثی معنایه کاور اول بکاق
معناسنه که در خسار ورخساره ده درلر عربیده خد دیدکلرید شعرا بعض تراکیبه جزؤ ایدوب اول
صفتله توصیف ایدرلر کلرخ وپریرخ کبی غیاثای حلوایی بیت پیش کلزار رخت لیلی وکل
مجنونست * سرو در پیش قدت مصرع ناموزونست * ثانی برعظیم الهیکل
وکبیر الجثه قوشدر عنقا کبی وجود خارجیسی یوقدر شطرنج قطعه لرندن اولان رخ اول قوشدن
عبارتدر یعنی انك اسمیله تسمیه اولنمشدر ثالث عنان اسب یعنی دیزکین بو ایکی معنایه استاد
عنصری بیت شطرنج جمال را توشاهی یارخ * مر اسب کمال را رکابی یارخ * کمال پاشازاده
دخی کرکدان ایله تفسیر ایلمشدر بو معنی دخی صحتدن بعید دکلدر زیرا مرقوم قوشه رخ دیدیلدیکی
مقدم ذکر اولندی اول تقدیرجه کرکدانه رخ دینلمك مناسبدر رابع فرهنك جهانکیریده
برنوع تاجدر که پادشاهان سلف کیرلر ایدی اول تاجه دیهیم دخی درلر حکیم قطران ارموی بیت
کرفته پای تخشش را فلاك رخ * نتابد جادوانه بخت از و رخ * خامس بمعنی سوی وجانب
سادس براوتدر که دوخ وروخ ولخ ولوخ دخی دیرلر که روخ که واو مجهوله ایله قیلسز باشکه
دوخ وروخ چکاد دخی دیرلر سربی مو معناسنه حکاك بیت ایستاده بخشم برسر او * ای بنفرین
سیاه وروخ چکاد * زبان پهلویده بغرسق معناسنه در که مع الدال * ریبد که فتح باء موحده
وسکون یای تحتانیله معجون معناسنه درهرنه اولورسه اولسون که رند که سکون نونله
مزکلدك دیدکاری قوشدر اکثر چلتك اکیلن یرده اولور که روبند که یاشمق که عورات یوزلرینه
طوتارلر اصلی بندرو ایدی علم اولدقده مضاف الیه تقدیم اولندی ابو المعانی درحق زنکی
بیت چو بد عادت همین کیرد نه ازشرم * میان مردمان روبند وبرقع که رود که واو معروفله
یدی معنایه کاور اول هر ایرماغه دیرلر عموما حکیم اسدی بیت زدنبال او دشت هرجای
جوی * بهر جوی در رودی از زهر اوی * بو بیت بر اژدها وصفنده در ومجاز مرسل طریقیله
یری برینك یرنده استعمال اولنور زیرا فارسیده ایرماغه جوی دخی دیرلر اما اصح بودر که جوی
صویك اقدوغی بردر ورود صودر که مخروق اولان موضعه رودخانه ده دیلور مرقوم بیتدن بو معنی
مفهومدر رودرا ایرماغه مشابه اولانه ده دیرلر خواجه حافظ بیت خواهی که بر نخیزدت ازدیده
رودخون * دل در وفای صحبت رود کسان مبند * جوی خون دخی دینلدیکی ظاهر در ونهر
آمویه درلر خصوصا استاد فرخی بیت یك بندهٔ تو داری زین سوی زود شاهی * یك چاکر
تو دارد زانسوی کنك راهی * ثانی بمعنی فرزند ثالث سازه درلر عموما بو ایکی معنایه
نجیب الدین جربادقانی * قطعه * آسمان درصفت تربیت دولت تو * بقا یست که همچون
صفت مادر ورود * سالها شد که بعهد تو نزاید است کسی * ناله کز دست کسی کرد جز ابریشم
رود * کذا فی فرهنك جهانکیری وبر سازك اسمیدر خصوصا خواجه حافظ بیت مغنی کجایی
بکلبانك رود * بیاد آور آن خسروانی سرود * رابع سازعشرتك لازمه سی اولغله مجازا
عشرته دخی رود دیرلر حکیم اسدی بیت سپهبد چو آمد هم انجا فرود * شد از رزم زی بزم
شادی ورود * وساز کرشنه ده درلر شمس فخری بیت معاشر خوش رودی بساز میخواهم
که شرح عشق بکویم بنغمهٔ بم وزیر * بو معنایی مؤید حکیم خاقانی بیت تا بنوای مدح وصف

توبرداشتم * رود رباب منست زوده اهل ریا * خامش بمعنی زوده یعنی بغرسق که رودکان
ورودکان انك جمعی در کمال اسمعیل * قطعه * بسکه میکرد داز قراقر هجو * رودکانی خاطرم
افکار * ترسم از من رها شود حاشا * پلتکی در هجای توسه وچار * حکیم روحانی در قسمیه
بیت به نیش عقرب وسرکین یوزوپشك حمل * برودکانی جدی وتقارب میزان * سادس
مجمع الفرسده حلاج کمانه سنك کریشی سابع قیونك ویاخود قوشك توینی اسی صوده
حشلیوب دوکمکه درلر نچ رود آورد نچ اضافتسز سیل صوبی بعض اچق یرلردن ایرمق کبی
آقدوغی ایچون تسمیه اولنمش نچ رودچکاد نچ اضافتسز قیلسزدیه ترکیده طاز عربیده اصلع
درلر شمس فخری بیت عجب مدار که فرق سپهر بی مو بیست * شه زسیلی تأدیب شاه
رودچکاد نچ روزکرد نچ کسر زاء معجمه وفتح کاف وسکون زا وفا وسین ایله نیر اعظمك جمله
اسماسنه ندر یعنی آفتاب حکیم نزاری قهستانی بیت بروزم محنت باری نکردی * چرا چون
روزکرد از من کریزی نچ روید نچ واو معروف وفتح یاء تحتانیه ایله رستن لفظنك مضارعیدر بتر
معناسنه شیخ سعدی * قطعه * سبزه درباغ کفته اند خوشست * داند این کین سخن همی
کوید * یعنی از روی نیکوان خط سبز * دل عشاق بیشتر جوید * باغ روی تو کند بازار پست *
بسکه بر میکنی ومیروید * وله بتور در معناسنه بیت باران که در لطافت طبعش خلاف نیست *
درباغ لاله روید ودر شوره بوم خس نچ مع الراء المهمله * رخسار نچ یکاق معناسنه که عربیده
خد درلر اکرچه رویدن غیری مخصوص یکاغك آدیدر ابوتراب بیك بیت عمری نظر از مهر
بروبت کردم * نظاره رخسار نکوبت کردم * اما کثرت استعمالله رویه بدل جمله چهره یه
رخسار درلر مرحوم کمال پاشا زاده بونلرده دخی تصرف معنی ایدوب رخسار لفظ مرکبدر رخ ایله
ساردن که رخ یکاق وسار باش معناسنه در چشمسار وچاهسار وکوهسار کبی مراد یکاغك یوقارو
باشی دیمك اولوردیمشدر اما کتب معتبرات لغویه ده اسم مفرددر یکاق معناسنه چشمسار
وچاهسار وکوهسار کبی دکلدر رودخی استعاره طریقیله آدمدن غیریده دخی استعمال اولنور
حکیم میرزا فصیحی بیت کریه ام کز جکر سوخته دردیده ابر * بهر آرایش رخسار بهار آمده ام
نچ رستار نچ سکون سین مهمله وفتح تاء مثناة ایله روستا معناسنه در یعنی کویا وترك دیمك
اولور کذا فی المجمع نچ رودآور نچ نام رود خانه در یعنی اسم نهردر کذا فی فرهنك جهانکیری
نچ رودبار نچ سکون دال وفتح باء موحده ایله اوچ معنایه کلور اول منقطع اولمیوب همیشه
صوبی آقان ایرماغه درلر میر نظمی در مذمت زنك بیت زکس هموار شهوت بود جاری * میان
هردو پایش رودباری * ثانی شرفنامه ده لب آب یعنی صوکناری ونهر عظیم معناسنه مسطوردر
ثالث بر قاج پاره قریه یه مشتمل بیوك کوی آدیدر قزوین ایله کیلان میاننده واقعدر مشایخ
کباردن ابوعلی رودباری حضرتلری اول ناحیه دندر مولانا جامی بیت بوعلی رودباری آن
مشه دین * خسرو بارکاه صدق ویقین نچ روزبازار نچ یعنی رونق بازار وکرمی خریدار حکیم انوری
بیت روز جشن وطرب بستانست * روز بازار وکل وریحانست نچ روزکار نچ ایکی معنایه در
اول زمان وعصر وجهان وهوا معناسنه معروف ومتداول سوزدر ثانی مدت وفرصت
معناسنه استاد فرخی * قطعه * مخالفان تو موران بدند ومار شدند * برار از سر موران ومار کشته

کشته ومار * مده امانشان زین پیش روزکار مده * که اژدها شود ار روزکار یابد مار نچ روزنه
سر نچ ترکیده ایبك دیدکاری قوشدر عربیده هدهد دیرلر نچ روزه دار نچ اوروچلو عربیده
صائم درلر روزه صوم معناسنه ودار داشتن دن اسم فاعلدر ابو المعانی بیت روزه دار غم
هجران تو بودم جانا * روزی عاشق بیجان نشد عید وصال نچ روستار نچ واو مجهوله ایله رستار
مرقوم معناسنه نچ روغنکر نچ یاغ چیقاریجی هرنه اولورسه زیتون وکنجد وغیرهما روغن یاغدر
وکر کاف فارسیله ادات اسم فاعلدر نچ روی کر نچ باقرجی که قزغان وصحن وسائر باقر
آوانیسی یپار اصلنده توج اشلین آدمه روی کر دینلور نچ مع الزاء المعجمة * رخ فروز نچ سکون
خا وکسر فا وضم را ایله شهور ملکی نك یدنجی کونی اسمیدر نچ رستاخیز ورستخیز نچ کلاهما
بسکون السین وفتح التاء المثناة قیامت معناسنه در خواجه حافظ بیت پیاله بر کفنم بند تا سحر که
حشر * بمی زدل ببرم هول روز رستاخیز * حضرت مولانا بیت هین چه آوردید دست آویز را *
ارمغان روز رستاخیز را * حکیم اسدی بیت برانکیخت چون جامه کرخیز * در افکنده دو
هندوان رستخیز * حضرت مولانا بیت من حلالت میکنم خونم بریز * تا نه بیند چشم من آن
رستخیز نچ رودساز نچ سکون دال وفتح سین ایله فرهنك جهانکیریده سازنده دیمکدر حکیم قطران
ارموی * قطعه * تا ز بانك نوحه کر باشد روان دائم نفور * تا همیشه دل ببانك رودساز آید
فراز * خانه خصمان تو خالی مباد از نوحه کر * منزل خویشان تو خالی مباد از رودساز نچ روز نچ
اوچ معنایه در اول معروف کوندزدر که عربیده یوم ونهار معناسنه در ایکی معنالرنده دخی
روز استعمال اولنور ترکیده دخی بو ایکی معنایه کون دیرلر معنای ثانی طالع وقوت معناسنه در
ابو المعانی بو ایکی معناده بیت کذشته روز عمرم چون شب تار * چه بد روزم که صبحم شام کشته *
ثالث آفتاب معناسنه در حکیم فردوسی بیت سزد کر ببخشی کناه مرا * درخشان کنی روز وماه مرا
نچ روستاخیز نچ واو مجهوله ایله ده رستاخیز مرقوم معناسنه استعمال اولنمشدر نچ روبین دز نچ
کسر یائین تحتانیتین ودال ایله توران زمیننده بر قلعه اسمیدر که ارجاسب شاه آنی تختکاه
اید نمشیدی وکشتاسب شاهك قزلرین کرفتار ایدوب انده حفظ ایتمکله اسفندیار
کشتاسب امریله هفتخوان طریقندن واروب قلعه مرقومی اخذ وتسخیر وارجاسبی قتل ایدوب
قز قرنداشلرین خلاص ایلدی حکیم فردوسی اسفندیار دلندن بیت روبین دز آزرا
کشادم * وآوازه هفتخوان بدادم نچ مع السین المهمله * ربوس نچ ضم باء موحده ایله یعنی
بسیار خوار که رس دخی دیرلر میر نظمی بیت نزد اهل دل نبی دیك ملیس * خوردنی را همچو
کاو باشد ربوس نچ رس نچ ایکی معنایه در اول بسیار خوار وحریص خوردنی معناسنه
حکیم انوری بیت سرهر خوان شدم چو کربه رس * درهر کشتنی سك ساجور * بو شکور بیت
رسی بود کو بند سالارشان * همه سال چشمش بخبز کسان * حکیم سنائی * مثنوی * هرکه در
دام زن نیفتاد ست * عقل شاکرد او چو استاد ست * هرکه بر کس بخبز کرد درس * عیش او نیره
دان که در چه کس * استاد فرخی بیت راد مردان همه بادر کهش آموخته اند * چون بز رس
که بیاموز باسبز کیاه * ثانی صخت ومحکم معناسنه در نچ روس نچ واو معروفله مجمع الفرسده
بمعنی روباه یعنی دلکو وناحیه شمالی ده بر ولایتك وقومینك آدیدر حکیم انوری بیت اولانا بیکه

نیست بکو * راست چون کافران روسی است * ومولانا عبد الله هاتفی تیمورنامه ده بیت
تمرخان واسکندر فیلقوس * یکی ماه توران یکی شاه روس * بوندن فهم اولنور که روم ایلنه ده
ولایت روس دینله روشناس معلوم الذات ومعروف الصفات عزیز ومحترم وصاحب
وقار کمسنه لره دیرلر حکیم شفایی بیت دعای بی اثرم روشناس عرش نیم * زلب جدا چو شوم
ره غبیر د جانی روغناس واو معروف وسکون غین وفتح نون ایله قزل بویا که روناس وروناس
دخی دیرلر عربیده فوه دیرلر ضم وفتح واو مشدده ایله ابو المعانی بیت اشك خونین کشته کو یا
روغناس * کرده رنکین سنك وخاك دشت وکوه روناس روغناس مرقوم معناسنه
کمال اسمعیل بیت تن ز سرما چو نیل وچون روناس * منجمد کشته در عروق دما روبناس
بودخی روغناس معناسنه در حکیم نزاری قهستانی بیت نمی تراود ترز زدیرم که زمهریر *
خون در عروق فسرده چو روبناس رخش مع الشین المعجمة * رخش سکون خا ایله ایکی
معنایه در اول پرتو وعکس وشعاع وضیا معناسنه استاد عنصری بیت ز خون دشمن اوشد
بحر مغرب جوش * فکنده تیغ یمانیش رخش در عمان * شمس فخری بیت روی مریخ زرد
کرد اکر * افکند بر سپهر تیغ تو رخش * مجمع الفرسده سیاه صقال اراسنده اولان بیاض
قیلره دخی دیرلر دموی صقاللك اول حالته براق وضیادار اولمق مناسبتی ایله منجیك بیت
راست برخش است بچشم آید اکر * همچو سر ماست وقیه وقیه بر زم * ثانی فرهنك
جهانکیریده نیر اعظمك جمله اسماسندن براسمدر رش غضبدن کوز متغیر اولمق حکیم
سنایی * قطعه * چکچکی اوفتاده در مسجد * زنی هزل وضحکه ازپی جد * که فقیه ازکه روترش
کرده * بازتار که دیده رش کرده روبوش نقاب وبرقع معناسنه مولانا جامی بیت
نیست در ناطقه کر صدشه نام چو تویی * بهر روپوش بنام دکرنت خوانم * چغتای لسانند
تو واع دیرلر روش واو مجهوله ایله ایکی معنایه در اول تند وسخت مثال تند شمس فخری
بیت برفق وخوش سخنی کار خصم دولت باش * که نیك نامه پیوسته کار مردم روش *
مثال سخت حکیم خاقانی بیت بختم آوخ که طفل کرینده است * که بهر لحظه روش میشنود *
ثانی مخفف روشن در که چشم شما روش دیرلر یعنی کوزیکز آیدین وبمعنی امر کذا فی المجمع
روغنجوش فتح غین وسکون نون وضم جیم وواوین معروفتین ایله ترکیبده پشی دیدکاری یاغلی
اتمك وهر نه که یاغده قینایه اکا روغنجوش دیرلر روغنفروش یاغ صاتجی معنای ترکیبی در
اما بقاله علم اولمشدر * روشنچراغ مع الغین * روشنچراغ موسیقی ده بر نوا اسمیدر میر نظمی بیت
بیا مطرب بکن روشنچراغی * شود افتاده کان روشنچراغی رغ اول ریح که معده ده حاصل
اولوب بوغازدن کلور اکا آرغ وآروغ ور چك دخی دیرلر ترکیده ککرمك دیدکاریدر روغ
بودخی اول معنایه در بوایکی لغت آرغ وآروغ لفظلرندن مخففدر حکیم انوری بیت چون زخون
پایهٔ خود لاف زند خواجه بکو * پایه خون بکس زنش که بدر وغ زند * فتح را وسکون
واو ایله عربیده حیله معناسنه در خصوصا حیلهٔ روباه وبر نسنه نك جانبنه نهانی کتمك ومیل اتمك
وقاچمق وطاغ برونی معنالرینه در مع القاف * رستاق سکون سین وفتح تاء مثناة ایله
بازاری که بعض محللرده واقع اولور کیمی هفته ده برکون وکیمی آیده وکیمی ییلده بر دفعه بازار

بازار وبیع وشرا اولنمق معتاد ناسدر رسداق سکون سین وفتح دال ایله رستاق مرقوم
معناسنه در رسدق حذف الفله دخی اول معنایه روایت اولنمشدر میر نظمی بیت
شود آن مرد بی ادراك واحمق * که باشد هرزه کرد جای رسدق مع الکاف * رتك
فتح تاء مثناة ایله نعناع بری که پودنه دخی دیرلر خواصندندر که قیون آنی اوتلسه ممه سندن سود
یرینه قان کلور عربیده مشك طرامشیع ومشك طرامشیر دخی دیرلر روبهك تصغیر
روبهدر روچك واو معروف وفتح جیم فارسیله ماه شعبانك اون بشنجی کونی آدیدر که
روز برات وکیجه سنه شب چك دیرلر شب برات دیمك اولور رودك ایکی معنایه در اول
کاف تصغیر ایله مصغر رود یعنی کوچك ایرماق ثانی بر جانور آدیدر که دریسنی کورك ایدوب
کیرلر ترکیده وشق دیدکاریدر ابو المعانی بیت توان شاهی که ادنی بخشش تو * بحر وار سیم وزر
سمور ورودك رستك واو معروف وسکون سین وفتح تاء مثناة ایله تصغیر روستادر
مع الکاف الفارسی * رکوك ضم کاف عربی ایله مجمع الفرسده پارهٔ کرباس که جامه یه
یاما ایدرلر میر نظمی بیت بشعر اوستا کردن مخمس * وکوکی کردن از کرباس اطلس *
رموك ضم میم وواو معروفله بمعنی ایستادن یعنی طورمق کذا فی فرهنك جهانکیری روباه
تریك عربیده عنب الثعلب دیدکاریدر روشنك نام دختر دارادر که اسکندرك حبالهٔ
ازدواجنده ایدی مع اللام * رومال یعنی دستمال معناسی یوز سله جك اولور روی دل
اصطلاحی لغتدر التفات معناسنه ترکیده کوکل یوز دیرلر میر نظمی بیت فلك روی دل مینماید
دکر * اکر نخل طالع شود بارور رویمال رومال مرقوم معناسنه در ویوز سورمك
معناسنه شاعر بیت رویمالم بکف پای تو کرمالی نیست * که مرا به ز کف پای تو رومالی
نیست روبینه مال ایکی یای تحتانیه ایله اول ریح پرصدادر که اسفل آدم وحیواندن
خروج ایدر عربیده ضرطه دیرلر ابو المعانی بیت خواسته آهسته کوزك میزدن تنها ولی *
در میان جمع زد روبینه مال پرصدا مع المیم * رخام فتح خاء معجمه ایله بیاض وصاف مرمر
طاش عربیله مشترك لغتدر میر نظمی در تعریف قصر بیت در ونش نقش چین بوده است
پر زر * برونش از رخام صاف مرمر رستم ایران عسکرنده مشهور عالم پهلواندر که
شهنامه ده جنکاری ودلاورلکی مشهوردر رستم دستان ورستم زال دخی دیرلر رستهم
سکون سین وها وفتح تاء مثناة ایله رستم زاله دیرلر حکیم فردوسی بیت ببوسید رستهم تخت شاه
وشکفت * جهان آفرین راستایش کرفت * کذا فی تحفة الاحباب رسوم جمع رسم در
عادت وقانون معناسنه حکیم خاقانی بیت وکر قیصر سکالد رای زردشت * کنم زنده رسوم
زند واستا رم قاسق قلی که جمعی رمکاندر عربیده صفه وخانه یی مرمات ایتمك معناسنه در
روم معروف مملکت وولایت اسمیدر ودخی روی من معناسنه هر وقت که بر نسنه یی کند و
نفسنه مضاف ایدهلر لواحد من الشعرا بیت لشکر اشك ز راه مژه از دریا بار * دمبدم
بر طرف روم کند تاختنی * ودخی موی زهار معناسنه که رمه دخی دیرلر ضم را ایله روبین خم
کوس که تفصیلی باب الخاده مرور ایتدی روبینه خم دخی دیرلر حکیم فردوسی بیت
خروش آید از نالهٔ کاودم * سپهبد بزد نای وروبینه خم رهام نام پسر کودرز در که جنك

دوازده رخنه يارماني هلاك ايتمشيدي عربيده كسر وايله باران خرده معناسنه در ك مع النون

ك ربودن ع ضم باء موحده وسكون واو ايله قاپمق كه عربيده خطف ديرلر ومستقبلنده ربايد

وجمعنده رباينه ديرلر ومتعديسي ربايندن كاور قاپدرمق معناسنه ك رخبين ع سكون خا

وكسر بابعده ياي ساكنه ايله پنير صويي معناسنه مير عماد بيت بينيت همي بينم چون خانه

كردان است * آراسته همواره باشير دوغ ورخبين * فرهنك جهانكيريده باء فارسيه ايله مرويدر

دوغ معناسنه حكيم ناصر خسرو بيت آن كودكي چوانكبين شد * آمد بري چو ترش رخبين

حكيم سوزني بيت آرند ميان ابروان افكند * رو كرده ترش بسان رخبين * بعض نسخه ده

اطبا قولي اوزره قينامش يوغردك صويي دركه طبيعتي حاروبسدر يوغردك ضدي اولور استعماله

صالح دكلدر انجق حقنه ايدرلر شكمي اسهال ايدر بعض نسخه ده مصل معناسنه در مصل اودركه

خراسانيلر عادتي اولان تر خانه وبعض روايتده آيراني بشوررلر تاقويي اولنجه بعده قورتدرلر اكا

مصل ديرلر ك رستم دستان ع مشهور اولان رستمه ديرلر خواجه حافظ بيت مرا از رستم

دستان چنان كاري شكفت آيد * كه ازوي رخنه چون كرديد ناخن پهلوي پورش ك رستيدن ع

يعني تازه بتمش اوت حكيم اسدي بيت خوردرستين از زمين آب وخاك * كند همچو خود

هرچه را خورد پاك ك رستن ع اوت بتمك مستقبلنده سيني واوه قلب وبريا زياده ايدوب رويد

وجمعنده رويند ومتعديسنده رويانند ديرلر شيخ سعدي * قطعه * سبزه در باغ كفته اند خوش است

داند اين كين سخن همي كويد * يعني از روي نيكوان خط سبز * دل عشاق بيشتر جويد * باغ روي

توكند باز اريست * بسكه بر ميكني وميرويد * عربيده نبت ديرلر فتح نون وسكون باء موحده ايله بتن

اوته نبات دينلور وچغتاي ضم بايله بوتماك ديرلر اسم غامد راغاج وبمش واوت ودخي جراحت بتوب

صاغلمق ودخي مجازا مصلحت بتمك كه سبعه سياره ده فرخ شاه حكايه سنده بيت ديدي بوعجز

بيلا بوتماسن ايشيم * بار دور ر شكريم اريوق ايو ساكشيم ك رفتن ع سكون فا وفتح تا ايله

سپورمك معناسنه مصدردر مستقبلنده فا باء موحده يه قلب وبر واو زياده اولنوب روبد وجمعنده

روبند دينلور نوعي خوشابيت طراوت حسن روي آب ميرفت * صبا موج نظره مهتاب ميرفت

ك رمكان ع سكون ميم وفتح كاف فارسيه ايله قاسق قيللري معنيك بيت رويش بزير ريش چنان

كشته نابديد * چون كير مرد غرچه برمكان نهان شده * شمس فخري بيت موافقانت چو

كيرند سخت پا برنا * مخالفانت بريده سرند چون رمكان ك روبيان ع واو معروفه وكسر باء

موحده وفتح ياي تحتانيه ايله تركيده كر ودديدكلري جانوردركه صولرده اولور بعض نسخه ده قوم

بالغي معناسنه واقع اولمشدر ك رودكان ع واو معروف وفتح دال وكاف فارسيه ايله كوده ديدكلري

بغرسق در روده دخي ديرلر بو جمع روده دخي اولور كه علامت جمع كه الف ونوندر لاحق اولدقده

ها كاف فارسيه ابدال اولنمق قاعده فرسدر ك رودن ع فتح دال ايله قزل بويا معناسنه دركه

روين دخي ديرلر كذا في المجمع بو معنايه ابو المعاني بيت زخون كاوش لخت جكر را * شده سيل

سرشكم رودن آسا ك روزافزون ع مجمع الفرسده دعا وخير وصدقه معناسنه دركه مراد

عمر اوزامقدر يعني دعا وخير وحسنات وتصدق ايله عمر طويل اولور نته كم حديث شريفده

* الصدقة ترد البلاء وتزيد العمر * وارد اولمشدر و بر نسخه نك كوندن كونه زياده

زياده اولماسن بياند ر نته كم خواجه حافظ بيت من از آن حسن روزافزون كه يوسف داشت ٢٥

دانستم * كه عشق از پرده عصمت برون آرد زليخارا ك روزافكن ع اول حمايه ديرلر كه بر كون

طوتار بر كون طوتماز عربيده اطبا اكا حماي غب ديرلر كسر غين ايله كذا في فرهنك جهانكيري

ك روزبان ع فتح باء موحده ايله قپو بكجيسي مراد سلاطين وامرانك طشره قپولرين بكله ينلردر

شمس فخري بيت زحل بربام اوشد پاسداري * فلك بر در كهش از روزباني * ودخي چاوش

معناسنه مرويدر ك روزبانان ع جمع روزبان مرقومدر حكيم فردوسي بمعني بواب بيت شبانكه

بدركاه بردش روان * مر وروزبانان مردم كشان * وله بمعني چاوش بيت بخنديد دو رواز

سپهبد بتافت * سوي روزبانان لشكر شتافت * وله ايضا بيت از ان روزبانان مردم كشان *

كرفته دو مرد جوان از اكشان * بو بيتده قوي چاوشي اولمق فهم اولنور ك روزخون ع يعني روز

جنك حكيم نزاري قهستاني بيت كني آنكه خبرداري كه چو نست * شبيخون مصلحت

يا روزخون است ك روزيدن ع كسر زاء معجمه وسكون ياي تحتانيه ايله صو ظرفندن ياخود

آقدوغي يردن صيزوب چيقمغه ديرلر ك روشن ع آيدين ضيا معناسنه كوندزك آيدنلق

لازمه سي اولمغله روز روشن ديرلر روزه صفت اولور وغيري نسنه لره دخي صفت استعمال اولنور

ظاهر وواضح معناسنه خط روشن وراه روشن وعقل روشن كبي حسين ثنايي بيت پاي تا سر

سوزم وروشن نكردد دانشم * كي دهد از پس كدورت آتش ما روشني * چغتاي لسانده ياروغ

ديرلر فرهادنامه ده خاقان اوغلي فرهاد ايچون ياپدوغي قصرلر وصفنده منور وروشن اولمش

معناسنه بيت ياروب هراوي خنايي سيم تندين * تن اوزراحله برك سمندين ك روشناسان ع

جمع روشناس مرقومدر ك روشندان ع درون خانه يه ضيا كيره جك كوچك پنجره وباجه

معناسنه مولانا ظهير درصفت عمارت بيت طالع از طاقهاي روشندان * ماه ومريخ وزهره

وكيوان ك روغن ع مطلقا ياغدر عربيده سمن ودهن معناسنه كرك سوددن چيقان ياغ

كرك سه حبوباتدن حاصل اولان ياغ محصول عنه معا ذكر اولنمق قاعده در روغن ساده وروغن

زيت وروغن كنجد وامثالي كبي اما عربيده روغن ساده يه سمن وروغن بادامه دهن اوزديرلر فارسيده

جمله سنه روغن ديرلر ك روغنين ع قاضي لقمه سي ديدكلري ياغده بشمش خمير خصوصا

وهر نه كه ياغده بشه عموما شاعرك بري ديمشدر بيت خوردني آنكه راحت جانست *

روغنين وپلاو وبريانست ك رون ع بوزن چون ايكي معنايه در اول تعليل معناسن افاده ايدر

بهر آن وسبب آن معناسنه مير نظمي بيت بروي خوبيش مفتون كشتم * چو فكر وصل بوده ك

رون كشتم * ثاني واو مجهوله ايله هندستانده بر قصبه آديدركه ابو الفرج روني اول قصبه دندر

ك روهن ع واو معروف وفتح ها ايله خاص فولاد كه اندن قلج ايدرلر ادات الفضلاده پولاد هندي

معناسنه منقولدر حكيم اسدي بيت سه مغفر بزر چون مه روشني * بزر صد پرند آور از

روهني ك روانيدن ع متعدي رويدن يعني بتورمك ك روي زمين ع عربيده وجه ارض

معناسنه نظيري نيشابوري * رباعيه * از اسب فتاد اكر نظيري * از تندي رخش رستم افتد *

پرسيدن اوز احباتست * برروي زمين چو او كه افتد ك روين ع واو معروف وفتح

ياي تحتانيه ايله قزل بويا كه آنكله ابريشم وجامه بويارلر رودن وروناس دخي ديرلر حكيم ازرقي بيت

زبسکه خون بروانم بناخن از مژکان * ز روی ناخن من بردمد همی روین * حکیم انوری بیت آن کز
نهیب تف سموم سیاستش * خون در عروق فتنه ز خشکی چو روین است * بو معنایی مؤید
شمس فخری بیت ز بیم تیغ تو بد خواه را فسرده شود * عروق در بدن الحق بصورت روین *
ل روین تن و روینه تن ع اسفندیارك لقبی در استعمال طریقیله هر بهادر پهلوانه ده دیرلر
هاتفی در تیمورنامه بیت زره پوش روین تنان فوج فوج * نهنکان بجولانکری زیر موج *
ل روین ع ایکی یا ایله ایکی معنایه در اول هر نه که توچدن یاپلمش اوله زیرا روی توچدر
و یای ثانی نسبت ایچون در و نون نسبتی تأکید در خواجه سلمان بیت نعرهٔ کوس و نوای نای
روین در نبرد * خوشترت می آید از صوت بم و آواز زیر * ثانی افراسیاب اوغلی پیرانك اوغلی
نامیدر که جنك دوازده رخده بیژن النده هلاك اولدی و فرهنك جهانکیریده ایران مبارزلرندن
پشنك اوغلی نامیدر که طوسك دامادی ایدی ایکی پهلوانك دخی نامی اولق بعید دکلدر
بری تورانی و بری ایرانی اوله شهاب الدین بیت بادقهرش تا وزیده کشت بر روی مصاف *
در تن روین خون خشك همچو روین است ل روبیدن ع بوزن بوییدن تمك و تورمك
معناسنه ده کلور ل مع الواو * رکو ع ضم کاف ایله اسکی بز پارلری و هر نه که اسکی جامه لره
یامه اوله اول یامه اینه کار رینه رکو دیرلر حکیم نزاری قهستانی بیت ای شاه سرفراز که در جنب
رایتت * برچرخ نیست اطلس ازرق رکوست آن * میر مغیث محوی * رباعیه * از جامهٔ
اطلست رکو مانده و بس * وز بادهٔ صافیت سبو مانده و بس * صابون تا چند چند شوی
چه شود * این کهنه رکو کز و رفو مانده و بس ل روبارو ع یوز بیوز عربیده مواجهه
معناسنه ل روبرو ع دخی دیرلر حذف الفله ابو المعانی بیت روبرو بوده به پیشش آینه *
خیره شد عکس رخش در آینه ل رو ع بش معنایه کلور اول یوز که عربیده وجه دیرلر
ثانی یعنی سبب بو معنایه دخی عربیده وجه دیرلر حکیم خاقانی * قطعه * موی سفید را نه
ازان رو سیه کنم * تا باز نوجوان شوم و صید کنه کنم * نی جامه از برای محبت سیه کنم * من موی
از مصیبت پیری سیه کنم * اوج معناسی دخی روی لفظیله مترادفدر عن قریب ذکر اولنور
انشاالله تعالی ل رهو ع ضم ها ایله ایکی معنایه در اول کوه سرندیبه داخل و متصل اولان
طاغلردن بر طاغ اسمیدر دیرلر که حضرت آدم علی نبینا و علیه السلام جنتدن چیقدقده
اول طاغ اوزرینه هبوط ایلدی حکیم اسدی * مثنوی * بکوه رهو برکرفتند راه * چه
کوهی بلندیش بر چرخ و ماه * که کویند که آدم که فرمان بهشت * بران کوه بر اوفتاد از بهشت
ل مع الهاء * رباه ع فتح باء موحده ایله دلکو معناسنه روباه دخی دیرلر ل ربوخه ع ضم با و واو
معروفه ایله محل مجامعتده انزال حالنه دیرلر استادلبیبی بیت که ربوخه کرد داو بر پشت او *
که شود زیرش ربوخه خواهرش ل رتبه ع قدر و منزلت و جاه میرزا فصیحی بیت رتبهٔ حسن
بلندست چه حاجت بنقاب * بهر منع نکهم کز مژه کوتاه ترست ل رخسان ع رخسار مرقوم
کبی یوز معناسنه در میر نظمی بیت جهان افروز شد رخسارهٔ او * نکه شد در نظر آوانهٔ
او ل رخکیره ع سکون خا و یای تحتانی و کسر کاف فارسیله دست ابرنجن پچیده یعنی اورلمش
بلازك اکا ترکیده جبه بلازك دیرلر آلتوندن و بعض فقرا کمشدن ایدرلر یالکز پچیده دخی دیرلر

دیرلر کذا فی المجمع ل رخنه ع سکون خا و فتح نونله کاغذ معناسنه در کذا فی فرهنك
جهانکیری ل رزه ع فتح زاء فارسیله عربیده شریطه دیرلر و ترکیده سجر دیدکلری ایچه
بوکلمش ایپدر اوزرینه اثواب سرلر ل رسته ع سکون سین و فتح تاء مثناة ایله بتمش اوت
و شکوفه و امثالی ابو المعانی بیت سرو در باغ بیاد قد خوبت رسته * لاله از حسرت رخسار
بدل داغ زده ل رفته ع سکون فا و فتح تا ایله سپوردی و سپورلمش معناسنه رفتن دن مشتق
اسم مفعولدر میر نظمی بیت بمژکان خاك راه یار رفته * در دریای اشك چشم سفته *
ل رمه ع فتح میمله موی زهار یعنی قاسق قیلی حکیم سوزنی بیت سر او چون سر ماهیست
لرزان * بتن چون برمهٔ مرغول چون شست ل رنبه ع سکون نون ایله رمهٔ مرقوم
معناسنه در یعنی موی زهار که کارم و رمه و رمکان دخی دیرلر شمس فخری بیت سر خصمش
ز تن دور آنچنان باد * که از عانه بزخم تیغ رنبه * بهشتی بیت دانم که تو این هجا بخوانی * بس
ریش کنی چه رنبهٔ زن * استادلبیبی بیت آنکاه که من هجات کویم * توریش کنی و زنت رنبه
ل رنده ع سکون نون و فتح دال ایله ترکیده مزکلدك دیدکاری قوشدر ل روباه و روبه ع
کلاهما بواو المعروف و فتح باء موحده دلکو دیدکاری جانوردر عربیده ثعلب دیرلر طالب آملی
بیت چو عدل او کند امداد عاجزان شاید * که پوستین ز تن شیر بر کشد روباه * شیخ
نظامی بیت روباه ز کرك بهره زان برد * کین رای بزرك دارد آن خرد * طالب آملی بیت
هرسکی کز روبهی با شیر یزدان پنجه زد * کرخود او آهوی تاتار یست در اصلش خطاست *
دریسنی کورك ایدرلر بیاضی و صاروسی اولور اما کوك بوغازی و صیرتی نافه سندن اعلادر لکن
تازه جوان بکیده و محرور المزاج اولنلره مناسب دکلدر اما پیر و اختیار و بارد المزاج اولنلره نفعی
ظاهردر چغتای لسانده تولکو دیرلر میر علیشیر بیت عشق عالمسوز کیلدی قوی فسونك
ای خرد * ییلی بیرنی برتیب ارسلان ای تولکوقاج ل روچه ع فتح جیم فارسیله خام اوزم
انکور ناپخته معناسنه ل رودابه ع واو معروف و سکون دال و فتح باء موحده ایله ایکی
معنایه در اول نام دختر مهراب در که حاکم کابل ایدی زال آنی حبالهٔ ازدواجه کتورمشیدی
رستم اندن وجوده کلدی حکیم فردوسی بیت چنان دان که رودابه را پور سام * نهانی نهاده
است صد کونه دام * ثانی برقلعه آدیدر که مادر رستم انده وطن طوتمشیدی ابو الفرج
رونی بیت بحریست که موج سپهش کرد بر انکیخت * از قلعهٔ رودابه و از لشکر چیپال ل رود
خانه ع سکون دال و فتح خا و نونله ارمق آقن یرکه ترکیده آرق دیرلر عربیده خرق و چغتایده اریغ
دیرلر میر علیشیر بیت اریغی ایچرا اوشاق تاشی اکرا بخوایرور * طایر عمرونك اوچون دانه
و سو تابتی لقب ل روده ع واو معروف و فتح دال ایله بغرسق و بای کریشی و ساز کریشی که انلر دخی
بغرسقدن اولدوغی ایچوندر ابو المعانی بیت حسود جاه و اقبالش همیشه میشود در رنج *
زرشکش پیچ و تابی روده را اندر شکم کیرد ل روزانه ع فتح زاء معجمه و نونله وظیفه که کونلك
نفقه در ل روزدیده ع پیر و اختیار معناسنه معنای ترکیب کون کورمش یعنی روزکار کورمش
میر نظمی بیت هر آنکس عمر صد ساله رسیده * شود چون روزدیده کاردیده ل روزانه ع
سکون زاء معجمه و فتح راء مهمله و نونله کویاو روستایی معناسنه ل روزکانه ع سکون زاء و فتح

کاف فارسیله وظیفه یومیه معناسنه ع روزمه ع سکون زاء معجمه وفتح میم واظهار هایله
تاریخ معناسنه که سالمه دخی دیرلر مسعود سعد سلمان بیت شدت فرامش آن روزمه که
در غزنین * زجوب کرده رکاب وزلیف کرده عنان ع روزه ع ایکی معنایه در اول اوروج که
عربیده صوم دیرلر بیت روزه چون میداری ای شیرین پسر * کز دولب بینم دهانت پرشکر *
صومه روزه دینلدوکی کوندزه اختصاصی اولدیغندن اوتیدر آخرنده ها علامت اختصاصدر
ها هفته کبی که اصلی هفت در ثانی کونلک وظیفه معناسنه خواجه سلمان بیت کرچه کوی
توکند کعبه همه عمره طواف * پیش روی تو برد قبله همه روزه نماز ع روزیانه وروزینه ع
کلاهما وظیفه معینه که هرکون ویریله روزانه وروزکانه کبی ابو المعانی بیت غم تازه رسد هر روز
بر دل * غم وحسرت مراشد روزیانه * دیکر وله بیت غم عشقت شد روزینه ما * ز روز قسمت این
بد روزی من ع روزی ده ع کسر دال الله ده اسم فاعلدر ویریجی معناسنه وروزی قسمت ونصیبدر
روزی رسان کبی مراد جناب حضرت رزاق عالم جل ذکره در حقیقتده جمیع مخلوقه رزقی
ویریجی اولدر تعالی شانه ع روس انکرده ع سکون سین ونون وراو وفتح همزه وکاف فارسی ودال الله
عنب الثعلب دیدکاری نسنه در زیر اروس دلکو معناسنه وانکرده دانه انکور در معنای ترکیب دلکو
اوزومی اولور ع روستازاده ع کویلی اوغلی معنای ترکیب کوبده طوغمش دیمک اولور اما مطلق
عوام اوغلی معناسنه ده کلور کوبده طوغسون طاغده ویابانده طوغسون خواجه حسین ثنایی
بیت نطق سحبان که افصح عربیست * روستازاده لسان منست ع روسیاه ع کنهکار
وبد افعال معناسنه مولانا جامی بیت یا شفیع المذنبین بار کناه آورده ام * آستان حضرتت
را روسیاه آورده ام * وسیاه زنکی یه دخی درلر خواجه حسین ثنایی در اسکندرنامه بیت
باب از بشویند روی سیاه * سیه روی چون موی روید کیاه * کاهی یالکز سیاهه ده درلر وله
بیت سیاهان همچون شب ماتمی * ز دل دور همچون غم خرمی * وبرکیمسنه دن متألم اولدقده
نفرین ودشنام معناسنه رویش سیاه باد درلر تتکم طالب آملی بیت جبین بخت مرا خاکروب
هر درکاه * زمانه ساخت که روی زمانه باد سیاه ع روغن ویره ع زاء فارسیله ساده یاغ
معناسنه در ع روغینه ع کسر غین وسکون یای تحتانی وفتح نونله یاغله بشمش خمیر که روغنی
درلر برنوع یاغله یوغرلمش خمیر دراتمک ایدرلر کذا فی المجمع ع روفه ع واو معروف وفتح فایله
ایت کسری معناسنه کذا فی الحلیمی ع روله ع واو مجهول وفتح لامله کار کبی بر جانوردر اما اندن
کوچک اولور عربیده ورل درلر بعض نسخه ده قابیاننده ده منقولدر بو معنایه میر نظمی بیت
چو کشته مقابل نکرده دریغ * بسر راست کرد ست روله بتیغ ع رومه ع واو مجهول وفتح
میمله یعنی موی اندام کذا فی المؤید اما آخر فرهنکلرده موی زهار یعنی قاسق قیلی در حکیم سوزنی
بیت شد جای ریخته از ننک روی او * ریشی که ننک دارد از و رومه زهار ع رومیه ع بر شهر
اسمیدر ومروید زکه نوش الروان ساحل دریاده انطاکیه شهرینه مشابه بنا ایتمش مجمع الفرس ده
استانبول دراه یکساله ده واقع در دیو یازمش اما اولقدر مسافه دکلدر حکیم اسدی بیت
بروم اندرون بد شهی نامجوی * که در رومیه بود آوام اوی ع رونه ع سکون واو ونونله ترکیده
صوینق عربیده مایع دیدکاری معنایه در ع روینه وروبینه ع کلاهما بواو المعروف وکسر الیاء

الیاء التحتانی وفتح النون هرنه که توجدن وباقردن دوزلمش اوله که زیر اروی توجدر وآخرنده کی ها
علامت اسمدر رودنی قلایجی وقلایلانمش نسنه یه درلر ع رویه ع واو معروف وفتح یای تحتانیله
توجدر ع مع الیاء * رخامی ع اوچ معنایه در اولا بیاض مرمردن یاپلمش نسنه ثانی
برمیوه اغاجی ثالث صرمه وحریرایله اشلنمش بزه دیرلر غایت لطیف اولور اکثر پرده ایدرلر
میر نظمی در تعریف حجله کاه بیت کشیده پرده از رنکین رخامی * غلامان بود چون حور
خرامی ع رستای ع سکون سین وفتح تاء مثناه ایله اول کویه درلر که خانه لری بری بری یاننده
واقع اولوب صوقاقاری اوله کانه بعض کویلک خانه لری متفرق اولورمش ع رستنی ع سکون
سین وفتح تا وکسر نونله آخرنده کی یا یای مصدریه در بتمک وبتنه جک معناسنه ده اولور واسم زمان
واسم مکان ومناط فعل معنالرین دخی افاده ایدر اوت بتنه جک وقت واوت بتن یر وبتن اوت
معنالرینه اولور محلنه کوره استعمال اولنور ع رستی ع سکون سین وکسر تاء مثناه ایله بش
معنایه کلور اول نعمت وروزی بعض فرهنکلرده نان یعنی اتمک معناسنه حکیم خاقانی
بیت شو خوانچه کن از بهر دلان پیش که کیتی * رستی خورد از خوانچه زرین همایی * ثانی
فرهنک جهانکیریده طعام ماحضر معناسنه در شیخ نظامی * مثنوی * چون توکریمان تماشا کنند
رستی تنها نه بتنها کنند * از پس آن خوان که رطب خورده * از پی مائدة جه آورده *
حکیم خاقانی بیت رستی خورم ز کاسه زرین آسمان * واوازه صلا بمسیحا در آورم * ثالث
یعنی دلیری وچیره کی که دلیر چیره دست اولانه رست درلر کمال اسمعیل * قطعه * کردون که
دائم آرد هر سحری بروییم * آورد از طرفها درکار بنده سستی * از روی لاف کفتم آرم بخاک
پشتش * هرچند این حکایت خود بود محض رستی * رابع بمعنی محکمی شیخ عطار بیت
مشک را از باد رستی میدهی * خیر را تا نام کشتی میدهی * خامس بمعنی راحت وفراغت
زرآتشت بهرام بیت ای رحمت نیابی تند رستی * ای محنت نیابی هیچ رستی ع رسوای ع
یعنی رسوا که ذکری مرور ایلدی ع رشتی ع سکون شین معجمه وکسر تاء مثناه ایله راء
مفتوحه ومکسوره ده ذکر اولندوغی معنایه در بولغتی اصحاب فرهنک حرکات ثلاثده نقل
ایلشلردر ع رکنی ع سکون کاف وکسر نونله زر خالص العیار که کیمیاکر صنعتی ایله عمله کلمش اوله
کذا فی المجمع ع رکوی ع ضم کاف وواو معروف واظهار یایله یامه که جامه لره دیکرلر ابو المعانی
در حق خسیسی بیت اکر کرباس استنجا بیابد * کند در جیب پیراهن رکویی ع روباه ترکی ع
یعنی ریکاشه مرقوم که کرپی دیدکاری جانوردر کذا فی المجمع ع رودکانی ع روده مرقوم
معناسنه شیخ سعدی بیت شکم دامن اندر کشیدش زشاخ * بود تنکدل رودکانی فراخ
ع روزی افزای ع سال ملکی یزدجردک دردنجی آیی اسمیدر ع روزی ع رزق معناسنه در
وکاهی توسیع ایدوب مقدور اولق معناسنه ده روزی لفظن استعمال ایدرلر آخرنده کی یا یای نسبت
اولور شهری کبی شیخ نظامی بیت بروزی توان باده زین طاس خورد * که اسکندرش
جست والیاس خورد * کاه اولور که معنای تقیید ویره اسقاط ایدوب مطلقا رزقه روزی درلر
شیخ سعدی بیت مرغک از بیضه برون آید وروزی طلبد * آدمی زاده ندارد خبر از عقل
وتمیز * کاهی نصیب معناسنه استعمال اولنور وله بیت اکر روزی باستعداد بودی *

زنادان تنك روزی ترنبودی * کاهی یای وحدتله برکونلك وبرکون معناسنه استعمال ایدرلو
وله بیت کلی خوشبوی درحمام روزی * رسید از دست محبوبی بدستم لـ روسبی مـ زن
فاحشه معناسنه حکیم انوری بیت یابکش این کافر زن روسبی را آشکار * پادشاهان ازبرای
مصلحت صد خون کنند * وحضرت مولانا فرماید بیت عالم دون روسپیست چیست
نشان آن آن * آنکه حریفش پیش وآن دکرش درقفاست * طیان ژاژخای * قطعه *
آدمی پیل وشیر رادربند * میتواند نکاه آسان داشت * لیك هرکز بهیچ بند وحیل * روسبی
رانکاه نتوان داشت لـ روستایی مـ مزارعه انتسابلری اعتباریله اهل قرایه دیرلر شیخ سعدی
بیت زان نبود ارعدل درهمه چیز * شهری آسوده روستایی نیز لـ روسی مـ واو معروف
وکسر سین ایله اوچ معنایه در اول روس ولایتنه منسوب اولنلره دیرلر ثانی بر پهلوان تورانی
آدیدر ثالث فرهنك جهانکیریده پیاله جام معناسنه اما شرفنامه ده شیرجام معناسنه مرویدر
لـ روشنایی مـ شین معجمه ایله ضیا ویریجی معناسنه یعنی آیدنلق ویریجی وکوزه جلا ویردیکیچون
توتیایه دخی دیرلر وبوندن که سرمه یه کحل روشنایی دیرلر کمال خجندی بیت دارم اندك روشنایی
دربصر * درجمال اوولی فیه نظر لـ روشنی مـ آیدین ضیا معناسنه خواجه حسین ثنایی
بیت ای زروبت کرمی بازار شبها روشنی * روز بازار رخت افکنده دریا روشنی *
لـ روغنی مـ برنوع نازك حلوادر ساده یاغله ایدرلر ودخی یاغله پشمش هرنه اولورسه ویاغلو
اتمك واعجامه مخصوص کتاب جلدی ودوات واکر قاشلغینه ایتدکاری نقش که اوزرینه
سندروس سورولر اکا رنك روغنی ده دیرلر لـ رویی خوی مـ اول آدمه دیرلر که بر مخصوص
خوبی اولمیوب کاه نیکخوی وکاه بدخوی اوله کذا فی شرفنامه لـ روغنی مـ واو معروف وفتح ها
وکسر نونله جوهردار تیمور دن دوزیلان قایچ وغیری حکیم اسدی بیت سه مغفر بزر چون
مه از روشنی * بر صد پرند آهن روهنی لـ روی مـ التی معنایه کاور اول اشباع واو ایله وجه
معناسنه که معروفدر یوزده لکه ونشان جدری ودمل اولمیوب مصفا اوله اکا پاکیزه روی
دیرلر نتکیم شاعر دیمشدر بیت محبوب خوب صورت وپاکیزه روی را * نقش ونکار وخاتم
فیروزه کومباش * وبعض تراکیبده صفت ایله خوبروی دیرلر بیت انکشت خوبروی وبناکوش
دلفریب * بی کوشوار وخاتم پیروزه شاهدت * ثانی فرهنك جهانکیریده ریا معناسنه
حکیم سنایی بیت تابدانی براستی نه بروی * که دل از چشم من ببند دروی * ثالث یعنی امید
شیخ عطار بیت چون وصالت هیچ کس را روی نیست * روی دردیوار وهجرت خوشتراست
رابع بیداد کردن وتفحص نمودن معناسنه حکیم سوزنی بیت ای کمال النسب از بهر
خداوند بکوی * کین ندیمان کزیده زکجا کردی روی * خامس یعنی سبب از چه روی دیرلو
نه سببدن دیمك اولور بوتعبیر ترکیده نه یوزدن دیدکاری معنایه در شاعر دیمشدر بیت
چه آن دیوانه باشد از همه روی * زدیوانه بتر پیر جوان خوی * بوبیتك مضموننده عربیده
بر مشهور بیت واردر بیت شیئان عجیبان هما ابرد من یخ * شیخ یتصبی وصبی یتشیخ *
سادس واو مجهول ایله توج معناسنه درکه توجدن اولان نسنه لره رویین ورویینه دیرلر مذکور
بش معنایه راقم الحروفك بربیتی جامع واقع اولمشدر بیت روی دارم که مرا روی رهد روزی * یار

یار * روی کردان بکند روی ندانم زچه روی لـ رویینه نای مـ بوری وکره نای معناسنه در مولانا
هاتفی در تیمورنامه بیت به پشت تکاور براورد پای * براورد آواز رویینه نای لـ باب الزاء
المعجمة المفتوحة مع الالف * زانما مـ زان ایله مادن مرکبدر نون ساکنه ایله اندن بزه دیمك
معناسنه اولور زانما چیزی نمیرسد دیرلر اندن بزه نسنه ایرشمز دیمك اولور نون مکسوره
ایله مایه مضاف اولدقده بزم ایچون معناسنه اولور میر نظمی بیت نباشد زانمانیکواز
آنسو * اکرکویند بدخواهان مهرو لـ زرسا مـ زر ایله سادن مرکب لفظدر ایکی معنایه در
اول آلتون حل ایده جك ظرف مخصوص که ایچنده ورق زرحل اولنور ثانی اشلنمامش
آلتون یعنی برایش دوزلمامش ودخی سکه اورلمامش آلتون معناسنه در میر نظمی بیت
نشد آن طفل نورس فتنه آرا * هنوز آن سیمتن بوده است زرسا لـ زرکیا مـ سکون راء
مهمله وکسر کاف فارسیله براوتدر هندستانده چوق اولور وولایت رومده دخی اولور کیجه التون
کبی ایشیلر قیون وسائر حیوانات یسه دیشلری التون کبی کورینور لـ زروسا مـ یعنی
زرآسا یعنی برنسنه یی التونه تشبیه ایتسه لر زروسادرلر التون کبی دیمك اولور میر نظمی بیت
زتاب کیسوی آن شوخ رعنا * بحسرت شد تن زارم زروسا لـ زرفونیا مـ ضم واو معروف وکسر
نونله برآغاج اسمیدر کذا فی المجمع لـ زنداستا وزندبستا وزندوستا مـ کلهم بسکون النون
یعنی زند که مجوس کتابی اسمیدر که زعم فاسدلرنجه صحف ابراهیم علیه السلام تفسیری اوله
حکیم خاقانی بیت مراهمت چوخور شیدست شاهنشاه زنداستا * که چرخش زیر
رانست وسر عیسیست بر رانش * حکیم فردوسی بیت بزند وستا اندر وزر دهشت * که
بنشست وبنمود نرم ودرشت * که فرمان یزدان وپند پدر * نه شاید که پیچی ازین هردو
سر لـ زهربا مـ سکون ها وفتح باء موحده ایله هلاهل که برنوع زهر قاتلدر لـ زهرکیا مـ
کسر کاف فارسیله کیا اوتدر آغواوتی دیمك اولور براغجدر بپراغی وچیچکی آجیدر قنغی حیوان
یسه فی الحال هلاك اولور حکیم سوزنی بیت جان افعی زده را نسخه تریاق دهد * نطق جان
پرورتو برورق زهرکیا لـ زهما مـ سکون ها وفتح میمله عاشق معناسنه میر نظمی بیت
همی کردد بپامش ماه خورشید * شده زهماش وبر افلاك کردید لـ مع الباء * زاب مـ
چشمه وصیرتدی که بعض یرلردن چقار زهاب لفظندن اختصار اولنمشدر ابو المعانی بیت
زحسرت جان ودل بی تاب کشته * که اشك چشم کریان زاب کشته لـ زاکاب مـ کاف
فارسیله مرکب که عربیده حبر ومداد دخی درلر لفظ مرکبدر زاك ایله آبدن زکاب دخی درلر بهرامی
بیت جز نلخ ونیره ندیدم در آن زمین * حقا که هیچ باز ندانستم از زکاب لـ زب مـ ایکی
معنایه در اول راست ودرست معناسنه حضرت مولانا قدس سره الاعلی بیت چشم
کردان سوی راست وسوی چپ * زانکه نبود بخت نامه راست وزب * ثانی آسان
ورایکان معناسنه در لـ زبرآب مـ فتح باء موحده وسکون را ایله صویك اوزرنده وکنارنده
اولان یشل نسنه که ترکیده یوصون درلر زیره آب معناسنه لـ زرآب مـ سکون راء مهمله
ایله ایکی معنایه در اول بغداد نواحیسندن برطاغ آدیدر ثانی باده زرد رنك یعنی صاری
شرابدن کنایه در ابو المعانی بیت ساقی بده آن زرآب خوشبو * در بزم چمن بود لب جو

؏ زراسب ؏ سکون را وسین مهملتین ایله نام پسر طوس بن نودرزدر که ربونام پهلوانك
همشیره‌سن حبالهٔ ازدواجه کتورمشیدی ؏ زرد آب ؏ سکون را ودال ایله اول صاری
صودرکه وجود آدمده وحیواندە ظهور ایدر عربیده صدید دیرلر فتح صاد ایله ؏ زرده چوب ؏
بر صاری کوکدر بعض ایشه استعمال اولنور زرده‌چاو وزرچوبه وزرده‌چوبه دخی دیرلر
؏ زرکاب ؏ سکون را ایله یعنی زاکاب مرقوم ؏ زکاب ؏ زاکاب مرقومدن مخففدر
مرکب معناسنه شمس فخری بیت حیات درظلمات انیزمان محقق شد * که نوك خامهٔ
اوجان همی‌بدهد بزکاب ؏ زرکوب ؏ التون ورق دوکیجی معناسنه کوب اسم فاعل اولور
حضرت مولانا قدس سره الاعلانك خلفاسندن ومصاحب وهمنشینی شیخ صلاح الدین
حضرتلری زرکوب لقبیله ملقبدر ؏ زهاب ؏ فتح ها ایله صیزندی یعنی صوظرفندن
وچشمه‌دن صیزوب چقمغه دیرلر خواجه سلمان بیت نقطهٔ خالت سواد عین خورشید
آمده * آتش لعلت زهاب چشمهٔ رضوان شده * چشمه‌لردن وکنارحوضدن صحره‌یان
صویه‌ده دیرلر تراوش معناسنه امامی هروی بیت منبع خونابه کردد دربدخشان کان لعل
معدن آتش شود درچشمهٔ حیوان زهاب * بعض فرهنکرده بیکارده دخی صیزندی
اولورخواجوی کرمانی بیت مصرحکمت را بیاض اوسواد * نیل فطرت راسواد اوزهاب *
؏ زهراب ؏ سکون ها ایله ایکی معنایه‌در اول برقوش آدیدرکه ترکیده سحرقوشی دیرلر اکثر
وقت سحرده زیاده فریاد ایدر ابوالمعانی بیت دعای دولت وجاهت بخواند * سحرکه برنهال
سروزهراب * ثانی اول صویه دیرلرکه بعض سبزه‌وات وفواکهی آجیلغی کتمك ایچون آنده
اصلادرلر کذا فی المجمع وکسر را ایله صوا وزنده اولان یصون معناسنه‌در ؏ مع التاء *
؏ زادخوست ؏ سکون دال وفتح خا وواو معدوله ایله خوست بوزن دست ومست پیر
سالخورده معناسنه‌در کذا فی المجمع وبعض فرهنکرده قصیرالقامه معناسنه مرویدر
وکتاب السامی فی الاسامی‌ده اول آدمه دیرلرکه قلیل الاکل اوله وآز یمکدن ضعیف ونحیف اوله
شاعر دیمشدر بیت تن طاقت ندارم تاب دردست * که کشتم کز غم عشقت چو زادخوست *
؏ زراتشت وزرادشت وزارتهشت وزاردهشت ؏ بولغت زردشت نام برآدم
آدیدرکه دین مغانی اول وضع وایجاد ایلمشدر واول دین باطله برکتاب تصنیف ایدوب آدینی
زندقودی بوکتاب بکا طرف حقدن کلدی دیونیجه کندوکبی بی دین کافرلری تیه ضلالته
دوشرمشدر رمز بو رکتاب بعض حکایات وکنایات وتمثیلاتی مشتملدر وطائفهٔ مغ آکا نبوت کلدی
اعتقادنده‌ارلمشلر ایدی مرقوم کافر کشتاسب شاه زماننده وقوع بولمشدر ؏ زاست ؏
سکون سین مهمله وتاء موقوفه ایله بر ولایت اسمیدر ؏ زبردست ؏ فتح باء موحده ودال
وسکون را وسین ایله ایکی معنایه‌در اول کوچلو وقوتلو وبهادر معناسنه شیخ سعدی بیت
ای زبردست زیردست آزار * کرم تاکی بماند این بازار * ثانی اوست طرف معناسنه مثلا
اوست یاننه اوتوردی دیمکده زبردست نشست دیرلر مولانا هاتفی بیت چو از چهره‌اش کرد
خجلت فشاند * زبردست شهزاده کانش نشاند ؏ زت ؏ یعنی برهنه عربیده عریان دیدکلریدر
؏ زراتشت وزرادشت وزرادهشت وزرتشت وزردشت وزردهشت وزره‌تشت

وزره‌تشت وزره‌دشت ؏ بو جمله مشهور زردهشت دیدکلری آدمك اسمیدرکه مقام ذکری مرور
ایلدی ودیرلرکه حضرت ابراهیم علی نبینا وعلیه السلام ملتندن بر عالم کمسنه اسمیدر استاد
لطیفی بیت بهل آیین برزین وزرادشت * بشرع احمد مختارده پشت * مذکور اسملرجمله
تانك ودالك ضمه سیله درواندن صکره بعض کمسنه‌لره اسم اولمشدر نته‌کم بهرام زره‌تشت دیرلر
وشاعر دیمشدر بیت یکی تازه کن قصهٔ زره‌تشت * بنظم دری وبخط درشت ؏ زربفت ؏
سکون را وفا وفتح باء موحده ایله زرو سیمله طوقنمش حریر قماش زربافته وزرباف دخی دیرلر شمس
فخری بیت خروس وار سحرکه دعای خسرو کوش * که تاج لعل بری وقباچهٔ زربفت *
کاهی ضرورت شعرایچون راء مشدده ایله ده استعمال ایدرلر حکیم اسدی بیت بهرکاخ اندر
هوا باد تفت * سراعی زدازدیبهٔ زربفت * آتش شعله دار وصفنده‌در ؏ زرادشت
وزردشت وزردهشت ؏ کاهم بضم الدال فرهنك حسین وفائی‌ده مسطوردرکه زبان سریانیده
حضرت ابراهیم علیه السلامك اسم شریفیدر ومعیار جمالیده شمس فخری ذکری مرور ایدن
برزین ایله بولغتلر ایکی آدمك اسمیدرکه علمای ملت ابراهیمیه‌دندر وبو بیتی نظم ایلمش بیت
چکونه میتوان درملك کردن * حدیث مذهب زردشت وبرزین * اما ذکری مرور ایدن
مذهب مغی احداث ایدن کمسنه‌نك آدی اولدیغی مشهوردر کمال اسمعیل بیت اکرنبودی
شمشیراوکه کردی فرق * میان زند زرادشت ومعجز فرقان * ومولانا محمد کشمیری تألیفنده ذکر
ایدرکه زردشت وزردهشت برشخصدن عبارتدر منوجهر نسلندن پیغمبرلك دعواسن
ایلدی ابتدا سنده اقلادوس حکیمك شاکردی ایدی واقلادوس فیثاغورس حکیمك
شاکردی ایدی چونکه علم حکمتی تمام تحصیل ایلدی سیلان حدودنده برمعظم طاغده منزوی
اولوب ریاضته مشغول اولدی برکتاب تألیف ایدوب زند تسمیه ایلدی اول وقت کشتاسب
شاهك سلطنتندن اوتوزسنه مرورایتمشیدی طاغدن اینوب بیاض جامه‌لرله وآتش
پرستان رداسیله کشتاسبه واروب ادعای نبوت ایلدی کشتاسب علماسنی احضار وآنکه
مناقشه‌یه امر ایلدی انلر دخی معجزه طلب ایلدیلر زردشت اشارت ایلدی برمقدار باقری
آتشده اریدوب باشنه دوکدیلر اصلا بریرینه ضرر ایرشمدی زیرا حکمتله کندویه علاج
ایتمشیدیکه آتشك ضررین دفع ایدردی کشتاسبه اعتماد حاصل اولوب پیشوای دین مغان
اولدی ومذهب کبرآندن ظهور ایتدی فاعل خیریزدان وفاعل شر اهرمن دردیمك ابتدا اندن
صدور ایلدی واتباعی آله ایکیدر بری نور وبری ظلمتدر دیدیلر خذلهم الله تعالی ومیرزا ابراهیم
فرهنکنده نقل ایدرکه زردشت برکمسنه ایدی ولایت آذربایجانده حاصل اولمش ایدی نامی
ابراهیم راندن بلخ شهرینه واروب نبوت دعوا ایدوب کشتاسبی دینینه دعوت ایلدی بعض ساخته
عملار ایله نسنه‌لر پیدا ایلدی آتشی النده طوتوب اوینادردی بر روایت دخی زردشت اول عصر
پیغمبرلرندن برینك شاکردیدر کشتاسبه ویردیکی کتابی فرس لغتی اوزره ایتمشیدی
جاماسب حکیم که کبار حکماء فرسدن ایدی اول کتاب لغتنك اکثرین فهم ایلمزدی نوش الروان
زماننده اول کتابك حکمی منسوخ اولدی وخلقی اول دیندن منع ایلدیلر اکرچه رفع اولدی اما
جا بجالاندن بقیه بولنوردی کذا فی مجمع الفرس استاد دقیقی بیت تأویل کرده بود ازمذهب

زغوشا * کر زردهشت کفتست استادپیش دانا ع زشت ع سکون شین معجمه ایله بمعنی
دیدن کورمك معناسنه کذا فی التحفه ع زفت ع سکون فا ایله زیاده ایری و یوغون و تاصلق
و بداندام شمس فخری بیت بروز بزم کابش چو اسب تازی جست * مباش درره حکمش
جو کاو کاهل و زفت * کتاب السامی فی الاسامی ده بمعنی سفت و هنکفت مسطوردر سفت فتح
سین ایله محکم و صیق و هنکفت فتح ها ایله یوغون و قالین معناسنه در بومعنایه مؤید شیخ سعدی
بیت که پیکان او در سپرهای زفت * چنان خار در کل ندیدم که رفت * فرهنك میرزا ابراهیمده
بمعنی اول و بمعنی مژه واقعدر ع زندوست ع ایکی معنایه در اول کتاب زند او قویجی که زند
خوان و زندستان دخی دیرلر ثانی عوراته میل و محبتی اولانه دیرلر ع مع الجیم * زاج ع ایکی
معنایه در اول هنوز ولد کتورمش عورت که قرق کونه دك اوخوسه دیرلر عربیده نفاس
دیدکلری کتاب السامی فی الاسامی ده * وهی المرأة التی وضعت حملها و یسمی الی ان تطهر * واقعدر
بومعنایه ابو المؤید بیت دلیری که ترسد ز پیکار شیر * زن زاج خوانش نه مرد دلیر * ثانی قره
بویه درکه زاك دخی دیرلر ع زارج ع کسر راء مهمله ایله امیربارس درکه رزستك دخی دیرلر
ع زاغج ع کسر غین معجمه ایله بمعنی زاغ که قره قرغه در شاعر * قطعه * بسان این دل
سرکشته دمبدم دولاب * زدست چرخ جفاجوی میزند غج غج * دلا بنال که رفتند بابلان
چمن * وطن کرفته بکلزار عکه و زاغج ع زانیج ع کسر نون و سکون یای تحتانیه ایله وطن
معناسنه در بیت بدرد عشق توای شاه خوبان * که دور افتاده از زانیج نالان ع زج ع
بر قوشدر که ترکیده صاری آصمه دیرلر ع زدیج ع فتح دال و سکون نون ایله ایج یاغی که پیه دخی
دیرلر ابو المعانی بیت مهر نبود اندرین بزم جهان از که فلك * از زدیج دردمندان کرد شمع
و میفروخت ع زراج ع فتح راء مهمله ایله بمعنی رزستك کذا فی فرهنك جهانکیری ع زرج ع
کسر را ایله بمعنی کبك یعنی ککلك عربیده حجل دیرلر فتح حا و جیم ایله ابو المعانی بیت قهقهه میزند
زرج که مدام * میشود باعث کرفتن دام ع زرغنج ع سکون را و نون و ضم غین ایله غایت بدبوی
بر اوتدر ولایت چیندن کتورورلر جلبه چینی ده دیرلر سداب بیراغنه بکزر طبیعتی بارد و رطبدر
خاصیتی بوی مشکدن عارض اولان ییوستی دفع ایدر بو معنایه حکیم سوزنی * رباعیه * ای بوی تو
مشك و حسود تر زرغنج * با پور تور خش و بوردستان خرمنج * بادارخ حسود تر تجبه
وزرد * سر بر طبقی نهاده پیشت چو ترنج ع زرکنج ع سکون را و نون و ضم کاف فارسیه ایله ایکی
معنایه در اول بمعنی زرغنج مرقوم ثانی بیوك طپراق چناق معناسنه در ع زفلج ع سکون فا
و فتح لام ایله ابتدای کار معناسنه در شاعر بیت خواجه کرد عمارت عالی * زفلج عمر خود همی
پنداشت ع زلج ع فتح لام ایله یاوه دیدکاری قوشدر استاد لطیفی بیت خصم بدخواه تو به
پیش ترا * پیش شاهین همیشود چو زلج ع زمج ع سکون میم ایله ایکی معنایه در اول
خراسان مملکتنده بر موضع اسمیدر ثانی زاج معناسنه در اماصیدنه ابی ریحانده بر ضمغدر که
آکا کوچ دخی دیرلر ع زونج کسر واو و سکون نون ایله مومبار که قیمه ات و پرنج ایله طولدیروب
بشورورلر شمس فخری بیت بجا ایست خصمش که نزدیك او * چو لحم طبور ست اکنون
زونج * فرهنك جهانکیریده یازکر قیمه ایله طولمش قیون بغرسغی که قوریدوب قاق ایدرلر

ایدرلر طیان ژاژ خای بیت تو تجبه روپش بسان ترنج * در از ست و باریك قد چون زونج *
ع زویج ع کسر واو و سکون یای تحتانیه ایله قیمه ات معناسنه در تحفة الاحبابده قیمه طولمش
مومبار معناسنه درکه شمس فخری نونله زونج نقل ایلشدر ع مع الخاء * زخ ع بش معنایه
استعمال اولنور اول آواز نرم و ناله حزین حضرت مولانا بیت جانب تبریز روم از جهت
شمس دین * چند درین تیره کی همچو حنان میزنی * بو معنایه منجیك بیت بوی برامیخت
کل عنبر اشهب * بانك برامیخت مرغ بازخ طنبور * ثانی مؤید الفضلاده بمعنی جرس
منقولدر اما آواز جرس اولسه معنای اوله مطابق اولوردی ثالث میخ و قازق و سائر
امثالی نسنه لری قاقوب صوقغه دیرلر رابع بر علتدر آدمده و حیوانده ظاهر اولور تو کیده
سکل دیرلر عربیده ثؤلول دیرلر خامس فرهنك جهانکیریده مخفف زخم مسطوردر ع زنخ ع
فتح نون ایله ایکی معنایه در اول اکاك که عربیده ذقن و حنك دخی دیرلر خواجه سلمان بیت
بحسن غبغبش افکنده کوی در میدان * فتاده کوی دل اندر چه زنخدانش * ثانی عموما
سوزه دیرلر حکایه و امثالی نسنه لر که سویلنور کمال اسمعیل بیت فلك برابری همت تو
اندیشید * برو خرد زنخ نغز دلستان آورد * کمال خجندی بیت کوی چه ماند بزنخدان یار *
این زنخ مردم بیهوده کوست * و معنادن خالی و مآلدن عاری اولان سوزه ده دیرلر خصوصا امیر
خسرو درنکوهش مغلان بیت از زخشان کرده محاسن کنار * اهل زنخ را بمحاسن چه کار *
ع زنخ زدن ع سوز سویلمكدن کنایه در عربیده دق الحنك دیدکاریدر حکیم سنایی بیت
این ابلهان که بی سببی دشمن منند * بس بو الفضول یاوه دراو زنخ زنند ع مع الدال ع
ع زاد ع بش معنایه کلور اول یاش معناسنه که عربیده سن دیرلر کسر سین ایله مثلا یاشلو
اولانه بزاد و بر آمده دیرلر ثانی نسب و حسب معناسنه که مردم زاد و بدزاد کبی ثالث زادن
لفظندن صیغهٔ ماضی اولور زمیتوان زاد و توان زاد کبی رابع آزاد و آزاده معناسنه استاد
عنصری بیت کفتم که ساعتی ببر من فرونشین * کفتا چو زاد سر و زمانی فرونشان * خامس
بمعنی توشه و خوردنی کمال خجندی بیت سالك بی درد راز قطع منازل * ترك سفر به چو زاد
راه ندارد ع زادبود ع زادبوم دخی دیرلر اصل وطن عربیده مسقط رأس معناسنه میر
نظمی بیت دشت غم عشاق را منزل بود * شهر محنت زادبود دل بود ع زادمرد ع سکون
دال ایله بمعنی آزادمرد و جوانمرد حضرت مولانا بیت زادمردی چاشتکاهی در رسید * در سرا
ع عدل سلیمان در دوید ع زامیناد و زامیاد ع کسر میم و سکون یاء تحتانی ایله ایکی معنایه در
اول بر فرشته اسمیدرکه روز زامیناد تدبیر امور و مصالحی حفظنه متعلق اولان احواله
مأموردر ثانی شهور فارسیه نك یکرمی سکزنجی کونی آدیدر مسعود سعد سلمان بیت
چون روز زامیاد نیاری زمی تو یاد * زیرا که خوشترا آیدمی روز زامیاد ع زباد ع فتح باء موحده ایله
وخوشبو یاغدر جمله طبیبا تندر دیرلر که بو مخصوص کدی در قفسده بسلرلر آنی حرکت
ایتد یرلر دری زباد دراوز رندن صیروب بو ظرف ایچنه حفظ ایدرلر شاعر بیت زباد و غالیه
و غازه بر زنان شاید * شود بمرد بهادر سلاح پیرایه ع زبجد ع فتح با و جیم ایله معدنی بر یشل
طاشدر جواهر نوعندن زمان سابقده اعتباری وار ایدی ع زبند ع فتح باء موحده و سکون نونله

ذکرن معناسنه ك زراندود ع اندودن لفظندن مشتقدر صوا معناسنه معنای ترکیب
آلتون صوالی مراد یالدزدر کش اوزرینه وباقر اوزرینه اولسون وسائر جامه ده وامثالی
نسنه لرده اولسون مولانا هاتفی بیت زره کش قبای زراندود بود * زصنعتگریهای داود
بود * وتخته اوزرنده ودیوارده اولسون میرنظمی درتعریف خانه بیت چودیوار وسقفش
زراندود بود * دل ناظران نقشهایش ربود ك زرد ع نوع الواندن صاری رنکه دیرلر عربیده
صفرا معناسنه شاعرك بری دیمشدر بیت روی زردو جامه زرد وریش زرد * قلتبان در
زعفران غلطیده * چغتایده ساریغ دیرلر بوبیتده ماضیسی ذکر اولنمش میرعلیشیر بیت
دائما سارغار نوایی ثینك یوزی کیم عشق ادا * بیلا آلتونی قیلورغه پایمالینك قازغانور *
ك زرند ع فتح راوسکون نونله کوهی براغاجدر میوه سی اولماز اودون اولمقدن غیری نفعی
یوقدر غایت پك اولدیغندن آتشی سوینمز چوق قالور ك زریوند ع شهنامه ده مازندران
پهلوانلرندن برمبارز آدیدر بوقولی مؤید شیخ نظامی بیت زریوند مازندرانی منم * که بازی بود
جنك اهریمنم * اما میرخسرو بیت سوی میمنه درصف رومیان * زریوند کیلی کمر برمیان *
ك زرود ع ضم راء مهمله وواو معروفله بیابان معناسنه شیخ سعدی بیت عرب راکه در
دجله باشد قعود * چه غم دارد ازتشنکان زرود ك زغند ع فتح غین وسکون نونله هرسباع
جانور آوازی عموما وپارس اوازینه دیرلر خصوصا شمس فخری بیت چه کند باصهابت تو
حسود * چه زند شیر بانك شیرزغند * بولغت راء مهمله وزاء فارسیله ده روایت اولنمشدر
ك زکید ع کسر کاف وسکون یای تحتانیله ملال وملول معناسنه ده اولور میرنظمی بیت
خاطر دوستان سرور مزید * دل اعداشو دهمیشه زکید ك زمیناد ع کسر میم وسکون
یای تحتانی وفتح نونله ایکی معنایه در اول برفرشته اسمیدر که تدبیر امور ومصالح که روز زمینادده
واقع اولور اکا متعلقدر وثانی هرماه شمسیه نك یکرمی سکزنجی کونی اسمیدر بوکونده زراعت
وغرس وتخم وشروع عمارت أبنیه غایت مناسبدر حکیم فردوسی بیت بروز زمیناد مهر
اسفند * نه بیند ستم حلق دشمن ببند ك زنبد ع سکون نون وفتح باء موحده ایله زنبیر
معناسنه درکه عن قریب ذکر اولنور انشاالله تعالی ك زند ع بوزن بند بش معنایه در اول
مجوس کتابی آدیدر حکیم خاقانی بیت آتش زمن بنهفت دم کرزند خوانم دیدکم * مصحف
زمن بکریخت هم کزاهل أیمان نیستم * ثانی بعض فرهنکلرده صحف حضرت ابراهیم علیه السلام
اسمی روایت اولنمش شاعر بیت چوقوارع زبوری بفصاحت اندر آرم * ببرم زبان هندی
ز نشید زندخانی * بعض فرهنکلرده صحف ابراهیم علیه السلام تفسیریدر دیمشلر که زردشت
تفسیر ایلمشدر استاد دقیقی بیت یکی زردشت وآرم آرزویست * که پیشش زند را برخوانم
ازبر * زردشت نام کسنه نك تصنیفی اولان کتاب اسمی اولدوغی جمله دن اقربدر ثالث
چقمق که دموردن ایدرلر بومعنی عربیله مشترکدر حکیم سوزنی بیت چون خاطرمن مدح
توزاید چون زند * اشکسته بود زند وفرزند شکسته * خواجه حافظ بیت دکرهمچو زند آتشی
میزند * ندانم چراغی که برمیکند * رابع بمعنی بزرك که زندرزم دیرلر حکیم فردوسی بیت
خروشان پرازدرد باز آمدند * شکفتی فروماند ازکارزند حکیم اسدی بیت دوبازو بزنجیرها

بزنجیرها کرده بند * بهم بسته بریال پیلان زند * خامش مورد آغاجنه ده زند دیرلر که عربیده
آکا آس ویونان لساننده قنطس دیرلر وفرس قدیمده جان معناسنه درکه حالا ذی روح اولانه
زنده دیدکلری بومعنایه در عربیده ایکی معنایه در بری ساعد طرفنده اولان ال کموکی که رسغ دخی
دیرلر وبری دخی چقمق در ك زنده رود ع ضم را ایله رود ایرمقدر وزنده بزرك معناسنه
بیوك ایرمق دیمك اولور نهرعظیم معناسنه مولانا هاتفی بیت سپه ازسپاهان براورد دود *
دران زنده نکذاشت جز زنده رود * میرنظمی بیت چنان از دیده رفته اشك پرخون *
که زنده رود شد چون نهر جیحون ك زنکانه رود ع برسازدر زنکیلر چالارلر انلره مخصوصدر
جنك ومحاربه محلنده چالمق عادتلریدر شیخ نظامی بیت چو زنکی درآمد بزنکانه رود *
زشهرود رومی برآید سرود ك زنند ع فتح نون اول وسکون ثانیله بمعنی آراسته یعنی بزنمش
حضرت مولانا بیت آنکس که زنند شد بعمار * میکرد دکارهاش معمور ك زهرخند ع
اول خنده درکه محل اعراضده صادر اولور مولانا هاتفی بیت فلك کریه میکرد ازان زهرخند *
که پرزهرمیدید جلاب قند ك مع الراء المهمله * زابغر وزابکر ع کلاهما بسکون الباء الموحدة
اول بفتح غین ثانی بکاف فارسی اول نسنه درکه برآدم آوردینی هوا ایله دولدروب ایکی
پرماغیله اوروب ازکیله صدا اظهار ایدر زبغر وزبکرد دخی دیرلر استاد رودکی بیت من دهان
پیش توکنم پرباد * تازنی پرکیم توزابکرا ك زاجسور ع لفظ مرکبدر زاج ایله سوردن اول
نسنه درکه برعورت وضع حمل ایتدکده عورات جمعیت ایدرلر زاج نفاس وسور دوکن
معناسنه در جمعیت نفاس دیمك اولور استاد لبیبی بیت خزاین تهی شد دران زاجسور *
درونها پرآمد زعیش وسرور ك زادخر وزادخور ع کلاهما بسکون الدال وفتح الخاء ثانی
واو معدوله ایله پیرسالخورده یعنی چوق یشامش آدم اولسون حیوان اولسون ك زادغر ع
سکون دال وفتح غین معجمه ایله روسبی اوغلی معناسنه در غر روسبی عورته دیرلر اصلی غرزاد
ایدی علم اولمجق مضاف الیه تقدیم اولندی ك زار ع درت معنایه استعمال اولنور اول
بمعنی زاریدن یعنی ایکلمك ثانی بمعنی نالان یعنی ایکله یجی ثالث رقت حاله دیرلر که اصلی نزاردر
حال زار دیدکلریدر بومعنا عربیدن مأخوذدر تتکلم * مصرع * شکوت الی الزمان نحول حالی
دیمشلردر رابع مقدمه ده ذکر اولنان معنالرکه اسم مکان ایدوب کلزار وچمنزار دیرلر
ك زارخور ع سکون را وضم خا وواو معروفله اول کمسنه یه دیرلر که سوزی نزاکت وایهام ایله
سویلرودخی کارنده حیله ایدیجی یه دیرلر اکثر قماربازلر حقنده استعمال ایدرلر زارخوش دخی
دینلور وکنایه ایله سوز سویلیه نه دخی دیرلر میرنظمی بیت همیشه دل مخلصان رابجو *
سخن رامکو زارخور راست کو ك زاستر ع سکون سین وفتح تاء مثناه ایله اوته رك معناسنه
یعنی اوته جانبه میلاو دیمك اولور واصلی زانسوتردر حکیم اسدی بیت زمانی بیفتاد بیهوش
رای * چو آمد بهش زاسترشد زجای * ابوشکور دخی دیمشدر بیت ستاره بدیدم بدیدم
زمی * بدل زاستر ماندم ازخرمی * بومعنایی مؤید شمس فخری بیت بنشست آفتاب
به پهلوی توزقدر * چرخش بدید وکفت که ای خیره زاستر ك زال زر ع رستمك پدری آدیدرکه
اصلی زال زرد ایدی دالنی حذف ایلدیلر حکیم فردوسی بیت دل زال زرشد چو خرم بهار *

زرخش نابین وفرخ سوار ﻟﻎ زاور ﻉ بوزن داور یدی معنایه کلور اول خدمتکار
معناسنه حکیم سنایی بیت چیست چندین آب وکل را پروری کردن زحرص * آب وکل
خو مرترا بسته میان زاوری * ثانی زهره یلدزینک اسمیدر حکیم انوری بیت بنام شاخ
برآمد کل از سراچه باغ * چنانکه برافق زاوری فرح درپیش * ثالث قوت وطاقت ومجال
معناسنه شمس فخری بیت آنکه نبود خلاف فرمانش * انجم آفتاب رازاور * رابع
حیوان مرکوبه دیرلر آت وقاطر واشک ودوه امثالی استاد رودکی بیت حکر تشنکانند
بی توشکان * که بیچاره کانند بی زاوران * خامس بمعنی زنخ سادس سیاه رنکه دیرلر بعض
فرهنکلرده صوانمش عضوه دیرلر وفرهنک وفایی ده بمعنی آب سیاه سابع زفت وبخیل
معناسنه در ﻟﻎ زایکر ﻉ سکون یای تحتانی وفتح کاف فارسیله بمعنی زاینده یعنی طوغریجی
انسان اولسون حیوان اولسون ﻟﻎ زبر ﻉ فتح باء موحده ایله ایکی معنایه در اول اوست
معناسنه که مقابلی زیردر آلت معناسنه قوتاو آدمه زبردست دیرلر الی اوست اولدیغندن
شیخ سعدی بیت ای زبردست زبردست آزار * کرم تاکی بماند این بازار * ثانی یوقارو
معناسنه در بو بیتدن فهم اولنور بیت من از جای که داری چه خواهم * که افتد از زبر دیدن
کلاهم * کاهی بو معنده زای حذف ایدوب بالکز بر دیرلر بو بیتده واقعدر بیت چپ وراست
وپیش وپس وزیر وبر * زلیخای بت رو روی سر بسر ﻟﻎ زبغر ﻉ سکون باء موحده وضم غین
ایله زابغر مرقوم معناسنه پودنه‌ای جامی بیت تا زبغرت زنیم پر از باد کن بجت * ورنی تبانچه
بازخوری تو زمابیک ﻟﻎ زبکر ﻉ سکون باء موحده وضم کاف فارسیله زابکر وزابغر وزبغر
مرقومون معناسنه شمس فخری * نظم * بدحال تراحال چه باشد که اکنون * عفریت
زنش باشد وابلیس خسر * درباده مانده پر از خار وخسک * نی آب ونه نان مانده ونی کفش
ونه سر * خورده زسر بچه دوران سیلی * داده زبرای جرم بودن زبکر * وبدیعی
سیفی درقسمیه بیت بد زدی وبقمار وسیلی وزبکر * بمکر وسوسه وجور وغیبت وبهتان *
استاد لطیفی بیت کر لاف زند خصم دهان کرده پر از باد * از دست حوادث زبکر قسمت اوباد *
بو ابیات جمله بخفیف کافله در وکافک تشدیدیله ده استعمال ایتمشلردر منجیک بیت
کوبی که منم بهتر بازار عدها * پس خورده ای مهتر بازار زبکر * اداة الفضلاده کسر زا وسکون
یای تحتانی وفتح کاف فارسیله مرویدر ﻟﻎ زبکیر ﻉ سکون باء موحده وکسر کاف فارسیله بعده
یاء تحتانیله زبکر مرقوم معناسنه در ﻟﻎ زدر ﻉ فتح دال ایله بمعنی زبر مرقوم که عربیده فوق
دیرلر کذا فی المجمع ﻟﻎ زر ﻉ اوج معنایه در اول معروف التون واقچه یه ده زر دیرلر کاهی
تشدید ایله ده استعمال اولنور ثانی بمعنی پیر یعنی قوجه مش اولانه دیرلر شمس فخری بیت
تا که کیتی ز کردش خورشید * که باشد جوان وکاهی زر * استاد دقیقی بیت همان
نوبهار آید ونیر ماه * جهانکاه برنو شود کاه زر * ثالث رستم جهانکیرک باباسی اسمیدرکه
زال زر دیرلر شمس فخری بیت رستم عهد وزال سان بادا * بنده درکه تو از پی زر ﻟﻎ زردپور ﻉ
سکون را ودال وضم باء فارسیله صاری آت که اشقر دیرلر بور آت معناسنه اولدیغی ذکر
اولنمشیدی بعض نسخه ده قوله آت معناسنه مرویدر بیت سواری بزد پور زرین لجام *

لجام * به پیشش دلیرانه کرده خرام ﻟﻎ زردسر ﻉ سکون را ودال ایله ایکی معنایه در اول
آتش پرست طائفه سنه دیرلر میرنظمی بیت ندارد زایمان وازدین خبر * همیداند
آیین بد زردسر ﻟﻎ زررشته کر ﻉ صرمه کش وقلابدان اید بجیه دیرلر ﻟﻎ زرکر ﻉ سکون
را وفتح کاف فارسیله قویمجی معناسنه که زرکار دیمکدر شکم دیمشلردر * مصرع * قدر
زرکر شناسد قدر جوهر جوهری ﻟﻎ زرمشت افشار ﻉ خسرو پرویزک خزینه سنده بر التون
طوب وار ایدی حکما آنی بو مرتبه نرم ولطیف وملایم دوزمشلر ایدیکه الله آلدقجه لادن کبی
اوینادوب استدکی شکل وصورتی دوزر ایدی حکیم سوزنی بیت زرمشت افشار بودی
بوسه اوراپها * سبلت آورد وسزای نیز مشت افشار شد ﻟﻎ زریو ﻉ کسر را وسکون یای
تحتانیله اوج معنایه کلور اول نام برادر کشتاسب در حکیم فردوسی بیت بکفت وبراندیشه
می بود دیر * بفرمود تا پیشش اوشد زریو * ثانی برصاری اغاجدر اما حکیم اسدی وطوسی
برصاری اوتدر دیدیلر اسدی بیت که از تابش تیغ لرزان شده * زریو ازرخ بددل ارزان شده
شمس فخری بیت حدوث خاتم یاقوت اکر کند دردست * زهیبت تو در انکشت اوشود
چو زریو * ثالث اسپرک دیدکاری اغاجدر که انکله نفتی رنک بویارلر حکیم انوری درصفت قلم
بیت اشک حدثان هیبت اورنک بقم کرد * هرچند برخ زرد تر از برک زریوست ﻟﻎ زغار وزغر ﻉ
کلاهما بفتح الغین المعجمة درت معنایه کلور اول سختی ومحنت ومشقت ثانی بمعنی طعام ایکی
معنایه ابو المعانی بیت چندان زفلک زغار دیدم * آسوده نشد زغار روزی * ثالث زمین
نمناک رابع چیزی رنک کرفته ﻟﻎ زغبر ﻉ سکون غین وفتح باء موحده ایله براوت دراطبا
مرو دیرلر ﻟﻎ زغیر ﻉ کسر غین وسکون یای تحتانیله کتان تخمیدر ﻟﻎ زفر ﻉ فتح فا ایله
چکه زنخدان معناسنه حکیم اسدی بیت زدش پهلوان نیزه پر زفر * سنان از قفا بردیک دش
بدر * مجمع الفرسده کنج دهان وکتاب السامی فی الاسامیده چکه کوکی که دیش اکا متصلدر
خلاق المعانی بیت پردلان خندان چو دندان رفته در کام بلا * اژدهای فتنه بکشاده زهر
صوبی زفر ﻟﻎ زکور ﻉ ضم کافله بخیل ودزده دخی دیرلر حکیم سنایی بیت اکر زر بکیرم
نه زاهد خسیسم * وکرمی ننوشم نه زاهد زکورم ﻟﻎ زمج بلور ﻉ سکون میم وجیم فارسی
وفتح با وضم لام ایله زاک معناسنه عربیده زمجیکو ردیرلر ﻟﻎ زمین کیر ﻉ کوترمکه اياغی اولمیوب
یراوزرنده سوریننور ابوطالب کلیم بیت از زمین کیری نکردد دستکیر من اکر * چون چنار
از پای تا سر دست روید از عصا ﻟﻎ زن پدر ﻉ قاین آتا اصلی پدر زن ایدی علم اولمغله مضاف
الیه تقدیم اولندی ﻟﻎ زنبر ﻉ سکون نون وفتح باء موحده ایله ایکی معنایه در اول درت
اغاجی چارکوشه بغلیوب اورتاسنه ایپ اوررلر یاخود کلیم پارەسی یاخود بر پارچه دری بغلرلر
وآنکله کرپیچ وباچق چکرلر حکیم ازرقی بیت توان بردن هنوز از جای جنکش * دریده زهره
سکری بزنبر * شمس فخری بیت میکشد خاک خانه خصمش * فعله کین بتوبره وزنبر *
بعض فرهنکلرده تسکره معناسنه مرویدر ثانی زرشک معناسنه که اردنک وزارج دخی دیرلر
ﻟﻎ زنبور ﻉ سکون نون وضم باء وواو معروفله آری معناسنه دربال آروسی اولمیوب نیشترلی
صاری آری اولدیغنه تصحیح ایلمشلردر عربیده مشترکدر شاعر دیمشدر بیت که بافت این

قصب سكری بقامت نی * كه دوخت این عسلی خرقه برقد زنبور ك زنبور كافر ع یعنی اشك
آروسی مولانا صائب بیت زنبور كافرند سراسر ستاركان * زنهار زین سیاه دلان انكبین
مجوی ك زنبیر ع سكون نون وكسر باء موحده وبعده یاء ساكنه ایله زنبیل معناسنه در
ك زنجور ع سكون نون وضم جیم وواو مجهول ایله بمعنی زنجیر كذا فی المجمع ك زنجیر ع
ایكی معنایه در اول معروف نسنه در كه دمور دن ایدرلر ثانی بر دمور درقله باشنه ایدرلر
فرهنك میرزا ابراهیمده اول تخته در كه آنكله سورلمش تارلایی تخمدن صكره هموار ایدرلر
وادات الفضلاده جیم یرینه حاء مهمله واقع اولمشدر عربیده كسر زا ایله پارمقلردن صادر اولان
صدایه دیرلر ك زندآور ع سكون نون وفتح دال وواو ایله حلال زاده حرام معناسنه در ك زنور ع
ضم نون وواو معروفله ایكی معنایه در اول خرما صلقمنك دیبی ثانی برسیاه اوزون قورتدر
صوده حاصل اولور اكا زرو وزلو ودبوجه وسلك دخی دیرلر انسانه وحیوانه یاپشدقده قانن
صورر ك زوار ع فتح واو مخفف ایله بش معنایه كلور اول خدمتكار وقوللقچی معناسنه
حكیم فردوسی بیت بیاید یكی تاختن ساختن * زوار وفرستاده پرداختن * بعض فرهنكارده
بیمار خانه ده بیمار خدمتكاری واقعدر وبعضنده محبوس خدمتكاری معناسنه روایت اولنمش
شاه ناصر خسرو بیت بزندان ساممانم زدیوان * نمی بینم زیاری نه زواری * وله ایضا بیت
اندران زندان سنكین چون بمانم بی زوار * ازكه جویم جز كه از فضلت رهایی را سبب * بو معنایی
مؤید شمس فخری بیت مقیم سجن شحن بر نوید دست خلاص * اسیر چاه عنا را امید دست
زوار * ثانی برادر رستمك نامیدر زواره دخی دیرلر حكیم اسدی بیت سوی خانه رفتند آن
چاهسار * بیكدست بیژن بدیكر زوار * ثالث بمعنی زنده یعنی حی رابع آواز تیز وبلند
خامس زن پیر معناسنه كذا فی فرهنك جهانكیری ك زواغار ع فتح واو وغین معجمه ایله
بر كوچك قوشدر ك زور ع فتحتین ایله زیر مرقوم وزفر مذكور معناسنه زیرا یا وفا وواو
میانلرنده تبادل وتواخی اولمغله بر برلرینه ابدال اولنورلر ك زهر ع سكون ها ایله اوج معنایه در
اول معروف كه عربیده سم دیرلر اعلام غالبه دن اولمغله اطلاقی اوزن ذكر اولنوب مراد سم اولور
هر نه اولورسه ثانی غم وغصه معناسنه در شیخ سعدی بیت زشكم از پیرهن آید كه
در آغوش توخسبد * زهرم از غالیه آید كه باندام توساید * وغضب وخشم معناسنده ده
روایت اولنمشدر میرسنجر بیت رسیده ام بدیاری كه اندران كشور * بزهر چشم تسلی
دهند مهمانرا * وغم والم معناسنه حكیم ناصر خسرو بیت كرمن اسیر مال شوم همچو این
وآن * اندر جكر چه یابد زهر وجكر مرا * عربیده شكوفه یه دیرلر آغاجك اولسون غیری
اولسون ك مع السین * زانسپس ع سكون نون وفتح سین وباء فارسیله آندن صكره دیمكدر
زین سپس بوندن صكره در كذا فی المجمع وغیره ك زاورس ع فتح واو وسكون را ایله زهره
یلدزیكه ناهید دخی دیرلر تركیده صباح یلدزی دیدكلریدركه صباحه قریب طلوع ایدر ابو المعانی
بیت زشام هجر ندانم چون آیدم سحری * بعارض توكنم چو بینم زاورس ك زاوس ع
حذف را ایله ده معنای مرقومه منقولدر ك زواس ع بعض نسخه ده واو الفه تقدیم ایله
معنای مرقومه مرویدر میر نظمی بیت نباشد بروی توكردن قیاس * بجام هر انور بجایی

بجایی زواس ك مع الشین * زاودش ع ضم دال ایله عطارد یلدزیدركه تیر دخی دیرلر ك زارخورش ع
سكون راء اول وكسر ثانی وضم خا ایله طعامی آز تناول ایدن عورتكه عربیده قبین دیرلر فتح
قاف وكسر با ایله كذا فی المجمع ك زارخوش ع سكون راء مهمله وضم خا ایله كنایه ایله
سویله یجی وایشنده حیله ایدیجی یه دیرلر زارخور دخی دینلور شاعر بیت همه كارها را درستی
بكن * مشو زار خوش كار جستی بكن ك زاوش ع ضم واو ایله عطارد یلدزینك اسمیدر شمس
فخری بیت كمترین منشی تراز اوش * كهترین چاوش توابهرام * بعض فرهنكلرده مشتری
یلدزیدر دیمشلر حكیم سنایی بیت فلك سادس است زاوش را * دهنده است هر دانش
وهوش را * بعض نسخه ده فتح واو ایله آتش وزنی اوزره مرویدر استاد لطیفی بیت خال در
روی تراچون زاوش است * یا بخورشید احتراق آتش است ك زاووش ع بر واو زیاده سی
ایله ده منقولدر عطارد معناسنه شمس فخری * قطعه * اگر نباشد عون تو ادر چنین وقتی *
برآید از همه اهل جهان فغان وخروش * بدركه توتوسل همی كند كیوان * بمدحت تو تفاخر
همی كند زاووش * زاء فارسیله ژاووش دخی منقولدر ك زبرپوش ع فتح باء موحده وضم باء
فارسیله ایكی معنایه در اول یورغانكه عربیده لحاف دیرلر كسر لام ایله ثانی اثواب اوزرینه
كیلان جامه كه بالاپوش دخی دیرلر شرف شفروه بیت فلك كرچه زبرپوش وجودست
بچشمش تحت خلقان می نماید ك زش ع مقابله سؤاله جوابدر استاد رودكی بیت
زش از وپاسخ دهم اندر نهان * زش بیند ازی میان مردمان ك زغاش ع فتح غین معجمه ایله
اول محنت وغم واندوه كه عشق سببی ایله عارض اولور ابو المعانی بیت كشته ام عاشق
ندانستم مكر * میشود حاصل ازان بردل زغاش ك زغارغاش وزغراش وزغرماش ع
كاهم بالراء المهملة اول بالسكون ثانی بالفتح ثالث بالكسر تحفة الاحبابده كورك پارلریكه عوض
ایدرلر وكورك چوره سنه دیكلان كه تركیده زغاره دیرلر شمس فخری * قطعه * برون فكند
بجاروب لا تذر كردون * عدوش را زدر خانهٔ جهان چو چراش * دمی كه قاقم وسنجاب
خسروی دوزند * چه قیمت آوردا نجابكاه زغرماش * بوندن فهم اولنور كه بیانه آتیلان
كورك پاره لری اوله كه ایشه یرامیه ك زكش ع كسر كاف ایله پك باغلنمش نسنه هر نه اولورسه
پور بهای جامی بیت دست بزغاله كه چون سك ده * كرم برمن فتاد سر دوزكش ك زواش ع
فتح واو ایله زاوش مرقوم معناسنه یعنی ستارهٔ عطارد اورمزدی بیت حسود انت راداده
بهرام نحس * تو ابهره كرده سعادت زواش * بو بیتده دلالت وار دركه زاوش وزواش مشتری
یلدزی اوله زیرا سعادتله مشهور اولان مشتری یلدزیدر عطارد بهرامه مقابل سعد دكلدر
واورمزدی استاد شاعردر ك زوش ع فتح واو ایله فرهنك جهانكیریده ستارهٔ مشتری نامی
اولمق مرویدر ك زهركوش ع اضافتله قولق كیری در آجی اولدیغی جهتله زهر تعبیر اولنمش
كوزدن كلان یاش طوزلی بورندن كلان اكشی وآغزیاری طتلودر بقدرت الله تعالی جمله سنك
منبعی دماغدر اصللری بر وطعم وطبیعتلری متغایردر ك زهش ع زهیدن لفظنك اسم
مصدریدر صزش یعنی ظرفدن صو وامثالی نسنه لر صزمقلق معناسنه در شمس فخری
بیت شاخسار عدل را عون تو باد * جو یبار بذل را كلكت زهش ك مع الغین * زاغ ع اوج

معنایه کاور اول سیاه قرغه در عربیده غراب دیدکاریدر حکیم خاقانی بیت خاقانی
آنکسانکه طریق تو میروند * زاغند وزاغ را روش کبك آرزوست * ثانی کوشهٔ کمان یعنی
کرش یجدوکی یر شمس فخری بو ایکی معنایه * قطعه * بربام قصر دولتش ارزاغ
بکذرد * شاهی دهد زسایهٔ خود چون همای زاغ * وزتیرویش کند زسر دست امتحان * نه خانها
هلدز کان فلك نه زاغ * ثالث موسیقیده بر لحندر میر خسرو در صفت قلم بیت کربصریو
آمده چون مرغ باغ * نغمهٔ بابل زده از قول زاغ * عربیده دخی قرغه یه دیرلر و بر معناسی
دخی میل در حضرت سرور انبیا علیه افضل الصلوة وازکیها حقنده مازاغ البصر بیورلدی
ماسوایه نظری میل ایتمدی دیمکدر وزاغ الشمس دیرلر ای مالت الشمس الی الزوال دیمك اولور
﴿ زروغ ﴾ ضم راء مهمله واو معروفله انجقرق که عربیده فواق دیرلر فم معده ده بر ریح عارضیدر
پور بهای جامی بیت نیز وکندا چون زروغ اشترمست * زرکرفتم جمله اسب واسترش
﴿ زماروغ ﴾ فتح میم وضم راو واو معروفله اراضیٔ متعفنه وچقوریرلرده حاصل اولور بر نسنه در کثرت
مطردن ایری اولور و باران زیاده اولدقده الماقندر اولور ترکیده طوملان عربیده کما دیرلر فارسیده
سین ایله سماروغ دخی دیرلر ﴿ مع الفا ﴾ ﴿ زبرقوف ﴾ فتح باء موحده وسکون را وضم فا ایله بمعنی
دشنام دادن یعنی شتوم ایتمك استاد اورمزدی بیت یك ز برقوف اززبانت نزد من *
ازدعای دیکران خوشتر بود ﴿ زراف ﴾ راء مشدده ایله زرافه که ترکیده زرنیاد یرلر شیخ سعدی
بیت چه خوش کفت شاکرد منسوج باف * که عنقابراورد پیل وزراف ﴿ زلیف ﴾ کسر لام
وسکون یای تحتانیله بمعنی ترس و بیم یعنی قورقو استاد فرخی بیت از لب لعل تو هزاران
امید * وزسر زلف تو مراصد زلیف ﴿ زندباف وزندلاف وزندواف ﴾ اوچی برلغتدر
ایکی معنایه کاور اول مغ زردشت معناسنه استاد رشید الدین وطواط بیت شها در
توکه محراب شهنشاهان کشت * هنوز ناشده محراب زندواف آتش * ثانی بلبل معناسنه
شمس فخری بیت کلبن جو دشه ایران بیار * مدح بر و خوان تو چون زندباف * حکیم
ازرقی بیت هرنلی را لاله زادی روی بنماید فراخ * هرکلی را زندلافی تنك میکیرد ببر * حکیم
سوزنی بیت تابود اهل عجم را نام بلبل زندلاف * زندوافان سخن را نظم مدحت باد زند *
استاد عنصری بیت فزاینده شان ازکلو زندواف ﴿ مع القاف ﴾ سراینده شان ازچهر لاف *
﴿ زاق ﴾ قاره بویه که زاك دخی دیرلر ﴿ زرق ﴾ سکون راء مهمله ایله ریا وتزویر درویشی
عربیده دخی مستعملدر شیخ عطار بیت پوشش درویش غیر ازدلق نیست * دریی حرص
وهوای زرق نیست ﴿ زنبق ﴾ معروف چچکدر خشبو ونافعدر یاغی الوب بعض
اوجاع واورامه علاج ایدرلر شاعر بیت زنبق ولاله کل وسنبل وریحان دروی * جمع کردند
بیزم چمن آرای بهار ﴿ زورق ﴾ کوچك کمی سفینهٔ مختصر معناسنه خواجه سلمان بیت
پیکر این زورق رخشنده برآب روان * می درخشد چون دو پیکر بر محیط آسمان ﴿ مع الکاف ﴾
﴿ زاك ﴾ ایکی معنایه در اول شاب یمانی ثانی برنوعه قاره بویه در تعریب ایدوب زاج
دیدیلر خلاق المعانی بیت چنانچه مار کرزی سپید کردد پوست * چو جفت زاك شود عالمی
سیاه کند * مذکور مدادترکیبندن برجزؤدر تنکم مجنون چپ نویس در عمل مرکب

مرکب بیت چون تیره شود ز وربازو * دروی فکن آب زاك و مازو * بر استاد دخی عمل
مرکبده بیت مقدار دوده معغست مقدار هر دومازو * مقدار هر سه زاکست وانکاه زور
بازو ﴿ زالوك ﴾ ضم لام ایله یوالق که کمان کره دن آتارلر غالوك دخی دیرلر ﴿ زبرتنك ﴾ فتح باء
موحده وتاء مثناة وسکون نونله طپقور قولانی ﴿ زردشت بزرك وزروان بزرك ﴾ کلاهما
بسکون الراء المهمله نام حضرت ابراهیم علیه السلام اولمق اوزره در زرهون دخی بونلرکبیدر
کذا فی فرهنك جهانکیری ﴿ زردك ﴾ کاف تصغیر ایله صاروجه دیمك اولور رهرنه اولورسه
میرنظمی بیت در آمد دران جایکه مردکی * بچشم کبود و بریش زردکی ﴿ زرنك ﴾ فتح را
وسکون نونله برنوعه آغاچدر غایت پك اولور میوه سی اولمز اودون ایدرلر آتشی زیاده طیانور
منجیك بیت چنان بنالم اکر دوست داد من ندهد * که خاره خون شود اندر شخ زرنك وزکال
لجة العجم نام کتابده دوزخ معناسنه مرویدر ﴿ زغاك ﴾ فتح غین معجمه ایله اوزم چبوغی
معناسنه در کذا فی المؤید ﴿ زغنك ﴾ فتح غین وسکون نونله انجقرق که عربیده فواق دیرلر
حکیم سوزنی بیت مرا رفیق بپرسید کین غریو توچیست * جواب دادم کین کریه نیست
هست زغنك * شمس فخری یك چشم زدن معناسنه نقل ایتمش ﴿ زلك ﴾ فتح لام ایله بمعنی
اخکر یعنی آتش قوری شاعر دیمشدر بیت داغها درسینه رابنکر زحسرت کشته است
زآتش دل می نهاده جابجا دروی زلك ﴿ زمجك ﴾ سکون میم وفتح جیم فارسیله بر پرنده جانور
آدیدر ﴿ زنبورك ﴾ سکون نون وضم باء موحده ایله ترکیده زنبرك دیدکاری صغیر طوپدر میر خسرو
بیت زتیراندازی زنبورك ازدور * مشبك سینه ها چون خان زنبور ﴿ زنبوك ﴾ حذف را
ایله ده زنبورك مرقوم معناسنه مرویدر ﴿ زنجیرك ﴾ برنوع نقشدر نقوش اطرافنه ایدرلر نقش
مسلسل درلر ﴿ زندیك ﴾ سکون نون و یای تحتانی وکسر دال ایله کتاب زند احکامیله عمل ایدنه
دیرلر تعریب ایدوب زندیق دیدیلر کذا فی فرهنك جهانکیری ﴿ زنك ﴾ فتح نونله مصغر زنددر
ودخی شعاع آفتاب معناسنه در ﴿ زوزك ﴾ سکون واو وفتح زاء معجمه ایله بدر بنج دیدکاری
تخمدر بعض نسخه ده حاجیلر اوتیدر ﴿ زهك ﴾ سکون ها ایله هنوز طوغرمش عورتك وسائر
حیوانانك سودیکه فله دخی دیرلر ترکیده آغوز وعربیده لبا دیرلر فتح لام ایله کذا فی السامی
بسحاق اطعمه بیت کشك وروده زهك وزرداب وبس جغرات وماست * چربه شیروزنده
مسکه دوغ کردی بازخر * عربیده روزکار شدید قوچمق معناسنه در ﴿ مع الکاف الفارسی ﴾
﴿ زراسك وزراسنك ﴾ کلاهما بفتح الراء والسین المهملتین ترکیده ریك دیدکاری توز کبی باقر
براده سی که خط یاش ایکن اوزرینه صاچارلر میرنظمی بیت دبیر فلك چون نوشته نشان *
بریزدز انجم زراسك بران ﴿ زراغنك ﴾ فتح را وغین وسکون نونله زمین ریکناك وسخت
یعنی قومسال و پك یر معناسنه شمس فخری بیت زفیض ابر دستت آب حیوان *
برآمد از زمینهای زراغنك * استاد عسجدی بیت زمین زراغنك وراه درازش * همه
سنکلاخ وهمه کوره بکسر ﴿ زرخشك ﴾ سکون را وشین وضم خا ایله بمعنی خالص یعنی اول
نسنه که قاریشق اولمیوب پاك وخالص اوله از یوسف وزلیخا بیت نهاد ازلعل سیراب
وزرخشك * فروزان تاج برخرمن مشك ﴿ زرنك ﴾ فتح راء مهمله وسکون نونله سکز معنایه

کاور اول برآغاجدرکه کوهستانده اولور غایت پکدر میوه سی اوار اما آتشه یاقسه‌لر
نیجه کونلر آتشی سونمز قالور ابوشکور بیت چنان بکریم اکر یار دادمان ندهد * که خاره
خون شود اندر شخ زرنگ ژکال * آنجلین پك اولدیغندن اوق ونیزه واکر قلتاغی ایدرلر حکیم
فردوسی بیت زد یبا واسبان وزین پلنگ * ززرین سنام وختای زرنگ ل استاد منوچهری
بیت آفرین زان مرکب شبدیز رنگ رخش روی * آنکه روز رزم بر پشتش نهد زین زرنگ *
ثانی ولایت سیستانده برشهر آدیدر حاکم سیستان اولنلر آنده اوتورورلر حکیم اسدی بیت
بیك چشم زد آموان راد رنگ * بشد تا بتز دیك شهر زرنگ * ثالث انبر بارس که زرشك
دیرلر زراج وزراك دخی دینلور سیف اسفرنکی بیت تا در خیال خانهٔ صدرنگ آرزو *
خرمای ترنداده ترا از زرنگ چشم * رابع بمعنی چیزی نو یعنی یکی نسنه ابوالمؤید بیت عید
شد دیگر که آن دلدار شنگ * بهر کشتن جامها پوشد زرنگ * خامس کلهٔ اسب یعنی آت
سوریسی حکیم اسدی بیت زمین از تك وبوی کام زرنگ * چو ماهی فروشد بکام نهنگ *
سادس درچوبه یعنی زرده چاو رضی الدین نیشابوری بیت از خون کشته روی شجاعت شود
زرنگ * وز تاب تیغ تازه عزیزی شود مذاب * سابع ادات الفضلاده خردل معناسنه
ثامن زرد آب کل کاریره یعنی صاری بویه باچلغی کذا فی المجمع ل زغالك ع فتح غین وسکون
لامله انجقرق که عربیده فواق دیرلر ضم فایله ولسان هندیده هچکی دیرلر ادات الفضلاده خردل
معناسنه مرویدر ل زلك ع ضم لامله سلك که براوز نجه سیاه قورتدر وجود انساندن لازم
اولدیغی محلدن قورلر دم فاسدی اموب چقارر اکا زلو وزلوك دخی دیرلر ل زلوك ع زلك
مرقوم معناسنه کذا فی المجمع ل زمخك ع ضم میم وسکون خا ایله بغایت ممسك وبخیل
معناسنه کذا فی المجمع ل زنك ع سکون نونله سکز معنایه کاور اول برطائفه
اسمیدر که سیاه اولورلر آنلره نسبت ایله ولایتلرینه زنکبار دیرلر خواجه حسین ثنائی در اسکندر
نامه بیت شنیدم که شاهنشه زنکبار * بعصر وبعصری کند کارزار * شمس فخری بیت
خدایکان سلاطین که هست معدلتش * کرفته روم وخراسان وهند وخلخ وزنك * ثانی
ماه ومهرك پرتونه دیرلر حکیم ازرقی بیت دهان لاله تو کویی همی که نوش کند * بروی سبزهٔ
زنکار کون بنیذ چو زنك * ثالث پاس معناسنه که دمورده وسائر نسنه لرده اولور دمر کور اوج
معنایه حکیم سوزنی * نظم * آیین کالك توشد ان از زنك سوی روم * تا بسترد ز آینهٔ
علم وعقل زنك * ای کالك مشکبار تو از سیر واز صریر * بر روی روم سلسله پیوند زلف زنك *
بی بادهٔ چو زنك بدی مدت مدید * آمد نیابهٔ قدح بادهٔ چو زنك * رابع چاك معناسنه که
درای دخی دیرلر دوه لره وقاطرلره آصارلر مولانا هاتفی بیت کشیدند بر تازیان تنکها * ببستند
بر بختیان زنکها * خامس شاطرلر ایاقلرینه وادکارینه بغلدقلری ذیل که زنکله دخی دیرلر مختاری
بیت سرکلکت برد از خون دل دشمن بها * پای بازت کند از دیدهٔ اعدای تو زنك * وشیخ نظامی
بیت دلت بسیار کم میکردد از راه * دران زنکی بباید بستن آن راه * سادس کوز بکارنده
اولان چرك که عربیده رمص دیرلر سابع بمعنی زدن ثامن فرهنکده بمعنی تیز وسوزنده مسطوردر ل زونك
وزونزك ع کلاهما بفتح الواو وسکون النون کوز پشت یعنی بوکری که عربیده احدب دیرلر

دیرلر ودخی زبون وحقیر معناسنه در کذا فی فرهنك جهانکیری ل مع اللام * زابل ع ضم باء
موحده ایله ولایت سیستان آدیدر که نیمروز دخی دیرلر مجمع الفرسده موسیقی کوشه‌لرندن
برکوشه یه ده دیرلر امیرخسرو بیت پیره زن جنك تهمتن مقال * رخش روان کرده بزابل
چو زال * بو معنا کنایه ایله استنباط اولنور ل زاخل ع کسر خاء معجمه ایله فرهنك
جهانکیریده زقوم اغاجی معناسنه مسطوردر ل زازال ع فتح زاء معجمه ایله برسیاه
قوشجغزدر یره قونسه اوچمغه مجالی اولمز کذا فی المجمع ل زازل ع فتح زاء معجمه ایله کفکیر
کبی بردلکلو باقرطبقدر حلواجیلر وطباخلر قزغان اغزینه قویوب روغنی وعسلی سوزرلر
اکا پالاون وپالاوان وپالوانه وپالونه واردان روغن پالا دخی دیرلر کذا فی فرهنك جهانکیری
ل زاغنول ع سکون غین وضم نونله باشی اکری بردمور در آنکله یرقزارلر ترکیده قرغه بورنی
دیرلر فارسیسنك دخی معنای ترکیسی قرغه بورنی دیمکدر ل زال ع رستم جهانکیرك پدری
آدیدر شمس فخری بیت جمال دینی ودین شاه کامکار که هست * هزار حاتم طایی هزار رستم
زال * رستمه باباسی آدیله رستم زال دیدکاری کبی زاله دخی باباسی آدیله زال دستان دیرلر
بو بیتده واقعدر بیت بهلتی که سپهرت دهد زراه مرو * تراکه کفت که این را بزال دستان
کفت * زالك اصل معناسی پیرسالخورده در زال مزبور آنه سندن تولد ایتدکده صاچی وقاشی
وکرپکی بیاض اولدیغندن اسم زال ایله تسمیه اولنمش شمس فخری بیت بجاه بخشیش زر
ملتفت شود آن کو * بکاه حمله چه رستم نبرد اوچه زال ل زاول ع کسر واو ایله ده ضم واو
ایله ده مرویدر زابل مرقوم معناسنه که برمملکت آدیدر سیستان ونیمروز دخی دیرلر رستم زالك
ولایتیدر سید ذوالفقار شروانی بیت بر زاول ار ببارد الماس تیغ تیزش * اجزای زال
زر الرزان کند چو زیبق ل زاویل ع کسر واو وسکون یای تحتانیه ایله بنا معناسنه در که زاو وزار
دخی دیرلر کذا فی فرهنك جهانکیری ل زرچول وزرخول ع کلاهما بسکون الراء المهمله اول
بضم الجیم الفارسی ثانی بضم الخاء المعجمه چلاغاو یوبیدر که ایکی باشی سوری برقصه اغاجدر
اوررلر بوقاروغا لقدقده بردخی اوروب اتارلر بو وجه او زره بر نوع اویوندر ل زلیل ع کسر
لام وسکون یای تحتانیه ایله آواز کلو یعنی بوغازدن اختیارسز چیقان صدا کذا فی فرهنك
حسین وفایی ل زنبغل ع سکون نون وفتح باء موحده وضم غین معجمه ایله آوردایچی هوا ایله
طولدوروب اوتدرمکه دیرلر زنبغر وزنبکر دخی دینلور محتشم کاشی بیت زنبغل رابه زسیلی
میخورد * کارنیکو کردن از پر کردنست ل زنبل ع سکون نون وکسر با ایله ایکی معنایه در
اول زنبیر معناسنه که آنکله کرپیچ وطپراق چکرلر استاد عنصری بیت برزمکه همه آن
روستای بلخ هنوز * همی کشید سره پای کشته برزنبل * بو معناده ترکیده دخی
مستعملدر ثانی زرشك مرقوم معناسنه در ل زنبیل ع معرب وقدر ترکیده دخی زنبیل وعربیده
دخی زنبیل دینلور مولانا شمس تبریزی بیت ای که بزنبیل تو هیچ کسی نان نریخت * در بن
زنبیل خود هم بطلب ای فقیر ل زنده پیل ع ارکك فیل معناسنه ودخی کبیر الجثه ومهابتلو فیله
دیرلر فیلك صفت ممدوحه سیدر امیرخسرو بیت سر بفلك برده بسی زنده پیل * کوه
کران ابقیامت دلیل ل زونکل ع فتح واو وکاف فارسی وسکون نونله کوز پشت وحقیر

معناسنه سكون نون وضم كاف عجمیه ایله ایكی معنایه در اول چكراغی ثانی موسیقیده بر آوازه
اسمیدر كه زنكدان وزنكله وزنكوله دخی دیرلر ع زول ع فتح واو ایله دوه طبانی معناسنه در
ع مع المیم * زادبوم ع سكون دال وضم باء موحده ایله وطن اصلی معناسنه در
میر نظمی بیت خاطر افكار ما رادرهم است * زاد بوم عاشقان ملك غم است ع زادشم ع
سكون دال وفتح شین معجمه ایله نام پدر افراسیابدر ع زامیم ع كسر میم وسكون
یا ایله بر نهر عظیم اسمیدر یعنی بیوك ایرماق حكیم سوزنی بیت زجود چون چه زمزم زپای
اسمعیل * بدید شد زكفش بحر قلزم وزامیم * ودال زاده سیله زادمیم دخی دیرلر ع زخم ع
سكون خاء معجمه ایله ایكی معنایه در اول جراحت كه قلیج وخنجر ونیزه وتیر وامثالی آلات
حربدن اوله ثانی آهوی بیاض معناسنه ایكی معنایه ابو المعانی بیت تیغ غمزه زخم كرده سینه
ام * چون بچشمی زخم مارا نكرد ع زردم ع سكون را وفتح دال مهملتین ایله یوله كوتورملك
ایچون تدارك اولنان طعام زاد راه معناسنه كه رزدمه دخی دیرلر وله بیت بحسرت این دل
كریان سفر كرد * بجز لخت جكر زردم نبودی ع زرم ع سكون راء مهمله ایله ایكی معنایه در
اول كوزدن یاش دوكمك ثانی بخیل وخسیس معناسنه در ایكی معنایه وله ایضا بیت
روان كردم زدیده زرم چون سیل * نبودم زرم كوهر می فشاندم ع زم ع مكه مكرمه ده
معروف قیو صویی درودخی آلتی معنایه كلور اول بر رودخانه یعنی بر ارمق آدیدر اما
فرهنك جهانكیریده زم بر شهرك آدیدر یانندن بر ایرمق جاری اولمغله اسم اكا نقل اولنمش
حكیم ناصر خسرو بیت نوافرداند اردسود آب روی دنیایی * اكر برو بت ای نادان برانی آب
رودزم * حكیم اسدی در صفت اسب بیت بجستی بیك جستن ازرودزم * بكشتی نیاورد
بریك درم * ثانی بمعنی سرما یعنی صوق بوندن ركه قیشه زمستان دیرلر صوقلق دیمك اولور
حضرت مولانا بیت بكدمی همچو كلستان كندم * دم دیكر چو زمستان كندم * بو معنایه
بنت اكعب دیمشدر بیت عاشق ورنجور بودوبی درم * آن شخود ه رخ شخا بیده ززم *
بو معناده استاد روم كمال پاشا زاده مرحوم دیركه ارضه زمین دینلدوكی زم صوقدر حرف
یا نسبت ایچوندر وآخرنده كی نون نسبتی تأكید ایدر طپراغك طبیعی بارد اولدیغندن زم ایله
تسمیه اولنمشدر ثالث فرهنك جهانكیریده شدید روزكار معناسنه در حكیم فردوسی بیت
زاموی شیران وپیلان برم * كندرهای جیحون پراز باد زم * رابع بر بیكار آدیدر بعضیلر چاه
زمزم دردیدیلر حكیم قطران ارموی بیت بطبع راوی قلزم بدست چشمه زم * بدل چو رود
وفرات وبكف چو رود قرب * خامس اول طفله دیرلر كه سو بلركن اغزندن توكرك صاچله
سادس بمعنی فتیله عربیده میم مشدده ایله درت معنایه كلور اول مهار كردن شتر ثانی
كبر كوسترملك ثالث سربلند طوتمق رابع ایلرو كتمك معنالرنه در ع زنده رزم ع
تورانیلردن بر مبارزك نامیدر كه آنی رستم قتل ایلمشیدی حكیم فردوسی بیت چو سهراب
راد ید بر تخت زم * نشسته بیكدست اوزنده رزم ع زور بیم ع فتح واو وسكون را وكسر
نونله اول پارهیه دیرلر كه جامه نك ارقه طرفنه دیكرلر تركستانده یعنی اوزبكده البانق دیرلر
ع مع النون * زادن ع طوغمق وطوغرمق معنالرینه مصدر در هم لازم وهم متعدی استعمال

استعمال اولنور شیخ سعدی بیت پشت دوتای فلك راست شد از خرمی * تاچو توفرزند
زاد مادر ایام را * عربیده تولد چغتایده توغماق دیرلر طوغمشه وطوغرمشه توغقانده وتوغانده
دیرلر ع زایدن ع كسر را وسكون یا ایله ایكله مك وایكلتمك معناسنه مصدر در لازم
ومتعدی دخی استعمال اولنور چغتای اسانننده كاف فارسیله اینكراتمق دیرلر میر علیشیر
بیت ایچمیدایوزباشاق ای كل نی عیب اینكراتسام * الم تابارتا یاتیغا بیراوكه خاریارور *
باشاق اوق دمرنی در ع زاستن ع سكون سین مهمله وفتح تاء مثناة ایله طوغرمق معناسنه
زایدن دخی دینلور ع زال مداین ع اول قوجه قری عورتك اسمیدر كه طاق كسری ایچنده
اوی وار ایدی نوش الروانه ویرمدی ونوش الروان اوی اندن ظلما آلمیوب حالی اوزرینه قودی
ع زامهران ع فتح میم ورا وسكون ها ایله بر نوع نوشدارودر تریاق یرینه استعمال ایدرلر عظیم
نفعی واردر كذا فی التحفه ع زان ع حرف زا ایله آندن مركبدر از ان معناسنه یعنی آندن
دیمك اولور عربیده كی منه معناسنه ع زاولستان ع كسر واو ولام وسكون سین وفتح تاء
مثناة ایله سیستان مملكتنه دیرلر كاهی ستانی حذف ایدوب زاول وزابل دخی دیرلر مولانا هاتفی
* مثنوی * وزان پس سوی سیستان راند رخش * وطنهای شاهانش را كرد بخش *
در آمد بزاولستان تاختش * زرستم نژادان بپرداختش ع زاییدن ع كسر یای تحتانی
اول وسكون ثانی ایله طوغرمق معناسنه تولدكبی انسان وحیوان وامثالهما ع زبان ع
معنای حقیقیسی آلت تكلم اولان عضو مخصوصدر كه عربیده لسان دینلور زانك فتحه سیله
وضمه سیله ده روایت واستعمال اولنور شیخ سعدی بیت زبان در دهان ای خردمند
چیست * كلید در كنج صاحب هنر * اما بر قومك استعمال ایتدكاری لغته دخی زبان دینلور
لغت تركی یه زبان تركی وفارسی یه زبان فارسی دیرلر شیخ سعدی كلستانك باب اولنده
بر حكایه سنده * نثر * بیچاره دران حالت نومیدی بزبانی كه داشت ملك را دشنام دادن كرفت
دیدوكی زباندن مراد اول دیلی كه بیلوردی دیمك اولور كلستان شارحلری سودیدن غیری
بو دقیقه دن غافل اولوب اغزنده دیلی كه وار ایدی پادشاهه سوكدی دیرلر بو تعبیر تحصیل
حاصلدر دیلی اولسه نه ایله سویلردی وسرور كائنات ومفخر موجودات علیه افضل الصلواة
واكمل التحیات حضرتلری بر حدیث شریفنده * لسان اهل الجنة فی الجنة عربی ودری *
بیوردیغی لسان تعبیری بو مدعایه شاهددر ع زبون ع ضم باء موحده ایله عاجز وضعیف ومغلوب
معناسنه مشهوردر اما نسخه میرزا ابراهیمده بر متاعی بها سز آلمدن ویرمكه دیرلر وشرفنامه ده
اسیر معناسنه مشهوردر عربیده آلشق مشتری ودخی اول مشتری یه دیرلر كه سودی صاغركن
صاغنه ایاقله اوره ع زدانیدن ع زدن لفظندن متعدی اولور اوردرمق معناسنه ع زدن ع
اورمق هرنه ایله اولورسه مستقبلنده زند وزننده دینلور و بو معناسیده میل در مثلا قزله مائل
اولانه بسرخی زند وسیاهه مائل اولانه بسیاهی زند دیرلر عربیده ضرب وچغتای لساننده اورار
دیرلر واورمالی دیمكده اور غالی دیرلر ع زراغن ع فتح را وغین معجمه ایله ایكی معنایه در اول
انجقرق كه عربیده فواق دیرلر ضم فا ایله بوسلیك دیمشدر بیت از فرط عطسهای تو زند آن *
پیوسته زامتلا زراغن * ثانی زمین سخت معناسنه شمس فخری بیت حسود تحسته

وعریان ولاغر * فتاده باد برشخ وزراغن ﮊ زربان وزرفان وزرمان ﭺ زردن صکره بری
باء موحده وبری فاوبری میمله ایکی معنایه کلور اول پیر فرتوت معناسنه میرنظمی بیت ازجفای
چرخ بی درمان شده * سالخورده بوده وزرمان شده * ثانی حضرت ابراهیم علیه السلامك
اسماء شریفه سندندر ﮊ زردزمین ﭺ سکون راودال مهملتین ایله کشور معناسنه هاوج دخی
دیرلر ﮊ زردشان ﭺ معروف لغتدر بعض نسخه لرده زرینه نقش ایدوب التون چقارلر ﮊ زرنوقان ﭺ
ضم نون وفتح قاف ایله قوبی اغزنده اولان چرخك دیرکی معناسنه در ﮊ زروشدن ﭺ ضم راء
مهمله وشین معجمه ایله ایکی معنایه در اول بمعنی شفه بستن یعنی الده وایاقده درشتلك اواق
معناسنه ابن یمین بیت آمد بجوش خون عدوش وبسر زرفت * کفتی که موی اوچو زرو
خونش بر مکید * ثانی سرمه وتوتیا وجواهر دار ودر جلای عین ایچون کوزه چکرلر خواجه
سلمان بیت زهی نقود کلام تراعیار کهر * خهی غبار سمند تراخواص زرو ﮊ زرهون ﭺ
سکون راء مهمله وضم ها ایله زبان پهلویده حضرت ابراهیم علیه السلامك اسماء شریفه سندن و
اسمدر ﮊ زرین ﭺ ایکی معنایه در اول آلتونلی دیمك اولور حرف یا ایله نون که براسم آخرینه
لاحق اولور ادات نسبتدر راء مشدده ایله در ثانی راء مخففه ایله ثرید معناسنه اولور بسحاق
اطعمه بیت پلا وخشکه کو کودلپذیر است * خوشا یخنی زرین باشد بزیرش ﮊ زریون ﭺ
سکون راء مهمله وضم یای تحتانیه ایله ایکی معنایه کلور اول سبز وخرم معناسنه حکیم قطران
ارموی بیت همیشه بار خدایا سر توزریون باد * که هست جان همه مردمان بتو زریون *
ثانی کل شقایق که آزریون دخی دیرلر شاه ناصر خسرو بیت کشت طبایع بد یدزان همه بیرون
شد * زحل زحل سرخ روی زهره چو زریون شد ﮊ زغاریدن ﭺ فتح غین معجمه وکسر راء
مهمله ایله تیز تیز چیقارمق معناسنه در ﮊ زغنکیدن ﭺ فتح غین معجمه وسکون نون وکسر کاف
فارسیله انجقرمق معناسنه در ﮊ زغن ﭺ فتح غین معجمه ایله چیلاق معناسنه غلیواج دخی دیرلر
منقولدرکه بوقوش آلتی آی ارکك وآلتی آی دیشی اولور امیرخسرو بیت بهر این مردار چندت
کاه زاری کاه زور * چون غلیواجی که شش مه ماده وشش مه نراست * وبعضیلر دیرلرکه بر ییل
ارکك و بر ییل دیشی اولور حکیم انوری * قطعه * عنقا که زنازك منشی جای نکه داشت * هرکز
طرف دامنش ازعار نرامد * وزهرزه دوی سرچو بهرجای فروکرد * یکساله زغن ماده
ویکساله نرامد * امیرخسرو بیت بخورجمله تنم ای زاغ جز دیده که دیداورا * چوبیرون
اوفتم درعرصهٔ زاغ وزغن میرم * ونوعی خموشانی بیت زخون اینچنین دل چاك تن به *
چنین دل طعمهٔ زاغ وزغن به ﮊ زفان ﭺ فتح فا ایله بمعنی زبان فارسیده با ایله فا ابدال اولندیغی
شایعدر حکیم انوری بیت باوی بزفان حال کفتم * این قصه چنانکه هست کرکوز * کرکوز
دلیل معناسنه در ﮊ زفرین ﭺ سکون فا وکسر راء مهمله ایله قبوآردینه طیادقلری اغاج
معناسنه که زوفین دخی دیرلر را ایله فاده تقدیم وتأخیری جائزکورمشلردر ﮊ زفرافیدن
وزفرفیدن ﭺ سکون فاء اول وکسر فاء ثانیله چوق طعام یمك معناسنه در ودخی بوغازین
صیقه رق آقسرمق معناسنه ﮊ زفن ﭺ فتح فا ایله رقص معناسنه ﮊ زکان ﭺ اول کمسه یه
دیرلرکه ازخود رمیده واز خود بخود سخن کوید کذا فی المجمع ضم زا ایله ده مرویدر ﮊ زلفیدن ﭺ

ﮊ زلفیدن ﭺ سکون لام وکسر فا ایله یوزاورمق وطیانمق وسورچمك معنالرینه ﮊ زلیفن ﭺ
کسر لام وسکون یای تحتانی وفتح فا ایله بمعنی ترسانیدن وبیم کردن یعنی قورقتمق وقورقو ویرمك
معناسنه منوچهری بیت سیاست کردنش بهر سیاست * زلیفن کردنش بهر زلیفن *
استاد فرخی بیت ازلب تو مرا هزار امیدست * وزسر زلفت مرا هزار زلیفن * وبمعنی
انتقام حکیم سوزنی بیت زشت کدای زن بمردم من * ازهمه روکشم زلیفن خویش *
ﮊ زمان ﭺ ایکی معنایه کلور اول معروف وقت معناسنه اما بو عربی معناسیدر وثانی
فارسی معناسی مرکدر موت معناسنه حکیم فردوسی بیت چوبشنید رستم کوسرفراز *
بدانست کامد زمانش فراز * چغتای لسانینده اوچر ودیرلر مراد زمان قریب دیمکدر ماضیده
ومستقبلده استعمال اولنور وزمان قلیله دیمك معناسنه اورچاغده دیرلر ﮊ زماهن ﭺ فتح میم
وها ایله لفظ مرکبدر زم ایله آهندن معنای ترکیب صوق دمور دیمك اولور مراد ایشه یرامز
دمور دیمکدر واستعاره طریقیله کوشش بی فائده وسعی بیمعنایه ده دیرلر ترکیده صوق دمور
دوکمه دیدکاری بیمعنی سعی ایتمه دیمکدر ﮊ زمزمیدن ﭺ سکون میم اول وفتح زاء ثانی ایله
بمعنی زفرفیدن مرقوم ﮊ زمکان ﭺ سکون میم وفتح کاف فارسیله قاسق قلی معناسنه در
ﮊ زمودن ﭺ ضم میمله بمعنی نقش کردن ﮊ زمیدن ﭺ کسر میمله بمعنی جاویدن شاه ناصر
خسرو بیت خازن علم قران فرزند شیرایزدست * تابسی کرخر نباشد زوش چون باشد
زمید ﮊ زمین ﭺ یردر ارض معناسنه مقابلی آسماندر فاضل محقق کمال پاشازاده زمین
لفظ مرکبدر بر جزوی زم در صوق معناسنه خاکك طبیعتی بارد ویابس اولمغله صوقلق
مقرردر ویا حرفی نسبت معناسنه در وآخرنده کی نون نسبتی تأکید ایدر اول تقریبله ارضه
زمین تسمیه اولندی ﮊ زن ﭺ عورتدر عربیده امرأة معناسنه نته کم بو بیتده واقعدر بیت
درین مزرع اکر مردست اکرزن * کسی کندم نخورد از کشت اوزن * مقابلی مرددر وزن
وشوی دیرلر مراد زوج وزوجه در اما مرد وزن دینلدکده مراد رجال ونسا اولور نته کم حضرت
مولانا بیت ازنیستان تامرا ببریده اند * وزنفیرم مرد وزن نالیده اند * ترکیده اول معنالرك
اولنه ار و عورت وثانیسنه ارکك ودیشی دیرلر ومخنثه زن دیدکاری بطریق الاستعاره در
بهادره مرد دیدکاری کبی بیت در تنکنای معرکه هنکام کیرودار * پیدا شود که مرد کدام است
وزن کدام * وبر معناسی دخی زدن لفظندن صیغهٔ امرد روصف ترکیبیده اولور نای زن
وتیغ زن کبی ودخی براسمك آخرینه لاحق اولوب آنك فاعلنه ومباشرینه دلالت ایدر
خشت زن ودروغ زن کبی ﮊ زنبان ﭺ سکون نون وفتح باء موحده ایله بندوا تدن انیسون
دیدکاری تخمدر ﮊ زنجان ﭺ سکون نون وفتح جیمله مملکت خوارزمده برمشهور قصبه آدیدر
ﮊ زنخدان ﭺ فتح نون وسکون خاء معجمه ایله اکك معناسنه در اول محلده اولان چقوره
چاه زنخدان دیرلر سلمان ساوجی بیت بحسن غبغبش افکنده کوی درمیدان * فتاده کوی
دل اندرچه زنخدانش * عربیده ذقن دیرلر چغتای اینکاك دیر اکثریا اوائل کلماتی کسر ایله اداایدرلر
مثلا انکه اینکاك واشکه ایشکاك دیرلر ودخی سقاق دیرلر لطفی دیمشدر بیت سقاقی خالی
مینی اسر ومبتلا قیلدی * قمر ینکلك آخر دوریدا بلاسنه باقی ﮊ زندخوان ﭺ سکون نون

ودال مهمله وفتح خاء معجمه وواو معدوله ایله ایکی معنایه کلور اول زردهشت مرقوم وثانی
بلبل معناسنه کمال اسمعیل بیت دران میان که وداع کل وبنفشه کنی * خبر زنالهٔ زارم
زندخوان برسان ل زندستان ع سکون نون وسین وفتح دال وتاء مثناة ایله زندستای مرقوم
معناسنه در ل زندوان ع بمعنی عندلیب کذا فی المجمع ل زنکدان ع سکون نون وکاف
فارسیله زنکله معناسنه درکه زنکل دخی دیرلر ل زنکهٔ شاوران ع ایران پهلوانلرندن بر پهلوان
آدیدر حکیم فردوسی بیت بدست دکر زنکهٔ شاوران * بران انجمن کشته کند آوران
ل زنمتان ع فتح نون وسکون میم وفتح تاء مثناة ایله چکی نك ممه سندن آصلمش اولان نسنه در
ل زنوبیدن ع ضم نون وکسر باء موحده ایله کوپك ناله سی وناله ایتمه سی ل زنویدن ع فتح نون
وکسر واو وسکون یای تحتانیله ایت وچقال وقورد وبونلره بکزر حیوان اولومه سی ل زوان ع
فتح واو ایله بغدای آراسنده بتن داوجه دید کاری نسنه در وزبان معناسنه ده مرویدر
ل زوردین ع فتح واو وسکون راء مهمله وکسر دال ایله نوروز آینه واقع اولان آیه دیرلر
ل زوریدن ع سکون واو وکسر راء مهمله ایله یوقاروا ولق ویوقارو ایلمك اصلی زبریدن در واو
ایله بارا سنده تبادل اولدوغی ایچوندر ل زوزن ع شرحی زاء مضمومه ده در ل زهانیدن ع
متعدی زهیدندر ل زهر زمین ع کورکانیلر لسانده ازاد درخت معناسنه در ل زهمن ع سکون
ها وفتح میم ایله ری شهرنده بر خانه نك اسمیدر عجایب المخلوقاتده مسطور در که زهمن صاحبی
بر درویش فقیر کمسنه ایدی واقعه سنده کورر که دمشق شهرنده بر دفینه بولور اکا بناء عزم
دمشق ایدوب وارد قده سرکشته وحیران شهر وبازاری کشت وکذار ایدرکن بر آدمه راست
کلوب اول آدم سؤال ایدرکه ای درویش نه ولایتدنسن وبو شهرده سرکشته وحیران نه کزرسن
درویش جواب ویردکه ری شهرندنم واقعه ده کوردم که دمشقده بر دفینه یه مالك اولدم حالا بو شهره
کلدم آنی آرارم دیدکده شخص کولوب ایدر بوقدر زماندرکه بن واقعه مده کوررم که ری شهرنده
فلان خانه ده دفینه واردر دیو زهمنك خانه سن نشان ویردی بن اکا اعتماد ایلمدم زهی ساده
دلکه سن سن دیو زهمن بو خبری ایشتدی فی الحال عودت ایدوب اول آدمك دیدیکی محلی
قازار بکیاره اوتوز بطمان التوندن برهاون بولوب عاقلانه تصرف ایله عظیم دولته نائل اولور نتکم
استاد عسجدی بیت من زری بهر کنج سوی دمشق * میروم هم چو صاحب زهمن ل زهن ع
فتح ها ایله بمعنی رود یعنی ایرمق ل زهیدن ع کسر ها وسکون یای تحتانیله ایکی معنایه در
اول صو چشمه دن وفسقیه دن صحرامق وثانی قارده یوتمق معناسنه در شرفنامه ده
بمعنی افتادن مرقومدر ل زین ع سکون یا ایله اول کمسنه یه دیرلرکه دنیایه پشت ویا اورمش
یعنی تارك دنیا اولمش اوله کذا فی المؤید ل مع الواو * زادخو ع سکون دال وضم خا ایله
نسخهٔ میرزاده پیر وفرتوت معناسنه ل زالو ع ضم لامله سلك که زلو ودیوجه دخی دیرلر
عربیده علق معناسنه در ل زانو ع ضم نونله ایکی معنایه در اول دیز کدرکبه معناسنه میر
نظمی بیت بمانده در کل حیرت بزانو * ندارد پای رفتن رابکسو * چغتای لسانده تیز دیرلر
فرهادنامه ده شناوصفنده بیت کفین اغزی بیله مفلس دم ایلاب * ایکی تیز کوکسی ایچرا محکم
یلاب * ثانی بمعنی تعظیم شیخ آذری بیت بربام افق چونکه برآید شه خاور * ارکان شه

شه زنك در ایند بزانو ل زادسرو ع یعنی سرو آزاد میر خسرو بیت بنشست بزیر زاد
سروی * چون در برطوطی تذروی ل زاو ع بوزن کاوبش معنایه کلور اول یا پوچی که
بنا معناسنه در حضرت مولانا قدس سره بیت زاو بداند امناسب ساخته * قطره های
منتقل پرداخته * ثانی قوی وزوردست وپرزور معناسنه وله ایضا بیت اشك میراند
که ای هندوی زاو * شیر راکردی اسیر دم کاو * ثالث شکاف معناسنه شیخ آذری
بیت اکر مقاطع تیغ تو بیند اندرخواب * زسهم درکمر کوه قاف افتد زاو * رابع درهٔ کوه
معناسنه خامس ایشنده ماهر واستاد معناسنه ل زرایو ع سکون راء مهمله ویای
تحتانی وکسر همزه ایله نقاب معناسنه شیخ آذری بیت نقاب شام برافکند بر عروس فتن *
چو ترك من که ز توران افکند زرایو ل زربیاو ع سکون راء مهمله وفتح باء موحده ویای تحتانیله
ابریشم کمش معناسنه نظمی بیت خوش بود زر بیاو زرین جام * کر بود وقت صبح
صبح اندام ل زردخو ع سکون را ودال مهملتین وفتح خاء معجمه ایله براو تدرباغلرده بتر صارو
وخوشبوی چیچکی اولور شاه ناصر خسرو بیت ازره چشم سنوری منکراندر بوستان *
ای برادر تابدانی زرد خوار شنبلید ل زردالو ع معروف میوه در آلو ارکدر زرد معلوم معنای
ترکیب صاروارك دیمك اولور ل زردچقو ع بر صارو قوشدر عربیده صفاریه دیرلر وعصفور
الاصفر دخی دیرلر ل زرده چاو ع بر نوع صارو آغاجدر زرچوبه دخی دیرلر ل زردو ع
سکون راء مهمله وضم دال ایله آلتون دوکیجی معناسنه در ل زرو ع ضم راء مهمله ایله بمعنی
زالو وبر معناسی دخی الده واایاقده درشت وقتی اولمق معناسنه در کذا فی التحفه ل زرساو ع
سکون راء مهمله وفتح سین ایله التون خرده سی که عربیده قراضه دیرلر ل زغاو ع فتح
غین معجمه ایله زن فاحشه که غروسی دخی دیرلر ل زلو ع ضم لامله بر سیاه اوزون قورتدر
صولرده حاصل اولور بعض محلده آدم باقدین صوا یچرکن بوغازینه کید وب یاپشور عظیم
الم واضطراب ویرر اکا دیوجه دخی دیرلر ترکیده سلك دیدکلریدر طبیب یوسفی * رباعیه * ل
ای خون کلوت از زلو داده خبر * خون آمده هردم بکلوی تو بدر * کر غرغره سازی آب
خردل نمك * چیزی نبود ترا از آن بهتر ل زمو ع ضم لامله باچلغك یاشنه ده
قورسنه ده دیرلر اسماء اضداددندر کذا فی المؤید ل زنتو ع سکون نون وضم تاء مثناة ایله
بر مشهور سازدر ترکیده سنطور دیرلر ل زنجیرو ع میرزا ابراهیمده غنزروت دیدکلریدر ل زنجرو ع
سکون نون وضم جیم وراء مهمله ایله صمغ عربیدر که آنکله آلتون وکمش ورقن حل ایدرلر وبعض
فرهنکلرده بر اوت اسمی واقع اولمشدر ل زنو ع دیوجه معناسنه کذا فی المؤید ل زو ع
ایکی معنایه در اول پیشدادیاندن بر پادشاه اسمیدر ثانی دریا معناسنه در نام پسر
طهماسبدرکه ایرانده بش سنه پادشاهلق ایلدی حکیم فردوسی بیت بروز همایون زو نیکبخت *
* بیامد برآمد برافراز تخت * مؤید الفضلاده بر ولایت اسمیدر زوزن دخی دیرلر ل زهرداروع
پاد زهر معناسنه شیخ فرید الدین عطار بیت شکر از لعل او طعم دکر داشت * که لعلش
زهر دارو در شکر داشت ل زهو ع چرك کوش کذا فی المجمع ل مع الهاء * زاچه ع
فتح جیم فارسیله هنوز طوغمش طفله دیرلر یدی کونلك اولنجیه دك ازچه ده دیرلر کذا فی

فرهنك جهانكيرى لغ زاوه ع ايكى معنايه در اول زار معناسنه كه خوار ايله مترادف اولوب
خوار وزار دخى ديرلر منوچهرى در صفت انكور بيت كه آرندش زكشته باكواره * نهندش
برسر بازار زاره * ثانى زارى معناسنه دركه ناله ايله مترادف اولوب ناله وزارى ديرلر شمس
فخرى * قطعه * سهم پرسش بعنف آب حيات * بكشايد زخاك و ز خواره * آنكه ازبيم
تيغ اوشب وروز * خصم راهست كريه وزاره لغ زاغ پيسه ع كسر باء فارسى وفتح سين
مهمله ايله آلا قرغه معناسنه در لغ زاغ پينه ع كسر باء فارسى وسكون ياى تحتانى وفتح نونله
زاغ پيسهٔ مرقوم معناسنه لغ زافه ع فتح فا ايله كومرن ديدكلرى اوتدر ثقيل رايحه سى
واردر ابو العباس بيت ترسم كه روز بكذرد وزار برسد * وزخوان آب زافه نيارد مرا حكيم
بولغنى هندوشاه نخجوانى صحاحده زاء معجمه ايله نقل وبعض ارباب لغت راء مهمله ايله روايت
ايدوب فرهنك جهانكيريده زاء معجمه ايله بمعنى خار پشت نقل اولنمشدر لغ زال كوفه ع نسخهٔ
ميرزا ابراهيمده اول پيره زند كه طوفان آنك تنوروندن قينادى لغ زانوى كاه ع ضم نون وسكون
واو وياى تحتانى وفتح كاف عربى ايله بغداى وآرپه صاپنك دوكلرى معناسنه لغ زانه ع فتح
نونله بركوچك پرنده جانوردركه حماملرده اولور فريادى اوزون اولور كذا فى المجمع لغ زاولانه ع
سكون واو وفتح لام ونونله بوقاغو معناسنه دركه دمور قيددر شاه ناصر خسرو بيت بشهر تو
كرچه كرانست آهن * نشانى تو بى بند وبى زاولانه * ميرنظمى بيت در آن وادى
كه ماند سنى بكانه * زده برپاى اسبش زاولانه * حسين وفايى ده آلتون خرده سى كه اكدن
دوكلمش اوله آكا زركر لر سهاله ديرلر لغ زاوه ع فتح واو ايله بوزن ساوه بمعنى زارى وناله لغ زاويه ع
كوشه ودخى تكيه معناسنه عربيدر استعمالى شايعدر مثال معنىٔ اول ابو طالب كليم بيت
آتش زآب تيغش درتنكناى نى * كوشه نشين زاويهٔ اختفا شود * مثال معنىٔ ثانى
ابو المعانى بيت مى يافت باارشاد دل كم شده راراه * آنكس كه در زاويهٔ فيض اورسيد *
جمعى زوايا كلور وكامى جمله استعمال ايدرلر خواجه سلمان ساوجى بيت خان
خانان همتش را كربزركى وصلاح * جسته قطب آسمانش در زوايا از واست
لغ زاينده ع زاييدن لفظندن اسم فاعل اولور طوغوريجى معناسنه كرك آدم وكرك حيوان
اولسون لغ زبانه ع فتح باء موحده ونونله ترازونك شاهينى اوزرنده اولان سورى نسنه حضرت مولانا
بيت تو ترازوى احد خو بوده * بل زبانه بر ترازو بودهٔ * وآتش يالكى يعنى شعله مجد همكر
بيت زبانه كشت زبان در دهان زسوز دلم * بلى هميشه شكايت كند زبان از دل * زوانه دخى
ديرلر ودخى توقه دلى و بونك امثالى نسنه لر معناى اوله چغتاى لسانده اوچقون ديرلر شراره
ديمك اولور يعنى قيغلجم ميرعليشير بيت نوايى زهره عودين ماتم توتقاندا كويدردى *
فلاع سارى ايريشب بارغان اوچقون لارفغا تيمدا * اما شعلهٔ آتشه اورت ديرلر فرهادنامه ده
فرهادصو آرغى كنارنده شيرينى كوزلدوكى محلده ايدر بيت كوزيدا سوو ليكن جانيدا اورت *
بولوب هر سارى با قيقدين كوزى تورت لغ زبان بره ع ايكى معنايه كلور اول تركيده قوزى ديلى
ديرلر عربيده لسان الحمل ديدكلريدر فارسيده عربى سنك ترجمه سيدر خرغول وخرسك
دخى ديرلر اوتدركه قابضدر و بر معناسيده سكرلى بپراق ديدكلرى اوتدر لغ زبانخواه ع سائل

سائل معناسنه بو زبان لغت معناسنه در خواه خواستن لفظندن صيغهٔ فاعلدر لغ زپره ع
فتح باء فارسى وراء مهمله ايله زيوه كه عربيده زيبق ديرلر لغ زبطانه ع سكون باء موحده وفتح طا
ونونله ايكى معنايه كلور اول آغز تفنكى وثانى اوق دمرنى طرفنه صاردقلرى اغاچ قبوغى
معناسنه كذا فى قانون الادب لغ زبوخه ع باب الراده اولان ربوخه معناسنه كذا فى المجمع
لغ زبوده ع ضم باء موحده وفتح دال مهمله ايله ايكى معنايه كلور اول بى تأمل وبى دقت
اولمق حكيم نزارىٔ قهستانى بيت بسرت كه تا برويت نظرى زبوده كردم * نه دوچشم بيقرارم
نه برفت روشنايى * ثانى نام سبزى دركه كنند نادخى ديرلر عربيده كراثه ديرلر لغ زبهيله ع
سكون با وكسر ها ايله اشاغى دوشمش معناسنه كذا فى فرهنك جهانكيرى لغ زچه ع فتح جيم
فارسيله نفيسه عورت يعنى طوغرمش عورت قرق كونه دك نفاسده اولدقچه زچه دينلور
لغ زخان وزختان ع فتح خاء معجمه وفتح تاء مثناة ايله شاخ درخت معناسنه كذا فى فرهنك
جهانكيرى لغ زخره ع سكون خاء معجمه وفتح راء مهمله ايله قمار اويناميوب مجلسده اوتورانه
ديرلر لغ زخمه لغ سكون خاء معجمه وفتح ميم ايله سازى آنكله چالدقلرى آلت عربيده مضراب
ديرلر حكيم خاقانى بيت زخمهٔ مطربان صلاى صبوح * درز بانهاى مزمر اندازد * ومير
خسرو بيت ره زدن مطربش آواره كرد * زخمهٔ او پردهٔ جان پاره كرد * وله بيت رباب باريد
شد سحر پرداز * بزخمه خون چكانيد از ره ساز لغ زده ع فتح دال مهمله ايله سكز معنايه
كلور اول صف وآراسته معناسنه حكيم فردوسى بيت كشيدند كردان زده برزده *
بطوق و بزنجير زرين زده * بو بيتده زدهٔ اول صف وآراسته معناسنه وثانى خورده
معناسنه ابو المفاخر رازى در منقبت امام على الرضا رضى الله عنه بيت اى زده چون عقل
وروح لقمهٔ انوار علم * وى شده چون جد وباب طعمهٔ ارباب ظن * بو معنايه استاد بيت
نان خود باتره ودوغ زنى * به كه از خوان شه آروغ زنى * ثالث بريده معناسنه شيخ سعدى
بيت * نماند حاتم طايى وليك تا بابد * بماند نام بلندش به نيكويى مشهور * * زكوة مال
بدر كن كه فضلهٔ رز را * چو باغبان بزند بيشتر دهد انكور * رابع ظهور كرده معناسنه
مولانا منطقى بيت نيش اثر منطقى در دل درمان شكست * نالهٔ دردى كه كوش سر زدل من
زده * خامس زدن لفظندن صيغهٔ مفعول اولور اورلمش معناسنه وله بيت بخت كل عيش
را برسر دشمن زده * خار مغيلان غم برقدم من زده * سادس بعض تراكيبده صفت اولور
سودا زده ودم زده كبى خواجه حافظ بيت تا بو دنسخهٔ عطرى دل سودا زده را * از خط
غاليه ساى تو سوادى طلبيم * اقدسى بيت كشتن اقدسىٔ خسته چرا جرمش چيست *
كردم از مهر ومحبت زده ديكر نزند * سابع سطور كتابت ثامن كهنه وفرسوده معناسنه
لغ زراچه ع فتح راء مهمله وجيم فارسيله زنكبار پهلوانلرندن بر پهلوان آديدر كه پادشاه زاده پلنكر
ايله اسكندر ذو القرنين جنكنده كلمش ايدى در جنك اول اسكندر لشكرندن تمش مرد مبارز
رومى بى هلاك ايلدى آخر الامر اسكندر بنفسه ميدانه كيروب بر كرز ايله هلاك ايلدى شيخ
نظامى بيت ستمكر سپاهى زراچه بنام * زلشكركه زنك بكذارد كام لغ زراوه ع فتح راء
وواو ايله ايران مبارزلرندن بر مبارز اسميدر لغ زراه اكفوده ع ديرلرا كفوده بوزن فرموده

بردیادر دریای عمان و دریای قلزم کبی کذافی المجمع ﻉ زردچرده و زردچوره ﻉ صاروشین
دیدکاریدرنته کم اسمر اللون اولانه سیه چرده دیرلر نظمی هروی خدمت خاصه یه لایق غلام
تعریفنده دیمشدر بیت چورویش شود زردچرده پسر * نباشد بحکم خرد خوبتر
ﻉ زردچهره ﻉ دخی صاروشین دیمکدر لکن ساده رو غلام و جاریه ده زردچرده تعبیر اولنور
وصقاللو و قوجه عورته زردچهره دینلور نته کم دیمشلردر بیت ریش زرد و چهره زرد و جامه زرد *
قلتبان درزعفران غلطیده ﻉ زردخایه ﻉ یمورطه صاروسی دیمك اولور ﻉ زرده ﻉ سکون
را و فتح دال مهملتین ایله درت معنایه کلور اول صاری رنك آته دیرلر شاعر بیت زرده شام
ونقره خنك سحر * چرخ را درزیران بایستی * وخلاق المعانی بیت انامل تو چو کرد سوار
زرده کلك * اطاعتش نتواند خردابا کردن * ثانی نسخه میرزاده برطاغ آدیدر که انده کمش
معدنی واردر ثالث اخلاط اربعه دن صفرا یدکاریدر رابع عموما یمورطه صاروسیدر
ﻉ زردمه ﻉ فتح دال مهمله و میمله یول ایچون تدارك اولنان نواله معناسنه در ﻉ زردچوبه ﻉ
زرده چاو مرقوم معناسنه عربیده اصابع صفر دیرلر کف دسته بکزر صاری و بیاض اولور
براوت کوکیدر و بر نوعی صاری و نیره رنك اولور اکا کف عایشه و کف مریم دخی دیرلر محلل
فضلات غلیظه در دافع سموم و جنون و کزنده کی جانوراندر ﻉ زررشته ﻉ سکون را اول
و شین معجمه و کسر را ثانیله آلتون تل صرمه و قلابدان و آنلره بکزرنه اولورسه ﻉ زرساوه ﻉ
سکون را و فتح سین مهملتین ایله آلتون خرده سی ابوالمعانی بیت برك ریزان خزان کوبا
بباغ * درد کان زرکران زرساوه بود ﻉ زرکوه ﻉ سکون را مهمله و ضم کافله میان دریاده
واقع برطاغ اسمیدر اکثر واغلب کمیلر اول طاغ یانندن کچرکن پارلنور و یاخود غرق اولور
سببی نه ایدوکی مسموع د کلدر ﻉ زرنباد ﻉ سکون را مهمله و فتح نونله زرنباد مرقوم معناسنه
تعریب ایدوب زرنبلج دیدیلر ﻉ زرنه ﻉ سکون را مهمله و فتح نونله زرنیخ معناسنه در ﻉ زره ﻉ
فتح را مهمله ایله صف معناسنه میرنظمی بیت بستند لشکر زره برزره * همی پرشدان
کوه و دشت و دره ﻉ زژه ﻉ مجمع الفرسده زا فارسیله اول ایپه دیرلر که اوزرینه اثواب
آصمق ایچون بغلرلر ژره دخی دیرلر ﻉ زغاره ﻉ فتح غین معجمه و را مهمله ایله خمیره نان
معناسنه شمس فخری بیت بود همچون کلیچه دشمنش را * اکر کردون دهد او را زغاره *
تحفة الاحبابده بمعنی غازه که کلکونه دخی دیرلر ﻉ زغد ﻉ سکون غین معجمه و فتح دال مهمله
ایله یوند قوشی معناسنه ﻉ زغوته ﻉ ضم غین معجمه و فتح تا مثناة ایله خام ابریشم یوماغی که
ایکه صارلمش اوله یناغ و قزموك و چفرسته و کیسنه دخی دیرلر ﻉ زغیده ﻉ کسر غین
معجمه و سکون یای تحتانی و فتح دال مهمله ایله بمعنی افشرده یعنی صقلمش ﻉ زفره ﻉ سکون
فا و فتح را مهمله ایله زفر مرقوم یعنی زنخدان ﻉ زلفه ﻉ سکون لام و فتح فا ایله موضع تنك و تاریك
معناسنه در ﻉ زله ﻉ لامك تخفیفیله بمعنی زلو و زلوك و دیوچه دخی دیرلر و لامك تشدیدیله بوزن
غله برجانوردر که حماملرده و نمناك یرلرده اولور کیجه لرده صدا ویرر سیاه رنك اولور چرخ ریسه
دخی دیرلر و تحفه ده جرد دیدکاری جانور درمیان غله زارده اولور و کرم هوالرده برك کیاه اوزرینه
اوتوروب چاغر و سفره دن حصه قالدرمق معناسنه در و اول نواله یه ده زله دیرلر ابوالمعانی بیت

بیت شهریاران جهان ازدرکهش * زله بند خوان انعامش شدند ﻉ زمزمه ﻉ سکون میم اول
و فتح زاء معجمه و میم ثانیله اوچ معنایه کلور اول آهسته ترنمات معناسنه ثانی بر کلمه در که
مغان ستایش جناب باری تعالی عز اسمه ایچون وقت غسل بدن و اکل طعامده لب باداته تکلم
ایدرلر ثالث مصنفات زردهشتدن بر کتاب آدیدر که سپار دخی دیرلر ﻉ زمه ﻉ فتح میم
ایله شاب معناسنه بعض نسخه ده زاج معناسنه ده منقولدر کتاب السامیده شبیه زاج برطاشدر
ﻉ زنباره ﻉ عورته مائل اولانه دیرلر محبوب دوسته غلامباره دیدکاری کبی باء موحده ایله
باره نك جمله معنالرندن بری حریص معناسنه در که زنه حریص دیمکدر حکیم فردوسی بیت
شبستان مرا و را افزون از صد ست * شهنشاه زنباره باشد بدست ﻉ زنخوارنده ﻉ کلین
آلمغه کلان عورتلره دیرلر ﻉ زنبوره ﻉ سکون نون و ضم باء موحده ایله آلتی معنایه کلور اول
اری زنبوره معناسنه ثانی بمعنی پیکان شیخ نظامی بیت ز زنبوره تیر زنبوره نیش *
شده آهن و سنك داروی ریش * ثالث بر مخصوص و معروف سازدر زبان هندیده کنکر
و کنکره و کنکری دیرلر حکیم نزاری قهستانی * قطعه * بس کند زهره ساز ها همکار *
از پی جشن این مبارك سور * دف و چنك و رباب و زنبوره * نمرك و نای و بربط و تنبور *
رابع اسلحه دن برنوع سلاحدر امیرخسرو بیت ز زنبوره مرو کامد بزور * بزنبور
خانه در افتاد شور * خامس کوچك طوب معناسنه که اکا زنبورك دخی دیرلر سادس
کروه انبوه جماعت کثیر معناسنه ﻉ زنبه ﻉ سکون نون و فتح باء موحده ایله ایکی معنایه در
اول قاسق قیلی معناسنه شمس فخری بیت سرخصمش زتن دور آنچنان باد * که از عانه
بزخم تیغ زنبه * ثانی زنبق معناسنه در که جیوه و ژیوه دخی دیرلر ﻉ زنبیله ﻉ سکون نون و یای
تحتانی و کسر باء موحده ایله درزیلرك ایکنه و یوکسك و سائر آلات خیاطت وضع ایلدکلری کیسه
معناسنه در ﻉ زنجره ﻉ بوزن پنجره صاحدن کوچك برجانوردر کیجه ایله صدا ویرر عربیده ضراد
اللیل دیرلر کذا فی المجمع ﻉ زنجه ﻉ سکون نون و فتح جیمله بوزن رنجه ایکی معنایه در اول درد
شکم که عربیده زحیر دیرلر ابن یمین بیت آنکو بچه باز و طفل کایست * ای بس که کشد زحیر و رنجه
ثانی توخه و مویه یعنی میته جزع معناسنه و جیم فارسیله بازار و اسواقده کزن عورت که هرکس
ایله آشنالق ایدر ﻉ زنده ﻉ بیوك نسنه مهیب اوله مثلا زنده پیل دیرلر حکیم اسدی بیت
بد انسان بزرك اژدها کزد و میل * بیو باشتی او بدم زنده پیل ﻉ زنکانه ﻉ سکون نون و فتح
کاف و نون ثانیله موسیقیده برپرده اسمیدر مجمعده برارمق آدی مذکوردر شیخ نظامی
از اقبالنامه بیت چو زنکی در آمد بزنکانه رود * برآمد زشهرود یاتك سرود ﻉ زنکلاله ﻉ
آهسته یغان قار که قراغو کبی ایتر ﻉ زنکله ﻉ سکون نون و فتح کافله ایکی معنایه در اول
چکراغو که عورات ایاقلرینه باغلرلر وقت جماعده صداسی چقمغله لذت حاصل اولور ثانی
موسیقیده بر آوازه در و بمعنی جلاجل و دخی تورانی بر مبارز آدیدر جنك دوازده رخده
فروهل ایرانی الندە قتل و هلاك اولدی ﻉ زنکلیچه ﻉ سکون نون ایله کوچك چکراغو که
قاطر بوغازینه و بعض یرینه طقارلر ﻉ زنکه ﻉ سکون نون و فتح کاف فارسیله شرفنامه ده
برولایت اسمیدر و بر مبارز اسمیدر که باباسنه شاوران دیرلر ایدی ﻉ زنویه ﻉ ضم نونله

نوحه سك وكرك يعني اولويه رق آوازا تيمه لر بكه قوردك وكوپكك اول آوازينه رولده دخي ديرلر عربيده
حرير معناسنه در   ابو المعاني بيت سك كويش بمن فرياد دارند * زنويه ميكند يعني بحالم *
لغ زواره ع بوزن حواره اوچ معنايه در   اول   زوار مرقوملك معناسي اوليله مترادفدر   ثاني
رستمك برادري ناميدر   ثالث   كاشان مضافاتندن برقصبه اسميدر لغ زواله ع بوزن
نواله عرنه كه يومري ومدور اوله عموما كانكره يوالغي كبي كه غالوك دخي ديرلر وخميره زوالهسي
وامثالي نسنه لره ديرلر و براتمك اوله جق خميره ده ديرلر خصوصا هندي لسانندنه پيره اطلاق
اولنور   بسحاق اطعمه بيت باداز آفتاب خميرت زواله دور * تا سالها كني زمه نو زوالهها * وله
ايضا بيت مانند بور وقت همه كاري شود ببرك * همچون زواله كر بخوري كوشمال دوست لغ زوان
بره ع زبان بره مرقوم كبي لسان الحمل معناسنه در لغ زوانه ع بوزن زبانه اوچ معنايه در اول مجمعده
شاهين ترازونك اراسنده اولان نسنه   ثاني   شعله معناسنه در زبانه كبي   ثالث   بعض
فرهنكلرده دوات ليقه سي كه اوزرينه مركب قونيلور لغ زواه ع فتح واو واظهار هايله محبوسلره
ويريلان طعام معناسنه شمس فخري بيت عاصيانرا اكرم ورأفت اوكشت شفيع * مجرمانرا
نعم وافر اوداده زواه لغ زويره ع كسر واو وسكون ياى تحتاني وفتح رايله بمعني كردباد كه
تركيده قاصرغه عربيده زوبعه ديرلر لغ زهرمهره لغ اول مهره دركه آنكله زهر دفع اولنور كذا
في المجمع لغ زهره ع سكون ها وفتح زا ايله ايكي معنايه در اول انسانك وحيوانك جكرينه
ملاصق بر كوچك دري ايچنده غايت تلخ اولنديغندن زهره تشبيه ايتمشلر محل صفرادر كه تركيده
اود عربيده مراره ديرلر   ثاني   مجال وطاقت معناسنه كه بمجال ديمكده زهره ندارد ديرلر   شيخ
نظامي بيت زهره ندارم كه بوسم ابت * تيروكمان دار دابروي تو لغ زه ع اوچ معنايه كلور
اول بمعني زادن تولد معناسنه   امام فخر الدين رازي * رباعيه * جان چيست چنين نقطه
صلب قضا * دنيا رحم است وتن مشيمه است اورا * ثاني اجل در دزه مادر طبع * اين مردن
وزادن ايست درمالك بقا * ثاني   نطفه   وفرزند رحم مادرده ايكن زهدان دينلدوكي بوندندر
بعض رومي كسنه لردن لغت جمع ايدنلر بو دقيقه دن غافل اولوب زه وزاد اولاد معناسنه در ديمشلر
حكيم سنائي بيت خليست ديده اوكر جفت ديده كردد * اندر مشيمه دل احسنت زه كند زه *
ثالث اول يره ديرلر كه اندن صو قيناتوب چيقه   مسعود سعد سلمان بيت همي شد سبك
چشمه چشم من * مكر آب اين چشمه رازه نبود لغ مع الياء * زاري ع بوزن داري ناله يعني
اكلدي آخرنده كي ياء مصدريه در لغ زاهري ع يعني بوي خوش   مير عماد بيت تا بد يد
آمدت امسال خط غاليه بوي * غاليه خير مشد وزاهري عنبر خوار لغ زبان طوطي ع
فرهنك ميرزا ابراهيمده بر كياه آديدر يعني براوته ديرلر لغ زبوني ع عجز وضعيفي ومغلوبيت
مولانا ولي دشت بياضي بيت من آن نيم كه ز بوني كشم ز بخت ولي * همين كه بخت ز بون شد چه
ميتوان كردن لغ زادي ع زدن لفظندن اسم فاعل اولور زداينده معناسنه ودخي صيغه امر
اولور بزداي كبي كذا في المجمع لغ زرني ع كسر تاء مثناة ايله زرسرخ معناسنه   اثير الدين
اخسيكثي بيت نركس فيروزه تخت تاج بسر مي نهاد * قبه زرنلي رابرده چو از سيم ناب *
لغ زرجامي ع سكون راء مهمله ايله انكور انواعندن بر نوع انكور اسميدر لغ زرجعفري ع غايت

غايت خالص وكامل العيار آلتونه ديرلر   مولانا شمس تبريزي بيت كر نظم ونثر كوبي چون زر
جعفري * آن سوك جعفرست خرافات فاسد است * مؤيد الفضلاده جعفر نام كيميا كره
منسوب بر نوع خالص آلتونه ديرلر   اما   تواريخده مسطور اولان هارون الرشيدك وزيري
جعفر برمكي دن اول ضربخانه سنده مغشوش آلتونه سكه اوريلورايمش جعفر وزير اولدوغي
حال امر ايتمش كه سكه يي خالص وكامل العيار آلتونه اوره لر بناء على ذلك خالص آلتونه اسم
اولدي نته كم خواجوي كرماني بيت جو نقدش بر محك جعفر آمد * ز زر جعفري خالص
تر آمد لغ زردك ريكي ع اول كاف عربي مكسور ثاني كاف عجمي ساكنه ايله شقاقل
ديدكلري ادويه دن بر معروف كوكدر بر قاج يرده حاصل اولور اعلاسي مصري اولاندر
مرباسني ايدرلر غايت بي نظيردر   كذا في فرهنك جهانكيري لغ زرده دهي ع فتح دالين ايله
رايج وخالص وكامل العيار آلتونه ديرلر آندن اليق اولانه زرده نهي دخي اچغنه زرده هشتي دخي
اچغنه زرده هفتي دخي اچغنه زرده شتي دخي اچغي كه نصفيه اوله زرده پنجي ديرلر والحاصل
قلب ومغشوش اولانه ده پنجي دينلور   حضرت مولانا بيت عرصه كش خاك زرده دهيست *
زر بهديه بودن انجا باهيست لغ زردي ع ايكي معنايه در اول صاريلق زحمتي كه انسانك وجودينه
عارضه اولور بر معناسي دخي كونش آغلي واصفرار شمس معناسنه در   كذا في المجمع
لغ زرساي ع ايكي معنايه در   اول آلتون ازيجي   ثاني آلتون حل ايده جك كوچك طبق
ساي معناي اوليه سايدندن اسم فاعل ومعناي ثانيده وصف تركيبي اولور لغ زرشش
سري ع زر خالص معناسنه فرهنك جهانكيريده مسطوردر   حكيم خاقاني بيت آن مي
وجام بين بهم كوئي دست شعبده * كر زر سيم ده دهي صره زرشش سري لغ زركاني ع كسر
راونون وفتح كاف ايله معدني آلتون مراد خالص آلتون اولوب مغشوش اولميه وياخود كيميا كرعملي
اولميه   مولانا هاتفي بيت شد آن زر كاني نا كاسته * بنام جهانكيري آراسته * وله بيت
چواين زركاني كامل عيار * ز آرايش سكه شد نامدار لغ زرني ع سكون را وكسر نونله
زرنيخ معناسنه در لغ زشي ع شين معجمه مشدده ايله زش بر كلمه دركه مقابله سؤالده
جواب استعمال اولنور مثلا بسؤال فلان را زشي ديرلر يعني فلانك سؤالنه جواب ويريلور
ديمك اولور   استاد رشيدي بيت كر كند دلبر زحال دل سؤال * پيش اواي عاشق شيدا
زشي * تخفيف شينله ده جائزدر اولمش لغ زعفري ع يعني زعفران رنكنده مراد زعفرانه
تشبيها صاري ديمك اوله   منوچهري بيت مي زعفري خور ز دست بتي * كه كويي قضيب بست
ياخيزران لغ زليفي ع بوزن شريفي تهديد وتخويف محلنده استعمال اولنور زليفي دهد ديرلر
يعني قورقو ويرر ديمك اولور   مير نظمي بيت هر زمان اورا زليفي ميدهد * كشتنش را يعني
وعده ميكند لغ زموني ع زيرزمين معناسنه وير آلتنده طاشدن كسلمش مكان لغ زميني ع دخي
او لمعنايه در آخرنده اولان حرف يا نسبت معناسن افاده ايدر لغ زمي ع زمين لفظندن
مخففدر يعني مرخمدر لغ زناشوي ع فتح نون وضم شين واظهار ياي تحتانيله ار ايله عورت
اراسنده امتزاج وازدواج اولغه ديرلر تركيسي ار وعورت اولدبلر ديمك اولور   شاعر
بيت چوشد شرط زناشوي همه راست * ورادامادكشت واوري خاست لغ زنبوي ع

بوزن قنبری سفینهٔ بزرك یعنی بیوك كمی كذا فی فرهنك جهانكیری لغ زندبیجی ع سكون نون
ودال وكسر باوجیم فارسیین ایله غلیظ وبوغون ایپلك ایله طوقنمش خشین ودرشت بز اولسون
غیری اولسون حكیم سوزنی بیت ثنای منتخب كفتن بهیچی * به از خلعت كرفتن زندبیچی *
وحكیم خاقانی بیت چون باد زندبیچیٔ كهسار بركشد * برخاك وخاره سندس خضرا
برافكند لغ زن شوی ع كسر نون وضم شین واظهار یای تحتانیله قوجه عورت معناسنه بر آدمك
ایكی ویا اوچ ودورت عورتی اولدقده بر برلرینه زن شوی اولورلر لغ زنكباری ع صمغ صنوبری كه
رخینه دخی دیرلر عربیده راتیانج وهندی لساننده رال دیرلر لغ زنكی ع زنك ولایتنه منسوب
اولان قوم سیاهه دیرلر وهر سیاه اولان اولان آدمه ده دیرلر استعاره طریقیله جمعی زنكیان اولور
خواجه ثنایی از اسكندرنامه بیت چو از زنكیان راند دانا سخن * شد آن بزم همچون تن
اهرمن لغ زهرابی ع زهراب مرقوم معناسنه لغ زهی ع كلمهٔ تحسیندر خهی كبی ابوالمعانی
بیت تعالی الله زهی رخش فلك سیر سبكرانی * كه او را صبح دولت بود ظاهر ماه پیشانی *
ماه پیشانی آلنی صقر آته دیرلر لغ زهی روی ع معناسی ذوالوجهین استعمال اولنور اضداد
قبیلندندر بر معناسی محل مدحده كوزل یوز خوب چهره معناسنه بر معناسی دخی وقت ذمده
نه یك یوز سخت روی معناسنه در ایكی معنایه ابوالمعانی بیت چو دیدم آن پری چهره تعالی الله
زهی روبی * نظر كرده غضبناك وبكفتار وزهی روبی لغ زی ع بوزن می ایكی معنایه
كلور اول فرهنك جهانكیرده جان وزندكانی معناسنه سید ذوالفقار شیروانی بیت
چون عكس غنچه شمع شبستان باغ شد * در روز عیش خیز ومیارای چراغ زی * وحكیم
خاقانی بیت كر بودی آنكس كه زی دام فكندی * خویشتن اندر نهادی بفلاخن * ثانی حكم
الهی وتقدیر یزدانی دیمك اولور لغ باب الزاء المكسورة مع الالف * زما ع اشارت نفس متكلم
مع الغیردر بزدن وطرفمزدن معناسنه نته كیم بو بیتدن مفهومدر بیت هزاران درود وهزاران
سلام * زما بر محمد علیه السلام لغ زیبا ع سكون یای تحتانیله كوزل ویراشقلو معناسنه
ابوالمعانی بیت زیبا فتد آن زلف معنبر رخ كلكون * ابروی كمان تیر مژه در كف غمزه لغ زیرا ع
معروف ومشهور ومستعمل سوزدر بر معناسی دخی تواضع ایله دیمك اولور زیر آلحق وآ صیغهٔ
امردر میرنظمی بیت بوصل خواهش ارداری تمنا * بهر كس رابكن نرمی وزیرا *
لغ زیربا ع سكون یای تحتانی وفتح باء موحده ایله زردده دیدكاری طعامدر تعریب ایدوب
زیرباج دیدیلر زیروا واوایله دخی زیربا معناسنه در لغ مع الباء * زب * آسان ورایكان
معناسنه در میرنظمی بیت كسی كه بود راستی مكتسب * شود در جهان كارا وخوب وزب *
لغ زكاب ع كاف عربیله مركب كه زاكاب دخی دینلور عربیده مداد وحبر دخی دیرلر
كسر میم وحا ایله بهرامی بیت جز تلخ وتیره آب ندیدم درین جهان * حقا كه هیچ باز
ندانستم از زكاب * حق بود كه زكاب زاكابدن مخفف اولنجه زاء مفتوحه ایله كرك ایدی
لغ زهاب ع فسقیه دن یا بر طرفدن صوچیقمغه دیرلر فوران معناسنه ابوشكور بیت
سوی رود با كاردانی كشیش * زها بی بدواندرون سهمكین لغ زیب ع یراشق وآراسته
وزینت معناسنه اسم مصدردر خواجه سلمان بیت سایهٔ لطف خدا شیخ اویس انكه ازوست

ازوست * زیب تاج وشرف سلطنت وعزت دین * كاهی فرلفظیله مترادف ایدرلر میرنظمی
بیت جمالش چنین است زیبنده كر * ندارد ملك آنچنان زیب وفر لغ مع التاء * زشت ع
سكون شین معجمه ایله ایكی معنایه در اول چركین قبیح معناسنه شیخ سعدی بیت
مكن همنشینی توبا بدسرشت * كه دزد داز و طبع توخوی زشت * وله بیت تمنای كوشت
مردن به * از تقاضای زشت قصابان * میرنظمی در توحید بیت خداوندا همه كارم كه
زشت است * ولی امید از لطفت بهشت است * ثانی بمعنی دو یدن یعنی سكرتمك كذا فی
فرهنك جهانكیری لغ زفت ع سكون فا ایله معروف قره صاقزدر حركات ثلثه ده معنالری
مغایردر لغ زیردست ع سكون یای تحتانیله قول وجاریه وخدمتكار وپادشاهلرك رعایاسی
معناسنه در معنای تركیب ال آلتنده دیمك اولور شیخ سعدی بیت ای زبردست زیردست
ازار * كرم تاكی بماند این بازار * زینت آرایش وبزنمك ویاقشقلو ایتمك عربیدر
لغ مع الجیم * زریج ع كسر راء مهمله وسكون نونله صمغ درخت یعنی اغاج صمغی حكیم اسدی
مثنوی * شكوه دكر بود كاه فراخ * فرازش زسخت وبره دیولاخ * زبالا وچیز از زین
سنك سخت * برون تاختی چون زریج از درخت لغ زكنج ع كسر كاف وسكون نونله بیوك چناق
اغاج اولسون غیری اولسون رشیدا عور بیت بیراهنت دریده واستاد درزیٔ * چون
كوزه كوزكنج آبخوركنی * مجمع الفرسده ضم زا ایله منقولدر لغ زمنج ع كسر میم وسكون نونله
عقاب جنسندن برقوشدر سرخ رنك اولور عربیده اكا ضم زا وفتح میمله زمج دیرلر كذا فی
كتاب السامی فی الاسامی اما ادات الفضلاده برقوشدر سیاه رنك وغلیواچدن بومقدار
بیوجك اولور اكادو برادران دخی دیرلر لغ زنج ع سكون نونله ایكی معنایه در اول معروف
بوسازدر سیاه عربلره مخصوص ثانی لرزش دل معناسنه در ابوالمعانی بیت زنج كیرددل
عاشق كه رقیبش بیند * مردمازاتب ولرزه شود ازدیدن دیو * صید نهٔ ابی ریحانده شب یمانی
معناسنه واقعدر لغ زیج ع بوزن هیچ بش معنایه كلور اول بمعنی كوفتن دل یعنی یورك
اوینامق ثانی برنوعه جنك آلتیدر ثالث بنالرك بنا ایچون چكدكلری ایپ كه یا پوهموار
اولوب كج اولمیه رابع ارباب رصد احوال سیر فلكی بلمك ایچون یازدقلری جدول كتاب كه
اول نوروزدن سنه آخرینه دك غرر شهور رومیه وعربیه وكسوف وخسوف وسائر احوال
وقایع فلكیه اندن استخراج اولنور حكیم خاقانی بیت از نقش بدی بخشش وزتیر فلك میل *
ازقوس قزح زیج شوزماه سطرلاب * خامس مجمع الفرسده سخره ولاغ معناسنه مرویدر
حكیم سوزنی بیت بیت دوسه ثنای تو خواهم بنظم كرد * وانكه فروروم بره زیج ومسخره *
مؤید الفضلاده بمعنی موز ه مسطور در بعض فرهنكلرده بو لغت عربی اولوب اوز ره منقولدر اما
شعرای عربك ابلغ وافصحی اعنی اصمعیدن بولغت سؤال اولنمش جوابنده بلم عربیدر فارسیدر
دیمش لغ زیولج ع سكون یای تحتانی وواو وفتح لامله یالوه دیدكلری قوشدر لغ مع الخاء *
لغ زلخ ع فتح لامله قزاق قایمق یعنی بر تخته پاره سنه ایپ باغلیوب اطفال بوزاوزرنده اول
تخته نك اوزرینه اوتوروب واپیه یاپشوب تخته یی قایدیرلر عربیده زلاق دیرلر تعجیم اولنمشدر
شاعر * قطعه * سیل ماءمنی چوافسردست * همه اطراف بسته است یخی * انچنان

كون سترده و پر باد ست * بردرش كير ميزند زلحى ف زنج ع سكون ياى تحتانيله بمعنى
طپيدن دل يورك خوفندن ياسر وردن طلا يمق معناسنه در ف مع الدال * زشتياد ع
غيبت سويلكه ديرلر زشتاد بركسنه نك غيبتنده ذمتى سويلك وياد ذكر معناسنه اولمجق
معناى تركيب غيبت ومساوى اولور بومعنايه زشتيادده دخى ديرلر بوتركيب درستدر زيرا زشت
قبيحدر وياد ذكر در قبيح ذكر ايلمك اولور استادرودكى بيت بتوباز كردد غم عاشقى * نكارا
مكن اينهمه زشتياد ف زهبند ع سكون ها وفتح باء موحده ونون ساكنه ايله عورات بويونلرينه
بغلدقلرى ابنجلو قلاده كه كردن بند دخى ديرلر ومعناى تركيب ياقه بند اولور ميرنظمى بيت
چو سيم كردنش بهبود هرچند * بدر ولعل رنكين بود زهبند ف زهلخاد ع سكون ها وفتح لام
وخا ايله چزمه وپابوج وپشمق اوكچه لرينه ديكدكلرى پروازه ديرلر ف زه وزاد ع اولاد واعقاب
ونسل معناسنه تركيبده دول ودوش ديرلر اتباع الفاظ قبيلندندر شاه ناصرخسرو
رباعيه * پيشرو آين رمه كى تراكى * جان ودل من اين رمه رمانست * خاصه خراسان كه
مرشما را * انجا زه وزاد وخانمانست * ميرنظمى بيت دعاى قدسيان اين بود هركاه *
زه وزادش كه باشد شاه پس شاه ف زياد ع فتح ياى تحتانيله ايكى معنايه در اول نردقارك
يدى اويه لرندن ايكنجى اويونك آديدر كه اسملرى بونلردر قارد زياد ستاده خانه كر
طويل ده هزار منصوبه خواجه سلمان بيت قارد عقل بماند عدوت كه كم زياد *
درمعرضت ستاده مقيد بششدرست وحكيم خاقانى بيت زين نامهٔ دوشانى اندرسه
انامل * من فارس جهانم ويشان زياد منكر * ثانى بمعنى زندكانى شاعرديشدر بيت
دير زيادان بزركوار خداوند * جان كرامى بجانش اندر پيوند * عربيده بمعنى افزونيدر
ف زيرافكند ع موسيقيده اون ايكى مقامدن برينك آديدر كه كوچك دخى ديرلر حضرت
مولانا بيت آه كريزىٔ زيرافكند خورد * خشك همى كشت دلم دل بمرد * بومعنايه زيرافكن
دخى ديرلر ف زيد ع سكون ياى تحتانيله وطن معناسنه لغت غيرمشهوره در مولانا جمالى
بيت بهل اى باب شهرستان جاويد * كه بنيامين بريم آريم بازيد ف زيرخرد ع ضم خا ايله
موسيقيده برلحن اسميدر زيربزركان دخى ديرلر حضرت مولانا بيت آغاز كن حسينى زيراكه
شيخ ميكفت * كان زيرخرد و زير بزركام آرزوست ف مع الراء المهمله * زبر ع فتح باء موحده
ايله خاطره معناسنه يعنى برنسنه يى خاطرده حفظ ايلمك استادفرخى بيت مجلسى بايد
آراسته چون باغ بهشت * مطربى مدح امير الامرا كرده زبر * باء فارسيه قلقانديعنى سپر
اما لسان قديمدر ف زبير ع كسر باء موحده وسكون ياى تحتانيله خاطرده طوتمق يعنى
حفظ ايلمك حكيم قطران ارموى * قطعه * نيكخواها نارسانى همچو يوسف سوى
تخت * بدسكالا نرا فرسنى همچو قارون سوى پير * يارانده يا بدانكو يافت نزديك توبار *
پير عم نشناسد آنكو كرد مدح تو زبير ف زدر ع فتح دال ايله بمعنى لايق وسزاوار الفله ازدر دخى
ديرلر اميرمعزى بيت دوستان توسراسر زدر خندهٔ ناز * دشمنان تو يكايك ز درخندهٔ ريش *
ف زشار ع فتح شين معجمه ايله اوزم وزيتون وامثالى نسنه لرى صيقوب صوين وياغين چيقارمق
ايچون ايچنه قودقلرى تكنه كه عربيده معصره ديرلر ف زشتار ع سكون شين وفتح تاء مثناة ايله

ايله غيبت ومساوى معناسنه كه زشت ايله آردن مركبدر قبيح وچركين كفتوريجى ديمك اولور
ميرنظمى بيت رقيب روسيه در بزم جانان * كند زشتار عاشق بى هراسان ف زنبار ع
سكون نون وفتح باء موحده ايله زنبور ومرقوم معناسنه ف زنهار وزينهار ع اون ايكى معنايه كاور
اول امان معناسنه مختارى بيت نهان كنند بزركان بجشمش اندر زهر * دهند ازو ملكا
زهر خورده را زنهار * بومعنايه حكيم سوزنى بيت كه كرد تعبيه در آتش عذارش آب
كه ديد آتش كايد بزينهارش آب * ثانى ردع وكلا معناسنه حكيم انورى بيت دامن عمر
توازكرد اجل درعصمت * پايهٔ جاه توز آسيب فلك در زنهار * ثالث عهد وپيمان معناسنه
خواجه سلمان بيت عهد وزنهار بمى بود ميان من وتو * عهد من مشكن وزنهار فراموش
مكن * رابع بمعنى امانت حكيم اسدى * مثنوى * زمين را بجنشد كى يار نيست *
چو او تيره دارنده زنهار نيست * كه از تخم مزجش دمى زينهار * يكى را بدل بازبانى هزار *
خامس البته معناسنه اميرخسرو بيت زنهار كه آن بند قبا جست مبنديد * كز نازكيش
بخيه بر اندام برآيد * سادس بمعنى ترس وبيم سابع بمعنى شكايت بو ايكى معنايه
ترتيب اوزره شيخ سعدى بيت زينهار از كسى كه از غم دوست * پيش بيكانه زينهار كند
ثامن پرهيز يعنى احتراز وله بيت زينهار از قرين بد زنهار * وقنا ربنا عذاب النار * تاسع
بمعنى افسوس حكيم سوزنى بيت خورند زينهار بر اموال خويش وبرد * اموال خويش
را بر آن زينهار خوار * عاشر ملاذ وپناه معناسنه حكيم انورى بيت تا حشر منكسف
نشود آفتاب اكر * آيد بزير سايهٔ عدلت بزينهار * حادى عشر بمعنى شتاب ثانى عشر
بمعنى هوش وآكاهى بو ايكى معنايه ترتيب اوزره ابوالمعانى بيت آيد بزير سايهٔ تو چرخ زينهار
باشد اكر كرشمهٔ عقلش بزينهار * عربيده امان وكلا وعهد وامانت ولابد وخوف واحتراز
وشكوا وحسرت وحيف والتجا وعجله وحيرت وامانه چغتاى پولحاد ديرلر ف زنهارخوار ع
ايكى معنايه كاور اول امان طلب ايديجى قوام الدين مطرزى بيت هركه زنهار خوار
عهد توكشت * بسپارش بعالم خون خوار * ثانى بمعنى پيمان شكن شيخ نظامى بيت
وليكن بود صحبت زينهارى * نكردند از وزينهار خوارى ف زنهاردار ع امان ويريجى معناسنه
مختارى بيت آنكه بود از وفق تو زنهاردار راى من * چون خلاف آورد شد برجان خود
زنهارخوار * وزنهار معنالرينك جمله سنده اسم فاعل استعمال اولنور ف زهار ع فاسق قبلى
معناسنه ابوالمعانى درهجو زنى بيت كه نتوان شد يقين اورا زبد بو * نكايد هم خراز بسيار
زهارش ف زهكير ع باش برمغه طاقدقلرى يكه تركيده زيكير ديرلر فارسيده كرش طوتيجى
ديمك اولور مولانا هاتفى بيت پس از پهلوانى دهند تنكين * كه زهكير بالاست زانكشترين
ف زيانكار وزيانكر ع كلاهما بفتح الياء وسكون النون ضررايديجى معناسنه كار وكر كردن
لفظندن صيغهٔ فاعلاردر ف زيتار ع سكون ياى تحتانى وفتح تاء مثناة ايله زيتون ياغينك
تفلى برمقدار حرارتى واردر اكر آتشده قيناتسه لر حرارتى زياده اولور بعض برودتدن عارض
اولان علتلره خصوصا وجع مفاصله واورامه ووجع ريح فاسده لره طلا اولنسه نافعدر واكر باقر
ظرفده قيناديب قوام ويراسه خضض فعلنى ايدر واكر شيره وايكى اغرى شراب وبرعسل ايله

بشوروب دیش اغریسنه طلا ایدسه‌لر وجعنی تسکین ایدوب عظیم نفع ایدر ع زبیر ع
سکون یای تحتانی وضم باء موحده ایله بو غلیظ کلیم پاره‌سن درت پارچه اغاجه بغلیوب طپراق
وکرپیچ چکرلر شمس فخری بیت میکند خاک خانهٔ خصمش * قصد کین مؤثر زبیر *
ع زیر ع بوزن شیر بش معنایه کلور اول آلت که مقابلی زبردر آلت اوست دیمکدر
زیر وزبر دیرلر بو معنایه شیخ سعدی بیت کس نیاید بزیر سایهٔ بوم * کر هما از جهان
شود معدوم * ثانی اشاغی معناسنه که مقابلی بالادر زیر وبالا دینلور شاعر در صفت
اسب بیت زیر وبالا دوی چو باد صبا * که بیکدم شود جهان پیما * ثالث فرهنك
جهانکیرده پوشیده وپنهان معناسنه حکیم فردوسی بیت یکی نغز پولاد زنجیر داشت *
نهان داشت ازجادو وزیر داشت * رابع دزبو مرقوم معناسنه که باغ بوده‌جق آلتدر
استاد فرخی بیت کر تو مرا دست باز داری بی تو * زیر نباشد چو من زیری وزاری * خامس
هر نسنه که باریك وضعیف اوله وله ایضا * قطعه * بدین غم اندر بکذاشتم سه سال تمام *
چنین سه روز همانا کذاشتن نتوان * چو زیر بودم ونومید کشتم از همه خلق * امید خویش
فکندم بدستکیر جهان * معنای اوله جغتای فتح همزه ایله است دیرلر مثلا التنده دیمکده
استعمال ایدرلر سبعهٔ سیاره ده معراج وصفنده بیت سو ردی چون راکب همایون فال *
استیدا مرکب همایون بال ع زیکر ع سکون یای تحتانی وفتح کاف عجمیه ایله زابغر وزابکر
وزبغر وزبکر مرقومون معناسنه‌در کذا فی الاداه ع زین افراز ع اول سلاحه دیرلر که
اکرده کتوریلور یعنی سلاح کذا فی المجمع ع زینکر ع سکون یا ونون وفتح کاف عجمیه ایله
اکرجی یعنی اکردوزیجی ع زیوار ع بوزن دیوار ایکی معنایه‌در اول یعنی سوبت ثانی
یعنی برابری استاد سوزی بیت بی شبهه ستوه از غم واندوه من آیند * کر خلق جهان
جمله بزیوار پذیرند ع زیور ع بزك وآرایش ویا قشق کرك التون وجواهر وانقشهٔ فاخره ایله
اولسون کرك غیری سببله اولسون ع مع الزاء * زیز ع بوزن تیز بیان صوغانی سرکه‌ده
اصلادوب بعض علله دوا ایدرلر واول سرکه‌یه خل زیزی دیرلر وزاء فارسیله برف زیژ درکه هوادن
یغر عربیده سقیط دیرلر کذا فی المجمع ع مع السین * زیس ع سکون یاء تحتانیه ایله یعنی
سوی یعنی طرف ابو المعانی بیت عقل وهوشم با خیال روی جانان میرود * هر کجا که من
روم دل ازپس آنان میرود ع زین سپس ع بوندن صکره دیمکدر حکیم اسدی بیت
که جز نام تو تازیم زین سپس * بخویم نه رازت بکویم بکس * شیخ سعدی بیت ندانم
چه شاید بدین زین سپس * که راز سپهری ندانست کس خواجه سلمان بیت کس
نیارد زین سپس کردن کشیدن چون کمند * کین نیارد زور کردن بعد ازین جز بر کمان *
ع مع الشین * زیش ع سکون یای تحتانیه لوله معناسنه در هر نه‌نك اولورسه عموما
شاعر بیت بریزد آب حیوان تشنکازا * ببخشد زندکی آن زیش چشمه ع زین پوش ع
اکرا اورتسی غاشیه ویا پوق وغیرهما میر نظمی در تعریف جنیب بیت که پوشیدند
بروزین پوش دیبا * در آید جلوه چون طاوس رعنا ع مع الغین * زیغ ع بوزن میغ ایکی
معنایه‌در اول حصیرسازی ابو العباس بیت زیغ بافان همه باوشی بافان نه نهند *

نه نهند * طبل زن را نشانند برود نواز * بهرامی بیت ای دریغ از آب روی من دریغ *
تا زمانه کرد پامالم چو زیغ * ثانی فراغت دل معناسنه حکیم اسدی بیت زدرد خزان در
دل زاغ زیغ * هوا بسته از لشکر ماغ میغ ع زیغ زیغ ع قپو وپنجره قنادلرینك صداسی
وانك امثالی نسنه‌لردن ظاهر اولان صدایه دیرلر میر نظمی بیت شبی وصلتش بوده شد بی
دریغ * ولی دل طپید از درون زیغ زیغ ع مع الفاء * زیف ع سکون یای تحتانیه ایله ادبسزلك
معناسنه کسائی * قطعه * که برو زر وسیم عرضه کنم * خویشتن را بکفت راد کنم * باید ین
مکر وحیله زبدهم * بره زیفش اوستاد کنم ع مع الکاف * زراغنك ع فتح راء مهمله
وغین معجمه وسکون نونله چاقل طاشلی یردنی قوریوب یارلمش اوله میر نظمی بیت
زمین را سراسر زراغنك بود * نه جای تك وپوی ونه جنك بود ع زرشك ع کسر راء
مهمله وشین ایله ترکیده خاتون دوزلغی وعربیده انبر بارس دیدکلریدر حکیم شیرازی بیت
شفترنك وهم الج ومزانار * هم زرشك وقرع وبطیخ وخیار * بعض فرهنکلرده خوشبو
بر شکوفه‌در وبعضنده هندوستان شکوفه‌لرندن بر مخصوص شکوفه‌در بو معنایه حکیم
اسدی بیت هم انجیری وکا وچشم وزرشك * بشسته رخ هریك ابر از سرشك
ع زرك وزریك ع کلاهما بکسر الراء المهمله زرشك مرقوم معناسنه‌در که عربیده امیر بارس
وانبر بارس دخی دیرلر کذا فی فرهنك جهانکیری ع زیجك ع سکون یای تحتانی وکسر
جیمله قوزی باغرسغن خرده طوغرایوب یوغرت ایله بشورب بر نوع طعام ایدرلر ایضا منها
ع زیدك ع سکون یای تحتانی وفتح دال ایله باب الراء المهمله‌ده ذکری مرور ایدن ریدك
معناسنه که غلام ترك بچه‌در کذا فی التحفة بو معنایه حکیم انوری بیت چو از دل کیل زید
کان سرای * زدیبا بنا کوش ودیبا قبای ع زیرنك ع سکون یای تحتانی وراونون وفتح تاء
مثناه ایله اکرقولانی معناسنه وبعض فرهنکلرده آفتاب معناسنه منقولدر ع زیرك ع
سکون یای تحتانی وفتح راء مهمله ایله مدرك ونیز فهم وجست وچالاك معناسنه‌در خواجه
حافظ بیت ای دل اندر بند زلفش از پریشانی منال * مرغ زیرك چون بدام افتد تحمل
بایدش ع مع الکاف الفارسی * زیك ع سکون یای تحتانیه ایله اوج معنایه کلور اول
نقشبند حریر بافان یعنی منقش قماشلر طوقندقده نقش ایچون بغلدقلری ایپلر ودخی منجمان
ورصد کیران احوال فلکیاتی یازدقلری زیج کتابلری دخی نقوش فلکیه رسم ونقش اولدیغیچون
اصلی زیکدر تعریب اولنوب زیج دیدیلر حکیم فردوسی * مثنوی * بخواندان زمان شاه
جاماسب را * همه فال کیران لهراسب را * برفتند باز یکها بر کنار * بپرسید شاه کو اسفندیار *
ثانی بر حقیر جانوردر که بر سرچه‌دن کوچك خاکستری رنك وحزین آوازی واردر ثالث کوه
کیلو کردلرندن بر طائفه‌نك اسمیدر کذا فی فرهنك جهانکیری ع مع اللام * زنده پیل ع
دیشی فیل وفتح زا ایله ارکك فیل اولق اوزره بعض فرهنکلرده تخصیص ایلمشلر حکیم فردوسی
بیت یکی ماهی بد دررود نیل * ببالا وپهنا چو ده زنده پیل ع زیغال وزیفال ع اول سکون
یای تحتانی وفتح غین معجمه وثانی سکون یای تحتانی وفتح فا ایله کلاهما یعنی قدح کبیر که باده
مجلسنده غایت شوق ونهایت سروردن ارباب مجلس بر برلرینه محبة دوستکانی آنکله طلو ایچرلر

استادرودکی بیت شکفت لاله تو زیفال بشکفان همی * زپیش لاله بکف برنهاده پر زیفال
بولغت باب الراده دخی ذکر اولندی ع مع المیم * زبرم ع فتح باء موحده وسکون راء مهمله
ایله زبر مرقوم معناسنه که حفظ و خاطره در ابو المعانی بیت زبرم رفت مکروهه وصال مرا
ازان سبب که کنی جور بیهمال مرا ع مع النون * زبلدان ع مزبله معناسنه که زبل معلوم
ودان ظرف معناسنه اسم مکاندر معنای ترکیب زبل قونلان یر دیمك اولور کذا فی المجمع
ع زدایبدن ع کسر یای تحتانی اول وسکون ثانی ایله قاپچدن وامثالی دمورلردن
پاس آچمق وصیقل اوروب جلا ویرمك معنالرینه مصدردر ع زدایانیدن ع انك
متعدیسیدر ع زدودن ع ضم دال وواو معروفله دخی پاسدن آچوب پاك ایلك دمورلردن
وآینه‌دن عموما مولانا هاتفی بیت زآینه تیغ زنکار کون * بصیقل زدودند زنکار خون *
وخاطری ژنك غمدن واعضایی چرك ولوثدن پاك ایتمکه دخی دیرلر مولانا رشید الدین وطواط
* رباعیه * ای برده سر زلف تو زنك ازدل تو * نزدوده وفا ومهر زنك ازدل تو * تا کم نشود کبر
پلنك ازدل تو * موم ازدل من برند وسنك ازدل تو * وولایت ومملکتی فتنه وفساددن پاك
ایلمکه ده دیرلر استاد منوچهری بیت چندانکه تو دانستی رحمت بنمودی * چندانکه
تو دانستی مملکت بزدودی ع زرفین ع سکون راء مهمله وکسر فا ایله قپو آردینه قونلان اغاج که
ترکیده سورمه دیرلر شمس فخری بیت چنان زمعدلتش ایمنست خلق جهان *
که فارغست دراو یار منت زرفین * حکیم انوری بیت هرکجا امن کشد باره او * بکشد بار
قفلها زرفین * فرهنك جهانکیریده ضم زا ایله منقولدر ع زستن ع سکون سین وفتح تاء
مثناة ایله دیرلمك ودیری اولمق اصلی زیستن دریا حرفی تخفیفا محذوفدر حکیم اسدی بیت
زکرشی نشد راست کار کسی * بناموس زستن نشاید بسی ع زمستان ع ایام شتا یعنی
قیش فصلی اکرچه زم فتح زا ایله صوق وستان زمان معناسنه‌در لکن خلق لساننده کسر زا ایله
مشهوردر اول اجلدن بو محله ثبت اولندی بای مفتوحه ده یازلسه غلط ایلمش دیو دخل ایدرلر
خواجه سلمان بیت شها جهان خرف را کذشت فصل حریف * رسید کوکبه موکب
زمستانش ع زنایانیدن ع متعدی زنو بیدندر عنقریب ذکر اولنور انشاالله تعالی
ع زندان ع معروف حبس خانه در ع زندان بان ع حبس خانه بکجیسی زندانجی عربیده
سجان دیرلر بان بوندن باغبان و کشتیبان بانلوی کبیدر زندانی کوزتمك خدمتنه مأمور
اولدیغیچوندر ع زندانیان ع یعنی محبوسلر زندانی یای نسبتله محبوسدر آخرنده الف ونون
ادات جمعدر میرنظمی بیت شده زندانیان زان حال آکه * که زندانیان کرد زندان تبه
ع زندران وزندوان ع کلاهما بسکون النون ودال الموقوف اول بفتح الراء الثانی بفتح الواو
بلبل معناسنه‌در که عربیده عندلیب دینلور میرنظمی بیت بسوی منقبت خوانی روان
شد * که در کلشن سرایش زندران شد ع زنسان ع بونجلین وبوك کبی معناسنه‌در که آصلی
زینسان‌در تخفیفا حرف یا حذف اولنمشدر ع زنودن وزنو بیدن ع کلاهما بضم النون کوپك
وقورد وچقال اولمك ونالها یدوب صیزلامق وآت کشنه‌مك معناسنه دخی مرویدر میرنظمی
بیت همی آید رقیب بدسکالان * زنو یند همچو سك درکوی جانان ع زنهاریدن ع

ع زنهاریدن ع زنهار کلمه‌سنك جمیع معنالرنده متعدی استعمال اولنور ع زنیان ع سکون
نون وفتح یای تحتانیله نانخواه که جوانی دخی دیرلر هندی لساننده اجواین دیرلر شهاب مهمزه
بیت آبله زیب روی جانانست * لذت نان نکر ز زنیانست ع زهستان ع کسر ها وسکون
سین ایله بمعنی زمستان یعنی ایام شتا کذا فی فرهنك جهانکیری ع زیان ع بمعنی نقصان
وضرر دخی زندکانی معناسنه‌در بو ایکی معنایه شاعر بیت بدست ودلی بخش تیغ عدو
کش * هم این رازیانی هم آن رازیانی * کذا فی التحفه اما بوبیتدن زندکانی دهنده معناسی
ظاهر اولور وحال بوکه زیان زندکانی ایدیجی ودیرلدیجی معناسنه اولور ودخی صیغه امر اولور
دیریل ودیرلك ویر معناسنه نتکیم حکیم سوزنی بیت بفضل خویش مسلمان زیان مرا
یارب * بری مکن زمسلمانی اربوی جانم ع زیبان ع سکون یای تحتانی وفتح باء موحده
ایله بمعنی زیبنده ویراشقلو شمس فخری * قطعه * جناب بارکهت راز ازدحام ملوك *
زمانه خواست که نسبت کند بکاهکشان * خرد شنیدش وانکار کرد یعنی * که نیست
نسبت این دربکهکشان زیبان ع زیبیدن ع سکون یائین تحتانیین وکسر باء موحده ایله
یاراشق وبزنمك معناسنه مصدردر بو معنایه چغتای لساننده چسبان دیرلر ع زیرافکن ع
ایکی معنایه‌در اول زیرافکند مرقوم معناسنه که موسیقیده برنوادر ثانی فراش قسمندن
دوشنیلن نسنه‌یه دیرلر شیخ سعدی بیت سوسنت راست سبزبالاپوش * سنبلت
راست سبزه زیرافکن ع زیربزرکان ع موسیقیده برلحن آدیدر زیرخرد دخی دیرلر حضرت
مولانا بیت آغاز کن حسینی زیراکه شیخ میکفت * کان زیرخرد زیربزرکان آرزوست *
ع زیرجامه ع ایاق طونی وکوملك معناسنه اثواب التنه کیلدوکندن کنایه دیو
ع زیرفان ع سکون راء مهمله وفتح فا ایله زیر اصغر یعنی قمر اسماسندندر بو اسمدر مولانا مطهر
بیت آسمان درکاه دستوری که سر برآستانش * هفت اختر از زحل تا زیرفان آورده‌اند
ع زیریدن ع سکون یائین تحتانیین وکسر راء مهمله ایله اشاغی اولمق والت ایتمك معناسنه
مصدردر ع زیرفون ع سکون یای تحتانی وزاء معجمه وضم فا ایله ایکی اغاجك برنوعیدر که
میوه‌سی اولمزانجق خوشبو چیچکی اولور عربیده فتح زا ایله استعمال ایدرلر ع زیستن ع
سکون یا وسین ایله دیرلمك حیات معناسنه کمال خجندی بیت کر یار طبیب دردمن نیست *
دردا که امید زیستن نیست ع زیغنون ع سکون یای تحتانی وفتح غین معجمه وضم نونله
برشهر آدیدر که عذرایی انده هلاك ایتمك استدیلر استاد عنصری بیت زدریا بخشکی
برون آمدند * زبربوسوی زیغنون آمدند ع زیفن ع سکون یای تحتانی وفتح فا ایله
پاك نسنه‌یه دیرلر طاش اولسون غیری نسنه اولسون ع زین ع بوزن کین بو کلمه‌نك ایکی
حالی وار دربری اسم جامددر اکر معناسنه که عربیده سرج دیرلر حکیم فردوسی بیت بفرمود
تا رخش را زین کنند * دم اندر دم نای رزین کنند * وبری دخی لفظ مرکبدر حرف زا ایله
ایندن استعمالنده خفت اولمق ایچون الفی حذف ایدوب زین دیدیلر بوندن معناسنه
ع مع الواو * زیلو ع سکون یای تحتانی وضم لام ایله بر نوع منقش کلیمدر قالن وغلیظ اولور
اکثر قراخلقی دوشنورلر حکیم نزاری قهستانی * قطعه * بدوستان خراسان که میبرد چیزی *

زمن که کار بجان آمدست وجان بلکاو * وگر بصدر وزارت رسد رضا ندهد * که پایمال
لئام کنند چون زیاو لغ زینو مع سکون یای تحتانی وضم نونله یعنی زیاوی مرقوم
کذا فی فرهنك جهانکیری لغ زیو مع بوزن ریو باب الراده ذکری مرور ایدن ریو معناسنه در
که مکر وآل دیمکدر لغ زیونجو مع بودخی باب الراده مذکور اولان ریونجو معناسنه که
اغاج قوردیدر میر نظمی بیت درختی کر شود بی بار وبی سود * درونش را بود زیونجو
از خود لغ مع الهاء * زره مع کسر راء مهمله واظهار هائیله اوج معنایه کلور اول دمور دن
اشلنمش معروف خفتاندر جنك کونلرنده کیرلر ترکیده دخی زره وزرخ دیرلر عربیده درع ولبوس
معناسنه خواجه سلمان بیت که دو پیکر زره کذارستان * شه یکتن چو توامان باشد
ثانی افراسیاب اقرباسندن بر مبارز آدیدر سیاوشك قتلنه چوق سعی ایتمشیدی اکا
کردی زره ده دیرلر قوشك خطیب * مسمط * ای جام تو از جان مزه درمن نکه کن به زبه
بی جرم میریزد زره خون سیاوش درلکن * ثالث ولایت سیستانده واقع بر ناحیه آدیدر
لغ زکاشه وزکاسه مع کلاهما بفتح الکاف اوزون اوقلی کرپی رکداوزرینه وارانه اول اوقلرین
یایدن اوق چقمش کبی آثار اکا تشی ورو باه ترکی وریکاشه وزیکاشه وسغول وسکاچه
وسکاشه دخی دیرلر عربیده فتح دال ولام وسکون غین ایله دغلج دیرلر حکیم سوزنی بیت
بنکر بدوستی که مرا طرفه اوفتاد * با دوستی بروی چو پشت زکاشه لغ زند مع سکون نون
وفتح داله بش معنایه کلور اول دیریکه عربیده حی دیرلر مقابلی مرده در شیخ عمر خیام
* رباعی * درپای اجل چون افکنند شوم * وزدست غمش زبیخ برکنند شوم * زینهار کلم
بجز صراحی مکیند * تاچونکه زباده پر شوم زنده شوم * ثانی درویش وفقیر معناسنه
مولانا جامی * مثنوی * دیدناکه یکی پراکنده * زنده زیرجامه ژنده * کفت کین جامه
سخت خلقانست * کفت هست آن من چنین زانست * چون بخویم حرام وندهم دین *
جامه لابد نباشدم به ازین * ثالث ولایت اصفهانده بر نهر عظیم اسمیدرکه زنده رود دیرلر
فخر کورکانی بیت مغنی بیاو بیاران سرود * که بزم زهر دیده صد زنده رود * رابع بزرك
وعظیم معناسنه که مثلا زنده پیل دیرلر حکیم فردوسی بیت یکی زنده پیلست بر کوه کنك *
اکر با سلاح اندر آید بجنك * خامس توران پهلوانلرندن بر مبارز پهلوان نامیدرکه محکم
جنك ایتمکله مشهور اولوب زنده رزم دیرلر رستم انی بر مشت ایله هلاك ایلدی معنای اولنه
یعنی دیری معناسنه چغتایده تیریك دیرلر میر علیشیر بو بیتده دیر یاورد یمکله تیرکوردیمشدر
بیت اولوکی تیرکوردر لعلینك مسیح آسا کلام ایلاب * تکلم چاشنی سیز شربت یحیی العظام
ایلاب لغ زینهار خواه مع یعنی اما نخواه حکیم سنایی بیت همه زنهار خواه دین تواند
دین بزنهار شاه مده زنهار * مولانا هاتفی بیت رسید ندز نهار خواهان زراه * بپا بوس
درکه نشینان شاه لغ زواه مع بوزن سیاه محبوس ایچون اولان طعام مفتوحه ده دخی ذکری
مرور ایلدی مجمع الفرسده کسره ایله ضبط اولنمغین اکا متابعة بو محله ثبت اولندی استاد
عنصری بیت بند یان داشت بی پناه وزواه * برد باخویشتن بجمله براه لغ زهازه مع
کلمهٔ تحسین درکه پی اندر پی تحسین اولنمقدر حکیم فردوسی بیت بشادی یکی انجمن

یکی انجمن برشکفت * شهنشاه ایران زهاره کرفت لغ زهجه مع فتح ها وجیم وسکون
نونله یعنی ریاضت وسختی کذا فی المجمع لغ زه مع آلتی معنایه کلور اول برکلمه درکه تحسین
معناسن افاده ایدر کمال اسمعیل بیت در مجمعی که شعر تو باشد ز خاص وعام * آوازهٔ زه از
تو با فلاك میرود * ثانی خوب وخوش معناسنه حضرت مولانا * مثنوی * چون جوان
بودی وسخت وزفت زه * تو نمیرفتی سوی صف بی زره * چون شدی پیر وضعیف وسخنی *
پردههای لاابالی میزنی * ثالث یای کرشی مولانا هاتفی بیت کیانی کمان هاد رآمد بزه *
یکی کفت بستان یکی کفت زه * خواجه سلمان بیت چو از شست بکشاد خسرو کره *
زهر کوشه برخاست آواز زه * بو بیتده صنعت تجنیس وار در خسرو یایه کشاد ویرنجه هر
طرفدن عسکر دخی کرشه کشاد ویردی و بر معناسی دخی آفرین صداسی قالقدی دیمك
اولور رابع کریبان یاقه سی حکیم انوری بیت ای خداوندی که هرکز خدمتش کردون
کشید * از زه جیش فلك درکردنش افکند فج * فج تله معناسنه درکه ترکیده فق دیرلر
خامس زه صفه وزه حوض یعنی صفه کناری وحوض کناری شیخ بدر الدین عطار بیت
غم زه نکمهٔ اوهر زمانی * مرادر زه کشد همچون کمانی * سادس زهیدن لفظندن صیغهٔ
امر اولور لغ زیرکاه مع سکون یای تحتانی وراو فتح کاف فارسیله یعنی کرسی که اصحاب حکومت
وارباب منزلت اوزرنده اوتوررلر حکیم فردوسی بیت جهاندار کیخسرو از تختگاه *
نشست از بر زیرکاه سپاه لغ زیره مع بوزن شیره عربیده کمون دیدکلری تخمدر ولایت
کرمانده غایت اعلا اولدیغندن طب کتابلرنده کمون کرمانی دیو تحریر ایدرلر کمال خجندی بیت
میارید کوناز اینجا وحسن * که زیره بکرمان ندارد رواج * ومنقولدر که زراعت ایتدکلری
یرلرده صوارمغه وعده ایدرلر ایمش که فلان زمانده مزرعهٔ کمونه صو ویره یم دیو بعض
نسخه ده زیره چمن دیدکلری اوتدر لغ زیکاشه مع زکاسه وزکاشهٔ مرقومین معناسنه در
لغ زیاوچه مع مصغر زیاوی مرقومدر لغ زین کوره مع ضم کاف فارسی وواو معروف وفتح
رایله ایر قرپوسی یعنی یومری قاشی که زینکوه وزینکوهه دخی دیرلر کذا فی المجمع
لغ زین کوه وزین کوهه مع اکر قاشی در اثیر الدین اخسیکتی بیت از سر زین کوههٔ قول
در افکند * سبز قبای سپهر ترك مغرق لغ مع الیاء زمجی مع سکون میم وکسر جیمله قوش
قویروغی وهر حیوانك قویروغی دیبی ابو المعانی بیت چو کوسفند که دنبه بزرك وفربه بود *
زدنبه زمجیٔ دنبه لذیذتر باشد لغ زندکانی مع دیرلك حیات معناسنه شیخ عمر خیام مع
* رباعی * می نوش که عمر جاودانی اینست * خود حاصلت از روز جوانی اینست *
هنکام کل وباده ویاران سرمست * خوش باش دمی که زندکانی اینست * وکمال اسمعیل درحق
درزی بچه کفته * رباعی * ای رشته بسی تو کامرانی کردی * با لعل لبش عیش نهانی کردی *
اندر کف او چرا شدی کوته عمر * چون نسل باب زندکانی کردی لغ زنده کی مع دیرلك
زندکانی کبی لغ زینهاری وزنهاری مع ایکی معنایه کلور اول امان طلب ایتمك معناسنه حکیم سوزنی
بیت کس بزنهاری خویش اندر زنهار خورد * زینهار دست دلم نزد توای بت زنهار * ثانی
خراجکذار ذمی وبعض نسخه ده امانی ویرلمش حربی کافرکه عربیده مستأمن دیرلر شاعر

بیت جان رقیب را بستان ای شه خوبان * چون رسم زینهاری ستدن عادت شهست ‌زی ‌ في زی
درت معنایه کلور اول بمعنی زندکانی ثانی زیستن دن صیغه امر اولور زندکانی کن معناسنه
شاعر بیت بر روی زمین زیر زمین وار بزی * تا روی زمین زیر زمینت باشد * وحکیم انوری
بیت شاد زی ای در ظهور مفخر تدبیر * روی سیه کرده رسم سحر مبارز را * ثالث بمعنی
جانب که زی فلان یعنی سوی فلان دیمکدر شیخ سعدی بیت کنون کوش زی حال یعقوب
را * زمانی به هوش دل برکار * وحکیم انوری بیت بتو آورد سعد کردون روی * روی زی درکه
خداوندی * رابع اماله ایله بمعنی سوی حکیم اسدی * مثنوی * چو زی خوابکه شد بل
نامدار * بیامد همان که نکهبان بار * که آمد فرستاده کاه شام * زنزد بهو زی تو دارد پیام *
في باب الزاء المضمومة مع الالف * زبا في فتح باء موحدۀ مشدده ایله پادشاه چین قزینك
نامیدر که باسنی قتل ایدوب کندی یرینه پادشاه اولمشیدی حکیم خاقانی * قطعه *
در صف وصف زبیده خوانده ام * در کفایت رای زبادیده ام * کافرم کر چون تو در اسلام
وکفر * هیچ با توخوانده ام یا دیده ام في زلیبیا في بر نوع حلوادر حلقه‌جی دخی دیرلر اما عربیده زلبیه
دیدکلرینه ترکیده کوزله دیرلر مسعود سعد سلمان بیت نان کشکی اکر نیابم هیچ * راست
کویی زلیبیا باشد في زوا في براتمك اولەجق قدر خمیر ودخی نه که مدور و یومری اوله که نکره یوالغی
واکابکزر نه اولورسه زواله دخی دیرلر في زوفرا في واو معروف وسکون فا ایله بریه‌ده بتن طوراق
اوتی در في مع الباء * زب في مخنث اوغلان یعنی مفعول ومید هد عربیده عوام آلت رجله
زب دیرلر بو بیتده ایکی معنایه واقع اولمشدر بیت هر آنکو وقت طفلی خورده است زب *
شود بی عار و بی ناموس آن زب في زبان فریب في یعنی دروغ کوی ابوالمعانی بیت از روی
راست بکوید وهم باور تکند * زینهار مشو فریفته هر زبان فریب في زکاب في صبر دیدکاری
آجی معقدر اعلاسی سقطر نام جزیره‌ده حاصل اولور اول اجلدن اطبا کتابلرنده صبر سقطری
دیرلر في زکالاب في مرکبدر که عربیده حبر ومداد دخی دیرلر واول نکه درکه وجود انسانده
ظاهر اولور حکیم خاقانی بیت آن زکالاب سفیدی که مرض دفع نکرد * هم بدان پیره زن
محرقه خر باز دهد في زهراب في بر قوشدر و وقت سحرده جمله قوشلردن اول او یانوب فریاد ایدر
في مع التاء * زست في سکون سین مهمله ایله بمعنی تند ر و نده یعنی سرعت وعجله ایله یوریجی
معناسنه‌در میرنظمی درصفت اسب بیت برفتن بادپای و زست بوده * بوقت رقص
وجلوه جست بوده في زفت في سکون فا ایله ایکی معنایه‌در اول بخیل وخسیس معناسنه
شمس فخری بیت با عطای شیخ ابواسحق راد * بحر و کان ممسك شمار و بر زفت * ثانی احمق
ونادان معناسنه استاد عنصری بیت تلخ چون بیم وصعب چون غم جفت * تیره چون کور
وتنك چون دل زفت * بو بیت معنای اوله مناسبدر معنای ثانی یه میرنظمی بیت مکن باور
کلام ناشناسان * نباشد راست کو هر زفت ونادان في زمخت في ضم میم وسکون خاء معجمه
ایله ایکی معنایه‌در اول بر طعمدر عفصی دیرلر یعنی طاطسز و ککرمسی ثانی محکم بغلنمش
باغ معناسنه کاهی بخیله‌ده دیرلر که الی خرج ومصرفه وکسه یه شی ویرمکه باغلو اولدیغی
سببیله کذا في فرهنك جهانکیری في مع الجیم * زج في ایکی معنایه کلور اول تیر پرتابی

پرتابی یعنی منزل اوقی که دمرنی کمك اولور خفیف اولمق ایچون میرخسرو بیت هست
پیکان زج از دندان فیل اما از و * هست بر دندان کوساله بزخم وزو رو تاب * ویا کمسز اوق
اولمق دخی مرویدر وله ایضا بیت چیست زج یاری بکو بازیچهٔ اوباش شهر * برکم وکوتاه کم
زن و زه سستی روی تاب * ثانی قره قوروت که ترکیده کش دیرلر یوغرت قوریسیدر مولانا
پروزی مشرفی بیت بصفا باش وشرین خوی چون شیر * نه چون زج ترش خوی و تیره
روباش في زملج في ضم میم وسکون لام ایله کابك دیدکاری کوچك بوجکدر که شکوفه‌لر اوزرینه
قونار و باغچه‌لرده دیوارلرنده اوچار میرنظمی بیت دلم بود بابلبل کنون شد زملج * بشاخ کلم
جای دیوار وکنج في زناج في فتح نون ایله بمعنی چرب روده یعنی قیمه و پرنج ایله طولمش مومبار بسحاق
الاطعمه بیت چون قلیهٔ پرنج نامست زناج بهل * در عیش خوش آویزنه در عمر دراز * وله ایضا
بیت کافر از جوشش زناج ببیند در دیك * جای آنست که در دم بکشاید زنار في زنخ في
سکون نون ایله درت معنایه کلور اول فرهنك حسین وفائی ده انجدن حاصل اولان صمغ
معناسنه حکیم اسدی بیت ز بالا دو چیز از دل سنك وسخت * برون تاخته همچو زنخ از
درخت * وله ایضا بیت ده از زنخ وکافور وهر کونه چیز * ده از عنبر و زعفران بوده نیز *
ثانی تمسخر ولاغ ولطیفه کردن حکیم سوزنی بیت بینی دوسه ثنای توخواهم بنظم کرد *
وانکه فرو روم بره زنخ ومسخره * ثالث بمعنی زنخ یعنی چکه شیخ اوحدی در جام جم درصفت
طفلی در شکم مادر باشد بیت دست بر روی وزنخ بر زانو * زنجه از خفت وخیز کدبانو * رابع
نوحه وکریه وزاری ایتمك معناسنه کذا في فرهنك جهانکیری في زونج في کسر واو وسکون
نون ایله زناج مرقوم معناسنه مرویدرکه مومبار طولمه‌سیدر شمس فخری * قطعه * ابواسحق
عدل او کس برنج * کرفتن نباشد ز کس یك برنج * بجا الیست خصمش که نزدیك او * چو حلم
طیورست اکنون زونج في مع الدال * زرد في سکون راء مهمله ایله ایکی معنایه‌در اول
بر کوچك قوشدر ثانی اوبیاد یدکاری غله‌نك بر نوعیدر ابوالمعانی ایکی معناسنه‌ده بیت
دلم چون زرد عاجز شد زچینه * که در کشت جهان شد دانه ام زرد في زکند في فتح کاف وسکون
نون ایله کاسهٔ سفالین یعنی طپراق چناق حکیم سوزنی بیت مدح ترا بهزل نبردم بسر از انك *
نوشیدن رحیق نباشد خوش از زکند في زود في نیز معناسنه که عربیده عجله دیرلر وسرعت
معناسنه‌ده اولور مقابلی دیردر استاد دیمشدر بیت زپیری سست خیزد سال فرسود *
چو طفلان زود خشم و زود خشنود * جغتای لسانده نیز دیرلر کسرۀ صریحه ایله
في زومند في سکون واو وهاء ونون وفتح میم ایله اشجار ومزروعات ونباتات نمو ماده‌سی نمایه‌ای مبالغه دیرلر
کذا في المجمع و فرهنك جهانکیری في مع الراء * زبان آور في منطلق اللسان وفصیح البیان
آدمه دیرلر خواجه سلمان بیت هر زبانی کان زبان آور شود جانراز بان * شمع داران به بسوزد
تا بمردن در لکن * ودخی بمعنی زباندان یعنی سوز بلیجی مولانا هاتفی بیت زبان آوری زان زبان
اوران * بعقل وخرد برتر از دیکران * فقیر راقم الحروف عاجز ومتحیر اولدم زبان لغتن
مفتوحه‌ده‌می یازمق اولی در یاخود مضمومه‌ده‌می هله تصحیح ایده‌مدم في زبانبر في فتح باء
موحدۀ اول وضم ثانیه ایله ایکی معنایه کلور اول جواب مسکت ثانی عطیه واحسان

کذا فی الادات ایکیسی ده دلی کسر ابو المعانی بیت زبانت بنه دردهان مرا * زبانبر شود
تا زباندارا ﮒ زبانکر ﭺ کاف عجمیله دل بوران نسنه یه دیرلر و بعض پرده سو دکمه سنه ده دیرلر
ﮒ زبانکیر ﭺ دخی زبانکر معناسنه در ﮒ زغار ﭺ غین معجمه ایله کومردرکه انکشت و زغال و زکال
دخی دیرلر حکیم ازرقی بیت همیشه تا نشود لعل و عود مرجان سنك * همیشه تا نشود عود
وسنك وسنك زغار ﮒ زنار ﭺ نون مشدده ایله هر اوریلن ایپ و ایپلك و ابریشم مثللی
نسنه لره دیرلر عموما میر خسرو بیت هر سو که کرد نامزد زین بارکه یك سایبان *
دور فلك حبل المتین بر جای زنار آورد * و کفره و رهبانلر و قسیسلر میانلرینه باغلدقلری ایپ
قوشاق خصوصا بو درلك بیلرینه باغلدقلری ایپك اون ایکی پرده د وکی واردر حضرت عیسا
علی نبینا و علیه السلامك اون ایکی حواریونه اشارت اوله که بو اون ایکی نفر آدم حضرت
عیسانك یقین آدملری و اصحابی ایدی. بونلره حواریون دیرلر حضرت عیسا شریعتنه تقویت
ویردیلر حکیم خاقانی بیت روم ناقوس کیرم زین تحکم * شوم زنار بندم زین تعدا * وکاهی
شعرا استعمال طریقیله زلف دلبری زناره تشبیه ایدرلر دل عشاقی اول باغله محکم باغلدیغی
اجلدن ﮒ زغبار ﭺ سکون غین معجمه و فتح باء موحده ایله یعنی روباس مرقوم یعنی قزل بویا که
عربیده فره دیرلر ﮒ زور ﭺ کوج و قوت معناسنه بر حالتدرکه تاب ایله توان میانه سنده اولور
نتکیم شاعر بیت چنان باشد اول که کوی نتش * دودل دارد از تاب و زور و توان * معلوم
اولدی که زور تاب و تواندن غیری بر قوت ایمش اما اصح بودرکه زور کسبی اولان کوجدر آدمانله زیاده
اولور اما توان خلقی کوجدرکه کسبیله اولمز زورمند دینلدوکی ده بو معنایی اقتضا ایدر
ﮒ زودجوز ﭺ چلیك دیدکاری اویوندر ﮒ زوغار ﭺ واو معروف و فتح غین معجمه ایله طائفهٔ
مغ راهبلرندن بر راهب آدیدر ﮒ مع الزاء * زوز ﭺ طعنه و ملامت ایتمك معناسنه در
ابو المعانی بیت ملامت کشیدم بعشق ترا * مرا خلق عالم که کردند زوز ﮒ مع الشین ﭺ
ﮒ زش ﭺ بوزن هش ژاله معناسنه در وله ایضا بیت خوش افتاده عرق بر روی
جانان * که بر برك کل افتاده سحر زش ﮒ زوانش ﭺ فتح واو و کسر نونله یعنی ستاره
واختر یعنی یلدز وله بیت شده در سقف قصر اجلالش * شمسه خورشید و زوانش مسمار *
ﮒ زوش ﭺ واو معروفله تندخو و سخت دل معناسنه در حکیم اسدی بیت یکی کودك
نورسیده ست زوش * هنوز نش نکشته است کل مشکبوش * مجمع الفرسده بمعنی نیرومند
یعنی قوتلو عبد الواسع جبلی * قطعه * بود پیوسته از بیم سنانت در تف هیجا * بود
هموار از ترس خدنکت در صف عسکر * نهنك تند چون سیماب لرزان در یم عمان * پلنك
زوش چون سیمرغ پنهان در که بربر ﮒ مع الغین * زوباغ ﭺ واو معروف و فتح باء موحده ایله
بر مخنث کمسنه نك نامیدرکه بنای خیر قومش ایدی کذا فی المجمع ﮒ مع الفاء * زلف ﭺ
معروفدر خواجه سلمان بیت جز از زلف پری رویان بدوران نش سر مویی * کسی را در دل
خاطر نمی آید پریشانی ﮒ مع الکاف * زبان کنجشك ﭺ ایکی معنایه کلور اول ادویه دن
بر نافع دارو درایری اغاجدر بتر قوش دلی کبی اولور عربیده لسان العصافیر دیرلر ثانی خرده
کسانش بر نوع تتماجدر لطیف طعام اولور ﮒ زروك ﭺ ضم راو واو معروفله سلك که عربیده علق

ملاق دیرلر ﮒ زمخك ﭺ ضم میم و سکون خاء معجمه ایله بر معروف طعامدر زمخت دخی دیرلر پور
بهای جامی بیت تیز و کرم کند بو بد شکل سیر * خشك و زمخك سرد ترش رو چون سماغ
کاهی بخیله ده دیرلر ایك باغ معناسنه کاد یکندن ناشی ﮒ زنخك ﭺ ضم نون و سکون خاء معجمه ایله
یعنی زمخك مرقوم ﮒ مع اللام * زغال ﭺ غین معجمه ایله کومرکه انکشت و زکال و زغاره دخی
دیرلر عربیده فحم دیرلر شاه ناصر خسرو بیت بر صقالت بود روی از کست چرخ * کشته
رویت بر صقالت چون زغال ﮒ زکال ﭺ کاف فارسیله کومردر حکیم خاقانی بیت
احمد مرسل که کرد از نیش زخم تیغ * تخت سلاطین زکال کرده شیران کباب *
ﮒ زلال ﭺ لطیف و شیرین آب صافی دیمکدر اما بین الناس مشهور اولان غایت باند
طاغلرده قار ایچنده بر سنه بوزی بوری اوزرینه یاغمغله اسکدیکچه بامر الله تعالی قارك ایچنده
پارمق قدر قورد کبی نسنه حاصل اولور انك ایچنده اولان صو اول مرتبه طاتلو بلکه سکره
غلبه سی اوله و لطیف صوق صویه ده دیرلر طالب آملی بیت چنان بخار زمین تیره ساخت
آب زلال * که قطره بر لب جو میکند نیابت خال ﮒ زوال ﭺ فتح واو ایله زکال کبی کومر
معناسنه در کذا فی فرهنك جهانکیری ﮒ زول ﭺ بوزن غول بیوك قدح که آنکله شراب ایچرلر
میر نظمی بیت خوشا بزمی که باشد یار معقول * دهد ساقی بعشوه باده پر زول
ﮒ مع المیم * زبان لکام ﭺ کسر نون و لام و فتح کاف عجمیله کم طماغی دیمکدر ﮒ زغم ﭺ فتح غین
معجمه ایله زور و تعدی معناسنه استاد ابو شکور بیت زغم بجال حریفان مستمند مکن *
چنانکه کر نخوری غم زغم نمی باشد ﮒ زکام ﭺ بر علتدر بورندن صو اقر دماغه تأثیر برودت
سببی ایله اولور اکرچه انسانه نافعدر اما خیلی زحمت ویرر ﮒ زودخشم ﭺ تیز غضبناك اولان
آدمه دیرلر مولانا هاتفی بیت همه زودخشمان و دیرآشتی * سرشته ز خشم و پند آشتی *
ﮒ مع النون * زبان بران ﭺ هجاکوی و یاوه طراز معناسنه ابو المعانی بیت زبان بران
و هجاکو زبان بریده شود * جهان ز بد زبانی او میشوند آسوده ﮒ زباندان ﭺ یعنی ترجمان
میر نظمی * مثنوی * بنی آدم اماند اند سخن * ندانست او کس در آن انجمن * زباندان
باو لازم آمد همین * بجستند و یافتند یکی اندرین ﮒ زرافین ﭺ کسر فا ایله بر حلقه در
درت اغاج اوزرینه نصب اولنوب و اوستنه زنجیر قیوب قپو آردنه ایدرلر آکا زورفین و زوفرین
دخی دیرلر ﮒ زشتن ﭺ سکون شین معجمه و فتح تاء مثناة ایله صویمق یعنی بر آدمك اوزرندن
اثوابن چقارمق استاد عنصری بیت بخستند و تاراج ورشتنش را * باکبج کرفتند
کشتنش را ﮒ زفان ﭺ فتح فا ایله زبان یعنی لسان فارسیده حرف با و واو الزنده تبادل و تواخی اولدیغی
شایعدر ﮒ زکان ﭺ فتح کاف عربیله غضب و حدتدن کند و کندو ایله سویلنمك معناسنه
میر نظمی بیت نکه کرد او را یل نامدار * زکان کرده چون وحشی کوهسار ﮒ زکیدن ﭺ
کسر کاف عربیله غضب و تهور ایلمك معناسنه در ﮒ زلیفن ﭺ کسر لام و سکون یای تحتانی
و فتح فا ایله قورقو ویرمك تخویف معناسنه شمس فخری * قطعه * ایا شاهی که سلطان
فلك را * اکر قهرت کند روزی زلیفن * ز تاب انتقام سطوت تو * کند یکباره کی ترك نشیمن *
ﮒ زوندن وزنو یبدن ﭺ کوپك و قورد و چقال اولومق کسر زا ایله دخی مرویدرلر ﮒ زوان ﭺ

بودنی زفان کبی زبان معناسنه ل زوبین ج واو معروف وکسر باء عجمی ویای ساکنه
ایله ایکی معنایه در اول نام پسر کاوس در حکیم فردوسی بیت رسانید زوبین برما پیام
یکایک همه هرچه بردی تمام * ثانی اول قصه نیزه درکه حربه وشل دخی دیرلر هندی لساننده
سبل دید کاربدر حکیم خاقانی بیت بکوی دهر کجا خون خورد که نیست دهانش *
به بین پیشه که زوبین زنست ونیست کیا ل زورفین وزوفرین ج کلاهما بمعنی زرافین مرقوم
یعنی برده ور حلقه در درت اغاجی بر زنجیر ایله بغلیوب قپو اردنه استحکام ویرملك ایچون طیاق
ایدرلر شاه ناصر خسرو بیت خوی نیکو را حصار خویش کن * وز قناعت بر درش زن
زورفین * حکیم نزاری قهستانی بیت از درون خانه آ که کی شوی * تا برون باشی زدر
چون زوفرین ل زوشیدن ج واو معروف وکسر شین ایله صو ویاخود شراب ظرفندن
صزوب چقمق معناسنه عربیده ترشح دیرلر ل زوفلین وزولفین ج کلاهما بمعنی زورفین
وزوفرین مرقومین استاد منوچهری بیت مرد نادان نباشد دوستش یکروزه بیش *
هرکسی انکشت خود بکره کند در زولفین ل زون ج واو معروفله بوزن خون حصه ونصیب استاد
عنصری بیت بچشم اندرم دیده از زون اوست * بجسم اندرم جنبش از خون اوست *
ل مع الواو * زمو ج بوزن نو سقف اوزرینه قونیلان طپراغه دیرلر ل زو ج ایکی
معنایه در اول مرکب اولان زا و لفظندن اختصار اولنمشدر اندن معناسنه ثانی زود
لفظندن دالی اسقاط اولنمشدر زنیر معناسنه استعمال ایدرلر حضرت مولانا بیت دامن اوکیر
زوتر بیکمان * تا رهی در دامن آخر زمان ل زوزو ج زود زود لفظندن مختصردر ینه اولمعنایه
احمد کرمانی بیت کرز نکه بمرادت چهل میری * زوزو میرکه زنده کی نکیری ل مع الها * زبان
بریده ج یعنی خاموش عربیده ساکت معناسنه شیخ سعدی بیت زبان بریده بکنجی نشسته
صم بکم * به از کسی که نباشد زبانش اندر حکم ل زبان فریفته ج زبان فریب مرقوم کبی
دروغکوی واسم مفعول دخی اولوب یلان سوزه آلدانمش دیمك اولور ل زبانه ج مفتوحه ده
ذکری مرور ایدن زبانه معناسنه در ل زبره ج فتح باء موحده وراء مهمله ایله دمور پارلری
وخرده لری عربیده زبر الحدید معناسنه ل زره ج بوزن کره زردك مرقوم معناسنه که سلاحدر
میر نظمی * مثنوی * کرم وتابنده کسش همچون کره * کیر مفلوکش بریده چون زره
پشت پانی میزده بر سینه اش * جست از جا کشته محکم کینه اش ل زلفجانه ج سکون لام
وکسر فا وفتح جیم ونون ایله خنجر وقامه وبچاق قبضه سنه دیرلر وقتیم بر پادشاه اسمیدر ل زموده ج
بوزن نموده صالنجق که عیدلرده وچشنلرده اطفال وتازه جوانلر بینوب صالنورلر ومجمع الفرسده
بمعنی نقش ونکار میر نظمی بیت نشان باغ جنت رانموده * درون خانه سرتاپا زموده
ل زنویه ج ضم نون واو معروفله سلك کرك وشغاللك اولومسنه دیرلر ل زوانه ج دوات
ایچنه قونیلان ابریشم خام که لیقه دیرلر ل زوبیوه ج سکون واو اول وفتح ثانی وکسر باء
موحده ویاء ساکنه ایله حربه وخشت وامثالی نسنه لرك تمودلری ظاهر دیملك دیدکاری
دمودر شاعر بیت سر بر کرفتند زوبیوه دران * بکشتند تاخشتهای کران ل زوزه ج
واو معروف وفتح زاء معجمه ایله نوحه وکریه معناسنددر کذا فی فرهنك جهانکیری ل زولانه ج

زولانه بودنی برنوع دمور بنددر مولانا هاتفی بیت ز زولانه وغل او اهل عیب * بدامان کشیدند
سر بجیب ل زول زده ج برممغدر عربیده کثیرا دیرلر کذا فی المجمع ل زوله ج سکون واو
وفتح لام ایله طورغی قوشنه دیرلر کذا فی الحلیمی ل مع الیاء * زونی ج سکون واو وکسر نونله
بمعنی زانو یعنی دیز کذا فی فرهنك جهانکیری ل زهرابی ج سکون ها وفتح را وکسر باء
موحده ایله جوهردار قلیجه دیرلر میر نظمی بیت زهر نوشاند بجای لعل آب * میدهد
زهرابی آورا آب وتاب ل باب الزاء الفارسیة المفتوحة مع الالف * ژاوا ج ژاویدن
لفظندن اسم فاعل اولور کون حیواناته ونوحه ایدوب اولو یانه دیرلر ل مع الباء * ژفکاب ج
سکون فا وفتح کاف فارسیله چپق درمعلول کوزدن اقر وکرپکلر ارا سنده منعقد اولور میر
نظمی در وصف چشم علیل بیت بروز روشنا کس را نه بیند * ز چشمش آنقدر ژفکاب ریزد
ل مع التاء * ژفت ج سکون فا ایله ایری جثه لو یه دیرلر اکثرا ولمقوله کاهل اولمغله عربیده
دخی ضخم معناسنه کلور استاد بیت برو بزیر رکابش چو اسب تازی جست * مباش
درره حکمتش چو کاو کاهل ژفت ل مع الخاء * ژخ ج ایکی معنایه در اول ناله وزاری شمس
فخری بیت بسی عذاب که کردون دهد عدویش را * همیشه بر فلك هفتمین رسد زور ژخ *
ثانی باب ممدوده ده ذکری مرور ایدن آژخ معناسنه درکه سکل در عربیده ثولول دیرلر حکیم
سنائی بیت آمن بود از چشم بد آنکس که ز زشتی * در چشم کسان چون سه شطرنج بود ژخ
بعض فرهنکلرده سباع آوازی مرویدر ل مع الدال * ژرد ج سکون را ایله بمعنی بسیار
خور چوق یملك یینه دیرلر کذا فی فرهنك میرزا ل ژغند ج فتح غین معجمه وسکون نونله
آواز بلند ومهیب که سباعدن صدور ایدر شمس فخری بیت چه کند بامهابت تو حسود *
چه زند پیش بانك شیر ژغند * کذا فی التحفه اما نسخه وفولی ده زاء معجمه ایله پارس آوازنه
مخصوصدر استاد رودکی بیت کرد روبه یوزواری یك ژغند * خویشتن را ازان میان
بیرون فکند ل ژند ج بوزن بند خرقه کهنه معناسنه بهاء الدین بغدادی بیت هم
خامه مأثور من کرد ریز ریز * هم جامه مفاخر من کرد ژند ژند ل مع الراء * ژاغر ج کسر
غین ایله حوصله مرغان یعنی قوش قورساغی استاد لطیفی بیت دائم از چینه های انعامش
پر بود مرغ آز را ژاغر * استاد عنصری بیت خورند از آنکه بماند زما ملوك زمین * تواز
پلیدی ومردار پر کنی ژاغر ل ژرواد ج بمعنی جدوار که معروف کوکدر ماه پروین دخی دیرلر
جدوار معربیدر وزبان مغولده ماه فرفین دیرلر ل ژغار ج فتح غین معجمه ایله ایکی معنایه در
اول بمعنی ژنك که پاس وکوف ردموزده وباقرده وغیریده نمناك یرده طورمغله پیدا اولور وبعض
طپراق اوزرنده دخی یشل کوف اولور استاد رودکی بیت نشان روی زمین فرسوده کردی
زمین داده پریشان بر ژغارا * ثانی نعره صدای بلند معناسنه در شمس فخری بیت
جهان ز عدل تو معمور وایمنست چنان * که بر نیاید هرکز ز هیچ خانه ژغار * امیر معزی درصفت
اسب بیت با برمانده وچون بی نهاد ونعره کشاد * بود زکام درخش از ژغار تندراو * فرهنك
حسین وفائی ده بمعنی سخنی مسطوردر ل ژکفر ج سکون کاف وفتح فا ایله بمعنی شکیبا
عربیده صبور معناسنه در کذا فی فرهنك جهانکیری ل ژکور ج ضم کاف عجمیله بخیل

وخسیس معناسنه کذا فی المجمع لامعی جرجانی بیت زمانه مدح ترا جاودان همی
دارد * از آنکه سخت عزیزست اوست سخت ژکور فی ژنکار مع سکون نون وفتح کاف
فارسیله ایکی معنایه‌در اول بمعنی جنکار که معروف بویادر ثانی پاس وکوف که دمورده
وغیریده اولور میرخسرو بیت کر خاك وجودم زپس مرك ببیزند * ژنکار کرفته همه پیکان
تو یابند فی ژنبر مع سکون نون وکسر باء موحده ایله زنبل دیدکاری نسنه‌در که آنکله طپراق
وکرپیچ چکرلر فی ژواغار مع فتح واو وغین معجمه ایله آتش پرست طائفه‌سندن بر مشهور
کشیش آدیدر شمس فخری بیت زین اهتمام اودر اسلام * عجب نبود ز ایمان ژواغار *
فی ژواکار وژواکر مع کلاهما بکاف الفارسی مثل ژواغار مرقوم فی مع الزاء * ژابیز مع
کسر باء موحده وسکون یای تحتانیه‌له ایکی معنایه‌در اول سرشك آتشین یعنی اول حرارتلی
کوز یاشی که کوزدن اسی چیقار ثانی برادر واسمیدر که بوی مادران دخی دیرلر عربیده برنجاسف
دیرلر ترکیده قوان چیچکی دیلو ردیومرویدر فی ژاژ مع درت معنایه کلور اول معیار
جمالیده بردکنلو اوتدر دوه دکنی دیرلر شمس فخری بیت حسود شتر دل که عیبش کنند *
سزد آنکه نشکیبد اشتر ز ژاژ * بعض فرهنکلرده فائده‌سز بر اوتدر حیواناته فائده‌سی اولماز
استاد عسجدی بیت ژاژ داری تو وهستند بسی ژاژخوران * وین عجب نیست که بازند
سوی ژاژمزان * بعض فرهنکلرده بر اوتدر عربیده غلیص دیرلر وبعضیلر دیدیلر بر دکنلو
اوتدر تره دوع ایدرلر اکا کنکرد نخی دیرلر ثانی فائده‌سز وبیهوده ومالا یعنی سوز معناسنه
استاد فرخی بیت کسی که ژاژ درآید بدر که نشود * که چرب کوی ان اینجا شوند کنك زبان *
تحفة الاحبابده مذکوردر که ژاژ بر اوتدر غایت دکنلو اولور دوه هر نه قدر چینسه بی مزه لکندن
بوده مزا استعاره طریقیله بیهوده سوزه دیرلر ومیرزا ابراهیمده اول علفه دیرلر که تخمی اولماز
ثالث بر نوع قوری اغاجدر که آنکله آتش یاقرلر فروزینه ودرمنه دخی دیرلر ترکیده اولمقوله
آتش یقان قوری اغاجه مزور دیرلر خلاق المعانی بیت زخوشه چینی کشت بناز هست
عدوت * جمیع پشت وشکم خوار وز ژاژهای چوداس * اما کتاب السامی فی الاسامیده
ژاژ حشیش یأکله البعیر مسطوردر ورابع خرمن چاچنه دیرلر هله بو معناده جیم ایله وزاء
فارسینک ایله میانه‌ده قرب مخرج اولمغله مناسبت بولندی استاد لبیبی بیت پای او افراشته
اینجا چنان * تو زکون بر ژاژها افراشتی * بو لغت بو معنایه راء مهمله‌ده دخی روایت اولنمشدر
فی ژکاژ مع لج وعناد معناسنه شمس فخری بیت فلك بر آستانش سر نهادی * اکر نبود
ستمکار ژکاژه فی ژکوز مع ضم کاف وواو معروفله ایکی معنایه کلور اول بخیل وخسیس که
مع الراء المهمله‌ده دخی مذکوردر استاد رودکی بیت چرخ نه پرورده وپیدا نکرد *
چون تو یکی سفله ودون وژکوز فی مع السین * ژکس مع فتح کافله بر کلمه‌درکه معاذالله
دیاجك یرده استعمال ایدرلر بنه اول معنایه موضوعدر شمس فخری بیت بی مهر تو نباشد
خورشید حاش لله * از حکم تو نتابد سر ژکس کفت فی مع الغین * ژغرغ مع سکون غین
وفتح زاء فارسیله ایکی معنایه کلور اول صدای دندانکه حالت غضبده واقع اولور علامت حدت
طبعدر اکثر سباعه صفت ایدرلر مثنویده حضرت موسی علی نبینا وعلیه السلام النلکی

النلکی عصاسی اژدها اولدیغی محلده حضرت مولانا قدس سره حکایه ایدر بیت ژغرغ
دندان او دل میشکست * جان شیرین سپه می شد زدست * ثانی جوز وقابقلو بادام
وفندق وفستق چوال ایچنده ایکن چیقان صدا اسنه دیرلر حضرت مولانا * مثنوی * کرده
خودکی دهد آن پر حیل * چو ز پوسیده است کفتار دغل * ژغرغ آن عقل مغزت را ببرد * صد
هزاران عقل را یك میشمرد فی مع الفاء * ژرف مع سکون راء مهمله ایله سکز معنایه کلور
اول خصوصله دریك درعربیده عمیق معناسنه حضرت مولانا بیت صد هزاران ماهی
از دریای ژرف * در دهان هر یکی را در شکرف * شمس فخری * قطعه * بهنکام فکر
سخن بارها * اکرچه بدیدم بسی بحر ژرف * جز ازمدحت شهنشاهی برون * نیاورده ام لفظ
ومعنی بحرف * ثانی بسیار کثیر معناسنه * مثنوی * هم شب وهم ابر وهم باران ژرف *
این سه تاریکی غلط آرد شکرف * زانکه درویشان ورای کنج ومال * روزی دارند ژرف از
ذوالجلال * ثالث بزرك کبیر معناسنه شیخ سعدی بیت اکر پیل ژرفست وکر کرك شیر
فراری کند چون شکم کشت سیر * رابع هر نسنه‌نی کنهیله بیلیجی که ژرف یاب دیرلر مولانا
جامی بیت جدا کرد پس یوسف ژرف یاب * ز پیش زلیخا بشب جامه خواب * خامس
معنای دقیق قصد اولنان محللرك قصدین فهم ایدنه وقصد ایدنه ژرف بین دیرلر ابوشکور
بیت جه بیند بدین اندرون ژرف بین * جه کویی توای فیلسوف اندرین * سادس انجام کار که
عاقبت الامر معناسنه حکیم فردوسی بیت بدل کفت پیران که ژرفست کار * ز توران شدن
پیش آن شهریار * سابع نقول لغت مترادفه که دور ودراز اوله منشوری سمرقندی بیت
نکاوری که بیك شربت آب ماندراست * بدستش اندر دریای ژرف پهناور * ثامن غور
چیزی یعنی بر نسنه‌نك عمق ونهایتنه تعمق ایله نظر ایلمك معناسنه حکیم فردوسی بیت سپه را
بیار آب سالار خویش * بژرفی نکهدار پیکار خویش * اکثر معناه نقل من فرهنك
جهانکیری فی مع الکاف * ژاژومك مع ضم زای فارسی وواو مجهول وفتح میمله لوبیا
معناسنه درعربیده لباد یرلر کذا فی مجمع الفرس فی ژراغنك مع فتح راء مهمله وغین معجمه
وسکون نونله جای ریکناك یعنی قومسال یر ژراغن دخی دیرلر استاد عسجدی بیت زمین
ژراغنك وراه درازش * همه سنکلاخ وهمه شوره یکسر فی ژفك مع سکون فا ایله چرك
چشم یعنی کوزده اولان چپاق فارسیده اعمد ریاش اولسون قوری اولسون اما عربیده خصوص
وار دریاش اولان چرکه رمص وقوری اولانه غمص دیرلر فی ژك مع خشم وغضبدن کومردنمك
دندیدن نخی دیرلر حالا شیراز وخراسانده لندیدن وبعض یرلرده تندیدن دیرلر شمس فخری
بیت حسود او زبد چرخ میزکید فلك * بکینه کفتش خون میخور وچنین می ژك *
فی ژکاك مع فتح کافله مرغ مردار خوار یعنی بر قوشدر اکثر واغلب لاشه یه قونوب یر
فی ژنك مع سکون نونله اوج معنایه کلور اول پاس وکوف که پولاد ودمور وآینه وبونلره
مثال نسنه‌لرده اولور ثانی شعله آفتاب معناسنه‌در شمس فخری بیت بخسروانی
بریاد خسرو ایران * کشاده درج زبان وکشیده جام چو ژنك * مجازا آفتابکه روی دلبره
نسبتله‌در ثالث کوزده اولان خشك وتر چرکه دیرلر طیان مرغزی بیت چشم مژکان

زرشك كندیده * عنكبوتی بكوه غلطیده * كوه كاف عجمیله دز ف ژورك ع سكون واو
وفتح راء مهمله ایله سرخ رنك برقوشجغز در سرچه قدرجه اولور كذا فی فرهنك جهانكیری
ف مع اللام * ژال ع بمعنی ژاله تركیده چه دیرلر كسر جیم فارسیله ف ژغال ع فتح غین معجمه
ایله طاری اتمكی كه ژغاله دخی دیرلر كذا فی فرهنك جهانكیری ف مع النون * ژاژیدن ع كسر زاء
فارسی وسكون یای تحتانیله ایكی معنایه در اول دوه وقیون وصغر وامثالی علفی معلق سندن
چقاروب چینمك ثانی ایت وچقال وامثالی اورمك كه سكلا بیدن دخی دینلور ف ژاویدن ع
زاء ثانی یرینه واو ایله دو ژاژیدن ایله مترادف المعنی در میر نظمی بیت ژاول شب تا سحر در كوی
یار * همچو سك ژاوید وكشته بیقرار ف ژدن ع باب ممدوده ده ذكر اولنان آژدن لفظندن
اختصار اولنمشدر ابكنه ایله یرتق كوزه مك معناسنه حكیم فردوسی بیت بنزدیك آن كرك
باید شدن * همه چرم اورا به پیكان ژدن ف ژراغن ع فتح را وغین ایله زمین ریكناك
معناسنه بهرامی بیت زمین ژراغن بسختی چو سنك * نه آرامكاه ونه آب وكیا *
ف ژرفین ع سكون راء مهمله وكسر فا ایله قپو آردنه استحكام ایچون قونلان اغاج كه تركیده
سورمه دیرلر معیار جمالیده كلید چوبین معناسنه در زاء معجمه ایله زرفین وراء مهمله نك
تقدیمیله رزفین دخی دیرلر ف ژكان ع فتح كافله غضب وتهوردن صومردنق كه دنده نه
دخی دیرلر وزكیدن لفظندن اسم فاعل اولق انسب در صومردنجی معناسنه حكیم فردوسی
* مثنوی * همی رفت رنجیده زو پهلوان * بره بزركان وخروشان توان * بیامد ژكان از بر
شاه او * همه تیره دید اختر وكاه او ف ژكیدن ع كسر كافله كندوكنده ویه سو یاینمك بر حالتدر
غضب وتهوردن عارض اولور ف ژنكدان ع سكون نون وكافله اجمال حسینیده بمعنی زنكله كه
زنك وزنكوله دخی دیرلر ف ژن ع زبان پهلویده زشت معناسنه در ف مع الواو * ژاو ع
یوزن كاو زر خالص العیار كه زرناب دخی دیرلر شاعر بیت كند در عرصه كاه نیكوان داو * هر آنكس
اصل خود را بود چون ژاو ف ژغاو ع فتح غین معجمه ایله قحبه خانه یه دیرلر ولایت رومده
بابالوق دیرلر ف ژمو ع ضم میم ایله لونغ طاشی كه بر مدور وهموار یونلمش طاشدر ایكی
باشنده بر مقدار دلوكی واردر اغاج چكروب طام اوزرینه طپراق دوشندكدن صكره آنكله
باصدروب هموار ایدرلر ف مع الهاء * ژاژه ع ژاژ مرقوم كبی برد كندر خشین وبی مزه دوه
هر نقدر كه چینر نرم ایدوب یوده مز شاعر در هجو بخیلی بیت كه كشته خوان او از خار ژاژه *
صحن طاس شكنجه نان ژاژه ف ژاله ع درت معنایه كلور اول شول قطره در كه هوادن
یاغر كن كوزنمز اما اوراق اشجار وچمن اوزرینده كورینور نم كبی كیجه یه مخصوص دكلدر شكم بوبیتلردن
مفهوم در * قطعه * خوی كرده میخواهد وبر عارض چمن * از شرم روی او عرق ژاله میرود *
باد بهار میرود از بوستان شاه * وز ژاله آب در قدح لاله میرود * هوادن حاصل اولوب آخر
نسنه لردن اولمز شمس فخری بیت ابراكر فیض دست او یابد * در هوا چون كهر شود ژاله
ثانی بمعنی تكرك یعنی طلو حكیم انوری بیت ژاله خورشید شعله بار دا كر * در چهد برق
خاطرم بغمام * ثالث بمعنی شبنم كه شدت سرما هوای صافی غلیظ ایتمكله بخار یردن صعود
ایتدكده اشجار ونباتات اوزرینه دوشور شیخ سعدی بیت ژاله بر لاله فرود آمده هنكام سحر *

سحر * راست چون عارض كلبوی عرق كرده باز * رابع بوش واقورلمش طلوم كه صو چكمك
ایچون بكرمی اوتوزین ودخی زیاده سن بری بری یاننه بغلیوب اوزرینه دیرك وتخته استوار
ایدوب صودن اثواب وذخائر چكوررلر تركیده فتح كاف ولامله كلك دیرلر شمس فخری بیت
با غلامان اوشنا وكند * پیكر آسمان شود ژاله * واما آدم صودن چكمك ایچون ایكی
طولومی اقوروب اغزلرین باغلیوب قولتوغی التنه طوتار چغتای لسانینده قیراو دیرلر میر
علیشیر بیت حلقه كافوركون اول خلعت خضرا اوزه * سبزه جنتغه كویا توشدی رحمتدین
قیراو ف ژغاره ورژغاله ع كلاهما بفتح الغین اول بفتح الراء ثانی باللام اوچ معنایه كلور
اول نان ارزن یعنی طاری اتمكی معناسنه شمس فخری بیت بود همچون كلیچه دشمنش را *
اكر كردون دهد اورا ز غاره * ابو شكور بیت رفیقان من بامی وناز ونعمت *
منم آرزومندی یكتار ژغاله * ثانی قزلجه كه عورات یوزلرینه سوررلر رنكرو ویرمك ایچون
غازه وكلكونه وفكر دخی دیرلر ثالث ناف كاو معناسنه خصوصا وسائر حیوانات نافنه دیرلر
عموما ف ژفیده ع كسر فا وسكون یای تحتانیله اصلنمش ویاش اولمش نسنه یه دیرلر
مولانا روحی شارستانی بیت از آنم كه دیده رخت راندیده * شده چملكی زار وبیم ژفیده *
ف ژكاره ع فتح كاف وراء مهمله ایله لجوج ومعاند معناسنه هر سوزده وهر اشده لج وعناد
ایده خسروی بیت تا روز بد آید آسایش ایام * زین علت ومكروه وستمكار و ژكاره *
ف ژكاسه وژكاشه ع كلاهما بمعنی خار پشت وتشی دخی دیرلر اوزون اوقلی كرپی در
ف ژكیده ع كسر كاف وسكون یای تحتانیله غضبله كندوكنده ویه سویلنن كمسنه یه دیرلر حكیم
فردوسی * مثنوی * كنون روز بادافره ایزدیست * مكافات بد را ز ایزد بدیست * بكفت
این وتیغ ازمیان بركشید * ز خون سیاوش فراوان ژكید * بشمشیر هندی بزد كردنش *
بخاك اندرافكند نازك تنش ف ژم آورده ع بمعنی مامی یعنی اوك بیوك خاتونی كه جمله اوده اولان
خاتونلر آنك تعظیم واكرامنه قیام كوسترلر ف ژنده ع سكون نونله درت معنایه كلور اول
بمعنی كهنه یعنی اسكیمش اولان جامه وغیری ملبوسات ومفروشات قبیلندن شمس فخری
بیت شها صاحب قرانی اطلس چرخ * بدریا نسبت سیرم جو ژنده * ثانی بمعنی دریده
یعنی یرتلمش ملبوسات ومفروشات قسمندن منجیك بیت چو كل كرچه او ژنده پیراهن
است * ولی بوی او از دكر كلشن است * ثالث بمعنی پاره شده یعنی پاره لنمش هرنه اولورسه
استاد عسجدی بیت اكرمی نهد پای بر سر خزانرا * بكون فراخ وبكنده و ژنده * رابع
عالی اثواب حكیم سنائی بیت دیده وقتی كه یك پراكنده * زنده ریز جامه ژنده *
بوندنر كه خرقه دروشاننده عامقرر اولمغله خرقه یه دخی دیرلر شیخ سعدی بیت
نه سلطان خریدار هر بنده است * نه در زیر هر ژنده زنده است * مجمع الفرسده بزرك وعظیم
معناسنه مرویدر كه ژنده پیل دیرلر بو معنی زاء معجمه ایله اولان زنده ذیلنده ذكر اولندی اما زاء
فارسیله ده دینلور ایمش حكیم فردوسی بیت بدل جبرئیل وبتن ژنده پیل * بكف ابر
نیسان بدل رود نیل * چغتایده بمعنی یورون دیرلر میر علیشیر بیت جسیمده اتو كانلاری عیب
ایلمه زاهد كیم * صبر ایلیه كاینكان خرقه دا یوروننلار دور ف ژنكه ع سكون نون وفتح كافله

چارپا بهایم حیواناتی طرناغنه دیرلر صغر وقیون وکچی وامثالی ﻓ ژنکه ﺑ سکون نون وفتح
کاف له غله یه اصابت ایدن آفته دیرلر مثلا هنوز باش بغلادوغی کبی بر آفتدر سنبله یی دانه دن
خالی ایدر ﻓ ژنه ﺑ بوزن کنه بعض بوجکلرده بو بینوز کبی اولور آکا دیرلر اما مجمع الفرس ده
گزنده جانوران نیشنه دیرلر ﻓ ژوله ﺑ سکون واو وفتح لام ایله طویغار دیدکاری قوشدر
ﻓ مع الیاء * ژاژخای ﺑ بیهوده وعبث سویلیجیه دیرلر ژاژ فائده سز بر دیکنلو اوتدر
خای خاییدندن اسم فاعل اولور چینه یی معناسنه مزبور اوت ایسه اصلا حیواناته علف اولماز
هرنه قدر چینه سه بوده مز اول اجلدن بیهوده سوزه تشبیه ایلمشلر وفحشیات سویلیه نه ده
دیرلر حضرت مولانا قدس سره الاعلی بیت بردلبر ما هیچ کسی را مفزایید * مانند اونیست
کسی ژاژ مخایید ﻓ ژفک بینی ﺑ سکون فا وکاف موقوفله ده کسریله ده اولور ژفک کوزده اولان
چرکدر خصوصا سائر اعضاده اولانه ده دیرلر عموما بونده بروندن اقان چرکدر میرنظمی بیت
کدژفک هر دو بینی چون خلا بود * خلای کشتی کرکو بند روا بود ﻓ ژنکاری ﺑ جنکاری
دیدکاری رنکدر بعض نازک جامه ده وکاغدده طوطکی دیرلر ﻓ ژی ﺑ بوزن کی صو جمع اولان
محل که آژبر وآبکیر دخی دیرلر استاد رودکی بیت ای آنکه من از عشق تو اندر جکر خویش *
آتشکده دارم صدو بر هر مژه ژی * سیف اسفرنکی بیت از شبنم هوای درش قطره
ایست چرخ * وز قطرۀ سحاب کفش شبنمیست ژی * بو معنایی موید شمس فخری
قطعه * شاه ایام شیخ ابواسحق * ای کلاه تور شک افسرکی * اشک از چشم دشمنت
دائم * میفزاید چنانکه آب ازژی ﻓ باب الزاء الفارسیة المکسورة مع الزاء * ژیز ﺑ
سکون یای تحتانیله مردک جمیع معانیسیله مترادفدر یعنی هرنه قدر معنایه استعمال
اولنورسه اول معناره دیرلر کذا فی فرهنک جهانکیری ﻓ مع السین * ژکس ﺑ کسرتینیله
معاذالله دیمک محلنده ژکس دیرلر محل تباعد وتنافرده استعمال اولنور برادر کذا فی فرهنک
جهانکیری ﻓ مع الکاف الفارسی * ژیک ﺑ بوزن ریک فرهنک جهانکیریده قطرۀ باران
ومجمع الفرس ده دوست وهم صحبت معناسنه منقولدر بعض فرهنکلرده نونله واقع اولمشدر
ﻓ مع النون * ژکان ﺑ فتح کاف عجمی ایله ناچار دیمک معناسنه در میرنظمی بیت فغان
بودی چوکار من زعشقش * که حال دل ژکان بودی زعشقش ﻓ ژیان ﺑ سباع وحشی
صفتیدر مثلا شیر ژیان دیرلر شیخ سعدی بیت مورچکانرا چو بود اتفاق * شیر ژیانرا
بدرآرند پوست * وببر ژیانه دیرلر حکیم اسدی بیت درین بیشۀ زین مکند ارکام * که ببر
ژیان دارد اندر کنام * وپیل ژیانه دیرلر حکیم فردوسی بیت زپای اندران که نکون کشت
طوس * توکفتی که پیل ژیان یافت کوس * وذی مخلب اولان طیوره دخی صفت استعمال
ایدرلر عقاب ژیان دیرلر استاد عنصری بیت همی تانسوز دباب اندرآذر * نکیرد عقاب
ژیان را کبوتر * وکاهی یرتجی اولمیان حیواناته دخی صفت ایدرلر مثلا کور ژیان دیرلر شیخ
نظامی بیت نبد شیر درنده راخوابکاه * نه کور ژیان یافت بر دشت راه * وله بیت مرا کر
بخواهی زشاه جهان * چوعزم ژیان باتوایم دمان * ابومنصور حکیم اسدی طوسی ژیان
لغتنی خشم آلود ایله تفسیر ایلمش واستاد فرخینک بو بیتن استشهاد یازمش بیت پرزم ریز دوچه

وچه چیز خون عدو * بصید کیرد چه چیز شیر ژیان ﻓ ژینان ﺑ سکون یای تحتانی وفتح
نونله نانخواه وزاء معجمه ایله ده منقولدر کذا فی المجمع ﻓ مع الهاء * ژیره ﺑ بوزن وبمعنی زیرۀ
مرقوم که عربیده کمون دیرلر ﻓ ژیوه ﺑ معروف جیوه وسیماب دخی دیرلر وعربیده زیبق دیرلر
ﻓ مع الیاء * ژی ﺑ البسۀ فاخره وجامهای ذی قیمت میرنظمی بیت بکیرم چونکه جامه
زیب وژی بود * چه سود آنرا چواندامش کژی بود ﻓ باب الزاء الفارسیة المضمومة مع التاء
ﻓ ژفت ﺑ سکون فا ایله بخیل وممسک معناسنه زاء معجمه ایله ده روایت اولنمشدر شاعر
بیت با او چکونه کشت زبان ژفت باجواد * با او چکونه رفت فلک نرم بادرشت ﻓ مع الراء ﺑ
ژکور ﺑ ضم کاف فارسیله بخیل معناسنه که اولی فتحه وآخری زاء معجمه ایله ده روایت اولنمشدر
ﻓ ژوار ﺑ فتح واو ایله محبوس وحبس خانه خدمتکارلری زاء معجمه ایله ده مرویدر ﻓ مع
الشین * ژخش ﺑ سکون خاء معجمه ایله ایکی معنایه در اول قوس قزح که ترکیده الکم
صغمادیرلر شمس فخری بیت زدستان طبعش نشانیست خلد * زایوان قدرش به پستیست
ژخش * ثانی ایلدیریم معناسنه در ﻓ مع الکاف * ژک ﺑ کند وکندویه سویلنمک وتمورددن
صومردنمق معناسنه وژکیدن لفظندن صیغۀ امر اولور شاعر بیت میکوش مکن باهمه
کس بیهده سک * ای کرک طبیعت بهمه هیچ مژک ﻓ ژکاک ﺑ فتح کاف ایله کومر معناسنه که
ژغال وژکال دخی دیرلر ﻓ مع اللام * ژغال ﺑ فتح غین ایله کومر که عربیده فحم دیرلر
منوهندی بیت زچشم زلف او رفت وبداغش مردمک سوزد * کند دست نکه افسوس
اندر ژغالی را ﻓ ژغل ﺑ فتح غین معجمه ایله آتش قوری که اخکر دخی دیرلر میرنظمی بیت
زعشق یار نتواند فراغم * ژغل بوده جکر از سوز داغم ﻓ ژکال ﺑ فتح کاف فارسیله ده کومردر
ژغال معناسنه ﻓ ژول ﺑ سکون واو ایله پریشان خاطر والمناک وغمناک اولمغه دیرلر
مصدری ژولیدن در جولیدن دخی دیرلر کذا فی فرهنک جهانکیری بعض نسخه ده طویغار
قوشی دیدکاری مسطوردر ﻓ مع النون * ژبون ﺑ ضم باء موحده وواو معروفله اصی که عربیده
ربا دیرلر شرعا ممنوع اولان ربا معناسنه در شاعر بیت خدا اوهم رسولش بود بیزار * از
آنکس که همی باشد ژبون خوار ﻓ ژکیدن ﺑ مفتوحه ده ذکری مرور ایدن ژکیدن در خشم
آلود وغضبناک وکومردنمک معناسنه ده کاور کسایی بیت ای طبع ساز کار چه کردم تراچه بود *
با من همی نسازی ودائم همی ژکی ﻓ ژوشیدن ﺑ واو معروف وکسر شین معجمه وسکون یای
تحتانیله ایکی معنایه در اول صو ویاخود شراب ظرفندن صیزوب چیقمغه دیرلر استاد
عسجدی * رباعی * تا مشک سیاه من سمن پوشیده است * خون جکرم بدیده پرجوشیده
است * شیری که بکودکی لبم نوشیده است * اکنون زبنا کوشم بر ژوشیده است * ثانی بکار
وچشمه دن صو صیزوب چقمق معناسنه در ﻓ ژولیدن ﺑ واو معروف وکسر لام وسکون یای
تحتانیله صاچ وصقال قارش مورش اولمق معناسنه در خصوصا ژولیده مو دیرلر وسائر قبیلکه
حیواناتده اولور دوابریشم امثالی نسنه لر قارشمق معناسنه در عموما ﻓ ژون ﺑ بوزن خون بت که
کفره آکا عبادت ایدرلر عربیده صنم دیدکاری کذا فی المجمع ﻓ ژوهیدن ﺑ واو معروف
وکسر ها ایله سقف خانه دن طمله اینمک وآنک امثالی طملینه دیرلر ﻓ مع الهاء * ژولیده ﺑ

واو معروف وکسرها ایله قارش مورش معناسنه درکه ژولیده موی دیرلر و ژوهیده ع
واو معروف وکسرها ایله صوارلمش مزروعات و بستان وامثالی نسنه لر دیرلر کذا فی فرهنك
جهانکیری و باب السین المهملة المفتوحة مع الالف * سا ع بوزن جادرت معنایه کلور اول
ادات تشبیه درکی معناسنه سیف اسفرنکی بیت هست شترکربه هادر سخن من ولیك *
کربهٔ او شیرکیر اشتر او پیل سا * بو معنی ده اصلی آسادر نته کم بو بیتده واقعدر حکیم خاقانی
بیت صبحدم چون کله بندد آه دود آسای من * چون شفق درخون نشیند چشم شب پیمای
من * ثانی باج وخراج که پادشاه بزرك زیردستندن اولان حاکمدن آلور حکیم ناصرخسرو بیت
پادشا کشت آرزو بر توزبی باکی تو * جان ودل بایدت داد پادشا را با ژوسا * بو معنایی
مؤید شمس فخری بیت ملاذ داور اسلام شیخ ابو اسحق * که شاه هند فرستد سوی جنابش
سا * بو معناده اصلی ساودرکه واوی حذف اولنمشدر ثالث برنوع لطیف قماشدر حکیم نزاری
قهستانی بیت تشریفهای فاخر بوده روان زهر سو * نخ وتسیج وکنجا کوکوز وسای ساده *
بو معناده اصلی ساودر رابع سابیدن لفظندن صیغهٔ امر ووصف ترکیبی اولور بو معنیده کاهی
الفله آسا استعمال اولنور استاد بیت شفیق کشت زمانه مرا غلام صفت * رفیق کشت
سعادت مرا مرید آسا و سارا ع فتح راء مهمله ایله ایکی معنایه کلور اول خالص وصاف
اولان نسنه یه دیرلر عموما مولانا جامی بیت چه حاصل زانکه دانی کیمیارا * مس خود را
نکردی زرسارا * وعنبره عنبرسارا دیرلر خصوصا خواجه سلمان بیت ز طوطی رنك شاخ آید
نوای نغمهٔ سازی * زکافوری سمن خیزد نسیم عنبرسارا * صفت استعمال اولندوغی ظاهردر
عنبرسارادیدکاری کبی مشك سارادخی دیرلر حکیم اسدی بیت رخاك تبه جان کوپا کنی *
زخون سیه مشك سارا کنی * ثانی بحر عمان ساحللرنده بر محلك نامیدر آنده غایت بی نظیر عنبر
بولنور دیرلر و ساستا ع سکون سین مهمله وفتح تاء مثناة ایله اهرمن توابعندن دیو آدیدر
قرالاوی بیت دربدی وکدی توی منحوس * ساستا ساو ساسیا آسا و ساسیا ع کسر سین
وفتح یای تحتانیه ایله بو دخی ساستاکبی دیو آدیدر اهرمن توابعندن و ساموتا ع ضم میم وواو مجهول
وفتح نونله وزنده اوج قیراطه دیرلرکه بربچوق غرمادر میرنظمی * قطعه * ندیدم چند
سالت ازکف خود * نه سیم وزرمس وار زیز وآهن * که ساموتا کند مصرف بخود را * بجا ماند که
کس بخشیش کند ظن و ساوا ع ساویدن لفظندن مشتق اسمدر یعنی اکه اغزندن چیقن
براده هرنه دن اولورسه دخی آلتون وکمش اشلنورکن آلت صیاغه دن دوکیلان خرده یه دیرلر
و سبا ع مملکت یمنده بر شهر عظیم آدیدرکه بلقیسك تختگاهی ایدی حضرت سلیمان علی
نبینا وعلیه السلام بلقیس تختنی اوزنده اوتورورکن دیوله قالدیردوب برآنده کندو حضورینه
کتورتمشیدی خواجه سلمان بیت میر بر صدر تو جمشید است بر عرش سبا * شاه
برتخت تو خورشید است بر اوج فلك * ودخی دیار عجمده بر موضع اسمی اولدوغی مشهوردر
و سبزپا ع نامبارك قدم معناسنه یعنی شآمت ونحوست ایله مشهور اولانه دیرلر ضدی
سپیدپادر میرخسرو بیت نه در دست طبیب راژ خایست * که کاهی سرخ روکه سبز
پاییست و سبزما ع سکون زاء معجمه وفتح میمله فرهنك جهانکیریده برنوع اوزم آدیدر

آدیدر سبزمالی ده دیرلر و سپوسها ع ضم باء فارسی وواو معروف وفتح سینله و سپوس وا ع ضم ٥٢
باء فارسی وسکون واو وسین وفتح واو ثانیله هریسه و بغدای آشی هرنه اولورسه میرنظمی بیت
نباشد نعمت الوان که باشد * سپوساناں جوبی منت آید و سپیدپا ع مبارك قدم وخجسته
پی دیمکدر سبزپای مرقومك ضدیدر و ستا ع فتح تاء مثناة ایله اوچ قیللو طنبور وسازده
هرنه که اوچ قیللو اوله ایکی قیللویه دوتا درت قیللویه چارتا دیدکاری کبی در خواجه سلمان
بیت چرخ دوتاست بس کهن نیست نوای اندرو * کوصنمی که بهرما تای ستا تو زند *
و سداهرا ع فتح دال وراو سکون ها ایله تحفة الاحبابده برقوش آدیدرکه لوها ودخی دیرلر
و سرا ع خانه معناسنه درکه سرای دخی دیرلر تفصیلی سرای ذیلنده ذکر اولنور ان شاء الله تعالی
و سراپا ع باشدن باشه دیمکدر ایراد نده جملهٔ وصفیه مراد اولنور ابو المعانی بیت زار غم
نهادم داغ بر تن * سراپا دیده شد بهر نظارن و سربها ع سکون را وفتح با وها ایله بمعنی خون بها یعنی
دیت قتیل حکیم خاقانی بیت تن شمع را روشنی سربها بس * که از طشت زر سربهایی نیابی *
و سرجا ع سکون را وفتح جیمله صدر معناسنه روایت اولنمشدر یعنی مجلسك جانب اعلاسی
و سرغوغا ع سکون راء مهمله ایله ایکی معنایه در اول فتنه وآشوبه باعث اولانکه
سرفتنه دخی دیرلر حضرت مولانا بیت ز رشك دوست خون دوست ریزد * بدین
حد شنك وسرغوغا چرایی * وله قدس سره العزیز بیت خون دل می بین وباکس دم مزن *
وزنکار شنك وسرغوغا مپرس * ثانی طلیعهٔ لشکرکه ترکیده چارقه جی دیرلر شهاب الدین
مؤید سمرقندی بیت ره عدل وسیاست را حسامش بدرقه کشته * سپاه فتح ونصرت
را سنانش کشته سرغوغا و سرکردا ع سکون رائین وفتح کاف عجمیله بر مرضدر انسانك
باشنده واقع اولور سرکنجش دخی دیرلر عربیده الطبادوار دیرلر کذا فی المجمع و سرما ع قیش
فصلی که مقابلی کرمادر عربیده شتا دیرلر استاد بیت زمین پرنکار وهوا مشکبار * نه کرما
نه سرما همیشه بهار و سروا ع سکون را وفتح واو ایله سخن دروغ وحکایات بی اصل
حکیم خاقانی بیت چند دهی وعده دروغ همی * چند فروشی بمن این سروا * فرهنك
جهانکیریده اصللی واکر اصلسز مطلق حکایت واول مثللو سوزدر شمس فخری بیت
علو پایهٔ قدرش از آن بلند ترست * که فکرهم چو منی اندر آن کند سروا و سزا ع
فتح زاء معجمه ایله اوچ معنایه کلور اول لایق معناسنه شاه ناصرخسرو بیت کر توکویی و
چون نهان کرد ایزد از ما راز خویش * من چه کویم کو مرا حکم خدا ایدون سزید * ثانی
موافق معناسنه شیخ سعدی بیت ناسزایی را چو بینی بختیار * عاقلان تسلیم کردند
اختیار * ثالث مکافات نیك واکرید شیخ عطار بیت آنکه فرمان کرد قهرش بادرا *
ناسزایی داد قوم عادرا * شیخ عطارك بو بیتی معنای اولده دخی انسبدر و سقمونیا ع بر
دارودر غایت مسهل اخراج فضلات اخلاط ایتمکده نفعی عظیم در اعلاسی انطاکیه طاغلرنده
اولمغله طب کتابلری مفرداتنده سقمونیای انطاکی دیرلر ومحموده دخی دیرلر و سکا ع فتح
کاف فارسیله تیردان یعنی ترکشك اوق قویلان طرفی میرنظمی بیت سکایش پر تیر زهر
پیکان * همه سوی عدو را کشته پران و سلا ع بوزن علا بمعنی نوا کری یعنی آهنك نغمه

و آوازه ایتمك كذا فی الادات ݣ سمنسا ع فتح میم وسین وسكون نونله لفظ مركبدر سمن
ایله سادن كه ادات تشبیه در آق گل كبی دیمك اولور مراد محبوب ودلبر تعریف وتوصیفی در
تكلم دیمشلردر. بیت سمنسا سرو بالا گلعذاری * جهان حسن ازو بوده بهاری ݣ سمنوا ع
فتح میم وواو وسكون نونله ارشته چورباسی بعض نسخه ده هریسه آشی مرویدر ݣ سمیرا ع
كسر میم وسكون یای تحتانی وفتح راء مهمله ایله حجاملرك حجامت آلتی اولان شاخه دیرلر معروف
بوینوزدر كه آنكله حجامت ایدرلر ضم سین ایله معنای آخره گلور كذا فی المجمع ݣ سنا ع
فتح نونله اوچ معنایه گلور اول یعنی روشنی ضیا معناسنه ثانی براوتدر لطیف ولین در
صفرا اخراجنه وبلغمه نفعی عظیمدر مكهٔ معظمه دن گلور اطبا كتابلرنده سناء مكی دیرلر ثالث
شرفنامه ده برچوپدر مسواك ایدرلر عربیله مشتركدر ݣ سنك آسا ع دگرمن طاشی
معنای تركیبی درلغت جهتیله اما معنای مصطلحی ایكی وجهله در اول وقار وتمكین ومتانتدن
كنایه ایدرلر دگرمان یرندن آخر یره حركت ایتمیوب آغر اولدوغی مناسبتیله ثانی متحرك
وبی آرام اولدیغندن كنایه ایدرلر اضداد قبیلندن اولور دگرمان طاشنده كلا الحالتین موجوددر
برنده متانت وپایداری وبرنده خفت وبی قراری مقرر اولمغله در شاعر * قطعه * مكرر درشهر
بوده دوبرادر * كه هر دو هم چو سنك آسیا بود * از آن یك بهرد نیاد رتك وپو * دگر ثابت توكل
آشنا بود ݣ سنك توتیا ع اثمد دیدكلری طاشدر سحق ایدوب بعض اجزا ایله توتیا ایدرلر
دماغه نفعی ظاهردر ݣ سنك خارا ع ایكی معنایه در اول معنای لغویسی طاشك
برنوعیدر شویله كه غایت پك كندن دمور آلت اكا كار ایلمز اكا سنك خاره دیرلر خارا وخاره پك
طاشه دیرلر خواجه حافظ بیت سركش مشو كه چون شمع از غیرتت بسوزد * دلبر كه در كف
اوموم ست سنك خارا * ثانی معنای مصطلحی سخت دلی وخست وبخلدن كنایه در
ݣ سنوا ع فتح نون وواو ایله یعنی گورستان یعنی مقابر مزارستان معناسنه ݣ سودا ع
اوچ معنایه گلور اول عناصر اربعه نك عنصر سفلی سی در كه اغذیه دن معده ده بعد النضج
حاصل اولان آب صاف جگره واصل اولدقده آنده تكرار نضج وانطباخدن غایت لطیفی دم
وناپخته وخامی بلغم وكوپكی صفرا اودردی یعنی اثقلی سودا اولور محل قراری طحالدر یعنی طلاقدر
ثانی بطریق الاستعاره شب تاریكه دیرلر ثالث فایده معناسنه در تجار طائفه سنه سوداگران
دیدكلری بو معنی جهتندندر مذكور اوچ معنایی بربیتده جمع ایلمشدر میر نظمی بیت
تقاضا كرد سود اشام سودا * سفر كرد از آنجا بهر سودا ݣ سورا ع سكون واو وفتح راء
مهمله ایله برشهر اسمیدر كذا فی فرهنك جهانگیری ݣ سه تا ع ایكی معنایه در اول اوچ
قات ویاخود اوچ دانه معناسنه در ثانی اوچ قیللو طنبور ستای مرقوم كبی محمد عصار
بیت زلحن پنجگاه نوبتش بود * كه ترسا راسه تا افتاده در رود ݣ مع الباء * سبز آب ع
اضافتله سبزی آب تقدیرنده صو اوزرنده تار عنكبوت كبی اوربلان یشل نسنه كه تركیده یوصون
دیرلر كذا فی فرهنك جهانگیری ݣ سراب ع فتح راء مهمله ایله اول نسنه دركه بادیه یعنی
اصسز یرلرده اولور شعاع شمسدن مسافهٔ بعیده دن صو كبی گورینور اكثر شوره زمین یرده
پرتو آفتابدن اول شكل واقع اولور مولانا ظهوری بیت جگر تشنگان را كند جان كباب *

كباب * بصحرای دیوار زلال سراب ݣ سراچهٔ آفتاب ع گونش آغلی یعنی گونشك
چوره سنده هالهٔ ماه كبی بیاض نسنه گورینور ݣ سراندیب ع سكون را ونونله هندوستان
مملكتنده واقع برطاغ اسمیدر سراندیل دخی دیرلر روایت اولنور كه حضرت آدم صفی الله علی
نبینا وعلیه السلام جنتدن چقدقده اول طاغ اوزرینه هبوط ایلدی وقبر شریفی ده آنده در دیرلر
ݣ سرب ع كسر راء مهمله ایله چوریمش وافسرده اولمش نسنه یه دیرلر سراج الدین
قمری بیت این پوتهٔ كه پر زر زعشق بود زآنك * خوش نیست در پلاس سرب مانده
كیمیا ݣ سرخواب ع سكون راء مهمله وفتح خا وواو معدوله ایله یعنی اول خواب بسرخواب
رفته دیرلر هنوز اویومش دیمكدر میر نظمی. بیت بكفت این ناله وزاری بكرد ید * بسر
خواب رفته اوراخوابرا دید ݣ سرداب ع سكون را ودال ایله برنوع زیر زمیندر كه هواسی
گرم اولان شهرلرده مخصوصا یاپارلر كیمی مدور قبه كبی وكیمی مسدس الاضلاع وكیمی مثمن ایدرلر
هوانك غایت گرمیتنده ایچنه گیروب اوتوررلر وصولرین صاوقدرلر سردابه دخی دیرلر میر نظمی
بیت مكرر روزی نشسته بد بسرداب * بشبعش جمع میكردند احباب ݣ سرشب ع سكون
را وفتح شین ایله برنوع غله در یاغی چقاروب چراغده یاقرلر اكا سرشف دخی دیرلر خردله مشابه
دانه در یاغی غایت آجی اولمغله تناول ایتمیوب روغن زیت كبی یاقرلر ݣ سركب ع سكون را
وفتح كافله زمانلرنده عدیم النظیر ایكی مطرب ایدی برینه سركب وبرینه سركش دیرلر ایدی استاد
فرخی * قطعه * دائم از مطربان خویش بیوم * غزل شاعران خویش طلب * شاعرانت
چو رودكی وشهید * مطربانت چو سركش وسركب ݣ سركوب ع ضم كافله اوچ معنایه گلور
اول قلعه لرك غایت یوكسك اولان یری كه اطراف وجوانبه مشرف اوله محلنده چیقوب نظر
ایدرلر ثانی سرزنش ایدیجی معناسنه كه تركیده باشه قاقیجی دیرلر ثالث مؤید الفضلاده
جنك وخصومتده قوی ومتین اولان حریفه اما اصطلاح شعراده یعنی فائق وهر فنده اوا وسه
ماهر وهر صنعتده قادر اولان آدمه دیرلر بو معناده میر نظمی. بیت مكن سركوب او سركوب
كارست * ولی با او فلك دركار وزارست ݣ سزاب ع فتح زاء معجمه ایله صو كردمه سی
دیدكلری اوتدر ݣ سقلاب ع تركستانده برولایت آدیدر صقلاب دخی دیرلر شیخ سعدی
بیت اگر فارسی باشدش زادبوم * بصنعاش مفرست سقلاب وروم ݣ سك آب ع سكون
كاف فارسیله در اما اصلی اضافتله سك آبدر صو كوپكی معناسنه مراد قوندز دیدكلری جانوردر
دریسنی قپلان پوستلرینه پرواز ایدرلر وبعض كفره قلپاغنه پرواز ایدرلر خایه سنه اطبا جند بادستر
وجند بید ستر دخی دیرلر اخراج ریحه دخلی عظیمدر كثیر النفع بردوادر ݣ سكلاب ع لامله ده
سك آب مرقوم معناسنه دركه سكلابی وسكلاوی وسكلاو دخی دیرلر مختاری بیت چو بند
چو سكلاب باموی بخسبند * بینی بكل وخشت بر آرند بیكند ݣ سغب ع سكون
نونله بعض قیشی شدید وزیاده اولان یرلرده قیون وكچی وصغر شدت شتادن امین اولق ایچون
طاغ اتكلرنده مغاره كبی قازوب حیوانات طوراجق یر ایدرلر استاد لطیفی. بیت یارب ازمن
چه جرم خواست چه زنب * كه مرا نیست خانهٔ جز سغب ݣ سنیب ع كسر نون وسكون
یای تحتانیله نیزه واوق دموری وسائر آنلره مشابه اولانه دیرلر ݣ سنك آسیاب ع دگرمان

طاشی که سنك آسیا دخی دیرلر گ مع التاء * ساخت گ سکون خاء معجمه ایله ایکی معنایه
کلور اول ساختن لفظندن فعل ماضیدر ثانی بند بارزین معناسنه حکیم خاقانی بیت
ازجنیبت فروکشاید ساخت * آینه اش برعذار بند دصبح گ سپت گ فتح باء فارسیله
معروف نسنه در آخری دال مهمله ایله سپد وتاء مثناة ایله ده استعمال اولنور ابوالمعانی بیت
کل سرسپت حسن وآن جانانست * ولی چوماه همه حسن چهره کیران آنست گ سپست گ
کسر باء فارسی وسکون سین ثانیه ایله فرهنك جهانکیریده براوت در غایت یشل واملس اولور چارپا
حیوانات آنی غایت سوب رغبت ایدرلر حیوانانی سمیردر وتوین دوز الفله اسپست دخی دیرلر
عربیده فصفصه ورطبه دخی دیرلر ترکیده یونجه وترکستانده دیور نجقه دیرلر مجمع الفرسده
سپسته بمعنی شبغند یعنی بوی ناك ومؤید الفضلاده هزیر وفرهنك میرزاده کسر سین وباء
موحده ایله یونجه وفتح سین ایله پلید وبد معناسنه مسطوردر گ سبلت گ سکون باء موحده
وفتح لامله بیق که بروت دخی دیرلر عربیده شارب وشوارب دخی دیرلر گ سخت گ سکون خا
ایله درت معنایه استعمال اولنور اول بمعنی محکم که مقابلی نرمدر اصل معناسی ترکیده برك
ایله تعبیر اینه کلریدر برك یوزلو دیمکه سخت رو دیرلر برکلکه قاتیلق لازم اولدیغندن قاتی
اولان نسنه یه ده سخت دیرلر مثلا قاتی کوشك دیمکه سخت سست دیرلر نتکم شیخ نظامی
بیت من عهد توسخت سست میدانم * بشکستن آن درست میدانم * خواجه حافظ بیت
بیاکه قصر امل سخت سست بنیادست * بیار باده که بنیاد عمر بربادست * ثانی بمعنی سنجیده
بوایکی معنایه حکیم انوری * قطعه * کره عهد آسمان سست است * کره کیسهٔ عناصر سخت
در ترازوی همتش هرکز * حاصل روزکار هیچ نسخت * یعنی نه سنجید معنای ثانیه شیخ نظامی
بیت سخن به که باساحت تاج وتخت * بکویند سخته نکویند سخت * ثالث بمعنی بخیل
ورذیل ولئیم شیخ اوحدی بیت بادهٔ سخته ده بسخت که باده * سست کند سخت را کاید
خانه * رابع بمعنی بسیار استاد منوجهری * نظم * سختم عجب آید که چکونه بردش
خواب * آنراکه بکاخ اندر یکقطره شرابست * وبن نیز عجب ترکه خورد بادهٔ بی چنك * چون نغمهٔ
زیرش بمی ناب شتابست * اسپی که صفیرش نزنی خوش نخورد آب * نی مردم ازاسب
ونه می کمتر از آب است گ سخلات گ سکون خاء معجمه ایله بوزن فضلات بمعنی کل یاسمین
کذا فی فرهنك فخر قواس گ سراکوفت گ سراکوب مرقوم کبی طعنه وسرزنش معناسنه در
گ سرپرست گ خدام وخدمتکاره دیرلر حکیم فردوسی بیت بدستور سرپرستان
سه روز * بخوردن مراورا همه دلفروز گ سردست گ اضافتله ایکی معنایه کلور اول
بلك که عربیده ساعد دیرلر ثانی برایشی کوکاسز طوتمغه دیرلر بوتعبیر ترکیده ال اوجیله ایش
طوتار دیرلر کمال خجندی بیت لطف توکفتا برحیا دهمت دست * لطف توبا ماهمیشه ازسر
دست گ سرراست گ اضافتله طوغری نسنه هرنه اولورسه ودرست قطع اولنمش قلم
گ سرغوت گ سکون راء وضم غین وواو مجهول ایله نعمت ورزق وانعام معناسنه در خوارزم
لغتی در گ سرکذشت گ ایکی معنایه در اول باشدن کچمش احوال وماجرا معناسنه در ثانی
حوادث کشیده وروزکار دیده معناسنه در ابوالمعانی بیت سرکذشت غم دل عاشق * شرح

شرح وتقریر نمیتوان کردن گ سرکریت گ سکون راء اول وکسر ثانی وفتح کافله جزیه
نامیله کفره دن آلنان اقچه ومال معناسنه سرکزید دخی دیرلر استاد غضائری رازی بیت
خراج قیصر روم است وسرکریت جلم * بهای بنده کی دلهرا ایاچیپال گ سرمست گ
ایکی معنایه کلور اول سرخوش آدم ثانی اسرمش دوه یه دیرلر ابوالمعانی بیت
اشتر سرمست راکر بار باشد درد دل * برنیارد طاقت وازضعف باشد همچو مور *
گ سرنوشت گ ایکی معنایه کلور اول تقدیر الهی ترکیده باشه یازیلان کلور دیرلر
مولانا عرفی شیرازی بیت عرفی ازاندیشهٔ بیهوده بازاچاره چیست * سرنوشت یا بهشت
جاودان یا آتش است * ثانی عنوان مکتوبه دیرلر مکاتیب ومراسلات اوللرنده یازیلور
گ سرنبشت گ واو یرینه باء موحده ایله دخی جائزدر بونده اول معنایه استعمال اولنور
گ سروقت گ سکون راء مهمله ایله اوچ معنایه در اول وقت نیك یعنی صفای قلب ایله
جمعیت خاطر تحصیل اولنمش وقت ابوتراب بیك بیت خاطر جمع زسروقت جنونم انداخت *
یاد آن روزکه درعین پریشانی بود * کاهی سروقت لی مع الله وقت معنای شریفندن عبارت
اولور نتهکم شیخ سعدی درصفت عشاق بیت بسروقتشان خلق ره کم برند * که چون آب
حیوان بظلمت درند * ثانی خلوتخانه معناسنه مولانا جامی بیت کذرفتاد بسروقت
کشتکان ترا * هزارجان کرامی فدای یکقدمت * خواجه سلمان بیت نه زاحوال دل بیخبرانست
خبرتست * نه بسروقت جکرسوختکانست کذرتست * ثالث مخصوص یتاجق مکان
معناسنه در کمال خجندی بیت کرحریفان بیارید بسروقت کمال * شکرناب میارید می آرید
مرا گ سره وقت گ بودخی وقت نیك معناسنه در خواجه سلمان بیت باچنین سره وقتی ندانم
آب چرا * مکدرست درابروفکنده اینهمه چین گ سفت گ سکون فا ایله بوزن رفت محکم
وصیق معناسنه در حکیم فردوسی بیت نکه کرد رستم بدان سرفراز * بدان سفت
وجنك ورکاب دراز گ سلت گ سکون لامله اباق سسی گ سلات گ استاد سازنده لردن
برمطرب آدیدر عربیده کاسه لیس معناسنه چناق یالایجی دیمکدر نتهکم ایکی معنایه شاعر
دیمشدر بیت اکرهمچون سلات باشی ندیمی * چوتوباشی سلات باشی لئیمی گ سلاجت گ
فتح لام وجیمله برداروآدیدر گ سموت گ ضم میم ایله فرهنك جهانکیریده بمعنی فتراك یعنی
ترکی معناسنه در گ سبنوت گ سکون نون وضم باء موحده ایله موجود اولمیان نسنه یی
موجود کوسترمکه دیرلر سنبات دخی دینلور حکیم سنایی بیت تاتوازخوان شرع بی قوتی *
توسالوس وکبرسنبوتی گ سنك پشت گ قپلوبغه که عربیده سلحفات دیرلر مولانا
هاتفی بیت کروهی چوکفت سفیهان درشت * وطن سنکلاخ وخورش سنك پشت *
گ سنك پوست گ سین مهمله ایله سنك پشت مرقوم معناسنه در تفاوت معناسی بودرکه
آنده طاش ارقه بونده طاش دری دیمك اولور گ سوغات گ سکون واو وفتح غین ایله
هدیه وپیشکش معناسنه خوارزم لغتی در گ سویست گ کسر واو وسکون یای تحتانی
وسین ایله بمعنی نا آکاهی یعنی برنسنه دن خبردار اولماق معناسنه درکه مویش دخی دیرلر
عربیده کی غفلت معناسنه کذا فی فرهنك میرزا ابراهیم گ مع الجیم * ساج گ درت معنایه

كاور اول آبنوسه بكزر بر مقبول اغاجدر غايت پك اولور هند وستانده بتر آندن مصنع
تختلر وصندوقلر ايدرلر حكيم اسدى بيت در وبام آن خانه از عود وساج * نكاريده پيوسته
باساج وعاج * بو معنى ده عربيله مشتركدر ثانى نسخهٔ ميرزا ابراهيمده بمعنى درخت بزرك
حكيم فردوسى بيت زسر تا بپايش بكردار عاج * برخ چون بهشت و ببالا چو ساج * ثالث
فرهنك جهانكيريده مرغ كنجد خوار معناسنه عميد لويكى * قطعه * چون زاغ شب از
كشادن پر * بربست زبان مرغ دراج * طاوس ملائكه تذروى * كش كبك نمود كمتر از
ساج * رابع ينه فرهنك مزبورده طيلسان معناسنه مسطوردر ✿ سابزج ✿ كسر باء موحده
وفتح زاء معجمه ايله بمعنى مردم كياه كه ساپرك وشترك دخى ديرلر عربيده يبروح الصنم تركيده
عوام غلط ايدوب عبد السلام ديرلر كذا فى المجمع ✿ سارج ✿ ضم راء مهمله ايله بر خوش
آواز قوشدر هيئاتده وصداده بلبله غايت مشابهتى واردر سارك دخى ديرلر رانك فتحه سيله ده
منقولدر استاد لطيفى بيت صفاى نيشكر مى نايد از وج * نباشد ساز در نغمه چو سارج *
✿ سارنج ✿ ضم را وسكون نونله سارج مرقوم معناسنه بو دخى رانك فتحه سيله مرويدر استاد
لطيفى بيت زمين بنمود در هر كنج صد رنج * هوا بر نغمه هاى سار وسارنج * اما معيارده شمس فخرى
ضم را ايله نقل ايدوب بو بيتى نظم ايلمش بيت چو عنقادان اودشمن چو صعوه * چو شهباز ست
اوخصمش چو سارنج ✿ ساروج ✿ ضم را وواو معروفله آهكى ديدكلرى كرج كبى بر نسنه دركه
طاشدن ايدرلر بعض متين ومحكم عالى بنالرده طاش ارالرينه قورلر استحكام ويرر ميرنظمى
در صفت عمارت بيت نبود افكندنش ممكن بالوج * كه استادش بنا كرده بساروج *
✿ سالنج ✿ كسر لامله سارنج مرقوم معناسنه مجمع الفرسده را مهمله ولام مكسور ضبط
اولنمش مزبور قوشه آذربايجانده سودان ديرلر صفار كويد بيت توكودك خرد ومن چنان
سالنجم * جانم ببرى وهمى ندانى رنجم ✿ سانبج ✿ فتح نون اول وسكون ثانيله سارج مرقوم
معناسنه در يعنى خوش آواز بر قوشدر ✿ سايبروج ✿ فتح ياى تحتانى وسكون باء موحده
ايله بر نوع خرده المادر انديو خوش مزه در سيبروج دخى ديرلر ✿ ستنج ✿ فتح تاء مثناة وسكون
نونله بمعنى ذخيره كذا فى التحفه ✿ سج ✿ بوزن كج بمعنى رخساره يكاق ويوز معناسنه در
قاضى نظام الدين بيت چون برفتم سوى كعبه بهر حج * سج بسنك سودسو دم زرد سج *
مؤيد الفضلاده ضمله بمعنى سرين وجيم مشدده ايله عربيده ايكى معنايه كاور اول بمعنى
كلكارى يعنى بالچق ايشن اشله يجى ثانى غليظ اولان نرم ورقيق اولمق وجيم فارسى ايله لسان
هندده سخن راست ديمكدر وتركستانده كاكل معناسنه استعمال ايدرلر ✿ سر آماج ✿
فتح راء مهمله ايله اوكوز بوينته قودقلرى اغاج كه بوغ دخى ديرلر ✿ سراى خراج ✿ ايكى
معنايه در اول ديوان خانهٔ پادشاه ثانى رعايادن مال عشر ورسوم خراج آلنمغه مخصوص
اولان محل معناسنه در ميرنظمى بيت چو آمد يكى در سراى خراج * بكفت آمدم كه دهم
رسم باج ✿ سراى سپنج ✿ ايكى معنايه در اول خانهٔ دستيبانان وباغبانان يعنى باغ
و بوستانلرده اوتدن وچوبدن اتيدكلرى مختصر او ثانى سپنج عاريت معناسنه اولمغله
استعاره طريقيله دنيايه ديرلر زيرا كيمسنه يه ملك اولمديغندن هر كلان برقاج كون عاريه

عاريه او تو روب قوركيدر خواجه سلمان بيت هميشه تا كه سراى سپنج شش سورا *
بود فراشته نه سقف چار اركانش ✿ سفج ✿ سكون فا ايله پارسيده قار بوزوقبق كه ايچنى پاك
ايدوب كاسه كبى صو وشراب ايچه جك ظرف ايدرلر اكا سفجه دخى ديرلر شمس فخرى بيت
ستم راسر زنش ميكرد عدلش * كه خوردست از فلان پالبزيك سفج * ابو المثل بيت
نقل ما خوشهٔ انكور بد وساغر سفج * بلبل وصلصل رامشكر وبردست عصير *
✿ سكج ✿ كسر كافله بمعنى موز يعنى قورى اوزم شهاب الدين عبد الله فامى بيت
در جوانى پير كشتم از جفاى نا كسان * همچو انكورى كه اندر غوركى كردد سكج ✿ سماهيج ✿
بمعنى جزيره يعنى درياده واقع اولان يرلركه تركيده اطه ديرلر ابو المعانى بيت بپاى سيل اشكم رفت
كردون * ميان بحر شد كويا سماهيج ✿ سمج ✿ سكون ميمله مجمع الفرسده نقب معناسنه يعنى
قازلمش زمين تركيده لغم ديرلر مسعود سعد سلمان * قطعه * هر دم نشسته بردو
و بربام سمج من * بابك كرد مادم وكوند هر زمان * هين برچهيد زين كه زحيلت كريست اين *
كز آفتاب پل كند از سايه نردبان ✿ سميج ✿ كسر ميم وسكون ياى تحتانيله ايكى معنايه در اول
وحوش وسباع يتاغى كه تركيده اين ديرلر ثانى صيادلر كوملتى سى يعنى كندويى كزلمك
ايچون ايتدكلرى يره عربيده زشت وبدخوى معناسنه در ايكى معنايه ترتيب اوزره ميرنظمى
* مثنوى * جهان كشته سميج وحش ناخوش * كه ناداز ابد ولت ميدهد دوش * يا خود بوده
سميجى بهر صياد * كه افتد اندر و دانانى ناشاد ✿ سمينج ✿ كسر ميم وسكون ياى تحتانى وفتح
نونله خوى بد وافعال قبيحه معناسنه در ✿ سنادج ✿ فتح نون وكسر داللة بر نوع طاشدر
يه زك قاشى ايدرلر وعرچه آوانى يى آنكله نقش ايدرلر خواصندن ذكر ايدرلر كه محبت ايچون
بر كمسنه سحق ايدوب كوكرجين قانيله مطلوبنه يدرسه اول مرتبه مسخر اولوركه بر وجهله آندن
آيرلماز واول طاشك بر قطعه سن يوزك ايدوب يا ننده حفظ ايلاسه جميع امراض رديه دن امين
اولور ✿ سنخج ✿ فتح نون وسكون خاء معجمه ايله بمعنى تنكئ نفس يعنى ضيق النفس
معناسنه در كذا فى فرهنك ميرزا ابراهيم ✿ سنكخوارج ✿ فتح خا وواو معدوله ايله كوكرجين
كبى بر قوشدر اسفرود دخى ديرلر عربيده قطا ديرلر كذا فى المجمع ✿ سنج ✿ سكون نونله
بوزن كنج ايكى معنايه در اول سنجيدن لفظندن صيغهٔ امردر ثانى بمعنى كشيدن مولانا
هاتفى بيت رقم سنج اين صفحهٔ چون نكار * چنين كرد آرايش روزكار * تركيده بو معنى
استعمال اولنور طارت ديمكله چك ديرلر ✿ سيج ✿ سكون ياى تحتانيله بمعنى موز يعنى قورى
اوزم كذا فى المجمع ✿ مع الجيم الفارسى * سراغج وسراغوج ✿ كلاهما بضم الغين المعجمه
كيسو پوش زنان يعنى عورات صاچلرين قودقلرى نزكب شيخ نظامى بيت سراغوچى
بر آموده بكوهر * برهم چينيان افكنده بر سر * ديكر در تعريف اسب بيت كفتى يكى عروس
بديد آمد از حبش * از عنبرش سراغج واز مشك پيرهن * بعض فرهنكرده دوه بوينى
بغلدقلرى ايپه ديرلر ✿ سرغج ✿ سكون راء مهمله وغين معجمه نك فتحه سيله وكسره سيله ده
روايت اولنمشدر اغاج چناق وطبق معناسنه در درويش سقا بيت بكير جام مى از دست
ساقى اى سقا * مخور بسان عرب شير اشتر از سرغج ✿ سرمج ✿ سكون را وفتح ميمله قيون

صرمساغی دیرلر براوتدرسقرمق دخی دیرلر فی سروج فی سکون راو واو معروفله کرمان
ناحیه سنده بر موضع اسمیدر حکیم فردوسی بیت هم از پهلوی پارس کوچ وپاوچ *
زکیلان جنکی ودشت سروج فی سفج فی سکون فاایله بو زن بفج شرابدن بر نوعدر عربیده
مثلث دیرلر ابتدا اوزومی صقوب شیره سن اول مقدار قیناد رلرکه ایکی ثاثی کیدوب بر ثاثی
قاله حلال اولق اوزره میویدر فی سمج فی سکون میمله ایکی معنایه در اول نقب زمینه دیرلرکه
قلعه نك طشره دن دیواری التنی قازوب لغم ایدوب ایچنه باروت طولدوروب آتش ویررلر ثانی
مطلق زیر زمین معناسنه شمس فخری * قطعه * بدان رسید ایادی شیخ ابو اسحق *
که چشم ابر بود دائم ازحیا بیش نمج * زبیم تیغ جهانکیر فتنه سوزش ظلم * برون نیارد سر یکزمان
زکوشهٔ سمج فی سمرج فی سکون میم وفتح راء مهمله ایله خراج مالی جمع ایده جك مكان
ورعایادن خراج الندقدن صکره تکرار المغه دیرلر فی مع الحاء * سبکروح فی خوش صحبت
ولطیفه کوی وفتاحت فهم وامثالی اخلاق مقبوله سی اولانه دیرلر مقابلی کرانجان در خواجه
سلمان بیت یاران سبکروح معطل نشینند * امروز که روز طرب ورطل کرانست *
فی سایج فی بمعنی سلاح حکیم فردوسی بیت تو با کنج ودینار جفتی مکن * زبهر سایج ایچ
زفتی مکن فی مع الخاء المعجمة * ساخ فی ساخته لفظندن اختصار اولنمشدر دوزلمش ودیزلمش
معناسنه که منتظم دیمکدر بیت زکردن زلف بکشود باد کستاخ * نمایان شد درواعل
وزرساخ * بو بیتدن فهم اولنور که کردنده زخم مکیدن وکزیده کی واقع اوله فی سپوخ فی
ضم باء فارسیله دلوکه طقه جق نسنه یه ودخی دور تمکه دیرلر بیر وچوالدوز وایکنه وامثالی نسنه ایله
دور تمك فی ستیخ فی کسر تاء مثناة ایله طوغری اولان نسنه یه دیرلر هرنه اولورسه راست
معناسنه فی ستیخ فی وستیغ دخی دیرلر میر نظمی بیت درختی نباشد ستیخ در نهال * چو کج
بودماند کژی نی محال فی سخاخ فی فتح خاء معجمه ایله بمعنی زمین سست ونرم یعنی کوشك ویومشق
یر شیخ نجم الدین دایه بیت تیر غمزه چو کند دادنشست * تا پراند رسخاخ سینهٔ من * سخ
آت رختی که بعض طاشلرله دوزنمش اوله کرك نفیس وکرك خسیس اولسون بعض فرهنکلرده
لکه آت باشلغنه اورورلر وبعض فرهنکده مطلق لجام معناسنه در ومجمع الفرسده وجود
انسانده اولان کیر وپاس وچرك معناسنه که عربیده وسخ دیرلر فی سرساخ فی سکون را وفتح
سین مهملتین ایله هموار وباریك ابریشم معناسنه در فی سرشاخ فی ایکی معنایه در اول کسر
راء مهمله وفتح شین معجمه ایله پیشانی نك ایکی جانبی که بالایه میلاووبی موی اولوب اورتاسی
ایکی قاش اراسنه اینمش اوله ثانی سکون راء مهمله ایله سقف خانه یه قونلان اوزون
دیرك که ایکی باشی دیواردن چکر ابو منصور شیرازی بیت ببام چرخ وقارتو پا اکر بنهد * شکسته
کردد سقف سپهر راسرشاخ * معیار جمالیده سقف اوزرینه متانت واستحکام ایچون قودقلری
اغاج معناسنه در شمس فخری بیت برای سقف بقایش فلك فرسب دوام * فکند وکرد
بدان راست ازابد سرشاخ فی سلخ فی سکون لامله ماه عربی نك اوتوزنجی کونی درکه قمر
تحت الارض بولنوب ایرته سی جانب غربده تحت الشعاع هلال کورینور مولانا جامی بیت
غرهٔ دولت اوسلخ مکن * طعم آن میوه بروتلخ مکن * عربیده یوزوب چیقارمغه دیرلر مثلا

٤٧ مثلاقیون دریسن یوزمك کبی وبر نسنه یی بر نسنه دن چیقارمق کبی وروح بدندن چیقمق کبی
لواحد من الشعر ابیت مصدر اياته الجلد عن اللحم * والسلخ آخر الشهر کالانسلاخ فی سنخ فی
فتح نونله بوزن ومعنی وسخ یعنی چرك وریم وکیرکه وجودده وکرك جامه ده اوله فی سنکلاخ فی
طاشلو یر معناسنه لفظ مرکبدر سنك ایله لاخدن که لاخ بر کلمه در هرقنغی اسمه لاحق اوله
توفیر معناسن افاده ایدر میر نظمی بیت بیابانی سراسر سنکلاخست * درو آدم نبوده
دیولاخست فی سنلخ فی سکون نون وفتح لامله بر نوع جامه در انکی ویکلری قصه اولور نیمتنه
وترلك وتلك دخی دیرلر حکیم اسدی بیت سلب ساخته یکسر از پرنیان * زدیبا یکی
سنلخ تامیان فی سیالخ فی فتح یای تحتانی ولامله آلات جنکدن دموردن اوج کوشه لوخار
وخسك ایدرلر قلعه یه یورش ایله هجوم ایدنلرك ایاقلری آلتنه دوکرلرکه یوریمکدن منع ایدر حکیم
فردوسی بیت چو با جیش هومان برآویختند * سیالخ بمیدان درون ریختند فی مع الدال فی
فی ساد فی بوزن یاد درت معنایه کلور اول بمعنی ساده یعنی بر نوع وبر رنك اولوب غیری نسنه
قارشمامش اوله شمس فخری بیت برای کسوت خدام درکهش خورشید * زچرخ کاه
منقش طراز دوکه ساد * ثانی بمعنی استاد ومعلم حکیم سنایی بیت خلق کشت ازقدوم زاهد
شاد * زآنکه او بدبه پند دادن ساد * ثالث خوك یعنی ارکك طکوز حکیم اسدی بیت
درختان که کشته نداریم باد * بدندان بدو نیم کردند ساد * رابع بمعنی دشت وصحرا
وبیابان وبعض فرهنکلرده سایهٔ هموار یعنی دوبدوزاولان کولکه کذا فی فرهنك جهانکیری
فی سابود فی فتح باء موحده ایله بوزن نابود ادات الفضلاده بمعنی هالهٔ ماه که ترکیده آی آغلی
دیرلر اما فرهنك جهانکیریده اطفال ایام عید وجشنلرده شاخ درخته یاخود طام اغاجنه
ایپ بغلیوب اراسنه اوتوروب صالنورلر اکا باد پیچ وکازدخی دیرلر ابو المعانی بیت دلم
آویخته زلف سیاهش * چنان طفلی که آویزد بسابود فی سازمند فی سکون زاء معجمه ایله
مجمع الفرسده آراسته ومنتظم اولان نسنه یه دیرلر بو معنایه شیخ نظامی بیت سازمند از تو
کشته کار همه * ای همه وآخر بدکار همه * شرفنامه ده بمعنی کوشه باشد وساخته شیخ
نظامی بیت بوین سازمندی جهانکیر شاه * برافراخت رایت زماهی بماه فی ساعد فی کسر عین
مهمله ایله بیلك معناسنه عربیدر لکن فارسیده استعمالی شایعدر کمال خجندی بیت کفتهٔ
دست بوم کرم مرحبا خواهی زمن * کر بدآن ساعد کشی تیغ هزاران مرحبا فی ساوند فی فتح
واو وسکون نونله بمعنی قوافی اشعار یعنی شعرك آخری کلمه یاخود حروف بر نوع اوله که اکا قافیه فی
دیرلر ابو المعانی درحق یکی ازشعرا بیت نبودش فکر اندر وزن ومعنی * نکوید شعر بمعنی
وساوند فی ساید فی فتح یای تحتانیله بوزن باید بمعنی ریم آهن یعنی دمور بوقی کذا فی المجمع
فی سپد فی فتح باء عجمی ایله ایکی معنایه در اول معروف ثانی آزنسنه شیٔ قلیل معناسنه
فی سبکاد فی سکون باء موحده وفتح کافله ایکی معنایه در اول سرکوه یعنی طاغ باشی ثانی
میان سرای یعنی اوا اورطه سی کذا فی المجمع فی سبکداد فی فتح باء موحده ودال وسکون
کافله برایشی جست وچابك ایتمکدن وسرعت وعجله دن کنایه ایدوب تیز ایندی دیمك اولور
شاعر بیت سبکداد سوکند آن پاك دین * بیزدان هفت آسمان وزمین فی ستاد فی

فتح تاء مثناة ایله بوزن مباد بمعنی بسیار کذا فی مجمع الفرس میرنظمی بیت مرا کرد کردون
چوجو رستاد * چو اینست طالع چه سود دست داد لغ سجد ع فتح جیمله سرمای سخت یعنی
شدید شتا کذا فی المجمع لغ سد ع بوزن بد یوز عدده دیرلر اکرچه مشهوری صاد ایله
صددر اما فارسیده صاد حرفی اولمامغین اصل موضوعی سین ایله در عربیده تشدید ایله
استحکام ومتانت معناسنه در لغ سرآمد ع صنعت وکارنده نهایت بولمش وهر نسنه نك
اعلاسی وکزیده سنه ده دیرلر لغ سربلند ع ایکی معنایه در اول بالاقد انسانده
واشجارده استعمال اولنور سر وسربلندکبی ثانی عالی وممتاز معناسنه ابوالمعانی بیت
بجاه ورتبهٔ عشقش چوسربلند شده ام * اسیر خال وخط وزلف درکمند شده ام *
لغ سربند ع باشه صاریلن ودغلنان هرنه ایسه عموما شیخ نظامی بیت مرا اورا کر سر
صاحب کلاهست * مرا نیز از قصب سربند شاهست * وزنانك باش باغنه دیرلر خصوصا
عربیده عصابه دیدکلریدر لغ سرچکاد ع فتح جیم فارسی وکافله طرف بالای پیشانی یعنی
آلنك یوقاروجانبی معناسنه در مولانا عمید بلخی بیت داغ بد سرچکاد اوچون طاس *
دیوراز وبود همیشه هراس لغ سرحد ع یعنی سنور مملکت لفظ مرکبدر معنای ترکیب
حدك اوجی دیمکدر مراد ولایتینك انتهاسی اولور لغ سرد ع صوق معناسنه در خصوصله
مقابل کرم در عربیده برد دیرلر مرشد یزدجردی در قصیدهٔ شتائیه * قطعه * بسکه
روی زمین زشدت دی * سرد کردیده همچو زهد وریا * ازدم سرد صبح یخ بندد * دردل کرم اهل
درددعا * سردك عربیده معناسی تقید ایله باشه چقمقدر چغتای لساننده ساووغ دیرلر
میرعلیشیر بیت حیف آیرور هر شوخ ورعنا یوزیکا چون عشق پاك * شوق اوتین کیل
سین داغی بوعشوه لار دین ساووغ لغ سرکزید ع فتح کاف فارسی وکسر زاء معجمه ایله
ذمیلردن آلنان اقچه یه دیرلر سرکزیت دخی دیرلر کذا فی فرهنك جهانکیری لغ سرلاد ع
فتح لامله لاددیوار در سرلاد خالیله دیوار باشی معناسنه اولور کثرت استعماله دیوار معناسنه
اولمشدر مختاری درهجا بیت همت همی از طاقت بکدازی سپندا * سرلاد چنان بند که
برتابد بنلاد لغ سرماسرد ع یایلاق اولان محله دیرلر صووغی یاز فصلنده دخی اولمغله سرمای
سرد تسمیه اولنمشدر لغ سرواد ع فتح واو ایله ایکی معنایه کلور اول شعر ونظم معناسنه شمس فخری
بیت زهی بعدل تو مرهون عمارت دنیی * زهی بمدح تو مشحون رسائل وسرواد * ثانی
سخن بیهوده وبی اصل شاعر بیت دکر نخواهم کفتن همی ثنا وغزل * که رفت یکره مقدار وقیمت
سرواد لغ سره مرد ع فتح راء مهمله واخفاء ها ایله مرد نیکوکار ویار یکیت معناسنه ده کلور
لغ سزد ع فتح زاء معجمه ایله بوزن یزد لایق اولور معناسنه فعل مضارعدر اصلی سزاوار در
ابوالمعانی بیت درد هجرت اکر سزد عاشق * ذوق وصلت سزیدنت باید لغ سزد ع
سکون زا ایله بوزن چزد سپید خوارد یدکاری جانوردر کذا فی المجمع لغ سفراد ع سکون
فا وفتح را ایله سنك خوارج دیدکاری قوشدر کذا فی المجمع لغ سمرقند وسمرکند ع
کلاهما اسم شهر معروف در اصلی شمرکند در تعریب ایدوب سمرقند ایدیلر ولایت بخاراده
بر معظم شهردر علماسی چوق اولور خواجه حافظ بیت اکر آن ترك شیرازی بدست آرد دل

دل مارا * بخال هندویش بخشم سمرقند وبخارارا * خواجه سلمان بیت برده بر طینت توسعد
سمرکندی رشك * شده از دود بخاریت بخجل نافهٔ چین * کمال پاشازاده مرحوم کند لغتی
بحثنده کند شهر در بلمینلر قریه معناسنه نقل ایدرلر بوم دعایه شاهد سمرقند درکه اصلی شمرکند
ایدی تعریب ایدوب سمرقند دیدیلر اول سببدن که شمر نام برجاریه ایچون بنا اولنمشدر کند شمر
دینلدکدن صکره علم اولمق ایچون مضاف الیه تقدیم اولنوب شمرکند دیدیلر ابن خلکان
تاریخنده بویله یازمشدر که * ان شمر اسم لجاریة الاسکندر مرضت فوصف لها الاطباء ارضا ذات
هواء طیب واشار واله بظاهر صفة فاسکنها ایاه فلما طابت بنی به مدینة وکند بالترکی هو المدینة
فکانه یقول بلد شمر لغ سمغند ع سکون میم ونون وفتح غین معجمه ایله حیض کورمش عورت
وحیضه ده سمغند دیرلر لغ سمند ع فتح میم وسکون نونله ایکی معنایه در اول آت
معناسنه در عموما هرنه طونده اولورسه حکیم فردوسی بیت سمند نوندش همیر اندزم *
بروبرهمن آفرین خواند کرم * وقوله آته دیرلر خصوصا وله ایضا بیت نشسته بر تازی اسب
سمند * همی تاخت ترسان زبیم کزند * آته بو اسمك اطلاقی باعتبار الوصفدر خاکستر رنکنده
اولان آته مخصوص جه سمند دیرلر مقدمة الادب صاحبی سمند آنکه رنك رماد دارد دیدیکی
خصوصیتی افاده ایدر معنای ثانی فرهنك جهانکیریده حافظ اوبهی فرهنکندن تیر معناسنه
دخی اولدوغین نقل ایدر لغ سمید ع کسر میم وسکون یای تحتانیله خاص اوندن ایتدکاری
بیاض اتمك ترکیده سمید مکسوره ایله استعمال ایدرلر لغ سناد ع فتح نونله ایکی معنایه کلور
اول اکدن چقان دمور واغاج خردهسی که سونش دخی دیرلر ثانی بمعنی بسیار اوسناد دخی
دیرلر میرنظمی بیت مکن این ستم ای شه نیك زاد * ترا کردمت بندکی راسناد لغ سنباد ع
سکون نون وفتح باء موحده ایله نیشابوری برمجوس آدیدر سرعسکر امویان اولان ابومسلمه خیلی
محبت ودوستلق ایلشیدی لغ سند ع سکون نونله بوزن بند ایکی معنایه کلور اول منقاد
مرغ ثانی حرامزاده معناسنه در میرنظمی بیت نکوشد زپیران کفتار نبد * کرا اصل
باشد فرومایه سند * عربیده فتح نونله تمسك ونسبت معناسنه در لغ سنك رعد ع اضافتله
ایکی معنایه در اول کماندکره یوالغی شیخ نظامی بیت روان سنك رعد از کمانهای سخت *
درآسمان کشت ازان لخت لخت * ثانی طام اوستنده طپراق باصلمق ایچون چکدکلری لوغ
طاشی لغ سواد ع ایکی معنایه در اول شراب دردی یعنی شرابك دبنه چوکن ثقل ثانی
اطراف اربعهٔ مملکت معناسنه بو معناده عربیله مشترکدر مولانا جامی بیت حدیث روضه
مکن جامی این زپس مارا * که درسوادهری ساکن خیابانم * عربیده دخی درت معنایه در ایکیسی
مذکور معنالر ثالث سیاهلق هرنه اولورسه عموما رابع اول زبله دیرلر که مزروعات
وبوستانه دوکرلر یرقوتا اولمق ایچون لغ سوکند ع سکون نون واوو وفتح کافله آندکه
عربیده یمین وقسم دیرلر میرنظمی بیت همیکرد سوکند بیزدان پاك * نبودش خبر کشته
شه شرمناك لغ سود ع فتح واو ایله بوزن نود برظرفدر انجه جوبلردن یاپارلر سپد دخی دیرلر
عربیده سبد دیرلر فتح سین وبا ودال ایله لغ سوید ع بوزن نوید صبان دموری که سودش
دخی دیرلر لغ سرود ع ضم را وواو معروفله یعنی تنبور سه تاری اوچ قیللو اولان طنبوره دیرلر

میرنظمی بیت رسیده بافلاك بانك سرود * كه كرد ست آهنك چنك وسه رود ع سه فرزند ع
عربیده موالید ثلثه دیدكلری حیوان ونباتات وجمادات كذا فی فرهنك جهانكیری ع مع الراء
المهمله * سار ع یدی معنایه كلور اول بمعنی سر مثلا باشی اشاغی اولانه نكونسار دیرلر
وچشمه باشنه چشمه سار ورسمتك كورزنه كاوسار دیدكلری كبی باش معناسنه شاه ناصرخسرو
دروصف قلم * رباعی * آن زرد تن لاغر كل خوار سیه سار * زردست ودرازست چنین باشد كل
خوار * همواره سیه سرش سرند ازیراك * هم مارست ازو ببرند سر مار * بعض نسخه ده بمعنی
تارك سر یعنی دپه مراد اولنجق ساردنیلور زیرا سر یوقارو جمله عضوه دنیاورکه قولق وقاش وكوز
وبورون واغزوچكه داخلدر دراید اولنجه ساری سر ایله تفسیره جواز ویرمیوب سار سردن بعض در
دیو بوبینی ایراد ایلمش بیت سری كش بد از مشك سار افسر * فروزنده جبهت چو شمس وقمر
ثانی برخوش آواز سیاه رنك وبیاض بنكلی كوچك قوشدر عربیده زرزور وتركیده صغرجق
دیرلر حكیم خاقانی بیت سار از تو مشعبد چمن كشت * هندوی چهار پاره زن كشت * حكیم
انوری بیت نوای طوطی وبلبل خروش عكه وسار * همیكنند بخل ظنهای خنیاكر * ثالث
محل وجای معناسنه عموما مختاری بیت بكتف سار برآورد زانواز اوبار * بچشم خانه فرورفته
وبدء از ناهار * رابع نسبت واضافت معناسنه اولور مثلا كوهسار ونمكسار كبی حكیم خاقانی
بیت سار بشاخسار برزنكی چار پاره زن * خندزنان چو زنكیان ابر زروی غرتلی * خامس
بمعنی شبه ومانند مشكسار وعنبرسار كبی ملقابادی بیت یاران سرین سارهیونانی وكوران *
باچشم كرزنانی وباكران آهو * سادس فرهنك جهانكیریده بمعنی شتر كه شتربانه ساربان دیرلر
استادرودكی درصفت تاجر بیت داشتی آن تاجر دولت شعار * صد قطار ماراندرز بربار *
سابع رنج ومحنت معناسنه خسروانی بیت جام بلب من آمدوسار * مردم ز جفاوجور
بسیار * فرهنك جهانكیریده بمعنی كلك ونای میان تهی مسطوردر ع سابقه سالار ع
یعنی سرلشكر ومهتر كاربان یعنی كاربان باشی شیخ نظامی از مخزن بیت سابقه سالار وجود
وعدم * مرسله پیوندكاوی قدم ع ساجور ع ضم جیم وواو معروفله كردن سك صیاده
بغلدقلری خلطه معناسنه حكیم انوری بیت سرهرخوان شدم چو كربه دس * درهر كشتی
سك ساجور * وله ایضا بیت خصم بد بختت كه كهف ملك راهشتم كس است * كر كند
خدمت همش جل بادوهم ساجور باد ع سارخكدار وسارشكدار ع كلاهما بفتح الراء
وسكون الخاء والشین بر اغاج آدیدركه اغال بشه وكرژدم پشه واروسه ولامشكر
وتارثین وددار وپشه خانه وپشه غال وكنجك دخی دیرلر عربیده شجرة النبق دیدكلریدر
ع سازكار ع سكون زاء معجمه وفتح كافله بمعنی موافقت ومصلحت كذار وكسر زایله آلت كار
یعنی آلات اهل صنایع میرنظمی بمعنی اول بیت ای ز لطفت سازكار عاجزان * كار عاجز
ساز واحسانت رسان ع سازوار ع بمعنی سازكار مرقوم كذا فی فرهنك جهانكیری
ع سازور ع سكون زاء معجمه وفتح واوایله بوزن تاجور بمعنی ساخته شده یعنی دوزلمش كذا
فی المجمع بومعنایه شیخ نظامی از اقبال نامه بیت چو پرمینه سازور كشت كار * همی
میسره شد چو روبین حصار ع ساطور ع معروف آلتدر اكثر قصابان قوللنور كه اتی

اتی كسوب كمیكی آنكله قرار مولانا محمد ظهوری بیت ز ساطور غم استخوانم شكست *
بسلاخی غصه برمال دست * ودر قصیده یكی از شعرا بیت اكر از امر او به پیچد سر *
بو سر كیر میوند ساطور ع ساغر ع شراب طلو اولان قدحه دیرلر خصوصا شیخ نظامی
بیت جهان وام خویش از تو یكسر برد * بجرعه فرستد بساغر برد * مرور ایام وكثرت
استعمال خاص وعام ایله مطلق قدح معناسنه اولشدر كرك طلو وكرك بوش اولسون مولانا
صبری سمرقندی بیت من آن شیدایم ای صبری كه دست ساقی كوثر * اكر در خلد باشم زهر غم
در ساغرم ریزد * بعض فرهنكلرده ساغر ق معناسنه كه آنكله شراب اوچوب شیشه یه قورلر
بومعنایه مرشد یزد جردی بیت از آن می كه در ساغر امتحان * بود دائم از زهر چشم بتان *
و برمعناسی دخی دكن مملكتنده واقع بر بیوك قصبه آدیدر مولانا بدیع سمرقندی بیت شكر
خدا كه نیست چو ارباب حرص وآز * كاهی هوای بندروكه فكر ساغرم ع سالار ع سرعسكر
وسردار معناسنه مولانا هاتفی بیت بر آراسته در نوازش زبان * ز درگاه سالار تا پاسبان *
وپیشوای قوم معناسنه كه عربیده سابقه دیرلر شیخ سعدی درصفت معراج بیت بدو كفت
سالار بیت الحرام * كه ای حامل وحی بر ترخرام ع سالبر ع سكون لام وفتح باء موحده ایله
اول اغاجه درلركه برسنه میوه سی اوله وبرسنه اولمیه بوحالت زیتون اغاجنده غایت ظاهردر برسنه
زیتونی اولور رحمل دیرلر برسنه اولمز محل دیرلر لغت مذكورك تركیبندن دخی فهم اولنور بر میوه در
میوه لی یل دیمك اولور ع سامندر ع بر جانوردر آتش ایچنده تعیش ایدر بعض فرهنكلرده
موش هیأتنده اولور بعض نسخه ده مرغ صورتنده اولور تویندن كلاه ودستمال ایدرلر كیرلندككه
آتشه یقارلر كیری یانوب كندیسی پاك اولور حذف الفله سمندر وسمندل دخی دیرلر ع سایه پرور ع
ایكی معنایه كلور اول بر اوتدر دوشروب اتمك ایله نان خورش ایدرلر یعنی قاتق ایدرلر ثانی
خانه ده بسلنمش نازك وجود كمسنه لره دیرلر ع سبز بهار وسبزه بهار ع كلاهما بسكون الباء
الموحده موسیقیده بر لحن اسمیدر مسعود سعد سلمان بیت چو باده بودی برد ست من
بیاوردی * نوای باربد كنج كاو وسبز بهار * استاد منوچهری بیت بر سبزه بهار نشینی ومطربت
بر سبزه بهار زند سبزه بهار * حكیم ازرقی بیت خرمتر از بهار سرای بزیر وبم * كه كینه سیاوش وكه
سبزه بهار ع سبزه زار ع یشللك مراد چایر وچمند رسبزه اسم عامدر جمله یشل اولنلره دنیلور
وزار تركیبده للك ایله تعبیر ایتدكلری معنایه در ابو المعانی بیت در كنار آب خوش باشد اكر
سبزه زار ومرغزار وجام می ع سبزوار ع عراق عجمده بر ولایت وشهر معظم اسمیدر فضلا
وعلما وشعراسی چوق اولور ع سبكبار ع خفت اثقالدن كنایه در لفظ مركبدر سبك ایله
باردن معنای تركیب خفیف یوكلو دیمك اولور خواجه حافظ بیت شب تاریك وبیم موج
وكردابی چنین هایل * كجا دانند حال ما سبكباران ساحلها ع سبكدار ع باب الفاده ذكری
مرور ایدن اسكدار معناسنه دركه قاصد دیمكدر وقاصدك مكتوب قودغی كیسه یه ده دیرلر تفصیل
مرادی اولان اسكداره نظر ایتسون ع سبكسار وسبكسر ع كلاهما بضم الباء وسكون
الكاف وفتح السین سفیه وقلیل العقل معناسنه درو تركیب دخی خفیف باشلو دیمكدر خواجه
سلمان بیت هر سبكساری چو آتش بر سر جو پاره * می نشیند وز تكبر میكشد سر بر اثیر *

ولها ايضا بيت باجزم پايدارت كوه كران سبكسر * باعزم تيزتا زت برق عجول كاهل *
ع سپنكور ع فتح باء فارسى وسكون نون وضم كاف فارسيله ايت اوزومى سكنكوردخى ديرلر اطبا
كتابلرنده عنب الثعلب ديرلر ع سپيدخوار ع فتح خا و واو معدوله ايله برجانوردر سزددخى
ديرلر كذا فى المجمع ع ستار ع اوج قيللو تنبوره محمد عصار درمهر ومشترى بيت زظن
پنجگاه نونش برد * كه ترسار استار افتاد درود ع ستر ع فتح تاء مثناة ايله بمعنى استر كه عربيده
بغل وتركيده قاطر وتركستانده مجرد ديرلر حكيم خاقانى درمرثيه بيت جيب وكيسوى وشاقان
وبتان باز كنيد * طوق دستارچه ازاسب وستر باز كنيد * پور بهاى جامى درهجو * قطعه *
نه عالم نه جاهل نه زاهد نه رند * نه انثى نه خنثى نه ماده نه نر * چو خر لاشه درحماقت چو گاو *
زن همچو اشتر حرون چون ستر ع ستير ع كسرتاء مثناة وسكون ياى تحتانيله فرهنك
حسين وفائى ده برمن دن قرق بردرهم مقداريدر وفرهنك ميرزا ابراهيمده وحكيم اسدى ده
التى بچق درهم مقدار يدر حكيم فردوسى بيت خدنكى كه پيكان اوده ستير * زترکش براورد
كرد دلير ع سجاهر ع فتح جيم وها ايله قرين وشبيه معناسنه در استاد فرخى درصفت فيل
ازفيلان سلطان محمود كه بالا پسند نام بود بيت چو بالا پسند پسند يده كو را * نيايد
زبالاى كردون سجاهر ع سحر ع فتحتين ايله صباحه قريب وقتدر عربيده دخى بو معنايه
استعمال ايدرلر قال زعفرانى بيت وشققت قلب الليل عن * ولد يقال له السحر ع سخن آور
وسخنور ع ضم خا وسكون نون وضم سين وفتح خا ايله دخى استعمال اولنور ايكى وجهى دخى
شاعر وسوزكنور يعنى سوزه قادر ومحلنده معنيدار سوز ايرادايدر مير نظمى بيت
هرسخن آوركه ميكويد سخن * غير مدحت عقل كويد دم مزن ع سخنكذار ع سوزاپرشدر يعنى
يعنى حاضرجواب و راستكوى ديمكدر ع سر ع درت معنايه استعمال اولنور اول باش
معناسنه مخصوصا اسمدر ثانى اوج يعنى هر نسنه نك اوجى مثلا سرانكشت ديرلر بارمق اوجى
ديمكدر ثالث هوس معناسنه مثلا ازسر محبت فلان بازكشتم ديرلر فلانك محبتى هوسندن
فارغ اولدم ديمكدر بو اوج معنايه خواجه سلمان بيت خاك بادا سرمن كر سر افسر دارم *
تاز خاك سر كوى توسرم ابخو رست * رابع سردار عسكر وسر كروه وسر قوم وسر
شاعران وامثالى كبى نسنه لرده وتشديد ايله سربار معناسنه ده كلور ع سراخر وسراخور ع
فتح را وضم خا ايله ايكى معنايه استعمال اولنور اول طويله باشنه باغلنن آت كه سرطويله ده
ديرلر حضرت مولانا بيت شود يوسف يكى كركى شود موسى چه فرعونى * چو بيرون
شد ركاب توسراخر كشت پالانى * شيخ نظامى بيت طويله زدند آخر انكيختند * بسر
آخران برعلف ريختند * ثانى آت خدمتنده اولان خدام لرك باشى كه تركيده آخوركتداسى
ديرلر ع سرادار ع فتح را و دال ايله دار الشفاده اولان معلوللره خدمت ايده نه ديرلر بيمار
خانه جى وغيره رازدخى ديرلر حكيم نزارى قهستانى بيت ازآن ديوانه ناكرده زنجير *
سراداران بسى خوردند تشوير * وملوك ووزراواكابرسرايلرنده محافظه خدمات سرايه مأمور
اولنلره دخى ديرلر تركيده سرايدار ديو كلور ع سراسر ع باشدن باشه معناسنه شيخ
سعدى بيت جهان كرچه سراسر لاله زارست * برهنه پامرو آنجا كه خارست * ايكى كلمه

كلمه برجنس اولوب ميانلرنده برالف واقع اولسه مقابله ومساوات معناسن افاده ايدر ودخى ايكى
نسنه نك باشلرى بربرينه مساوى اولدقده دخى سراسرد يرلر مساوات ومقابله بولند وغندن
معناى لازمى حقيقت منزله سنه وارمشدر بوندندر كه صرمه وقلابدون ايله طوقنان قماشه ده
سراسر ديرلر قماش ونقشى وصرمه سى باشدن باشه برنمط وهموار اولدوغندن تسميه اولنمش
اوله ع سرباد وسربر ع كلاهما بمعنى علاوه يعنى دوه يه وامثالى اوزرينه يوك قودقلرى
نسنه يه ديرلر عربيده علاوه وتركيده سلبرد يرلر مير نظمى بيت مراشد بدكمان درراست راهم *
كه شد سرباد برباركناهم ع سربسر ع بودخى سراسر كبى باشدن باشه معناسن افاده ايدر
شاعر بيت فرداچو ازين روى زمين دركذريم * باهفت هزار سالكان سربسريم * وبرمعناسى
دخى باش باشه ديمك اولور بيت شنيدم من ازداستان سربسر * نه نيك وبدش آكهم
دربدر * بو بيتدن باشدن باشه معناسى ده واول داستانى بر دبر ايشتدم ديمك معناسى ده
فهم اولنور برجنسدن اولان ايكى كلمه نك اراسنده الف اولدوغى كبى باء موحده وتاء مثناة دخى
اولور ع سرتاسر وسرتسر ع بونلرده سراسر وسربسر كبى درباشدن باشه و براوجدن
براوجه معناسنه افاده ايدر مير نظمى بيت كشت كردم سرتسر روى زمين * نيست
جايى باشد ازفتنه امين ع سرتير ع كسرراوتاء مثناة وسكون ياى تحتانيله مرد بزرك وعالم
وفاضل معناسنه ودخى حاكم سياست معناسنه ده كلور سرباك دخى ديرلر كذا فى فرهنك
جهانكيرى ع سردستار ع دلبندكه باشه صاريلور عربيده عمامه معناسنه ودلبند اوجنه ده
ديرلر نصير همدانى بيت فلك ازبسكه بارد برسرم خون * مراشد درسردستار كلكون *
ع سردسير ع سكون راودال وكسرسين وياى ساكنه ايله هواسى صوق اولان محل كه شتا
شدت اوزره اولور دخى يايلاق برمعناسنه مقابلى كرمسيردر عربيده صرود ديرلر مير
نظمى بيت هواى آن ديارى سردسير است * كه آهسته برفتن دلپذير است ع سرزو ع
سكون راوكسرزا ايله باشى اشاغى سرنكون معناسنه دركريم اسمنه بوياوه كونه معماده واقعدر
بيت چوديدم مير كون بالا وسرزير * نهادم بردر كونش سركير ع سرسر ع بوزن مرمر
بمعنى تلاش وحمق كه متلاشى واحمق اولانه سرسرى ديرلر ع سرشار ع سكون را وفتح شين
معجمه ايله بمعنى لبريز يعنى ظرفك كنارينه برابر طلو اولمش مولانا محمد ظهورى بيت بهاتف
فكن كوش آوازياد * كه پيمانه ٔ لطف سرشار باد * صائب سلمه الله بيت يارب ازعرفان مرا پيمانه ٔ
سرشارده * چشم بينا جان آكاه و دل بيدارده ع سرشير ع بوزن زنجير سودى
قيناتدقده اوزرنده اولان قيمق دراضافتله دخى اولور سود باشى يعنى قيمق اولور كذا فى فرهنك
جهانكيرى ع سرعشر ع مصحف شريف وقرآن مجيدده هراون آيت كريمه يى بعشرايدوب
حاشيه ٔ مصحفده نشان ايچون يازدقلرى در حكيم خاقانى بيت مرادل پيردعاميست ومن طفل
زباندانش * دم تسليم سرعشر وسرزانودبستانش ع سركار ع ايكى معنايه دروايكى
وجهله تلفظ اولنور سكون را ايله خدمتكارلرك باشى اولانه ديرلر وكسر را ايله ايش باشنده اولانه
ديرلر مولانا هاتفى بيت وكيلان وسركارداران راى * همه سوى كنجينها رهنماى *
ع سرمخار ع استعاره واصطلاحى در توقف ايله معناسنه درمعناى تركيب باش قاشيه ديمك

اولور حکیم فردوسی بیت بدستان بگو آنچه دیدی بکار * دگر آنکه در آمدن سرمخار *
فی سروار فتح بمعنی سر بارهر قوم فی سرور فتح بوزن پر وراوج معنایه کلور اول سردار ثانی رئیس
طائفه ثالث بهادر وشجیع معناسنه مثال اول * مصرع * سروراد اذکراد اور والا کهرا * مثال
ثانی * مصرع * در آمد سرور انبوه آن سو * مثال ثالث * مصرع * سر آمد سرور
وسرخیل کردان فی سریر فتح بوزن وزیر ایکی معنایه در اول بمعنی قوس قزح که سدکیس
وسرویسه دخی دیرلر از تاریخ تاج المآثر در صفت اژدها بیت خمانید دم چون کمان سریر *
همان نوك دندان چو پیکان تیر * ثانی بمعنی تخت بو معناده عربیله مشترکدر حکیم خاقانی ایکی
معنایه بیت ور بسر بر بکند ردرایت شاه صاحبش * تاج وسریر خود دهد نعل بهای شاه را *
عربی شعرلرده دخی استعمال اولنور قال الخوارزمی بیت وساله من روح المنا * بر حتی یخطب والسریر
فی سزاوار وسزاور فتح سزالایق معناسنه وآور لیاقت معناسنه در معنای ترکیب صاحب
لیاقت اولور وسزا لك عرمعناسیله کلهٔ وار وور مضاف اولور محلی اعتباریله فی سعتر فتح سکون
عین وفتح تاء مثناة ایله زدق که محاجك دخی دیرلر وآنی استعمال ایدن فاجره مردارلره سعتری
دیرلر وعربیده سعتر اوتدراجیرق اولور قوریدوب دوکوب طوز ایله آلوده ایدرلر اتمکی باصوب
یرلر ترکیده کوپکو اوتی دیدکلری در شاعر بیت زنش سعتری وخودش قلتبان * بمهمان شود
یاز نش میزبان فی سقنقور فتح فتح قاف اول وضم ثانی وسکون نون وواو معروفله تمساحدن
متولد اولور بالق نوعیدر اکثریا صوینده اولور بامر الله تعالی صوده متولد اولان تمساح اولور
قوم ایچنده متولد اولان سقنقور اولور کلره بکزر بر نوع کوچك بالقدر زیاده بیوك اولمز وامتحانی
شو له درکه برکسنه اوچی ایچنه آلسه فی الحال ذکری انتشار ایدر بیت سقنقور مقویست در
اصل لیکن * مقوی نباشد به از بیگانه ران فی سکار فتح کاف عجمیله ایکی معنایه مرویدر
اول برخسیس طعامدر ثانی کومر معناسنه که زکال وزغال دخی دیرلر مؤید الفضلاده
یانمش کومر معناسنه منقولدر بو بیت ایله استشهاد اولنمش حکیم سوزنی بیت بدار دنیی که
چون بر فروخت آتش ظلم * سکار آن بجهنم نمیخورد چو طنیم * طنیم عربیدر دوه قوشی معناسنه
وسکار کسر سین ایله ده مرویدر فی سك جکر فتح بمعنی سختی کش وسخت جان یعنی قاتیلق
چکیجی ویك جانلی دیمك اولور حکیم خاقانی بیت استخوان پیشکش کنم غم را * زانکه غم
میهمان سك جکر است فی سکسار فتح سکون کاف عجمی وفتح سین مهمله ایله بر نوع مخلوقدر
وجودلری آدم باشلری کوپك باشی کبی وآز ودشلری وار ایری وکسکین وفیل قولاغنه مشابه
قولاقلری وار وبدنلری یکی کبی سرا پا قیللو قالون نام بر جزیره ده اولورلر مجمع الفرسده ماننده سك
دیمكدر میر خسرو بیت فضولی چند کم کزدرت زدن دم عفو * نه حد خسرو مردم
نمای سکسار ست * واصطلاحده حریص وطالب دنیا وبد نفس معناسنه در وبر ولایت نامی
اولمق دخی روایت اولنمشدر فی سکندر فتح فتح کاف فارسی وسکون نونله بر نوع اویوندرکه بر دائره
چکوب ایچنده بری طورر اطرافندن آنی ال ایله اورورلر واول دخی ایاقله انلری دپر قنقیسنی اوره
بیلورسه یرینه قویوب کندو چیقر عربیده بوا وبونه جی جغل دیرلر فی سکنکور فتح فتح کاف
عجمی اول وضم ثانی وسکون نونله ایت اوزمی دیدکلری بر فلفل مقداری سرخ وسیاه اولور اصلی

اصلی سك انکور درکه تخفیفا الفی حذف اولنمشدر عربیده عنب الثعلب دیرلر کذا فی شرفنامه
ومؤید الفضلا وصیدنه ٔ ابی ریحان ابو المعانی بیت برویش خال چند دیدم بگفتم * سکنکوری
که رشته سنکلاخ را فی سلحشور فتح کسر لام وسکون حاء مهمله ایله فرهنك میرزا ابراهیمده مستعمل
حرب وقتال وسلاح بسته معناسنه در شیخ سعدی بیت چه خوش کفت آن تهی دست
سلحشور * جوی زر بهتر از پنجاه من زور فی سلکر فتح لام مشدده وکاف فارسیله سپید اوریجی
وسپید ایدیجی فی سماکار فتح کاف عربیله سبوکش خمها یعنی کوپلردن دستی ایله باده چکیجی سماکان
دخی دیرلر خواجه عمید لوبکی بیت ما از کار بار سماکاری تو برد * بیکاریم نکه کن وبیکار بر مکن *
کذا فی فرهنك جهانکیری فی سمار فتح فتح میمله قوغاق اوتی دیدکلریدر فی سمر فتح فتح میمله ایکی
معنایه در اول حکایه وافسانه معناسنه بو معناده عربیله مشترکدر خواجه حافظ بیت ترسم که
اشك در غم ما پرده در شود * وین راز سر بمهر بعالم سمر شود * وشمس فخری بیت کسری عهد
شیخ ابو اسحق * که بعدلست در زمانه سمر * ثانی چولاه آلتلرندن سپو دکه کبی بر نسنه در آنکه
ایپلك اوزرینه اغار و یورلر اکا ماله وغرواش دخی دیرلر عربیده کیجه سویلنن حکایه که مسامرات ده
دیرلر وتخته یه میخ اورمق معناسنه در فی سمکور فتح بوزن شبکور بر موضع اسمیدر مولانا
هاتفی از تیمور نامه بیت چو بر دشت سمکور زد بارکاه * شد آراسته بارکاهش زکاه فی سمندر
وسمندور فتح کلاهما بفتح المیم وسکون النون ایکی معنایه کلور اول بر قوشدر آتش ایچنده
تعیش ایدر شمس فخری بیت کبوتر در پناه دولت او * در آتش خانه سازد چون سمندر *
روایت ایدرلرکه مزبور قوشك بیك سنه عمری اولور عمری آخره ایردکده اودون جمع ایدوب نفسندن
آتش پیدا اولوب اودونی یاقر قنادلریله اولقدر شعله لندیررکه کندوسی دخی ایچنده یانوب کل
اولوب مرور ایام ایله کلینك ایچندن یاوروسی حاصل اولور وآتش یاقدوغنه مولانا جامینك
بو بیتی دلالت ایدر بیت شوسمندر چو فروزد آتش * باش تا آتش او خرم وخوش * بعض
روایتده بر جانوردر قیون قدر اونی الوان اولور بیاض وصاری وقرمزی ویشل وبنفشی تویینی
اکیروب دستمال ایدرلر کیرلندکده آتشه براغورلر چرکی یانوب کندی پاك ولطیف جدید کبی
اولور وبعضیلر کارہ بکزر بر جانوردر هر ساعت بر لونه متلون اولور وایرینه لامله سمندل وسمندول
دخی دینیلور معنای ثانی هندستان مملکتنده بر ولایت اسمیدرکه بی نظیر عود اغاجی بتر شکم
فی فخر کوزکانی * مثنوی * خوشا بادا که از مشرق بر آمد * تو کویی از کلستانی در آمد * زخر
خیز وسمندر وزکافور * بیار دبوی مشك وعود کافور * مشك خرخیز نام ولایته مخصوصدر
بیت ثانیده لف ونشر مرتبدر فی سمور ضم میم مشدده ومخففه ایله جائزدر مقبول ومعتبر
کورکدر ذی قیمت وذی خواصدر بر جانوردر بسیدر اعلاسی سیاه وتویی اوزون وهموار اولانیدر
مسقودیا رنده ناحیه ٔ شمالیده اولور بهاسی بیك غروشه ودخی زیاده یه صاتیلور وخاصه سی
طبیعتی جمله کورکلردن احر واسخن در معتادی اولین شابه الباسی مضر بدن درکه عروقده دمی
فاسد ومحترق وصفرا یی مشتعل وملتفق ایدر امامسن وپیر واختیارلره ومبرود الطبع اولانلره
نافع وبلغمدن حادث اولان نقریس زحمتنی دافع وامراض بلغمیه وعلل سوداویه حدوثنه مانع
ومطلق اوجاع بارده یه نفعی واقعدر ملوك قدیمدن هوشنك شاه دریسنی کورك ایتمکی ایجاد

ایلشدرو برخاصه سی دخی بودرکه ایام شتاده کیلد وکی کبی ایام صیفده دخی کیلور شبخونی متاذی
دکلدر زمان اولده ملوك وسلاطینه کیدرك وزرا واکابره مخصوص ایمش اما شمدی مالی اولنلر کیرلر
استعداد قیدی مرفوعدر شیخ عطار بیت آن یکی پوشیده سنجاب وسمور * وان دکر
خفته برهنه در تنور لغ سنار ع فتح نونله بوزن کنار ایکی معنایه در اول صویك دریاده
اولسون ایرمقده اولسون یوفقه یری که آنده کمی وقایق یوریمك ممکن اولمیه ترکیده صغ دیرلر
شرف الدین فضل الله قزوینی بیت سحاب ازکف کالکش فتاده در بحلست * محیط بادل
ودستش نموده هم چو سنار * استاد فرخی بیت جیحون بکذشت تو انباشته کنجیست *
سیحون بردست دکرست خشك سناریست * استاد عنصری بیت زما همچنان کشتی ٔ
مار سار * که لرزان بود مانده اندر سنار * بو معنایی مؤید شمس فخری بیت تو آن کریمی
کاندر کرم بنزد کفت * محیط وقلزم وعمان بود کمینه سنار * ثانی فرهنك جهانکیریده عاشق
معناسنه در بو معنایه استاد عسجدی بیت دینار کیسه کیسه دهد اهل فضل را * چونانك سله
سله بدطاقت سنار لغ سنجار ع سکون نون وفتح جیمله موصل نواحیسنده برقلعه در که سلطان
سنجر آنده متولد اولمغله اول قلعه یی بنا ایدوب شهر عظیم ایلدی بلر لسان عوامده کسر سین ایله
مشهوردر حکیم خاقانی بیت سنجر نمرد ویحك سنجار ماند اندك * کرینه کری بصورت
سنجار به ز سنجر لغ سنجر ع سکون نونله ایکی معنایه در اول پادشاه معناسنه در عموما
ثانی خواجه سلمان ساوجینك ممدوحی اولان پادشاهك اسمیدر خصوصا سلمان بیت
تا شاهباز چترش بکرفت ملك سنجر * برکند نسر کردون شهبال صیت طغرل * طغرل ده
بر پادشاه اسمیدر لغ سندر ع سکون نونله بوزن بندر سندروس لفظندن مرخمدر یعنی
اولمعنایه در حکیم فردوسی بیت مشواین اندرسرای فسوس * که که سندروست وکه آبنوس
لغ سنکبار ع سنك معلوم وبار باریدن لفظندن اسم فاعل اولور بو حال ایله ایکی معنایه کلور
اول قلعه محاصرلرنده طشره دن ایچرویه وایچرودن طشره یه طاش آتمغه دیرلر ثانی
طاشلو یر سنکلاخ معناسنه در ایکی معنایه میر نظمی بیت که بودی قلعه اندر سنکباری *
دروکردند جنك وسنکباری لغ سنکار ع سکون نون وفتح کاف عجمیله ایکی معنایه در اول
بمعنی همراه وهمپی یعنی یولداش وبربری آردنجه کتمك معناسنه عموما ثانی ایکی سفینه بربری
اردنجه کتمك معناسنه خصوصا مذکور معنالرده همسنکان وهمسنکار دخی دیرلر کذا فی فرهنك
جهانکیری لغ سنکخواد وسنکخور ع کلاهما بسکون النون والکاف الفارسی اول فتح خا
وواو معدوله ثانی ضم خا وواو معروفله برقوش آدیدر حقیقتده غداسی سنکریزه در یعنی خرده
طاشجغزلر بومعربی سنکخوارج درقطا دخی دیرلر حکیم سنایی * قطعه * هرکه در دنیا برارد
مسجدی از بهر حق * باشد آن مسجد بسان آشیان سنکخور * حق تعالی خانه ٔ سازد مر
اورا در بهشت * هست بر کفتار من ناطق شه نص خبر لغ سنکسار ع طاش ایله دپه لمك
معناسنه که عربیده رجم دیرلر استاد فرخی بیت طاعت تو چون نماز ست وهر آن
کس کز نماز * سر بپیچد تا فت اورا باید آنجا سنکسار * خواجه سلمان بیت راست
میخواهی تراز وسنکسار اولتیرست * تا چرا در عهد جودت سر فرو آرد بزر لغ سنکر ع سکون

سکون نون وفتح کاف عجمیله بوزن لنکر سند مملکتنده اولور برحیوان در دریسی قزل اولور ولغت
دخی انلرك لسانیدر لغ سنکمبر ع سکون نون ومیم وفتح کاف عجمی وباء موحده ایله
فرهنك جهانکیریده ایکی معنایه در اول بمعنی همراه که سنکار دخی دیرلر وایکی نسنه نك اتصالی
وامتزاجی معناسنه خواجه عمید لویکی بیت جسم باروح این نفس راند که یکدم بر مغل *
لفظ جان با کالبدان لحظه سنکمبر شود * ثانی پرنده بر جانور جکدر لغ سنکور ع سکون
نون وضم کاف فارسیله بوزن انکور اوج معنایه در اول سله ٔ فقاعی یعنی شربتجی سبدی شمس
فخری بیت فقاعی نوالت در بیابان * برای تشنکان بسته ست سنکور * حکیم سنایی بیت
اکرچون زر نخواهی روی عاشق * منه برکردن چون سیم سنکور * ابو الفرج رونی درصفت
باغ بیت نارسیده ترنج بارورش * چون فقع کوزه ٔ چو سنکورت * ثانی بمعنی بادریسه یعنی
آغرشق ثالث برقوش آدیدر کذا فی فرهنك جهانکیری لغ سنکین خوار ع سنکخوار
مرقوم کبی برقوش آدیدر حکیم ازرقی بیت چو پشت سنکین خوارست شکل ژاله وزو *
چکان بسان نقطهای پشت سنکین خوار لغ سنکین سار ع سیاه رنك برقوشدر ارقه سنده
بیاض نقطه لر اولور سار وساروج دخی دیرلر استاد عنصری بیت کهی به بینی ٔ چون پشت
بازکشت چنین * کهی منقط بینی چو پشت سنکین سار لغ سوداکر ع بازرکان وتجارت اهلی
معناسنه که سودا کسب فائده ایتمك وکر اسم فاعلدر ابو المعانی بیت سوداکران عشق تو
در بحر درد حسرتت * چندین سفر میکرده اند تا ربح وصلت یافتند لغ سهپار ع بمعنی کره ٔ
آتش یعنی عناصر اربعه دن کره ٔ آتشه دیرلر کذا فی فرهنك میرزا لغ سیفور ع سکون
یای تحتانی وضم فایله بوزن کنجور ابریشمدن طوقنمش نازك ذی قیمت قماش شیخ نظامی بیت
ستاده ملك زیر زین درفش * زسیفور برتن قبای بنفش * میرخسرو بیت بیاران کرده
رجعت مژده درمشت * زسیفور عنایت شقه برپشت * ظهیر فاریابی بیت کناغ چند
مضمغ بخون دل بتند * بجمع آری توکین اطلسیست وآن سیفور لغ سیمور ع سکون یای
تحتانی وضم میم وواو معروفله جامه ٔ ابریشم باف یعنی حریردن طوقنمش قماش سیفور مرقوم کبی
میر نظمی بیت نهاده برسرش آن تاج مشهور * بپوشیده برش سیمور وسمور لغ سینجر ع
فتح یای تحتانی وسکون نون وضم جیمله شراره ٔ آتش معناسنه حکیم فردوسی بیت سینجر
چو باران زرین چکان * نکون ابر بارنده بر آسمان * فرهنك جهانکیریده اخکر معناسنه مرویدر ق
لحجه ولخشه وزلله دخی دیرلر لغ مع الزاء المعجمه * ساز ع اون معنایه کلور اول معروف
چنکدر ثانی انتظام حال معناسنه مولانا جامی بیت که یزدان مرا یوسفم باز داد *
همه کارهای مرا سازداد * ثالث مهمات سفریه ولوازم طریق معناسنه که بونده سازوبرك
دیلور خواجه سلمان بیت ساقیا برك طرب ساز که از بلبل وکل * کار وبار چمن امروز ببرکست
وساز * رابع بمعنی سامان اما سامانك اون ایکی معناسی وار در اکثرنده استعمال اولنور
استاد فرخی بیت بدل نیك دادست خداوند بتو * بآیین نعمت وساز واحسان بتو *
خامس سلاح جنك معناسنه که ساز وسلب دیرلر ساز فارسی سلب فتحتین ایله عربیدر
حکیم سوزنی بیت زهیبت توعدو نقش شاهنامه بود * کزونه مرد بکار آید ونه اسب ونه

ساز* سادس فرهنك جهانكيريده مهمانى يعنى تدارك ضيافت معناسنه حكيم انورى
بيت سرش راهماندم زتن بازكرد * درودام راازتنش سازكرد * سابع مكروحيله معناسنه
اثيرالدين اخسيكتى بيت نركس جادوش به نيرنك وساز * خواب سحر برصدقه من نبست
ثامن بمعنى نفع وفائده شمس فخرى بيت شهى كه نبود ممكن كه در ممالك او * كسى توآند كفتن
حكايت بى ساز * تاسع مثل ومانند سان كبى ابوالمعانى بيت نديد ديدهٔ دوران كه ساز
اوباشد * اكر بحسن جمال ودكر بفضل وكمال * عاشر ساختن لفظندن صيغهٔ امر ووصف
تركيبى اولور ❦ سارسبز ❦ اضافتله برنوعه صغرجقدر يشل رنك اولور عربيده قاريه ديرلر
❦ سازنوروز ❦ خسرو پرويزك مشهور عالم اولان باربدينك مخترعاتى اولان اوتوز لحندن برلحن
آديدر شيخ نظامى بيت چودر پرده كشيدى ساز نوروز * بنوروزى نشستى دولت آنروز *
ودخى ساختنكى اسباب كذا فى المجمع ❦ ساكيز ❦ كسر كاف وسكون ياى تحتانيله بجه كه
نمه دخى ديرلر و فرهنك جهانكيريده سياكيزديدكاريده مرقومدر عربيده لباد ديرلر ❦ ساميز ❦
كسر ميم وسكون ياى تحتانيله فرهنك جهانكيريده بكوطاشى فسانه معناسنه كه شمشير وخنجر
وامثالى نسنه لرى كسكين ايدرلر ميرنظمى بيت در آن دم كارخود ساميز كرده * دم شمشير خود را
تيز كرده ❦ ساويز ❦ كسر واو وسكون ياى تحتانيله فرهنك جهانكيريده نيك خوى وخوش
خلق معناسنه حكيم على فرقدى بيت دل باوشوخ وخوشتر وخونريز * نزد عاشق زمشفق
وساويز ❦ سبز ❦ سكزمعنايه كلور اول الواندن يشل لونه ديرلر بومعناده عارضه
ومعروضه ده اطلاق اولنور سبز رنك وقباى سبز كبى ثانى سيه چرده محبوبه ديرلر
بوايكى معنايه مولاناهاتفى بيت درختان سبزش همه دلپسند * چوسبزان رعناى بالا
بلند * معناى ثانى يه سبزارنك دخى دينلور ابوالحسن شهيدى * مصرع * اى همه
سبزان غلام روى سبزارنك تو * ثالث صافى سياه رنكه دخى ديرلر مثلا خط سياهه خط سبز
ديرلر خواجه حافظ بيت خال سرسبز توان دانهٔ عيش است ولى * بركنار چمنش وه كه
چه دامى دارد * رابع كوك رنكلو اولانه ده ديرلر مثلا پولاد سبز كبى حكيم فردوسى بيت تبارك
ز پولاد سبزش كلاه * فرس خنك وبركستوان سياه * خامس جوهردار تيغه ديرلر خواجه
سلمان بيت اى سران ملك راشمشير تومالك رقاب * باغ عدل جويبار تيغ سبزت خورده آب *
بومعنايه تيغ سبزارنك دخى ديرلر كمال اسمعيل بيت اى عجب شمشير خسرو ازچه سبز
ارنك شد * چون همه ساله زخون خصم مى بايد خورش * بومعنايه سرسبز دخى دينلور
خواجه سلمان بيت زباد خلق جان بخشش كرفته شاخ دولت بار * زآب تيغ سرسبزت
كشيده بيخ نصرت نم * سادس خنجرده استعمال اولنور كمال اسمعيل بيت ززخم خنجر
سبزت چنان تراودخون * كه ظن برند كه آتش همى چكد زچنار * سابع دموردن اولان
جوشن ده دخى سبز تعبيرى استعمال اولنور حكيم فردوسى بيت ببرجوشن سبز چون
نوبهار * تويرابلق تند چون روزكار * ثامن عين ازرق يعنى كوك كوزه چشم سبز ديرلر
مولاناهاتفى بيت بود هرچشم سبزش شيشهٔ زهر * زچشم سبزاو صد فتنه دردهر *
والحاصل هرنه كه كوك يعنى كبود رنك اوله اكا سبز دينلور وبعض عارضى سياهه ده ديرلر

ديرلر وچارچمن وبيوق نوعنك خود مخصوص آديدركه عربيده كى خضره كبى ضم خايله
اخضر معناسنه در فى المفردات للامام الراغب * الخضرة احد الالوان بين البياض والسواد
وهوالى السواد اقرب فلهذا سمى الاسود اخضر اوالاخضر اسود ❦ سبزدرسبز ❦ مصنفات
باربد خسرودن برلحن اسميدر سبزاند رسبزه وسبز درسبزه دخى ديرلر شيخ نظامى درصفت
باربد بيت چوبانك سبزدرسبزش رسيدى * زباغ سبزسبزه بردميدى ❦ سبوسبز ❦
ضم باو واومعروف وفتح سين ايله اضافتسز كوچك كوب كه دستيدن ايريجه ودستى كبى
استعمال اولنور ❦ ستاويز ❦ فتح تاء مثناة وكسر واوايله بمعنى رواق خانه يعنى اوك اوكنده
ياغمور وكنش دفعى ايچون ايتدكلرى نسنه ❦ ستخيز ❦ فتح تاء مثناة وسكون نون وياى
تحتانى وكسر خاء معجمه ايله بمعنى رستخيز يعنى روز قيامت كذا فى فرهنك جهانكيرى بومعنايه
ميرنظمى بيت دراينجا آنقدر شد فتنه انكيز * كه پيش از وقت برخاسته ستخيز *
❦ سراغاز ❦ ايكى معنايه در اول شروع معناسنه كه ابتدا ايلمك مقابلى سرانجام در ثانى بمعنى
سرود يعنى ايرلامق شاعر ايكى معنايه بيت ببزم خاص ميكرد ند سراغاز * خوش الحان
مطربى كرده سراغاز ❦ سرافراز ❦ ايكى معنايه در اول ممتاز ومستحسن معناسنه ثانى
قد بالايه ديرلر ايكى معنايه ميرنظمى بيت شده در حسن وخوبى راسرافراز * بباغ حسن
شده سرو سرافراز ❦ سرانداز ❦ التى معنايه كلور اول ناز وشيوه ايله ياخود كبر ونخوت ايله
صالنه رق يوريمك حضرت مولانا بيت زباد بوى تست امروز در باغ * درختان جمله رقاص
وسرانداز * ثانى بمعنى سرمست يعنى لحكن سرخوش مولاناهاتفى بيت چوسلطان
سرانداز باشد زمى * فتد بيخبر ازسرش تاج كى * ثالث شجيع وبهادر يعنى جان وباش
ويررويار معناسنه كمال خجندى بيت سررقص وسرانداز يست سرولاله راباهم * سهى
سروى بدست آريم ودرپايش سراندازيم * ميرخسرو بيت ازان راه فكرت سرانداز كشت *
دمى چون بود رفتن وبازكشت * رابع مؤيد الفضلاده چابك وچالاك بى باك معناسنه شيخ
سعدى بيت سرانداز در عاشقى صادقست * كه بد زهره برخويشتن عاشقست * خامس
مجمع الفرسده مقامات موسيقى ده براصول ناميدر سادس فرهنك جهانكيريده مقنعه كه
زنان باشلرينه اورترلر ❦ سرباز ❦ ايكى معنايه در اول شجيع وبهادر معناسنه كه باش
اويون معناسنه اوب باش اوينار معناسن افاده ايدر ثانى باشى آچق معناسنه اولور
ايكى معنايه ميرنظمى بيت توان كفتن مراو رامرد سرباز * شود در روزميدان مرد سرباز *
❦ سرپز ❦ سكون راو فتح باء فارسيله كله وپاچه بشورجى ديمكدر پزيدن لفظندن وصف
تركيبى اولور ❦ سرتيز ❦ سكون راو كسر تايله اوجى سورى اولان نسنه لرك اوجنه ديرلر
اكرچه تيز اصلنده كسكين حدت معناسنه وكچمك مرور معناسنه در بونده سرك دخى وليله
سورى اولدى كه هم حدت واروهم مرور وار خنجر وقليچ وبچاق واوق دمرنى ونيزه حربه سى
وبيز وجوالدوز وايكنه وساير بونلر امثالى هرنه اولورسه اكا سرتيز ديرلر ابوالمعانى بيت
كرد باسينهٔ كند وهرنكهش سوزن وش * مژه سرتيزودكر ديدهٔ جانان خونريز ❦ سرسبز ❦
سكون راو باء موحده وفتح سين ايله ايكى معنايه كلور اول تازه يپراق ويمش اغاج كه نشو

نماده اوله وتازه چمن خواجه سلمان بیت بهار دولت عمر تو سراسر سبز و تر بادا * چنان کزوی خجل کردد
ریاض کلشن خضرا * ثانی دولتمند ومنعم آدمه دیرلر میرنظمی بیت شود عمر تو سراسر سبز
وخرم * اکر باشی بیزدان دوست محکم ؏ سرز ؏ فتح را ایله بوزن چرز ماله بنا وصوا یجی
معناسنه در کذا فی المؤید ؏ سرفراز ؏ ایکی معنایه در اول سرافراز مرقوملك معنالریله
مترادفدر مولانا لسانی بیت سرافرازی بود از جان شدن خاك در جانان * لسانی داشت
ذوق سرفرازی خاك آن در شد * ثانی شهور ملکی نك اوچنجی کونی اسمیدر مز بورآیك هر
برکوننه برآد تعیین ایلمشلردر اول آیك آدی کوننك آدنه مطابق وموافق اوله اول کون عید
چشن ایدرلر ؏ سرواز ؏ سرباز مرقوم معناسنه در حرف بانك واوحرفیله تبادل و تواخیسی
اولدوغی مقرردر ؏ سروافراز ؏ سکون را وواو موقوفله یوقش باشی معناسنه یعنی هر نسنه نك
دپه سی ؏ سروز ؏ سکون را وفتح واو ایله عورتلك باش اورتوسنه دیرلر عربیده کی مقنعه
معناسنه میرنظمی بیت همی باید بسر سروز بپوشد * بوقت رفتن ورفتن نکو شد *
؏ سروناز ؏ سکون را وکسر واو ایله بمعنی نورسیده عموما وسروقدانی معناسنه خصوصا
وبطریق الاستعاره قد موزون محبوب کذا فی المجمع بومعنایه میرنظمی بیت همچنین
بدصنع حق جل جلال * سروناز کلشن حسن وجمال ؏ سرپرافراز ؏ برشهرك اسمیدرکه
خارمشهور کیخسروانده واقعدر کذا فی فرهنك جهانکیری ؏ سعتریاز ؏ زبغی عورت دیمکدر
کذا فی مؤید الفضلا ؏ سلدوز ؏ سکون لام وضم دال و واو معروفله بوزن نوروز تیمورشاه
عسکرندن برطائفه نك لقبلریدر مولانا هاتفی بیت هزبران سلدوزی کینه خواه *
بران خشمناکان بیستند راه ؏ سکز ؏ کسر کاف عربیله مصطکی ساقز کذا فی فرهنك
جهانکیری ؏ سنك انداز ؏ اوچ معنایه کلور اول شراب ایچمکه مداومت ایدن کمسنه
یعنی برکون وبرساعت شراب ایچمه دن خالی اولمیه عربیده آکا مدمن خمر دیرلر مختاری
* رباعی * درسنك انداز خسرو دادپناه * خورشید شراب زیبد وساغر ماه *
تا از پی عزشان وذل بدخواه * سنك انداز دزمانه بردشمن شاه * سیفی نیشابوری بیت
تا بسنك انداز با سیمین بران سازند عیش * اهل سنکین خواه می با دلبر لعبت کسار * ثانی
اول عیش وعشرت وسیر وکشت وکذارکه اواخر ماه شعبانده ایدرلر آکا کلوخ انداز وبرغندان
وبرقندان دخی دیرلر رومده دخی بوقاعده جاریدرکه ماه رمضان قریب اولدقده یاران بر برلرینه
مناسب مصاحب ایله اوچ درت کون بلا فاصل یعنی متصل باغچه لرده یا خود مفرح خانه لرده
عیش وعشرت وذوق وصحبت ایدرلر بوعشرته وبوسیر وکشت وکذاره دخی سنك انداز دیرلر
حکیم خاقانی بیت از پس یکماه سنك انداز درجام باور * عقد دران رز از انجلها برساختند *
حکیم انوری بیت ای زجاهت شب ستم درسنك * خرمت باد روز سنك انداز * ثالث
قلعه کنکره سنده واقع اولان سوراخلر که دشمن قلعه یی محاصره وحصار دبینه کلدکلرنده اول
دلوکلردن دشمن اوزرینه طاش براغورلر مولانا محمد عصار از مهر ومشتری بیت زسنك
اندازاو سنکی که جستی * پس از قرنی سر کیوان شکستی * فرهنك میرزا ابراهیمده بمعنی
خمار دانم الخمر یعنی مست مدام مخمورلغی معنای ثالثکه قلعه حصاری دلوکیدر چغتای

چغتای لسانده آکا آرك دیرلر فرهادنامه ده ارمنیه قلعه سی وصفنده بیت نی قورغان بیر حصین
و برك قورغان * قلاع حصینی آرك ویك یارشورغان * قورغان قلعه دیمکدر ؏ سوکاریز ؏
واو معروف وفتح کاف فارسی وکسر را ایله برقیویه اولان دلوکلردخی دلوك ایلمك اکثر
کاریزلر وصو یوللری بویله در ؏ سیاکیز ؏ فتح یای تحتانی اول وسکون ثانی وکسر کاف ایله
کیچه که نمد دخی دیرلر عربیده لباد یدکاریدر ؏ سیلخیز ؏ سکون یاء تحتانیه ولام وکسر
خاء معجمه ایله بمعنی سیلاب میرنظمی بیت زکوه آمده آنچنان سیلخیز * که کوه از بیان بان نمانده
تمیز ؏ مع السین المهملة * ساپوس ؏ ضم باء موحده ایله بوزن کابوس بمعنی اسپغول که
بذر قطونادر کذا فی المجمع ؏ ساس ؏ بوزن کاس اوچ معنایه در اول بمعنی لطیف ونازك
وخوب عموما استاد * مصرع * چو پوشیده است جامهٔ ساس خوب * ثانی برطائفه اسمیدرکه
جمعنه ساسان واول طائفه دن اولنلره ساسانیان دیرلر زمان اولده آنلردن برقاچ نفری
پادشاه اولمشلر ایدی ارباب تواریخ ایران وتوران واول حمتلرده پادشاه اولنلری درت طبقه یه
تقسیم ایدوب طبقهٔ اولی یه ملوك پیشدادیان وطبقهٔ ثانیه یه ملوك کیانیان وطبقهٔ ثالثه یه
ملوك اشکانیان وطبقهٔ رابعه یه ملوك ساسانیان دیرلر بونلرك هرطبقه سنده قاچ نفر پادشاه
کلمشدر وآدلری ندر واحواللری نه یوزدن اولدیغی یازمق قصد اولنسه بولغت جرمنده کتاب
اولوب صددی ضایع ایتمك لازم کلور تفصیلنی مراد ایدن یاران تواریخ کتابلرنده مفصل ومجمل
تحریر اولنمشدر نظر ایلسون ساسك معنای ثالثی فرهنك جهانکیریده کهله وپوره مقوله سنه
وانلردن ایریجه قورد جعزو بوجکاره ده دیرلر عموما وبرقورد جعز واردر اله آلدقده بدرایحه سی
اولور ترکیده تخته بتی دیرلر خصوصا ساس تعبیر اولنور وقورد جغزلره لسان هندی ده کتمل دیرلر
وساس دیو مادرزنه ده دیرلر ؏ سالوس ؏ ضم لام وواو معروفله اوچ معنایه در اول فرهنك
جهانکیریده مکر وحیله معناسنه مولانا جامی بیت کرچه رخش همتم جولان بروز زین
عرصه است * خویش بستم چون بصد سالوس در فتراك او * ثانی بمعنی فریبنده یعنی الداجی
حکیم انوری بیت توچه مردی کفاری ودیوسی * مرد زرقی ویار سالوسی * دیوس لفظی
عربیده ثاء مثلثه ایله در تعجیم اولنوب سین ایله ایلمشلر در انورینك استادیتی تعریفدن
مستغنی در ثالث ریا واهل ریا معناسنه در خواجه حافظ بیت کرچه بر واعظ شهر این سخن
آسان نبود * تا ریا ورزد وسالوس مسلمان نشود ؏ ساوس ؏ کسر واو ایله ؏ ساویس ؏
کسر واو وسکون یای تحتانیله فرهنك جهانکیریده اوچ معنایه مرویدر اول آغربها لو
متاع نفیس واقمشه وامثالی ثانی پنبه لوجامه که چنك ایامنده کیرلر خفتان دخی دیرلر ثالث
اکیرانکه حاضر اولمش پنبه یه دیرلر مجمع الفرسده دانه سندن آیرلمش پنبه که عربیده محلوج
دیرلر جامه ویورغانه قومغه حاضر اوله مؤید الفضلاده ایچی پنبه طولمش نکنده اوقفتان که
جنك محلنده کیرلر وادات الفضلاده اول نسنه یه دیرلرکه آکا پنبه قورلر ؏ سایوس ؏
ضم یای تحتانی و واو معروفله اسپغول معناسنه که عربیده بذر قطونا دیرلر ؏ سپس ؏
بضم الباء الفارسی ؏ سپوس ؏ ضم باء فارسی و واو معروفله کپك که حبوبات دن واکثر بغدایدن
چقار عربیده نخاله دیرلر مولانا هاتفی بیت نخواهم بسر تاج فرچون خروس * که ادزن دهد

میوه ام پاسپوس فی سپیوش فی سکون باء فارسی وضم یای تحتانیله یعنی اسپغول که
عربیده بذر قطونا دیرلر سپیوس دخی دیرلر کذا فی فرهنك جهانكیری فی سدكیس فی
سكون دال و یای تحتانی وكسر كافله الكم صغما كه عربیده قوس قزح دیرلر شمس فخری
بیت بهر سالی مثال در كهش را * فلك نماید از تمثال سدكیس * دال یرینه را ایله سركیس
دخی دیرلر فی سرپاس فی سكون راء مهمله وفتح باء فارسیله ایكی معنایه كلور اول یعنی
سرپاسبانان یعنی بكجیلر سرداری مولانا محمود ابن یمین بیت بجز خیال كسی شبروی نیارد
كرد * دران دیاركه سرپاس تو عسس است * بو معناده اضافتله اولمق صحیح ملاحظه
اولنور ثانی كرز وطبوز وامثالی نسنه لره دیرلر حكیم فردوسی بیت دل سركشان
پر ز وسواس بود * همه كوش بربانك سرپاس بود * مسعود سعد سلمان * قطعه *
مژه بر پلكم ار شود پیكان * موی بر فرقم ار شود سرپاس * پاك باید همی چو ایمن كرد *
تن وجان من از نهیب وهراس * منصور شیرازی * قطعه * دران زمین كه رود تا بغل بخاره
فرو * ز سیل خون دلیران قوایم افراس * دلاوران وغادر و حناجر دل * سران معركه را
سرزنش كند سرپاس * بو معنایی مؤید شمس فخری بیت بجا برارد سر دشمنش كه
پیوسته * ز راه كینه زند چرخ پر سرش سرپاس فی سرخس فی فتح راء مهمله وسكون
خاء معجمه ایله ایكی معنایه در اول ولایت خراسانده بر شهر آدیدر ثانی دارو قسمندن بر سیاه
چوپدر كبیل وكیلكان دخی دیرلر دریای خزر ساحلنده بتر حب القرع علتنه ودخی بعض امراض
بلغمیه یه نافع دوادر فی سركیس فی سكون را ویای تحتانی وكسر كافله قوس قزح معناسنه در
سدكیس دخی دیرلر ابو المعانی بیت به تیغش تیره كی خصم را برق * كمانش در سپهر روز
سركیس فی سركس فی سكون را وكسر كافله خوش آواز برقوش آدیدر كذا فی المجمع
فی سرناس فی سكون را وفتح نونله مردر وزكارده وكار آزموده معناسنه ابو المعانی بیت
كذشت عمر همه در پی هوس حیفا * بكار خود نكند فكر بیهده سرناس فی سندروس فی
برنوع صمغدر مشابه كهربا لكن كهربادن نرمدر وطعمنده نوع مرارت وار در طبیعتی حار و یابسدر
پیوسته كهربا ایله بر درجه ده در اما حرارتنه آندن دوندر بلكه كهربانك حرارتنه اعتدال وار در
بعض تركیبده اطبا بو برینه بدل استعمال ایدرلر ودخی حل ایدوب نقاشلر نقوش وتحته ومقوا
بو بالرینه اضافه ایدرلر زیرا نقوشه جلا ویرر ودخی یای یا پنلر یایك توزینی آنكله ایدرلر شیخ
نظامی بیت بزیر تخت نرد آبنوسی * نهان شد كعبتین سندروسی * مجمع الفرس صاحبی
یای توزی وسرخ معناسنده نقل ایدر وبو بیتی استشهاد ایلمش حكیم فردوسی بیت
مكر این زین سرای فسوس * كه كه سندروسست وكه آبنوس فی سویس فی كسر واو وسكون
یای تحتانیله یعنی ناآكاهی یعنی غفلت وبیخبری سوسست دخی دیرلر كذا فی المجمع بو معنایه
میر نظمی بیت نداند لذت عشقت بهجران * سویس وبیهز داز غم هراسان فی سه دیس فی
اخفاء ها وكسر دال وسكون یای تحتانیله بر عمارت آدیدر كه شرحی خورنكاه لغتی ذیلنده ذكر
اولندی دیس زبان پهلویده كنبد دیمكدر اوج كنبدلی قصر دیمك اولور فی سیپوس فی سكون
یای تحتانی وضم باء فارسی وواو معروفله فرهنك میرزاده بذر قطونادر كه اسفیوس واسپغول

واسپغول وسپیوش دخی دیرلر فی مع الشین المعجمه * سایه پوش فی شامیانه دیدكاری اثر
حرارت آفتاب دفعی ایچون یوزه طوتارلر معنای تركیب دخی بونی اقتضا ایدر كذا فی فرهنك
جهانكیری فی سایه خوش فی نارون اغاجیدر اصلی خوش سایه ایدی مضاف الیه تقدیم
اولنمشدر وحد ذاتنده خوش قدی موزون اغاجدر فی سایش فی كسر یای تحتانیله سایید
معناسنه در سائیدن لفظندن اسم مصدر اولور شاه ناصر خسرو بیت از سایش سوده
سوده اون * كرچه تو ندیدی دانا فی سبزپوش فی ایكی معنایه در اول استعاره طریقیله
اشجار تازه یه دیرلر ثانی فرهنك جهانكیریده دباغ معناسنه در فی سبقتاش فی برخواجه
شاكردی شریك معناسنه در خواجه تاش دخی دیرلر بر پادشاه قوللرینه خیلتاش دیدكلری
كبی درس وقرائتده بر بولرینه شریك اولدقلری ایچون سبقتاش دیرلر میر نظمی بیت عجب نبود
كه باشم خوش دم عشق * كه دل بوده سبقتاش غم عشق فی سخش فی سكون خا ایله بوزن
رخش ایكی معنایه در اول یعنی كهنه ماننده جامه وپوستین شمس فخری بیت بجایی
رسیده ست حال عدوش * كه پیش به از شرب مصر یست سخش * شرب فتح شین وسكون
را ایله عربیده كتانه دیرلر ثانی یعنی لغزیدن فی سدكیش فی سكون دال وكسر كافله قوس
قزحدر مع السین المهمله ده ذكر اولنان سدكیس كبی ابو المؤید بیت میغ مانند پنبه است
وهمی زند نداف * هست سدكیش درونه كه بدو پنبه زند * میر عمادی بیت ندارد دركه شاه
جهان بس * بكیتی در بجز تمثال سدكیش فی سراغوش فی فتح را وضم غین معجمه وواو
معروفله فی سراكوش فی ضم كاف فارسیله كلاهما یعنی كیسوپوش كه سراغوج دخی دیرلر زنان
صاچلرین ایچنه قودقلری كه تركیده نزكب دیرلر فی سرایش فی فتح را وكسر یای تحتانیله ایكی
معنایه كلور اول سرائیدن لفظندن اسم مصدردر نغمه وایرلامق معناسنه میر خسرو
بیت سراینده مرغی ازین بوستان * سرایش چنان كرده با دوستان * ثانی سخن كردن
یعنی سوز ه باشلمق حكیم فردوسی بیت چو مهتر سراید سخن سخته به * ز كفتار بدكام
پرداخته به فی سرپاش فی سكون را وفتح باء فارسیله روزكار دیده وكار آزموده فی سربخش فی
سكون را وخاء معجمه وفتح باء موحده ایله یعنی حصه ونصیب شیخ نظامی از اسكندر نامه
* مثنوی * بسی ارمغانی ز تاراج زنك * بهر سو فرستاد بی وزن وسنك * ز كنجی كه او را فرستاد
دهر * بهر كنجدانی فرستاد بهر * چو نوبت بسربخش دارا رسید * شتر وار زر تا بخارا
فی رسید فی سرپوش فی ضم باء فارسیله ایكی معنایه در اول هر نسنه نك قپاغنه دیرلر عموما عربیده كی
غطا معناسنه وصحن قپاغنه وعورا تلك باش اورتسینه دیرلر خصوصا ثانی كار نهفته وسخن
نهانی معناسنه در ابو المعانی بیت عشق ظاهر كرد اخر درد دل * خواستم سرپوش میدارم
نشد فی سرجوش فی سكون را وضم جیمله هر قینایان نسنه نك ابتدا قینادوغی المغه دیرلر
مثلا شوربانك اول قینادوغی وشرابك ابتدا قیادوغی كبی شیخ نظامی بیت ز هر طعمه كه طعم
نوش دارد * حلاوت بیشتر سرجوش دارد فی سرخوش فی سكون را وضم خا ایله معروف
كمال پاشازاده مرحوم سرخوش ایله مستك فرقی وار در دیر سرخوش اول كمسنه یه دیرلر كه ایچدوكی
مسكر دن باشی قزمش اوله اما هنوز حد سكره وارمش اولیه حد سكره وارد قدن صكره مست

٧

دنیا اورتنکم میرخسرونك بو بیتندن فهم اولنور بیت چه خوش دمها که پیششی بودمی که مست
وکه سرخوش * جهانم میشود تاریك چون یادارم آن شبها * سرخوش وصف مرکبدر
صفتله موصوفدن برجزءی سردر که موصوفدر و برجزءی خوشدر که صفتدر انتهی عربیده
سکران و چغتایده اسروك دیرلر سرزنش فتح سکون راء مهمله و فتح زاء معجمه و کسر نونله
باشه قاقمق معناسنه که عربیده طعن و توبیخ و تشنیع دیدکاری معنالره استعمال اولنور ابو المعانی
بیت زعیش صحبت نادان بخود را سرزنش آرد * هر آنکس راند اند قدر دانایان زنادانی *
سرش فتح کسر راء مهمله ایله بورنجك دیدکاری نسنه که خام ابریشمدن طوقولر عورات
باش باغی وکوملك و دستمال ایدرلر میرنظمی در صفت عروس بیت سرش بسته بسر
با ناز و شیوه * بخود در اجمع کرد انواع عشوه سرکش فتح سکون را و فتح کافله اوج معنایه در
اول بدخوی اولوب مطیع و رام اولمیان آدم و حیوانه صفت ایدرلر بو معنا مشهوردر ثانی فرهنك
جهانکیریده محرف قطع اولنمش قلم ثالث سرکش و سرکب ایکی مطرب آدلریدر که زمانلرنده
بی نظیر استاد ایدیلر نتکم استاد فرخی * قطعه * دائم از مطربان خویش به بزم * غزل
شاعران خویش طلب * شاعرانت چو رودکی و شهید * مطربانت چو سرکش و سرکب *
سرکچنس فتح یعنی باش دوندرمك مثلا بر آدم یرندن قالقدقده باشی دوندکندن آخر آدم
الن طوتوب قالدره کذا فی المجمع سرکینس فتح سکون را و یای تحتانی و کسر کافله سدکینش
مرقوم معناسنه در شمس فخری نك بو بیتنی کیمی سین مهمله ایله و کیمی شین معجمه ایله نقل
ایدرلر بیت بهرسانی مثال در کهش را * فلك نماید از تمثال شد کیس سرمش فتح
سکون را و فتح میمله زردالوی خشك که خاص و کزیده اوله یعنی خوشاب ایتدکاری زردالو قورودی
کذا فی المجمع سریش فتح یای تحتانی زیاده سیله سرش مرقوم معناسنه در سووش فتح
ضم و اشباع واو ایله دوه طبانی معناسنه کذا فی فرهنك جهانکیری مع الغین المعجمه فتح
ساغ فتح ایکی معنایه در اول قرموزی کرمیدکه طپراقدن یا پوب او جاقده بشوررلر
میرنظمی در صفت قصر بیت یکی سیم و یکی زر بود ساغش * درو بهرام کردستی یساغش *
ثانی بر قوش آدیدر که سارده دخی دیرلر حضرت مولانا بیت از توشه شاهین و باز و ساغ ماو سارما
وز تو آمد فخرو نیك و نام ماو عار ما ساربوغ فتح سکون راء مهمله ایله لشکر و قبیله صاحبی
و طائفه باشی ترکیده باش و بوغ دیدکاری معنایه مولانا هاتفی از تیمورنامه بیت دکر ساربوغان
رستم نهاد * بالجای توی ابروی نژاد سپریغ فتح یعنی خوشهٔ انکور شمس فخری بیت
نیستم هم چو تاك پشت دوتا * از پی چند خوشهٔ سپریغ * مجمع الفرسده بو وجه اوزره تحریر
اولنمش حرکتی اشعار اولنمامش اما بیت مزبوردن فهم اولنور که فتح باء فارسی و کسر را و یای ساکنه
ایله اوله تحفة الاحبابده اول خوشهٔ انکوره دیرلر که هنوز دانه لری درست اولمامش اوله و رسالهٔ
ابو خفص سعدیده دخی دانه لری صحیح پخته اولمامش خوشه یه دیرلر و بو بیت بو قولی مؤید در
بیت دریغ روز جوانی هزار بار دریغ * که شادمانی بود راست چون سپریغ * ادات الفضلاده ضم
سین و فتح با ایله مرویدر سپغ فتح باء فارسیله ایکی معنایه در اول بمعنی نغز یعنی کوکلك
و پاك ثانی صرچه و جام ایله یاپلمش خانه معناسنه در سرزیغ فتح سکون را و یای تحتانی

تحتانی و کسر زاء معجمه ایله اوزم و خرما صلقمی شاعر بیت باغبان سرزیغ ندهد یارضا *
و حشیان باغش دهند باد فنا سریغ فتح کسر راء مهمله ایله بمعنی ستیغ مرقوم سغ فتح
ایکی معنایه در اول برنوع عمارتدر که انسز واوزون اولور عربیده ازج دیرلر هر نه که انسز
و اوزون اوله ثانی پوشش کنبد و سقف خانه کذا فی فرهنك جهانکیری مذکور ایکی معنایه
ترتیب اوزره میرنظمی بیت بچشم دلفریبش ابروی سغ * چو مرغ هوس در کاشن وغ *
و غ جای فرحفزایه دیرلر وله بیت که کیسوی سیاهش کشته چون سغ * شده قصر جنانرا
پوشش از تغ * تغ برنوع سیاه اغاجدر غایت مقبولدر آز اولمغله سماروغ فتح میم و ضم
را و واو معروفله منطر کبی دیتربر نسنه در ترکیده طوملان و عربیده کماة دیرلر الماقدر اولوردورد قچه بیور
حتی قارپوز قدری اولور و بعض سنه لرده هوا متعفن اولدقده ال دکرمنی قدر بیوریچول و قوم سال
یرلرده حاصل اولور حتی دیرلر که یرنده زیاده طورسه هوا عفونتندن ایچنده یلان حاصل اولور اما
یمرطه قدر ینك دخی کوچکنك تناولی جائزدر کباب ایدرلر و قبوغن صویوب و طوغریوب قیمه
ایله یاخود یمرطه ایله پشوررلر لذیذ اولورات قدر غدائیتی وار در صوینی کوزه چکسه لر منفعتی وار در امیرخسرو بیت میان قلب مرتد چتر بر سر * زچتر سماروغ بس خرده تر *
بتدوکی یرده طپراغی بوتاره قالدیررآنکله بوا وب قازوب چیقاررلر بعض طب کتابلرنده سماروغی منطر
معناسنه یازمشلر احمد منشوری بیت کر تو بدوغ من آروغ دهی من ندهم * دهمت چترکه
سر همچو سماروغ بود * شمس فخری بیت طعام زوق نادان مرغ و حلوا * غدای نقل اهلان از
سماروغ * سماروغ رسالهٔ ابو خفص سعدیده بمعنی خاك شوره دیوب عنصرینك بو بیتنی
تمسك ایدنمش بیت بخامن چشم دارم در سخابت * کل و لاله نروید از سماروغ * شرفنامه ده
شیره سی کوزه جلا ویرر اکا ماروغ دخی دیرلر عوام چترمار تسمیه ایتمشلر مثالی استاد منجیك
درهجو کفته بیت یاد نداری که هر بهاری حدث * توبره برداشتی شدی سماروغ * بر آدی
دخی خایه دیسدر آذر بیجاند کلاه دیوان دیرلر مع الفاء * سجیف فتح کسر جیم و سکون
یای تحتانیله بمعنی زه کمان یعنی یای کریشی بعض فرهنکلرده کرش یکن یردر که یایك اوجلرنده برمقدار
کرتك یردر سخیف فتح کسر خاء معجمه و سکون یای تحتانیله احمق و کم فهم معناسنه
ابو المعانی بیت میکند رنکین اداء عشاق درمعنای وصل * نکتهای حال دل هرکز نمیداند
سخیف سرشف فتح سکون راء مهمله و فتح شین معجمه ایله خردله مشابه برنوع غله در
یاغی چقاروب چراقده یاقرلر آجی اولمغله یمزا نجق زیت کبی یانر تازه ایکن صاری و قرمزی چیچکی
اولور شاعر بیت نتوان یافت روغن الطف * خانهٔ روستا بجز سرشف سرف فتح
فتح را ایله بمعنی سعال یعنی او کسورك سرفه دخی دیرلر ضم سین ایله ده مرویدر کذا فی المجمع
شرفنامه ده بوغاز اغریسندن حاصل اولان او کسورکدر سقف فتح سکون قاف ایله
پوشش خانه لفظ عربیدر فارسیده دخی استعمال اولنور میرنظمی در صفت معراج بیت
مزین کرده سقف عرش اعلا * برای مقدم محبوب مولا سکاف فتح فتح کافله ابریشم بوماغی
بعض فرهنکلرده یانمش کومش سیم سوخته و بعضنده اشلنمش صرمه یی یاقوب کومشنی آیوردلر
اول کومشه دیرلر سله باف فتح فتح لام مشدده ایله سپد اوریجی باف بافتن لفظندن صیغهٔ

امر و وصف ترکیبی اولور. بونده اسم فاعل اولمق جائزدر ابو المعانی بیت بکجا شعرباف بکجا
وصف تو * بکجا سله‌باف وبکجا سیم‌باف في سیرف ع سکون یای تحتانی وفتح را ایله بمعنی
سرفه کردن یعنی اوکسورمك کذا فی فرهنك جهانکیری في مع القاف * سازق ع فتح زاء
معجمه ایله یاغلی چراغ که چام اغاجندن اولور مشعله‌ده وفقرا خانه‌ده یاقرلر اکثر اهل قریه موم
یرینه قوللنورلر في ساق ع هر نسنه‌نك طرف اسفلی عموما وانسان وحیوانك دیزدن
اشاغیسی خصوصا عربیده وفارسیده دخی استعمال اولنور مولانا هاتفی بیت همه سیم ساقان
وساعد سمن * همه نازك اندام وکل پیرهن في سرتاق ع سکون را وفتح تاء مثناة ایله برنوعه
لطیف قماشدر قفتان ایدرلر میر نظمی بیت بجلوه کرد رایدقد بالا * فزاید حسن آن سرتاق
ودیبا في سرطاق ع یعنی خانهٔ بالا عوام غلط ایدوب چارداق دیرلر زیرا چارطاق غیری کونه درت کمر
اوزرینه یاپلمش خانه‌در في سرمق ع سکون را وفتح میمله قیون صرمشیغی دیدکلری اوتدر سرمخ
دخی دیرلر حکیم شیرازی بیت سرمق وریباس وخرقه هندوبا * کوك اسفاناخ وحماص وکما
في سغرق ع سکون غین معجمه وفتح راء مهمله ایله اولوقلی باقرطاس که شراب ایچرلر مولانا شمس
تبریزی بیت ازآب وازکل تو چو ابلیس ننك داشت * سغراق خاص مجلس مستانت آرزوست *
مجمع الفرسده کوزهٔ لوله‌دار چینی اولسون طپراق اولسون وکاسه‌یه دخی دیرلر بولفظ ترکستانیدر
شاعر دیمشدر بیت رونق کرفت مجلس ساقی شراب درده * سغراق آتش افشان یاقوت
تاب درده في سلجق ع سکون لام وضم جیمله آل سلجوقك جد اعلالری نامیدر کذا فی المجمع
في سمیق ع کسر میم وسکون یای تحتانیله بمعنی سمه عنقریب ذکر اولنور انشاالله تعالی
في سنجق ع سکون نون وفتح جیم ایله علم بزرك معناسنه خواجه سلمان بیت کوکب اقبال
اوراصبح صادق سنجق * ساقیٔ احسان اوراجز زاخر ساغری * ظهیر فاریابی بیت
تا کرده زبانهٔ سنجق سوی هوا * تکبیر در زبان دو پیکر نهادهٔ * فرهنك میرزاده سنجوق دخی
دینلدوکی مسطوردر اما سنجق وسنجوق بمعنی کمربند دخی مرویدر في مع الکاف * سازك ع
کسر با وفتح زاء معجمه ایله بمعنی مردم کیاه که سازج وسترنك دخی دیرلر عربیده یبروح الصنم
دیدکلریدر کذا فی المجمع في ساداك ع کسر دال ایله خوش آواز هزاردستان شکلنده برقوشدر
ابو المعانی بیت مکر از درد دلم درد نشانست اثری * در چمن ناله کند ساوك مرغ سحری *
في ساداك ع فتح دال ایله اولرده بخاری دیدکلری آتش یاقدقلری مکان ایزی في سارخك ع
فتح را وسکون خا ایله فرهنك میرزا براهیمده بمعنی پشه که ترکیده سوری سکك دیرلر شیخ
عطار * مثنوی * به پیش آفتاب نام بردار * چو سارخکی وچو آید بدیدار * نه خود پیلی
اکر خود پیل کیری * چو نمرودی بسارخکی نمیری في سارشك ع فتح را وسکون شین ایله
بمعنی سارخك مرقوم وله ایضا بیت نیم سارشکی چو در نمرودشد * مغز آن سرکشته
دل پردودشد في سارك ع فتح راء مهمله ایله خوش آواز برقوشدر بغایت سیاه اولور
جثه‌ده هدهد قدر واردر بعضیلر آنی هزاردستان صانورلر اکا سارج وساری وسار دخی دیرلر
شمس فخری کاف فارسیله نقل ایدوب بو بیتی نظم ایلمش بیت چو مرد فاضل بی سیم کرسنه
شود * چه بانك لکلك پیشش چه نغمهٔ سارك * کذا فی مجمع الفرس اما فرهنك جهانکیریده کاف

کاف عربیله نقل اولنوب زراتشت بهرامك بو بیتی استشهاد اولنمش بیت خروشان برسر
کهسار سارك * که باد اچشن نوروزی مبارك في سازاك ع فتح زاء معجمه ایله دهلیز معناسنه‌در
ابو المعانی بیت به نیکوکاری کوشش کن اکراندك خرد داری * چو هرکس را کذرکه بوده
سازاك عدم آخر في سافیسك ع کسر فا وسکون یای تحتانی وفتح سین مهمله ایله بمعنی
دستنبویه که عربیده شمامه دیرلر في سایه خزك ع فتح یای تحتانی وخا وزاء معجمتین ایله براوتدر کذا
فی المجمع في سباروك ع فتح باء موحده وضم راء مهمله وواو معروفله بمعنی کبوتر که کوتر دخی
دیرلر کذا فی المجمع في سپردك ع فتح باء فارسی ودال وسکون راء مهمله ایله بمعنی دستارچه
یعنی کوچك ال مقرمه‌سی میر نظمی بیت نبوده دستمال ودستچینش * همی کرده
سپردك آستینش في سبزك ع سکون باء موحده وفتح زاء معجمه ایله بمعنی صراحیٔ شراب که سبزی
دخی دیرلر حضرت مولانا بیت زاندیشه وخیال فروروب سینه را * سبزك منه زدست
ونظر کن بسبزه زار * بر نسخه‌ده بنك معناسنه که عربیده ورق الخیال وورق الحشیش دیرلر
بو معنایی مؤید میر نظمی بیت کر شود تنك دات سبزك خور * بالعل لبان صاف می بی شك
خور * اما مجمع الفرسده برقوش آدیدرکه اکاعکه وکاسکینه دخی دیرلر في سبك ع
ضم باء موحده ایله بمعنی خفیف که مقابلی کراندر خواجه سلمان بیت معنیٔ کو بکذراند سنك
خاراسبك * لیکن آب خوشکوارش برمزاج آید کران * مکسوره ومضمومه‌ده معنای
آخر ایله وارددر وخفت معناسی مناسبتیله شتاب معناسنه‌ده کلور خواجه حافظ بیت
سبك باش ور طل کرانم بده * دکر فاش نتوان نهانم کرفت في سپتاك وسپیتاك ع اول
بسکون الباء الفارسی وفتح التاء المثناة ثانی بکسر الباء الفارسی وسکون الیاء التحتانی وفتح التاء
المثناة اول بیاض نسنه‌در که عورات یوزلرینه سوررلر سپیده دخی دیرلر معربی اسفیداجدر
کذا فی فرهنك جهانکیری منصور شیرازی بیت زعکس خون عدوی بیاض دولت تو *
بود رخ شفق وصبح سرخی وسپیتاك في سجك ع ضم جیمله ایکی معنایه‌در اول انجقرق که
زغك واهلاك وهلاك دخی دیرلر عربیده فواق دیدکلریدر ثانی سو ایله قاریشق یوغرت که
دوراغ وشیرار دخی دیرلر فرهنك جهانکیریده جیم فارسیله مرویدر بو ایکی معنایه ترتیب اوزره
میر نظمی بیت سجك آرد سجك بسیار خوردن * نشاید همچو کاو بسیار خوردن *
في سرخاك ع سکون راء مهمله وفتح خاء معجمه ایله آواز وصدا معناسنه که سرخاك دخی دیرلر
کذا فی فرهنك جهانکیری في سرك ع فتحتین ایله قزوینی لسانیده بسر دیمکدر حافظ
صابونیٔ قزوینی اول لسان اوزره دیمشدر بیت سرك پیر تو با من چه جنك پیرایی * من عاشقوم
تو دیوانه وسرمایی * مکسوره ومضمومه‌ده معنای آخر ایله وارددر في سرفاك ع سکون را
وفتح فا ایله بمعنی سرخاك مرقوم میر نظمی بیت ازآن سو همچو رعد سرفاك آمد * دیکر
ماننده باران خاك آید في سرکوهك ع مجمع الفرسده براوت آدیدر اما حرکتی اشعار اولنمامش
في سرمامك ع سکون را وفتح میمله اطفال لعبلرندن برنوع اویوندر صورتی بوبله‌درکه
برشخصك آدینی مامك قورلر وبری باشنی آنك قوجاغنه قور سائرلری قاچوب کیزلنورلر
پیتان قالقوب آنلری ارامغه کیدرکن کیزلنلر سکردوب مامکك باشنه ال قومغه جهد ایدرلر

اكر يتان آنترمامكه كلمزدن اول برينى طوتارسه يرينه ياتوردر والا اينه كندو ياتور حكيم خاقانى
نظمه كتورمش. بيت در ابتدا باغفلت از مامك بتازيدم چو طفل * زانكه كه هم مامك رقيبم بود
وهم باباى من * وله ايضا بيت چون طفل دكر برون نتازم * سر مامك آرزو بنازم لغ سرمك مع
سكون را وفتح ميمله بر نوعه كياهدر شورهزارده بتر لغ سرموتك وسروتك مع اول
بسكون الراء وثانى بالضم وكلاهما بفتح التاء المثناة بمعنى شورش وآشوب وغوغا كذا فى المجمع
ابو المعانى بيت سرموتك وفتنه آرد بر سر * هر كس كه طمع كند فزونتر لغ سك مع تغريب
وعنب الثعلب ديدكارى وسنج معناسنهدهدر ويدر لغ سك بستك مع سكون كاف وسين
ثانى وفتح باء موحده وتاء مثناة ايله بمعنى سك باز يعنى طوغان كوپكى كه تركيده زغار ديرلر
ابو المعانى بيت همچو سك بستك آيد رقيب * كار سك است آمدن بقفا لغ سكك مع
فتح كاف فارسيله. براوتدر آدمك اثوابنه ياپشور آيرلمسى دشواردر زبان هنديده خجره ديرلر
لغ سلك مع فتح لامله لفظ عربيدر چكمك وايلمك وملازم اولمق حركات ثلاثهده
معناى مغاير ايله روايت اولنمشدر لغ سلمك مع سكون لام وفتح ميمله موسيقينك شش
آوازهسندن بر آوازك اسميدر ميرنظمى * مصرع * فزايد شورش شوق محبت نغمه سلمك *
لغ سمك مع ضم ميمله بمعنى بى هنرى ورعنايى يعنى نازو تفاخر ايله وهنر ومعرفت اولمه كذا
فى الادات عربيده فتح ميمله بالغك آديدر لغ سنكخوارك وسنكخورك مع واو معدوله ايله
سنكخوار مرقومك تصغيريدر بونده اول معنايه استعمال اولنور لغ سندلك مع سكون نون وفتح
دال ولامله بمعنى كفش كه سندل دخى ديرلر استاد عنصرى بيت كرفتم بجايى رسيدى بمال *
كه زرين كنى سندل وسندلك لغ سنكرك مع سكون نون وفتح كاف فارسى وراء مهمله
ايله ايكى معنايهدر اول بمعنى سنكچه كه طلودر تكرك ويخچه وسنكك دخى ديرلر ثانى بمعنى
بادريسه كه آغرشق در عربيده فلكه ديرلر لغ سنكك مع سكون نون وفتح كاف فارسيله
ايكى معنايهدر اول بمعنى تكرك يعنى طلو شمس فخرى بيت ز فيض دست تو كر ابر رشحه
يابد * همه لآلى يابد ز ابر بى سنكك * استاد عنصرى بيت وانكه آن ابر بر كنهكاران *
سنكك وبرف بارد وباران * ثانى برغلهدر كه مشتك دخى ديرلر هندوشاه بيت برويا ند
هزاران سنبل وكل * بعون آفتاب از سنكك وسنك لغ سنكلاليك مع سكون نون وكاف
وياى تحتانى وفتح لام اول وكسر ثانيله بوند قوشى معناسنهدر لغ سنكوك مع سكون نون وضم
كاف فارسى وواو معروفله بمعنى بادريسه يعنى آغرشق لغ سهدرك مع قمارباز لرك زمين اوستنه
چكدكارى خطه ديرلر سر برك دخى دينلور كذا فى المجمع لغ سهكوهك مع ضم كاف
وواو مجهول وفتح ها ايله بمعنى خار وخسك كه هندى لسانده كركهرو ديرلر كذا فى فرهنك
جهانكيرى لغ سهمناك مع قورقنج اولان نسنهدر ذى روح اولسون صدا اولسون سهمكن دخى
ديرلر ميرنظمى بيت صداى سهمناك زاغ شنيده * سوار يكه تاز آندم رسيده *
لغ مع الكاف الفارسى * ساپرك مع فتح باء عجمى وراء مهمله ايله يبروح الصنم ديدكارى
دارودر كه مردم كياه دخى ديرلر كذا فى المجمع لغ ساختهرنك مع يعنى موافق ومناسب
اصطلاحيدر كذا فى المجمع لغ سارنك مع فتح راء مهمله وسكون نونله بمعنى ساراك مرقوم

مرقوم لغ سايه برك مع فتح ياى تحتانى وباء موحده وهاء مخفى ايله براوتدر دوه يدكلك اويقوشى
كاور لغ سپاروك مع فتح باء عجمى وضم را وواو ايله بمعنى كبوتر سماروك دخى ديرلر حكيم قطران ارموى
بيت سپاروك ارچه اوج چرخ كيرد * بجا كرد درها از مخلب باز لغ سبزارنك مع بر لحن اسميدر
موسيقيده مشهوردر شيخ عطار بيت چو سبزارنك برميداشت آواز * ز قولش مرغ
كرد آهنك پرواز لغ سبزخنك مع كسر خاء معجمه وسكون نونله غزاته ديرلر واستعاره طريقيله
فلك معناسنهده استعمال اولنور مولانا هاتفى بيت شبانكه كين مهر فرخنده چهر *
در آمد درين سبزخنك سپهر لغ سترنك مع سكون تاء مثناة ونون وفتح راء مهمله ايله ايكى
معنايهدر اول بر كوكدر انسان صورتنده چين ولايتنده بتر روايت اولنوركه يرنده
سرنكون اولوركه ريشهسى صاچ مقامنده ولابد ايكى صورت اولور برى اركك وبرى ديشى
منزلهسنده اولور كه ديشيسنده صاچ يوق. برينك باشى صاچ كبى ريشه وقوللرين. برى برينك بوينه
صارمش واياقلرى دخى صارلمش باش وچهره واول وايق بعينه آدم شكلنده وطبانلرندن چوب
بتوب يردن طشره چيقوب صاپ اولور وپپراق وير ومنقولدركه قوپاردقده بر موحش صدا
ظاهر اولور ايشيدن ذى روح هلاك اولورمش قوپارمسنك چارهسن. بويله بولمشلركه
بركوپكى آج قويوب مزبور كوكك صاپنه براپى بغلارلرو. براوجن كوپكك بوينه محكم بغلارلر
واطرافن قازوب قوپمغه آسان ايدرلر وكوپكك اوكنه بر مقدار ايراق ات واتمك قيوب
كوسترلر وكندولرى قاچوب كيدرلر كوپك اته چكنهرك چكوب قوپارر واول ساعت
صداسندن كوپك هلاك اولور بعده كلوب آلورلر عظيم خاصهسى واردر مفردات طبده مفصل
مذكوردر بو كاسپرك واسترنك ومردم كياه وسك كن دخى ديرلر عربيده يبروح الصنم ديرلر
تركيده عوام غلط ايدوب عبد السلام ديرلر حكيم سنايى بيت جنبش ازسوى چين كند
آهنك * اهل چين راندانى از سترنك * شمس فخرى بيت ز شوق انكه بعهد شهى تو باشند *
هزار طفل برايد بهره هى سترنك * معناى ثانى شطرنجدركه قطعهلرى ابتدا وضعنده شاه
وفرزين وبيدق انسان صورتنده وآت وفيل ورخ شكللرنده اولمغله سترنك تسميه اولنمشدر
كذا فى فرهنك جهانكيرى لغ سترك مع ضم تاء مثناة وسكون را ايله مجمع الفرسده بمعنى لجوج
وستيزهكار وتندطبع وبعض فرهنكده بمعنى خشمناك وزشت طبع وبد چهره حكيم سنايى بيت
زان نكنجيد در جهان سترك * كه جهان خرد بود ومرد بزرك لغ ستروك مع سكون تاء مثناة
وضم را وواو مجهول ايله بى مايه وبدخوى وزشت وبى كار وغضبناك بى محل ومرد دزد پيشه
وياوه كوى فرهنك جهانكيريده بو معنالر روايت اولنمشدر مجمع الفرسده واوسز مرويدر
لغ سرآهنك مع سكون را ونون والف ممدوده ايله درت معنايه كلور اول نغمه وترنم ايلمك
معناسنه سيف اسفرنكى بيت نشست ودرزمان بكرفت درعشاق آهنكى * كه چنك
زهره را بشكست در حيرت سراهنكش * ثانى پيشرو واشكر كه چارقهجى در عربيده
مقدمة الجيش ديرلر وتركستان ولايتنده كه شمدى اوزبك ديمكله مشهوردر هراول ديرلر حكيم
سنايى بيت سرسرهنكان سرسنك محمد مردى * كه سرآهنكان خوانده مراو را سرهنك *
مولانا عبد الله هاتفى بيت سرآهنك وباساقه از تيغ وتير * برآورده كوهى زآهن بميغ * ساقه

دمدار لشکردر * ثالث بمعنی عشق حکیم نزاری قهستانی بیت ز صد ز خاص زه عارض
بدر کرد * سرآهنکان شب بیدار برکرد * رابع ساز پرده‌لرینه دیرلر استاد دیشدو
* قطعه * عدوت کر نبود کو مباش کان بدرك * بر پشمیست پر از ارغوان سرآهنکی *
بقای جان تو بادا که ام او تارست * که کر باغز فتادی بقا خورد چنکی ع سرباك ج سکون
را و فتح باء موحده ایله سیاست ضابطی و سرداری رومده صوباشی دیدکلریدر ابوالفرج رونی
بیت دین حق را نه چون تو یك سر تیز * ملك شه را نه چون تو یك سرباك ع سربانك ج
سکون را و نون و فتح باء موحده ایله ترکیده قرقوشی دیدکاری قوشدر ع سرجنك و سرچیك ج
اول فتح جیم و سکون نونله فرهنك وزنی اوزره و ثانی کسر جیم فارسی و سکون یای تحتانیه ایله
نزدیك وزنی اوزره چاوش و حواله و آلای بکی و چری باشی معنالرینه در استاد منجیك بیت
ای تو چو شوخی که بشکنی سر سرجنك * وی تو چو چوبی که همچو موم کنی سنك * استاد
عنصری بیت ای بر خوبان جهان بر سرچیك * پیش دهنت درنماید خرچیك * قرالاوی
بیت ای برهمه قحبکان کنی سرچیك * کون تو فراختر ز سیصد خرچیك ع سرمك ج
سکون را و فتح میمله بر اوتدر که اسفناج روم دیرلر معربی سرمق درکه ذکری مرور ایلدی
ع سرنك ج کسر را و سکون نونله سرکن دیدکاری اوتدر و فتح را ایله سرنکیدن لفظندن
صیغه امر و وصف ترکیبی در بعض محلده اسم مصدر استعمال اولنور سوزده مناظره
و مناقشه ایتمك معناسنه میر نظمی بیت دم مزن غیر حق سرنك مکن * جز براستی مکوی
هیچ سخن * و بر معناسی دخی بر نوع سراسرکی طو قنمش قماشدر لکن صرمه‌لی اولمز انجق
صرمه یرینه صاری ابریشم ایدرلر ع سروتك ج ضم را و واو معروف و فتح تاء مثناة ایله بمعنی
شورش و غوغا کذا فی فرهنك جهانکیری ع سرهنك ج سکون را و نون و فتح ها ایله
مقدمة الجیش و چاوش و چری باشی و چری سوریجی معنالرینه که سراهنك دخی دینلور نتکم
بیتده واقعدر بیت در ای شتر خاست از کوچه کاه * سراهنك لشکر بر آمد براه * حکیم
خاقانی در نعت بیت حریف خاص او دنی محمد کرپی جاهش * سراهنکان کو نیند سرهنکان
درکاهش * تحفة الاحباب و فرهنك میرزاده سرجنك سرهنك معناسنه رسیده نظر در
ع سك ج کوپك معناسنه اولدیغی معلوم عالمیاندر کاف عربیله لسان عربده کلب دیرلر
ع سماروك ج فتح میم و ضم را و واو معروفله بمعنی سماروك مرقوم کذا فی المجمع ع سنك ج
سکون نونله بش معنایه در اول معروف طاشدر عموما معدنی اولانك جمیعنه اطلاق اولنور
ثانی وزن معناسنه شیخ نظامی بیت بسی ارمغانی ز تاراج تنك * بهر سو فرستاده بی
وزن و سنك * عطف تفسیر واقع اولور دیکر بیت چنان بدکر فتیم رزین پالنك * که کوبی ندارم
بیك پشه سنك * خواجه سلمان بیت ای بعمار ضمیر تو دغل سیم سحر * وی بمیزان وقار
تو سبك سنك جبل * ثالث مجاز اقدر و قیمت معناسنه شاعر بیت بتن بد بکی جامه کز بوی
ونك * همی بر کل و مشك ننهاده سنك * دیکر بیت چه خوش کفت آن که سنك از همنشس
بود * که همت هست مقناطیس مقصود * رابع بمعنی وقار و تمکین سیف اسفرنکی بیت
بزم صبوح تازه کن ای ترك تنك چشم * وز بیدلان مدار درین وقت سنك و خشم * بهاء الدین

زنجانی بیت ای که از علم کران سنك تو کیرد سنك سنك * همچو زر کردد ز جودت و نو
پانصد فرسنك سنك * خامس برابرلك معناسنه که فلان همسنك فلان نیست دیرلر میر
نظمی بیت درنبرد رستم همسنك او * دیو کردون ندید جنك او ع سوك ج فتح واو
ایله ایکی معنایه در اول آرپه و بغدای سنبله‌سی ثانی کویج صقاله دیرلر کذا فی فرهنك
جهانکیری ع مع اللام * ساده دل ج ابله و بون و بیغرض و صاف درون معناسنه ساده لوح
و ساده ضمیر دخی دیرلر مجمع الفرسده خفیف العقل معناسنه مرویدر ابوالمعانی بیت هرکز
نشود ساده دلان طالب وصلت * آلام غم حسرت تو ذوق نهانست ع ساحل ج کسر حاء
مهمله ایله عربیده لب دریا و کنار آب معناسنه فارسیده استعمالی شایعدر خواجه حافظ
بیت شب تاریك و بیم موج و کردابی چنین هائل * کجا دانند حال ما سبکباران ساحلها *
ع سال ج معروف ییل معناسنه در جمعی ایکی وجهله اولور بری قاعده‌یه مخالف بر حرف یا و الف
و نون ایله سالیان دیرلر نتکم کمال اسمعیل بیت ماه و خور و اختر ند هر سه بهم ای خدای * واز متمتع
بهم آن همه را سالیان * عربیده سنه و عام دیرلر چغتای لسانده الفله ایل دیرلر ع سبل ج فتح
باء موحده ایله کوز اغریسی و رمد معناسنه خواجه سلمان بیت خاطر مدرك دستور جهانیان
و سحاب * دیده روشن خورشید جهانتاب سبل ع سپل ج فتح باء فارسیله دوه طبانی
و امثالی نسنه‌لر ع سپیل ج کسر باء فارسیله آواز مرغان عربیده صفیر و سجع دیرلر ابوالمعانی
بیت در چمن شد صدای روح افزا * کرد بلبل سحر فغان و سپیل ع ستل ج فتح تاء مثناة
ایله برکه و آبکیر معناسنه که استل و ستخر و استخر دخی دیرلر و سکون تا ایله قولبلی طاس و بیوك
بقرج معربی صطل در ع سرآل ج سکون را ایله دائما دوران اولان نسنه‌یه دیرلر کردش
افلاك و آسیاب و دولاب و امثالهم و سرکردان آدمه دیرلر استعاره طریقیله سرهال دخی دینلور
حکیم نزاری قهستانی بیت شدم برسر انجمن سرزده * که سرم برون شد ز سرآل من *
ع سراندیل ج انتهای هندده واقع بر طاغدر سراندیب دخی دیرلر حضرت آدم علی نبینا
و علیه افضل الصلاة و اکمل التحیات جنتدن هبوط ایتدکده اول طاغ اوزرینه نازل اولدی
و قبری آنده در لب دریاده واقع بر شهر عظیم واردر اسمی سراندیل در کذا فی فرهنك جهانکیری
و المجمع ع سرخیل ج سر عسکر و چری باشی و سر طائفه معناسنه در مولانا جامی فتح
* مصرع * سرخیل پیمبران احمد * ع سرکل ج سکون را و فتح کافله طوب کبی بر مدور
اغاجدر اطفال ایب طاقوب اللرنده ملعبه ایدرلر کذا فی المؤید بو معنایه ابوالمعانی بیت
سرم در دست آن طفل نوآموز * همی بازد که کویا کشته سرکل ع سرهال ج سکون را
و فتح ها ایله سرآل مرقوم معناسنه در کذا فی فرهنك جهانکیری ع سکال ج فتح کاف
فارسیله ترکیده صانی دیدکاری حالت ایو کرك کم لکن بدون الترکیب معنی حاصل اولمز حکیم
انوری بیت چون فلك نسکالت جز نیکویی * بد سکالت را بدی کو میسکال ع سل ج
برقاچ طلومی افوروب بربری یانه بغلیوب و اوزرینه اوزون اغاجلر بغلیوب و تخته دوشیوب
صو اوزرنده سفینه مثال اشیا قیوب کوتوررلر صال دیرلر مجمع الفرسده بمعنی کشتی که بعربی سفینه
کویند ع سمندل و سمندول ج کلاهما بفتح المیم و سکون النون سمندر و سمندور مرقوم

ایله مترادف المعنی در امیرخسرو بیت سمندل کز آتش بود بچه زای * تو آن یافت در آتش
دیرپای * کمال اسمعیل بیت فیض طبع تو اکر باد دمد بر آتش * با سمندول یکی خانه شود
نیلوفر ﴿فی﴾ سندل ﴿مع﴾ سکون نون وفتح دال ایله اوچ معنایه کلور اول بمعنی کفش یعنی پاشمق
و پابوج حکیم ناصرخسرو بیت تراچو انی وجلدی کلیم وسندل بود * کنونت سوخت کلیم
ودریده شد سندل * استاد عنصری بیت کرفتم بجای رسیدی زحال * که زرین کنی سندل
وچاچله * شمس فخری بیت چرخ بر سندلی همی ننهد * چون کند شه زمابرون سندل
فرهنك جهانکیریده مسطوردرکه کرسی یه سندلی دینلدوکی اوزرینه سندل قونلمق معتاد
اولدوغیچوندر ثانی احمق و بی عقل وهوش معناسنه در رفیع الدین شیرازی * قطعه *
حال شیراز واهل منصب او * ازمن بیخبرچه میپرسی * ایو کیشان رسیده است بعرش *
سندلیشان کزشته از کرسی * بونده تجنیس تام واردر ثالث اول سفینهٔ مختصرکه بیوك
کمیلره تابع اولوب اردندن آیرلمز ترکیده صندل دیرلر ﴿فی﴾ سیل ﴿مع﴾ سکون یای تحتانیله کثرت
باران وقار مضمحل اولدوغی محللرده واقع اولان آب روان عربیله مشترك اسمدر انجق تفاوتی
اعجام کاهی کسر سین ایله استعمال ایدرلر خواجه سلمان بیت حادثه سیلیست مرد افکن
کذارش برجهان * برکذار خیل افکن رابناء کل منه * کاهی آخرینه آب الحاق ایدوب کسره
ایله استعمال اولنور ﴿فی﴾ مع المیم * ساخته لکام ﴿مع﴾ یعنی کردنکش وتوسن سرکش کذا
فی المجمع ﴿فی﴾ سام ﴿مع﴾ التی معنایه کلور اول قوس قزح معناسنه شمس فخری بیت
کمترین طاق خسروه در علو * چون کمان سام بود آماس او * ثانی رستمك پدری اسمیدر حکیم
فردوسی بیت چو دستان سام اندر آمد بتنك * پیاده شد ندش همه بی درنك * ثالث بر علت
آدیدرکه بعضیسنه دیرلر شرح قانونده مسطوردرکه * السرسام هو لفظ مرکب من کلمتین
السر هو الرأس والسام هو الورم * وشرح اسباب علامانده دخی ذکر ایدرکه * السرسام
قال الطبری هذا الاسم فارسی وتفسیره مرض الرأس فان سر هو الرأس والسام عندهم مرض وقال
الشیخ تفسیره ورم فی الرأس فان السام هو الورم ولعل ذلك فی الفارسی القدیم وقد هجر استعماله
وکذلك البرسام فان البر هو الصدر وتسمیته به لنفس ذاته وحقیقته هو ورم حار * بو تعبیردن
فهم اولنورکه ورمه یعنی شیشه سام تفسیری فرس قدیم اوله زیرا متأخرین لسانده ورمه آماس
دیرلر رابع آتش معناسنه در بو سمیدن که اول جانورکه آتشدن متکون اولور سام اندر دیرلر
یعنی آتش اندر دیمك اولور واول جانوره اسم اولدقده لفظنده نوع ثقلت اولمغین اندرك الفن
حذف ایدوب سامندر دیدیلر نتکم حضرت مولانا بیورر بیت آخر بشکر درمن کفتا که
نمیترسی * از آتش رخسارم انکاه تو سامندر * مرور ایامله استعمالنده زیاده خفت ویرمك
ایچون سامك دخی الفن حذف ایدوب سمندر دیدیلر خامس ماوراء النهرده بر طاغ اسمیدر
وعربیده ایکی معنایه کلور اول بمعنی رز ثانی بمعنی هلاك یعنی موت وزبان هندیده بر کتاب
اسمیدر ﴿فی﴾ سبز مشعله دم ﴿مع﴾ برقوش در کندویشل قوروغی بیاض صحیح اولور کبوتر
نوعندندر مولانا هلالی بیت صبح چون ریخت دانهٔ انجم * آسمان کشت سبز مشعله دم *
﴿فی﴾ ستیم ﴿مع﴾ کسر تاء مثناة وسکون یای تحتانیله پخته اولمش چبان وآچلمغه قریب جراحت

جراحت استاد رودکی بیت کفت فردا نیشم آرم بیش تو * خود بیاهجم ستیم از ریش تو *
بعض فرهنکلرده قانلو ایرینلکه جراحت ایچنده اولور معروفی بیت بخلد دل که من از فرقت
تو یاد کنم * چون جراحت که بد وبار خورد کرم ستیم * معیار جمالیده اول جراحته دینورکه تمام
نضج بولوب آچلمغه متهیٔ اوله شمس فخری بیت بسکه پیوسته ریم ریزد خم * کشت
چشم عدوش همچو ستیم * فرهنك حسین وفائیده جراحت ایچنده ایرینك طوتمش اوله ونسخهٔ
ابو حفص سغدیده بشمش جراحت ودمل معناسنه در ومطلق جراحت معناسنه حکیم ناصر
خسرو بیت ازدروغ تست جانم درازیغ * وزجفای تست ریشم در ستیم * ونسخهٔ میرزا
ابراهیمده جراحت سرمازده که کوك دخی دیرلر حکیم سوزنی بیت بلفظ خویش کند زمهریو
راتشبیه * جراحت دلشانرا بلفظ کرد ستیم * مجمع الفرسده سین مفتوحه ده وفرهنك
جهانکیریده مکسوره ده مذکوردر ﴿فی﴾ سدکام ﴿مع﴾ سکون دال وفتح کاف ایله برکمسنه دن ضرورت
حسبیله نسنه طلب ایتمك معناسنه در کذا فی فرهنك جهانکیری بو معنایه مؤید میرنظمی
بیت نکشته از در کس حاصل کام * تمام عمر کرچه کشت سدکام ﴿فی﴾ سرانجام وسرنجام ﴿مع﴾ اول
بسکون الراء ثانی بالفتح ایکی معنایه در اول عاقبت کار یعنی ایشك نتیجه سی حکیم نزاری
قهستانی بیت نه اوبا کش زکس با اوست انباز * نه ملکش را سرانجام وسرآغاز * خواجه
حافظ بیت بهشت ونیست مرنجان ضمیر وخوشدل باش * که نیستیست سرانجام هر کمال
که هست * ثانی بمعنی سامان کار ﴿فی﴾ سرخم ﴿مع﴾ کسر را وضم خایله کوب قپاغی کمال
بخندی بیت خشت سرخم بر سر عاشق بزن ای دوست * ما را زسر خویش چه غم حیف
زخشت ﴿فی﴾ سردرکلیم ﴿مع﴾ بر نوع اویوندر صورتی اویله درکه بر شخصی یاتروب باشنی اورتولر
اطرافنده اولانلر بر بر اورلر هر برا اوردقچه اوراغی بیلورسه قالقار یرینه یاتور بلمزایسه ینه یاتور
ابو المعانی بیت فلك بازد بمن سردرکلیمی * ندانستم زده در عمر خفتم ﴿فی﴾ سرسام ﴿مع﴾ بر علتدر
في دماغه عارض اولور تفصیلی لغت سام ذیلنده ذکر اولندی بعض نسخه ده لفظ سامه معنای
مرض مجازادرکثرت استعماله حقیقت منزله سنه وارمشدر دیو مذکوردر اسم مرض اولدیغی
بو بیتدن مفهوم اولور خواجه سلمان بیت علاج علت سرسام عناب است ونیلوفر * تو میجوئی
زخرما وعدس درمان دهی سودا ﴿فی﴾ سرم ﴿مع﴾ بوزن نرم مجمع الفرسده قیجی دیدکلری اوتدرکه
یوغرده قیوب تناول ایدرلر خوشمزه اولور عربیده سرمق دیرلر ﴿فی﴾ سکم ﴿مع﴾ فتح کاف فارسیله
بر بوجکدر یانمش یرلرده وویرانه لرده اولور کیجه صدا ویرر ترکیده چرغد عربیده ابن وردان دیرلر
﴿فی﴾ سلم ﴿مع﴾ سکون لام ایله اوچ معنایه در اول فریدون شاهك بیوك اوغلی نامیدر شاعر
دیمشدر بیت در حقیقت بنای شهنامه * بود احوال سلم وایرج وتور * ثانی اطفال سبقی
یازیلان لوح ثالث بر موضع آدیدر مولانا هاتفی بیت بدروازهٔ سلم زد بارکاه * شدان
منزلش عرصهٔ کارکاه * عربیده فتح لام ایله ایکی معنایه در اول محصول ایرشمزدن اول ویریلان
قیمت که بیع سلم دیرلر ثانی بیون قومق معناسنه در ﴿فی﴾ سم ﴿مع﴾ زهردر عربیدر فارسیده
استعمالی شایعدر ابو المعانی بیت شربتی از فلك اکر خواهم * طاس پرسم دهد بجای
شکر ﴿فی﴾ سنکم ﴿مع﴾ سکون نون وفتح کاف فارسیله ایکی معنایه در اول بمعنی همراه که سنکاد

وسنکبر دخی دیرلر ثانی شرفنامه‌ده بر جانور آدیدر کتاب السامی فی الاسامیده مانند
جعل بر بوجکدر اکثر حماملرده اولور زبان هندیده دخی بر جانوردر ل سویشم ج کسر واو
وسکون یای تحتانی وشین معجمه ایله معتبر یشل رنك طاشدر یشم ووشم ویشب
دخی دیرلر ل سهم ج سکون ها ایله قورقو وخوف وترس وبیم معناسنه حکیم اسدی بیت
بسهم وشکوه داشت باید شهی * جوان هرد ونبود نباید مهی * شکوه ضم شین وکاف واظهار
ها ایله شکوه لفظندن مخففدر شیخ نظامی بیت در آمد همچو مرغ تاب دیده * که بود
آن سهم را در خواب دیده * عربیده بمعنی تیر وحصه ونصیب ومیراث معنالرینه‌در ل سیم ج سکون
یای تحتانیله بمعنی سمه که جفت آلتلرندن زوله دیدکلریدر مجمع الفرسده اکنجیلر بوینده رغك
ایکی طرفندن ایپله اوکوزك بوینه بغلدقلریدر ل مع النون * سابان ج فتح باء موحده ایله
یوللرده فرسنك باشلرنده ویول آیرلدوغی یرلرده وضع اولنان نشان طاش اولسون اغاج
اولسون ابو المعانی بیت فتاده وادی محنت بنم دل شیدا * رودبکوی فنایی دلیل وبی سابان
ل ساتکن وساتکین ج کلاهما بکسر التاء المثناة والکاف بمعنی ساغر بزرك یعنی اول بیوك
قدح که مجلسده آنکله محبة طلو ایچرلر میر عمار بیت چون می خورم بساتکنی یاد او خورم *
وز یاد او نباشد خالی مرا ضمیر * کمال اسمعیل * رباعی * در روزه چونیست روی می نوشیدن *
کل بچه کار ست چنین خندیدن * مشکل کاری که وقت کل اندر پیش * قندیل بجای ساتکینی
دیدن * استاد منوچهری بیت از پسر نرد باز دا وکرانتر ببر * وز دو کف او بکش ساتکنی را بنم
ل ساختن ج دوزمك که یاپق معناسنه اوله مستقبلنده خازایه ابدال اولنوب سازد وسازند
دیرلر چغتای لسانده توزا تماك دیرلر فرهادنامه‌ده خاقان درون قصری سیرایندوکی محلده ملك آرا
وزیره خطاب ایدر که بیت توزات هر یرده انکلاب فصل چاغین * اوج آیاق عیش
عشر تنك یراغین ل ساخن ج کسر خاء معجمه ایله روح حیوانی معناسنه بو روح حیوانی
دیدکلری بر حرارتدر که قانده اولوب جناب حق جل شانه قل الروح من امر ربی بیوردیغی
روحدن غیریدر که آکا نفس ناطقه دیرلر فارسیده اسمی رواندر بو روحه جان دیرلر روان ایله
جانك فرقی روان لغتی ذیلنده تفصیل اولنمشدر میر نظمی بیت ندارد قوت ساخن در
ابدان * چو بیرون رفت از و خون فراوان ل ساده کردن ج ایو سنه‌یی کمدن آیروب پاك
ایتمك مثلا آلتونی کمشدن وکمشی باقردن و بالی مومدن و یاغی طوز وغیریدن آیرمق کبی
ل ساران ج راء مهمله ایله بوزن باران سر معناسنه‌در حضرت مولانا بیت کفت آن
رنجور کای باران من * چیست این شمشیر بر ساران من ل ساربان وساروان ج کلاهما
بمعنی شتربان دوه‌جی دیمکدر لفظ سارك جمله معانیسندن بری دخی دوه درنته که ذکری مرور
ایتدی بان کوزه‌دیجی دیمکدر که مراد ذکر اولندی وبا ایله واوك میاننده تبادل وتوافی اولدوغی
ظاهردر خواجه سلمان بیت کوس رحیل میزند ای خفته ساربان * برخیز وراه و که
روانست کاوران ل ساریان ج کسر را وفتح یای تحتانیله کورجستانده برشهرك آدیدر
شاعر دیمشدر بیت بسی خسر و نامور پیش ازین * شدستند زی ساری وساریان *
ل سازیدن ج کسر زاء معجمه وسکون یای تحتانیله ساختن معناسنه مصدردر لواحد

لواحد من الشعرا * مثنوی * سر خیل سخنوران جامی * کی خسرو شاعران نامی * اکنون که
سر حجازداری * آهنك حجاز سازداری * چغتای لسانده بو معنایه یاساماق دیرلر سبعه
سیاره‌ده مصنف کندو نظمنك قصورندن اعتذار کونه دیرکه * مثنوی * یارب ایش مشکل
بو خسته ضعیف * بشه غه پیل ایشی ایرور تکلیف * چرخ تامیغه زدبان یاساماق * مهر
شمعیغه شمعدان یاساماق * یاساسون دوزلسون دیمك اولور فرهادنامه‌ده فرهادك ولادتی
شنلکی امرنده دیر بو بیت یاساسون بارچه آیین بیرلا زیبا * تو تولسون باریغه اوکسون ودیبا *
ل ساسان ج ایکی معنایه‌در اول بهمن بن اسفندیارك اوغلی آدیدر روایت اولنور که
بهمن ملك وسلطنتی دختری همایه ویردکده ساسان همشیره‌سی قورقوسندن اتباعیله
چیقوب کتدی بر اوغلی وار ایدی انك دخی نامی ساسان قومشیدی فارس والیسی بابکه قز
ویروب وآنك قزینی اوغلنه الدی بابکله اتفاق ایدوب عسکر چکوب واردی باباسی ملکنی
همشیره‌سی النده‌ن آلوب ضبط ایلدی اول زماندن برو بو طائفه‌یه ساسانیان لقب قالدی
وساسانك معنای ثانیسی اجمال حسینی‌ده‌مذکوردر که ساس کدا دیمکدر ساسان جمعی اولور
ل سالار خوان ج فتح حاو واو معدوله ایله خوانسالار کبی چاشنکیر باشی معناسنه‌در میر نظمی
بیت چو سالار خوان آمد در نظر کاه * نکرده خدمت خوانش بدلخواه ل سال افزون ج
سال ملکیدن اون ایکنجی آیك اسمیدر ل سالیان ج بمعنی سالها یعنی جمع سال ابو شکور
بیت تر و تازه شد کیسه سالیان * بکردنش از هرچه کرد آشیان * وآشیان بمعنی جزا
ومکافات کذا فی المجمع اما فرهنك میرزاده سالیان بمعنی سال واحد مرویدر دخی ملك شروانده
بر شهر نامیدر ل سالیون ج سکون لام وضم یای تحتانی و واو معروفله بمعنی تخم کرفس کوهی
کذا فی المجمع ل سامان ج اون درت معنایه کلور اول اثواب وتجملات خانه ابو طالب
کلیم بیت کنون سامان دردم بیشتر شد * شکست دست سودا این سفر شد * ثانی آرایش
ترتیب کمال اسمعیل بیت وقت آنست دلم را که بسامان کردد * کار دریا بدو از کرده
پشیمان کردد * ثالث میسر معناسنه رابع انتظام کار یوایکی معنایه ترتیب اوزره حکیم
سوزنی بیت هرچه کردم تا ببینم روی او سامان نشد * کار چون من عاشقی هرکز کجا
سامان کرفت * خامس تحفة الاحبابده قرار وآرام معناسنه کسائی بیت کسی که سامه
حیا را در آسمان شکنند * چکونه باشد روز تحسرش سامان * سامه نك معناسی عنقریب
ذکر اولنور سادس قصبه معناسنه‌در شیخ نظامی در رفتن شیرین بجانب خسرو بیت
میان بربسته برشکل غلامان * همی شد ده بده سامان بسامان * سابع جمعیت وجماعت
معناسنه حکیم فردوسی بیت دو سالار راه و دو سامان بتنك * فراز آوریدند لشکر بجنك *
ثامن عفت وعصمت معناسنه بیت کر دهت از پاکی داماش خویش * دامن خود برده
سامان خویش * تاسع قوت وقدرت معناسنه رضی الدین نیشابوری بیت مرا هر زمان
درد بر درد زانك * نه روی فغانی نه سامان آهی * عاشر تخمین کا رواندازه سخن
معناسنه شمس فخری بیت جهانکه بی سر وسامان بد از وقایع دهر * نه سر کرفت بعهد
عنایتست سامان * بو بیتده مذکور ده معنالرك هرقنغی‌سی مراد اولوسه اولور حادی عشر

عقل وتدبیر معناسنه   شیخ سعدی بیت کامران آندل که محبوبیش هست * نیکبخت آنکه سر وسامانیش نیست * ثانی عشر   حدود وسنور رایچون وضع اولنان نشان * ثالث عشر برشخصك نامی درکه آل سامان آکا منسوبدر   رابع عشر   هر نسنه نك اندازه ونشانی بوایکی معنایه کسایی بیت بعهد دولت سامانیان وبلعمیان * چنین نبود جهان باتها د وباسامان ڮ سان ڠ اون دورت معنایه کلور   اول   ادات تشبیه استعمال اولنور مثلا بومحلین دیمکده زیسان دیرلر   خواجه سلمان بیت سرد ست آه از غم کرم است سینه از دم * سلمان کشید از یسان بسیار کرم وسردی * ثانی مطلق تشبیه در   حکیم سنایی بیت عقل کل رابسان بام شناس * نردبان پایه سوی بام حواس * وله بیت قلمسان سرنهش برخط تسلیم * بشوی از خاطر اونقطهٔ بیم * ثالث   مثل ومانند معناسنه حکیم خاقانی بیت آن نازنین که عیسیٔ دلها زبان اوست * عود الصلیب من خط زنار سان اوست * رابع بمعنی همواره   استادرودکی بیت کرسنك همه لعل بدخشان بودی * بس قیمت لعل وسنك یکسان بودی * خامس   اسلوب وطرز وروش معناسنه   شیخ نظامی بیت هر آنکس چنین است آیین سان * مراورا بود این جهان آن جهان * بومعناده اکثرا آیین لفظی ایله مترادف ایدرلر بیت کنون جمع اسباط راپیش خوان * بده آشنایی باپایی سان * سادس بمعنی هیئات وصورت   میرخسرو بیت کوی شفقست شکل وسانش * از پردهٔ شام طیلسانش * سابع   خوی وعادت   شمس فخری بیت عدو شکار جهانکیر شیخ ابواسحق * عزیز هر دو جهان وفرشته سان زمان * ثامن   بمعنی سامان   حکیم نزاریٔ قهستانی بیت نه از لشکر کس ولشکر نشانی * نه کارم راسری پیدانه سانی * تاسع بمعنی نجیم که روز وغاده کیرلر وآتلاره دخی کیمیورلر   استاد ابوالقاسم حسن بن احمد عنصری بیت صف پیلانش اندرسان زرین * چو برکوهی نشسته زعفران زار * عاشر بمعنی سوهان ترکیده اکه دیدکلریدر حکیم انوری بیت از سیرت وسان رسم ملوك وملك آمد * حاصل نتوان کرد چنین سیرت وسانرا * سان اول خوی وعادت سان ثانی سوهان معناسنه در   حادی عشر   پاره معناسنه این کوشت سان سان کنید دیولر بواتی پاره پاره ایلکز دیمك اولور   شیخ آزری * مثنوی * کرد تدبیرش شه کشور * کرد پیدا مواشیٔ لاغر * کشت مجموع راچواو یکسان * کرد آنکاه جمله راسان سان * ثانی عشر   بمعنی فسان ترکیده بلکو دیدکلریدر فسان لفظندن مخففدر   مختاری درصفت شمشیر * قطعه * بشبه آسمانست این بصورت بحر پرکوهر * ولیك از لمعهٔ خورشید نتوان دید آسانش * بساکز رنج او دشمن همی نالید جان درتن * در انساعت که آهنکر همی مالید برسانش * استاد دقیقی بیت خورشید تیغ تیز ترا آب میدهد * مریخ نوك نیزهٔ توسان کند همین * ثالث عشر   بمعنی وجه واعتبار حکیم انوری بیت ندارد جهان بریکی سان شکیب * فرازست پاش از پس هر نشیب * رابع عشر ولایت باخزده چاریکه قریب برقصبه اسمیدر ڮ سانکین ڠ سکون نون ویای تحتانی وکسر کافله خوی وعادت ایدنمك کذا فی فرهنك جهانکیری ڮ ساواهن ڠ اکه ایله دمور دن دوکیلن خرده که عربیده براده دیرلر کذا فی المجمع ڮ ساون وساوین ڠ کلاهما بکسر الواو کوفه

کوفه دیدکلری سبد که ایچنه پنبه وایپلك ومعتبر میوه قورلر فرهنك جهانکیریده اکرمکه حاضرلنمش پنبه معناسنه مرویدر ڮ ساویدن ڠ کسر واو وسکون یای تحتانیله دمور اغاج وغیری نسنه لری اکه لمك وهرپی لمك معناسنه مصدردر ڮ سایبان ڠ فتح یای تحتانی وباء موحده ایله ایکی معنایه در   اول   برنوعه چادردر چار کوشه ایکی کوشه سی یوکسك وایکیسی آلچق کونش جانبنه طوتارلر کونش دوندکجه آنی دخی دوندررلر وهر کولکه لکه دیرلر عموما   خواجه عصمت بخاری بیت سی بیست چتر توبالای کردون * که خورشید را میکند سایبان * اصلی سایه بان در کولکه صاقلایجی تخفیفا ضمیر محذوفدر بوکا آفتابکیر دخی دیرلر زبان هندیده ستور پایان دیرلر دخی پادشاهلر بوله کتدکده قلقاندن بیوك برنسنه دوزمشلر اطلاسدن براوزون اغاج ایله آردندن آت اوزرنده آدم طوتوب کونشدن کولکه ایدراوتوردقده دخی اویله ایدرلر شیخ آزری بیت چوسایبان شه نیمروز برسر زد * زتختکاه افق خورده شاه شام بنو * ثانی ملوك ووزرا اتاقلری اوکنده چار کوشه برنسنه درایکی جانبدن در دربشر دیرکله قورارلر خواجه سلمان بیت چون آسمان بکستر دد شرق وغرب سایه * ای شرق وغرب عالم درزیر سایبانت ڮ سایدن ڠ کسر یای اول وسکون ثانیله ازمك وسورمك معناسنه نته کم بوبیتده واقعدر   شاعر بیت بی مشقت نیست هر کاری زصندل کن قیاس * درد سرکم دارد وساییدنش دردسراست ڮ سباریدن ڠ فتح باء موحده وکسر راء مهمله وسکون یای تحتانیله بمعنی شکافتن زمین یعنی یر یاریق اولمق   کذا فی فرهنك جهانکیری ڮ سبدچین ڠ اوزم وغیری میوه اغاجندن دوشیر یلوب بعض یپراق اراسنده قلان میوه یه دیرلر   شمس فخری بیت حسود شاه رادرباغ امید * نماندست اوثمر غیراز سبدچین ڮ سپردن ڠ فتح باء فارسی وسکون راء مهمله بعده دال مفتوحه ایله فرهنك میرزاده بمعنی پایمال کردن وادات الفضلاده ضم سین ایله تسلیم ایتمك و برکوشه ده اوتورمق معناسنه مسطوردر ڮ سپستان ڠ کسر باء فارسی وسکون سین مهمله وفتح تاء مثناة ایله اعشابدن خوشبو بردارو در عربیده اطبا الکلب دیرلر اصلی سرپستان ایدی تخفیفا راء محذوفدر   کذا فی المجمع ڮ سبکتکین ڠ ضم باء موحده وسکون کاف عربی وکسر تاء مثناة وکاف عجمیله غزنین پادشاهی سلطان محمود غزنوینك پدری و بعضیلری دده سی نامیدر محمود سبکتکین دیمکله مشهوردر   کمال خجندی بیت چون بنظاره آمدم روزشکار دلبران * دام دل سبکتکین زلف آیاز یافتم ڮ سبیوس ڠ سکون باء موحده وضم یای تحتانی ایله بمعنی اسپغول که عربیده بذر قطونا دیرلر   کذا فی الادات ڮ ستادن ڠ فتح تاء مثناة ودال ایله مجمع الفرسده بمعنی استادن وبمعنی کرفتن   شیخ نظامی بیت نه بخشنده خبردارد زدادن * نه آنکس کوپذیرفت از ستادن ڮ سترون ڠ فتح تاء مثناة وواو وسکون راء مهمله ایله قصر عورت وحیوان که عربیده عقیم دیرلر   مولانا حسن کاشی درمنقبت حضرت امام علی رضی الله عنه بیت کرنبودی ذات پاکش آفرینش را سبب * تابد حواستروں بودی وآدم عزب * حکیم نزاریٔ قهستانی بیت تا در شتازغایت تفریق ازدواج * همچون ستر عروس بنانی سترون است ڮ سجانیدن ڠ فتح جیم وکسر نون وسکون یای تحتانیله بمعنی سترون مرقوم یعنی عقیم کذا فی المجمع ڮ سجیدن ڠ کسر جیم

وسكون ياى تحتانيله بمعنى سرماى سخت يعنى شتاى شديد كذا فى المجمع بو معنايه ابو المعانى
بيت نيامد لفظ معنى دار از طبع * مكر افسرده در دل از سجيدن سختن سكون خا وفتح
تاء مثناة ايله بمعنى سنجيدن طارتمق و زن معناسنه حكيم اسدى بيت از آهو سخن پاك
و بر دخته كوى * ترازو خرد سازش و سخته كوى سختيان معروف در يدر تركيلر دخى
سختيان ديرلر ياش درى غايت قتى لقله دباغت اولندوغندن بو يله تسميه اولنمش ديو مرويدر
سخن ضم خا ايله سوز در كلام معناسنه وضم سين وفتح خا ايله دخى استعمال اولنور ايكى
وجهى ده صحيحدر زبان دخى فتح وضمله وكهن دخى فتح وضمله جائز اولدوغى كبى شيخ نظامى بيت
فاتحهٔ فكرت وختم سخن * حمد خدا ايست بر وختم كن * معناى لفظى يه ونفسى يه عربيده كلام
نيجه شامل ايسه سخن دخى اويله شاملدر نته كم شعراى عربدن برى ديمشدر بيت ان الكلام
لفى الفؤاد وانما * جعل الكلام على الفؤاد دليلا * كلام ملفوظه سخن ديندوكى وفتح سين
وضمله جائز اولدوغنه بناء بو بيتدن معلومدر شيخ سعدى بيت سخن آخر بدهن ميكذرد
موريدا * سخنش تلخ نخواهى دهنش شيرين كن * يعنى بو بيتده اولان سخن لفظلرى مفتوح
اولسون مضموم اولسون معنا بردر و تلفظ اولنمدين دخى سخن اطلاق اولنور كلام كبى بو بيتدن
فهم اولنور خواجه حافظ بيت زبان كلك تو حافظ چه شكر آن كويد * كه كفتهٔ سخنت ميبرند
دست بدست سخون ضم خا و واو معروفله دخى سخن معناسنه روايت اولنمشدر كذا
فى المجمع سخن آفرين كلام منتظم ومعنى دار و فصيح تكلم ايده نه ديرلر حاضر جواب
معناسنه ونظم ونثر تأليفنه قادر اولانه ديرلر ميرنظمى بيت نه هر كس سخن آفرين ميشود *
نه هر نكته در دل كزين ميشود سخن چين سوز نقل ايدجى يعنى بر مجلسدن بر مجلسه
ياخود بر آدمدن بر آدمه سوز ايرشدره اول مقوله لره سخن چين ديرلر قوجى معناسنه عربيده
نمام ديرلر سخندان سوز بليجى اكثر شعر او صاحب طبيعت اولانه ديرلر سراكون
ضم كاف عجميله بمعنى نكون يعنى باشى اشاغى شاه ناصر خسرو بيت سر بفلاك بر كشيد
پيغمبرى * مردى و سرورى سراكون شد سرايان بمعنى سراينده وكوينده ونغمه
پرداز معناسنه شيخ سعدى بيت بمسجد در آمد سرايان ومست * مى اندر سر و ساتكينى
بدست * يعنى برسر خوش نغمه پرداز اولديغى حالده سراين ايرلامق عربيده تغنى
معناسنه سراين كردن بر نسنه نك اوجينى بريكا ايلمك ميرنظمى بيت سر دوستار
سيمين ومطلا * سراين كرده آن شوخ دلارا سرآيدن كسر ياى اول وسكون
ثانيله ايرلامق تغنى معناسنه سربان سكون را وفتح باء موحده ايله سربار مرقوم
معناسنه ودخى بمعنى فراز بوقش معناسنه مرويدر سربايان سكون را وفتح باء موحده
وبعض نسخه ده باء فارسيله وياى تحتانيله اوج معنايه در اول توغلغه التنه كيلن پنبه لو
عرقچين كه عربيده مغفر ديرلر و توغلغه يه بيضه ديرلر مرور ايام وتغيير السنه وكثرت استعمالله
توغلغه يه مغفر اطلاق اولندى ثانى توغلغه نك اتكنه متصل اولان زره كبى خلقه لردر ديرلركه
مشهورى سربناهدر تركيده غلط ايدوب سربنه ديرلر استاد دقيقى قطعه * نه زاهن
درع بايستى نه دلدل * برزم شاه كردان عمرو عنتر * كرا و رفتى بجاى حيدر كرد * نه سرپايانش

نه سرپايانش بايستى نه مغفر * ثالث عمامه كه باشه صاريلور شمس فخرى بيت من آن
نيم كه دهم آب روى خود برباد * براى درهم ودينار وطاق سرپايان * اسدى طوسى دخى
بو معنايه نقل ايلمش سرپهن فتح باء فارسيله اعشاب قسمندن بر اوتدر سرخوان
سكون را وفتح خا و واو معدوله ايله بمعنى خواننده سرخوانى خواننده لك اولو رياى وصفيه ايله
حضرت مولانا بيت اى مطرب داود دم آتش بزن در رخت غم * بر دار بانك زير و بم كى وقت سر
خوانيست اين * ابو الفرج رونى ديمشدر بيت سرخوانى سركشان قضا خوانده * چون
كوش تو كفت شعر سرخوانى سردادن سكون را وفتح داليله ايكى معنايه در اول
بر نسنه يى بيانه آتمق حقيقة ومجازا شاعر بيت اى شوخ ستم پيشه ز دستت فرياد *
دروادئ حسرت تو سرداده مارا * ثانى شجاعت ودلاورلك ايتمك سردوان سكون
را وفتح دال و واو ايله باش صاله رق كتمك معناسنه در سرزدن سكون را وفتح زاء والله اوج
معنايه كلور اول سرزنش ايتمك معناسنه حكيم نزارئ قهستانى بيت شدم بر سر
انجمن سرزدن * سرم شد برون از سر آل من * ثانى باش كسمكدن كنايه در ثالث خبرسز
و اجازتسز بر كمسنه نك خانه سنه وارمغه ديرلر كذا فى فرهنك جهانكيرى سرزمين
سكون را وفتح زاء معجمه ايله سرحد مملكت وسنور ولايت معناسنه مولانا هاتفى در تيمورنامه
بيت ز ارواح پاكان آن سرزمين * بخواهم مدد هست مقصودم اين سرغين سكون
را وكسر غين ايله بمعنى ناى تركى يعنى سورنا حكيم فردوسى بيت بزد ناى سرغين ورويينه
خم * بر آمد ز در ناله كاودم * كاودم بوريدر وله بيت بر آمد خروشيدن كره ناى *
دم ناى سرغين وهندى دراى سركران سكون را وكسر كاف فارسى وفتح راء ثانيله
باش آغر اولمق مخمورلقدن وغيريدن خواجه سلمان بيت بنفشه سنبل زلفت بخواب
ديدشبى * على الصباح پريشان وسركران برخاست * ومطلق مخمور معناسنه
استعمال اولنور خماردن باش اغرمق مقرر اولمغله معناى مصطلحى دفتر اولده ذكر اولندى
سركردان سكون رائين وفتح كاف فارسى ايله ايكى معنايه در اول متحير وآواره كه
سركشته دخى ديرلر ثانى بر علتدركه متصل باش دونر عربيده اطباسدره ديرلر سركزين
سكون را وضم كاف فارسى وكسر زاء معجمه ايله آت وقيون وصغر سورسندن انتخاب ايدوب
الانه ديرلر ومنتخب اولان حيوانه ده ديرلر سيد ذو الفقار شروانى بيت اندران ميدان كه دشمن را
براند چون كاه * تيغ او از كله بدخواه خواهد سركزين سركين كسر كاف فارسيله
زبل وحيوانات ترسى عربيده سرقين ديرلر ابو المعانى در هجو بيت روى ناشستهٔ اوكشته
فراهم سركين * ريش كج مج چو چمن بر سر سركين رسته سركين كردان مزبله ده
حاصل اولور بر قره بوجكدر عربيده جعل ديرلر ضم جيمله وله منه بيت خالها بر رخ او كشته چو
سركين كردان * كه وجودش بجز از زادن او ناشسته سرن فتح راء مهمله ايله نسترن كبى
بر نوع آق چيچكدر بعض روايتده زنبق معناسنه نقل اولنمشدر سرنكون سكون را وكسر نونله
باشى اشاغى معناسنه در شاعر بيت درين كاشانه سرا بختم به بيد سرنكون ماند * نه كل
نى برك خوشبوى ونه سايه نى ثمر دارد سرنكيدن فتح را وسكون نون ويا وكسر كاف فارسيله

بر کسنه سو یلرکن بر غیری کسنه قارشو لیوب بر بریله محاوره ومناظره ایتمك معناسنه در ابو المعانی بیت چو تنها از دل کوم بجانان از رقیب آید * جواب تلخ با تندی سر نکیدن بسر دارد
ل سرنهین ح سکون را وکسر نون وها ایله تنور دیك یعنی ایتمك بشورد کاری تنور وطعام بشمش چولمك معناسنه در کذا فی فرهنك جهانکیری ل سر وچمان ح یعنی ناز وشیوه ایله صالنور محبوب چمان چمیدن لفظندن اسم فاعل اولور استعمالی واقعدر ابو المعانی بیت آن سرو چمان آمد چون مجلس کلشن * آیند بشوق اهل چمن دیدن رویت ل سر وروان ح موزون وخوشنما اولان سروی اغاجنه دیرلر استعاره طریقیله قد دلبره ده دینلور ابو المعانی بیت آنچنان سر وروان نبود در باغ جهان * کر بود در باغ حسن آن قامت موزون یار *
ل سروستان ح سکون را وسینین مهملتین وکسر واو وفتح تاء مثناة ایله اوج معنایه در اول چوق سرو اولان محل ثانی مصنفات باریدن بر لحن اسمیدر بوایکی معنایه شیخ نظامی بیت چو بردستان سروستان کذشتی * صبا سالی بسر وستان نکشتی * ثالث مملکت فارسده بر قصبه اسمیدر ل سرون ح ضم را وسکون واو ایله فرهنك جهانکیریده سرواغاجی معناسنه در حکیم ناصر خسرو بیت کر سر برآوری ز کر بیان دین حق * بانا کسان کله زن وباخسان سرون ل سریدن ح کسر را وسکون یای تحتانیه بودخی سراییدن مرقوم کبیدر ل سزاییدن وسزیدن ح اول فتح زاء معجمه ثانی کسر ایله لایق وسزاوار اولمق معناسنه مصدردر میر نظمی بیت سزیدن نباشد باحسان شاه * هر آنکس نیارد بخدمت پناه ل سفاهن ح فتح ها ایله یعنی شانه یعنی طراق شیخ نظامی بیت سفاهن راده من بر سنك ازان شد * که فراش ره هندوستان شد ل سفون ح ضم فاو واو معروفله ایکی معنایه کلور اول دانهٔ خراسانی ثانی سفوف که اطبا بعض اجزایی دوکوب نرم ایدوب مریضه تناول ایتدیررلر ل سقسین ح سکون قاف وکسر سین مهمله ایله بر ولایت آدیدر شیخ نظامی در خسرو شیرین بیت طرفداران سقسین با سمرقند * بنوبتکاه در کاهش کمربند * مولانا هاتفی در تیمورنامه بیت ز قبچاق وسقسین وبلغار وروس * فروکوفتند از چپ وراست کوس ل سقلان ح سکون قاف وفتح لام ایله چوقه در هرنه نوع اولورسه ل سقلاطون وسقلاطین ح کلاهما بسکون القاف وفتح اللام مجمع الفرس ده یعنی سقرلاط که جامهٔ نخجوانی دخی دیرلر کذا فی الادات وقاموسده مسطوردر که سقلاط بر شهر اسمیدر وسقلاطون اکا منسوبدر اما استادان اشعارنده الواندن بر لون اولاق ظاهر اولیور رشته کم رشید الدین وطواط بیت چو از صدیقهٔ مینای چرخ سقلاطون * نهفته کشت علامات چرخ آینه کون * وجمال الدین عبد الرزاق کاشی بیت نه کاه بند دشام ازحریر غالیه رنك * نه حله بوشد صبح ازنسیج سقلاطون * خاطره کلور که کبود رنك اوله زیرا اصلی سقلاطکون ایدی کافی حذف ایدوب سقلاطون ایلدیلر وقدیم زمانده سقرلاط رنکی کبوده منحصر ایدی کیدرك الوان اختراع اولندی اما بعض فرهنکده مسطوردر که سقلاطون بر نوع قماش اوله اعلاسی دیار رومده اشلنور بو تعبیردن چوقه اولمق محتملدر زیرا عجمده چوقه اشلنمز ل سکارون ح فتح کاف فارسی وضم را ایله اوزون اوقلی کرپی که سکاشه دخی دیرلر شاعر دیمشدر بیت

سراپای جسمش راسکالید * که نتوان سکارون دست مالید ل سك دندان ح اوك دیشلو دندان پیشین که یشك دخی دیرلر عربیده ناب دیدکلریدر ل سکزن ح سکون کاف فارسی وفتح زاء معجمه ایله بر نوع اوقدر دمرنی غایت کسکین وانجه اولور حکیم خاقانی بیت بس درخته سکزنت چو سوزن * در زهره جکر منیر ازا * شرف شفروه بیت ناوك لند ازم سکزن ایلك خصمش چون سکست * هرچه من بروی زغم در حال سکزن میشود ل سکالیدن ح فتح کاف فارسی وکسر لام ایله صانی صانمق ایوده وکمده استعمال اولنور مصدردر ل سکبان ح کوپك بسله یجی وپادشاهلرین آوجی کوپکلرین صقلایوب شکار محلنده اللرنده یدوب کیدرلر بر طائفهٔ مخصوصه در انلره دیرلر ولوند معناسنه ده استعمال اولنور ل سکرفیدن ح فتح کاف فارسی وسکون را وکسر فا ایله سورچمك لغزیدن کبی مصدردر میر نظمی بیت در آمد پوسر پشته فرو دید * چو جای لغزشی بوده سکرفید ل سك کن ح کاف اول فارسی ثانی عربیله دارو قسمندن بیروح الصنم دیدکلری کوکدر کوپك ایله قوپارلدوغی مشهوردر ل سکلابیدن ح سکون کاف فارسی وفتح لام وکسر باء موحده بعده یای ساکنه ایله ایت اورمك معناسنه در چغتاییده واوسز ضم صر بحله ارار دیرلر ل سکلیدن ح سکون کاف فارسی وکسر لام ایله انجقرق که کاهی امتلاء معدهدن وکاه شدت کریهدن عارض اولور ل سکنجیدن ح فتح کاف وسکون نون وکسر جیم ایله برمق اوجیله نسنه طوتمق معناسنه میر نظمی بیت چو خامه بادوانکشت را سکنجید * نوشتید آن ورق را هرچه بشنید * مجمع الفرسده یعنی تراشیدن وکزیدن وسرفیدن وآواز بکلو کردن مسطوردر ل سکیزان ح کسر کاف وسکون یای تحتانی وفتح زاء معجمه ایله جست قالقمق معناسنه حکیم سوزنی بیت وان دکر کند کان در ان مجلس * بر سکیزان چو خر در اکنده ل سکیزیدن ح بودخی سکیزان کبی آت وقاطر وامثالی حیوانات یورکن سورچب بنه تیز قالقمق مجمع الفرسده یعنی برجستن واقعدر ل سلیسون ح کسر لام وسکون یای تحتانی وضم سین ایله نام برادر فلقراط شاه استاد دقیقی بیت سلیسون شه فرخ اخترش بود * فلقراط شه را برادرش بود ل سمان ح فتح میمله شهور شمسیه نك یکرمی یدنجی کونی اسمیدر که آسمانه دخی دیرلر عربیده بر بوجك آدیدر نته کم حضرت مولانا بیت چون مست شود ز بادهٔ حق * شهباز شود کین سمانه ل سمنان ح سکون میم وفتح نونله بر ولایت آدیدر ل سمندون ح فتح میم وسکون نون وضم داله ایکی معنایه کلور اول دریای محیطده بر جزیره نامیدر ثانی مازندران دیولرندن بر دیو آدیدر ل سمنکان ح فتح میم وکاف فارسی وسکون نونله توران زمینده بر شهر آدیدر که پادشاهنك قزینی رستم آنده حبالهٔ ازدواجه کتوردی سهراب اندن وجوده کلدی ل سمن ح فتح میمله کل سمن برك یعنی اوج یپراقلی کل حکیم انوری بیت خیال انجم وکردون همین بحسن وحال * چنان نمود که از کشت زار برك سمن * ماوراء النهرده ضم سین ایله تلفظ ایدرلر اما جمیع عجم فتحه ایله اوقور مولانا جامی بیت پیاده سوی چمن سرو من کذار مکن * بسبزه وسمن آن پای را فکار مکن ل سمنون ح سکون میم وضم نونله بر زاهد درویش اسمیدر که غایت مرتاض وزاهد ایدی زهد سمنون ضرب مثل اولشدر ل سمیدون ح کسر میم وسکون یای تحتانی وضم داله یعنی بوییدن کذا فی

ح

تحفة الاحباب بو معنایی مؤید میرنظمی بیت ببخشد جان بر جان اسمیدون * که آن زلف معنبر اسمیدون ﴿ سن ﴾ سان مرقومدن تخفیف اولنمش ماننده ومثل معناسنه حکیم انوری بیت در نظم این قصیده جگر درج کرده * یعنی حدیث خویش کز ینسان وآن سن * ﴿ سنجیدن ﴾ سکون نون ویا وکسر جیمله طارتمق که عربیده وزن معناسنه حقیقتا ومجازا استعمال اولنور مثلا سخن سنج وبا او بسنجد دیرلر ابوالمعانی بیت نمی باشد شعرخوانان سخن سنج * با استادان سنجیدن سزانیست ﴿ سنسان وسنسن ﴾ کلاهما بسکون النون وفتح السین فصیح اولمیان سوزه دیرلر مولانا مطهرالدین بیت که انشای من بنده مدح ترا * زسنسان نظمیست نه سر بدی ﴿ سنك آشکن وسنك شکن ﴾ کلاهما بسکون النون وکاف العجمی وکسر الشین ایکی معنایه در اول بمعنی غله ثانی بر نوع خرمادر که سنك اشکنك دخی دیرلر کذا فی فرهنك جهانکیری ﴿ سنکپستان ﴾ سکون نون وکاف فارسی وسین مهمله وکسر باء فارسی وفتح تاء مثناة ایله مجمع الفرس‌ده بمعنی سپستان که بر دار ودر ادات الفضلاده وشرفنامه‌ده حذف نونله واقعدر غالبا اصح بویله‌در میرخسرو بیت شکار شیر کجشك آمد انجیر * بمیرد چون زسنکپستان خورد شیر ﴿ سنکدان ﴾ سکون نون وکاف فارسی ایله معده طیور یعنی قوش قورساغی میرنظمی بیت چو باشد سنکدان خالی زچینه * فتد مرغ کرسنه دام کینه ﴿ سنك فسان ﴾ سکون نون وکاف فارسی وکسر فا ایله بلکو طاشی که بالکز فسان وفسانه دخی دیرلر وله بیت شود تیز وخونریز تیغ بلان * چو شد کردن خصم سنك فسان * ﴿ سنکستان ﴾ طاشلو یر وطاش کسد کاری محل وله بیت نباید نظم خوب از طبع کردن * چو سنکستان نباشد جای کلشن ﴿ سنکلان ﴾ سکون نون وکاف فارسی وفتح لام ایله ترکیبده بوندیدکاری قوشدر ﴿ سنکین ﴾ سکون نون وکسر کاف فارسیله ایکی معنایه در اول آغر که مقابلی سبکدر عربیده کی ثقیل معناسنه نتکم بو بیتده واقعدر بیت سنکین وسیاه وسخت باید عود * سست وسبك وسفید باید عنبر * لفظ مرکبدر که بر جزوی سنکدر وزن معناسنه نتکم دیمشلر در بیت بسنك وهنك وبفر وبناز * سپردش بیعقوب فرزانه باز * بر جزؤ یده یای نسبت وبر جزؤ یده نون زفارسیده بر نوعه ادات اتصافدر که مرجعی نسبت مؤکده در رنکین کبی که تأکیدا ایچوندر غایت ثقیل الوزن معناسنه اولور نتکم شیخ نظامی بیت بسنك وسکونت بر آرد نفس * نکوشید تعجیل در خون مکس * معنای ثانی طاشدن دوزلمش اولان نسنه‌یه دیرلر آوانی وهاون وچولمك کبی شاعر دیمشدر بیت زیخ کشته شمشیر وهمچو سمین * طبقها بر سر سنکین مراجل * حرف یا ونونك جمله‌سی آخر معنا ایچون موضوع اولور بر نسنه‌نك معمولندن دوزلمش ایسه ماده سنك اسمی آخرینه یا ایله نون الحاق ومجموع برکبی اول نسنه‌یه اطلاق ایدرلر مثلا التوندن اولانه زرین کومشدن اولانه سمین دموردن اولانه آهنین اغاجدن اولانه چوبین دیرلر علی هذا القیاس ﴿ سودان ﴾ سکون واو وفتح دال‌له سارغ مرقوم معناسنه که بر خوش آواز قوشدر اوّل بهارده بلبل کبی ناله وفریاد ایدر بو اسم آکا آذربیجان لسانی در ﴿ سوکند خوردن ﴾ اند ایچمك سوکند یمین اسمی اولدوغی ذکر اولنشیدی خوردن الحاق انك فعل معناسنه اولور ابوالمعانی بیت سوکند همیخورم

همیخورم بجست * من عاشق جان فدای عشقم ﴿ سولان ﴾ سکون واو ایله ادویه‌دن بر داروردر که رومدن عجمه کیدر اما اعلاسی مکه مکرمه‌دن کلور عربیده خاء معجمه ایله خولان دیرلر ثانی فتح واو ایله آذربیجانده شهر اردبیله اوچ فرسخ یرده واقع بر طاغ آدیدر انده اسلامدن اوّل وصکره مرتاض وعابد وزاهد کمسنه‌لر ساکن اولمشلر طائفهٔ مغان اول محلی سائر مکانلردن زیاده معتبر ومتبرك طوتارلر اول مرتبه که آکا قسم ایدرلر حکیم ناصرخسرو * قطعه * ای برادر شناس محسوسات * نزدها نیست اندرین زندان * تو بیایش یکان پرشو * پس بیاسای بر سر سولان * ویونان لسانجه بنی اسرائیلدن بر پیغمبر آدیدر ﴿ سون ﴾ فتح واو ایله مدح وثنایه دیرلر مولانا محمود ابن یمین بیت کرشنیدی سخن ابن یمین در دل خلق * چه عجب آن سون نیست که از جان برخاست ﴿ سوین ﴾ کسر واو وسکون یای تحتانیله فرهنك جهانکیریده ظروف وآوانی معناسنه درکه خانه‌لرده استعمال اولنور ومؤید الفضلاده بمعنی آیدان سك مرقوم ﴿ سه خوان ﴾ اول طائفه‌یه دیرلر که ثالث وثانیه دیرلر حکیم خاقانی بیت یك لفظ آن سه خوانرا از چه تنکی * بصحرای یقین آرم همانا ﴿ سه خواهران ﴾ یدی یلدزدن اوچ یلدزدر که عربیده بنات النعش دیرلر ﴿ سهران ﴾ سکون ها وفتح را ایله بر ولایت آدیدر که طاغنك اتکنده واوسته‌سنده قلم بتر عربیده سهرا تمش معناسنه یعنی کیجه اویومیوب صباحه دك اویانق طورمش ایکی معنایه ابوالمعانی بیت شدم باغم حسرت سهران * حال عاشق ننویسد قلم سهرانی ﴿ سهمکن وسهمکین ﴾ کلاهما باظهار الهاء وسکون المیم وکسر الکاف بمعنی سهمناك مرقوم یعنی قورقنج استاد رودکی بیت سوی رود با کاروانی کش * ذهابی بدواندرون سهمکین * مولانا هاتفی بیت درین سهمکین تیرکون تیره شب * زمشرق بخندید صبح طرب ﴿ سپیجیدن ﴾ سکون یای تحتانیین وکسر جیمله سفجیدن مرقوم معناسنه ﴿ سیلان ﴾ سکون یای تحتانی وفتح لام ایله بر ولایت آدیدر که ادویه‌دن دارچینك اعلاسی آنده اولور واطبا دارچین سیلانی دیرلر هندوستان مملکتندن محسوبدر امیرخسرو بیت سفر در ملك دل کن چند سرکردان بدی ایدل * که حوا سر بجه دارد آدم پای در سیلان * ﴿ ساده رو مع الواو * ﴾ دلبر محبوبدن کنایه‌در مراد که ورات ریش وبروتدن خالی اولوب وغل وغشدن عاری چهره ملکواری دیمکدر که کوزه مخصوص وصفدر اناندیدکل میرنظمی بو معناده بیت نباشد درجهان هر ساده رویی * دلارا دلفریب خوب کویی ﴿ سارو ﴾ ضم راء مهمله ایله سارج مرقوم معناسنه که بر قوشدر استاد فرخی بیت از راستی چنانکه راه اورا * کو یی که زداست مطره وسارو * فرهنك جهانکیریده سیاه رنك بر قوشدر هندوستانده اولور طوطی کبی سویلر شارو شارك دخی دیرلر غالبا بوزمانلرده سینا دیدکاری قوش اولق وار ﴿ سازو ﴾ ضم زاء معجمه ایله خرما لیفندن بوکلمش ایپ که کمیلرده قوللنورلر وقماش یوکلرین صاروب بغلارلر ومجرملری آنکله بر دار ایدرلر سازوباز دخی دیرلر مولانا وحشی بیت السلام ومرحبای سازوباز * باجازت که همچو کردم باز ﴿ ساو ﴾ بوزن کاویش معنایه کلور اول خراج معناسنه استاد لطیفی بیت کنم که بکیری از جهان ساو * باخود نبری نقری زه وساو * ساو ثانینك معناسی التوندر شمس فخری * قطعه * آن پادشاه عهد که شاها

د و موچین * بو سر کشند سوی دربند کانش ساو * اعظم جمال دنی ودین آنکه برفکند
ازایران علو همت اورسم سیم وساو * ثانی فرهنك جهانکیریده اول ماله دیرلرکه پادشاه قوی
حکم زیردستنده اولان حکام بلاددن بهرسنه معین نسنه آله حکیم سنایی بیت بهرامشه
مسعود آن شاه که اورا * شاهان جهان پازده وساو کذارند * حکیم اسدی بیت شد اکنده
نزدیکش ازباژ وساو * زدیبا ونسج وچهل چرم کاو * ثالث ریزهٔ زر یعنی خرده اواش التون
حکیم نزاری قهستانی * قطعه * صیقل کن این رواق ازرق * ریزد زر ساو برکرانه * وین صحن
زمردین شود راست * از ریزهٔ ساو چون دهانه * بعضیلر خالص التون دیدیلر بشلو لطیفی نك بیت
مرقومندن مفهوم مدر شیخ آذری بیت میان رشتهٔ ذرات مهرهٔ خورشید * چنانکه کوی
کریبان حید راند رساو * رابع بمعنی پوتهٔ زر خامس بردکنلو بیاض اغاجدر برذراع
مقداری اولور ابریشم قوردی اراسنه قورلر که اوزرینه ابریشم صارر ل سبکدارو ع ضم باء
موحده ورا وسکون کاف فارسی وفتح داله ایکی معنایه در اول سریع النفع اولان دواء ثانی
لطیف معالجه ایله مریضه علاج ایدن طبیبه دیرلر لواحد من الشعرا بیت رشتی که علت
نواخت شناخت * تواند سبکدار اوی درد ساخت ل سبو ع ضم باء موحده ایله دستی که ایچنه
صو وشراب قورلر باباافغانی بیت وقتست ای حریف که می در سبو کنند * دردی کشان
بمنزل مقصود روکنند ل ستو ع ضم تاء مثناة ایله اوج قات دیمکدر میرنظمی بیت ستو
جامه پوشید زیر جبه * مهابت بیفزود زان مرتبه ل سرخواو ع سکون را وفتح خاء وواو
معدوله ایله اویقونك اولی یعنی هنوز خوابه وارمق سرخواب کبی ل سرفرو ع سکون رای اول وضم
فاورای ثانیه ایله باش اکمك معناسنه در سرنکون کبی دکلدر بوباشی اوکنه اکوب اشاغی
طوتمق در میرنظمی لغت اول ایله بربیتده دیمشدر بیت سرفرو برده در ان مجلس همین *
رفته سرخواوش دوچشم عرش بین * بو بیت برولی وصفیدر سرفرونك معنای اصطلاحیسی
تواضع ایلمکدر ل سرکاو ع سکون را وفتح کاف فارسی وضم لامله قعر دماغده اولور برعلتدر
اکرچه صاحب فرهنك بویله یازمش لکن کاو ایله دماغك مناسبتی یوقدر بوغازده واقع اولان ششه
اولسه مناسب ایدی زیرا ششه سردنیاور ل سرو ع معروف اغاجدر مجمع الفرسده سرو اوچ
نوع اولور بری سرو نازدیرلرکه شاخلری هرطرفه متمایل اولور وبری دخی سرو آزاددیرلر شاخلری
طوغری یتمش سراپا هموار وموزون اولور وبریده سرو سهی دیرلر اصلی ایکی طوغری یتمش
شاخ اولور سروك بر معناسی دخی نام پادشاه یمن درکه پدرزن فریدون شاه ایدی حکیم فردوسی
بیت خردمند روشن دل وپاك تن * بیامد بر شاه سرو یمن ل سغدو ع فتح غین معجمه
وضم داله طاس آوازی که اوردقده ظاهر اولور کذا فی المؤید ل سغو ع سکون غین معجمه
ایله بانك طاس وطشت وامثالهما کذا فی فرهنك جهانکیری ل سکارو ع فتح کاف فارسیله
ایکی معنایه در اول بمعنی پوسیده یعنی چوریمش ثانی بوغاچه دیدکلری قرصه اتمك کرك
فرونده وکرك کولده بشمش اولسون ل سکلاو ع سکون کاف فارسی وفتح لامله بمعنی سکلابه
مرقومکه سکلابی وسکلاوی دخی دیرلر ترکیده قوندز وعربیده کلب البحر وثعالبه سنه جند
بیدستر دیرلر ل سلو ع سکون لام وواو مجهول ایله سلیر دیدکلری که اصلی سربار وسر بردر یوك

یوك اورتاسنه قونیلان نسنه کذا فی فرهنك جهانکیری ل سمارو ع فتح میم وضم رایله
کبوتردر که سمار وك لفظندن مرخمدر شاعر بیت سحرکه خوشتر آید بانك دلجو *
خصوصا نغمهٔ نرم سمارو ل سنبالو ع سکون نون وفتح باء موحده وضم لامله برنوع میوه درکه
پوزینه دیرلر زبان هندیده براغاجدر یپراغن وچیچکن ادویه یه ادخال ایدرلر ل سنکو ع
سکون نون وضم کاف فارسیله برکمسنه نك نامیدرکه تیمور زماننده حاکم خراسان ایدی مولانا
هاتفی بیت نخستین زسنکوی یزدان پرست * کلید خراسانش آمد بدست ل سو ع
بوزن نو ولایت طوسده برچشمه آدیدر خلق بیننده چشمهٔ سبز دیمکله مشهوردر روایت اولنور که
یزدجرد بن بهرام بن شاپور بر ظالم پادشاه ایدی اول چشمه کنارنده کیچرکن آتی سورچوب
دوشدی قالقرکن آت دپوب هلاك ایلدی ل مع الهاء * سابوته ع ضم باء موحده وواو
مجهول وفتح تاء مثناة ایله بمعنی پیره زن یعنی قوجه قاری کذا فی فرهنك جهانکیری بو معنایی
مؤید میرنظمی بیت میاور بنزدیك فرتوتهٔ * عذاب الیمست سابوتهٔ ل سابوره ع ضم
باء موحده وواو مجهول وفتح راء مهمله ایله حیز مخنث ومفعول اوغلان ایضا منه بیت مده
اختیارت بهر ناسزا * زسابوره هرکز نیاید وفا ل ساخته ع دوزلمش یعنی یاپلمش اولان نسنه
که ترکیده دوزلمش ایله تعبیر اولنور حقیقتا ومعنا استعمال اولنور مثلا سخن ساخته دیرلر
نتکم حکیم شفایی بیت بغلط هم نرود بر سر مجنون لیلی * عاشق این بخت ندارد سخنی
ساخته اند ل ساده ع فتح داله درت معنایه کلور اول نقوشدن خالی وجنس آخر
اختلاطندن عاری اولان قماش وامثالی اشیاده دخی استعمال اولنور واستعاره طریقیله
اصطلاحات وعباراتی اولمیان نظم ونثره دیرلر ابوالمعانی بیت کر بنظم ساده لوحا نتوان باشد
اصطلاح * همچو قلب خویش کوید نظم ساده ساده دل * ثانی فرهنك جهانکیریده
صحرا معناسنه حکیم سوزنی بیت زچاه عشق برآمد دلم بساده چو او * بشك سوده
بپوشید جاه ساده زنخ * بو معنایه مسعود سعد سلمان بیت که نکش کرده ساده را کهسار *
که پیش کرده کوه را کردار * ثالث بمعنی ایستاده حکیم اسدی بیت فلك شه همچو ایوانی زمین
درد چون شاهی * بتکیه دارکانش به پیشش ساده چاکروار * رابع بر بیوك اغاجدر تعریب
ایدوب ساوج دیرلر ل ساده شه ع برعلتدر انساندن بغرسق صیرندیسی کبی نسنه خروج
ایدر اول علته عربیده شحج دیرلر فتح شین معجمه وحاء مهمله وسکون جیم ایله ل سارچه ع
کسر را وفتح جیمله سار مرقوم معناسنه انك مصغریدر کذا فی المجمع ل سارخاله ع سکون را
وفتح خاء معجمه ایله سوری سکك پشه معناسنه منقولدر ل ساده کرده ع یعنی خادم اولمش
آلت رجلدن خالی اولمغله اصطلاح حیدر ل ساره ع بوزن چاره درت معنایه کلور اول برنوع
سرپوشدر هندولرکیرلر میرخسرو بیت زسرسارهٔ هندوی برکرفت * برهنه سرو دست
بر بر کرفت * ثانی فوطه نك بر نوعیدر هندوستانده اشلنور آنده زنان ساده ترلك ایدوب
کیرلر ساری دخی دیرلر حکیم اسدی * قطعه * فصول سال همه خادمند ازانکه بوقت *
لباسی آرد هریك ترا بدیع نکار * سپید ساره زمستان دورنك حله تموز * خوید زرد خزان دیبهٔ
لطیف بهار * ثالث پرده معناسنه در حضرت مولانا بیت ای سنك سینه را تو کرده

مه دیدند * وی از پس نومیدی بشکفته کل ساره * رابع زشوت معناسنه که یارده
دیرلر بالکفه دخی دینلور مجمع الفرسده معنای اوله قریب مسطوردر ساره اول چادره دیرلرکه
براوجنی بیله بغلیوب براوجنی اوموز وباش اوزرینه صالررلر اکا شاره دخی دیرلر حکیم فردوسی
بیت زهر ساره هندوی برکرفت * برهنه سر ودست برسر کرفت ل ساورنه ع ضم راو واو
معروف وفتح نونله درخت انکور معناسنه استاد رودکی بیت سرشك ازمژه همچو در
ریخته * چو خوشه زساورنه آویخته ل سازراه وسازره ع کلاهما بکسر الزاء المعجمه
وفتح الراء المهمله تدارك راه ومهمات سفریه سازك جمله معنایسنده بو معنا دخی ذکر اولنمشیدی
ل سازنده ع معروف سازچالیجی وده وزن ایدیجی معناسنه اسم فاعلدر ل سال آینده ع یعنی
کله جك ییل آینده کلیجی معناسنه عربیده سنه آتیه دیرلر ابو المعانی بیت طبع نیکو شود
از عهد جوانی ظاهر * سال آینده بود فصل بهارش معلوم ل سالخوره ع سکون لام وضم
خاء واظهار ها ایله صاحب طالعدن عبارتدر ل سالخواه ع سکون لام وفتح خا وواو معدوله
ایله چوق یاش یکورمش آدم واشجارده دخی استعمال اولنور ابو المعانی بیت درچمنزار
کلستان حسن سرو سالخواه * بود در اول ولی رشك قدت کرده تباه ل سالخورده ع بو دخی
یاش یکورمش پیر ومسن معناسنه اسم عامدر هر نوعده استعمال اولنور خواجه حافظ بیت
غم کهن بمی سالخورده دفع کنید * که تخم خوشدلی اینست پیر دهقان کفت ل سالمه ع
کسر لام وفتح میم واظهار ها ایله تاریخ معناسنه که روزنامه دخی دیرلر مسعود سعد سلمان بیت فرو
کرفت به نیرنك تابل ودستان * شدش فرامش آن سالمه که آن خود بین ل ساله ع
بوزن هاله ایکی معنایه در اول یکساله دوساله دیرلر یعنی بر یاشنده ایکی یاشنده دیمکدر نتکم خواجه
حافظ بیت می دوساله ومحبوب چارده ساله * همین بسست مرا صحبت صغیر وکبیر * ثانی اول
لشکره دیرلرکه صفك قفاسنده طوروب محافظه لشکر ایدر زبان هندیده بو معنایه برادزنه دیرلر
ل سالیانه ع ایکی معنایه در اول عمر معناسنه ثانی سنوی اولان وظیفه ومعین نسنه که
آیده ویر یلانه ماهیانه وکونده ویریلانه روزینه دیرلر ترکیده یللق وچغتایده ایاقی دیرلر زیرا ییله
ایل دیرلر خیرة الابرارده بشنجی مقالهده اسراف ذمنده بو بیتده تجنیس طریقیله وارد اولمشدر
بیت اتانکابیرورکه یوزایلقیسی بار * سیم انکابیرورکه یوزایلقیسی بار ل ساماچه وساماچه ع
اول سکون فا وثانی سکون کاف کلاهما فتح جیم فارسیله کوکسلك که عورات سینه لرینه
بغلارلر بعض نسخهده بمعنی پیراهن واقعدر وشرفنامهده اول جامه کوتاهدرکه اکا شاك
وشاماك وشاماچه دخی دیرلر ل سامه ع بوزن نامه درت معنایه کلور اول عهد ویمین
معناسنه استاد لطیفی بیت برکی خورد از حیات وقتی * بشکست کسی چو سامه حق *
یعنی حیاتدن قچن یمش یر برکمسنه که حقك عهدینی صیه ثانی بمعنی دام امیر خسرو بیت
زخون نیزی تواند رسامه زلف توافتادم * رقیبت کر بخواهد باری افتد اندران سامه * ثالث
بمعنی خاصه حکیم سنایی بیت حفظ ایزد سال مه درسامه کام تو باد * عقد کردون روزشب بر
کوکب نام تو باد * رابع بمعنی پناه خواجه عصمت بیت روزی بارکاه سلیمان روزکار *
رفتم که سامه به ازان آستان نبود ل ساونه ع سکون واو وفتح نونله هنوز طوغمش طفله

طفله صاره قلری بزه دیرلر ل ساوه ع بوزن کاوه درت معنایه کلور اول التون خرده سی که
ساو دخی دیرلر حکیم ازرقی بیت پر کل ولاله است پنداری * ززر وساوه وزر خالص * از تاج
المآثر بیت نرکس خوشبوی دارد زرساوه دردهن * لاله خودروی دارد مشك سوده
درکنار * ثانی بوته که ایچنده التون وکمش اریدرلر ثالث تورانیلردن بر پهلوان نامدار
آدیدرکه رستم آنی هلاك ایتمشیدی حکیم فردوسی بیت یکی خویش کاوس بد ساوه نام *
سرافراز وهرجای کسترده کام * رابع بر ولایت اسمیدرکه آنده اولان دریاچه نك شب ولادت
حضرت سید الانام علیه افضل الصلوة والسلامده صویی یره کچوب دریا یکن صحرا اولدی
وخواجه سلمان ساوجی اول شهردندر هواسی غایت کرمسیر اولوب ثقیل اولمغله حکیم شفایی
بر طبیب هجونده * قطعه * خلیل منجم که از طب نداند * سفوف از ایارج شراب از معاجین
بمستسقی کاید از ساوه کوید * که تب لرزه دست از آب قزوین * وسیف اسفرنکی بیت
خاك ساوه به نسبت کهرش * برده صد بار به از آب معین ل سایه ع ایکی معنایه در اول
معروف که کولکه در عربیده کی ظل معناسنه ثانی مازندران دیولرندن بر دیو آدیدر خصوصا
ودیوه علمدر عمو ماکه جن طوتمشه سایه دار دیرلر ل ساهویه ع ضم ها وواو معروفله بر معبر
نامیدرکه زماننده علم تعبیرده بی مثل وبی نظیر ایدی حکیم سوزنی بیت بخست بخواب
دیدن خو * ساهویه چنین نهاده تعبیر ل سایه زده ع جن طوتمش سایه دارکبی امیر
خسرو بیت بسکه زمینی شد بعلم سایه دار * ماند چوسایه زدکان بیقرار * بو سایه دار
اول معنایه دکلدر کذا فی المجمع ل سپاره ع اصلی سی پاره در یعنی اوتوز پاره دیمکدر اختصار اولنمشدر
قرآن عظیم الشانك اوتوز جزوندن بر جزو در جمله سنه ده دینلمك اولور سیف اسفرنکی بیت
هر سقعلی بعهد تولاف زسر رزند ولی * زندمغان بکجا رسد در ورق سپاره * باء موحده ایله
بر طاشدر اندن بلکوایدوب استره وبچق کسکین ایدرلر کذا فی المؤید ل سپرده ع فتح باء
فارسی ودال وسکون راء مهمله ایله بمعنی پایمال کرده وبپا کوفته یعنی ایاق التنده قالمش وایاقله
دپلمش کذا فی المجمع میرنظمی بیت زالام فراقش کشته درهم * سپرده زیر پای
محنت غم ل سبزه اندر سبزه وسبزه در سبزه ع مصنفات باربدن بر لحن اسمیدر میر خسرو
بیت طوطی سبز از میان سبزه میخواند نوا * سبزه اندر سبزه میخواند نوای خویش را *
شیخ نظامی درصفت باربد بیت چو بانك سبزه در سبزش رسیدی * زباغ سبز وسبزه
بردمیدی * شیخ عطار درصفت غلامی بیت چو سبزارنك برمیداشت آواز * زقولش مرغ
کرد آهنك پرداز * * چو آواز سبزارنك کازار * شد آخر سبزه در سبزه بدیدار *
ل سبزدانه ع یشل دانه لردرکه طاغده چالیلرده بتر ترکیده سند کوش عربیده بطم دیرلر
ل سبزدایه ع سکون باء موحده وفتح دال ویای تحتانیله بنفشه معناسنه ابو المعانی
بیت بکلشن سرو درانداخت سایه * چمن کسترده فرش سبزدایه ل سبزه ع چمن وعموما
یشل تازه اوته سبزه دینلور اکا صالح اولسون اولمسون ل سیفانه ع سکون باء
موحده وفتح فاو نونله بمعنی پیمانه کذا فی فرهنك جهانکیری بو معنایی مؤید میرنظمی بیت
بمجلس دور سبفانه همی کرد * که اهل عشق مستانه همیکرد ل سبکمایه ع ضم باء موحده

وسکون کاف وفتح میم ویای تحتانیله دون قیمت متاع وسرمایه سی آز اولان اهل سوق ومجازا
معرفت ودانشدن بیخبر وبی بهره اولان آدم که بر قاچ نشانلمه نظم ونثر و یاخود مسائل علمیه سی
اوله ابو المعانی درنعت شریف بیت سزای نعت پاکت مدح کردن * که حد هر سبکمایه نباشد
ﮒ سپوخته ﮋ ضم باء فارسی وواو معروف وسکون خاء وفتح تاء مثناة ایله برنسنه یی ایچرو
ایتمك وپرلشدرمك معناسنه هندوشاه بیت دل بیجان برنفاقش را * خنجر اندر درون
سپوخته باد ﮒ سپوسه ﮋ ضم باء فارسی وواو معروف وفتح سین ایله باشده اولان قوکاق که
معده ده بخاردن حاصل اولور واطبا خرازه دیرلر وبچقواغزندن اون کبی دوکیلان تلاش واکدن
چقان دمور خوده سی کبکه مشابهتی اولمغله تسمیه اولنمشدر ﮒ ستاره ﮋ فتح تاء مثناة وراء
مهمله ایله اوچ معنایه کلور اول فرهنك میرزاده اول قبه که پشه ومکس دفعیچون نصب ایدرلر
حکیم خاقانی بیت مسند از تخت ومخده زنمط برکیرند * بجله از بهو وستاره زجر بکشاید *
مخده کسر میمله یاصدق ویهوصفه در ثانی مجمع الفرسده رایت وعلم معناسنه حکیم ازرقی
بیت چوبد خواه بالشکر آمد بدید * برابر ستاره همه برکشید * بومعنایه حکیم فردوسی
بیت پسر بر پدر برهمی راه جست * ستاره همی دامن ماه جست * ثالث ستار مرقوم
معناسنه در عربیده کسر سین ایله دیواره چکان پرده وطام اوزرنده همسایه دن حواله دفعیچون
تخته ویاخود کر بچدن اولان پرده معناسنه در ﮒ ستانه ﮋ فتح تاء مثناة ونون ایله یعنی
آستانه اثیر الدین اخسیکتی بیت زهی ستانه جاه تونکیه فلك است * هنوز نقش سرای زمانه
بیرنکی ﮒ ستوجه ﮋ ضم تاء مثناة وواو معرف وفتح جیمله آلا طوغان دید کاری شکاری
قوشدر ابو المعانی بیت نباشد عجب صید اطفال را * که صعوه شکار ستوجه بود *
ﮒ سته ﮋ فتح تاء مثناة ایله اوچ معنایه در اول یعنی ضعیف ورنجور میرنظمی بیت
زبون وسته شد زدرد فراق * که بی تاب کرده همین اشتیاق * ثانی یعنی انکور تاء مشدده
ومخففه ایله ده جائزدر استاد عسجدی بیت کرچه سته دلش بیفشارند * قطره جود
ازو برون ناید * ثالث اول حالته دیرلر که کیجه اول منوال اوزره چکمش اوله کذا فی المجمع
ﮒ ستیزه ﮋ کسر تاء مثناة وسکون یای تحتانی وفتح زاء فارسیله ماسوره که چلاه آکا اپلك
صاروب بزطوقور مجمع الفرسده برایپدر که چلاه برمغه صاروب قور آکا چله دخی دیرلر بعضیلر
تازدیرلر ﮒ ستیوجه ﮋ سکون تاء مثناة وضم یای تحتانی وواو مجهول وفتح جیمله ستوجه
مرقوم معناسنه در ﮒ سجاکنده ﮋ فتح جیم وکاف وسکون نونله مکمل ومسلح یعنی اوزرنده آلات
حرب آراسته اولمش آدمه دیرلر میرنظمی بیت سجاکنده کشته بالات حرب * رسیده
بکوش عدو ترك ضرب ﮒ سحرگاه وسحرکه ﮋ وقت صبح اول معناسنه در بیت سحرگاه
آمد بدرکاه شاه * زمشرق نمودار شد بدرماه ﮒ سختانه ﮋ سکون خاء معجمه وفتح تاء مثناة
ونونله سوزی درشت وشدید سویلك معناسنه حکیم نزاری قهستانی بیت چه می آید
برین میکویم آخر * مکر سختانه رو باروی آخر ﮒ سخته ﮋ سکون خا وفتح تاء مثناة ایله یعنی
منتظم یعنی دیزلمش شیخ نظامی بیت سخن به که با صاحب تاج وتخت * بکویند سخته
نکویند سخت * مجمع الفرسده یعنی سنجیده ووزن کرده شیخ نظامی بیت سخن تا کی زتاج

زتاج وتخت روبی * نکویی سخته اما سخت کویی * وساخته لفظنك معنالریله مترادفدر یالکز
اندن مخففدر ﮒ سخن خواره ﮋ فتح خاء وراء مهمله وواو معدوله ایله بی عار وغیرت وبی ناموس
وحمیت اولانه دیرلر میرنظمی بیت آنکه باشد همی سیهکاره * که شود در جهان سخن خواره
ﮒ سدپایه ﮋ حشرات ارضدن برموزی جانوردر آدمك قولاغنه کیرور آکا هزار پایه ده
دیرلر کذا فی فرهنك جهانکیری بعض فرهنکده صد پایه دیرلر صاد ایله اما فارسیده صاد حرفی
اوائل کلمه یه کلمز اصحی سین ایله در ﮒ سدگاه ﮋ سکون دال وفتح کاف فارسیله یعنی درگاه
صفی علی بیت سدگاه توصد راه رصد کیش بلند است * بل سده ات از سدره واز
سد سکندر ﮒ سده ﮋ بوزن کده اوچ معنایه در اول برچشن آدیدر حکیم فردوسی
بیت یکی چشن کرد آن شب و باده خورد * سده نام آن چشن فرخنده کرد * اهل فرس
بهمن ماهك اونجی کیجه سنده شعله وچراغان ایدوب انواع کونه آتشبازلقلر کوسترلر
وپادشاهلری نظرکاهنده مرغان وجانورانك ایاقلرینه بردسته قوری اوتاق بغلیوب ویاقوب
صالی ویورلر کیمی هواده وکیمی پرده سکردراوتلق یانه رق کیدر بوکا بکزر نیجه صنایع احداث
ایدوب شنلك ایدرلر بووجه اوزره چشن عظیم ایدوب اعتبار کلی ایدرلر مرویدر که بونك واضعی
کیومرث شاه اوله وسده ایله سبب تسمیه اولدر که کیومرث شاهك ذکور واناث تمام یوز نفر اولادی
وار ایدی جمله سی رشد وتمییزه ایرمکله جمله سن دفعة اولنمروب ز کو رینه قیز آلوب اناثی
قوجه یه ویروب عظیم دوکون وضیافت عامه ایدوب امر ایلدی مذکور کیجه تفصیل اولندیغی
اوزره شنلك وسرور ایلدیلر بو سبب ایله کیجه نك آدینه سده دیدیلر که سد فارسیده یوز عدد در
بعض روایتده لیلهٔ مذکوره سیامك شاهك اختراعیدر برقول دخی بودر که شب مزبوردن نوروزه
وارنجه تمام اللی کون وکیجه سیله یوز اولور تعریب ایدوب صدق دیدیلر حکیم خاقانی بیت مکداد
کاتش سده درجان مازند * این هجر کافرتو که آفت رسان ماست * حکیم ازرقی * رباعی *
وزجور ستیزهٔ تو بیهدهٔ * درهر نفس از سینه برآرم سدهٔ * ای عشق تو در دل من آتش زدهٔ *
مردی نبود ستیزه باد لشدهٔ * ثانی اصفهان اعمالندن برقریه اسمیدر حکیم نزاری
قهستانی بیت چار نعمت در سده دارم بحمد الله معد * کبك شوم وباد سخت وآب شور ونان
جو * ثالث براغاجدر که دار المرز وماوراء النهر وسائر بلاد عمالك ایرانده دخی اولور اولقدر ایری
اولور که درت آدم بدنن کوجله قوجقلر وپیراغی اولمرتبه صیق وچوقدر که التنه یاغمور یکمز بدنی
غایت هموار وموزون اولور واوزرنده طوب کبی مدور نسنه لر بتر بهار ایامنده اول طوپدن صوطملر
صمغ کبی غلیظدر اول صمغی آلوب مرکب ایدرلر فوق المراد براق ورنکین وجاری اولور اول طوپاردن
صوطملدقدن صکره ایچنده سکك حاصل اولور اول سکك سببی ایله آکا درخت پشه دار
وپشه غال وسارخکدار وسارشکدار ونارین وکرم ولامشکر وآغال پشه وکنجك
ودردار دخی دیرلر عرب لسانده شجرة البق دیرلر ﮒ سراپرده ﮋ پادشاه سراینده حرم
خاص اوکنه چکان پرده وصوقاق تعبیر اولنان بزدن دیوار وکولکه للك معناسنه خواجه سلمان بیت
ای سراپردهٔ عصمت زده براوج کمال * صدر خورشید غلامان تراصف نعال * خواجه حافظ بیت
دل سراپردهٔ محبت اوست * دیده آیینه دار طلعت اوست * مولانا هاتفی از تیمورنامه بیت

عروس سراپردهٔ دلبری * نماید برین گونه جلوه گری ڭ سراچه چ مصغر سرای وخانهٔ محقر
ومختصر حکیم خاقانی بیت ازین سراچهٔ آوارنگ دل بگسل * بارغوان ده رنگ وبارغنون نوا *
بو سبیل مواضع اخرده دخی استعمال اولنور مضاف الیه اعتباریله سراچهٔ دل وسراچهٔ ماه کبی
وبر معناسی دیبسز بر نوع قفسدر که ایچنده مرغ خانگی بسلرلر مضبوط اولوب مزبله ده گزمک ایچون
بو معنایه ابو المعانی از زبان پسری با پدرش * قطعه * گفت مرغ خانگی من نیستم * می نهی زیر
سراچه مر مرا * در هوا بابم چو مرغ بال زن * با هواداران شوم هم آشنا ڭ سراسیمه چ کارنده
متحیر وعقلنده اختلال واقع اولمش آدم حکیم فردوسی بیت سراسیمه گشتند ازان کارزار *
چنان لشکر کشته چندان سوار * دیگر بیت ماییم سراسیمه در اطراف جهان * ازنیک
وبد خلق روگردان * کمال پاشازاده مرحوم بونده دخی تصرف خاص ایدوب بیورر سراسیمه لفظ
مرکبدر که برجزوی سر وبرجزوی آسیم در که اصلی آسیب در یا حرفی میمه قلب اولنمشدر وبرجزو بعده
های نقلدر معنای عام ترکیبدن معنای خاص علمیته نقل ایچوندر شول کمسنه یه دیرلر که باشنده بو
قانی نسنه طوقنوب اختلال وبره انتهی ڭ سرای شمرده چ اول خانه یه دیرلر که رعایا ذمتلرینه
لازم گلان مالی گتوروب آنده قبضنه مأمور اولان عماله تسلیم ایلیه بو وضعی بونامله نوشروان
اختراع ایلمش اندن اقدم بو عادت جاری دگل ایمش ڭ سرپره چ سکون راء اول وفتح ثانی
وباء فارسیله اول خطه دیرلر که قازاوینامق ایچون خاک اوزرینه چکرلر سردرک دخی دیرلر کذا
فی المجمع ڭ سرپنجه چ ال اوجی ودخی غالب قوی دست حضرت مولانا بیت سرپنجه بجون عاشقان
کلکون کرد * چون شاخ گلی زغنچها بیرون کرد * تعریف زور بازو وغالبیتده استعمال ایدرلر
شیخ سعدی بیت نه بینی در ایام او رنجهٔ * که نالد ز بیدادسر پنجهٔ ڭ سرپوشنه چ ضم باء
فارسی وباء موحده ایله ده جائزدر دیمشلر وسکون شین معجمه وفتح نونله عورات باشلرینه
اورتدکاری خصوصا هر نسنه نک اورتسی وقپاغنه دیرلر عموما میر نظمی ایکی معنایه بیت
زن سرپنجه در آمد زدر * که سرپوشنه در بغل جلوه گر ڭ سرپنجه چ فتح باء فارسی وها
وجیم وسکون نونله آچق باش معناسنه خصوصا وهر آچق اولان نسنه یه ده دیرلر عموما
وامثالی یه بیت مذکورک مصرع اولیدر ڭ سرتخته چ صرمه کش آلتلرندن بر آلتدر
ڭ سرخاره چ سکون راء اول وفتح ثانی وخاء معجمه ایله فرهنگ حسین وفایی ده التون
وياخود گمش اوزون ایکنه درکه عورات باشلرنده مقنعه یی آنکله محکم ایدرلر کمال اسمعیل
بیت دختران خاطرم را در تجلی گاه عرض * جز ز پنج انگشت من بر فرق سر معجر خاره نیست *
فرهنگ میرزا ابراهیمده پنج انگشت مثالی گوکدن واغاجدن ایدرلر انکله باشلرین وارقه لرین
قاشورلر دیوب بیت مرقوم ایله استدلال ایلمش ڭ سردابه وسرداوه چ کلاهما بسکون الراء
وفتح الباء والواو اول زیر زمین درکه شدت حرده ایچنده اوتوررلر وصوصو ودرلر سرداب وسرداو
دخی دیرلر ڭ سرداره چ سکون راء اول وفتح ثانی ودال ایله شعر ونظم قافیه سنه دیرلر کذا فی المجمع
ابو المعانی بیت همه شعر اوراندار د نظیر * نه وزن ونه معنی نه سرداره بود ڭ سردمه چ سکون را
وفتح دال ومیمله الغار ایله گتمک معناسنه مولانا هاتفی بیت دیار عجم ملک من شد همه * بملک عرب
میبرم سردمه ڭ سرده چ بوزن فرده ایکی معنایه در اول سرحلقهٔ مجلس وپیشوای میخوار

میخواره ساقی معناسنه حضرت مولانا بیت چون من از خویش برستم ره اندیشه ببستم * هله ای
سردهٔ مستم بر هانم تمامت * کمال اسمعیل بیت سرزدهٔ بزم سرابست امروز * آنکه دی بود
امام اصحاب * ثانی شراب قدحنه دیرلر سیف اسفرنگی بیت ازخمار جام عشق از دل توشنک
نگردد * ز شراب راح وریحان دوسه سرکرده گران کش ڭ سرزیره چ سکون راء اول وفتح ثانی
وکسر زاء معجمه ایله خوشبو بر اوتدر ڭ سرسره چ سکون راء اول وفتح ثانی وسین ایله یوقش باشی
معناسنه میر نظمی بیت یکی ایستاده سرسرسره * نظر کرد هر سو بدیده بره ڭ سرسینه چ
سکون را وکسر سین ایله چکه التنده که چقورکه چاه ذقن دیرلر میر نظمی بیت بسر سینه ره
دل بسته کرده * بچشم نرگس مست خسته کرده ڭ سرغینه چ سکون را وکسر غین معجمه
ایله سرغین مرقوم معناسنه که نای ترکیدر حکیم اسدی بیت ازان چار صد دابیره سرای *
زدندی ز کوس وسرغینه نای ڭ سرکرده چ کاف فارسیله باش دونمک سرگردان لفظنک
مفعولیدر وکاف عربیله ایشه باشلمق معناسنه بو دخی اسم مفعول اولور بو بیتده ایکی معنایه
واقعدر بیت چو سرکرده بد کار عشق خوبان * شود در دشت غم سرکرده حیران ڭ سرکره چ
سکون را وکسر کاف فارسیله تسبیح باشنه قونیلان امامه معناسنه حکیم خاقانی بیت ای
سرکره از تو عقدهٔ جانرا * بل واسطهٔ عقد همه کارجهانرا ڭ سرکوبه چ سکون را وضم کاف
وواو معروف وفتح باء موحده ایله گرز وطپوز معناسنه حکیم خاقانی * قطعه * کوس چون
مارشده حلقه وکوبندش سر * بانگ آن کوفتن از کوفه بصف می شنوند * سخت سرکوفته
دارندش واو ناله از انک * ناله مردن سرکوبهٔ اعدا شنوند * بو بیتدن سرزنش معناسی
دخی استنباط اولنور ڭ سرکشته چ فتح کاف فارسیله ایکی معنایه گاور اول باشی دونمش
سرگردان معناسنه خواجه سلمان بیت رهبری جو که درین بادیه هر سوی رهیست *
مرد سرگشته چه داند که کجا باید رفت * ثانی مطیع ومحکوم معناسنه شیخ سعدی * قطعه *
ابر وباد ومه وخورشید وفلک درکارند * تا تو نانی بکف آری وبغفلت نخوری * همه از بهر تو
سرگشته وفرمان بردار * شرط انصاف نباشد که تو فرمان نبری ڭ سرکیجه چ سکون را
ویای تحتانی وکسر کاف وفتح جیمله دماغده برعلتدر که باشی دوندورر اطبا دوار دیرلر ڭ سرمایه چ
معروف عربیده رأس المال دیرلر گاهی اضافتله ضرورت وزن ایچون رایی مکسور ایدرلر نته کم
بو بیتده واقعدر ابو المعانی بیت از سرمایهٔ علمش نپذیرد نقصان * آنکه از فضل کند بذل سخا
در عالم ڭ سرموزه چ سکون را وضم میم وفتح زاء معجمه ایله ادک اوزرینه گیلن پشمق حکیم
نزاریٔ قهستانی بیت بشست روی وبیامد کشیده موزهٔ حسن * که هیچ زر نسزدش بر نعال
سرموزه ڭ سرمه چ سکون را وفتح میم واخفاء ها ایله ایکی معنایه در اول اسرکن دیدکاری
اوت ثانی فارس اعمالندن بر قریه اسمیدر ڭ سرواره چ سکون راء اول وفتح ثانی وواو ایله
بمعنی قافیهٔ شعر ڭ سروستاه چ سکون را وسین وکسر واو وفتح تاء مثناة واظهار ها ایله
موسقیده بر نوا اسمیدر حکیم ازرقی بیت دبند نوش کن ازدست سرو پکتا پوش * بنوش بانگ
سماع از نوای سروستاه ڭ سروسیاه چ سکون را وسین وکسر واو وفتح یای تحتانیله چام
اغاجی عربیده صنوبر صغار دیرلر حکیم ازرقی بیت نه لاله برگی وهستی بونک لاله وسرخ *

نه شاخ سروی و هستی بقد چو سرو سیاه سرویسه سکون را و یای تحتانی و کسر واو
و فتح سین ایله یعنی قوس قزح خسروی در صفت شراب بیت چونکه ساقیش داشت
بر سر دست * پر ز سرویسه گشت بام و سرای سره فتح را ایله بش معنایه کاور اول
زر رایج یعنی رایج اقچه که چخمز بنه ناسره دیرلر خصوصا هر نسنه نك رایجنه دیرلر عموما مولانا
هاتفی بیت وزان پس به نجید سر میسره * دران نی سره ماند و نی ناسره * ثانی اولقدار
صویه دیرلر که بوی و یرمیه حکیم سنایی بیت پل بود بر در سوی آب سره * چون گذشتی ازو چه
پل چه سره * ثالث هر اعلی و نیکو اولان نسنه در که یرار معناسنه میرخسرو بیت ز چندان
نبرد آزمایی سره * چهل تن برون آمدند از دره * رابع مؤید الفضلاده شقه علم خامس
فرهنك جهانکیریده بمعنی اصل و فرع باب سریچه کسر را و سکون یای تحتانی و فتح
جیمله بر کوچك قوشدر قویرو غی اوزون اولور اکثر صو کنارلرنده قوبروغن صالر طور عربیده
حمار قبان دیرلر بعضیلر مرغ قاطمه دیرلر و هندی لسانندن اکا ملوله دیرلر حکیم سنایی بیت
نازیدن ناروی نواهای سریچه * ناطق کندان مرده بی نطق و زبانرا * خواجه عمید لوبکی
بیت بموضعی که رسیده است ذکر اوصافش * سریچه باز شکارست و کور شیرافکن *
سرینه کسر را و سکون یای تحتانی و فتح نونله بر نوع چماندر اکثر باشنده اولور سغانه
فتح غین معجمه و نونله سردابه مرقوم معناسنه کذا فی فرهنك جهانکیری بو معنایه مؤید میر
نظمی بیت سغانه نشینان مرتاض کار * همیکرده انداز خلایق فرار سغده سکون
غین و فتح دال ایله آماده و مهیا معناسنه که اسغده دخی دیرلر استاد لطیفی بیت چشم بکشا
و سغده باش تنها * که بسی کار ناکهان آید سغدیانه سکون غین و کسر دال و فتح یای
تحتانی و نونله بمعنی پیمانه بزرك که آنکله محبة طلوایچرلر ابو المعانی بیت بده ساقی با سغدیانه
شراب * که عم خسته کرده بد رمان شتاب سفه فتح فا ایله نفرین و دشنام معناسنه
وله در هجو بیت انقدر بد زبان و بد طبعست * هر که دیده بر و سفه کرده سفته سکون فا
و فتح تاء مثناة ایله اوچ معنایه کاور اول بر شهرده بر آدمه بر مقدار نسنه و یروب شهر آخرده
غیری آدمدن آلمق اوزره اولان معامله در که عربیده سفتجه و لسان رومده پولیچه دیرلر ثانی
بر آدمی بر یره کوندرمك ایچون ویریلان اقچه اجرت طریق معناسنه حکیم انوری بیت
ولیکن جو او بر سر کنج باشد * چنین سفته ها خوار و آسان فرستد * ثالث مبایعه اشیا
و متاع بهاسندن مقدم ویریلان اقچه یه دیرلر سفچه سکون فا و فتح جیم فارسیله خام
قاون و قارپوز و قباق که ایچنی بوشالدوب آنکله صو و شراب ایچرلر مرقوم نسنه لر خام ایکن دخی
دیرلر شمس فخری بیت ستم راسر زنش میکرد عدلش * که خوردست از فلان پالیز
سفچه * خواجه عبد الله انصاری بیورر * هر دست که نه در جود ست کفچه ایست * و هر
سر که نه در سجود ست سفچه ایست سکاچه فتح کاف و جیم فارسیله آغر یاصدق که عربیده
کابوس دیرلر کذا فی المجمع سکارچه فتح کاف عربی و جیم فارسی و سکون را ایله جیدوس
مرقوم معناسنه در سکافه فتح کاف و فا ایله زخمه که آنکله ساز چالارلر تازنه دخی دیرلر که
اصل تازنه در ابو المعانی بیت دردرو برود هم چون تار بود * چون سکافه میزنم ناخن صدا

صدا آید برون سکانه فتح کاف فارسی و نونله اوچر اوچر دیمکدر که ایکیشر ایکیشر دیمکه
دوکانه دیرلر و علی هذا القیاس وله بیت ببزم غم کشم جام سکانه * که باشد ذوق خاطر را بهانه
سبکه سکون کاف و فتح باء موحده ایله بر طعام آدیدر روغن و کشك ایله بشوررلر سکبینه
سکون کاف و کسر باء موحده و یای ساکنه و فتح نونله بر اوتدر که عربیده سکبینج دیرلر سکچه
سکون کاف ایله و فتح جیم فارسیله سك بچه دن مختصر مصغر سکدر میر نظمی بیت
در بدر هر روز چون سك میرود * در قفا طفلش چو سکچه میرود سك دیوانه قودوز
کوپك وله بیت چون سك دیوانه دامن در کشد * هر کرا بیند به پیشش میرسد سکرفنه
فتح کاف فارسی و فا و سکون را و نونله تکرلنمش آته دیرلر کذا فی المجمع سکزه سکون
کاف و فتح زاء معجمه ایله ایکی معنایه در اول انجقرق که عربیده فواق دیرلر ثانی بر نوع کسکین
دمرناوا اوق در که سکرن دخی دینلور سکنه سکون کاف و فتح نونله اوزون اوقلی کرپی که
تشی دخی دیرلر حکیم اسدی بیت که ناخش بسوی دری چون کشی * یکی سکنه خوانند و دیکر
تشی سکیزه کسر کاف و سکون یای تحتانی و فتح زاء معجمه ایله بمعنی جست خیز یعنی
چاپك قالقمق حضرت مولانا بیت بر سر عیسی نهاده تنك یار * خر سکیزه میکند در
مرغزار سکیله کسر کاف فارسی و سکون یای تحتانی و فتح لامله بمعنی سکزه مرقوم که
هکچه و هکك دخی دیرلر انجقرق معناسنه کذا فی الاداة و فرهنك جهانکیری سلمه
سکون لام و فتح میمله منترکه یردن یومر ولنوب چیقر سله فتح لام مشدده ایله
و تخفیفله ده جائزدر اینجه چوبلردن دوزلنمش سبد مجمع الفرسده بلان قودقلری سبد دیوب
بو بیته متمسك اولمش شیخ نظامی بیت نه من بستم اول باین کین کمر * تو افکند از سله
مار سر * کلام اکا برده مطلقا سبد در سماچه فتح میم و جیم فارسیله سینه بند زنان یعنی
عورات انجو و صرمه ایله ایدوب کوکسلرینه بغلدقلری که ساماچه و ساماکچه دخی دیرلر
کذا فی المجمع سماخچه سکون خا و فتح جیم فارسیله بمعنی سماچه مرقوم سماکاره
بفتح المیم و الکاف و الراء المهمله فرهنك جهانکیریده سبو کش خمار یعنی میخانه ده دستی ایله باده
چکن سماکار مرقوم معناسنه حکیم سنایی بیت از پی کسب و شرف پیش بنا گوش و لبش *
ماه دیدم رهی و زهره سماکاره دوست سمانه فتح میم و نونله بمعنی سقف خانه که آسمانه دخی
دیرلر مجمع الفرسده بلدرچین قوشی معناسنه در عربیده بر بوجکدر حضرت مولانا بیت
چون مست شود ز باده حق * شهباز شود کمین سمانه سمچه سکون میم و فتح جیم
فارسیله بمعنی سمج مرقوم یعنی نقب که یر آلتنده قزارلر سمه فتح میم و اخفاء ها ایله تحفة
الاحبابده اول کوچك چقور که چولاهلر اوزرنده اوتوروب بز طقورلر مؤید الفضلاده ماله
آهار که چولاه آلتلرندن بر آلتدر و شرح السامی فی الاسامیده بر قارش مقداری بر اغاجدر
باشی یاصی جولاه بزی طوقدقچه آنکله صوروب دوشرورلر اکا بزغمه دخی دیرلر و بعض
فرهنکلرده اکنجی نك جفت آلتلرندن که تو کیده زولدید کلاریدر و بعضیسنده طوزاق تخته لری
کبی که اوزرنده طوزاق قورارلر سنبسه سکون نون و فتح باء موحده و سین مهمله ایله بو دفعه
دیمك معناسنه استاد دیمشدر بیت ستم تا بکی کفتم اورا بکفت * چنین میکذشت و بود

سنبسه لغ سنبه بـ سكون نون وفتح باء موحده واخفاء ها ايله مسقف خانه معناسنه در كتب
فتاويده عبارت فارسيه ايله بعض مسائل واقع اولمشدر جمله دن بر مسئله ده سنبه ذكر اولنمشدر
عبارتی بعينها بودر * دو خانه ايست دو كس را هر يكی يك سنبه يكی خانه را * روزن
نيست طاقچهاى هست بر روى بام خانهٔ ديگر خداوند خانه طاقچها باز ميدارد ميگويد كه
طاقچهاى من بسته ميشود * ائمهٔ حنفيه بوكا جواب يازمشلردر بو محلده ايرادی مقتضی
دگلدر مجمع الفرسده سنبه بمعنی زنبور سياه و مؤيد الفضلاده بمعنی انكور سياه مسطوردر
لغ سنجه بـ سكون نون وفتح جيم ايله ايكی معنايه در اول نسنه وزن ايده جك آلت قپان
اولسون ترازو اولسون حقيقة ومجازا دخی استعمال اولنور حكيم فردوسی بيت خرد را وجانرا
همی سنجد او * در انديشهٔ سنجه كی گنجد او * ثانی مؤيد الفضلاده مازندران ديولرندن
بر ديو آديدر حكيم فردوسی بيت نه ارژنگ ماند نه ديو سپيد * نه سنجه نه پولاد غندی بيد
لغ سنجيده بـ سكون نون وياى تحتانی وكسر جيم ايله طارتلمش وبكنلمش وصاحب تجربه معناسنه در
لغ سندنه بـ سكون نون اول وفتح ثانی ودال ايله نردبان كه عربيده مرقات وسلم دخی ديرلر ضم
سين وفتح لام مشدد ايله لغ سنده بـ سكون نون وفتح دال ايله ايكی معنايه در اول اورس كه اوزرنده دمور
دوكرلر سندان لفظندن مأخوذدر حضرت مولانا بيت تير تا كنده ام پيك تراشنده ام *
بيتوا كر زنده ام خر بسكانم مده * ثانی مجمع الفرسده بمعنی غائط كنده يعنی قوتنش نجاست
خلاق المعانی بيت الفاظ بسته اش ز زبان شكسته اش * مانند سنده كان كنذ راز ناودن
كنده لغ سنكانه بـ سكون نون اول وفتح ثانی وكاف فارسيه ايله بر قوشجغزدر صعوه دخی ديرلر كذا
فی المجمع لغ سنك بسته بـ خام ايكن طلو اورمش اوزم وياخود غيری آفتدن تباه اوله
لغ سنكچه بـ سكون نون وكاف وفتح جيم فارسيله طلوكده بچه وتكرك دخی دينلور حكيم
خاقانی * قطعه * شاه جهان نظم را داند تا سحر من * اهل بصر گوشت كاو داند از زعفران * گرچه
بچشم عوام سنكچه چون لؤلؤ است * ليك تف آفتاب فرق كند اين وآن لغ سنك خوار بـ
بر نوع طاشدر غايت پك كلكندن آلت كار ايلرز سنك خوار دخی دير خواجه سلمان بيت اگرچه
دشمن آهن نهاد سوخته دل * ز تاب تيغ تو در سنك خارهٔ سخته لغ سنكدانه بـ سكون
نون وكاف فارسيله پونه كاه بعض نسخه ده پوته چيلز معناسنه مرويدر لغ سنكريزه بـ
سكون نون وبا وكاف فارسی وكسر را وفتح زا ايله قوش ديلی ديرلر بر نوع توتماجدر لغ سنك سبويه بـ
سكون نون وكاف فارسی وفتح سين مهمله وضم باء موحده وفتح ياى تحتانيله اوزم دانه سندن ايری
وسياه دانه لر در اطباقتنده معروف دمره كوو بهق وجغد علتلرينه سركه ايله طلا ايدرلر غايت
نافعدر عربيده عين السرطان ديرلر ابو المعانی درهجو بيت علل كرفته سراپا وجود بد
بويش * بجای سنك سبويه علاج سنك سياه لغ سنكه بـ سكون نون وفتح كاف فارسی
واخفای ها ايله اوزون اوقلی كرپی دركه اوقلرين آدم كوردكده اوق كبی آتار آكا سكته وتشی وسغر
ومرنكوش وبهن وكوله دخی ديرلر حكيم اسدی * مثنوی * تواين روسوی پارسی چون
كشی * يكی سنكه خوانند وديگر تشی * همه مرزهای خراسان تمام * مرنكوش خوانند بهن
بنام لغ سنك پايه بـ سكون نون وكاف فارسی وفتح ياى تحتانی ودال ايله حيوانات شكمنده اولان

اولان خرزه در روايت اولنور كه تاتار واوزبك وطاغستان آدملرندن بعض كمسنه لر اول ويدی
جنس حيوانك خرزه لرين آلوب دشمن ايله مقابله محلنده بر كاسه يه قويوب اوزرينه صو دوكوب
بر نفسده سورهٔ ياسين تلاوت ايدوب دشمن طرفنه صاچدقده اعدا منهزم اولورلر ايمش بو
ساعت آرام ايده جك اولورلر ايسه بامر الله تعالی اوزرلرينه عظيم يغمور ياغوب بالضرورة فرار ايدرلر
ايمش ولكر صو يرينه قان دوكرلر ايسه قار ودولی ظاهر اولورلر ايمش راقم الحروف بو روايتی بو وجه
اوزره مشايخ ماوراء النهردن طريق نقشبنديه ده اعزهٔ كرامدن استماع ايلدم لغ سنه بـ فتح
نون ايله ستهٔ مرقوم كبی نفرين ودشنام معناسنه در شمس فخری بيت شهر واسبوع وسنه
مانند من * ميكند بر دشمن جاهت سنه * عربيده سال معناسنه در وكسر سين ايله عربيده
نوم لحظه معناسنه يعنی امزغنق تنكم ديمشلردر * سنة الوصل سنة وسنة الهجر سنة *
لغ سنيژه بـ كسر نون وسكون ياى تحتانی وفتح زاء فارسيله كتان طراغی كه آنكله كتان وقيلی
اصلاح ايدرلر لغ سوغه بـ سكون واو وفتح غين معجمه ايله رسم وخرج يوميه كه بهر ماه سپاه
وخدامه وكتاب ووظايف دفترلرين حفظ ايدنه ويريلور كذا فی الاداة بو معنايه ابو المعانی
بيت خدمت در دوغم اندر پيش شاه عشق را * ميكنم از كنج حسنت سوغهٔ مارا دهيد *
لغ سويسه بـ كسر واو وسكون ياى تحتانی وفتح سين ايله قوس قزح كه سرويسه دخی ديرلر
لغ سه ماه بـ اخفاء هاء اول واظهار ثانی وفتح ميمله ابعاد ثلاثه كه طول وعرض وعمق در
لغ سه بـ هاء علامتله كه ماقبلنده اولان حرفك فتحه سن ضبط ايچون كتابت اولنور تلفظ
اولنماز واول حرفه دخی فتحهٔ صريحه ويرلز مراتب اعداده اوج عدد در لغ مع الياء * سانكنی بـ
سكون تاء مثناة وكسر كاف ونونله شراب قدحی ميرعماره بيت چون می خورم بسانكنی
باداو خورم * وز باداو نباشد خالی مراضمير * فرهنك ميرزا ابراهيمده ياى تحتانيله سايكنی
وسانكی واقعدر لغ سانكينی بـ زيادهٔ ياى تحتانيله بو دخی اول معنايه در شيخ سعدی بيت
بسجد درآمد سرايان ومست * می اندر سر سانكينی بدست * حكيم خاقانی بيت سانكينی لغ
خوريم وجور دهيم * دورها در ميانه بستانيم لغ ساچی بـ كسر جيم فارسيله بمعنی سپيد بياض
صحيح معناسنه سيف اسفرنكی بيت بسته تنك تو در هوای سر شكم * شكر ساچيست
دركلاب سرشته لغ ساری بـ كسر راء مهمله ايله اوج معنايه كلور اول هر بر فرسخ پرده نشان
ايچون دبكلن طاش معناسنه شمس فخری * قطعه * باميد عطای شاه عادل * نهد رخ
سوی او هر كامكاری * نويدی يافته از جود عامش * بهر كامی وهر فرسنك ساری * ثانی ولايت
مازندرانده شهر آمله قريب پرده واقع بر شهر آديدر استاد فرخی بيت شاه ملكان مير محمد كه
مرا او راست * از آمل واز ساری بازانسوی ياری مولانا هاتفی بيت زساری وآمل فرستادكان
رسانند باج از رضا دادكان * ثالث بر قوشدر كه سار دخی ديرلر نجيب الدين جرد بادقانی
بيت پيام صاحب عادل ميان خطهٔ باغ * بسرو بر همه شب خطبه ميكند ساری * زبان
هنديده قوط وميزه ساری ديرلر واول ولايتك زنانی اكثر آنی كيرلر وباشلرينه اورتولر
لغ سازداری بـ سكون زاء معجمه وفتح دال وكسر را ايله بمعنی ايش دوزيجی كذا فی المجمع
لغ سازكری بـ سكون زاء معجمه وفتح كاف فارسی وكسر راء مهمله ايله موسيقيده مقام عراق

واصفهاندن مرکب بر پرده آدیدر میرخسرو* مثنوی * زمزمهٔ سازکری در عراق *
کرده باهنك عراق اتفاق * سازکری راهمه خواهان شده * نغمهٔ اوتا بصفاهان شده *
ف ساسی ع کسر سین مهمله ایله کدا یعنی دلنجی حکیم سنایی بیت چه خیزد ز اول حکمی
که در پیش دم آخر * بود ساسی و بی سامان چه ساسانی چه سامانی * فرهنك میرزاده یای
نسبتله یعنی کدایی یعنی دلنجیلك بو معنایه بیت مرقومك دلالتی واردر حکیم سنایی نك بو بیتنده
معنای اول ظاهردر بیت خاك پاشان دیکر ندو باد پیمایان دکر * کی توان مر ساسیان را ذال
ساسان داشتن ف ساقی ع معروف خواجه حافظ بیت ساقی بنور باده برافروز جام ما * مطرب
بکو که کار جهان شد بکام ما * لغت مشترکدر عربیده دخی ساقی دیرلر ایچوریجی معناسنه
وچغتای لسانده اباغجی وایاقچی دیرلر اباق وایاغ قدح معناسنه در اسکندرنامه ده ساقیه خطاب
ایدر بیت اباقچی کیتور جامنی لب بلب * که توی اولدی هنکام عیش وطرب * توی طوی ملق
معناسنه در ف سامری ع کسر میم ورا ایله بنی اسرائیلدن بر شخص اسمیدر حضرت موسی علی نبینا
وعلیه السلام قرق کون وعده ایله جبل طوره مناجاته کتدکده آنك غیابنده التوندن بر بوزاغو
دوزب بنی اسرائیلدن خیلی کسنه یی طاپدردی حضرت موسی کلدکده بو احوالی کورب
بوزاغویی شکست ایلدی سامری احوالی قران مجیدده مذکوردر وسحر سامری مشهور
اولشدر مولانا هاتفی بیت نمودم در اجالش آن ساحری * که کوساله شد پیش من
سامری * خواجه سلمان بیت ساقی مجلس طرب سحر نمود در استی * در تن کاوزر روان کرده
برسم سامری ف سالی ع کسر لام ایله یعنی کهنه ودیرینه ابو المعانی بیت این غم عشق
تو سالی در دلم نه عارضیست * هیچ در اندیشهٔ دفعش نکشتی صد دریغ ف ساوای ع بوزن
آوای اکه دورپی دن چقان ریزه یه دیرلر ف سای ع ساییدن لفظندن صیغهٔ امر ووصف
ترکیبی اولور چوب سای ومشکسای وجبین سای کبی ف سبزبری ع فصل بهار معناسنه
ابو المعانی بیت سبز بری وموسم عیش وطرب آمد * در خانه نشستن بغم وفکر جنونست
ف سبزمالی ع سکون باء موحده وزاء معجمه وفتح میم وکسر لام ایله بر نوع اوزم آدیدر ف سبزی ع
اوچ معنایه کلور اول صراحی شراب معناسنه سبزك دخی دیرلر شرف شفروه بیت
نوروز بین که توبهٔ ماچون تباه کرد * سبزی نکرکه نامهٔ ماچون سیاه کرد * ثانی محبوب
معناسنه سیه چرده محبوبه غایت مناسبدر شهیدی قمی * قطعه * سبزی وسبزکی وسبزه
کشت * چون بیایی ببرکش وبنشین * این بخور وآن بپوش وعیش بکن * وز لب آب وسبزه
کل مچین ف سبکپای ع ضم باء اول وسکون کاف فارسی ایله آتلره وسائر حیوانلره استعمال
اولنور یوکرك وآدملره استعمال اولنور شاطر وسرعتله یوریجی معناسنه ف ستی ع کسر تاء
مثناة ایله فولاد معناسنه شمس فخری بیت آب در خلق بدسکالانت * عجبست کر نمیشود
ستی * فرهنك جهانکیریده بو وجه اوزره مرویدر بیت مزبوردن تاء مشدده ایله اولمق فهم
اولنور مجمع الفرسده تخفیفله آهن معناسنه در ابوشکور بیت زمین چون ستی بینی وآب
رود * بکردد فراز وبیاید فرود ف ستهی ع کسر تاء مثناة وها ایله یعنی ستیزه کن یعنی چکشیجی
حکیم سنایی بیت تونکو کار باش تا برهی * با قضا وقدر چرا ستهی ف ستی ع یای وصفیه

وصفیه ایله قاتیلق دز کامی مصدر استعمال اولنور میرنظمی بیت زدست چرخ بس سختی
کشیده * بعالم کرمی وسردی بدیده ف سرابیلی ع فتح را وکسر باء موحده ولام ویای ساکنه
ایله خیز ومخنث معناسنه حکیم خاقانی * قطعه * اکرناهید بر عشرتکه چرخ * سرایدشعر من
بر سازارغن * ببخشد مشتری دستار ومصحف * دهد مریخ خالی تیغ وجوشن * ازین مشتی
سماعیلی ایام * وزین جوق سرابیلی برزن * همه قلب وجود شولهٔ عصر * نعایم وار آتشخوار
وریمن ف سراروی ع قولنده بر طمردرکه اندن قان الندقده باشدن ویوزدن دم فاسد اخراج
اولنور اطبا آکا قیفال دیرلر باشه وچهره یه متعلق اولدیغیچون سراروی تسمیه اولنمش
ف سرانکشتی ع سکون نون وشین معجمه وضم کاف فارسی وکسر تاء مثناة ایله بر نوع آشدر
ترکیده باصمه آشی دیرلر ودخی سراوی دیرلر بسحاق اطعمه بیت سرانکشت آن طفل
یادیده کام * که بغرا سرانکشتیش کرد نام ف سرای ع معنای موضوعی مطلق اودر بیوك
اولسون کوچك اولسون مرور ایامله سلاطین اوتوردقلری مکانه دیدیلر کثرت استعمالله وزرا
وامرا واکابر اولرینه وبیوك اولره دخی سرای دیدیلر شیخ نظامی بیت جنیبت کش وشاقان
سرایی * روان صد صد از هر سوجدایی * وخان وکاربان قوندقلری محله دخی اسم ایدیلر
لکن دون الترکیب اولمزلابد کاربانسرای دیمك کرکدر وبر معناسی دخی سراینده معناسنه اسم
فاعل اولور مدحت سرای وسخن سرای کبی ودخی صیغهٔ امر اولور اوچ معنایه شاعردیمشدر
بیت پی عشرت بنشینی بسرای * کوی آن نغمه سزا راکه سرای * ودخی جانب شمالده مملکت
تاتار وحسن خیزده بر شهر عظیم نامیدر ف سرباری وسرواری ع اول بفتح باء موحده ثانی
واو ایله ایکی معنایه در اول یوك اوزر تاسنه قونیلان نسنه که عربیده علاوه دیرلر مجد الدین
همکر بیت بار هجران بر دلم خود بود غم * بر سرش تاکی بسر باری نهی * ثانی باش اوزرنده
کوتریلان یوك بار سر تقدیرنده مضاف الیه تقدیم اولنوب استعمال اولنمشدر ف سرخسی ع
ایکی وجهله ایکی معنایه دربری فتح را وسکون خا ایله سرخس ولایتنه منسوب اولان کسنه یه
دیرلر بونده یای نسبت ایله وبری دخی سکون را وفتح خا ایله بر نوع قزل اوتدر ترکیده ایرانی وطکوز
اوتی دیرلر ف سردستی ع یعنی فی الحال وما حضر معناسنه خلاق المعانی بیت سر دستیست
شعر از انوکه می نداد * ابکار فکر بر حسب اختیار دوست ف سرسری ع ابلهانه وبیمعنی حرکت
ع معناسنه مولانا هاتفی بیت مبین رتبت شعر راسرسری * بود شاعری بعد پیغمبری *
ف سرشوی ع سکون را وضم شین معجمه وواو معروف واظهار یا ایله ایکی معنایه در اول
بجام وسر تراش معناسنه شمس فخری بیت خاك بر سر شاعری راکاشکی * بودمی
سرشوی یاخود پای باف * ثانی کل دیدکاری طپراق که عورات آنکله باشلرین یورلر عربیده
بیلون دیرلر ف سرکیری ع سکون را اول ویای تحتانی وکسر کاف فارسیله اوچ معنایه کلور
اول هر نسنه یه ابتدا ایتمك یعنی باشلمق ابو المعانی بیت بجای لطف وصالت بجود سرکیری
چو بنده راسته عالم پروردبالطف * ثانی ایش طوتمق ثالث شمع فتیلنی آلمق وسوندرمك
کمال خجندی بیت بمجلسی که ز روی تو پرده برکیرند * چراغ وشمع برافروختن ز سرکیرند *
ف سرمازکی ع سرما ایله زکیدن مرکبدر سرماصوق زکی کسر را وکاف وسکون یا وفتح

زایله دوکلك معناسنه در معنای ترکیب اول نسنه درکه اول وقت که هوا زمینه مماس اوله شدت
بردن طوکوب تارکبی حد تله یره اینرا کثر صوق کیجه لرده خصوصا صباحه قریب واقع اولور
﴿ سرما فرای ﴾ سال ملکیدن طقوزنجی آیك آدیدرکه نیر اعظمك برج جدیده مدت
اقامتیدر ﴿ سروکوهی ﴾ آردج اغاجنه دیرلر ابوالمعانی بیت نیست درخوبان چوتو
حسن وجمال * سروکوهی ازکجا وسرو بستان ازکجا ﴿ سروسهی ﴾ ایکی معنایه در اول
طوغری وموزون تمش سرو خواجه سلمان بیت مقامی راست کرداند سهی سروازپی مرغان
نواز دره مقام راحت صد دستان هزار او * ثانی مصنفات باربد خسرودن برلحن اسمیدر
شیخ نظامی بیت اکرسروسهی راسازدادی * سهی سروش بخون خط بازدادی * ایکی
معنایه استاد منوچهری بیت بزند باز برسروسهی سروسهی * بزند بلبل برتارك كل قالوسی
قالوس دخی برنوا آدیدر ﴿ سروی ﴾ ضم را وسکون واو واظهار یا ایله بمعنی سرو مرقوم
﴿ سریری ﴾ کسر را ئین وسکون یای تحتانیله نام پادشاه سریر افرازدرکه ذکری مرور
ایلدی اسکندرنامه ده مفصل مذکوردر شیخ نظامی بیت سریری خبریافت کان تاجدار
بران تحتکه کرد خواهد کذار ﴿ سری ﴾ درت معنایه در اول بمعنی سرداری * مصرع *
سران ملك پیراهن دریدند * ثانی سرآمد معناسنه حکیم سنایی بیت ایدل ارخواهی که
یابی رستکاران سری * چون نسازی فقر را لعل کلاه سروری * ثالث دموردن زره کبی
یا پوب آتك باشندن قویروغنه دك کیدررلر ترکستانده قشغه دیرلر رابع اولیای کرامدن
سری سقطی نك نامی در کذا فی فرهنك جهانکیری برنسخه ده نهر عظیم معناسنه ده مرویدر
﴿ سعتری ﴾ سکون عین مهمله وفتح تاء مثناة وکسر را ایله زنبقجی عورت مولانا جامی
بیت نفس را بند ازکلو کن کرزنان سعتری * فارغست آنکس که قوت اوزنان وسعترست *
سعتر ثانی براوتدر قوریدوب طوز ایله آمیخته ایدوب اتمك باتروب یرلر خوش خور
نسنه در ﴿ سغری ﴾ سکون غین معجمه وکسر راء مهمله ایله جمیع حیواناتك صغریسی که
ساغری دخی دیرلر حضرت مولانا بیت باکدامین روی می آید مرا * اینچنین سغری ندارد
کرکدان * صغری غایت درشت اولمغله یوز پکلکندن کنایه ایدرلر ﴿ سفیدبری ﴾ بری باء
موحده ورا ایله در فصل خزان معناسنه در کذا فی فرهنك جهانکیری ﴿ سکابی ﴾ کاف
فارسینك کسریله ده وسکونیله ده جائزدر قوندزکه عربیده کلب البحر دیرلر ﴿ سکبوی ﴾
سکون کاف وفتح باء فارسیین وکسر واو ایله یورید که ظاهر اولان ایاق سسی معناسنه
کذا فی التحفه اما شمس فخری معیار جمالیده شین معجمه ایله نقل ایتمش وفرهنك وفایی ده شبنوی
واقع اولمشدر ﴿ سکلابی وسکلاوی ﴾ کلاهما بمعنی سکابی مرقوم یعنی کلب البحرکو پکه
مشابه برجانوردر دریاده تعیش ایدر خایه سی ادویه قسمندندر جند بادستر وجند بید ستر
دخی دیرلر پوربهای جامی بیت کرچه سکلابی بدریا درشود * پوستینش کند خواهم
چون فنك ﴿ سکنجی ﴾ فتح کاف وسکون نون وکسر جیمله اوچ معنایه کلور اول بمعنی
بکری یعنی بوزلمامش قرك قیزلغی شاه ناصرخسرو بیت رخسار ترا ناخن این چرخ سکنجد
تاچند لب لعل دلارام سکنجی * ثانی بمعنی بتراشی ثالث بمعنی سرفه کنی وآواز بکلوکنی یعنی

یعنی اوکسرمکله بوغازدن ظاهر اولان صدا بومعنایه شهرهٔ آفاق دیمشدر بیت بکاه نغمه سنجی
چون سکنجی * کند ناهید ترك نغمه سنجی * بو بیت مدح قصد اولنسه مطلق آواز معناسنه
اولور واکر ذم قصد اولنورسه معنای مذکور اولور ﴿ سلبوی ﴾ سکون لام وضم باء
موحده وواو معروف واظهار یا ایله بمعنی سلت مرقوم یعنی ایاق سسی کذا فی فرهنك
جهانکیری ﴿ سلقطی ﴾ قلندرلرك برنوعه مخصوص لباسلریدر کذا فی المجمع
﴿ سلمی ﴾ سکون لام وفتح میم ویای مقصوره ایله محبوبه عورت معناسنه خواجه حافظ
بیت سبت سلمی بصدغیها فوادی * وروحی کل یوم لی ینادی ﴿ سمرقندی ﴾ ایکی معنایه در
اول کوکلسز تکلیف واصلسز دوستلق ومحبت ابوالمعانی بیت بی محابا سیرکاشن را رود
یادبکران * ناکهانم بین که تکلیف سمرقندی کند * ثانی قبوآردینه ایتدکاری سورمه
اغاجه دیرلر بو اعتبار ایله عورتنه مغلوب اولان یادکاره ده دیرلر ﴿ سنك آتشی ﴾ چقمق
طاشی میرعلیشیر نوائی بیت بسکه دارم درد رون سینه مهر مهوشی * برسرخا کم شود
هرسنك سنك آتشی ﴿ سولی ﴾ سکون واو وکسر لام ایله صبان دموری معناسنه دو
﴿ سهی ﴾ کسرها ایله هرموزون وطوغری اولانه دیرلر عموما اثیرالدین اخسیکتی بیت
ازسهی کند اسلام قامت رفعت * بدوقوی کند ایام بازوی دعوی * وله بیت چنان صدری که
پیش آستانش * فلك خم داد بالای سهی اش * وموزون سروه دیرلر خصوصا خواجه حافظ
بیت چندین بود کرشمه ونازسهی قدان * کاید بجلوه سروصنو برخرام ما ﴿ سیدی ﴾ سکون
یای تحتانی وکسر داله کیجه لرده یول کنارنده صدا ویرر بوجکدر عربیده اغا معناسنه دربو ایکی
معنایه میرنظمی بیت صدایش همچو مرغ وخویش سیدی * چنان هرناسزا کوید
سیدی ﴿ سیسدی ﴾ سکون یا وفتح سین وفتح یا وسکون سین ایله ده سیدی مرقومك
معنای اولی ایله مترادفدر کذا فی فرهنك جهانکیری ﴿ باب السین المکسوره مع الف ﴾
﴿ سپا ﴾ فتح باء فارسیله سفرلرده قاپچ ورخت وامثالی نسنه لر آصد قلری اوچ ایاقلی اغاج
وساج ایاغی وهرنه که آنلره بکزر دوار ایسه وجامعلرده قندیل یاقیق ایچون اوچ ایاقلی زدبان کبی
نسنه یه دیرلر ابوالمعانی بیت چو در مسجد سپا بودی قداو * دوچشمش مشعل قندیل
فروزی * بوبرعابد وصفی اولمق واردر ﴿ سپیدا ﴾ کسر باء فارسی وسکون یای تحتانیله
سفیداج لفظندن ترخیم اولنمشدر ﴿ سپیدپا ﴾ ایکی باء فارسیله مبارك ومسعود وخوش قدم
معناسنه در شرفنامه ده برطعام آدیدر سپید آبا لفظندن مختصردر بومعناده باء ثانی موحده
کرکدر ﴿ ستا ﴾ فتح تاء مثناة ایله بش معنایه کلور اول ستودن اولمك معناسنه مصدر
استعمال اولنور امیرخسرو بیت یارب سخنی ده که بتوحید توشاید * کاین فکرت مخلوق
ستار اشناسم * مجمع الفرس بمعنی ستایش که اسم مصدر اولور شاه ناصرخسرو بیت
برحمد ستامباش فتنه * برشحنه ستان سخن بشاهی * وستایش کننده معناسنه اسم فاعل
اولور شمس فخری بیت بود مؤید طبع همیشه روح قدس * ازانکه باشد طبع همیشه
شاه ستا * وستایش کن معناسنه صیغهٔ امر اولور حکیم فردوسی بیت زنان ازاستایی سکارا
ستا * که یك سلئبه ازصد زن پارسا * ثانی برنوع چادردر شامیانه دخی دیرلر مسعود سعد

سلمان بیت کهی زیر سیمی ستامیشود * کهی بازدر آبکون چادری * ثالث موسیقیده بر لحن آدیدر رابع تنبوره یه دیرلر بو معناده ستار لفظندن مخففدر بو ایکی معنایه ترتیب اوزره حکیم خاقانی بیت مرغان زکلو الحان ستا ساخته در صبح * بر ساز ستا چاك زد این سبز ستایی * شیخ نظامی بیت ستا زن بر آورد بانك سرود * سرود نوا بین تر از صد درود * خامس اوج پیاله شرابه دیرلر حکمانك قرار داده اولدقلری وجه اوزره هنوز نسنه تناول اولنمدین ایچیلورکه معده دن فضلات اخلاطی غسل ایدوب پاك ایدر عربیده ثلاثهٔ غساله دیرلر حکیم نزاری قهستانی بیت محبانه دعایی کرد خواهم * حکیمانه ستایی خورد خواهم * اما تنبوره و ثلثهٔ غساله معنالرینه اولدقده منفصل یازلمق مناسبدر و تردا و یونلرندن اوچنجی اویون آدیدرکه ستاده دخی دیرلر و بو معناسی دخی استا لفظندن اختصار اولنمشدر جمله یدی معنایه استعمال اولنور ؏ سرکا ؏ سکون را و فتح کاف فارسیله سرکه که عربیده خل دیرلر حضرت مولانا بیت کسی کو در شکرخانه شکر نوشد به پیمانه * بدین سرکای نه ساله اش نباید کرد خرسندی * حکیم سوزنی بیت تو شهد نیستانی و در کام بازی * او کامه و سرکاه شتر غار نباید ؏ سرنا ؏ سکون را و فتح نونله بوزا و رمق معناسنه ترکیده سرسله دیرلر ؏ سزکا ؏ سکون زاء معجمه و فتح کاف عجمیله شمارا معناسنه در کذا فی شرفنامه ؏ سفیدبا ؏ یوغرت شورباسی که سفید آبا و ماستبا و ماست آبا دخی دیرلر ؏ سکبا ؏ سکون کاف فارسی و فتح باء موحده ایله اکشی آش و سرکه لی شوربایه ده دیرلر اصلی سیك آبا درکه سیك سرکه و آبا شوربادر تعریب ایدوب سکباج دیدیلر بو معنایه حضرت مولانا بیت زان دست مسیح آمد داروی جهانی * کو دست نکه داشت ز هر کاسهٔ سکبا * ابن یمین محمود بیت شوربای چشم خود خوردن بر ابن یمین * به که باید خورد سکبای رخ هر ناکسی ؏ سمنوا ؏ کسر میم و سکون نون و فتح واو ایله ارشته آشی در ؏ سکوا ؏ سکون کاف فارسی و فتح واو ایله سکبای مرقوم معناسنه در کذا فی المجمع ؏ سنا ؏ فتح نونله بر مشهور دارودر اعلاسی مکهٔ مکرمه دن کلکله لسان خلقده سنامکی مشهور اولمشدر اخراج صفرا و بلغمده غایت لطیف مسهلدر شاعر بیت سنا باشد دوا قبض شکم را * علاج قبض دل آیا چه باشد ؏ سیبا ؏ سکون یای تحتانی و فتح باء موحده ایله مرکب بالغی ودیرلرکه دکز کوپوکی که عربیده زبد البحر دیرلر انك استخوانی اوله ؏ سیکبا ؏ سکون یای تحتانی و فتح باء موحده ایله سکبای مرقوم معناسنه در ؏ سیما ؏ چهره و صورت معناسنه اکرچه لفظ عربیدر لکن اعجام کندو ترکیبلرینه جزو ایدرلر مه سیما و سمنسیما کبی ابو المعانی بیت آن سمنسیما بکاهی مجلس آرایی کند * رشك فرمای ارم باشد بعالم بزم ما ؏ سیم پالا ؏ پالاسوزلش معناسنه در یعنی قال اولوب غل و غشی آیرلمش کش و دخی کش ارایده جك آلت معناسنه ده کلور بو ایکی معنایه ابو المعانی بیت سیم پالا کشته کویا دیدهٔ کریان من * اشك حسرت را کند چون سیم پالا پاك و صاف ؏ سیمیا ؏ سکون یای اول و فتح ثانیله ابطال حیلدن شول عمله دیرلرکه بی اصل و بی حقیقت اشکال باغ و بستان و عمارت و صورت حیوان کوستره بر مشهور علمدر شاعر بیت هرچه پیش تو باغ ایوان بود * همه آن سیمیای دیوان بود ؏ سینا ؏ سکون یای تحتانی و فتح نونله نام پدر شیخ

الرئیس ابو علی حکماء اسلامیه دن مشهور کمسنه در مؤید الفضلاده فتح سینله مرویدر اما کسره ایله ده استعمالی شایعدر ادات الفضلاده سینا ابو علی نك لقبیدرکه ابو علی سینا دیرلر شرفنامه ده و مجمع الفرسده نام پدر ابو علی مسطوردر عربیده جبل طوره سینا دیرلر ؏ سیوا ؏ سکون یای تحتانی و فتح واو ایله الما درکه سیب دخی دیرلر کذا فی فرهنك جهانکیری ؏ مع الباء * سپیداب ؏ کسر باء فارسی و سکون یای تحتانیله ؏ سفیداب ؏ کسر فا و سکون یای تحتانیله کلاهما بمعنی سفیداج که آنلرك معربیدر ابو المعانی بیت روی نیکو نشود چهرهٔ زشت و چرکین * با سپیداب و فکر چند کنندش تزیین ؏ سناب ؏ فتح نونله صوده یوزمك که شنا و شناور دخی دیرلر وله بیت اندرون کشته یم غصه و غم بی پایان * میکند شام و سحر این دل بیچاره سناب ؏ سنجاب ؏ سکون نون و فتح جیمله معروف کورکدر بیاض و کوك و لطیف و قویروغی اوجی سنجابی اولور بر جانوردر دریسن کورك ایدرلر و دیرلرکه آنی و سموری و قاقومی ابتدا کورك ایدوب کیمك هوشنك شاهك اختراعیدر اوائل زمانده ملوك و وزرایه مخصوص اولوب هر کس کیمزایمش شمدی قرق اللی غروشه مالك اولان نادان بر کورکی آلوب کیرلر مقبول و معتبر اولمغله شیخ عطار پندنامه اولنده دیر بیت آن یکی پوشیده سنجاب و سمور * دیکری خفته برهنه در تنور ؏ سیاب ؏ فتح یای تحتانی ایله بمعنی آراستن یعنی بزه مك مصدری سیابیدن کلور حکیم فردوسی بیت بدو کفت روخوان قربان سیاب * بدین کار مرخویشتن را بیاب * تحفة الاحبابده حیات معناسنه مسطوردر ؏ سینجاب ؏ سکون یای تحتانی و نون و فتح جیمله بر ولایت آدیدرکه افراسیاب معاونتیله کاموس کشانی انك ضابطی اولوب بعده رستم کلوب آنی قتل ایلدی ؏ سیب ؏ سکون یای تحتانیله المایه دیرلر عربیده آدی تفاحدر کمال خجندی بیت کفتم از سیب سمرقندی به از نار خجند * باز نخدان و لب چون قند کفتا به نبود * مجمع الفرسده بمعنی سرکشتکی در شغل و کار یعنی ایشنده متحیر اولمق و نیب لفظی اکا تابع ایدوب سیب نیب دیرلر شمس فخری بیت آصف اکرچه صاحب تدبیر و رای بود * با عقل و فطنت تو ور اسیب دان و نیب ؏ سیراب ؏ سکون یای تحتانی و فتح را ایله صویه قانمش آدم اولسون غیری اولسون عربیده ریان دیرلر ابو المعانی بیت سیراب شاخ هر درخت نمود برك و بر بس * از بهر توحید خدا ایستاده است در بوستان ؏ سیرکوب ؏ سکون یای تحتانی و راو ضم کافله صرمسق دوکدجك اغاج هاونکه سیر صرمسق در و کوب کوفتن لفظندن اسم فاعلدر ؏ سیلاب ؏ سکون یای تحتانی و فتح لامله سیل صویی دیمکدر ابو المعانی بیت سیلاب اشك دیده ام طوفان زاده دل شده * کشته خراب از دردوغم آخر چو این شهر وجود ؏ سیماب ؏ سکون یای تحتانی و فتح میمله جیوه درکه عربیده زیبق دیرلر بر معدنی نسنه در شمس فخری بیت اکر مهابت تو بانك بر زمانه زند * ز بیم در دل کان منعقد شود سیماب * مؤید الفضلاده بمعنی خیره مرویدر ؏ مع التاء * سبلت ؏ سکون باء موحده و فتح لامله فرهنك جهانکیریده بمعنی سریش یعنی چریش مجمع الفرسده سریشم باشد که از جرم خام پزند و کمانکران و جز ایشان بکار برند و اقعد رخام کوندن بشمش چریش اولمز طوتقال و یا یجیلرك قوللندوغی طوتقالدر چریش دکلدر عربیده بیق معناسنه در اما بو معناده عجم

دخی مشترکدر که سنبلت وریش دیرلر ی سپید پوست ج برقاج معنایه در اول آق بکزلو
آدمه دیرلر ثانی پرنج معناسنه در ی سپید دست ج بمعنی سخی وکریم حکیم خاقانی بیت این دهر
سپید دست سیه کاسه ایست صعب * منکر بخوش زبانی واین ترش متربان ی سرخشت ج
سکون را وشین وکسر خاء معجمه ایله هرات ولایتنده سکوت اغاجنه یغار برنسنه درکاهی آرپه
اونیله یوغروب حماسی اولان آدمه یدوررلر هم دوا اولور هم غدا اولور وبغایت نافعدر شیرخشك
دخی دیرلر ی سرشت ج کسر را وسکون شین معجمه ایله خلقت ونهاد آدم وطبیعت معناسنه
دخی استعمال اولنور مولانا هاتفی بیت اگر بیضهٔ زاغ ظلمت سرشت * نهی زیر طاوس باغ
بهشت * وبنیه وطینت معناسنه خواجه افضل ترکه * قطعه * مارا ببدی رومکن
ای حورسرشت * زشتی نبود کر همه رو باشد زشت * هجران که ردوزخست بترصد بار *
امید وصالست درو همچو بهشت * ومزاجه دخی دیرلر مولانا جامی بیت چو شد پانزده
پور یوسف نژاد * دکر کومه کششش سرشت ونهاد * حقیقتده سرشت یوغرلمق درخلقت
معناسی جمله دن انسب درباقی معنالری علی وجه التعریب در ی سفت ج سکون فا ایله یوغون
وغلیظ معناسنه حکیم فردوسی بیت نکه کرد رستم بدان سرفراز * بدان جنك سفت
ورکاب دراز ی سه انکشت ج خرمن صاوره جق آلت که کمی اوچ پارمقلو وکمی درت وکمی بش
پرمقلو اولور عربیده مدره دیرلر کسر میم ایله صاورجق دیمك اولور ی سیاست ج درت
معنایه در اول اشکنجه ثانی حکومت ملوك وحکامی قضادن غیری ثالث رعایایی حمایت
وصیانت ایتمك رابع آت وقاطر وامثالنه خدمت معناسنه درفاعلنه سواس وسایس دینلور
میرنظمی * مثنوی * زیردستان را سیاست لازمست * هرکه بر خلق جهان حاکمست *
اندرین قید کر نباشد شهریار * باسیاست میشود دوزخ قرار ی سیه دست ج بمعنی بخیل
ومشوم کذا فی المجمع ی مع الجیم * سپاناج ج فتح باء فارسی ونونله اسپنق که سپاناخ وسفاناخ
دخی دیرلر برسبزه در موزات ایله بشوررلر میرخسرو بیت بقلهای سپاناج کرده اوصاف *
خورند کانرا که دردل است وکه بربان ی سبنج ج فتح باء موحده وسکون نونله صبان دمور یدر
فرهنك جهانکیریده براوزن چبوقدر برباشنده صبان وبرباشنده آماج بغلودر اکا چوب
قلبه دخی دیرلر حکیم سوزنی بیت چون یکی کاوسر وزن شده * جسته از یوغ وز آماج سبنج *
ی سپنج ج فتح باء فارسی وسکون نونله درت معنایه کلور اول مهمان معناسنه در مراد بر یرده
مکث قلیل اوله حکیم فردوسی بیت که امشب درین خانه باشم سپنج * نباشد کسی را زمن
هیچ رنج * وحکیم ناصرخسرو بیت نه بینی همی خویشتن را نشسته * غریب وسپنجی بخوان
کسانه * کمال پاشازاده مرحومك تصحیح لغت بحثنده تصرفات خاصه سندن بو محلده بیوررکه سپنج
آز آرام ایده جك یردر که لفظ سه ایله پنجدن ترکیب اولنمش لفظدر که اسم واحد اولمشدر شعرا
دنیانك مدتنی اوچ ویا بش کوندر دیو تعبیر ایدرلر برکون کلوب برکون کتمك وبرکون دخی
ایام عمردر که مجموعی اوچ کون اولور محصل کلام بش کوندر دین کمسنه مدت بنای اعوام
وشهور واسبوع طریقیله اعتبار ایلمشدر یعنی مذکورانك اقل اعدادی هفته در زیرا مقام
تقلیلدر بو تقدیرجه یدینك ایکیسی ایاب وذهاب اولوب مدت اقامت بش کون اولور

اولور خواجه حافظك * ع * هرکسی پنج روز نوبت اوست * دیدوکی بوکا اشارتدر اما دنیایه
سرای سپنج دیدکاری تفصیل مذکوره حاجت یوقدر سپنج عاریت معناسنه کلدوکی کفایت
ایدرکه دنیا برعاریتیدر وهم سه پنج دیدوکی یرنده اولسه سین مفتوح اقتضا ایدر استادان
متقدمین تألیفاتنده کوردیکمز سین مکسوره در والله اعلم بحقیقة المعنی وسپنجك معنای
ثانیسی عاریتدر زراتشت بهرام بیت سپنج است این جهان مینوست جاوید * ببردل زین
بدان میدار امید * دنیایه سرای سپنج دینلدوکی بطریق الاستعاره در وسپنج دخی دیرلر
استاد رودکی بیت بسرای سپنج مهمانرا * دل نهادن همیشکی نه رواست * شیخ نظامی
بیت نماند کس درین دیر سپنجی * تو نیز آری نمانی تا نرنجی * ثالث خانه علفی یعنی مزروعات
وباغ وبوستان کنارلرنده خس وخاشاکدن وچوب واوتدن ایتدکاری خانه مختصر ومحقر که
باغ بکجیسی آفتاب وباران دفعیچون ایچنده اوتورر صاحب فرهنك منظومه نظم ایلمشدر
بیت خانهٔ دشتبان سپنج بود * کز پی کشت روز پنج بود * رابع چراکاه حیوانات که آب
وعلفی وافر اوله استاد رودکی بیت از پی آسایش والفقهٔ روزی بجهد * جانور سوی سپنج
خویش جویان ودوان * تحفة الاحباب ده خانهٔ دشتبان وپالیزبان ومنزلکاه عاریتی وبمعنی
مهمان حکیم فردوسی نك بیت کرامشب درین خانه باشم سپنج * نباشد کسی را زمن هیچ
رنج * بیتنه متمسك اولمش ی سپیداج ج کسر باء فارسی وسکون یاء تحتانیه ایله آقلق که
عورات یوزلرینه سوررلر ونقاشلر نقشده استعمال ایدرلر ی ستنج ج فتح تاء مثناة
وسکون نونله ایکی معنایه در اول بریصی تخته یه چاقل طاشی یرلشدیروب براوجن بارکیر
ویاخود غیری حیوان بوینه بغلیوب خرمن دوکرلر تاکه غله نك صاپی قیریلوب دانه سی چیقه
آکا زده وجون دخی دیرلر روم ولایتنده دوکن دیرلر حکیم خاقانی بیت دراعتبار پیشهٔ برزیکری
همی * پایت ستنج وپنجهٔ دست توزنبل است * ثانی ذخیره معناسنه ابوالمعانی بیت
بوقت حکم ضرورت اکر ستنج نهی * که احتیاج تو از خلق آن زمان نشود ی سرنج ج کسر راء
مهمله وسکون نونله ایکی معنایه در اول ایکی پارچه تونجدن تبسی کبی یاپلمش بر یوزی یه ی وهموار
وبر یوزی یومری اولور بر برینه اوردقده چقان صداسنی سورنا ونفیره آهنك ایدرلر وکاهی
رقاص اوغلانجقلری چالوب رقص ایدرلر اکا سنج دخی دیرلر ترکیده زیل دیدکاریدر بسحاق
ق اطعمه بیت قلم را علم داشت قلیه برنج * که میزن زلیبی بهم چون سرنج * ثانی سفیداب
سوخته بعض فرهنکلرده سلوکن دیدکاری قزل بویه در ی سکار آهنج ج فتح کاف فارسی
وکسرها وسکون نونله تنوردن اتمك چیقاره جق دمور چنکال سکار آهنك دخی دیرلر
ی سکنج ج فتح کاف فارسی وسکون نونله درت معنایه در فرهنك جهانکیریده اول بمعنی
صرفه یعنی اوکسورك ثانی بمعنی تراش کردن ثالث بمعنی کزیدن یعنی اصرمق
معناسنه که مصدری سکنجیدن کلور رابع برنوع بیوك یلاندرکه شدت تأثیر زهر ایله
مشهوردر جمال اصفهانی بیت ازپی دفع کزند زهر خلاف ترا * مایهٔ تریاك ساخت مار سکنج
ازلعاب ی سنج ج سکون نونله ایکی معنایه در اول اوجاقه سرون دخی دیرلر اوتراق یری معناسنه
شمس فخری بیت بفرمانش حیوان وانس وپری * همه داغ دارند بر سنج وغنج * ثانی

جلاجل دائره ودف حلقه‌لری وزیل معناسنه سیف اسفرنکی بیت سنج دف میراث پدر
بازرها کرد * تا که بخط وخانهٔ دفتر هوس افتاد * سیف الملوك * رباعی * ای شاه فلك
رتبت وخورشید سریر * فیلت بنقاره خانه‌گاه زدوگیر * آورد زسرنامه وزندان چوب *
کوشش شده سنجها وخرطوم ونفیر * سنخج فتح نون وسکون خاء معجمه ایله تنکیٔ نفس که
عربیده ضیق النفس دیرلر بر علتدر فضلات بلغمیه‌دن عارض اولور منصور منطقی. بیت
از غم وغصه دل دشمنت باد * هدر تا پاك کاهی در سنخج سینج فتح یای تحتانی وسکون نونله
یعنی شیار ترکیده نطس عربیده قلحان دیرلر سیج سکون یای تحتانیله سازو ترتیب
معناسنه امیر خسرو بیت میداد چو نظم نامه را سیج * باقی نکذاشت بهر ماهیچ مع الذال
سپاناخ معروف سبزه‌در سفاناخ واسفناج واسپناج دخی دیرلر حضرت مولانا
بیت من سپاناخ توام هرچه پزی * با ترش یا با که شیرین میپزی سبخ فتح باء موحده ایله
طوزکه نمك دخی دیرلر عربیده ملح دینلور و بر دلبرك وجودنده جراحت واقع اولدقده حکیم
سوزنی دیمشدر بیت یحیی برفت ولیکن ز شور بختیٔ من * شکر سبخ شد ومشکل بود جلاب
سبخ * خواجه عمید لوبکی بیت چکوم مشتری را کز نحوست * سعادت بر دلم شیر وسبخ
کرد سپندان تلخ استبان دیدکاری آجی اوتدر ستاخ فتح تاء مثناة ایله موزون
وراست وهموار بتمش اغاج دالنه دیرلر سیف اسفرنکی بیت ستاخ درختانش نقش
معین * هوای کلستانش جای مصور ستیغ کسر تاء مثناة وسکون یای تحتانیله
طوغری واوزون اولان هر نه اولورسه ستیغ دخی دینلور حکیم فردوسی بیت هم آورد پشت
ستان ستیغ * سراپرده بر کند هفتاد میغ * معیار جمالیده هر یوغون وطوغری اولانه دیرلر
شمس فخری بیت بسعی شیخ بود قصر دین مشید ازان * که هست معدلتش چون ستون قوی
وستیغ * و بلند وراست معناسنه حکیم اسدی بیت ز زر اندرو صد ستون ستیغ *
زابریشمش رشته در سیم میغ * حکیم سوزنی بیت داشتم درمیانهٔ شعرا * روی سرخ وستیغ
کردن خویش * وطوغری وسوری طاغ دپه‌سنه ده دیرلر استاد منوجهری بیت توکفتی کز
ستیغ کوه سیلی * فرو آورد بر من جمله احجار سفاناخ فایله سپاناخ معناسنه‌درکه جمله
سپاناج واسپناج واسفناج دخی روایت اولنمشدر سه‌شاخ اخفاء ها ایله خرمن
صاوردقلری بر مقلو آلت که سه انکشت وسه‌شاخه دخی دیرلر سیخ سکون یای
تحتانیله ایکی معنایه‌در اول شیش دمور واوسون اغاج اوسون کباب شیشی وغیری شیخ
سعدی * قطعه * اکر زباغ رعیت ملك خورد سیبی * برآورند غلامان درخت او از بیخ *
به پنج بیضه که سلطان ستم روا دارد * زنند لشکریانش هزار مرغ به سیخ * ثانی ایکی پارچه کوچك
توج تپسی در بر یوزی یصی و بر طرفی قبه‌لو هر بربن بر اله طوتوب بربرینه اوروب اصول
طوتارلر که سورنا ونفیر ونقاره‌یه آهنك اوله مولانا هاتفی بیت سیخ از غم اهل ننك وناموس *
برهمزده دست وخورده افسوس سپد وسفد مع الدال * اول فتح باء فارسی ثانی
فایله بش معنایه کلور اول سپند سوخته معناسنه‌درکه اندن اختصار اولنمشدر ودرت
معناسیده سپندارمد لغتی ایله مترادفدر اول درت معنانك بری سال شمسینك اون ایکنجی آیی

آیی اسمیدر که نیر اعظمك برج حوتده مدت اقامتیدر استاد فرخی بیت آری پدر مقدمه
شاه شرف بود * همچون سپند مقدمهٔ ماه فوردین سپرد ضم باء عجمی وسکون راء مهمله
ایله شرفنامه‌ده یعنی کوشه نشینی وقناعت وتحمل وفروتنی وسلوك بره راست کذا فی الاداة
ومجمع الفرس‌ده یعنی تسلیم کرد بو معناده سپردن لفظنك فعل ماضیسی اولور شیخ سعدی
بیت پدر بعد ازان روزکاری شمرد * بجان آفرین جان شیرین سپرد * و یعنی پامال کرد
حکیم فردوسی بیت بخروشید و برجست لرزان زجای * بدرید وبسپرد محضر بپای *
ووقت معناسنه دخی مرویدر شاعر بیت بدنیا نیکنامی سپرد * وزان توشهٔ راه عقبی ببرد *
سپکار سکون باء فارسی وفتح کافله آدم دپه‌سی یعنی باشنك اورته‌یری وطاغ دپه‌سی
حکاد معناسنه کذا فی فرهنك جهانکیری سپندارمد فتح باء عجمی وسکون نونله بعض
فرهنکده آخری ذال معجمه ایله مرویدر درت معنایه کلور اول یعنی زمین زراتشت بهرام
درصفت قیامت وظاهر شدن کنجها بیت سپندارمد برکشاید دهان * برون افکند کنجهای
نهان * ثانی بر ملك اسمیدر که زمین ودرختان وچنکلستان اوزرینه وکالدر وماه سپندارمدده
واقع اولان امور مصالح وتدبیر اکا متعلقدر حکیم فردوسی بیت سپندارمد پاسبان
تو باد * خرد جان روشن روان تو باد * ثالث سال شمسیه‌نك اون ایکنجی آیی اسمیدر که
نیر اعظمك برج حوتده مدت اقامتیدر حکیم انوری بیت نماز دیکر یکشنبه از مه بهمن *
که یاد وال سپندارمد بداز تقویم * رابع هر ماه شمسینك بشنجی کونی اسمیدر قاعدهٔ
کلیهٔ عجم بودر که هر ماهك اسمی که کونی اسمی ایله موافق واقع اوله اول کون عید جشن ایدرلر
واول کونده جامه بچمك وجدید لباس کیمك وغرس اشجار ایتمك واصحاب واحباب یوزین کورمك
مناسبدر دیرلر وبو معنا ایله عمل ایدرلر سپندان خرد ضم خاء معجمه وسکون راء مهمله ایله خردل
تخمنه دیرلر سپندان کرد کسر کاف فارسی وسکون راء مهمله ایله یعنی سپند جوشن. بو ایکی
لغتك مثالی بو بیتده واقعدر بیت سپندان خرد دافع بلغمست * سپندان کرد از عمل محکمست
سپند فتح باء عجمی وسکون نونله ایکی معنایه‌در اول اوزرلك تخمی که اطبا حرمل دیرلر
اصابت چشم زخم دفعنه دخلی اولمغین اطفاله بخور کبی یاقرلر آتشه براقدقده صدا ویرر وصحراد
خواجه سلمان بیت تا سپند شب بسوزاند بدفع چشم بد * صبحدم زین مجمر کردون پر کرده
اختری * بو معنایی مؤید شمس فخری بیت دفع عین الکمال ملك ترا * سوخته در مجمرش
سپهر سپند * ثانی بر طاغ آدیدر حکیم فردوسی بیت بخون نریمان میان را ببند *
برو تازیان تا بکوه سپند سپهابد وسپهبد کلاهما بفتح الباء الفارسی وبضم الباء الموحده
واظهار الهاء سردار وسرعسکر معناسنه باکه سردار لغه اسمدر شمس فخری بیت
بود ترك کردون کمینه سپهبد * وکر رستمت کوید ایام شاهی * وصاحب لشکر معناسنه که
سپه سپاهدن مخففدر عسکر درو بد فرس قدیمده صاحب معناسنه‌در حکیم اسدی بیت
سپهبد خبر یافته در زمان * بشد در پیش همچو باد دوان * مجمع الفرس‌ده یعنی سپهسالار
بودخی سرعسکر دیمکدر حکیم فردوسی بیت زمهراب کرد او بده پیام * بنزد سپهبد جهانکیر
سام * معجم البلدانده مسطوردر که سپهبد طبرستان پادشاهلرینه مخصوص لقبدر

قیصر وخاقان وفغفور ورای اقب اولدوغی کبی ل سپید ب کسر باء فارسی وسکون یای تحتانیه ایله ایکی معنایه در اول مطلق بیاض معناسنه دربعض محلده صفت استعمال اولنور سپیداب وجامه سپید ومرد سپیدروکبی میرنظمی بیت کشاده جبین وسپید روی بود * پسندیده اخلاق دلجوی بود * ثانی برقلعه اسمیدرکه قلعهٔ سپید دیمکله مشهوردر حکیم فردوسی بیت دزی بدکه بدنام آن دزسپید * که ایرانیانرا بدان شد امید * مجمع الفرسده نام رودی وکوهی باشد یعنی برایرمغك وبرطاغك آدیدر عربیده بیضا وابیض وچغتای لسانندہ آغارغو دیرلر میرعلیشیر بیت اریماس اشکیم بیلاکوزینك قیرارغان کلای * بحرموجیدین آغارغودیك ایماس مرجان قزیل ل سپیدمرد ب براوتدر بستان افروزه مشابه ساقی بیاض وبیراغی یشلدر ل ستاد ب فتح تاء مثناة ایله ایکی معنایه در اول ستاند لفظندن تخفیف اولنمش لفظدرآلدی معناسنه نته کم شاه داعی شیرازی بیت ماسر بغیر حضرت تودرنیاوریم * سلطان زبندهٔ تونیاردستادباج * ثانی ایستاد لفظنك مخففیدرطوردی معناسنه میرخسرو بیت ساقی برخیزریابنشین * کین نشسته وآن ستاد باید ل ستافند ب فتح تاء مثناة وفاوسکون نونله اول خانه یه دیرلرکه دیرکا اوزرینه یاپلمش اوله کوشك وامثالی کبی استاد لطیفی بیت بسمین ستون یك ستافند دید * معلا ولیکن دری نابدید ل ستاوند ب فتح تاء مثناة وواووسکون نونله ستافند مرقوم معناسنه کذا فی المجمع اما فرهنك میرزاده بمعنی صفهٔ بزرك مسطوردر بومعنایه شاعردیمشدر بیت ستاوند وایوان کیخسروی * نکارنده چون خانهٔ مانوی * فرهنك حسین وفائیده اول صفه درکه سقفی بردیرك ایله اوله وتحفة الاحبابده بمعنی صفهٔ بالاکه رواق دخی دیرلر ل ستهد ب کسر تاء مثناة وفتح هایله بمعنی ستیزدکه چکیشوردیمك اولور مسعود سعد سلمان بیت بستهد چون نماند برخیزد * باحریفان بجمله بستیزد * ل ستیزد ب ستیزلفظنك ماضی سیدر عنقریب معانیسی ذکراولنور استیزد واستیزه کند وستیزد وستیزه کند دخی دنیلور ل ستیهد ب کسر تاء مثناة وسکون یای تحتانی وفتح هایله مجمع الفرسده بمعنی ستیزه کند وآوازبکلوآید یعنی چغرمغله چکشمك استاددقیقی بیت بدشت نبردآن هزبردلیر * ستیزدچوکوروستیهد چوشیر ل سدرند ب کسر راء مهمله وسکون نونله بش معنایه در اول اطفال ایام عید وروزچشنلرده براغاج دالنه یاخود طام باجه سندن ایپ بغلیوب اوجنه برتخته پاره بندایدوب اوزرینه اوتوروب صالنورلرآکا سدابود وبازپیچ وکاژه دخی دیرلر ثانی صواوزرنده اولان یشل بوصون که آکا جامهٔ غوك دخی دیرلر کذا فی المجمع ثالث تحفة الاحبابده برنوع صرمشقدرهراغاجه که صاریله لابد قوریدر عربیده آکا عشقه دیرلر رابع کتاب السامی فی الاسامی ده سدرند هواعتقال الرجل رجله برجل آخر وصرعه ایاه یعنی کورشجیلرکورش طوتدقلرنده بربرینه ایاق صرمق عربیده شغربه دیرلر کسرشین وراوسکون غین معجمتین وفتح یاء تحتانی ایله خامس ینه کتاب السامی ده برایپك برباشن حلقه ایدوب زیرخاکده پنهان ایدوب برباشن برآدم طوتوب بریرده کزلنور برحیوان کلوب حلقه یه باصدوغی کبی اول آدم ایپی چکوب اول حیوانی طوتارموٴید الفضلاده اول ایبه

ایبه دیرلرکه بعض اوبونده اباغه بغلیوب اصیلورلر ل سفالود ب فتح فاوضم لام وواو معروفله معنای ثانی سفال ایله مترادفدرکه جوز وبادام وفندق وفستق مثللولرك قبوغیدر ل سفساد ب سکون فاوفتح سین مهمله ایله دلال متاع معناسنه که سیبسارد خی دیرلرعربیده دخی کسرسین ایله سمسار دیرلر ل سفند ب فتح فاوسکون نونله بمعنی سپند مرقوم ل سفنداردمد ب سپنداردمد مرقوم معناسنه که اول معناسی زمین ایدی بمعنیٔ ثانی که نام فرشته در حکیم فردوسی بیت سفنداردمد پاسبان توباد * خردجان روشن روان توباد * وبمعنیٔ ثالث که سال شمسیه نك اون ایکنجی آیی اسمیدر مختاری بیت همیشه تارود اندرپس شباط آذر * چنانکه پیش سفنداردمد رود بهمن * رابع معناسی که هرماه شمسیه نك بشنجی کونی آدیدر ل سفید ب سپید مرقوم کبی بیاض دیمکدر ل سکنجد ب فتح کاف وجیم وسکون نونله بمعنی تراشد وبکزد یعنی ایکی معنایه در بری یونار وبری اصیرر ابوالفرج رونی بیت همی سکنجد بادوهمی شکافد خاك * بخیلش اندردودبحاوآتش وآب * مجمع الفرسده بمعنی سرفه وازکلو آواز آمدن مسطوردر ل سکند ب فتح کاف فارسی وسکون نونله جماع معناسنه حکیم سوزنی بیت خرکیرواردرکس آن خرسکند شلف * آوردوبرد بیجدوبی مرهمی کنم * ل سکیزد ب کسرکاف وسکون یای تحتانی وفتح زاء معجمه ایله یعنی جست خیزکند کذا فی المجمع یردن چاپك صچرایوب قالقاردیمك اولور ابوالمعانی بیت سکیزددرمیان بزم یاران * هرایم کربخدمت کرده ناکاه ل سنجد ب سکون نون وکسرجیمله ایکده دیدکاری طاغ یمشیدر ل سنجید ب جیمدن صکره یای ساکنه ایله دخی جائزدرایکده معناسنه ل سند ب سکون نونله اوچ معنایه در اول حرامزاده که عربیده ولدالزنا دیدکاریدر منجیك بیت ای سند چواسترچه نشینی توبراستر * چون خویشتنی راشدهٔ مردمسخر * ثانی هندوستان مملکتی ناحیه سنده برمملکت عظیم آدیدر شمس فخری * قطعه * سوی درشهنشه اعظم جمال دین * کرناورندساوبسرشاه هندوسند * بعدازخراب ملکت هردوفلاك کند * اثبات پیش شرع که هستند هردوسند * بوسند معنای اوله در وبوایکی معنایه حکیم اسدی بیت شناسند یکسرهمه هندوسند * که هستی تودرکوهرخویش سند * ثالث ادات الفضلاده ولایت هند ایله سند میاننده واقع برشهرعظیم آدیدر سیف اسفرنکی بیت سند سخن را هوای مدحت توبند * مرغ خردرانوای خدمت تودام ل سنداد ب سکون نون وفتح دال مهمله ایله ولایت سندده برارمق آدیدر کذا فی فرهنك جهانکیری ل سندباد ب سکون نون ودال مهمله وفتح باء موحده ایله برمنظوم کتاب آدیدرکه مواعظ ونصایح وحکمت عملیه یی مشتملدر ناظمی حکیم ازرقی درله بیت ارکیسهٔ دروغ نهم پیش روی او * تاریخ شاهنامه واخبار سندباد * وله بیت هرکه بیند شهریارپندهای سندباد * نیك داندکاندرود شخوارباشد شاعری * شیخ سعدی * مثنوی * چه نغزآمداین نکته درسندباد * که عشق آتشست وجفاتندباد * بباد آتش تندبرترشود * پلنك ازژدن کینه ورترشود ل سیاوش آباد وسیاوش کرد ب کردکسرو کافله برشهرك آدیدرکه آنی سیاوش بنا ایتمشیدی حکیم فردوسی بیت همیرفت سوی سیاوش کرد * بماه سپنداردروزارد ل سیلابکند ب اول خرقه دیرلرکه آنی سیل صویی

یرتوب خرق ایتمش اوله بهرامی بیت چکونه راهی وراه درازناك عظیم * همو سرا سر
سیلابکند وخاره وخار ل مع الراء المهمله * سپار ل فتح باء فارسیله اوچ معنایه کلور اول
اثواب خانه که عربیده اثاث البیت دیرلر استاد فرخی بیت بهانه جوید بر مال خویش
مال کزین * ازان مراچه ذخیره است وزان مراچه سپار * ثانی ماوراء النهرده اوزم وزیتون
وکنجد وامثالی نسنه لر صقدقلری منکنه درکه اغاجدن ایدرلر آکا چرخشت دخی دیرلر شمس
فخری بیت پرست ساغر لاله زبادهٔ حمرا * ندیده رنج قرابه نخورده زخم سپار * ثالث
بیوك تکنه که ایچنده اوزم صقرلر وخمیر یوغررلر استاد لطیفی بیت بجا یکدانهٔ پرورده دیرند
که زیر پا نکردنده سپاری * وسپاریدن لفظندن صیغهٔ امر ووصف ترکیبی اولور که لسان ناسده
اسم لغه سپارش دینور بو معناده اسم مصدر اولور ل سپاسدار ج فتح باء فارسی وسکون
سین مهمله ایله منت ایدیجی ونعمته شکر ایدیجی شاکر النعم معناسنه ابو المعانی بیت چو نعمت
همه کس راچنان مبذواست * جهان بکشته سراسر سپاسدار ترا ل سپر ج فتح باء
فارسیله ایکی معنایه در اول قلقان که عربیده جنه دیرلر ضم جیم وفتح نون مشدده ایله ثانی سپریدن
لفظندن صیغهٔ امردر تمام ایله معناسنه ابو المعانی ایکی معنایه ترتیب اوزره بیت ترا شود
سپری آتش جهنم را * اگر بکار فتاده کنی بسعی سپر * وکتمکه امردر کیت دیمكدر معنای ثانی حکیم
سنایی بیت هم به نیروی بخت ملك آرای * سر کیوان سپر بر یزدوپای * مجمع الفرسده یعنی
رو یمال کننده حکیم خاقانی بیت موی بندی تو ازبند زره وربرید * عقرب ازسنبلهٔ ماه سپر
بکشاید ل سپستر ج فتح باء فارسی وتاء مثناة وسکون سین مهمله ایله صکره رق معناسنه درکه
سپس صوکدر بوندن صکره دیمکدر زین سپس دیرلر وترادات تفضیلدر ل سپندار ج فتح
باء فارسی وسکون نونله شمع معناسنه در ابو المعالی رازی درخطاب بابر بیت ای سپند وز
خیمهٔ کردون * وی سپندار خانهٔ اسرار * بر معناسی دخی آفتابك برج حوتده ایام مکثی
اسپیدر که اسپندار دخی دیرلر حکیم فردوسی بیت همیرفت سوی سیاوخش کرد * بماه
سپندار در روز ارد ل سپهدار ج فتح باء فارسی وسکون ها ایله صاحب لشکر وسر عسکر
معناسنه مولانا هاتفی بیت کرفت آن سپهدار پرخاش جوی * ازان مرغ وآن نامه فال
نکوی ل سپهسالار ج سر عسکر وسردار قوم معناسنه میر نظمی بیت سپهسالار آن
رستم نهادان * پسندیده نکه کرد جنك مردان ل سپهر ج کسر باء فارسی وسکون ها ایله لفظ
مفرددر مخصوص کوك آدیدر بعضیلر دیرلر که آسمان معناسنه در عموما وفلك اعظم که فلك اطلس
دخی دیرلر آنك نامیدر خصوصا شیخ نظامی بیت کفته حصاری تو اورا سپهر * کای فلك
نوبکهن دارمهر ل سپیدار ج کسر باء فارسی وسکون یای تحتانیله بیاض قواق اغاجی
میرنظمی بیت سپیدار وسرو وچنار لطیف * برشك آوری کشته باقد ردیف ل سپیدپر ج
کسر باء فارسی اول وفتح ثانی وسکون یای تحتانی ودال مهمله ایله بمعنی پشه یعنی سوری سکك که
عربیده بق دیرلر رضی الدین نیشابوری بیت کر شایهٔ سکون تو برباد اوفتد * بیرون
بردز دست سپید پر ارتعاش ل سپیدخار ج فتح خاء معجمه ایله جاقردکنی که عربیده
شوکة البیضا دیرلر فارسیسی عربینك ترجمه سی اولور ل سپیدکار ج ایکی معنایه در اول

اول صالح واعمال حسنه صاحبی ثانی عیار وطرار ورنك باز معناسنه اسماء اضداددندر
ل ستار ج فتح تاء مثناة ایله اوچ معنایه در اول دریاده وبعض نهر عظیمده بر مقدار صودن
یوکسك یر واقع اولور جزیره کبی اما جزیره بیوك اولوب ایچنده کویلر وباغ وباغچه لر اولور بوایسه
کوچك دپه جك در منتفع به اولمز وبعضی سنی صو یوفقه جه اورتر واوتجغزلر بتر واطرافی درلك صو
اولور و بعض روایتده صویك اورته یریدر بو ایکی روایت صحیحه اولدقده اضداددن اولمیلمندن اولور
استاد لطیفی بیت چنانم زاندیشهٔ بی کنار * که مردی بودماننده اندر ستار * ثانی ستاره
لفظندن تخفیف اولنمشدر اختر معناسنه استاد فرخی بیت ستار صنو برهمی خواندم اورا *
برخسار وبالای زیبای درخور * وله ایضا بیت حدیث نوشدن مه شنیده ام مخبر * بکاخ برشو
ای مه ستار وماه نکر * ثالث ترکیبده فلان دیدکاری معنایه درکه فلان کفت دیمکده ستار کفت
دیرلر ل ستبر ج فتح تاء مثناة وسکون باء موحده ایله یوغون وغلیظ وکنده معناسنه درکتاب
بولغتی طاء مهمله ایله سطبر یازرلر واوقورلر اما غلط ایدرلر زیرا زبان فارسیده واقع اولمیان سکز
حرفك بریدر حکیم فردوسی بیت چو چندی برآمد برش سالیان * بهد سرو بالا
ستبرش میان ل ستخر ج فتح تاء مثناة وسکون خاء معجمه ایله ایکی معنایه در اول صو طوردیغی
یرکه آبکیر وتالاب دخی دیرلر ثانی فارس مملکتنده مشهور ومعظم برقلعه اسمیدرکه
قربنده بر بیوك آبکیر واقع اولمشدر بوسببدن اسم اولوب قلعهٔ ستخر دیرلر وهمزهٔ
مکسوره ایله استخر دخی دینلور حکیم فردوسی بیت خرامان برآمد بقلعه ستخر * که شاه
شها نرا بدو بود فخر * وله ایضا بیت زمردی بکردا و بدان بود فخر * بیامد کرازان براه
ستخر ل ستمکار وستمکر ج کلاهما بمعنی ظالم وجابر الظلم میر نظمی * مثنوی *
بعدل وسخاوت بشو سرفراز * نیابد ستمکار عمر دراز * بهشتست جای سرور کریم * که دوزخ
مکان ستمکر لئیم ل ستنبر ج فتح تاء مثناة وباء موحده وسکون نون ایله بر اوتدر مشابه پودنه دفع
زهر وکزندکان ایدر اولنه زیادهٔ همزه ایله ده جائزدر شاعر بیت بوی استنبر از حرارت
خویش * عقرب چرخ راکداخته نیش ل ستیر ج کسر تاء مثناة وسکون یای تحتانیله
اوزاره التی حبه دن عبارتدر که ربع مثقال اولور بعض یرده ثلث درهم دیو بیله اولنجه درهم اون سکز
حبه اولور والتی درهمده ده ستیر دیمش واردر شمس فخری بیت پادشاهی که پیش تمکینش *
هیکل قاف نیست نیم ستیر * بو بیتك اوچ روایته دخی شمولی واردر ل سرخوار ج سکون راء
مهمله وفتح خاء معجمه وواو معدوله ایله بمعنی مردولی وصاحب سر وبمعنی توانکر وصاحب مال مخزون
کذا فی فرهنك جهانکیری ل سر ج تخفیفله خطوط کف یعنی آوج ایچنده اولان جزیلر
بعض کسنه لر اول جزیلرك نقوشندن استدلال ایله بعض حالات حکم ایدرلر فقر وغنا وسفر
واقامت وتأهل وتجرد ومناصب ومرتبت ووجود اولاد وعدمنه وامثال ذلك وتشدید ایله
عربیده حال مخفی معناسنه در ابو المعانی بیت ساقیا برخیز وسردل بدان * ساغر می ده که
دانی سردل ل سرپشه کر ج کسر راء مهمله وسکون یای تحتانی وفتح شین معجمه ایله اتمك
کارخانه سنده خمیر ایدن اجیره دیرلر خمیرکر معناسنه ل سفیر ج کسر فا وسکون یای تحتانیله
دلال که اثواب ومتاع فروخت ایدر عرب لساننده مکتوب کوتورن قاصد معناسنه درکه عربیده

سفر یازلمش ورق دریانك دخولیله اسم فاعل اولور ﴿ل﴾ سكار ﴿ع﴾ فتح كاف عجمیه‌له بوزن فكار
شوم ومنحوس معناسنه درمیرنظمی . بیت شده ازازل نجم مختم سكار * ازین كشته ازغم
درونم فكار ﴿ل﴾ سكندر ﴿ع﴾ فتح كاف ودال مهمله وسكون نونله اوچ معنایه‌در اول برمشهور پادشاه
ربع مسكون نامی‌درکه اسكندر ذوالقرنین دیمكله مشهور جهاندر ونبوتنده اختلاف واردر قرآن
مجیدده اسمی ذوالقرنین ذكر اولنمشدر سد یأجوجی یاپوب وآب حیات طلبی ایله ظلماته
كتمشدر حضر نبی علی نبینا وعلیه السلام رهبری اولوب آب حیات اكا نصیب اولیوب حضره
نصیب اولدی دنیایه مشرقدن مغربه دك حكم ایدن بری حضرت سلیمان علی نبینا
وعلیه السلام وبری دخی بو اسكندردر بونك احوالنی شیخ نظامی جمله‌دن اعلا تفصیل اوزره
سلك نظمه كتورمشدر وبر اسكندر دخی واردر اول دخی پادشاهدر اما بومرتبه‌ده دكلدر اكا
اسكندر رومی دیرلر دارا اوغلیدر . بونك زماننده حكماء فلاسفه چوغیدی اسكندرك معنای
ثانیسی سرنكوندر یعنی باشی اشاغه شیخ آذری بیت ازنهیب زخم تیر قوس ذوالقرنین او *
درچه مغرب رود هرشب سكندر آفتاب * ثالث آت یوردكن ویاخود سكردركن تكرلنوب
باشی اوزرینه دوشمك بومعناده اكثر تركیب ایدوب سكندر خورده دیرلر مولانا نورالدین محمد
ظهوری بیت سكندر خوران بادپای حیات * بدست توازل عنان ثبات ﴿ل﴾ سنمار ﴿ع﴾
سكون میم وفتح نونله ولایت رومده براستاد معمار بنا آدیدركه نعمان نام برپادشاهه قصر
خورنقی وسدیر نام عمارتی اول بنا ایتمشدر سام نسلندندر دیرلر عربیده نونی میمه تقدیم ومشدد
ایدوب سمار دیرلر شیخ نظامی * مثنوی * هست نام آوری زكشور روم * زیركی كوزسنك
سازدموم * چابك وچرب دست وشیرینكار * سام نسلی ونام او سنمار ﴿ل﴾ سنابر ﴿ع﴾ فتح نون
وباء موحده ایله بمعنی شناور یوزكچ که عربیده سابح دیرلر سنابری سباحت درنوز كلاك معناسنه
میرنظمی بیت كشته ازدیده اشك خون چون بحر * مردم دیده شد سنابر او ﴿ل﴾ سندار ﴿ع﴾
سكون نون وفتح دال مهمله ایله بمعنی سندان آهن یعنی دمور اورس ودخی عظیم الخلقه برطاشدر
یعنی یرادلشی بیوك برطاش كذا فی فرهنك جهانكیری ﴿ل﴾ سندر ﴿ع﴾ سكون نونله بمعنی
حرامزاده‌كه سنده ره دخی دیرلر كذا فی فرهنك جهانكیری بو معنایی مؤید میرنظمی بیت
نباشد درجهان دون پرور * وفاومردمی درطبع سندر ﴿ل﴾ سهر ﴿ع﴾ سكون هایله بوزن مهر
بمعنی كاو یعنی اوكوز حكیم فردوسی بیت چوبرشاه نازی بكستردمهر * بیاورد فربه یكی ماده
سهر * فتح سین وها ایله عربیده اویاوق اولمق وبرعلتدركه صاحبی قطعا اویومز ﴿ل﴾ سیار ﴿ع﴾ فتح یای
تحتانیله سیار مرقوملك معنایسیله مترادفدر ودخی قربد وكشكینه یعنی آرپه اتمكی میرنظمی
بیت مشوچون كاوخر درخواب وخواری * بسست اهل قناعت راسیاری ﴿ل﴾ سیر ﴿ع﴾
بوزن میرایكی معنایه‌در اول اماله ایله طوق معناسنه‌كه عربیده شبعان دیرلر كرك حقیقتا
شبع كی كرسنه مجازا ریان كبی كه * كشت زار باب سیرست یعنی اكنلك صوبه طوقدر مثالی
بیت شكمهایی كه میكشت ازسنان سیر * چوبرك كند نامیخورد شمشیر * چغتای لساننده
توی وتویمق دیرلر میرعلیشیر بیت نی طاقتیم بارانینك عشقدین كنار قیلیب * نی تویماغیم
بارانینك حسنیغه نظاره قیلیب * ثانی اماله‌سز كسره صریحه ایله صرمسق كه عربیده ثوم دیرلر

دیرلر بوایکی معنایه ترتیب اوزره ابوالمعانی بیت كرنباشی درجهان باشیروشكر خورده
سیر * روقناعت كن بكنجی باپیازونان وسیر ﴿ل﴾ سیروپنیر ﴿ع﴾ برنوع طعامدر خمیری صرمسق
وپنیرو بومقدار روغن ایله یوغروب بشورورلر روستا ییلره مخصوص طعامدر ﴿ل﴾ سیسپر ﴿ع﴾
سكون یای تحتانی وكسر سین مهمله وفتح باء فارسیله كونه یك چیچکی كه كونشه قرشو
طوروب كونش كتدیكجه اولدخی دونر بعضیلر دیدیلركه ریحان نوعندن عربیده نمام دیدكلری
اوتدر وبعضیلر دیدیلركه مرصمه دیدكلری خوشبو اوزون برقدر عربیده ریحان قمسی دیرلر
ابوالمعانی بیت كربكلشن آن سمن سیما بود * سیسپر باشد بدستش هركیاه ﴿ل﴾ سیمبر ﴿ع﴾
سكون یای تحتانی ومیم وفتح باء موحده ایله وصف محبوبدر كمش سینه‌لی دیمك اولور نته ﴿ك﴾
شاعر دیمشدر بیت كلرخ وسیمبر ولعل لب وغنچه دهن * مشكبوموی میان سروقد لاله عذار *
﴿ل﴾ سیمجور ﴿ع﴾ سكون یای تحتانی ومیم وضم جیمله پادشاهان ماضیدن برینك مقربلرندن
برندیم آدیدر ﴿ل﴾ سینبر ﴿ع﴾ سكون یای تحتانی ونون وفتح باء موحده ایله سیسپر مرقوم
معناسنه‌در ﴿ل﴾ سیور ﴿ع﴾ سكون یای تحتانی وفتح واو ایله زبان پهلویده اون بیك عدده دیرلر
شمس فخری بیت . بودبیرون عطای اوزشمار * بادافزون بغایت ازسیور ﴿ل﴾ سیه‌شیر ﴿ع﴾
خشمناك ومهیب ارسلان مولانا هاتفی بیت سیه شیر بیشه برآورد یال * نه زنجیر بركردنش
نه دوال ﴿ل﴾ سیهكار ﴿ع﴾ كنهكار وخطا افعال اولانه دیرلر مولانا محمد ظهوری بیت سیهكار
ازروبشوید غبار * كل سرخ رویی كند دركنار مولانا جامی بیت كرنه خامه سیهكاری چند *
بهرهرحرف نكو نساری چند ﴿ل﴾ مع الزاء المعجمة * سپندوز ﴿ع﴾ فتح باء فارسی وسكون نون وضم
دال مهمله ایله چادر كوبكی كه دیرك دپه‌سنه قورلر اكا كاج وبادریسه دخی دیرلر كذا فی فرهنك
جهانكیری ﴿ل﴾ سپوز ﴿ع﴾ ضم باء فارسی وواو معروفله سپوختن لفظندن تصرف اولنمش اسم
مصدردر دورتمك وصانجمق واسماء اضداددن اولوب برآوردن معناسنه نته ﴿ك﴾ حكیم انوری
بیت چون دهد بادشه وتی جانش * برسپوزد سرازكریبانش * وبمعنی فروبردن حكیم
سوزنی . بیت ولی راكانه بركاه بنشان * عدورا جاه كن درچاه سپوز * وبمعنی اندرون كردن
كاهی اسم فاعل اولور حكیم سوزنی بیت منم كاوك خرافشار كنك خنك سپوز * حرامزاده
وقلاش ورند عالمسوز * ودورتوب ایچروایتمك معناسنه ابوالعباس بیت تخم مخنث
بپاش دركشان * خنجر كین سپوزد ردلشان * وفروبردن معناسنه مصدر استعمال
اولنور حضرت مولانا قدس سره بیت درذكر كردی كدو رآن عجوز * تارودنیم ذكر
وقت سپوز ﴿ل﴾ ستاویز ﴿ع﴾ فتح تاء مثناة وكسر واو وسكون یای تحتانیله قضاتك محكمه ایدوب
استماع دعوایه مخصوص اوكی رواق اولان صفه‌یه دیرلر ابوالمعانی بیت قاضی محكمه شرع
رسول اكرم * كه ستاویز شده طاق ورواق افلاك ﴿ل﴾ ستیز ﴿ع﴾ كسر تاء مثناة وسكون یای
تحتانیله اوچ معنایه كلور اول جنك وخصومت معناسنه شیخ سعدی بیت چوجنك آوری
باكسی درستیز * كه ازوی كزیرت بود یاكریز * ثانی بمعنی تعصب وناسازكاری وله ایضا بیت
ستیز فلك بیخ وبارش بكند * سم اسب دشمن دمارش بكند * ولجوج وسركش معناسنه
استاد لطیفی بیت ای بكبرپلنك وخوك ستیز * این ستیز ونكبرت بچه چیز * ثالث خشم وكین

معناسنه حکیم اسدی بیت بهو نامه چون دید وشد باستیز * زبان زاید شنام بکشاد تیز *
بعض فرهنکلرده ظلم معناسنه ده منقولدر ؎ سریز ؏ کسر راء مهمله وسکون یای تحتانیله
قوس قزح که سریر وسدکیش دخی دیرلر ؎ سکز ؏ سکون کاف فارسیله زابلستان ولایتنده
کنج ومکران ماییننده واقع بر بوکسك طاغدر دریای سند آنك دامنندن بحر ونقل ایدرلر که
رستمك مولدی اول طاغده واقع اولمش بو تقریبله رستمه رستم سکزی دخی دیرلر حکیم ازرقی
* قطعه * فروشد روز پس تا باز کشتی * زجنك سکزنان دیو منظر * توان بردن هنوز
از جای جنکست * دریده زهره سکزی بزبتر * حکیم فردوسی بیت بد وکفت کای نره شیر
ژیان * سپاهی بجنك آمد از سکزنان ؎ سکیز ؏ کسر کاف وسکون یای تحتانیله یعنی
برجستن وآلیزدن حیوانات صحرا یوب قیچ آتمق کمال اسمعیل * قطعه * خواهی که برکتف
فکنی اطلس وقصب * خواهی که در طویله کشی اسب خنك بور * چون سك درنده باش
وچو کرکس حرام خوار * بکزای همچو کژدم وبسکیز چون ستور * مجمع الفرسده یعنی جست
وخیزه کننده اسم فاعل روایت اولنوب بو بیته متمسك اولمش حکیم سوزنی بیت پیرشدی
زیر بار همچو من ای خر * کردمت آزاد رو چو خر کره بسکیز ؎ سیز ؏ سکون یای تحتانیله
بوزن وبمعنی تیز کسکین معناسه که ضدی کند در کذا فی المجمع ؎ سینه باز ؏ یعنی دورنك
بو معنایی مؤید شیخ نظامی بیت تذروان رومی وزاغان زنك * شده سینه باز یعنی دورنك *
؎ سیهروز ؏ یعنی بی طالع وهمیشه غمناك ومحزون اولانه دیرلر میرنظمی بیت نشد بختیار
وسیهروز کشت * هم از تنك روزیش دلسوز کشت ؎ مع السین المهمله * سپاس ؏
فتح باء فارسیله ایکی معنایه در اول شکر نعمت بودخی ایکی وجهله در بری جناب حضرت
باری تعالی جل ذکره نك انعام واحسانته شکردر شمس فخری بیت خدای داد ترا نیز ملك
وتخت کیان * تو نیز لطف خداداد را بدار سپاس * وجه ثانی اولیای نعمك انعام
واحسانلری مقابله سنده تشکر آشنا ایتمك کمال خجندی بیت هر که خرسند نباشد بجفاهای
حبیب * ناسپاسیست که شکر نعم او نکند * ثانی منت وقبول معناسنه شیخ نظامی
بیت چوجویای کهر کوهر شناس است * اکر هم بی بها کیرد سپاس است * فرهنك
هندوشاهیده یعنی لطف مروید رحسین وفائی دده یعنی لطف دیوب بو بیتی ایراد ایلمش ابو شکور
بیت ازان پس که بر کرد بکذاشتیم * برو بر سپاسی بنکماشتیم ؎ سپرلوس ؏ فتح باء
فارسی وسکون راء مهمله وضم لام و واو معروفله خانه پادشاهان وجای سلاطین معناسنه
خسروانی بیت یقین کز خلق یابد محنت کوس * کسی کو کرد دی کرد سپرلوس ؎ سپریس ؏
کسر باء فارسی وسکون راء مهمله و یای تحتانیله میدان معناسنه که سپریش واسپریش
واسپریس وآسریس دخی دیرلرنته که باب الالفده ذکری مرور ایلدی ؎ سپس ؏ فتح باء
فارسیله صکره معناسنه که عربیده بعده دیرلر لکن دون الترکیب استعمالی شایع دکلدر لابد
زین لفظی اداخال اولنوب زان سپس دیرلر بو ترکیبه بعده لفظی صحیح اولور زین سپس دخی
اکثریا مستعملدر شیخ سعدی بیت ندانم چه شاید بدن زین سپس * که راز سپهری
ندانست کس * دیکر بیت چون پشیمانی زدل شد ناشتاق * زان سپس سودی ندارد

ندارد اعتراف * حکیم خاقانی بیت بالین پلنك کوهری از سنك بتر بدم * کر زین سپس
روم چو سنك اندر قفای نان ؎ سرناس ؏ سکون راء مهمله وفتح نونله جهان دیده وکرم
وسرد کشیده وتلخ وشیرین چشیده آدمه دیرلر میرنظمی بیت سخن در کار خود از پیر
بشنید * درست آید زسرناس جهاندید ؎ سفیرس ؏ کسر فا وراء مهمله وسکون یای
تحتانیله یعنی سمسار مرقوم یعنی متاع دلالی ؎ سنوس ؏ ضم نون و واو معروفله خرمن یرنده
دوکلوب هنوز صاورلمامش غله یعنی معناسنه ؎ سیرناس ؏ سکون یای تحتانی وراء مهمله
وفتح نونله بحری بر قوشدر اوزون بورنی وار دردیرلر که بورننده دلکلری وار در نفس ویردکده هر دلکدن
بر در لو صدا ظاهر اولور وبلاد افرنقیه ده اولورمش اول سمتك آدمیسی بعض سازی ونغمه
نوالرین بونك صداسندن اخذ واختراع ایلمشلر استاد لطیفی بیت ای بانواع نغم چون
سیرناس * می نشد از نغمهای سیرناس ؎ سیس ؏ سکون یای تحتانیله چهره وبعض
اعضاده ظاهر اولور بر بیاض لکه در بهق وبرص دن غیریدر انسانده فضلات بلغمدن عارض
اولور وبعض آنلرده دخی اولور اکثر قیرآتنده اولور یاپشلواولدقچه ظاهر اولور ؎ مع الشین
المعجمه * سپریش ؏ کسر باء فارسی وسکون راء مهمله و یای تحتانیله میدان معناسنه که
اسپریس واسپریش دخی دیرلر کذا فی الصحاح ؎ سپش ؏ ضم باء فارسیله بذر قطونا درکه
اسبغول دخی دیرلر ؎ سپند انجوش ؏ فتح باء فارسی ودال مهمله وسکون نونین وضم جیمله
خردل پاره سی دردیو فرهنك جهانکیریده مذکوردر اما سپند وسپندان اوزرلك تخمنه
دیرلر خردل پاره سی نه اولدوغی بزم دیارمزده متعارف دکلدر شعرای سلف دیمشدر بیت
که آن خال مشکین برعارض خوش * سپند انجوش پنداری در آتش ؎ سپهکش ؏ فتح باء
فارسی وکاف واظهار هایله عسکر چکیجی دیمکدر ایکی وجهله بری مقدمة الجیش که عسکرك
ایلروسنده یورر وبر وجهی دخی سرلشکردر که عسکر آکا متابعت اتمك ایله چکلمك بولنور
حکیم اسدی بیت سپه را که چون او سپهکش بود * چه پیش آب دریاچه آتش بود *
؎ سپیوش ؏ سکون باء موحده وضم یای تحتانی ایله تخم اسبغول یعنی بذر قطونا طبیب
یوسفی * رباعی * هر کس که تشقق زبانش باشد * تشویش بهر سخن از آتش باشد *
باید که کتیره بالعاب سپیوش * حل کرده مدام بادهانش باشد ؎ ستاره آتش ؏ یعنی شراره
آتش ابو المعانی در تعریف سوزانیده بیت فلك نهان شده در اندرون دود سیاه * کرفته
روی جهان ازستاره آتش ؎ ستایش ؏ فتح تاء مثناة وکسر یای تحتانیله اوکمك مدح وثنا
معناسنه شمس فخری بیت سجود ار کنند از وجود شهنشه * خدا را همیشه خلایق ستایش
شیخ سعدی بیت ستایش خداوند بخشنده را * که موجود کرد از عدم بنده را ؎ ستیزش ؏
کسر تاء مثناة وسکون یا واظهار هایله یعنی لجاجت وستیز ندکی یعنی لج وعناد وچکشمك
ابو الخطیر بیت از ستیزش اکر ترا بهرست * سخنت در مذاق جان زهرست ؎ سریش ؏
کسر راء مهمله وسکون یایله اوچ معنایه کلور اول معروف کوکدر که عربیده اصل الخنثی دیرلر
قوریدوب دوکوب صوده اصلدرلر بعده عمله کتوررلر ثانی یعنی ناله وافغان حکیم سنائی بیت
زیر فهمش ستاره کرده خروش * پیش سهمش سریش کرده سروش * ثالث بد وزبون

معناسنه حکیم سوزنی بیت سروش دادم تلقین که خواهم از تو عطا * سروش اگر نبدی کاربند بود سریش ع سکالش ع فتح کاف فارسی وکسر لامله مکر وحیله معناسنه اسم مصدر منقولدر مجمع الفرسده اندیشه مند ومتفکر معناسنه اسم فاعل مرویدر کذا فی فرهنگ میرزا ابراهیم اندیشه وافکار معناسنه اولدوغی کلام استادان متقدمیندن استنباط اولنور تنکم استاد رودکی مح نام شخص که راوی اشعار شعراء عصر ایدی اکا خطاب ایدوب دیرکه بیت ای مح کنون تو شعر من از بر کن و بخوان * از من دل وسکالش واز تو تن وزبان * ع سیاوخش ع ضم واو وسکون خاء معجمه ایله مشهور سیاوش بن کیکاوس درکه ایکی واو ایله سیاووش دخی دیرلر حکیم فردوسی بیت همیرفت سوی سیاوخش کرد * بماه سپندار در روز ارد * مذکور سیاوشدن غیری بر پهلوان ایرانی نامی اولق دخی جائزدر ع سیاووش ع شاه ایران اولان کیکاوس شاهك پسر شجاعت کستری نامی درکه حسن وجمال ایله بدیع الزمان وهنر وکمال ایله عدیم الاقران ایدی شاه ترکان اولان افراسیاب مظالم جناب مزبور سیاوش دخی تازه نوجوان ایکن ناحق یره قتل ایلدی خواجه حافظك بو بیتنده اکا تلمیح واردر بیت شاه ترکان سخن مدعیان میشنود * شرمی از مظلمهٔ خون سیاووشش باد * علم رجال اولدقده ضم واو ایله بلکه ضمهٔ صریحه ایله تلفظ اولنور مجمع الفرسده فتح واو ایله بر جنس قوش آدیدر ع سیاه پوش ع محضر قاضی بعض فرهنکده خدمتکار اسب که آنه تیمار ایدر وسوار یاننده پیاده یورر غالبا مذکور خدام همیشه سیاه جامه کیمك رسم قدیم اوله مجمع الفرسده چاوشان درکاه سلاطین که پادشاه بنوب یره کتدکده آنلر اوکنجه پیاده کیدوب خلقی پادشاه اوکندن صاورلر خلقدن امتیاز ایچون قدیم زمانده مهابتا سیاه جامه لر کیرلر ایدی اول اجلدن مرور ایامله اول طائفه یه سیاه پوش علم اولمش ع سیه پوش ع سیاه پوشدن مخففدر چاوش معناسنه حکیم اسدی بیت بنزدیك سبزوی شد دادخواه * که او بد سیه پوش درکاه شاه * وبر شهروار ایمش مجموع رجال ونسوانی سیه جامه لر کیرلر ایمش شیخ نظامی هفت پیکرده حکایه ایدر ع سیاه کوش ع قره قولاق دیدکلری جانوردر دیکو یه بکزر دائما ارسلان ایچون شکار تجسس ایدوب ارسلانه کوسترر ارسلان شکاری ییوب طویدوقدن صکره فضله سندن کندو دخی تعیش ایدر ع سیه کوش ع سیاه کوش مرقومدن مخففدر مؤید الفضلاده جانوریست درنده سلاطین او شکار کنند میر خسرو بیت مرغ هواحمله سیه چشم برد * صید زمین پیش سیه کوش مرد ع سیریش ع سکون یای تحتانی وفتح راء مهمله ایله بو نجك دیدکلری اینجه حریردن طوقنمش کتان کبی زنان کوملك وباش باغی ایدرلر سرش دخی دیرلر میر نظمی بیت ز سیریش پیرهن پوشیده برتن * نماید زیر آن چون شمع روشن * ع سینه پوش ع اول جامه درکه کوکسه صار یاور یالك وزبون وامثالی ع مع الغین * ع سپاغ ع فتح باء فارسیله ایکی معنایه در اول قاتق که یوغرتی سو زوب قیمق ایله قارشدروب قرار نجه طوزچو راك اوتی صاچوب قویون طلومی ایچنه قویوب قوریدرلر لطیف طعام اولور شاعر دیمشدر بیت سپاغ وانکبین با نان خوشتر * طعام ماحضر اینست آور * ثانی کرمید ایله یاپلمش دیوار اکثر خانهٔ فوقانی ایدرلر ع ستاغ ع فتح تاء مثناة ایله ایکی معنایه

معنایه کلور اول فرهنك جهانکیریده ایر اورلامش آت یعنی هنوز طای اولوب بنلمامش اوله نجاره دخی دیرلر حکیم اسدی بیت هزاران دکرکر کان ستاغ * بهریك براز نام ضحاك داغ * منصور شیرازی بیت نخستین شاهسواری که ثابتات وهلال * ز روی مرتبتش هست میخ ونعل ستاغ * بو معنایی مؤید شمس فخری بیت هنکام بخشش از کرم بید ریغ خویش زر بدره جامه خرمه ونکله دهد ستاغ * بو بیتدن استنباط اولنور که ستاغ هر کله آتی اوله ثانی فرهنك وفایی ده قصر قصراق یعنی طوغرمزدیشی حیوان که استرون وسترون دخی دیرلر اسم عامدر آدمده دخی استعمال اولنور عربیده کی عقیم معناسنه حکیم قطران ارموی بیت آن قوم را که دارند از کینش سر ستیغ * مردان بوند عنین وپاك زنان ستاغ * بعض فرهنکرده سودلی دوه یه دینلدوکی مسطوردر ع ستیغ ع کسر تاء مثناة وسکون یای تحتانیله ایکی معنایه کلور اول ستیغ مرقومك جمیع معنالریله مترادفدر از جمله بمعنی راست وبلند حکیم سنایی * مثنوی * عدد کشتکان تیغ ملك * ذروه تیغ با ستیغ ملك * که بخند د بدست شاه درون * کاه بر دشمنان بکرید خون * بو معنایی مؤید شمس فخری * قطعه * همچو کوه هم خزینه هم کوهر * چه عم ار هست بر فرازم تیغ * همچو سروم ز هر سمر آزاد * سرفراز وکشاده دست وستیغ * ثانی بمعنی سرکوه یعنی طاغ دپه سی استاد منوچهری بیت بر آمد ماغ ورنك وماه پیکر * یکی میغ از ستیغ کوه قارن ع سرداغ ع سکون را وفتح دال مهملتین ایله بر نوع تتماج آشی در سودا ایله ایدرلر غایت لذیذ اولور ع سریغ ع کسر راء مهمله وسکون یای تحتانیله خوشهٔ انکور یعنی اوزم صالقمی میر نظمی در تعریف باغ بیت که پیش از برك او بجته سر یغش * که اورا باغبان ناید دریغش ع سیغ ع سکون یای تحتانیله بمعنی خوب ونیکو صاحب فرهنك منظومه بیت سیغ ثغر وحکایتست سمر * سوك ماتم سرشك آب نظر * استاد عنصری بیت بر فکن برقع ازان رخسار سیغ * تا بر آید آفتاب از زیر میغ ع سیرغ ع سکون یای تحتانی وکسر راء مهمله ایله خوشهٔ انکور سریغ مرقوم کبی لکن یا حرفی رایه تقدیم اولنمشدر ع سیمرغ ع عربیده عنقاد یرلر بر عظیم الخلقه وعجیب الهیأة قوشدر حضرت سلیمان علی نبینا وعلیه السلامك دیوانه حاضر اولور مش اندن صکره بنی آدم کورمش حضرت سلیماندن صکره ربع مسکونه چیقمدی دیرلر جمله طیورك ملکی دردیرلر الحالة هذه بین الناس موجود الاسم معدوم الجسمدر بعض روایتده حضرت اسکندر ذوالقرنین کوه قافه واردقده اسکندره بو اوشوب سوپلشمش انسان کبی تکلم ایدردیرلر العلم عند الله ع مع الفاء * سف ع دوش معناسنه مرویدر ع سکاف ع فتح کاف فارسیله ایکی معنایه کلور اول بمعنی سیم سوخته یعنی بعض صرمه اشلنمش قماش ودستمال وامثالی نسنه لری یاقوب کمش آلورلر ثانی ابریشم کلبی که چهره اوزرینه صاروب دسته کبی ایدرلر ابو المعانی بیت چون بریشم تار کیسوی سیه بر کردنش * کوییا بر چهرهٔ سیمین بپیچیده سکاف ع سلف ع سکون لامله اکا دیرلرکه ایکی قز قرنداشی ایکی آدم تزوج ایتمش اوله بر برینه سلف دیرلر ترکیده بجنق دیدکاریدر ع سندف ع سکون نون وکسر دالله بر نوع کوچك طاولدرکه دربند جیلو بولجی چلدکده وکاروانسرای بوابی خان قپوسن قپادقده چالرلر میر نظمی بر میرزاده غربته دوشدوکی اثناده

دیمش بیت شنیدآ وازسندف رادویه * چه سود امادرخان بسته دیه سیمشکرف
سکون یای تحتانی ومیم وراء مهمله وفتح شین معجمه وکاف فارسیله زنجفره دیدکلری قرمزی
طاشدر سحق ایدوب نقاشلر نقش ورنك ایدرلر وکتابتلرده اولان سرخ مرکبه دیرلر ابو المعانی
بیت رونق حسن بود سرخی خد جانان * نوشته سیمشکرفی که شود سرسوره مع الکاف *
سپتاك سکون باء فارسی وفتح تاء مثناة ایله آقلق که زنان یوزلرینه سوررلر سپیده دخی
دیرلر منصور شیرازی بیت زعکس خون عدو وبیاض دولت تو * بردرخ شفق وصبح
سرخی وسپتاك سپرك فتح باء فارسی وسکون راء مهمله ایله قیرجق نوعندن برعلتدر
اکثر اطفال یوزنده ظاهر اولور وسکون بایله براوتدر قینادوب صوییله صاری رنك بویارلر
اسپرك دخی دیرلر مولانا محمود ابن یمین بیت کلکون بخون دیده خود میکنند عدوش *
رخسار خویش راکه شد از بیم سپرکی سپردرك فتح باء فارسی وسکون راء اولی وکسر
دال وراء ثانیه مهملات ایله بمعنی دستارچه یعنی دستمال استاد رودکی بیت ای قبله خوبان
من ای طرفه دی * لب را زسپردرك بکن پاك زمی سبك کسر باء موحده ایله بمعنی
سست وسبز یعنی هر نسنه که کوشك وتازه اوله اکا سبك دیرلر اکرچه مشهور اولان فتح سین
وضم بایله در اما استادان متأخرین فتح سین ایله مطلق خفیف معناسنه وکسر سین ایله
معنای مرقومه نقل ایتمشلردر استاد عنصری بیت چو با تیغ آید بمیدان ملك * شود
دست دشمن زبیمش سبك * وفتح بایله بر قوشدر شب پره یه مشابه اما طبیعتده اکا مخالفدر که
بونور آفتابه عاشق وطالبدر معیك بیت پیش خورشید چون سبك بپرم * نه بشب
همچو شب پرك بپرم سپك سکون باء فارسیله زردشتدن کشت زار یعنی اکنلك صاری
اولماسنه دیرلر سپیدتاك براغاجدر سرخ رنك میوه سی اولور خوشه انکور مثالی
دباغلر آنکله دری دباغت ایدرلر اکا خسرودار دخی دیرلر عربیده کرمة البیضا دیدکلریدر
کذا فی المجمع ستاك فتح تاء مثناة ایله ایری اغاجلرك کوکندن چقان فدانکه آنی چقاروب
آخر یره دیکرلر شاعر بیت من بساك از ستاك بید کنم * با تو امروز جفت سبزه منم * شمس
فخری مطلق فدان معناسنه دردیمش بیت باد از عدل او بجنباند * برك کل را مهر کهان زستاك
فرهنك جهانکیریده بمعنی شاخ نهال حکیم ازرقی بیت غرقه کردد بامدادان هر ستاك کابنی *
بر مثال خاطر مداح میراند کهر * وسید ذوالفقار شروانی بیت باز چون کیسوی دلبر شد صبا
عنبرفشان * ازکف موسی ستاك شاخ را بینی اثر ستراك فتح راء مهمله ایله فرهنك جهانکیریده
آقلق وقزللق که زنان یوزلرینه سوررلر حسن ویرمك ایچون مجمع الفرسده سکون را ایله
معنای مرقومه یعنی سرخی وسپیدی وضم سین ایله بر مرضدر که اکا سرنجه دخی دیرلر
عربیده حصبه دیدکلریدر سلك مطلق سرکه در حکیم اسدی بیت بهر سو سلك ترش
وداروی تیز * بریزند تا زود کیرد کریز * اثیر الدین اخسیکتی بیت کند نابرك حسام وسلك خوان
بهر خود دراجل آراسته خوان سلك سکون لامله بمعنی ناودان یعنی اولوق کذا فی
شرفنامه عربیده ابلاغ معناسنه در عموما وانجو دیزیلان ایپلکدر خصوصا سلکك سکون لام
وفتح کاف اولی ایله مصغر سلك مرقوم سیامك فتح یای تحتانی ومیمله کیومرث شاهك اوغلی

اوغلی آدیدرکه هوشنك شاهك باباسیدر حکیم فردوسی بیت سیامك بدش نام فرخنده بود *
کیومرث را دل بدو زنده بود سیسرك سکون یای تحتانی وفتح سین وراء مهملتین ایله
تخل بتی سیسر و وسیسکك وسیلك دخی دیرلر سیسك سکون یای تحتانی وفتح
سین مهمله ایله بمعنی کرم کندم یعنی تخل بتی که سیوسه دخی دیرلر کذا فی المجمع وبر نوع غله
آدیدر سیسلك سکون یای تحتانی وفتح سین مهمله ولام ایله فرهنك جهانکیریده
براوزون قویرقلی قوشدر صو کنارلرنده متصل قویروغن صالرطور ابو المعانی در هجویکی
شاهد بازاری بیت هر کرا بیند طمع دارد از وکیرد راز * دم بجنباند به پیشش همچو مرغ
سیسلك سیك فتح یای تحتانیله اوچه بر دیمکدر اصلی سه یك در حرف ها تلفظ
اولنمامغله ساقط اولوب متصل یازلمق رسم اولمشدر ابو المعانی بیت آمدم از راه اکنون
خواست از من تحفه * سه تحف آوردو کفتم این سیك معذور دار سیسکك وسیلك
کلاهما بسکون الیاء التحتانی وفتح الکاف واللام بمعنی سیسك مرقوم مع الکاف الفارسی
سپرنك فتح باء فارسی وراء مهمله وسکون نونله سمرقنده قریب بر شهر اسمیدر که اسپرنك
واسفرنك دخی دیرلر حکیم سوزنی بیت میرفت وهمی آید بر من نکهه صبح * چون پیك سبك
از سپرنکی بسمرقند سپریك سکون باء فارسی ویای تحتانی وکسر راء مهمله ایله
براوتدر ترفیل دیرلر ابو المعانی در هجویکی بیت هرکز نکند فرق کل از برك کیاهی * در پیش
کرآرند خورد چون تره سپریك سپیدبرك براوت آدیدر عربیده ثمامیه دیرلر ستبرك
ضم تاء مثناة وسکون راء مهمله ایله اوچ معنایه کلور اول درشت وبی حیا معناسنه حکیم
سنایی در شهید شدن امیر المؤمنین علی ابن ابی طالب کرم الله وجهه بیت درنکنجید در جهان
ستبرك * که جهان خورد بود مرد بزرك * حکیم فردوسی بیت پذیرفته ام از خدای بزرك * که دل
بر تو هرکز ندارم ستبرك * ثانی جثه دار وغلیظ وبزرك هموار معناسنه بیت در کفش نیروکان
از بهر کرك * تا زند کر آیدان کرك ستبرك * ثالث سرکش ولجوج معناسنه بیت نباشد
نمید از خدای بزرك * بجز کافر تیره رای وستبرك * نمید نومید دیمکدر سرشك کسر
راء مهمله وسکون شین معجمه ایله درت معنایه کلور اول فرهنك جهانکیریده هر بر قطره یه دیرلر عموما
استاد رودکی بیت زان می که کر سرشکی ازان در چکد بنیل * صد سال مست باشد از بوی آن
نهنك * وقطره بارانه دیرلر خصوصا مختاری * قطعه * خبر رسید که اندر نواحی ستام *
سر حصاری کرده است باستاره قران * هزار سال زباران بدو زیان نرسد * اکر بجای
سرشك از هوا چکد سندان * وکوز یاشی قطره سنه دیرلر خصوصا اشك معناسنه
اثیر الدین اخسیکتی بیت بریك سرشك دیده اعمی مبند بحر * وزیك قراضه کف سفله
مساز کان * ثانی بمعنی شراره آتش فرهنك حسین وفاییده بمعنی خرده آتش خواجه عمید
لوبکی بیت بخصم تیم سرشکی زآتش قهرست * همان کند که بدیوان شهاب آتش زن *
ثالث براغاج آدیدر قزله مائل بیاض چیچکی اولور رمد کوز اوج معنایه شمس فخری * قطعه *
پادشاها زشرم دست تو ابر * رخ سیاه آمدست وریخت سرشك * نیستش ره بسوی بحر
کفت * زان همی باردش زدیده سرشك * زانکه کوزه بدیش از قبضت * لعل رشی

بجای گل ز سرشك * رابع بمعنی گل سرخ استاد عنصری بیت رخ زدیدن نگاشته بسرشك *
وان سر شکش برنك تازه سرشك فی سیرنك مع سکون یای تحتانی ونون وفتح راء مهمله ایله
بمعنی سیمرغ یعنی عنقایه دیرلر استاد فرخی بیت همه عالم ز فتوح تو نکارین کشته *
همچو آکنده بصد رنك نکارین سیرنك * مولانا خیالی بیت جز خیالی ندیدم از رخ تو *
جز حکایت ندیدم از سیرنك فی سیکی فرسنك مع سکون یائین تحتانیین ونون و راء مهمله
وکسر کاف فارسی وفتح فاوسین مهمله ایله بر میل مسافه اولان یره سیکی فرسنك دیرلر میر
نظمی بیت همیکرده بسویش عزم آهنك * از انجا رفته بوده سیکی فرسنك *
فی سیم آهنك مع سکون یای تحتانی ومیم ونون وفتح همزه موهایله عربیده قشا بری دیدکاری ترکیده
اشلك خیاری دیرلر کذا فی المجمع فی مع اللام * سبال مع فتح باء موحده ایله ایکی معنایه کاود
اول پراکنده بولقدن جابجا یغان یغموره دیرلر نته کم وصف بهارده میر نظمی بیت هوا
از ابر بارنده سبال شد * که هر شاخی از و تازه نهال شد * ثانی بیق که سبلت دخی دیرلر
فی سپیدال مع کسر باء فارسی وسکون یای تحتانیله چنار اغاجی بعضلر بیاض قواقد دیرلر
فی سخال مع فتح خاء معجمه ایله بمعنی ستیز مرقوم میر نظمی بیت مکن هر کز سخال با هر کسی را *
اکر داری ز عقل اندك بسی را فی سفال مع فتح فا ایله ایکی معنایه در اول طپراقدن اولان آوانی
ابریق وسقسی وچناق وچولمك وامثالی نسنه لره دیرلر شمس فخری بیت بگاه بخشش
از غایت سخاوکرم * چه لعل وگوهر نزدیك او چه سنك وسفال * عربیده فاخور دیرلر چغتای
تغار دیرلر اما دریدن اولان صو وشراب ظرفنه ده تغار دیرلر نته کم میر علیشیر بیت کیتور
ساقی تغار بحر مثال * قدح کشتی سنی اول بحریغه سال * ثانی فرهنك جهانکیریده جوز
وبادام وفندق وفستق وامثالینك قبوغنه سفال دیرلر حکیم انوری * قطعه * عدو حرارت
قهر تو دارد اندر دل * ز دست مردمك دیده زان زند قیفال * نهان از ان نماید ضمیر او که دلش *
ز تف هیبت تو بترکد چو پسته سفال * سید حسن غزنوی بیت نادیده دهانت که کمان بردکه
هرکز * خوشتر ز شکر کوزه بود پسته سفالی فی سکال مع فتح کاف فارسیله اوچ معنایه کاور
اول خصومت وعداوت معناسنه حکیم سنایی بیت با سنائی همه عتاب مساز * با خراباتیان
سکال مکن * حضرت مولانا قدس سره بیت خفاش اکر سکالد خورشید غم ندارد *
خورشید را چه نقصان کر سایه شد کمینش * ثانی اندیشه یعنی صاغنق که یا مرضا بحی یه
بد سکال دیرلر میر خسرو از زبان معشوق بیت در عشق ما کسی نزیدوا نکه میزید * از کاهلی
غمزه آفت سکال ما * رضی الدین نیشابوری بیت چون بخشش تو آمدکان از برای جیست *
جور بست کاین سکال همید اردم عذاب * ثالث سخن معناسنه ده استعمال ایدرلر که بعض
بد سکال بد کو معناسن افاده ایدر شیخ سعدی بیت تو نیکو روش باش تا بد سکال * به بد
کفتن تو نیابد مجال * سکالش سکالیدندن اسم مصدر اولور فی سل مع برعلتدر ترکیده
اینجه اغری دیرلر اخلاط فاسده اوپکنه دوکیلوب جراحت ایدرا وکسوردکجه ایرینك چقار
بو علتدن خلاص مشکلدر ابو المعانی بیت در غم عشق تراکشتم دو علت مبتلا * سل
شود در روز عارض شب با ستسقا بود فی سیخول مع سکون یای تحتانی وضم خا و واو

٩٣ وواو معروفله اسغرنه دیدکاری که اوقلی کرپی در کذا فی المجمع فی سیمکل مع سکون یای
تحتانی ومیم وکسر کافله قامشدن ویوفقه اغاجدن ایدوب اوزرینه ایپلك وابریشم صادرلر کلابه
وکلبچه دخی دیرلر فی سیچل مع فتح یای تحتانی وجیم فارسی واظهار هایله چلما معناسنه در
فی مع المیم * سپرغم مع فتح باء فارسی وغین معجمه وسکون راء مهمله ایله ترکیده فسلکن
دیدکاری وعربیده ریحان اطلاق اولنان خوشبو اوتلرك جمله سنه ده سپرغم واسپرغم وسپرم
وسپرهم دخی دیرلر کمال اسمعیل بیت دماغی کر بجوید آن سپرغمهای خوشبو یت * پس کوش
افکند حالی حدیث غم چو اسپرغم * زین الدین سنجر بیت چو بینم روی تو آن زلف پرخم *
زکلزار فردوس چینم سپرغم * شاه ناصر خسرو سکون غین ایله دیمشدر بیت در دست
شه اینها سپرغمند وکرامی * در پیش خزانها چو کیاهند وغد اند * تحفة الاحبابده بمعنی همیشه
جوان یعنی همیشه بهار دیدکاری یپراقدر خزان اولمز صید نه ابی ریحانده مسطوردر که یپراقلری
خرده وبغایت خوشبو اولان ریحانه سپرغم وشاهپرم دخی دیرلر فی سپرم مع سکون باء
فارسیله سپرغم مرقومدن مخففدر زراتشت بهرام بیت در وکوه وبیابان پر ز سپرم * که ومه
خسرو ودرویش خرم * وله در محل دیکر بیت در وجمع نشسته شاد وخرم * بر سته نزد شان
صد کونه سپرم فی سپرهم مع زیاده هایله ده بمعنی سپرغم وسپرم مرقومین فی سپهرم مع
فتح باء فارسی وراء مهمله واظهار هایله تورانیلردن افراسیابك اقرباسندن بر مبارز پهلوان آدیدر
جنك دوازده رخده بیجن بن کودرز النده هلاك اولدی حکیم فردوسی بیت سپهرم ز خویشان
افراسیاب * یکی نامور بود با جاه وآب فی سپیدبام وسپیدفام مع کلاهما بمعنی بیاض
اما فام وبام رنك معناسنه در بیاض صحیحده رنك اطلاقی خاطره نا ملایم کاور انجق آقه مائل
اولانه یعنی بیاضلق غالب اولان نسنه یه رنك تعبیری مناسب اولمغله بیاض رنك دیمك اولور
فی سپیددم مع ضم دال مهمله ایله قویروغی بیاض کوکرجین اما نسخهٔ میرزا ابراهیمده براوتدر
سرخ مرزش دخی دیرلر فی سپیده دم مع فتح دال مهمله ایله صبح صادق درکه دم وقت معناسنه در
اول وقت غایت بیاضلق ظاهر اولمغله تسمیه اولنمش نته کم ابلغ المتأخرین منلا عرفی شیرازی
بیت سپیده دم که زدم آستین بشمع شعور * شنیدم آیت استفتحوا ز عالم نور فی ستام مع
فتح تاء مثناة ایله ایکی معنایه در اول ایرنقشی عموما صرمه ایله اولسون غیری اولسون
کمال اسمعیل بیت تو آفتابی واسب سپهر وطوق هلال * ستام اختر تابان ز هر طرف ارشن
فرهنك وفایی ده وتحفة الاحبابده وشمس فخری واسدی طوسی روایتلرنده ایرك آلتون
وکمش اولان محلاری که رخت زین دیرلر بو معنایه استاد فرخی بیت در زمان سوی او فرستادی
رخش با زین خسروی وستام * بعض معتبر نسخه روایتنده ایرك آرد واوك قاشی در بو معنایه
خواجه سلمان در صفت اسب بیت هلال نعل وستاره ستام وکردون سیر * جهان نورد وزمان
سرعت وزمین پیماست * ثانی بمعنی آستانه حضرت مولانا قدس سره بیت نیست
پیدا آن منازل را ستام * نه نشانست آن منازل را زنام فی ستم مع فتح تاء مثناة ایله ایکی
معنایه در اول بمعنی ظلم وجور معناسنه شیخ سعدی بیت به پنج بیضه که سلطان
ستم روا دارد * زنند لشکریانش هزار مرغ بسیخ * ثانی بمعنی دیدن ودانستن یعنی کوروب

فی

بیلمك عربیده کی عمد امعناسنه ده اولور که قصد معناسنه در استاد فرخی ایکی معنایه دیمشدر
بیت تو داده بستم زر و سیم خویش بباد * تو کرده بستم زور خویش ناپدرم * وله ایضا
یعنی ثانی بیت نشان هستی برمن بدید بود وستم * همی نمود بچشم سیه نشان خمار *
ك سریشم ع کسر راء مهمله وسکون یای تحتانی وکسر شین معجمه ایله طوتقال معناسنه در
ك سئوم ع همزه وواو ایله عدده اوچنجی درکه ایکنجی یه دوم ودردنجی یه چارم دنیلور
ابو المعانی بیت طرب فزا وفرح بخش کرد رامشکر * که زهره آمد گویا از آسمان سئوم *
ك سیام ع فتح یای تحتانی ایله ماوراء النهرده شهر نسف قربنده بر طاغ آدیدر انده بر عظیم
چاه واقعدر اول چاهدن حکیم مقنع صنعت ایله بر ماه پیدا ایلمشیدی که اول ماهه ماه سیام وماه
نخشب دیرلر تفصیلی نخشب لغتی ذیلنده ذکر اولنور انشاء الله تعالی استاد رودکی بیت
نه ماه سیام ونه ماه فلك * که اینت غلامست وآن پیشکار * شمس فخری بیت
گرچه مقنع بر آورید مهی * از چه نخشب وز کوه سیام ك سیرم ع سکون یای تحتانی وراء
مهمله ایله کوندن اوزنکو اصاجق دوال که ایرلرده ایدرلر اسم عام در سایر دوال کبی اولان
نسنه لره ده دیرلر کوندن اولیجق میرخسرو بیت سیرم از پشت خدی بپسندم * نسترزان
دوال شد بندم ك سیم ع کسره صریحه وسکون یای تحتانیله کمشك علم خاصی در فرهنك
میرزاده بمعنی ماهی دال که اکا دخی سیم دیرلر بر نوع بیاض بالقدر ك سی ام ع یای تحتانی یه کسر
صریح ویروب همزه مفتوحه ایله عدده اوتوزنجی دیمکدر ك سینام ع سکون یای تحتانی وفتح
نونله بر طاغ آدیدر که ضیاء قمر اول طاغه سنه ده بر دفعه اصابت ایدر وروایت اولنور که آنده
بر عظیم کنز واردر که ایچنده بجه عدولاروز رینه صافی کشدن بر قصر بنا اولنوب در وروزنه لری قپاغی
وسایری التون ومرصع یا پلمش ایچی مالامال جواهر نه مقدار زر وسیم وجواهر وضع اولندیغی
بوندن قیاس اولنه ك مع النون * سپاریدن ع فتح باء فارسی وکسر راء مهمله وسکون یای
تحتانیله اصمرلمق وبر معناسی ده تمام ایلمك در مصدر استعمال اولنور اما تمام ایلمك سپریدندر
الفله استعمالی آز واقع اولور ك سپاسیدن ع فتح باء فارسی وکسر سین مهمله ثانیه ایله منت
ایلمك ونعمت مقابله سنده مدح وثنا ایلمك سپاس آصلنده شکردر ك سپاهان ع فتح باء
فارسیله ایکی معنایه در اول بین الناس اصفهان دیدکاری شهر آدیدر ثانی جمع سپاه در
لشکر معناسنه ایکی معنایه مولانا هاتفی در تیمور نامه * مثنوی * نخست آن
جهانگیر دریا نورد * ز گرد سپاهان بر آورد گرد * سران سپاهان بفرمانبری * گریزان
ز اندیشه داوری * بگردن گرفتند بار خراج * تردد کنان در سر انجام باج ك سپستان ع
سکون باء فارسی وفتح تاء مثناة ایله بیان دیدکاری اوت که عربیده سوس دیرلر وعرق السوس
دخی دیرلر اصلدوب لعابن آلورلر سعال یابسه غایت نافعدر ك سپردن ع کسر باء فارسی
وسکون راء وفتح دال مهملتین ایله ایاغله باصمق وضم بایله دوشرمك عربیده کی طی معناسنه کمال
اسمعیل بیت در راه تو نهاده فلك صد هزار چشم * تا جز مراز دیده او کام نسپری *
ك سپری شدن ع تمام اولمق معناسنه در بدون الترکیب دخی معنی حاصل اولور
ك سپندان ع فتح باء فارسی ودال مهمله وسکون نونله اوزرلك تخمی که عربیده حرمل دیرلر

دیرلر امیر معزی بیت چنان شد سوخته در تف چنان شد کوفته در صف * که جغد آتش همه
خون کشت وسند آتش سپند آنا * اوزرلکك اصلی یعنی کوکی اولمق اوزره حکیم خاقانی
بیت از آن کر زسندان شکافش عجب نیست * که البرز تخم سپندان نماید * وخردل پاره سی
اولمق اوزره ده منقولدر حکیم سنایی بیت هر کجا شیرست خود را چون شکر بگداختن *
هر کجا سرکه است خود را چون سپندان داشتن ك سپندین ع الف یرینه یای تحتانیله ده
سپندان مرقوم معناسنه در اما اختیارات بدیعی ده * سپندین تخم تره تیزك است مسطوردر
خواجه عمید لویکی بیت در دیده حلم تو نموده * صد کوه احد کم از سپندین * بو بیتده
خردل تخمی اولمقده استنباط اولنور زیرا غایت خرده لك مراددر ك سپوختن ع ضم باء
فارسی و واو معروف وسکون خاء معجمه وفتح تاء مثناة ایله ایکی معنایه در اول برشی برشینك
ایچندن زور ایله چکوب چقارمق معناسنه در حکیم فردوسی بیت همان زخم کاهش
فرو دوختند * بد ار وعمه در دبسپوختند * ثانی برشی برشینك ایچنه عنفله صوقوب قومغه
دیرلر اسماء اضداددندر ابو المعانی بیت سوزن بخویش میزن وپس آن زمان مرا * هر جا که
خواهی خنجر سر تیز را سپوخت ك سپهبدان ع فتح باء فارسی وباء موحده واظهار هاء ایله باء
موحده نك ضمیله ده مرویدر موسیقی ده بر پرده اسمیدر مسمط منوچهری بیت قمری همی
سراید اشعار چون حریر * صلصل همی نوازد یکجا بم وزیر * چون مطربان زنند نوا پیش
اردشیر * که مهرکان خرد و گاهی سپهبدان * کذا فی فرهنك جهانگیری ك ستادن ع فتح
تاء مثناة ایله آلمق اخذ معناسنه ستدن دخی دینلور وچغتای لسانده الماغ والماغلیغ دیرلر
المالی والغولوق جمله بوندندر میر علیشیر بیت صبر وقرار وهوشنی الماغلیغینك نیدور *
ای جانلار آفتی سنکا جانمید ار الغولوق * آلیق عبارتی دخی بوندندر آلمق معناسنه حاصل
بالمصدردر ایضا له بیت آلعالی دینی عروسن هر سایتقینك نقد جسم * عمر صاینیب مرك
الماغ انکا بو سایتغ الیاق * الغالی دیدیکی الماغه دیمکدر بو لفظك اسم فاعلنه آلغوچی دیرلر کاهیا
اسم فاعلنه بو وجهله یاغینی ویاخود کاف عجمی ایراد ایتمك بولسانده قاعده مطرده در مثلا
قیلبچی دیمکده قیلغوچی وایتیچی دیمکده ایتکوچی دیرلر وقس علی هذا ك ستان ك فتح تاء مثناة
ایله بش معنایه کلور اول ارقه اوستنه یاتمغه دیرلر استاد رودکی بیت بار کن زیرت اندرون
تن شو * تو بر وخوار وخوابنیده ستان * بو معنایی مؤید شمس فخری بیت زعدل ك
قست که این همه زر ونقره * بباغ سرمست خفته است ستان * ثانی بمعنی جای انبوه یعنی
بر یرده بر نسنه نك کثرتن بیان معناسن افاده ایدر حکیم انوری ایکی معنایه * قطعه * از زلزله
حمله چنان خاك بجنبد * کز هم نشناسند نکو نرا وستانرا * در عکس سنان وسلب لعل
طراوه * میدان هوا طعنه زند لاله ستانرا * ثالث فرهنك جهانگیریده مخفف آستاندر
حضرت مولانا قدس سره * مثنوی * با قبول توای زعلت پاك * چه بود حذب وزشت
مشتی خاك * ای یکی خدمت ستانت را * کرك یوسف بکار خانت را * رابع فرهنك حسین
وفایی ده بی صبر وطاقت معناسنه میر نظمی بیت داده در حسن یوسف رانشان *
کرده است عشقت مرا در غم ستان * خامس اسم فاعل اولور آلیجی معناسنه دادستان

باج ستان کبی جانستان ودلستان دخی بوندندر بومعنایه عربیده آخذ دیرلر وچغتاییده
آلغوجی وآلغان دخی دیرلر میرعلیشیر بیت آیرمابیربیرندن جان ایلا کوکلنی رحم ایلاب *
بیرور مین جانتی هم آغل چوسندورسن کونکل آلغان * بومعناده نفس متکلم تعبیرنده
آلمان دینلور وله ایضا بیت کون یوزونکدین الماسام عیب ایتما کل ای مغبچه * آلمان دیبدین
غائب مینی حیران سینی ❊ ستاندن ❊ آلمق معناسنه مصدردر ستادن وستدن کبی
❊ ستدن ❊ فتح تاء مثناة ودال مهمله ایله آلمق معناسنه درابوالمعانی بیت وصل ترا که عاشق
صادق بجان ستد * جانم نمانده باغم حسرت چه ستانم ❊ ستردن ❊ ضم تاء مثناة وسکون را وفتح
دال مهملتین ایله قازیمق وتراش ایتمك معناسنه شیخ نظامی بیت استره هرچند دم تیز
یافت * موسترومو نتواند شکافت * استادفرخی * قطعه * که شکارفر ودآرد وبرون
آرد * زکوه تند پلنك وزآب ژرف نهنك * بکاه کوشش بستاندوزر وستردد * زدست
شیران زور وزروی مردان رنك ❊ ستمیدن ❊ فتح تاء مثناة وکسر میمله کوج وزور ایلمك وجور وجفا
ایلمك معناسنه مصدردر ❊ ستودن ❊ ضم تا وواو معروفله اوکمك یعنی مدح وثنا ایتمك
معناسنه حضرت مولانا قدس سره بیت ستایشت بحقیقت ستایش خویش است *
که آفتاب ستا چشم خویش رابستود ❊ ستوردن ❊ ضم تاء مثناة وواو معروف وسکون
راء مهمله ایله بمعنی ستردن مرقوم ❊ ستیزیدن ❊ کسرتاء مثناة وزاء معجمه وسکون یائین
تحتانیین ایله ستیز مرقومك مصدریدر لج وعناد وچکشمك معناسنه شاکر بخاری بیت
هرآنکس که جانش زدانش تهیست * ستیزیدنش مایهٔ ابلهیست ❊ ستیهیدن ❊
کسرتاء مثناة وسکون یائین تحتانیین ایله بمعنی ستیزیدن مرقوم حکیم فردوسی بیت همان
طوس نوذرزان بستهید * بجا اسب من پیش اینجا رسید ❊ سرابیدن ❊ فتح راء مهمله
وکسر باء موحده بعده یای ساکنه ایله قوش اوتمك معناسنه تخصیص ایتمشلر ایکی یای
تحتانیله ایرلامق تغنی معناسنه درامامجمع الفرس ده بمعنی نغمه پردازی آدمی ومرغان دیوب
بوبیتی ایراد ایلمش بیت سرابیدن بابلبلان درچمن * بردرنك غم ازدل مردوزن ❊ سرشتن ❊
کسر راء مهمله وسکون شین معجمه وفتح تاء مثناة ایله یوغرمق خمیر اولسون غیری اولسون
محسوسا ومعنا استعمال اولنور مولانا هاتفی بیت اکر بیضهٔ زاغ ظلمت سرشت * نهی
زیرطاوس باغ بهشت ❊ سرشکان وسرشکوان وسرشکون ❊ کلهم بکسر الراء المهمله
وسکون الشین المعجمه زوق کیجه سنده عروسك یوزینه قودقلری دواق که عربیده کله دیرلر میر
نظمی بیت رویش سرشکان آویخته * که اندرجهان فتنه انکیخته * وله بیت سرشکون
که پرده برویش شده * که اندرجهان فتنه جویش شده ❊ سرکنکبین ❊ برترکیبدر سرکه وبال
ویاخود شکر ایله بشوروب بعض مجموعه ایچورلر تعریب ایدوب سکنجبین دیرلر حضرت مولانا
قدس سره بیت ازقضا سرکنکبین صفرا نمود * روغن بادام خشکی می فزود ❊ سرکین ❊
سکون راء مهمله ویای تحتانی وکسر کاف عربیله سرکنکبین مرقومدن اختصار اولنمشدر
❊ سرنکیدن ❊ فتح راء مهمله وسکون نون وکسر کاف فارسیله سوزآتشمق عربیده کی
مناقشه ومحاوره معناسنه ابوالمعانی بیت نشاید جاهلی دربزم رندان * بشادانی سرنکیدن

٩٥ سرنکیدن بکیرد ❊ سفالین ❊ طپراقدن اولان آوانی که سفال سفسی در آخرنده یا یای
نسبت درونون نسبتی تأکید ایچوندر خواجه سلمان بیت ازسفالین ساغر میخانه رندان
زادکرد * جوهر یاقوت وباعقد لآل آمدبید ❊ سفتن ❊ سکون فا وفتح تاء مثناة ایله
ترکستانده بر ولایت آدیدرکه آنده مشك حاصل اولور ودخی یوغون وغلیظ ومحکم ایتمك
معناسنه مصدر اولور ❊ سفلیدن ❊ سکون فا وکسر لام ایله صقلق ویرمك ودلمك معناسنه
مصدردر میرنظمی مثال معنی اول بیت سفلیدن مرغ بردرختان * پیغام دهد زعشق
پنهان ❊ سکالیدن ❊ فتح کاف فارسی وکسر لام ایله خصومت ایتمك ودخی صانمق معناسنه مثال
معنی اول مولانا هاتفی بیت پذیرفت فرمان هزبر دلیر * باهنك میدان سکالید شیر *
❊ سکاهن ❊ فتح کاف عربی وها ایله سیاه بویادرکه سرکه ونار قبوغی وبعض اجزا ایله جامه بویارلر
حکیم خاقانی بیت این خماهن کون که چون دیم آهنم پالود وسوخت * سند سکاهن برمنش
ازدود دل درواوی من * خماهن بوسیاه مهره درقزلمایل جزع دیرلر وله بیت درپردهٔ خماهنی ابو
سکاهنی * رنك خضاب بوسردنیا رافکند * مطلق سیاه رنك مراد اولنور ❊ سکرفیدن ❊
فتح کاف وسکون زاء مهمله وکسر فا ایله حیوان یوررکن صورچمك عربیده عثور دیرلر میرنظمی
بیت عماندم اسب درزیرش سکرفید * پیاده کشت چابك پیش کردید ❊ سکزیدن ❊
سکون کاف فارسی وکسر زاء معجمه ایله صوچومق وبوکلمك معناسنه در ❊ سکستار ❊
کسر کاف فارسی وسکون سین مهمله وفتح تاء مثناة ایله برمیوه درارك قدر اولور ایچنده ارج
شیره سی وار دربی مزه در بعض ادویه ترکیبنه ادخال ایدرلر سپستان دخی دیرلر هندی
لسانده اسمهورده دیرلر ❊ سکنکبین ❊ سرکنکبین مرقومدن مخفف اولنمشدر غایت لطیف
شربتدر دفع حمیات واخراج صفرا وبلغم ایتمکده دخل عظیمدر ❊ سنان ❊ فتح نون ایله ایکی
معنایه در وعربیله مشترك لغتدر اول بمعنی نیزه که عربیده رمح دیرلر مولانا هاتفی بیت
سنانی که دردست سفاك بود * سروومغز را مارضحاك بود * شعرای عرب دخی استعمال ایدرلر
عنایاتی دیمشدر بیت اسمر کالرمح له مقلة * اولم تکن کحلا کانت له سنان * معنای ثانی اسم
یوسف دیرلر یعنی یوسفه سنان دخی دینلور ابوالمعانی بیت درزبان دوستداران نام منی
یوسف بود * لیك درچشم عدوی بدکمان کشته سنان ❊ سنابیدن ❊ فتح نون وکسر باء
موحده وسکون یای تحتانیله صوده یوزمك شناویدن وشناوریدن کبی ❊ سنجیدن ❊
سکون نون ویای تحتانی وکسر جیمله براقلمق یعنی برنسنه نك تدارکن حاضر ایلمك ❊ سنجین ❊
سکون نون ویای تحتانی وکسر جیمله ایچی بوش نسنه اغاج وغیری هرنه اولورسه ابوالمعانی بیت
دروم داغم حسرت تبه کرد * شدم چون کرم خورده شاخ سنجین ❊ سندان ❊ سکون نون
وفتح دال مهمله ایله ایکی معنایه در اول دمور اورس که عربیده علات دیرلر ثانی فرهنك جهانکیریده
قپو حلقه سی التنه وضع اولنان دمورکه حلقه آکا طوقنه قلعه صدا ایچروکیدر حکیم خاقانی
بیت درایوان شاهی دردولتش را * فلك حلقه وماه سندان نماید * بوبیتدن فهم اولنورکه
بعض قپولرده حلقه یرینه باشی یومری دمور رایدوب التنه برمدور دمور ایدرلر اول دمور دخی
سندان اوله ❊ سندین ❊ سکون نون ویای تحتانی وکسر دال مهمله ایله ایچی بوش نسنه

هربرینه کی مجوف معناسنه‌در ع سنیدن ج سکون نون و یای تحتانی وکسر میمله کوج وزور
معناسنه‌در میرنظمی بیت نباید کرد هر بیچاره ستمید * نه کرد کار ظلم وجور کردید *
ع سیابیدن ج فتح یای تحتانی وکسر باء موحده بعده یای ساکنه ایله بمعنی آراستن
وآرابیدن کذا فی فرهنك جهانکیری ع سیان ج فتح یای تحتانیله اول صرمشق که
عربیده اکا عشقه دیرلر شاه ناصرخسرو بیت آنکه سرش ازفضل خداوند بتابد *
قردابکند آتش واغلال سیانش ع سن ج بودخی سیان مرقوم معناسنه‌در کذا فی المجمع
ع سپچیدن ج سکون یائین تحتانیین وکسر جیم فارسیله مجمع الفرسده بمعنی حاضر وآماده
وترتیب کردن سعید هروی بیت بی سپچیدن کار ممالك * زکلکش کار صد دستور باشد *
ع سیرمان ج سکون یای تحتانی وراء مهمله وفتح میمله یاقوت سرخ وحریر منقش کذا فی المجمع
ع سیرین ج سکون یائین تحتانیین وکسر راء مهمله ایله صرمسقلی طعام شاعر * مثنوی *
پکی درسوی مسجد راه برده * مکر دوشینه راسیرین خورده * نشسته نزدیك صاحب
طبیعت * که ازبوی دهانش داد نفرت ع سیسارون ج سکون یای تحتانی وفتح سین وضم
راء مهملتین ایله چورك اوتی که عربیده حبة السودا دیرلر وکوکنه دخی دینلور ع سیستان ج
سکون یای تحتانی وسین مهمله وفتح تاء مثناة ایله رستم زالك وطنی اولان ولایت آدیدر حکیم
فردوسی بیت توکردی ورا رستم داستان * وکرنه خری بود درسیستان ع سیستن ج
سکون یای تحتانی وسین مهمله وفتح تاء مثناة ایله بمعنی جستن کذا فی شرفنامه والاداة
ع سیفان ج سکون یای تحتانی وفتح فایله برمملکت آدیدر ع سیلان ج سکون یای
تحتانی وفتح لامله قلیج وبچاق وامثالنك ارقه سنه دیرلر مجمع الفرسده برنوع دوشاب در یعنی
پکمز بومعنایه بسحاق اطعمه بیت ارده بحرکوسیلان جویك اشکم بخوردی * بردلت
کشف شود سرهزاران اسرار ع سی لحن ج خسرو پرویزك ندیمی اولان باربدك مخترع
وتصنیفی اولان اوتوز مقامدرکه بومحلده آدلری ذکر اولنور وهر برینك دخی محللری کلدکده بنه
ذکر اولنور ١ آرایش خورشید ٢ آیین جمشید ٣ اورنکی ٤ باغ شیرین ٥ تخت
طاقدیسی ٦ حقهٔ کاوس ٧ راح روح ٨ رامش جان ٩ سبز درسبز ١٠ سروستان
١١ سروسهی ١٢ شادروان مروارید ١٣ شبدیز ١٤ شب فرخ ١٥ فعل رومی ١٦ کنج
بادآورد ١٧ کنج کاو ١٨ کنج سوخته ١٩ کین ایرج ٢٠ کین سیاوش ٢١ ماه برکوهان ٢٢
مشکدانه ٢٣ مروای نیك ٢٤ مشکمالی ٢٥ مهربانی ٢٦ ناقوسی ٢٧ نوبهاری
٢٨ نوشین باده ٢٩ نیمروز ٣٠ نخجیرکاه کذا فی مؤید الفضلا اما مجمع الفرسده مسطوردرکه
شیخ نظامی خمسه سنك خسرو شیرین نام کتابنده الحان مرقومی ذکر ایدوب بو اوچ لحنی که آیین
جمشید وراح روح ونوبهاری ذکر ایلیوب یرینه درت لحن دخی ذکر ایلمشدرکه آدلری مذکور
اوتوز لحن ایچنده یوقدر اسملری بونلردر ١ سازنوروز ٢ غنچهٔ کبك دری ٣ فرخ روز ٤ کیخسروی
ذکر ایدوب بر ربیت دخی بونلرا بحون نظمه کتورمشدر بوتقدیرجه اوتوز بر لحن اولور
ع سیمرین ج سکون یائین تحتانیین ومیم وکسر راء مهمله ایله بمعنی کله پز یعنی باشجی ع سیمه ستان ج
سکون یای تحتانی وفتح میم ایله بوزن نیمه وکسر سین وفتح تاء مثناة ایله اولادی یاشه میان عورته

عورته دیرلر کذا فی المجمع وبعض روایتده اول عورته دیرلرکه هرقنغی طفلی امزرسه یاشه میه
بومعنایه میرنظمی بیت زن دنیا عجب سیمه ستانست * بمیرد هرکه درآغوش آنست *
ع سیمین ج کشدن دوزلمش نسنه که سیم کش دربعده یای نسبت ونون تأکید ایله سیمه منسوب
دیمکدر ساغر سیمین کبی واستعاره طریقیله محبوبك وجودین وساعد وساقن وصف ایدوب
ساعد سیمین وساق سیمین دیرلر نتکم بوبیتده واقعدر میرنظمی بیت آمده در بزم آن سیمین بدن
همچو کاشن کشته است بیت الحزن * وله بیت کرچه دل را ساغری پرشور کرد * باکف
سیمین ساقی زورکرد ع سیه داوران ج شیشه مشابه برشی درهند پادشاهی ووزراسی
یانجه کتوررلر مشکلاتده * معناه سواد الحکام وهو یشبه بالسبج یؤتی من الهند مسطوردر
ع سیه دوران ج بودخی معنای مذکوره مرویدر ع مع الواو * سپرکاو ج فتح باء فارسی وسکون
راء مهمله ایله برنوع قلقاندر صغرد ریسمدن ایدرلر اکثر قلعه محاصره سی ویوریشنده قوللنورلر
کذا فی المجمع ع سپیدرو ج فتح راء مهمله وسکون واو ایله اسپری طوغان وضم رایله عمل
صالح صاحبنه دیرلر ایکی معنایه دون الترتیب میرنظمی بیت کرسپیدرویی کنی اندرجهان *
چون سپیدروجا کنی دست شهان ع ستو ج ضم تاء مثناة ایله ایکی معنایه‌در اول بمعنی
تنبور سه تار یعنی اوج قللو تنبور حضرت مولانا بیت سیلی خوریم چون دف درعشق
فخر خوبان * زخمه بدست آورمیزن ستوی مارا * ثانی هرقلب اولان نسنه مثلا ایچی باقر
اوستی والتی کمش ویا آلتون وبونك امثالنه دیرلر معربی ستوقه‌در ع سکالیو ج فتح کاف
فارسی وسکون لام وضم یای تحتانیله هرنه که آتش اوزره بشراتمك وغیری یعنی برظرف ایچنده
اولیوب همان آتشه براغله اکا دیرلر کذا فی المجمع ع سکو ج فتح کاف فارسی وسکون
واو ایله اول درت یاخود بش برمقلو اغاجدرکه آنکله خرمن صاورورلر ترکیده یبا وعربیده مدری
وهندی لسانده وثالی دیرلر حکیم سوزنی * قطعه * برنان کندمی بدم آنکه جوین سخن *
اکنون که کندمی سخنم نیست نان جو * بربادآنکه خرمن جو میدهم بباد * هرساعتی زپنجه
وساعد کنم سکو ع سمنو ج سکون میم وضم نونله ارشته آشی یعنی خمیری ارشته کبی کسوب یاغ
وبال ایله طعام ایدرلر مجمع الفرسده برنوع حلوادر نشاسته ایله ایدرلر خراسانده متعارفدر
ع سیرمو ج سکون یای تحتانی وراء مهمله وضم میمله بردارودر مفردات طبده ثوم بری
وثوم الحیه دخی دیرلر ع سیرو ج سکون یای تحتانی وضم راء مهمله ایله کرپی که خاربشت
دخی دیرلر میرنظمی بیت که موی ریش ومژکان وبروتش * چوسیرو هریکی را کرده
پیکان ع سیسرو ج سکون یای تحتانی وفتح سین ثانی وضم راء مهمله ایله تحمل بتی وتحته
بتی دخی دیرلر ، سیسرك وسیکاع وسیلاع دخی دیرلر کامرذکرهم ع سیهرو ج
بخیل وشرمنده معناسنه خواجه سلمان بیت آفتاب ازمه سیهرو میشود زیرا که او * باز
میخواهد بدورت داده خویش ازقمر * برمعناسی دخی فعل قبیح ایدنه دیرلر ابوالمعانی بیت
هرسیهرویی که باشد عذرخواه ازدرکهت * رحمتت حاشا که او را میکند رویش سیاه *
ع مع الهاء * سپاسه ج فتح باء فارسی وسین مهمله ایله احسان ونعمت مقابله سنده اولان
حمد وشکر ومنت معناسنه ابوشکور بیت ازان پس بدیکر که بکذاشتم * بروپر سپاسه که

بنکاشتم * نسخهٔ میرزاده برکسنه اوزرینه مقت قومق معناسنه در ل سپاوه ع فتح باء فارسی
وواو ایله فرهنك جهانکیریده فروشکوه معناسنه مرویدر ل سپاه ع فتح باء فارسیله عسکر
معناسنه درکه لشکر دخی دیرلر لکن سپاه جمعه وافراده دنیاور لشکر مجموع سپاهه دنیاور
ل سپایه ع فتح باء فارسی ویای تحتانیه ایله سپاه معناسنه در کذا فی فرهنك جهانکیری
ل سپهسپاه ع فتح بائین فارسیین وکسر راء مهمله وسکون سین ثانی ایله نیر اعظم یعنی آفتابك
جملهٔ اسماسندن براسمدر نجیب الدین جردیادقانی بیت چو ابتان ضمیرم تتق براندازند
سپهسپاه کند آرزوی لالایی ل سپره ع فتح باء فارسی وراء مهمله ایله طوقورجین دیدکلری
اوین وسکون بایله قره بویادرکه آنکله جامه بویادرلر کذا فی فرهنك جهانکیری ل سپرکه ع
فتح باء وکاف فارسیین ایله بمعنی سپری شدن که سپری دخی دیرلر میرنظمی بیت سپهر آسا
سرای راسخ ارکان * سپرکه کرده باسعی فراوان ل سپندان کنده ع فتح کاف فارسیله ثقیل
رایحه‌لی براوتدر عربیده سذاب دیرلر صداع باغمی یه غایت نافعدر و بعض ادویه ترکیبنه
ادخال ایدرلر ل سپه ع سپاه مرقومدن مخففدر ایکیسنکده اصلی اسپاه واسپه در
معنالری آتلو دیمکدر * قال حمزة بن حسن الاصفهانی اسم مشتق من الجندیه وذلك ان اصفهان
اذا ارأت الی اسمه بالفارسیة کان اسپاهان وهی جمع اسپاه واسپاه اسم للجند وقال یاقوت الحموی
ان الاسب باغة الفرس هو الفرس وهان کان دلیلا لجمع اختیار الفرسان والاصبهی الفارس
ل سپهبد وسپهبذ ع کلاهما بفتح باء الفارسی وسکون الهاء سرلشکر وسردار معناسنه در
حکیم سوزنی بیت شهی که همچو سکندر سپهبده دارد * سنان کذار وکمند افکن وخدنك
انداز ل سپهبره ع فتح باء فارسی وسکون ها وفتح باء موحده وراء مهمله ایله فرهنك جهانکیریده
امیر جماعت ورئیس القوم وخزینه‌دار معنالرینه ابو المعانی بیت چو کشت حفظ خزاین
بدست او مخصوص * نکاه داشتن او برسپهبره واجب ل سپیچه ع کسر باء فارسی وسکون
یای تحتانی وفتح جیم فارسیله سرکه وشرابك اوزرنده بیاض اتمك خرده سی کبی اولان نسنه کذا
فی المؤید بو معنایه فریدالدین احول بیت آبش همه شاشهٔ کلابست * نانش ز سپیچهٔ
شرابست ل سپیده ع اوج معنایه کلور اول بمعنی صبحدم یعنی صباح وقتی حکیم فردوسی
بیت سپیده چو زد نای زرین و کوس * بفرمود تا لشکر آرای طوس * بو معنایه سپیده دم
دخی دیرلر تکلم ذکری مرور ایلدی ثانی شول آقلغه دیرلرکه زنان یوزلرینه سوررلر میرخسرو
بیت چکونه صبح بخندد که شب بروی سیاه * سپیده کرد و زدنیا بران نقاب انداخت *
ثالث عموما بیاضه دیرلر وخصوصا کوزك ویرطه‌نك بیاضنه دیرلر لکن ضدیله ذکر اولنور
سپیده و سیاهه وسپیده وزرده دیرلر ل سپیدمهره ع برنوع بوری در حکیم خاقانی
بیت زد سپید مهره قدرش زبون ترست * از بانك پشه دمدمهٔ کوس سنجری * دیکر
بیت سپید مهرهٔ صبحش چنان دمید جهان * که در خفته خاست شد این سبز خفته آوازش
ل ستابه وستاوه ع کلاهما بفتح تاء المثناة اول فتح باء موحده ثانی واو ایله مکر وحیله معناسنه
کذا فی المجمع بو معنایه ابو المعانی بیت کردون بحسن خوبی تو کشته عاشقی * انکیزد از برای
تو هر دم ستاوهٔ ل ستاده وستده ع کلاهما بفتح تاء المثناة ودال المهمله ایله ایکی معنایه کلور

کلور اول آلمق معناسنه اسم مفعولدر ثانی قومق معناسنه بودخی اسم مفعولدر میرنظمی
بمعنی اول وثانی بیت ستاده جام می از دست ساقی * کشید واندرون استاده باقی *
ل ستاره ع فتح تاء مثناة وراء مهمله ایله یدی معنایه کلور اول یلدزکه اختر دخی دیرلر
عربیده کوکب ونجم کبی که اخترك جمعی اختران ونجمك جمعی نجوم وانجم کلور وستاره‌نك جمعی
ستارکان کلور که‌ها کاف عجمی یه ابدال اولنور وکوکبك جمعی کواکب کلور میرنظمی بیت
چنان روشن شده کوبا که روز ست * ستاره هریکی مشعل فروزست * ثانی برنوع چادردر
یعنی زنانك باش اورتسی که ستار وشامیانه وسایبان دخی دیرلر حکیم سوزنی بیت
سپهرش ستاره سپاهش زمان * سرایش زرین وزوانش مکان * وله بیت چهل خیمه ساده
زچرم پلنك * ستاره ده ازدیبهٔ رنك رنك * ثالث مسطره که آنکله جدول چکرلر شیخ
سعدی بیت لاجرم چون ستاره راست شود * نتواند که کج رود جدول * رابع اوج قلاوزبون
معناسنه شیخ نظامی بیت ستاره بانوای چنك برداشت * برسم زهره هم آهنك برداشت *
خامس پرده معناسنه حکیم اسدی بیت پری روی دیدش هزار از چکل * ستاره ده صد وکوس
زرین چهل * سادس شرفنامه‌ده قارك اوچنجی اویونی آدیدرکه ستا دخی دیرلر باباقغانی
بیت دو اسبه برخ بهم آورده در بساط غرور * ستاره بازیٔ کردون مکر نمیداند * سابع
بخت وطالعه دیرلر بو معنی یلدز واسطه سیله‌در ابو المعانی بیت کند عشاقرا جو دور قیبان اوفا
دارد * همین باید ستاره تا که باشد لطف آن مهرو ل ستارچه ع فتح تاء مثناة وجیم فارسی
وسکون راء ایله ایکی معنایه در اول مصغر ستاره درکه خرده یلدزدر ثانی شرارهٔ آتشه دیرلر
ل ستانه ع فتح تاء مثناة ونون ایله ایکی معنایه در اول دکیجی کوز یعنی زخم چشم ثانی باغ اکنکی
استاد لطیفی بیت دل عارف ستانهٔ هنرست * دانهای معارفش ثمرست ل ستاه ع فتح
تاء مثناة واظهار ها ایله ایکی معنایه در اول بمعنی ستاره ابو الفرج رونی بیت کشاده چشم
بدیدار او زمین وزمان * نهاده کوش بکفتار او سپهر وستاه * ثانی سیم قلب یعنی مغشوش
کمش ل ستایشکاه ع قصایدده تغزلدن صکره ممدوح وصفنه شروع ایده جك محله اولان
بیته دیرلر استاد عنصری بیت بنام وکنیت آرسته بادا * ستایشکاه شعر وخطبه تاحشر *
ل ستنبه ع فتح تاء مثناة وسکون نون بعده باء موحدهٔ مفتوحه ایله فرهنك جهانکیریده ضم
تا ایله مرویدر اول صورت مشخصه یه دیرلرکه غایت زشت وکریه منظر اوله شویله که کورنلر قورقودن
اورکه‌لر حکیم سنائی بیت ستنبه صورتی اهریمن آثار * هزار اهریمن از رویش بزنهار *
فرهنك میرزا ابراهیمده بمعنی کابوس که اویقوده آغر باصمق دیو بو بیته متمسك اولمش بیت
حوری بستنبه داد نتوان * لولو بوحل نهاد نتوان * بو بیتده کابوس اولمسنه دلالت یوقدر
زیرا حوری‌نك ضدی دیودر اهریمن معناسنه اولمق مناسب ایدی فرهنك وفایی ده بمعنی مرد
دلیر وقوی بازو مرویدر حکیم فردوسی بیت ز ایرانیان برنهم کینه خواه * دلیر وستنبه بهم
کینه خواه ل ستونه ع ضم تاء مثناة وواو مجهول وفتح نون ایله اوج معنایه کلور اول حمله یه
دیرلرکه شاهین وطوغانی شکاره صالرلر میرخسرو بیت عقابی که از پی بری شد زبون *
ستونه کند لیك هم برستون * ثانی بمعنی کریز یعنی فرار عمادی بیت نیر فلك زنیم ستونه کند

چو تیر * چون عزم کامکار تو زه برکمان کنند * مسعود سعد سلمان بیت سبك زبانه زند
تا کهی ستونه کند * ز تیغ ونیزهٔ سلطان صفدر آتش وآب * ثالث موجهٔ آب یعنی صو اوزرنده
اولان موج صفی الدین زکی مراغی بیت دریای دیده راچه بشوید غمت ازو * تا سقف
آسمان برسد هر ستونهٔ ﮊ ستویه ﺞ ضم تاء مثناة وواو معروف وفتح یای تحتانیله ایکی
معنایه در اول تنبورهٔ سه تارکه ستو دخی دیرلر ثانی نام صاحب صدر الشریعه که کتاب مشهوردر
ﮊ سته ﺞ فتح تاء مثناة واخفاء ها ایله رنج وزحمتدن ضعیفه دیرلر یعقوب باکلی بیت از بس
سته شدم ز غم او شگفت نیست * ازچشم آدمی چو پری گر شوم نهان * وکسر تا واظهار
ها ایله بمعنی لجوج وستیزه کار حکیم سنایی بیت در سخاوت چنانکه خواهی ده * لیکن اندر
معاملت سته * وله بیت مسته صنما چندین می خور بطرب بامن * منت بسرم برنه ساغر بکفم
نه هان * مجمع الفرسده تاء مشدده ایله اوزرینه کیجه گچمش حالته دیرلرکه شبانه معناسنه
ﮊ ستیزه ﺞ کسر تاء مثناة وسکون یای تحتانی وفتح زای معجمه ایله لج وعناد وسرکشلك
شیخ نظامی بیت ستیزه بجایی رساند سخن * که ویران کند خاندان کهن * وجدال وخصومت
معناسنه استاد لطیفی بیت ستیز ارچه وصف بد ست ازحسد * ستیزه بمقصود خود
میرسد * وزاء فارسیله ماسوره که جلاهلر آنکله بز طوقورلر معربی ستیج در ﮊ ستیهنده ﺞ
بمعنی ستیز کننده یعنی لج وخصومت ایدیجی ابو المثل بیت بحیله چو روبه فریبنده بود *
بکینه چو شیر ستیهنده بود ﮊ ستیوجه ﺞ سکون تاء مثناة وضم یای تحتانی وفتح جیمله
سرچه دن بیوجك برقوشدر ﮊ ستیه ﺞ کسر تاء مثناة وسکون یای تحتانیله بمعنی ستیز میر
نظمی بیت میان خردمند باشد سفیه * هرانکه کند در سخن راستیه ﮊ سچغنه ﺞ ضم جیم
فارسی وفتح غین معجمه ونونله مرغ صیاد وبعضیلر صعوه دیدکلری قوشدر دیرلر کذا فی المجمع
ﮊ سدره ﺞ فتح دال وراء مهملتین ایله طوقورجین دیدکلری اوبوندر اصلی سه دره در گاهی
دالنی حذف ایدوب ﮊ سره ﺞ دیرلر سه دره معناسنه وسره نك بر معناسی دخی آتش علوی در
ﮊ سراجه ﺞ فتح راء مهمله ایله ایکی معنایه در اول ولایت قم مضافاتندن برموضع اسمیدر
لطیف ولذیذ قاونی اولور که پاك اعلادر ثانی برعلتدر آنده وسایر حیوانده وآدمده دخی اولور
اول علته بد نام دخی دیرلر هندی لساننده بیل دیرلر ﮊ سرده ﺞ سکون را وفتح دال مهملتین ایله
میوه نك اغاجنده یپراق اراسنده صوك قلانه ودخی بردفعه میوه سی اولدقدن صکره بردخی
تکرار اولان میوه یه دیرلر وبعض اغاج که موسمندن صکره قیشه قریب میوه ویرر اول میوه یه ده
دیرلر ﮊ سرسنه ﺞ کسر را وسکون سین مهملتین وفتح نونله بر ولایت یاخود بر ناحیه
آدیدر ﮊ سرکله ﺞ سکون راء مهمله وفتح کاف ولامله حضرت مولانا
قدس سره بیت صبر از ایمان بباید سرکله * حیث لا صبر فلا ایمان له ﮊ سفاله ﺞ فتح لام ایله ایکی
معنایه در اول سفال مرقومك معنای اولیله مترادفدر طپراق آوانی معناسنه حکیم انوری
بیت چو روی پاس تو بر حادثه ترش کردد * بخاصیت همه دندانش چون سفاله کند * ثانی بمعنی
داس یعنی اوراق کذا فی فرهنگ جهانگیری ﮊ سفالینه ﺞ سفاله منسوب اولان
نسنه لره دیرلر که یای نسبت ونون تأکید ایله سفالین اولور آخرنده کی هاء علامتدر ﮊ سفته ﺞ

ﮊ سفته ﺞ سکون فا وفتح تاء مثناة ایله غلیظ ویوغون ومحکم اولان نسنه لره عموما استاد
دیمشدر بیت اگر ز آهن وفولاد سفته حصن کنی * فلك بکینِ چو درآید اجل بکوبد رد *
وجامهٔ غلیظ معناسنه خصوصا که هنکفت دخی دیرلر بولغت حرکات ثلثه نك هر برنده معنای
آخر ایله وارد اولمشدر ﮊ سکالیده ﺞ فتح کاف فارسی وکسر لام وسکون یای تحتانی ایله بمعنی
اندیشه کرده حکیم فردوسی بیت سپاهی کمردار کوچ وپلوچ * سکالیده جنك وبرآورده
خوج ﮊ سکاوانه ﺞ فتح کاف وواو ونونله چتین قوزکه قرلدقده ایچی چقماز میر نظمی بیت
مشو بدخلق وتند وزفت زنهار * سکاوانه نباید هیچ درکار ﮊ سکبینه ﺞ سکون کاف وکسر
باء موحده ایله بر نوع سمغدرکه ملطف ومسخن وجلادر ﮊ سکرفنده ﺞ فتح کاف فارسی وفا ودال
وسکون راء مهملتین ونونله سوریجکن آت وقاطر وغیرهما میر نظمی بیت مشو در راه دین
هرگز غلط کرد * همین اسب سکرفنده شود بد ﮊ سکنجیده ﺞ فتح کاف وسکون نون
ویای تحتانی وکسر جیمله بمعنی تراشیده وگزیده وسرفیده وآواز بگلو کرده کذا فی المجمع یعنی
یونلمش واصرلمش واوکسرمك ایله بوغازدن صدا کلمك استاد لبیبی بیت ز تیرش رخ مه
سکنجیده باشد * ز تیغش دل چرخ انجیده باشد ﮊ سکنه ﺞ فتح کاف ونونله نجار آلتلرندن
برآلتدرکه آنکله تخته واغاجلری دلرلر اسکنه دخی دیرلر حکیم سنایی بیت که شکستی چو چوب
راسکنه * سرورویی حروفم ازسکنه ﮊ سکوره ﺞ ضم کاف وواو معروف وفتح راء مهمله
ایله طپراق کاسه وطبق که اسکره دخی دیرلر کمال اسمعیل بیت ز کعبتین شب وروز
در سکورهٔ چرخ * چو تاج نرگس نقش مقاصدش شش باد * رضی الدین بابا قزوینی بیت
سکوره ایست چو پیروزه چون قیاس کنی * بخوان همت او صحن گنبد صحرا ﮊ سکه ﺞ فتح
کاف مشدده ایله درت معنایه کلور اول معروف ثانی بمعنی سیرت ثالث طرز وروش
بو ایکی معنایه شیخ نظامی بیت که بی سکهٔ راچه یارا بود * که هم سکهٔ نام دارا بود * رابع لباس
معناسنه در لغت مشترکه درعربیده دخی درت معنایه در اول کوچه وبازار وطریق جاده ثانی
اول قازلمش منقش دمورکه التونه وکمشه اوررلر ثالث صبان دموری رابع صف صف
تکمش خرما اغاجی ﮊ سکیخانه ﺞ کسر کاف وسکون یای تحتانی وفتح خاء معجمه ونونله بمعنی میخانه
سکی شرابدر میر نظمی بیت مرا جای عشرت سکیخانه است * که همصحبتم جام وپیمانه است
ﮊ سکزیده ﺞ کسر کاف وزاء معجمه وسکون یائین تحتانیین ایله بمعنی ستور برچهنده
یعنی صحرایی حیوان آت وقاطر وغیرهما ﮊ سکینه ﺞ کسر کاف وسکون یای تحتانی وفتح
نونله نجار آلتلرندن بر آلتدر اسکینه دخی دیرلر عربیده بیرم دینلور کذا فی المجمع ﮊ سمه ﺞ
فتح میمله ایکی معنایه در اول سمر مرقومك معنای اولنه که حکایه وافسانه در ثانی رنك آب که
یشل کورینور بر پرده صوچوق طوردقده اول رنکده اولور بو ایکی معنایه ابو المعانی بیت
میشود آب روان از دود آه من سمه * کشته ادوالم ز عشق یار در عالم همه * عربیده نشان
داغ وغیره کبی جمعی سمات کلور ﮊ سندره ﺞ سکون نون وفتح دال وراء مهملتین ایله حرامزاده
یعنی باباسی نامعلوم ولد غواص بیت سرخ چهره کافرانی مستقل ناپاك دار * زین گروه
دوزخی ناپاك زاده سندره * مجمع الفرسده بو معنایه فتح سین ایله مرویدر ابو الفرج رونی

* رباعی * ای کوه‌کش سنده کرکورشدی * ارغزل غنی و زغل عورشدی * سرکوفته
ماروسوده پرمورشدی * زوکورطلب که ازدرکورشدی ی سنده ع سکون نون وفتح دال
مهمله ایله قوریمش یوغون اغاج بوداغی یعنی اغاجك ایری داللری که قوریمش اوله ی سنه ع
فتح نونله ایکی معنایه‌در اول برنوع سخت دموردرکه اکه اشلمز ثانی نوکخمه یعنی قلم اوجی
میرنظمی ایکی معنایه دروصف کاتب بیت سنهٔ خامه اش چنان سخت‌ست * کویا ازسنه
بپردخت‌ست * عربیده نوم خفیفه دیرلر نتکیم دیمشلردر * سنة الهجر سنة وسنة الوصل سنة
ی سنیزه ع کسرنون وسکون یای تحتانی وفتح زاء فارسیله چلاه آلتلرندن برآلتدر
ی سواره ع فتح واو وراء مهمله ایله قندره دیدکلری سازدر خاشاك دخی دیمشلر ی سه پایه ع
اخفاء ها ایله سپاوساج ایاغی معناسنه‌در عدده اوج عدده اشارت اولان سه‌یی ارباب لغتك
کمی مفتوح وکمی مکسور نقل ایدرلر اصحی فتحه ایله کسره بیننده تلفظ اولنمقدر سه‌دن صکره
کلان کلمه‌یه اضافتده لسانه ثقیل اولمغین وجه اوزره ی سه شاخه ع خرمن صاوردقلری آلتکه
سه انکشت وسه شاخ وسکو دخی دیرلر ی سه کوشه ع دموردکنی دیدکلری اوتدر
وبرآلتدر دموردن اوج کوشه‌لو ایدوب قلعه‌لرده حفظ ایدرلرکه دشمن هجوم ایتدکده یا قلری آلتنه
دوکرلرهرنیجه دوشسه البته برکوشه‌سی یوقارو طورر میرنظمی بیت سه کوشه ازسر بارو
فشاندند * دکرصدکونه صنعت می‌کشادند ی سیاه وسیه ع اظهار ها ایله تلفظ اولنور
یدی معنایه کلور اول معروف که عربیده اسود دیرلر ثانی پکمکین سرخوش که سیه مست دخی
دیرلر عربیده اول مرتبه‌یه طافح دیرلر رفیع الدین لبنانی بیت منم سیاه خرابات لعل اوچون
جام * که ذوقهاست مرازان شراب نوشکوار * ثالث غلام هندی وحبشی دیمکدر خواجه
حافظ بیت زبنفشه تاب دارم که ززلف تو زند دم * توسیاه کم بها بین که چه در دماغ دارد *
رابع برخطدر خطوط سبعهٔ جام جمدن لسان عربده اول خطه خط ازرق دیرلر حکیم خاقانی
بیت بجام عشق تومی تاخط سیاه دهم * منم که سربسر آن خط سیاه نهم * خامس شوم
ونحس معناسنه اهل خراسانی بیت چه خوش بزمیست رنکین مجلس جانان چه سوداما *
که نتوان شد سفید ازشومی بخت سیاه آنجا * سادس اسفندیارك آتی آدیدرکه سیاه
رنك ایدی حکیم فردوسی * مثنوی * چومن زین زرین نهم برسیاه * بسربرنهم خسروانی
کلاه * به نیزه زاسپت نهم برزمین * وزان پس نه پرخاش جویم نه کین * سابع مصنفات
زردشتدن برکتاب آدیدرکه زند مه دخی دیرلر ی سیاه چرده وسیه چرده ع قره یاغز آدمه
دیرلر عربیده اسمر اللون دیدکلری ساده‌رولرده صفت ممدوحه‌درکه قوت جاذبه‌سی اولمغله جذب
قلوب ایدر خواجه حافظ بیت آن سیه چرده که شیرینیٔ عالم با اوست * چشم میکون
لب خندان دل خرم با اوست * کمال خجندی بیت شنیده که موز سیاه شیرین‌ست * کزین
سبزخطان دلبر سیه چرده * عربیده اکثر ساده رویه اسمر اللون وبیوك کسنه‌لره الادمه دیرلر
تعریفی الادمة حمرة تمیل الی السواددر ی سیاهچه ع تصغیر سیاهدر وبرنوع آهودرکه ترکیده
قراجه دیرلر ی سیاه دانه ع چورك اوتی که شونیز دخی دیرلر عربیده اسم مزبورك ترجمه سیدرکه
حبة السودا دیرلر ابوالمعانی بیت چوخالهای سیه بررخش چنان زیبد * سیاه‌دانه

سیاه‌دانه فشانده بروی نان سپید ی سیاهکاسه وسیهکاسه ع بخیل وخسیس ولئیم
ودون دیمکدن کنایه‌درکه ترکیده اولمقوله آدمه قره چنقلی دیرلر خواجه حافظ بیت برواز خانهٔ
کردون بدرونان مطلب * کین سیهکاسه درآخر بکشد مهمانرا * مروید رکه دیار عجمده بعض
عیاروائیم بدکارلر اولوب برملبس آدمی ویاخود بربازرکانی النده متاعی ایله خانه‌سنه ضیافت
نامیله دعوته کتوردوب بعده قتل ایدوب اثوابن آلورلر ایمش ی سپیجه ع سکون یائین
تحتانیین وکسر جیم فارسیله یعنی ساخته وآراسته کذا فی المجمع ی سیدره ع طوقوز جینک
اویونی که سدره وسه دره دخی دیرلر ی سیرکوپه ع سیرکوب مرقوم معناسنه اغاج هاون
که ایچنده صرمسق دوکرلر سیر صرمسقدر کوپه کوفتندن اسم آلتدر ی سیرنیکاه ع
سکون یائین ونون وفتح کاف فارسیله پادشاهلره مخصوص تخت کذا فی المؤید ی سیزده ع
سکون یای تحتانی وزاء معجمه وفتح دال مهمله وا ظهار ها ایله اون اوج عدددر میرنظمی بیت
شبان سیزده نزدیك بدرست * چوسال سیزده شد بدرخوبان ی سیله ع بوزن حیله
صغروقیون وکچی سوریسی رمه معناسنه عربیده ثله دیرلر استاد فرخی بیت بباغ اندر
کنون مردم نبرد مجالس ازمجلس * براغ اندرکنون آهو نبرد سیله از سیله * شمس فخری
فسیلهٔ کلهٔ اسب وسیلهٔ کلهٔ کاووآهو دیمشدر بیت برده زانعام شیخ ابواسحق * هم فسیله
هزار وهم سیله ی سیم سیاه ع ترکیده قره برنج دیدکلریدر ی سیمازه ع برنوع طاشدر
غایت جلاقبول ایدر کذا فی المجمع ی سینه ع کوکسك جمله‌سی سینه اعتبار اولنور زیرا
یانلرینه بردینلو واصل موضوعی بویله‌درکثرت استعمالدن سینه‌ده بروده ذکر اولندقده مطلق
کوکس مراد اولنور وجه مذکور اوزره حکیم فردوسی بیت بروسینهٔ آن صنم سیمرنك *
همیداشت ازتختهٔ سیم تنك * وله بیت بزد بربروسینهٔ اشکبوس * فلك آن زمان دست
داده به بوس ی مع الیاء * سپاری ع فتح باء فارسی وکسر راء مهمله ایله ابریق ودستی و بودق
وامثالی نسنه‌لرك قولبی وبالته ونجاق وامثالنك صاپنه دیرلر ی سپاهی ع سپاه یعنی عسکره
منسوب اولان جنسنه سپاه افرادنه سپاهی دیرلر ی سپرجی ع فتح باء فارسی وسکون راء
مهمله وکسر جیمله شادیانق معناسنه میرعماره بیت باماه سمرقندی کن آیین سپرجی *
رامشکرخوب آور بانعمت چون قند ی سپری ع کسر باء فارسی وراء مهمله ایله اتمام کار
وآخر مصاحت معناسنه اسپری دخی دیرلر شمس فخری بیت فتنه وظلم ازممالك کرد دور *
دست وتیغ ونیزاوبود اسپری * نجیب الدین جرد پادقانی بیت جاودان باد بقای توکه اندیشه
برد * بسرمدح توبی کرچه سخن شد سپری * بومعناده حسین وفائی دیمشدر بیت
براه کعبهٔ وصل توبی سپرکشتم * ولی چه سود که این ره نمیشود سپری * نسخهٔ میرزاده
یعنی تخماروا قعدر ی سپزکی ع فتح باء فارسی وسکون زاء معجمه وکسر کاف فارسیله رنج
ومحنت وسختی معناسنه حنظلهٔ بادغیسی بیت کی سپزکی کشید می زرقیب * که بدی یارمهربان
بامن ی سپیدروی ع دال موقوف وضم راء مهمله ایله قلای که آنکله باقر آوانی قلایلرلر عربیده
قلعی دیرلر ی سپیدکی ع فتح دال مهمله وکسر کاف فارسیله آقلق که زنان یوزلرینه سوردرلر
حتی طالبی اولنلرك کوزنده خوشنما اوله وعموما آقه منسوب اولانه دیرلر ی سپیدی ع مطلق

بیاض درآخرنلکی یابای وصفیه در مولانا عرفی بیت ای مرا بر زشتئ اعمال نویسدی کواه *
دورم از حسن عمل چون روسپیدی از کناه ¶ ستامی ¶ فتح تاء مثناة وکسر میمله ایرك زیب
وزینی معناسنه در کذا فی فرهنك جهانکیری ¶ ستبرپای ¶ فتح تاء مثناة وسکون باء موحده
وراء مهمله بعده باء فارسی مفتوحه ایله اول نسنه یه دیرلر که یوغون وایری وغلیظ وکند اوله
عربیده خضمه دیرلر ضم خاء وضاد معجمتین ومیم مشدده ایله کذا فی المجمع ¶ سرنای ¶ سکون راء
مهمله وفتح نونله ترکیده سپسی که کیلرده کور بجیلری آنکله قوللنورلر یعنی رئیس اولان کمسنه آنك
صداسیله مرادایلدوکی خدمتی کمی خلقنه اشلدر دودك کبی بر نسنه در کیجیلر اصطلاحنده آکا
سلاستره دیرلر شاعر * مثنوی * نشسته بود درکشتی تنی چند * که باقصد تجارت عزم
کردند * قضارا خاسته باد مخالف * چو کشتیبان دران حال بود عارف * کرفته بود دست
خویش سرنای * نفس میزد همه برخاست ازجای ¶ سزکی ¶ سکون زاء معجمه وکسر
کافله یعنی سختی ودشواری کذا فی فرهنك جهانکیری ¶ سغلی ¶ سکون فاو کسر لامله باقر
چولمك که اغزی آچق اولور عربیده ضد علوی درکه آلچق دیمکدر ¶ سکزی ¶ فتح کاف فارسی
وکسر زاء معجمه ایله سکز دیدکلری طائفه یه منسوب دیمکدر رستم زال اول طائفه دندر کذا
فی فرهنك میرزا ابراهیم اما صحته اقرب اولان سکزی سیستانی درکه سکزستان دخی دیرلر
وسجزی ده دیرلر کاف برینه جیمله که آنك معربی در ¶ سنجد بوی ¶ بر نوع کلدر مولانا عیاض
بیت دادت اندرداد سنجد بوی بوی * بامی کلکون بسنجد بوی بوی ¶ سنجد رازی ¶ قزل
ایکده محل رازه منسوب اولمغله رازی دیرلر ظاهر بودرکه اول نوع ایکده اول مکانه مخصوص اوله
¶ سنجد کرکانی ¶ بر عناب درکه ولایت کرکانه مخصوصدر اول ولایتده غایت اعلاسی اولمغله آکا
نسبتله مشهور اولمشدر میر نظمی بیت درسرانکشتش حنابنکاشته * سنجد کرکانی
درکف داشته ¶ سنی ¶ کسر نونله معروف باقرتیمی نك بیوکی در شمس فخری بیت
شهریار از جود شامل تو * سائلانرا زدست دهت سنی ¶ سهی ¶ کسر نین ایله ادات الفضلاده
بمعنی نوجوان وبمعنی راست نظر مرویدر ناصر الدین کوید بیت سهی قدی چو سرو بوستانی *
شب افروزی چو ماه آسمانی ¶ سیاری ¶ فتح یای تحتانی وکسر راء مهمله ایله اکیر دیدکلری کوکدر
عربیده وج دیرلر ¶ سه پای ¶ هاء غیر ملفوظله سپا معناسنه در ¶ سیاهی ¶ مقابل سپیدیدر
هرقرا کولغه دیرلر عموما ودخی خضابدرکه صاچ وصقل بویارلر ابو المعانی بیت بریش من سیاهی
من نکردم * اثر کرده درو روی سیاهم ¶ سیکی ¶ سکون یای تحتانی وکسر کاف فارسیله شرابدن
دونمش سرکه در مجمع الفرسده شراب معناسنه در اما شرح سامی ده سیکی اول شرابدرکه اول
رتبه قینامش اوله که ثلثانی کیدوب ثلثی قاله عربیده آکا مثلث دیرلر اصلی سه یکی ایدی ترکیب
اولنوب هاء علامت حذف اولندی سعدی بیت تو این صوفیان بینکه می خورده اند *
مرقع بسیکی کرو کرده اند ¶ سیلی ¶ سکون یای تحتانی وکسر لامله صحیحی بووجهله درکه
بر آدم بر مقلرین راست ایدوب نرمه کف ایله خطا ایدن کمسنه نك بوینینه تیغوواری اوره عامه
غلط ایدوب طبنجه یه دیرلر حکیم فردوسی بیت بفرمود تا دست سیلی کنند * بسیلی قفا کوش
نیل کنند * طبنجه اولدوغنده بو بیت مناسبدر هاتفی بیت نخورده غزالی چو سیلی زشیر *

زشیر * کند جلوه در سید کاهش دلیر * ارسلاندن وجه تعریف اوزن اوروق ملحوظ دکلدر انجق
کند دستله راست اورور ¶ سینی ¶ سفره درکه باقردن وبرنجدن ایدرلر خسروانی بیت توچه
پنداری ماکه من هیچم * که برسم زنانك سینی وطاس * وبر معناسی دخی ریم آهندر کذا فی التحفه
¶ باب السین المضمومة مع الالف * ستا ¶ فتح تاء مثناة ایله باب الالفده ذکری مرور ایدن
استا معناسنه درکه زند وپازند دیدکلری کتاب آدیدر کذا فی المجمع ¶ سرخپا ¶ سکون
راء مهمله وخاء معجمه وفتح باء فارسیله بر سبزه در غایت نازك ولطیف طعمی اکشی رکد عربیده
حماض دیرلر عصاره سن آلوب قینادوب شکر ایله شربت ایدرلر تسکین حرارت ودفع عطش
وقلع صفرا ایدر ¶ سرنا ¶ سکون راء مهمله وفتح نونله ترکیده زرنا دیدکلریدر عجمده نای رومی ده
دیرلر طبل ونقاره ایله آهنك اولنور بزم ورزم محللرنده چالنور حضرت مولانا قدس سره
بیت بحق آن لب شیرین که می دمی بر من * که اختیار ندارد بناله این سرنا ¶ سروا ¶
سکون راء مهمله وفتح واو ایله بمعنی سخن کفتن عربیده کی مکالمه معناسنه در یعنی سوز سویلمك
ابو المعانی بیت بدیکران بکند باهزار لطف سخن * بسوی من بکند درکذار یك سروا *
¶ سکوبا ¶ ضم کاف و واو معروف وفتح باء موحده ایله ملت نصارا ده بر زاهدك آدیدرکه
حضرت عیسی علی نبینا وعلیه السلام آنك صومعه سندن آسمانه صعود ایلدی حکیم خاقانی
بیت چه فرمایی من از جور یهودی * کریزم جانب دیر سکوبا * ودخی اول معروف ومشهور دیرك
بانیسی اولان کمسنه نك نامی در ¶ سمیرا ¶ فتح میم وراء مهمله وسکون یای تحتانیه ایله مهین بانونك
اسمیدرکه شیرینك عمه سیدی شیخ نظامی بیت سمیرا نام دارد آن جهانکیر * سمیرا مهین
بانوست تفسیر ¶ سوزا ¶ سکون واو وفتح زاء معجمه ایله مبالغه ایله اسم فاعلدر سوزنده
معناسنه معنی لازمه سنه نظر ایله ریش سوزا دیرلر یا قیچی یاره دیمك اولور ابو المعانی بیت
نمی ماندیك آتش آتش عشق درو نمرا * چنان سوزا که ننشیند اکر نوشم دوصد دریا *
¶ سوفرا ¶ واو معروف وفتح فاو ایله پدر نوش الروان کیقباد بن فیروز شاهك وزیری نامی در
شیخ نظامی بیت قباد اندر ایران شه کدخدا * همی راند کان جهان سوفرا ¶ سوکا ¶
واو معروف وفتح کاف فارسیله مبالغه ایله ماتمزده یه دیرلر ابو المعانی بیت کشیدم آنقدر
حسرت که چرخ بیوفا بر من * ترحم کرده میکرید زا بر ومیشود سوکا ¶ سورغا ¶ واو مجهول
وفتح یای تحتانی وغین معجمه وسکون راء مهمله ایله زحمت ومشقت معناسنه در ¶ سها ¶ فتح
ها ایله خرده یلدزلردرکه اطراف قرده اولور ماهتابده کورنمزلر نقص قرا یامنده کورینورلر خواجه
سلمان بیت باسها زین بس بطالع ونیاید آفتاب * کرسها را طالع نیك اخترت باشد ضمیر *
¶ سیا ¶ فتح یای تحتانی ایله سیاه دیمکدر خلاق المعانی بیت زصبح تیغ تو کرددبیك
نفس رسوا * اکرچه ساز دخصمت شب سیا پرده ¶ مع الباء * سخداب ¶ ضم باء موحده
وسکون خاء معجمه وفتح دال مهمله ایله بمعنی زهدان یعنی رحم مادر ترکیده اوشاق اوی دیرلر کذا
فی فرهنك جهانکیری ¶ ستوراب ¶ ضم تاء مثناة وواو معروف وسکون راء مهمله ایله بر علتدر
حیوانات ایاغنده ظاهر اولور صواینددردی دیرلر اکثر قاطرده و آتده اولور ¶ سداب ¶ فتح
دال مهمله ایله ایکی معنایه در اول بر معروف اوتدر عربیده دخی سداب دیرلر غایت ثقیل

رایحه‌سی واردر اما صداعه نافعدر استشمام اولندقده صداعی دفع ایدر و تناولی هیجان باهی
یعنی طوقانی تسکین ایدر آخر منافعی دخی واردر سیمدان تلخ دخی دیرلر ثانی قوت وقدرت
معناسنه استعمال اولنور . بو ایکی معنایه استاد رودکی بیت اکر سداب بکارند واز تو باد
کنند * سداب مردی درتن فزون شود زسداب * سرب ... سکون راء مهمله ایله
قورشوندر ضم را ایله ده جائزدر اسرب دخی دیرلر وزنده سنکین بر معدندر اما غایت نرمدر
شویله که بچاق ایله کسلور ابو المعانی درهجو یکی از کبار بیت بزعم خود که متانت همی کند
چوسرب * ولیك كاردبیرد اکرچه سنکینست * سرچب ... سکون راء مهمله وفتح جیم
فارسیله وجود انسانده فضلات بلغمدن ظاهر اولور بر بیاضلکه در عربیده اطبا اکا بهق
ابیض دیرلر بو علتك سیاهی ده اولور سودا مختلط اولدقده * سرخاب ... سکون راء مهمله
وفتح خاء معجمه ایله التی معنایه کلور اول مرغابی نوعندن بر قوشدر سرخ رنك اولور دیشی‌سی
حیض کورر دیرلر بعض فرهنکارده آنقد دیدکاری قوشدر صوکنارلرنده تعیش ایدر حکیم
سنائی بیت آن نباشد ولی که چون سرخاب * رود از بهر آب روی براب * فرهنك میرزاده
پرنده آبی دیوب بو بیتی ایراد ایلمش میرخسرو بیت سرخی از شب که دورو تابی * کوبی از زاغ
زاد سرخابی * ثانی کلکونه زنان یعنی قزلجه که عورات حسن ویرمك ایچون یوزلرینه سوردلر
ثالث تبریز ناحیه‌سنده بر طاغ آدیدر . بو ایکی معنایه شیخ اوحدی درجام جم بیت چون
زسرخاب روی شاهد شنك * داده سرخاب را جمال تو رنك * مثال کوه کمال خجندی بیت
بفرست کال این غزل تر سوی تبریز * چون سیل سر شکت ره سرخاب کرفتست * رابع
شرابك جمله اسماسندن براسمی در منصور شیرازی بیت رسید موسم سرخاب ساقیا
برخیز * می چو خون سیاوش در پیاله فکن * مثال کوه وشراب سید جلال عضد بیت
تا بریزاند بت عم راز دل سرخاب نوش * بر سر سرخاب روتا بنکری تبریز را * خامس فیروزبن
یزدکرد پهلوانلرندن بر مبارز نامیدر حکیم فردوسی بیت یکی پارسی بود بس نامدار *
که سرخاب خواندی ورا شهریار * خواجه سلمانك بو بیتنده بو کا تلمیح واردر بیت ز آب سرخ
می افتاده است زال خرد * چه جای زال که رستم بیفتد ار سرخاب * سادس فرهنك
جهانکیریده ذکر ایدر که کابل نواحیسنده بر کوچك رود خانه واردر قزل طپراق اوزرندن جاری
اولمغله صوی ده قزل اولمشدر . بو اجلدن اکا دخی سرخاب دیرلر ودخی غیری یرلرده سرخاب
نامیله ارمق اولدوغی مسموعدر * سرمه‌چوب ... کوزه سرمه چکدکاری میل اغاج اولسون
غیری اولسون ابو المعانی بیت من بباغ دیدمی دوم پیاده * سرمه چوبی کشد بچشم دکر
* سنب ... سکون نونله ایکی معنایه در اول آت وقاطر وصغر وغیری حیواناتك طرنغی کاهی
ایاغنه ده دیرلر سم معناسنه حضرت مولانا قدس سره بیت مابه بوش عارض وطاق
وطرنب * هر کجا که خود نهیم سنب سنب * ثانی دلك ودلکه امر دخی اولور استاد فرخی
بیت عزم تو کشور کشا وخشم تو بدخواه بند * رمح تو پولاد بند وسنب تو جوشن کذار * مجمع
الفرسده نقب که یرالتنده قازیلور رسم دخی دینلور * سواران آب ... یعنی حباب که صو اوزرنده
اولان قبرجقلردر امیرخسرو بیت خاك بران دائره کز هیچ باب * کرد تحیر ز سواران آب *

آب ... سواراك آب ... دخی دیرلر حباب معناسنه وله بیت به که درایت افکنند تباب *
نکشد آب جز سواراك آب * سوب ... سکون واو ایله آب معناسنه در تفصیلی یکند لغتی
ذیلنده ذکر اولندی وزبان هندیده غله برافشار معناسنه در که فارسیده چج دیدکاریدر
* سوراخ سنب ... مثقب دیدکاری آلتدر بعض نسخه‌ده نعلبند نیشتری معناسنه در
مثال اول ابو المعانی بیت کون آن دلبر نازك چو در ناسفته است * در کف مغلم استاد بوده
سوراخ سنب * سهراب ... سکون ها وفتح راء مهمله ایله بر مبارز پهلوان آدیدر
مع التاء * سپست ... ضم باء فارسی وسکون سین ثانی ایله بعنی بوی ناخوش که بالق
رایحه‌سی ونمناك جامه وپاس طوتمش باقر ظروف وباقر چالمش شراب وغیری نسنه
قوقولری وآغز قوقوسی که عربیده بخر دیرلر ضم با ایله مختاری درمذمت غلام خود * قطعه *
یکی غلامك هند وخریدم از بازار * بدان بها که ز کفتار آنم آید عار * ز تند روی چو کون
وضعیف حال چو کس * سپست بوی چو قیر وسیاه چرده چو قار * قار غایت سیاهه دیرلر
* سرت ... سکون راء مهمله ایله ایکی معنایه کلور اول اکیر که عربیده وج دیرلر غایت آجی بر
کوکدر ثانی حصاد غله‌دن صکره تارلاده قلان غله که خوشه‌ده دیرلر آنی دوشرنه
خوشه‌چین دیرلر بعض نسخه‌ده بالدران دیدکاری اوتدر * سرخ بت وخنك بت ... ایکی بت
آدلریدر منقولدر که زمان جاهلیتده مشرکلر بدخشان سرحدنده کابل مضافاتندن بامیان
نام موضعده طاشدن تراش ایتمشلر واکا پرستش ایدرلر ایمش عربیده یعوق ویغوث نام
بتلر بونلردر دیرلر بعضیلر لات ومنات بونلردر دیدیلر روایت اولنور که منکور صورتلره قریب
یرده پیره زن شکلنده بر صورت دخی تراش اولنمش بو بتلردن کوچك نامی نسرم ایدی بعضیلر
صنوادیرلر بو اوج صورت عجایب روزکاردندر هر بری یکپاره طاشدن اللی ایکیشر زراع قد
وایچلری مجوف ایدی شویله که ایاقلرندن واللرندن دپه‌لرینه‌چه بجه یول ایتمشلر ایچنه کیروب
جمیع اعضاسن طولاشمق ممکن ایدی حتی بر مقلری اوچنه ده واریلور ایدی حکیم سوزنی
آدلرینی بو بیتده یاد ایتمش بیت کر سرخ رخ کردون چون خنك بتی سازد * تو سرخ بتی ازمی
بنکار بصبح اندر * وله بیت کردی میان سرخ بتی بامیان ستیخ * باشی برانکه خنك بتی را
کنی بجنك * مروی‌در که سرخ بت خنك بته عاشق شکلنده تصویر اولنمش . بو رایه دك فرهنك
جهانکیری نقلیدر مجمع الفرسده مرقوم ایکی بت بلخ ایله غزنه اراسنده واقع بامیان نام بر
الکه‌نك طاغلرندن بر طاغ باشنده تصویر اولنمشدر حکیم خاقانی بیت در کف از جام خنك
بت بنکر * بو رخ ازباده سرخ بت بنکار * بعض فرهنکارده تاء مثناه یرینه دال مهمله ایله سرخ
بد واقع اولدوغی رسیدی نظردر * سروت ... ضم راء مهمله وواو مفتوحه ایله یعنی سرود تغنی
معناسنه یعنی ایرلامق استاد دیمشدر بیت ناهید نهد چنك ز دست وکند سکوت *
در بزم غم که مطرب دل سر کند سروت * سست ... سکون سین مهمله ایله کوشك معناسنه در
عموما یعنی آدم وحیوان ونباتات که اشجار واحجار وسائرلرنده استعمال اولنور مقابلی محکمدر
حتی سوزده بیله استعمال ایدرلر استاد فرخی بیت تو آن مهی که تراهرچه کویم اندر فضل *
تمامتر حتی سست باشد وسوتام * سوتام ... وانك معناسنه در عربیده رخو دیرلر چغتایده

جوزکان دیرلر سست دیمکدر میرعلیشیر بیت ای پری مجنون کونکل سوزدین اسرا اوزنی
کیم * بوق آمیدین ملائك صنتك قناتی جوزکانور ﴿ سطقسات ﴾ ضم طاء مهمله
وسکون تاف وفتح سین ثانی ایله عناصر اربعه یه دیرلر زبان رومیانده فایله سطقسات دخی
دینلور حکیم سنایی بیت اقبال تراعلم تراازره معنی * آبا وسطقسات غلامند وپرستار *
کذا فی المجمع ﴿ سفت ﴾ سکون فایله ایکی معنایه در اول بمعنی دوش یعنی اوموز حکیم
اسدی بیت کی تاجدارا آفرین کردوکفت * که زور اینچنین باید وبال سفت * شرف شفروه
* قطعه * خلوت مدحت تو کرچه درازست وتمام * لیك بر قامت تو ناقص وکوتاه بود *
کرچه ازکعب فلك بکذ ووجب افزونست * چون بر سفت کشی تا بکمرکاه بود * کمال اسمعیل
بیت کر آفتاب کله کوشی بی تو ننماید * سپهر برکشد ازسفت اوغلاله نور * ثانی هر کوچك
دلکه دیرلر عموما ایکنه دلکنه دیرلر خصوصا ابو المعانی بیت آنچنان جسم نزار وازغمت
کشته ضعیف * درکف عشقت توان ازسفت سوزن بکذرم ﴿ سقرات ﴾ عربی
تلفظنده سقراط دیرلر بر استاد حکیم ذوفنون آدیدر که مشهور جهاندر معناسی مزین الحکمة
دیمکدر وسقراتك بر معناسی دخی سوزلمش یوغرت دیمکدر ﴿ سقرلات ﴾ ضم قاف وسکون
راء مهمله ایله چوقه نك غایت اعلاسی که سقرلاط واسقرلاط وسکرلات واسکرلات دخی
دیرلر مجمع الفرسده سین مفتوحه ایله مرویدر ﴿ سکست ﴾ ضم کاف وسکون سین مهمله
ایله بمعنی کسیخت یعنی اوزلدی دیمکدر وبر معناسی دخی بنهاددر یعنی قویدی حضرت مولانا
قدس سره بیت کندم ازبشکست ودرهم درسکست * بردکان آمد که تك نان درست *
﴿ سلت ﴾ سکون لامله یولاف دیدکاری دانه درکه آرپه کبی اولور لکن ضعیف واینجه در آرپه
بولنمدقده آنی طواره یدوررلر چندان نفعی اولمز ﴿ سومنات ﴾ واو مجهول وفتح میم ونونله
گجرات ده واقع بر بتکده درکه سلطان محمود سبکتکین آنی یقوب خراب ایلدی حکیم انوری
بیت دست انصاف تو برید عنصرای روزکار * دست محمود دیست بر بتخانهای سومنات *
﴿ مع الجیم * سج ﴾ بمعنی سرین یعنی اوتراق یری کذا فی المؤید ﴿ سرفوج ﴾ سکون راء
مهمله وضم فا وواو مجهول ایله للك دیدکلری نسنه درکه آنکله ابریشم وبعض جامه بویارلر قرمزی
رنك ویرر وقابچ جیلر آنکله دموری قبضه ده محکم ایدرلر ﴿ سکارآهنج ﴾ کاف فارسیله
باشی اکری بر دمور درکه آنکله تنوردن ات واتمك چقاررلر کذا فی المجمع بو معنایه برینك هجونده
ابو المعانی بیت خرده کیر شکسته ازدرون آوردیش * باید اورا یك سکارآهنج ازآهن بود *
﴿ سکنج ﴾ ضم کاف فارسی وسکون نونله بمعنی کنج دهن یعنی آغزی قوقار آدمه دیرلر عربیده
بو علته بخر دیرلر شیخ سعدی * قطعه * دست سلطان دکر بکجا بیند * چون بسر کین
اوفتاده ترنج * تشنه را دل نخواهد آب زلال * کوزه بکذشت دردهان سکنج ﴿ سکوهنج ﴾
ضم کاف وفتح ها وسکون نونله خار وخسك معناسنه در میرنظمی بیت دهد پای پیاده زحمت
ورنج * ره وادی که باشد پر سکوهنج ﴿ سمج ﴾ ضم میمله مغاره ونقب که زیر زمینده ایدرلر وکاریز
وامثالی کبی ثانی چرکین قوقو آدملك اوتابندن اولسون کند ووجودنده اولسون سمجه دخی دیرلر
﴿ سنج ﴾ سکون نونله بمعنی مردم وغیره کذا فی المؤید ﴿ سونج ﴾ واو مجهول وکسر نونله خشتك

خشتك که قفتان وکوملك قولتوغنه دیکدکلری پارچه در سونجه دخی دیرلر شاعر * مصرع *
بسونج راست آید جامه بر تن ﴿ مع الخاء * سپوخ ﴾ ضم باء فارسی ایله قصارلرك بزدوکدکاری
اغاج ودخی دقاقلرك بزپرداخت ایتدکاری طوقوق وتوقماق بکزر نه اولورسه ابو المعانی بیت چند
وسپوخ میخورد ازکف قصار * تاکه شود پاك آن جامه پرشوخ ﴿ سخ ﴾ بمعنی خوش میر
خسرو درمدح نظام الدین * قطعه * خواجه ما نظام حق شیخیست * کافتاب کمال
شد رخ او * ازجنید وزشبلی ومعروف * یاد کاریست ذات فرخ او * سخ ایشان که اینچنین
بودند * درنبودند اینچنین سخ او * استاد فرخی درمدح شاه محمود * قطعه * هرکسی کو خدمت
محمود را شایسته کشت * عاقبت محمود خواهد کردن اورا کردکار * هرکرا توفیق یارست اوبان
خدمت کند * سخ مرانکس را که آنکس را بود توفیق یار ﴿ سرخ ﴾ خصوصله قرمزی
رنکه دعارضه ومعروضه اطلاق اولنور طالب آملی بیت رسید زاتش می چهره چون
کلستان سرخ * بخون اهل وفا دست سرخ ودامان سرخ * وزنجفره دن یاپلان قرمزی
رنك مرکبه دخی دیرلر ﴿ سوراخ ﴾ سکون واو وفتح راء مهمله ایله عموما دلکه دیرلر
دیوارده وطاشده واغاجده ودموردده والحاصل هرنه یرده دلك اولسه آکا سوراخ دینلور خواجه
سلمان بیت افعی مهره ربای سر رمح ازدست * کرد سوراخ دل خصم دران نقبه خزید *
جغتای لسانده کسر تا ایله تیشك وتیشوك دخی دیرلر ﴿ سولاخ ﴾ را یرینه لامله ده استعمال
ایدرلر دلك معناسنه کذا فی فرهنك جهانکیری ﴿ سونخ ﴾ نونله بوزن توشك بر شهر آدیدر
کذا فی شرفنامه ﴿ سوخ ﴾ واو معروفله صوغان که پیاز دخی دیرلر کذا فی التحفه
﴿ مع الدال * سپوزد ﴾ ضم باء فارسی وفتح زاء معجمه ایله بمعنی فروبرد ودراندرون کرد یعنی
اشاغی ایلتدی وایچرو ایتدی حکیم انوری بیت کودکی راکه خشك بسپوزد * کون او تا بحشر
میسوزد * وبمعنی تأخیر کند وکار عاواپس اندازد یعنی تأخیر ایدر وایشلری کیرو قور کذا فی المجمع
﴿ ستاوند ﴾ فتح تاء مثناة وواو وسکون نونله اول بالاخانه یه دیرلرکه اوکی آچق اوله استاد
لبیدی بیت ستاوند ایوان کیخسروی * نکارنده چون خانه مانوی ﴿ ستن آوند ﴾ ضم تاء
مثناة وسکون نونین ایله دیرك اوزرنده بنا اولنمش صفه کذا فی فرهنك جهانکیری اصلی ستون
آوند در واوی حذف اولنمش ودیرك اوزرنده بنا اولنمش هرنه اولورسه آکا دیرلر ﴿ سخولند ﴾
ضم خاء معجمه وفتح لامله سفره دوشریجیه دیرلر کانه دیار عجمده چاشنکیر انجق طعام قور فع
سفره یی دوشروب قالدرمغه مخصوص غیری خدمتکار ایدرلر ایمش میرنظمی بیت دران
جایکه چون طعام خورده شد * سخولند دستار وخون برده شد ﴿ سرخباد ﴾ بر علتدر
عربیده حمره دیرلر میان ناسده استعمالی شایع اولان بر قرمزی یلدر انسانك اعضاسنده کذر
﴿ سرخ بید ﴾ شاخلری قزل بر نوع سکوتدر مولانا هاتفی بیت خدنك فدایی تاعتمید *
زخون دلیران شده سرخ بید ﴿ سرخ مرد ﴾ پیراغی یشی بر نوع قزل چچکدر مولانا هاتفی
بیت ربس مرد خفته بخون نبرد * شد از روی صحرا بران سرخ مرد ﴿ سرود ﴾ ضم راء
مهمله وواو معروفله ایرلامق غنا معناسنه کمال خجندی بیت باسرود وآه وناله میرود اشکم
چو رود * پیش مستان محبت این بود رود وسرود * مجمع الفرسده کوینده کی وسماع باشد

مولانا جامی بیت سر براورکه درین پرده سرای * میرسد بانك سرود ازهرجای **سغد**
سکون غین معجمه ایله ایکی معنایه در اول یغمور صوبی ایرکیلوب جمع اولان چقور وآلچق یرلره
دیرلر نظام البسه دیمشدر بیت خوشادمی که نمازی کنند البسه را * دراب سغدی وبرخاك
اونمازکنند * ثانی ولایت سمرقند مضافاتندن برشهرك اسمیدر آب وهواسی غایت لطیف
یردر حضرت مولانا بیت آن بحرکهر بخش وراء النهرست * روضهٔ خوب وی ازسغد
سمرقند کذشت * حکیم فردوسی بیت وزانجا بیامد سوی مرزسغد * یکی توجهان دید
آرام جغد * وله بیت بهومان چنین کفت دهقان سغد * که برناید ازخانهٔ باز جغد *
سراج الدین قمری بیت خطهٔ مازندران بامرخداوند * شد زخوشی چون فضای سغد
سمرقند * اصحاب خرد آدملری اولمغله اهل رای وتدبیر اختیارلری اول شهره نسبت ایدوب
پیرسغدی دیرلر حکیم اسدی بیت شد ازناله آن پیرسغدی بجوش * که نافش بخاری
برآرد خروش **سغود** ضم غین معجمه وواو مجهول ایله مرغ سنکخوار دیدکاری قوشدر
سفرود سکون فا وضم راء مهمله وواو معروفله برقوشدر سنکریزه بر وسنکخوار
وکته وسفورد دخی دیرلر عربیده قطاد یرلر ابو المعانی درطعام یك بخیل بیت نامش پلاوچای
برنج کرده صحن دیك * سفرود وارخویش همه خورد ودم نزد **سمسمند** آت طرناغی
خواجه سلمان بیت ملك چه قیمت آورد درنظر هلال او * نعل سم سمند او هست بهای مملکت
سنباد سکون نون وفتح باء موحده ایله ایران پهلوانلرندن برمبارز آدیدر حکیم اسدی
بیت بسی صف بهیار وسنباد داد * کمینکه بکرداب ونشواد داد **سور** سکون واو
ایله اوج معنایه کلور اول فائده که مقابلی زیاندر ثانی سودن لفظنك ماضیسی اولور وکاهی
اسم مصدر استعمال اولنور ثالث بمعنی جشن وشادمانی که سورد خی دیرلر مولانا محمود ابن یمین
* قطعه * شکایتی که مرابود ازفلك کفتم * شنید یکسرونیکو نصیحتم فرمود * چه کفت کفت
زمهرسپهر دل بردار * که نیست اطلس نیلی چرخ جامهٔ سود * عربیده اسوددن مشتق در
سیاه دیمك اولور رو بع معناسنده استعمال اولنور بو معنایه چغتای آسیغ دیرامی آندن
عبارتدر ترکی لساننده واقع اولان صاد حرفی بوطائفه کاه سین ایله ایراد ایدرلر دالی وطانی
تا ایله ادا ایتدکاری کبی میرعلیشیر بیت زهرهجران نیك چو عیشم کامینی قیلدی آجیغ *
نوش وصلینك ایاکا ایتکاندین سنکا یوقدر آسیغ **سودمند** فائده لو دیمکدر که سود
فائده ومند ادات توصیفدر شاعر بیت پند نادان را ندارد سودمند * هرکرا عقلست دارد
سود پند **سوسپند** سکون واو وسین مهمله وفتح باء فارسی بعده نون ساکنه ایله براوتدر
قوریدقده بیاض سودی چقار شیرهٔ کیاه دخی دیرلر لسان هندیده دودهی دیرلر ترکیده سودلکن
دیدکاریدر موید الفضلاده باء موحده ایله علف شتر معناسنده مرویدر **سوسن آزاد**
برنوع سوسندر ساٸرندن اوزون بویلو اولور خواجه سلمان بیت سوسن آزاد تارطب اللسان
باشد بباغ * سوسن آزاد باغ مدحت اول بنده باد **مع الراء المهمله** * **سپار** فتح باء فارسیله
برنوع چفت دموریدر اوجی سوری اولور که ابتدا یری آنکله یرتارلر بعده آهنجفت دیدکاری یمنی
دمو رایله نطس ایدرلر حکیم ناصرخسرو بیت ای مردمی بصورت وجسم وبدن ستور *

* برکردن تو یوغ منت وسپارمن * مسعود سعد سلمان بیت ای بدوزخ بستان تازه بهار *
نکنی کارجزبه بیل وسپار * شمس فخری بیت برند اهل دل ازکشت زار نعمت تو * هزارخرمن
بی تخم وکاو ویوغ وسپار * مجمع الفرسده برمعناسی دخی معصره درکه ایچنده اوزم صقرلر وغیری
نسنه دخی تعصیر ایدرلر شمس فخری بیت بزست ساغر لاله زبادهٔ صهبا * ندیده رنج
قرابه نخورده زخم سپار * فرهنك حسین وفایی ده شراب طاشیدقلری ظرف معناسنده در
سپوزکار اول کمسنه لره دیرلرکه ایشنی کیروقور یعنی اهمال یاخود غیری سبب ایله ایشی
حصولنه اقدام ایتمیوب تأخیر ایدر کذا فی المجمع بومعنایه ابوشکور بیت هرکه باشد
سپوزکار بدهر * نوش درکام او بود چو زهر **ستوار** سکون تاء مثناة ایله اوج معنایه در
اول محکم ومضبوط معناسنه استوار لفظندن مخففدر اثیر الدین اخسیکتی درصفت نیزه
بیت درازقامت ودرهر وجب بقتل عدو * هم ازمیان کمری بسته برمیان ستوار * ابوعلی حاجی
بیت همیشه تاستوارست کنبد کردون * بنای عیش توبادا بخرمی ستوار * ثانی معتمد
معناسنه ثالث بمعنی باور یعنی اینانمق بواوج معنایه دخی ستواره ده دیرلر کذا فی فرهنك
جهانکیری **ستور** ضم تاء مثناة وواو معروفله بنك طوار یدر آت وقاطر واشك کبی شیخ
سعدی * قطعه * آن شنیدستی که وقتی تاجری * دربیابانی که افتاد ازستور * کفت چشم
تنك دنیا دار را * یا قناعت پرکند یا خاك کور * اکرچه بومعنی علی الاطلاق درخصوصیله
آت ویا قاطر اولدوغی فهم اولنمز دوه ده اولمق احتمالی واردر تمام تعیننه توقفی یوقدر اما شیخ نظامی
آت معناسنه دیمشدر بیت زسم ستوران دران پهن دشت * زمین شش شد وآسمان کشت
هشت * عسکرو صفید روشرف شفروه قاطره معناسنه دیمشدر * قطعه * بدریا نمك لیك
اونی نمك * چوماهی تازه زماهی شور * خدایا چه بودی اکرمادرش * ازین خرستو دن
شدی چون ستور * ودوه یه دخی ستور دینلور حافظ الدین کردری فتاواسنده بوعبارتله
مذکور درکه * لفظ ستور لایتناول الابل الا اذا کان فی موضع یرکب الابل ایضا * عجم ستور
لفظن ذکرایدوب چارپا حیواناتك جنسنی که مرکوب اوله آنی مراد ایدرلر الحاصل رکوبه
صالح وقابل اولان حیوانه ستور دنیلور **سر** یدی معنایه کلور اول کفش معناسنه
کفشکره سرکر دیرلر حکیم سنائی * قطعه * آنکه دی آن پسرسر کوك چرخوزکرد *
من ندیدم که درآفاق یکی کمترکرد * کفتمش لونی ولولطی کنی امروز مرا * دست برزد به پس وپای
سبك درسرکرد * وچارق اولمق معناسنه شمس فخری بیت دربادیهٔ مانده پرازخار
وخسك * نه نان ونه آب مانده ونه کفش ونه سر * ثانی برنج بوزه سنه دیرلر حکیم سنائی
* قطعه * تن خویش ازسرکهان دردرد * جان خویش ازمی مهان پرور * کرچه فسق است
هردو رادراصل * نه بجای خود آخر اولیتر * بومعنایه استادلبیبی بیت کفت بخوردم
کرم دردکرفتم شکم * سوبکشیدم دودم مست شدم ناکهان * ثالث برنوع قبرجقدرکه بربرده
چقوب اعضایه یایلور وبشره یی سرخ ایدر سببی دم که صفرا ایله ممتزج اوله خارش وتاسه
پیدا ایدر عربیده اول علته شری دیرلر رابع برنوع بالقدر برزراعدن زیاده چه اولور خرطومی
واردراوجی اوق دمرنی کبی دریاده حیوانانه ضرری ایریشور خامس رنك سرخ سادس

بمعنی ناودان یعنی میزاب سابع برنوع رقصدر ورقاصه ده دیرلر کذا فی فرهنك جهانکیری
عربیده سروردن مشتق وفرح وشادانی معناسنه در اماتشدید ایله اولور گ سرخسار
وسرخ سر ج باشی قزل سرچه وطائفهٔ قزلباشه دیرلر ابو المعانی بیت باکیر خود بکفتم
کای سرخ سر بربیله * هرساده روکه بینی کردی فراز سررا گ سرخ عیار ج بر مشهور عیاردر کثرت
استعمال ومرور ایام ایله عیار لغه علم اولمشدر مولانا کاتبی نیشابوری بیت میر باید کل
بعیاری ز ابل نقد صبر * سرخ عیاریست پنداری زهی عیار کل گ سرخ سبان باهوادار ج
زبان پهلویده حضرت موسی علی نبینا وعلیه السلامك نام شریفیدر کذا فی فرهنك جهانکیری
گ سرکر ج سکون راء مهمله وفتح کاف فارسیله کمشکردیمکدر مثالی * قطعه * ای سنایی
کسی مجد ومجهد * سرکری را سخن سرای کند * کی سر صحبت سران دارد * هرکه پیوسته
کار پای کند * بر معناسی دخی بوزه جیدر زیرا سر بوزه یه دینلدوکی ذکر اولندی گ سرو ج
کسر راء مهمله وسکون یای تحتانیله بر قوشدر سره دخی دیرلر عربیده بغاث دید کاریدر
ابو المعانی بیت جاهلان نزد عارفان چو سریر * نشود بازکر شود صیاد گ سغر ج فتح غین
معجمه ایله اوزون اوقلی کرپی در سکر دخی دیرلر استاد فرخی در صفت شکارکاه بیت عزم دیدم
چو خسك کرده ز پس پیکان پشت * کرك دیدم چو سغر کرده ز بس ناوك سر * ابو شکور
بیت چون رسن کرز پس آید همه رفتار مرا * بسغر ماتم کو باز پس انداز د تیر * شرفنامه ده
اکا تشی وچپوزو سیخول دخی دیرلر گ سفار ج فتح فا ایله ایکی معنایه در اول ایکنه وچوالدز
دلوکی ثانی اوق کزی در سوفار لفظندن اختصار اولنمشدر گ سفتکر ج سفتن دلمکدر
وکر اسم فاعلدر دلیجی معناسنه معنای ترکیب ابجو ومرجان وسائر جواهری دلیجی دیمکدر
میر نظمی بیت در شاهوار دست آن طفل دختر * همی سفت کو باش سفتکر گ سفر ج
فتح فا ایله اوقلی کرپی که سغر وسغرنه وسکر وسکرنه وتشی دخی دیرلر گ سکر ج
فتح کاف فارسیله بو دخی اوقلی کرپی در سغر وسفر کبی که سیخول وریکاسه وریکاشه وسکرنه
دخی دیرلر گ سکوار ج سکون کاف فارسیله سوکوار معناسنه در گ سلفور ج سکون
لام وفتح فا ایله مزبله یعنی زبل بغلش یر میر نظمی بیت در آید بجلوه چو آن ناپسند *
خروسی که برجای سلفور رقصد گ سمر ج فتح میمله سازلق که صوابچنده وکنارنده بتر استاد دقیقی
* قطعه * من ابجاد یر ماندم خوار کشتم * عزیز از ماندن دائم شود خوار * چو آب اندر سمر
بسیار ماند * عفونت کیرد از آرام بسیار گ سنار ج فتح نونله بمعنی زن پسر یعنی اوغل عورتی
ترکیده کلن دیرلر زبان هندیده زرکره دیرلر گ سندر ج سکون نون وضم دال مهمله ایله صاحب
جمال کذا فی فرهنك جهانکیری بو معنایه استاد دیمشدر بیت جمال وحسن وخوبی کشته
بی کم * نباشد مثل او سندر بعالم گ سنقر ج سکون نون وضم قاف ایله فرهنك میرزاده
بر شکاری قوشدر یعنی طیور جوارحدن بر طوغاندر که پادشاهلر آنکله شکار ایدرلر شنقار دخی
دیرلر ترکیده سنقور اولوسی کبی بیك التونه میدر دیدکارینك مورد مثلی بویله درکه زمان سابقده
پادشاهلره سنده بر سنقور هدیه کلور ایمش دیری بولنمزسه اولوسی ایچون بیك التون
آلنور ایمش مقبول باز شکاری اولدیغنه میرخسرو بیت مغز چو اصل خور سنقر بود * تیز

دیر نهی بترمیان بر بود * هاتفی بیت اکر سنقرست او عقابیم ما * وکرمه بود آفتابیم ما *
گ سنهار ج سکون نون وفتح ها ایله سنار مرقوم معناسنه در سنه دخی دیرلر کذا فی فرهنك
جهانکیری گ سوار ج آتلو عربیده فارس وخیال دخی دیرلر خواجه سلمان بیت هرسواری
بوده کاه حمله در دشت نبرد * آهن کوهی روان در عرصه کاه محشری گ سوبهار ج واو معروف
وفتح باء موحده وها ایله نواحی غزنینده بر بتخانه آدیدر بعض فرهنکلرده شابهار دخی یازلمشدر
حکیم اسدی بیت بیامد به بتخانهٔ سوبهار * یکی خانه دید از خوشی بهار گ سور ج واو
معروفله یعنی اشباع واو ایله اوچ معنایه در اول اسب واستر وخر جنسنك رنکی خاکستریسی
یعنی سیاهه مائل بوز اوله وقوله آت کبی پرچمندن تاقویروغنه دك سیاه خط چکلمش اوله اول
مقوله یه سولدخی دیرلر بعض بلاد خلقی اول رنکده اولان آتی چندان مبارك صایمزلر بر طریق
تمثیل سو راز کله دوردیرلر حکیم سوزنی * قطعه * کرم نیان بپذیری کنم بجان خدمت * وکرنه
رفتم ونتوان بدل کران زد ور * بقای عمر تو جاوید باد امر ترا * مطیع رای سپهر حرون وتوسن
سور * ثانی طوی وجشن که عیدلرده ودوکونلرده ایدرلر یعنی طعام وضیافت که ایام سرورده اولور
بعده مطلق دوکونه علم اولمشدر حکیم انوری بیت سال ومه وروز وشب سور باد * شو
به خوشی چشم بدت دور باد * خواجه سلمان بیت آسمان ساخت در آفاق یکی سور چه سور
که ازان سور شد اطراف ممالك مسرور * ودوکون معناسنه اولدوغنه خواجه سلمان در تهنیه
بیت حبذا سور وسروری که اکر درنکری * خانهٔ زهره بود برجی ازان عالی سور * ثالث
قلعه دیواری بو معناده عربیله مشترکدر مختاری * قطعه * ز آب دیدهٔ انکو روخاك راه بهی *
عبیر بیز د نرم کلاب ریزد سور * کذر کند بظفر عزم او چو باد براب * بروی قلعهٔ الماس وبرج
آهن سور * فرهنك جهانکیریده رنك سرخه یعنی قرمزی رنکه ده سور دیرلر اول واسطه ایله
کل ولاله یه سوری دیرلر حکیم سوزنی * قطعه * بادهٔ سوری بکف کیر ای کل سوری بروی *
آن کل سوری که بر سرو روان آید بیار * در میان انجمن بخرام وساقی باش ازانك * بادهٔ
سوری ز سرو کارخ آید خوشکوار * میرخسرو بیت کذری اکر توانی به بهار عاشقان کن *
که ز اشك من بصحرا همه لاله رست سوری * عربیده اوچ معنایه در اول حصار دیواری ثانی
رنك سرخ ثالث اماله ایله بقیهٔ شرب یعنی صوایچلدکدن صکره ظرفنده باقی قالان نسنه که
کتب فقهیه ده * سؤر الادمی وکل ما یؤکل لحمه فهو طاهر مسطوردر ودخی فغانیاندن بر
قوملك لقبیدر گ سوزار ج واو معروف وفتح زاء معجمه ایله آتشی علولندرمك معناسنه میر
نظمی بیت مکن سوزار دردل آتش غم * که میسوزد از وخلق جهان هم گ سوزنکر ج فتح
زاء معجمه وسکون نونله ایکنه جی که سوزن ایکنه در کر اداة فاعلدر گ سوسمار ج واو معروف
وسکون سین ثانی ایله کلر که عربیده ضب دیرلر شمس فخری بیت ظلم در ایام عدل
ور افتد * ماند در سوراخ غم چون سوسمار گ سوفار ج واو معروف وفتح فا ایله اوچ معنایه در
اول هر طار دلك عموما وایکنه وچوالدز دلکی خصوصا حکیم سوزنی بیت تاید برون ز خانهٔ
اخوان حسود تو * تا در نشد بسوزن سوفار درجل * وله بیت عیار پیشه جوانی که چاکر
درزی * همی کشید ش هر روز رشته در سوفار * ثانی اوق کزیدر حکیم ناصر خسرو بیت

به پیکان سخن مر پیش دانا * زبانت نیربس لبهات سوفار * حکیم فردوسی بیت چو سوفارش
آمد بپهلوی کوش * زچرم کوزنان بر آمد خروش * حکیم انوری * قطعه * ای چو چرخت
هزار مدحت کوی * ای چو عنصر هزار خدمتکار * تا چو تیرست کار دوات تو * بی زبانست
خصم چون سوفار * خواجه سلمان بیت بیلکت چون بنهد چشم برابروی کمان * زه بکوش
ظفر آید زدهان سوفار * ثالث سفالدن اولان ظروف وکوس وآوانی که سوفال دخی دیرلر
ع سوکدار ع واو معروف وسکون کاف فارسی وفتح دال مهمله ایله ماتم ایدیجی معناسنه‌در که
سوك ماتم‌در ودار داشتن‌دن اسم فاعلدر ع سوکوار ع واو معروف اول وفتح ثانی وسکون
کاف فارسیله ماتمزده یعنی یاسلی ومصیبتلی خواجه سلمان بیت مسکین بنفشه برسر زانو
نهاده سر * با جامهٔ کبود پریشان وسوکوار ع سومندر ع واو معروف وفتح میم وسکون نونله
یعنی سمندر که سامندر وسمندور وسمندل وسمندول دخی دیرلر حضرت مولانا قدس
سره بیت نه عشق کوره ونقد منست زر تمام * نه عشق آتش وجان منست سومندر *
ع سهره وار ع سکون هاء اول وفتح راء مهمله وهاء ثانیه ایله بر نوع کوملکدر ع مع الزاء المعجمة ع
ع سپرز ع ضم باء فارسی وسکون راء مهمله ایله طلق که عربیده طحال دیرلر محل اجتماع سودادر
طعام معده‌ده انهضام بولدقده نصکره صاف وخلاصه‌سی جکره واروب آنده دخی طبخ اولنوب
بعد النضج صافیسی دم وکوپوکی صفرا اونا پخته‌سی بلغم وردی یعنی اشاغی چوکنی سودا اولوب
جکردن دونوب طحاله وارر مکانی جانب یسارده تحت القلبدر ابو المعانی بو محله مناسب دیمشدر
بیت دکر محل عناصر ندارم کویا * بجز سپرز که سودا بدل مثل غالب ع سرخ مرز ع
سکون رائین مهملتین وخاء معجمه وفتح میمله بر نوع چیچکدر بوستان افروزه بکزر قزل وخوشبولق
اولور نازك بدن دخی دیرلر میر خسرو بیت چو شد کانجا که آن سرخوار شد پست * دمد
کر سرخ مرز از خاك پیوست ع سنز ع کسر نونله سیاهدانه که سنیز دخی دیرلر عربیده
حبة السودا ترکیده چورك اوتی دیرلر بسحاق اطعمه بیت غیرنان تنك او تخم سنز چیست
دکر * آنکه بر نسترن از غالیه خالی دارد * وله بیت کر تو خواهی که بچشم همه شیرین باشی *
همچو حلوای سنز تخم محبت میکار ع سوز ع واو معروفله سوختن وسوزیدن لفظلرندن
صیغهٔ امر ووصف ترکیبی در نیمسوز وعالمسوز کبی اما بو مثاللرده اسم فاعل اولق مناسبدر سعد
سیاف بیت ساقیا از روی خود امشب چراغی بر فروز * در دلم زن آتش دیکر که هستم نیمسوز
استاد لطیفی بیت تا نمودی زحب شیوه وناز * کار من شد بدرد سوز وکداز ع مع السین
المهملة * ع سپس ع ضم باء فارسیله بت که کهله دخی دیرلر وجود انسانده وسخ فضلاتدن یعنی
مساماتدن چیقن کیردن تولد ایدر تقید اولنمسه آزمدتده غلبه ایدر عربیده قمله دیرلر میر
نظامی بیت سراپا چنان بود ناپاك جسم * ازان شد سپس در جهان منقسم ع سفلیس ع
سکون فا ویای تحتانی وکسر لامله بر شهر اسمیدر که اسکندر ذو القرنین آبادان ایتمش ایدی
کذا فی المجمع ع سوس ع واو معروف ایله اوج معنایه‌در اول یعنی طبیعت استاد لطیفی بیت
تو بی شاه فلك قدر وملك سوس * سعادت یارو تخت وبخت مأنوس * ثانی اول قورتجغزدر که
ابریشم وچوقه جامه‌لره دوشوب تباه ایدر ترکیده کووه دیرلر حکیم خاقانی بیت سوس را

سوس را با پلاس کینی نیست * کین او با پرند شوشترست * ثالث بر نوع کاردر یاغی زنان همرمك
ایچون سوردیرلر استاد رودکی بیت سوس پرورده همی بکداخته * نیك درمانی زنا نرا
ساخته * مؤید الفضلاده کیاه خشك معناسنه‌ده مرویدر ادیب صابر بیت
سخنوران چه نظیر منند وقت سخن * نظیر دستهٔ سوسن که بست دستهٔ سوس *
شرفنامه‌ده براغاج آدیدر دیو مسطوردر عربیده ایکی معنایه‌در اول تخل بتی ثانی براغاجلی
اوتدر عرق السوس دخی دیرلر ترکیده بیان دیرلر قینادوب لعابن آلورلر اکا بیان بالی دیرلر
سعاله غایت نافعدر ووجع صدره دخی فائده‌سی وار در قیناذوب قوامه کتورورلر بال کبی اولور بعده
شربت ایدرلر ع مع الشین المعجمة * سروش ع ضم راء مهمله وواو معروفله درت معنایه‌در اول
اول هر فرشته‌یه سروش دیرلر عموما همزه ایله سروش وامشاسپند وامهوسپند دخی دیرلر
عربیده ملك وملائکه وهندی لسانده دیونه دیرلر شیخ نظامی بیت نهان پیکران هاتف
سبز پوش * که خواند سرا ینده‌اوراسروش * حکمای فرس دیرلر که حق سبحانه وتعالی جل
ذکره اوتوز بش سروش خلق ایلدی اوتوز نفری ایام شهور فارسیهٔ شمسیه‌دن هر اوج کونی
بر فرشته اسمیله مسمیدر وبش نفری دخی ایام خمسهٔ مسترقه ایله موسومدر واول اوتوز
سروشدن اون ایکی فرشته اون ایکی آیك آدلریله تسمیه اولندی که هر بر فرشته کندو اسمیله
مسمی اولان آیك وکونك تدبیر امور ومصالحنه معین اولوب تدبیر امورینه قیام کوستررلر اول
اجلدن هر بر کونك اسمی که آیك اسمیله مطابق کله اول کونی شریف وسعید اعتبار ایدوب
عید جشن ایدرلر ومصالح مهمه‌لرینه اول کون بدأ وشروع ایدرلر واول کون ایله مطابق الاسم
اولان فرشته آنك محافظهٔ جوهر وعرضنه مقید ومأموردر دیرلر مثلا خرداد آبه وارد
بهشت آتشه ومرداد اشجاره وباقی فرشته‌لر دخی سایر آبلرك منسوباتنه واکا متعلق
امورك محافظه وتمشیتنه مأمورلردر دیرلر والله اعلم بحقیقة الحال سروشك معنای ثانیسی بر
ملك اسمیدر که ریاست بند کان خدا آنك الندره‌در دیرلر شمس فخری معیار جمالیده سروش نام
جبرئیل است دیوب بو بیتی نظم ایلمش بیت زهی فرشته صفت خسروی که در ملکوت *
دعای جان تو کوید همیشه جان سروش * وابو منصور اسدی طوسی دخی * سروش
جبرئیل را کویند ونیز فرشته را کویند واندرپاسی این را بسیار کفته اند لغت پهلویست
چنانکه حکیم فردوسی کفت بیت بفرمان یزدان خجسته سروش * مرا روی بنمود در خواب
ع دوش * حق بودر که سروش حضرت جبرئیل علیه السلامك مخصوص اسمی اولدوغی ابیات
مستشهده‌دن استنباط اولنمز حضرت جبرئیل علیه السلامه سروش فرشته دنلك کبیدر
اسم عامدر هر ملکه سروش دینلور مجمع الفرسده وفرهنك حسینی وفائیده * سروش نام
ملائکه ایست عموما ونام جبریل علیه السلام است خصوصا وشرفنامه‌ده * سروش نام
فرشته باشد که پیغام آرد واقع در خلاصهٔ کلام سروش فرشته دیمکدر شیخ سعدی بیت
دو کس بر حدیثی کمارند کوش * ازین تا بان اهرمن با سروش * معنای ثالث فرهنك
جهانکیریده هر ماه شمسی نك اون سکزنجی کونی اسمیدر اول کونده عبادت وطاعت ودعا ایدوب
طلب حاجات مناسبدر غیری کار وشغل وعمل لایق دکلدر ومعاصیدن اجتناب لازمدر حکیم

فردوسی بیت همیشه سروشت بروز سروش * نکهبان وافر وتیرت رای وهوش * رابع
آواز خوش ونغمه معناسنه حکیم ناصر خسرو بیت خوش بخنده بسر وش مطرب وآواز
رود * در توانی دانش پر لولوی مکنون کنی فی سمتراش فی سکون میم وکسر تاء مثناة ایله
نعلبندك آت طرناغی یوندوغی آلت که ترکیده غلط ایدوب سونتراج دیرلر فی سوزش فی
واو معروف وکسر زاء معجمه ایله یانمق معناسنه اسم مصدردر ابو المعانی بیت کرد خاکستر
وجودم سوزش نار فراق * نیست آکاهی دریغا یار ازین سوز مرا فی سونش فی واو معروف
وکسر نونله اکه دن چیقان خرده آلتون وکمش وباقر ودمور وغیری هر نه اولورسه سیف
اسفرنکی بیت سونش لعل ریزد از پرهمای دره وا * کر بخورد ز کشته لعل لب تواستخوان *
فی سونوخس فی واوین معروفتین وضم نون وخاء معجمه ایله اوج کونده بر طوتان استمه که
اطبا حمای ربع دیرلر کسر راء مهمله ایله حمای سوداویه در اصلی فضلات سوداندر معنای
حمای ربع * الربع فی الحمی ان تأخذ یوما وتدع یومین ثم یجیٔ فی یوم الرابع کذا قاله الجوهری
فی الصحاح فی سونهش فی واو معروف وکسر نون وها ایله اکه لمك معناسنه اسم مصدردر
فی سوهش فی واو معروف وکسر ها ایله بمعنی سونش مرقوم سوه وسوهه دخی دیرلر کذا فی فرهنك
جهانکیری فی سیوغامش فی ضم یای تحتانی وواو معروف وفتح غین معجمه وکسر میمله ساز
نواخت ایتمك ودخی آدم نواخت ایتمك یعنی اوخشامق خوارزم لسانی درسوی غامش دخی دیرلر
فی سوی غامش فی بمعنی سیوغامش مرقوم فی مع الطاء المهمله * سقرلاط فی بمعنی
سقرلات مرقوم یعنی چوقه نك غایت اعلاسی در مولانا هاتفی بیت قصبهای مصری برون
از شمار * سقرلاط جل و بریشم فسار فی سقلاط فی حذف راء مهمله ایله بمعنی سقرلاط
مرقوم حکیم انوری بیت زبس شقایق کوی خزانه دار فلك * بکرد دامن کهسار میکشد
سقلاط * یعنی قرمزی چوقه دوشر فی مع الغین * سباغ فی فتح باء موحده ایله خدام
محکمه معناسنه ابو المعانی بیت کر کند روز وشبان خدمت شرع * هر سباغی نشود
بی توفیق فی سپغ فی ضم باء فارسیله سقف خانه یه دیرلر وله بیت اهل حق دانش ود جای
قرار * خانهٔ بی اساس وسست سپغ فی سپریغ فی سکون باء فارسی ویای تحتانی وکسر راء
مهمله ایله ایکی معنایه کلور اول اوزم وخرما صالقمی وامثالی شمس فخری بیت نیستم همچو
تاك پشت دوتا * از پی چند دانهٔ سپریغ * ثانی راه راست استاده یمشدر بیت بر دسر منزل
مقصود سپریغ * کند ضایع ره کج راهرورا فی سراغ فی فتح راء مهمله ایله یول صورمق
ویوله دلالت ایتمك معناسنه محتشم کاشی * مصرع * سراغ یوسف من کن که بنده وآزاد *
وآزغین ضال معناسنه شاعر * مصرع * از که پرسم درچنان صحرا سراغ خویش را * عربیده
تفقد وتفحص معناسنه دیکر وله بیت زخم ازچه تیغ بی علاجست * مجروح لب از سراغ
میباش * دیکر بیت دیرشد کین چنین ستوره الاغ * که تو کدنی کنم بشهر سراغ * سراغ
اصلنده صوراجق نسنه دیمکدر ویاوی تانمش نسنه ایچون دلال چغرتمق معناسنه در ونشان
وعلامت معناسنه ده استعمال اولنور مطلقا مطلوب معناسنه درکذا فی کشف اللغه وجامع اللغه
فی سریغ فی کسر راء مهمله وسکون یای تحتانیله سراغ مرقوم معناسنه در بو عبارت چغتای

چغتای لغتندن مأخوذ در وفارسیده استعمالی دخی غایت شایعدر اما چغتای لسانینده
سینك ضمه سن ضبط ایچون بر واو کتوروب سوراغ دیرلر صورمق دیمکدر فی سغ فی ترکیده
تمرکو دیدکاری علتدر فارسیده پریون دخی دیرلر لسان اطباده بو علته قوبادیزلر
فی مع الفاء * سرف فی سکون راء مهمله ایله اوکسورك که سرفه دخی دیرلر عربیده سعال
دیدکاریدر ضم سین ایله میر نظمی بیت حسد از درونش که کردد غلو * نهان نی چو آواز
سرف در کلو فی سرف سرف فی اوکسورك که هم علته وهم معلوله اطلاق اولنور استاد
لطیفی بیت زسرما سرف سرف افتادم اینجا * علاج سرف سرفم کن بجامه فی سروف فی
ضم راء مهمله وواو معروفله اوکسورك در کذا فی بعض کتب اللغه فی سف فی ابریشم واپلك
واکیرلمش یوك طره لری فی سفوف فی ایکی معنایه در اول اطبا قتنده معروف دوادر
اجزایی محکم سحق ایدوب غبار کبی استعمال ایدرلر ثانی براوتدر خراسانی دیرلر شکمده
اولان قوردلر اخراجنه نفعی عظیمدر فی سقف فی سکون قافله راهب ومرتاض نصاری
وخسیس ودنی معناسنه اسقف لفظندن اختصار اولنمشدر فی سلاف فی فتح لامله عضو
سکرمك که عربیده اختلاج دیرلر ابو المعانی بیت مکر شود که میسر به بنیدش رخ یار *
همی سلاف کند دردو دیدهٔ خونبار فی سلف فی سکون لامله بمعنی سرف مرقوم حضرت
مولانا قدس سره بیت هم فرقی وهم زلفی مفتاحی وهم قلفی * بی رنج چه می سلفی آوازچه لرزانی
فی سوف فی واو معروفله بر مبارز پهلوان آدیدر میر نظمی بیت از وکام دل را نبود دست
حاصل * بدو سوف عالم نکردد مقابل فی مع الکاف * سبك فی ضم باء موحده ایله بمعنی زردی
کشت زار یعنی اکنلك صرارمق سوکاك دخی دیرلر کذا فی المجمع بو معنایه ابو المعانی بیت
سبزیٔ رویم زدرد بی دوای حسرتش * شد سبك همچون تبه کشته زخشکی کشت زار
فی ستك فی سکون تاء مثناة ایله بمعنی میان باریك یاخود باریك میان یعنی هر نه که بلی اینجه اوله
ابو المعانی درصفت یکی از حریص دنیا بیت در پی تحصیل دنیا آنچنان زار ونحیف * در تك وپو
از پی آهو شده چون ستك سك فی سرخچنك فی سکون راء مهمله وخاء معجمه ونون وفتح جیم
فارسیله بورنی قزل سرچه در که عربیده نغز دیرلر بعض فرهنکارده کاف عجمیله در فی سرخك فی
سکون راء مهمله وفتح خاء معجمه ایله ایکی معنایه در اول قزلجق دیدکاری یمشدر قبضیتی
اولمغله اسهال کاذب وصادقه نفعی واردر وسجبه وزخیره یه دخی فائده ویرر شکر ایله خوشابی
لطیفدر خصوصا طبیعتی لینت اوزره اولنلره ثانی بر نوع قبرجقدر سرخ رنك علامتی تب
دائمی وتعفن نفس واندوه واضطرابدر سرخه وسرچه وسرخره وسرخزه دخی دیرلر
ابو المعانی بیت از حسد شد سرخ رو دیدم رقیب بد نهاد * جسم بد بودش سراپا علت سرخك
شده فی سرك فی فتح راء مهمله ایله بر نوع قبرجقدر اکثرا اطفالك یوزنده وباشنده ظاهر اولور
اطبا حصبه دیرلر فی سکاك فی فتح کاف عربیله تخته معناسنه درسکال دخی دیرلر فی سکسك فی
سکون کاف وضم سینین مهملتین ایله ناهموار یورین آت فرهنك جهانکیریده اسب لنك زن
مرویدر حکیم انوری بیت اسبی چنانکه دانی زیر میانه ریز * وزکاهلی که بود نه سکسك نه راهوار
بو معنایه سیف اسفرنکی * قطعه * از خفت وخیز دولت نابوده میروم * کاهی پیاده چون

شه شطرنج که سوار * چون اسب انوری بسوی منزل مراد * درموکب قبول نه سکسك
نه راهوار * بعض فرهنکارده یورغه آت روایت اولنمشدر ع سك ع برنوع خوشبو ترکیبدر
برقاچ کونه ایدرلر برنوعی املج تازه نك عصاره سن آلوب برمقدار مشك ضم ایدوب سك مشك
دیرلر وبرنوعیده مشکی صوده ویا کلابده اصلدوب صمغی آنکله یوغررلر بوکه سکاب دیرلر
وبرنوعیده نافهٔ مشکی خرده طوغرایوب صمغله سرشته ایدوب بوکه سك اکرائش دیرلر وسکاع
برمعناسی دخی خوف والمدر ومو زی حشرات سوراخنه دینلدوکی مرویدر کذافی فرهنك
جهانکیری ع سکوشاك ع ضم کاف فارسی وواو مجهول وفتح شین معجمه ایله یالدرم که عربیده
صاعقه دیرلر میر نظمی بیت دراوج جنك وخشم وکین ضیاناك * درآمد تیغ تیزش چون سکو
شاك ع سلاع ع فتح لامله کتلك یاوریسی ع سمسك ع سکون میم وفتح سین مهمله ایله
مجهول الاصل یعنی حسب ونسبی نامعلوم میرنظمی بیت مجو یاری وفاداری زسمسك * نیاید
نیکی از بی اصل بی شك ع سواك ع زردی کشت زار یعنی اکین صرارمق ع سوزاك ع
واو معروف وفتح زاء معجمه ایله برعلتدر ترکیده بل صوغوقلغی وعربیده قرحهٔ مثانه دیرلر مثانه ده
جراحت واقع اولور تبول ایتدکده وجع والم ویرر سببی فضلات صفرا مثانه یه اینوب جراحت
ایدر مجرای بوله واقع اولمغله تیز صاغلمغه مانع اولور متصل ایرك اقار اطبا حرقة البول دخی دیرلر
طبیب یوسفی * رباعی * آنرا که رسد زرنج سوزاك الم * بیند المی ازسبب این هردم *
باید که خورد بشیره خرفه وقند * هرروز زقرص کاکنج یکدو درم ع سوکاع ع واو معروف وفتح
کافله زردی کشت زار معناسنه در بو معنایه فتح لامله ع سولك ع دخی دیرلر مزروعات سنبله
طوتمدین قلت مادن ویاخود غیری سببدن صراروب تباه اولور سواك وسوکاع وسوکل
وسیك دخی دیرلر کذافی فرهنك جهانکیری ع سونانك ع واو مجهول وفتح نونین ایله نون
ثانینك سکونیله ده روایت اولنمشدر اول نفسدر که سکرتمك محلنده ویورغونلق حالنده بورندن
صدا ایله ظاهر اولور کذافی فرهنك میرزا ابراهیم ع سیك ع فتح یای تحتانیله بمعنی سوکاع
وسولك مرقوم کذافی المجمع ع سوك ع واو معروفله کاهی مجهول ایله ده استعمال اولنور
اوچ معنایه کلور اول فرهنك حسین وفایی ده یاس وماتم حکیم اسدی بیت کرستن بهنکام
باسوك ودرد * به ازخندهٔ نابهنکام سرد * میرخسرو بیت نشستند کریان بر اهل رحیل
زدند اندران سوك جامه به نیل * ثانی بغدای وآرپه سنبله سنده اولان دکن که قلچق دیرلر
شاکر بخاری بیت اندام دشمنان تواز تیرناوکی * مانند سوك خوشهٔ چون باد ازده * ثالث
کوسه اصقاله دیرلر تحفة الاحبابده انجق معنای اوله مرویدر ومجمع الفرسده اول وثانی
معنالرینه منقولدر وسائر لغتلرده دخی بویله در معنای ثالث فرهنك جهانکیریدن منقولدر
ع مع الکاف الفارسی * ستربانك ع ضم تاء مثناة وسکون راء مهمله ونون وفتح باء موحده ایله
صغرجق دیدکاری سیاهجه قوشدر عربیده زرزور دیرلر ابوالمعانی بیت درجهان کرعدم
شود شاهین * نکیرد جای او هرکز ستربانك ع سترناك ع ضم تاء مثناة وفتح نونله بمعنی ستربانك
مرقوم ع سرخانك ع سکون راء مهمله ونون وفتح خاء معجمه وراء ثانیله حمرته مائل اولان رنك یعنی
قزلرق اولان رنك نمایشده برلطیف اوندر ع سوسك ع واو معروف وفتح سین مهمله ایله صحرایی

صحرایی برقوشدر اتی ینور تهیو دخی دیرلر ترکیده چیل دیدکاریدر وسکون سین مهمله ایله
برقنادلی بوجکدر حماملرده اولور سپیرك وسپیر دخی دیرلر شیرازیلر ندود یورلر ع مع اللام ع
ع ستل ع ضم تاء مثناة ایله تازه بغدایی آتشده قاچقین یاقوب واوغوق ایله قابوغین کیدروب
تناول ایدرلر عربیده فریك دیرلر ع ستول ع ضم تاء مثناة وواو معروفله ستل مرقوم معناسنه
ع سکال ع فتح کاف فارسیله تخته معناسنه درکه سکاع دخی دیرلر ع سکول ع
ضم کاف فارسی وواو معروفله ایکی معنایه در اول مازو معناسنه در خصوصا عربیده عفص دیرلر
بوباجیلر ودباغلر استعمال ایدرلر ثانی هرنه که طبیعتی قبض ایلیه عموما شاعر درهجو بیت
مخور دازخسش هردم سکول * تانمی ماند تهی هرکز شکم ع سل ع تشدیدیله بمعنی شش
یعنی اوپکن کذافی التحفه ع سنبل ع سکون نون وضم باء موحده ایله ایکی معنایه در اول
معروف شکوفه در انواع والوانی اولور مائی ومور وبیاض وقزلرق غایت بی نظیری اولور دانه سی
ایری وبرصابده یوز یکرمی دانه یه دك کورلمشدر لطیف رایحه سی واردر ثانی ادویه دن برقسم
دوادر اول دخی اوچ نوع اولور برنوعی سنبل هندیدر بودخی ایکی نوعدر برینه سنبل الطیب وبرینه
سنبل عصافیری دیرلر یونان لسانده ناردین دیرلر وبرنوعی سنبل رومی درکه سنبل اقلیطی دیرلر
وناردین اقلیطی دخی دیرلر زبان فارسیده بونوعه مشك بنوشه دیرلر ترکیده چتك اوتی دیدکارینك
برنوعیدر حقیقتده سنبلك یوقدر اما رایحه ده وزهومتده سنبل هندییه مشابه در یپراغی
وبوداقلری بوغادکنینه بکزر اما اندن کیچرك اولور آنك کبی خشین ودکنلی دکلدر سیاهجه اوچ
دورت ثل کوکی واردر لطیف رایحه سی وساقی اولور شکوفه سی اولمز انجق کوکی استعمال
اولنور بوکا دخی سنبل دیدکاری رایحه ده وعملده کمال مشابهتی سببی ایله در سنبل لفظی وناردین
لفظی که ذکر اولنه مراد سنبل هندیدر بعضیلر دیدیلر که ناردین ذکرندن مراد سنبل رومیدر
ع سوفال ع واو معروف وفتح فا ایله اوچ معنایه کلور اول طپراقدن یاپلوب پشمش اولان ظروف
وآوانی که کسر سین ایله سفال دخی دیرلر رفیع الدین لبنانی بیت نیافت پایهٔ قدرت حدود
نیست عجب * محل آب حیات ارشکسته شد سوفال * ثانی بمعنی سوفار مرقوم یعنی اوق کزی
شمس فخری * قطعه * نیافت ازفلك مال چون شهنشه مهر * تو ست درچمن عدل همچو
شاه نهال * چوغرق کشته زسهم تو خانهای کمان * بغیره نکرفت ایچ دردهان سوفال * ثالث
ایکنه وچوالدوز دلکنه دیرلر خصوصا وسائر امثالی نسنه لر دلکنه دیرلر عموما سوفار مرقومك
اوچ معناسیله ده مترادفدر کذافی فرهنك جهانکیری ع سول ع واو معروفله ایکی معنایه در
اول چارپا حیوانك طبانی عموما ودوه طبانی خصوصا عربیده کسر فا ایله فرس دیرلر ثانی
هراسب واستر وخرکه خاکستر رنك یعنی بوز رنك اوله اکا دیرلر حکیم سنایی بیت این یکی عیسی وآن
دکر خرسول * این ستوم خضروان چهارم غول * بومعنایه مجمع الفرسده فتح واو ایله منقولدر
محمود ابن یمین بیت ای آنکه میبرد بسفرنامهٔ ترا * محکم نهاد وکشته سولهاش لعل فام *
بعض فرهنکلرده چفت آلتلرندن صبان معناسنه مرویدر ع سوکل ع فتح کاف فارسیله
مزروعاته آفت ایرشمك سببی ایله صرارمق معناسنه که سیك وسولك دخی دیرلر کامر
ع سویرغال ع واو مجهول وفتح یای تحتانی وغین معجمه وسکون راء مهمله ایله خلعت وپیشکش

معناسنه میرنظمی بیت ازانجا آمده پیك همایال * بپوشیده بروزدین صنوبرغال سهیل فتح ها وسکون یای تحتانی ایله بریلدزدر یمن جانبنده طلوع ایدر سهیل یمانی دیرلر بامرخدای جهان آفرین لعل ویاقوت وزمرد وعقیقه رنك وآب وتاب ویرر میرنظمی بیت شده لعل رنك عارض آن سیمتن * چومی بود درکف سهیل یمن مع الیم * سست اندام ایکی معنایه در اول بی تاب وبی طاقت وبی مجال که خسته لکدن ویاخود پیرلکدن واقع اولور ثانی رجولیتی ضعیف یعنی جماعه قادر اولمیوب آلتی حرکت ایتمینه دیرلر که عربیده عنین دیرلر ایکی معنایه میرنظمی بیت زضعف رنج سست اندام بوده * زسست اندامیش خجلت نموده سم اوچ معنایه کلور اول حیوانات چارپا طرناغی خواجه سلمان بیت زاشتیاق سمش نعل رفته در آتش * شکال درارزوی دستبوس او برپاست * ثانی ایاق معناسنه اثیرالدین اخسیکتی بیت قوال خوش آوازش بانغمهٔ عاشق کش * هم زلف ورخی لایق هم ساق وسمی درخور * ثالث اول زیر زمینکه طاغ اتکلرنده بعض شدت شتا اولان یوللرده یولجی شتادن امین اولمق ایچون طاغ دیبه لرنده اوکی ایدوب ایچنده ساکن اولور وبعض ارباب ریاضت عباد وزهاد آنده عبادت ایدرلر حکیم فردوسی * مثنوی * همه دشت وکوه وبیابان کنام * کس اورا بکیتی نبردست نام * بیابان سراسر همه کنده سم * همه روغن کاو برکرده خم * شمس فخری بیت آنکه بهر خیر بجد درجهان * خانقه کرد ورباط وپل وسم * مجمع الفرسده یعنی ستبنده وسوراخ کننده اثیرالدین اخسیکتی بیت سوکند میخورم بستان زره سمت * کز تاب حمله کوبی تبین محورست سوتام واو معروف وفتح تاء مثناة ایله کم وازاندك معناسنه اهل طوس اداسیدر استاد فرخی بیت آنچه کردست وآنچه خواهی کرد * سختم اندك نماید وسوتام * وله بیت توآن مهی که تراهرچه کویم اندرفضل * تمامتر سخنی سست باشد وسوتام * حکیم قطران ارموی بیت ازسخا سوتام باشد نام کنجی پیش تو * وزکرم نزد تو باشد مدحت سوتام تام بومعنایی مؤید شمس فخری بیت خسرو ملك بخش ابواسحق * که جهان پیش او بود سوتام فرهنك حسینی وفایی ده سوتام درزبان طوسی اندك وکوچك باشد مسطوردر سوزنیام واو معروف وفتح زاء معجمه وسکون نون بعده یای تحتانیٔ مفتوحه ایله ایکنه لك که ایچنده ایکنه قورلر سوزن نیام معناسنه برنونی حذف اولنمشدر مع النون * سپختن وسپوختن کلاهما بضم الباء الفارسی وسکون الخاء المعجمه وفتح التاء المثناة برنسنه یی برنسنه یه عنفله صوقمق وبرنسنه صانجمق ودیواره میخ چاقمق ویره قازق قاقمق وآدمه آلت حرب صوقمق ودخی بونلر مثللو هرنه اولورسه ابوالخطیر بیت هرچه دردرنك سپوختنش * چاره رهکم کند بدوختنش سپردن ضم باء فارسی وسکون راء مهمله ایله اصمرلمق وطپشرمق معناسنه خواجه حافظ بیت ای غایب ازنظر بخدا می سپارمت * جانم بسوختی وزجان دوست دارمت کمال اسمعیل بیت ای بزرکی که چون راه مدیحت سپرم * همه برشارع اقبال بود رهکذرم * مربیه اولان تسلیم وتفویض وحواله معنالرینه دخی استعمال اولنور مولانا هاتفی بیت بممالك که ازکردکارت عطاست * بشهزادکانرا سپردن خطاست * چغتای لسانده طپشرمق دیرلر ستخوان ضم تاء مثناة وفتح خاء معجمه وواو معدوله ایله استخوان معناسنه درکه آندن

آندن اختصار اولنمشدر استاد منوچهری * قطعه * انکور بکردار زن غالیه رنکست * کورا شکمی همچو یکی غالیه دانست * واندر شکمش هست یکی جان وسه تادل * این هرسه دلاورزسه پاره ستخوانست ستوان سکون تاء مثناة وفتح واو ایله اوچ معنایه کلور اول محکم ومضبوط معناسنه که استوار وستوار دخی دینلور ابوالمعانی * قطعه * بنای عشق دردل کشته ستوان * نیابد هیچ خلل چندان متین است * زند تیشه اکر صدسال جورش شود صدبار محکم راست این است * ثانی بمعنی معتمد حکیم سوزنی بیت چکویم ازضعف اوزعشق اوکویم * بیازمای بسو کندا کرنیم ستوان * ثالث بمعنی باور یعنی اینانمق بو اوچ معنایه ده استوار دینلور ستودان ضم تاء مثناة وواو معروف وفتح دال مهمله ایله مدفن آتش پرستان یعنی آنلرك قبرلرینه مخصوص اولان عمارته دیرلر حکیم فردوسی * مثنوی * بدین زور واین فر واین دستبرد * ندیدم باورد که نیز کرد * ولیکن ستوران مرا ازکریز * بباید که کیرم بکاری ستیز حکیم قطران ارموی بیت ای بارخدا بت بهمه فضل ستوده * خصمان ترا جای بزندان وستودان * بوبیتدن فهم اولنور که مطلق مقبره اوله بعض فرهنکده دخمه معناسنه اسم عام روایت اولنمشدر مناسب اولان آتش پرستان قبرینه مخصوص اولمادقدر اسدی طوسی سیامك شاه احوالی سیاقنده بو بیتی نظم ایلمش بیت چنین کفت کین حصن جای نکوست * ستودان فرخ سیامك دروست * سیامك شاه موحد پاك اعتقاد ایدوکی کتب تواریخده مصرحدر اما مزبور اسدی منتخبنده ستودان قبر کافر راکویند دیو تخصیص ایدوب بو بیتی یازمش بیت بکین بندکانش هرکه جان داد * نباشد جای اوغیراز ستودان * ستودن ضم تاء مثناة وواو معروف ایله اوکمك یعنی مدح وثنا ایتمك میرنظمی بیت همه خلق عالم ستودن کرفت * چون ابواب احسان کشودن کرفت ستوران ضم تاء مثناة وواو معروف وفتح راء مهمله ایله جمع ستوردر که حیوانات دیمك اولور مولانا هاتفی بیت زخم ستوران بیکانه کشت * بیك لخطه زیروزبر کوه ودشت ستوربان ضم تاء مثناة وواو معروف وسکون راء مهمله وفتح باء موحده ایله صغرتماج که صغر وآت سوریسی کوزه درستورد وابدر وبان کوزدیجی در باغبان وکشتی بان کبی ستوردان آخور معناسنه درکه ستور حیوانات ودر دان بونده ظرفیت معناسنه اولور قلمدان وجامدان کبی مذکور اوچ لغتك مثالی میرنظمی بیت ستوربان که آورد ستوران بشب * نکه داشت اندر ستوردان شب ستون ضم تاء مثناة وواو معروف ایله دیرك اغاج اولسون طاش اولسون اول اجلدن اغاجسز طاغه کوه بیستون وقبه یه رواق بیستون دیرلر اما عربیده اغاج دیرکه خشب وطاشه عمود دیرلر مولانا هاتفی بیت ستونهای دولت بدوانسرای * ستون وار هرسو ستاده بپای ستوهیدن ضم تاء مثناة وواو معروف وکسرها ایله دلتنك ودخی عاجز وسرکردان ایلك معناسنه استاد لطیفی بیت چوکردد برباز چیره خروه * بماند بچنکالش آخر ستوه سخن فتح خاء معجمه ایله کلام معناسنه در فتح سین وضم خا ایله ده صحیح لغتدر حکیم اسدی بیت بسی جایها کفته اند این سخن * بکن نیکوئی وبدریا فکن * سرخوان سکون راء مهمله وفتح خاء معجمه وواو معدوله ایله اوچ معنایه در اول نام پسر

افراسیاب شاهدرکه فرامرز آنی طوتوب رستم خون سیاوش انتقامی ایچون قتل ایلدی ثانی
سمنان مضافاتندن برموضع اسمیدر بو معنایه واوسز دخی روایت اولنمشدر حکیم فردوسی
بیت چنین گفت کین کوه سرخان ماست * بباید کنون خویشتن کرد راست * ثالث کبوترك
برنوعیدر سرخ رنك اولور مذکور ایکی معنایه میرنظمی بیت چو رفته بسرخوان تماشا کنان *
کند بر سرشاخ سرخوان فغان ك سرغین ع سکون راء مهمله ویای تحتانی وکسر غین معجمه
ایله قلندرانك چالدقلری بوینوزه دیرلر حکیم اسدی بیت زهر سو همی کوس زرین زدند *
دوسرنایی رویین وسرغین زدند * بو بیتده قلندر بوینوزی اولماسنك مناسبی یوقدر سرنانك بر
نوعی اولمق واردرکه رزم محلنده چالارلر ك سرفیدن ع سکون راء مهمله وکسر فا ایله اوکسورمك
معناسنه مصدردر میرنظمی بیت که سرفیدن نشان رنج سینه * نکاه کج دلیل قهر وکینه *
ك سرفین ع سکون راء مهمله وکسر فا ایله قوش تزدی که عربیده سقط دیرلر ك سرمهٔ خاك
بین ع برنوع سرمه درکه خسرو پرویزه نصیب اولان نوادر دهرك بریده بو سرمه درکه هرکم
کوزینه چکسه تحت الارضده اولان نسنه یی کوردر دیرلر العهدة علی الراوی ك سرمدان ع
سرمه قونیلان مخصوص ظرفدر عربیده مکحله دیرلر ك سرودن ع ضم راء مهمله وواو
معروف ایله ایرلامق عربیده کی تغنی معناسنه میرنظمی درصفت بزم بیت دران بزم عشرت
سرودن کرفت * که شاه جهان راستودن کرفت ك سرود گفتن ع سرودن معناسنه در
ك سروزن ع ضم راء مهمله وواو معروف وفتح زاء معجمه ایله طوقشوجی قوچ که سرو بوینوزدر
وزن اسم فاعلدر زدن لفظندن معنای ترکیب بوینوز اوریجی دیمك اولور ابوالمعانی بیت
رقیبان دوش بکدیکر سروزن چون سروزن * بیکدیکر ستیزد * ك سرون ع ضم راء مهمله
وواو معروف ایله ایکی معنایه استعمال اولنور اول انسانك اوتراق یری ترکیده اوجا دیرلر مولانا
جامی بیت سرونش کوی اما سیم ساده * چو کوهی کز کمر زیر اوفتاده * شمس فخری
معیارده اسم عام ایدوب بو بیتی نظم ایلمش بیت برفت دوش ازان سرور زمان که بغیر * نهاد
داغ شهنش را بر جبین وسرون * ثانی هرچارپا حیوانك صغریسی که ایکی معناسنده دخی
سرین ده دیرلر بو ایکی معناده استاد عنصری بیت کر یقین هرکز ندیدی ازکمان آویخته *
بنکران فربه سرون وبنکر آن لاغرمیان * چغتای لسانده اول محله اوجا دیرلر وارالرنده
بو قاعده جاریدرکه اوجانی معتبر اولغله مسافرلری اولدقده سفره ده اوجا اتنی قوپاروب رعایهٔ
مهمان اوکنه قومق عادت اولغین اسکندرنامه ده خاقان اسکندره ضیافت ایتدیکی یرده
بیت نیدی اول چه خوان قیاسی ایدی * که قوقوز مین ات نینك اوجاسی ایدی * مجمع
الفرسده سرون بمعنی سروی که شاخ باشد یعنی دال بوداق اولان بوینوزه دیرلر رشیدالدین
وطواط بیت زشخص شیر فلك سهم تو ربوده حیات * زفرق کاوزمین پاس تو شکسته سرون
ك سرین ع یعنی سرون مرقوم زلالی خوانسالاری بیت چوزین آرامکاه آن سرین
شد * خمیر قرص مه لبریز زین شد * مولانا هاتفی درصفت زنان بیت همه کلعذاران وغنچه
دهن * بلورین سرینان وسیمین ذقن * مثال معنی ثانی حکیم انوری * قطعه * فاتحهٔ
داغش ازز مانه همی خواست * شیر فلك ازبرای لوح سرین را * کفت قضا کر پی سباع نوشتست

نوشتست * کاتب تقدیر حرز روح امین را ك سفتن ع سکون فا وفتح تاء مثناة ایله دلمك
عربیده ثقب معناسنه شاعر بیت شعر گفتن کرچه درسفتن بود * لیك فهمیدن به
ازکفتن بود * ابوالمعانی بیت صحبت دوشیزکان درسفتن است * بعد ازان شهراه راهل
سبیل * چغتای لسانده تیلملاك وتیشماك دیرلر میرعلیشیر بیت نی هوش قالدی منکا نی
طاقت نی صبر قالدی منکا نی آرام * چو کوردی اول کوم قیلیب نولا یتلدی باده دریاسی ایچرا
ذورق ك سفتیدان ع دلمك وصوقوشدرمق معناسنه مصدردر ك سکستن ع ضم کاف
عربی وسکون سین مهمله وفتح تاء مثناة ایله بمعنی کسیختن یعنی اوزمك وقوپارمق حکیم فردوسی
مثنوی * غل وبند درهم سکستم همه * دوان آمدم نزد شاه رمه * چو بسکست زنجیر
بی توش کشت * بیفتاد زان درد بیهوش کشت ك سنبان ع سکون نون وفتح باء موحده ایله
مبالغه ایله اسم فاعلدر زیاده دلیجی معناسنه وبر معناسی دخی بر مبارز پهلوان آدیدر حکیم
اسدی بیت سم اسب سنبان زمین کرد پست * کروها کروه را کراهون شکست *
ك سنبیدن ع سکون نون وکسر باء موحده بعده یای ساکنه ایله نسنه دلمك سفتن
معناسنه استاد فرخی بیت کر تو بخواهی بزخم تیر بسنبید * چون قلم آهنین عمود فرسطون *
حکیم ازرقی بیت فرو سنبی دل دشمن بدان کلك شهاب آیین * بجدا بی سر لشکر بدان تیغ
فلك مانا * بر معناسی دخی فریفته شدن یعنی الدانمق حکیم سنایی بیت تا چه مردان
قوت وقوتی * یار سنبیدنی وسفبونی ك سوبان ع واو معروف وفتح باء موحده ایله مملکت
فارسده بر وادینك اسمیدر ك سوختن ع سکون خاء معجمه وفتح تاء مثناة ایله یانمق ویاقمق
معناسنه کمال خجندی بیت زیارت میکند سوز دل ما از شکرخنده * نمك بر ریش اکر ریزد
جراحت سوختن کیرد * عربیده ایقاد وچغتای لسانده کویماك وکویندرماك دیرلر میر
علیشیر بیت کونکلوما یوق چاره اوزتما یما کدین اوزکا عشق آرا * فیری کویماك سوزنینك
اوراچرانی تدبیریار ك سودن ع واو معروف وفتح دال مهمله ایله اوج معنایه کاور اول
سورمك مثلا بر نسنه یه نسنه سورمك طلا معناسنه شاعر بیت برعذار لاله کون
سودن فکر * روی مه را باشفق کردن نقاب * ثانی ال ایله نسنه یوقلق یعنی بر نسنه یه
ال سورمك لمس معناسنه ابوالمعانی بیت دیدن وکفتن شنیدن بودنست * لیك ازین
ك به دست سینه سودنست * ثالث ازمك یعنی بر نسنه یی ال ایله ازمك روف معناسنه در
ك سوران ع واو معروف وفتح راء مهمله ایله برقوشدر ساردخی دیرلر ك سورن ع واو
معروف وفتح راء مهمله ایله حمله وهجوم معناسنه هاتفی بیت زهر دو طرف سورن انداختند *
هزبرانه بر یکدیکر تاختند ك سوزان ع واو معروف وفتح زاء معجمه ایله مبالغه ایله اسم
فاعلدر یانیجی ویاقیجی معناسنه هم لازم هم متعدی اولور شیخ عطار بیت قرب سلطان آتش
سوزان بود * بابدان الفت هلاك جان بود ك سوزن ع واو معروف وفتح زاء معجمه ایله
ایکنه نك مخصوص آدیدر میرنظمی بیت عمیز دبرونیز جان ربود * که سوزن ز اطلس
کند وکرده بود * عربیده ابره دیرلر کسر الفله وچغتایده موندو دیرلر سبعهٔ سیاره ده شاه
بهرامك دلارام فراقنده احوالن ذکر ایتدوکی یرده دیو بیت کرپکی یوق اول صفت هندو *

سانجیان بغری ایجرا بوزه و ندوکی سوزبان کی واو مجهول وسکون زاء معجمه وفتح یای تحتانیله
التی معنایه استعمال اولنور اول فرهنك جهانکیریده بمعنی سود و نفع حکیم خاقانی * قطعه *
ازربان زسخن بست حق اوست * چند از زبان بتافته سودی زبان کشد * هرچند سوزبان
زبانست کرم وخشك * خط بر خط مزور این سوزبان کشد * ثانی بمعنی مال وسیم وزر وسرمایه
معناسنه شهاب الدین ادیب صابر * قطعه * درآرزوی سی ودولولوش هرشبی * دریا
کنم دودیده لولوفشان خویش * لولو زکس دریغ ندارد دو چشم من * همچون دودست صدر
اجل سوزبان خویش * مختاری بیت بنفس دشمنت آن بادزاسمان کزتو * بروز بزم تو برجان
سوزبان آمد * ثالث بمعنی راز وخبر پنهان وضمیر مکنون کمال اسمعیل بیت قلم دوزبانست
وکاغذ دوروی * نباشد درین محرمی سوزبان * شرف شفروه بیت اکرسوزبان هست
باتو مراهست * نه باشب نه باصبح غماز کویم * رابع سرکوشی معناسنه در خامس
ادات الفضلاده بمعنی غمخوار سادس مجمع الفرسده بمعنی ره آورد یعنی ارمغان کی سوسن کی
معروف چیچکدر بیاضی وکوکی وموری وصاریسی اولور خواجه سلمان بیت اکر بنرکس
اندازی نظر نرکس شود ناظر * وکر باسوسن آغازی شود سوسن سخن کویا * بستانی وبری
اولور بریسنك کوکینه بیخ بنفشه دیرلر که اطبا قتنده قرمة الطیب دیمکله معروفدر کی سومان کی
واو معروف وفتح میمله چیزی اندك یعنی آزنسنه و دخی برمکان اسمیدر کی سون کی بوزن چون
ایکی معنایه کلور اول بمعنی مثل ومانند که سان دخی دیرلر حکیم سنایی * قطعه * تفکر
کن یکی درخلقت شاهین مرغابی * نکویی کرچه معنی راست این زین سون وآن زان سون *
نکویی تاچرا کردند نول وچنك اوزاهن * نکویی تاچرا دادند رنك پر این زاکسون * ثانی بمعنی
سوی یعنی طرف وجانب حکیم سنایی بیت رفت روزی بسون کرمابه * مانده تنها درون کرمابه *
بومعنایه حضرت مولانا قدس سره * قطعه * چو پیش همت اوچرخ دیدست * که
همتهای عالم جمله دونست * کدامین سون جوئیم حضرتش را * که منزلکاه او بالای سونست *
کی سوهان کی واو معروف وفتح هایله دمور اکه و درپی یه دیرلر که سفن دخی دینلور ابو المعانی
بیت شاخ عمر نازنین راصد دریغ * کرد محنت قطع باسوهان غم * چغتای لسانده ایکاك دیرلر
الف مکسوره ایله میر علیشیر بیت تعشومدین ایریك بندلار خلاص ایتمیش * بوبند نی
کیسا الماس کیشی ایکاکلار ایلا کی سوهن کی سوهان مرقومدن مخففدر یئه اکه معناسنه کذا
فی شرفنامه کی سویدان کی واو معروف وسکون یای تحتانی وفتح دال مهمله ایله کورستان
معناسنه در ابو المعانی بیت کردو صد ساله بمانی درجهان * میروی آخر بسوی سویدان *
کی مع الواو * سختو کی سکون خاء معجمه وفتح تاء مثناة ایله بمعنی چرب روده یعنی مومبارکه
قیمه ات وبرنج وبهارات ایله طولدوروب یاغده قزاردرلر بسحاق اطعمه * قطعه * سطلکی چند
شراجی چه بوقع باشد * که بچینیم درین خوان زمین وزیسار * باز سختو که چو او حلقه زند در بن
دیك * من به بیچم بخود آزارویش همچون مار * وله بیت بر سایبان نان تنك اعتماد نیست *
سختو مکر بباطن پاك شمارود کی سرو کی ضم راء مهمله وواو معروفله بوینوزدر هرنه حیوانك
اولورسه حکیم انوری بیت زنور تابش خورشید لعل فام شود * سروی آهوی دشتی

دشتی خوالشی مخلخال * شاعر درهجو بیت شد سروت چوشاخهای کوزن * هریکی
چار رطل بود بوزن * شاخ دخی بوینوزدیمکدر فرهنك وفایی ده بمعنی کذب ودروغ مسطوردر
امابو قوله تفرد ایتمشدر سائر فرهنکلرده بومعنایه منقول دکلدر کی سغدو کی سکون غین
معجمه وضم دال مهمله ایله بمعنی سختوی مرقوم یعنی مومبارکه طولمش اوله کی سکارو کی فتح کاف
عجمی وضم راء مهمله ایله چورك که خاص اوندن ایدرلر بعض فرهنکلرده قرصه بوغچه در اماقول
مختار بودرکه یوری برمقدار چقورجه ایدوب خمیری ایچنه قویوب اوزرینه خاکستر وآتش قویوب
بوطریقله بشن اتمکه دیرلر بویه ده عربان اتمکی بووجهله بشوروب آدنه طرموز دیرلر اما
بواسم لسان عوامده در لغت اصحی عربیده خبزه وظلمه وملیل دخی دیرلر کی سمو کی ضم
میمله تره دشتی یعنی یبان تره سی کذا فی التحفه عربیده میم مشدده ایله عالی معناسنه در
کی سو کی واو مجهول ایله درت معنایه کلور اول جانب وطرف معناسنه شمس فخری
بیت مه وخورشید برکردون کردان * همیکیرد زرای روشنت سو * ثانی بمعنی مانند
حضرت مولانا قدس سره * قطعه * سبو بدست دویدم بجوی جارمعانی * که آب کشت
سبویم چو جای آب سبو شد * بماند آب معلق بدستم از سرحسرت * فروشدم بتفکر که این
چه شکل وچه سو شد * ثالث مخفف سوددر یعنی سود لفظندن دالی اسقاط اولنمشدر
شیخ نظامی بیت کشاد رزوکاو آهن وکاوکو * بجا درچنین ده کند کار سو * رابع بمعنی روشنا
یعنی ضیا حکیم اسدی * مثنوی * بنزدیك تابوت زرین مکرد * کدیدی درین خانه
لاجورد * که هست اندرو حلقه وپاره چند * که باشد بنزد بزرکان پسند * دکر کوهری کودهد
سود آب * بتاریکی اندرچو خورشید تاب * ترکستانده آب معناسنه در ترکیده صو دیرلر
انلرك لسانده صاد اولامغله سین ایله ادا ایدرلر کی مع الهاء * سباده کی فتح باء موحده ودال
مهمله ایله برنوع طاشدر بلکوایدرلر وخرده ایدوب حکاکلر آنکله جواهر تراش ایدرلر ترکیده
سنباره دیرلر فارسیده زیاده نونله سنباده دخی دیرلر کی سپشه کی ضم باء فارسی وفتح شین
معجمه ایله بت سرکه سی وبعضیلر تحل بتی در دیرلر شاعر بیت سپشه کرفته سراپا بدن *
دوتا کشته سان بریدن پیرهن کی سبفانه کی سکون باء موحده وفتح فاو نونله دراز قد وکشیده
بالا کذا فی فرهنك جهانکیری میر نظمی بیت چنان سبفانه قد برك سمن بر * نه رسته
درجهان سرو وصنوبر کی ستره کی ضم تاء مثناة وراء مشدده ایله ایکی معنایه در اول استره
معناسنه در بالاتفاق ثانی فرهنك جهانکیریده کراءخانه ودکان معناسنه ده مرویدر بومعنایه کی
میرنظمی بیت بی ستره خانه پندارد جهان * نقد عمرش میدهد غافل بدان کی ستوده کی
ضم تاء مثناة وواو معروفله مدح کرده یعنی مدح اولنمش حکیم انوری بیت اکر بمدح وثنا هرکسی
ستوده شود * توآن کسی که ستوده نبست مدح وثنا کی ستوره کی سکون تاء مثناة
وفتح واو وراء مهمله ایله صاری اوکدمنج دخی دیرلر عربیده زنبور دیدکلریدر کی ستوه کی ضم تاء
مثناة وواو معروف واظهار هایله بمعنی دلتنك وعاجز شده شیخ سعدی * قطعه * پای
مسکین پیاده چند رود * کز تحمل ستوه شد سختی * تاشود جسم فربهی لاغر * لاغری مرده
باشد از سختی * وسرکردان ومتحیر معناسنه حکیم سنایی بیت من ز بارکنه چوکوه شدم *

وز تن وجان خود ستوه شدم * شیخ نظامی بیت چوزان سیلها برنکشتی زکوه * ازین
قطرهاهم نکردی ستوه * فرهنك جهانکیریده ومجمع الفرسده بمعنی تنك مرویدر بومعنایه
ناصر بجه بیت ستوه شد جانم ازبار فراقت * دلم خون شد زدرد اشتیاقت ل ستته ع
ضم تاء مثناة واظهار ها ایله ستوه مرقومدن مخففدر وبمعنی دلتنك حکیم اسدی درصفت
کرشاسب بیت دمان اژدها بیست کز جنك او * ستته شد جهان باك درچنك او ل سخته ع
سکون خاء معجمه وفتح تاء مثناة ایله بمعنی سنجیده یعنی مقبول ومعقول اولان قول وفعل مراد
بشمش وقال اولمش سوزدیمکدر زیرا اوقیوب یازان طالب علمه بو اعتبار ایله سخته دیرلر شیخ نظامی
بیت سخن تاکی زتاج وتخت کویی * نکویی سخته اما سخت کویی ل سخره ع سکون خاء معجمه
وفتح راء مهمله ایله ایکی معنایه در اول. بیکار وکاربی مزد یعنی اجرتسز ایش حکیم ناصر خسرو
بیت در سخره وبیکار تنی ازخور وازخواب * روزی بدهد جان تو از سخره وبیکار * حکیم خاقانی
بیت چه بردند اسب عمرت راء وانان فلك سخره * چه جویی زین علف خانه که قحط افتاده
درخوانش * ثانی زبون وزیردست مانندی معناسنه حضرت مولانا قدس سره بیت ففانکه
کار سفر نیست سخره دستم * که تازهم بدرم جمله پود وتار سفر * عربیده استهزا وافسوس
معناسنه یعنی مسخره یه الق حکیم سوزنی بیت چون روزکار سخره کنم بر عدوی تو *
بل ناعدوت نام کند سخره کرمرا ل سدره ع سکون دال وفتح راء مهملتین ایله قباچه یعنی
برنوع جامه در بویی بله دك ویکی اوموزده اولور اعجامه مخصوص پوشش در تعریب ایدوب
صدره دیدیلر خواجه سلمان بیت کوهای سدره ات تسبیح وخیرات وحسان * کوشه های
دامنت سجاده روح الامین ل سرب سوخته ع راستق طاشی که سحق ایدوب زنان
قاشلرینه وصاچلرینه خضاب ایدرلر راسخت دخی دیرلر میر نظمی بیت سرب سوخته ابروانرا
رنك داد * کرد حسنش خال عنبر بوزیاد ل سوخ ئیره ع اضافتسز یعنی سکون خاء معجمه ایله
طوری آت که عربیده کمیت دیرلر ضم کاف وفتح میم وسکون یا ایله بعضیلر یاغز طوری دیدیلر
ل سرخچه وسرخره وسرخیژه ع کلاهم بسکون الراء المهمله برنوع قبرجقدر سرخ رنك اولور
علامتی تب دائمی وتعفن نفس واندوه واضطراب دل وبیخوابی وتشنکی عربیده حصبه ترکیده
قزامق دیرلر طبیب یوسفی * رباعی * درسرخچه بعد روز ثالث ترشی * زنهار مده وکرنه
بیمارکشی * درتنقیه سعی کن بروز اول * رك زن چو دویم بود اکر نیز هشی ل سرخ زده ع سکون
راء مهمله وخا وفتح زاء معجمتین وسکون راء ثانیه ایله یاغز آل آت ل سرخنچه ع سکون راء
مهمله ونون وضم خاء معجمه وفتح جیمله سرخچه مرقوم معناسنه بعضیلر برنوع قبرجقدر عربیده
بثور دیرلر ل سرخه ع سکون راء مهمله وفتح خاء معجمه ایله رأس الکبد یعنی جکرك باشی
وقزللغه دخی دیرلر رنك اعتباریله ایکی معنایه میرنظمی. بیت عذارش کرد کلکون رنك سرخه
تماشایش مرا خون کرد سرخه * سرخه ثانی معنای اوله در ل سرخیژه ع سکون راء
مهمله ویای تحتانی وکسر خاء معجمه وفتح زاء عجمیله حصبه دیدکاری علتدر ل سرفه ع سکون
راء مهمله وفتح فا ایله اوکسورك که عربیده سعال دیرلر میرنظمی بیت نشان تنکی سینه است
سرفه * طبیعت را دهد بسیار کلفه ل سرمه ع معروف نسنه در کوزه چکرلر عربیده کحل دیرلر

دیرلر مولانا هاتفی بیت زوسمه نپرداخت ابرو هلال * بسرمه چه محتاج چشم غزال *
مجمع الفرسده مذکوردر که فارس ولایتنده برقریه نك آدیدر اندن سرمه حاصل اولور معربی
سرمقدر ل سرواله ع سکون راء مهمله ایله بردکندر خاشاك ارا سنده اولور اثوابه یاپشوب
صهولتله آیرلمز ل سروشه ع ضم راء مهمله وواو معروف وفتح شین معجمه ایله سروش مرقوم
معناسنه جمیع ملائکه یه دیرلر عموما حضرت جبریل امینه دیرلر خصوصا کذا فی المجمع
بو معنایه میر نظمی بیت چو ظاهر کشته از مردان خروشه * معین اهل دین کشته سروشه
ل سره ع فتح راء مهمله واخفاء ها ایله بر کوچك قوشدر عربیده بغاث دیرلر ضم با ایله ل سرینکاه ع
کسر راء مهمله وسکون یای تحتانی ونونله بمعنی نشستنکاه یعنی اوتراق یری ودخی تخت پادشاهان
شیخ نظامی بیت سری کو سزاوار باشد بتاج * سرینکاه او مشك باشد زعاج ل سغبه ع سکون
غین معجمه وفتح باء موحده ایله ایکی معنایه کلور اول بمعنی فریفته یعنی آلدانمش حکیم انوری * قطعه *
زین پیش باندازه هر طائفه مردم * آوازه واعزاز قوی بودنیم را * امروز در ایام تو آن صیت
ندارد * بیچاره نیم چون توشدی سغبه نیم را * ثانی بمعنی چرب یعنی یاغلو وعربیده کرسنه وتشنه
معناسنه معا استعمال اولنور اما یالکز تشنه معناسنه چندان استعمال اولنمز ل سغرنه ع
فتح غین معجمه ونون وسکون راء مهمله ایله الاجه واوزون اوقلی کرپی آدم کوردکده اوقه سندن
صاغه وصوله اوقلرین اتار شویله که کویا یایدن چقار آکا سکر وسکرنه دخی دیرلر ابو المعانی
بیت چنان بد طبع وحرف انداز وبدکوی * سغرنه بود یا خود خوك دشتی ل سفته ع سکون
فا وفتح ثاء مثناة ایله درت معنایه کلور اول بمعنی سوراخ کرده یعنی دلنمش بو معناده سفتن
لفظنك اسم مفعولی اولور شیخ عطار بیت رفتیم وزما زمانه آشفته بماند * وین در چنین
نفیس ناسفته بماند * ثانی فرهنك جهانکیریده هدیه معناسنه شمس فخری * قطعه *
شهنشاهی که بهر خدمت او * همیشه پشت کردون خفته باشد * زمردم دائما سوی سماوات *
دعای دولت او سفته باشد * ثالث اشرفنامه ده اول حلقه زرین وسیمینکه قولاغه کچوررلر
شیخ نظامی بیت سفته کوشی چو درنا سفته * در فروشی بهای جان کفته * رابع
مؤید الفضلاده برنوع دمرندرکه غایت سرتیز اولور شیخ نظامی بیت تیری ازجعبه سفته
پیکان جست * درزه آورده درکمان درست * مجمع الفرسده بمعنی سخن نودخی رسیده نظردر
دیو مسطوردر ل سفره ع سکون فا وفتح راء مهمله ایله ایکی معنایه در اول معروف نسنه درکه
اوزرینه طعام قونیلور ثانی مسافر ایچون احضار اولنان طعام ما حضر معناسنه در
ل سقرقه ع فتح قافین وسکون راء مهمله ایله می حبشی یعنی بوزه که طاریدن ایدرلر تتکم
دیمشلردر بیت کر حرام میخوری بخور باده * ازعرق هم سقرقه رنج شود ل سکاچه ع
فتح کاف وجیم فارسیین ایله اویقوده آغریا صمق که عربیده کابوس دیرلر ل سکاسته وسکاسه
وسکاشته وسکاشه ع کلاهم بفتح الکاف العجمی بمعنی ریکاسه مرقوم که کرپی معناسنه در عربیده
قنفذ دیرلر ضم قاف وفا وسکون نونله کذا فی فرهنك جهانکیری ل سکافره ع فتح کاف
فارسی وراء مهمله وسکون فا ایله زخمه مغنیان یعنی مطربلرك سازچالدقلری آلتدر ل سکافه ع
فتح کاف فارسی وفا ایله شمس فخری زخمه معناسنه نقل ایدوب بو قطعه یی نظم ایلمش * قطعه *

زعون رافتش امکان آن نیست * که بادی بکند رد بزبرک رافه * بهنگام طرب ءواد بزمش *
کند از ماه نو شکل سکافه ﴿ سکرکه ﴾ فتح کافین وسکون راء مهمله ایله بمعنی سقرقهٔ مرقوم
یعنی طاریدن اولان بوزه کذا فی المؤید ﴿ سکرنه ﴾ فتح کاف فارسی ونون وسکون راء مهمله
ایله اوزون اوقلی کرپی که چکاشه وسغر وسغرنه دخی دیرلر حکیم سوزنی . بیت زنخ چو پشت
سکرنه نغوله چون دم سك * چو شیر کنده دهان سهمناك چون کفتار ﴿ سکره ﴾ سکون
کاف عربی وفتح راء مهمله ایله طپراق کاسه که سکوره دخی دیرلر سیف اسفرنکی . بیت اندمی
کو بعض از سکرهٔ مرغول کند * از خجالت زتن سکره بکشاید خوی * ظهیر فاریابی بیت
قدح می دران چو سکرهٔ ماه * طبق نقل وحوضك پروین * فرهنك میرزاده فتح کاف وتشدید
راء مهمله ایله مرویدر اثیر الدین اخسیکتی بیت زنقشبند ضمیر تو مایه می یابد * خم سکرهٔ
رنك مصوران . بهار ﴿ سکزنه ﴾ ضم کاف وسکون زاء معجمه وفتح نونله مجمع الفرسده ایری
اوقلی کرپی در ﴿ سلوه ﴾ سکون لام وفتح واو ایله بمعنی کفش یعنی پابوج شاعر . بیت هرکه
باشد درین جهان باهوش * نکشد قید سلوه وسرپوش ﴿ سمباره ﴾ سکون میم وفتح باء
موحده وراء مهمله ایله بر نوع طاشدر قلیج وخنجر وغیری دمورلرك پاسنی آنکله اچارلر وحك کار
آنکله جوهر تراش ایدرلر ﴿ سمچه ﴾ سکون میم وفتح جیم فارسیله نقب وزیر زمینه اوکبی
ایدوب ایچنه بعض اشیا قودورلر واکثریا بانده طاغلرده وطاغ انکلرنده ایدرلر که ایام شتاده اقتضا
ایتدوکی محلده یولجی قیشدن امین اولور ﴿ سمنه ﴾ سکون میم وفتح نونله اول ضعیف وزبون دوه یه
دیرلر که سمرسون دیو بوك اورلیه ﴿ سنباده وسنباره ﴾ کلاهما بسکون النون وفتح الباء الموحده
اول دال ثانی راء مهملتین ایله سمبادهٔ مرقوم معناسنه که سمباره دخی دیرلر معروف طاشدر معدنی
جزایر چینده اولور حکیم اسدی بیت ازین پیش سنباده وزد بوند * هم از زیز وفولاد
وکوهر بوند ﴿ سنبه ﴾ سکون نون وفتح باء موحده ایله ایکی معنایه در اول بمعنی فریفته یعنی
آلدانمش حکیم زجاجی بیت برون کن زدل نقش خواب وخیال * مشو سنبهٔ ملك ومال ومنال
ثانی بر دمور آلتدر آنکله اغاج وبعض نسنه دلرلر ربیده مثقب دیرلر واکه دمور ریشه ده مرویدر
مولانا عرفی . بیت بعقد کوشهٔ دستار شاعران حریص * که بی برات وصله سنبه ایست
پر آزار ﴿ سنبله ﴾ سکون نون وضم باء موحده ایله ایکی معنایه در اول بعدای واریه باشی
ثانی اون ایکی برجك التنجی برجی آدیدر که صوك یازآیی در بو ایکی معنایه شاعر دیمشدر بیت
چو آفتاب درآید بسنبله آندم * بهیچ دیار نماند ز سنبله آثار ﴿ سنده ﴾ سکون نون وفتح
دال مهمله ایله درشت وخشین وغلیظ نسنه هر نه اولورسه اولسون وبوغون ویابس غائطه ده
دیرلر استاد لطیفی . بیت صد سنده سراز بزاز کونت که همی آید * کیرم خوری وکویا که در رفت
سرابالا ﴿ سنسه ﴾ سکون نون وفتح سین مهمله ایله زنبور سیاهه دیرلر اما بعض لغتده
انکور سیاه معناسنه مرویدر ایکی معنایه شاعر دیمشدر بیت هر کجا سنسه باشد ره نمو *
سنسه لابد میشود نزدیك او ﴿ سنکدوله ﴾ سکون نون وکاف وضم دال مهمله وفتح لام ایله بمعنی کردباد
ترکیده قاصرغه عربیده اعصار دیرلر کذا فی فرهنك جهانکیری ﴿ سنه ﴾ فتح نونله سنهار مرقوم
معناسنه که زن پسر یعنی اوغل عورتی شاعر دیمشدر بیت مادر فرزند محالست زندکان * کرکند

کرکند خدمت سنه اوراجان ﴿ سوچه ﴾ واو معروف وفتح جیم فارسیله شودیله معناسنه در
عن قریب ذکر اولنور ﴿ سوخته ﴾ واو معروف وسکون خاء معجمه وفتح تاء مثناة ایله درت معنایه
کلور اول صیغهٔ اسم مفعولدر یانمش معناسنه ثانی بمعنی لتهٔ سوخته یعنی بزدن یانمش قاوکه
چقماقدن آتش آلور شیخ سعدی . بیت درسوخته نتوان نهان داشتن آتش * ما هیچ
نکفتیم وحکایت بدر افتاد * حکیم فردوسی . بیت فتاد آتش صبح در سوخته * بیکدم جهانی
شد افروخته * ثالث بمعنی سنجیده که سخته دخی دیرلر رابع خسرو پرویزك سکز خزینه سندن بر
خزینه نك آدیدر حکیم فردوسی بیت دکر کنج کش خواندی سوخته * کزان کنج بد کشور افروخته
ادات الفضلاده نقل شراب معناسنه در که اندازد دخی دیرلر ﴿ سودابه وسوداوه ﴾
کلاهما بسکون الواو وفتح الدال المهمله نام زن کیکاوس شاهدر ﴿ سوده ﴾ واو معروف وفتح دال
مهمله ایله سودن لفظنك اسم مفعولیدر سودلمش وازلمش معناسنه ایکی معنایه ترتیب اوزره
ابو المعانی . بیت بخاك پای تراروی عاشقان سوده * بدرد عشق تو غم رادلم هر آن سوده *
﴿ سوژه ﴾ فتح زاء فارسیله وزاء معجمه ایله دخی جائزدر ایکی معنایه کلور اول اوچقور که
طونه کچورورلر ثانی تحفة الاحبابده خشتك که کوملك وقفتان قولتوغنه دکرلر اما کتاب
السامی فی الاسامیده اول پارهیه دیرلر که تیریز باشندن کسرلر خشتکی اکا دکمك ایچون شیخ
نظامی . بیت پر زرود رکشته زتودامنش * خشتك زر سوژهٔ پیراهنش ﴿ سوسنه ﴾ واو
معروف وفتح سین مهمله ونونله سوسن معناسنه در کذا فی التحفه ﴿ سوفته ﴾ واو معروف
وسکون فاو وفتح تاء مثناة ایله ایکی معنایه در اول مکر وحیله حکیم سوزنی . بیت بکو ز انجا
مراخطی عوض ده * از یزدان سوفته کس رامیاموز * ثانی بمعنی کرم کندم یعنی تخل بتی
﴿ سوفچه ﴾ واو معروف وسکون فاو وفتح جیم فارسیله ایکی معنایه در اول سبیکهٔ زر وسیم
مخناری . بیت زان یکی لقمه که برخوان تو خوردان مسکین * بیکی سوفچهٔ زربفروشنش
کنون * ثانی هر نسنه نك خرده سنه دیرلر ﴿ سوکه ﴾ واو معروف وفتح کافله هر داوکه دیرلر
عموما وقبل ود برد لکرینه دیرلر خصوصا ایکی معنایه ترتیب اوزره ابو المعانی بیت نیزهٔ سرتیز
کردد سوکه هر جا رارود * نیزهٔ کیرم رود درسوکهٔ آن سیمتن ﴿ سوله ﴾ واو معروف وفتح
لام ایله بندهٔ خانه زاد یعنی باباسی واناسی قول اولان بنده زادهیه دیرلر حکیم خاقانی * قطعه *
ازین تورنده غافل چند اعمی * درین نطقند منکر چند الکن * همه قلب وجور سولهٔ عصر * نعایم
وار آتشخوار دریمن * مجمع الفرسده سوراخ معناسنه در عموما وسوراخ در خصوصا اما مؤید
الفضلاده سوراخ کس زندر استاد عسجدینك بو بیتندن مجمع صاحبی نك نقلی اولمق فهم اولنور
بیت بجنبانم علم چندان دران در کنبد سیمین * که سیماب از سر حمدان فرو ریزد دران سوله *
﴿ سومه ﴾ واو معروف وفتح میم ایله ایکی معنایه در اول اکه دن دوکیلن دمور خرده سی عربیده
براده دیرلر ثانی ضرب نشانی بعض نسخه ده اوق نشانی روایت اولنمش . بو معنایی مؤید
ابو المعانی بیت سومهٔ تیر مژه در سینهٔ دل بی عدد * دیده زخم تیغ غمزه کشته در جان ادهن *
﴿ سونچه ﴾ سکون نون وفتح جیم فارسیله کوملك وقفتان قولتوغنه دیکلن خشتك معناسنه
﴿ سوه وسوهه ﴾ کلاهما بسکون الواو واظهار الهاء بمعنی سوهان یعنی اکه دن دوکیلن دمور

خرده سی لغ سویسه بع کسر واو وسکون یای تحتانی وفتح سین مهمله ایله یعنی سیسك
یعنی تخل بتی حکیم فردوسی بیت نیابد بکار من این سازجنك * بجاسوسه سنجد بجنك
پانك لغ سیوخته بع ضم یای تحتانی وواو معروف وسکون خاء معجمه وفتح تاء مثناة ایله برنوع
یمشق اوتدر دائما صوده بتر آنی قاوربنه قوللنورلر کذا فی الاداة لغ مع الیاء * سنی بع
فتح تاء مثناة واظهار یا ایله برنوع دموردر صوبی کندویه پك چکر یعنی صوارلدقجه زیاده صولو
اولور شابوراك وشابوران دخی دیرلر ابوشکور بیت زمین چون سنی بنی وآب رود *
نکیرد قرارونیابد فرود * معیار جمالیده شمس فخری نیزه وحربه وعصا اوجلرنده اولان دموردر
دیو بوایاتی نظم ایلمش * قطعه * شاه ایام شیخ ابواسحق * ای کلاه تورسنك افسر کی *
اشك درچشم دشمنت دائم * میتراود چنانکه آب از زی * آب درحلق بدسکالانت *
عجب است ارنمیشود چوسنی * نونله سنی دخی بومعنایه روایت اولنمشدر لغ ستوری بع ضم تاء
مثناة وکسر راء مهمله ایله یعنی ستوره مرقوم که زنبور معناسنه در لغ سختی بع سکون خاء معجمه
وکسر تاء مثناة ایله مونبار وکیبا طوله سی ابوالمعانی * قطعه * روستایی بشهرروا آمد *
آش پزی دید اش همی پختی * نفس شوشش بد وتقاضا کرد * زان خورد جرب روده سختی
لیك مالك نبود نیم درم * دیدم اشتها ازان دوختی لغ سرخابی بع سکون راء مهمله وفتح خاء
معجمه وکسر باء موحده ایله برنوع قرمزی اوردکدر لغ سرخی بع ایکی معنایه در اول هر
نسنه نك قزللغی عموما ثانی شفق قزللغی خصوصا میرنظمی بیت شعله شد آنچنان جهان
کیرا * سرخی آسمان شده پیدا * بوبیت چراغان وصفنده در لغ سرنای وسرنی بع کلاهما
بسکون الراء المهمله وفتح النون واظهار الیاء نای رومیدرکه سرغین دخی دیرلر جنکلرده وسورلرده
چالرلر حضرت مولانا قدس سره بیت بحق آن لب شیرین که میدمی بمن * که اختیار ندارد
بناله این سرنای * حکیم سنایی بیت اندرین اصداف دعوی درمعنی را مجوی * زانکه در
سرنا نیابی نفخ اسرافیل را لغ سغدی بع کسر غین معجمه ودال مهمله ایله برنوع قلیه در
حریره بقیله دیرلر قوری اوزم وبادام وفندق وامثالی نسنه لر ودوشاب وات ایله بشورلر
بعض نسخه ده عاشق وادیکلری طعامدرکه دوکلمش سیاه اوزم وجوز رومی ودوشاب ایله
ایدرلر لغ سغدی بع سکون فا وکسر دال مهمله ایله بچی والجی معنالرینه لغ سکاری بع فتح
کاف فارسی وکسر راء مهمله ایله یاغلی چورك وباغلی بوغاچه یه سکار ودخی دیرلر میرنظمی
بیت چوآورده سکاری شیرتازه * بخوردن کرد بامهمان اغازه لغ سکسکی بع سکون کاف
وضم سین مهمله وکسر کاف فارسیین ایله غایت ضعفدن حاصل اولان زحمت که آن سبب ایله
طپنش دل ظاهر اوله کذا فی المؤید لغ سماری بع فتح میم وکسر راء مهمله ایله یعنی کشتی یعنی کمی
حکیم ازرق بیت زخون خصم بدشتی بجانبردکنی * درواجل بسماری رود قضا بشنا * ابوالفرج
رونی بیت نوندش کوه وصحرا را سماری * حسامش دین ودنیارا حصارست لغ سنی بع کسر نونله
سنی مرقوم معناسنه لغ سوبدی بع واو معروف وسکون باء موحده وکسر دال مهمله ایله بر
قوشدر سار دخی دیرلر عربیده زرزور دیدکلری در ترکستانده سنفور جق دیرلر لغ سورنای بع
سرنای مرقوم معناسنه که شهنای دخی دیرلر لغ سوری بع واو معروف وکسر راء مهمله ایله

ایله برنوع قرمزی چیچکدر کل سوری ده دیرلر غایت فرح بخشدر خواجه سلمان بیت چنار
وسرو وعرعر درعروسان کل سوری * بپوشیدازهزاران دست زیبا جامهٔ دیبا * خلاق المعانی
* رباعی * لعلست می سوری وساغر کانست * چشمست پیاله وشرابش جانست * آن
ساغر کلکون که بمی خندانست * اشکیست که خون دل درو پنهانست * مؤید الفضلاده
بو چیچکدر لعل رنك پیکانه تشبیه ایدرلر بومعنایی مؤید میرخسرو بیت کذری اکر توانی بیهار
عاشقان کن * که زاشك من بصحرا همه لاله دست وسوری * ودخی شادی معناسنه یعنی سوینمك
ودخی برنوع پیکاندر لغ سوزنی بع واو معروف وفتح زاء معجمه وسکون نونله برنوع قفتاندر صیق
تکنیله دیکلمش واول اسلوبده بیاض والوان عرقچین ایدرلر ولطیف نقشلی دوشمه دخی
ایدرلر طالب آملی بیت هان ای تن کداخته چاك دلم زتو * دارد امید بخیه که برشکل سوزنی *
لغ سویلی بع واو معروف وکسر لام ایله ولایت چیننده برشهر آدیدر لغ سوی بع بوزن موی
وجوی جانب وطرف معناسنه میرنظمی بیت اشارت ازشه عالم بدیدند * پرستاران
بهر سویش دویدند * حذف یا ایله سو دخی دیرلر لغ باب الشین المفتوحة مع الف * شا بع
اوچ معنایه کلور اول میوه دار اغاج قسمندن براغاج آدیدر ثانی جای معناسنه کلور وکی
منقولدر بوایکی معناده اصلی لغت عبری در وثالث مجمع الفرسده شار لفظندن اختصار
اولنمشدر که شاباش دیرلر مراد شادباش در لغ شاه بالا بع عجمده قاعده مقرردر که برتازه
نورسیده جوانی اولندره لر اکا مناسب بر تازه نوجوانی که آنکله هم سن وهمتا اوله داماده براپو
کیدوروب وآنته موافق آته بندروب ایکیسی آت باشی برابر خانهٔ عروسه واروب دامادی
کردك خانه یه قورلر ترکیده اکا صاغدچ دیرلر عجمده شه بالا وهمدوش دخی دیرلر میرخسرو
بیت درشادی خضر خان والا * شادی خانست شاه بالا لغ شاهوا بع سکون ها ایله شاهواد
لفظندن ترخیم اولنمشدر یعنی حرف را اسقاط اولنوب اول معنایه استعمال اولنور شاهه لایق
اولان نسنه لره دیرلر میرنظمی بیت نوشته نامهٔ باشعر وافشا * چو دررشته کشیده در
شاهوا لغ شب آوا بع آواز کردن شب ویاخود آواز کنندهٔ شب اوله یعنی کیجه چغرمق ویاخود
کیجه چغریجی معناسنه ایکیسنده ده شاملدر هرنه که کیجه صدا ویره اکا دیرلر چغتای لسانده
اوران دیرلر ضم همزه وسکون واو ایله لغ شب عبا بع سکون باء اول وفتح عین مهمله وباء ثانیله
غایت تیره وتار اولان کیجه یه دیرلر میرنظمی بیت مانده درحیرت دران دشت بلا * سرده
وباران بوده است وشب عبا لغ شبغا بع سکون باء موحده وفتح غین معجمه ایله کاو وکوسفندی
خانه دن بیرون یرلرده محافظه ایچون کیجه ایچنه قودقلری چوبرمه که ترکیده آغیل دیرلر شبغار
وشبغاز دخی دینلور میرنظمی بیت بیخبر از نفس خود را این جهان * بهر کاو وکوسفند
شبغاست دان لغ شبکوکا بع سکون باء موحده وضم کاف اول وفتح کاف ثانی فارسیین ایله
اول کدایه دیرلر که کیجه لرده محلات اراسنده بریوکسك یره یاخود براغاج اوزرینه چیقوب اهل
محله دولتلولرینه آدلو آدیله دعا ایدرتا که اول دولتلولر ایشیدوب تصدق ایده لر شبکوك
وشبکوکه دخی دیرلر مولانا عضائری رازی بیت بشاخ کلبن آن شور بلبل * چه شبکوکا
زند تا صبح کوکا لغ شب یلدا بع ایکی معنایه در اول شتاد ایام اربعینك ابتدا کیجه سی

الطول لیالی وغایت نیره وتار اولور ثانی هر اوزون وقرانکو کیجه یه دیرلر خواجه حافظ بیت
صحبت حکام ظلمت شب یلداست * نور ز خورشید خواه بوکه بر آید ل شخا ع فتح خاء معجمه ایله
شخودن لفظندن اسم مصدر در خراشیدن ودخی خلیدن معناسنه وحاصل بالمصدر در طرمق
معناسنه در کذا فی فرهنك حسین وفائی بمعنی اول ابو المعانی بیت چند باشی با سخنهای
درشت * روی مردم را کنی هر جا شخا ل شروا ع سکون راء مهمله وفتح واو ایله سخن دروغ
ویهمتی میر نظمی بیت حدیث رقیبان که دستان بود * سخنهای شروا وهذیان بود *
ل ششپا ع سکون شین ثانی وفتح باء فارسیله حشرات ارضدن چیان وقرق ایاق
دیدکاری که چلپاو سپاد نی دیرلر میر نظمی بیت پیش آن را این شد از بهر دکر * نزد کژدم
بود ششپا بی ضرر ل ششتا ع سکون شین ثانی وفتح تاء مثناه ایله ترکیده چشته دیدکاری
سازدرکه ششتار دخی دیرلر بعض فرهنکده رباب معناسنه در حکیم نزاری قهستانی بیت
چیست چندین طمطراق البته در دیر مغان * با زاری یا نوای زیر ششتاء بخورم ل شغا ع
فتح غین معجمه ایله ترکش معناسنه بعض فرهنکده یالکز اوق قوییلان ظرفه دیولر زیرا ترکش
ذکر اولندقده یایلق ایله جمله مراد اولنور وغین بر بینه فا ایله ده مرویدر استاد فرخی بیت
بوقت کار زار خصم وروز نام و ننك تو * فلك در کردن آویز د شغا و نیم لنك تو * استاد معزی
بیت ای سر افرازی که از تاج شهان زیبنده ای * بر میان بندکان تو شغا و نیم لنك ل شفتا ع
سکون فاء وفتح تاء مثناه ایله تیردان که ایچنده اوق قورلر محفوظ اولمق ایچون ترکیده اکا قندیل دیرلر
ل شفا ع فتح فا ایله حلال دیمکدر وعربیده کسر شین ایله صحت معناسنه در ابو المعانی
* قطعه * هر که باشد آب وبا نش از شفا * در دو دل را یابد او هر دم شفا * از شفو باشد
اکر کارش همین * سینه اش کردد به تیر غم شفا * شفو حرامدر وضمله شفا تیر دان معناسنه در
ل شکا ع فتح کاف عجمیله بمعنی شغاء مرقوم یعنی تیر دان که عربیده جعبه دیرلر شمس فخری
بیت ایا شهی که بهنکام کینه پیلك تو * کند ز سینه وپهلوی خصم کیش وشکا ل شلکا ع
سکون لام وفتح کاف فارسیله اوزون وسیاه قورتدرکه بولانق صولرده حاصل اولور آدمه وحیوانه
یاپشوب قانن امر زلو ودیوچه وشلك وشلکو دخی دیرلر ترکیده سلك دیدکاریدر
ل شلیخا ع کسر لام وسکون یای تحتانی وفتح خاء معجمه ایله ترسایه دیرلر حکیم خاقانی در قسمیه
بیت به بیت المقدس واقصی وصخره * بنقد یسات وانصار وشلیخا ل شلیشا ع کسر لام
وسکون یای تحتانی وفتح شین ثانیله بر معجون اسمیدر که فالج ولقوه امراضنه نافعدر ابو المعانی
بیت با مراض دل اعدای جاهت * شود شمشیر قهر تو شلیشا ل شما ع فتح میمله شمامه
لفظندن اختصار اولنمشدر که دستنبو دخی دیرلر ل شوا ع فتح واو ایله صاغر معناسنه که
صاغر لغه شوایی دیرلر عربیده اسم دیدکلریدر کذا فی فرهنك جهانکیری ل شوبا ع سکون
واو وفتح باء موحده ایله ایکی معنایه در اول چریش ثانی خشیل معناسنه در ایضا منه
ل شوغا ع سکون واو وفتح غین معجمه ایله قیون وصغر آغیلی که شیغا وشیغار وشیفار دخی
دیرلر استاد لطیفی بیت چو کرك و دزد کیرد قصد شوغا * شبان اندر شبان آمد بغوغا *
ل شوکا ع سکون واو وفتح کاف عجمیله بمعنی شبکاه که شوکاه دخی دیرلر کیجه وقتی معناسنه در اما

اما مجمع الفرسده بمعنی شوغاء مرقوم مسطور در ایکی معنایه ابو المعانی بیت شود بیم تو شوکای
جهانرا * بپاس کرك و دزدان به شوکا ل شوندا ع فتح واو ودال مهمله وسکون نونله بمعنی شنوا
یعنی ایشیدیجی عربیده سامع دیرلر استاد منوجهری بیت این سماع خوش واین ناله زیر و بم را
نغمه از کوش دل وکوش شوندا شنوند ل شها ع ایکی معنایه در اول خطابدرکه آخرنده کی
الف حرف ندادر ای شه دیمك اولور ثانی بمعنی شایسته بو ایکی معنایه ابو المعانی بیت شها
مدح وصفت که من کرده ام * هزارش یکی کس نباشد شها ل شهروا ع اول رایج سیم وزره
دیرلرکه حاکم حکمیله بر ولایتده رواجی مخصوص اوله اما هر یرده رایج معناسنه ده استعمال
اولنور سره معناسنه جمال الدین عبد الرزاق کاشی در نعت شریف بیت شد شهروا
بعز نامست * این فلس بهره مطلس * شرف شفروه بیت نقره ما اکرچه شهرواست
پیش نقاد روی اورد شد ل شهروا ع حذف راء ثانیله ده شهروا معناسنه در شیخ سعدی
* قطعه * وجود مردم دانا مثال زر طلیست * که هر کجا که رود قدر وقیمتش دانند * بزرك زاده
نادان بشهروا ماند * که در دیار غریبش بهیچ نستانند * بو بیتده مخصوص شهر معناسی
ظاهردرکه بو شهرده رایج اولان آخر شهرلرده رایج اولمز ل شهلا ع سکون ها وفتح لامله
چشم احول معناسنه در ابو المعانی بیت چو بیند مرد دانا ودهد دولت بنادانان * صحیحست
اینکه چشم چرخ کج رو بوده است شهلا ل شیدا ع سکون یای تحتانیله سودا غلبه سیله
وياخود عشق استیلاسیله آشفته دماغ اولانه دیرلر کثرت استعمالله دیوانه معناسنه اولمشدر
خواجه سلمان بیت یار سودا پیش از بیم بر دل شیدا منه * زانکه میدانم سویدا بر نتابد پیش
ازین * شیخ سعدی دیوانه معناسنه دیمشدر بیت چه خوش کفت شیدای شوریده * *
جوابی که شاید نوشتن بزر ل مع الباء * شاب ع ترکیده شب دیرلر مشهوردر دریاده طاش
کبی بتر بعض الوان رنك ایچون رنکرزلر قوللنورلر عربیده تازه یکیت معناسنه در نتکیم حدیث
شریفده وارد اولمشدر * شاب تائب حبیب الله شیخ تائب عتیق الله ل شاداب ع فتح دال
مهمله ایله ایکی معنایه کلور اول تازه وتر معناسنه حکیم فردوسی بیت تو کفتی همه دشت
سهراب بود * بستان یکی سرو شاداب بود * بو معنی مناسبتیله اعلام رجال دخی ایدرلر ثانی
پر آب معناسنه صولو آبدار کبی وصوبی چوق معنالرین افاده ایدر مولانا زلالی خوانسالاری
* مثنوی * اکر کردی ز کلك سحر تحریر * بجوی شعله نقش آب تصویر * ز بس بودیش نقش
کلك شاداب * شده مستسقی از نظاره آب ل شادخواب ع سکون دال مهمله وفتح خاء معجمه
وواو معدوله ایله طتلو ویقوکه شکر خواب وخواب نوشین دخی دیرلر حکیم فردوسی بیت چون
از شادخوابش بر انکیختم * سرش را به نیزه در آویختم * میر نظمی بیت که افتاد شبها بدل پیچ
وتاب * نشد روزیم از غمت شادخواب ل شب ع ایکی معنایه در اول معروف کیجه معناسنه که
عربیده لیل وچغتای لساننده تون دیرلر اصلی تن درواو علامت ضم اولمق ایچون کتابت اولنوب
تلفظ اولنمز ترکیده دون لفظنك اداسیدر سبعه سیاره ده دلارام فرا قنده بهرام شاه وصفنده دیر
بیت بورناغی تونجا یوزخرابلیغی * محنت اوز را جکر کبابلیغی * واو تلفظ اولندقده جامه
معناسنه اولورکه ترکیده دون دیرلر مثلا آته دونه قادر دیدکاری کبی ثانی بر نوع طاشدر
ع

دریاده بتر صوه ازیلو ریعنده قینادوب عقد ایدرلر شپ باء عجمیله بمعنی جهنده یعنی
یالدرایجی که شسب وکشپ وکشسب دخی دیرلر میرنظمی بیت شپ روی وخوش چو
مهتاب شب * فروغش دهد زیر زلفش عجب شباب فتح باء موحده ایله موسیقی ده
بر پرده اسمیدر وعربیده جمع شابدرکه یکیتلر دیمک اولور خواجه حافظ بیت رونق عهد شبابست
دکر بستانرا * میرسد مژده گل بلبل خوش الحانرا شپاشاب فتح باء عجمی وشین معجمه
ایله آواز پیکان تیرکه پی اندرپی آتلدقده ظاهر اولور شپشاب دخی دیرلر هاتفی بیت
برآمد ز آورد برنا وپیر * شپاشاب پیکان فشافاش تیر * وله بیت زره را در آورد پیچش
بناف * شپاشاب پیکان جوشن شکاف شبان فریب برکوجلک قوشدر اتماجه یه بکزر
براوزرنده اوتورر آنی کورن اوچماز طوتیلور صانور یانده وارد قده قالقوب ینه یقین یرده اوتورر
بو اسلوب اوزره آدمی یورار طوتلماز شبان فریوک وشبان فریف وشبان فریبک دخی دیرلر
کدا فی فرهنگ زفانکویا ابوالمعانی بیت ببین دلبر شوخی شبان فریب آسا * دهد فریب
ونباشد شکار صیادی شبتاب سکون باء موحده وفتح تاء مثناة ایله شب ایله تابدن
مرکبدر کیجه یالدرایجی دیمک اولور یلدزقورد نه علم اولمشدر که چراغک وچراغله دخی
دیرلر شیخ نظامی بیت چو شبتاب کرمی که تابد ز دور * ز بی نوری شب زند لاف نور * شمس
فخری بیت ببین چکونه بود تیره چشم دشمن تو * که روشنایی او باشد از دم شبتاب * استاد
رودکی * مثنوی * شب زمستان بود کپی سرد یافت * کرمکی شبتاب ناکاهی بتافت *
کپیان آتش همی پنداشتند * پشته هیزم برو برداشتند * جغتای لسانده ایشنارقورت
دیرلر میر علیشیر بیت سینکه یوقسین ماه رولار جلوه ایلارلار ولی * کیجه ایشنارقورت
کوزی مهری کورکاچ بیلکورور شپشاب سکون باء فارسی وفتح شین ثانی ایله شپاشاب
مرقوم کبی آواز پیکان تیر حکیم فردوسی بیت ز چکچاک کرز وز شپشاب تیر * برآورد از جان
دشمن نفیر شپشپ سکون باء فارسیله وفتح شین ثانی ایله ایکی معنایه کلور اول
شپشاب مرقوم کبی آواز پیکان تیر حکیم فردوسی بیت ز بس شپشپ تیر وجر کان * زمین
کشت لرزان تر از آسمان * ثانی خفت واضطرابله کتمک معناسنه حضرت مولانا قدس سره
بیت عاشقانرا وقت شورش ابله وشپشپ مبین * کوه جودی عاجز آید پیش ایشان
از ثبات * وله قدس سره بیت مرا کوئی مرو شپشپ که حرمت را زیان دارد * ز حرمت عار
میدارم ازان بر عار میکردم * وبعض فرهنکلرده یورغه آت یورشنه دیرلر شب غریب
نان وحلوایه دیرلر اول مناسبتله که میتک اول کیجه سنده جهت ترویح روح میت ایجون حلوا
پشروب اتمک ایله فقرا وغربایه تصدق ایدرلر میت مقبره ده غریب قالموب اول تصدقلک ثوابی
یولداشی اوله دیمک اولور بسحاق اطعمه بیت از شمیم نان وحلواهای کرم شب غریب *
پس بخواهد رفت بر بالای خاک ما نسیم شراب معروف بو کتابده قرقدن زیاده مستعمل
اسمی تحریر اولنمشدر هر بری محلنده مذکور دردیرلرکه شرابک وارسلانک وآتک وقایچک اوچیوز
آتمیشر آدلری واردر جمله سی استعمال اولنور لسان عربده ذکر اولنان درت نسنه نک اسملرینه
حد وحصر یوقدر هر برینک بیک اسمی اولدیغنه ارباب لغت عربی متفقلردر ابوالمعانی * قطعه *

* قطعه * شراب وشیر واسب وتیغ کرچه * چو نام هر یکی از حد برونست * بدان بر پنج باشد
کر شمارم * ز احوال جهان نامش فزونست شرب سکون راء مهمله ایله کتاندن
طوقنمش اینجه لطیف وبعضی سن صرمه وقلابدون ایله طوقورلر اکثر مصردیارنده متعارفدر
کیمی باشه صارار وکیمی بیلنه قوشانور بر نوع مقبول بزدر حکیم سوزنی * قطعه * چون کریزان
شوم ز زن کیرم * در قطب الانام مأمن خویش * تن برهنه کریزم از بر زن * تا دهد جبه ماون
خویش * سر برهنه که تا نهد بر سر * شرب دربسته چو خرمن خویش * خواجه حافظ
بیت دامن کشان همی شد در شرب زرکشیده * صد ماه روز عشقش جیب قصب دریده *
شسب سکون سین مهمله ایله بمعنی جهنده که شپ وکشپ وکشسب دخی دیرلر
شغب فتح غین معجمه ایله ایکی معنایه در اول ادب وحیا معناسنه استاد
دیمشدر بیت عاشق شغب نداند در کوی عشق جانان * شام وسحر برآرد از درد آه
وافغان * ثانی شورش وفریاد معناسنه اکثر بو معناده شور لفظیله مرادف ایدوب شور
وشغب دیرلر اسماء اضداد قبیلندندر شنب سکون نونله کنبد معناسنه در سلطان
غازان رحمه الله شهر تبریزده بنا ایلدوکی کنبد عالی یه شنب غازان دیرلر کنبد غازان دیمک اولور
عربیده فتح نونله شیرینی دهن محبوبه دیرلر نتکم ابن الحمیمی بر قصیده سنده دیمشدر بیت
یا بارقا باعالی الرقمتین بدا * لقد حکیت ولکن فاتک الشنب شهاب فتح ها ایله سرخ
رنکه دیرلرکه غایت رنکین اوله اولرتبه که کل کازیره که بر چیچکدر صوینی آلوب سرخ وزرد
رنکلو نسنه بو یارلر وعربیده ایکی معنایه در اول شیره نک یعنی یوفقه سودکه صوقارشمش اوله
ثانی شراره آتش معناسنه بو معنایه فارسیده دخی استعمال اولنور خواجه حافظ بیت
ز رقیب دیوسیرت بخدای خود پناهم * مکر آن شهاب ثاقب مددی کند خدا را * کیجه لرده
کره ناردن دوشن شراره یه عوام یلدز دوشدی دیرلر مشهوری ملائکه شیاطینه آتش آتارلر
آسمانه قریب وارمسونلر دیو خواجه حافظک بیتنده بو معنایه تلمیح واردر وبو معنایه شهاب
خفاجی دیمشدر بیت مالی اقیم ببلدة فیها بناء الدین هذا * وبها الشهاب اذا سما یخشی
من الشیطان طردا * ودخی اعلام رجالدندر شهداب سکون ها ودال مهمله موقوفه
ایله بال صونی که شربت اوله ودخی اول مشهور نسنه درکه بالی ازوب اکشیدرلر ایچلدکده شراب
کبی مکیف اولور شهدابه دخی دیرلر شیپ سکون یای تحتانیله قمچی تاسمه سی که
براغاچه محکم ایدوب آنکله طوار سوررلر بو معناده عربیله مشترکدر واماله ایله دخی جائزدر
شمس فخری بیت با اسب شاه برق چه باشد که شرق وغرب * کامی بود بپایش بی دستبره
شیب * عربیده بو معناسی دخی اختیارلق یعنی صقال اغارمقدر بو معنایه ابن نحاس دیمشدر
بیت کان شیب الشعرات السن * علی ضیاع رونقی تنادی مع القاء * شاخشت کسر خا
وسکون شینن معجمتین ایله بمعنی توشه یعنی سفره یوله کوتوردکاری آزق که عربیده زواده دیرلر میر
نظمی بیت چه کردی بهر عقبا کار حاصل * که بی شاخشت رهرو نیست عاقل شاشت
سکون سین مهمله ایله توی طوقلی دیدکلری قوش که اکثر صولر کنارنده اولور وله بیت کر آید
پیش شاهین شاشت باجنک * فضای عالم آید بر سرش تنک شاه بیت قصیده ده اسم

ممدوح ذكر اولنور وغى بيت ودخى غزليات ومقطعاتده مقصود فيه اولان بيتده ديرلر ابو المعانى بيت
زشاهان در قصيده شاه بيت است * كه او آرايش هر تاج وتخت است كى شبت فى سكون
باء موحده ايله طوراق اوتى دراصل عربيدر كه ثاء مثلثه ايله شبث در تعجيم اولنمشدر طبيعتى
حار و يابسدر اخراج بلغمه نفعى واردر حكيم شيرازى بيت مرعلاج ماندكى ابدر ضال *
روغن بابونه و باشبت مال كى شبشت فى فتح باء موحده وسكون شين ثانيله كرانجان وغليظ
الطبع وكريه اللقا كه كورن آدمك طبيعتى نفرت ايليه معروفى بيت حاكم آمد يكى غليظ
وشبشت * ريشكى كنده وپليدك وزشت * بو بيتده قافيه اقتضاسيله باء مكسوره ايله كركدر
بيتك قابلى اسنه دركسره ايله استعمالى جائز اولمسه زشته قافيه ايتمزايدى بعض فرهنكارده
باء موحده يرينه ياى تحتانيله ذكر اولنمشدر كى شت فى شتل لفظندن ترخيم اولنمشدر روشتل
آكا ديرلر كه قماربازلر قمار اوينار ايكن حاضر اولوب لكن قمار اوينامیان قماربازه ويردكارى حصه در
معرب شطل در مير خسرو * قطعه * هركه در خصلت خصل است ببازى قمار * من موجه
كنم ازعقل كه نادان باشد * كانچه او برد حرامست نيايد بردست * باسراسر ببرد ياشت
افران باشد كى شخت فى سكون خاء معجمه ايله بوزن بخت التون توالى معناسنه در
كى شست فى سكون سين مهمله ايله طقوز معنايه كلور اول اولته ديدكارى اكرى چه
دمور در كه آنكله بالق طوتارلر استاد عنصرى بيت طره او بدست من چون شست *
من چو صياد او چو ماهى شيم * شيخ سعدى بيت ما بتو يكبار مقيد شديم * مرغ بدام
آمد و ماهى نشست * خواجه سلمان بيت نه من تنها بسوداى سر زلفت كرفتارم *
كه زلفت را بهر شستى چو سلمان هست نجاهى * ثانى باش برمغك ياى چكلن يرى بعضيلر زه كيره
شست ديديلر اما برمغك اول محلى اولمق اولى در شيخ سعدى بيت دل از دست تو بيرون
رفت سعدى * نيايد باز تيرى رفته از شست * ثالث نيشتر فصاد معناسنه كه كلك ونيشتر
دخى ديرلر عربيده مبضع ديرلر حكيم سنايى بيت آمد آن دكزن مسيح پرست * شست
الماس كون كرفته بدست * شمس فخرى بيت چو فصاد ان رك جان حسودش * فلك بكشاد
ازان زهراب خورشست * رابع اعداده التمش عدده ديرلر ذكر اولنان دت معنايه ترتيب
اوزره شمس فخرى * قطعه * بعهد دوات او دزد وظالم * بسان ماهيند افتاده در شست *
بدوزد در زمان بر آسمان تير * بكمترتير كو بكشايد از شست * چو فصاد ان رك جان حسود ش
فلك بكشود ازان زهراب خورشست * حساب عمر خسرو باد چندان * كه آيد از كسو رش
شست در شست * خامس زناركه راهبان كبران بللرينه بغلرلر آكا كشتى دخى ديرلر حكيم سنايى
بيت كفت شست مغانه بربنديد * بت بعبود خويش بپسنديد * سادس مضراب كه آنكله
سازچالرلر كذا فى فرهنك جهانكيرى سابع شرفنامه ده تنبور قلى وابريشم تل كه سازه بغلرلر
بوايكى معنايه استاد رودكى بيت بكرفت بچنك چنك وبنشست * بنواخت بشست چنك
راشست * ثامن حلقهٔ رسن وحلقهٔ كمند وامثالى نسنه لره ديرلر صيد ذوالفقار شروانى
* قطعه * دلبرى آمد دلاور زلف پنجه شست او * كان دهان همچو ميمش ديدم وزلف چو جيم
درميان جيم پنجه شست دارد جانشكار * درميان ميم داردسى ودو در يتيم * تاسع فرهنك حسين

حسين وفائى ده خم زلف دلبران معناسنه نقل ايدوب حكيم سوزنى نك بو بيتنى كندو قولنه
مؤيد ايراد ايلمش بيت ز شست زلف كمان ابروان و تيرقدان * نماند بهره ز خط و نصيب و تيره را
كى شفت فى سكون فا ايله اتى معنايه كلور اول تخته بندكه تركيده كروت ديرلر ثانى بدرايحه لو سموزه ديرلر
ثالث كم بها و نامقبول اولان شيئه ديرلر رابع كج وكج وناهموار اولانه ديرلر بودرت معنايه
ابو المعانى * قطعه * بديدم شفت را بنشسته در شفت * به پيشش شفت در ايستاده برپا *
بنام تحفه آورد ست شفتى * ثناى شفت بروى كرده انشا * خامس زشت وچركين معناسنه
سادس كيلان مضافاتندن بر قريه اسميدر كه آنده مرطبانى طبق وچناق امثالى نسنه لر
اشلنور كى شمغت فى سكون ميم وفتح غين معجمه ايله خوى بد واخلاق ذميمه معناسنه مير
نظمى هروى بيت ميشود دردو عالم او بدبخت * طبع او راكر شود شمغت كى شنبليت فى
سكون نون وفتح باء موحده وكسر لام بعده ياى ساكنه ايله صاد و دنك بر چيچكدر شكلى
ورايحه سى ترنج چيچكنه بكزر استشمام اولنسه صداعى دفع ايدر شنبليد دخى ديرلر كى شوات فى
فتح واو ايله بر قوشدر مانند مرغابى هم صوده هم قره ده اولور سرخاب وشواد دخى ديرلر بعضيلر
كند وسرخ رنك قنادى وقويروغى الاجه اولور ديديلر حكيم سوزنى بيت چو هدهد زمين بوسه
دارم بشكر * سخن رنك دادم چو پرشوات كى شويست فى كسر واو وسكون ياى تحتانى
وسين مهمله ايله پراكنده للك معناسنه مير نظمى بيت ندانست از غم كه اميد چيست *
چنان كشته او را بخاطر شويست كى شهتوت فى سكون ها وضم تاء مثناة ايله اكشى قره توت
كى شهلات فى سكون ها وفتح لام ايله مومل بال مير نظمى بيت سخن در زبانش چو مانند
قند ست * بيك كاسه دردست شهلات شهوات كى شيشت فى سكون ياى تحتانى وفتح
شين ثانيله كرانجانى وغلظت طبع معناسنه در كى مع الجيم * شاهباج فى سكون ها وفتح باء
موحده وكسر نون ايله بر نوع اغاجدر مصرده بارنده بر نوف ديرلر انار اغاجندن قباجه بپراغى آلج
يپراغنه مشابه لكن برز آندن بوزرق وتويلو اولور كسكين رايحه سى واردر صالقم صالقم چيچكى
اولور اورتاسنده قوان چيچكى كبى زعبى واردر بعض روايتده جمسفرم ديدكاريدر اصفهان
طاغلرنده چوق بتر اويننك شكلى انواع اولور ودره لرده بتانك يپراغى صرمشق كبى در
وقرمزى رق چيچكى اولور شاهبانك دخى ديرلر كى شاهترج فى بر نوع آجى اوتدر احتراق كبده ودم
فاسدن حاصل اولان امراضه نافعدر شاهتره دخى ديرلر ابو المعانى بيت امتلاء معده
حاصل ميكند شيرين طعام * كرچه نا نخست شاهترج اماكه بسيار نافعست كى شترنج فى
سكون تاء مثناة وفتح راء مهمله ايله بر نوع طعامدر انواع حبوباتدن بشوررلر آش شترنجى ديرلر
وكامى انواع حبوباتى اون ايدوب اتمك ايدرلر نان شترنجى ديرلر شيخ اوحدى بيت سفرهٔ چرخ
نان شترنجى * چيست تا در سماط او سنجى كى شر فى فتح وسكون راء مهمله ونون وفتح فا ايله صرب يول كه
طاشلق وانيشلى يوقشلى اوله مير نظمى بيت شاهراهست راه شرع ودكر * راه شر فنج وراهزن
بخطر كى شنس خنج فى سكون شين ونون وفتح خاى معجمتين ايله شلوار واچ طونى معناسنه
ودخى بر نوع اوبوندر عربيده بجه ديرلر اما مجمع الفرسده قماربازلر قمار اويناميق ايچون بر جوزك ايچنى
بوشالدوب قورشون طولدوررلر كذا فى كتاب السامى فى الاسامى اما مؤيد الفضلاده

ششجا نج مسطودر في ششفنج بفتح سكون شين معجمه ونون وفتح فايله اطفال اويناميق ايچون
اينلدكلري منقش برداق در میرنظمی بیت چیست این آرایش بیهوده * کوزهٔ ششفنج
چه کودك نهٔ في شطرنج بفتح معروف لسان عوامده سین مهمله ایله سطرنج مشهور اولمشدر
في شفتاهنج بفتح سکون فاو فتح تاء مثناة وكسر هابعده نون ساكنه ایله صرمه کشلرك وقوبجیلرك
سیم وزرنل چکدکلری دلکلو دمور در که عربیده حدیده دیرلر حکیم خاقانی بیت کوه محروقست
همچون زر بشفتاهنج در * دیورا زودر شکنجه حبس خذلان دیده اند * شمس فخری بیت
شها کر پس قوی باشد حسودت * بشفتاهنج تدبیرش درآهنج في شفتاهج بفتح نون بریرینه
یای تحتانیله ده شفتاهنج مرقوم معناسنه مرویدر في شمج بفتح فتح میمله خانهٔ زیر زمین ابو المعانی
بیت دوستان شاد کام بکلشن عیش * دشمنان در شمج بد رد کشند في شنج بفتح سکون نونله
بشنج لفظندن اختصار اولنمش نطس معناسنه که شیار دخی دیرلر وعربیده ایکی معنایه در اول
بر نوع صدف در دریا کنارنده اولور ایچنده انجو حاصل اولمز ثانی رنجیده شدن یعنی انجنمك
بو لغت فارسیده حرکات ثلثه ده معنای آخر ایله وارد اولمشدر في شنغ غنغ بفتح سکون نون ایله
وفتح غین معجمه ایله نشستنگاه مردم وسغری حیوانات معناسنه شمس فخری بیت بفرمانش
حیوان وانس وپری * همه داغ دارند در شنغ غنغ في مع الخاء المعجمة * شاخ بفتح اون اوج
معنایه کلور اول نهال هر درخت یعنی هر اغاجك دالنه دینلور که عربیده غصن وجمعی اغصان
کلور منلاغیاث بیت کشته دستم شاخ کل از بسکه دارد راغها * یاد کار باغ نومید ست
بر سر میز نم * ثانی حیواناتك بوینوزینه که سرو دخی دیرلر عربیده قرن جمعی قرون کلور وچغتای
لسانده شباق دیرلر استاد طیفی بیت شد سروهت چو شاخهای کوزن * هر یکی چار
رطل بود بوزن * ثالث بولك بولك اورلمش صاج فرخال معناسنه حکیم اسدی بیت بکجا
خردی اورا بمن باز کوی * مکر بازیابم یکی شاخ موی * رابع هر نسنه نك پاره سنه دیرلر که
شاخ شاخ پاره پاره معناسنه استعمال اولنور منصور شیرازی بیت زده بسنبل پرتاب
شانه وزغم آن * چو شانه سینهٔ صاحبدلان شده صد شاخ * خامس بر نوع ظرفدر که آنکله
باده ایچرلر منقولدر که ولایت کورجستانده صغن واوکوز بوینوزندن مصنع قدح دوزوب شراب
ایچرلر بو مناسبتله هر ظرف شرابه شاخ تسمیه اولنمش شمس طبسی بیت در کش آن شاخ
پر از باده کرآتشکه آن * مرغ جان خواهد تا طبع سمندر کیرد * وله بیت شاخ کران زن مزن
دم زغم اینجهان * خون قدح خور مخور پیش غم آن سرای * سادس اول اوزون دیرك که اوزرینه
سقف خانه ایدرلر آکا شاهتیر وفرسب دخی دیرلر منصور شیرازی بیت زبهر فضل
بدست آرد ر نظم وبریز * بپای شاه فلك آستان زرین شاخ * سابع بمعنی پیشانی حکیم
فردوسی بیت چه مردی بد وکفت بامن بکوی * که هم شاه شاخی وهم شاه روی * ثامن قوله
دیرلر اوموز باشندن ال اوجنه وارنجه حکیم فردوسی بیت بدین شاخ واین بال واین دستبرد
زتخم کدبد نام بردار کرد * وله بیت بدین چهره چون ماه واین قد وبرز * بدین شاخ واین بال
واین زور کرز * تاسع بیوك ارمقدن آیرلمش اولان کوچك ارماغه دیرلر حکیم فردوسی
بیت یکی چشمه دیدم بدشت فراخ * مرآن چشمه راهر سوی راه وشاخ * عاشر قفتان

قفتان وکوکلك ترنوی حضرت مولانا قدس سره بیت پس سیم بار از قباد زد شاخ * که ١١٧
از خنده اش یافت میدان فراخ * حادی عشر خوشبو اولان عطریات زباد وامثالی قوده لری
ظرفه هم مظروفه دیرلر استاد رودکی بیت زاشك ابر نیسانی بد بیا شاخ سند معلم * زبوی باد
آزاری بعنبر شاخ شد معجون * بوندندر که عربیده زباد دیدکلری خوشبو عطر که دکی کبی
بر جانورك عرقی در اکثر بوینوزده حفظ اولنور آکا دخی شاخ دیرلر ثانی عشر استخوان
پهلو یعنی ایکو کوکارینه ده دیرلر ثالث عشر ایاق که اوترافدن بر ماقلره وارنجه که کالنك دخی
دیرلر مؤید الفضلاده کلاب ایله آمیخته اولمش شرابه دخی شاخ دینلدوکی مسطوردر
في شاخ شاخ بفتح دال دال وچاك چاك وپاره پاره معنالرینه حضرت مولانا قدس سره
بیت این زمین وآسمان بس فراخ * کرد از تنکی دلم را شاخ شاخ * فرهنك جهانکیریده
صدای عندلیبه ده شاخ شاخ دینلدوکی مسطوردر في شادخ بفتح فتح دال مهمله ایله شهر
نیشابورك اسم قدیمیدر که شاداباخ دخی دیرلر حکیم انوری بیت دی زمن پرسید معروفی
زمعروفان بلخ * از شما پوشید کی دارم عزیزان شاداباخ * اصلی اوزره استاد فرخی بیت
زتاج شاهان پرکن حصار شادخ را * چو شاه شرق زکنج ملوك قلعهٔ نای في شادیاخ بفتح
کسر دال مهمله وفتح یای تحتانیله شادخ مرقوم کبی شهر نیشابورك اسمیدر مولانا محمود بن یمین
* قطعه * یارب این باغ ارم از شادیاخ خرم ست * یارب آب استخر با چشمه سار زمزم ست
تا ابد عشرت کنان بادا بکاخ شادیاخ * همدمش ابن یمین کالحق حریف محرم ست *
في شاماخ بفتح فتح میمله کاورس خطایی دیدکلری داروئدر في شاهرخ بفتح سکون ها وضم راء
مهمله ایله ایکی معنایه در اول کرکدان بوینوزی ثانی اعلام رجالدندر از جمله تیمورشاهك
اوغلی نامی در مولانا هاتفی بیت شدش همعنان شاهرخ در مصاف * بسان دو شمشیر در یك
غلاف في شب فرخ بفتح سکون باء موحده ایله وکسره ایله دخی مرویدر موسیقیده بر لحن
اسمیدر استاد دقیقی در صفت مطرب بیت شب فرخ چو شب آغاز کردی * عروس روز
پرده باز کردی * مجمع الفرسده باربد خسرو پرویزك اوتوز بر نواسندن بر نوانك اسمیدر که
کندونك مخترعاتندندر شیخ نظامی بیت چو دستان در شب فرخ کشیدی * از ان فرخنده تر
هر کز ندیدی في شخ بفتح بش معنایه کلور اول بمعنی سر کوه یعنی طاغ باشی حکیم سوزنی
بیت ز آسمان بزمین غم بدشمن تو رسد * چو سیل وسنك که آید به پستی از سر شخ * فرهنك ش
جهانکیری صاحبی بو معنایه بو بیتی استشهاد ایتمش اما بو بیتدن مطلق طاغ اولق فهم اولنور
استاد منوچهری بیت شاخ مرصع شد از جواهر الوان * شخ تل یاقوت شد ز لالهٔ نعمان *
ثانی زمین سخت ومحکم حکیم اسدی در صفت اژدرها بیت نه بینی ز زهرش زمین کشته بود
همه شخ سیاه وهمه که کبود * ثالث بمعنی دامن کوه وزمین پشته پشته ابو شکور بیت
خرامید چون کبك بینی بشخ * تو کوئی زدیبا فکندست نخ * رابع هر سخت ومحکم اولان
نسنه یه دیرلر عموما خامس مخفف شاخ در اما ادات الفضلاده بد اندام وچرکین معناسنه ده
مرویدر في شخشخ بفتح سکون خاوشین معجمتین ایله ایکی معنایه در اول بمعنی سر کوه ثانی
قصارلرك بزی آغارتمق ایچون اوردقلری اغاجك آدیدر فرهنك جهانکیریده بو لغتك حرکتی

اكرچه ذكر اولندوغی اوزره ضبط اولنمش اما اوچ حرف ساكنه بر يرده تلفظ اولنمز يا خاء اول
وياشين ثانی مفتوح ويا مكسور كركدر لـ شايخ بـ كسر لام وسكون يای تحتانيله صدا آواز
معناسنه‌در رشيد الدين وطواط بيت نعره دروی شايخ موسيقی * ناله دروی نوای
موسيقار لـ شماخ بـ فتح ميمله ايكی معنايه‌در اول ايران پهلوانلرندن برمبارز پهلوان
آديدر كه سرحد رومده واقع شماخ قلعه‌سی اكا منسوبدر ثانی شاماخ مرقوملك مخففی‌در
كاورس خطايی معناسنه عربيده ميم مشدده ايله برشارك اسميدر لـ شملخ بـ سكون ميم
وفتح لامله بمعنی شلغم كذا فی تحفة الاحباب لـ مع الدال * شابورد بـ سكون باء موحده
وراء مهمله وفتح واو ايله عربيده هاله ديدكاری كه اطراف قمرده اولور تركيده آی آغيلی ديرلر
خرمن ماه دخی ديلور پروزه شرقی * قطعه * بخط وآن لب ودندانش بنكر * كه همواره مرا
دارند در تاب * يكی همچون پرن دراوج خورشيد * يكی چون شابورد در دور مهتاب *
لـ شاد بـ اوچ معنايه كلور اول فرحناك ومسرور مولانا عشقی كاشی بيت شادم كه
دامنم سك كوی تو ميكشد * وان شادی دكر كه بسوی تو ميكشد * ثانی بمعنی آب بسيار كه
صويی چوق اولان يره شاداب ديرلر شادروان بوندندر ثالث شرابك جمله اسماسندندر كه
شرا بخواره شادخواره ديرلر بو ايكی معنايه ايا المعانی بيت كنار آب شاد وجمع ياران * چو
شه در بزم باشد شاد لعلين لـ شاد باد بـ موسيقيده بر پرده وياخود برنوا اسميدر حكيم
سوزنی بيت دوخانه نوايی چكاوك زنم * يكی شاد ودو يكی نوش باد لـ شادروان مرواريد بـ
باربد خسروك مخترعی برلحن ونوا اسميدر سبب تسميه‌سی مرويدر كه خسرو پرويز برشادروان
مخصوصی كنارنده اوتوروب عشرت ايدركن باربد مزبور صوت مرقومی تصنيف ايدوب آغازه
ايتدكده خسرو امر ايلدی برطبق انجوی باربدك اوزرينه نثار ايلديلر اكا بناء آدينی
شادروان مرواريد وضع ايلدی ميرخسرو بيت نوارا نام شادروان بره بود * كه آن پرده
زشادروان شه بود * شيخ نظامی بيت چو شادروان مرواريد كفتی * لبش كفتی كه مرواريد
سفتی لـ شادورد بـ سكون دال وراء مهملتين ايله درت معنايه كلور اول هاله كه اطراف
قمرده اولور حكيم اسدی بيت چو ترکی كه كردمه او شادورد * نياورد كاهلی در نبرد * ثانی
تخت پادشاهان معناسنه حكيم فردوسی بيت جهاندار برشادورد بزرك * نشسته همه
پيكرش ميش وكرك * ثالث خسرو پرويزك خزينه‌لرندن يدنجی خزينه اسميدر رابع موسيقيده
برپرده آديدر بو ايكی معنايه حكيم فردوسی بيت دكر كنج برشادورد بزرك * كه كوينند
رامشكران سترك * مجمع الفرسده فراش خانه معناسنه مسطوردر لـ شاكورد بـ
سكون كاف وراء مهمله وفتح واو ايله بمعنی شادورد مرقوم كذا فی فرهنك جهانكيری لـ شاكرد بـ
ايكی معنايه كلور اول معروف عربيده تلميذ ديرلر منجيك بيت فلك طبيعت شاكرد
شيشه كر دارد * هزار دل شكند تا يكی درست آيد لـ شاكند بـ سكون كاف ونون وفتح
ميمله پچی قلندن يا پلمش لحيه ديرلر استاد لبيبی بيت بدستش زخام كوزن كند *
در افكند اورايكی شاكند لـ شاند بـ فتح نونله بمعنی شانه كند يعنی زلف وكاكلی طرار كذا
فی المجمع بو معنايه حكيم انوری بيت جهان باب وفاروی عهد ميشويد * فلك بدست ظفر

جعد ملك ميشاند لـ شانه هيد بـ فتح نون واخفاء هاء اول وكسر ثانی بعده يای تحتانی
ساكنه ايله تركيده يبا ديدكاری برمقلی اغاجدر كه آنكله خرمن صاورورلر كذا فی فرهنك جهانكيری
لـ شاوزد بـ فتح واو وسكون زاء معجمه ايله بو بياض دكندركه جاورده دخی ديرلر عربيده ثغام ديرلر
ثاء مثلثه ايله كذا فی المجمع لـ شاهد بـ اول محبوبه ديرلر كه صحبت وعشرتده حاضر اوله
وعاشق پرست وخاطر نواز عشاق اوله عربيده زبان وزلف ومرد حاضر وبرنسنه‌يی بيان ايدیجی
وروز جمعه ويوم عرفه‌يه ديرلر لـ شاهرود بـ سكون ها وضم راء مهمله وواو معروفله درت
معنايه كلور اول بربيوك ارمق آديدر كه منبعی طالقان قزوينده‌در ثانی نايه مشابه برنسنه‌در
خوش صدااسی چقار فرهنك جهانكيريده سازدست مانندی اكثر واغلب روميان دربزم ورزم
بنوازند عبارتندن فهم اولنوركه سورنا اوله بومعنايی مؤيد مير نظمی بيت صدای شاهرود
شوق افزا * بخيزاند نوادر چرخ والا * ثالث سازده بم ديدكاری قباصدالی قيل رابع
دمغان ايله بسطام ميانه‌سنده واقع برقصبه اسميدر وبعض فرهنكلرده برپيشرو آديدر لـ شاهورد بـ
سكون ها وراء مهمله وفتح واو ايله بمعنی شادورد مرقوم كذا فی فرهنك جهانكيری لـ شايد بـ
فتح يای تحتانيله ايكی معنايه‌در اول لايق شايسته وسزاوار معناسنه بومعناده شايستن دن
مشتق اولور شاعر بيت نشايد نقش پرطاوس كردن * نه دانش پيش بطليوس كردن
شيخ سعدی بيت يارنا پايدار دوست مدار * دوستی را نشايد اين غدار * ثانی بمعنی
احتمال شيخ سعدی بيت هر بيشه كمان مبر كه خاليست * شايد كه پلنك خفته باشد *
لـ شاياراد بـ سكون يای تحتانی وفتح راء مهمله ايله بمعنی شادورد مرقوم يعنی هالهٔ قمر كذا
فی المجمع لـ شايورد بـ سكون يای تحتانی وراء مهمله وفتح واو ايله بمعنی شادورد مرقوم يعنی
هالهٔ ماه كه سادورد دخی ديرلر كذا فی فرهنك جهانكيری بو معنايه فير وزه مشرقی * قطعه *
بخط وآن لب ودندانش بنكر * كه همواره مرا دارند در تاب * يكی همچون پری در اوج
خورشيد * يكی چون شايورد از كرد مهتاب لـ شبكرد بـ سكون باء موحده وراء مهمله وفتح
كاف عجميله كيجه كزيجی عربيده عسسی ديرلر لـ شبود بـ ضم باء موحدهٔ مشدده ايله طتلوص ورده
حاصل اولور بر نوع لطيف بالقدر عربيده شبوط ديرلر لـ شجايد وشجد بـ كلاهما بفتح الجيم
شدت برد وبرد شديد معناسنه شجودن لفظندن فعل مضارعدر استاد دقيقی * قطعه *
صورت خشمت ارزهيبت خويش * ذره را بخاك نمايد * خاك دريا شود بسوزد آب * بفسرد
آفتاب وبشجايد لـ شخايد وشخد بـ كلاهما بفتح الخاء المعجمه شخيدن وشخودن لفظلرندن
فعل مضارعدر طرنقله يارهلروا يجيدر ديمك اولور مجمع الفرسده مطلق ريش كند ديوب
بو بيته متمسك اولمش حكيم ناصر خسرو بيت سواران خفته واين اسب برسرشان همی تازد
كه نه كس را بكويد سر نه كس را روی بشخايد لـ شخاييد بـ فتح خاء معجمه وكسر يای تحتانی
اول وسكون ثانيله مجمع الفرسده بدندان جراحت كردن يعنی ديش ايله يارهلمق معناسنه
ديوب بو بيتی ايراد ايلمش استاد لبيبی بيت چو بشنيد شاه آن پيام نهفت * زكيسه لب
خود شخاييد وكفت لـ شخشيد بـ سكون خاء وكسر شين معجمتين ايله بمعنی شخيد كذا
فی الاداة لـ شخيد بـ كسر خاء معجمه ايله بريردن اشاغی دوشمك معناسنه كذا فی فرهنك

میرزا ابراهیم شغاد فتح غین معجمه ایله نام برادر رستم که شکاد دخی دیرلر شیخ سعدی بیت
نه رستم جو پایان روزی بخورد * شغاد از نهادش برآورد کرد شفتالو سکون فا و فتح تاء
مثناه و ضم لام ایله شفتالو دیدکاری میوه‌در شیخ سعدی * رباعی * کر خود بتر از روی تو باغی بودی
پایم همه روز زراه آن بنمودی * چندان کرمت نیست که خشنود کنی * درویش از آن باغ که شفتالودی
شفود ضم فا و واو معروفله بمعنی حرام که ضد حلالدر شکاوند فتح کاف و واو و سکون
نونله بر طاغ آدیدر اشکاوند دخی دیرلر حکیم اسدی بیت نشیمن کرفت از شکاوند کوه * همیدارد
از رنج کیتی ستوه شکرخند فتح کاف و خاء معجمه و سکون راء مهمله و نونله لطافت و نزاکتله سویلرکن
تبسم ایلمك و دخی خندهٔ محبوب که ضدی زهرخنددر شاعر بیت خندهٔ ماهرو شکرخند است *
خندهٔ اهرمن زهرخند است * شیخ سعدی بیت شکر خندهٔ انکبین میفروخت * که دلها
ز شیرینیش دل بسوخت شکرود فتح کاف و سکون راء مهمله ایله مردجست و چالاك
و کوشش و دخی ایشی حاضر و آماده ایلمکه دیرلر شکروه دخی اول معنایه‌در کذا فی فرهنك
جهانکیری شکند فتح کاف و سکون نونله بالچقده حاصل اولان صوغلجان عربیده خراطین
دیرلر خواجه عمید لویکی بیت در کوی این رباط ز عقبی نشان مخواه * هرکز بود مزاج
سقنقور در شکند شلواربند اوچقور که شلوار طونه‌ربند آتك باغی درکه اوچقوردر
و عند ترکیبی اولور او لمعانی بیت شلواربند بسته منقش کره بود * برکنج شایکان چو
مار مطلسم است شمشاد سکون میم و فتح شین معجمه ایله ایکی معنایه‌در اول اول اغاجده
دیرلر که عوام تحریف ایدوب چمشیر دیرلر موزون و هموار و خوش شمشاد درخت اولمغله قد محبوبی اکا
تشبیه ایدرلر کمال اسمعیل * قطعه * زلف را تاب میدهد سنبل * زلف را شانه می‌نهد
شمشاد * بکل ولاله داده‌اند مکر * آب شیرین و سینهٔ فرهاد * ثانی تحفة الاحبابده
مرزنکوش که معربی مرزنجوشدر ریحان قسمندندر استاد فرخی بیت دست و پایش
ببوس و مسکن کن * زیر آن زلفکان چون شمشاد * مجمع الفرسده هر طوغری و موزون اغاجه
دیرلر خواجه حافظ بیت باغ مرا چه حاجت سرو و صنوبر است * شمشاد سایه پرور من از که
کمتر است شمغند سکون میم و نون و فتح غین معجمه ایله فرهنك جهانکیریده بمعنی چرك
و چرکین جامه و بدنی بد قوقر آدم و دخی حیوان یاغیری و امثالی معناسنه و مجمع الفرسده بمعنی
زن بد بو فرج معناسنه که عربیده لخناء دیرلر بو معنایه ابو الخطیر بیت زن زشت و دراز پیر و شمغند
کند یکدم چو کابی کوه الوند شملید سکون میم و یای تحتانی و کسر لام ایله حبوباتدن بوی
دیدکاری که عربیده حلبه دیرلر ضم حای مهمله ایله مجمع الفرسده خوشبو بر چچکدر مسعود
سعد سلمان بیت بضعف ضمیراتش این میان و خیز راش قد * بلون برك شملید نش و هم رخ
یاسمینش خد شمند فتح میم و سکون نون ایله بمعنی نان سفید و نیکو کذا فی التحفه شمید
کسر میم و سکون یای تحتانیله صیغهٔ فعل ماضی در بیهوش اولمق و اورمك و صوسزلقدن
صولومق معنالرینه شمس فخری بیت با کرم وجود او بهر که باشد لئیم * با خرد و هوش
او عقل چه باشد شمید * مجمع الفرسده و فرهنك حسینی و فیه ده مذکوردر که بو لفظ ایکی
وجهله استعمال اولنور بر وجهی شمید و شمیده بو ایکی لفظ دخی بیهوش معناسنه در و بر وجهی دخی

دخی شمید و شمان دیرلر بو ایکی لفظ تشنه ایکن نفس آلوب ویرمك معناسنه و ده‌ادم آغاق
غریو و غرنك کبی اما تحفة الاحبابده بو معنایه شمید و شمان مسطوردر شنبلید
سکون نون و فتح باء موحده و کسر لام ایله بر نوع صاری چچکدر ترنج چچکنه بکزر و رایحه‌سنه
مشابه رایحه‌سی وار درد صداعی دفع ایدر حکیم اسدی * مثنوی * کلاهش بسر زرد
و خفتانش زرد * همان اسب و برکستوان نیز زرد * تو کفتی که کوهیست از شنبلید * که
بادمان از دمش بردمید شنبد سکون نون و فتح باء موحده ایله روزشنبه دیمکدر عربیده
یوم السبت دیدکاریدر حضرت مولانا قدس سره * قطعه * خیال خوش دهد زان دل بنازد
خیال زشت آرد دل به تنگ * تو پی آزینه و او وقت خطبه * نه زآزینه جدا چون
روزشنبد * استاد منوچهری بیت بفال نیك بروز مبارك شنبد * بنبید کیر و مده روزکار نیك
بید شنجود سکون نون و ضم جیمله یاره‌لی و بره‌لی دیمکدر بعض نسخه‌ده شجنود واقع
اولمشدر کذا فی فرهنك جهانکیری شند سکون نونله بوزن بند منقار مرغان یعنی
قوش بورنی شمس فخری * قطعه * کلك من زند خوان باغ ثناست * که ورا مدح شاه باشد
زند * نکته‌های سپید زاید ازو * کرچه دایم سیاه دارد شند شنید کسر نون و سکون یای
تحتانیله ایکی معنایه‌در اول فرهنك جهانکیریده شند مرقوم ثانی شنیدن لفظندن
صیغهٔ فعل ماضی‌در شواد بوزن سواد بر پرنده جانوردر مانند مرغابی شوات دخی دیرلر
بعض فرهنکده رنك بوقلمون بر مرغدر شوال و سرخاب دخی دیرلر کذا فی فرهنك جهانکیری
شهاد فتح ها ایله حرام معناسنه که ضد حلالدر ایضاً منه شهبد سکون ها
و فتح باء موحده ایله بمعنی سپهبد مرقوم یعنی چری باشی شهد سکون ها ایله کومج بالی که
اوغل بالی دخی دیرلر مومی آیرلمدن صکره شهد فایق دیرلر صاف و لطیف بالدر شیخ سعدی
کلستان دیباجه‌سنده * و عصارهٔ تاکی بتربیتش شهد فایق کشته دیدوکی بو بالدر
شهربند سکون ها و راء مهمله و فتح باء موحده ایله حصار دیواری و سور قلعه مولانا
هاتفی * مثنوی * بر اطراف آن قلعه شیرین وجست * یکی شهربندی ز پولاد رست *
بداندیش دیده زاختر کزند * شده بند در حلقهٔ شهربند * و ملوك و سلاطین سرایلرینك
عالی دیواری میر نظمی در صفت سرای بیت رسیده شهربندش تا بافلاك * تماشایش
ندارد تاب ادراك شهرمند سکون ها و نون و فتح میمله حریص و طمعکار معناسنه
شهرود سکون ها و ضم راء مهمله و واو معروفله بش معنایه کلور اول هر رود خانهٔ بزرك
عموما یعنی جمله بیوك ایرماقلره دیرلر و بر رودخانه در خصوصا ثانی عراقده بر شهر آدیدر که
خسرو آنی نهر شهرود کنارنده بنا ایلمش ایدی اول مناسبتله تسمیه اولنمش شیخ نظامی بیت بنای
خسرو و جای شکارش * همان شهرود آب خوشکوارش * ثالث فرهنك جهانکیریده
بر ساز در رومیلره مخصوص بزم و رزمده چالرلر شیخ نظامی بیت حلاوتهای شیرین شکرخند *
نی شهرود را کرده نی قند * رابع موسیقیده بر صوت و یاخود بر نوادر حکیم سنایی بیت
از برای عاشقان مفلس اکنون بی طمع * بلبل خوش زخمه که شهرود که عنقا زند * خامس
سازلرك بم دیدکاری تاردر شهزود سکون ها و ضم زاء معجمه ایله بابل قربنده بر شهر

آدیدر غالبا شهدی شهر زول دیدکاری اولمق واردر کی شید ع سکون یای تحتانیه ایله فرهنك
جهانکیریده مکر وحیله وسفاهت معناسنه روایت اولنمش شیخ ابن سینا * رباعی * رندان
مجرد که ملوك زمننه * درمیکدها بیادمن باده زنند * وین زهد فروشکان تحت الحنکی *
درزهد وریا وشید شاکردمنند کی مع الراء المهمله * شاپهار ع فتح باء موحده وهاء ایله نواحی
کابلده بر بتکده آدیدر اطرافی واسع صحرادر مسعود سعد سلمان . بیت همه شادی شاپهار
کزو * شد شکفته بهار دولت وفر * استاد فرخی . بیت هرچه درهندوستان پیل مصاف آرا
بود * پیش در کردی وآوردی بدشت شاپهار کی شاپور ع آل اشك بن یافندن بر پادشاه
آدیدر که حضرت زکریا علی نبینا وعلیه السلام آنك زماننده شهید اولدی ودخی عجم
پادشاهلرندن برقاچ پادشاهك نامیدر ودخی خسرو ایله شیرین میاننده واسطه اولان کارکذارك
نامی درکافور وزنی اوزره وکازر وزنی اوزره شاور دخی مرویدر کذا فی مجمع الفرس کی شاخسار ع
سکون خاء معجمه وفتح سین مهمله ایله اغاج دپه سی که شاخ اغاج دالیدر وسار بونده سر
معناسنه در کوهسار وچشمه سار ده بویله در کمال خجندی . بیت بشاخسار طلب عندلیب
شب همه شب * نشسته بادل بیدار یار میطلبد * بو معناسی دخی اول دلکاو ده وردر که
سیمکشلر اول دلکاردن تلی تدریجله چکوب صرمه ایدرلر اکا شفتاهنج وشفتاهنك دخی دیرلر
عربیده دیدکاریدر کذا فی فرهنك جهانکیری کی شاخنکور ع فتح خاء معجمه وسکون
نون وضم کاف فارسیله . بردارودر عربیده عسالیج دیرلر فتح عین وسین مهملتین وکسر لامله
کی شادبهر ع سکون دال مهمله وفتح باء موحده ایله ایکی معنایه در اول بمعنی خوش حال
شیخ نظامی بیت یکی روز خرم دل وشاد بهر * برآسوده بود از هوسهای دهر * ثانی . بر
مشهور کنیزك آدیدر کذا فی فرهنك جهانکیری کی شادخوار ع سکون دال مهمله وفتح خاء
معجمه وواو معدوله ایله اوچ معنایه کاور اول بمعنی خوشحال استاد فرخی بیت ز بس وسپه
توانکر وز انسو خزینه پر * واندر میان رعیت خوشنود وشاد خوار * ثانی زن فاحشه
وزن مطربه یه دیرلر شاه ناصر خسرو . بیت جهان چون شادخواری . بود لیکن * بماند آن
شادخوار اکنون زشادی * ایضا له . بیت به پیرو بخواری بازکردد * باخر بود هر خوان
شادخواری * ثالث بمعنی شراب خوار شرفنامه ده بی اغیار وبی مانع شراب ایچمك معناسنه حکیم
ازرقی . بیت در بوستان نهند بهر جای مجلسی * چون طبع عیش پرور چون جان شادخوار *
حکیم قطران ارموی . بیت آن سنبلید کفته چو رخسار دردمند * وان ارغوان شکفته چو
رخسار شادخوار * بو معناره شادخواره دخی دیرلر کی شار ع طقوز معنایه کاور اول شهر
دیمکدر حکیم سنایی بیت زیراکه زبی پیرهنی از قبل شرم * درخانه چو خفاش بدو ماند بشاری *
شارستان شهرستان اولور ثانی فرهنك جهانکیریده غرجستان پادشاهنه دیرلر نته کم عجم
پادشاهلرینه کی وترکستان پادشاهلرینه خاقان وچین پادشاهلرینه فغفور وهند پادشاهلرینه
رای وسند پادشاهلرینه راچه وراناد ویمن پادشاهلرینه تبع ضم تاء مثناه وباء موحده مشدده
ایله ومصر پادشاهلرینه فرعون وحبش پادشاهلرینه نجاشی وروم پادشاهلرینه قیصر
دیرلر معنای اول وثانی یه استاد معزی بیت شار غرجستان اکر یابد نسیم همتش * خاك

خاك آن بقعه کند چون زر مشت افشار شار * تحفة الاحبابده حبش پادشاهی نامی دردیمش
ثالث بمعنی غش شاه ناصر خسرو * قطعه * کم پیش نباشد سخن بحت هرکز * زیرا سخنش
پاکتر از زر عیارست * زر چون بعیار آید وکم بیش نکردد * کم بیش شود زری کان باغش
وشارست * رابع بمعنی شغال یعنی چقال عماد شهریاری ازبرای سراج الدین قمری * قطعه *
قمری که بکاه فرق نشناخت * از پهلوی شیر سینه شار * وز شعر بفر تو بر آورد * از شعلهٔ
نار دانهٔ نار * خامس زنان باشلرینه طوتدقلری چادرکه غایت اینجه ونازك اولمغله اکثر لباس
دخی ایدرلر واندن فانوس کوملکی ایلملریله اکا دخی اسم اولمشدر حکیم سنایی بیت خاره در تف
اوچونار سبك * شوره بر سنك اوچوشار تنك * سادس برقوش آدیدر طوطی کبی تکلم ایدر
هندیارنده بولنور شارك دخی دیرلر سابع فرهنك میرزا ابراهیم ده بنای بلند وعالی قوامی
کنجه بیت بست بارایت تو خانهٔ جان * تنك با فسحت توشارع شار * ثامن کشاده وفراخ
معناسنه که شاهراه اول معنایه در بیت قوامی نك بو معنایه مناسبتی زیاده در تاسع صو وشراب
مثللو نسنه لرآقق وآندن ظاهر اولان صدا که آبشار وسرشار دخی دیرلر عاشر لبریز یعنی اوقدر
طلو اوله که طاشمق حالنه واره صائب تبریزی بیت یارب از عرفان مرا پیمانهٔ سرشار ده *
چشم بینا جان آکاه ودل بیدار ده * بعض فرهنکلرده کرداب دریا معناسنه که ترکیده چورندی
دیرلر کی شادور ع سکون دال مهمله وضم واو ایله شادورد مرقوم معناسنه که شادوره دخی دیرلر
کذا فی فرهنك جهانکیری کی شادکار وشاکار ع کلاهما بفتح الکاف اجرتسز ایش اصلی
شاه کار ایدی یعنی پادشاه ایشی اشلین آدمه اجرتسز اشلتدکاری اجلدن تسمیه اولنمش
شمس فخری . بیت چنان زملك . برانداخت رسم بدعت وظلم * که هیچکس نبرد نام رشوت
وشاکار * استاد کسایی . بیت نکنی طاعت وانکه که کنی سست وضعیف * راست کویی که
مکر سخره وشاکار کنی کی شارمار ع سکون راء مهمله ایله مار . بزرك وعظیم یعنی غایت بیوك
ییلان حکیم خاقانی . بیت شور مورند حسودانش اکرچه که لاف * شارمارند ونغز با نغز
آمیخته اند کی شاطر ع معروف خلاق المعانی . بیت شاطر بچه که نکتهٔ بریاد کرفت *
صد ملامت دل از حسن خداداد کرفت * شیخ سعدی بیت تو که فی خروسان شاطر بچنك *
فتادند برهم بمنقار وچنك * عربیده * الشاطر هو الذی اعیاء اهله خبثا * کذا فی المشکلات
ایشنده ماهر اولان آدمه دیرلر کی شامار ع فتح میمله . بوزن ناچار ولایت کبرانده . بر موضعك
اسمیدر کذا فی المجمع کی شامر ع فتح میمله باش اورتیسی سرپوشه ودامنی دخی دیرلر عربیده
مقنعه دیدکاریدر کذا فی فرهنك جهانکیری کی شانه سر ع فتح نون وسین مهمله ایله هدهد
دیدکاری قوش که پوپك وبوپه وپوپه دخی دیرلر حکیم نزاری قهستانی بیت وصال یابل باکل
هنوز نابوده * بحیره شود برآورده شانه سر پوپو * هدهدك آوازینه پوپو فاخته نك آوازینه
کوکو دیدکاری کبی کی شاوغر ع سکون واو وفتح غین معجمه ایله ایکی معنایه در اول ماوراء النهر
حدودنده بر ولایت اسمیدر که ماوراسی کفره ولایتلری در اطرافی ریکستاندر اول ولایتده
غایت لطیف ومقبول بر طوقور لر اکثر واغلب اهالیسی جلاهدر شمس فخری بیت خصمش
برهنه تشنه وبی چیز مانده بود * در دشت ریك وکافرازان سوی وشاوغر * ثانی فرهنك

حسین و نایی ده یعنی نای رویین که شبیه وزدخی دیرلر ﮒ شاور ﮊ واو معروفله خسرو پرویزک ندیم
ومصاحبی ایدی شیرین ایله میانه لرنده واسطه اولوب اتمام مصلحت اتمکله کیمه رک هر عاشق
ومعشوق میانه سنده اولان واسطه یه علم اولدی ﮒ شاوور ﮊ برواوزیاده ایله دخی شاور مرقوم
معناسنه در کذا فی فرهنگ جهانکیری ﮒ شاه افسر ﮊ اظهار ها ایله اسپرک دیدکاری اوتدرکه
عربیده اکلیل الملك دیرلر کذا فی المجمع ﮒ شاه انجیر ﮊ اظهار ها ایله برنوع خرده انجیردر
انجیره تحمی اولماز اما غایت لذیذدر ﮒ شاهپر وشهپر ﮊ کلاهما بسکون الهاء وفتح الباء الفارسی
قوشك قنادنده اولان اوزون یلکلردر تفصیلی پرلغتی ذیلنده مرور ایلدی خواجه حافظ بیت
شکر خدا که باز درین اوج بارکاه * طاوس عرش میشنود صیت شهپرم ﮒ شاهکار ﮊ اظهار
ها وفتح کافله اجرتسز ایش که بکارك بکلك ایشاری اجرتسز اولدیغیچون تسمیه اولنمش کذا
فی المجمع ﮒ شاهوار ﮊ اظهار ها وفتح واو ایله جواهر قسمندن ایری وبی نظیر اوله انجو وسائر
جواهر وامثالی نسنه یه دیرلر معنای ترکیبی شاهه لایق دیمك اولور زیرا لفظ وار کلمه لیاقتدر
مثال جواهر کلامی اصفهانی بیت تادیرها نیارد چرخ زمردین * ازکان روزکار چو من لعل
شاهوار * مثال لشکر حکیم فردوسی بیت بیاراست لشکر که شاهوار * بقلب اندرون تیغ زن صد
هزار * مثال خانه حکیم اسدی بیت یکی خانه دید نوشاهوار * ززر وکهر بام وبومش نکار *
مثال عطا مختاری بیت چو شعر من شرف استماع سلطان یافت * شدم توانکر از انعام شاهوار
اکنون ﮒ شایار ﮊ فتح یای تحتانیله یعنی شاکار وشاهکار مرقوم مین کذا فی المؤید ﮒ شبار ﮊ فتح باء
موحده ایله دریاده اولان چورندی که کرداب دیرلر کذا فی فرهنگ جهانکیری ﮒ شبانور ﮊ فتح
باء موحده وضم نونله مرغ شب پره که ترکیده یراسه وعربیده خفاش دیرلر کذا فی المجمع
ﮒ شبذیر ﮊ سکون باء موحده ویای تحتانی وکسر ذال معجمه ایله حضرت باری تعالی عز
اسمه نك اسماء شریفه سندندر شبذر دخی دینلور کذا فی فرهنگ جهانکیری ﮒ شبر ﮊ فتح
باء موحده ایله بوزن خبر شعله آتش معناسنه در حکیم سوزنی بیت آتش کرم سماعش
شبرعی بفروزد * تاز کرمی سرحمدان برانو بازد ﮒ شبپور ﮊ سکون باء موحده وضم باء فارسیله
یعنی شب پره ﮒ شبیر ﮊ کسر باء فارسی وسکون یای تحتانیله برطاغ آدیدر غایت
یوکسکدر رضی الدین نیشابوری * قطعه * چو در سواد ثناهای تو کذارم کلك * زجا برقص
درآید باستماع صریر * یکی صحیفه زعلش هزار بحر محیط * یکی دقیقه زحلمش هزار کوه شبیر
ﮒ شبکر ﮊ سکون باء موحده وفتح کافله حشرات ارض که اکثری کیجه لرده حرکت ایدرلر
بعض نسخه ده پوره که عربیده برغوث وجمعنه براغیث دیرلر ﮒ شبکور ﮊ سکون باء موحده
وضم کافله کوزی کیجه کورمینه دیرلر اسم عامدر انسانده وحیوانده استعمال اولنه رعربیده
اعشی وعشوا معناسنه علتی روح باصره نك غلظتی یاخود اجزای عینك زیاده رطوبت
بولمسندندر ﮒ شبکیر ﮊ سکون باء موحده ویای تحتانی وکسر کاف فارسیله اوج معنایه
استعمال اولنور اول کیجه اویومیوب صباحه دك بیدار اولانه دیرلر عربیده قائم اللیل معناسنه
بو معنانی شعرا چوق استعمال ایلمشلردر قاضی یحیای لاهجی * رباعی * جستم چو آهوان وحشی
زکمند * دیکر نشوم تابدامت دربند * ازمنزل پستی بهوای زلفش * باهوی قوی زدم

زدم زشبکیر بلند * مجمع الفرسده کیجه یوله کیدن کاربان وغیری معناسنه مولانا هاتفی بیت
شب وروز از رفتن بی درنك * زشبکیر وایوارش آید بتنك * ایوار کوندز یوریمك در ثانی
فرهنگ جهانکیریده یعنی وقت صبح بعض فرهنکده وقت سحر معناسنه در کلا النقدیرین حکیم
قطران ارموی بیت هست مردم راشب وشبکیر موی وروی تو * موی راشب دان مدام وروی را
شبکیر کیر * بو بیتدن وقت صبح فهم اولنور عبد الرافع بیت باده چون آفتاب ازساقیان
ماهروی * بر سماع مطربی چون زهره شبکیر کرد * ثالث بر قوش در سحر وقتنده آواز حزین
ایله اوتر ﮒ شپور ﮊ ضم باء فارسیله بوری دیدکاری شیدر طبل وسورنا ایله چالرلر اکثر محل
سرور وسور ورزم وقتلرنده حکیم فردوسی بیت یکی بزمکاهست کفتی بجای * زشپور ونالیدن
کرنای ﮒ شبهر ﮊ سکون باء موحده ایله بوزن عبهر چاقردیدکاری طوغانك منقارینه دیرلر
کذا فی الاداة ﮒ شبیار ﮊ سکون باء موحده وفتح یای تحتانیله معروف وعند الاطبا مقبوله
حبدرکه جزو اعظمی صبردر اعلاسی سواحل یمنده سقطره نام برجزیره ده حاصل اولور
طبیعتی حار ویابسدر مسهل صفرادر رطوبت بلغم لزجی دماغدن ومفاصلدن اخراج ایدر بعض
طب کتابلرنده شبیار نام صبردر که الوا دخی دیرلر ﮒ شتر ﮊ سکون تاء مثناة ایله کنار مقاطعه
معناسنه در عربیده قطع معناسنه اعمدر کسمك یاخود کسر یعنی قرمق معناسنه زبان هندیده
دشمن دیمکدر ابو المعالی بیت رفتم زغم بر تماشا بشتر کوی * زانکه زبان خلق شود شتر از مرا *
ﮒ شخار ﮊ فتح خاء معجمه ایله قلیه دیرلر طپراق کبی برنسنه درکه آنکله صابون پشوررلر اصلی
بریشل اوتدر آتشه یاقرلر طپراق اولور صویه اصلدوب صوین زیته قاتوب صابون ایدرلر
وجامه لردن یاغ لکه سن آنکله چیقاررلر خصوصا چوقه طوقندقده یاغنی آنکله چیقاررلر بعض
بو بابده چکرلر روایت اولنور که زمان اولده مزبور قلیه یی کیمیایه جزو ایدرلرایمش حکیمك بری کیمیایه
سعی ومزبور اوتی یاقوب عمله کتوررکن فاسد اولوب کیمیایه جزو اولمق صلاحیتندن عاطل اولور
مزبور حکیم علم حکمتله مزبورك صوین آلوب برمقدار کرچ صویی ایله کفایت مقداری زیت ایله
پشوروب صابونی تصنیف ایلمش قلیه حقنه استاد عنصری بیت ازنمك رنك اوکرفته قرار *
خاکش ازکرد شود کشته شخار * فرهنگ وفائیده یعنی نوشادرکه زنان حنایه قتوب اللرین
وطرنقلرین آنکله سیاه ایدرلر دیوب بو بیته متمسك اولمش شاعر بیت چون مرا با جلبان
کار نباشد پس ازین * رستم ازوسمه وکلکونه وحنا وشخار ﮒ شخرور ﮊ سکون خاء معجمه وضم
راء مهمله وواو مجهول ایله قره توت بعض فرهنکده یعنی شخار مرقومدر کذا فی فرهنگ جهانکیری
ﮒ شخسار ﮊ سکون خاء معجمه وفتح سین مهمله ایله ایکی معنایه کلور اول زمین سخت یعنی شخ
زراعته صالح اولمز یرکه طاغ اتکلرنده واقع اولور شخ دخی دیرلر بو روایت فرهنگ جهانکیریدندر
بو بیته متمسك اولمش استاد منوچهری بیت بکرد از سر پشتهای ماهی * همی برخاست
از شخسار اوکل * ثانی مخفف شاخسار در بو معنایه حضرت مولانا قدس سره بیت
جبرئیل کرمی سدره مقام ووطنت * همچو مرغان زمین بر سر شخسار مرو ﮒ شخشار ﮊ
سکون خا وفتح شین معجمتین ایله آبی برقوشدر تیره رنك وباشنك اورتاسنده بیاضی اولور کذا
فی المجمع ﮒ شخور ﮊ ضم خاء معجمه وواو معروفله طرنقله بریرین یاره ایتمك معناسنه در

ع شدکار وشدیار ح کلاهما بسکون الدال المهملتین اول بفتح الکاف ثانی بفتح الیاء التحتانی
تحفة الاحبابده سورلمش تارلا که شیار دخی دیرلر ترکیده نطس وهرك عربیده فلخان دیرلر
شمس فخری بیت زمین خاطر وکرد شیار وتخم ثنات * درو فکندم تا خود چه آید از شدکار *
شاه ناصر خسرو بیت کل خوشبوی پاکیزه است اکرچند * نروید جز که در سرکین وشدکار
فرهنك جهانکیریده تخم اکلمش یره دیرلر مثال لغت ثانی استاد رودکی بیت تا زنده ام
مرا نیست جز مدح تو دکرکار * کشت ودرودم اینست خرمن همین شدیار * مختاری
در مذمت فلك بیت بزه کاویست کر خوردنا چار * بر تخمی که خود کند شدیار ع شر ح
زبان پهلویده شهر دیمکدر بو معناده شاردن مخففدر عربیده راء مشدده ایله ضد خیردر
ع شرمسار ح سکون را وفتح میم وسین مهملتین ایله تخجل معناسنه حکیم اسدی بیت
از وهر یکی رخ همی تافتند * کز شرمساری همی یافتند * بونده الحاق یا ایله تخجلت معناسنه
اولور کمال پاشازاده مرحوم بونده دخی تصرف ایدوب بیور رشرمسارك ترکیبی صفت ایله
موصوفدر اصلی شرمه ساردر ترکیب اولنجق ها حذف اولنمشدر بونده کی ها ساره هادی کی درکه
ذکری مرور ایلدی اصلنده معناسی اود درشرمه اود لودیمکدر که اوتاندقده آدم باشندن اشاغه
صالرآندن حیا ظاهر اولمغین اکا نسبت ایلمشلردر که اولور شرمساری سره صفت قلورلرنتکم
بو بیتده واقعدر حکیم فردوسی بیت که باشی تو ای ناکس خیره کار * که سر شرمسارت کلا
کوهسار ع شریو ح کسر راء مهمله وسکون یای تحتانیله خوب وزیبا معناسنه در عربیده راء
مشدده ایله اهل شر وشرکار معناسنه در ع شش پر ح سکون شین معجمه وفتح باء فارسیله
التی پراقلی طپوز که روم ولایتنده زمان اولده مستعمل ومشهور ایدی ع ششتار ح سکون
شین معجمه وفتح تاء مثناة ایله التی قیلی طنبوره وقوپوزه دخی دیرلر بو ایکی لغته شاعر بیت
بروز زم در دست بوده شش پر * بروز بزم پیشش بوده ششتار ع ششدر ح سکون شین معجمه
وفتح دال مهمله ایله تاوله دیدکلری که نرد دخی دیرلر هر قسمی آلتیشر خانه یه تقسیم اولنمغین التی
قپودیمك اولور ترکیبده اسم موضوع له معناسنی افاده ایدرکه داولی دن غلطدر چونکه نرد قارده
بحث مضاعف اوله اکا داو دیرلر اکا اشارتدر تفصیل احوالی داو لغتی ذیلنده مرور ایلدی
ع شغر ح سکون غین معجمه ایله ال وایاق ایشدن خشین ودرشت اولوب درپی کبی اوله اکا
دینلور شغه وشوا دخی دیرلر عربیده ایکی معنایه در اول خلق واهالیدن خالی قلان
شهر ثانی کلب بول ایتدکده برایاغن قالدردوغنه دیرلر ع شغر بغر ح کلاهما بفتح الغین
المعجمه توابع الفاظ قبیلنده ندر پراکنده وپریشان معناسنه استاد دقیقی بیت هر کرا در
جهان در سفرست * کار واز سفر شغر بغرست ع شکر ح معروف ودخی قامشلق
معناسنه در اما کسر کافله زنانك موضع معهودیدر کذا فی فرهنك جهانکیری ع شکربار ح
شکر ایله باردن مرکبدر که باربارانیدن دن اسم فاعلدر یاغدریجی معناسنه بو تعبیر اکثر محبوبلر
سوزنده استعمال اولنور لذیذ وشیرین سویله کاری اجلدن شیرین کفتار وسخن شکربار دیرلر
ع شکیر ح کسر کاف وسکون یای تحتانیله شفتالو یه بکزر بر میوه در شفترنك وشلیل دخی
دیرلر قزل و بیاض اولور کذا فی فرهنك جهانکیری ع شلوار ح ایکی معنایه در اول ایچ طونه

طونه دیرلر ثانی معروف شلوار وچقشور وچغتایجه دخی دیرلر ابو المعانی * قطعه * شود
ز سوی خریدار غبن بازارش * کشاده میدهد آندم چو بند شلوارش * اکر بجان بفروشد
متاع ذوق وصال * شود بکایك سودش دل خریدارش * نه دید کس چنین ارزان متاع
پر قیمت * بجان ودل همی آرزد کشاد شلوارش * عربیده ایچ طونه سراویل وچغتای لسانده
ایشتان دیرلر کسر الفله مرعلیشیر فخرنده بر قوجه قاری صاتدوغی بر وصفنده دیر بیت کونلاك
وایشتاننا چولایق ایماس * هر بی بها بیر لا موافق ایماس ع شمر ح فتح میمله بوزن قمر کوچك
کول ودخی صوایرکیلوب طوردوغنه دیرلر که آبکیر وآژیر وآبدان وژی دخی دیرلر
شمس فخری بیت ای بر تیغ تو حبال حریر * وی بر دست تو بحار شمر * خواجه سلمان بیت
در آب شمر این همه ماهی زراندود * پیدا زپی آن ریخت که به را برقانست ع شمشیر ح
اکرچه مشهوری عامه لساننده کسر شین ایله در لکن افصحی فتحه ایله در قلیجه دیرلر
وقلیجك آدی همان تیغ وشمشیردکلدر بوکتابده راقم الحروف فرق دن متجاوز آدینی یازمق واقع
اولمشدر اکرچه استشهاده حاجت یوقدر لکن ملك الشعرا فی عصره صائب تبریزینك بو بیتی تبرکا
تحریر اولندی بیت عالمی راکشت ودست وتیغ اورنکین نشد * تیزی شمشیر پاك از خون کند
شمشیررا ع شنکار ح سکون نون وفتح کاف فارسیله براوتدر پیراغی سیاه وکوکی بوغون
اولور معربی سنجاردر ابوجلسای مرقوم معناسنه که عربیده بر آدی دخی خس الحمار وعاقر سمعا
وشجرة الدم ورجل الحمامه وحمیرا دخی دیرلر ع شنکویر ح سکون نون ویای تحتانی وفتح
کاف وکسر واو ایله بمعنی زنجبیل که شنکلیل دخی دیرلر کذا فی المجمع ع شنکور ح سکون
نون وضم کاف ایله سپیدکه ایچنده اوزم صقوب صوین صاف ایدرلر کذا فی فرهنك جهانکیری
اما مجمع الفرسده چادر دیرکنك کوبکی که بادریسه خیمه دیدکلریدر ع شوکار ح واو مجهول
وفتح کافله دزد وعیار معناسنه که شبکار دخی دیرلر میر نظمی بیت زند راه خرد آلام
حسرت * همین شد کویبا شوکار محنت ع شوندر ح فتح واو ودال مهمله وسکون نونله
قزل شلغم که چوکندر دخی دیرلر ع شوهر ح بوزن جوهر زوج معناسنه که عورت اری در
شوی دخی دیرلر بو زن کوی استاد بیت زن دنیا عجوز حیله اندیش * کند هر پنج روزی
شوهر خویش ع شهدیوار ح سکون ها ویای تحتانی وکسر دال مهمله وفتح واو ایله ملوك
ووزرانك سرایلرنده اولان دیوار بلند ع شهرزور ح سکون ها وراء مهمله وضم زاء معجمه ایله ح
بابل اقلیمنده بر شهرك آدیدر ع شهریار ح اول پادشاهه دیرلر که زماننده اولان پادشاهلردن
اعظم وذی قوت اوله کذا فی المجمع ع شهر ح ترکیده دخی دیرلر عربیده مصر ومدینه
دیدکلری شهره دینلور شیخ نظامی بیت شهر وسپه را چو شوی نیکخواه * نیك تو خواهد
همه شهر وسپاه * عربیده شهرك معناسی اوتوزکوندن عبارت اولان آیدرکه فارسیده ماه
دیدکلری اماغارسیده هم اوتوزکونه وهم قره ماه دیرلر عربیده انجق اوتوزکونه شهر دیرلر قمره
شهر دیمزلر ع شهریو وشهریور ح کلاهما بسکون الهاء وکسر الراء المهمله اوج معنایه
کلور اول فرهنك جهانکیریده بر فرشته اسمیدرکه جمیع فلزات یعنی معادن وآتشه موکلدر
وماه شهریورده واقع اولان تدبیر امور ومصالح اکا متعلقدر حکیم فردوسی بیت ز شهریورت

بادو فتح و ظفر * بزرکی و تخت وکلاه و کمر * بو معنایه زراتشت بهرام بیت نکه کرد شهریوز
امشاسفند * به پیش آمدش بادل پرزپند * ثانی سال شمسیه‌دن آلتنجی آیك آدیدرکه
نیر اعظمك برج سنبله‌ده زمان مکثی در ثالث هرماه شمسیه‌نك دردنجی کونی اسمیدر قاعدهٔ مقررهٔ
فرس که هر آیك اسمی که برکون اسمیله مطابق واقع اوله اولکون عید جشن ایدرلر بوکونك اهل
فارس قتنده خیلی اعتباری واردر تولد داراب بن بهمن شاه بوکونده واقع اولمشدر حکیم
فردوسی بیت بشهریور بهمن از بامداد * جهاندار داراب زمادر بزاد لغ شهسوار ع
ماوکانه آته بنن و آت اوزرنده دلیرانه اوتوروب مردانه حرکت ایندورنه دیرلر ابو المعانی بیت
زیر پایت یك نکه کن تانباشد پایمال * شهسوار طرز خاصت میکند عالم خراب لغ شهکار ع
سکون ها و فتح کافله ارض مزروعه یعنی اکلش یر معناسنه لغ شهوار ع شاهوار مرقومك
جمله معنالریله مترادفدر زراتشت بهرام بیت در آنجا تختها بنهاده بسیار * بران برجایهای
خوب وشهوار لغ شیبور ع سکون یای تحتانی وضم باء موحده و باء فارسیله‌ده مرویدر
نای رویین معناسنه کرنای اولمق فهم اولنور حکیم اسدی بیت زکوس نفیر وخروش
دری * زشیبور و وازنالهٔ کرنای لغ مع الزاء المعجمه * شاماز ع فتح میمله بر موضع اسمیدرکه
قدیمدن آنده کبران توطن ایلمشلر لغ شبانروز ع برکون برکیجه واولمقدار زماندن عبارتدر
کیجه ایله کوندزك ارتباط و بربرینه مقابل اولدقلری جهتدن اولمقدار زمان تعیین اولنور
لغ شب افروز ع ایکی معنایه‌در اول یلدز بوجکی که شبتاب دخی دیرلر ابو المعانی بیت
نبوده چشم یك از اول اورا * یکی دیکر چو مانند شب افروز * ثانی شهور ملکی نك اونبجی آیی
آدیدر کذا فی فرهنك جهانکیری لغ شب انکیز ع یعنی شب پره که یراسه دیرلر لغ شب آویز ع
سکون باء موحده ایله بر قوشدر کیجه لرده اغاج بوداقلرینه ایاغندن آصیلوب صباحه دك
فریاد ایدر صدا اسندن یا حق فهم اولنور مشهوردر بودرکه فریادندن بوغازندن بر قطره قان
کلدیکجه فارغ اولماز شیخ نظامی بیت منم دراجهٔ مرغان شبخیز * همه شب مونس مرغ
شب آویز لغ شب باز ع سکون باء موحدهٔ اولی وفتح ثانیه ایله ایکی معنایه‌در اول کیجه لرده
شعبده بازلق ایدوب اشکال مختلف کوستره محمد عصار بیت دو چشمش کرده زاجفان
خیمه را باز * زلعبتهای مردم بوده شب باز * ثانی کیجه لرده تنها قالقوب عبادت و تسبیح و تهلیل
و تلاوت قرآن ایدنه دیرلر کذا فی فرهنك جهانکیری بو ایکی معنایه میرنظمی بیت نیم شب باز
اکر شبخیز باشم * بشب بازی هوس رانیز باشم لغ شبدیز ع سکون باء موحده و یای تحتانی
و کسر دال مهمله ایله اوج معنایه کلور اول فرهنك جهانکیرده هر سیاه آته دیرلر ع و ما
و معنای ترکیب دخی آنی اقتضا ایدرکه شبدن مراد قرا کولقدر ودیز آته دیرلر دیزه دخی دینلورکه
ها علامتی حذف ایدوب سیاه رنك آته علم ایلدیلر خواجه سلمان بیت ازپی شبدیز شب
دی شب رکاب زرزدند * نقرهٔ خنك آسمانرا نعل زرین برزدند * حکیم فردوسی بیت
من و رستم اسب شبدیز و تیغ * نیارد بدو سایه کستر دمیغ * ثانی خسرو پرویزك مخصوص
و مشهور آتنك آدیدرکه سیاهه یقین رنکلو ایدی مجمع الفرسده نام اسب شیرین درکه خسروه
ویرمش ایدی دیوب بو بیتی متمسك اولمش بیت چو پرویز آن سخن بشنید وشد نیز *

تیز * بجست از جای وشد بر پشت شبدیز * تاریخ طبری‌ده مسطوردرکه مذکور آت دنیاده اولان
آتلردن درت قارش یوکسك ایدی وقویروغی سائر آتلرك ایکی قویروغی قدر وایکی بلوك طوردر
ایدی وهر ایاغنه اون ایکی میخله نعل اورورلر ایدی خسرو کند و یدیکی طعامدن اول آته دخی
ویررلر ایدی هرنه اولسه یرایدی مزبور آت اولدکده خسرو امر ایلدی هیأتنی بر مجلا طاشه
نقش ورسم ایلدیلر خسرو کاه کاه اول تصویره نظر ایدردی حالا اول طاش شهر کرمانده‌در
میرخسرو بیت یکی شبکون که نامش بود شبدیز * کزو برده زصرصر در تك وتیز * معنای
ثالث باربد خسرو مصنفاتندن بر لحن آدیدر دیرلرکه برکون مرقوم آت خسروك نظرکاهنده
ایکن باربد بر لحن اختراع ایدوب آدنی شبدیز قومش شیخ نظامی بیت هر آن شب کو
کرفتی راه شبدیز * شدندی جملهٔ آفاق شبخیز لغ شبغاز ع سکون باء موحده وفتح غین
معجمه ایله آغیل که کیجه قیون وصغر یاتمق ایچون ایدرلر کذا فی فرهنك جهانکیری
لغ شبلیز ع سکون جیم و یای تحتانی وکسر لامله بمعنی سرمای سخت یعنی شدید صوغوق
کذا فی التحفه لغ شش انداز ع اول کمسیه دیرلرکه قاراوبونده شش بجول ایله اویون ایتمش
اوله‌لر شاعر بیت برون آمد زپرده سحرسازی * شش اندازی بجای سینهٔ بازی لغ شکردیز ع
ایکی معنایه کلور اول فرهنك میرزا ابراهیمده کلام فصیح ومعنی داره بدله کوی معناسنه ثانی
مؤید الفضلاده کریهٔ شادی معناسنه مرویدر حکیم خاقانی بیت درشکردیزند اشك
خوش که کردون را بصبح * همچو پسته سبز خون آلود خندان دیده‌اند * مجمع الفرسده
عروس ایچون کوندریلان هدیه وغیره حکیم خاقانی بیت نثار اشك من هر دم شکردیز دست
پنهانی * که همت را زناشوبست باز ابود پیشانی * شرفنامه‌ده دخی کریهٔ شادی ونثار معناسنه
منقولدر لغ شمیز ع کسر میم وسکون یای تحتانیله مزارع معناسنه که شومیز وشویز
دخی دیرلر ضم شینله زراعت ایچون آماده اولمش تارلایه دیرلر کذا فی فرهنك جهانکیری
لغ شنکبیز وشنکویز ع کلاهما بسکون النون وکاف الفارسی اول بکسر الباء الموحده ثانی
بکسر الواو ایکی معنایه‌در اول خرمادن حاصل اولان شراب هندی لسانده سندی دیرلر ثانی
زبان پهلویده زنجبیل معناسنه‌در لغ شوریز ع سکون واو وکسر راء مهمله ایله مزرعه
معناسنه یعنی زراعت اولناجق یره دیرلر لغ شهباز ع مشهوردر طوغان نوعندندر پادشاهلر
قتنده مقبولدر شاعر بیت بکف شهباز ودر زیر اسب تازی * سلاح آراسته نمود بازی
لغ شهرباز ع سکون ها وراء مهمله وفتح باء موحده ایله رود جیحون اسمیدر میرنظمی بیت
عشق دردل که خون کداز بود * از دو چشم دو شهرباز بود لغ شهرسبز ع ولایت سمرقندده
بر شهر آدیدرکه شهرکش دخی دیرلر لغ شهرناز ع سکون ها وراء مهمله وفتح نونله جمشیدك
همشیره سی آدیدرکه ضحاك آنی حبالهٔ ازدواجه کتوردی جمشیدی حکیم فردوسی بیت
زیکدست سروسهی ارنواز * بدست دکر ماهرو شهرناز لغ شهروز ع سکون ها وضم راء
مهمله و واو معروفله شهرود مرقوم معناسنه یعنی رودخانهٔ بزرك لغ شهریوز ع سکون ها
و یای تحتانی وکسر راء مهمله ایله شهور فارسیه‌نك آخر آیی در لغ مع السین المهمله * شامر ع
بوزن کاس بدخوی وبد اخلاق معناسنه شاعر بیت چو بنیاد جهان که بی اساس است *

نه بلند ذوى راحت هرکه شاس است ﴿﴾ شامش وشاموس ﴿﴾ کلاهما بضم المیم جنس
خاکدن بر نوع طپراقدر اول دخی ایکی نوع اولور بری صفایجی دربلکوکبی وبرمقدار اشلامه سی
اولور اکا کوکب شاموس دیرلر شکم طلق ایشلدوغندن کوکب ارض دیرلر وبر نوع دخی سست
وصتبك اولور شویله که دله طوقنسه یا پشور اوزرینه صودوکلسه فی الحال ازیلور مجمع الفرسده
کسر میمله یونان زمینده برجزیره اسمیدر استاد عنصری بیت بابین یکی شهد شامش
نیام * یکی شهریاراند روشادکام ﴿﴾ شانه کرپاس ﴿﴾ فتح نون وباء فارسی وکسر کاف وسکون
راء مهمله ایله جلاه آلتلرندن ایکی باشی ایکنه کبی دمورلی براغاجدر که بزی طوقدقجه دفعه
اردندن انی بزك اینینه قورلر که بزی اینلو وهموار ایلیه بعضیلر اکا متیت دیرلر کذا فی المجمع
﴿﴾ شماساس ﴿﴾ فتح میم وسین مهمله ایله توران مبارزلرندن برمبارز آدیدر قارن بن کاوه النده
هلاك اولدی کذا فی فرهنك جهانکیری ﴿﴾ مع الشین المعجمه * شاباش ﴿﴾ فتح باء موحده
ایله کلمهٔ تحسین وآفریندر اصلی شادباش در تخفیفا دالی حذف اولنمشدر حکیم سوزنی
بیت کرسیم دهی هزار احسنت * ورزر بخشی هزار شاباش ﴿﴾ شادباش ﴿﴾ سکون دال
مهمله وفتح باء موحده ایله کلمهٔ تحسین در آفرین دیمك اولور شاعر بیت این دل زارم بغمزه
قتل کرد * شاد باش ای چشم خونی شادباش * وبو معناسی دخی شهو رملکی نك بکرمی
آلتنجی کونی اسمیدر کذا فی فرهنك جهانکیری ﴿﴾ شاش ﴿﴾ ماوراء النهرده واقع برشهر
آدیدر خواجکان نقشبندیه دن بعض اعزهٔ کرام ومولانا بدر الدین شاشی اول شهردندر
﴿﴾ شامش ﴿﴾ کسر میم ایله یونان زمینده برجزیره اسمیدر کذا فی فرهنك میرزا ابراهیم
﴿﴾ شاهرش ﴿﴾ سکون ها وکسر راء مهمله ایله پنج ارش معناسنه در کذا فی فرهنك
جهانکیری حکیم فردوسی * مثنوی * زدانش دران نزد اوشد کروه * دو دیوار کرد از دو
بالای کوه * زبان سر تیغ بالای او * چوصد شاهرش کرد پهنای او ﴿﴾ شپوش ﴿﴾ سکون باء
عجمی وواو معروفله اصلی شب پوش ایدی تخفیفا باء موحده حذف اولنمش کیجه لك طاقیه
وسائر کیجه کیلن اثواب معناسنه در حکیم سنایی بیت ای روز دو عالم راپوشیده کلاه تو *
نامش بچه معنی توشپوش نهادستی * وله ایضا بیت بجستی باز کرده بند کرنه * زشوخی کج
نهاده طرف شپوش ﴿﴾ شب پوش ﴿﴾ مجمع الفرسده برقع معناسنه روایت اولنوب بو بیته
متمسك اولمش حکیم سنایی بیت چه رسمست آن نهادن زلف بردوش * نمودن روز را
ازطرف شب پوش * فرهنك میرزا ابراهیمده جامه خواب وتخفیفه که کیجه لرده باشه کیرلر
﴿﴾ شخش ﴿﴾ سکون خاء معجمه ایله ایکی معنایه کلور اول جامهٔ کهنه یعنی لباس خسیس
وبی قیمت شمس فخری بیت بجای رعیت ست حال عدوش * که پیشش به ازشرب
مصر یست شخش * ثانی سورچمك لغزیدن معناسنه اسم مصدر اولور شمس فخری
بیت سمندش چنان بسپرد قلّه‌ها * که یکذره نبود ورا خش شخش ﴿﴾ شخیش وشخش ﴿﴾
کلاهما بکسر الخاء المعجمه اول زیادهٔ یای تحتانیله مجمع الفرسده بر کوچك خوش آواز قوشدر
استادرودکی بیت کرك راکی رسد ملامت شاه * بازراکی رسد نهیب شخش * وشخشیدن
لفظندن صیغهٔ امر ووصف ترکیبی اولور فرهنك وفایی ده نام مرغیست وادات الفضلاده

الفضلاده سورچمك وجامهٔ کهنه مسطوردر ﴿﴾ ششش ﴿﴾ التی درعربیده ست دیرلر جغتای
لسانندہ آلتاو دیرلر آلتنسی بیله دیمکدر آلتاودن دخی دیرلر اسماء اعداده بو اسلوب مطرددر
مثلا ایکاولا ایکیسی بیله اوچاولا اوچی بیله دیمك اولور ﴿﴾ شفش ﴿﴾ سکون فا ایله اوچ معنایه کلور
اول برچبقدر که حلاج آنکله پنبه جمع ایدر یعنی پنبه آتلدقده طاغلور اول چبوغله جمع ایدر
شنش دخی دیرلر کذا فی ادات الفضلا ثانی شاخ درخت ثالث تزك یعنی ترسك قوریسی
﴿﴾ شکرش ﴿﴾ سکون کاف وکسر راء مهمله ایله بمعنی بدنامی یعنی کم اعمال ایله بدنام اوله کذا
فی التحفه ﴿﴾ شکیش ﴿﴾ کسر کاف وسکون یای تحتانیله سازدن وحصیر چوپندن اورلمش
چوال کذا فی المجمع ﴿﴾ شلل کوش ﴿﴾ فتح لام اول وسکون شین ثانی وضم کاف فارسیله
قولقلری تویلو واشاغی صارقمش کوپك که اکثری خرده اولور ترکیده ماصتی وعربیده قطمیر دیرلر
پندار رازی * قطعه * سه چیزت میبرد نهل دل ریش * اکر اهل دلی دست آرومندیش *
سمند کوروتازو یارهمدم * شلل کوشی که درخشکان زندمیش ﴿﴾ شماساش ﴿﴾ تورانی
برمبارز نامیدر قارن بن کاوهٔ آهنکر النده هلاك اولدی کذا فی المجمع ﴿﴾ شنش ﴿﴾ سکون
نونله شفش مرقوم معناسنه دره بربیده ضم شین وفتح نونله نارسیده خرمایه دیرلر ﴿﴾ شوش ﴿﴾
سکون واو ایله باغ چبوغنك بودامسی درشوغ دخی دیرلر کذا فی نعمة الله وجامع الفرس ومجمع
الفرسده ولایت خوزستانده برشهر آدیدر ناصرخسرو بیت باغی که بداز برف چو کنجینهٔ
نداف * بنکرش ازوپای مخلق شده شوشش ﴿﴾ شیدوش ﴿﴾ سکون یای تحتانی وضم دال
مهمله ایله بر پهلوان آدیدر حکیم فردوسی بیت چو شیدوش ورهام وکستهم وکیو * زره
داد برزین وخرادونیو ﴿﴾ شهنش ﴿﴾ کسر ها وسکون نونله حددن متجاوز معصیت مثل
الکبائر وغیره ابوالمعانی بیت کرم ولطف توشفیع منست * عفو فرما اکر شهنش کنم *
﴿﴾ مع الغین المعجمة * شبچراغ ﴿﴾ اول کوهره دیرلر که کیجه شعله ویریر بین الناس یاقوت در
روایت اولنور که کاودریا کیجه وقتنده دریادن چیقوب لب دریاده واقع اولان سبزه زاردن اوتلمق
مراد ایدینور لکن قرا کوده اوتلك کندویه مناسبن کوره مملك ایله دریادن بر کوهر شبچراغ
اغزینه آلوب کتوروب چمن اوزرینه قوروب آنك شعله سنده اوتلار بعده ینه کوتروب دریایه کیدر
بعض کمسنه لر اول کاوك احوالنی بیلور لر اول محله واروب کوندزدن بریرده مختفی اولورلر مز بور
کاو اول کوهری کتوروب قویوب اوتلامغه باشلدوغی کبی آهسته واروب کوهر اوزرینه بالچق
آتوب کوهری اورترلر وسکردوب اغاجه چیقارلر کاو ارایوب بولمدقده های وهوی ایله کاوی
قاچروب کوهری آلورلر بو معنایی مؤید حضرت مولانا قدس سره * مثنوی * بهر دردنور آن
کوهر بقر * تا کهان کردد زکوهر دورتر * تاجری می درنهد جلم سیاه * تا شود تاریك جلم
وسبزکاه * پس کریزد مرد تاجر بردرخت * کاوجویان مرد را باشاخ تخت * بیست باران
کاو تازد کرد مرج * تا کند آن مرد را درشاخ درج * چون ازونومید باشد کاو نر * آید
آنجا که نهاده بد کهر * جلم بیند فوق درشاهوار * پس زطین بکریزد آن ابلیس وار *
جلم سیاه بالچقدر وشبچراغك وجودی موجود اولدوغنه میرخسرو بیت ازپی امروز
می افروخت چندین شبچراغ * سالها کزشمع خورشید آتش اندرکان کرفت ﴿﴾ شغ ﴿﴾ شاخ

درخت وشاخ گاو وشاخ آهو یعنی اغاج دالی واوکوز وآهو بوینوزی عموما وکوزن یعنی صغن
بوینوزی خصوصا . بو معنایه منلا همام بن مغیث هانسوی * قطعه * ازدست برین عالم حاکی
بهمه کار * پیروزی این گنبد مینای معلق * برخشت کل افراشته وکرده مزین * ازمهره
باور سراسر شخ عومق ع شوغ ع واو مجهول ایله بمعنی شوش مرقوم یعنی اوزم چبوغی
بودانمسی شوغه دخی دیرلر ع مع الفاء * شاروف ع ضم راء مهمله وواو معروفله سپورکه
وسپورکه باغی معناسنه در کذا فی فرهنك جهانکیری ع شندف ع سکون نون وفتح دال
مهمله ایله طبل سندف معناسنه در استاد فرخی . بیت تابدر خانه تو برکه نوبت * سمین
شندف زنند وزرین مسمار ع شرف ع سکون راء مهمله ایله هر بر آوازه دیرلر عموما ایاق
صسینه دیرلر خصوصا که شرفك وشرفانك وشرفالاغ وشرفه دخی دیرلر شمس فخری
بیت همی تابخصیص خواندن کرفت * شرف رابشرف وحرف رابحرف ع شفشف ع
سکون فا وفتح شین ثانی ایله بمعنی شفش مرقوم یعنی شاخ درخت کذا فی المجمع ع شف ع
بمعنی شب فایله بابینده تبادل وتواخی اولدوغی معلوم ارباب لغتدر وعربیده اوچ معنایه در
اول جامه باریك ونازك وپرده دقیق که وزاسنده اولان کورینه ثانی لاغر ایلمك ثالث غمناك
وکسر شین ایله ینه عربیده زیاده ایلمك وآر تورمق واکسلتمك معنالرینه بو معناده اضداد
قبیلندندر ع شکرف ع فتح کاف فارسی وسکون راء مهمله ایله اوچ معنایه در اول بمعنی نیکو
وخوش شیخ نظامی . بیت اکر نقش مردم بخوانی شکرف * بکوید مردم چنین است
حرف * ثانی بمعنی حشمت وبزرکی ومحتشم معناسنه استاد کسایی . بیت ازین زمانه
جافی وکردش شب وروز * شکرف کشت صبور وصبور کشت شکرف * ثالث فرهنك وفایی ده
بمعنی خوشاینده حکیم خاقانی . بیت نورصبح یکدمست اینست شکرف اکردهی * دادمی که
میدهد صبحدمست نوری ع شلف ع سکون لامله فرهنك جهانکیرده زن فاحشه
وروسبی که خشنی دخی دیرلر حکیم سوزنی . بیت ریش تودر کشاکش آن کنده پیر شلف *
سبلت بدست آن جاب کس فروش شنك * وله . بیت باجلك سرپل بر کناه شلف زنیست
سرپلیست که یابد کناهکار جزا ع شندف ع سکون نون وفتح دال مهمله ایله طبل یعنی
دهل شمس فخری . بیت ازهیبت توزهره مریخ شود آب * چون ناله برآید بمصاف تو
زشندف ع شنکرف ع سکون نون وراء مهمله وکاف فارسیله ایکی معنایه در اول زنجفره
دیدکاری قرمزی طاشدر که سحق ایدوب تخته بویارلر حکیم اسدی . بیت جهان کشت
چون ابر الماست ریز * شد ازخاك وخون بادشنکرف بیز * خواجه سلمان بیت رایت پیروزی
افلاك نیل اندود کشت * خنجر شنکرف مریخ در زنکار باد * معربی سنجفره در ثانی بر
قورد جفر در مزروعاته دوشدکده تباه ایدر فرهنك میرزا ابراهیمده کرم کندم خوار واقعدر
کذا فی الاداة ع مع القاف * شوق ع وجد وحالت وسرور قلبیه وآرزو عربیله مشترکدر
لابن الصغار الماردانی بیت وجدت ابرح شوقا فی الوجود الی * لقایه واشد الشوق ابرحه *
ع مع الکاف * شابیزك ع کسر باء موحده وسکون یای تحتانی وفتح زاء معجمه ایله براوتدر
مکیف بعض ترکیبه جزؤ ایدرلر یالکز زیاده استعمال اولنسه غایت مخدر اولدوغندن

اولان وغندن وجودی اویوشدورر اما آزی نشاط وفرح ویورر عربیده لفاح دیرلر ع شاخك ع فتح خاء
معجمه ایله ادویه دن بر نوع اوتدر خرده داللری واردر عربیده اکلیل الملك دیرلر ع شارك ع فتح راء
مهمله ایله فرهنك حسین وفایی ده زاء معجمه وغیر معجمه ایله ده بر خوش آوازلو قوشدر سیاه رنك
اولور استاد لبیبی . بیت الا تا سرایند طوطی وشارك * الا تا سرایند قمری وساری * تحفة
الاحباب ده بمعنی هزار دستان مسطوردر وفرهنك جهانکیرده بلبل جنسندن بر قوشدر دیمشدر
وآوازده مشابهت کلیه سی واردر حکیم اسدی . بیت پراکنده بامشکدم سنکخوار *
خروشان بهم شارك وکبك وشار * میرخسرو بیت اکر شاهین زبون کردد زشارك * کله
کمرغ راز یبد بتارك ع شاشاك وشاشك وشوشك ع کاهی بفتح الشین المعجمة فرهنك
جهانکیرده تیهو دیدکاری قوشدر وتنبوره معناسنه ده کلور مجمع الفرسده چارتار معناسنه
مرویدر استاد فرخی . بیت کهی رباب زنی کاه بربط وکه چنك * کهی چغانه وتنبور وشاشك
وعنقا * عنقاد نی برسازدر بو بیت فحوادی اوزره چنکدر اما بر لغتده بر نوا دیدر وفرهنك
میرزا ابراهیمده شاشك بمعنی تیهودر اما اداة الفضلاده انجق شوشك تیهودر ع شاك ع کوکلی
اغاجلرك دیبندن چقان خرده فدانه دیرلر مجمع الفرسده سینه بند زنان یعنی عورات کوکسلرینه
آصدقلری نسنه که انجو وآلتون ایله ایدرلر آکا شماچه وشاماك وشاماچه دخی دیرلر
اداة الفضلاده بمعنی بزنو یعنی ارکك کچی حکیم سوزنی . بیت چوکرك کرسنه میان رمه *
چه میش وچه بره چه بخته چه شاك ع شاماك وشامك ع کلاهما بفتح المیم نیمتنه قفتان
وقصه جامه که مکاری وقلندران وامثالی کیسنه لرك جامه سی کذا فی کتاب السامی ع شانه سرك
فتح نون وسین وراء مهملتین ایله هدهد دیدکاری تاجلی قوش شانه سر دخی دیرلر میرنظمی
* مثنوی * ازانجا قاصدی کشتست واصل * شه شانه سرك ازاوج نازل * که بود آن
قاصدی هدهد سرشتی * چه هدهد بلکه طاوس بهشتی ع شبان فریبك وشبان فریوك ع
کلاهما بفتح الباء الموحدة وکسر الفاء وسکون الیاء التحتانی آتماجه یه بکزر بر قوشدر پراوزرنده
اوتورر آدم کوردکده اولقدر سکون اوزره درکه طوتیلور صانوب یاننه وارد قچه قالقار ینه یره
قونار بو منوال اوزره آدمی آلدار اداة الفضلاده ضم شین ویای تحتانیله مرویدر
ع شب پرك ع سکون باء موحده وفتح باء فارسیله پراسه که عربیده خفاش دیرلر شاعر بیت
بصبح وشام بکردیده آن هما پرواز * بروز صعوه بشب همچوشب پرك کشته ع شبچراغك ع
سکون باء موحده وفتح جیم فارسی وغین معجمه ایله یلدزقوردی که کیجه ایشیلر شبتاب وعروسه
وکاغنه دخی دیرلر نیازی بخاری منظومه سنده بیت شبچراغك چراغله شبتاب *
کرمکی کوبود شب افروز آب ع شبچك ع سکون باء موحده وفتح جیم فارسیله شب برات که
نصف ماه شعبانده اعتبار ایدرلر شب ایله چك دن مرکبدر برات معناسنه در ابوالمعانی بیت
شود هر روز خرم عید ونوروز * شود هر شب سعید چون قدروشبچك * اضافتله دخی
استعمال اولنور استاد رودکی بیت چراغان شب چك آنچنان شد * که کیتی رشك هشتم
آسمان شد ع شبخیزك ع سکون باء موحده ویای تحتانی وفتح خاء وزاء معجمتین ایله تره تیزك که
عربیده رشاد ترکیده تره دیرلر ع شبك ع فتح باء موحده ایله اوچ معنایه کلور اول قزل منتو

ثانی هردلکو نسنه ثالث هرالاجه اولان نسنه کذا فی فرهنك جهانکیری ع شرزدك ن
فتح راو دال مهملتین وسکون زاء معجمه ایله آلوی کوهی که صاری وقزل اولور ترکیده آلج عربیده
زعرور دیرلر ع شرفاك وشرفالنك وشرفانك وشرفك ن کلهم بسکون الراء المهمله
وفتح الفاء هرآوازه دیرلر عموما وایاق سسنه دیرلر خصوصا شینك مکسوره ایله دخی روایت
اولنمشدر مثال معنی اول ادیب صابر بیت تامهرهٔ دل کرفت ناپاك * درطاس فلك فتاد
شرفاك * بمعنی ثانی ابوشکور بیت توانکر بنزدیك زن خفته بود * زن ازخواب شرفاك
مردم شنود * شمس فخری بیت تابهنکام رفتن اندرراه * نبود مور ومار راشرفاك ع شرك ن
فتح راء مهمله ایله قبرجق که وجود انسانده ظاهر اولور سببی دم فاسد وصفرا مختلط اولوب
ظهور ایدر اطباشری دیرلر علاجی عسیر برعلتدر وشرك عربیده اوج معنایه کلور اول
برایپك برباشنی حلقه حلقه ایدوب برباشنی اول حلقه لردن کچوروب دوزاق باشلرینه قورلر
قوش قوندقده ایپلك ایاغنه کچوب طوتیلور فارسیده بافشته دیرلر ثانی راه جاده که شاهراه
دیرلر ثالث یول اورتاسنه دیرلر وسکون راء مهمله ایله فارسیده بعض ادویه بغلدقلری بز
پارچه لرینه دیرلر وکسر شین ایله ینه فارسیده برنوع قبرجقدر اکثرا طفلك جمیع بدننده چیقار
عربیده جدری وترکیده چچك دیرلر وکسر شین ایله ینه عربیده کافر اولمق معناسنه در فاعل
وقائلنه مشرك دیرلر ع شغك ن فتح غین معجمه ایله ابله ونادان وجلف معناسنه که فایله شفك
دخی دیرلر کذا فی المجمع ع شفك ن فتح فایله ابله ونادان معناسنه در استاد رودکی بیت
پنداشت همی حاسد کوباز نیاید * بازآمدم هرتاشفکی ژاژ بخاید * معیار جمالیده سکون
فایله معنای مزبوره در شمس فخری * قطعه * درملك شهنشاه جمال الحق والدین * نه ظلم
وستم باشد ونه فتنه ونه سفك * آنجا وطن مردم ومردست ودلاور * نه جای مخنث بود
ومردمك شفك * ودخی فرهنك جهانکیریده هرنسنه نك اسکیمش وفنا اولمشینه دیرلر
ع شك ن بمعنی مرك موش یعنی صچان اوتی که عربیده شکب وسم الفار دخی دیرلر معنای
عربیسی ضد یقین در ایکی معنایه حکیم سوزنی * قطعه * داند هرآنکه بازشناسد شك
ازیقین * کاندر بزرکواریٔ تونیست هیچ شك * کر بوشرنك وشك بوزد باد لطف
تو * درحال شهد وشکر کردد شرنك وشك ع شکاشك ن فتح کاف وشین معجمه ایله
آوازپای که یوریدکده ظاهر اولور اکا شلبوی دخی دیرلر کذا فی المؤید ع شکربرك ن فتح
کاف وباء موحده ایله صافی شکردن بادامله ایدرلر عربیده عبرهر وعبرهن دخی دیرلر کذا
فی فرهنك جهانکیری اما مجمع الفرسده آخری کاف فارسیله مرویدر خواجه عمید
لویکی بیت نهال نهال من بی نوارا * شکربرك لعلش نوامیفرستد * فرهنك میرزا ابراهیمده
درازو پهن پرکاله لرکه شکردن برونه بغلرلر اکا شکرقلم دخی دیرلر ع شکشك ن شکاشك
مرقوم معناسنه در کذا فی المؤید ع شکك ن فتح کافله اول دکندرکه آدمك انکنه واثوابنه
یاپشور دوزه دخی دیرلر کذا فی المجمع بومعنایه ابوالمعانی بیت کاش بودم براه جانانرا *
سردامن بکیردم چوشکك ع شلك ن فتح لامله درخت نورسیده معناسنه در وسکون
لامله سیاه قورتدر آدمه وحیوانه یاپشدقده قانن صورر بولانق صولرده حاصل اولور اکا

اکا شلکا وزالو وزالوك وشلوك ودیوچه دخی دیرلر ترکیده سلك عربیده علق دیرلر فتحتین ایله
حکیم سوزنی بیت درازپای چولکلك سیاه چرده چوشلك * ورانه مال ونه ملك وورا
نه خویش وتبار ع شلتوك ن سکون لام وضم تاء مثناة وواو معروفله هنوز قابوغندن
چقمامش پرنج که ترکیده چلتوك دیرلر وهندی لسانده شالی دیرلر بسحاق اطعمه درآغاز
داستان مزعفر وبغرا بیت چه شلتوك آمد بدنیای دون * بجاهی ذکربال شد سرنکون *
ع شنکرك ن سکون نون وراء مهمله وفتح کافله بمعنی بادریسه یعنی اغرشق کذا فی فرهنك جهانکیری
ع شنلك ن سکون نون وفتح لامله بمعنی خوشه یعنی صالقم اوزوم اولسون غیری اولسون
ابوالمعانی درتعریف باغ بیت چواختر نمایان شده میوه هایش * چوعقد ثریا درآویخت
شنلك ع شنلوك ن سکون نون وضم لام وواو معروفله بمعنی بادریسه یعنی اغرشق کذا فی
فرهنك جهانکیری ع شوالك ن فتح لامله مصغر شوالدرکه عنقریب ذکر اولنور انشاالله
تعالی مجمع الفرسده برقوشدر هرزمان برونك کورینور عربیده اکا ابوبرقش دیرلر ع شوشك ن
سکون واو وفتح شین معجمه ایله تنبور چارتار معناسنه شمس فخری بیت درین زمانه که
نزدیك اهل ناهلش * یکست صاحب عقل وزننهٔ شوشك ع شوك ن سکون واو ایله
بمعنی شوشك مرقوم شاعر بیت حسود وی ازکلبن آرزو * بچیند کل اما خورد زخم
شوك * عربیده دکن معناسنه در فارسیله مشترکدر ع مع الکاف الفارسی * شابانك ن
فتح باء موحده وکسر نونله برنوع اغاجدر اناراغاجندن ایریجه اولور یپراغی آلج یپراغنه بکزر
مصر ولایتنده چوق اولور آخر دیارلرده دخی اولور یپراغی تویلو وبوزرق وصالقم چچکی اولور
بعض جسفرم دیدکاری که اصفهان طاغلرنده بتروردرلرده ودامن کوهلرده بتنی صره شق یپراغی کبی
وبیاض وقزل چچکی اولور شاهبانك دخی دیرلر معربی شاهبانجدر کذا فی فرهنك جهانکیری
ع شابورك ن ضم باء موحده وواو معروف وفتح راء مهمله ایله برنوع دموردر صوبی یك چکوب
زیاده کسیجی اولور شابورکان وشابوران دخی دیرلر ایضا منه ع شاشنك ن فتح شین
معجمه وسکون نونله تنبور چارتار معناسنه در کذا فی فرهنك جهانکیری استاد بیت کهی
سماع ربابست وکاه بربط وچنك * کهی چغانه وتنبور وعود وکه شاشنك ع شالك ن
فتح لام وسکون نونله اکا دیرلر که برکمسنه یی آخر کمسنه ایچون طوتوب حق طلب ایلیه لر
بومعنایه نوا دخی دیرلر اما مجمع الفرسده برقبا کلیم در دوشمه التنه دوشرلر ترکیده جاجیم دیرلر
ع شالهنك ن فتح لام وها وسکون نونله درت معنایه کلور اول بمعنی کرووکروکان یعنی
رهن ورهن اولان نسنه معناسنه حکیم انوری * قطعه * باجهل پناه کاندرین باغ * بربید
همیشه بادرنکست * درکوی هنر مباش کان کوی * اقطاع قدیم شالهنکست * ثانی ستیزه
وغوغا حکیم سوزنی بیت باعیب کیرشعرمن انکو قرین شود * باری همیده خاجی را
بشالهنك * ثالث مکر وحیله معناسنه وله بیت ایمن مباش بادم آخر زمکر دیو *
تادیو بین تونستاند بشالهنك * رابع بمعنی سرکش عضایریٔ رازی بیت اکر استیلای
نفس شالهنك * همچو شالنکیست واپس رفتنم ع شانك ن فتح نونله چینه دان مرغ
یعنی قوش قورساغی کذا فی فرهنك جهانکیری ع شاهبانك ن سکون ها وفتح باء موحده

وکسر نونله بمعنی شابانك مرقوم فرهنك جهانکیریده براوتدر آکاتس دخی دیرلر بعض تراکیبده
جزؤ ایدرلر عربیده بنفسج الکلاب دیرلر وتعریب ایدوب شاهبانج دیدیلر ى شاهلوك ع
سکون ها وضم لامله ارك جنسندن برنوع صاری وایری ارکدر ترکیده دونبل دیرلر
ى شبتالنك ع فتح باء موحده ولام وسکون نونله بمعنی نخجیر یعنی شکار اولنور آهو کذا
فی فرهنك حسین وفائی ى شب آهنك ع سکون باء موحده ونون وهمزهٔ ممدوده وفتح ها ایله اوچ
معنایه در اول فرهنك جهانکیریده صباح یلدزیدر اما بعض فرهنکلرده صباح یلدزندن
مقدم کورینن کثیر الشعاع یلدزدر اول یلدز ایچون کیمی شعرا وکیمی زهره دیمش اما عربیده نجم
طارق دیدکلریدر که حضرت باری جل شانه آکا قسم ایدوب نظم کریمده * والسماء والطارق *
بیورمشدر نجم ثاقب دخی اویله شعاعلی یلدزدر حسن متکلم بیت شه شرق برکل کشیده
سرادق * دمیده شب آهنك از صبح صادق * سیف اسفرنکی بیت درشب تاریك حیرت
کاروان صبح را * صد شب آهنکست دریك اه آتشبار من * ثانی اختر مرقوم غایت
ضیادار اولدوغندن استعاره طریقیله دندان محبوبه تشبیه ایدوب شب آهنك دیدیلر حکیم
اسدی بیت بخنده عقیقین نقط میم کرد * شب آهنك در میم دو نیم کرد * ثالث بمعنی
بلبل فخر کورکانی بیت مغنی نوایی بده چنك را * بدل آتشی زن شب آهنك را * بلبل
اکثر فریادی کیجه ده وصباحه قریب ایلدوکی مناسبتله تسمیه اولنمشدر شرفنامه ده بمعنی کوکب
شعرا وبمعنی شبانکاه حکیم فردوسی بیت چو یك نیمه از تیره شب در کذشت * شب آهنك
بر چرخ کردان بکشت * بمعنی شبانکاه شیخ نظامی بیت شب آهنك چون برزد ازکوه
رود * بر آهنك شب مرغ دستان نمود ى شبرنك ع سکون باء موحده ونون وفتح راء مهمله
ایله سیاه رنك آته دیرلر شبدیز کبی بعض فرهنکلرده بوز رنك آتدر بعضیلر دمور قیری آتدر
دیمشلر اما ترکیب معناسی سیاه اولمق اقتضا ایدر زیرا کیجه دن مراد قرا کولقدر بوز ایله
کیجه نك مناسبتی یوقدر خواجه سلمان بیت بزیر زین زراندر تراست شبرنکی * که نعل اوبکل
نیره آفتاب انداست * فرهنك جهانکیریده اوچ معنایه نقل ایلمش اول سیاوشك آتی
آدیدر ثانی خودرو برنوع سیاهرق کلدر برمقدار صاری یافی ده واردر ثالث برجنس سیاه وبراق
طاشدر چرخله کهربا کبی اولور واول ایکی نوعدر برنوعی دشت قپچاقدن کلور اصلنده صودر
مرور ایامله تأثیر هوادن منجمد اولور و برنوعی معدنی اولور کیلاندن کتورورلر خواصنده
یازمشلر که هرکیم آنی کندوده کتورسه چشم زخمدن وحرق آتش وغرق آبدن امین اولور
باشنده کتورسه صداعی دفع ووجعی ساکن ایدر بصری ضعیف وکوزنده بعض خیالات
کورینن آدم ونیره کی چشمی اولان آدم معدنی سندن آیینه دوزوب دائما نظر ایلسه اول
حالتلری زائل ایدر تجربه سی اولدرکه آتشه قونلسه اغاچ کبی ینار ونفت کبی رایحه ویرر
ى شبکوك ع سکون باء موحده وضم کاف فارسیله اول سائل کدایه دیرلرکه کیجه لرده محلات
اراسنده براغاچ باشنه ویاخود بریوکسك یره چیقوب محله دولتلولرینی آدلریله ذکر ایدوب
هر برینك احوالنه مناسب دعا ایدرتا که اول آدملر ایشیدوب آکا احسان وعطیه کوندررلر
آنلره شبکوکا وشبکوکه دخی دیرلر شیخ سعدی بیت زهی جو فروشان کندم نمای * جهانکرد

جهانکرد شبکوك وخرمن کرای ى شبنك ع سکون باء موحده وفتح نونله براویوندر آدم اورتاده
طورر سائری اطرافنده طوروب اللرنده برنسنه طوتوب اورتاده اولان کمسه یی آهسته اوررلر
اول دخی یردن صحرایوب چوره سنده اولانلری دپمه ایله اوررقنقی سنه اوی باورسه انی کندونك
یرینه قویوب کندو چقار کذا فی المجمع ى شتالنك ع فتح تاء مثناة ولام وسکون نونله
طوپوق که عربیده کعب وفارسیده بجول دخی دیرلر شمس فخری بیت ایا شاهی که قدر
وهمت را * بود درپای کردون نا شتالنك * شرف شفروه بیت باقامت همت بلندت *
دریای محیط ناشتالنك * ثانی پایهٔ کردونه اغاجنه دیرلر یعنی عربه تکرلکی پکدوکی اغاج
بومعناده استعاره طریقیله در حکیم اسدی بیت سه کردونه زرین شتالنك بود * زهر
داروی هفتصد رنك بود * ثالث شش بجول اویوننه دخی شتالنك بازدیرلر سیف اسفرنکی
بیت یا بخت تو بدخواه شتالنك غرض باخت * لیکن بنقیض غرضش اسب خر آمد *
ى شترنك ع سکون تاء مثناة ونون وفتح راء مهمله ایله اول مشهور ملعبه در که شاه
وفرزین وآت وفیل ورخ وپیاده قطعه لر ایدوب هربری مخصوص روشله حرکت ایدر
تعریب اولنوب شطرنج دیدیلر لعبك اسمی اولمغله هم قطعه لرینه وهم نطعنه وهم لعبنه دلالت
ایدر شمس فخری بیت اکر تو شاهی وآثار شاهی انکه تراست * شهان دیکری هستند
چون شه شترنك ى شرنك ع فتح راء مهمله وسکون نونله زهر معناسنه در عربیده سم
دیرلر هرنك زهری اولورسه مثلا وقوعی تبریزی بیت آنچنان هوش ربا ینده زدلهاست که
کام * شهد را وقت تماشا نشناسد چو شرنك * حکیم سنایی درمذمت دنیا بیت نوش او
نیش وشهد او چو شرنك * شربتش ضربتست وصلحش جنك * حکیم خاقانی بیت هرکه
با یاد تو شرنك خورد * همچنان زانکه نیشکر خوردست * حکیم انوری درشکایت روزکار بیت
تیرستم فلك خدنکست * شهد شرهٔ جهان شرنکست * شمس فخری آجیلغندن کنایه
ایدوب حنظل معناسنه در دیمش بیت غدنك تا نبود همچو غافل ومطبوع * همیشه تاکه
نباشد سیان وشهد وشرنك ى شفتاهنك ع سکون فا ونون وفتح تاء مثناة وکسرها ایله بریامی
دمودر کوچك وبیوك متعدد دلکلری واردر سیمکشلر وقویمجیلر آلتون وکمش تل چکرلر
تعریب اولنوب شفتاهنج دیدیلر اما عربیده اسم موضوعی حدیده در نجیب الدین جردپادقانی
بیت ززخم ناوك مژکان اوبوده رشب * بسیط چرخ شبك بسان شفتاهنك ى شفترنك ع
سکون فا ونون وفتح تاء مثناة وکسرها وراء مهمله ایله برنوع قزلرق شفتالودر بعض فرهنکلرده
برنوع ارکدر نصفی قزل ونصفی صاری اولور اصفهانیلر تالانك دیرلر شمس فخری
بیت ابواسحق شاهی که نزدیك او * چه یکپاره کوهرچه یك شفترنك * استاد عسجدی
بیت باسماع چنك باش ازچاشتکه تا آن زمان * تا فلك پروین بدید آید چو سیمین شفترنك *
فرهنك جهانکیریده بمعنی شفتالو که شلیر وشلیل دخی دیرلر خواجه عمید لویکی درجنك
شراب وبنك بیت نقل تو خشك میوه ونقل منست تو * چون سیب وآبی وشکر امرود
وشفترنك ى شفتالك ع سکون فا وفتح تاء مثناة ولامله شفترنك مرقوم معناسنه در کذا فی
فرهنك جهانکیری ى شفشاهنك ع سکون فا وفتح شین معجمه وها ایله شفتاهنك مرقوم

معناسنه در وادات الفضلاده بمعنی نداف یعنی حلاج وکمانه دخی دیرلر ومشته سنده ده
دینلدوکی مرویدر ومجمع الفرسده بمعنی شاخسار مسطوردر ل شلنك ح فتح لام
وسکون نونله شاطرلرك مخصوص یوریشلریدرکه لنك اوردلر مولانا عرفی در صفت اسب
بیت درین هوس که رود درعنان اونفسی * شبانه روز زند شاطر سپهر شلنك ل شنك ح
سکون نونله بوزن بنك اوج معنایه در اول دلبر شیرین حرکات ومحبوب پری صفاتکه
دلبر شوخ وشنك دیرلر خواجه سلمان. بیت چوان شنك وسماع وسماع چنك وشراب *
شراب لعل صبوح وصبوح عیش بهار * ظهیر فاریابی. بیت کند سنان تو بازی بجان خصم
چنانك * بعقل دلشدکان شاهدان چابك وشنك * حکیم انوری بیت کردون نخورد غمت که
شوخست * کیتی نخورد دمت که شنکست * حکیم نزاری قهستانی. بیت خود کرفتم که
بازخواست کنند * توبه هرکس کند زشوخی شنك * ثانی فرهنك جهانکیریده دزد
وراهزن یعنی خرسوز وحرامی حکیم سوزنی بیت ای خسرو سیادت بر ملکت شرف *
ملك تو بی مخافت تاراج دزد وشنك * بو معنایه قریب عیار معناسنه استاد عنصری بیت
چه زنی طعنه که با خیران خیرید همه * که تو بی حیز وتویی مسخره همچون شنکان * ثالث فرهنك
جهانکیریده فیل خرطومی ابوشکور بیت تاکی کند اوخوارم تاکی زند اوشنکم * فرسوده
شوم آخر کر ز آهن وآن سنکم * تحفة الاحبابده تخملق خیارکه بوستانده آلیقورلر فرهنك
میرزا ابراهیمده بمعنی درخت سرو وراهزن وشوخ وخوب وادات الفضلاده سرود ومکابره
معنالرینه مرویدر ل شنك بشنك ح سکون نونین وفتح باء موحده ایله ایکی مشهور
دزد وراهزن آدلریدر لکن مرور ایامله هر دزد وراهزنه علم اولمشدر ل شنك مشنك ح
معیار جمالیده باء موحده یرینه میمله روایت ایلمشدر ینه اول معنایه بو بیتی نظم ایلمش بیت زدزد
وراهزن اطراف ملك کرد چنان * که محو شد زکتب نام شنك ومشنك ل شهلنك ح
سکون ها ونون وفتح لامله بمعنی ریسمانتاب یعنی ایب بوکیجی شالنکی دخی دیرلر کذافی فرهنك
جهانکیری عربیده مندمل دیرلر ل مع اللام * شاخل ح فتح خاء معجمه ایله فرهنك
جهانکیریده برغله آدیدر حکیم خاقانی بیت مخوری تو کرچه الوان نعمت اندر خوان
کس * نان شاخل بهتر آید کر بود برخوان خویش ل شاخول ح ضم خاء معجمه وواو مجهول
ایله بمعنی شاخل مرقوم کذافی المؤید ل شاقل ح ضم قافله بنالرك دیوار یاپدقده هموارلکنی
بلمك ایچون اوجنه قورشون بغلامش ایب در عربیده واو ایله شاقول دیرلر اصمه ساعتلرده دخی
استعمال اولنور ل شاکول ح سکون کاف وضم لامله بسیارخوار وبسیار کوی معناسنه در
کذافی فرهنك جهانکیری میرنظمی بیت خردمندی ترا نان جوین بس * مرو چون
شاکول برخوان هرکس ل شال ح معروف وهرنه که پشمینه دن طوقنور کلیم وعبا وامثالی
نسنه لره دیرلر وله بیت ندارم آرزو دیبا واطلس * مرا اندر جهان شال وعبا بس *
ل شاهبال وشهبال ح کلاهما بسکون الهاء وفتح الباء الموحده قوش قنادینك بیوك
یلکاری که شاهپر وشهپر دخی دیرلر شاه وشه لفظلری هرنیه صفت اولسه جنسندن اعلا وبیوك
اولمق معناسن افاده ایدر ل شاهول ح ضم ها وواو معروفله شاقول مرقوم معناسنه مرویدرکذا

کذافی فرهنك جهانکیری ل شپل ح فتح باء فارسیله پاچه شتر یعنی دوه ایاغی وطوبوغی کذافی
المجمع ل شتل ح فتح تاء مثناة ایله قماربازلر بخشش معروف براویوندر شاه طاهر بیت کر وازشاخ
شکوفه برد از ابر بهار * درمی چند نهد درکف نرکس چوشتل * عربیده سکون تاء مثناة ایله سبزه
تخمین اکوب چیقدقده آیروب بشقه یره دیکدکاری نه وخرده اغاج فدانلرینه ده دیرلر ل شخال ح
فتح خاء معجمه ایله بمعنی خراشیدن یعنی طرملامق ل شخل ح سکون خاء معجمه ایله ایکی
معنایه در اول بمعنی صفیر وفریاد مرغان ثانی شکاری قوش منقاریله ات قوپارمغه دیرلر ابو المعانی
بیت ای شه ملك ستم بر عاشقان کن یك کرم * شخل کردد مرغ غم هردم دل آزرده را *
ل شخول ح ضم خاء معجمه وواو ایله شخل مرقوم معنالرینه در اول بمعنی صفیرکه کره
طایلر صو ایچدکده اورکمامك ایچون سایسلر صقلق ویررلر حضرت مولانا قدس
سره * مثنوی * می شخولیدند هردم آن نفر * بهر اسبان که هلا زین آبخور * آن
شخولیدن بکره میرسید * سرهمی میداشت وزخود میرمید * مثال معنی ثانی وله قدس
سره * مثنوی * کفت حق کزفاسقی واهل صنم * چون مراخوانی اجابتها کنم * تو دعارا
سخت کیر ومی شخول * عاقبت برهاندت ازدست غول ل شخیل ح کسر خا وسکون یای
تحتانیله بمعنی شخول مرقوم کذافی فرهنك جهانکیری ل شفل ح فتح فایله ناخن شتر یعنی
دوه ایاغنك اوجنده اولان طرنق ل شقاقل ح فتح قاف اول وضم ثانیله کرزبری که معربی جرز
بری در اشقاقل وشقاقل دخی دیرلر اعلاسی دیار مصرده اولور نافع نسنه در کذافی الاختیارات
ل شکال ح کاف فارسیله بمعنی شغال یعنی چقال عربیده اسمی واوی در شمس فخری بیت
همیشه تاکه نکردد بجای یارتندرو * مدام تا نشود همنشین شیر شکال ل شلیل ح بوزن علیل
برنوع میوه در قزل وبیاض اولور شفتالو جنسندن شفترنك دخی دیرلر خواجه عمید لویکی
بیت زسیب بین که از رنك معشوق وعاشق * کهی سیب بیرون دهد که شلیل * وعربیده ایکی
معنایه در بری قصه زره ثانی زره التنه کیلن جامه معناسنه در ل شل ح بوزن حل ایکی
معنایه در اول نازك ورنکین ونرم دری که ابرواده وامثالی نسنه لرایدرلر ثانی ران معناسنه
یعنی بود عموما وآدم بودینه دیرلر خصوصا که عربیده فخذ دیرلر ولسان عربده عمل مانده
اولمش دست وپای بو معنی فارسیله مشترکدر مولانا هاتفی بیت پذیرفته چتر کیانی خلل *
نکین سلیمان در انکشت شل ل شمل ح فتح میمله پای افزار یعنی چارق که شم دخی دیرلر عربیده
اشاغی طوتمق ودخی جزوی باغلو اولان دوه یه دیرلر وسکون میمله ینه عربیده پراکنده اولمش
ودخی جمع اولمش ایشلر معناسنه در که اضداد قبیلندندر ننه کم * جمع الله شملکم * دیرلر
ل شمول ح ضم میمله جمعیت وآرام معناسنه حکیم اسدی بیت نریمان بشد شاد وکفتا
نمول * همه کارهای جهان شد شمول * نجم الدین سمنانی بیت شمول خوش بود انصاف
برشمائل کل * چو کشت شامل کارها مهب شمال * عربیده ضم شین ایله دلالت معناسنه در
ل شنبلیل ح سکون نون وفتح باء موحده وکسر لامله حب وبا تدن بوی دیدکاری تخمدرکه
عربیده حلبه دیرلر ضم حاء مهمله وسکون لام وفتح باء موحده ایله ل شنکال ح سکون نون وفتح
کاف فارسیله براوتدر یپراغی سیاه وکوکی بوغون اولور تعریب ایدوب سنجار وسنجال دیدیلر

ي شنكل ع سكون نون وفتح كافله مؤید الفضلاده برنوع غله درشنك دخی دیرلر وضم كافله
ایكی معنایه‌در اول هند پادشاهلرندن برینك آدیدر كه افراسیاب امدادینه كلمشیدی
افراسیاب دخی آنی سرلشكری اولان پیران ویسه‌یه معاونته كوندردی كه ایران سرلشكری
اولان طوس نوذره مقابل اوله حكیم فردوسی بیت ز كفتار او ماند شنكل شكفت * زسرشار
هندوی بركرفت * ثانی دزد ورهزن معناسنه‌در ي شنكول ع سكون نون وضم كاف
فارسیله شنك مرقوملك اول وثانی معنالریله مترادفدر بمعنی اول حضرت مولانا قدس سره
بیت مالولی وشنكولی بی مكسب ومشغولی * جز مال مسلمانان مالی كه بریم آخر ي شوال ع
واو مخففله اوچ معنایه‌در اول فرهنك جهانكیریده شلوار معناسنه ثانی كار وشغل
وحرفت معناسنه بو ایكی معنایه ترتیب اوزره حكیم سوزنی بیت از نیم مرا اندر دیدی
بشوال اندر * ای خواهر وخالت آغر خرچه شوالت این * ثالث بمعنی شوات مرقوم یعنی
بر بونده قوشدر ماننده مرغابی وشواللك مرقوم بو معناده بونك مصغریدر عربیده واو مشدده
ایله برآی آدیدر كه آنك غره‌سنده عید اولور ي مع المیم * شادكام ع سكون دال مهمله
وفتح كاف فارسیله ایكی معنایه‌در اول مسرور وفرحناك مثلا هاتفی بیت كه اعدای دین
شادكامی كنند * بجزیه دمی كند كای كنند * ثانی نام برادر فریدون شاهدر ي شادسپرم ع
كسر دال وسكون سین وفتح باء فارسی وراء مهملات ایله برنوع ریحاندر كه بلاد عربده اولور
كذا فی المجمع ي شاسپرم ع سكون سین وفتح باء فارسی وراء مهملتین ایله مطلق ریحاندر
استاد منوچهری بیت بنه شاسپرم تا نكنی نخنی كم * ندهد رونق وبالیده و بویانشود *
ي شاسفرم ع اعشابدن یعنی ادویه اولان اوتلردن اسطوخودس دیدكلری اوتدر تركیده
قره‌باش دیرلر كتب طبیه‌ده شاسفرم رومی دخی دیرلر كذا فی اختیارات بدیعی ي شام ع ایكی
معنایه‌در اول اخشام معناسنه ثانی اخشام وقتی یینان طعامه دیرلر نتكم عربیده مذكور
طعامه عشا دیرلر وعربیده ایكی معنایه‌در اول بك درخال معناسنه ثانی عربستانده برقاچ
شهردن عبارت برولایتدر كه دمشق وغزه وطرابلوس وقدس شریف وحما وحلب
ایالتی والحاصل جانب قبله‌دن عریش نام محلدن تا جانب شمال وغربده جهان صویی كنارینه
كلنجه جمله شام اعتبار اولنور واراضی مقدسه دنمر ي شاه‌اسپرغم وشاه‌سپرغم وشاه‌سپرم
وشاه‌سرم وشاه‌اسفرهم وشاه‌سپرهم ع بو التی لغت دخی ریحانك آدلریدر عربیده ضمیران
وتركیده فسلكن دیرلر ابتدا ظهورینك سببی فرهنك جهانكیریده بویله مرویدر كه اهل فارس
دیرلر كه مرقوم ریحانكه نوش الرواندن اول معروف دكل ایدی بلكه وجودی یوغیدی وایران
ولایتلرنده آندن كیمسه نشان ویرمش ایدی بر كون نوش الروان دیوان عدالته اوتورمش
ایدی ناكاه برعظیم الجثه ییلان تخت التندن ظاهر اولوب نوش الروان اوكنه كلدی حاضر دیوان
اولانلر آندن خوف ایدوب اولدرمك استدیلر نوش الروان انجمك شاید آنك تظلمی اوله دیدی
یانندن كتدیلر نوش الروان ییلانه نظر ایلدی ییلان باشینی قالدیروب نوش الروانه باقدی
وچكلوب كتدی نوش الروان امر ایتدی آردنجه كتدیلر ییلان برقیونك آغزینه واروب
كندوینی قیویه آتوب ینه فی الحال یوقارو چقدی آردنجه كیدنلر شاه امریله قیویه اینوب

اینوب كوردیلر آنك كبی بر ییلان دخی قورلمش واو زنده بر بیوك عظیم الهیكل عقرب نیشی ایله
صوقوب طورر درحال عقربی اولدروب شاه نظرینه كتوروب احوالی عرض ایلدیلر چون
بو قضیه برسنه مرور ایلدی ینه اول كونده نوش الروان تخت اوزرنده اوتوروب عدل وداد ایدركن
مزبور ییلان ینه تخت آلتندن چیقوب آغزندن برقاچ دانه سیاه تخملر چیقاروب براقدی
وكلدوكی یره كتدی شاه امر ایلدی اول تخملری برمناسب یره اكدیلر برقاچ كوندن صكره اول
دانه‌لر چیقدی وریحان بتدی مكر نوش الروان خیلی زمان ایدی زكامه مبتلا اولوب دماغندن
فضلات آقوب بلغمدن زیاده المی وار ایدی اول اوتدن كتوروب الندو یردیلر آلوب استشمام
ایلدوكی كبی فی الحال بامر الله المی زائل وزكامی دفع اولدی شیخ ابن سینا دیر كه ریحانك خاصه‌سی
چوقدر جمله‌دن بواسیره نافعدر وتخمندن ایكی درهم شكر ایله دوكوب قولتق آلتنه سورسلر
دفع ضیان ایدر ورعافی تسكین ایدر وزكام ونزله‌یه نفعی اولدوغی مقدما ذكر اولندی حكیم
شیرازی بیت سرد وترنوفرینفشه شهپرم * لیك درشاهسفرم كفتند كرم * حكیم سنایی
بیت چون شمه شاهسپرم ازباد شمالی * شامل شد ازخلق توهر جای شمائل * حكیم ازرقی
بیت بوستان افروز نكر رشته باشاهسپرم * كرندیدستی خط قوس وقزح درآسمان *
استاد منوچهری بیت درصلوات آمدست برسر كل عندلیب * درحركات آمدست شاخك
شاهسفرم ي شاهنام ع سكون ها وفتح نونله شروان الكه‌سنده برشهر آدیدر ي شباهنكام ع
بمعنی شب هنكام یعنی كیجه وقتی مولانا هاتفی * مصرع * باد پیموده تا شباهنكام ي شبرم ع
سكون باء فارسی وفتح راء مهمله ایله سود لكن دیدكلری اوتدر وبرنوعی اولمقله مرویدر برذراع
مقداری اوزانور خرده یپراغی واردر طبرخون یپراغنه مشابه ومرجمك كبی تخمی اولور رنكی بیاض
وصاری وساقی یوغون اولور ي شبنم ع سكون باء موحده وفتح نونله بهار ایامنده صباحه قریب
اوت ویپراق اوزرینه دوشر تركیده چه وعربیده ندی دیرلر وچغتایده مولدور دیرلر سبعه
سیاره‌ده شاه مدحنده دیر بیت كولوبان ایلك باش توكوب دردیك * كل خندان یوزیدا
مولدوردیك ي شبهنكام ع سكون باء موحده ونون وفتح ها وكاف فارسیله كیجه وقتی دیمكدر
هنكام شب تقدیرنده ي شبیم ع كسر باء موحده وفتح یای تحتانیه‌له بمعنی كریز استاد عنصری
بیت چون به پیچد چو مار نیزه او * جان دشمن كرد كریغ وشبیم ي شجام ع فتح جیمله
شدت بردیعنی غایت صوغوق شولمرتبه كه اغاج قورییه شمس فخری بیت درمصاف
مضرتی برسد * شاخهای برهنه راز شجام * سایر فرهنكلرده سرد معناسنه یعنی مطلق
صوغوقدر حكیم شیرازی بیت بیشتر شد فالج وصرع وزكام * نزله وسل وسعال اندرشجام *
استاد دقیقی بیت سپاهی كه نوروز كرد آورید * همه نیست كردش بناكه شجام ي شرم ع ع
سكون راء مهمله ایله ایكی معنایه‌در اول اوتانمق عربیده حیا معناسنه استاد لطیفی بیت
شد بجكانم كه در آداب رخت * شرم جوانم بكند ازدزنان * ثانی آلت رجل معناسنه‌در
حكیم فردوسی * مثنوی * بشه كفت كین خون كرم منست * پله ز تن بار شرم منست *
سپردی بمن دختر ارده آن * كه تا از جوی تن بی روان * نكشتم كه فرزند در نهان *
بترسیدم از كردكار جهان * بریدم هم اندر زمان شرم خویش *

معنای اوله‌رییه حیاوچغتای لسانیده اوبات دیرلر اوتانمق معناسنه صبعه سیاره‌ده دلارام
وصفنده دیر بیت لبی سوزد یوده ایلدین آلیب جان * لبلارین چون کوروب اویالیب جان *
ع شنس علم ع سکون شین معجمه وفتح عین مهمله ولامله برنوع زیلودرغایت لطیف منقش
اولوردوشمه ایدرلر ع شغام ع فتح غین معجمه ایله زال‌ءِ رستمدن کوچك اوغلینك آدیدرکه
رستمك قرنداشی در ع شکربادام ع معنای ترکیبی ظاهر بادام ایله شکری آمیخته ایدوب
لطیف حلوالر وامثالی نسنه‌لر ایدرلر اما فرهنك جهانکیریده بمعنی صرمش دیوذکر ایدر
صرمش ایسه آلوی خشك که خوشاب اولور بواسمله آنك قطعامناسبتی یوقدر ع شلم ع فتح
لامله شلغم دروسکون لامله پای افزار که چارق یاخود اکابکزر پاغه کیلن نسنه‌یه دیرلر ع شم ع
اوچ معنایه‌در اول بمعنی رم وآشفته وپریشان که شمان ورمان وپریشان دیمك اولور اثیرالدین
اخسیکتی بیت زغمزه توم‌بادم امان چوجان انیر * اکرچو چشم توبی چشم توغمیده نیم *
ثانی بمعنی ناخن استاد عسجدی * رباعی * چون شاه بکیرد بکف اندرشمشیر * ازبیم
برافکند زکفهاشم شیر * باالله که بمردی وتهورمثلش * درمعرکه باتیغ کرازوکم شیر * بورباعیدن
شمشیرك وجه تسمیه‌سی معلوم اولور ثالث مخفف شوم یعنی اولوردم عربیده بوی یعنی قوقو حکیم
سنائی بیت ازخویشتن آزادزی ازهربلای شادزی * هرجاکه باشی رادزی چون بافتی
ازعشق شم * وهندیلرك زبان علیسنده بمعنی فراغت وآسایش ع شم ع فتح میمله چارق که
روستاییلر ایاقلرینه بغلرلر استاد بیت هرآنکس که نبود بطبعش کرم * بکف باد عصا
وبپایش شم ع شنکام ع سکون نون وفتح کاف فارسیله شبهنکام لفظندن تصرف اولنمشدر
کذا فی فرهنك جهانکیری ع شیلم ع سکون یای تحتانی وفتح لامله دلوجه دیدکاری که
بغدای اراسنده بتربغدای ایله بله اون اولورسه اتمکینی بیان صرسم اولور ع مع النون ع
ع شابران ع ضم باء موحده وفتح راء مهمله ایله شروان دربندی‌نك اسمی در حکیم خاقانی بیت
تانه بس دیرازکال عدل شاه * مصروری درشابران بینی بهم * بعض فرهنکده شابران نام
ولایت وبعض فرهنکده نام شهردر وشاوران دخی دیرلر حکیم خاقانی بیت هیبت اومالك
آیین وزبان خاصیت * دوزخ ازدربند دول ازشابران انکیخته ع شابوران وشابورکان ع
کلاهما بضم الباء الموحده برنوع دنوردرصوبی کندویه پك چکروغایتله کسیجی اولورشابورك دخی
دیرلر کذا فی فرهنك جهانکیری ع شادران ع ضم دال مهمله ایله بمعنی شابوران مرقوم
ع شادربان وشادروان ع سکون دال وفتح راء مهملتین ایله وکسردال وسکون رایله‌ده جائز
اولدوغی مروید رنش حقایه‌کلورداول بیوك پرده که مانند شامیانه وسراپرده ملوك وسلاطینه که
اوتورد قلری یره چکرلر بمعنی شامیانه مولاناحسن کاشی بیت باهمه بالانشین عقل کل
نابرده راه * پیش شادروان رایت یاامیرالمومنین * بمعنی سراپرده میرسودایی بیت جم
انجم چوزد برچرخ شادربان دارابی * برآمدشاه قاقم پوش ازبن ایوان سنجابی * بومعنایه
شیخ نظامی بیت بشادروان شیرین بودشادش * برسم مهتران کرسی نهادش * بمعنی پرده‌که
قپواوکنه آصلور حکیم انوری بیت بارها احادفراشانت شیرچرخ را * درپناه شیرشادروان
ایوان یافته * ثانی بیوك دوشمه تا ایچه اولسون غیری اولسون حکیم خاقانی بیت ساقی

ساقی مست خواب ازجرعه شادروان خراب * ازدستها جام شراب افتاد صهبا ریخته *
بومعنایه امیرمعزی بیت حورخواهدکه شود صورت اونقش بساط * چون تهی پای
بدین صدرودبین شادروان * ثالث فسقیه که آندن صوزورایله صحرایوب چقار عربیده
فواره دیرلر حکیم انوری بیت زآب کردبوآردبیادباد افراه * زشیرکین بستاند بشیرشادروان
رابع باربد خسروك مصنفاتندن برنوا اسمیدر که شادروان مروارید دخی دیرلر خامس
بعض عمارت عالیه که ملوك قصرلری کبی انك کنکره‌سی ودخی قلعه وحصار دیوارلرینك اوزرنده
اولان پروازی کذا فی فرهنك جهانکیری اما فرهنك میرزا ابراهیمده بمعنی سایبان وخانه
قپولرینك اوزرنده اولان صحاق دیدکاری نسنه که یغموردن محافظه ایچون ایدرلر بمعنی سایبان
میرخسرو بیت زرحمت بازکن کنجینه جود * دروم خوان شادروان مقصود ع شادکامه کردن ع
دال مهمله‌نك سکونی ایله مصیبتده وبرکسنه‌نك یرامزحالنه سونمکه دیرلر ع شادمان ع
سکون دال مهمله وفتح میمله مسرور وفرخناك اولمق ابوالمعانی بیت یکنفس باالطف جانانرا
نکشتم شادمان * درهمه عمری ندانستم که شادی چون شود ع شادوان وشاروان ع
اول بسکون الدال ثانی بسکون الراء المهملتین کلاهما بمعنی شادروان مرقوم مثال اول
حکیم اسدی بیت یکی خسروی شادوان کونه کون * درازا نش میدان اسبی فزون *
مثال ثانی استاد لطیفی بیت آنجا بکرد پیشکش شاروان او * یك خرکه مرصع وزربفت
شاروان ع شادیدان ع سوینوب شاد اولمق معناسنه مصدر اولور شادشدن کبی ع شارسان
وشارستان ع بمعنی شهرستان یعنی شهر عظیم وجهانکیریده شهرایچنده واقع اولان قلعه
وشهرك قلعه‌سی معناسنه حکیم فردوسی بیت یکی شارسانی برآورده شاه * پراربرزن
وکوی وبازارکاه * حکیم سوزنی بیت احمد مختار مکی بودشارستان علم * چون درمحکم برآن
بنیاد شارستان علی * مجمع الفرسده اول بیوك قبه‌یه دیرلر که اطرافی باغچه وبوستان اوله
کذا فی المؤید ودخی قلعه وحصار اولان مکان استاد عنصری بیت همی بنالد وکفتی زمینی
ونجه شود * زباره باره آن بی کناره شارستان ع شاریدن ع کسر راء مهمله وسکون یای
تحتانی ایله صوآقدقده ظاهر اولان صدا وجریان آبه دخی دیرلر زیرا انك دخی نوع اصداسی
اولور ع شاسمان ع سکون سین مهمله وفتح میمله برولایت یاخود برشهر آدی اوله مولانا
هاتفی * مثنوی * که فرزند فرخنده فرشاهرخ * که ساید بچرخ درش شاه‌رخ * رودزور
مانند سیل زمان * به تبریز ازجانب شاسمان ع شاشدان ع سکون شین معجمه وفتح دال
مهمله ایله بول طوردوغی یرکه ترکیده قاوق دیرلر آبدان دخی دینلور ع شاشیدن ع کسر
شین معجمه وسکون یای تحتانیله صویاخود شراب وامثالی نسنه‌لری دوکمك معناسنه
حضرت مولانا قدس سره بیت بندکن مشك سخن شاشیت را * وامکن انبان قماشیت را *
فرهنك میرزا ابراهیمده بمعنی ترشدن یعنی یاش اولمق ومؤید الفضلاده بول کردن یعنی ایشه‌مك
معناسنه‌در ع شافتن ع سکون فاوفتح تاء مثناة ایله ازلمك واسکیمك معناسنه کذا فی
فرهنك جهانکیری ع شافیدن ع کسرفا وسکون یای تحتانیله سورچمك لغزیدن
معناسنه‌در ابوالمعانی بیت اشك چشم آنچنان سیل روان * یکقدم کردون اکرشافد

ازان ﴿ شامان ﴾ بوزن دامان بمعنی اندازه استاد بیت جور بی شامان کند بر عاشق
افتادکان * صد دریغ آن نازپیشه کرده بی سامان مرا ﴿ شان ﴾ بوزن جان یدی معنایه
کلور اول ضمیر جمع غائبدر حکیم فردوسی بیت به بینیم تا چیست آغاز شان * برهنه شود
بیکمان راز شان * دیکر بیت دران کوش تا جنك باز افکنی * وکر چند دانی که شان
بشکنی * بو جمعك مفردی اسم وفعل آخرینه لاحق اولان حرف شین درکه ضمیر غائبدر علامتی
ماقبلنده واقع اولان حرف مفتوح اولور احوالی مقدمه ده تفصیل اولنمشدر ثانی زنبور عسل
اتمك معناسنه در وهنوز مومدن آیرلمامش عسل معناسنه در استاد لطیفی بیت لب شکر
مذاق وانکبین شان * مکرر خوانمش از انکبین شان * ثالث خانهٔ زنبور ده دیرلر که شانه
ولانه دخی دینلور کذا فی فرهنك جهانکیری حکیم خاقانی بیت زبد کرنیکوئی ناید تو عذرش
زآفرینش نه * که معذور مست مار است چون نحل از عسل شانش * رابع بلکوکه فسان دخی
دیرلر استاد قیقی بیت خورشید تیغ تیز ترا آب میدهد * مریخ نوك خشت تو بر شان زند همی
وشانیدن لفظندن صیغهٔ امر ووصف ترکیبی اولور طرامق معناسنه استاد لطیفی بیت دیدمش
ریش شان وسبلت بز * شکمم رفت از خنده که مپرس * سادس برنوع بیاض جامه در
هندوستانده ایشلنور سابع کفشکرلرك چزمه وپابوج قالبی درعربیده درت معنایه کلور اول
الفی همزه دن ابدال ایله شغل معناسنه که ایش وایش ایشلمك معناسنه استعمال اولنور نتکم
قرآن عظیم الشانده * کل یوم هو فی شان * وارد اولمشدر ثانی بمعنی خال ثالث بمعنی مرتبه
رابع برنسنه یی ایی فکر ایلمك ﴿ شاندن ﴾ سکون نونله شانیدن لفظندن تخفیف اولنمشدر
طرامق معناسنه خواجه طیان مرغزی * قطعه * با دفتر اشعار بر خواجه شدم دی *
من شعر همیخواندم واو ریش همی لاند * صد کلج پر از کوه عطا داد برین ریش * کفتم که بدان
ریش که دی خواجه همی شاند * حکیم انوری * قطعه * تو تا مدبر ملکی شکوه تدبیرت *
امام کینی تدبیر بد نمی راند * جهان باب وفاروی عدل میشوید * فلك بدست ظفر جعد ملك
میشاند * و برمعناسی دخی نشاندن لفظندن اختصار اولنمشدر میرخسرو بیت تا سحاب
کف توسیم فرو ریخت چو آب * شاند از روی زمین هرچه غبار محن است * حکیم سوزنی
بیت بد سکال تو رنجه دارد جان * شانه دردل زغم نهال از تو ﴿ شانه دان ﴾ طراق ظرفی
هرندن اولورسه جامه دان وقلمدان کبی ﴿ شانه وان ﴾ دال یرینه واو ایله ده شانه دان
معناسنه در کذا فی فرهنك جهانکیری ﴿ شانیدن ﴾ کسر نون وسکون یای تحتانیله
مصدردر طرامق معناسنه صقال اولسون صاچ اولسون شانه زدن دخی دینلور ﴿ شاویدن ﴾
کسر واو وسکون یای تحتانیله بمعنی شدن اکرچه مصدر وزننده در لکن اسم مفرددر شدن
لفظنك ایکی معناسنه ده استعمال اولنور مثال معنیٔ کشتن استاد بیت همین آشفته
وسرکشته شاوید * درونش تیشهٔ حسرت بکاوید * مثال معنیٔ رفتن وله بیت از انجا با غم
فرقت بشاوید * باین آشفتکی ماندست جاوید ﴿ شاوین ﴾ کسر واو وسکون یای
تحتانیله پنبه دن چکردك آیرمق معناسنه وپنبه دولابی که شاوین پنبه دیرلر ﴿ شاهجان ﴾
سکون ها وفتح جیم وکسر ها ایله ده جائزدر مرو ولایتنك آدیدرکه مرو شاهجان دیرلر بعضیلر باشنده

باشقه بر شهر آدیدر دیدیلر ﴿ شاه کوهران ﴾ بر کوهردرکه زیاده قیمتدار دریا خود غایت ایری
وغلطان وآبدار انجو که صدفده بر دانه اوله بووجه او زره شیخ آذری * مثنوی * هست زری
که خسروان جویند * که ورا شاه کوهران کویند * آن کهر را بسلسله غواص * میفرستد
باذن شه بغاص * هرکجا کوهریست در دریا * آن کهر میکشد بخویش درا * بر کشندش
بسان مقناطیس * بسته بر خویش درهای نفیس ﴿ شاهندن ﴾ فتح ها وسکون نونله
صالح اولمق وایو ایشلر ایشلمك معناسنه در کذا فی فرهنك جهانکیری ﴿ شاهن ﴾ کسر ها ایله
چوبان قوالی وشاهین لفظندن اختصار اولنمشدر بو ایکی معنایه میر نظمی بیت نمیزیبد
بدست خویش شاهن * همیشه باید او در دست شاهن ﴿ شاهیدن ﴾ کسر ها وسکون
یای تحتانیله فرهنك جهانکیریده بمعنی شاهندن مرقوم مجمع الفرسده بمعنی بزرکی وپادشاهی
کردن مسطوردر ﴿ شاهین ﴾ کسر ها وسکون یای تحتانیله ایکی معنایه در اول اسکفلی
طوغانلردن برصنف مشهور شکاری طوغاندر غایت قوتلو واقداملو قوشدر شیخ نظامی
بیت بپرواز دولت دو شاهین بکار * یکی در خزینه یکی در شکار * چغتای لسانده تیلکان دیرلر
کسر تاء مثناة ایله ثانی ترازو قولیدرکه ایکی باشنده کفه لری بغلنوب آصلمشدر محتشم کاشی
بیت حسن ترا ترازوست آن چشم وابروها * خم کشته از کرانی شاهین آن ترازو * ایکی
معنایه حکیم انوری * قطعه * پاس او دست چون دراز کند * دست یابد تذرو بر شاهین *
بشکند امتداد انعامش * بموازین قسط بر شاهین ﴿ شایان ﴾ فتح یای تحتانیله شایستن
لفظندن صیغهٔ مبالغه در لایق وزیبا ودرخور معناسنه شیخ فیضی بیت در جدول تو عالم امکان
چو شبنم کرم * شایان دل تو بود باین کنج شایکان ﴿ شایستن ﴾ کسر یای تحتانی وسکون
سین مهمله وفتح تاء مثناة ایله لایق وسزاوار اولمق معناسنه درکه مستقبلنده سین داله ابدال
اولنوب شاید دینلور ﴿ شایکان ﴾ سکون یای تحتانی وفتح کاف فارسیله اوچ معنایه کلور اول
بمعنی بسیار عربیده وفرت معناسنه خسرو پرویزك خزینه لرندن کنج شایکان دیدکلری خزینه
چوقلغندن کنایه ایدرلر اصلی بویله درکه شاه مزبورك زمان سلطنتنده بر حریف چفت سورر کن
صبان دموری بر حلقه یه چوب قوپارد قده بر عظیم دفینه ظاهر اولور واروب خسروه خبر ویرد
خسرو دخی معتمد آدملر کوندروب دفینه یی چقاردر مقامه مناسب دینمشدر شمس فخری
* قطعه * شیخ ابو اسحاق بن محمود شاه * شاه عادل هست شاه غیب دان * آنکه باشد
پیش رایش سر غیب * روشن وظاهر چو نقش پرنیان * وانکه باشد کمترین بخشایشی *
از کف او کنجهای شایکان * خواجه سلمان بیت یك حدیث تو اخرد بخرد * وربصد کنج شایکان
باشد * ثانی وسعت وفراخی معناسنه ظهیر فاریابی بیت سپهر رفعت قدرت خرد نمی یابد *
بقدر جود تو در کنج شایکان کوهر * فخر کرکانی بیت بکار امین چو بر تو مهربان کشت *
بچشمت خاك راه شایکان کشت * ثالث اجرتسز ایش شاهکار معناسنه شهیدی قمی بیت
اکر یکروی تو بروز حساب * مفرمای درویش را شایکان * کمال پاشازاده دقایقده دیرکه شایکان
اصلنده شاه کان در یعنی قیمتلو وپادشاهه لایق نسنه دیمکدر معنای کلیسی مقتضاسنجه نیچه
مقاملرده معنالر حاصل اولور جمله دن شعراکه شعرلرنده قافیهٔ شایکان دیرلر کثرتدن کنایه

ایدرلر شای عوام ناسه دیرلر وقافیه‌نك بر نوعنه ده که خواص یانینده مقبول دکلدر عوامه نسبت
ایدوب شایگانی دیرلر مالك چوق اولدوغندن گنج شایگانی دیدیلر ﮒ شایدن ﻉ کسر
یای اول وسکون ثانیله بمعنی شایستن ﮒ شبخون وشبیخون ﻉ اول سکون باء موحده
وضم خاء معجمه ثانی کسر باوسکون یای تحتانی وضم خایله کیجه باصقونی که دشمنه پراکنده
وپریشانلق ویرمك ایچون کیجه بغتةً بو غافل ایکن بر طرفدن گلوب صیت وصدا ایله اورکندیله
وبروب واروب طرف آخردن بنه اویله ایدوب کنار چقارلر باصلمش عسکر ایسه دوستی دشمندن
فرق ایتمیوب بوکی برلرین قیرارلر خواجه سلمان بیت بدور عفت ذاتت پی تاراج عقل ودین
به شبخون برسر مردم نیارد آمدن صهبا * وله بیت بجز طلیعهٔ کشور کشای صبح بعهدت
زمانه را به شبیخون کسی نیامد برسر ﮒ شبرغان ﻉ سکون باء موحده وضم راء مهمله وفتح
غین معجمه ایله زمان قدیمده بلخ شهرینك اسمی ایدی حکیم اسدی بیت سوی شبرغان
شد بشادی وکام * که خوانی ورا بلخ نامی بنام * الحالة هذه بلخه قریب بر قصبه اسمیدر
ﮒ شبستان ﻉ کسر باء موحده وسکون سین مهمله وفتح تاء مثناة ایله اوچ معنایه در اول
جامه خواب وکیجه صحبت اولاجق مکان معناسنه کمال خجندی بیت شب بهار و شبستان
وباغ وصحبت یار * چنین شبان وشبستان دلا بجو بچراغ * ثانی فرهنك جهانگیریده
حرمسرای وعروسخانه حکیم خاقانی بیت ازانکه تابع شد اقبالش اورا * عروس ظفر
درشبستان بماند * ثالث مجمع الفرسده پادشاهلرك خلوت خانه‌سی وکیجه طاعت وعبادت
ایده‌جك مکانی حکیم فردوسی بیت فرستش بسوی شبستان خویش * سوی خواهرا
بهمسان خویش ﮒ شب شبکون ﻉ غایت قرانکو کیجه حکیم انوری بیت خدنکهای شهاب
اندران شب شبکون * روان چو نور خرد در روان اهرمن ﮒ شبکون ﻉ سکون باء موحده وضم
کاف فارسیله سیاه رنك وسیاه رنکلو نسنه عارضه ومعروضه اطلاق اولنور اکثر بو وصف آتده
واطلسده استعمال اولنور اسب شبکون دیرلر سیاه آت مراد اولنور وجامهٔ شبکون دیرلر
سیاه اطلس وکمخا ودیبا وامثالی آقمشه مراد اولنور فرهنك جهانگیریده کوهر شبچراغ
معناسنه روایت اولنوب بو بیت ایله استشهاد اولنمش حکیم سوزنی بیت خزانه مدیح
ترا درکشادم * به‌گوهران دم بسی در شبکون ﮒ شبلانیدن ﻉ سکون باء فارسی وکسر نون
بعده یای تحتانیٔ ساکنه ایله بمعنی چسبانیدن کذا فی المجمع ﮒ شبلیدن ﻉ سکون باء
فارسی ویای تحتانی وکسر لام ایله شیفته شدن ودیوانکی کردن یعنی دیوانه اولمق ودیوانه‌لك ایتمك
کذا فی فرهنك میرزا ابراهیم وادات الفضلاده بمعنی فشردن یعنی صقمق ﮒ شبیدن ﻉ کسر باء
موحده وسکون یای تحتانیله نسنه طاقیق باشه اولسون بیله اولسون کذا فی فرهنك
جهانگیری شاعر بیت شبید غنچهٔ کل بوسران غنچه دهن * چه خوش بزیبد ان
هر دو غنچه یك کلبن ﮒ شتین ﻉ کسر تاء مثناة وسکون یای تحتانیله بمعنی ریسمان یعنی
ایپ هرندن اولورسه اولسون ایضامنه ﮒ شجن ﻉ فتح جیم ایله زیاده صوغوق بر شدید
معناسنه که شجد وشجام دخی دیرلر مصدری شجودن وشجیدن کلور ﮒ شجودن ﻉ
ضم جیم وواو معروفله ﮒ شجیدن ﻉ کسر جیم وسکون یای تحتانیله کلاهما بمعنی

بمعنی شدت سرما یعنی شول مرتبه صوغوق که آدمی وحیوانی طوکدروب هلاك ایلیه
استاد دقیقی * قطعه * صورت حشمت ارز هیبت خویش * ذرهٔ را بدهر بنماید * خاك
دریا شود بسوزد آب * بفسرد نار برق بشجاید ﮒ شخادان ﻉ فتح خاء معجمه
ودال مهمله ایله طرنقله یرتوب جراحت ایلمك استاد دقیقی بیت شکافان تهیگاه پرندکان *
شخادان جکرکاه درندکان ﮒ شخالیدن وشخاییدن ﻉ کلاهما بفتح الخاء المعجمة اولها
بکسر اللام وثانیها بکسر الیاء التحتانی بمعنی خراشیدن یعنی طرملامق بنت الکعب بیت
عاشق ورنجور بود وبی درم * آن شخوده رخ شخاییده زرم * شرفنامه‌ده بمعنی خلیدن یعنی
صانجلمق مسطوردر ﮒ شخشیدن ﻉ سکون خا وکسر شین معجمتین ایله سورچمك
وطیانمق معناسنه بودخی ایکی وجهله دریا محسوسا یاغی سورچمك ویاخود معنا مرتبه‌سندن
دوشمك ابوشکور بیت یکی بهره را بوسه بهره است بخش * توم بوسه بهرا بجز تو مشخش *
ﮒ شخن ﻉ فتح خاء معجمه ایله بمعنی خراشیدن استاد * قطعه * تا زبوی نسترن کیرد دل مردم
قرار * تا ز زخم خار بن یابد تن مردم شخن * نسترن بر دشمنانت باد همچون خار بن * خار بن
بر دوستانت باد همچون نسترن * ودخی غمناك والمناك معناسنه مرویدر ﮒ شخودن ﻉ ضم
خاء معجمه وواو معروفله طرنقله یارملق معناسنه عبد الرزاق کاشی بیت چو خار پشتی کشتم
زتیر بارانش * که موی بر تن صبرم ز زخم آن بشخود ﮒ شخیدن ﻉ کسر خاء معجمه وسکون یای
تحتانیله ایاق سورچمك وطیانمق لغزیدن معناسنه ﮒ شخیلیدن ﻉ کسر خاء معجمه ولام
وسکون یائین تحتانیین ایله بمعنی صفیر زدن یعنی صقلمق ویرمك وپژمرده شدن یعنی صولمق
کذا فی المجمع ﮒ شران ﻉ فتح راء مهملهٔ مشدده ایله صو آقمغه وشراب دوکلمکه ویغمور
یاغمغه مبالغه ایله صدا اسمی چیقمغه دیرلر صیغهٔ مبالغه ایله اسم فاعلدر ابوالمعانی بیت سیل
سرشك دیده‌ام از منبع جکر * شران شده است شام وسحر همچو سیل رود ﮒ شربین ﻉ
سکون راء مهمله وکسر باء موحده بعده یای ساکنه ایله براغاجدر عربیده غار یقون دیدکاری
نسنه بوندن حاصل اولور چام اغاجنه بکزر وآنك کبی قوزه‌لغی اولور بو لغت عربیله مشترکدر
ﮒ شرمکین ﻉ سکون راء مهمله ومیم ویای تحتانی وکسر کاف فارسیله حیالو واوتانیجی دیمکدر
ودخی خجیل معناسنه مرویدر ﮒ شرمیدن ﻉ سکون راء مهمله ویای تحتانی وکسر میمله اوتانمق
خجالت معناسنه در چغتای لسانینده ایسیرغانمق دیرلر اوتانمق واوتانوب قزارمق معناسنه نته‌کیم
لطفی کل ونوروزنده نوروز بلبلی خانه‌سنده ایانتدوکی یرده بیت آلیب کیئی آنی اوزمسند یغه *
ایسیرغاندوردی لطف بی حد یغه ﮒ شروین ﻉ سکون راء مهمله ویای تحتانی وکسر واو ایله
شروان قلعه سنك نامیدر حکیم خاقانی بیت ضامن ارزاق من اوست مباداکه من *
منت شروین برم انده شروان او * شاه ناصرخسرو بیت نو کشته کهن شود علی الحال *
ورنیست مکر که کوه شروین ﮒ شریدن ﻉ کسر راء مهملهٔ مشدده ایله بمعنی تراویدن
صو صزمق وصو آقمق معناسنه‌در کذا فی شرفنامه ﮒ ششبندان ﻉ سکون شین معجمه وفتح
باء موحده بعده نون ساکنه ایله رمضان شریفدن صکره شوال آینده طوتیلان آلتی کون صومه
دیرلر کذا فی فرهنك جهانگیری ﮒ ششتازن ﻉ سکون شین معجمه وفتح تاء مثناة ایله ایکی

معنایه استعمال اولنور اول تنبوردزن یعنی تنبور چالان ثانی قارده شش مجول اولانه دیرلر
حکیم نزاری قهستانی بیت می خورد ششتا زند غیبت کند لوطی بود * او مسلمان باشد و من
ملحد از بهر خدا ﴿ شَشخان ﴾ سکون شین وفتح خاء معجمتین ایله دکرمی چادر که عجمه
مخصوص برنوعدر کنبدی دخی دیرلر رومده آنك مقابلی کبار قوردقلری اوبادر معربی ششخانج
اولور ﴿ شَغان ﴾ فتح غین معجمه ایله مومللی بال یعنی مومدن آیرلمامش بال ابوالمعانی بیت
کرچه شیرین بود شغان خوردن * لیك ناخست نیش نحل دران ﴿ شفه بستن ﴾ فتح فا ایله
اعضاده قان او یوشوب قالمق وایش ایشلمکدن ال و ایاق دریسی خشین ودرشت اولمق وناسور
بغلاق ﴿ شفلیدن ﴾ سکون فا وکسر لام ایله صقلق ویرمك یعنی آغزدن اینجه صدا چقارمق
معناسنه در چغتایده شغلاد دیرلر فتح شین ایله ﴿ شکرسان وشکوستان ﴾ کلاهما بفتح الکاف
والراء المهمله اول سین مهمله ثانی شین معجمه ایله اوغل بالی دیمکدر غایت شیرین واندید
اولدوغندن شکر کبی دیمك اولور ﴿ شکرفیدن ﴾ فتح کاف فارسی وسکون راء مهمله وکسر
فا ایله چارپا حیوان باشی اوزره دوشمك ترکیده تکرلنمك کذا فی فرهنك میرزا ابراهیم کتاب السامی ده
سین مهمله ایله مرویدر ﴿ شکرشکن ﴾ طتلودللی دیمکدر اکثر محبوبه صفت ایدرلر ابوالمعانی
بیت بر وصل مرا وعده همی کرد چو آن شوخ * این لفظ لطیف از لب شکر شکن اوست *
﴿ شکفتیدن ﴾ کسر کاف وتاء مثناة وسکون فا و یای تحتانیه تعجب ایلمك کذا فی المجمع
﴿ شلوان ﴾ ضم لام ایله شغال جنسندن بر جانوردر عربیده چارپای کرسنه ولاغر معناسنه
بعضیلر چارپای فربه و بعضیلر چارپای میانه یعنی نه لاغر ونه فربه معناسنه در دیدیلر
﴿ شماسیان ﴾ برجماعتدر شماس دینمکله ترسا طائفه سندن شیخ نظامی بیت سیاهی ده
خال عباسیان * سپیده بر چشم شماسیان ﴿ شمان ﴾ فتح میم ایله کریان و نوحه وافغان ایدیجی
استاد عنصری بیت زان ملك را نظام وازین عهد را بقا * زان دوستان تفخر وزین دشمنان
شمان * شمس فخری بیت زخانه تو موافق کند همیشه طرب * زخنجر تو مخالف بود همه اره
شمان ﴿ شمریدن ﴾ فتح میم وکسر راء مهمله وسکون یای تحتانیه مدح معناسنه کذا فی
فرهنك جهانکیری ﴿ شمع ایزان ﴾ کسر همزه وفتح زاء معجمه ایله یانمش چراغ ودخی یانجق
چراغه دیرلر کذا فی فرهنك جهانکیری ﴿ شمعدان ﴾ معروف دان ظرف معناسنه جامه دان کبی
شمعدان اطلاقی معنای ترکیبی درواسم خاصی لکن در کاف عربیه ﴿ شمغندان ﴾ سکون میم
ونون وفتح غین معجمه ایله مبالغه ایله چرکین وبدرایحه معناسنه شمغند معنای مزبوره در الف
ونون زیاده للك معناسن افاده ایدر ﴿ شمغند شدن ﴾ مردار وچرکین شدن وهلاك شدن
معناسنه اولدوغی دخی منقولدر ﴿ شمن ﴾ بوزن چمن بت و بت پرست معناسنه استاد
رودکی بیت بت پرستی کرفته ایم وشنیم * این جهان چون بت است وما شمنیم * حکیم سنایی
بیت آرزو خوردان وکردان آز را خوردن دکر * هردو نتوان کرد باهم یا وثن شو یا شمن *
شمس فخری بیت خدایکان سلاطین جمال دنیی ودین * که رای او وثن فتح ونصرت تست شمن
امیر معزینك بو بیتندن بت پرست معناسی پك ظاهردر بیت مکر فلاع صنم خویش کرد
بخت مرا * که پیش او بعبادت خمیده چون شمن است ﴿ شمنان ﴾ فتح میم ایله جمع شمن مرقومدرکه

مرقومدرکه بت پرستلر دیمك اولور وسکون میم ایله ایکی معنایه کاور اول بر کمسنه یه دیرلرکه
سکرتمك سببی ایله یاخود یورلمق ویاخود تشنه لکدن پی درپی نفس ویروب صولویه ثانی
بیوك کلیم معناسنه ﴿ شمیدن ﴾ کسر میم وسکون یای تحتانیه فرهنك جهانکیریده
سکرتمك ویاخود آغلمق ویا تشنه لکدن متصل نفس ویره یعنی صولویه مجمع الفرسده
بیهوش اولمق وقورقمق معناسنه ده مرویدر ﴿ شن ﴾ ایکی معنایه در اول ناز وکرشمه
معناسنه شیخ عطار بیت چو جان کرنیستی وچشم پرشن * جهان بر من نبودی چشم
سوزن * ثانی مجمع الفرسده براوتدرکه کاشنی وکنب وکنو دخی دیرلر اغاج کبی بتر براوتدر
قابوغن صویوب ایپ بوکرلر ترکیده کندر عربیده قنب دیرلر کسر نون ایله اداة الفضلاده دخی
بر اوتدر قابوغن صویوب اصلدوب ایپ بوکرلر بو تعبیر دخی کندردر ﴿ شنجودن ﴾ سکون
نون وضم جیم وواو معروفله انجتمك وآزرده ومجروح اتمك معناسنه در میر نظمی بیت فلاع
درعهد اوکس را نشنجود * درعشرت بروی جمله بکشود ﴿ شنجیدن ﴾ سکون نون و یای
تحتانی وکسر جیم ایله انجتمك وطارتمق وچمرامق معنالرینه ﴿ شنکان ﴾ سکون نون وفتح
کاف فارسیه ایله بر ولایت اسمیدر کذا فی المجمع ﴿ شنکزن ﴾ سکون نون وکاف وفتح زاء معجمه
ایله اداة الفضلاده برقور نجه دزد را کین بر دیو مسطوردر ﴿ شنیدن ﴾ کسر نون
وسکون یای تحتانیه ایله ایشتمك شنودن دخی دیرلر استماع معناسنه ایکیسنك دخی مستقبلی
شنفتن کبی تصرف اولنور فرهنك میرزاده هجوم نمودن معناسنه مسطوردر میر نظمی بیت
مقابل شد چو با یکدیکر اینجا * شنیدن کرد براو بی محابا ﴿ شویدن ﴾ کسر واو وسکون
یای تحتانیه یعنی شدن کذا فی فرهنك جهانکیری ﴿ شهجان ﴾ سکون ها وفتح جیم ایله شهر
مروك آدیدر شاهجان کبی آنجق الفی استخفافا حذف اولنمشدر رضی الدین نیشابوری بیت
مخالف ارچه بمرو ست جان بشاه دهد * که شهر مرو ازین روی نام شد شهجان ﴿ شهرستان ﴾
شهر معظم وحصاری اولان شهرکه شارستان دخی دیرلر ﴿ شهلان ﴾ سکون ها وفتح لام ایله
بر طاغ آدیدر شرف شفروه بیت زاختران هدی اوچو آفتاب آمد * ز راصفهان علوم او چو
کوه شهلان بود * بعضیلر نام ولایت و بعضیلر کوه الوند قربنده بر مکان آدیدر دیدیلر
﴿ شهین ﴾ کسر ها ایله بو شهر آدیدر که اردشیر بابکان بنا ایلمش حالا زنکان نامیله معروفدر
﴿ شیان ﴾ فتح یای تحتانیه ایله مکافات وجزا معناسنه ابوشکور بیت بروتازه شد کینه
سالیان * نکرد ندش ازهرچه کرد او شیان ﴿ شین ﴾ سکون یای تحتانیه ایله عار وناموس
وعیب ونقصان عرض ومال اولورنسنه عربیده رفارسیده دخی استعمال اولنور ﴿ مع الواو ﴾
﴿ شاشو ﴾ ضم شین معجمه ایله براوتدر تخمنی ادویه یه جزو ایدرلر ﴿ شاهدارو ﴾
شراب انکوری که جمله اسماسندندر بو نامی آکا جمشید وضع ایلمش کیفیت حالی بویله منقولدرکه
جمشید مراد ایلدی که خلق اوزمدن زیاده منتفع اوله لر سائر وجهله انتفاعن اظهار ایلدوکندن
صکره برمقدار تازه اوزومی صقدروب بر ظرفه قویدردی که طورارق کورهلم نه صورت بغلر
دیوب اوزم دخی طورارق غلیان ایدوب مشتد اولدقده صکره طوریلوب صاف اولدقده جمشید
امتحان ایچون برمقدارین اغزینه آلدقده کوردی که برآجی نسنه اولمش زهر اولدی صانوب بروده

حفظ ایدردی بر مقبوله جاریه سی وار ایدی مکر شقیقه علتنه مبتلا ایدی وجع وزحمتی جاننه
کار ایلمشیدی هلاکنه راضی اولوب زهر دیو صاقلی اولان اوزم صوینددن بر پیاله طولدوروب
ایچدی اولدم طبیعتی حظ ایلدی بردخی طولدوروب ایچدی وجودینه حرارت وکیف باده
حاصل اولدی بر قدح دخی ایچدی فی الحال نوم غلبه ایلدی مکر برنیچه کون ایدی الم شقیقه دن
اویومامش ایدی باشن قویوب صفای قلب ایله بر کیجه صباحه دک اویودی بیدار اولدقده
کوردی زحمتی ووجعی بالکلیه زائل اولمش سرور وصفاسندن احوالی جمشیده عرض ایلدی بونك
نامی شاهدارو اواسون دیو اطبایه امر ایلدی مناسب علتلره معالجه ایلدیلر کذا فی فرهنك
جهانکیری طیان مرغزی بیت صاحبا از کرم دریغ مدار * شاهداروی لطف ازین پژمان *
شاعر * قطعه * شاهدارو بود شراب ولی * زوجه برحد اعتدال خوری * لیك بازهر
همسری دارد * تو بافراط اکر زلال خوری ع شاهو ع شاهوار لفظندن تخفیف اولنمش
کلمه در ینه اول معنایه در کذا فی فرهنك جهانکیری ع شبان فریو ع برقوشدر شبان فریب
وشبان فریبك وشبان فریوك دخی دیرلر ع شبدو ع سکون باء موحده وضم دال مهمله ایله
کیجه ده استعمال اولنان اثواب کذا فی فرهنك جهانکیری ع شبرو ع سکون باء موحده وواو معروف
وفتح راء مهمله ایله کیجه یوله کیدیجی دیمك اولور نتهم شاعر صفت معراجده دیمشدر بیت
آن شب نخل بوالعجب شبرو وسید العرب * هشت بهشت پرطرب کشته رهخرام او *
ع شبکو ع سکون باء موحده وضم کاف فارسیله ایکی معنایه کلور اول مهتر پاسبان که
شبکوی وچوبك زن دخی دیرلر منصور شیرازی بیت بر آستان تو پیر زحل بوده دربان *
بحضرت تو بود ترك آسمان شبکو * ثانی بمعنی کوینده یعنی مطرب وترانه خوان شیخ نظامی در صفت
باربد خسرو بیت چو آن شبکو کردی راه شبدیز * شدندی جمله آفاق شبخیز ع شش سو
سکون شین معجمه وضم سین مهمله ایله جهات سته که یمین ویسار وخلف وامام وفوق وتحت
ع شفو ع ضم فا ایله حرام که ضد حلالدر شفا دخی دیرلر میر نظمی ایکیسنی بو بیتده ایراد
ایلمشدر بیت نداند شفا وشفو در بهیچ * طمع دارد از دل شود کر بسیچ ع شفادارو ع فتح فا
ودال وضم راء مهملتین ایله بمعنی پازهر حکیم نزاری قهستانی بیت نهد در بیخ دران تغابیش *
سم ودرسر شفاداروی نوشین ع شفتالو ع معروف ومشهور میوه در عربیده ضم دال وفتح راء
مشدده مهملتین وکسر قافله دراقی دیرلر ع شفو ع ضم نون واخفاء واو ایله سرواغاجیدر بعضیلر
کورکن اغاجیدر دیدیلر ع شو ع بوزن نو اوچ معنایه در اول بمعنی شب بو معنا باء مفرده ایله
واو بیننده تبادل وتواخی اولدوغندندر ثانی شدن لفظندن صیغهٔ امردر ثالث شوهر لفظندن
اختصار اولنمشدر مثلا هاتفی بیت برادر بجای برادر نشست * عروس ز شومانده را عقد بست
ع شهاروع فتح ها وضم راء مهمله ایله صهریج دیدکلری قیوکه یغمور صوینددن یا خود آقار صودن
قیش ایامنده طولدوروب یازده استعمال ایدرلر ع شهبارو ع سکون ها وفتح باء موحده وضم را ایله
قلعه قپولری اوزرنده اولان برج وقلعه نك برجلرندن الك بیوك برجنه دیرلر بعض فرهنکلرده قلعه
خندقی مسطوردر ع مع الهاء * شاخابه ع فتح خاء معجمه وباء موحده ایله بیوك ارمق شهرود
معناسنه ودخی دریادن آیرلمش کول کبی که عربیده خلیج دیرلر کذا فی فرهنك جهانکیری ع شاخانه

ع شاخانه ع فتح خاء معجمه ونونله برقسم کلاه در شرحی کنکر لغتی ذیلنده ذکر وتفصیل اولنور
انشاء الله تعالی ع شاخوره ع ضم خاء معجمه وواو معروف وفتح راء مهمله ایله کرمید فرونی که
آننده کرمید وتوغله بشوررلر ع شادخواره ع سکون دال مهمله وفتح خاء معجمه وواو معدوله
ایله اوچ معنایه کلور اول بمعنی خوشحال ثانی بمعنی شرابخواره ثالث زن فاحشه شاه
ناصر خسرو بیت به پیری و بخواری باز کردد * باخر هر جوان شادخواره ع شادکامه ع
سکون دال وفتح کاف فارسی ومیمله دشمن مصیبتنه کولوب سونمك وخصمه تشویش ویرمك
معناسنه کذا فی فرهنك جهانکیری ع شادکونه ع سکون دال مهمله وضم کاف فارسی وفتح
نونله درت معنایه در اول یورغان کبی قلمکاری بزدن یوفقه ایدوب یازا یامنده یورغان یرینه
اورتنورلر استاد عسجدی بیت همان که برده ازین پیش شادکونهٔ من * کنون شده ست
رواج نوای بد ولی فاش * مجمع الفرسده لطیف ویوفقه پنبه لودوشمه معناسنه استاد فرخی
بیت بو شادکونه خفته ملك شاد وشادکام * دولت رهین وبخت مطیع وفلك غلام * ثانی
مغنیه یعنی چنکی عورت شمس فخری بیت بر طارم جلالت کیوان بجای حارس * در بزم
دلفروزت ناهید شادکونه * ثالث ادات الفضلاده بمعنی نهالی رابع تکیه کاه معناسنه
ع شادمانه ع شادمان مرقوم معناسنه آخرنده کی ها خصوصیت معناسن افاده ایدر ودخی
بشادمانهٔ فلان دیرلر فلانك شنلکنه دیمك اولور ع شادنه ع فتح دال مهمله ونونله برطاشدر
مغربی شارنج در ع شاده ع بوزن جاده شادمرقوم معناسنه ع شاریچه ع کسر دال
مهمله وسکون یای تحتانی وفتح جیم فارسیله بالاپوش یعنی اوست کیمه جکی واوستنه اورتنه جك
نسنه یه دیرلر پور بهای جامی * قطعه * چو بالش از همه کس بر سرایم ار باشد * دمی بزیرم
شادیچه چون نهالیچه * سخن ز خوبی شادیچه پیش ازین دارم * ولیك قافیه زین پاش نیست
خالیچه * سید سراج شکری بیت چون کل از شادیچهٔ رومی برون آمد بباغ * زندوانش
همچو اسقف زند خوان آید برون ع شاذنه ع فتح ذال معجمه ونونله برقزل طاشدر سیاهه
مائل سست اولمغله نیز قیریلور انواعی اولور رعدسی وکاورسی دیرلر طورسینادن کتوررلر بعض
ادویه ترکیبنه جزو ایدرلر ع شارده ع سکون را وفتح دال مهملتین ایله بحر روم جزیره لرندن
برجزیره در ع شارویه ع ضم راء مهمله وفتح یای تحتانیله خسرو پرویزك اوغلی آدیدر شیرویه
وشیرو دخی دیرلر ع شاره ع بوزن خاره فرهنك جهانکیریده بمعنی دستار هندی که هندی
اسلامنده چیره دیرلر حکیم فردوسی بیت ز سر شارهٔ هندوی برکرفت * برهنه شد ودست
بر سر کرفت * مجمع الفرسده برنوع دستار بزرکدر هنددن کتوررلر چادر زنان مقابلی در شمس
فخری بیت آنکه بر فرق مشتری بنهاد * حکمش از خاکپای خود شاره * فرهنك میرزا
ابراهیمده بمعنی جامهٔ فانوس ولباس اهل هند وادات الفضلاده بمعنی جامهٔ سرخ که موم اطرافنه
صاررلر هوادن محافظه ایچون بودخی فنار کوملکی دیمکدر ع شاشه ع بول آدمك اواسون
حیوانك اواسون ع شاکرباه ع فتح کاف وباء موحده وسکون راء مهمله ایله اجرتسز
سخره یه طوتوب آته بنزاولاق وتوابع حکام ع شاکردانه ع شاکردلك ایتمك وشاکرده
ویریلان اجرت ایکی معنایه ترتیب اوزره میر نظمی بیت بشاکردانه باشد لابد استاد

بخدمت داد شاکردانه کی باد ع شالده م سکون لام وفتح دال مهمله ایله بنای دیوار
معناسنه‌در ع شاماخه وشاماچه م کلاهما بفتح المیم وجیم الفارسی یعنی شاماك مرقوم
یعنی سینه‌بند زنان ع شاماکه م فتح کافله زفت که عربیده قیر دیرلر شاعر بیت چونیره
روی چون شاماك بوده * بدی طبع او رویش نموده ع شامالده م فتح لامله قره یاغز عربیده
اسمر اللون معناسنه ع شامکچه م فتح میم وجیم فارسی وسکون کافله یعنی شامك وشاماچه
ع شانزده م کسر نون وسکون زاء معجمه وفتح دال مهمله ایله مرتبهٔ اعداددن اون آلتی
عدددر ع شانه م فتح نونله در بش معنایه کلور اول طراق که عربیده مشط دیرلر ضم میمله
کمال خجندی بیت شانه زد باد زلف یارمرا * اصلح الله شانه ابدا * ثانی فرهنك جهانکیریده
آتك جست وچابکلکنه دیرلر حکیم سنایی در صفت اسب * مثنوی * مرکبش هیأت فلك
دارد * که براعداش خاك میبارد * دشمن ودوست راچو نحس وچو سعد * شیهه وشانه اش
چو کرد و چو رعد * ثالث خانهٔ زنبورکه شان ولانه دخی دیرلر حکیم خاقانی بیت آنکه چون
نحل این بنارا چو مهندس بود شاه * آب چون آیینه شانه انکبین کشت از صفا * رابع
خرمن صاور اجق بش ودخی زیاده پرمقلو براغاجدر آنکله دانه‌یی صماندن آیررلر آنك بش
پرمقلوسنه پنج انکشت دیرلر زیاده اولانه شانه دیرلر خامس حیوانك کورك کوکی که بریامی
کموکدر اوزرنده قرمزی خطوطی واردر بعض کسنه‌لر اول خطلردن بعضی احوال استخراج ایدرلر
اکثر تاتار واوزبك خلقی غایت ایو بیلورلر وآنکله عمل ایدرلر چغتایده اسابقور دیرلر مابینلرنده
غایت معتبر اولد وغندن ضیافت واقع اولدقده عزیز مسافراوکنه اول کوکی ات ایله قورلر زیادهٔ
رعایت مهمان ایچن حیرة الابرارده اسفار مقاله‌سنده دیر بیت بیاپی اسابقوری ایلاب روان *
بیما کتین بولوب عاجز اول ناتوان ع شاه وشه م یدی معنایه کلور اول فرهنك
جهانکیریده اصل وصاحب معناسنه‌در چونکه پادشاهلر اصل ونسب صاحبیدرلر وممالکه
صاحبدرلر اول سببدن شاه دیرلر حکیم فردوسی بیت اکر شاه را شاه بودی پدر * بسر برنهاد
مرا تاج زر * ثانی داماد معناسنه‌در بو ایکی معنایه شمس فخری * قطعه * مملکت را شرف
قدر همین بس که بود * خسرو صفدر آفاق ممالك راشاه * شاد مانست بدو جان ممالك زانسان
که بود شاد دل وجان عروسان از شاه * حکیم خاقانی دخی بو ایکی معنایه دیمشدر بیت یك
رضای شاهشاه آمد عروس طبعرا * از کرم کابین عذ وادر نتابد بیش از ین * حکیم سنایی بمعنیٔ
ثانی بیت داد کالکش چنانکه شاه عروس * از نقاب تنك خرد را بوس * ثالث شطرنج
قطعه‌لرندن بر قطعه در که کش دید بجه کید جك یری قالمامغله مغلوب بیت ایجاب ایدن قطعه‌یه
دیرلر مولانا بهاء الدین بیت شاه قطع آسمان هنکام لعب امتحان * مات کردد در زمان
کر کوید او را شاه شاه * رضی الدین نیشابوری بیت جاز شاهان جهان بکسر شود لیبك زن
چون تو از تعجیل در شطرنج کوبی شاه شاه * رابع هرنه که کوزللك وایو یلکده بحسب الصورة
والمعنی امثالندن ممتاز وسرافراز اوله اکا شاه دیرلر وشه آندن مخففدر خامس
مجمع الفرسده راه فراخ وکشاده که اندن نیجه یوللر آیریلور بوندندر که شاهراه دیرلر سادس
مؤید الفضلاده هندده بر جانور آدیدر سابع فرهنك میرزا ابراهیمده بر نوع جامه در هندده

هندده مشهوردر ع شاهنبسه م سکون ها وضم باء موحده بعده نون ساکنه وفتح سین مهمله
ایله عربیده اکلیل الملك دید کاری اوتدر ع شاهتره م معروف براوتدر معربی شاهترج در
ع شاهدانه م ایکی معنایه‌در اول ابنجونك غایت ایری ولطیف وغلطان وآبداری که
شاهوار وشاهواره دخی دیرلر استاد لطیفی بیت شود درون صدف شاهدانه قطرهٔ دون
چراست در صدفت شاهدانه زشت وخراب * وهرنسنه‌نك ایری واعلاسنه دیرلر مثلا
مصطکی‌نك ایری دانه‌لرینه وهرنه که دانه تعبیری صحیح اوله انلرده استعمال اولنور ثانی کندر
تخمنه دیرلر مخصوصا شاهدانج انك معربیدر ع شاهراه وشهراه م جاده یول که اندن
نیجه یوللر آیریله ابو المعانی در مناجات باری تعالی عز اسمه وجلت عظمته ولا اله غیره بیت
زشاهراه محبت بمنزل مقصود * روم عنایت ولطفت اکر شود همراه ع شاهزاده وشهزاده م
پادشاه اوغلی ودخی پسر داماده دیرلر زیرا شاه داماد معناسنه اولدوغی ذکر اولنمشیدی کذا فی
فرهنك جهانکیری بو معنایی مؤید شاعر بیت مجنس تحقیقت نمیشود زن را * اکر بچند
بود مهربان شهزاده ع شاه‌مهره م اژدرها وبیوك ییلان باشلرنده اولور بر معتبر طاش کبی
نسنه‌در مارمهره دخی دیرلر بعد منافعی واردر ع شاهند م فتح ها ودال مهمله وسکون نونله
نیکوکار وصالح ومتدین معناسنه‌در کذا فی المجمع بو معنایی مؤید استاد دیمشدر بیت بیاید
آن بحشر زلطف حق رحمت * هرانکه شد بجهان نیکوکار وشاهند ع شاهنشاه وشاهنشه
وشهنشاه وشهنشه م کلاهم بکسر الهاء وسکون النون اول پادشاه دیرلرکه عصرنده اولان
پادشهلرك جمله سندن قوت وشوکت وعسکر وحشمت وخزینه ومملکتی زیاده اوله وانك امدادیله
غیریلر مملکتلرینه پادشاه اوله‌لر بوذکر اولنان شروط موجود اولمینه شهنشاه دینلمز ع شاهه م
مملکت هاماوراده بر شهر آدیدر سودابه زن کیکاوسك پدری شهریدر دیرلرکه اول شهرده
تجارت زیاده اولور حکیم فردوسی بیت یکی شهر بد شاه را شاهه نام * همان از در وسود
وچشن وخرام ع شاهین م کسر ها وسکون یای تحتانیله یعنی شاهندٔ مرقوم یعنی صالح
ونیکوکار کذا فی المجمع ع شایسته م کسر یای تحتانی وسکون سین مهمله وفتح تاء مثناة
ایله شایستن لفظندن اسم مفعولدر لایق معناسنه میر نظمی بیت هرآن سر که شایستهٔ
تاج نیست * باو ملك راشاهی محتاج نیست ع شایکینه م سکون یاءین تحتانیین وکسر کاف
فارسی وفتح نونله اوجوز اولمش معناسنه شایکانی لفظندن تصرف اولنمشدر ع شایه م فتح
یای تحتانیله میوه معناسنه‌در حکیم خاقانی * قطعه * دوش چنان دیده‌ام بخواب که نخلی
براب دریا بدان مقام برآمد * نخل موصل شده اترنج ورطب داشت * سایه وشایه اش فراخ
وتام برآمد * میرخسرو بیت سرو که از شایه نشانی نداد * سایه نشینان همه داده بباد *
ع شباره م فتح باء موحده وراء مهمله ایله کیجه‌لرده مسافرته کزن عورته دیرلر ودخی سپره
معناسنه‌در ع شب بازه م سکون باء موحدهٔ اولی وفتح ثانیه وزاء معجمه ایله بعض نسخه‌ده باء
ثانی یرینه یای تحتانیله روایت اولنمشدر ع شب پره م یعنی خفاش که ترکیده یراسه دیرلر
ع شبانکاه وشبانکه م کلاهما بفتح الباء الموحده وسکون النون وفتح الکاف العجمی اول
نسنه‌یه دیرلرکه کیجه آنده چارپا حیوان یاتوررلر وکیجه یاتیلاق یره دیرلر کذا فی فرهنك میرزا

ابراهیم معنای ترکیبی کیجه‌لروقتی دیمکدر ل شبانه ج فتح باء موحده ونونله درت معنایه کلور
اول اول حاله دیرلرکه کیجه اول حالته کچمش اوله حکیم انوری بیت مست شبانه بودم وافتاده
بیخبر * دی درو ثاق خویش که دلبر بکوفت در * ثانی کیجه ایچلن شراب خواجه حافظ بیت
می شبانه خور وخواب صبحگاهی کن * مباش درپی آزار وهرچه خواهی کن * بو معنایه مناسب
کیجه‌دن بقیه اولان شرابه می شبانه دیرلر کمال خجندی بیت درسر می صبوحی ودرد بله
باخمار * جان بی لب تو تشنهٔ جام شبانه بود * ثالث مخمور معناسنه میرخسرو بیت
توشبانه می نمایی ببری که بودی امشب * که هنوز چشم مستت اثر خمار دارد * رابع هر حافظ
ونکاهبانه دیرلر عموما وقپون سوریسنی حفظ ایدنه دیرلر خصوصا شیخ نظامی بیت من بدو داده
حرز خانهٔ خویش * خوانده اورانه سك شبانهٔ خویش * وله بیت کفت باخود کزین شبانهٔ
پیر * شاهی آموختم زهی تدبیر ل شب پره ج سکون باء موحده وفتح باء فارسی وراء مهمله ایله
پراسه که عربیده خفاش دیرلر عادتی کوندز یوه سنده یاتور طشره چقماز که کونشه اصلا باقه‌مز
اول اجلدن کیجه اوچار شب پره دیمك انکچوندر شیخ سعدی * مصرع * شب پره کروصل آفتاب
نخواهد ل شب چره ج سکون باء موحده وفتح جیم فارسی وراء مهمله ایله کیجه اوت اوتلیان
حیوانه دیرلر شاه ناصر خسرو بیت کرك آمده است کرسنه ودشت پربره * افتاده در رمه
رمه رفتند بشب چره * بو مناسبتله اول نقل ومیوه‌که کیجه‌لر صحبت وجمعیتده تناول اولنور
ترکیده چرزچمن دیرلر قوری میوه اولسون یاش میوه اولسون شب چره دینلور مؤمن حسین
یزدی * رباعی * نی بر سر مردمان چون تره ایم * نی نقل مجالس ازپی شب چره ایم * امروز که
ناکسان درین بازارند * ماجنس کساد بوزر ناسره ایم ل شبخانه ج سکون باء موحده وفتح خاء
معجمه ونونله حرمسرای شاهان ودخی بعض فرهنکلرده اول خانه‌یه دیرلرکه آنده کیجه احیا اولنوب
عبادت اولنه کذا فی المجمع ل شب سده ج سکون باء موحده وفتح سین ودال مهملتین ایله زمهریر
ایچنده برمعروف کیجه در تفصیلی سده لغتی ذیلنده مرور ایلدی ل شب فاره ج سکون باء
موحده وفتح فا وراء مهمله ایله کیجه‌لرده قپون وصغر یاتوردقلری یره دیرلر کذا فی المجمع ل شبکاه ج
سکون باء موحده وفتح کاف فارسیله بمعنی شبفارهٔ مرقوم کذا فی فرهنك جهانکیری بو معنایه
ابو المعانی بیت بروز بهر چرا چون دواب میکردد * بشب چو کاو وغنم خانه اش کند شبکاه *
ل شبکوکه ج سکون باء موحده وضم کاف اول وفتح ثانیٔ فارسیین ایله بمعنی شبکوك مرقوم
یعنی اول سائل کدا که کیجه‌لرده محلات اراسنده بریوکسك یره چقوب محله دولتلولرینی آدلریله
چاغروب مدح وثنا ایدرتا که اول کمسنه ایشیدوب آکا عطیه واحسان ایلیه شبکوکا دخی دیرلر
حضرت مولانا قدس سره بیت همچو شبکوکه کنم شب ذکر وبانك * تارسد از بامها یم نیم دانك
ل شبنکاه ج شبانکاه لفظندن اختصار اولنمشدر ل شب نهه ج سکون باء موحده
وفتح نون وها ایله کنج معناسنه حضرت مولانا قدس سره * قطعه * ایدل سرکشته شده
در طلب یاوه روی * چند بکفتم که مده دل بکسی بی کروی * جذب کن ای باد صفت آب وجود
همه کس * برکش خورشید صفت شب نههٔ راز کوی ل شبه ج فتح باء موحده واخفاء
هایله اوچ معنایه کلور اول معدنی بر سیاه طاشدر نرم وبراق اولور آکا شبرنك دخی دیرلر

دیرلر حکیم ازرقی بیت خیال آن لب کوهر نمایت ای شبه کون * بدید کرده مرا از دو دیده کان کوهر *
حکیم انوری بیت خدنکهای شهاب اندران شب شبه کون * روان چو نور خرد در درون اهریمن *
استاد عسجدی بیت همچون رطب اندام وچو روغنش سراپای * همچون شبه زلفین وچو
پایستهٔ آلست * بعض روایتده صاری پرنج که باقر ایله توتیادن ترکیب اولنور آلتون کبی
صاری اولور بو سببدن شبه دیو لر بکزر دیمك اولور بو معنایه اولنجه آخرنده هاء علامت
اولمزها اصلیه اولور استاد لطیفی بیت کسی را بمعنی بود مرتبه * چو زر معتبر می نباشد شبه *
ثانی بر دکنلو اغاجدر اوج ذراع مقداری بویی اولور سخت یرلرده بتر مرسین کبی یپراغی یشل
وصاری یه مائل چیچکی وکندر تخمی کبی تخمی اولور صقلسه ایچندن یشل یلمشك صویی
چیقار ثالث کیجه‌لك دیمك اولور مثلا یکشبه ودوشبه دیرلر بر کیجه‌لك ایکی کیجه‌لك دیمك
اولور علامهٔ شیرازی * قطعه * مجردی بحقیقت عظیم ذوق بود * ز من شنو تو آزاد خویش
بنده مساز * برای یکشبه ذوقی که خاك بر سر او * اسیر زن بتوان شد بسالهای دراز * میرزا
غازی بیت جزای یکشبه هجرم اکر دهد ایزد * بسوی خلد بوم کافر ومسلمانرا ل شبیاره ج
سکون باء موحده وفتح یای تحتانی وراء مهمله ایله شیره معناسنه‌در ل شبیکه ج کسر باء
موحده وسکون یای تحتانی وفتح کافله طوزاق که آغ دخی دیرلر شبکه دخی دیرلر ابو المعانی
بیت دل بسودای زلف عنبرین مانده * همچو آن مرغ در شبیکه فتاد ل شبینه ج کسر
باء موحده وسکون یای تحتانی وفتح نونله کیجه‌دن فاضل اولوب باقی قلان نسنه مأکولات
ومشروبات قبیلندن وسائر هرنه اولورسه ودخی آکا دیرلرکه کیجه آنك اوزرینه کچمش اوله
مجمع الفرسده بمعنی انکور مسطوردر ل شته ج ستهٔ مرقومك ایکی معناسیله مترادفدر
ل شحنه ج سکون حاء مهمله وفتح نونله شهری ویا خود مملکتی اصابت آسأتدن محافظه ایدنه
دیرلر مولانا جامی در منقبت امیر المؤمنین علی ابن ابی طالب رضی الله عنه بیت اصحبت
زائرالك یا شحنة النجف * بهر نثار مقدم تو نقد جان بکف ل شخانه ج فتح خاء معجمه ونونله
قلیه درکه جامه آغردنلر قوللنور ل شخشانه ج سکون خاء وفتح شین معجمتین ونونله قلندران
میاننده معروف اصطلاحدر طریقلرنده اسکی درویش یعنی خیلی زمانده طریقتده ردیمکدر
ل شخکاسه ج سکون خاء معجمه وفتح کاف وسین مهمله ایله ژاله معناسنه استاد رودکی
* قطعه * کر شود بحر کف همت تو موج زنان * ور شود ابر سر رایت تو طوفان باد * بر موالیت
نباشد همه در وکوهر * بر اعادیت ببارد همه شخکاسه زنار ل شخولیده ج ضم خاء معجمه
وواو معروف وکسر لام وسکون یای تحتانیله بمعنی پژمرده یعنی صولمش کذا فی المجمع
ل شخیده ج کسر خاء معجمه وسکون یای تحتانیله بمعنی لغزیده وافتاده ایضا منه ل شده ج
بوزن کده منقار مرغان یعنی قوش بورنی کذا فی فرهنك جهانکیری ل شرزه ج سکون راء
مهمله وفتح زاء معجمه ایله خشمکین وغضبناك حیوان استاد عنصری بیت روز پیکار دور
کردن کار * بستندی ز شیر شرزه شکار * فرهنك جهانکیریده بو صفتی انجق شیر وپلنکه
مخصوص یازمش مولانا هاتفی بیت خرامیدن شرزه شیران مست * کمرکاه کاوزمین برشکست
حکیم فردوسی بیت برآمد ببالا چو شرزه پلنك * خروشان یکی تیغ هندی بجنك *

لغ شرفه مع سکون راء مهمله وفتح فا ایله آوازه معناسنه عموما وآواز پای خصوصا شرفاك وشرفالنك دخی دیرلر حضرت مولانا قدس سره بیت کاروان شکر از مصر رسید * شرفه‌ٔ بانك درامی آید * حکیم سوزنی بیت ازشرفه‌ٔ جلاجل شاهین عدل تو عنقای ظلم کشت پس قاف درنهان * عربیده ضم شینله شرفه کنکره یه دیرلر عموما قلعه ودیوار وسرای کنکره‌لری کبی استاد فرخی بیت ازپی آن نازخورشید ش فزون باشد شرف * نشتری خواهد که اوراشرفه‌ٔ ایوان بود لغ شرمنده مع سکون راء مهمله ونون ایله خجیل یعنی اوتانمش ابوالمعانی بیت چنان شرمنده‌ام ازعشق ناقص * چوعذرناقبول جرم مجرم * لغ شروه مع سکون راء مهمله وفتح واوایله خوانندلکدن برنوعدر شهری دخی دیرلر لغ شره مع فتح راء مهمله واخفاء ها ایله بمعنی کاوبنده یعنی بندهٔ کاوکه بوغازینه قوللق ایدوب اکل طعامه حریص اولوب متصل یمك فکرنده اوله شاعر بیت نباشد کفتنی نام خود آدم * شره کویند اورا بهرخوردن لغ ششدره مع سکون شین معجمه وفتح دال وراء مهملتین ایله تاولی دیدکاری قماراوینادقاری تخته درششدر دخی دیرلر لغ ششخانه مع سکون شین وفتح خاء معجمتین ونونله مدور چادرکه کنبدی دیرلر وششخان دخی دیرلر تعریب ایدوب ششخانج دیرلر سید سراج الدین سکزی بیت مشتری برطالع ایام تو موقوف کرد * هرسعادت کدرین ششخانه اسطرلاب یافت * وبرسازآدیدر لغ شش ضربه مع سکون شین وفتح ضاد معجمتین ایله برنوع داودرزداویونندایدرلرششن ضرب دخی دیرلر کذا فی المجمع لغ ششه مع فتحتین ایله ستهٔ شوال که رمضاندن صکره شوالده التی کون صائم اولورلر لغ شغاره مع فتح غین معجمه وراء مهمله ایله پورسق دیدکاری حیواندر لغ شغه مع فتح غین معجمه ایله ایکی معنایه دراول شاخ درخت وشاخ آهوکه شغ دخی دیرلر مولانا بدیعی * قطعه * خیزدوزان جام باده آرکه هرشاخ * زرافشانست وبادمشك فشانست * ازشغهٔ هردرخت پرناوپیرست * چونکه زمی پیرکشته بازجوانست * ثانی الواباق دریسی ایش ایشلمکدن درشت وخشین اولور استاد عسجدی بیت همی دوم بجهان اندرازپی روزی * دوپای پرشغه وماند بادلی بریان * وشوغه دخی دیرلر لغ شغانه مع فتح فا ونونله برقوش آدیدرکه باشی وقویروغی الوان رنك اولور حکیم اسدی بیت لب چشمها پرخشنسار وماغ * زده صف شغانه همه دشت وراغ * شمس فخری بیت بودعنقای مغرب پیش قدرت * چنان کالحق برشاهین شغانه لغ شغه مع فتح فا ایله بوزن کفه بمعنی شغهٔ مرقوم کذا فی فرهنك جهانکیری لغ شغته مع سکون فا وفتح تاء مثناة ایله کونشك ابتدا طلوعی ودخی هرنه که ابنجه اوله اکا دیرلر لغ شغشه مع سکون فا وفتح شین معجمه ایله جلاه دفه‌سی که اراسنه طراق یرلشدروب برطوقورلر مجمع الفرسده شاخ درخت وشوشهٔ زر معناسنه دربولغت حرکات ثلثه ده معنای مغایرایله وارد اولمشدر لغ شکانه مع فتح کاف فارسیله مضراب که آنکله سازچالرلر زخمه دخی دیرلر سین مهمله ایله ده مرویدر تحفة الاحبابده بمعنی خانهٔ کهواره مسطوردر لغ شکربوره وشکربیره مع کلاهما بفتح الکاف وسکون الراء الاولی وفتح الثانیه لغ شکربوزه وشکربیزه مع راء ثانی یرینه زاء معجمه ایله سنبوسهٔ شکرین درکه ایچنی شکروبادام ایله یاخود فستق نیم کوفته

کوفته شکر ایله آمیخته وخمیرین لطیف یاغله یوغروب خرده بورك ایدرلر بسحاق اطعمه بیت چرامنع کنی صوفی زمحراب شکربوزه * کسی کوید مسلمانرا که رواز قبله برکردان * حکیم سنایی بیت همچوسك دربدربدریوزه * خوانده مرزهرراشکربوزه * حکیم نزاری قهستانی بیت بیاربوسه منه خوان خوردنیکه بود * تفاوتی زشکربیزه تاشکربوسه لغ شکرده مع فتح کاف ودال وسکون راء مهملتین ایله جست وچالاك که شکرو دخی دیرلر لغ شکرشاه مع اوغل بالی که شکرسان وشکرستان دخی دیرلر کذا فی فرهنك جهانکیری لغ شکرینه مع فتح کاف وکسر راء مهمله ایله برنوع سکری حلوادرکه عربیده ناطف دیرلر ابوالمعانی * قطعه * زدست ترش رویان شکرینه * شودحنظل بطبع نکته سنجان * دهدکرزهرقاتل روی نیکو * شودشکرخصوصا دست جانان لغ شکره مع سکون کاف وفتح راء مهمله ایله ایکی معنایه دراول مرغ شکاری یعنی هرشکار آلورقوش ثانی کس زن بوایکی معنایه ابوالمعانی بیت کیریم چوشکره جست وچالاك * درکردن صید شکره بی باك لغ شکله مع سکون کاف وفتح لامله ایکی معنایه دراول کتاب السامی ده قاون وقارپوزدن کسیلن پاره یه دیرلر ترکیده دلم دیدکلری معنایه در ثانی جامه یعنی قفتانك وکوملکك نیریزی وچاپك دیدکاری یکی وپیشی ویانندہ اوریلان پاره که شکلهٔ جامه دیرلر کذا فی فرهنك جهانکیری مجمع الفرسده جامه اغاجه ایلشوب یرتلدوغنه دیرلر لغ شکنه مع فتح کاف ونونله بوکلم که شکن وشکان دخی دیرلر لغ شکه مع فتح کافله اباق صداسی وتشدیدایله زبل وسپوندی یغیلان یرکه عربیده مزبله دیرلر لغ شکینه مع کسرکافله بوزن کمینه اوزون وبیوك کوب که ایچنه غله قورلرواول اوجی سیووری اغاج که آنکله اشك وصغر صوررلر لغ شلفه وشلفینه وشلفیه مع کاهم بسکون اللام اول بفتح الفا ثانی وثالث بکسر الفاء بمعنی کس زن حکیم انوری درهجوقاضی کیرنك بیت شد بجان الفیه غلام اورا * نحو ردشلفیه تمام اورا * بولغتی بومعنایه عربیده دخی استعمال ایدرلر الفیه آلت رجل معناسنه درهزلیاتده الفیه وشلفیه نام بررساله تألیف ایلمشلردرلغت مشترکه در لغ شلمابه مع سکون لام وفتح میم وباء موحده ایله صوده قینامش شلغم شاعر * رباعی * ماهی وخیاروخایه وشلمابه * پس کادن ترك پیردرکرمابه * کاریست که مرك روح نزدیك کند * هان ای غرزن بقابجز یاتابه لغ شله مع تخفیف لامله قاتل مقتول یرینه قصاص ایچون قتل اتمکه دیرلر حکیم سنایی دربیان شهادت حضرت علی کرم الله وجهه ابن ملجمی قتله کتورمکده * قطعه * جان بداد آنزمان علی درحال * خاندان زان سبب کرفت زوال * شله کردند مرورا پس ازان * رفت سوی جهنم آن نادان * وتشدید لامله اوج معنایه کلور اول صنم ثانی بت پرست ثالث یوك دنکی معناسنه در لغ شماغنده مع فتح غین معجمه وسکون نونله بدبوی وچرکین که شمغنده دخی دیرلر پوربهای جامی بیت خطش چوپشت وروش شماغنده وسیاه * کاغذ تباه ورنده چون کون دریدکان * لغ شماله مع فتح لامله شمع ودخی برقسم برنجدر بسحاق اطعمه بیت آن شمعها که دردل بسحاق بسرفروخت * ازرهکذار توزبرنج شماله را لغ شمامه مع فتح میمین ایله دستنبوی که ترکیده بیلغج دیرلر لغ شمانه مع فتح نونله بوی خوب که رایحهٔ طیبه معناسنه فرهنك جهانکیریده لغ

مطلقا رایحه‌در ك شمسه ج سكون میم وفتح سین مهمله ایله نقاش اصطلاحنده تورنجه
دیرلر كتاب جلدلرینه اوررلر وهربنه كه منقش واكثری مدور اوله اكا دیرلر ك شمغنك ج سكون میم
ونون وفتح غین معجمه ایله ایكی معنایه‌در اول شماغنك مرقوم كبی بدبوی وچركین معناسنه
ثانی اول كمسنه‌یه‌دیرلر كه شدت خوفدن بیهوش اوله كتاب السامی ده بمعنی زن بدبوی ك شمنك ج
فتح میم وسكون نونله بمعنی بخشاینك یعنی باغشایجی ك شمه ج تخفیف ایله سود آغزی
ودخی نمه ده باقی قلان سود معناسنه كه عربیك آكاسی دیرلر ومیم مشدده ایله رایحه معناسنه‌در
ك شمیك ج كسر میم وسكون یای تحتانیله بمعنی رمیك وآشفته ابو الفرج رونی بیت اگر
شمیك بود عقل خصم اونشكفت * بلی شمیك بود عقل در دماغ سقیم * مجمع الفرسك تشنه لكدن
بیهوش اولمق وفرهنك میرزا ابراهیمك مطلق بیهوش معناسنه نقل ایدوب حكیم انورینك بو بیتنه
متمسك اولمش بیت خرد در درد دماغ توشمیك * سخن جز در دعای تو مزور * ودخی صوسزلقدن
ویاخود آغلقدن نفس ویروب صولومق معناسنه مرویدر ك شنبلیك ج سكون نون ویای
تحتانی وكسر باء موحده ولامله انواع گل ویاسمین وشكوفه رایحه سنه دیرلر ك شنبلیله ج
سكون نون ویای تحتانی وفتح باء موحده وكسر لام اول ایله حبوباتدن برنوعدر كه تركیده بوی
وعربیده حلبه دیرلر ضم حاء مهمله ایله هندی لسانندنده یونان زباننده فریقه دیرلر ك شنبه ج
سكون نون وفتح باء موحده ایله بمعنی شیهه اسب یعنی آت كشنمه سی كه شنه دخی دیرلر وكسر
باء موحده واظهار هایله معروف كونك آدیدر كه جمعه ایرته سیدر صائب تبریزی بیت
فكر شنبه تلخ دارد جمعه اطفال را * صحبت امروز بی اندیشه فردا خوشست * تحفة الاحبابده
سكون نون وفتح باء موحد ایله آواز شیر مسطوردر ك شنكسه ج سكون نون وفتح كاف
وسین مهمله ایله اوچ معنایه كاور اول بمعنی كیر كه عربیده ایر وذكر دیرلر ثانی جامه ملوث
زنان ثالث مزبله اولان موضع معناسنه ك شنكله ج سكون نون وفتح كاف فارسی ولامله
ایكی معنایه‌در اول بمعنی خوشه یعنی صالقم عربیده عنقود دیرلر شاه ناصر خسرو بیت درخت
خرما صد خشك خار داد درشت * اگر دوشنكله خرمای خوب تر دارد * ثانی بمعنی ریشه
یعنی سچاق كه دستار ومعجر وقالیچه ودستمال وسجاده اوجلرنده اولور ك شنكوله ج سكون نون وضم
كاف وفتح لامله شنك مرقومك ایكی معناسیله مترادفدر یعنی دلبر شوخ وراهزن بمعنی اول
حضرت مولانا قدس سره بیت ناكهان بسته دلم دلداركی * شوخكی شنكولكی عیاركی *
بمعنی ثانی استاد بیت راه هروشب زند شنكوله * روز كرده جایكه پیغوله ك شنكه ج
سكون نون وفتح كاف فارسیله اوچ معنایه كاور اول آلت رجل ثانی جای مزبله ثالث لته
حیض زنان كذا فی فرهنك جهانكیری ك شنكونه ك سكون نون اول وفتح ثانی وضم كاف
فارسی ایله هنده برجزیره اسمیدر كه آنده مارنیش ومارینه نام برار وبرعورت یالكز ایكیسی
برمستحكم حصار وعالی بنا وعمارت وخانه‌لر تعمیر ایلمشلر الان طوررلر دیرلر حكیم اسدی
* مثنوی * چنان بود هر سنك دیوار او * كه كشتی شدی غرق از بار او * بهر دو تن كاخها
كرده اند * چنین سنكها از كه آورده اند * بهندوستان نام این هر دو تن * بود مارنیش مرد
ومارینه زن * نه بد بار كرشان درین كار كس * زن وشوی بودند هم یار بس ك شنكینه ج سكون

سكون نون اول وفتح ثانی ویای تحتانی وكسر كاف فارسیله ایكی معنایه‌در اول قصار اغاجی كه
انكله جامه قصر ایدرلر ثانی قپواردنه طیارلر استاد لبیبی بیت شنكینه برمدار زچاكر * تا راحت
باشد او چو تراز و ك شنوشه ج ضم نون وواو معروف وفتح شین معجمه ایله بمعنی عطسه یعنی اغسرمق
استاد رودكی * قطعه * رفیق چند گویی از نشاط * نه بكریزد كس از كرم آفروشه * مرا
امروز توبه سود دارد * چنان چون دردمندان را شنوشه * استاد منوچهری بیت چون شپلید
از می معنبر خوشه * گوید كا كنون نماند جای شنوشه ك شنه ج فتح نونله هر صدایه دیرلر عموما
صریر خامه وصدای نفیر وسرنا وصفیر مرغان وآواز سباع ووحوش وامثالهم كبی مختاری بیت
ذكریه وشنه كلك او بخند دعقل * زخنك مه مجوق او بگرید جان * وآواز اسب خصوصا كه
عربیده صهیل وصیهه دیرلر حكیم سنایی * مثنوی * مركبش هیأت فلك دارد * كه براعداش خاك
می بارد * دشمن ودوست را چونحس وچوسعد * شنه وشانه اش چو كرد وچو رعد * شمس فخری
بیت زهره مریخ خالی چون شود * چون شود در رزم بكرانت شنه * كوهستان ولایتلرنده
خرمن صاوراجق برمقلی اغاجه دیرلر ك شنیژه ج كسر نون وسكون یای تحتانی وفتح زاء فارسی
ایله فرازلرك چپاراشلدكاری دلكلی طراق ك شوغاه ج سكون واو وفتح غین معجمه ایله آغیل كه
ایچنه قیون وصغر قورلر شوغادخی دیرلر ك شوغه ج سكون واو وفتح غین معجمه ایله باغ
چبوغی ك شوكاه ج سكون واو وفتح كاف فارسیله بمعنی شبكاه كه با ایله واوارسنده تبادل
وتوافق قاعده مقرره‌در استاد بیت آید این فكر برین خاطر خسته هر گاه * كه روم بی خبر
كس سر كویش شوكاه ك شوله ج سكون واو وفتح لامله سركین دان وجای پلیدی كه در سر كوچها
باشد یعنی محله باشلرنده زبل وسپوروندی یغیلان برمیر عماره بیت بنیم كرده بروی بریش بیش
گذشت * بصد كابچه سیال تو شوله روب نرفت ك شونیزیه ج فتح یای تحتانی وكسر نون وزاء
معجمه ایله برمسجد اسمیدر كذا فی المجمع ك شوه ج فتح واو ایله بمعنی شبه مرقوم بونده دخی
قاعده تبادل جاریدر مجمع الفرسده بمعنی سرشیر كه فله دخی دیرلر تركیده اغز دیرلركه سوددن
اول چیقار ك شهدابه ج سكون ها ودال مهمله وفتح باء موحده ایله شربت عسلی وبال صویی كه
بال دن ایدرلر ك شه ج بوزن مه آلتی معنایه كاور اوچ معناسی شاه معناسیله مترادفدر
رابع بمعنی سیر یعنی طوق كه عربیده شبعان دیرلر حكیم سنایی بیت از برای آنكه تا شاه این
شهوت شه كنی * سینه صد صعوه بیچاره در بریان مكن * خامس بمعنی منع حضرت مولانا
قدس سره بیت كر كریزد كس نیارد كردشه * ور كریزی او بگیرد پیش ره * سادس شطرنجده
شاه كشی دیمكدر كذا فی فرهنك جهانكیری ك شهبره ج سكون ها وفتح باء موحده وراء
مهمله ایله قوجه عورت عجوزه معناسنه ابو المعانی بیت مشو با شهبره نزدیك زنهار * كنك ج
لابد زعیشت رنج بیزار ك شهرازادیه ج برشهر آدیدر كه اردشیر بن شیرویه آنده پادشاه
ایكن زهردن هلاك اولدی ك شهروزه ج سكون ها وضم راء مهمله وفتح زاء معجمه ایله اول
كدایه دیرلر كه هر كون بر محله‌ده طولاشوب جر وسؤال ایدر حضرت مولانا قدس سره بیت
شاهیم نه شهروزه لعلیم نه بهروزه * عشقیم نه سرد سنی مستیم نه از سیكی ك شهریده وشهلیله ج
كلاهما بسكون الهاء اول بكسر الراء المهمله ثانی بكسر اللام بمعنی پراكنده وپریشان اولمش

معناسنه در شیخ نظامی بیت چو افتاد شمن دران پای لغز * زسم سمندش بشولید مغز
شهله بسکون ها وفتح لام ایله بمعنی شهیره مرقوم یعنی زن فرتوته مجمع الفرسده بغایت
چرب یعنی زیاده یاغلی نسنه یه دیرلر شهناه وشهنه کلاهما بسکون الهاء وفتح النون
یعنی شهریار وشهنشاه وشهنشه لفظلرندن اختصار اولنمشدر کذا فی فرهنك جهانکیری
شهنکانه فتح ها وکاف فارسی ونون ثانی وسکون نون اول ایله رشوه معناسنه در کذا
فی مؤید الفضلا شیتره بسکون یای تحتانی وفتح تاء مثناة وراء مهمله ایله سرکله
دیدکاری اوت که عربیده شیطرج دیرلر مع الیاء * شالنکی فتح لام وسکون نون وکسر
کاف فارسیله بمعنی ریسمان تاب یعنی ایپ بوکیجی که شالنك ایب در اما اسم عامدر هر ندن اولورسه
آخرنده یا حرف نسبتدر عضایری رازی بیت اکر استیلای نفس شالهنك * همچو
شالنکیست وایس رفتنم شاماکی بکسر کاف ایله سینه بند زنان یوبا یای وصفیه در کذا
فی المجمع شانی بکسر نونله درم ده هفت دیرلر برنوع اقچه درکه شبانی دخی دیرلر استاد
عنصری بیت بجای خیمه شانی نهاده براشتر * بجای موکب کوهر نهاده براستر * حکیم سنایی
بیت چون برادرت دار در یك شعر * بهر هشتاد بیت چل شانی شاونی فتح واو
وکسر نونله بشکده اطفال صاردقلری بز وبعضیلر قماشدن ایدرلر بغلتاق دخی دیرلر ترکیده غلط
ایدوب بغرداق دیدکلریدر شاهپری بسکون ها وفتح باء فارسیله عنبردر که شهپری
دخی دیرلر ابو المعانی بیت صبا چو کرد پریشان دو زلف دلجویش * ببوی شاهپری کشت
بردماغ سحر شاهبوی بسکون ها وضم باء موحده وواو معروف ایله عنبر وعود وسائر
امثالی نسنه لرك رایحه سنه دیرلر امیر معزی بیت چو شاهبوی دهد خلق شاه بوی ازانك *
زعنبر ست سرشته باصل وطینت او * شمس فخری بیت شه عادل جمال دولت ودین *
که خاك درکه او شاهبوی ست شاهچینی بسکون ها وکسر جیم فارسیله براوتدر چین ولایتنده
اولور عصاره سن آلورلر یپراغی سیاه رنك اولور صفایحی اوزره مهره لری واردر خطوط مثالی
طبیعتی غایت بارددر شاهنای بسکون ها وفتح نونله سورنای دیمکله مشهوردر طبل
ونقاره ایله آهنك طوتارلر شهنای دخی دیرلر شاعر بیت صدای شاهنای درکرفت کوش
جهان * بلند دبدبه طبل کوس چرخ رسید شاهی برنوع لطیف حلوای سکریدر
ور ومله برنوع اقچه نك آدیدر بو ایکی معنایه شاعر دیمشدر بیت چو باشد در کف تو نقد
شاهی * بخور بی منت شاهان شاهی شایسته کی لایق ونسنه یه یرار اولمق معناسنه در
شایکانی بسکون یای تحتانی وفتح کاف فارسیله برنسنه نك کثرت ووفرتن بیان ایدوب
چوقلغنك تعبیریدر میر نظمی بیت کنی کر با قناعت زندکانی * شوی مالك بکنج شایکانی
شباروزی وشبانروزی کیجه وکوندوز دیمك اولور خواجه سلمان بیت زعشق
زلف ورخسارش شبانروزی غمی دارم * مرا صبح وصال او نمیکردد شبی روزی * وبرکون برکیجه که
یکرمی درت ساعت اولور مثلا فلك الافلاك اعظم که فلك اطلس وفلك الافلاك دخی دیرلر آنك بر دوره سنه
دیرلر ذیرا * نك شبانروزی دوره اش تمام کرددو بمرکز خود آید * دیرلر دیمك اولورکه فلك
اعظم که جمیع افلاکی محیط دور سیری شرقدن غربه طولانی در وافلاك سبعه آنك ایچنده در وهر

وهر برینك سیری غربدن شرقه در کیمی دولابی وکیمی رحاوی وکیمی حمائلی در فلك زحل اوتوز اوج
سنه ده دوره سن تمام ایدر وفلك مشتری اون ایکی سنه ده وفلك مریخ بش سنه ده وفلك شمس
و سنه ده وفلك زهره سکز آیده وفلك عطارد آلتی آیده وفلك قمر اوتوز کونده دوره سن تمام
ایدوب مرکزنه کلور اما افلاك اعظم که چرخ فلك دیدکلری اولدر یکرمی درت ساعتده دوره سن
تمام ایدر غایت سریع الحرکه در تفصیلی هیأت کتابلرنده مسطوردر والله اعلم شبوی
ضم باء موحده مشدده ایله شب بوی معناسنه برمعروف چچکدر انواعی وسائر قمری اولور
عربیده منشور دیرلر سید حسن غزنوی بیت بربوی این بباغ بخفتم هزار شب * تا بوی
یابم ازکل شبوی بوی او * حکیم قطران ارموی بیت بستد از یاقوت وپسته لاله وکلنار کون *
یافت ازکافور عنبر خیری وشبوی بوی * بعضیلر کل خیری دیدکلری بودر دیدیلر اما حکیم
اسدی طوسی خیری کبی بر شکوفه در ریاحین جنسندن وشمس فخری منشوردر دیوب بو بیتی
اصلی اوزره نظم ایلمش بیت برای بزم او هردم برآرد * فلك زانجم هزاران دسته شبوی * استاد
فرخی بیت خاری که بمن درخلد اندر سفر هند * به چون بحضر در کف من دسته شبوی *
شبستانی کیجه یتاجق خانه وحرمسرای خاص وخلوتخانه شاهان وکبار شبکوی سکون
با وضم کاف فارسیله ایکی معنایه در اول مهتر پاسبانان ثانی کوشك معناسنه شبکود دخی دیرلر کذا
فی فرهنك جهانکیری شبی کیجه یه مخصوص اولان جامه وسائر اثواب هرنه که کیجه لرده کییلور
وکیجه ده استعمال اولنور بو معنا یای نسبتله اولدقده در اما یای وحدت اولسه برکیجه وبرکیجه لك
دیمك اولور نتکیم شاعر بیت بکون تنك آن دلبر کس دختر نمی ماند * اکر ماند شبی ماند شب
دیکر نمی ماند شتی بکسر تاء مثناة ایله باقربیسی وسینی که اوزرنده طعام یرلر وسائر ایشه
استعمال اولنور شمس فخری نونله نقل ایلیوب بو بیتی نظم ایلمش بیت شهریارا زجود شامل تو
سائلان را درست طشت وشتی شخای فتح خاء معجمه ایله بمعنی خراشیدن یعنی طرملق
اسم مصدر اولور ابو المعانی بیت کر بمیری زجوع نان مطلب * از در سفلکان ور مشخای *
شخلی سکون خاء معجمه وکسر لام ایله دکن اوتی یعنی دکنلی اوت شراخی فتح راء
مهمله وکسر خاء معجمه ایله برنوع طعامدر دیمشلر اما شکلن بیان ایتمامشلر شربتی سکون
راء مهمله وفتح باء موحده وکسر تاء مثناة ایله ایکی معنایه در اول برنوع غایت اینجه طوقنمش
دلبنددر مولانا مطهر بیت بسر ویشهای بریشم عمامه را * در برز شربتیش شکر رنك پیرهن
ثانی یکمردی کاسه یه دیرلر ششسری سکون شین معجمه وفتح سین مهمله ایله خالص
النون که اصلا مغشوش اولمیه حکیم خاقانی بیت آن می وجام بین همه کوبی سفینه کی
دست * کرده زسیم ده رهی صره زرششسری شغالی فتح غین معجمه وکسر لامله
برنوع اوزمدر شکبوی سکون کاف وضم باء فارسی ایله کیجه آهسته یوریمکله ظاهر اولان
ایاق صداسی کذا فی التحفه اما معیار جمالیده لامله مطلق آواز پای معناسنه در شکرریزی
سکون راء اول وکسر ثانی مهملتین وزاء معجمه ایله ایکی معنایه در اول کریه شادی که سوکنده
واقع اولان اغلمق ثانی بمعنی کفتار شیرین کذا فی المجمع شلبوی سکون لام وضم باء
فارسیله آواز پای که یوریدکده ظاهر اولور ابوشکور بیت توانکر بنزدیك خفته بود * کدا کاه

شلپوی مردم شنید ؛ شبنوی ؛ سکون نون وضم باء موحده ایله شبوی مرقوم معناسنه‌در
؛ شنکرف زاولی ؛ سکون نون وراء مهمله وفا وفتح کاف فارسیله شنکرفه مشابه بر نسنه‌در
لکن اولقدر رنکین قرمزی دکلدر بونك رنکی نارنجی در نقاشلر بونی زیاده ایشه سوررلر
پرآ دیده سرنج در عربیده سیرقون دیرلر فتح سین مهمله وسکون یای تحتانی وضم قافله زبان
هندیده سپند دیرلر ؛ شهبری ؛ سکون ها وفتح باء موحده وکسر راء مهمله ایله عنبر
معناسنه‌در شاهبری دخی دیرلر ابو المعانی بیت شهی که درهمه عالم غبار خاك درش *
همیبرد حسد ورشك شهبری باجان ؛ شهنای ؛ سکون ها وفتح نونله شاهنای مرقوم
معناسنه که سورنایه دیرلر شاعر بیت شود انس وملك را شوق افزون * اکر بشنیده
شهنای ونفیرش ؛ شهیدی ؛ کسر ها ودال مهمله وسکون یای تحتانیله زن دوست که
محبوب دوسته غلامی دیرلر میر نظمی بیت اکر خواهی بحالات را نظامی * مشو هرکز
شهیدی وغلامی ؛ شهی ؛ کسر هایله اوچ معنایه کلور اول بمعنی پادشاهی ثانی بمعنی
دامادی میر خسرو بیت بنیاد نشاط عالم افکند * بهر شهی خجسته فرزند * وله بیت
که ما را عیش آماده است امروز * شهی این دو شهزاده است امروز * ثالث هر شیرین نسنه
معناسنه عموما حضرت مولانا قدس سره بیت نیك وبد رام هربان ومستقر * بهتر از مادر
شهی تر از پدر * استاد فرخی بیت تا بتانی نبود شهد شهی همچو شرنك * تا بخوشی نبود
صبر سقطری چو شکر * وخصوصا بر نوع حلوایه دیرلر که نشاسته وبورطه وشکر ایله ایدرلر
حکیم ازرقی * قطعه * اکر طبعش کذر یابد بسوی بصره وطایف * وکر جودش کذر کیرد
بسوی مکه وبطحا * شهی وشهد کرداند کشته شهم در حنظل * زر ویاقوت کرداند خلنده
خار در خرما ؛ شیانی ؛ فتح یای تحتانی وکسر نونله ایکی معنایه‌در اول درهم که اون یدی
خرما حبه‌سی آغربدر استاد فرخی در صفت عمارت بیت پس هر پنجره بنهاده بر افشاندن را *
بدره وتنك بهم پر زشیانی وشکر * ثانی بمعنی عوض یعنی بر نسنه‌نك مقابله‌سنده اولان شی کذا
فی فرهنك جهانکیری ؛ شیخ نجدی ؛ فتح نون وسکون جیم وکسر دال مهمله ایله شیطان علیه
اللعنه‌نك لقبی در کفار قریش حضرت رسول کائنات علیه افضل الصلوة والسلام حقنده دار
الندوه‌ده مشاوره ایتدکلری محلده ابلیس لعین بر پیر صورتنده جمعیتلرینه داخل اولوب ولایت
نجددن کلورم شویله احوالکزی ایشتدم سزه تدبیره کلدم دیدکده انلر دخی مرحبا یا شیخ النجدی
دیدیلر عبد الرزاق کاشی بیت نه خاك تیره بماند نه آسمان لطیف * نه روح قدس بماند
نه نجدی ملعون ؛ باب الشین المکسور مع الالف * شتا ؛ تاء مثناة ایله ایکی معنایه‌در
اول بمعنی ناهار یعنی صباح نسنه یمك هنوز تناول ایلمامش اولانه ناشتا دیرلر کمال اسمعیل بیت
لقمه نان خویشتن نخورد * کر دو هفته همی شتا باشد * ثانی شتاب لفظندن ترخیم اولنمشدر
مقتضی اولدوغی محلده اول معنایه استعمال اولنور عربیده قیش یعنی صرما دیمکدر
؛ شکنبوا ؛ فتح کاف وسکون نون وباء موقوف ایله اشکمبه شورباسی واوا وابا
لفظلرندن اختصار اولنمشدر ؛ شکیبا ؛ کسر کاف وسکون یای تحتانی وفتح باء موحده
ایله شکیبیدن لفظندن صیغه مبالغه‌در زیاده صبر معناسنه میر خسرو بیت هنوزت ناز

ناز کرد چشم خوب آلوده میکردد * هنوز از توشکیبا عاشقان نابود میکردد * شمس فخری
بیت بی توچکونه باشد آرام ملك وملت * هرکز تنی بود کو از جان بود شکیبا ؛ شلفا ؛
سکون لام وفتح فا ایله خرمن صاوردقلری بر مقلی اغاج ؛ شلکا ؛ سکون لام وفتح کاف ایله
اوزلی باچلق که اپاغه یاپشور شلك دخی دیرلر استاد رودکی بیت چو پیش آرند کردارت
بمحشر * فرومانی چوخر در عین شلکا ؛ شنا ؛ نونله صوده یوزمك شنا ور یوزیجی
دیمك اولور عربیده کی سابح معناسنه حکیم اسدی بیت بدریا شناچون نهنك آورند *
بشمشیر باشیر جنك آورند ؛ شناسا ؛ فتح نون وسین مهمله ایله شناسیدندن اسم
فاعلدر اکلایجی معناسنه مولانا جامی بیت درین مختصرای بی مواسا * ز نعمتهای خویشم
کن شناسا ؛ شنوا ؛ فتح نون وواو ایله شنیدندن اسم فاعلدر اشیدیجی معناسنه
استاد بیت هر که باشد شنوا پند بزرکان از دل * کند او در دو جهان کام دلش را حاصل *
؛ شوا ؛ ایکی معنایه کلور اول شرفنامه‌ده الله وایاقده کثرت اشتغال سببی ایله دری
درشت وخشین اولمق ثانی تشدید ایله بریان معناسنه‌در اما بو معنا عربیده‌در ایکی معنایه
میر نظمی بیت بهر شوا میکشی رنج وعنا * دست وپایت را چنان باشد شوا ؛ شیبا ؛
سکون یای تحتانی وفتح باء موحده ایله اوچ معنایه کلور اول آشکاره وروشن ثانی آلتون ثالث
منی افقی بو معنایه فخر کرکانی بیت سر دیوار آن پرمار شیبا * جهان از زخم آنها ناشکیبا *
؛ شیب پالا ؛ سکون یای تحتانی وباء موحده وفتح باء فارسیله بر یاصی کفکیردر دکاری
چوق چولك وغیری نسنه لرك آغزینه قویوب یاغ وبال سوزرلر اکثر حلواجیلر قوللنورلر ترشی
پالا دخی دیرلر کذا فی فرهنك جهانکیری ؛ شیربا وشیروا ؛ کلاهما بسکون الیاء التحتانی
وراء المهمله اول باء موحده ثانی واو ایله سودلی آش مجمع الفرسده سوده مایه ویروب یوغرت
کبی قویلندررلر بعده بادام وفندق وامثالی قوری میوه لردن قاتوب تناول ایدرلر بو تقریر
اوزره سودلی عاشورا اولور فرهنك میرزا ابراهیمده دوزاق که شیراز دخی دیرلر ؛ شیربها ؛
عروس بکره ویریلان مهر معجل که عربیده صداق دیرلر فتح صاد مهمله ایله ترکیده آغرلق
دیمکدر میر نظمی * مثنوی * عروس دهر چون پر زیب دیدی * مر او را شیربها جانت
رهیدی * ولی روزی نشد او را تصرف * بتو تطلیق داد اوبی توقف * ز دستت رفت عمر
وجانت ارزان * تو ماندی در دو عالم دنك وحیران ؛ شیرخرما ؛ بر نوع طعامدر خرمایی
سود ایچنده بشوروب تناول ایدرلر لطیف طعامدر اکثر عربستانده بونی یرلر ؛ شینا ؛
سکون یای تحتانی وفتح نونله بمعنی شناء مرقوم یعنی سباحت یوزمك معناسنه استاد دیمشدر
بیت هر که شد بحر علم را شینا * کشته او قدرت خدا بینا ؛ شیوا ؛ سکون یای تحتانی
ایله فصیح اللسان معناسنه‌در فخر کرکانی بیت بلبل شیوا زبان چون ناله با آهنك برد *
فاخته با عندلیب چنك سوی چنك برد * ابو شکور بیت بباید فیلسوفی سخت شیوا *
که باشد در سخن کفتن توانا ؛ مع الباء الموحده * شب ؛ ایکی معنایه‌در اول کش ئل
وحریر ایله ایشلنور بر نوع دیبا ثانی آواز تیز در مولانا تقی بیت شب تیر وجرکیانی کمان *
صدا ایش همیرفت تا آسمان ؛ شباشاب ؛ پیاپی آتیلان اوق صداسنه دیرلر بعض

فرهنكده فتح شين معجمه ايله روايت اولنمشدر مولانا هاتفى * مصرع * شپا شاب پيكان
الماس كون ﻟ شتاب ﻣ فتح تاء مثناة ايله ايوملك عجله معناسنه حكيم انورى بيت پاى حلم
تو ندارد خاك هنكام درنك * تاب حكم تو ندارد باد هنكام شتاب * عربيده عجله چغتايده يا اكز
بات ديرلر امر صيغه سيدر فرهادنامه ده بيت كيتور ساقى قدح خورشيد ينى بات *
ايچاى شهزاده يارى بيرلا هيهات ﻟ شرشيب ﻣ سكون راء مهمله وياى تحتانى وكسر شين
معجمه ايله اغاج قوردى كذا فى فرهنك جهانكيرى ﻟ شكنب ﻣ فتح كاف وسكون نونله شكم
معناسنه در استاد لطيفى بيت چه شود كر بجنب تو خسپم * باشكم بر شكنب تو خسپم *
ﻟ شكيب ﻣ كسر كاف وسكون ياى تحتانيله صبر وآرام معناسنه حكيم اسدى بيت
ندارد جهان بر يكى شان شكيب * فرازيست پيش از پس هر نشيب * حضرت مولانا
قدس سره بيت آتش بزير كفت نهانى بكوش دود * كر من نمى شكيبد وبا من خوشست
عود * وصيغهٔ امر ووصف تركيبى ده استعمال اولنور استاد لطيفى بيت از بزركان كر همى خواهى
نصيب * آدمى شو كر به خلق وسك شكيب ﻟ شلماب ﻣ سكون لام وفتح ميمله قورى
اتمكى اصلدوب بعده ياغله بشورورلر بعض محلده ياغسز ايدرلر آبكامه دخى ديرلر ﻟ شهاب ﻣ
ايكى معنايه در اول كيجه آسماندن يلدز كبى دوشن نسنه يه ديرلر ثانى شعلهٔ آتش معناسنه در
ﻟ شيب ﻣ سكون ياى تحتانيله درت معنايه كلور اول انيش كه مقابلى فرازدر اصلى
نشيب ايدى نون حرف خفى اولمغله حذف اولنمشدى ناصرالدين بجه بيت فراز وشيب
اين راهست بسيار * اكر مرد رهى خضرى بدست آر * ثانى بمعنى تازيانه شمس فخرى بيت
بااسب شاه برق چه باشد كه شرق وغرب * كامى بود بپايش وپى دست بردشيب * حكيم
فردوسى بيت خداوند خانه به پيوند سخت * بياويخت آن شيب شاه از درخت * حكيم
خاقانى بيت مراشهنشه وحدت زدامكاه خرد * بشيب مقرعه دعوت كند كه زود بيا *
ثالث اول زمينه ديرلر كه كثرت امطاردن اصلنوب تردد انسان وحيواندن جابجا چقور اولوب
حرارت آفتابدن خشك وناهموار اوله اول مرتبه كه اوزرندن يوريمك عسير اوله ناصر خسرو
بيت پند بپذير چو كرده ز كل سخت مرم * جاهل از پند حكيمان رمد وكره ز شيب * رابع بمعنى
سركشته ومدهوش كذا فى فرهنك جهانكيرى والمجمع تحفة الاحبابده سين مهمله ايله
روايت اولنمش اما شمس فخرى وحسين وفايى تازيانه معناسنه حركت معروفه ايله طيب
قافيه سنده ايراد ايلمشلر وايكى معناده حركت مجهوله ايله سيب وشكيبه قافيه ايتمشلر
ﻟ شيب تيب ﻣ سكون ياءين تحتانيين وكسر تاء مثناة ايله اتباع ومزاوجه طريقيله سركشته
ومدهوش معناسنه استاد رودكى بيت شيب تو بافراز وفراز تو با نشيب * فرزند آدمى
بتواند بشيب تيب ﻟ شيداسب ﻣ سكون ياى تحتانى وسين وفتح دال مهملتين وقصر
همزه ايله جمشيد نسلندن بر پادشاه اسميدر كه شيداسب بن تور بن جمشيد دركه زاولستان
مملكتنده پادشاه ايدى حكيم اسدى بيت براورنك بنشست شيداسب شاد * بشادىٔ
دردار وبخشش كشاد ﻟ شيناب ﻣ سكون ياى تحتانى وفتح نونله ور زى وشناه يعنى بر
نسنه يه دورشمك وصوده يوزمك ﻟ مع التاء * شبت وشبثت ﻣ كلاهما بكسر الباء الموحدة

الموحدة ثانى بسكون الثاء المثلثة طوراق اوتى ديدكلرى اوت كذا فى المجمع ﻟ شبست وشبشت
كلاهما بكسر الباء الموحدة اولهما بسكون السين المهملة وثانيهما بالشين المعجمة طبيعته كران وكريه
كلور نسنه يه ديرلر معروفى بيت حاكم آيديكى نقيص وشبشت * ريشكى كنده وپليدك
وزشت ﻟ شپلت ﻣ سكون باء فارسى وفتح لامله ايكى معنايه كلور اول پايه ومرتبه
معناسنه حكيم سنايى بيت شپلت خود پست كردى دولت مستدرد * مستى وپستى
به آيد مستى وپستى كزين * وله بيت چون سراى شپلت تو دولت شه پست كرد * شاه را
دولت چنان بايد تراشپلت چنين * ثانى صداى بلند وحدت وسرعتله قوشلك اوچاركن
قنادى صداسى ايكى وجهله يا يوقاردن اشاغى كله ياخود اشاغيدن يوقارو چيقه شپلاك دخى
ديرلر حضرت مولانا قدس سره بيت كو آن دم دوات زدن براين وآن شپلت زدن *
كو جملها ومشت تو آن سرخ كشتن در جنون ﻟ شتفت ﻣ فتح تاء مثناة وسكون فا ايله ايكى
معنايه در اول هر نسنه نك پوششى يعنى اورتيسى عموما پوشش خانه خصوصا ثانى بمعنى
بلندى كذا فى المجمع ﻟ شرخشت ﻣ سكون راء مهمله وشين وكسر خاء معجمتين ايله ايكى
معنايه در اول براوتدر كزنكبين دخى ديرلر تركيده قادين طوزلغى ديدكلرى ثانى اطعمه دن
لپه ديدكلرى طعامدر مير نظمى بيت مخور غم كر نمى باشد پلاو خشكه وبريان * چه باشد
كرشود شرخشت ونان درخوان درويشان ﻟ شست ﻣ سكون سين مهمله ايله نشست
لفظندن مخففدر مير خسرو بيت سواد شام در پيش مه نو * چو ليلى شسته در پهلوى مجنون
وله بيت كرچه پدر برسر بخشش كشيد * شست وفرود آمد وپيشش دويد ﻟ شفت ﻣ
سكون فا ايله جراحتدن قان وايرنك وصارى صو آقمق وهم آقن نسنه يه ده ديرلر كذا فى فرهنك
جهانكيرى ﻟ شفوت ﻣ ضم فا ايله غول بيابانى واهرمن معناسنه ﻟ شكست ﻣ فتح كاف
وسكون سين مهمله ايله بش معنايه كلور اول اسم مصدر درصنق وصندرمق ثانى اعراض ايلمك
وتند ونيز اولق ثالث خوردن وجاويدن معناسنه بو ايكى معنايه حكيم انورى بيت مشكن
اكر جان كشم پيش سكت خدمتى * شير شكارى بسى آهوى لاغر شكست * واعراض
كوسترمك شيخ عطار * مثنوى * برديوانهٔ محمود بنشست * نهاد او چشم بر هم شاه بشكست
بدو كفت اين چرا كردى چنين كفت * كه رويت را نه بينم شه . تو آشفت * رابع بمعنى خجل
شدن وله بيت چو حارث اين سخن بشنيد وبشكست * وليكن ساخت خود را آن زمان مست
خامس بمعنى هزيمت لشكر كه شكست يافت ديرلر مولانا هاتفى بيت يكى در شكست وبن
برد اسير * دكر ريك متاع سترا تا حصير ﻟ شكست مكست ﻣ كلاهما بفتح الكاف وسكون السين
المهملة اتباع ومزاوجهٔ الفاظ قبيلندندر قرق مرق ديمك اولور استاد رودكى بيت اى ازان
چون چراغ پيشانى * وى ازان زلفك شكست ومكست ﻟ شكفت ﻣ فتح كافله فرهنك
جهانكيريده ايكى معنايه در اول بمعنى غار كه سنكفت ودهانه دخى ديرلر ثانى بمعنى كر وناهموار
وكسر كافله عجب يعنى بر نسنه غريب كورنمكله تعجب معناسنه شيخ نظامى بيت چنان كفتم
از هر چه ديدم شكفت * كه دل راه باور شدن بر كرفت * شيخ عطار بيت چون مرد اين
قصه بشنود از شكفت * روى چون زر كرد وزارى بر كرفت * واسم مصدر اولور تعجب ايلمك

وفعل ماضی اولور تعجب ایلدی معناسنه ودخی تراکیبه صفت ایدرلر وکاهی مصدر مقامنده
استعمال اولنور بایدشگفت کبی وضم کافله تعجب وهیبت ووقار وتمکین معناسنه کلور
ک شکیفت ع کسر کاف وسکون یای تحتانی وفایله ایکی معنایه در اول بمعنی عجب حکیم
فردوسی بیت توبا تاج بر تخت نشکیفتی * خرد را بدین کونه نفریفتی * ثانی مؤید الفضلاده
بمعنی آرام وقرار شکیب معناسنه شیخ سعدی بیت مرا چند روز این پسر دلفریفت *
ز مهرش چنانم که نتوان شکیفت ک شویت ع کسر واو وسکون یای تحتانیله ک شیت ع
سکون یای تحتانیله طوراق اوتی که شوید دخی دیرلر استاد لطیفی بیت بناز ونعمت ارذال
وعفاریت * نمی بیند افاضل ماست باشیت ک شیر پخت ع سکون یای تحتانی وراء مهمله
وضم باء فارسی بعده خاء معجمه ساکنه ایله شیر روغن که سوسام دن چیقار عربیده سمسم ویاغنه
سیرج دیرلر ک شیر مست ع سکون یای تحتانی وراو وسین مهملتین ایله ایکی معنایه در
اول غضبناک ارسلان بعض دلاور پهلوانه ده استعاره طریقیله دیرلر ثانی بریاشنده قیونه
دیرلر کذا فی فرهنگ جهانکیری ایکی معنایه ترتیب اوزره میر نظمی بیت چنان شیر مستی
بوقت شکار * نکیرد بهر شیر مست نزار ک مع الجیم * شکار آهنج ع سکون زاء مهمله
وکسر ها ونون ساکنه ایله جلا کرلرک جلا وصیقل ایتدوکی اغاج که آنکله جلا ایدرلر کذا فی
فرهنگ جهانکیری ک شکنج ع فتح کاف وسکون نونله بش معنایه کلور اول چین زلف
وکیسو وجامه وریسمان وامثالی که ترکیده بوکلم دیرلر تحفة الاحبابده بمعنی پرچین وتاب
وفرهنگ جهانکیریده هر نه ده بو کلشلک اوله آنده استعمال اولنور میر خسرو بیت کیسو
ز شکنج نازماندش * نرکس ز کرشمه بازماندش * ثانی شکنجه که مجرمه تعذیب ایچون ایدرلر
وله بیت تا بود حیات پی فشردند * وآخر بهمان شکنج مردند * ثالث برنوع مار سرخ
آدیدر حکیم ازرقی بیت هلاک دشمن او را زهند وازبلغار * شکنج وافعی روید بجای رمح وخدنک
حکیم سنایی بیت نیست اندر مقام راحت ورنج * بر سر کنج به زمان شکنج * رابع اصولکه
موسیقی ده اولور نظام الدین مطرزی بیت نعره در وی شکنج موسیقی * ناله در وی نوای
موسیقار * خامس مکر وحیله که شکن دخی دیرلر ناصر خسرو بیت از مکر خداوند همه هیچ
نترسی * زانست بپایت به از مکر وشکنجی * وضم کافله ایکی برمقله بر عضوک دریسن طوتوب
صقمغه که اشکنج وبشکنج دخی دیرلر شیراز یلر کسر بایله بنج وولایت یزدده بیک دیرلر ترکیده
چمدیک دیدکاریدر ادات الفضلاده قبرجق علتلرندن بر علتدر که خیارک دخی دیرلر
ک شکوهیج ع ضم کاف وواو معروف وفتح ها ونون ساکنه ایله خاز وخسنک معناسنه در ک شالغ ع
کسر لام وسکون نونله سجاده معناسنه مروید ابو المعانی بیت صوفی بدست سبحه وبردوش
هم شالغ * دارد بکام لذت شیر وشکر برنج ک شنج ع سکون نونله انسانک اوتراق یری که سرین
دخی دیرلر شمس فخری بیت بفرمانش حیوان انس وپری * همه داغ دارند بر شنج وغنج *
ک شیر برنج ع یعنی سودلی آش ک شیرنج ع سکون یای تحتانی ونون وفتح راء مهمله ایله وسیاه کوک که
صاروبه مائل شیر نجشیر دخی دیرلر فضلات بلغم وسوداینی اخراج ایدوب درونی پاک ایدر عربیده
حربق اسود دیرلر ک مع الخاء المعجمه * شیوخ ع ضم باء فارسی وواو معروفله شپوختن وشپختن

وشپختن لفظلرندن امر استعمال اولنور بمعنی بپاش یعنی صاچ دیمک اولور ک شیخ ع
سکون یای تحتانی ایله کنار دریا معناسنه عربیده ساحل دیرلر میر نظمی بیت مضطرب کشته
کشتی اش از باد * از تلاطم بشیخ بحر افتاد ک شیدخ ع سکون یای تحتانی وفتح دال مهمله ایله
اسب سرکش معناسنه بعضیلر اسب جنکی معناسنه دیدیلر بعضیلر آت سوریسی ایچنده اولان
آیغر دردیدیلر یعنی اویله آیغر که آخر سوری نک آیغرین کند وسوریسنه اوغراتماز کذا فی فرهنگ
جهانکیری ک مع الدال المهمله * شکرد ع فتح کاف وراء مهمله ایله مرغ شکاری معناسنه
حکیم انوری بیت چو بازا وشکرد صید اوچه کپک وچه کرک * چو اسب او کذرد راه اوچه
بحر وچه بر ک شکسته بند ع صنق عضوی صاروب بغلاین آدمه وصارجق نسنه یه ده
دیرلر وصارمغه دخی دینلور ابو المعانی بیت شکسته کشته اعضایم ز آسیب غم حسرت
مکر باشد شکسته بند یکشب آن طبیب جان ک شکم درد ع ایچ اغریسی اسهالدن
اولسون مغص اولسون ک شکند ع فتح کاف وسکون نون ایله بر جانور در پرده سوریلور
کذا فی المجمع ک شوید ع کسر واو ایله طوراق اوتی که شویت وشبت دخی دیرلر ک شید ع
سکون یای تحتانیله کونش معناسنه در بعده خور لفظیله ترکیب ایدوب خورشید دیدیلر مفردی
اطلاقندن مرکبی استعمالی شایعدر حکیم فردوسی بیت بدو کفت از انسو که تابنده شید *
بر آید یکی پرده بینم سپید * جمشید وشید اسب بو معنادن ترکیب اولنمشدر که جم شیده
اضافتیله کنش کبی پادشاه دیمک اولور زیرا جم پادشاه معناسنه در نتکم محلنده ذکری
مرور ایلدی ادات الفضلاده بمعنی روشن وپر ضیا مسطوردر ک شیراد ع سکون یای تحتانی
وفتح راء مهمله ایله چوال وغرار کوشه سی معناسنه در ک شیرمرد ع شجیع وبهادر دیمکدر
صفتله موصوفدن مرکب اسمدر قاعده ترکیب موصوفی وصفه اضافتدر اسمیتنه نقل اولندقده
علاقه اضافت قطع اولنوب موصوفک آخرینی ساکن ایدرلر خواجه سلمان بیت هردو بهی
نیارد درراه عشق رفتن * درراه عشق باید مردی وشیر مردی * حضرت مولانا قدس سره
بیت بان شیر مردان درآویختند * بدندان وچنکال خون ریختند ک شیرود ع سکون
یای تحتانی ومیم وضم راء مهمله ایله ولایت کیلانده بر ارمق آدیدر ک شیواد ع سکون یای
تحتانی ایله برنوع مرغابی در فرهنگ جهانکیریده توی توقلی دروشین مفتوحه ده دیدکور اولان
شواد معناسنه در ک مع الراء المهمله * شبر ع کسر باء موحده ایله قاتل امام شمر لعینک
آدیدر که عربیده شمر فارسیده شبر دیرلر حکیم خاقانی در قسمیه بیت بحیض هند وبروت
یزید وسبلت شبر * به نیز عقبه وریش مسیلمه کذاب * عربیده قارش معناسنه که وجب دخی
دیرلر ک شخار ع فتح خاء معجمه ایله قلیه دیدکلری شیدر که صابونه قورلر ک شغار ع فتح غین
معجمه ایله بانک ونعره وصدای بلند میر نظمی بیت سراسر جهان پرشد از های وهوی *
شغار بلند خاست از جنکجوی ک شفار ع فتح فایله ملامت وطعن معناسنه ک شفر ع
کسر فایله قلیچ وبچق وخنجر وامثالینک کسکین طرفی که ترکیده اغزیله تعبیر ایدرلر اما عربیده
شفره بیوک بچاغه دیرلر ک شکار ع معروف صید معناسنه در ک شکر ع شکار لفظندن
تخفیف اولنمشدر شمس فخری بیت درپناه توای دلاور دهر * شاه بنده نواز وخصم شکر *

كاف فارسیله اوزون اوقلی كرپی معناسنه‌در ؟ شمشار ؟ سكون میم وفتح شین معجمه ایله
فرهنك جهانكیریده شمشاد اغاجنك تازه نهاللری كه یپراغی غایت یشل اولور غایت نزاكتندن
بر جانبه میل ایدر حكیم اسدی . بیت زكل كند شمشار پرتاب را * بدو رسته درخسته
خوشاب را * استاد لبیبی . بیت نكر آن قدوزلف ینش كه كویی * فروهشته است ازشمشاد
شمشار * شمس فخری * قطعه * زمین بباغ یكباره‌كی عبیر كرفت * ززلف یار مكر بود
باعبا یكتار * چوزلف دلبرمن مشكبیز شد ریحان * چوقد مهوش او سرفراز شد شمشار *
؟ شمشیر ؟ قلیج معناسنه اكرچه افصحی فتح شین ایله شم ایله شیردن مركب لفظدر شیر
معروف وشم قلیج معنایه كلدوكی ذكر اولندی خواجه سلمان بیت بجای اسب شیر شرزه
در زیر * كرفته زاستخوان پیل شمشیر * فیل كموكندن كرز وعمود یاپلمش اولمق واردر العلم
عند الله ؟ شنابر وشناور ؟ كلاهما بفتح النون اولها بباء الموحده وثانیها بالواو یوزكچ عربیده
سابح یرا اسم فاعلدر خواجه سلمان بیت بحر محیط همتش موج زده حباب وش * قبه‌ٔ نیلی
فلك كرده درو شناوری ؟ شنار ؟ فتح نونله درت معنایه كلور اول شناور لفظندن اختصار
اولنمشدر یوزكچ معناسنه شمس فخری بیت مخالفان تو دائم زفرط بدبختی * كنند یكسره
درلجه‌ٔ سنار وشنار * وشناو معناسنه ابوشكور بیت بود كفت مردی سوی رود بار * برود
اندرون شد همی بی شنار * ثانی دریك صولرك بعض یرنده ساز وقامش واوت . تمكانه یوفقه
ظن اولنور یوزمك بلین كمسنه‌لر اویله یره دوشوب هلاك اولور شمس فخری بیت چنانم زاندیشه
غم بی كنار * كه مردی بود مانده اندر شنار * ثالث شوم ونامبارك معناسنه حضرت مولانا
قدس سره بیت زانكه ناشكری بود شوم وشنار * میبرد ناشكری اورا قعر نار * رابع بمعنی
ننك وعار كذا فی فرهنك جهانكیری منلا محمد كشمیری * شنار شاخ قوی كه از درخت روید *
دیمش یعنی اول قوتلو دال كه اغاجدن بتر ومجمع الفرسده خراب اولمش ولایت كه آنده هیچ كمسنه
توطن ایلیه كذا فی فرهنك میرزا ابراهیم وعربیده دشمنلك ودشمن طوتمق معناسنه‌در معنای
اولنه شناو وشناه وشنا دخی دیرلر ؟ شیار ؟ فتح یای تحتانیله بوزن خیار نطس دیدكلری
تارلا كه عربیده فاحان دیرلر حكیم سنائی * قطعه * حق همیكوید كه ده تاده مكافاتت كنم *
آن بحق ندهی وبس آسان بپاشی درشیار * این نه شرط مؤمنی باشد كه در ایمان تو * حق
همی خاین نماید خاك وسركین استوار * حكیم ازرقی در صفت قلم بیت نوك آن هنكام رفتن
بادرا تلقین كند * سیر آن اسبی كه خاك ازدل اوكردد شیار * شمس فخری بیت بیمن نام
توغله نهند بر خرمن * مزارعان امانی زمین نكرده شیار * تحفة الاحبابده چفت ایله یارلمش
تارلایه دیرلر ؟ شیپور ؟ سكون یای تحتانی وضم باء فارسیله نای معناسنه‌در ابوالمعانی
بیت كند بمجلس غم رابناله ام آهنك * صدای دف وجلاجل وناله‌ٔ شیپور ؟ شیذر ؟ سكون
یای تحتانی وفتح ذال معجمه ایله باری تعالی حضرتنك اسماء شریفه سندندر استاد عنصری
* مسمط * جوا وفتنه برانكیزد زمژكان خشم وخون ریزد * جهان ازفتنه بكریزد شود كریان
سوی داور * تویی آن داور محكم كه از دادش بنی آدم * بیارامند درعالم چومؤمن برحق شیذر
؟ شیر ؟ سكون یای تحتانی وكسر صر محله سودكه شیرین لفظندن ترخیم اولنمشدر دیدیلر ابتدا

ابتداء اطفالك لذائذ دنیویه‌دن شیرینكام اولدیغی شیردر منلا وفائی‌ٔ هروی بیت نی جنونم بجنون
ماندونی عقل وبعقل * آنچه مادر بكلو ریخت مرا شیر نبود ؟ شیرنجشیر ؟ سكون یای
تحتانی ونون وفتح راء مهمله وكسر جیم وشین معجمه ایله بركوكدر سیاه صارویه مائل شیرنج دخی
دیرلر عربیده خربق اسود دیدكلریدر ؟ شیركیر ؟ سكون یائین تحتانیین وكسر كاف
فارسیله مستانه بعض نسخه‌ده نیم مست معناسنه‌در خواجه حافظ . بیت بیا تادوم برفلك
شیركیر * بهم برزنم دام این كرك پیر * وشجاع وبهادر معناسنه مولانا هاتفی بیت مبین كرچه
شیری عدو را حقیر * بیندیش ازان كو بود شیركیر ؟ شیرینكار ؟ ایكی معنایه كلور اول
حلواجی كه پیشه‌سی همیشه شیرین ایشلمك مناسبتیله ثانی ندیم وخوش صحبت وشیرین
حركات معناسنه خواجه حافظ . بیت فغان كین لولیان شوخ وشیرینكار وشهرآشوب *
چنان بردند صبر از دل كه تركان خوان یغمارا ؟ شیرینكوار ؟ ضم كاف فارسیله ایوهضم اولیجی
یعنی سكیجی خواجه حافظ بیت بیا ساقی آن تلخ شیرینكوار * كه شیرین بود باده ازدست یار
؟ شیكار ؟ سكون یای تحتانی وفتح كافله كار بیمزد كردن یعنی اجرتسز ایش وفاعلینه دخی
دیرلر كذا فی المجمع ؟ شینكیار ؟ سكون یای تحتانی ونون وكسر كاف فارسیله برنوع
خیاردر اوزون ویوغون اولور تخملق آلیقورلر شینخیار دخی دیرلر اما لسان عربده قثا
دیدكلریدر كه عجور جنسندندر ؟ شیوه‌كر ؟ نازایدیجی محبوب وظریف ونازك دیمك
اولور ابوالمعانی بیت تنها نكند عاشق ازین جود توفریاد * عالم همه آشوب بااین شیوه‌كری
داد ؟ مع الزاء المعجمه * شیراز ؟ فارس اطلاق ایتدكلری مملكتك دارالملكی اولان شهرك
آدیدر خواجه حافظ وشیخ سعدی اول شهردندر وآنده مدفونلردر شعرای متأخریندن
عرفی دخی اندندر بونلردن ماعدا دخی چوق شاعر وتألیف وتصنیف صاحبلری اول شهردندرلر
آب هواسی غایت لطیف اولمغله تألیف وتصنیف صاحبی چوق كبار اندن ظهور ایتمشدر
مولانا هاتفی بیت زمستان چو شد تیره دیماه ومرد * تماشای شیرازش ازراه برد * شیرازك
برمعناسی دخی سوزلمش یوغرتدر ؟ شیز ؟ سكون یای تحتانیله براغاجدر هندوستانده
اولور راندن بی نظیر یای ایدرلر اول یایه دخی شیرزدیرلر كذا فی فرهنك جهانكیری حكیم اسدی
بیت دوصد كنبد از صندل وشیز وعود * ستاده بزرین وسیمین عمود * مجمع الفرسده آبنوس
معناسنه‌در حكیم فردوسی بیت زد بیاوخرچارصد تخت نیز * همه تختها كرده از چوب شیز حكیم
اسدی بیتندن دخی آبنوس اولمق فهم اولنور صندل وعود تقریبیله اكرچه ملتزم دكلدر اما
مناسبت جهتیله‌در فرهنك حسینی وفاییده بمعنی كمان مرویدر عربیده فتح شینله ابنوس
معناسنه‌در ظاهر اسكندری دیمشدر بیت وكانما الدولاب یرمز كلما * غنت واصوات الضفادع
شیز ؟ مع السین المهمله * شناس ؟ شناختن لفظندن صیغه‌ٔ امر ووصف تركیبی اولور
سخن شناس كبی خواجه حافظ بیت چو بشنوی سخن اهل دل مكو كه خطاست * سخن
شناس نه‌ٔ دلبرا خطا اینجاست ؟ مع الشین المعجمه * شكالش ؟ فتح كاف فارسی وكسر
لامله اندیشه‌ٔ مكر وحیله كه سین مهمله ایله دخی استعمال اولنور اسم مصدردر عربیده‌كی
ملاحظه معناسن افاده ایدر بدسكال دیرلر میرنظمی بیت ازین ناز وعشوه شكالش كنم *

باميد وصلت چونالش كنم شیرکش كش ضم كافله كشتن لفظندن اسم فاعل اولور ارسلان اولدیغی دیمك اولور اصطلاحی تعبیر در بلد رجین قوشنه دیرلر سبب تسمیه سی بویله مسموعدر كه ارسلان یاوریارین قرنجه خوفندن اغزنه آلوب بریردن بریره كوتوردكن اتفاق بر بالدرجین اوت ایچنده اوكندن قالقوب اوچدقده قنادی صداسندن ارسلان اوركوب دیشنی صقمغله یاورسی اولدورر اول اجلدن بالدرجنه شیرکش دیدیلر شاعر بیت درغم عشق دلنوازی نیست * شیرکش رابازبازی نیست مع الغین المعجمه * شتاغ فتح تاء مثناة ایله ایكی معنایه در اول بمعنی رهزن ثانی حیوان سوریسی هرنه اولورسه كذا فی فرهنك جهانكیری شراغ فتح راء مهمله ایله سایبان وسراپرده وچادر معناسنه شیردوغ سكون یای تحتانی وراو وضم دال مهملتین ایله تركیده چوبانلر كوره مزدیدكلری نسنه كه یوغرد اوزرینه سودی صاغوب قارشدروب یرلر كذا فی فرهنك جهانكیری مع الفاء * شكاف فتح كاف ایله ایكی معنایه در اول یارق معناسنه عربیده شق دیرلر خواجه سلمان بیت آتش دلرا درون پوشیده میدارم ولی * موستره موتراش وهیچ نتواند شكافت * وصیغهٔ امر ووصف تركیبی اولور سینه شكاف كبی وكاهی اسم فاعل اولور واستعاره طریقیله تحقیق معناده تدقیق ایدنلره موشكاف دیرلر ثانی ابریشم كلاوه یعنی كلابتون ابریشم ابو المؤید بیت شكوفه همچو شكافست ومیغ دیباباف * مه وخورست همانا باغ درصراف شكرف فتح كاف فارسیله قوی ومحكم معناسنه شمس فخری بیت جزازمدح شاه شكرف برون * نیاورده ام لفظ ومعنی برون * ومحتشم وخوشحال واكابر معناسنه كسایی بیت ازین زمانهٔ جافی وكردش شب وروز * شكرف كشت صبور وصبور كشت شكرف مع القاف * شرناق سكون راء مهمله وفتح نونله كوزقپاغنده بتربر پاره قرمزی اتدر كذا فی فرهنك میرزا ابراهیم مع الكاف شبك سكون باء موحده ایله ایپك اوجنده آغرشق كه ایلك اكیررلر كذا فی فرهنك جهانكیری شتاك فتح تاء مثناة ایله نهال تازه یعنی اغاجك تازه بتمش فدانلری اما كوكدن بتن فدان در بو معنایی مؤید منصور شیرازی بیت سر درخت امل كشته بود پژمرده * باب جود تواز بیخ تازه كرد شتاك شرزدك كسر راء مهمله وسكون زاء معجمه وفتح دال مهملتین ایله آلوی كوهی كه زرد باشد یعنی صاری طاغ اریكی عربیده زعرور تركیده آلچ دیرلر شرك كسر راء مهمله ایله مجمع الفرسده برمرضدر عربیده حصبه در روشرفنامه ده ادویه بغلدقلری بزپاره سنه دیرلر وعربیده جناب خالقه حاشا ثم حاشا اورتاق اسناد ایتمك كه فاعلی وقائلی مشرك اولور نعوذ بالله من ذلك شكانك فتح كاف ونونله بمعنی سنكدانهٔ مرغان یعنی قوش قورساغی كه عربیده حوصله دیرلر شاعر بیت چنانكه لقمه شود خرد هضم او آسان كه سنك هیچ نكنجد شكانك مرغان شكلك فتح كاف ولامله سركان یعنی یای باشی كه چله خانه سندن یوقاروده شلكاك سكون لام وفتح كافله دیوار دیبنده اولان دلكلر كه اندن طشره یه چركاب ویغمور صویی اقار اكا موری دخی دیرلر كذا فی فرهنك جهانكیری اما فرهنك میرزا ابراهیمده بمعنی ناودان یعنی اولوق شلاك سكون لامله اوزلی باچق كه باصدقده ایاغه یاپشور شمس فخری * قطعه * جایی كه دهد نظم فلك سلك سلاطین * شاهنشه آفاق

آفاق بود واسطهٔ سلك * ازمعدلتش ظالم وبی باك بماند * همچون خرلنكی بود آبی زده درشلك * استاد رودكی بیت چو پیش آرند كردارت بمحشر * فرومانی چو خرد رجای شلكا شیرخشك سكوت اغاجی یپراقلری اوزرینه چه كبی یغار برنسنه در جمع ایدوب بعض ادویه ده استعمال ایدرلر هراة ولایتنده چوق اولور شیرخشت وسین ایله سرخشت دخی دیرلر بو تعبیر فرهنك جهانكیرینكدر وسكوت یپراغنه مخصوص ایتمش لكن سكوته مخصوص دكلدر عربیده اكا من دیرلر تركیده قدرت حلواسی دیرلر طبیعتی نرم ایدر رقیق لی نسنه در شیشك سكون یای تحتانی وفتح شین معجمه ایله بر جانوردر مانند پودنه شاشك دخی دیرلر كذا فی فرهنك جهانكیری اما ادات الفضلاده بمعنی تیهو روایت اولنمشدر مع الكاف الفارسی * شپتك سكون باء فارسی وفتح تاء مثناة ایله دپه اورمق تكدزدن معناسنه كذا فی فرهنك جهانكیری شفترنك سكون فا وفتح تاء مثناة وراء مهمله وسكون نونله سكیل كه وجود آدمیده ظاهر اولور عربیده ثولول دیرلر فضلات بلغمدن عارض اولور شیركوك سكون یای تحتانی وراء مهمله وضم كافله بیوك یلان دریسی شیزرنك سكون یای تحتانی وزاء معجمه وفتح راء مهمله ایله یراسه زبلی بعض فرهنكده یراسه بولی وبعضنده یراسه منی سی كه انسان منی سنه غایت مشابهتی واردر وبعض فرهنكده یراسه سودی دیمشلر نتهكم حقنده دینلمشدر * كل از ونولود وكل صموخ بیوض شیشالنك سكون یای تحتانی ونون وفتح شین معجمه ولامله یوندقوشنه دیرلر كرمانیلر اسانی درابو المعانی بیت طمع مدار زنو دولتان عصر انعام * كه كار باز نیاید زدست شیشالنك شیلانك سكون یای تحتانی ونونله عناب دیدكلری میوه در شیك سكون یای تحتانیله اول كمسنه یه دیرلر كه الی وایاغی عمل مانده وعاطل اولمش اوله شیشله دخی دیرلر كذا فی فرهنك جهانكیری مع اللام شپیل كسر باء فارسی وسكون یای تحتانیله ایكی معنایه در اول بمعنی افشردن یعنی صقمق شپلیدن دخی دیرلر میرخسرو بیت كلابی صفت برجفا بكذرد * كه كل راشپلید وآبش برند * ثانی بمعنی صفیر یعنی آوازمرغان خواجه عمید لوبكی بیت چون بشپیل آمدی آن نفس ازدر قفس * مست وولهدر آمدی قمری ماده وترش بشپل كسر باء فارسیله ایكی معنایه كلور اول بمعنی پایه ومرتبه ثانی صدای بال مرغان كه شپلت دخی دیرلر شرحی مرور ایلدی مذكور ایكی معنایه ترتیب اوزره ابو المعانی بیت بشپل تو نرسد هرحسود بداندیش * چنانكه هیچ نتوان شپل صعوه چون شاهین شغال فتح غین معجمه ایله چقال كه عربیده واوی وابن آوی دخی دیرلر شمس فخری بیت زعدل اوشده باز سفید جفت كلنك * زامن اوشده شیرسیاه یار شغال شكال فتح كاف عربیله ایكی معنایه كلور اول كوستك كه طوار ایاغنه اوررلر عربیده دخی بو معنایه كلور لغت مشتركه در شكیل وچدار دخی دیرلر عموما خواجه سلمان بیت توسنان نفس ازپای دی شب بركرفت * عبد قیدی كه برشكل شكال آمد بدید * آت ایاغنه اور یلان كوستك خصوصا كمال اسمعیل بیت شكال پای ستوران شده سرزلفی * كزوكره بجز ازدست شانه نكشوده * ابو الفرج رونی در صفت اسب بیت شكل او بی شكال بوجیزی * لیك مشكل شود كه مجبورست *

ثانی مکر وحیله معناسنه که اشکیل واشکل دخی دیرلر حضرت مولانا قدس سره بیت
چون ارقم از درون همه پر زهر از برون * جرکیش رنك رنك شکال شکن نیند * مجمع الفرسده
بمعنی شفال مسطوردر لغ شکیل ع کسر کاف وسکون یای تحتانیله ایکی معنایه در اول
شکال مرقوم معناسنه که آت ایاغنه اور بلان کوستك معناسنه در حکیم خاقانی بیت از اثر
عدل تو بر سر و بر پای دید * ابرش کینه شکیل ادهم فتنه فسار * کمال اسمعیل بیت
بدان که بسته کنی از طمع ستور ازا * شکیل وار میان بسته بر سر پایی * وعربیده دخی
بو معنایه شکیل دیرلر وچغتایده اماله ایله اوده دیرلر ثانی چادرك اتکنی دپه سنه ایلشدردکلری
اغاج دوکمه لر که ترکیده اشکاك دیدکلری ودخی بجق باغنك دوکمه سنه دیرلر لغ شل ع بوزنه
چل ایکی معنایه کلور اول ایکی ویا اوج کوچك نیزه لردر بر ظرف ایچنه قویوب آتك یاننه
غداره کبی قورلر ومحلنده خصمه جرید کبی آتارلر آکا دلنك دخی دیرلر هندوستانده متعارف
سلاحدر کندو لسانلرنده دابهنی دیرلر استاد فرخی بیت بکونه شل افغانیان دو پرده ونیز *
چو دسته بسته بهم تیرهای بی سوفار * حکیم سنایی بیت پیش کیراندر طلب راه دراز
آهنك را * کر شل اندر دلشکن صبر زبان کوتاه را * مجمع الفرسده اسلحه دن بر نوعدر که
اهل هند هندوستانده شبله دیرلر خلاق المعانی بیت سوسن زبان کشیده که ای سپر فکنده *
در چشم غنچه پیکان مانند اخته شل * ثانی بر میوه در ایوایه مشابه طعمی فی الجمله مرارته
مائل اولور پیل دخی دیرلر بی نظیر مرباسی اولور لغ مع المیم * شکم ع قارن که عربیده بطن
دیرلر شیخ سعدی بیت شکم زندان باد است ای خردمند * ندارد هیچ عاقل باد در بند *
وسمور ووشق نافه سنه ده دیرلر لغ شکنده کام ع فتح کافین وسکون نونله برنسنه یه قادر
اولمیوب نامراد اولان کمسنه یه دیرلر اصطلاحی بر لغتدر کذا فی فرهنك جهانکیری لغ شلم ع
کسر لامله اغاج پیسی که عربیده صمغ دیرلر لغ شیرم ع سکون یای تحتانی وفتح راء مهمله ایله
بمعنی آمیخته یعنی قاریشق هرنه اولورسه ابو المعانی بیت زدیده بخون شیرم آید سرشك *
نیاید دلش هیچ بر من برحم لغ شیشم ع سکون یای تحتانی وفتح شین معجمه ایله ایکی معنایه
کلور اول برساز آدیدر استاد منوچهری بیت بکیر باده و نوشین و نوش کن بصواب *
بیانك شیشم و بابانك افسر سکزی * ثانی مصنفات باربدن بر قول ولحن آدیدر لغ شیم ع
سکون یای تحتانیله ابت بالغی که ارقه سنده بیاض پوللری اولور شمس فخری بیت چون سمندر کند
هر آتش جای * کو بر دنام شاه ماهی شیم * مجمع الفرسده نام رودیست یعنی بر ارمق
آدیدر که مذکور بالق آنده چوق اولور آکا مخصوص اولمغله اول اسمله تسمیه اولنمشدر حکیم انوری
بیت سموم قهر تو بادی اکر عتاب کند * بشنره داغ شود بر مسام ماهی شیم * اضافتله اولمق
مجمع الفرس صاحبنك نقلی صحیح اولور لغ مع النون * شپوختن ع سکون باء فارسی وخاء
معجمه وضم سین مهمله ایله ایکی معنایه در اول بمعنی آسیب وصدمه آسیب ایکی قاتی شی بر برینه
زور ایله طوقنمقه دیرلر وصدمه عربیده قوت وشدت ایرشدرمك معناسنه ثانی بمعنی
افشاندن یعنی صاچمق که اشپختن دخی دیرلر کذا فی فرهنك جهانکیری لغ شپلیدن ع سکون
باء فارسی ویای تحتانی وکسر لامله بمعنی افشردن یعنی صقمق عربیده تعصیر معناسنه در

معناسنه در لغ شپنیدن ع سکون باء فارسی وکسر نون بعده یای ساکنه ایله آت صو ایچرکن صقلق
ویرمك میر نظمی بیت سمندش بر سراب وخویش خفته * سروش غیب شپنیدن بکفته *
لغ شپیختن ع کسر باء فارسی وسکون یای تحتانی وخاء معجمه وفتح تاء مثناة ایله بمعنی پاشیدن
یعنی صاچمق که اشپوختن وشپوختن دخی دیرلر لغ شتابان ع فتح تاء مثناة وباء موحده ایله
شتابیدن لفظندن اسم فاعلدر زیاده ایوبجی معناسنه منلا عرفی بیت رفتم ایدل بدر عمر
شتابان رفتم * هان شتاب از طلب همت مردان رفتم لغ شتاب باران ع شدت وروزکار ایله
یغان یغموره دیرلر لغ شتابیدن ع فتح تاء مثناة وکسر باء موحده ایله مصدردر عجله ایتمك
معناسنه چغتای لسانلرنده آشوقماق دیرلر لغ شتافتن ع سکون فا ایله بو دخی عجله ایتمك
معناسنه در لغ شخلیدن ع سکون خاء معجمه وکسر لامله ایچرو نفس چکمك وصقلق
ویرمك معناسنه لغ شروان ع مشهور مملکتدر وشهرینك آدیدر منلا هاتفی بیت
شهنشاه شروان زفر خنده کیش * لب آراست از دعوی بنده کیش لغ ششتن ع سکون
سین مهمله وفتح تاء مثناة ایله اوتورمق معناسنه نشستن لفظندن تصرف اولنمشدر
میر خسرو بیت بکشبی در کوی آن مه روبر وآهسته اك * بکریدکیسنی کوهیج اینجا
ششته ایم لغ شفتن وشفتیدن ع کلاهما بسکون الفاء بمعنی تراویدن جراحت وچکیدن
یعنی جراحتدن قان ویاخود ایریك صزمق وطمله مق کذا فی المجمع بو معنایی مؤید ابو المعانی
بیت اشك خون آلود چشم را که بینی کریه نیست * اندرون سینه از لخت جکر شفتید نیست
لغ شفلیدن وشفیلیدن ع کلاهما بسکون الیاء التحتانی اول سکون فا وثانی کسر فا ایله
بمعنی شپلیدن مرقوم یعنی افشردن لغ شکافتن ع سکون فا وفتح تاء مثناة ایله یارمق
معناسنه مصدردر مستقبلی شکافد کلور ابو المعانی بیت درد عشقت خانه دل را چنان
برکشته است * از شکاف سینه ام بوی جکر می آیدش لغ شکافه زن ع فتح کاف وفا وزاء
معجمه ایله بمعنی سازنده حکیم قطران ارموی بیت فراز هر زمینی هست کوبی صد نکارستان *
میان هر درختی هست کوبی صد شکافه زن لغ شکان ع فتح کافله بو کلم وچین چین معناسنه که
شکن دخی دیرلر عنقریب ذکر اولنور ان شاء الله تعالی لغ شکردن ع فتح کاف ودال وسکون
راء مهملتین ایله شکار ایتمك معناسنه حکیم فردوسی بیت جهاز اندانم چرا پروری *
که پرورده خویش را بشکری لغ شکرفیدن ع فتح کاف وسکون راء مهمله وکسر فا ایله قوی
ومحتشم وصاحب وقار وتمکین اولمق فرهنك جهانکیریده بمعنی لغزیدن وبسر درآمدن معنالرینه
مسطوردر لغ شکستن ع فتح کاف وتاء مثناة وسکون سین مهمله ایله صندرمق وقرمق
مستقبلنده سین نونه قلب اولنوب شکند دیرلر بعض تراکیبده مصدر مقامنده استعمال اولنور
تواند شکست ومیتوان شکستن کبی خواجه حافظ بیت یارم چو قدح بدست کیرد *
بازار بتان شکست کیرد لغ شکسته زبان ع پلتك یعنی فصیح تکلم ایده مینه دیرلر عربیده
الکن معناسنه که لکنت آنك مصدری در ابو المعانی بیت عشاق بسته دم بسخن آورد لبت *
کویا به طوطی که شکسته زبان شکر لغ شکفتن ع کسر کاف فارسی وسکون فا وفتح تاء
مثناة ایله تعجب ایلمك یعنی عجبلمك وفتح کافله کج وناهموار ایلمك معناسنه بو ایکی معنایه

ترتیب اوزره ابو المعانی بیت قدم خمیده کرسشده از غم شکفت نیست * آری نهال می شکهد
از کران بار شکلیدن سکون کاف ویای تحتانی وکسر لامله یرتمق ویرتاق معناسنه
لازم ومتعدی اولور مثال لازم مولانا کسایی بیت یاسمن لعل پوش سوسن کوهی فروش *
برزنخ پیلکوش نقطه زد وبشکلید * مثال متعدی شمس فخری بیت خسرو رستم جلال
زبدهٔ محمود شاه * آنکه ز پیکان تیر روی قمر بشکلید شکمران فتح کاف وراء مهمله
وسکون میمله بمعنی داروی مسهل که قاون سوریجی دیمك اولور شکن فتح کافله سکز معنایه
کلور اول تندی وتیزی واعراض ایلك معناسنه حکیم نزاری قهستانی بیت زکون ومکان
برشکن تا نه بینی * که جمله تویی آنچه فی الجمله آنی * ثانی بمعنی خوردن وجاویدن شاه
ناصر خسرو * قطعه * همه شادی وطرب جوید ومهمانی * کرنیارند ازین برزن وآن برزن
کوید آواز غم وشادی چه بد خوشتر * مکن اندیشهٔ فردا بخور وبشکن * ثالث هزیمت
وشکست لشکر حکیم فردوسی * مثنوی * بدان کامکارا که هیتال بود * جهانی پر از تیغ
وکوپال بود * شکفتی که آمد بر ایشان شکن * سپهبد مبادا بج بی رای زن * رابع بمعنی
چین یعنی بوکلم مثلا شکن زلف وشکن جامه کبی کمال اسمعیل بیت درست کشت همانا
شکستکیٔ منش * که نیك از ان شکست زلف پرشکنش * خامس اصول معناسنه شیخ
نظامی بیت پای میکوفت با هزار شکن * پیچ بر پیچ تر ز تاب رسن * حکیم اسدی در صفت
ققنوس بیت بهم صد هزاران خروش ازدهن * همی خاست هریك بدیکر شکن *
سادس مکر وحیله معناسنه بیت چون ارقم ازدرون همه پرزهر واز برون * چرکیش رنك
رنك شکال وشکن نیند * سابع مجمع الفرسده نام ولایتدر اما بو معناده مؤید الفضلاده فتح
شین معجمه وسکون کافله مرویدر ثامن فرهنك میرزا ابراهیمده بمعنی لحن وسرود بزم منقولدر
شکنجیدن فتح کاف وسکون نون ویای تحتانی وکسر جیمله اشکنجه ایتمك معناسنه
شکولیدن ضم کاف وکسر لامله پریشان وپراکنده ایتمك و بولاندرمق معناسنه حکیم
نزاری قهستانی بیت دل بیحاصل خود را سر وکاری نمی بینم * مکر خود را نقی کیرد که بازش
پرشکولیدن شکوهیدن ضم کاف وکسر هایله بمعنی ترسیدن یعنی قورقمق کذا فی فرهنك
جهانکیری بو معنایه حکیم سنایی بیت کوه کر پر زمار شد مشکوه * سنك تریاك هست هم
درکوه * حکیم قطران ارموی بیت جهانداران ز چشم او شکوهند * چو غمازان شکوهند
از عیاران شکهیدن کسر کاف وها وسکون یای تحتانیله بمعنی بیقرار ومضطرب حکیم
سنایی بیت جان عاشق نترسد از شمشیر * مرغ محبوس نشکهد ز اشجار * حضرت مولانا
قدس سره * مثنوی * وارثانم را سلام من بکو * این وصیت را بکویم مو بمو * تا ز بسیاری
آن زر نشکهند * بنکرانی پیش مهمانانهند شکیبایدن کسر کاف وسکون یای
اول وثالث وکسر یای ثانی وفتح باء موحده ایله شکیبیدن کسر کاف وسکون یائین
تحتانیین وکسر باء موحده ایله کلاهما بمعنی صبر کردن یعنی صبر ایلك که شکیب صبر دریای
تحتانیله دال مصدر آیدر کذا فی المجمع شکیفتن کسر کاف وسکون یای تحتانی وفا ایله
بمثل شکیبیدن ایضا فی المجمع شن یغما وتاراج معناسنه عربیده نهب وغارت دیرلر

دیرلر ابو المعانی بیت کی شود آرام وراحت در دل من مستمکن * میکند آن چشم خونی هر نفس
تاراج وشن شناختن فتح نون وتاء مثناة وسکون خاء معجمه ایله اکلامق مستقبلنده خاسینه
قلب اولنوب شناسد دینلور چغتایده طانلاماق دیرلر شناریدن فتح نون وکسر راء مهمله
وسکون یای تحتانیله صوده یوزمك سباحت معناسنه کذا فی فرهنك جهانکیری بو معنایه میر
نظمی بیت شناریدن بحر غم مشکلست * خلاصی از و فکر بیحاصلست شناسیدن فتح نون
وکسر سین مهمله وسکون یای تحتانیله بمعنی شناختن مرقوم شناویدن فتح نون وکسر واو
وسکون یای تحتانیله بمعنی شناریدن مرقوم شنیدن کسر نون وسکون یای تحتانیله ایشتمك
استماع معناسنه فتحه ایله دخی جائز اولدوغی تحریر اولنمشدر ایکی وجهله ده استعمال اولنور
مصدر لازمیدر شنوانیدن ایشتدرمك معناسنه متعدیدر شنویدن فتح
نون وکسر واو وسکون یای تحتانیله بمعنی شنیدن حضرت مولانا قدس سره * مصرع *
بشنوید ای دوستان این داستان شوان یعنی شبان چوبان دیمکدر کذا فی المجمع
شهین کسر ها وسکون یای تحتانیله بمعنی زیج که ایکی معنایه منقولدر بری برسازدر
سیاه عربلره مخصوص وبری لرزش معناسنه در شیاریدن فتح یای اول وسکون ثانی
وکسر راء مهمله ایله زراعت ایتمك ایچون تارلایی سوروب حاضرلامق ترکیده نطس وعربیده
فلاحان دیرلر بو معناده مصدر در بعض فرهنکلرده زراعت معناسنه در شمس طبسی بیت
از بسکه بد سکال تو از دیده خون فشان * پنداشت روزکار که عزم شیار کرد شیان فتح
یای تحتانیله مکافات وجزا وعوض ایلمك معناسنه استاد عنصری بیت شاها هر آنکه اینجا
تخم عمل بکاشت * آنجا ز کردکار بیابد همی شیان * وبر معناسی دخی بردار ودر عربیده دم الاخوین
وترکیده ایکی قرداش قانی دیرلر شیدان سکون یای تحتانی وفتح دال مهمله ایله خوان
طعام یعنی سفره که اوزرنده طعام یشور کذا فی شرفنامه شیبازبان سکون یای تحتانی
وفتح بائین موحدتین وزاء معجمه ایله فصیح اللسان معناسنه در ابو المعانی بیت بود زند زعشقت
مرده دلها * شود شیبازبان هر لال والکن شیرازبان سکون یای تحتانی وفتح راء مهمله
وزاء معجمه وباء موحده ایله طتلو دللو دیمکدر ابو المعانی بیت مرا دشنام اورا دلپسندم *
که دل شیرازبانی اش بیندم شیرافکن وشیراوژن کلاهما بسکون الیاء التحتانی
والراء المهملة وفتح الهمزة وسکون الفاء والواو پهلوان زور آور معناسنه استعاره طریقیله در
عبد الواسع جبلی بیت ملك ابو الفضل نصر بن خلف فرزانه تاج الدین * که بر باید همی تاج
از سر شاهان شیراوژن شیردان سکون یای تحتانی وراو فتح دال مهملتین ایله قیونك
شردان دیدکلری یوی که پاك یویوب ایچنی قیمه ات وپرنج ایله طولدروب بشورورلر بعده روغن
ساده ایله قاوروب تناول ایدرلر شیرزبان سکون یای تحتانی وراء مهمله وفتح زاء معجمه
وباء موحده ایله بمعنی شیرازبان مرقوم شیرژیان کسر زاء فارسی وفتح یای تحتانی ایله
شیرغران فتح غین معجمه وراء مهمله ایله شیرغرین فتح غین معجمه وکسر راء
مهمله وسکون یای تحتانیله مهیب وخشمناك ارسلان دیمکدر بو اوج لغتی دخی بهادر مرد شجیع
ودلاوره صفت ایدرلر میر نظمی بیت در آمد بمیدان چو شیر ژیان * نموده هنر آن یل پهلوان

بریوه دخی بیت درآمد بمیدان چوشیر غرین * بیابی بزد نعرهٔ سهمکین ل شیرمان ع
سکون یای تحتانی وراء مهمله وفتح میمله مانندٔ شیر تقدیرنده در بهادر وشجاع پهلوانه صفت
ایدرلر ل شیرین ع طتلودرکه مقابلی تلخ در حکیم خاقانی بیت چرب وشیرین نعمت دنیا
بعکس راند نش نمی ارزد * عربیده حلودیرلر کسر حاولامله وچغتاییده چوچوك دیرلر امیرعلیشیر
بیت آتشین لعلینك اکرجانیمنی اوتارتانیك ایماس * کم ایرو راسروالیغ نی کم اوبرور اسرو
چوچوك ل شیرکون ع سکون یای تحتانی وزاء معجمه وضم کاف فارسیله بمعنی سنجد یعنی
ایکده دیدکاری یمشدر کذا فی فرهنك جهانکیری ل شیفتن ع سکون یای تحتانی وفا وفتح
تاء مثناة ایله عقل متغیر ومتلون اولمق ودیوانه اولمق معناسنه ابوالمعانی بیت باغم عشق ترا
صحرانوردم شیفته * یك نظر کن ای طبیب خستکان بهر خدا ل شیلان ع بوزن کیلان سماط
پادشاهان معناسنه شمس فخری بیت کیوان برای سبزهٔ شیلانت روزباز * از کشت زار
اجرام آورد بادرنك * مجمع الفرس ده عناب راکویند مسطوردر ل شین ع بوزن کین درت
معنایه کلور اول نشین لفظندن اختصار اولنمشدر اوتور معناسنه امردر ابوالمعانی بیت
ای خدنك غمزه اش صد مرحبیك آمدی * خلوت دل مرتراجای قرارست خوش بشین *
ثانی اول خیاره دیرلرکه بوستانده تخم ایچون الیقونمشدر ثالث سیب سرخ یعنی قزل الما رابع
دللی دودك معناسنه در کذا فی فرهنك جهانکیری ل شیوازبان ع سکون یای تحتانی وفتح
زاء معجمه وباء موحده ایله نزاکت وفصاحت وبلاغت ولطافتله سوز سویلاین آدمه دیرلرکه شیوا
فصاحت معناسنه در بو تقدیرجه فصیح اللسان دیمك اولور ل شیون ع سکون یای
تحتانی وفتح واو ایله ماتم ویاس ونوحه وافغان معناسنه در ل مع الواو * شناو ع فتح نونله
شنا مرقوملك اوج معناسیله مترادفدر یعنی اوج معناسنه دخی استعمال اولنور یعنی اول
ابوالمعانی بیت بحر جود تراهرزمان شناوکند * کسی که درمدیحت بسلك نظم آرد ل شنو ع
فتح نون وسکون واو ایله شنیدن دن صیغهٔ امردر حضرت مولانا قدس سره بیت بشنواز نی
چون حکایت میکند * از جداییها شکایت میکند ل شهنو ع سکون ها وفتح نونله ارشته آشی
کذا فی فرهنك جهانکیری ل شیشو ع سکون یای تحتانی وضم شین معجمه ایله برجانوردر
پوزینه یه مشابه شاشك وشیشك دخی دیرلر مجمع الفرس ده ضد بالا اولان شیب ونشیب
معناسنه در ل شیو ع بوزن دیو بمعنی شیب یعنی انیش حکیم فردوسی بیت چو رفتم
بفرمان کیهان خدیو * سوی کوه البرزازان صعب شیو ل مع الهاء * شپشه ع سکون
باء فارسی وفتح شین معجمه ایله کوه دیدکاری بوجك که یازایامنده وکرم هوالرده کورکه وسائر
اثوابه دوشوب تباه ایدر سوس دخی دیرلر امیر نظمی بیت همچو شپشه چند خوابی در سمور *
مردباش وکن ززینتها نفور ل شتاب زده ع فتح تاء مثناة ایله عجله ایتمش وعجله ایدیجی
معناسنه در ابوالمعانی بیت بادصبا بصبح درآمد شتاب زده * درچشمهای غنچه بشبنم کلاب
زده ل شتامه ع فتح تاء مثناة ومیمله بدچهره وبداخلاق اولانه دیرلر کذا فی فرهنك جهانکیری
ل شخانه ع فتح خاء معجمه ونونله علم قلندران بعض نسخه ده شخشانه دیرلر ل شخاییده ع
فتح خاء معجمه وکسر یای تحتانیٔ اول وسکون ثانیله بمعنی ریش کرده یعنی طرنقله ویاخود برنسنه

برنسنه ایله برعضوی یاره اتمك کذا فی المجمع ل شرخیوه ع سکون راء مهمله ویای تحتانی
وکسر خاء معجمه ایله بمعنی شخلیدن یعنی نفسی ایچرو چکوب وصقلق ویرمك شاعر بیت
بادنسیم آمده درکلستان سحر * بیکانه دید وشرخیوه زد عندلیب زار ل شربنه ع کسر راء
مهمله وسکون باء موحده وفتح نونله اطفالك باشنده ظهور ایدر برنوع حرارتدر عربیده سعفه دیرلر
ل ششله ع سکون شین معجمه وفتح لامله شپشهٔ مرقوم معناسنه در ل شفاره ع فتح
فا وراء مهمله ایله پورسق دیدکاری جانوردر ابوالمعانی بیت هرکس بقدر خویش خانهٔ خود
جای راحتست * باشد سرای خاص شفاره چو زیر خاك ل شفته ع سکون فا وفتح تاء مثناة
ایله بمعنی شیفته یعنی آشفته وحیران ل شفشه ع سکون فا وفتح شین معجمه ایله حلاج
جامه یه پنبه دوشه دکده هموار ایتدوکی چبوغه دیرلر ل شکاسه ع فتح کاف وسین مهمله ایله
اوزون اوقلی کرپی که کندویه یقین کلانه آتار استاد بیت کند همچون شکاسه تیر پرتاب *
ازین حالش همه کشتند بی تاب ل شکافته ع فتح کاف وتاء مثناة وسکون فا ایله ایکی معنایه در
اول یارلمش ثانی حقه معناسنه در بو ایکی معنایه حکاك بیت هرهٔ کرد چون شکافته
داشت * لیکن از حرز باشکافته داشت ل شکافه ع فتح کاف وفا ایله مضراب که آنکله ساز
چالرلر زخمه دخی دیرلر حکیم اسدی بیت زشادی همی درکف رودزن * شکافه شکافید کشت
ازشکن * شمس فخری بیت بهنکام طرب عواد بزمش * کند از زمزمه شکل شکافه * حکیم
سنایی بیت درمیان نیکروبان زهره طبع وماه روی * چون شکوفه روی بودی چون شکافه
تن مباش * مجمع الفرس ده کهواره معناسنه مرویدر ل شکاله ع فتح کاف ولامله شکاسهٔ
مرقوم معناسنه در کذا فی فرهنك جهانکیری ل شکاونه ع فتح کاف ونون وسکون واو ایله
ایکی معنایه در اول زمین کاو یعنی لغم قازیجی عربیده نقاب دیرلر ثانی کفن صویجی عربیده
نباش دیرلر باء موحدهٔ مشدده ایله کذا فی المؤید ل شکره ع سکون کاف وفتح راء مهمله ایله
آوجی قوش وپارس که تعلیم ایله اوله استاد عنصری بیت باغلامان وآلت شکره * کرد کار
شکارکاه سره ل شکسته ع فتح کاف وتاء مثناة وسکون سین مهمله ایله صنق وخسته
خواجه سلمان بیت شکسته عهد وشکسته دلم که خواهد کرد * شکسته های مرا جبر غیر
جبارم ل شکفته ع کسر کاف وسکون فا وفتح تاء مثناة ایله آلچ دیدکاری طاغ یمشی عربیده
زعرور دیرلر ل شکله ع سکون کاف وفتح لامله برپاره معناسنه مثلا ترکیده دلم دیدکاری
قاون وقارپوز وخیار پارچه لری که اینجه واوزن کسرلر ابوالمعانی بیت زجور هجر چنان کشته
پارهٔ دل من * که شکلهٔ جکرم کشته بود صد پاره ل شکم بنده ع اکل وشربه حریص اولوب
متصل یمکدن غیری کاری وبوغازندن غیری فکری اولمیان آدمه دیرلر عربیده عبد البطن
معناسنه ابوالمعانی بیت علف مجوی همیشه خردوپای مباش * اکر تو آدمی نبودی شکم
بنده ل شکمبه ع فتح کاف وباء موحده وسکون میمله اشکمبه که صغرده وامثالی حیواناتده
اولور ل شکم شکسته ع فتح کاف اول وثانی وسکون میم وسین مهمله وفتح تاء مثناة ایله
برعلتدرکه طعام هضم اولمامغله یورك اغریوب وجع حاصل اولور ابوالمعانی بیت ببزم یار مرا
هرکه دید خسته شود * رقیب دون خصوصا شکم شکسته شود ل شکمه ع فتح کاف

ونونله بعض ارباب صنایع آلتی در شکوفه ضم کاف وواو معروف وفتح فا ایله ایکی معنایه در
اول چچك معناسنه در عموما اغاجلرك اولسون یرده اولسون منلا وفائی هروی بیت نه شکوفهٔ
نه برکی نه ثمرنه سایه دارم * همه حیرتم که دهقان بچه کار کشت مارا * ثانی قی واستفراغ که
شکوفه کردد دیرلر حضرت مولانا قدس سره * قطعه * نه مستیٔ که ترا آرزوی عقل آید *
که مستیٔ که کند روح عقل را بیدار * نه هرچه دارد غیر خدا شکوفه کند * ازانکه غیر
خدا نیست جز صداع وخمار شکه کافك تخفیفی ده تشدیدیده جائزدر آلات حرب
معناسنه کذا فی فرهنك جهانکیری شلته سکون لام وفتح تاء مثناة ایله کربند باغی
معناسنه شمه فتح میمله سرشیر معناسنه که ملالی دخی دیرلر که چربی پنیر وماست یعنی
یاغلی پنیر و یوغرت شرفنامه ده سرشیر وچغرات در اما کتاب السامی فی الاسامی ده فتح شین
ایله مروید رعربیده فتح شین وتشدید میمله ایکی معنایه در اول بمعنی اندك قلیل معناسنه ثانی
رایحه یه دیرلر حکیم سنایی بیت چون شمهٔ شاه اسپرم از باد شمالی * شامل شده از خلق
توهرجای شمایل شناه فتح نون واظهار ها ایله شناور وشناو دخی دیرلر حکیم اسدی
بیت چوغواص ذی در ددانشده راه * همیزد بدریای معنی شناه * شمس فخری بیت سهریارا
تویی آن بحر یادی کرم * که کند انجمی درلجهٔ جود تو شناه شنکه سکون نون وفتح
کافله کرشمه وغنج ودلال معناسنه کذا فی المؤید بو معنایه ابو المعانی بیت اکر کند بچنین حسن
شنکه وعشوه * بحسن چون نبود هرچه کرد ارزانی شه اظهار ها ایله اوکنده اولان
میدان یرکه دیوار چوب حولی دیرلر شیبه سکون یای تحتانی وفتح باء موحده ایله اوق
صرپمك معناسنه در مولانا هاتفی بیت زهر دو طرف شیبهٔ تیرشد * در و دشت بر صید تخجیر
شد * اصلی شیب درکه صوت تیردر آخرنده کی ها هاء اختصاصیه در یاسز شب دخی دیرلر وشب
تیره دیدکاری کبی شب پیکان دخی دیرلر شیخانه سکون یای تحتانی وفتح خاء معجمه
ونونله اوکوشه سی که لفظ مرکبدر شیکه کوشه در خانه معلوم شید سکون یای تحتانی
وفتح دال مهمله ایله اوج معنایه کلور اول زیاده روشن معناسنه عموما حکیم سنایی بیت
فلك ثالث آن ناهید ست * زهره کز نور آن جهان شید ست * ثانی نام پسر
افراسیاب درکه پشنك دخی دیرلر غایت حسن وجمال صاحبی اولمغله پدری شید لقبن
ویردی منقولدرکه کیخسرو بر کون آنکله کورش طوتدی قالدروب یره شویله اوردی که
اول ساعت جانی چقدی خواجه حافظ بیت بجارای پیران لشکر کشش * بکاشیدهٔ
ترك خنجر کشش * ثالث آتك جملهٔ اسما سندندر حکیم فردوسی بیت نشست از بر
شیدهٔ رای جوی * بنزدیك کودرز بنهاد روی * فرهنك جهانکیریده سنمار شاکردلرندن
برمشهور وستعین شاکردی اسمیدر مجمع الفرسده بر حکیمك نامیدرکه بهرام کور ایچون یدی
قصر بنا اتمشیدی هر بری بررنك ایدی هفته نك هر کوننده برقصر معینده اوتوروردی وقصر رنکنده
فراش دوشه دوب اول رنك جامه کیردی مزبور حکیمه خدمتی مقابله سنده آمل شهرینك
حکومتنی ویرمشیدی شیخ نظامی از هفت پیکر بیت شهر آمل بشیده داد تمام * تا شود
شاد شیده از بهرام شیرازه فتح راء مهمله وزاء معجمه ایله معروف نسنه در ابریشمدن

ابریشمدن کتاب اوجه سنه وقفتان یرتماجلرینه ایدرلر میرنظمی بیت کتاب مدحت
ووصف ترا که شیرازه * کنند اهل معارف زرشتهٔ جانش شیرآمله اضافتله املج
دیدکلری دارو که سود ایچنده اصلدوب بعده معجونه خصوصا نوشداروتر کیبنه جزو ایدرلر
شیرجامه سکون یای تحتانی وراء مهمله وفتح جیم ومیمله ایکی معنایه در اول بمعنی
پستان یعنی ممه ثانی سود ایچدکلری مخصوص قدح که جام شیر تعبیر اولنور استاد ایکی
معنایه دیمشدر بیت شیرجامه مادرش داده باو * ریخت بردو شیرجامه درکلو شیرخوان
فتح خاء معجمه وراء مهمله وواو معدوله ایله سود امر طفل دیمك اولور شیرزده سکون
را وفتح زاء معجمه ودال مهملتین ایله هر طفل که سود امرکن والده سنك سودی قلتندن یاخود
ضعف معده سببی ایله امدیکی سودی هضم ایتمامکله وجودی ضعیف ونحیف اولان کودکه دیرلر
بوایکی لغتك مثالی میرنظمی بیت بود وقت شیرخواره چون شده * ازکیٔ شیرمادر شیرزده
شیرزنه سکون راء مهمله وفتح زاء معجمه ونونله ترکیده یایق دیدکلری که آنکله یاغ
چیقاررلر اکا انین وپستو دخی دیرلر شیرشرزه کسر راء اول وسکون ثانی وفتح
شین ثانی وزاء معجمه ایله خشمناك وغضبناك ارسلان شیر برهنه دندان تعبیر ایدرلر یعنی
غضبندن صرتان ارسلان دیمك اولور حکیم انوری بیت اسیر ناجح این کشته پیل ژنده
ومست * مطیع خنجر آن کشته شیرشرزه تو شیرنه وشیرونه کلاهما بسکون الیاء
التحتانی اول بسکون الراء المهمله وفتح النون ثانی بضم الراء المهمله وفتح النون فرهنك جهانکیریده
دری التنده یومری بچه ات که وجعی اولمز عربیده غده دیرلر ضم غین معجمه ودال مهملهٔ مشدده ایله
مجمع الفرسده برمرضدر دواب امراضندن شیرویه سکون یای اول وضم راء مهمله
وواو معروف وفتح یای ثانیله خسرو پرویزك اوغلی آدیدرکه شارویه دخی دیرلر شیره
سکون یای تحتانی وفتح راء مهمله ایله تازه صقلمش اوزم صویی در فرهنك جهانکیریده
بوزه ایچنه بنك قویوب ایچرلر اکا شیره دیرلر بو معنایه حضرت مولانا قدس سره بیت
ز نور عقل او عقلم چنان رنك آمد وخیره * که زومغز ول آمد خمر وبنك و بوزه وشیره *
ترکستانده چارکوشه سفره یه دیرلر شیسله سکون یای تحتانی وسین مهمله وفتح
لامله علامت خیر یعنی ایو نشان کذا فی فرهنك جهانکیری شیشله سکون یای تحتانی
وشین معجمه وفتح لامله قصار ودقاق طوقاغندن بزده واقع اولان ازلمه ودلك معناسنه ودخی
صچان کسدیکی یره دیرلر کذا فی فرهنك جهانکیری مجمع الفرسده سست وبی قوت معناسنه
مسطوردر شیشه صرچه دن یاپلمش ظرف . بوش اولسون طولو اولسون ایچنده
صو اولانه آبکینه دیرلر واستعاره طریقیله افلاکه ده شیشه دیرلر بیت طبیبا زامکر این نکته
حل نیست * که درنه شیشه داروی اجل نیست شیفته سکون یای تحتانی وفا
وفتح تاء مثناة ایله آشفته وحیران معناسنه کمال خجندی بیت کرد از من دل شیفته آن عهد
شکن بار * زنیکو نه فرامش که کسی یاد ندارد * وناصر الدین بیت کفت که ای شیفتهٔ داشته
دروه غم پای تو در کل شده شیلانه سکون یای تحتانی وفتح لام ونونله عناب دیدکلری
یمشدر ابو المعانی . بیت بخون عاشقان آلوده دستش * سرانکشت شیلانه نموده *

ع شیله ع سکون یای تحتانی وفتح لام ایله برنوع طعامدر برنج واسفاناخ وباغ ایله ایدرلر
شله پلاو دخی دیرلر ع شیمه ع بوزن نیمه خوی وطبیعت وعادت معناسنه در ابو المعانی بیت
شیمهٔ طبع تراجودوکرم معتادست * آری آری کرم طبع بود مادرزاد * بو لغت عربیله
مشترکدر ع شینه ع بوزن کینه سپسی دیدکاری دودك معناسنه ع شیوه ع سکون
یای تحتانی وفتح واو ایله بش معنایه کلور اول نازوکرشمه که دلبران ومحبوبانه مخصوص برو ضعدر
ثانی طرز وروش حکیم نزاری قهستانی بیت اکرچه شهر پر از شاهدان چالاکست *
توخود بشیوه کری شیوهٔ دکرداری * ثالث عمل نیك وطور خوب معناسنه مولانا جامی
بیت کفت ای مادر چو بینم میوه را * کی توانم کار بست این شیوه را * رابع حسن وزیبایی
معناسنه شاعر بیت دررقص تنم چو آستین برمیکرد * صد شیوه شما بکس بهم برمیکرد
خامس هنر معناسنه میر نظمی بیت نباشد در نظر هر بی هنر خوب * اکر مردی شو اندر
شیوه مرغوب ع شیه ع فتح یای تحتانی واخفاء ها ایله بو زن ومعنی شنهٔ مرقوم ع شیهه
سکون یای تحتانی وفتح ها ایله آت کشنه سنه دیرلر عربیده صهیل معناسنه در استاد لطیفی
بیت عدوت ار بشنود ز اسب تو شیهه * بشاشد خون بمیرد بر بدیهه * مولانا هاتفی بیت
ستوارن بشیهه یلان درخروش * بجیم وزره زیور بال ودوش * مولانا عرفی در مذمت اسب
* قطعه * شاهنشها حقیقت اسبی که دادهٔ * بشنو بلطف تا برسانم بعز عرض * پیرست
وعلتی بجوش زان فزوده ام * آری بود رعایت پیر علیل فرض * کر شیههٔ زند بجوانی
ستایمش * کرنیم کام رود کنمش نام طی ارض ع مع الیاء ع شری ع صاتون آلمق یعنی
خریدن مولانا جامی بیت هرچه بخشی که بکیری دکری * آن نه جود ست که بیعست وشری *
ع شستکانی ع سکون سین مهمله وفتح تاء مثناة وکاف وکسر نون ایله بنای عمارت که عربیده
اساس وترکیده تمل دیرلر ابو الفرج رونی بیت ز کرد در که او ساز شستکانی عمر * که قلب
کعبه بود شستکانی محراب ع شکاری ع آوجی کرك آدم وکرك حیوان عربیده صیاد
وچقتایده اوجاق دیرلر ع شنك ماهی ع سکون نون وکاف فارسیله قندز دیدکاری صو
جانوریدر ع شوی ع کسر واو ایله بعنی شیث طوراق اوتی درکه اوزرلك ایله چشم زخم دفعی ایچون
آتشه یاقرلر حکیم سوزنی بیت منازعان همه نارعداوت افروزند * ز بخت خود همه برنار
خود شوند شوی ع شی ع کوشه معناسنه که اوك کوشه سنه شیخانه دیرلر ع شیانی ع
فتح یای تحتانی وکسر نون ایله خرا سانیلر قتنده بر مثقال وزنی در ودخی ده هفت معناسنه که
وشانی ده دیرلر شمس فخری * قطعه * پیش ازین از ملوك اهل سماحت * داده اند انجهای
زیف شیانی * شه مرصع دهد همیشه بمردم * کر خسروی وتاج کیانی ع شیرکی ع سکون
یای تحتانی وراء مهمله وکسر کاف ایله چین ولایتنده برجانوردر ع شیروی ع نام مبارز
ایرانی که شیرویه دخی دیرلر ع باب الشین المضمومة مع الالف * شترنا ع ضم تاء مثناة
وسکون راء مهمله وفتح باء فارسیله ترکیده ککلك دیرلر بر آجی اوتدر کوزل قوقو طعامه قورلر
قوریدوب دوکوب برمقدار طوز ایله قارشدوروب یرلر عربیده سعتر دیدکاریدر ع شفا ع
فتح فا ایله ترکشك اوق قونیلان جانبی که قافله ده شقاد ینلدوکی مرویدر ع شکا ع فتح کافله ده

کافله ده شقاد مرقوم معناسنه مرویدر میر نظمی بیت شکا پر تیر با پیکان دلدوز * ازان
هریك براعدایش جکرسوز ع شما ع خطاب جمع حاضردر عربیده انتم معناسنه خواجه
حافظ بیت ای فروغ ماه حسن از روی رخشان شما * آب رویی خوبی از چاه زنخدان شما *
ع شوربا ع اصلی شور آبا ایدی تلفظنده نوع ثقلت اولمغین همزهٔ اول حذف اولنمشدر
معروف طعامدر ع شوروا ع باء موحده یرینه واو ایله ده شوربا معناسنه در نتکم شاعر
بیت طبیعت را مناسب شور وایست * که او در هضم رانیکو غذایست ع شویلا ع
کسر واو وسکون یای تحتانی ایله بعنی ایوانهٔ سفید ودخی قوان چچکنه ده دیرلر ع مع الباء *
ع شبان فریب ع شین مفتوحه ده ذکری مرور ایدن قوشدر که شین مضمومه ایله ده
استعمال اولنور ابو المعانی بیت دهد فریب همیشه بوعدهٔ وصلت * شدست چشم غزالم
شبان فریب مرا ع شترسنب ع ضم تاء مثناة وسین وسکون راء مهملتین ونون ایله اغاج
قوردی که بینه اغاجك ایچندن حاصل اولوب اغاجی تباه ایدر ع شترسیب ع بعنی شترسنب
مرقوم که نون یرینه یای تحتانی واقع اولمشدر ع شکوب ع ضم کاف وواو معروفله بعنی دستار
کذا فی المجمع میر نظمی بومعنایه بیت بودن سر پا برهنه طرز خوب * کشته است بارکران
بر سر شکوب ع شوب ع بوزن خوب بعنی شکوب مرقوم یعنی دستار عربیده ایکی معنایه در
اول بعنی آمیختن یعنی قارشمق ثانی بعنی عسل یعنی بال ع مع التاء * شبات ع فتح
باء موحده ایله صوك قیش آیی درمشهوری طاء مهمله ایله شباطدر فارسیده طا یرینه تاء مثناة
ایله استعمال ایدرلر ماه مزبورك هر هفته سنده بر جمره واقع اولور واون بونجی کوننده آفتاب
حوت برجنه تحویل ایدر درت سنه متوالیا یکرمی سکز کون اولوب بشنجی سنه سنده که کبیسه
واقع اولور اول سنه یکرمی طقوز کون اولور کذا فی فرهنك جهانکیری ع شبست ع ضم
باء موحده وسکون سین مهمله ایله کریه منظر وزشت چهره معناسنه در میر نظمی بیت
از قضاء نا کهانیست آن بلا * زم جانان آن شبست بدلقا ع شرات ع فتح راء مهمله ایله
صو وشراب وامثالی آقدقده ظاهر اولان صدا سنه دیرلر ع ششت ع سکون شین معجمه
ایله بوزن بشت بعنی زشت وچرکین عموما هر نه اولورسه ع شکفت ع ضم کاف وسکون
فا ایله ایکی معنایه کلور اول آچلمق که شکفتن لفظندن فعل ماضی در آچلدی دیمکدر شانی نکلو
بیت از روز ازل تنکدلی قسمت ما بود * نشکفت اکر غنچهٔ ما جرم صبا نیست * ثانی کاف
ع فارسیله تعجب معناسنه شمس فخری بیت ای تا بادم از پدری شاه ملك دان * شاهی وملك
داری نباشد ز تو شکفت * کاهی اسم مصدرده استعمال اولنور بو معناده کسر شین معجمه ایله
مجیدر نته کم ذکری مرور ایلدی ع شوات ع بوزن عصات برقوشدر سرخاب دخی دیرلر
کذا فی المجمع ع شوبست ع واو مجهول وفتح باء موحده وسکون سین مهمله ایله افسون
وعلاج معناسنه در بعض فرهنکده باء فارسیله منقولدر ع مع الجیم * شفادج ع فتح فا
وراء مهمله ایله شمانی حلواکه مشهوری شمینه در میر نظمی هروی بیت بجای ناز دهد
هر صبح وهر شام * شفارج کشته است اطعام اعوام ع شنج ع سکون نونله بوزن منج کاغد
مهره سی که آنکله کاغد مهره ایدرلر ع شونیج ع واو مجهول وکسر نون وسکون یای تحتانیله

نطس که ذراعته حاضر ایتمش تارلا لغ مع الجیم الفارسی * شلوپیچ ج ضم لام وواو معروف
وکسر باء فارسی وسکون یای تحتانیله دمورد کنی دیدکاری اوت میرنظمی بیت نباشد هرکه را
درجیب بسیچ * شود سنبل بچشم او شلوپیچ لغ مع الخاء * شخ ج ایکی معنایه در اول
اوزلو یا لحق که اکر آدم واکر حیوان باصدقه ایاغنه یا پشور ثانی میوه سی اولمیان اغاج کذا
فی فرهنك جهانکیری ودخی شوخ لفظندن اختصار اولنمش کلمه درچرك معناسنه بو معنایی
مؤید ابو المعانی بیت تن وجامه سراسر شخ کرفته * که جامه در برش ازهم کسیخته لغ شکوخ
ضم کاف وواو معروفله کیدرکن ایاغه نسنه طوقنوب دوشرکبی اولمق اشکوخیدن دخی دیرلر
شاکر بخاری بیت هرکه اودر ره رود سرمست شوخ * افتد اندر خاك وخواری از شکوخ *
اما بو بیتدن سورچمك معناسی فهم اولنور بعض فرهنکلرده لغزیدن معناسنه مروید ابو المعانی
بیت کر ببینم ناکهان درراه آن نازك بدن * طاقت پا راندارم هرقدم افتم شکوخ لغ شوخ ج
واو معروف ایله ایکی معنایه در اول کشاده طبع وکشاده رو ولطیفه کوی وحاضر جواب
وشاطر کار بو معنالر بو ریشه یقیندر خواجه حافظ بیت فغان کین لولیان شوخ وشیرینکار
وشهرآشوب * چنان بردند صبر از دل که ترکان خوان یغما را * ثانی بمعنی چرك که شوخکین
دیرلر چرکین دیمك اولور عربیده وسخ معناسنه استاد عسجدی * قطعه * خواجه
بزرکست ومال دارد ونعمت * نعمت مالی که کس نیاید ازان کام * بخل بجایی رسیده کش
نکذارد * شوخ بکرما وه بان وموی بحجام * شرف شفروه بیت چنانکه بسنی از اندام
شوخ حرص وطمع * که نیست بر سر او خارش تمنایی * نسخه میرزا ابراهیمده اول اغاجه
دیرلر که بردالن کسه لر وافردالری اوله وادات الفضلاده کثرت اشتغالدن ال وایاق دریسی
دوشت اوله لغ شوخ ج واو مجهول وفتح میمله بمعنی شوم ونحس وکسر میمله قوان چچکی
معناسنه در لغ مع الدال * شترباد ج سکون راء مهمله وفتح باء موحده ایله هجین دیدکاری
دوه معنای ترکیبی یل دوه سی دیمك اولور غایت سرعتله یوریدیکندن کنایه ایدرلر سرعتی
شول مرتبه درکه سائر دوه لرك درت کونده واردیغی منزله بو برکونده وارر میرنظمی بیت یکی
آمد سواری بر شترباد * نه اشتر بل سوادی بوده برباد لغ شخنود ج سکون خاء معجمه
وضم نونله طرنقله قاشمقدن یاخود آخر نسنه ایله جراحت ایتمکه دیرلر وله بیت که در خسارش
بناخن کرده شخنود * روان شد خون بر رخسار چون رود لغ شخود ج ضم خاء معجمه ایله
بمعنی شخنود مرقوم که شخنوده دخی دیرلر حکیم انوری بیت دلی کو بدرد محبت شخود *
علاج ترشکان ندارد ش سود لغ شخولید ج ضم خاء معجمه وکسر لام وسکون یای تحتانیله
بمعنی پژمرده شدن یعنی صولمش کذا فی المجمع بو معنایی مؤید میرنظمی بیت کل رخسار
آتش می شخولید * از آندم حال بیماران پشولید لغ شد ج ایکی معنایه استعمال اولنور
اول اولدیکی معناسنه که عربیده صار معناسنی افاده ایدر ثانی کتدی معناسنه که عربیده راح
وذهب دیرلر بو ایکی معنایه ترتیب اوزره خواجه حافظ بیت از حال دل ودیده میپرسید که چون شد
خون شد دل واز ره کذر دیده برون شد لغ شرد ج سکون راء مهمله ایله معاند وسرکش
ولجوج معناسنه ابو المعانی بیت کر خرد داری مکن عادت همه کاری بشرد * تا بیابی جای عزت

عزت نزد هر خرد و کلان لغ شکوخید ج ضم کاف وواو معروف وکسر خاء معجمه ایله بمعنی بلغزید
ودر افتاد یعنی سورچدی ودوشدی اغاجی کفته بیت چو از سرکشی کرد هر سو نکاه * شکوخید
وافتاد بر خاك راه لغ شواد ج فتح واوایله توی طوقلری دیدکاری قوش وبر معناسی دخی آتش
علویدر ابو المعانی بیت شواد آتش غم ازدهانم میرود بیرون * نباشد حاجت مشعل شب تاریك
هجرانم لغ شود ج بوزن سود ایکی معنایه در اول شد لفظنك ایکی معناسنه ده شمس فخری بیت
باهمت بخشایش او داد کرم داد * خون از دل کان آب زر خساره یم شود * ثانی جامه آتشدن
صراروب یانغه یقین اولمق لغ شوشد ج سکون واو وفتح شین معجمه ایله بوزن پوشد
شوشه معناسنه درکه عنقریب ذکر اولنور انشاء الله تعالی لغ شهره بند ج بر نسخه نك
ظاهرینه نظرا یدوب باطننه بیخبر اولان کمسنه یه دیرلر ودخی غایت مشهور وآشکار معناسنه
بو ایکی معنایه میرنظمی بیت حال عاشق چون نباشد شهره بند * بسته چشم حال باشد
شهره بند لغ شهاید ج فتح ها ویای تحتانیله غایت پرامز معناسنه در کذا فی فرهنك
جهانکیری لغ مع الراء * شتربار ج ضم تاء مثناة وفتح باء موحده ایله دوه یوکی بار شتر
تقدیرنده در مولانا کاتبی بیت مرا غمیست شتربارها بحجره تن * شتر دلی نکنم غم بکجا و حجره
من لغ شترخار ج ضم تاء مثناة وفتح خاء معجمه ایله دوه دکنی خار شتر تقدیرنده در اشترخوار
وشترخوار دخی دیرلر اثیر الدین اخسیکتی بیت کر کابن فردوس خورد آب خلافت *
بر جای کل تازه شترخار برآرد لغ شتروار ج بمعنی شتربار مرقوم با ایله واو بیننده تبادل اولدیغی
اجلدن شیخ نظامی بیت چو نوبت بسر بخش دار رسید * شتروار زر تا بخارا رسید *
لغ شخور ج ضم خاء معجمه وواو معروف ایله طرنقله یارملق معناسنه شخود وشخنود
وشخنوده وشخنوره دخی دیرلر لغ شر ج بوزن مر بر نوع ایاغه کیلور نسنه در شمس فخری
بیت در بادیه اعدای تو بر خار وخسك ماند * نه آب ونه نان مانده ونه کفش ونه خود شر *
لغ ششتر ج سکون شین معجمه وفتح تاء مثناة ایله خوزستان ولایتنده بر شهر آدیدر فتح شین
ایله ده روایت اولنمشدر اما بین الناس مشهور اولان ضم شین ایله در خواجه سلمان بیت
شد خاك وخار بستر آن شخص نازنین * کازار می رسید زدیبای ششترست لغ شغر ج ضم
غین معجمه ایله کرپی که اوزون اوقلری اولور سین ایله سغر وسکاشه دخی دیرلر لغ شفور ج
ضم فا ایله ایکی معنایه در اول پورسق دیدکلری جانوردر که دوکدکجه سمرد دیرلر ثانی حرام
معناسنه در ابو المعانی ایکی معنایه ترتیب اوزره بیت هرکه از تیر شفور کرد دروی * نام مردی
شفور باد اورا لغ شکر ج فتح کاف فارسیله اوقلی کرپی یه دیرلر عربیده ضم کاف عربیله
نعمته اعتراف ایتمکه دیرلر لغ شکوار ج سکون کاف ایله یاسلو وغمکین سوکوار معناسنه
میرنظمی بیت پس از تن کی سرور دل نکهدار * بکن شادی مشو غمکین وشکوار لغ شمار ج فتح
میمله درت معنایه کلور اول حساب وعدد معناسنه در حکیم انوری بیت عدل تو سایه ایست که
خورشید را زعجز * امکان بسته کردن آن نیست در شمار * ثانی فرهنك جهانکیریده
دوستلق ومحبت معناسنه شیخ نظامی بیت بریدم زهر آشنایی شمار * بس است آشنایی
من آموزکار * ثالث مثل ومانند معناسنه حضرت مولانا قدس سره بیت جانها شمار ذره

معلق همیزنند * هرك چو آفتاب در افلاك كبریا * رابع اول زخم وجراحته دیرلركه صاغلق
احتمالی وایو اولمق امیدی اوله ﯗ شمار كیر ﯖ سكون راء مهمله ویای تحتانی وكسر كافله ایكی
معنایه در اول نسنه صایجی ثانی دوستلق ومحبت طوتیجی معناسنه ﯗ شماركار ﯖ سكون راء
مهمله وفتح كافله عرصات روز محشركه شماره كاه دخی دیرلر شاعر بیت خواهند بی شك ارتو زدنیا
حساب عمر * پاسخ چكونه میدهدی در شماركار ﯗ شمر ﯖ ضم میمله بوزن عمر امر حاضر در صای
دیمك اولور میمك فتحه سیله ده جائزدر ابو المعانی بیت فعل قبیح نفس بدت یك بیك شمر *
بشكركه درجهان بجه رود ركذشته است ﯗ شمشیر ﯖ سكون میم وكسر شین معجمه ایله فرهنك
جهانكیریده كاربان اندك معناسنه بو معنایی مؤید میرنظمی بیت برفتن بایدت تدبیر داری
كه همراه خودت شمشیر داری * مجمع الفرسده قافلهٔ صغیركه شوشمیر وهیل دخی دیرلر
ﯗ شنجار ﯖ سكون نون وفتح جیمله اكلیل الملك دیدكاری اوتدر ﯗ شنقار ﯖ سكون نون
وفتح قافله سنقور دیدكاری آوجی قوشدركه آنكله ملوك شكار ایدرلر بر معتبر طوغاندر میرنظمی
* مثنوی * اكرجای داری كف تاجور * چو شنقار بودی چنان معتبر * چو بكدم نیابی
موافق بطبع * بكیر دسرت بی محابا چو شمع ﯗ شوخكیر ﯖ واو معروف وسكون خاء معجمه
وكسر كافله كیر كرفتن دن صیغهٔ امر ووصف تركیبی در شوخ چرك معناسنه اولیجق معنای تركیب
كیرطوتیجی اولمغله سونكره اسم اولنمش عربیده سفنج دیرلر ضمهٔ ثاشه ایله ﯗ شور ﯖ واو مجهول
ایله طقوز معنایه كلور اول طوزلی یعنی طعامده وذایقه ده طوزلی اولان ثانی غوغا
وقرقشه لق معناسنه مولانا غزالیٔ مشهدی بیت شوری شد واز خواب عدم چشم
كشودیم * دیدیم كه باقیست شب فتنه غنودیم * ثالث نحس وشوم معناسنه در حكیم فردوسی
بیت نكه كن كه دانای پیشین چه كفت * كه هركز مبادا اختر شور جفت * مختاری * رباعی *
ای ملك نهاده پیش اقبال تورخت * وز بخت تو بخت خصم شور آمد سخت * با توچه درآویزكند
آن بدبخت * كوازپی تخته زاد وتوازپی تخت * رابع بمعنی كوشش یعنی سعی ایلمك حكیم اسدی
بیت بهركار در زور كردن مشور * كه چاره بسی جای بهتر ز دور * خامس نفیر معناسنه كه
شیپور دخی دیرلر حكیم فردوسی بیت نیاسود كس تا بمرز حلب * زمین شد پر از جنك شور
جلب * سادس بمعنی ورزیدن یعنی دورشمك بو معنایله معنای خامسك فرقی دقیقدر حضرت
مولانا قدس سره بیت دست زهره در حنا اوكی ساحشوری كند * نازنین همچنین را باچنان
سیدا چه كار * حكیم اسدی بیت همه روز فرمانشان دار وبرد * سواری وشوری سلیح نبرد *
سابع بربینه اورمق بهم زدن ویربربله یمك میرخسرو بیت از دست ودل برانم كز جان ودل بشورم
بیرون جهم كه باشد خوبا كوزن وكوردم * ثامن بمعنی مشغله شیخ سعدی بیت نه مطرب كه آواز
پای ستور * اكر عشق داری سماعست وشور * تاسع بمعنی شستن یعنی یومق غسل
معناسنه وشوریدن بونلرك مصدریدر ﯗ شورمور ﯖ سكون راء مهمله وضم میمله توابع
الفاظ قبیلندندر ایكی معنایه در اول برنسنه خسیس وضعیف وحقیر اولوب آخر كمسنه
آنی ذكر ایتدكده فلان چیز شورمورست دیركاهی یالكز مور وچه دخی دیرلر حكیم خاقانی
بیت شورمورند حسودانت ولیكن كه لاف * شارمارند نفر بانفر آمیخته اند * ثانی غلبه

غلبه وغوغا معناسنه حكیم سنایی بیت زبهر دو طامات ورثاث مزخرف * همه ساله با بخت
در شورمورم ﯗ شوشمیر ﯖ واو مجهول وسكون شین معجمه ویای تحتانی وكسر میمله قافلهٔ
صغیركه هیل وهال ولاچی وخیربویا دخی دیرلر كذا فی المجمع ﯗ شوهر ﯖ واو معروف وفتح
ها ایله زوج یعنی عورتك اری معناسنه اكرچه اصحی وافصحی جوهروزنی اوزره در اما لسان عوامده
وبعض فرهنكارده كهروزنی اوزره اولمغین ثبت اولندی ﯗ مع الزاء المعجمه * شترغاز ﯖ
سكون راء مهمله وفتح غین معجمه ایله انكدان اغاجنك كو كیدر اشترغاز دخی دیرلر ابن یمین
بیت ندارد طمع رستن شاخ عود * هرآنكس كه بیخ شترغاز كشت ﯗ شوركز ﯖ
سكون راء مهمله وفتح كاف فارسیله ایلغون اغاجی معناسنه ﯗ شورمیز ﯖ سكون راء
مهمله ویای تحتانی وكسر میمله نطس یعنی اكلمامش تارلا معناسنه در ﯗ شوژه كز ﯖ واو مجهول
وفتح زا وكاف فارسیین ایله كوملك وقفتان قولتغنه دیكلن پاره كه خشتك دخی دیرلر ﯗ شومز
وشومیز ﯖ كلاهما بسكون الواو وكسر المیم نطس معناسنه كه هرك دخی دیرلر وبعض یرلرده
دالهن دیرلر كذا فی المؤید بو معنایه استاد لطیفی بیت اندر اصلاح دلت تمییز كن * تخم
پاشیدن پس از شومیز كن ﯗ شونیز ﯖ سكون واو وكسر نون وسكون یای تحتانیله
چورك اوتی كه عربیده حبة السودا دیرلر میرنظمی بیت شده در روی نان افشانده شونیز *
بروی خوب خال عنبرآمیز ﯗ مع السین المهمله * شبس ﯖ ضم باء موحده ایله بتكه كهله در
عربیده قمله دیدكاریدر شین معجمه ایله ده جائزدر جمال الدین عمر * رباعی * زانروی كه دردات
نماندست صفا * باخلق خدای میكنی جور وجفا * برفرق سركل توبیچاره شبس * كرزانكه
زالق زند نیفتد بقفا ﯗ شدكیس ﯖ سكون دال مهمله ویای تحتانی وكسر كافله قوس قزح
دیمكدر كذا فی التحفه وشین یرینه سین مهمله ایله سدكیس دخی مرویدر شاعر بیت میغ
مانندهٔ پنبه است ووراباد نداف * هست شدكیس درونه كه بدو پنبه زند * درونه نك معناسی
مرور ایلدی ﯗ شركیس ﯖ سكون راء مهمله وكسر كافله ده قوس وقزح معناسنه در
ﯗ مع الشین المعجمه * ششپش ﯖ ضم باء موحده ایله وسكونله ده جائزدر كهله معناسنه استاد
لطیفی بیت جامهٔ پرشپش اوبركاومیش ادیونهند * بانك وفریادی كند الاستغاث ای مسلمین *
ﯗ شخش ﯖ فتح خاء معجمه ایله خوش آواز بركوچك قوشدر استاد رودكی بیت كرك راكی
رسد صلابت شیر * بازراكی رسد نهیب شخش ﯗ ششش ﯖ تركیبده اولیكن دیدكاری عضودر
یكی ازحكما بیت چو از سل دور میباشد سلامت * كه زیرا میشود در شش جراحت *
ﯗ شورش ﯖ واو معروف وكسر راء مهمله ایله شوریدندن اسم مصدردر فتنه وغوغا
وقرقشه لق وآشوب معنالرینه استاد بیت كوشورشی كه صحبت شادی بهم خورد * غم خون
دل بریزد ودل خون غم خورد ﯗ شوش ﯖ بوزن كوش باغ چبوغی یعنی اوزم اغاجندن بوداتمش
چبوق مجمع الفرسده مطلق اوزم چبوغی عربیده قضبان دیدكاری ضم قاف وسكون ضاد معجمه
ایله ﯗ مع الغین المعجمه * شتربالوغ ﯖ ضم تاء مثناة ولام وسكون راء مهمله وباء موحدهٔ
مفتوحه ایله دوه قنی كه عربیده بعره دیرلر نتكم ضرب مثل ایدوب دیرلر * البعرة تدل علی البعیر
یعنی دوه نك قنی دوه یه دلالت ایدر ﯗ شترمرغ ﯖ دوه قوشی كه مشهوردر نفس الامرده

دوه یه مشابه بر قوش در بوینی و باشی و ایاقلری بعینها دوه در کرچه قنادی وار اما نه سائر قوشلر
کبی اوچار ونه دوه کبی یوك کوتورر ضرب مثل ایلشلردر نتکم شیخ عطار بیورمشدر * مثنوی *
چون شتر مرغی شناس این نفس را * نه کشد بار ونه پرد برهوا * کر بپر کویند کوید اشترم *
ور نهی بارش بکوید طائرم ع شغ ع بوزن مغ اوچ معنایه کلور اول ایش اشلمکدن ال دریسی
درشت وخشین اولمق ثانی شاخ کاو یعنی اوکوز بوینوزی شمس فخری بیت از خر و کاو کم
بصد رتبت * کرچه او را نه سنب هست نه شغ * ثالث چیزی اندك یعنی شیء قلیل کذا فی المجمع
ع شور تاغ ع واو معروف و سکون راء مهمله و فتح تاء مثناة ایله بر نوع صاری اغاجدر
بعضیلر قمسال یرده بتر بر صاری اوتدر دیدیلر ع شوغ ع واو معروف ایله بوزن دوغ اوچ
معنایه کلور اول شغ مرقوم معناسنه استاد بیت شود عادت کرفتن بر کفش یوغ * نمیزیبد
قلم در دست پرشوغ * مطلق دری درشت اولمغه دیرلر شمس فخری بیت بپهلو یش که برخارا
بغلطم * چو روی خصم شد پهلوم شوغ * ثانی مجمع الفرس الله ویا خود اثوابه واقع
اولان ایرك وچرك ثالث چیزی اندك یعنی شیء قلیل شغ مرقومله مترادف المعنی در ع مع الکاف
ع شترپاوك ع ضم باء فارسی و لامله دوه قفی شتربا لوغ مرقوم کبی ع شترك ع ضم تاء
مثناة و فتح راء مهمله ایله موج دریا که اشترك دخی دیرلر ابو المعانی بیت کفش چو بحر سخا کشت
و موجهٔ احسانش * چو روی بحر بپا پی بر آمده شترك ع شچك ع سکون جیم فارسیله
یورلقدن وغیریدن که یورك اوینایوب کوکس صحرایه اما اصح قول انجقرقدر که اکازغنك و هچك
دخی دیرلر عربیه فواق دیرلر ضم فا و واو و سکون قافله کذا فی شرفنامه ادات الفضلاده ضم جیم
فارسیله در مؤید الفضلاده آواز دم اسب یعنی آت قوروغنك سسی و فرهنك میرزا ابراهیمده
دوه نك یورمسی صداسی در ابو المعانی بیت ببزم آن کل رعنا نشسته می بیند * رقیب بسته
دم و دل کرفته شچك آید ع شلوشك ع ضم لام و واو معروف و فتح ها ایله دمور دکنی که شلو پیچ دخی
دیرلر ع شنکرك ع سکون نون و راء مهمله و فتح کافله بمعنی باد ریسهٔ دوك یعنی ایکه چخور دکاری
اغرشق کذا فی المجمع ع شوخناك ع واو معروف و سکون خاء معجمه و فتح نونله بمعنی
شوخکین یعنی کیرلی کرك وجودده کرکسه اثوابده اولسون ع شوشك ع سکون واو و فتح
شین معجمه ایله ایکی معنایه در اول چارتار تنبوره معناسنه استاد فرخی بیت کهی سماع زنی
کاه بربط و که چنك * کهی چغانه و تنبور و شوشك و عنقا * عنقا دخی بر سازدر ثانی بر پرنده
جانوردر کلکه مشابه بلکه آندن کوچك اوله تیهو و چل دخی دیرلر ع شوکك ع سکون واو و فتح
کافله بمعنی باد ریسهٔ دوك یعنی اغرشق کذا فی المجمع ع شولك ع سکون واو و فتح لامله اسب
جلد و تیز رفتار یعنی چابك و اشکون و یوکرك آت سید حسن غزنوی بیت کر ار دوان بدیدی پای
ور کاب تو * بودی به پیش شولك تو اردوان دوان * استاد فرخی بیت بسا پشته هایی که تو پشت
کردی * بنقل سم شولك و خنك واشقر * حکیم اسدی بیت سپهدار بر کرد شولك زجای
کشیده بکین تیغ کشور کشای * خواجه و در همای همایون * بیت در آورد بر شولك تیز پای
چو دریای آتش در آمد زجای ع مع الکاف الفارسی * شترکاوپلنك ع اوچ حیوان اسمیله
مسمی اولدوغنك سببی اوچ حیوانه مشابهتی اولدوغندندر شترکاو دخی دیرلر عربیده زرافه

زرافه دیرلر ضم زاء معجمه و فتح راء مهمله مشدده و فایله ترکیده زرافه دن غلط زرنپا دیرلر
ع ششك ع بوزن خشك کوزده اولان چپق معناسنه ابو المعانی بیت ششك چشم و خلم
بینی بوده کاریز خلا * شد دهانش مخزن کوه و نجاست کویا ع ششنك ع سکون نونله بوزن خنك
بر موزون اغاجدر بدنی بیاض و راست شاخلری اطرافنه چادر کبی اولور غایت پك اولمغله آندن
اوق اید رلر خراسانیلر بنفش دیرلر منجیك بیت ای توشوخی که بشکنی سر خنك * وی تو چو پی که
همچو موم ز ششنك ع شوك ع بوزن دوك بالدران دیدکاری اوتدر شوکران دن اختصار اولنمشدر
عربیده فتح شین ایله بوزن نوك که دکندر ع مع اللام * شتردل ع یعنی قورقق ترکیده دوه یورکلی
دید کاری در مولانا کاتبی بیت مرا غمیست شتر واره ابجرهٔ تن * شتردلی نکنم غم بکاو حجرهٔ تن *
ع شکول ع ضم کاف و واو معروفله بمعنی جلدی و جست و تندی کذا فی المجمع ع شل ع
بوزن کل بمعنی سست حضرت مولانا قدس سره بیت چون بدید آن روی همچون برك كل *
مضطرب کردید شد پاهاش شل ع شوکل ع واو مجهول و فتح کافله باد ریسهٔ دوك یعنی
آغرشق عربیده فلکه دیرلر ع شول ع بوزن غول اوچ معنایه کلور اول بمعنی دید و دانست
یعنی کوردی و بیلدی و صیغهٔ امر اولور بشول دیرلر یعنی ببین و بدان دیمك اولور حکیم انوری
در هجو قاضی کیرنك بیت زرد کشت از فراق لقمه بشول * روی سرخ من ای سیاههٔ دول *
ثانی بر طائفه نك اسمیدر کور دلر طائفه سی کبی ثالث شولیدن لفظندن صیغهٔ امردر
اندیشه لنمك و پریشان اولمق معناسنه ع شویال ع سکون واو و یای تحتانیله جامه شوی
وکازران جامه یه اوردقلری مهره معناسنه در ع شومال ع دخی بو معنایه در شویال
لفظندن اختصار اولنمشدر ع مع المیم ع شتلم ع ضم تاء مثناة و لامله درشتی و تندی که
موقعنده اولمیه و نزاع و مخاصمه معناسنه اشلم دخی دیرلر ع شلم ع ضم لامله شتلم لفظندن
اختصار اولنمشدر ع شم ع ایکی معنایه در اول بمعنی پای افراز یعنی ایاق طولاغی و چارق
شمس فخری بیت جاهلان را ستران بردعی * فاضلان پای آبله بدر یده شم * شیخ نظامی
بیت کر آینه چون یار هردم کشد * کهی شم کشد که برشم کشد * ثانی بمعنی نفرت
و دوری شمس فخری بیت با سفیهان جمله را انس و قرار * وز عزیزان جمله را دوری و شم *
ع شمیم و شم ع شم مرقومك ایکی معناسیله مترادفدر استاد منجیك بیت صد بیت
مدح کفتم و چندین عذاب دید * کر نیست سیم باری جفتی شم فرست ع شوخ چشم ع
سکون خاء معجمه و فتح جیمله کستاخ و بی ادب و مزاح و ظرافتکار خواجه سلمان بیت ای دل نه سمك
خاره آخر فغان بکجاست * وی شوخ چشم دیده سرشك روان بکجاست ع شوربوم ع
سکون راء مهمله و ضم باء موحده ایله شوراق یر معناسنه و شورشول یردر که آنده ذراعت و چمن
نافع حاصل اولمیه شوره بوم دخی دیرلر شیخ سعدی بیت باران که در لطافت طبعش خلاف
نیست * در باغ لاله روید و در شوره بوم خس ع شور چشم ع کوزی دکن آدم یعنی کوزندن
چشم زخم واقع اوله ابو المعانی بیت صد چشم زخم خلق رسد یك وفای او * یك شور چشم
نیست که بر هجر میرسد ع شورم ع سکون واو و فتح راء مهمله ایله ترنج نوعندن حماض و مرکب
دیرلر بر نوعدر ع شوم ع بوزن بوم نحس و نامبارك معناسنه ابو المعانی بیت. مردیا

فاضلانرا بخت شومش ازازل * جاهلانرا طالع میمون ودولت یاورست گ مع النون * شبان ع
فتح باء موحده ایله چوبان معناسنه کمال اسمعیل بیت بعهد عدل تو کرك ازپی خوش آمد میش
چوخرس مصطبه بازی کند بچوب شبان گ شتربان ع دوه جی معناسنه بان کوزه دیجی
معناسنه در کشتی بان وباغبان کبی دوه کوزه دیجی دیمکدر اثیرالدین اخسیکتی بیت منزلکه
عیسی سزد بمرحلهٔ خضر * آنجا که شتربان تو روزی مقرآرد گ شتردندان ع سکون
را وفتح دالین مهملات ایله برنوع زاجدرکه زاج مصری دیرلر جمیع زاجلردن معتدلدر گ شخودن
ضم خاء معجمه وواو معروفله طرملق و برنسنه ایله یاره لمق حکیم اسدی بیت بکی چون دل
مهربان کفته پوست * بکی چون شخودن ز نخدان دوست * مجمع الفرسده بناخن کندن
یعنی طرنقله قازیمق شاعر بیت نه جای شخودن بماند ازدورخ * نه جای دریدن بماند ازقبا
گ شخولیدن ع ضم خاء معجمه وکسر لام ایله صفیر زدن مرغان یعنی قوشلرك صقلق کبی اوتمه سی
وشیهه زدن اسب یعنی آتلرك کشنمه سی میرنظمی بیت شخولیدن طیر وانعام ووخش
بود حمد وتسبیح ارزاق بخش گ شخونیدن ع متعدیٔ شخودن مرقومدر گ شدن ع
درت معنایه کلور اول اولمق عربیده صیرورت معناسنه که شدنی شد دیرلر یعنی اوله جق اولدی
ثانی کتمك عربیده ذهاب معناسنه بونده دخی شدنی شد دیرلر کیده جك کتدی دیمك اولور
بونلرك فرقی ذکر محل ارادهٔ حال قیلیلندر بوایکی معنایه ملا فهمی بیت شدم بباغ که تسکین
دل دهم دیدم * میان بلبل وکل کرمیٔ که داغ شدم * ثالث فوت اولدی معناسنه خواجه
حافظ بیت مکرکه لاله بدانست بی وفایی عمر * که تازادوبشد جام می زکف ننهاد * رابع
زائل اولمق معناسنه در بیت یوسفی برادران کم شد * آفتاب ازمیان انجم شد * شد
اول اولدی شد ثانی کتدی معناسنه در چغتایده ایردی دیرلر اولدی دیمکدر ایرور اولور
دیمکدر میر علیشیر بیت کونکول لار ناله سی زلفونك کمندین نا کهان کورکاج * ایروراندا ق که
قوشلار قیچقیریشغار لار ایلان کورکاج * ایرماس اولمز دیمکدر اما اکثریا ایماس معناسنه
دکل دیه جك محلده استعمال ایدرلر ایرکین عبارتی بر فعلك که آخرینه لاحق اوله استفهام مقامنده
کاهی ادات استفهام ایله جمع اولور نته کیم بوغزلده ردیف واقع اولمشدر مطلعی بودر بیت
بوکیجه هجر کونی شام قیرکونی موایرکین * یوق ایسه صعب غمم دوزخی توتونی موایرکین *
وکاهی ادات استفهام که مو لفظیدر حذف اولنور وله ایضا بیت خط ورخسار ینك سو
ایرکین دوریا شورغان سبزه ده * یوقسا کوزکودرکه قالغای هر طرف زنکارارا *
گ شران ع فتح راء مهملهٔ مشدده ایله صیغهٔ مبالغه در که شریدن لفظنك اسم فاعلیدر
صوویاخود یغمورك بیاپی صدا ایله آقدوغنه دیرلر عربیده ثجاج دیرلر فتح ثاء مثلثه وجیم ایله
شاعر بیت سیل اشك چشم من شران میریزد چنان * کشته کویا هردو چشمم رود جیحون
وفرات گ شریدن ع کسر راء مهملهٔ مشدده ایله صوویغمور وشراب صدا ایله آقمق
کذا فی فرهنك جهانکیری گ ششپستان ع سکون شین معجمه وسین مهمله وکسر باء
فارسی وفتح تاء مثناة ایله ممه سی بیوك وبومشق عورته دیرلر حکیم خاقانی بیت خنك امت
ششپستان زنی رومی دلی زنکی تنی * مریم صفت آبستنی عیسیٔ دهقان باش درو گ ششتن

گ شستن ع سکون سین مهمله وفتح تاء مثناة ایله یومق عربیده غسل معناسنه گ شست کردن ع
سکون سین مهمله وتاء مثناة وفتح کاف ایله صقلق ویومك ابوالمعانی بیت آمد سحرکه دزد
صبا بوی کل دزد * دریافت عندلیب همیکرد شست آن گ شفودن ع ضم فا وواو معروف
وفتح دال مهمله ایله گ شفه بستن ع فتح فا وباء موحده وتاء مثناة وسکون سین مهمله ایله
گ شفیدن ع کسر فا وسکون یاء تحتانیه ایله مذکور اوج لغت دخی ال وایاق دریسی درشت
وخشین اولمق معناسنه در کذا فی فرهنك جهانکیری گ شکردن ع ضم کاف وسکون راء
مهمله ایله هلاك ایلمك معناسنه در گ شکفتن ع ضم کاف وسکون فا وفتح تاء مثناة ایله
شکوفه وچچك اولان آچلمق طالب آملی بیت نه بزم باده نی رقصی نه جابی نه پری رویی *
بدین آشفتکی چون بشکفانم چین ابرویی * مولانا هاتفی بیت چوکل شاه بشکفت زکاراو *
وزان کرده شد کرم بازار او گ شکفیدن ع سکون کاف ویاء تحتانی وکسر فا ایله بو دخی
شکفتن معناسنه در گ شکوخیدن ع ضم کاف وواو معروف وکسر خاء معجمه ایله بمعنی لغزیدن
یعنی صورچمك وباش اوزرینه دوشمك معناسنه شمس فخری بیت ظلم ازنهیب شاه جهان
قیرمیکریخت * کاندر عدم فتاد وشکوخید ازکلوخ گ شکون ع ضم کاف ایله اوچ معنایه در
اول تفأل ایتمك واوغور طوتمق معناسنه قاضی عیسی بیت بخانه ام چوکند جغد ناله شاد شوم
که هرچه شومی مردم بود شکون منست * دیکر بیت صباح شنبه اکر جام لاله کون باشد *
تمام هفته بعیش وطرب شکون باشد * ثانی یمن وسعادت معناسنه مولانا ظهوری
بیت بهارست رخت ورع کن کرو * می کهنه دارد شکون سال نو * ثالث مجمع الفرسده
پرواز کردن مرغان ونوعی از شغال مرویدر گ شکوفیدن ع ضم کاف وکسر فا ایله بمعنی شکفتن
مرقوم گ شکوهیدن ع ضم کاف وکسر ها ایله ایکی معنایه در اول هیبت ووقار واحتشام ایتمك
میرنظمی بیت توقدر وشکوهت نکهدار باش * چو طفلان زبازی تو بیزار باش * ثانی
مجمع الفرسده برکسنه نك سوزنه قولق طوتمق ودخی زیبا اولمق وقورقمق معناسنه دخی مرویدر
گ شماریدن ع فتح میم وکسر راء مهمله ایله صایمق هم لازم وهم متعدی استعمال اولنور
گ شمردن ع ضم میم وسکون راء مهمله ایله صایمق تعداد معناسنه کرك معنا وکرك محسوسا
اولسون وله بیت بنامش روا نیست آدم شمرد * نهادش چو هرکز مروت نبرد گ شنج کردن ع
سکون نون وجیم وفتح کاف ایله تارلایی نطس ایلمك گ شنفتن ع ضم نون وسکون فا وفتح تاء
مثناة ایله بمعنی شنودن اشتمك معناسنه در خواجه حافظ بیت حال دل با تو کفتنم هوس است
خبر جان شنفتنم هوس است گ شنودن ع ضم نون وواو معروف ایله استماع معناسنه میر
نظمی بیت شنود آن سخن شهریار جهان * بزانو نهاده سرفکرزان گ شوخکیدن ع واو
معروف وسکون خاء معجمه ویاء تحتانی وکسر کاف ایله چرکین اولمق وچرکین ایتمك طیان مرغزی
بیت موی ژولیدهٔ بسر دارد * شوخکین جامهٔ که بردارد گ شوخودن ع واو اول معروف
ثانی مجهول وضم خاء معجمه ایله طرنقله برعضوی طرملیوب یاره ایلمك معناسنه در
گ شوخکین ع سکون واو وخاء معجمه وکسر کاف ایله چرکین معناسنه حکیم اسدی بیت
رسیدند جای چراکاه کور * دروشوخکین چشمهٔ آب شور * واو مجهول ایله دلیر وبهادر

وبی باك معناسنه در كذا فی فرهنك جهانكیری ع شوخیدن ع سكون واو ویای تحتانی
وكسر خاء معجمه ایله شیرینكارلق ایلمك معناسنه در میرنظمی . بیت دران انجمن آمده
خنده ناك * چو شوخید كشتند همه سینه چاك ع شودن ع واو مجهول ایله بمعنی شدن
وله بیت از انجا كه شه را ستودن كرفت * بقربیت شاه شودن كرفت ع شورستان ع
واو مجهول وكسر راء وسكون سین مهملتین ایله چوراق یرلر معناسنه در ع شوریدن ع واو
مجهول وكسر راء مهمله وسكون یای تحتانیله درت معنایه استعمال اولنور مصدردر اول
بمعنی آمیختن یعنی قاریشمق استاد در صفت عروسی . بیت چو شورید روغن بشهد وشكر *
كه پیچید در جامه خواب بكدكر * ثانی بمعنی تیره كردن یعنی بولاندرمق وله بیت كه
شورید از خاك آن آب صاف * چنان آب بودن بكشته خلاف * ثالث دیوانه اولمق وله
بیت همه هوشمندان شوریده كشتند * سوی دشت وصحرا چو دیوانه رفتند * رابع بمعنی
شستن یعنی یومق كذا فی فرهنك جهانكیری ع شورانیدن ع متعدی شوریدن مرقوم
درت معناسنه دخی ع شوریده كردن ع دیوانه ایلمك ودخی قورقلو ایلمك ع شولیدن ع
واو مجهول وكسر لام وسكون یای تحتانیله ایكی معنایه كلور اول بر ایشه اندیشه ایله تقید
ایلمك ثانی پریشان اولمق میرنظمی بیت بشولید از كردش روزكار * بجایی كه هركز نكیرد
قرار ع شومیزیدن ع واو معروف وكسر میم وزاء معجمه وسكون یائین تحتانیین ایله بمعنی
زراعت كردن كذا فی فرهنك جهانكیری ع شومین ع واو مجهول وكسر میم وسكون یای
تحتانیله اسفاناخ دیدكاری اوت ابوالمعانی بیت همه شومین شوربند بخور دخویش *
نه بینند اهل بینش جز خیاری ع شون ع بوزن خون كوملك وقفتان خشتكی كذا فی فرهنك
جهانكیری ع شونج كردن ع بمعنی شنج مرقوم یعنی كاغذ مهره لمك وپرداخت ایدوب
صیقل ویرمك ع شوهن ع واو مجهول وفتح ها ایله بمعنی شونیز مرقوم یعنی سیاه دانه كه عربیده
حبة السودا دیرلر ع شوییدن ع واو معروف وكسر یای اول وسكون ثانیله بمعنی شستن
مرقوم یعنی یومق ابوالمعانی بیت نشوییده همه در عمر رویش * مكر شوید در آخر مرده
شویش ع مع الواو * شترخو ع ضم تاء مثناة وخاء معجمه ایله دوه كینلی دیمك اولور زیاده
كین طوتمقدن كنایه در اثیرالدین اخسیكتی بیت در مرتبه باكفت كمال تو نباشد * كردون
شترخو كه زكوهان قمر آرد ع شتركاو ع زرافه در كه شتركاوپلنك دخی دیرلر كامرذكره
بر غریب الخلقه جانوردر كه باشی دوه باشنه وطاغ صغری باشنده بكزر وسینه سی وایاقلری
وبوینوزی كاوه ودریسی قپلان دریسنه وقویروغی آهو قویروغنه ودیشلری اشك دیشنه بكزر
بوینی مدور واوزون واوك ایاقلری اوزون وقیچ ایاقلری غایت قصه وایاقلرینك مفصله لری
یوقدر بكپاره كموكدر عجیب الهیأتدر برایشه یرامز روایت ایدرلر كه كاو كوهی ناقهٔ حبشیله
چفتلشور بو عجیب الهیكل جانور آندن تولد ایدر شتركاو تسمیه سنه سبب اولدر دیرلر مزبور
جانور مملكت حبش وولایت نوبه ده چوق اولور ع شو ع بوزن كو چلاه چوقری بعض
فرهنكلرده خشیل وچریش معناسنه مرویدر ع شوشو ع بولفظ مكرر ارزن یعنی طاریدر
حكیم سوزنی بیت خری كه آبخورش زبرناودان عصیر * علف عصارهٔ بكنی وتخم شوشو

شوشوكیو ع مع الهاء * شبچه وشبشه ع كلاهما بسكون الباء الموحدة اولهما بفتح الجیم
الفارسی ثانیهما بفتح الشین المعجمة تخل بنی كه ادویه قوردی ومیوه قوردینه دخی دیرلر
كذا فی فرهنك جهانكیری ع شتربه ع ضم تاء مثناة وسكون راء مهملة وفتح باء موحده ایله
اول كاو آدیدر كه كلیله ودمنه كتابنده دمنه اسمیله موسوم اولان شغالك تزویر وحیله سنه
فریفته اولوب شیر ایله مقاومت ونزاع وخصومته مباشرت ایلدی دیو شیره هلاك ایتدردی
تفصیل احواللری همایون نامه ده مسطوردر حكیم نزاری قهستانی بیت بكو تا نیاید بخونم
برون * بتزویر چون دمنه برشتربه ع شخوده ع ضم خاء معجمه ایله شخود مرقوم یعنی طرنقله
یاره ایلمك شمس فخری بیت كمندش كردن احداث بسته * سنانش روی ماه وخود
شخوده * حكیم خاقانی بیت دلبرانند بر سر كویش * زلف ببریده رخ شخوده هنوز *
ع شخولنده ع ضم خاء معجمه وواو مجهول وفتح لام وسكون نونله صقلق ویریجی معناسنه
ابوالمعانی بیت چو بابل بكلشن شخولنده شد * چه سود ست تكبیر دباو كوش كل *
ع شخولیده ع ضم خاء معجمه وواو مجهول وكسر لام وسكون یای تحتانیله بمعنی پژمرده
شده یعنی صولمش میرنظمی بیت كل رویش شخولیده در آمد * وجود نازپرور دش بلرزد *
ع شرطه ع سكون راء وفتح طاء مهملتین ایله اوچ معنایه كلور اول بمعنی امیر بازار یعنی
بعض یرلرده سنه ده بر دفعه بازار طورور اطرافدن كلكدن تجار متاع كتوروب برآی قدر بیع وشرا
اولنور اول بازارك بر حاكمی اولور كه بازاری محافظه ایدر ثانی سیاه پوش بر طائفه در حكام
وپادشاه قپوسنده معین خدمتلری واردر آنلره دیرلر كذا فی فرهنك جهانكیری ثالث مطلق
موافق معناسنه درحتی مناسب وموافق روزكاره بادشرطه دیرلر خواجه حافظ بیت كشتی
نشستكانیم ای بادشرطه برخیز * باشد كه باز بینیم دیدار آشنارا ع شعبده ع سكون عین وفتح
باء موحده ودال مهملتین ایله حقه باز وهنكامه كیر معناسنه خواجه حافظ بیت چه جای من كه
بلغزد سپهر شعبده باز * ازین حیل كه در انبانهٔ بهانهٔ تست ع شفته ع سكون فا وفتح تاء
مثناة ایله طاوان تخته لری اراسنه مجلد قلری انجه چبوق كه شوشه دخی دیرلر ابوالمعانی بیت
در شب شهاب نیست كه زآسمان افتد * برای شفتهٔ سقف كه از سپهر آید ع شفره ع
سكون فا وفتح راء مهمله ایله مجلدلر وسراجلر سختیان تراش ایتدكاری مدور كسكین دمور
عربیده بیوك بچاغه دیرلر ع شفنه ع سكون فا وفتح نونله حلاجلرك پنبه دوشردكاری
چبوق ع شفه ع فتح فا ایله بمعنی شفه بستن یعنی ال وایاق دریسی درشت وخشین اولمق
معناسنه در ع شفوده ع ضم فا وواو معروف وفتح دال مهمله ایله بمعنی هفته كه عربیده ایام
اسبوع دیرلر حكیم علی فرقدی بیت بود رود جزره رهی وصف خلقت * بماه وبسال وبروز
وشفوده ع شكاه ع فتح كاف نارسیله تیردان كه شفا وشكا دخی دیرلر كذا فی المجمع ع شكرفند ع
فتح كاف وفا وسكون راء مهمله ونونله آت تكرلنوب باشی اوزرینه دوشمك شكوخنده واغزنده
وسكندرخورده دخی دیرلر ع شكفته ع ضم كاف وسكون فا وفتح تاء مثناة ایله آچلمش
غنچه وشكوفه وغیری آنلره مثال نه اولورسه ابوالمعانی بیت چو ایام بهار آمد دلم نشكفته
از محنت * درین باغ جهان از غنچهٔ نشكفته بركام ع شكلهٔ جامه ع سكون كاف وفتح لامله

قفتان چاپکی درزیلر اعطلاحنده یلکو بیش ونیریز پاره‌لرینه چاپك دیرلر ﮒ شکله ﭺ یالکز
شکله دخی دیرلر که چاپك و یاقه اوبندیسیدر ﮒ شکوخنده ﭺ ضم کاف وفتح خاء معجمه وسکون
نونله بمعنی شکوفندهٔ مرقوم میرنظمی بیت بمیدان درآمد بکروبفر * قضارا شکوخنده
کشته بسر ﮒ شکوفه ﭺ معروف اغاج چیچکی اولسون یره بتن اولسون اسم عامدر
شین مکسوره ده دخی ذکر اولندی برقاج لغت واردرکه کیمی مکسوره ده وکیمی مضمومه ده نقل
ایدر بعض محلده تصحیح اولنور امابعض محلده تصحیحی عسیر اولدیغندن ناچار ایکی یرده تحریر
ایدر ﮒ شکوله ﭺ ضم کاف فارسیله چتین قوزکه قابوغندن آیریلوب چقماز ﮒ شکونه ﭺ
ضم کاف فارسی وفتح نونله باشکونه لفظندن اختصار اولنمشدر معکوس معناسنه در میرنظمی
بیت شکونه کردش کردون غدار * شود اهل دلازار پر دلازار ﮒ شکوه ﭺ ضم کاف وواو
معروف واظهار هایله ایکی معنایه در اول هیبت ووقار وحشمت ومتانت معناسنه در خواجه
سلمان بیت باشکوه کوه حکمت ابرکریان برجبال * باوجود جود دستت برق خندان
در سحاب * وزیبائی ویراشقلق وعجب معناسنه مستعدخان صائب بیت حسن چون
آرد بجنك دل سپاه خویش را * بشکند بهرشکوه اول کلاه خویش را * ثانی کوچك کوی
یعنی قریهٔ صغیره که کلاته دخی دیرلر کذافی فرهنك جهانکیری عربیده فتح شین وسکون کاف
وفتح واوایله شکایت معناسنه در وکسر شین ایله شیرخواره که آندن سود ایدرلر ﮒ شکوهه ﭺ
ضم کاف وفتح هایله شکوه مرقوم معناسنه درکه مهابت ووقار وحشمت در مولانا بدرالدین محمد
ظهوری بیت شکوهه بچشم خلایق نمود * کزونکذرد محتسب بی سجود ﮒ شکوهیده ﭺ
ضم کاف وکسر ها وسکون یای تحتانیله اظهار بزرکی نموده وکوش بسخن کسی انداخته یعنی
اولولق کوسترمش وبرکسنه سوزینه قولاق طوتمش وقورقمش ودخی اسب رفتاره کلمش
کذافی المجمع ﮒ شکه ﭺ ضم کاف واظهار هایله شکوه مرقوم معنالرنده استعمال اولنور
واوی حذف اولنمشدر استاد عنصری بیت پادشاهی که باشکه باشد * علم اوچون بلند که
باشد ﮒ شله ﭺ تخفیف لامله برنوع پلاودر اسفاناخ ایله ایدرلر برمقدار نرم اولور شاعر
بیت درمیان پلاوها شله خوب * نرم دستست چو شاهد بازار * تشدید لامله اوچ
معنایه کلور اول زنانك موضع معهودی حضرت مولانا قدس سره * مثنوی * جاهل
اربا تونماید همدلی * عاقبت زخمت زند از جاهلی * او دو آلت دارد وخنثی بود * فعل هردو
بیکمان پیدا بود * او ذکر را اززنان پنهان کند * تاکه خودرا خواهر ایشان کند * شله
ازمردان بکف پنهان کند * تاکه خودرا جنس آن مردان کند * کفت یزدان زان کس مکتوم او
شلهٔ سازیم از خرطوم او * زانکه بینایان مازان دو دلال * درنیابند ازفن او درجوال * ثانی
جای خس وخاشاك یعنی مزبله که کوی کنارنده ومحلات باشنده اولور خفاف بیت چون
خرر واست پایکهت آخر * چون سك سزاست جایکهت شله * ثالث بمعنی لته یعنی زنانك
حیض بزی پاره‌لری کذافی فرهنك جهانکیری ﮒ شله‌کاه ﭺ فتح لام مشدده وکاف فارسیله
قاسق که عربیده عانه دیرلر ودهان فرج ﮒ شمارکاه ﮒ حساب محلی یعنی عرصات که محاسبهٔ
خلایق اولنه‌جق یردر ﮒ شمارنده ﭺ ضم میم وراء مهمله وسکون نونله صایجی معناسنه هرنه‌نك

هرنه‌نك اولورسه معدد معناسنه میرنظمی بیت شمارنده شواهد کناهت * ازان پیش
که کناهت می شمارند ﮒ شوخ دیده ﭺ بمعنی شوخ چشم مرقوم یعنی کستاخ وبی ادب خواجه
سلمان بیت ای شوخ دیده برسرخاکش بخون دل * چندانکه آب درجکرم هست
اشکبار ﮒ شوره ﭺ سکون واو وفتح راء مهمله ایله یدی معنایه کلور اول چوراق یرکه
اوت بتمز وبتدوکی حالده خاروخس اولور شیخ سعدی بیت زمین شوره سنبل برنیارد *
درو تخم عمل ضایع مکردان * ثانی کل باشه دیرلرکه آنده قیل بتمامش اوله عربیده اقرع دیرلر
مولانا اسانی درهجو نقاش سرشوره * بایدکه بنوك ناخن نقاشی * هرشو ردکه برسرت
فتد بتراشی * ثالث لکه یعنی که فضلات بلغمدن وجودده ظاهر اولور عربیده بهق دیرلر
مولانا هاتفی درصفت پیره زن بیت فتاده شوره اش درچهرهٔ زشت * بدان کونه که برافتد
برانکشت * رابع نمکین طعام خامس اول اکشی میوه درکه ترنج نوعندندر مرکب دخی دیرلر
سادس آت بازاری سابع طوزلو صویه دیرلر مجمع الفرسده بمعنی بخیل یعنی شرمنده وخاك
غمناك امامؤید الفضلاده فتح شین ایله خجل وضم شین ایله غمناك مرویدر ﮒ شوریده ﭺ واو
معروف وکسر راء مهمله وسکون یای تحتانیله اوچ معنایه کلور اول دیوانه معناسنه که عقلی
مختل اولور ثانی عاشق معناسنه میرزا فصیحی بیت دل شوریدهٔ دارم بسان کاسهٔ
چینی * اکردستی زنی تاحشر از وفریاد برخیزد * ثالث قارش مورش معناسنه نوعی
خموشانی * مصرع * زبان شوریده کلك شعله تحریر ﮒ شوژه ﭺ واو معروف وفتح زاء
فارسیله کوملك یقاسی میرنظمی بیت شده با او چنان یکدلخت ویك بر * برآورده همین یك
شوژهٔ سر ﮒ شوشه ﭺ واو معروف وفتح شین معجمه ایله درت معنایه کلور اول سفشه
طلا ونقره وامثالی که شمس وسلاك دخی دیرلر شیخ نظامی بیت باتش بران شوشهٔ مشك
شبح * چو مار سیه برسرچاه کنج * وهرنه که بوجنسدن اوزون یغلمش اوله خاك اولسون غله
اولسون شیخ نظامی بیت نهی دست برشوشهٔ خاك من * بیاداری ازکوهر پاك من *
ثانی هرنسنه‌نك ریزه‌سی یعنی خرده‌سی ثالث هرپشته یه یعنی هریغنه دیرلر عموما وپشتهٔ ریك
یعنی قوم یغنه‌سنه دیرلر خصوصا رابع علامت مزار یعنی مزار طاشلری که موتایه ایدرلر کذافی
فرهنك جهانکیری ﮒ شوغابه ﭺ واو معروف وفتح غین معجمه وباء موحده ایله محوطه که
کیجه آنده وه بغلرلر آکا شبکاه دخی دیرلر کذافی المجمع بومعنایه میرنظمی بیت شب تیره وتار
وسر مابدید * که شوغابه در دامن کوه دید ﮒ شوکه ﭺ واو معروف وفتح کافله تابهٔ زروسیم
یعنی التونی وکمشی اریدوب ایچنه دوکدکلری قالب استاد عسجدی درهجو یکی بیت
بجنبانم علم چندان دران درکنبد سیمین * که سیماب ازسر جمدان فرو ریزد دران شوکه *
ﮒ شولیده ﭺ واو معروف وکسر لام وسکون یای تحتانیله بمعنی پریشان شده حکیم انوری
بیت زشید اختیار زمانه است طبع * درین فن چو در زلف شولیده شانه ﮒ شوهیده ﭺ
واو معروف وکسر ها وسکون یای تحتانیله نطس که شیار دخی دیرلر ﮒ شویله ﭺ کسر واو
وسکون یای تحتانی وفتح لامله مزبله که کوی کنارنده ومحله باشلرنده اوله ﮒ شوی دیده ﭺ
برقاج قوجه‌دن قالمش عورت معنای ترکیب ارکورمش دیمك اولور شاعر * قطعه *

قفتان چاپکی درزیلر اصطلاحنجه یك وپیش ونیز پاره لرینه چاپك دیرلر ل شکله ع یالکز
شکله دخی دیرلر که چاپك وباقه اویندیسیدر ل شکوخنجه ع ضم کاف وفتح خاء معجمه وسکون
نونله یعنی شکوفنجهٔ مرقوم میرنظمی. بیت بمیدان درآمد بکر وبفر * قضارا شکوخنجه
کشته بسر ل شکوفه ع معروف اغاج چیچکی اولسون یرده بتن اولسون اسم عامدر
شین مکسوره ده دخی ذکر اولندی برقاچ لغت واردر که کیمی مکسوره ده وکیمی مضمومه ده نقل
ایدر بعض محلنده تصحیح اولنور اما بعض محلنده تصحیحی عسیر اولدیغندن ناچار ایکی یرده تحر…
ایدر ل شکوله ع ضم کاف فارسیله چتین قوزکه قابوغندن آیریلوب چقماز ل شکون…
ضم کاف فارسی وفتح نونله باشکونه لفظندن اختصار اولنمشدر معکوس معناسنه در میرنظ…
بیت شکونه کردش کردون غدار * شود اهل دلانرا پردلازار ل شکوه ع ضم کاف و…
معروف واظهار هایله ایکی معنایه در اول هیبت ووقار وحشمت ومتانت معناسنه در خو…
سلمان. بیت باشکوه کوه حکمت ابر کریان برجبال * باوجود جود دستت برق خندا…
درسحاب * وزیبایی وپراشقلق وعجب معناسنه مستعدخان صائب. بیت حسن چون
آرد بجنك دل سپاه خویش را * بشکند بهر شکوه اول کلاه خویش را * ثانی کوچك کوی
یعنی قریهٔ صغیره که کلاته دخی دیرلر کذا فی فرهنك جهانکیری عربیده فتح شین وسکون کاف
وفتح واو ایله شکایت معناسنه در وکسر شین ایله شیرخواره که آندن سود ایدرلر ل شکوهه ع
ضم کاف وفتح هایله شکوه مرقوم معناسنه در که مهابت ووقار وحشمت در مولانا بدرالدین محمد
ظهوری. بیت شکوهه بچشم خلایق نمود * کزونکذرد محتسب بی سجود ل شکوهیده ع
ضم کاف وکسر ها وسکون یای تحتانیله اظهار بزرکی نموده وکوش بسخن کسی انداخته یعنی
اولولق کوسترمش وبرکمسنه سوزینه قولاق طوتمش وقورقمش ودخی اسب رفتاره کاش
کذا فی المجمع ل شکه ع ضم کاف واظهار هایله شکوه مرقوم معنالرنده استعمال اولنور
واوی حذف اولنمشدر استاد عنصری. بیت پادشاهی که باشکه باشد * علم او چون بلند که
باشد ل شله ع تخفیف لامله برنوع پلاو در اسفاناخ ایله ایدرلر بر مقدار نرم اولور شا…
بیت درمیان پلاوها شله خوب * نرم دستست چو شاهد بازار * تشدید لامله ا…
معنایه کلور اول زنانك موضع معهودی حضرت مولانا قدس سره * مثنوی * جا…
اربا تونماید همدلی * عاقبت زحمت زند از جاهلی * او دو آلت دارد وخنثی بود * فعل هـ…
دو یکسان پیدا بود * اوذکر را اززنان پنهان کند * تا که خودرا خواهر ایشان کند * …
از مردان بکف پنهان کند * تا که خودرا جنس آن مردان کند * کفت یزدان زان کس مکتوم
شلهٔ سازیم از خرطوم او * زانکه بینایان ما زان دو دلال * در نیابند ازفن او درچوال * ثانی
جای خس وخاشاك یعنی مزبله که کوی کنارنده ومحلات باشنده اولور خفاف. بیت چون
خردواست پایکهت آخر * چون سك سزاست جایکهت شله * ثالث بمعنی لته یعنی زنانك
حیض بزی پاره لری کذا فی فرهنك جهانکیری ل شله کاه ع فتح لام مشدده وکاف فارسیله
قاسق که عربیده عانه دیرلر ودهان فرج ل شمارکاه ع حساب محلی یعنی عرصات که محاسبهٔ
خلایق اولنه جق یردر ل شمارنده ع ضم میم وراء مهمله وسکون نونله صایجی معناسنه هرنه نك

هرنه نك اولورسه معدد معناسنه میرنظمی. بیت شمارنده شواعد ادکناهت * ازان پیش
که کناهت می شمارند ل شوخ دیده ع بمعنی شوخ چشم مرقوم یعنی کستاخ وبی ادب خواجه
سلمان. بیت ای شوخ دیده برسر خاکش بخون دل * چندانکه آب درجکرم هست
تکمار ل شوره ع سکون واو وفتح راء مهمله ایله یدی معنایه کلور اول چوراق یرکه
…وکی حاله خار وخس اولور شیخ سعدی. بیت زمین شوره سنبل برنیارد *
…مکردان * ثانی کل باشه دیرلرکه آنه قیل. تمامش اوله عربیده اقرع دیرلر
…نقاش سر شوره * بایدکه بنوك ناخن نقاشی * هرشو ردکه برسرت
…لکه پیسی که فضلات بلغمدن وجودده ظاهر اولور عربیده بهق دیرلر
…یره زن. بیت فتاده شوره اش درچهرهٔ زشت * بدان کونه که برافتد
…کین طعام خامس اول اکشی میوه درکه ترنج نوعندندر مرکب دخی دیرلر
… سابع طوزلو صویه دیرلر مجمع الفرسده بمعنی بخیل یعنی شرمنده وخاك
…ملاده فتح شین ایله بخل وضم شین ایله نمناك مرویدر ل شوریده ع واو
…مهمله وسکون یای تحتانیله اوچ معنایه کلور اول دیوانه معناسنه که عقلی
… ثانی عاشق معناسنه میرزا فصیحی. بیت دل شوریدهٔ دارم بسان کاسهٔ
…کردسی زنی تاحشر از وفریاد برخیزد * ثالث قارش مورش معناسنه نوعی
…انی * مصرع * زبان شوریده کالك شعله تحریر ل شوزه ع واو معروف وفتح زاء
…له کوملك یقاسی میرنظمی. بیت شهه با او چنان یکدلخت ویك بر * برآورده همین یك
… ل شوشه ع واو معروف وفتح شین معجمه ایله درت معنایه کلور اول شفشه
…امثالی که شمس وسلاك دخی دیرلر شیخ نظامی. بیت باتش بران شوشهٔ مشك
…سیه برسرچاه کنج * وهرنه که بوجنسدن اوزون یعلمش اوله خاك اولسون غله
…ظامی. بیت نهی دست بر شوشهٔ خاك من * بیاداری از کوهر پاك من *
…سی یعنی خرده سی ثالث هرپشته یه یعنی هریغنه دیرلر عموما وپشتهٔ ریك
…وصا رابع علامت مزار یعنی مزار طاشلری که موتایه ایدرلر کذا فی
… شوغابه ع واو معروف وفتح غین معجمه وباء موحده ایله محوطه که
…شبکاه دخی دیرلر کذا فی المجمع بو معنایه میرنظمی. بیت شب تیره وتار
…غابه دردامن کوه دید ل شوکه ع واو معروف وفتح کافله تابهٔ زر وسیم
…اریدوب ایچنه دوکدکاری قالب استاد عسجدی درهجو یکی. بیت
…ان دران درکنبد سیمین * که سیماب ازسر حمدان فرو ریزد دران شوکه *
…ویله ع واو معروف وکسر لام وسکون یای تحتانیله بمعنی پریشان شده حکیم انوری
بیت زشید اختیار زمانه است طبع * درین فن چو درزلف شولیده شانه ل شوهیه ع
واو معروف وکسر ها وسکون یای تحتانیله نطس که شیار دخی دیرلر ل شویله ع کسر واو
وسکون یای تحتانی وفتح لام مله مزبله که کوی کنارنده ومحله باشلرنده اوله ل شوی دیده ع
برقاچ قوجه دن قالمش عورت معنای ترکیب ارکورمش دیمك اولور شاعر * قطعه *

چوهر روزی برو شوهر رسیده * زن دنیا هزاران شوی دیده * مشو نادان بکرد
اومکر دید * فریبد مرترا آن شوی دیده ل شه ب اظهار ها ایله تف واوف معناسنه که
محل نفرت وکراهتده دیرلر حضرت مولانا قدس سره بیت شه بران عقل وکزینش که
تراست * چون کدکان جهل را کشتن سزاست ل مع الیاء * شترپای ب براوتدر پیراغی
دوه طبانی کبی اولور کذا فی المجمع ل شراحی ب فتح را وکسر حاء مهملتین ایله برنوع کبابدر
شاعر بیت کنار جوی ودر مجلس شراحی * که باشد همدمت پرمی صراحی ل شرطی ب
سکون را وکسر طاء مهملتین ایله شرطه مرقومك معنالریله مترافدر ودخی دفتردار وکاتب
معناسنه میرنظمی بیت بیاید دولت شاهی متانت * که در شرطی شود عقل ودیانت *
ل شکوهندکی ب ضم کاف اول وسکون نون وکسر کاف فارسی ثانی ایله اولواق واحتشام
ووقار کوسترمك وسوزاشمك وخوف اوزره اولمق معناسنه شیخ نظامی بیت درو کرد باید
پژوهندکی * که ازماندار دشکوهندکی * مجمع الفرس بمعنی لغزش وافتادکی یعنی سورچوب
دوشمك ودخی آت ئکرلنمك شکوخندکی وشکوفندکی معنالرینه ل شمایی ب کسر یای
اول ایله خطاب حاضر در سز سزدیمك اولور آخرنده کی یا یای خطابیه در میرنظمی بیت
شمایی از ازل یار دل من * همه از شاخ عمر حاصل من ل شوخی ب واو معروف وکسر خاء معجمه
ایله کستاخلق وشطارت معناسنه بیت کند شوخی ببزم دیکران را * بیاد آرد بنزدم پند
مادر ل شوی ب واو معروف یعنی اشباع واو ایله امردر یو معناسنه مولانا ظهوری بیت
بیاد جبین ارغوانو ابشوی * ببوی کریبان سمن را ببوی * ووصف ترکیبی اولور جامه شوی
کبی وواو مجهول ایله یعنی اماله ایله زوج معناسنه یعنی عورتك اری که زن وشوی دیرلر وچغتایده
آکا ابوشقه دیرلر مجنون ولیلی ده مجنونك پدری وفات ایتدکده مادرینك احوالی ذکرنده بیت
بریاندین اوغول غم وشکنجی * بریاندین ابوشقه دردو رنجی * وکسر واو ایله براوتدر عربیده
شبث دیرلر ل باب الصاد المهمله المفتوحة مع الالف ب اصحاب وقوف کستروار باب فهم انوراولان
معانی پرورلره معلوم وروشن ومفهوم ومبرهن درکه بو زبان نزاکت بیان وبواسان ظرافت عنوانده
حروف تهجی ظروفدن واقع اولمیان سکز حرف که اوچی ثاء مثلثه وحاء مهمله وذال معجمه درسابع
تحریرده منسلك اولدقلری محللری مرور ایلدی حالا بش حرف که صاد وضاد وطا وظا وعین
مهمله درسیاق کلام وبیان مرام وساطتیله محللری واقع اولدی اکرچه بو حروفده لغت فارسیه
وارد اولمامشدر لکن لسان عربدن برقاچ کلمه اخذ اولنوب کیمی بعینها معنای موضوع لهی ایله
استعمال وکیمنه کندولر معنای آخر ایله استدلال وکیمی کندو ترکیبلرینه جزو ایتمکله استکمال
معنا ایدوب کندو لغتلری مرتبه سنه ایصال ایلمشلردر واستادان وسخنوران شعرلرنده کندو
لسانلری مقامنده ایراد ایلمشلردر وبعضیسنك لسان فارسیده معناسنه مطابق لغت اولمامغله
معنای عربیسیله استعمال اولنور بوجهتدن بوحقیر ایراد وتحریر ایتمکله اوج سبب اولمغین
ارتکاب ایلدی بری ذکر اولندوغی سببدر وبری دخی بعض ارباب لغت ترتیب حروفه رعایت
ایلدوکیدر وبرسبب دخی چونکه کتابمز جمله فارسیده استعمال اولنان کلماتك جمع اولنمسی در
احوالدن خبیر اولان اصحاب معانی پذیر عذر فقیری مقبول طوتار ل صبا ب فتح باء موحده ایله

ایله اول یاددر که جانب شرقدن وقت سحر وزان اولور عربیده فعل ماضی دخی اولور فلان صباد یرلر
عمر ابن الفارض بیت نعم بالصبا قلبی صبا لاحبتی * فیا حبذا ذاك الشذا اخیرهبت * عند البعض
کعبه طرفندن اسن یلکه حضرت یوسف علی نبینا وعلیه السلامك بوی پیراهننی حضرت
یعقوب علیه السلامه ایرشدرمشدر اول اجلدن شیخ ابو علی دقایق الریح رسول العاشق
بیورمشدر خواجه حافظك بو بیتنده بو معنایه تلمیح واردر بیت ای صبا نکهتی از کوی فلانی
بمن آر * زار وبیمار غمم راحت جانی بمن آر * بو معنایه مهیار الدیلمی بیت الصبا ان کان لابد الصبا
انها کانت لقلبی اروحا ل صحرا ب سکون حا وفتح راء مهملتین ایله دشت وهامون معناسنه که
عربیده بریه وبادیه وفضاد یرلر صائب تبریزی بیت ای زبون درحلقهٔ زنجیر زلفت شیرها *
سر بصحرا دادهٔ چشم خوشت نخجیرها ل صدا ب فتح دال مهمله ایله آواز بانك معناسنه
میرنظمی بیت رسیده بکوشم زسویش صدا * بجوش آمده این دل بینوا * ودخی یانغو که
طاغ اراسنده آوازدن حاصل اولور بو معنایی مؤید منلا جامی بیت کر ازین کوه صدایی برسید
هرکدایی بنوایی برسید * ارباب تصوفدن برشیخ کامل بیورمشدر بیت فدع کل صوت
غیر صوتی فاننی * انا الطائر المحکی والاخر صدا * عربیده معنای مرقومدن غیری اوج معنایه
دخی کلور اول ارکك بایقوش ثانی بریه چکرکه سنه بکزر بر بوجکدر ایام صیفده هم اوچار
هم متصل چغرر ثالث صوسزلق عطش کبی یقال صدیان ای عطشان ل صدپا ب
سکون دال مهمله وفتح باء فارسیله حشرات ارضدن قرق ایاق دیدکاری جانوردر ابو المعانی
درهجو بیت تنش لاغر وروی زرد ودراز * شده همچو صدپا ومردم کریز ل صفا ب فتح فا ایله
ضد کدردر وصافی معناسنه در ومکهٔ مکرمه ده بریرك آدیدر وطاش معناسنه دخی کلور
متنبی دیمشدر بیت ولابد للقلب من آلة * ورای یصدع صم الصفا ل صفرا ب سکون
فا وفتح راء مهمله ایله اوج معنایه در اول اخلاط اربعه نك بریدر که جکرده نا پخته غدا منهضم
اولدقده کوپوکیدر که محلی زهره ده غالب اولدقده قانه مختلط اولوب بعض امراض ظهورینه سبب
اولور جمله دن حمیات صفراوی وامثالی حکیمك بری دیمشدر * مثنوی * اکر غالب آید چو
صفرا درو * تب لرزه آید بدید اندرو * حرارت شود حاصل اندر جکر * بدن را چو آتش
کند سر بسر * ثانی صاری رنکه دیرلر الوانده صاری رنك سائرندن مفرحدر قرآن عظیم الشانده
انها بقرة صفراء فاقع لونها تسر الناظرین * آیت کریمه سی دلیل کافیدر ثالث شراب اسماسندن
برا اسمدر نتکم ابی نواس * مصرع * صفراء فی کاساتها حمراء فی خد الندیم ل صلا ب
اعلام ایتمك وطعامه دعوت ایتمك مولانا ظهوری بیت کشیدم دکر خوان برك ونوا *
بدونیك وپیر وجوان الصلا * شرفنامه ده صوغوق دفعی ایچون آتش یاقمغه دیرلر کذا فی
فرهنك جهانکیری معنای عربیسی نماز ودعادر شرف الدین حموی بیت یا کانسا بالحمی علیه *
منا التحیات والصلاة ل صهبا ب سکون ها وفتح باء موحده ایله شرابه دیرلر عموما شراب
سرخه دیرلر خصوصا صائب بیت فسادروی زمین ازشراب میزاید * کدام دیو که در شیشه
نیست صهبارا * عربیده دخی بو معنایه استعمال اولنور ابن خطیب دارا بیت هات استعن الصهبا
یامونسی * قد فاح نشر الورد والنرجس * شیخ بهاء الدین عاقلی بیت هاتها صهباء

من خمر الجنان * دع کوسا واسقنیاها بالدنان * ڲ مع الباء الموحدة * صاحب ڲ کسر
حاء مهمله ایله وزیر ومعتمد الدوله یه دیرلر مولانا عرفی بیت صاحبا بر تو عید میمون باد *
عید نیز از رخت همایون باد * ومالك و دوست و یارانه دخی دیرلر مولانا ظهوری بیت
سخن را کنم صاحب اعتبار * زمداحی صاحب روزکار * عربیده دخی مذکور معناره استعمال
اولنور عبد الله بن المعز * قطعه * واحفظ فؤادك ان شربت ثلثة * واحذر علیه ان
یطیر من الفرح * هذا دواء للهموم مجرب * فاقبل مشورة صاحب لك قد نصح * صاحبه
چغتایده ایا دیرلر مثلا اوصاحبنه اوایاسی دیرلر میر علیشیر بیت بیرا یاسز ایت بولوب
ایردی نوایی یارسز * بولماسون هرکز که یارب بنده سلطاندین جدا * ودخی ایکا دیرلر ایاکبی
صاحب معناسنه در ایکلادی صاحبی اولدی ضبط ایتدی دیمکدر سبعه سیاره ده ایکنجی
حکایه ده زبد راعب دیرا علنه دیدی بیت بادبان اول نقودینی ایکلادی * یا نالات ومنات
ساری کیلادی ڲ صایب ڲ کسر یای تحتانیله کار راست و درست ایدیجی میر نظمی بیت
هرکه در کار خود بود صایب * نشود هیچ در جهان غائب * عربیده دخی بو معنایه بهاء الدین زهیر
بیت ساطهر فی هواك الیك سری * وما ادری الخطی ام اصیب ڲ صواب ڲ ضد خطا در
یعنی ایش راست و درست اولمق شیخ عطار بیت نیك بختا نرا بود رأی صواب * آنکه
بد رایست باشد در عذاب * ابو المعانی بیت نقد وقتش شد آثار ثواب * کشته محراب
دانش صوب صواب ڲ صوب ڲ سکون واو ایله صورتا ومعنا جانب وطرف معناسنه در
ابو المعانی بیت بصوب میکده رفتن بدل مصمم بود * ولیك واعظ پرکو همیشود مانع *
وله * قطعه * شدم بباغ وشنیدم فغان بلبل زار * رموز حالت عاشق زصوب کل کفتم *
چه شد ترا که همیداری این قدر فریاد * که بی ادب شدن عاشقان اشکفتم * عربی شعرلرده ده
استعمال اولنور شیخ یحیای صرصری بیت وجاء تریك من صوب النعیم حیا * هامی
الشآبیب فی الاطلال سحاح * ودخی قوش یره اینمك و برنسنه یه ایرشمك و یغمور اینمکه ده
دیرلر یقال یلقی صوبه ای سیلانه وصابه المطر والصوب لغت فی الصواب والمصاب اسم
مفعول ڲ مع التاء المثناة * صامت ڲ کسر میمله بمعنی ساکت ضد ناطقدر ودخی دوه و حی
اولمیوب مال اطلاق اولنان اشیایه دیرلر نته کم تعریف ایلشلردر یقال ما له صامت ولا ناطق
الصامت الذهب والفضه والجواهر والامتعه والناطق الابل والخیل والغنم وغیرها * جامی
بیت سخن آنجا که زند لاف ادب * خامشی از زر صامت چه عجب * وضد متحرکدر بو معنایه
شیخ عمر بن الفارض بیت نطقت مناطق خصرة ختما اذا * صمت الخواتم للخناصر آذا *
ڲ صلوة ڲ سوره الحمد ونماز ومن الله الرحمة ومن الملائکة استغفار ومن المؤمنین الدعا
ومن الطیر والهوام التسبیح ڲ صوت ڲ سکون واو معروفله آواز ده مولانا ظهوری در قسمیه
بیت بعشقی که در عهده جست وجوست * بصوتی که در پرده کفت وکوست * وعربیده دخی
استعمال اولنور قاضی ناصح الدین الارجانی بیت صوت الحمام الایك عند الصباح * جدد
تذکاری عهد الصباح * بو بیتده جمع واقع اولمشدر شمس الدین تلمسانی بیت وار الوجود
باسره وجمع الصدا * واری وجودك منشئ الاصوات ڲ مع الجیم * صاردج ڲ سکون را

واو کسر دال مهملتین ایله کرج ویا خود آهکی و یر وپنبه ایله خمیر ایدوب صو کیمکنی آنکله بریننه ١٠٧
محکم ایدرلر ترکیده لکن دیرلر عربیده لاقونه دیرلر ابو المعانی در هجو بیت ببین آن خر طبیعت
همچو حلوا * خورد صاردج نکوید لین چه باشد ڲ صهریج ڲ سکون ها و یای تحتانی وکسر
راء مهمله ایله اول قویویه دیرلر که یاغمور دن صو طولدوروب حفظ ایدرلر که یاز ایامنده صوغوق
اولور لکن هضمی عسیر در اکثر قلعه لرده ایدرلر میر نظمی در تعریف قلعه بیت ذخیره اندر
و پر غله انبار * هم آب صاف پر صهریج بسیار * وکوچك حوضه وقورنه یه دخی دیرلر
ڲ مع الحاء المهمله * صباح ڲ ضد مسا اول یوم امیدی بیت علی الصباح که ساقی دهد
شراب طهور * بنوش باك مدار ان ربنا لغفور * صبح دخی دیرلر عربی شعرلرده دخی
استعمال اولنور استاد متنبی بیت اما فی النجوم السائرات وغیرها * لعینی علی ضوء الصباح
دلیل * صبح دخی دیرلر چغتایده تانك دیرلر کاف عجمیله ترکیده طك دیدکلری تانك در
چغتایده دال ایله طا یوقدر جمله تا ایله تلفظ ایدرلر البته الفدن صکره نون کتورمك قاعده لریدر
صباحه دك دیمکده تانکغه چه دیرلر بو عبارت انتهاء غایه اداتیدر و تعجب معناسنه ده کاور نته کم
اناطولی ترکاری طکاقالدم دیرلر ڲ صبوح ڲ ضم با و واو معروفله ایکی معنایه استعمال ایدرلر
بری صباح وقتنده ایچلن شرابه دیرلر خواجه حافظ بیت الصبوح الصبوح یا اصحاب *
المدام المدام یا احباب * بری دخی کیجه دن بقیه قالان شرابه دیرلر مولانا ظهوری بیت
صبوحی کنان صبح از جام مهر * سیه مست دایم شب دیوچهر * عربیده اسم شرابدر و اهل
مشرب خمره جمع اولمغه دیرلر معنای اوله عفیف الدین تلمسانی بیت باکر الی داعی الصبوح
صبا * واجعل زمانك کله افراحا ڲ صلاح ڲ فتح لام ایله ضد فساددر خواجه حافظ بیت صلاح
کار کجا و من خراب کجا * ببین تفاوت ره کز کجاست تا بکجا * لابن المعز بیت ودع الزمان فکم
رفیق حازم * قد رام اصلاح الزمان فاصلح ڲ مع الخاء المعجمه * صباخ ڲ فتح باء موحده مشدده
ایله نام پادشاه یعنی مبارز لشکر کیخسرو بن سیاوش ایدی ڲ مع الدال المهمله * صاحب رصد
اول حکیمدرکه بر کوه بلند دپه سنده یدی یوز ذراع یوکسك عمارتنده اوتوروب سیارات وثوابتك طلوع
وغروبنه نظر ایدرمش کذا فی شرفنامه ڲ صاحب عباد ڲ بر وزیرك نامیدر که غایت زیرك وکیس
وسخی ایدی ایضا منه ڲ صرح ممدد ڲ اول بنایه دیرلر که اکا نردبان ایله چیقه لر ایضا منه
ڲ صاد ڲ باقر چوملك که قولبی اوله ترکیده بقراج دیرلر ابو المعانی بیت شهی که خلق
جهانرا زچشمه کرمش * بجای آب زر و سیم را بصاد دهد ڲ صد ڲ یوز عدده دیرلر ڲ
مولانا ظهوری بیت زراحت دل آزرده خیر دید * که در سینه صد زخم غم سیر دید *
عربیده منع واعراض در * یقال صد عنه یصد صدودا ای اعرض من الامر ای امتنعه * چغتایده
اوز دیرلر ضم همزه ایله اوزك بر معناسی دخی کندو دیمکدر اما همزه آنده تفخیم بونده ترقیق
اولنسون اسکندرنامه ده ملوك عجم سلطنتلری بیاننده بیت که دورانلاری تورت مینك اوج
اوز ایل * یانا او توز آلتی واون آی بیل * یانا دیمك ینه دیمکدر ڲ صیاد وصید ڲ
سکون یای تحتانیله آوجی وشکار معناسنه در منلا ظهوری در قسمیه بیت بصیدی که از رنج
وراحت کریخت * بخونی که بر پای صیاد ریخت ڲ مع الراء المهمله * صاغر ڲ فتح غین معجمه ایله

بیوك قدح كه ساغر دخی دیرلر اصلی صاد ایله در اما فارسیده صاد اولمامغله سین ایله یازرلر
واوقورلر صد دخی بویله در كه سد دیرلر نته كم سین مفتوحه ده ذكری مرور ایلدی ابو المعانی
بیت بده ساقیا صاغر پر شراب * كه باشد بروكله غم حساب * حقیقتده صاغر اوله جقدر
؏ صبر ؏ سكون باء موحده ایله ایكی معنایه در اول آرام وقرار شیخ سعدی بیت قرار
در كف آزادگان نگیرد مال * نه صبر در دل عاشق نه آب در غربال * ابو المعانی بیت
دوری جانان دلرا صبر كردن مشكلست * انتظار وعده بردل جبر كردن مشكلست * عربیده
دخی وارد اولمشدر لواحد من الشعرا * قطعه * الناس نظام امرهم بالصبر * صبری انا
غیر ناظم لامری * بالصبر كما قیل منال النصر * لكن امامه ذهاب العمر * وچغتایده
چیداماق دیرلر یعنی صبر وتحمل ایلمك میر علیشیر بیت چیدارمین هر نیچا زخم اورسا اول
قاتل ولی بولماس * چیداماق كر بیرین اوز عضویدا قلسا كیشی اولجاك * ثانی بر نوع اغاج
صمغی در غایت آجی اولور اعلاسی سقطری نام جزیره ده اولور مسهل صفرا وبالغم برنافع دوادر
؏ صبور ؏ ضم باء موحده ایله اسم فاعلدر صبر ایدیجی معناسنه خواجه حافظ بیت
قرار وخواب ز حافظ طمع چه میداری * قرار چیست صبوری كدام وخواب كجا * معنای ثانی
اسماء حسنی دن بر اسم شریفدر ؏ صدتر ؏ سكون دال مهمله وفتح تاء مثناة ایله قیون وصغر
شیردانی ایچنده بر پارچه اتدر بپراق بپراق اولور تركیده قرق بایر دیرلر ابو المعانی بیت خورد
درون شكمبه وصدتر وروده * بریش وسبلت وروپش نجس در اندوده ؏ صدر ؏ سكون
دال مهمله ایله اوچ معنایه كلور اول بالای خانه یعنی اوك واوطه نك یوقاری طرفی ثانی وزیر
وثالث قاضی معناسنه میر نظمی هروی بیت نماینده صدر ونشسته بصدر * بفرمود
حكم قضا را بصدر * عربیده هر نسنه نك اولی یقال صدر كل شئ ای اوله وصدر النهار وصدر
الطائفه وصدر الكتاب وصدر المجلس ودخی سینه اول دخی صدر انسان اولمغله در قرآن
عظیم الشانده * رب اشرح لی صدری ویسر لی امری * وارد اولمشدر ؏ صرصر ؏ باد سرد
وسخت ؏ صریر ؏ كسر راء مهمله وسكون یاء تحتانیه ایله قلمدن چیقان آواز نوعی خوشانی
بیت دلم اچاشنی مهمان می كن * صریر خامه ام را لحن نی كن * وقپو آوازی كه صریر الباب
دیرلر وشول اقچه وغروش صداسی كه صایلدقده وكیسه یه قونلدقده ظاهر اولور ودخی قطع
ودفع ومنع معنالرینه كلور ؏ صفدر ؏ سكون فا وفتح دال مهمله ایله شجیع وبهادر ودلاور
معناسنه اصلی دالك كسری ایله صفدر در صف یرتیجی معناسنه در اما لسان ناسده فتح دال مهمله
ایله مشهور اولمشدر ابو المعانی بیت شهسوار عرصه كاه وسرور لشكر شكن * پهلوان
كیر ودار وصفدر روز وغا * مولانا هاتفی بیت ز نیزه شده جانستان صفدری * نهنكی كرفته
بكف اژدری ؏ صفیر ؏ كسر فا وسكون یاء تحتانیه ایله آواز مرغان وناى ده دخی استعمال
اولنور خواجه حافظ بیت فراز كنكره عرش میزنند صفیر * ندانمت كه درین دامكه
چه افتادست * مولانا ظهوری بیت صفیر نی وقلقل می خوشست * بلی قیل وقال ورع
طی خوشست * وعربیده دخی استعمال اولنور قال الاصمعی بیت صوت صفیر البلبل *
هیج قلب الاثمل ؏ صلیب اكبر ؏ تقاطع خط استوا وخط محور كذا فی الاداة اما فی المؤید

فی المؤید تقاطع میل شمالی وتقاطع میل جنوبی وتقاطع فلك تدویره دخی دیرلر ؏ صنوبر ؏
فتح نون وباء موحده وسكون واو ایله چام فستقی جلفوزه دخی دیرلر واغاجنه ده صنوبر دیرلر سرو
كبی موزون وخوشنما اولمغله قد محبوبی اكا تشبیه ایتمشلردر خواجه سلمان بیت صنوبر
از بدل راست نیست بنده قدرت * چراست آنهمه دل در هوای قد صنوبر * ودخی قلب
اوزنجه اتپاره سی اولمغله تشبیها قلب صنوبری دیرلر خواجه حافظ بیت دل صنوبریم
همچو بید لرزانست * ز حسرت قد بالای چون صنوبر دوست ؏ صیدكر ؏ سكون یاء
تحتانی وفتح كاف فارسیله آوجی یعنی صید ایدیجی بو كر ز كرده كی كر كبیدر كه اصلی كار ایدی
تلفظه ثقیل اولمامق ایچون الفی حذف ایدوب كاف عربی یی كاف عجمی یه تبدیل ایلمشلر
مولانا جامی بیت از قضا صیدكری دام نهاد * راه شان بركذر دام افتاد ؏ مع العین المهمله ؏
؏ صانع ؏ دستكار یعنی دوزیجی كذا فی شرفنامه ؏ مع الغین المعجمه * صباغ ؏
باء موحده مشدده ایله بویاجی كه رنكرز دخی دیرلر ؏ صدغ ؏ سكون دال مهمله ایله زلف
ومیان ودنبال چشم وكوش كذا فی شرفنامه ؏ صمغ ؏ سكون میمله معروفدر ؏ مع الفاء ؏
؏ صاف ؏ پاك یعنی غل وغشدن عاری وطورلمش خواجه حافظ بیت كنونكه بر كف
كل جام باده صافست * بصد هزار زبان بلبلش در اوصافست * مولانا محمد ظهوری بیت
تو بی لاله وسرو ونسترن عذار * منم صاف دل رند دردی كذار * عربیده بویاو یوجه وحیوان
پشمینه دار معناسنه كقولهم كبش صاف ای ذو صوف ؏ صدف ؏ فتح دال مهمله ایله انجو
قابی كه ایچنده انجو اولور مولانا جامی بیت شاه والا كهر ودریا كف * كه فلك كوهرا وراست
صدف * عربیده فتحتین وضمتین ایله ده یوكسك واولو طاغ وقرآن عظیم الشانده بین الصدفین
ای بین الجبلین المرتفعین ودخی هر نسنه كه یوكسك ومرتفع اوله اكا دیرلر وبر معناسی دخی
اعراض ایلمك ودخی قولاق ایچی داخل الاذنین معناسنه در ؏ صراف ؏ فتح راء مهمله
مشدده ایله التون واقچه وجواهر تمییز ایدیجی معنای اصلیسی دوندریجی در مولانا جامی بیت
جلوه حسن ز وصاف اوست * سكه عشق ز صرافی اوست * بو معنایه صیرفی دخی دیرلر
وله بیت كو بیا صیرفی ملك وملك * ز دازان سنك زرت رابحك ؏ صرف ؏ سكون راء
مهمله ایله دوندرمك ومنع ایتمك وتغییر ایتمك ابو المعانی بیت از چه این بنده بقول دكران
صرف كنی * صرف باید زدات قول حسودان كردن * مولانا ظهوری بیت ز توعشوه
صرف این توبه باد * كه ذوق شكستن مرا توبه داد * عربیده مذكور معنالردن غیری توبه
ایتمك وحیله ایتمك ودخی حادثات دهر وعوارض روزكار معنالرینه در ؏ صف ؏ بری بری یانه
؏ قومق جمعی صفوف كلور مولانا هاتفی بیت بر آراسته یك بیك رنك رنك * كشیدند صفها
بر آیین جنك ؏ صیف ؏ تابستان یعنی یاز فصلی ؏ مع القاف * صادق ؏ حضرت
اسمعیل علی نبینا وعلیه السلام و راستكوی یعنی طوغری سوزلی ؏ صداق ؏ كابین یعنی
مهر ؏ صدوق ؏ ضم دال مهمله ایله هو ابلغ من الصادق ؏ صدیق ؏ كسر دال مهمله
ایله دوست ؏ مع الكاف ؏ صك ؏ تشدید ایله حجت معناسنه در ؏ صلیب الفلك ؏
فلكده ایكی خطدر بری خط استوادر كه مشرقدن مغربه دك وارمشدر وبری دخی خط محوردر كه

شمالیدن جنوبی یه دربو ایکی خطك اجتماعی اولدوغی صورته صلیب الفلك دیرلر ؛ صد برك ؛
سکون دال مهمله وفتح باء موحده ایله برنوع بپراقلری چوق قتمر کلدر غایت ایری اولور حکیم اسدی
بیت هزاران صف کل دمیده ز سنك * ز صد برك رویی و هفتاد رنك ؛ مع اللام * صال ؛
بوزن مال برنسنه در اوتوزقرق طولومی اوقودب آغزلرین باغلیوب بربری یانه دیزوب
ودیرك وتخته قویوب آنك ایله صودن اثواب وما کولات مقوله سی وآدم یکوررلر وحیواناتدن
انجق قیون طور رآته ودوه یه اولمزا کثرجاری صولرده استعمال اولنور میرنظمی بیت
سرنشکش چنان کشته سیل روان * که باصال کردون کذشته بران ؛ صندل ؛ سکون
نون وفتح دال مهمله ایله برلطیف اغاجدر اوچ نوع اولور بری بیاض و بری قرمزی وبری صاری
اولور مولانا ظهوری بیت دکر نخل برجلوهٔ نورپاش * شد از عود وصندل مشبك تراش
غایت پك اغاج اولمغله صلابه سی عسیر اولدوغی برشاعر دیمشدر بیت بی مشقت نیست
هرکاری ز صندل کن قیاس * دردسرکم داردو سا بیدنش دردسرست ؛ صیقل ؛ سکون
یای تحتانی وفتح قافله جلا ویرمك ؛ مع المیم * صارم ؛ ضم راء مهمله ایله غایت کسکین
قلیچدر ؛ صمیم ؛ کسر میم وسکون یای تحتانیله قاریشق اولمیان نسنه وهر نسنه نك
کزیده سی ومیانه دل ؛ صمصام ؛ سکون میم اول وفتح صاد مهمله ایله قلیجك جملهٔ
اسماسندندر میرنظمی بیت کر بسته صمصام خونریز شد * بکین عدوراچنان تیز شد *
؛ صنم ؛ فتح نونله بتکه کفار التون وکمشدن آدم صورتنده یاپوب پرستش ایدرلر صورتی
اولمیانه صنم دیرلر * وقیل الصنم ماله صورة والا فهو وثن * جمعی اصنام کلور دفارسیده بت وشمن
دخی دیرلر شیخ فیضی بیت ای عشق تو از کعبه تراشیده صنم را * پیمانهٔ می ساخته قندیل
حرم را * عربی شعرلرده دخی ایراد ایدرلر محمد المعروف بالابله بیت یا له فی الحسن من صنم *
کلنا من جاهلیته ؛ مع النون * صابون ؛ معروف هر اسانده صابون دیرلر سبب تسمیه سنه
بویله روایت ایدرلر که مصنفی شمس المعارف صاحبی شیخ عبد الرحمن البونی صابونی تصنیف
ایتدکده برمناسب اسم بولمیوب اصحاب البونی دیدیلر یعنی بونی اصابت ایلدی دیمك اولور مرور
ایامله صابون دیدیلر میرنظمی بیت بکیر دوصح از غم ماجرا * بصابون باده بشو سینه را *
؛ صحن ؛ سکون حاء مهمله ایله میان سرای ومیان باغ وبوستان ودخی آچق یر اولوب
اطرافی بیشه ویاخود طاغ ویا دیوار اولان یره دیرلر مولانا ظهوری بیت بصحن کلستان
واطراف کشت * رسد صد سلام از زبان بهشت * و بیوك قدح واول ظرف که ایچنده طعام
قورلر حکیم خاقانی بیت لیلهٔ معراج چون نزل نزول آراسته * هفتجوش چرخ را یك صحن
از خوان ساخته ؛ صاحبقران ؛ اول مولوده دیرلر که مسقط رأسی وقت قران عظیمده اوله
وبرج قران آنك طالعی اوله کذا فی الاداة ؛ صفا بیان ؛ ماوراء النهرده برشهر آدیدر
کذا فی شرفنامه ؛ صنعان ؛ برشیخك اسمیدر که بیك بیوز نفر مقداری مریدی ایله بیت اللهه
کیدرکن روم دیارنده برترسا بی قزه عاشق اولوب قبول کفر ایلدی آخر الامر قز مسلمان اولوب
جاننی حقه تسلیم ایلدی شیخ دخی بعد تجدید الایمان کعبه یه روان اولدی شیخ عطار منطق الطیر نام
کتابنده مفصل یازمشدر ؛ صفراغون ؛ سکون فا وفتح راء مهمله وضم غین معجمه ایله بر قوشدر

بر قوشدر اکثر بوستان اطرافنده اولور صاری رنکدر حکیم شیرازی بیت انکبین ولحم صفراغون
شده * شلجم وقیصوم وسیسارون شده ؛ صفراکون ؛ غین معجمه ایله اولدوغی کبی
کاف فارسیله ده صفراغون معناسنه در ؛ صولجان ؛ سکون واو وفتح لام وجیمله چوکان
معناسنه ابو المعانی بیت من سردل کوی میدان محبت کرده ام * تازند باصولجان زلف
جانانم یکی * عربی شعرلرده دخی استعمال اولنور لابن هانی بیت لمن صولجان فوق خدیك
عابث * ومن عاقد فی ظرف لحظك نافث * حذف نونله صولجا دخی دیرلر شیخ عبد الرحیم البیسانی
بیت لعبت جفونك بالقلوب وجنتها * والخد کمیدان وصدغك صولجا ؛ مع الهاء * صابوته ؛ ضم
باء موحده وفتح تاء مثناة ایله زن بیرانسانده وآتده یعنی قوجه یاشلی عورت ویاشلی قصراق
کذا فی التحفه ؛ صحیفه ؛ مصحف ونامه وتخته دل ؛ صاعقه ؛ کسر عین مهمله وفتح
قافله کوکدن اینن آتش که یلدرم دیرلر ؛ صخره ؛ سکون خاء معجمه وفتح راء مهمله ایله بیوك
طاش که قدس شریفده معلق اولان طاشه صخرة الله دیرلر ؛ صبوره ؛ ضم باء موحده وواو
معروف وفتح راء مهمله ایله مخنث ویلیده معناسنه کذا فی مجمع الفرس والتحفه بو معنایه ابو المعانی
بیت مهند دل بحقیقت محبت خوبان * زهر صبوره مجوزینهار وفاداری ؛ صدپایه ؛
سکون دال مهمله وفتح باء فارسی ویای تحتانیله اغاج قوردی که بیشه اغاجدن حاصل اولور
بعضیلر طرطر دیدکلری قورددر که ایاق کبی خرده نسنه لری واردر ابو المعانی بیت درخت امیدم
سراپا بخورد * غم حسرت دل چو صدپایه بود ؛ صدره ؛ سکون دال وفتح راء مهملتین
واظهار هایله صد نوع دیمکدر کذا فی شرفنامه ؛ صدفه ؛ سکون دال مهمله وفتح فایله
بروزنه درکه طقوز وقیه دن عبارتدر میرنظمی بیت می لعل کوز ابصدفه بنوش * ببزم
محبت ممکن خروش ؛ صدقه ؛ سکون دال مهمله وفتح قافله معروف وجوب طریقیله اولان
زکوته دیرلر ؛ صدمه ؛ سکون دال مهمله وفتح میمله طوقنمق وبرقاتی نسنه مثلنه زور ایله
طوقشمق بعضیلر دپمه دیدیلر وجسد ایله اورمق مولانا محمد ظهوری بیت بن دکه از صدمهٔ
روزکار * نهم تاج بر کردن روزکار * جمعی صدمات کلور وکسر دال الله عربیده هر نسنه نك
طرفی وجانبی ایکی جانبه صدمات دیرلر ؛ صرفه ؛ سکون راء مهمله وفتح فایله فائده وزیاده للع
معناسنه خواجه حافظ بیت ترسم که صرفهٔ نبرد روز باز خواست * نان حلال شیخ ز آب
حرام ما * ومنازل قمردن برمنزلك اسمیدر که برمنور یلدزدر وبوغجق معناسنه ده کلور حرزه
کبی ؛ صعوه ؛ سکون عین مهمله وفتح واو واخفاء هایله بر کوچك قوشدر ترکیده اسپنوس
دیرلر وکیمی یوند قوشی وبعضیلر صغرجق دیدیلر خواجه سلمان بیت آمدست از کبریایت
عرصهٔ کیتی بتنك * آشیان صعوه عنقا برنتابد پیش ازین * حکیم صاحب درقسمیه بیت
بشاهباز قناعت بجغد کوشه نشین * ببانك صعوه وفریاد زاغ ونغمهٔ ساز ؛ صغیره ؛
معروف وکناه کوچك ؛ صفحه ؛ یوزك وکردنك و ورقك بر طرفنه دیرلر
؛ صناعه وصنعه وصنیعه ؛ کردار نیکو یعنی ایو ایش ؛ صفوه ؛ برکزیده ومنتخب ؛ صومعه ؛
سکون واو وفتح میم وعین مهمله ایله حجرهٔ مشایخ جمعی صوامع کلور یقال الصوامع منازل الرهبان
امامشایخ مسکنی اولدوغی مشهوردر خواجه حافظ بیت دلم ز صومعه بکرفت وخرقهٔ

سالوس * بجاست در مغان وشراب ناب کجا ع مع الياء ع صابونی ع معروف ومشهور
حلوادر شاعر بیت کند وعلاج مرا بکام بذوق وعملتش دلبر * زهی حلوای صابونی زهی
پالودهٔ شکر ع صاحب صابی ع یعنی حضرت عیسی علیه السلام ع صاحب کافی ع
برصاحب فضائل کمسنه نك آدیدرکه منصب وزارتی وارایدی واسمی اسمعیل ایدی ع صاحبی ع
برنوع جامه درکه مخطط ورنکارنکدر دخی دیرلر کذا فی شرفنامه ع صحرای قدسی ع یعنی عالم
لاهوتی ع صدی ع برآوازدرکه طاغدن وحمامدن وغیریدن کیرو عکس ایدر ع صفی ع
دوست وکانه وبرکزیده ع صنابی ع فتح نون وکسر باء موحده ایله اسب کمیت ویا اشقرکه
بیاضلق غلبه ایلیه وکویند اسبی که میان مویهایش مویهای سفید آمیخته باشد کذا فی
شرفنامه ع صیرفی ع یعنی صراف ع باب الصاد المکسورة مع الالف * صلا ع شعرایه
ویریلان جایزهٔ شعر معناسنه میرنظمی بیت شهی که کمترین لطف وعطایش * بشاعر شهر
می بخشد صلایش ع مع الباء الموحده * صلاب ع یعنی اصطرلاب وله بیت نمیدانم
احوال چرخ وصلاب * همین دانشم دلربا وشراب ع مع التاء المثناة * صیت ع سکون
یای تحتانیه ایله آوازه مولانا محمد ظهوری بیت بصیت جهان کرد آزادکی * برخسار پرکرد افتادکی
وذکر جمیل که بین الناس منتشر وشایع اوله اصلی صوت ایدی واو ساکن یایه قلب اولنوب
ماقبلی مکسور ایلدیلر عربیده دخی اولمعنایه لابن خفاجة الاندلسی بیت وعندی شکوی
لواضحت علی النوی * فهزك صوت واشتمالك صیت ع مع الخاء المعجمه * صطرخ ع ایران
زمیننده برشهرك آدیدرکه تختکاه داراب دارا ایدی عجایب البلدانده مذکوردرکه لشکرکاه
سلیمان علیه السلام آنده ایدی آکا اصطرخ دخی دیرلر ع صماخ ع قولاق دلوکی لغت عربده
اکرچه صاد ایله درامامسین ایله ده روایت اولنمشدر ع مع الراء المهمله * صفر ع علامت برج حمل در
ودخی حمل معناسنه ده کلور سکون فا ایله بوش وخالی وتهی معناسنه میرنظمی بیت بده ساقیا
مانده ام صفرید * شود کیمیای میم سودمند * یقال بیت الصفر من المتاع ورجل صفر الیدین
وفی الحدیث ان اصفر البیوت من الخیر البیت ع مع الفاء * صرف ع سکون راء مهمله ایله
صوقاتلامش صافی شراب شیخ عمر بن الفارض قدس سره بیت علیك بها صرفا وان شئت
مزجها * فعدلك من ظلم الحبیب هو الظلم * بو بیتك ظاهر معناسندن قطع نظر معنای حقیقیسی
صرفدن مراد کلمهٔ لا اله الا الله در وآنی مزوج ایتمك محمد رسول الله درکه حبیبدن مراد اولدر
میرنظمی بیت بده ساقی آن بادهٔ صرف آب * که افکار غم سینه کرد خراب ع صنف ع کونه
ازچیزی وپاره ازچیزی کذا فی شرفنامه ع مع القاف * صدیق ع کسر دال مشدده ایله
راستکوی بغایت ولقب شریف حضرت یوسف علیه السلام وحضرت ابوبکر رضی الله
عنه در ع مع النون * صغون وصغین ع ایکی قریه اسمیدر کذا فی شرفنامه ع صین ع
براقلیمدر غایت واسع اهلی جمله کافردرلر واول دیارده غایت قیمتلو انجو اولوردیرلر یکتاکه دانه سی
بیك دینار دکر کذا فی عجایب البلدان ع مع الهاء * صلایه ع فتح یای تحتانیه اوزرنده
بویه ازدکاری طاش والتون حل ایتدکاری طبق ابو المعانی بیت رخ صحت خویشم که کردم
صلایه * که جانان برو خال مشکین بسایه ع صله ع عطا ودخی شعرایه ویریلان جائزهٔ شعر

شعر ع صفه ع نشان ع باب الصاد المضمومة مع التاء * صحبت ع سکون حاء مهمله وفتح باء
موحده ایله مجلسده اوتورمق معناسنه شیخ عطار بیت بازصحبت داشتن با هرفقیر * پادشه را
عیب دارد کوش کیر * ودوستلق ایتمك معناسنه وله * مثنوی * رغبت دنیا وصحبت بازنان *
قربت سلطان والفت بابدان * هرکه دائم صحبتش بازن بود * مرد عاقل نیست اوکودن بود *
ودخی جماع ایتمك میرنظمی بیت الفت زنرا وصحبت باغلام * روی را آرد بخالت لاکلام *
ع صورت ع سکون واو وفتح راء مهمله ایله چهره وپیکر وتشبیهاً نقاشلرك ایتدکلری
انسان رسمی شانی تکلو بیت چشم توجادوییست که چون صورت فرنك * دریك نکاه
باهمه کس آشنا شود ع مع الحاء المهمله * صبح ع سکون باء موحده ایله صباح وقتی صبح اول
وصبح دوم دیرلر مولانا ظهوری بیت شراب دویم صبح روز وصال * زکیفیت حال عزلت
مقال * یعنی صبح صادق شرابی عربیده دخی ذکر اولنمشدر محمد بن الیمین الاندلسی بیت
وجلوا ظلام اللیل بالصبح الذی * قسموه بین جیادهم اوضاحا ع صلح ع دفع مخاصمه
معناسنه مولانا ظهوری بیت زروبت عیانست آثار صلح * بساغرکن آن جنس بازار صلح
عربیده دخی کذلك الشیخ صفی الدین الحلی * قطعه * نفا عین الکلام بسحر عین * الی سلم
المتیم لیس یجنح * له طرف یقول الحرب اولی * ولی قلب یقول الصلح اصلح ع مع الراء المهمله *
ع صبار ع فتح باء موحدهٔ مشدده ایله تمرهندی که لطیف اکشیسی وار در قلع صفرایه غایت
نافعدر اکشیلرده قابضیه مقرردر واولوب ملین اولمدوغی واضحدر انجق هم اکشی هم ملین تمر
هندیدر باء مخففه ایله ده جائزدر میرنظمی بیت مرا کرد محموم صداع خمار * رسان ساقیا
آن شراب صبار ع صفر ع ضم فا ایله معادن نوعندن توج دیدکلری معدنی نسنه در
شیخ ابن سینا اوزان معادنی بیان ایلمش بو قطعه ایله * قطعه * نه فلز مستوی الحجم را چون
برکشی * اختلاف وزن دارد هریکی بی اشتباه * زرلکن زیبق الم اسرب دهن ارزیز حل *
فضه ند آهن یکی مس وشبه مه صفرماه ع صور ع سکون واو ایله بوینوزکه قلندران چالرلر
وحضرت اسرافیل علیه السلامك نفخ ایتدوکی نسنه یه ده دیرلر ابو المعانی بیت کشتکان
توسرنمی دارند * تادم صور وقت رستاخیز ع مع العین المهمله * صداع ع باش اغریسی که
علتی ماده اوله یاخود خماردن عارض اوله منلا ظهوری بیت صداع اجل را دوا کرده اند *
چو برجبهه لایش طلا کرده اند * وله بیت صداع خمار می هستیم * کند کم رخانهٔ مستیم *
عربیده دخی کذلك عنتر العبسی بیت وسیفی کان فی الهیجا طبیب * یداوی الرأس من الم
الصداع ع مع الفاء * صوف ع واو معروف ایله چکی نك اوزون قیللری دبندن خرده قیللری
قوپاروب اکیروب طوقدقلری قماش کبی نسنه که موجود ارایدرلر ودخی قویون توبی پشمینه
معناسنه شیخ عطار بیت همچو صوفی درلباس صوف باش * باصفتهای خدا موصوف باش
عربیده قیون یوکنده مستعمل رسائر حیوانات توینه شعر دیرلر فتح شینله لابن الحجاج
* قطعه * احن اذا رأیت الحر لیلا * یحتنی وهو منتوف لطیف * ولا اباه ان هو جاء یوما *
وفی رأس القلیله منه لیف * اذا امعت الحروف اکلت منه * ولست اعاف وعلیه صوف *
ع مع النون * صبحکاهان ع مراد صبح کاذب وصبح صادقدر شاعر بیت چو شد تارخ

مشرق صبحگاهان * سفید وسرخ چون سیب صفاهان في مع الهاء * صبحگاه في صباح
وقتی دیمکدر بیت مرو بخواب که حافظ بپارگاه قبول * دعای نیمشب وورد صبحگاه منست *
في صراحیه في شراب ظرفی في صره في فتح راء مهمله مشدده ایله التون واقچه کیسه سی
طلو اولدوغی حالده واکا بکزر نه اولورسه شیخ سعدی گلستانده * یك صره هزار دینار به پیشش
فرستاد * دیدوکی در شاعر بیت اگرچه عادت شاهیست صره بخشیدن * عطای
شاه مرا سیم وزر بخرواری في صفره في صاریلق هرنه اولورسه في صفه في مرتفع
ومخصوص یاپلمش مکان عربیده مصطبه دیرلر ودخی جای عشرت مولانا محمد ظهوری بیت
بمژگان فرو روب ازصفه گرد * چو پروانه برگرد ساقی بگرد في مع الیاء * صراحی في بوینی
اوزون شراب ظرفی شیشه اولسون غیری اولسون خواجه حافظ بیت یارب چه نعره کرد
صراحی که خون خم * بانقرهای قلقلش اندر گلو ببست * وله بیت درین زمانه رفیقی که
خالی از خللست * صراحی می ناب وسفینه غزلست في صورت وهمی في قوت مفکره ده
بر حالتدرکه برکسنه نك وبا خود برنسنه نك شخصیتنی تفکر وبعینه صورتنی خیالده احضار
اتمکه دیرلر ابو المعانی بیت نرود از خیال من هرگز * صورت وهمی صفای وصال في صوفی في
واو معرف ایله تصوفه منسوب ودخی جامه صوفه مخصوص اولان ابو المعانی بیت لباس
صوفیانست جامه صوف * ولی باید بدل چون صوف معروف في باب الضاد المعجمة المفتوحة
مع الباء الموحدة * ضب في کاردیدکلری جانورکه سوسمار دخی دیرلر في ضرب في سکون راء
مهمله ایله هرنسنه نك مثلی وباران سبك واورمق وکتمك ومثلی ظاهر اولمق وبرکسنه نك النی
مالندن بغلمق في ضرب في فتحتین ایله عسل سپید في ضراب في راء مشدده ایله رودزن وسکه زن
في مع الدال المهملة * ضماد في بند جراحت وکل باشه اوربلان بز پاره سنه دیرلر وباقی بغلمق
في مع الراء المهملة * ضر في زیان * اذا ذکر مع النفع فتحت الضاد واذا افرد ضمت ضاده
في ضرر في فتحتین ایله زیان که مقابل نفع وسوددر شیخ عطار بیت هرکه از دشمن نباشد
برحذر * عاقبت بیند از و رنج وضرر * لغت عربیده چکه نك اسفل اعلاسنه اولشمق کسر ثنین
وتشدید راء مهمله ایله بخیل آدم وقصه بویاوعورت في ضمیر في کسر میم ایله قلب ونیت جمعی ضمایر
گلور وخاطرده نسنه احضار ایلمك خواجه حافظ بیت ازخیال لطف می مشاطه چالاك
طبع * درضمیر برگ گل خوش میکند پنهان گلاب * منلا ظهوری بیت مه ومهر نان ریزه
خوان اوست * چه روشن ضمیری که مهمان اوست في ضریر في مرد نابینا یعنی اعمی ومرد نزار
ونحیف في مع العین المهملة * ضایع في تباه یعنی تمش ومشك بویا في ضبع في سکون
باء موحده ایله سرتلان که کفتار دیرلر في ضجیع في کسر جیم وسکون یای تحتانیه ایله همسر یعنی
بردوشکده بیله یاتان في ضرع في پستان گاو وگوسفند ویقال ماله زرع ولا ضرع ای شی
في مع الفاء * ضیف في سکون یای تحتانیه ایله مهمان في مع الکاف * ضحاك في مشهور
پادشاه نامی در اصلی ده آك ایدی یعنی اون عیبلو ده اون وآك عیب معناسنه در تعریب ایدوب
ضحاك دیدیلر ایکی اوموزونده ات پاره لرندن ایکی ییلان کبی نسنه اولمغله ضحاك ماری دیدیلر
حلوائی سمرقندی بیت زلف تا رقیب بگردن گرفته بود * ضحاك را بزحمت ماران کذا شتی

کذاشتیم * مصرع ثانی ضروب امثالدندر وده آك محلنده ذکر اولنمشدر عربیده ضحاك
تشدید حا ایله خندان معناسنه در کولیجی دیمك اولور قاضی ابن سنا الملك بیت اسمی
یضحاك فوزی فیك من طرب * وفوز غیری بسمیه بعباس * ودخی ضحك تره یاغی وعسل وقار
وچیچك طومروغی که هنوز شق اولمش اوله وضاحکه ایکی اوك دیشلر وکسر ایله کولمك ومیمون
آوازیدر في مع اللام * ضال في گمراه في ضلال في یولسزلق في ضلیل في بغایت یولسز وگمراه
في مع المیم * ضخم في تناور یعنی اتلو وکودلو في ضیغم في یرتیجی ارسلان في ضیم في ستم
وظلم في مع النون * ضربان في درد ریش یعنی جراحت ویاره واغریسی في ضغن في کینه
في ضمان في قبول اتمك في ضمین في مثله في ضنین في بخیل في ضیمران في سکون یای تحتانی
وضم میم وفتح راء مهمله ایله شاه اسپرغم دیدکلری که عربیده ریحان وترکیده فسلگن دیرلر بعضیلر
بستان افروز دیدیلر وبعضیلر تاج خروس دردیدیلر شاعر بیت ضیمران سنبل ولاله درو *
هریکی را داده زینت باغ را في مع الهاء * ضاحکه في ایلرو ده اولان درت دیشلکبری که زیاده حه
اوله ودخی خندان في ضحکه في خلق اوزرینه کولیجی في ضحوه في قبه قوشلق وقتی وقوشلق
طعامی في ضروره في بیچاره للك في ضیعه في کشت زار یعنی اکنلك في من المکسورة * ضیا في
یعنی روشنی ظهوری بیت بنوری که ازعکس جاش سها * بخورشید بخشد زکوه ضیا *
عربیده استعمالی روشندر استادمتنبی بیت امن ازدیادك فی الدجا الرقباء * اذ حیث کنت
من الظلام ضیاء في ضد في ناهمتا یعنی برنسنه نك تمام مخالفی في ضفدع في قورباغه
في ضلع في پهلو کوکاری في ضعف في دوچندان یعنی ایکی قات في ضرغام في سکون
راء مهمله وفتح غین معجمه ایله ارسلانك جمله اسماسندندر طالب آملی بیت بزرگرفته وماند
برای تعویذ ش * قوای نامیه ناخن زپنجه ضرغام * میرنظمی بیت مپندار خالی بود هرکنام
مبادا که ضرغام دارد مقام * استعاره طریقیله یقال ضرغم الابطال بعضهم بعضا فی الحرب
في باب الطاء المفتوحة المهملة مع الالف * طباطبا في فتح بائین موحدتین وکسر طاء ثانیه
عجمیده بر طائفه در سید کچنورلر نسبلری صحتن ینه کند ولری بلور ابو المعانی بیت یکی شخص
مجهول آمد بشهر * کند دعوی نسل آل عبایی * چگونه شود سید آن خرنسب * که درد
کرده برپیش طباطبایی في طرفا في سکون راء مهمله وفتح فا ایله درخت معناسنه در في مع الباء
الموحدة * طاب في خوشی وپاکی یعنی ایلك وپاکلك في طالب في جوینده واسماء رجالدندر
في طاق ترنب في فرهنك میرزا ابراهیمده بمعنی کروفر وخودنمایی وطمطراق که طاق وترم دخی
دیرلر شاعر بیت چنان یافت شهرت بدیرجهان * بطاق وترنب بکر وبفر في طبطاب في
في
سکون باء فارسی وفتح طاء مهمله ایله گوی وچوگان اویونده طوبی اوردقلری مخصوص چوگانه دیرلر
استاد بیت بنات النعش چون طبطاب سیمین * نهاده دست زیر وپهنه از بر * پهنه اول
چوگانه دیرلر کذا فی المؤید في طبیب القلب في یعنی زهره کذا فی عجایب البلدان في طبیب في
خسته یه تیمار وعلاج ایدن کمسنه واستعاره طریقیله محبوبه ده دینلور مولانا محمد ظهوری بیت
بیا ای طبیب مرضهای دل * بجای علاج غرضهای دل * الطبّ بالفتح والتشدید عادت
وحذاقت ومرارة وعلم وکیاست یقال رجل طب ای عالم وحاذق وکسریله اصطلاح وعادت

وسیاست وسخر ابن انبازی قتنده طب اضداد دندر زیرا علاج امراضه وسحره طب دیرلر
سحر ایسه اعظم امراضدندر یقال الطب السحر والمطبوب المسحور والطبیب الساحر والطبیب
العالم وجمع القلة اطبة والكثرة اطباء تقول طبیت یا رجل بالكسر طبیبا ای صرت طبیبا
والمطبب الذی یتعاطی علم الطب وكل استاد وحاذق عند العرب طبیب لامیر سیف الدین
المنشد بیت اناشده وقد لعبت بقلبی * بدالاسقام وقد عز الطبیب ﴾ طرب ﴿ فتح راء
مهمله ایله بر حالت خفتدر كه انسانه عارض اولور شدت سروردن وشدت حزندن اما اكثر
سروردن اولور كه سرور وفرح معناسنه استعمال اولنور یقال قد طرب بكسر الراء طربا
واطربه غیره مولانا جامی بیت ناقه زالحان عرب آسوده از رنج وتعب * طی كند باصد طرب
یكروزه ره دریك زمان * وعربیده كذلك للشیخ صدرالدین المحمد الشهیر بابن ابی كیل بیت
فالخمر ذوتر فی الدر من حبب * ترد مافاتنی وازدادلی الطرب ﴾ طلب ﴿ فتحتین ایله استمك
واستك خواهش معناسنه یقال طلب یطلبه طلبا واطلبه ایضا احوجه الی الطلب والطلب
الكلاء یناعد من الماء صائب تبریزی بیت معیار دوستان بغل روز حاجتست * فردی برسم
تجربه دوستان طلب * بو بیتده امری واقع اولمشدر ﴾ طیب ﴿ كسر یاء مشدده ایله خوش
وپاكیزه وحلال وپاكیزه سخن ومردم پاكیزه كذا فی شرفنامه ﴾ طهماسب ﴿ ایران زمین
پادشاهلرندن بر پادشاه آدیدر كه یدی سنه رعایایه عشر زمین خراجی باغشلر ایدی واللی سنه
پادشاهلق ایلدی ﴾ طناب ﴿ فتح نونله چادر ایپلری تركیده تنف دیرلر خواجه سلمان بیت
خیمه قدرترا خورشید می تابد طناب * ساغر بزم ترا ناهید میكرد حباب * عربیده ضمتین
ایله طنب چادر ایپلری حبل الخیام معناسنه جمعی اطناب كلور واغاج كوكی عروق شجر كبی وكورنك
سكری عصب جسد مثالی وسكوا كربلكی اعوجاج درم ماننده ویقال طنب بالمكان اقام وطنب
الفرس طال متنه واطنب بالغ فی الشیء واطنبت الریح اطنابا اشتدت فی الغبار الاطنابة
المظلة الطنب بالضم ناحیه وجانب ﴾ مع القاء ﴿ طاغوت ﴾ ضم غین معجمه وواو معروفله
هر نه كه خدا عزوجل دن غیری پرستش ایدرلر صورة كانت او غیر صورة ﴾ طالوت ﴿
بر مرد مؤمن ومسلم ایدی حرب وجنگه عالم واول اصلنده ثقه ایدی حق تعالی اكا ملك احسان
ایلدی ﴾ طوق طاقت ﴿ بر طوقدر قیمتدار ملوك قوللرینك كردنلرینه طقار ﴾ طاقت ﴿
فتح قافله قدرت وقوت معناسنه مولانا محمد ظهوری بیت بحكم تغافل اگر ساعتی * شود پای
پیراهن طاقتی * ابو تراب بیك بیت ما طاقت هجران می ناب نداریم * چون كاسه ماكشت
تهی خانه خرابیم * وبرقات معناسنه ده كلور ﴾ طامات ﴿ ایكی معنایه در اول سخن از چپ
وراست گفتن یعنی سوزی پراكنده سویلمك بیت بطامات مجلس بیار استیم * پس آنكه
زحق مغفرت خواستیم * ثانی مجمه یعنی سوز فصاحت ایله اولیه كذا فی المجمع
﴾ طراوت ﴿ فتح راء مهمله وواو ایله تازه لك ولطافت معناسنه خواجه سلمان بیت چهره
مفرا بید حاجت مشاطكی * طلعت خورشید را نیست طراوت بدین * نعتی طری كلور یقال
شیء طری ای غض وطریت الثوب طریة واطراه مدحه واطریت العسل اطراء ای عقده وطری
علینا فلان ای اطلع ﴾ طشت ﴿ سكون شین معجمه ایله بیوك طاس كه لكن دنی دیرلر

دیرلر عربیده سین مهمله ایله طست دنی دیرلر اما فارسیده اصلی تشت در تاء مثناة ایله كمال
اسمعیل بیت نماند شام اگر امواج این دریای دولابی * فروشد زورق زرین بر آمد طشت
سیمابی * واسرار آچلغه طشت ازبام افتاد دیرلر تنكم مولانا جامی بیت طشت خورشید
زبام افتادی * كاركردون نظام افتادی ﴾ طلعت ﴿ سكون لام وفتح عین مهمله ایله دیدار
معناسنه خواجه حافظ بیت دل سراپرده محبت اوست * دیده آیینه دار طلعت اوست
مولانا ظهوری بیت دل آیینه طلعت یار نیست * اگر صیقل عشق در كار نیست * عربیده
كورمك رؤیه كبی ومنه قولهم انا مشتاق الی طلعتك ای الی رؤیتك ﴾ مع الثاء * طهمورث ﴿
سكون ها وضم میم وفتح راء مهمله ایله حضرت آدم علی نبینا وعلیه السلام بر روایتده ایكنجی
بطنده بر روایتده اوچنجی بطنده اولادیدر دنیاده ابتدا بو پادشاهلق ایلدی دیوی زورنا زوسیله
ضبط وقهر ایلدوكی ایچون طهمورث دیوبند لقبیله شهرت شعاردر میرنظمی بیت مكن زنهار
دل دنیای پرنك * نه طهمورث بماند نه سیامك ﴾ مع الجیم * طافچ ﴿ كسر فا ایله یعنی پر
یعنی مملو مولانا جامی بیت ای شده طافچ زفیض كاس محمد * زادم وعالم مكن قیاس محمد *
﴾ طباهج ﴿ فتح باء موحده وكسر ها وسكون یای تحتانیله مرطه ایله پشمش قلیه بعض پرده
قایغنه دیدیلر عربیده طباهجه دیرلر شاعر بیت كند سیر وولی هضمش عسیرست * شود
با تخم مرغی كر طباهج ﴾ طسوج ﴿ ضم سین مهمله مشدده وواو معروفله نیم درهمه دیرلر
اصلی تسو وتسوجدر ابوالمعانی بیت چودانی نیست دنیارا بقایی * نیرزد نزد عاقل نیم
طسوج * عربیده جانب وناحیه معناسنه در وعند الحساب ایكی حبه دن عبارتدر وحبه نك
یكرمی درددی بر دیناردر وسدسی بر دانكدر فارسیدن معربدر كه تسوج دیرلر ﴾ طمغاج ﴿
سكون میم وفتح غین معجمه ایله تركستانده بر ولایت اسمیدر دار الملك اولان شهرینه ده دیرلر شیخ
نظامی بیت چكل را زلف بر طمغاج بندد * طراز شوشتر بر عاج بندد ﴾ طنعاج ﴿
سكون نون وفتح عین مهمله ایله ختا مملكتنه قریب بر شهر اسمیدر كافرستاندر ودنی تاتار خانلرینك
بر ینه اسم اولملق مرویدر یعنی اول میرنظمی بیت با قلم خطا كش رسید * سوی
طنعاج والشكر كشید ﴾ مع الحاء المهمله * طرح ﴿ سكون راء مهمله ایله برانق مثلا دیوار تملی
وامثالی وحامل یوكن برانق معنالرینه میرنظمی بیت چو طرح ظلم وجور افكنده بودی *
زبیم جور عالم بنده بودی ﴾ مع الخاء المعجمه * طباخ ﴿ فتح باء موحده مشدده ایله آشچی كه خوالیگر
وآش پزدنی دیرلر ﴾ طبخ ﴿ چولمكه نسنه قینانمق ﴾ طرخ ﴿ سكون راء مهمله ایله
طاغ انكلرنده وده لردن اقان قارصویی نك جمع اولدوغی یر عربیده ماجل دیرلر ﴾ مع الدال المهمله
﴾ طایاد ﴿ سكون یای تحتانی وفتح باء موحده ایله خراسان ملكنده بر موضع ویاخود بر شهر
اسمی اوله مولانا هاتفی * مثنوی * هوس كردم قدر خاقان اساس * كه روشن كند چشم
مردم شناس * بنظاره مرشد طایاد * سپهر آفرین خوان آن خاك باد * محل دیگرده وله
بیت خرامان شد آن ابر كوهر نهاد * بگسترد سایه طایاد ﴾ طبرزد ﴿ سكون باء موحده
وراء مهمله وفتح زاء معجمه ایله بر نوع شكردر بیاض وصلب وسنگین اولور شوله كه نبات ایله
قرلدوغندن طبرزد دیدیلر فارسیدن معربدر كه اصلی تبرزد ایدی شاعر بیت طبرزد سكر

وقندونباتش * بهر حالت بیفزاید حیاتش طرد سكون راء مهمله ایله سورمك
وارلق ایتمك طرید كسر راء مهمله وسكون یای تحتانیله سورلمش طالحند
سكون لام ونون وفتح حاء مهمله ایله نام پادشاه سند دركه دشمنله جنكنده ایكن انكسار ومغلوبیت
واقع اولمغله فیل اوزرنده تختنده اوتوردكن بامر الله تعالی جان ویردی مادری اوغلنك فراقندن
دیوانه اولدی حكماء هنددن لجلاج حكیم شطرنجی تصنیف ایلیوب آنك حضورنده اوینارلر
ایدی اول دخی اكا مشغول اولمغله برمقدار آرام ایدر ایدی طود كوه بزرك وبلند كذا
فی شرفنامه مع الراء المهمله * طالیفر كسر لام وسكون یای تحتانی وفتح فا ایله براوتدر
قالن قبوغی وار درهندده چوق اولور بركسنه اغزنده طوتوب جماع ایلسه سرعت انزالی دفع
ایدوب جماعه عظیم لذت ویرر ابو المعانی بیت بوقت كادن لعل لبش كر در دهن كیری * چو
طالیفر بیابی كادن اولذت بسیار طاهر كسرها ایله پاك دیمكدر طایر كسر یای
تحتانیله یعنی پرنده مولانا ظهوری بیت نشد طایر عشق تا جلوه كر * نیفشاند بازنكه
بال وپر * مولانا جامی بیت همای طایر قدسی زهمت تونشاید * كه میل افسر هدهد كنی
وطوق همامه * وطایر الانسان عمله قرآن مجیدده * وكل انسان الزمناه طایره فی عنقه *
وارد اولمشدر ابو المعانی بیت طایر من بود این محنت كه چون طایر شدم * میكداز د آتش
عشقم كه طایر كشتتم طباشیر فتح باء موحده وكسر شین معجمه وسكون یای تحتانیله
بردوادركه قثاء هندی ریح شدیددن بعض بعضنه احتكاكله محترق اولوب كل اولدقده ایچنده بولنور
ایوسی زیاده بیاض ودرهم كبی مستدیر اولور زنان یوزلرینه سوررلر بیاضلق ویرور ابو المعانی
بیت روی زشت آن عجوز بدلقا هركز مبین * كز طباشیر وفكر دارد همین حسن دروغ *
طبر فتح باء موحده ایله نام ولایت طبرستان وبید طبری اول دیاره منسوبدر بید موله
دخی دیرلر ظهیر فاریابی بیت همچو مستان صبوحی زده افتان خیزان * شاخهای سمن تازه
وبید طبری طبق زنبور یعنی خانهٔ زنبور طبله خوار سكون باء موحده وفتح
لام وضم خاء معجمه ایله یعنی مفتخوار معنای تركیب طبله دن ییجی دیمكدر بركسنه كسب
نفقه یه مقید اولمیوب آخرك طعامنه حاضر اوله اكا دیرلر میر نظمی بیت مراورا اثر نیست
ازننك وعار * كه باشد طفیلی وهم طبله خوار طرار فتح راء مهملهٔ مشدده ایله
یان كسیجی ومفلس وعیار ورنك باز كمال خجندی بیت ای بزلف از شیروان عیارتر *
طرهٔ از تو تواز وطرارتر طرفدار فتح راء مهمله وسكون فا ایله سرحد نشین وسنوركیو
یعنی سنوربكلری مولانا هاتفی بیت طرفدار سرحد نكهبان راه * كریزان همه جانب تختكاه
طشتكر سكون شین معجمه وتاء مثناة وفتح كاف فارسیله نام مطرب حكیم خاقانی بیت
آن راه طشتكر ادا كرد * آن قول كاسه كر ادا كرد طنبور معروف سازدر فارسیده
تنبور دیرلر تعریب اولنمشدر منلا ظهوری بیت چونی هركرا دیده كردیده باز * چو طنبور
درپرده كفتست راز طور سكون واو ایله طرز واسلوب وقاعده میر نظمی بیت
درآمد بمجلس بطور لوند * بمانده سرماشقانرا خرد طوق بهار سكون واو وقاف ایله
یعنی قوس وقزح كذا فی المجمع طوق عنبر هنوز كلش خط دلبران طهور ضم

ضم ها ایله پاك معناسنه مولانا ظهوری بیت بساقی كری كر كند جلوه حور * نكیرم ز دستش
شراب طهور طیر قوش وفال بد جمعی طیور كلور وبر معناسی دخی نوشادر دركه
طیر خراسانی دیرلر وكبریته طیر سقر الحمی دیرلر طیغور سكون یای تحتانی وضم غین معجمه
ایله اسماء طیوردن برطیر شكاری اسمیدر طیفور سكون یای تحتانی وضم فا ایله
برپادشاه اسمیدر مع الزاء المعجمه * طاقیه دوز سكون قاف وفتح یای تحتانیله ایكی
معنایه در اول معنای لغویسی طاقیه دیكیجی دركه دوزدوختن لفظندن اسم فاعل اولور ثانی
معنای اصطلاحی دركه آدم آلدایجی دیمك اولور تركیده طاقیه قاپجی دیدكلری معنایه در میر
نظمی بیت مده دل بدان كاكل دلفروز * مبادا همی باشد او طاقیه دوز طبلباز
سكون باء موحدهٔ اولی ولام وفتح ثانیه ایله نقاره كبی برنسنه در آوجیلر ایر قاشنده كوتوررلر كه
طوغانی شكاره صالدقده آنی طره ایله اوروب صدا ایدرلر كه چالی اراسنده قوش قالقه دیو
خواجه سلمان بیت طبلباز تو هر آنجا كه باواز آید * نسر طایر كند از قلهٔ كردون پرواز *
طرز سكون راء مهمله ایله كونه واسلوب وقانون معناسنه مولانا هاتفی * مثنوی *
بعزت پرستان دركاه شاه * درآمد دران جنكزی بارگاه * جهان دكر دید وساز دكر * بهر
جنس طرز وطراز دكر * كاهی رانك فتحه سیله خرز وزنی اوزره ده استعمال ایدرلر استاد
لطیفی بیت جامهٔ عمر تو بدست دوام * از جلال آید وطرز دارد * عربیده معنای محرردن
ماعدا هیات وزینت معنالرینه ده استعمال ایدرلر یقال طرزه حسن ای هیأته وطرزه مقبول ای
زینته والطرز الشكل بهذا الطرز ای بهذا الشكل اشعارده دخی كلور بدر الدین یوسف بن لولو
بیت شهی للمی قدرق دیباج خده * ووشی العذار المشد یر له طرز * وضمله ده عربیده شكل
معناسنه عماد الكاتب الاصفهانی بیت للصبی من عذاره نسج حسن * رقم المسك فی الشقایق
طرزه * بو معنایه چغتایده یوسونلق دیرلر یعنی اسلوب كتاب مجالس النفایسده دیباجه ده
میر علیشیرك بو ربیعی نقل وایراد ایتمكه وعده ایتدیكی یوده دیر * نثر * وهر قایسی نینك
نتایج طبیعیدین بیرار نیمه یوسونلق یازلغای طناز فتح نونله ناز وشیوه ایدیجی صفت
محبوب اولور وطنزه اسم فاعل دخی اولور كنایه ونكته ایدیجی معناسنه مولانا جامی بیت
كرچه بس عشوه ده وطنازند * برده وحدت لعبت بازند طنز سكون نونله كنایه ونكته ایله
صویلمك كمال خجندی بیت بطنز از كفت خواهم كرد از عاشق كشی توبه * رقیب شوم با ما
این خبر یاری چه میكرید * عربیده مسخره یه آلمق فهو طناز بالتشدید مع السین المهمله
طاس معروف ظرفك آدیدر تركیده دخی طاس دیرلر الطس والطس بالتشدید
فیهما ویقال طس فی البلاد ای ذهب ودخی هر نه نك كه برجانبی محدب وجانب آخری مقعر اوله
اكا طاس دیرلر بو سبب ایله سپهره طاس نیلكون دیرلر ابو المعانی بیت با رباب طبیعترا
بفرستاد فلك هردم * بجای بادهٔ كلكون ز طاس نیلكون زهراب طاقدیس سكون
قاف ویای تحتانی وكسر دال مهمله ایله یعنی طاق مانند تخت خسرو شاعر بیت كه یك
واكرد تخت طاقدیسش * زمان پادشاهان كاسه لیسش * فرهنك میرزا ابراهیمده یعنی
صفهٔ حضرت سلیمان علی نبینا وعلیه السلام وایوان شاهان ودخی عالی عمارت اوكلرنده اولان

بنایه دیرلر ی طاوس ع دم والی منقش بر قوشدر که مشهور عالمدر خواجه سلمان بیت
آستان سدره یعنی باغ طاوسان ملك * از کبوترخانهای کعبهٔ قدر ترا * مولانا هاتفی بیت
اکر بیضهٔ زاغ ظلمت سرشت * نهی زیر طاوس باغ بهشت * دنیایه کلزدن مقدم جنتده
خرامان اولوب حضرت آدم علیه السلامله چیقدوغی منقولدر ی طرطوس ع نام مبارز
لشکر روس کذا فی شرفنامه ی مع الشین المعجمه * طرطانیوش ع سکون را و فتح طاء
مهملتین وکسر نون وضم یای تحتانیه ایله بر جزیره آدیدرکه عذرا اول جزیره یه دوشوب بعده
خلاص اولدی استاد عنصری * مثنوی * بشد ازپس رنجهای دراز * بیکی جزیره رسیدند
باز * بجانام او بود طرطانیوش * درو پادشانام او بوکیوش ی طواف سرکش ع میوه
وسائرما کولاتی باشی اوزرنده کزدروب صتانه دیرلر ایضا منه ی مع العین المهمله * طالع ع
معنای لغویسی ظهور و خروج ایتمك وغائب اولق وهجوم ایتمك یقال طلعت الشمس
والکوکب طلوعا ومطلعا اذا خرجت و ظهرت من مطلعها والمطلع ایضا موضع طلوعها وطلع
علینا وکان اذا هجم وطلعت الی القوم اذا اتیهم وقد طلعت عنهم اذا غبت عنهم وطلعت الجبل
ای علوه وطالعت الشیٔ ای طلعت علیه واطلعتك واطلع علی باطن امره ومعنای مصطلحیسی
بختدن کنایه در خواجه حافظ بیت زجور کوکب طالع سحرکهان چشم * چنان کریست که
ناهید دید ومه دانست * مولا ظهوری بیت بفکر زر وسیم خود را مباز * اکر طالع عشق
داری بساز * بو معنایه عربیده دخی استعمال اولنور و بو معنای اوله امیر سیف الدین بیت
کان البدر طلعته اذاما * تبدی طالعا بعد المغیب ی طبع ع ایکی معنایه در اول مزاج
معناسنه میرنظمی بیت اکر برنیاید بطبعت کران * سخن دارم اندك بکویم نهان * ثانی
نقش مهر معناسنه وعربیده دخی مزاج معناسنه که جمعی طباع کلور کسر ایله اصلنده مصدر در ختم
وضرب معناسنه یقال طبع الله علی قلب الکافر ای ختم وطبعت علی الکتاب ای ختمت وطبعت
السیف والدرهم ای علمت وطبع الرجل اذا ینفد فی الامر وناقة مطبعة ای مثقلة للحمل وقد
یراد بالطبع الذات یقال بطبعه ای بذاته وبنفسه وقیل الطبع الخلقة التی خلقت الانسان علیها
والطبع بالکسر نهر جمعی اطباع کلور یقال طبع النهر ای امتلاء والطبع ملاء المکیال والسقاء
الطبع بالفتحتین بولشمق وکیردنس کبی ودمو رپاسلنمق یقال طبع السیف طبعا اذا علاه
الصدا وطبع الرجل دنس وایضا بمعنی کسل ویقال الطبع العیب وکل شین فی دین
اودینا وطبع الطابع بفتح الباء وکسرها خرمن چاچلرینه ایتدکاری نشان ودخی مهرکه مکتوبلره
اوررلر ومحفوظ نسخه لره ایدرلر ی طمع ع حریص اولق وقناعت ایتمك مولانا ظهوری
بیت ندارد وبال طمع کوکبم * نداند عذاب خوش آمد لبم * عربیده دخی بو معنایه در
ی مع الفاء * طرف ع فتح راء مهمله ایله جانب معناسنه در اما اکثر عجم سکون را ایله
استعمال ایدرلر نتکم بو بیتلرده واقعدر نوعیٔ خبوشانی بیت یکی بر طرف آتشخانه بکذر *
بر آیین بت وبتخانه بکذر * مولانا محمد ظهوری بیت بطرف چمن مهر هر عبهری * تراشیده
از کهربا عنبری * مولانا جامی بیت کوشهٔ برقع ز طرف طلعت رخشان کشاد * اینك اینك
زان لامع صد هزاران برق نور * عربیده سکون راء مهمله ایله چشم معناسنه ودخی عند النظر

النظر کوز قپاغن دیرتمك تحریك جفون کبی بعض کره عین دخی مراد اولنور نتکم استاد ابو طیب
متنبی بیت لو لم تکن بغبار طرفك الحلت * عین الغزالة صدها وجه الدما * وکسر طا ایله
آتك ایوسی کریم من الخیل وقیل هو لغت للذکر خاصة والجمع طروف وفتحتین ایله هر نسنه نك
اوجی وناحیه سی جمعی اطراف کلور یقال فلان کریم الطرفین مراد نسب اب ونسب ام
واطرافه اخوات واعمام وخالات ی طوف ع دونمك ودولانمق معناسنه مولانا جامی بیت
قدسیان طوف دیار توکنند * تحفهٔ نو رنثار توکنند * وله بیت بر درش جامی چه خورسندی
دهد یکروزه طوف * ما تسلینا ولو یبقی الی یوم النشور * عربیده دخی استعمال اولنور
شیخ تاج الدین الحواری بیت هنوا فی العیش الان یطوف علی * الندمان فی الدین طاسات
وکاسات * وزیاده ایلمك وبر قاج بوش طولمی اوفروب بری بری یا ننه بغلیوب اوزرینه
بنوب صوده یوزمك وتبول وتغیط ایتمك ی مع القاف * طاق ع ایکی معنایه در اول تك که
مقابلی جفتدر کمال اسمعیل بیت طاق ورواقم زبیکی طاق بود * خود بجهان طاق نبود ست
دونی * ثانی براغاجدر طمعك وآزاد درخت دخی دیرلر عربیده قپو کمری وایوان کمری خواجه
حافظ بیت ازین رباط دو در چون ضرورتست رحیل * رواق وطاق معیشت چه سر بلند
وچه پست * ومحبوبك قاشی کمر کبی اکری اولدیغندن طاق ابرو دیرلر مولانا ظهوری بیت
اکر طاق ابروسوی قبله ساز * نمازی کنم ارم بشروع نیاز * وچار طاق درت کمر اوزرینه بنا
اولندوغندن تسمیه اولنمشدر وقبه معناسنه ده کلور عربیده موصند ره واثواب نوعندن
بر نوعدر اینجه ویوفقه اولور قات معناسنه ده کلور مثلا ایکی قات اولانه ذوالطاقین دیرلر
فارسیدن معربدر ی طارق ع ستارهٔ روز یعنی غایت منور یلدزدر کذا فی شرفنامه
ی طبق ع معروف اولان ظرفدر خواجه سلمان بیت ای که عالی محل جاه ترا در قافله *
مهر کسب زاد خورشید طبق کردان کداست * عربیده اوت که برنسنه نك اوزرینه اورترلر جمعی
اطباق کلور ودخی حال وجماعت وقبیله وقرن معنالرینه دخی کلور ومنه قوله تعالی طبقا عن طبق
ای حال الی حال ومضی طبق واتی طبق ای مضی قرن واتی قرن ومطر طبق ای عام وولدة الغنم
طبقا وطبقة اذا ولد بعضها بعد بعض وطبق الغیم تطبیقا اذا اصابه بمطر جمیع الارض وسحاب
مطبقة والحمی مطبقة الدائمة بکسر الباء وفتحها ونبت طبق ای ثلجات ومنه قیل للداهیة
احدی نبات طبق ویزعم العرب انها تبیض تسعا وتسعین بیضة کلها ثلاقی وطبق عنقه
بالسیف ای ابانها وطبقات الناس مراتبهم واطبقوا علی الامر ای اتفقوا علیه واطبق الشیٔ
ای جعلت مطبقا ای دائما فتطبق هو الطبق بالکسر موافق الطابق بیوك کرمید آجر معناسنه
فارسیدن معربدر ی طلاق ع سپر زیعنی طلق که عربیده طحال دخی دیرلر ی طلق ع
سکون لام ایله کانی یعنی معدنی کوهردر ی طریق ع ایکی معنایه در اول یول راه معناسنه ثانی
اسلوب وطرز وروش معناسنه مولانا بدر الدین محمد ظهوری بیت بنقص آمدیم از طریق
کمال * همه عیبها را هنر ساختیم * ابو المعانی ایکی معنایه بیت باین طریق که رفتم بکوی
عشق ترا * ندیدم از تو طریق رعایت مهمان * عربیده دخی سبیل معناسنه جمعی طرق کلور
یقال الطریق السبیل یذکر ویؤنث یقال الطریق الاعظم والطریق العظمی والجمع طرق

الطرقه وطرق القوم اماثلهم وخيارهم الطريق يول ومذهب وحال والقيادوخرما اغاجنك
اوزونى بونلرده جمعى طرايق كلور يقال طريقة الرجل مذهبه وفلان على طريق واحدة
اى على حالة واحدة وطريقة القوم خيارهم وكذا رجل طريقة قومهم وطرايق قومهم ايضا
للرجال الاشراف ومنه قوله تعالى * كنا طرائق قددا * كنا فرقة مختلفة اهواؤنا فى طوق بفتح
سكون واوايله بوغازه طاقلان نسنه حلقه اولسون زنجير اولسون التون اولسون انجو
اولسون مولانا جامى * مثنوى * سرمهٔ چشم جهان خاك درت * طوق جان حلقهٔ
بندكمرت * طوق كردن كن وآويزهٔ كوش * بدو صد عقد درازا مفروش * بو معنالرعربيده
دخى مستعملدر بوغماق كه عورات بويونلرينه طقارلر وحلقه معناسنه ده جمعى طوايق واطواق
دخى كلور يقال طوقه فتطوق اى البسه الطوق فلبسه المطوقة الحمامة التى فى عنقها الطوق
كوكرجين بوينده طوق كبى تويى اولور اكا مطوقه ديرلر فى مع الكاف * طبلك بفتح سكون
باء موحده وفتح لام ايله دبلك ديدكلرى كه قولتوق التنه آلوب چالرلر وكوچك دائره كه پوللرى
اولماز ميرنظمى بيت طبلك نى كرد وكوچه كردان * ازهردركس چوچيز خواهان * عربيده
دخى بو معنايه در فى طغك بفتح فتح غين معجمه ايله آزاد درخت ديدكلرى اغاجدركه كركانده
زهرزمين وولايت ريده خليله وطبرستانده طاخك ديرلر فى مع اللام * طبل بفتح سكون
باء موحده ايله طاول ديدكلرى آلات لهواكر بريوزلى واكر ايكى يوزلى دهل دخى
ديرلر ميرنظمى بيت طبل وكوس ونفيروهم سورنا * شد روى زمين پرزصدا * آنك
دوزيجى سنه وچالجيسنه طبال ديرلر جمعى طبول واطبال كلور ودخى عربيده خلق معناسنه
يقال ما ادرى اى الطبل هواى الناس هو طبل دوه بوينده آصيلان بيوك چاك وطوباق طبله
درهم معناسنه ده كلور فى طلل بفتح فتح لام ايله شخص مردم ونشان سراى كه معلوم اوله
فى طنبل بفتح سكون نون وفتح باء موحده ايله طبلك مرقوم معناسنه در فى طوبل بفتح
كسر واو وسكون ياى تحتانيه ايله زردوتار اوپونلرينك بشنجى اوپونى آديدر مزبوريدى نوع اويندركه
آدلرى بونلردر فارد زياد ستاد خانه كير طوبل ده هزار منصوبه فى مع الميم * طارم بفتح
ضم راء مهمله ايله كيچه دن وقيلدن اولان اولردركه تركان واكراد وعربان بريه لرده قوروب
التنده اوتورلر آنلره درم اوى ديرلر واكا برزدن وقاشدن وچوقه دن ايدوب اوبا ديرلر وهرقبه كبى
نسنه يه ديرلر آصمه چار طاغنه واكا بكزر نسنه لره واستعاره طريقيله آسمانه ده طارم ديرلر شيخ
سعدى بيت كهى برطارم اعلا نشينند * كهى برپشت وپاى خودنه بينند * حكيم انورى * قطعه *
ازعالم كبريا كه عامست * چون رحمت ايزدش ترحم * وهم ازپى كبرياش بى شك * تاغايت
اين رونده طارم * عربيده دخى مذكور معنالره استعمال اولنور على سبيل التبشير ويقال الطارم
بيت من الخشب وهو فارسى معرب من تارم فى طاق ترم بفتح ضم قاف وتاء مثناة وسكون راء
مهمله ايله كروفروطمطراق كذا فى المجمع فى طعام بفتح هر نسنه كه يينور جمعى اطعمه كلور
وبعض كره طعامدن بغداى مراد اولنور ويقال الطعام يقع فى كل ما يطعم حتى الماء كما قال
رسول الله صلى الله تعالى عليه وسلم فى زمزم انها طعام وشفاء سقم المطعمة بالضم يمكك ماكله
معناسنه فى طعم بفتح سكون عين مهمله ايله بمعنى مزه يعنى طاد فى طمع خام بفتح طمع محال كه

كه هركز الوريمه فى مع النون * طالقان بفتح برشهرو ولايت آديدر فى طالقون بفتح سكون
لام وضم قاف ايله نحاس نوعندن برنوع زهرناك باقردركه آندن منكاش ايدوب قيل يوللرله
كيج بتروآيينه دوزرلر لقوه علتنه مبتلا اولان كمسنه قراكوده اكا باقغله اول مرضدن خلاص
اولور ديرلر جعلى وعملى دكلدر معدنندن بويله بولنور امابعضيلر جعلى وعملى در باقرى بعض
اجزا ايله تركيب ايدرلر اول حالنى بولور ديرلر ابو المعانى در هجو بيت چوريش آمد بروى
زشت آن حيز * كند باطالقون ديكر نبايد * ياى تحتانى ايله طاليقون دخى ديرلر فى طبرخون بفتح
فتح باء موحده وسكون راء مهمله وضم خاء معجمه ايله قزل سكوت كه بيد طبرى ده ديرلر شمس
فخرى بيت درزمين عدوزخنجراو * هرچه رويد شجر طبرخونست * فرهنك وفايى ده برقزل
ارماقدر اوج آهن حلقه قورلر حيوانات وطيور جمع اولورلر آنلرى شكار ايدرلر مثال معنىٔ اول
شيخ نظامى بيت طبرخون ياسهى سروان قرين باد * طبرخون را طبرزد همنشين باد *
مثال معنىٔ ثانى وله بيت طبرزدهم چون شوم آبخيز * طبرخون زنم چون كنم غمزه تيز *
فى طپيدن بفتح كسر باء فارسى وسكون ياى تحتانيه ايله يورك اويناموق وطابيوق وچبالاموق
كمال خجندى بيت بخشاى بان مرغ كه خونش كه بسمل * برخاك بريزند وطپيدن نكذارند *
چغتايده تالپيناق حركت واضطراب معناسنه فرهادنامه اولنده مناجاتده بيت ايشى مجنون
كبى بند ايچرا تاپاك * اكردايه يوماى جسمينى ناپاك فى طرتون بفتح سكون راء مهمله وضم تاء
مثناة ايله طرخون كه ترخون دخى ديرلر برمعلوم سبزه در ابو المعانى بيت همه كنج شهان
درخوان اورا * بهاى تره وطرتون نباشد فى طرخان بفتح سكون راء مهمله وفتح خاء معجمه ايله
سالار رومدن برصرعسكرك آديدركه زيردستنده بش بيك ار اولور اون بيك آدم اولسه
بطريق ديرلر عربيده ضم طا ايله دركه قوادم رومدن برقادمه يه ديرلركه شاهلر وخانلر قتنده هرنه
سو يلرسه دخل وتعرض ايلمز ميرنظمى بيت پيش آن شه بود طرخان ظريف * كفتهاى
خويش پرمعنى لطيف فى طرخون بفتح سكون راء مهمله وضم خاء معجمه ايله برمعروف سبزه در
وديرلركه توپك ايچنى اويوب برمقدار تره تخمنى قويوب يره كومرلر طرخون بتر نفس الامرده
هيأتى تره وطعمى تره يه مشابهدر وبعضيلر شلغملك ايچنه خردل تخمنى قويوب اكسه لر
طرخون بتر ديرلر تخفيفا طرخى ده دينلور فى طرنجبين بفتح ترنكبين مرقوم معناسنه در
فى طلبيدن بفتح فتح لام وكسر باء موحده وسكون ياى تحتانيه ايله استمك وآرزوايلمك معناسنه
كمال خجندى بيت كنجى تو ترابى طلبيدن نتوان يافت * راحت زتوبى رنج كشيدن نتوان يافت
فى طمغاج خان بفتح سكون ميم وفتح غين معجمه ايله پادشاه سمرقند در تحفة الاحباب واداة
الفضلاده نام پادشاه ثبت ويغمادر حكيم خاقانى بيت تاج بر بودازسر مهراج زنك * بارهٔ
طمغاج خان كرد آفتاب فى طنيدن بفتح كسر نون وسكون ياى تحتانيه ايله قواق چكلاموق
معناسنه ابو المعانى بيت آن يار دلنواز كه نامم بكرده ياد * دى شب بخواب كوش طنيده
بودمرا فى طنين بفتح كسر نون وسكون ياى تحتانيه ايله قولقده اولان صدا ابو المعانى بيت درعمر
يكى سوى مرابانك كرده يار * تاوقت مرده ام نوداين طنين كوش * عربيده سكك آوازى
صوت الذباب كبى وطاس آوازى وقاز صداسى ومطلقا آواز وكورلدى يقال طنت البط اذا

صوتت واطنت الطست وطنت الحيه ق طيسقون ح سكون یای تحتانی وفتح سین مهمله
وضم قافله ایران زمینده برشهر آدیدر که شاهان ایران تختکاهی اتمشلر ایدی کذا فی المجمع
ق طیفسون ح سکون یای تحتانی وفتح فا وضم سین مهمله ایله بغداد شهرینك قدیمی اسمی
ایدی شاعر بیت بوی وفانیافتم ازکار خان عجم * سمت عراق عزم کنم قصد طیفسون *
ق طیلسان ح سکون یای تحتانی وفتح لام وسین مهمله ایله سادات کرام وسیدان عرب
عمامه لری که اوجنی اوموزلرندن اشاغی صالرلر و بعض مشایخ دخی کذلك تقلید ایدرلر ابوالمعانی
قطعه * ردا وطیلسان تسبیح وخرقه * همه اثواب شید وزرق وتزویر * تصوف
چون نمی باشد باثواب * درون صاف باید عذر تقصیر ق مع الواو * طبطوی ح سکون باء موحده
وضم طاء مهمله ایله مرغ آبی نوعندن برمرغدر ق مع الهاء * طارمه ح خانهٔ چوبین قبه کبی
وهی عجمیة ق طاعه ح فرمانبرداری یعنی بویرق طوتمق ق طاقچه ح کوچك کمرلرکه
بعض کوشکلرده وخانه لرده اولور وپنجره کبی خواجه سلمان بیت طاقچهٔ قصر اوطاق
سپهر بلند * باغچهٔ بزم اوباغ بهشت برین ق طاقدانه ح سکون قاف وفتح دال مهمله
ونونله قزلجق یمشی میرنظمی درتعریف کوه بیشه زار بیت میان برك سبزی طاقدانه *
زمرد عقد ویاقوت درمیانه ق طاقه ح بوزن فاقه قدرت وطاقت وله بیت چنان دردل غمی
ازفاقه دارد * که بار فاقه راطاقه ندارد * و برقات معناسنه ده کلور ق طاق نیم خانه ح یعنی
آسمان ق طاقیه ح سکون قاف وکسرایله ده جائز وفتح یای تحتانیله عرقچین وله بیت
چو بحر وطاقیه برسر نهاده * سرکیسو بزیرش حسن داده ق طباهجه ح یرطه دن اولان
طعام قیغنه وامثالی ق طائفه ح پارهٔ ازچیزی یعنی برنسنه نك پاره سی ق طبله ح سکون
باء موحده وفتح لام ایله اغاج طبق که ایچنه بعض نسنه قورلر وعطار عطریات قودوغی طبق شمس
فخری بیت کمینه بنده تو روز بخشش وانعام * طلا بکیله دهد زر بطبلهٔ کوپان * یعنی
طبلهٔ عطار مولانا جامی بیت نافهٔ آهوی تاتاریست این * نفخه طبلهٔ عطاریست این *
ق طبنجه ح فتح باء فارسیله ال ایاسیله اورمغه دیرلر ابوالمعانی بیت زمطرب دایرهٔ خورده
طبنجه * ازان آمد بنغمه هراصواتش ق طشت وخایه ح سکون شین وتا وفتح خاء معجمتین
ویای تحتانیله برنوع اویون آدیدر حکیم خاقانی بیت طشتیست این سپهر وزمین خایهٔ دران
کرعلم طشت وخایه ندانستهٔ بدان ق طعنه ح سکون عین مهمله وفتح نونله عیب بولمق وکنایه
وسنلو سوز سویلمك ودخل ایتمك مولانا جامی بیت بسر مسند تعلیم نشست *
طاعنان ازدهن طعنه ببست * عربیده طعن اورمق ضرب کبی لکن هر اورمه نك برآدی واردر
قایچله اورمغه ضرب دیرلر ونیزه ایله اورمغه طعن دیرلر نته کم ابوطیب متنبی بیت فالخیل
واللیل والبیداء تعرفنی * والضرب والطعن والقرطاس والقلم * ولبعض آخر * قطعه *
کان الشموع وقد ارکزت * رماح رمی کل رمح سنان * طعن الظلام فرقته * فصاح الصباح الامان
الامان * ویقال طعنه بالرمح وطعن ای ضرب وطعن بالسن ای دخل کلاهما من باب ضرب
وطعن فی المفازة ای ذهب وطعن فیه ای قدح وذم وهو من باب نصر وتطاعنوا ای تضاربوا وهم
مطاعنون فی الحرب وقال بعضهم طعن بالرمح یطعن بالضم وطعن یطعن بالقول المطعون المضروب

المضروب وطعان بالتشدید کثیر الذم وکثیر الطعن ق طلابه ح فتح لام وباء موحده ایله عسکرك
قراغولی مولانا هاتفی بیت طلابه روان شد زهر دو کروه * در اندیشهٔ جنك دریا وکوه * حکیم
فردوسی بیت طلابه وکوه اندر آمد بدشت * بران تا برایشان بباید کذشت ق طلبه ح
فتح لام وباء موحده ایله جمع طالب بوندرکه طلبهٔ علم دیرلر میرنظمی بیت طلبه آمدند درمکتب
کشته درعلم عاشقی مکسب * ودخی زرنیخ که کیمیاکر اصطلاحنده طالب دیرلر ق طلعه ح
دیدار وروی ق طلیعه ح کسر لام وسکون یای تحتانی وفتح عین مهمله ایله ایکی عسکر صف
بغلیوب طوردقلرنده جانبیندن ابتدا جنکه چیقان آتلولرکه ترکیده چارقه جی دیرلر وله بیت
چوشد صبح ازدوجانب صف نمودند * طلیعه پیش لشکر جنك کشودند * وجاسوس
وقراغول معناسنه ده دیدیلر یقال طلیعة الجیش من تطلع طلع العدو والمطلع المائی یقال
مطلع هذا الامر ای ماؤها وهو ایضا موضع الاطلاع من اشراف الی انحداد ق طنطنه ح
بانك رود وبربط واین همه طنطنه وقاعده ق طنغه ح نهانی ونوعی ازمحفوری ق طنجه ح
سکون نون وفتح جیمله کوه قافه قریب برشهر آدیدر کذا فی المجمع ق طویله ح برقاج آتی
بر یره باغلیه بغلغه دیرلر طقوز آتدن عبارت اولشدر شیخ سعدی بیت اسب تازی اکر
بود لاغر * آنچنان از طویلهٔ خربه * مولانا هاتفی بیت طویله طویله ستور کزین *
همه نقره کی نعل وزرینه زین ق طریه ح اندیشه ونیت ق طیسه ح نهالی بستر ق طیان ح
یوکرك کمی کشتیٔ تیزرو ق مع الیاء * طارجی ح کسر راء مهمله وجیم وسکون قافله
طائفهٔ مغل خراسانیلر لغتی در میرنظمی بیت کرهی هم دران انبوه بودند * چو طارجی
بنام ایشان بکفتند ق طاقی ح کسر قافله خسته نك قوروره سی ایچنده ایلاك کبی اولان
نسنه یه دیرلر اطبا قتنده رسوب دیرلر ضم راوسین مهملتین ایله وبعضیلر قاروره او زرینه
کلان کوپك در دید یلر وله * مثنوی * حکیمی آمد وقاروره بکرفت * درون شیشه طاقی
دید وبشکفت * بکفت شهزاده اکنون نیست بیمار * ولی باید بدردش کرده تیمار * که این
علت مرا اوردرد عشقست * درونش فکر عشق این عقده رابست * چو دیدم طاقی
ودانستم علت * که هست اندر رخ معشوق صحت ق طائی ح منسوب الی طی ق طری ح
تازه ق طنبورکیلی ح کسر کاف فارسیله برجنس طنبوردر کیلانه مخصوص ق طنی ح
فتح نون وکسر یاء موحده ایله حجره که مطول اوله ق طی ح ایکی معنایه در اول برقبیلهٔ عرب
آدیدر ثانی دورمك یعنی دورب دوشرمك بوایکی معنایه خواجه حافظ بیت سخنانند
سخن طی کنم شراب کجاست * بده بشادیٔ روح روان حاتم طی * بمعنیٔ ثانی مولانا جامی بیت
طی شد وادیٔ برهان وقیاس * توبمانی ودل دوست شناس * عربیده دخی دورمك وقصاالتمق
یقال طواه یطویه طیا فانطوی وطوی الله عمر فلان طیا وطی البئر نسجها بالحجارة من اسفلها الی
اعلاها ق باب الطاء المکسورة مع الالف * طلا ح برنسنه یی برنسنه یه سورمکه دیرلر
مثلا کمشه التون وباقره کش وقلای سورمك کبی عموما مولانا ظهوری بیت صداع اجل رادوا
کرده اند * چو برجبهه لایش طلا کرده اند * والتون یالدزی خصوصا وکاهی التونه زرطلا
دیرلر ابوالمعانی بیت مراد ر بوتهٔ غم آتش عشق آنچنان بکداخت * وجودم کشته درکار

محبت چون طلا خالص * وعربیده کذلك شیخ صفی الدین الحلی * قطعه * توج بکاسات
الطلی هام الربا * فی روضة مطلوله الزهرات * ثبت یدامن تاب من شرب الطلا * والكاس
منقد كخد قناة * وصوا وقطران ویاقوکه بر نسنه یه ایدرلر ودیش صاروسی صفرة السن کبی
وعصر عنبدن صقلنجه ثلثانی كیدن عجمده اكا شراب پخته دیرلر ویقال باسنانه طلاوقد قوه
بطلی طلاء وهی صفرة بالفتح کیك بوزاغوسی وطلیا ذوات ظلف اولان حیوانانك ولدی
وطنه . بوزاغو بغلد قلری ایپ وشخص معناسنه ده كاور یقال انه جمیل الطلاء ای الشخص
وبالضم مقدم الاعناق واحدهسی طلاة وطلیه اولور ع مع الباء * طب ع حكمت معناسنه
مصدری طبابت وفاعلی طبیب اولور ع طیب ع بوی خوش وپاکی ع مع الراء المهمله ع
ع طرازكر ع فتح راء مهمله وسكون زاء معجمه وفتح كاف فارسیله علم دیكیجی وقفتانه علامت
ایدیجی ابو المعانی بیت رخ زدم طراز جامهٔ عشق ومحبت شد * غمش كشته طرازكر کرده
درمن پیشه اش ظاهر ع مع الزاء المعجمه * طراز ع فتح راء مهمله ایله اون اوچ معنایه كاور
اول علم جامه كه قفتانك یاقه سنه ویكٔ آغزلرینه واوكارینه انجو وصرمه ایله ایدرلر وبعضیلر
سنجاقه ده طرازدیرلر مولانا جامی . بیت یكی كهٔ هما نا سحر سازی * زسحرش بسته بردان
طرازی * ثانی سنجاق معناسنه در خواجه سلمان بیت بردوش هر آنكس كه طرازی زهنر
نیست * آن به كه وهرزن دست باذیال رزائل * بو معنایه عربیده شیخ صفی الدین الحلی بیت
زائر جاء تحت جلبان لیل * شفق الصبح فوقه كالطراز * ثالث فرهنك حسین وفائی ده حدود
چینده واقع بر شهرك آدیدر خوبلری مشهوردر حكیم انوری بیت دل ما تنکتر از بستهٔ خوبان
ختن * جان ما تیره تر از طرهٔ تركان طراز * رابع بمعنی . بیابانی شیخ نظامی در تعریف بر آمدن
آفتاب . بیت كشاد از كنج در هر كنج رازی * زدیبا كشت هر كوبی طرازی * خامس مؤید
الفضلاده مقسم آب بزبان خراسانیان سادس ادات الفضلاده هر كار وكامه دیرلر عموما
وكارخانهٔ شكر در خوزستان خصوصا وبمعنی پیراستن وآراستن شاعر بیت خودبرآورد
وبازویران كرد * خود طرازید وخود بجود بفرید * سابع بمعنی سراینده خلاق المعانی بیت فلك
زشرم پرنیر برنهند هركه * كه نوك خامهٔ بنده شود مدیح طراز * ثامن فرهنك میرزاده بمعنی
نقش ونكار وزینت خلاق المعانی . بیت ره سلامت اكر میروی مجرد شو * كه جز غبا نفزاید
ترا لباس وطراز * تاسع فرهنك جهانكیریده بمعنی دیبا وقماش ومطلا ومنقش استاد
منوچهری . بیت بركشد تار طراز عنبرین از كام خویش * چون برآرد عنكبوت از كام
خود تار طراز * عاشر تمغای امتعه واقمشه معناسنه استاد منجیك بیت صورت او جامهٔ مجد
وسعادت را طراز * معنیٔ او خاتم اقبال ودولت را نكین * حادی عشر بمعنی طرز ونمط واسلوب
استاد منوچهری بیت قیمت یكتا طرازش از طراز افزون بود * در جهان هرگز شنیده سنی
طرازی زین طراز * ثانی عشر طرازیدن لفظندن صیغهٔ امر ووصف تركیبی اولور معنی طرازكبی
واسم مصدر دخی اولور استاد لطیفی * قطعه * منم آن مرد ساز اشكرساز * نه چو زردوزكان جامه
طراز * بفنون طراز ساز وسلاح * منم اندركه طرید وطراز * تاج الاسامیده مسطوردر كه
طراز عربیده بر بره دیرلر كه آنده فاخر وكرانبها جامه‌لر اشلنه وعلم جامه معناسنه وكنز اللغه ده

وكنز اللغه ده بمعنی كروهی از آدمیان وعلامت اثواب وقاموسده مسطوردر كه الطراز بالكسر
علم الثوب معرب من الفارسی فطرز تطریزا ای علم فتطرز الموضع السدی ینسج فیه الثیاب الجیدة
والنمط وثوب ینسج للسلطان ومحله بمرو واصفهان وبلد قرب اسبیجاب والطرزدان غلاف المیزان
معرب وطرز كفرح تسكل بعد شخن وحسن خلقه بعد اساءه وفی الملبس بالق ولا یلبس الا فاخرا
وبمعنی هیئات یقال طرزه الثوب تطریزا ای جعل علیه علما فارسیدن تعریب اولنمشدر
ع طرز ع سكون راء مهمله ایله طراز لفظندن اختصار اولنمشدر میرنظمی بیت بدان
جامه بالعل ودر طرز كرد * بچشم زخم هیكل وحرز كرد * فتح راء مهمله ایله ده اول معنایه
استعمال ایدرلر استاد لطیفی بیت جامهٔ عمر تو بدست دوام * از جلال آید وطرز دارد *
ع مع القاف * طراق ع برصدادر كه طاش دوشدكده ظاهر اولور یاخود ایكی قتی نسنه
بر برینه طوقنده چیقار ع طراقا طراق ع مزبور صدا پی اندر پی ظاهر اولدقده دیرلر مولانا
هاتفی بیت طراقا طراق كران سنكها * همیرفت هرسو بفرسنكها ع مع الكاف * طراك ع
طراق مرقوم معناسنه در ع مع اللام * طفل ع سكون فایله كوچك ولد شیخ عطار . بیت
همچو طفلان منكر اندر سرخ وزرد * چون زنان مغرور رنك وبو مكرد * عربیده یقینده طوغمش
ولد وهر نسنه‌نك كیچره‌كی جمعی اطفال وطفول كاور وعند البعض طفل هم مفرد وهم جمع اولور
جنب كبی وطفل كل شیٔ اوله وطفل اللیل ای اقبل ظلامه وجاریه طفلهٔ ای ناعمه والمطفل
الصبیه مع ولدها فتحتین ایله یغمور مطر كبی وكونش غروبه یقین اولمق وقرا كولق ظلمت
وچغتایده یاش دیرلر بو بیتده تجنیس واقع اولمشدر میرعلیشیر بیت هرزمان كوزدین یاشیم
ایمكا كلا كان بیر یاش دیك * میل ایتار توفر اقغاده اولتوركوسی تو ایمكا كیم ع مع المیم *
ع طلسم ع كسر لام وسكون سین مهمله ایله بلاندن دوزلمش نسنه جمعی طلسمات كاور
مولانا محمد ظهوری بیت تولای راحت بر نج دلست * طلسم بدن بهر كنج دلست ع مع النون *
ع طرازیدن ع فتح راء مهمله وكسر زاء معجمه ایله جامه‌یه وقفتانه زینت ویرر نسنه‌لر دیكمك
ونشانلمق وطراز مرقومك جمیع معنالرینك مصدریدر میرنظمی . بیت ده حسن خوبی
بنقش ونكار * طرازیدن جامه را بهر یار ع طرانیدن ع فتح راء مهمله وكسر نونله بمعنی
طرازیدن وله در تعریف كردك خانه بیت در مخزن وحجرها باز كرد * طرانیدن حجله آغاز كرد
ع طرزیدن ع سكون راء مهمله وكسر زاء معجمه ایله بمعنی طرازیدن مرقوم وله بیت
غلامان سرایش چو طرزیده كردند * بترتیب مجلس برآرنده كردند ع طرقیدن ع سكون
راء مهمله وكسر قافله بمعنی تركتاز یعنی یاوب یوپرمق وله بیت از انجا تنی چند بطرقیده
رفتند * پی كام دل را بجوینده كشتند ع طركیدن ع سكون راء مهمله وكسر كافله بمعنی
طرقیدن مرقوم وله بیت زجا جست وطركید از آنسو دوان * شده دریش همچو صرصر
روان ع طرشیدن وطره شدن ع اول سكون راء مهمله وكسر شین معجمه ثانی سكون یای
تحتانی وفتح راء مهمله وضم شین معجمه ایله تهور ایلمك ودلتنك اولمق ابو المعانی بیت زبیهوده
فریاد وافغان بلبل * شده طیره وسرخ روكشته كل * عربیده انقباض وچغتایده تاریقماق
دیرلر میرعلیشیر بیت دوستلار بو كیجه واقف بولونكوز چیقه توروز * آنسزین آشفته جانیم

تن او يد اتار رقيب في طيز دادن وطيز يدن ج كلاهما بسكون الياء التحتاني وزاء المعجمه
بمعنی ضرطه زدن ابو المعانی بيت كير من از طيز آن كون سفيد * شد زكام وخلم از بينی
برفت في مع الهاء * طرازنده ج فتح راء مهمله وزاء معجمه ايله جامه نقش ايدیجی وزيب
وزينت وير يجی حكيم اسدی بيت خردمند كن حاجب خوب كار * طرازنده در كه بزم يار *
في طيره ج بوزن خيره بمعنی بخيل وشرمنده حكيم خاقانی بيت ديد كز جای بر نخاستمش
طيره بنشست وسر كران برخاست * وخجلت وآزردنی معناسنده كلور شيخ سعدی بيت
دو چيز طيرهٔ عقلست دم فرو بستن * بوقت كفتن وكفتن بوقت خاموشی * وخشم آلود اولمق
خواجه حافظ بيت كر طيره می نمايی وكر طعنه ميزنی * ما نيستيم معتقد مرد خود پسند *
في طراوه ج اول ابريشم قماش كه نيزه اوجنه بغلرلر وعلم بغلمد قلری في طينه ج خلقت
في باب الطاء المهمله المضمومه مع الالف * طغرا ج سكون غين معجمه وفتح راء مهمله ايله
حكم پادشاهی وفرمان شهرياری اولنده اولان القاب ونشانه ديرلر حكيم خاقانی بيت بدست
همت طغرای بی نيازی دار * كه هر دو كون تو داری چو داری اين طغرا * ميرنظمی بيت
از صنع خداست آن دو ابرو * طغرای لطيف حسن دلجو * والقاب كه عنوان منشورده
يازيلور كذا في المجمع في طورسينا ج حدود مصرده برطاغ در كه صحرای تيهده واقع در
اول طاغله بحر قلزم ميانده شيشهٔ فرعونيه اولور نقل اولنور كه اول طاغ كه جناب كبريايه
جل جلاله سجده ايتدی طورسينا ايدی في مع الباء الموحده * طلب ج سكون لامله جمع
اولنش عسكر شيخ نظامی بيت نو باوهٔ باغ اولين صلب * لشكر كش عهد آخرين طلب *
في مع الدال المهمله * طريد ج كسر راء مهمله وسكون يای تحتانيله ميدانده آت صحرادوب
لعب وهنر كوسترمك ميرنظمی بيت در آمد بميدان خرامان دكر * نمايد طريد وبا عجب وهنر *
عربيده معنای مذكوردن غيری اراق ايديجی ورد اولنمش وايراق اولمش يقال الطريد الذی
يولد بعد اخيه يعنی قرنداشندن صكره دوغان والثانی طريد الاول والطريدة خشبة تجعل
رأسها حديدة يبترى بها القداح والطريدة لعبة فی الميدان في مع الراء المهمله * طرهٔ دستار ج
باشده صارق اوجی طالب آملی * مصرع * مرا خونريز تر از طرهٔ دستار * نصيرای همدانی
بيت بريزد بلبلا ز ادرم خون * مرا شد طرهٔ دستار كلكون في طور ج بوزن نور طاغ
معناسنده در عموما جبل كبی وبرطاغ اسميدر مشهور خصوصا مولانا بدر الدين محمد
ظهوری بيت علم برفرازد تجلی ز طور * چو ساقی نهد از سرش خشت دور في طومار ج
سكون واو وفتح ميمله دورلمش كاغد وغيری يه ده ديرلر مولانا محمد ظهوری بيت دل است اينكه
معيار درد و دواست * دل است اينكه طومار مهر و وفاست * چغتايده توقور ديرلر دورلمش
مكتوب ديمك اولور مير عليشير بيت نامه سين جان پرده سيغا چيرديم كه عشق ارا * ايل
حساب آلغای نشانيم باشيدا تورقو كوروب في مع السين المهمله * طرسيقوس ج سكون
راو يای تحتانی وكسر سين مهملتين وضم قافله زاهد نصرانی وحكيم معناسنده در حكيم خاقانی
بيت كنم در پيش طرسيقوس اعظم * ز روح القدس واين آب مجارا في طوسيقوس ج
زيادهٔ واو ايله ده طرسيقوس ديمكدر كذا في المجمع في طوس ج بر ولايت اسميدر وشهرينه

وشهرينه دخی ديرلر آدملری غايت مستعد اولور امام غزالی حضرتلری وحكيم فردوسی وحكيم
اسدی اول ولايتدندرلر شاعر بيت چو دستان سرا بلبل طوس بود * بكلزار عرفان مأنوس
بود * مولانا هاتفی * مثنوی * وز آنجا سوی طوس لشكر كشيد * سر انداخت هركس كز و
سر كشيد * علی بيك وغوغا پرستان طوس * كشيدند لشكر باواز كوس في مع الشين
المعجمه * طوطيانوش ج سكون واوين وكسر طاء ثانی وفتح يای تحتانی وضم نونله نام دبير
اسكندر ذو القرنين يعنی اسكندرك كاتب ديوانی ايدی زنكيان قتل ايدوب قانن ايچديلر كذا
في المجمع في مع الفاء * طوف ج بوزن صوف اول زن پيره ديرلر كه بغايت فرتوته وكهنه
اوله كذا في المجمع بو معنايی مؤيد ميرنظمی بيت يكی زن در آمد كه پوشيده صوف * شده
منحنی پير وكنده پيره طوف في مع القاف * طمطراق ج سكون ميم وضم طا وفتح راء مهملتين
ايله عظمت وحشمت وكثيرا الحشم والمال وله بيت رسيده ست آوازه شام وعراق * كرفته
جهان حشمت وطمطراق في مع الكاف * طنبك ج سكون نون وضم باء موحده ايله اول
درلك نسنه كه بر طرفی رخامله طوتلمش ووافر كنكره لری اولور ودخی باقر كرنای كه عربيده بوق ديرلر
كذا في شرفنامه في طوبی لك ج سكاقوتلو اوله ديمكدر في طورك ج واو معروف وسكون
راء مهمله ايله ايكی معنايه در اول برمبارز ايرانی آديدر حكيم اسدی بيت پر اژنك رخ دار
پاسخ طورك * كه كر كو چكم هست كارم بزرك * ثانی مجمع الفرسده نام سپهسالار ضحاك
حكيم اسدی بيت شد آن لشكر پوش در پيش طورك * روان چون رمه ميش در پيش كرك
في طوطيك ج كاف تصغير ايله طوطيجك ديمك اولور اصلنده يای ساكنه در كاف لاحق
اولدقده مفتوح اوقنور ننكم ميرنظمی بيت شكر ميخورد طوطيك در قفس * چه سودش
ولی مانده در بند كس في طوطيكك ج دخی ديرلر غريبی بيت طوطيككی شكر خوردكی
نطق كردكی * شيرينكی شكرلبكی سبز چردكی في مع اللام * طل ج بيوه زن يعنی طول
عورت كذا في شرفنامه في طغرل ج سكون غين معجمه وضم راء مهمله ايله ايكی معنايه در
اول برپادشاهك نامی در خواجه سلمان بيت تا شاهباز چترش بكرفته ملك سنجر *
بر كند نسر كردون شهبال صيت طغرل * ثانی مؤيد الفضلاده برشكاری طوغاندر حكيم
اسدی بيت دل تيهو از چك طغرل بداغ * رباييد باز از دل ميغ وماغ في طفيل ج فتح فا
وسكون يای تحتانيله مصغر طفل در بعده اغلب استعمال ايله تابع واو يوندی وبلا دعوت
ضيافته وارنلره اسم اولدی منلا جامی بيت طرفه حالی كه ز خيل توهمه * واندرين بزم
طفيل توهمه * طفيله وطفيلی دخی ديرلر في مع النون * طراون ج فتح راء مهمله وواو
معروف ايله آوازهای وهوی كه تركيده ياص يانقو ديرلر ميرنظمی بيت طراون بشهر اندر
افتاده بود * كه هستيش هركس ز دست داده بود في طروان ج سكون راء مهمله وفتح واو
ايله يا پوق ديدكلری نسنه كه وزرا وعلما وكبارا آته بندكده خدمتكاری اومو زنده كوتورر عربيده
غاشيه ديرلر وله بيت غلامان به پيشش كه طروان كرفت * كه ديكر زكابش خرامان
كرفت في طراريدن ج كسر راء مهمله وسكون يای تحتانيله صورب اصلنده ايرمك استفسار
واستقصا معناسنه ابو المعانی بيت نيمشب آمد بسئی بر سر بالين من * از پريشان حالی

دل را طوا ریدن کرفت في طوفان يع حوادث کونیه دن حضرت نوح علی نبینا و علیه السلام
زماننده واقع اولان صوکه عالمی طوتمشیدی و دخی غمور و صو غالب اولوب هر نسنه یی اورتمك
و بتون قاپلامق و کاهی بوکا تشبیه ایدوب الظلام دیرلر و سرشکك کثرتندن تعبیرا ایدوب
استعاره طریقیله استعمال ایدرلر مولانا ظهوری بیت قزوبار از دیده طوفان عشق *
غنیمت شمر فصل نیسان عشق * مولانا عرفی بیت ناز آفت و کرشمه بلا عشوه دلفریب *
یاران حذر کنید که طوفان فتنه است * چغتایده اورکون دیرلر کاف عربیله میر علیشیر بیت
در دکورکیم ایستاما کیلماك غمیم سورماقغه یار * راضی ایرماس کیم سرشکیم سیلی نینك بار
اورکونی في مع الهاء * طرفه يع سکون راء مهمله و فتح فایله ایکی معنایه کلور اول
تحفه و نازك معناسنه شیخ سعدی لطیفه کونه بیت طرفه کونی بر سر کونم نهاد * کاش
بودی کیرمن درکون من * ثانی بوالعجب معناسنه مولانا جامی بیت طرفه تو نیست نکون
چرخ برین * نقطهٔ حلقهٔ آن کوی زمین * و عربیده دخی عجب و جدید و مال حادث
معناسنه در یقال اطرف الرجل ای جاء بطرفة و جمعه طرف و یقال اطرفه ما استطرفته
ای بعله طریفا ای جدیدا في طره يع فتح راء مشدده ایله آدمك و آتك الننه اولان صاچ
و زلف معناسنه ده کلور مولانا ظهوری بیت دکر طرهها بر زده تا کسر * دات شاد و از میکشان
شاد تر * خواجه سلمان بیت داد بباد سر چو من طرهٔ سنبل طری * باخم طرهات
مکر داشت هوای همسری * خواجه حافظ بیت ببوی نافهٔ کاخر صبا زان طره
بکشاید * ز تاب جعد مشکینش چه خون افتاد در دلها * و عذار کناری وارمق کناری
و طرة الجبین الناصیة و طرة کل شئ ناحیته و پیشانی معناسنده ده کلور في مع الیاء *
في طغری يع سکون غین معجمه و کسر راء مهمله ایله بوزن قمری زغنوش دید کلری آوجی
قوشدر که اکثر پادشاهلر آنی اللرینه آلوب آوه صالرلر حکیم اسدی بیت پری چهره کانش
بت دلنواز * بدش یوز مرغانش طغری و باز في طوبی يع واو معروف و فتح باء موحده ایله عربیدر
موسی وزنی اوزره اما فارسیده باء موحده مکسوره ایله خونی وزنی اوزره استعمال اولنور جنتده
براغاج آدیدر محبوبلرك قامتی اکا تشبیه ایدوب قامت طوبی دیرلر مولانا ظهوری در قصیده
بیت بقدی که طوبی عبارت ازوست * بچشمی که درهوش غارت ازوست * و دخی نیکا
و خوشا معناسنه طوبی لك دیرلر خیر الك دیمك معناسنه خواجه حافظ بیت بز اف
و عارض وقد تو برده اند پناه * بهشت و طوبی و طوبی لهم و حسن مآب * و دخی تخییر و اقصای
امنیه معناسنه کلور بعضیلر قتنده اصلی طیبا در یانك ماقبلی یا اولغله واوه قلب اولندی
بو تقدیرجه معناسی رضا و ایلك اولور و طوبیك و طوبی لك دینلور خیر الك معناسنه دردیلر
في طوطی يع معروف و مشهور قوشدر خواجه حافظ بیت واله و شیداست دائم همچو
بلبل در قفس * طوطی طبع ز عشق شکر و بادام دوست * تمام خصوصنده فضولی
بغدادینك بو بیتی محله مناسب اولغله ایراد اولنور بیت ایاسك طوطی یه تعلیم ادای
کلمات * سوزی انسان اولور اما اوزی انسان اولماز في باب الظاء المعجمة المفتوحة مع التاء في
في ظرافت يع نزاکت و لطافت ایله سویلمك و نزاکت ایله حرکت ایلمك شیخ سعدی بیت

بیت : تو بر سر قدر خویش باش و وقار * بازی و ظرافت به ندیمان بگذار في مع الراء المهملة في
في ظاهر يع آشکار و پیدا که مقابل باطن و پنهان در ایکی معنایه در اول جملهٔ اسماء حسنی دندر
ثانی آشکارادر شیخ عطار بیت زهر دارد در درون دنیا چو مار * کرچه بینی ظاهرش نقش
و نکار في ظفر يع خصمه غالب اولمق جنکده و دعواده فیروزی معناسنه مولانا محمد ظهوری
بیت بورزمی که محکم کند عشق پا * ظفر بند داز کرد میدان وغا * مولانا هاتفی * مثنوی *
بتحفه یکی سیفهٔ کوسفند * فرستادش از واقف ارجمند * شد از سینهٔ کوشت این فال
زد * که مرغ ظفر سوی ما بال زد في ظهر يع ارقه پشت معناسنه في ظهیر يع ارقه و یریجی و دوستلق
و یاردم ایدیجی في مع الفاء * ظرف يع سکون راء مهمله ایله ایکی معنایه در اول ظروف و سائر
قاب کبی جمعی ظروف کلور ثانی حوصله بو معنی اصطلاحیدر مولانا ظهوری بیت نکردد
خراب تو از بادهٔ مست * باندازه ساغر مده ظرف هست * میر نظمی بیت مکن بد مستی
در بزم جانان * تنك ظرفی مشو باشی پشیمان في ظریف يع نزاکت و لطافت و محل شناس
صاحبنه دیرلر میر نظمی بیت سزاوار بزمت نه هر حریف * ندیم تو باید مصاحب ظریف *
في مع المیم * ظالم يع ستمکار و جفاکار شیخ سعدی بیت ظالمی را خفته دیدم نیم روز *
کفتم این فتنه است بیدار بوده به في مع النون * ظن يع کمان ایتمك معناسنه و آز اولور که
موضع علمده وضع اولور جمعی ظنون کلور ابو المعانی بیت ظن من راست بود در جودت *
آفرین کردهٔ تو ظن درست * و عربیده دخی کلور وزیر مؤید الدین الطغرائی بیت و یصح لی
قول الوشاة علیکم و * فارادة عنکم بظن فاسد في مع الهاء * ظهاره يع قفتان یوزی في ظهیره يع
نیمروزی في ظنه يع تهمت في باب الظاء المکسورة مع اللام * ظل يع کولکه معناسنه
و استعاره طریقیله پادشاهلره ظل خدا دیرلر ابو المعانی بیت ظل خدا که محافظ خلق جهان
شود * باید همیشه کوشش عدل و عطا کند * عربیده دخی کلور یقال الظلال ایضا ما اظلك
من سحاب و نحوه فلان یعیش في ظل فلان ای في کنفه و یقال الظل العز و المنعة و الظل الستر
انا في ظلك ای في سترك و اظل الشعر ای قرب و ظل الله الی خلیفة الله و ظل اللیل سواده
ابو المعانی بیت کشتهٔ برخلق را راحت رسان * ظل ممدود توای ظل خدا في ظل ظلیل يع
یعنی سایهٔ هموار وله بیت نباشد کسی در زمانت علیل * مکر سایهٔ مهر ظل ظلیل *
ظل ظلیل و مکان ظلیل ای دائم الظل که مرکز کنش اصابت ایلیه في باب الظاء المعجمة المضمومة
مع التاء * ظلمات يع تاریکی و سیاهی معناسنه در ابو المعانی بیت زیر زلف سیاه عارض تو *
همچو آب حیات در ظلمات * شاعر * قطعه * دست در دامن صبوری زن * تا بیابی ز چنك
هجر نجات * ای که حیات میطلبی * صبر کن درمیانهٔ ظلمات * عربیده دخی کلور شیخ نجم الدین
شیبانی بیت کم رحموا فیه الظنون جهالة * و ظنوا بهم انوار الظلمات في ظلمت يع بو دخی
ظلمات کبیدر انجق ظلمت مصدر و ظلمات جمعدر في ظلم يع بر نسنه یی یرنده اتمیوب غیره وضع
ایلمك في ظله يع لام مشدده ایله کولکه لك سایبان معناسنه میر نظمی بیت ز اطلس ظله
ابر سر کشیده * بزیر سایه تن را آرمیده * و شول بلوت که کولکه ایدر و دخی صفه معناسنه
جمعی ظلل کلور في باب العین المهملة المفتوحة مع الالف * عاشقبا يع کسر شین معجمه

وسکون قاف وفتح باء موحده ایله قلیه دیدکاری طعامدر کذا فی المجمع ع عاشقوا ع باء
موحده یرینه واو ایله ده روایت اولنمشدر ابوحفص سغدی بیت خوشا پالوده ترشکرینش *
هم عاشق واشود بریان وکوداب * فرهنك میرزاده برنوع اکشی طعامدر ع عبا ع فتح باء
موحده ایله خسبانه ع عذرا ع سکون ذال معجمه وفتح راء مهمله ایله درت معنایه کلور اول بکر
قزه دیرلر عموما ثانی وامق معشوقه سی اولان قزك اسمیدر خصوصا خواجه سلمان بیت
بلبل آشفته ازان کشت چو وامق که صبا * سحتی ازدهن غنچهٔ عذرا آمد * ثالث برج
سنبله رابع آشکارا عربیده ضم عینله بنی عذرا دیرلر برقبیله نك آدیدرکه عشق ومحبتله شول
مرتبه مشهورلردرکه ضرب مثل در حق استیلای علوی محبتدن عاشق ومعشوقه هلاك اولورلر
ایمش ابوالمعانی بیت عشق دردل همچنان مخزون کشت * میکشم همچون بنی عذرا زعشق *
ع عنقا ع سکون نونله ایکی معنایه در اول سیمرغ دیدکاری عظیم الخلقه قوشدرکه فیل
وکرکدانی دولنکج صیحان قپدوغی کبی قاپوب کوتورر اما نفس الامرده موجود الاسم
ومعدوم الجسمدر برکتابده بن کوردم دیر صحیح نقله مصادف اولمدم وجودین ادعا واثبات
مدعایه ذاهب اولانلر یازمشلرکه جانب مغربده موضع غیر مسکونده آشیانه ایتمش پادشاه
طیوردر حضرت سلیمان علی نبینا وعلیه السلامك دیوانه حاضر اولمش قضا وقدردن بحث
ایدوب مغرب زمینده برپادشاهك اوغلنه مشرقده برپادشاهك قزی چفت اولمق تقدیرده
وارلکن بن منع ایدرم دیو ادعا ایدوب واروب قزی قالدروب آشیانه سنده حفظ ایدر بعده
مذکور پادشاهك اوغلی سفر وسیاحت ایله عنقانك آشیانه سی اولدوغی مکانه واروب
قزی کوررقز دخی کندویه بکزر برآدم اوغلانی کوردکده انسیت ایچون تدبیر ایدرکه آنده عنقا
اتنی ییوب قفس بدنین براقدوغی برفیل یاخود کرکدان قالبی ایچنه کیروب کزلنور بعده قزتمنا
ورجاسیله سیمرغه مزبور قفسی یانه کتوردوب اوغلان ایله برزمان صحبت ومعاشرت ایدر
برولدی وجوده کلور سیمرغ کلدکجه اوغلان مزبور قفسك ایچنه کیروب کوزنز ایدی بعده
حضرت سلیمان علی نبینا وعلیه السلام سیمرغدن منع تقدیر احوالن استفسار وقزی دیوانه
احضاره امرایتدکده سیمرغ دخی تفاخر ومباهاتله واروب قزی اوغلان اولدوغی قالبك ایچنه
قویوب دیوان حضرت سلیمان علیه السلامه کتوردکده ایچنده قز واوغلان وولدی چیقدقده
سیمرغ بخالتندن دیوان سلیمانی وربع مسکونی ترك ایدوب عزلت اختیار ایلدی دیو نقل وروایت
ایدرلر العلم عندالله خواجه حافظ بیت عنقا شکار کس نشود دام بازچین * کانجا همیشه
باد بدست است دام را * ثانی موسیقی ده برنوا اسمیدر استاد بیت زدستان قمری دران
بانك عنقا * زآواز بلبل دران زخم مزهر ع عزا ع فتح زاء معجمه ایله سال تنکی وسختی وصبر
ومصیبته تحمل ایلمك کذا فی شرفنامه ع عصا ع چوب دستی یعنی دکنك ع عضبا ع
ناقهٔ رسول الله صلی الله علیه وسلم ع عطا ع بخشش واحسان ع علالا ع فتح لامین
ایله مجمع الفرسده بمعنی بانك تشنیع شاعر بیت بچه از خاسری ماکه تماشای درین سو *
ستر الله علینا چه علالاست درین کو ع عنا ع فتح نونله رنج ومشقت وتعب وزحمت معناسنه
ابوالمعانی بیت بجمع خاطر وصحت بهست شال وعبا * ازانکه اطلس ودیبا شود برنج وعنا

وعنا ع مع الباء * عجب ع برکمکدرانسانك اوتراق یرنده اولور ودخی معروف ع عجیب ع
کسر جیم وسکون یا ایله عجب لفظنك توفیر معناسن افاده ایدر غریب ایله مرادف ایدوب عجیب
وغریب دیرلر ابوالمعانی بیت بیارکفته ام احوال خودچه طرز غریب * بجنده کفت
چنین است عاشقان چه عجیب ع عذب ع سکون ذال معجمه ایله آب خوش ع عزب ع
فتح زاء معجمه ایله ارکن آدم ع عرب ع معروف ع عصب ع فتح صاد مهمله ایله
سکر ع عقرب ع معروف وبروج اثنی عشر فلکیه نك بربرجیدر ایام حریفده نیراعظم آنده
اولور ع عقب ع کسر قافله اوکچه که پاشنه دیرلر وبرنسنه نك صوکی وخلف مرده وفرزند
فرزند ع عندلیب ع بلبل دیدکاری قوشدر هزار دخی دیرلر اما بعض فرهنکده هزار بلبلدن
غیریدر دیرلر وبو بیتله اثبات مدعا ایدرلر بیت صد هزاران کل شکفت وبانك مرغی برنخاست *
عندلیب آنرا چه پیش آید هزاراز اچه شد * کاهی تخفیفا عندل دیرلر جمعی عنادل کلور
وعربیده دخی بلبل معناسنه در ابن نحاس بیت والورد مخضوب البنان مفرج الوجنات بادی
والعندلیب امام بفصیح نغمته ینادی ع عیب ع معروف هرنسنه نك ذاتنه وقیمتنه نقصان
ویرر نسنه جمعی عیوب کلور ابوالمعانی بیت بجال عاشقان عیب کردن * عیوب ذات
خود هرکز ندیدن * یقال عاب المتاع عیبة وعابا اذا صار ذا عیب وعابه غیره یتعدی ویلزم فهو
معیب ومعیوب لواحد من الشعرا بیت ولا التأنیث لاسم الشمس عیب * ولا التذکیر فخر
للهلال ع مع التاء * عرصات ع جای محشر ع عنکبوت ع اورمجك جمعی عناکب
کلور ع عرفات ع حجاج طوردقلری یرکه آنده حج اولور ع عاطفت ع کسر طاء مهمله
وفتح فا ایله مرحمت وشفقت معناسنه خواجه حافظ بیت دارم امید عاطفتی ازجناب
دوست * کردم جنایتی وامیدم بعفو اوست ع مع الجیم * عاج ع فیل دیشی حکیم اسدی
بیت در وبام آن خانه از عود وساج * نکاریده پیوسته باساج وعاج * وله در تعریف زنکی
بیت بیالا چو رفته برابر بساج * بدندان چور وشانه برهم زعاج ع علج ع فتح لامله آت
طوردوغی مکان کسر لامله یرامز خویلو کشی وکفار عجمدن برکمسنه نك آدیدر ع مع الدال المهمله
ع عابد ع ترسنده یعنی الله تعالی دن خوف وخشیت ایدیجی ع عاند ع سرکش عناد ایدیجی
ع عبد ع بنده جمعی عباد کلور ع عسجد ع سکون سین مهمله وفتح جیمله آلتون ع عضد ع
بازو وعمود وستون یعنی دیرك ع عمید ع مهم وضرورده تکیه اولنه جق او ع عنید ع کسر
نون وسکون یای تحتانیله ستیزه کار ع عجب رود ع سکون باء موحده وضم راء مهمله ایله
بمعنی مزامیر ع عقد ع سکون قافله بغلق مولانا هاتفی بیت یکی طرفه صنعتکر مهرکار *
شد از کوهر عقد محفل نکار * ودخی قصد وعهد وحساب ونکاحه دیرلر ع عمد ع سکون
میمله ایکی معنایه کلور اول فتح میمله بوزن رمد صال دیدکاری نسنه اول دخی ایکی وجهله اولور
بروجهی اوتوز قریق عدد طلومی اوفروب واغزلرن بغلیوب بربری یانه دیزوب اوزرینه دیرك
وتخته قویوب کمی کبی ایدرلر وبروجهی دخی دیرکاری صیق بغلیوب اوزرینه هرنه اولورسه
قویوب صواوزرنده یوریدرلر وبرمعناسی دخی سکون میمله بوزن حمد قصد معناسنه در وبو ایکی
معنایه استاد لطیفی * مثنوی * آب این نیل ازکذرکه دور بود * کفت می باید عمد از بحر رود

عهد بستند وكذشتندش همان * ازپى ايشان رسيدش آن زمان ك عهد ع سكون
ها ايله ايكى معنايه در اول بمعنى زمان درعهد فلان ديرلر در زمان فلان معناسنه خواجه حافظ
بيت رونق عهد شبابست دكر بستانرا * ميرسد مژده كل بابلبل خوش الحانرا * ثانى پيمان
معناسنه عربيده مذكور ايكى معنادن غيرى امان ويمين وذمت ووصيت وحفظ معنالرينه دخى كلور
يقال عهد اليه اى اوصاه العهد الموثق والعهد المطر والجمع عهود ك مع الراء المهمله * عار ع
عيب وشين ونقيض ناموس مولانا جامى بيت عار دارد زحديث همه كس * بزبان ذكر تو
ميخواند وبس ك عازر ع بر كمسنه نك اسميدر كه كافر اولمشيكن حضرت عيسى على نبينا
وعليه السلام دعاسى ايله زنده اولوب ايمانه كلدى وهمان اول وقت ينه مرده اولدى ك عاقر
كسر قافله طوغرمز عورت ك عامر ع آبادانى وعمارت ايديجى ك عبهر ع سكون باء
موحده وفتح ها ايله اكثر فرهنكارده نركس معناسنه در وبعض فرهنكلرده بستان افروز ديمشلر لكن
نركس نقلى اغلب در بومعنايى مؤيد ابو المعانى بيت سرو از قامت بالاى تو كشتست بخل *
عبهر از ديده شوخ تو شود داغ بدل ك عبير ع كسر باء موحده وسكون ياى تحتانيله لطيف
رايحه لو اوتلرى زعفران ايله آميخته ايدوب استعمال ايدرلر وبعض فرهنكلرده يالكز براوتدر غايت
لطيف رايحه سى وار در مكه مكرمه دن كتورررلر خواجه حافظ بيت طبله عطر كل ودرج
عبير افشانش * فيض يكشمه زبوى خوش عطار منست ك عرار ع فتح راء مهمله ايله بر كمسنه يه
همتا اولمق وياخود بر نسنه يه وكل كاو وچشم دشتى وكاو دشتى كذا فى شرفنامه ك عرعر ع
سرو كوهى كه درخت نار دخى ديرلر تركيده آردج اغاجى ديدكلريدر زياده بالا بلند وموزون اولور
ابو المعانى بيت چو قامتش نبود سرو وعرعر وشمشاد * مشابه است باو طوبى كرشود آزاد
عربيده بالفتح والضم طاغ باشى وبورونك ايكى دلكينك اراسى مابين المنخرين وسرو اغاجى
عند البعض وملعبه اطفالدن بر لعبدر يقال عرعر عينه اى فقأها ك عسير ع كسر سين مهمله
ايله دشوار يعنى كوچ وكوچلك ك عسكر ع لشكر ودخى بر مقام آديدر ك عشر وعشير ع
عشرت ك عصر ع آخر روز وايكندى وقتى وآخر روزكار وپناه وزمانه وبمعنى اعصار
ك عصار ع صاد مشدده ايله روغنكر وصقيجى ك عصفور ع كنجشك يعنى سرچه وملاعه
وكتاب وميخ كشتى وطوار ايا غندن طشره كلمش كموك وپاره از دماغ وكرسنكى وبر نوع اغاجدر و
وچكركه وآنك يوزنده اولان بياض ك عصير ع شيره ك عطار ع مشك وعنبر وامثالى
خوشبو صاتنه ديرلر عطرك مبالغه ايله اسم فاعليدر عوام غلط ايدوب اعشاب وعقاقير فروشه
وخردوات نسنه لر صاتنه ديرلر ابو المعانى بيت مينهم بر آتش غم پاره لخت جكر * تابر آيد
بوى عشق از طبله عطار دل * يقال عطر المرأة فهى عطرة ومعطرة اى متطيبة ك عقاقير ع
داروهاى كرم تركيب ك عقار ع فتح قافله خرما اغاجى ابو المعانى بيت شد شكوفه در وبر
ياقوت وبرك سبز او * از زمرد بوده است كويا مرصع هر عقار * وارض وضياع وقوم سالبر
ارض ذات رمل كبى ومنه قولهم ماله دار ولا عقار ويقال فى البيت عقار حسن اى متاع اى اداة
والمعقر الكثير العقار وبالضم نبيذ خمر كبى نتكم حضرت مولانا قدس سره بيت هر لحظه
بهار نوست عقار تو * جانش هزار بار چو كل جامها دريد * ودخى ثياب انواعندن بر نوع قزل

قزل ثوب ودخى شول اوته ديرلر كه دوه يسه فى الحال هلاك اولور وبالكسر مطلق املاكه ديرلر
هر ندن اولورسه ك علاقه دستار ع صارق اوجى كه اشاغى صارقر مولانا عرفى بيت
بسايه علم مصطفى دران عرصه * كه آفتاب شود هم علاقه دستار ك علف خوار ع فتح
لام وفانك سكونيله ايكى معنايه كلور اول آخورده بسلنمش آت وقاطر واشك ثانى اكول
آدم بسيار خوار معناسنه كه هر نه بولورسه ييوب طويمق بلمز شيخ نظامى بيت آدمى نه ازپى
علف خواريست * ازپى زيركى وهشياريست ك عمار ع نام واضع عماريدر حكيم فردوسى
بيت همه جامه كوهر شاهوار * همه تازى اسبان بر زين عمار ك عنبر ع معروف نسنه در
لكن ندن حاصل اولدوغنده روايات كثيره وار در اصحى درياى محيطه متصل اولان دريالرده
بالقدن حاصل اولور ديدبلر بعضيلر دريا كنارنده بتر وبالق بولوب يوتار حرارتندن كندويى
صونك اوزرينه چيقارر ومست كبى ياتور صيادلرى وار در كوريجك باورلر اول بالغى طوتوب قارنن
ياروب چيقاررلر اما ارجح قول بودر كه درياى محيط جزيره لرينك برنده كه بنى آدم سكناسى دكلدر
انواع خوشبو شكوفه لر بتر ويوكسك طاغى وار در صافى طاشر ويا پلين قيالرى وار در ايچنده
خدايى بال آرولرى اولور اول شكوفه لردن بوى آلوب اول يارقلرده بال ايدرلر حرارت شمسدن
بال اريوب آقار ويغمور وسيل مومنى يرندن قوپاروب دريايه دوشور وامواج دريا دوكدرك
بوى برى اوزرينه جمع ايدر وموج آنى كناره براغور اول طرفه يقين اولانلر زمانتى بلورلر واروب
آلورلر شعرا زلف وخال محبوبى عنبره تشبيه ايدرلر خواجه حافظ بيت صبا اكر كذرى
افتدت بكشور دوست * بيار نفحه از كيسوى معنبر دوست * ودخى بر بيوك بالغك آديدر
دريسن قلقان ايدرلر ك عنتر ع سكون نون وفتح تاء مثناة ايله كوتى قزل ميمون حكيم شفايى
در هجو بيت عموى تو آن عنتر مدقوق كه صد طوب * در معركه مجور ديلك نان بكجا رفت *
ودخى كوك سنكك ذباب ازرق كبى جمعى عناتر كلور ك عيار ع ياى مشدده ايله حيله دان وشيره
صفت ايدرلر وكارنده جست وچابك اولانه ده ديرلر ابو المعانى بيت هميزد راه دل آن چشم عيار
ازان برده است رخت صبر وآرام * اصلنده شول كمسنه يه ديرلر كه كثير الطواف وكثير الحركه اوله
بعده حرامى واوغرى يه اطلاق ايدرلر ك مع الزاء المعجمه * عاجز ع معروف كوجى يتمز آدم
ك عجز ع بونك مصدريدر ك عجوز ع كنده پير ها ايله عجوزه غلطدر ك عزيز ع بيهمتا
وغالب وپادشاه مصره ديرلر هر كيم اولورسه ووزير مصره ديرلر حضرت يوسف عليه السلام
زماننده ريان پادشاه مصر وزوج زليخا عزيز مصر ايدى ك عقد نماز ع تكبير افتتاح نماز آنكله
باغلندوغى ايچون عقد نماز ديرلر كمال خجندى بيت زابرويت چو دوآرم بمحراب * سر زلفت
بود عقد نمازم ك عوز ع فتح واو ايله بولنمز ديمكدر يعنى نا ياب شاعر بيت حسن خلق
ولطف طبعش در وجود * بوده در حكم عوز مثل ونظير ك مع السين المهمله * عبوس ع ضم
باء موحده وواو معروف ايله پك يوزلو وتانمز آدم اما مشهورى اكشى يوزلو ترش رو معناسنه
وله بيت كشاده روى شوچون صبح هر دم * مكن رو بت عبوس چون شام ديجور ك عروس ع
ضم راء مهمله ايله ايكى معنايه كلور اول كلن معناسنه خواجه حافظ بيت مجو درستى عهد از جهان
سست وخراب * كه اين عجوز عروس هزار دامادست * ثانى مجمع الفرسده بر كنج آديدر

کیکاوس سرعسکری طوسه ویرمش ایدی بعده کیخسروه ایریشوب اول دخی کودرزه ویردی که زال ورستم وکیوه ویره ودخی خسرو پرویزك سکز خزینه سی وار ایدی که بر پادشاه مالك اولامشیدی وهر بر خزینه نك بر آدی محلی کلدکجه یازلمشدر اول سکز خزینه نك برینك آدی عروس ایدی حکیم فردوسی. بیت نخستین ز بنیاد کنج عروس * ز چین وز بر طاس واز روم وروس * عربیده عروس کلمه سی هم کلنه وهم کوییکویه اطلاق اولنور یقال رجل عروس ورجل عرس بالضمتین وامراة عروس یستوی فیه التذکیر والتانیث ؟ عدس ؟ فتحتین ایله معروف دانه در ؟ عطاس ؟ عطسه یعنی اغسرمق ودخی اول آدمه دیرلر که اندن عطسه واقع اوله ؟ عسس ؟ فتح سین مهمله ایله کیجه کزوب شهری محافظه ایدنه دیرلر خواجه حافظ بیت عشرت شبکیر کن بی ترس کاندر شهر عشق * شب روان را آشنایها ست با میر وعسس عربیده دخی کیجه کزوب طولاشنه دیرلر ساؤ باللیل کبی یقال عسس ای طاف باللیل وقوم عسس کخادم وخدم واعتس مثله وعسس فلان اصحابه اذا اطعمهم شیأ * ؟ مع الشین المعجمه * عرش ؟ عرش مجید وتخت ملك ؟ عریش ؟ کسر راء مهمله وسکون یای تحتانیله آصمه چارطاغی واول اغاج وسازدن یاپلمش فوقانی خانه مختصر ؟ عیاش ؟ یای تحتانیه مشدده ایله متصل عیش وعشرت ونوش ایدنه دیرلر میر نظمی بیت نباشد کرچنین آن چشم جماش * نبوده اینقدر باخون عیاش ؟ عیش ؟ سکون یای تحتانیله زندکانی یعنی دیرلك خواجه حافظ بیت در عیش نقد کوش که چون آبخور نماند * آدم بهشت روضهٔ دار السلام را ؟ مع الضاد المعجمه * عارض ؟ کسر راء مهمله ایله بش معنایه کلور اول یکاق رخ معناسنه خواجه حافظ بیت ز شرم روی تو خورشید کشته غرق عرق * ز ارمانیده آسمان ازان عارض * ثانی بنا کوشه دیرلر یعنی قواق دیبی میر نظمی بیت میشود آرایش نقش ونکار * عارض وکوش لطیفش کوشوار * ثالث یعنی لشکر وله بیت آمده با عارض انجم شمار * در بروی خصم زا کرده قرار * رابع یعنی نویسنده یعنی کاتب وله بیت نامه را در دست عارض داده بود * پای تخت شهریارا ستاده بود * خامس هنوز قنادلنمش قوش یاوریسی ابو المعانی بیت نارسیده بال وپر چون عارض بی طاقتم * نیستم یارا که جایی میپرم از آشیان * وعربیده سکز معنایه استعمال اولنور اول هرشیٔ که صکره واقع اوله ثانی هر نسنه که اینلی وقالین اوله بولوت وغیری ثالث اوکده اولان سکز دیش که دردی یوقاروده ودردی اشاغیده در وسکز آزی دیشلردن غیری یانلرنده اولان اون ایکی دیشلك هر برینه دیرلر که هر جانبده سکز دیشدر دردی فوقانی ودردی تحتانیدر جمعنه عوارض دینور رابع خفیف اللحیه اولوب صقالی یانلرنده قیل آز اوله اکا خفیف العارضین دیرلر خامس قپو اطرافنه ایتدکاری تخته نك یوقارو جانبنده اولانه عارضة الباب دیرلر سادس مرض سببیله ذبح ونحر ایتدکاری دوه یه دیرلر کما یقال بنو فلان لا یاکلون الا العوارض ای لا ینحرون الابل الامن داء سابع کتاب مقابله سی یعنی ایکی نسخه یی مقابله وتصحیح ایده لر یقال عارضت کتابی بکتابه ای قابلته وعارضته بمثل ما صنع ای اتی الیه بمثل ما اتی ثامن عدول معناسنه عارضه ای جانبه وعدل عنه ذکرا ولنان ما عدا سکز معنادن شیخ یوسف العلوانی ایکی بیتنده جمع وذکر

وذکر ایتمشدر وهو هذه * قطعه * للحب عارض وقد وفاه عارض * وقد محبه غدا عارض بلا عارض * للعتب عارض وعینی مسها عارض * والدمع عارض کهطل السیل عارض * عارض اول یعنی نوخط ثانی یعنی مرور ثالث یعنی جفا رابع یعنی سبب خامس یعنی عرضحال سادس یعنی الم سابع یعنی سیلان اشك ثامن اوج یعنی بر نسنه نك نهایتی بو تقدیرجه عربیده اون التی معنایه کلمش اولور بش معناده فارسیده استعمال اولنور جمله یکرمی بر معناسی اولمش اولور ؟ عرض ؟ سکون راء مهمله ایله متاع خانه یعنی او اثوابی هر نه اولورسه وخواسته یعنی استه مش واستنه جك واستك ؟ عریض ؟ هر نسنه نك اینی که طول وعرض فلان دیرلر ؟ عرض ؟ فتح راء مهمله ایله سر لشکر معناسنه در استاد لطیفی بیت عرض را بخوان تا بیارد شمار * بخنکست لشکر که آید بکار * عربیده مرضدن وغیریدن انسانه عارض اولان نسنه ودراهم ودنانیردن وغیر اسم مال اطلاق اولنان هر نه اولورسه یقال عرض الدنیا ایضا ما کان من مال کثیرا وقلیل وفعل ذلك عرضا ای بغتة وبجاة العرض بالضم حاجت وناحیه ووسط معنالرینه کلور العرض بالکسر نفس وجسد وقاروپل ریح کبی وطاغ وشول دره که ایچنده اغاج اوله جمعی اعراض کلور یقال فلان طیب العرض ای طیب النفس ومنتین العرض ای الریح والمکان نقی العرض ای هو بری من ان یشتم او یعاب وقیل عرض الرجل حسنه ویقال العرض رایحة الجسد طیبة والعرض سکون الراء متاع وهر نسنه که درهم ودینارك غیری اوله اکا دیرلر ودرهم ودیناره عین دیرلر جمعی عروض کلور اما عبیده قتنده عروض شول متاعه دیرلر که اکا کیل ووزن داخل اولیه وحیوانات وعقارك غیری اوله وجیش عظیم وعرض له کذا ای ظهر والعرض عند العرب السعة ومنه قوله تعالی * عرضها السموات والارض * کل ذلك من باب ضرب وعرضه عارض من الحمر وغیرها وعرض الجاریه علی البیع وعرض الکتاب وعرض الجند اذا امرهم علیه ونظر ما حالهم ؟ عروض ؟ ضم راء مهمله وواو معروف ایله بر علمدر که کتابت واوزان نظم وبحور شعر وقوافی آنکله بیلنور میر نظمی بیت لازم ست هر شعر فهمیدن عروض * لیك وزن طبع را نبود فروض * نتکم استاد بیت من ندانم فاعلات فاعلات * شعر کویم بهتر از آب حیات * عربیده دخی میزان شعر معناسنه اسم جنسدر جمعی اولمز مؤنثدر ودخی بیتك اول نصفنك آخر جزئینه دیرلر بو معنایه جمعی اعاریض کلور وطاغ ایچنده اولان یول وناحیه معناسنه یقال عروض الشعر فواصل الانصاف وقولهم فلان فی العروض وهی مکه والمدینه والیمن وما حولهن وعروض کلام ای فحوای کلام ؟ مع الفاء * عارف ؟ کسر راء مهمله ایله بیلیجی دانا زداننده معناسنه خواجه حافظ بیت ساقی از باده ازین دست بجام اندازد * عارفانرا همه در شرب مدام اندازد * عارف وعریف خلقك امور واحوالن بیلیجی وکتخدا ورئیس جمعی عرفا کلور یقال عریف القوم سیدهم ؟ عاصف ؟ شدید روزکار ؟ عاکف ؟ کسر کاف ایله شهرلو معناسنه بر قرار طوتوب اوتورمقدن کنایه در شیخ سعدی کلستانده عاکفان کعبهٔ جلالش دیدوکی جلالی کعبه سنك اوتوریجیلری دیمك اولور عربیده دخی بویله در یعنی نفسنه صبر ایدیروب بر یرده مقیم اولوب عبادت ایلك مطلقا مقیم ومتوجه معناسنه ده کلور ؟ عراف ؟ فتح راء مهمله مشدده ایله

كاهن وطبيب ل عطف ع سكون طاء مهمله ايله محبت ايلك وحمله وهجوم ايلمك ودوندرمك
وكنف وجانب ل عطوف ع مهربان يعنى محبتلو ل عفيف ع نهفته يعنى كزلو ل عنيف ع
كسر نون وسكون ياى تحتانيله مرد درشت وغضبناك ل علف ع فتح لامله حيواناته ويردكارى
يملك ايرندن اولورسه ل مع القاف * عاشق ع عشق بر علت سوداويه در حكماء اوكا
شعبة من الجنون ديرلر زياده ونقصان قبول ايدر ابو المعانى بيت حال درد عشق پرسيدم
يكى از اهل عشق * كفت عاشق را سفر يا صبر بر درد والم ل عتاق ع آزاد ايتمك ل عتيق ع
ازادلى واسكى حضرت ابى بكر الصديق رضى الله تعالى عنه حضرتلرينك لقب شريفى
واسب كوهرى ومرد شريف وكريم وكعبة الله وقديم هر نسنه وعتيق الطير والبازى ل عقعق ع
كلاژه يعنى صقصغان ل علق ع فتح لامله غايت قرمزى قان ودخى خون بسته وشكله
جامه واجمال حسينى ده مسطوردر كه اين شكله جامه بنشته ل عميق ع دريك يرودر يكدن اوتان
ارماق ل عيوق ع بر ضيادار يلدزدر كهكشان يانده باكه صاغ جانبنده اولور عجايب
البلدانده عيوق طلوع ايتدكده جميع صولر اكسلور الا نيل آرتر ل عشق ع ايكى
معنايه در اول بر كيفيت محرقه در كه قلب عاشقده واقع اولور علامتى معشوقنى كورمك ايچون
دائما مضطربدر كورمكى آرزو ايدر وكوردكده دهشت الوير وب خفقان قلب ورعشه ولسانده
انعقاد اولوب سوبلكه اقتدارى قالز نتكم ديمشلردر * قطعه * لى فى محبتكم شهود اربع *
وشهود كل قضية اثنان * خفقان قلبى وارتعاش مفاصلى * ونحول جسمى وانعقاد لسانى *
ثانى فتح شين معجمه ايله بر صرمشقدر لبلاب وعشقه دخى ديرلر هر قنغى اغاجه صارلسه
قوريدر ل عرق ع فتح راء مهمله ايله درد ركه خوى دخى ديرلر خواجه حافظ بيت عكس
مى بر عارضش بين كافتاب كرم او * در هواى آن عرق تاهست هر روزش نبست * ودخى اوزمدن
وخرمادن وسائر نسنه لردن قيناد وب بوغندن جمع اولان صويه ده ديرلر ابو المعانى بيت
در بزم ما ميار يد باده باعرق * حرامزاده نشود با حلالزاده * وهر نه كه حيواندن وبهايمدن
وطيوردن وطاشدن وكرپيچدن برى برى يانده ديزلمش اوله اكا عرق ديرلر وخرما يپراغندن
اوردكارى زنبيل كه اون بش صاع تحمل آله وعند البعض اوتوز طقوز صاع آله سكون رايله ده
جائزدر ل عقيق ع معادن نوعندن بر نوع طاشدر يمن ولايتنده اولور قرمزى وصارى
وبياض والاجه دخى اولور اكا سليمانى ديرلر بعضيسنك ايچنده اغاج شكلى اولور اكا شجرى
ديرلر اما قرمزيسى جمله دن مقبولدر وخواصى دخى واردر ازجمله برماغنده عقيق خاتم اولان
فقره مبتلا اولمز واوزرنده ديوار يقلمز وچشم زخم اصابت ايتمز حديث شريفده تختموا بالعقيق
بيوردوغى مرويدر خواجه حافظ بيت سنك وكلرا كند از يمن نظر لعل وعقيق * هر كه قدر
نفس باد يمانى دانست * وشرابك بر آدى دخى عقيقدر مولانا هاتفى بيت بده ساقى آن
آب كرده عقيق * كه هست آب روى بهشتى رحيق * رحيق دخى شراب آديدر ل مع الكاف ع
ل عدنك ع فتح دال مهمله وسكون نونله بوزن خدنك مردم ابله ونامطبوع كذا فى المجمع
ل عروسك ع ضم را وواو معروف وفتح سين مهمله نين ايله كوچك منجنيق طاشى ومصغر
عروس ويلدز بوجكى كه شبتاب دخى ديرلر معناى اوله شيخ نظامى بيت عروسك زنانى

زنانى چو ديوان شموس * نجل كشته زان قلعه چون عروس * وصبان طاشنده ده مرويدر
مولانا جامى بيت ورزانكه شوى ازان فلاخن * بر برج فلك عروسك افكن * ودخى بربوجكدر
قابوغى صدفه بكزر كيجه لرده آتش كبى كورينور ل عرتك ع فتح زاء فارسيله فرهنك ميرزاده
بر سازدر طنبوره اولمق اوزره ده مرويدر ل عنك ع سكون نونله حمار سوريسى اوكنده دوشوب
جمله دن ايلروده كيدن اشكه ديرلر ميرنظمى بيت كشته سرقوم خودش آن غزرنك *
پيشرو قافله خرچون عنك * تحفه ده آواز خر وكلام استادانده خر نر مسطوردر عربيده باب
وكوبجك اولمق يقال عنك وجهك اذا احسن وعنك الليل ختر وكسر عينله كيجه نك ثلث اخيرى
وعند البعض قطعة من الليل ل عينك ع سكون ياى تحتانى وفتح نونله كوزلك كه هر شى
ايرى كوسترر ظهورى بيت توان ديد ازدرون بى نقاب * اكر عينك آرد قدح از حباب
ديكر بيت بر ديده عينك مى نهم چون رخصت ديدار شد * در آرزوى وصل تو بنكر كه چشم
چار شد ل مع اللام * عادل ع ايكى معنايه در اول هر شى وهر ايشى يرلو يرنده ايد يجيه
ديرلر ثانى ميزان يعنى ترازو مولانا هاتفى بيت سپهر سرش عادل زورمند * فرود اشت
از بهر دفع كزند * بوبيتده غايت واضحدر ابو المعانى بيت نباشد حلم وتمكينش باوهمسنك
كوه قاف * اكر ممكن شود كنجيد نش در كفه عادل * بوندن ركه فلان فلانه معادل اوله مزديرلر
آنكله وزن اولمز ديمكدر وعربيده العدل والعداله فيهما هر نسنه يى محلنده ايتمك وضد جوردر
وميل معناسنه يقال عدل عليه فى القضيه فهو عادل اى مقنع فى الشهادة وعدلت فلان
ابن فلان اذا سويت بينهما ولا يقبل منه صرف ولا عدل اى نافلة وهو عدل اى عادل وجمعه
عدول وتعديل الشى تقويمه يقال عدل تعديلا فاعتدل اى قومته والعدل بالكسر يوك تنكى
ل عاطل ع زن بى پيرايه يعنى ياقشقسز عورت ل عاقل ع ايكى معنايه كلور اول معروف
ضد ديوانه در ثانى بز كوهى يعنى طاغ كچيسى ابو المعانى بيت بان ريش درازان قلتبان
محتشم ديوث * مثله باشاخ در كوه بزركى طرفه تر عاقل ل عائل ع درويش وفقير قوله تعالى
ووجدك عائلا فاغنى ل عامل ع كاردار يعنى ايش اشله يجى ودخى سرنيزه وز پرسنان ل عديل ع
همتا وهمسنك يعنى برابر ل عسل ع انكبين يعنى بال ل عقل اول وعقل كل ع عرش مجيده
ديرلر ل عقل ع معروف فارسيده وعربيده مستعمل ومشتركدر اما عربيده بر معناسى ده منع
ايتمك عقال بعيردن مأخوذدر ذوى العقول اولانى اكرى يوله كتمكدن منع ايتد يكيچون
وبر معناسيده صيغناجق يرملجاء كبى ودخى شول قرمزى ويشل بزكه محافه يه اورترلر ودخى ديت
معناسنه يقال عقلت القتيل اذا اعطيت ديته والجمع عقول وعقلت عنه اذا لزمته دية فاديتها
ل عليل ع بيمار يعنى خسته ل عمل ع كار يعنى ايش ل عيال ع معروفدر ل مع الميم ع
ل عالم ع فتح لامله مخلوقاتك هر بريسى دركه جمعى عوالم كلور واصناف خلقه عالمون ديرلر
وبر معناسى دخى باده مجلسى كه عالم آب ديرلر ابو المعانى بيت رفته بودم نيمشب در عالم خواب
وخيال * آمد آن مهر وكرديم عالم آب تا سحر ل علم ع فتح لامله سكز معنايه كلور اول
سنجق وباشنده اولان هلال شكل كمش ثانى قفتان يقه سنه واوكلرينه دكلن ايجو وزردوز نسنه
ثالث كاوبجى ترسى يعنى زبلى رابع نشان وعلامت خامس طاغ جبل كبى سادس شول

عالم وفاضل که بین الناس مشهور اوله وذی قیمت بزله وقماشه ایتدکاری تمغاکه علم الثوب دیرلر
سابع علم الفارس ثامن اوست طوداغك یاریق اولمه سی یعنی اول ابوالمعانی بیت
بهجهٔ اقبال کشته برسر سنجق علم * بوده آیینه نماید صورت فتح وظفر ؏ عام ؏ ایکی
معنایه در بری سال و بری ضد خاصدر ؏ عجم ؏ فتحتین ایله ماعدای عرب ودانهٔ خرما
یعنی خرما چکردکی وسکون جمله نقطه واعراب حروف ؏ عدم ؏ نیستی ودرویشی
؏ عدیم ؏ درویش ؏ عزم ؏ سکون زاء معجمه ایله آهنك كاری ؏ عظیم ؏ بزرك
وبزرکواری ؏ عظم ؏ کوك ؏ عقیم ؏ باد بی منفعت وطوغرمز عورت ؏ علام ؏ دانای
نهان واسماء اللهدندر ؏ علیم ؏ دانا واسماء حسنی دندر ؏ عم ؏ برادر پدر ؏ عمیم ؏
تمام ودراز ؏ مع النون * عائن ؏ بچشم کننده ؏ عاشق پیچان ؏ صرمشقه بکزر دبراوتدر
قرمزی چیچکی اولور عاشق بیچاره دخی دیرلر شاه طاهر دکنی بیت بکرد سر ونه پیچد که عشق
پیچانست * فکنده برهمن آسا بدوش خود زنار ؏ عباسیان وعباسیون ؏ یعنی خلفاء آل
عباس رضی الله عنه ؏ عجین ؏ یوغرلمش خمیر ؏ عرقچین ؏ جیم فارسیله دستمال که آنکله
درسلر وباشه کیلن کوجك طاقیه ؏ عروس چمن ؏ یعنی کابن ودرخت میوه دار ونهال شاخ
نوسرزده ؏ عرین ؏ ارسلان یتاغی ؏ عطسه زدن ؏ سکون طا وفتح سین وزاء معجمه
ودال مهملات ایله اقسرمق میرنظمی بیت زمانی چو خسپید اندر قفاست * زده عطسه وکرم
ازجای خاست ؏ عطشان ؏ یعنی تشنه ؏ عطن ؏ صویه قریب اولان دوه یتاغی ؏ علق ؏
آشکارا ؏ علفدان ؏ فتح لام ودال مهمله وسکون فا ایله ایکی معنایه کلور اول طیورك تورساغی
میرنظمی بیت چوپرش زچینه علفدان مرغ * نیاید دکر هیچ بربام سیغ * ثانی چارپا
حیوانك علف یدوکی چوردن که معلفه دخی دیرلر وله بیت علفدان چو پردیده است باعلف *
نکردد نکه اسب اندر بکف ؏ علویان ؏ سادات ؏ عون ؏ یاردم ودوستلق ؏ عوان ؏
سختکیر ؏ عن ؏ تبك قصاران یعنی جامه شوی توقاغی که اثوابی آنکله اغردرلر میرنظمی
بیت اکر باشد عدو کردیده کردن * زند قصار امرت برسرش عن ؏ عیان ؏ فتح یای تحتانیله
آشکار مقابل مخفی ونهاندر وله بیت ازنقاب زلف رویش شد عیان * پرضیا شد چون
زخورشیدش جهان ؏ عین ؏ سکون یای تحتانیله اون بش معنایه در فارسیده بعض
معنایله استعمال اولنور اول بمعنی چشم که انسانك وغیری حیواناتك علی وجه العموم مؤنثدر
جمعی اعین وعیون واعیان کلور تصغیرنده عیینه دیرلر ثانی صو چیقدوغی یر چشمه
معناسنه بو ایکی معنایه ابوالمعانی بیت عیان دیدم ترا باعین محزون * شده عین سرشك
وکشته پرخون * ثالث دیزکوزی رابع عین الشمس یعنی قرص آفتاب وله بیت روی
پرنور بوده عین آفتاب * کاش کردی کلبهٔ دل ماهتاب * خامس مسکوك التون سادس بمعنی
جاسوس سابع برشیئك طبقی یقال عین الشیء عیاره وعین الشیء نفسه یقال بعینه فلانا
ثامن بلد قلیل العین ای قلیل الناس وبابهما عین ای احد وبرنوع ارکدر تاسع عین البقر دیرلر
برکونه اوزمدر عاشر ولا اطلب اثرا بعد عین ای بعد معاینة حادی عشر اعیان القوم اشرافهم
ثانی عشر الاخوة من الابوین ثالث عشر تعین الرجل المال اصابه بعین ویعین علیه الشیء لزمه

لزمه رابع عشر عین اللؤلؤ تعیننا ثقبها وعاین خامس عشر وجاء فلان فی عین ای فی جماعة
؏ مع الواو * عدو ؏ دشمن اعدا وعدوی جمعی واعادی جمع الجمعی ؏ عو ؏ صدا آوازو کورلدی که
جنك محلنده واقع اولور حکیم اسدی بیت فتاده عو طبل طغرل درابر * کریزان زکرد
سواران هزبر * حکیم فردوسی بیت عوی دیدبا اندر آن دیدکاه * که ازدشت برخاست زکرد
سیاه * وبر پرده ینه حکیم اسدی بیت بپوسید ازان پس زمین پس پیش شاه * عونای وکوس
اندر آمد بماه * بو بیتده تصریح واردر حکیم فردوسی بیت بردکوس ازدشت برخاست
عو * همیرفت پیش سپه پیشرو * وصدای کلبه دخی دیرلر یقال عوی الکلب عواء اذا صاح
؏ مع الهاء عاجله ؏ این جهان ؏ عاده ؏ خوی ؏ عارضه ؏ حاجت وقدرت وچوب زبر در وکاری که
پیش آید واون التی دیشك بری ؏ عارفه ؏ کردار نیکو عوارف جمعی ؏ عاریه ؏ معروف
؏ عاشق بیچاره ؏ عاشق پیچان معناسنه که برصرمشقدر قرمزی چیچکی اولور ریاضیٔ
سمرقندی بیت بران شد سنبل مشکین او از بادمی پیچد * مثال عاشق بیچاره برشمشاد
می پیچد ؏ عافیه ؏ تندرستی ؏ عاقبه ؏ آخر کار وآن جهان ؏ عالیه ؏ زیر نیزه وبالای
هرچیزی ؏ عامه ؏ هرشیئك مجموعی وضد خاصه ؏ عانه ؏ قاسق قیلی ؏ عاهه ؏
آفة ؏ عبره ؏ سکون باء موحده وفتح راء مهمله ایله سرشك یعنی کوز یاشی ؏ عداله ؏
داد ؏ عداوه ؏ دشمنلك ؏ عذبه ؏ دوال وعلاقهٔ تازیانه وسرزبان وسرشاخ وخاشاك که
بر سر آب باشد ؏ عراوه ؏ منجنیق خورد ؏ عایشه ؏ برقوشدر متصل قوروغن صالراکثر
صو کنارلرنده تعیش ایتدوکیچون عایشهٔ لب جوی دخی دیرلر ابوالمعانی بیت باهمت توکبك
کند هرهنرباز * بند دبنظر عایشه را شکل همایی ؏ عربانه ؏ فتح راء مهمله وباء موحده ونونله
یعنی اشتر مولانا هاتفی بیت خوبان عرب ترانه پرداز * باشد عربانه هم آواز ؏ عربده ؏
سکون را وفتح باء موحده ودال مهملتین ایله جنك وغوغا معناسنه ابوالمعانی بیت هرشام وسحر
بر سر کو عربده خیزد * عشاق ستم دیده کان راور قیبان * عربده دخی صواش معناسنه در
؏ عرصه ؏ سکون را وفتح صاد مهملتین ایله آچق یر یعنی اطرافی دیوار ویاخود تخته وچالی
چورلمش اورتاسی میدان خواجه حافظ بیت مستم که آنچنان که ندانم زبیخودی * درعرصهٔ
خیال که آمد کدام رفت * عرصه اواراسنده اغاجدن وبنادن خالی واسع وآچق یر جمعی اعراص
وعرصات کلور ؏ عرضه ؏ سکون راء مهمله وفتح ضاد معجمه ایله کوسترمك معناسنه
خواجه حافظ بیت چه لطف بودکه ناکاه رشحهٔ قلمت * حقوق خدمت ما عرضه کرد بر کرمت
؏ عرضه کاه ؏ کوسترمك یری ونظرکاه معناسنه مولانا هاتفی * مثنوی * بفرمود آنکه که
یکسر سپاه * درآیند در عرصهٔ عرضه کاه * کنند آن دلیران چابك عنان * همه عرض کوپال وتیغ
وسنان ؏ عرفه ؏ روز نهم ذی الحجه ؏ عروبه ؏ روز آدینه یه دیرلرایدی جاهلیتده ؏ عروس پرده
برنوع کلدر لعل رنك حکیم اسدی بیت زده درزده زال کل لعلکون * که خوانی عروس پرده
برون ؏ عقیله ؏ کرامیٔ هرچیزی وزن کرامی وعقیلة الحی کریمتهم والدرة العقیلة البحر
؏ عقیقه ؏ سرموی کودك که بزایدوه مانی موی باز کردن ؏ عقبه ؏ معروف ؏ عقربه ؏ بند
دول ؏ عشقه ؏ سکون شین معجمه ایله برنوع صرمشقدر عاشق بیچاره دخی دیرلر ؏ عشیره ؏

خویشاوندان ی عصبه ج کاچی ی عضله ج کوشت ساق و برده که اعصاب اوزرنده اوله
ی عطله ج بی کاری ی عطیه ج عطا واحسان ی عفریه ج پری ی عفیفه ج زن
پاکدامن ی عطسه ج سکون طاء مهمله ایله اقسرمق معناسنه شیخ عطار بیت عطسهٔ
مردم چو بکند اردیکی * باشد او ازفعل شیطان بی شکی ی عکه ج فتح کاف عربیٔ مشدده
ایله قره طاوق دیدکاری قوشدر خوش آواز در حکیم انوری بیت نوای طوطی و بابل خروش
عکه وسار * همیکنند بجل ظنهای خنیاکر * شاعر بیت هرشکوفه نشود چون کل تر مشکین
بو * عکه بلبل نشود کر بودش خوش آواز * بعض فرهنکده بوم معناسنه استاد لطیفی
بیت چون کنی همچو عکه دزداری * دم بجنبانمت چون ادباری ی علاه ج سندان ی علاقه ج
دوستی که دل را ملازم کرفته باشد ی علامه ج بسیاردان ی علانیه ج آشکارا ی علقه ج
خون بسته ی عمه ج خواهر پدر ی عماره ج آبادانی ی عمادیه ج نوعی ازمحل ی عمامه ج
فتح میمین ایله صارق دستار معناسنه مولانا جامی بیت قبول خاص طلب چند بهر خاطر عامه
بزرق و حیله کشی بار طیلسان و عمامه * میر نظمی در تعریف واعظ زمانه * مثنوی * عمامه
بر سر و تسبیح در دست * ردا و خرقه را بر دوش پیوست * درونش را ولی پر حب دنیا * غلام
نفس بد بوده سراپا * کند بر خلق ظاهر وعظ و پندی * بکردن بسته نفس خودپسندی
ی عنبرینه ج زیوریکه زنان پوشند ی عوزه ج یعنی تعویذ ی عون ج شرمجای مردم
ی عیبه ج معروف ی مع الیاء * عادی ج دشمن ی عاری ج کسر راء مهمله ایله
ایکی معنایه کلور اول چبلاق برهنه معناسنه میر نظمی بیت یکی مرد خدا دیوانه داری *
برهنه پای و سر از جامه عاری * ثانی یعنی خالی خواجه حافظ بیت قلندران طریقت
به نیم جو نخرد * لباس اطلس آنکس که ازهنر عاریست ی عاصی ج نافرمان ی عالی ج
بزرکوار ی عانی ج اسیر ی عبقری ج مردیکه ازوی بفضل کسی برتر نباشد و بساط نیکو
وکرانمایه ی عتابی ج جامهٔ مخطط بریشمین که خارا دیرلر ی عدلی ج فتح دال مهمله ایله
برنوع خالص العیار اقچه در اوحد الدین کرمانی بیت عدلی را اکر قبول کند * عدلش
از راستی عدول کند ی عدنی ج منسوب بعدن ی عدوی ج سرایتکری و غیری آن
ی عربی ج زبان تازی ی عسلی ج فتح سین مهمله وکسر لام ایله یهودیلر امتیاز ایچون جامه لرینه
دیکدکاری نشانه دیرلر شیخ سعدی بیت آن حلاوت که تو داری نه تعجب کردن * عسلی
پوشد و زنار به بندد زنبور * ودخی عسلی رنك برنوع جامه در درویشلر کیرلر ی باب العین
المهمله المکسورة مع الالف * عرا ج فتح راء مهمله ایله شاه شطرنج ایله رخ میاننده اولان مهره
کذا فی شرفنامه ی عیشا ج سکون یای تحتانی و فتح شین معجمه ایله رحم مادرده قرارکاه
جنین یعنی اوغلان یتاغی حکیم خاقانی در قصیده بیت بپاکیٔ مریم ز تزویج یوسف * بدوریٔ
عیسی ز پیوند عیشا ی مع الباء * عتیب ج کسر تاء مثناة وسکون یای تحتانیله عتاب
لفظندن تصرف اولنمشدر کنایه و سرزنش ایله سویلمك شیخ سعدی بیت کوئی که احتمال
کند شدت فراق * آنرا که یکنفس نبود طاقت عتیب ی عراق عرب ج بغداد جانبی و اول
اطراف جوانبی مولانا هاتفی بیت در اطراف ملك عراق عرب * خطیب از ثنایش براراست لب

اب ی مع التاء * عشرت ج صحبت معناسنه مولانا ظهوری بیت ز لطفش صد امید اقطاع
خوار * موظف ز طبعش چو عشرت هزار ی عصمت ج سکون صاد مهمله و فتح میم ایله کناهدن
صاقنمق و منع ایتمك وحفظ ایتمك معنالرینه مولانا جامی بیت پردهٔ عصمت کل پیرهنان *
جمله رحمت خونین کفنان * خواجه حافظ بیت من از آن حسن روزافزون که یوسف داشت دانستم
که عشق از پردهٔ عصمت برون آرد زلیخارا * عربیده منع وحفظ معناسنه درعصمة الطعام ای
منعه من الجوع وعصمه یعصمه بکسر الصاد عصمة ای حفظه وضم عین مهمله ایله بوغمق قلاده کبی
ی عفت ج فتح فاء مشدده ایله حرامدن صاقنمق و پرهیز ایلمك ی عفریت ج دیو ستنبیه
یعنی ایری و غلیظ دیو کذا فی شرفنامه ی عمارت ج معمورلق و بنا معناسنه شیخ سعدی بیت
هرکه آمد عمارت نو ساخت * رفت منزل بدیکری پرداخت * ومجازا تعمیر ایچون دخی اولور
مثلا عمارت خاطر و عمارت دل دیرلر خواجه حافظ بیت بمی عمارت دل کن که این جهان خراب
بدان سرست که از خاك ما بسازد خشت * عربیده بو معنادن غیری قبیله و عشیرت معناسنه
یقال عمار البیوت سکانها من الجن و بالفتح ریحان ودخی هرنسنه که باشه کیرلر تاج و قلنسوه و عمامه
وغیر ذلك جمعی عمار کلور ی مع الجیم * علاج ج درمان معناسنه خواجه حافظ بیت
علاج ضعف دل ما بلب حوالت کن * که این مفرح یاقوت درخزانهٔ تست * وله بیت بصوت
بابل و قمری اکر ننوشی می * علاج کی کنمت آخر الدواء الکی * ودخی برنسنه یی یرندن زائل
ایدوب کیدرمك یقال عالج الشیٔ معالجة وعلاجا ای زاوله ی علج ج سکون لام ایله زبان پهلویده
کرهٔ اسب یعنی طای مجغر ابو المعانی بیت بطفل نو آموز کاری مکن * که بر علج نتوان زدن زین را *
عربیده کاربان دوه جیسی و قوی حمار معناسنه در ی عوج ج فتح واو ایله کرشی یعنی اکربلك واکری
ی مع الحاء المهمله * عید مسیح ج حضرت عیسی علی نبینا وعلیه السلام کوکدن مائده
نازل اولدوغی کذا فی المجمع ی مع الدال المهمله * عداد ج شمار یعنی صایی ی عماد ج ستون
و بلند بنا قوله تعالی ارم ذات العماد ی عقد ج سکون قافله کردن بند زنان که ترکیده بوغمق
دیرلر زنان انجو و امثالی نسنه لر ایله دیزوب بوغازلرینه طاقرلر اصلنده دیزمك معناسنه در
واولکره عقد ثریا دیرلر نجوم انجو کبی دیزلوکندن خواجه حافظ بیت غزل کفتی و درسفتی بیا
وخوش بخوان حافظ * که بر نظم تو افشاند فلك عقد ثریارا ی عید ج سکون یای تحتانیله
رجوع ایتمك عوددن مشتقدر واو یایه قلب اولنمشدر تا لفظنده سهولت ایچون و بیرام کوننه دیرلر
هرسنه تکرار اولدوغیچون جمعی اعیاد کلور وقد عیدوا تعییدا ای شهدوا العید زفانکویاده
مذکوردر برسر و نامید رکه واضع زردشتدر ی مع الراء المهمله * عذار ج فتح ذال معجمه ایله
رخ معناسنه در خواجه حافظ بیت زلف مشکین تو در کلشن فردوس عذار * چیست طاوس که
در باغ نعیم افتاده است * عربیده قولق ایله خدار اسنده اولان بیاض معترض یقال عذار الرجل
شعر النابت فی موضع المرأة والغلام اذا کابت به حاصلی چهره نك ایکی جانبنده خط بندوکی یره
دیرلر لابی تمام * قطه * خط العذار نهانی عن محبته * وقال حسبك قد بالغت فی الطلب *
ولحظه قال لی سلوانه غلط * السیف اصدق انباء من الکتب * وطوار باشنه اوردقلری
یولار عذارا لدابه کبی جمعی عذر کلور بضم العین ی عطر ج بوی خوش ی عید الفطر ج

رمضان بیرامی عیر سکون یای تحتانیله کار وانکه یوکلری اطعمه اوله عیار کیر
فتح یای اول وسکون ثانی وکسر کاف فارسیله صاحب عیار معناسنه که ضربخانه ده سیم و زر
عیارین طوتوب خالص اولانی سکه زنه ویرور ابو المعانی بیت بنام سکه تو قرص ماه نیست
سزا * برای نقص نکیرد عیار کیر بدست مع السین المهمله * عرس سکون راء مهمله ایله
زن مرد وضمله دوکون ضیافتنه دیرلر مع الضاد المعجمه * عرض تن وآنچه بستانید ونکوهند
از تن ویقال عرض الرجل حسبه وعرض الوادی جانبه واندایدن درلین موضع عوض بدل
عوض الشی بدل مع الفاء * عفاف نهفتکی مع القاف * عرق بیخ درخت ورك
عراق پرده سرود یعنی موسیقیده بر پرده آدیدر وایکی ولایت آدیدر بری عراق عربکه ماوراء
نهر دجله در وبری عراق عجم که ایرازمین وعراقین ایکسنه دیرلر علق سکون لامله هر نسنه نك
نفیسی مع الکاف * عنك سکون نونله بزرخانه یه دیرلر کذا فی المجمع مع اللام
عقال فتح قافله چارپا حیوان ایاغنه اوریلان بند معناسنه خواجه سلمان بیت کرشدی
نعل سم اسب تو بودی صد رچرخ * بختی بدرام کردون راعقال آمد بدید * عربیده بو معنایه
ضم عینله در عید الهیکل عید نصاری مع المیم * عراق عجم تبریزك جانب
شرقیسی وتبریز دخی داخلدر دیمش وار علم کسر لامله بمعنی دانستن یعنی بلمك جمعی
علوم کلور وصاحبنه عالم دیرلر یقال علم الشی بکسر اللام یعلم علما ای عرفه ورجل علامة
ای عالم جدا والبناء للمبالغة واستعمله الخبر فاعلم ایاه وعلمه الشی تعلیما وتعلم ولیس التدید هنا
للتکثیر بل للتعدیه ویقال ایضا تعلم بمعنی اعلم عظام وعظم بزرکی وبزرکوار مع النون
علمدان یعنی اهل علم واهل عرفان علمخوان واو معدوله ایله یعنی علمای قشری
ایکی لغتك مثالی حکیم سنایی بیت علمدان عامه خدا باشد * علمخوان شوخ وترکدا باشد
علیزن کسر لام وسکون یای تحتانی وفتح زاء معجمه ایله تخم معناسنه میر نظمی بیت
مکش زحمت پند نادان همین * علیزن میفشان بشوره زمین عنان فتح نونله دزکین
معناسنه درکه فارسیده دزکینك غیری نامی یوقدر خواجه حافظ بیت من همان روز ز فرهاد
طمع ببریدم * که عنان دل شیدا بلب شیرین دار * عربیده آتك اویانی ودزکنی جمعی اعنه یقال
اعنت الفرس جعلت له عنانا والعنان المعانه وهی المعارضه وشارکنا شرکة العنان اذا اشترکتا
علی السواء العنان بالفتح سحاب کبی واحدسنه عنانه دیرلر ویقال اعنان السماء صفایحها *
عصیان بیفرمان علویان یعنی ملائکه وسیارات علیون جایهای بلند
اندر بهشت وقیل بر هفتم آسمان وقیل دور آسمان مراد از وسماء سابع است واین جمعی است
عنفوان اول جوانی وآن هر چیزی عنوان سرنامه واول هر چیزی عهن
پشم رنکین مع الواو * علو ضد سفل عضو سکون ضاد معجمه ایله بدندن
بر جزو جمعی اعضا کلور غیاثای حلوایی بیت چنان ذرات اعضایم ز مهرت کشته مالامال *
که کر خنجر زنی بوی محبت آید از خونم * وعربیده دخی بویله در لواحد من الشعرا * قطعه * الله
یعلم ما حملت من سقم * وما تضمنه من شدة الداء * لوان اعضاء مر اخاطئت بشرا * لخاطبیك
بوجدی کل اعضاء * یقال عضی الشاة تعضیه جزؤها اعضاء عیوق سکون یای تحتانیله عین

عین مفتوحه ده ذکری مرور ایدن عو معناسنه در حکیم اسدی بیت ز ایرانیان رفت بر چرخ
عیو * ز کردان تو ای سپهدار نیو مع الهاء * عبره اول نسنه یه دیرلر که آندن نصیحت آلنه
عبریه وعبرانیه لغت یهودیان عتره یقین اقربا واولاد وانساب علم عدة
زنان یعنی عوراتك ایام عدتی عزه عزیزی وبیهمتایی عشوه سکون شین
معجمه وفتح واو ایله ناز وغنج ودلال معناسنه خواجه حافظ بیت عشوه میدادکه از کوی ارادت
نروم * دید آخر که چنان عشوه خریدیم وبرفت عصابه دشواری عصمه رسن
وکل شی اعتصمته به وتعلقت فهو عصمته عفه نهفتکی عله بیماری عیشه
سکون یای تحتانی وفتح شین معجمه ایله بر اوتدر حصیر اوتنه بکزر اما حصیر طوقنمز میر نظمی
بیت شله ریش بزرکش همچو پیشه * بکاری برنیاید همچو عیشه مع الیاء * علی
زبر هر چیزی وعلم وقدرة بمکان ومسافه وبلند عید اضحی حاجیلر بیرامی باب العین
المهمله المضمومه مع الالف * علا بزرکواری یعنی اولولق کذا فی شرفنامه علیا
سکون لامله بزرکواری وزمین بلند مع الباء الموحده * عتاب فتح تاء مثناة ایله بر شخصك
اسمیدر که مخترع خار ادر که حریردن موجد اولور غایت لطیف وهم ذی قیمتدر خارای عتابی
دیرلر شیخ سعدی بیت ابلهی صد عتابی خارا * کر بپوشی خریست عتابی * عتابی
ثانی فتح عین مهمله ایله حمال معناسنه در عقاب فتح قافله طوشنجل وقره قوش
معناسنه خواجه سلمان بیت در امان سایه فرخ همای عدل او * کبك باشاهین کند بازی
بخند بر عقاب * عربیده معنای مذکوره در ودخی عقابین شول ایکی دار اغاجنه دیرلر که
سیاست ایتدکلری کمسنه یی اراسنه چکوب اشکنجه ایدرلر وقویو ایچنده اولان یومری طاشکه
قوغه اکا طوقنغله یاریلور ودخی قویو دیوارنده کرمید وطاشی اراسنه استحکام ایچون قودقلری
سقسی وکرمید پاره لری وحوض ایچنده اولان صویولی مسیل الماء فی الحوض وکسر عینله عذاب
ومعصیت مقابله سنده اولان حالات معناسنه در عناب فتح نون مشدده ایله معروف میوه در
وخاصه سی هیجان دمی تسکین وتصفیه ایدر ومحبوبه لرك برمقلری اوجنه ایتدکلری حنا ایله
قزللغی آکه تشبیه ایدرلر میر نظمی بیت سر انکشت او مانند عناب * کف دستش چو آیینه
ده آب * وعربیده معنای آخرده استعمال اولنمشدر ابن معاویه بیت واستمطرت لؤلؤ
من نرجس وسقت * وردا وعضت علی العناب بالبرد عود الصلیب عجایب البلدانده
مسطور در که بر نوع اغاجدر اکا آتش کار ایلمز ترسا آنکله لوته ایدرلر ومؤید الفوائدده
مسطوردر اوج کوشه لی بر اغاجدر اطفاله تعویذ ایدوب کردننه بغلرلر که او یقوده قورقمیه
مع الجیم * عوج عنق اوغلیدر آنه سی حضرت آدم علیه السلام قزیدر اوج بیك
بش یوز سنه عمر سوردی طوفان صویی آنك انجق بلنه چیقدی حضرت موسی علی نبینا وعلیه
السلام زمانه دك دیرلدی حضرت موسی تیه صحراسنده ایکن بر طاغی یرندن قالدیروب باشی
اوزرنده کتوردی که موسی لشکری اوزرینه براغه حضرت باری تعالی بر هدهده امر ایلدی اول
طاغ پاره سی کبی اولان طاشی دلدکده طاش بوغازینه کچدی حق تعالی حضرت موسی یه امر
ایلدی واروب عصا ایله طوپغنه اوردی دوشوب هلاك اولدی کذا فی عجایب البلدان مع الدال

المهمله * عطارد ع سبعهٔ سیاره‌دن ایکنجی کوکبدر که واقع بر یلدزدر فارسیده تیر ودبیر فلك دخی
دیرلر ابوالمعانی بیت عطارد درازل مدح ثنایش * نوشته بود اندرچرخ اطلس ف عود ع
معروف خوشبو اغاجدر وعربیده عراغاجه دیرلر عود الماء یرنده یاش طورر کن عودده بنلر کسوب
قوریدقدن صکره دیرلر اعلاسی بو بیتدن فهم اولنور بیت سنکین وسیاه وسخت باید عود
سست وسبك وسفید باید عنبر ف مع الراء المهمله * عذر ع ذال معجمه ایله صوچ وکناهن
وکسنا خلغن دیلك شیخ سعدی بیت بنده همان به که زتقصیر خویش * عذر بدرکاه
خدای آورد * وعربیده دخی کلور حسین الجزری * قطعه * ونازح عن سواد العین محتجب *
ناءعدامن سوید امهجتی دان * حلف التجنی کانی فی جنایته * مما اقیم له عذرا انا الجانی * لامتع الله
انسانی بروٴیته * ان راق من بعده لی وجه السانی * یقال اعذر من الذنب واعتذر ایضا ای صار
ذاعذر والاعتذار ایضا اقتضاء البکارة المعذرة بالضم یوزه العسرة البکاره یعنی قز دلدکلری
حالته که بکر قزلرده اولور وآنك امو زنده بتن قیلار ودچلك دیدکاری زحمتك محلی جمعی عذر
کلور ودخی کواکبدن بش یلدزدرکه کهکشان آخرنده اولور ویقال عذرة الفرس شعر ناصیته
وقیل عذرت الدابه شعر یفیض علیه الراکب عذرکو به چغتایده قولماق دیرلر سبعهٔ سیاره‌ده
فرخ شاه سفر آرزوایتدکده آته‌سی حیرت شاه ایتدی بیت کیم بوکون تا نکا لیق بولوبتورمیش
عمرو جان عذرینی قولوبتورمیش ف عسار ع درویشی ف عسر ع دشواری ف عمر ع معروف
خواجه حافظ بیت بی عمر زنده‌ام من واین بس عجب مدار * روز فراق را نهد درشمار عمر ف عنصر ع
اصل جمعی عناصر کلور ف عور ع واو مجهول ایله چپلاق برهنه معناسنه ابوالمعانی * قطعه *
عجب حالست عجب حال زمانه * شود هر عور وجاهل صاحب جاه * کند هرچند کوشش اهل
عرفان * نیابد نان وجامه میکشد آه ف مع الزاء المعجمه * عودسوز ع یعنی مجمر که بخوردان
دخی دیرلر میر نظمی بیت سینهٔ من کشته کو یا عودسوز * شد جکر عود وبسوزد شام وروز
ف مع القاف * عمق ع مغاك یعنی چقور یر وهر نسنه‌نك دربکلکی ف عنق ع کردن یقال
ما ارخص الناقة لولا الملعونه فی عنقها ف مع المیم * عذرقدم ع اول تواضع که کلان آدمه
اولور کلادوکی شکری ایچون ف مع النون * عترفان ع سکون تاء مثناة وفتح راء مهمله
وفایله خروس دیمکدر وله بیت سحر که زده بانك چون عترفان * ببستند محمل همه رهروان *
ف عنوان ع سکون نون وفتح واوایله یعنی نشان مکاتبات وهر نسنه‌نك ابتداء وصفی ونامه
اولنه یازیلان القاب وله بیت رسید ست نامه بان ذوفنون * همیخواند عنوان پیش ازدرون *
ف عقدتین ع یعنی راس وذنب ف عمان ع تاج الاسامیده مرقوم مدرکه بر موضع اسمیدر
وعجایب البلدانده برقصبه آدیدر ضحارد دخی دیرلر کنار دریاده واقع وفرهنکارده بر دریا آدیدر
ف مع الواو * علو ع بزرکواری وبلند شدن وبروزچیزی ف مع الهاء * عجه ع یمرطه
ایله ایدرلر بر نوع طعامدر ف عجاله ع پیش خورد ف عجمه ع بستکی زبان ف علم ع
سازکاری وآمادکی ف عراضه ع راه آورد ف عروه ع انکلهٔ پیراهن وکوشهٔ هرچیزی
ف عزله ع جدایی یعنی آیرلق ف عسره ع دشواری ف عصابه ع فتح صاد مهمله
وباء موحده ایله زنان باش باغی ایتدکاری نسنه مولانا هاتفی درصفت زنان بیت همه سروبالا

سروبالاوکیسو کمند * همه پرنیان پوش عصابه بند ف عصاره ع کنجاره ودخی هرنه‌که
صقیلوب طملیه وقیل آب حنا ف علقه ع اوچیزی ف عمه ع آنکه درسختیها بدونکیه
کنند چون درمانند ف عفه ع فتح فاء مشدده ایله پوست بره یعنی قوزی کورکی که تویی
غایت قصه وقورجق اولور ترکیده بفته دیرلر استادرودکی بیت روی هریك چون دوهفته
شکل ماه * جامشان عفه سموری شان کلاه ف عقده ع سکون قاف وفتح دال مهمله ایله
یعنی کره یعنی دوکم مولانا جامی بیت مهرهایش زفلك مهره ربای * عقدهایش زملك
عقده کشای ف غنجه ع سکون نون وفتح جیم ایله یعنی کردکردن یعنی جمع ایتمك وسرسشتن دخی
یوغرمق کذا فی المجمع مثال معنیٔ اخیر ابوالعباس بیت هیچ ندانم بچه شغلی مکر * ترف
همه غنجه کنی باشکر * ترف اکشی یوغرده دیرلر ف مع الیاء * عربی ع اسم سمرهٔ تعبد وقیل
صنم ف عرکی ع دشواری ف عقبی ع آخرعمر وسرانجام وپاداش ف علی ع بلندی
وبزرکواری ف عودی ع واو فارسیله برهنکی * ارباب وقوف وشعوره مستور دکلدرکه بو بش
حرفده تحریر اولنان لغاتك معناسی عامهٔ عالمك معلومی وبالجمله خواص وعوامك مفهومیدر
انجق بو فقیرك مقصودی علت ثالثه‌یی اجرا ایلمکدرکه اولا ارباب لغت متقدمینك بعض اختیار
ایدنلر سروریٔ عجم که مجمع الفرس صاحبیدر وامثالنه متابعت ثانیا حروف هجاده نقصان
بولنمامق ثالثا فارسیده استعمالی شایع اولانلری بیاندرکه کثرت استعمالدن کند واسانلری
منزله‌سنه تنزیل وکند واعتباری مثابه‌سنه تحویل اولندوغن بیاندر بو بابده مراد حقیر عرض هنر
دکلدر اهل عرفانك کمال کرملرندن درخواست درکه باب دخل سد وکرم قبولی میان انصافه شد
ایدوب عذرمز مقبول بیوره‌لر چونکه بو مجموعهٔ لغت بر صاحب دولتك نامنه اولمیوب بلکه
خالصا لوجه الله الکریمدر منظور نظر معارف موفور اولدقده همم معالی شیملرندن نیاز اولنور که
بر فاتحهٔ شریف ایله روحمزی شاد بیوره‌لر ف باب الغین المعجمة المفتوحة مع الالف * غبا ع
فتح باء موحده ایله بوزن هبا یعنی واله وحیران ومدهوش بی اذعان ابوالمعانی بیت غلوی
حسن جهانسوز میکند اقبال * نکه کنند شود واله وغبا فی الحال * عربیده اوصی کید وب
متضجر اولمغه دیرلر ف غجفا ع سکون جیم وفتح فا ایله قطاس که جنك ایامنده آتك بوغازی
التنه بغلرلر استاد بیت برکردن خنك بسته غجفا * آراسته بکستوان سراپا ف غرا ع فتح
راء مهملهٔ مشدده ایله ممتاز وفاخر وخودپسند معناسنه یقال الغرا ایضا حسن والغراء الصمغ ف
وچریش وتوتقال معناسنه یقال غروه الجلد ای صفته بالغرا خواجه سلماز بیت پیش ازان زیبا
وغرا آمدست این نظم من * کرده ضم بانظم غرا بو نتابد پیش ازین * عربیده دخی فتحه وکسره
ایله ده بر معنایه استعمال اولنور ف غراما ع فتح راء مهمله ومیمله ایکی دانق اغری وزندر غرما
دخی دیرلر ف غرشا ع سکون راء مهمله وفتح شین معجمه ایله تندی وغضب وتهور معناسنه‌که
غرش وغرشی دخی دیرلر ابوالمعانی بیت باطف طبع باید لطف کفتار * مکن غرشا دل
کس رامیازار ف غرما ع سکون راء مهمله وفتح میمله یعنی غراماء مرقوم ف غروا ع سکون
راء مهمله وفتح واوایله یونلمامش قلم که عربیده براعه دیرلر ابوالمعانی بیت چنانست آنکه
بی تأدیب استاد * که باشد درنوشتن کلك غروا * غورا ع سکون واو وفتح راء مهمله ایله یعنی

سخن بدگفتار یاوه یعنی ژاژخایی وله بیت مگو غورا سخن گر هوش داری * چنان هم مشنو
ازکس هیچ غورا ل غوغا ح ایکی معنایه کلور اول محاوره وهنگامه معناسنه که بو معنی جمله
خلقك معلومیدر ابو المعانی بیت خاست غوغا بحث قدت درمیان عاشقان * تا جهان
باشد نخواهد هرگز این غوغا نشست * ثانی بمعنی جمعیت انجمن معناسنه که ترکستانده
قریلتای دیرلر حکیم سوزنی بیت شه غوغائی غوغا شکن کز تیر وهم او * بنات النعش
بر گردون ز پروین بشکند غوغا * عربیده چکرکه یعنی جراد ورزا پل ناسه ده دیرلر وعند البعض
بو وضعیه مشابه بر سکّکدر لکن کسه بی اصیروب اجمز ویقال الغوغاء من الناس الکثیر المختلطون
ل مع الباء الموحده * ل غاب ح اوچ معنایه کلور اول بقیهٔ طعام شاه ناصر خسرو بیت
زانهمه وعدهٔ نیکو بچه خرسند شدی * وی خردمند بدین نعمت پوسیده وغاب * بو معنایی
مؤید شمس فخری بیت یقین که باشد سرمایهٔ غدای وجود * ز خوان نعمت واحسان او
نثارهٔ غاب * ثانی بیهوده وفاسد سخن حکیم اسدی بیت که اینسان سخنهای غاب آوری *
همی چشم دانش بخواب آوری * بو معناده دخی شمس فخری بیت هر آن سخن که نه در مدح
پادشاه بود * بود بنزد بزرگان روزگار چو غاب * ثالث خراب اولمش وچالمدن قالمش نسنه کذا
فی فرهنگ جهانگیری عربیده بیشه معناسنه حکیم فردوسی بیت خروشان وجوشان
چو شیران غاب * بیامد دمان تا بنزدیك آب * واغاج اراسی ویرچالغی ودخی طوداق النده بتن
قللرك پرینه دیرلر ل غبغب ح فتح غینین معجمتین وسکون باءین موحدتین ایله عربیده وعجمیده
مستعمل لغتدر صغرك بوغازی التنده صارقان دری اما عجمیده محبوبلرك چکه سی التنده کی
یومرجه یر معناسنه استعمال اولنور تخفیفا غبب دخی دیرلر بیت سخن غبغبش ما بنا گوش
گفت * هلال آفتابی در آغوش خفت * ابو المعانی بیت آن عارض گلبرگ تر با سیم غبغب
حسن وفر * هم چشم آهو را مکر برده دل وجان نهان ل غبب ح بو زن سبب غبغب لفظندن
اختصار اولنمشدر حکیم خاقانی بیت بر غبب ودم خره خیز ور کاب باده ده * چون دمش
از مطوقی چون غببش زا حمری ل غرغاب ح سکون راء مهمله وفتح غین معجمه ایله نعره وهای
وهوی وآوازهٔ بلند ومهیب معناسنه ابو المعانی بیت غرغاب افتد در جهان از حسن عالمگیر تو *
باید حذر از غمزهٔ خونخوار وچشم پر فتن ل غرقاب ح سکون راء مهمله وقاف ایله ایکی
معنایه درکه اول صویه غرق اولمش ثانی بمعنی گرداب که میان دریاده بعض یرده اولور بو ایکی
معنایه ترتیب اوزره ابو المعانی بیت غرقاب شد کشتیٔ دل در بحر بی پایان اشك * باید حذر
از باد سخت افتادن غرقاب را ل غرب ح فتح راء مهمله ایله بش معنایه کلور اول ساغر شراب
ثانی اوزم دانه سنه دیرلر بو معنی زاء فارسیله ده مرویدر ثالث قواق اغاجی رابع قوغه دن
صودوکلکه دیرلر خامس بر علتدر چارپا حیوانده اولور که گرپکلری وبورنده اولان قیللری
دوکیلور وسکون راء مهمله ایله ضد شرقی در ل غریب ح ایکی معنایه در اول وطنندن
آیرلمش کسنه یه دیرلر خواجه حافظ بیت گفتم ای سلطان خوبان رحم کن بر این غریب *
گفت در دنبال دل ره گم کند مسکین غریب * ثانی بمعنی عجیب که عجب حالت دیمکله غریب حالت
دیرلر وله بیت بس غریب افتاده است آن مور خط گرد لبت * گرچه نبود در نگارستان خط

خط مشکین غریب * بو معنالر ایله عربیده ده استعمال اولنور لابن الخفاجهٔ الاندلسی بیت
الالف شملینا مع اللیل انما * غریب بباکیه هناك غریب ل غرثب ح سکون زاء فارسیله
اوزم دانه سنه دیرلر شمس فخری بیت از دست میر شیخ که از بن او بود * لعل وعقیق روید
در زر بجای غرثب ل غیب ح سکون یای تحتانیه ایله سلاح اوزره وگیمه اولان آهن پاره یه دیرلر
غیبه دخی دینلور ودخی ضد حضور یعنی ظاهرده اولمامق ابو المعانی بیت راند خدای
غیب دان درشام حسرت حال دل * تا صبح سوزد نار غم تا شب کشد درد والم * عربیده هر
نسنه که حضوردن اولیه کل ما غاب عنك معناسنه الغیب ما کان عن الغیوب وقیل للغایب
غیب کما قال للعادل عدل وللزایر زور تفسیر معالم الغیب سره اهل السموات والارض ل مع التاء
ل غارت ح فتح راء مهمله ایله یغما وتاراج ابو المعانی بیت کرده غارت ملك دل دزدنگاه
چشم مست * برده همواره متاع صبر در دل هر چه هست * لغت مشترکه در عربیده دخی یغما
معناسنه در وبر معناسی بو که کده راسب اولسون غیری اولسون یقال حبل شدید الغارة ای
شدید الفتل ل غلت ح سکون لام ایله غلتیدن دن فعل ماضی در یوالندی معناسنه میر
نظمی بیت سر اعدا بخاك وخون غلتد * بزیر پای اسب قهرش افتد * عربیده فتح لام ایله
حسابده یا کلمغه دیرلر غلط کبی یقال الغلت فی الحساب والغلط فی القول وسکون لام ایله الاقالة
فی الشرا اغلتنی ای غلتنی بالشتم والضرب والقهر والغلتة اول اون اللیل ل غمرات ح سکون
میم وراء مهمله ایله ایوا معناسنه که آیی وبهی دخی دیرلر عربیده سفرجل دیرلر وعربیده بر معناسی
دخی الغمرة بالفتح شدت وزحمت ومنه غمرات الموت ای شدایده ویقال الغمر الخام من الناس
والماء والجمع غمار الحرکات الثلثة فی العین یقال دخله فی غمارهم ای فی جماعتهم وکثرتهم والغمرة ایضا
لانهمال فی الباطل واللهو ل غنیمت ح کسر نون وسکون یای تحتانیه ایله ایکی معنایه در اول غازیلر
کفاردن آلدقلری مال جمعی غنایم کلور ثانی خصومت معناسنه درکه غنیم خصم معناسنه دو
بو ایکی معنایه میر نظمی بیت بدانید پشت اگر کردد غنیمت * شود بر دوستان جانش غنیمت
ل مع الجیم * غارج ح کسر راء مهمله ایله بوزن خارج صباح وقتنده ایچلن شراب شمس
فخری * قطعه * شهنشاهی که اوراد اثماءست * بسری عالم علوی معارج * مدام از غارجی
از جام دولت * در انداز دداش هنگام غارج * مؤید الفضلاده فتح راء مهمله ایله بوزن غارت
مرقومدر غارجی ساقی معناسنه اولدوغی فرهنگ جهانگیریده مسطوردر ل غالج ح کسر
لام ایله بمعنی غارج مرقوم ل غرفج ح سکون راء مهمله وفتح فا ایله درمنه یعنی بوجه که قورید قلعه ل
آتش دوشوب یانه کرفج دخی دیرلر کذا فی المجمع ل غروبخ ح ضم راء مهمله وواو معروف وفتح
تاء مثناة ایله بمعنی ترفنج مرقوم یعنی بادخایه کذا فی اللغه ل غریخ ح فتح راء مهمله وسکون
نونله بالغور آشی ویا لکز بلغور ده دخی دیرلر بعض نسخه ده تنوردن اتمك وات چیقاره جق اکری
چنگال شاعر مثال اول بیت درمیان پای آویخته چنان * کشته خرچنگ پر هوا در وی غریخ
ل غفنج ح فتح فا وسکون نونله چشمه لرده وبعض یول اوزرنده واقع بیکارلرده اغاجدن اوبلمش
صوصوق وبعض فرهنگلرده اهل سفرك بلغاریدن صوصق دیدکلری دری برداق ودخی بونقه ایچکی
قاشق کبی ایدوب آنکله طعام یرلر کذا فی المجمع ل غلج ح سکون لام ایله ایکی معنایه در اول

قپو وپنجره قناتلرینه میخلنان وزه که دمردن ایدرلر شمس فخری * قطعه * ایا شاهی که کر
حکمت بخواهد * قرنقل رادهد خاصیت ثلج * چنان ایمن شد ازعدل تو آفاق * که برکنند
ازدرها همه غلج * ثانی دریاده اولور بر بوجکدر سلاك کبی بعض فرهنکده تسبیح بوجکی
منقولدر عربیده ازغوناق وصوا ایجدکدن صکره دل ایله بلاغماق ودخی آت لنکلنیوب دوز
اشوب کتمك یقال تغالج الحمار اذا شرب وتلمظ بلسانه والتغالج البغل وغیره مغلج شلال وفرس مغلج
اذا جری جریا لا یتغلط فیه ل غلفج ع سکون لام وفتح فایله بمعنی زنبور سرخ یعنی اشك
آروسی که آندن بال حاصل اولمز شاعر بیت چون زلب نوشم بمی بخشم بنا * همچو غلفج
نیش برجانم مزن * شمس فخری حرکت لام وسکون فایله کتورب بو بیتی نظم ایلمش بیت
زبیم شه نیارد زوغافجی * بسالین زیان برهیچ سفنجی * وفرهنك حافظ اوبهی ده که تحفة الاحبابدر
بمعنی زیلاوی سرخ منقولدر وهم جیم فارسیله نقل اولنمشدر ل غلیواج ع کسر لام وسکون
یای تحتانیله چیلاق که غلیواژ دخی دیرلر شمس فخری * قطعه * هرتیرکه از شست قضا وقدر آید
بشش تن بدخواه شهنشه بود آماج * پیوسته همای ظفر وفتح نشسته است * بر کنکره
قصر جلالش چو غلیواج ل غنج ع سکون نونله اوج معنایه در اول نازوشیوه معناسنه
شمس فخری * قطعه * سه پنج دهر رادرخرمی دان * همی برخور زملك ولشکر وکنج * همیشه
تاکه خوب آید زخوبان * دلال وناز همچون شیوه وغنج * ثانی حرکت نازکانه که برنوع مقبول
شیوه در خواجه سلمان بیت درشبستان غبار موکب منصور او * شاهد نصرت بصد غنج
ودلال آید برون * ثالث برنوع الاجه چوال معناسنه شاه ناصر خسرو بیت همچون کدوی
سوی بلند وسوی مسجد * آکنده بکاورس دوخرواری غنجی * کتاب السامی فی الاسامیده
غنج مانند خرچین برچوالدر که عربیده خرجه دیرلر ضم خاء معجمه ایله اما شمس فخری معیار
جمالیده سرین مردمان وحیوانات روایت ایلمش ولفظ سنجه قافیه ایلمش بیت بفرمانش
حیوان وانس وپری * همه داغ دارند برسنج وغنج ل مع الجیم الفارسی * غنچ ع سکون
باء موحده ایله صوا ایرکیلن چقور یره دیرلر که آبکیر وکو دخی دینلور ل غرمچ ع سکون راء
مهمله وفتح میمله یارلمش بغدای که دوکیلوب قابوغندن چقمش اوله بعض فرهنکلرده سیاه دانه
معناسنه در بو معنایی مؤید شاعر بیت جوی زخرمن توبه زکشت خرمن عمر * کدای دانه خال
توام نه ازغرمچ ل غریفچ ع کسر راء مهمله وسکون یای تحتانی وفتح فایله ادات الفضلاده
باتلاق معناسنه که غرینش وکل ولای دخی دیرلر میرنظمی بیت هرآنکه ازطریق راست
شد دور * غریفچ رافتد همچون خرکور * مجمع الفرسده بمعنی چچله مسطوردر ل غفچ ع
سکون فایله ایو صوارلمش قلیچ یعنی زیاده کسکین اوله بیت ابواسحق بهردفع دشمن * همی
تابرکشید ست آبکون غفچ * مجمع الفرسده بمعنی سندان مذکوردر ل غلغچ ع سکون
لام وفتح غین معجمه ایله قولتق التنی برمق ایله قجقلمق معناسنه که غلغلیچ وغلیلج وغلج دخی دیرلر کذا
فی فرهنك جهانکیری ل غلغلیچ ع سکون لام اول ویای تحتانی وفتح غین ثانی وکسر لام له
بمعنی غلغچ مرقوم معناسنه که عربیده دغدغه در کسر دالین وسکون غین اول وفتح ثانیله شمس
فخری بیت دیده بدخواه ملکت دائما در کریه باد * تاکه بی شك خنده آرد طفلکارا غلغلیچ *

غلغلیچ * خراسانیلر آکا کلفوچه دیرلر استاد لبیبی بیت چنان بدانم من جای غلغلیچ کسش
که او بماند اول زخود شود بیهوش ل غلملیچ ع سکون لام اول وکسر ثانی وفتح میمله بمعنی
غلغلیچ مرقوم که غلغلیچه دخی دیرلر حضرت مولانا قدس سره بیت زبامداد کسی غلملیچ
میکندم * خلاف نیست که من باشتاب خندانم ل غلمچ ع سکون لام وفتح میمله بو دخی
آنلر کبی در یعنی غلغلیچ مرقوم معناسنه در ربیع الدهر بیت مکن غلمچ مرا ازبهر خنده * که چشم
ازبهر تو درکریه دارم * فرهنك جهانکیری صاحبی مولانا یوسف انجوی مذکوردرت لغت که
بو معنایه دربا اول مکسور بثانی زده دیو ضبط وتحریر ایلمشدر اما مجمع الفرسده وسائر لغتلرده
مفتوحه ده ذکر اولنمشدر اقل اکثره تابع اولمغله بو فقیر روایت کثیره یه تابع اولوب مفتوحه ده
ایراد ایلدم ل مع الدال المهمله * غرد ع سکون راء مهمله ایله بوزن مرد بمعنی
خانه تابستانی یعنی یاز اونده هوا آکلجك یرکه باد غرد وباد کیر دخی دیرلر استاد لطیفی بیت
این طاق ورواق وصفه وغرد * سودی نکند بزاری ودرد * ابو شکور بیت بسا جای کاشانه
وخان غرد * بدو اندرون شادی ونوش درد * عربیده فتح را ایله آواز نغمات وکسر را ایله کاه
ل غرقد ع سکون راء مهمله وفتح قافله سنجان دکنی معناسنه درکه عوسج دخی دیرلر ل غرود ع
ضم راء مهمله وواو معروف ایله ل غرید ع کسر راء مهمله وسکون یای تحتانیله اول عورته
دیرلر که عروس ایده لر بکارتی بولنمیه ابو العباس بیت نرم ونرمك چو عروسی که غرود آمده
بود * بازآن سوی برندش که از نسو بازی * شمس فخری * قطعه * دختر ابکار من درمدح
شاه * هست عذرا نیست بی شبهه غرید * تا ببیند یکنظر رخسارشان * روح قدسی جان
برکند آورید * ادات الفضلاده یای تحتانی یرینه باء موحده ایله بوزن فرقد مسطوردر
ل غرغند ع سکون زا ونون وفتح غین معجمتین ایله ایکی معنایه کلور اول چولمك
معناسنه حکیم سوزنی کفته درزبان فرزندش که هنوز از مادر نزاده است بیت آورد پیامی که
زمانا تو برفتی * درخانه ما پیش نه دو دست نه غرغند * ثانی برنوع سختیاندر که غرغن
دخی دیرلر ل غرژید ع کسر زاء فارسیله آکا دیرلر که آدم ویا حیوان کند وجنسی ایله بیله
اوتورب قالقه استاد کسایی بیت زاغ بیابان کزید چون به بیابان نژید * باد بکل برنژید کل
بکل اندر غژید ل غمند ع فتح میم وسکون نونله غمناك معناسنه که اصلی غم مند ایدی تلفظه
آسان اولمق ایچون برمیم حذف اولنوب غمند دیدیلر ابو المعانی بیت ای ماه روبا خال وخط
دلداده ات زار وغمند * این بوده است رسم ازل عاشق همیشه درغمند ل مع الراء المهمله ع
ل غاتفر ع سکون تاء مثناة وفتح فایله اوج معنایه کلور اول ترکستانده برشهر آدیدر
محبوبلری غایت چوق اولور حکیم ازرقی بیت پری ندارد رنك شکفته کل سرخ * پری
ندارد بالای سرو غاتفری * مزبور شهرده موزون ولطیف سرو اولمغله سرو غاتفری دیرلر
استاد عنصرینك بو بیتندن فهم اولنور بیت سرای وباغ تو آراسته بسرو بلند * چه سرو
کاشغری وچه سرو غاتفری * ثانی سمرقند محله لرندن برمحله آدیدر حضرت مولانا
قدس سره بیت کفت وکوی او کدامست وکذر * اوسرپول کفتکوی غاتفر * ثالث
توران بهادرلرندن برمبارز آدیدر حکیم فردوسی * مثنوی * کوی غاتفر نام سالارشان

بجنك اندرون نام بردارشان * چنین کفت باسر کشان غاتفر * که مارا بد آید زاختر پسر *
ل غاروغور ع یعنی هرج ومرج وفتنه وآشوب حکیم سنایی بیت هرکه انبارنه چوموژ
بود * نه همانا که غاروغور بود ل غار ع یعنی مغاره وطاغ انکرنده اوباشی اوکبه برکه ایام
شتاده ایچنه قویون وصغر قودرلر وکاهی یولجیلر شدت شتادن قونوب یاتورلر ل غدار ع
دال مشدده ایله غدرایدیجی درغدردن مبالغه ایچوندر ل غدر ع فتح دال مهمله ایله بوزن
هدرجبه جامه معناسنه که کدر دخی دیرلر کاف فارسیله وعربیده سکون دال مهمله ایله نقض
عهد وخیانت وترك وفا ایتمك وقرا کولق اولمق یقال غدره ای نقض عهده وغادره ترکه وغدرة
اللیل ای ظلمت فهی غدرة وایضا الموضع الکثیر الحجارة ل غرار ع معروف کچی قلندن طوقنمش
چوال ابوالمعانی بیت شهی که درکرمش کس نیابدست جهان * بکیل دردهد و باغرار
زربخشد ل غر ع روسپی وقحبه عورت معناسنه ابن یمین بیت طمع چون بریدم من
ازمال خواجه * زنش غرکه خودرا کنم ازخواجه داند ل غربیر ع سکون راء مهمله وکسر باء
موحده بعده یای ساکنه ایله یعنی غربال شاعر بیت زآسیاب فلك آرد برف بیخته شود *
سحاب کشته چوغربیر آسیابانی ل غرغر ع بفتح غینین معجمتین وسکون رائین
مهملتین ایله قیواغزنده صوچکمك ایچون ایتدکلری اغاج چرخه که آکا ایپ صاریلور غرغره
وغلتك دخی دیرلر حکیم خاقانی درقصیده بیت باوج پای وبیاچال وغرغر ونشکوه * بنایزه
بکوك وتبار وپود وبتاب ل غفر ع فتح فا ایله بوزن نفر اول اغری یه دیرلرکه الم واضطرابی
شدید اولوب زحمت ویره واور تمك معناسنه در ومنازل قمردن بر منزله نك اسمیدر غفر دخی دیرلر
عو رتك بالدرنده واعضاسنك غیرنده اولان قل معناسنه درودخی خسته افاقت بولدقدنصکره
نکسنه دیرلر بوکه چغتاییده آجیغ دیرلر میرعلیشیر بیت ایستارم العلیغه قغایمن چوچوك جانیم
فدا * ای نوایی آنکادیرمین کیلما کای ناکاه آجیغ ل غمخوار وغمخور ع کلاهما بسکون المیم اول
فتح خاء وواو معدوله ثانی ضم خاء وواو معروف ومعدوله ایله دهاولورغم یجی معناسنه در کمال
اسمعیل بیت چیست این بی عنایتی بامن * چون تویی اهل فضل راغمخوار * مثال ثانی
بوزن سرور استاد لطیفی بیت تویی اندر جهان سرسرور * تویی اهل کمال راغمخور *
ل غمکسار ع سکون میم وضم کاف فارسی وفتح سین مهمله ایله غمخوار معناسنه در اما
معنای ترکیبی دافع غم دیمکدر که کساردن بمعنی کذاشتن درکذشت قودی معناسنه در میرنظمی
بیت بده ساقیا آن می غمکسار * کشیدست دل محنت روزکار ل غمیار ع سکون میم
وفتح یای تحتانیه ایله غمناك یعنی دائما مغموم اوله معنای ترکیب غمدوست دیمك اولور میرنظمی هروی
بیت آنچنان دل کشیده است غمیار * دشمنان کشته شادی وغمیار ل غنبار ع سکون
نون وفتح بای موحده ایله قزللق که زنان یوزلرینه سورلر فکر وکلکونه دخی دیرلر استاد فرخی بیت دود ختر
ودوزنش رافر وکشید ازنیل * بخون لشکر اوکرد خاك راغنبار ل غنبر ع سکون نون
وفتح بای موحده بمعنی غنبار مرقوم که غنباره وغنبره دخی دیرلر استاد کسایی بیت لاله بغنبر سرخ
کرد همه روی * ازحسد خویش برکشید ازان نیل ل غور ع سکون واو ایله بمعنی الم
شدید که غفر دخی دینلور ابوالمعانی بیت چوغور محنت عشقت کشیده ام چندین * برفت

برفت عمر نرسیدم بغور این محنت * عربیده اون بش قفیز مقدارنه دیرلر ل غیار ع فتح یای
تحتانیله دیار عجمده طائفه یهود سائرناسدن امتیاز ایچون دوش جامه لرینه بر پارچه صاری
رقعه دیکرلر حکیم خاقانی بیت یهود آسا غیاری دوز برکتف مسلمانان * اکرشان بردراغیار
دین بینی بد ربانی * کمال اسمعیل بیت بقهر اوکه سپهر بانند را بردوش * ززرد رقعه
خورشید وماه دوخت غیار ل مع الزاء المعجمه * غاز ع بوزن ساز بش معنایه کلور اول
پنبه معناسنه در حکیم سوزنی بیت زبهر بافتن تار وپود مدحت تو * برند غاز سخن شاعران
زغوزه من * غوزه پنبه نك قوزاغنه دیرلر ثانی اوردکاغ بیو کنه دیرلر ترکیده قاز دید کلریدر
ثالث بمعنی شکاف یعنی یاریق بوایکی معنایه حکیم سوزنی * قطعه * غاز اکر پهلو زند بیاد
عدل پهلوان * چرخ وعنقا وارمتواری شود ازبیم غاز * صعوه درظل همای عدل وداد
پهلوان * مرعقاب ظلم راپر بردرانند غاز غاز * رابع بمعنی نیاز یعنی رجا طریقیله یالوارمق
حضرت مولانا قدس سره بیت شود رمی همه غاز وشود رمی همه ناز * شود رمی همه نار
وشود رمی همه نور * خامس کهنه یوکی آتوب اکیرمك ایچون آسان وآماده ایلکه دیرلر
ل غازغاز ع اتباع الفاظ قبیلندندر بومقوله مکرر استعمال اولنور کلمه لر چوقدر تار ومار
معناسنه در کذافی فرهنك جهانکیری اما مجمع الفرسده ازهم شکافته یاریلوب بربرندن
آیرلمش وباز رفته کیروکتمش معناسنه در یعنی تخته وامثالی نسنه لر یاریلوب اراسی آچق اوله
آکا دیرلر بومعنایی مؤید تاج بها بیت روی نشوپی نکنی یك نماز * کافری ای کون زنت غازغاز *
ل غباز ع فتح باء موحده ایله بمعنی چوب دست شاه ناصر خسرو بیت آنکه برفسق ترا
رخصت دادست وجواز * سوی من شاید اکر سوش بکوبی بغباز ل غلبیز ع سکون
لام وکسر باء موحده بعده یای ساکنه ایله غربال معناسنه در شیخ عطار بیت کرخاك زمین
جمله بغلبیز ببیزند * چه سود که یکذره نیابند اثر ازمن ل غماز ع میم مشدده ایله ایکی
معنایه کلور اکرچه لفظ عربیدر اما فارسیده غایت شایعدر اول برکسنه یی برکسنه یه قوولایجی
ابوالمعانی بیت مشو غماز اکر ترسی زیزدان * خداداند عیوب بنده پوشد * ثانی استعاره
طریقیله شعرا چشم محبوبه استعاره ایدرلر خواجه حافظ بیت اشك غماز من ارسرخ برآید
چه عجب * خجل از کرده خود پرده دری نیست که نیست * ابوالمعانی بیت چشم غمازم
کند ظاهر بجانان درددل * کرنکوید حال عاشق اوکه کوید باررا ل غمز ع سکون میمله ایکی
معنایه کلور اول قوولق ثانی کوز قیمق دلبرانك کوزنده بر حالتدر که غمزه دیرلر بوندندر میر
نظمی بیت کند آن چشم ساحر عاشقان غمز * بتحریك فتن رامیکند رمز * وعربیده الغمزة
بسکون المیم صقمق عصمرکبی وطوار آغر بوکدن ایاقلرین شاشرمق وفتح میمله مالك وطوارك
کمی وتحرکی بدرالدین یوسف ابن لولو بیت تسارقبا باللحظ خوف رقیبها * قاوله لحظا وادنه غمزا
ل مع الزاء الفارسی * غاژ ع ایکی معنایه در اول اغزی بیوك کمسنه ثانی حریص
دنیا وطمعکار معناسنه شمس فخری بیت ارس جرعه دان بنزدیك یم * جهان لقمه
دان بنزدیك غاژ ل غرژ ع فتح زاء فارسیله برآجی اوتدر حیوان یمز میرنظمی بیت
ندیدم آنچنان درجنس حیوان * کیاهی کز غرژ باشد خورد آن ل غرش ع کوت اوستنه

سوردیروب کتمك حضرت مولانا قدس سره بیت کرتوباشی راست وباشی توکژ * بیشتر مه بغیژ اوراپس مغژ ﴿ غلیواژ ﴾ کسر لام وسکون یای تحتانیه ایله بمعنی غلیواج مرقوم یعنی چیلاق استاد لطیفی بیت مکوای ژاژخای بیهده ژاژ * ببانك بدتر ازبانك غلیواژ * ﴿ مع السین المهمله * غرس ﴾ سکون راء مهمله ایله بوزن ترس زبان پهلویده خوشهٔ غله یعنی بشق کذا فی فرهنك جهانکیری اما مجمع الفرسده بمعنی خشم وغضب مسطوردر فارسیده دخی نشاندن درخت معناسنه‌در وکسر غین معجمه ایله دکلمش اغاج وشول جلد رقیقه‌که انه سندن ولد ایله معا خروج ایدر غرس فارسیده نهال حوزه دیرلر یعنی کنج وتازه دکلمش اغاج فدانی ﴿ مع الشین المعجمه * غاش ﴾ عاشق وصادق ومبتلای محبت معناسنه منصور شیرازی بیت بباغ حسن کل تازهٔ عذار ترا * هزار چون من بیچاره هست عاشق غاش * ودخی دوست موافق معناسنه‌در شمس فخری جانبدار معناسنه روایت ایدوب بو بیتی نظم ایتمشدر بیت چکونه دوات آن درکهش کند دوروی * بدین صفت که بدین درکهیست عاشق غاش * بعض فرهنکلرده دوست دوروی معناسنه‌ده روایت اولنمش بو بیتده اول معنایه دلالت واردر استاد رودکی بیت خویشتن پاك دار از پرخاش * هیچ کس را مباش عاشق غاش * بو بیتلردن فهم اولنور که یا لکز غاش معانیٔ مرقومه‌ده استعمال اولنمیوب لفظ عاشق ایله ترکیب اولنه وفرهنك جهانکیریده خوشهٔ غوره وتخلق خیار معناسنه‌ده مرویدر وفرهنك میرزا ابراهیمده بمعنی پلید طبع یعنی کج فهم وکند ذهن وادات الفضلاده بمعنی شور وغوغای سخت مسطوردر ﴿ غاوش ﴾ فتح واو ایله بوزن آتش تخم ایچون بوستانده آلیقونلمش خیار بزرك معناسنه شمس فخری * قطعه * مریخ راحمل سان کردند حمل قربان * هرکه که بزرکانت بربسته‌اند ترکش * پایر حشمتت را چون وقت زرع باشد * از پیکر مه ومهر آرد سپهر غاوش ﴿ غاووش ﴾ ضم واو اول واشباع ثانیله خیار بزرك که بوستانده تخم ایچون قونلمش اوله استاد لطیفی بیت هر روز اوز حسرت کبیر وکلان وسخت * درسبزه زار کردد وغاووش میخورد ﴿ غراش ﴾ فتح راء مهمله ایله اوج معنایه کلور اول بمعنی خراش میرخسرو * مثنوی * بسا کبرا که بیش بت بنشانیم * بزیر آنِ شد خوش بدونیم * توکزهم عشق لافی از بر دوست * غراش سوزنی نمای در پوست * ثانی بمعنی خشم ثالث بمعنی غم واندوه کذا فی فرهنك جهانکیری ﴿ غرش ﴾ سکون راء مهمله ایله تندی وخشم وغضب معناسنه استاد رودکی بیت کرنه بد بختیٔ مرا کد فکند * بیکی جاف جاف رود غرش * فرهنك میرزاده بو ایکی لغت دخی خشم وخراش معناسنه‌در اما فرهنك زفانکویاده غرش بالفتح خشم وخراشیده وغراش خشم آلود معناسنه‌در وادات الفضلاده مذکور لغتك ایکیسی دخی سین مهمله وغراش کسر غین ایله وغرش ضمله مرویدر ﴿ غرمانوش ﴾ سکون راء مهمله وضم نونله ترخون معناسنه‌در اما بعض فرهنکلرده عاقرقرحا مرویدر کذا فی فرهنك جهانکیری ومجمع الفرسده ینه ترخون معناسنه‌در اما ضم غین معجمه ایله مضبوط ومرویدر ﴿ غرواش ﴾ سکون راء مهمله ایله چولاه آلتلرندن براوتدر صپورکه کبی ایدوب طوقیجق ایپلك دستکاهنه ایکن اوزرینه‌ده صپرلو وزه آنکله آها رایدرلر حکیم سوزنی

سوزنی بیت چولاههٔ کارمانك کونی * غرواش نهاده برقفاره * وله * قطعه * یاقوتی چولاهه بعردودو بسر ماند * یك پایچه بر ماند دکر پایچه درماند * با کون مغاك بدران پایچه بررفت تا پچهٔ باریش چو غرواش پدرماند * وفتح را ایله غراش مرقومك اوج معناسیله مترادفدر ﴿ غریفش ﴾ کسر راء مهمله وسکون یای تحتانی وفتح فا ایله بمعنی کل ولای یعنی قره بالچق که غریفج دخی دیرلر ﴿ غش ﴾ امر نمك رشك معناسنه‌ودخی بایلمق یعنی بیهوش اولمق بو ایکی معنایه ترتیب اوزره ابو المعانی بیت همصحبت من باش که رقیبان تو ارغش * باشند همه ازحسد لطف تو درغش * عربیده اورتمك ستر کبی ودخی صافی اولمیوب قاریشق اولمق وینه بالکسر خیانت اتمك ویرامز اولمق ﴿ غنجرش ﴾ سکون نون وجیم وفتح راء مهمله ایله ﴿ غنجمرش ﴾ سکون نون وجیم وراء مهمله وفتح میمله ﴿ غنجوش ﴾ سکون نون وجیم وضم میمله کلام بمعنی ضفدع یعنی قورباغه که بك ورنکل وغوك دخی دیرلر کذا فی فرهنك جهانکیری اما مجمع الفرسده ضم غین معجمه ایله منقولدر ﴿ مع الفاء * ذف ﴾ بمعنی موی جعد یعنی قورجق صاچ شمس فخری بیت مشاطهٔ دست تو ظفر را بکشاید * در معرکه از باد صبا رایت توغف * بو معنایی مؤید استاد لطیفی بیت بوسر آن سر برهنه موی غف * دود دل کز آتش خدش بتف ﴿ مع القاف ﴾ غیداق ﴾ سکون یای تحتانی وفتح دال مهمله ایله دشت قپچاق قربنده بر موضع اسمیدر آنده غایت سخت وراست اوق ایدرلر تیر غیداقی دیرلر شویله که طاشه اورسه‌لر قریلمیوب تأثیر ایدر کذا فی المجمع ﴿ مع الکاف * غاك ﴾ فتنه وآشوب معناسنه‌در کذا فی فرهنك جهانکیری ﴿ غاکوك ﴾ ضم کاف عربی وواو معروفله کمانکره دانه‌سی شمس فخری بیت درکمانکره غلامانش * پیکر اختران بو غاکوك ﴿ غالوك ﴾ ضم لامله ده کمانکره دانه‌سنه دیرلر خصوصا وهرنسنه‌که مدور اوله آکا دیرلر عمو ماخسروانی بیت کمانکروههٔ زرین بچرخ کشته هلال * ستاره یکسره غالوکهای سیم اندود * حکیم فردوسی بیت که افکند نخجیر بردشت وراغ * کهی زد بغالوك بر مرغ ماغ ﴿ غایوك ﴾ ضم یای تحتانیه غاکوك وغالوك مرقوم معناسنه کذا فی المجمع ﴿ غبوك ﴾ ضم باء موحده ایله شبانه ایچلن شراب یعنی کیجه بزم باده اولوب عیش ونوش معناسنه ابو المعانی بیت ای شه حسن زبنده مکر یزان یکشب * از سر لطف بیا تاکه کم با تو غبوك ﴿ غدرك ﴾ سکون دال وفتح راء مهملتین ایله هندده مخصوص بر نوع سلاحدرکه دردیرلر ﴿ غژاك ﴾ فتح زاء فارسیله رایحهٔ بدهننك اولور سه ابو المعانی بیت برهمه روی زمین میرود از جسم بدش * کدسرا پای وجودش شده آلوده غژاك ﴿ غساك ﴾ فتح سین مهمله ایله برقور تجغزدرکه نهالی ومفرش ایچنده کزلنور وپوره وکهله کبی انسانك قانن امرلکن بونك اصرمسی انلردن زیاده‌در وهم طوتوب اولدرسه‌لر غایت بدرایحه لودرآکا دار المرزدخی دیرلرکیلانیلر آدینی ساس قومشلردر بو تعریفدن فهم اولنور که تخته بتی اوله کذا فی فرهنك جهانکیری ومجمع الفرسده بر نوع صرمشقدرکه هربو اغاجه که طولاشه‌لابد قوریدر عربیده عشقه دیرلر ودخی بدبوی دهان که عربیده بخر دیرلر شمس فخری بیت بادبر دست اوزند پهلو * شرم می ناید از دهان غساك ﴿ غسك ﴾ بوزن خسك غساکك معنای اولنه یعنی تخته بتی کذا فی فرهنك جهانکیری ﴿ غشاك ﴾ فتح شین معجمه

ایله بمعنی غساك مرقوم یعنی بوی بد دهان طیان مرغزی بیت ازدهان توهمی آید غشاك *
پیرکشتی ریخت موبت ازهباك ‌ ی غضبان فلك ‌ ج نیر اعظمك یعنی آفتابك جمله اسماسندندر
صاحب التاج دخی دیرلر بو ایکی اسم عجایب البلدانده مسطوردر و آندن منقولدر ‌ ی غلتك ‌ ج
سکون لام وفتح تاء مثناة ایله قیو اغزنده اوزرینه قوغه ایپی صاریلان اغاج که چرخه وغرغرو غرغره
دخی دیرلر ‌ ی غمازك ‌ ج میم مشدده وفتح زاء معجمه ایله برابنجه واوزون اغاجدرکه اوجنه
اولته باغلیوب صویه آتارلر واغاجی الده طوتارلر قچن بالق اولته یی یوتدقده اول اغاجك اوجی
اشاغی چکیلور معلوم اولورکه اولته یی بالق یوتمشدر کذا فی المجمع بو معنایه مؤید میر نظمی
در تعریف بازی کوی وچوکان بیت چو غمازك شده در دست چوکان * که قلاب خورده کویا
کوی کردان ‌ ی غمخورك ‌ ج سکون میم وضم خاء معجمه وفتح راء مهمله ایله برجانوردر بو تیمار دخی
دیرلر صوکنارنده اوتورر وصودوکنور دیو ایچمکه قورقوب غمناك اولور میر نظمی درحق
خسیسان بیت نیاشامد زخست جرعه آب * چو غمخورك کنار آب پرتاب *
‌ ی غمناك ‌ ج غملو معناسنه مقابلی فرحناکدر ابو المعانی بیت کرده بوده وعده وصلش
مرا جانان هنوز * چون نکرد آنجا زآن غمناك ماندم درفراق ‌ ی مع الکاف الفارسی ‌ ج
‌ ی غارسك ‌ ج سکون را وفتح سین مهملتین ایله برنوع مغاره درکه ترکیده ترقاز دیرلر
شاعر بیت غارسك باشد مرا باغ ارم * کر نباشد یار بکدم نزد من ‌ ی غارنك ‌ ج فتح راء
مهمله وسکون نونله احمق ونادان معناسنه میر نظمی بیت اکرهوش داری شنو پند ازمن *
مکن هیچ صحبت بغارنك وکودن ‌ ی غاوشنك ‌ ج سکون واو ونون وفتح شین معجمه ایله آلت
بزکراندن اوکنده ره دیدکلری شمس فخری بیت چوکاو پست خصمش برای ادب * نه فرهنجه
اورامکر غاوشنك ‌ ی غدنك ‌ ج فتح دال مهمله وسکون نونله ابله ونادان شمس فخری بیت
مخالفان شمار اشرنك باداشهد * کرفته خلق جهانشان بسخره همچو غدنك * وحیوان
طبیعت وبی اندام معناسنه ده مرویدر قریع الدهر بیت همه چون غول بیابان همه چون
مارصلیب * همه چون هره بخوی همه چون کاو غدنك ‌ ی غراورنك ‌ ج سکون راء مهمله
اولی وفتح ثانیه وهمزه مفتوحه وسکون نونله زیاده بیوك اولان نسنه یه دیرلر عماد زوزنی
بیت کروکر بد وداده اورنك وکرکر * زعرش وزکرسی غراورنك برتر * کروکر کاف فارسیله
خدای تعالی دیمکدر مؤید الفضلاده تخت بزرك که مخصوص سلاطین ملوکدر ‌ ی غرباسنك ‌ ج
سکون را وفتح سین مهملتین ایله هرنه که مدور اوله آغرشق وآنلره بکزرنه اولورسه عموما وانه
کانکره خصوصا ‌ ی غرماسنك ‌ ج سکون را ونون وفتح میم وسین مهملتین ایله برنوع یوفقه
اتمکدر یاغله بشوروب تناول ایدرلر ابو شکور بیت کرمن بمثل سنکم باتو غرماسنکم *
ورزانکه تو چوآبی برخسته دلم ناری * بو بیتدن فتحه را ایله اولمق ظاهر اولور اکرسکته ایله
قرار ویرلمزسه ‌ ی غرنك ‌ ج فتح راء مهمله وسکون نونله ایکی معنایه‌در اول حزن ایله اغلق
معناسنه شمس فخری بیت هنوز شاهد کل پرده مکر برداشت * که عندلیب نیاساید
از غریو وغرنك * ظهیر فاریابی بیت به پیش خسرو روی زمین برآرم بانك * چنانکه درخم
کردون فتد غریو وغرنك * ثانی بوغازده اغلقدن یاخود صقلمقدن خرخره اولمق معناسنه‌ده

معناسنده در حکیم سوزنی بیت ازحربکه غریو برآید چو خصم را * ازحلقه کمند بحلق
افکنی غرنك * سراج الدین سکزی بیت بارش دهان زعالم خاکی که روز وشب * چشمی
پرآب دارد وجانی پر ازغرنك ‌ ی غرواسنك ‌ ج سکون را ونون وفتح واو وسین مهملتین ایله
یعنی غرباسنك مرقوم ‌ ی غریاسنك ‌ ج سکون را ونون وفتح یای تحتانی وسین مهملتین
ایله دیار عجمده عادتدر باغ وبوستانه کتدکلرنده کباب وامثالی طعام بشوروب برنوع یوفقه اتمك
ایدوب طعامی اول اتمکه صاروب کوتوردلر اکا غرباسنك دخی دیرلر ابو شکور بیت کرمن
بمثل بادم باتو غرباسنکم * نزدیك توچون زهرست باتو غریاسنکم ‌ ی غرژنك ‌ ج فتح زاء فارسی
وسکون نونله بمعنی غرنك مرقوم یعنی کریه وزاری صداسی کذا فی فرهنك جهانکیری
‌ ی غنك ‌ ج سکون نونله بوزن جنك اوج معنایه کلور اول آواز بلند محمد مولوی بیت
غنك غنکی میزنم تایك غزل * آورم بیرون زایوان زحل * ثانی ارککك اشك معناسنه حضرت
مولانا قدس سره * مثنوی * خاموش همچون مریمی * تادم زند عیسی دمی * کت کفت
کاندر مشغله * بارخران غنك شود * حکیم سوزنی بیت کویدکه شعر خاید خایدبلی
چنانك * خایند علاف ومادە خران وخران غنك * ثالث ستون معصره یعنی یاغ چیقاردقلری
اوزون دیرك کدانه بی آنکله باصدروب یاغن چیقاررلر استاد منجیك بیت چند بود چند
ندیم ندم * کوش برون آر دل ازغنك غم * بو معنایی مؤید شمس فخری بیت بشیشه نهیش
سر بسر فلاك اندود * کنون نهاد سرش بهر روغن اندر غنك ‌ ی غوالنك ‌ ج فتح واو ولام
وسکون نونله زرد الو قوریسی که خوشاب ایدرلر وطعامه قورلر ‌ ی مع اللام ‌ ج غال * بوزن
حال اوج معنایه کلور اول مجمع الفرسده بمعنی غلطیدن صیغه امر اولور ثانی بمعنی غار یعنی
بعض طاغ اتکلرنده واقع مغاره که ایچنده وحوش یاتوب مسکن ایدرلر میر عماره بیت کسی که
دردل او جای کرد خصمی تو * بجای خانه وکاشانه چرخ دردش غال * فرهنك جهانکیریده
معنای ثالث اول کمسنه یه دیرلر که مجبتا یاخود عداوتا برکمسنه‌نك چوره سین طولانه وله
بیت کسی که غال شد اندر حسودی تو ملاع * خدای خانه اوجای رخنه دارش غال *
ودخی خانه زنبور معناسنه روایت ایلمشدر ‌ ی غردل ‌ ج سکون را وکسر دال مهملتین ایله
یعنی نامرد وترسنده یعنی تکه وقورقق معنای ترکیبی قحبه یورکلی اولور میر نظمی بیت نیاید
کار مردان ازشتردل * که غردل هم نباشد مرد مقبل ‌ ی غزال ‌ ج فتح زاء معجمه ایله آهو بچه
معناسنه عربیدر فارسیده دخی مستعملدر خواجه حافظ بیت صبا بلطف بکو آن غزال رعنارا
که سر بکوه وبیابان تو داده مارا ‌ ی غزل ‌ ج فتح زاء معجمه ایله اول شعره دیرلرکه بش یاخود یدی
ویا طقوز بیت اولوب بر قافیه وبرردیف ایله ومطلع بیتنك آخر مصراعلرینه قافیه‌لری مطابق
اوله زیرا اول مصرعینك قافیه‌سی مساوی اولمزسه قطعه دینلور وقافیه‌سی مترادف اولوب قاچ
بیت اولورسه اولسون قطعه دیرلر مطلع متساوی القافیه اولوب طقوزدن زیاده اولورسه قصیده
دینلور هرقاچ بیت اولورسه قصیده‌ده ابیات تك اولمق شرط درچفت اولمز خواجه حافظ بیت
غزل کفتی ودرسفتی بیا وخوش بخوان حافظ * که برنظم افشاند فلك عقد ثریارا * عربیده غزلك
تعریفی بفتحتین کوزل عورتلر سوزی ومدحی حدیث نساء الحسنا معناسنه ودخی عورتلر

مصاحبتن صومکه دیرلر غلبه استعمالدن مطلق بش ویدی ویا طقوز بیته دیرلر لکن ترکی وفارسیده اولان شرط عربیده معتبردکلدر وعربیده غزل نامیله شعر یوقدر آنجق آنلر قصیده وابیات دیرلر وسکون زاء معجمه ایله بوزن نحل ایپلك اکیرمك و بوکمك قتل کبی واکیرلمش ایپلکه دیرلر یقال غزلت الامراة القطن ل **غلول** ب ضم لام وواو معروفله طعام بوغازدن زحمت وعسرت ایله کچمك ابو المعانی **بیت ازغم عشقت** بماند درکلویم نان وآب * کر خورم شهد وشکر یا حسرتت باشد غلول ل **غملول** ب سکون میم وضم لامله قنبا بری دید کاری اوتدر ل غنجال ب سکون نون وفتح جیمله غایت اکشی بر میوه در طاغده اولور تناول اولنمز **شمس فخری بیت** اکر صبا سخن لفظ او کند دو باغ * نبات مصر شود درمذاقها غنجال ل مع المیم * غرم ب فتح راء مهمله ایله بوزن کرم وسکون را ایله بوزن نرم دخی جائزدر خشم وغضب معناسنه استاد لطیفی بیت بیکی غرم اکر روم بجرم * آدمی شو توای پلنك غرم * عربیده چکمك معناسنه الغرام اداسی واجب ولازم اولان نسنه یقال العزم مایلزم اداؤه ل **غرم** ب فتح زاء فارسیله غرم مرقوم کبی خشم وغضب معناسنه ل غم ب لغت مشترکدر قیغو وغصه معناسنه فارسیده وعربیده مستعملدر انجق فرقی بوقدرکه عربیده ماضیده استعمال اولنور فارسیده هم ماضی وهم مستقبل استعمال اولنور زیرا عربیده غمه ماضی یه غم ومستقبله هم دیرلر فارسیده بو تفاوت یوقدر عربیده مفرددرکه جمعی غموم کلور فارسیده هم جمع وهم مفرد اولور کاهی جمع اولمق اوزره غمان دیرلر اما چندان مستعمل دکلدر استادرودکی بیت ای ازین جو دبد زمانه شوم * همه شادی اوغمان آمیغ * وعربیده بولت معناسنه سحاب کبی والغمه الکربه ویقال غم یومنا یوم غم اذا کان یأخذه بالنفس من شدة الحر وغم علیه الخبر علی مایسم فاعله ویقال غم الهلال علی الناس اذا ستره عنهم غیم اوغیره فلم یری ل **غنیم** ب کسر نون وسکون یای تحتانی ایله خصم یعنی عداوت ایدیجی بابا فغانی **بیت** بچه روز نیك بیند زتو کام دل فغانی * که چو بخت خود غنیمی بکمین بود مدامش ل عیم ب سکون یای تحتانیله صونکر معناسنه در عربیده صوسزلق عطش کبی وحرارت جوف یقال غامت بغیم غیومه واغامه واغیمت وبغیمت کله بمعنی واغیم القوم اصابهم غیم وبمعنی سحاب مولانا ابوبکر الخوارزمی * قطعه * وتمایل الجوزاء یحکی فی الدجی * میلان شارب قهوة لم تمزج * وتنقبت بخفیف **غیم ابیض * هی فیه بین** تخفر وتبرج * کتنفس الحسناء فی المراة اذ * کملت محاسنها ولم تتزوج ل مع النون * غابندن ب فتح باء موحده وسکون نونله آت وآدم تکر لنوب دوشمك وبقلق معناسنه کذا فی فرهنك جهانکیری ل **غارتیدن** ب فتح راء مهمله وکسر تاء مثناة وسکون یای تحتانیله بمعنی غابندن مرقوم ودخی یغمالمق ویغمالنمق معناسنه ده کلور میر نظمی بیت متاع صبر عاشق غارتیدن که خوبان راشد این عادت کزیدن ل **غاریقون** ب بر داروی مسهلدر حکیم خاقانی بیت چون غاریقون کریه ومنکر * وزتو بدهم میان تهی تر ل **غالیدن** ب کسر لام وسکون یای تحتانی ایله غال مرقومك مصدریدرکه دوستلق ایچون ویاخود دشمنلك ایچون برکسنه نك یاخود برحیوانك چوره سن طولانمق استاد لطیفی بیت همچو آهوی جفت راغالد من ترا روز وشب همی غالم ل **غران** ب فتح راء مهمله مشدده ایله یرتیجی جانورلر صفتی درکه

صفتی درکه شیر غران وشیر غرین دخی دیرلر اصلنده معناسی کومردنجی که سباعك وغیری نسنه نك بولت وامثالنك قورقنج آوازی مولانا هاتفی بیت وزان پس درآورد پا درکاب * سر ازکوه برکرد غران سحاب ل **غربون** ب سکون راء مهمله وضم باء موحده ایله پیشکش که ترکیده بلك دیرلر ل **غرشیدن** ب سکون راء مهمله ویای تحتانی وکسر شین معجمه ایله بمعنی خشم آلود وغضبناك شدن کذا فی المجمع ل غرن ب فتح راء مهمله ایله بوزن رسن آوازایله اغلیوب نوحه ایلمك شمس فخری بیت اکرنه تربیت واصطناع شاه بدی * ملوك فضل همیشه بدندی جفت غرن * عربیده طوشنجل قوشنك ارککی وآجلق وآرقلق جوع وهزال کبی ل **غرویزن** ب سکون راء مهمله ویای تحتانی وکسر واو ایله بمعنی پرویزن یعنی **الك معناسنه** در عربیده مهال ومنخال وغربال دخی دیرلر کذا فی فرهنك جهانکیری ل **غریزان** ب کسر راء مهمله وسکون یای تحتانی وفتح زاء معجمه ایله بمعنی غرویزن مرقوم میر نظمی در تعریف سرما **بیت** که باریده برف از سحاب رقیق * چنان ریخته ازغریزان دقیق ل **غریزن** ب کسر راء مهمله وسکون یای تحتانی وفتح زاء معجمه ایله اول بالچق که حوض دیبنده وبعض چقور یرلرده صویك التنده قالور کذا فی المؤید ل **غرین** ب کسر راء مهمله وسکون یای تحتانیله بیشه شیر ودخی ارسلانك صفتی در مولانا هاتفی بیت دران سهمکین آتش رستخیز * کزان بود شیر غرین درکریز * عربیده غرین حوض دیبنده وسائر ظروف دیبنده قلان بالچق وبالچقلی صوکه جوکالله دیرلر ل غریون ب کسر راء مهمله وسکون یای تحتانی وفتح واو ایله بمعنی غربون مرقوم یعنی پیشکش غربون وغریون لغة نعمة اللهدن منقولدر ل **غرغران** ب سکون زاء فارسی اول وفتح ثانی وغین معجمه ایله ایمکلیوا یمکلیو یوریمك میر نظمی بیت دران جای ماندن بترسید سخت بروی زمین غرغران بود ورفت ل **غرغن** ب سکون زا وفتح غین معجمتین ایله سختیان ومیشین وکوسله وامثالی که صغریدن غیری اوله غرغنه وبغنه دخی دیرلر کذا فی فرهنك جهانکیری ل **غزنین** ب سکون زاء معجمه وکسر نونله برمشهور شهردر غزنه دخی دیرلر **سلطان محمود** سبکتکین اول شهری تختکاه اتمشیدی بوندندرکه سلطان محمود غزنوی دیرلر ل غزیدن ب کسر زاء معجمه وسکون یای تحتانی وفتح دال مهمله ایله ل **غژیدن** ب زاء فارسیله ده هر نسنه که یری اوستنه یقله ویمقلق استاد کسائی بیت زاغ بیابان کزید خوبه بیابان سزید * باد بکل بروزید کل بکل اندر غژید ل **غضبان** ب سکون ضاد معجمه وفتح باء موحده ایله منجنیق طاشی حکیم خاقانی بیت طیان سرای دل قلمشان * غضبان حصار کفر دمشان * عربیده غضبناك معناسنه در ل **غلبکن** ب فتح لام وسکون باء موحده ایله پنجره شبکه سی شمس فخری * قطعه * اعظم جمال دنیی ودین است آنکه هست * جان عدو چو بسمل وزخمش چو بازن * کردون مشبك ازپی آن شدکه تا شود * برمنظر خلافت او همچو غلبکن * بوبیتده سکون لام وفتح با ایله اوقق کرکدرکه موزون اوله ل **غلبکین** ب زیاده یای تحتانیله ده غلبکن مرقوم معناسنه در ابوشکور * قطعه * اکر ازمن تو بدنداری باز * نکنی بی نیاز روز نیاز * زیستن ومردنت یکیست مرا * غلبکین درچه بازشد چه فراز * فرهنك جهانکیریده سکون لام وفتح باء موحده ایله ضبط اولنمشدر حکیم اسدی بیت روج چرخ همچون غلبکین است * رصد کیران او اسرار بین است *

غلتبان سکون لام وفتح تاء مثناة وباء موحده ایله بردکرمی واوزون طاشدر بر ذراع
مقداری ایکی باشنده بر مقدار دلوکی واردر اکا اغاج وایپ ایله آلت ایتمشلرکه طام اوزرینه
طپراق دوشدکده باصدیروب همواراتمك ایچون اول طاشی او زرینه چکرلر ترکیده لوغ
طاشی دیرلر و بر معناسی دخی دیوس دیمکدر عربیسی قلطبان در ایکی معنایه میرنظمی بیت
بوده مغلوب زنش یك غلتبان * برسر بامش بکشته غلتبان غلتیدن سکون لام
وکسر تاء مثناة بعده یای ساکنه ایله هر نسنه یوالنمق عموما وچارپا حیوان یوالنمق خصوصا بعض
نسخه ده طاء مهمله ایله غلطیدن واقع اولمشدر ابو المعانی بیت کشته کیری کرده کشتی پیشه
اش * کو یاد رخاك غلتیده خری غلطان سکون لام وفتح طاء مهمله ایله اما اصحی
فارسیده حرف طا اولمغله تاء مثناة ایله غلتان درهر مدور نسنه یه دیرلر عموما مدور وانجویه دیرلر
خصوصا خواجه سلمان بیت برامید آنکه میدارد یتیما زاعزیز * در بدرکاه تو غلطان آمد
از بحر عدن غلطیدن سکون لام ویای تحتانی وکسر طاء مهمله ایله یوالنمق عربیده تدحرج
معناسنه مولانا ظهوری بیت زلطف صبا شاخ کل درچمن * چه مستانه غلطیده بریاسمن
غلیچ دادن قجقلمق معناسنه یالکز غلیچ دخی اول معنایی افاده ایدر غلیایچ وغلغلیچ
وغلغج دخی دیرلر کذا فی فرهنك جهانکیری غله دان فتح لام ودال مهمله ایله برکوچك
برداقدر آغزینه خام کون چکلمش و برکوچك دلوکی واردر بعض رسومات جمع ایدن عامل
واهل سوق بیع ایتدکلری اشیانك اقچه سنی ایچنه براغورلر شیخ نظامی بیت خانه غولند بپرداز
شان * درغله دان عدم انداز شان غلیچن کسر لام وسکون یای تحتانی وفتح جیمله
یار پوز دیدکلری اوتدرکه پودنه وپودینه دخی دیرلر عربیده فونج دیرلر غلیدن کسر لام
وسکون یای تحتانیله ایکی معنایه در اول اوغمق یعنی اووب کتمك ثانی صویه طالمق غوطه
معناسنه ایکی معنایه استاد بیت نبوده شناور بدریا غلید * که هوشش برفت وهماندم غلید
غلیژن کسر لام وسکون یای تحتانی وفتح زاء فارسیله اول قره بالچق که صودیبنده
وحوضلرده اولور غلیون وپلن ولزه وخره دخی دیرلر حکیم اسدی بیت نهانی بزیرش غلیژن
بدی * زبرپوش او آب روشن بدی غلیون کسر لام وسکون یای تحتانی وفتح واو ایله
یعنی غلیژن مرقوم وعربیده ولایت یمنده برمشهور قصر اسمیدر غمان بوزن همان ایکی
معنایه کلور اول بمعنی غمناك عربیده مغموم معناسنه در ثانی جمع غم لکن بو معناده چندان
مستعمل دکلدر حکیم اسدی * مثنوی * چه جز آمله مهر فرزند ودرد * که درنیك وبد
هست با جان نبرد * چو نبود دل اندر غمش خون شود * چو باشد غمان آنکه افزون شود *
غمدان بوزن حمدان یمن ولایتنده شهر صنعاده برقصر آدیدر مشهور آفاق درغایت متین
بنادر نقل ایدرلرکه طوفان حضرت نوح علی نبینا وعلیه السلامدن صکره روی زمینده ابتدا
اول قصر بنا اولنمش ملوك یمن اعتبار ایدرلر استاد بیت بطوفان نمانده عمارت بجا * به پیش
ازهمه کشته غمدان بنا غمکین یعنی غمناك ابو المعانی بیت نماید اکر روی جفا کردش دوران
غمکین مشو لطف خدا کام دل آرد غن بوزن من تنك عصاران یعنی یاغ چیان جق اغاج
استاد رودکی بیت هرکلی پژمرده کرددزونه دیر * هرکه بفشارد همه این زیرغن * شمس

فخری بیت مخالف تو ازامساك وبخل نم ندهد * بقهر تا ننهندش چو کنجد اندرغن *
غنجه کردن سکون نون وفتح جیم فارسیله جیم عربیله ده مرویدر خمیر یوغرمق غنشیدن
سکون نون ویای تحتانی وکسر شین معجمه ایله هرزه وهذیان سویلمك ابو المعانی بیت عذاب
کوش بود هرزهاش بشنیدن * که نیست جز سخنی ژاژ خای وغنشیدن غنویدن فتح
نون وکسر واو وسکون یای تحتانیله امزغمق عربیده نعاس دیرلر حکیم انوری بیت برخاك درت
ملك توکوبی که زآرام * طفلیست در آغوش رقیبان غنویده غنیزان کسر نون وسکون
یای تحتانی وفتح زاء معجمه ایله بعض نسخه ده یای ساکنه مقدم ونون مؤخر واقع اولمش قزلجق
یمشی بعض فرهنکلرده کوکم دیدکلری طاغ یمشی واقعدر مع الواو * غاوشو سکون واو
وضم شین معجمه ایله تخم ایچون بوستانده آلیقونیلان خیار استاد لبیبی بیت زرد ودراز وپرشده
چون غاوشوی خام * نه سبزچون خیار ونه شیرین چو خربزه * شمس فخری بیت
پنداشت دشمنت که باندیشه محال * باشد که آتشی بجهاند زغاوشو غاو یعنی کاو ودخی
زیرزمینکه کو دخی دیرلر چقور یر دیمك اولور کذا فی فرهنك جهانکیری غدو بوزن کدو
بوزه که طار یدن ایدرلر ابو المعانی بیت شراب ناب که باشد حرام بشمارد * حماقتیست غدو
چون مباح نوشیدن غرغاو سکون راء مهمله وفتح غین ثانیله بیان صغری یعنی کاودشتی
غرو سکون راء مهمله ایله بوزن سرو قارغو دیدکلری قامش که نیزه ایدرلر حکیم اسدی
بیت دران جای بیشه بود بیشه غرو * میانش نیاورد افزون زسرو * وله بیت یکی کفت
مرغی چو زنکین تذرو * همین خاست در بیشه بید غرو * حکیم فردوسی بیت یکی مرد شد
چون یك آزاده سرو * برش کوه سرو ومیانش چو غرو * حکیم سوزنی * رباعی * طوطی
بپرید از قفس بلخ بمرو * چون دید بجای نیشکر نیزه غرو * چون بابلبل برکل بکل سر بسرو *
اکنون بخس اندر آورد سر چو تذرو غرغاو سکون زاء فارسی وفتح غین معجمه ایله کاو بحری که
قویروغن قطاس ایدرلر کذا فی فرهنك جهانکیری غرشقاو سکون زاء فارسی وفتح قافله
نسخه میرزا ابراهیمده کاکل پریشان و پرچم که اکا کرشکاو دخی دیرلر تحفة الاحبابده دخی پرچم
معناسنه در ومجمع الفرسده یعنی کاو مسطوردر حکیم انوری در تعریف اسب بیت پالنك هیأت
وغرقاودم وکوزن سرین * عقاب طلعت وعنوه شکوه وطوطی پر غنو ضم نونله بانك
آواز وصدا وجنك محلنده دلاور پهلوانلرك نعره لری معناسنه حکیم فردوسی بیت زهردانشی
چون سخن ذشنوی * زآموختن یکزمان نغنوی * مجمع الفرسده فتح نونله یعنی خواب حکیم
سنایی بیت ازروان شرع را متابع شو * پس مرفه بکام دل بغنو غو بوزن نو آوازبانك
وغنوه مرقوم معناسنه میرخسرو بیت غوکوس کاراشش ازدل ربود * درافکند غلغل
بچرخ کبود * استاد فرخی بیت بچنین روز بکوشش غوکوس * زارغنون خوشتر واز موسیقار
مع الهاء * غاره فتح راء مهمله ایله بمعنی غارج مرقوم یعنی شراب صبوحی اما بعض
نسخه ده غارت معناسنه مرویدر کذا فی فرهنك جهانکیری غازه فتح زاء معجمه ایله
درت معنایه کلور اول سرخی که زنان یوزلرینه سورلر زاء فارسیله ده مرویدر حضرت مولانا
قدس سره بیت بی غازه وکلکونه کل آن رنك کجا یافت * کافروخته از پرده مستور برآمد *

میرخسرو بیت کلکونه مرد انست سپید رویی کوئیش * غازه مجز ازلعبت فرخار نیاید * ثانی
بمعنی صدا وندا شیخ آذری بیت ای بسا کفتکوی آوازه * کان چو طنبور کشت برغازه * ثالث
پنج دم وپنج پر یعنی قناد وقوبرق دیبلری که غزه دخی دیرلر مثلا دم غازه وپرغازه ودم غزه
وپرغزه دخی دیرلر رابع مجمع الفرسده اغاج چوی که غیری اغاج یاریغنده صوقوب محکم ایدرلر
غارثه فتح زاء فارسیله اوج معنایه در اول غازهٔ مرقومک معنای اولیله مرادفدر یعنی
کلکونه شمس فخری بیت عروسان امل راهمت او * حقیقت چون سپید اجست وغارثه *
ثانی اکلیل الملک دیدکاری اوتدر آنک دخی قزللغی اولمغله اهل بریه عورتلری یوزلرینه سوررلر
ثالث تذهیب اشعاره دیرلر مولانا بساطی بیت از غارثه وسرمه نیست خالی * شعر وغزل
کمال خاتون غاشیه کسر شین معجمه وفتح یای تحتانیله ترکیده خاشه دیدکاری ایو
اورتیسی ودخی یا یوق که کبار آته بندکده اوکنده کوتورلر ابو المعانی بیت شهی زقدر بلندش
بوقت کشته سوار * به شهان پیش رکابش شوند غاشیه دار * عربیده روز قیامت معناسنه در
زیرا خلقی افزاع واهوال ایله بوریدوکیچون غاشیه دیرلر اصلنده ستر ایدیجی معناسنه در قرآن
مجیدده وارد اولمشدر غالیه کسر لام وفتح یای تحتانیله عربیله مشترک لغتدر رایحهٔ
طیبه معناسنه ترکیده قلیه مسک دیرلر اصلی غالیه مشکدر مولانا جامی بیت چشم راخرمن
عنبر بخشد * بطبق غالیهٔ تر بخشد غانه فتح نونله بوزن خانه یزحدودنده برشهر
آدیدر دیرلرکه خاکنده التون اولور کذا فی المجمع بومعنایی مؤید میر نظمی بیت چو صحن
جنتیست آن صحن خانه * شده خاک درش چون خاک غانه غباره فتح باء موحده وراء مهمله
ایله چفتجی صغر سوردیکی اغاج که ترکیده اوکندره دیرلر کذا فی فرهنک میرزا ابراهیم غتفره
سکون تاء مثناة وفتح فا وراء مهمله ایله بمعنی شخص چیزی ندانسته یعنی هیچ برشیء ویرصنعت
بلمز آدمه دیرلر جاهل واحمق معناسنه شاعر بیت ندیدم چو تو در بکوه ودره * یکی بی نوا خام
وبس غتفره غداره فتح دال وراء مهملتین ایله بیوک اوق دمرنی ونیزه دمرنی کذا فی فرهنک
جهانکیری اما ادات الفضلاده اسلحه دن برنوع سلاحدر سرپناه کبی باشه کیلور ترکیده دال
مهملهٔ مشدده ایله اول طغری قلیجدرکه آت یانینه کوتوررلر بمعنی اول میر نظمی بیت
بدشنش تیغ بشکست وپس آنکه * بدست آورد غداره کیش از انکه غراده فتح را
ودال مهملتین ایله غراره فتح رائین مهملتین ایله آغزده صو دپرتمک عربیده مضمضه
معناسنه در خواجه حافظ بیت اکرکهی بزبانم حدیث توبه رود * زبی طهارتی آزا بمی غراره کنم
عربیده روزکار احوالندن غافل وبی تجربه وبنده عربیده کسر غین معجمه ایله یکی قلندن اولان چوال
حدیف اسفرنکی بیت زشب قدر جاه تو روح امین نظاره کرد * این شش وسه غرابه رادید مرا
غرارهٔ * حکیم سوزنی بیت هان ای کل پشت وپازدم باف * ای توبره ریش کون غراره *
غرچه سکون راء مهمله وفتح جیم فارسیله اوج معنایه کلور اول مخنث ونامرد وبی حمیت
حکیم سنایی بیت برکند زین سرای غرچه فریب * در کند این رباط مردم خوار * ثانی
غرجستان خلقنه دیرلر حکیم سوزنی بیت چون ماه رخ وخوروش وغرچه زادی * عاشق
دوصلش پیش بروی چو قربر * بو بیت برکودجی قزی وصفنده در ثالث احمق ونادان معناسنه

معناسنه حکیم خاقانی بیت من عزیز مصر حرمت راواین نامحرمان * غرزنان برزنند
وغرچه کان روستا * ابو طیب مطیعی * قطعه * چراغ مرطاوس ودراج کوته * چرا مار وکرکس
زید در درازی * صدا وند ساله یکی مرد غرچه * چرا شصت وسه زیست آن شاه تازی *
حکیم اسدی بیت بدابله غرچهٔ بدکمان * بخندیم بازی برویکزمان * وتحفة الاحبابده
بمعنی نادان وزبون حکیم سنایی * مصرع * درکند زین سرای غرچه فریب * ودخی خراسان
حوالیسنده برولایت آدیدرکه غور وغورچه دخی دیرلر غرشیده سکون راء مهمله ویای
تحتانی وکسر شین معجمه ایله بمعنی خشم آلوده وغضبناک استاد لبیبی بیت چو غرشیده کشتی
زکین وستیز * کرفتی ازو دیو راه کریز غرغره سکون راء اول وفتح ثانی وغینز معجمه ایله
قیو آغزنده ایپ صاربلان اغاج که غلتک دخی دیرلر عربیده غرغره طاوق وکوکرجین اوتمک
ومختلف آواز وصوتی بوغازده اوتدرمک وجان بوغازه کلوب تردد ایلمک وچولمک ایچنده اولان
قیناکن صدا ویرمک وجوبان قیون چغرمق وکسرتین ایله بیان طاوغی وقیل الغرغرة دجاج
الحبشة وضمتین ایله آتک النته اولان بیاض که غرة الفرس دیرلر وشریف کمسنه یقال رجل غرغرة ای
شریف غرغنجه سکون راء مهمله ونون وفتح غین معجمه وجیمله بعض نسخه ده ضم غین ثانیله جماعه
طوبغز عورت ابو المعانی * قطعه * زنک غرغنجه بود وکس فراخی * نبوده برمرادش کیر شوهر
از بیست درمیانشان جنک وآشوب * مکر باید برایش یک خرز غرغنده سکون راء
مهمله ونون وفتح میمله بمعنی غرشیدهٔ مرقوم کذا فی المجمع غرمیده سکون راء مهمله ویای
تحتانی وکسر میمله انجقرق ایله آغلمق معناسنه بونده اسم فاعل اولور میر نظمی بیت چو
غرمیده برآمد پیش مادر * فغان وناله را کرد دفزونتر غرنده فتح راء مهملهٔ مشدده
ودال مهمله وسکون نونله شیر وپلنک وببر وامثالی سباعک صفتی در غضبناک اولدوغندن
مهیب آوازی اولور اکا غرنده دیرلر ابو المؤید بیت ببزم اندرون ابر بخشنده بود * برزم اندرون
شیر غرنده بود غرواشه سکون راء مهمله وفتح واو وشین معجمه ایله براوتدر چلاهلر ودباغلر
لیف کبی ایدوب بزک وسختیانک یوزینه سوررلر استاد لبیبی بیت چو غرواشه ریشی بسر رنجی
وچندان * که ده حاله ازده بکش بست شاید غزاره فتح زاء معجمه وراء مهمله ایله بمعنی
بسیار وبسیار شدن چیزی کذا فی فرهنک جهانکیری غزاله فتح زاء معجمه ولامله نیر
اعظمک جملهٔ اسماسندندر میرزا فصیحی بیت سحر که ازکمر کوه بردمد لاله * غزاله از دهن
شیر مجرد سنبل * عربیده دشتی کیک وارتفاع شمس یقال الغزالة ایضا شمس وغزالة الضحی
غم اولها یقال جاء فلان فی غزالة الضحی ودخی بازی شکار طلب ایلمک غزغزه وغزغژه اولها
بزائین المعجمتین وثانیها بزائین الفارسیین کلاهما دجاجة الحبری یعنی بیان طاوغی استاد بیت
بی مؤدب کس آدمی نبود * غزغژه مرغ خانکی نشود غزنه سکون زاء معجمه وفتح
نونله بلخ سمتنده برمشهور شهرک آدیدرکه غزنین دخی دیرلر سلطان محمود سبکتکین اول ولایتک
پادشاهی ایدی میر نظمی بیت بغزنه پیش شد محمود آمد * بکفتا ای همه شاهان سر آمد
غزه فتح زاء معجمه ایله غازهٔ مرقوم معناسنه در وزاء مشدده ایله شام ولایتنده برشهر
آدیدر غشه سکون شین معجمه وفتح تاء مثناة ایله بمعنی آغشته یعنی آمیخته شاعر

بيت صرصر صور از فلك از هفت دامن بدرد * رشتهٔ زرغشته نه دهد كوشهٔ دستار من *
ودخى زمين شوره معناسنه در ل غفده ع سكون فا و فتح دال مهمله ايله بمعنى چيزى سخت
يعنى قاتى نسنه ل غكه ع فتح كافله انجقرق كه هكچه وزغنك دخى ديرلر ابو المعانى بيت
نباشد هضم چون معده شود پر * غكه آرد زبى هضمى بمعده ل غلته ع سكون لام وفتح تاء
مثناة ايله يوغون اوقلاغى كه بورجيلر قوللنور آكا مردانه ديرلر ل غلچه ع سكون لام وفتح جيمله
بعض نسخه ده جيم فارسيله در بمعنى روستايى ولوند واوباش حكيم سوزنى بيت چو غلچكان
رباط چهار سو سوكند * همى خورند كه جفت مايع او پيوند * وله بيت ز نرا بها دداده و غر كشته
وشده * جو پاى غلچهٔ عزب وكنك بى نماز ل غلغاچه ع بمعنى غلغايچ مرقوم كه غلغج وغلمليج
وغلج دخى ديرلر عربيده دغدغه ديرلر كسر دالين مهملتين وسكون غين معجمهٔ اولى وفتح ثانيه ايله
استمادليبى * قطعه * چو بينى آن خر بد بخت را ملالت نيست * چو بر سكيزد چون من فرو
سپوزم پيش * چنان بدانم من جاى غلغاچه كهنش * همى بمالش اول بروفتد پس ريش *
ل غله ع تخفيف لامله بوزن هله اضطراب معناسنه ظهير فاريابى بيت روى دين حق
ظهير آل سلجوق آنكه شد * شير نر در بيشه تير وحسامش در غله ل غليته ع كسر لام
وسكون ياى تحتانى وفتح تاء مثناة ايله برنوع كياه در كه صمان چوالى ايدوب صمان چكرلر كذا
فى المجمع ابو المعانى بيت شد جسمش بزرك وهم بد اندام * كه پندارى غليته بود وكه پر *
ل غمخواره ع غمخوار مرقوم معناسنه در خواجه حافظ بيت پيوند عمر بسته بمو يست
هوش دار * غمخواره خويش باش وغم روزكار چيست ل غمزدم ع سكون ميم وفتح زاء معجمه
ودال مهمله ايله غم وآلام ايله خسته اولمشه ديرلر ابو المعانى بيت اين غم زدهٔ عشق ترا حال دكر شد *
چو واى تراكر نشود مشكل اينست ل غمزه ع كرپك ايله كوز اراسندن بو حالتدر محبوبلرده
اولور ودخى كوز اوجيله اشارته ديرلر غمزهٔ جلاد وغمزهٔ خونريز ديو تشبيه ايدرلر عربيده دخى
استعمال اولنور عماد الكاتب الاصفهانى بيت شار تاكالقضيب ادن المهزة * سلبت
مقلتاه قلبى بغمزة ل غمند ع فتح ميم وسكون نونله غمناك معناسنه در غمند دخى ديرلر شمس
فخرى بيت خداوندا تو آن شاهى كه باشد * زنامت شادىٔ جان غمند ل غنجاره ع سكون
نون وفتح جيم وراء مهمله ايله زنان يوزلرينه سوردكلرى قزلجه كه غنجار وغنجر وغنجره دخى ديرلر
مولانا كسايى بيت لاله بغنجاره سرخ كرد همه روى * از حسد خويد بركشد سر از خويد * شاه
ناصر خسرو * قطعه * روزى باشد بسان بيرزنى رنكى * آردت روى پيش جوهر كاره * روزى
چو تازه دخترى باشد * رخساره كونه داده بغنجاره * غنجره ع بمعنى غنجارهٔ مرقوم حضرت
مولانا قدس سره بيت پيش تو افتاده ماه بوره صوداى عشق * ريخته كاكونه اش ياوه شده
غنجره ل غنينه ع كسر نون اول وفتح ثانى وسكون ياى تحتانيله بمعنى خانهٔ زنبور عربيده حشرم
ديرلر فتح حا وراء مهملتين وسكون شين معجمه ايله ل غوته ع سكون واو وفتح تاء مثناة ايله
صويه طالمق عربيده غطس ديرلر خواجه سلمان بيت ميچكد آب زمو شعر ترم راكه بسى *
طبع من غوتهٔ فكرت زده در بحر نبات ل غودبه ع يعنى ديده بان حكيم فردوسى بيت
چو غودبه بشنيد دستان سام * بفرمود بر چرمه كردن لكام ل غوله ع سكون واو وفتح لام

لام ايله خام وبى عقل معناسنه كذا فى فرهنك جهانكيرى ل غيبه ع سكون ياى تحتانى
وفتح باء موحده ايله اول آهن پاره لركه جبه وجوشن وبكتر وتجيم ايدرلر حكيم ازرقى بيت طبع
مقناطيس دارد زخم توكز اسب خصم * بردو منزل بكسلاند غيبه وبركستوان * كذا فى فرهنك
جهانكيرى حكيم اسدى بيت ز خون لالها غيبه كردار كشت * سنان ارغوان تيغ كانار كشت
اما فرهنك وفايى ده بمعنى ثيردان وفرهنك ميرزا ابراهيمده سپر اوزرنده اولان دوايركه آكا ابرشيم
صارارلر بو تعبيردن حيزران فهم اولنور استاد عنصرى بيت بخار غيبه ربودى در خشش از جوشن
بلمس جامه دريدى كياهش از خفتان ل مع الياء * غارجى ع سكون راء مهمله وكسر جيمله
شراب صبوحى نوش معناسنه زيرا غارج بادهٔ صبوحى در بوندهحرف يا نسبت اولور بو سايلك
ديمشدر بيت زين خوش نه بيند غارجى با دوستان يكدله * كيتى بارام اندرو مجلس بسانك واوله
بعض فرهنكده باء فارسيله در اما حكيم نزارى ساقى معناسنه نظم ايلمش بيت غارجى بده
غارج وهم توبه كند * از شرابى كه حرامست بر ودر همه باب * وبعض فرهنكده راء مهمله نك
فتحه سيله مسطور در ل غازى ع كسر زاء معجمه ايله ايكى معنايه در اول جانباز معناسنه
خواجه سلمان بيت در رسنهاى دو زلف كافرت پيچيده ام * غازيم غازى بجاى خويش بازى
ميكنم * اما بعض فرهنكده ايكى اوزون اغاجى آياق ايدوب نيزه بوينجه واول اغاجلره اياق باصه جق
يرايدوب آنكله يورينه غازى ديرلر ديو مسطور در شيخ سعدى بيت چو غازى ببيند بر خويش
پاى * كه محكم رود پاى چوبين ز جاى * وايپ اوزرنده يوريوب لعب كوسترجى معناسنه
مجير الدين بيلقانى بيت سالك بشبه شونه بصورت چو عنكبوت * غازى نكرد دار چه برآيد
بريسمان * بو معنايه حضرت مولانا قدس سره بيت بزلف شبان غازى چون دلو رسنبازى
آموخت كه يوسف را در قعر چهى بايد * ثانى بمعنى چرب روده يعنى مومبار طولمه سى بسحاق
الاطعمه بيت از شوق غازى اسب آتش كه كشته كردد * در دين لوت خواران باشد شهيد
غازى عربيده اجر مثوبات اخرويه ايچون اعداى دين ايله محاربه ايدنه ديرلر ل غامى ع كسر ميمله
اسب ناتوان وضعيف معناسنه در كذا فى التحفه ل غبجى ع سكون باء موحده وكسر جيمله
آبكير يعنى اول چقوركه آنده صو ايركيلوب طورر غبج دخى ديرلر استاد عنصرى بيت
بهر دلى پراز خسته كروهى * بهر غبجى ترا من خسته بچاه ل غرشى ع سكون راء مهمله وكسر
شين معجمه ايله تندى وغضب كه غرشا وغرش دخى ديرلر مير نظمى بيت بزير دست را غرشى
روا نيست * ضعيفانرا جفا كردن سزا نيست ل غريجى ع كسر راء مهمله وجيم وسكون ياى
تحتانيله بمعنى سرما يعنى شتا كذا فى فرهنك جهانكيرى ل غريزى ع كسر راء مهمله وزاء
معجمه وسكون ياى تحتانيله بو حرارتدر وجود انسانده خون ايله عروقده جريان ايدر حكما آكا
حرارت غريزيه ديرلر حيات حيوانى اودر ديرلر حكيم شيرازى * مثنوى * كه خداى هست
در شهر بدن * كوست كرمىٔ غريزى در عدن * هست اويك جوهر كرم ولطيف * غير لازغ
كزويست اين تن شريف ل غزال الضحى ع يعنى وقت قوشلق كه عوام آكا كنج قوشلق ديرلر
كذا فى فرهنك جهانكيرى ل غفجى ع سكون فا وكسر جيمله بمعنى غبجى كه غفجى دخى ديرلر چقوركه
آنده صو طورر استاد عنصرى بيت بهر دلى ترا كشته كروهى * بهر غفجى تراتن خسته بچاه

کذا فی المجمع ل غفچی ب سکون فا وکسر جیم فارسیله بمعنی غفجی مرقوم کذا فی التحفه و بو
معناسی دخی تیغ آبدار یعنی جوهردار قلیج کذا فی المجمع ل غفری ب سکون فا وکسر راء
مهمله ایله بمعنی غفر مرقوم یعنی وجع شدید کذا فی المجمع ل غلفچی ب فتح لام وسکون فا ایله
صاری آرو که مگس وغلفچ دخی دیرلر شمس فخری بیت به پیش شه نیارد زد غلفچی * به پالیزی
زبان رهیچ سفچی ل غمکساری ب غم دفع ایدیجیلک آخرنده کی یا یای وصفیه در ل غنجی ب
سکون نون وکسر جیمله بمعنی غنجی مرقوم یعنی جای مغاک که طاغ اتکارنده واقع اولور ل غندی
سکون نون وکسر دال مهمله ایله ایکی معنایه در اول بمعنی سحاب یعنی بولت شاعر بیت
هوا را تیره شد از رود آهش * که بارید اشك از غندی سیاهش * ثانی مازندران دیولرندن
بر دیو آدیدر حکیم فردوسی بیت نمایی مرا جای دیو سپید * همان جان پولاد وغندی و بید
دیو سپید وجانپولاد وبید دخی دیولر آدیدر ل غوچی ب سکون واو وکسر جیمله ایو صوار اش
قلیج تیغ آبدار معناسنه در که غفج وغفچی دخی دیرلر ل غیداق ب سکون یای تحتانی وکسر
قافله بر نوع اوقدر غایت سخت اولور شویله که طاشدن کچر غیداق دشت قبچاق قربنده بر موضع
آدیدر آکا منسوب اولمغله تیر غیداقی دیرلر حکیم خاقانی بیت بیك کشاد ز شست تو تیر غیداقی
شود چو پاسخ کهسار باز با غیداقی ل باب الغین المکسورة مع الالف * غدا ب لفظ مشترکدر
فارسیده وعربیده استعمال اولنور طعام معناسنه اصلنده صباح تناول اولنان یمکه دیرلر امیر نظمی
بیت غدای روح باشد نطق جانان * بجسم مرده عاشق دهد جان ل مع الجیم * غلج ب
سکون لام ایله دوکم که کره معناسنه در شمس فخری بیت شاها تویی که دامن عمر ترا نجوم * با دامن آید
وبه بقا غلج کرده اند * مجمع الفرسده فتح لام ایله روایت اولنمشدر معروفی بیت ای آنکه عاشق
بغ اندر غمی شده * با من بیا بدامن من درفکن غلج ل غنج ب سکون نونله سرون معناسنه
یعنی اوتراق یری شمس فخری بیت بفرمانش حیوان وانس وپری * همه داغ دارند بر سنج وغنج
ل مع الدال المهمله * غراشید ب فتح راء مهمله وکسر شین معجمه ایله بمعنی خشم گرفت که
غراشیدن خشم کرفتن دیمك اولور کذا فی المجمع ل غیرزاد ب سکون یای تحتانی وفتح
زاء معجمه ایله غرزاد معناسنه که روسبی اوغلی دیمك اولور میرنظمی درهجو بیت بسر هاش
ودختر همه غیرزاد * ز مادر زنش بی بکارت بزاد ل مع الراء المهمله * غرغر ب سکون راء
مهمله وکسر غین معجمه ثانی ایله مرغ خانکی بعض فرهنکده مرغ صحرایی مرویدر اما مرغ
خانکی اولمق قول راجحدر غرغزه دخی دیرلر ل غلیغر ب کسر لام وسکون یای تحتانی وفتح
غین معجمه ثانیه ایله بمعنی کلکاری یعنی باچلق ایدیجی بو معناده کلیکیر دخی دیرلر ل غلیکر ب
کسر لام وسکون یای تحتانی وفتح کاف فارسیله غلیغر مرقوم معناسنه در ل مع الزاء
الفارسی * غیژ ب سکون یای تحتانیله کوت اوزره سورتنمك معناسنه غیژیدن لفظندن
صیغه امردر استاد لطیفی بیت این تکاپوی واین بچیدن غیژ * همه بهر هوای نفس ودیو
حضرت مولانا قدس سره بیت جفته شکل ولنك ولوك وبی ادب * سوی او میغیژ واو را
میطلب ل مع السین المهمله * غس ب اسم صوتدر کدی دعوت اتمکده غس غس دیرلر
وطرد وردده یالکز غس دیرلر عربیده ضمله ضعیف رجل وبر نسنه یی بکمیوب عیبلمك یقال

یقال غس خطبة الخطیب ل مع الشین المعجمه * غراش ب فتح راء مهمله ایله کورك پارهلری که
ایشه یرامینی کوده بچیلر کسوب آتارلر ابو المعانی بیت چنان خواهم دریدن پوست اغیار *
غیکیرد فو دیکر غراشش ل غرش ب بوزن کرش سکون راء مهمله ایله اسم مصدردر اکراه
یعنی ایکرنش دیمك اولور وله بیت چه بد دیده ز افعال مرا یار * که از ما اینچنین غرش کرد
دلدار ل غش ب خیانت معناسنه که فلان مرا غش کرده یرلر استاد کوید بیت نکردم هیچ
کس را غش بچیزی * بیازمون کر توانبود تمیزی ل غیش ب سکون یای تحتانی ایله بوزن
نیش هر انبوه یعنی هرچوق نسنه یه دیرلر عموما واندوه وبد حالله غلبه سنه دیرلر خصوصا
حکیم شیرازی بیت با عفص دو سردی وخشکیست نیش * تا نفه در سردی وخامی وغیش
بو معنی فرهنك جهانکیریده در اما مجمع الفرسده بمعنی غم واندوه مسطوردر ل مع الغین المعجمه ب
ل غرنجغ ب فتح راء مهمله وجیم وسکون نونله بالغور پارهسی شاعر درهجو بیت خورد
درخانه خود تنها نفایس * نه بیند چشم اتباعش غرنجغ ل مع الفاء * غلاف ب نیام
معناسنه قلیجك وخنجرك وبچاغك قینی وغیری نسنه نك قابی عربیده کی ظرف معناسنه اسم
عامدر مولانا جامی بیت هرسحر تا فلاك ز صبح شکاف * تیغ خورشید برآرد ز غلاف *
خواجه سلمان بیت اکر کند سخنی در غلاف مظلومی * ازان بترس که شمشیر کارکر آید *
عربیده یقال غلف الشیء جعله فی الغلاف ل مع الکاف * غنچك ب فتح جیم فارسیله کمانچه
معناسنه در شاه طاهر دکنی بیت مجلس دلکش کل تا نبود بی مطرب * کشته بلبل غنچکی
شاه کل وغنچه غنچك * غنچکی کمانچه جی دیمك اولور ل غشامك ب فتح شین معجمه ومیمله مسکه بزرد
بوسیاه نسنه در مسکه قاتوب حیله ایدرلر ومسك دیو صاتورلر آکا رامك دخی دیرلر
ل غش مشك ب بو دخی رامك دیدکلری اوتدر دوکوب مشکه قاتوب حیله ایدرلر ل مع اللام
ل غربال ب معروف غلبیر دخی دیرلر شیخ سعدی بیت قرار در کف آزادکان نکیرد مال *
نه صبر در دل عاشق نه آب در غربال ل غسل ب کسر سین مهمله ایله کل خطمی دیدکلری
چیچکدر ل غلال ب فتح لام ایله زره التندن کیلن قفتان ابو المعانی بیت بجنك اهل دلان
هرزمان فلك پوشد * ز اختران زره وز اطلس کبود غلال ل غل ب قارشمش نسنه ضدی
صافدر مغشوش اولان نسنه یه غل غش دیرلر آلوده وآمیخته دیمك اولور مولانا جامی
بیت نقد دین از غش وغل پاك بکن * دل ز آلایش کل پاك بکن * ودخی دمور باغکه ایاغه
اورلر مولانا هاتفی بیت کرفتار غلند وغار نکری * نه شهری دران ماند نه لشکری *
عربیده فتحه ایله خیانت ایتمك ودخی غنیمت مالندن اوغرلمق یقال اغل الرجل یغل فهو غال
وبالکسر حقد وحسد وغش یقال وقد غل صدره یغل بکسر الغین غلا اذا کان ذا غش او حقد
ل مع النون * غراشیدن ب فتح راء مهمله وکسر شین معجمه ایله خشم وغضب ایلمك
معناسنه علی قرط بیت لیك نیك از درد آمد آن نکار * آن غراشیده زمن رفته بجنك *
ل غریدن ب کسر را وسکون یای تحتانی وفتح دال مهملتین ایله صدای بلند شیخ نظامی
بیت چو با او نیر تا شد در دویدن * چو رعد تند باشد در غریدن * حکیم فردوسی بیت
بغرید رعد وفغان کرد باد * یکی صاعقه در جهان او فتاد ل غرویدن ب کسر راء مهمله

وواو وسكون يائين تحتانيين ايله آواز بلند ايله فرياد ايلمك معناسنه مصدردر ميرنظمى
بيت درانجا غريويد وخيزيد اشوب * دل خلق عالم هميشه رعوب * مولانا هاتفى بيت
غريويدن كوس درنده مغز * بپاى تمكن درآورد لغز ع غريوان ع كسر راء مهمله وسكون
ياى تحتانى وفتح واو ايله آواز بلند وفريادايديجى اسم فاعلدر ميرنظمى بيت به پيش شهريار
آمد غريوان * رسانيده بطاق چرخ افغان ع غژيدن ع كسر زاء فارسى ايله سورتمك
چغتايده سو در الماك ديرلر امرنده سودرا ديرلر ميرعليشير بيت سودرا هريان اى نوايى
اوزنى مهالك درد ابلا * شايد اينكاى رحم اول قاتل بو حالينكنى كوروب ع غس كردن ع كدى بى
پس ديوسورملك ع غلچين ع سكون لام وكسر جيم فارسيله يارپوز يدكارى اوتدر مشهور
اطبا نعناع برى ديرلر ييلان آنك قوقوسندن اصلا سومز نفرت ايدر بحكمة الله اول دخى
ييلان يانندهبتر ابو المعانى بيت رقيب ازمن كريزد همچنانكه * كريزد مارهم از بوى غلچين
ع غليژن ع كسر لام وسكون ياى تحتانى وفتح زاء فارسيله بعض چقورلرده طورن صو وكوب
ديبلرنده اولان بالچغه ديرلر ع غنويدن ع فتح نون وكسر واو وسكون ياى تحتانيله امزغنق
يعنى خواب سبك نوم خفيف معناسنه عربيده كسر سينله سنه ديرلر نتكم * سنة الهجر
سنة وسنة الوصل سنة * سراج الدين قمرى بيت اين نجم بغفلت غنويدن ندهد *
جز مسرت وقت درو يدن ثمرت ع غيژيدن ع سكون يائين تحتانيين وزاء فارسيله
سورتمك واطفال ايمكلمك چغتايده ايمكاك ديرلر فرهاد برياشنه كيروب يوريمكه باشلدقده ديو
بيت قدم اوردى وترك مهد قيلدى * قوبوب ايمكاك يورور كاجهد قيلدى ع غيسيدن ع
سكون يائين تحتانيين وكسر سين مهمله ايله اوغنق يعنى بايلق ميرنظمى بيت شود لعل
لبش وقت مكيدن * شود غيسيده ازبيكانه ديدن ع غيشيدن ع سكون يائين تحتانيين
وكسر شين معجمه ايله امزغنك يعنى آرزوا تمك معناسنه مصدردر ع غيشاييدن ع آنك
متعديسيدر ع مع الواو * غريو ع كسر راء مهمله وسكون ياى تحتانى وواو موقوفله آواز
بلند استاد عنصرى بيت تيز شد عشق دردلش بپچيد * جز غريو وغرنك نى بپچيد *
حكيم فردوسى بيت وزان پس برآورد هومان غريو * يكى حمله آورد چون نره ديو * مولانا
هاتفى بيت برآمد زكوس رواروغريو * غريوى كزان شد سراسيمه ديو ع غيو ع
سكون ياى تحتانى وواو موقوفله يعنى غريو مرقوم حكيم اسدى بيت نكه كرد ازدور سالار نيو *
كريزان سپه ديدبى هوش غيو * حكيم سنايى بيت صدمهٔ صور وغيو توكد چنك * هردو همره
چورنك باارتنك ع مع الهاء * غبيته ع كسر باء موحده وسكون ياى تحتانى وفتح تاء مثناة
ايله غش مشك مرقوم معناسنه در ع غراشيده ع فتح راء مهمله وكسر شين معجمه ايله بوزن
تراشيده يعنى خشم آلوده وغضبناك اغاجى بيت چنان شد غراشيده ازكينه اش * كه آتش
زبانه زد ازسينه اش ع غرغره ع سكون راء مهمله وكسر غين معجمهٔ ثانيه ايله خانكى مرغ
طاوق وغيره ع غره ع فتح راء مهمله واخفاء ها ايله ايكى معنايه در اول غفلت معناسنه ثانى
صنانمش عورت معناسنه در بوايكى معنايه ابو المعانى بيت بنودى تواى خرا كر خرغره * ندانسته
باشى زنت راغره ع غشه ع فتح شين معجمه ايله صحراده بتن قامش پراغى ميرنظمى بيت نميداند

نميداند ميان خس زسنبل * بهايم راغشه بهترشد ازكل ع غلاله ع زره التنده كيلن قصه
قفتان معناسنه در عربيده درت معنايه كلور اول برنوع جامه در بدنه متصل اوله يعنى بدن
اوزرينه كيله كمال اسمعيل بيت تن واندام ياسمين وسمن * بنمى لطيفست درغلالهٔ لاد * ثانى
باشده قيل دبينده حاصل اولان كير وسخ معناسنه ثالث اغاجلق اراسنده جارى اولان صو
رابع برشى يى صوايدن منحرف كورملك ع غلپيسه ع سكون لام وكسر باء فارسى بعده ياى
ساكنه وفتح سين مهمله ايله الاقرغه يه ديرلر كلاغ پيسه دخى ديرلر ابو المعانى بيت بجامانند
بحسنت حسن خوبان * بجا غلپيسه دارد شكل كيكان ع غنويده ع فتح نون وكسر واو
وسكون ياى تحتانيله بمعنى خوابيده يعنى اويومش حكيم انورى بيت برخاك درت ملك توكويى كه
زآرام * طفليست درآغوش رقيبى غنويده ع غيبه ع سكون ياى تحتانى وفتح باء
موحده ايله اوزرينه نقش اولنمش بلك معناسنه استاد عسجدى بيت تاهست پاى منكه
بهرباديه زريك * وزيادغيبه كرد برونقش بى شمار ع غيسه ع سكون ياى تحتانى ايله
اومى كتمش يعنى بايلمش ع غيشه ع سكون ياى تحتانى وفتح شين معجمه ايله قامش پراغى
استاد لطيفى بيت بدخواه تو بيتمش هميشه * محتاج وقرين كلچ وغيشه ع مع الياء * غرى ع
آواز وفرياد ايله اغلمق معناسنه شاعر بيت اين دل محزون نكيرد ازغم فرقت قرار * ميكند
شام وسحر باحسرتش غرى وزار ع باب الغين المعجمة المضمومة مع الالف * غوربا ع واو
معروف وسكون راء مهمله وفتح باء موحده ايله قوروقلى شوربا كه اصلى غوره آبادر يعنى غوره
قورق وآباشور بادر تخفيفا هاء علامت ايله همزه محذوفدر شاعر * قطعه * شنواين سخن
ازمن وياد كير * مكن عمرنازك بغصه هبا * حكيما نه كن كار ودر عيش باش * بدست آر كاروى
وخورشيد سا * شبانكه مى ناب ومرغ كباب * صبوحى بخور باده باغوربا ع غوروا ع
باي رينه واو ايله ده اول معنايه در ع غوشا ع واو معروف وفتح شين معجمه ايله ايكى معنايه در
اول سركين حيوانات كه غوش وغوشاى دخى ديرلر فريد الدين احول اسفرائنى بيت
به پيش ناكسان منهم بخوارى تره چون نادانان * نه هركس نافهٔ مشكين به پيش كنده غوشاى
ثانى خوشهٔ انكور وخوشهٔ خرما معناسنه كذا فى فرهنك جهانكيرى ع مع الباء ع
غزب ع فتح زاء معجمه ايله لكن مجمع الفرسده سكون زاء فارسيله ايكى معنايه در اول اوزم
دانه سى شمس فخرى * قطعه * ازدست ميرشيخ سحاب ازنمى برو * ولعل عقيق رويد ازرز
بجاى غزب * واراز شمائلش ببرد دهرسمهٔ * خلق وكرم نشايد برجاى بخل وعجب * ثانى
اينك ممه لرينك اوجى خصوصا وسائر حيوان ممه لرى عموما ع غول چوب ع واو معروف
ولام موقوف وضم جيم فارسيله ايكى اغاجدر برى اوزون وبرى قصه اطفال آنكله اوينارلر بعض
يرلرده دست چليك وچالك دخى ديرلر ع مع التاء * غت ع ابله واحمق معناسنه شمس
فخرى * قطعه * هست بافضل شيخ ابو اسحق * تيز كردون زراه دانش غت * تيغ اوسر
بسر كهر زان شد * كه بكين حسود اوشد رت ع غرشت ع كسر راء مشدده وسكون شين
معجمه ايله آواز سباع شرفنامه ده آوازاسب مسطوردر حكيم خاقانى بيت بجرى كه عبد
كرد براعدا به پشت ابر * ازغرشش درخش وزغرشت شد رسن * بو بيتدن فهم اولنوركه

مطلق آواز مهیب اوله غوت واو معروفله ایکی معنایه در اول سبکسز معناسنه که
اوت دخی دیرلر ابو المعانی بیت به تمکین باش ناموس نکه دار * شود رسوای عالم هرکه
شد غوت * ثانی فرهنك جهانکیریده بمعنی کلماسند یعنی صبیان که فلاخن دخی دیرلر
غوشت واو معروف وسکون شین معجمه ایله چپلاق برهنه معناسنه عربیده عریان
دیرلر استاد رودکی * مثنوی * کفت هنکامی یکی شهزاده بود * کوهری و پرهنر آزاده بود
شد بکرمابه درون یکروز غوشت * بود فربی و کلان وخوب کوشت * واو معدوله ایله
حیوانات یمدوکی بی فائده اوت کذا فی فرهنك جهانکیری ومجمع الفرس وغیرهما مع الجیم
غنج سکون نونله ایکی معنایه در اول ناز وشیوه معناسنه در مولانا جامی بیت
چون بدین شکل وبدین غنج ودلال * رونماید ز شبستان مقال * ثانی چوال واکا بکزر
نسنه یه دیرلر استاد لبیبی بیت وان بادریسه هفته دیکر عصاره شد * اکنون عصاره
همچو یکی غنج پیشه کشت * شمس فخری * قطعه * همیشه تا که خواب آید ز خوبان *
دلال ناز همچون شیوه وغنج * سپنج دهر راد رخرمی دان * همی برخور ز ملك لشکر کنج *
عربیده بالضم وسکون النون وضمها محبوبلر معنای مذکوره دخی کرپی دیدکاری دکنلی جانور
ویقال فی المعنی الاول قد غنجت الجاریه بکسر النون غنجا وغنجا بضمتین غوج واو معروفله
بمعنی قوج یعنی بوینوزلی قویون که کبش دخی دیرلر عربیده فتح غینله اینلی ویامی عریض یقال
جمل غوج وفرس غوج ای عریض الصدر مع الدال المهمله * غدد ضمتین ایله لغت
مشترکه در یومرجه اتدر که وجود انسانده ظاهر اولور اکرچه وجعی اولمز لکن اصلی ماده در
فضلات بلغمدن حاصل اولور ابو المعانی بیت در وجود بزم ما اغیار شد همچون غدد *
کر ازاله میکنی لابد مضرت میرسد غرنبید ضم راء مهمله وسکون نون وکسر باء موحده
بعده یای ساکنه ایله بمعنی بانك باند کرده استاد عنصری بیت لشکرش بهر کسی جنبید *
نای رویین وکوس بغرنبید غند سکون نونله جمعیت ومجموع معناسنه شمس فخری
بیت فتح وظفر ونصرت وفیروزی ودولت * باشند همیشه بدر شاه جهان غند * استاد
دقیقی بیت تیغ وفا ز زنك جفا سخت کند کشت * بزم بلای هجری وغم یار غند کشت *
استاد عنصری بیت نقیبان ز دیدن بماندند کند * که ایشان همیشه نباشند غند *
غندرود وغندرود کلاهما بسکون النون نفیر عام معناسنه غند جمع وجمعیت معناسنه
اولمغله نفیر عسکر جمع ایتدوکیچون تسمیه اولنمشدر میر نظمی بیت بفرمود کشتند از ان غندرود
همه پر سلاح مهیا نمود غنود ضم نون وواو معروفله غنودن لفظنك ماضی سیدر که
امر غنود دیمك اولور شمس فخری بیت بعهد ثناهای وی وورد دعایش * چشم ودل هیچ
اهل نظر لحظه نغنود * شیخ نظامی بیت باسایش توانا شد تن شاه * غنود از اول شب تا سحرکاه
غوشاد واو معروف وشین معجمه ایله ایکی معنایه در اول بمعنی غوشك که عنقریب ذکر
اولنور انشاء الله تعالی اداة الفضلاده دیوان وکاروانسرای ودخی درخت باند معناسنه
مسطوردر مع الراء المهمله * غبار فتح باء موحده ایله اول پاره زرد در که طائفه یهود
دیار عجمده سائر ناسدن امتیاز ایچون دوش جامه لرینه دیکرلر کمال اسمعیل بیت بقهر او که سپهر

سپهر بلند را بردوش * ز زرد رقعه خورشید وماه دوخت غبار * عربیده توزونك دیدکاری
بپراغه دخی دیرلر غتفر سکون تاء مثناة وفتح فا ایله ابله واحمق ونادان معناسنه که غت
وغتفره دخی دیرلر حکیم سنائی بیت جملکی خیالهای محال * کرده مانند غتفر بجوال *
غر ایکی معنایه در اول دبه خایه که عربیده فتق دیرلر وباد خایه وباد کنده دخی دینلور
مرد بزرك خایه معناسنه در استاد رودکی بیت پیسی وکنده دهان داری وپای * خایکان غر داری
هر یك چون درای * اما فرهنك جهانکیریده مفتوحه ده ذکری مرور ایدن غر معناسنه کلور
حکیم سنائی ایکی معنایه دیمشدر بیت کشته برباد و سخت خایه غر * مانده بر آب وسست آلت
غر * پوربهای جامی بیت مباحی وقواد ودیوس وغر * فضولی ونمام مغرور وغر * ثانی
اول یومرجه که اعضاده ظاهر اولور اکثر بوینده اولور وبعضیسنك النده دخی اولور کذا فی
تحفة الاحباب بو معنایه هلالی تاشکندی بیت ای غر پیشانیت غره ماه صفر * غره بان غرمشو
دورکن این دردسر * وعربیده دخی ایکی معنایه کلور اول هر بیاض نسنه یه دیرلر عموما وحیوان
آلننده اولان بیاضه دیرلر خصوصا غرغر سکون رائین مهملتین وضم غین ثانیله ایکی
معنایه در اول دبه خایه که صداسی ظاهر اولوب غرغر ایدر استاد بیت هم خواهدش زمانه که
آید بدر بزود * جان عدوی تو که رسیده بغرغرست * ثانی خشم وغضب ایله زیرلبدن ظاهر
اولان صدا ابو المعانی * مصرع * بخشم آمد دهد دشنام غرغر غرور ضم راء مهمله
واو معروفله ایکی معنایه کلور اول عجب وکبر معناسنه خواجه حافظ بیت غرور حسن اجازت
مکرنداد ای کل * که پرسشی نکنی عندلیب شیدا را * ثانی الدانق والدامق فریب وفریبیدن
معناسنه ابو المعانی * مصرع * اصلاش نبود آنچه مرداد غرور غروغر بمعنی غرغر
مرقوم غزلولاور سکون زاء معجمه ایله ترنجبین وبعض مربیات قونیلان دبه که غزبور
دخی دیرلر کذا فی فرهنك جهانکیری غزیور کسر زاء معجمه وسکون یای تحتانیله بود خی
مرقوم دبه معناسنه در غژور ضم زاء فارسی وواو معروفله قپو آردینه قونیلان سپسی
معناسنه در غور بوزن نور بر ولایت آدیدر مولانا هاتفی بیت ملك راز ره برد غولان
غور * نه غولان غوری که دیو غرور * شیخ سعدی بیت شنیدم که از پادشاهان غور * یکی
پادشه خر کرفتی بزور * عربیده اون ایکی سنجه دیرلر وهر سنج یکرمی من در وعند البعض اون بش
قفیز مع الزاء المعجمه * غباز فتح باء موحده ایله بویندرق معناسنه بعض فرهنکده صبان
معناسنه در ابو المعانی بیت فلك بکردن نادان طوق زر بندد * ولی بکردن عاقل زند چو کاو
غباز غدز سکون دال مهمله ایله کون چیچکی دیرلر بر چیچکدر کونش قنغی طرفه کتسه
اول طرفه دونر وله بیت تمام چشم بان آفتاب روی شدم * ببوستان نکه کو بیاشکوفه غدز
غز ترکان غارتکراندن بر طائفه در سلطان سنجر زماننده قوت طوتمشلر ایدی اول مرتبه که
خراسان شهرینی ضبط ایلدیلر حکیم خاقانی * رباعی * ای چشم تو فتنه فلك را قلاوز * ابروی
تو بر کلاه خوبی قندز * هجران تو شیر شرزه را ساز دبز * باغارت تو عفا الله از غارت غز *
غنوز ضم نون وواو معروفله بی کار وبی شغل معناسنه که ترکیده آواره وآیلاق دخی دیرلر
ابو المعانی بیت چو درد عشق بدل یافته کنوز شدم * زکار ویار خود م یکسره غنوز شدم *

ع مع السین المهمله * غورمکس ع راء موقوفله برنوع کوچك زنبوردر مکس کبی یشلرك
اولور کذا فی المؤید ابو المعانی بیت رقیب زشت بدیدم که سبز پوش شده * شده ست
غورمکس نیش زهرناك بزد ع غولتاس ع سکون لام وفتح تاء مثناة ایله دمور کلاه که سرپناه
دخی دیرلر ترکیده توغلغه دیدکاریدر میر نظمی بیت بسر غولتاس آهن راببوشید * بدستش
نیزه بردوشش زره دید ع مع الشین المعجمه * غرنبش ع ضم راء مهمله وسکون نون بعده باء
موحده مضمومه ایله صدای مهیب معناسنه مولانا هاتفی بیت بویرانی بلخ جنبش کنان *
زطوفان کینه غرنبش کنان * میر نظمی بیت غرنبش درآورد لشکر همان * بلرزه درآمد
زمین آسمان ع غروش ع ضم راء مهمله و واو معروفله یعنی خروش وله بیت بیازار مردی
شده جانفروش * چو دریا برآورد جوش وغروش ع غندروش ع سکون نون وفتح دال
وضم راء مهملتین ایله غندرود مرقوم معناسنه میر نظمی بیت در آنجا یلان کشته اند غندروش
زهر دو طرف همچو دریا خروش ع غندماش ع سکون نون ودال مهمله وفتح میمله لوبیایه
دیرلر کذا فی فرهنك جهانکیری ع غوش ع بوزن نوش بش معنایه کلور اول اسب جنیبت
یعنی یدك آت حکیم نزاری * قطعه * آسمان را حلقهٔ فرمانبری در کوش کن * عیش را دامن
بکیر و دست در آغوش کن * باخرد کوطیلسان بر جنب می سرپوش کن * بر کمیت می نشین
خنك طرب راغوش کن * حکیم سوزنی بیت بر کیرهای اسب غدرومه شد سوار * یك کیرزیر
ران ودکر کیر غوش دار * ثانی سرکین حیوانات که غوشادخی دیرلر یوسفی عروضی بیت
آن روی او چویك آغوش غوش خشك * آن موی او چو یك آغوش غوشنه * ثالث برپك
اغاجدر آندن اوق ودربه ایدرلر شمس فخری بیت تو نوردیدهٔ ملکی ودشمنان ترا * مژه بدید
پراز غم بود چو ناوك غوش * خسروی بیت انداز دابر وانت همه ساله تیر غوش * وانکه کویدم
که خروشان مشو خموش * رابع یعنی کوش کاف عجمیله غین بیننده تواخی وتبادل اولدوغندن
بونده دخی عموما کوش معناسنه وخصوصا کوش سازکه اکا تاربغلیوب دوزن ویررلر میر عماد
بیت خواهی تا توبه کرده رطل کران * زخمه غوش ترا بفندق کیر * خامس یعنی نکاه ابو المعانی
بیت کشتم دوچار آن شه خوبان بعز وناز * کرده کذر بجانب مارا نکرد غوش ع مع الکاف ع
ع غك ع اول کمسه یه دیرلر که غایت کوتاه قد وفربه و بی اندام اوله پوربهای جامی بیت
سیفك چماق دولت ودین کون فراخ غك * منسوخ شوخ وشوم وکرانجان وسرسبك *
ع غلاك ع فتح لامله یعنی غولك مجنون چب نویس بیت لب غیبت کر وغماز فراهم نشود *
دهنش پر زربا کر ساختهٔ همچو غلاك ع غوبنك ع واو معروف وکسر باء موحده وسکون نونله
براوند راشنانه بدل یعنی انکله دخی اشنان کبی جامه یورلر صابون کبی کوپورر غژنك دخی دیرلر
ع غوشاك ع واو معروف وفتح شین معجمه ایله سرکین حیوانات که غوش وغوشا دخی دیرلر
ابو المعانی بیت آن خسیس وناکس وبد بخت وشوم و بد سرشت * همچو حاوا معتبر در نزد
او غوشاك بود ع غولك ع واو معروف وفتح لامله اوج معنایه در اول قمار بازلر ایچنده اقچه قودقلری
بی دهن برداق ثانی قمار بازلر قتنده بر نوع قمار او یني درکه الئی آشق ایله او ینارلر خواجه سلمان در هجو
قماربازی بیت تو غولك وخشت مانده در پیش * این شش بجلی نکر که خویشت * ثالث

ثالث سنك فلاخن میر معزی بیت مرا تا از سر کوبت فلك آواره میسازد * فلاخن ازملال
وغوللك از سیاره میسازد * بو معنا لرده واوسز غلاك دخی دیرلر ع مع الکاف الفارسی * غژنك ع
سکون زاء معجمه وفتح نونله غوبنك مرقوم معناسنه در ع غوشنك ع واو معروف وفتح شین
معجمه وسکون نونله غاوشنك مرقوم معناسنه جفت آلتلرندن اوکنده ردد یدکاریدر ع غوك ع
بوزن دوك قوربغه درچغز ووزغ دخی دیرلر استاد منجیك بیت چشم چون جامهٔ غوك آب
کرفته همه سال * لفج چون موزهٔ خواجه حسن وعیسی کژ * امیر خسرو بیت مکو
بشهوتیان ماجرای عشق ومپرس * حدیث بحر ز غوکی که در شمر باشد ع مع اللام * غلغل ع
ضم غینین معجمتین وسکون لامین ایله غوغا وغلبه که غلغله وخلالوش دخی دیرلر لغت مشترکه در
عربیده دخی چاغرشمق وغلبه معناسنه در میر نظمی * مثنوی * جهان را حسن او انداخت غلغل
به ورد عارضش شد خلق بلبل * چه غلغل بلکه فتنه اندر افتاد * میان خاص وعام را یکسر
افتاد ع غلفل ع سکون لام وضم فا ایله لیف که ایچنده صابون قویوب حمامده وجوده سوررلر
ابو المعانی بیت همه مالد رخش بر کون هر دلاك کوند اده * مکر کرد ریش غلفل یعنی اش صابون
درحمام ع غل ع بوزن کل اوج معنایه در اول بجقوارهٔ معناسنه ثانی قیون آغیلی بو ایکی
معنایه ترتیب اوزره استاد بیت درختها را بغل ببرید وآورد * که بهر کوسفند آنجا غلی کرد *
ثالث غول لفظندن اختصار اولنمشدر وعربیده اسیرلك ومجرملرك بوینه اوردقلری دمور
باغدر جمعی اغلال کلور وقیل للمرأة السیئة الخلق غل قمل وغل یده ای شد الی عنقه والغل ایضا
حرارة العطش و بر نسنه یه جان کو کلدن یا پشمغه دیرلر ع غول ع بوزن فول بش معنایه
کلور اول طائفهٔ جندن برنوعدر سعالی دیرلر بیابان وصحرالرده اولور اشکال مختلفه ایله
متشکل اولوب یولدن آدمی آزدروب هلاك ایلر اکا چیدوس وخرتنبور وشفوت دخی دیرلر
عربیده ساحرة الجن دیرلر ویقال کل ما اغتاله الانسان فاهلکه فهو غول والغضب غول الحلم والبخل
کذلك غول السخا والشقاوة غول السعادة وامثال ذلك لانه یغتاله ویذهب به ویهلك وزبان پهلویده
او غول دیرلر ثانی طاغ اتکلرنده وصحرالرده آلچق دیوار چویروب کیجه لرده ایچنده قیون وکچی وصغر
قودلر آغال وآغل وآغیل دخی دیرلر بو ایکی معنایه ترتیب اوزره شمس فخری بیت کاه چون
غول در بیابانها * کاه چون کوسفند در تن غول * ابو شکور بیت کاهی چو غول کرد بیابان
دوان شوم * کاهی چو کوسپند ان در غول جای من * ثالث یعنی حرامزاده رابع یعنی توام
یعنی ایکیز تولد ایلمش آدم اولسون حیوان اولسون بو ایکی معنایه استاد رودکی بیت ایستاده
دیدم آنجاد زد غول * روی زشت وچشمها همچون دو غول * خامس اسپغول دیدکاری
اوتدرکه اندن اختصار اولنمشدر ع مع المیم * غرم ع سکون راء مهمله ایله یبان قیونی شمس
فخری * قطعه * تویی آن شهنشاه عادل که کرد * به بیشه قرین شیر غران وغرم * در ایام
او اهل فضل وصلاح * بر آسوده اند از غم ورنج وکرم * حکیم ازرقی بیت شهریاری کز ثبات عدل
او در بیشه غرم * چون بجنبد سر نهد بر پنجهٔ شیر ژیان * مجد همکر بیت پلنك را اثر عدل او
بران کماشت * که شیر در دهن غرم مرغزاری کرد * حکیم فردوسی بیت بیاورد وفرزند را چون
نوند * چو غرم ژیان سوی کوه بلند * بو بیت فریدون شاهك احوالی بیاننده در فهم اولنور که

قوج اوله بر محلده دخی دیر. بیت بیفکند نیزه بباز ید جنك * چو در کود بز غرم بازد پانك *
حکیم اسدی بیت مرا کر بخواهی ز شاه جهان * چو غرم ژیان با تو آیم دمان * بر نسخه ده هرك
قیونی که قویروغی کوچك اولور استاد عنصری بیت چو شیری و شیران بکردار غرم * برون
از رهانی دلم را بکرم * عربیده الغرم بالضم والغرامة بالفتح اداسی واجب اولان نسنه یه دیرلر
غرژم فی سکون زاء فارسیله خشمگین و مهیب شمس فخری بیت هیچ دانی که چیست زاده
تاك * مایهٔ بیرهی و مادهٔ غرژم * ثانی اوزم و خرما صالقمی و دانه سی اولمق اوزره ده رویدر
شمس فخری بیت همچو خورشید در بلورین جام * چون سهیل یمانی اندر غرژم * ثالث
اینك صغرینك ممه لری معناسنه در حسین وفایی ده زاء معجمه ایله مرویدر غلام فی بنك
معناسنه در خواجه حافظ بیت غلام همت آنم که زیر چرخ کبود * ز هر چه رنك تعلق پذیرد
آزادست * عربیده دخی غلام دینلور و جمعی غلمان کلور مع النون غرمیدن فی سکون
راء مهمله و یای تحتانی و کسر میمله غضب و تهور ایلمك شاعر بیت ثانی و آرام از عاقلیست *
که غرمیدن. بیمحل جاهلیست غرنبیدن فی ضم راء مهمله و سکون نون و کسر باء موحده
و سکون یا ایله آواز مهیب که رعد دن و غیریدن ظاهر اولور کوك کورلمك کبی حکیم اسدی بیت
بر آمد ده وافکن و کیر و زو * غرنبیدن کوس و پیکار او غرویدن فی سکون راء مهمله و یای
تحتانیله کورلدی ظاهر اولق و کورلمك معناسنه در غرّیدن فی کسر راء مهملهٔ مشدده
ایله آواز مهیب سباع میر نظمی بیت بغرّید همچون سباع غرین * بخصمش مقابل در آمد
چنین غژان فی زاء فارسیله بریشد رهند و ستانه مخصوص غژولیدن فی ضم زاء
فارسی و واو معروف و کسر لامله یاتمك معناسنه در غژیدن فی کسر زاء فارسیله یرا و ز رنده
سورتنمك وایمكلمك ابو المعانی بیت چندان شدست با غم دل زار و نا توان * عاشق بکون
یار غژیدن همی رود غنجیدن فی سکون نون و یای تحتانی و کسر جیمله نازلنمق و شیوه ایلمك
ابو المعانی * قطعه * شود خوشدم دل عاشق ز جور یار رنجیدن * بحسن خوبی میز ببد
بمهرویان غنجیدن * بدر کن از دلت رنك علایق هر چه میداری * که جز فکر غمش نبود روا در دل
بکنجیدن غنودن فی فتح نونله بمعنی خوابیدن یعنی اویومق ابو الفرج رونی بیت تو کفت
او را بلبل که غنودن او * غنوده بود بتعلیم خواب راه صواب غوریدن فی واو معروف و کسر
راء مهمله ایله تحریك ایلمك یعنی بر آدمی بر ایشه تقید ایتدرمك میر نظمی بیت مرا غورید
دل در عشق جانان * جو مجنون باشدم صحرا نوردان غوکان فی واو معروف و فتح کافله جمع
غوکدر غولیدن فی واو معروف و کسر لامله بمعنی غوریدن مرقوم غولین فی واو معروف
و کسر لامله کوچك کویه دیرلر میر عماره بیت غولی و فرو هشته دو غولین بد وا بود * پنهان شده
اندر پس اطراف دو غولین * و بمعنی سبوی سر کشاده * کمال اسمعیل * قطعه * چون
جو و کاه ز صحرا بر داشت * باقی از خانه کردکان بسته * بیل و دلو و رسن و غولین را * با چوال
و جل و پالان بسته غویه زدن فی واو معروف و فتح یای تحتانی و زاء معجمه ایله یاغ چیقارمغه
دیرلر مع الواو * غلو فی ضم لامله هجوم و ازدحام معناسنه مثال اول شاعر بیت چون محبت
غلو کند بر دل * رای عقل و خرد شود باطل * مثال ثانی مولانا هاتفی بیت زاودی نوردیدن آن

آن غلو * هر اکره شد نفس در کلو غوغو فی سکون واوین و ضم غینین معجمتین ایله بمعنی
کبوترکه قوقوو کوکو دخی دیرلر مع الهاء * غتفره فی سکون تاء مثناة و فتح فا و راء مهمله
ایله احمق و ابله و کول معناسنه غتفرد نخی دیرلر حکیم سوزنی بیت دهقان امام غاتفری مهتر سره
در منت تواند چه بزرك و چه غتفره غربه فی سکون راء مهمله و فتح باء موحده ایله کزلو اغلمق
میر نظمی بیت درون خانه را بنشسته محزون * بغربه با غم دل کشته مقرون غرته فی سکون
راء مهمله و فتح تاء مثناة ایله بانك و خروش و آواز معناسنه در کذا فی المجمع وله بیت چو راز دل
نهان کردن نباشد * بغرته ناله و افغان دارد غرده فی سکون را و فتح دال مهملتین ایله اول یومری
اتدرکه اعضاده ظاهر اولور ترکیده اورد یرلر غرشنه فی کسر راء مهمله و سکون شین معجمه
و فتح نونله براوتدر ینور و آنکله ال یورلر صابون کبی کوپرر غرغره فی سکون راء اول و فتح ثانی و ضم
غین معجمه ایله ایکی معنایه در اول بمعنی باد خایه که باد کند دخی دیرلر ثانی غضبله سوز سویلمك
غرغر مرقوم معناسنه در غرفه فی سکون راء مهمله و فتح فایله بمعنی دریچه یعنی پنجره
میر نظمی بیت بهر جانب که دارد غرفهٔ چند * درونش را فروغ مهر پیوند * عربیده بر آوج
صو و دخی یوکسك چارطاق معناسنه که جمعی غرفات کلور ویقال للسماء السابعة غرفه
غرمید فی سکون راء مهمله و کسر میمله بمعنی غضبناك استاد لطیفی بیت نفس تو
اژدهاست غرمید * نیك و بد هر چه یافته چید غرنبید فی ضم راء مهمله و سکون نون
و کسر باء موحده ایله مهیب آواز استاد عنصری بیت لشکر شاه بهر کین جنبید * نای
رویین و کوس بغرنبید غرنبه فی ضم راء مهمله و سکون نون و فتح باء موحده ایله آواز و صدا
معناسنه شمس فخری بیت ز فضل و بخشش او از کوشش او * ممالك سر بسر دارد غرنبه
غرّه فی فتح راء مهملهٔ مشدده ایله و تخفیفله دخی جائزدر آواز رعد و سباع کومردمك معناسنه
حضرت مولانا قدس سره بیت غرهٔ کن شیر واری شیر حق * تا رود آن غره بر هفتم طبق
عربیده هلال ماه خصوصا وابتداء طلوع و ماودخی آتك آلننده اولان بیاضه دیرلر غشه فی
فتح شین معجمه ایله عنبرینه معناسنه غشیه فی سکون شین معجمه و فتح یای تحتانیله بد بوی
دهان که غساك و غشاك دخی دیرلر غفوده فی ضم فا و سکون واو و فتح دال مهمله ایله بمعنی هفته یعنی
ایام اسبوعه دیرلر کذا فی التحفه غفه فی فتح فاء مشدده و تخفیفله ده جائزدر ایجه قوزی
کورکی غلاله فی فتح لامین ایله زلف معناسنه که کلاله دخی دیرلر کمال اسمعیل بیت جهان
شد از نفحات نسیم مشك افشان * چنانکه از دم مجمر غلالهٔ جانان غلامباره فی محبوب
دوست معناسنه که غلام اون یاشندن متجاوز اولان و باره دوست معناسنه در میرزا الغ بیك
کندوپی محبوب دوستلق تهمتندن استخلاص ایچون بو بیتی نظم ایلمش بیت غلامباره نیم من
ندانم این مذهب * هلاك چادرم و کشته چلك پوشم * اکرچه بو بیتده زن طرفنه میل کوریتور
نظر دقیق ایله معلوم اولور که چادر و چلك پوشدن اولقدر نفرت ایدرم که کوردکده هلاك اولوردم
دیمکدر غلبه فی سکون لام و فتح باء فارسیله الاقرغه یه دیرلر مجمع الفرسده باء موحده ایله
عقعق معناسنه در شیرازیلر قانجه دیرلر و شمس فخری غلبهٔ عقعق و امثال آن کلاغ پیسه است
دیو بو بیتی نظم ایلمش. بیت کر آید زیر ظل دولت او * همای آسا شود مسعود غلبه *

مخبیك بیت * سه جا ککند اینجا چون غلبه همه درد * مخواره وزنباره وملعون خسیسند
بعض نسخه ده صقصغان معناسنه در غلغله سکون لام اول وفتح ثانی وضم غین معجمه ایله
غوغا وغلبه وخلاوش دخی دیرلر میر نظمی بیت فتاده غلغله نه طاق افلاك * بمانده
در تحیر عقل وادراك غله فتح لام مشدده ایله کوچك برداق قاضی حمیدی بیت کیتی
دهد بدله شدت مراشراب * کردون دهد بسفره محنت مراطعام غنبه سکون نون
وفتح باء موحده ایله قورقنج صدا غناوه فتح نونله برساز در زفانکو یاده براویون آدیدر
غنچه هنوز آچلمامش کل خصوصا وسائر شکوفه عموما منلاجامی بیت الهی غنچه
امید بکشای * کلی از روضه جاوید نمای * اصلی غنچ در نازه معناسنه آخرنده هاء علامتدر
بو معناسی دخی تبسمدر ودخی جمع اتمك وبوغرمق معنالرینه کلور وعین مهمله ایله ده رسیده نظر در
غنه سکون نونله درت معنایه کلور اول بمعنی جمع شده ثانی آتلمش پنبه که اکیرمك
ایچون حلقه ایدرلر قریع الدهر بیت ابروش کمان سان شد وبینیش چو مشته * آن ریش
سفیدش آمده چون غنه پنبه * ثالث تار عنکبوت شمس فخری بیت حسودت در کف
ادبار محنت * بود همچون مکس در دام غنه * وعنکبوت معناسنه ده دیمشلر حکیم اسدی بیت
تن غنه را پای باید نخست * پس آنکاه خلخال بایدش جست * بو معنایه کسایی بیت
می تند کرد در خانه تو غنه چنان * پش فرداش بیند برتن تو تارتنان * رابع برنوع عنکبوتدر
زهرناك اولور عربیده رتیلا دیرلر حضرت مولانا قدس سره * قطعه * حلاوت عجبی در بدن
پدید آید * که از نی ولب مطرب شکر رسید بکام * هزار کردم غم اربیش کنون کشته * هزار
غنه محنت ببین شده بربام * حکیم سوزنی بیت کردم زرد قاضی سراج * وان قوامی سیاه
چون غنه * چغتایده اورکامجی دیرلر فرهادنامه ده خاقان خطایی محبوبلر ایله فرهادی تسلی اتمك
دیلدوکی یرده اول خوبلر وصفنده دیر بیت کوکاربیب شعله لیق اوتدین سندان * آسیب
اورکامجی تاری بیرلا سندان غنوده ضم نونله امزغنق یعنی اویقویه هنوز وارمش
غوته واو معروف وفتح تاء مثناة ایله صویه طالمق که غوطه دخی دیرلر ابو المعانی بیت
دریم غمش غوته خوردا بین دل محزون * باشد که خدا ساحل مقصود نماید غوچه واو
معروف وفتح جیم فارسیه ایله خروس ایبکی که بوینده اولور شاعر بیت همیکرد بازنش جنك خروچه
شد از خون یینی چون بغوچه غورواشه مفتوحه ده ذکری مرور ایدن غرواشه معناسنه در
غوره واو معروف وفتح راء مهمله ایله ایکی معنایه در اول قورق ثانی هنوز آچلمامش پنبه
قوزاغی بو ایکی معنایه شمس فخری * قطعه * ورکنی یاد لفظ او درباغ * شهد کرد بغرم در غوره
ابر از فیض دست ابواسحق * ورکند پنبه دان در غوره غوزه واو معروف وفتح زاء
معجمه ایله پنبه قوزاغی وسرو قوزاغنه دخی دیرلر استاد دیمشدر بیت بادا چو غوزه دیده
خصمت سپید دل * وزتاب غم شکسته دل درد پرورش * زاء فارسیله ده مرویدر غوژه
واو معروف وفتح زاء فارسیله پنبه قوزاغی اصفهانیلر کلوزه دیرلر غوشنه واو معروف
وفتح شین معجمه ونون ایله برنوع منتر در وبعض نسخه ده برنوع چوغاندر غوشه
بوزن خوشه یعنی اوزم صالقمی غوله واو معروف وفتح لام ایله ایکی معنایه در اول بمعنی

بمعنی غولك مرقوم ثانی انبار غله حکیم سنایی بیت خشك زاری که کشت زار بود * هر کجا غوله
غوله زار بود غویه واو معروف وفتح یای تحتانیه ایله یایق که آنکله یاغ چقاردلر مع الیاء
غزی کسر زاء معجمه ایله ایکی معنایه در اول بر بت آدیدر ثانی براغاج آدیدر عربیده
عطنان دیرلر غلامی ایکی معنایه در اول خدمتکاره مخصوص اولان اشیا ابو المعانی
* قطعه * حصه غلمان نهادن از طعام واز دکر * هرچه خیزد پیش خواجه حصه غلمان بود *
آنچه میباشد غلامی خاصه ایشان شود * اندران کردن طمع از غایت نادان بود * ثانی
محبوب دوست معناسنه که زن دوست اولانه شهیدی دیرلر شاعر بیت شهیدی کرغلامی را
دهان طعنه بکشاید * بلی یاروست با اورا زباندار ودهن واسع غوشای واو معروف
وفتح شین معجمه ایله صغرترکی که قوریدوب اودون یرینه یقارلر طیان مرغزی بیت یکی زراه
همی زر برند آردوسیم * یکی زدشت بینمه همی چند غوشای * ودخی ارپه وبغدای سنبله سی
بو ایکی معنایه شمس فخری * قطعه * کار خلقت نیاید از خصمت * کار عنبر نیاید از غوشای
خرد کشته بپای او که فتاد * سرکه از تو کشید چون غوشای باب الفاء المفتوحه
مع الالف * فا درت معنایه کلور اول شیر کین یعنی کمینده اوتورر ارسلان سید شریف
اشرف بیت یك خادمش نکار سهی سروفای چشم * یك مسندش کمیت سبکروح بادپای *
ثانی کلمه با اوینه استعمال ایدوب با او کفت دیجکی یرده فا کفت دیرلر حضرت مولانا قدس سره
بیت جادوی کم پیراز غصه ببرد * روی وخوی زشت فامالك سپرد * کمال اسمعیل بیت سیمرغ
وار کوشه نشینم نه چون مکس * بنشینم از حریصی هرجا که فارسم * ثالث فرهنك جهانکیریده
بمعنی تعقیب یعنی کیرودن کتمك رابع بمعنی تقدم یعنی ایلرو وارمق عربیده فالفظی بریان ایتمك وکل
ایچنده اتمك بشورمك معناسنه در فاشرا کسر شین معجمه وفتح راء مهمله ایله صرمشق
نوعندن براوتدر فافا ایکی معنایه در اول کزیده ومقبول اولان نسنه ثانی اول کسنه یه
دیرلر که سویلدکده الت طوداغن دیشنه صقرق سویلیه که هر تکلمنده فافا ظاهر اوله عربیله
مشترکدر تعریفی هو الذی لا یقدر علی تکلم کلمة الا بزیادة الفاء فی اوله شاعر بیت راستی ودرست
سخن کفتن * نتواند که کوید آن فافا فاوانیا کسر نون وفتح یای تحتانیه ایله براوتدر ترکیده آیو
قولاغی دیرلر عربیده عود الصلیب دیرلر که ایکی قسمدر بری ارککدر اوزون اولور وبری دیشیدر
قصه اولور ایکیسیده باش سزدر فاوا واو ایله شرمنده ورسوای معناسنه در عمعق بخاری
بیت بس که بخشد کف تو دروکهر * بحر شرمنده کشته وفاوا فجا فتح جیمله خوشه چینی
یعنی بشقجیلق اتمك معناسنه در ابو المعانی بیت بافیض خداوند اکر خاص واکر عام *
از خرمن فضل وکرمش کرده فجایی * عربیده کسر فا ومد همزه ایله وضم فا وفتح جیم وهمزه ایله وضم
فا وسکون جیم ایله غافل ایکن برنسنه کلمك وواقع اولمق فدا اصل ورسم معناسنه وعربیده
برنسنه یی برنسنه یه بدل صونمق معناسنه در منلاجامی * مصرع * روحی فداك ای صنم
ابطحی لقب فرا فتح راء مهمله ایله برکلمه در اوایل افعال ومصادرده استعمال اولنور ایدی
معنایه در اول بمعنی جانب ثانی بمعنی نزدیك ثالث بمعنی فی رابع بمعنی پیشتر یعنی زاید خامس
بمعنی علی سادس بمعنی بلند سابع بمعنی همه فراخا فتح راء مهمله وخاء معجمه ایله محل

فراخ وجای واسع حکیم نزاری قهستانی بیت تو هم مفرست دختررا بدین تنك *
فراخای جهان برخود مکن تنك ﴿ فراخنا ﴾ فتح راء مهمله ونون وسکون خاء معجمه ایله بمعنی
فراخای مرقوم یعنی وسعت کذا فی المجمع ﴿ فراشا ﴾ فتح راء مهمله وشین معجمه ایله بدنده
قیل اورپرمك میرنظمی بیت چو دیده هیأتش پوسید اسمش * فراشا شد سراپا موی
جسمش * ودخی فراشیدن لفظندن صیغهٔ فاعلدر ﴿ فرجا ﴾ سکون راء مهمله وفتح جیم ایله
نظر ایله دیمکدر خواجه سلمان بیت شمارا واجبست الحق نظر درکار من کردن * عجب حالیست
حال من نظر درحال من فرجا ﴿ فرخا ﴾ فراخا لفظندن اختصار اولنمشدر وسعت معناسنه
شمس فخری بیت بود چو چشمهٔ سوزن بچشم اعدایت * زبس بلا ومحن عالمی بدین فرخا
تحفة الاحبابده بمعنی سخی والمرشد یدواقعدر ﴿ فردا ﴾ سکون را وفتح دال مهملتین ایله
ایکی معنایه در اول لفظ مفرددر یارین معناسنه عربیده غدا دیرلر ثانی مرکبدر فرد ایله
آدن یالکز کل معناسنه ایکی معنایه ترتیب اوزره بیت امروز وپریرودی وفردا * هرچار یکی
بود تو فردا * چاردن مراد عناصر اربعه در ﴿ فرسا ﴾ سکون را وفتح سین مهملتین ایله ایکی
معنایه در اول بو سبب ایله پایمال معناسنه در ثانی فرسودن لفظندن صیغهٔ امر ووصف
ترکیبی اولور غم فرسا وچهره فرسا کبی حکیم نزاری قهستانی بیت هیچ نقصان نکند مملکت
حسن ترا * کردمی شاد کنی خاطر غم فرسایی ﴿ فرمودهٔ خدا ﴾ یعنی فرایض اعمال مفروضات
خمسه کبی وامثالی کذا فی شرفنامه بو معنایه شاعر بیت کر بند کیٔ آوری بجای بت
هرچیز که فرمودهٔ خدایست ﴿ فریبا ﴾ کسر راء مهمله وسکون یای تحتانی وباء موحده ایله
بمعنی فریبنده وفریفته یعنی الدایجی والدانمش شاعر * رباعی * هم حور بهشت ناشکیبا
ازتست * هم جادو وهم پری فریبا ازتست * خوبان جهان بجامه زیبا کردند * آن خوب توپی
که بجامهٔ زیبا ازتست ﴿ فنجا ﴾ سکون نون وفتح جیم ایله کرمك که تأثیر هوادن ویاخود
اویقوسزلقدن عارض اولور اطبا مطواء دیرلر ابو المعانی بیت چشم مستت خمار نماید *
ابروان تو کرده اند فنجا ﴿ مع الباء * فاراب ﴾ فتح راء مهمله ایله دیار ترکستانده برشهرك
نامیدر ترك لساننده اول شهره سیرام دیرلر میرنظمی بیت پس آنجا کرده عزم سوی فاراب
نمانده هیچ در عقل وخرد تاب ﴿ فراسیاب ﴾ فتح را وکسر سین مهملتین وفتح یای تحتانیله ایکی
معنایه در اول حباب که صو اوزرنده اولان قبرجقلر ثانی توران پادشاهنك آدیدر بو ایکیسنه
افراسیاب دخی دیرلر سید سراج الدین سکزی بیت کیخسرو ثانی انکه آمد * دربندهٔ
او فراسیابی ﴿ فرب ﴾ فتح راء مهمله ایله بر نهر عظیم آدیدر کذا فی التحفه ﴿ فرداشب ﴾
یارین کیجه دیمك اولور ﴿ فرسب ﴾ کسر را وسکون سین مهملتین ایله اوج معنایه کلور اول
بر اوزون دیرکدر سقف خانه اکا التنه قویوب اوزرینه سقف ایدرلر شمس فخری فتح راء مهمله ایله
نقل ایلمش بیت ابو سحاق اکر زین کند کنیش اسب * کند خرد بام فلك را فرسب * بو معنایه
حکیم فردوسی در صفت اژدها بیت سر وهاش چون آبنوسی فرسب * چو خشم آورد
بکذراند زاسب * بعض محلده رانك سکونی وسینك فتحه سیله ده استعمال ایدرلر استاد
رودکی بیت بام فرسب بحیله خرد شوند * ازکرانیت اکر شوی بربام * ثانی عصارلرك

عصارلرك دانه یی صقوب صوین ویاخود یاغن چیقاردقلری اغاج ثالث قپو اوزرینه قودقلری
اوزون دیرک که دیرلر ﴿ فرسیب ﴾ سکون را وکسر سین مهملتین ایله دیوار ایچنه قودقلری خطل
اغاجنه دیرلر ﴿ مع التاء * فات ﴾ کوجه بوکن دیدکلری دار ودر عربیده پخدی دیمك اولور
﴿ فخت ﴾ سکون خاء معجمه ایله بو زن بخت بمعنی کسب یعنی قزانج میرنظمی بیت
درجهان هرکه فخت نیکونام * زنده ماندست تا بروز قیام ﴿ فرامشت ﴾ فتح راء مهمله وضم
میم وسکون شین معجمه ایله بمعنی فراموش شیخ نظامی بیت زبانش کرد پاسخ را فرامشت *
نهاد از عاجزی بردیده انکشت * حکیم سنایی بیت همه بر درکه فرامشتی * همه از روی معرفت
پشتی * حضرت مولانا قدس سره بیت آن کرك بدان زشتی با جهل فرامشتی * یك یوسف
کنعان شد بایاد چنین بادا ﴿ فراهخت ﴾ فتح راء مهمله وها وسکون خاء معجمه ایله بمعنی شکوه
وزیبایی وآرایش که فرهخت وفرهت دخی دیرلر ﴿ فراهت ﴾ فتح راء مهمله وها ایله فراهخت
مرقوم معناسنه در میرنظمی بیت چو آن حجله که شد از غیر تنها * فراهت کرده خودرا ازسراپا
﴿ فرتست ﴾ سکون را وسین مهملتین وفتح تاء مثناة ایله طوقمق ایچون حاضرلنمش ایلك که
فلات وتان وتانه دخی دیرلر کذا فی فرهنك جهانکیری ﴿ فرتوت ﴾ سکون راء مهمله وفتح تاء
مثناة ایله غایت ایله پیر واختیار اولمشه دیرلر شمس فخری بیت شاه آفاق شیخ ابو اسحق *
عقل بارای اوشود فرتوت ﴿ فرمرست ﴾ سکون را وسین مهملتین وفتح میم وضم راء ثانیله
برشخصه دیرلر که غایت آزمکیه واول سببدن ضعیف وزبون وناتوان اوله عربیده قصیع دیرلر
ابو المعانی بیت زخست پارهٔ نان را نخورده * ازان شد فرمرست ازغایت ضعف ﴿ فروت ﴾
فتح راء مهمله وسکون واو ایله فرهنك جهانکیریده بمعنی بسیار مسطور در فرهنك میرزاده ضم
فایله روایت اولنمشدر ﴿ فرهخت ﴾ سکون راء مهمله وفاو فتح ها ایله فرهختن لفظندن مشتق
اسمدر شکوه وادب معناسنه رفیع الدین لبنانی بیت ریاضت تو بداغ ادب فلك فرهخت *
عنایت تو بشیر کرم جهان پرورد ﴿ فرهست ﴾ سکون را وسین مهملتین وفتح ها ایله سحر وجادویی
معناسنه ابو نصر مرغزی بیت هست را نیست کند تنبل او * نیست را هست کند فرهستش
﴿ فرهت ﴾ بمعنی فرهخت مرقوم ﴿ فلات ﴾ فتح لام ایله طوقمغه حاضرلنمش ایلك که فرتست
مرقوم معناسنه در عربیده بریه یعنی دشت وبیابان که مزروعاتدن خالی اوله بمعنیٔ اول استاد
رودکی بیت تا لباس عمر اعدایش نکردد بافته * تاز تار وپود دیده شد فلات آن ذوات * بمعنیٔ
ثانی بیت همیرفت روز وشب در آن بیابان * فلاتی بوده خالی زانس وحیوان ﴿ مع الجیم ﴾
﴿ فتیله دهنج ﴾ کسر تاء مثناة وسکون یای تحتانی وهاء ثانی وفتح لام ودال مهمله ونونله
چه بستره که عربیده منقاش دیرلر آنکه قل قوپاررلر ودخی موم مقراضی معناسنه کذا فی
فرهنك جهانکیری ﴿ فج ﴾ بوزن کج اشکمبه اوزرنده اولان اربلك وبال قوانی ایچنده اولان
اربلکه دیرلر عربیده جای واسع که بعض طاغ ارالرنده وانکارنده چمنلو یرلر اولور اکا دیرلر بمعنیٔ اول
ابو المعانی بیت کرفته جلد رویش فج سراپا * تو کویی کشته کویا خشك مشکی ﴿ فرتج ﴾
سکون راء مهمله وفتح تاء مثناة ایله آغز چوره سی که بدفوز دخی دیرلر ولهٔ بیت رسیده فرتج فم
تا بنا کوش * کند با مقعد طفلان رشکی ﴿ فرجنج ﴾ سکون راء مهمله ونون وفتح جیم ایله نصیب

وحصه معناسنه میرنظمی بیت چوکارمراغم شد ماحصل * که اینست فرخنج روز ازل *
فرخنج سکون راء مهمله ونون وفتح خاء معجمه ایله درت معنایه کلور اول بمعنی سود ونفع
حکیم اسدی بیت مرا از توفرخنج جز درد نیست * چو من در جهان سوخته مرد نیست *
ثانی بمعنی ناز بو یعنی ریحان ثالث بمعنی طرب رابع چیز باطل یعنی باطل نسنه هرنه اولورسه
فرغج سکون راء مهمله وفتح غین معجمه ایله صارمشق دیدکاریدر ابو المعانی بیت
دو مشکین طره اش بر کردن افتاد * چوبر سروسهی پیچیده فرغج فرماغ سکون راء مهمله
وفتح میم وزن ایله برک درختان یعنی مطلق اغاج یپراغی وله بیت فتاده زیر درختان زر ورق *
نداشت صولت پاییز تاب فرماغ فرهانج سکون راء مهمله وفتح ها وکسر نونله ایکی
معنایه در اول کوملك وقفتان چاپکی که تیرز وآستینه دیرلر ثانی کتاب السامی فی الاسامیده
باغ چبوغی که تکك یانندہ یره یا توررلر کوکلند که چقاروب آخر یره دیکرلر داغ دخی دیرلر بعض
نسخه ده باغ بو دامسیدر وشرفنامه ده پیرامن دهان ودخی کابوس که او یقوده آغر بصر
دیدکلریدر که اسقنبه وفرنج وفرنجك وفدرنجك دخی دیرلر واسان الشعراده برشاخ که شاخ
دیکره اولاشه ومؤید الفضلاده اغاجده زائد بتمش کوچك شاخلر که اغاج هموار وموزون وقوتلو
اولمق ایچون کسوب پاك ایدرلر فرهنج سکون راء مهمله ونون وفتح ها ایله ادب وعقل وهنر
معناسنه فرهنك دخی دیرلر شمس فخری * قطعه * جمال دنیی ودین آنکه دارد * عطا وفضل دار
ورای فرهنج * دعا ومدح اور احرز خود دران * که افعی با توکم باشد ز بفتنج * فرهنك جهانکیریده
بمعنی دانش حکیم سنایی بیت مرد دار ده هنر بفرهنجد * توسنی از سرش بیاهنجد فرینج
کسر راء مهمله وسکون یای تحتانیله اکیر که عربیده وج دیرلر برآجیرق کوکدر فلج سکون
لام ایله قپو کلیدی که غلج دخی دیرلر علی قرط بیت در بفابی کرده بودم استوار * در کلید انه
فرو هشته مدنك * فرهنك جهانکیریده قپو زنجیری که قیقت دخی دیرلر عربیده غلق دیدکلریدر
شمس فخری * قطعه * ایا شاهی که کر حکمت بخواهد * قرنفل را دهد خاصیت ثلج * چنان
ایمن شد از عدل تو آفاق * که برکنند ازدرها هه فلج * و بر علت آدیدر که وجود انسانه عارض
اولسه اعضایی سست ایدوب عملدن باطل ایدر فلج دیمکله مشهور ودر معلوله مفلوج دیرلر
طبیب یوسفی * رباعی * چون عیش زفلج برکسی کردد سرد * نصف بدنش از حرکت آید فرد
از روز نخست تا بروز چارم * جز و عسل نمی باید خورد * عربیده دخی فتح فا وسکون لام ایله
نهر صغیر یعنی کوچك ایرمق وعند البعض ماء جاری ودخی غالب اولمق وظفر بولمق یقال فلج علی
خصمه ای غلب وظفر ودخی هرنه که شق اولنور فلجت الشیء فلجا ای شققته نصفین والفلج
داء یعرض نصف البدن فیمنعه عن الحس والحرکة الارادیة قیل فلج یفلج فهو فالج ومفلوج وضم
فا ایله فوز وظفر وپارق شق کبی وکسر فا ایله بین العرب برمعروف کالنك آدیدر الفلج بفتحتین نهر
صغیر ودیش سیرك اولمق رجل افلج الاسنان وامرأة فلجاء والفلج اعوجاج فی البدن فنج سکون
نونله ایکی معنایه کلور اول دبه خایه که بادکند دخی دیرلر سیف اسفرنکی بیت پند ورزه
حامد آن کشته مفاجا * برکیر نجوم آژخ و برخایه طب فنج * استاد منجیك بیت عجب آید
زتو مرا که همی * چون کشی آن کران دو خایه فنج * ثانی قبیح وزشت معناسنه در بو لغت حرکات

حرکات ثلاثه ده بمعنای مغایر ایله وارد اولمشدر فیهج سکون یای تحتانی وفتح ها ایله شراب
ایله طولو قدح معناسنه در ابو المعانی بیت بده ساقیا فیهج لعل ناب * بدفع غم دهر را
کن شتاب مع الجیم الفارسی * فرخچ سکون راء مهمله وفتح خاء معجمه ایله اوچ معنایه
کلور اول کفل چارپایان یعنی درت ایاقلو حیوانات صغریسی که پرخچ وپرخش دخی دیرلر ابن علی
ازشهرای قدما در صفت براق بیت فرخش چو پیل وکردن فرس سان * دمش بدیمانند
کار کشاورز * ثانی اداة الفضلاده بمعنی زشت وپلشت وناز یبایی حکیم سنایی در نکوهش
شعرا بیت یکجهان تا حفاظ ونابینا * در عبارت فرخچ ونا زیبا * حکیم سوزنی بیت دریغ
دفتر اشعار ناقص سردم * که بد نتیجه طبع فرخچ مردارم * استاد لبیبی بیت ای بلفرخچ
ساده همیدون همه فرخچ * نامت فرخچ وکنیت ملعون بلفرخچ * شمس فخری بونی صورت
زشت وچرکین معناسنه در دیوب بو بیتی نظم ایلمش بیت دشمن ار عیب او کند چه عجب *
عیب جویان همه فرخچ کنند * ثالث فرهنك جهانکیریده رشوت که باطلی حق صورتنه
قومق ایچون ویررلر استاد لبیبی بیت کر پذیرد دل مرا بفرخچ * بدهم بهریك نکاهش رخچ
فرغانج سکون راء مهمله وفتح غین معجمه وکسر نونله باغ یعنی اوزم تکی دیکلمش یر کذا فی
فرهنك جهانکیری مجمع الفرسده خوب بسانمش وسمرمش بوزاغو کذا فی الاداة وفرهنك میرزاده
بو لغت لسان ترکی اولمق اوزره مسطوردر مع الخاء * فاخ نهال وشاخ درخت یعنی
اغاجك دال وبوداغی میرنظمی بیت بهر سوی افراشت فاخ دراز * شده سایه چون خیمه
هر برك وساز فترخ سکون تاء مثناة وفتح راء مهمله ایله برنوع اویوندر آل اله یاپشوب
اوینارلر فخ ایکی معنایه در اول دوزاق که تله دخی دیرلر ترکیده فق دیدکلریدر حکیم انوری
بیت ای خداوندی که هرکز خدمت کردون کشید * از ره جنبش فلك در کردنش افکند فخ
ثانی توربه معناسنه در عربیده بالفتح والتشدید صید ایده جك آلت مصید معناسنه
وعند البعض فق دیدکاری آلت که آنکله قوش طوتررلر فراخ فتح راء مهمله ایله هرنه که
واسع اوله یعنی آچق وبول معناسنه مولانا جامی بیت کل این باغچه کز سر شاخ * صبحدم
کوش کشاده ست فراخ * حضرت مولانا قدس سره بیت دل فراخا زا بوده ست فراخ *
چشم کوران ز اعشار سنکلاخ * چغتایده کسر کاف ایله کیك دیرلر صبعه سیارده جمشید شاه زید
زهابی راقد یعنی قویونك وصغرك دیوبیت که آنینك آغزی تادی توبی کیك * اوزن جانوبی اوی
بیلاتیك فرخ ضم راء مهمله مشدده ایله ایکی معنایه کلور اول مبارك ومیمون معناسنه که
ترکیده قوتلو دیرلر امیرخسرو بیت براهم طایر میمون زد این فال * کت از فرخ رخی فرخ شود حال
ثانی خمسه مسترقه سال ملکی نك ایکنجی کونی آدیدر سکون راء مهمله ایله عربیده ایکی
معنایه در اول کوکرجین وطاوق وامثالهمانك یاوریسی که فرخ حمام وفرخ دجاجه دیرلر ثانی
مزروعات صاپنده اولان کوچك الالر معناسنه در فرسخ سکون را وفتح سین مهملتین
ایله فرسنك معناسنه در فارسیدن معربدر عجمده دخی استعمالی شایعدر که درت میل
مقداری مسافه یه دیرلر وهر میل اون ایکی بیك آدیمدر وهر آدیم بر بجق آرشدر وهر آرش
درت قبضه در وهر قبضه درت پرمقدر میرنظمی بیت میان هریکی بد فرسخ چند * بهر

بكدكربي صبر بودند فرفخ سكون راء مهمله وفتح فايله سموز اوت كه پرپهن وفرفهن دخي
ديرلر عربيده بقلة الحمقا ديدكاريدر طبيعتي بارد ورطبدر حرارت دفعنه دخلي وافردر
فركاخ سكون راء مهمله وفتح كاف وضم ميمله اول ارسلانه ديرلركه هنوز يول بكليه وشكار
آله يعني ابتدا شكاره چيقمش اوله مراد هنوز ياوريلغي چكمش ديمكدر كذا في المجمع فرهنك
ميرزاده طعام اوزرينه دوكلن شير فلخ سكون لامله ابتداء كاروعمل وشغل طيان مرغزي
بيت مرازندكاني بدين جاي تلخ * همه جاي ديكر كنندم زفلخ * بومعنايه خسرواني بيت
همت اوبرفلك زفلخ بنا كرد * برسر كيوان فكنده بن پي ايوان * معيار جماليده شمس فخري فتح
لامله فلخ و زني اوزره روايت ايلمش * قطعه * خدايكا نازان هيبت مبارك تو * بهشت عدن
براعدات كشت چون دوزخ * بضبط ملك دكر ابتداي نهضت كن * كه كارهاي تو زان پس
مباركست فلخ فنجيدخ سكون نون وياي تحتاني وكسر جيمله برنوع مرضدر اعيا وماندكي
دخي ديرلر فيخ سكون ياي تحتانيله پيك يعني قاصد ابو المعاني بيت چنانكه عزم كند
انتقام اعدارا * سروش غيب شود آنكه درركابش فيخ * عربيده قوقوق وقيناموق وكيك اولمق
يعني افيخ كلور يقال فاخت القدر اذا غلت وفاخت منه ريح طيب مع الدال المهمله * فارد
سكون راء مهمله ايله نردك يدي اويونلرندن اولكي اويوني آديدركه بونلردر فارد وزياد
وبستاده وخانه كير وطويل وهزاران ومنصوبه قمارباز لر بيننده هر بوينك صورت ملاعبه سي
معلومدر كمال خجندي بيت ببرد عشق تو نقش زكعبتين مراد * وراي عاشق فارد نميتواند ديد
بو بيتده راي مكسورا يتمد بجه موزون اولمز مجمع الفرسده كسر را ايله تصحيح واوج معنايه روايت
اولنمشدر اول نرد اويوني آديدر ثاني بمعني تنها مرويدر حكيم خاقاني بيت زين خامه دوشاخي
اندر سه تا انامل * من فارد جهانم ايشان زياد منكر * بو بيتده دخي رامكسوردر ثالث كاوكوهي
كذا في فرهنك جهانكيري فالاد فتح لامله بيهوده و بمعني سوز ودخي سو يلمك معناسنه
ميرنظمي بيت بارك كونه سخن دهن مكشاد * راست كوهر سخن مكو فالاد فانيد كسر
نون وسكون ياي تحتانيله شكر مكرر يعني شكري تكرار قيناد وب عقد وصاف ايدرلر اكا
شكرفانيد وشكر پانيد وسكر بيز دخي ديرلر مصدري فانيدن كلور غايت لذيذ ولطيف
اولديغي ايچون لب دلبري اكا تشبيه ايدوب ديمشلر بيت لبش چون شكرفانيد بوده *
سخنها يش بمشك اندر بسوده فايد فتح ياي تحتاني ايله انتها معناسنه مثلا تا بفلان
ديمك اولور عربيده كي حتي معناسنه حكيم قطران ارموي بيت خداوند ست ومير مير زاده است
زعهد وعصر آدم فايد اكنون فترد فتح تاء مثناة وسكون راء مهمله ايله اول نسنه يه ديرلركه
كندودن يرتلمش اوله خسروي بيت خود طراز يد وبازخود بفترد * خود برآورد وبازويران كرد
فتريد فتح تاء مثناة وكسر راء مهمله وسكون ياي تحتانيله بمعني فترد مرقوم كذا في
تحفة الاحباب فخميد سكون خاء معجمه وكسر ميمله پنبه دانه سن پنبه دن جدا ايلدي
ديمك اولور مصدري فخميدن كلور خجسته كويد بيت جوان بودم و پنبه فخميدمي * چو
فخميد شد دانه برچيدمي فدود سكون دال مهمله وفتح واوايله اول اغاجه ديرلركه
استحكام ايچون قپو آردينه طيارلر كذا في المجمع بومعنايي مؤيد ابو المعاني بيت شهنشاهي

شهنشاهي بعهد عدل ودادش * نه فدود بردركس را نه قفلي فدوند زياده نونله
فدود مرقوم معناسنه در فراوند فتح راء مهمله وواو وسكون نونله قپو آردنه استحكام
ايچون قونيلان اغاجه ديرلر كذا في فرهنك جهانكيري فرتود سكون راء مهمله وضم تاء
مثناة وواو معروفله پير سالخورده كه فرتوت مرقوم كبي حكيم اسدي بيت زبوي كل وسنبل
وارغوان * همي كشت فرتود ازسر جوان فرجمند سكون راء مهمله ونون وضم جيم
وفتح ميمله صاحب زيبايي وپيرايه ناصر بخاري بيت تاجهان از زينت آرد فروبر زپادشاه *
ارجمند وفرجمند وفرخسته پادشاه فرزد سكون راء مهمله وضم زاء معجمه ايله هر زمان
صولو وچمنزار اولان يره ديرلر حكيم فردوسي بيت زپشت منست اين ونام اورمزد *
درخشنده چون لاله اندر فرزد * وله بيت وراكرد شاپور نام اورمزد * كه سروي براند رميان
فرزد * شمس فخري * قطعه * ايا شهرياري كه از طلعت تو * سعادت برد زهره واورمزد *
زفيض كفت كشت زار اميد * بود تازه دايم هميشه فرزد فرزند ولد معناسنه اكرچه
اركك وديشي يه دينلور اما اكثر اركك اوغله استعمال اولنور بعض نسخه ده فرزد مرقوم
معناسنه ده روايت اولنمشدر فرسد سكون را وفتح سين مهملتين ايله بمعني فرسايد شمس
فخري بيت چنان باد تا حشر لبس بقايت * كه دست فنا دامنش را نفرسد فرشيد
سكون راء مهمله وياي تحتاني وكسر شين معجمه ايله برپهلوان آديدر حكيم فردوسي بيت
چو رهام وكودرز وفرشيد ورد * چوشيد وش ولهاك شد هم نبرد فرغند سكون راء مهمله
ونونله مردار وبد رايحه لو نسنه يه ديرلر ميرعماره بيت معذور بود كرزن تو با تو نسازد * زان
كنده دهان تو وزان بيني فرغند * شمس فخري بيت ملك داري زدشمنت تا بد * بوي عنبر نيايد
از فرغند فرقد سكون راء مهمله وفتح قافله بريلدزدر دائما يانده بريلدز دخي اولور فرقدان ديرلر
ور معناسي دخي ديه در تارك سر معناسنه مذكور ايكي معنايه ابو المعاني بيت رسيد فرقد اقبال
ودولت وجاهش * ببين عز وسعادت هميشه تا فرقد فركند سكون راء مهمله ونون
وفتح كافله ايكي معنايه در اول سيل زوري ايله قازلمش يركه جا بجا صو دخي دورمش اولور فرغر
وفركن وفركني دخي ديرلر بعض فرهنكرده هنوز قازلمش خرق معناسنه روايت اولنمشدر شمس
فخري در صفت اسب بيت وقت سيرش چه سبخ وچه دريا * بيش كامش چه كوه وچه فركند *
سبخ سبخو ندن اختصار اولنمشدر كذا في فرهنك جهانكيري اما تحفة الاحبابده ركذر آب
معناسنه در كرك براوزرنده وكرك ديوارده اولسون ديوب بو بيته متمسك اولمش بيت نه دروي
راه را در راه رفتن * نه دروي جويبارا جاي فركند * ثاني طول مدت ايله چو زيوب دوكلمش
نسنه يه ديرلر ميرعماره بيت از پشت پكي جوشن خرپشته فرونه * كرداشتنش غيبه
جوشنت بفركند * مصدري فركندن اولور فرمومد وفرومد طوس مضافاتندن
ايكي قريه آديدر روايت اولنور كه زردشت برطالع سعد محلنده ايكي اغاج دكمش بري مرقوم
قريه ده وبري كاشمر دنام برقريه ده تفصيل احوالي كاشمر لغتي ذيلنده ذكر اولنور ان شاء الله تعالى
مولانا محمود ابن يمين بيت خطه فرمومد اكنون شد زنزهت آنچنان * كز خجالت كرد پنهان
روي از وخلد برين فرناد سكون راء مهمله وفتح نونله پاياب مرقومك درت معناسيله ده

مترادفدر بمعنی اول استاد فرخی بیت کذار کرده بپا پایهای بی انجام * شبیه کند اشته ازآبهای
بی فرناد ۞ فرهمند ۞ فتح راء مهمله ومیم وسکون هاو نونله لفظ مرکبدر فره ایله منددن اوج
معنایه کلور اول بمعنی خردمند حکیم ناصر خسرو بیت فرهمندی رابدل درجای داد *
سودکی داردت شخص فرهمند * ثانی اهل فضل وکمال معناسنه استاد لطیفی بیت
فر دانش باب وفرهمند باش * داده دادار را خرسند باش * کاهی رایی ساکن وهایی مفتوح
تلفظ ایدرلر وله ایضا بیت فرهمندان عالم معنی * نکنند التفات بردنیی * وله ایضا بفتح الراء
بیت هرآنکس هست داناوفرهمند * نه کردد فتنهٔ این دیربند * ثالث بمعنی نزدیك
حکیم ناصر خسرو بسکون الراو فتح الها بیت فرهمند بدکنش هرکز مرو * تانکردی دردمند
وآهمند ۞ فرهومند ۞ سکون راء مهمله ونون وضم هاو فتح میمله نورانی یوزلو آدم که فرمند
دخی دیرلر ۞ فریاد ۞ مدد طلب ایلمك شیخ سعدی بیت پیش که برم زدستت فریاد *
هم پیش تواز تو میخواهم داد ۞ فرید ۞ کسر راء مهمله وسکون یای تحتانیله ایکی معنایه در
اول یالکز تنها معناسنه ثانی بی مثل معناسنه مرقوم ایکی معنایه ترتیب اوزره میرنظمی
بیت میرود درجنك خصمش را فرید * زانکه کشته درشجاعت را فرید * عربیده لامثل له
وفراید الدرکبارها وقیل اذا نظم الدر وفصل غیره یسمی الفرید شول اینجویه دیرلر که دیزلش
اوله جمعی فرایدکلور یقال هو فرید فی زمانه ای لامثل له ۞ فرغند ۞ سکون زاء فارسی ونون
وفتح غین معجمه ایله ایکی معنایه کلور اول برنوع صرمشقدر هراغاجه که صاریله لابد قوریده
اکلمج دخی دیرلر کوکی اولمز ویپراغی دخی اولمز عربیده اکشوث دیرلر شمس فخری بیت باغ عمرترا
مبادخزان * شاخ عمر تو این ازفرغند * استاد رودکی بیت ایاسرو من درتك و پوآنم *
که فرغند واری به بیخم بتوبر * ثانی پلید وچرکین معناسنه درکه فرغنه وفرکند وفرکنه
دخی دیرلر ۞ فرکند ۞ سکون زاونون وفتح کاف فارسیله ایله بدبوی ومردار معناسنه در
ابوالمعانی بیت آدمی ناید ازفرواصلان * بوی مشکین نیاید از فرکند ۞ فسود ۞ ضم
سین مهمله وواو معروف ایله رفعت وجاه واولوغه طلب اولان آدمه فسود جاه وفسود مرتبه
دیرلر وله بیت فسود جاه بود بندکان درکه تو * ازین سبب بکند میل بندکی عالم ۞ فغند ۞
فتح غین معجمه وسکون نونله بمعنی جستن وچابکی کردن یعنی صچرامق شمس فخری درصفت اسب
بیت ویحك آن بادپای وآتش فعل * که چوآهو بود بجای فغند ۞ فقند ۞ فتح قاف
وسکون نونله بمعنی فغند مرقوم استاد لطیفی بیت هم آهوفقندست وهم تیزکام * هم آهسته
خو دست وهم تیز تك ۞ فلاد ۞ فتح لامله بیهوده وبیمعنی سخن فلاد دخی دیرلر شمس فخری
بیت بجز دعای تو باشد سخن همه هذیان * بجز ثنای تو باشد حدیث جمله فلاد ۞ فلخند ۞
سکون لام ونون وفتح خاء معجمه ایله دانه دن آیرلمش پنبه معناسنه شمس فخری بیت فصاد پنبه
زار عمر خصمش * نیارد کرد کاری غیر فلخند ۞ فلخود ۞ سکون لام وضم خاء معجمه ایله صیغهٔ
ماضیدر اما مصدر مقامنده استعمال اولنور پنبه دن دانه چکمك وقیل چکوب قوپارمق
وامثالی نسنه قوپارمق طیان مرغزی بیت موی زیر بغلش کشته دراز * ازقفا موی کش
فلخوده * تحفة الاحبابده پنبه دن دانه آیرمق وآیرنه ده دیرلر فرهنك حسین وفائیده بمعنی

بمعنی نخچیر مرقومدر امامعیار ده شمس فخری بمعنی پنبه دانه دیوب بوبیتی نظم ایلمش بیت خصمش
بفلخودست بدین زخرف دنیا * خرشید شود کاو بکبخاده وفلخود ۞ فلخید ۞ سکون لام ویای
تحتانی وکسر خاء معجمه ایله بمعنی فلخود مرقوم ۞ فلغند ۞ سکون لام ونون وفتح غین معجمه
ایله ایکی معنایه در اول مغز اوجنه پرچین ایتمك ثانی باغ ومزروعات اطرافنه طوار کرمك
ایچون ایتدکاری دکن دیوار معناسنه شمس فخری بیت جنبش شیب تازیانه چو دید *
بجهد ازسرد وصد فلغند * فرهنك جهانکیریده ضم غین معجمه ایله مرویدر وفرهنك میرزا
ابراهیمده محل خطرناك ازدریا یعنی عربیده فم الاسد دیدکاریدر ۞ فلغود ۞ سکون لام وضم
غین معجمه وواو معروفله بمعنی فلخود مرقوم ۞ فلید ۞ کسر لام وسکون یای تحتانیله بر نسنه یی
زور وعنفله یره چکو رمك وامثالی نسنه لره دیرلر میرنظمی بیت اندران چون وزید باد شدید
وتد خیمه در زمین فلید ۞ فند ۞ سکون نونله بوزن بند سخن بیهوده ومکر وحیله معناسنه در
شمس فخری بیت چه کند با تو حیلهٔ بدخواه * پیش معجز چه قدر دارد فند * مؤید الفضلاده
کسر فا ایله نام شاعردر ۞ فیید ۞ ایکی یای تحتانیله بوزن رسید بمعنی بددل کذا فی المجمع
۞ مع الراء المهمله * فاغر ۞ کسر غین معجمه ایله صارویه مائل برنوع چیچکدر زنبقه مشابه
خوشبوی وخوشنما اولور اکثر هند وستانده معروفدر لسان هندیده چانپا دیرلر ۞ فافلیتر ۞
سکون فاو یای تحتانی وکسر لام وفتح تاء مثناة ایله قاون وقار بوز وخیار وامثالینك قبوغی وابله
واحمق معناسنه ده کلور میرنظمی بیت فافلیتر مباش وآدم شو * بامعانی شناس همدم
شو ۞ فافیر ۞ کسر فا وسکون یای تحتانیله حصیر ایتدکاری اوت استاد بیت چو زلف
یار نهٔ زلف وخط محبوبان * بجاست سنبل خوشبو بجابود فافیر ۞ فامر ۞ فتح میمله فرخار
قربنده واقع برشهرك آدیدر حوالیسنده بیابان واقع اولمشدر آهوان مشك آنده نافه براغورلر
کذا فی المجمع ۞ فر ۞ بش معنایه کلور اول بمعنی شکوه ورونق وفروغ وطراوت وانتظام
حال معنالرینه کلور خواجه حافظ بیت ملکت عاشقی وکنج طرب * هرچه دارم بفر دولت اوست
ابن یمین * قطعه * دوتای نان اکر ازکندم است یا ازجو * سه تای جامه اکر کهنه است
یا خود نو * بچار کوشهٔ دیوار خود بخاطر جمع * که کس نکوید ازینجای خیز وآنجا رو *
هزار بار بود به بنزد ابن یمین * که فر وملکت کیقباد کیخسرو * ثانی بمعنی بر یعنی اوست شاه ناصر
خسرو بیت بارنده بدوستان وباران فر * نم نیست غمست هر غمامش را * ثالث بمعنی نور که
بومعنادندر نورانی آدمه فرهومند وفرمند دیدکاری که نور اولودیمك اولور بومعنایی فرهنك
جهانکیری صاحبی محمد ابن قیس فرهنکندن نقل ایلدی رابع بمعنی سیلاب ابوالمعانی بیت
سرشك دیده ام شد ازغم حسرت چو باران فر * اکر همچون بماند یکزمان عالم شود ویران *
خامس بمعنی صدا وآواز مولانا هاتفی بیت زفر نفیر ثریا کذر * همه کوش کرو بیان کشته کر
عربیده تشدید راء مهمله ایله قاچمق هرب کبی وآتك یاشنی بلمك ایچون دیشن کورمك یقال
فر یفر فرارا ای هرب ورجل فر ۞ فراتر ۞ فتح راء مهمله وتاء مثناة ایله ایکی معنایه در اول
بالاتر ثانی پس تر معناسنه که ادات تفضیلدر وبر معناسی ملوك ماضیه دن بر پادشاهك
آدیدر منکو رایکی معنایه ترتیب اوزره استاد بیت اکر خواهی شود کارت فراتر * مشو

ازكف كشاده آنرا فراتر لغ فرازير ج فتح راء مهمله وكسر زاء معجمه ايله سنجاف جامه هرنه اولورسه
وبعض نسخه يه اينده كاری پرواز معناسنه ومحبوب العارفين نام كتابده بمعنی فراش يعنی دوشمه
وبو معنايی مؤيد مير نظمی. بيت صبا كسترد در صحن كلستان * فرازير منقش فرش الوان
لغ فرافر ج فتح راء مهمله وفا ايله عجله وشتاب معناسنه كه فرفرد خی ديرلر مولانا هاتفی بيت
زفرافر سهمكين نفير * سراسيمه شد خيره كش چرخ پير لغ فرامكير ج فتح راء مهمله وميم وكسر
كاف فارسيه ايله كيرو طوتمه ديمكدر ابو المعانی بيت دره توكه جان ندارند دريغ عاشقان * از سر
لطف توهم يك نظرت فرامكير لغ فرتور ج سكون راء مهمله وضم تاء مثناة ايله عكس
معناسنه شرف الدين رومی بيت بود مزدور روبت ماه جاويد * چو فرتور جمال تست خورشيد
لغ فرخار ج سكون راء مهمله وفتح خاء معجمه ايله اوج معنايه كلور اول ولايت تركستانده
بر شهرك آديدر محبوبلری چوق اولور استاد لطيفی بيت بفرخار در ماهرويان بسی * چنان
شهره مردم نه بيند كسی * حكيم سنايی بيت كار اكر رنك وبوی دارد بس * حبذا چين ومرحبا
فرخار * ثانی بر مشهور بتخانه آديدر مذكور بتخانه بويله منقولدركه يتمش نفر معين محبوبه
قزلر واردر نفسلرين بت خدمتنه وقف ايتمشلردر ايچلرندن بری اولسه آنك مثلی بر جميله قز كتورلر
خارجدن بر كافر كلوب اول بتلره سجده ايلسه بعده اول راهبلر اول قزلری عرض ايدرلر هر قنغيسنه
نظری تعلق ايلسه فی الحال اول قز اكا التفات ايدوب اول كافر ايله خلوت اولوب مرادين حاصل
ايدر زعم فاسد وعقل كاسد نجه خدمت ايتدكی بتك رضاسن كسب ايتمش اولوب ثوابن بتلره
باغشلر استاد رودكی بيت فرخار بزرك وخوبتر جاييست * كان معدن ان بت نو آيين * وله
بيت ای عاشق دلسوز بدين جای سپنجی * همچون صنم چينی بصورت فرخار * خواجه
سلمان بيت تا هر بهار خامه كند نقش روزكار * برخار نقش صورت فرخار ميكند * ثالث
ايكی طرفدن سينه اوزره صالنمش كيسويه ديرلر كه فرخاك وفرخال دخی دينلور فرهنك ميرزا
ابراهيمده بمعنی آراسته هر چيز هر نسنه نك بزنمسی لغ فرخور ج سكون راء مهمله وفتح خاء
معجمه وواو معدوله ايله كذركاه آب معناسنه در كذا فی فرهنك جهانكيری تحفة الاحبابده بچه
تيهو مسطوردر وادات الفضلاده يته كذركاه آب مرويدر لغ فردر ج سكون را وفتح دال
مهملتين ايله قپو آردينه استحكام ايچون قونيلان اغاج كه فروره دخی ديرلر حكيم سوزنی بيت
كيری كه آن ز فردره كم بود بسنك * آن كير كو چكانه كجا بد بوی كند لغ فرسنكسار ج اول
طاش عموددر كه يول اوزرنده هر بر فرسنك يره علامت ايچون دكرلر ياخود طاشدن ميل كبی
بيارلر شمس فخری * قطعه * باميد عطای شاه عادل * بمدح سوی او هر كامكاری *
نويدی يافته از جود عامش * بهر كامی نهد فرسنكساری * استاد لبيبی بيت نيابی در جهان
برداغ ياری * نه فرسنكی ونه فرسنكساری لغ فرشيددور ج كشتاسب شاه اوغللرندن
بر پهلوان آديدر لغ فرغار ج سكون راء مهمله وفتح غين معجمه ايله ايكی معنايه در اول
اصلنمش صوده اولسون غيريده اولسون رضی الدين نيشابوری بيت دل ترا سخت ومرا نرم
دل آری چه عجب * نرم باشد بهمه سال بخون فرغارست * وصويه باتمش معناسنه فريد الدين
بيت بوقت كينه نيابی زخويشتن راحت * اكر بقيم وعمان کنی دلت فرغار * ثانی طوغرانمش

طوغرانمش معناسنه فرغاردن ايكی معناسنك مصدری اولور لغ فرغر ج سكون راء مهمله وفتح
غين معجمه ايله اول كوچك خرقدركه بيوك نهرلردن آيريلوب آخر يره آقيدرلر عربيده بوكا جعفر
ديرلر استاد فرخی بيت از آب دريا كفش همی بكوش آيد * كه شهريارا دريا تويی ومن فرغر * حكيم
اسدی بيت فكندند چندان سران سرنكون * كه هر شيب شد فرغری پر زخون * شمس
فخری بيت كرم دست تو نيايد از ابر * كار قلزم نيايد از فرغر * فرهنك جهانكيريده اول ويده
خشك معناسنه دركه آندن سيل كچوب ويری قوريوب جابجا چقوريرلرنده صو باقی قالمش
اوله حكيم خاقانی * قطعه * عالی ميان باديه ديدند فرغری * زان قصه هر كه كفت نكرديد
باورش * باوركنی مرا كه بديدم بچشم خويش * امسال چون فرات روان چند فرغرش * حكيم
ازرقی بيت اكر آب تيغ تو در رفتن آيد * در وهفت دريا بود هفت فرغر لغ فرغور ج سكون راء
مهمله وضم غين معجمه ايله بمعنی تيهو يعنی چل ديدكلری قوشدر ابو المعانی بيت شهی كه انقدو
حكمش روانست * كند فرغور صيد وبازشاهين لغ فرفر ج بوزن مرمر اوج معنايه كلور
اول عجله وشتاب ايله كتمك فرفره دخی دينلور حكيم سنايی بيت تو روان كرده از هوا فرفر * كه فلان
ملحد ست وآن كافر * حكيم انوری بيت برداشت كلك كاغد فرفر فرونوشت * برفود
اين قصيده مطبوع آبدار * ثانی عجله ايله اوقيانه ويازانه ديرلر كمال خجندی بيت روان روان
ز دل آيش آنچه كفت كمال * بلوح دهر نبشته سرشتك با فرفر * ثالث مدور خام كون
پاره سی كه اطفال ايپ طاقوب ايكی ال ايله چكدكجه فرفر دونر وصداسی ظاهر اولور مجمع
الفرسده بمعنی بادزن يعنی يلپزه مرقومدر لغ فرفور ج سكون راء مهمله وضم فا وواو معروفله بمعنی
تيهو كه فرغور دخی ديرلر ابو شكور بيت من بچه فرفورم واو باز سپيد ست * با باز كجا تاب
برد بچه فرفور * بو معنايی مؤيد شمس فخری بيت زهيبت در هوای مملكت تو * نيارد كرد
شاهی صيد فرفور * فرهنك وفاييده فاء ثانی يرينه قافله مرويدر وعربيده سموز قوج كبش سمين
ودخی بر قوش آديدر لغ فرفير ج سكون راء مهمله وياء تحتانی وكسر فا ايله ايكی معنايه در اول
بمعنی تيهو كه فرغور وفرفور دخی دينلور شيخ آزری ازغرايب الدنيا بيت شير نر را كند زبون
عقاب * زده فرفيرهم بجمله غراب * ثانی كوسفند فربه معناسنه در لغ فرمانبردار ج
مطيع ورام يعنی بويرق طوتيجی شيخ سعدی * قطعه * ابر وباد ومه وخورشيد فلك دركارند
تا تو نانی بكف آری وبغفلت نه خوری * همه از بهر تو سركشته وفرمانبردار * شرط انصاف
نباشد كه تو فرمانبری * چغتای لسانده ايسكارماك فتح كاف عربيله سوز اسلمك معناسنه در
بو بيتده واقعدر مير عليشير بيت كيجه كابغه كيلسانك مدعی سوزينی ايسكارما * تواون ای
سيروا ايت هوراودين قايدا پروايی لغ فرمانبر ج دخی بويرق طوتيجی در مولانا هاتفی بيت
رسانند فرمان بفرمانبران * پذيرنده آن همه سروران لغ فرواز ج سكون راء مهمله وفتح
واو ايله يازاوی كه بيوك بادكيری اولور عموما شمس فخری بيت اكر زعدل تو بودی بهر ديار كه
كسی * زدست فتنه زفتی زصفه تا فرواز * ودخی خانه بالاكه تركيده چارطاق وعربيده عليه ديرلر
ودخی خانه اوزرنده دورت جانبی آچق كوشك كه كسب هوا ايچون اوله استاد عنصری
درصفت عمارت * قطعه * قرار دلشد كاندست وكنج بيدرمان * نجات ممتحنانست ودارو ی

بیمار * وكر بكنند فروارجا كنم دردل * سخن منقش كردد زفرآن فروار * مختاری بیت
شادباش وهمیشه شادی را * همچوشاهی نشسته درفروار * فرواره ودروار ووروارە
دخی دیرلر لغ فریور بـ كسر راء مهمله وسكون یای تحتانی وفتح واوایله مؤید الفضلاده
بمعنی ره راست ودین یعنی دینده طوغری یول وفرهنك قدمادن برفرهنكده فریوری راست
كیش یعنی مذهب راست ودرست معناسنه مسطوردر وبرمعناسی دخی خوشبو براوتدر یعنی
اول میرنظمی بیت درجهان فریوری كه رود * عاقبت كاروبارنیك شود لغ فریر بـ كسر راء
مهمله وسكون یای تحتانیله لسان الثور دیدكلری اوتدر عربیده كوساله یعنی بوزاغو كذا فی المجمع
لغ فزاز بـ فتح زاء معجمه ایله افراز لفظندن اختصار اولنمشدر لغ فرز بـ فتح زاء فارسیله
اكیر دیدكلری آجی كوكدر فرز دخی دیرلر عربیده وج دیدكلریدر لغ فسار بـ فتح سین مهمله
ایله ایكی معنایه در اول اسنمك خمیازه معناسنه ابوالمعانی بیت دهان دره كه شود عارض ازخمار
شبی * كمان بدست كماندار میكشد چوفسار * ثانی یولاركه افسار لفظندن اختصار اولنمشدر
لغ فسر بـ فتح سین مهمله ایله رونق وزیبایی وحسن ولطافت معناسنه وله بیت ندید
چشم جهان آنچنان ملاح رویی * جمال وحسنش سرتا بپاشدست فسر لغ فشار بـ فتح
شین معجمه ایله ایكی معنایه كلور اول معروف نجیب الدین جردپادقانی بیت بجا كیات كه
آب حیات ازو بچكد * اكرمسوده شعرمن بیفشاری * ثانی بمعنی پاشیدن وریختن یعنی
صاچمق ودوكمك كمال اسمعیل درقسمیه بیت بحر بوالعجب آیین وكوه راه نشین * ببرق
آتشبار وبا برآب فشار لغ فشر بـ فتح شین معجمه ایله فشار مرقومك ایكی معناسنه دخی
آندن اختصار اولنمشدر ابوالمعانی بیت برآتش دل من آب التفات فشر * كه سوخت جسم
نزارم بآتش حسرت لغ فطیر بـ كسر طاء مهمله ایله مایه سز خمیر شیخ عطار بیت ازخدا
شاكر بوده مرد فقیر * كرده هدقوتش لبی نان فطیر * عربیده تازه نسنه طری كبی وشول عجین كه
دخی خمیر اولمامش اوله كما یقال الفطیر ضد الخمیر وهو العجین الذی لم یختمر والفطیر اسم من اسماء
التصدیر لغ فغشور بـ سكون غین وضم شین معجمتین ایله چینده برشهر آدیدر آنده بت كرلر
واردر بت پیارلر كذا فی المجمع لغ فغفور بـ چین پادشاهلرینك لقبیدر نته كم هند پادشاهلرینه
رای وتركستان پادشاهلرینه خاقان وعجم پادشاهلرینه كی وكسری وروم پادشاهلرینه قیصر
وحبش پادشاهلرینه نجاشی ویمن پادشاهلرینه تبع دیرلر ودخی برولایت آدیدر آنده لطیف
طبق وكاسه وفنجان اشلنور ابوالمعانی بیت دل اشكسته من كشته همچون كاسه فغفور *
شود اشكستكی ازناله محزون من ظاهر لغ فقر بـ سكون قافله یدی معنایه كلور اول معروف
یعنی هیچ برنسنه یه مالك اولمامق ثانی محتاج اولمق ثالث بركسنه نك ایكولرین صقمق
رابع خمیرسز اتمك خامس منبع آب یعنی صو چیقدوغی یكار سادس برنوع قیون سابع
دلمك وچقور قازمق عربیده وفارسیده مشترك استعمال اولنور لغتدر مولانا عرفی * مصرع
فقرم بسیاست كشد ازمسند همت لغ فلار بـ فتح لام ایله برآق كوكدر دارو قسمندن عربیده
عرطینا دیرلر لغ فنار بـ فتح نونله معروف بلوردن ایدرلر شمعك اوزرینه قورلر ابوالمعانی بیت
تنم ازداغ داغ عشق كشته شعلها ظاهر * بمنع باد سرد آه پیرامن فنارم شد لغ فناور بـ فتح

فتح نون وواو ایله ایكی معنایه در اول بند شلوار معناسنه میرنظمی بیت چو دلبر كشاد وفناور نمود
طلسم درگنج پنهان كشود * ثانی ولایت چینده برشهر آدیدر لغ فندر بـ سكون نون
وفتح دال مهمله ایله ولایت خوارزمده برشهر آدیدر مولانا هاتفی بیت زفندر رقم كرد تا آب سند
بجا كوكه باشد طرف دار هند لغ فیار بـ فتح یای تحتانیله شغل وعمل معناسنه استاد لطیفی
بیت نیست جز عشقت اختیار مرا * نیست جز ذكر تو فیار مرا * استاد رودكی بیت نیست
فكری بغیر یار مرا * عشق شد درجهان فیار مرا لغ فیادار بـ ایش طوتیجی معناسنه استاد
عنصری بیت مهر ایشان بود فیادارم * غمكشان من بهردو بكسارم لغ فیاوار وفیاور بـ
كلاهما بفتح الیاء التحتانی وواو ایله ایش صاحبی وایش ایشلیجی معناسنه شمس فخری بیت
بجز مدح ابواسحق محمود * ندارد عقل درعالم فیاور لغ مع الزاء المعجمه * فخرز بـ سكون خاء
معجمه وفتح راء مهمله ایله فربه وقوی معناسنه حضرت مولانا قدس سره بیت شد زفخرز
وشد فخرز ازداد تو هرعاجز * لاغر نشود هركز آنراكه تو پروردی لغ فرابرز بـ فتح راء اول وباء
موحده وسكون راء ثانیله ایرانیلردن بر پهلوان آدیدر لغ فرامرز بـ فتح راء اول ومیم وسكون راء
ثانیله ایكی معنایه در اول میرسرحد كه سنورده واقع اولان قلعه وشهرك حاكمی معناسنه در
ثانی رستمك اوغلی آدیدر ایرانیلرده مشهور پهلواندر لغ فراویز بـ فتح راء مهمله وكسر واو
وسكون یای تحتانیله قفتان وقراچه نك سنجافی وپروازی معناسنه فرازیز دخی دیرلر حكیم خاقانی
بیت این فراویزی آن بازافكن خواهد زمن * من زجیب آسمان یك شانه دان آورده ام *
لغ فرویز بـ سكون راء مهمله وكسر واو ایله بمعنی فراویز مرقوم لغ فرخ روز بـ موسیقیده
برنوا یاخود برپرده آدیدر شیخ نظامی درصفت باربد بیت چو نازش پرده فرخ روز كشتی *
زمانه فرخ فیروز كشتی لغ فرفوز بـ سكون راء مهمله وضم فا ایله بمعنی تیهو كذا فی المجمع
لغ فرواز بـ سكون راء مهمله وفتح واو ایله سقف اغاجلری كه عربیده روافد دیرلر میرنظمی
بیت زساج وآبنوس فرواز خانه * كه دیكر چیزهایش بی بهانه لغ فرویز بـ بمعنی فراویز مرقوم
لغ فری برز بـ كسر راء اول وسكون ثانی وضم باء موحده ایله نام پسر كیكاوس در دوازده رخ
جنكنده كلیادین ویسه النده قتل اولندی حكیم فردوسی بیت فری برز بالشكر كردونیو *
به پیوست باطوس وكودرز وكیو * بعض فرهنكده برمشهوره عورت آدی اولدوغی دخی
مرویدر لغ فریز بـ كسر راء مهمله وسكون یای تحتانیله درت معنایه كلور اول بمعنی فرزد
مرقوم یعنی چمنزار حكیم سوزنی بیت زباد وخاك وزآب وآتش این مردم * تو باز چون كه
ویشم وفریز وانكشتی * حكیم نزاری قهستانی بیت ای كه دربستان جانم شاخ مهر * دست درم
داده چون بیخ فریز * ثانی فراویز جامه معناسنه كه پروز دخی دیرلر حكیم قطران ارموی بیت
جاودان درملك دولت زی كه باشد بیتو ملك * همچو تن بیجان وجان بی عقل وجامه بی فریز * ثالث
پصدرمه كه عربیده لحم قدید دیرلر رابع قبل تراش ایتمك مثلا سررا فریز كرد دیرلر یعنی سر فلانرا
تراش كرد دیمك اولور لغ فغیاز بـ سكون غین معجمه وفتح یای تحتانیله باب البادده ذكری
مرور ایدن بغیاز مرقوم معناسنه یعنی شاكردانه كه بغیاز دخی دیرلر شمس فخری بیت بهر
طریق كه خواهی همیشه مال دهد * به بخشش وبصله خیر وصدقه وفغیاز * فرهنك حسین

وفاییده بمعنی مژدکانی وموید الفضلاده فغیازراء مهمله ایله مروید زوادات الفضلاده عطیهٔ
شعر یعنی صلهٔ شاعران مسطوردر ڲ فکز ﭺ سکون کافله بمعنی دودکش یعنی اوجاق تونلکی
استاد دقیقی بیت زبس که آتش غم رابدل برافروزی * سیاه روی غلیظی چو فکز آتشدان
ڲ فلرز ﭺ فتح لام وسکون راء مهمله ایله برپاره بزه بعض نسنه قویوب بغلرلر ترکیده چقن دیرلر
ماوراء النهرده فلرزنك دیرلر استاد رودکی * مثنوی * آن کریچ وآن شکر برداشت پاك *
واندران دستار آن زن بست خاك * آن زن ازدکان فرود آمد چو باد * پس فلرزنکش بدست
اندرنهاد * شوی بکشاد آن فلرزش خاك دید * کردزن رابانك وکفتش ای پلید ڲ فناروز ﭺ
فتح نون وضم راء مهمله وواو معروفله سمرقندده برموضع آدیدر نازك شرابی اولور کذا فی المجمع
ڲ مع الزاء الفارسی * فاژ ﭺ بمعنی خمیازه که اسا وباسك ودهان دره دخی دیرلر عربیده
تثاوب وترکیده اسنمك دیدکلریدر شمس فخری بیت چنان رسم عدلی ز عالم بکند *
که برخاست رسم تعدی فاژ * طیان مرغزی بیت میکند چون ز بید ماغی فاژ * درد هانش
نهاد باید ژاژ ڲ فرژ ﭺ فتح زاء فا رسیله اکیر کوکی که عربیده وج دیرلر شمس فخری بیت
مخالفان شهنشه اکر خورند عسل * شود زغصه وغم در مزاقشان چو فرژ ڲ فرژ ﭺ مردار وچپل
وچرکین معناسنه میرنظمی بیت یکی مرد بد پاك طبع لطیف * شده خفت او فرژ عجوز کثیف
ڲ مع السین المهمله * فارس ﭺ سکون راء مهمله ایله بر عظیم ولایت وقدیم مملکتدر بش
شهر معظمه مشتملدر دار الملکی شیرازدر نته کم شیخ سعدی بیورر بیت اقلیم فارس راغم از آسیب
دهر نیست * تا بر سرش بود چو توای سایهٔ خدا * عربیده کسر راء مهمله ایله آتلو دیمکدر
جمعی فرسان وفوارس کلور وفرسان بهادرلر دیمکدر ڲ فانوس ﭺ ضم نونله اول فناردرکه
دمور دن ویاخود اغاجدن ایدوب اوزرینه بز ویاخود کاغد ایدرلر وبزدن اولانك بعضیسن
ابریشم ایله منقش ایدرلر وکیمنی دخی شمع ایله ایدرلر وبر نوعینك دخی ایچنه بر کوچك فانوس
دخی ایدوب اوزرینه اشکال تصویر ایدوب ایچنه موم یاقوب قودقده دخان ایله متصل دونر آکا
فانوس خیال دیرلر عوام غلط ایدوب بلوردن اولانی فنار ایکن فانوس دیرلر وبو فانوسه فنار دیرلر
آنجق قدرغه قیچلرنده اولان بلور فناره اصلی اوزره تسمیه ایدوب قنار دیرلر ابو المعانی بیت
شد منقش جسم من از داغها وشرحها * در برم شد پیرهن کو یا که فانوس خیال *
ڲ فیوش ﭺ ضم باء فارسی وواو معروفله مضحك ومسخره لق معناسنه میرنظمی بیت
در خانه بنزد زن خروسی * در مجلس سفلکان فیوسی ڲ فرفوریوس وفرفریوس ﭺ
بر حکیم آدیدر انیس وجلیس اسکندر ایدی شیخ نظامی بیت فلاطون وو الیس وفرفوریوس
که روح القدس دستشان دادبوس ڲ فرقس ﭺ سکون راء مهمله وفتح قافله خطا ملکنده
بر موضع آدیدرکه غایت اعلا مشك حاصل اولور کذا فی فرهنك جهانکیری ڲ فرناس ﭺ
سکون راء مهمله وفتح نونله اوچ معنایه کلور اول ایشدن قالمش فرتوت معناسنه استاد
عنصری بیت کفت نقاش چونکه نشناسم * که نه دیوانه ونه فرناسم * ثانی ابله ونادان
معناسنه شمس فخری بیت دران مقام که حزم تو قهرمان باشد * خرد که باشد وموهوش
وآسمان فرناس * بو معناده غفلت زده ونادانی معناسنه مسعود سعد سلمان بیت بدان که فتنه

فتنه بخسبد درین زمانه ولیك * ز عدل تست که یاوی شده ست در فرناس * سید حسن
غزنوی بیت بشنوم نیك وبد به بیتم راست * منم امروز مانده در فرناس * ثالث زیاده اویقویه وارمش
معناسنه بعض فرهنکلرده نیم خفته یعنی امزغنمش معناسنه مرویدر بو معنی غفلت سببی ایله نیم
خفته اولمق جائزدر عربیده بیوتی یوغون ارسلانه دیرلر ڲ فرنکیس ﭺ فتح راء مهمله
وسکون نون ویای تحتانی وکسر کاف عجمیله افراسیاب شاهك قزی آدیدرکه سیاوشك
حبالهٔ ازدواجنده ایدی کیخسرو آندن وجوده کلدی حکیم خاقانی بیت بودی بدرکه توسیاوش
چاوشی * بودی بحضرت تو فرنکیس پرده دار ڲ فریادرس ﭺ مددایدیجی خواجه حافظ
بیت محمل جانان ببوس وانکه بزاری عرضه دار * کز فراقت سوختم ای مهربان فریادرس *
بو بیتده امر معناسنه اولور وبر معناسی دخی وصف ترکیبی اولور تنکم شاعر دیمشدر بیت
فریاد پسی کردم فریادرسی نیست * کویا که درین کنبد فیروزه کسی نیست ڲ فقلاس ﭺ
سکون قاف وفتح لامله ابله واحمق معناسنه ابو المعانی بیت مرا کن جود ودیکر را تغافل *
نداند معنیٔ عشق تو فقلاس ڲ فلاطوس ﭺ نام استاد عذرا ایدی استاد عنصری بیت
فلاطوس بر کشت وآمد براه * بر حجرهٔ وامق نیکخواه ڲ فیلقوس ﭺ سکون یای تحتانی
وفتح لام وضم قافله نام پدر اسکندر ذو القرنیندرکه پادشاه روم ایدی وروم لسانده امیر عسکر
دیمکدر کذا فی المجمع فرهنك جهانکیریده بر قیمتلو طاشدر متلون کوریتور شویله که هر نظرده
نیچه رنك کوستر رمذکور ایکی معنایه میرنظمی بیت مشو چون فیلقوس یکرنك می باش *
شوی کر فیلقوس بانك می باش ڲ مع الشین المعجمه * فاش ﭺ آشکار واظهار معناسنه
شمس فخری بیت حدیث حاتم وکسری زمانه در پیچد * چنین در کرم وعدل شد شهرش
فاش * خواجه حافظ بیت فاش میکویم واز کفتهٔ خود دلشادم * بندهٔ عشقم واز هردو
جهان آزادم ڲ فراپوش ﭺ ضم باء فارسیله بو زن فراموش بمعنی بیهوشی کذا فی المؤید
ڲ فراپیش ﭺ فتح راء مهمله وکسر باء فارسی وسکون یای تحتانی ایله ایلرورك معناسنه در
میرنظمی بیت ز انجام بهر کارت بیندیش * اکر خواهی روزکارت فراپیش ڲ فراش ﭺ
فتح راء مخففله مرغ بسیار پر یعنی قنادینك توپلری چوق قوش ودخی هر نسنه نك قنادکی توپلری اوله
وعربیده تخفیف راء مهمله ایله بمعنی ملخ یعنی چکرکه وراء مشدده ایله اسم فاعل اولور دوشه یجی
ویرسه یوریجی شیخ سعدی دیباجهٔ کلستانده * فراش باد صبارا کفته که فرش زمردین
بکسترد دیمشدر ڲ فرامش وفراموش ﭺ کلاهما بفتح الراء المهمله وضم المیم اونتمق
معناسنه که واو ایله واوسز اشباع ضم میمله ده جائزدر حکیم فردوسی بیت فرامش ترا مهتران
چون کنند * مکر مغز دل پاك بیرون کنند ڲ فرخاش ﭺ سکون راء مهمله وفتح خاء معجمه
ایله اوچ معنایه کلور اول آشکار امعناسنه میرنظمی بیت چون نبوده طاقت غم فاش کرد
راز عشق اندر دلش فرخاش کرد * ثانی بمعنی پرخاش یعنی جنك ثالث ایکی طرفدن
اشاغی صرقمش صاج که فرخاك وفرحال دخی دیرلر مرقوم ایکی معنایه وله بیت از دو جانب
می نمود فرخاش را * زان فتاده در جهان فرخاش را ڲ فرخش ﭺ فتح راء مهمله وسکون
خاء معجمه ایله بمعنی فرخج مرقوم یعنی کفل چارپایان حیوانات صغریسی حکیم سوزنی بیت روز

هیجا از سرچاپکسواری برذری * ازفرخش وران اسب خصم کیمخت وبفند * وسکون
راء مهمله وفتح خاء معجمه ایله قطایف دیدکاری حلوادر ل فرش ح کسر راء مهمله ایله
پریشان وترت مرت معناسنه ابو المعانی بیت همچو موی زنکیان شد حال زار عاشقان *
شد پریشان وفرش از جور جانان حالیا * عربیده سکون راء مهمله ایله دوشمك ودوشمك
مفروش کبی ودخی فضای واسع وبچرك کنج دوه که ذبح اولمغه مناسب اوله ودخی شول اوت که اوج
ویاخود درت یپراقلی اوله ودخی دیشی قیو نه دیرلر ویقال الفرش دق الحطب ل فرغیش ح
سکون راء مهمله ویای تحتانی وکسر غین معجمه ایله کورکاع اسکیلکندن صالنان پارهلرینه
دیرلر شمس فخری بیت زدست باکرمش ابرولاف جود ببین * بپوستینش که برخاك میکشد
فرغیش ل فرموش ح فراموش لفظندن مختصردر میرنظمی بیت درونش زاتش غم بود
پرجوش * صنمهای دکر میکرد فرموش * کذا فی فرهنك جهانکیری ل فرویش ح
سکون راء مهمله وکسر واو ایله سکز معنایه کلور اول بمعنی تقصیر وفروکذاشت که پرویش
دخی دیرلر میرحسینی سادات بیت راه دیو عین فرویشست این * تا نپنداری که درویشست
این * ثانی کاهللك معناسنه امیرخسرو بیت بهشیاریست باید پیش رفتن * نه غافل
وار با فرویش رفتن * ثالث بمعنی فراموش یعنی اونوتمقلق مسعود سعد سلمان بیت هر که
که فلك دل مرا ریش کند * یکساعت عذابم نه فرویش کند * رابع ایشه ثانی ودرنك ایلمك
خامس بمعنی بیکاری بودن یعنی ایشسز اولمق سادس درشتی وخشونت امیرخسرو بیت
کر از لب شیرینی مدهی بکشتن هم نمی آرزد * چرا در کار مات آخر چنین فرویش می آید *
سابع کوشت بریان ثامن سلفه وعورت آدی ایدی کذا فی فرهنك جهانکیری ل فریورکیش ح
کسر راء مهمله اول وسکون ثانی ویای تحتانی ایله بمعنی راست دین ودرست مذهب معناسنه
کذا فی مجمع الفرس بومعنایی مؤید میرنظمی بیت فریورکیش او مشهور عالم * نظیرش هم
نماند پیش آدم ل فریش ح کسر راء مهمله وسکون یای تحتانیله اوچ معنایه کلور اول
ترکتاز وتاراج ویغما معناسنه شیخ نظامی بیت کر از مهر جنك آرم اینجا فریش * بمغرب
زر مغربی هست پیش * ثانی بمعنی تحسین وآفرین مختاری بیت فریش آن بال وآن
یارو که پشت پیل خم کردد * اکر بر کستوان سازند پیل راز خفتانش * استاد منوچهری
بیت فریش از منظر میمون آن فرخنده ترمجز * که منظرها ازو خوارند ودر غارند مخبرها *
ثالث بربان پشمش ات حکیم سوزنی * قطعه * نمك زدی همه ارباب فضل را که کسی *
نکرده بوده فضل ترا دروش فریش * زفر بهی بکمالی که کر فریش کنم * رود دونایژه روغن از ان
دولت فریش * ویای معروفله عربیده یدی کونلك ویاخود یقینده طوغمش طایه دیرلر کره
نو آزد معناسنه ل فرایش ح فتح زاء معجمه وسکون همزه وکسر یای تحتانیله اسم مصدردر
افزودن لفظندن ابو المعانی بیت برفته میشود آن طفل فتنه دانستم * کز وفرایش حسن
وجمال بد ظاهر ل فس ح درت معنایه دراول آت پرچمی آلنی اوزرنده طور پش دخی دیرلر حکیم
خاقانی بیت از خوی مردان شهاب روی بشوید بخون * وزفس اسبان بنات جعد نهند بر عذار
ثانی ادات تشبیه در شبه ومانند معناسنه کوش دیمکله شایعدر حکیم فردوسی بیت یکی

یکی بچه بد چون کوشیرفس * ببالا بلند وبدیدار کش * حکیم اسدی بیت درآوردیش
اژدها فس درفش * شد از تیغ هامون چو کردون بنفش * حکیم ازرقی در صفت قلم بیت
از سیرو خاك جنبش بادپای وتارفس * زرنمای وسیم شکل ودرفشان ومشك بار * بریده دخی
حکیم فردوسی بیت چنین کفت رستم که ای شیرفس * درا پور اینها باید بکش * ثالث سر
دستار که برقارش مقداری یادخی زیاده طرة اسلوبنده ایدرلر حکیم فردوسی بیت همی بود
پیشش بدستارفس * چو اندیشه دل دست کرده بکش * شاه داعی شیرازی بیت فراخ
آستین کرده وفس دراز * که من کار خود کرده ام خوش دراز * بوطرزی اکثر صوفیلر عمامهلرنده
ایدرلر طیلسان دیرلر مولانا جامی بیت میکشی خرقه پشمینه بدوش * میکنی کوشه فس
درین کوش * رابع بند شلوار کشاد بولدقده ظاهر اولان صدا خصوصا قماش چقنیان اوله
وآنك امثالی نسنه صداسنه دیرلر شیخ سعدی * قطعه * بپرسیدم از حکیم هوشمند *
کاندرین عالم بکو آواز چند * کفت در عالم بسی آوازهاست * زان چهارست ای برادر سودمند
قلقل قرابه وپچاپ بوس * جز بز قلیه فس شلواربند * عربیده فتح وتشدید ایله هوا چقماق
وسود صاغمق وجیقارمق یقال فس الزق ای اخرج ما فیه من الریح واسم من اسماء الشجر الینبوت
ل فشافاش وفشافس ح کلاهما بفتح الشین المعجمه والفاء آواز تیر که پیاپی آتلدقده ظاهر
اولور مولانا عبد الله هاتفی بیت برآید زناورد برنا و پیر * چکاچاك خنجر فشافاش تیر *
شیخ نظامی بیت ترنك کمان رفته در مغز کوه * فشافش کنان تیر بر هر کروه ل مع الغین المعجمه
ل فارغ ح کسر راء مهمله ایله بوش تهی معناسنه وایشدن تارك اولمق خواجه سلمان بیت
وه چه فرخ فال وفارغ بال مرغی بوده * کز سعادت در فضای کوی جانان می پری ل فراغ ح فارغ
اسم فاعلدر فراغ مصدردر ترك ونهی معناسنه مولانا هاتفی بیت نکردند شب پاسبان چراغ
نهادند سرها بخواب فراغ * عربیده بوشالمق ودوکلمك وقصد ایلمك معناسنه والفراغ ضد
الشغل که ایکیسیده مصدردر شمس فخری جای خالی معناسنه روایت ایلمش * قطعه * یکدم
فراغ نیست ظفر را ز درکهش * از بیم آنکه بر سر او بکذرد فراغ * اهل ورع به پشتی عداش
کشیده اند * پای سرور بهجت در دامن فراغ ل فرستوغ ح فتح را وسکون سین مهملتین وضم
تاء مثناة ایله قرلغچ دیدکاری قوش که فرستوك وپرستوك وفرستو وپرستو دخی دیرلر
ل فرغ ح سکون راء مهمله ایله بمعنی جوجه یعنی طاوق پلیجی کذا فی التحفه ل مع الفاء ح
ل فیلسوف ح سکون یای تحتانی وفتح لام وضم سین مهمله ایله عاقل وکامل وفننده ماهر
دیمکدر ومشهور حکیم آدیدر میرنظمی بیت عقل طفل نوسبق در نزد او * فیلسوفان
جهان شاکرد او ل مع القاف * فرانق ح فتح راء مهمله وکسر نونله سیاه کوش که ترکیده
قره قولاق دیرلر ومنقولدر که دائما ارسلانك اطرافنده تعیش ایدر یعنی ارسلانه قولاغوز اولوب
شکار کوسترر والدوغی شکارك فضلهسندن غدا ایدینور نته کم شاعر دیمشدر * مثنوی *
فرانق شیر را جاسوس بوده * همیشه شیر را صیدی نموده * چو صیدی میکند هر که که آن شیر
ازان صیدش فرانق میشود سیر ل فرزدق ح فتح را ودال مهملتین وسکون زاء معجمه ایله
شعرای عربدن بر صاحب سلیقه مشهور شاعرك نامیدر نته کم دیمشلردر بیت فرزدق شاعر

پرزور بوده * میان شاعران مشهور بوده * ور معناسی دخی خمیرزواله‌سیدر ع مع الکاف ع
ع فاختك ع مصغر فاخته‌درکه اوکیك جك دیمك اولور آخرندکی کاف علامت تصغیردر
ع فاسترك ع ضم سین وتاء مثناة وسکون راء مهملتین ایله کرورك وقرلغچ معناسنه‌دردیو
نعمة الله نقل ایلمشدر ع فتاك ع فتح تاء مثناة ایله حنادرکه ترکیده قنه دیرلر میرنظمی
بیت باسپید وغازه کرده روی پاك * دست وپا نقش ونکاری از فتاك ع فتك ع سکون تاء
مثناة ایله پورسق دیدکاری جانوردرکه مشهوردر دکنك ایله دوکدیکجه مهرر میرنظمی بیت
که چندان میزدند او کشته فربه * همه بودست فتك آن یکدکربه * عربیده غدر ایتمك ور آدمی
غافل ایکن قتل ایتمك معناسنه‌در ع فدرنجك ع سکون دال ونون وفتح راء مهملتین وجیمله
ایکی معنایه کلور اول کابوس که انسانی اویقوده آغر باصر دیدکاریدرکه میان عوامده مشهور
اولان بردیودر کلوب آدمك اوزرینه دوشر دیرلر اما حکما مادهٔ سوداویه‌درکه اویورکن قانه
قاریشوب اولمقوله خیالات کوستردیرلر ثانی اغز چوره‌سی که بثفوز وپوز دخی دیرلر ایکی
معنایه استاد بیت که فدرنجك دهن تا کوش رفته * که فدرنجك کرفت لبهاش کفته *
ع فدرونك ع سکون دال وضم راء مهملتین ونونله حصار قپوسی وبرج بارو اوزرنده اولان
دلکلر دشمن قصد حصار ایتدکده اول دلکلردن اشاغی طاش براغورلر واول براقدقلری نسنه‌یه
دخی فدرونك دیرلر وله ایضا بیت بدفع دشمنان آکرده آغاز * ببرج قلعه شد فدرونك انداز *
ع فذالك ع فتح ذال معجمه وکسر لامله اصل وقانون واسلوب وعادت معناسنه استعمال
اولنور اصلنده لغت عربیدرکه فاء سببیه واسم اشارت وعلامت خطاب اولان حرف ایله ترکیب
اولنمشدر عجمده لفظ مفرد استعمال ایدرلر عرف عام قبیلندن اولمشدر استاد رودکی بیت
جهان خوشست ولیکن زوال مالك اوست * بقا خوشست ولیکن فنا فذالك اوست *
ع فذلك ع فذالك مرقومدن اختصار اولنمشدر یعنی اول معنایه‌در ع فراستك ع فتح را
وضم تاء مثناة وسکون سین مهملتین ایله قرلغچ معناسنه فرستوك وپراستك وپرستوك دخی دیرلر
استاد لطیفی بیت عمرت کذشته کندن ریشت چه فائده * بازمرهٔ فراستکی کردنت صعود *
ع فراستو ع فرستك مرقوم معناسنه که پرستو وفرستو دخی دیرلر شمس فخری * قطعه *
بدخواه ملك خسرو دارای ملك دین * باشد زدرد ورنج همیشه چو چنکلوك * بر طاق بارکاه
همایون اساس او * دارد همای خانه بجای فراستوك ع فراشتوك ع فتح راء مهمله وسکون
شین معجمه وضم تاء مثناة ایله فراستوك مرقوم معناسنه‌در ع فرانك ع فریدون شاهك مادری
آدیدر روایت اولنورکه فریدون اون بش یاشنه یتدکده کوه البرزدن کلوب والده‌سنه نم پدرم
کیمدر البته سویلمك کرکسن دیو اقدام وابرام ایتدکده والده‌سی جواب ویردکه حکیم فردوسی
* مثنوی * فرانك بدوکفت کای نیك خوی * بکویم تراهرچه کفتی بکوی * تو بشناس ازمرز
ایران زمین * یکی مرد بد نام او آبتین ع فرتوك ع سکون راء مهمله وضم تاء مثناة ایله بمعنی
پرستوك وفرستوك وپرستو وفرستو دخی دیرلر استاد منوچهری بیت زفرتوکی بصحراها
فروآکنده بالشها * زبوقلمون بوادیها فروفکنده پسترها * ع فرخاك ع سکون راء مهمله
وفتح خاء معجمه ایله زلف فروهشته یعنی پیچ وتاب وشکنی اولمین زلف که هموار اولوب اشاغی

اشاغی صارقمش اوله کتاب السامی فی الاسامیده لامله فرخال وفرخار دخی دیرلر ع فرخواك ع
سکون راء مهمله وفتح خاء معجمه وواو ایله بمعنی کوشتابه یعنی ات صویی مشفقی بخاری
بیت خاك مالیده بلب میکند او مشت وملنك * خورده بزدادی وچغزو زده فرخواك جعل *
ع فرزندك ع سکون راء مهمله ونون وفتح زاء معجمه ایله مصغر فرزنددر ع فرستوك ع
فتح را وسکون سین مهملتین وضم تاء مثناة ایله قرلغچدر ع فرسك ع سکون را وفتح سین
مهملتین ایله بمعنی فرسوده یعنی دوشنمش واسکیمش معناسنه ابو المعانی بیت لایق نیم نکاه‌شی
برند اردبندهرا * کرکند روی نیازی فرسك خاك درش ع فرغوك ع سکون راء مهمله وضم
غین معجمه ایله بمعنی خاموش وتن زده وله بیت کرکنم آغاز عرض حال خود برخاکپاش * بنکرد
باخشم وکوید دم مزن فرغوك باش ع فرنجك ع فتح راء مهمله وجیم وسکون نونله اویقوده
آغر باصمق فدرنجك مرقوم معناسنه عربیده کابوس دیرلر حکیم خاقانی بیت فرنجك وارشان
بکرفته آن دیو * که سر یابیست نامش خرنجیون * مختاری کند وغلامیله ماجراسن بیان
ایدوب دیر * قطعه * چو نیمشب شد بیدار کشتم ودیدم * غلام رابسر دبه برنهاده خیار *
چنان بسان فرنجك فرو کرفت مرا * که بود مردنم آسان ودم زدن دشوار ع فرنجمشك ع
براوتدر صوکنارلرنده چوق بتر افرنجمشك وپلنکمشت وفلنجمشك وپانجمشك دخی دیرلر
فارسیلر قرنفل بستانی وشیرازیلر پالنکوی خودرو دیرلر سدهٔ دماغه ونافع وسودادن عارض
اولان خفقانه نافعدر کذا فی البدیعی ع فروشك ع ضم راء مهمله وواو معروف وفتح شین
معجمه ایله بلغور دیرلر کذا فی المجمع بو معنایه شاعر بیت نمیخواهم بمنت روزه بریان * اکر بی منتم
باشد فروشك ع فریوك ع کسر راء مهمله وسکون یای تحتانی وفتح واو ایله خرزه یعنی قاون
ع فرژاك ع فتح زاء فارسیله چپل وزشت وچرکین که فرژاکن وفرژاکین دخی دیرلر طیان مرغزی
بیت زکاوخی برهباك آن فرژاك * شد هباك او بکردار مغاك * کذا فی فرهنك جهانکیری اما
مجمع الفرسده زاء معجمه ایله واقعدر هباك فرق سر معناسنه‌در ع فکاك ع فتح کاف فارسیله
ایاق برتنمك زده لنمك کبی پرشیٔ در ابو المعانی یکی صاحب جاه بیت عذر لنکی میکند هردم مرا
شد فکاك کویا که پای همتش ع فلك ع آسمان معناسنه مشهور ومعروفدر مفردنه وجمعنه ده
دیرلر اما سموات سبعه‌یه فلك دیدکلرندن مراد فلك الافلاکدر ع فلك الافلاك ع فلك اعظم
وفلك اطلس دخی دیرلر کواکبدن خالی اولدوغیچون فلك تاسع درکه اهل شرع آکا عرش دیرلر
سیری اولقدر سریعدرکه یکرمی درت ساعتده دوره‌سن تمام ایدوب مرکزینه وارر افلاك سبعه‌یی
کندو حرکتنه اویدیروب هر برینك مخصوص حرکتی وار ایکن کیمی غربدن شرقه وکیمی رحاوی
وکیمی حمایلی وکیمی دولابی دور ایدر فلك الافلاك شرقدن غربه دور ایدر آنك سرعت وشدت
حرکتندن سایر افلاکك حرکتی مشاهده اولنمیوب آنجق آنك حرکتی کورینور مثلا دکرمانك
صاغندن صوله دونر ایکن اوزرنده بر قرنجه صولدن صاغه کیتسه ظاهرده قرنجه‌نك حرکتی
کورنمیوب دکرمانك حرکتی کورینور سایر افلاك آکا کوره بطیٔ الحرکه اولدقلرندن حرکتلری
مشاهد دکلدر اول مرتبه سریع الحرکه‌درکه روایت اولنور برکون خواجهٔ کائنات علیه افضل
الصلوة واکمل التحیات حضرت پیك جلیل جبرائیل علیه السلامه وقت ظهر داخل اولدیغی دیو

سئوال ايوردیلرلاونعم دیو جواب ویردی حضرت رسول عليه السلام بونجه جواب ردیده کارنده جبرائیل علیه السلام بیوردی که اکر سوالنکز محلی هنوز شمس ظهر محلنه وارمامش ایدی لا ونعم ما بيننده بيك بشيوز ميل قطع ايدوب نعم ديدجك ده ظهر محلنه واردی ديديلر سرعت سيرينى بوندن قياس ايله والله اعلم بحقيقة الحال * فنك فتح نونله اول جانوردرکه دریسن چقاروب کورك ايدرلر حضرت مولانا قدس سره العزيزك كندى خط شريفلريله اولان مسودات اشعار مجموعه سيله بوحقير مشرف اولوب بو ابيات استخراج اولنمشدر بيت آن پوست چو بیجان شد او پوشش شاهان شد * وانكاه كه جانش بد اندر فنكى بوده * مرقوم مجموعه دن استنباط اولنان ابيات غير محلنده ايراد اولنمشدر وفنك مطلق کورك اولديغنه حکیم خاقانى بيت چو درویشی بدرویشان نظربه کن که جرم خور * بعوری کرد عور از افنك پوش زمستانى * مع الكاف الفارسى * فدرنك سكون دال ونون وفتح راء مهملتين ايله ايكى معنايه در اول قپو آردینه آچلمامق ايچون قونيلان اغاج كه رستو وكلندر دخى ديرلر شمس فخرى بيت نه كيسه را بود آسيب اختناق دوال * نه چوب دررا رنج از شكنجهء فدرنك * ثانى پتك كازران يعنى قصار طوقماغى خسروانى بيت پاى بيرون منه ازپايكه دعوىء خويش * تا نيارى بدركون فراخت فدرنك * فرخواك سكون راء مهمله وفتح خاء معجمه وواو معدوله ايله نوع طعامدن اوزرينه تخم مرغ و بهارات دوكلش قليه اسمى مركبدركه فربالا وخواك يمرطه معناسنه در حكيم سوزنى بيت روز عيدست دو قربانى فربه فرماى * درخود قليهء فرخواك وكباب ومرقه * فرسنك سكون راونون وفتح سين مهملتين ايله فرسخ معناسنه دركه درت ميل يردن عبارتدر حكيم سنايى بيت ربع مسكون كه از طريق شمار * شد بفرسنك بيست وچار هزار * فرشتك كسر راء مهمله وسكون شين معجمه وفتح تاء مثناة ايله اوزم صالقمنده اولان بشر اوزدانه لى چرتك كه تاسك دخى ديرلر عربيده خصله ديدكلريدر نظامىء عروضى جهاد مقاله سنده نصير ابن احمد سامانى بادغيس قشلاغنده كتديكى حكايه نك ذيلنده شهرنك ميوه لرى وصفى اثناسنده ذكر ايدركه اول محله كل چيزى اوزومى كتوردیلر بونوع لطيف قبوغى يوفقه شكردن لذيذ آبدار ودانه لرى خرده اوزمدركه البسته دخى ديرلر هر خوشه سى بنج رطل وهر فرشتك اوزدرهم كلوردیو نقل ايدر * فرشك فتح راء مهمله وسكون شين معجمه ايله اوزم دانه سنه ديرلر ميرنظمى درصفت باغ بيت كه انكورش لطيف ودلپسندست * كه هر فرشك درويك حقه قندست * فرموك سكون راء مهمله وضم ميمله اكيرلمش ويوماغه صارلمش ايلك يوماغى اثير الدين اخسيكتى بيت مشغول پنبه چرخ وندانسته كافتاب * فرموك اخترانش بدزد دزد وكدان * فرهنك سكون راء مهمله ونون وفتح ها ايله طقوز معنايه كلور اول بمعنى دانش كمال اسمعيل بيت فلك ز قدر تواندوخته بسى رفعت * خرد ز راى تو آموخته بسى فرهنك * حكيم اسدى بيت چو آن كينه راشايد وجنك را * كهن پير تدبير وفرهنك را * ثانى ادب معناسنه كمال اسمعيل بيت بدست حكم يكى مالش سپهر بنه * اكرچه صعب توان كرد پير را فرهنك * ثالث فضل وهنر شمس فخرى بيت بدين ز صعب سلاطين كه كرده احراز * شجاعت وكرم وفضل ودانش وفرهنك * رابع يعنى عقل وخرد

وخرد شيخ نظامى بيت ز دانش باشد آنكس لانه فرهنك * كه وقت آشتى پيش آورد جنك خامس هوش معناسنه كه عقلدن غيريدر توكيده بوكاوص ديرلر حكيم اسدى بيت بصبرى آورد فرهنك درهوش * نشاند آتش جوشيده را خوش * سادس بمعنى تمكين ووقار وله بيت چو آمد با بقصر نازنين تنك * زمفرش عقل رفت آن سينه فرهنك * سابع لغات فارسيه يى جامع اولان كتابه ديرلر حكيم سوزنى بيت نوشتست بخت از پى كام خويش * براوراق فرهنك او نام خويش * ابو المعانى بيت نباشد اهل فضل وهيچ نداند * كسى كه متصل فرهنك نخواند * ثامن كيكاوسك مادرى آديدر تاسع اول اغاج قداننه ديرلركه دالى كوكى يانندن يره ياتوردرلر تمام كوك بغلدقدن صكره اصلندن كسوب قالدرب آخر يره ديكرلر بوكا دارنج دخى ديرلر كذا فى فرهنك جهانكيرى * فلاسنك فتح لام وسين مهمله وسكون نونله صپان كد آنكه طاش آتارلر فلاخان وفلاخن دخى ديرلر اثير الدين اخسيكتى بيت همى تا قطب ما طور است زير كنبد خضرا * شكر باشش زبك يله اسث وازد بكر فلاسنكش * فلالنك فتح لاميله وسكون نونله بمعنى فلاسنك مرقوم * فلرزنك فتح لام وسكون راء مهمله بعده زاء معجمه مفتوحه ايله بر پاره سى ايچنه نسنه قويوب دوكوم اورمق كه فلرز دخى ديرلر استاد رودكى مثنوى * آنكه رنج وشكرش برداشت پاك * واندران دستار آن زن بست خاك * اين زن ازدكان برون آمد چو باد * پس فلرزنكش بدست اندر نهاد * شوى بكشاد آن فلرزش خاك ديد * كردزن را بانك وكفتا اى پليد * فنك سكون نونله بوزن سنك ايكى معنايه در اول فلاكت وپريشانى وبى سروپايى حكيم ولولى * قطعه * مدح كوى توام واسبك لنكيست مرا نه نكو باشد مداح ترا اسبك لنك * چون قرينيان مرا اسب وكمر باشد ساز * من پياده روم پرده داماد بفنك * ثانى بمعنى حنظل كه كيست وكوست دخى ديرلر غايت آچى اولور املطيف مسهلدر استاد فرخى بيت ثانىء چشمش اربشهد رسد * باز نتوان شناخت شهد از فنك عربيده عجب وعناد معناسنه درو فتح نونله قورصق ودخى برجانوردر دريسن پرداخت ايدوب كورك ايدرلر مع اللام * فال طالع وتفأل كرد يعنى اخترنيك كرفت مولانا جامى بيت باشد نظر بخسته فالى * افتد بچنان شكسته حالى * خواجه حافظ بيت روز هجران وشب فرقت يار آخر شد * زدم اين فال كذشت اختر كار آخر شد * فبال فتح باء موحده ايله ابتدا معناسنه يعنى بر نسنه نك اولى ابو المعانى بيت فبال كار عشق آسان نموده * ولى دشوارها افتد در آخر * فتيل معروف وايلكدن بوكلمش نسنه هرنه اولورسه وله بيت چون فتيل شمع بود از داغ جسم لاغرم * پيرهن مانند فانوس ميدهد بيرون ضيا * لغت مشتركه در اوچى يانمش فتيل زبانه معناسنه و بوكلمش نسنه مفتول معناسنه وخرما چكردكينك ايچنده اولان ياغى ودخى بر مقلراسنده اولان وسخ * فرخال سكون راء مهمله وفتح خاء معجمه ايله ايكى جانبه صالنمش صاج كه فرخار وفرخاك دخى ديرلر كتاب السامى فى الاسامیده فرخال اى الشعر الذى لاجعودة فيه يعنى اول ساج كه قوردجق اولميه * فرغول سكون راء مهمله وضم غين معجمه وواو معروف ايله ايكى معنايه در اول ايشى تأخير ايلمك معناسنه شمس فخرى بيت اكرت دولت ابد بايد * مكن اندر دعاى شه فرغول * ثانى درنك وغفلت معناسنه حكيم اسدى

بیت بهر کار بیدار و بشکول باش * بدل دشمن خواب قرغول باش ن فسیل ج کسر سین
مهمله وسکون یای تحتانیه ایله بوکرلحه یه دیرلر و عربیده کوجك خرما فدانی که فسیله دخی دیرلر و دخی
هر نسنه نك کمی و یرامازی ایکی معنایه ترتیب اوزره شاعر بیت قناعت کن فسیلی وماش و نخو
مکن معتاد طبعت برفسیلی ن فن یعمل ج برنوع اقچه درکه نقش سکه سی * فن یعمل
مثقال ذرة خیرا یره * قازلمشدر نتکم برنوع اقچه دخی واردرکه قل هو الله دیرلر اوزرنده سورهٔ
اخلاص شریف یازلمشدرکه اخلاصیه دخی دیرلر مرور ایامله فن یعمل اقچه یه علم اولمشدر
ابو المعانی بوایهامی بیتی نظم ایلمش بیت که خوبان هیچ نمیکیرند از تو ناله وزاری * بکام دل
رسی لابد فن یعمل اکرداری ن فندل ج بوزن ومعنی مندل که قپو آردینه ایدرلر آچلماق
ایچون بین الناس متعارفدر استاد لطیفی بیت درکونت چنان خراب شده است * که نمی
بندد او بصد فندل ن فیال ج فتح یای تحتانیه ایله اوچ معنایه در اول چتال دمرناواوق وثانی
اول زمینه دیرلر که یغمور اولنمامز روع اوله ثالث اقدم یعنی اوّل معناسنه ابوشکور بیت
پس این داستان کش بکفت از فیال * ابر سیصد وسی وسه بود سال ن فیاشل ج فتح یای
تحتانی وشین معجمه ایله بمعنی شکنج یعنی چین چین اولمش نسنه ن فیشل ج دخی حذف الفله
اول معنایه در میرنظمی بیت زخشم وکین مکن پیشانی فیشل * میاموزی زبانت لفظ مهمل *
ن مع المیم * فاجام ج فتح جیمله خرما اغاجندن جمع اولندقدن صکره برنده جابجا باقی قلانه
دیرلر ن فام ج بش معنایه استعمال اولنور اول کلمه آخرینه لاحق اولور رنك جهتندن
مناسبتی اولان نسنه لر ایله مثلا ازرق فام وسبز فام دیرلر مراد رنکی بیاندر خواجه حافظ بیت
ساغر می برکفم نه تا زسر * برکشم این دلق ازرق فام را * شیخ سعدی بیت مرا همچنین چهره
کلفام بود * بلورینم از خوبی اندام بود * ثانی طمع جهتیله دخی استعمال اولنور میرخسرو
بیت نواسازی که بودش باربدنام * ندامت ساخت آنروز انکبین فام * ثالث جنسیت جهتیله
ایراد اولنور خواجه حافظ * رباعی * انصاف بده ای فلك مینافام * تا زین دوکدام خوبتر
کرد خرام * یا مهر جهانکرد تو از مشرق صبح * یا ماه جهانکیر من از جانب شام * رابع دین که
وام معناسنه حکیم سنایی * قطعه * زیر فام بصد هزاران جان * از پی عارض سخن
فامش * چون تقاضا کر اوست باکی نیست * کردن ما و منت فامش * بومعناده حکیم سوزنی
بیت فامداران تو باشند همه شهر درست * نیست کیتی تهی از فامده و فامکذار * معنای
اول ایله معنای آخره شمس فخری بیت آنکه از امضاء حکمش یافت هر احکام کام * وانکه
میخواهد ز قدرش چرخ نیلی فام فام * خامس خراسان مضافاتندن برقصبه آدیدرکه انشا و شعر
وتاریخ علملرنده مهارتی فوق التعبیر وکمال فضلده عدیم النظیر اولان مولانا شهاب الدین فامیك
جای مولدی ومنشأ اصلیدر ن فاهم ج فتح هایله وجودده دری یاخود دری یه مثال نسنه لر
بوزیاوب وبوریشوب بر یره کلمك معناسنه که فام آمد یعنی بر یره کلدی دیمك اولور بومعنادن
جمع اولمق فهم اولنور میرنظمی بیت فاهم آمد جامه سرتا پا برش * شد پریشان رفت دستار
ازسرش ن فخم ج فتح خاء معجمه ایله برچارشب کبی بزك درت طرفنه اغاجلر بغلیوب نثار محلنده
طوتارلر که نثار اولان نه ایسه ایچنه دوکیله حکیم اسدی بیت زبس کوهر اندر کنار و فخم * همه

همه پشت چینه دن شد بخم * بومعنایی مؤید شمس فخری بیت بکه آنکه شاه زرنثار باشد *
چرخ سازد ز مرط ابر فخم * مرط کسر میمله عربیده کلیم معناسنه در بولغت بعض فرهنکلرده تاء
مثناة ایله واقعدر اما اصحی فایله در ن فدام ج فتح دال مهمله ایله یومشق نرم معناسنه
ابو المعانی بیت جانان که داد از کرمش کام دل مرا * جانها فدای او شود آن جای خوش فدام
بعض نسخه ده یاشمق که عورات یوزلرینه طوتارلر ن فراهم ج فتح راء مهمله وهایله بر یره جمع
اولمق معناسنه در مولانا هاتفی بیت فراهم شد از شام چندان سپاه * کزان خیره شد دیدهٔ
مهرماه * بعض افعال ومصادر اوائلنه ادخال اولنوب جمعی قصد اولنور مثلا فراهم آمدند
وفراهم آوردند دیرلر بر یره کلدیلر وبر یره کتوردیلر معناسی افاده اولنور ن فرجام ج سکون
راء مهمله وفتح جیمله ایکی معنایه در اول عاقبت کار معناسنه شمس فخری بیت چون فلك ماه
اوست بی آغاز * چون قضا حکم اوست بی فرجام * شیخ سعدی بیت هیچ دانی که چیست
دخل خرام * باکدامست چرخ بی فرجام * ثانی فائده ونفع معناسنه در حکیم فردوسی
بیت بکوشیم فرجام کاران بود * که فرمان ورای جهانبان بود * مجمع الفرسده مجلس آخرنده
ایچلن طلوقی حنه ده دیرلر بومعنایه ابو المعانی * مسمط * پند بزرکان کوش دار در بزم جانان
هوش دار * عقل وخردمند هوش دار از نوش وفرجام وداد ن فردوام ج سکون راو فتح دال
مهملتین ایله یارنکی دیمك در ن فردم ج سکون راو فتح دال مهملتین ایله دلتنك ومضطرب
معناسنه وله * مسمط * عمرم کذشت وبکدمم جورت نکرده خرمم * باحسرت ودرد والم *
هردم بدم فردم ازان ن فرزام ج سکون راء مهمله وفتح زاء معجمه ایله لایق وسزاوار معناسنه در
استاد دقیقی بیت مکن ای روی نکو زشتی باعاشق خویش * کز نکو رویان زشتی نبود فرزاما *
ن فرم ج فتح راء مهمله ایله غم وغصه وتنکی دل معناسنه استاد لطیفی بیت چه شود
از دلت ای شاه کرم * برهاند دل ما را از فرم * استاد منجیك بیت رفت برون میر و رسیده فرم *
بخج شده بوق ودریده علم * شمس فخری * قطعه * دشمن درکه ترا باشد * بخجه دائم یتیم وزن
کالم * باد از حادثات کونا کون * مانده محروم ودلفکار وفرم ن فرنجام ج فتح راء مهمله وجیم
وسکون نونله بمعنی فرجام یعنی عاقبت کار معناسنه ن فرزم ج فتح زاء معجمه ایله بعض نسخه ده
زاء فارسیله مرویدر غصه والم ودرد ومحنت معناسنه ن فلجم ج سکون لام وفتح جیمله قفل
وغلق باب معناسنه در کذا فی التحفه ن فلخم ج سکون لام وفتح خاء معجمه ایله اوچ معنایه در
اول حلاج مشته سی استاد لطیفی بیت چون درونه کنم ترا نالان * کرچه فلخم زنم ترا حمدان *
حکاك بیت کر توخواهی که بفلخند ترا پنبه همی * من بیایم که بکی فلخم زارم کاری * ثانی قفل
معناسنه یعنی کلید ابو الفرج رونی بیت در بفلخم کرده بودی استوار * وز کلید انه فروهشته
مدنك * ثالث تحفة الاحبابده دخمهٔ کبرانه دیرلر بومعنایه فلخمه دخی دینلور ن فم ج
اول چارشب درکه نثار چینلر نثار التنه طوتارلر دوکیلن ایچنه دوشه بفخم وفنم دخی دیرلر عربیده
دهن معناسنه در ن فنوم ج ضم نون وواو معروفله مغرور معناسنه که فنود دخی دیرلر کسایی بیت
وفاش عاریتی عیب وعار او فانی * بعیب وعاریتی چیز برفنوم جمال ن فیدوم ج سکون یای
تحتانی وضم دال مهمله ایله سرخشت دیدکاری نسنه درکه ترکیده قدرت حلواسی دیرلر

ﮒ مع النون * فاترسين ﮒ فتح تاء مثناة وكسر سين مهمله ايله اوزرلك كه اسپندان وسپندان
دخی ديرلر عربيده حرمل ديدكلريدر كذا فی فرهنك ميرزا والمؤيد ﮒ فاترشدن ﮒ فتح تاء
مثناة وسكون راء مهمله ايله بمعنی فراترشدن يعنی يوقارو كتمك ويوقارو اولمق ميرنظمی بيت
چو فاترشدان قصر عالی بنا * كه در جانبش كشته شاهانه جا ﮒ فاتوريدن وفاتوليدن ﮒ
كلاهما بضم التاء المثناة وواو المعروف دور اولمق وبر طرفه كتمك واوزكك معنالرينه . بو ايكی لغت
فرهنك جهانكيريدن منقولدر ﮒ فاتوسين ﮒ ضم تاء مثناة وواو معروف وكسر سين
مهمله ايله بمعنی سپندان يعنی حرمل كذا فی المجمع . بو معنايی مؤيد ميرنظمی بيت
ازان سود يد هايش رابد وزيد * در آتش همچو فاتوسين بسوزيد * بو بيت بر حكايه
خلالنده وارددر ﮒ فاخته كون ﮒ ايوا چيچكی ودخی هر نه كه اوكيك قوشی رنكنده اوله
ﮒ فاخيدن ﮒ كسر خاء معجمه وسكون ياء تحتانيله پنبه ددمك يعنی باصامش پنبه ويا خود
يوكی ال ايله آيرمق ميرنظمی در تعريف نوحه كردن پير بيت زديده در اشك پاشيده كرده *
چو پشمينه ريشش فاخيده كرده ﮒ فاخير آمدن ﮒ كسر خاء معجمه وسكون ياء تحتانی
وراء مهمله ايله اطفال يوريمكه باشلدقده ايمكلمكه ديرلر ﮒ فاداشتن ﮒ فتح دال مهمله وتاء
مثناة وسكون شين معجمه ايله قارشولمق وقارشو طوتمق وله بيت سپر فاداشت بر رويش
دراندم * بزد بر فرق سر شمشير محكم * بعض نسخه ده كير وطوتمق معناسنه در ﮒ فارنديدن ﮒ
فتح راء مهمله وسكون نون وياء تحتانی وكسر دال اول وفتح ثانيله بمعنی بركندن يعنی بر نسنه يی ير ندن
قوپرمق معناسنه وله بيت درختی ميكرفته جای چون مخ * بزور بازو فارنديد از بيخ *
ﮒ فازيدن ﮒ كسر زاء فارسيله اسنمك عربيده تثاوب ديرلر استاد لبيبی * قطعه * قياش
كونش چكونه كنم بيار بكوی * ايا كذشته بشعر از نيانی و بو الحر * اكر ندانی بيند يش تا
چكونه بود * كه سير خورده بفازد بكارگاه اشتر ﮒ فاس يوفدن ﮒ سكون سين مهمله وفا
وضم ياء تحتانی ايله ياتورمق معناسنه ابو المعانی بيت فاس يوفد باده چون حد بكذرد *
ذوق هر چيزی شود در اعتدال ﮒ فاشرشين ﮒ فتح شين معجمه اول وكسر ثانی وسكون راء
مهمله وياء تحتانيله صرمشق نوعندن بر نسنه در قزلجه يمشی اولور اما تناول اولنمز آنجق نمايشی
وار در كرمة السوداديرلر ﮒ فال زن ﮒ رمال وفال آچيجی مولانا جامی بيت چون فال
زنان ناخردمند * كرد آورد ست مهره چند ﮒ فال كيران ﮒ رمالان ومنجمان حكيم فردوسی
بيت بخواند آن زمان شاه جاماسب را * همه فال كيران لهراسب را ﮒ فانيدن ﮒ كسر نون
وسكون ياء تحتانيله شكری تكرار قينادوب صاف وپاك ايتمك سكر فانيد ديرلر صاف شكر ديمك
اولور شاعر بيت سخن همچون شكر فانيد بالب * نموده صبح صادق سيم غبغب *
ﮒ فام آمدن ﮒ فتح ها ايله بوزلمك وپوريشوب بريره كلمك معناسنه در وله در صفت پيره زن
بيت كه فام آمده جلدش سراپا * چو كهنه كيسه كرپاس كوپا ﮒ فاوابودن ﮒ ضد فام
آمدن مرقوم يعنی بوزلمش نسنه آچلمق معناسنه وله بيت چو آن كس در دو جانی بود فاوا
يكی در زير بود ويك ببالا ﮒ فخميدن ﮒ سكون خاء معجمه وكسر ميمله وجودن قيل قوپارمق
وپنبه دن دانه آيرمق وامثالی نسنه لره ديرلر نجسته بيت جوان بودمی پنبه فخميده می * چو

فخميده شد دانه برچيده می ﮒ فخن ﮒ سكون خاء معجمه ايله قولاج كه بازو دخی ديرلر عربيده باع
ديدكلريدر ميرنظمی بيت درآنجا چاه يكدو فخن بوده * دهانش چون كف رندان كشوده
ﮒ فراترشدن ﮒ فتح راء مهمله وتاء مثناة ايله يوقارو اولمق ويوقارو كتمك وله بيت فراترشد بزير پای
آن كوه * بالايش زمردان بودانبوه ﮒ فراختن ﮒ فتح راء مهمله وسكون خاء معجمه ايله بمعنی
افراختن يعنی يوقارو قالدرمق حكيم سوزنی بيت هست افتخار من بتو ای افتخار من * وز تو فراخته
علم فخر ومر فرا ﮒ فراخيدن ﮒ فتح راء مهمله وكسر خاء معجمه ايله قيل اوپرمك مؤيد الفضلاده
ازهم جدا شدن معناسنه در يعنی بربرندن آيرلمق معناسنه مرويدر ﮒ فراخير آمدن ﮒ
فتح راء مهمله وكسر خاء معجمه ايله اطفال ايمكلمكه باشلمق ﮒ فراون ﮒ فتح راء مهمله اولی وضم
ثانيه ايله هر نه كه بربری آردنجه كوريتور عموما وآسمانده خرده يلدزلر كه بربری آردنجه كورينور
خصوصا ودخی عمره ايله اولان نسنه يه ديرلر صلاح اوزره اولسون فساد اوزره اولسون
ﮒ فريون وفيرون ﮒ اول كسر راء مهمله وسكون ياء تحتانی وضم راء ثانی ايله وثانی
سكون ياء تحتانی وضم راء مهمله ايله ضد فراون مرقومدر استاد دقيقی بيت حسودت
آيد از بهرام فيرون * نظر زی سوی برجيس فراون ﮒ فراشتن ﮒ فتح راء مهمله وسكون
شين معجمه ايله افراشتن وافراختن معناسنه كه يوقارو قالدرمق معناسنه در كذا فی فرهنك
جهانكيری ﮒ فراشيدن ﮒ فتح راء مهمله وكسر شين معجمه ايله بمعنی فراخيدن يعنی قيل
قوپارمق وبدنده قيل اورپرمك استاد بيت چو ديد از هيبت او مو فراشيد * كه هر موی
تنش چون تير كرديد ﮒ فراكن ﮒ فتح راء مهمله وكافله يكی قازلمش ارمق كه آب روان اوله آكا
فرغن وفركن دخی ديرلر كذا فی المؤيد ﮒ فراموش كردن وفراموشيدن ﮒ اونوتمق نسيان
معناسنه ابو المعانی بيت رفتم از كويت شها از دل فراموشم مكن * كرچه خوبان را فراموشی
ز حسن شيوه است ﮒ فراهختن وفراهيختن ﮒ كلاهما بفتح الراء المهملتين وسكون الخاء المعجمتين
بمعنی آهختن قابح وامثالی نسنه چكمك شاه ناصر خسرو بيت فراهخت از بهر دين خدا * بتيغ
از سر سر كشان اشتلم * ثانی بمعنی تربيت وتأديب ﮒ فراهم آمدن ﮒ بريره كلمك جمع
اولمق معناسنه ﮒ فراهم آوردن ﮒ بريره كتورمك معناسنه ابو المعانی بيت فراهم آورد
عشاق هر روز * شه حسنت بكوی درد وغم را ﮒ فربيون ﮒ سكون راء مهمله وكسر باء موحده
ايله بر دكنلو اغاجدر سودی اولور اغاجنی بچقله ياروب آلتنه بر ظرف قورلر ايچنه طملر اول
سبيدن مصطكی كبی دانه دانه اولور زياده آجی وغايت مخدردر بدنی اوبوشدرر وعقلی زائل
ايدر طبيعتی درجه رابعه ده حار ويابسدر آكا فربيون وفرفيون دخی ديرلر ﮒ فرخانيدن ﮒ
سكون راء مهمله وفتح خاء معجمه وكسر نونله ايكی معنايه كلور اول ادبلو وتربيتلو اولمق ثانی
حيوانانك قولاغی آشاغی صرقمش اولق مثال معنی اول استاد بيت لباس علم در بر كرده
پوشش * بفرخانيد اورا داد كوشش ﮒ فرخسيدن ﮒ سكون را وفتح خاء معجمه وكسر سين
مهملتين ايله نرم كردن يعنی يومشتمق كذا فی فرهنك جهانكيری ﮒ فرخميدن ﮒ سكون راء
مهمله وفتح خاء معجمه وكسر ميمله بدندن قيل قوپارمق وپنبه دن دانه آيرمق فخميدن مرقوم كبی
استاد لطيفی بيت زفر خميدن پنبه مرا چه عار بود * به پشت خار كشم منت كسان نكشم *

فرخیدن سکون راء مهمله وفتح خاء معجمه وکسر واو ایله اغاجك زائد اولان شاخلرین
هموار اولمق ایچون کسمك وقوریسن وفنالرین بودامق معناسنه استاد عنصری بیت
زفرخویدنش چون بپرداختی * چو گل جای خواب از قمر ساختی فرخیدن سکون
راء مهمله وکسر خاء معجمه ایله رقص ایتمك یعنی اوینامق ابو المعانی بیت نی در دهن مطرب
از عشق تو نالیده * ساغر بکف ساقی از شوق تو فرخیده فردجان سکون را وفتح دال
مهملتین وجیمله ابا نماده دیدکاری آی که تاریخ فرس قدیمدن وتاریخ جلالیدن معین اورته کوز
آیی در آخرنده بش کون زیاده ایدرلر سنهٔ شمسیه آنکله اوچیوز التمش بش کون اولور اول
بش کونه عربی اسامیسنده فردجان واعجام هزار تو ومنجمان خمسهٔ مسترقه دیرلر فردین
سکون را وکسر دال مهملتین ایله سال ملکی نك ماه اولی آدیدرکه فروردین لفظندن اختصار
اولنمشدر نیر اعظمك برج حمله اولدوغی مدتدر عبد الواسع جبلی * قطعه * تا باد بزان
سر دیو در مه آذر * تا برك رزان زرد بود در مه فردین * بدخواه ترا باد نفس برنسق آن * بدگوی
ترا باد رخان برصفت این فرزان سکون راء مهمله وفتح زاء معجمه ایله علم وحکمت بیلود
حکیم عالم وعارف معناسنه بهرامی بیت مخالفان توبی فرهمند وبی فرهنك * موافقان تو
با فرهمند وبافرزان * شمس فخری بیت ندید چشم فلك چون تو شاه فرزانه * رواج یافت
از آن در زمان تو فرزان فرزین سکون راء مهمله وکسر زاء معجمه ایله شطرنج فرزی که
معلومدر خواجه سلمان بیت تا بود نیل تصور بر رخ نیلی بساط * ماه فرزین است وانجم
بیدق وخورشید شاه فرسدن سکون را وضم سین مهملتین ایله فرسودن لفظندن
تخفیف اولنمشدر آشنمق وآشندرمق معناسنه استاد رودکی * قطعه * آخر هر کس
از دو بیرون نیست * یا بر آورد نیست یا زد نیست * نه باخر همه بفرسایند * هر که انجام راست
فرسد نیست * شمس فخری بیت چنان باد تا حشر ابس بقایت * که دست فنا دامنش را
نه فرسد فرسطون فتح را وسکون سین وضم طاء مهملات ایله بیوك قپان که بودیارلرده
قنطار دیرلر استاد لطیفی بیت نظر شاه فرسطون فراست سنجد * که مقادیر همه میشود
از وی معلوم * استاد فرخی بیت گر تو بخواهی بزخم تیز ببستند * چون قلم آهنین عمود
فرسطون فرسنکان سکون را ونون وفتح سین مهملتین وکاف فارسیله فرسنکسار مرقوم
معناسنه یعنی اول طاش که یول اوزرنده علامت مقدار فرسنك ایچون وضع ایدرلر فرسودن
سکون را وضم سین مهملتین ایله کهنه اولمق وبوزلمق وآشنمق وآشندرمق معناسنه لازم ومتعدی
استعمال اولنور مولانا هاتفی بیت بهم آشنایان بفرسود لب * که افتاد امروز کار عجب *
فرسیدن سکون را ویای تحتانی وکسر سین مهملتین ایله آشنمق وسورملك وصولق
ودپمك یرنسنه اوزرندن کچمك فرسودن معنالریله مترادفدر فرغاریدن سکون راء
مهملهٔ اولی وکسر ثانیه وفتح غین معجمه ایله اصلنمق واصاتمق آغشته کردن کبی ابو المعانی بیت چنان
رفتست اشك از دیدهٔ من * که فرغارید خاك دشت وصحرا فرغاییدن سکون راء مهمله
وفتح غین معجمه وکسر یای تحتانیهٔ اول وسکون ثانیله بمعنی فرغاریدن مرقوم فرغان
سکون راء مهمله وفتح غین معجمه ایله بر طائفه آدیدر فرغانیان دخی دیرلر فرغن

فرغن سکون راء مهمله وفتح غین معجمه ایله یکی قازلمش آرق که صو آقه فرکن دخی دیرلر
کذا فی فرهنك وفائی بو معنایه خسروانی بیت دو فرغن است روان از دو دیده بر دو زخم * زخم
زرفتن فرغن بجملکی فرغند فرفهن سکون راء مهمله وهاو فتح فا ایله سمو زاوت که پرپهن و فرفخ
دخی دیرلر فرفیون فربیون دخی دیرلر لبان مغربیه دیدکلری دارو درکه نبلوت اوتی نك سد بدر
اغاجنی بچاغله یارلر سدی طملیوب اقار عند البعض سذاب بوینك صمغی دردیرلر فرقدان
سکون را ودال مهملتین ایله ایکی معنایه در اول ایکی یلدزدر قطب شمالیه قریب اولور دائما
بریرده طلوع وغروب ایدرلر داخل رصد اولان نجوم مدندر ثانی رمضان شریفدن مقدم آخر
شعبانده شنلك ایتمك دیرلر که اوچ درت کون سیر وسلوك وعیش وصحبت ایدرلر کذا فی فرهنك
جهانکیری فرکان سکون راء مهمله وفتح کاف فارسیله بر نوع شرابدر فقاع دیرلر میر
نظمی بیت اکر طبعش کند میلی بفرکان * شود در دست او چون آب حیوان فرکن
سکون راء مهمله وفتح کافله صو آرقی که هنوز قازلمش اوله شمس فخری بیت کسی که روشنی چشم
اونه از رخ تست * همیشه باد دو چشمش بسان دو فرکن فرکندن سکون راء مهمله
ونون وفتح کافله آرق قازمق وآرقه صو آقتمق معناسنه در فرکندیدن متعدی فرکندن
مرقوم فرمان ایکی معنایه در اول معروف امر وبیورق ثانی منشور احکام پادشاهان
ایکی معنایه ترتیب اوزره میر نظمی بیت کرد فرمان آن شه حسن وبها * در میان عاشقان
فرمان روا فرمکن وفرمکین کلاهما بسکون الراء المهملتین وفتح المیم وکسر الکاف بمعنی
غمناك واندوهناك مجمع الفرس ده دلتنك وفرومانده فرمودن بویرمق معناسنه مصدردر
وحکم ایلمك مستقبلنده فرماید وفرمایند کلور فرمایون سکون راء مهمله وضم یای
تحتانیله فریدون شاهی ضحاك خوفندن بر طاغده پنهان ایدوب سودیله بسلدکلری کاوك
آدیدر فرنان سکون راء مهمله وفتح نونله مجهول النسب وبی اصل ودون وسفله معناسنه در
میر نظمی بیت مجو آزرم از بی شرم ونادان * نیاید مردمی از دون وفرنان فروان سکون راء
مهمله ایله بمعنی فروار مرقوم که فرواره وورواره دخی دیرلر خانهٔ بالا بین معناسنه وله بیت
نشسته بود روزی آن دلارام * بفروان مزین بود خود کام فروردین سکون راء ثانی مهملتین
وفتح واو ایله اوچ معنایه کلور اول اسم فرشته درکه خازن بهشت وتدبیر امور ومصالح که ماه
فروردین وروز فروردینده واقع اولور آکا متعلقدر ثانی سال شمسی نك ماه اولی آدیدرکه
نیر اعظمك برج حمله مدت مکثی در آندن صکره کلان آیه اردی بهشت دیرلر روم لسانینده
فروردینه مارتیس واردی بهشته آوپلیس دیرلر یعنی ماه آذر ونیسان دیرلر امیر معزی بیت
باد در بخشش مبارك دست داد او آنچنان * در بهاران خدمت اورا ابر فروردین کند * ثالث
هر ماه شمسی نك اون طقوزنجی کونی اسمیدر رقاعهٔ فارسیان بویله درکه هر نام روز نام ماه ایله مطابق
اوله اول کونی مبارك وشریف عد ایدوب عید وجشن ایدرلر ودیرلر که اول کون جامه بچمك وجامهٔ
جدید کیمك ومصالح خیریه یه شروع ایتمك مناسبدر فرودین سکون را وفتح واو وکسر
دال مهملتین ایله فروردین لفظندن اختصار اولنمشدر آنك اوچ معناسیله مترادفدر حکیم فردوسی
بیت جوان باد بخت تو در فرودین * چو در فرودین ماه روی زمین * استاد لطیفی بیت بیا

كامروز فر فرودینست * كه باغ وراغ هم خلد برینست * شمس فخری بیت همه فصول شما
فرودین ونیسان باد * مدام مجلس تو باد بر گل نسرین * امیر معزی بیت همیشه تا كه جهانرا
سپهر پیر كهن * جوان وتازه بهنگام فرودین دارد * اول وقتده وزان اولان باده باد دیور وباد
فرودین دیرلر كذا فی المجمع لغ فروردكان وفروردیان ع كلاهما بسكون الرائین المهملتین
وفتح الواو وكسر الدال المهمله خمسهٔ مسترقه یه دیرلر بوبش كون اهل فرس قتلرنده غایت
معتبردر پاكیزه اثواب كیرلر ولطیف طعام ومیوه‌لر تناول ایدرلر بوكونلر عید وجشن كونلریدر
كاهنبار همسپتمیدیم بوبش كونده اولور كذا فی فرهنك جهانكیری لفظ مذكورك شرحی
باب الكافده كاهنبار لغتی ذیلنده ذكر اولنور انشاء الله تعالی فرورد كانی تعریب ایدوب فروردجان
دیدیلر زرادشت بهرام بیت نه نوروز بشناسدونی مهركان * نه جشن ونه رامش نه فروردكان
لغ فرهختن وفرهیختن ع كلاهما بسكون الراء المهمله والخاء المعجمه وكسر الهاء ایكی معنایه‌در
اول تربیب وتأدیب ایلمك كمال اسمعیل بیت جرم من عفوكن جوانمردا * كه عیانیست پیررا
فرهخت * ثانی بمعنی فراهختن مرقوم یعنی تیغ چكمك لغ فرهیزیدن ع سكون راء مهمله
ویائین تحتانیین وكسرها وزاء معجمه ایله بمعنی فرهختن مرقوم لغ فریدون ع بر مشهور
پادشاهدركه ضحاك ماریٔ قتل ایدوب یرینه پادشاه اولدی اوچ فرزندی وجوده كلوب برینك آدی
ایرج وبرینك تور وبرینك سلم ایدی كندو حیاتنده مملكتنی اوچ بخش ایدوب هر برینه حصه‌لرین
تسلیم ایلمشیدی بعده تور ایله سلم یكدل اولوب ایرجی قتل ایلدیلر اول كوندن اولادلری میاننده
جنك وآشوب دركار اولوب كیخسرو ایرج نسلندن وافراسیاب تور نسلندن وایرانیلر ایرجك
احفاد واعقابی وتورانیلر تورك نسلندن ظهور ایلیوب مدت مدیدلردن فتنه قلقمدی
فردوسینك شهنامه سی بونلرك احوالنه مشتملدر بعض فرهنكده فریدون بر شهر نامی واقعدر
وبعض فرهنكده ضلالت اوزره جمعیته فریدون دیرلر لغ فریوریدن ع ایكی رانك كسری وایكی
یای تحتانینك سكونیله اموردینده راستكار اولوب بیانده مستقیم وپایدار اولمق معناسنه‌در كذا
فی المجمع شاعر بیت مردنیك فریوریدن كار * میشود پارسا وزهد شعار لغ فریه ع
سكون راء مهمله وفتح یای تحتانیله لقب معناسنه‌در معروفی بیت بهرهٔ تو آفرین باشد
زسعد مشتری * قسم خصم ازنحس كیوان فریه ونفرین بود لغ فژاكن وفژاكین ع فتح
زائین فارسیین وكسر كافله چپل وزشت وپلشت شمس فخری بیت همیشه تا كه مرد صالح وپاك
شوددوری زتلویث فژاكن * استاد رودكی بیت كفت دینی راكداین دینار بود * كین فژاكین
موش راپروار بود لغ فژولیدن ع ضم زاء فرسی وكسر لامله پژمرده شدن یعنی صولمق كه
پژولیدن دخی دیرلر لغ فسان ع فتح سین مهمله ایله ایكی معنایه‌در اول بر طاشدركه قلیج
وخنجر وبچق وامثالی دمورنسنه‌لر بیلیوب كسكین ایدرلر حكیم خاقانی بیت خنجر فتنه
جوشد كند در ایام تو * خنجر خصم تو كشت خنجر او را فسان * مجمع الفرسده سنكیست كه
ازو چرخ سازند یعنی بر طاشدركه آندن چرخ دوزرلر واسطه نیز كویند واسطه دخی دیرلر حكیم
انوری بیت بادام دو مغزست كه در خنجر الماس * نادادهٔ لبش بوسه سراپای فسانرا * ثانی بمعنی
افسانه یعنی بیمعنی وبی فائده حكایه معناسنه شاعر بیت ایدل مباش غره فسان وفسوس

وفسوش را * هر كز مدان تو مهر كیا اصل سوش را * بعض فرهنكده كسر فا ایله مرویدر
لغ فسانیدن ع فتح سین مهمله وكسر نونله بمعنی پاسیدن وراست كردن ورام كردن
وافسون كری كردن معنالرینه‌در كذا فی المجمع لغ فسلیون ع سكون سین مهمله وكسر لام
وضم یای تحتانیله بذر قطونا دیدكلری تخمدر لغ فسن ع فتح سین مهمله ایله فسان مرقومك
معنای اولنه مرادفدر بیلكی معناسنه فسان لفظنك الفی حذف اولنمشدر اثیر الدین اخسیكتی
قطعه * قرصهٔ زرین خود قتل حسودش را زند * تیغها بر آتشین بر آبكون سنك فسن *
چند ساطوری مطبخ كنم آمد كه آن * كه زند جود تو از بهر دعا بر فسنم لغ فسیبانیدن ع كسر
سین مهمله ونون وسكون یائین تحتانیین وفتح باء موحده ایله آتی طوتوب یدمك والندن
آخرك النه ویرمك كذا فی فرهنك جهانكیری لغ فسیبیدن ع فسیبانیدن مرقومدن
اختصار اولنمشدر لغ فشیدن ع كسر شین معجمه وسكون یای تحتانیله حیوانانی قاقمق
وال ایله یدمك كذا فی فرهنك جهانكیری بو معنایی مؤید میر نظمی بیت چو اسب جوان
آن یلی نامدار * فشید وبروشد درآمد سوار لغ فشان ع فتح شین معجمه ایله بمعنی چشان
مرقوم وله بیت بدستش گرفته فشان گران * بروحمله كرد وندادامان لغ فلاخان وفلاخن ع
كلاهما بفتح اللام والخاء صپان دیدكلری نسنه‌دركه آنكله طاش آتارلر اكثر چوبانلر وپیاده یولجه
كیدنلر قوللنورلر ایراقدن خصمنه طاش آتوب یقیننه كتورمزلر فلاسنك وقلباسنك دخی
دیرلر فرهنك میرزاده پاغم وكلاسنك وفلاسنك دخی دینلدوكی مسطوردر مثال اول مولانا جامی
بیت شه از سنكی كه دارد كوهش از خوانی چه سود اورا * كه خواهد دست مرك آخر نهادن
در فلاخانش * مثال ثانی وله بیت نخستین خواند استادان پرفن * كه كرد نداز بر ایش یك فلاخن
حكیم اسدی بیت بدستش فلاخن زصد كام خوار * بدوزند درخواه پنج استوار * اثیر الدین
بیت همه تا قطب باطورست زیر كنبد اخضر * شكر پاشش زیك پله است وار دیكر فلاخانش
لغ فلخمودن وفلخمیدن وفلخودن وفلخیدن ع كلهم بسكون اللام وفتح الخاء بدندن قیل
قوپارمق وپنبه‌یی دانه‌دن آیرمق معناسنه‌در ابو المعانی بیت دلم از دست غم را عشق جانان *
دمادم فلخمیده پنبه آسا لغ فلخن ع سكون لام وفتح خاء معجمه ایله ایكی معنایه‌در اول مختصر
فلاخن در ثانی فلك آباده بر قصبه آدیدر لغ فلماخن ع سكون لام وفتح میمله فلاخن مرقوم
یعنی صپان كه آنكله طاش آتارلر كذا فی المجمع لغ فلنجیدن ع فتح لام وسكون نون ویای
لغ تحتانی وكسر جیمله بمعنی اندوختن وجمع آوردن كه الفاختن والفقدن والفنجیدن
والفندن دخی دیرلر مختاری در مذمت فلك بیت این ترازو كه آنچه بر سنجد * جز همه سود
خویش نفلنجد لغ فلیوان ع كسر لام وسكون یای تحتانیله ایكی معنایه‌در اول بمعنی آتش
پرست ثانی بمعنی سركشته وحیران حضرت مولانا قدس سره بیت تا بپای خویش باشند
آمده * آن فلیوان جانب آتشكده لغ فنجیدن ع سكون نون ویای تحتانی وكسر جیمله
كرنمك كه بارندن دخی دیرلر شاعر بیت از می دوشینه مخمور آمدست * میكشد خمیازه
وفنجیده باز لغ فن ع اوچ معنایه‌در اول حیله ودریو ثانی راندن ثالث صنعت وهنر معناسنه
بو لغت مشتركدر عربیده بو معنایه جمعی فنون كلور نوع والوان كبی والافانین الاسالیب ورجل

متفنن ای ذوفنون والفن النوع والاسلوب ع فهمیدن ع سکون ها وکسر میمله آکلاق شناختن معناسنه نته کم دیمشلردر بیت شعر کفتن کرچه در سفتن بود * لیك فهمیدن به ازکفتن بود ع فیجن ع سکون یای تحتانی وفتح جیمله سذاب دیدکلری درکه ثقیل رایحه لو براوتدر لکن صداعه نفعی واردر بعض نسخه ده جیم یرینه خاء معجمه واقعدر شاعر دیمشدر بیت کرچه فیجن میکند دفع صداع * لیك بوی او کران آید بشم ع فیلکون ع سکون یای تحتانی وفتح لام وضم کاف فارسیله قندره دیدکلری فائده سز براوتدر حیوانات یمزو برنوع تشدد اصلا یشه یرامز میرنظمی بیت نیست نفعش چون کیاه فیلکون * نه خرد دارد بسر رانی جنون ع فیمون ع سکون یای تحتانیله بوزن میمون برآددر که یلاندن عذرایه بغلمش ایدی ع مع الواو * فالکو ع رمال وفالجی معناسنه فال معلوم وکو کوینده دن اسم فاعل در فازن وفالکیر دخی دیرلر شاعر بیت مژده دار از طالع او فال کو * بعد ازین او را نباشد جزنکو ع فتو ع فتح تاء مثناة ایله بمعنی فریفته وغره یعنی آلدانمش شمس فخری * قطعه * درپس کوس از تو پنهانست * هرکجا صفدریست بردل کو * مملکت را بتیغ کردی پاك * از حسود مخالفان فتو ع فتیله مو ع مجنون دیمك اولور زیرا مجانینك صاچلری پریشان وفتیل کبی قورق اولور اول تقریبله فتیله مو دیدیلر مولانا آصفی بیت تو یی که شمع شب وصلت آرزو کردی * هوای عشق تو اورا فتیله مو کردی ع فراستو وفراشتو ع کلاهما بفتح الراء المهمله وضم التاء المثناة اولها بسین المهمله وثانیها بشین المعجمه قرلنغج معناسنه که فراستوك و پرستو و پرستوك وفرستوك وفرستو وفراشتوك وفرشتو وفراشتروك دخی دیرلر ع فرخو ع سکون راء مهمله وفتح خاء معجمه ایله بوزن بحر و باغ و باغچه وسایر اغاجلرك کرك بوستانی کرکسه بری اولسون قوریلرین وناهموارلرین بودایوب پاك ایتمك معناسنه شمس فخری بیت شاخ زلعل وکوهر آرد بار * کر بنام کفت بود فرخو * تحفة الاحبابده مزروعات وزمین باغی خار وخاشاکدن پاك ایتمکه دیرلر ع فرستو وفرشتو ع کلاهما بفتح الراء المهمله وضم التاء المثناة وسکون السین المهمله وشین المعجمه بمعنی فراستوی مرقوم ع فرغو ع سکون راء مهمله وفتح غین معجمه ایله بمعنی فرخوء مرقوم ابو المعانی در حق خادمان طواشی * قطعه * خایه وکیر طواشی نبراند بصلاح * بلکه از بهر فسادش همه کردند درو چوبه بینند که درختی نبود باروری * شاخ زاید بکنند از بدن او فرغو ع فلیو ع کسر لام وسکون یای تحتانی وواو ایله سرکشته وسراسیمه که فلیوه وفلیبه وفلوه دخی دیرلر حضرت مولانا قدس سره بیت جام می هستی شیخ است ای فلیو * کاندرو می درنکنجد بول دیو ع فنو ع فتح نون واخفاء واو ایله بمعنی فتوء مرقوم یعنی فریفته وغره میرنظمی بیت این سخن از هوشمندان می شنو * فکر کن انجام کارت ای فنو ع مع الهاء * فاخته ع سکون خاء معجمه وفتح تاء مثناة ایله لغت مشترکدر عربیده دخی فاخته دیرلر اوکیك دیدکلری قوشدر که خوش اندام وخوش آواز قوشدر هیچ بر شاعر یوقدر که نظمنده بسلمه مش اوله عربیده جمعی فواخت کاور ابو المعانی بیت سحر که برسر سرو سرافراز * شود فاخته بعشق یار دمساز ع فاخیز آمده ع کسر خا وسکون یای تحتانی وزاء معجمتین ایله هنوز یوریمکه باشلمش طفله دیرلر ع فاره ع فتح راء مهمله ایله بوزن خاره یورغه

یورغه آت که باره دخی دیرلر عربیده پچخان که موش معناسنه در ع فاژه ع فتح زاء فارسیله بمعنی خمیازه که اسنمکدر عربیده ثوباد یرلر امیر خسرو بیت هرکه دهن باز بود غافلست * فاژ زخوابست وملال داست * وله بیت خوابکه عبهر کند پس از چه معنی غنچه را * فاژه می آید مکر خاصیت عبهر کرفت * شمس فخری بیت چنان بخ تعدی کند کالحق * موءدی بوسرایت قیست فاژه ع فاغره ع سکون غین معجمه وفتح راء مهمله ایله بردارودر هندوستاندن کاور یمن دیارنده دخی اولور نخود کبیدر برطرفی یارق ایچنده بر کوچك سیاه دانه جکی واردر ترکیده آغزی آچق دیرلر ادات الفضلاده عطردن برنوعدر که نخود مقداری اولور ع فاغیه ع کسر غین معجمه وفتح یای تحتانیله صاری یه مائل برنوع چیچکدر زنبقه بکزر خوشبو وخوش اندام اولور اکثر هندوستان دیارنده اولور هندی اسانده چنپا دیرلر ع فالوده ع معروف پالوده دیدکلری طعامدر تعریب ایدوب فالودج دیدیلر بعض لغتده فالوذه وفالوزدق دخی دیرلر شاعر بیت بخت اکر یاری دهد دندان سندان بشکند * کر نباشد یاورش فالوده دندان بشکند ع فامره ع سکون میم وفتح راء مهمله ایله فرخاره قریب برشهر آدیدر بی نظیر خوبلری حاصل اولور کذا فی فرهنك جهانکیری ع فانه ع بوزن خانه بش معنایه کاور اولا قپو اردنه قودقلری بیوك اغاج که پانه دخی دیرلر حضرت مولانا قدس سره * قطعه * در بیشه شیران ایران شو وازخم میندیش * کاندیشه وترس آن همه زاشکال وبانه است * کانجا نبود زخم همه رحمت ومهرست لیکن پس در وهم تو مانند فانه است * شاه ناصر خسرو بیت ترا خانه دینست ودانش درون شو * درین خانه سخت کن در بفانه * ثانی اول چویدر که اغاج یارایکن یاریغه صوقارلر که تیز یارلسون دیو شمس فخری * قطعه * دشمنت کرچه آدمی شکست * هست کمتر بسی زپهنانه * سر او را نهند نجاران * درمیانهای چوب چون فانه * ثالث دیرك التنه استحکام ایچون صوقدقلری چوی در مولانا کسایی بیت طبایع کرستون تن ستون را هم بپوسیدن * نکرد دهر کز آن فانی کش از طاعت نهی فانه * رابع کوچك حوض خانه معناسنه در خواجه عمید لویکی بیت به پیش رتبت تو چرخ منکوب * بنزد همت تو بحر فانه * خامس زفانه معناسنه لکن استخفافا زاسی حذف اولنمشدر حکیم سوزنی بیت پیش تو بند بفر خود زفر فلك * برمه وی در بکلك فانه آتش * مجمع الفرسده کفشکران پابوج قالبی ارasنه استحکام ایچون صوقدقلری چوی در ع فخفره ع سکون خاء معجمه وفتح فا وراء مهمله ایله بمعنی سبوس وکفانمش اتمك معناسنه حضرت مولانا قدس سره بیت آن یکی مخوردنان فخفره وان دکر را مرغ مسمن بابره * شاه ناصر خسرو بیت فخری مکن بدان که تو میده بره خوری * بابت باب برزده یك نان فخفره ع فخمیده ع فتح خاء معجمه وکسر میم وسکون یای تحتانیله دانه سی آیرلمش پنبه عربیده محلوج دیرلر ع فخمنده ع سکون خاء معجمه ونون وفتح میمله بمعنی فخمیده مرقوم کذا فی فرهنك وفایی ع فدره ع سکون دال وفتح راء مهملتین ایله خرما چوبلرندن اورلمش بوریا که سقف اوزرینه دوشرلر اشاغی طپراق دوکلسون ایچون میرنظمی بیت بکیسه سنکریزه کرد بدره * فراش و پسترش کشتست فدره ع فراخیز آمده ع فتح راء مهمله وکسر خا وسکون زاء معجمتین ایله ایکلر طفل که فاخیز آمده دخی دیرلر استادلیبی

بیت طفلك خرد فراخیز آمده * اینقدر زمید اندای دیوده ع فراسته ع فتح را و تاء مثناة
وسكون سین مهملتین ایله كیورك معناسنه پستركبی ابو المعانی بیت نیابد بیشتر از بخت
وارون * فراسته رفت چون شاكرد موتاب ع فراسوده ع بمعنی فرسوده یعنی كهنه وپژمرده
اولمش نسنه ع فرایسته ع فتح زا وكسر یای تحتانی وسكون سین مهملتین ایله بمعنی زیاده
كذا فی فرهنك جهانكیری ع فربه ع سكون راء مهمله وكسر باء موحده واظهار ها ایله سموز عربیده
سمین دیرلر ضدی لاغردر مولانا جامی بیت ز كه لاغر بود وسك فربه * هست ازین فربهت
آن لاغربه ع فرجسته ع سكون را وسین مهملتین وضم خاء معجمه وفتح جیمله میمون ومبارك
یالكز جسته دخی دینلور امیر معزی بیت لطافت سخن وفرجسته طلعت تو * بمهر تو همه
ساله دلم رهین دارد * حكیم ازرقی * قطعه * مباركی وسعادت نمود روی بشاه * ازان مبارك
ومسعود تحفهٔ زآله * چو تحفه است یكی فرجسته فرزندست * موافقان راشادی فزای
وانده كاه ع فرخچه ع فتح راء مهمله وسكون خاء معجمه بعده جیم مفتوحه ایله بمعنی زشت وپلید
حكیم خاقانی بیت نام همای دولت وشهباز حضرتت * نی كركس فرخچه ونی زاغ مجم است
ع فرخسته ع سكون را وسین مهملتین وفتح خاء معجمه وتاء مثناة ایله براوزرنده اوزونه
سوزنمك معناسنه‌در ابو العباس بیت اومیخورد بشادی وخوشحالی * دشمن نزار كشته
وفرخسته * استاد عنصری بیت بهر تلی پر از خسته كروهی * بهر خفچی پر از فرخسته پنجاه
ع فرخشته ع سكون راء مهمله وشین وفتح خاء معجمتین وتاء مثناة ایله خمیری ال آیه سی قدر
یصی وكرمی ایدوب یاغ ایچنده پیم پخته بشوروب اوزرینه دوكلمش بادام ایله عسل قورلر عربیده
قطایف دیرلر عربستانده ذكر اولنان وجه اوزره اندن صكره ایچنه خالص قیماق دخی قورلر شاعر
دیمشدر بیت بیمم ز بینی تو وفرق تركوز مغز * از جبههٔ تو صورت فرخشته شد بدید *
ع فرخشه ع سكون راء مهمله وفتح خا وشین معجمتین ایله بمعنی فرخشتهٔ مرقوم استاد رودكی
بیت بسا كسا كه جوین نان همی نیابد سیر * بسا كسا كه بره فرخشه است برخوانش *
ع فرخنده ع سكون راء مهمله ونون وضم خاء معجمه ایله میمون ومبارك كه فرخ وفرجسته
وخسته دخی دیرلر شیخ نظامی بیت بفرخنده كی فال زن ماه وسال * كه فرخ بود فال فرخنده
مال * میرنظمی بیت همین جاهل شود فرخنده طالع * فلك بر دولتش رائیست مانع *
ع فردابینه ع سكون را و یای ثانی وفتح دال مهملتین ونون وكسر یای اول ایله یارنكی كون
اولسون كار اولسون هرنه ایسه یارین اولهجق معناسنه ابو المعانی بیت كنم هرچند از لطف
جمالش * كند فردابینه وعده وصالش ع فردره ع سكون راء اول وفتح دال وراء ثانیٔ مهملات
ایله اول اغاجدركه استحكام ایچون قپو آردینه قورلر حكیم سوزنی * قطعه * چندان
بچه فكند زن تو زنیكبخت * كرپشمری نیابد بیش ازسیاه زنك * بی منت تو سرخ خبامی
ونیكبخت * در كونش كرد فردرهٔ آبنوس رنك ع فرزاده ع سكون را وفتح زاء معجمه ودال
مهملتین ایله خمیر زواله سنه دیرلر یعنی خمیری یوغردقدن صكره اتمك اولهجق قدر قطعهٔ خمیره
دیرلر ع فرزانه ع سكون راء مهمله وفتح زاء معجمه ونونله صاحب حكمت ودانش وذوفنون
آدم تعریفی شمس فخری بیت شاه آفاق شیخ ابو اسحق * خسرو كاردان فرزانه * مولانا هاتفی

هاتفی بیت دران انجمن بود فرزانهٔ * بفرزانه كی كشته افسانهٔ * شیخ سعدی بیت جوانی
خردمند فرزانه بود * كه درغلطه چالاك مردانه بود ع فرزه ع سكون راء مهمله وفتح زاء معجمه
ایله غایت یشل سبزه كه فرزد وفرز دخی دیرلر ودخی صولو چمنزار معناسنه شیخ نظامی بیت
ازخانه چو رفت تا سركوی * چون فرزه نشست برلب جوی ع فرسایش ع سكون را وفتح
سین مهملتین ایله اول نسنه یه دیرلركه اكا آفت ایرشمكله پایمال اوله ودخی شدت غم واندوه اصابت
ایلمش اوله ودخی طول زمان ومرور اوان ایله نقصان وخرابلق مستولی اوله كمال اسمعیل بیت
نه تیغ جوهردار ازنیام فرساید * مراز تیغ زبان این نیام تن فرسود ع فرسدن ع سكون را
وضم سین وفتح دال مهملات ایله فرسودن لفظندن تخفیف اولنمشدر آشنمش وصولمش ومتغیر
اولمش معناسنه‌ده كلور استاد لطیفی بیت هركه دارد هوای بدخواهت * كشتزار بقاش
فرسده باد ع فرسوده ع سكون را وضم سین مهملتین وواو معروفله آشنمش واسكیمش وپژمرده
اولمش معناسنه شمس فخری بیت جمال دینی ودین پادشاه كشوركیر * زهی سمند تو پشت
سپهر فرسوده ع فرشته ع كسر راء مهمله وسكون شین معجمه وفتح تاء مثناة ایله مطلق
ملك معناسنه كه سروش دخی دیرلر خواجه حافظ بیت منظر دل نیست جای صحبت اضداد
دیو چو بیرون رود فرشته درآید حكیم فردوسی بیت فریدون فرخ فرشته نبود * زمشك
وزعنبر سرشته نبود * بو لغتده كمال پاشازاده تصرف خاص ایدوب بیوررلركه فرشته لفظ مركبدر
اصلی پرهشته‌دركه آچلمش قناد دیمك اولور كه فروهشته پر دینلور نتكم بو بیتدن ظاهردر
بیت همه زیركان كور كشتند وكر * قضا چون زكردون فروهشته پر * اول تقریبله فرشته
دینلمشدر حقیقتی بویله میدر معلوم دكلدر ع فرغانه ع سكون راء مهمله وفتح غین معجمه
ایله ایكی معنایه كلور اول ماوراء النهر ملكنده برولایت اسمیدر سیف اسفرنكی بیت فرغانه
بزیر سم او زیروزبر شد * در دیدهٔ زنبور عسل خرمگس افتاد * ثانی مقامها اوندن برشعبه
آدیدر حضرت مولانا قدس سره بیت كرد انكهٔ رازی زرین میخانه پردازی * كه از هر كوشه
آوازی برآید پیش فرغانه * امیر خسرو بیت كاه فروغ دم نایی زكام * داده بفرغانه فروغ
تمام ع فرغند ع سكون راء مهمله ونون وفتح غین معجمه ایله ایكی معنایه كلور اول ارپه ایله
مخلوط بغدای اتمكی ثانی فرهنك جهانكیریده فرغندهٔ مرقوم معناسنه یعنی براوت ركوكی
اولمز صارمشق كبی هر آغاجه طولاشر لابد قورید راكا ارغج وسرنه وازیج دخی دیرلر مجمع الفرس‌ده
بمعنی كنده وناخوش معناسنه‌در بو معنایی مؤید میرنظمی بیت شد سنی جامهٔ فرغند دربر *
كلاه زشت وچركین بوده برسر ع فرفره ع سكون راء اول وفتح فا وراء ثانیٔ مهملتین ایله فرفر
مرقوم معنالریله مترادفدر اول سرعتله یورین آدم وحیوان ثانی تعجیل وشتاب ایله سوز
سویلنه دیرلر تركیده دخی استعمال ایدرلر شاه ناصر خسرو بیت با بیقرار دهر مجوای پسر
قرار * عمرت همه بباد بافسون وفرفره * ثالث برپارچه مدور خام كوندركه اطفال ایپ طاقوب
اللرنده اویناترلر دوندكجه فرفر صدا ویرر ع فرفه ع سكون راء مهمله وفتح فا ایله طودنه قوشی كه
كلنك دخی دیرلر عربیده كركی دیرلر ضم كاف فارسیله ابو المعانی بیت ازشكوهت بمخطهٔ عدات *
صید شاهین همیكند فرفه * عربیده كسر فا ایله پاره پاره اولمق وآیرلمق وبلوك بلوك اولمق كما یقال

الفرقة الطائفة من الناس وضم فايله آيرمق والفرقة اسم من هذا ﮒ فركنه ﮒ سكون راء مهمله
ونون وفتح كاف ايله بمعنى فرسوده كذا فى المجمع ﮒ فرمانه ﮒ سكون راونون وفتح ميم وكسر
دال مهملتين واظهار هايله حاكم وقاضى يعنى امر ايديجى ديمك اولور شيخ ابوسعيد ابو الخير
* رباعى * عقرب سرزلف يارومه چنبراوست * شيرين دهنى كه شهد درشكر اوست * با اين
همه كبر وناز كه اند رسر اوست * فرمانه روزكار فرمانبر اوست ﮒ فرواره ﮒ سكون راء مهمله
اولى وفتح ثانيه ايله بمعنى كنجينه ويا زاوى كه يوكسك يرده اوله تركيده چارطاق وعربيده علويه ديرلر
كذا فى المجمع ﮒ فروانه ﮒ سكون راء مهمله وفتح واو ونونله بوزن وبمعنى پروانه شمس فخرى بيت
آنكه باشند كركسان سپهر * شمع قدر وراچو فروانه ﮒ فرهخته ﮒ سكون راء مهمله وخاء
معجمه وفتح ها وتاء مثناة ايله مؤدب وزيرك وصاحب فهم وذكا معناسنه شمس فخرى بيت
ظالمان راكه ازجهان كم باد * كرده دشمنان فرهخته * بو معناسى دخى چفته قوشيلان
اوكوزدر ﮒ فره ﮒ فتح راء مهمله مشدده واخفاء هايله شكوه وآرايش استاد فرخى بيت
فره شاهى خداى جمله بتو دار * زانكه برچهره توهست بديدار * حكيم نزارى قهستانى
بيت زپيشانيت فره ايزدى * معين بديدست بى اشتباه * وراء مخففله آسوده وراحت
معناسنه در ابو المعانى بيت درزير سايه ات شده خلق جهان فره * اكنون بهيچ كس نرسيده
غم والم ﮒ فريده ﮒ كسر راوسكون ياى تحتانى وفتح دال مهملتين ايله بمعنى خودراى ومغرور
وصاحب پندار كذا فى المجمع ﮒ فرشته ﮒ كسر راء مهمله وسكون ياى تحتانى وشين معجمه
وفتح تاء مثناة ايله فرشته در كذا فى فرهنك جهانكيرى ﮒ فزاينده ﮒ فتح زاء معجمه وياى
تحتانى وسكون نونله آرتوريجى معناسنه اسم فاعل اولور شيخ ابوسعيد ابو الخير * رباعى *
اى آنكه بملك خويش پاينده توئى * وزظلمت شب نور فزاينده توئى * كارمن بيچاره توى بسته
شده * بكشاى خدايا كه كشاينده توئى ﮒ فزدره ﮒ سكون زاء معجمه وفتح دال وراء مهملتين
ايله فردره مرقوم معناسنه در ﮒ فژغرده ﮒ سكون زاء فارسى ورا وفتح غين معجمه ودال
مهملتين ايله بمعنى خيسيده وآغشته يعنى اصلانمش وبوغرامش حضرت مولانا قدس سره
بيت علم اندر نور حق فژغرده شد * پس زعلمت نور بايد قوم لد ﮒ فژغنده وفژكنده ﮒ
كلاهما بسكون الزاء الفارسى ونون وفتح الغين المعجمة وكاف الفارسى چركين وپاشت وپليد
معناسنه در بهاى جامى بيت بحر كند وفژغنده افزون نشد * اكر هدهدى يافت تاج زرين
حكيم سوزنى بيت كره هجر اوست پيش دلم * كنده وشوخناك وفژكنده ﮒ فژه ﮒ فتح زاء فارسيله
هر زمان كندو بى كيرلى وپاسلى وملوث طوتان آدمه ديرلر شمس فخرى * قطعه * بعد ازين
در مملكت انصاف شاه * ظلم را بكموى نكذارد فره * باز دارد پاكى اخلاق تو * اهل بدعت را
ز احوال فژه * استاد رودكى بيت اين فژه پير زبهر تو مرا خور كرفت * برهانا دازوايزد جبار
مرا ﮒ فزه ﮒ فتح زاء معجمه ايله آلت رجل معناسنه در كذا فى المجمع ﮒ فسانه ﮒ فتح
سين مهمله ونونله ايكى معنايه در اول حكايات وامثالى نسنه لر وثانى مشهور معناسنه در كه
افسانه دن مخففدر ﮒ فسانيده ﮒ فتح سين مهمله وكسر نون وسكون ياى تحتانيله
مجمع الفرسده افسون خوان معناسنه در بو معنايه شيخ نظامى بيت بچاره كرى زيرك وهوشمند

وهوشمند * فسون وفسانيده كرده به بند ﮒ فسفسه ﮒ سكون سين اول وفتح فا وسين ثانى
مهملتين ايله يونجه معناسنه كه اسپست وسپست دخى ديرلر عربيده فصفصه ديرلر غالبا تعجيم
اولنمشدر ورطبه دخى ديرلر ﮒ فسله وفسيله ﮒ اول سكون سين وفتح لام وثانى كسر
سين مهملتين وسكون ياى تحتانيله كلاهما آت سوريسى كه تركيده ايلقى ديرلر بانده كزد
باركير معناسنه استاد فرخى بيت مرغزارى كه فسيله كه اسپان توكشت * شيركانجا برسد
خرد بخايد چنكال * شمس فخرى بيت برده زانعام شيخ ابو اسحق * هم فسيله هزار وهم سيله
عربيده خرما فدانه ديرلر محمد كشميرى فسيله شاخ درخت را كويند ديمش ﮒ فغواره ﮒ سكون
غين معجمه وفتح واوايله متغير وصامت اولوب سوزه مجالى اولمايه ديرلر بعض نسخه ده بخالتدن
ويا دهشتدن وياخود تحيرتدن منحصر اولمق معناسنه ابوشكور بيت فغفور بودم وفغ پيش
من * فغ رفت ومن بماندم فغواره * فغ ضم فايله محبوب معناسنه در منجيك بيت اى
كرده جهانى بجفا غمخواره * تاروى تو ديدم شده ام فغواره ﮒ فكه ﮒ فتح كافله احمق
ونادان معناسنه در ميرنظمى بيت شود مغبون ازهر كار معكوس * هر آن نادان فكه
باحيف وافسوس ﮒ فلاته ﮒ فتح لام وتاء مثناة ايله شرفنامه ده بسدل كه اركدن واوزمدن
اولور تركيده آكا باصدق ديرلر وپارچه پارچه ايتدكاريشه كوفتر ديرلر اما اصحى يكمز اولمق اوزره نقل
اولنمشدر بو بيتدن فهم اولنور ميرنظمى بيت نباشد جاى عشرت هر كلاته * نكيرد جاى
شكر را فلاته ﮒ فلاده ﮒ فتح لام ودال مهمله ايله بيهوده وبيمعنى سوز ابوشكور بيت
يك فلاده سخن بخواهم كفت * خود سخن برفلاده بود مرا ﮒ فلاوه ﮒ فتح لام وواوايله
سركشته وحيران معناسنه كه فليو وفليوه وكاليوه دخى ديرلر حضرت مولانا قدس سره
بيت بخويش آى وچنين خويش را فلاوه مكن * كه اينت كويد كو است آنت كويد دنك
ﮒ فلخمه ﮒ سكون لام وفتح خاء معجمه وميمله اوچ معنايه در اول بمعنى قفل ثانى حلاج
مشته سى كه آنكله پنبه آتارلر حكاك بيت كر توخواهى كه بفخمند تراپنبه همى * من بيايم كه
يكى فلخمه دارم كارى * ثالث دخمه كبران كه فلخم دخى ديرلر يعنى كفره مزارى ﮒ فلخون ﮒ
سكون لام وضم خاء معجمه ايله بمعنى فخميده وكثرت استعمالله پنبه دن غيرى يه ده اطلاق اولنور
شاعر بيت موى زير بغلش كشت دراز * وزقفا موى پاك فلخوده * كذا فى التحفه اما بو بيتدن
معنى بركنده ظاهر اولور ﮒ فلخيده ﮒ سكون لام وياى تحتانى وكسر خاء معجمه ايله بمعنى
ﮒ پنبه زدن ودانه رزان بيرون كردن كذا فى المجمع يعنى پنبه دن واوزمدن دانه چيقارمق
معناسنه در ﮒ فلكه ﮒ سكون لام وفتح كافله آغرشق كه ايكه طاقوب ايلك اكيرلر مير
نظمى بيت رود سوى قفاى خويش پنهان * چو فلكه بوده است دردوك كتان ﮒ فله ﮒ
فتح لام مله سد آغزى كه هر ديشى حيوانك سودندن ابتدا كلن وتشديد لامله ده جائزدر
منوچهرى بيت نواى مطربان داريم وبربطهاى كوينده * مساعد ساقيان داريم وساعدهاى چون
فله * تخفيفله شمس فخرى بيت كرتاب خشم توبسوى كله بكذرد * در پشت كوسفند دكر
خون شود فله * حكيم سوزنى بيت نرم ولطيف ونازكم چون فله وپنير تو * وز همه عضو
آدمى من بشرف بسم سره ﮒ فليبه ﮒ كسر لام وسكون ياى تحتانى وفتح باء موحده ايله

ل فليوه م بودخی کسر لام و سکون یای تحتانی و فتح واو ایله سرکشته و حیران که فلاوه
مرقوم معناسنه در ل فلوه م سکون لام و فتح واو واخفاء ها ایله فرهنك جهانکیریده فلیوه
معناسنه در ل فنه م فتح نون و اخفاء ها ایله فنك مرقوم معناسنه و آندن مخففدر جمله
معنالر ایله مترادفدر بمعنی پریشان و فلاکت زده میرنظمی بیت شد فنه در کار خود رای مجال *
مانده درسخنی چنان بر کشته حال ل فهانه م فتح ها و نونله پانه مرقوم معناسنه یعنی قپو
آردنه قونیلان اغاج پاره سی که آچلمامق ایچون قورلر و نجار و کسار اغاج یارمق ایچون قودقلری
چوی کذا فی فرهنك جهانکیری ل فه و فهه م ایکی معنایه در اول کورك که آنکله بالق
قرشدررلر ثانی کمی کورکی که آنکله کمی یی یوریدرلر عربیده سوزه عاجز اولانه دیرلر ل فیدافه م
سکون یای تحتانی و فتح دال مهمله و فا ایله برعورت آدیدر که ولایت بردع آنك زیر حکمنده ایدی
قافوله قیدافه دخی دیرلر کذا فی المجمع ل فیشله م سکون یای تحتانی و فتح شین معجمه ایله
شکنج معناسنه که فیاش و فیشل دخی دیرلر ل فیاجه م فتح یای تحتانی و جیم و سکون
لامله پیچ دیمك معناسنه در ابو المعانی بیت بی تکلف میروه ردم بیزم دیکران * کر بیامد
بزم ما آنهم فیاجه آمدست ل فینه م سکون یای تحتانی و فتح نونله سیل باشی یعنی ابتدا
آقن سیل میرنظمی بیت شده طوفان ثانی سیل اشکم * که بوده در جکر فینه سرشکم *
ل مع الیاء * فانس و سنی م سکون شین معجمه و سین و نون و فتح راء مهملتین و تاء مثناة ایله
اوزرلك که فارسیده اسپندان و سپند دخی دیرلر عربیده حرمل دیدکلریدر ل فالجه نی م
کسر لام و جیم و نون و سکون یای تحتانی و قافله بر اوتدر اوج صاپلی چیقار خرده پر اقلری و اقچه
چیچکلری اولور استاد لطیفی بیت هردمی چون دم زتیلا میزنی * باز میجوئی تو فالجیقنی *
ل فتوی م سکون تاء مثناة و کسر واو ایله جواب ویرمك معناسنه خواجه حافظ بیت
فتوی پیر مغان دارم و عهد یست قدیم * که حرامست می آنجا که نه یارست و ندیم * عربیده
فتح واو و یای مقصوره ایله اوقورلر ل فراخ دستی م وسعت مال و کثرت رزق و دولتدن
کنایه در ابو المعانی بیت از روز ازل منصب ما عشق ترا بود * زان بوده فراخ دستی ما محنت
و اندوه ل فراخ روزی م کار و کسبی وافر و ایرادی بوللی متکاثر دیمکدر روزی نصیب معناسنه
فراخدن مراد وسعتدر بول معناسنه ل فراوی م فتح راء اول و ضم ثانی مهملتین ایله
اکسه و کیرو دیمکدر عربیده قفا معناسنه میرنظمی بیت فراوی کس را سخن هم مکوی *
اکرمرد باشی بکو و بروی ل فربودی م سکون را و ضم باء موحده و کسر دال مهملتین ایله
برعبارتدر اول کسه یه دیرلر که دین حق وره راسته سالك اوله مثلا فربودکیش و فربوددین دیرلر
بو معنایه فرهودی دخی دیرلر اما اصحی فربودیدر کذا فی فرهنك جهانکیری ل فربی م
سکون راء مهمله و کسر باء موحده ایله فربه معناسنه در حکیم انوری * قطعه * صبر و قلمهای
تو فتح صورست * که هردم از و آید احیاء موتی * باب هست خامش وز عقل کویا * بتن
هست لاغر وز وملك فربی * وله ایضا بیت حرارت سخطت با کران رکابی کوه * ز بول کاه دهد
کوههای فربی را * حکیم ناصر خسرو بیت بدل بیان که زدیدن همی بچشم بود * بدست بند
قصاب لاغر و فربی ل فرخی م فتح راء مهمله و سکون خاء معجمه و کسر جیمله بمعنی زشتی یعنی

یعنی چرکین حکیم سوزنی بیت نیز روا دارد از فرخی * این شعر * کر بچنین شعر مرو را نستانم *
ل فرسای م سکون را و فتح سین مهملتین ایله ایکی معنایه کلور اول فرسودن لفظندن
صیغه امر و وصف ترکیبی اولور مثال امر شاعر بیت خصم را نیم دستبرد نمای * سر
بخشش بزیر پی فرسای * مثال وصف ترکیب کمال اسمعیل بیت هیچ نقصان نکند مملکت
حسن ترا * کردمی شادکنی خاطر غم فرسایی * ثانی اوچق طوتمشه دیو فرسای دیرلر
ل فرغوی م سکون راء مهمله و ضم غین معجمه ایله طوغانه مشابه بر قوشدر آندن بچرك
اولور سرچه و بلدرجین آولر آتمجه دیرلر شمس فخری * قطعه * ابو اسحق سلطانی که
باشد * کریم و عادل و دانا و خوشخوی * فرود آرد زکردون کوکبی را * اکر عدلش دهد بالی
بفرغوی ل فرهنکی م سکون راء مهمله و نون و فتح ها و کسر کاف فارسیله تعلیم و تأدیب ایتمك
معناسنه در ل فرهودی م سکون را و ضم ها و واو معروف و کسر دال مهملتین ایله فربودی
مرقوم معناسنه در ل فرهی م کسر راء مهمله مشدده و ها ایله فروشکوه طوتمق معناسنه
مجد همکر بیت فرخ همای دولت و سعد سپهر ملك * ای آنکه سایه ات بجهان فرهی دهد *
حکیم فردوسی بیت که جیست آن ده و دو درخت سهی * که تازه است و شاداب و با فرهی *
ل فری م کسر راء مهمله ایله بمعنی آفرین منوچهری بیت فری زان تیغ وی هنکام هیجا *
چنان دیبای بوقلمون ملون * فرهنك و فاییده بمعنی پسندیده و نیکو حکیم خاقانی بیت
خال زغالیه نهد هر کس روی سیب را * خال زخون نهاده بد مشاطه فری ل فریوری م
کسر رائین مهملتین و سکون یای تحتانیله راستی دردین و دخی راست اعتقاد اولمق معناسنه در
کذا فی المجمع ل فسای م فتح سین مهمله ایله فرهنك جهانکیریده اوزم چکردکی اما بعض
نسخه ده صاد مهمله ایله فصای واقعدر لکن فارسیده صاد اولمامغله سین ایله روایت اولنمشدر
مجمع الفرسده افسون خوان معناسنه مرقومدر حکیم انوری بیت ور بو آرد بمثل ماربا فسون
ززمین * اژدهای فلکی را چه غم از فاء فسای ل فهه کشتی م کمی یی یورتدکاری کورکه دیرلر
ل باب الفاء المکسورة مع الالف * فزا م فتح زاء معجمه ایله افزاییدن لفظندن صیغه امر
و وصف ترکیبی در جانفزا و فرحفزا کبی و اسم مصدر دخی اولور افزایش معناسنه بولغتك
استعمال مشهوری فتح فا ایله در اما ارباب لغت مکسوره ده روایت ایلمکین تبعیت اولندی
ل فنا م فتح نونله پیش خانه یعنی اوك اوکی لفظ عربیدر لکن فارسیده بو معنایه استعمال م
اولنور میرنظمی بیت چمنزاری فنای خانه بوده * چنانکه از لطافت دل کشوده ل فنجا م
سکون نون و فتح جیمله کرنمك بولغت فتحه ایله ده جایزدر کذا فی المجمع عربیده تمطی دیرلر
و بعض ولایتده کهنزه دیرلر مثلا فلان کس میکهنزد دینلور کذا فی شرح السامی اما ادات
الفضلاده فتح فا ایله بوف معناسنه و کسر فا ایله دمه معناسنه مسطوردر فرهنك جهانکیریده
صیغه مبالغه دخی استعمال اولنور دیو تحریر اولنمشدر ل مع الباء * فراسب م فتح را
و سکون سین مهملتین ایله اوچ معنایه در اول اکری زوانه در که قپو آلتی در ثانی قپونك یوقارو
جانبی ثالث طام کنارلرینه ایندکاری طره یه دیرلر بو معنایه میرنظمی بیت فراسب بام او
از عز و اقبال * درود یوار او از جاه و اجلال ل فریب م کسر راء مهمله و سکون یای تحتانیله

ایکی معنایه در اول آلدامق معناسنه شمس فخری بیت ایام عدل خسرو رستم مهابتست * نه روزکار زرق فسونست بافریب * ثانی اسم مصدر استعمال اولنور آلدایش معناسنه مولانا جامی بیت خورده از شعبدهٔ دهر فریب * مبتلا کشته باین زینت وزیب * مجمع الفرسده بمعنی عشوه حکیم سنایی * بیت * در فریب آباد کین چند خواهی داشت حرص * چشمشان چون چشم نرکس دست چون دست چنار * بو معنایه مولانا عرفی شیرازی بیت ناز آفت وکرشمه بلا عشوه دلفریب * یاران حذر کنید که طوفان فتنه است * بو بیتده اسم فاعل اولور کوکل آلدایجی معناسنه ع مع التاء * فرست ع کسر را وسکون سین مهملتین ایله ایکی معنایه در اول . فرستادن لفظندن فعل ماضی در کاهی مصدر استعمال اولنور ثانی فرستوك لفظندن مخففدر قرلغج معناسنه ایکی معنایه ابو المعانی بیت شه بها رچو مرده فرست چند شتا * که منهزم شود آورد فرست این پیغام ع فرودست ع ضم را وواو معروف وفتح دال مهملتین ایله ایکی معنایه در اول کوشهٔ وخوانندهٔ که نغماتی مسلسل آواز ایله ایده لر ودایره ایله اصول طوتیله حکیم خاقانی بیت بو پردهٔ عدم زن وزخمه ببر از آنك * برداشتست بهر فرودست این نوا * ثانی ولایت بنکالهیه دیرلر اهل هندوستان مردم بنکالهدن خوانندهٔ لری ایده نه فرودستی دیرلر مجیر بیلقانی بیت چون نوای سخن اینجا بفرودست رسید * هرچه خواهی که بود آن تو واین تو باد ع فهرست ع سکون ها وسین وکسر راء مهملتین ایله بمعنی قانون ضابطهٔ اجمال وکتاب اوللرنده ابواب وفصولن اجمال ایلمك اکرچه راقم الحروفك مضبوط حافظه سی تاستر فهرس اولمق اوزره در لکن بعض اساطین شعرا وعلما بالغاوزبده فحطاظهارنده از انجمله مولانا جامینك سبحة الابرارنده تاء مثناة ایله واقع اولمغین بو محلده نقل اولندی بیت ای تو ارقام قدیمی فهرست * برقم جای قدم باز فرست * بعض نسخه ده معربی فهرسدر دیو مسطوردر تاج الاسامی ده مرقومدر که الفهرس الکتاب الذی یجمع فیه الکتب قال ابو منصور هو معرب کما قال شیخ نظامی بیت فهرست جمال هفت پرکار * از هفت خلیفه جامك خوار ع مع الجیم * فریج ع کسر راء مهمله وسکون یای تحتانیه ایله برآجی کوك در اکثر دیرلر عربیده وج دیدکلریدر اما نفعی معلومدر ع فنج ع سکون نونله ایکی معنایه در اول بمعنی خاتون یعنی اهل بیتك اولو اولانی منجیك بیت شاه چو بافنج بخلوت نشست * فنج کهی چنك زند کاه منك * ثانی بند شلوار معناسنه استاد لطیفی بیت میکشی روز وشب تو زحمت ودزد تا ببازد بزیب وزینت فنج ع مع الدال المهمله * فتالید ع فتح تاء مثناة وکسر لام وسکون یای تحتانیه ایله بمعنی فشانید وریخت یعنی صاچدی ودوکدی واز هم کسست وپراکنده کرد یعنی بوروندن آیردی وپراکنده ایلدی میر عماره بیت باد برآمد بشاخهای درختان * بر سر میخوران برك کل بفتالید ع فرارد ع فتح رائین مهملتین ایله اکسه یعنی قفا میر نظمی بیت همچو غلام رفت بخدمت پسین * کشت نکهدار بفرارد همین ع فرساد ع سکون را وفتح سین مهملتین ایله توت دیدکاری یمشدر که طتلوسی اولور الوان بیاض وصاری وقرمزی بونك یپراغنی ابریشم قوردی ییوب ابریشم ایدر کامل بشدکده سیاه اولور دهم لذیذ اوهم منافع کثیره سی واردر خصوصا علت خناقه ووجع حلقومه دخلی عظیمدر ع فرند ع کسر راء مهمله وسکون نونله قالج

قالج وخنجر وبچاق یوزنده اولان جوهر ومطلق جوهر دار قلیجه دیرلر لغت مشترکه در شاعر بیت فرند تیغ شجاعت که رایض حکمش * کشاده ملکت اعدا همیشه ودسرنیز * عربی شعرلرده دخی استعمال اولنور حسام الحاجزی بیت اذا سل سیف الفتح من لحظاته * یرینی ختقا کامنا فی فرنده ع فرود ع ضم راء مهمله وواو معروفله اللی معنایه کاور اول بمعنی نشیب که مقابلی بالادر کاهی فراز مقابلی اولور انیش یوقش مراد اولنمقده شیخ نظامی بیت فرود آمد زپشت باره چون باد * چو سبزه بوسه زد بر پای شمشاد * ودخی ضد بالا اولان زیر معناسنه کلور حکیم انوری بیت وصف آن دیکران همی بدهم * در فرودند دیکر از خورشید * ثانی بمعنی ضعیف وزبون حضرت مولانا قدس سره بیت سرود رود توز آنرو کشاده میکردد * که آن زروح معلاست نی زجسم فرود * ثالث بمعنی فربهدر رابع غره خامس قیونك وبجره نك چارچوبه سندن اشاغیسنده اولان اغاجنه دیرلر سادس نام برادر کیخسرو که پیران ویسه قرندن وجوده کلمشیدی ع فسرد ع کسر سین وسکون راء مهملتین ایله بالق یخنیسی وات یخنیسنه ده دیرلر ع فکد ع کسر کاف فارسیله محله لرده وکویلرده ایش اری اولوب امور محله وقریه یه مخصوص اولان کمسنه یه دیرلر ع فناد ع فتح نونله زباد یعنی اول خوشبو یاغدر که بر نوع کدیدن حاصل اولور منقولدر که اول کدینك درندن حاصل اولورمش قفس ایچنه قویوب اول قدر حرکت ایتدیررلر که کدی درلر درنی اوزرندن صیروب بر ظرف ایچنده حفظ ایدرلر ع مع الراء المهمله * فرادار ع فتح را ودال مهملتین ایله امردر یوقار وطوت معناسنه ابو المعانی بیت ببین آن خرهمی بودست واعظ * فرادارد بزعمش خود زرندان ع فرختار ع ضم راء مهمله وسکون خاء معجمه وفتح تاء مثناة ایله بمعنی فروشنده یعنی صاتیجی حکیم قطران ارموی * قطعه * هرکز نبود خلق فرختار چو تو حور * ما نا که ترا رضوان بوده است فرختار * حوری که فروشنده او رضوان باشد * اورا بسزد همچو ملك زاد خریدار ع فسار ع فتح سین مهمله ایله یولار که حیوان باشنه اوررلر افسار لفظندن اختصار اولنمشدر ع فشار ع فتح شین معجمه ایله صیغهٔ امردر صیق دیمکدر واسم مصدر اولور ابو المعانی بیت بزیر پای حوادث مرا فلاك انداخت * کند چو خوشهٔ انکور درابد رد فشار ع فکار ع فتح کاف فارسیله تشویشلو ومجروح خاطر اولمش افکار واوکارد نی دیرلر وله بیت رسد زخنجر جانان راحتی بدلم * نهد بدست کرم سینهٔ فکار مرا ع فکر ع فتح کاف فارسیله قزلجه که زنان یوزلرینه حسن عارضی ویرمك ایچون سوررلر غازه دخی دیرلر ع فهر ع کسر ها ایله ایکی معنایه در اول مشك حل ایدجك طاش ثانی طباشیر که درزیلر قوللنورلر مثال اول شاعر بیت برویش خال همچون مشك بوده * رخ من بود همچون فهر سوده ع فیر ع سکون یای تحتانیه ایله بمعنی حضرت وافسوس کذا فی المجمع ع مع الزاء المعجمه * فراز ع فتح راء مهمله ایله اون درت معنایه استعمال اولنور اول کشاده وپهن بمعنی هر نسنه که آچق وباصی اوله خواجه حافظ بیت حضور مجلس انسست ودوستان جمعند * وان یکاد بخوانید ودر فراز کنید * کمال اسمعیل بیت چو مطرح ارچه افکنده ایم وپی سپریم * به پشتی تو چو مسند شویم سینه فراز * ثانی بمعنی بسته خواجه حافظ بیت صنعت مکن که هر که محبت نه راست باخت * ایزد بروی اودر معنی فراز کرد * کمال اسمعیل بیت جهان

بناها ازامن دولت امروز * دهان عافیه بازاست وچشم فتنه فراز * ثالث بمعنی قریب ونزدیك
حکیم سنایی بیت چو براهل شهریار شدند * برشان دیکران فراز شدند * کمال اسمعیل بیت
رسول مرك بنا که بمن رسید فراز * که کوس کوچ فروکوفتند کار بساز * رابع بمعنی جمع حکیم
فردوسی بیت بارمان وارونده مرد هنر * فراز آورد کونه کون سیم وزر * استاد لطیفی بیت
بسعی وجهد وکوششها فرازند حکمت ودانش * تواند خورد وخواب خوش چه دانی نکته معنی
خامس بمعنی پیش آوردن حکیم فردوسی بیت دوسالار ازهردو سامان بتنك * فراز آوریدند
لشکر بجنك * سادس ازین باز یعنی بوندن کیرو استاد فرخی بیت بهراد دل او بودم
من دی وپریر * بهراد دل خود باشم ازامروز وفراز * سابع بمعنی فروز وفروزان یعنی یاق ویاندر
حکیم قطران ارموی بیت براوی برولی چون آب تازان * بهردی برعدو آتش فرازان * ثامن
بمعنی فرارفتن یعنی ایلرو کتمك شیخ سعدی بیت درین امید بسر شد دریغ عمر دراز * که هرچه
درد داست ازدرم فراز آید * تاسع بمعنی پوشیدن یعنی اورتمك خواجه حافظ بیت صنعت
مکن که هرکه محبت نه راست باخت * عشقش بروی دل درمعنی فراز کرد * عاشر بمعنی بلندی
حکیم سوزنی بیت کار جهان خدای جهان اینچنین نهاد * نفع ازپی کزند ونشیب ازپی فراز *
حمیدی اختیاری بیت آنکس که دست کینه کند سوی تو فراز * خشکش کند بقدرت خود
کردکار دست * حکیم اسدی * مثنوی * ثلی بود برکوشه ره بلند * برافراز ثل شد مران
هوشمند * نکونسار کشتی بجاه دراز * که هرکز ازو برنیایی فراز * حادی عشر بمعنی بالا که ضد
زیردر کمال اسمعیل درذمت شریف بیت کردون نهاده برره تو صد هزار چشم * تاجز فراز دیده
او کام پستری * ثانی عشر ضد نشیب که یوقش دیرلر استاد رودکی بیت شیب تو با فراز وفراز
تو با نشیب * فرزند آدمی بتواند بشیب ونیب * ثالث عشر بمعنی خرزه رابع عشر بمعنی
سرکش کذا فی فرهنك جهانکیری اون ایکنجی معناسی ضد نشیب درجغتای لسانینه اورك دیرلر
ضم همزه وسکون واو ایله کاهی اور دخی دیرلر فرهادنامه ده فرهادك آتی وصفنده کلور بیت
خرامی اوزکا چیقما قدا تو تون دیك * ایکیرماك وقتی دشت اوزرا قیون دیك ل فرز ع کسر
راء مهمله ایله سبزه معناسنه کذا فی المجمع بو معنایه استاد بیت شود مرغ چمن ازشوق
بی تاب * همه فرز وچمن بوده لب آب ل فریز ع کسر راء مهمله وسکون یای تحتانیله
آیرق دید کاری اوت مجمع الفرسده ایکی معنایه در اول برخوشبو اوتدر ثانی لحم قدیدن
اولان کبابه دیرلر ل فریبرز ع کسر راء مهمله وسکون یای تحتانی بعده بای موحده مکسوره
ایله ایرانیلردن بر پهلوان آدیدر ل فراز ع فتح زاء معجمه ایله آلت رجل معناسنه در ابوالمعانی
درهجو بیت بکند دادکی را شده سرفراز * دهد هستیش کربه بیند فراز ل فقیاز ع
سکون قاف وفتح یای تحتانیله بمعنی شاکرد انه یعنی شاکرده ویلان شربتلاع استاد لطیفی
بیت قبا کزدست او آید باعزاز * دل وجان بادو برامزد فقیاز ل فلز ع کسر لام مشدده
ایله معدن ومعدندن حاصل اولان نسنه شیخ ابن سینا دربیان اوزان معادن * قطعه *
نه فلز مستوی الحجم را چون برکشی * اختلاف وزن دارد هر یکی بی اشتباه * زرلکن زیبق الم
اسرب دهن ارز یزحل * فضه ند آهن یکی مس وشبه مه صفر ماه * بعض نسخه ده خبث الحدید

الحدید وجواهر ارضدن هرنه ذوب اولنسه خبثنه آنك فلز دیرلر ل فیروز ع سکون یای تحتانی
وضم راء مهمله ایله اوچ معنایه کلور اول ظفر بولمق عبد الواسع جبلی بیت دولت فیروز ورای
روشن وبخت جوان * همت والا وعزم فرخ وامر روان * وخصمه وعدویه غالب اولمق معناسنه
مولانا هاتفی بیت که صاحبقران خسرو ارجمند * شد ازبخت فیروز وفیروزمند * ثانی برطاغ
آدیدر وله ایضا بیت زمازندران شاه خاقان شکوه * زفیروزی آمد بفیروزکوه * ثالث
خمسه مسترقه نك اوچنجی کونی آدیدر ودخی نام پدر قباد شهریاردر ل مع الزاء الفارسی ع
ل فریژ ع کسر راء مهمله وسکون یای تحتانیله بمعنی فریج مرقوم یعنی اکیر که عربیده وج
دیرلر کذا فی المجمع ل مع السین المهمله * فردوس ع سکون را وفتح دال مهملتین ایله
اکرچه لغتده شول بوستانه دیرلر که ایچنده باغ ومیوه اغاچلری اوله عربیده جمعی فرادیس کلور روم
لغتندن تعریب اولنمشدر الفردوس حدیقة فی الجنة وایضا اسم روضة فی الیمامة والفرادیس
موضع بالشام جنت باغچه لرندن بر باغچه در مولانا جامی بیت خرم انکس که ازین درچو بتافت
بوی فردوس بفردوس شتافت ل فرس ع کسر راء مهمله ایله فرستادن لفظندن صیغه امر
اولان فرستدن مخففدر میر نظمی بیت کفت احوال ازین سو بنوس * باسخن فهم وسخندان
بفرس ل فریس ع کسر زاء مهمله وسکون یای تحتانیله فرز مرقوم معناسنه در کذا فی
فرهنك جهانکیری ل فسافس ع فتح سین مهمله وکسر فاء ثانیله ل فس فس ع سکون
سینین مهملتین وکسر فا ایله ایکی معنایه کلور اول فسلدی یعنی کزلو وآهسته سویلشمك ثانی
تخته بتی معناسنه بو ایکی معنایه استاد لطیفی بیت دهان ترا لازمست این فسافس * که کندا
وسوزاست آری فسافس ل فسوس ع ضم سین مهمله وواو معروفله اوچ معنایه کلور
اول بمعنی سخره واستهزا که افسوس دخی دیرلر استاد عنصری بیت اکر تو خویشتن اندر
قیاس من آری * همی فسوس تو برخویشتن کنی آور * ثانی یولجی یی یولدن آزدرمق
امیر خسرو بیت فسوس دیولعین دره خداجو یانست * شکار کوربد نبال شیر نریانی *
ثالث دریغ وحسرت معناسنه در عربیده شهر دقیانوس اسمی اولمق مرویدر ل مع الشین
المعجمه * فراش ع فتح راء مهمله ایله اعضا قشمق وعربیده دوشکه دیرلر بو ایکی معنایه میر
نظمی بیت نشسته بزربفت ودیبا فراش * کرفته براعضای جانرا فراش * وآز اولورکه
عربی معنا مناسبتیله عورتدن کنایه ایدرلر ل فیش ع سکون یای تحتانیله بوروندن ودماغدن
ظاهر اولان صدا که تهور وغضب محلنده واقع اولور ل فیلجوش ع سکون یای تحتانی ولام
وضم جیم ایله باب البادده ذکری مرور ایدن پیلکوش معناسنه بر نوع بپراقد رفیل قولاغنه بکزر نافع
اوتدر عربیده لوف ولسان یونانیده افیطون دیرلر اخلاط غلیظ لزجی اخراج وسده کبد وطحالی
تفتیح ایدر فیلکوش دخی دیرلر ل فیلکوش ع فیلجوش مرقوم معناسنه در ل مع الفاء ع
ل فرسناف ع کسر را وسکون سین مهملتین وفتح نونله نوروز کیجه سنه دیرلر چونکه نوروز
بر معتبر کوندر کیجه سی دخی معتبردر حکیم فردوسی بیت فرسناف بخت تو نوروز باد * شبان
سیه برتو نوروز باد ل مع الکاف * فتراك ع سکون تاء مثناة وفتح راء مهمله ایله ترکی
معناسنه در مولانا جامی بیت صید راز خم فتراك آویخت * جانب پیرجنیبت انکیخت * حکیم

سنایی * رباعی * ای بلبل وصل تو طربناك * وی غمزهٔ خنده تو تریاك * ای جان دو صد هزار عاشق * آویخته از دوال فتراك * كمال اسمعیل در نعت شریف بیت فتراك تست عروهٔ وثقی كه جبرئیل * در وی زند زبهر شرف دست اعتصام * و تركی باغی اولمق اوزره نقل ایدوب بویله متمسك اولمشلر شمس فخری بیت حمل چرخ در شكار كهش * بار ها بسته اند در فتراك * بویله تركی باغنه مخصوص معنی یوقدر انجق تركی اولمق فهم اولنور ع فرسك ع كسر را وسكون سین مهملتین ایله صكره ایریشن اوزم ع فرشك ع سین یرینه شین معجمه ایله فرسك مرقوم معناسنه مرویدر ع فرنك ع سكون راء مهمله وفتح نونله برمدور ویاصی وبراوجی سوری اغاجدر اغرشق كبی ویاصی طرفنده دخی برسوری مجه اغاجی واردر ایكی برمغله طوتوب دیز اوزرنده دوندررلر اطفال بازیچه سیدر ع فلاغ ع سكون لام ایله ایكی معنایه در اول طاغ اروكی ثانی دخی دیرلر ثانی آتش پرست معناسنه در ع فندرسك ع سكون نون وسین وكسر دال وراء مهملات ایله ولایت استرآبادده برشهر آدیدر میرزا ابوالقاسم فندرسكی * قطعه * چوكر دشمنان از انیكویی كه شد امروز * بشر مقدم فخر خدایكان صدور * زفندرسك چه جرم آمد وچه ذلت خاست * كه كرد ایزد بیچون از ان جنا بش دور ع فیلاك ع سكون یای تحتانی وفتح لام ایله چتال دمرنلو براوقدر نیر بدخشانی ونیر چرخ دخی دیرلر شمس فخری بیت ایا شهی كه بدوزی بروز كین ومصاف * بر آسمان مه خورشید را بیك فیلاك * حكیم اسدی فتح یای تحتانی وسكون لام ایله روایت ایدوب بوبیتی نظم ایتمش بیت زفیلاك خم چرخ پر كرده ماه بزخم كبوتر زصد كام راه ع فینك ع سكون یای تحتانی ونونله عربیده جرفیشو دیدكلری طاشدر ع مع اللام * فبال ع فتح باء موحده ایله اوزیاوب كسلمك وطغتمق كشوفتن معناسنه میر نظمی بیت نهفته از انكه روی كرده * فبال زلف عنبر بوی كرده ع فتال ع فتح تاء مثناة ایله قوپاروب براقمق معناسنه فتالیدن لفظندن صیغهٔ امر ووصف تركیبی اولور سفاهشار دیمشدر بیت كهر فشان شده این دیده از جفای كسی * كه بود نزد من اورا تمام ابر فتال شمس فخری بیت زره كسل بود اندر زمانه لیك ندید * كسی چو نیزه وی او در جهان حسود فتال ع فیال ع فتح یای تحتانیه اینك اوتی معناسنه در ع فیل ع معروف جانوردر پیل دخی دیرلر ع مع المیم * فدام ع فتح دال مهمله ایله بعض ظروف آغزنه ایتدكلری چنبر وسوزك كه ابریق وبرداق آغزنه ایدرلر وشیشه ودبه آغزنه طقاجق نسنه یه ده دیرلر ع فسام ع فتح سین مهمله ایله طورنه كه كلنك دخی دیرلر میر نظمی در تعریف باشه بیت چه باشه سقنوز شاهین خرام * در اوج هوا شد شكارش فسام ع فنجام ع سكون نون وفتح جیم ایله كرنك كه فنجا وفنج دخی دیرلر عربیده نعطی دیدكلریدر ع مع النون * فتادن ع افتادن لفظندن اختصار اولنمشدر دوشمك معناسنه حكیم شفایی * مثنوی * چو ركزن ساعد سیمین اودید * بخود چون طسمه زین اندیشه پیچید * بحیرت پای در كل ماند فصاد * كه آزاد كل از دستش نیفتاد * زمژكان نا كهانش سایه بر دست * فتاد وار غوانش از سمن جست ع فتادیدن وفتالیدن وفتریدن وفتلیدن ع بو بش لغتك ایكی اوللری فتح تاء مثناة وكسر دال وكسر لام وسكون یا لریله اوچنجی كسر تاء مثناة وسكون را ایله ایكی صكره كیلر سكون

تاء مثناة وكسر راء مهمله وكسر لام ایله جمله سی اوچ معنایه كلور اول دریدن وشكافتن یعنی یرتمق ویارمق معناسنه حكیم ازرقی بیت جز از كشاد تو در چنبر فلاك كه برد * فروغ خنجر الماس فعل مغز فتال * ابوالفرج رونی بیت ای ملك این ملك را تو دانی معیشش * مال بكیر وسر خوارج بفتال * حكیم سوزنی بیت بسیار لطف كرد همه كس بحق وی * تا كنده بفترید برآورد سر بناز * امیر خسرو بیت خون برآورد وبازو بران كرد * خود طراز ید وباز بفترد * ثانی بمعنی پراكنده وپریشان استاد منوچهری * قطعه * آتش ودود چو دنبال بكی طاوسی كه پراندوده بطرف دم او قار بود * وان شرر كویی طاوس بكرد دم خویش * لو لوی خرد فتالیده بمنقار بود * وله بیت جان او مشك را وسیم را وجام را * برنواز وبر فتال وبر فشان وبر كرای * حكیم زجاجی بیت بیفكند وبازو سراسر زپای * بشهر اندر آمد شه فتره رای * ثالث بركندن وانداختن یعنی قوپارمق وبراقمق میر عماره بیت باد پر آمد بشاخ سیب شكفته * بر سر میخواره بوك كل بفتالید * حكیم سنایی بیت یكدم بكشی قندیل را بیرون اسرافیل را * بر پر فتر جبریل را نی لا كذا را نجا نه لم ع فراز كردن وفرازیدن ع كلاهما بفتح الراء المهملتین وسكون الزاء المعجمتین یوقاری قالدرمق واچمق وقپامق معنالرینه فراز مرقومك جمیع معنالرنده مصدریدر ع فراشتن ع فتح راء مهمله وتاء مثناة وسكون شین معجمه ایله یعنی افراختن وافراشتن الفلری حذف اولنمشدر ع فراشیدن ع فتح راء مهمله وكسر شین معجمه ایله اعضا وتویلر اورپرمك كذا فی الحلبی مجمع الفرس ده براوند رصد ف الارض دیرلر مؤید الفضلاده كندنای كوهی مسطوردر ع فراوان ع فتح راء مهمله وواو ایله اوچ معنایه استعمال اولنور اول بول كه مراد وسعت معناسی در ثانی بسیار كه كثرت معناسنه در بو ایكی معنایه ابوالمعانی بیت فراوان كرده كرچه جور جانان * ولی در دل تحمل شد فراوان * ثالث فرهنك جهانكیریده خرده یعنی زلره دیدكاری مسطوردر ع فرسان ع سكون را وفتح سین مهملتین ایله هر جانور كه دریسن كورك ایدرلر اكا دیرلر ضم فا ایله عربیده آتاو ویرار معناسنه در ع فرستادن ع كسر را وسكون سین مهملتین وفتح تاء مثناة ایله كوندرمك عربیده بعث معناسنه مثلا پیغمبرلره فرستادهٔ خدا دیرلر چغتایده بیبارمق دیرلر میر علیشیر بیت جواهری كه بیباردینك بونامرادینك اوچون * كونكول خزانه سینی مخزن مرادینینك *

ع فرودین ع ضم را وواو مجهول وكسر دال مهملتین ایله اوچ معنایه كلور اول اشاغیرق معناسنه دركه معروفدر ثانی قپو وپنجره چارچوبه سنك اشاغی اغاجی كه آستان وآستانه دخی دیرلر ویوقارو اغاجنه ده بلندین دیرلر چارچوبه دیدیكمز درت اغاجدر بری یوقاروده وبری اشاغیده وایكیسی ایكی جانبده اولان اغاجلر در قپو قناداری آنلره مخلنور حكیم سوزنی بیت پیش ما عید رسید وخبر فتح رساند * از جنابی كه فرودینش بود چرخ برین * ثالث جانب غربدن وزان اولان روزكاره دیرلر شمسك غروب ونزولی اولدوغی طرف اولمغله دیزین دینلدوكی تقریبیله فرودین دخی دیدیلر ع فربیدن ع كسر راء مهمله وباء موحده وسكون یاء تحتانیه ایله آلداتمق معناسنه در مولانا جامی بیت تا درین طبع فریبنده سرای ننهد حادثهٔ زلزله پای * چغتایده آلداغ دیرلر آلدایجی وآلدایجق دیمك اولور میرحیدر

مخزن نامه برقری عورت وصفنده ایدر بیت حیله سی کوب آلی وآلداغی کوب * مکر ودغا تونی
بیلا بوبی چوب ك فریختن ج کسر راء مهمله وسکون یای تحتانی و خاء معجمه وفتح تاء مثناة
ایله ادبلو اوماق وبرنسنه یه دنك اولمق معناسنه در ایکی معنایه ترتیب اوزره شاعر بیت
تا توانی فریخت کردارت * تا نباشد فریخت بازارت ك فریدون ج کسر را وسکون یای
تحتانی وضم دال مهملتین ایله زیاده یعنی آرتق کذا فی فرهنك جهانکیری بو معنایه میر
نظمی بیت اکر خواهی فریدون باد قدرت * مکن هرکز بخود را جای صدرت ك فریفتن ج
کسر راء مهمله وسکون یای تحتانی وفتح تاء مثناة ایله آلدامق خدعه معناسنه مستقبلنده
فاء بینه باء موحده کتورب فریبد وفریبنده دیرلر چغتای لساننده آرغاداماق دیرلر آلدامق
معناسنه نتکم بو بیتده کلور میر علیشیر بیت مین بیدل سا نکا جان اوینا ماق بیرلا یار ای دیرمیش
بل سین طفلنی بو تحفه بیرلا آرغادای دیرمین ك فرشغون ج کسر زاء فارسی وسکون یای
تحتانی وضم غین معجمه ایله حکمای عجمدن بر حکیم نامیدر شاه ناصر خسرو بیت کند
مبطل محقق را بقولی * روایت کرده حماد از فرشغون ك فشاردن ج فتح شین معجمه ایله
صقمق فشردن دخی دیرلر ك فشاندن ج فتح شین معجمه وسکون نونله صاچمق
وسلکمك شیخ سعدی بیت در دلم بود که بر تو بفشانم جان را * باز در خاطرم آید که متاعیست
حقیر * و صاورمق معناسنه حکیم اسدی بیت بهر باد خرمن نشاید فشاند * نه کشتی
تو آن نیز بر خشك راند ك فشیدن ج کسر شین معجمه وسکون یای تحتانیله قاقیدوب
تمك معناسنه در ك فغاکن ج فتح غین معجمه وکافله زشت وچرکین دیمکدر ك فغان ج
افغان وفریاددر خواجه حافظ بیت فغان کین لولیان شوخ وشیرین کار وشهر آشوب * چنان
بردند صبر از دل که ترکان خوان یغمارا ك فکندن ج بر اتفاق افکندن کبی در عربیده سقط
وطرح دیدکلری معنایه در ك فنجا کردن ج سکون نون وفتح جیمله کرنمك تمطی معناسنه
ك فهرین ج سکون ها ویای تحتانی وکسر راء مهمله ایله فهرست معناسنه در ابو المعانی
بیت اجمال مفصل جوانی * فهرین کتاب حسن وخوبی ك فیرون ج سکون یای تحتانی وضم
راء مهمله ایله مفسد وغماز معناسنه استاد دقیقی بیت حسودت آید از بهرام فیرون *
نظر زی سوی برجیس فرارون ك فیریدن ج سکون یائین تحتانیین وکسر راء مهمله ایله یعنی
خرامیدن یعنی صالنمق حکیم سوزنی * قطعه * شعر وشطرنج همی دانی وبس * زین دو سه
بازی وزان بیتی پنج * نه دران داری از حکمت بهر * نه درین داری از حکمت فنج * زین وزان
چند بود بر که ومه * مر ترا کشتی فیریدن وغنج * مؤید الفضلاده بر نعمت اوماق وافسوس
واستهزا ایلمك ك مع الواو * فرازنو ج فتح راء مهمله وکسر زاء معجمه وضم نونله یعنی پروانه
ك فرستو ج کسر را وسکون سین مهملتین وضم تاء مثناة ایله یعنی قرلغچ حکیم سوزنی
بیت فرستو نیم غنچه چون کنم * مو بدبرین غنچه نیست شاد ك مع الهاء * فتاده ج
فتادن لفظندن اسم مفعولدر دوشمش معناسنه که افتاده دخی دینلور میرزا فصیحی بیت
فتاده ام بدیاری که اندران کشور * ز هر چشم تسلی دهند مهمانرا ك فتنه ج معروف
لفظ عربیدر لکن فارسیده استعمالی غایت شایعدر استعاره طریقیله محبوبك هر برینه فتنه

فتنه دیرلر کوزلرینه وزلف وخال وخطنه وقد وقامتنه وحسن جمالنه وغیری یرلرینه فتنه تعبیر
ایدرلر عقلدن وبلکه وجوددن چیقاردوغی ایچون ابو المعانی بیت چشم وخط وخال دلبر
فتنه است * قد بالا فتنه وزلف معنبر فتنه است ك فرستاده ج کسر را وسکون سین
مهملتین وفتح تاء مثناة ایله رسول وایلچی وکوندرلمش معناسنه هرنه اولورسه ك فرسته ج
فرستادن لفظندن صیغهٔ مفعولدر کوندرلمش معناسنه حکیم فردوسی بیت فرسته
فرستادی زی شاه چین * بدل پر زکین شد برخ پر زچین ك فرسنافه ج کسر را وسکون
سین مهملتین وفتح نون وفایله شب نوروز فرسناف مرقوم معناسنه حکیم انوری بیت شب
محنت باخر آمد وشد * شب فرسنافه روز نوروز با ك فرشه ج سکون راء مهمله وفتح شین
معجمه ایله هنوز طوغرمش حیوانك ابتدا کلان سودی که آتشده بر مقدار قینادوب پنیر کبی
قاتیلندقده قالدررلر آغاقله دخی دیرلر ترکیده آغز دیدکلریدر ك فرنه ج سکون راء مهمله
وفتح نونله طورنه که فسام وکلنك دخی دیرلر میر نظمی بیت شود صعوهٔ همتش پرکشاد * کند
صید فرنه در اوج هوا ك فره ج کسر راء مهمله واظهار ها ایله زیاده لکدن عبارتدر حکیم سنائی
بیت هر یکی شاخ میوه دار فره * نام آن میوه هاست صدقه به * سید ذو الفقار شروانی
بیت از رایت رایت رسد ثنا یید را فره فره * با بارهٔ حرمت بود آفاق را حصن حصین * شرف
الدین یزدی بیت ای حلقهٔ زلفت زده بر باد کره * لعل تو بنازکی ز جان برده فره * شاعر
رباعی * کر زانکه خدا بمن دهد مال فره * بکشایم ازین کار فرو بسته کره * ترکی بخرم
که هر که بیند کوید * ای خاك تو از خون خرید ار تو به ك فردوده ج سکون را وضم دال اول
وفتح ثانی مهملات ایله برشته وبریان معناسنه در حکیم خاقانی * قطعه * بر زدینه بره کریج
وکردانی * چکونه کرد ز آتش فردوده وبریان * از ان فردوده بریان تراست در دوزخ * عمید
کاسن درزی رخانه ها مان ك فرفینه ج سکون راء مهمله ویای تحتانی وکسر فا وفتح نونله
خرفه که فرفخ وپرپهن وفرفهن دخی دیرلر ترکیده سمزاوت دیدکلریدر کذا فی المجمع ك فرنجه ج
فتح راء مهمله وجیم وسکون نونله ساحل دریاده بر بندر اسمیدر که معظم اسکله سی واردر امیر
خسرو بیت از دیار فرنجه شش مه را * هست ماهی و مردمانش چو ماه ك فریفته ج
کسر راء مهمله وسکون یای تحتانی وفا وفتح تاء مثناة ایله فریفتن لفظندن اسم مفعولدر
آلدانمش که فریب خورده دخی دیرلر ك فریه ج سکون راء مهمله وفتح یای تحتانیله لعنت
ونفرین وجرب وشتوم معناسنه استاد لطیفی بیت بدین سرف سرف وبدین غرغری *
نه خورد است وصلش ایا فریه کو * مختاری بیت خواهی بمکه باشد وخواهی بفلسطین *
با دامن او فریه کرده دم وپیوند * حکیم سوزنی بیت باز در هزل چون کشایم ازان تار * فریه کم
بر عدوی جاه تو ایثار ك فسله ج سکون سین مهمله وفتح لام ایله مثل وحکایات معناسنه
شاعر بیت تا چند فسله کوئی در بزم میکساران * با هزل وسخره کشتی مانند فضله خواری
ك فکانه ج فتح کاف فارسی ونونله شکم مادردن مرده طوغمش ولد عربیده سقط دیرلر
شمس فخری بیت عجب کرد شمن ملکت در ارحام * بکردد نیست مانند فکانه ك فکه ج فتح
کاف مشدده ایله ده تخفیفله ده اولور کاسهٔ درویشان که کچکول معناسنه در ك فندیره ج

سکون نون ویای تحتانی وکسر دال وفتح راء مهملتین ایله دکرمی طاشی طاغدن اشاغی یوارلنه
دیرلر ع فنه ع فتح نونله اول سیاه دانه درکه مزروعات اراسنده بتوب حبوباته قاریشور
اکثر بغدای اراسنده اولور فیك دخی دیرلر ع فه ع اظهار هایله قالب که ایجنه کرپج دوکرلر
وکورك که باچق قارشدررلر فرهنك میرزا ابراهیمده کمی کورکی واقعدر اما کتاب السامی
فی الاسامیده بر دلکلو دمور درکه آکا براغاج چکیروب طیراق قرارلر عربیده مجرفه دیرلر ع فهه ع
فتح هایله رشك معناسنه که عربیده غبطه دیرلر ع فیروزه ع سکون یای تحتانیله کوك رنکلو
بر قیمتلو طاشدر یوزك ایدرلر وبعض مرصعات اراسنه قورلر اعلاسی نیشابور طاغنده اولور
جمله خواصندن بر کسنه‌نك برماغنده بر هیچ نیشابوری فیروزه یوزکی اولسه دعوا ومخاصمه‌ده
خصمنه غالب اولوب ظفر بولور فیروز ظفر معناسنه اولدوغی اجلدن بویله بونك خاصه‌سی
اولمغله فیروزه تسمیه ایلمشلر پیروزه دخی دیرلر ورنکی کوك اولمغله آسمانه فیروزه رنك دیرلر مولانا جامی
بیت برفرازنده فیروزه رواق * شمسه زرکش زنکاری طاق ع فیلسته ع سکون یای
تحتانی وسین مهمله وفتح لام وتاء مثناة ایله پیلسته مرقوم معناسنه‌در ع فیه ع فتح یای
تحتانیله تسکره که آنکله باچق چکرلر وشراب مدرسنه‌ده دیرلر ع مع الیاء الفوقانی * فجای ع
فتح جیمله خرما اغاجندن جمع اولنمدقدن صکره برنده باقی قلان کدفا جام دخی دیرلر کذا فی فرهنك
جهانکیری ع فدایی ع فتح دال مهمله وکسر یای تحتانیله شجاع وبها در معناسنه مولانا
هاتفی بیت فدایی وشان سپاهان تمام * ستادند در معرض انتقام ع فزای ع فتح زاء
معجمه ایله افزودن لفظندن صیغهٔ امر ووصف ترکیبی اولور ارتور معناسنه ابو المعانی بیت
دوش درباغ شدم خفتم وجستم ازجای * کفتم ای مرغ سحر تابکی این ناله فزای ع باب الفاء
المضمومة مع الالف * فزونا ع ضم زاء معجمه وواو مجهول وفتح نونله آرتق وزیاده معناسنه
صیغهٔ مبالغه‌در ع فسونا ع ضم سین مهمله وفتح نونله مبالغه ایله اسم فاعلدر ساحر معناسنه
ع مع الباء * فوب ع واو معروفله اوفورمك ایله آغزدن چیقان هواکه دفع چشم زخم ایچون
یاخود غیری نسنه ایچون اوقیوب اوفورلر کذا فی التحفه ع مع التاء * فرات ع بین الناس
مراد صوبی دیدکاری نهر عظیمدر که ارض روم ناحیه‌سندن چیقوب اوزنجانی قربندن کماخ
قلعه‌سی آلتندن دیورکی صمتندن عربستانده بیرة الفرات اوکندن عانه‌دن حله‌دن آقوب
بغداد ناحیه‌سنه اوغرایوب وبغداد اوکندن جاری اولان دجله که بین الناس شط دیمکله
معروف اولان نهر معظم ایله بصره‌دن بر قوناق یوقارونده دیدکاری محلده قاریشوب دریامثال
اولوب بصره اوکنده بحر العربه ملاقی ومتصل اولور زجزومه دیدکاری حالت دریایه
اتصالی محلنده واقع اولور ع فرت ع ضم راء مهمله ایله ارغج که پود دخی دیرلر عربیده لحمه
دیدکلریدر شمس فخری بیت کسوت عمر ابو اسحق را * هست از نسج ابد تازی وفرت *
مجمع الفرسده فتح فایله منقولدر اما فرهنك میرزا ابراهیمده کذلك فتح فایله وضم فایله براوتدر
یورك آغریسنه نافعدر ع فروخت ع فروختن لفظندن صیغهٔ ماضی درصاتدی دیمك اولور
مستقبلنده فروشد قلب اولنوب فروشد دینلور خواجه حافظ بیت پدرم جنت رضوان
بدوکندم بفروخت * ناخلف باشم اکر من بجوی نفروشم ع فرواشت ع ضم راء مهمله وواو

وواو معروف ایله آخر ترنمات ونغمات ومقامات ارباب موسیقی فرود اشت دیرلر آشاغی طوتدی
دیمك اولور مولانا هاتفی بیت بجنبید آن کوه تمکین زجای * دران شور وغوغا فرود اشت
پای ع فورت ع واو مجهول وفتح راء مهمله ایله بمعنی صورت میر نظمی در وصف خانه بیت
تماشا کنان از صفا بخش بود * بدیوار فورت همه نقش بود ع مع الجیم * فج ع اشاغی صارقش
دوداق دوه‌نك وغیریلرنك کذا فی فرهنك جهانکیری ع فجفج ع ضم فائین وسکون جیمین ایله
فسلدی که فسافس وفس فس دخی دیرلر حضرت مولانا قدس سره بیت چونکه این را
پیشه کرد وبر دوام * فجفجی در شهر افتاد وعوام * عربیده الفجفاج والفجافج بالفتح چوق
سویلین کثیر الکلام معناسنه ع فرنج ع ضم راء مهمله وسکون نونله ایکی معنایه‌در اول
آغزچوره‌سی که یوز وبتفوز وپرپوش دخی دیرلر استاد رودکی بیت سرفرو کردم میان ابخور
از فرنج منش خشم آمد مکر * شمس فخری * قطعه * آنچنان مواعند در هیجا * دوستانش
بخون دشمن فنج * که چوتشنه بروز کرم در آب * همه در خون نهند لنج وفرنج * ثانی اغاجك
تازه داللری بیومك ایچون قوجه دالنی کسمکه دیرلر فرهانج معناسنه مجمع الفرسده بمعنی کابوس
مسطوردر ع فنج ع سکون نونله اوچ معنایه‌در اول بمعنی حریص شمس فخری بیت
آنچنان مولعند در هیجا * دوستانش بخون دشمن فنج * ثانی قورقوری کسك اشك ثالث
ولایت زنکبارده برشهر آدیدر آدمیسی غایت سیاه اولور مجمع الفرسده خایه‌سی دبه ودخی
زشت معناسنه مسطوردر ع فوشنج ع سکون واو ونون وفتح شین معجمه ایله شهر هراة
قربنده بر بیوك قصبه آدیدر اما هاتفی تمور نامه‌ده شهر اولمق اوزره یازار * مثنوی * نخست
آن شتابنده ابر ستیز * بر اطراف فوشنج شد ژاله ریز * نه کل ماند آنجا سلامت نه خار *
فرو ریخت آن ژاله بر کشت زار * زنا بخردی چونکه فوشنجیان * ببستند در کین سلطان میان
چو از کار فوشنج پرداختند * بسوی هری رایت افراختند ع مع الخاء المعجمه * فخ ع آغز
طماقلی که سرکش آتلره اوروب باشنی ضبط ایدرلر ابو المعانی بیت کرکند سرکشی بطاعت او
فخ زند در دهان چرخ قضا ع مع الدال المهمله * فرزد ع ضم راء مهمله وسکون زاء معجمه ایله
صو یوزنده پیدا اولان سبزه که یازوقیش قوریموب طورور شمس فخری بیت زفیض کفت
کشت زار امید * بود تازه دایم چو بستان فرزد ع فرود ع ضم راء مهمله وواو معروفله درت
معنایه کلور اول نام پسر سیاوش حکیم فردوسی بیت پس آکاهی آمد بنزد فرود * که شد
روی خورشید تابان کبود * ثانی برشته وبریان حکیم سوزنی * قطعه * عنا ورنج دل تو
نهفته نتوان داشت * چنانکه نتوان خورشید را بکل اندود * اکرچه زین غم وزین رنج ودرد
ناکذران * دلت بر آتش حسرت کباب کشت وفرود * ثالث بمعنی فرو یعنی اشاغی حکیم اسدی
بیت فرود آمد زپشت پاره چون باد * چو سبزه بوسه زد برپای شمشاد * رابع فرود اشت
معناسنه مولانا هاتفی بیت سری کو نیامد بقیصر فرود * بخواری بخاك ره افتاده بود *
ع فروزه ع ضم راء مهمله وفتح زاء معجمه ایله افروزیدن لفظندن فعل مضارعدر یاقرویاندرر
ویاتر معناسنه چغتای لسانده اورتانور دیرلر یانر دیمك اولور نتکم میر علیشیر بیت میندا
پیراوتدك کرم اورسام افلاك اورتانور * ایسر اسام کونکلومدا جان وجسم غمناك اورتانور *

ڭ فسرد چ ضم سين وسكون راء مهملتين ايله بمعنى شكارى ودخى فسردن لفظندن فعل ماضيدر
كذا فى الادات ڭ فنود چ ضم نون وواو معروفله درت معنايه در اول اعتماد والتجا معناسنه
شمس فخرى بيت فنودم نيست اى شه كامران * فنود ازتو دارم بعمر دراز * ثانى آرام
وآسايش معناسنه در مصدرى فنودندر ثالث فريفته وغره شدكه بفنود يعنى فريفته شد
استاد رودكى بيت بفنود تنم بردرم وآب زمين * دل برخرد وعلم بدانش بفنود * رابع اول
كسنه يه ديرلر كه يوريمكده وسوبلمكده توقف ايليه وسخن سبكنه قدرتى اوليه مجمع الفرسده
فتح فايله مرويدر ڭ مع الراء المهمله * فتور چ ضم تاء مثناة ايله كسل وسستى معناسنه عربيدر
ميرنظمى بيت هميشه شوى درصفا وسرور * بطبع لطيفت نيايد فتور ڭ فجر چ فتح جيمله
بر كسنه يه صاحب اوياق معناسنه وجوانمردلك معناسنه ودخى بعض نسخه ده طوپوق معناسنه
مرويدر ڭ فرفور چ سكون راء مهمله وضم فا وواو معروفله قراقروت كه كشك سياه وپينو
دخى ديرلر ڭ فغنشور چ فتح غين وسكون نون وضم شين معجمتين ايله مملكت چينده برشهر
آديدر خلقى غايت محبوب وبى نظير دلبرلرى چوق اولور پادشهلرينه فرشيوه ديرلر حكيم اسدى
بيت بشهر فغنشور شد پادشاه * بزد خيمه كردش هم ازكرد راه ڭ فنور چ ضم نونله بمعنى
جدايى يعنى آيرلق كذا فى المجمع وفرهنك ميرزا ابراهيم ڭ فور چ بوزن نور اوچ معنايه در
اول رنك خاكسترى هرنه ده اولورسه ثانى مورد ديدكلرى اغاج يپراغى ثالث شهر كنوج
پادشاهنك آديدر كه اسكندر آنى هلاك ايلدى حكيم سنايى بيت بود طبع زنظم ونثر فتور *
چون ز اسكندر مظفر فور * كذا فى فرهنك جهانكيرى بو معنايه مولانا هاتفى بيت بلرزيد
كيتى ز سم ستور * فتاد افسر از فرق فغفور وفور * مؤيد الفضلاده بمعنى رنك سرخ پژمرده
يعنى صحيح قرمزى اوليه ڭ مع الزاء المعجمه * فرز چ سكون راء مهمله ايله براوتدر دردشكم
يعنى يورك بورسى كه عربيده مغص ديرلر غايت نافعدر اعلاسى چين ديارنده اولور بعض نسخه ده
اكيرديو يازمشلر وفرهنك جهانكيريده زاء فارسيله مسطوردر ناصر خسرو * قطعه * كه دانست
كين تلخ ناخوش هليله * حرارت براند ز تركيب انسان * كه فرزود اول كه دردشكم را * فرز بايد
از چين واز روم والان ڭ فروز چ ضم راء مهمله وواو معروفله نور وضيا وروشنى معناسنه حضرت
مولانا قدس سره بيت اندك اندك خوى كن بانور روز * ورنه خفاشى بمانى بى فروز * وافروختن
لفظندن صيغهٔ امر ووصف تركيبى اولور دلفروز وعالمفروز كبى ڭ فوز چ واو مجهول ايله
اوچ معنايه كلور اول اغز چوره سى كه پوز وبد فوز دخى ديرلر حكيم سنايى * مثنوى * دينى
ازدين هميشه آزردست * كاب دينى جمال او بردست * دوردار دشب خو داز روزش *
كه بترسد كه بشكند فوزش * ثانى غلبه وهجوم معناسنه حكيم سوزنى بيت بمروشاهجان باشى
تو آنكه * كه اينجا لشكر سرما كند فوز * ثالث صداى جماع كه محل مجامعتده ظاهر اولان آواز
معهود حكيم سوزنى * قطعه * من ودو يارك من ناز را بحجره بريم * هميكشيم سپوز وهميكشيم
سپوز * چنان كشيم وچنان دربريم ماهمه شب * كه خواب نايد همسايه را زفوز افوز *
عربيده فتح فا وسكون واو ايله بمعنى رسيدن وفيروزى يافتن ورفتن ورستن معنالرينه در
ڭ مع السين المهمله * فرس چ سكون راء مهمله ايله ولايت فارسه منسوب اولان آدم

آدم ولسان ولغت كه فرس دان وفرس خوان ديرلر ميرنظمى بيت كه از ما از سر تحقيق پرسى
كه ما فرس وزبان ماست فرسى ڭ فسوس چ ضم سين مهمله وواو معروفله درت معنايه كلور
اول سخره ثانى دريغ كه حيف معناسنه بو ايكى معنايه ابوشكور بيت ديو بكرفته مرترا
بفسوس * بر زبان عربى فال فسوس * ثالث نام دار الملك دقيانوس شاهدر حكيم سنايى
بيت حال اصحاب كهف ودقيانوس * قصهٔ بخساوش وشهر فسوس * رابع خرده بغه وصدف
ايله اشلنمش ايشلر كه فسوسكارى ديرلر ڭ فوردنيوس چ سكون واوين ونون وفتح را وكسر
دال مهملتين وضم ياى تحتانيله برشهر آديدر كذا فى المجمع ڭ مع الشين المعجمه * فش چ
بال اسب ودنبال هر چيز يعنى هر نسنه نك قوير وغى عربيده كى ذنب معناسنه در كذا فى مجمع الفرس
بو معنايه حكيم خاقانى * مسمط * هرموى رخشت رستمى مدهامتان فش آدمى * طاس
زرش هر پرچمى از زلف حور داشته ڭ مع العين المهمله * فقاع چ فتح قافله بر نوع
شربتدر كه شربتجيسنه فقاعى ديرلر ڭ فقع چ فتح قافله لاف معناسنه دركه لاف زنه
فقع كشاد ديرلر حكيم خاقانى بيت چرخ شد انى زلبش دوش فقع كشاد وكفت * اينست
نسيم مشكباش اينست فقاع سكرى ڭ مع الغين المعجمه * فراغ چ فتح راء مهمله ايله بمعنى
تابش وروشنى كه فروغ ديمكله مشهوردر حكيم قطران ارموى * قطعه * ازمهر جود نيست
بچيزى دكرش ميل * در شغل ملك نيست بچيزش دكر فراغ * از خوى او برند كل ونسترن نسيم
وز روى او كرند مه ومهر ومى فراغ ڭ فروغ چ ضم راء مهمله وواو معروفله ضيا وروشنى كمال
اسمعيل بيت شب سياه فروغ بياض ديوارش * موذنارا ازصبح دركمان افكند * خواجه
حافظ بيت اى فروغ حسن ماه ازروى رخشان شما * آب روى خوبى ازچاه زنخدان شما *
خواجه سلمان بيت فروغ راى رايت كرفتند برتيره شب كردد * زروز آخر خرداد روشن تر شب
يلدا ڭ فغ چ اصلنده بت معناسنه دركه جمعنه فغان ديرلر كيدرك برسبيل استعاره جوان
خوش صورت ومحبوب خوب خلقته علم اولدى ماوراء النهر لسانيدر استاد عنصرى بيت
كل از روش برد كونه بهنكام بهار اندر * فغ از چهره اش برد صورت بفغفورى بهار اندر * بهار
ثانى بتخانه معناسنه در وله ايضا بيت كفتم فغان كم ز تواى بت هزار بار * كفتا كه از فغان بود
اندر جهان فغان * بدبهى كويد . بيت آن جنينى بحاز چين دو زلفش * هم فغ هم فغ پرست ازو
بفغانست * شمس فخرى بيت بادبر بستر عنار بخور * دور از نيكخواه وبارى وفغ * پادشاه
سرايلرينه وبتخانيه فغستان ديدكلرى بوندندر ڭ مع الكاف * فراك چ فتح راء مهمله ايله
بمعنى پشت يعنى ارقه عربيده ظهر معناسنه در ميرنظمى بيت ديد شخصى آمد از كوه تابناك
پشته واره مى نهاده بر فراك ڭ فرونجك چ ضم راء مهمله وسكون نون وفتح جيمله ايكى معنايه در
اول فرنجك مرقوم معناسنه در ثانى اطراف دهن كذا فى فرهنك جهانكيرى ڭ فغاك چ فتح
غين معجمه ايله ايكى معنايه در اول ابله ونادان ثانى بمعنى حرامزده استاد دقيقى بيت آن كت
كلوخ روى لقب كرد خوب كرد * زير القب كران نبود بردل فغاك ڭ فنوك چ ضم نونله اونكوللك
معناسنه ڭ فورك چ فتح راء مهمله ايله شاه كنوج قزينك آديدر بهرام كور حبالهٔ ازدواجه
كتوردمشيدى شيخ نظامى بيت دختر راى هند فورك نام * پيكر خوبتر زماه تمام ڭ مع اللام

ى فرغل وفرغول ج کلاه مابسکون الراء المهمله وضم الغین المعجمه ایله ایشی تأخیر وادایه تکاسل
ایلمك معناسنه در ابو المعانی بیت بجان منتظر امر تست انس وملك * بخدمت تو دار اندمیکنند
فرغل ى فروهل ج ضم راء مهمله وکسرها ایله اشاغی صالیویر معناسنه صیغهٔ امر اولور
* مصرع * یا مجری بر آور با برقی فروهل * فروآ شاغید روهل امردر قویویر دیمك معناسنه
لفظ مرکب اولور ى فلفل ج معروف سیاه بوبردر عربیدر فارصیده دخی مستعملدر ى فل ج
لام مشدده ایله یاسمن کبی برشکوفه در اما قیمردر غایت خوشبودر بغدادده رزاقی دیرلر بر معتبر
شکوفه در مجمع الفرسده نیلوفر اولمق اوزره مرویدر فرهنك میرزا ابراهیمده وادات الفضلاده
بیخ نیلوفر وچوب درخت آبی منقولدر ى فوفل ج واو معروف وفتح فا ایله جوز بوایه مشابه
برنسنه در قرمزی اولور طعمی عفصی در امادیش دیبی شیش اولسه آنی محکم سحق ایدوب
اوزرینه باصه لر فی الحال دفع اید رودیشی بیاض وتابناك وابنجو کبی اید رو متزازل اولان اسنانی
محکم ایدر ى فول ج واو معروفله فیلك دیدکلری قره دانه در صغر ودوه علمی در عربیده بقله یه
فول دیرلر ى مع المیم * فدم ج ضم دال مهمله ایله عاقبت وانجام معناسنه در شمس فخری
بیت کرکند آن شاه دوران تربیت * کاردانش نیك کردد با فدم ى مع النون * فرختن ج ضم
راء مهمله وسکون خاء معجمه وفتح تاء مثناة ایله مخفف فروختن در ى فروآمدن ج ضم راء مهمله
ایله آشاغی کلمك مولانا هاتفی بیت فروآمد از کوه آن سیل تیز * که از پیش اوکوه کردی ستیز
ى فروآوردن ج آشاغی کتورمك ودخی یوتمق عربیده بلع معناسنه شاعر بیت فروآورد
آندم باروبنکاه * دران صحرا زده فی الحال خرکاه ى فرآوریدن ج متعدی فروآوردن در
ى فروبردن ج ضم راء مهمله وباء موحده ایله اشاغی ایلتمك ویوتمق معناسنه مصدر در مولانا
هاتفی بیت فروبرد سر درکریبان فراغ * فرومرد آسودکی چراغ ى فروبرانیدن ج متعدی
فروبردن در ى فروبستن ج آشاغی بغلق معناسنه مولانا هاتفی بیت همان دم فروبست
بردجله پل * کذر کرد از پل زبیم مغل ى فروبستیدن ج متعدی فروبستن در ى فروتن ج
ضم راء مهمله وواو معروف وفتح تاء مثناة ایله تواضع یعنی آلچقلق استاد لطیفی بیت فروتن
باش وکبر وکینه بکذار * که یابی در بزرکی قدر ومقدار ى فروختن ج ضم راء مهمله وواو معروف
وسکون خاء معجمه ایله صاتمق بیع معناسنه بو لغت ایکی معنایه ایکی وجه ایله استعمال اولنور
صاتمق معناسنه مستقبلنده خاشینه قلب اولنوب فروشد دینلور کمال خجندی بیت باب باید
مکس بکرفته شیرینی فروشانرا * چو لبهای تو در عشوه شکر بفروختن کیرد * ویرو حهی یانقق
معناسنه اولدقده مستقبلنده خا رایه قلب اولنوب فروزد وفروزنده دیرلر خواجه سلمان بیت
مرا چو روز وشب آتش فروختن کارست * یقین که کرم بود در جحیم بازارست * چغتای لسانند
ساتتی صاتدی دیمك اولور رسبعهٔ سیارده دلارامی خواجه سی صاتدوغی یرده ایدر بیت
جانی یار ماقغه ساتتی خواجهٔ خس * کیم بو سودانی تاجر اینکای وبس ى فروخوردن ج
برنسنه یی یوب یوتمق وصوبی زمین ایچمك معناسنه ى فروداشتن ج ضم را وفتح دال
مهملتین ایله اشاغی طوتمق وحفظ ایلمك نکه داشتن معناسنه مولانا هاتفی بیت سپر
برسرش عادل زورمند * فروداشت از بهر دفع کزند ى فرودآمدن ج قونمق ویره اینمك

اینمك مثلا آتدن اینمکه از اسب فرود آمد دیرلر مولانا هاتفی بیت فرود آمدند آن دو انجم
سپاه * برافراختند از دوسو بارکاه ى فرود آوردن ج فروآوردن مرقوم وفروبردن
معنالرینه اشاغی کتورمك واشاغی ایلتمك معناسنه در مولانا هاتفی بیت فرود آوردم که کران
کرزرا * کمر بشکنم کوه البرز را * وآتدن ایندرمك معناسنه که چغتای لسانند آختارماق
دیرلر میر علیشیر بیت تیغ ایلا خاکی تیغیمنی هر طرف یاردینك کیلیب * نقد جان آلماقغه بو
تو فراغنی آختاردینك کیلیب ى فرودین ج ضم را وواو معروف وکسر دال مهملتین ایله باد
دبور که جانب غربدن اسر شمس فخری بیت زباد خلق او در باغ و بستان * دم عیسی بود باد
فرودین ى فرورفتن ج ضم راء اول وفتح ثانیله صویه طالق وفکره وارمق وذوق وعشرته
مشغول اولمق وضم راء ثانیله سپورمك معناسنه در مولانا هاتفی بیت فرورفت دوران بجاروب
مهر * غبار شب از کارکاه سپهر ى فروشاندن ج ضم راء مهمله وفتح شین معجمه ایله یعنی
دور کردن کذا فی المجمع ى فروشیدن ج صاتمق فروختن معناسنه ابو المعانی * رباعی *
آن دلبر کذشته هنوز ناز فروشد * ویران شده مسجد شود وساز فروشد * دی سال خرید است
باهم هستی عشاق * کالای کساد کس مخر وباز فروشد ى فرونهادن ج ایکی معنایه در اول
محسوسا برنسنه یی اشاغی قومق ثانی معنا برنسنه یی حساب کبی وعجب وغرور وحسن
وجمالی اشاغی قومق یعنی فارغ اولمق ى فروهشتن ج ضم راء مهمله وکسرها وسکون شین
معجمه ایله رسن وکیسو وزلف وامثالی نسنه لری صارقتمق وصالندرمق وصالیویرمك
معنالرینه مصدردر مولانا هاتفی بیت فروهشت پرچم ز طوق چمش * شه فتح دلدارهٔ پرچمش
ى فروهلیدن ج ضم راء مهمله وکسرها ولام وسکون یای تحتانیله کذاشتن وافکندن یعنی
قومق وبرقمق وصالیویرمك کذا فی المجمع ى فروهیختن ج مفتوحده ذکری مرور ایدن
فرهختن معنالریله متراد فدر ى فروهیدن ج ضم راء مهمله وواو معروف وکسر یای تحتانیله
عاقل وزیرك ومؤدب اولمق ى فزودن ج ضم زاء معجمه وواو معروف وفتح دال مهمله ایله
ج آرتمق افزودن کبی ى فژولیدن ج ضم زاء فارسی وواو معروف وکسر لامله قندرمق یعنی
تحریك وتحریص ایلمك یعنی بر مصلحته تحریك ایدوب تقید واقدام ایله یاپشدرمق ى فزون ج
ضم زاء معجمه ایله آرتق زیاده معناسنه حکیم فردوسی بیت ز بیژن فزون بود هومان بزور *
چه سود از فزونی چو بر کشت هور * بو معنایه افزون دخی دیرلر اکرچه بیش دخی زیاده در اما
فرقلری بودر که آرتمق ایله زیاده اولانه افزون دیرلر وابتدا زیاده اولان نسنه یه بیش افزون
دیرلر ى فسردن ج ضم سین وسکون را وفتح دال مهملات ایله طوکق انجماد معناسنه در
ى فسوجن ج ضم سین مهمله وفتح جیمله بر نوع طعامدر کیلانه مخصوص اول ولایتلرده
متعارفدر ى فسون ج ضم سین مهمله وواو معروفله تعویذ که اطفالی حفظ ایچون یازوب
باشنه دیکرلر واوقیوب اوفورلر وسحر کبی اوقودقلری نسنه مولانا هاتفی بیت نه آن عذرها
مهر بیوند ماست * سراسر فسون زبان بند ماست * ویری دعوتی ایچون واجنه یی دفع
ایچون حاصلی سحر وافسون دیدکلریدر حضرت مولانا قدس سره بیت روان شد ز ره شیشه
صد هزار پری * چو بر قنینه بخواند فسون احیا نا * ومکر وسحر معناسنه شیخ نظامی

بیت فسون چند باخواهش برآمود * فسون کردن بە بابل کی کند سود ل فشردن ح ضم
شین معجمه ایله صقمق عصرمه معناسنه ابو المعانی بیت چنان فشرده مرا دست تیز و چابك غم *
نماند هیچ رطوبت سراسر تن من ل فغان ح بوزن ومعنی مغان جمع فغ و مغان جمع مغ در
محبوبان ودلبران معناسنه در استاد عنصری بیت کفتم فغان کنم ز تو ای فغ هزار بار * کفتا که
از فغان بود اندر جهان فغان * لسان فرغانیده بتان دیمکدر و ماوراء النهرده مست دیمکدر
ل فغستان ح کسر غین معجمه و سکون سین مهمله و فتح تاء مثناة ایله بمعنی بتخانه و حرمسرای
پادشاهان اول اجلدن که محبوبان کل اندام ودلبران سروخرام بلکه بت سیمین تن و صنم نازك بدن
بیحد و نهایه اولمغله بتخانه علمنه انیازو سبیدن کنایه پرداز اولمشلر فغ بت و ستان اسم مکان در
کلستان و چمنستان کبی حکیم فردوسی بیت فرستنس بسوی شبستان خویش * بر خواهران
وفغستان خویش * حکیم اسدی بیت شه چین جدا با فغستان درخت * همیرفت بر پیل
و با تاج و تخت * کاهی جوان خوب صورت ودلبر محبوب شیرته دخی فغستان دیرلر بو معنی
لغت جهتیله دکل کنایه ایله تصرفدر که مجمع حسن وخوبی و معدن آثار محبوبی اولدوغی
تقریبیله حکیم فردوسی در صفت آوردن دختر کند هند بخدمت اسکندر بیت فغستان
بر آمد بمشکوی شاه * یکی تاج بر سر ز مشك سیاه ل فنائیدن ح فتح نون اول وکسر ثانی
و سکون یای تحتانیه ایله سویلرکن ودخی کیدرکن توقف ایدوب طورمق میرنظمی بیت
بکویش وقت رفتن همچو بادم * چو باز آیم فنائیدن نبردم * ودخی تأنی و عقل ایله حرکت
ایلمك ل فنودن ح ضم نونله فنائیدن معناسنه در استاد لطیفی بیت من همچو زلە زار
و نزارم که دوش وی * میکرد ناله بر سر شاخی همی فنود * خسروانی بیت آفرین باد
بر سر قلمش * سر دریا بکار بد بفنود * ودخی غره اولمق و آلدانمق معناسنه استاد رودکی بیت
بفنود ست جهان بردم آب و زمی * دل تو بر خرد و دانش و خوبی بفنود ل فوران ح سکون
واو و فتح راء مهمله ایله شهر کنوج آدیدر پوران دخی دیرلر ل فوریان ح سکون واو وکسر راء
مهمله و فتح یای تحتانیه ایله شهر کنوجده متوطن اولان خلقه دیرلر ل فوردکان ح واو معروف
و سکون را و فتح دال مهملتین و کاف فارسیله ل فوردیان ح واو معروف و سکون را وکسر
دال مهملتین و فتح یای تحتانیه ایله کلاهما بمعنی خمسهٔ مسترقه کونلری که ایام اهلک آخرنده بش
کوندر تعریب ایدوب فورد جان دیرلر مجملا خمسهٔ مسترقه دیوب بر آد قومشلر بونلردر که
بو ترتیب اوزره اهنود اشنود اسفند ند خشت هشتوش دیرلر و بو معنالری دخی شهر
ساکنی در ل فوردین ح مختصر فروردین درکه بر آی آدیدر منوچهری بیت حاسدم
بر من همی خویشی کند این زوخطاست * بفسرد چون بشکفد کل پیش ماه فوردین * عبد
الواسع جبلی بیت خورد باید باده همرنك بوی کل کنون * چون چمن خالی نشد از کلهای ماه
فوردین ل فورەن ح فوردین مرقومدن اختصار اولنمشدر ل فوژان ح سکون
واو و فتح زاء فارسیله صدای مهیب معناسنه شمس فخری بیت ز ترس زهرهٔ مریخ آب کردد
اکر * باسمان زند از سهم کین تو فوژان ل فوکان ح فتح کافله فقاع معناسنه شمس فخری
بیت چو نام تو شنود جان چنان جهد ز سرش * حسود را که کسی بر کند سر فوکان * فقاع که

فقاع که شربتدر شربجیلرك معتادلری آغزی طار بوینی اوزون شیشه که ایچنه شربت قویوب
تازه نور سلر ایچرلر ل مع الواو * فرو ح ضم راء مهمله واخفاء واو ایله درت معنایه کلور اول
اشاغی که عربیده تحت معناسنه در فرود آمدن و فرو بردن دیرلر ثانی یوتمق بلع معناسنه
شاعر بیت دشمنه بجکر فرو توان خورد * سخنست فرود چون زدن درد * ثالث صویه
طالمق غطس معناسنه رابع معنای زاید یعنی زیاده بر کلمه در انجق تحسین ادا ایچون ایراد
ایدرلر آنسز دخی معنی تمام اولور استاد بیت چه خسبی چند ای صبح سیه روی * باب
چشم من رخ را فروشوی * بو بیتده زاید واقع اولمشدر یالکز شوی ایله ده سوز تمام اولور ل فرفو ح
بمعنی فر و فرفرهٔ مرقومین یعنی شتاب ل مع الهاء * فتوده ح ضم تاء مثناة ایله فریفته
و مغرور دنیا معناسنه کذا فی فرهنك جهانکیری ل فجفجه ح سکون جیم اول و فتح ثانی
و ضم فا ایله مخفی سو یاشلن سوزه دیرلر فجفج مرقوم معناسنه حضرت مولانا قدس سره
بیت فجفجه افتاد اندر مردوزن * قدر پشه میخورد این پیل تن ل فخره و فخفره ح کلاهما
بسکون الخاء المعجمتین و فتح الرائین المهملتین کوفلی اتمك و شب مانده طعامه دیرلر میرنظمی
بیت هر طعام و نان که باشد فخفره * خوردن آن باعث عز و فره ل فراته ح فتح راء مهمله
و تاء مثناة ایله کوفترکه اوزمی صقوب صوینی محکم قیناد وب ایچنه بر مقدار نشاسته قویوب
قاتیلندقده بز اوزرینه دوکوب قوریدقده پارچه پارچه کسرلر بعض پرده کسمه دیرلر ابو المعانی
بیت ز آب تلخ انکور خواهم من مدام * کرچه شیرینی فراته باشدش ل فراغه ح فتح راء مهمله
و غین معجمه ایله قلمسیله جك بز اولسون چوقه پارەلری اولسون ل فرستوه ح کسر را
و سکون سین مهملتین و واو معروف و ضم تاء مثناة ایله شهر فغنشور پادشاهنك اسمیدر
حکیم اسدی بیت فرستوه شاه فغنشور بود * کز اختر بشاهیش منشور بود ل فروخته و فروغنده ح
کلاهما بضم الراء المهمله و سکون الواو و الخاء و الغین المعجمتین بمعنی فروزنده و درخشان یعنی یانیجی
و آیدنلق ویریجی کذا فی المجمع ل فروزنده ح ضم راء مهمله و سکون واو و نون و فتح زاء معجمه
ایله اسم فاعل صیغه سیدر آچیجی و یاقیجی و یانیجی معناسنه مولانا جامی بیت نقطهایش
چو فروزنده نجوم * بشیاطین قوی الوهم رجوم ل فروزینه ح ضم راء مهمله و کسر زاء
معجمه و سکون یای تحتانی و فتح نونله بمعنی آتش زنه و آتش برك یعنی چاقمق بعض فرهنکلرده
آتش دوشمش خس و خاشاك مولانا جامی بیت شرری را که جست زاهن و سنك *
ل
بی فروزینه مشکلست درنك * بو بیتدن قاو اولمق فهم اولنور ل فروشه ح ضم راء مهمله و واو معروف
و فتح شین معجمه ایله بمعنی افروشهٔ مرقوم یعنی حلوای خانکی ل فروماند ح ضم راء مهمله
و فتح میم و سکون نونله عاجز و متحیر معناسنه مولانا هاتفی بیت فرومانده حیران در ان رستخیز *
نه رای ستیزه نه راه کریز ل فرومایه ح ضم راء مهمله و فتح میم و یای تحتانیه ایله اصلی آلچاق
یعنی حسب و نسب صاحبی اولمیوب مجهول الاصل اولان کمسنه معناسنه شیخ سعدی بیت
بافر و مایه روزکار مبر * کز نی بوریا شکر نخوری ل فروهخته ح ضم راء مهمله و فتح ها و تاء
مثناة و سکون خاء معجمه ایله بمعنی آمده یعنی کلمش ل فروهشته ح کسر ها و سکون شین معجمه
و فتح تاء مثناة ایله اشاغی صارقمش زلف و طرهٔ دستار و امثالی و بورون اوجی و آلت دوداق

وهر نه كه صارقغه صالح اوله آنده استعمال اولنور ابو المعانی بیت سر بینی كه فروهشته باب *
اب فروهشته چنان بر سینه * فروهنك ضم راء مهمله وكسر ها وسكون نونله یعنی فرشته
كذا فی فرهنك جهانكیری * فروهیده ضم راء مهمله وكسر ها وسكون یای تحتانیه ایله ایكی
معنایه در اول ظاهر وآشكار معناسنه استاد عنصری بیت هر كه فرهنك ازو فروهیده است *
تیر مغزی ازو نكوهیده است * ثانی شكوه وآهسته یعنی تمكین ومتانت اوزره حركت ایدنه
دیرلر وعاقل وزیرك معناسنه شمس فخری * قطعه * دولت ونصرت وسعادت را *
نیست كاری بغیر جروهه * تا كه باشند معتكف باشند * بر در خسرو فروهیده * فسرده
ضم سین وسكون را وفتح دال مهملات ایله ایكی معنایه در اول افسرده یعنی طوكمش صریبه
منجمد معناسنه حضرت مولانا قدس سره بیت كر دلولی دست چون در خون من *
خون من در دست لولی بفسرد * كمال اسمعیل در صفت سرما بیت در دهنها فسرده آب دهن
ازدم سرد همچو یخدانست * ثانی شكاری معناسنه در * فسره سكون سین
وفتح راء مهملتین ایله یعنی لرزه كذا فی المؤید بو معنایه میر نظمی در حسب حال عاشق بیت
بكیرد فسره وقت دید نش را * نماند تاب از لرزید نش را * فكه فتح كاف له مجامع
ومحافلده وبعض ضیافت كبار وسورلرده مخصوصا چاشنكیرلك ایدنه دیرلر كذا فی فرهنك
جهانكیری * فله لامك تشدیدی ایله ده تخفیفی ایله ده جائزدر قویون آغزی كه سوددن
ایدرلر وكسر فا ایله ده منقولدر اما تحفة الاحبابده پنیر تازه دیو بو بیته تمسك اولمش استاد
منوچهری بیت نوای مطربان داریم وبربطهای كوینده * مساعد ساقیان داریم وساعدهای
چون فله * یعنی فله كبی * فنجه سكون نون وفتح جیمله سوبلمك حدیث معناسنه
میر نظمی * مثنوی * چرا كشتی همیشه همچو غنچه * بزبد آن شكر لبهای فنجه * اكرچه
خامشی نیكست اما * چوجای فنجه آید فنجه اولی * فوته واو معروف وفتح تاء مثناة
ایله پشتمال كه عربیده فوطه دیرلر حكیم شیرازی * قطعه * صحن حمام رشك رضوانست * كرچه
بنیاد اوست از كچ وخشت * ماهرویان دروچو غلمانند * فوتها پر ز زلهای بهشت * مولانا
جامی عربی عبارتله فوطه استعمال ایلمش بیت جامه وفوطه چه پوشی چو مكس * پر بهم
خوان چه كشایی بهوس * فوده فتح دال مهمله ایله آبكامه نك مایه سی تعریب ایدوب
فودج دیدیلر وآبكامه دیو بغدای وآرپه اونی اسی صویله یوغروب طوزسز ومایه سز خمیرین
قرص ایدوب واورته سن دلوب انجیر یپراغنه صاروب بر نسنه ایچنه قویوب كولكه ده قورودیب
سفرلرده وسائر محللرده استعمال ایدرلر * فوزه واو معروف وفتح زاء فارسیله فوز
مرقومك معناسی اولیله مترادفدر یعنی آغز چوره سی حكیم سوزنی بیت بشعر عذب دلفروز
من نكر منكر * بریش وسبلت وبنفوز ورنك فوزه من * فوه فتح واو ومشددایله قزل
بویه كه آنكله ابریشم بویارلر * مع الیاء التحتانی * فروتنی ضم راء مهمله وواو معروف
وفتح تاء مثناة وكسر نونله آلچقلق كوسترمك یعنی دون وسفله اولمق معناسنه نتكم دیمشلردر
* مصرع * فروتنی مكن وهمت بلند بكوش * فسوسكاری صدف وبغه وقورشون
ایله خرده اشلمش طوغرامه جی ایشی ودمه دخی بو دایله در * باب القاف المفتوحة مع الالف

مع الالف * قبا قفتانك مخصوص علیدر كرك پنبه لی اولسون كرك اولمسون مولانا جامی
بیت سرو قدش ز قبا یافته زیب * عقل را نركس او داده فریب * دیكر وله بیت نه من زان
میكشم دامن ز رایت * كه روز جنك تنك آید قبایت * قبا تنك آید ضرب مثلدر مضطرب
اولقدن كنایه در وقبا دره اوكی آچق اولمق شرطدر برآدم بتون اثوابنك اوكن یرتوب آچسه
جامه قبا كرد دیرلر خواجه حافظ بیت چون كل از نكهت او جامه قبا كن حافظ * وان قبا دره
آن قامت چالاك انداز * عربیده بالمد والقصر والتخفیف قفتان معناسنه در وتشدید ایله ایچه
باللی وآرق عورته دیرلر * قبیطا كسر باء موحده وسكون یای تحتانی ایله بادهوا
معناسنه در ابو المعانی بیت كار من بوده غم وناله وزاری هردم * پس ازین زند كیم بوده قبیطا
آخر * ضم قافله وفتح باء موحده وطاء مهمله وسكون یای تحتانیله عربیده آق حلوایه دیرلر عند
البعض دبله در كه خمیردن ایدرلر * قراسیا فتح را ویای تحتانی وكسر سین مهملتین ایله
بوستانی كوم كه لطیف وسیاه اولور عربیده كراسه قراصیاء حلو وفشنه یه قراصیاء حامض دیرلر
* قرانیا فتح راء مهمله وكسر نون بعده یای ساكنه ایله قزلجق دیدكلری یمشدر طبیعتی
بارد ویابسدر وزیاده قبضیتی اولمغله شكر ویاخود فایق عسل ایله خوشاب ایدرلر ویكمز ایله
ریچال ومرباسنی ایدرلر لطیف اولور حكیمی كوید بیت شود عارض اكر اسهال مفرط * قرانیا
بخور ریچال وخوشاب * قربا سكون راء مهمله وفتح باء موحده ایله صقالده واقع اولان
بیاض قللر خال كبی بیاض نشان اولور كه ابتدادن قللری بیاض بتر * قرفسیا سكون را وسین
مهملتین وفتح فا ویای تحتانیله بعض نسخه ده * قرقسیا فا یرینه قاف واقع اولمشدر بردارودر
عربیده كبابه دیرلر قرقسیون وقیسیان دخی دیرلر كذا فی المجمع * قفا فتح فا ایله اكسه
معناسنه در خواجه حسین ثنائی بیت كر بمثل جاكنی در پس آیینه شخص * بیند تمثال
خویش تافته رو بر قفا * مؤخر العنق معناسنه كه مذكر ومؤنثی برابردر * قسا فتح سین
مهمله ایله بر شهر آدیدر كذا فی المجمع * قلمونیا سكون لام وضم میم وكسر نون وفتح یای
تحتانیله چام ساقزی میر نظمی بیت نیاز برك سبر قدر ما بود * ره آورد شبان قلمونیا بود *
* قلما سكون لام وفتح میمله بمعنی فلاخن یعنی صپان كه صپان طاشنه قلماسنك دیرلر كذا فی
المجمع * مع الباء * قاب ایكی معنایه كلور اول آشق كه چارپا حیوانك آیاقلرنده اولور
بجل دخی دیرلر ضم با وجیمله عربیده كعب دیرلر ثانی ظرف كه ایچنه ماكولات وسائر نسنه
قورلر چغتای اسانده ایدیش دیرلر كسر الفله میر علیشیر بیت ساقیا چینی ایدیش بیرلا
تكلف قیلما كیم * بی تكلف لا رغه خوش آقتو رصراحید ین سبو * وعربیده قاب دیو یایك
باشیله قبضه سی ارالغنه دیرلر یقال لكل قوس قابان ویقال القاب المقدار ویقال بینهما قاب
قوس ای مقدار قوس والقاب ایضا للفرخ * قالب فتح لامله انسان وحیوانك بدنی كه كالبد
دخی دیرلر بعض نسنه نك نمونه سنه ده دیرلر عربیده یابوج وادك قالبی وكسر لامله بسر احمره
دیرلر شاعر بیت سبحان الله ز سرتا پایش * در قالب آرزوم ریخته * قب قاب
مرقومدن اختصار اولنمشدر * قصاب صاد مهمله مشدده ایله ایكی معنایه كلور
اول معروف عربیده وفارسیده مستعملدر شیخ سعدی بیت در تمنای كوشت مردن به *

ازتقاضای زشت قصابان * ثانی نای زن معناسنه‌در میرنظمی بیت بمجلس بوده
یك قصاب خوش‌دم * به بلبل نغمه خوانی کشت همدم * عربیده دخی دودکی زمارکبی وکسیجی
وپاره‌ایجی قطاع کبی یقال قصب القصاب الشاة اذاقطعها عضواعضوا لغ قصب ع فتح
وصاد مهمله ایله عورات باشلرینه باغلدقلری سربند استاد عسجدی بیت بسی قصب
ندسرای دوست بشئی زر * صد بوسه بدهمارا ای دوست بدستاران * ودخی قلابدون
وصرمه معناسنه کلور شیخ نظامی بیت مراوراکرسرصاحب کلاهست * مرانیزازقصب
سربندشاهست * ثانی فتحتین ایله قامش که معروفدر وانجه کتان بزینه دیرلر وقوری یونجه
وشهرآدمیسنك وسط الحالنه واحالیسی قصبه کلور اما بومعنی شهرك اورته حاللوسی درکه
قصبه دیرلر زیرا چوق اولسه مدینه آزاولسه قریه دینلور اوسط حاللوسی قصبه اولور واول
قامش که آنی قلم ایدوب یازویازرلر قصب الفارسی دیرلر وشکرقامشنه قصب الحبیب دیرلر
وبورون کوکنه قصب الانف وقصب مخارج العین ومخارج النفس وغیرهم وسکون صادمهمله ایله
کودن بغرسقی دیدکاری بیوك باغرسق لغ قلب ع سکون لامله لغت مشترکدر برقاچ
معنایه استعمال اولنور اول آلوده غل وغش اولان زروسیم وامثالی نسنه‌لر خواجه حافظ
بیت دل دادمش بمژده وخجلت همیبرم * زین نقدقلب خویش که کرم نثاردوست * ثانی
یعنی دل ثالث برحالدن برحاله دوندرمك رابع لشکرصف باغلدقلرنده اورته‌ده اولان صفه
دیرلر که میمنه ومیسره وقلب وجناح دینلور مولاناهاتفی بیت شد آراسته قلب محشرنهیب *
زبیژن عقابان وبهمن رکیب * خامس منازل قمردن برمنزله اسمیدر وعربیده مخصوص استعمال
اولنان معنالری یورك فوادکبی وعقل ودوندرمك ویقال خالص کل شیٔ واشرفه قلبه وقلب النخله
لبها وضم قاف وسکون لامله بلازك سوارکبی وبرنوع بیلاندر اکا تشبیها قلب دیدیلر وفتح قاف
ولامله دوداق طشره‌سنه دورك اولمغله انقلاب الشفه معناسنه‌در لغ مع التاء * قامت ع
بوی قدبالادخی دیرلر سروقد دلبره تشبیه ایدوب سروقامت دیرلر وهرنسنه‌نك قدی قامت
الشیٔ کبی میرنظمی بیت کشیده قامت بالاچوعرعر * نهال قدموزون نازپرور لغ قت ع
بالتشدید قوری یونجه رطبه یابسه معناسنه وعندالبعض علی الاطلاق نباتاته دیرلر ودخی
قوجیلق ایتمك نمیمه کبی ویلان سوییلمك لغ قلفنت ع سکون لام وفتح قاف ونونله قره بویه
کوکیدرکه آنی دخی بویه ایدوب استعمال ایدرلر لغ قنت ع فتح نونله میوه‌نك ولوتك ایچندن
حاصل اولان قوورت که قنك دخی دیرلر میرنظمی * مثنوی * درمیانشان یکی شده پیدا *
قنت میوه وکیاه آسا * آخراوراتبه کندبی شك * چوشود دردرون میوه قنك لغ مع الجیم
لغ قاج ع قاون وقارپوز وخیار وامثالی میوه‌نك دلیمی معناسنه‌در لغ قبج ع فتح باء
موحده ایله ککلك که کبك دخی دیرلر عربیده بجل وقبجه دخی دیرلر میرنظمی بیت که نتواند قبج
آساخرامد * اکرصدسال مرغی مشق دارد لغ قلفنج ع سکون لام ونون وفتح غین معجمه
ایله کلید وقبوحلقه‌سی معناسنه وله بیت درایامش همه کس بود بی رنج * که نبود حاجت
دررابقلفنج لغ قنج ع سکون نونله بوزن سنج بمعنی غنج مرقوم یعنی نازوشیوه که حددن افزون
اوله زیرامحبوبه نازوشیوه لازم حسندر اماحددن تجاوزاتمیه تحفة الاحبابده فراهم فشردن

فشردن نسنه صقمق معناسنه‌در لغ قنوج ع ضم نون مشدده ایله ولایت هندده دارالملك
یعنی تختگاه شاهان اولان شهرك آدیدر حکیم اسدی بیت تویی شاه قنوج ورای برین *
زهندوستان تابدریای چین * حکیم فردوسی بیت یکی کفت کین شاه‌رومست وهند *
زقنوج تاحددریای سند لغ مع الدال المهمله * قابولاد ع ضم باء موحده وواومعروف ولام
ایله طام کنارلرنی یغموردن محافظه‌ٔ دیوارایچون یاپدقلری سچاق کرك کوچك وکرك بیوك
اولسون قابول دخی دیرلر ابوالمعانی بیت سردیوارآوربهرحفظی * کندبال هماورا قبولاد
لغ قاصد ع کسرصادمهمله ایله پیك ومکتوب ایلدیجی عربیله استعمالی مشترکدر حکیم
شفائی * مصرع * شرمنده تراز قاصدکم کرده کتابت * عربیده القصد البینة ووسط الشیٔ
اورته معناسنه کبی ودخی یسیروقریب معنالرینه که نعتنده قاصد دیرلر ویقال القصد اتیان الشیٔ
وعربی شعرلرده دخی وارد اولور شیخ جمال الدین ابن بنانه بیت سبقت قاصدمعناها وکنت
فی * الی المدام له بالسبق عادات لغ قاورد ع فتح واووسکون راءمهمله ایله متعارف برنوع
حلوادر بسحاق اطعمه بیت درره قاوردکشتم خردومرد * دل بجان آمدازین ناوردوبرد *
ثانی اول کمسیه دیرلرکه هربرایشده سوزایله غرالنه لغ قاید ع کسریای تحتانیله پیشروعسکر
بودخی عربیله اشتراکا استعمال اولنور مولاناجامی بیت شوق اکرقاید راحت نشود *
کعبهٔ وصل پناهت نشود * عربیده چکیجی ویدیجی مثلا براعمایی یدوب کوتورن وقیون
سوریسنك اوکنجه یورین قیون یاخودکچی که کوسم دیرلر لغ قبانمد ع فتح باء موحده ونون
وضمیله کینك که یغموردن حفظ ایچون ارقیه آلورلر ابوالمعانی بیت کاهی فلك زاطلس وسمور
میدهد * کاهی ندهداهل دلازاقبانمد * معنای ترکیبی کیجه قفتانی دیمك اولور لغ قد ع
درت معنایه کلور اول بوی که قامت دخی دیرلر ثانی اوزون یرتماج که انکله ویکنه اولور ثالث
جامه بچمك رابع دری یوزمك که عربیده سلخ دیرلر لفظ قدعربیله مشترکدر یقال القدایضا
الشق طولا لغ قرژاکند ع فتح زاءفارسی وکاف وسکون نونله ایکی معنایه‌در اول برنوع پنبه‌لو
وصیق نکنه‌لو قفتاندر زره آلتنه کیرلر شمس فخری بیت درمعرکهٔ دشمن ویاجوشن خفتان
آن مهلکهٔ حاسدوشدخودوقرژاکند * شیخ سعدی بیت درقرژاکندمردباید بود * برمخنث
سلاح جنك چه سود * شرفنامه‌ده قرژاکند برجامه درکه خام ابریشمله طواش اوله بکاغند
وکجاکند وکرژاغند وکرژاکند دخی دیرلر ثانی کم که آته اورلرغایت یاقشقلو کوسترر وبعض
نسخه‌ده یورغان که صیق نکنه‌لنمش اوله لغ قزد ع فتح زاءمعجمه ایله پنبه قوزاغی که ایچنده
پنبه اولور لغ قلغند ع سکون لام ونون وفتح غین معجمه ایله آت نعلنده میخ اوجن قمچمق
ویرچین ایتمك میرنظمی بیت چوبی قلغند افتد نعل لابد * نباشد دوستی محکم بحاسد *
لغ قلقند ع سکون لام ونون وفتح قافله قره بویه که بویاجیلروللنورلر لغ قند ع سکون نونله
صاف اولمش شکرکه قینادوب عقد ایدرلر اصلی فارسیدر عربیده استعمال اولنور شکراوطعامه
مقنود ومقند دخی دیرلر بعض فرهنکلرده شکرپالوده‌سی منقولدر لغ قود ع فتح واوایله
قصاص معناسنه یعنی قاتلی مقتول یرینه قتل ایتمك وسکون واوایله بوینی اوزنلغی طول العنق
معناسنه ودخی آت سوریسی یقال مربناقودای جماعة من الخیل وعربیده کسرقافله قصاص

معناسنه ابن مطروح بيت خذوا قيودى من اسير الكلل * فواعجبا لاسير قتل ﴿ قيد ﴾
سكون ياى تحتانيله بغلاق كرك محسوس اكركسه معنا ايكى معناسنه ابو المعانى بيت بعاشق
تار زلفش قيد كشته * ازان مجرم شود يا قيد بسته ﴿ مع الراء المهمله * قار ﴾ ايكى معناى
مختلفى واردر اضداد قبيلەسندندر بر معناسى بياضدر كه بياض نسنه يه نسبت اولنور اول
مناسبتله تركيبده برفه قار ديرلر حكيم انورى بيت چشم اين دايم سفيد از اشك حسرت همچو قار
روى آن دايم سياه از خاك محنت همچو قير * و بر معناسى سياهدر عربيده قيره قار ديرلر اول
مناسبتله سياه مراد اولنور اثير الدين اخسيكتى بيت چون خرقه كشت بركتف شب رداى
قار * شد غرق در غلاله زرفرق كوهسار * ذكر اولنان وجهدن غايت بياضه وغايت سياهه قار
ديرلر شمس فخرى ايكى معنايه بيت چو قار كشت بترك چو چشمش درويش * كه شد از حوادث
ادبار نامرادى قار * عربى لسانده بو معنايه قير ديرلر بعض نسخه‌ده قار قره ساقز كبى اسى صو
بيكارلرنده چقار صويق اولانه قار سيال وقتى اولانه قار يابس ديرلر كاه سيالنى طبراقله قيناديرلر
حفظ واستعماله صالح اوله بحر طبريه ساحلنده يرى قزارلر چقار وموصلده على حمى ديدكلرى
موضعده چقار موصلده وبغدادده مرمر طاش بولنماغله منكور ساقزى قويى ايدوب حمامه
طاش يرينه فرش ايدرلر عربيده قار زفت وقره بويه ودوه ايل كبى وطاغ چكيسى معز كبى ودخى
آياق اطرافيله يوريمك سس ايشدلمسون ديو كوچك ديه كه طاغدن آيرلمش اوله وقره طشلو
يره بيوك قره طاش جمله بونلره قار ديرلر ﴿ قابور ﴾ ضم باء موحده وواو معروفله مصندره كه
اولر ايچنده ايدرلر روم ديارنده اكا يوكلك ديرلر ودخى او اوكنده ياغمور وقاردن محافظه ايچون
صوندرمه ايدرلر اكا ديرلر ابو المعانى بيت شد سست عزت واقبال سقف خانهٔ همت * سراى
بخت چو شد دولت وسعادت قابور ﴿ قتار ﴾ فتح تاء مثناة ايله بركسنه يى قورقى ايله اولدرمك
وايكى نسنه يى بربرندن آيرمق وطاغتمق معناسنه شمس فخرى بيت زره كسل بود اندر
زمانه ليك نديد * كسى چو نيروى او را كند حسود قتار ﴿ قدر ﴾ فتح دال مهمله ايله كشته كيرلك
يعنى كورش طوتنلرك بر معروف لعبيدر امير خسرو بيت كشتىٔ چشم ترمن بود بادريا قدر *
اشك زور آورد و آمد پشت دريا بر زمين * سكون دال مهمله وفتحه ايله عربيده هر نسنه نك
مقدارى ومبلغى وتعظيم وكسمك قطع كبى ودخى تقدير واقتدار ﴿ قدير ﴾ كسر دال مهمله
وسكون ياى تحتانيله چوملكده طبخ اولنان طعام وغيرى وعربيده قوى وقوتلو وقادر كبى وصاحب
قدرت ﴿ قرار ﴾ اكلنمك واكلندرمك آرام ودرنك غياثاى زركر * قطعه * بارها يا خود
اين قرار كنم * كه روم وترك عشق يار كنم * بار انديشه ميكنم كه اكر * نكنم عاشقى چه كار كنم *
﴿ قراچار ﴾ فتح راء مهمله وجيم فارسيله جنكيز خانك عم زاده سيدر كه تيمور شاهك جدى اولور
مولانا هاتفى بيت قراچار وجنكيز ابن عم اند * بكشوركشايى قرين هم اند ﴿ قرقار ﴾
سكون راء مهمله وفتح قافله نسخهٔ ميرزا ابراهيمده كبوتر بغداديدركه نامه برد ر زيرا كبوتر نامه بره
بغدادى ديرلر ﴿ قزدار ﴾ سكون زاء معجمه وفتح دال مهمله ايله هند حدودنده واقع بر شهر
آديدر ميرنظمى بيت بتابستان دران كرماى تفته * بر قزدار تا در هند رفته ﴿ قطار ﴾
معروفدر ديوه وقاطردن عدد معلومه كه الى مهاراشتر وبش رأس قاطره قطار ديمك معتاد

معتاد اولمشدر مولانا هاتفى بيت قطار شتر بيشتر از شمار * پرند خطايى هزاران هزار *
﴿ قلقتار ﴾ سكون لام وفتح قاف وتاء مثناة ايله قره بويه نك صاروسى كه ينه سياه رنك بويارلر
﴿ قلمدر ﴾ فتح لام ودال مهمله وسكون ميمله اغاجلك تازه بوداغى كه شتاك دخى ديرلر
﴿ قلندر ﴾ رند لاابالى ومجرد علايق اولانه ديرلر ميرنظمى بيت قلندر مشربان رند عالم
شوند از بى علايق شاد وخرم ﴿ قندهار ﴾ سرحد هندده واقع بر قلعه آديدر اوزرنده خيلى
جنك اولمشدر كاه عجم آلوب ضبط ايدر وكاه هنديلر آلورلر محبوبلرى غايت چوق اولور نته كيم
شاعر ديمشدر بيت شهرزده بباى روم نغز تو از بوستان * راه ز خوبان شهر خو بتر از قندهار
بعضيلر عجمدن وبعضيلر تركستاندن وبعضيلر مسالك وممالك هنددن در ديديلر براوج
قومك اراسنده واقع اولمشدر ﴿ قياور ﴾ فتح ياى تحتانيله پورسق ديدكلرى جانوردر
وبعضيلر چقال در ديديلر ومجمع الفرسده باب الفاء مع الراءده ذكرى مرور ايدن فياور مرقوم
معناسنه در ﴿ قيسور ﴾ سكون ياى تحتانى وضم سين مهمله ايله معدن معناسنه در جواهر
وآلتون وكمش وباقر معدنلرى يه ديرلر اسم عامدر شاعر بيت بسعى از خاك بيند نفع موفور
به تنها كشت يابد نوع قيسور ﴿ قيصور ﴾ سكون ياى تحتانى وضم صاد مهمله ايله بحر
محيطه قريب يرده واقع شرقى بر شهر ناميدر ﴿ مع الزاء المعجمة * قاز ﴾ معروف بوينى
وبورنى اوزون بر قوشدر صوكنارلرنده تعيش ايدر عربيده بط ديرلر فارسيده دخى بط استعمال
اولنور اما اغلبى غاز وقاز ديرلر آنجق فارسيده بط ايله قازك فرقى بودركه اهلى سنه قاز
ووحشى سنه بط ديرلر استاد لطيفى بيت باز سفيد آفت طاوس وقاز * چرخ كژ وبسته
شود چشم باز ﴿ قايم انداز ﴾ شطرنج بازنى عديل اولانه ديرلر شيخ نظامى بيت ملك را
قايم الهى بود * قايم انداز پادشاهى بود * مؤيد الفضلاده عاجز وفرومانده معناسنه
مسطوردر ﴿ قزاز ﴾ ابريشمجى وابريشم ايشن ايشلينه ديرلر غرابت عوامدركه بركسنه
قزاز يازسه غلطدر بو غزاز يازارلر حال بوكه غزاز غلطدر ﴿ قز ﴾ فتح وتشديد ايله بوكلمش
ابريشم ما فتل من الابريسم وعند البعض مطلق ابريشمدر كرك مفتول اولسون كرك اولمسون
قزاز ابريشم ايشلجى اولور ودخى صحرامق وايراق اولمق يقال تقزز من الدنس اى تباعد منه
﴿ قلاوز ﴾ معروف تركيدر يعنى چغتايده دليل معناسنه مجمع الفرسده اول آتلوره ديرلركه
لشكرى طشره‌دن محافظه ايدەلر مولانا هاتفى بيت شد آن بسته بر نيكخواهى ميان *
قلاوز سالار خوارزميان ﴿ قمز ﴾ كسر ميم وسكون ياى تحتانيله قدح وپياله معناسنه
ابو المعانى بيت شود مجلس مامطربان شوق انكيز * زدست ساقىٔ مهروخوش مى بقميز
﴿ مع السين المهمله * قارس ﴾ سكون راء مهمله ايله غايت صوغوق صويه ديرلر ابو المعانى
بيت بهيچ جز ننشاند حرارت دل من * اكر شود يم عمان قارس تر از برف ﴿ قالوس ﴾ ضم
لام وواو معروفله برنوا ولحن آديدر منوچهرى بيت بزند ناز بر سروسهى سروسهى * بزند
بابلبل بر تارك كل قالوسى ﴿ قس ﴾ فتحه وتشديد ايله طلب وتتبع ايتمك ونميمه واثم وغصه
وقساوت بوندر وترسالرك بر معلوم كونى آديدر عربيده ضمله عرب العرباده فصاحت
وبلاغتله مشهور ومسموع الكلام بر واعظك اسميدركه قس ابن ساعدة الايادى ديرلر وقس

رئیس من رؤساء النصاری فی الدین والعلم کذا القسیسین وکسرایله نصاری طائفه سنك
رئیسی ودانشمندی ودخی برموضع آدیدر آنده حاصل اولان ثوبه ثوب قسی دیرلر قافك فتحی
وکسر یله ده جائزدر ع قفس ع فتح فایله معروف عربیده صادایله قفص دیرلر اما سکون
فایله جبر وعنفله برکسنه دن شی آلمق وموت معناسنه یقال قفس فلان ای مات والقفس
الانتزاع ع قلقدیس ع سکون لام وفتح قاف وکسر دال مهمله ایله قره بویه در ع قوانس ع
نونك ضمه سیله جائز کسری ده جائزدر بر بجق وقیه وزنی درودخی معروف ظرفدر ایچنه اشربه
وامثالی نسنه قورلر ع قیس ع سکون یای تحتانیله مشهور مجنونك لقبیدر کسر قافله
نیزه مقداری یقال بینهما قیس رمح ای قدر رمح کذا فی المجمع بومعنالره ابو المعانی بیت
قیس وفرهادکی شوند درعشق همدوش مرا * درمیان عشق وهریك قیس نیزه دور بود *
ع قیسوس ع سکون یای تحتانی وضم سین مهمله ایله پنبه اراسنده بتن اوت که قوپاروب
آتارلر ع مع الشین المعجمة * قاش ع لفظ ترکیدر یعنی چغتایدر ابرو معناسنه کذا
فی الاداة والمؤید والمجمع ع قاش قاش ع الفاظ اتباع قبیلندندر تارومار وخراب
ویباب کبی استاد لطیفی بیت مشو بمردم قاشی وقاش یار وحریف * که مال خود نشود
عاقبت خراب ویباب ع قالش ع کسر لامله بکتاش وخواجه تاش دیمك کبیدر ابو المعانی
بیت من باسکان کوی تو ای پادشاه حسن * درخاك آستان تو قالش شده یم ازل ع قش ع
قالش مرقوم معناسنه در عربیده شین مشدده ایله یاره اوکلمق وخسته صاغلمق وعجله ایتمك
یقال قششت الناقة قشیا ع قلاش ع لام مشدده ایله کیسه بر ودخراباتی ومفلس اما
غریبدرکه بوزمانده بسیاردان وکارنده ماهر اولانه دیرلر وکاهی اوباش لفظیله ردیف ایدوب
قلاش واوباش دیرلر میرنظمی بیت همی بودند با اویار سرتاش * تنی چند مردك قلاش
واوباش ع قلتراش ع ایکی معنایه در اول معروف آلتدر ثانی محرف واوچی سوری
یوغلمش نسنه هرنه اولورسه قلواری دیمك معناسنه ع مع الغین المعجمه * قتغ ع کسر
تاء مثناة ایله قتق دیدکلریدر ترکستان لغتیدر فارسیده ده استعمال اولنمشدر اول نسنه درکه
یوغردی سوزوب قیمق ایله آلوده ایدوب قارنه طولدوروب قوریدرلر اکثر اهل سفر زادیدر
ع قدغ ع فتح دال مهمله ایله شراب قدحی درکه اوکوز بوینوزندن ایدرلر کذا فی المجمع
ع قراباغ ع فتح راء مهمله وباء موحده ایله بر مشهور مملکتدر خیلی قصبات وقرایه مشتملدر
مولانا هاتفی در تیمورنامه بیت شد آن بهرآسودگی سپاه * به وی قراباغش آرامگاه *
ع قلاغ ع فتح لامله آغز چوره سی که پوز وبتفوز دخی دیرلر ع مع الفاء * قاف ع ایکی
معنایه در اول معروف ومشهور طاغدرکه دنیایی احاطه ایتمشدر دیرلر ثانی بمعنی خشك
یعنی قوری اولان نسنه یه دیرلر وعربیده اوزون نسنه یه دیرلر هرنه اولورسه ع قرقف ع
سکون راء مهمله وفتح قافله ایکی معناسی واردر بری ترسا کتابنك نامیدر واول اوچ کتابدر
بینلرنده معلوم حکیم خاقانی بیت سه اقنوم وسه قرقف را براهان * بکویم مختصر شرح
موفا * ثانی شرابك جمله اسماسندن براسمدر ع قطایف ع فتح طاء مهمله وکسر یای
تحتانیله ایکی نوع حلوادر مشهور بر نوعی ارشته کبی اوزون اولور بردلکلو برداق کبی آلتدن

آلتدن تابه ایچنده وکرلر برنوعی دخی دکرمی خرده خمیری ال ایاسی قدر اولدقدن دوکه درینم پخت
ایدرلر بعده هرایکیسنك اراسنه شکر ایله دوکلمش بادام ویاخود فستق قویوب تکرار ساده
یاغده قاوروب طبقلره قودقده اوزرینه عسل مصفی قیندوب دوکرلر لطیف حلوا اولور
ع مع القاف * قاق ع قوریمش ات لحم قدید کبی وقوریمش اتمك که کاك دخی دیرلر شاعر
بیت نمی باشد سبك بر معده اصلا * چو قاق لحم ونان ثقلت افزا * عربیده آلاقرقه غراب
الابقع معناسنه ع قتق ع کسر تاء مثناة ایله اکشی وقوری یوغرت که آشه قورلر لذت ویرر
شاعر بیت بمخموران شود خوشتر سحرکه * بشوربای قتق پخته خصوصا ع قسوق ع
ضم سین مهمله وواو مجهول ایله برنوع صرمه شقدر اوزانور محصول اورغانی دیرلر ع قلطاق ع
معروف کهایردر شیخ سعدی بیت به قلطاق ودستار ورختی که داشت * زبالاید امان درویش
داشت ع مع الکاف * قجك ع فتح جیمله کمانچه که غجك دخی دیرلر ابو المعانی بیت مطرب
بیا که از دل ماغم برون رود * آهنك نغمه از دل ودست قجك زند ع قرخواك ع سکون راء
مهمله وفتح خاء معجمه ایله بمعنی کوشتابه کذا فی المجمع ع قلبنك ع فتح لام وباء موحده
وسکون نونله برنوع عوددر غایت خوشبو اولور کذا فی المجمع ع قنك ع سکون نونله میوه لرده
ویاش اوتلرده حاصل اولان قورد حکاك بیت بماند همی دلتنك بخانه ستم چون قنك *
زسر ماشده چون نیل سر وروییم پرازژنك * محمد هندوشاه فرهنکنده قافله نقل ایلمش اما بعض
فرهنکلرده فایله روایت اولنمشدر ع مع الکاف الفارسی * قزاکنك ع فتح زاء معجمه وکاف
وسکون نونله بمعنی زره کذا فی شرفنامه والاداة ع قلاسنك ع فتح لام وسین مهمله وسکون
نونله صپان طاشیدر ع قلماسنك ع زیاده میمله بودخی صپان طاشنك مدوریدر
ع مع اللام * قاپول ع ضم باء فارسیله فرهنك میرزاده وکتاب السامی فی الاسامیده باء
موحده ایله مسطوردر اوقاپولری وپنجره لری اوزرنده کی اغاج که سچق ایدرلر رومده طرده دیمکله
بنالرمیانه شایعدر ویغموردن وکونشدن محافظه ایچون ایدرلر قاپولاد دخی دیرلر
ع قاویل ع کسر واو وسکون یای تحتانیله اجانب شمالده ساکن برطائفه در کذا فی شرفنامه
حکیم اسدی بیت کروهی شمالیست اقلیمشان * که قاویل خوانی زتعظیمشان ع قجل ع
فتح جیمله فرهنك جهانکیریده جیم فارسیله سقسغان دیدکلری قوش ع قحل ع کسر حاء
مهمله ایله بمعنی زار ونزار وضعیف حکیم شیرازی بیت سخت نبض وسخت تن باشد قحل *
کرنباشد برحکر آن خشك دل * عربیده سکون حا ایله قورومق یابس ویبس کبی ودخی مسن
یعنی یاشلو آدم وغیره ع قراول ع فتح راء مهمله وضم واو ایله عسکری مکرعدودن محافظه
ایچون برمقدار آتلو عسکرك اطرافنی طولانوب محافظه ایدنلره دیرلر رومده دخی قراول دیرلر
ع مولانا هاتفی بیت قراول سپاران آیین نبرد * شدند از سر کینه صحرا نورد ع قزپیل ع کسر
زاء فارسی وسکون یای تحتانیله توت دیدکلری یمشدرکه انواعی اولور وییراغنی ایپك قوردی
ییوب ابریشم حاصل ایدر میرنظمی * مثنوی * بود مقصود حاصل غم مکش هیچ * شود
برك قزپیل اطلس بتدریج * برفته میشود غوره چو حلوا * به پختن ازچه داری جنك وغوغا
ع قفشیل ع سکون فا ویای تحتانی وکسر شین معجمه ایله کفکیر وکفچه یه دیرلر بومعنایه

اثنای حكايه ده ميرنظمی بيت پژ ببلهار مهمان بود تقشيل * در آوردن زد بكشن نيست قفشيل
ل قلقل ع سكون لام و فتح قاف ثانيله اوچ معنايه كلور اول مرد متحرك يعنی بر يرده
سكون بولمز آدم ثانی اوكيك قوشنه بكزر بر قوشدر ثالث ميوهٔ تلخ كه اكله قابل اولميه
وكا بكزر نسنه لره ديرلر عربيده كسره ايله بر اوت آديدر قره جه تخمی اولور وضمه ايله غايت
يوريكن آت ودريای بی بن وآواز صوت كبی يقال فرس قلقل ای سريع ورجل قلقل ای
خفيف وبحرة قلقل ای لاقعرله ل قنبيل ع سكون نون وكسر باء موحده بعده يای ساكنه ايله
طعامه قوينيلان بهارات واوازم لذت طعام وله بيت دهد قنبيل لذت مرطعام را * چنانست
اصطلاحات كلام را * و برموضع اسميدر ل مع الميم * قاقم ع ضم قافله بر نوع مشهور
كوركدر بياض ونازكدر جانوری كديدن كوچكدر اما بياض صحيح آنجق قويروغی سياه اولور
در يسن قويروغی ايله كورك ديكرلر بازا يامنده كيلور زياده لطافت ونزاكتندن ملوك وكبار ووزرا
وامرايه مخصوص اولوب هر كسك كيمه كه استعدادی يوقدر بابند اسمورا يله قاقم ايجاد اولنمشدر
ومخترعی هوشنك شاهدر سمرقند ديارنده چوق اولور حكيم فردوسی بيت چو سنجاب وقاقم
چو روباه نرم * چهارم سمور ست كش موی كرم * مذكور دورت نوع كورك ملوكه مخصوصدر
روباه ديدوكی بر نوع سياه دلكودر اوزون توپلری اولور كمياب كوركدر ل قام ع اسلافدن
بر معروف كسنه آديدر عربيده بوی واقامتدن قالقدی ديمكدر فعل ماضی اولور ل قدم ع
فتح دال مهمله ايله ايكی معنايه در اول بمعنی پای انسانك اياغی عموما وطبانه خصوصا
خواجه حافظ بيت قدم دريغ مدار از جنازهٔ حافظ * اكرچه غرق كناهست ميرود به بهشت
ثانی ميمنت ومبارك معناسنه كمال خجندی بيت بر سر كشتهٔ هجران كذری از سر مو *
خيره قدم آوردی ودر خور كردی * ودخی بر ايشه اوكوردی اولق كما يقال القدم
السابقة فی الامر ويقال فلان قدم صدق ای اثره حسنه ل قديم ع اوزرينه زمان مرور
ايتمش اولان نسنه حادثك ضديدر خواجه حافظ بيت مكر از خدمت ديرين من از ياد برفت
ای نسيم سحری ياد دهش عهد قديم ل قرم ع سكون راء مهمله ايله بوزن نرم مهتر وبزرك
آدمه ديرلر حكيم شيرازی بيت از غلامان شو روشيرين نيز وزم * نرم كردانند سرشت ای
مرد قرم * عربيده فتحتين ايله زياده آرزوا يتمك شدت شهوت معناسنه ودخی دكز ايچنده بتر
چنار اغاجنه بكزر بر اغاجدر ل قلم ع معروف خامه در و يونلمشنه كلك ديرلر اما قلم
اكيلسنه ده اطلاق اولنور وايكی لسانده دخی قلم ديرلر وتقدير ربانی يه ده قلم ديرلر ابو المعانی
بيت شدنی چون شود آخر زچه فرياد كنی * در ازل از بد ونيك هرچه كه ميرفت قلم *
ل قيسوم ع سكون يای تحتانی وضم سين مهمله ايله ايوادنه بعض لغتده بوی مادران
ديدكلری چيچكدر عربيده صاد مهمله ايله قيصوم ديو مرسمه ديدكلری خوشبو يامی بر اقدر
بوستانيسی غايت لطيف قوقار بريسی دخی قوقار اما نه چندان ل مع النون * قارن ع
فتح راء مهمله ايله بر مشهور ومعروف مبارز آديدر حكيم انوری * قطعه * اكرچو قارن وقارون
شود بزور ومال * مخالفت زكذاف زمانهٔ دون * بخاك در كندش هم زمانه چون قارون * بيار دی
دهدش هم زمانه چون قارن * قارون مال وخزينه ايله مشهور اولدوغی كبی بو دخی زور وقوت ايله

ايله معروف ايدی عربيده كسر رايله قابجی واوقی اولان كمسنه يه ودخی حج ايله عمره يی جمع ونيت ايدنه
ديرلر ل قارون ع ضم راء مهمله وواو معروف ايله بنی اسرائيلدن حضرت موسی علی نبينا وعليه
السلامك اقرباسندن بر كمسنه نك آديدر حضرت موسی علی نبينا وعليه السلام قرق كون
مناجاته كيتدكده سامری نام بر كمسنه بنی اسرائيله اختلال ويروب التوندن بر بوزاغو ياپديروب
خلقی آكا طاپدرمش ايدی حضرت موسی عليه السلام كلدكده احوالی بويله اولمش كوردكده
قرنداشی هارون عليه السلامه رنجيده خاطر اولوب خلقی بوزاغويه پرستشلكدن رجوع
ايتدرمك ايچون بوزاغويی ياقق مراد ايلدكده قارون قوعجيلق علمی اعلا بيلوردی بوزاغويی
ياقديو امر ايلدی قارون ايتدی يا موسی التون ياقمز آتشده دخی كوزل اولور ديدكده حضرت
موسی متفكر اولدی حق سبحانه وتعالی حضرتلری وحی كوندردی دريا كنارنده فلان اوت واردر
اول اوت كميانك بر جزويدر اول اوت ايله التون ياردیدی فی الحال موسی عليه السلام قارونه تعليم
ايلدی قارون دخی واروب اول اوتدن زياده دوشيروب صاقلدی وهم روايت اولنور كه حضرت
جبرائيل عليه السلام بر آت اوزرنده انسان صورتنده فرعون عسكرينك اوكنه دوشوب
دريايه ايلتدكده آتنك باصدوغی يردن طپراق آلوب قارون صاقلمشدی آنی باقره القا ايدردی
آلتون اولوردی بلكه هر نيه القا ايلسه آلتون اولوردی بو سببدن قارون كيميا كرلك ايدوب
چوق التون تحصيل ايلدی حتی ديرلركه خزينه سنك مفتاحی بر درهم دموردن ايدی بويله ايكن
آلتمش دوه خزينه مفتاحلرينی چكردی بو حال ايله قارون دينه كليوب حضرت موسی علی نبينا
وعليه السلام دينه دعوت ايتدكجه تعلل ايدوب اسلامه كلمدی آخر كار حضرت موسی قارونك
اسلامندن مأيوس اولوب خزينه سيله ومفتاحلرين چكر دوه لر ايله ارضه امر ايدوب بامر الله
تعالی يره كچوردی خواجه حافظ بيت هنكام تنكدستی درعيش كوش ومستی * كاين كيميای
هستی قارون كند كدارا ل قالون ع ضم لام وواو معروفله اوچ معنايه كلور اول كامل بر حكيم
ذو فنون نامی در ثانی دريای هند جزيره لرندن بر جزيره آديدر آنده سكسار قومی اولور سيامك
شاهك قزی آنده در مرقوم سيامك هفتكوش يعنی يدی معدندن آنده بر قلعه بنا ايلمش
روايت اولنور كه اول قلعه ده ساكن اولان ذی روح طول عمر ايله معمر اولورمش وديرلر كه قلعه ايچنده
بر اغاج تمش بدنی يشل وشاخلری سياه وبپراغی صاری هر بری قلقان قدر اولور اول قدر شفاف
وبراقدر كه نظر ايدنك چهره سی كورينور وقبق هيأتنده ميوه سی اولور غايت قرمزی وشكر
كبی شيرين ولذيذ اولورمش والله اعلم بحقيقة الحال معنای ثالث روم لساننده نيك وخوش
ديمكدر ل قالين ع كسر لام وسكون يای تحتانيله بمعنی قاليچه وامثاله شيخ عطار بيت مرد ره را
بوريا قالين بود * زانكه خشنش عاقبت بالين بود ل قانون ع اوچ معنايه در اول هر نسنه نك
اصلی يقال قانون كل شیء ای اصله والجمع قوانين وعادت واسلوب وحساب معنالرينه ثانی رسوم
پادشاهان ثالث بر نوع سازدر معروف مذكور اوچ معنايه ابو المعانی بيت خوشا قانون بود
قانون رندان * كه مطرب ميزند در بزم قانون ل قپان ع فتح باء فارسيله اصلی كپاندر تعريب
ايدوب قپان ديدیلر بيوك ترازو در قنطار وقسطاس دخی ديرلر ودخی امين معناسنه در يقال فلان
قپان علی فلان وحمار قپان دويبته يقال نوع من اصغر العصافير يعنی سرچه دن كوچك بر قوشدر

قویروغی اوزون اولور متصل اوینادر لغ قبای آهنین مع یعنی زره مولانا هاتفی بیت بجلوه
زهرسو قبا آهنان * قبا آهنینی که رو بین تنان لغ قراخان مع ترکستان پادشاهلرندن
برینك نامی در تیمورك یقین اقرباسندندر مولانا هاتفی * مثنوی * که بود از نژاد سلاطین ترك
ثریا جنابی در آیین ترك * قراخان بتازی قراخان بنام * جهانش بکام سپهرش غلام * مرور
ایام ایله اعلام رجالدن اولدی لغ قرفسیون وقرفیسیان مع کلاهما بسکون الراو سین المهملتین
کیا به دید کاری دارودر لغ قرقان مع سکون راء مهمله وفتح قاف وعجمله بر دارودر عربیده
مقل ازرق دیرلر بعضیلر آنك ایچنده کی چوبجکز دردیدیلر لغ قرکن مع سکون راء مهمله وفتح
کاف ایله بمعنی جوی نوکنده یعنی یکی قازلمش ارمق که صو آقمش اوله میرنظمی درصفت عاشق بیت
زدرد حسرت آن یاسمن تن * دو چشمش کشته کویا که دو قرکن لغ قروان مع سکون راء مهمله
وفتح واو ایله شهرلرده اولان درنك لغ قرغان مع سکون زا وفتح غین معجمتین ایله قزان که ایچنده
آش بشورورلر کاهی غین یرینه قافله قزقان دیرلر لغ قزوین مع سکون زاء معجمه ویای تحتانی
وکسر واو ایله عجمده آب وهواسی لطیف بر مشهور شهردر حالا عجم شاهلرینك تختکاهیدر شاعر
بیت نظیر آب حیوان آب قزوین * از انست فیضیاب ارباب قزوین لغ قزین مع کسر
زاء معجمه وسکون یای تحتانی ایله ابریشمدن اولان نسنه که قز ابریشمدر یای نسبت ونون تأکید
ایله سیمین وزرین کبی در استاد لطیفی بیت زحمت مده ای صبا خدا را * آن شاه قزین فروش
ما را لغ قصد کردن مع بر نسنه یه میل وعزیمت ایلمك چغتای لسانده ایرکینماك دیرلر کسر الفله
اسم فاعلی ایرکینور اولور میل ایدردیمك معناسنه میرعلیشیر دیوان اول دیباجه سنده دیر بیت
کوکلما ککا ایرکینور ایل بیرسوز که دیسا مجنون * اول سوزنی جمع قیلسا کوکلما کنی ایلارا قزون
بوندندر ایرك کسر الف وسکون یا ور ایله اختیار معناسنه در رومیده دخی استعمال اولنور
اختیارینه وردی دیمکده ایرکن النه وردی دیرلر فرهادنامه ده فرهاد وصفنده بیت نیجا
افغاندین اینسا آغزنی بیرك * یوق ایردی ناله چیکما ککا آنکا ایرك لغ قطران مع اوج معنایه
کلور اول بر شهردر آدیدرکه آنی شیث نبی علیه السلام بنا ایتمشیدی آنده بت پرست بر جماعت
وار ایدی ایمانه کلمدیلر آخرکار حضرت سلیمان علیه السلام قفطس نام بر دیوی کوندردی اول
قلعه یی یوندن قالدروب حضور سلیمانه کتوردی معنای ثانی معروف نسنه در یردن چقر
کتران لفظندن تعریب اولنمشدر ثالث رومیه دن بر مشهور شاعر آدیدر چوق ابیاتیله استشهاد
اولنمشدر حکیم قطران ارموی دیو فرهنکی دخی واردر لغ قطرغان مع بر مفید معجوندر ادویه
حاره دن ترکیب اولنمش برودتدن حادث اولان امراضه نافعدر ابوالمعانی بیت سخنها بمزه
کفتار بارد * همه عمرش قطرغان خورده باید لغ قفدان مع سکون فا وفتح دال مهمله ایله عطار
آلتلرندن بر ظرفدر ایچنده عطریات قورلر لغ قلان مع فتح لامله ولایت شروانده رعایا اوزرینه
صالینور بر معلوم تکلیفدر وولایت خوارزمده مؤنث معناسنه در لغ قلارون مع فتح لام وضم
راء مهمله ایله بمعنی نقیبان لشکر کذا فی شرفنامه میرنظمی بیت دلیران به پیکار برخاستند
قلارون عسکر صف آراستند لغ قلتبان مع سکون لام وفتح تاء مثناة وباء موحده ایله ایکی
معنایه در اول فرهنك حسین وفاییده بر قصبه وغلطان عوددر بر ذراع مقداری ایکی باشنده

باشنده ورددر بر مقدار دکلری وار آکا اغاج کچوروب طام اوستنه طپراق قودقده آنی یواریوب
طامی محکم وهموار ایدرلر اصلی غلطان اولمق واردر ثانی دیوث معناسنه یعنی عورتنك
فجورینه علمی لاحق اولوب رضا ویره ایکی معنایه حکیم انوری * قطعه * هرکز آن زن بزد را
ترسد * که بمن خام قلتبان کوید * که اکر درسرای او بمثل * تره کارند وقلتبان روید *
لغ قلمدان مع بر نوع دواتدرکه آنجق ایچنده قلم قونور قلم ظرفی دیمك اولور زیرا دان بوننده ظرف
معناسنه اولور لغ قلیوان مع کسر لام وسکون یای تحتانیله آتش پرست که کبر دخی دیرلر
میرنظمی * مثنوی * یهودی ونصاری وقلیوان * همه در ظاهرش الله کویان * ولی در قول
یکدیکر خلافند * بدینشان باطل وکذب وکذافند لغ قلیون مع معروف توتون ایچلن
لوله در حکیم شفایی * رباعی * قلیون ز لب تو بهره ور میکردد * نی درد هنت چونیشکر میکردد
در دور رخت مثال تنباکو نیست * دودیست که در دور قمر میکردد لغ قهربان مع سکون ها
وفتح راء مهمله وباء موحده ایله کهربا معناسنه در لغ قهرمان مع کار فرما وعدل وسیاست
ایدیجی پادشاه دیرلر لغ مع الواو * قتو مع ضم تاء مثناة ایله بر ولایت اسمیدر لغ قراسو مع
فتح را وضم سین مهملتین ایله حوالیٔ خوارزمده واقع بر ارمق آدیدر کذا فی ادات الفضلا
لغ قراوو مع فتح راء مهمله وضم واو ایله قراول معناسنه شیخ آذری بیت ترقوس که
در دور فلك داد شه شام * ترك سحرش داد کر باره قراوو لغ قرنجو مع فتح راء مهمله وسکون
نون وضم جیمله کاسهٔ درویشان وخوارزم ولایتنده اعداد حیوانات چارپا یعنی درت آیاقلو حیوان
صاغشی لغ قرنقو مع یعنی قراکو شیخ آذری بیت دوران زپی باز سفید سحری ساخت *
از بال غراب شب دیجور دو قرنقو لغ قلاچو مع فتح لام وضم جیم فارسیله بمعنی کاسهٔ درویشان
کذا فی فرهنك جهانکیری لغ مع الهاء * قابله مع کسر باء موحده ایله آبه که فارسیده مامی
و پیشکاره دیرلر یعنی اولاد طوغورن خاتونك اوکنه اوتوروب وضع حمله معاونت وبعد الولاده قطع
ناف وغسل بچه قماط ایدر عربیده مشترك لفظدر ابوالمعانی بیت در زادن من درد والم قابله
بوده * از مادر من محنت وغم توام من زاد * وعربیده کلجك کیجه یه ده دیرلر یقال القابلة لیلة
مقبلة وعام قابل ای مقبل لغ قاقله مع ضم قاف وفتح لامله معروف ادویه در ایکی نوع اولور بری
کبیر وبری صغیردر بر نسخه ده رسیده نظر اولدی که کبیرینه هال وصغیرینه هیل دیرلر لغ قالیجه مع
کوچك خالیدر که مصغر قالیدر لغ قاه قاه مع اظهار ها ایله بلند آواز ایله کولمك قهقهه
معناسنه خلاق المعانی بیت زند خنده بر روی خواهندکان * دهان در از جود تو قاه قاه *
لغ قحبه مع مشهور ومعروفدر فرهنك جهانکیریده زن روسپی واقعدر ومجمع الفرسده زانیه
عورت مسطوردر واختری کبیرده دخی زانیه عورت اصلنده قحاب بالضم آت وقاطر ودوه
اوکسوریکی درو آز اولورکه انسان اوکسوریکنه ده دیرلر دیار عربده بر کیسنه بو زانیه عورت
یانندن کچسه عورت اوکسوروب اول آدمه کندوینی اظهار وعرض ایدوب مرادین اشعار ایدر
اول کیسنه نك مرادی اولورسه آشنالق اظهار وبازاری استوار ایدر اول سببدن زانیه وفاجره
عورته قحبه تسمیه ایلدیلر مرور ایامله روسپی عورته علم اولدی شکم مأبون اوغلانه هیز دیدیلر
ودخی آنك کبی سبب تسمیه سی واردرکه حمامك مخصوص طاسنه هیز دینلو رچونکه حمام طاسی

الدن اله ذوشر كذلك مفعول اوغلان دخی الدن اله كتدوكیچون استعاره طریقیله آكا هیز
دیدیلر كثرت استعماللرندن ایكیسیده علم منزله‌سنه تنزیل اولنمشدر میرنظمی . بیت تحجه وه میرزا
مكن باور * عهد پیمانشان زكوش كذر لغ قرابه ع فتح راء مهمله وباء موحده ایله برنوع بیوك دستی
واغزی طار اشاغیسی چوق شیشه دركه اون بش یكرمی وقیه شی آلور آكا قرابه دیرلر خواجه
حافظ . بیت در عهد پادشاه خطابخش وجرم پوش * حافظ قرابه كش شد ومفتی پیاله نوش *
مولانا هاتفی بیت بسی مغفر افتاد وسر از پیش * قرابه شكست وتاف شد میش لغ قرطه ع
سكون را وفتح طاء مهملتین ایله جامه كوتاه كه كرته لفظندن تعریب اولنمش میرنظمی . بیت
برآمد مست نازوشوخ وشنك * بپوشش قرطه خوش طرزوخوش رنك * عربیده ضم قافله
بمعنی كوشواره یعنی كوپه لغ قریشه ع كسر راء مهمله وسكون یای تحتانی وفتح شین معجمه ایله وجود
انسانده بریومر مجه اتدر اكثر بوینده ظاهر اولور اوردیلر وجی اولمز وعربیده یوغردی سوزوب
ایچنه قیمق قاتوب قارینه طولدیروب قوریدرلر آكا قریشه دیرلر لغ قزاوه ع فتح زاء فارسیله
كجاوه كه دوه اوزرینه قویوب ایراق سفرلره كوتوررلر خصوصا حجاز سفرینه عربیده محمل دیرلر
كذا فی المجمع لغ قزله ع فتح زاء فارسی ولامله سقسغان دیدكاری قوش دركه عربیده عقعق
دیرلر لغ قشاوه ع فتح شین معجمه وواو ایله قشاغوكه دمردن ایدوب آت وقاطر قاشیرلر وآدم
قشاغوسی كه نازك آبنوسدن وكوكدن ایدرلر ابوالمعانی در هجو . بیت بجای خامه در دست
اورا * نزیبد جز بجاروب قشاوه لغ قصبه ع ایكی معنایه در اول شهردن كوچك كویدن
بیوك اولان شهركه حمام وجامعلری اوله ثانی عوراتك باش باغی معناسنه در لغ قطره ع ایكی
معنایه در اول طمله عموما ویغمور طمله‌سنه دیرلر خصوصا ثانی یوریمكده لنك اورمق كه قطره
زدن دخی دیرلر ابوالمعانی . بیت سرشكم قطره زد برروی زردم * شدن كوباخبر آورده غم را *
چغتای لسانده طمله‌یه تیم دیرلر كسر تا وسكون یا ایله قطره قطره دیمكده تیم تیم دیرلر لغ قطیفه ع
ایكی معنایه كلور اول معروف قماش ایكنجی آیرواق میرنظمی . بیت مرا از وصلش كشته
قطیفه * زكریه جامه كویا شد قطیفه لغ قلبكاه ع سكون لام وباء موحده ایله ایكی معنایه در
اول جنك محلنده عسكرك ترتیب صفوفنده یمین ویسار اورته‌سنده اولان صفه قلبكاه دیرلر
مولانا هاتفی . بیت زقیصر شد آراسته قلبكاه * زماهی بفرمان او تابماه * ثانی عسكرك
جمعیت یری ولد ایضا بیت بفرمان نویسی جمع سپاه * كه سازند تبریز را قلبكاه لغ قلعه ع
معروف میرنظمی . بیت در آنجا قلعه محكم بنا كرد * كه كویی درمتانت كوه الوند * ودخی
طاغ باشنده صغنجق یر ودخی بیوك بولت پاره‌سنه قلعه دیرلر وضم قافله مال عاریت ودخی شول
یره دیرلر كه طورمغه ویرلشمكه قابل اولمیه چغتایده قلعه‌یه قورغان دیرلر فرهاد نامه‌ده ارمنیه
قلعه‌سی وصفنده بیت نی قورغان بیرحصین وبارك قورغان * فلك حصنی آرك دیك یاشورغان
لغ قلیه ع سكون لام وفتح یای تحتانیه اول طعامه دیرلر كه اتی جوز و بادام ونخود وصوغان
ایله پشوررلر آكا سغدی دخی دیرلر لغ قنجه ع سكون نون وفتح جیمله رعنا ونازلی دیمكدر
لغ قنجغه وقنجوغه ع كلاهما بسكون النون وضم الجیم وفتح الغین المعجمه بمعنی فتراك یعنی تركی
بعض نسخه‌ده تركی باغی معناسنه مرویدر مذكور ایكی لغت چغتای لغتیدر لغ قنطوره ع

لغ قنطوره ع سكون نون وضم طا وراء مهملتین ایله اوكی كسلك مخصوص شاطر قفتاننه
دیرلر محتشم كاشی . بیت زین بلای جان كه در بر دار وش قنطوره تنك * پیكرم از ناله شد در
در تنكنای غم چونال لغ قوسه ع سكون واو وفتح سین مهمله ایله قوس وقزح در كذا فی المجمع
لغ قیدافه ع سكون یای تحتانی وفتح دال مهمله وفا ایله بر عورتك آدی ایدی كه حاكم بردع
ایدی اسكندره خیلی مقابله ایله جواب ویرمش ایدی نوشابه دخی دیرلر ضم نون وفتح شین وباء
موحده ایله ركن الدین بكرانی بیت قیدافه را كر آینه بودی ضمیر تو * كی آمدی نیاز بنقش
سكندری لغ مع الیاء التحتانی * قاطانغی ع فتح طاء مهمله وكسر نون وغین معجمه ایله
محبت اوتی دركه مرسین یپراغی كبی خرده یپراغی اولور ایكی نوعدر برنوعنك دانه‌سنه جوز قدر
باشی اولور واوز زنده نخود كبی یمیشی اولور و برنوعنك بورچق كبی یمیشی اولور محبت ایچون
مشهور ومجربدر محبوبنك آدینی آنه‌سی آدیله ذكر ایدوب برنسنه ایله یدوره‌لر ویاخود
ایچوره‌لر عظیم تأثیری اولور روایت اولنور كه قیلوبغه مذكور اوتی بواوب قوپاروب آغزی ایله
كوتوروب دیشی سنه دكور در اول ساعت ارككنك آردینه دوشوب تابع اولورمش بولغت اصلنده
یونانیدر عجم تصرف ایتمشلر وعربیده آكا كف العقارب دیرلر استاد لطیفی بیت دررهٔ دلبر درم
بایدكه یابی كام دل * روبری برروی نار نجات وبر قاطانغی لغ قاقلی ع كسر قافله براوتدر
چوغانه بكزر سبزه‌لكی آندن آرتقدر یپراغی اولمز انجق خرده داللری واردر عربیده قلام دیرلر
طبیعتی مسهلدر صاری صو اخراج ایدر ورطوبتی تقلیل ایدر لغ قالی ع تركیده خالی
دیدكاری دوشمه در طالب آملی بیت بتن بوبا كند كلهای تصویر نهالی را * بیابید ارسازد
خفتكان نقش قالی را لغ قای ع ایكی معنایه در اول قدوبالا یعنی بوی بوس دیمكدر
ثانی برمحل آدیدركه محبوبلری چوق اولور كذا فی التحفه لغ قباچای ع فتح باء موحده وجیم
فارسیله برنوع كوچك یعنی قصه قبادركه قباچه‌ده دیرلر كذا فی التحفه لغ قبای ع فتح باء
موحده ایله جامه وقفتان ودخی ظروف وآوانی معناسنه لغ قدرفی ع فتح دال وسكون
راء مهملتین وكسر فا ایله برنوع آلتوندر قدرفه كسیلوب سكه‌لنمش اوله قدرف برشهردر مذكور
آلتونه عربیده غطریف دیرلر كذا فی المجمع لغ قرقومی ع سكون راء مهمله وضم قافله برنوع
جامه در عراق عربه مخصوص آنده اشلنور لغ قطانی ع فتح طاء مهمله وكسر نونله سنبوسه
كبی خمیردن ایدوب ساده یاغ ایچنده پشوررلر بسحاق اطعمه بیت كباب وقلیه با پالوده تر *
خوشا باروغن ساده قطانی لغ قطرانی ع سكون طا وفتح راء مهملتین وكسر فا ایله برنوع
اقچه در عربیده غطریفی دیرلر كذا فی فرهنك جهانكیری وغیره لغ قطع وزیری ع كتابتده
واوراقده وبعض اشیاده استعمال اولنور كمی قطعه دیدكاری یعنی هرنه كه طولی ایكی عرضی
مقداری اوله آكا قطع وزیری دیرلر اما اكثر واغلب كتابده استعمال اولنور فتاحی نیشابوری
بیت وزیر كفته فتاحی ار دیوان جست * عجب مدان كه وزیر دست قطع دیوانم لغ قلیه سغدی
قلیه معلوم وسغدی ضم سین وسكون غین معجمه وكسر دال مهملتین ایله برنوع قلیه در اتی ویرطه
وصوغان وبادام وجوزله پشوررلر كذا فی المجمع لغ قی ع بوزن می وكی لغت مشتركه در
اكرچه عربیده استعمالی زیاده شایعدر اما فارسیده دخی استعمال اولنور قوصمق معناسنه

ظهیر الدین فاریابی بیت زبهر آنکه دهن خوش کنی زغایت حرص * نشسته مترصد کد ق کند
زنبور * ق زنبوردن مراد عسل مصفی در اکرچه بو معناده صحیح لغت دکلدر بلکه استعاره در
ف باب القاف المکسورة مع الالف * قپا ع فتح باء فارسیله شیردان طولمه سی که کیپا
دخی دیرلر بشورنه کیپایی دیرلر ابو المعانی * مثنوی * رفت خواجه بجایش آمد خر *
عجبست حال دهر رابنکر * کرچه جای کسی نماند تهی * سك نشسته بجای قیپایی ف قرا ع
فتح راء مهمله ایله منجنیق معناسنه در کذا فی المجمع ف قلیمولیا ع کسر لام وسکون یای
تحتانی وضم میم وکسر لام ثانیله تباشیره بکزر بیاض طپراقدرکه ایکی نوع اولور برنوعی صحیح
بیاضدر وبرنوعی ده قزللغه مائل اولور وایکی نوعی دخی اندلس مملکتنده چوق بولنور ف قلیمیا ع
قلیمولیای مرقومدن اختصار اولنمشدر ف قندیل ترسا ع اول قندیله دیرلرکه کنیسالرده
کبیعه وکوندزینارا صلا سویند رمزلر حکیم خاقانی بیت زبان روغنیم زآتش آه * بسوزد
چون دل قندیل ترسا ف مع الباء * قشیب ع کسر شین معجمه ایله بی هنر وبی معرفت
اولانه دیرلر ف مع التاء * قسمت ع سکون سین مهمله وفتح میمله بخش وبولمك وآیرمق
وحصه ونصیب معناسنه میرزاشانی بیت ازروز ازل تنکدلی قسمت مابود * نشکفته اکر
غنچهٔ ماجرم صبانیست ف قیمت ع بها وقدر ومرتبه وهر نسنه نك بهاسی یقال قوم السلعة
تقویما ف مع الراء المهمله * قنبار ع سکون نون وفتح باء موحده ایله زنجفره دیدکاری قرا
بویه درکه سرخ ایتدکاری قرمزی مرکب آتندر ف قیر ع اماله ایله قار معناسنه استعمال
اولنور وغنی اطبا تصحیح ایلمشلردر باب لغت زفت یعنی قره ساقز معناسنه تحقیق ایلدیلر وشعرا
شعرلرنده بو معنایه ایراد ایلدیلر کمال اسمعیل بیت بر مدح توهزینه شدم عمر نازنین *
بودر کهت چو شیر شدم موی همچو قیر * زفت صو ایچنده قینایوب چیقد وغی ظاهردر
حضرت شمس تبریزی بیت مفخر تبریزیان شمس حق دین بیا * تابرمد پای دل زآب وکل
همچو قیر ف مع الزاء المعجمه * قیز ع سکون یای تحتانیله کافر قاریسی دیمکدر اما عربیده
کوچك کوب معناسنه در ف مع الطاء المهمله * قبط ع سکون باء موحده ایله مصرده
فرعون قومی واتباعی اولان طائفه نك آدیدر حالا آنلردن باقی آدم واردر بکاره وکاشفلره خدمت
ایدرلر عربیده فتحه ایله نسنه جمع ایتمك یقال قبطه اقبطه قبطا اذا جمعك بالید ف قیراط ع
بچق دنك ودخی برچکردك آغرلغی ودیرلرکه اون ایکی قیراط بر درهم ویکرمی دورت قیراط بر مثقال
اولور عند البعض بچق دنك وایکی چکردك که هر چکردك ایکی آرپه آغریدر اصلی قراط ایدی
رانك تشدیدی یایه تبدیل ورایه خفت ویروب قیراط دیدیلر اما احادیث ایچنده وارد اولان
قیراط جبل احد معناسنه در دیو تفسیر ایلدیلر ف مع الفاء * قرف ع سکون راء مهمله
ایله اغاج قبوغی وبعض نسخه ده انا معناسنه روایت اولنمشدر عربیده القرف بفتح القاف
وسکون الراء تهمت ایلك وعیب اسناد ایتمك ودخی دباغت اولنمش دریدن طغرجق کبی
برظرفدر ایچنه اثواب قورلر وفتحتین ایله خسته لره یقین اولمق مداناة المریض معناسنه
وقارشمق مخالطه کبی وکسر قافله هر نسنه نك دریسی وقابی قشر معناسنه واغاج قبوغی
صویمق ف قف ع دستی کبی بر ظرفدر ایچنه بعض نسنه قورلر عربیده امر صیغه سیدر

صیغه سیدر طورمق معناسنه وضمله یوکسك بر موضع مرتفع وفتحه وتشدید ایله برق اراسنده
نسنه کیزلمك واوت قوپارمق ویقال للثوب اذا جف بعد الغسل قد قف الثوب ف مع القاف
ف قبجاق ع سکون باء موحده وفتح جیم فارسیله برصحرا آدیدر بعض روایتده اول صحراده
ساکن اولان طائفه نك آدیدر خواجوی کرمانی بیت ای ماه قبجاقی ازان سرینه شست
بغتاق را * بکشای بند بلمه ودربند کن قبچاق را * مولانا هاتفی بیت سپه سوی قبجاق باید
کشید * باقصای آفاق باید رسید ف مع الکاف * قفك ع فتح فایله بیوك آغاجدن
دوزلمش قدح غیری نسنه دن دخی اولورسه اولسون شاعر بیت به باقفك بادهٔ لاله کون *
کند شوق دلتشنکان افزون ف قیجك ع سکون یای تحتانی وفتح جیمله کمانچه دیدکاری
سازدر حکیم صاحب درقسمیه بیت بسوز آتش عود بکاسهٔ طنبور * بچنك وبربط
وقیجك بدخراشیٔ تار ف مع اللام * قندیل ع معروف لغت مشترکه درالسنهٔ ثلثه ده
خواجه سلمان بیت شمع المتاب عیسی را بدین دیر کهن * هر صباح از پرتو قندیل زرپاش
ضیاست * شیخ فیضی بیت ای عشق تواز کعبه تراشیده صنم را * پیمانهٔ می ساخته
قندیل حرم را ف قیفال ع سکون یای تحتانی وفتح فایله باش طمری که قولك ایچیو زنده
ویوقاروجانبنده اولور آندن قان آلنسه تأثیری کردندن یوقارودا اولور ابو المعانی بیت
کرده سودای غم یار دماغم مختل * بکشاید مکر آن غمزهٔ دلدوز قیفال ف قیل ع
سکون یای تحتانیله نام بیابان ودشت بی پایان کذا فی المجمع ف مع المیم * قریم ع کسر
راء مهمله وسکون یای تحتانیله اولو کشی سید القوم کبی جمعی قروم کلور ف مع النون * قروان
سکون راء مهمله ایله بوزن شروان بر ولایت آدیدر ودخی شهرلری کزمکه دیرلر ف قیرکون ع
یعنی تیره رنك مولانا هاتفی بیت هوا قیرکون شد زپر عقاب * نهان شد درابرسیه آفتاب *
ف قیروان ع سکون یای تحتانی وراء مهمله وفتح واو ایله کنار آسمان خواجه سلمان بیت
ای رسیده عدلت اندر غرهٔ صبح شهاب * همچو نور آفتاب از قیروان تاقیروان * وشرق وغرب
جانبلرینه دیرلر برجانبدن برجانبه وارنجه معناسنه مولانا هاتفی بیت ازین قیروان تابان
قیروان * شده موج دریای آتش روان * مجمع الفرس ده اطراف معموره معناسنه در
رشید الدین وطواط بیت نعوذ بالله اکر هیبت توشعله کشد * زقیروان بکشد تابقیروان
آتش * عربیده بیوك لشکر جیش عظیم ودخی قافله وکاربان معناسنه کلور وعند البعض فتح
ع رایله جیش عظیم وضم رایله قافله معناسنه کلور فارسیدن معربدر ف مع الهاء * قبله ع
معروف وتوجه اولنان جانبه قبله دیدکاری مناسبتله هندولر پادشاهلرینه قبلهٔ عالم دیرلر
ف قرشه ع فتح زاء فارسیله پلید وپلشت اولان نسنه یه دیرلر کذا فی التحفه ف قطعه ع
پاره دیمکدر اما شعرا اصطلاحنده ایکی بیتدن طقوز بیته وارنجه برقافیه ده اولوب
مطلعی نك اول مصراعی قافیه سی مخالف اولان شعره دیرلر مطلعی بر قافیه ده اولنجه غزل
دینلور اما وصف محبوب اولورسه والا آخر مضموننده اولانه شعر ونظم دیرلر عربیده بر پاره
نسنه معناسنه در ویقال القطع ظلمة آخر اللیل ومنه قوله تعالی * فاسر باهلك بقطع من اللیل
وقیل سواد اللیل وفتحه وضمه ایله موضع القطع وضم قافله برنوع خرمادر ف قلاده ع

بوغازباغی مولانا هاتفی بیت نیفتاد در دام ماهی نهنك * نیاورد سر در قلاده پلنك *
ك باب القاف المضمومة مع الالف * قبا ع فتح باء موحده ایله قاب قجاق معناسنه در
ك قسطا ع سكون سین وفتح طاء مهملتین ایله بر كامل وذوفنون حكیمك اسمیدر خلفاء بنی
عباسدن مأمون خلیفه زماننده بعلبك شهرندن ظهور ایدوب لسان عربی یی ولسان
یونانی یی غایت بیلور ایدی حتی یونان لساننجه اولان حكمت كتابلرین عربی لسانه ترجمه
ایلدی جمله‌دن كتاب مجسطی ایله اقلیدوس الحكمه اراسنده ترجمه‌لرینه واسطه اولمشدر
شمس فخری بیت بدین كتاب مرا منتیست بر فضلا * كه نیست بر حكمای زمانه جز قسطا
مجمع الفرس‌ده قسطا لوقا نام حكیمك فرزندیدر یونانده ایكی حكیم فاضل وكامل ایدیلر
شاه ناصر خسرو بیت هر كسی چیزی همیكوید بتیره رای خویش * تا كمان آید كه او قسطای بن
لوقاستی * عربیده شول دوه‌یه دیرلركه ایاقلری سكرندن بوزلمش وقوریمش اوله ك قوقبا ع
ایكی معنایه‌در اول براوتدر ثانی برحب تركیبیدر مسهل ولطیف ودماغه قوت ویرر
ك مع الباء * قطب ع درت معنایه استعمال اولنور اول رئیس قوم عموما ورجال غیب
خصوصا كه خلیفهٔ نبوتدر یعنی حضرت آدم علی نبینا وعلیه السلامدن تا روز قیامت برقطب
اولور حتی حضرت رسول كائنات ومفخر موجودات سید عالمیان وسرور دوجهان صلی الله
تعالی علیه وسلم فی كل وقت آن حضرتدن اول وصكره وكیلی وخلیفه‌سی درلر بری دنیادن
نقل ایتسه بری دخی یرینه قطب اولور معنای ثانی ایكی كوكبدر بری جانب جنوبده وبری
طرف شمالده اولور واصلا یرلرندن حركت ایلمزلر بو اقلیملردن قطب جنوبی كورنمز قطب شمالی
كورینور تركیجه دمور قازق دیرلر خواجه سلمان بیت قطب كردون بیین یافته باقطب بنات *
اتصال نیست كزان چشم بدان یاد آورد * ثالث پركار دائره سنك اورته‌یرنده اولان
نقطه‌یه دیرلر اورته‌ده بولندوغیچون رابع دكرمنك آلت طاشنده اولان كوچك اغاج كه اوست
طاشنك دلوكی اكا چوب دور ایدر خصوصا وهرنسنه‌نك اورته‌سنه دیرلر عموما كه حركت
ایلیوب یرنده برقرار طوره ك قلاب ع فتح لام مشدده ایله هر اوجی اكری اولوب چنكل كبی
اولانه دیرلر عموما بالق اولته‌سنه دیرلر خصوصا رئیس الشعرا فی زمانه مولانا صائب اصفهانی
بیت دل عبث چند ین زتقدیر الهی میطپد * میشود قلاب محكمتر چوماهی میطپد *
واستعاره طریقیله زلف خوبانه دیرلر عموما مولانا جامی بیت شوق قلاب دل دورانست *
جاذب خاطر مهجورانست ك مع التاء المثناة * قرات ع فتح راء مهمله ایله فراجه وقفتان
لقمه‌سنه دیرلر میر نظمی بیت قرات جامهٔ رنكین جانان * چو چاك سینهٔ عشاق نالان *
ك قروت ع ضم راء مهمله وواو معروفه ایله یوغرت قوریسی شاعر بیت قروت وكشك
بار وغن پزده * در آندم پیش مهمان آوریده ك مع الجیم * قبوج ع ضم باء فارسیله
ككلك كه كبك دخی دیرلر عربیده حجل دیرلر حكیم شیرازی بیت بال مرغ وماهی خرد وباوج *
لحم دراج وطباهیج وقبوج ك قلج ع سكون لامله اول چارپا حیوانه دیرلركه ایاقلری بربرندن
آیرلمش كبی یوریه كذا فی شرفنامه اما مؤید الفضلاده چارپا حیوانك قیج ایاقلرینك
دربلری بربرینه اولاشق كبی یوریه شرفنامه صاحبنك نقلنك عكسیدر ك قنج ع

ك قنج ع سكون نونله ایكی معنایه‌در اول بیهوده وبیمعنی ثانی قویروغی كسك اشك
كذا فی التحفه ك قوج وقچ ع اول واو معروفله ثانی اشباع ضمه ایله ایكی معنایه‌در اول
كوسفند جنكی یعنی جنكجی قیون تركیده دخی قوچ دیرلر كذا فی المجمع بو معنایه مولانا هاتفی
بیت بكش بیدلی را كه جست از ستیز * بود كشتنی قوچ میدان كریز ك قولنج ع سكون واو
ونون وفتح لامله بر ریح صعبدر انسانك امعاده كاری بغرسقنده حاصل اولوب هر جانبنده كزوب
كاهی شدت اوزره اولدقده صاحبنه زیاده الم ووجع عارض اولور بو اسم بو علته یونانیدر معناسی
بو علتك دواسنی الله بیلور دیمك ایمش حكمادن بو یله استماع اولندی ك قونج ع سكون
واو ونون ایله یلاموددر بعض نسخه‌ده آلج روایت اولنمشدر ك مع الدال المهمله * قزغند ع
سكون زا ونون وضم غین معجمتین ایله فستق اغاجنده فستق كبی براپچی بوش شیء اولور نیمز لكن
آنكله دری دباغت ایدرلر اصحی بودر كه فستق آغاجی برسنه فستق ویردوبرسنه مذكور قزغندی
حاصل ایدر كذا فی المجمع بو معنایه ابو المعانی * قطعه * درخت بسته چون اهل زمانه *
بخست از كرم باشند مائل * دهد یكسال میوه سال دیگر * شود ممسك كند قزغند حاصل *
ك قنود ع ضم نون وواو معروفله انتهای سرحد هندده واقع برطاغ آدیدر آنده بر بیكار واردر
صوینی دن ایچن معمر اولور ایمش شاعر بیت روایت كنند این سخن را شنود * چو ماء الحیوتست
آب قنود ك مع الراء المهمله * قار ع ایكی معنایه كلور اول معروف لعبدر نرد لعبلرندن ثانی
برشهر یاخود برمكان آدیدر كه متاعی عود خالصدر كه عود قاری دیرلر آنده طاوس دخی اولورمش
شیخ نظامی * بیت دماغ عالم ازباد بهاری * هوا راسوخته عود قاری ك قور ع بوزن بور
صركد ویعنی قبق باشی ماوراء النهر لغتیدر ك مع الزاء المعجمه * قندز ع سكون نون وضم
دال مهمله ایله دریا جانورلرندن برجانوردر دریسی قلپق پروازی ایدرلر لكن خایه‌سی نافع دوادر
جند بادستر وجند بیدستر دیرلر عجایب المخلوقات كتابلرنده مسطوردر كه دریا كنارلرنده كندی
ایچون اوبیارحتی متعدد اولر ایدرمش برین كندو دیشیسیله ساكن اولمغه وبرین یاورولری
ایچون ایدرمش وخدمتكارلری اولورمش آنلر ایچون دخی باشقه او ایدرمش وهر اوه ایكیشر
قپو قورایمش بری دریایه وبری قره‌یه وآوجیلردن نقل اولنور كه كندو بی خایه‌لری ایچون صید
ایتدكلرین بیلوب خایه‌سن كندوسی قوپاروب دریا كنارینه آتاروآوجی یی كوردكده آرقه‌سی
اوستنه یاتوب خایه‌سی اولمدوغن كوستررمش احمد كرمانی بیت عریان شود ازسپهر بدرام
از قاقم صبح وقندز شام * سیاهلغندن كنایه در مجمع الفرس‌ده ایكی معنایه‌در اول نام ولایتدر
ثانی برجانوردر دریسنی كورك ایدوب سلاطین كیرلر وقالپاق ایدرلر كذا فی الاداة حكیم
خاقانی بیت ای چشم تو فتنهٔ فلك قلاوز * وی ابروی تو بركلاه خوبی قندز * غالبا عجم دیارنده
غایت ایوتویلوسی اولورمش كه سلاطین كورك ایدرلر ایمش والا بزم بیلدوكمز برخشین تویلو
دریدر لبسه صالح اولمیوب قپلان پوستلرینه پرواز ایدرلر ك مع السین المهمله * قباس ع فتح باء
موحده ایله نیر اعظمك جملهٔ اسماسندندر كذا فی المؤید ك قدس ع ایكی معنایه‌در اول
مبارك معناسنه‌در ثانی برمشهور ولایتدركه ایاپیا دخی دیرلر ك قرناس ع سكون راء مهمله
وفتح نونله بدخوی وبد اوضاع معناسنه‌در میر نظمی بیت مكن هرناسزا با خویش همكاس

کدشین آرد تراهمبزم قرناس ل قسطاس وقطاس ح اول بسکون السین المهمله کلاهما
بفتح الطاء ایکی معنایه در اول آت بویننه آصارلر بر بیاض توید رکه ترکیده خو تاز دیرلر مولانا هاتفی
بیت درآو یختند ازستوران قطاس * محاسن پذیرفت روبین اساس * ثانی بر موضع
اسمیدر عربیده ترازویه دیرلر ل قسوس ح ضم سین مهمله ایله بر نوع صرمشقدر ل ققنس ح
سکون قاف وضم نونله بر بیوك قوشدر هند وستان جزیرلرنده اولور اکثرشنکو نه نام جزیره ده
اولور راوزین بورنی واروبورننده اللی قدر سوراخلری واردر وهر سوراخندن قوبروغنه وارنجه
بر سوراخ اولور وصدا ایتدکده هر برندن بر درلو صدا ظاهر اولور کیمی بلند وکیمی پست روایت
اولنورکه حکمای متقدمین موسیقی یی آندن اخذ ایتمشلر ودیرلرکه بیك سنه عمری اولورمش
وارککی ودیشی سی اولمز ایمش تناسلی بووجهله ایمش که عمری آخره ایرشدکده بامرالله تعالی
خاروخس جمع ایدوب بر یره بیغوب بعده چیقوب اوستنه اوتورروقنادلرین اولقدر صالوب اغاجه
اورمش که بر آتش ظاهر اولوب خس وخاشاکی طوتشدروب یاقرکند ودخی آتشك ایچنده
یناربتمام کولی بیغلوب قالور بامرالله تعالی بر تاج ایامدن صکره کولی ایچندن کند وکبی بر قوش
حاصل اولورلول دخی عمری آخرنده بوبله ایدر تناسلری بومنوال اوزره ایمش * ذلك تقدیر العزیز
العلیم * استادلطیفی بیت همچو ققنس بناله وافغان * سوختم خویش را بر آتش عشق *
ل ققنوس ح نوندن صکره زیاده واوایله ده مرویدر استادلطیفی بیت اکرماند هزاران
سال ققنوس * بسوزدزار زار آخر بافسوس ل قوقنس ح نوندن اول واوایله ده منقولدر
وله بیت همی نالم زدردت ای دل آزار * همیسوزم درآتش قوقنس وار ل قوقنوس ح
ایکی قاف اراسنده بر واو ونوندن صکره برواو ایله ده استعمال اولنور وله بیت بسوز وناله
ای شاه دل افروز * کنون چون قوقنوسم خویشتن سوز * درت وجهله استعمال اولنمشدر
ل قندس ح سکون نون وضم دال مهمله ایله آغواوتی بیلاق طاغلرنده بتر کندس دخی دیرلر
معربی قندس درخوش نماشکوفه سی اولور عربیده دخی وارداولمشدر سعدالدین ابن العربی
بیت رب العذار بعارضیه وانثنی * لاخب دیباج الخدود بقندس ل مع الشین المعجمه *
ل قراش ح فتح راء مهمله ایله بمعنی تب ولرزه یعنی اسمه عربیده حمادیرلرقراشه دخی
دینلور ابوالمعانی بیت اکر دلدار با اغیار بینم * قراش کیرد در آنساعت وجودم *
ل قلماش ح سکون لام وفتح میمله قلاش وحرامزاده وبیکار وکسب اولان آدمه دیرلر
ل مع الکاف * قولك ح واومعروف وفتح لامله آغزی یوق برچولمکدر انجق یاره صغه جق
قدر یاریغی واردر ایچنه آقچه براغورلر طولدقده قروب آقچه یی آلورلر اکثر اهل سوق قوللنوردر
النه چیل آقچه کیردکده حفظ ایچون آنك ایچنه براغور شاعر بیت لب غیبتکر وغماز فراهم
نشود * دهنش پرزر اکرساخته همچون قولك ل مع اللام * قفل ح کلید معناسنه در
مولانا جامی بیت ای بسا قفل درین کاخ دودر * که کلیدش نتوان یافت ززر * فارسیده
مفتاحه کلید دیرلر ل قوتیل ح واو معروف وکسر تاء مثناة بعده یای ساکنه ایله ایکی
مثقال وزننه دیرلر ابوالمعانی بیت باده ازدست پری چهره بخور بی تعجیل * بابرونقل مناسب
قدح اندر قوتیل ل قول ح واومجهول ایله ایکی معنایه در اول بمعنی کاغنه که برز هرناك بوجکدر

بوجکدر بعضیلر کوه یه دیدیلر ثانی بر بلوك جماعته که ترکیده دخی قول دیرلر مثلا صاغ قول
وصول قول دیرلر مراد صاغده وصولده اولان جماعتدر مولانا هاتفی در تیمورنامه * مثنوی *
شه کامران خسرو سرفراز * دوقول ازپی کارکین کرد ساز * زیکی مرکز رایت فتح باب * کران زهره
اژدها کشت آب * دکر قول را رایت خسروی * زپور جهانکیر کردش قوی ل قدم ح
ضم دال مهمله ایله بمعنی عاقبت کار کذا فی التحفه ل قرزم ح سکون راء مهمله وضم زاء معجمه ایله
بمعنی قلزم که لام یرینه را واقع اولمشدر کذا فی المجمع ل قلزم ح سکون لام وضم زاء معجمه ایله
بر مستقل دریادر یعنی دریای آخره اتصالی یوقدر اکرچه کول کبی دراما غایت عظیم وواسعدر
ساحل غربیسنده ایکی شهر معظم واردر بریننه عیدان وبریننه اسوان دیرلر واول شهرلره قریب
یرده ایکی معدن واردر برندن التون وبرندن زمرد چقار اندن اشاغی نهر نیل واقع اولمشدر
اول مواضعده وافر عقاقیر واعشاب حاصل اولور سائر بلادده اندن آلوب کوتوررلر ازجمله بحر القمر
دیرلر بر نوع طاش اولور اوزرنده نقطه لری واردر قمر آرتوب اکسلدکجه اول نقطه لر دخی آرتوب
اکسیلور چوق خاصه سی واردر ازجمله مصروع یاننده حفظ ایدوب کوتورسه صرعی زائل
اولوربو کامثال خواصی چوقدر ودخی نیچه خاصه لو نسنه لر واردر مزبور دریا آخر ملك مصر واول
ملك حبشه ده واقع اولمشدر ل قم ح شهر کاشانه قریب یرده واقع بر معظم شهردر آب
وهواسی لطیف وخلقی زکی وصاحب طبیعت شاعر مشرب وسخندان نامدار شاعرلری
ظهور ایلمشدر وعربیده قم صیغهٔ امردر برخیز معناسنه قرآن مجیدده واقع اولمشدر ل قوم ح
واومعروفله تکلی که نمدزین معناسنه بعض نسخه ده ایچی طلوقامش مرویدر مثال معنی اول
میرنظمی بیت چکونه باشدم پراسب خراف * کروشد قوم وزین در نزد علاف ل مع النون
ل قربان ح سکون راء مهمله وفتح باء موحده ایله ترکشك یای طوران طرفنه دیرلر بعضیلر
اوق طوردوغی جانبدر دیمشلر اما خلط ایتمشلر زیرا راست کلدیکمز ابیاتك جمیعسنده یای
طرفی اقتضا ایدر بعضیلر کسر قافله تحریر ایلمشلر حق بودرکه اصابت ایتمشلر زیرا مناسبیله
کسره ایله در متابعت ضرورتی اولمسه فقیر دخی مکسور ده یازردم حکیم اسدی بیت کمان
آید ازقید قربان بدر * برون آمد از پوست ماردوسر حکیم فردوسی بیت کشیدند رستم
دلان زمان * ز ترکش خدنك وزقربان کمان * خواجه سلمان بیت باد قربان زکمانخانهٔ ابروی
تودل * خاصه آندم که بود چشم خوشت تیرانداز * بو بیتده ضمله اولدوغنه بر مقدار مناسبت
واردر اما چندان دلالت متین دکلدر عربیده اضحیه معناسنه درفدیه معناسنه حکیم شفایی
بیت دزدیده نکاهی که رقیبت نه پسندد * قربان سرنازکن وسوی من انداز ل قردمان ح
سکون راوضم دال مهملتین وفتح میمله جوشن آلتنه کیلن قفتان معناسنه میرنظمی بیت
بزیر زره قردمان یلان * زاطلس همیکرده بد پهلوان ل قسطنطین ح ایکی معنایه در اول
دار الملك روم اولان استانبوللك نامی در سبب تسمیه سی تواریخ معتبره ده بو یله مسطوردرکه
زمان اولده قاعدهٔ کلیه بویله ایدی که برشهری هرکم بنا ایلسه کندو نامنه اضافتله نام ویررمش
شهر مزبورك ابتدا بانیسی یانقو بن مادیان ایدی بعده خراب اولوب نیچه مدت خالی وخرابه
قالدقدنصکره بوزنطین نام بر پادشاه نصاری تعمیر ایدوب اول نامیله مشهور اولدی ینه خراب

اولوب بر مدت دخی قالدن صکره قسطنطین نام بر پادشاه تعمیر ایدوب کندو اسمنه مضاف
ایتمکین قسطنطین نامی ایله مشهور آفاق اولدی معنای ثانی مجمع الفرسده ابو القاسم حکیم
تصنیف ایلدوکی احکام دین آذر پرستی ده بر کتاب اسمیدر ك قلقلان ع سکون لام اول وضم
قاف وفتح لام ثانیله یاش اوتاق معناسنه در ك قوزدن ع واو معروف وفتح زاء معجمه ودال
مهمله ایله یوق دیمك معناسنه در شیخ قاسم انوار * مسمط * برکوهر لولوزم برقصر قیصر قوزم
از سو زدل یاهوزم تا آتش افتد درجهان ك قوشون ع واوین معروفتین وضم شین معجمه
ایله قوناق یری وقونیلان یر معناسنه در مولانا عاتفی بیت برآمد زدرکاه شاه این ندا * که کس
از قوشونش نکردد جدا * یعنی هرکس قوندوغی یردن ایرلمیه دیمکدر ك قهستان ع کسرها
وسکون سین مهمله وفتح تاء مثناة ایله خراسان ملکنده بر شهردرکه اصلی کوهستان ایدی
وطاغلق وطاغستان دیمك اولور تعریب اولنوب قهستان ایلدیلر ك مع الواو * قو ع
یعنی یوف شیخ آذری بیت زدقوشچی باز سفید سحری باز * برمضربه طاسجه طبل سحرقو
کاهی زدن ایله ترکیب ایدرلر کامر ك قوقو ع بوزن بو بوتکمه کلاه یعنی قاوق وکلاهك دپه سنده
اولان کوچك تکمه حکیم سوزنی بیت از حشمت سلطان جهان تاج فریدون * چاوش تراقبه
قوقوی کلاهست * وبر معناسی دخی قریدر ك مع الهاء * قبینه ع کسر باء موحده وسکون
یای تحتانی وفتح نونله کوسپه دیدکاریدرکه سوسامی دوکوب طحینه سی ویاغی باشقه باشقه
چقدقدن صکره قوبی یاچق کبی نسنه یه دیرلر ك قفه ع فتح فا ایله میوه سپدی ترکیده کفه دیرلر
ك قلوله ع ضم لام اول وفتح ثانیله ایپك وابریشم یوماغی وهرنه که صارلمش یوالق اوله غلوله وقنوله
دخی دیرلر میر نظمی بیت قلوله کرده همچون تار زرین * بسر بپچیده زلف عنبر آکین *
ك قنوله ع ضم نون وواو معروف وفتح لامله یعنی قلوله مرقوم ك قوقه ع واو معروف وفتح
قاف ثانیله بمعنی قوقوی مرقوم یعنی تکمه کلاه شاعر بیت چتر زرین چرخ یعنی مهر * افسر
وقوقه کلاه تو باد ك مع الباء * قبای ع فتح باء موحده ایله قباء مرقوم معناسنه ك قفل رومی ع
باربد خسرو پرویزك اختراعی اولان اوتوز بر لحندن بر لحن ونوادیدر شیخ نظامی بیت چو قفل
رومی آوردی در آهنك * کشادی قفل کنج از روم وازرنك ك قل هو اللهی ع بر نوع آقچه درکه
اوزرنده سورهٔ اخلاص نقش اولنمش عربیده اخلاصیه دیرلر ك قمری ع معروف قوشدر
خواجه سلمان بیت کرهوای زلف او پیوسته طاوسان قدس * همچو قمری درکلو دارند طوق
عنبری ك باب الکاف العربی المفتوحة مع الالف * کارکیا ع کسر راء مهمله وکاف فارسی
وفتح یای تحتانیله ایکی معنایه کلور اول پادشاه معناسنه در حکیم سنایی بیت سر فرو بردیم
تا بر سروران سرور شدیم * چاکری کردیم تا کارکیانی یافتیم * حضرت مولانا قدس سره
بیت عشق آن بکزین که جمله انبیا * یافتند از عشق او کارکیا * ثانی عناصر اربعه نك
هر برینه کارکیا دیرلر حضرت مولانا قدس سره * مسمط * ای معدن نور وصفا ای شمس
تبریزی بیا * کاین روح بی کارکیا بی تابش تو خام ده * وله قدس سره بیت کفت اطفال منند
این اولیا * در غریبی فرد از کارکیا ك کاکا ع اوج معنایه در اول اطفالی مکتبه کوندردکده
کوچك سبیله بعض تنفلات قویوب النه ویررلر حکیم سنایی اطفالی مکتبه قومق روشنده

روشنده * مثنوی * کر نخواند بخواه زود دوال * کوشمالیش بکیر وسخت بمال * در کنارش
نه آن زمان کاکا * تا شود سرخ چهره اش چو لکا * ثانی بیوك برادرینه کوچکی کاکا دیر
ثالث خانه پرور اختیار قوله دیرلر ك کاکیا ع کسر کاف وفتح یای تحتانیله اورمجك آغی
معناسنه استاد بیت مم منه درخانه هرکز کاکیا * فقر می آرد شنو این پند ما ك کالا ع
فتح لامله اوج معنایه در اول متاع وقماش معناسنه حکیم سنایی بیت چو علم آموختی
از حرص آنکه ترس کاندر شب * چو دزدی با چراغ آید کزیده تر برد کالا * امیر خسرو بیت
راضی نمیشود بدل ودیده عشق او * این دزد در تفحص کالای دیکرست * ثانی اواثوابی که
عربیده اثاث البیت دیرلر استاد لطیفی بیت اکر خواهی که یابی قدر والا * مکن همسایکانرا
منع کالا * ثالث بانك وصدا وفریاد بو معنی کتاب زنددن منقولدر ك کالیا ع کسر لام
وفتح یای تحتانیله خام قاون وقاوپوزکه ترکیده کلك دیرلر ك کانا ع بوزن دانا بمعنی ابله واحمق
استاد رودکی بیت من سخن کویم تو کانایی کنی * هر زمانی دست بر دستی زنی * وبی عقل
وخرد معناسنه حکیم سنایی بیت مر ترا خصم دشمن دانا * بهتر از دوستان همه کانا *
فرهنك میرزا ابراهیمده خرما اوزمی صالقمنك دیبی اولان چوپه دیرلر ك کاهربا وکهربا ع
کلاهما بسکون الهاء وضم الراء المهملة وفتح الباء الموحدة بر نوع صمغدر صمانی وچوپی کندویه چکر
معنای ترکیبی صمان قاپیجی دیمك اولور منقولدرکه حاصل اولدوغی اغاجه عربیده وحور
دیرلر فتح حاء مهمله وسکون واو ایله صولر کنارنده ولب دریاده اولور صمغی کند ولکندن آقار
وآقدوغی محل دریایه دوشر موج دوکرك قتیلمندر بعضیلر دیرلرکه اجزادن طبخ وعقد ایدرلر
اصلنده بو حالت یعنی جاذبه کاه یوقدر عمل ایله بو شکله قونوب اول حالتی کسب ایدر خواصدن
خالی دکلدر ایام وباده برمقدارین یعنی زهکیر ویاخود خنجر وبچق قبضه سنی ویاخود تسبیحی
اوزرنده کوتورمك دفع طاعون ایچون مجربدر دیرلر ابو المعانی بیت تنم زدرد غمت کشته چون
خس ناچیز * جمال حسن ترا خاصه کهربا دارد * شعرای رومك ارجمندی عزمی زاده ع
حالتی افندینك بو رباعی سی محله مناصب اولمغله تحریر اولندی * رباعی * اقبالی سایه همادن
بلم * ادبارمی جانب سمادن بلم * ربط دل ایدوب مسبب الاسبابه * بن جذبه کاهی کهربادن
بلم ك کبدا ع سکون باء موحده وفتح دال مهمله ایله اتمکه کمشی وباقری آنکله بر برینه
یاپشدررلر کبد وکبید وکفشیر دخی دیرلر استاد دقیقی بیت ازانکه مدح تو کویم درست
کویم وراست * مرا بکار نیاید سر یشم وکبدا ك کبربا وکبروا ك کلاهما بفتح الباء الموحدة
وسکون الراء المهملة اول فتح باء موحده ثانی واو ایله بر نوع طعامدر کبره ایله یعنی قبارد یدکلری
اوت ایله ایدرلر شکم عربستانده مقلاد یدکلری طعام که یمورطه یی بشوروب وطبقك اطرافنه
دیزوب اورته سنه خشلنمش قباری یوغرت ایله آلوده ایدوب اوزرینه طتلو زیت یاغی
دوکرلر اما بو طعام مشوربا اولمق مقتضی درکه اصلی کرآبا وکرآوا وکوربا وکوروا دخی دیرلر
شاعر بیت طعامی از کبر چون می پزیدند * عرب مقلا عجم خواند کبربا ك کرا ع راء
مهمله مشدده ایله حجام وفصاد معناسنه در استاد بیت ز حسرت مژه ات در دلم شده حما *
بکوکه در جکرم باد رکزن وکرا ك کرارا ع فتح رائین مهملتین ایله قپونك اشاغی جانبنك

اغاجی مؤید الفضلاده کوارا واقعدر راء اولی یرینه واوایله وادات الفضلاده کراوا راء ثانی یرینه
واوایله لغ کراکا فغ فتح راء مهمله وکاف ایله چلوق دیدکاری قوشدر بعض نسخه ده صعوه دیدکاری
قوشدر استاد دقیقی بیت چنان اندیشد او از دشمن خویش * که باز تیز چنگال از کراکا
عربیده طورنه معناسنه در لغ کراوا فغ فتح راء مهمله وواو ایله یعنی کراراء مرقوم یعنی قپواشکینك
اغاجی کذا فی الاداة لغ کراویا فغ فتح راء مهمله و یای تحتانی وکسر واو ایله کوتن بریدر عربیده
دخی کراویا دیرلر لغ کرپا فغ سکون راء مهمله وفتح باء فارسیله فرهنك جهانکیریده براوتدر بعض
تراکیبه جزء ایدرلر وبعض فرهنکده ریباس کبی براوتدر که هندوز دیرلر استاد عسجدی بیت
اکرز فیض کفت رشحه بدی در ابر * شدی ز بر جد وفیروزه پیکر کرپا لغ کرنبا فغ فتح راء مهمله
وسکون نون بعده باء موحده مفتوحه ایله کلم معناسنه که کرنب وکرم دخی دیرلر لغ کرفا فغ
سکون راء مهمله وفتح نونله لغ کریا فغ سکون راء مهمله وفتح یای تحتانیله ریواس جنسندن
براوتدر استاد رودکی بیت پیش تیغ توروز صف دشمن * هست چون پیش داس تو کریا *
لغ کزبا فغ سکون زاء معجمه وفتح باء موحده ایله بودخی ریواس نوعندن براوتدر کذا فی فرهنك
جهانکیری لغ کرغا وکرکا فغ کلاهما بسکون الزاء الفارسی اول غین معجمه ثانی کاف فارسیله
کاوبحری قویروغی که خوتاز ایدرلر غرغا وکرغا وکرکا و دخی دیرلر میرنظمی بیت درکردن
اسب پای کرغا * آویخته دروست زلف حورا لغ کسدا وکسیدا فغ اول بسکون السین
ثانی کسرسین وسکون یای تحتانی کلاهما بفتح الدال المهملتین برداردر هندی لسانیله
کهیلاش دیرلر کذا فی فرهنك جهانکیری وکیلا دخی دیرلر کذا فی المجمع لغ کشا فغ فتح
شین معجمه ایله کشیدن لفظندن اسم فاعلدر چکیجی معناسنه وصیغه امراولور بکش
معناسنه وکاش معناسنه ده استعمال اولنمشدر کاشا دخی دینلور استاد درمعنی امر
بیت کشادر عشق جانان دردومحنت * بیابی عاقبت آرام وراحت لغ کفا فغ فتح فا ایله
ایکی معنایه در اول زحمت وشدت محنت معناسنه شمس فخری بیت جهان بعدل توکشت
آنچنان که ممکن نیست * که بردلی رسد از جور روزکار کفا * ثانی بوغاز صقلق یعنی شیش
سببی ایله یا خود آخر علت ایله بوغاز قصیلوب لقمه مرور نده عسرت ظاهر اولور وعربیده دخی
ایکی معنایه در اول یوزاوزرینه براقق ثانی جامه دوندرمك یعنی جامه نك یوزی کیرانوب
واسکی اولوب ایچروسن طشره ایلمکه دیرلر وینه عربیده کسره ایله درت معنایه کلور اول جزا
یعنی مکافات ثانی بر برینه بکزرمك ثالث توانا وزورمند اولمق رابع چادرائکی معناسنه در
لغ کفتا فغ سکون فا وفتح تاء مثناة ایله کفتن لفظندن صیغه ماضیدر چاتلدی ویارلدی
معناسنه واسم فاعل دخی اولور میرنظمی درصفت ازاله بکارت بیت بجای نارکش شد
زورکستر * بکفتا چون انار تازه وتر لغ کلا فغ قوربغه که کلاو وکلاوز ومکل وغوك وپك وجغز
ووزغ دخی دیرلر لغ کلیسا فغ کسر لام وسکون یای تحتانی وفتح سین مهمله ایله کفره عبادت
خانه سی که عربیده دیر دیرلر استاد لطیفی بیت دیدم اندر مسجدی خوبان چند * چون کلیسای
بتان پنداشتم لغ کلیسیا فغ یای اخیرك زیاده سیله ده استعمال اولنور لام یرینه نونله دخی جائزدر کمال
اسمعیل بیت هرروز دربرابر کعبه است پنج بار * آن سینه که چار حدش با کلیسیاست لغ کالا فغ

فتح میم ولام ایله آغیل که کیجه ایچنده قیون وصغر یاتورلر ابوالمعانی بیت نقوش
سقف دیوارش چوارژنك * زبید بهر خفتن بس کمالا لغ کما فغ میم ایله آستین رقیده معناسنه
رقیه نك باب الراده ذکری مرور ایلدی وعربیده برنسنه در ایام بهارده قومسال یرده حاصل
اولور کما دیرلر منترکبی بپراغی اولمز آنجق طپراغی یوقاری قالدرر ترکیده دوملان دیرلر لغ کمرا فغ
سکون میم و فتح راء مهمله ایله اوج معنایه کلور اول چارطاق بلند ودرکاه سلاطین ووزرا
وامرا معناسنه حکیم ازرقی درصفت ابر بیت کهی از کردش کیوان بدریا بر زند کله * کهی
ازکوشه کردون بکیوان بر زند کمرا * حکیم سوزنی بیت ازخلد کور تابد وزخ تفسان * راه شده
طاق طاق وکمرا کمرا * شمس فخری بیت توقهرمان جهانی ودین دنیا هست * زجاه پایه تو
بوسر فلك کمرا * ثانی محوطه یعنی اول چویرمه که چهارپایان وستوران کیجه لرده ایچنده
یاتور یعنی قیون وصغر طوره جق یر عمعق بخاری بیت چوکرك ظلم راکشتی بزور بازوی
عدلت * زانبوهی شده صحرای درکاه توچون کمرا * منجیك بیت باسم تو آزاکه دشمن تست
پیرایه کند ست وخلد کمرا * ثالث اول زنار درکه زردشتیان میانلرینه بغلولر حکیم قطران ارموی
بیت چون توکمرجنك ببندی ملك روم * کمرای بدرد تو برسند کمرتو * خسروانی بیت
نه طرفه کرزعشق روی آن بت * ببندم برمیان کمرای کفار لغ کنا فغ فتح نونله سختی وزحمت
ومشقت ابوالمعانی بیت نوشخورد دوستان باشد هنا * نیشخورد دشمنان باشد کنا لغ کنزا فغ
سکون نون وفتح زاء معجمه ایله ایکی معنایه در اول عالم ودانا وذوفنون معناسنه ثانی کیاه
خودرو یعنی کند و بتمش اوت معناسنه شاعر ایکی معنایه بیت همه کنزا کند تسبیح مولا *
بعبرت بین اکر باشی توکنزا لغ کنیسا فغ یعنی کلیسای مرقوم لغ کوارا فغ فتح واو وراء مهمله
ایله یعنی کراراء مرقوم کذا فی المؤید لغ کوربا وکوروا فغ کلاهما بفتح الواو وسکون الراء المهمله
بر نوع طعامدر کبره ایله ایدرلر عربیده قناریه دیرلر کذا فی فرهنك جهانکیری لغ کها فغ فتح ها ایله
یعنی بخل وشرمنده حکیم نزاری قهستانی بیت بدست خود که کند با خود این که من کردم *
کهای توبه ام آخر زاحمقی تاکی * وله ایضا * قطعه * چه نسبت است که من میکنم بروی
لبت * انار دانه کل سرخ وارغوان یاقوت * کهای لعل تو باشد اکر زبهر ردیف * زمام ومان
بنشانم بکان یاقوت لغ کهیان فغ سکون ها وفتح یای تحتانی ونونله ابره دیدکاری
اوتدر که عربیده فادانیا وعود الصلیب دخی دیرلر لغ کهیلا فغ کسرها وسکون یای تحتانی
وفتح لام ایله ایرانیلردن بر پهلوان آدیدر لغ کیا فغ فتح یای تحتانی ایله اوج معنایه در اول
پادشاه کاهی جمع استعمال اولنور زیرا که الفسز اولدقده ینه پادشاه معناسنه اولور اول اعتبار
فخ ایله کاهی الف جمع ایچون اولور اکرچه کیان کرکدرکه ادات جمع بولنه امانونك سقوطیله ده
معنای جمع افاده اولنور حضرت مولانا قدس سره بیت زاهدی پند بکوید ای کیا *
همی میداراز بهر خدا * ثانی عنا صرار بعه نك هربرینه کیا دیرلر حضرت مولانا قدس سره
* قطعه * جان چوشخص این لباس تن درو * جنبشی مارا ازودان نی زنا * همچنان هستی
عالمرا ببین * چون لباسی دان برو چار این کیا * بوایکی معنایه شمس فخری * قطعه * شکوه
تاج کیان وارث ممالك جم * که تخت مرزکیان را شهنشه است وکیا * جهان پناهی وشاهی که ملك

اوتامه * ذاقتران نجوم وزامتزاج کیا * بومعنایه خواجه سلمان بیت در کتابت باکیا باشد کیا
یکسان ولی * جز کیا هر کز که کردست درجهان کارکیا * ثالث بمعنی پاکیزه بومعنی کتاب زنددن
منقولدر لغ کیارا ع فتح یای تحتانی وراء مهمله ایله تاسه یعنی غم وغصه والم بومعنایی مولد
ابوالمعانی بیت ذوق خاطر رفته از من دور شد * این کیارا دردلم شد جایکیر لغ کیانا ع
فتح یای تحتانی ونونله عناصر اربعه یه دیرلر میرخسرو بیت همه آزادکیست همت او *
قهر کردست مرکیانارا * وجمع کی اولور شمس فخری بیت تو وارث کیانی برخواست از هیبت
ضد تی که بودی در خلقت کیانا لغ کیفا ع سکون یای تحتانی وفتح فایله قانلو جراحت
ورنج شدید وزحمت معناسنه ابوالمعانی بیت نه دیده از غمت هرکز دلم آسایش وراحت *
شود کیفا اکر باشد همیشه دردلش کیفا * کیفای اول رنج شدید ثانی قانلو معناسنه در
لغ کیلا ع سکون یای تحتانی وفتح لامله بمعنی کسیده ای مرقوم کذا فی المجمع لغ کیها ع
جمع کی درکه پادشاهان دیمك اولور بولغتده جمع ایکی وجهله ده جایزدر کوراسم الف ونون وهم
ها والفله لغ مع الباء الموحده * کاب ع ایکی معنایه در اول کب معناسنه درکه لاف دیمکدر
کب زنندہ لاف زننده دیمکدر ثانی کا وعراق معناسنه در بومعناده با واودن بدل اولور کذا فی
فرهنك جهانکیری لغ کارآب ع اضافتله یعنی کسر راء مهمله ایله شراب ایچمك معناسنه
عالم آب دخی دیرلر حالت شراب خوردن حکیم خاقانی بیت بس بس ای ذکار آب که عقل *
هست از آب کار او بیزار * وله بیت من نکنم کار آب کو ببرد آب کار * صبح خرد چون دمید باد
بود کار آب لغ کارچوب ع سکون راء مهمله وضم جیم فارسیله چلاهلر طوقودقلری بزی
اوزرینه صاردقلری اغاجه دیرلر بوروایتده بز صاریلان اغاجی دوکدر دکلر قصه اغاج اما جهانکیری
صاحبی عربیده منسج دیدکلری اغاجدر دیمش لغ کاسه کباب ع فتح سین مهمله وکاف وباء
موحده ایله اضافتسز چولمك کبابی دیدکلری طعامدرکه اتی سایر لوازمیله برچولمك وبادسنی
ایچنه قویوب آغزین برکیدوب نرم آتش اوزرنده بشوررلر اکرچه اندن اولور اما محبوس
بشمکله هضمی عسیر اولور بوشاعر بومضمونده دیمش بیت جکرم زآتش غم کشته کباب *
اندرونم شده کو کاسه کباب لغ کالب ع فتح لامله بمعنی قالب کالبد لفظندن اختصار اولنمشدر
شیخ نظامی بیت این من واین من که درین کالبست * هیچ مکر جنبش این قالبست * بوکا
کلوب وکالبد دخی دیرلر وبرمعناسی دخی پرورده میوه وریچال معناسنه دخی کلور
لغ کامیاب ع سکون میم وفتح یای تحتانیله کام ایله یابدن مرکب لفظدر مراد بولمش ومراد
بولیجی دیمك یاب یافتندن کاهی اسم فاعل اولور کاهی صیغه امر ووصف ترکیبی دخی اولور
ابوالمعانی بیت سعی میکردم که باشم کامیاب * لیك از وصلت نکشتم کامیاب لغ کاهوکب ع ضم ها
وفتح کافله تابوت معناسنه در حکیم فردوسی * مثنوی * وزان پس بکافند وبدبرش *
میان تهی کاه ومغز سرش * بیاکند یکسر بکافور ومشك * بدینها تنش را بپسند خشك
بکاهوکب زردوزمهدعاج * سوی پارس رفت آن خداوند تاج * جنازه معناسنه ده اولدقلری
فهم اولنور لغ کب ع ایکی معنایه در اول لاف واوکنمك که کب زند یعنی لاف کند دیمکدر خفاف بیت
تاکی از توکب واین لاف بود * چون توکی همسر خفاف بود * ثانی آوردا یچی معناسنه عبدالله

عبدالله عارفی بیت روان کشته دایم دوچیز از جهان * زدوچشم کوری زدو کب لال * بومعنایه
شمس فخری * قطعه * دعای شه کامران ابواسحق * دل خلایق درسینه وزبان درکب
کسی که یك سر موش از هواش برکرده * یقین که مادراو زانیه است وزنش جلب لغ کباب ع
معروف طعامدر تنکم دیمشلردر بیت هیچ نعمت نمیرسد بکباب * هیچ شربت نمیرسد بشراب
لغ کتب ع فتح تاء مثناة ایله بال آروسی که عربیده نحل دیرلر ابوالمعانی بیت بعهد اوشده
هرکس به نیکویی خوشحال * زیمن همت اورا کتب شده زنبور * مجمع الفرسده کسر تاء مثناة
ایله بمعنی قید وبندکه غل دخی دیرلر لغ کرسب ع فتح راء وسکون سین مهملتین ایله کرفس
دیدکلری سبزه در ومعدنوس دخی آنك نوعندندر دیو روایت اولنمشدر کرسف دخی دیرلر
استاد لطیفی بیت اکر تیغ آهنجد وراند اسب * براعدا کند لتره همچون کرسب لغ کرنب ع
فتح راء مهمله وسکون نونله شلغم آشی وشلغمه دخی دیرلر اما مجمع الفرسده برداروددرکوپکی
اولدرر اکا عربیده قاتل الکلب دیرلر میرنظمی بیت بمجلس درآید چوجانان بشب * نصیب
رقیبان باشد کرنب لغ کشکاب ع سکون شین معجمه وفتح کافله ترخانه آشی که کشکاو دخی دیرلر بعض
نسخه ده آرپه صوبی معناسنه که جلاب دخی دیرلر مثال معنی اول شمس الدین قواس * رباعی *
ای نزد تونان خوردن درخواب دریغ * درشب زعیال کرده کشکاب دریغ * جای شب ونان از توچه
جویم جون تو * داری زغریب سایه وآب دریغ لغ کلاب ع فتح لامله کلب که اوزرینه ایپلك
صاررلر وصاریلان ایپلکه ده دیرلر لغ کلب ع فتح لامله قوشر منقاری که کلف وکایته دخی دیرلر
کذا فی فرهنك جهانکیری لغ کلته چوب ع سکون لام وفتح تاء مثناة وضم جیم فارسیله ایکی
قارش مقداری یاخود دخی اوزون اغاجدرکه دسته چوب دخی دیرلر اکثر قلندران ودرویشان
اللرنده کتوررلر لغ کلوب ع ضم لامله بمعنی کالب مرقوم که کالبد دخی دیرلر لغ کنب ع فتح نونله
برنبات قبوغیدر تازه ایکن صویوب ایپ بوکرلر عربیده قنب دیرلر حکیم سنایی بیت پای احباب
توبکشاده زبند شرمی * دست اعدای توبربسته بدار کنبی * حکیم انوری بیت دخترزکه
توبوتارك تاکش دیدی * مدتی شدکه در اورنك سرش درکنبست * کمال خجندی * قطعه *
میزندنیك صرف مرشد خاف * غافل از نوش باده عنبیست * کرچه الشیخ کالنبی کویند *
کالنبی نیست شیخ ما کنبیست * کندر اغاجیدرکه یپراغی وتخمی بنك اولمغله بنکی یه کنبی دیرلر
عربیده کنب ایش اشلمکدن ویاخود علت آخردن اللرده اولان چرکه دیرلر لغ کنکاب ع سکون
نون وفتح کاف فارسیله آرپه صوبی ودخی برشربته دیرلر لغ کهب ع کسرهایله نمك وعار
معناسنه در میرنظمی بیت زاوضاع دونان شود مضطرب * هرآنکس که باشد بطبعش
کهب لغ کهاب ع فتح هایله بوزن رباب لغ کهتاب ع سکون هایله بوزن مهتاب کلاهما اول
علاج ودوایه دیرلر که کرم ایکن وجع اولان عضو ویاخود ورم اوزرینه قورلر وبغلرلر حکیم قطران
ارموی بیت بنام چون اوباشند مهتران نه بعقل * بود برنك یکی دود داغ ودود کهاب * حکیم انوری
* قطعه * کمینه بودی که کاه وجودم * چون ندادی ازان شدم درتاب * پرستو ران واقربات
مدام * کاه کهتاب باد وجوکشکاب لغ مع التاء المثناة * کات ع اوج معنایه کلور اول
ماوراء النهرده ولایت خراسانده واقع خوارزمه قریب برشهر آدیدر مولانا هاتفی بیت خبر

شدستانده باج كات * كه آمد قیامت بتاراج كات * شمس فخری . بیت شیخ ابواسحق آنكه
ملك اوكمتر كلات * بر ممالك فخر دارد خاصه بركر كنج وكات * ثانی بردارودر هندوستانده بتر
كات هندی دیرلر بعض جراحتاره قودلر اصلاح ایدر ثالث برنوع پرنجدر ولایت شوشترده حاصل
اولور روایت اولنور كه برسنه زراعت ایدرلر یدی سنه یه دك محصولن آلورلر ۆ كاست ج
سكون سین مهمله ایله ناقص ونقص معناسنه كاستن دن فعل ماضی در كاهی اسم مصدر اولور
شاعر . بیت شمار اسخن كاست بایدهمی * ره خویشتن خواست بایدهمی * كه دخی ناقص
معناسنه اولمغله بعض فارسی شناسلر كه ایله كاستی برمعنایه صانورلر لكن فرقی وار ایدوكن فهم
دقیق صاحبی واقفدر كاست اكسلمك ایله ناقص اولاندر كه ابتدادن ناقص اولاندر حكیم فردوسی
ابن یامین حقنده قرداشلری لساندن دیركه بیت كناه ابن یامین بد بخت راست * كز اولاد
یعقوب كم بادوكاست ۆ كاسه پشت ج فتح سین مهمله وضم باء فارسی وسكون شین معجمه
ایله قپلو بغه كه سنك پشت ولاك پشت دخی دیرلر سیف اسفرنكی بیت لقمه خور جرب
كرد وز فلك كاسه پشت * ورنه شدی خشك شیر دایه ٔ اطفالكان ۆ كاشت ج سكون شین
معجمه ایله ایكی معنایه در اول كاشتن دن فعل ماضی در زراعت ایلدی معناسنه ثانی بركردانید
یعنی دوندردی حكیم فردوسی بیت عنان رابه پیچید وبركاشت اسب * بیامد بكردار
آذركشسب ۆ كالاوت ج فتح لام اول وضم ثانیله برشهر نامیدر هندوستان لغتیدر ۆ كبت ج
سكون باء موحده ایله بوزن ثبت هلاك معناسنه حضرت مولانا قدس سره بیت مسیح ظاهر
بود اهل سبت را * تا ببیند خلق ظاهر كبت را * كسر كافله فرهنك جهانكیریده بال آروسی
معناسنه مرویدر اما شمس فخری معنای مذكوره فتحه ایله نقل ایلمشدر * قطعه * اعظم جمال
دنیی ودین شاه كامكار * كاعدای او كنند بر ثبت ز اهل سبت * بهر دلی ودشمن درگاه دولتش *
دارد مدام درد دم نیش ونوش كبت * وعربیده نسنه چینیوب توكورمك معناسنه كنز اللغه ده
مسطوردر ۆ كبست ج فتح باء موحده وسكون سین مهمله ایله ابوجهل قارپوزی كه عربیده
حنظل دیرلر اخراج صفرایه لطیف مسهلدر شمس فخری * قطعه * اكر شهد فایق خورد
دشمنش * بود بر مذاقش بسان كبست * بچشم نوالش زبی قیمتی * چه یاقوت ولعل وچه پشم
جمست * حكیم خاقانی بیت خایید ٔ دهان جهانم چو نیشكر * ای كاش نیشكر بنمی من كبستمی
ۆ كت ج ایكی معنایه در اول هندوستان پادشاهلری اوتوردوغی تختك آدیدر شمس فخری
بیت حدیث سلطنت او اكر بوند بهند * شهان هند بكایك دراوفتند از كت * حكیم اسدی
* مثنوی * بد وكفت مهراج داروبكو * دكر ره چو باز آمدی رزمجو * بخورشید ودین بتان
از نخست * بكوركل آدم وبوم رست * كه برخون برانم كت وافسرت * برم زی سراندیب بی تن
سرت * استاد فرخی بیت خلافت جز اكر چه سپالیاز ا * ز كتهای زرین وشاهانه زیور * ثانی
كاریز آب معناسنه كه كتكن یعنی كاریزكن دیمكدر ۆ كدفت ج ضم دال مهمله وسكون فایله
بمعنی كاسه ٔ سر یعنی دپه كوكی حكیم نزاری ٔ قهستانی بیت بجان دوست اكر صد هزار سال
برآید * نه ممكنست كه سودا برون رود ز كدفتم ۆ كرغست ج سكون را وسین مهملتین وفتح
غین معجمه ایله بمعنی برغست مرقوم یعنی چارپا حیوان یدوكی اوت كذا فی فرهنك جهانكیری

جهانكیری ۆ كست ج سكون سین مهمله ایله بوزن بست بمعنی زشت وچركین شمس فخری بیت
اكر تمثال مانی ماه كردد * بنزد صورت یوسف بود كست ۆ كشت ج سكون شین معجمه ایله
بوزن دشت اوچ معنایه در اول زشت ثانی شور ثالث اپلك كبی براوتدر یره دوشنوب
بربوینه صاریلور قزل رنك اولور برباغچه یه یا پاسه نسنه حاصل ایتدرمز باغچه وان آنی آیرتلیوب
باغچه یی پاك ایدنجیه دك جانی اپلكجه قالور ۆ كشفت ج فتح شین معجمه وسكون فایله بمعنی
پریشان كرد شمس فخری بیت عدل اوتاغایتی باشد كه باد * طره ٔ شمشاد نتواند كشفت
ۆ كشكفت ج سكون شین معجمه وفا وفتح كافله بمعنی شكفت كه باب الشینده ذكری مرور
ایلدی كه آچلدی وعجب معناسنه در ابو المعانی بیت چنان یابد لطافت باغ عالم * زر شك
عارضت كشكفت كلها ۆ كفت ج سكون فایله كفتن لفظندن صیغه ٔ ماضی در چاتلادی
معناسنه حكیم اسدی بیت ز تیغش همی دشت وكردون بتفت * زبانكش همه كوه وهامون
بكفت * كاهی كفته معناسنه مصدر مقامنده استعمال اولنور حكیم سنائی بیت جوهر
آتشست بعد از هفت * كه از و دل بجست وزهره بكفت * وبمعنی شكافته حكیم اسدی
* مثنوی * رخ ناربا سیب شنكرف كون * بران زخم تیغ وبرین رنك خون * یكی چون دل
مهربان كفته پوست * دكر چون شخوده زنخدان دوست * بمعنی تركیدن یعنی یارلدقده صدا
ویرمك لواحد من الشعرا * قطعه * برق رویت چو دیدم ای قتال * زهره ام چاك شد ز بیم
هلاك * نیست كبانك رعد چرخ كبود * كفت دل نعره خاست برافلاك * بمعنی تركیدن
استاد دقیقی . بیت چو زد تیغ برفرق آن نامدار * سرش كفت از آن زخم همچون انار *
ۆ كلات ج فتح لامله ایكی معنایه در اول طاغ باشلرنده اولان كوی وقلعه وقله وامثالی معمور
اولسون خراب اولسون شمس فخری بیت شیخ ابواسحق آنك از ملك او كمتر كلات * بر ممالك
فخر دارد خاصه بركر كنج وكات * استاد دقیقی . بیت نیز تو از كلات فرود آورد هژبر * تیغ
تو از فرات برآرد برون نهنك * بعض نسخه ده طاغ باشی وطاغده اولان یول وبعض نسخه ده
بازاری طوران كوی وشول بناره دیرلر كه واسع یری محوطه اوله یعنی دیوار چورلمش اوله استاد
منوچهری بیت زرادخانه ٔ تو بود هفتصد كلات * انبارخانه ٔ تو بود هشتصد حصار * حكیم اسدی
* مثنوی * جزیری كه مرزش نبد نیم پی * جز از خار وراغ ونیستان ونی * زیك پهلویش
بیشه وابكند * كلاتی دو ویران وكوهی بلند * ثانی قندهار مضافاتندن برعظیم طاغ اوزرنده واقع
برقلعه نامیدر حكیم فردوسی * مثنوی * ز بیم سپاه آنچه بودش بله * هیونان واز كوسپندان
كله * ز خیل وحشم آنچه زان دشت پاك * بحصن كلات اندر آورد پاك * شرفنامه ده
تركستانده واقع برشهر وبرقلعه آدیدر فرود بن سیاوش جریره نام مادر یله آنده اولوردی
ۆ كلفت ج فتح لام وسكون فایله قوش بورنی عربیده منقار معناسنه استاد لطیفی بیت
باز عشقت زد بدل چنك وكلفت * وین عجب من زنده ماندم دل بكفت ۆ كمست ج فتح میم
وسكون سین مهمله ایله جواهردن برنوع در كذا فی المجمع ۆ كنت ج سكون نونله بال قوانی كه
ایچنده آروبال ایدر وثانی بمعنی كند یعنی قریه ایكی معنایه میرنظمی * مثنوی * چو كردی
اختیار كنت سكنی * لوازمها بباید كرد پیدا * چو باید جفت اول با توابع * دكر كنت عسل

از جمله جامی لغ کنفت لغ فتح نون وسکون خاء معجمه ایله جوهر معناسنه در مولانا کلامی بیت
برچهرهٔ عدوی توشمشیر بی کنفت * با کهربا مرصع ودرکار زار لعل لغ کنست لغ فتح نون
وسکون سین مهمله ایله بمعنی آتشکده کذا فی فرهنك جهانکیری لغ کوست لغ فتح واو وسکون
سین مهمله ایله بمعنی کبست مرقوم یعنی حنظل با ایله واو میاننده تبادل وتواخی اولدوغی جهتدن
واو ایله دخی جائز کورمشلر لغ مع الثاء المثلثه * کیومرث لغ مشهور پادشاهدر که ابتدا
دنیاده پادشاهلق ایدن ورسوم شاهانه بونك اختراعیدر لقبی دیوبنددر ارباب تواریخ بوقولده
متفقلردر برروایتده حضرت آدم علی نبینا وعلیه السلامك اوغلیدر بر روایتده طهمورث
اوغلیدر لغ مع الجیم * کاج لغ بش معنایه کلور اول بمعنی کاش یعنی کاشکی خواجه
حافظ * قطعه * سزد که از همهٔ دلبران ستانی باج * که برسر همه خوبان کشوری چون
تاج * فتاد در سر حافظ هوای چون توشهی * کمینه بندهٔ خاك در تو بودی کاج * شمس فخری
* قطعه * پادشاه ملك بخشی همچو او * کاج بودی در همه آفاق کاج * نیست ممکن بر همایون
عهد او * کر کسی در ملك برخیزد تلاج * ثانی بمعنی احول یعنی شاشی حضرت مولانا قدس
سره بیت اخ انجی برداشتی ای کیج کاج * تا که کالای بدت یابد رواج * ثالث براغاجدر که نارژ
ونارژو ونوژ دخی دیرلر * از مسمط ابن یمین * رونق وزیب دکر دارد کنون طرف چمن *
از حری وخطمی وریحان وشاخ یاسمن * سرو وشمشاد وصنوبر بید وکاج ونارون * ورنمی باید
دکر چیزی بجز دردی ٔ زن * می بده ساقی که ما را نیست بر عمر اعتماد * رابع بمعنی سیلی حضرت
مولانا قدس سره * قطعه * کسی کر کردن تسلیم دارد * که کر منای ما دارد بسر تاج * اکر
هستی فروشد عقل سرکش * بزن بر کردنش آن دم دو صد کاج * بو معنایه حکیم انوری بیت
خصم در مجلس تو مسخره وار * کردن از کاج در نزد دیده * استاد عسجدی بیت مرد را کرد
کردن وسر و پشت * کوفته سر بسر بکاج وبمشت * مذکور ایکی معنایه شمس فخری * قطعه
ز انتقام شیخ ابو اسحق رفت * از جهان ظلم وتعدی خورده کاج * از تف محنت دل اعدای او *
شاخ شاخ آمد بسان شاخ کاج * خامس شهرة ایله شهرری میاننده واقع بر رباط آدیدر
وچغتای لساننده دخی سله یه کاج دیرلر نتکم میر علیشیر بیت دمیم بخاری بولو تیده درد کاجیدین
کوز ومکامیم نفس یوق که اوچات قیلمای دور لغ کاخج لغ کسر خاء معجمه ایله جامه وامثالی
اثوابه اولان کروپاس معناسنه در میرنظمی بیت سراپا جامه اش کاخج کرفته * وجودش
کو بیا باچرك سرشته لغ کاخنج لغ کسر خاء معجمه وسکون نونله تکل دیدکلری دیکش که بعض
جامه لرده وسائر اثوابده ایدرلر وله بیت کرفته جامهایش آنچنان شوخ * شبت کاخنج
آسا کشته بادوخ لغ کاسج لغ ضم سین مهمله ایله بمعنی خار پشت یعنی کرپی که کاسجو وسیحول
ورکاسه وریکاسه دخی دیرلر حکیم نزاری ٔ قهستانی بیت بروی ضعف شد از خم باسج *
همه اعضاش همچون پشت کاسج لغ کانج لغ ضم کاف وفتح نونله قنبیل دیرلر براوتدر ایت
اوزمی نوعندن نارنجی رنك چیچکی اولور آش پزلر آنکه بعض طعامه خصوصا خمیر ایشنه رنك
ویررلر اعلاسی طایفی در لغ کالنج لغ فتح لام وسکون نونله بر میوه در کلناره مشابه قرمزی
وصاری دخی اولور میرنظمی بیت چنین هرچند باشد شاخ کالنج * همین باشد ازو حاصل

حاصل چونارنج لغ کبج لغ فتح باء موحده ایله وکسر ایله ده جائزدر بوغازی شیشش چارپا حیوان وسکون
با ایله اشك یاوریسی خرکره معناسنه وله بیت چو خر در زیر باری میکشد رنج * که فرزندش
رود در پیش چون کبج * ودخی بمعنی بهره یعنی نصیب وبوزه جیلرك بوزه قارشدردقلری آلت
لغ کبیکج لغ کسر باء موحده وسکون یای تحتانی وفتح کاف ایله براوتدر صاری چیچکی اولور
کبیکه دخی دیرلر ترکیده دوکون چیچکی دیدکلریدر لغ کج لغ درت معنایه کلور اول معروف که
اکریدر کژ دخی دیرلر عربیده اعوج وچغتایده ایکمه وایکری دخی دیرلر کسر الفله بودیارده الف
مفتوحه ایله استعمال اولنور میرنظمی بیت بی خلوص کی دعا روا باشد * تیر کج برهدف
نمی آید * ثانی کرج که طاشدن ایدرلر ثالث ابریشمك فناسی که کژ دخی دیرلر رابع الف ممدوده ده
ذکری مرور ایدن آکج معناسنه در لغ کج مج لغ الفاظ متتابعه دندر که امثالی مرور ایلدی ترت
مرت وخرد مرد وتار ومار کبی بونکده معناسی ترکیده اکری بوکری دیدکلریدر وله بیت که کفتار
خود چون بطبعش بجست * سخنها که کوید همه کج مجست لغ کرفج لغ سکون راء مهمله وفتح
فایله بر نوع قوری اوتلقدر که آنکله آتش یقرلر غایت مشتعل اولوجیدر غرفج دخی دیرلر کذا
فی المجمع لغ کرنج لغ کسر راء مهمله وسکون نونله خرمن کبج قالوب یرنده قالاق اقتضا
ایتدکده یغمور دن محافظه ایچون اوزرینه ایتدکلری طام ایضا منه لغ کرنج لغ سکون راء
مهمله وفتح نونله سودلی پرنج یعنی سودلی آش لغ کسپرج لغ سکون سین وفتح باء فارسی وراء
مهملتین ایله مروارید یعنی انجو رضی الدین لالای غزنوی بیت حقه پاکند پراز کسپرج *
کر بیند یدی لب ودندانش لغ کسیج وکسناج لغ کلاهما بسکون السین المهمله اول بفتح الیاء
والثانی بالنون بمعنی کسفی هندبا دیدکاری اوتدر که صوفی محرور المزاج اولانلره نافعدر کذا
فی المجمع لغ کشج لغ فتح شین معجمه ایله ایکی معنایه در اول خرده منتر ثانی بر نوع اوقدر
استاد بیت بتر کش کرده پر تیر کشج را * که هریك راست رو برجان کج را لغ کشنج لغ سکون
شین معجمه وکسر نونله لطیف رایحه لو براوتدر لغ کفنج لغ فتح فا وسکون نونله بر نوع پالقدر
سقنقور کبی باهه عظیم قوت ویرر عربیده سمکهٔ صیدا دیرلر حکیم سوزنی بیت تا شود معنی
همدا نش قوی * خورکل کرد سقنقور وکفنج لغ کلکلانج لغ سکون لام اول وفتح کاف ولام
ثانی وکسر نونله هندی ترکیب بر معجوندر وجع معده وسعله یه ومثانیه نفعی واردر لغ کاوج لغ
ضم لام وواو مجهول ایله ناپخته ایکن تنوره دوشوب خرد اولان اتمکه دیرلر استعاره طریقیله لغ
ابو المعانی بیت بیاید جای درخوان نان پخته * نیاید هیچ در کار چون کاوجست لغ کناج لغ فتح
نونله طانشمق معناسنه یعنی مشاوره شاعر دیمشدر بیت بکار مشکله باید تأنی وتدبیر *
چو کار خیر بودنی کناج ونی تأخیر لغ کنج لغ سکون نونله اوج معنایه در اول دچلك که دللغ
انتهاسنده وحلقومك اولنده آصلنش بر پاره اتدر که عربیده ملاذه دیرلر حکیم نزاری ٔ قهستانی
بیت همی تا دایه کنج وکام کردش * پدر فرزانه هرمز نام کردش * ثانی معجب ومتکبر خسروانی
بیت با همه میران میز وبا همه کنجان کنج * با همه دزدان دزد وبا همه شنکان شنك * ثالث
ترخانه که عربیده کشك دیرلر کذا فی فرهنك جهانکیری لغ کندوج لغ سکون نون وضم دال
مهمله وواو معروفله کوب کبی طپراقدن بر ظرفدر ایچنه غله قورلر که کندو وکندوك وکندوله

دنی دیرلر ابو المعانی بیت بجای غله پرکرده زر و سیم * خم و کندوج در خانه تبنکو لغ کوج ع
فتح واو ایله صمغ که اغاجلرده اولور کذا فی المجمع لغ کهج ع سکون ها ایله آلج دیدکاری طاغ
یمشی درکه عربیده زعرور دیرلر بعض نسخه ده قوجه یمشه دیرلر لغ کهج ع کسر ها و سکون
یای تحتانیه ایله ایکی معنایه در اول سیستانده برقلعه آدیدر حکیم فردوسی بیت نه ایم کارام
کیند همج * سواران ما باسپاه کهج * ثانی طاغ اروکیدر لغ کیکج وکیکیج ع کلاهما بسکون
الیاء التحتانیین براوتدر صوده بتر صو کرده مه سی دیرلر لغ کیهج وکیهج ع کلاهما بسکون الیاء
التحتانی وکسر الهاء قوجه یمشی در میرنظمی بیت خورد کیهج همچون سیب وآلو * بنزد
آنکه نبود زشت ونیکو لغ مع الجیم الفارسی * کابج ع کسر باء موحده ولام و سکون یای
تحتانیه ایله ایکی معنایه در اول صرچه برمق که عربیده خنصر دیرلر شمس فخری بیت چون
باستحقاق شاهی هر ممالک زان اوست * خاتم ملک سلیمان دارد اندر کابلج * حکیم اسدی آیاغك
صرچه برمغی دیو تخصیص ایلمش استاد عسجدی بیت پا بکفش اندر بکفت وآبله شد کابلج
ازبسی غمها بنشسته اینچنین سرهای ما * ثانی اولرده قوش یاوری چقارمق ایچون دیواره آصدقلری
کوچك سپد خصوصا هر قوش یاوری چیقاردوغی یوایه دیرلر ع وما ابو المعانی بیت دل
من آشیان کشته بمرغ محنت و غم را * چو آن مرغی که سازد کابلج بچه هر سوراخ لغ کاچ ع
درت معنایه در اول صرچه که بیاض ویا الوان اولور طپراقدن ایتدکلری ظروف وآوانی
اوزرینه دوکرلر اول ظروفه کاچی وکاشی دخی دیرلر واوج معناسی جیم عربیله ذکر اولنان کاچك
معنالریله مترادفدر ایکی معنایه شمس فخری * قطعه * ز انتقام شیخ ابو اسحق رفت *
از جهان ظلم وتعدی خورده کاچ * از تف محنت دل اعدای او * شاخ شاخ آمد بسان شاخ
کاچ لغ کاریج ع سکون راء مهمله وکسر باء فارسی بعده یای ساکنه ایله یوك صارغیسی وقماش
بوغجه سی وآنلری صاروب باغلینه دخی دیرلر لطیفه کونه ابو المعانی بیت چون متاع خویش
دارد یار عزیز * بهر آن کرد ست شلوار کاریج لغ کالوچ ع ضم لام و واو معروفله ایکی معنایه در
اول صرچه برمق ثانی کبوتر بچه معناسنه در کذا فی فرهنك جهانکیری مثال معنی اول
ابو المعانی بیت اکرچه شرف نسبت مهر وزارت * زکالوچ او کرده کسب شرافت لغ کخچ ع فتح
خاء معجمه ایله صپورکه ایتدکلری اوت وسکون خا ایله قره بویه بعضیلر زاجدر دیدیلر شمس
فخری بیت بر رخ دشمنش که چون ما زوست * هیبت شاه کار کخچ کند لغ کرچ ع فتح راء مهمله
ایله شکاف کریبان پیرهن یعنی کوملك یاقه سی کذا فی فرهنك جهانکیری وفرهنك میرزا ابراهیم
اما کتاب السامیده کسرکافله شکاف پیرهن ودخی عربیده قواره دیرلر بو قول معتمد درلکن معنای
اوله سکون راء مهمله ایله مجمع الفرسده مسطوردر و بو بیته متمسك اولمش رضی الدین نیشابوری
بیت چو چوکان کج بود کرچش و زین او * ز شکر کوی لذت میربایذ لغ کفچ ع سکون
فا ایله ایکی معنایه در اول بمعنی کفچه که طباخلر وحلواجیلر آلتی در مولانا جامی * قطعه *
ای شده همچو کدو جمله شکم کفچ بکن * بهر پرکردن آن دست طمع سوی بسو * تا شود
بزمکه شاه سراپرده عشق * خانه خویش بپرداز ازین کفچ وکدو * ثانی بمعنی کف مثلا کف آب
وکف شیر وکف صابون وکف دهان وامثالی که ترکیده کوپك عربیده زبد ورغوه دخی دیرلر حکیم

حکیم فردوسی بیت فروهشته لفچ و برآورده کفچ * همی لفچ وکفچ وهمی کفچ ولفچ * وله بیت
فروهشته بفچ و برآورده کفچ * بکردار قیر وشبه کفچ ولفچ لغ کالج ع سکون لام ایله ایکی
معنایه در اول بمعنی چرك ثانی معجب وخود فروش کذا فی فرهنك جهانکیری اما
مجمع الفرسده بمعنی پیچ وشکن وچین زلف امثالی نسخه لر مثالی شاعر بیت بموی جعد وان زلف
چو زنجیر * فتاده صد هزاران کالج بر کالج لغ کالخچ ع فتح لام و سکون خاء معجمه ایله وجودده
وجامه ده اولان چرك و وسخ یعنی کیر و پاس میر عماره بیت کنده وبی قیمت ودون وحقیر *
ریش پر از کوه وهمه تن کالخچ * وطیان مرغزی بیت دست و پای وروی خوبان پر کالخچ *
ریش طیران زرد از بس دود کخچ * بو معنایی مؤید شمس فخری بیت پر کالخچ است خصم ازان
تیغش * بزبان دفع آن کالخچ کند * حکیم سوزنی بیت فرخچ کوری بد طلعتی چنانکه
بهست * کالخچ کیرخرز ریش او بروی و برای * پور بهای جامی بیت بس کالخچ وبس ورخچ
وبس سفیه وبس کریه * پر فسون و پر فنون و پر فضول و پر فتن لغ کالیج ع کسر لام و سکون
یای تحتانیه ایله ایکی معنایه در اول معجب وخود فروش ثانی چرك وریم واریك معناسنه در
حرکات ثلثه ده معنای آخر ایله وارد اولمشدر مثال معنی اول میرنظمی بیت آن کالیج در بزم
وندان دم زند * یعنی دم از فرقه آدم زند لغ مع الخاء المعجمه * کاخ ع ایکی معنایه در اول
کوشك بالا بین که عربیده قصر دیرلر شمس فخری بیت برای نزهت طبع مبارکش دائم *
کند سعادت ترتیب باغ وحجره وکاخ * وخانه بالا معناسنه مولانا هاتفی بیت دارنده هفت
کاخ افلاك * سازنده آدم از کف خاك * ثانی تماشاکاه وباغلر وباغچه لرده اولان قله کبی
یوکسك خانه لرکه عربیده آکا منظره دیرلر حکیم اسدی بیت بکاخ اندرون بزم کستر دشاه *
بشادی همی خورد می کینه خواه * فرهنك جهانکیرده مذکور معنالردن ماعدا بمعنی باران
ودخی تون مضافاتندن برقصبه آدیدر لغ کاسنج ع آجی هندبا که کونیك دیدکاری
سبزه در غایت نافعدر صلاته ایدرلر وقینادوب استقطار ایله صوین چیقاررلر بستانیسی طتلو
و بریسی برمقدار آجیرقدر لغ کاشخ ع ضم شین معجمه ایله دشمن مخفی یعنی صورتا دوست
کورینوب کزلو دشمنلك ایدنه دیرلر میرنظمی بیت اکر خواهی که یابی بخت فرخ * مکن
با دوست کار زشت کاشخ لغ کالوخ ع ضم لام ایله براوتدر غایت بد بوی حکیم سوزنی بیت
کنده دماغی بنفشه بوی نه کالوخ * کنده دهانی کرفس خای نه کنکر لغ کتخ ع فتح تاء مثناة
ایله قروت که کتغ دخی دیرلر عربیده کشك دیرلر اصلنده یوغرت قوریسیدر شمس فخری بیت
چو شیر وروغن آمیخته است با احسان * نه سخت روی ترش هست همچو ترب وکتخ لغ کخ اطفال
قورقتمق ایچون ایتدکلری چرکین وقورقنج نسنه لرهر نه اولورسه عربیده قاروعه دیرلر شمس
فخری بیت جمال دنیی ودین خسروی که پیکر مه * بود بنسبت با او بسان یوسف کخ *
لغ کخ کخ ع الفاظ مکرره قبیلندندر بر کلمه در که اطفاله تنفر ونفرت محلنده دیرلر
فقیه ابو اللیث سمرقندی مصنفاتندن بستان العارفین نام کتابنده لغت عجم ذکرینك تفصیلنده
دیرکه حضرت رسول اکرم وسید عالم صلی الله علیه وسلم فارسی تکلم بیورمشلردر یوب
بو حدیث شریفی بو یله نقل ایدرکه * روی عن النبی صلی الله علیه وسلم انه اتی بتمر صدقة
لغ

وعند الحسن والحسين رضي الله عنهما فاخذه تمرة وادخله في فيه فادخل رسول الله صلى الله عليه
وسلم اصبعه في فيه وقال كخ كخ واخرج التمرة من فيه ل كدوخ ع ضم دال مهمله ايله حمه در
كرمابه معناسنه استاد رودكي بيت بامدادان پيشم آمد يار از راه كدوخ * با دو چشم
پر خمار و نركسين مست و شوخ * ابو المعاني بيت دلبران بر عاشقان اعرض كالا مينمند *
فوتها پوله كرده دوش ديدم در كدوخ ل كراخ ع فتح راء مهمله ايله طاوق يمرطه چيقاردقده
ايلدوكي فرياد و صدايه ديرلر ل كرخ ع فتح راء مهمله ايله اويوشق كه كرخت دخي ديرلر
مربيله حذره ديرلر شيخ آزري * مثنوي * هر كه افتد بچاه نفس اندر * كس ز حالش دكر
نداد خبر * ظلمانست و چاه ناهموار * موذيانست و مار مردم خوار * سر چاه چنين مباش كرخ
زانكه چاهيست بر سر دوزخ * بر علتدر وجود انسانده عارض اولور كه متصل اعضاسي
اويوشمش حس و حركتي قالمز طبيب يوسفي * رباعي * چون عضو كسي را كرخي روي نمود *
ارزوي علاج بايدش في فرمود * بايد ماليد بعد از ان روغن قسط * چندانكه ز صحتش بر آيد
مقصود * وسكون راء مهمله ايله بغداد نواحيسنده بر بيوك قريه آديدركه قطب الاوليا شيخ
معروف كرخي رحمة الله عليه اول قريه دندر وشاپور ذو الاكتاف آنده بر عظيم بنا قومشدركه
آرايش زيب و زينت ايله مشهور آفاقدر استاد فرخي بيت هر روز شادي نو بنياد راستي *
زين باغ جنت آيين زين كاخ كرخوار ل كستي تلخ ع بمعني كاستي تلخ مرقوم كه آندن مخففدر
ل كلاخ ع فتح لامله دلبند بوركي ميرنظمي بيت شد كويا بر سرش سرخ شاخ * چو
بنهاده بر فرق تار كلاخ ل مع الدال المهمله * كاد ع بمعني حرص و شره يعني طمع حضرت
مولانا قدس سره بيت زهره ني كس راكه لقمه نان خورد * زانكه آن لقمه ريا كارش برد * وله
قدس سره بيت هان هان بالا و حريفي كم كنيد * چون كه كاد آرد كره محكم كنيد ل كاربد ع
كسر راء مهمله ايله فعل قبيح معناسنه در ابو المعاني بيت ميان باريك و فربه دنبه بي مو *
براي كاربد بسيار نيكو ل كارپرورد ع ايو ايش ايشلجي و پاك ضمير و صحيح فكرلو معناسنه
وله بيت ميان عاقلان باشد سر آمد * هر آنكه در جهان بد كارپرورد ل كارد ع سكون راء
مهمله ايله بچاق معناسنه در شاعر بيت عاشقان را كارد و خنجر ميزند * غمزهء جلاد و چشم
خونريش ل كاروكرد ع ايش كوج معناسنه در كار و بار كبي وله بيت فزايد ز كار جهان رنج
و درد * نبايست مشغولي و كاروكرد ل كاسه بند ع فتح سين مهمله و باء موحده و سكون نونله
ايكي معنايه در اول بمعني كاسه كر يعني كاسه دوزيجي ثاني آوانيء شكسته يي كنديجي
معناسنه در ل كاسه رود ع فتح سين وضم راء مهملتين و واو معروفله براومق آديدر حكيم
فردوسي بيت بسختي كذشت از در كاسه رود * جهان زاغ و برف پر كاسه بود ل كاشرود ع
سكون شين معجمه وضم راء مهمله و واو معروفله بودخي براومق آديدر كذا في فرهنك جهانكيري
ل كاغد ع فتح غين معجمه ايله كاغذ ذال معجمه ايله اوقورلر ميرنظمي بيت دكر باره بدو كاغد
فرستاد * كه حال زار دل را شرح ميداد * شيخ سعدي بيت كاغد بدريدند وقلم شكستند *
وز دست و زبان مردم و رستند ل كافد ع فتح فا ايله يعني شكافد كه اندن اختصار اولنمشدر
شاعر بيت هر انكو از هنر بسيار لافد * سر خود را بتيغ طعنه كافد ل كالبد ع لامك سكونيله

سكونيله وكسريله ده جائزدر وفتح باء موحده ايله هيأت مشخصهء مخصوصه كه قالب آندن
معربدر جسددن عبارت اولدوغي بو بيتلردن فهم اولنور شاعر بيت اوچه جانست وجهان
چون كالبد * كالبد از جان پذيرد نيك وبد * ديكر بيت تا جان من از كالبدم كردد فرد *
هر كار كه خوشترست آن خواهم كرد ل كاليد ع كسر لام وسكون ياء تحتانيله درهم شد يعني
ايجندي ديمكدر شيخ عطار بيت ز مرغان چون سليمان قصه بشنيد * بناليد وبكاليد
وبجوشيد ل كبد ع سكون باء موحده ايله لحم كه كمش والتون پارهلرين آنكله بربرينه ياپشدررلر
وطوتقال معناسنه ده مرويدر شمس فخري * قطعه * ايا پادشاهي كه بربام تو * توان
بر كرفت از سر آب زبد * چو طومار صيت تو مصلق كنند * دهد از بزاق قمر چرخ كبد * فرهنك
جهانكيريده بمعني فربه مسطوردر وادات الفضلاده كذلك وعربيده كسر باء موحده ايله جكر
معناسنه در ل كبود ع ضم باء موحده وواو معروف ايله ايكي معنايه در اول كوك رنكه ديرلر
ابو المعاني بيت ميرود براوج هر دم دود دل * زانكه بسته آسمان رنك كبود * ثاني مجمع الفرسده
بر طاغ آديدر دخي بر نوع ماوي قوزي دريسي اولور قلپق ايدرلر اعلاسي خراسان مملكتنده اولور
ل كبيد ع كسر باء موحده وسكون ياء تحتانيله كبد اوله مرقوم معناسنه دركه ايام دركبد وكفشير
دخي ديرلر ل كتابد ع فتح تاء مثناة وباء موحده ايله جنك دوازده رخده كودرز طاغدن ايندوكي
مقام آديدر ل كد ع بوزن بد ايكي معنايه در اول بمعني خانه استاد فرخي بيت به بتكد اندر بت را
خزانهء كردند * دران خزانه بصنعد وقهاي پيل كهر * ثاني بمعني نخست يعني اول وعربيده
تشديد دال مهمله ايله رنج وزحمت معناسنه در قزانمش ماله كد يمين وكد بنفسه ديرلر
ل كديزاد ع كسر دال مهمله وسكون ياء تحتاني وفتح زاء معجمه ايله بمعني خانه زاد عموما آدم
اولسون حيوان اولسون وغلام وجاريه خصوصا اوده طوغمش معناسنه ابو المعاني بيت
كديزاد من بوده اين درد وغم * كه زائل نكشته است هيچ از دلم ل كرد ع سكون
راء مهمله ايله اوج معنايه كلور اول كردن لفظنك ماضي سيدر ايتدي معناسنه
شيخ سعدي بيت ديدي كه چه كرد اشرف خر * او مظلمه بردوجانبك زر * ثاني بمعني
كردار يعني عمل حكيم سنايي بيت كرد پيش آر وكفت كوته كن * باچنين كفت كرد
همره كن * ثالث اغاج بودانقده كسيلن داللرينه ديرلر ل كرداد ع سكون را وفتح دال
مهملتين ايله بناي ديوار وعمارت وامثالي نسنه لره ديرلر ميرنظمي بيت مده دل باين نعمت
واين لباس * كه كرداد دنيا ندارد اساس ل كردمند وكرمند ع كلاهما بسكون الراء المهمله
ونون وبفتح الميم بمعني تند وتيز وعجله وشتاب خسروي بيت مكن اميد دور وآز دراز * كردش
چرخ بين كه كرمندست ل كزاد ع فتح زاء معجمه ايله بوزن مزاد بمعني جامهء كهن كذا في فرهنك
جهانكيري ل كژاغند ع فتح زاء فارسي وغين معجمه وسكون نونله ايچي پنبه لو ياخود ابريشملك
كژيله طولمش قفتان كه جنكك كونلرنده زره آلتنه كيرلر زرهه ثقلت ويرمسون ديو اكا كژاكند
وكژاغندش وكژاكندش دخي ديرلر اما جمله دن كژاكند تعبيري صحيحدر زيرا كژ كه ابريشملك
قناسنه وآكند طولمش معناسنه در حكيم ناصر خسرو بيت تدبير مكن مباش عاجز *
در خيره مپيچ در كژاغند ل كژاكند ع غين يرينه كاف فارسيله كژاغند مرقوم معناسنه

شیخ سعدی بیت درکرشاکند مرد باید بود * بر مخنث سلاح جنك چه سود کزبود
سکون زاء معجمه وضم باء موحده ایله بمعنی کدخدا کذا فی التحفه بو معنایه میرنظمی بیت
سرآسوده اش غوغا برآرد * هرآنکس یکه وجا کزبود باشد کرد سکون زاء معجمه
ایله بوزن یزد اغاجدن زائد داللری کسمك کذا فی فرهنك جهانکیری کشف رود برارمق
آدیدر کنارنده سام برازدر هلاك ایلدی فردوسی بیت کشف رود پرخون و زرداب کشت
جهان جای آرامش وخواب کشت کفاند فتح فا ونونله برنسنه آیریلوب صدا ویره
منوچهری بیت هیبتش الماس سخت را بکفاند * چون بکفاند دو چشم تار زمرد کفد
فتح فایله یعنی ازهجد اشود بربرندن آیریلاور معناسنه در ابوشکور بیت بردرخش ازدیدن
برزاو * کفد چرخ ازهیبت کرزاو * عبد الرزاق جمال الدین کاشی بیت طالعی دارم
کز تشنکیم لب بکفد * درهمه غوطه دهد دجله بغداد مرا کفید کسر فا وسکون یای
تحتانیله کفیدن لفظندن فعل ماضی دریارلدی وچاتلدی معناسنه اوحد الدین کرمانی
بیت همچو نارم بکفید از غم سیب ذقنش * دل بخوانش توکه او عقل بد اندیش نداد * استاد
رودکی بیت کفیدش دل از غم چوآن کفته نار * کفیده شود سنك تیمار خوار کلاجود
فتح لام وضم جیمله سغراق درکه مجلس آخرنده یاران بربرلرینه محبتا باده ایچرلر کلباد سکون
لام وفتح باء موحده ایله تورانی برمبارزنامیدرکه جنك دوازده رخده فریبرز بن کیکاوس الندن هلاك
اولدی حکیم فردوسی بیت برآشفت پیران بکلباد کفت * که چونین شکفتی نشاید نهفت *
وله بیت ایا بیژن وکیو وکلباد را * که برهم زند آتش وباد را کلجاد سکون لام وفتح
جیمله کل باشلو آدمه دیرلر میرنظمی بیت بلوجی باهمه چون کرده معتاد * فضولی میکند
نادان وکلجاد کلند فتح لام وسکون نونله اوج معنایه کلور اول کلکارلرك برآلتی درکه
آنکله طپراق قازرلر کنند دخی دیرلر ترکیده قازمه دیدکلریدر وکننده دخی قازیجی دیمك اولور
عربیده فاس دیرلر حضرت مولانا قدس سره بیت اکربدیده من غیر آن خیال آید * بکنمه
بادمرا هردو دیدکان بکلند * وله قدس سره * قطعه * ذوق سرسرمست راهرکز نداند عاقلی
حال دل بیهوش راهرکز نداند هوشمند * خسرو وداع ملك خود ازبهر شیرین میکند * فرهادهم
ازبهر او برکوه میکوید کلند * ثانی اغاج کلید معناسنه در کلپندان دخی دیرلر وله قدس سره
بیت هم آن باردرآید در دولت بکشاید * که آن بارکلیدست وشماهمچو کلندید * ثالث
کندهء ناتراشیده عموما وله قدس سره بیت پایدانرا بیاموزد باب پاك افزودن * کلندی را
بیاموزدکلندان رافریدن * رابع براغاجدرکه کوپکك قلاده سن بغلرلر اکا ساجور دخی
دیرلر مسعود سعد سلمان * رباعی * ازهرچه بکفته اندپندی دارم * وزهرچه شنیده ام
کزندی دارم * که برکردن سك کلندی دارم * برپای کهی چوپیل بندی دارم کلوند
سکون لام ونون ایله برطاغ آدیدر کمند فتح میم وسکون نونله براییدرحلقه حلقه ایدوب
طوتلیان آت وغیری حیوانك بوغازنه بکوروب طوتارلر وبرنوع قوشاقدر واستعاره طریقیله
زلف محبوبانه دیرلرکوکلی طوتدیغیچون ابو المعانی بیت کمند چین زلفش کردن دل راشده محکم
ازان شد بسته کردن بنده حسن جهانکیرش کمندمند تتابع الفاظ قبیلندندر خراب بباب

بباب معناسنه عضایری رازی * قطعه * بسا بچرخ برآوزده کاخ دشمن تو * بیارمیده زبیم
زوال یافته هال * که بازخورد دیدوتاب زنده پیل توشاه * کنون رسوم دیارست کند مند اطلال
حکیم ناصرخسرو بیت مادربسیار فرزندی ولی * خوار داری شان همیشه کند مند کند
سکون نونله درت معنایه کلور اول بمعنی شکرکه معربی قند درکاند دخی دیرلر حکیم سوزنی
بیت نی چودولعل تواست کربقلم برکشی * زیردومشکین کمان نقش دوبادام کند * ثانی ریش
یعنی جراحت حضرت مولانا قدس سره بیت نکند رحمت مطلق بلاجان تو ویران *
نکند والله مارازپی کند جامت * ثالث بمعنی کریز یعنی قاجمق رابع بمعنی قریه کمال پاشازاده مرحوم
دیرکه کندی ارباب لغت کوی معناسنه یازمشلر امابلمامشلرشهر معناسنه در بومدعایه شاهد
سمرقنددرکه اصلی شمرکند ایدی تعریب ایدوب سمرقند دیدیلر زیرا شهرهء بو رشمر نام برجاریه یه
بنا اولنمشدر ابتداء امرده کند شمر دینلدی بعده علم اولمق ایچون مضاف الیه تقدیم اولندی ابن
خلکان تاریخنده یازمشکه * ان شمر اسم جاریه الاسکندر ومرضت فوصف الاطباء ارضا ذات هواء
طیب واشار واله بظاهر صفة فاسکنها ایاها فلما طابت بنی به مدینة وکند بالترکی هو المدینة
فکانه یقول بلد شمر بوسببدن سمرقند دینلمشدر انتهی کلامه بعض نسخه ده کمد کند ده دخی
آلت رجله دینلدوکی مسطوردر کنکرژد سکون نون وراء مهمله وفتح کاف وزاء فارسیتین
ایله بوکوکدرساقزکبی چیننور ترکیده کنکرد یرلر وفارسیده کنکرزده دخی دینلور کننند فتح
نون اول وسکون ثانیله چپاوقازمه وچتال بیل شمس فخری بیت باغ بخت همیشه شادابست
بی عنای شیاروزنج کننند کهبد سکون ها وفتح باء موحده ایله خزینه دار معناسنه در بعض
فرهنکرده صراف ووزنه دار معناسنه در مثال معنیء اول شمس فخری بیت توآن پادشاهی که
درملکت تو * عطارد دبیرست وبرجیس کهبد * بعض نسخه ده عامل معناسنه که رعایادن مال
میری جمع ایدرو بعض نسخه ده متاع دلالی وبعضنده بمعنی دهقان واقعدر بولغت هرفرهنکده برمعنایه
نقل اولندوغی اجلدن بوحقیر تصحیح معنی ایله میوب جمله نك نقلنی اشارت حال بوکه کیمی مفتوحه ده
وکیمی مکسوره ده وکیمی مضمومه ده یازمشلر کیازند فتح یای تحتانی وزاء معجمه وسکون
نونله پادشاه دیمکدر کذا فی التحفه کید سکون یای تحتانیله بوزن شید ایکی معنایه در
اول نام رای کنوج که هند پادشاهی ایدی اسکندر ایله معاصر اولمغله اسکندر آنك قزینی حباله
ازدواجنه کتوردی حکیم فردوسی بیت یکی شاه بد هند را نام کید * نکردی جز از دانش
ورای صید * ثانی لهیم که التون وکمش نسنه لری بربرینه آنکله یاپشدررلر وعربیده اوج
معنایه کلور اول مکر وحیله ثانی جنك وجدال ثالث حایض عورت کیقباد برذی
شوکت وذی قدرت پادشاه آدیدر کیخسروك مادری آنك دختریدر مع الراء المهمله
کاتوار ضم تاء مثناة ایله سرکشته وحیران کاتوره دخی دیرلر شمس فخری بیت دوستش
عاقلست وپابرجا * دشمنش جاهلست وکاتوره کاچار فتح جیم فارسیله اثواب خانه که
قراشات وآوانی وامثال سائره کاچال دخی دیرلر امیرخسرو * قطعه * درطلب آنچه نبایدت
بدست * زیروزبرکردی وکاچار خویش * خیره بداری به پشیزه جهان * درکرانمایه دینار
خویش کاچغر سکون جیم فارسی وفتح غین معجمه ایله ماوراء النهرده برشهر آدیدر حالا

کاشغر دیمکله مشهوردر حکیم ازرقی. بیت دکر بباغ نهان شد بهرکان کل سرخ * سرای باغ
پرازکارخان کاچغری لغ کاخر فغ فتح خاء معجمه ایله ایکی معنایه در اول یرقان دیدکلری
علت ثانی زراعته دوشن صاریلق که دخی باش باغلمدین برآفت سببی ایله واقع اولور ابوالمعانی
بیت کشت زار تنم که کاخر شد * زان سبب حاصل وجودم نیست لغ کار فغ اوچ معنایه در
اول معروف شغل وعمل ثانی زراعت معناسنه که کاریدن لفظندن اسم مصدردر که کشت
وکاردیرلر ثالث جنك معناسنه درکه کارزار وپیکار دخی دیرلر استاد فرخی. بیت ای زکار
آمده وروی نهاده بشکار * تیغ تیزتو همی سیرنکردید ازکار * وله. بیت که اندر جنك باشمشیر
همدست * که اندربیشه با شیرهمکار لغ کاروبار فغ سکون راء مهمله وباء موحده ایله ایش
وکوج وکسب وکار معناسنه کاروکر دخی دیرلر ابوالمعانی بیت کاربارم درجهان شد
عشق یار * زانکه نیستم درجهان بی کاروبار لغ کاردار فغ سکون راو فتح دال مهملتین ایله
عامل ومشتغل وجامع اموال وصاحب دیوان ووزیر معناسنه در زراتشت بهرام بیت دربن خرجت
زمال کارداران * نکشت ای شه یکی صرف ازهزاران لغ کارزار فغ سکون راء مهمله وفتح
زاء معجمه ایله جنك وجدال معناسنه حکیم سوزنی. بیت بنفشه سمن آمیغ تیغ تو ملکا بلاله
کاشتن دشت کارزار توباد لغ کارکر فغ ایش اشلیجی وتأثیر ونفوذ بولمق معناسنه در ونسخهٔ
حسین وفایی ده مرادو پشت پناه معناسنه در میرنظمی بیت کارکر سلطنت وجاه تو *
درهمه این کارکران شاه تو لغ کارکیر فغ سکون راء مهمله ویای تحتانی وکسر کاف فارسیله
ایش طوتیجی وعمارت وبنانك متانت واستحکامی معناسنه وله. بیت نباشد کارکیر این کاربی تو *
همی بیند درین چاروی نیکو لغ کاژغر فغ سکون زاء فارسی وفتح غین معجمه ایله کاشغر دیدکاری
شهردر کذا فی فرهنك جهانکیری لغ کاسه کر فغ فتح سین مهمله وکاف فارسیله درت
معنایه کلور اول کاسه وطبق یاپوجی بومعنای ترکیبی در ثانی موسیقی ده برنوا اسمیدر نجیب
الدین جرپادقانی بیت حالت سروچنانست که ذوقی دارد * نفس بلبل وآن دبدبهٔ کاسه
کری * سیف اسفرنکی. بیت نوبت کبریا زنی چون بنشاط سوراو * همچودمامه دمدمه
برده کاسه کرکنی * ثالث جام جم اولان خطوط سبعه دن برخطك آدیدر رابع نقاره زن
معناسنه در لغ کاشغر فغ سکون شین وفتح غین معجمتین ایله ماوراء النهرده بر ولایت وبرشهر
عظیم آدیدر نهر کاشغر وآب آمو دیرلر بربیوك ارمقدر کیسز چکلمز ایچنده سمك یشم حاصل
اولور بروجانبی ایران اوته طرفی توراندر که ماوراء النهردیمه نك سببی بودر مجمع الفرسده شهر
مزبورك محبوب وخوب روالری چوقدر استاد عنصری. بیت ایا شکسته سرزلف ترك
کاشغری * شکنج توعلم پرنیان شوشتری * ودخی موزون وخوش نماسروالری اولور غاتفرده
اولان سروکبی استاد عنصری. بیت سرای وباغ توآراسته بسروبلند * چه سرو
کاشغری وچه سروغاتفری لغ کاشمر فغ ولایت ترشیزده واقع برقریه اسمیدر کشمر دخی دیرلر
روایت اولنور که زردشت ایکی سروآغاجنی طالع سعد وقتنده برین قریهٔ مزبورده وبرین دخی
قریهٔ فرومدطوسده دیکمش ایدی مجوس ملتنك اعتقاد باطل وزعم فاسد وعاطللری
بویله درکه زردشت اول اغاجلری جنتدن کتورمش اوله متوکل علی الله عباسی جعفریه سرمن رای

سرمن رای شهرینی عمارت ایتدوکی اثناده حاکم خراسان اول وقتده طاهربن عبدالله بن طاهر
ذوالیمینین ایدی آکا حکم کوندروب امرایلمش که اول اغاجی کسوب کردونه لره تحمیل ایدوب
وشاخلرین دوه لره یوکلدوب بغداده کوندره جماعت مجوس طاهره اللی بیك دینار سرخ ویرهلم
کسمه دیدیلر طاهر قبول ایلمیوب اغاجی کسدردی مرو بدرکه اول اغاجك سایه سنده اون بیك
قدر قیون وکچی وصغر قرار ایدر ایدی ومختلف النوع طیور اوزرنده آشیان ایتمشلر ایدی
اغاچکه یره دوشدی اول اطرافك زمیننه لرزه کلدی ویقیننده خیلی عمارت وکاریز آب اولان
یرلره خلل اصابت ایلدی وحد وحصردن بیرون اصناف طیوراغاچك ایچندن اوچوب کتدیلر
شویله که هوایوزین طوتدیلر وانواع صوت وصدا ظاهر اولدی مزبوراغاچك کوده سن بغداده
نقل ایچون بشیوز بیك درهم سیم مصرف اولدی شاخلرین بیك اوچیوز دوه یه تحمیل ایلدیلر
اول اغاج جعفریه یه وصوله برمنزل قالدقده بامرالله تعالی متوکل علی الله قتل اولندی امیر
معزی بیت ترك نزاید چوتو بکاشغر اندر * سروبنالد چوتو بکاشمر اندر لغ کاشمیر وکشمیر فغ
کلاهما بسکون الشین المعجمه وکسر المیم هند ایله عجم حدودنده واقع آب وهواسی لطیف
برولایتدر وشهرینه دخی کشمیر دیرلر اینجه ولطیف شال ایدرلر که دانه سی اللی غروش قیمتلی
ودخی نیچه لطیف وذی قیمت امتعه اشلنور وغایت محبوب ومحبوبه لری چوق اولور حکیم انوری
بیت کنار دجله زترکان سیمتن خلخ * میان رحبه زخوبان ماهرخ کشمیر * آب وهواسی
وصفنده مولانا عرفی بیت هرسوخته جانی که بکشمیر درآید * کرمرغ کباب است که بابال وپرآید
بوقصیده کشمیرك وصفنده در لغ کاغذزر فغ کسر ذال وفتح زاء معجمتین ایله یعنی اضافتله
مشهور یرلیغ یعنی حکم شاهیدر که عجم شاهلری برکمسنه یه انعام واحسان ایتدکده بهر روز
شوقدر دینار ودرهم وظیفه ویرلسون دیو النه ویردلر اول آدم اول حکم موجبنجه مبلغ معینی
آلوب متصرف اولور زم ولایتزده وظیفه براتی دیرلر شیخ سعدی کلستان کتابنك
دیباجه سنده همچون کاغذزر میبرند دیدوکی بومعنایه در کلستان شارحلری بومعنایی
بلمدکلرندن آلتون ورق کبی ال اوزرنده طوتارلر دیو یازمشلر آلتون ورقك اعتبار وقبولنه موجب
نه ایدوکن بلمزلرکه معناسی بودر دیو تعبیر ایده لر لغ کافر فغ عجم فتح فایله وعرب کسر فایله
استعمال ایدر معناسی ساتر یعنی اورتیجی دیمکدر زراعت ایدنه کافر دیدکلری دانه یی یرده
ستر ایتدوکیچون ومسلماندن غیری یه کافر دینلدوکی حقی ستر ایتد وکیچوندر اول اجلدن
مسلماندن غیری ملله کافر دیرلر میرزا غازی بیت جزای یکشبه هجرم اکردهد ایزد *
بسوی خلد برم کافر ومسلمانرا * وجمعی عربیده کفار وکفره کلور وفارسیده جمع اولندقده کافران
دینلور نتکم بوبیتده واقعدر شاعر بیت آن چه درجان منست کر بوشتر بودی زغم * میزنندی
کافران درجنت المأوی علم * بوبیتك عربیسی وارد راصل مضمون اول بیتده در لواحد من الشعرا
بیت واوان مابی من جوی وصبابه * علی جمل لم یبق فی النار کافر * بوحقیر اقم الحروف
مرقوم ایکی بیته ثالث ترکی اولاق اوزره دیمش ایدم بیت یار اولسه اشترده درد دروغم فی المثل *
جنت اعلی اولوردی دوزخ اهلینه محل * وکیجه یه ده کافر دیرلر کوندزك نورینی ستر ایتدوکیچون
نتکم شیخ عمرابن الفارض قدس سره بیت لی فیك آخر مجاهد * ان صح ان اللیل کافر *

ك كافور ع ضم فا وواو معروفله بر خوشبو دارودر طبیعتی بارد ویابسدر درجهٔ رابعهك اولنده
هندوستانده بر مخصوص اغاجدن صمغ كبی طاملر اول صویق وكوك رنك اولور منجمد اولدقده
برقاچ لونی اولور اعلاسنه قیصوری دیرلر سرانديب قربنده بر موضعه منسوبدر وبر نوعی
بر مقدار قزللغه مائل اولور وبر نوعی دخی رباجی دیرلر ضم رایله رباج نام موضعه منسوبدر غایت
بیاض اولور بعض روایتده ابتدا كافوری بولوب شهرت ویرن رباج نام پادشاه یاخود بر حكیم اوله
بر نوعی دخی غلیظ وسیاهرق اولور بر روایتده قیصوری رباجینك مصاعدی یعنی آندن
تصاعد ایتمشدر شعرا بیاضلغی بعض نسنه یه مشبه به ایلمشلردر جمله روز روشنی اكا تشبیه
ایدوب میر سنجر دیمشدر بیت آهوی آتشین دم چون بره در بر آید * كافور خشك كردد
بامشك تر برابر ك كالار ع بوزن سالار ایكی معنایه در اول آبكند یعنی سیل صوی یرتدوغی یركه
چقور اولوب آدم وحیوان پچه سی عسیر اوله خراسانیلر بیننده مشهوردر مثلدر * جایی كه
كالارست هیزم نیست * وجایی كه هیزم هست كالار نیست * بومثل اول اجلدن اولمشدر كه
زورلی سیل آقدوغی یرلر اغاجی دیبی قازیلوب قوپاركیدر آنده اغاج قالمز معنای ثانیه یوقفه
اولان طاشه دیرلر ایكی معنایه ابو المعانی بیت سیل اشكم همچو كالار كشته وسینه شكاف
هیچ ندانم قلب آن كالار ویا خار آسنی ك كالجار ع سكون لام وفتح جیمله ایكی معنایه در اول زبان
كیلانیده كارزار یعنی جنك معناسنه ثانی مزرعهٔ برنج معناسنه دركه كیلانی لغتیدر ك كالنجر ع
فتح لام وجیم وسكون نونله هندوستانده بر قلعه در آنده چویدحاصل اولور عبد الواسع جبلی
بیت كهی باشد صهیل اسب اودر خاك تركستان * كهی باشد صلیل تیغ اودر حد كالنجر *
ك كامكار ع پادشاه ودولت وعزت ورتبت صاحبی معناسنه در نسخهٔ میرزاده بر شكاری
قوشدر غایت آوجی اولور ك كامور ع سكون میم وفتح واوایله مراده لایق دیمك اولور مراد
صاحبی دخی دیمك اولور میر نظمی بیت دسكه بالطف وكرم شد نامور * در جهان نبود
نظیرش كامور ك كانور ع ضم نون وواو معروفله غله انباری كه كنور دخی دیرلر كذا فی المجمع
ك كاو كاور ع سكون واوین وفتح كافله خر زه كه عربیده قضیب دیرلر كذا فی المجمع ك كاهكیر ع
سكون ها وكسر كاف فارسیله چامش قاطر وآت وكوره طوار معناسنه در ودخی بیابان
معناسنه كذا فی فرهنك جهانكیری ك كبتر ع سكون باء موحده وفتح تاء مثناة ایله مخفف
كبوتردر حكیم فردوسی بیت چو چشم تذروان یكی چشم دید * یكی جام چون خون كبتر كشید *
حكیم سوزنی بیت چو كبتر تنی خانه كرده هر كابك * چو مار سغدی ره یافته بهر كاواك *
ك كبر ع فتح باء موحده ایله براوتدر ترشی ایدرلر عربیده قبار دیرلر فتح قاف وباء موحدهٔ
مشدده ایله مجمع الفرسده سكون بایله پیلوخفتان یعنی جنكه مخصوص بر خفتاندر حكیم فردوسی
بیت یكی كبر پوشیده زال دلیر * بجنك اندر آمد بكردار شیر ك كبك انجیر ع سكون باء
موحده وكاف ونون ویای تحتانی وكسر همزه وجیمله ایكی معنایه در اول بمعنی فلاخن یعنی
صپان ثانی بر قوشدر تیز پرواز بعضیلر دراج دیدیلر كذا فی المؤید ك كبوتر ع ضم باء
موحده ایله معروف كوكرجین انواعنه دیرلر میر نظمی بیت شده باكرك وحشی میش همران *
كبوتر میكند باچرخ پرواز ك كبوتر نامه بر ع مكتوب ایلتیجی كوكرجین بر ولایتدن دیشیسندن

دیشیسندن اركگین آیروب آخر ولایته كوتوررلر ضرورت محلنده بر كوچك نامه ده احوالی
اجمالا یازوب اركك كوكرجینك قناد ینه بغلیوب صالی ویررلر بامر الله تعالی دیشیسی اولدوغی
ولایته آشیانه سنه وارر ك كبود ع ضم باء موحده وواو معروف وفتح دال مهمله ایله صوده
اولور بر بوجكدر كوچك بالقلری طوتوب یر ومرغابیدر دخی دیمشلر شمس فخری بیت
تو همچون همایی براوج سعادت * حسود تو در آب غم چون كبودر * استاد رودكی بیت
ماهیٔ دیدی كجا كبودر كیرد * تیغت ماهیٔ دشمنانت كبودر ك كبور ع سكون باء موحده
وفتح واوایله كابل هندی یه دیرلر ك كتخ شیر ع فتح تاء مثناة وسكون خا وكسر شین معجمتین ایله
واضافتله دخی مروید راول ماستباد ركه سود ویاغ ایله ایدرلر كذا فی نسخهٔ میرزا اما مؤید
الفضلاده چغرات كه نمك وسود ایله آمیخته ایدوب یرلر ك كتكار وكتكر ع كلاهما بسكون
التاء المثناة وفتح الكاف الفارسی بمعنی دروكر یعنی نجار كه دولكر دخی دیرلر حضرت مولانا قدس سره
بیت جور وجفا ودوریٔ كان كتكار میكند * بر دل وجانها تبرزا سكنه كار میكند * حكیم اسدی
* مثنوی * سرای بخوی چو خرم بهار * بكردوی ایوان بلوراهی جهار * ز هر جانور پیكر پیكران
ز ایوان درآ و بخته كتكران ك كتنبر ع فتح تاء مثناة وسكون نون بعده باء موحدهٔ مفتوحه ایله
كاهل وبسیار خوار كذا فی التحفه ك كتور ع ضم تاء مثناة ایله طپراقدن كوب كبی یاپوب ایچنه غله
قورلر استاد لطیفی بیت از تو دارم هر چه در خانه درم * وز تو دارم هر چه كندم در كتور *
ك كتیر ع كسر تاء مثناة وسكون یای تحتانیله بمعنی سراب كه بیابانده صو كبی كورینور حكیم فرزدق
بیت در نظر آید جهان مثل كتیر * میرود عمر كرانمایه چو تیر ك كجبر وكجكر ع كلاهما بسكون
الجیم اول بفتح الباء ثانی بفتح الكاف الفارسی كرج ایدیجی معناسنه در ك كچیر ع بكسر جیم
الفارسی وسكون الیاء التحتانی بمعنی پیشوا یعنی ایلرو كیدیجی وایلرو اولیجی ك كدیور ع كسر
دال مهمله وسكون یای تحتانیله ایكی معنایه در اول بمعنی روزكار ثانی كتخدا بو ایكی معنایه
شمس فخری بیت اكر كوش داری به عدلت نبودی * دكر در كدیور نبودی كدیور * ومجمع
الفرسده بمعنی مزارع كذا فی فرهنك جهانكیری حكیم خاقانی * قطعه * ماه بماه میكند شاه
فلك كدیوری * عالم فاقه بردهٔ توشه دهد توانكری * مائده سازد از بره بر صفت توانكران *
بر زكری كند بكاو از قبل كدیوری ك كذر ع فتح ذال معجمه ایله مرد احمق كذا فی المجمع ك كر ع
بالتخفیف صاغر كه عربیده اصم معناسنه در استاد لطیفی بیت كور وكر باش از معایب ناس *
دور شو از مساوی ووسواس * كمال خجندی بیت ای حسود از غم او كر فالم * تو چرا كور شوی كر
نشوی ك كر ع بالتشدید مراد معناسنه شمس فخری بیت بكذرد بر سپهر تار یزد *
مهر در پای تو بهر چش كر * استاد دقیقی بیت خجسته مهركان آمد سوی شاه جهان آمد *
ببایدداد داد اورا بكام دل بهر حب كر ك كراكر ع فتح راء مهمله وكاف فارسیله حجام وفصاد
معناسنه در فرهنك جهانكیریده بمعنی زاغ مرویدر ك كركر ع سكون راء مهمله وفتح كاف
فارسیله كاركر لفظندن اختصار اولنمشدر رایش ایدیجی معناسنه وجناب باری تعالی جل ذكره
اسماسندن صانع الصناعه معناسنه در استاد دقیقی بیت چو بیچاره كشتند فریاد جستند *
پریشان ببخشید یزدان كركر شمس فخری بیت ملك دین رابقوت كركر * كشت مسعود

عاقبت اختر لغ کرکسار مع سکون را وفتح کاف وسین مهملتین ایله ایکی معنایه در اول بر ولایت
آدیدر ثانی تورانی بر پهلوان آدیدرکه آخر الامر آنی بهمن قتل ایلدی شهاب الدین مهمزه
بیت از سر زوبین شیر انداز او بر کرك پیل * آن رسد کر تیغ زوبین تن بجان کرکسار لغ کروکر مع
ضم راء مهمله وفتح کاف فارسیله بمعنی کرکر مرقوم استاد عنصری بیت بدان ماند که یزدان کروکر
جهان بر تو بر آورد دست دیکر * نسخهٔ وفاییده کرکر بمعنی کامکار وادات الفضلاده کرکر وکروکر
کاف فارسیله صادع الصنایع معناسنه لغ کری کر مع کسر راء مهمله ایله صغر بتاغی اید نه دیرلر
کذا فی فرهنك جهانکیری لغ کرژور مع ضم زاء فارسیله بر آجی اوت کوکیدر بعض تراکیبه
جزؤ ایدرلر عربیده زرنباد دیرلر وهندی لسانده کچور دیرلر حکیم ناصر خسرو * قطعه * برکهن
کردن همه توها * ای برادر موکاست دهور * عسلش را بحنظلست نسب * شکرش را
برادرست کرژور لغ کستر مع سکون سین مهمله وفتح تاء مثناة ایله بمعنی خار سیاه کذا فی المجمع
بو معنایه ابو المعانی * قطعه * کل زیبا چو دیدی خوشبویش * لیك کستر شود بچشم اورا *
کر خرد داری هیچ چیز مخر * ضررش میکشی از آن فردا لغ کسندر مع فتح سین ودال مهملتین
وسکون نونله بر روایتده ضم دالله نا اهل وناکس معناسنه در استاد عنصری بیت سزد مردرا
کر نکبر کند * چو شه نیکو بی باکسندر کند لغ کشنیکر مع سکون شین معجمه وکسر تاء
مثناة و یای ساکنه وفتح کاف فارسیله کمی یا پوچی ترکیبده مرانقوز دیرلر ابو المعانی * قطعه *
ندارد فرق کشنیکیر و کشنیکر بنزد او * اکر پرسی جوا بش میدهد هر دیك و معناست *
ببین احوال عالم آنچنان کس محترم باشد * شود ارباب عرفان بهر نانی بی سر وبی پاست *
لغ کشنکنجیر وکشنجیر مع اول سکون شین معجمه ونون وکسر جیم وثانی فتح شین معجمه وسکون نون
وکسر جیمله کمانکشلکده هوس ومشق ایدن بر اغاجی یره دیکوب باشنه دللك ایدوب یاخود
بر چتال اغاج برکیدوب بر ایپ کچوررلر وایپك اوجنه بر آغر طاش بغلیوب بر الیله طوتوب
چکرلر یعنی یای چکمکه قولده قوت بولنسون دیو مشق ایدرلر عربیده مجبر دیرلر منوچهری بیت
داد چشنی مهرکان اسپهبد عادل دهد * آن بجا تنها بکشکنجیر پندارد خدنك * حکیم
سوزنی * قطعه * که کشد در روش شعر کمانی چو منی * من که یاقوت بهرامم و باخاطر تیز *
من کمانرا وخداوند کمانرا بکشم * کر خداوند کمان زال و کمان کشکنجیر * کذا فی نسخهٔ وفایی
لغ کشمور مع سکون شین معجمه وضم میمله بر صحرا آدیدر مجمع الفرسده بر مقامدر که حوالیسنده
دشت وبیابان واقعدر آکا مور دخی دیرلر کذا فی المؤید لغ کفتار مع سکون فا وفتح تاء مثناة ایله
صرتلان دیدکلری یرتجی جانور در عربیده ضبع وام عامر دخی دیرلر غایتده احمق جانور در
کوندز چوقلق کزمز اما کیجه پك کزر اکثر مزاردن میت چیقاروب یر آنك مخصوص آوجیلری
واردر اینی قاپوسنده کلوب بری ایچرو کیروب و بر قاچی طشره دن چاغررلر که ام عامر بونده می دیو
ایچرو کیرن بونده یوقدر دیه رك یاتنه واروب بونده یوقدر دیه رك اللرین وایاقلرین محکم باغلیوب
ایپك اوجن طشره چیقاروب بنه بونده یوق دیر بوسوزی اول حیوان کرچك صانوب اصلا
طکنمز آوجی طشره چیقوب بونده ایمش دیدوکی کبی باشلرچا بالمغه امانه چاره الی وآیاغی محکم
باغلو بعده چکوب چیقاررلر دوکدوکه زبون ایدرلر ابو المعانی بیت ترا چون نیست عقل دانش

دانش وفهم وخرد دائم * فریبد مر ترا کردون چو صیادان کفتاری * میت یك عادتی اولمغله
کفن صویجی یه ده کفتار دیرلر آکا تشبیها وله بیت شده کفتار کویا در مزارستان نباشان *
از آن کفتار کشته نامشان مرده آزاری لغ کفتر مع سکون فا وفتح تاء مثناة ایله بمعنی کبوتر
وکبتر دخی دینلد وکندن فایله بانك تبادلی اولمغله کفتر دیدیلر خراسانیلر لغتیدر لغ کفشکر مع
سکون فا وشین معجمه وفتح کاف فارسیله پابوج دیکیجی که کفش پا بوجدر کر کاردن مخففدر
لغ کفشیر مع سکون فا و یای تحتانی وکسر شین معجمه ایله لحیم که قلای واکر کنش هر نه اولورسه
شمس فخری بیت سبوی مطبخ تو چون پر از کلاب وزشیر * چو دیك بخت عدو پیست سر بسر
کفشیر * میر خسرو * مثنوی * بسا اندك جدایی کان بامید * رساند مردهٔ پیوند جاوید *
از آن زر میبرد استاد در ساز * که با کفشیر پیوند د بهم باز * وپشمق وادك معناسنه ده مرویدر
لغ کفکیر مع معروف باقردن دلکلو بر ظرفدر بال وباغ کوپوکن وچرکن آلورلر وسائر ایشده دخی
استعمال اولنور آکا کفچه ده دینلور لغ کلاکر مع فتح لام وکاف فارسیله بویاجیلر بزی وجامه یی
بویامزدن مقدم شاب صوینه چکرلر تا که کیری ونشاسته یی وآهاری کیدوب بر خوشجه بویا
طوتسون دیرلر آکا کلاکر دینلور اصطلاح صباغینده اغشر دیرلر ابو المعانی بیت چو ریشت را
دهی رنك سیاهی * بکمیزش بکن اول کلاکر لغ کلانتر مع سکون نون وفتح تاء مثناة ایله
بیوکرك یعنی زیاده ایری دیمك اولور که کلان بیوك و تر ادات تفضیلدر وله بیت اکر چه دبدیهام
خرطوم پیلی * نباشد همچو بینی ات کلانتر لغ کلاور مع فتح لام وواو ایله قوربغه که کلا وکلاو
ومکل وپك وغوك وجغز ووزغ دخی دیرلر وله بیت خوش آید مر ترا آواز زشتت * شنیدنده
بپندارد کلاور لغ کلاهور مع فتح لام وضم ها ایله مازندرانی بر پهلوان آدیدر لغ کلندر مع فتح لام
ودال مهمله وسکون نونله یونلمامش کنده اغاجی که ترکیده کنده دیدکاریدر وکاهی قپو آچلماق ایچون
قودقلری اغاجه ده دیرلر وکاهی اول اغاجی دلوب مجرملرك الن ویاخود ایاغن کچوررلر پور بهاء الدین
جامی بیت بر کردن مخالف و بر پای دشمنت * نکبت کند دوشاخه ومحنت کلندری *
لغ کماشیر مع فتح میم وکسر شین معجمه وسکون یای تحتانیله جاوشیره بکزر بر صمغدر هند وستاندن
کتورررلر لغ کماندار مع یای طوتیجی یعنی کمانکش عربیده قواس دیرلر شیخ سعدی بیت کرچه
تیر از کمان همیکذرد * از کماندار داند اهل خرد لغ کمانکیر مع آرش نام بر کمسنه نك لقبیدر که اوق
آتمقده اولقدر کمسنه کلمامش بی مثل اولدوغی مشهوردر حتی دیرلر که منوچهر شاه زمانده
ایران ایله توران حدودی وسنورنده عظیم نزاع اولور آخر الامر آنك اوق آتمه سنه طرفیندن راضی
اولورلر وشهر آملدن بر اوق آتار تجسس ایده رك نهر آمو کنارنده بولورلر اوق بولندوغی یردن
ایران وتوران میانی فصل ایدرلر بو بابده سوز چوقدر بو محله لازم اولمامغله طی کلام اولندی
حکیم فردوسی بیت از آن کفتند آرش را کمانکیر * که از آمل برواند اخت تیر لغ کمپیر مع سکون
میم وکسر باء فارسی بعده یای ساکنه ایله بمعنی پیر فرتوت از کلشن راز بیت شود طفل
وجوان کهل وکمپیر * نداند عقل ورای وعلم وتدبیر لغ کمتر مع اکسکرك یعنی زیاده ناقص میر نظمی
بیت بعشق از دیکران کمتر نباشم * همان در عشق باشم کر نباشم لغ کمر مع اوج معنایه در
اول قوشاق کمال اسمعیل بیت چون سنان از سر فرازی باشدش در صدر جای * هرکه

اندر خدمتت چون تیغ دربند دکر * ثانی طاغدن یوالنوب دوشن قیا پارهسی وله بیت
ای بسا سرکه فرورفت باب تیغت * جای آن آب همه سال چو کوه ست وکر * ثالث طاق
معناسنه که کمر ایوان وغیره کنار ایکی معنایه در اول طرف واوج خواجه سلمان
بیت من دامن آن نکار کیرم * وز هر دو جهان کنار کیرم * ثانی قوجاق آغوش معناسنه ایکی
معنایه ترتیب اوزره حضرت سلطان ولد قدس سره بیت خود حدیث عشق را نبود کنار *
کیر دایم عشق را اندر کنار کنارکیر فوچی وقوطی وامثالی نسنهلرك چنبری کیرنلهٔ کنار
تقد یرنلهٔ در کنبور سکون نون وضم باء موحده ایله مکر وفریب معناسنه مصدری
کنبوریدن کلور شاعر بیت زهر سومیدهد کنبو داورا * کندل بزم اوبا کفتکورا *
کندر سکون نون وفتح دال مهمله ایله هر شهره دیرلر عموما شاه ناصر خسرو * قطعه *
ور آباد خواهد که دارد جهانرا * چرا پیشتر زو خرابست وبی بر * بیابان بی آب وکوه شکسته *
دو صد ره فزونست از کوی کندر * ودخی خراسان ولایتنده برشهرك آدیدر خصوصا که
ابو نصر کندری اول شهردندر کندهکار سکون نون وفتح دال مهمله وکاف ایله اویمه
وقازیمه ایشنی ایشلینه دیرلر قلمکاری وفسوسکاری واکا مثال نسنهلری اشلیجی کندهکر
دخی دیرلر حذف الفله کنکر سکون نون وفتح کاف فارسیه ایله ایکی نوع اواور دکنلو براوتدر
بر نوعنی بنی آدم یریوغرده آمیخته ایدرلر بسحاق الاطعمه بیت کنکر چو برآورد سر جیب زمین
جفت * خرما نتوان خورد ازین خار که کشتیم * وبر نوعنه اشك کنکری دیرلر آدم یمز اکثر
خراب یرلرده بتر خواجه سلمان بیت ازین خرابهٔ کنکر مقام اکر پرسی * فراز کنکرهٔ عرش
مستقر یابی کنور ضم نون وواو معروفله اوج معنایه کلور اول کنبو دمرقوم معناسنه
یعنی مکر وفریب ثانی طپراقدن کوب کبی بر ظرفدر ایچنه غله قورلر کندو وکندوك وکندوله
وآذربایجانیلر کندو واصفهانیلر تاپو دیرلر کذا فی المجمع بو معنایه استاد رودکی بیت از تو
دارم هر چه در خانه خنور * وز تو دارم نیز کندم در کنور * شمس فخری بیت از اصطناع
تو پر کرده سایل ودرویش * ز سیم وزر سپید خمره وتغار وکنور * ثالث رعد معناسنه که
تندر وتندور وبجنور دخی دیرلر حکیم علی فرقدی بیت بلرزید صحرا وکوه از کنور *
تو کفتی که برق آتشی زد بطور کنیر کسر نون وسکون یای تحتانیله کاهل وبسیارخوار
میرنظمی بیت مشو در طعام دکرا کنیر * شود راضی مردان بنان وپنیر کوار بوزن
هزار ایکی معنایه کلور اول اوزون سپد در که کواره دخی دیرلر شمس فخری بیت آنچنان
بادی که کتر بنده آت * در بدامن بخشد ولعل از کوار * ثانی کندنا معناسنه در کوتر
سکون واو وفتح تاء مثناة ایله یعنی کبوتر که کبتر وکفتر دخی دیرلر حکیم فردوسی بیت
چو چشم تذروان یکی چشمه دید * یکی جام چون خون کوتر کشید کور فتح واو ایله کبر
دیدکاری اوت که ترشی ایدرلر عربیده قبار دیرلر سکون واو ایله بوزن جور خراب اولمش یرکه
بناسی یقلوب پشته پشته اولوب بی نفع اوله ودخی اول زمینه دیرلر که عمارت ویاخود زراعته
قابلیتی اولمیه حکیم خاقانی * قطعه * شنیدم که از نقره زد دیکدان * ز زر ساخت آلات خوان
عنصری * اکر زنده ماندی درین کور خنك * خنك ساختی دیکدان عنصری کویر کسر

کسر واو وسکون یای تحتانیله بدون الاشباع کورهٔ زمین وسراب وزمین شوره کذا فی المجمع
اما تحفة الاحبابده بمعنی شیر ژیان کهبر سکون ها وفتح باء موحده ایله بوزن رهبر
هندوستانده بر ولایت نامی در کذا فی المجمع کهر فتح ها ایله بوزن خیر طوری رنك آت
وقاطره مخصوص اسمدر عربیده کمیت دیرلر استاد فرخی بیت آن یك اسب کهری راکه تو دادی
برهی * جز بشش میخ ورانعل ببندد نعال کهیر کسر ها وسکون یای تحتانیله بوزن
دبیر آلچه که سیب صحرایی ونقل خواجه ومیوهٔ خرس وکیل دخی دیرلر عربیده زعرور دیدکلری در
کیاجور فتح یای تحتانی وضم جیمله دانا وفاضل وعالم وکامل اولانه دیرلر کذا فی المجمع
کیبر سکون یای تحتانی وفتح باء موحده ایله دروند اریعنی دروننده خصومت طوتیجی
مولانا هاتفی بیت ز آمد شد کیبر کینه کوش * یکی سقف آمد هوا چوب پوش کیغر
سکون یای تحتانی وفتح غین معجمه ایله کین طوتمق وکین طوتیجی معناسنه در ابو شکور
* قطعه * ماررا هرچند بهتر پروری * چون یکی خشم آورد کیفر بری * سفله فعل مار داره
بی خلاف * جهد کن تاروی سفله ننکری کیفر سکون یای تحتانی وفتح فا ایله بش
معنایه کلور اول جزای بد که بادافراه وشبان دخی دیرلر ثانی اول ظرفدر که ایچنده یوغرت
ایدرلر مذکور ایکی معنایه شمس فخری * قطعه * هر که در ملك اوبد اندیشد * کشد از حد
تیغ اوکیفر * بر جهان بادخشمش اربوزد * خون شود باز شیر در کیفر * ثالث حصار دیواری
اوزنده اولان طاشلر که اراسندن جنك ایدرلر رابع پشیمانلق معناسنه در خامس نسخهٔ
حسین وفاییده بعض ولایت خلقی لسانلرنده ارمق یعنی نهر معناسنه در کیکر سکون یای
تحتانی وکسر کافله بمعنی تره عربیده رشاد معناسنه کذا فی المجمع مع الزاء المعجمه * کارساز
موافق وایش دوزیجی ابو المعانی بیت شکر ایزد باد بختم دلنوازی یافتم * درمیان ماوجانان
کارسازی یافتم کاز درت معنایه کلور اول ناخن برای زر ثانی لکد وسیلی یعنی دپمه
وطپنجه کذا فی المجمع ثالث درخت صنوبر یعنی چام آغاجی حکیم ازرقی بیت یکی چادر جوی
پهن ودراز * بیاویز چادر ببالای کاز * رابع عربیده مغاره دیدکاری نسنه که طاغ انکرنده وبعض
یرلرده ایدرلر که ایام شتاده کیجه ایچنه قیون وصغر قورلر وضرورتا قارو یغمور زیاده اولدقده
مسافر وابناء سبیل قونارلر استاد فرخی بیت شهریاری که خلافش طلبد زود افتد * از سمنزار
بخارستان وزکاخ بکاز * کذا فی التحفه نسخهٔ میرزا ابراهیمده بمعنی صومعه که برسر کوهی کرده
باشند کاناز فتح نونله خرما صلقمی نك دیبی که اغاجنده بتدوکی یردر کناز وکنز دخی دیرلر
استاد رودکی بیت من بد آن آمدهام بخدمت تو * تا بر آید رطب ز کانازم * شمس فخری بیت
عجب نباشد اکر از نحوست طالع * مخالفان ورازهر روید از کاناز کاهریز سکون ها ویای
تحتانی وکسر راء مهمله ایله کوزه چوب دوشمکه دیرلر روزکار سببیله ویاخود آخرو جهله کذا فی
فرهنك جهانکیری کبوترباز کوکرجین بسلین وبسلیوب صاتیجی ودخی اطفال که
کوکرجین بسلیوب اوچوردلر آنلرك جملهسنه کبوترباز دیرلر میرنظمی بیت چون آن طفلی
کبوترباز باشد * بکار مغلمان همساز باشد کبوترنیاز اضافتله بر نوع کوك کوکرجین در
غایت لعبت باز اولور اکثر کوکرجنه مایل اولان مخادیمه هدیه ایدرلر کبوز ضم باء

موحده وفتح نونله یعنی کبوتر ل کج باز ع سکون جیم وفتح باء موحده ایله حیله باز معناسنه در عموما
ونرد وشطرنجده حیله ایدیجی یه دیرلر خصوصا کمال خجندی بیت بیدق خال تو نزانه هنوز
طره کج باز دو رخ برده مفت ل کرچغز ع سکون راء مهمله وغین معجمه وفتح جیم فارسیله
بایقوش جنسندن بر قوش آدیدر ل کرکز وکرکوز ع کلاهما بسکون الراء المهمله وضم الکاف
یعنی علامت ودلیل شیخ آزری عجائب الدنیا نام کتابنده تفال حیواناتده دیمشدر بیت
ورز حیوان پیش آید بز * هست آن هم ز تفرقه کرکز * حکیم نزاری قهستانی بیت باوی بزفان
حال کفتم * این قصه چنانکه هست کرکوز ل کرکفیز ع سکون راء مهمله ویای تحتانی وفتح
کاف وکسر فا ایله کفکیر معناسنه حکیم سوزنی بیت یاری دارم چنانکه حلقهٔ چشمش * باشد
از چشم کرکفیز فرونتر ل کز ع یعنی قز یعنی ابریشم کذا فی المجمع ل کشاورز ع فتح شین
معجمه وواو وسکون راء مهمله ایله ایکی معنایه در اول اکنجی یعنی زراعت ایدیجی عربیده زراع
وحراث دیرلر حکیم فردوسی بیت کشاورز با مرد دهقان نژاد * یکی شد بر ما بهنگام داد *
شیخ نظامی بیت کشاورز شغل سپه ساز کرد * سپاهی کشاورزی آغاز کرد * شمس فخری
بیت با صیت معالیت فرچیست رسولی * در باغ ایادیت زحل چیست کشاورز * ثانی زراعت
اولنمش زمین وزمینی زراعته دخی دیرلر حکیم ناصر خسرو بیت در کشاورز دین پیغمبر * این
فرومایکان خس وخارند * وله بیت چون کشاورز خوك وخار کرفت * تخم کر بفکنی بود تاوان
ل کفچالیز وکفچلیز ع کلاهما بسکون الفاء وفتح جیم الفارسی وکسر اللام اول ایکی معنایه در
کفچه معناسنه درکه دلك دلك بر باقر آلتدر آشجیلر وحلواجیلر قوللنورلر کفلیز وکفچلیزك
وکفچلیزه دخی دیرلر حضرت مولانا قدس سره بیت چه حلواهای بی آتش رسد
از دیك چوبین خش * سر شاخ پر از حلوا بسان کفچلیز آمد * مجیر بیلقانی بیت بکفچلیز شتر را
کسی که آب دهد * بود هر آینه از احمقی وشیدایی * ثانی بر آبی جانور درباشی وتنی مدور اولور
وایچه جك قوروغی اولور عربیده عموص دیرلر بعضیلر دیرلر که مرورا یامله قوربغه اولور اثیر الدین
اخسیکتی بیت نهنك بود عدو کفچلیز کشت از بیم * چو زین نهادی بر جودی محیط آسا *
ل کفش دوز ع سکون فا وشین معجمه ایله پابوج دیکیجی کفشکر دخی دیرلر کفش پابوجدر
ودوز دوختن دن اسم فاعل اولور شیخ سعدی بیت پیرمرد لطیف در بغداد * دختر خود
بکفش دوزی داد ل کفلیز ع سکون فا ویای تحتانی وکسر لامله کفچلیزك معنای اولیله مترادفدر
حضرت مولانا قدس سره * رباعی * اندر خور شهسوار شبدیز بود * اندر خوردیك کاسه
وکفلیز بود * آنجا که دلاله مفصل میز بود * آنجاچه چهیز وچه شکر ریز بود ل کلیز ع کسر
لام وسکون یای تحتانیله زنبور معناسنه که کلیزدان پتك درکه ایچنده آری بال چقارر شاعر
در صفت خربزه * رباعی * آن میوه که در حلاوتش نیست بدل * یارب نرسد بهیچ نوعیش
خلل * هردانهٔ آن تخم کلیز عسلست * یکدانه از آن شود کدوهای عسل ل کمرساز ع
قوشق دوزیجی هر نه نوع اولورسه ودخی قوشاق وقایج وترکش بند نه دیکلن توقه معناسنه در
ل کناز وکنز ع کلاهما بفتح النون ایکی معنایه در اول کنازمر قومدن مخففدر استاد رودکی
* قطعه * جهانا همانا ازین بیکناهی * کنهکار ماییم وتو بیکناهی * رسیدم بخدمت کد از نخل

نخل امید * کناز مرطب کیرد از لطف شاهی * ثانی دامن معناسنه درکذا فی فرهنك جهانکیری
ل کنك دز ع سکون نون وکاف وکسر دال مهمله ایله مجمع الفرس صاحبی سروری کاشی کاف
عربیله بر شهردر توران زمینده واقع فریدون شاه بنا ایتمشدر حالا اکابی کندش دیرلر امافرهنك
جهانکیری مؤلفی یوسف انجوی کاف عجمیله نقل ایتمش تفصیلی اولمغله کاف فارسیله تحریری
زوا کورلدی ل کنیز ع کسر نون وسکون یای تحتانیله ایکی معنایه در اول خصوصله جاریه
معناسنه در حکیم اسدی بیت بر وی کنیزی بجان دوست کشت * کدنا کاه روزی بر ویر کذشت
کاهی جمعله کنیزان دیرلر خواجه سلمان بیت از کنیزانش کمین کار کنداری دولت * وز علامانش
کهین خواجه سرا پیست سروز * ثانی دختر معناسنه در حکیم فردوسی * مثنوی *
کشاورز زاد دختر ماه روی * نباشد برین روی واین رنك وبوی * کنیزك بد وکفت کز راه داد * منم
دختر مهرك نوش زاد ل کواز ع فتح واو ایله آغزی دار برداق ویوجلی ومسافرلرك یوله
کوتوردکاری اغاج وباقر برداق که کوازه دخی دیرلر ل کورز ع فتح واو وسکون راء مهمله ایله کبره
چچکی که یومریجه اولور بیراغیله ترشی ایدرلر کورزه وکورك دخی دیرلر ل کویز ع کسر واو
وسکون یای تحتانیله فرهنك جهانکیریده کوشهٔ خانه معناسنه مسطوردر میر نظمی بیت
بخانه آمد آن چشم خونریز * نشسته در کویز چون ماه نوخیز ل کهریز ع سکون ها ویای
تحتانی وکسر راء مهمله ایله صو یولی که زیر زمینده اولور شمس فخری بیت ز لطف طبعش
کر باد وآب رخ یابد * زمینك خاره بهر سو روان کند کهریز ل مع الزاء الفارسی * کاژ ع
ایکی معنایه کاور اول شاشی احول معناسنه که کژ دخی دیرلر معروفی بیت بیك پای لنك
وبیك دست شل * بیك چشم کور وبیك چشم کاژ * شاه ناصر خسرو بیت ای تیغ زبان
آخته بر قافلهٔ ژاژ * چشمت بطمع مانده سوی نان کسان کاژ * شمس فخری بیت اکر مثل
اوچرخ کوید که هست * مکر چشم اونیره کشته است وکاژ * ثانی بر نوع اغاجدرکه کاچ وناژ
وناژه ونوژ دخی دیرلر عربیده صنوبر دیدکلریدر اثیر الدین اخسیکتی بیت غرض چمیدن
وجلست اکرنه بتراشد * زکاژ ونوژ بیك روزده شتر بخار ل کامه وریژ ع واو عاطفه ایله
یعنی هوا ومراد ومیل کذا فی فرهنك حسین وفایی ل کژ ع اوج معنایه در اول اکری معناسنه که
کج دخی دیرلر شمس فخری بیت چو تیر کشت از وکار ملك وملت راست * اکرچه بود ازین پیش
چون کمان بس کژ * حکیم سنایی بیت خلق سایه است وشاه پرمایه * پایهٔ کژ کژ افکند سایه
ل مقابلی راستدر وله بیت زمانه دیو شد کین کینه آراست * که کژ با کژ نشیند راست باراست
کاهی ذایرینه جیمله کج دیرلر شیخ سعدی بیت نه هر که طرف کله کج نهاد تند نشست * کلاه داری
وآیین سروری داند * ثانی بر نوع آلچق ابریشمدرکه ژی دخی دیرلر ثالث احول معناسنه درکه
کاژ مرقومدن مخففدر ابو المعانی بیت اکر کوید ز تو شاه دکر هست * بود چشم عدو کژ بین
ویاکور ل کژمژ ع اتباع الفاظ قبیلندندر اکری بوکری معناسنه حضرت مولانا قدس
سره بیت نقش کژ مژ دیدم اندر آب وکل * چون ملائک را اعتراضی کرد دل ل کواژ ع فتح
واو ایله سرزنش معناسنه کواژه دخی دیرلر کذا فی فرهنك جهانکیری حکیم ازرقی بیت ابو المظفر
میرانشه آنکه همت او * همی کواژ زند بربلندی محور * شمس فخری بیت کند طبع او بحر را

سرزنش * زند جود او بر معادل کواژ ع کوژ ع کسر واو ایله کیله معناسنه که عربیده قفیز دیرلر ابو المعانی بیت شهی درزمانش نماند فقیر * بهر کس دهد سیم و زر با کوژ *
ع کویژ ع کسر واو و سکون یای تحتانیله کنج خانه یعنی او بوجاغی کذا فی المؤید ع مع السین المهمله * کابوس ع ضم باء موحده ایله ترکیده آغر باصمق کدفا رسیده برقاج آدی واردر
ع کاس ع اوج معنایه کلور اول بر نوع بیوك و یاصی جامدر که شراب ایچمکده و بعض اشربه قومغه استعمال اولنور مجمع الفرسده اغاجدن و یا طپراقدن اوله که زیر بغلده کوتوره لر ابو العباس بیت کیرم که تا اکنون سه خانه کاس است * بنویس یکی نامه که چندت همه کاس است * فرهنك میرزا ابراهیمده بمعنی کشکول مرویدر ثانی کوس معناسنه درکه بیوك نقاره‌در امیر خسرو بیت همو کوفت بر کاس نوبت دوال * همو ریخت در طاس ظلمت زلال * وله ایضا بیت دمدمهٔ کاس باواز خوش * کوس زده با فلك کاسه وش * ثالث ارکك طکوزه دیرلر بوندندرکه طکوز قیلنه کاسموی دیرلر عز الدین طپسی بیت اندر کفش آن تیغ درخشنده شب داج * کفتی تو که یشك از زفر کاس بر آمد * مجمع الفرسده مطلق غوك باشند دیوب بو بیته تمسك اولنمش حکیم فردوسی بیت اکر باز خواند کفت از حراس * بهر نامداری یکی ماده کاس * عربیده قدحه کاس دیرلر خواجه حافظ بیت الا یا ایها الساقی ادر کاسا وناولها * که عشق آسان نمود اول ولی افتاد مشکلها ع کاسه لیس ع ترکیده چناق یلایجی یعنی اکنی وجری شیخ بهاء الدین عاملی بیت دل بر افروزان از آن نور جلی * چند باشی کاسه لیس بو علی
ع کالوس ع ضم لام ایله ابله و احمق معناسنه‌در ابو المؤید بیت ملول و مردم کالوس بی محل باشد * مکن نکار این خو ر طبع را بکذار * بو معنایی مؤید شمس فخری بیت بزرکی ارطلبت خصم شاه داند عقل * که سروری و بزرکی نیاید از کالوس ع کالیوس ع سکون لام و ضم یای تحتانیله بر نوع ما حضر طعام‌در کالجوش دخی دیرلر تفصیلی عن قریب ذکر اولنور انشاالله تعالی ع کاوس ع عجم پادشاهلرندن برینك نامیدر که کی اضافتیله کیکاوس دیمکله مشهوردر مولانا هاتفی بیت ز کفتار فردوسی هوشمند * بسی نام کاوس وکی شد بلند *
ع کبوس ع ضم باء موحده ایله بمعنی کج و ناراست شمس فخری بیت اکر ز فرزین ناید شهی مدار عجب * که رخ خطی ناید ز چو پهای کبوس ع کرباس و کربس ع کلاهما بفتح الباء الموحده بر جانوردر اورده مکان ایدر جلباسه و زوغه وماترتك دخی دیرلر غایت کریه نسنه‌در بعض نسخه‌ده کرتنکله جنسی مسطوردر شمس فخری بیت در کنج غصه و غم باشد ز بخت وارون کاهش ندیم عقرب کاهش حریف کربس ع کرکاس ع سکون راء مهمله و فتح کاف ایله براوت تخمی درکه دوسر دخی دیرلر آرپه و بغدای مزروعاتی اراسنده بتر ع کرکس ع معروف قوشدر ترکیده آق باباد دیرلر و منقولدر که غایتده چوق یاشرایمش عربیده رخم دیرلر ابو المعانی بیت باند اکر چیز قائم شو چو کرکس * شود عمرت دراز و عیش جاوید ع کرونس ع ضم راء مهمله و سکون واو و کسر نون ایله بر جزیره‌نك نامیدر که وامق آنده ساکن اولمش ایدی استاد عنصری بیت جزیره یکی بود ایران زمین * کرونس بد نام و شهر کزین ع کس ع کمسنه و آدمدن عبارتدر که فلان کس دیرلر فلان آدم دیمك اولور شیخ سعدی بیت سعدی افتاده ایست

ایست آزاده * کس نیاید بجنك افتاده * وفلان ناکس دیرلر آدم دکل دیمك اولور وله بیت شمشیر نیك از آهن بد چون کند کسی * ناکس بتربیت نشود ای حکیم کس ع کسیس ع کسر سین مهمله ایله بوزن خسیس اول نسنه‌درکه آنکله پولاد جوهرین ظاهر ایدرلر کذا فی الاداة ع کاکیس ع سکون لام و یای تحتانی و کسر کاف ایله پرلنبج که اطفال اللرندن او ینارلر
ع کماس ع فتح میم ایله ایکی معنایه‌در اول یاتق دیدکلری ظرف که اغاجدن و احیانا باقردن یاپمی ایدوب ایچنه شراب وصو قورلر شمس فخری * قطعه * بکابر آرد سر دشمنش که پیوسته ز راه کینه زند چرخ بر سرش سرباس * دو دبسوی عدم بر کتف نهاده جراب * رود براه فنا در بغل کرفته کماس * ابو العباس بیت کیرم که تا اکنون سه خانه کماس است * بنویس یکی نامه که چندت همه کماس است * ثانی بمعنی کم یعنی اکسك امیر خسرو بیت از درد کم مباش که آنهم شنیده ام * از هر چه برد پیش کماس ارمغان کشید * کماسی یعنی کمی ع کنکوس ع سکون نون و ضم کاف عربی وفا رسیله اولق دخی مرویدر دیو معناسنه‌در ابو المعانی بیت بان چهره بان اسلوب بان قد * شده کنکوس قاف ابلیس صورت ع کواکب شناس ع بمعنی اخترشناس یعنی منجم و اهل هیأت مولانا هاتفی بیت وزان پس کروه کواکب شناس * ارسطو بضاعت فلاطون اساس ع کیبوس ع سکون یای تحتانی و ضم باء موحده ایله بمعنی کج عموما و درخت کج خصوصا کیوس دخی دیرلر ع کیغانس ع سکون یای تحتانی و فتح غین معجمه و کسر نونله بر متعین حکیم فضل و کامل نامیدر حکیم شیرازی بیت نصف مثقال آنچه تو بال مست * پارهٔ میراث که کیغانس ست ع کیکاوس ع بر مشهور و ذی قوت پادشاه نامیدر بو معنایه استاد بیت آنکه با قهر ورا مانوس کشت * قوت او رشك کیکاوس کشت ع کیلوس ع سکون یای تحتانی و ضم لام ایله معده‌ده طعام بعد الهضم نضج بولوب کشك تخین شکلنه کیردوکنه دیرلر حکیم شیرازی بیت خورده در معده چو کشکاب تخین * میشود کیلوس میکویند همین ع کیموس ع سکون یای تحتانی و ضم میم ایله بعد الهضم معده‌دن طعامك صافیسی ماساریقادن جکره واروب آنده دخی تکرار هضم اولدوغنده دیرلر اول حالتده عناصر اربعه تولد ایدر یعنی صاف و لطیفی دم اولوب شریان طمرلرندن جمیع بدنه اولان عروقه کیدر و آنده نضج بولدوغی محل کو پوکی صفرا اولوب مراده‌یه کیدر و دردی یعنی اسفله چوکنی سودا اولوب طحاله کیدر و خامی بلغم اولوب کلیتان واسطه سیله معده‌یه عودت ایدر حکیم شیرازی بیت پس بماساریق صافش انحدار * یافته در کبد شد کیموس چار ع کیوص ع ضم یای تحتانی ایله ایکی معنایه‌در اول فرهنك جهانکیریده کج معناسنه ثانی مجمع الفرسده بر جزیره آدیدر که عذرایی آنده صاتدیلر منقلوس صاتون آلدی ع مع الشین المعجمه * کاش کاشکی که کاج دخی دیرلر عربیده کی لیت معناسنه‌در ابو المعانی در نعت شریف بیت کاشر بودم بنده اصحاب او * نیست بنده سك سوم درباب او ع کافرکیش ع کسر کاف ایله کیش مذهب و ملت معناسنه‌در کافر معلوم معنای ترکیب کافر مذهبلی دیمك اولور مولانا جامی بیت این نه صوفی کری و نه درویش * نام مسلمانی و کافر کیشست ع کاکوش ع ضم کاف فارسیله بنفشه‌یه دیرلر کذا فی فرهنك جهانکیری ع کالجوش ع سکون لام و ضم جیم ایله بر نوع طعام ما حضردر
ع

درویشان ایدرلر ایکی اوچ اتمکی خرده ایدوب برچولمکه قورلر اوزرینه صوده اصلنمش کشکی
برمقدار یاغله قاوروب بشورورلر برزکون وفلفل دخی قویوب جزوی قینادوب ایدیررلر
وتناول ایدرلر کمال اسمعیل * قطعه * خواجکان بانوا اکنون خورند * کاچی وتتماج ولوت معدنی
بنوایان نیزهم برخود کنند * کاسهای کالجوش بکمنی کاوانی درفش وکاویانی درفش
فریدون شاهك علمی نامیدرکه درفش علم در وکاویانی کاوه آهنکره منسوب دیمکدر اجمال احوال
بوبله درکه ضحاك زمان سلطنتنده شیطان لعین تازه دلبر صورتنده اکا خدمتکار اولوب بربری اولور
برکون ضحاك حمامده شیطانه بندن نه مراد ایدرسن سویله ویره یم دیو التفات کوستردکده شیطان
علیه اللعنه دخی اقرانمدن تفوق ایچون ایکی اوموزلرندن اذن ویر بوس ایده یم دیدکده اذن
ویروب شیطان دخی ایکی اوموزین بوس ایدوب غائب اولور بعده ضحاکه سرطان زحمتی عارض
اولوب اوموزنده ایکی پاره لحم زائد ظهور ایدوب کیدرك باشلری ییلان باشلری کبی اولوب
قولاقلرینه کیرمکه باشلر خلق آنی مارصورتنده کورورلر ایدی کندویه زیاده زحمت ویروب
حکما معالجه سندن عجز کتوروب برکون ینه شیطان طبیب صورتنده کلوب بوکا علاج آدم
بینی سیدر دیو هرکون ایکی آدم قتل ایدوب بینیلرین اوزرینه قورلر کندو راحت ایدر ایدی
بوسبب ایله بیحد و بی حساب آدم قتل ایلدی اصفهانده کاوه نام بر آهنکر وار ایدی اوچ اوغلی
وار ایدی ایکی اوغلنی آلوب قتل ایلدیلر بر روایتده دورت اوغلی وار ایدی ایکیسنی هلاك
ایلدیلر ایکی اوغلی قالدی برینك نامی قباد و برینك قارون ایدی چون نوبت آنلره کلدی اول
عصرده اصفهانده بر استاد حکیم وار ایدی وکاوه نك آنکله زیاده دوستلغی وار ایدی حکیمه احوالندن
شکایت کوستردی حکیم اکا جواب ویردی که اکر سن شجاعت ومردلك ایدرسك بوبلیه نك دفعنه
چاره ایده یم دیدکده کاوه جانی آجیسندن حکیمه زیاده منت وتضرع ونیاز ایلدی آهنکرلك
ایدرکن اوکنه طوتدوغی دری بیبر دریسندن بر روایتده قپلان دریسندن ایدی حکیم اول
دری یی پرداخت و پاك ایتدیروب برسعد ساعتده اوزرینه صد اندر صد وفق وضع ایدوب
ویردی ودیدی که قچان اوغلکی طوتمغه کله لر بودری یی برنیزه کبی اغاجه باغلیوب ضحاك ظلمندن
داد وفریاد ایله خلق اوزرینه جمع اولورلر کاوه دخی حکیمك سوزیله عمل ایدوب اوغلنی کرفته
کلدکلرنده وجه مشروح اوزره حرکت ایتدکده کاوه نك باشنه بی نهایه آدم جمع اولوب کیدرك
ضحاکله جنکه مؤدی اولدی ضحاك عسکرندن هرکم اول درفشی کوردی ایسه یانته کلدی
آخر الامر کاویانیلر واروب فریدونی مخفی اولدوغی یردن بولوب قالدیروب وکتوروب شاه ایلدیلر
ضحاکك دولتی برکشته اولوب قچانکه نظری اول درفشه راست کلدی ایسه قلبنه خوف واندامنه
لرزه دوشوب فرار ایلدی طوتوب قتل ایلدیلر الله اعلم بحقیقة الحال کاویش کسر
واو وسکون یای تحتانیله آیران طرفی کویش دخی دیرلر کذا فی المجمع کاهش کسر ها ایله
ایکی معنایه در اول اسم مصدر اولور اکسلمك معناسنه ثانی اینجه آغری دیدکلری علت که
عربیده سل دیرلر کسر سین ایله بوعلتك سببی دیه که آق جکر در آنده ورم حاصل اولور کندجه
جکرا کسیلور تمام اریدکده صاحبی فوت اولور اول مناسبتله اکا ده اسم ایتمشلردر ایکی معنایه
میرنظمی بیت درد درون هرکه کاهش شد پدید * زود عمر خویش را کاهش رسید کبش سکون

سکون باء موحده ایله قوچ قیونه کراش فتح راء مهمله ایله بمعنی پریشان کراشیده یعنی
پریشان شده رضی الدین نیشابوری بیت والا مجیر دوات ازین خطه هر زمان * رفتن ترا ست
لیك مرامی فتد کراش * حکیم سوزنی بیت تو در میان دلی دل میان زلف تو در * کراش
خود مخواه وزلف خود بشانه مزن * وله * مصرع * رمیدکان وکراشیده کشتکان زوطن *
کرباش سکون راء مهمله وفتح باء موحده ایله کربش معناسنه در کذا فی المجمع کربش
سکون راء مهمله وفتح باء موحده ایله بعض نسخه ده باء فارسیله برنوع قصه ویوفون
ییلاندر بویه لرده وصوصز بادیه لرده اولور استاد عنصری بیت صد مره کرد چشم
اوزابش * نیش دندان کژدم وکربش * معیار جمالیده کرتنکله معناسنه مسطوردر
سین مهمله ایله ده مرویدر مجمع الفرسده برموذی زهرناك جانوردر الی وایاغی
کوتاه اکثر ویرانه لرده اولور عربیده حربا وسام ابرص دخی دیرلر شمس فخری بیت دار
در کنج محنت وغم باشد زبخت وارون * کاهش ندیم عقرب کاهش حریف کربش *
کرفش دخی دیرلر کرش فتح راء مهمله ایله ایکی معنایه در اول بمعنی حیله وفریب وضم
کاف وراء مهمله ایله قیلدن بوکلمش ایپ بو ایکی معنایه پوربهای جامی بیت هرکه بادولت
توکرده کرش * کرده کردنش زمانه کرش * ثانی سکون راء مهمله ایله طاغ دپه سندن قار
بوری اوزرنده طوره مدوغندن دوشدوکنه دیرلر وبعض نسخه لرده فوقانی پنجره دن
وباجه دن خانه ایچنه دوشن ضیایه دیرلر کرفش سکون راء مهمله وفتح فا ایله کرباش مرقوم
معناسنه در کژاغندش فتح زاء فارسی وغین معجمه وسکون نون وکسر دال مهمله ایله
کژاکندش فتح زا وکاف فارسیین وسکون نون وکسر دال مهمله ایله برنوع غلیظ جامه در
ایچی کژ ابریشمی ایله طولمش زره آلتنه کیرلر کژاغند وکژاکند دخی دیرلر کاذکر کمال اسمعیل
بیت اندران لحظه زبیم تو چو کرم پیله * کفن خصم کژاکندش خفتان باشد کش
اون معنایه کلور اول ماوراء النهرده برشهر آدیدر سمرقنده قریب اکا شهر سبز دخی دیرلر ابن
عطاکه حکیم مقنع دیمکله مشهوردر اول شهر قربنده برطاغده برقویی ایچندن صنعتله بر آی
چقاروب آلتمش کون قدر درت فرسخ یره دك پرتوی دوشر ایدی اکا ماه نخشب دیرلر محلنده
تفصیل اولنمشدر سیف اسفرنکی بیت عشق بهمت نظر یوسف آفتاب را * چون مه
چاه کش کند بسته چاه عاشقان * حکیم سوزنی * قطعه * سودا فتاد خیره سری راهم
ازخری * هم آفتاب وماه برآرد زچاه کش * دعوی کند خدایی مرهیچ خلق را نتوان * که دست
کیرد ازجوع وازعطش * ثانی هرکوشه و پیغوله معناسنه عموما وقولتق وبود ایچی وکوشه لری
خصوصا خواجه حافظ بیت می بریز کش وسجاده زهاد بدوش * وای کر خلق شود
واقف این تزویرم * شمس فخری بیت خاك درسرایت اعدا نهاده بر سر * رخت وفای مهرت
نصرت کرفته برکش * ثالث محبوب ودلبر معناسنه ایکی معنایه میرنظمی بیت شود
نی سکون دل که بیند کشی * دهد نقد جان وکشد در کشی * رابع سینه معناسنه حکیم فردوسی
بیت جوانی بکردار ایرانیان * کشاده کش وتنك بسته میان * شیخ سعدی بیت
بینداخت شمشیر وترکش نهاد * چو بیچارکان دست برکش نهاد * خامس کشیدن لفظندن

صیغهٔ امر ووصف ترکیبی اولور آبکش وبارکش کبی حکیم اسدی بیت که کر هست برزین
که کینه کش * هم اکنون کشان آرمش زیر کش * کش ثانی قولتق ایچی در سادس فرهنك
جهانکیریده بمعنی تهی سابع بمعنی خوش وخوشی که کش رفتار دیرلر حکیم سنایی بیت
کش درچمن رسول بخرام * خوش درحرم خدای بکذار * ثامن مؤید الفضلاده بمعنی
ریش که دست وپاده شرمیده اولور وآنك خوفیله اوزرینه داغ ایدرلر تاسع مجمع الفرسده
ستارهٔ زحل عاشر بمعنی شادی وسرور وفرح فی کشاکش بـ ایکی معنایه در اول نزاع
وخصومت ثانی جنك وغوغا که طرفین مساوی اوله ایکی معنایه ترتیب اوزره شاعر بیت
کشاکش چوکار خردمند نیست * برفته شود برکشاکش سبب فی کشش بـ کسر شین معجمهٔ
اول ایله ایکی معنایه در اول ناز وکرشمهٔ محبوبان ابو المعانی بیت کشد عاشقان این خرام
وکشش هم * که بودی بحسن خدا داد یکتا * ثانی کشیدن لفظندن اسم مصدردر چکش
معناسنه فی کشمش بـ سکون شین معجمه وکسر میمله قوش اوزمی فی کشمکش بـ سکون
شین معجمه وفتح میم وکافله ایکی معنایه در اول جنك ونزاع ومجادله معناسنه ثانی عروسی
دامادە کوتردکن توقف ایدوب دامادن بخشش استدکنه چکه چکه کوتوردکارینه دیرلر
حکیم شفایی بیت سهلست اکرت ازره کون بچه سلیطه * در کشمکشان زاده ود رجیب نهاده
فی کشیش بـ کسر شین معجمه وسکون یای تحتانیله پیشوای نصاری ومقتدای ترسایان
معربی قسیس در شیخ نظامی بیت زخار ابود دیری ساز کرده * کشیشان اندروش ساخورده
فی کفش بـ سکون فایله پابوج وپاشمق معناسنه در فی ککش بـ کسر کاف ثانیله کیکز مرقوم
معناسنه یعنی تره نیزك که ترکیده قجی دیرلر کذا فی المجمع فی کلاش بـ فتح لامله ایکی معنایه در
اول کوف وپاس معناسنه استاد لطیفی بیت مرا این راه را توشه بقلست وماش * نه نان پارهٔ
ارزین کلاش * ثانی فرهنك جهانکیریده بمعنی عنکبوت وآنك یاپدوغی آغه کلاشخا نه دیرلر
فی کلاکوش بـ فتح لام وسکون کاف وضم میمله موش دشتی که تارلاده مزروعاته ضرر ایرشدرر
فی کلم کوش بـ بروحشی جانوردر قولاقلری غایت بیوك اولدوغندن کنایه ایدرلر فی کندروش
وکندوش بـ کلاهما بسکون النون زحمتلو ومشقتلو صرب یول وطاشلو اولوب یول بلمنیین
پرله دیرلر میر نظمی بیت فتاده بکوهی که کندوش راه * در آنجا شود عقل ودانش تباه *
فی کنوش بـ ضم نون وواو معروفله چام اغاجی بعضیلر سرو اغاجی دیمشلردر فی کویش بـ
کسر واو وسکون یای تحتانیله آیران چقاردقلری ظرف کذا فی المؤید فی کیش بـ بوزن
جیش ایکی معنایه در اول عروس ایچون اولان کابین که آغرلق دیرلر وعربیده مهر دید کلریدر
ثانی کیر وپاس معناسنه فی مع الغین المعجمه * کاغ بـ اوچ معنایه کلور اول بمعنی آتش
حکیم قطران ارموی بیت ازابر تیره برق بتابد بروز پاك * چون سرخ داغ ازشب تیره زدود کاغ *
ثانی کوش که حیوانات یدوکی علفی چقاروب تکرار چینیوب یودار حکیم سنایی بیت عیشی جای
توکرسنه چوزاغ * خر اومیز ند زکنجد کاغ * حضرت مولانا قدس سره بیت چندان
شراب ریخت جنون ساقیٔ ربیع * مستسقیان خاك ازین فیض کرده کاغ * ثالث ناله وفریاد
معناسنه عموما حضرت مولانا قدس سره بیت آنکه آتشهای عالم زآتش اوکاغ کرد *

کرد * تا فسون میخواند عشق وبردل اوی ذمید * ابو الفرج رونی * قطعه * چه شخص است
آن براق خواجه یارب * کز وهر جنبشی برقیست حایل * بتن زوکوس خورده کوه ساکن * بتك
زوکاغ کرده باد عاجل * وفریاد کلاغ خصوصا یعنی قرغه فریادی مولانا جامی بیت جامی
ازنطق زبان بست چونشناسد کس * نکتهٔ طوطی شکر شکن از کاغ کلاغ * مجمع الفرسده
آواز طاس ومطلق صدا معناسنه دردیوب حکیم سنایی نك مرقوم بیتنه متمسك اولمش
فی کاغ کاغ بـ قرغه وقوزغون آوازی برهان الدین بزاز بیت شد زلون مختلف چون
جامهٔ صباغ باغ * زاغ بیرون شد زباغ وماند اندر کاغ کاغ * استاد عسجدی بیت ای کرفته
کاغ کاغ ازچشم ماهمچون کلاغ * کوه بیشه جای کرده چون کلاغ کاغ کاغ فی کتغ بـ فتح تاء مثناة
ایله یوغرت قوریسی که کشك دخی دیرلر خواجه عمید لوبکی بیت مدام تاکه زخاصیت اهل
صفرارا * موافقست همه عمر نازدان وکتغ فی کزاغ بـ فتح زاء معجمه ایله ابریشم تلی که یاریاوب
ینه بوکیله قورق اولمق ایچون آکا دیرلر ابو المعانی بیت زلف اوپیچ وتاب وجعد اوعنبر شکن
چون بریشم کزاغ اوکشته بادست صبا فی کزغ بـ فتح زاء معجمه ایله اوشق دید کاری صمغ کبی
بردارودر فی کزوغ بـ ضم زاء معجمه وواو ایله کاغد والتون وکمشه مهره ایالك استاد عسجدی
بیت بزخمی کزوغ ورا خرد کرد * چنین حرب سازند مردان مرد فی کلاغ بـ فتح لامله
قوزغون که عربیده غراب دیرلر استاد عنصری بیت هرکرا رهبری کلاغ کند * بیکمان دل
بزخمه داغ کند * بو مضمونی عربیده دخی ایتمشلر بیت اذا کان الغراب دلیل قوم * سیهدیهم
الی دار البوار فی کلرغ بـ سکون لام وراء مهمله وضم میمله کرکس قوشی که عربیده نسر دیرلر
امیر خسرو بیت بیضهٔ کلرغ بزهمای * ازنسب خویش بود بچه دار فی کیوغ بـ ضم یای
تحتانی وواو ایله صماندیز باجق که بعض ایشه قوللنورلر کذا فی شرفنامه فی مع الفاء * کاف بـ
یاریق معناسنه کافتن دن ویارمق معناسنه ده کلور شاعر بیت اباباز کافم زمین را زهم *
پرهشان بخاك اندرون بیش وکم * واسم مصدر وصیغهٔ امر ووصف ترکیبی اولور شمس فخری
بیت شیخ ابو اسحق کز تیغش فتد * روز هیجا در حصار قاف کاف * کاهی شکاف معناسنه ده
کلور حضرت مولانا قدس سره بیت درتوکافی بود تا با کافران * جای کند وشهوتی چون
کافران * فرهنك جهانکیریده شکاف لفظندن مخففدر دیمش حکیم فردوسی بیت همی
سوی کافی به پیکان وتیر * همی آب کرد دزداد توشیر * حکیم اسدی بیت بدانکونه زد نعرهٔ
کوه کاف * که سیمرغ لرزید درکوه قاف * واسم فاعل اولور بمعنی شکافنده حکیم خاقانی بیت
هردوچو صبح ازعمود کنبد کافند * صبح باشد ازعمود کنبد کافست * وصیغهٔ امر اولور شکافتن
لفظندن ابو شکور بیت کشاورز وآهنکر وپای باف * چو بیکار کشتند سرشان بکاف *
مولانا محقق کمال پاشازاده دقایقده یازمش که ارباب لغت کافی شکاف معناسیله تفسیر ایلمشلر اما
فرقی وار ایدوکین بلمامشلر کافده آیریلوب کتمك لازم دکلدر آنجق یارقدر اما شکافده آیرلمق لازمدر
لسان عربده قسم ایله قسیم کبیدر کافله شکافك معنای حقیقتلری بکه مذکوردر مجازا احدهما
آخرده استعمالی جائزدر بینلرنده علاقهٔ مجازیه ظاهردر فی کرسف بـ فتح را وسکون سین
مهملتین ایله بمعنی کرفس ترکیده کروز دیرلر بعض نسخه ده معکوس واقع در کرسنب دخی دیرلر

فی کزف فخ فتح زاء معجمه ایله قره ساقز که زفت دخی دیرلر شمس فخری * قطعه * همی تا
بتصحیف خواندن توان * سرق را بشرق وحزف را خزف * رخ دوستان توباد اسفید * دل
دشمنان توباد اکزف * بعض نسخه ده تشدید ایله التون وکمش اوزرینه ایتدکلری سواد وسیم سیاه
معناسنه ده مرویدر استاد کسایی بیت زر کر فرونشاند کزف بسینه سیم * من باز برفشاندم
سیم زده بکزف * ضم کافله ده روایت اولنمشدر فی کزرف فخ سکون زاء فارسی وفتح راء مهمله
ایله براوتدر بغایت بدبوی اولور برحدده که برآدم الندن طوتسه نیجه کون رایحه سی کتمز شاه
ناصر خسرو * قطعه * چون نبشوی سلب چرب خویش * کر توچنین لخت وسره کازری *
توسنبل خوش چون چرم * کر توهمی کزرف کنله چری فی کشف فخ فتح شین معجمه ایله
ایکی معنایه در اول قبلوبغه که سنك پشت دخی دیرلر خواجه سلمان بیت اژدهای راتبت
دردامن آخر زمان * فتنهارا چون کشف سر درکریبان یافته * ثانی برج سرطانه دیرلر حکیم
فردوسی بیت چوکرد اختر فرخ ایرج نکاه * کشف دید طالع خداوند ماه * مجمع الفرس
کوزه پهن یعنی یصی برداق که برفدان دخی دیرلر بر نوع یصی ظرفدر ایچنه صو واوستنه قاد
قویوب صوبی صوغودرلر فی کف فخ ایکی معنایه در اول کوپوك که عربیده زبد دیرلر دریانك
اولسون وسائر نسنه لرك اولسون جمله یه اسمدر ثانی سیاه وسمه درکه مشاطه لر ابروی زنانه
سوررلر کذا فی المجمع ودخی شکافتن وکفیدن لفظلرندن صیغه امراولور سراج الدین قمری
بیت چون توکل خوش خند درباغ تماشا وطرب * بدسکالت را بکر ز ین غصه چون غنچه بکف
وعربیده اوج معنایه استعمال اولنور اول ال آیاسنه دیرلر شیخ ابوسعید ابوالخیر * رباعی *
حوران نظاره نکارم صف زد * رضوان زتعجب کف حق دن باکف زد * این خال سیه بدان رخان
مطرف زد * ابدال زبیم چنك برمصحف زد * وعربی شعرلرده دخی وارد اولمشدر لابن حمدیس
الصقلی بیت قم ها تها من کف ذات الوشاح * فقد تقی اللیل کثیر الصباح * ثانی منع
معناسنه ثالث کفایت ایلمك معناسنه در فی کلف فخ فتح لامله یوزده وسائر اعضاده ظاهر
اولان لکه یه دیرلر میرنظمی بیت کاف درچهره بد شکل بودش * نه درچهره سراپای
وجودش * ودخی قوش منقاری که کلب دخی دیرلر کذا فی فرهنك جهانکیری فی کنف فخ
فتح نونله کتان قبوغندن بوکلمش ایپ که کنب دخی دیرلر اما کنب قنبدن تعجیم اولنمش ایسه
کندردرکه قابوغن صویوب ایپ بوکرلر حکیم انوری بیت وعده می نهم هین من وفتال کنف *
مهلتی من ندهم هین من وجلاد دوال * فتال فتح تاء مشدده ایله بوکیجی وجلاد دلام مشدده ایله دری
یوزیجی عربیدر وکنف عربیده صغنجق یروحمایه معناسنه در فی کیف فخ فتح یای تحتانیله کف
مرقوم معناسنه واوج ایچیدر وسکون یایله برحالتدرکه انسانه سرور وخنده رو یر ردیف مع الکاف
فی کابك وکابوك فخ کلاهما بضم الباء الموحده ایکی معنایه در اول آشیانه مرغ عموما
شمس فخری بیت آفریده کند دعای ترا * جمله درآب وبیشه وکابوك * ابوشکور
* قطعه * چون بچه کبوتر منقار سخت کرد * همواره کرد موی شد ان موی بکانش زرد *
کابوك را نشاید وشاخ آرزو کند * وزشاخ سوی باغ شود باز کرد کرد * وخانه کبوتره دیرلر
خصوصا سیف اسفرنکی بیت آنکه طبعش درکبوترخانه روحانیان * ازبروج کازحرف

حرف فلاك کابك میکند * حکیم انوری درمرثیه بیت توبروریده کابوك آسمان بودی * ازان
قرار نکردی دار آشیانه پست * ثانی بر پاره لویدرکه بر یره بغلیوب تنورسپوررلر اتمك بشورمك
ایچون که ترفند دخی دیرلر فی کاچك فخ فتح جیم فارسیله ایکی معنایه در اول تارك سر یعنی باشك
دپه عزیز مشتملی بیت زخم خوردن بکاچك اندر رزم * خوشتر ازطعنه عدو در بزم * ثانی برادر
زاده یه دیرلر فی کاچیك فخ کسر جیم فارسی وسکون یای تحتانیله عقیعقه یه دیرلر کرك بال
کرکسه بکمزدن اولسون شاعر بیت دهن را چون ندان کاچیك شکر * سخن کشته همچون
شکر مکرر فی کاروانك فخ سکون راء مهمله وفتح واو ونونله برقوشدر صولرکنارنده اولور ترکیده
کروان دیرلر فی کاشك فخ سکون شین معجمه وکاف موقوفله کاشکی معناسنه درکه عربیده
لیت دیرلر فی کاغك فخ فتح غین معجمه ایله نشاط وسرور معناسنه درکذا فی فرهنك جهانکیری
بومعنایه میرنظمی بیت بکاغك درجهان بکذشته عمرش * شب وروزش به بزم عیش
وشادی فی کاك فخ سکز معنایه کلور اول ماوراء النهرده بمعنی مردم قریع الدهر بیت
همه چون غول بیابان همه چون مار صلیب * همه چون هره بحری همه چون کاك غدنك *
ثانی طفل اوغلانجق معناسنه شمس فخری بیت کریه من زند دشمن ودوست * سوخت
حال دل مرازن وکاك * ثالث کوزببکی مردم چشم معناسنه ابوالمثل بیت جهان همیشه
بدوشاد وچشم روشن باد * کسی که نشناسدش کنله باشدکاك * رابع یاغلی قوری اتمك که
عربیده کعك دیرلر سراج الدین قمری بیت جای خاقان نبود ذروه منبر آرای * کاك نا پخته
شود لایق منبر کردد * بسحاق اطعمه بیت پیش زخم نخود آب ارسپرکاك بری * همچونان تنکش
جان سپری نتوان کرد * وبکسمات که معروفدر برنوع قوری اتمکدر اهل سفر کوتورب زاد راه
ایدرلر استاد لطیفی بیت چون موافق هره وپالاد وکاك * ازموونات سفر مارا چه باك * خامس
قوری ات که لحم قدید معناسنه در سادس مرد لاغر یعنی ارق آدم قوریاق لازمه اولوب
وجودنده طراوت ونضارت اولمدوغندن کنایه در حکیم انوری زنك لاغری هجونده * قطعه *
دوش چون احمقان زخانه خویش * سوی کوهرسنی کاك شدم * هیچ القصه تابکردن وربش
همچو جولاهه درمغاك شدم * سابع قرص ماهه دیرلر غالبا استعاره طریقیله در رضی الدین
نیشابوری بیت نداشت بهره زعلی که اوج منبر جست * بزردروفی موسم ازان قبل شد کاك *
ثامن آذربایجان ناحیه سنده برقلعه نك آدیدر فی کالاغ فخ فتح لامله ایکی معنایه در اول
خام قاون اما ترکیده قاونك وهم قارپوزك خامنه کالك دیرلر فارسیده قاونك ناپخته وبی لذت
اولانه که قبق اولور کالالغدن غیری شکلود دخی دیرلر اما فرهنك جهانکیریده بمعنی کدو یعنی
قبق مسطوردر ثانی آلت حجامت که کال وکاله دخی دینلور امیرخسرو بیت لابد آنکس که
مثل پیشه اوحجامیست * سازاو استره وکالك ونشتر باشد فی کاواك وکاوك فخ کلاهما بمعنی
مجوف یعنی ایچی بوش هرنه اولورسه میان تهی معناسنه شمس فخری بیت سوخت سودای
توسویدایم * دل ومغزم ازان شده کاواك * بومعنایی مؤید استاد لبیبی بیت بجز عمود کران
نیست روز وشب خورشش * شکفت نیست ازو کرشکمش کاواکست فی کاورك فخ فتح واو
وسکون راء مهمله ایله آشیانه مرغان که کابك وکابوك مرقومین معناسنه وسکون واو وفتح راء

مهمله ایله کبر معناسنه درکه خیار کبی بر نسنه در خیار کبر دیرلر شیرکه یه قویوب ترشی ایدرلر
لغ کاولجک وکاونجک بغ کلاهما بفتح الواو وسکون اللام والنون بعدهما جیم مفتوحه ایله بمعنی بادرنك
سبز یعنی تازه خیار شمس فخری بیت خیار خلق کسی دان که بر کند دندان * ز ذوق خربزه و دل نهد
بکاونجک * کذا فی فرهنگ جهانکیری لغ کاویجک بغ کسر واو وسکون یای تحتانی وفتح خاء معجمه ایله
مجمع الفرس ده بمعنی خیار بادرنك که سبز و بزرك اوله منجیك بیت ز بوستان تو آنکس که خواست
خربزه را * میسرش نکند جز خیار کاویجک * موید الفضلاده واو یرینه را ایله مروید ر لغ کباك بغ
فتح باء موحده ایله لیف خرمادن اولان رسن معناسنه در کبال دخی دیرلر کذا فی المجمع لغ کبك بغ
سکون باء موحده ایله بمعنی دست راست یعنی صاغ ال وصاغ طرف کذا فی فرهنگ جهانکیری
مجمع الفرس ده بمعنی کف دخی مرویدر لغ کپك بغ سکون باء فارسیله ککلك که عربیده حجل دیرلر
خواجه سلمان بیت در زمان تو هران باز که رفت در پی کپك * رشته کم کرد ز حسرت سر انکشت
کرید لغ کپوك بغ ضم باء فارسی ایله بر قوشدر هم جنسی اولمیان قوشلر ایله اوچوب قونار
وارککی احیانا غیری ارکك قوشه دیشی اولوب جفت ایدینور مرویدرکه مزبور قوشك استخوانی
محبوب بدوست اولنلر یانلرنده کوتورسلر بالخاصه محبوبی کندویه رام ایدر ودخی تناولی باه
قوت ویرر کذا فی فرهنگ جهانکیری حکیم سوزنی * قطعه * کپی وکپوك صفت خرسرست
مسخ چو کپی وچو کپوك غر * مرغ ز هر جنس که بیند کپوك * ماده شود کیرد ازان جنس نر *
بو معنایه منجیك * قطعه * با این همه سخن که همی جفت خواستم * آمد فراخ مرد عیا نجیب
بام بام * خارش کرفته و بخوی اندرش عمی * همچون کپوك خسته و بی جفت کام کام * باء
موحده ایله طاوق کومسیدر مجمع الفرس ده سرخ رنك بر مرغابی در عربیده عنقد دیرلر شرفنامه ده
کپوك چکاوك دیدکاری قوشدر که عربیده ابو الملیح دیرلر لغ کتك بغ فتح تاء مثناة ایله بر نوع
کوسفنددر ایاقلری قصه اولور ولسان هندیده برحیه نك آدیدر که ازوب بولانق صویه
دوکسه لر فی الحال صاف ایدر لغ کجك بغ فتح جیمله بدی معنایه کلور اول اوجی اکری وسوری
دمور در کولنك کبی اغاج صاپ کچور وب فیلبانلر آنکله فیلی ضبط ایدرلر یعنی اوزرنده ایکن
دپه سنه اور وب صاغ وصوله دوندررلر کانه فیلك عنانیدر مولانا عبد الله هاتفی بیت داد
از پی ضبط پیل مستش * از قوس وقزح کجك بدستش * ودخی هر باشی اکری دموره دیرلر
عموما وکولنکه دخی دیرلر ثانی بر باشی اکری اغاجدر باشنه قبق بر کیدوب اوق نشانی ایدرلر
اول نشانه اورانه خلعت وآقچه ویررلر خان خانان بن بیرم خان بیت عقد قبق نمود خدنك
تو از کجك * یا از هلال صورت پروین نمود جك * ثالث کوس وطبل طره سی که اول دخی
باشی اکری بجه بر اغاجدر طبل زنك بر النده منقور اغاج و بر النده بر اینجه چبقدر راصولی دم تك در
مولانا شهابی بیت کجك داده بر کوس هر لحظه بوس * شده کوش کردون کر از بانك کوس *
مولانا هاتفی بیت کجك بر دهل فتنه انکیز شد * ز بانك دهل فتنه کر تیز شد * رابع باشی
اکری بجه بر پالك در که قاز وخروسك قویروغنده اولور شاطرلر وعورتلر باشلرینه صوقرلر
خامس بر نوع طپراق بر داقدر ایچنه کلاب ایله آمیخته تازه خرما قویوب آغزین صوارلر سادس
قلاب که بالق صید ایدرلر ترکیده اولته دیرلر سابع بر دارودر شیرازیلر قصیلك وعربیده شبح

شبح دیرلر کوز آغریسنه دوا ایدرلر لغ کراك بغ فتح راء مهمله ایله بر قوشدر اکثر صو کنارلرنده
اوزون قویروغی واردر صالدقچه یره طوقنور کرمانیلر سیسالنك واصفهانیلر عایشه لب جوی
وعایشه دخی دیرلر عربیده صفوه دیرلر شمس فخری بیت زانکه از انتقام رأفت او * نکند
باز باز قصد کراك * حکیم اسدی * مثنوی * سراینده سار و چکاوك ز سرو * چمان در چمنها
کراك و تذرو * استاد دقیقی بیت چنان اندیشد او از دشمن خویش * که باز تیز دندان از کراکا
لغ کرتك بغ سکون راء مهمله وفتح تاء مثناة ایله طوقوق که کزینه وپتك دخی دیرلر لغ کرك بغ
فتح راء مهمله ایله ایکی معنایه در اول بمعنی کراك مرقوم که آندن مخففدر حکیم انوری * قطعه *
تا نباشد همچو عنقا خاصه در عزلت غراب * تا نباشد همچو شاهین خاصه در قدرت کرك *
جان خصم از تیر سیمرغ افکند بر شاخ عمر * باد لرزان در برش چون جان بنجشك از تفك *
مجمع الفرس ده * مرغ کبود باشد که با هم جنس جفت نشود * وبنسخه میرزاده مرغیست سپید
کبود دم واقعدر ثانی بیت المقدس مضافاتندن بر شهر آدیدر حکیم زجاجی بیت ز کنعان
وا زرمله وا ز کرك * رسیدند کردنکشان یك بیك * وسکون راء مهمله ایله بوزن برك بش
معنایه کلور اول کرکدن لفظندن تخفیف اولنوب اول معنایه استعمال اولنمش حکیم اسدی
* مثنوی * سرود آرد از قد مردی فزون * سرش چون سنان با چو آهن ستون * فکنده
همه پیش شان میل میل * سروهای کرکست ودندان پیل * ثانی زره معناسنه در وله
* مثنوی * چنان زد بر کرك و ترکای شکفت * که کرکش ز ترك آتش اندر کرفت * هزارش
سپرداد وصد هون کرك * چهل اسب جنگی وصد درع ترك * ثالث بمعنی ماکیان طاوق
معناسنه کمال غیاث در توحید باری جل ذکره بیت از شیر تا برو به واز موش تا پلنك *
از کبك تا بکر کس واز کرك تا بکرك * رابع بمعنی کبك یعنی ککلك خامس بمعنی سرطان یعنی
ینکج کذا فی فرهنگ جهانکیری لغ کرکرانك بغ سکون راء اول وفتح ثانی وکاف ونونله اول
ج
یومشق کموکدر که یمك ممکن اوله کورك اوجنده وسینه ده اولور کرچن وکرکری دخی دیرلر
عربیده غضروف دیدکاریدر لغ کرکرك بغ سکون راء اول وفتح ثانی وکاف ایله بمعنی کراك مرقوم
حکیم ناصر خسرو بیت بخسته را بجز از خورد ماند آردکوش * بنفشه را بجز از کرکرك ندارد
پاس لغ کرژك بغ فتح زاء فارسیله الثی معنایه در اول بمعنی کجك مرقوم مولانا هاتفی بیت
بدانکونه تا سیزده پیل مست * بزخم کرژك راست در خون نشست * میرخسرو بیت آن
کرژك بر تارك پیل از شکوه * بود تیغ کوه بر بالای کوه * لفظ مرکبدر کرژ ایله کاف تصغیردن که
اکری بجه دیمك اولور ثانی مجمع الفرس ده کوس وطبل طره سی که کجك دخی دیرلر امیرخسرو
بیت ذنب پای کواکب راست خار * کرژك رست دهل زن راسته مار * مولانا شهابی بیت
چنان زد کرژك زخم بر روی چرم * که پر درد شد پوست را روی نرم * ثالث بر اکری بجه اغاجدر
باشنه قبق بغلیوب اوق نشانه سی ایدرلر رابع قلاب که بالق اولته سی وقانجه دیدکاری
آلت کشتی خامس قاز وخروس قویرو وغنده اولان اوزون اکری بجه توی سادس طپراقدن
بر نوع برداقدر ایچنه رطب خرما قورلر بو آلتی معناده ده کجك مرقوم ایله مترادفدر لغ کزلك بغ
سکون زاء معجمه وفتح لامله باشی کیرویه اکری اولان بچق وصویه وقلمتراش وامثالی نسنه لر

مولانا جامی * مثنوی * تا قلم را نخست دست دبیر * نتراشد بکزلك تدبیر * نرود بر مراد دل
قلمش * خوش نباشد بچشم کس رقمش * مایه کزلك ز صنعت حك * سود را کند درستی
پاك * وله ایضا بیت حرف نوشته بدل طفل خرد * کزلك پستان نتواند سترد * مجمع
الفرسده کسر کافله مرویدر ع کسك ع فتح سین مهمله ایله بر نوع قوشدر که عربیده عقعق دیرلر
ترکیده صقسغان دیدکلریدر کذا فی فرهنك وفائی و تحفة الاحباب اما رساله ابو حفص سغدیده
بمعنی تلبه مرقومدر و بو بیت عمق بخاری یه منتسبك اولمش بیت هرکز نبود خاك بشوری چو نمك
از کاه چکونه می سازند کسك ع کشك ع فتح شین معجمه ایله ایکی معنایه در اول بوغرت
قوریسی که ترکیده کش دیرلر ثانی چلاهلر طوقودقلری بزك عرضنی کرمك ایچون ارقوری
قودقلری دمور که ایکی باشی طراق کبی دیشلری واردر اکا آهنجه دخی دیرلر ع کشکرك ع
سکون شین معجمه و فتح کاف فارسی و راء مهمله ایله بر قوشدر که سیاه رنك و بیاضی دخی اولور
و قویروغی اوزون اکا عکه دخی دیرلر عربیده عقعق ترکیده صقسغان دیرلر مولانا حافظ
صابونی بزبان قزوینی بیت چندین هزار کوتر و قمری و کشکرك * با مود هم که برج کسی او
پرانسی * ع کفچك ع سکون فا و فتح جیم فارسیله ایکی معنایه در اول بمعنی دامن زین
یعنی ایرانکی سراج الدین سکزی بیت از پی کفچك زین فرست صاحب خلد * کر بخواهی
دهد از چادر حورا اطلس * ثانی بمعنی کفچه بو معناده کاف تصغیری اولور ع کفچلیزك ع
سکون فا و فتح جیم فارسی و زاء معجمه و کسر لامله کفکیر معناسنه در که کفچلیز و کفچلیزه دخی دیرلر
کذا فی فرهنك جهانکیری اما مجمع الفرسده سوسمار کوچك معناسنه در کذا فی فرهنك میرزا
وادات الفضلاده بر جانوردر الی و ایاغی سرخ اولور و عربیده غموص دیرلر ع کفك ع سکون
فا ایله بوزن اشك بمعنی کفچ مرقوم یعنی کوپوك دریانك و غیریلرك مختاری بیت بد دریا برد آب
و باد و کفك و کرد او کونی * یکی اندر نهش در کشت و دیکر بر سرش عنبر * حکیم قطران ارموی
بیت شکفته لاله چو جام شراب و ژاله درو * چو کفك رخشان اندر میان جام شراب ع کاك ع
اوج معنایه در اول بر نوع اتمکدر که بشدکدن صکره قوریدرلر کاك دخی دیرلر ثانی بر آجیق
اوتدر قوریدوب و طوزقاتوب اتمك ایله یرلر ترکیده کنکاع عربیده صعتر دیرلر ثالث کندوی
بزه یوب زیب و زینت وبرن ارکك آدمه دیرلر اوج معنایه ترتیب اوزره ابو المعانی بیت همچو کاك
باشد که با کاك میخورند ارباب دل * چون زن دلاله آراید خودش هر مرد کاك ع ککمك ع سکون
کاف و فتح میمله کلف معناسنه در که چهره ده و سائر اعضاده ظاهر اولور تابش دخی دیرلر کذا فی
جهانکیری ع کلاك ع فتح لامله اول دشت و صحرایه دیرلر که مطلقا زراعت اولنمامش اوله
حرکات ثلثه ده معنای آخر ایله وارد اولمشدر مجمع الفرسده بالای پیشانی مرویدر که کلال دخی
دیرلر ع کلك ع فتح لامله بوزن فلك سکز معنایه کلور اول نشتر فصاد که نیشتر و شست
دخی دیرلر عربیده مبضع دیرلر حکیم سوزنی بیت کر پیش کل کشم کله مشکبوی تو * بر من
کلك مزن که ببندم بچشم از کلك * حکیم سنائی بیت تا کی ز زاهد رشك و بخیلی ز این و آن * بهر
کل و کلاله خوبان کلك زنیم * ضیائی بخشی بیت در دل خیال غمزه نیزت چو بکذرد * کویی
زند بر دل پر خون من کلك * ثانی آرپه و بغدای صاپندن و اغاجدن دخی یاصی تخت کبی نسنه

نسنه یایوب بیوك صولری کچمك ایچون صال کبی ایدرلر و کاهی قرق اللی بوش طلومی اوفروب
آغزین بغلیوب بربری یانسنه قویوب اوزرینه دیرکار و تخته لر ایله بیوك صفه کبی ایدوب اوزرینه
اثواب و سائر ذخائر و امثالی نسنه لری قویوب بیوك صولرك اوزرنده مراد ایتدکاری یره کوتوررلر شط
و فرات صولرنده چوق قوللنورلر ترکیده دخی کلك دیرلر ابو العلای کنجه بیت کرز جمله چوب و نی
کاندر جهان * دست تقدیر خدا ببندد کلك * ثالث دامغان مضافاتندن بر موضع نامیدر آنده
بی نظیر بغدای حاصل اولور استاد منجیك بیت کندم بیار از کلك از دامغان ببر * ز انواع میوه ها
و ز اقسام غله ها * رابع بمعنی دردسر یعنی باش اغریسی خواجه عمید او یکی بیت چند شوم
صداع کش کرد سماط خسروان * کز درتست عالمی زرق پذیر بی کلك * خامس بمعنی شوم
و نامبارك حضرت مولانا قدس الله سره العزیز بیت زین می خوری کردی ملك زان
می خوری دیو کلك * زین می ابوبکری شوی کردی از ان می بو الحکم * و شآمت و نحوست
سببی ایله بیقوشه دخی دیرلر سادس خام قاون و قارپوزکه کالك و سفچه دخی دیرلر سابع
هنوز آچلمامش پنبه قوزاغی ثامن کاومیش نو و جوان یعنی کنج وارکك صو صغری کذا فی
فرهنك جهانکیری بعض فرهنکلرده احول معناسنه ده روایت اولنوب استاد لطیفینك بو بیتی
ایراد اولنمش بیت درین ملك نبود نظیرت ملك * نظیرت نه بینند مکر که کلك * اما فرهنك
جهانکیریده بو معنایه کسر کافله روایت اولنمشدر و سکون لامله بوزن دلك بمعنی بغل یعنی قولتوق
ایچی اطبانك بری دیمشدر بیت اکر آیدت درد دوران و کلك * علاجش همی کن بتد هین
و دلك ع کلوتك ع ضم لام و واو معروف و فتح تاء مثناة ایله اول قصه اغاجدر که قصارلر آنکله
بز آغردرلر کذین دخی دیرلر ع کلیك ع کسر لام و سکون یای تحتانیله بیقوش که جغد و کوف
دخی دیرلر کذا فی المجمع ع کمیوك ع فتح میم و ضم یای تحتانیله بمعنی رفیده یعنی بز پاره لرین بریره
بغلیوب تنوری پاك ایدرلر اتمك پشمك ایچون کذا فی المؤید ع کناك ع فتح نونله پیش شکم
یعنی یورك بوریسی عربیده مغص دیرلر طبیب یوسفی * رباعی * عارض چه بود کناك نبود صادق
میدان که بنزدیك طبیب حاذق * از خوردن معجون بنفسج کردد * با ماده مرض طبیعت فایق
ع کنجك ع سکون نون و فتح جیمله بر اغاجدر سارشك دار و کرم و سله دخی دیرلر ع کندوك ع
سکون نون و ضم دال مهمله ایله کوب کبی بر بیوك ظرفدر ایچنه غله قورلر کندوم و کندوله
و کندو دخی دیرلر حکیم نزاری قهستانی بیت ببند سال و قحط سخت درویش و توانکر را *
هم از کندم تهی کندوك و هم خالی ز نان کرسان ع کنك ع سکون نونله ایکی معنایه در اول
آدمك قولی که برمق اوجندن اوموز باشنه وارنجه و طیورك قنادی و اغاجك داللری معناسنه
شاعر بیت آن خسیس از نهایت خست * کنك کنجشککی بکس ندهد * ثانی شاخ نبات
معناسنه بسحاق اطعمه بیت از کنك نبات آنکه درین شیشه کره بست * در نفس همه
صورت قرصك که وه بست * مجمع الفرسده بر اوتدر که آندن ریسمان ایدرلر و دخی ایچی بوش
قوز مسطوردر ع کنبزك ع کسر نون و سکون باء موحده و فتح زاء معجمه ایله جاریه معناسنه در که
کنبز دخی دیرلر استاد لطیفی بیت شراب و عشرت و نقل مهیا * کنیزك پنج و شش همچون
ثریا ع کورك ع سکون واو و فتح راء مهمله ایله کبره دیدکاری اوتك میوه سی در اغاجن و یپراغی

وچیکن خرده وتازه دکنلریله سرکدیه قویوب ترشی ایدرلر ی کیك ج سکون یای تحتانیله
وکاف مکسوره ایله ده مروید ریوره که عربیده برغوث دیرلر واماله ایله کوزبیکی مردم چشم
معناسنه شمس فخری بیت هنکام اجتماع بوقت مقابله * ازکینه مهر برکند ازدیده اش کیك
ی مع الکاف الفارسی * کارنجك ج فتح راء مهمله وجیم وسکون نونله بمعنی بادرنك سبز یعنی
تازه خیار کذا فی المؤید ی کارنك ج فتح راء مهمله وسکون نونله صاحب طرب ودخی چرب
زبان یعنی کلامی صحیح وفصیح ومنتظم سویلاین کذا فی فرهنك جهانکیری بومعنایه مؤید ابو المعانی
بیت یاری نکند چو بخت وطالع * سودی ندهد بعقل وکارنك ی کازریسك ج کسر زاء
معجمه وسکون را ویای تحتانی وسین مهملتین ایله مخلصه دیدکاری دانه جکلردر ترکیده نوروز
اوتی دیرلر نوروز کوننده یدی کره یدیشر یوتارلر ی کالنك ج کسر لام وسکون نونله نعلبند
آلتلرندن سمتراش دیدکاری آلتدر ی کالوسك ج ضم لام وواو مجهول وفتح سین مهمله ایله
بمعنی باقلاکه ترکیده بقله دیرلر کوسك دخی دینلور کذا فی المجمع ی کچك ج فتح جیم فارسیله
برجانورجکدر صومشکی دیرلر ومشك دخی دیرلر ی کردانك وکردنك ج کلاهما بسکون
الراو فتح الدال المهملتین والنون بمعنی دیوث وابله ونادان وقلتبان وبی اندام کذا فی المجمع بومعنایه
ابو المعانی بیت اغیار سك بکردد درکوی شاه خوبان * آن کردنك بزعمش یعنی شد نکهبان
ی کژرنك ج سکون زاء فارسی ونون وفتح راء مهمله ایله بوز رنك معناسنه یعنی نه بیاض
ونه سیاه اولور آت اولسون غیری اولسون عارضه ومعروضه اطلاق اولنور میرنظمی بیت
بدسنش نیزه در زیر اسب کژرنك * بچشم خصم کرده چرخ را تنك ی کزمازك ج سکون زاء
اول وضم ثانی معجمتین وفتح میمله ایاغون اغاجی تعریب ایدوب جزمازج دیدیلر وله بیت
صورت زشت کی شود نازك * نشود نسترن چو کزمازك * مجمع الفرسده ایلغون اغاجنك
میوه سنه دیرلر که کزمازج دخی دینلور ی کشتوك ج سکون شین معجمه وضم تاء مثناة
ایله قبلوبغه که لاك پشت وسنك پشت دخی دیرلر ی کشدانك ج سکون شین معجمه وفتح
دال مهمله ونونله کیروپاس که جامه ده وغیری یرده اولور ی کشنك ج سکون شین معجمه وفتح
نونله یاسی قبق که یاتق کبی اولور اکثر شراب ظرفی ایدرلر میرنظمی بیت کنار آب با دلدار
مهرو * بکشنك باده کارنك وخوشبو ی کفسك ج فتح فا وسکون سین مهمله ایله بغدای
کپکی یعنی بغدای دوکرکن چقان قبوغی ی کفشك ج سین مهمله یرینه شین معجمه ایله ده
کپك معناسنه در ی کفکوك ج سکون فا وضم کاف فارسیله اسکی بورك وامثالی اسکی نسنه لره
دیرلر میرنظمی بیت بدوشش جامه پرشوخ ومفلوك * بسر دستار صد پاره بکفکوك
ی کلاسنك ج فتح لام وسین مهمله وسکون نونله صیان طاشی که فلاسنك دخی دیرلر عربیده
مقلاع دیدکاریدر وله بیت حسودان عاقبت کردند نیرنك * بدور اند اختند همچون
کلاسنك ی کلخشنك ج سکون لام وخا ونون وفتح فا وشین معجمتین ایله اولوقدن یاخود
یوکسك یردن صوآقارکن طوکوب اغاج کبی اوزون اولوب قالدوغنه دیرلر قرالاوی بیت
آب کلخشنك کشته ازفشردن ای شکفت * همچنان چون شیشه سمین کون آویخته *
ی کلفشنك وکلفهشنك ج کلاهما بمعنی کلخشنك مرقوم ی کلنك ج فتح لام وسکون نونله

نونله چپادیدکاری دموردر بوستانجی وباغبان آلتیدر ابو المعانی درهجا بیت چهره اش چون
بوستان کوه رنك * بینی اش آنجا شده همچون کلنك ی کلیك ج کسر لام وسکون یای تحتانیله
ایکی معنایه در اول شاشی احول معناسنه مظفری بیت چون ببینم ترا زبیم حسود *
خویشتن را کلیك سازم زود * شمس فخری بیت کرماه نیم کوز زکردون نظر کند * سوی
درشهنشه ازدیده کلیك * ثانی کل تخمی معناسنه ی کمسك ج فتح میم وسکون سین مهمله
ایله سوده یوغرت قارشدروب تناول ایدرلر عربیده شیرازدیرلر کذا فی المجمع رومدیارنده چوبانلرك
متعین طعاملریدر کندولسانلرنده کوده مز دیرلر کاف عربیله ی کنارنك ج فتح نون اول وراء مهمله
وسکون نون ثانیله برپادشاه ذی قوت وصاحب مملکتك زیرحکمنده اولان ولایت ضابطلری
وسرحد بکاری معناسنه لفظ مرکبدر بوجزؤی کنادرکه زمین معناسنه در بوجزؤیده رنك در
خداوند معناسنه که صاحب زمین دیمك اولور حکیم فردوسی بیت ازین هردو هرکز نکشی
جدا * کنارنك بودی واو پادشا * وله ایضا بیت کنارنك با پهلوان هرکه هست * همه داد
جویند باز یردست * حکیم اسدی بیت شکستم بتو هرچه بدخواه بود * بجنك از کنارنك
اکرشاه بود ی کندك ج سکون نون وفتح دال مهمله ایله خندق که خندك دخی دینلور
میرنظمی بیت به پیرامن قلعه کندك چنان * وسیده سرباره برآسمان ی کنك ج سکون
نونله بوزن شنك ترکستانده بربتخانه آدیدر شمس فخری بیت چمن زباد صبا شد نکارخانه کنك
عروس شاخ درآو یخت حله صدرنك * بعض فرهنکارده ترکستانده برشهر آدیدر وبعضیلر
جزیره دردیدیلر وبعضیلر بوارمق آدیدر دیدیلر وبعضیلردخی بوخزینه آدیدر دیدیلر ارمق آدی
اولمق هاتفی نك بوبیتندن فهم اولنور بیت شده جمع کردن فرازان هند * زدریاچه کنك
تاآب سند * بوندن شهر اولمق دخی محتملدر وفرهنك جهانکیریده کوژپشت معناسنه ده نقل
اتمش ی کوسك ج سکون واو وفتح سین مهمله ایله بمعنی کالوسنك مرقوم کذا فی المجمع
ی کیارنك ج فتح یای تحتانی وراء مهمله وسکون نونله بمعنی رنك سفید کذا فی التحفه
ی مع اللام * کابل ج هند سرحدینه قریب برولایت واسعده واقع برشهر عظیم آدیدر
مولانا هاتفی بیت وزآنجا سوی مرز کابل شتافت * وزان بوم وبرکام دل بازیافت ی کابیل
وکاویل ج کسر باء موحده وواو وسکون یا ئین ایله بهردورا باقردن دوزلمش هاون که ایچنده
بعض اشیا دوکرلر کابیله وکاویله دخی دیرلر ی کاچال ج فتح جیم فارسیله اثواب خانه که عربیده
اثاث البیت دیرلر شمس فخری * قطعه * خدایکانا داند خردکه درزنیت * کلام داعی شعرست
وشعر دیکرشال * زترکتاز حوادث درین فتن مارا * نه خان بماند ونه مان نه رخت ونه
کاچال * استاد عنصری بیت زود برکند وبازسود ندش * همه کاچالها نمودندش *
ی کاخول ج ضم خاء معجمه وواو مجهول ایله آله صغرجق که چکرکه ایله جنك ایدوب چکرکه یی
هلاك ایدر برولایته چکرکه مستولی اولسه اول قوشك مخصوص صویی واردر واروب اول صودن
طلب ایدرلر صوبك اوزرنده مشایخدن کمسنه لر اولور کندولری برشیشه یه نصف شیشه مقداری
صوقویوب ویررلر شرطی بویله درکه کوتورن آدم محلنه واصل اولنجیه دك معصیت اتمیه
وآبدستسز طوتمیه وکرکی وقپو کبی عمارت التندن کچورمیه وقوناغه قوندقده یره

قومیوب یوکسك یره آصه چکرکه اولدوغی ولایته وارنجیه دك مذکور قوشلر اردینه دوشوب
کیدرلر همان چکرکه‌یی کوردکاری کبی جنکه باشلیوب بامر الله تعالی چکرکه‌نك اول دیاردن نام
ونشانی قومازغریب حکمت وقدرت رب عزت عزت اسماؤه اول قوشه برخاصیت ویرمشدرکه
چکرکه قوشك آوازینی ایشتدوکی کبی قرلمغه باشلرلر وقوشلر ایسه اول مرتبه جنك ایدرلرکه ساعت
بساعت بورنی قان اولدقجه آقارصولردن بورنن یویوب ینه جنکه کیدر بولغت جرجانیلر اسانیدر
عربیده سمرمرد یرلر ل کارافزول ع سکون راء مهمله وفاوضم زاء فارسیله اجیر ومستأجر یعنی
اجرت ایله ایش ایشلدیجی وایش ایشلدیجی معناسنه هم فاعل وهم مفعول اولور ابوالمعانی
بیت کاردانی کارفرما بونمی آید بسر * هرکسی لیکن نباشد کارافزول کند ل کاروزول ع ضم
راء مهمله وزاء فارسیله یعنی کارافزول مرقوم ل کاکل ع زلف وپرچم معناسنه میرنظمی
بیت هرکه کرددل ببند د زلف یار مشکبار * هم برآرد کاکل مشکین بدست دلفکار * ودخی
بغایت آجی براوتدر عربیده قلام دیرلر ودخی اول نسنه‌که اوزرینه اثواب سررلر ایپ اولسون
اغاج اولسون مجمع الفرسده برنوع بغدایدرکه آکا حنطهٔ رومی دیرلر وکتاب السامی فی الاسامیده
هونبات البریقال انه من الحمص جمعدن مراد شوره کیاهدر یعنی آجی اوتدر ل کاکول ع
بزیادة الواو یعنی کاکل مرقوم کذا فی المجمع ل کال ع یدی معنایه کلور اول بمعنی خم یعنی
اکلش امیرخسرو بیت درمدح نائب نبی آن کزبرای دین * زوقلب مه شکست وازین پشت
ماه کال * ثانی بویرك اورته‌سی که میانکان ومیانکال دیرلر وله ایضا بیت این وصف آن ضیاست که
ازرشك رای اوست * پشت هلال راکه خم است ازمیانه کال * ثالث بمعنی ژولیده یعنی قارش
مورش شیخ سعدی بیت ازین خفرقی موی کالیده * بدی سرکه درروی مالیدهٔ * رابع
هرخام نسنه‌یه دیرلر خصوصا میوه‌یه خامس بمعنی کدو یعنی قبق سادس برنوع کلدرکذافی
فرهنك جهانکیری سابع مجمع الفرسده بمعنی هزیمت یعنی قاچمق شمس فخری بیت بغیر
وکیع عدم نیستش کریزکهی * اکرزتیزی تیغش بودعزیمت کال * مهزوم یعنی قاچغونه کالید
دیرنسخهٔ میرزا ابراهیمده برنوع کلدر ل کاول وکاوول ع کلاهما بضم الواو بمعنی چاشنکیر کذا
فی المؤید ل کاهکل ع سکون هاو کسرکاف فارسیله صمانلی بالچق کهکل دخی دیرلر کاه صمان
وکل بالچقدر میرنظمی بیت مرعمارت را مهمست کاهکل * زان نمی باشد نیابی کاه کل *
ل کاهل وکاهیل ع کلاهما بکسرالهاء سست واوشنکن وایشنده مهمل آدم ویوریمکده اقدامسز
آت وسائرحیوان ل کبال ع فتح باء موحده ایله خرما الفندن اورلمش ایپ بعض فرهنکلرده
کباك واقع اولمشدر ل کبل ع فتح باء موحده ایله بوزن جبل قیون دریسندن اولان اوزون
تویلی کورك که بغایت خشین ودرشت وناملایم اولور اکثر ترکمان واکراد کیرلر ابوالمعانی * قطعه
چنین است عادت کردون زاول * که سمورووشق نادان بپوشد * شود دانا برهنه وقت سرما
نمی یابد کبل هرچند کوشد ل کتعال ع سکون تاء مثناة وفتح عین مهمله ایله نکبتی ومخنث
اوغلان که بی ننك وعار اولوب دائما خذله ونکبات ایله معاشرت ومصاحبت ایده بومقوله زنانه
کتعاله دیرلر میرنظمی بیت بطفلان تربیت اهمال باشد * برفته آخر او کتعال باشد ل کتل ع
فتح تاء مثناة ایله طاغ ارکی معناسنه تلك دخی دیرلر ل کچکول ع سکون جیم وضم کاف

کاف فارسیله کاسهٔ درویشان که کشکول دخی دیرلر مولانا هاتفی بیت زکچکول دریوزه
تاجام زر * ببردند ترکان تاراجکر ل کچل ع فتح جیم فارسیله اوج معنایه دراول باشی کل اولان آدم
عربیده اقرع دیرلر شریف تبریزی درهجا بیت زسرکدام کچل شوره ریخت وزکون ریخ *
که باشدت زبی نوره آهك وزرنیخ * ثانی اکری ایاقلی آدم وحیوان امیرخسرو بیت
ازچل چل تو پای من زارشد کچل * من خود نمیچلم تو اکرمیچلی بچل * ثالث برجانوردر صومشکی
دیرلر ل کچول ع ضم جیم فارسی وواو ایله رقص ایدرکن بلندن آشاغیسن حرکت ایتدورنه
یعنی کوت چالقمغه دیرلر شمس فخری * قطعه * چندباشی برای شهوت وحرص * پای
بسته بطرهٔ مرغول * کاه ازبهرخندهٔ مردم * پایمال تمسخری وکچول * شیخ ابوسعید ابوالخیر
* رباعی * اسرارملاع بین که بغول افتادست * وان سکهٔ زربین که بپول افتادست * آن
دست برافشاندن مردان زدوکون * اکنون بترانهٔ کچول افتادست * شیخ اوحدی بیت
زین کچول وکچل سری چندند * که بریششان همی خندند ل کشکل وکشکول ع
کلاهما بسکون الشین المعجمه وضم الکاف الفارسی کاسهٔ کدایان وقلندران وسائلان
فرهنك جهانکیریده بمعنی کدا که پچکول وکچکول دخی دیرلر ابوالمعانی بیت بدرکاه خدا
مردخدا را * شود ماه نوی دردست کشکول ل کشیده عقل ع یعنی دیوانه ابوالمعانی بیت
کشیده عقل کند عاقل آن کشیده ابرو * کشیده دل بسوی خط وخال آن مهرو ل کفچل ع
سکون فا وفتح جیم فارسیله آت وقاطر وسائر حیواناتك صغریسی که کفل دخی دیرلر
ل کفچول ع سکون فا وضم جیم فارسیله ایو یاصدوغی یعنی ایرك او تراغنه پکه ویاخود پنبه
قورلرکه نرم اولوب اغاج زحمت ویرمیه میرنظمی بیت زبرك کل بزین راکرده کفچول * نباشد
آن سرین را رنج افزول ل کفچه نول ع سکون فا وفتح جیم فارسی وضم نونله برقوشدر بورنی
یاصی اولور ل کفل ع فتح فایله صغری جمیع حیواناتك آتك وقاطرك وسائرك ل کلال ع
فتح لامله التی معنایه کلور اول بمعنی کاسه‌کر وکوزه‌کر یعنی کاسه وبرداق یاپوجی مولانا
آصفی نك رشحات نام کتابنده مذکوردرکه بوسه شهرنده آسوده اولان عمدة الکاملین واسوة
الواصلین امیرسلطان حضرتلرینك والد ماجدلری کوزه‌کری صنعتیله کسب حلال ایلدوکی
اجلدن امیرکلال لقبی ایله شهرت شعاردرلر مولانا عصمت بخاری بیت تنم ازخاك کل کردد
کلال ازکل قدح سازد * که روزی می بخورد یارم قدح را دردهن کیرد * ثانی فرهنك جهانکیریده
بمعنی تارك سر یعنی باشك دپه‌سی شمس فخری بیت نهد برای شرف خاکپای اوراچرخ *
بجای اکلیل امروز برفراز کلال * ثالث مجمع الفرسده بالای پیشانی مذکوردر یعنی آلنك یوقارو
طرفی وبوبیته متمسك اولمش حکاك بیت یازنمش یا کنمش ریش چاك * یازدم سنك یکی
بر کلال * بوبیتدن باش دپه‌سی اولمق زیاده مفهومدر رابع عاجز قالمق فرومانده معناسنه
خواجه سلمان بیت کوه رادرنبض باحلم توشد سرعت عنان * برق رادر طبع باعزمت کلال
آید بدید * خامس بومعنادندر طبیعتده فتور وکسل عارض اولمق سادس تیغ وخنجر
کسمز اولمق وعربیده کوزخیره لنمك معناسنه کمال اسمعیل درخطاب باد بیت مسرعی چون
توسه کپای ندیدم هرکز * که نه آسایش تن داند ونی رنج وکلال ل کلکل ع سکون لام وفتح

كافله هرزه كويلك واضطراب خاطر كوسترمك معناسنه غريبه سنيه ديرلر لغ كال بع فتح
لام ايله بوزن خلل اول قوش قنادي دركه پادشاهان ودلاوران وتازه جوانان بزم ورزم ده زينت
وفر وشكوه ايچون باشلرينه صوقارلر طورنا وبالقجين تللرى كبى كه جيغه وكلكى دخى ديرلر
صورغجدن غيريدر حكيم سوزنى بيت سلطان شرق وغرب زخورشيد پيش رو * كاه
ازكله بحجاب كند كاه از كال لغ كال بع ضد نقصاندر شاعر بيت ازان طرف نپذيرد كال
تو نقصان * وزين طرف شرف روزكار ما باشد لغ كنعال بع سكون نون وفتح عين مهمله ايله
ايكى معنايه در اول شكاركوزدجى معناسنه عموما وشكارى طوغان خصوصا ثانى شهوت پرست
وبيكار وهرزه كرده معناسنه شمس فخرى بيت زاحتساب تفاوت موءزنست وامام * كسى كه
بود ازين پيش فاسق وكنعال لغ كنفليل بع سكون نون وفتح فا وكسر لام ايله بمعنى ريش بزرك يعنى
قبا صقال ابو المعانى بيت شكم بزرك ودراز قد وكنفليلش ريش * شكفت نيست اكر ابله صحيح
شود لغ كول بع فتح واو ايله ايكى معنايه در اول توپى قبا قيون دريسندن اولان كورك
معناسنه شيخ نظامى بيت ميفكن كول كرچه خوار آيدت * كه هنكام سرما بكار آيدت *
ثانى ولايت فارسده بر قصبه آديدر لغ كهزل بع سكون ها وفتح زاء معجمه ايله براوتدر
عربيده جرجير ديرلر ملين ومسخن ومنفخ ومهيج باه در لغ كهكل بع سكون ها وكسر كاف
فارسيله صمانلى بالچق خواجه حافظ بيت روى خاكى ونم چشم مرا خوار مدار * چرخ فيروزه
طربخانه ازين كهكل كرد لغ كيجال بع سكون ياى تحتانى وفتح جيم ايله ايچى طتلو چكردك
قايسينك وشفتالونك وهرنه نك اولورسه لغ مع الميم * كاشم بع كسر شين معجمه ايله
بوزن هاشم براوتدر منديك ديرلر لغ كافورسپرم بع عبيران ديدكارى اوتدر قورديقلرى دخى
تازه سى كبى كافور رايحه سن ويرر بعض فرهنكده بياض فسلكن مرويدر لغ كام بع بش معنايه
كلور اول مراد ومقصود خواجه حافظ بيت ساقى بنور باده برافروز جام ما * مطرب
بكوكه كارجهان شد بكام ما * ثانى دماغ معناسنه بو ايكى معنايه مولانا جامى بيت زبان
در كام وكام از نام او يافت * نم از سرچشمهٔ انعام او يافت * وله ايضا بيت كسى كه كام درين
بحر مينهد پى كام * بكام ميرسد آخر ولى بكام نهنك * كاف كام اول عجميدر آديم معناسنه كام
اوسط مراددر كام آخر دماغدر ثالث بمعنى كوارنده يعنى طعامى هضم ايتدريجى هرنه اولورسه
شاعر * مثنوى * جرب وشيرين خوردن آرد امتلا * ميشود محتاج كام آن خوش غدا *
دولت دنيا چنين است فهم كن * راحت اندراند كست بشنو سخن * بعض نسخه ده لقمهٔ
خاييده معناسنه در رابع اغاج كليد خامس آغيل كه كيجه لرده قيون وصغريا تورر لر
لغ كبوتر حرم بع ايكى معنايه در اول بحيث اللغه صيدى ممنوع اولان كوكرجين كه مكهٔ
مكرمه ده اولور خواجه حافظ بيت يارب مكير اكرچه دل چون كبوترم * افكند وكشت وعزت
صيد حرم نداشت * ثانى بحيث الاصطلاح والاستعاره محبوب بزرك زاده كه صيد ووصلى
امر مشكل اولدوغندن كنايه در ابو المعانى بيت مكن اميد وصالش ازان شه خوبان *
شكار كس نشود آن كبوتر حرمست لغ كتوم بع ضم تاء مثناة ايله چناق قوشى ديرلر بر قوشدر
لغ كتيم بع كسر تاء مثناة وسكون نون ايله مشكدن وطلومدن ومطره وامثالندن صوصزمق ترشح

ترشح معناسنه لغ كجيم بع كسر جيم وسكون ياى تحتانيه ايله ايكى معنايه در اول آته اير اوستندن
اورتيلان نسنه زين پوش معناسنه ثانى تركيده كيم ويانجق ديدكارى نسنه كه مهابت وشكوه
ايچون آتك ايكى يانه بغلرلر قديم زمانده پارچه پارچه دموردن ايدرلر ايدى كيدرك كمش پوللر
وپادشاهلرك آتنه آلتون ومرصع پوللر ايله ايدرلر ايدى دخى كيدرك نزاكت وظرافته چكوب
قطيفه اوزرينه زردوز وسراسردن ايدرلر حقا كه بش پاره يانجق ديدكلرى عربى كحيلان آتلره
زيب ورونق ويروب زياده مهابتلو كوسترر مولانا هاتفى بيت فكنند كردان پى وهم وبيم *
براسبان تازى مطلا كجيم * مولانا كاتبى بيت زآتش تيغ غضب كه شعله برچرخ افكند *
نقره خنك چرخ كستر ميشود باز كجيم لغ كرسم بع سكون را وفتح سين مهملتين ايله بوزن سرسم
زعفرانك آديدر زياده تناولى بدنى تخدير ايدوب سرسم ايدر لغ كركم بع سكون راء مهمله
وفتح كاف فارسيله قوس وقزح معناسنه در بهرامى بيت فلك مرجامهٔ را ماند ازرق *
مروراچون طرازى خوب كركم لغ كرم بع فتح راء مهمله ايله ايكى معنايه در اول بمعنى كام كه
شكنندر دخى ديرلر كرنب وكرنبا معناسنه حكيم سوزنى بيت سيروكوز ولاك وترف وشلغم
وبرك وكرم * كرم كرمك ميخورى تاچند پيغمبر نى * ثانى اداة الفضلاده صوكنارلرنده
وحوض اطرافلرنده بتن سبزه يه ديرلر بو معناده زا ايله كزم دخى مرويدر اثير الدين اخسيكتى
* قطعه * فرزانهٔ بجاست نه سركشتهٔ عنا * آزادهٔ بجاست نه دلخستهٔ هوان * در روزكار
هيچ نشان ديدى از كرم * جز درميان سبزهٔ اطراف بوستان * عربيده جوانمردلك وسخا
ومروت واحسان معناسنه خواجه حافظ بيت رواق منظر چشم من آشيانهٔ تست *
كرم نما وفرود اكه خانه خانهٔ تست * وسكون راء مهمله ايله بوزن نرم وشرم كنار جويبارده بتمش
سبزه يه ديرلر استاد فرزدق بيت برجويبار دولت شاه جهان پناه * دايم زسلسبيل
وزطوبيست آب كرم * وعربيده اوزم اغاجنه ديرلر يعنى باغده بتمش اوزم اغاجى شاعر بيت
كرم بباغ ارم كرم بود وكرم بخورد * بكوش هركه بكفتم كرم بكفت كرم لغ كريم بع كسر راء مهمله
وسكون ياى تحتانيه ايله ايكى معنايه در اول اجداد رستمدن برينك آديدركه نريمانك پدريدر
كريمان دخى ديرلر ثانى كرمان شهرينك اسم قديميدركه كريمان دخى ديرلر وروايت اولنوركه
كريمان مزبورك عمارتى دركه كندو اسمنى وضع ايتمش شهر كريمان ديو آد ويرمشدر وعربيده كرمك
فاعل اولور جوانمرد وسخى وصاحب مروت وعطا واسماء حسنى دن براسمدر لغ كژچشم بع
سكون زاء فارسيله شاشى احول معناسنه كه كوزك اكرى باقمندن كنايه در لغ كژدم بع
سكون زاء فارسى وضم دال مهمله ايله عقرب آديدر دايما قويروغنى اكرى طوتدوغندن
اكرى قويروق ديو اسم ويرمشلر ومشهوردركه عقرب آناسندن طوغما زآنه سى طوغراجق
محل اولدقده قارنندن اولان ياوريسى قارننى يرتوب چيقار آنه سى هلاك اولور ابو المعانى
* قطعه * پسر ناخلف چه بد بخت است * درحق اودعاى هردورود * زانكه در رحم همچو
كژدم او * بكشد مادر وشكم بدرد لغ كزم بع فتح زاء معجمه ايله بمعنى ثانى كرم مرقوم يعنى
صوكنارنده وحوض اطرافنده اولان سبزه كذا فى الجمع لغ كالكم بع سكون لام وفتح كاف ايله
منجنيق معناسنه در كذا فى تحفة الاحباب لغ كلم بع فتح لام معروف تركيده دخى كلم ديرلر

سبزه مقوله سنندر اعلا طعامی اولور ده کمکام فی سکون میم وفتح کافله بردارودر عند الاطبا
صرع واقواه دیرلر ده کم فی ابتدادن اکسك اولاندر مقابلی بیشدر شیخ سعدی بیت
بشهر این مثل شهرهٔ عالمست * که هرکس هنر بیش روزی کمست * و آز معناسنه ده مجازا
کم دیرلر خواجه حافظ بیت رحمی بحال ما نکنی زان سبب که تو * امثال این شکسته دلان کم
ندیدهٔ * کاست دخی اکسك معناسنه در لکن کم ایله فرقی بودر که اکسلمك ایله ناقص اولانه
کاست دیرلر ابتدادن ناقص اولانه کم دیرلر بیش ایله افزون دخی بویله در افزون کیدرك آرتمق
وبیش ابتدادن آرتق اولاندر شاعر بیت کل اندر نازکی از سرو کم نیست * ولیکن در وفا
ثابت قدم نیست * چغتای لساننده ضم همزه ایله اوکسوك دیرلر میر علیشیر بیت مینی که
مغبچه دیرا بجرا ایلادی اوضروك * نی تانك کوزومکا قویاش بولسا ودین اوکسوك *
وبیتده مضارع واقع اولمشدر بیت فنا میخانه سیغه سال مینی ای رند عارف کیم * غمینی
اوکسوتور دیر فنا میخانه آندین کوب ده کمان رستم فی یعنی قوس وقزح که کمان سام وکمان آسمان
دخی دیرلر خواجه سلمان بیت بهمن کمان رستم کیرد بهار وار * از سهم وی که کرم تر از تیر میرود
حکیم انوری بیت آنجا که دریوزه آرد دست کمان بخشش * ابر از حسد بپردزه بر کمان رستم *
ده کمان سام فی دخی قوس وقزحدر حکیم سنایی بیت مایهٔ فضلش بدست آورد تیر چرخ را
راست رایش به پشت آرد کمان سام را * موافق الدین بیت از یرا کار کرنا ید خدنکم *
که بر بازو کمان سام دارم * بو معنایی مؤید شمس فخری بیت کمترین طاق حشمت خسرو *
در علو چون کمان سام بود ده کنده هیزم فی سکون نون وفتح دال مهمله واخفاء هاء اول وکسر
ثانیله طاغده کسیلوب وقازیلان اودون معناسنه وکنده هیزمه مضاف اولدقده اودون قازیجی
یعنی اودونجی دیمك اولور ده مع النون فی کابن وکابین کلاهما بکسر الباء الموحده عروسه
مقدم ویریلان آغرلق آقچه اولسون قماش وغیره شیخ سعدی بیت باجوانی جولعبت
سیمین * عقد بستش بمبلغ کابین ده کابیدن فی کسر باء موحده وسکون یای تحتانیله
یعنی کاویدن باواودن بدلدر کمال خجندی * قطعه * خدایی که کوه سهند آفرید * ترا داد
دلیی چو کوه سراب * نهٔ کوهکن چند کابا نیش * نکهدار ادب با بزرکان مکاب ده کاتان فی
فتح تاء مثناة ایله بر شهر اسمیدر اما بعض فرهنکده ذکری مرور ایدن کات شهری ایله قربنده واقع
بر شهردن عبارتدرکه کاتلر دیمك اولور ده کارآکاهان فی ایش بیلیجیلردیمکدر کارآکاه
وکارآکه مفرددر الف ونونکه ادات جمعدر جماعتدن کنایه اولور میرنظمی بیت که
کارآکهانرا بجمع آمدند * زهر سو بتدبیر ادم زدند ده کاربان فی معروف قافله دخی
دیرلر حکیم فردوسی * مثنوی * بیاورد لشکر بکوه وبدشت * همی کوسپند از عدد
برکذشت * شتر بود برکوه صد کاربان * بهر کاربانی یکی ساربان ده کارتن فی سکون راء مهمله
وفتح تاء مثناة ایله بمعنی عنکبوت یعنی اورمجك میرنظمی در نعت شریف بیت کشیده بدر کارتن
پردهٔ * چه پرده باعداء ارمد دیدهٔ ده کارچان فی سکون راء مهمله وفتح جیم فارسیله ایکی
معنایه در اول طیورك قویروغی دیمی وله در تعریف باز بیت همه ریش تا کارچان ریخته *
توکوی بدست کس انکیخته * ثانی علم شعصدر ده کاردان فی ایش بیلیجی مراد کامل وعاقل

وعاقل وخبردار دیمکدر استاد فرخی * قطعه * نیك اختیار کرد خداوند ما وزیر * زین
اختیار کرد جهان سر بسر منیر * کار جهان بدست یکی کاردان سپرد * تا زو همه جهان چو
خورنق شد وسریر ده کاردان فی سکون راء مهملهٔ اولی وفتح ثانیه ایله بمعنی وکیل معنای ترکیب
ایش سوریجی یعنی مصلحت کذارمیرنظمی بیت یکی کاردان بود وسلطان را * مسلم مراو راست
دیوان را ده کارسبان فی سکون را وکسر سین مهملتین وفتح باء موحده ایله صندوق کبی بر ظرفدر
مدور اغاجدن اولور وطپراقدن دخی ایدرلر ایچنه مأکولات ومیوه قورلر آکا کرسان وچاشدان
دخی دیرلر ده کارکن فی سکون راء مهمله وضم کافله ایشجی معنای ترکیب ایش ایدیجی دیمك
اولور کن صیغهٔ امردر لکن بونده اسم فاعل اولور ابو المعانی بیت خطایی بیکبار اکر کارکن *
کند ناروایست کردن سخن ده کاروان فی معروف حکیم فردوسی بیت بدستور فرمود
تا ساروان * سیون از پیش صد کاروان * حکیم سوزنی بیت یك خر نخواندت که یکی کاروان
خری * کرد آخرت پر از علف کفر وزندقه ده کاریدن فی کسر را وسکون یای تحتانی وفتح
دال مهملتین ایله زراعت ایلمك کاشتن معناسنه ده کازران فی کسر زاء معجمه وفتح راء مهمله
ایله بزآغردیجی عربیده قصاردر لر کازر وقصاردر الف ونون ادات جمعدر اما مفرد محلنده استعمال
اولنور شیخ سعدی بیت تو پاك باش ومدار ای برادر از کس باك * زنند جامهٔ ناپاك کازران
پرسنك ده کاسان فی فتح سین مهمله ایله سمرقند نواحیسنده بر قریه اسمیدرکه اخسیکث نام
قصبه نك جانب شمالیسنده واقعدر سید عز الدین شروانی بیت کردهٔ کاشن از هنر کاسان *
خوردهٔ روشن از ظفر کاسات ده کاستن فی سکون سین مهمله وفتح تاء مثناة ایله اکسلمك
معناسنه مصدردر بونك ایله کم احوالی برقاچ یرده ذکر اولندی خواجه سلمان بیت مه مقام
خاکبوس کعبهٔ قدرت نیافت * با وجود آنکه در قطع منازل تن بکاست ده کاسهٔ درویشان فی
برقاچ یلدزدرکه حلقه کبی کورینور وبر طرفی کدك اولور کاسهٔ یتیمان دخی دیرلر اهل هیأت
قتلرنده قصعه المساکین نامیله معروفدر ده کاسهٔ سفالین فی طپراقدن اولان ظروف چناق
وچولمك وامثالنه دیرلر ابو المعانی بیت کرنمیدارم در اینجا کاسهات سیم وزر * آنکه خرم برد
اورابس سفالین کاسها ده کاسه کردان فی فتح سین مهمله واخفاء ها ایله تکرار دیمك معناسنه
اصطلاحیدر حکیم خاقانی بیت در طریق کعبهٔ جان چرخ زرین کاسه را * از پی دریوزه جایی
کاسه کردان دیده اند ده کاسهٔ یتیمان فی کاسهٔ درویشان مرقوم معناسنه در ده کاشان فی
فتح شین معجمه ایله بر مملکت وبر شهر معظم نامی در اصطلاحات صوفیون صاحبینك شهریدر قاشانی
دیمکله مشهوردر وشعرای متقدمیندن مولانا محتشم ومجمع الفرس مؤلفی سروری اول
شهردندرلر اهالیسی غایت مستعددرلر معربی قاشاندر ده کاشتن فی سکون شین معجمه وفتح
تاء مثناة ایله زراعت وحراثت معناسنه مصدردر مولانا ابو المؤید بیت به بینش اکر کاه زر کاشتن
نه بینی زدولت دکر کاشتن * مولانا ظهوری بیت بهر جا که تخم وفا کاشتند * زیکدانه صد
خرمن انباشتدن ده کافتن فی سکون فا وفتح تاء مثناة ایله یارمق شکافتن معناسنه ابو شکور
بیت کشاورز وآهنکر وپای باف * چو بیکار مانند سرشان بکاف ده کاکیان فی کسر کاف وفتح
یای تحتانیله عصفوردر بدکاری تحمدرکه عربیده قرطم دیرلر ده کالاشکن فی سکون شین معجمه

وفتح کافله برنوع لطیف ومعروف حلوادرکه لاشکن دخی دیرلر کذا فی نسخه میرزا ابراهیم بو معنایه
بمعنای اطعمه کوید. بیت برافراشتند ازقفایش زباد * زکالاشکن سنجق عدل وداد *
ل کاله‌دان ع فتح لام ودال مهمله واخفاء ها ایله قماش صندوغی که ایچنه امتعه قویوب بربردن
بریره ایلتورلر کاله وکالا متاع در دان اسم ظرفدر جامدان وقلمدان کبی ابو المعانی بیت
ندارم قماش متاع وحریر * کناهم مکرمی نهم کاله‌دان ل کالیدن ع کسر لام وسکون یای
تحتانیه ایله درهم شدن یعنی انجمك کذا فی المجمع ل کامبین ع سکون میم وکسر باء موحده ویای
ساکنه ایله دولتمند وصاحب عزوجاه معناسنه معنای ترکیب مرادکور یجی دیمکدر ل کامران ع
سکون میم وفتح راء مهمله ایله بودخی دولتمند وصاحب عز وجاه معناسنه درکه معنای ترکیب مراد
سوریجی دیمکدر رد معناسی اولان سورمك دکلدر بو ایکی لغتك مثالی میرنظمی. بیت
هرکراشد بخت وطالع توامان * درجهان کشت کامبین وکامران ل کامون ع ضم میم وواو
مجهول ایله رازیانه تخمی عربیده ضم شین ایله شمره دیرلر ل کان ع ایکی معنایه در اول معدن
معناسنه وثانی کندن لفظندن صیغهٔ امر ووصف ترکیبی دخی اولور کان کرم وکان وفا کبی
مذکور ایکی معنایه استاد فرخی. بیت بارزوی کف رادا وزکان کهر * کهر بزاید بی کوهکان
وبی میتین * مثله حکیم قطران ارموی. بیت بکنج رامش اندربود همیشه سپنج * بکار
دانش اندربوده میشه مکن ل کانون ع لغت مشترکه در عربیله فارسیده ایکی معنایه اول
اوجاق معناسنه دموردن ویاباقردن ویاطپراقدن ثانی روم آیلرندن ایکی قیش آینه دیرلر
نیراعظم کانون اولك اون اوچنجی کونی جدی برجنه وکانون ثانینك اون ایکنجی کونی دلو برجنه
تحویل ایدر تاریخ رومیانده اول سنه اعتبار اولنور یعنی روزنامه لرده صحیفه ده اولان اون طقوز سال
کانون ثانی اولنده نقل وتبدیل اولنور رمز بورایکی معنایه ابو المعانی بیت چو آید ماه کانون
احترازت باید از سرما * مکن غفلت زثانی وه شو دور از کنار آتش ل کاوبان ع سکون واو
وفتح باء موحده ایله بمعنی کاروان کذا فی المجمع ل کاویدن ع کسر واو ایله مطلق قازمق یرواکو
طاش واکرمهر اولسون مثلا زمین کاووکوه‌کن ومهرکن کبی ل کاوین ع کابین مرقوم معناسنه
واوبادن بدلدر ل کاهبان ع سکون ها وفتح باء موحده ایله خرمن بکجیسی کاه صماندر وبان
بکجیدر باغبان کبی ل کاهبن ع سکون ها وضم باء موحده ایله مزروعات یعنی غله بچلدکدن
صکره تارلاده دوکیلوب قلان صمان دیبی که بن دیبدر بن کاه ایدی علمیته نقل اولندقده قاعده
کلیه اوزره مضاف الیه تقدیم اولندی میرنظمی. بیت بپش خرمن هرکه غله بخورد * وقت
خرمن کاه بن را میدرد ل کاهدان ع سکون ها وفتح دال مهمله ایله صمانلق معناسنه در
ابو المعانی. بیت درسرخوان میخورد همچون علف * کاو آسا که نشست در کاهدان *
ل کاهکشان ع سکون ها وفتح کاف وشین معجمه ایله روی سماده چکلمش اوزون نسنه که حاجیلر
یولی وصمان اوغریسی دخی دیرلر بغایت خرده یلدزلردر بربرینه قریب واقع اولمغله بولت کبی کورینور
کهکشان دخی دیرلر عربیده اهل هیأت مجره تعبیر ایدرلر شمس فخری بیت جناب بارکهت را
زاز دحام ملوك * زماه خاست که نسبت کند بکاهکشان ل کاهن ع کسر ها ایله فالجی ومغیبات
سویلیجی عربیده عراف دیرلر زمان جاهلیتده چوق کلمش سطیح وشقیق کبی بعد البعث اولمغوله اولمز

اولمز اولدی انجق آدلری قالدی ایرادندن مآل بر محلده کاهن یازلمش بولندقده معناسی نه اولدوغی
بیلنمك ایچون تحریر اولندی شاعر بیت بودکاهن یکی سطیح بنام * داده ازبعثت رسول پیام
ل کاهیدن ع کسر ها وسکون یای تحتانیه ایله اکسلمك واکسلتمك هم لازم وهم متعدی اولور
مولانا ظهوری بیت نکاهیده یك جواز بودخویش * زخلوت نشینی بکوسود خویش *
ل کایان ع بوزن پایان ضحاك زماننده برولایتك پادشاهی ایدی ل کپان ع فتح باء فارسیله
بیوك ترازوکه بردیرك دیکوب وباشنه آرقوری بر دیرك قویوب برباشنه موزون یعنی آغرلغی
معلوم برطاش بغلیوب وبرباشنه ترازو کفه‌سی کبی ایدوب اودون وسائر اشیایی چکرلر معربی
قباندر حکیم سنائی بیت چون بپوی راه دانی چیست علم آموختن * چون بجویی عدل
دانی چیست کپان داشتن * پور بهای جامی بیت دهان چون ترازوش برسنك باد * فروبار
اوبخشش چون کپان ل کپیدن ع کسر باء فارسی وسکون یای تحتانی ایله بمعنی ربودن یعنی
قاپمق استاد عنصری بیت زخون جکربسی نپیدم * تا بوسهٔ ازلبش کپیدم ل کتان ع
فتح تاء مشدده ایله مخففه ایله ده جائزدر معروف عربیده دخی کتان دیرلر انجق فرقی بوقدر درکه
عجم تخفیفله عرب تشدید ایله ترکی الفسزکتن استعمال ایدرلر مشهوردی بودرکه کیجه ماهتابده
قالسه لابد چوریوب فنا بولور بو مضمونی شعرا نظملرنده چوق استعمال ایلمشلردر ازجمله میر
نظمی بیت آن پرتو رویت اورم تاب * مانند کتان به پیش مهتاب ل کتایون ع فتح تاء مثناة
وضم یای تحتانیه ایله نام دختر قیصر رومدرکه کشتاسب شاه آنی حبالهٔ ازدواجنه کتورمشدر
اسفندیار آندن وجوده کلدی حکیم فردوسی بیت برفتند زایوان قیصر بدرد * کتایون
وکشتاسب وباد سرد * امیر معزی بیت چونانکه شاه سنجر نازد ز طلعت او * اسفندیار نازد
از طلعت کتایون ل کتران وکتیران ع کلاهما بکسر التاء المثناة صمغ مثالی برنسنه در سیاه رق
وصاری ورق اولور عرعر اغاجندن وغیریدن حاصل اولور اما اعلاسی عرعردن اولاندر
طبیعتی درجهٔ رابعه‌ده حار ویابسدر سرکه وکهله دفعنه وهلاکنه نافعدر برحدده‌که مواشی ده بیله
هلاك ایدر وصاغر اولمش قولاغه طمزرسه لر عظیم نفعی واردر وجرب وحکه یه دخی فائده‌سی
اولور معربی قطراندر ل کتلجیان ع فتح تاء مثناة وسکون لام وکسر جیم ایله چادرمهترلریکه
پادشاهلرا وتاغنه خدمت ایدرلر بعض نسخه ده پادشاه سراینده خدمت ایدنلر کیملر اولورسه
ابو المعانی بیت کتلجیان سرای شه جهان پرور * که هریکی بدیار عدوشود مالك ل کجون ع
ضم جیم وواو معروفله ایکی معنایه در اول بجیم مرقوم معناسنه ثانی مضطرب اولمق معناسنه
میرنظمی. بیت همیرفت چون کار ازحد برون * زافکار دین درکشیده کجون ل کجین ع
کسر جیم وسکون یای تحتانیه ایله اطفاله مخصوص براویوندر انکه دیرلر خواجه سلمان. بیت
درجهان منسوخ شد رسم کجاغند وکجین * بعد ازین کس راخیال کر نکردد درکمان * اکرچه
بو بیتی لغت مرقومه‌یه استشهاد ایلمشلر اما کجاغند تقریبیله کجیم اولمق مناسب ایدی بمعنای اطعمه
دخی مناسب دکلدر بیت بر ابرش خوش رونه زعفر * بستیم کجین آرد وروغن ل کدن ع
فتح دال مهمله ایله بوزن بدن نام روستایی در ودخی بمعنی حیز ومخنث ودال یرینه واو ایله کون دخی
مرویدر کذا فی الاداة ل کدوی کردپهن ع بریامی قبقدر یاتق کبی اکثر شراب قویوب

استعدکاری یره کوتوردرلر کی کراجیدن فی فتح راء مهمله وکسرجیمله طاوق یمرطه سن براقدقی
ایلدوکی فریاد وصدایه دیرلر کذا فی المجمع بو معنایه میرنظمی بیت ببزم عیش آن بی عقل
ومدهوش * کراجید کند چون مرغ پرجوش. کی کراخان فی فتح راء مهمله وخاء معجمه ایله
افراسیاب شاهک فرزند مهترینک نامی درمشهوری قراخاندر کی کراشیدن فی فتح راء مهمله
وکسرشین معجمه ایله بمعنی آشفتن یعنی داورمك مجمع الفرسده تباه شدن کار و پریشان کشتن
واقعدر میرنظمی بیت کراشید وچنان شد ازخرد دور * همیکشته زمال وخانه مهجور *
کی کران فی فتح راء مهمله ایله کنار واقایم انتهاسی وسرحد معناسنه که ازکران تابکران دیرلر
براوجدن براوجه دك دیمکدر مولاناهاتفی بیت زجنبیدن آن سپاه کران * بجنبید کیتی
کران تا کران * شیخ مغربی بیت سرمنزل قناعت نتوان بدست دادن * ای ساربار فروکش
کین دکران ندارد * چغتای اساننده قیراق دیرلر ترکیده قیرا ك دیدکاریدر کی کراهون فی
فتح راء مهمله وضم ها ایله بوپهلوان آدیدر حکیم اسدی بیت نکهبان لشکرسرکرد دلیر *
هجیرو کراهون ونشواد شیر کی کراهیدن فی فتح راء مهمله وکسرها ایله بکزه مك مشابهت
معناسنه کی کرپاوان فی سکون راء مهمله وفتح باء فارسیه بردارو آدیدرکه هلندوز دیرلر
کذا فی المجمع کی کرتان فی سکون راء مهمله وفتح تاء مثناة ایله صباح واخشام معناسنه
میرنظمی بیت کشته چون شام غم وصبح وصال * کرتلان عمر مراد رمه وسال کی کرجوان
سکون راء مهمله وضم جیمله بر نوع مرصع وجواهرله مزین تاجدر زمان قدیم شاهلری کیرلرایمش
کی کردن فی سکون را وفتح دال مهملتین ایله ایلمك معناسنه لکن برنسنه اضافتنه محتاجدر
مثلا کارکردن وعمل کردن کبی چغتایده ایتماك دیرلر ماضیسنده ایتی دیرلر میرعلیشیر بیت
آنچه فریاد ایتی مطرب لار نوایی نظمیدین * کیم عطارد شعر ید ین چرخ اوزره ناهید ایتماکای *
وایتکای دخی ایده دیمکدر وایتمار ایدر دیمك وایتکالی ایتمکا دیمك اولور اسلوب قیاسیدر وله
بیت یارقتل ایتکالی عشاقینی یازغور غان ایمش * بیربوبزم ایچرا نوایی غا تقدم یارب * وبو
طرزده دخی ایلاب دیرلر ایلیوب دیمك اولور وایلایان دیرلر ایلیوین دیمك در ایلاکوم ایلاسم کرك
الغوم صیغه سی اوزره ایلاکونك خطاب ایچوندر ایلسك کرك دیمکدر بو بیتده واقعدر بیت
ای کبوترطوق پیدا ایلاکونك قمری کیبی * سوزلوق نامنی آسانك بوینوکا طومار دیك کی کرزن فی
سکون راء مهمله وفتح زاء معجمه ایله تاج مرصع که پادشاهلر باشلری اوزره التون زنجیر ایله تخته
آصارلر ایمش آغراولدوغندن باش تحمل ایلامکله آنجق باشی اوزرنده طوردر بوندن مراد تاج
مزبوره مالك اولان شهنشاه تعبیرینه لایق اولوب سائر پادشاهلره تفوق ایلدوکیچون اعتبار
ایدرلر حالا کافرستانده نمچه قرالی مزبورتاج ایچون بنده در اول اجلدن سائر کفره یه تفوق
ادعاسنده وخطاب شهنشاهی سوداسنده درکند واسان مهملر نمچه قورینه دیرلر کاف عجمیله
کرزن دخی دینلور استاد منوچهری بیت بسی کیسو فروهشته بدامن * پلاسین معجر
وقریش کرزن کی کرسان فی سکون را وفتح سین مهملتین ایله برظرفدر یعنی وآزکناری
اولور اغاجدن ویاخود طپراقدن ایدوب ایچنه نان وطعام وحلوا ومیوه قورلر وسائر هر ایشه ده
قوللنورلر حاصلی اغاج طبقدر کارسان وچاشدان دخی دیرلر حکیم نزاری قهستانی بیت

بیت ببند سال وقحط سخت درویش وتوانکر را * هم ازکندم تهی کندوك وهم خالی زنان
کرسان * وله ایضا بیت نه نان حنطه بکرسان نه آب کرم عنب * نه کوشت دردمه دارم نه آرد
درکندو * کسرکافله زبان هندیده مزارعه یعنی اکنلکه دیرلر کی کرستون فی فتح را وسکون
سین مهملتین وضم تاء مثناة ایله قپان کبیریعنی ایری طاش که وزنی معلوم وزن ایتدکاری
شیئك قارشوسنده قویوب چکرلر بو معنایه زرین کتاب دیمشدر بیت خواهی بشمارش ده
وخواهی بکزافه * خواهش بشاهیرزن وخواهی بکرستون کی کرسیدن فی سکون را ویای
تحتانی وکسرسین مهملتین ایله منازعه ومخاصمه ایلمك معناسنه در کی کرکدن فی سکون را
وفتح کاف ودال مهملتین ایله ایکی معنایه در اول بر بیوك جانوردر آت قدر دخی ایریجه اولور
وآلننده بر بیوك بوینوزی وار درغایتده قوتلو در شول مرتبه که فیلی کوردکده بی محابا اوزرینه
واررو فیل قورقوسندن قچار آردندن ایریشورسه بوینوزین قارننه اوروب یرندن قالدیروب
برقاج آدیم یره آتار ومزبور بوینوز مهره درنفی غایت چوقدر بومقدارین برخانه ایچنده یاقسه لر
اصلا موذیات قالمیوب کیمی قیریلور وکیمی قاچار وتجربه سی بودرکه اول بوینوزدن برمقدارین
سود ایچنه قوسه لر فی الحال کسوب پنیرایدر وآندن خنجر قبضه سی وزهکیر ایدرلر الله
بولنمق لازمدرونافعدر مولاناهاتفی بیت ملاف ارچه پیلی بزوریدن * مباش این ازحیله
کرکدن * شاعرد رهجا * قطعه * بسرکرشاخ وی یکدانه بودی * توان کفتن کیدی را
کرکدن نام * ولیکن شاخها بسیار بودش * کوزن کوهی میکویند بناکام * ثانی ولایت
زنکبارده برطاغ آدیدر کی کرکن فی سکون راء مهمله وفتح کاف ایله فرهنك میرزا ابراهیمده
غله دریعنی نمرس بغدای ونخودی وغیرهمایی تازه ایکن آتشده بشوره لر وکاف فارسیله
دخی مرویدر ولسان الشعراده را برینه واوایله کوکن واقعدر کی کروان فی سکون راء مهمله
ایله برقوشدر صوکنارلرنده اولور ترکیده دخی کروان دیرلر کی کریمان فی کسرراء مهمله
وسکون یای تحتانیه ایله اجداد رستمدن نریمانك پدری آدیدر ودخی کرمان شهرینك آدیدر
کی کرشان فی فتح زاء فارسیله بمعنی کرشاوه که مرقوم خواهد شد انشاالله تعالی میرنظمی بیت
برشتر بسته محمل والا * درکرشان رانشسته بی پروا کی کرشترخون وکرشطرخون فی کلاهما
بسکون الزاء الفارسی بردارودر کا کره واکالکر دخی دیرلر عربیده عاقرقرحا دیرلر فرهنك
جهانکیریده تاء مثناة ایله ومجمع الفرسده طاء مهمله ایله مسطوردر کی کزدیدن فی سکون
زاء معجمه وکسردال مهمله اولی ایله بمعنی پیراستن یعنی پاك وزیبا ایلمك معناسنه در کذا
فی المجمع کی کرشمازون فی سکون زاء فارسیله برداروا سمیدر کذا فی المجمع کی کرشمیان فی
سکون زاء فارسیله بلی اکری دیمکدر مرادبوکری دیمکدر عربیده احدب دیرلر شاعر بیت
کرشمیان کرشچشم وهم کرشدست وپا * کرشزبان کرشطبع وهم کرشفهم ودین کی کزن فی فتح زاء
معجمه ایله بمعنی کدن مرقوم کذا فی المجمع کی کرشین فی کسرزاء فارسیله بمعنی بجاین مرقوم
کی کشان فی فتح شین معجمه ایله اوچ معنایه در اول بردیرکای چادردرکه آکا کنبدی دخی دیرلر
ثانی بر ولایت آدیدرکه کاشاندن مخففدر ثالث کشیدن لفظندن اسم فاعلدر چکیجی
معناسنه اوچ معنایه ترتیب اوزره میرنظمی بیت باکشان سوی کشانزاشد کشان *

فی

آن پل پردل سپاه بیکران ﮒ کشان برکشان ﭻ عنف وزور ایله کتورمکه دیرلر وله بیت
بسوی پیش کشان برکشان میرود * که بندید برکردن دل کمند ﮒ کشتی بان ﭻ کیمجی عربیده
ملاح دیرلر شیخ سعدی بیت چه دیوار امت راکه باشد چون تو پشتیبان * چه باك ازموج
بحر آنکه باشد نوح کشتیبان ﮒ کشخان وکشخان ﭻ اول سکون شین معجمه ثانی کسریله کلاهما
بفتح الخاء المعجمه کیدی که عربیده دیوث دیرلر یعنی عورتنك فجورینه رضا ویره کمال اسمعیل
* رباعی * من کرچه نیم سزای استیفا * دانم بپسندیم بدربانی * نی نی بخدا اکر عمل جویم
انیم همه اباهی وکشخانی * بو فقیردن مقدم بو قطعه یی شاهد مدعا اتخاذ ایلشلر لکن کشخانه
معنای محرر فهم اولنمز آنجق عته وحماقت معناسنه اولق اقتضا ایدر حکیم سوزنی بیت
به پیش کل بهمین نرخ میهلدزن کور * نظیر نیست کل وکو در ابکشخانی * حکیم خاقانی بیت
شاعر زرکر توبی شاعر درکرمنم * کیست که باد بروت زین دو کشخان برد ﮒ کشکشان ﭻ
سکون شین اول وفتح کاف وشین ثانی معجمتین ایله بمعنی کشان کشان یعنی چکه چکه دیمك
اولور حضرت مولانا قدس سره بیت بمن نکر که مرا یار امتحانها کرد * بحیله بردمرا کشکشان
بکلزاری ﮒ کشکین ﭻ سکون شین معجمه وکسر کافله آرپه اتمکی شمس فخری بیت بدوانش
زکابچه شامی دارد * جماعتی که همه نان شان بدی کشکین * حکیم نزاری بیت اکرم نان میده
دست نداد * نان کشکین بود بهر حالم ﮒ کشن ﭻ فتح شین معجمه ایله بوزن پشن هر چارپا
حیوان ارککنه دیرلر عموما وارکاك پکی یه دیرلر خصوصا ضم کافله ده بو معنایه روایت اولنمشدر
مجمع الفرسده سکون شین معجمه ایله بوزن چشن بمعنی بسیار وانبوه حکیم فردوسی بیت
اکر کشن کردد مرادستکاه * بعز وبنام جهاندار شاه * کسر شین معجمه ایله بوزن مشن دخی
اول معنایه در وله ایضا بیت کشن دستکاری وکار فراخ * یکی کلبه سازند در پیش کاخ *
ﮒ کشیدن ﭻ چکمك معناسنه مصدردر عربیده جر وسحب دخی دیرلر میرنظمی بیت
چو برکل بنفشه رسیدن کرفت * بزنجیر دل را کشیدن کرفت * چغتایده تارتماغ دیرلر بو بیتده
نفس متکلم واقعدر میرعلیشیر بیت نیچه جور ین تارتاین اول سر وحوری زارینك *
یوقیدر پایانی آیا جور بلایی دادینك ﮒ کفانیدن ﭻ فتح فا وکسر نون وسکون یای تحتانیه ایله
بمعنی ترکانیدن یعنی چاتلایوب یارلمق استاد دقیقی بیت هر آن سر که دارد خیال کزیر *
بباید کفانیدن از تیغ و تیر ﮒ کفتن ﭻ سکون فا ایله یارلمق وچاتلق معناسنه مصدردر میرنظمی
بیت چو پیکر وز وشی در راه میرفت * زکرمی وزبی آبی لبش کفت ﮒ کفتانیدن ﭻ متعدی
کفتن در ﮒ کف زدن ﭻ طپنجه اورمق خواجه سلمان بیت آب کف بر روی ازین غم میزند
اماچه سود * کف زدن برسر نکون کاندر کفش باد هواست ﮒ کفن ﭻ معرب وقد رهر کسه
جامهٔ عدم اولور ﮒ کفیدن ﭻ کسر فا وسکون یای تحتانیله یارلمق ویارمق معناسنه
شیخ اوحد الدین بیت همچو انارم بکفید از غم سیب ذقنش دل * دل مخوانش تو که اوعقل
بد اندیش ندارد * ودخی چاتلق معناسنه استاد فرخی بیت مکر که زار کفید ست چشم دشمن تو
کزو مدام پریشان شدست دانهٔ تلخ ﭻ کلاشکن ﭻ سکون شین معجمه وفتح کافله بر نوع لطیفه
حلوادر کذا فی فرهنك میرزا ابراهیم وجهانکیری . بو معنایه بسحاق اطعمه بیت طفل برنج

برنج بین که چه سان برکنار خوان * لوح کلاشکن بکنارش نهاده اند ﮒ کلان ﭻ بوزن ملان
هر نه که جثه ده وهیأتده ایری اوله اکا دیرلر حکیم فردوسی بیت عدو را بکوچك نباید شمرد *
که کوه کلان دیدم از سنك خرد ﮒ کلاهون ﭻ ضم ها ایله ایرانی پهلوان آدیدر ﮒ کلبتان ﭻ
سکون لام وفتح با موحده وتا مثناة ایله نعلبند وبعض اهل حرف آلتلریدن قصاج که بردمور
نسنه در عربیده کلبتین دیرلر ایکی طرفدن محکم طوتد وغیچون ایکی کوپکه تشبیه ایلشلر
ابو المعانی بیت رقیب درکوی جانان کزید من چون سك * بکلبتان قصارا برآورد دندان *
ﮒ کلتان ﭻ سکون لام وفتح تا مثناة ایله قپونك درت جانبنه قونیلان اغاجك ایکی طرفنه
اولانه دیرلر که ایکی یانیدر ﮒ کلجان ﭻ سکون لام وفتح جیمله مزبله یعنی زبل یغد قلری موضع
ابو المعانی بیت کربهٔ میخانه که آلوده کشته باشراب * جای خوشتر همچو کلجان نیست مسکن
درجهان ﮒ کلفدیدن ﭻ فتح لام وسکون نون وبا موحده وکسر دال مهمله اولی ایله بمعنی
کنفیدن یعنی قازمق وبمعنی کفتن یعنی یارمق کذا فی المجمع ﮒ کلیکان ﭻ کسر لام وسکون
یای تحتانی وفتح کافله بغایت بدرایحه لی بر اوتدر کلکنه وکنین دخی دیرلر کامر ﮒ کمان آسمان
یعنی قوس وقزح کمان رستم وکمان سام دخی دیرلر کذا فی فرهنك جهانکیری ﮒ کمان ﭻ
ایکی معنایه در اول معروف یای معناسنه در ثانی بروج دوازده کانه دن برج قوسه دیرلر حکیم
فردوسی بیت بسلم اندرون جست زاختر نشان * ستاره زحل بود وطالع کمان ﮒ کمترین ﭻ
سکون میم وفتح تا مثناة وکسر را مهمله ایله اکسکرك معناسنه در ﮒ کمردون ﭻ فتح میم
وسکون را وضم دال مهملتین ایله بمعنی قوس وقزح کذا فی المجمع ﮒ کمزدن ﭻ سکون میم وفتح
زا معجمه ودال مهمله ایله اکسلك ایتمك معناسنه ابو المعانی بیت یارب چه شد که یار چنین
سنکدل شده * با رحم آشنایی ما کمزدن کرفت ﮒ کمزن ﭻ سکون میم وفتح زا معجمه ایله
مدبر وبی دولت شیخ نظامی بیت با دوسه کمزن مشو آرام کیر * مقبل ایام شو آرام کیر *
ﮒ کمردن ﭻ سکون میم ورا مهمله وفتح کافله اکسلتمك معناسنه در ﭻ کمیدن ﭻ کسر
میمله بوزن رمیدن بو دخی اکسلتمك معناسنه بو معنایه ابو المعانی بیت افسوس نفس شوم
کنه برمرا فزود * عمر کرانمایه کمیدن کرفته است ﮒ کمین ﭻ بوزن بمین ایکی معنایه در اول
پوصو که عربیده قرموص دیرلر ضم قافله مولانا جامی بیت دیو رهزن در کمین نفس وهوا
اعدای دین * زین همه باسایهٔ لطفت پناه آورده ام * خسروی بیت ای سراپای
معدن جرمی * چمنس تو دلم زیاده کمین * چغتای لسانینده ارغدال دیرلر اما اصلنده اول ضرب
یره دیرلر که آنده پوصو طورمغه قابل اوله کمینکاه معناسنه ثانی اکسکلی معناسنه که کمینه
بوندن کنایه در عنقریب ذکر اولنور انشاء الله تعالی ﮒ کنان ﭻ فتح نونله ایکی معنایه در اول
دکرمی چادر که بر درکلی اولور میرنظمی بیت چو آن جایکه دید دلکش مکان * بزد خرکه
وخیمهای کنان * ثانی اسم فاعل اولور قازیجی معناسنه ﮒ کنبوریدن ﭻ سکون نون وضم با
موحده وکسر را مهمله ایله بمعنی فریب دادن یعنی آلدامق وله بیت بکنبورید با صد مکر وحیله
مکر کرده بمقصودش وسیله ﮒ کنبیدن ﭻ سکون نون وکسر با موحده بعده یای ساکنه ایله
قوپودن نسنه چکمك وضم کافله بمعنی برجستن یعنی صچرامق ﮒ کندلان ﭻ سکون نون وضم

دال مهمله وفتح لام ایله نام خیمهٔ معین یعنی بر متعین ومعروف چادردر شرفنامه ده لفظ
ترکستانی اولق اوزره مرویدر استاد بیت عصمت نهفته رخ بسرا پردهٔ نعیم * دوات کشاده
رخت بقاز پر کندلان * بو بیتده بو تشبیهدن مراد آسماندر معلوم اولدی که کندلان یابره یوردکلی
مدور چادراوله یاخود دیرکسز اوبا اسلوبنده چادراوله اکثر اعجام اول مقوله دیرکسز چادر
استعمال ایدرلر لـ کندن ع سکون نونله قازمق معناسنه در هرنه اولورسه مهرکن
وسایرکبی لـ کندیدن ع متعدیدر قازدرمق معناسنه لـ کنعان ع سکون نون وفتح
عین مهمله ایله ولایت شام شریفده بر ناحیه اسمیدر که حضرت یعقوب علی نبینا وعلیه السلام
اول ناحیه ده ساکن اولوردی وحضرت یوسف علی نبینا وعلیه السلامی برادرلری براقدقلری
قیو آنده بول اوزرنده واقع اولمشدر ماجرای احواللری علی وجه التفصیل مدوّن ومخصوص
کتابلرده یازلمشدر مولانا جامینك هفت اورنکنده بر کتابدر وصاحب شهنامه فردوسی طوسی
دخی شهنامه دن صکره یوسف زلیخا نظم ایلمش مستقل کتابدر خواجه حافظ بیت کلبهٔ
احزان شود روزی کلستان غم مخور * یوسف کمکشته باز آید بکنعان غم مخور لـ کنکران ع
سکون نون وفتح کاف فارسی وراء مهمله ایله چاودار دیدکلری اینجه وآرق دانه در ابوالمعانی
بیت کندم جو کر نباشد کنکران بی منتست * هرکرا بوده قناعت نان نباشد کو مباش لـ کن ع
ایکی معنایه در اول کندیدن لفظندن صیغهٔ امر ووصف ترکیبی در چاه کن وکوهکن ومهرکن
کبی ثانی اغاج معناسنه در لـ کنودان ع ضم نون وفتح دال مهمله ایله کندر تخمی که کنودانه
دخی دیرلر و بو اصحدر که کنو کندردر دانه تخمدر اصلی دانه کنو ایدی علمیته نقل اولندقده
مضاف الیه تقدیم اولندی لـ کنوریدن ع ضم نون وواو معروف وکسر راء مهمله ایله بمعنی
فریفتن وفریب دادن کذا فی المجمع لـ کنون ع ضم نونله بمعنی کندوج وکندوك مرقوم وکندو
وکندوله دخی دیرلر طپراقدن کوب کبی ایدوب ایچنه بعض نسنه قورلر حکیم علی فرقدی بیت
نیست ما امشت کندم درکنون * باز دیناری بکیسه اندرون لـ کوارهدان ع فتح واو وراء ودال
مهملتین ایله کو بلوك صغر وقیون وامثالی حیوانات رعی ایدن شخصه دیرلر کذا فی المجمع
عربیده سراج دیرلر لـ کوتلان ع فتح واو وتاء مثناة ایله یوك اکیردکلری ایك که اول جنس
ایکی قز ازلردخی قوللنورلر برقارش مقداری بر آغاجك باشنه مدور بر طوب چوروب دپه صنه
بر دمور قلاب دخی محکم ایدوب آنکله اکیررلر لـ کودن ع سکون واو وفتح دال مهمله ایله یوله
کتمز بارکیر وکند طبع ودیرفهم آدمه دیرلر که ادراك واذعاندن خالی اوله اول مقوله آدمه بو اعتبار ایله
کودن دینلور حکیم سنائی بیت اسب کودن بعرق نیست روان * ورنه چون خرند اردی
پالان * حکیم خاقانی بیت جنسی نماند پس من ورندان کهبر راه * چون رخش نیست پای بکودن
در آورم لـ کولان ع فتح واو ولام ایله برطاغ آدیدر مجمع الفرسده براوتدر صو ایچنده بتر
لـ کویستن ع کسر واو وسکون یای تحتانی وسین مهمله ایله غله دوکك معناسنه در کذا
فی المجمع لـ کویستیدن ع کسر واو وتاء مثناة وسکون یای تحتانی اول وثانی وسین مهمله
ایله بمعنی کویستن مرقوم ایضا منه لـ کهان ع فتح ها ایله بمعنی جهان که کیهان دخی دیرلر میر
نظمی بیت نام نیکو بایدت اندرکهان * این بباید هر مهان وهر کهان لـ کهکشان ع سکون

سکون ها وفتح کاف وشین معجمه ایله آسمانده اوزون بولوت کبی کیجه کورینور بر نسنه در آکا دیرلر
راه حاجیان دخی دینلور اصلنده بولوت دکلدر بغایت خرده یلدزلردر بربرینه قریب اولمغله اویله
کورینور وآنك دخی دوری واردر لکن دکرمن کبی دونر شاعر بیت شهی که چرخ شد از بندکان
درکاهش * زکهکشان شده است سایبان خرکاهش لـ کیاخن ع فتح یای تحتانی وخاء معجمه
ایله استواری واهستکی ونرمی کاری کردن معناسنه کذا فی المجمع اما شمس فخری سخن
چرب وشیرین معناسنه در دیوب بو بیتی نظم ایتمش بیت همه اعدای خود راد وست کردی *
باحسان وبمردی وکیاخن * فرهنك وفاییده کاف فا رسیله مرویدر لـ کیاکن ع فتح یای
تحتانی وکسر کاف ایله بمعنی مخالف وناهموار کذا فی المجمع لـ کیان ع بوزن عیان اوج معنایه در
اول پادشاه قدیمدن بر طائفه در دیرلر که اولی کیومرث آخری کیخسرودر کیانیان دیمکله
مشهوردر حکیم اسدی بیت کیان رفته اند رکیان آمده * بجای هما ما کیان آمده * کی اصل
لغتده اولو دیمکدر عجم پادشاهلرینه لقب اولمشدر ومطلق پادشاه معناسنه استعمال
اولنمق رسم وعادت اولمشدر شمس فخری بیت جهان پناهی وشاهنشهی که می نازد * زفرق فرقد
سایش همیشه تاج کیان * ثانی بر پرده قونوب کوچن عربان واکرادك قره اولرینه دیرلر
شمس فخری بیت مخالف توزانده وغم توان بادا * کتا چیان ترا خیمه سپهر کیان * ابومنصور
حکیم اسدی طوسی جمع ایتدوکی مستشهد اتده قاره او معناسنه دیمشدر بو عبارتله که کیان
خیمه کردد عربی بود چنانکه بوشکور کفته بیت همه باز بسته برین آسمان * که پر پرده باشی
بسان کیان * نفس الامرده عربك قاره اولرنده متعدد پرده لر اولور زیرا اوتوز قرق دیرك اوزرنده
چکلمش سیاه قیلدن اورلمش نسنه در حرمی وسلاملغی ومسافرخانه سی وخدمتکاریرلری
وخزینه وکیلاری ومطبخی فی الجمله آنك آلتنده در جمله مابینلری پرده ایله بولنمشدر معنای ثالث
عناصر اربعه وطبایع معناسنه در استاد بیت این کیان بد کیان از شکر نعمت غافلند *
یارب این نازونعیم ورفعت ونعمت چراست لـ کیپانیدن ع سکون یا وفتح باء فارسی وکسر نون
بعده یای ساکنهٔ تحتانیین ایله چراغ یاندرمق معناسنه کذا فی فرهنك جهانکیری لـ کی پشین ع
نام برادر کیکاوس پسر کیقباد که درت قرنداش ایدیلر کیکاوس وکی پشین وکی ارش وکی ارمین
لـ کیکن ع سکون یای تحتانی وفتح کاف فارسیله اندرون فرج زناندر حکیم سوزنی بیت
چوند هد کیر خر راحت بدان غر * نکردد دفع خارش هم زکیکن لـ کیلان ع سکون یای
تحتانی وفتح لام ایله اوج معنایه در اول بالقچین قوشی که ئللرین صورغج ایدرلر ثانی بادخایه
یعنی طشاق دبه لکی ثالث اور دیدکلری علتدر لـ کیوان ع سکون یای تحتانیله ایکی
معنایه در اول ستارهٔ زحلك آدیدر حکیم انوری بیت کیوان موفقان ترا کر جکر خورد *
تسرین چرخ را جکر جدی بسته باد * وفلك زحله دخی کیوان دینلور ثانی بمعنی کمان که یایدر
حکیم فردوسی در صفت بهرام کور * مثنوی * چوشش ساله شد ساز میدان کرفت *
بهفتم ده تیر وکیوان کرفت * چوده ساله شد زان نفر کس بنور * که باوی تواند نبرد آزمود *
لـ مع الواو * کاردو ع سکون راو ضم دال مهملتین ایله درت معنایه کاور اول خرما چچکی
ثانی مقراض ثالث مقراضدن چیقان قرپندی رابع بیات اولمش نسنه یه دیرلر لـ کاروع

ضم راء مهمله ایله برقوشدر اکثر صو کنارلرنده اولور عربیده حباری دیرلر وآنك بر طلسه سنه دخی دیرلر ك كازو ح ضم زاء فارسیله كاژ مرقوم معنالریله مترادفدر ك كاسجو ح سكون سین مهمله وضم جیمله بمعنی خار پشت که كاسج وسیخول وركاشه وربكاشه دخی دیرلر حضرت مولانا قدس سره بیت ازان پیچد دل من همچو ماری * که هجرانش بروچون كاسجو كست *
ك كاسمو ح سكون سین مهمله وضم میمله طكوز قیلندن اولان فورچه که كتان اشلینلر كتانی آنكله نرم ایدرلر كاسموی دخی دیرلر که كاس طكوزه دیرلر مو وموی معلوم که قیلدر استاد فرخی بیت چوكاسموی كیاهان اوهمه بی برك * چوشاخ رنك درختان اوهمه بی بار ك كاسو ح ضم سین مهمله ایله پارديج دیرلر برنسنه درکه تنور قزدقدن صكره آنكله تنوره صو سپوب بعده اتمك بشوررلر ابو المعانی بیت در تنور سینه را باكاسوی جام شراب * آب افشانید تاکه این دل خام پزد ك كاشو ح ضم شین معجمه ایله قوسقون که ایر آتك بوینه وارمسون دیو ایره ایدرلر میر نظمی بیت دواند درپی خورش بهر سو * خری كویا که بی افسار وكاشو *
ك كاغنو ح سكون غین معجمه وفتح نونله آغاج قوردی وتابتول قوردیشه دخی دیمشلر بعض نسخه ده کوه که اثواب کسر ومجمع الفرسده برقورتدر سیاه وسرخ اولور وزهری واردر بعضیلر آكا خرزهره دیرلر كاغنه دخی دینلور ك كافلو ح سكون فا وضم لامله برقوشدر بعض نسخه ده کوکلی بیوك آدمه وبعضنده پیرهن معناسنه اولدوغی منقولدر ك كافیلو ح کسر فا وسكون یای تحتانی وضم لامله براوتدر بغایت سست وباریك ساق آكا چرخه دیرلر عربیده شكاعی دیرلر ضم شین معجمه ایله عرب برکمسنه نك ضعفن بیان ایتدکده كانه عود شكاعی دیرلر كذا فی المجمع ك كاكاو ح فرهنك جهانكیریده براویوند رصورتی بویله درکه برآدم باشی اشاغی والللری یرده طورب كاكاو دیو چغرر اطرافنده برقاچ آدملر طورب كوشه شلاق اوردلر واول ایاغیله آنلری دپکه چالیشور اکربرینی اوره بیلورسه برینه یاتورب کند وقالقار شیخ آزری بیت بكاوچشمه دلرا زغیر صاف کن * زلهو ولعب چه بازی چو كودكان كاكاو ك كاكو ح ضم كافله ایکی معنایه در اول برادر مادرکه ترکیده دایی وعربیده خال دیرلر ثانی سلم بن فریدون اوغلرندن بر مبارز پهلوان آدیدر مجمع الفرسده ضحاكك بنسره نام قزی قرندن وجوده كلدی بو ایکی معنایه كاكویه دخی دیرلر حکیم فردوسی بیت بنسره سپهدار ضحاك بود * شنیدم که كاكوی ناپاك بود *
ك كالیو ح کسر لام وسكون یای تحتانیله ایکی معنایه در اول سرسم واحمق ترکیده بون دیرلر حکیم سنایی بیت آنکه زو نفس کل بود كالیو * چکند نقش نفس مایه دیو * وبمعنی متحیر وسرگشته شیخ نظامی بیت شبی مست شد آتشی برفروخت * نكون بخت كالیو خرمن بسوخت * ثانی صاغر اصم معناسنه شیخ سعدی * مثنوی * تبسم کنان کفت کای تیز هوش * اصم به که کفتار باطل نیوش * چو كالیو دانندم اهل نشست * بكویند نیك وبدم هرچه هست * اکربر شنیدن نباید خوشم * زکردار بد دامن اندر کشم * مذکور ایکی معنایه ده كالیوه دخی دیرلر ك كامو ح ضم میم ایله برنوع كوردکدر ترکیده كامی دیرلر ك كانیرو ح کسر نون وسكون یای تحتانی وضم راء مهمله ایله بردارودر مادریون دیرلر استسقا زحمتنه نافعدر كذا فی فرهنك جهانكیری ك كاو ح اوج معنایه كلور اول بحث وسؤال معناسنه ثانی بهادر و پهلوان

و پهلوان معناسنه که كود دخی دیرلر نوزنده شمس فخری ایکی معنایه * قطعه * کر كاوصیت وشوکت مردیش بشنود * برخویشتن دکرننهد هیچ نام كاو * دربحر وكان وجوی بهشت است جود تو * ورنیست یاورت برود هردو رابكاو * ثالث كاویدن لفظندن صیغه امر ووصف ترکیبی در وکاهی صفت استعمال اولنور ك كاوكاو ح اضطراب وتشویش خاطر والم وتاسف معناسنه وپاره پاره معناسنه دخی كلور طالب آملی بیت بیا که درهوس عارضت مشبك شد * نقاب دیده صبرم زكاوكاو نكاه ك كاهو ح ضم ها ایله ایکی معنایه در اول ماروله که عربیده خس دیرلر ثانی تابوت که كاهوكب دخی دیرلر حکیم فردوسی فرامرز بن رستم دشت نخجیره كلوب آنده قازلمش اولان چاهلره رستم ویقین توابعی دوشوب جمله سی هلاك اولوب تابوتلرین كوتوروب دخمه سنه دفن ایلدکلری محلده دیر * مثنوی * بیامد بدان دشت نخجیرکاه * بجای که کنده بودند چاه * ببردند بسیار كاهو وتخت * نهادند بر تخت زیبا درخت ك كبستو ح فتح باء موحده وسكون سین مهمله وضم تاء مثناة ایله حنظل معناسنه که كبست وكبسته دخی دیرلر شمس فخری بیت بباغ آرزوی دشمنانت * سراسر میوه باشد كبستو ك كبو ح ضم باء موحده ایله بمعنی كاهوی مرقوم كذا فی المجمع ك كتستو ح فتح تاء مثناة اول وضم ثانی وسكون سین مهمله ایله اشنان دیدکلری اوتدرکه صابون کبی كوپورر آنكله اثواب یورلر شمس فخری بیت تو خوش بنشین که اعدای توشستند * زملك دل بصابون كتستو ك كتمتو ح فتح تاء مثناة اول وضم ثانی وسكون میمله چقلمق که عربیده دغدغه دیرلر کسر دالین مهملتین وسكون غین معجمه اول وفتح ثانیله ابو المعانی بیت كتمتو دهد تیغ او دربغل * همین باسر خصم بازی کند ك كتو ح ضم تاء مثناة ایله آتك بوینی آلتنده اولان طمره دیرلر وفرهنك جهانكیریده برقوشدر که دائما سنكریزه یر آكا اسفرد وسنكخواره دخی دیرلر ك كدبانو ح سكون دال مهمله وفتح باء موحده وضم نونله ایکی معنایه در اول بمعنی بی بی یعنی خاتون خانه ولسان عرفده اول عورته دیرلر که معتبر وموقر اولوب خانه نك تدبیر امورینی لایق ومناسب اولدوغی وجه اوزره كورمكه قادر اوله معنای ثانی منجملر دلیل جسم دیرلر كدخدا دلیلی زوجدر که كیفیت وكمیت عمر آكا دلالت ایل اولانه دیرلر بو ایکی اصل که كدبانو وكدخدا اوله قیاس طوتارلر كدبانو مشابه جسم وكدخدا منزله روح اولوب كدبانو كدخداسز وكدخدا كدبانوسز آیشه یرامز آنوکیچون که روح بی جسم وجسم بی روح اولمز بو ایکی اصل که بری بریله اولمسه عمارتخانه ده بقا اولمز وكدبانو یه لسان یونانده هیلاخ دیرلر معناسی چشمه زندکانی در ك كدو ح ضم دال مهمله واخفاء واوایله قبق در یاش اولسون قوری اولسون ك كرباسو وكربسو ح کلاهما بسكون الراء وفتح الباء الموحده وبضم السین المهملتین ایله برجانوردر اکثرا اولرده اولور كرباش وكربسه ومكاسه وچلپاسه ووزغه وماترنك دخی دیرلر شیخ آزری بیت میکشد هم نهنك را راسو * مرکب عقرب بود زكرباسو
ك كرجفو ح سكون راء مهمله وفتح جیم وضم فا ایله برقوشدر چیله مشابه بلکه دخی كوچك لذیذ اتی واردر واتینك لذتی دراج وسكون اتی کبیدر اول قوشه بودنه ووشم دخی دیرلر عربیده سلوی دیدکلری در طیان مرغزی بیت چه نسبت بود دشمنت را بتو * تو بی شاهباز وعدو كرجفو ك كردو ح سكون را وضم دال مهملتین ایله اغاجده کسیلن زاید شاخلره دیرلر

كرنجو فتح راء مهمله وسكون نون وضم جيمله اويقوده آغرباصمق كه فرنجك دخی دیرلر
عربیده كابوس دید كاریدر شمس فخری . بیت بعهدت فتنه درخوابست دائم * زسهمت بروی
افتاده كرنجو * قرالاوی بیت زناكه یار پیری برمن افتاد * كه بوخفته فتند ناكه كرنجو كروخ
ضم راء مهمله ایله عنكبوتك بیاض كاغدكبی یاپدوغی آغ كه ایچنده یاوری چقارر آكا كردو وكری
دخی دیرلر امامجمع الفرسده ایپچی بوش وفنا اولمش دیش معناسنه شمس فخری . بیت بكار خصم
فرو برد كین تو دندان * چنانكه كرد برون ازدهانش مكر كرو كرژغاو وكرژكاو كلاهما
بسكون الزاء الفارسی اولها بفتح الغین المعجمه ثانیها بفتح الكاف الفارسی بمعنی غرژغاو مرقوم یعنی
كاو بحری كه قویروغن حوتازا یدوب مبارز پهلوان وبهادرلر آتلری بوغازی آلتنه آصارلر وفرهنك
میرزا ابراهیمده پرچم معناسنه مرویدر كزمازو سكون زاء معجمه اول وضم ثانیله ایلغون
اغاجنك قوزاغی كه عربیده عذبه دیرلر وثمرة الطرفا دخی دیرلر طبیعتی درجه اول آخرنده حار
ودرجه ثانی اولنده یابسدر كشتو سكون شین معجمه وضم تاء مثناة ایله انكور نیم رسیده
یعنی هنوز ایرشمامش اوزوم كشكاو سكون شین معجمه وفتح كافله آش یعنی طعام
شمس الدین قواس . بیت ای نزد تونان خوردن درخوا ودریغ * دربت زعیال كرده كشكاو
دریغ كشكو سكون شین معجمه وضم كافله ایكی معنایه در اول كشكاب مرقوم ثانی
برقوشدر كشكرك دخی دیرلر ابوالمعانی بیت فتاده بی مجال ونیمرده * رهانیده زدست باز
كشكو كشو فتح شین معجمه ایله بمعنی كشف مرقوم كه باخه دخی دیرلر مجمع الفرسده براوتدر
آندن رسن ایدرلر كتب دخی دیرلر كلاژو ضم زاء فارسیله ایكی معنایه در اول شاشی كه
كاج دخی دیرلر سیف اعرج . بیت حسودت دید مانندت براری * بلی چشم كلاژو یك
دو بیند * ثانی برقوشدر قویروغی اوزون عكه دخی دیرلر شیرازیلر كانجه وعربیده عقعق دیرلر
كلاو بوزن پلاو ایكی معنایه در اول ایپلك كبی كه كلابه دخی دیرلر ثانی قوربغه در
ضم همزه ایله مجمع الفرسده بمعنی غوك كه كلا دخی دیرلر ولسان الشعراده سكون واو ایله بوزن
چكاو مسطوردر كلباسو وكلبسو كلاهما بسكون اللام وفتح الباء الموحده وضم السین
المهمله كرباسو وكربسو دیدكاری جانوردركه چلپاسه ووزغه ومكلن وماترنك دخی دیرلر
شیخ آذری من عجایب الدنیا * قطعه * همچو عقرب عدوی كلباسو * دشمن مارها بود راسو
همچو عقرب كه كلبسو بیند * قبل از ایذا همیرود ازخود كلكرو سكون لام وفتح كاف
وضم زاء معجمه ایله اسكی سپوركه یه دیرلر شاعر بیت دهان كنده بودست آن بدلقا * بودریش
اوكلكزوی خلا كندو سكون نون وضم دال مهمله ایله كوب كبی طپراقدن یاپلمش نسنه دركه
كندوج وكندوك وكندوله دخی دیرلر حكیم ناصر خسرو * رباعی * فریاد بلا اله الاهو * زین
بیمعنی زمانه بدخو * زین فاخته كنده پیر رابنده * بنشسته میان نیلكون كندو كنستو فتح
نون وسكون سین مهمله وضم تاء مثناة ایله براوتدركوكنی چقاروب اثواب یورلر صابون كبی كوپوردر
عربیده اشنان دیرلر شهیدی قمی . بیت این بزی اكنون كه بشستم * دست از تو بصابون
وكنستو * شمس فخری كوید بیت توخوش بنشین كه اعدای تو شستند * زملكت دل
بصابون وكنستو كنشتو وكنشو كلاهما بفتح النون وسكون الشین المعجمه اولها بضم التاء

التاء المثناة بمعنی غوره یعنی قورق عربیده حصرم دیرلر ضم حاء وسكون صاد مهملتین ایله كنو فتح
نون وسكون واو ایله كندر معناسنه مجمع الفرسده بمعنی كشوی مرقوم مرویدر كو بوزن نو پهلوان
ومرد دلیر معناسنه در حكیم فردوسی بیت ترا ازجهان بی نیازی دهند * میان كوان سرفرازی
دهند * وزیرك وعاقل معناسنه حكیم ناصر خسرو بیت كونبود آنكه دن پرستد هركز * دن كه
پرستد مكر كه جاهل وكودن كوستو فتح واو وسكون سین مهمله وضم تاء مثناة ایله بمعنی كوست
مرقوم كیتو سكون یای تحتانی وضم تاء مثناة ایله برقوشدر رنك اسی اكثر سنكریزه در
كیخسرو مشهور برپادشاه آدیدر كه كیكاوسك قزی اوغلیدر استاد بیت میفشان
جرعه برخاك وحال اهل شوكت بین * كه ازجمشید وكیخسرو فراوان داستان دارد كیو
ضم یای تحتانیله بمعنی كاهوی مرقوم مع الهاء * كابنه فتح باء موحده ونونله بمعنی چشم یعنی
كوز معناسنه باوینه یای تحتانیله ده مرویدر شمس فخری بیت ای شهنشاهی كه مهر چرخ را *
هست روشن ازوجودت كابنه كابیله كسر باء موحده وسكون یای تحتانیله هاون
معناسنه كه كابیل دخی دیرلر استاد لطیفی بیت خاپكان توچو كابیله شده است * كون تو
چون سرپاتیله شده است كاتوره ضم تاء مثناة وواو معروف وفتح راء مهمله ایله سركشته
وحیران كه كاتوره دخی دیرلر كامر شمس فخری بیت دوستش عاقلست وپابرجا * دشمنش
ابلهست وكاتون * استاد منوچهری * مسمط * آن بلبل كاتون برجسته مطموره * چون دسته
تنبوره كرد شجر ازچنكل كاچره وكاچیره اول بسكون الجیم الفارسی ثانی بكسر الها
وسكون الیاء التحتانی وكلاهما بفتح الراء المهمله عصفور تخمی كه عربیده قرطم دیرلر كذا فی فرهنك
جهانكیری كاچكینه سكون جیم فارسی وبای تحتانی وكسر كاف وفتح نونله صقصغان
دیدكاری سیاه وبیاض آلاجه برقوشدر عربیده عقعق دیرلر كاچه فتح جیم فارسیله بوزن
باچه ایكی معنایه در اول بمعنی زنخ یعنی چكه وشیرازیلر پخه وعربیده ذقن وحنك دخی دیرلر حكیم
سنایی * قطعه * غلط شاعران بجامه وریش * وزدرون سوهزارو یرانی * كاچك وریشك
وثناجویی * كبرك وعجبك وسخندانی * ثانی بمعنی طرب وخوش آمد زراتشت بهرام بیت
چونامه نزد چنكرنكهاچه آمد * دلش درشادی ودركاچه آمد كاچینه كسر جیم فارسی
وسكون یای تحتانی وفتح نونله بمعنی كاچره مرقوم كاخوسته ضم خاء معجمه وواو مجهول
وسكون سین مهمله وفتح تاء مثناة ایله بمعنی كاچینه مرقوم كاخه فتح خاء معجمه ایله ایكی فتح
معنایه در اول بمعنی باران یعنی یغمور میرنظمی بیت دران كاخه بچندین روز بارید *
درودشت سیل دریا ارسانید * ثانی بمعنی یرقان كذا فی فرهنك جهانكیری لسان الشعراده
بمعنی سرما مسطوردر معنای اوله قریب در ایام شتاده یغان یغموراولسه جایزدر كاراكاه
سكون راء مهمله ایله ایكی معنایه در اول احوالدن خبردار ثانی راوی معناسنه كه آندن صحیح
ومعمول به خبر نقل اولنه حكیم انوری بیت زبهر آنكه زتقدیر آكهی یابند * زهردلی بفلك
برهزار كاراكاه كارتنه سكون راء مهمله وفتح تاء مثناة ونونله مجمع الفرسده بمعنی عنكبوت
وفرهنك جهانكیریده حبوبات دن بوی دیدكاری تخمدر كه شلیت وشملیز دخی دیرلر عربیده حلبه
دیرلر ضم حاء مهمله ایله وهندی لسانده میتهی دیرلر كارخانه وكاركاه وكاركه

کلاغ معا بسکون الراء المهملة وفتح الکاف ایش محلی که کارخانه ودستگاه ودکان وایش ایشلنن یرلر
استاد لطیفی بیت شهرآراسته چون کارگه انکلیون * خامه چون باغ ارم ازرخ کلها رنکین *
خواجه حافظ بیت حاصل کارگه کون ومکان این همه نیست * عیش کوش عاقبت کارجهان
این همه نیست لغ کارنامه ع سکون راء مهمله ایله اورنك ورسم که ترکیده کرنامه دیرلر بر عمارتك
ویاخود تصویر ونقشك اسلوبن مقدم ایتدکلری رسمه دیرلر لغ کاره ع فتح راء مهمله ایله ارقه
یوکی یعنی آرقه ده کوتوریلن نسنه که پشتواره دخی دیرلر شاعر بیت مراخود میفروشد
پاك دامن * کند اغیار را بر پشت کاره لغ کازرگاه ع فتح زاء معجمه وسکون راء مهمله وفتح کاف
فارسیله قصارلرك بز وجامه یویوب آغرتدقلری مکان کازر قصار در وگاه محل ومکان معناسنه در
کمال خجندی بیت کمال این کفته کر سعدی شنیدی * فروشستی بکازرگاه دفتر لغ کاژره ع
سکون ژاء فارسی وفتح راء مهمله ایله عصفور دیدکلری بویادر که صاری وقزل رنك بویار لغ کازه ع
فتح زاء معجمه ایله اول کوملمی درکه باغبان وصیادلر آغجدن چاتوب اوستنی برك وکیاه ایله اورتوب
ایچنده اوتوررلر ودخی مختصر وسقفی آلچق یاپلمش اوه دیرلر حضرت مولانا قدس سره * مثنوی
تا عمر آمد ز قیصر یك رسول * در مدینه از بیابان نغول * کفت کو قصر خلیفه ای حشم *
تا من اسب ورخت خود آنجا برم * قوم کفتندش که اورا قصر نیست * مر عمر را قصر جان
وشنیست * همچو درویشان مراورا کازه ایست * کرچه ازمیری ورا آوازه ایست *
معیار جمالیده سایبان معناسنه در ودخی اول اغاجلره دیرلر که صیادلر ایدرلر قوشلری اورکیدوب
طوزاغه دوشرملك ایچون . بواکی معنایه شمس فخری * قطعه * سپهر نیلکون با این همه
قدر * سرای شاه عادل راست کازه * بپای خود بدام ایند نخجیر * بنام او اکر سازند کازه *
فرهنك جهانکیریده اول نسنه یه دیرلر که ایام شتاده ایچنده قیون وصغر قورلر ودخی یول اوزرنده
مختصر یاپلمش خانه درکه بعض پیاده لر شدت شتادن آنده صغنورلر ضمیر سزده مستعمل در
فرخی بیت شهریاری که خلافش طلبد زود افتد * از سمنزار بخارستان وازکاخ بکاز لغ کاژیره ع
کسر ژاء فارسی وسکون یای تحتانی وفتح راء مهمله ایله بر چیچکدر که آنکله قرمزی وصاری رنك
بویارلر ابریشم اولسون بز اولسون عربیده عصفر ومعصفر دخی دیرلر کمال اسمعیل * رباعی *
اشکم که زچون برنك کاژیره شده ست * وزرفتن آن دو چشم من خیره شده ست * ازدیده بیجان
غمی باید دید * کاین آب زسر چشمه دل تیره شده ست * مجمع الفرسده حبوبات نوعندن برنوع
دانه در که عربیده احریض دیرلر لغ کاسانه ع فتح سین مهمله ونونله برنوع قوشدر ولایت
خوزستانده اولور واول دیاره مخصوص در عمعق بخاری * قطعه * چند پویی بکرد عالم چند *
چند کویی طریق پویایی * زانکه از بهر قوت شهوت * همچو کاسانه می نیاسایی لغ کاسته ع
سکون سین مهمله وفتح تاء مثناة ایله اکسلمش معناسنه میر نظمی بیت خلق جمله از تو احسان
خواسته * قطره نبود زدریا کاسته لغ کاسکینه ع سکون سین مهمله ویای تحتانی
وکسر کاف فارسی وفتح نونله برقوشدر ترکیده آرو قوشی وبو بون بوران وقز قوشی وورق قوشی
دیرلر هر ولایتده برنام ایله معروف در فارسیده سبزك وسبزرنك دخی دیرلر عربیده اخیل دیرلر
شکم شاعرك بری نظم ایلمش . بیت دری وعلی بالامور والشیمی * فما اری فیها علیك باخبلا

باخبلا لغ کاسون ع ضم سین وواو معروف وفتح راء مهملتین ایله کاسوی مرقوم معناسنه در یعنی
تنور سپوردکلری نسنه لغ کاسه ع فتح سین مهمله ایله ایکی معنایه در اول معروف
ومجمع الفرسده اول یامی اغاج چناقدر که چوبانلر وکدالرده اولور کاس وکاش وکچکول
وکشکول دخی دیرلر طیان مرغزی بیت در دست کاسه در بدر رها * کرد یده وجمع کرده زرها *
ثانی نقاره یه دیرلر استاد فرخی در مرثیه بیت دهل وکاسه همانا که همی زان نزنند *
تا بخسبد خوش وکمتر بودش بردل بار لغ کاشانه ع فتح شین معجمه ونونله قیش اوی وشبستان
وشاهنشینلی خانه وجای صحبت وعشرت معناسنه شمس فخری بیت باشد ارباب فضل
ودانش را * ازنوالش معاش وکاشانه * ومطلقا حجره معناسنه استاد کسایی بیت
عالم بهشت کشته وعنبر سرشت کشت * کاشانه زشت کشته وصحرا چو روی حور * فرهنك
جهانکیریده خانه مختصر معناسنه در شیخ سعدی بیت چو خلقت درمیان آمد نخواهم
شمع کاشانه * تمنای بهشتم نیست چون دیدار می بینم * وآشیانه مرغان معناسنه ده
استعمال ایتمشلر حکیم خاقانی بیت از مزاج اهل دنیا مردمی کم جو ازانك * هرکز
ازکاشانه مرغان همایی برنخاست لغ کاشفته ع بمعنی آشفته یعنی مختل الدماغ بو کلمه ده کاف
زائده در زیرا نه اصل کلمه دندر ونه بو معنا ایچون ادخال اولنمشدر لغ کاشه ع فتح شین معجمه
ایله ایکی معنایه در اول بمعنی یخ یعنی بوز استاد رودکی بیت کرفت آب کاشه زسرمای سخت *
چو زرین ورق کشت برك درخت * ثانی بمعنی کاژه مرقوم کذا فی فرهنك جهانکیری لغ کاغنه ع
سکون غین معجمه وفتح نونله آغو قوردی نتکم وصفنده دیمشلر * الزروح بالضم کاغنه بالفارسی
والجمع زرار یح وفی الصحاح دویبة حمراء منقطة بسواد تطیر وهو من السموم وفی القانون مکس
کاژه لغ کاغه ع فتح غین معجمه ایله جاهل وابتر معناسنه ابو المعانی بیت سخنانش چو بود
پر معنی * کی شناسد معانیش کاغه لغ کاغینه ع کسر غین معجمه وسکون یای تحتانی
وفتح نونله فرهنك جهانکیریده بمعنی کاغنه مرقوم اما مجمع الفرسده برقوشدر که ترکیده اوچر آلا
عروسك دخی دیرلر کتاب السامی فی الاسامیده برقورتدر سیاه وسرخ وزهرناك اولور آکا
کاغنو دخی دیرلر شرفنامه ده ایکی معناسیله ده مرویدر لغ کافورجودانه ع کافورك برنوعیدر
جودانه فتح جیم وسکون واو ایله کافورك انواعی ذکر اولندی بو خوشبو برنوع کافوردر رضی الدین
نیشابوری بیت یقین بدان که زعشق قصیم مرکب تست * که درجزایر جودانه میشود کافور *
لغ کاکره ع فتح کاف فارسی وراء مهمله ایله عاقرقرحادر که کلکر دخی دینلور لغ کاکله ع
فرزندان تودن برمبارز پهلوان آدیدر لغ کاکنه ع ضم کاف وفتح نونله کاکنج مرقوم که بو معروف
دارودر لغ کاکویه ع ضم کاف وواو مجهول وفتح یای تحتانیله ایکی معنایه در اول برادر مادر
معناسنه که رومده قایین دیرلر ثانی سلم بن فریدون شاهك اوغللرندن برنامدار پهلوان آدیدر که
ضحاکك بنسره نام قزندن متولد اولمشدر . بو ایکی معناسنده دخی کاکو دیرلر لغ کالفته وکالفه ع
ضم لام اول وسکون فا وفتح تاء مثناة ایله آشفته وشیدا وبی تکلف معناسنه بونلرك کافی
کاشفته کافی کبی در استاد لبیبی بیت فرود آید زپستش پور ملعون * شده کالفته چون
خرس خشینه * بو معنایی مؤید شمس فخری بیت همیشه دشمنش درکارکاهش *

زاید ای فلک کالفته باشد * شاه ناصر خسرو بیت یک خیل خرک وارد را افتاده * بر یکدیگر
چو دیوان کالفته ؎ کالنجه ع کسر لام وسکون نون وفتح جیمله فاخته معناسنه در شیراز یلر غلط
ایدوب قالنجه دیرلر عربیده صلصل دیرلر ؎ کالوشه ع ضم لام وواو معروف وفتح شین معجمه
ایله ایکی معنایه در اول بمعنی دیك یعنی چولك طپراقدن اولسون باقردن اولسون حکیم فردوسی
بهرام کورك لنبك سقایه مهمان اولدوغی محلده دیرکه * مثنوی * بشد لنبك ومشك چندین
کشید * یکی آبکش رابیرد رکشید * که دستار بودیش در زیر مشك * بیاز ارشد کوشت آورد
وکشك * بیاوردو کالوشهٔ برنهاد * وزان ریخ مهمان همی کرد باد * بپخت وبخوردند وبرخاستند
یکی مجلس دیکر آراستند * ثانی برنوع طعامدر برنج ونخود واکشی ایله بشوروب اوزرینه
کشنیز تازه ونعناع دوکوب وباغده بشورب قورلر بعده تناول ایدرلر بو طعام دیلم قومنه
مخصوصدر ؎ کالویه ع ضم لام وواو معروف وفتح یای تحتانیله سرکردان ومتحیر معناسنه که کاتوره
دخی دیرلر کذافی فرهنك جهانکیری ؎ کاله ع بوزن ناله درت معنایه کلور اول متاع کالا واثواب
خانه معناسنه حضرت مولانا قدس سره بیت نوخزانی که رسیدند بیاز ارکهن * کالهٔ کاسد
ایشان بیهایی نرسید * ثانی شراب قوینلان قباغك مخصوص آدیدر حکیم انوری بیت
کند قرابهٔ کردون تهی زدر دشفق * شبی که زهره بیادش نشاط کاله کند * ثالث نارسیده قاون
وقارپوزکه کالك دخی دیرلر شمس فخری بیت آنکه پالیز اصطناعش را * نبود مهر وماه بجز
کاله * رابع زراعته آماده اولمش زمین معناسنه در ؎ کالیده ع کسر لام وسکون یای تحتانی
وفتح دال مهمله ایله موی آشفته وژولیده که اوزرینه توز وطپراق دوشمش اوله شیخ سعدی
در بوستان بیت ازین بدرکی موی کالیده * بدی سرکه بر روی مالیده ؎ کالیوه ع کسر لام
وسکون یای تحتانی وفتح واو ایله ایکی معنایه در اول سرسم وابله ومختل الدماغ معناسنه
استاد منوچهری بیت نالهٔ بلبل سحرگاهان وبادمشکبو * مردم سرمست را کالیوه وشیدا کند
ثانی صاغر وکند فهم معناسنه استاد منجیك بیت چون شدم نیم نیست وکالیوه *
باطل آن روز پیش من حق بود ؎ کاموره شده ع بمعنی شهرت یافته وآرزومند شده میرنظمی
بیت چون بعیش یار را کامون شدم * صبر وآرام رفت ودر هامون شدم ؎ کامه بوده ع
نان ونمك وسود دخی طعامه قونیلان لوازم هرنه اولورسه آنکا مه معناسنه که تفصیلی مرور
ایلدی کذافی فرهنك جهانکیری ؎ کامه ع بوزن خامه بش معنایه کلور اول هرنه که اکشی اوله
ویاخود اکشی ایله آمیخته اوله معربی کامج در ثانی مراد معناسنه حکیم فردوسی بیت اکر
زامدن دم زنی یکزمان * برآید همه کامهٔ بدکمان * ثالث بعض تراکیبه صفت ایدرلر حکیم
سنایی بیت مر زنان را برهنکی جامه است * خاصه آنرا که شوخ وخود کامه است * رابع
مجمع الفرسده بمعنی بسد یعنی مرجان که قعر دریاده حاصل اولور دال وبود اقلری اور یشل
وبیاض باد وآفتاب اصابت ایتدیکجه سرخ ورنکین اولور خامس فرهنك میرزا ابراهیمده
برنوع خوشبو ریحاندر خوزستانده چوق اولور ؎ کانه ع فتح نونله بوزن خانه اوچ معنایه
کلور اول نرخ که ما کولاته بها تعیین ایدوب تنبیه ایدرلر حکیم شفایی درهجا بیت صد غرق
ومیان پاچه بیك تنکه ونسیه * درچارسوی کنده پران کانه نهاده * ثانی مجمع الفرسده اول

اول برابرلکه دیرلرکه عربیده مرادیرلر کسر میمله ثالث مؤید الفضلاده بمعنی نشستکاه یعنی مقعد
؎ کاونه ع سکون واو وفتح نونله بمعنی کاغنهٔ مرقوم بعض نسخه ده کرم شبتاب یعنی یلدز
بوجکی ؎ کاوه ع بوزن یاوه ایکی معنایه در اول نام آهنکر مشهور که ضحاك اوزرینه هجوم
وخروج ایدوب فریدونی شاه ایتدی آخر الامر ضحاکی قتل ایتدیلر حکیم خاقانی بیت کاوه یم
پتك زنم بر سر دیو * دردکان کوره وسندان چکنم * ثانی نافهٔ مشك معناسنه در بو معنای
جهانکیری بدن ماعدا حسین وفایی محمد هندوشاه فرهنکندن نقل ایدر ؎ کاه ع ایکی معنایه در
اول صمان که که دخی دیرلر استاد بیت زشوق روی توشاهان بدین اسیر فراق * همان
رسید کر آتش بروی کاه رسید * ثانی کاهیدن لفظندن صیغهٔ امر ووصف ترکیبی اولور جانکاه
کبی وکاهنده معناسنه اسم فاعل اولور حکیم انوری بیت همتت مال بخش وملك ستان *
دولتت دوست کام ودشمن کاه ؎ کاهواره ع سکون ها وفتح واو وراء مهمله ایله بشك که اطفالی
ایچنه یاتوررلر کهواره دخی دیرلر حکیم سنایی بیت دایه عقلست از برای سخن * مجتهد را
بکاهوارهٔ ظن ؎ کاینه ع کسر یای تحتانی وفتح نونله بمعنی چشم مثلا کاینه بد ودار دیرلر آکا
باق دیمك اولور شهیدی قمی بیت موی سپید وروی سیاه ورخ بچین * بر زینت طرف شده
وکشته کاینه * بو معنایه شمس فخری بیت ای شهنشاهی که مهر چرخ را * هست روشن
از وجودت کاینه ؎ کباده ع فتح باء موحده ودال مهمله ایله اول نرم کماندرکه آنکله کمانکشلکه مشق
ایدرلر میرنظمی بیت کباده کرده مارا چرخ کویا * که نکذارد بهیچ از دست خود را ؎ کباره ع فتح
باء موحده وراء مهمله ایله چالی وچرپی وقوری اوت دوشروب یاقق ایچون کوتورن شخصه دیرلر
ضمیر سزده جایزدر استاد عسجدی بیت اوباز خقه حقه دهد عطر خلق را * چونانکه تحته تحته
دهد عود را کبار ؎ کبچه ع سکون با وفتح جیم فارسیله کفچهٔ مرقوم معناسنه در ؎ کبسته ع
فتح باء موحده وتاء مثناة وسکون سین مهمله ایله بمعنی کبستوی مرقوم یعنی حنظل استاد لطیفی
بیت هر آن کز حدت صفرست خسته * کند اخراج از معده کبسته * حکیم نزاری قهستانی
بیت با این همه لطافت وشیرین زفان تو * با ما بکاه طعنه زدن چون کبستهٔ * وله ایضا بیت
بعجز از جان شیرین بر شکسته * شده جلاب در حلقش کبسته ؎ کبنوره ع فتح باء موحده
وواو وراء مهمله وسکون نونله شدی وحدت وغضبله سویلك ابو المعانی بیت چندان نیاز کرده ام
آن شوخ پرسره * نرمی نکرده است وسخن زد کبنوره ؎ کبوده ع ضم باء موحده وواو
معروف وفتح دال مهمله ایله ایکی معنایه در اول نام شبان افراسیاب که مشهور کمسنه ایدی
ثانی صرقون اغاجی که عربیده خلاف دیرلر ؎ کبوه ع سکون باء موحده وفتح واو ایله بر سبزه در
یپراغی مغردار ومیوه سی خوب وخوشبو اولور کسر کافله کفش چابکی در اما بو معناده کاف
عجمیله در ؎ کبه ع فتح باء موحده واخفاء هایله آلت حجام تخفیف با ایله استاد لطیفی بیت
عشق تو بر دلم بنهاد آتشین کبه * بر خود کشید مایهٔ روحم بخون دل * وتشدید با ایله ده آلت
حجام معناسنه شمس فخری بیت شهنشاهی که تدبیر ضمیرش * نهد بر پشت مهر وماه کبهٔ *
؎ کبیجه ع کسر باء موحده وسکون یای تحتانی وفتح جیمله مؤید الفضلاده ایکی معنایه در اول
چارپا حیوانك چکه سنده ظاهر اولان ورم ثانی کرپینك ارقه سنده اولان اوزون اوق کذافی

فرهنك جهانكیری ﮓ كبیده ﭻ كسر باء موحده وسكون یای تحتانی وفتح دال مهمله ایله بریان
اولمش اون بغدای اولسون آرپه اولسون كذا فی المجمع بو معنایه ابو المعانی بیت شدی
سیاح دشت عشق ایدل * بخود توشه كبیده بر توكل ﮓ كبیسه ﭻ كسر باء موحده وسكون
یای تحتانی وفتح سین مهمله ایله ایام حسابنك كسوردن جمع ایدوب سنه آخرنده زیاده ایتدكلری
كونلردركه زیج روزنامه لرده هر درت سنه ده بر سنه كبیسه ایدوب صحرادرلر ﮓ كبیكه ﭻ كسر باء
موحده وسكون یای تحتانی وفتح كافله كبیكج مرقوم معناسنه در ﮓ كتان ﭻ فتح تاء مثناة وراء مهمله
ایله نیزهٔ كوتاه یعنی قصه حربه كه اكثر هندیلر آلتیدر امیرخسرو بیت همه ان دو چشم
كردم كه چو هندوان رهزن * همه خلق راز غمزه زده بر جكر كتاره * بو معنایه مولانا هاتفی بیت
كتاره در آورد هند و بكار * كتاره كذار آفت روزكار ﮓ كتاله ﭻ فتح تاء مثناة ولامله یعنی كتارهٔ
مرقوم یعنی نیزهٔ كوتاه شاه ناصر خسرو * قطعه * تا كل در كله چون عروس نهان شد *
ابر مشاطه شد ست وباد دلاله * نركس جماش چون بلاله نكه كرد * بید بر آهیخت سوی لاله
كتاله ﮓ كتره پتره ﭻ سكون تائین مثنائین وفتح رائین مهملتین ایله اوج معنایه كلور اول
پاره پاره معناسنه ثانی بردكنلو اوتدر دوه بغایت سور تركیده كون دیرلر فتحتین ایله ثالث
بیهوده و بیمعنی سوز كه كلپتره دخی دیرلر كذا فی فرهنك جهانكیری ﮓ كتعاله ﭻ
سكون تاء مثناة وفتح عین مهمله ولامله كتعال مرقوم معناسنه در ﮓ كجابه وكجاوه ﭻ
كلاهما بفتح الجیم اول بفتح الباء الموحده ثانی بفتح الواو محافه معناسنه دركه كرابه وكروه
دخی دیرلر شیخ سعدی كلستانده * تا یكی از دوستان برسم قدیم ازدر درآمد كه در كجاوه
انیس من بودی ودر حجره جلیس ﮓ كج آغنده وكج آكنده ﭻ كلاهما بسكون الجیم برنوع جامه در
جنك محاربنده زره التنه كیرلر ایچی ابریشمك فناسیله طولمش اولور معنای تركیب دخی آنی
اقتضا ایدركه اول مقوله ابریشمه كج وكز دخی دیرلر آغنده وآكنده طولمش معناسنه در حكیم
اسدی بیت زخفتان وازجوشن كارزار * زدرع وكج آكنده بدسی هزار ﮓ كجبه ﭻ فتحات
ثلثه ایله مخفف كجابهٔ مرقومدر ﮓ كجله ﭻ فتح جیم ولامله صقصغان دیدكلری قوشدركه
كلاوه وعكه دخی دیرلر ﮓ كجوه ﭻ فتحات ثلثه ایله بو دخی مخفف كجاوهٔ مرقومدر ﮓ كچه ﭻ
فتح جیم فارسیله یوزك كزلمك اویوننده كزلدكلری نسنه یه دیرلر وآنی باش اولوب كزلینه دخی
كچه باز دیرلر میرتشبیهی بیت دودست اینجهان وآنجهان پوچ * كچه پیش منست این
پوچ وآن پوچ * مولانا جامی * مثنوی * بود شبها دران نشیمن باز * بارسنهای زلف او كچه باز
لیك داغش چو سینه سوز افتاد * كچهٔ او بروی روز افتاد * جیم عربیله اكر یچه دیمك اولور
چنكال وقانجه وآنلره بكزر رهرنه نك كه اوجی اكری كچه اوله آكا كچه دیرلر نتكیم مرقوم بیت ... وفعله و
وجیم فارسیله بر معناسی دخی زنخدر یعنی چكه كه كاج دخی دیرلر عربیده ذقن دیرلر ﮓ كخشله ﭻ
سكون خاو شین معجمتین ولامله ارشته آشی در ﮓ كدكده ﭻ سكون دال مهمله اولی وفتح
ثانیه وكافله چكج صداسی كه اورس اوزرنده قزمش دموره اوردقده ظاهر اولور ابو المعانی بیت
فلك پتك غم رابسر میزند * كرفته جهان كدكده سر بسر ﮓ كدواده ﭻ سكون دال مهملهٔ
اولی وفتح ثانیه وواوایله بنای خانه وعمارت سیف اسفرنكی * قطعه * باباد توكل نكار كشته

كشته * دیوار بهار خانهٔ جان * دز عهد تو استوار آمد * كدوادهٔ عمر بست پیمان * مجمع الفرسده
یعنی بنیاد دیوار شمس جندی بیت زفرع بیش طلب اصل كز برای وجود * درست باید
كردن نخست كدواده ﮓ كدودانه ﭻ بر علتدر امعاده وقولون دیدكلری بغرسقده تعفن
طعامدن حاصل اولور وقبق چكردكنه بكزر قورتلر بر بینه یاپشق اولور انسانه خیلی زحمت
ویرلر معالجات ایله چقارمدقچه راحت اولمز اطبا حب القرع دیرلر ﮓ كدو نیمه ﭻ یعنی
كوزهٔ شراب استاد رودكی بیت لعل می رازه برخ وخم بكش * در كدو نیمه كن وبه پیش من آر
بعض نسخه ده مزبور ضم دال وواو وكسر یا وفتح نونله ﮓ كدوینه ﭻ مواقعدركه قبق كبی
یامی برنوع شراب ظرفی در رومده یاتق دیرلر ﮓ كده ﭻ فتح دال مهمله واخفاء هایله مجمع الفرس
صاحبی ایكی معنایه دردیمش اول یعنی می خانه كه میكده وبتكده وعشرتكده دخی دیرلر ثانی یعنی
كام وملاذه یعنی طماق دیوب شمس فخرینك بو بیتنه متمسك اولمش بیت آنكه طفلان امل را
دایهٔ كام ومراد * جز بشیر وشكر مدحش نبكشاید كده ﮓ كراره ﭻ فتح رائین مهملتین
ایله جامهٔ كهنه وپاره پاره معناسنه وراء ثانی یرینه دال مهمله ایله ده مرویدر كذا فی المجمع
ﮓ كراشیده ﭻ فتح راء مهمله وكسر شین معجمه ایله یعنی آشفته وپریشان شده اغاجی بیت
بتا تاجدا كشتم ازروی تو * كراشیده ونیره شد كار من * حكیم سوزنی بیت رمیدكان وكراشیده
كشتكان زوطن * تراخوهند زیزدان بدعوت وآمین ﮓ كراغه ﭻ فتح راء مهمله وغین معجمه
ایله قرغه كه زاغ وكلاغ دخی دیرلر استادلبیبی بیت آید زباغ بی سرو دوناز بیچ * دست
بكراغه می برآردوز بیچ ﮓ كرانه ﭻ فتح راء مهمله ونونله كنار معناسنه كه كران دخی دیرلر شیخ
مغربی بیت اوراست نعوت بی نهایت * اوراست صفات بی كرانه * مجمع الفرسده بر سیاه
قوشدر دیر پرواز یعنی تیز او چامز مؤید الفضلاده مزبور ایكی معنایه ده مرویدر ﮓ كرایه ﭻ
فتح راء مهمله ویای تحتانیله اما تخفیفله صرمشق وطولامق معناسنه شمس فخری بیت
شهنشاها تو آن شاهی كه كردون * نیارد كز جنابت سر كرایه * وتشدید راء مهمله ایله بویون
بوران دیدكلری قوشدر بعضیلر آروقوشی دیمشلر ﮓ كرباسه وكربسه ﭻ كلاهما بسكون
الراء وفتح الباء الموحده والسین المهملتین برجانوردر اولرده اولور كرباس وكربعی وكربسو
وچلپاسه دخی دیرلر كریه بر جانوردر حكیم سوزنی بیت اژدهاباش بر خزینهٔ علم * كانچنین
جای جای كربسه نیست ﮓ كربشه ﭻ فتح باء موحده وشین معجمه ایله ده كربسهٔ مرقوم
معناسنه در استاد رودكی بیت چارغنده كربشه باكژدمان * خورده ایشان پوست روی
مردمان ﮓ كربش پایه ﭻ سكون راء مهمله وشین معجمه وفتح باء موحده وباء فارسی ویایله
براوتدر دریای سند ساحلنده اولور كربش دیدكلری جانور بر مقلر ینه بكزر دوكیچون تسمیه ایتمشلر
كذا فی المجمع ﮓ كرشه وكرتینه ﭻ كلاهما بسكون الراء المهمله وفتح التاء المثناة عنكبوتك
بیاض آغیدركه لعابندن آشیانه ایدوب ایچنده یاوری چقارر كره دخی دیرلر اختیارات بدیعیده
مسطوردركه ایام صیفده یاپدوغی آغ بیاض وقالن اولور حمای ربعه یعنی حمای سوداویه یه
مبتلا اولان آدم بازوسنه باغلسه حماسی زائل اولور ﮓ كرخ زراه ﭻ سكون راء اول
وسكون خا وفتح زاء معجمتین وراء ثانی ایله پیاده معناسنه دركذا فی فرهنك وفایی بو معنایی مؤید

میرنظمی بیت بودیکی مردک پرجست وجو * کرخ ذره میرود اوهربسو ل کرزه ب سکون
راء مهمله وفتح زاء معجمه ایله بیوک چوماق بعضیلر طپوز دردیدیلر ل کرسنه ب سکون را وفتح
سین مهملتین ونونله ایکی معنایه در اول برظرفدر بیوک طشت کبی اغاجدن وطپراقدن
دخی ایدوب ایچنه نان وحلوا وبونک امثالی نسنه لر قورلر کارسان وکرسان وچاشدان دخی
دیرلر ثانی غله نوعندن طعمی ماش ایله مرجمک میاننده رنکی سیاهرق برنوع علف دوادر
صغری غایت سمردر ناحیهٔ بیضاده وشیرازک کرمسیر ناحیه لرنده چوق اکرلر کسنک دخی دیرلر
یونان لساننده ارخرس دیرلر وهندی لساننده کراو وکلاو دخی دیرلر شین معجمه ایله کرشنه
دیدکلری صحیح دکلدر کذا فی البدیعی ل کرشه ب فتح راء مهمله وشین معجمه ایله حیله وفریب
ایله تواضع کوسترمک کذا فی فرهنک جهانکیری ل کرکاه ب سکون راء مهمله وفتح کافله
کرکر وکرکن مرقومان معنالرینه که کارکاه وکارکر معنالرین افاده ایدر کذا فی فرهنک جهانکیری
ل کرکیسه ب سکون را وفتح کاف فارسی وسین مهملتین وکسر میمله برخوشبو چیچکدر انواع
والوانی اولور اکثر کوه الونده چوق بتر ل کروه ب سکون راء مهمله وفتح واو ایله برسیاه رنک
جانوردرکه ییلاندن اضر وبدتردر کذا فی التحفه ل کره ب بوزن تره درت معنایه کلور اول
چرک معناسنه حکیم ناصرخسرو * قطعه * برکیر آب علم وازان روی جان بشوی * تاروی
پرزکرد نیابی بساعره * چون دست وپای بازبه بیمت وجان ودل * این هردو پاک بینم وآن
هردو پرکره * ثانی بمعنی مسکه یعنی تره یاغی ثالث بمعنی حجره رابع عنکبوت پرده سنک
برقسمیدرکه بیاض وکاغد کبی اولور وزبان هندیده ایکی معنایه در اول دست برنجن یعنی بلازک
ثانی هندوستانده برشهر آدیدر کذا فی فرهنک جهانکیری وعربیده سکون راء مهمله واظهار
ها ایله جبر واکراه معناسنه وضم کافله بمعنی دشوار ومجمع الفرسده قوربیش اتمک اوزرنده اولان
کوف که اول اتمکه نان کره کرفته دیرلر عربیده اکا متکرج دیرلر ضم میم وفتح کاف وتاء مثناة وراء مهمله
ایله ل کروه ب سکون راء مهمله وفتح واو ایله کات هندی دیدکاری دارودر بعض محرور المزاجه
تبرید ایچون ویررلر کذا فی فرهنک جهانکیری اما مجمع الفرسده دندان میان تهی وکاواک یعنی
ایچی بوش دیش ل کرویه ب فتح راء مهمله ویای تحتانی وسکون واو ایله عربیده کراویا
دیدکاری اوتدر تازه سن دوشروب کبره کبی تورشی ایدرلر بعض نسخه ده کرفس معناسنه در
ل کژابه ب فتح زاء فارسی وباء موحده ایله محافه نک برطرفنه ده وایکی طرفنه ده دیرلر کجابه
کبی استاد لطیفی بیت بسی کردم وزاری ولابه * مرایک کژ نظر کردان کژابه ل کژاته ب
فتح زاء فارسی وتاء مثناة ایله ابریشیم قوردی کذا فی فرهنک جهانکیری ل کژاوه ب فتح زاء فارسی
وواو ایله بودخی محافه معناسنه در کجاوه کبی حضرت مولانا قدس سره بیت این کژاوه که
شود این سوکران * آن کژاوه که شود آن سوکشان ل کزبه ب سکون زاء معجمه وباء
موحده ایله بمعنی کنجاره یعنی شیروغن چقدقدن صکره صقندیسی اولان نسنه که حیوانانه یدررلر
کذا فی المجمع عربیده وترکیده ده کسبه دیرلر ضم کاف وفتح باء موحده ایله ل کژدم خواره ب
برجانوردر ولایت خوزستانده اولور دیو ریدکه قوی روغن سورویرک کیدر هرقنغی جانوره زخم
اورسه هلاک ایدر ل کژدمه ب سکون زاء فارسی وضم دال مهمله وفتح میمله برعلتدر طرنق دیبنده

طرنق دیبنده ظاهر اولور اطبا داخس دیرلر وهندی لساننده انکلپره دیرلر طبیب یوسفی
* رباعی * درکژدمه ات بیان کنم قاعده * کزخوان شفا ترا بود مائده * بکشا رک ومسهل خور
ومیساز طلا * ازسرکه وافیون که بری فائده ل کژنه ب سکون زاء فارسی وفتح نونله یامه که
یرتلمش جامه لره دیکرلر پینه دخی دیرلر عربیده رقعه دیدکلریدر کذا فی المجمع ل کژه ب فتح
زاء فارسی واخفاء ها ایله بش معنایه کلورکه پنجه مرقوم معنالر یله مترادفدر اول بمعنی پچک که
فیلبانلر فیلی آنکله ضبط ایدرلر هندیلر کجباک دیرلر امیرخسرو بیت باظلمت شب شکل مه چون
ناخن شیرسیه * وان پیل را ززین کژه برسر نکونسار آمده * ثانی باشی اکری مجه بر اغاجدر
آنکله طبل وکوس چالرلر وله ایضا بیت چون کژه برکوس مسین داد بوس * دادمش یاد
زروبینه کوس * ثالث هرچنکاله دیرلر عموما وقصاب چنکالی که اکا قیون آصارلر خصوصا وله
ایضا درصفت هلال بیت یکی کژه زدکان درسپهر قصابست * که بهر سلخ بره بالا کشیده اند
چنین * رابع اول ات پاره سی که بوغازده دلک نهایتنده اولور عربیده ملاذ دیرلر خامس اول اغاج
پاره سنه دیرلرکه کلیدک مفتاح یرینه قورلرکه آچلمغه مانع اولور ل کسانه ب فتح سین مهمله
ونونله بوزن فسانه بمعنی آدمیانه کس آدم معناسنه تقدیر اولنوب الف ونون الحاقیله آدمیانه
اولور شاهانه ومردانه کبی میرنظمی بیت نه هرکس میکند وضع کسانه * نه درهریک توان
یافتن نشانه ل کستیمه ب سکون سین مهمله وکسر تاء مثناة بعده یای ساکنه ایله دوه دکنی که
شترخواره دیرلر کذا فی المجمع ل کسمه ب سکون سین مهمله وفتح میمله ایکی معنایه کلور اول
زلفک برقاچ تلی نک باشلرین مقراضله کسوب چهره وبکاق اوزرنده اوجلرین قورجق کوسترلر
اکا پنجه دخی دیرلر خواجه حافظ بیت عروس بخت دران حجره باهزاران ناز * شکسته
کسمه وبرک کل کلاب زده * مجمع الفرسده عاریتی قیل که بعض زنانک صاچلری قصه اولمغله
صاچنه آشیلرلر شاعر * رباعی * روزی که ازکله برون آمده است * باد سحر ازجیب
هوا برزده است * ازسبزه برابروی چمن وسمه کشید * ازغالیه برفرق سمن کسمه شکست *
ثانی نان کلیچه یعنی بوغاچه بشمش اتمکه دیرلر کذا فی فرهنک جهانکیری ل کسه ب فتح
سین مهمله ایله بمعنی آسانی یعنی قولای کذا فی الاداة ل کشانه ب فتح شین معجمه ونونله مخفف
کاشانه در ل کشته ب سکون شین معجمه وفتح تاء مثناة ایله بمعنی احول یعنی شاشی کذا
فی التحفه ل کشتیکاه ب لیمان که آنده کمی نک دمور یرین براغوب یاتورلر معنای ترکیبی کمی یریدر ل
ل کشکله ب سکون شین معجمه وفتح کاف ولامله پای افزاردرکه شاطرلر وپیاده اولانلر
آیاقلرینه چکرلر حکیم ناصرخسرو بیت پای پاکیزه برهنه نه بسی * چون بپای اندر دویدن
کشکله * بو بیتدن فهم اولنورکه پوستال اوله ل کشکینه ب سکون شین معجمه وکسر کاف
ویای تحتانی بعده نون مفتوحه ایله بمعنی کشکین مرقوم یعنی آرپه اتمکی شمس فخری بیت
کند هرکز ضمیرش التفاتی * بدنیا وبدین کشکینهٔ او ل کشنه ب سکون شین معجمه وفتح
نونله برنوع منتردرکه معربی کشنج در کذا فی المؤید وفرهنک زفانکویاده بمعنی آسانی ونوعی
ازسماروغ ل کشه ب فتح شین معجمه ایله بمعنی کدا یعنی دلنجی ودخی یوک بغلد قلری ایپ فرهنک
وفائیده چنبر قولانی وسایر هرنه چکاوب رایش ایچون استعمال اولنه کشی دخی دیرلر کذا فی

فرهنك جهانكيرى مجمع الفرسده حيوان پالان افكنده ودخى چكلمش خط وخيط معناسنه
ومؤيد الفضلاده فرهنك قواسدن نقل ايدركه كشه كسر كافله خط كشيده يعنى نوشته اما
معجم البلدانده كشسته ضم كاف وسكون شين معجمه وفتح سين مهمله وتاء مثناة ايله بمعنى خط
مسطوردر ى كشيده ع كشيدن لفظندن اسم مفعولدر چكلمش معناسنه وكشيده روى يعنى
اوزون چهره وكشيده بينى يعنى يوقارو چكلمش بورون ووصف تركيبى دخى اولور ى كعبه ع
سكون عين وباء موحده وفتح دال مهملتين ايله كعبكده لفظندن اختصار اولنمشدر لعب خانه
وقمارخانه معناسنه كه كعب آشقدر اما نردده آتدقلرى زاره ديرلر كعبتين دخى دينلور ى كعبه ع
مكهٔ مكرمه شرفها الله تعالى شيخ سعدى بيت حاجى بره كعبه ومن طالب ديدار * او خانه
همى جويد ومن صاحب خانه ى كفانه ع فتح فا ونونله اول بچه كه رحم مادردن زحمت ومشقت
ايله كله ودخى مدت حمل تمام اولمدين سقط ايدن جنين كه فكانه دخى ديرلر كذا فى المجمع
ى كفته ع سكون فا وفتح تاء مثناة ايله اسم مفعولدر تركيده معناسنه يعنى يارلمش وچاتلمش
شمس فخرى بيت جمال الدين ابواسحق كز غم * دل بدخواه جاهش كفته باشد * شاه ناصرخسرو
بيت كل سرخ نوكفته بربار كوهى * برون كرده ورى سر از سبز چادر ى كفچليزه ع سكون
فا وياى تحتانى وفتح جيم فارسى وكسر لامله كفچه كه كفچليز وكفچليزك دخى ديرلر ابو المعانى
بيت شهنشاهى كه احسانش زروسيم * دهد از مطبخ جود كفچليزه ى كفچه ع سكون فا
وفتح جيم فارسيله اوج معنايه كلور اول بمعنى پكچه ثانى مؤيد الفضلاده كيسو وزلفك پيچ وتاب
اولدوغنه ديرلر ثالث برنوع ييلاندر باشى پكچه كبى اولور ى كفليزه ع سكون فا وياى تحتانى
وكسر لام وفتح زاء معجمه ايله بمعنى كفچليزهٔ مرقوم حكيم نزارى قهستانى بيت ساقيا كفليزهٔ
ساز ازمزه * ازپى برچيدن خاشاك مى ى كفه ع تخفيف فايله بوزن خفه دف كه دايره دخى
ديرلر عبد الواسع جبلى * قطعه * از نوايب حاسدت پيوسته باشد در عنا * وزحوادث
دشمنت همواره باشد در عذاب * كه بكوبد فرق اين پاى حوادث چون كفه * كه بمالد كوش
آن دست نوايب چون رباب * معناى ثانى كسمك كه غله دوكيلوب صاور ياوب صمانى
آيرلدقدن صكره دانه يى غربال ايله پاك ايلدكده آيردقلرى صاپ دوكلرى كه خرد اولميوب اويله
قالور كوز ردخى ديرلر وتشديد فايله دخى ايكى معنايه در اول برشهر نامى در پوربهاى جامى
بيت اكر بصره كفه به يند بخواب * شود منهزم موصل وشوشتر * ثانى ترازو كفه سى
يعنى ايچنه شئ قويوب وزن ايتدكلرى نسنه حكيم انورى بيت كفهٔ كائنات اكر طاقت وزن
داشتى * كوه كران حلمت ازكاه سبكتر آمدى ى كفيده ع كسر فاوسكون ياى تحتانيله بمعنى
كفتهٔ مرقوم يعنى يارلمش وچاتلمش حكيم ازرقى بيت شكل پروين است يا نار كفيده بر درخت *
رنك كردونست يا آب روان در آبدان * مسعود سعد سلمان * قطعه * كوه بامغز كفيده چرخ
باروى سيه * ابر با پرشكسته باد با پاى فكار * زان نهنك كوه شخص وزان هژبر چرخ دور *
زان هيون ابر سير وزان عقاب بارسار * شمس فخرى بيت وقت خزان تا بباغ وانار ست سيب
وبه * باد دل دشمنش همچو انار ميكفيد ى ككچه ع سكون كاف وفتح جيم فارسيله دانهٔ
پنبه كه عربيده حب القطن ديرلر ى ككه ع فتح كافله ايكى معنايه در اول برمشهور مقلد

مقلد ومضحك كسنه نك آديدركه برمقدار پلتك سوبلرايمش حكيم شفايى درهجا بيت آن
سنك كه نقش قدم خضر بران بود * ميراث قديم ككه قلمان بكجا رفت * ثانى آدم نجاستى كه
عربيده براز وغائط وخرا دخى ديرلر حكيم سوزنى بيت پاكى وپايد كردى آنكه * بركون
كسى كه بد ككه ناك ى كلابه ع فتح لام وباء موحده ايله اوزرينه اكيرلمش ايپلك صاردقلرى
نسنه كه كلبچه دخى ديرلر طيان مرغزى بيت اكر بيند بخواب اندر قرابه * زنى را بشكند
سيخ كلابه * وصاربلان ايپلك كلبنه ده ديرلر شمس فخرى بيت نبود مردمان اهل هنر را *
التفاتى بريسمان وكلابه ى كلا پيسه وكلان پيسه ع كلاهما بفتح اللام وكسر الباء الفارسى
كوز ونمكه ديرلر يعنى سياهى دونوب جمله بياض كورينه اول حالت جماعك زياده لكندن عارض
اولور ودخى ضعف وسستى بدندن وكاهى خشم وغضب محلنده اولور جماع لكندن اولمغه
حضرت مولانا قدس سره * مثنوى * كفت چشمش چون كلا پيسه شود * فهم كن كان دقت
آنزا لش بود * كفت تا چشمش كلا پيسه شدن * كوركردد اين دو روشن چشم من ى كلاته ع
فتح لام وتاء مثناة ايله كلات مرقوم معناسنه يعنى طاغ دپه سنده واقع قله وياخود قلعه كبى بنا
معناسنه در حكيم اسدى بيت زيك پهلوش پشه وآبكند * كلاته دو ويران كوهى بلند *
فرهنك جهانكيريده كوچك قلعه يه ديرلر حكيم فردوسى بيت چو ديوار شهر اندر آمد زپاى *
كلاته نيايد كه ماند بجاى ى كلاچه ع فتح لام وجيم فارسيله ايكى معنايه در اول صقصغان كه
كلاژه دخى ديرلر شيرازيلر قانچه وكلاغ پيسه وغليه دخى ديرلر كذا فى المجمع ى كلاژه ع فتح لام
وزاء فارسيله ايكى معنايه در اول صقصغان قوشى معناسنه عربيده عقعق ديرلر معروفى
بيت چو كلاژه همه دزدند وربايند چو خار * شوم چون بوم وبد آغال چو دمنه همه سال *
ثانى بمعنى احول يعنى شاشى سيف اعرج بيت حسودت ديد مانند براوى * بلى چشم
كلاژه يك دو بيند ى كلاغ پيسه ع آلاقرغه خواجه سلمان بيت وكر طاوس رايت راكهى
مغرب دهى جلوه * كلاغ پيسهٔ شب را بمشرق باز كردانى ى كلاغچه ع فتح لام وجيم فارسى
وسكون غين معجمه ايله قارغه ياوريسى كه كلاغ بچه دن استخفافا محذوفدر وجيم تصغيرايله دخى
اولمق جايزدر قرغه جك معناسنه ى كلافه ع فتح لام وفايله بمعنى كلابهٔ مرقوم ى كلاوه ع
فتح لام وواوايله بودخى كلابهٔ مرقوم معناسنه در زيرا با وفا وواو ميانلرنده تبادل وتواخى اولدوغى
مقرردر كمال اسمعيل بيت براى ساعد دست مبارك كش كردون * زخط ابيض واسود كلاوهٔ
تبييد ى كلپتره ع سكون لام وفتح باء فارسى وراء مهمله وتاء ساكنه ايله سخن بيمعنى وهرزه
وهذيان معناسنه حكيم انورى بيت اوترا كى كفت اين كلپترها را جمع كن * تا ترا الازم شود
ع چندين شكايت كسترم * پوربهاى جامى بيت بصد تلبيس برهم بسته مشتى ژاژ وكلپتره
كه اين مذهب فلانرا بود وآن قول است بهمانرا ى كلتوجه ع سكون لام وضم تاء مثناة وفتح جيمله
قجقلمق يعنى دغدغه ايتمك كه كلخرجه دخى ديرلر ى كلته ع سكون لام وفتح تاء مثناة ايله
بش معنايه كلور اول شكار آلمقدن قالمش كرك طيوردن كركسه سباعدن وعمل مانده يعنى
يوك چكمكه مجال اولوب كريزان اولان حيوان استاد عنصرى * مثنوى * بشاه دوان
كلته روباه كفت * كه دانا زد اين داستان در نهفت * كمان بردكش كنج براستران *

بوده که بر پشت کلته خران * ثانی قویروغی کسك اشك شمس فخری بیت ریش دشمن بسان
افساری * بر سر قلتبان کلته اوست * بو معنایه شمس خالد بیت رستم زدست کژدم لیکن
توای حسود * می پیچ ومیکش ازغم چون مار کلته دم * بو بیتدن فهم اولندی که کسك
قویروقلی اشکه مخصوص دکل هر حیوانك که قویروغی کسك اوله آکا دینور دیمش ثالث فرهنك
جهانکیرده عضوی ناقص هر نه اولورسه استاد فرخی بیت ای روبهان کلته مجس در خز به
هین * کامد زمرغزار ولایت همی زبر * رابع لسانی فصیح اولمیوب سوزی صحیح ادایه قادر ومخارج
حروفی رعایت وادایه قادر اولمینه دیرلر امیر خسرو * قطعه * دولت دنیا بیرامن کی کرده *
باچنین فضل ومعانی ودو رابت که مراست * روز وشب هست در اطراف جهان سرکردان *
تابکی کلته زبان کاهل واحمق که کجاست * وناهموار ونامرتب معناسنه شاعر * مصرع *
معانی کلته همچون ریش اتراك * خامس قصه وبوغون دسته چوپه دیرلر کلته چوب دیدکلرینك
ذکری مرورایادی * کلنرجه * سکون لام وراء مهمله وفتح خاء معجمه وجیم ایله چقلق که
کلنوجه وغلغلیچ وغلیلیچ دخی دیرلر * کله * سکون لام وفتح دال مهمله ایله ایکی معنایه در
اول برمقدار سخت اولان زمین ثانی اعلام رجالندر ابوالمعانی بیت بیااندر زمین سینه ام را
نه چندان کله وپرخار باشد * کلکینه * سکون لام ویای تحتانی وکسر کاف وفتح نونله قماش
جنسندن قطیفه که عربیده مخمل دیرلر ضم میم اول وسکون خاء معجمه ایله * کلندره * فتح لام
ودال وراء مهملتین وسکون نونله اوچ معنایه در اول توانا وقوی ومحکم آدم شمس فخری بیت
چرخ بلند قدرت نیروی او نیافت * با آنکه هست سخت نهاد وکلندره * ثانی ناهموار وناتراش
اولان آدمه دیرلر امثالك ویلك تعبیری کبی کلند وکلندره دیرلر انجیك بیت باشد کنك وکلندره که
شب وروز * خواجه مار از کبر ودار وخشنود * کلنده * فتح لام ودال مهمله وسکون نونله براغاجدر که
دکرمن طاشی اوزره اولان دلك اوستنه قورلر که دانه یی اول دلکدن تدریجله دوکمك ایچون آکا
لکلك ولکلکه دخی دیرلر حضرت مولانا قدس سره بیت کرهمیکویم الول وکرنمیکویم کول *
چون کلنده برلب دولیم ونکتك میزنم * کلونده * سکون لام ونون وکسر واو ایله برنوع خیاردر که
انجه واوزون وطوغری اولور سنك دخی دیرلر بسحاق اطعمه بیت میل کلونده که
دارد که مبارکبادش * بخت فیروز که افتاد ز عیشش بکنار * کله * تخفیف لام ایله بش
معنایه کلور اول فرهنك جهانکیرده بمعنی رخسار امیر خسرو * رباعی * خنده که تیم درنظر
بنده نمود * صد دل بدو کله کلها فکنده نمود * نمود مقنع زنکی چه یك ماه * دوچه زنکی
مه اوکه خنده نمود * ثانی میان جزیره ده واقع برشهر آدیدر حکیم اسدی بیت چنین هر یکی
همچو شیر یله * کزین کرد وشش تابشهر کله * ثالث هر نسنه نك مرتبه واعلاسنه دیرلر مثلا
اکنه یی جامه یه صوقوب چیقارمق کبی سائرلریده بوقیاس اوزره در رابع زبکدان خامس
کرز معناسنه در * کلیاوه * سکون لام وفتح یای تحتانی وواو ایله یعنی کالوه مرقوم یعنی
سرسم واحمق * حضرت مولانا قدس سره بیت ای طوطی عیسی نفس وی بلبل شیرین نوا
هین زهره را کلیاوه کن زین نغمهای جانفزا * کلیچه * کسر لام وسکون یای تحتانی وفتح
جیم فارسی ایله اغاج کاید معناسنه در میر نظمی بیت چو در وابسته باشد باکلیچه * که محکمتر نباشد

نباشد ازدر بچه * کلیژه * کسر لام وسکون یای تحتانی وفتح زاء فارسیله طپراق دینی که صو
قونیلور وشراب قونیلور * ملا عزیز الله بیت چو کردان کلیژه پر از آب جوی * باب کلیژه
فروشست روی * کماسه * فتح میم وسین مهمله ایله بمعنی کاس مرقوم یعنی بدی ظرف که
ایچنجه شراب قورلر ترکیده یاتق دیدکلری نسنه در حکیم سوزنی بیت امام بلخ کماسه خری نکو داند
که از کماسه می اندر پیاله کرداند * وله ایضا بیت کماسه خرنه همانا کرا سه خرباشد *
که بر کماسه کرا سه بسود نتواند * کماغینه * فتح میم ونون وکسر غین معجمه وسکون یای
تحتانیله بمعنی کاغنه مرقوم یعنی آغوقوردی * کماله * فتح میم ولام ایله بمعنی کج یعنی اکری
معناسنه شاه ناصر خسرو بیت بازوی شد بباغ دخترزکس * دست شاه سست وپای کشته
کماله * کمان جوله * سکون نون وضم جیم وواو معروفله قربان معناسنه که یم لنك دخی دیرلر
ترکشك یای طوران طرفی استاد فرخی بیت زبهر جنك دشمن دست ناپرده بزه کردد * غلامان ترا
نان کمان اندر کمان جوله * کمانجه * معروف چنك که نه دخی دیرلر عربیده رباب دیرلر * کمانفروهه *
سکون نون وضم فا وراء مهمله ایله بمعنی کمانکروهه عربیده قوس بنادق دیرلر * کمانکروهه *
سکون نون وضم کاف فارسی وراء مهمله ایله اول یایدر که فندق آتار برا اولوقلی اغاجدر ایچنه
طپراقدن یاپلمش فندقلری واردر برروقوب صالیورر دکه قوفنك فندوغی قدر کیدر که کمانکره
وکمان مهره دخی دیرلر ودانه سنه غاکوك وغالوك دیرلر میرعماره بیت کمانکروهه زرین شده
بچرخ هلال * ستاره جمله چو غالوکهای سیم اندود * حکیم خاقانی * قطعه * از پرده لعب اکر
بنما کاه * بر ماه فلك نظر کارند * صد مهره بیك کمانکروهه * در دامن آسمان شمارند * کمانکهره *
فتح میم وسکون نون وهاء وضم کاف بمعنی کمانکروهه مرقوم معناسنه شمس فخری بیت درکمانکهره
غلامانش * پیکر اختران بود غالوك * کمان مهره * سکون نون وها وضم میمله کمانکروهه
مرقوم معناسنه استاد رودکی بیت پیش کمان مهره بازوی قدرتش * کوی بسیط آمده کل
مهره تفنك * کمانه * بوزن زمانه درت معنایه کلور اول اول یایدر که مثقبه چکیروب
بعض نسنه دلرلر حکیم خاقانی بیت برمثقب نطق درفشانه * از قوس وقزح کم کمانه *
ودخی چقرچیلر یایی وبونلره بکزر هر نه وار ایسه مهرکن وحکاك یایلری وسائرلرینه ده دیرلر ثانی
بمعنی زمین کنی یعنی یرقازان که عربیده نقاب الارض دیرلر معدن وچشمه وقیو هر نه قازرلر ایسه
استاد دقیقی بیت چنانکه چشمه پدید آورد کمانه زسنك * دل تو از کف ترکان زر پدید آرد
بو معنایه شمس فخری بیت برون آرد هزاران بحر کلکش * بران صورت که منبع را کمانه *
ثالث فرهنك جهانکیرده بمعنی پیاله مذکوردر مختاری بیت کمان من بشراب سخای تو آنست *
که چرخ پر شود از جرعه کمانه من * رابع کمانجه نك اوقی که آنکله چالنور حضرت مولانا قدس
سره بیت هشیاری من فسانه ناید * مانند رباب بی کمانه * کماه * فتح میم واظهار هایله
ولایت سرحد عجمه قریب برقلعه آدیدر وولایت چینه یقین برشهر آدیدر کذا فی فرهنك
جهانکیری * کمترینه * زیاده اکسك نسنه دن تعبیر ایدرلر زیرا که اکسکدر تر ادات
تفضیلدر یای نسبت ونون تأکید نسبت ایدر آخرنده ها علامتدر درت نوع حروفدن مرکب
برلفظدر * کمره * سکون میم وفتح راء مهمله ایله بمعنی سرکین یعنی بهایم ترسی میرنظمی

ببیت تنش سرپای آورده است جمره * ازان جامه کرفته چرك وکره ع کمرده ف سکون
میم وفتح زاء معجمه ودال مهمله ایله مدبر وبی دولت وفلاکت زده معناسنه شیخ نظامی . بیت
بخت چوبد بود بد اخترشدم * کمرده کوبی وقلندرشدم ع کمله ف سکون میم وفتح لام ایله شوره که
قلندران وبعض درویشان ستر عورت ایچون بیللرینه بقلرلر ع کمه ف بوزن همه بزك معناسنه در
ع کمیجه ف کسر میم وسکون یای تحتانی وفتح جیم فارسیله ایکی معنایه در اول بمعنی کمانچه
حکیم سوزنی بیت یکی کرباس چرغی داد کازرا * نبوشند هیچ چنکی وکمیجه * ثانی مؤید
الفضلاده برقور دچغزدر قوروغی دیبندن کمیجه لرده شمع کبی ضیا ویرر شبتاب دخی دیرلر عربیده
براغ ترکیده یلدز بوجکی دیرلر ع کمینکاه وکمینکه ف کلاهما بکسر المیم ویای التحتانی وسکون
النون پوصو یری کمین پوصو درکاه کاف فارسیله اسم مکاندر چغتای لساننده ارغدال دیرلر اما اصلنده
اول صرب یره دیرلر که آنده پوصو طورمغه قابل اوله میرعلیشیر بیت زلفینینك هرچینی رایوز
فتنه دوردین اهلیغه * ارغدال ایچره قاراقچی ایلاکان یانکلیغ کمین ع کمینه ف اکسکلی
معناسنه در کم اکسك حرف یانسبت معناسنه درکه کمه منسوب اولور ونون تأکید ایچون وها
علامتدر میرنظمی . بیت کمینه بنده درکاه جانان * کند خدمتکذاری ازدل وجان ع کنار ف
فتح نون وراء مهمله ایله ایکی معنایه در اول معروف کنار معناسنه ثانی بمعنی قلاب آهنین
یعنی دمور چنکال که قصاب دکانلرنده قیون اصارلر وسلخانه یه کناره دیدکلری دمور چنکاللر
اولمغله درمعربی قناره در ع کنانه ف فتح نونین ایله بمعنی کهنه کمال اسمعیل . بیت بروزکار تو
نوشد زسر جهان کهن * کنانه کرشود آنهم بروزکار تو باد * عربیده بر قبیله آدیدر بنی کنانه
دیرلر ع کنبوره ف سکون نون وضم باء موحده وواو معروف وفتح راء مهمله ایله حیله وخدعه
ومکر معناسنه استاد رودکی . بیت دستکاه اوند اندکرچه روی * تنبل وکنبوره ودستان
اوی * منجیك بیت خودندارد غایتی ای ناجوی * تنبل وکنبوره ودستان اوی ع کندر ف
سکون نون وفتح دال وراء مهملتین ایله بر کوچك قوشدر صوده تعیش ایدر کودردخی دیرلر
کذا فی المجمع ع کندوره ف سکون نون وضم دال وواو معروف وفتح راء مهملتین ایله دری
سفره که ثلاثین وباخود کوسله دن ایدرلر ابوشکور بیت ستاره دران کوی آزاده وار * در آن
کوی افکنده کندوره خوار ع کندوله ف سکون نون وضم دال مهمله وواو معروف وفتح
لام ایله طپراقدن بیوك کوب کبی ایدوب ایچنه غله قورلر ابن یمین * رباعی * آنکس که بود
بدرش حکمت خالی * برکفته او نقیضه آدم حالی * کوید که خلاز دخرد هست محال * کندوله
من چیست زکندم خالی ع کنده جاه ف سکون نون وفتح دال مهمله وجیمله اغاج طولسی معناسنه
ع کنده خایه ف سکون نون وفتح دال مهمله وخاء معجمه ویای تحتانی ایله ایکی معنایه در اول
خادم که آخته دخی دیرلر معنای ترکیب طشاغی قوپمش دیمك اولور ثانی دبه یعنی خایه لری
شیش ابوالمعانی . بیت بوره صبر تاکون دره کیر وخایه طبلکی * میزند شام وسحر آن کنده خایه
نوتی ع کنده ف بوزن بنده ایکی معنایه در اول قازلمش یرکه اکثر قلعه اطرافنده اولور معربی خندقدر
استاد فرخی درصفت سپاهی . بیت بکنده رنداز رودهای ژرف چون موسی زنیل * برشوند
ازکنده چون شاهین بدیوار حصار * حکیم اسدی بیت به پیرامن دریکی کنده ساخت * زهر

زهرجوی آبی بانجا بتاخت * ثانی امرد درشت جثه یعنی قبا کوده لی ساده رو آدم رکن الدین
بکرانی بیت اوست قواده هر بکجا در دهر * کنکه خوب وقحبه زیباست ع کنغاله وکنغالك ف
کلاهما بسکون النون وفتح اللام اول غین معجمه ثانی کاف عجمیله اوج معنایه کلور اول بمعنی
خواستکاری عموما وخواستکاری زن خصوصا یعنی عروس طلب ایدیجی فخر کورکانی * مثنوی
کنون کان ماه را ایزد بمن داد * نخواهم که بود در ماه آباد * که آنجا پیروز ناشاد خوارند * همه
کنغالکی راجان سپارند * ثانی زن روسبی یه دیرلر شمس فخری بیت احتساب نفاد تو برداشت
ازجهان نام کنك وکنغاله * ثالث ولایت خراسانده برطاغ آدیدر ضم کافله ده مرویدر ع کننده ف
فتح نون اول وسکون ثانیله بردمور آلتدرکه آنکله طاش قوپاررلر وطاشلی یرقازرلر ع کنوداته ف
ضم نون اول وفتح ثانی ودال مهمله ایله کبدر تخمی معناسنه در ع کنه ف فتح نونله برجانوردر چارپا
حیوانه اوشوب ویاپشوب قانن ایچرلر ترکیده کاف عجمیله کنه دیرلر کمال اسمعیل . بیت
درنکر صدراجال من که ازفرط نیاز * فاقه خون میکند اردمن چو ازناقه کنه ع کنلیسه ف کسر
نونله کلیسادر ع کواده ف فتح واو ودال مهمله ایله بمعنی چوب ریز کذا فی شرفنامه ع کوار ف
فتح واو وراء مهمله ایله اوچ معنایه کلور اول برنوع اوزون صپیددر شیرازیلر اوده وهندیلر دوخله
دیرلر امیر خسرو بیت چون پیرده نمود ترا کار کرد نیست * بی راهبر کواره با زارکان کشد *
مولانا سید احمد مشهدی . بیت ای پیرهنت کواره کل * روی توکل سرکواره * ثانی خانه
زنبورکه آنده بال چقاررلر ترکیده قوان دیرلر مولانا روحی شیارستانی بیت آن رخ پرنشان
آبله بین * کرندیدی کواره زنبور * ثالث یازایامی کیجه لرنده هوا یوزنده ظاهر اولان یغمورسز
بولت بعضیلر بخار معناسنه نقل ایلدیلر ع کوازه ف فتح واو وزاء معجمه ایله ایکی معنایه در
اول آغزی طاربرداق که کوازدخی دیرلر مولانا فاخری . بیت بانعمت تمام بدرکاهت آمدم *
امروز با کوازه چوبین همیروم * ثانی مجمع الفرسده اوکوزه وردکلری اغاج که اوکندره دیرلر
ع کواژه ف فتح واو وزاء فارسیله سرزنش یعنی توبیخ وتقریع وطعنه حکیم اسدی بیت
کواژه همیزد چنین پرفسوس * همیخواند مهر اج رانو عروس * شمس فخری . بیت
شه شاهان که برسلطان اجرام * زند رای منیر او کواژه * وتشدید واو ایله ده روایت اولنمشدر
کسایی بیت ای کمشده وخیره وسرکشته کسایی * کوازه زده بر تو امل ازبی بخی * مجمع
الفرسده بمعنی مزاح وافسوس ولسان الشعراده طعام نیم پخته مرویدر ع کودر ف سکون
واو وفتح دال وراء مهملتین ایله بمعنی کندر مرقوم یعنی بر کوچك قوشدر صوده تعیش ایدر
کذا فی المجمع ع کورزه ف فتح واو وسکون راء مهمله وزاء معجمه مفتوحه ایله کبر میوه سی
وچیچکی درکه ترشی ایدرلر کورزوکورك دخی دیرلر ع کوره ف سکون واو وفتح راء مهمله ایله
سیل یرتدوغی یرکه صولی چکلوب باتلاق یرقالمش اوله شمس فخری . بیت باد باقی همیشه
تاباشد * کوه ودریا وکرده کوره * ونسخه میرزا ابراهیمده بمعنی سیلاب مرویدر ع کوکبه ف
سکون واو وفتح کاف وباء موحده ایله طنطنه وشهرت تام وحدم وحشم معناسنه در ابوالمعانی
بیت حبذا کوکبه سلطانی * درجهان شد کرم یزدانی ع کویسته ف کسر
واو وسکون یای تحتانی وسین مهمله وفتح تاء مثناة ایله فرهنك جهانکیریده اوتراغك ایکی جانبی

ومجمع الفرسده بمعنی غله کوفته وله بیت مرحبا آن کویسته فربه * کس ندیده مثال اودنبه
ل کویشه ح کسر واو وسکون یای تحتانی وفتح شین معجمه ایله بمعنی ظرف دوغ یعنی آیران
طلومی که آنده یاغ چقارلر کذا فی المجمع ل کویله ح کسر واو وسکون یای تحتانی وفتح لامله بمعنی
کاکل یعنی موی سر شرفنامه ده واداة الفضلاده ضم کافله مرویدر ترکیده پرچم دیرلر ل کهبله ح
سکون ها وفتح باء موحده ایله ابله واحمق معناسنه شمس فخری بیت اعظم جمال دنیی ودین
شاه ملك بخش * ای عقل ما کفایت وفضل تو کهبله ل کهره ح سکون ها وفتح راء مهمله ایله
بزغالهٔ شیر یعنی آرسلان یاوریسی کذا فی المجمع ل کهزه ح سکون ها وفتح زاء معجمه ایله
کرنمك که وقت خمارده وحماده واقع اولور عربیده تمطی دیرلر ل کهسله ح سکون ها وفتح سین
مهمله ولامله بمعنی کهبله مرقوم یعنی ابله واحمق وله بیت مکن راز دلت افشا بنادان *
نداند کهسله نیك وبد خویش ل کهله ح سکون ها وفتح لامله ایکی معنایه در اول قاریمش
عورت بو معناده عربیله مشترك اولور زیرا اواسط عمر کاللی وآتمش درکه واصل اولوب صقالی
دومو ی اولانه کهل دیرلر بونده ضمیر مؤنثله اولمش اولور ثانی سکه لنمامش آقچه یه دیرلر
ل کهوان ح سکون ها وفتح واو وراء مهمله ایله بشك که عربیده مهد دیرلر خواجه سلمان بیت
بادل پر مهره میکردید چرخ کوژپشت * بو سر کهواره اش چون مهر کستر بشیك مادری ل کیهه ح
سکون یای تحتانی وفتح هایله براغاجدر بغایت دیکنلو ایریلکی توت اغاجی قدر اولور وآکا بکزر
ل مع الیاء * کابلی ح کسر باء موحده ایله ادویه قسمندندر هندوستانده بترایری اغاجی
اولورمش جوز اغاجی کبی کندوارك کبی میوه سی اولور لکن تازه سی نیمز انجق تازه سن شکر ایله
مربا ایدرلر دماغه بغایت نافعدر وکوزآغریلرینه وحدت بصره و یرمکه ومعده یه ده زیاده نفعی
واردر وقورپسنك دخی نفعی کلی در قیروب ایچنده ارك کبی چکردکی واردر آنی آتوب قشرین
آلورلر ل کاتوزی ح ضم تاء مثناة وواو معروف وکسر زاء معجمه ایله زاهد وعابد معناسنه در
روایت اولنور که جمشید زمان سلطنتنده جمیع ناسی درت قسمه منقسم ایدوب قسم اولنه کاتوزی
نام قویوب آنلره امر وتنبیه ایلدی که طاغلرده ومغاره لرده قرار کاه ایدینوب جناب حق جل وعلا
حضرتنك عبادت وطاعتنه مشغول اولوب وا وقیوب وبرلرینه تعلیم وکسب علوم وتحصیل
معارف ایلیه لر وقسم ثانی یه نیساری آدویروب سپاهی لکه مشغول وسلحشوری وتعلیم جنك
وپیکار ایلیه لرکه محلنده حاضر بولنه لر وقسم ثالثنه نسودی تسمیه ایدوب بیوردی زراعت
وحراثت وکشت ودراست ایدوب باغ وبوستان پیدا ایلیه لر وقسم رابعنه اهنوخشی لقب
ویروب حکم ایلدی که ارباب حرف اولوب انواع صنایع اوکرنه لر بو تفصیلی بیان محلنده حکیم
فردوسی * مثنوی * کروهی که کاتوزیان خوانیش * برسم پرستندکان دانیش * جدا کرد
شان ازمیان کروه * پرستنده را جایکه کرد کوه * صفی بر دکر دست بنشاندند * همی نام
نیساریان خواندند * بجا شیرمردان جنك آورند * فروزنده لشکر وکشورند * نسودی
سه دیکر کره راشناس * بجانیست بر کس ازیشان سپاس * بکارند وورزند خود بدروند *
بکاه خورش سرزنش نشنوند * جهارم که خوانند اهنوخشی * همان دست درزان باسرکشی
بجا کارشان همکنان پیشه بود * روانشان همیشه پراندیشه بود ل کاچی ح کسر جیم فارسیله

فارسیله بولماج آشیدر میرنظمی بیت کهن سال دید وبکفت بفور * ندارید دندان کاچی
بخور ل کاخ مشتری ح برج قوس وحوت وفلك سادس معناسنه در کذا فی فرهنك میرزا
ابراهیم ل کاراسی ح فتح را وکسر سین مهملتین ایله بر قوشدر حزین آوازی واردر حکیم
خاقانی بیت قمری ز تو پارسی زبان کشت * کاراسی کارنامه خوان کشت ل کاربانسرای ح
یولجی ومسافر قوناجق خان کرك شهرده اولسون وکرك قصبه لرده ویول اوزرنده ومعلوم
مراحل ومنازلده یاپلمش اولسون ل کارفرمای ح ایش بیوریجی پادشاه اولسون وکیلاری
اولسون ل کاری ح کسر راء مهمله ایله ایکی معنایه در اول مؤثر ونیزاولان نسنه آدم
اولسون غیری اولسون ابو الفرج رونی بیت چنان درسینه سهمش کاری افتاد * که کفتی
سهم او روز شمار ست * ثانی پهلوان مبارز معناسنه استاد فرخی بیت سالار سپاه ملك
ایران محمود * یوسف پسر ناصر دین آن شه کاری ل کاسموی ح سکون سین مهمله وضم میمله
طکوز قیلی که فورچه ایدوب بعض اهل صنعت قوللنورلر کاس طکوز وموی معلوم حکیم
سوزنی بیت آب تو از تغاره وکسبت ز کاسموی * کم پیش تو زپیش وهمه رنك تو زرنك * شمس
فخری بیت زبان درکام اعدایش چو خنجر * مژه بر چشم خصمش کاسموی ست * بعض
فرهنکلرده قاسق قیلی ودلکو وقورت بیغنه ده دیرلر ل کاسنی ح سکون سین مهمله وکسر
نونله کونه یك دیدکاری اوتدر عربیده هندبا دیرلر ایکی نوع اولور بری بوستانی وبری بریدر
تقطیر ایله صوین چیقاررلر حمیات سوداویه یه وحرارت معده یه وقلبیه وکبده بغایت نافعدر
کذا فی البدیعی ل کاشکی ح سکون شین معجمه ایله تمنی در ترکیده نولایدی دیمکدر کاش
وکاشك دخی دیرلر مولانا شانی بیت رفته بودم بکسب استعداد * کاشکی رفتمی بدهقانی
ل کاشی ح کسر شین معجمه ایله بر نوع بشمش کرپجدر یوزینه نقش چینی ایدوب او زرینه
صرچه دوکرلر ودرون خانه یی آنکله تزیین ایدرلر شیخ اوحدی بیت کاشی واجرت بهر خرده
مال قارون بدم فرو برده * وله ایضا بیت کرچه کاشیست خانه با چینی * دل بکیر دچه بیش
بنشینی * یای مجهول ایله مخفف کاشکی استعمال اولنور حکیم نزاری قهستانی بیت کنون
در دست ماند ازدست بادی * که کاشی ازهر از مادر نزادی * وله ایضا بیت زخط کوهر
افشان تو یاری * مرا کاشی کبودی یادکاری ل کافوری ح بیاض چیچکلی براوتدر بابونه
کاو وکاوچشم دخی دیرلر عربیده اقحوان دیدکاری لطیف رایحه سی وبیاضلغی جهتیله کافوری
تسمیه اولنمشدر ل کاکونی ح ضم کاف وکسر نونله ککیك اوتی که آویشن دخی دیرلر ل کالبوی
سکون لام وضم باء موحده ایله بمعنی کالیوه یعنی سرکشته ومتحیر کذا فی المجمع ل کالی ح
بوزن خالی اوج معنایه در اول بمعنی کام یعنی مراد شیخ نظامی بیت کالی دل کرچه زجان
خوشترست * عاقبت اندیشی ازان خوشترست * ثانی اول نسنه یه دیرلر که زنان ناخورش
ایدرلر ثالث کابل مضافاتندن بهبوده قریب یرده واقع بر قصبه در ل کبی ح کسر باء موحده
مشدده ایله بعض فرهنکلرده باء فارسیله مرویدر میمون معناسنه درکه یوزینه دخی دیرلر لکن یوزینه
ایری اولانه وکبی کوچکنه دیرلر وهندك زبان علیسنده ده کبی دیرلر حکیم سنایی بیت صورت
طبع کافت بشر ست * کبی سك دمست وکربه سرست * فخر کورکانی بیت چو کبی در جهان

ناپارسا تو * زسك رسوا تروزوبی بهاتر لغ کبك دری فی کبکاء اعلامی مراددر ولایت
شیرازده برناحیه آدیدر آنك ککلکی بغایت چوق وخوشنما اولور یای نسبتله دره منسوب ککلك
دیمك اولور حتی اول ناحیه خلقنك لسانلری فارسیله بغایت فصیح اولمغله لسان فارسیله لسان
دری دیرلر حدیث شریف نقل ایدرلر کمال پاشازاده دقایق الحقایقنده یازمش * قال رسول الله
صلی الله تعالی علیه وسلم لسان اهل الجنة فی الجنة عربی وفارسی دری لغ کبوترشلواری فی
ایاقلری تویلی برنوع کوکرجیندر غالبا دم کش وقوت دیدکاریدر قوشبازلر قتنده غایت معتبردر
ومقبولدر هواده اوچارکن تقله بازلق ایدر اول اجلدن پسران اول کوکرجینه زیاده طالب
وراغب اولورلر حتی قوشبازلق ایدن یاران اول کوکرجین ایله پسرانی صید ایدوب بندشلوارینه
آل اورلر لغ کبودی فی ضم باء موحده ایله ایکی معنایه در اول هرنه که کوك رنکلو اوله ثانی برنوع
کوك قوشی دریسید (?) اکثر عجملر بورك ایدوب باشلرینه کیرلر ساده رویانه بغایت پیرایه ویرر میرنظمی
بیت کلاه کبودی که پوشیده است * ازان قتل عشاق کوشیده است لغ چکری فی سکون جیم
فارسی وکسر راء مهمله ایله برنوع پلاودر برنج وماش ایله آمیخته بشوررلر لغ کدخدای فی درت
معنایه کلور اول خانه صاحبنه دیرلر وعرف عوامده اول کمسنه یه دیرلر که بین القوم موقر ومعتبر
اولوب کارساز ومهم پرداز اوله ثانی متأهل یعنی اولوکه عورتی اوله مولانا امیدی بیت
پیرانه سرکه قد امیدی دوتاشده * ازچار خانکی دوسه چار کدخداشده * ثالث پادشاه
معناسنه کلور حکیم فردوسی بیت کیومرث شد درجهان کدخدای * نخستین بکوه اندرو
داشت جای * وله ایضا بیت باسپ اندرآمد جهان کدخدای * بجمشید چون کوه لشکر
زجای * ابن یمین بیت شهریارا تویی آنکس که جهاز ابسزا * کدخدایی بتوفرمود خدای متعال
کذا فی فرهنك جهانکیری رابع اصطلاحات منجمانده دلیل روحه دیرلر که آنك تفصیلی کدبانو
لغتی ذیلنده ذکر اولندی حکیم سنایی بیت صاحب الساعه دلیل نهار * طالع وکدخدا
وخانه چهار * شیخ اوحدی بیت بدر آورزسیر این اجرام * سیرهیلاج وکدخداوسهام
لغ کرای فی فتح راء مهمله مشدده ایله بمعنی حجام کاف فارسیله ده مرویدر کذا فی المجمع
لغ کرکری فی سکون راء مهمله اولی وکسر ثانیه وفتح کافله بمعنی کرجن مرقوم لغ کرنای فی
فتح راء مهمله مشدده ایله عجمده متعارف اولان بوری که منکر صداسی واردر نقاره بکزر حکیم
فردوسی بیت خروش یلان ودم کرنای * چنان شدکه چرخ اندر آمد زجای لغ کرنکانی فی
فتح راء مهمله وکاف فارسی وسکون نون اول وکسر ثانیله برنوع اوزم آدیدر لغ کری فی
کسر راء مهمله ایله صغر طور اجق محل ومکان میرنظمی بیت بجای قصر آن خرمشرباز را *
کری باید همین اندر جهان را لغ کسنی فی سکون سین مهمله وکسر تاء مثناة ایله زنار معناسنه در
فرهنك میرزا ابراهیمده بسنی ودسنی یه قافیه ایدوب شاه ناصر خسروك بو بیتنه تمسك اولنمش
بیت توبا ترسا بیك زنجی که بسنی * سوی دانا اکرچه دادکسنی لغ کسنی فی سکون سین
مهمله وکسر نونله مختصر کاسنی مرقوم در حکیم انوری بیت رواج کرمت باستیزه روبی طبع *
خواص نشکر آرد مزاج کسنی را لغ کسی فی بوزن بسی اشارت مجهوله دیر کسنه معناسنه
آخرنده کی یا یای وحدتدر شیخ سعدی بیت کرکسی وصف اوزمن پرسد * بیدل ازبی

نشان چه کوید باز لغ کشتی فی سکون شین معجمه وکسر تاء مثناة ایله که درعربیده زورق
وسفینه ومراکب البحر دیرلر شمس فخری بیت چودین را تو بیت فرمود رایش * همه کفار
بکسستند کشتی لغ کشنی فی سکون شین معجمه وکسر نونله بمعنی کشته مرقوم لغ کشی فی
کسر شین معجمه ایله اوچ معنایه در اول بمعنی کدایی یعنی دلنجیلك وجرایتمك ثانی چنبر قولانی
ویوك بغلنان ایپ وبوکا بکزر رهونه اولورسه ثالث بمعنی خوشی یعنی کوزللك حکیم سوزنی بیت
تا بجهان خوشی وکشی ای صدر * خوش زی وکش بسیمبران وپری وش لغ کفتکی فی سکون
فا وفتح تاء مثناة وکسر کاف فارسیله کفیده بودن وترکیده شدن یعنی یارلمش وچاتلمش اولمق
کذا فی المجمع لغ ککری فی سکون کاف وکسر راء مهمله ایله ولایت هندوستانده بر شهرك
آدیدر کذا فی المجمع لغ ککی فی کسر کافله آدم نجاستی عربیده براز وغایط دخی دیرلر
لغ کلنجری فی کسر لام وراء مهمله وسکون نون وفتح جیمله برنوع لطیف اوزمدر هروی ولایتنده
اولور سیاه رنك وقبوغی یوفقه ونازك وآبدار وبغایت طتلو وصالقمی بش بطمان اولور دیو
روایت ایدرلر لغ کلندری فی فتح لام وسکون نونله ایکی معنایه در اول قپو آردینه قونیلان
اغاج که کلندر وکلندره دخی دیرلر ثانی بردلکلی اغاجدر مجرم وکناهکارلرك ایاقلرینه اوررلر
پوربهای جامی بیت برکردن مخالف وبرپای دشمنت * نکبت کنند دوشاخه ومحنت کلندری
لغ کلهسایکی فی فتح لام وسین مهمله ویای تحتانیله فرهنك میرزاده بمعنی بدبختی وهند
کافرلرینه دیرلر ومجمع الفرسده بمعنی کلاه کلاغ که مردارخوار اولور بومعنایه شاعر بیت همه
زمین کلهسایکی نمود بچشم * غراب برسر آن آشیان میسازد * خاطره کلورکه بومعناده کاف
فارسیله اوله اما شرفنامه ده ومؤید الفضلاده وفرهنك میرزا ابراهیمده کاف عربیله اولمغین
وکتب مزبوره معتمد اولدوغی اجلدن متابعت اولندی لغ کلیکی فی کسر لام وکاف وسکون یای
تحتانیله کلیك مرقوم کبی احول معناسنه در کذا فی المجمع لغ کمان زنبوری فی تفنك که عربیده
بندقه وترکستانده ملتق دیرلر حکیم اسدی بیت کرفتند کردان ایرار زمین * کمانهای
زنبوری وچرخ کین * چرخ یایدر لغ کملی فی سکون میم وکسر لامله یوکدن قالن وخشین
طوقنمش کلیم لغ کمی فی ایکی معنایه در اول پوصو که آنده عسکر کزلنوب دشمن بیخبر کن
علی الغفله اوزرلرینه چیقوب انهزامه مؤدی اولور شمس فخری بیت شهنشاها اکر برمیکشاید
بروی اختران کینت کمی را * ثانی نقصان یعنی اکسکلك خسروی بیت ای سراپای معدن
خرمی * جمش تو دردلم زیاده کمی لغ کنبی فی فتح نون وکسر باء موحده ایله غلام نیك طبع
وخوب روی حکیم شفایی درهجا بیت خاتون توبر صورت دیوار زند دلق * درخانه مه راه
غلام کنبی را لغ کندوری فی سکون نون وضم دال وکسر راء مهملتین ایله سفره طعام بزدن
اولسون وسختیاندن اولسون حضرت مولانا قدس سره * قطعه * بیا که همره موسی شوم
تا که طور * که کلم الله آمد مخاطبه طوری * که دامنم بکرفتست ومیکشد عشقی * چنانکه
کرسنه کیرد کنار کندوری * شمس فخری بیت برای خون شهنشه فلك بدست قضا * کند
زاطلس والای چرخ کندوزی * فرهنك جهانکیریده بمعنی دستارخوان یازلمشدر شمس فخری
بیتنك اول معنایه مناسبتی واردر لغ کندی فی سکون نون وکسر دال مهمله ایله بر بیاض

چیچکدر صارویه مائل نیم ذراع بویی اولور بغایت خوشبودر خرما طلعنه مشابهتی واردر بلاد
عرب ویمن وعمان جانبلرنده وشیرازك کرمسیر ناحیه لرنده وهندوستانده چوق اولور عربیده
کادی وهندی لسانلرنده کیوره دیرلر ك کیانی ع پادشاهلره منسوب اولان نسنه لردیمکدر
تاج کیانی وکمر کیانی کبی ك کی ع درت معنایه کلور اول پادشاه که عجم پادشاهلرینك
مخصوص لقبلریدر شمس فخری بیت شاه دوران شیخ ابواسحق * ای کلاه تورشك افسر کی
بعضیلر پادشاه جبار معناسنه دردیمشلر امیرخسرو بیت ازرخ فرخنده آن هردوکی * بابله
بابل شده درکشت می * برروایتده کیقباد شاهدن دارایه کلنجه مابینده کلان پادشاهلره
دینلور کیقباد وکیخسرو وکیکاوس کبی ثانی عناصر اربعه نك هر برینه کی دیرلر دردی مراد
اولندقده کیانا وکیان دینلور کما سبق ذکرهما ثالث بمعنی پاکیزه زراتشت بهرام بیت
پذیرفتم مراورا از دل کی * شدستم بی شك وبی شبهه ازوی * رابع زمان مجهولدن
سؤال درنجان معناسنه حضرت مولانا قدس سره بیت که خوردم شیر غیر سیراوکی * مرا
بردوخبر تدبیر اوکی * استاد لطیفی بیت تراکی خداداد قدر وجلال * خداداده رانیست
هرکز زوال * عربیده ایکی معنایه کلور اول ایچون معناسنه ثانی داغ معناسنه که آتش ایله
یقارلر خواجه حافظ بیت بصوت بلبل وقمری اکر ننوشی می * علاج کی کنمت آخر الدواء
الکی ك باب الکاف المکسورة مع الالف * کبا ع الف مقصوره ایله سپورندی وممدوده
ایله عود اغاجی معناسنه در کذا فی فرهنك جهانکیری. بوایکی معنایه استاد بیت برون انداز
ازخانه کبارا * دماغ آسوده کن بوی کبارا ك کرا ع فتح راء مهمله ایله ایکی معنایه در اول کیمه
معناسنه مثلا کرا کفتی وکرادادی دیرلر یعنی کیمه دیدك وکیمه ویردك دیمك اولور ثانی درکرا
لفظندن مخففدر کیمه معناسنه وکیمك معناسنه ده کلور حکیم اسدی * مثنوی * سخنهای
داناکه نیکو بود * چوکنج کهر دانکه باو بود * به ازکنج دانش بکیتی کجاست * کرا کنج دانش بود
پادشاست * حکیم قطران ارموی بیت کرا پشتی بود کردون چه باشد پشتی لشکر * چه
باید یاوری مردم اکر دولت بود یاور ك کشورخدا ع راء موقوف یعنی سکون راء مهمله ایله
پادشاه دیمك اولور کشور اقلیمدر وخدا صاحب معناسنه در ترکیب اولنوب اقلیم صاحبی
معناسنه اولور میرنظمی بیت عدل لازم شان فرمان رواست * سخاز یور ذات کشور خداست
ك کلیا ع سکون لام وفتح یای تحتانیله قلیه که شغار وشعار دخی دیرلر قلیادن تعجیم اولنمق
جائزدر ك کاج ع میمك تخفیفی ایله تشدیدیله ده جائز حنا معناسنه در کذا فی فرهنك جهانکیری
ومجمع الفرس ده پرباز معناسنه ده مرویدرکه زان دخی دیرلر ك کیمپا ع سکون یای تحتانی
وفتح باء فارسیله شیردانرکه ات وپرنج ایله طولدوروب یاغده بشوررلر بسحاق اطعمه بیت
کیپا خوش ست وپاچه عزیز ست وسر شریف * اما هریسه برهمه چیزی مقدم ست *
ك کیمیا ع اوچ معنایه کلور اول مکر وحیله معناسنه حکیم سوزنی * قطعه * آنانکه
برمخالفت پادشاه دین * بوند دست برده بمکر وبکیمیا * بی کیمیا ومکر بفرهمای شاه * ریشان
نشان دهند چو سیمرغ وکیمیا * بومعنایه شمس فخری بیت باخصم اکر بسازی وتابرکنی سرش
آن نیز هم زپردلی وکیمیا بود * ثانی بعض اجزا ترکیبی ایله اولان آلتونه دیرلر واکسیره دخی کیمیا

کیمیا دینلور خواجه حافظ بیت آنانکه خاکرا بنظر کیمیا کنند * آیا بود که کوشه چشمی بما کنند *
ثالث بطریق الاستعاره بد اصل وحرامزاده یه دیرلر فی الحقیقه عملی آلتون اصلده جواهر خسیسه نك
برقاچی جمع وترکیب اولنوب وانواع عمل ایله وجوده کلدوکی اجلدن بد اصل وولد زنایه کیمیا دینلمك
موجه در شاعر بیت نبیره چو جنك آورد بانوا * هم ازابلهی باشد وکیمیا ك مع الباء الموحدة ع
ك کتب ع سکون تاء مثناة ایله سرکشته وواله ومدهوش معناسنه شاعر بیت به صحرا چو کتب
وسراسیمه رفته * لب از تشنکی را بتفسید وکفته ك کسب ع سکون سین مهمله ایله
لاف اورمق که کپ زدن دخی دیرلر وله بیت سخنها همه کسب بود وکذاف * نکوید دروغ آنکه
بد سینه صاف * عربیده انتفاع وقزانج معناسنه در ك کشت آب ع سکون شین معجمه
وتاء مثناة ایله یاغمورده اکیلن اکن معناسنه در معنای ترکیب صواکنی دیمك اولور صوارمغله
اکیلن اکنه دخی دینسه جائز حاصل کلام دشتی اولمیوب سقی ایله اولان زراعتدر ك کیب ع
سکون یای تحتانیله کتب مرقوم کبی سرکشته وواله وحیران معناسنه ده مرویدر یعنی اول شاعر
بیت درآمد بانجای مدهوش وکیب * که ازترس وبیمش نماند شکیب ك مع التاء المثناة ع
ك کبت ع سکون باء موحده ایله بال آروسی حکیم سوزنی درهجو منلاشید * نظم *
ای شید کبت خانه برآشفتی * باابلهی وبخردی جفتی * آرام توکی پذیرد تاحشر * این کبت
خانه راکه برآشفتی * سهلست کبتخانه بر آشفتن * کبتی بخانه برته خوش خفتی ك کت ع
کرسی دیمکدر اصلی که تووکدات دراستخفافا اختصار اولنمشدر ك کرفت ع کسر راء مهمله
وسکون فا ایله چرکنلك وکثافت معناسنه در ابوالمعانی درحق بخیلی بیت جسم تو وجامه
سراپا کرفت * افتادی درکه ویا چاه زفت ك کشت ع سکون شین معجمه ایله زراعت
وتارلا واکن معناسنه شیخ نظامی بیت هرآن هموان کشت ازنیروی بخت * چو کشت
پرکلوخ ازمالش سخت * عربیده زراعت وحراثت وچغتای لسانده ایکین دیرلر میرعلیشیر
بیت خطینك باش چیکالی خالینك کوروغاس * کوکاردی چون ایکینم بولدی دانه *
ك کشت برکشت ع برنوع اوتدر اپلك کبی اوزانوب بربیشه طولاشور بر باغچه ده که ظاهر اوله
آیرلمه سی غایت عسیر اولور اکرقوپارلمسه باغچه یی تلف ایدوب برنسنه حاصل اولمز اولود
تنکم دیمشلر در بیت نحوست هرکرا چون کشت برکشت * همی پیچد شود احوال خود زشت
ك کفت ع سکون فا ایله بمعنی کتف یعنی اوموز حکیم فردوسی بیت بیاورد کرز کران ابکفت
ستبه ماند ازکار او درشکفت * وله ایضا بیت برخ چون کلستان وبایال وکفت * همی هرکه
بیند بماند شکفت * حامی صرتلان معناسنه نقل ایلمش نعمة الله کیجرك چو لمکدر دیمش
ك کیت ع سکون یای تحتانی ایله حیران ومدهوش وواله وبیهوش معناسنه میرنظمی
بیت جهان ازسطوتش پرصیت کشته * که عقل وجان اعدا کیت کشته ك کیست ع
سکون یای تحتانی وسین مهمله ایله ذوی العقولدن سؤال درکیمدر معناسنه اصلی که است
ایدی استعمالنده ثقلت اولمغله هاء علامت حذف والفی که حرف علتدر رینه کند وجنسندن
حرف یایه قلب ایدوب کیست ایلدیلر شیخ عمر خیام بیت ناکرده کناه درجهان کیست بکو *
وانکس که کنه نکرد چون زیست بکو * ابوالمعانی * قطعه * کیستم من که مناجات کم * پیش تو

عرضهٔ حاجات کنم * عفوکن معصیت تقصانم * منکه دریوزهٔ حاجات کنم ڭ کیشت ع
سکون یای تحتانی وشین معجمه ایله یوغرت اوزرینه تازه سود قویوب طعام ایدرلر چوبانلر آکا
کوره مزد یرلر چوبان یکی در ڭ کیمخت ع سکون یای تحتانی وخاء معجمه وضم میمله صاغری درکه
اشك وقاطر دریسندن ایدرلر حکیم خاقانی بیت صبح از جمال ومعدلت آمیخت خنجرش *
کیمخت که ادیم شد از خنجر زرش * وخام دری یعنی دباغت اولنمامش دری شاعر بیت فلك
چندان که ریك خاك را بخت * نرفت از خوی او خامی چو کیمخت ڭ مع الجیم * کیج ع سکون
باء موحده ایله آیری یعنی باشقه باشقه آیرو آیرو اولان نسنه یه کیج کیج دیرلر استاد رودکی
بیت بجمله خواهم ویك ماه از تو بوسه شها * بکیج کیج بخواهم که کام من بدهی * هندوشاه
صحاحنده وبعض معتبر فرهنکلرده باء موحده ایله در امابعض آخر فرهنکلرده یای تحتانیله روایت
اولندوغی رسیدهٔ نظر کوتاه حقیر در ڭ کرج ع فتح راء مهمله ایله دلیم مثلا قاون وقارپوز
والماوامرود دلمی ودخی پارچه که بر نسنه دن کسیلوب آیرلمش اوله مثلا کرج خربزه وکرج خیاز
وکرج کریبان وکرج آستین دیرلر امابعض نسخه ده کسر راء مهمله ایله منقولدر ابو المعانی بیت
فلك دهد دکران را چو خربزه پالیز * من ار بخواهم ازو کرجی میکند امساك ڭ کلج ع سکون
لامله اوچ معنایه در اول بمعنی شکن یعنی بر نسنه بوکیلوب یری معلوم قاله شاکر بخاری بیت
فری ران زلف مشکینش چه زنجیر * فتاده صد هزاران کلج بر کلج * ثانی احمق ومعجب یعنی
هم احمق اوله وهم حماقتنی بلیوب زعم وپندار اوله ثالث حمامجیلرك زبل سپیدی که آنکله زبل
چکوب حمامه یقارلر شمس فخری بیت حمامیان دهر پلیدی حادثات * از بهر ریش خصم تو
در کلج کرده اند ڭ کلیواج ع کسر لام وسکون یای تحتانیله چیلاق که غلیواج وغلیواژ دخی دیرلر
ڭ کنج ع سکون نونله عظیم الجثه وقوی هیکل فیل که جنکجی اولور حکیم فردوسی * مثنوی
سپاهی که از کوه تا کوه مرد * سپر در سپر یافته سرخ وزرد * ایا کوس وپانای روپین سنج *
ایا تازی اسبان وفیلان کنج ڭ کیج ع سکون یای تحتانیله اوچ معنایه کلور اول احمق ومعجب که
نفسنی تعریف ایله حماقتن اظهار ایده شمس فخری بیت ای فلك با رفعت وتعظیم تو چون خاك
پست * وی خرد با دانش وتدبیر تو معیوب وکیج * ثانی خردم بریده یعنی قویروغی کسلك
اشك ثالث آلت چکه سی شش اولان حیوان چارپا شرفنامه ده وفرهنك میرزا ابراهیمده فتح
کاف وسکون باء موحده ایله بو معنالره مرویدر ڭ کیکیج ع سکون یائین تحتانیین وکسر
کافین ایله براوت ذکر دمه دیرلر ودخی اصرغان دکنی تخمنه ده دیرلر ڭ کین ایرج ع بار بد خسرو
پرویزك اوتوز لحننددن بر نوا ولحن مخترعی آدیدر شیخ نظامی بیت چو کردی کین ایرج را باغاز *
جهان اکین ایرج کوشدی باز ڭ مع الجیم الفارسی * کچ ع دیمك که لکد دخی دیرلر میر نظمی
بیت بپای کین میزد بو سرش کچ * همیکرده بچشم خلق چون زیج * زیج مسخره معناسنه در
ڭ کاچ ع کاچ مرقوم معناسنه یعنی زبل سپیدی ڭ کایچ ع کسر لام وسکون یای تحتانیله ایکی
ایاغی سکیل آته دیرلر استاد عسجدی بیت پیش خیل تو سبز خنك فلك * لنك وسکسك
بود بساق کایج ڭ کنکاچ ع سکون نون وفتح کافله مشورت معناسنه که کنکاش دخی دیرلر
حکیم نزاری قهستانی بیت درین مصالحه کنکاچ رفت با اصحاب * بجمع کفتند القصه سوی

سوی خانه کرای ڭ کیج ع سکون یای تحتانی ایله پراکنده وچفسیت از جامه کذا فی فرهنك
زفانکویا ڭ کیج کیج ع بسکون الیائین التحتانیتین بمعنی خرد خرد واندك اندك شاعر بیت بجمله
خواهم بکساله از تو بوسه بتا * بکیج کیج نخواهم که کام من بدهی * فرهنك حسین وفایی ده یای
تحتانی یرینه نون واقعدر ڭ مع الخاء المعجمه * کنج ع الطفالی قورقمق وبر نسنه دن متنع ایچون
دیرلر پرامز دیمك معناسنه درودخی الطفال ایچون ایتدکلری قورقنج صورته دیرلر ڭ کنج کنج ع
آوازخنده درکه کولمك محلنده ظاهر اولور حکیم سنایی بیت از پی مصلحت بروخندد *
کنج کنجی بر بروت او بندد * وله ایضا بیت کنج کنج اندر فقیر چیست خری * چلك چلك اندر چراغ
چیست تری ڭ کیخ ع سکون یای تحتانیله کوز چپاغی که پنغ وکیخ دخی دیرلر حکیم سوزنی
بیت زجام خامه بتن بر نماند چندانی * که کیخ چشم کنم پاك وبینی وفوزم ڭ کیرخ ع سکون
یای تحتانی وفتح راء مهمله ایله رحله درکه اوزرینه مصحف شریف قورلر کذا فی المجمع ڭ مع الدال
المهمله * کرد ع سکون راء مهمله ایله کار معناسنه درکه کردار لفظندن اختصار اولنمشدر
کرد کاردندر شاعر بیت بلبل اندر قفس هجران می نالد * که یکی کرد ندارد همه کی کفتارست
دیکر وله بیت باز بردست شهان پای ازان میکوید * که یکی کفت ندارد همه کی کردارست
ڭ کشتمند ع سکون شین معجمه ونون وفتح میمله اکلمش یر ارض مزروعه معناسنه اصلی کشتمند
ایدی استخفافا تاسی حذف اولنمشدر حکیم اسدی بیت دو منزل زمین تا برهیرمند *
پر آب خوش ومیوهٔ کشتمند * استاد فرخی بیت بدخل نیك وبزیب خوش وباب تمام *
بکشتمند وبباغ وببوستان پرور ڭ کشواد ع سکون شین معجمه ایله بر مبارزك اسمیدر که
کیکاوسك پهلوان پای تختی ایدی ڭ کلید ع انختر که عربیده مفتاح دیرلر ترکیده قفل کلیدی
دیرلر شیخ سعدی بیت زبان در دهان ای خردمند چیست * کلید در کنج صاحب هنر *
خواجه سلمان بیت بخیر کلید صبح بین قفل کشای زندکی * جرعهٔ می بخاکیان داده صفای
زندکی ڭ مع الراء المهمله * کتور ع سکون تاء مثناة وفتح واو ایله هندوستان سرحدنه
قریب محلده واقع بر طایفه در آتش پرست کافرلردر مولانا هاتفی بیت ز کفار کتور بجان آمدیم
بدرکاه شاه جوان آمدیم * بر طاغ اسمیده اولمق مرویدر طایفهٔ مزبوره اول طاغده اولدیغی
جایزدر وله ایضا بیت چو شد کوه کتور تماشاکهش * شد آن سهمکین کوه سد رهش ڭ کراکر ع
فتح راء مهمله وکسر کاف فارسیله بر نوع بقلادر نسخهٔ میرزاده کاف عجمیله مرویدر ڭ کردار ع
سکون را وفتح دال مهملتین ایله ایکی معنایه کلور اول شغل وعمل وکار وعادت اوزره اولان مصالح
وامور ذاتیهٔ نفسیه حکیم انوری بیت هوا سیاه بکردار قیرکون خفتان * فلك کبود بکردار
نیلکون مغفر * ثانی روش وطرز وعادت واسلوب معناسنه شیخ نظامی بیت بکی نامهٔ
نغز پیکر نبشت * بنغزی بکردار باغ بهشت * کمال پاشازاده مرحوم تصرف خاصه سیله بیوردکه
کردار لفظ مرکبدر کرد ایله آردن معناسی چوره یه کتوریجی دیمك اولور مراد الله اولیان نسنه یی
یانه کتور ردیمك اوله اویله اولدوغی حالده کاف فارسیله اولمق کرك ایدی لغت یازنلر جمله کاف
عربیله یازمشلر اول معنایه نیچه یرلشور ڭ کردکار ع سکون را ودال مهملتین وفتح کاف
فارسیله ایکی معنایه در اول جناب حضرت باری تعالی جل ذکره اسم شریفیدر فاعل مطلق

معناسنه؛ حکیم انوری بیت ای روزگار دولت تو روز روزگار * وی برزمان سایهٔ تو فضل کردگار
حکیم سنائی بیت چون تو در علم خود زبون باشی * عارف کردگار چون باشی * ثانی بمعنی
عمدا یعنی قصدا استاد رودکی بیت نه چون پور میر خراسان که او * عطارد نشسته بود کردگار
شمس فخری بیت شیخ ابواسحق ظاهر از تو کرد * صورت عدل و سخاوت کردگار * مذکور
ایکی معناسنه دخی زاء معجمه ایله کردگاز دیرلر ع کرمکر ع کسر راء مهمله وسکون میم وفتح کاف
فارسیله ابریشم قوردی کرم پیله دخی دیرلر ع کزیو ع کسر زاء معجمه وسکون یای تحتانیله کوی
کتخداسی ع کشتزار ع سکون شین معجمه ایله اکنلك عربیده مزروع دیرلر کشت اکین در
زارلك معناسنه در که اکنلك دیمك اولور شاعر بیت بکشت زار جهان آنکه هرچه چیز بکشت
زنیك وبد درود آخر آن شود حاصل ع کشتکار ع سکون شین معجمه وتاء مثناة وفتح کافله
اکنجی واکلمش یر معناسنه در شاعر بیت هرکه شد کشتکار اعمالش * باز یابد جزای افعالش
ع کشکنجیر ع سکون شین معجمه ونون ویای تحتانی وفتح کاف وکسر جیمله کروت که عربیده
سر برد دیرلر وتخت دخی دیرلر ع کشمایر ع سکون شین معجمه وفتح میم وکسر یای تحتانیله بر ناحیه
آدیدر کشایر دخی دیرلر ع کشمر وکشمیر ع کلاهما بسکون الشین المعجمه وکسر المیم بر ولایت
ویره مشهور شهردر که کاشمر دخی دیرلر حکیم فردوسی بیت یکی شاخ سرو آورید از بهشت *
به پیش در شهر کشمر بکشت * نجیب الدین جرد پادقانی بیت دماغ ودیده من سالهای افسر
شد * که از خیال تو آن کشمرست واین کشمیر ع کشور ع سکون شین معجمه وفتح واو ایله
اقلیم ومملکت وولایت معناسنه در شمس فخری بیت همچو شیراز خرم از عدالت * نیست
اقلیم درهمه کشور * بو بیتدن مفهوم اولور که ولایت معناسنه اولور زیرا هر اقلیمده نیچه ولایت واقع
اولور اما اقلیم معناسنه ده استعمال اولنمشدر حکیم انوری بیت صیت تو هفتاد کشور زانسوی
عالم گرفت * تو بران منکر که عالم هفت باشش کشورست * حکیم خاقانی بیت کوئی اندر
کشور ما بر نخیزد وفا * یا خود اندر هفت کشور هیچ جایی بر نخاست * کمال پاشازاده مرحوم فن
فارسیده تصرفات خاصه سندن دیر که کشور کشمش ایله وردن مرکبدر اصلی کشت ور ایدی که
کشت اکین در وور ذو معناسنه در که اکینلو دیمك اولور بعد الترکیب تا حذف اولنوب کشور
دیدیلر رعایانك اکوب بچوب او توردوغی یره دیرلر ع کشوربکشور ع ولایت بولایت معناسنه
حکیم فردوسی بیت ز کشور بکشور جهان فراخ * زده نور رخسار او بیخ وشاخ ع کنجر ع
سکون نون وفتح جیمله فیل قوی الهیکل وعظیم الجثه که کنج دخی دیرلر ع کنکر ع سکون نون
وکسر کاف ایله بر سازدر اکثر اهل هند چالرلر کنکره دخی دیرلر وکنکری ده دینلور کسرتین ایله
شیخ روزبهان بیت زلک جام چو کنکر می نوازد * نه ظاهر بلکه در سر می نوازد ع کویر ع
کسر واو وسکون یای تحتانیله زمین شوره معناسنه حکیم فردوسی بیت بیابانی از وی دمان
دیو وشیر * همه خاك شخ وهمه ره کویر * فخر کورکانی بیت کویر شوره وریك روانش * سموم
جان برود بود منش * بعض کسنه لردن مسموعدر که اول یره دیرلر که یاغمور یاغوب یری اصلندقدن
صکره آدم وحیوانات یوریدیکندن چقور چقور اولوب ناهموار قوریه شول مرتبه که اوزرنده
یوریمك دشوار اوله کذا فی فرهنك جهانکیری ع کهبر ع سکون ها وفتح باء موحده ایله صرجه

صرجه برمق که عربیده خنصر دیرلر ابو المعانی بیت تواضع آنقدر دارد فضیلت * از آن کهبر
شد جای جواهر ع کهتر ع سکون ها وفتح تاء مثناة ایله کوچکرك که مقابلی مهتردر ع کیر ع
آلت رجل اولدوغی جمله نك معلومیدر وشاهدنی یاننده حاضردر ع کیرآور ع آلتی عادتدن
زیاده اولان آدمه دیرلر ابو المعانی درهجا بیت چو کیرش ناتوان وسست بوده * زنش کیرآور انرا
دوست بوده * بو بیتده توریه وایهام واردر ع کیستار ع سکون یای تحتانی وسین مهمله وفتح
تاء مثناة ایله اشکنجه که جلادان مجرمه ایدرلر ع کیسه بر ع سکون یای تحتانی وفتح سین
مهمله وضم باء موحده ایله یان کسیجی اصلنده کیسه کسیجی دیمکدر میرنظمی بیت یکی کیسه برود
شهرت شعار * به تیز دستیش را نباشد قرار ع کیمیاکر ع ایکی معنایه در اول کیمیا عملی
اشلیجی شیخ سعدی بیت کیمیاکر بغصه مرده ورنج * ابله اندر خرابه یافته گنج * ثانی
مجمع الفرسده حیله کر معناسنه در ع کینه ور ع سکون یای تحتانی وفتح نونله کینلو وکین
طوتیجی دیمکدر مولانا هاتفی بیت کر این کینه ور لشکر بیشمار * گذار آورد جانب آن دیار *
ع مع الزاء المعجمه * کردکاز ع سکون را وکسر دال مهملتین وفتح کاف فارسیله حضرت
جناب باری تعالی عز اسمه نك اسم شریفی در کردکار مرقوم کبی ابن یمین * قطعه * شاها
چکوید ابن یمین از جفای چرخ * دوران عمر کوته وشرح غم دراز * با آنهمه بدیش چه غم زو
چو کارمن * آخر ز تو نکوست بتوفیق کردکاز ع کشنیز ع سکون شین معجمه وکسر نون بعده
یای ساکنه ایله حبوباتدن بر نوعدر عربیده کزبره دیرلر ع کیز ع سکون یای تحتانیله بمعنی نمه
یعنی کیچه کذا فی المجمع ع کیکیز ع سکون یائین تحتانیین وکسر کافله بر نوع تره در که برکی پهن
وتره تیزك دخی دیرلر عربیده جرجیر دیدکلریدر کذا فی المجمع ع کین توز ع سکون یای تحتانی
ونون وضم تاء مثناة ایله کین ایدیجی وجنك ایدیجی معناسنه حکیم سوزنی بیت تا بود در سینهٔ
من رسته بهر خدمتت * چرخ کین توز نکی بیند بچشم کین ترا ع کوز ع کسر واو وسکون
زاء فارسیله بر میوه در سرخ رنك شوره زار یرلرده بتر ازدف دخی دیرلر ع مع السین المهمله ع
ع کرپاس ع سکون راء مهمله وفتح باء فارسیله مطلق بز در یکی اولسون اسکی اولسون شیخ
عطار بیت حاصل دنیاچه باشد ای امین * نه کزی کرپاس ویکپاره زمین ع کریاس ع
سکون راء مهمله وفتح یای تحتانیله پادشاهلر ووزرا وامرا دربانلری معناسنه در عربیده
اوج معنایه کلور اول خانهٔ فوقانی که علویه معناسنه ثانی خلوتخانهٔ پادشاهان وامرا واعیان
واکابر ثالث طهارتخانهٔ فوقانی معناسنه در ع کریس ع کسر راء مهمله وسکون یای
تحتانیله فریب وچاپلوسی که کریسه دخی دیرلر میرنظمی بیت کند با همه کس فریب وکریس
نداند بجز شیطنت آن خسیس ع کلیاس ع سکون لام وفتح یای تحتانیله ایکی معنایه در
اول اوقپوسی که او ایچنده اوله یعنی اوده اولان اوطه قپوسی ثانی طام اوزرنده واقع طهارتخانه یه
دیرلر ع کندس ع سکون نون وکسر دال مهمله ایله صقصغان قوشی ع مع الشین المعجمه ع
ع کراش ع فتح راء مهمله ایله ایکی معنایه در اول کراچکیجی عربیده مکاری معناسنه ثانی
کرا معناسنه در مجمع الفرسده بمعنی پریشانی مرویدر حکیم سوزنی بیت تو در میان دلی دل
میان زلف تو در * کراش خود مخواه وزلف را بشانه مزن ع کراوش ع فتح راء مهمله وضم

همزه ایله چرخ روغنگر یعنی یاغ چقاردقلری چرخ که آنکله زیتون وکنجد یاغن چیقاردرلر کذا
فی المجمع ﴿ کش ﴾ اوج معنایه کلور اول خط مستقیمه دیرلر که بطلان کلمه ایچون اوزرینه
چکرلر بو معناسنه کشته دخی دیرلر مولانا کاتبی بیت دفتر لوح وقلم را کاتبی * کش عفوی
کش بجرم کاتبی * ثانی شطرنج اوینارکن شاهی یردن قالدرمق ایچون بر لفظ معلومدر
بو معنایه کشت دخی دیرلر تا حذف اولنمشدر مولانا جامی * مصرع * زکشت مات شود
شاه عرصهٔ شطرنج * ثالث حرف تعلیل اولان که ایله ضمیر غایب شینی ترکیب اولنوب هاء
علامت حذف اولنمشدر که اش تقدیرنده اولور که معلومدر ﴿ کشکاش ﴾ سکون شین معجمه
وفتح کاف ایله یلان آوازی ﴿ کشنش ﴾ سکون شین معجمه وکسر نونله ایکی معنایه در اول
بر نوع غابت خرده چکردکسز اوزملک قوریسنه دیرلر ثانی کشنیز مرقوم معناسنه در
﴿ کلیم پوش ﴾ ایکی معنایه در اول بردارود رکه قلارو دخی دیرلر عربیده عرطنیثا دیرلر
ثانی درویش بی نوایه دیرلر شاعر بیت هر کلیم پوشی که بینی مرحمت کردن رواست * آنچنان
کس در جهان زیراشکسته خاطر است ﴿ کنکاش ﴾ سکون نون وفتح کاف فارسیله مشورت
معناسنه که کنکاج دخی دیرلر حکیم نزاری قهستانی * قطعه * خسروا طرفه قصهٔ دارم *
کربسمع رضا کنی اصغاش * کرچه رخصت نمیدهد عقلم * هرچه با او همیکنم کنکاش * لیك
چون فکر میکنم درهم * میشوم همچو طرهٔ جماش ﴿ کیش ﴾ سکون یای تحتانیله یدی
معنایه کلور اول ترکشك اوق طوران طرفنه دیرلر شیخ نظامی بیت تیر که در کیش کمان وش
بود * عاقبتش تاب ز آتش بود * محمد هندوشاه بیت بدست غمزه روانتر روانه کن تیری *
که صبر آن نکند دل که برکشی از کیش * ثانی مذهب وملت معناسنه حکیم سوزنی بیت
نجاست صوفیٔ دجال شکل وملحد کیش * بکو بسوز که مهدیٔ دین پناه رسید * مرقوم
ایکی معنایه حکیم انوری * قطعه * آسمان چون سلاح بربندد * تیر تدبیرا ونهد در کیش *
جان تو دادهٔ جهانی را * فرق نا کرده اهل مذهب وکیش * مثله کمال خجندی بیت خواهم که
زکیش تو شوم کشته بتیری * چون کیش تو دارم روم آخر بهمان کیش * ثالث بمعنی بال وپر یعنی
قنات عبد القادر نائینی بیت نه رای اوست کار ملك وملت * چو تیر چار کیش از فاق وپیکان
رابع وصاف ده مذکوردر بر جزیره نك اسمیدر بحر فارسده حالا هرمز نامیله مشهوردر کیش
اولمه وجه تسمیه اولدر که اطرافنده بر بوکسك یردن نظر ایدنلر ترکش کبی کورر لر شیخ سعدی
بیت یکی مرد درویش در خاك کیش * چه خوش کفت با همسر زشت خویش * خامس
بر نوع جامه در قالن کتاندن طوقورلر عربیده جیش دیرلر مولانا هاتفی بیت برون رفت قوت
ز دست دبیر * ز تفضیل کیش وکتان وحریر * بو تعبیر او زره جامهٔ لطیف اولمق کرکدر
سادس بر جانوردر دریسنی کورك ایدرلر بغایت مقبولدر که آکا سمور دیرلر سابع شمشاد
اغاجنه دیرلر ﴿ کین سیاوش ﴾ باربد خسروك مخترعاتی اولان اوتوز لحندن بر لحن ونوا آدیدر
شیخ نظامی بیت چو بردستان زدی کین سیاوش * پر از خون سیاوشان شوی کوش *
﴿ کینهٔ سیاوش ﴾ دخی دیرلر حکیم ازرقی بیت خرمتر از بهار سرا ید بزیر وبم * که کینهٔ
سیاوش وکه سبزهٔ بهار * سبزهٔ بهار دخی بر نوا آدیدر ﴿ کینه کش ﴾ مشهوردر ملکی نك اون ایکنجی

اون ایکنجی کوتینك اسمیدر ودخی کین طوتیجی معناسنه ﴿ مع الغین المعجمه * کریغ ﴾ کسر
راء مهمله وسکون یای تحتانیله بمعنی کریختن یعنی قاچمق شمس فخری بیت رفتمی ز اصفهان
کرم بودی * قدرت رفتن ومجال کریغ * نسخهٔ وفائی ده کاف عجمیله مرویدر ﴿ کیاغ ﴾ فتح
یای تحتانیله بمعنی کیاه یعنی اوت بهرامی بیت عجب نیست از سوزتری بباغ * بتو خد درخت
وبسوزد کیاغ ﴿ کیغ ﴾ سکون یای تحتانیله چپاق که کوزدن آقان چرك وکرپکلر اراسنده
جمع اولوب یاپشور یوسف هروی بیت شکفت نیست اکر کیغ چشم من سرخست * بلی
چو سرخ بود اشك سرخ باشد کیغ * بو معنایی موید شمس فخری بیت باد در چشم دشمنان
درش * مژه چون تیغ وهمچو روپین کیغ * عربیده آکا رمص وچغتای لسانده سیرکاك دیرلر
میر علیشیر بیت مین اولتوم ناله دین نازاو یقوسیدین یار آچماس کوز * نی سود آندین که
هجران شامی بولغای کوزلاریم سیرکاك ﴿ مع الکاف * کردك ﴾ سکون را وفتح دال
مهملتین ایله لغز که چیستان دخی دیرلر کذا فی المجمع ﴿ کرمك ﴾ سکون راء مهمله وفتح میمله
ایکی معنایه در اول اشتان که آنکله جامه یورلر صابون کبی کوپورر ثانی مصغر کرم در
قورد جغر معناسنه ﴿ کریشك ﴾ کسر راء مهمله وسکون یای تحتانی وفتح شین معجمه ایله
ایکی معنایه در اول مرد جنك آور یعنی شجیع وبهادر ثانی هرقوش یاوریسنه دیرلر کذا فی
فرهنك جهانکیری مذکور ایکی معنایه میر نظمی بیت مرد آنست که کریشك باشدش *
نه بلا نه چون کریشك باشدش ﴿ کسنك ﴾ سکون سین مهمله وفتح نونله بر نوع غله در ماش
ایله عدس میانده اولور مقشر ایدوب علف دواب ایدرلر بغایت سمرد کرسنه دخی دیرلر
ولسان هندیده کراو وکاو دیرلر ﴿ کلاك ﴾ باشی اکری اوزون اغاجدر چوکان کبی آنکله
اغاجدن میوه دوشررلر یعنی ال ایرشمین داللری آنکله چکوب میوه ییدرد کلید ر هرنه ایسه
آنکله قوپاررلر ﴿ کلاك ﴾ فتح لامله اوج معنایه کلور اول بمعنی لوچ یعنی شاشی عربیده
احول دیرلر حضرت مولانا قدس سره بیت مهتاب بر آمد کلك از کور بر آمد * وزدیك سیه
چرده بسقنقور بر آمد * شمس فخری بیت مطیع حکم شهنشه کسی تواند بود * که چشم
بخشش نی کور باشد ونه کلاك * ثانی بمعنی درد شکم ضیائی بخشی بیت بادا ز حقد نفخ وباد حسد
دشمن شاه مبتلای کلاك * ثالث کوچك پرمق که عربیده خنصر دیرلر صاحب فرهنك منظومه
بیت کلیك وکلنجك کلاك داشت نام * که خنصر بخواند بتازیش عام * وسکون لامله بوزن
سلك ینه اوج معنایه کلور اول هر قامشه دیرلر عموما حضرت مولانا قدس سره بیت نه هر کلکی
شکر دارد نه هر زیری زبر دارد * نه هر چشمی نظر دارد نه هر بحری کهر دارد * حکیم ازرقی بیت
از شجاعت وز فصاحت خلق را حامی شود * نوك کلك تو همی چون نوك کلك ذی الیزن *
وقلم اولان قامشه دیرلر خصوصا شمس فخری * قطعه * جایی که دهد نظم فلاح سلاح سلاطین
شاهنشه آفاق بود واسطهٔ سلك * تا فرق بر آب سیهش در برد ایام * در عهد وی آنکو دو
زبان باشد چون کلك * حکیم انوری بیت کلکت چه قابلیست صاحب قران نطق * یعنی که
نفس ناطقه در جنبش الکنست * بعض نسخه ده اول قلم قامشی که یونلمامش اوله عربیده یراعه
دیرلر یونلدقدن صکره که یازو یازمغه صالح اوله خامه دیرلر بو بیتدن فهم اولنور بیت

نویسنده ازکلك چون خامه کرد * سوی مادر زوشنك نامه کرد * وبذکور قامشدن دوزبان
اوقه دخی کلك دیرلر نتکم بوبیتده وارداولمشدر بیت زتیروز پیکان کلك توشیر * بروز بلا کردد
ازجنك سیر * ثانی آتش منقلی که ایام شتاده باقردن ودموردن ایدوب ایچنه آتش قورلر
حکیم سنایی بیت آن ازاثر کینه اوبادم سردست * حقا که اکر کرم کند کلك اثیرش * وله
ایضا بیت چونان نمودکلك اثیری اثر بکوه * کاجرای اوکرفت همه رنك لاله زار * ثالث
بر صمغ آدیدر غایت آجی براغاجدن حاصل اولور آکا جهودانه دخی دیرلر حکیم سوزنی بیت
حاسدان توکلك تورطبی * ازقیاس رطب نباشد کلك ﴿ کلنجك ﴾ فتح لام وجیم وسکون
نونله کوچك برمقدر ﴿ کلنکك ﴾ فتح لام وسکون نونله بمعنی پرپهن یعنی سمو زاوت کلنك دخی
دیرلر کذا فی المجمع ﴿ کلنك ﴾ سکون لام وفتح نونله بمعنی پرپهن که خرقه دخی دیرلر عربیده
فرفخ وبقلة الحمقا دیرلر کذا فی المؤید وفرهنك میرزا ﴿ کلیك ﴾ کسر لام وسکون یای
تحتانیله ایکی معنایه کلور اول کوچك برمق که عربیده خنصر دیرلر صاحب فرهنك منظومه
بیت کلیك وکلنجك کلك داشت نام * که خنصر بخواند بتازیش عام * ثانی احول که شاشی
معناسنه در لوج وکاژ وکلك دخی دیرلر اثیرالدین اخسیکتی بیت کی فتد برقدر تو دیدار ما
چشم کلیك * کی رسد در مدح توکفتار با پای قصیر ﴿ کنشك ﴾ کسر نون وسکون شین
معجمه ایله ایکی معنایه در اول برعضوه اوق اورب زخم ایلمك ثانی آغری وجع معناسنه ایکی
معنایه ترتیب اوزره شاعر بیت بتیر مژه سینه کرده کنشك * ازان نیست در دل اثر ار کنشك
﴿ کیك ﴾ اماله ایله ایکی معنایه در اول کوز ببکی مردم چشم معناسنه استاد رودکی بیت
خشم آمدش وهم آنکه کفت وبك * خواست کورا برکند ازدیده کیك * شمس فخری * قطعه *
کرماه نیم کورز کردون نظر کند * سوی در شهنشاه ازدیده کلیك * هنکام اهتمام وبوقت
مقابله * ازکینه مهر برکند ازدید هاش کیك * ثانی بمعنی مردم یعنی آدم کذا فی فرهنك
جهانکیری ﴿ کیك ﴾ فتح یای تحتانیله شرفنامه ده برمیوه معیندر ومؤید الفضلاده
بمعنی کربه که عربیده سنور وهره دیرلرکه ترکیده کدی دیرلر ﴿ کیماك ﴾ سکون یای تحتانیله
بردریانامیدر کذا فی المجمع ﴿ مع الکاف الفارسی * کلنك ﴾ فتح لام وسکون نونله سوراخ
کلیدان یعنی مفتاح کیردبکی دلك کذا فی المجمع ﴿ کنك ﴾ فتح نونله چتین قوزکه ایچی
قبوغندن آیرلمز بسحاق اطعمه بیت بازمویز فراوان بنقل میخورد * آن زمان ازسر کردوی
کنك مغز برآرد * وسکون نونله بی شرم وحیا وزبان آوردمعناسنه حکیم سنایی بیت هر یکی
بادوکنك سبزارنك * سرازان کوره چاه چون خرچنك * حکیم انوری بیت قاضی توا کر بند
برادر ببند پری * کیری ز طلب کردن این کنك کناره * وامرد درشت وبی حیا یه دخی دیرلر
شیخ سعدی در مطایبه بیت که کربانم بدر دقحبه * که کنکی بشکند دندان من ﴿ مع اللام
﴿ کیفال ﴾ سکون یای تحتانی وفتح فایله مرد رندپشه وجماش وعیاش معنالرینه در شمس
فخری بیت از احتساب تفاوت مؤذنست وامام * کسی که بوداز ین پیش فاسق وکیفال ﴿ کیل
فتح یای تحتانیله بوزن حیل برمیوه در چنکلی هم صاری وهم قرمزی اولور کناره مشابه
ایوار ایجه سی ویرا ایچنده درت دانه چکردکی اولور بسحاق اطعمه بیت حسود کفته بسحاق

بسحاق کو بکوی جواب * که پیش ما کیل وبه بهم نخواهد ماند * وسکون یای تحتانیله خمیده
وکج معناسنه حکیم قطران ارموی * قطعه * دلم بسان هوا آمد ازهوای حبیب * تنم بسان خلال
آمد ازخیال خلیل * تنی که قدش چون قول عاشق آمد راست * مهی که قواش چون
پشت عاشق آمد کیل * مجمع الفرسده آرزومند معناسنه مروید ﴿ کیهال ﴾ سکون
یای تحتانی وفتح هایله ایکی معنایه در اول بمعنی جهان ثانی جای بلند وعالی که کیهان دخی دیرلر
کذا فی المجمع ایکی معنایه ترتیب اوزره ابو المعانی بیت درین کیهال فانی هرکه در سر را خرد دارد
نمیکردد عمارت بهر خود درا خانه کیهال ﴿ مع المیم * کرم ﴾ سکون راء مهمله ایله قورد جغز وبوجك
اسم عامدر حشرات ارضك جمله سنه اطلاق اولنور اغاج قوردی وابریشم قوردی وبونلره بکزرنه
وار ایسه جمله سنه کرم دیرلر اسم جنسدر * مصرع * چو کرم پیله تاکی در ابریشم نهان باشی *
وقس علی هذا ﴿ کلام ﴾ عربیله فارسیده مشترك لغتدر جراحت معناسنه ابو المعانی بیت کلام
کلام بدی در جکر * چو شد به نکردد برهم دکر ﴿ کلیم ﴾ خرقه وغلیظ صوف که فقرا
ودرویشان کیرلر بوندن که آنلره کلیم پوش دیرلر ومعروف دوشمه درکه عربیده بساط دیرلر شیخ
سعدی کلستانده * ده درویش برکلیمی بخسبند ودو پادشاه در اقلیمی نکنجد دیمشدر ﴿ کم ﴾
ترکیده دخی مقام توصیفده ومقام تعلیلده استعمال ایدرلر حکیم اسدی بیت ازین راه دشوار
کم هست پیش * بردشادی زمیهن ومال خویش ﴿ مع النون * کدن ﴾ کسر دال مهمله ایله
ایکی معنایه در اول برکوی آدیدر روزعاشوراده اون بیك قدر آدم جمع اولوب کریه وزاری
وماتم امام حسین رضی الله عنه ایدرلر ثانی حیز ومخنث یعنی کوندداده کذا فی فرهنك جهانکیری
﴿ کراستن ﴾ فتح را وتاء مثناة وسکون سین مهملتین ایله ایکی معنایه در اول میل ایلمك
ثانی ظن وکمان ایلمك ﴿ کرشیدن ﴾ سکون راء مهمله ویای تحتانی وکسر شین معجمه ایله
بمعنی تباه شدن کار وپریشان کشتن یعنی ایش فنایه واروب طاغلق معناسنه میر نظمی بیت
حال عاشق ازغم هجران کرشت * از ازل بود ست با محنت سرشت ﴿ کرمان ﴾ سکون
راء مهمله وفتح میمله ایکی معنایه در اول بر ولایت ومشهور مملکت آدیدر بی نظیر جوهر دار ده وری
اولور قلیچ ایدوب تیغ کرمانی دیرلروا فصح الشعرا خواجونك ولایتیدر وآنده جنس حبوباتدن
کمون چوق اولور مولانا جامی بیت خیال زیرکی باخود مبر پیش خدادانان * نه بند د بار زیره
آنکه باشد عزم کرمانش * زیره کوندر ثانی جمع کرم در یعنی قوردلر ﴿ کریفتن ﴾ کسر
راء مهمله وسکون یای تحتانی وفتح فایله بمعنی کریختن کذا فی المجمع ﴿ کشتن ﴾ سکون شین
معجمه وفتح تاء مثناة ایله اکین اکمك زراعت معناسنه مستقبلنده شین رایه قلب وماقبلنه برالف
زیاده ایدوب کارد وکارنده دیرلر چغتای لساننده ایکماك دیرلر الف مکسوره وکاف عربیله زراعت
معناسنه در وکاف عجمیله اکمك یعنی مائل ایتمك اسکندر نامه ده برآت وصفنده دیر بیت هم
التون ایکارداغی آلتون لجام * هم التون تاقاداغی التون بسام ﴿ کشستن ﴾ کسر شین
معجمه وسکون سین مهمله ایله اوزمك واوزلمك معناسنه هم لازم وهم متعدی اولور مستقبلنده
کسلد وکسیلنده دینلور که اولور حذف یا ایله کسلد دیرلر امر ونهی صیغه لرنده حذف یا واجب
اولور که بکسل ومکسل دینلور وکسیختن دخی بویله در ﴿ کشمان ﴾ سکون شین معجمه وفتح میمله

زراعت معناسنه که کشتمند دخی دیرلر حکیم نزاری قهستانی بیت ازحبوبات در همه کشمان *
نیست چندانکه درکشتمند تفنج ل کشن ع سکون شین معجمه ایله بمعنی لب یعنی دوداق
ابو المعانی بیت آن کشن صاف ونازك رغبت شکست لعلست * آن درسپید دندان نابود
کرداولو ل کشور زبان ع سکون شین وراء مهمله وفتح واو ویای تحتانی وکسر زاء معجمتین
ایله بمعنی برزکان کذا فی المجمع ل کلان ع فتح لام ایله ایکی معنایه در اول زیب وزینت ثانی
هر نسنه دیبی یعنی قعرو بن بمعنی اول میرنظمی بیت کلان شهر وبازار کرد فرمان * همه
آراسته همچون کلستان ل کلید دان وکلیدان ع کلاهما بکسر اللام وسکون الیاء التحتانی
وفتح الدال المهمله کلیدك پری کیردوکی یر یعنی قوان قفل قریع الدهر بیت همه آویخته
ازدامن دعوی دروغ * چوکنه ازکس کاوچوکلیدان زمدنك ل کن ع بمعنی بخیه یعنی
تکنه که کله دخی دیرلر عربیده غرزه دیرلر ضم غین وسکون راء مهمله وفتح زاء معجمتین ایله کذا
فی المجمع ل کنبهن ع سکون نون وفتح باء موحده وها ایله برنوع سبزدانه در چتلاغوج دیرلر
عربیده حبة الخضرا دیدکلریدر بعض چالیلرده بتر کذا فی المجمع ل کهان ع فتح ها ایله مختصر
کیهاندر جهان معناسنه استاد منوچهری بیت بود آن همکار اغرض ومصلحت خویش *
اوراغرض ومصلحت شاه کهانست ل کهترین ع یعنی کوچکرك دیمك اولور که اظهار ها ایله
کوچك دروترادات تفضیلدر ل کهین ع کسر ها وسکون یای تحتانیله ایکی معنایه در اول
کوچك ثانی کهبر مرقوم معناسنه در ل کیان ع فتح یای تحتانیله ایکی معنایه کاور اول
چار طبایع عناصر اربعه ثانی که لفظنك جمعی در کیلر معناسنه وروایت اولنور که علم طبیعی یی
ابتدا استماع ایله استاددن تعلم ایدن کسه نك آدیدر ودیرلر که حکیم افلاطونك زمرهٔ مشائیوندن
اولان شاکردلرینك رئیسی آدیدر ل کیپانیدن ع سکون یای تحتانی اول وفتح ثانی وفتح
باء فارسی وکسر نونله میل ایلمك وعدل وداد ایلمك معناسنه در میرنظمی بیت هر که کیپانید
کردن پیشه کرد * درجهان ازعاقبت اندیشه کرد ل کیپیدن ع سکون یای تحتانی اول
وثانی وکسر باء فارسیله از جایی کشیدن یعنی بر یردن چکمك وبمعنی کردانیدن ودخی دوندرمك
ل کیرمان وکیربان ع کلاهما بسکون الیاء التحتانی وراء المهمله وفتح المیم وباء الموحده بمعنی
محاچنك اول آلتدر که زنان آلت رجل کبی قطیفه دن ایدوب ایچنه پنبه طولدروب اوجنه
باغی اولوب بری بلینه بغلیوب بریله مجامعت ایدرکبی قوللنورلر ترکیده زبق دیدکلریدر ومعنای
ترکیب کیره بکزر دیمکدر شاعر بیت میدهد جان زحسرت کیرمان * میبرد کار لذت کیرمان
ل کیستان ع سکون یای تحتانی وسین مهمله وفتح تاء مثناة ایله اوزم صقه جق منکنه
چرخشت معناسنه وبعض فرهنکلرده یایق که آنکله یاغ چقارورلر کذا فی فرهنك جهانکیری
ل کیشن ع سکون یای تحتانی وفتح شین معجمه ایله ایکی معنایه در اول کوستك که چارپا
حیوان آیاغنه اورورلر ثانی قورشون معناسنه که اسرب دخی دیرلر ل کیفانیدن ع سکون
یائین تحتانیین وفتح فا وکسر نونله بمعنی کیپانیدن مرقوم ل کیفتن ع سکون یای تحتانی وفا وفتح
تاء مثناة ایله بودخی کیپانیدن مرقوم معناسنه در ل کیکن ع سکون یای تحتانی وکافله بمعنی تاریکی
ونیره کذا فی المؤید وشرفنامه ده لامله کیلن واقعدر ل کین ع درونده خصومت وعداوت طوتمق

طوتمق میرنظمی بیت بدرکن ازدات کین وعداوت * مکن ازبهر دنیا راخصومت ل کیهان ع
سکون یای تحتانی وفتح ها ایله بمعنی جهان حکیم خاقانی بیت هستم برسر کیهان خورد آب
تنك وخشك وترکیهان چکنم ل کیه دان ع فتح یای تحتانی ایله چراغدان بعض نسخه ده چراغ
معناسنه در ل مع الواو * کرپو ع سکون راء مهمله وضم باء فارسیله کرپی که عربیده قنفذ
دیرلر ضم قاف وفا وسکون نونله کرمانیلر اسانیدر ل کرو ع فتح راء مهمله وسکون واو ایله ایکی
معنایه در اول ایچی بوشانمش دیش معناسنه شیخ آزری * قطعه * بکرد کنه کمات نمیرسد
کردون * که هست روز وشب وماه وسال ودرتك ودو * اکر زسنبله یك جو کم آورد کردون *
کند خصومت عدلت زکام ثور کرو * ثانی کشتیٔ کوچك که سنبك دخی دیرلر شیخ سعدی
* مثنوی * جوانی پاکباز وپاك رو بود * کدباپا کیزه رویی در کرو بود * شنیدستم که در دریای
اعظم * بکردابی درافتادند باهم ل کیپو ع سکون یای تحتانی وضم باء فارسیله ایکی معنایه در
اول مارول که کاهو دخی دیرلر ثانی کلبك دیدکلری قنادلی بوجك کذا فی فرهنك جهانکیری
مجمع الفرسده بر پرنده درکه دینار دخی دیرلر وکتاب السامی فی الاسامیده بر کوچك قوشدر
مختلف رنکلری واردر واغاجلرده آشیان ایدر لانه سی کویا کدا یا پلمدن اورلمش در آنده یاوری
چقارور ل کیتو ع سکون یای تحتانی وضم تاء مثناة ایله سنکخواره یعنی برقوشدر خرده
طاشجغزلر یر آنکله تعیش ایدر کذا فی الاداة ل کیستو ع سکون یای تحتانی وسین مهمله
وضم تاء مثناة ایله حنظل دیدکلری دارودر شاعر * مثنوی * اکر کیستو دهد جانان بعاشق
شود شکر بدل آید موافق * اکر شکر دهد اغیار بدخو * بکام جان آید همچو کیستو *
ل کیکو ع سکون یای تحتانی وضم کافله کول یعنی اول چقور یرکه آنده صو جمع اولمش اوله
کذا فی لسان الشعرا ل کیلو ع سکون یای تحتانی وضم لامله بمعنی کیکوی مرقوم کذا فی المجمع
ل کیو ع ضم یای تحتانیله اولو پادشاه یعنی سلطان عظیم الشان ل مع الهاء * کبثه ع
سکون باء موحده وفتح ثاء مثلثه ایله ریم نقره یعنی کمشك چرکی که آشاغی چوکر عربیده
خبث الفضه دیرلر کذا فی المجمع ل کتابه ع فتح تاء مثناة وباء موحده ایله برنوع رسمدرکه
طاق ایوانلرده وبالای درورزنلرده ودولاب اوزرنده ایدرلر واول رسم ایچنه ابیات واشعار وتاریخ
کبی نسنه لر یازرلر وآنك خرده رسمنی بعض قلمکاری ایشلرده ایدرلر شاعر * مثنوی * مشك
مدحش باب شعر سرشت * کاخ اقبال راکتابه نوشت * صدره ازجای رفت کاخ وسرای *
مانده جاوید آن کتابه بجای ل چکیره ع کسر جیم فارسی وسکون یای تحتانی وفتح راء مهمله
ایله پیشوا یعنی ایلروده اولان معناسنه ل کرپه ع سکون راء مهمله وفتح باء فارسیله بمعنی
کرده ل کرته ع سکون راء مهمله وفتح تاء مثناة ایله بندق اوتی ودوه دکنی اولمقده مرویدر
کذا فی المجمع ل کرچه ع سکون راء مهمله وفتح جیم فارسیله لیقه که دواته قویوب اوزرینه
مرکب قورلر ل کرده ع سکون را وفتح دال مهملتین ایله معروف یاغده بشمش اتمکدر
ل کرسنه ع سکون را وسین مهملتین وفتح نونله اریك وچرك که جراحت اوزرنده اوله عوام
شیراز قافله قرسنه دیرلر خصوصا که فارسیده قاف اولمز ل کرشته ع کسر راء مهمله وسکون
شین معجمه وفتح تاء مثناة ایله بوزن سرشته بمعنی خس وخاشاك شیخ عطار بیت زمین وآسمانها

بر فرشته است * توکی بینی که چشمت پر کرشته است ل کرم پیله ع سکون راء مهمله وضم وکسر باء فارسیله ابریشم قوردی که کرم قورددر و پیله قورد اوزرینه طولاشدردوغی ابریشمدرکه تفصیلی باب الباء الفارسیه‌ده ذکر اولندی شاعر * مصرع * چو کرم پیله تا کی در ابریشم نهان باشی * خواجه سلمان بیت همچون کشف حسود ترا پوست شد حصار * چون کرم پیله خصم ترا جامه کشت کفن * خواجه حسین ثنایی بیت من چو کرم پیله ازدیبا واطلس فارغم * بر تن عریان لعابی از دهان افشانده‌ام ل کرنه ع سکون راء مهمله وفتح نونله بر دکنه درکه اشتر خواره دخی دیرلر نسخه وفاییده کاف عجمیله مرویدر ل کریسه ع کسر را وسکون یای تحتانی وفتح سین مهملتین ایله فریب وچاپلوسی معناسنه میر نظمی بیت بهر کس راشده کارش کریسه * ازان کشته لعی هم جیب وکیسه ل کسیه ع سکون سین مهمله وفتح یای تحتانیله بمعنی کیسه شاعر بیت جوهر وعده کند میکر دنسیه * شده کویا تهی انبان وکسیه ل کشته ع سکون شین معجمه وفتح تاء مثناة ایله ایکی معنایه‌در اول کاشته معناسنه که اکلمش دیمکدر استاد بیت ندانم یکتن از کل خلایق * که دردل تخم مهر تو نکشته * ثانی ایچندن چکردکی چقمش وقوریمش میوه شفتالو وزردالو وامرود قوریسی کبی حکیم سوزنی بیت ثنا کوی ترا نی تو دل از غم * بدو نیمست چون امرود کشته * وله ایضا بیت قدی چو سرو پیاده سری چو کنده کور * لبی چو کشته آلو زنخی چو پرده تار ل کشه ع اول خط مستقیمه دیرلر که بطلان ایچون کتابت اوزرینه چکرلر فتح کافله دخی جائزدر قاسم انوار بیت تو بسیه نامکی قاسمی * کرکشه عفو کشی حاکمی * ل کلانه ع فتح لام ونونله بمعنی آتشدان میر نظمی بیت زنش را بانک کردی ای قلانه * که آتش برفروزاندر کلانه ل کله ع فتح لام مشدده ایله ایکی معنایه‌در اول پرده زنان معناسنه حکیم اسدی بیت عروس سپهری چو کرد آشکار * رخ از کله سبز کوهر نکار * ومطلق پرده معناسنه حکیم خاقانی * مصرع * صبحدم چون کله بندد آه دود آسای من * وعربیده بمعنی پرده تنك وبر نوع پرده‌درکه خانه کبی ایدرلر ترکیده جیبلاغ دیرلر کتاب السامی فی الاسامی‌ده مسطوردرکه کله خیمه تنك مثال اولور ایچنده عروس داماد ایله یاتور بو تعبیر دخی جیبلاغ اولمق اوزره‌در ثانی سقف خانه وسقف خیمه وامثالی شیخ سعدی بیت توکی بشنوی ناله دادخواه * بکیوان بری کله بارکاه * تخفیف لامله ده ایکی معنایه‌در اول بمعنی موی جمع کرده یعنی اورلمش صاچ شاعر بیت جای جانها شکن شب پوشست * دام دلها کله پر شکنست ثانی بر شهر نامیدر نتکم قاضی حمید الدین مقاماتنده ذکر ایدر * خلق را از راه وعظ کن مکش میفرماید که بزبان اهل حله شنامیسر آید وکاه بلاغت اهل کله نو آمیزند ل کنه ع فتح نون مشدده ایله مصطکی که ساقز ایدرلر ل که ع ایکی وجه ایله تلفظ اولنور بر وجهی اظهار ها ایله صغیر یعنی کوچك که مقابل مه‌در کسر ایله شیخ سعدی بیت چو از قومی یکی بی دانشی کرد * نه که را منزلت ماند نه مه را * بر وجهی دخی اخفاء ها ایله ایکی معنایه کلور بری اسم وبری ادات استعمال اولنور اسم استعمال اولندقده ذوی العقولك ذاتنه دلالت ایدر کسه معناسنه هر که جوید یابد کبی واستفهام اولور که کفت وکه یافت وکه دید دیرلر نتکم غیر ذوی العقولده چه استعمال اولنور مثلا چه چیزست وچه کو نه دیرلر وادات استعمال اولندقده ایکی کلمه ارتباط ایچون

ایچون ایراد اولنور ویا صفتله موصوف میاننده مثلا دل که عاشق شد کم شد کبی ویاخود معلول ایله علت میاننده مثلا مزن که تابنده ارم کبی ویاخود معنا ایله غایت اراسنده مثلا بکوش که تا برسی کبی وبونلر امثالی نه وار ایسه ودخی بر امر بر امره متعلق اولسه ایکیسنك بیننده توسل اولنور کفتم که چونی وبکوش که بدانی کبی وغیرهم ل کیاده ع بوزن پیاده بمعنی رسوای کذا فی التحفه ل کیپه ع سکون یای تحتانی وفتح باء فارسیله حجاملرك حجامت ایتدکلری آلت حذف یا ایله کپه دخی دیرلر استاد لطیفی بیت بد مکو که همیکشد غیبه * هر بدی را بجوش چون کیپه * بو معنایی مؤید شمس فخری بیت شهنشاهی که تدبیر ضمیرش * نهد بر پشت مهر وماه کیپه * بعض نسخه‌ده کپه آلت حجامت وکیپه حجامت اولنان محله دیرلر ل کیسه ع معروف طولو اولسون بوش اولسون ل کیله ع معروف اولچك که غله اولچرلر عربیده کیل دیرلر فتح کافله وقفیز وصاع دخی دیرلر شیخ سعدی بیت چو پر کیله جو امانت شکست * بشوی ای برادر ز انبار دست ل کیمه ع بوزن نیمه شوخ چشم وقرارمش کوزه دخی دیدکاری مرویدر ل کینه ع کین طوتمق وخصومت وعداوت درونی میر نظمی بیت مکن با هیچ کس زنهار کینه * ز کینه دار صاف وپاك سینه ل کینه خواه ع خصمندن انتقام قصد ایدیجی ل کینه کاه وکینه که ع جنك یری محل کیرودارکه عربیده معرکه دیرلر میر نظمی بیت بکینه خواه آمد کینه که را * دعای دولتش میخواند شه را ل کیهه ع سکون یای تحتانی وفتح ها ایله براوتدر صرمشق کبی اغاجه صاریلور توت کبی میوه‌سی اولور عربیده علیق دیرلر ضم عین وفتح لام مشدده ایله کذا فی المجمع ل کیه ع فتح یای تحتانیله مصطکی ساقزدر ل کییه ع ایکی یای تحتانیله آلت حجامتدر ل مع الیاء التحتانی * کرامی ع فتح راء مهمله ایله اولو وحرمتلو ومعزز ومکرم دیمکدر میر نظمی بیت کرامی دار مهمانرا همیشه * سخا ولطف را مید اریشه * ودخی قیمتلو ومعتبر نسنه‌یه دیرلر حکیم اسدی بیت کهر کرچه افتد بکف بی سپاس * کرامی بود نزد کوهر شناس ل کسری ع سکون سین مهمله ورانك فتحی ده وکسریده جائز نوشیروانك لقبی ایدی آندن صکره کلان عجم پادشاهلرینه لقب اولدی میر نظمی بیت چو کسری تخت شاهی را نشسته * در ظلم وتعدی کردبسته ل کشنی ع سکون شین معجمه وکسر نونله بمعنی چنکلستان ابنوه یعنی چوق اورمان کذا فی المؤید ل کشورخدای ع یعنی پادشاه شیخ سعدی بیت اکر کشور خدای کامرانست * وکر درویش حاجتمند نانست ل کهنی ع سکون ها وکسر نونله ایکی معنایه کلور اول خانه زمستانی یعنی قیش اوی ثانی بمعنی خرس یعنی آیو کذا فی فرهنك جهانکیری ل باب الکاف العربی المضمومة مع الالف * کبیتا ع کسر باء موحده وسکون یای تحتانی وفتح تاء مثناة ایله بر لطیف حلوادر مغز بادام ویا فستق ویا جوز ویا فندق وکنجد ایله ایدرلر حلوای مغزی وکبیتپا وکبیته دخی دیرلر شمس فخری بیت دوش آب چشم دشمن پالوده کرد تیغت * کز کوز وکنجد غم سازد ورا کبیتا * عربیده قبیطا دیرلر معربی‌در وتحفة الاحبابده حلوای ناطف وفرهنك میرزاده براتمکدر روغن ساده وشکر وکنجد ایله ایدرلر ل کبیتپا ع زیاده باء فارسیله ده حلوای مرقوم در امیر خسرو در صفت هلال بیت کناره ایست سپید از کبیتپای نبات * فراز این طبق زرنکار سیم آکین ل کجا ع فتح جیمله الی معنایه

کلو ر اول بمعنی قنده خواجه حافظ بیت صلاح کار کجا و من خراب کجا * ببین تفاوت ره
کز کجاست تا بکجا * ثانی بمعنی که حکیم فردوسی بیت سر نامه کرد آفرین خدای * کجا هست
باشد همیشه بجای * وله ایضا بیت برادرت چندان برادر بود * کجا مر ترا بر سر افسر بود *
فخر کورکانی از ویسه و رامین بیت دلم چون نامهٔ پر رنج و درد ست * کجا عنوان او این روی
زرد ست * ثالث بمعنی چه حکیم فردوسی بیت بنزد سیاوش خرامید رود * برو بر شمردان
کجا رفته بود * رابع بمعنی هر جا استاد فرخی بیت کجا زهمت عالیش یاد خواهی کرد * بچشم
و عقل نماند ستاده اندر جاه * خامس بمعنی کی استاد رودکی بیت کر ز سوی وصل تو یاد آمدی
دل کجا از غم بفریاد آمدی * شاعر * مصرع * کجا شاهی نشیند با گدایی * سادس بمعنی جا
مثلا هر کجا دیرلر هر جا مرادا یدرلر کمال اسمعیل بیت بغیر خدمت تو بنده انتما نکند * بهر کجا که
پژوهش کنند اصل و نژاد * چغتایده معنای اوله یعنی قنده دیمکه قایان وقید ادیرلر
نتکم میر علیشیر بیت هر قایان باقسام کوزومکا اول قوباشین نور ایرور * هر نظر قیلسام نظر
اول مه منکا منظور ایرور ع کرارا ع فتح رائین مهملتین ایله ایکی معنایه در اول قیپو اوزرنده اولان
اغاج ثانی اول زمینه دیرلرکه سبزوات زراعت اولنوب اطرافن طپراقله یوکسلك ایده لر حیوان
کرمسون دیو کرار و کرده و کرزه دخی دیرلر سیذکر انشاء الله تعالی کذا فی فرهنك جهانکیری
ع کرنبا ع کسر راء مهمله و سکون نون و فتح باء موحده ایله بر نوع ساز درکه دروکران چالرلر کذا
فی الاداة مؤید الفضلاده باء موحده یرینه یای تحتانیله واقعدر ع کسیلا ع کسر سین مهمله
و سکون یای تحتانی و فتح لام ایله بر نوع دارودر عربیده سلیخه ابیض دیرلر بعض نسخه ده کوجله
بوکن واقعدر ع کش خرما ع سکون شین معجمه ایله ارکك خرمادر که بهرسنه آندن بر چوی
ایدوب خرما تك دیه سنك قفاکی برشی اولور انکا صوقرلر اویله اتمینجه خرما ویرمز و چیچکی
دوکیلوب خرما طوتمز میر نظمی بیت بهر چیز می باید اورازش * که نخل آورد کش خرما
برش ع کما ع بر او تدر بوی کل کنه دخی دیرلر عربیده فتح کافله کماة و ترکیده طوملان دید کاریدر
پور بهای جامی بیت چون کما کنه است شکلی کن که تخم * بر کنی از بیخ همچون لنکرش * وله
ایضا بیت کنه است چون پیاز بغلهای او چنانك * کوبی بکند کرد کما مصادره ع کنا ع
فتح نونله بمعنی مرز یعنی زمین کذا فی فرهنك جهانکیری ع کنجا ع سکون نون و فتح جیمله کنجیدن
لفظندن صیغهٔ مبالغه در صغه جق مکان معناسنه ابو المعانی بیت نکنجاد فترد یوان بحرفی
از غم هجران * مکر جانان کند با وصل شرح درد عاشق را ع کندا ع سکون نون و فتح دال مهمله
ایله ایکی معنایه در اول حکیم فیلسوف و کاردان معناسنه جمال الدین عبد الرزاق کاشی بیت
آفرین باد بران مرکب خوش رفتارت * که دل زیرك و اندیشهٔ کندا دارد * ثانی شجیع
و بهادر معناسنه فرید الدین اسفراینی بیت حصاری به ز خرسندی ندیدم خویشتن را من
حصاری جز همین نکرفت ازین پیش ایچ کندانی * استاد عنصری بیت پیلان ترا رفتن
باد ست و تن کوه * دندان نهنك و دل اندیشهٔ کندا ع کنها ع سکون نون و فتح ها ایله بر کوجك
اغاجدر بپراغی صاقز بپراغی کبی اولور کنهان دخی دیرلر کذا فی المجمع ع کوتاه پا و کوته پا ع
کلاهما بواو المعروف و فتح التاء المثناة و اظهار الهاء چار پا بر جانوردر صغنه بکزر آرقه سنك بکاری

 بکاری اولور و بوینوزی صغن بوینوزی کبی چتال چتال اولور کوتاه پای و کوتاه پاچه دخی دیرلر
کذا فی فرهنك جهانکیری اما مجمع الفرس ده بمعنی خرکوش یعنی طوشان مسطوردر
ع کوچك بالا ع قصیر القامه دیمکدر بالا بوی در کوچك معلوم ع کوشا ع واو معروف
و فتح شین معجمه ایله بمعنی کوشنده یعنی چالشیجی کوشیدن لفظندن اسم فاعلدر حکیم خاقانی
بیت کوشای بندم و نه نیوشای پند تو * از هیچکس نکویی عاشق شنیده * حکیم ازرقی
بیت چو در کوشش بیامو زند کر آن کینه با کوشش * همادرد تو در کوشش نیارد آسمان
کوشا * حکیم فردوسی بیت بهر کار کوشا بباید شدن * بدانش نیوشا بباید شدن *
ع کوکا ع واو معروف و فتح کافله ایکی معنایه در اول بغایت بلند آواز ثانی اسماء قردن
بر اسمدر بو معنا کتاب زنددن مستخرجدر ع مع الباء الموحده * کب ع آغزك هم ایچنه و هم
طشره سنه دیرلر آورد معناسنه در آنجق فرقی بودرکه بر کب ذکر اولنه وغی پرده مراد بیرون دهن
اولور و دوکب ذکر اولنه وغی پرده مراد اندرون دهن اولور اکب ولنبوس دخی دیرلر لسان
هندیده کاله دیرلر حکیم سنایی بیت کفتم آن زلف و کبت کیوم بدست دل بکفت * ارفع الدرهم
خذ بمنه عناقید الرطب * شمس فخری بیت کند دعای شه کامران ابو اسحق * دل خلایق
در سینه و زبان در کب ع کرداب ع سکون را و فتح دال مهملتین ایله تورانی بر پهلوان آدیدر
حکیم اسدی بیت پس صف بپیماز و سیناد داد * کمینکه بکرداب و نشواد داد ع کالخنتاب ع
کلخن جی در معنای ترکیب کلخن یاقجی دیمك اولور و کلخن قزدرجی دخی انسبدر ع کاوب ع
ضم لامله قصاج معناسنه در انبر دخی دیرلر ع کنب ع سکون نونله ایکی معنایه در اول ع
شهر ینك آدیدر که حالا بین الانام قم دیمکله معروفدر حضرت مولانا قدس سره * قطعه *
تو بدان خدای بنکر که صد اعتقاد بخشد * ز چه سنی است مروی ز چه رافضیست کنبی *
بفرست سوی بینش همه نطق را و تن را * که ترا یکی نظر به که همیشه میفر نبی * ثانی بر نوع
خیاردر لذیذ اولور بسحاق اطعمه بیت کدك و کشك نهاد است و تغار دوراغ * قدحی کرده
پر از کنکر و کنب خونخوار ع کنیب ع کسر نون و سکون یای تحتانیله بمعنی بند و قید که عربیده
غل دیرلر ع کوب ع واو معروف ایله بش معنایه کلور اول ضرب یعنی اورمق که برشیٔ دن
بر کیمسنه یه ایریشه طاش و یا اغاج و یاخود مشت و یاد پمه کی که کوست و کوس و آسیب
دخی دیرلر حضرت مولانا قدس سره بیت کر ترا کوبی رسد از فتنهٔ مستان مرنج * با چنان
ساقی و مطرب کی رسد رهوار مست * ثانی طوقمق معناسنه خلاق المعانی بیت کوب
خورده ز پهلویش مهماز * سوخته بر سرین او دل داغ * ثالث بر آلتدر بیل با نان قوللنورلر
کذا فی المجمع رابع بر قسم بوریادر که سازی غایت نرم در خامس کوفتن لفظندن صیغهٔ امر
و وصف ترکیبی اولور زر کوب و سر کوب کبی ع کوپ ع باء فارسیله ایکی معنایه در اول بمعنی کوزه
عموما و کوزهٔ بزرك خصوصا ترکیده دخی کوپ دیرلر ثانی حصیر معناسنه در ع کوداب و کوشاب ع
کلاهما بواو المعروف اولهما بفتح الدال المهمله والثانی بفتح الشین المعجمه بمعنی دوشاب یعنی بکمز
شمس فخری بیت نکر که چون بود احوال عیش آن بد بخت * که شهد فایق او شد ز ذاوق کوداب
ع کوراب ع واو معروف و فتح راء مهمله ایله بمعنی سراب که بادیه لرده ایراقدن صو کبی کورینور

استاد عنصری بیت بهر آب آرزوی سوی کوراب * که کنی جان وزونیابی آب لغ کوزسب ع
واو معروف وفتح زاء معجمه وسکون سین مهمله ایله بر پادشاه اسمیدر لغ کوشاب ع واو معروف
وفتح شین معجمه ایله کیجه لرده واقع اولان خیالات واحتلام معناسنه‌ده مرویدر کذا فی فرهنگ
جهانکیری لغ کوشاسب ع واو مجهول وفتح شین معجمه وسکون سین مهمله ایله خواب معناسنه
کذا فی المجمع شاعر دیمشدر بیت شنیدم که خسرو بکوشاسب دید * چنان کاتشی شد
زدودش بدید * وبمعنی جوان نوخط دمیده کذا فی فرهنگ میرزا وکتاب السامیده بمعنی احتلام
وبمعنی کابوس وادات الفضلاده باکاف وباء فارسی ایله بمعنی احتلام وجوان خط نیاورده
ولسان الشعراده زیاده تاء مثناة ایله کوشتاسب مسطوردر بولغتدن مقدم فرهنگ جهانکیریده
منقول اولان کوشاب فقیرک خاطرینه کلورکه اول دخی کوشاسب اوله وکتاب مزبورک کاتبی سهو
ایدوب سینی یازمامش اوله زیرا دورت بش معتبر کتابلرده کوشاسب منقولدر بینه اول معنایه
کوشاب یازلمنک وجهی یوقدر اول اجلدن که کوشاب دوشاب معناسنه اولدوغی دخی مقدم
ذکر اولنمشیدی لغ کوههٔ آب ع یعنی موج آب که آبخیز دخی دینلور وترهٔ آب دخی دیرلر
لغ مع التاء المثناة * کت ع کاچه معناسنه هرنه‌نك اولورسه میرنظمی بیت کت سیم وزر
چند بار شتر * زکالای فاخر به پیشش ببر لغ کت ومت ع فتح میمله بعینه معناسنه توابع
الفاظ قبیلندندر حکیم فرزدق بیت روی زشت آن بداختر نحس شوم * راست کویم
کت ومت ماند بیوم لغ کجت ع فتح جیمله ایکی معنایه در اول طوغان تولندکاری اوجکز که کرنج
دخی دیرلر ثانی بمعنی سیم لغ کدست ع کسر دال وسکون سین مهملتین ایله فرهنگ میرزاده
بمعنی بدست که قارش معناسنه عربیده شبر دیرلر کسر شین ایله ووجب دیرلر فتحتین ایله لغ کروت ع
ضم راء مهمله وواو معروفله بمعنی فربه یعنی سموز حکیم انوری بیت کرچه در تألیف این ابیات
نیست * نی سمین غثی ونی غثی کروت لغ کشت ع سکون شین معجمه ایله کشتن لفظندن فعل
ماضیدر که اکثری مصدر راستعمال اولنور باید کشت کبی وامرنده حذف تا ایله کش دیرلر ودخی بمعنی
تهیکاه یعنی بوش بوکر معناسنه که عربیده خاصره دیرلر مذکور ایکی معنایه میرنظمی بیت دران
نیزهٔ نیز برکشت زد * درانسو برآمد بکشت وفتد لغ کشفت ع ضم شین معجمه وسکون
فا ایله کشفتن لفظندن صیغهٔ ماضیدر پریشان ایتدی معناسنه شمس فخری بیت عدل
اوتا غایتی باشد که باد * طرهٔ شمشاد اونتوان کشفت لغ کفت ع سکون فا ایله ایکی
معنایه در اول مخفف شکفت وشکفته ثانی مخفف کوف وکوفته کذا فی فرهنگ جهانکیری
لغ کلاپشت ع ضم باء فارسی وسکون شین معجمه ایله قیون یوکندن طوقنمش جامه در که
هرزنکدن ایدرلر اکثر کیلان ومازندران اهالیسی بینلرنده متعارف جامه در کیرلر کلاپشته
وپشتک دخی دیرلر شاعر بیت هرآنکس که مازندران داشتی * کلاپشت وکیش وکمان داشتی
لغ کمیت ع فتح میم وسکون یای تحتانیله طوری آته دیرلر وبعضیلری ایاقلری اشقرینه دك
یاسی وقویروغی سیاه اولان طوری آته تخصیص ایلدیلر اما کثرت استعمالله هرآته
کمیت دیرلر میرنظمی بیت به پشت کمیت آن یل نامدار * شب وروز رفت ونکرده قرار *
لغ کنست ع کسر نون وسکون سین مهمله ایله بمعنی آتشکده حضرت مولانا قدس سره بیت

بیت توئی معبود در کعبه وکنستم * توئی مقصود در بالا وپستم لغ کنشت ع کسر نون وسکون شین
معجمه ایله هرکنیسایه دیرلر عموما ویهودی کنیسا سنه دیرلر خصوصا حکیم سنائی بیت
زوفلك وار مسجد مؤمن * زوکنشت وکلیسیا ایمن لغ کنیت ع کسر نون وسکون یای
تحتانیله بمعنی کنیب مرقوم یعنی بندوقید لغ کوت ع واو مجهول ایله ایکی معنایه در اول کوتوم که
زمینکیر دخی دیرلر میرنظمی بیت چوکوت کشت نتوان که برخیز دش * بریش هرکه آمد
بخفته زدش * ثانی کوچك دیه جکلرکه طپراقدن یغلمش اوله لغ کورت ع واو مجهول
وسکون راء مهمله ایله بوینی اینجه برداق کذا فی المجمع لغ کورشت ع واو معروف وکسر
راء مهمله وسکون شین معجمه ایله غول چوب معناسنه که باب الغینده ذکری مرور ایلدی
لغ کوست ع واو معروف وسکون سین مهمله ایله ایکی معنایه کلور اول ایکی نسنه بربرینه
شدتله طوقنمق که آسیب دخی دیرلر حکیم انوری بیت مصحوب لفظ فارسی بتصحیف از کتب
دارم طمع که علت من میز دست کوست * یان باشی اوردی دیمك اولور ابوشعیب بیت شاکر
نعمت نبودم یافتی * تازمانه زد مرا ناکاه کوست * ثانی کوس که جنك محلنده چالرلر حکیم
فردوسی بیت دلیران نترسند زاواز کوست * که دوپاره چوپست ویکپاره پوست *
لغ کوه پشت ع کوزپشت یعنی بوکری عربیده هصبه واحدب دیرلر لغ کوی یافت ع
اول طفله دیرلر که محله باشنده براغلمش اوله کذا فی المجمع لغ مع الجیم * کخج ع سکون خاء
معجمه ایله براوتدرکه آندن صپورکه ایدرلر وآتشی آنکله شعله لندررلر طیان مرغزی بیت
دست وروی وپای خوبان برکلخج * ریش مردان زرد از بس رودکخج لغ کرنج ع کسر راء مهمله
وسکون نونله سیاه دانه که شونیز دخی دیرلر ترکیده چورك اوتی وعربیده حبة السودا دیرلر
شمس فخری بیت ملالی طبع عدوش ازبکا * ریاحین باغش بوداز کرنج لغ کستج ع سکون
سین مهمله وفتح تاء مثناة ایله کفره قوشاغی که عربیده زنار دیرلر کفره‌نك ارباب ریاضتی بلارینه
بغلرلر دوکم دوکم براپیدر کذا فی المجمع لغ کماج ع فتح میم ایله برنوع بیاض اتمکدر بغایت بیاض
اوندن ایدرلر وهرنه که مدور واورته‌سی دلوك اوله جمله‌دن چادر دیرکنك دیه‌سنه کچن دکرمی
تخته یه دیرلر مولانا جامی * قطعه * بنان خشك کاوردی به پشم * چراباشی بجود خویش
غره * کماج خیمه را ماند که نتوان * زوی کندن بدندان نیم ذره * چونان توز چوب آمد چو
چه بود * که زیر آهنم دندان چواره * مولانا محمود ابن یمین * قطعه * کفته بحکیمی که درین
خیمهٔ نه پشت فلك * قرص خورشید کماجش چه بود صبح عمود * کز توجان باز ندارم زمروت
لیکن * چکنم نیست مرادست رسی درخود جود * مولانا آصفی بیت مجنون در آسمان
چوقرد ید وحال کرد * کویا کماج خیمهٔ لیلی خیال کرد لغ کنج ع سکون نونله ایکی معنایه در اول
بوجق یعنی اوك وغیرك کوشه‌سی که بیغوله دخی دیرلر حکیم فردوسی بیت اکر تند بادی
برآید زکنج * بخاك افکند نارسیده ترنج * ثانی چین وشکنج که بدن انسانده وچهرده واقع
اولور وجامه وکاغد امثالنك شکنی کذا فی فرهنگ جهانکیری لغ کنج شنج ع ضم شین معجمه
وسکون نونله دیوار دلك عربیده نقب دیرلر ابو المعانی بیت بدیوار مستحکم صبر دل * کند دزد
غم روز وشب کنج شنج لغ کنج لنج ع سکون نونین وضم لامله اتباع الفاظ قبیلندندر خرد ومرد

وترت مرتکبی ل کندروج ع سکون نون وفتح دال وراء مهملتین ایله بال قوانی که ایچنده آروبال
ایدر کندروز دخی دیرلر ل کوکانج ع واو معروف وکسر نونله ماوراء النهرده کات شهرینه
قریب برشهر آدیدر ل کولنج ع واو معروف وفتح لام وسکون نونله ایکی معنایه در اول
شکمده واقع اولور بر وجع علتیدر عربیده فتح قافله قولنج دیرلر ثانی آتشدان یعنی آتش قونیلان
ظرف واوجاق معناسنه ده دیمشلر ایکی معنایه میر نظمی * مثنوی * بنزدش دید چون اغیار
پرنج * کرفته درشکم را درد کولنج * درونش سر زده از رشك آتش * زکولنج دلش شد شعله
سرکش ل کوهج ع واو معروف وفتح ها ایله آلج دیدکاری طاغ یمشی در ل کوهنج ع زیاده
نونله دخی آلج معناسنه در کوهل دخی دیرلر ل کوبج ع حذف واو ایله ده بینه آلج معناسنه در
ل مع الجیم الفارسی * کپچ ع کیك دریسی که عربیده رق دیرلر فرهنك جهانکیریده باق پولی
معناسنه مرویدر میر نظمی بیت زسر تا پاشده چون پوست تن را * برص کرده چو کپچ ماهی
بدن را ل کرچ ع سکون راء مهمله ایله قاون وقارپوز وخیار دایمی بسحاق اطعمه بیت فالع
خربزه سان دیدم وکرچ مه نو * کفتم ای عقل بشیرینیش از راه مرو ل کلچ ع سکون لام ایله اوچ
معنایه کلور اول بر نوع کیه چکدر پشمینه دن ایدرلر ولایت تبت جانبندن کلور مختاری بیت
پیش توچکونه آرم اندر ره * کالچ از تبت ولباچه از دانه * ثانی چین وشکنج زلف وکیسو
معناسنه ابوشکور بیت بموی کاکل آن زلف مشکین * فتاده صد هزاران کلچ برکلچ *
ثالث نان ریزه یعنی اتمك خردهسی ل کاوچ ع ضم لام ایله بیوك کابچه یه دیرلر واو مجهول
ایله ایکی معنایه در اول بدل وعوض معناسنه ثانی خاییدن وجاییدن یعنی برنسنه چیندکده
آغزدن صدا چقه مثلا قند ونبات وکاك خشك وبونلر امثالی نسنهلر چینه سنه دیرلر مصدری
کاوچیدن کلور ابو المعانی بیت حدیث قند لبش در دهان عاشق زار * بوقت کفته شود از کلوچ او
معلوم ل کلیچ ع کسر لام وسکون یای تحتانیه ایله کلوچ مرقوم معناسنه ابو العلاء کنجه بیت
کریمی که بر سفرهء عام دارد * کلیچ ازمه واز کواکب کلیچه ل کندش پیچ ع سکون نون
وشین معجمه وفتح دال مهمله ایله اول اغاجدر که حلاجلر آنکله پنبه دوشیرلر واکیرلك ایچون طوب
ایدوب آماده ایدرلر ل کوچ ع واو معروف ایله التی معنایه کلور اول بمعنی احول یعنی شاشی
کاچ وکاژ ولوچ دخی دیرلر ثانی صحرانشین بر طائفه در کوچ پلوچ دخی دیرلر ثالث برمنزلدن
برمنزله نقل اتمکه دیرلر بواوج معنایه حکیم قطران ارموی * قطعه * شاها ز انتظار زمانی که
داده ایم * چشمان راست بین دعا کوی کشت کوچ * هستند اهل پارس هراسان ز کارمن *
زانسان که اهل کرمان ترسان زدزد کوچ * کوچت مبارکست وندارم بدست هیچ * جز خیمهء
کهنهء ودو ترکی برای کوچ * ترکیده بو معنا کاف فارسیله مستعملدر بو معنایه مولانا هاتفی بیت
شد از نعرهء سهمکین نای کوچ * سر چرخ کردنده را مغز پوچ * رابع بر قوشدر نحوست ایله
مشهوردر بوم وجغد دخی دیرلر کذا فی المجمع شمس فخری بیت کرهما از ظل همت اوافتد دور *
شوم وویرانه نشین کردد مانندهء کوچ * فرهنك جهانکیری صاحبی بو بیتی رئیس فخر الدین محمود
نامیله نقل وایراد ایلمش خامس زن وعیال واهل بیت معناسنه که خانه کوچ دیرلر سادس
هندوستانده بنکاله ایله خطا میانهسنده واقع بر ولایت آدیدر ل کوچ پاوچ ع بولغت اکرچه توابع الفاظ

الفاظ قبیلندندر اما کرمان ولایتنده صحرانشین بر طائفهنك علمیدرکه اصللری بویهء بجازدن
کلوب کرمان اطرافنده اولان طاغلرده وصحرالرده ییلاق وقشلاق ایدنمشلر وپیشهلری جنك
وخونریزلك ودزدی وراهزنلكدر بو مقوله اعمال قبیحه وفساد ده اولمرتبه مبالغهلری واردرکه جنك
وجدال ایتمکه دشمن وبیکانه بولمدقلری محلده برلریله جنك وپیکار ایدرلر حتی خصم واقربا وقرنداش
قرنداشیله کاروزار وغارت وخسارت ایدرلر بویله اوضاع قبیحه وافعال فضیحهیی مستحسنات اعمالدن
ودلاورلك عد ایدرلر حکیم فردوسی بیت سپاهی بکردار کوچ وپلوچ * سکالیدهء جنك مانند
قوچ * استاد عنصری بیت اندران ناحیت بمعدن کوچ * دزد که ساختند کوچ پاوچ *
ل کوفج ع واو معروف وفتح فا ایله برجماعت آدیدر کرمان طاغلرنده اولور معربی قفص در
غالبا بونه جماعت مرقومدر ل مع الخاء المعجمه * کخ ع ایکی معنایه کلور اول بر نوع سازدر
صوایچنده بتراندن حصیر اشلرلر دخ ودوخ وکوخ ولوخ دخی دیرلر واطفال قورقتمق ایچون اول
سازدن بر صورت زشت وقورقنج ایدرلر آکا دخی کخ دیرلر شیخ نظامی از زبان شیرین کوید
* مثنوی * تمام جز عروسی را درین سنك * که از کخ کرده باشندش بنیرنك * عروس کخ
شبستان را نشاید * ترنج ازموم ریحان را نشاید * ثانی بمعنی کرم یعنی قورت حکیم سنایی
بیت زان ایمنی از جستن هرکس که بکویند * اندر مثل عامه که کخ را نبرد کخ ل کخ کخ ع ایکی
معنایه در اول اوکسرك صداسیدرکه مبتلا اولان آدمدن صادر اولور شیخ اوحدی * مثنوی
میوهء بیشه چون نپرورد دست * دل دانسته را نه درخوردست * خورش خرس باشغال شود
بادران بیشه پایمال شود * خرس نیز ازخورد بناچارش * زود در کخ کخ اوفتد کارش * ثانی
حرارت وکرمی معناسنه حکیم سنایی بیت کخ کخ اندر فقیر چیست خری * چلك چلك اندر
چراغ چیست تری ل کروخ ع ضم راء مهمله وواو معروف ایله بر کوی آدیدر استاد رودکی بیت
بچشم آمد بامدادان نکارین از کروخ * بادورخ ازباده لعل وبادوچشم از سحر شوخ *
ل کریخ ع کسر راء مهمله وسکون یای تحتانیه ایله ایکی معنایه در اول قامشدن وسازدن
اولان مختصر خانهکه اکثر زراعین زراعت کنارنده وباغ وبوستان کنارلرنده ایدرلر که بکجی اولان
شخص ایچنده کولکهلنور کریخه وکریزه دخی دیرلر امیر خسرو * مثنوی * آمد آن مه دران
خراب شتاب * همچو مهتاب کوفتد بخراب * در شد اندر کریخ دهقانی * در سفال شکسته
ریحانی * ثانی قوشلر تویندن دوکلکه دیرلر ل کلخ ع سکون لام ایله برنوع اوتدر عربیده اشنق
دیرلر بعض فرهنکلرده بر کونه صمغدر ل کلوخ ع ضم لام وواو معروفله کسلك که پارچه پارچه
اولمش طپراق آتوب آدمه طوقنسه طاش کبی طوقنور عربیده مدر دیرلر شیخ سعدی بیت
چو کردی با کلوخ انداز پیکار * سرخود را بنادانی شکستی * چغتای لسانده کیساك دیرلر
میر علیشیر بیت ای تن خاکی خدنکینکا بولغان کیساك * هم بومعنیغه توروغ باشیم کیساك
اوزره سونکاك ل کنخ ع فتح نونله کش یعنی یوغرت قوریسی شمس فخری بیت چو شیر وروغن
آمیخته با احسان * نه سخت وترش روبی بوده همچو برف کنخ * بومعنایه دختر کاغذ آل دیمشدر
بیت کرمن شکرم بلب تو همچون کنخی * زرین قلمی نه چو سرکین زنخی ل کوخ ع واو معروفله
قامشدن وسازدن یاپلمش اوایچنده ساکن اولور بعض قریهلرك اولری اویله اولمق معتاد اولمش

حکیم خاقانی بیت درراه مجدی کاوخیست * دنیاکه دوروزه کاخ وکوخیست * استاد فرخی
قطعه * بدکوی اوزند ودل افکار ومستمند * بدخواه اواسیر ونکونسار وخاکسار * هر روز شاد
بی نو بیناو رامشی * زین باغ جنت آیین زین کاخ وکوخ وار ل کورمیخ ع اغاج میخ یعنی اول
قازق که آت باغلمق ایچون طویله یه ققارلر کرمیخ دخی دیرلر کذا فی المؤید ل کولخ ع واو معروف
وفتح لام ایله بمعنی آتشدان حکیم سوزنی بیت چوکولخست قوافی قصیده چون کلشن *
مراست دست که کلشن بر آرم از کولخ ل مع الدال المهمله * کداد ع فتح دال مهمله ایله ایکی
معنایه در اول بر یول قفتاندر ثانی ایکی نسنه یی اپلك ایله بر برینه باغلنان هرنه ایسه ل کراد ع
فتح راء مهمله ایله کهنه و پاره لنمش اثواب وجامه کراده دخی دیرلر کذا فی فرهنك جهانکیری
ل کرد ع سکون راء مهمله ایله اوج معنایه کلور اول معروف ومشهور اولان طائفه درکه
هر دیارده بولنور وکندولرك دخی مخصوص ولایتلری واردر کردستان ولورستان کبی فارسی یه قریب
لسانلری واردر اما تلفظی عسیرکویا فارسیدن غلطدر اکرچه قوی هیکل وتوانا وزبردست
اولورلر امادزدلکده غایت چابکدرلر اما غلطات طبعدن هنر ونزاکت ولطافت کندولردن غایت
بعید در زیرکاری عدیم مثابه سنده قلیلدر حضرت مولانا قدس سره بیت چه داند
روستایی مخزن شاه * کاج وروغ داند جان کردك * اکثر مکانلری طاغستان وسنکستان یرلردر
اکثرینك طبیعتلری بهایم وسباع طبیعتلرینه قریبدر رهزنلك وسفك دما شانلرندندر بو مصراع
عجب حاللرینه مناسبدر * مصرع * مرا معذور میدار که آدم نیستم کردم * بو طائفه نك
اصللرنده بر قاچ کونه روایت واردر بری ضحاك مارینك زخمی ایچون هر کون ایکی آدم قتل اولنمق
ایله اول خدمته ایکی شهزاده تعیین ایتمشیدی بونلر مرحمة بر آدمی قتل وبر آدمی آزاد ایدرلردی
هر آزاد ایتدکلری آدملری اوکا وعیشی مثللکده طورمالو طاغلرده مکان ایدینك دیو کوندررلر
ایدی آنلردخی بربرلریله زنا ایدرك آنلردن حاصل اولان اولاده کرد جمعنه اکراد دیدیلر وبر روایت
دخی حضرت سلیمان علی نبینا وعلیه الصلوة والسلام ربع مسکونده اولان اجناسدن محبوبه قزلر
کتوردوب خدمته لایق اولانی آلیقویوب لایق اولمیانی دریا کنارنده قلعه لر یاپدیروب آنده
بسلتدیررایدی شهوات نفسانیه لری هیجان ایدوب یانلرنده ذکور اولمامغله شیاطین انسان
صورتنده بونلر ایله مجامعت ایدرلردی بونلردن اولاد وجوده کلوب غایت حرامزاده واشقیا اولمغله
اطرافه طغیلوب خلقه اذیته باشلدیلر احواللری حضرت سلیمانه عرض اولندقده اکردوهم
ای اطردوهم دیو امرایلدی یعنی طاغلره سورك دیدی اول زماندن کردنامی قالوب نسللری
کثیر چوغالدی العهدة علی الراوی معنای ثانی اول قطعه ارضه دیرلرکه زراعت اولنمش واطرافی
محافظه ایچون طپراغله یوکسلك یراوله کراد وکرز وکرده وکرزه دخی دیرلر حکیم ناصرخسرو بیت
کردمت پیدا زبس خوبست قول آن حکیم * کین جهانرا کرد مانند بکرد کند نا * ثالث
آبکیر معناسنه کولجکز درکا آژیر وژیر دخی دیرلر شیخ سعدی بیت نهنك آن به که با دریا
ستیزد * کز آب کرد ماهی خرد خیزد ل کرند ع ضم راء مهمله وسکون نونله بش معنایه کلور
کرنه وکرنك وکرنکه دخی دیرلر مذکور بش معنی عنقریب کرنك لغتی ذیلنده شرح وبیان اولنور
انشاء الله تعالی ل کرود ع ضم راء مهمله وواو معروفله اول عمیق قیویه دیرلرکه آندن صوزیاده

زیاده غصرت ایله چکله ل کزید ع کسر زاء معجمه ایله ایکی معنایه در اول رعایا اوزرینه
اولان تکالیف سالیانه معناسنه میرنظمی بیت بملکش عدالت چنان شد مزید * همین
دفع کرد از رعیت کزید * ثانی ذمی کفره دن آلنان خراج معناسنه وله بیت بروی زمین
حکم یکسر رسید * زکفار عالم ستاندن کزید * اصلنده کزید خراجدر لکن رعایای مسلمدن
آلنان خراج ارضیه در وکفره دن خراج راسیه در ل کاوخ امرود ع اول طاغ امرودیدرکه خدایی
بتمشدر هرنه قدر اغاجنده طورسه بشوب لطیف اولمز رعایا دوشیروب ترشی ایدرلر ترکیبی
اخلاط دیرلر ل کنبد ع سکون نون وفتح باء موحده ایله ایکی معنایه در اول قبه معناسنه در
ثانی آتی نقله قومق وآت نقله کتمك معناسنه امیرخسرو بیت زهمت ساختم رخش فلك کام
پیك کنبد رسیدم بر تهم بام * وصحرا مق ونقله اورمق حضرت مولانا قدس سره بیت
تازیانه برزدی اسبم بکشت * کنبدی کرد روز کردون بر کذشت ل کنجباد ع سکون نون وجیم
وفتح باء موحده ایله موسیقی ده بر پرده اسمیدر ل کنجد ع سکون نون وکسر جیمله حبوباتدن
سوسام درکه عربیده سمسم دیرلر ضم سینین مهملتین ایله آندن چیقان یاغه شیروغن دیرلر
ل کنجید ع یای تحتانی زیاده سیله دخی کنجد مرقوم در ل کند ع سکون نونله درت
معنایه در اول دلیر یعنی شجیع وبهادر که کندا وکند اکر وکندآور دخی دیرلر حکیم سوزنی بیت
بسکه درمیدان کندی اسب برخصم افکنی * خصم را پا در رکاب توز اسب اندر دکند * مولانا
هاتفی بیت بکوچه ملك نیز تند ونمود * که در کارهنکامه کندی نمود * ثانی کنده معناسنه درکه
مجرم وکنهکاراپاغنه اوررلر شیخ نظامی بیت پای در کند ودست در زنجیر * این چنین کس
وزیر بود نه وزیر * ثالث ضد تند یعنی کسکین قلیچ وبچق وخنجر وسائری رابع کاسد یعنی
کچمز ضد رایج در شاعر بیت فرومانده ام ودنك در کار خویش * که بینم همی کند بازار خویش
وکسه ر کافله بو شهر آید زکنت ل کود ع بوزن بود اوج معنایه کلور اول بمعنی جمع
تنکم ذمابده کتوره شد ر بیت راز یانج بادیان سك بوی خوش از خر فریز * تتر دستی را پراکنده
ثمر مجموع کود * ثانی خرمن یعنی وغیری ثالث کوبره که قوت بولمغیچون زراعته دوکرلر وضم
واو ایله بوزن نمود کبود معناسنه در کذا فی فرهنك جهانکیری ل کورد ع واو مجهول وفتح زاء
فا رسیله بر دیکنلی اغاج صمغی در کوژده وکنجه دخی دیرلر عربیده اول اغاجه شابکه وصمغنه ع
انزروت دیرلر ایکی قسم اولور سرخ وسفید سفیدی دخی مرور ایام ایله حرارت شمسدن سرخ
رنك اولور جبال شبانکارده چوق اولور اعلاسی بیاض اولوب صارویه مائل اولاندر ل کوکرد ع
واو معروف وضم کاف وسکون راء مهمله ایله کبریت معناسنه در ترکیده دخی کوکرد دیرلر ل کهبد ع
سکون ها وفتح باء موحده ایله زاهد معناسنه شیخ نظامی بیت ای وصد نمك چشمی وصد ناز *
برسم کهبدان برداد آواز * حکیم اسدی بیت بدی کرد آن کهبدان بسته روی * که ومه زنخ
کرده ساده زموی * فرهنك میرزاده زاهد کوه نشین وعابد قسیس مسطوردر ل کوه اسد ع
بر طاغدر همیشه آنده آتش کوریلور هرکز سونمز کذا فی المجمع ل مع الراء المهمله * کبر ع
سکون باء موحده ایله بر نوع کیه جکدرکه جنك محلنده کیرلر ل کر ع ایکی ارمق بو اسم ایله موسوم
ومعروفدر بری شروان دیارنده وبری فارس ولایتنده که امیر عضد الدوله دیلمی اوزرینه کوپری

باغلمش ایدی الان بند امیر نامیله مشهوردر حکیم خاقانی . بیت بادصبا بر آب کر نقش قد افلج
آورد * هم توفلاح وفتح را بر شط مفلحان بری * مولانا هاتفی . بیت چوزد بر لب آب کربارگاه
سواران سوی آب بردند راه ل کرار ع تخفیفله ایکی معنایه در اول قیو اوزرنده اولان
اغاج که عربیده بخف دیرلر ثانی سبزوات زراعت اولنمش زمین که اطرافی طپراغله یوکسک اوله
ل کریر ع کسر راء مهمله وسکون یای تحتانیله ماکار و پیشکار معناسنه عربیده فتحه ایله
بوغازی طوتلمش آدم صداسنه وحالت موتده اولان خرلدامق ومخنوق آدمدن صادر اولان
صدایه دیرلر ل کزار ع زاء فارسیله بمعنی چینه دان یعنی قورصق که عربیده حوصله دیرلر
شمس فخری بیت چه طایرست همایون همای همت تو * که هفت چرخ درو دانه بود بکزار *
ل کشتار ع سکون شین معجمه وفتح تاء مثناة ایله جانور بسمل کرده یعنی بوغازلنمش حیوان
حکیم ناصرخسرو . بیت بد بتن خویش چو خو کرده * باید خوردنت زکشتار خویش * اثیرالدین
اخسیکتی . بیت من آب پاکم وآن نظم ریزه مردارست * جدا باب توان کرد مرده از کشتار *
ل کشتکیر ع سکون شین معجمه ویای تحتانی وکسر تاء مثناة وکافله کورشجی کشتی کورشدر
کیر اسم فاعلدر کورش طوتیجی دیمک اولور ابوالمعانی . بیت کشتکیر غم حسرت بهلم کرد زبون
کرچه پشتم بزمین هیچ نیاورد کسی ل کشخر ع سکون شین وفتح خاء معجمتین ایله اقلیم معناسنه
ربع مسکون که یدی اقلیمه تقسیم اولنمشدر هر بر اقلیمه کشخر دیرلر کذا فی المجمع ل کشکنجیر ع
سکون شین معجمه ونون ویای تحتانی وفتح کاف وکسر جیمله فرهنک میرزاده اول بیوک طوب که
آنکله قلعه دوکرلر یکرمی بش واوتوز وقیه کله آتار قلعه دیوارین ییقوب معبر ایدرلر ترکیده
بال یمز طوب دیرلر معنای ترکیب کشک دلیجی دیمک اولور که کشک وکوشک دخی دیرلر قصر
معناسنه وآبخیز سوراخ معناسنه در حکیم انوری بیت نه منجنیق رسد اندرونه کشکنجیر *
نه تیر چرخ نه سامان برشدن بوهق ل کشنبر ع ضم شین معجمه وسکون نون بعده باء موحده
مضمومه ایله تکه معناسنه درکه کشنیز دخی دیرلر ل کنار ع فتح نونله سدره یمشی که هندی
اسانده بیر دیرلر امیرخسرو . بیت مفسد ازبادة کرد در وسیه زان شد عجب * مفلس ازا
طعمه کرد دسرخ روزان شد کنار ل کنجار ع سکون نون وفتح جیمله کوسبه که کنجد و بادام
وامثالی نسنه لرک یاغن آلدقدن صکره قلان ثقلی شیرازیلر خره دیرلر کذا فی المجمع
ل کنداکر وکنداور ع کلاهما بسکون النون وفتح الدال المهمله حکیم ذوفنون وفیلسوف
کاردان معناسنه در استاد فرخی بیت بصورت کری دست برده زمانی * بکندا کری کوی
برده ز آزر * حکیم فردوسی بیت برای وبند بیرو کنداوری * چکونه ستاره بیند اوری * ثانی
شجیع وبهادر پهلوان معناسنه حکیم سنایی بیت ای بترک دین بکفته از سر ترکی وخشم * دل
بسان چشم ترکان کرده کنداکری * حکیم فردوسی * مثنوی * عجب نیست از رستم نامور
که دارد دلیری چو دستان پدر * که هنکام کردی وکنداوری * زوی شیر خواهد همی مادری *
شمس فخری بیت هرتنی ازسپاه اوباشد * کینه کاه هزار کنداور * فرهنکده وفاییده کاف
عجمیله منقولدر ل کندبستر ع معربی جندبادستر وجند بیدستر دخی دیرلر ل کندر ع
سکون نون وفتح دال مهمله ایله کوتلک معناسنه در فرهنک جهانکیریده مصطکی معناسنه

معناسنه مرویدر ل کندور ع بمعنی کندر مرقوم ل کنکر ع سکون نون وضم کاف فارسیله
بش معنایه کلور اول بر طایفه کدا یعنی دلنجی درکه شاخشانه دخی دیرلر ودلنمه لرینک رسمی
بویله درکه بر النده بر قیون بوینوزی وبر النده قیونک کورکنی طوتوب اوودکان اوکنه واروب
بوینوزی کورکه اوررآندن صدا ظاهر اولور ایشیدن بیلور بر نسنه ویررلرسه صاوبلور واکر
ویرمزلرسه بچاق چیقاروب کندوکندوبی اوروب مجروح ایدرلر وبعضیلری ده بر تازه اوغلان
کوردکده بچاغی اوغلانه ویروب کندوبی مجروح ایتدورر بو فعل قبیحی کورنلر آنلردن متنفر
ومتأذی اولوب ناچار کندولره شیء ویروب دفع ایدرلر بو حاللری ضرب مثل اولمشدر برکسنه نک
برکسنه ده حاجتی اولدقده حصوله کلمسه یا حاجتمی بتور یا خود کندومی شاخشانه وکنکر کبی
اولدوررم دیرلر خواجه حافظ بیت کاش حافظ پسر امرد کنکر بودی * تاز دینار ودرم
کیسه او پر بودی * ثانی بایقوش معناسنه ابن یمین * قطعه * وسط کارها نکه میداد *
نه ضعیفی ونی تهور کن * نه چو طاوس مجلس آراشو * نه بویران وطن چو کنکر کن * ثالث
کنکره که ایوان کمرلرنده ودیوار باشلرنده ایدرلر مولانا جامی * مثنوی * زکنکر وار کاخ شهریاری
چهارس دیده شکل کوکناری * به بیداری نماند دیکرش تاب * خواص کوکناری کرده
درخواب * رابع بی حیا وشطاح خامس شاخ درخت نورسته معناسنه در ل کنود ع ضم
نونله کوب کبی برنسنه در ایچی طبقه طبقه اولور هر بریسه بردرلو نسنه قورلر کنو دخی دیرلر
ل کوار ع ایکی معنایه در اول کوارده یرلر بر نوع سبد در شمس فخری بیت آنچنان باری که
کمترچا کرت * زر بدامن بخشد وکوهر کوار * ثانی شیراز مضافاتندن بر قصبه در آدید رفرهنک
وفاییده یا زیلمه لرنده اولان بولته دیرلر ل کوپار ع واو معروف وفتح باء فارسیله طواد
سوریسی وخرکله وایلقی معناسنه در شاعر . بیت بکوپار تراهراسب دارد * کند شرمنده
شبدیز وکلکون ل کوپر ع واو معروف وفتح باء فارسیله بوبرکه عربیده فلفل دیرلر ل کوتار ع
واو معروف وفتح تاء مثناة ایله کوچه سر پوشیده کذا فی فرهنک جهانکیری ل کوتر ع واو
معروف وفتح تاء مثناة ایله یعنی کبوتر کذا فی المجمع ل کودر ع واو معروف وفتح دال مهمله ایله
طاغ انکلری کذا فی المجمع وکتاب السامی ده پوست کوساله یعنی بزاغو دریسی ل کوذر ع
واو معروف وفتح ذال معجمه ایله پاشمق وپاپوج آستاری ل کور ع فتح واو ایله عربیده جمع
کوره در واول شهر وقصبه دن عبارتدر حکیم سوزنی بیت اسلام را بلاد وکوربی نهایتست *
تیمار وار جمله بلاد وکور تونی * عبدالواسع جبلی درصفت عمارت بیت از خوبی وخوشی
چو سدیر وخورنکه است * مشهور ذرمداین ومعروف درکور * وسکون واوایله بکچشم
واعمی معناسنه که معروفدر اما اعمی یه اصلنده نابینا دیرلر کور صکره دن کوزی چیقانه دیرلر
استاد دیمشدر بیت سپهر اول کند چشم خرد کور * پس آنکه بر خردمند افکند زور *
ل کورکور ع سکون واوین وراء مهمله وضم کافین ایله چیلاق که زغن وغلیواج وغلیواز
وکوشت دخی دیرلر کمال اسمعیل . بیت تیری که هر کجا که یکی چشم توده دید * مانند کورکور
درو آشیان کند ل کوزر ع واو معروف وفتح زاء معجمه ایله بمعنی خوشه جو وکندم یعنی آرپه
وبغدای سنبله سی که دوکلمامش قالمش اوله خرمندن صکره آنی تکرار دوکرلر اکا کفه دخی دیرلر

اما کفه کسمکدر عربیده قصاله وقصامه دخی دیرلر ضم قافله ودخی خرمن غربالی مروید ر ل کوزه کر
فتح زاء معجمه وکاف فارسیله برداقجی کمال خجندی بیت همچنان از شوق آن لب خون بکریم
پیش جام * کر صراحی سازد از خاك وجودم کوزه کر ل کوشکنجیر ب واو معروف وسکون شین معجمه
ونون وفتح کافله قلعه کوب بالیمز طوب کشکنجیر مرقوم کبی شمالی دهستانی بیت چنان شود
سوی دشمن شهاب کینه او * که نیز تاب کرفته جهد زکوشکنجیر ل کوشیار ب واو معروف
وسکون شین معجمه وفتح یای تحتانیله کیلانی بر حکیمك آدیدر شیخ سعدی بیت پر کوشیار
آمد از راه دور * پسر برارادت دل پرغرور ل کوکنار ب واو معروف وسکون کاف وفتح نونله
خشخاش قوزاغیدر لفظ مرکبدر کوك ایله ناردن که کوك سرفه ونار انار در ومعنای ترکیب
اوکسورك اناری دیمك اولور عربیده دخی رمان السعال دیرلر سعال اوکسورك رمان انار در نفس
الامرده اوکسوریکه نافعدر ومز بور قوزاغك قوزیدقله قبوغنی قیروب صوده اصلدوب قهوه
کبی فنجان ایله ایچرلر بغایت کیف ویرر مسکر ومخدر در دیار عجمده کوکنارخانه لر وار در قهوه خانه
کبی یاران آنده جمعیت ایدوب کوکنار ایچرلر مولانا جامی بو معناده * مثنوی * ز کنکر وار کاخ
شهریاری * چو حارس دیده شکل کوکناری * به بیداری نماند دیکرش تاب * خواص کوکنارش
کرده در خواب * بعضیلر دانه خشخاش معناسنه دیمشلر حکیم اسدی بیت یکی را چنان
کوفت آن نامدار * که کشت استخوانش همه کوکنار * غایت رنکین والوان چچکی اولور
شمس فخری بیت بنزدیك ایشان یکی مرغزار * فراوان درو کوکنار وچنار ل کوکوار ب واو
معروف اول وسکون کافله آرقه یوکنه دیرلر پشتواره معناسنه آرقه ده کوتورلان هر نه اولورسه
ل کوه خر ب واو معروف واظهار ها وفتح خاء معجمه ایله طاغ اشکی اصلی خر کوه ایدی علم
خاص اولدقده مضاف الیه تقدیم اولندی ابو المعانی بیت خر کوه بوده نخستین چو او * شه
کوه خر آن خر بی هنر ل کوهسار ب سکون ها وفتح سین مهمله ایله طاغستان دیمکدر که کوه
طاغ وستان اسم مکاندر بو معناسی دخی طاغ دپه سیدر حکیم فردوسی بیت که باشی توای
ناکس خیره رای * که سر شر مسارت کلا کوهسار ل کهسار ب حذف واو ایله ده استعمال
اولنور ل کهنبار ب فتح ها وسکون نون بعده باء موحده مفتوحه ایله یعنی خانه کذا فی فرهنك
جهانکیری وتحفة الاحبابده یعنی بارکاه حکیم اسدی بیت بفر فریدون ورخش نهنك * بکاه
کهنبار هوشنك شنك * کتاب تفهیم ابی ریحان بیرونیده معنای کهنبار بو عبارت ایله مسطوردر
* روزکار سال بارها کرده است زرادشت کفته که خدای تعالی بهر باد لکونه آفریده است چون
آسمان وزمین وآب وکیاه وجانوران ومردم تا عالم بسالی تمام آفریده شد وباد لهریك ازین بارها
پنج روز هست نامشان کهنبار پس بر تقدیر این معنی آن مصراع مذکور را چنین باید خواند * بکاه
وکهنبار وهوشنك شنك * که بهوشنك نیز قسم خورده باشد کذا فی المجمع ل کهن پیر ب فرتوت
قوجه یه دیرلر اصلی پیر کهن ایدی مضاف الیه تقدیم اولندی ل کیار ب فتح یای تحتانیله کاهل
وبیکار معناسنه شمس فخری بیت همیشه تا نبود نزد دلی بسان چپین * مدام تا نبود
چا یکی بسان کیار * ودخی نراوت آدیدر کذا فی المجمع ل مع الزاء المعجمه * کروز ب
ضم راء مهمله وواو معروفله نشاط وطرب وسرور معناسنه استادرودکی بیت باکروز

باکروز وخرمی آهو بدشت * میخرامد چون کسی کو هست کشت * شمس فخری
قطعه * زفر دولت او بندکان درکاهش * اکرچه دارد اقبال وجاه وکام وکروز * تو باش تا که
شود صبح دولتش روشن * که در جهان نه دمیدست صبح وبخشش نوز ل کریز ب کسر راء مهمله
وسکون یای تحتانیله کرنج مرقوم معناسنه که اوتدن وسازدن یاپلمش کو ملتی کرنجه وکریزه
دخی دیرلر مجمع الفرسده کنج خانه اول خانه مختصردرکه ایچنده طوغان تولدرلر کذا فی نسخه
میرزا ابراهیم استادرودکی بیت بباز کریزی همی مانم اینجا * اکر کبك بکریزد از من رواست
ل کسروز ب سکون سین وضم راء مهملتین ایله اوج معنایه کلور اول یعنی زنپاره یعنی
زندوست میر نظمی بیت نباشد در جهان کسروز آدم * بان پیشه شود رسوای عالم *
ثانی شادی وشادمان ثالث یعنی جستن یعنی صحرامق وله بیت زجای چهل کام کسروز
کرده * بچشم دوستان شب روز کرده ل کشنبز ب سکون نون وضم باء موحده ایله کشنیز
مرقوم معناسنه در ل کلوخ انداز ب اوج معنایه کلور اول قلعه دیوارینك کنکره سی
التنده اولان دلکلر اول مناسبتله تسمیه اولنمشدر که دشمن قلعه یه هجوم ایتدکده اول دلکلردن
طاش براغورلر دشمنی منع ایچون سنك انداز دخی دیرلر شرف شفروه بیت آنجهان بخشی
فلك رخشی که هفت اقلیم خاك * با کلوخ انداز جو دش مهره از کل بود * ثانی سیر وسلوك
وعیش عشرت که آخر ماه شعبانده ایدرلر حضرت مولانا قدس سره بیت کلوخ انداز
خوبان از برای خواندن باشد * جفای دوستان باهم نه از بهر نقار آمد * ثالث یعنی نبیره یعنی
قرزندان پسر کلوخ اندازان دخی دینلور ل کلوز ب ضم لام وواو معروف ایله هنوز آچلمامش
پنبه قوزاغی که کلوزه وجوزغه دخی دیرلر ل کمیز ب کسر میم وسکون یای تحتانیله بول یعنی سدك
معناسنه مجیر الدین بیلقانی بیت عدوی ناکست از بیم چون کمیز شتر * کند کریز بسوی پسی
چراروی نماید ل کندروز ب سکون نون وضم دال وراء مهملتین ایله یعنی کندروج مرقوم یعنی
بال قوانی که آری آنده بال بپار شاعر بیت بنزد کندروز رفتن بامید عسل خوردن * عجب
نادانیست تحقیق نباشد فکرینش آنجا ل کندز ب سکون نون وکسر دال مهمله ایله قلعه
قدیم کهندز لفظندن اختصار اولنمشدر استادرودکی بیت که بران کندز بانند نشین * که درین
بوستان چشم کشای * بو معنایی مؤید شمس فخری بیت ایا پادشاهی که کنیت در آرد * ز دل را
ببالای این هفت کندز * فرهنك جهانکیریده کندز بر شهردر که پیکند دخی دیرلر معربی قندزدر
مؤید الفضلاده دخی بر شهر آدیدر توران زمینده واقع بنا کرده فریدون شاهدر حالا اکا پیکند
دخی دیرلر ل کوزه آویز ب چتاللری بر قاج اولور براغاجدر یاز کونلرنده بر یره دیکوب چتاللرینه
برداق آصارلر لفظ مرکبدر معنای ترکیبدن دخی بو ظاهردر ل کوکوز ب سکون واوین
وضم کافین ایله اقشه نفیسه دن بر نوع قماشدر حکیم نزاری قهستانی بیت تشریفهای
فاخر کرده روان زهر سو * نخ نسیج وکمخا کوکوز وسای ساده ل کوه البرز ب همدان قربنده
واقع بر معظم طاغدر ابو المعانی بیت نیابد کوه البرز دانك اورا * چنانست ثقلت روح کرانش
ل کویز ب کسر واو وسکون یای تحتانیله ایکی معنایه کلور اول زمین شوره ثانی اوچلك
عربیده قفیز دیرلر ل کهندز ب فتح ها وسکون نون وکسر دال مهمله ایله بدخشان دیارنده بر قلعه

آدیدر لفظ مرکبدر معنای ترکیب اسمی قلعه دیمك اولور حالا عامه تحریف ایدوب قندز دیرلر
ل کهیز ع کسر ها وسکون یای تحتانیله طپوزلق معناسنه آصلی کوهه آویز ایدی
استعمالنده خفت اولمق ایچون کهیز دیدیلر ل مع الزاء الفارسی * کروژ ع ضم راء مهمله
وواو معروف ایله نشاط وطرب معناسنه استاد منجیك بیت نعمان نکرد شادی چندان
بنعمتش * کز مهر کبیر خواجه کنی تو همه کروژ ل کژ ع بیخ درخت یعنی اغاج کوکی کذا فی
فرهنك میرزا ابراهیم ل کلوژ ع سکون لام وضم میمله بمعنی کرپاسه یعنی سوسمار کمار پلاس
دخی دیرلر ل کوژ ع واو معروفله اول نوع اکر یدرکه بیلی بوکری کبی اوله عربیده احدب دیرلر
اول نوع شیئه محدب الشکل تعبیر ایدرلر حکیم اسدی بیت زمردم بدان راستی خواستست
که هر جانور کوژ واو راستست * واکلش معناسنه ده کلور نتهکیم شمس فخری بیت جمال
دنیی ودین خسروی که در بخشش * زبار همت او پشت آسمان شد کوژ * ارقه سی بوکری
اولانه کوژ پشت دیرلر خواجه سلمان بیت با دل بر مهر پیکرد ید چرخ کوژ پشت * بر سر
کهواره اش چون مهر کستر مادری * شاعر دیمشدر بیت پشت بنفشه بسمنزارها * کوژ
شد از چیدن دینارها * وچام اغاجنه دخی کوژ دیرلر ل مع السین المهمله * کبوس ع
ضم باء موحده ایله بمعنی کج وناراستی شاعر بیت تیروش قد دوستانت راست * چون کمان
قامت عدوت کبوس ل کراس ع فتح راء مهمله مشدده ایله اوج معنایه کلور اول بمعنی
قرآن مجید که یازیاور ثانی هر بش کاغدکه اون ورق اولور ثالث دفتر معناسنه که کراسه
دخی دیرلر میر نظمی بیت نوشته دفتر مال خزینه * بهر کراس ازدصد دفینه ل کرس ع
فتح راء مهمله ایله ایکی معنایه در اول چرك وایرین معناسنه شاه ناصر خسرو بیت رو متاب
از خسرو کفته پر مکر و دروغ * برکش از کردنت این جامه پر کرس وکریب * ثانی موی مجعد
یعنی قورجق صاچ واو ایله کورس دخی دیرلر وعربیده کسر کافله ایکی معنایه در اول هر نسنه نك
آصلی ثانی بول وسرکین بربرینه قارشمش اوله ل کس ع فرج زن یعنی عوراتك موضع معهودی
عربیله مشترکدر شاعر بیت زچرکس آمده وغارت اولس کرده * دو برك کل بهم آورد ونام
کس کرده ل کاوس ع ضم لام وواو معروفله اول آته دیرلر که آلننده اولان بیاضی دوداغی
اوجنه دك اینمش اوله آنی شوم طوتارلر شاعر دیمشدر در صفت اسب * قطعه * در آب
خسب وحرون تنك ران وپانغ زن * سکندری خور وشبکور وکاهل وکمراه * کاوس کج دم وجب
شوزه پشت وآرم کیر * سیاه عقرب وچل سم سپید وکام سیاه ل کندس ع سکون نون
وضم دال مهمله ایله زهرناك براوتدر معربی قندس در وفتح دال موحده دیدکاری طاغ پشیدر
کندسه دخی دیرلر ل کواس ع فتح واو ایله صفت وکونه معناسنه مثلا بدین صفت دیمکه
بدین کواس دیرلر شین معجمه ایله ده مرویدر وکواسه دخی دیرلر ابو المعانی بیت بدین کواس
اکر میکنی ستم مارا * شود برفته دکر حال بندکان تباه ل کورس ع واو معروف وفتح راء
مهمله ایله ایکی معنایه کلور اول موی مجعد ثانی چرك وایرینکه جراحتدن آقار ل کوس ع
واو معروف ایله آلتی معنایه کلور اول دیوب اورمغه دیرلر عربیده صدمه وهندی لسانده دکه
دیرلر حضرت مولانا قدس سره بیت تحسی ای نفس اکر بر جزاو پر چفسی * شومی ای فکر اکر

اکر باد کری کوس زنی * حکیم فردوسی بیت کیاهی که کویم تو با شیر ومشك * بکوص وبکن
هر دو در سایه خشك * شمس فخری زور ایله طوقنمق آسیب معناسنه در دیو بو بیتلری نظم ایلمش
* قطعه * شهنشهی که فلك از برای حشمت خویش * کند زروی ادب خاك درکهش را بوس
شود چو دانه خشخاش هیکل که قاف * زباد هیبت چشمش اکر بیابد کوس * مجمع
الفرسده ایکی کمسنه کیمدرکن بری برینه اوموزاورمق معناسنه دیوب بو بیتی یازمش حکیم فردوسی
بیت زنا که بروی اندر افتاد طوس * تو کفتی زپیل دمان خورد کوس * ثانی بیوك نقاره که
پادشاهلر قپوسنده جنك محللرنده چالرلر هر دیارده آکا کوس دیرلر آصلنده نقاره چناغنه دیرلر
شیخ نظامی بیت طبال ونفیر وآهنین کوس * رهبان کلیسیای افسوس * شمس فخری
بیت مبارزان جهان از بیم آب شود * نکاه آنکه زدرکاه شه بنالد کوس * ثالث بمعنی صف
شیخ نظامی بیت دو لشکر بهم بر کشیدند کوس * چو شطرنجی از عاج واز آبنوس * رابع
مازندرانده بر قصبه آدیدر حالا کوسان دیمکله معروفدر حکیم فردوسی بیت بجا نام آن کوس
خوانی همی * جز این نام نیزش ندانی همی * خامس بر نوع اوبوندر فی الجمله نرده مشابهی واردر
سادس جامه وکلیم وامثالی نسنه لرك بر کوشه سنه دیرلر آخر کوشه لردن زیاده اوله وزبان
هندیده کرده معناسنه که ثلث فرسخ یردن عبارتدر ل مع الشین المعجمه * کداش ع فتح
دال مهمله ایله عطسه حیوانات یعنی حیوان قشقرمسنه دیرلر ل کش ع بش معنایه کلور اول
عناصر اربعه نك هر بیشه دیرلر حکیم شیرازی بیت چون سپهر زوزهره کرده معنیشش * خادمان
وجاذبات فضل کش * مثلا قانه کش سرخ وصفرایه کش زرد وبلغمه کش سپید وسودایه کش
سیاه دیرلر ثانی بمعنی پهلو یعنی یان باشی فتح کافله دخی مستعملدر ثالث هر جنسك ارککنه دیرلر
مثلا شیر کش وپلنك کش وببر کش کبی رابع کشتن لفظندن صیغه امردر شیخ سعدی بیت
قربانکت شوم پدرت را بزن بکش * عیسی مریمی تو پدر را چه میکنی * ووصف ترکیبی اولور
واسم فاعل دخی استعمال اولنور مردم کش وعاشق کش کبی خامس موم سویندرمك کبی
نسنه لرده استعمال ایدرلر شیخ سعدی * قطعه * چون کرانی به پیش شمع آید * خیزش
اندر میان جمع بکش * ور شکر خنده است وشیرین لب * آستینش بکیر وشمع بکش * بو محله
مناسب بر زمانده بر پادشاهك کیجه مجلسنده ندما ووزراسی ایله اوتوروب صحبت ایدرلر ایکن پادشاه
غلام مهربانك برینه باقوب وزیر را بکش دیرو وزیرك عقلی کیدوب اطرافنه نظر ایدرکن اول غلام
پاك اذعان مقراضی آلوب شمعك فتیلن کسوب ینه آدابله واروب یرنده طوردر وزیر کوررکه
کندویه سوز یوق پادشاهم بیوردیغکز نه کونه کلام خشیت انکیز ایدی دیدکده غلامدن
سؤال ایله دیو غلام دخی جوابنده وزیر دستور در دستور اذن در اذن اذن ایله املاده مساویدر
واذن سمعدر تصحیف اولندقده شمع اولور فهم ایتدم که شمع را بکش دیدی بو معنایه مناسب
مولانا هاتفی بیت بکشتند شب زنده داران چراغ * برون رفت سودای خواب از دماغ *
ل کندش ع سکون نون وکسر دال مهمله ایله ایکی معنایه در اول طوب اولمش پنبه که
جلاهلر بر اغاج باشنه دوشوررلر اکیرمکه حاضر اولمق ایچون آکا دیرلر ثانی صقصغان دیدکاری
قوشدر ل کندلاش ع سکون نون وفتح دال مهمله ایله قوتش لاشه ودخی بر بد بواوتدر

ترکیبی بیدون دیرلر لغ کنش ع کسر نونله ایکی وجهله استعمال اولنور بر وجهی اسم مفرددر که کنشت لفظندن ترخیم اولنمشدر کنیسا معناسنه وبر وجهیله اسم مرکبدر کن ایله شیندن مصدردن ترکیب اولنمشدر کردار معناسنه قاعده بو یله درکه هر امر مجردك آخرینه که شین لاحق اوله اسم مصدر اولور دانش وبینش کبی شینك ماقبلنده اولان حرف مکسور اولمق شرطدر ایمدی عادت وخوی معناسنه اولور شمس فخری بیت شادمان از اهتمامت نیك کار * ممتحن از انتقامت بدکنش لغ کورموش ع کور چحان که کوستبك دخی دیرلر برجانوردر کوزلری یوق یر آلتنده طپراغی قازوب یوقارو قالدیرر ابو المعانی بیت دشمنان از بیم قهرت دائما * میکنند زیر زمین چون کورموش لغ کوزش ع واو معروف وکسر زاء معجمه ایله تظلم ویدادی که پادشاهه شکایت ایلمکدر میرنظمی بیت که از حال خود را کند کوزشی * همی خواهد از عذر دل پوزشی لغ کوش ع واو معروفله درت معنایه در اول کوشیدن لفظندن صیغهٔ امردر چالش معناسنه حضرت مولانا قدس سره بیت اول ای جان دفع حرص موش کن * بعد از ان در جمع کندم کوش کن * ثانی اسم فاعل اولور ابو المؤید بیت هشیار ودلیر وسخت کوشست * پر خاشجو ست وجان فروشست * ثالث کوشیدندن اسم مصدر اولور کوشش معناسنه حکیم نزاری قهستانی بیت تا نکند دوست نظر ضایعست * سعی من وجهد من وکوش من * رابع مشهور فارسیه نك اوندردنجی کونی اسمیدر استاد منجیك بیت چند شوی چند ندیم ندم * کوش برون کن ز دلت راز غم لغ کوشش ع واو معروف وشین معجمهٔ مکسوره ایله اوچ معنایه در اول اسم مصدردر چالشمقلق معناسنه مولانا هاتفی بیت چو کوشش زهر دو طرف شد قوی * شکوهنده شد دولت خسروی * ثانی بریاه نظرفدر ایچنه شراب قورلر ترکیده یاتق دیرلر ثالث فرهنك جهانکیریده جنك وجدال معناسنه استاد فرخی * قطعه * که شکار فرود آرد و برون آرد * ز کوه تند پلنك ز آب ژرف نهنك * بکاه کوشش بستاند وفرود آرد * ز دست شیران زور ز روی مردان رنك لغ مع الغین المعجمه ع لغ کراغ ع فتح راء مهمله ایله براوتدر که آنکله استخوان شکسته یی بغلرلر درست ایدر ابو المعانی بیت شکست در تن من استخوان ز صدمهٔ غم * کنید بکاکل جانان مدد مرا چو کراغ * لغ کرغ ع فتح راء مهمله ایله کراغ مرقوم معناسنه در لغ کزاغ ع فتح زاء معجمه ایله بودخی کراغ مرقوم معناسنه در لغ کزغ ع فتح زاء معجمه ایله بودخی آنلر کبی حاصلی بو درت لغت درت کتابدن مستخرجدر دردی دخی بر معنایه در کموك قریغنه بغلد قلری اوت که عربیده آشق دیرلر اما کتاب السامی ده کزغ برنسنه در که آتشه براغورلر یناردیمش لغ کناغ ع فتح نونله درت معنایه در اول بمعنی کرم پیله یعنی ابریشم قوردی ظهیر الدین فاریابی بیت کناغ چند ضعیفی بجون دل بتنند * تو جمع آری کاین اطلسست وآن سیفور * ثانی ابریشم تلی معناسنه مجد همکر بیت کر نه بهر خوانهٔ تو بود * نه شد رشته از لعاب کناغ * حکیم قطران ارموی ایکی معنایه بیت از مهر او کناغ فرازند چون چنار * وز کین او چنار کداز ند چون کناغ * ثالث تار عنکبوت خلاق المعانی در مذمت اسب بیت زان کشاده ست مهرهٔ پشتش * که عصبهاش سست شد چو کناغ * رابع بمعنی کنار وسوی حکیم اسدی بیت میان آبکیری به پهنای راغ * شناور

شناور شده باغ از هر کناغ * حکیم سنایی * رباعی * ای بیماری سرو ترا کرده کناغ * پس چنك اجل نهاده بر جان تو داغ * خورشید وچراغ من بدی وپس ازین * تا بیم به پیش تو خورشید وچراغ لغ کوغ ع واو معروفله قنات یعنی پروبال فرهنك تحفه ده بیلك ودیرسك مرویدر وعربیده ساعد ومرفق دیرلر لغ مع الفاء * کشوف ع ضم شین معجمه ایله اسم مصدردر کشفتن لفظندن طاغتمق وپریشان ایتمك معناسنه حکیم اسدی بیت قلادید در لشکر افتاده نوف از ان زخم واز جملهٔ صف کشوف لغ کف ع بمعنی کوف اوکی قوشی لغ کوف ع واو معروفله برقوشدر ویرانه نشین جغد وبوم دخی دیرلر نحوستله مشهوردر هر قنغی اوده توطن ایدرسه لابد خراب اولور ترکیده اوکی وبایقوش دخی دیرلر شمس فخری بیت جمال ملك ودین کاندر دیارش * ندارد هیچ مأوی ومقر کوف * استاد معزی بیت آنجا که بود آن داستان بادوستان در بوستان * شد کرك وروبه را مکان شد کوف وکرکس را وطن * محمود ابن یمین بیت نشاند بی هنران را بجای اهل هنر * ندید هیچ تفاوت ز کوف تا بهمای لغ مع الکاف * کبیتك ع فتح باء موحده وسکون یای تحتانی بعده تاء مثناة مفتوحه ایله آسیا زنه یعنی دکرمان طاشی اصلاح ایتدکاری دمور آلت کذا فی فرهنك جهانکیری لغ پچوك ع ضم جیم فارسیله بر مرضدرکه هنلو دخی دیرلر عربیده عرق النسا دیدکلریدرکه انسانك برایاغنده واقع اولور لسان هندیده ریکین باد دیرلر طبیب یوسفی * رباعی * از درد پچوك آنکه کردد محزون * تا دمبدمش الم نکردد افزون خلطی که سبب شدست آن عارضه را * باید که کنی از بدن او را بیرون لغ کرتك ع سکون راء مهمله وفتح تاء مثناة ایله ایکی معنایه در اول نکه دیدکاری خفتان وقصه بدن کو رکی ثانی بر نوع دکنند واشترغار دخی دیرلر دوه غایت ایله سور لغ کرك ع ضم راء مهمله ایله بر عرطه بصان طاوق استاد لطیفی بیت زعلتی که تو داری همیشه بر خایه * همی نشینی وتا بی چوما کیان کرك * مجمع الفرسده فتح راء مهمله ایله سر بی مو معناسنه ودخی بر کوجك قوشدر حکیم انوری بیت تا نباشد همچو عنقا خاصه در عزلت عقاب * تا نباشد همچو شاهین خاصه در قدرت کرك * لغ کشتك ع سکون شین معجمه وفتح تاء مثناة ایله بمعنی جعل که سرکینده حاصل اولان بوجکدر کذا فی المجمع لغ کفچك وکفچوك ع کلاهما بسکون الفاء وضم الجیم ایرپاصد وغی ترکیده اکریم دیرلر بعض فرهنکده ایرك اورته سنه قونیلان یاصدغه دیرلر لغ کلاك ع فتح لامله ایکی معنایه در اول خالی وتهی معناسنه حکیم انوری * قطعه * نیم شب را چو درزی کاهل * از کریبان بسوی چاك شدم * حاصل آن شب چنان بپالودم * کز همه مغزها کلاك شدم * ثانی موج بزرك یعنی دریانك خروشنده واقع اولان ایری موجلر لغ کلبك ع سکون لام وفتح باء موحده ایله بمعنی کریچ که خرمن بکجیسی محافظهٔ خرمن ایچون ایلدوکی دورت دیرك اوزرینه اولان تخت کبی برنسنه در کذا فی المجمع لغ کلك ع سکون لامله بمعنی احول یعنی شاشی شمس فخری بیت مطیع امر شهنشه کسی تواند بود * که چشم بخش نبی کور باشد ونی کلك * لغ کلنك ع ضم لام وسکون نونله بر دمور آلتدر آنکله طاش قرارلر ترکیده دخی بویله دیرلر لغ کلوتك ع ضم لام وفتح تاء مثناة ایله دقلرك بز پرداخت ایتدکاری اغاج که آنکله بزی دوکرلر ودخی قصارلرك بز آغارتدقلری اغاجه دیرلر ابو المعانی بیت هر که باشد خام وآلوده بعصیان

عاقبت * باکاونك میشود دردست استادان پاك ی کاوك ع ضم لامله شطاح وبی حیا
معناسنه که کنك دخی دیرلر حکیم سوزنی بیت بانفع وباضرردوکاوکیم خرفشار * ردکرده نفع
نافع وبرده رضاضرر * مجمع الفرسده جوان امرد معناسنه در وله ایضا بیت منم کاوك خر
افشار وکنك خشك سپوز * حرامزاده وقلاش ورند عالمسور ی کنجدك ع سکون نون
وکسر جیم وفتح دال مهمله ایله درت معنایه کلور اول بر صمغدر عربیده عنزروت وانزروت دخی
دیرلر ثانی کافدر که چهره ده ظاهر اولور عربیده ابرص دیرلر شاعر بیت درچهرهٔ عبوس
شده کنجدك بدید * کویا که برزمین سیه شوره بوم شد * ثالث فرهنك فخر خواصده پازهر
معناسنه در رابع بمعنی خال یعنی بك بو معنالره کنجه دخی دیرلر ی کنجشك ع سکون نون وشین
معجمه وکسر جیمله سرچه قوشی که عربیده عصفور دیرلر خصوصا واول قطعه ده اولان کوچك
قوشلره دیرلر عموما شمس فخری بیت خسرو در زمان معدلت * ندهد بازز حمت کنجشك *
ی کنجك ع سکون نون وفتح جیمله جدید وتازه وتر اولان نسنه معناسنه که مشاهده سندن
خاطره بهجت وسرور حاصل اوله کذا فی فرهنك جهانکیری ی کنجلك ع سکون نون وجیم وضم
لامله چین وشکنج معناسنه امیرخسرو در مذمت مغل بیت چهرهٔ شان دنبه نم یافته *
جای بجای کنجلك وخم یافته ی کندرك ع سکون نون وضم دال وفتح راء مهملتین ایله صاقزکه
عربیده علك دیرلر کذا فی المجمع ی کندك ع سکون نون وفتح دال مهمله ایله نان ریزه معناسنه
ابو المعانی بیت کر بکوه ودشت ریزند کندکی از خوان او * میکنند مرغان فراغ از جستجوی
دانها ی کنك ع سکون نونله ایکی معنایه در اول مرد قوی هیکل وتوانا حکیم فردوسی بیت
همه کنك مردان چو شیر یله * ایا طوق زرین ومشکین کله * ثانی خوشهٔ خرما معناسنه در
ی کوچك ع فتح جیم فارسیله صغیر معناسنه مقابلی کبیردر ی کوخك ع واو معروف وفتح
خاء معجمه ایله اوزم جبره سی که اوزمی صقدقده قلان فضلاتی ی کودك ع سکون واو وفتح دال
مهمله ایله طفل معناسنه میرنظمی بیت هرکه کودك را بیاموز د ادب * کرشود کامل
نمی باشد عجب ی کورك ع واو مجهول وراء مهمله نك فتحه سیله ده وکسره سیله ده جایزدر طاوق
یابی ودخی مصغر کوردر وبمعنی سنك کازری یعنی قصارلرك بزاوردوغی طاش کذا فی الاداة
ی کوزانوك ع سکون واوین وفتح زاء فارسی وضم نونله بمعنی پرهٔ کلیدان یعنی مفتاح پریسی
کذا فی المجمع ی کوشك ع سکون واو وشین معجمه ایله قصر معناسنه میرنظمی بیت کشیده
سر باوج آن کوشك عالی * ولیکن چون دل عشاق خالی ی کوك ع واو معروفله آوازبلند دو
وواو مجهول ایله بش معنایه کلور اول ماروله که کاهو دخی دیرلر عربیده خس دیدکاریدر خاصه سی
جلب نوم وتصفیهٔ دم ایتمکدر حکیم انوری بیت جایی رسید پاس تو کز بهر خواب من *
بکرفته فتنه راهوس کوك وکوکنار * سید ذوالفقار شروانی * قطعه * برغم خاصیت هموار
وضد طبع پیوسته * در اقلیم بداندیشش که چون نشناس شد این * شقاقل بشکند باه
ونماید کوك بیداری * کند خون تیره عناب وفزاید درد سر چندین * شمس فخری بیت فتنه را
بر سماط دولت او * خورد نی کوکنا رباشد وکوك * ثانی ایکی پارچه نسنه یی جامه ده وغیریده
بربرینه مناسب ایدوب اویدرمغه دیرلر حکیم سوزنی بیت خس بید در لفظ تازی کوك وند و

وندر شاعری * کوك زن بر سوزنی کز خوش نواند لفظ خس * ثالث سازه آهنك ویرمك
یعنی سازلری بربرینه اویدرمق وآوازی دخی موافق ایلمك رابع سرقه معناسنه که کیرانبر دخی دیرلر
خامس کنبد معناسنه که ترکستانده کیود دیرلر حکیم نزاریٔ قهستانی بیت جدول کشید
صفحهٔ کوك افق بیال * تیرنك زدرواق معلق بمشکناب ی کوکلك ع واو مجهول وفتح کاف
ولامله هنوز آچلمامش پنبه قوزاغی ی کولاك ع واو معروف وفتح لامله بمعنی کلاك مرقوم یعنی
موج بزرك مولانا وحشیٔ یزدی بیت شود ز چشم پر آبم هزار کشتی غرق * دمی که قلزم خوناب
دل زند کولاك ی کولك ع واو معروف وفتح لامله بر نوع قوردی وایری قبق در زنان وروستا بیلو
ایچنه پنبه قورلر کذا فی المجمع ی مع الکاف الفارسی * کدنك ع فتح دال مهمله وسکون
نونله دقاقلرك بز پرداخت ایتدکاری اغاج وقصارلرك بزی یودقده اوردقلری اغاجه ده دیرلر حکیم
سوزنی در حق کازر پسر * قطعه * بیا زمای مرا تا چکونه ایم از آب * بسنك بردن اول نورد
تاه قباه * بدارچوب توسعر بونهم کدنك بزن * زعشق روی تو بیزارم از نکوم آه ی کرنك ع فتح راء
مهمله وسکون نونله بش معنایه در اول میدان ثانی آت وقاطر رنکنده دیرلر بوایکی معنایه
مولانا کاتبی * قطعه * هم موجهٔ لوای ترا آسمان غلاف * هم لشکر علوترا لامکان کرنك *
فارس هنر کند نه فرس در دم نبرد * مرکب اکر سیاه کشند ش وکر کرنك * ثالث بمعنی چرك یعنی
سور کون آوی وآو ایچون اولان حلقه معناسنه درویش عبد علی در منقبت اما بیت چون اشکر
نجوم پی کسب نور فیض * ارواح اولیا زده کرد درت کرنك * رابع اول بیوك چوملك که بویا جیلر
ایچنده بویا قینادرلر قریع الفرس بیت دهنش همچو خم نیل پر ی * چشمها چون کرنك رنکرزی
خامس برارمق آدیدر که لور طایفه سنك مسکنی اولان طاغك باشندن چیقوب صفاهان
جانبنه روان اولور مولانا کاتبی بیت در آن زمان که زموج محیط تیغ دو خیل * صدای
سیل دهد خون زشاه جوی کرنك * مذکور بش معناده ده کرند وکرنده وکرنکه دخی دیرلر
وضم راء مهمله ایله غرواش مرقوم معناسنه ده کلور کذا فی فرهنك جهانکیری ی کریشنك ع
کسر راء مهمله وسکون یای تحتانی ونون وفتح شین معجمه ایله کو ومغاك معناسنه در کذا فی
فرهنك جهانکیری ی کلك ع سکون لامله چکی نك قصعه توبلری که طراغله بولوب صوف ایدرلر
واکا بکزر نسنه لر طوقورلر اکا کرك وبرشم وکلغر دخی دیرلر ی کلنك ع فتح لام وسکون نونله
بمعنی کلند مرقوم ودخی طورنه دیدکاری قوش که عربیده کرکی دیرلر مؤید الفضلاده خروس بزرك
وبوزن فرنك سوراخ کلیدان آخری کاف عربیله بو معنایه در ومؤیدده کسر لامله بمعنی احول
مرقومدر ی کنك ع سکون نونله بمعنی امرد بی حیا وکشاده روی که کلوك دخی دیرلر حکیم سوزنی
بیت منم کاوك خر افشار کنك خشك سپوز * حرامزاده وقلاش ورند عالمسوز ی کوشالنك
فتح شین معجمه ولام وسکون نونله کلنك مرقوم معناسنه در ی کولنك ع واو معروف وفتح لام
وسکون نونله هیز ومخنث معناسنه حکیم سوزنی * قطعه * آن مرد مردکای که کولنك کنك را
در حین فرو برد بکلیدان کون مدنك * کولنك پیش او چونهد سینه بر زمین * فریاد ونعره دارد
چون در هوا کلنك ی کوهنك ع واو معروف وفتح ها وسکون نونله بمعنی برحستن کذا فی المؤید
بعض فرهنکلرده ایت دیوسکی دیدکاری اوت معناسنه منقولدر ی مع اللام * کتال ع فتح تاء

مثناة ایله بمعنی کوتاه یعنی قصیر ابو المعانی بیت ای سرو نازدامن وصلت نمیرسم * رستم کتال
وقامت بالات خوشخرام گ کتوال ج ضم تاء مثناة ایله قلعه دزداری وبعض فرهنکده بواب قلعه
معناسنه مسطوردر کوتوال دخی دیرلر کذا فی فرهنك جهانکیری گ کچل ج فتح جیم فارسیله
بر جانوردر که آندن مشك حاصل اولور اکا مشکدر دخی دیرلر کذا فی المجمع گ کشاخل ج فتح
شین وکسر خاء معجمتین ایله بر نوع غله در شاخل وشاخول دخی دیرلر زبان هندیده ارهر دیرلر
گ کلال ج بمعنی کوزه کر یعنی برداق یاپیجی عربیده فخار وفاخوری دخی دیرلر مولانا مظفر هروی
بیت جان دادن خفاش بدم کار مسیحست * ورنی بکند از کل صد مرغ کلالی * امیر خسرو
* قطعه * گم کاسکی چرخ که از وی بصحن خاك * زینکونه کاسه سر شیران سفال
کشت * هر کاسه که ساخت ندانم چرا شکست * کردنده آسمان که چون چرخ کلال کشت *
اهل هندك زبان علیسنده دخی کوزه کر معناسنه در گ کل ج اوج معنایه در اول بمعنی کوژ یعنی
بوکری ابو شکور بیت بد انکه که کیرد جهان کرد ومیغ * کل پشت چو کانت کرد دستیغ * ثانی قریه
معناسنه که کالی دهی پهلو وپهلو کبی که شهر وشهری دیمك اولور ثالث ناقص وکوتاه معناسنه در
گ کنبد کل ج سکون نون وفتح باء موحده وکسر دال مهمله وضم کاف ایله بمعنی توده کل یعنی کل یغنی
وبعض فرهنکده کل غنچه سی خواجه سلمان بیت آنکه در بستان طوبی شاخساره منش *
کنبد کل می نماید کنبد نیلوفری گ کنتال ج سکون نون وفتح تاء مثناة ایله بمعنی کتال مرقوم یعنی
کوتاه گ کنجال ج سکون نون وفتح جیم ایله هر نسنه نك دردی یعنی هر شیئك دیبنه چوکن ثقلی که
کنجاره وکنجاله دخی دیرلر شمس فخری بیت توصاف فطرتی وخسروان دیکر درد * تو اصل
سلطنتی ودکر شهان کنجال * استاد منجیك بیت زان پس بپذیر فتم واین شعر بکفتم *
ای ساقی مرا فرما بس باشد کنجال گ کوال ج بوزن چوال ایکی معنایه در اول حجره معناسنه
ثانی بمعنی اندوختن یعنی کسب ایتمك طیان مرغزی بیت بزرکان کنج سیم وزر کوالند * تو
از آزادکی مردم کوالی گ کوپال ج واو معروف وفتح باء فارسیله اوج معنایه کلور اول دموردن
یوغون دکنك کبی دوزلمش نسنه که کرز دخی دیرلر حکیم فردوسی بیت همانا که کوپال سیصد هزار
زده بر سر ترك آن نامدار * حکیم اسدی بیت زکردان خاور سواری چو ابر * بروز تاخت
با تیغ وکوپال وکبر * ثانی یوغون اولان بوینه دیرلر حکیم فردوسی بیت جوانی وکوپال نیرو
نماند * زمن هیچ جز نام نیکو نماند * ثالث بر مبارز اسمیدر که روس پادشاهی اقرباسندن ایدی
بعض فرهنکده بمعنی بنا ومعمار مسطوردر گ کوپل ج واو معروف وفتح باء فارسیله پاپادیه
دیدکلری بیان چیچکی که عربیده اقحوان دیرلر حکیم سعید کمان بیت چو باغ عدل تو شد تازه
زا برجود شد نند * سپهر وزهره دران باغ لاله وکوپل گ کوتوال ج واوین معروفتین وضم تاء
مثناة ایله دزدار وضابط قلعه معناسنه در ابو المعانی بیت عقل باشد کوتوال قلعه حصن دماغ
دل که کشته شهریار خطه شهر وجود * لغت اول کوپل وکوتوال ابو یکی لغت هندیه در فارسیده
استعمال اولنمشدر گ کوته بال ج فتح تاء مثناة واظهار ها وفتح باء موحده ایله بمعنی کوتاه قد که
بال بالادن مختصردر قد معناسنه در میر نظمی بیت چو کوته بال بد فرزند کهتر * ولی با عقل
زیشان بود مهتر گ کوچال ج واو معروف وفتح جیم فارسیله آلات واثواب خانه که کاچال دخی دیرلر عربیده

اثاث البیت ومتاع البیت دخی دیرلر وله بیت چو کالای او دست یغما سپرد * همه رخت
وکوچال خانه برد گ کوردل ج واو معروف وسکون را وفتح دال مهملتین ایله جاهل وبی اذعان
وکور فهم دخی دیرلر گ کوژنول ج واوین معروفتین وسکون زاء فارسی وضم نونله کلید پریسی
یعنی مفتاحك قفله کیرن پرهلری گ کوس رحیل ج کوچ محلنده چالنان کوس آوازینه دیرلر
بزم دیاریمزده کوچ محلنده سر عسکر چادر نده بوری چالنور عجمده کوس چالرلر ایمش مثلا هاتفی
در تیمورنامه بیت وز آنسو همان کوفت کوس رحیل * علم بست بر کوهه زنده پیل گ کوفتن دل
بر علتدر اطبا خفقان دیرلر علامتی متصل یورك اوینار میر نظمی بیت چو هر دو بیك جای منزل
کرفت * رقیب آمد وکوفتن دل کرفت گ کول ج واو معروفله دورت معنایه در اول بمعنی
آبکیر یعنی صو جمع اولنمش محل حکیم سنائی بیت مردکان هرزه کوی وبی باکست * راز باوی
چو کول ناپاکست * حضرت مولانا قدس سره بیت شه چو حوضی دان چو چشم
لولهها * آب رواز لولهها چون کولها * ثانی بمعنی کشف یعنی سنك پشت قپلو بغه دیدکلری
جانوردر ثالث بر قوشدر کوف وبوم وجغد دخی دیرلر رابع کیلان خلقی عبارتنده تل ودپه
آردی دیمکدر گ کوه جلیل ج بر طاغ آدیدر روایت اولنور که حضرت نوح نبی علی نبینا
وعلیه السلامك آنده خانه مبارکلری وار ایدی طوفان اول محلدن ظاهر اولدی کذا فی
شرفنامه ومؤید الفضلا گ کوهل ج واو معروف وفتح ها ایله آلچ دیدکلری طاغ یمشی در
گ کهبل ج سکون ها وفتح باء موحده ایله احمق وابله معناسنه که کهبله دخی دیرلر گ مع المیم ج
گ کدام ج فتح دال مهمله ایله جنس غایبدن سؤال در قنغی دیمك معناسنه ابو المعانی
بیت غمزه بلا کرشمه بلا چشم پر بلاست * عاشق کدام در دو بلا راده د رضا گ کدرم ج سکون
دال وفتح راء مهملتین ایله حبوبات نوعندن طاری یه بکزر بر نوع دانه در اکثر برنج اراسنده بیتر
حکیم سوزنی بیت کرسنه نیز تا نفرماید * کدرم وجو کرنج وارزن خویش گ کلکم ج
سکون لام وضم کاف ایله بمعنی قوس وقزح کذا فی فرهنك جهانکیری گ کم ج عراق عجمده
بر شهر معظم آدیدر معربی قم درحالا بو نامیله معروفدر حکیم انوری * قطعه * چار شهرست
عراق از ره تخمین کویند * طول عرضش صد در صد بود وکم بنود * اسپهان کاهل جهان جمله
مقرند بدین * کاندر آفاق چنان شهر معظم نبود * همدان جای شهان از قبل آب وهوا *
درجهان نیز چنان بقعه خرم نبود * کم بنسبت کم از ینهاست ولیکن آن نیز * نیك نیك از چه
نباشد بد بدهم نبود * معدن مردمی وجود وکرم شاه بلاد * ری بودری که چوری در همه عالم
نبود گ کم کم ج لفظ مکرر ایله اوج معنایه استعمال اولنور اول بر قازمقده ودخی زرو سیم
وباقر ریخته ایتمکده ظاهر اولان صدایه دیرلر حکیم خاقانی در قصیده بیت بچار پاره زنکی
بباد زهره دزد * ببانك زنکل نباش وکم کم نقاب * وله در صفت اهل حال بیت کنج پرورده
فقرند وکم کم شده لیك * کم کم کنج سراپرده بالا شنوند * ثانی زعفرانه دیرلر ثالث ریك روان
معناسنه در ریك روان اولدر که بغایت قوم سال یرده روزکار اوردقده قوم آقار کبی کوریتور
گ کنام ج فتح نونله اوج معنایه کلور اول بمعنی آرامکاه آدم ووحوش حیوانات وآشیانه
طیور حکیم فردوسی مثال اول بیت سیوم روز داراب کردند نام * کز آب روان یافتندش

كنام * وله مثال ثانی بیت ابر سرش دید او کنام بزرك * نشسته در و سبز مرغ بزرك *
حکیم اسدی بمعنی جای وجوش بیت درین بیشه زین بیش مکذار کام * که ببر بیان دارد
آنجا کنام * ثانی بمعنی بیشه مطلق میشه معناسنه حکیم انوری بیت مرغ در سایه امر تو پرد
کرد هوا * وحش از نعمت فضل تو چرد کرد کنام * بیشه سباع مکانی اولدوغی مناسبتله دخی
بو روایت جهانکیریده در مجمع الفرسده خصوصا ارسلان یتاغی مروید روشاهدی ظهیر فاریابی
بیت زعدل شامل او بوی آن همی آید * که در کمینکه شیران کنام سازد رنك * ثالث بمعنی
چرکاه ابو الفرج رونی بیت صحن فلك کنام ستور سپاه تست * اوج سپهر ساق ستون
خیام تست ع کواوم ع فتح واوین ایله خوشبو بر اوتدر کوم دخی دیرلر کذا فی المجمع
ع کورچشم ع سکون راء مهمله ایله بر نوع جامه در کوزکو نقش اولنمشدر عربیده عبرد دیرلر
شیخ نظامی بیت فراکندی از کورچشم حریر * بپوشید وفارغ شد از تیغ و تیر ع کورکندم ع
سکون واو وراء مهمله ونون وفتح کاف فارسیله ترکیبده صغر منتری دیرلر نخود قدر دخی بیوجك
دانه جکرد ربیاض وصاروی‌یه مائل اولور دود وکوب بال ایله آمیخته ایدوب یسه‌لر مخدر در بنك
قدر کیفی اولور اما جماعه زیاده قوت ولذت ویریر بدنی سمیرد اما اون درهمنی بر رطل اطباعسله
قاتوب یسه‌لر قی ایتدیرور واکر باله اوج آغر نجه صو قاتوب وآندن اون درهم دوکیلوب ضم
ایتسه‌لر وخیلی قارشدیروب اوستنی اورتوب قوسه‌لر اوج کون طورسه غلیان ایدوب بعده
ایچلسه شرابدن زیاده مسکر اولور کذا فی البحر الغرائب لحلیمی ع کوم ع واو ساکنه ایله
خوشبو بر اوتدر حکیم سوزنی بیت پس از خط تو نخواهم مخط شد ار بمثل * بر آید از بر
کلبرك کامکار تو کوم * مجمع الفرسده بر کیاه خشکدر زمین شیادکرده یعنی نطس اولمش یرده بتر
شمس فخری بیت کل اکر بر خلاف او روید * بیقین دان که کوم بردارد * تاج الاسامی‌ده بمعنی
اذخر مرویدر عربیده فتح کافله آیغر قصراغه آشمغه دیرلر وضم کافله دوه سوریسنه دیرلر
ع کونام ع واو مجهول ایله بمعنی کنام مرقوم ع کوه فخم ع واو معروف واظهار ها وفتح فا وسکون
حاء مهمله ایله بر قاره طاغدر طاشلقلی وطاشی اودون کبی یanar طعام بشوررلر وکلی ایله اثواب یورلر
صابون کبی کوپرر ع کوهم ع واو معروف وفتح ها ایله بر اوتدر نطس اولان تارلاده بتر کوکی قامش
کوکی کبی در تارلاده طورسه یری قوتسز ایدر کذا فی المجمع ع مع النون ع کبودان ع ضم باء
موحده وواو معروف وفتح دال مهمله ایله ایکی معنایه کلور اول نیشابور مضافاتندن بر بیوك
قریه اسمیدر مولانا جامی بیت بود آن قریه را کبودان نام * پیر زالی دران کرفته مقام * ثانی
سیاه دانه به دیرلر عموما ع کدامین ع فتح دال مهمله وکسر میمله قنغیسی دیمکدر کدا دقنغیه
تتکم ذکر اولندی ویای تحتانی ایله نونك حالی کرارا بیان اولندی خواجه حافظ بیت آن شب
قدری که کویند اهل خلوت امشب است * یارب این تأثیر دولت از کدامین کوکب است *
ع کدین ع کسر دال مهمله وسکون یای تحتانیله طوقوق دقاقك وقصارك وغیرهما که کدینه
وکدنك واکدنکه دخی دیرلر شاه ناصر خسرو * قطعه * توای حجت مؤمنان خراسان *
امام زمان را امین وامینی * دل مؤمنان را ز وسواس امامی * سر ناصبی را بحجت کدینی * ودخی
بمعنی چاکیج آهنکر حکیم نزاری قهستانی بیت اکر پیشانی داری چو سندان * نه پیچی از کدین

ازکدین رمز ماروی * وله ایضا بیت پنداشتم که زیر کدین مجاهدان * سندان روزکار تبوشس
وتوان منم ع کران وکرن ع کلاهما بفتح الراء المهمله رنکی صاری ایله بوز اراسنده اولان آته
دیرلر کذا فی المجمع ع کربان ع سکون راء مهمله وفتح باء موحده ایله بمعنی فدا کذا فی المجمع
ابو المعانی بیت کربان کردم جان ودل درراه جانانم هنوز * آن میکند یارب قبول ویا کند مهجور ورد
ع کرجن ع سکون راء مهمله وفتح جیمله استخوان نرم درکه چیناولی ممکن اوله قولاق وکورك اوجی
و پهلو کموکلری کبی که کرانك دخی دیرلر عربیده غضروف وغرضوف دیرلر ع کروخان ع ضم
راء مهمله وفتح خاء معجمه ایله نام برادر پیران ویسه در ع کستن ع سکون سین مهمله وفتح
تاء مثناة ایله ایکی معنایه کلور اول بمعنی کرفتن ثانی بمعنی زنار بستن تفصیل وحقیقتی کستی
لغتی ذیلنده ذکر اولنور انشاالله تعالی ع کسیختن ع کسر سین مهمله وسکون یای تحتانی
وخاء معجمه وفتح تاء مثناة ایله کسستن معناسنه در ع کشتن ع سکون شین معجمه ایله اولدرمك
معناسنه مصدردر مستقبلی کشد وکشنده کلور ع کشتی کردن ع مردانه لك وارلك وبهادرلق
ایلمك میر نظمی بیت دران رزمکه آن پل نامدار * یکانه که کرد کشتی کارزار ع کشتی کرفتن
کورش طوتمق معناسنه کورشمك دخی ارلك اولدوغی ایچون تسمیه اولنمشدر ع کشستن ع
ضم شین معجمه وسکون سین مهمله وفتح تاء مثناة ایله اوزمك واوزلمك معناسنه در مستقبلنده
شین حذف اولنوب سیندن صکره لام کتوروب کسلد وکسیلد دخی دیرلر امر ونهی صیغه‌لرنده
بکسل ومکسل دینلور ع کشفتن ع ضم شین معجمه وسکون فا وفتح تاء مثناة ایله درت معنایه
مصدردر اول کشودن وشکافتن معنالرینه کمال اسمعیل بیت دل بر کرفته ام ز بد و نیك
روزکار * تا پردهای راز فلك بر کشفته ام * ثانی پراکنده معناسنه حکیم اسدی بیت
کشفته شد بزم می ورود باد * پراکنده کشت انجمن مست وشاد * اثیر الدین اخسیکتی * قطعه
مملکت قیصر وفغفور تماشا که اوست * ظن برای میرکه روزی تماشا نشود * دولت آنها فرتوت
شد وکار کشفت * هرکه فرتوت شود هرکز برنا نشود * ثالث پژمرده شدن عبد الواسع جبلی
بیت شکفته بدم چون بنیسان درخت * کشفته شدم چون با بان کیاه * رابع بمعنی نابود
شدن معدوم اولمق معناسنه حکیم سوزنی بیت چو زر بسائل بخشی بدست خویش مده *
که از نهیب تو کردد برو کشفته نکار ع کشن ع سکون شین معجمه ایله ارکك معناسنه در عموما
وطبیعت معناسنه ده کلدوکی روایت اولنمشدر ع کشوفتن ع ضم شین معجمه وواو مجهول
وسکون فا ایله کشفتن مرقومك درت معناسیله ده مترادفدر ع کلاندن ع فتح لام ودال مهمله
وسکون نونله بمعنی افشاندن یعنی صاچمق کذا فی المجمع بو معنایه میر نظمی بیت کلاند دررهش
در وجواهر * خلوص از جان بودن کشت ظاهر ع کلخن ع معروف حمامك آتش یاندوغی یری
واکابکزر نه اولورسه ع کلن ع فتح لامله کاوله معناسنه که بر یومری اتدر بویننده ودخی اعضای
سائره‌نك بوش یرلرنده ظاهر اولان نسنه که باغره وباکره وباغر دخی دیرلر پور بهای جامی بیت
سخن نتیجهٔ روحست وکر سخن نبود * بعقل نفس جز از نعمه وکلن چه رسد * عربیده آتمش
پنبه که اکیر یلك ایچون حاضرلنمش اوله ع کلیون ع سکون لام وفتح یای تحتانیله هفت رنك
طوقنمش جامه ودیبای منقش بهفترنك معناسنه ده مرویدر انکلیون دخی دینلور کذا فی المجمع

ل کاوخ اندازان ع کاوخ انداز مرقومك اوج معناسیله ده مترادفدر ل کمین ع کسر میم
وسکون یای تحتانیله بمعنی کمیت مرقوم یعنی طوری آت یالی وقویروغی وایاقلری اشقلرینه دك
سیاه اوله کذا فی فرهنك جهانکیری ل کن ع صیغهٔ امر ووصف ترکیبی در ایله معناسنه
مولاناشانئ تکلو بیت رفتن نکونبود چو رفتی ببزم غم * خواهی بنوش باده وخواهی نماز کن
مرینه دخی بومعنایه درلکن اول معناسنه امردر چغتای لسانده ایتغای دیرلر صیغهٔ سیاره ده
مانی بهرام شاهه دیدوکی محلده نفس متکلمی واقع اولمش بیت اسرادیم هم اوزومنی پنهانی *
هم بورازنی کدا ینقوم آنی ل کنان ع فتح نونله ایکی معنایه در اول برنوع اسم فعلدرکه ترکیبه
ایدرك دیرلر مثلا سیرکنان وذوق کنان دیرلر وجمعده مبالغه معناسن افاده ایدر همکنان دیرلر ثانی
ماوراء النهرده کهن معناسنه استعمال اولنور ل کنبدزدن ع باشی اشاغی طوتوب صحراق
بوحالت اکثر سباع وحیوانات ده اولور آنلرك صفتیدر ونقله اورمق معناسنه ده کلور ل کنجیدن
سکون نون ویای تحتانی وکسر جیمله صغمق وصغدرمق ابوالمعانی بیت بصد طومار ودفترا
محالست حرفی کنجیدن * اکرکویم یکی ازصد هزاران درد هجرانم ل کنشن ع کسر نون وسکون
شین معجمه ایله کردار معناسنه درکه کنش دخی دیرلر کذا فی فرهنك جهانکیری ل کنفکان ع
سکون نون وفتح فاوکافله جناب باری تعالی عز اسمه وجل ذکره حضرتنك اسمیدر خالق وقادر
معناسنه حضرت مولانا قدس سره مثنویده سلیمان نبی علی نبینا وعلیه السلامدن نقل ایدر
بیت ملاء دانش کردمارا کنفکان * تانالد خلق سوی آسمان ل کنکران ع سکون
نون وفتح کاف وراء مهمله ایله کنکره معناسنه در تفصیلی عن قریب ذکر اولنور انشاالله تعالی
ل کنون ع ضم نون وواو معروف ایله شمدی معناسنه اکنون لفظندن اختصار اولنمشدر
ل کنهان ع سکون نون وفتح ها ایله برکوچك اغاجدر یپراغی ساقز یپراغی کبی اولور کنها دخی دیرلر
ل کوالیدن ع کسر لام وسکون یای تحتانیله اندوختن معناسنه یعنی قزانمق مصدردر
میرنظمی بیت میکوالید نام نیك آن مرد بود * در جهان اچند اندر درد بود ل کوبشان ع
واو مجهول وسکون باء موحده وفتح شین معجمه ایله جلاه دیمکدر ل کوبن ع واو معروف وفتح
باء موحده ایله بر آلتدر دموردن که آهنکران ومسکران آنکله دمور وباقر دوکرلر واول ایکی نوعدر
برنوعی مدوردر اکا پتك دیرلر وبرنوعی اوزوندر اکا کدینه دیرلر ایکسنه دخی کوبن دینلور چاکچ
دیمکدر ل کوپین ع واو معروف وکسر باء فارسی وسکون یای تحتانیله فرهنك جهانکیریده
روغنکرلرك مدور خرما یپراغندن اورلمش ترازو کفه سی کبی بر آلتیدر دیو مسطوردر اما معیاد
جمالیده شمس فخری کیل روغن دیوب بوبیتی نظم ایلمش بیت کمینه بندهٔ توروز بخشش وانعام *
صله بکیل دهد در بطبله وکوپین * بعض فرهنکلرده چوب کازران معناسنه در میرنجسته بیت
بازکشای ای نکار چشم بعبرت * تات نکوید فلك بکوته کوپین ل کوپیدن ع واو معروف
وکسر باء فارسی وسکون یای تحتانیله دوکمك وصوق ایتمك واورمق معنالرینه در ل کوتالان ع
واو معروف وفتح تاء مثناة ایله اوج معنایه کلور اول برنوع ایکدرکه دوه وپکی یوکن اکیرلر ثانی
قصاب کوتکی که اوزرنده ات طوغرارلر ثالث حصار بکجیلری یعنی مستحفظین قلاع ل کودیان
وکودین ع کلاهما بواو معروف وکسر دال مهمله اول فتح یای تحتانی ثانی سکونیله بیوك

بیوك طوبوقه کدینه دخی دیرلر میرنظمی بیت هرکه از امر او به پیچید سر * زند بوسرش
کودیان وتبر ل کوذبان ع واو معروف وسکون ذال معجمه وفتح باء موحده ایله دوه اودینك اغاجی که
شتربان لسانده حطب دیرلر ودخی اوچلو ایرذالك حرکتیله سکونیله جائزدر ل کوذجان ع واو
معروف وسکون ذال معجمه وفتح جیمله کوذبان مرقوم معناسنه روایت اولنمشدر ل کوردین ع
واو معروف وسکون را ویای تحتانی وکسر دال مهملتین ایله جامهٔ پشمینه حکیم خاقانی بیت
حاجت کفتار نیست نیك شناسد خرد * سندس حضر از پلاس عبقری از کوردین * کمال
اسمعیل بیت زبرف پشت زمین را حواصل است لباس * از ابر سفت هوا جامه کوردین دارد
ل کوزستان ع واو معروف وکسر زاء معجمه وسکون سین مهمله وفتح تاء مثناة ایله مفلوج آدمه
دیرلر ل کوسان ع واو معروف وفتح سین مهمله ایله اوج معنایه کلور اول برنای زن آدیدرکه
قدیم پادشاهلردن برینك زماننده ایدی ثانی خواننده لکدن برطرزدر بو ایکی معنایه ترتیب
اوزره فخر کورکانی بیت شهنشه کفت باکوسان نایی * زهی شایستهٔ کوسان سرایی *
ثالث مازندران مضافاتندن برقصبه آدیدر کوس دخی دیرلر ل کوسرون ع واو معروف وضم
سین وراء مهملتین ایله اوتراق یری مقعد معناسنه ابوالمعانی بیت چنان فربهست کوسرون
ضعیف * توکویی زینبهٔ که آمد بدید ل کوسه برنشین ع واو معروف وفتح سین مهمله
ایله برجشن آدیدرکه اهل فارس ماه آذر اولنده ایدرلر وجه تسمیه سی اولدرکه مجوس
طائفه سی بوکونده برکوسه مضحك آدمی بولوب برمرکبه سوار ایدوب واکا اطعمهٔ حاره
یدروب وبدننه دخی ادهان سوروب اکا کلیت ایله حرارت حاصل اولدقجه الننه برمروحه
طوتوب اسیدن متنفر کونه حرکت ایدرك وخلق اوزرینه اوشوب قاروبوز آتارلر اول مضحك
ایسه بووضعله اکا براوکارینه واروب نسنه جر ایدر نسنه ویرمین آدم اوکننده جامه سنه سیاه بویه
سوررکانه آنی مرده یرینه قویوب ماتم ایدر وروایت ایدرلرکه روز مرقومده جمشید دریادن انجو
چیقارتدی وبینلرنده مشهوردرکه برکمسه اول کونده وقت سحر برندن قلقوب برسوز سویلدین
ایو تناول ایتسه وترنج فوقلسه سنه آخرینه دك سعادتده اولوب اول سال اکا مسعود وفرخ فال
اوله بزعمهم الفاسد وبعقلهم الناقص الکاسد ل کوشیدن ع واو معروف وکسر شین معجمه
ایله چالشمق یعنی سعی ایتمك معناسنه مصدردر ل کوفتن ع واو معروف وسکون فا ایله طلق
دوکمك معناسنه مولانا هاتفی بیت وزان سوتمور کوفت کوس رحیل * علم بست بر کوههٔ
زنده پیل * وهاونده نسنه دوکمك وخرمن دوکمك وقپو قاقمق وبومثللو نسنه لرکه دوکمك قابل
اوله جمله سنه دینلور ل کوفجان ع واو معروف وسکون فا وفتح جیمله ایکی معنایه کلور اول قفس
معناسنه استاد عجیك بیت کر بپرد مرغ جان از کوفجان تن مرا * همچنان اندر هوایت تاقیامت
پرزند * مولاناشکوهئ جرد پادقانی بیت جز شاخسار زلف تواش آشیان مباد * چون
مرغ روح ما پرداز کوفجان تن * ثانی کرمان طاغلرنده ساکن برطائفه آدیدر کوفج دخی دیرلر
ل کوفجیان ع زیادهٔ یای تحتانیله کوفجان مرقومك معنای ثانی سیله مترادفدر یعنی مزبور
طائفه یه دیرلر ل کوفشان ع واو معروف وسکون فا وفتح شین معجمه ایله جلاه معناسنه در
کوفشانه دخی دیرلر شمس فخری بیت براه سروری چون اونیاید * اکر خود شاه سازی کوفشانی

ل کوکان ع واو مجهول وفتح کافله بمعنی سازکار کذا فی المؤید ل کوکن ع واو معروف وفتح کافله
ایکی معنایه در اول بمعنی جغد که کرف وکوکه دخی دیرلر مولانا حالی سبزواری در شبستان بیت
آوازنای وحسن بجاست بیرکاه کو * ویرانها وخلق دروهمچو کوکنك * تصغیر ایله ذکر اولنمشدر
ثانی غلهٔ نیمرس یعنی ایرشمامش غله که مل دخی دیرلر و زبان هند یده ولایت دکنده بر ناحیه
آدیدر که نیچه قرا وقصباته شامل وساحل عمانده واقعدر ل کولاویان ع واو اول مجهول وکسر
ثانی وفتح لام ویای تحتانیله بمعنی پهلوانان وکردان کذا فی التحفه ل کولیدن ع واو معروف
وکسر لام وسکون یای تحتانیله بمعنی کندن یعنی قازمق کذا فی فرهنك جهانکیری بو معنایه
شاعر بیت تیشهٔ غم سینه را کولیده است * زاف دل از حسرتش ژولیده است ل کون ع
فتح واو ایله مجمع الفرسده بمعنی پده یعنی بر اغاجدر میوه سی اولمز آنجق اودون ایدرلر عربیده غرب
دیرلر فتح غین معجمه وراء مهمله ایله وفرهنك جهانکیریده کسر واو ایله ایکی معنایه مروید در بری
بر قریه اسمیدر که هر یوم عاشوراده اون بیك قدر آدم اول کوده جمع اولوب ماتم ایدرلر بر معناسی
دخی هیز ومخنث اوغلان دیمکدر که کدن دخی دینلور وسکون واو ایله معروف که عربیده دبر
واست ومقعد دخی دیرلر میرزا الوغ بیك بیت تا توانی کر کونی کون کن * کاحسن الاشکال
شکل مستدیر * منلا وقاری بیت شلوار تو تن نما چو پیراهن کل * پیراهن کون دریده شد
بر تن کل ل کوهامون ع سکون واوین وفتح ها وضم میمله ایکی معنایه در اول دپه سی دوز اولان
طاغ که اصلی کوه هامون در هامون دوزیره دیرلر ثانی بر لعبتدر اطفال اوینارلر عربیده بقیری دیرلر
ل کوهان ع واو معروف وفتح ها ایله دوه اورکجی خصوصا وهر حیوان آرقه سنه دیرلر عموما
ل کوهریدن ع واو مجهول وکسر ها وراء مهمله ایله بر نسنه دن بدل ایلمك معناسنه
قرالاوی * قطعه * یار چنان بودم و تابوده ام * بخت بابازیکی بنکرد * سال من امسال که
بر ماده کیست * ایزدمان حال نکو کوهرد ل کوهستان ع واو معروف وکسر ها وسکون تاء
مثناة ایله فرهنك جهانکیریده ایکی معنایه در اول طاغستان ثانی خراسان مملکتنده بر ولایت
آدیدر که کهستان دخی دیرلر معربی قهستاندر مجمع الفرس صاحبی دیر که سمرقندك سابقه
آدی کوهستان ایدی شمدی هر طاغ اولان یره علم اولمشدر ل کوهکن ع واو معروف وسکون
ها وفتح کافله طاغ قازیجی فرهادطاغی چالیشوب قازدوغیچون کوهکن دیرلر ل کوهکین ع واو
مجهول وسکون ها وکسر کافله بمعنی خداوند یعنی صاحب کذا فی فرهنك جهانکیری ل کوهٔ زین
واو معروف وفتح ها وکسر زاء معجمه وسکون یای تحتانیله ایر قاشی معناسنه که یالکز کوهه دخی
دیرلر مولانا امیدی بیت طلعت اوست فروزان شده از کوههٔ زین * یانه خورشید برافراشته
از کوه علم ل کوهین ع واو مجهول وکسر ها ایله اوج معنایه در اول بمعنی کوه یعنی طاغ ثانی ترازو
کفه سی کبی بر تخته در اوزنده ات قیارلر ثالث بر اوتدر نطس اولمش یرلرده بتر کوکی قامش کوکنه
بکزر کوهم دخی دیرلر ل کویستن ع کسر واو وسکون یای تحتانی وسین مهمله وفتح تاء مثناة
ایله بمعنی کوفتن یعنی دوکمك کذا فی فرهنك جهانکیری ل کویستیدن ع کسر واو وتاء مثناة
وسکون یائین تحتانیین وسین مهمله ایله بمعنی کوفتیدن یعنی دوکدرمك ایضا منه ل کوین ع
کسر واو وسکون یای تحتانیله بمعنی کوهین مرقومك اوج معناسیله ده مترادفدر ل کهستان ع بمعنی

کوهستان مرقوم تعریب ایدوب قهستان دیدیلر ل کهکان ع سکون ها وفتح کافله
کوهکن معناسنه در استاد عنصری بیت زجان بفکرت محکم برون کنند ثناش * زکوه سیم
باهن برون کند کهکان ل کهن ع فتح ها ایله اسکی معناسنه در بو لغت سخن لفظی کبی ایکی وجه ایله
استعمال اولنور دیمك هم فتح کاف وضم ها ایله وهم ضم کاف وفتح ها ایله نوعی خبوشانی بیت کهن
شد قصهٔ فرهاد وشیرین * چو عیش رفته وتقویم پارین ل مع الواو * کتو ع ضم تاء مثناة
ایله پنبه قوزاغی کذا فی فرهنك جهانکیری ل کرو ع ضم راء مهمله ایله افراسیاب اقرباسندن
بر مبارز آدیدر که کروزه دخی دیرلر سیاوشك قتلنه سعی ایدنلرك بریده بو ایدی حکیم فردوسی بیت
برفتند بیجان وموی وکرو * بو شاه ترکان پر از رنك ورو ل کاو ع ضم لام ایله بمعنی کلانتر یعنی قوم
اولوسی ورئیس محله وسر بازاری وحرفت کتخداسی حکیم سنایی بیت کافه خلق همه پیش
رخت سجده برند * دو دریا روح که باشد که کاوی تو بود * حضرت مولانا قدس سره بیت
ایرو کاوا یرو کاو کر دمراد نك ودلو * هر که از بن هرد و پرست اوست اخی اوست کاو ل کندرو ع
سکون نون ودال وضم راء مهملتین ایله ایکی معنایه در اول نام وزیر ضحاک ماریدر حکیم فردوسی
بیت ورا کندرو خواندندی بنام * بکندی زدی پیش بیدادکام * وله بیت بکاخ اندر آمد
دوان کندرو * بایوان یکی تاجور دید تو * ثانی بمعنی مصطکی که کندر دخی دیرلر حکیم خاقانی
در قسمیه بیت بمله وطبقات طبق زنان سرای * بابکینه ومازوی وکندرو وکلاب ل کندو
سکون نون وضم دال مهمله ایله بمعنی غول بیابانی کذا فی شرفنامه ل کنو ع ضم نون ایله کوب کبی
بر نسنه در طپراقدن یاپوب ایچنی بر قاچ طبقه ایدرلر وهر طبقه سنه بر درلو شیء قورلر کنود
وکندوله دخی دیرلر ل کو ع ضم صریح ایله ترقیق استعمال اولور قانی معناسنه وضمه نك تفخیمی
ایله که او افظندن مخفف اولور ودخی محله معناسنه اولان کوی لفظندن مرخم اولور کمال خجندی
بیت کحل الجوهر از نظر افتد مرا چو اشك * در چشم درفشان که از ان خاك کو رود ل کوکو ع ایکی
معنایه در اول اوکیك قوشی که فاخته دخی دیرلر شیخ آذری بیت بی طوق رضا کر بپرد فاخته درباغ
مرغان چمن نعره برآرند که کوکو * بعض فرهنکلرده صدای مرغان معناسنه در بو معنایی مؤید
حضرت مولانا قدس سره بیت بلبل رسد بربط زنان وآن فاخته کوکو کیان * مرغان دیکر
مطربست بخت وجوان بخت وجوان * ابو المعانی بیت هر صبح بو سرو وچنار کوکو کند فریاد وزار
آهنك میکیرد هزار از درد عشق یار هم * ثانی خشکه پلاو اوازمی که سبزه وبهار وبو مرطه ایله
ایدوب خشکه یی آکا باتروب یرلر آب شله دخی دیرلر ل مع الهاء * کبه ع فتح باء موحده
مشدده ایله آلت حجامتدر یعنی شیشه یاخود بوینوز دن ایدوب آنکله قان چکرلر شمس فخری
بیت شهنشاهی که تدبیر ضمیرش * نهد بر پشت چرخ از ماه کبه * وله بیت سپر نیش چو
متصل در کام * میمکد همچو کبهٔ حجام ل کبیته ع کسر باء موحده وسکون یای تحتانی
وفتح تاء مثناة ایله بر نوع لطیف حلوادر کبیتا وکپیتا دخی دیرلر بسحاق اطعمه * قطعه *
برهٔ بشکست پا یش دست کردون از قضا * آنچنان کز دردشد اوراپریشان پاچها * کرم
کردم تخته بندش از کبیته کنجدی * وز ضماد تخم مرغش بر قلم بستم طلا ل کبیده ع کسر
باء موحده وسکون یای تحتانی وفتح دال مهمله ایله بر نوع طعامدر که بغدای اونی وبرنج ویاغله
ل

قاوردلر آكا پست دخی دیرلر ضم بایله ع چبیرده ع فتح جیم فارسی ودال وسكون باء وحاء وراء مهملتین
ایله جیم عربیله ده مرویدر پیشوا ومقدم معناسنه كذا فی المجمع ع كدنكه ع فتح دال مهمله وكاف وسكون
نونله دقاقلرك بزپرداخت ایتدكاری اغاج وقصارلرك بزپرداخت ایتدكاری اغاجه دیرلر كدنك مرقوم
معناسنه ع كدوه ع ضم دال مهمله وسكون واو واظهار هایله ایكی معنایه در اول بمعنی خراش
وخراشیدن ثانی بمعنی كرفتن كذا فی فرهنك جهانكیری ع كله ع فتح دال مهمله واخفاء
هایله درت معنایه كلور اول بوغازك مقدمنده اولان ات پاره‌سی كه تركیده دیلجك عربیده ملاذه
دیرلر ثانی كلید دندانه‌سی ومطلق كلیده دخی دیرلر بو ایكی معنایه شمس فخری * قطعه * آنكه
طفلان امل را دایهٔ كام ومراد * جز بشیر وشكر شكرش نه بكشاید كله * كشته این ساحت
ملكش زد زدان آنچنانك * خانها این شد ندازز حمت قفل وكله * معنای ثانیه طیان مرفزی
بیت دركلیدان نشود سخت كله * بازكردم دروشدم بكله * ثالث سرپستان یعنی ممه نك
اوجی استاد لطیفی بیت همچو بلور سینه وپستان * كله اوچودانهٔ مرجان * رابع فرهنك
جهانكیریده بمعنی خراش وخراشیدن مسطوردر ع كدینه ع كسر دال مهمله وسكون یای
تحتانی وفتح نونله دقاقلرك بزپرداخت ایتدكاری اغاج وقصارلرك بزه اوردقلری اغاج كه كدنك
وكدنكه دخی دیرلر شیخ نظامی بیت برهركه زدی كدینهٔ كرز * بشكستی اكرچه بودی البرز
ومطلق طوقمق معناسنه كه كدین دخی دیرلر حكیم خاقانی بیت بكامتیم اكر سرجدا كنی چون
شمع * نكوبد آهن سرد طمع كدینهٔ من * آهنكر چكیجی اولمق دخی مفهوم مدر ع كراسه ع
فتح را وسین مهملتین ایله بمعنی قرأن مجید حكیم خاقانی در تحفة العراقین بیت عنوان مجوس
وبسم در وی * دست جنب وكراسهٔ بروی * حكیم سوزنی بیت برنام من ارقال كشایی زكراسه
یعنی بخط اول قدم سنی الضر * ع كربه ع سكون راء مهمله وفتح باء موحده ایله دكان معناسنه
میرنظمی بیت ببازار جهان ار كردرایی * در آنجا كربهٔ طالع كشایی * ودخی براوتدر دینور كذا
فی المجمع ع كرته ع سكون راء مهمله وفتح تاء مثناة ایله تكهٔ خفتان یعنی قصه جامه كه كرنك دخی
دیرلر شمس فخری بیت خسرو بحر وبر ابو اسحق * كه فلك جستكی زكرتهٔ اوست ع كرچه ع
سكون راء مهمله وفتح جیم فارسیله سازدن وقامشدن یاپلمش خانهٔ مختصر كه زراعتی كنار زراعتده
وبستانجیان كنار باغ وبستانده ایدوب ایچنده اوتورلر وكرپچ ایله یاپلمش خانهٔ مختصره ده دینلور
میرخسرو بیت بچشم همت است ازراه فرهنك * فلاعنه دست وششی پی كرچهٔ تنك ع كرزه ع
سكون راء مهمله وفتح زاء معجمه ایله بیل ایله هموار اولمش زمینه دیرلر كه تخته تخته كسلمش
وكناری یوكسك اولور كه طوار كرمیه مرز دخی دینلور كذا فی المجمع ع كرسه ع فتح را وسین
مهملتین ایله ایكی معنایه در اول چرك واریك ثانی موی مجعد یعنی قورجق صاچ كه كرس وكورس
دخی دیرلر ع كرمه ع سكون راء مهمله وفتح میمله اول ایریشن میوه كه نوبر ونوباوه دخی دیرلر میرنظمی
بیت در باغ جهان كرمهٔ امید رسیده * محصول مراد واملش خلق بچیده ع كرنده وكرنكه ع
اول ضم راء مهمله وسكون نونله ثانی فتح راء مهمله وسكون نونله بش معنایه كلور اول میدان ثانی آت
وقاطر رنكی ثالث سوركن آوننده اولان خلقه رابع بویا جیلرك بیوك بویه چولمكی خامس برارمق
آدیدر لرجانبندن چیقوب اصفهان طرفنه آقر بوبش معناده دخی كرند وكرنك دینلور ع كروه ع

ع كروه ع ضم راء مهمله وواو معروف واظهار هایله ایكی معنایه كلور اول ثلث فرسنكه دیرلر
حكیم خاقانی بیت داد نقیب صبا عرض سپاه بهار * كز دو كروهی بدید باد كیان خزان *
استاد فرخی بیت لشكر او بیشتر در راه بود * وان كروه دو بود اندر جهان * ثانی آرامكاه
وآشیانهٔ جانوران كه كنام دخی دیرلر حكیم فردوسی بیت ببردش دمان تابا البرز كوه *
كه بودش بد آنجا كنام وكروه * شرف شفروه بیت رای منیرش طویله وار نجوم ست * ابرش
عزمش كروه وار براقست ع كروی زره ع افراسیاب آقرباسندن برپهلوان اسمیدر كه كرو
دخی دیرلر حكیم فردوسی بیت كروی زره را بیاورد كیو * روان با سپهدار پیران نیو ع كره ع
فتح راء مهملهٔ مشدده ایله آت واشك یاوریسی كه كرهٔ خر دیرلر عربیده تخفیف لام ایله مدور
طوب كبی اولان نسنه‌یه دیرلر مثلا زمین مدور شكل اولمغله كرهٔ ارض وكرهٔ زمین دیرلر وكذلك
عناصره دخی كرهٔ آتش وكرهٔ هوا وكرهٔ آب وكرهٔ خاك دیرلر وآسمان مدور اولدوغندن كره
دینلور خواجه سلمان بیت همیشه تا كره زنكار ماه بود * چو كوی در خم چوكان آسمان كردان
ع كریچه ع كسر راء مهمله وسكون یای تحتانی وفتح جیم فارسیله بمعنی خانهٔ كوچك
ومختصر حكیم سنایی در حدیقه بیت داشت لقمان یكی كریچهٔ تنك * چون كلوكاه نای وسینهٔ
چنك ع كریخه وكریزه ع كلاهما بكسر الراء المهملة وسكون الیاء التحتانی وبفتح الخا والزاء
المعجمتین ایكی معنایه در اول كوچك اوكه سازدن وقامشدن ایدوب باغبان وبوستانجیان
ایچنده اوتوردلر كریخ وكریز دخی دیرلر ثانی جانور تولیوب توین دوكدوكنه دیرلر ع كزابه وكزاچه ع
كلاهما بفتح الزاو الباء الموحدة وجیم الفارسیة قوش قورساغی كه عربیده حوصله دیرلر بهرامی
بیت بیفكنی خورش پاك را زبی اصلی * بیاكنی بپلیدی تو ماكیان كزاچه ع كزده ع
سكون زاء معجمه وفتح راء مهمله ایله ایكی معنایه كلور اول بر خوشبو اوتدر ثانی صوارلمش
مزروعات معناسنه در ع كسبه ع سكون سین مهمله وفتح باء موحده ایله شیروغنك تقلی كه
عربیده دخی كسبه دیرلر یعنی سوسامی صقوب یاغن وطحینن آلدقدن صكره قلان صقندیسنه
كنجاره دخی دیرلر ع كشتره ع سكون شین معجمه وفتح تاء مثناة ایله اوزون رنده كه نجارلر آنكله
تخته كنارین هموار ایدرلر ع كشسته ع فتح شین معجمه وسكون سین مهمله ایله بمعنی خط
كشیده كذا فی مجمع البلدان میرنظمی بیت زسر تا سر كشسته خط فاصل * كه رسم هر دو جانب
كشته حاصل ع كشتیكاه ع سكون شین معجمه وكسر تاء مثناة ایله كورش طوتجق یر كه آنده
مخصوص كورش طوتوب صنعت كوسترلر ع كشفته ع ضم شین معجمه وسكون فا وفتح تاء
مثناة ایله پریشان وپراكنده معناسنه كذا فی نسخهٔ میرزا وفرهنك جهانكیری عبد الواسع جبلی
بیت شكفته بدم چون به نیسان درخت * كشفته شدم چون بابان كیاه * مجمع الفرس‌ده فتح
كافله مرویدر ع كشكوفه ع سكون شین معجمه وضم كافله سرچه قوشی كه عربیده عصفور
دیرلر شاعر بیت نباشد دوست كشكوفه بباشد * بكجا باشد بخیر اندیش اعدا ع كفره ع
سكون فا وفتح راء مهمله ایله چیچك ظرفی یعنی اول قبق كه ایچندن شكوفه چقار عربیده تاوسه
وجفری دخی دیرلر ع كفه ع فتح فا ایله قامشدن واغاج چبغندن اورلمش سبد وخرمن كسمكی
معناسنه در ع كلابشته ع ضم باء فارسی وسكون شین معجمه وفتح تاء مثناة ایله قیون یوكندن

طوقنمش جامه که بعضیسنی یشل وسیاه ایدرلر اکثر کیلان ومازندران اهالیسی کیرلر کلا پشت
دخی دیرلر ﮒ کلاسه ﺞ فتح لام وسین مهمله ایله بر مقام اسمیدر کذا فی المجمع ﮒ کلاه ﺞ
معروف بوکدن یاباش بورکد رخصوصا واکا بکزر نسنه لره دیرلر عموما چغتایده درویشان
کلاهلرینه ودلبند کبی صارندقلری شاله قورجاق دیرلر سائر عسکری کیدوکنه قالپاغ دیرلر
ﮒ کلبه ﺞ سکون لام وفتح باء موحده ایله خانهٔ مختصر ومحقر که تنك وتاریك اوله حکیم انوری
رباعی * محنت زدهٔ که کلبهٔ داشت بدشت * بانعمت ونازدیدمش دی میکشت * کفتمش
که کنج یافتی کفتانی * بوطالب لقمه دی برین بکذشت * بعض فرهنکلرده کردك خانهٔ مزین
معناسنه مرویدر ومختصر دکانه دخی دیرلر حکیم اسدی * مثنوی * از آهنکری رست
وسالار شد * پس ازکلبه داری سپهدار شد * بدانکاه درکلبه بادودودم * کنون هست
دربزم باماهم * یونی فریدون شاه کاوهٔ آهنکر اوغلنه توبیخ ایدوب منت کونه سویلدوکی محلده
دیمشدر ﮒ کلنبه ﺞ ضم لام وسکون نون وفتح باء موحده ایله بر نوع لطیف طعامدر بادام ویاخود
فستق واون وقند وشکر له کلیچه ایدرلر ﮒ کلنه ﺞ سکون لام وفتح نونله منقار مرغ معناسنه در
ﮒ کلوبند ﺞ ضم لام واو مجهول وفتح باء موحده وسکون نونله مهتر غلامان وسرخیل متکاران
معناسنه در میر نظمی . بیت کلوبند را راستی باید ش * که بر بندکان مهتری شاید ش *
ﮒ کلوته ﺞ ضم لام وواو مجهول وفتح تاء مثناة ایله پنبه طولمش کوشه لو کلاه حکیم سوزنی
بیت صوفی شدی زصوف سیه شد لباس تو * چون صوفیان کلوته بسر بر عقیق رنك *
شیخ اوحدی بیت برنهی میزروکلوته بسر * دل بی سیم وچشم درپی زر * مؤیدده حلقهٔ
دام دختران دوشیزه وشرفنامه ده دام ودامك دختركان نارسیده مسطوردر ﮒ کلوزه ﺞ ضم لام
وواو مجهول وفتح زاء معجمه ایله هنوز آچلمامش پنبه قوزاغی که جوزغه دخی دیرلر ﮒ کله ﺞ فتح
لام واظهار ها ایله ایکی معنایه در اول مخفف کلاه در ثانی زخمه در جماعه اولور عربیده رهز
دیرلر حکیم شفائی بیت کرد رملك کل منی سیك باز سقط شد * بانوی کله زنکله جنبان بکجا
رفت * واخفاء ها ایله فرهنك جهانکیریده کوتاه وناقص معناسنه در ﮒ کلیچه ﺞ کسر لام
وسکون یای تحتانی وفتح جیم فارسیله اوچ معنایه کلور اول معروف حکیم سنائی بیت شیر
حق زین جهان بپرهیزد * سك بود کر کلیچه بکریزد * ثانی چراغ معناسنه حکیم اسدی
بیت شبست وهمه راه تاریك وچاه * کلیچه میفکن که ترسی بماه * ثالث جامهٔ سوزنی
معناسنه که چیکن دخی دیرلر حکیم سوزنی بیت من ترا پیرهند موزیباست * کهن من کلیچه
مانده من ﮒ کماسه ﺞ فتح میم وسین مهمله ایله اوچ معنایه کلور اول کاریز وقویی قازیجی که
کانه دخی دیرلر ثانی شاهد بازاری یعنی روسبی محبوبه ثالث ولایت خراسانده برطاغك
اسمیدر ﮒ کمیژه ﺞ کسر میم وسکون یای تحتانی وفتح زاء فارسیله ایکی معنایه در اول یونجه
اراسنده بتن خارج اوت ثانی یاسی وقویروغی سیاه آت ﮒ کنب دانه ﺞ فتح نون وسکون باء
موحده ایله کندر تخمیدر ﮒ کنبیزه ﺞ سکون نون وکسر باء موحده بعده یای ساکنه وفتح زاء
معجمه ایله بر نوع خیاردر تازه رس وخام ایکن شیرین وخوش طعم اولور بیودکده تناول اولنمز اول
محل کالك دیرلر ﮒ کنجاره ﺞ سکون نون وفتح جیم وراء مهمله ایله شیرغندن چقان ثقل که کسبه

کسبه دیرلر صغره علف ایدرلر غایت شیردر وسودین چوق ایدر حضرت مولانا قدس سره * قطعه
طفل دوروزه زتو چون بو برد * میکشد آن سوی توکهواره را * ترك کند دایهٔ صد شیر را *
ازپدل روغن کنجاره را * اورمزدی بیت مغزك بادام بودی باز نخدان سفید * تاسیه کردی
زنخدانرا چو کنجاره شدی ﮒ کنجاله ﺞ سکون نون وفتح جیم ولامله کنجاره کبی بودخی کنجد وبادام
وجوز وامثالنك یاغی چقدقدن صکره قلان ثقلی حکیم سوزنی بیت سعد دین بزرکاوآ خرما
ای حنا کاه وسمه کنجاله ﮒ کنجد ﺞ سکون نون وکسر جیم وفتح دال مهمله ایله درت معنایه کلور
اول بر معروفدر عربیده غنروت دیرلر ثانی کاف که چهره ده واقع اولور عربیده برص دیرلر ثالث
فخر خواص فرهنکنده پادزهر معناسنه نقل اولنمشدر رابع خال یعنی بك بو معنالرك جمله سنه کنجدك
دخی دینلور مجمع الفرسده برداروی چشمدر ومؤید الفضلاده معنای اوله منقولدر ﮒ کنجه ﺞ
سکون نون وفتح جیمله غرار وچوال وآنلره بکزر نه وار ایسه مجمع الفرسده چکه سی شیشمش
اولمش اشکه دیرلر شمس فخری بیت هرکز مثل زند کسی از وی حسود را * نسبت کند
بعیش کسی هیچ کنجه را * شرفنامه ده بمعنی خردم بربله یعنی قورو وغی کسك اشك مؤید الفضلاده
فتح کاف وجیم فارسیله مذکور ایکی معنایه مرویدر ﮒ کنجید ﺞ سکون نون ویای تحتانی وکسر
جیمله ایکی معنایه کلور اول بمعنی کنجارهٔ مرقوم ثانی کنجیدن لفظندن اسم مفعول صیغه سیدر
صغمش معناسنه ﮒ کندامویه ﺞ سکون نون وفتح دال مهمله ایله موی مادرزاد اطفال یعنی
طفل ایله آنادن بیله طوغان قیل کذا فی المجمع وکتاب السامی فی الاسامیده کندامویه اول
ماینبت من الشعر مسطوردر یعنی ابتدا بتن قیل ﮒ کنداواله وکندواله ﺞ کلاهما بسکون
النون وفتح الواو واللام بمعنی مرد بلند بالا وقوی هیکل وتوانا شیراز بلو بویله آدمه کرمله دیرلر مولانا
شهاب الدین عبد الله قامی . بیت چاکرانت بکه رزم وکه بزم بوند * کندواله چو تهمتن چو
فلاطون کندا ﮒ کندسه ﺞ سکون نون وضم دال وفتح سین مهملتین ایله آجی براو تدرود یرلرکه
زهرناکدر اکا کندس دخی دینلور تعریب ایدوب قندس دیدیلر وفتح دال مهمله ایله موشمله
دیدکلری کوهی میوه در ﮒ کندك ﺞ سکون نون وفتح دال مهمله ایله بریراوبلمش اغاجه دیرلر
عموما حضرت مولانا قدس سره بیت چو عود شمع بسوزد چه قیمتش باشد * که هیچ فرق
نباشد زعود وکندك خار * واول دللك اغاجه دیرلرکه مجرم وکنهکارلرك النه ویا خود ایاقلرینه اوررلر
خصوصا بی بی مهرمی کوید * رباعی * بودند بزندان بت سیمین تن را * زین واقعه ماتمست
مردوزن را * افسوس که درکندك بخواهد سودن * بایی که دوشاخه بود صد کردن را * استاد
فرخی . بیت اوز رزم از بیم او دزد است ودرپای عدو * کندها کردد رکاب وارثدها کردد عنان *
شمس فخری بیت کهش بر جان ودل زوبین وپیکان * کهش بردست وپا زنجیر وکندك * بعض
فرهنکلرده طوغان کومه سنه دینلدوکی مسطوردر ﮒ کنکاله ﺞ سکون نون وفتح کاف فارسی
ولامله کرز اوغلان معناسنه ابو المعانی * قطعه * غلام سروقد وچار ابرو * شود مطبوع
کر کنکاله باشد * مده دل را بطفل خرده سالی * بجو بالا بلند بیست ساله ﮒ کنکره ﺞ سکون
نون وضم کاف فارسی وفتح راء مهمله ایله حصار دیواری اوزرنده اولان بدن وطاق ایوان کنارنده
اولان جفت دیدکلری نسنه خواجه سلمان بیت ازین خرابهٔ کنکر مقام اکربپری * فراز

کنکرهٔ عرش مستقر پایی ك کواره ج فتح راء مهمله ایله ظرف سفالین یعنی طپراقدن کوب
کبی بیوك ظرف ایدوب ایچنه غله وقوری میوه قودلر فرید خراسانی بیت پیش مستان بزم
وحدت او * چه کواره چه کاسهٔ زرین * بعض فرهنکارده میوه سبدی معناسنه استاد لطیفی
بیت ور نخواهی بناز پوشیدن * تو همی آب در کواره کنی * عربیده دخی استعمال اولنور لغت
مشترکه‌در چغتای لسانده اوره دیرلر ضم همزه ایله واماله ایله آت کوستکنه‌ده اوره دیرلر
ك کوازه ج فتح زاء معجمه ایله تخم مرغ نیم پخته یعنی نیمبرشت یمرطه معربی جوازق‌ذر کذا
فی المجمع ك کواسه ج فتح سین مهمله ایله بمعنی صفت وکونه که کواس دخی دیرلر بعض
فرهنکارده شین معجمه ایله‌در ابو المعانی بیت روی پنهان میکنند از عاشقان * زین کواسه
دلبری را کس ندید ك کواسیمه ج کسر سین مهمله وسکون یای تحتانی وفتح میمله بمعنی آسانی
مسطوردر کذا فی المجمع اما شرفنامه‌ده یای تحتانیسز کواسمه مسطوردر وبعض فرهنکارده
شین معجمه ایله‌در ك کواشمه ج کسر شین معجمه وفتح میمله فرهنك جهانکیریده بمعنی آسانی
مسطوردر ك کوالغنچه ج سکون لام ونون وضم غین معجمه وفتح جیم فارسیله بمعنی سرخاب
یعنی قزلجه که زنان یوزلرینه سوررلر غازه وکلکونه دخی دیرلر ك کوالیده ج کسر لام وسکون
یای تحتانی وفتح دال مهمله ایله بمعنی غلهٔ بالیده وکشت بالیده یعنی اکلش غله بیویوب اوزانمق
کذا فی المجمع ك کوباره ج واو معروف وفتح باء موحده وراء مهمله ایله رمهٔ دواب وبهایم یعنی
حیوانات سوریسی عموما ورمهٔ کاو خصوصا یعنی صغر سوریسی شمس فخری بیت کمترین
بخششی زهمت شاه * صد هزاران ده است وکوباره ك کوبازه ج واو معروف وفتح باء موحده
وزاء فارسیله ارکج معناسنه که نهاز دخی دیرلر یعنی قیون سوریسینك اوکنجه کیدن قوچ یکی
اولسون قیون اولسون بومناسبتله رئیس قوم معناسنه‌ده استعمال اولنور ك کوپله ج
واو معروف وفتح باء فارسی ولامله درت معنایه کلور اول برنوع قبه‌در که سوروسرور ایامنده
ایدوب عیش وعشرت ایدرلر ظهیر الدین فاریابی بیت نیست آیین وفایت هیچ محکم آنچنانك
روز باران شهرها در قبه‌ودر کوپله * ثانی تمام آچلمامش شکوفه که کوپل دخی دیرلر مولانا
سعید کان بیت چو باغ عدل تو شد تازه زا برجود شد ند * سپهر وزهره دران باغ لاله وکوپل *
ثالث بمعنی حباب یعنی صو اوزرنده اولان قبرجقلر رابع قفل معناسنه‌در کذا فی فرهنك
جهانکیری ومجمع الفرسده قفل وشکوفه معنالرندن غیری موی کله معناسنه یعنی کاکل ویاخود
باش قیلی اوله کذا فی لسان الشعرا اما کتاب السامی فی الاسامیده * بمعنی حباب یطوف فوق
الماء کانه القوارير * وباء موحده ایله موی کله معناسنه مسطوردر ك کوبه ج واو معروف وفتح
باء موحده ایله اوچ معنایه کلور اول هر نسنه‌یی دوکجك آلت مطلق شی دوکن هر نه اولورسه
عربیده مدق دیدکلری معنایه کمال اسمعیل بیت هستم میان فروشده زاسیب کوبها * کز دست
خویش زخم خورنده چو هاونم * ثانی دبالك که قولتق التنده طوتوب ایکی ال ایله چالرلر مسخره
ومضحکره مخصوص نسنه‌در استاد لطیفی بیت بجا کابکش بیم وکوبه زن * نصیب وی افتاد
محبوبه زن * ثالث برطنلواوتدر تناول اولنور ك کوپه ج واو معروف وفتح باء فارسیله آلت
حجام که آنکله حجامتدن قان چکرلر عربیده محجمه دیرلر شمس فخری بیت شهنشاهی که تدبیر ضمیرش

تدبیر ضمیرش * نهد بر پشت مهر وماه کوپه ك کوبیازه ج واو مجهول وکسر باء موحده وفتح
زاء معجمه ویای تحتانیله چکیچ که آهنکران قوللنورلر عربیده مطرقه دیرلر کذا فی المجمع
ك کوتاه پاچه وکوته پاچه ج کلاهما بفتح التاء المثناة والباء والجیم الفارسیین برجانوردر صغنه
مشابه آرقه سنده بکلری وار وصغن کبی بوینوزی اولور کوتاه پا وکوته پا دخی دیرلر کما مر فی الاول
ك کوتاه وکوته ج کلاهما بواو المعروف وفتح التاء المثناة واظهار الهاء قصه معناسنه‌در عموما
عربیده‌کی قصیر کبی ك کوچکاه ج واو معروف وفتح جیم وکاف فارسیین ایله برموضع آدیدر
مولانا هاتفی در تیمور نامه بیت زدیوان رهزن بپرداخت راه * عنان تافت آنکه سوی کوچکاه
ك کوچه ج واو معروف وفتح جیم فارسیله اوچ معنایه کلور اول سر محله وسر بازارها وسوزقاق
معنالرینه‌در ثانی کوج یعنی کوچوب قالقمق ثالث دوکه که جامه یاقه سنده وبکلرینه دیکرلر
ك کوذره ج واو مجهول وفتح ذال معجمه وراء مهمله ایله کوچك اوردك بحری دخی دیرلر مولانا کسایی
بیت باز شکاری تو هزیمت شد آشکار * وز بیم ننکرد بسوی کیك وکوذره * بو معنایی مؤید
شمس فخری بیت خواهد که نسر طایر واقع شود ز چرخ * تا در حیاض بزمش باشد چو کوذره
ك کوذه ج واو معروف وفتح ذال معجمه ایله برمقتا حدر که اوجی اکری بجه اولور کویه دخی دیرلر
عربیده قربوس دیرلر ك کورگیاه ج سکون واو وراء مهمله وکسر کاف فارسیله آیرق دیدکلری
اوتدر میر نظمی بیت بکن کورکیاه از باغ بیرون * کند هر رسته را افنا ومغبون * بو بیتك
معناسی اشارتدر که یرامزی اوده قومه دیمکدر ك کوره ج واو معروف وفتح راء مهمله ایله
ایکی معنایه‌در اول باقر وکمش ارتدکلری اوجاق ترکیده دخی کوره دیرلر حضرت مولانا قدس سره
بیت بکرد کورهٔ عشقش ز دور میکردی * اکر تو نقرهٔ صافی میانه را چه شد ست * ومجیر الدین
بیلقانی بیت اکنون روا مدار که نومید یم کند * چون عرق کل کرفته وچون کوره بافته *
ثانی پنج حصهٔ فارسدن برحصه‌یه دیرلر که تفصیل وشرحی خرلغتی ذیلنده ذکر اولندی عربیده
شهرستانه وزبان هندیده یوغرمش جامه وصوقونلمش ظروف سفالینه دیرلر ك کوزده ج
سکون واو وفتح زاء فارسی ودال مهمله ایله بر دیکنلی اغاج صمغی‌در عربیده اغاجنه شابکه وصمغنه
انزروت دیرلر شبانکاه طاغلرنده چوق اولور ك کوزره ج واو معروف وفتح زاء معجمه وراء مهمله
ایله برقوشدر دایماصوده تعیش ایدر مولانا کسایی بیت باز شکار جوی هزیمت شد از شکار
وز کبر ننکرد بسوی کیك وکوزره ك کوزسکاونه ج سکون واوین وکسر زاء معجمه وفتح سین
مهمله وکاف ونونله چتین قوزکه ایچی چیقماز ك کوزوره ج سکون واو اول وزاء معجمه وفتح واو ثانی
وراء مهمله ایله اوزون شیشه معناسنه‌در ك کوزه ج واو معروف وفتح زاء معجمه ایله برداق که کوزه کر
برداقچی دیمك اولور ك کوژه ج واو معروف وفتح راء فارسیله بمعنی خر سفید رنك عربیده قمر دیرلر
کذا فی المجمع ك کوزینه ج کسر زاء معجمه ایله کازران ودقاق طوقماغی میر نظمی بیت
هر آنکس که شود کفتار اونلغ * زند کوزینه بر سر کازر چرخ ك کوسته ج سکون واو وسین
مهمله وفتح تاء مثناه ایله قرغه دوکلکی دیدکلریدر ك کوسه ج معروف عربیده کوسج دیرلر فتح
کافله ك کوشه ج ایکی معنایه‌در اول بوجاق که کنج وپیغوله دخی دیرلر ثانی چالشلمش واله کتورلمش
معناسنه‌در شاعر بیت چون برون از کجا وکی بود او * کوشهٔ خاطر توکی بود او ك کوفته ج

سکون فا وفتح تاء مثناة ایله هردوکلش نسنه‌یه دیرلر عموما ودوکلش ات که معروف طعامدر
خصوصا شیخ سعدی بیت کوفته بر سفرهٔ من کومباش * کوفته را نان تهی کوفتست *
ل کوفشانه ح واو معروف وسکون فا وفتح شین معجمه ونونله چولاه معناسنه که کوفشان دخی
دیرلر شاکر بخاری بیت نفرین کنم ز درد وفغان این زمانه را * کرد او کبیر ومرتبت این کوفشانه را
ل کوکله ح واو معروف وکسر کاف وفتح لامله برقوشدر باشنده تاجی واردر عربیده هدهد
دیرلر ل کوکه ح واو معروف وفتح کافله جغد معناسنه در ترکستانده برادر رضاعی‌یه یعنی سود
قرنداشنه دیرلر ابو المعانی بیت از پیش جنب من نرود محنت والم * کویا که کشته تا ازلی کوکهٔ
منست ل کوله ح واو معروف وفتح لامله ایکی معنایه کلور اول کوملئی درکه صیادلر ایچنده اوتوروب
شکار کوزه‌درلر حکیم نزاری قهستانی * قطعه * بنده در انتظار موکب عید * کشته ساکن
بکنج پیغوله * تاکه آید بدام مرغ مراد * همچو صیاد مانده در کوله ل کومه ح واو معروف وفتح میمله
جبه دیدکلری قفتاندرکه جنك کونلرنده کیرلر فرهنك جهانکیریده ساز وعلف صاپندن یاپلش
اوکه بوستان وباغ وزراعت بکجیلری ایچنده اوتوررلر کازه دخی دیرلر ل کونسته ح واو معروف
وکسر نون وسکون سین مهمله وفتح تاء مثناة ایله اوتراق یرینك قبا یرندن عبارتدر ابو المعانی
بیت بزرك وفربهست کونستهٔ او * همی آرند ندان بر کناره ل کونشسته ح واو معروف
وکسر نون وفتح شین معجمه وتاء مثناة وسکون سین مهمله ایله حیوانات وآدمیانك اوتراق یری
وصغری سیدر ل کونه ح واو معروف وفتح نونله بمعنی سرین یعنی کونستهٔ مرقوم کبی اوتراق
یری معناسنه کذا فی المجمع ل کوّه ح فتح واو مشدده ایله فرهنك جهانکیریده پنبه وکوکنار
قوزاغی امیرخسرو بیت کردرین حقهٔ تو امینی بر آید تا چه شد * چیست اندر کوّهٔ بانك دانهای
کوکنار * وله بیت مستغرق خوابیم درین کوّهٔ خشخاش * شام اجل وصبح جزا را نشناسیم
وابریشم قوردینك یوماغی وآکا بکزر نسنه‌لره دیرلر وسکون واو واظهار ها ایله طاغ معناسنه در
ودخی فتح واو مشدده ایله آلت حجام که کبه دخی دیرلر عربیده فتح واو مشدده ایله باجه معناسنه یعنی
طام پنجره سیدر ل کوه بر کوه ح عنبر مطبقه که قات اندر قات دیمك اولور وهرنه که قات بر قات
اوله آکا دیرلر کذا فی فرهنك جهانکیری وبعض لغت معتبره ل کوهواره ح سکون واو اول وها
وفتح واو ثانی وراء مهمله ایله بمعنی کوهدان مرقوم ل کوهه ح واو معروف وفتح هاء ثانی ایله بش
معنایه کلور اول بمعنی زین یعنی اکر عربیده سرج دیرلر عموما حکیم فردوسی بیت ز کوهه
باغوش بر کیرمش * بشاهی ز کشتاسب بپذیرمش * وله ایضا بیت من امروز از کوهه
بردارمش * بنزد یکی زال وسام آرمش * وایرك قاشلری معناسنه خصوصا
منوچهری بیت نصرت از کوههٔ زینت نه فرودست ونه بر * دولت از کوشهٔ تاجست نه
فرازست ونه باز * ثانی حیواناتك اوموزی باشی آرقه سنده کی یوکسك یری عموما محتشم کاشی
درصفت اسب بیت بلند کوههٔ کوتاه پشت کوه سرین * کشیده کردن وفربه تن میان
لاغر * ودوه‌نك اورکجی خصوصا حکیم اسدی بیت ابر کوههٔ پیل درقلبکاه * بلورین یکی
تخت چون هور وماه * ثالث موجهٔ آب که اشتلوك وشترك دخی دیرلر شرف شفروه بیت چنان
کوهه زد بحر انعام عامست * که امید راقوت آشنا نیست * رابع بمعنی بلندی هر نسنه که بلند اوله

اوله امیرخسرو بیت بوصف در آمد علمست اینکه بانك کوس * همچون صدای کوه بد از کوههٔ
جبال * خامس بمعنی جن که کوهه بکرفته دیرلر یعنی جن کرفته بو ایکی معنایه حکیم خاقانی
بیت از کوههٔ غم شکوه بکرفت * چون کوهه کرفته کوه بکرفت ل کویچه ح واو مجهول
وسکون یای تحتانی وفتح جیم فارسیله کوچك محله وزقاق وحجره معنالرینه ل کویه ح واو
معروف وفتح یای تحتانیله طوار یاتدوغی مکان ثانی بیان بالی که عربیده رب السوس دیرلر
ل کهبه ح سکون ها وفتح باء موحده ایله آلت حجام که کنبه دخی دیرلر ل کهسته وکهشته ح
کلاهما بفتح الهاء اول سکون سین مهمله ثانی شین معجمه وهردو فتح تاء مثناة ایله بمعنی کوزهٔ
پرآب یعنی صو طلو برداق فرهنك میرزاده بمعنی کهیله واقعدر ل کهنه ح سکون ها وفتح
نونله اسکی معناسنه در ل که ح اظهار ها ایله کوه لفظندن مخففدر طاغ معناسنه حکیم اسدی
در صفت اژدها بیت به بینی ز زهرش زمین کشته رود * همه شخ سیاه وهمه که کبود *
ل مع الیاء التحتانی * کجایی ح فتح جیم وکسر یای تحتانیله یای اول اصلی در ثانی خطابیه در
قنده‌ایدك وقندن کلورسن دیمك اولور ل کرکدی ح سکون را وضم کاف وکسر
دال مهملتین ایله استخوان نرم که عربیده غضروف دیرلر کذا فی المجمع ل کریزی ح کسر راء مهمله
وزاء معجمه وسکون یای تحتانیله قریضه که وبریلوب کیروآلنه ودخی قواسنه فتور کلش بیرمعنی
معناسنه کذا فی المؤید والاداة ل کستی ح سکون سین مهمله وکسر تاء مثناة ایله کفره ورهبان
قوشاغی که عربیده زنار دیرلر بعض نسخه‌ده آفتاب پرست قوشاغنه تخصیص اولنمشدر معربی
کستیجدر حکیم اسدی بیت زبون کردش اسفندیار دلیر * بکستیش آورد سهراب زیر *
بو بیتده مطلق قوشاق فهم اولنور زیرا سهراب آفتاب پرست دکل ایدی وکافر دخی دکل ایدی
جهانکیری صاحبنه متابعتا بو بیت ایراد اولندی معیار جمالیده شین معجمه ایله مرویدر ل کشتی
سکون شین معجمه وکسر تاء مثناة ایله ایکی معنایه در اول کستی مرقوم معناسنه حکیم سوزنی بیت
از میان کشتی کسستی وز سر افکندی کلاه * وزمغی کشتی بری اسلام کردی اختیار * استاد فرخی
بیت کشتی هرقل بتیغ هندی بکسل * بر سر خاقان صلیبها همه بشکن * ثانی کورش درکه
کشتی کرفت دیرلر یعنی کورش طوتدی دیمك اولور بو معنایه سین مهمله ایله کستی مرویدر
شرفنامه‌ده ومؤیدده بو بیتله متمسك اولمشلر مسعود سعد سلمان بیت پیل زوری که چون
کند کستی * بند او پیل را دهد سستی ل کشنی ح سکون شین معجمه وکسر نونله حبوبات نوعندن ک
بورچق دیدکلری علف دوابدر ل کلاه برکی ح کسر ها وفتح باء موحده وراء مهمله ایله بر نوع کلاهدر
فقرا ورعایا کیرلر شیخ سعدی بیت حاجت بکلاه برکی داشتنت نیست * خود را ز عملهای
نکوهیده بری دار ل کلاه تتری ح کسر ها وفتح تائین مثناتین ایله عسکری‌یه مخصوص بر کونه کلاهدر
قلپق اولمقده جائز شیخ سعدی بیت دلقت بچه کار آید وتسبیح ومرقع * درویش صفت
باش وکلاه تتری دار ل کلاه قاضی ح بر نوع کلاهدر علما ودانشمندلر کیرلر عربیده دینه دیرلر
ل کالی ح کسر لامله اوج معنایه کلور اول روستایی ودهقانی معناسنه حکیم سنایی بیت چون
تو صنم وچو من شمن نیست * شهری وکالی تویی ومایم * حکیم سوزنی بیت نیز در ریش
وسبلت آن کل * خوه کلی ماش وخوه بیابانی * ثانی دف معناسنه که عربانه دخی دیرلر

جلاجل اولمین درکه بوکه دایره دینلور استاد فرخی بیت من واین ساده دلی بیهده بر هر سخنی * پای میکوبم وچون کیلان برنای وکلی * ثالث برنوع خرده بالقدر بغایت مقوی شهوت جماعیه در عربیده سمك ضراتی دیرلر کمای بوزن همای ایکی معنایه در اول ایران پهلوانلرندن بر مبارز آدیدر ثانی ذکری مرور ایدن کما معناسنه در حکیم نزاری قهستانی بیت هست با خلقش بنسبت کل چنانك * فی المثل در جنب بوی کل کمای * وله بیت عالم فانی وباقی را بهم نسبت مکن * بوی کردن را تفاوت باشد از کل تا کمای کوی واو معروفله محله معناسنه در حکیم خاقانی بیت چو آیم جانب کویت دو صد منزل یکی سازم * اکر بیرون روم در هر قدم صد جا کنم منزل کوتاه پای وکوته پای برجانوردر آرقه سنده بکاری وار در صغر کبی چتال بوینوزی اولور میرخسرو * مثنوی * یوز روان کشت بهر سوی صف * زو همه پر خال شده روی صف * تند چو شیری که بجا پکروی * شیر همی کشت ز پی آهوی * بود بسر پنجه آهو ربای * دست درازیش بکوتاه پای کوردی واو مجهول وسکون را وکسر دال مهملتین ایله جامه پشمینه معناسنه درکه کوردین دخی دیرلر حکیم سوزنی بیت که خیش با کلاله بسر در کشد فسار * وز کوردی کند جل وکون پوش هفترنك کوری واو معروف وکسر راء مهمله ایله اوج معنایه در اول یای اصلی ایله برغله آدیدر جنسه خودرویه مشابه امیرخسرو * مثنوی * که مانم از پی شاماخ کوری * ز شور خاکیان در خاك شوری * نخواهم کندم از سلطان صانع * بکوری کردم از دو دیده قانع * ثانی عشرت ونشاط ایله زندکانی وفرح وسرور ایله خرامانی ایتمك شمس فخری بیت اهل عالم بیاد دارد دهر * هم طرب میکنند وهم کوری * ثالث یای وصفیه ایله کورلك معناسنه در کورکانی واو مجهول وسکون راء مهمله وفتح کافله ختنیان معناسنه در کذا فی المجمع کوزکانی لغت اوللك راء مهمله سی یرینه زاء معجمه ایله ینه ختنیان معناسنه در کذا فی فرهنك جهانکیری کوزی واو معروف وکسر زاء معجمه ایله یعنی آبکیر وشمر کذا فی المجمع کوهاموی برنوع اویوندر صورتی بودر که بر یره طپراق بیغوب اوزرینه صودوکرلر وایچنده برقیل ویاخود برایپلك کزلرلر اطرافنده اوتوروب آنی آررلر هر کیم بولورسه اویونی یوتمش اولور ره ن نه ایسه آلور عربیده بقیری دیرلر کوهری واو مجهول وکسر ها وراء مهمله ایله بدل وعوض معناسنه استاد لطیفی بیت کوهری نیست این حوادث را * ضیعت اوست راست ضیعت کل کوهی طاغه منسوب آدم ویا حیوان ویاخود نباتات هرنه اولورسه کهری کوهری مرقومدن تخفیف اولنمشدر باب الکاف الفارسی المفتوحة مع الالف * کالیا سکون لام وفتح یای تحتانیله کلك یعنی خام ونارسیده قاون وقارپوز وغیرهما ابو المعانی بیت چون شوی پخته برغبت میبرند * ورنه اندازند همچون کالیا کاهبارها وکاهنبارها کلاهما بسکون الهاء وفتح الباء الموحدة اهل فارس دیرلرکه حق سبحانه وتعالی جل عظمته عالمی آلتی وقتده خلق ایلدی واول وقتلره کاهبار وکاهنبار نام دیدیلر ودیرلرکه بونامی زردشت وضع ایلدی بو آلتی وقتی خلقت دنیا اولان آلتی کونه منسوب ایلدی که کتب سماویه ده حق جل وعلا عالمی آلتی کونده خلق ایلدوکی مسطوردر اهل فارس اول وقتلرك هر برینه برنام وضع ایلدیلر تعظیما اول وقتلرك هر بریسی اولنده بش کون عظیم

عظیم جشن وسرور وشادمانی ایدوب بربرلرین مجلسه دعوت وعیش وطرب وضیافت ایدرلر کتاب زندده مسطوردرکه کاهنبار اول که نامی میدیوزرم در اردیبهشت ماه قدیمدن خور روزدر دیرلرکه حضرت حق جل شانه یوم مزبوردن قرق کونه دك آسمانلری تمام خلق ایلدی وکاهنبار ثانی که نامی میدیوشهم در تیر ماه قدیمدن خور روزدر دیرلرکه حضرت الله جلت عظمته یوم مزبوردن آلتمش کونه دك دریاو صولرك خلقتنی تمام ایلدی وکاهنبار ثالث که نامی پتی شهشیم در شهریور ماه قدیمدن اشتاد روزدر حضرت باری عز اسمه یوم مزبوردن یتمش بش کونه دك زمینی کوه وصحرا ایله خلقتن تمام ایلدی وکاهنبار رابع که نامی یاسرم در مهر ماه قدیمدن اشتاد روزدر حضرت خدای تعالی عز شانه یوم مزبوردن اوتوز کونه دك نباتات واشجار خلقتن تمام ایلدی وکاهنبار خامس که نامی میدیاریم در اردیبهشت ماه قدیمدن مهر روزدر دیرلرکه حضرت خلاق جهان جل جلاله یوم مزبوردن سکسان کونه دك حیوانات خلقتن تمام ایلدی ومنقولدرکه مجموع حیوانات چرنده وپرنده ایکیوز سکسان ایکی سرده یعنی نوعدر منها یوز یتمش ایکی نوعی چرنده ویوز اون نوعی پرنده در وکاهنبار سادس که نامی همسپیمدیم در اهنود روزکه روز نخستین پنجه دزدیده یعنی خمسه مسترقه دیماه قدیمدن اهنود روزدر دیرلرکه حضرت حق سبحانه وتعالی یوم مزبوردن یتمش بش کونه دك آدم علیه السلامی خلق ایلدی بومحلده زراتشت بهرام بیت همه از خوان بدانش شاه کشتند مرانرا جمله کاهنبار بشتند * وزیج ایلخانیده مرقومدرکه اول کاهنبار اول دیماهك اون برنجی کونیدر واول کاهنبار ثانی اسفندارماهك اون برنجی کونیدر واول کاهنبار ثالث اردیبهشت ماهك یکرمی التنجی کونیدر واول کاهنبار رابع خورداد ماهك یکرمی آلتنجی کونیدر واول کاهنبار خامس شهریور ماهك اون آلتنجی کونیدر واول کاهنبار سادس روز پنجه دزدیده درکه آخر آبانماهدر ودخی کوشیار حکیم زیج جامعده یازمش که اول کاهنبار اول اردیبهشت ماهك یکرمی آلتیسی واول کاهنبار ثانی تیر ماهك یکرمی آلتیسی واول کاهنبار ثالث شهریور ماهك اون آلتیسی واول کاهنبار رابع مهر ماهك اون بشی واول کاهنبار خامس دیماهك اون بری واول کاهنبار سادس اول پنجه دزدیده ده واقعدرکه آخر اسفندارماهدر اما خلقت اشیای مذکوره هر کاهنبار اولندن اولدوغی متفق علیه در لکن هر کاهنبارك اولی قنغی کون اولدوغنده اختلاف ایلمشلردر علی زعمهم الفاسد کدا یوخسول ودلنجی دیمکدر خواجه سلمان بیت بر سر کوی عاشقی شاه وکدا یکی بود * بادشهی کند کسی کوست کدای چون تویی * ابو المعانی هزل کونه بیت کیر عریان مانده است در کوی تو دریوزه کر * بردر کون بزرك وفربه ست کشته کدا کرا راء مهمله مشدده ایله ایکی معنایه در اول یعنی بنده حضرت مولانا قدس سره بیت اینچنین خاین یکی کرا بود * ما کمان برده که هست او معتمد * ثانی جام معناسنه حکیم ناصر خسرو بیت بنکر بچشم خاطر وچشم سر * ترکیب خویش کیمه کرا را * کیمه آلت جامتدر کامر کردا سکون را وفتح دال مهملتین ایله یعنی کردان وکردیده صیغه مبالغه در دونجی ودونمش معناسنه استاد عسجدی بیت کسی کز خدمت دوری کند هیچ * بر دو شمن بود کردون کردا * شاه ناصر خسرو بیت ما ماندهشد ستیم وکشته ستوده * تا مانده وناسوده چرخ کردا کردنا سکون را وفتح دال مهملتین ونونله اوج معنایه کلور اول کباب شیشی که دوندرمکدن عبارتدر امیر

معزی در صفت بیابان * قطعه * کرماش چون حرارت محرور در تموز * سرماش چون
رطوبت مرطوب در شتا * ریك اندرو چو آتش و کرد اندرو چو دود * مردم چو مرغ و باد مخالف
چو کردنا * حکیم سوزنی * قطعه * دشمن شکن شهی که چو عزم شکار کرد * از هر کجا که روی
نهد تا بهر کجا * آتش سنان نیزه چون کردنای اوست * دشمن چو مرغ کردان در کرد کردنا *
ثانی بر نوع کبابدر که اتی اول صوده خشلیوب بعده یاروب ایچنی طولدیروب وشیشه صانجوب
کباب ایدرلر بوکا کردان وکردانیه دخی دیرلر معربی کرد ناجدر حکیم قطران ارموی بیت
کر قوی تر مهتری کردن کشد با کهتران * خویش را کردون کند بر آتش تم کردنا * ثالث کوش
عود وطنبور ورباب وامثالنك قیل طاقلو اولان اغاج که بورغو دیرلر سازه دوزن ویردکلری آنی
چویروب تمام قالر بر یولرینه آهنك اولنجیه دك حکیم سنائی بیت حربه بهرام را بشکسته لطفش
قبضه کاه * بربط ناهید را بکسسته قهرش کردنا * ابو الفرج رونی بیت شاخ امرود کوهی
وامرود * رشته وکردنای تنبور ست * وکسر کافله کاسه زانو در که عربیده وصفه دیرلر فتحتین
ایله کرما یاز فصلی در که مقابلی سرما در واسی یه کرم دیرلر آنجق فصل یایه مخصوص
دکلدر شاعر بیت زمین پرنکار و هوا مشکبار * نه کرما نه سرما همیشه بهار کرنا سکون
راء مهمله وفتح نونله ریواس نوعندن براوتدر طعمی اکشیر کد رنعمه الله اشك منتر یدر دیمش
کزا فتح زاء معجمه ایله بمعنی کزنده یعنی اصریجی شیخ سعدی بیت از من مکوی حاجی
مردم کزای را * کو آستین خلق باز رمیده رد * فرهنك جهانکیریده ضرر و ضرر ایدیجی معناسنه
مرویدر استاد عنصری بیت حقا که شکر زهر شود تلخ و کزایان * کر نام فلانش بنکاری
بشکر بر شیخ سعدی بیت تریاك در دهان رسول آفرید حق * احباب را چه غم بود از زهر
جانکزا کزپا سکون زاو فتح باء فارسی ایله ریباس نوعندن براوتدر کزبا وکرنا
ورزبا دخی دیرلر شمس فخری بیت اکر ز ابر کفت رشحه بدی در ابر * بدی زبرجد و پیروزه پیکر
کزپا کنج خضرا خسرو پرویزك مشهور اولان یدی خزینه سندن بر خزینه آدیدر
هر برینك بر آدی وار در جمله سی بو کتابده ذکر اولنمشدر حکیم فردوسی * مثنوی * دکر کنج
کزد رخوشاب بود * که بالاش یك تیر پرتاب بود * که خضرا نهادند نامش روان * همان کاردان
تاهور بخردان کندا سکون نون وفتح دال مهمله ایله رایحه بد یعنی مردار قوقو او نسنه
عارضه ومعروضه اطلاق اولنور پوربهای جامی بیت کند او نیز همچو پیاز و ترش چو دوغ
چون سیر کرم وخشك وچو چقرات سرد و تر کند کیا سکون نون ودال مهمله وکسر کاف
فارسیله براوتدر خرس کیا دخی دیرلر که ذکری مرور ایلدی کندم نما یوزه کواوب آدم
آلدایجی آدمه دیرلر کندنا سکون نون اول وفتح ثانی ودال مهمله ایله پراسه دیدکلری
بد رایحه لو نسنه که صرمساغك بر نوعیدر کنده نه دخی دیرلر حکیم شفائی در هجو ملا خلیل
طبیب * نظم * خلیل منجم که از طب نداند * سفوف از ایارج شراب از معاجین * ندانسته
از کندنا دار چینی * نرفته بر یوند از ماه پروین * بدو کفتم از طب چها خوانده کفت * کلستان
و بوستان و فرهاد و شیرین * چو نارنج خوان بود پرسیدم ازوی * که کیلان بنا کرده کیست
چنین * بکفت آن بنا را علیشیر کرده * بهندوستان در حوالی قزوین * بگفتم که رستم

رستم که بود دستان * فرامرز و کودرز و بهرام و چوبین * بکفت این کیاهان که پرسیدی
از من * بود در بدخشان بحمام سردین کهبارها وکهنبارها کاهبار و کاهنبار مرقومدن
اختصار اولنمشدر مع الباء الموحده * کاواب سکون واو ایله بو صوکه صو اوزرنده
وکنارنده اولور ریشل نسنه در جامه غوك دخی دیرلر کذا فی فرهنك جهانکیری کب بوزن
لب ایکی معنایه در اول لاف وکذاف سوز معناسنه در که لاف اورمجیه کب زننده دیرلر
حضرت مولانا قدس سره * مثنوی * چون زن صوفی تو خاین بوده * دام مکر اندر دعا
بکشوده * کو زهر ناشسته روی کب زنی * شرم داری وز خدای خویش نی * حکیم سنائی
بیت هر کجا زلف ایازی دید خواهی در جهان * عشق بر محمود بینی کب زدن بر عنصری * ثانی
بمعنی بزرك وکنده روایت اولنمشدر کرشاسب ایکی معنایه در اول رستم زال اجدادندن
بر پهلوان آدیدر ثانی طهماسب شاه اوغلنك آدیدر باباسی برشه حیاتنده تخته چقوروب
پادشاه ایلمشیدی اما ینه باباسی حیاتنده ایکن افراسیاب جنکنده فوت اولدی کرشسب
وکرشاسف وکرشسف دخی دیرلر کریب کسر راء مهمله وسکون یای تحتانیه ایله زراعت
زراعت تارلاسن تقسیم وتعیین حدود ایتدکلرینه که ترکیده دونم دیرلر بوکا کری دخی دینلور تعریب
ایدوب جریب دیدیلر اما اصحی فدان تعبیر اولنان ارضه کریب دینلور بر چفتلك یردن عبارتدر
دونم کرومه یعنی باغه استعمال اولنور عربیده فدان که جمعی فدن وافدنه کاور کنج افراسیاب
خسرو پرویزك مشهور اولان یدی خزینه سندن دردنجی خزینه سنك آدیدرکه اصلنده دخی اول
کنجی افراسیاب بولمشیدی کیدوك خسرو پرویزه واصل اولدی حکیم فردوسی بیت دکر نام بود
کنج افراسیاب * که کس را نبودان بخشکی وآب کنداب سکون نون وفتح دال مهمله
ایله کاواب مرقوم معناسنه که بو صونلی صو دیمك اولور حکیم اسدی بیت یکی بیشه دیدند
کند آبی ونی * که آن آب هستی نمودی چو می کواب فتح واو ایله چقور یرده ایرکلمش
صویه دیرلر که کوچقور در آب کو تقدیرنده کورب سکون واو وفتح راء مهمله ایله پشمینه
پای پوش که چقشور التندن وادك التندن کیملو معربی جوربدر حکیم سوزنی بیت بهای
کورب وموزه فرست کوکب نعل * هباست نزد تو اینها که بها کردم کوهرتاب سکون
واو وفتح ها وتاء مثناة ایله بر نوع اینجه لطیف ترلك در که التندن زبنك رنکی کورینور دخی بر نوع
التونلی ایله اشلنمش مقنعه یعنی زنانك باش اورتسیدر وغایت اینجه دلبندنه دخی دیرلر کوهرتاو
دخی دینلور میر نظمی بیت چو کوهرتاب پوشیدست بر سر * بزیر ابر کشته ماه انور *
مع التاء المثناة * کاشت سکون شین معجمه ایله بمعنی کردانید یعنی دوندردی کاشتن
مصدریدر حکیم فردوسی بیت تو اپاك یزدان بران بر کماشت * بداده ز ایران و توران کاشت
حکیم اسدی بیت کرفتش دم آب و بر جای داشت * ز بالای سر چون فلاخن بکاشت *
کرست فتح را وسکون سین مهملتین ایله مست طافح ومدهوش یعنی بلکین و بی عقل
سرخوش حضرت مولانا قدس سره بیت باز رسید مست ما داد قدح بدست ما * کردهدی
بدست تو شاد خوشی وکرستی * بو بیتده سکون را وفتح سین مهملتین ایله اولمق اقتضا ایدر مکر
حضرت مولانا نظم ایچون ایتمش اوله واهل هندك زبان علمی سنسکلقمه یی بوتمغه دیرلر کست

سکون سین مهمله ایله بوزن مست یعنی زشت وچرکین شمس فخری بیت اکر تمثال مانی زنده
کردد * به پیش صورت خوبت بود کست * محمود ابن یمین * قطعه * آنکس که جوینی وکاهیش
بدست ست * کر زین دو فزون میطلبد از پر ست ست * کنجی وکتابی وجوینی وکاهی * هست ابن
یمین راخوش اکر نزد تو کست ست * مسعود سعد سلمان * رباعی * عشق تو بماند و صبر من
پست چرا * روی تو نکوی وخوی تو کست چرا * میخواره منم دو چشم تو مست چرا * پیش تو لبم
بوس تو بر دست چرا ل کشت ع سکون شین معجمه ایله بش معنایه کلور اول کشتن لفظنك
صیغهٔ ماضیسیدر شد معناسنه که اولدی دیمك اولور بو معناده تحویل معناسی حاصل اولور
یعنی دوندك ثانی محو وحك معناسنه بو ایکی معنایه شیخ اوحدی * رباعی * کو هرکه در جهان
تماشا روند وکشت * ما را بس اینقدر که بما دوست برکذشت * تا او ز نقش چهرهٔ خود پرده
برکرفت * ما نقش دیکران ز ورق میکنیم کشت * ثانی بو معنایه حکیم سوزنی بیت بسی
کناه صغیر وکبیر کردم کشت * که نز کبیر خطر بود نز صغیر مرا * ثالث سیر وتماشا کاه معناسنه
مثلا کلکشت دیرلر کل سیری دیمك اولور شیخ نظامی بیت کمند انداز این صید کهن دشت
درین وادی کند زینکونه کلکشت * خواجه حافظ بیت بده ساقی می باقی که در جنت نخواهی
یافت * کنار آب رکن آباد وکلکشت مصلا را * دیوان حافظ شارحلری کشتك بو معنایه
کلدوکن فهم ایتمیوب مصلا کل لکی دیو شرح ایتمشلر رابع یعنی خربزه یعنی قاون خامس
یعنی حنظل بو ایکی معنی فرهنك زفانکویادن مرویدر وادات الفضلاده یعنی دیدن مسطوردر
ل کشت برکشت ع براوتدر بر برینه صارلمش ایپ کبی بش عدد صاپدر بر برینه طولاشق
بتمك دخی دیرلر قاطع الشهوه ومقلل باه ومنقص منی در واکر طفل کریه ناك اولسه آنك بر دانه سن
باشی التنه قوسه لر ساکن اولور ل کلبت ع سکون لام وفتح باء موحده ایله بیوك کمی که دریای
هنده سفر ایدر تعریب ایدوب جلبه دیدیلر ابو المعانی بیت بکن حذر ز کناه کبیرا کر ز صغیر
شود چو کلبت وزورق ز موج یم مضطر ل کاست ع فتح لام وسکون سین مهمله ایله یعنی سیاه
مست که خرست وکرست دخی دیرلر عربیده طافح دیرلر ل کاه دوست ع یعنی سرفه یعنی
او کسرك عربیده سعال دیرلر میر ذوقی بیت سرفه کربا شدت وکر کاه دوست * حق شفا
میدهد مکن کاه دوست ل کست ع فتح میم وسکون سین مهمله ایله قیمتی آلچق بر کوهردر که
کوك رنك اولور قرله مایل اولانی معدنیدر مدینهٔ منوره علی ساکنها افضل التحیه شهرینه قریب
بر محلده اولور منقولدر که معدندن بر دن دوزلمش قدحدن شراب ایچلسه هرکز سرخوش
اولمز واکر بر پارچه سن شرابه براقسلر ینه بو خاصیت ظاهر اولورمش واکر بر آدم یاتدقده
بر پاره سن یصدوغی التنه قوسه ایو رؤیا کوروب وکورد وکی واقعه یی ضبط ایدر ل کنج دیوار یست
اول دفینه درکه حضر نبی علی نبینا وعلیه السلام حضرت موسی علیه السلام ایله انطاکیه شهرینه
اوغرایوب ییقلور ایکن راست ودرست ایلدوکی دیوار التنده اولان کنجدر قرآن مجیدده وارد
اولشدر میر نظمی بیت شد وجودم چون جدار مضمحل * کنج دیوار یست کویا عشق دل
ل کنك بهشت ع سکون نون وکاف فارسی ایله بر قلعه آدیدر که بابل ولایتنده ضحاك بنا ایلمشدر
شهر بابل مدائن سبعهٔ عراق عربك بریدر دجله وفراتك جانب شرقیسنده واقعدر مقدما اول شهری

شهری یعنی بابلی قینان بن انوش بن شیث نبی علیه السلام بنا ایلمش بعده طهمورث شاه تجدید بنا
وتعمیر ایلدی واسمنه کنك بهشت وکنك دژ دخی دیدیلر بر زمان آنده جادولر مکان طوتوب
اوتوردیلر حتی هاروت وماروت دیدکاری ایکی ملك آنده بر قیو ده صاچلرندن آصلوب طورر لر
احواللری قرآن مجیدده وارد اولمشدر وضحاکدن صکره کنعانیلر نسلی که نمرود سلسله سیدر
اول شهری دار الملك ایلدیلر بعده خراب اولدی بر دخی اسکندر ذو القرنین تجدید بنا ایلدی حالا
خرابدر مزبور قلعه دن بر تل خاکدن غیری نشانه قالمدی حله شهرینه قریب یرده واقعدر وآکا
تابعدر واول تل اوزرنده بر چاه عمیق واردر بعضیلر هاروت وماروت اول چاهده محبوسدر دیرلر
ونزهة القلوب نام کتابده مسطوردر که کنك بهشت حدود جانب مشرقده بر موضع آدیدر که
عربیده قبة الارض دیرلر اول مکان پر بلوك قرار کاهی در آنده روز وشب مساوی وسال وماه
یکساندر دیرلر شیخ نظامی اسکندرنامه ده ذکر ایدر که کنك بهشت حدود مشرقده بر شهردر
واول شهرده بر معبد قدیم واردر قندهار دیمکله معروفدر نتکم بیوردر * مثنوی * دکر باره بر مرز
هند وستان * کذر کرد چون باد بر بوستان * از آنجا بمشرق علم بر فراخت * یکی ماه بر دشت
ور کوه تاخت * از آن راه چون دوزخ تافته * کز و پشت ماه تابش یافته * در آمد بان شهر
مینو سرشت * که ترکانش خوانند کنك بهشت * هوایی در ان دید چون نو بهار *
پرستش کنی نام آن قندهار ل کنك دژ هخت وکنك دژ هوخت ع کلاهما بسکون النون
وکاف الفارسی وکسر الدال المهمله وزاء الفارسی ساکنه وخاء المعجمه وبضم الهاء بیت المقدس
دیمکدر لسان سریانیده ایلیا دیرلر حکیم فردوسی * مثنوی * بخشکی رسیده سر جنکجوی *
به بیت المقدس نهادند روی * بتازی زبان خانهٔ پاك را * بر آورد ایوان ضحاك را * چه بر پهلوانی
زبان راندند * همی کنك دژ هوخنش خواندند ل کوست ع فتح واو وسکون سین مهمله ایله
یان باشی اورمق وایکی نسخه شد تله بر برینه طوقنق آسیب معناسنه ل کوشت ع کسر واو
وسکون شین معجمه ایله قیون ودوه وسائر حیوان حوصله سندن عاف چیقاروب آغزنده
تکرار چیکنمکه دیرلر ترکیده دخی کوش دیرلر میر نظمی بیت شده دراز لطمع حیوان سرشت
خورش زان همه درد هانش کوشت ل مع الجیم * کالوج ع ضم لام وواو معروف ایله بعض
نسخه ده جیم فارسیله ده مرویدر صرچه برمق که عربیده خنصر دیرلر ابو المعانی بیت فرو تو
ل داشت چون کالوج خود را * از آن کشته بجوهر هامزین ل کرکانج ع سکون راء مهمله ونون
وفتح کاف عربیله نام دار الملك خوارزمدر تعریب ایدوب جرجانیه دیدیلر ترکان اورکنج دیرلر حکیم
انوری بیت مرحبا ملك خراسان داد یزدانت نجات * از بلای غیرت خاك ره کرکانج وکات *
ل کرکج ع سکون راء مهمله وفتح کاف فارسیله محلات اطرافنه طاش واغاج ایله ایتدکاری
دیوار که حفظ محله ایچون ایدرلر شهرك طشره اطرافنه دخی محافظهٔ شهر ایچون ایدرلر
ل کرکیج ع سکون راء مهمله ویای تحتانی وکسر کاف فارسیله بر شهر اسمیدر که افق شرفنامه
ل کلوج ع ضم لام وواو معروفله تنورده که ویاخود آتشه دوشوب یانمش اتمکه دیرلر استاد
لطیفی بیت هر کرا خشم کرد شد مفلوج * شد محتاج کهنه ها وکلوج ل کنج ع ایکی
معنایه در اول معروف خزینه ثانی اول دفینهٔ مال دیرلر که بغایت چوق اوله تعریب ایدوب کنز

دیدیلر ي كنك درهرج ع نام بيت المقدس كه كنك دژهخت وكنك دژهوخت مرقوم
معنالرينه كذا في فرهنك جهانكيرى ي مع الخاء المعجمه * كنخ ي فتح نونله بوزن زنخ بمعنى
كشك يعنى يوغردى قوريدوب محلنده بعض طعامه قورلر وكاهى اصلدوب اتمكله تناول ايدرلر
دختر كاغد آل ديمشدر بيت كرمن شكرم باب تو همچو كنجى * زرين قلمى نه سركين زنجى *
ي كيرخ ع سكون ياى تحتانى وفتح راء مهمله ايله رحله كه اوزرينه مصحف شريف قويوب
تلاوت ايدرلر كذا في فرهنك جهانكيرى ي مع الدال المهمله * كاود ي كسر واو ايله كاو كوهى
يعنى طاغ صغرى ي كد ع بوزن حد كدا وكدايى يعنى دلنجى ودلنجيلك كدا لفظندن مخفدر
حضرت مولانا قدس سره بيت شكرت چه آرزو شد زاب شكر فروشش * چو عباس دوش
زوتر ز شكر فروش كد كن ي كدا ياد ع فتح دال مهمله وياى تحتانيله خانهٔ زيرين يعنى بر خانه نك
آلتنده واقع اولان خانه يه ديرلر ابو المعانى بيت نشسته جاهلان در خانه بالا * كدا ياد كشته
جاى اهل دانش ي كرايد ع سكون راء مهمله وفتح ياى تحتانيله بمعنى بپيچد يعنى طولاشور
وصارار شمس فخرى بيت شهنشاها توان شاهى كه كردون * نيارد كز جفايت سر كرايت *
بو بيتده دوندرمك معناسنه مناسبدر ودخى مجمع الفرسده بمعنى آهنك كرد يعنى قصد ايلدى
ي كراييد ع سكون راء مهمله وياى ثانى وكسر ياى اول ايله بمعنى بپيچيد يعنى دوندردى
وطولاشدردى ودخى بمعنى قصد كرد شيخ نظامى اسكندرنامه ده بيت كراييدشان دل
بافسون خويش * امان دادشان از شبيخون خويش ي كرد ع بوزن مرد اون معنايه كلور اول
بمعنى خاك عموما شيخ اوحدى بيت تن بى روح چيست مشتى كرد * روح بى علم چيست بادى سرد
وخاك باد ايله قوپوب هوايه قالقن توزدر شيخ نظامى بيت كرد بود خاك بر انكيخته * خاك تهى به كه
در آميخته * بو معنى ده غبار معناسنه اولور خصوصا مولانا حيرتى * قطعه * شاه اسبى بحيرتى
بخشيد * باد صرصر بكرد او نرسيد * آنچنان تند بود تيز رفتار * كه بيك شب باخرت برسيد
ثانى دوندرمك كه كرديدن لفظندن صيغهٔ امر دخى اولور زنده پيل احمد جام بيت چو من
بپير پوشم بروز نبرد * سر چرخ وماه اندر آرم بكرد * ثالث كردون وفلك معناسنه حكيم فردوسى
بيت كه تا اين زمان هرچه رفت از نبرد * بكام دل ماهمى كشت كرد * رابع اسماء نيرا عظمدن
براسمدر شيخ نظامى در صفت چشمهٔ حيوان * مثنوى * اكر چشمه باسايه بودى صواب *
كجا سايه با چشمهٔ آفتاب * چو چشمه بخورشيد شد خوشكوار * چرا زير سايه شد آن
چشمه سار * بلى چشمه را سايه خوشتر ز كرد * كه اين هست سوزنده آن هست كرد *
خامس بمعنى بوى خوش استاد رودكى بيت كل را چه كرد خيز دازده كلابزن * مه را چه درغ
بند دازصد چراغدان * سادس بمعنى نفع وفايده شيخ اوحدى بيت سفر اين كسان
چه كرد كند * بجز از باد سركه درد كند * سابع عكس يعنى بر نسنه شخصينك عكسى حكيم
انورى بيت كر خام نبسته است صبا رنك رياحين * از كرد چرا رنك دهد آب روان را * ثامن
شاد وبيغم وشادى وبيغمى حضرت مولانا قدس سره بيت آن يكى مرديست قوتش جمله
درد * وان دكر مردى ميان تى جمله كرد * تاسع غم واندوه مولانا خوارزمى * مثنوى *
بصحرا راهب عزلت نشين بود * كه در كنش مسيحا بى قرين بود * ز تنها مكر كردى را بدل داشت *

داشت * ز سوداى جنون دردى بدل داشت * بو ايكى معناده اسماء اضداددن اولور عاشر
ابريشم جنسندن بر نوعدر ي كردن بند ع هر نه كه بوغاز آلتنه بغلنور رخت قلاده سى وزنان
اينجو وجواهرله دوزوب بغلدقلرى كه بو عمق ديرلر واكا بكزر نه اولورسه مير نظمى بيت بلعل
ودر كردن بند كرده * همه كردنكشان را بند كرده ي كرمند ع سكون راء مهمله وفتح ميمله عجله
ومجول معناسنه استاد لطيفى بيت مكن پروعده از وصل تو مغبون * نمى بينى چه كرمندست
كردون ي كزايد ع فتح زاء معجمه وياى تحتانيله بمعنى بكزد يعنى اصرر كزيدندن فعل مضارعدر
شيخ نظامى بيت يكى بر خورد كين جان ميفزايد * يكى كم خورد كين جان ميكزايد *
ي كزنند ع سكون زاء معجمه ونون ثانى وفتح نون اول ايله بمعنى چوالكاه يعنى سمان چوالى كذا
في المجمع ي كلوبند ع ضم لام وواو معروفله حيوانانك بوغازى آلتنه بغلدقدى وزنان دخى
جواهرله تزيين ايدوب بوغازلرينه بغلدقلرى عقد معناسنه بوده كردن بند كبيدر ي كلوند ع
سكون لام ونون وفتح واو ايله پيشكش ميوه اولسون غيرى اولسون شمس فخرى بيت تحفهٔ
دوستانت را كردون * از مه ومهر ساخته كلوند * شرفنامه ده انجير وجوزدن ايدرلر بر نسنه در
ودخى بر طاغ آديدر ي كليد ع كسر لام وسكون ياى تحتانيله مطلق پريشان اولمش نسنه يه
ديرلر مير نظمى بيت كليد دراشك بهر نثار * بينداخت هر سو دل غمكدار ي كنج باد وكنج باد آورد
ايكيسيده ايكيشر معنايه كلور اول خسرو پرويزك يدى خزينه سندن ايكنجى خزينه سنك
آديدر منقولدر كه خسروه بش نادرهٔ دوران نصيب اولمشدر كه سلف وخلفنده بر پادشاهه
ميسر اولمدى برى بو كنج باد آورددر كه خسرو قيصر ملكنه قصد وعزيمت ايلدكده قيصره
اجدادندن ارثله انتقال ايدن مالا نهايه مال خزينهٔ فراوانى خسرو خوفندن كميلره تحميل
ايدوب بر جزيره ده حفظ اولنمق ايچون كوندردكده قضاء باد مخالف ظاهر اولوب * تجرى الرياح
بما لا تشتهى السفن * مقتضاسنجه كشتى يى جانب مملكت خسروه سوق ايدر خسرو بو حالدن
خبردار اولدقده آدملر كوندروب كشتى يى عينى ايله ضبط وخزينهٔ قيصره بو طريقله مالك اولوب
اسمنى كنج باد آورد قودلر خواجه سلمان بو مضمونى ديمش بيت تاز دريا بار بحر خسرو خيل بهار *
كنج باد آورد ابر در فشان مى آورد * اول بش نادره نك برى دخى بر دست افشاردر يعنى بر نوع
نرم وملايم آلتونى حكما تصنيف ايلمشلر بر طوب آلتون ايدى كه خسرو آنى لادن كبى النده
اوينادوب استدوكى صورت اشكالى ايدردى دستخوش دخى ديرلر وبرى دخى حكماء اجدادن
بر پنجه دوزمشلر ايدى خسروك ملكنه بر دشمن ظهور ايتسه وكذلك بر حادثهٔ عظيمه واقع اولسه
اول پنجه نك انكشتلرى درهم اولوب پيچ وتاب ايدردى ويا خود حرمنده بر نامعقول ايش صادر
اولسه ينه اويله اولوردى ويا خود بر فرزندى ظهوره كلسه اول پنجه منبسط اولوب حركت
ايدردى وبرى دخى حكمت ايله مصنوع بر پياله ايدى ايچنه بر دفعه شراب قونيلوب بعده هر نقدر
صو قويسه لر لطيف شراب اولوردى اول قونيلان شراب كبى وبر روايتده بر دفعه شراب ويا خود
صو قونيلدقدن صكره هر ندكلو ايچلسه ينه پر اولوردى وبرى دخى بر باربد يعنى بر مطرب ايدى كه
مثلى سبقت ايتمامش ايدى اوچيوز آلتمش نوا ومقام اختراعى وار ايدى ونفسى انسانى بيهوش
ايدوب نطقه مجال قومز ايدى بلكه وحوش وطيوره دخى اول حالت اولوردى شيخ نظامى باربد

مرقومی خسرو وشیرین نام کتابنده اختراعلری اولان مقاملریله ذکر ایتمشدر وگنج بادآورد که
معنای ثانیسی مذکوردر باربدك مخترعی اولان نوالردن برنوا اسمیدر امیرخسرو در صفت باربد
* مثنوی * نواسازی که بودش باربد نام * نوامی ساخت آزو انگبین وام * نهاد از زخمه چون
بر زد تمامش * نوای گنج بادآورد نامش * استاد منوچهری بیت وقت سحر که چکاو خوش
بزند درنگ او * ساعتکی گنج گاو ساعتکی گنج باد * گنج بادآورد مرقومدر و گنج گاو دخی برنوادر
گنج شاد آورد خسرو پرویزك بدی خزینه سندن برخزینه آدیدر بر روایتده گنج
بادآورد که برآدیده شاد آورد در دالسزده اولور حکیم فردوسی بیت دگر گنج شاد آورش
خوانند * که در معدن خاص شه مانند کود فتح واو ایله کوید معناسنه در حضرت
مولانا قدس سره بیت ایمان کودت پیش او آن کفر کود پس رو * چون شمع تنت جان شد
نه پیش ونه پس باشد * وسکون واو ایله زمین عمیق معناسنه که کو ر دخی دیرلر یعنی دریك
وچقوردیمك اولور کورد فتح واو وسکون راء مهمله ایله طموزلان بوجکی که عربیده جعل
دیرلر شیرازیلر انزروته دیرلر کوزید سکون واو وکسر زاء معجمه ایله یعنی کوزد که جعل
مرقومه دیرلر مع الراء المهمله * کار ادات مبالغه در صیغهٔ ماضی نك آخرینه لاحق
اولوب مبالغهٔ فاعل معناسنی افاده ایدر مثلا پروردکار کبی عربیده کی رب معناسنه بسلیجی
دیمك اولور وکاه اولور صیغهٔ امر آخرینه لاحق اولور آمرزکار کبی عربیده غفور معناسنه وآموزکار
دخی بیلور کثیر التعلم وکثیر التعلیم معناسنی افاده ایدر عزیز نسفی * قطعه * هر آنکو نیاموزد
آموزکار * همه دانش از گردش روزکار * که تا آنچه ماندست از و یادکار * بود دیگر از آنچه
آموزکار کالیار کسر لام وفتح یای تحتانیه ایله ایکی معنایه کلور اول خام میوه که کالیا دخی دیرلر
ثانی صالیا یعنی سو بیلرکن ویاخود او یورکن آغزدن آقان صویه دیرلر میرنظمی بیت که سامع
شود از سخن رنجه دار * بهرسو جهد از دهن کالیار کانور ضم نون وراء معروفله غله سبدی
معناسنه در کاو بیکر وکاوچهر فریدونك کرزی آدیدر روایت اولنور که فریدون اول
کرزی کاو هیأتنده یاپدیروب ضحاکه آنکله جنك ایدردی اکا کاوسار وکاوسر دخی دیرلر
فریدوندن صکره اول کرز رستمه دکدی دیرلر کاوزر سکون واو وفتح زاء معجمه ایله آلتوندن
دوزلمش صراحی حکیم خاقانی بیت چند خواهی ز آهوی سیمین * کاوزرین که میخورد کلنار *
کاوسار وکاوسر کاو پیکر وکاوچهر مرقوماندر حکیم سوزنی بیت چو کاوسار فریدون ز تازیانهٔ او
زرمح تو عالم کاویان شود پیدا کاوشیر برکوجك اغاجك صمغی در اول اغاجك ساقی کوتاه و یپراغی
انجیر یپراغی کبی اولور اما آندن خرده وکرمی رك اولور بعضیلر زیتون یپراغی کبی اولور دیرلر وخوشبو
صاری چچکی وار در ساقی بچاق ایله یاررلر صمغی اقار اعلاسی زعفران رنکنده اولور وصوده تیز
حل اولا آغاجندن آقدقده بیاض در قورید قجه صاری اولور واصلنده قطعه سنه بیاض اولور طبیعتی
حار ویابسدر معربی جاوشیر در وطب مفرداتنده جاوشیر یازلمشدر کاوعنبر کاو بحریدر
یعنی دریاده تعیش ایدر برحیواندر بعید عنبر حقنده اولان روایات کثیرة الاختلافدر بریده بودر
دیرلر که عنبر دریا سواحلنده وبعض جزیره سنده بر بقالك رسیده طاغلر وار در بوجه اکلندن کنایه اول
طاغلرك قیا یارقلرنده زنبور عسل مکان ایدوب اول جزیره نك خوشبو شکوفه لرندن واوتلرندن یوی

بوی آلوب اول یارقلرده بال ایدر بامر الله تعالی حرارت شمسدن بال اریوب مومی قالور مومی ده
ایام شتاده هوا بردن قوپاروب ویغمور دریایه براغور مرقوم کاو بحری اول مومی ریزه لرین دریا یوزنده
بولوب یودار کانه غداسی اول اوله شکمنده طوروب اسفلندن چقان عنبر اوله مولانا هاتفی در
معراج رسول علیه الصلوة والسلام بیت ز الطاف او شور دیکر شده * ز بوی خوشش کاو عنبر
شده کاوکار کسر واو وفتح کافله چفته قوشیلان اوکوزکا وورزه دخی دیرلرز راتشت بهرام
بیت بکاهد تك اسب وز و رسوار * نماند هنر در تن کاوکار * وسکون واو ایله مزارع یعنی
اکلمش غله لفظ مرکبدر معنای ترکیب کار کاودر کاهوار سکون ها ایله بشکدر کاهواره
وکهواره دخی دیرلر بو لغتی ارباب لغتك کیمی کاف عربیله نقل ایتمش وکیمی کاف فارسیله روایت
ایلمشدر تصحیح لغت وتحقیق روایت سوداسنه مبتلا اولان بو فقیرك همدردلری کاف عربیله کاف
فارسی بی بر برندن تفریق وصحتی تحقیق واصول ومبناسنه تطبیق وبینلرین توفیق ایتمکده
خیلی اضطرابه دوشوب خرخشهٔ خاطردن امین اوله مز زیرا معتمد علیه عد ایتدوکی لغت
کتابلرینك برنده کاف عربیله بولوب صحیحی بودر دیدوکی برنده کاف عجمیله بولور کذلك برنده
مفتوحه ده بولدوغی آخرنده مکسوره ده بولوب برینی قبول آخرینی طرح ایتمکه جراءت
ایتمامکله ناچار ایکی یازمغی ارتکاب ایدیور بو مقوله لغتلرك مکررلرنده انکشت اعتراضله وهم
ایلمیوب لطف وکرم وسماحت شیملریله عفو بیوره لر لغت مزبوری هاء علامتسز استعمال ایلدکارینه
شاهد مدعا حضرت مولانا قدس سره بیت وقت طفلی ام که بودم شیرجو * کاهوارم را
که جنبانید او کبر فتح باء موحده ایله بوزن خبر اوج معنایه کلور اول برنوع لطیف
شفاف مجلا طاشدر که آندن کاسه وطبق مثلا و آوانی وظروف دوزرلر حکیم سنائی بیت زین
بیابان ترابسی بهتر * خانه وآب سرد ودیك کبر * ثانی هند ایله کابل میاننده واقع برشهر اسمیدر
ودیرلر که سید علی همدانی قدس سره حضرتلری بعض وقتلرده آنده اوتوردی حتی اول شهرده
وفات ایلدی نعش مبارکنی اول شهردن شهرختلانه کتوروب دفن ایلدیلر استاد عنصری بیت
نه یکسوار ست اوبلکه صد هزار سوار * برین کواه منست آنکه دیده حرب کبر * حرب کبر بر
عظیم جنکدر ثالث بردیرکلی چادره دیرلر بسحاق اطعمه بیت شاه حلوا کر کند ییلاق
در صحرای خوان * خرکهش کاکست ومنتوخیمه وکیپا کبر * وبرا وتدرترشی ایدرلر عربیده
قبار دیرلر باء مشدده ایله کبر سکون باء موحده ایله بوزن ببر ایکی معنایه در اول کافرك
مشرکنه دیرلر زیرا موحد بینه ترسا وعربیده نصارا دیرلر نعیم مقامنده ذکر اولندقده کبر و ترسا دیرلر
نتکم شیخ سعدی بیت ای کریمی که از خزانهٔ غیب * کبر و ترسا وظیفه خورداری * دیمشدر
وطایفهٔ آتش پرست که مجوس در آنلره دخی کبر دینلور که خدایه موحد دکللردر بینلرنده یزدان
واهرمن دیرلرکه یزدان خالق خیر واهرمن خالق شردر دیرلر خذلهم الله شیخ سعدی بو بیتنده یا الکز
ذکر ایتمش بیت اکر صد سال کبر آتش فروزد * که کر یکدم در و افتد بسوزد * اول قوم
فاسدك اعتقادی خالق خیر نور وخالق شر ظلمتدر دیدکارینه بو بیتده تلمیح واردر بیت کران
دو عارض رخشان ز فعل یزدانست * ز فعل اهرمن است آن دو زلف چوکان زن * مجوس
طایفه سنه کبر اطلاقی بو بیتلردن دخی فهم اولنور * مثنوی * هر آنکس راکه مذهب غیر

جیو سنت * بنی فرمود کو مانند کبر ست * چنان کان کبر یزدان اهرمن کفت * مر این نادان
واحمق این وآن کفت * طائفهٔ قدریه حقنده که حضرت سرور کائنات علیه افضل الصلوات
واکمل التحیات * القدریه مجوس هذه الامة * بیورمشلردر اما بعض محلده کبردن مطلق کافر
مراد اولنور قاضی نور اصفهانی. بیت بکورستان کبران م سپارید از پس مردن * مسلمانی مباد
از پهلوی من در عذاب افتد * بو بیتده کورستان کبر مطلق کافر مقبره لکنه دیمك اولور کبرك
معنای ثانیسی بر سلاحدر جنك محلنده کیرلر آکا خفتان دخی دیرلر حکیم فردوسی بیت یکی کبر
پوشید زال دلیر * بجنك اندر آمد بکردار شیر * بو معناده بعضیلر کافی مضموم نقل ایدرلر اما
مفتوحه اولدوغنه بو بیت دلالت ایدر حکیم فردوسی بیت چو بشنید آن نعره شد پان ابر * بسر
پوش فولاد و زره بکبر * ابره ضم کافله کبر قافیه اولدوغی ظاهردر ﮒ کدر ﭺ فتح دال مهمله
ایله بوزن هدر سلاح جنك معناسنه درکه کدرك دخی دیرلر میر نظمی بیت در آمد مرتب
سرا پا کدر * بجنك آوران کشته خونش هدر ﮒ کر ﭺ بش معنایه کلور اول ادات
شرطدر که اکر لفظندن مخففدر ثانی بر علتدر فضلات صفراودن وجود انسانده ظاهر
اولور ترکیده اویوز وعربیده جرب دیرلر فتحتین ایله حکیم ناصر خسرو بیت کر نخواهی رنج کر
از کر کیان پرهیز کن * جهل کر ستای پسر پرهیز کن زین زشت کر * ثالث ادات اسم فاعلدر
اسم آخرینه لاحق اولور آنك فاعلنه دلالت ایدر مثلا زرکر و آهنکر و زکر و حیله کر کبی مرقوم
اوج معنایه ابو المعانی بیت مبتلای کر شد سنی کر حسود حیله کر * نیست چاره مرورا غیر
از علاجی مرد نش * رابع بمعنی مقصود و مراد حکیم سنایی بیت کار بی علم کام و کر ندهد * تخم
بیمغز بار و بر ندهد * عبد الواسع جبلی بیت طاغیانرا کرده یکباره جدا از کام و کر باغیانرا *
کرده همواره بری از نام و نان * خامس قدرت و مکنت معناسنه استاد فرخی بیت ملك آن
باشد کو را بسخن باشد دست * ملك آن باشد کو را بسخن باشد کر ﮒ کردر ﭺ سکون را و فتح
دال مهملتین ایله ایکی معنایه کلور اول اول زمین سخت که طاغ اتکلرنده اولور و بعض فرهنکلرده
زمین پشته پشته ودرهٔ کوه معناسنه در حکیم ناصر خسرو * قطعه * هوا چون ضمیر ستمکار
تیره * ستاره چو رخسار مؤمن محشر * شمال اندر و کرد بجنبد ندانند * فراز و نشیبی و از کوه کردر
حکیم ولولی بیت مثل زباختر و خاور ار بخوانیشان * دوند پست کنان کوه و کردر آتش و آب *
اما شمس فخری در مود په معناسنه در دیو بو بیتی نظم ایلمش بیت پیش چشمش چه شب چه روز
سفید * وقت سیرش چه کوه و چه کردر * ثانی شهر و قصبه دن عبارتدر استاد فرخی بیت
دراز تر سفر او ران رهی بو ست * که ده وزده نکسست است کردر از کردر ﮒ کردکار ﭺ سکون
را و دال مهملتین و فتح کافله بمعنی جابلوسی کردن یالتقاقلق معناسنه استاد دقیقی بیت جادو
نباشد از تو نبتل سوار تر * عفریت کردکار و تو زو کردکار تر ﮒ کرکر ﭺ سکون رائین مهملتین
وفتح کاف فارسیله اوج معنایه کلور اول جناب باری تعالی جل شانه حضرتلرینك علم شریفیدر
صانع الصنایع معناسنه در حکیم ناصر خسرو بیت براند زکوه آنکه آرام و جنبش * بد و داد
در دهر یزدان و کرکر * مسعود سعد سلمان بیت بی رنج بکام دل رسیده * از یاری بخت
و عون کرکر * ثانی تخت پادشاهان معناسنه حکیم خاقانی بیت از پی تعظیم سکه اش از رو

از رو عینای هند * شاه چین را چینیان دیهیم و کر کر ساختند * حکیم قطران ارموی * مسمط
پناه کرزن و کر کر ستون خیمه و لشکر * چراغ کوهر و کشور ابو منصور بیستودان * ثالث ولایت
آذربایجانده بر قصبه آدیدر حکیم قطران ارموی بیت نحس کردون تا بد اندیش تو زان پیوسته
شد * تا شدی پیوسته تو با شهریار کر کری * کسرتین ایله بر نوع غله در دکرمی سیاه و نخوددن
کیچرك اولور عربیده جلبان دیرلر و ضمتین ایله اول سوزه دیرلرکه خشم ایله زیر لبدن سویلنور
دندنه معناسنه ﮒ کرمابدار ﭺ سکون راء مهمله و فتح میم و باء موحده ایله حمامجی معناسنه درکه
کرمابه حمامدر و دار طوتیجیدر دارنده معناسنه ترکیب اولندقده هاء علامتی حذف اولنمشدر
ﮒ کرمسیر ﭺ سکون را و میم و یای تحتانی و کسر سین مهملتین ایله هواسی غایت اسی اولان
یره دیرلر که غایت صوغوق اولان یره سردسیر دینلدوکی کبی ترکیده سواحل دیرلر شاعر * رباعی *
تا کار جهان راست کنی دیر شود * چون دیر شود دولت زمن سیر شود * محتاج پوستین و جامه ها
نشود * جایی که هوای او کرمسیر شود * و رغبتدن کرمیتله تعبیر اولنور مثلا بر نسنه یه زیاده
راغب اولانه کرم طبع دینلور نتکم اوصانمشه سرد طبع دیرلر بو معناده کرم سیر غایت راغب
و طالب دیمك اولور ﮒ کروکر ﭺ ضم راء مهمله و واو معروفله حضرت خدای تعالی جل ذکره
اسماء شریفه سندندر مراد بخش معناسنه حکیم ناصر خسرو. بیت فرزند تو ای روز بود جاهل
و عاصی * فردات چه فریاد رسد پیش و کروکر * حکیم خاقانی در مدح مقتفی خلیفه از آل عباس
* قطعه * ختم کمال کوهر عباس مقتفی * کاعزاز یافت کوهر آدم ز جوهرش * از مصطفی
خلیفهٔ چون آدم صفی * از خود خلیفه کرده خدای کروکرش * حکیم اسدی بیت کر این
کام بدهد کروکر ترا * مرا نام شاهی و دیکر ترا ﮒ کرشار ﭺ فتح زاء فارسیله حوصلهٔ مرغان یعنی
قوشلرك قورساغی شمس فخری. بیت چو طایر پوست همایون مرغ همت تو * تو که هفت چرخ
ورا دانهٔ بود بکرشار ﮒ کزر ﭺ فتح زاء معجمه ایله هاوج دید کارید ر عربیده جزر دیرلر ﮒ کزیر ﭺ
کسر زاء معجمه و سکون یای تحتانیله بمعنی باکار و پیشکار یعنی مال جمع ایدن امین و خدمتکار
و شاکرد و امثالی کمسنه لره حالا روم دیارنده کوی کتخدا الرینه و خدمتکار مسافرانه کسر کافله کزیر
دیرلر شیخ سعدی بیت کزیری بچاه اندر افتاده بود * که از هول او شیر نر ماده بود ﮒ کلوکیر ﭺ
ضم لام و کسر کاف فارسیله طاغ امرودی که اخلط و بوغاز آلان دخی دیرلر خصوصا وهرنه که
بوغازدن چکمك عسیر اوله آکا دیرلر عموما میر نظمی بیت مکن لقمهای بزرك را طمع * کلوکیر
باشد شود ز و فزع ﮒ کنجار و کنجر ﭺ کلاهما بسکون النون و فتح الجیم قزللق که زنان حسن
و یرمك ایچون یکاقلرینه سورلر کنجاره و کنجره و غنجاره و غنجر و غنجره و فکر و کالکونه دخی دیرلر
وله بیت دهد روی خود زیب و حسن آن نکار * نباشد بکنجار حسنش قرار ﮒ کنج باد آور ﭺ
کنج باد آورد درکه حذف داللهده استعمال اولنور ﮒ کنج بار ﭺ سکون نون و جیم و فتح باء موحده
ایله خسرو پرویزك یدی خزینهٔ نامدارندن بر خزینه سی آدیدر و دیرلرکه بو چهقینك رهنونافی
ایله بولوب چقارمشلر روایت اولنور که مذکور خزینه یوز عدد خالص التوندن دوزلمش آفتابه
ایدی که جمله سنك ایچی جواهر ذی قیمت ایله مملو ایدی شویله که بر آفتابه سنده اولان جواهره
قیمت تخمینی خارج حد امکان ایدی دفاین اسکندر ذو القرنیندن اولدوغی دخی مرویدر

موید الفضلاده کنج کاو بو کنجدر حکیم فردوسی بیت دگر آنکه بد نام او کنج بار * ندیده چنان دیده روزکار لغ کنج دار ع ایکی معنایه در اول یعنی خزینه دار ثانی موسیقی ده باربد خسروك مخترع اولدوغی نوالردن بر نوانك آدیدر منوچهری بیت دو کوشت همیشه سوی کنج دار * دو چشمت همیشه سوی آهوان لغ کنجور ع سکون نون وضم جیمله خزینه دار معناسنه شاعر بیت تو کنجور کنج علوم و کمال * زهی کنج و کنجور حسن وجمال لغ کندور ع سکون نون وضم دال مهمله ایله غله قویاجق بیوك سپد معناسنه لغ کنده پیر ع سکون نون وفتح دال مهمله ایله قوجه یاشلو عورت دیمکدر میر نظمی بیت بمکر زنان آنکه شد مبتلا * نکهدارد از کنده پیران خدا لغ کواشیر ع کسر شین معجمه وسکون یای تحتانیه ایله بر ولایت آدیدرکه آنده فیروزه معدنی واردر اما زیاده رنکین اولمامغله بهاده آچقدر کذا فی فرهنك جهانکیری لغ کودر ع سکون واو وفتح دال مهمله ایله یدی معنایه کلور اول بر نوع قزدر اتی بد و مضردر ثانی یعنی کوساله یعنی بزاغو ثالث حبوبات جنسندن بر نوع غله در شعیره بکزر اما اولقدر ضعیفدر که کویا چوبدر جو در دخی دیرلر رابع نام پسر شاپوردر خامس ایرانی بر پهلوان آدیدر سادس بزاغو دریسی وجیران دریسی که ترکیده کودری دیرلر ضم کافله سابع صغن یاوریسی در کذا فی فرهنك جهانکیری لغ کوزچهر ع فتح واو وسکون زاء معجمه وکسر جیمله نجم دنباله دار یعنی قویرقلی یلدز و عربیده جوزهر دیدکلرینه ده مرویدر لغ کور ع سکون واو ایله اوج معنایه در اول یعنی آتش پرست که کبر دخی دیرلر ابو المعانی بیت کور و ترسا کر به بینند روی تو * آورد ایمان رود کفر وضلال * ثانی هندوستانك عامی و راهزن کفارندن بر قوم آدیدرکه کوره دخی دیرلر ثالث بر شهرك اسمیدرکه دار الملك بنکاله ایدی حالا خراب و یباب اولمشدر لغ کوزهر ع سکون واو وکسر زاء معجمه وها ایله عقده راس و ذنب و فلك قمر مثلثدن عبارتدر معربی جوزهردر لغ کوهر ع معربی جوهردر وشول نسخه یه دیرلر که طینت وجبلت آنك اوزرینه خلق اولنمش اوله ودخی اصل ونژاد معناسنه در مثلا اصلی پاك اولانه پاك کوهر و بد اصله بد کوهر دیرلر حکیم انوری بیت ای بکوهر تا بادم پادشاه * در پناه اعتقادت را ملاه * و صرافان اصطلاحنده قیمتلو طاشه دیرلر و انجویه دخی دینلور بو ایکی معنایه شیخ سعدی بیت زرش داد و کوهر بشکر قدوم * بپرسیدش از کوهر زاد و لوم * و حکما اصطلاحنده و متکلمین لسانینده بذاته قائم اولانه کوهر و معربی جوهر دیرلر بو بحثدن برشمه بیان اولنسه سوز صددن چیقوب بحث آخر اولور زیرا فنده غایت چوق کتاب ورسائل تصنیف وتألیف ایلمشلر تحصیل وقوف مرادی اولان علم کلام کتابلرینی مطالعه ایلسون وفرهنك محمد هندوشاهده بدل و عوض معناسنه مسطوردر لغ کویر ع کسر واو وسکون یای تحتانیه ایله زمین شوره که آنده هرکز اوت بتمز شمس فخری بیت باغ جنت شود کر از خلقت * بوزد باد بر زمین کویر * شرفنامه ده و موید الفضلاده یعنی پشکار و پایکار و مجمع الفرس ده یعنی کوراب یعنی سراب و کتاب السامی ده کاف عربیله منقولدر لغ کهبار و کهنبار ع ذکری مرور ایدن کاهنبار مرقوم معناسنه در زراتشت بهرام * مثنوی * بدل کفت آن بزرك نام بردار * ندارد کرد کس زینسان کهنبار * تو کفتی این کهنبارت نکو بود * سزاوار بزرکان اشو بود لغ کیوزر ع ضم یای تحتانی وفتح زاء معجمه ایله

ایله مرغابی یعنی اوردك لکن بر نوعنه مخصوصدر میر نظمی در وصف شکار کردن شاه بیت شکاری بر شد آن صحرا سراسر * ز کبك و فاخته و بط و کیوزر لغ مع الراء المعجمه * کاز ع بوزن باز اوج معنایه کلور اول یعنی زندان خواجه عمید لویکی بیت عجب نبود کر از تأثیر عدلش * همه تریاك بارد کاز ارقم * ودیش ایله طوتمغه واصرمغه ده دیرلر کزیدن معناسنه شیخ نظامی * مثنوی * حکم ترا درخم این نه زره * رشته دراز ست کره بر کره * اینهمه دندان کواکب بکاز * یك کرهش در نکشادند باز * حکیم خاقانی بیت بنمود دندان خوش شم کر بکاز * نقش یاسین کرد بر بازوی او * ثانی انواع مقراضه دیرلر یعنی مقراض جامه و کاغد و شمع و مقراض زرکران که سیم وطلا کسرلر و سائرینه ده دیرلر اسم جنسدر حکیم انوری بیت پایم از خطه فرمان تو بیرون نشود سرم ار پیش تو چون شمع ببرند بکاز * حکیم سنائی بیت همچو زر دردهان کاز شدی * تو که در بند حرص و آز شدی * ثالث علف دواب معناسنه در وزبان هندیده کاس دیرلر لغ کاریز ع کسر راء مهمله و سکون یای تحتانیه ایله صو یولی کرك پاك صو آقسون کرك کسه چرکاب آقسون شمس فخری بیت ز لطف طبعش اکر باد و آب رخ یابد * ز سنك خاره بهر سو روان کند کاریز * لغ کبز ع سکون باء موحده ایله یعنی کنده و ستبر یعنی یوغون وقوی که لمتر دخی دیرلر حضرت مولانا قدس سره بیت یکزمان چون خاك سبزت میکند * یکزمان بر باد کبزت میکند * وله ایضا قدس سره بیت در فلان پشه درختی هست سبز * پس بلند و پهن هر شاخیش کبز لغ کز ع بش معنایه کلور اول یعنی ذراع یعنی آرشون کر پاسی اولسون مجاری اولسون ثانی یعنی کزنده و کزیدن لفظندن صیغه امر اولور ثالث بر اغاجدر اکثر صو کنارلرنده بتر و یلغون اغاجی اولق دخی مرویدر بو اوج معنایه ترتیب اوزره حکیم سوزنی * قطعه * شکر آن به نزد من که با او * شوم از طاس او زینه شکر کز * کزی پهنای طاس و از بر طاس * شکر بالا کرفته نیمی از کز * بمجمر عود سوز داز بر خوان * چو اندر پیش در که تو کان کز * رابع بر نوع پیلاندرکه کرزه دخی دیرلر حکیم فردوسی بیت بدو کفت کای بر تر از مار کز * بمیدان که پوشد زره زیر خز حکیم نزاری قهستانی بیت نکردی مشورت با مادرین کار * نهادی پای بر دنبال کزمار * خامس بر نوع اوقدر نی پر و پیکان یعنی پلکسز ودمرنسز اورته سی یوغون اولور وکسر کافله یعنی دندان کذا فی فرهنك جهانکیری لغ کرسیوز ع سکون را و یای تحتانی وکسر سین مهملهنین ایله افراسیاب شاهك قرنداشی آدیدر لغ کرکوز ع سکون راء مهمله و واو وضم کاف فارسیله ایکی معنایه در اول یعنی ضابط ولایت ثانی بر پهلوان آدیدرکه سر عسکر تورانی پیران ویسه امدادینه کلمشیدی کذا فی المجمع لغ کرمخیز ع سکون راء مهمله و میم و یای تحتانی وکسر خاء معجمه ایله جست و چابك معناسنه در حکیم اسدی بیت بر انکیخت بس چرمه کرمخیز بر انکیخت بر هندوان رستخیز * مولانا هاتفی بیت چو در پیش کیرند راه کریز * بخندید بر توسن کرمخیز لغ کالوز ع ضم لام و واو مجهول ایله فندقدرکه جلوز دخی دیرلر بعض فرهنکلرده جلغوزه یعنی صنوبر و بعضنده بادام کوهی که بخورك دخی دیرلر بو ایکی قول اخیر صحیح اولاق جائزدر لغ کوز ع فتح واو ایله مخففدر کوزندر یعنی صغن مولانا شهاب الدین عبد الرحمن شاهرخ میرزا بارکاهنك مقرب و معتبرلری سالکنه منسلك اولمغله شاه ملك مرثیه سنده دیمشدر بیت مکر آمد خبر تعزیت

لغ

میر کبیر * آنکه در جنك بجنکش چو کوز بود پانك * وسکون واو ایله جوز دركه كردكان
وچار مغز دخی دیرلر معربی جوز حکیم سنایی در توحید باری * مثنوی * کرمش کفت
مرمرا بشناس * ورنه که شناسدی بعقل وحواس * بدلیلی حواس کی شاید * کوز بر پشت
قبه کی باید * حکیم فردوسی بیت تو با این سپه پیش من دانهٔ * همی کوز بر قبه افشانهٔ *
ك کونیز ع سکون واو وکسر تاء مثناة ویای ساکنه ایله ك کونیز ع سکون واو وکسر
نون ویای ساکنه ایله کلاهما بمعنی کیل وقفیز وشینك اولمغله مرویدر میر نظمی بیت شعر
احسان اطبعش چنان تیز * دهد سیم وزرش با کیل وکونیز ك کویژ ع کسر واو وسکون یای
تحتانیه ایله بودخی کونیز وکونیز مرقومان معنا لرینه در کذا فی فرهنك جهانکیری ك مع الزاء الفارسی
ك کژ ع ابریشمك فناسی که معربی قزدر اما خاطره کلور چونکه معربی قز در دیدیلر مطلق
ابریشمدر زیرا عربیده ابریشمه قز واشلیانه قزاز دیرلر بو تقدیرجه فنا اولمامق اقتضا ایدر ك کنند ژ ع
سکون نون وکسر دال مهمله ایله مختصر کنك دژ در شاعر بیت بکند ژ رفت بهر سحر بابل *
که علم فتنه را بوده است قابل ك کنك دژ ع کنك بهشت مرقوم معناسنه درکه تفصیل شرحی
مرور ایلدی کذا فی فرهنك جهانکیری ك مع السین المهمله * کاموس ع صوصغری درکه
تعریب ایدوب جاموس دیدیلر یاخود جاموس اول اولوب بعده تجمیم اولنمش اوله کلا الحالتین
اسم مجیددر میر نظمی بو محلده دیمش بیت چو کاموس دشتی نکه میکنند * که حال اطاعت تبه
میکنند ك کاورس ع فتح واو وسکون راء مهمله ایله طاریشك صاری اولان نوعنه دیرلر حکیم
شیرازی دیمشدر بیت یا بکاورس مقشر کن ضماد * کو بحل درهم زره بسرشته باد ك کاویس ع
کسر واو وسکون یای تحتانیه ایله سود وآیران قودقلری ظرف بعض فرهنکده سین معجمه ایله
مرویدر ك کراس ع فتح راء مهمله ایله نواله ولقمه معناسنه مولانا رازی بیت جمله نعمتهای
الوان جهان * یك کراس از خوان احسان تو نیست ك کراوس ع فتح راء مهمله وضم واو ایله
روغنکرلر یاغ چیقاردقلری چرخه دیرلر ك کنج عروس ع خسرو پرویزك مشهور یدی
خزینه سندن خزینهٔ اولی آدیدر معلوم اولاکه مذکور خزائن سبعه نك آدلری جمله بو کتابك
هر برینك محلی کلدکجه ذکر اولنمشدر لکن متفرق واقع اولمغله بو محلده فهرس اولمق معقول
کورلمکین ذکر اولنور اول کنج عروس ثانی کنج باد آورد ثالث دیبهٔ خسروی رابع کنج افراسیاب
خامس کنج سوخته سادس کنج خضرا سابع کنج بار که کنج گاو دخی دیرلر فرهنك جهانکیریده
یدی خزینه روایت اولنمشدر اما مجمع الفرسده سکز خزینه منقولدرکه سکزنجی کنج شاد آورد
نقل اولنمشدر لکن شاد آورد باد آورد ایله بر خزینه نك اسمی اولدوغی مرویدر وباربد خسروکه
مشهور مطربدر هر بر خزینه نك نامیله بر نوا اختراع ایلمشدر حکیم فردوسی جمله سن بو وجهه
اوزره ذکر ایدر شهنامه ده * مثنوی * نخستین زبنیاد کنج عروس * زچین وز بر طاس واز روم
وروس * دکر کنج باد آورش خواندند * که در مخزن خاص شه ماندند * دکر آنکه نامش اکر بشنوی
بخوانی ورا دیبهٔ خسروی * دکر نامور کنج افراسیاب * که کس را نبود آن بخشکی وآب *
دکر کنج کش خواندی سوخته * کران کنج بد کشور افروخته * دکر کنج کز در خوشاب بود *
که بالاش یك نیزه پرتاب بود * که خضرا نهادند نامش روان * همان نامور بخردان کاردان * دکر

آنکه بد نام او کنج بار * ندیده چنان دیدهٔ روزکار * شیخ نظامی حضرتلری دخی خسرو وشیرین
کتابنده مذکور خزینه لری آدلریله وباربدك مخترعی نوالریله ذکر ایلمشدر هر بری محلنده یازلمشدر
ك مع الشین المعجمه * کاودوش ع سکون واوین وضم دال مهمله ایله سود صغه جق آغزی
آچق ودبی طار بر ظرفدر کاودوشه دخی دیرلر دوشهٔ کاو تقدیرنده مولانا کمال * رباعی *
وی کفت بجنده اشرف خر رازن * ای لاك دهانت کاودوش کس من * بسیار بکاه خنده
مکشای دهن * بی تیغ مبادسرت افتد بدهن ك کاوریش ع سکون واو ویای تحتانی وکسر
راء مهمله ایله بمعنی ابله وبی عقل وتمیز حکیم خاقانی بیت کی عجب کر کاوریشی از کوکوساله ساز
طبع صاحب کف بیضا زین نیاید پیش ازین ك کاوش ع ضم واو ایله نمرودیدکلری کافر عنیدك
نام پایه سیدر حضرت ابراهیم خلیل الله علی نبینا وعلیه الصلوة والسلامی آتشه آتدی
بو مرتبه قوی وتوانا ایکن بامر الله تعالی بر سوری سنککه پشهٔ ضعیف در سوراخ بینی سندن
کیروب دماغنه واروب خارش ویرمکله جان بر جهنم ایلدی ك کاومیش ع صوصغری در
فخر الروم کمال پاشازاده مرحوم بونده دخی تصرفات خاصه سندن بیورر که کاو ایله میشدن مرکب
اسم جنسدر صوصغری ایسه اول جنسدن بر نوعدر که آکا کاو اطلاقی صحیح اولور ومیشه
مشابهتی اولمغله تمیز ایچون صوصغرینه اسم ایتمشلردر زیرا بونلرك کیمی اهلی وکیمی دشتی در ومیش
دیو دشتی قویونه دیرلر اهلی اولانه کوسفند دینلور انتهی کلامه الله اعلم بونده وجه مشابهت
آنجق دشتی لکلردر ودشتی حیوان ایسه چوقدر غیره تشبیه اولنمیوب صغری قویون ایله اشتراك
مرتبه سنده مشابهت نه سبب ایله اولدوغی بو فقیر پر تقصیرك معلومی اولمدی ظاهر قصور
عقلمدر که یازدیغم سوزك معناسن فهم ایلمدم ك کداش ع فتح دال مهمله ایله بوینوز معناسنه در
عموما کیك بوینوزینه دیرلر خصوصا ترکیده مهره دیرلر آندن زهکیر ایدرلر قتلرنده مقبولدر
بو معنده مهره زهکیری اولاندن بیلان وسائر افاعی قاچوب یقین اولمزلر بالخاصه در ابو المعانی
بیت اول چو کوسفند بود آن سرکرش * اکنون کداش کشته بران تارك سرش ك کرایش
فتح راء مهمله وکسر یای تحتانیه بمعنی میل کردن یعنی بر آدمك طرفنه دونوب میل ایلمك
معناسنه در شیخ نظامی بیت کهی دل بر فتن کرایش کند * کهی خوابرا سرستایش کند *
ك کردنکش ع سکون راء ونون وفتح دال مهملتین وکاف ایله معاند وسرکش معناسنه ابو المعانی
شهریار شیردل اعدا کش ودشمن شکن * زیر حکمش کشته هر کردنکشان روزکار ك کرزش
سکون راء مهمله وکسر زاء معجمه ایله تظلم وداد خواهی معناسنه خسروانی بیت بدادمق
زال لبانت وکرنه * سوی خواجه خواهم شد از تو بکرزش * بو معنایی مؤید شمس فخری
بیت مکر سر کرانی کرزش تواند * که بردارد از مملکت رسم کرزش ك کرموش ع سکون
راء مهمله وضم میم ایله بر حیواندر مزروعاتی صاپندن کسوب تباه ایدر بغایت مضردر ابو المعانی
بیت نخستین ریش او چون زرع وافر * بدندانش بریده همچو کرموش ك کریش ع کسر
راء مهمله وسکون یای تحتانیه ایله کلر دیدکلری زهرناك جانوردر ك کزین فروش ع کسر زاء معجمه
وسکون یای تحتانی ونون ایله ابریشم صاتیجی کز قز معناسنه اولدوغی وقز ابریشم ایدوکی ذکر اولندی
ابو المعانی بیت کزین فروش چو دیده د وزلف وکیسویش * بخجل شدست همین از متاع

بی رویش ؁ کش ؏ محبوب صاحب جمال وخوش اندام بی مثال معناسنه حکیم سنایی * رباعی *
در شهد چه خوشیست که درکام تونیست * باکبک چو کشیست که درکام تونیست * در شهر
کدام دل که اورام تونیست * بی بال به آن مرغ که دردام تونیست * حکیم فردوسی بیت همانکه
بر آمد یکی باد خوش * ببرد ابر وروی هوا کرد کش * وناز وشیوه وعشوه وکرشمه معناسنه ده
کلور شمس فخری بیت صد قرن هم بر نسان بر تخت ملك بنشیند * پیوسته عیش میران با یار
نازك وکش ؁ کنج کاومیش ؏ ایکی معنایه در اول جمشیدك خزینه لرندن بر خزینه آدیدرکه
بهرام کور زماننده ظاهر اولدی آکا کنج کاو وکنج کاوان دخی دیرلر طریق ظهوری وتفصیل
احوالی کنج کاو ذیلنده ذکر اولنور انشاء الله تعالی وثانی باربد خسرو مخترعاتندن بر نوا ولحن
آدیدر ؁ کندش ؏ سکون نون وکسر دال مهمله ایله کوکرد معناسنه در ابو المعانی بیت
کرفته جسم سراپا چو عات جربی * علاج نبوده باوکر جهان شود کندش ؁ کندلاش ؏
سکون نون وفتح دال مهمله ولام ایله ایکی معنایه در اول بدبو ر اوتدر ثانی بوزیاوب قوتمش
یمرطه معناسنه در ؁ کواش ؏ بوزن صواش رنك معناسنه یعنی لون مثلا کواش سرخ
وکواش زرد وسبز ومثل ذلك کذا فی مجمع الفرس ؁ کوانش ؏ کسر نونله دائما آتش یانان
اوجاق معناسنه میر نظمی بیت شرارش میرود هر سو بفرسخ * کوانش بوده کانونهای مطبخ
؁ کوهر کش ؏ بر نوع بلازکدرکه جواهر وانجو ایله دوزلمش اولور رفیع الدین لبنانی بیت
زبهر ساعد شاخ ابر ساخت کوهر کش * که قطره در خوشاب است وسبزه شبه دوال ؁ کویش ؏
کسر واو وسکون یای تحتانیله سود وآیران ظرفی وبعض نسخه ده یاغ معناسنه در کویشه
دخی دیرلر ؁ مع الفاء * کالف ؏ کسر لامله بدنده قیل اور پرملك ودخی طاغلمش صاچه دیرلر
مثال اول میر نظمی بیت اکر دیوی بان بد چهره دیدش * شود کالف همه موی وجودش
؁ کالیف ؏ زیاده یای تحتانیله کالف مرقوم معناسنه در ؁ مع الکاف * کدك ؏ فتح
دال مهمله ایله شیردان که کیپا دخی دیرلر ات پاره لری وپرنج وبهارات ایله طولدیروب بشدکدن
صکره یاغده قاورلر لطیف طعامدر بسحاق اطعمه بیت بامدادان که تربت کدك وپاچه زدند
میبرند در پی آن نکه وکیپا در کار * وله ایضا بیت ازبحر سفره ما نرساند بساحلی * کشتی
نان کرش نبود لنکر کدك ؁ کردیده پلاك ؏ کسر باء فارسیله پلاك کوز قپاغیدر کردیده
چوره سی دیمکدر ودخی دونمش دیمکدر کوز اطرافی معناسنه اولور ؁ کرك ؏ سکون راء
مهمله ایله ایکی معنایه در اول بمعنی نقل که صحبتلرده مجلسه قوری میوه کتوروب یرلر ودخی
شراب ایچلدکده نقل ایتدکاری مزه در مجنون چب نویس بیت کفتم از لعل توام ذوق
شراب وکرکست * لب کرك کرد که مجنون چه شراب وچه کرك * ثانی آدم وحیوانك اویوزنه
دیرلر شاعر در هجا بیت مرد اوبد نهادو دغل طور وناسپاس * چون مادیان پیر همه کرك وبی تمیز
؁ کرمك ؏ سکون راء مهمله وفتح میمله بشمش بقله حکیم سنایی بیت باقلی بسنده کن در راه *
چند ازین باقلی کرمك خواه * بسحاق اطعمه بیت آل برمك در کرم کرمك فروش این درند
این سخن بر ملك نمیکویم که هست این مشتهر ؁ کزلك ؏ سکون زاء معجمه وکسر لامله بر نوع
قلمتراشدرکه اوجی کیرو دونمش وکسکین اولورکه آنکله غلط حك ایدرلر اکرچه مشهوری تلفظنده

تلفظنده فتح لامله در اما فرهنك جهانکیریده کسر لامله ضبط اولنمشدر حکیم خاقانی
بیت کزلك شاه سعد ذابح دان * که بمریخ ماند از کهراو ؁ کشنك ؏ فتح شین معجمه
ونونله جعل دید کاری قره جه بوجکدرکه سرکین کردان وکردانك دخی دیرلر
؁ کندمك ؏ سکون نون وکسر دال مهمله وفتح میمله فرج زنانده اولان کوشت پاره یه دیرلر
ابو المعانی بیت کر همیخواهی سلامت از زنان خود داردش * کندمك چون مار افعی
میکزد غافل مباش ؁ کوخك ؏ فتح واو وسکون خاء معجمه ایله اوزم صالقمی اولان
شاخلره دیرلر ؁ کویك ؏ کسر واو وسکون یای تحتانیله بمعنی تکرار کذا فی فرهنك جهانکیری
؁ مع الکاف الفارسی * کالبنك ؏ سکون لام وفتح باء موحده بعده نون ساکنه ایله لفظ مرکبدر
کال ایله بنکدن کال قوزالقدر وبنك معروف معنای ترکیب غلال میاننده بتر براوتدرکه کنکره لی
قوزالغی اولور ولاله کبی ایچندن بر قاج دانه حاصل اولور بر کمسنه بلیوب تناول ایلسه عقلنی
زائل ایدوب دیوانه مثال سرخوش ایدر آکا مربنك دخی دیرلر حکیم سوزنی * قطعه *
تابنك کالبنك بدیوانکی کشد * دیوانه باد خصم توازبنك وکالبنك * آری عجب نبست
چنینها ازان کسی * کش ساختست مغز خرد کالبنك دنك ؁ کاورنك ؏ سکون واو ونون
وفتح راء مهمله ایله فریدونك کرزی آدیدرکه کاوپیکر وکاوسر دخی دیرلر ایدی حکیم زجاجی
بیت چو سلطان چنان دید وشد سوی جنك * بجنك اندرون کرزه کاورنك * شمس فخری
بیت خلیدی بچشم اندرش کاویان * شکستی تبارك بدش کاورنك ؁ کاوسنك ؏ سکون
واو ونون وفتح سین مهمله ایله اوکندره دید کاری چفت آلتیدر کذا فی المجمع ؁ کاوشنك ؏
فتح شین معجمه ایله اوکندره دردیو فرهنك جهانکیریده مسطوردرکه غاوشنك دخی دیرلر استاد
لطیفی بیت هرکه یار آمد چو کاوی بر نخاست * کاوشنك کر میزنند اورا سزاست *
مجمع الفرسده کاوشنك حبوباتدن بر نوع دانه در قابوغن چقاروب مقشر ایلسه لر عدس کبی اولور
آکا دیوسنك دخی دیرلر ؁ کدرك ؏ سکون دال وفتح راء مهملتین ایله سلاح جنکدرکه کدر
دخی دیرلر استاد فرخی بیت روز وشب در بر تو کدرك مالنده چو سرو * سال ومه در کف تو باده
آسوده چو رنك ؁ کردنك ؏ سکون را وفتح دال مهملتین ونونله دیوث واحمق که قباحتن فهم
ایلمز آکا دنکل دخی دیرلر ابو المعانی * قطعه * آن کردنك که حال زنش بیخبر بود * ازحال خویش فتح
نیست خبر ادر عجب مدار * آن کردنك که کابیدن زن رضا دهد * هرکز مده امان وسرش زیر
تیغ آر ؁ کرنك ؏ فتح راء مهمله وسکون نونله لشکرکاه معناسنه یعنی اردو ودرنك یری فرهنك
جهانکیریده جای جنك ومحل معرکه معناسنه ده مرویدر وکسر کافله درهم شکسته معناسنه در
؁ کریسنك ؏ کسر را وسکون یای تحتانی ونون وفتح سین مهملتین ایله بمعنی مغاك یعنی
آلچق وچقور بر مغاره کبی کذا فی المجمع ؁ کنك ؏ فتح نون وسکونله ده جائزدر طقوز معنایه
کلور اول ولایت چینده بر بتکده آدیدر حکیم ازرقی بیت زمین باد صبا شد نکارخانه چین *
چمن زصحن سمن شد بهار خانه کنك * نجیب الدین جرد پادقانی بیت زبسکه باد بکلزار میزند
نیرنك * نکار خانه چینست نقش خانه کنك * ثانی بر عظیم نهر اسمیدرکه منبعی هندوستان
مملکتنده سوالك نام محلده در بنکاله دن کچوب عمانه واصل اولور هند ولرك اعتقادلری بودرکه اول

مهردن غسل الملك وآتشه یاقد قلری مرده نك كوللرنی آكا دوكمك سبب رفعت درجات ومزیل
سیئات اوله بو ایكی معنایه خسروانی بیت تا چون بهار كنك شد از روی او جهان * دو چشم
خسروانی دورود كنك شد * ثالث هراكری اولان نسنه در عمومامسعود سعد سلمان بو ایكی
معنایه ترتیب اوزره * قطعه * لاف را وی كران بود چون كوه * ورچه رفتی روان بود چون
كنك * باد منت بسیست برسر جود * زین سبب هست هرسه حرفش كنك * وما درزاد
اولان بوكری یه دخی دیرلر خصوصا خواجه عمید لوبكی بیت ای پهلوی كه زیر طناب سرادقت *
كردون همی خمیده رود بر مثال كنك * رابع بمعنی كوه سربلند حكیم فردوسی بیت یكی زنده
پیلست بر كوه كنك * اكر با سلاح اندر آید بجنك * خامس بدن انسانده فضلات سودادن
حاصل اولور بر ریحدر اول سبب ایله قل دیبلرینه كچیك عارض اولوب متصل قاشنور تا قلی
قوپارمدقچه راحت اولمز حكیم سوزنی بیت تا بركند حسود تو سبلت بدست خویش *
در سبلت عدوی تو افتاده باد كنك * سادس خطا ولایتنك جانب شرقیسنده واقع بر شهر
آدیدر كه آنده روز وشب مساوی در زیاده ونقصان اولمز تحت خط استواده واقعدر هواسی نهایتده
اعتدال اوزره در اول مرتبه كه همیشه بهاردر آكا كنك دز وكنك بهشت دخی دیرلر استعاره
طریقیله در زیرا كنك بهشت بابل ولایتنده اولدوغی ذكر اولنمشیدی مختاری بیت * قطعه *
با سپهر یست زمین را ببهار اندر باغ * تا بهار یست سمن را بخزان اندر كنك * جان زشمشیر
تو بد كوی ترا بادا قطع * سر زفتراك تو بد خواه ترا بادا ونك * سابع تاشكند شهرینك بر آدیدر
كه كند رآكا چاچ دخی دیرلر بو معنای سابع تاریخ ظفرنامه دن منقولدر مذكور معنالرك اكثری
فرهنك جهانكیریدن مرویدر ثامن مطلق اكری دحتی انسانك بوكریسنه دخی دیرلر شمس فخری
بیت اكر جلال تو از چرخ متكا سازد * زبار قدر تو در خط محور افتد كنك * تاسع ادات
الفضلاده نام بیت المقدسدر كیرنك سكون یای تحتانی ونون وفتح راء مهمله ایله بر قصبه
اسمیدر حكیم انوری بیت حبذا كیر قاضی كیرنك * آنكه دارد زسنك خارا سنك *
مع اللام * كال طقوز معنایه كلور اول جنكدن قاچمق ودخی هزیمت لشكر معناسنه
شمس فخری بیت بغیر كنج عدم خود كریزكاهش نیست * اكر زتیغ تیغش بود عزیمت كال *
ثانی بمعنی دور یعنی ایراق ودورشدن ایراق اولمق معناسنه كه نهی مكال اولور یعنی دور مشو
حكیم سنایی در تعبیر خواب * مثنوی * طیب باشد دو كونه اندر خواب * این یكی راحت
آن یكی همه تاب * راحت این نوع را كه برمالند * محنت آن جنس را كه بوكالند * حضرت
مولانا قدس سره بیت هركه او اسب دواند بسوی كمراهی * كند آن اسب لكدكوب مكال
از لكدش * ثالث بر نوع خرده دانه لو ارزندر كه كاورس وكاورسه دخی دیرلر امیر خسرو بیت
بر كرد هر دقیقه این شعر تو ملك * لرزان نكر كه بچه كنجشك بهر كال * وله بیت یا بیم واین چمن
تو روی مرغ دانه چین * طاوس صحن جنت وكنجشك كشت كال * رابع چقال دیدكلری وحشی
حیوان كه شغال وشكال دخی دیرلر سیف اسفرنكی بیت شد عدو غره بحكم تو ولیكن نشود
بچه شیر فلك سست زسر پنجه كال * خامس فریاد بانده در ملاحی بیت جوانی چو كال
غراقی زند * به پیری دم هم و ثاقی زند * قدمادن برشاعر دیمشدر بیت همچو پروانه بكرد تو

تو پر و بال زم * هر سحر كه بسر كوت رسم كال زم * سادس بمعنی غلتیدن یعنی یوالنمق سابع
عنكبوت نوعندن زهرناك بر بوجكدر عربیده رتیلا دیرلر بر آدمی اصرسه زهری تأثیر ایدوب
خیلی زحمت ویرر هلاك اولمشی ده واردر ثامن هنوز آچلمامش پنبه قوزاغی كه یشل اوله
وهر نسنه نك قوزاغنه دیرلر تاسع خروس معناسنه در كذا فی فرهنك جهانكیری كرپال
سكون راء مهمله وفتح باء موحده ایله غربال معناسنه در كردنكل سكون را ونون وفتح دال
مهملتین وكاف فارسیله دیوث واحمق كیدی دیمكدر ابو المعانی * قطعه * نكند ضبط زن
فاحشه اش * آنكه كرد نكل عالم باشد * اینچنین زن نكند طبع قبول * آنكه زدش كند
آدم باشد كرشال سكون راء مهمله وفتح شین معجمه ایله بر نوع حیوان وحشیدر
آیو ایله چقالدن تولد ایدر چقال آیویه آشنجه اولمقوله بو العجب حیوان متولد اولور ایكسندن
دخی نصیب خاصیتی واردر ابو المعانی * قطعه * طرفه شخص حرامزاده شود * كر بكویند
نام او كرشال * مادرش بوده خرس بد هیأت * پدرش دزد كار همچو شغال كرمایئل
سكون راء مهمله ویای ثانی وفتح میم وكسر یای تحتانی اول ایله بر شهزاده آدیدر ضحاك مارلرینه
بینی انسان ایچون موكل ایدی بو شهزاده ایله معا كه آنك نامی ارمایئل ایدی تفصیل احواللری
ارمایئل ذیلنده شرح وبیان اولنمشدر كالكل سكون لامین وفتح كافین فارسیین ایله بر نوع
ایموندر نارنج مثابه سنده اولور بغایت اكشیسی واردر شول مرتبه كه بر ایكنه صوقسه لر بر زمان
طوردقده ایكنه اریوب محو اولور كندم درازچكل بر نوع بغدای سنبله سید رقلچقی
معائرندن اوزون اولور كنكل سكون نون وفتح كاف فارسیله هزل وظرافت ندیمانه معناسنه
حضرت مولانا قدس سره بیت منتظری باش وچومه نور كیر * ترك كن این كنكل ونظاره را
حكیم نزاری قهستانی * قطعه * یاد باد آن شب كه در بیت الحرم * خلوتی كردیم با یاران بهم *
باده میخوردیم وكنكل میزدیم * زاول شب تا بوقت صبحدم كوال بوزن نوال اوج معنایه در
اول بویومك عربیده كی نمو معناسنه سیف اسفرنكی بیت ای زسحاب كفت نخل امل تر كوال *
وی زعوای درت كلشن جان خوشنما * ثانی قزانوب مال ونعمت جمع ایلمك معناسنه طیان
مرغزی بیت بزركان كنج سیم وزر كوالند * تو از آزادكی مردم كوالی * ثالث بمعنی چوال یا بو
آنك معجمی ویاخود عكسی اوله وزبان هندیده صغرچوبانی معناسنه كول سكون واو
ایله صحاقلی خرقه كه درویشانه آنی كیمك مخصوص عادت اولمشدر كذا فی الاداة مع المیم
كالم فتح لام ایله اردن قالمش طول عورت معناسنه در شمس فخری بیت دشمن دركه تو را
باشد * بچه دائم یتیم وزن كالم * استاد منجیك بیت پای تو از میانه رفت وزنت * ماند كالم كه
نیز نكند شوی كام اوج معنایه در اول آدیم كه عربیده خطوه دیرلر شاعر بیت كوشه كیران
ستوده نام بود * كوچه كردان فراخ كام بود * ثانی لكام اسب كه تخفیفا لامی حذف اولنوب
كام قالمشدر حكیم سوزنی بیت زخاك شمس فلك زر كند كه تا كردد * ستام وكام ور كاب براق
توز ركند * ثالث طماق كه عربیده ادیك دیرلر شیخ سعدی كلستانده دیمشدر * ذو الفقار علی
در نیام وزبان سعدی در كام * كار خردمندان نباشد * مذكور اوج معنایه مولانا جامی بیت
كسی كه كام در این بحر می نهد پی كام * بكام میرسد آخر ولی بكام نهنك كاوچشم بر نوع ایجی

غایت قرمزی وطشره سی بیاض چیچکدر شیرازیلر بابونه گاو دیرلر عربیده احداق المرضی
والخوان دخی دیرلر ومصرده کرکاس وموصل دیارنده شجرة الکافور دیرلر یونانیلر قریانیون دیرلر
طبیعتی حار ویابسدر اکردوکوب صوینی ذکره وخصیتینه سورسه لر جماعه مالانهایه قوت ویرر
وآن استشمامه عادت ایدنمك غایت یرامز درسبات علتی ایراث ایدر وبعض تراکیبه جزو ایدرلر
شیخ نظامی بیت شمال انکیخته هرسو خروشی * زده بر گاو چشم و پیلکوشی * وله بیت
زبس کش گاو چشم و پیلکوشست * چمن چون کابه ٔ کوهر فروشست * خواجه سلمان بیت
چو گاو چشم زدید ار عیب سازی کور * چو پیلکوش زگفتار خلق کر یانی ❊ گاودم ❊ سکون
واو وضم دال مهمله ایله بوری معناسنه در حکیم فردوسی بیت سپهبد بزد نای ورویینه خم *
خروش آمد از ناله ٔ گاودم * بو معنایه شمس فخری بیت ای بسر نزدیك اهل روزکار * چه نوای
عود بانك گاودم * حکیم اسدی بیت بر آمد دم مهره و گاودم * شد از گرد کردان خور وماه
کم ❊ کرزم ❊ سکون راء مهمله وفتح زاء معجمه ایله اودونجی بالته سی که آنکله اودون کسرلر ❊ کرم
سکون راء مهمله ومیم ایله اسیدر که مقابلی سرد در شاعر بیت روزست خوش وهوا نه
کرمست ونه سرد * ابر از رخ کلستان همی کرد شود * عربیده حرو حار دیرلر چغتای لساننده
ایسیغ وایسیق دخی دیرلر ❊ کرژدم ❊ زاء فارسیله مؤید الفضلاده نام درخت دیوب حرکتن
اشعار ایتمامش ❊ کرژدهم ❊ سکون زاء فارسی وفتح دال مهمله وها ایله ایران پهلوانلرندن
بر مبارز پهلوان آدیدر ❊ کرزم ❊ فتح زاء معجمه ایله فرهنك جهانکیری صاحبی بمعنی درخت کز
دیوایلغون اغاجنه تخصیص ایلمش اما شمس فخری سکون زا ایله صو کنارلرنده بتن اغاج معناسنه در
دیو بوابیکی بیتی نظم ایلمش * قطعه * در جویبار دولت شاه جهان پناه * دائم زسلسبیل
ورطوبیست آب کرزم * در فتح باب ودست عطابخش او سزد * کر کوهر ولآلی بارد زابر نزم *
❊ کرژم ❊ فتح زاء فارسیله ترکیده قراموق دیدکلری چالی یعنی که اطبا انبر بارس وامبر بارس
وامیر بارس دیرلر بعض نسخه ده کوکی دیدکلری قره جه خرده ارك کبی اولور که طاغ یمشیدر استاد
لبیبی * مسمط * کفت بخوردم کرژم درد کرفتم شکم * شیر کشیدم دودم مست شدم ناکهان
❊ کندم ❊ سکون نون وضم دال مهمله ایله بغدای عربیده حلبیلر لساننده حنطه در وشامیلر
لساننده قمح در ومصریلر لساننده بر در دیرلر که بر زماننده بر مقدار غلا واقع اولور خواجه عبد الله
انصاری حضرتلرینه بر پیره زن گاو بغدای تمنا ایدر خواجه حضرتلری دهانبار داری اولان
آدمه بر رقعه یازوب ویرور عورت دخی کاغدی آلوب کیدر یازمش که * ارزنی آید کندمش
دهید * ماش فرستادیم نخود آمد ❊ کوزکندم ❊ سکون واو وزاء معجمه ایله براوت
کوکیدر نمایشده کویا آلتی دانه بغدای بر بوینه پاپشمشدر کل کندم دخی دیرلر کذا فی فرهنك
جهانکیری ❊ کوم ❊ فتح واو ایله صو کنارلرنده بتن اوت هر نه نوع اولورسه اولسون کذا فی المجمع
❊ مع النون ❊ کادن ❊ فتح دال مهمله ایله جماع ایتمك معناسنه مستقبلنده دالك ماقبلنه
بر یای تحتانی زیاده ایدوب کاید وکاینده دیرلر مولانا کشوری در هجو وزیر زین العابدین بیت
بنازم پادشاهی را که از ناییدسحانی * نهاده دیوساری را بکف مهر سلیمانی * مطلبی بود در
بوینده دیرکه بیت زن خود را همی کاید زخست کیدی ٔ ممسك * که فرزندش شود پیدا او خواهی

وخواهی آبی ونانی ❊ کارین ❊ کسر راء مهمله وسکون یای تحتانیله ایراق عربیده کی بعید
وقاصی معناسنه محسوسا ومجازا استعمال اولنور ابو المعانی بیت من بیچاره کارین کشته ام
از دولت وصلت * کند در سایه ٔ لطفش همه بیکانکان عشرت ❊ کاشتن ❊ سکون شین معجمه
وفتح تاء مثناة ایله دوندرمك کردیدن معناسنه حکیم اسدی بیت کرفتش دم اسب وبرجا
بداشت * زبالای سرچون فلاخن بکاشت ❊ کالیدن ❊ کسر لام وسکون یای تحتانیله
کال مرقومك جمیع معنالرینك مصدریدر از جمله هزیمت کردن لشکر معناسنه استاد لطیفی بیت
رسید شاه کل ولشکر چمن آراست * قدح طرید نمود وسپاه غم کالید ❊ کاهین ❊ کسر
میم وسکون یای تحتانیله اکیر کوکیدر ❊ کان ❊ جماع معناسنه کان دادن جماع ایتدرمکدر
ابو المعانی بیت سرفرو چون کیر دارد هر که باشد کان دوست * باخصوص باشد اورا کان کردن
پیره زن ❊ کان دادن ❊ جماع ایتدرمك معناسنه که متعدی معناسنه اولور ❊ کاوآهن ❊ کسر واو
ایله چفت دموری که آهن جفت وسپار دخی دیرلر شیخ نظامی بیت کشاورز وکاوآهن وکاوکود * بجا
درچنین ده کند کار سود ❊ کاوبان ❊ سکون واو وفتح باء موحده ایله صغرتماج معنای ترکیب
اوکوزکوزدیجی دیمك اولور ابو المعانی بیت چه میخواهی کوم از اینچنین خر * ندیمش کاوبان
باشد بمجلس ❊ کاوزبان وکاوزوان ❊ کلاهما بمعنی لسان الثور معروف اوتدر ترکیده صغردلی
دیرلر صوینی استقطار ایدرلر بغایت نافع ومفید اوتدر وشکوفه سن خمیره ایدرلر زیاده نفعی واردر
❊ کاوزمین ❊ کره ٔ ارضی کوتورن اوکوزدر خواجه سلمان بیت حمل سپاه ترا خاك چو طاقت
نداشت * کاوزمین آیدش چون سپر اندر جبین ❊ کاوزن ❊ فتح واو وسکون زاء معجمه ایله
صغن که کوزن دخی دیرلر ❊ کاویزن ❊ کسر واو وسکون یای تحتانی وفتح زاء معجمه ایله
بر طاشدر صغرك اودنده حاصل اولور بزکوهی دن چیقان طاش کبی بو کا حجر البقر اکا حجر التیس
دیرلر هنوز زهره ٔ کاودن چیقدقده یمرطه صاروسی کبی نرم وسست اولور بر مقدار آغزده
طوتارلر سخت وقوی وصلابتلو اولور اکا مهره ٔ کاو دخی دیرلر پادزهر کبی خاصه سی واردر
اکرچه اول قدر قوت تأثیری یوقدر اما ناچار بدلیه اولور ایکی پادزهر آغرنجه بدل اولور معرفی
جاویزندر ❊ کاهنکان ❊ فتح ها وکاف فارسی وسکون نونله هاله معناسنه یعنی ماهك دائره سنده
فی اولوب بیاض کورینور اول غایت خرده یلدزلردر و بر بینه یقین اولدوغندن یلدزلر اولدوغی
کورنمز حکیم زجاجی بیت جمال اهل وش خواجه در عماری ٔ سیم * چنانکه ماه رود در طریق
کاهنکان ❊ کاییدن ❊ کسر یای تحتانی ٔ اول وسکون یای ثانیله مجامعت ایتمك معناسنه
ابو المعانی بیت زن کرفتن سوددار دلیك ذوق دل نبود * میکند دفع وطر کایید نش درد
سرست ❊ کرارون ❊ فتح راء اول وضم ثانی ٔ مهملتین ایله وجود انساننده ظاهر اولور بر نوع قبر جقدر
بریون وکریون دخی دیرلر عربیده قوبا دیدکلریدر لسان هندیده داد دیرلر تفصیل احوالی
بریون شرحی ذیلنده ذکر اولنمشیدی ❊ کراییدن ❊ فتح راء مهمله وکسر یای تحتانی ٔ اول
وسکون ثانیله میل ایتمك وآهنك ایتمك ودخی بمعنی پیچیدن کذا فی المجمع ❊ کردان ❊ سکون را
وفتح دال مهملتین ایله ایکی معنایه در اول کردیدن لفظندن صیغه ٔ فاعل اولوردو نجی معناسنه
چرخ کردان وکوچه کردان کبی وصیغه ٔ امر دخی اولوردون معناسنه ثانی کباب در کردنا وکردانیده

کبی مذکور کباب بویله اولور که اولا اتی پاره لیوب وصو ده قیناد وب بعده بهارات و بعض
مفرحات ادویه ایله آلوده ایدوب شیشه صانجوب کباب ایدرلر معربی کرد انجد ر مسعود سعد
سلمان بیت کرد شمت زترس بر آرد جو مرغ پر * آخر چو مرغ کرد دکردان بکردنا * عربیده
مشوی وجغتای اسانیده یانار دیرلر جمعی یانارلار کاور دونرلدیمك معناسنه در فرهادنامه ده
کاور بیت کیم یانارلار اوکوش مراد بیلا * عقده لیغ ایشلاری کشاد بیلا ع کردانیدن و کردیدن
کلاهما مصدران اولها متعد والثانی لازم یعنی دوندرمك ودونمك معناسنه کمال خجندی
بیت همیشه کرد تو خواهیم چون کمر کردید * که کرد موی میانان خوش است کردیدن * جغتای
اسانیده آیلانماق دیرلر دونمك معناسنه در دیار رومده دخی بو لفظ مستعملدر لکن تصرفاتنده
فرق وار در آیلاندورمق دخی دیرلر دوندرمك معناسنه میر علیشیر بیت کوك تیکیرمان تاشین
آیلاندورمق ایستر باشینکا * دایما آی وکون بو کیم باشینك اوزرا اسیار دور * وچویرمکه
ایورماك دیرلر وچویره جك دیمکده ایورکاج دیرلر نتکیم فرهامه ده فرهادك ساحشورلکی وصفنده
ایدر بیت ایورکاج نیزه سن دورفلك وار * بولوب قالقان اوزیکا چرخ دوار ع کردبان ف
سکون راودال مهملتین وفتح باء موحده ایله ایکی معنایه در اول کوملك یقاسی ثانی نقیب جماعت
یعنی بر جماعتك مصلحتکداری ایکی معنایه بغیر ترتیب میر نظمی بیت کردبن آمد در آنجا بیقرار
چاك کرده کردبان با آه و زار ع کردبندن ف سکون را ودال مهملتین وفتح باء موحده ایله بمعنی
کردن بند استاد رودکی بیت بزرکان جهان چون کردبندن * تو چون یاقوت سرخ اندر میانه
ع کردن ف سکون راوفتح دال مهملتین ایله ایکی معنایه کلور اول بویون که عربیده رقبه وجید
وعنق دخی دیرلر نتکم کردن فراز دیرلر عالیقدر معناسنه شاعر بیت تواضع ز کردن فرازان
نکوست * کدا اکر تواضع کند خوی اوست * خواجه سلمان بیت باشد سزای افسر و تخت
آنکه پیش او * چون شمع بزم کردن و آنکه فروتنست * شمس طبیبی مثال ثانی بیت تا هیچ کردنی
ز ندلاف سروری * کیسو کند ز زمکه روز کار کرد * ثانی قوت وقوی معناسنه بو معناده جمعی
کردنان کلور بدر جاجرمی بیت حلقه درکوش درشه باد هر جا سروریست * خاك زیر پای سلطان
باد هر جا کردنیست ع کردنان ف سکون راودال مهملتین وفتح نونله بمعنی سرفرازان یعنی صاحب
قوت وقدرت ومالك دولت ونعمت اولنلره جمعدر مفردی کردن اولدوغی بوا ولکی لغتدر
خواجه سلمان بیت تاج شاهی سرفرازی میکند امروز زانك * کردنان مملکت را دوش پیدا
شد سری ع کردون ف سکون را وضم دال مهملتین و واو معروفله دونمش ودونجی معناسنه
هم فاعل وهم مفعول کلور عربه دونرك کتدوکیچون کردونه دیدیلر وفلك دخی دوندوکیچون چرخ
کردون دیدیلر حکیم انوری بیت و راز مراد تو پی بازپس نهد کردون * باضطرار چو کردون بارکش
دون بود ع کرزبان ف کسر راء مهمله وسکون زاء معجمه وفتح باء موحده ایله ع کرزمان ف باء
موحده یرینه میمله ایکیسیده فلك اعظم که اهل شرع عرش دیرلر وبعض نسخه ده مطلق آسمان
اولق اوزره مرویدر اما ارباب لغتك مدقق ومحقق اولنلری عرش معناسنه تصحیح ایلمشلر آنجق
حرکت وقرانده اختلاف ایلدیلر استاد دقیقی * قطعه * مه وخورشید با بهرام و برجیس
زحل باتیر وزهره باکرزمان * همه حکمی بفرمان تو دارند * کدایزد مرترا داد ست فرمان * معیار

معیار جمالیده شمس فخری سکون راء مهمله وفتح زاء معجمه ایله نقل ایلمش و بو ابیاتی نظم
کتورمش * نظم * تابود خورشید ومه بر کرزمان * تابود در کان عقیق بهرمان * پیش تیغ
خسرو آفاق بود * کوه خارا بر مثال بهرمان * باد باقی سایهء تعظیم او * تاکه باشد نام لوح
وکرزمان ع کرزن ف سکون راء مهمله وفتح زاء معجمه ایله بر نوع بیوك مرصع تاجدر دیرلر که
اوزرنده سرچه بمرطه سی قدر آبدار اینجولر و اکا کوره لعل و یاقوت وزمرد والماس ایله مزین
ایدی زیاده آغر اولدوغندن باشه کیمك ممکن اولمیوب التون زنجیر ایله تخت اوزرنده آصلوطوروب
پادشاه اوتوردقده تاج باشی اوزرنده کیلمش کبی کورینور ایدی اسکندر ذوالقرنین اختراع ایلمش
آندن صکره پادشاهلره انتقال ایلمش وبعضیلر نوشیروانك اختراعی دردیرلر الان عجم قرالی
اول تاجه قورینا دیرلر اسکندردن بزه انتقال ایلدی دیرلر اول تاجه هر کیم مالك اولسه سایر
پادشاهلره تفوق ایلر شهنشاه اطلاقی اول تاج اعتباریله در دیوب بو دعوای باطله دوشمشلر
حضرت مولانا قدس سره مزبور تاجی ذکر ایلمش بیت سر نادان شود پست ودل غافل شود تاری
ازین افروخته درها برین افراخته کرزن * حکیم سوزنی بیت شاهیست او بملکت مردی ومردمی
کز فضل هست بخشش وازجود کرزنش * یوسف عروضی بیت او میر نیکوان جهانست
به نیکویی * تاج است سال وماه مرور او کرزنست ع کرستون وکرستون ف کلاهما بفتح الرا
وسکون السین المهملتین وضم التاء المثناة قبان معناسنه در معربی قرسطون در مولانا زرین
کتاب بیت خواهی بجسا بش ده وخواهی بکز افه * خواهی بتر از وده وخواهی بکرستون *
ع کرکان ف فتح راء مهمله ومیم وسکون کافله قره یونجه که خندقوق دخی دیرلر ع کرکین ف
سکون راء مهمله وکسر کاف فارسیله ایکی معنایه در اول چارپای وحشینك صفتیدر وحه سیدر
ودوه ده دخی استعمال اولنور کوکره مش معناسنه خواجه سلمان بیت خصم سك نفس
تولاف شیر مردی میزند * کی برو باهی تواند کشت کرکین پیلتن * مولانا جامی بیت برلب افتاده
زبان کرکین سکی ام تشنه لب * آرزومند نمی از بحر احسان توام * ثانی لفظ مرکب اولور اویوز
اولمش دیمك اولور که کر او یوز در کین ادات نسبتدر ع کرمابان ف سکون راء مهمله وفتح میم
وباء موحده ایله حمام معناسنه در که کرمابه وکرماوه دخی دیرلر بدیعی سیفی در قسمیه بیت
بیانك ماهی بریان بریش بزغاله * بحمت رسن ودلو چاه کرمابان ع کرمران ف سکون راء
مهملهء اول ومیم وفتح ثانیله آتی وسایر دوابی پك سوروب کید یجی کرم تازی دخی دیرلر شاعر
بیت آن اسب ناز تاختن و کرمراندنت * درزیر پا فتاده بچندین عاشقان ع کرمیدن ف
سکون راء مهمله ویای تحتانی وکسر میمله قزمق معناسنه مصدردر ع کری تن ف کسر راء
مهمله ایله اور مجك که عربیده عنکبوت معناسنه کره تن دخی دیرلر تن تیدن لفظندن اسم فاعل
اولور اوریجی معناسنه ابوالمعانی بیت تنیده از مژه ام برنکاه را پرده * کری تنی مثله مردم بخانهء دیده
ع کزان ف فتح زاء معجمه ایله کزیدن لفظندن اسم فاعل اولور اصریجی معناسنه واصرغان
دخی اولور میر نظمی بیت اندرونرا کشته حسرت دل کزان * زانکه ساغر شد بدستش لب
کزان ع کژانکبین ف سکون زاء فارسیله اما زاء معجمه ایله ده اولور قدرت حلواسی که شیرخشت
دخی دیرلر عربیده من دیرلر هوادن اغاج یپراغی اوزرینه دوشوب یپراق اوزرندن دوشررلر لطیف

مسهل شربتدر بعض ادویه یه جزو ایدرلر زحمتسز ایذت ویرر غایت نافع نسنه در ﻟ کزاونکان فتح زاء معجمه و واو و کاف فارسی وسکون نونله بمعنی عجله وشتاب اوحد الدین مراغی بیت ماه ازان میرود کزاونکان * که کند کرد خانه تو طواف ﻟ کزایان ﻣ فتح زاء معجمه و یای تحتانیله ضرر ایرشدریجی معناسنه اسم فاعل صیغه سیدر استاد عنصری بیت حقا که شکر زهر شود تلخ کزایان * کر نام خلاف شنکاری بشکر ریز ﻟ کزاییدن ﻣ فتح زاء معجمه وکسر یای تحتانی اوّل وسکون ثانیله ضرر ایرشدرمك معناسنه مصدردر ﻟ کزشابکان ﻣ سکون زا و یای تحتانی وفتح شین معجمتین وکاف فارسیله برنوع اندازه در که بر بچق ارش بویی اولور مستوفی الخلقه وبعضیلر بر بچق ارشدن بر مقدار ناقصدر شهر خراسانده قوللنورلر آنده نامنه کز ملاء دیرلر ﻟ کرانکبین ﻣ کز انکبین مرقوم معناسنه در ﻟ کروان ﻣ فتح زاء معجمه ایله لیمونی ریحان فی الحقیقه رایحه سی بعینها لیموندر اطبا آکا بادرنبویه وبادرنجبویه دخی دیرلر سودایه غایت نافعدر بوستانجیلر لساننده لنکو دیمکله معروفدر ﻟ کزیدن وکزیدن ﻣ کلاهما بسکون الیاء التحتانی اوّل کسر زاء معجمه ثانی زاء فارسیله اصرمق معناسنه مصدردر کمال خجندی بیت کفتمش ازدهانت ای بت چین * کام من غیر لب کزیدن نیست ﻟ کزین ﻣ کسر زاء معجمه ایله اصرغان دیدکاری دیکنلو اوتدر آدمك هرنه سنه دکسه یاقوب یجشدیرر ﻟ کشتن ﻣ ایکی معنایه در اول انقلاب ودونمك معناسنه ثانی شدن کبی اولمق که صیرورت معناسنه کلور اما کینونت معناسنه استعمال اولنمز ﻟ کش نشین ﻣ سکون شین معجمه اوّل وکسر نون وشین ثانیله مشهور ملکی دن هر آیك دوردنجی کونی اسمیدر میر نظمی بیت نشسته بهرد ور شهنشین * که روز سر انجام وبد کش نشین ﻟ کشن ﻣ شین معجمه نك حرکات ثلثه وسکونیله بسیار معناسنه استعمال اولنور مثال سکون حکیم اسدی بیت شد آن لشکر کشن پیش تورك * رمان چون رمیش در پیش کرك * مثال حرکت وله بیت درخت کشن شاخ برشاخ کوه * ازانبوه شاخش ستاره ستوه * مثال کسره ابو شکور بیت سوی رودبا کاروان کشن * رهایی بدو اندرون سهمکن ﻟ کله بان ﻣ فتح لام وباء موحده ایله قیون وصغر چوبانی که کله سوریدر وبان کوزه دیجی در باغبان کبی ﻟ کلیون ﻣ سکون لام وضم یای تحتانیله اقمشه انواعندن برنوعدر که هفت رنك اشانمش اولور انکلیون وبوقلمون دخی دیرلر کذا فی فرهنك جهانکیری ﻟ کنج شایکان ﻣ خسرو پرویزك خزینه لرندن برخزینه آدیدر که شرحی تفصیلا شایکان لغتی مسطور اولدوغی محلده ذکر اولنمشدر ﻟ کنج فریدون ﻣ موسیقی ده بر نوا اسمیدر کذا فی المجمع ﻟ کنج کاوان ﻣ ایکی معنایه کلور اول جمشیدك برخزینه سی آدیدر که بهرام کور زماننده ظاهر اولدی کنج کاو دخی دیرلر کیفیت ظهوری کنج کاو لغتی ذیلنده ذکر اولنور انشاالله تعالی حکیم فردوسی بیت بدوران جم چون سخن راندند * ورا کنج کاوان همی خواندند * ثانی باربد خسرو مخترعاتندن برلحن ونوا آدیدر که بو کاده کنج کاو دیرلر ﻟ کندم کون ﻣ بغدای اکلو آدمه دیرلر دلبرانده بغایت ممدوح ومقبولدر که جذب قلوبده خاصیت مقناطیسیه سی واردر خواجه سلمان بیت خال مشکین تو برعارض کندم کون دید * آدم آمد زپی دانه در دام افتاد ﻟ کندن ﻣ سکون نون وفتح دال مهمله ایله ایکی معنایه در اول قزمق

قزمق یعنی اشی اولمق ثانی بدقوقمق زیرا قوقمشه کندیده دیرلر بومصدریدر ﻟ کودن ﻣ سکون واو وفتح دال مهمله ایله اوج معنایه کلور اول کج فهم واحمق معناسنه که ضدی زیرکدر سلطان ولد قدس سره بیت اینجهان چون منزل بکذشتنیست * دل نهادن درجهان از کودنیست * ثانی قوجه یاشلو بارکیره دیرلر شمس فخری بیت براق دولت در زیر ران دولت اوست * بکردکی رسدش دشمن آن خر کودن * ثالث برکوجه قوشدر مزروعاتده وصولر کنارنده اولور ﻟ کوزن ﻣ فتح واو وسکون زاء معجمه ایله صغن دیدکاری بوینوزی چتال برحیواندر ترکیده کیك دیرلر غایت ایری ودالللو بوداقلو بوینوزی اولور نتکم بر شاعر بونك هجوننده دیمشدر بیت شد سرو بیت چو شاخهای کوزن * هر یکی چار رطل شاخ بوزن * وبغایت سیاه ولطیفه کوزلری اولمغله محبوبك کوزلری وصفنده تشبیه ایدرلر شاعر بیت دو چشمش چو چشم کوزنان سیاه * ولیکن پر از خون بیکاه وکاه ﻟ کوزین ﻣ فتح واو وکسر زاء معجمه وسکون یای تحتانیله ترکیده اوبراق دیدکاری معنایه در ﻟ کولان ﻣ بوزن ومعنی حولان اعلاسی مکه مکرمه ده اولور عربیده حضیض مکی دیرلر ﻟ کوهران ﻣ یعنی عناصر اربعه سیف اسفرنکی بیت طاهر وپاك کوهران کز نظر سعادتش * فیض کمال قدسیان یافت مزاج کوهران ﻟ کیوزان ﻣ ضم یای تحتانی و واو معروف وفتح زاء معجمه ایله بر طاغ اسمیدر که طاشی توتیادر یاقسه لر قلای عملی ایدر کذا فی فرهنك جهانکیری ﻟ کیهان ﻣ سکون یای تحتانی وفتح هایله بمعنی جهان کذا فی فرهنك جهانکیری ﻟ مع الواو * کالیو ﻣ کسر لام وسکون یای تحتانیله احمق وابله وسرسم معناسنه که کالیوه دخی دیرلر بو مقوله یه ترکیده بون دیرلر بعض فرهنکلرده کوکللو وکندویه آرایش وزیب وزینت ویروب رعنالق کوسترنه دیرلر حقیقتده رجاله بو مقوله وضع زنانه دخی حماقتدن ناشیدر بناءً علیه احمق معناسنه اولدوغی صحیح در ﻟ کاو ﻣ ایکی معنایه کلور بری اهلی صغر در اوکوز دخی دیرلر جفته قوشارلر شیخ سعدی بیت اسب لاغر میان بکار آید * روز میدان نه کاو پرواری * ثانی مجمع الفرسده برنوع صراحیدر التوندن وکشدن کاو صورتنده دوزوب آندن شراب ایچرلر قدح اولمقله مرویدر حکیم خاقانی بیت آن لعل لعاب ازدهن کاو بریزد * تا مرغ صراحی کندت نغمه سرایی ﻟ کرو ﻣ بوزن سرو ایچی بوش اولان دیش معناسنه کسایی بیت سزد که بکسلم ازیار سیم دندان طمع * سزد که او فکند طمع پیر دندان کرو * وچوریمش دیشه دیرلر شمس فخری بیت بکار خصم فرو بردکین او دندان * چنانکه کرد برون ازدها نش بکسره کرو * بعض نسخه ده آجی ماروله دینلدوکیله مرویدر ﻟ کزنبو ﻣ فتح زاء معجمه وسکون نون وضم باء موحده ایله ﻟ کزنکو ﻣ باء موحده یرینه کاف فارسیله کلاهما بمعنی کزنکبین مرقوم یعنی قدرت حلواسی طبیبك بری دیمشدر بیت اکر لازم آید ترا مسهلی * مشو از کزنکو بدل غافلی ﻟ کژو ﻣ سکون زاء فارسیله ایلغون اغاجیدر کز دخی دیرلر ﻟ کلالتو ﻣ فتح لام اول وسکون ثانی وضم تاء مثناة ایله بمعنی کالیو مرقوم یعنی ابله واحمق کذا فی فرهنك جهانکیری ﻟ کلو ﻣ ضم لامله بوغاز عربیده حلقوم دیرلر ثانی نکلو بیت بی تو هر می که زجامم بکلو میریزد * بکلو ناشده ازدیده فرو میریزد ﻟ کنج کاو ﻣ ایکی معنایه در اول جمشیدك خزینه لرندن برعظیم خزینه در که بهرام کورك سلطنتی ایامنده ظهور ایلدی

وجه ظهوری بویله روایت اولنورکه بر دهقانی مزروعاتی اولان تارلاسنه صو ویردکن بر سوراخ
ظاهر اولوب صو سوراخدن آشاغی کیدوب مهیب صدا اچقار دهقانی خوفندن نه اولدوغین
بلیوب فی الحال واروب بهرام کوره خبر ویرد بهرام دخی بنفسه سوار اولوب ندماسیله اول محله
کلوب امر ایدر اول ساعت اول سوراخی قازرلر کیدرك متین ومحکم عالی عمارت کوررلر ارتفاعی
آلتمش ذراعدن متجاوز بنادر بهرام بر موبده امر ایدرکه اینوب اول عمارتك ایچنه کیروب نه وار ایدوکنی
خبر ویره اول موبد دخی عمارته کیروب کوررکه بر کاومیش میاننده خالص التوندن بر کاومیش قد ر
بر صورت دوزلمش کوزلری یاقوت سرخ ودیشلری درّ شهوار ودرونی لعل ویاقوت وزمرّد
وانواع جواهر ایله مملو والتوندن الما وامرود وسایر میوه شکلنده دوزلمش وبی نظیر لولوی آبدار
علف مثالی کاواوکنه دوکلمش طورر وآندن ماعدا بر قاج دانه کاومیش بچه وکوساله لر التوندن
یاپلمش واوکارینه جواهر وانجو دوکلمش طورر وهر برینك پیشانیسنده نام جمشید رسم وتحریر اولنمش
وآنلرك اطرافنده چرنده وپرنده اشکالی بی نهایه جمله التوندن کیمنك سینه سی زمرّد وباشی لعل
ویاقوت وکیمنك بال وپری زمرّد بو وجه اوزره ترتیب اولنمش طورر بهرامشاه امر ایلدی جمله سن
اخراج وبهاسیله فروخت ایدوب ارباب استحقاقه وجمیعا فقرایه حاللوحالنجه قسمت وتصدق
ایلدی حکیم خاقانی بیت مراچون دعوت عیسیست عیدی هر زمان دردل * دلم قربان
عید فقر وکنج کاو قربانش * ثانی مخترعات باربد خسرودن بر لحن ونوا اسمیدر شیخ نظامی بیت
چوکنج کاو را کردی نواسنج * برافشاندی زمین هم کاو هم کنج ﮔ کندو ﻊ سکون نون وضم دال
مهمله ایله بال قوانی کد ایچنده آری بال ایدر شاعر بیت قلم زنبور وکاغد را چوکندو * حروفش
همچو شهد وانکبین است ﮔ کواچو ﻊ ضم جیم فارسیله صالنجق که اعیادده وایام جشنلرده
اطفال بینوب صالنورلر کرمانیلر لغتیدر شاعر بیت وجودم آنقدر بی تاب کشته * غم اطفال
میکرده کواچو ﮔ کو ﻊ بوزن نو ایکی معنایه کلور اول بمعنی زمین پست ومغاك یعنی آلچق
وچقور یر معناسنه حضرت مولانا قدس سره بیت همچو عرصه پهن روز رستخیز *
نی کو ونی پشته نی راه کریز * بو معنایه سیف اسفرنکی بیت ای زقهر تو بحر وکان در جوش
وی زقدر تو آسمان در کو * ثانی شجیع وبهادر پهلوان معناسنه حکیم فردوسی بیت کر آید
کو اسفندیار آمدی * سپه را بدین دشت کار آمدی * وله بیت ورا سام ویل کفت بر کرد ورو
بکو آنچه دیدی بمهراب کو ﮔ کوهر تاو ﻊ بمعنی کوهر تاب مرقوم یعنی شبچراغ ﮔ مع الهاء ﻊ
ﮔ کاپاره ﻊ فتح باء فارسیله ایکی معنایه در اول غار یعنی مغاره ثانی کاهٔ کاو یعنی صغر
سوریسی کذا فی فرهنك جهانکیری ایکی معنایه ترتیب اوزره میر نظمی بیت چو شب شد
دید کاپاره در آنجا * مکر جایی بده کاپاره ده را ﮔ کاخواره ﻊ سکون خاء معجمه وفتح واو
وراء مهمله ایله بمعنی کاهوارهٔ مرقوم یعنی بشك کهواره دخی دیرلر کذا فی المجمع ﮔ کاده ﻊ بوزن
داده ایکی معنایه در اول بمعنی کولکه لك سایه کیر هرنه اولورسه ثانی جماع اولنمش معناسنه
اسم مفعولدر ﮔ کازه ﻊ فتح زاء معجمه ایله عید وجشن کونلرنده اطفال ونورسیده پسران
ایچون براغاج دالنه یاخود طام اوزرینه بر مقدار ایپ اوج قات وآشاغی بر تخته باغلیوب
صالنجق ایدرلر ودخی خانه ایچنده دخی ایپ اوزادیسنه بغلیوب اراسن بسلیوب بشك کبی

کبی ایدوب اطفالی یاتوروب صاللرلر عربیده ارجوحه دیرلر ﮔ کاله ﻊ بوزن ناله درت معنایه کلور
اول کاللهٔ مرقومك معنای اولیله مترادفدر حکیم سنائی بیت دوستی کر پی پیاله کنند *
از پی دنبه پوست کاله کنند * ثانی اکیلمك ایچون حاضر وآماده یوماق اولمش پنبه ثالث چوال
معناسنه که باله دخی دیرلر رابع بیوك زنبیلدر مرکب اوزرینه قویوب ایچنه سبزوات کاهی
هر زوات قورلر حکیم شفائی بیت ای کالهٔ شلغم کشی چارسوی فسق * نه لا زبان داری ونه
بند نه شلوار ﮔ کالیچه ﻊ کسر لام وسکون یای تحتانی وفتح جیم فارسیله صقصغان قوشی
ﮔ کالیه ﻊ کسر لام وفتح یای تحتانیه براوت آدیدر ﮔ کانداده ﻊ سکون نون وفتح دالین
مهملتین ایله هیز اوغلان وروسبی عورت معناسنه ابو المعانی درهجا بیت چوندهد خواجه
پشیزی همه عمری به اتباعش * شده در خانه اش جمله زن وفرزند کانداده ﮔ کانده ﻊ دخی کانداده
معناسنه در ﮔ کانکاه ﻊ سکون نون وفتح کاف فارسی واظهار ها ایله کردك خانه مزبور لفظ
مرکبدر معنای ترکیب جای جماع دیمك اولور میر نظمی بیت رسیده بر در کانکاه داماد * همانده
درمیان برخاست فریاد ﮔ کاواره ﻊ فتح واو وراء مهمله ایله ایکی معنایه در اول صغر سوریسی
کوپارهٔ مرقوم کبی ابن یمین بیت چون شیر شرزه یکتنه می باش در جهان * مانند کاو چشم
ز کاواره بر مدار * ثانی مخفف کاهواره در استاد فرخی بیت ز کاواره چون پای بیرون نهادی
کمان بر کرفتی وزوبین وخنجر ﮔ کاوچشمه ﻊ بر دارودر که عین البقر وعین العجل دخی دیرلر کذا
فی المجمع ﮔ کاودوشه ﻊ بمعنی کاودوش مرقوم یعنی ایچنه سود صاغدقلری مخصوص ظرفه
دیرلر ﮔ کاوزهره ﻊ سکون واو وها وفتح زاء معجمه وراء مهمله ایله بر طاشدر صغرك اودی ایچنده
حاصل اولور بعضیلر شیردانی ایچنده متکوّن اولور دیرلر اکثر هندوستان صغرلرنده بولنور
پادزهر رنکنده وخاصیتی دخی پادزهر عملن ایدرلکن پادزهر بر تی قدر موثّر دکلدر بوکا پادزهر کاوی
دیرلر شیرازیلر اندرز وعربیده بحر الثور وبحر البقر دخی دیرلر مزبور هندوستان صغری عجایب
نسنه درشکمنده پادزهر اولدوغندن بو بنوزی بعینها کر کدن بوینوزینه بکزر بلکه آنك خاصیتی
بونده دخی واردر وکوکی عاجدن اعلا اولور بلین شیرماهی صانور ﮔ کاوزنه ﻊ سکون واو
وفتح زاء معجمه ونونله اوکندره دیدکلری آلت دهقانیدر حکیم شفائی بیت زد خر که هست
چشمك تحریك که کوباش * این مهج دران کاوزنه بند زیاده ﮔ کاوورزه ﻊ سکون واواول
وراء مهمله وفتح ثانی وزاء معجمه ونونله جفت سورن صغر که کاوکار دخی دیرلر ابو المعانی * قطعه *
همچو کاوورزه تاکی کوششت * مال بهر دیکران اندوختن * آخر این مال کو نتوان بردنت
بهرچه در دوزخ اندر سوختن ﮔ کاه ﻊ آلتی معنایه کلور اول وقت معناسنه که صبحگاه وشبانگاه
کبی خواجه حافظ بیت منم که کوشهٔ میخانه خانقاه منست * دعای پیر مغان ورد صبحگاه
منست * حکیم سنائی بیت کاه آن آمد که با مردان سوی میدان شویم * یکره از کیوان برون
آییم وبر کیوان شویم * ثانی بو معناده اصلی زمان ایله مکان اراسنده مشترکدر یعنی وقت
معناسندن غیری مکان معناسنه ده کلور که تختگاه وتکیه کاه دیرلر خواجه حافظ بیت ازان
زمان که برین آستان نهادم روی * فراز مسند خورشید تکیه کاه منست * بو ایکی معناده
شیخ نظامی بیت باین جمشید هر روز شاه * شدی بر سر کاه هر صبحگاه * بو معناده مناط

فعل دخی اولور دستگاه کبی که غلطی در کاهدر ثالث تخت ومسند معناسنه حکیم اسدی بیت
فزایم زجان آفرین شاه را * که زیباست بر خسروی گاه را * بو معنایی مؤید شمس فخری
بیت داور دهر جمال الحق والدین که نهد * قدر و تعظیمش بر قایمه کردون گاه * وکرسی
معناسنه حکیم فردوسی بیت جهاندارا کر نیستی تنکدست * مرا بر سر گاه بودی نشست
بو معنایه امیر معزی بیت زگنجه چون بسعادت نهاد روی براه * فلک سپر دید وملک وگنج
وافسر وگاه * رابع قوی محبیلرک پوته سی که ایچنده آلتون وکمش اریدرلر استاد فرخی بیت چنان
بخدمت اواز عوار پاک شوند * بران مثال که سیمی بنهره اندر گاه * بو معنایه حکیم ازرقی بیت
ایاسته ده شهی کز خیال خنجر تو * تن عدو بکداز دچو نقره اندر گاه * استاد لطیفی بیت
جوانبخت وجوانمرد که بوده جود وعطاش * بسوی سایل ومداح زر و سیم از گاه * خامس بمعنی
داماد شمس فخری بیت شادمانست بدو جان ممالک ز انسان * که بود شاد دل وجان عروسان
ازگاه * سادس جدی برجنه دیرلر میر نظمی بیت چو آفتاب کند برج گاه را مسند *
شود ز فصل زمستان بعد از ان پیوند * معنای اوله عربیده وقت وچغتایده چاغ دیرلر گاه بیگاه
وقتلو وقتسز دیمکدر حکیم انوری بیت بنده از ذوق خاک در که تو * بر سر آتشست بیگه وگاه
گاه گاه وقت وقت زمان زمان دیمکدر ابو المعانی بیت طرز محبوبان نگیرد شیوه
از خود کند * نیست گاه جود لیکن لطف کرد دگاه گاه کایه فتح یای تحتانیه بوزن دایه
جماع معناسنه وله بیت یان تناسب اعضابان لطافت کون * بان کرشمه مهر زکه میتوان
کایه گچه فتح جیم فارسیله اول آدمه دیرلر که تکلم ایلدکده فصاحت ایله سویلیه میه
گچیله کسر جیم فارسی وسکون یای تحتانی وفتح لام ایله علات تبریزدن برمحله نک آدیدر
کمال خجندی * رباعی * تبریز مرا راحت جان خواهد بود * پیوسته مرا ورد زبان خواهد بود *
تا در نکشم آب چرند آب وگچیل * سرخاب برین چشم روان خواهد بود گدایه فتح دال
مهمله ویای تحتانیه دانجیلک ایتمک گدیه سکون دال مهمله وفتح یای تحتانیه دانجیلکدر
خواجه سلمان بیت ساحل عمان وانکه منت سقای آب * سفره سلطان وانکه گدیه نان گدا
حکیم نزاری قهستانی بیت نیست حاجت مرا بافسانه * گدیه خوش کنم در خانه * مکدی
دیرلر گدادن مأخوذ دردلنجی اوله معناسنه بو مقوله الفاظ متصرفه درکه بولسان نزاکت بنیانده
چوقدر تصریفات عجمدندر عربه تقلیدا گذه فتح ذال معجمه واخفاء ها ایله اوج معنایه در
اول دحلک که بوغازک اولنده طورر دلک آخرنده عربیده ملاذه دیرلر معروفی بیت در جهان
دبه از ین چپل * گذه برمثال خرطومی * ثانی ممه نک اوجی که کوجک یومریجه در شمس فخری
بیت آنکه طفلان امل را دایه کام ومراد * جز بشیر وشکر لطفش بنیک آید گذه * ثالث
کلید دندانه سنه دیرلر شمس فخری بیت کشت ایمن ساحه ملکش ز دزدان آنچنانک * خانها
ایمن شد نداز زحمت درها گذه گرایه فتح راء مهمله ویای تحتانیه بمعنی نای گاو یعنی بوغرنلاق
نای کبی بر نسنه در بوغازدن فم معده یه متصل در طعام وصو آنک ایچندن گچر ابو المعانی بیت
فراخ بوده گرایه چو نای نی ز انکه * صدا بلند در آید ز گره نای ونفیر گردانه اکثر زنجیر
باشلرینه ایدرلر زنجیر دونمک ایچون بوکا ترکیده دخی گردانه دیرلر گردانیده برنوع کبابدرکه

کبابدرکه گردان دخی دیرلر نرم آتش اوزرنده زیاده چوریا وب کمالیله پشه گردنه سکون
را وفتح دال مهملتین ایله یوغون اوقلاغیدر اوجلری سو ری اولور بو ربجیلر قوللنورلر اکا مردانه
دخی دینلور گردونه سکون را وضم دال مهملتین ایله عربه معناسنه درکه گردنه دخی دیرلر
چغتایده آرابه دیرلر بودیارده عین مهمله ایله عربه املا ایدرلر که معروفدر فرهادنامه ده درت
قصر بناسنه مباشرت اولندوغی برده کتوردر بیت تاشیر غاتاش وخشت پیل وآرابه *
تولوب چین ایچرا آباد وخرابه کرزه سکون راء مهمله وفتح زاء معجمه ایله بر جنس بیوک
یلاندرکه زهری سائر یلانلردن زیاده ومهلک در بعض فرهنکلرده بر منقش وخطوط وجابجا
خاللرایله رنکین یلاندرکه زهرینه هیچ تریاق مقاومت ایده مز حکیم سنایی بیت هست چون
مار کرزه دولت دهر * نرم ورنکین واندرون پر زهر * بعض فرهنکلرده کفچه مار اولق مستفاددر
وبو بیتک اول معنایه شمولی واردر امیر خسرو بیت نز پی صهباست این کاسه که دارد آسمان
نز پی حلواست این کفچه که دارد کرزه مار * فرهنک جهانکیریده ولایت دار المرزده موشه کرزه
دیدکاری مسطور در مجمع الفرسده فتح راء مهمله وضم زاء معجمه ایله خوشبو براوتدر سر زیره
دخی دیرلر گرمابه وگرماوه کلاهما بسکون الراء المهملة وفتح المیم اول باء موحده ثانی واو
ایله حمام معناسنه در اصلی گرم آبدرکه آب گرم تقدیرنده ایاچه یده دینلور ایدی بعده حمامه اسم
اولدی اسی صوین مناسبتیله اصلنده لسان عجمده حمامه کدوخ دیرلر ذکری مرور ایلدی حمام
عربیدر حمیم دن مشتق حمیم اسی صویه دیرلر چغتای لسانده کسر الفله ایاغ دیرلر میر علیشیر
بیت ساووغ آهی گم چیکار مین گرم اولور آقا قغه اشک * چشمه لار داسو بولور ایاغده وا
بولغای ساووق گرخانه سکون راء مهمله ومیم وفتح خاء معجمه ونون ایله بمعنی زیر زمین میر نظمی
بیت شود کار اعدا همیشه بسین * بود جای او گرخانه همین گرمگاه مکان سوادل وکونک
اسی وقتی ایکی طرفه شاملدرکه زمان ایله مکان ارالرنده مشترکدر گرنه سکون راء مهمله
وفتح نون ایله ادات شرطدر اگرنه دخی بویله در بلکه بوندن مخففدر ترکیده معناسی یوخسه دیمکدر
گرواده وگرواره کلاهما بسکون الراء المهملة وفتح الواو اول دال ثانی راء مهملتین ایله بنیاد
وعمارت معناسنه در ابو المعانی بیت تابکی دلداده گرواده دنیا چنین * چون بمنفذ از پست
این کوشش از بهر چرا گرونامه سکون راء مهمله وواو وفتح نون ومیم ایله حواله مکتوبی یعنی
بر کمسنه دن آقچه ویا خود غیری شی حواله اولنوب آخر کمسنه یه تسلیم اولنمق ایچون یازیلان
مکتوب الحالة هذه روم دیارنده بو معامله غایت مشهور ومتعارفدر بوکا پولچسه دیرلر بو معناده
کره تخفیف راء مهمله
کسر کاف وفتح راء مهمله وسکون واو ایله اولمق مناسب ایدی
ایله ایکی معنایه در اول بمعنی زنک یعنی پاس ثانی بمعنی سبو یعنی دستی مغربی جره دروتشه ید
ایله تارعنکبوتدر گزدنه سکون زاء معجمه وفتح دال مهمله ونون ایله کیک صره سی دیدکاری
اوتدر گزنه فتح زاء معجمه ونون ایله اصرغان دکنی دیدکاری اوتدر اطبا انجره وتخمنه بدرانجره
دیرلر گژنه فتح زاء فارسی ونون ایله کوچکن دیدکاری قوشدر قنادینی اوق یاغی ایدرلر اولمقوله
یلکلی اوق هر دیارده مقبولدر عربیده صرد دیرلر ضم صاد وفتح راء مهملتین ایله میر نظمی بیت
در آمد گژنه را تیری بنا گاه * ز خود بوده پر تیر میکشد آه گژه فتح زاء فارسی واخفاء

هایله بر نوع طاشدر که سرکه یه قوسه‌لر طولاشوب چیقاجق پرآرار و دخی مهره اولمق مرویدر
لغ کزینه ع کسر زاء معجمه وسکون یای تحتانی وفتح نونله اوچ معنایه کلور اول بر نوع طوتاقدر
وطوتاق ایکی قسمدر بر قسمی مدور اولور آکا یتک دیرلر وبر قسمی اوزون اولور که چقور ظرفدر
نسنه دوکرلر هاون وامثالی کبی آکا کزینه دیرلر حکیم خاقانی بیت بکابیتم اکر سر جدا کنی چون
شمع * نکوید آهن بسرد طمع کزینه من * ثانی بمعنی کنجینه ثالث کرباس کندر یعنی تالان بزکه
چادر وآکا بکزر نسنه‌لر ایدرلر لغ کزیده ع کسر زاء معجمه وسکون یای تحتانی وفتح دال مهمله
ایله اصرلمش معناسنه اسم مفعول اولور طالب آملی بیت نامه پرهوس دریده ماست *
لب هر آرزو کزیده ماست لغ کسته ع سکون سین مهمله وفتح تاء مثناة ایله بمعنی سرکین یعنی
زبل حیوانات لغ کشته ع سکون شین معجمه وفتح تاء مثناة ایله ایکی معنایه در اول بمعنی محکم
شمس فخری بیت کردن دشمن بزنجیر بلا * انتقام کین او خود کشته است * ثانی اولمش
معناسنه در بونک شاهده احتیاجی یوقدر هر کس بیلور اما خالی اولمامق ایچون حکیم انوری * قطعه
که مراد همه جهان جانیست * چون بناموس کشته ام منفور * هر دری نیستم چو کربه دس *
شاید ار نیستم چو سک ساجور لغ کلالیوه وکلاوه ع کلاهما بمعنی کالیوه مرقوم کذا فی فرهنک
جهانکیری لغ کلاه ع فتح لام واظهار ها ایله سیاه معناسنه در هر نسنه ده که سیاهلق اوله آکا
کلاه دینلور وولایت پناه وکرامت دستگاه شیخ زین الدین علی کلاه حضرتلرینک کلاه لقبنه ایکی
سبب وار در کتب معتبره ده مذکوردر که شیخک اجدادی سلطان الشهدا امام حسین شاه کربلا
رضی الله عنه حضرتلرینک اصحابندن ایدی امام حسینک شهادتی خبرین اشتدکده ماتم طوتوب
سیاه پوش اولدی مدة العمر کندی سیاه کیدوکندن اوتوری کندودن صکره اولادی دخی
سیاه کیمک رسم وعادت اولدی لاجل ذلک حضرت شیخ زین الدین علی واولادی وجمله اتباعی
ومرید وفقراسی سیاه پوش ایدیلر وبر سبب دخی شیخ مشار الیه بر محلده اعتکافدن چقدقدن صکره
اول عصرک کمال اولیاسندن بر عزیز سیاه پشمینه‌دن بر جبه دیکدیروب بطریق الهدیه شیخه
کوندردی شیخ آنی مدت حیاتنده فوق الغایه عزیز ومعتبر طوتار ایدی وامیر سید شریف جرجانی
رضی الله عنه بیوررمشلر که بن شیخ زین الدین علی کلاه خدمتلرینه ایرشمدکجه رفضدن خلاص
اولمدم والله تعالی حضرتنی بلمدم لغ کلچه ع سکون لام وفتح جیم فارسیله صقصغان قوشنه دیرلر
کلشکره ع کسر لام وسکون شین معجمه وفتح کاف فارسی وراء مهمله ایله بمعنی رشک یعنی پاس وکف
کلوبند ع ضم لام وواو معروفله غلام بزرک مرتبه معناسنه یعنی امکدار اولوب قوللقدن چیقمش
غلام قدیم فرهنکلر اصحابی کلو لفظنی بزرک تعبیریله تفسیر ایلمشلر اما مجد هندو شاه نخجوانی و تحفة
الاحباب صاحبی کلوبندی بوغاز باغی اولان کلوبند ظن ایلمشلر ولکن صحیح سوز بودر که دائما بوغازینه
قوللق ایدوب طعام کوردکده قراری قالمیان آدمه دیرلر دین اصابت ایلمشدر بنده کلو تقدیرنده
عجمک قاعدهٔ کلیه‌لری اوزره بومقوله مرکباتده مضاف الیهی تقدیم ایدوب علم ایدرلر آکا بنا
معنای آخر جمله‌دن انسبدر لغ کلوته ع ضم لام وواو معروف وفتح تاء مثناة ایله ابریشمدن
اشلنمش ترکب که عورات کهنه باشلرینه قورلر بعض نسخه‌ده صورغج معناسنه واقعدر لغ کلوشه
ضم لام وواو وفتح شین معجمه ایله بمعنی زخم ابو المعانی بیت زتیغ غمزه شد صد پاره سینه * بیاید

بیاید بر کلوشه لطف مرهم لغ کله ع لامک تخفیفیله وتشدیدیله دخی جایزدر سوری که
قیونک وکچینک وصغرک اولسون امید روسایر حیواناتک دخی استعمالی جایزدر لغ کله‌گاه ع
فتح لام وکافله اول خانه‌یه دیرلر که کاروانسرای میاننده یاپلمش اوله حکیم شفایی بیت
حرفی که کرنامزد مجلس شاهست * افسانه آیند ورند کله‌گاهست لغ کنجاره وکنجره ع
کلاهما بسکون النون وفتح الجیم وراء المهمله زنان زیبایی وتحسین وجه ایچون عملی حسن ایدرلر
یعنی یکاقلرینه سوردکلری قزللق درکه کنجار وکنجر دخی دیرلر لغ کنج دیبه ع خسروک خزائن
سبعه‌سندن اوچنجی خزینه آدیدر حکیم فردوسی بیت دکر کنج نامش همی بشنوی * توکوید
همان دیبه خسروی لغ کنج سوخته ع مرقوم خزائن هفتکانه‌دن بشنجی خزینه آدیدر
سوخته سنجیده معناسنه درکه مقبول وپسندیده معناسنه در حکیم فردوسی بیت دکر کنج
کش خوانند سوخته * ازان کنج کشورش افروخته * ثانی باربد خسرو مصنفاتندن بر لحن
بدیع اسمیدر شیخ نظامی در صفت باربد بیت زکنج سوخته چون ساختی راه * زکرمی سوخته صد
کنج شهراه لغ کنج نامه ع مدفنلری فتح طلسمات ایچون مغربیلرک مخصوص کتابلرینک آدیدر
مولانا کاتبی بیت غلامی خط ساقی سعادت ازلست * کدای میکده را کنج نامه در بغلست *
وکتاب عزایم یعنی ارواح دعوتی وقاعدهٔ تسخیری وبعض عزیمت یازلمش کتابدر خواجه حافظ
بیت فغانکه در طلب کنج نامهٔ مقصود * شدم خراب جهانی زغم تمام ونشد لغ کنجه ع اوچ
معنایه کلور اول ولایت آذربایجانده بر شهر مشهورک آدیدر مولانا هاتفی بیت زکنجه بکنجینه
آوردرخت * بر و میوه افشاند چندین درخت * ثانی هکبه که خرچین دخی دیرلر استاد لطیفی
بیت در کنج نهاد آن بهارا * بنهاد بر اسب بادپارا * حق ادا بودر که بولغت بو معنایه مناسب اولان
ضم کاف عربیله کرک ایدی ثالث قوروغی کسلک اشکه دیرلر شمس فخری بیت هرکز مثلی
زند کسی از وی حسود را * نسبت کند بعیش کسی هیچ کنجه را لغ کنجینه ع سکون نون اول
وکسر جیمله خزینه معناسنه بعض فرهنکلرده کیلار معناسنه روایت اولنمشدر لغ کندامویه ع
سکون نون وفتح دال مهمله وضم میمله اطفالک رحم مادردن بیله چقان مردار قبیل لفظ مرکبدر
کند ایله مویه‌دن عربیده زعب دیرلر لغ کندانه ع سکون نون اول وفتح ثانیله کند نادیده کاریکه
ترکیده پراسه دیرلر عربیده ثوم بری دیرلر لغ کندمه ع سکون نون وفتح دال مهمله ومیمله سکل
دیدکلری علتکه وجود انسانده ظاهر اولور سببی فضلات بلغمدر عربیده ثولول دیرلر وضم دال مهمله
ایله دوکمه لکه بغدای که شوربا وهریسه ایدرلر لغ کندنه ع سکون نون اول وفتح دال مهمله
ونون ثانیله بمعنی کندنای مرقوم ابو المعانی بیت ندارد فرق هرکز پیش آن خر * یا باشد
کندنه یا سیب شاهی لغ کندواله ع سکون نون ودال مهمله وفتح واو ولامله قوودرمش قورده دیرلر
میرنظمی بیت بجون عدو راچنان میل دارد * میان رمه کند واله فتاد لغ کندوخانه ع سکون
نون اول وضم دال مهمله وفتح خاء معجمه ونون ثانیله کوچک سپید وبال قوانی لفظ مرکبدر وجزوی
کند ودرکه قوان معناسنه در وبر جزوی ده خانه درکه کندویه صفتدر لغ کندوله ع سکون
نون وضم دال مهمله وواو معروف وفتح لامله بیوک غله سپیدی معناسنه میرنظمی بیت
به پیشش مال دنیا چیز کمتر * بکندوله دهد لولوی وجوهر لغ کندو ع سکون نون وفتح دال

مهمله ایله قوجه وقری معناسنه ودخی مردار قوش نسنه لره دیرلر ع کواچه ف فتح جیم فارسیله
یعنی کواچوی مرقوم یعنی صالنجق که اطفال صالنورلر ع کواره ف فتح راء مهمله ایله یاپراقدن
دوزلمش کوب که ایچنه غله وذخیره قورلر وآری بال یاپدوغی طپراقدن پتك وفرهنك جهانکیریده
یعنی صغر سوریسی وامثالی حیوانات سوریسی مرویدر ع کوازه ف فتح زاء معجمه ایله صغر تماج
صغر سوردوکی اوجی سوری چبق که آنکله صغری یوریدر میر نظمی. بیت پس کاو میخرامد
درمفازه * بدست اندرهمیکرده کوازه ع کواشمه ف سکون شین معجمه ایله زنان باشلرینه
اورتدکی چادر که عربیده مقنعه دیرلر ع کوچه ف سکون واو وفتح جیم فارسیله ایپلك رشته
معناسنه ع کودره ف سکون واو وفتح دال وراء مهملتین ایله آلتی معنایه کاور اول برنوع
قازدر اتی بغایت بد وعسیر الهضم اولمغله اکلی صاحب طبع اولانه مشکلدر استاد فرخی بیت
شیر از تو چنان نرسد چون کودره ازباز * پیل از تو چنان نرسد چون کبك زشاهین * ثانی یعنی
کوساله یعنی بزاغو زراتشت بهرام که موبد اندن برمشهور موبددر صاحب طبیعت شاعردر
حیوانات اتی یمك وذی روح اولدرمك حتی کهله وپوره اولدرمك مذهب باطلرنده حرام
اولدوغنه بناءً دیمشدر بیت بکشتن نیارد کسی کودره * وزان کوسپندی که باشد بره *
ثالث برنوع غله مثالی نسنه در وکندم ایله بله بترخود رودر زراعت اولنمز جودره دخی دیرلر رابع
ایرانی برپهلوان مبارز آدیدر خامس صغن یاورسنه ده دیرلر سادس برنوع دباغت اولنمش
دریدر کودریده دیرلر ترکیده ضم کاف عربیله در ع کوره ف سکون واو وفتح راء مهمله ایله
سیل آقوب یتدوغی یره دیرلر شمس فخری * قطعه * خسرو ملك شیخ ابو اسحق *
اعظم الشان فی العلا قدره * آنکه باشد برجلالت او * اطلس چرخ ژنده ووتره * همه
پاداش داند واحسان * خالی از انتقام وبادافره * بود باقی همیشه تا باشد * کوه ودریا وکودر
وکوره ع کوزغه ف سکون واو وفتح زاء وغین معجمتین ایله پنبه قوزاغی که معربی جوزغه در
ع کوزینه ف سکون واو ویای تحتانی وکسر زاء معجمه وفتح نونله برنوع حلوادر قوزایچی یاخود
بادامی دوکوب عسل ایله آمیخته ایدوب یاغلی خمیری یوفقه آچوب ایچنه اول بادامی قویوب
بشورورلر بعضلر اوزرینه عسل ویاشکری اریدوب دوکرلر عربیده لاملمه اوزینه واوزینج دیرلر اوز
بادامدر شاعر بیت نباشد درجهان هرکز چنین مطلوب دیرینه * خوشا پالوده شکر زهی
حلوای کوزینه ع کونده ف فتح واو ودال مهمله وسکون نونله اون وامثالی قوینلان چوال
استاد لبیبی بیت مانند کسی که روز باران * بارانی پوشد از کونده * مجمع الفرسده کاف عربیله
مرویدر ع کوهرابکینه ف صرچه دن کوك رنکلو دوزلمش نسنه وبعضیلر فیروزه یه دیرلر
ع کویسته ف کسر واو وسکون یای تحتانی وسین مهمله وفتح تاء مثناة ایله دوکلمش غله خرمنه
اولور وسه ف کویشه ف کسر واو وسکون یای تحتانی وفتح شین معجمه ایله یعنی کویش مرقوم
یعنی آیران ظرفی که ایچنده یاغ چیقارورلر ع مع الیاء التحتانی * کاری ف کسر راء مهمله ایله
بی مدار وناپایدار نسنه یه دیرلر ننکم شاعر * رباعی * دنیا کذرانست اکر بیداری *
درخواب مباش اکر تو دنیاداری * دنیا همه در غرور دارد یاری * پس غره مشو زروز کار کاری
ع کازی ف کسر زاء معجمه ایله برشکوفه آدیدر کذا فی المجمع ع کانی ف کسر نونله یفعلنمکه راضی

راضی وقائل اولان عورت ویاخود اوغلان ترکیده سکیلور دیدکاری معنایه در ع کاودشتی ف
صغن وکیك دیرلر بیابان صغری دیمك اولور ع کاودی ف سکون واو وکسر دال مهمله ایله ابله
واحمق وبیخرد معناسنه در کذا فی فرهنك جهانکیری بو معنایه میر نظمی بیت به صحبت میار
کاودی بیخرد * که او پرده ذوق وعیشت درد ع کاوکوهی ف عربیده بقر الوحش وایل دیرلر
دورت نوع اولور برنوعی چشمه ویبکار وارمق کنارلرنده اولور وصحرالرده کزر بو نوعی صاروزنك اولور
سائر رنکلولردن بهتردر وبرنوعی دخی عمان وبحرین طاغلرنده اولور اکا نجوز دخی دیرلر وبرنوعی دخی
یایلاق طاغلرده اولور وبرنوعی دخی طاغ انکلرنده واغاجلق ارالرنده اولور جمله سی طبیعتده
بربرینه مشابهدر بونلر خسته اولدقلری حالده ییلان یولوب یرلر بامر الله تعالی صحت بولورلر
واکر طشره ده بوله مزسه لابد بر ییلان دلوکی بولوب بورنینی اول دلوکه صوقوب دم چکدوکی کبی
آهنی مقناطیس نجه جذب ایدرسه بونك دخی دمی ییلانی اویله جذب ایدوب چقارر البته ابتدا
قویروغندن یمکه باشلر ییلان مضطرب اولوب چبالندقجه زهری آغزندن چیقوب دوکیلور
چونکه تمامایه اول وقت بدننده حرارت وحدت حاصل اولوب کوزلرندن بخاری یاش روانه
اولمغه باشلر اول محلده ابتدا اقان یاش کوزی بیکارنده مجتمع اولور وکیدرك طوکرقات اندرقات
اولور وقتا که آنی طوتوب اولورلر اول کوزی بیکارنده مجتمع اولان چرکی آلوب مسموم اولان
آدمله و برمقدار بن بردمور ویاخود پولاد ویاخود محك طاشی اوزرنده حك ایدوب ایچورهلر
باذن الله تعالی اول مسموم اولان کمسنه زهردن خلاص اولور ایشته پادزهرك اعلاسی بویله در
اولاندر ع کبرکی ف سکون باء موحده وکسر راء مهمله وکافله برنوع شراب ظرفیدر آنکله
شراب ایچرلر مولانا محمود ابن یمین * قطعه * والاشهاب دولت ودین آنکه از کرم * مانند
معن دیده وهم آل برمکی * دارم طمع زجود تو یك کبرکی شراب * بفرست وبنده را مکن از خویش
مشتکی * ورنیست کبرکی بفرست آنچه هست ازانك * هرچه آید از تو خود نبود غیر کبرکی *
ع کداغازی ف طائفه اولیاء ووجماعت جانبازه دیرلر فرس قدیمده ریسمان بازه یعنی ایپ
اوزرنده اوینایانه غازی دیرلر متأخرین جانباز ایله مجاهد میاننی تفریق ایچون که الفظنی غازی یه
مضاف ایدوب علم ایلدیلر حضرت مولانا قدس سره بیت جنبش جان کی کند صورت کرمابه
صف شکنی کی کند اسب کداغازی * مولانا مطهر * قطعه * دهی که مال ندادی ملوك را
به سپاه که * نمون چنانست که کرمال آن کثیر وقلیل * شود برات کداغازیان آینده * زلولیانش
کنیز کهین کند تحصیل ع کداپی ف دانجیلاء حکیم انوری بیت بدین طریق کدا اندم کمان
کدیه مبر * به بنده کرچه کدائی طریقت شعراست ع کرای ف فتح راء مهمله واظهار یای
تحتانیله بش معنایه کلور اول میل ورغبت معناسنه حکیم فردوسی بیت بیکسو کرای ازمیان
دوصف * چه داری چنین برلب آورده کف * حکیم اسدی بیت بسوکند وپیمان ایا من کرای
فرستادم اینك خط من کوای * ثانی طوتمق کرفتن معناسنه حکیم فردوسی بیت کرفتم
کمربند اسفندیار * کراینده دست مرا داشت خوار * حکیم انوری بیت وسر جمع بکو بیدکه
ای قدر ترا * آسمان پای سپرکشت وزمین دست کرای * ثالث یعنی کران وثقیل حکیم
فردوسی بیت زمین از کرازی شده سرکرای * که بیچاره کشت ازپی چارپای * رابع جمله

ایتمك معناسنه صاحب فرهنك منظومه بیت حمله بردن بود كرا یید ن * كاروز ارست وجنك
كوشیدن * خامس تاتار پادشاهلرینك لقبی درکه محمد كرای وسلیم كرای دیرلر علی هذا القیاس
هر مملکت پادشاهلرینه مخصوص لقب وآنكه سائرندن ممتاز اولورلر تاتار پادشاهلرینه كرای
وعجم پادشاهلرینه یعنی ایران زمین شاهلرینه كسری وکی دخی دیرلر وتوران پادشاهلرینه خاقان
وچین پادشاهلرینه فغفور وهند پادشاهلرینه رای وحبش پادشاهلرینه نجاشی ویمن
پادشاهلرینه تبع ومصر پادشاهلرینه فرعون وروم پادشاهلرینه قیصر واسلام پادشاهلرینه
سلطان دیرلر ابن یمین بیت ای صبا لطفی بكو كر بكذری بر صبحكاه * بر جناب خسرو
خسرو نشان كرای شاه * معلوم اولا كه كرای لغتی هر فرهنكده میل ورغبت معناسنه روایت
ایلمشلر تنكم ابتدا بو معنا ایله ذكر اولندی اما خاطر فقیره خطور ایدركه كرای اسم فاعل اوله
كرایند معناسنه ودخی صیغهٔ امر اوله تنكم شاعر دیمشدر بیت بروی دل ابواب دانش كشای
بدركاه ارباب دانش كرای ل كردنای ح سكون را وفتح دال مهملتین ونونله كباب شیشی
معناسنه در شمس فخری بیت هر دل كه در هوات نه چون مرغ پر زند * چون مرغ نیم بسمل وچو
كردنای بود * فرهنك میرزاده بمعنی كل سرخ وبر اغاجدر اطفال النه ویررلر یورمك ایچون اشاغی
اوجنده تكرلكی اولور اكا یا پشوب تكرلك دوندرجه طفل دخی یورمكه آلیشور عربیده اكا دوامه
ضم داللە كذا فی كتاب السامی ل كركوی ح سكون را مهمله وضم كاف فارسیله توران
پهلوانلرندن بر پهلوان آدیدر افراسیابك امدادینه كلمشیدی وافراسیاب آنی پیران ویسه یه
قوشوب طوس ورستم ایله جنكه كوندرمش ایدی ل كرما فزای ح سال ملكی دن
اوچنجی آیك آدیدر اسی آذر توردر بعك اولور آخر بهار آیی در روم اسانده ایار دیرلر ل كرماهی
سكون را مهمله ایله یاین بالقیدر ل كری ح كسر راء مهمله ایله هر اوچلكه دیرلر عموما كركسه
مساحت ارض ایچون جریب دیدكاری اولچك اولسون تركیده دونم دیرلر حكیم انوری * قطعه *
كر رئیس مرد منصور آنكه در هفتاد سال * شعر نشنید ونكفت اینك دلیل مهتری * زانكه
امثال مرا بی شاعری بسیار داد * كاخهای بود ششدر باغهای چل كری * وكركسه آرشون
اولسون ذراع معناسنه حكیم سنایی بیت باش تا چون چشم تركان تنك كردد كور تو * كرچه
خود را كور سازی در مسافت ده كری * وكركسه كیله اولسون صاع معناسنه حكیم خاقانی
بیت چرخست خوشه ز كانش مدار چشم * كان صاع كردهد دو كری یك قفیز نیست *
بو معنایه حكیم قطران ارموی بیت دهد او سیم بقنطار و یواقیت بكنج * دهد او زر بانبار ولآلی
بكری * وكركسه قوم ساعتی اوچلكی اولسون وكركسه صو ساعتی اوچلكی اولسون اول
بویله در كه باقردن بر جام دوزب دیبنه بر كوچك دلك قورلر وآنی صویه قورلر اول جام اول دلكدن صویله
طولدقده بر ساعت نجومی اعتبار ایدرلر بو معنی تفصیلا كربال لغتی ذیلنده ذكر اولنور انشاالله
تعالی ل كزای ح فتح زاء معجمه ایله كزیدن لفظندن اسم فاعلدر ایكی معنایه در اول ضرر
ایدیجی ثانی اصریجی معناسنه شمس فخری بیت اهتمام تو كشت جان پرور * انتقام تو كشت
دو حكزای ل كژبی ح سكون زاء فارسی وكسر باء موحده ایله كرثباء مرقوم معناسنه یعنی
دباس نوعندندر اوتدر كذا فی فرهنك جهانكیری ل كز ردشتی ح اطبا طب كتابلرنده شقاقل

شقاقل ذیدكاری كوكلدر بغایت نافع نسنه در وتازه ایكن یونور لطیفدر ومرباسنی دخی ایدرلر
كرز بوتی دخی دیرلر ل كژونی ح ضم زاء فارسی وواو معروف وكسر نونله طام دیركاری اوزرینه
قونیلان اینجه اغاجلر اكثر كوی اولرنده اولور مختصر دام اور تیسی درز یرا شهر اولرنده دیرك
اوزرینه تخته دوشرلر ل كشتن روی ح اضافتله یعنی نون مكسور اولمق ایله بر علتدر اطبا القوه
دیرلر بلغم فاسد حركتندن اولور یوز وآغز اكیلور ل كشی ح كسر شین معجمه ایله ناز وافتخار
ایله صالنمق وخوش اولمق كذا فی المجمع ل كاوفر وآمدكی ح بوغازده واقع اولور بر علتدر اطبا
اول علته خناق دیرلر ل كندوری ح سكون نون وضم دال وواو معروف وكسر راء مهملتین ایله
پیشكیر معناسنه یعنی سفره مقرمه سی دیمك اولور شمس فخری بیت برای خوان شهنشاه
ملك دست قضا * كند ز اطلس والای چرخ كندوری ل كوانجی ح فتح واو وسكون نونله دلیر
وپهلوان معناسنه بعض نسخه ده سردار وسپهسالار معناسنه حكیم فردوسی بیت بدركاه
شاهت میانجی منم * كه در شهر ایران كوانجی منم ل كونجی ح حذف الفله كوانجی معناسنه در
وضم كاف وكسر واو ایله بمعنی عزیز ل كوری ح سكون واو وكسر راء مهمله ایله طبل ونفیر
وشنلك ایله كتمك معناسنه ل كوهرزای ح نیكوكار وهنرمند عاقل وكامل معناسنه در كذا فی
فرهنك جهانكیری ل كوهری ح اوج معنایه كلور اول جواهردن دوزلمش اولان نسنه یه دیرلر
هرنه اولورسه مرصع كبی حكیم خاقانی بیت چشمهٔ خضر ساز لب از لب جام كوهری * كز ظلمات
بحر جست آینهٔ سكندری * ثانی صاحب اصل ونسب واصیل كحیلان آته دیرلر ثالث جواهر
فروش وجواهر شناس حقنده دیمشلر * مصرع * قدر زر زركر شناسد قدر كوهر كوهری *
ل كی ح بر قوشدر قنادی ابلق اولور آندن اوق یاپكی ایدرلر بهمن دخی دیرلر شاعر * رباعی *
عارف پر تیرنی زكی خواهد كرد * وز رشتهٔ جان خصم نی خواهد كرد * بر سینهٔ دشمنان شه
خواهد زد * شنجرف ز خون دل وی خواهد كرد ل باب الكاف الفارسی المكسورة مع الالف ح
ل كردنا ح سكون را وفتح نون ودال المهملتین ایله بمعنی كاسهٔ زانو یعنی دیز كوزی معناسنه در
ل كیا ح اوت كه كیاه دخی دیرلر عربیده نبات دیدكاریدر شاعر بیت سر مردم نه دیكر بار خیزد
كیا باشد كه آن هر بار خیزد ل كیانا ح فتح یای تحتانی ونونله عناصر اربعه یه دیرلر امیر خسرو
بیت همه آزاد كیست همت او * قهر كردست مر كیا نارا * كیانادن مراد عناصر اربعه نك
صورین بیان ایدر ل كیرا ح بوزن زیرا طوتیجی معناسنه مبالغه ایله اسم فاعل صیغه سیدر
ل كیما ح سكون یای تحتانی اول وفتح ثانی وكسر میمله بمعنی ریماز یعنی جامه بولغت ایله ریماز
ودیمز لغتلرین فرهنك جهانكیری صاحبی جامه معناسنه روایت ایلمش اما منقوله جامه ایدوكین
بیان ایتمامشی ل مع الباء الموحدة * كران ركاب ح ثابت قدم وحركتده متانت اوزره اولان آت
وآدمه اطلاق اولنور وآت اوزرنده مردانه ودلیرانه اولانه ده دیرلر خواجه سلمان بیت
كرآن عنان كرانی كه كوه كران ركاب * جستی كران ز صدمهٔ كرز كران او ل كرداب ح سكون
را وفتح دال مهملتین ایله دریاده واقع اولان چورندی لفظ مركبدر كرد ایله آبدن میرنظمی بیت
چو كشتی انداز افتاده بكرداب * مپرس زان بعد ازین راه اسباب ل كریب ح كسر راء مهمله
وسكون یای تحتانیله اول نسنه دركه اكنجیلر تارلایی تقسیم ایدوب بر مقدار یره اعتبار ایله تركیده

دوتم وعربيده جرب ديرلر كاهي آخرندن حرف ثاني ترخيم ايدوب كرى ديرلر ل كلاب ف
يوغرلمش باپلحق كه لفظ مركبدر كل ايله آبدن صولو باپلحق ديمك اولور ل مع التاء المثناة ف
ل كدست ف فتح دال وسكون سين مهملتين ايله قارش كه بدست دخي ديرلر عربيده شبر
معناسنه‌در كسر شين معجمه وباء موحده ايله ابو المعاني بيت اين بود پيش زنان كير چنين
يك كدست قامت وهم چار انكشت ل كران پشت ف فتح راء مهمله وضم باء فارسي وسكون
شين معجمه ايله متكبر وخودبين وكاهل كذا في المجمع وله بيت نيايد آدمي از هر كران پشت
نباشد اسب پالاني هنرور ل كران سرشت ف بو دخي كران پشت معناسنه‌در ل كرفت ف
كسر راء مهمله وسكون فا ايله درت معنايه‌در اول كرفتن لفظندن صيغهٔ ماضيدر طوتدي
معناسنه ثاني طعنه معناسنه بو دخي ايكي معنايه‌در بري نيزه اورمق بو معنا عربيده‌در وبري
سرزنشدر مؤاخذه معناسنه بو معني فارسيده‌در يعني طعنه ايله سويلمك سوزه كرفت ديرلر
حضرت مولانا قدس سره * مثنوي * فرج استرلابيق حلقه زرست * ز رعاشق روى زرد
واصفرست * از كرفت من ز جان اسپر كنيد * كرچه اكنون هم كرفتار ميند * خواجه سلمان
بيت اكر بهيچ نكيري توصيد راچه كنند * كرفت بر طرف تست نيست بر نخچير * ثالث يعني
غرامت وتاوان صوچ وجرم عبيد زاكاني بيت بيچاره آدمي كه ندارد بهيچ حال * ني بر ستاره
دست ونه بر آسمان كرفت * شمس فخري بيت تو همچو آفتابي وبد خواه شب پره * نبود
بر آفتاب زخصمي او كرفت * رابع نايك برنوع قصه سنه ديرلر صداسي تيز چقار ل كزيت ف
سكون زاء معجمه وكسر ياي تحتانيه ايله ايكي معنايه‌در اول اول ماله ديرلر كه رعايادن عشر محصول
وخراج ارضيه ناميله آلنور حكيم فردوسي * مثنوي * همه پادشاهان شدند انجمن * زمين را
ببخشيد وبر زد رسن * كزيتي نهادند بر يكدرم * كز ايدون دهقان نكردد دژم * نهاديم
روى زمين را خراج * درخت كزيت از پي تخت وتاج * ثاني كفره‌دن جزيه ناميله آلنان
ماله ديرلر بو معناده كزيد دخي دينلور شيخ سعدي بيت اكر نه راعي خلقست زهر مارش باد *
كه كرچه ميخورد او كزيت مسلمانيست * كسر زاء معجمه وسكون ياي تحتانيه ايله دخي استعمال اولنور
شيخ نظامي بيت كهش خاقان خراج چين فرستد * كهش قيصر كزيت دين فرستد *
ل مع الجيم * كريج ف كسر راء مهمله وسكون ياي تحتانيه ايله پاره معناسنه كه بر نسنه‌دن كسلمش
اوله قاوون وقارپوز وامثالي نسنه‌لردلمي ودخي ياقه اوينديسي وساير قماش وبز پاره‌لري ودخي اودن
بولنمش بر مقدار بو مقوله‌لرك جمله‌سنه ديرلر حكيم سنايي بيت همه عالمي سراي وبستانست
اين كريجت بتر ز زندانست ل كيج ف سكون ياي تحتانيه ايله متعجب وخود ستاي ودخي احمق
وسركشته معناسنه شمس فخري بيت اي فلك در رفعت وتعظيم تو چون خاك پست * وي خرد
با دانش وتدبير تو معيوب وكيج ل مع الجيم الفارسي * كرچ ف فتح راء مهمله ايله تركيده دخي كرچ
ديرلر لكن كاف عربيه ايله طاشي ياقوب بعده صو ايله سوندرب عمارت وديوار صوارلر فارسيده اصلي
آدي كچ در ابن يمين بيت نايد از خاك وكچ وسنك اينچنين طاقي مكر * خا كش از مشك وكرچ
كافور وسنكش كوهرست * حكيم زجاجي در صفت عمارت بيت بهم در به پيوست فرزانه
سنك * در آنجا نبود از كرچ بوى ورنك ل كرده پچ ف سكون را وفتح دال مهملتين وكسر باء

باء فارسيه ايله طولامق وطولاندرمق وبر نسنه‌يي چوره‌يه المق ودخي آش بيشيرلر اوتي تخمه ديرلر معناي
اولاً رينه كرده بر دخي دينلور ل مع الخاء المعجمه * كل سرخ ف كسر لام وضم سين مهمله ايله آتشي
ديدكلري قزل طپراق كه بعض اغاج وتخته بويارلر عربيده مغره ديرلر ضم ميم وسكون غين معجمه وفتح
راء مهمله ايله آندن برداق يا پلسه ياخود بر مقدارين صويه براغوب صوين ايچسه‌لر تسكين
حرارت كبد ايدر وحماي صفراويه‌يه نافعدر ل كل شخ ف كسر لام وشين معجمه ايله اوزلي باپلحق كه
باصدقده اياغه ياپشوب بيله قالقار ل مع الدال المهمله * كرايد ف فتح راء مهمله ايله يعني
كاهد يعني اكسيلور شمس فخري بيت بدست معدلت انصاف وعدلت * تن ظلم وستم را
مي كرايد ل كرد ف سكون راء مهمله ايله اوج معنايه كلور اول معناي حقيقيسي يعني
موضوع لهي دكرميدر مدور معناسنه ثاني جمع اولمق بو ايكي معنايه شاعر بيت زر را براي
صرف كند سكه دار كرد * لعنت بر آن كسي كه وراكرد ميكند * ثالث شاه معناسنه حكيم فردوسي
بيت همي رفت سوي سياوش كرد * بماه سفندار مذ روز ارد * بو معنا ايله معناي ثانيه يعني جمع
معناسنه وله بيت ز ختلان واز ترمد ويسه كرد * زهر سو سپاه اندر آورد كرد ل كردا كرد ف
چپ چوره وقات اندر قات دائره اولمق شيخ نظامي بيت همه در جلوه كردا كرد خسرو *
كواكب وار بر كرد مه نو ل كرد باد ف سكون را ودال مهملتين وفتح باء موحده ايله قاصرغه
معناسنه كه باد كرد ودوله وكرد باده دخي ديرلر حكيم فردوسي بيت در افتادنا كه بر و كرد باد
بو دكرد بر پشت او كيقباد * قاصرغه چور ياوب كتمد وكندن دائره‌يه كيرمك معناسنه‌ده
استعمال اولنور استاد فرخي بيت همي فكند بشير وهمي فكند بيوز * چو كرد باد همي كشت
بر يمين ويسار * عربيده قاصرغه‌يه ذو بعه ديرلر ل كروند ف سكون راء مهمله ونون وفتح واو ايله
تمركو علي كه وجود انسانده ظاهر اولور كر بوند دخي ديرلر ل كره بند ف كسر راء مهمله ايله
دوكمه كه قفتانه دكرلر خواجه حافظ بيت نقاب كل كشيد وزلف سنبل * كره بند قباي غنچه
واكرد * واوچقور باغنه ده ديرلر ابو المعاني بيت كشاد داد كره بند پردهٔ پرنور * بكف كرفته
بمفتاح كنج پنهان را ل كريوند ف آغزده اولان اوچق كه تبخاله ده ديرلر وبعضيلر تمركو دخي ديشلر
ل كزيد ف كسر زاء معجمه وسكون ياي تحتانيه ايله ايكي معنايه كلور كزيت مرقوم كبي اول رعايادن
ودخي زراعت ايدنلردن عشر محصول وخراج ارضيه وباغ وباغچه وبوستان وپنبه وزراعت اولنمش
نسنه‌لرك رسم عشري معناسنه شيخ نظامي بيت كزيد باخواركان چون دهم * بخود بر چنين
ف خوار بي چون كم * امير خسرو بيت كر ز دهن از لقمه نخواهد مزيد * معده ز دندان ستاند كزيد
ثاني اهل ذمه كفره‌دن آلنان خراج كه جزيه دخي ديرلر حكيم سوزني بيت كتاب خويش
نخوانيم وز وعمل نكنيم * كه تا كزيد ستانند چون ز اهل كتاب * فرهنك زفان كوياده يعني رشوت
ديو بازمش ل كله مند ف شكايتچي يعني شكايتلو ظلمدن اولسون رنج وزحمدن اولسون
ل كيسو بند ف سكون ياي تحتاني وضم سين مهمله ايله صاچ باغي كه صاچ كيسو دربند باغدر
كبي التوندن ايدوب انجو ايله بر طوب ايدوب صاچك اوجنه باغلرلر ل مع الراء المهمله * كرانخوار
فتح راء مهمله وسكون نون وخاء معجمهٔ مفتوحه وواو معدوله ايله يعني بسيار خوار اكول
معناسنه سيف اسفرنكي بيت همچو حمار است درد تو كه نكردد * جز بكرانخوارئ شراب

شکسته ل کران سر ع بمعنی متکبر و معجب و دخی لشکر و سپاه انبوه کذا فی شرفنامه
ل کرد بر ع سکون را و دال مهملتین و ضم باء موحده ایله بر آلتدر چادر طنابی کیجردجك یری
آنکه داوب طناب چکورلر ل کرده بر ع بودخی ضم باء موحده ایله طولانمق و طولاندرمق
و نسنه یی چوره یه آلمق کرده پیچ کبی ل کرفتار ع اسم فاعلدر که لفظ مرکبدر کرفت ایله آردن
معناسی محبوس اولیجی و بر نسنه یه مبتلا اولیجی مثلا بعشق کرفتار شد دیرلر مبتلا شد دیمکدر
ل کر ع کسرهٔ مجهوله ایله ایکی معنایه کلور اول قویجی و دمورجی و امثالی اهل صنایعك
کوروکی ثانی کیر لفظنك مخففیدر استاد دقیقی . بیت کان مبرکه مرابی تو جای هال بود *
جز از تو دوست کرم خون من حلال بود ل کرنج بشیر ع کسر را و سکون نون و جیم ایله سودلی
برنج یعنی سودلی آش کذا فی المجمع ل کزیو ع کسر زاء معجمه و سکون یای تحتانیه ایله سالارده
یعنی کوی کتخداسی و بلوباشیسی معناسنه کاف عربیله ده جائزدر نتکم ذکر اولندی ابو المعانی
بیت مهم بود سر کاری همه بکار جهان * خراب میشود آن ده که بی کزیر بود ل کلکار ع کسر
لام و فتح کاف عربیله ل کلیکر ع کسر لام و سکون یای تحتانی و فتح کاف فارسیله بالچق اشلیجی
کلکار ایله بر معنایه در اثیر الدین اخسیکتی . بیت زمانه هست بدولت سرای تو معمار *
چو آفتاب مهش صد کلیکر و مزدور ل کیار ع فتح یای تحتانی ایله تکاسل و تکاهل معناسنه
استاد دقیقی . بیت خرد ار همه سال باکیار بود * بسا سر اکه جد اکرد از و مانه کیاز ل کیازار ع
فتح یای تحتانی و زاء معجمه ایله چایر و چمن معناسنه در که لفظ مرکبدر کیا ایله زاردن چمنزار و مرغزار
و کشتزار کبی ل کیاه شتر ع فتح یای تحتانی و کسر ها و ضم شین معجمه و تاء مثناة ایله دوه دکنی
ترکیده کون دیرلر شاعر بیت شتر راز ریحان و سنبل ز کل * کیاه شتر بهتر آید خورش ل کیای قیصر
براوتدر عربیده اکلیل الملك و کلیل الملك دخی دیرلر ل کیر ع صیغهٔ امر و وصف ترکیبی در
زهکیر و پیشکیر کبی و سرزنش و طعنه معناسنه که عربیده مؤاخذه دیرلر خواجه حافظ بیت
یارب مکیرش ارچه دل چون کبوترم * افکند و کشت و عزت صید حرم نداشت * و بر معناسی
دخی قیاسدر مثلا بکیر که تو فلان شدی دیرلر طوتکه فلان اولدك نتکم شیخ سعدی بیت ای
آنکه باقبال تو در عالم نیست * کیرم که غمت نیست غم ما هم نیست ل کیراکیر ع ترکیده
طوت قاب دیدکاری معنایه در که جنك و غوغا محلنده استعمال اولنور مولانا هاتفی بیت
بر آمد خروش بکیرا بکیر * یکی خورده نیزه دکر خورده تیر ل کیرودار ع جنك و آشوب
معناسنه ترکیده اورطوت دیدکاری معنایه در صفت جنکدر مطلق جنك معناسنه ده استعمال
اولنور میر نظمی . بیت بجوش آمده شورش کیرودار * ز هر دو طرف کشته شد بیشمار *
ل کیفر ع سکون یای تحتانی و فتح فا ایله ایکی معنایه در اول جزاء مکافات بد انتقام معناسنه
ابو شکور . بیت ماردا هرچند بهتر پروری * چون یکی خشم آورد کیفر بری * ثانی بمعنی
پشیمانی شمس فخری بیت هر که در ملك او بد اندیشد * بر دازحد تیغ او کیفر ل کیودر ع سکون
یای تحتانی و واو و فتح دال مهمله ایله صودن حاصل اولان خرده قورتجغزلر دیرلر ل مع الزاء
المعجمه * کراز ع فتح راء مهمله ایله بمعنی رفتار کرازیدن صالنمق معناسنه در یعنی خرامانی
صالنور دیمك میر نظمی . بیت بتاج و بتخت شهی سرفراز * بشو کلشن عیش و عشرت کراز *

کراز ل کریز ع کسر راء مهمله و سکون یای تحتانیه کریزیدن لفظندن صیغهٔ امردر قاچ
معناسنه و کاهی اسم مصدر استعمال اولنور شیخ سعدی . بیت وقت ضرورت چو نماند کریز *
دست بکیرد سر شمشیر تیز ل کمیز ع کسر میمله سدك که شاش دخی دیرلر عربیده بول معناسنه
حضرت مولانا قدس سره . بیت بیا ای پاك مغز من بیو کلزار نغز من * برغم هر خر کاهل که
مشك او کمیز آید * امیر خسرو * قطعه * کراز بو همن وجوکی کرامی دیدی * مبند دل که
چو دین نیست آنهمه خاکست * کمیز نیز بصفوت چو آب روی نماست * ولیك فرق همین کان
پلید و این پاکست ل کیز ع سکون یای تحتانیه بوزن چیز چام اغاجیدر که غیژ و قیژ دخی
دیرلر ل مع السین المهمله * کریاس ع سکون راء مهمله و فتح یای تحتانیه آستانهٔ کبار و وزرا
و دیوانخانه معناسنه دخی روایت اولنمشدر کذا فی فرهنك جهانکیری بو معنایه میر نظمی
* مثنوی * که او آصف نظیر و زیب دیوان * شه کریاس عالی چرخ ایوان * مکر روزی
نشسته صدر کریاس * در آنجا جمع بوده جمله اجناس * شه کویا که دیوان سلیمان * که کشته
انس و جن در زیر فرمان ل کریس ع کسر راء مهمله و سکون یای تحتانی ایله کریستن لفظندن
مخففدر اغلدی معناسنه ابو المعانی بیت اکر خواهی خلاص از جرم و عصیان * مشو خندان
سحر کاهان بکریس ل مع الشین المعجمه * کراش ع فتح راء مهمله ایله بمعنی آشفته شدن
یعنی داو اولمق معناسنه اسم مصدردر ل کرانکوش ع فتح راء مهمله و سکون نون و ضم کاف
فارسیله صاغر لقدن عبارتدر معنای ترکیب قولاغی آغر دیمك اولور میر نظمی بیت اکر
راحت بخواهی در همه حال * بشو هرجا کرانکوش و زبان لال ل کرده بالش ع سکون را و فتح
دال مهملتین و باء موحده و کسر لام ایله مدور کوچك یصدق که اوك کوشه سنده ایکی یصدق اراسنه
قورلر و بعض محلده قولتق التنه الوب انکا یدرلر وله بیت کرده بالش نهاده زیر شکم * زده بر سیم
سر قبه علم ل کرش ع کسر راء مهمله ایله کرشمه لفظندن ترخیم اولنمشدر وله بیت کند
ناز و کرش آن شاه خوبان * هر آندم که نیاز انکیز باشم ل کش ع بمعنی دل پور بهای جامی
بیت از دهان وی و پایدی او * هر که دیدش بر و بشور دکش ل کیش ع سکون یای
یای تحتانیه ایله سمور کورك معناسنه مولانا هاتفی . بیت بمنع نه زربفت و نه کیش ماند * نه صد پاره
خرقه بدرویش ماند * مولانا هلالی محبوبك صیاه سمور قلپاغی وصفنده دیمشدر بیت کیش
صیاه بر سر آن شوخ دلستان * مانند ابر بر سر خورشید سایبان * کاهی مطلق کورك معناسنه ع
ایراد اولنور سمور و وشق و امثالی مولانا هاتفی بیت خارکش را که پشت بود ز کیش * دید
بر دوش خویش خلعت و کیش ل کیلاش ع سکون یای تحتانی و فتح لام ایله اون معناسنه که
آرد دخی دیرلر عربیده دقیق و طحین دخی دیرلر ل مع الغین المعجمه * کریغ ع کسر راء مهمله
و سکون یای تحتانیه ایله بمعنی کریز یعنی قاچمق شمس فخری بیت دشمنت راز بیش قهرت نیست
قدرت رفتن و مجال کریغ * حکیم سنایی . بیت مرد را کاشنت سایهٔ تیغ * ورنه کیرد چو خیره
راه کریغ * حکیم فردوسی . بیت کس از داد یزدان نیابد کریغ * اکرچه ببرد بر آید بمیغ *
حکیم اسدی . بیت بر آراست جم زود راه کریغ * شبی سخت تاریك و بارنده میغ ل مع الفاء ع
ل کزاف ع فتح زاء معجمه ایله ایکی معنایه کلور اول . بیهوده و هرزه و هذیان معناسنه که کزافه

دخی دیرلر حضرت مولانا قدس سره بیت زهی جهول که معشوق او بخانهٔ او * بسوی خانه
نیاید گزاف می پوید * شمس فخری لاف معناسنه دیوب بو بیتی ایراد ایلمش بیت اید ل آخر چند
ازین طبع ملول * وی زبان تا چند ازین قول گداف * وکلام باطل معناسنه حکیم اسدی بیت
نکه داشتن سر که نام لاف * ازان به که دادن بیار از گداف * ثانی بسیار و بیحد معناسنه حکیم ازرقی
بیت تو آن کسی که ز بهر گداف بخشیدن * زرسم خلق همی کم کنی رسوم حساب ۞ مع الکاف ۞
۞ چکک ۞ فتح جیم فارسیله کانچه معناسنه درکه چخك دخی دیرلر مولانا خوارزمی بیت ز هر سو
چون چکك میکرد فریاد * دل اصحاب میگشت از غم آزاد ۞ گران سنك ۞ ایکی معنایه در
اول بمعنی سنگین یعنی وزنده آغر اولان نسنه یه دیرلر هر نه اولورسه . واستعاره طریقیله آغر
جانلو یه ده دیرلر حکیم اسدی بیت ترا گوسفندی ازان به بدی * که یاری گران سنك و فربه
بدی * ثانی قیمتلو جواهر و قماش وسائر هر نه اولورسه شیخ نظامی بیت بتارك برش تاج
دستور شاه * ز گوهر گران سنك و تاباز ماه ۞ گردك ۞ سکون را و فتح دال مهملتین ایله درت
معنایه گلور اول بمعنی خرگاه پادشاهان شیخ نظامی * مثنوی * دو گردك داشتی خسرو مهیا *
بر آموده بگوهر چون ثریا * یکی ظاهر ز بهر باده خوردن * دکر پنهان ز بهر خواب کردن *
پری رخ را بسان پارهٔ نور * سوی آن خوابگاه آورد شاپور * گرفتش دست و بنشاندش بر دست
برون آمد دکر گردك برونست * درین گردك نشسته خسرو چین * در آن گردك فتاده شور
شیرین * ثانی حجله خانهٔ عروس ترکیبی فتح کافله گردك خانه یه دیرلر عروس ایچون ترتیب
اولنمش اوله خلوتخانه معناسنه حضرت مولانا قدس سره بیت بجز بانك دف نبود نصیبی *
چو هستی خون خمی در روز گردك * ثالث یا کاف عجمیله دخی دیرلر فارسیده آکا چیستان و پردك
دخی دیرلر عربیده لغز ضم لام و فتح غین معجمه ایله وهندی لسانده پهیلی دیرلر رابع بر نوع یاغلی
خمیرك ایچنه بادام و یاخود فستق دوکوب شکر ایله یاخود خرما ایله آمیخته ایدوب پشورورلر آکا
کلبند دخی دیرلر ۞ گلاسنك ۞ صپان طاشی مفتوحه ده دخی ذکری مرور ایلدی
۞ گل تنك ۞ کسر لام وضم تاء مثناة و نون ایله صولو باتلاق یعنی اول باتلاق که قتی اولمیوب صوق
اوله ۞ گلناك ۞ سکون لام و فتح نونله باتلاقلی پر غمناك و زهرناك کبی گل ایله ناك دن مرکبدر
مولانا جامی بیت کرنه سرچشمه ز گل پاك شود * چه عجب زاب که گلناك شود ۞ گیارنك ۞
فتح یای تحتانی و راء مهمله و سکون نونله چری باشی معناسنه میرنظمی بیت چو لشکر کرد
کردن شد محل تنك * بباید سعی و کوشش از گیارنك ۞ گیلاك ۞ سکون یای تحتانی و فتح
لامله گیلانی دیمکدر اما گیلانیلرك شهرده اولانی روستایی یه گیلاك دیرلر ۞ مع اللام ۞
۞ گردبال ۞ سکون را و دال مهملتین و فتح باء موحده ایله گردباد مرقوم معناسنه منقولدر
۞ گریال ۞ سکون راء مهمله و فتح یای تحتانیله اول نسنه یه دیرلر که هفتجوش یعنی یدی نوع
معدندن دوزلمش . بر یاسی تخته اوزرنده قوم ساعتی شیشه سی کبی مزبور معدنلردن ایکی جام
وضع اولنمش دیبلرنده بر کوچك سوراخلری واردر حوض کبی بر یرك اورتاسنه قورلر تدریجله
جامك برینه صو طولوب اول برینك دلوکندن اقار هر برینك طلوسی بر ساعت نجومی تخمین
اولنمشدر و جام طولدقجه اول معدندن بر چبق واردر اول تخته یه اورر ساعت مرور ایندوکی

ایندوکی معلوم اولورمش کوره جامه گری و تخته سنه گریال دیرلر میرمعزی بیت دانی چراست
نالهٔ گریال هر گری * یعنی که این سرای مقام درنك نیست * حکیم محمد رضا حکیمی مخلص * رباعی
گریال که نوحه میکند گاه گری * دانی غرضش چیست ازین نوحه گری * یعنی که گری گری شود
عمر تو کم * پیمانهٔ عمر کم شود تا نگری ۞ گل ۞ مطلق باتلاقدر که عربیده کی طین و وحل
معنالرینه صو ایله آغشته اولمش طپراغك جمیعسنه دیرلر یغموردن اصلانمش کرکسه قصدا
آدم اصلاتمش جمله سنه گل اطلاق اولنور خواجه حافظ بیت دوش دیدم که ملایك در میخانه
زدند * گل آدم بسرشتند و به پیمانه زدند * وعلمسز اولان باتلاغه دخی گل دینلدوکی بو بیتدن
فهم اولنور استاد بیت بگردش زاب و گل سوری رسیده * گل سوری ز اطرافش دمیده *
۞ گیل ۞ سکون یای تحتانیله بر طائفه نك اسمیدر که جمعی گیلان گلور حکیم اسدی بیت
چو شب گیل شد در گلیم سیاه * ورا دزد و گیله سپر کشت ماه * مزبور طائفه ساکن اولدقلری
ولایته گیلان علم اولمشدر اول ولایتك خلقنه گیلانی دیرلر تعریب ایدوب جیلان و جیلانی
و جیلی دیدیلر قطب العارفین و ذخر الواصلین حضرت شیخ عبد القادر گیلانی قدس الله سره
العزیز اول ولایتدن اولمغله عجم گیلانی و عرب جیلانی دیرلر ۞ مع المیم * گرفته دم ۞
بو علتدر آدمده وحیوانده دخی اولور که نفس عسرت ایله گلور ادنی حرکت ایله نفس طوتیلوب
یوریمکه وسویلمکه مجالی قالمز فضلات بلغمدن عارض اولور عربیده ضیق النفس دیرلر ۞ گل گندم
سکون لام و نون و فتح کاف فارسیله براوت کوکیدر نظرده الئی دانه بغدای بر برینه یاپشمش
کو رینور کوزد کندم دخی دیرلر و کسر لامله یعنی اضافتله بغدای یودقده چیقان باتاغنه دیرلر
۞ مع النون * گراشیدن ۞ فتح راء مهمله و کسر شین معجمه و سکون یای تحتانیله بمعنی
آشفتن یعنی دیوانه اولمق اغاجی بیت بیا تا جد اکشتم از روی تو * گراشیده و تیره شد کار من *
۞ گران ۞ فتح راء مهمله ایله اوج معنایه گلور اول آغر معناسنه عربیده ثقیل دیدکلری اگر
محسوس و اگر معنا حکیم انوری بیت زهد تو فضلهٔ وضوکر بسپهر دردزدی * کوه گران حلمت
از کاه سبکتر آمدی * ثانی قیمتلو یعنی بهالو معناسنه عربیده غالی دیرلر ثالث قتلق قحط
معناسنه که غلا دخی دیرلر ۞ گرانجان ۞ یعنی ثقیل ترکیده آغر جانلو دیدکلریدر شیخ ابو المعانی
بیت گرانجانی گر آید بزم رندان * گریزد فکر عشرت از دل و جان ۞ گراندن ۞ فتح را و دال
مهملتین و سکون نونله یعنی نظر کردن نگراندن لفظندن اختصار اولنمشدر ۞ گران عنان ۞
آغر یوریشلو آت و آدم گران رکاب دخی دیرلر خواجه سلمان بیت کوه گران عنان گرانی
گران رکاب * جستی گران ز صدمهٔ گرز گران او ۞ گرانیدن ۞ فتح راء مهمله و کسر نون
و سکون یای تحتانیله بر نسنه یی آغر و یاخود بهالو ایلمك معناسنه در ۞ گرایستن ۞ فتح را
و تاء مثناة و کسر یای تحتانی و سکون سین مهملتین ایله بمعنی میل کردن یعنی رغبت ایلمك و بر طرفه
اکلمك کذا فی المجمع ۞ گراییدن ۞ فتح راء مهمله و کسر یای اول و سکون ثانیله میل ایلمك
معناسنه کمال اسمعیل بیت گذشت عهد جوانی ز لهو سیرنه * رسید نوبت پیری بتوبه نگرایی
حکیم فردوسی بیت چو هومان بدید آن سپاه گران * گراییدن گرز و تیغ سران * و بر نسنه یی
صاللمق و اکلمك و اکسلتمك و قورمق معنالرینه دخی مرویدر ۞ گردخوان ۞ سکون را و دال

مهملتين وفتح خاء معجمه وواو معدوله ايله ذكرى سفره خواجه حافظ بيت ز كرد خوان كون
فلك طمع نتوان داشت * كه بى ملالت صد غصه يك نواله برآيد لغ كردران ب سكون راء
اول ودال وفتح راء ثانى مهملات ايله بوطاقوكى كه اوزنده ات چوق اولور حكيم سوزنى بيت
دست بر رانش نهادم مشت زد بر گردنم * اين مثل با يادم آمد كردران با گردنست * سيف
اسفرنگى بيت نشكند كردران مركب باد * شير ايوان توبه پنجه ماه لغ كردكان ب سكون
را وفتح دال مهملتين وكاف فارسيله جوز رومى كه كوز دخى ديرلر شيخ سعدى بيت پرتو نيكان
نكيرد هركه بنيادش بدست * تربيت نا اهل را چون كردكان بر گنبدست لغ كردكردن ب سكون
را ودال مهملتين وفتح كافله ايكى معنايه در اول برنسنه يى ذكرى ايلمك وثانى جمع ايلمك هرنه
اولورسه چغتاى لسانندن اوكاك ديرلر كاف عربيله فرهادنامه ده سقراط حكيم حصارنده مال
فراوان كوردوكى يرده بو بيتده اوكولكان يعنى جمع اولمش عبارتى واقع اولمشدر بيت غنيمت
كوردى هريان حددن افزون * اوكولكان هر طرف اوز كنج قارون * وسبعه سياره ده بو بيتده
جمع ايتسه واقعدر بيت كيم جواهرينى آلليغه توكسا * دل غفلت كبى آنى اوكسا لغ كرد كريبان ب
سكون را ودال مهملتين وكسر كافله كوملك معناسنه كه كريبانى وكرنه دخى ديرلر عربيده سربال
ديرلر منلا غزالى مشهدى بيت ما باده ايم وكرد كريبان ما خمست * داريم نشأه كه دو عالم برو
كست لغ كرده بالين ب كرده بالش كبى كوچك ذكرى يصمدقدر لغ كرده بان ب سكون را
وفتح دال مهملتين واخفاء ضميرايله نگهبان معناسنه دركذا فى فرهنگ جهانگيرى لغ كرزين ب
سكون راء مهمله وياى تحتانى وكسر زاء معجمه ايله اوج معنايه كلور اول كرزن مرقوم يعنى بيوك
مرصع تاج كه دنياده نه مال ونه بها ايريشور ثانى بمعنى تيريعنى اوق ثالث زنبيل معناسنه كذا فى
فرهنگ جهانگيرى لغ كرستن وكريستن ب كلاهما بكسر الرائين وسكون السينين المهملات
وفتح التاء المثناة آغلمق عربيده بكا معناسنه ضم باء موحده وفتح كاف عربيله مستقبلرنده سين
يايه وتا داله قلب اولنوب كريد وكرينده دينلور لغ كرفتارشدن ب اسيراولمق وطوتلمق
ومحبوس اولمق لغ كرفتاريدن ب اسير ايلمك وطوتمق وحبس ايلمك لغ كرفتن ب طوتمق
واسير وحبس ايلمك وكوكل طاراق معنالرينه عربيده امساك ومسك معناسنه در چغتايده
توتماق آنلرده حرف طا اولمامغله تاء مثناة ايله استعمال اولنور لغ كروانيدن ب سكون راء
مهمله وفتحه ايله ده جائزدر وكسر نون وسكون ياى تحتانيله متعدى كرويدن كه ايكى معنايه
كلور اول رهن ايتدرمك ثانى اينادرمق لغ كروكان ب فتح راء مهمله وسكون واو ايله رهن اولان
نسنه يه ديرلر امير خسرو بيت شه كه كشته هوش يافته جان * بچندين حسرتش جانى كروكان
لغ كروكردن ب فتح راء مهمله وسكون واو ايله رهن ايلمك لغ كرويدن ب فتح راء مهمله وكسر
واو وسكون ياى تحتانيله ايكى معنايه در اول رهن ايلمك ثانى ايناغق معناسنه ابو المعانى بيت
وعده خوبان جهان را كرويدن نشود * دادن عاشق صادق بفريب استادند لغ كره تن ب كسر
راء مهمله واظهار ها وفتح تاء مثناة ايله سمكلو بوجك بعضيلر اور مجك آغيدر ديديلر لغ كريان ب
سكون راء مهمله وفتح ياى تحتانيله كريستن لفظندن اسم فاعل اولور اغلايجى معناسنه مير نظمى
بيت زدست اختيارم چشم كريان * عنانش مى ستاند نيست درمان * بعض فرهنگده فدا

فدا وقربان معناسنه مرويدر لغ كريبان ب كسر راء مهمله وسكون ياى تحتانى وفتح باء موحده
ايله ياقه معناسنه در كريب دخى ديرلر وله بيت كريبان چاك كرده تا بدامان * نمانده فرق دامان
از كريبان لغ كريختن ب كسر راء مهمله وسكون ياى تحتانى وخاء معجمه وفتح تاء مثناة ايله
قاچمق عربيده فرار معناسنه كمال خجندى بيت آهوان بركوشه كاز ارديدند آن دو چشم *
هريكى با تير غمزه جانبى بكر يختند لغ كريزيدن ب كسر راء مهمله وزاء معجمه وسكون يائين
تحتانيين ايله بمعنى كريختن يعنى قاچمق كريز اغتنمك مصدريدر بو اولمق صحيحدر لغ كريوان ب
كسر راء مهمله وسكون ياى تحتانيله بمعنى كريبان مرقوم بر موجب قاعده فرس با واوه قلب
اولنمشدر لغ كريون ب كسر راء مهمله وسكون ياى تحتانى وفتح واو ايله تمركو علتى كه وجود
انسانده ظاهر اولور اطبا مزبور علته قوبا ديرلر ضم قاف وفتح باء موحده ايله لغ كزاييدن ب
فتح زاء معجمه ودال مهمله وكسر ياى تحتانى اول وسكون ثانيله بمعنى كاشتن يعنى زراعت ايلمك
مير نظمى بيت كزاييده اكر نيك واكر بد * بوقت خرمنش آنرا بيابد لغ كلهون ب سكون
لام وضم ها وسكون واو ايله كسكاوير يعنى يغمور يرى اصلاندقده حيوانات وآدم يورديسندن
چقور چقور اولوب قوريدقده پارچه پارچه قالور آكا كلوخ دخى ديرلر تركيده كسمك ديرلر
مير نظمى بيت چو باران دشت را افزون بوده * زمين آنجا همه كلهون بوده لغ كياخن ب
فتح ياى تحتانى وخاء معجمه ايله آهسته ايش ايشلمك امامعيار جماليده سخن چرب وشيرين كه
يوكسنه يى مطيع ورام ايتمك ايچون سويلنور ديو بو بيتى شمس فخرى نظم ايلمش بيت همه
اعداى خود را دوست كردى * بمردى وباحسان وكياخن لغ كيان ب فتح ياى تحتانيله عناصر
اربعه يه ديرلر جمع طريقيله ابو المعانى بيت باد باقى بدولت وعمرش * تا مواليد واين كيان
بوجاست لغ كيتى ستان ب كسر ياى تحتانى وتاء مثناة ايله صاحب قوت وقدرت وصف
ملوك در جهان آلجى مراد دنيانك پادشاهى ديمكدر خواجه سلمان بيت رايت كيتى ستان
افكند ظل معدلت * خفته خوش در سايه انصاف او كيتى ستان * كيتى ستان ثانى جهان
ارقه اوزره ياتمش يعنى راحت اولمش ديمك اولور لغ كيرانيدن ب سكون يائين تحتانيين وفتح
راء مهمله وكسر نونله طوتدرمق معناسنه در لغ كيلان ب بر عظيم ولايتدر آنده ابتدادن كيل
طائفه سى متمكن اولمغله بواسمله تسميه اولنمشدر بى نظير ابريشمى اولور ولطيف قماشلر ايشلرلر
اكثر محصوللرى پرنج دروخلقى چندان بغداى يمزلر فى الجمله طعاملرى واتمكلرى پرنجدر واكثر
آدميسى عمر طويل ايله معمر اولورلر ميت اوزرينه ماتم ونوحه ايتسه لر نان نخوردى چرا مردى
ديرلر اما قوى هيكل وتوانا اولميوب ضعيف الجسمدرلر هواسى كرمسيردر مولانا هاتفى در تيمورنامه
مثنوى * ز آوازه شاه وصيت سپاه * تزلزل بكيلانيان بر دراه * سلاطين كيلان زكه تا بمه
شدندش رعيت صفت باج ده لغ كن وكين ب ادات نسبتدر غمكين وشوخكين كبى مفرد
استعمال اولنماز بر كلمه ايله تركيبه محتاجدر لغ كيوكان ب سكون ياى تحتانى وواو وفتح كافله ايرانى
بر پهلوان آديدركه كرازه نام بر نامدار پهلوان اوغلى وارايدى لغ كيهان ب سكون ياى تحتانى
وفتح ها ايله جهان ديمكدر حكيم فردوسى بيت خداوند كيهان وكردان سپهر * فروزنده ماه
وناهيد ومهر * شمس فخرى بيت آنكه اورا در مروت نيست دركيتى مثال * وانكه اورا در فتوت

نیست درکیهان نظیر * وخوار معناسنه ده مرویدر ع مع الواو * کرو غ فتح راء مهمله وسکون
واو ایله رهن معناسنه ایکی جهتدن دخی کرودینلور یادین مقابله سنده اوله یاخود نرد وقمارده
اولان شرط اوله ابو المعانی بیت نرد عشقش را بدل بازیدم ودلدار کفت * غیر نقد جان
نمی خواهم که می باشد کرو ع کزیو غ کسر راء مهمله وسکون یای تحتانیه ایله بمعنی کری که عنقریب
شرح اولنور انشاالله تعالی ع کالشو غ سکون لام وضم شین معجمه ایله ترکیبده کاف عربیله
کل دیدکاری بیاض طپراقدرکه زنان اصلدوب حمامده صاچلرین آنکله یورلر هم پاك ایدر وهم
بغایت نرم ایدوب اوزادر قیلدن وبدندن ازالهٔ وسخ ایتمکده صابوندن اعلادر ع کالکزو غ
سکون لام وفتح کاف فارسی وضم زاء معجمه ایله بعض نسخه ده زاء فارسیله درایلغون اغاجندن
اولان سپورکه یه دیرلر ع کیسو غ سکون یای تحتانی وضم سین مهمله ایله اومو زاوزرینه
دوشن صاچه دیرلر استاد دقیقی بیت آن دوکیسو دل زمانی بردومیکوبی که برد * نیستی آکه که
می آیند دزدان ازقفا * ایکی بولك اورلمش صاچدن کنایه در وعلوی ساداتك دخی ایکی طرفدن
اوکارینه صالنمش صاچنه کیسو دینلور وحاصلی مطلقا باشده بتن قله کیسو دیرلر ع کیلدارو غ
سکون یای تحتانی ولام ایله براوتدر ترکیده آیرلتو واطبا سرخس دیرلر ع کیلکرو غ سکون
یای تحتانی ولام وفتح کاف فارسی سپورکه باغلدقلری اوت و بعض نسخه ده اوجی قرلمش سپورکه یه
دیرلر کذا فی فرهنگ جهانکیری ع کیلو غ سکون یای تحتانی وضم لام ایله بیوك کنك که بیکار
باشلرنده وصولر کنارنده قولر استعمالی آسان اولمق ایچون ع کیو غ سکون یای تحتانیله
ایکی معنایه در اول هر بهادر وپهلوان مبارزه دیرلر ثانی ایرانیلردن برمشهور پهلوان آدیدر
روایت اولنورکه حکیم فردوسی طوسدن پادشاهه عمالدن شکایته غزنین شهرینه واردقده
مکر سلطان محمود غزنوینك ندیملرندن عنصری وعسجدی وفرخی بر باغچه ده شهاعشرت ایدرلر
ایمش فردوسی دخی بونلره متوجه اولدقده کوردلر بر روستایی هیئت ودهقانی صورت کسنه
یانلرینه کلیور خاطر شکنلك ایله رد ایتمك معقول دکلدر اما برنك قافیه ده بر مصراع بدیهی
سویلیه لم که دردنجی مصراع ممکن اولمیه وکندویه تکلیف ایلیه لم شاعر اولین بزمله صحبت
اوله مزدیه لم قالقوب کیمدر دیوب فردوسی قرشولرنده اوتوردقده ابتدا عنصری * مصرع *
چون عارض تو ماه نباشد روشن * دیر عسجدی * مانند رخت کل نبود در کلشن * دیر
فرخی * مژکانت همیکذر کند ازجوشن * دیدکده فردوسی دخی علی الفور * مانند سنان
کیو در جنك پشن * دیوب رباعی یی تمام ایلدکده بونلر متحیر ودمبسته اولوب برزماندن صکره
سن کیمسن ونره دن کلورسن کیو کیمدر وپشن کیمدر دیو سؤال ایدرلر فردوسی دخی شهنامه دن
بر قاچ بیت بونلره اوقور عظیم حظ اولنوب اولکون صحبت ایدرلر بعده احوالی سلطان محموده
اعلام وفردوسی یی داخل مجلس پادشاه ایدرلر وسلطان محمودك تکلیفی ایله شهنامه یه شروع
ایدوب اتمام ایدر ع مع الهاء * کرانکوه غ فتح راء مهمله وسکون نون وضم کاف ایله بیوك
طاغ جبل عظیم معناسنه ع کرانمایه غ فتح راء مهمله ومیم ویای تحتانی وسکون نونله آغر
بهالو وچوق سرمایه لو دیمکدر دکرانمایه دیرلر مراد زیاده بهالو دیمکدر ع کراینده غ فتح
راء مهمله ویای تحتانی وسکون نونله کرایدن لفظندن هم اسم فاعل وهم اسم مفعولدر میلی

میل ایدیجی وهم میل اولنمش بویله ایکی معنا برکلمه ده بولنمق فارسی یه مخصوصدر عربیده اولمز ایکی
معناسی بو بیتده واقعدر بیت آن شاهد رعنارا عشاق کراینده * اما کدچه سوداز بس آن
جور کراینده ع کردانه غ سکون را وفتح دال مهملتین ونونله اطفالك اویونجاق ایتدکاری چقرق
معناسنه در ع کردباده غ کرد باد مرقوم معناسنه سیف اسفرنکی بیت تدبیر کار سازت بی دستبرد
حیلت اندر غبار شبهت ماند چو کردباده ع کردکاه غ سکون راودال مهملتین وفتح کاف فارسیله
کوبك ناف معناسنه در حکیم فردوسی بیت چنان زدبران کرد کاهش شبان * که از چنك چنکی
برون شد ستان ع کردنامه غ سکون راودال مهملتین ایله حمایل معناسنه در ریاضی سمرقندی
بیت بهر سر کردانی دل کردنامه میکند * خط شبرنکی که آنمه میکشد بر کرد روی * فرهنك
جهانکیریده برمعروف دعا نامه در بر کاغدی مدور کسوب اطرافنه دعا یازوب واورتاسنه
قاچقون غلام میدر جاریه میدر آدینی یازوب اول قاچقونك یاتدوغی یرده برطاش التنه قورلر
ویاخود اطرافنه ذکر اولندوغی دعایی یازوب واورتاسنه سورهٔ یوسفی یازوب دیواره مخلرلر
بامرالله تعالی اول کریخته اولان قول دونوب کیرو یرینه کلور آخر یره کیدمز معنای ترکیب دخی
بونی اقتضا ایدرکه کرد شهرد یمك اوله زیرا زبان پهلویده شهره نامه دینلدوکی منقولدر حضرت
مولانا قدس سره بیت بکرد نامهٔ لطفم بشهر باز آورد * خیال دوست باکراه اختیار امیر *
امیر خسرو بیت کرد نامه است که شه اهل هنر اکرده است * شکل تدویرکه بردایرهٔ دینارست
ع کرده کوه غ سکون را وفتح دال مهملتین وضم کافله کردستانده بر طاغ آدیدر ساکن اولان
آدملری اکثر ملحد وبی مذهب اولورلر ایمش ع کرده غ سکون را وفتح دال مهملتین ایله درت
معنایه کلور اول برنوع یوفقه اتمکدر معروف ترکیده دخی کرده دیرلر ثانی برپارچه صاری بزدرکه
طایفهٔ یهود فرمان حاکم ایله اوموزلرینه دیکرلر مسلمانلردن تمییز ایچون عربیده غیار دیرلر حکیم
نزاری قهستانی بیت کرده بردوش راهب دیرم * حلقه درکوش ساجد لاتم * ثالث کرده
بالش معناسنه در رابع هرد کرمی اولان نسنه یه دیرلر ع کرشمه غ کسر راء مهمله وسکون
شین معجمه ایله نازایله وکوز اوجیله بقمق ومحرك محبت اولور اوضاع خوبانه دیرلر بعضیلر کاف
عربیله اوقورلر غازی قلندری بیت نازآفت وکرشمه بلا عشوه دلفریب * یاران حذر کنید که
طوفان آتشست ع کرفته غ کسر راء مهمله وسکون فا وفتح تاء مثناة ایله اوچ معنایه کلور
اول سرزنش وطعنه طریقیله سویلنمش کرفت دخی دینلور عربیده مؤاخذه معناسنه حکیم فغ
سنایی بیت هست فلك رابطبع خاصه بر اهل هنر * رسم کرفته زدن خوی وغا یافتن * شیخ نظامی
بیت زمهرم مکش سوی پیکار خویش * کرفته مزن بر کرفتار خویش * ثانی بمعنی غرامت
وتاوان یعنی جرم وجنایت بو معنالر اصطلاحیدر ثالث معنای موضوع له که لغت جهتیله اسیر
وطوتساق معناسنه در بو معنانك مصدری کرفتن درکه آندن اسم مفعولدر ع کروهه غ فتح راء
مهمله وها وسکون واو ایله یمرطه کبی براغاجدر اورتاسی دلك اولور ایکه چوروب ایپلك بوکرلر
اغاج آغرشقدر آکا چکی دخی دیرلر عربیده نصیله دیرلر ضم نونله ع کرویده غ فتح راء مهمله
وکسر واو وسکون یای تحتانیله اینانجی یعنی قلبنده فکری فاسدی اولمیوب اشتد وکیانی صحیح
صانوب اعتماد ایدنه دیرلر ابو المعانی بیت سخنم رانکرده هیچ باور * کرویده بقول بدکویان ع کرده غ

کسر راء مهمله واظهار هایله دوکم عقده معناسنه وباغ وبند معناسنه قوشاقده واو چقوردده کره بند
دیرلر نتکم ابو المعانی بیت کشاده داد کره بند پرده تورش * بکف او زده مفتاح کنج پنهانش *
لـ کرهچه ع کسر راء مهمله وسکون ها وفتح جیم فارسیله شرفنامه ده کوجك دوکم ازلیلی
مجنون بیت من خود بکرهچه کبابی * قانع شده ام زهر ابابی لـ کریزگاه ع کسر راء مهمله
وسکون یای تحتانی وزاء معجمه ایله قچاجق یر ومحل مقصود وقصایدك تغزلندن صکره ممدوح
وصفنه دخول بیتنه دیرلر ومراد اولنان سوزه مناسبتله شروع ایتمك لـ کریوازه ع کسر راء
مهمله وسکون یای تحتانی وفتح واو وزاء معجمه ایله ترتیب ایله دیزلمش نسنه عقد واینجو وجواهر
دیزلمسی خصوصا که هار دخی دیرلر اثیر الدین اخسیکتی بیت زنرم مختفه یافت شاخ کل منظوم
چو باد کرد کریوازه شعر منثور لـ کریوه ع کسر راء مهمله وسکون یای تحتانی وفتح واو ایله
بیلاك که طاغلرده اولور طار وصرب دیرلر شیخ اوحدی بیت دیده اند ازپس کریوه غیب *
رب خود را بدیده لا ریب * امیر خسرو بیت رهایی راچسان سازیم تدبیر * کریوه
پست وسیلاب آسمان کیر لـ کریه ع سکون راء مهمله وفتح یای تحتانی واخفاء هایله آغلق
معناسنه اسم مصدردر ابو المعانی بیت نوحه وکریه دمادم من * کشته اند اهل آسمان بیزار *
عربیده بکا دیرلر لـ کزافه ع فتح زاء معجمه وفایله ایکی معنایه در اول بمعنی بیهوده وهرزه که کزاف دخی
دیرلر استاد لطیفی بیت تاچند ترانه برشکافه * تاچند مقاله کزافه * ثانی بمعنی بسیار
وبیحد حضرت مولانا قدس سره * مسمط * می ده کزافه ساقیا تاکم شود خوف ورجا *
کردن بزن اندیشه را مااز کجا اوازکجا لـ کلچه ع سکون لام وفتح جیم فارسیله بلد رچین
دیدکاری قوشدر ابو المعانی بیت آن شهی نیست که در دشمن توهست مجال * پیش شاهین چه
زند بال پریدن کلچه لـ کلشاه ع سکون لام وفتح شین معجمه ایله کیومرث شاهك علمی اولق
صرو بدر اما لقب اولق دخی انسبدرکه وجه تسمیه سنده وجوه نقل اولنمشدر بر وجه بودرکه آنلك
زماننده عمارت وبنالر وباغ وبوستان یوغیدی آنجق آب وخاك وار ایدی که متصرف اولوب
مالك مملکت پادشاه اوله اول اجلدن آدینی طپراق شاهی دیدیلر شاه کل تقدیرنده وبر جماعت
دیدیلرکه حضرت آدم علی نبینا وعلیه السلام کیومرث کندی ایدی چونکه جفتی که فارسیان
بالده وعربان حوا دیرلر ایکیسیده بالچقدن خلق اولندیلر اول مناسبتله شاه کل دیو بعده اسم
اولق ایچون مضاف الیهی تقدیم ایلدیلر اول تقریب ایله تسمیه اولندیلر العلم عند الله لـ کله ع
فتح لام له اوج معنایه کلور اول شکایت معناسنه مولانا هاتفی بیت رعیت زبیداد شان درکله
مکن کرك را پاسبان کله * ثانی اوزم دانه سی که صالقمندن آیرلمش اوله ثالث ایکی طاغ
اراسنده واقع اولان یول که درغاله دخی دیرلر لـ کل نبشته ع اضافتله طین مختوم معنای
ترکیب عربی مهرلنمش بالچق دیمکدر فارسیسی دخی یازلمش چامور دیمك اولور کذا فی فرهنك
جهانکیری لـ کیاه ع فتح یای تحتانیله تازه اوت که عربیده نبات وحشیش دخی دیرلر هاسز
کیا دخی جایزدر مولانا هاتفی بیت نه شهرست آرایش ملك شاه * ز صحرا ز وید بغیر کیاه *
مولانا جامی بیت بسته ام بریکه کر نخلی زنارستان طبع * سوی فردوس برین مشتی کیاه
آورده ام لـ کیبی پژوه ع سکون یائین تحتانیین وکسر تاء مثناة وضم باوزاء فارسیین واظهار

واظهار هایله مجمع الفرسده طالب دنیا معناسنه در معنای ترکیب دخی بونی اقتضا ایدرزیرا کیتی
دنیادر وپژوه پژوهیدن لفظندن اسم فاعلدرکاهی صیغه امر ووصف ترکیبی دخی اولور تجسس
معناسنه خبرپژوه وعسکرپژوه کبی وسایر معتبر لغتلرده دخی طالب کیتی وپادشاه طالب ملك
معناسنه مرویدر شاعر بیت بسا پادشاهان کیتی پژوه * کزین کارکشتند آخر ستوه *
لـ کیسنه ع سکون یای تحتانی وسین مهمله وفتح نونله ایکی معنایه در اول بمعنی کیسو یعنی
صاچ ثانی ایکه صارلمش ایلك که یکی دخی دیرلر کذا فی فرهنك جهانکیری اما مجمع الفرسده
کاف عربیله در تحفة الاحبابده بو معنایه پوسه دیرلر لـ کیسینه ع سکون یائین تحتانیین
وکسر سین مهمله وفتح نونله صاچه متعلق اولان نسنه هرنه اولورسه کیس صاچ یا نسبت نون
تأکید ضمیر وصفیه در لـ کیکواشه ع سکون یای تحتانی وکاف وفتح واو وشین معجمه ایله
پره اوتی که کیك پره در واشه اوتدر کذا فی فرهنك جهانکیری لـ کیله ع سکون یای تحتانی
وفتح لامله برمقام آدیدر کذا فی المجمع لـ کیوه ع سکون یای تحتانی وفتح واوایله پنبه ایلکندن
اورلمش چورب معناسنه شاعر * مثنوی * بپا پوشیده کیوه آن سمن تن * خرامان رفته بوده
سیرکلشن * نباشد از چمن آزرده هوایش * نیارد تاب آزرده پایش لـ کیه ع فتح یای
تحتانی واظهار هایله کیاهدن مخففدر اوت معناسنه ودخی مصطکی ساقز معناسنه در مجود
هروی مغنی نام کتابنده نونله کینه روایت ایلمشدر لـ کیهه ع سکون یای تحتانی وفتح هایله
بوکرتلن اغاجی ویمشنه ده دیرلر لـ مع الیاء التحتانی * کری ع کسر راء مهمله ایله کریه
معناسنه امردر کریه کن دیمك معناسنه حکیم سنایی بیت جز از وکس ندیده از بشری *
در طلب کاه خنده کاه کری * حکیم انوری بیت کر بخندم وان بهر عمریست کوید زهرخند *
وربکریم وان بهرد وریست کوید خون کری * وکاف مجهول ایله ایکی معنایه کلور اول کوه
معناسنه منوچهری بیت چون بازکری من بکشایم تو ببندی * ورباز کری هیچ ببندم نکشایی *
ثانی بمعنی کردن یعنی بویون بو تقریبله یاقه یه کریبان دیرلر بویون کوزدیجی دیمك اولور بوبان باغبان
وپاسبان کبی در لـ کریبانی ع برنوع پیراهندرکه کرته دخی دیرلر شاه ناصر خسرو * رباعی *
امروز همی بمطربان بخشی * ثوب شطوی وشعر کرکانی * وزدست چو سنك تونمی یابد * موزون
بمثل یکی کریبانی لـ کریزپای ع کسر راء مهمله وسکون یای تحتانی وزاء معجمه ایله قاچغون
معناسنه آدمده وحیوانده استعمال اولنور عربیده آبق دیرلر کمال خجندی بیت ازمن آن پای
لـ بوس مکریزان * همچو عمر کریزپا مکریز لـ کل خوردنی ع اضافتله طباشیر دیدکاری
بیاض طپراقدر طبیعتی بارد ویابس اولغله محرور المزاج اولنلره ایچوررلر لـ کل کوی ع کسر
لام وضم کافله قره بالچق که آدم وحیوان ایاغنه یا پشوراکثرا واقع اوله بالچق محله ار الرنده اولغله
محله بالچغی دیو تسمیه اولنمشدر لـ کیتی ع سکون یای تحتانی وکسر تاء مثناة ایله دنیا وجهان
معناسنه شمس فخری بیت تاکه باقیست نام کیتی باد * ذات تو پادشاه درکیتی لـ کیتی آرای ع
برنوع کلدر بغایت قیرمزی اولور وبپراغی تیز دوکلیوب برقاچ کون طورر جهان آرای دخی دیرلر
حالا اول کله رومده کل صد برك دیرلر لـ کیلی ع سکون یای تحتانی وکسر لامله بر طائفه نك
آدیدر ولایت کیلانده ساکنلردر تفصیلی مرور ایلدی شیخ نظامی بیت بخاری وخزای

وکیلی کرد * بتان پاره هستند هر چار خرد ع باب الکاف الفارسی المضمومة مع الالف ع
ع کزارا ع فتح زاء معجمه وراء مهمله ایله بمعنی ادا کننده یعنی اودایجی سوزده وغیریده شیخ نظامی
بیت کزارای نقش کذارش پذیر * که نقش از کزارش ندارد کزیر ع کل رعنا ع اضافتله
بر نوع کلدر طشره سی صاری ایچروسی قرمزی اولور مثلا هلالی بیت پر می لعل شد پیالهٔ زر
کل رعنا نمود پیش نظر ع کمارا ع فتح میم وراء مهمله ایله ایکی معنایه در اول کماریدندن اسم فاعلدر
حواله ایدیجی واصمرلیجی معناسنه ثانی قیون وکچی وصغر آغیلی معناسنه در ع کنجا ع
سکون نون وفتح جیم ایله بمعنی کنجایش اسم مصدردر حضرت مولانا قدس سره * قطعه *
هشیار مباش زانکه هشیار * در مجلس عشق سخت رسواست * دلتنگ خوشم که در فراخی *
هر سخرهٔ راه هست و کنجاست ع کوارا ع فتح واو وراء مهمله ایله کواریدن لفظندن اسم
فاعلدر هضم ایتدریجی وهضم اولیجی معناسنه در ع کوا ع شاهد معناسنه کواه لفظندن
ترخیم اولنمشدر ع کورکیا ع سکون واو وراء مهمله وکسر کاف فارسیله بر اوتدر بیان اشکی
آنی پك یرکربهٔ دشتی دخی دیرلر بر آدم آنی چینسه قرنفل ومصطکی طعمنی ویرر عربیده ادخر
وهندی لساننده سوربا دیرلر ع کوشتربا ع واو مجهول وسکون شین معجمه وتاء مثناة وضم
راء مهمله وفتح باء موحده ایله چیلاق که زغن دخی دیرلر میر نظامی * مثنوی * یکی ابلهی بود آوانهٔ
خر بهٔ ز بازار کوشت پاره * زخود بیخبر رفت بالا و پست * یکی کوشتربا ربوده ز دست *
ع کونیا ع واو مجهول وکسر نون وفتح یای تحتانیه ایله بنا دیوار یاپرکن چکدوکی ایپ که طوغری
اولوب طاشلك کیمی یوکسلك کیمی آکلق اولمیه حکیم خاقانی بیت کر نوح که سازهاش بخشم *
یا مسطر و کونیاش بخشم * مجمع الفرسده اول مثلث الشکل تخته در که اوزرینه خطوط جزلمشدر
معمارلر آنکله راست وکجی بیلورلر ع کویا ع واو معروف وفتح یای تحتانیه ایله بمعنی کوینده یا بلبل کویا
وطوطیٔ کویا دیرلر ودخی مقام تمثیلده ایراد ایدرلر عربیده کی کانه معناسنه میر نظمی ایکی
معنایه بیت در چمن بوده بلبل کویا * همچو من بوده در غمت کویا ع کوییا ع بر یا زیاده سیله
کویای مرقومك معنای ثانیسیله مترادفدر ع مع الباء الموحده * کرداب ع سکون راو فتح
دال مهملتین ایله تورانیلردن بر مبارز پهلوان آدیدر حکیم اسدی بیت بجا کرد سهراب و کرداب
شد * زخون کرد آن دشت کرداب شد ع کرشاسب ع سکون راء مهمله وفتح شین معجمه
وسین مهمله ایله خوابده احتلام اولق معناسنه کذا فی المجمع ع کشاسب ع فتح شین معجمه
وسکون سین مهمله ایله بر پادشاه مشهورك نامیدر که کشتاسب دخی دیرلر حکیم اسدی بیت
چو لختی شد از شب بشد دربشاسب * بکشتاسب آمدش رخت کشاسب ع کشتاسب ع
سکون شین معجمه وفتح تاء مثناة وسین مهمله ایله بر پادشاه قدیم اسمیدر حکیم اسدی بیت
تو این تاج ازو یافتی یادکار * نه از شاه کشتاسب واسفندیار ع کشسب ع فتح شین معجمه
وسکون سین مهمله ایله ایکی معنایه در اول کشتاسب مرقوم معناسنه حکیم فردوسی بیت
مرا کر همی داد خواهی بکس * همانم کشسب سوارست وبس * ثانی بمعنی جهنده یعنی
صحرایجی که کشب وششب دخی دیرلر ع کشب ع سکون شین معجمه ایله بمعنی جهنده وجهیده
یعنی صحرایجی وصحرامش که ششب وشب دخی دیرلر ع کلاب ع معروف اصلی آب کل ایدی

ایدی قاعدهٔ عجم اوزره مضاف الیه تقدیم اولندی میر خسرو بیت بشکن دلم که رایحهٔ درد
بشنوی * کر از برون شیشه نبوید کلاب را * خواجه حافظ بیت از خیال لطف می مشاطهٔ
چالاك طبع * در ضمیر برك کل خوش میکند پنهان کلاب ع کوداب ع واو معروف وفتح دال
مهمله ایله ایکی معنایه در اول بر نوع طعامدر پرنج وات وسرکه ودوشاب ایله ایدرلر حکیم سنایی
بیت چون طمع داری از جهان آبی * چه نهی پیش پشه کودابی * حکیم سوزنی بیت کندم
امید کردی و کرنجم وصله داد * کز توهم وز تخیل می پزم کوداب و کشك * ثانی بمعنی دوشاب یعنی
بکماز شمس فخری بیت نکر که چون بود احوال عیش آن بدبخت * که شهد فایق باشد ز راوق
و کوداب ع کوراب ع واو معروف وفتح راء مهمله ایله اوچ معنایه در اول کنبده دیرلر که ایچنده مزار
اوله یعنی قبور ایچون بنا اولنمش قبه امیر خسرو بیت مردم دانا نه در زین دو کور * بالا کوراب
وفرو چاه کور * ثانی مرو شهرندن اون کونلك مسافه ده واقع بر شهر آدیدر فخر کورکانی بیت براه
اندرنه خفتش بود ونی خواب * بدو هفته زمرو آمد بکوراب * ثالث قصدا میدان اولمق ایچون
دوزلمش میدانه دیرلر کذا فی فرهنك جهانکیری اما مجمع الفرسده بمعنی سراب یعنی ایراقدن
صو کبی کورینن شوره زمین کلام آکا برده کاف عربیله مسموعدر ع کوشاب ع واو معروف وفتح
شین معجمه ایله بمعنی دوشاب یعنی بکماز کذا فی فرهنك جهانکیری ع کوشاسب ع واو
مجهول وفتح شین معجمه وسکون سین مهمله ایله خوابده واقعه کورمك معناسنه در حکیم فردوسی
بیت شنیدم که خسرو بکوشاسب دید * چنان کاتشی شد ز دورش بدید ع کوشتاب ع
واو معروف وسکون شین معجمه وفتح تاء مثناة ایله اوچ معنایه کلور اول بمعنی کوشمال که کوش
پیچ دخی دیرلر ثانی بمعنی احتلام یعنی واقعهٔ خواب ثالث قوش منقاری معنای اولده لفظ
مرکب اولور کوش ایله تابدن معنای ثانی وثالث لفظ مفرد اولور ع کوشتکوب ع واو معروف
وسکون شین معجمه وتاء مثناة وضم کاف ایله قصاب ساطوری که آنکله ات طوغررلر لفظ
مرکبدر کوشت ایله کوبدن ع کوناب ع واو مجهول وفتح نونله بمعنی کلکونه که غازه
دخی دیرلر زنان یوزلرینه سوردکاری قزللق کذا فی فرهنك جهانکیری بو معنایه ابو الخطیر بیت
روی او بی نیاز از کوناب * در دل آفتاب ازو صد تاب ع مع التاء المثناة * کت ع بوزن بت
بمعنی بزرك که لتر دخی دیرلر میر نظمی بیت هر که با جاه کت بود معروف * باید او با کرم شود
موصوف ع کذشت ع فتح ذال وسکون شین معجمتین ایله ایکی معنایه کلور اول کذشتن
لفظندن فعل ماضیدر شاعر بیت کذشت چتر تو هر کز کس آسمانی دید * بجاب کرده
و خورشید را زبکذ بکر * ثانی فرهنك جهانکیریده بمعنی راه یعنی یول بو معنایی مؤید میر نظمی
بیت کشید آنچنان رنج و محنت کذشت * که تا حسرت دوریش در کذشت ع کزیت ع
کسر زاء معجمه وسکون یای تحتانیه ایله بمعنی پسندیده وکزیده جهان ملك بنت مسعود شاه بیت
تا دیده دید روبت سیلاب شوق رانده * تا دل کزیت مهرت از جان طمع بریدم ع کست ع
سکون سین مهمله ایله چرکین وزشت وقبیح معناسنه میر عماره بیت دلبرا ای رخت بسی
خوب ست * کرچه با یار کار کست کنی ع کشاده دست ع کریم وسخی وجوانمرد معناسندن
کنایه در ترکیده الی آچق دیرلر ابو المعانی بیت نمی ماند تهی از برك وباری * کشاده دست

باشلر سرودائم ل كفت ح اوج معنایه در اول كفتن لفظندن فعل ماضیدر ثانی سخن معناسنه
عربیده كلام دیدكاری حكیم فردوسی بیت زكفت سیاوش بخندید شاه * نه آكه بد از آب
درز پركاه * ثالث هر بوغون وقالن نسنه عموما وجامهٔ سفیده هنكفت دخی دیرلر عبد الواسع
جبلی * قطعه * تا باغ وراغ راسلب زرد وكفت زرد * ابر بهار باقد وباد خزان دهد * بكذار
صد هزار بهار وخزان بكام * تا هرچه كام تست ترا ایزد آن دهد ل كل درخت ح كسر لام
ودال مهمله ایله كل زرشك معناسنه در ل كلكشت ح سكون لام وشین وفتح كاف فارسیله
تفرجكاه ومسیره چمنزار معناسنه خواجه حافظ بیت بده ساقی می باقی كه در جنت نخواهی یافت
كنار آب ركنا باد وكلكشت مصلارا * ابو المعانی بیت اكر یاری كند بختم كه باری * بان كارخ
روم كلكشت صحرا ل كوارشت ح كسر راء مهمله وسكون شین معجمه وتاء موقوف ایله بر لطیف
معجون تركیبی در تقویت هضم واصلاح معده ایدر معربی جوارشدر بسحاق اطعمه بیت
قرص لیمو وكوارشت لطیف عنبر * كا شكر باشد وكلقند وشراب ودینار ل كوره ماست ح
واو معروف وفتح راو میم وسكون سین مهملتین وتاء موقوف ایله یوغرد اوزرینه سودی صاغوب
وقارشدیروب بر طعام ایدرلر اكثر چوبانلر بكیدر چوبانلر كاف عربیله كوره مزد دیرلر ل كوشت ح
مطلق اتدر آدمك اولسون حیوانك اولسون طیورده اولسون عربیده كی لحم معناسنه در
ل كونهٔ درخت ح واو معروف وفتح نونله اغاجك بدنی ودیبی وبعض فرهنكرده كوكندده دیرلر
ابو المعانی بیت شد جایكیر ومحكم اكر كونهٔ درخت * نتوان بزور آدمی از جای بركند *
ل كوبافت ح واو مجهول وفتح یای تحتانی وسكون فاو تاء موقوفله حرامزاده وباباسی نامعلوم واله
سبب تسمیه سی اكثر ولد الزنالری محله باشنه براغورلر كه بر آدم بولوب بسلسون دیو ومعنای
تركیبی محله ده بولنمش دیمكدر ابو المعانی بیت كوبافت نكند امر اصیل وحلالزاد * زانرو
میان خلق حقیقت نمانده است ل كویست ح كسر واو وسكون یای تحتانی وسین مهمله ایله
یعنی كوفته یی وكوفته و یعنی بزست دخی رسیدهٔ نظردر ل مع الجیم * كرج ح سكون راء مهمله
ایله بر طائفه در روم ایله عجم میاننده واقع كفره درلر رومك وعجمك غلام وجاریه لرین اسیر ایدوب
استخدام ایدرلر ولایتلرینه كرجستان وغرجستان دخی دیرلر حضرت مولانا قدس سره بیت
درهوا میكرد خود بالای برج * كه هزیمت میشد از وی روم وكرج * ملا هاتفی در تیمورنامه بیت
كوههای آن رشته چون بازشد * سوی قوم كرجی عنان تاز شد ل كرنج ح كسر راء مهمله
وسكون نونله اوج معنایه كلور اول یعنی برنج استاد فرخی بیت ای بكوپال كران كوفته پیلانرا
پشت * چون كرنجی كه فرو كوفته باشد بخوار * رضی الدین نیشابوری بیت تا چون كرنج
جور تونا ید برون ز پوست * با عیش خوش نخست مرا همچو نه ماش * ثانی قره چورك اوتی كه
شونیز دخی دیرلر عربیده حبة السودا دیرلر شمس فخری بیت ملامی طبعش بود از بكا * ریاحین
باشنش بود از كرنج * ثالث تولمش طوغان وآتمجه معناسنه مؤید الفضلاده فرهنك قواسدن
نقل ایدركه كرنج كوشهٔ خانه یعنی بیغوله ل كلاج ح فتح لامله بر نوع حلوادر یمرطه آقیله
نشاسته یی غایت یوفقه ایدوب بعده بادام كوفته یه صاروب بقلاوا كبی بشوررلر بسحاق اطعمه
بیت خوش نویسان قطایف باقلمهای شكر * جمله عاجز كشته اند از خط تعلیق كلاج ل كنج ح

ل كنج ح سكون نونله ایكی معنایه در اول ایچرو قاچق كوكس كه آرقه ده بوكر بلك اوله هم صفت
وهم موصوفه اطلاق اولنور ثانی كنجایش معناسنه كه كنجا دخی دیرلر حكیم انوری بیت زمان
در انتقال امر ونهی اوچنان واله * كه ممكن نیست در تعجیل او كنج شكیبائی * وله بیت آسمان بیخ
كمال از خاك عالم بركشید * تو زبیخ میزن كه درمن كنج نقصانی بجاست ل كنكلاج ح سكون
نون وفتح كاف فارسیله اول كسیه دیرلر كه فصیح تكلمه قادر اولمیوب حروفی ادا ایلمیه عربیده
الكن تركیده پلتك دیرلر ابو المعانی بیت مپندار آن شكرلب كنكلاجست * سخن ازلب
نمیكرد جدائی ل كوشتابه ح واو معروف وسكون شین معجمه وفتح تاء مثناة وكسر هایله
ایكی معنایه در اول كوچك دمورشش كه تنورده كباب بشوررلر ثانی یعنی غلیواج وغلیواز
وكوشت ربا وزغن دخی دیرلر چیلاق دیدكاری قوشدر ل كولاج ح سكون واوایله یعنی
كلاج مرقوم ل كولانج ح سكون واو وفتح لام وكسر نون ایله بر نوع حلوادر شكر وبادام
ونشاسته ایله ایدرلر اكالا یرولانیز دخی دیرلر شیرازیلر كولاج دیرلر شمس فخری بیت بخوان
نعمت آوازچار پهلو شد * زبس كه خورد مربا وقلیه وكولانج ل كولحاج ح سكون لام وفتح
حاء مهمله ایله ایكی معنایه در اول حج شریفه پیاده كیدن آدم ثانی حج شریفه واروب
اركان حجی بلین آدمه دیرلر شاعر بیت اركان حج هر آنكه ادا كرد حاجیست * بسیار حاجی
هست كه كشتند كولحاج ل مع الجیم الفارسی * كلوچ ح ضم لام وواو معروفله كوزی قیق كه
یا مخفی اشارت اوله یاخود معتاد ایدنمش اوله سویلركن كوزن قیرق سویلر میر نظمی بیت
مكر بوده كلوچی اندران بزم * كشیده اینچنین وضع آن پری شرم ل كندپیچ ح سكون نون
وفتح دال مهمله وكسر باء فارسیله پنبه دولابی دوندرن چبق ل كوشپیچ ح واو معروف
وسكون شین معجمه ایله ایكی معنایه كلور اول یعنی كوشمال محسوس اولسون معنا اولسون
وتأدیب معناسنه ثانی جامه كزی دلبندكه دفع شدت كرم وسرد ایچون صارق اوزرندن
قولاقلری صاررلر ل مع الخاء المعجمه * كرمیخ ح سكون راء مهمله ایله دمور قازقدركه آت
طویله سنك ایكی باشنه قاقوب طویله یی آنك حلقه سنه بند ایدرلر ل كستاخ ح سكون
سین مهمله ایله بی تكلفانه وضع وبی ادبانه تكلم ایدنه دیرلر میر نظمی بیت ببزم خاص آن بی شرم
وكستاخ * درآمد مست وآزرمی در یواخ ل كلمیخ ح سكون لام ویای تحتانی وكسر میمله یمی
باشلو میخ ودخی میخ التنه قونیلان پول كه قپو قنادلرینه وپنجره ودولاب قپاقلرینه ایدرلر ل كولخ ح
واو مجهول وفتح لامله حمام كلخنی وفرون كلخنی معناسنه وفتح لامله كولخن دخی دیرلر حكیم سوزنی
بیت چو كولخست قوافی قصیده چون كلشن * مراست دست كه كلشن برآرم از كولخ *
ل مع الدال المهمله * كذركاهد ح فتح ذال معجمه وكاف فارسی وهایله یعنی كذركاهت
كیچه جك یولك دیمك معناسنه تاء مثناة یرینه دال مهمله ایله اواق اوزره حضرت مولانا قدس
سره الاعلی حضرتلرینك كندو خط شریفلریله مسودات مجموعه سنده یازلمش بر شعر مسمطك
بر بیتی كه بودر بیت دل اگرچه كذركاهد شد اوراست نخواهد شد * كر راستی خواهد شد
آن سرو چمن دارد ل كربه بید ح سكون راء مهمله وفتح باء موحدهٔ اول وكسر ثانیله بید مشك كه
كربكو دخی دیرلر مولانا محمود ابن یمین بیت سر برآورد از كمینكه كربه بید از بهر صید * چون

همی بیند که پای بط بر آمد از چنار ع کرد ع سکون راء مهمله ایله بوزن خرد بهادر و دلاور
و پهلوان قوی دست حکیم فردوسی . بیت ز شیران نزاید چنین مرد کرد * چه کرد از نهنک انش
باید شمرد * شیخ سعدی بیت دانی که چه کفت زال با رستم کرد * دشمن نتوان حقیر و بیچاره شمرد
ع کزاید ع فتح زاء معجمه و یای تحتانی ایله کزاییدن لفظنک مضارعیدر ضرر ایدر معناسنه
شمس فخری نقصان ایدر معناسنه دیمشدر بیت بدست معدلت انصاف و عدلت * تن ظلم
وستم را می کزاید ع کزرد ع سکون زاء معجمه ایله بوزن مرد پهلوان و دلاور معناسنه کزده دخی دیرلر
ع کزرد ع فتح زاء معجمه و سکون راء مهمله ایله بمعنی چاره که کزرد دخی دیرلر حکیم انوری * قطعه *
تا نباشد آسمان از دور دور * تا نکردد آفتاب از نور فرد * باد همچون آسمان و آفتاب * در نظام
کل وجودت نا کزرد ع کزند ع فتح زاء معجمه و سکون نونله آفت و آسیب معناسنه میر نظمی
بیت جوهر که کزند قصد دیکر کند * بجان خود دش را کزند سر کند ع کزود ع ضم زاء
معجمه و واو مجهول ایله مزبله ده حاصل اولور بر بوجکدر عربیده جعل دیرلر ع کزید ع کسر زاء
معجمه و سکون یای تحتانیله بمعنی پسندید فعل ماضیدر کاهی اسم فاعل دخی اولور ع کشاد ع
فتح شین معجمه ایله بش معنایه کلور اول معروف آچدی معناسنه کاهی اسم مصدر دخی
اولور میر نظمی بیت عقدهای درون را بکشاد * دل غمکین را سرور بداد * ثانی فتح معناسنه
یعنی آچمق شاه قاسم انوار بیت نغمهٔ مطرب خوش کو همه پند ست و کلام * ساغر و ساقی
مهرو همه فتح ست و کشاد * حکیم ازرقی بیت بجز کشاد تو در چنبر فلک که برد * فروغ خنجر
الماس فعل معز قتال * ثالث بمعنی خوش و خوشی حضرت مولانا قدس سره بیت چندین
حلاوت و مزه و مستی و کشاد * در چشمهای مست تو نقاش چون نهاد * وله قدس سره بیت
زین نسق میکفت بالطف و کشاد * در میان کریه بر روی او فتاد * رابع اوق شستدن خلاص
ایتمک معناسنه میر خسرو بیت کردون کشاد شست تو چون در وغا بدید * خواند ارغنون
مرک صریر چغانه را * خامس نرد اویننده پول اورمغه دیرلر ع کفت و شنید ع ترکیبی سوز
صاوه ید کاری معنایه در خواجه سلمان بیت هرچه در باب قضایای ممالک رایش * کفت
و بشنید فلک نیست بر آن کفت و شنید ع کلغند ع سکون لام و نون و فتح غین معجمه ایله
آتلمش و طوب اولمش پنبه کاغند و پاغنده دخی دیرلر ع کنبد ع سکون نون و فتح باء
موحده ایله بش معنایه کلور اول معروف که قبه معناسنه ثانی غنچه کلک اولسون غیرینک اولسون
بو ایکی معنایه حکیم خاقانی بیت فریب کنبد نیلوفری مخور که کنون * اجل چو کنبد کل
بر شکافت عمدا * ثالث بعض سورلرده و جمعیت صحبتلرده آیین بندلر که شکوفه دن و یاخود
مومدن و یاخود کاغددن شکوفه لر کبی و برک و بار مثالی نسنه لر ایدرلر اکا کوپله دخی دیرلر حکیم
فردوسی بیت همه راه و بی راه کنبد زده * جهان شد چو دیبای آژده * حکیم اسدی
* مثنوی * سه منزل پذیره شدش با سپاه * زد آیین زیبا و کنبد براه * همه راه آیین و کنبد بهم
ز هر کنبدی درفشان و درم * رابع صحرا و صحرایوب قالقمق اکثر آتلره استعمال اولنور
امیر خسرو بیت زحمت ساختم رخش فلک کام * بیک کنبد رسیدم بر نهم بام * امیر معزی
در صفت اسب بیت چو جولان کند هست کوه روان * چو کنبد زند کنبد اخضر ست *

اخضر ست * خامس فرهنک جهانکیریده پیاله معناسنه ده کلور دیو مسطور در و معنالرده کنبه
دخی دیرلر ع کوزد ع سکون واو و فتح زاء معجمه ایله کزور مرقوم معناسنده در ع کوزکند ع واو
مجهول و زاء موقوف و فتح کاف فارسیله لاف و کزاف معناسنه حضرت مولانا قدس سره * قطعه
بر آسمانها برده سر و ز سر کذشت او بیخبر * همیان او پر سیم و زر کوشش پر از طال بقا * از بوسها
بر دست او و ز سجده ها بر پای او * و ز کوزکند شاعران و ز دمدمه هر ژاژ خا * حکیم خاقانی بیت
حاسد چو بیند این سخن همچو شیر رومی * سر که نماید آن سخن کوزکند او ع کوسپند
و کوسفند ع کلاهما بسکون السین المهمله اعلی اولان قیونه دیرلر دشتی سنه غرم دینلور جمله
نوعنک اراسنده مشترک اسم جنسدر شیخ سعدی * قطعه * شنیده ام که بقصاب کوسفندی
کفت * در آن زمان که بخنجر سرش ز تن ببرید * جزای هر بن خاری که خورده ام دیدم *
کسی که پهلوی چربم خورد چه خواهد دید ع کوشاد ع سکون واو و فتح شین معجمه ایله اطبا
چنطیانا دیدکاری دارودر که براوت کوکیدر اعلاسی روم دیارنده بتر درطب کتابلرنده چنطیانای
رومی دیو یازارلر ع کولاد ع بوزن پولاد ایرانیاردن بر مبارز پهلوان آدیدر شهنامه ده مذکوردر
ع مع الراء المهمله * کتر ع سکون تاء مثناة ایله بمعنی کت مرقوم یعنی بزرک ع کذار و کذر ع
کلاهما بفتح الذال المعجمه کچمک کرک محسوسا اولسون مرور معناسنه خواجه سلمان بیت
اکر روزی نکارم را سوی بستان کذار افتد * همانا برکل رویش چو من عاشق هزار افتد *
نوعی خمرشانی بیت یکی بر طرف آتشخانه بکذر * بر آیین بت و بتخانه بکذر * کر کسه معنا
اولسون فراغ معناسنه طالب آملی بیت هنوز ازانک شعوری دارم ای ساقی ز من مکذر *
بچشم مست خود تکلیف کن این جام خالی را * صیغهٔ امر و وصف ترکیبی دخی اولور استاد
لطیفی بیت همچو زلف تو بیازار هوا * نیست هرکز دلستان و غمکذار * چغتای لسانند
اوت دیرلر مجمع الفرس ده کذارک بر معناسی دخی نشتر جامدر و مؤید الفضلاده نقاشلرک ابتدا
ایتدکاری رسم که بعده رنکامیز ایدرلر اکا نقاش اصطلاحنده حلزون دیرلر ع کردکار ع سکون
را و فتح دال مهملتین و فتح کاف فارسیله بوش بوکر که کردکاه دخی دیرلر ع کردکیر ع سکون را
و دال مهملتین و کسر کاف فارسیله افراسیاب شاهک بر اوغلنک نامیدر حکیم فردوسی بیت
و را خواندندی کو کردکیر * که از کوه بکذاشتی تیغ و تیر ع کرزهٔ کاو پیکر و کرزهٔ کاو چهر و کرزهٔ کاوسار
و کرزهٔ کاو سر ع جمله فریدون شاهک کرزی نامیدر که سر کاومیش اسلوبنده دوزلمش ایدی
ع حکیم فردوسی بیت به پیری بغرید چون پیل مست * یکی کرزهٔ کاو پیکر بدست *
سیف اسفرنکی بیت شود شیران میدان از کرز کاو چهر او * سواد چشم در کله چو سرمه در دل
هاون ع کزار ع فتح زاء معجمه ایله بورج اوده مک یعنی اداء دین شاعر . بیت وامت کزار کن که درین
بی ثبات دیر * سهلست ادا و روز جزا میشود عسیر ع کرنجار ع کسر راء مهمله و سکون نون
و فتح جیمله برنج زراعت اولنمش زمین که برنجزار و شالی پایه دخی دیرلر ع کر ع بوزن حر ولایت غزان
سرحدنده بر ارمق آدیدر ع کزر ع فتح زاء معجمه ایله چاره معناسنه که کزرد و کزیر دخی دیرلر
ع کزر ع کسر زاء معجمه ایله بمعنی کزیر یعنی چاره آندن اختصار اولنمشدر حکیم انوری بیت
بر عادتی که باشد کفتم که کیست آن * کفت آنکه نیست در غم و شادیت از و کزیر ع

کسر زاء معجمه وسکون یای تحتانیه ایله چاره معناسنه که ناکزیر ناچار دیمك اولور شیخ سعدی
بیت چو جنك آوری با کسی درستیز * که ازوی کزیرت بود یا کریز * شیخ آذری * قطعه *
ای کل ترا ز صحبت خاری کزیر نیست * وآنرا که می خورد ز خماری کزیر نیست * ای ناکزیر کرکنی
از ناکزیر تو * جان منی مراز تو یاری کزیر نیست ﮒ کسار ع فتح سین مهمله ایله خورنده غم
وخورنده باده که غمکسار وباده کسار دیرلر بونلردن غیریده استعمال اولندوغی مشهور دکلدر
کمال اسمعیل بیت غمکسار آرم وعجب آنکه * هم غم یار وغمکسار خود ست * ودخی امرد باده
ایچ معناسنه حکیم خاقانی بیت خوانچه سنت مغان می آر * وزبلورین رکاب می بکسار *
ﮒ کستر ع سکون سین مهمله وفتح تاء مثناة ایله کستردن لفظندن صیغه امر ووصف ترکیبی در
آچ ودوشه معناسنه شاعر بیت کریم کرم کستر کارساز * که دارای خلقست ودانای راز *
مثال معنی ثانی شاعر بیت اکر خواهی که باشی جاودانه * بساط عدل کستر در زمانه *
ودخی پهن کن یعنی یای ایله ینه مراد آچوب دوشمکدر نسخه میرزاده بمعنی خار سیاه و موید
الفضلاده کاف عربیله مرویدر واداة الفضلاده کاف فارسیله بمعنی خار سبید مسطوردر
ﮒ کسنامار ع سکون سین مهمله وفتح نون ومیمله غایت کرسنه یعنی زیاده آچ معناسنه که
کسن آچلق وآمار نهایت معناسنه در معنای ترکیب نهایتده آچ دیمك اولور خواجه عبد الله
انصاری قدس سره طبقاتنده ذکر ایدرکه ابوبکر دقاق مهین مصرینك شاکردی ابوبکر دقاق
کهین بغدادیدرکه ابتدادست احادیثی آندن طوتمش ایدی یعنی آکا مرید اولوب طریقتده
صاحب حقیقت اولمشیدی مکر یکچشم ایدی ابوبکر رازی نقل وروایت ایدرکه برکون یکچشم
اولمسنك سببنی کندودن سؤال ایتدم جواب ویردی که * وقتی در بادیه رفته بودم ودر منازل
از هیچکس چیزی تناول نکردم باورع از کسنامار یکچشم من فرو برد ﮒ کفتار ع سکون فا وفتح
تاء مثناة ایله سوز دوزمك نظم کلام معناسنه حکیم فردوسی بیت بعبری زبان تیز بکشاده *
بکفتار داد سخن داده * اصلنده آرنده کفت ایدی سوز کتوریجی معناسنه پس مضاف الیه
تقدیم اولنوب کفتار اولنجه کلیجی معناسنه اسم مصدر اولدی کذا فی دقایق الحقایق ﮒ کلابشکر
وکلشکر ع کلاهما بسکون اللام وفتح الشین المعجمه والکاف کل خمیره سی که ترکیده دخی کلبشکر
دیرلر شیخ سعدی بیت کرنان خشك دیرخوری کلشکر بود * کرکلشکر خوری بتکلف ضرر بود
ﮒ کلزار ع سکون لام وفتح زاء معجمه ایله ایکی معنایه کلور اول معروف کلستان ثانی موسیقیده
بر مقام ویاخود بر لحن آدیدر زراتشت بهرام ایکی معنایه بیت خروشان بلبلان در صحن کلزار *
بوقت صبحدم بر لحن کلزار ﮒ کلشهر ع سکون لام وها وفتح شین معجمه ایله افراسیاب شاهك
سرعسکری پیران ویسه نك دختری آدیدر ﮒ کلغر ع سکون لام وفتح غین معجمه ایله اول
قصه ونرم قیلدرکه شانه ایله چکیدن قوپاروب اینجه ولطیف شال وصوف ایدرلر حکیم نزاری
قهستانی بیت نه از شالبافان این روزکارم * که کلغر نداند باز از بریشم * وکسره ایله کلکار یعنی
باچلق ایدیجی ﮒ کلم ع سکون لام وفتح میمله ایکی معنایه کلور اول برچیچکدرکه بغایت
خوشبویدر امیرخسرو بیت شست درشست شد از غنچه زمین پر پیکان * هریکی کوی
سرو دیست مکر یا کلم * وله ایضا * مثنوی * زسوری کان نه کم بود از کناره * چکرمیشد

میشد چو سوزی پاره پاره * ازان کلم که دل بردو روان هم * زهر تن لاله رست ارغوان هم *
ثانی بر نوع اوق دمرنیدر امیرخسرو بیت کشت رعنایان بود در زیر بید وروی کل * بوستان
شیر مردان برك بید وکلم ست * برك بید دخی بر نوع اوزون دمرندر ﮒ کلنار ع سکون لام وفتح
نونله ایکی معنایه در اول کراس دیدکلری میوه در طب کتابلرنده قراصیا حلودیرلر ثانی بر قرمزی
رنکین چیچکدر اغاجلری بتردیرلر که انار بوتی چیچکی در اسلوبی انار چیچکنه بغایت مشابهدر لکن بو
ایری وزیاده قمزاولور انار اغاجی کبی اغاجی واردر میوه سی اولمز آنجق محصولی چیچکدر عربیده
جلنار وشوکة المصری دخی دیرلر شیرازیلر کل صد برك دیرلر شیخ نظامی بیت شدم از سرخ رویی
تیز چون خار * خوش آن خاری که آرد سرخ کلنار ﮒ کار ع بوزن خمار ایکی معنایه در اول کاریدن
وهم کاشتن لفظلرندن صیغه امر ووصف ترکیبی در ثانی چمچه که آنکله صحنه آش قورلر میر
نظمی بیت اکر از طعامش دهد یك کمار * نهد بار منت بدوشت هزار * بو بیت ابنای زمانه
حقنده در ﮒ کوار ع بوزن سوار ایکی معنایه در اول کواریدن لفظندن صیغه امر ووصف
ترکیبی در خوشکوار وشیرینکوار کبی ثانی میوه سپیدی معناسنه شمس فخری بیت آنچنان
یاری که کمترینده است * زر بدامن بخشد ولعل از کوار ﮒ کور ع بوزن مور اوچ معنایه کلور
اول عیش وعشرت ونشاط وسرور استاد رودکی بیت کوری کنیم وباده کشیم وزییم شاد *
بوسه رهیم بر دولب آن پری نژاد * ثانی بیابان اشکی که فولان دخی دیرلر بهرام بونك صیدینه مائل
اولدوغیچون بهرام کور لقب قودیلر مولانا هاتفی بیت کمند شکاری که درکار شد * خر کور درا بو سر
افسار شد * شاعر در صفت اسب بیت کور رسار وشیر زهره ببر تاز وعزم تك * پیل کام
وکرك سینه رنك پاوکرك پوی * ثالث مزار معناسنه شیخ عطار بیت مال وزر بعد بدست
آورده کیر * بعد ازان در کور حسرت برده کیر ﮒ کورا کور وکور کور ع کلاهما یعنی زودا زود
وزود زود تیز تیز دیمك معناسنه در امیرخسرو بیت سنان در چشمها پر زور میشد * درون دیده
کورا کور میشد * وله بیت بخشندم آنچه مقتبسان زین کمال نور * وزدیده کور کور کزیدنده چون
هلال ﮒ کوره خر ع بیابان اشکی در کذا فی فرهنك جهانکیری ﮒ کوش پستر ع بر شخص
آدیدر منقولدرکه اسکندر ذو القرنین بو سفرنده اثنای راهده بر عظیم طاغه ایریشورلر دامننده
بر دریا واقع اولمش قوندقدن صکره لشکر شکاره مشغول اولورلر اول طاغ اتکنده بر آدم بولورلر
بیوك جثه ودرشت اعضا وسراپا پرموی وقولقلری شول مرتبه بیوك ویصی که یاتدقده برین
التنه دوشر وبرین اوزرینه اورتینور آنی اسکندر حضورینه کتوردیلر اسکندر آنك کیفیت احوالن
صوردقده جواب ویردوکین اسکندرنامه ده شیخ نظامی بیورر بیت بدو کفت شاهنشها باب ومام
مرا کوش پستر نهادند نام * مزبور چونکه انسان بیلوب نطقه قادر اوله اول حیات آنجق کندویه
مخصوص اولوب نوع وجنسی اولمامق اقتضا ایدر ﮒ کوش کذار ع واو معروف وسکون شین
وضم کاف فارسی وفتح ذال معجمتین ایله ایکی معنایه در اول ایشیدیلن سوز ثانی ایشدیجی
معناسنه ابو المعانی بیت سخن از لطف تراکوش کذارم نشده * عمر شد آخر وکام دل زارم نشده
ﮒ کوشوار ع سکون واو اول وشین معجمه وفتح واو ثانیله زنان قولاقلرینه طاقدقلری کوپه
عربیده قرطه دیرلر ﮒ کوشیار ع سکون واو وشین معجمه وفتح یای تحتانیله حکمای فارسدن

برحکیم آدیدر وذیرلرکه ابن سینا آکا شاکرد اولشیدی امیرخسرو بیت قول شرع آموز وباقی
رنجه وآن قول حکیم * کان خط بومعشرست وآن کتاب کوشیار ل کوکار ف واو معروف وفتح
کاف فارسیله مزبله ده حاصل اولور بر بوجکدر کرکال وکوکرد انلك وخیز دوك دخی دیرلر عربیده خنفسا
وترکستانده قیغوردیرلر ل کهر ف فتح هایله کوهر لفظندن مخففدر وآنك معنالریله مترادفدر
حکیم خاقانی بیت من زه نخل کهر ابن آرید ومرا * کهران کهر نخل ببر بازدهید ل مع الزاء المعجمه
ل کداز ف فتح دال مهمله ایله اریمك معناسنه اسم مصدردر حکیم اسدی بیت کر آرند خشنش
قند درکداز * کرآرند لطفش برست ازنیاز * وکدازیدن لفظندن صیغهٔ امر ووصف ترکیبی
اولور جانکدازکبی ل کراز ف فتح راء مهمله ایله سکز معنایه کلور اول ارکك طکوزه دیرلر شمس
فخری بیت تویی چو بیژن شاهاچه غم خوری که بود * مخالف تو بدندان وزور همچو کراز *
کمال پاشازاده دقایقده کراز دشتی آزیاو طکوزدر اهلی سنه خوك دیرلر نتکم بو بیتدن معلومدر
بیت خوك که دندان کرازی نمود * طعمهٔ سك شد زکرازی چه سود * ثانی تکبر وعجب
وتبختر ایله یوریمك معناسنه اثیرالدین اخسیکتی مثال اول وثانی ترتیب اوزره درصفت اسب
بیت ببری زراف سینه وبری کراز کام * بحری نهنك فتنه وکوه رصبا کراز * ثالث بیوك بیل که
آنکله یرتارلر میرعماره بیت مرکب ومجلس وشمشیرچه داند همی انك * سرور کارش همه
با کاور مبنیست وکراز * حکیم فردوسی * مثنوی * بفرمود تا کارکر با کراز * بیایند چندی
زراه دراز * بیامد یکی مرد یزدان پرست * چوباد دمان وکرازی بدست * شمس فخری
بیت چنان زمعدلت راستی کرفت زمین * که برزکر نکند بعد ازین زمین بکراز * رابع شجیع
وبهادر معناسنه خواجه عمید اولوبکی بیت دور سپهر مثل تو هرکز نیاورد * ازهفت پشت
پهلو وشیرافکن وکراز * خامس برنوع عارضی حرارتدرکه وجود انسانده ظاهر اولور عورات
وضع حمل ایدرکن وغیری سبب ایله دخی اولور شمس فخری بیت زتاب آتش خشمت چنان
شدست حسود * که ازحرارت بیچاره شد اسیر کراز * ابوشکور بیت هرچه نخوردهٔ
توکوارنده باد * کشته کوارش همه بر توکراز * سادس برنوع آغزی طار برداقدر بعضیلر دریدن
ایدوب اکثر مسافرلر یوله کوتوررلر شمس فخری بیت هرآن کرازکه لب شاه برلبش بنهد * شود
زلال خضر آب دردهان کراز * سابع کرازیدن لفظندن صیغهٔ امر ووصف ترکیبی اولور تبختر
وناز وتکبر ایله یوری معناسنه استاد لطیفی * مسمط * ای سرفراز وحیله ساز آهن دل وآهن
کراز * تاچند کبر وعزّ وناز آخر بیندیش ازاجل * ثامن اوجی سوری براغاجدر آنکله صغر
ومرکب سوررلر شمس فخری * قطعه * بشادکامی درروضهای عیش وطرب * هزارسال
دکرم برین نمط بکراز * بشوی روی عروس ظفر زکرد فتن * بکوب تارك اعدای مملکت بکراز
ل کربز ف سکون راء مهمله وضم باء موحده ایله مکار وحیله کر معناسنه منقولدرکه حکمتك
طرف افراطی وار وطرف تفریطی وار طرف افراطه کربزی وطرف تفریطه جمود وبلاهت دیرلر
اعتدالی حکمتدر معربی جربز وجربزه در حکیم ناصرخسرو بیت آن خوری آنجاکه باتو باشد
ازاید * جای ستم نیست آن وکربزی وفن * وطرّار وعیار معناسنه ده مرویدر استاد
رودکی بیت کربزان شهر برمن تاختند * من ندانستم که تبدل ساختند * معیار جمالیده شمس

فخری زیرك وصاحب ذکا معناسنه دیوب بو ایکی بیتی نظم ایلمش * قطعه * ایا شهریاری که
کینت درآرد * زحل را زبالای این هفت کنبد * بجا از در دولتت سرنتابد * کسی که بود مرد دانا
وکربز * تحفة الاحبابده یعنی زیرك وتیزفهم وشرفنامه ده یعنی دلیر وشجاع مسطوردر ل کرز ف
سکون راء مهمله ایله بیوك دمور طپوزدرکه زمان قدیمده پهلوانلر ودلاورلر قوللنوب آنکله جنك
ایدرلرایدی نتکم حکیم فردوسی بیت یکایك کوتا کوت بکرزکران * بخل کشته بازار آهنکران
اول زمانك آدمیسی بویلرینه وقوتلرینه کوره هرکرزی برقاچ یوز بطمان دموردن ایدرلر ایمش
بوزمانه یکیتلرینك آنجق یوزویوزاللی درهمدن اولوب اول دخی کشیدن شهرت ایچون اوقاشنه
اصارلر خواجه سلمان بیت کرزرا سرزنش کنند آدم * کزسرتیغ خون فشان باشد *
شمس فخری بیت ببرد سراختران رابتیغ * بکوبد تن آسمان را بکرز ل کلبیز ف سکون لام
وکسر باء موحده بعده یای تحتانیه ایله چیچك یراوزرینه دوکلوب صاچلمش اوراق ل کلریز ف
سکون لام وکسر راء مهمله ایله برنوع حریردن طوقنمش قماشدر زه مینی اطلس وزمانی کل نقشی
اولور خواجه سلمان بیت کوه را اندر زمستان داشت ازقاقم قبا * اطلس کلریز روی جامهٔ
خارا بود * خواجوی کرمانی * مصرع * کل برون آمد وبرمسند کلریز نشست ل کندوز ف
سکون نون وضم دال مهمله ایله چوالدوزکه کنه وزه دخی دیرلر ل کنیز ف کسر نون وسکون
یای تحتانیه ایله اکول یعنی بسیار خوار ابوالمعانی بیت ندارد هیچ ازحیوان تمیزی * نباشد
خوش علف چون اوکنیزی ل کواز ف صغر سورن صغر تماج الندن طوتدوغی اوجی سوری
اغاج استاد فرخی بیت دوستانرا بیافتی بمراد * سردشمن بکوفتی بکواز ل کودرز ف واو
معروف وفتح دال وسکون راء مهملتین ایله ایکی پادشاه آدیدر طائفهٔ اشکانیاندن بری نام پسر
شاپوردرکه باباسی حیاتنده ولی عهد ایدوب پادشاه اولشیدی زماننده چوق مساجد ومعابد
خراب اولدی خلقه ظلم وجوری نهایتده ایدی حضرت عیسی علی نبینا وعلیه الصلوة والسلام
بونك زماننده مبعوث اولدی بری دخی نام پسر ایرانشاهدر باباسندن صکره اوتوز سنه
پادشاهلق ایلدی بونلردن غیری ایرانیلردن ایکی مبارز پهلوان آدیدرکه بری قارن بن کاوه نك
اوغلیدرکه حاکم اصفهان ایدی بری دخی کشوادك اوغلیدرکه کیوك پدریدر ودخی برقوش آدیدر
اکثر واغلب صوکنارلرنده تعیش ایدر ل کوزاز ف واو معروف وفتح زاء معجمه ایله بابله مشابه
خوش آواز برقوشدر میرنظمی بیت خوش آوازست اکرچه مرغ کوزاز * ولی نبود چو
بلبل نغمه پرداز ل کوی باز ف مشهور ملکی نك اون طقوزنجی کونی اسمیدر کذا فی فرهنك
جهانکیری ل مع الزاء الفارسی * کرژاژ ف فتح زاء فارسیله علفدان مرغان یعنی قوش
قورساغی که ژاغر دخی دیرلر عربیده حوصله دیدکلریدر شمس فخری بیت چه طایریست همایون
همای همت تو * که عفت چرخ ورادانهٔ بود بکرژاژ ل کواژ ف طعنه وملامت وسرزنش
معناسنه شمس فخری بیت کند طبع او بحر را سرزنش * زند جود او در معادن کواژ *
ل کوژ ف واو معروف ایله سوراخ سفلیدن خروج ایدن ریح عربیده ضرطه دیرلر ابوالمعانی
درهزل بیت کوژ آن کلچهره کویا بوده است بادنسیم * کیمرده ازشمیمش تازه جان می یافته
ل مع السین المهمله * کرداس ف سکون راو فتح دال مهملتین ایله ستمکر وظالم معناسنه

حکیم نزاری قهستانی * قطعه * اکر حال رعیت هم برین رونق بود فردا * ز جمع زادکانش
پرشود بازار نخاسان * خدایا بی شبان بکذاشتی این بی زبانانرا * مکر توهم ازیشان بازداری
شر کرداسان ع کرس ع سکون راء مهمله ایله بعنی کرسنکی یعنی آجلق کانه اول لفظدن
اختصار اولنمشدر پسعاق اطعمه بیت کرس ازدلم ببرد غم زلف وخال دوست * جان باخیال
وشته فتاد ازخیال دوست ع مع الشین المعجمه * کذارش ع فتح ذال معجمه وکسر راء مهمله
ایله اوج معنایه کاور اول اسم مصدردر ثانی اسمدر تعبیر واقعه معناسنه عربیده معبر دیرلر
تعبیرایدیجی دیمکدر ثالث بمعنی اداکردن سخن شیخ نظامی بیت بیاضشی درکذارش هست
معروف * که بر بر دع سوادش بود معروف ع کذرش ع فتح ذال معجمه وسکون راء مهمله ایله
ظلمدن شکایت ایله ایکلمك معناسنه اسم مصدردر اولور ع کرزه کاومیش ع فریدون شاهك
مخصوص کرزی آدیدر نتکم تفصیلی مرور ایلدی حکیم فردوسی بیت بهریك زما بود پنجاه
پیش * سرافراز باکرزه کاومیش ع کزاش ع فتح زاء معجمه ایله بمعنی پیچیدن ناف یعنی
یورك بوریسی که عربیده مغص دیرلر ع کزارش ع فتح زاء معجمه وکسر راء مهمله ایله اوج معنایه در
اول تعبیر خواب معناسنه حکیم فردوسی بیت مرا این خوا بهارا بجز پیش او * مکوی وز نادان
کزارش مجو * ثانی شرح وتفسیر معناسنه حکیم سنایی بیت چارکوهر بسعی هفت اختر
شاه بیرنك را کزارش کر * شیخ نظامی بیت کزارش چنین میکند کوهری * سخن را بیاقوت
اسکندری * ثالث بمعنی سخن کفتن حکیم قطران ارموی بیت کرکزارد نظم باردلفظ اودرنثر
ورنویسد نثر باردکالك اودرنظم ع کزایش ع فتح زاء معجمه وکسر یای تحتانیه ایله ایکی معنایه در
اول کزاییدن لفظندن اسم مصدردر ثانی صرمشق معناسنه در ع کشایش ع فتح شین
معجمه وکسر یای تحتانیه ایله آچق وآچلق معناسنه اسم مصدردر کشایش کارها دیرلر میرنظمی
بیت کشایش ده د کارها را خدا * عقیدات شود کردرست باخدا ع کش ع عناصردن
یانغ معناسنه در کذا فی المجمع ع کلموش ع فتح لامله بید مشك که عربیده بهرامج دیرلر
ع کماش ع فتح میم ایله خمیرمایه سز اتمك که اکثر اهل سفر ایدرلر و برنوعنی دخی مقیم اولان
ایدرلر خوش طعام اولور میرنظمی بیت چوآمد زبیرون ومهمان بدید * برآورد درخوان
کماش سپید ع کوارش ع کسر راء مهمله ایله بر لطیف معجون ترکیبیدر معده نی اصلاح
وخفقانی زائل ایدر بعد الطعام استعمال اولنور هضمه غایت معیندر اوب طعامی فی الحال
هضم ایدر عربیده جوارش دیرلر آنك معربیدر کوارش اسم مصدردر هضم معناسنه بعض
نسخه ده نونله کوارشن واقعدر وبعض نسخه ده زاء معجمه ایله ع کوازش ع واقع اولمشدر
کذا فی فرهنك جهانکیری ع کواش ع کوچك چاقره دیرلر جره باز معناسنه کذا فی فرهنك
جهانکیری ع کوش ع بوزن هوش بش معنایه کاور اول معروف قولق معناسنه ثانی بمعنی
کوشه وپیغوله بوندندر که جکرکوش دیرلر شیخ نظامی بیت جکرکوش مرادر مستمندی *
نترسیدی که درروی اوفکندی * ثالث برفرشته اسمیدر که امور ومهمات خلایقه موکلدر
حکیم فردوسی بیت چو دیك زمان آورد جوش کوش * فزاینده بادت جوانی هوش * رابع
شهور شمسیه نك اون درد بجی کونی آدیدر اهل فارس بوکونه عظیم اعتبار ایدوب عید جشن وسرور

وسرور ایدرلر وبوکونده صرمشق یرلر واتی تازه اولنلر ایله بشورد رلر بومقوله طعامدن مرادز عملرنجه
مس اجنه دن یعنی جن طوقنمسوندن امین اولورلر واجنه یه منسوب امراضه بونلر ایله دوا ایدرلر
وبوکونده اطفالی ابتدا تعلیمه ویرمك وصنعت اوکرتمك وبومقوله اشلره شروع ایتمك مناسبدر
دیرلر زراتشت بهرام بیت بروز کوش اسفندارمذ ماه * بکاه یزد جرد آخر شهنشاه *
خامس بمعنی نظر وانتظار ومنتظر حکیم فردوسی بیت پاس میداشتم برای وبهوش * وزخطاب
کسم نیامد کوش * حضرت مولانا قدس سره بیت این دانهای نازنین محبوس مانده در زمین
درکوش یك بازان خوش موقوف یك بادصبا * وله قدس سره * مسمط * خلق نشسته
کوش ما مست خوش ومدهوش ما * نعره زنان درکوش ماکه سوی ما داری نظر ع کومباش ع
بو لفظ اوج معنایه در اوج وجهله استعمال اولنور اول نهی غائبدر اولمسون معناسنه
ثانی قواولمزسه اولمسون ثالث دیکه اولمسون دیمکدر ع کومش ع واو معروف وکسر
میمله زمین کاو یعنی یوقازیجی معدن آهن ومس وسیم ودخی قیو وکاریز قازیجی وامثالی استاد لطیفی
بیت تأمل کردوکفتا نکته پاك * چوکومش کاب پاك آورد ازخاك ع مع الغین المعجمه ع
ع کروغ ع ضم راء مهمله وواو معروفله بمعنی دروغ یعنی کذب حکیم فردوسی بیت یکی دیکری
زن برین برنشان * کروغ ازکناهست پرسرکشان ع مع الفاء * کلف ع فتح لامله کاه مشابه
سرخ رنك بر چیکدر کذا فی فرهنك جهانکیری ع مع الکاف * کرك ع سکون راء مهمله ایله
قورد که عربیده ذئب دیرلر شیخ سعدی بیت عاقبت کرك زاده کرك شود * کرچه با آدمی
بزرك شود ع کلاك ع فتح لامله دپی که قیش ایامنده قار یاغرکن شدید روزکار ایله یغان قاری
ودخی بیرده کی یاغمش قاری قالدیروب آدم وحیوان چهره سنه اورر صاورتی دخی دیرلر
ع کل دورنك ع برنوع کلدر که برکنك بریوزی صاری وبریوزی آل اولور کل رعنا وکل قحبه دخی
دیرلر میرنظمی بیت تاب می چهره لش چو دورنك زده * رخ وروییش کل دورنك زده ع کل صد برك ع
برنوع قرمزی ایری قتمر کلدر فرنك کلی دخی دیرلر خواجه سلمان بیت بلبلان برکل صد برك سزاینده
سرود * عاشقان بررخ معشوق نوازند غزل ع کلفهشنك ع سکون لام وهاونون وفتح فاو شین
معجمه ایله بریوکسك یردن صوا قارایکن طوکوب قالمغه دیرلر رنکی الده د یلور قرالاوی بیت آب
کلفهشنك کشته ازفسردن ای شکفت * همچنان چون شیشه سیمین نکون آونخته ع کلك ع
فتح لامله ایکی معنایه کاور اول کنایه آمیز وطعنه وسرزنش وجهیله اولان سوزه دیرلر حکیم
سوزنی بیت کرپیش کل کشم کله مشکبوی تو * برمن کالك مزن که نیند یشم ازکالك * ثانی
برنوع صمغدر فی اللغه مائل کوزه دخی دیرلر ع کلناك ع سکون لام وفتح نونله ایکی معنایه در
اول قلعه نك برجی اوزرنده اولان بارو ثانی بمعنی کلزار یعنی کللك کذا فی الاداة بومعنایه مؤید
میرنظمی بیت درون پرشد ازلشکر نامدار * بکلناك درصف زده بیشمار ع کلنك ع فتح
لام وسکون نونله طورنه دیدکلری قوش عربیده کرکی دیرلر ضم کافله ع کلوك ع ضم لام وواو
معروفله حبوبات قسمندن بورچق دیدکلری علف کاو وشتردر ع کنك ع سکون نونله
ایکی معنایه در اول دلسز بی زبان معناسنه اکرچه کاف عربیله مشهوردر اما معتبر نسخه لرده
کاف فارسیله تصحیح اولنمغین بو محلده ثبت اولندی ابو المعانی بیت به پیش بزرکان بشو کنك وکر *

نباشد چنین در جهان راحتی * ثانی چشمه لرده و حمام قورنه لرنده و بعض ظرفلرده اولان لوله در
ك كواك ع بر قوشدر قویروغی اوزون متصل صالرطور ولهدر هجا بیت مغلی را کربه بیند
سخت کیر * دنبه اش جنباند او همچون کواك ك كوزك ع واو مجهول و فتح زاء معجمه ایله طوپوق که
عربیده کعب دیرلر کذا فی المجمع ك كوزنك ع واو معروف و فتح زاء معجمه و سکون نونله بر پادشاه
آدیدر حکیم اسدی بیت مر آن شاه را نام کوزنك بود * که از تیغ فرهنگ نی ژنك بود *
ك كوش خرك ع سکون شین و فتح خاء معجمتین و راء مهمله ایله بر بوجکدر اکثر قولاغه کیرر
بعض کسنه یی هلاك ایدر کوش جنه و هزارپا دخی دیرلر ك كوشك ع واو معروف و فتح شین
معجمه ایله مصغر کوش و دخی صاحب ملاذه یه دیرلر کذا فی المجمع ك كوكردانك ع سکون
واو و را و فتح کاف فارسی و دال مهملتین و نونله مزبله ده حاصل اولوب یوارلنور بوجکدر
کوکار و کوکال و خیزروك دخی دیرلر ك كولاك ع سکون واو و فتح لامله تکنه کورك معناسنه
ك كولك ع واو معروف و فتح لامله بیخ انکدان یعنی حلتیت کوکی کذا فی المجمع ك كوباك ع
واو معروف و فتح یای تحتانیله بمعنی بسیار کوی یعنی چوق سویلیجی ابو المعانی بیت به بلبل کفتن
عاشق خطایست * نباشد عاشق شوریده کویاك ك مع الكاف الفارسی * کلبانك ع سکون
لام و نون و فتح باء موحده ایله اول بلند آوازدر که نقارجیان و قلندران و شاطران و امثاللری کوس
و نقاره چالدقلرنده و شنلك اولدقده چکررلر آکا کلبام دخی دیرلر میرخسرو بیت بلبل سرمست
در کلبانك خوش میکوفت پای * ناکهانش دیده نرکس بزیر پای شد * خواجه حافظ بیت
دلت بوصل کل ای بلبل سحر خوش باد * که در چمن همه کلبانك عاشقانه تست ك كوبك ع
واو معروف و فتح باء موحده ایله عورتك موضع معهودنده اولان کوشت پاره یه دیرلر حکیم شفائی
در هجا بیت سیلی خورد از کوبك زن مداری خاتون * هر نطفه افسرده که جست از کمر تو *
ك كوشتاهنك ع واو معروف و سکون شین معجمه و نون و فتح تاء مثناة و ها ایله ایکی معنایه در
اول تنوردن بشمش ات چقارجق دمور چنکال ثانی بمعنی غلیواج یعنی چیلق کوشتاهنج دخی
دیرلر ك كوك ع واو معروفله اوچ معنایه کلور اول تکمه معناسنه ثانی شکل که وجود
آدمده ظاهر اولور اکثر اللره و ایاقده چیقار بخته اولیوب قالور کسد بچه بنه بتر آکا آزخ
دخی دیرلر عربیده ثؤلول دیرلر ثالث کوساله یعنی بزاغو کوکه دخی دیرلر تاتار لغتیدر ك مع اللام ع
ك كسل ع ضم سین مهمله ایله کسیختن لفظندن صیغه امر و وصف ترکیبی اولور جان کسل
و غم کسل کبی کسر سین مهمله ایله ده استعمال ایدرلر نتکم میرنظمی بیت می لعل جانان بود
غم کسل * سرور ابد اندر آرد بدل ك كسیل ع کسر سین مهمله و سکون یای تحتانیله وداع
معناسنه کسی دخی دیرلر ك كل ع خصوصیتله معروف ورد معناسنه در اما عجمده هر چیچکه
کل دیرلر کرك اغاجده کرکسه یرده اولسون مطلق کل ذکر اولندقده مراد معروف کلدر آخر
چیچك قصد اولندقده کل نسرین و کل خیری و کل سوری و کل لیمون و کل بادام و کل شفتالو دیرلر
علی هذا القیاس و کل زنبق دخی دینلشدر محمد عصار از مهر و مشتری بیت کل زنبق ولیکن
ناشکفته * میان یاسمین و لاله خفته * بو بیت بر نازك بیتدر استعاره طریقیله شراره آتش
و چراغه دخی دیرلر میرخسرو بیت برگ میریزد گل دائم خزان خواهد رسید * میهمان آید

آید بمخانه چونکه کل بار د چراغ ك كلال ع باشلق اورته یری تارك سر معناسنه شمس فخری بیت
نهد برای شرف خاکپای او را چرخ * بجای اکلیل امروز بر فراز کلال ك كاکل ع سکون لامین
و ضم کافین ایله بر دارودر عربیده مقل ازرق دیرلر ك كلول ع ضم لام و واو معروفله ایکی معنایه در
اول ایلك یوماغی یعنی صار اتش ایلك ثانی حبوباتدن بورچق دیدکلری قره دانه در که کاوك
دخی دیرلر ك كوانكل و کوی انکل ع کلاهما بواو المعروف و فتح الهمزه و سکون النون و ضم الکاف
الفارسیه ایلك دوکه که قفتان کوکسنده و یکارنده ایدرلر کوانکله و کوی انکله دخی دیرلر اثیرالدین
اخسیکتی بیت هر آن کوانکل زرین که چرخ از اختران سازد * لباس عمر او را چون تراز جاودان
زیبد * خلاق المعانی بیت ای کریمی که کند چرخ ز خورشید و هلال * جامه قدر ترا هر سر
مه کوی انکل ك كوال ع بمعنی چوال کذا فی المجمع ك کوپال ع واو مجهول و فتح باء فارسیه
کرز و طپوز معناسنه شمس فخری بیت عجب مدار که سر کوفته است دشمن تو * که سرزنش
کند از سر کران بتیغ و کوپال ك كوشمال ع واو معروف و سکون شین معجمه ایله ایکی معنایه در
اول تأدیب و توبیخ معناسنه در شیخ عطار * مثنوی * در ریاضت نفس بد را کوشمال *
تا نیفتد از توانائی رضلال * نفس در ترك هوا مسکین بود * کوشمال نفس نادان این بود * ثانی
قولاق بورمق که معنای ترکیبی در خواجه سلمان بیت زود بر بطرا مغنی کوشمالی داد زود *
این بود فریاد شان زان کوشمال آمد پدید ك كوكال ع واو مجهول و فتح کاف فارسیه مزبله ده
اولور بر دکرمی بوجکدر کوکار و کوکردانك دخی دیرلر ك كول ع واو معروفله ایکی معنایه در
اول ابله و احمق معناسنه مولانا جامی بیت همه مشغولی عالم کولیست * ترك کولی بخدا
مشغولیست * مولانا ظهوری بیت بترس از خدا بکذر از کول خلق * مکن بخیه را دانه و دام
دلق * ثانی نسخه میرزا ابراهیمده بمعنی آبکیر یعنی یرده صو ایرکیلوب قالمش اوله ترکیده
دخی کول دیرلر ابو شکور بیت کول تو از قیاس که کر بر کشد همی * یك کوزه آب از و بهمان تیره
میشود * ادات الفضلاده بمعنی کوف و جغد یعنی بایقوش که بوم دخی دیرلر ك مع المیم * کترم ع
سکون تاء مثناة و ضم راء مهمله ایله اول صوزه دیرلر که صو یابه نك حدندن زیاده اوله و دخی لاف
و کزاف معناسنه کذا فی فرهنك جهانکیری ك كرزم ع فتح راء مهمله و سکون زاء معجمه ایله
اسفندیارك برادری نامیدر حکیم فردوسی بیت بهر جا که بودی ببزم و برزم * پر از درد و نفرین ك
بدی بر کرزم ك كرم ع سکون راء مهمله و ضم کاف فارسیه زرده چوب و زرده چاو دخی دیرلر بعضیلر
زعفران روایت ایلدیلر ك كرم ع بوزن جرم سخت و غصه و الم و اندوه معناسنه حکیم ناصر
خسرو بیت زانچه داری نصیب نیست ترا * جز شب و روز رنج و کرم و کراز * شمس فخری
بیت در ایام او اهل فضل و صلاح * بر آسوده اند از غم و رنج و کرم * استاد رودکی بیت
کر درم داری کزین آید بدین * بفکن آور کرم و درویشی کزین * حکیم اسدی بیت کرا پیش
بخشد بزرکی و ناز * فرو نتر ده رنج و کرم و کراز ك كرژم ع سکون زاء فارسیه بر اغاجدر که
وروار و لامشکر و کنجك و سله و پشه دار و سارشکدار دخی دیرلر عربیده شجر البق
دیدکلریدر ك كستهم ع سکون سین مهمله و فتح تاء مثناة و ها ایله نودر بن منوچهرك نامیدر
و بر دخی کژدهم اوغلنك آدیدر ك کل اندام ع یعنی نازك اندام و نرم و لطیف بدن کمال خجندی بیت

پیش کل اندام تو دارد کل اندام دکر * لطفی نباشد آنچنان اندام بی اندام را ع کلبام فی کلبانک
مرقوم معناسنه که بلند آواز کوس کبی و آکا بکزر بر نسخه ده بلند آوازی وار در حکیم خاقانی
بیت بخشش بصبح خیزی تا کوفت کوس دولت * کلبام کوس اورادستان تازه میکن ع کلفام فی
یعنی کل رنکنده حکیم خاقانی بیت ساغر کلفام خواه کز دهن کوس * نغمهٔ کلبام وقت بام بر آید
وله بیت کلبام زند کوست کلفام سزد کاست * کانش بکلام آردخم او بصبح اندر ع کم فی نابدید
وضایع معناسنه در ترکیده یتك دیرلر چغتایده یاوو ماق دیرلر میر علیشیر بیت چو یار کونکلیدا
بولسام بلا منکا یاوو ماس * بیر وجه بلا که بولور تیمور حصار منکا ع کوشهٔ چشم فی ایکی معنایه
کلور اول کوزك قویروغی ثانی نظر نهانی یعنی کوز اوجیله باقق خواجه حافظ بیت آنانکه خاك را
بنظر کیمیا کنند * آیا بود که کوشهٔ چشمی بما کنند ع کوم فی بوزن بوم ورکنار نده اولان چمن
معناسنه در شمس فخری سورلمش تارلاده و بیل اورلمش یرلرده قوریبوب قلان اوت دیوب
بو ایکی بیتی نظم ایلمش * قطعه * آنچنان کشت عدل تو که بروز * پرده از پیش بوم وبردارد *
نخل اکر برخلاف تورو ید * بیقین دان که کوم بردارد ع مع النون * کیتن فی سکون باء فارسی
وفتح تاء مثناة ایله بوزن ومعنی کفتن کذا فی فرهنك جهانکیری ع کداختن فی فتح دال مهمله
وتاء مثناة وسکون خاء معجمه ایله اریمك واریتمك مصدر لازم وهم متعدی اولور ابو المعانی بیت
دلم بافکر دیکر بود مغشوش * غمت بکداخته در بوتهٔ عشق ع کدازیدن فی فتح دال مهملهٔ
اول وثانی وکسر زاء معجمه ایله بودخی اریمك واریتمك معناسنه در کداختن کبی عربیده زوب
وذوبان دیرلر وچغتایده ایریماك دیرلر کسره همزه ایله فرهادنامه ده قیامت کونی وصفنده میر
علیشیر بیت دمی کیم قهرینك اوتی توتمای آرام * ایریب ایلاکوم بیر قوزغاسوم جام *
ع کذاردن فی فتح ذال معجمه ودال وسکون راء مهملتین ایله محسوسا کچمك وکچورمك مصدر
لازم ومتعدی در حکیم قطران ارموی بیت وربدولت روزکار از چرخ بکذارد سرم * خادم این
درکهم جاوید خاك این درم * چغتایده اوتکارماك دیرلر فرهادنامه ده خاقانك عشرتی وصفنده
بیت بو یانکلیغ تانجوم چرخ تاپمای * حساب فصل ایلا اوتکاردی اوج آی ع کذاشتن فی
فتح ذال وتاء مثناة وسکون شین معجمتین ایله ایکی معنایه در اول کچمك معناسنه در حکیم
فردوسی بیت وراخواندندی کوکرد کیر * که از کوه بکذاشتی تیغ وتیر * حکیم اسدی بیت
بزخمی بخانیزه بر داشتی * زدی بر یکی بر سه بکذاشتی * بو معناده محسوسا کچمك ومعنا کچمك
معناسنه ده استعمال اولنور میر نظمی بیت چو در سر عشق جانان بود ناچار * کذشتی از سر خود
آخر کار * ثانی بمعنی رها کردن یعنی صالیویرمك ع کذشتن فی حذف الفله ده جائزدر
استعمال اولنور عربیده مرور وچغتایده اوتماك دیرلر سبعهٔ سیاره ده معراج وصفنده بیت
چرخ اعظم جیغه سورکاچ آت * یادین اوق یانکلیغ اتدین اوتتی یات * کاهی زا ایله اوتوزماك
دخی دیرلر فرهادنامه نك آخرنده اوتوزمای عبارتی که بو بیتده کلور کچورمیوب معناسنه در
بیت اوتوزمای وقتدین بو لحظه سوبین * طمع ایتیب بو سودین آب روبین ع کران فی فتح
راء مهمله ایله بخشش بغدای وآرپه دسته سی استاد عضایری رازی بیت یك کران از کشتزار
خویشتن * بهتر از صد خرمن از مال کسان ع کرازان فی فتح راء مهمله وزاء معجمه ایله ایکی

معنایه در اول بمعنی خرامان رفتن یعنی صالنه رق یوریمك ثانی بمعنی پهلوانان یعنی جمع
پهلوان بو ایکی معنایه حکیم فردوسی بیت کرازان کرازان نه آکاه ازین * که پیژن نهادست
بر پور زین ع کرازیدن فی فتح راء مهمله وکسر زاء معجمه ایله ناز وتبختر وتکبر ایله یوریمك معناسنه
مصدر در بو بیتده فاعلی واقع اولمشدر حکیم اسدی بیت برفتند هر دو بدان بارکاه * کرازان
وخندان بدرکاه شاه ع کرازیدن فی فتح راء مهمله وکسر زاء فارسیله قوش اوچدقده قنادندن
ظاهر اولان صدایه دیرلر ع کرزدن فی سکون را وفتح زاء معجمه ودال مهملتین ایله بمعنی
چاره کردن کذا فی فرهنك جهانکیری ع کرکان فی سکون راء مهمله وفتح کاف عجمیله ایکی
معنایه در اول دار الملك استراباد اولان شهرك آدیدر تعریب ایدوب جرجان دیدیلر الان
بین الناس معربیله مشهوردر حکیم ناصر خسرو بیت بمسجد خواندن مودن چو کرکس
زان فرولنکی * روی چون کرك پویان کر بکرکان خواندت سلطان * مولانا هاتفی بیت
زکرکان دشتی رباییم صید * در آریمشان دست وکردن بقید * شمس فخری بیت بیاد دست
تو شاها بنام دولت تو * اکر درخت نشانند در حد کرکان * ثانی جمع کرك قوردلر دیمك اولور
ع کرکن فی سکون راء مهمله وضم کاف عجمیله غلهٔ نارسیده یعنی هنوز ایرشمامش غلال
معناسنه که درمل ودال دخی دیرلر ع کرکین فی سکون راء مهمله ویای تحتانی وکسر کاف عجمیله
ایرانیلردن بر مبارز پهلوان نامیدر ع کروکان فی ضم راء مهمله وواو وفتح کاف فارسیله آلت رجل
معناسنه که لند وحمدان دخی دیرلر حکیم سنایی بیت جز غری را نهلی بهر کروکان قومی * کرچه
چون کادن سك کادن اوی برشود * حکیم سوزنی بیت ای پسر تا بمیان پای تو در نکرستم *
جز بیك چشم کروکان بتو بر ننکرستم ع کره کردان فی فتح راء مهملهٔ اولی واخفاء ها ایله براوبون
آدیدر بر بینی یا توب باقیلوری چوره سنه طولانورلر ع کزاردن فی فتح زاء معجمه ودال وسکون
راء مهملتین ایله ایکی معنایه مصدر در اول اداکردن دین یعنی بورج اودمك شیخ سعدی
بیت خدا ترس باید امانت کزار * امین کز تو ترسد امینش مدار * ثانی بمعنی نقش ونکار
کردن ع کزارش فی فتح زا وشین معجمتین وسکون راء مهمله ایله کزارش مرقومك اوج
معناسیله ده مترادفدر ع کزاریدن فی فتح زاء معجمه وکسر راء مهمله وسکون یای تحتانیله
ایکی معنایه در اول بمعنی کزاردن مرقوم ثانی تمییز وتشخیص ایلمك ع کزاستن فی فتح زاء معجمه
وتاء مثناة وسکون سین ایله سیلمك وصالمق معنالرینه در ع کزاییدن فی فتح زاء معجمه وکسر یای
تحتانیٔ اول وسکون ثانیله نقصان ایلمك معناسنه در استاد دقیقی بیت کیست کز وصل فی
تو ندارد سود * کیست کش فرقت تو نکزاید ع کزکن فی فتح زا وکاف فارسین ایله بر قوشدر
ترکیده کوجوکن دیرلر قنادین اوق یلکی ایدرلر ع کزیدن فی کسر زاء معجمه وسکون یای
تحتانیله سچمك وبکنوب اختیار ایتمك ع کزین فی کسر زاء معجمه وسکون یای تحتانیله بکنمك
وسچمك ومنتخب وکزیده معناسنه وکزیدن لفظندن صیغهٔ امر اولور مثال معنیٔ اول خلاق
المعانی بیت چو من کزین سخنها بخدمت آوردم * مراز بهر چه تشریف به کزین ندهند *
مثال معنیٔ ثانی حکیم انوری بیت دندان سنان آسمان خراش * آغوش کند آشتی کزین *
مثال معنیٔ ثالث مولانا جامی بیت زمانی با خدای این بیخودی چند * خردمندی کزین

تابخردی چند ل کزیوکردن ع کسر زاء معجمه وسکون یای تحتانی وراء مهمله ایله چاره
ایلمك ل کساردن ع فتح سین ودال وسکون راء مهملات ایله بمعنی کذاشتن یعنی چکملك
وچورمك حکیم خاقانی بیت اندهِ کسار من شد واندهِ بمن کذاشت * وامق چه کرد از غم عذرا
من آن کنم * ابوشکور * قطعه * ساقیا مر مرا ازان می ده * که غم من ازان کسارده شد *
ازقنینه برفت چون مه نو * در پیاله مه چهارده شد * بر دوست ایچون یار غمکسار دیرلر غمی بیله
کیچوریجی دیمك اولور ل کسانیدن ع فتح سین مهمله وکسر نون وسکون یای تحتانیه بمعنی
کسستن وهم آنك متعدیسیدر کوشتمك واوزمك معناسنه ل کستردن وکستریدن ع کلاهما
بسکون السین المهمله وفتح التاء المثناة دوشه مك فرش معناسنه ودخی تمهید وتمکین معناسنه ده
کلور شمس فخری بیت خسرو خورشید همت شیخ ابو اسحق کو * در همه آفاق خوان بذل
واحسان کسترید * چغتای لسانده توشامك دیرلر فرهادنامه ده خاقان عشرته مباشرت
ایتدیکی یرده بیت توشاب قصر ایچرا یوزدیبای کارنك * قونیلدی تخت کردون سای کارنك
ل کسستن ع کسر سین مهمله اولی وضمه ده جایز وسکون سین ثانی وفتح تاء مثناة ایله
اوزمك واوزلمك معناسنه ل کسیختن ع کسر سین مهمله وسکون یای تحتانی وخاء معجمه وتاء
مثناة ایله بمعنی کسستن مرقوم ل کسیل کردن ع کسر سین مهمله وسکون یای تحتانی ولام ایله
بمعنی رها کردن یعنی صالی ویرمك ل کشادن ع فتح شین معجمه ودال مهمله ایله آچمق
مستقبلنده دالك ماقبلنه بریا زیاده ایدوب کشاید وکشاینده دیرلر ل کشایانیدن ع متعدی
کشادندر ل کشن ع سکون شین معجمه ایله دیشی ارککه طالب اولمق ودخی حیوانات دیشی
طوتمق شیخ نظامی * مثنوی * زدشت آن کله در هر قرانی * بکشن آیدنکاور مادیانی *
بفرمان خدا در کشن کیرد * خدا کفتی شکفتی در پذیرد * حضرت مولانا قدس سره بیت
آن مه که ز پیدایی در چشم نمی آید * جان از مزهٔ عشقش بی کشن نمی زاید * شیخ آذری
* مثنوی * آمد از چشمه ایغرآبی * بر سر آب همچو مرغابی * هوا و مادیان نود آهنك *
همچو وصید کوهسار پلنك * مادیا زابرسم فتح الباب * داد کشن تمام وشد در آب * مادیانرا
بکشن حامل کرد * بعد یکسال کرهٔ آورد * واغاج میوه دار اولمق معناسنه ده مرویدر
ل کشودن ع ضم شین معجمه وواو معروف وفتح دال مهمله ایله بمعنی کشادن ل کفتاریدن ع
سکون فا وتاء مثناة وکسر راء مهمله ایله سوز سویلمك کفت که سوز در آریدن آوریدن
معناسنه در معنای ترکیب سوز کتورمك اولور ل کفتان ع سکون فا وفتح تاء مثناة ایله بمعنی
ملح یعنی چکرکه اما بعض فرهنکده چکرکه یه بکزر بر جانور در یازایامنده کیجه ایله اوتر عربیده
شفرق دیرلر ل کفتن ع سویلمکدر مستقبلنده فا واوه وتا یایه قلب اولنوب کوید وکوینده دیرلر
شاعر بیت شعر کفتن کرچه در سفتن بود * لیك فهمیدن به از کفتن بود ل کلان ع فتح لام ایله
ایکی معنایه کلور اول برنوع پشمش اتمکدر برمقدار بغدایی یاغده بشوررلر بعده دوپوست ایدوب
اراسنه بال قورلر تمام بالی کند ویه جذب ایتدکده برمقدار بادام دوکوب اوزرینه دوکرلر لذیذ
طعام اولور بقلوانك برنوعی بلکه یا بعینه اسهلیدر حکیم سوزنی بیت رخ احباب تو طرست
چو کل * خوش وشیرینتر از کلان وکلاج * ثانی بمعنی افشانیدن یعنی صاچلمش وصاچمق ل کلابدان

ل کلابدان ع معروف کلاب ظرفیدر ل کلانیدن ع فتح لام وکسر نون وسکون یای
تحتانیه بمعنی افشانیدن یعنی صاچمق زراتشت بهرام بیت سحر که باد برك کل کلانست *
زدرد آن فغان بلبلانست ل کلپایکان ع سکون لام وفتح باء فارسی ویای تحتانی وکاف عجمیله
عراق عجمده برشهر آدیدر معربی جرد باد قاندر امیر معزی بیت تابخت جاودان بتو دادست
فروجاه * کلپایکان بهشت کند فرو جاه تو ل کلبن ع سکون لام وضم باء موحده ایله کل
اغاجی بعضیلر کل بتن شاخ دیدیلر اصلی بن کل در کل دیبی دیمك اولور علم اولیجق مضاف الیه
تقدیم اولنوب کلبن اولدی میر نظمی بیت چو بابلبل لا نه بر کلبن که کیرد * حرامست نام عاشق
زو پذیرد ل کل بی فرمان ع بر قرمزی چیچکدر چایرلو یرلرده بتر ترکیده کلنجك چیچکی وعربیده
شقایق النعمان دیرلر ل کلچکان ع سکون لام وکسر جیم فارسی وفتح کافله بر درخت نامیدر
کذا فی المجمع ل کل دریون ع کسر لام وراء مهمله وفتح ذال معجمه ایله بر شهر اسمیدر دیرلر که اول
شهرك کنارندن آقار بر ارمغك آدیدر حکیم فردوسی * مثنوی * ازان بس زهیتال وترك وختن
بکل دریون بر شدند انجمن * بدی نام آن روز کل دریون * که بد در بهاران چو دریای خون *
ل کل زمین ع کسر لام وفتح زاء معجمه ایله محلاتده وقرا وقصباتده بر معین مکان اولور که اهالی
محله وقصبه وقریه اول یرده جمع اولوب تسویهٔ امورلرین مشاوره ایدرلر بابا فغانی بیت با این غرور
حسن که در هر کل زمین * خلقی در آرزوی سلام تو میکشد ل کلستان ع کسر لام وسکون
سین مهمله وسکون لام وکسر سین ایله ده جایز کلا التقدیرین کللك دیمکدر شاعر بیت
بهار آمد دل از آلام ریشست * کلستان شد جهان هنکام عیشست ل کلسون ع سکون لام
وضم سین مهمله وواو معروفله ابریشمدن زنانك توراور لمش ترکی که ایچنه صاچلرین قورلر بوعصرك
عوراتی ایسه ترکی رفع بلکه کیفیتن فراموش ایلمشلردر برمعناسی دخی زنان انجولی جبهه
آلتون کبی اورب آلنلرینه بغلرلر ل کلشن ع کلستان معناسنه ودخی عشرتکاه معناسنه ده
کلور ابو المعانی بیت بافتاب قدح شعله زار کن ساقی * بشوق عارض جانان ضیا کند
کلشن ل کلکون ع ایکی معنایه در اول کل رنکنده اولان نسنه که مراد قرمزی اولهمیکون
ولاله کون کبی مولانا طالب آملی بیت نخستین کرده از کلکونهٔ خون * سفیداب بیاض
دیده کلکون * استعاره طریقیله شرابله طلو قدحه ده دیرلر ثانی خسرو پرویزك مشهور آل
آتنه دیرلر آدی اولمق دخی مرویدر ل کل کورستان ع پاپادیه چیچکی اکثر مزارستانده
بتدوکیچون بویله آدویرمشلر کوپل دخی دیرلر عربیده اقحوان دید کاریدر کذا فی فرهنك
جهانکیری ل کل نافرمان ع بنفشه اولمق اوزره روایت اولنمشدر مجنون چپ نویس بیت
روی بر تافت زحکم تو کل نافرمان * شست بر کشتن رویش کل نافرمانی ل کلنکبین ع فتح لام
وسکون نون ویای تحتانی وضم کاف وکسر باء موحده ایله بر ترکیبدر کلقند کبی انجق تفاوتی شکر
ایله اولانه کلقند وعسل ایله اولانه کلنکبین دیرلر ابو منصور عماره بن محمد المروی بیت کر بر کران
دجله کسی نام او برد * آب انکبین ناب شود کل کلنکبین ل کلودن ع ضم لام وواو معروف ایله
بر ظرفی بوغازینه دك طولدرمق مثلا شیشه وبرداق وامثالی نسنه لر ل کلهٔ مرغان ع فتح لام
مشدده ایله برنوع پرده درکه آنده اولان نقش جمله قوش تصویریدر ودخی قوشلو جمعیتله بر یردن

هوایه اوچدقده پرده کبی اولوب کونشی کوسترممکله تشبیه اید مشلر وکله پرده معناسنه اولدیغی
عن قریب ذکر اولنور ان شاء الله تعالی فی کاریدن فتح میم وکسر راء مهمله ایله صرتمق یعنی
حالت غضبده دیشلرین صقوب کوسترمك اکثر صفت سباعده استعمال اولنور میر نظمی بیت
کارید از غضب همچون پلنکی * نمیکرده بیکجا رادرنکی فی کاشتن فتح میم وتاء مثناة
وسکون شین معجمه ایله طپشرمق مولانا هاتفی بیت زپیغام واز پیشکش هرچه داشت *
زبان را پی عرض آن بر کاشت * وحواله ایلمك برشی برینه قومق مثلا بر اهل منصب آخر یره
کیدوب یرینه برین قودقده فلان کاشته فلانست دیرلر مستقبلنده شین رایه قلب اولنوب
کارید وکارنده دیرلر فی کان صانمق عربیده ظن وچغتای لسانده چاغلامق دیرلر فرهادنامه ده
فرهادك ولادتی شنلکنده دیر بیت طرب غوغاسن اول کشوردده چاغلاب * مشقت کاروانی
رخت باغلاب فی کان بردن شبهه ایلمك فی کانیدن فتح میم وکسر نون وسکون یای
تحتانیه ایله مصدر کاند رشاعر بیت شبهای هجر را کذراندیم وزنده ایم * ما را بسخت جانی هم این
کمان هنوز فی کستدن سکون میمله ضایع اولمق چغتای لسانده ایتورماك دیرلر سبعه
سیاره ده توحید ده بو بیتده ایتورکای لار عبارتی ضایع ایده لر دیمکدر بیت کوکبکا تو فراغی
ایتورکای لار * توفراغ ایچرا تینیتی ایتورکای لار فی کنده کردن نقش ایلمك کذا فی فرهنك
جهانکیری فی کواران بوزن سواران یعنی خوش ذایقه ونیز هضم معناسنه میر خسرو بیت
می نا خست جو رکامغا ران * که هر جندش خوری باشد کواران * وبمعنی کورا وله * قطعه *
همی ریزی بیاری خون یاران * همی باشد سزای دوستداران * بچون بیدلان خود مکن خوی
که کس را نباید این شیرین کواران فی کواربان وکواره دان کلاهما بفتح الواو وسکون
الراء المهمله چوبان وصغر تماج که کوار وکواره صغر معناسنه در کذا فی فرهنك جهانکیری
فی کوارشن کسر راء مهمله وسکون شین معجمه ونون موقوفله جوارش دیمکدر فی کواردن
فتح واو اول وضم راء مهمله وسکون واو ثانیله بر نوع قبر جقدر که آدمك دریسی اوزرنده ظاهر
اولور اطرافه یایلور وسببی فضلات سودادر اکا بیون دخی دیرلر عربیده قوبا دید کاریدر
فی کواریدن کسر راء مهمله وسکون یای تحتانیه ایله سکرمك یعنی هضم ایتمك معناسنه در
فی کوازه زدن فتح زاء فارسیله طعنه وسرزنش ایتمك معناسنه در فی کوازیدن
کسر زاء فارسیله مصدر در طعنه معناسنه فی کوازیدن کسر زاء معجمه ایله فارغ اولمق
وفراغت ایتمك معناسنه در میر نظمی بیت هر آنده که کرد بر اسیران کذر * کواز دبر ایشان
کردن نظر فی کواشتن فتح واو وتاء مثناة وسکون شین معجمه ایله بمعنی کواریدن یعنی هضم
ایتمك معناسنه در فی کوالیدن فتح واو وکسر لام وسکون یای تحتانیه بمعنی بالیدن هرچیز
یعنی هر نسنه بیومك اکثر اغاچلرده صحیح اولور کذا فی المجمع فی کوپان واو معروف وفتح باء
فارسی ایله بمعنی چوبان کذا فی فرهنك جهانکیری فی کوران واو مجهول وفتح راء مهمله ایله
عسکر جمع اولدوغی محل احاطه ایدن یره یعنی اردوی عسکر یوری استاد لطیفی بیت کرد کرد
اوسپه که کورانش * بیست فرسنگ زمین بدورانش فی کورخان سکون واو وراء مهمله
وفتح خاء معجمه ایله نام پادشاه ختن در ودخی بهرام کوره دیرلر کذا فی المجمع فی کوردین کلم

کا

یم معناسنه در لکن حرکتی اشعار اولنمامشدر حکیم خاقانی بیت سلاحت بهر دین بهتر که زنبور از پی
شهدی * چو کیل کوردین پوشست وزوپین کرده ماکانی فی کوردکن واو معروف وسکون
راء مهمله وفتح کاف له مزار قازیجی دیمکدر فی کوزبان واو معروف وسکون زاء معجمه وفتح باء
موحده ایله پاردم که صمرلرده اولور ترکیده پالدم دیرلر حضرت مولانا قدس سره بیت چو خر
ندارم وخربنده نیستم ای جان * من از کجا غم پالان وکوزبان زکجا فی کوزدادن وکوزیدن کلاهما
بسکون الواو والزاء المعجمه مقعددن خروج ایدن ریح سفلی بی قصد الاخراج ایتمك یعنی ضرطه
اورمق ابو المعانی * مسمط * اغیاردی شب بزم ما امد بید دلدار را * کشته بر غمش غمزه جانان
برشنس کوزداد فی کوزوان واو مجهول وسکون زاء معجمه ایله اشك پالانی ودوه اودی التنه
قونیلان چول فی کوسپند کشان ضم کافله بمعنی عید قربان استاد رودکی بیت بجسته
باد ترا عید کوسپند کشان * که تو همیشه درخت بجسته کی کاری * مختاری * قطعه * رك کاوی
عدوی تو تاب خورده کمند * سر زبان حسودت توآب داده سنان * فدای جان تو قربان
زدشمنان تو باد * بتیغ چرخ بدین عید کوسپند کشان فی کوشان واو معروف وفتح شین
معجمه ایله ایکی معنایه کلور اول کوشه معناسنه حکیم نزاری قهستانی بیت هنوزم عشق
میدارد زنکبت در پناه ارچه * خرد بر من برون آرد زهر کوشان غوغایی * وله * قطعه * وقت
وقتی بی محابا کرد در آتش میرویم * با گلستان خلیل الله زیك کاشانه ایم * دابه الارض از جهان
بر هم زند شاید که ما * چون نزاری حالیا ساکن درین کوشانه ایم * ثانی کمینکاه معناسنه در
یعنی پوصو یری وله بیت دلاور چارصد مرد کزین داشت * بجل کوشانه ده ده در کمین داشت
فی کوشتین واو معروف وسکون شین معجمه وکسر تاء مثناة ایله هر طعام که ات ایله پشمش
اوله اکا دیرلر وهر نسنه که ات ایله اوله شاعر بیت همیشه عادت مردم چنین است * که دل
سنکین قالب کوشتین است * وسموز ملحم آدمه دخی دیرلر فی کوش داشتن قولاق طوتمق
یعنی سوز دیکلمك عربیده استماع وچغتای لسانده انکیتماق دکلمك معناسنه در کذلك بونده کی
نون دخی کاف ترکی نونیدر تلفظده اظهار اولنمز لیلی ومجنونده لیلی بی ابن سلامه ویردکلرنده لیلی خلوتده
شیون ایدرکن آناسی دکلدوکی محلده بو بیتده آنکداب عبارتی بو ندر بیت خلوتده آنکا بو نوحه
لارایش * آنکداب آناسی کمیندا ایرمیش فی کوشه دهن آغزك ایکی جانبی واورده
دخی دیرلر فی کولخن واو معروف وسکون لام وفتح خاء معجمه ایله حمام کلخنی وفرون کلخنی
حضرت مولانا قدس سره بیت چند انکه خواهی جنك کن با کرم کن تهدید را * میدان که دود
کولخن هرکز نیاید بر سما * وله قدس سره بیت تو زشادی چون کرفتی طبل زن * کو منم شاه
ورئیس کولخن فی کولیدن واو معروف وکسر لام ایله کوپك سکلمك فی کومن
واو مجهول وفتح میمله اوکی قوشی بعضیلر اورد که بکزر بر قوشدر ترکیده آکت دیرلر فی کون واو
معروفله بوزن چون اون معناسنه مثلا کندم کون نیلکون دیرلر خواجه سلمان بیت یار کندم
کون سنبل زلف خرمن سوز من * جو بجو بر باد خواهم راند چون کاه نکر * حکیم قطران ارموی
بیت بسته از یاقوت وبسد لاله وکلنار کون * یافت از کافور وعنبر خیری وشبوی بوی *
فی کونا کون وکونه کون دورلو دورلو معناسنه در شیخ سعدی * قطعه * روضه ماه

نهرها سلسال * دوحهٔ مجمع طیرها موزون * آن پر از لالهای رنگارنگ * وین پر ازمیوهای گوناگون
ﮒ کونهان ﭺ واو مجهول وسکون نون ایله بمعنی جهان که کیهان دخی دیرلر ﮒ کوه بین ﭺ واو
معروف وسکون ها وکسر باء موحده ایله ذبل چکن وکاریز تعزیل ایدنه دیرلر میر نظمی بیت
مغلم روسیاه وبد آیین * کوه آمیز بوده هم کوه بین ﮒ کوهدان ﭺ سکون واو وها وفتح دال مهمله
ایله آبریز ومستراح دیمکدر که کوه نجاستدر ودان ظرفدر ﮒ کوه کردان ﭺ سکون واو وها
وفتح کاف فارسیله براویون آدیدر کذا فی المجمع ﮒ کوهین ﭺ سکون واو ویای تحتانی وکسر
ها ایله سیل صوینی آقوب یرتدوغی یره دیرلر میرنظمی بیت چنان پرزور سیل اشك دیده *
زمین سبز را کوهین کرده ﮒ کهن ﭺ سکون ها ایله برقورتدر اغاجده حاصل اولوب اغاجی کسر
عربیده نشاره دیرلر ﮒ کوییدن ﭺ واو معروف وکسر یای تحتانی اول وسکون ثانیله
سوپلکدر عربیده قول وچغتایده دیب دیرلر میر علیشیر بیت دیب ایمش سن کوید ورای بیو
داغیلا کوکلین آیینك * هر نیچوك داغ بولسا بولسون داغ هجران بولماسون * بو بیتك ترکیسی
بویله در بیت دیرایمش سن یاقرم برداغله کوکلن آنك * هر نیچه داغ اولسه اولسون داغ هجران
اولماسون ﮒ مع الواو * کربکو ﭺ سکون راء مهمله وفتح باء موحده وضم کاف عجمیله بیت
مشك که کربه بیدخی دیرلر ﮒ کرکاو ﭺ سکون راء مهمله وفتح کاف عربیله برنوع پای افزاردر که
پیاده رو اولنلر ایاقلرینه بغلرلر شیخ آذری بیت بجستجوی توکردون چو عزم راه کند *
زخام ثور کند پای ماه را کرکاو * مولانا جامی بیت کهنه کرکاو دربرابرداشت * کرددرپا وکرك
دربرداشت ﮒ کفتکو ﭺ دیدی قودی وسوز صاو معناسنه در مولانا هاتفی بیت سخن بشنو
از گفتگو سر مپیچ * با بن ماجرا پیش ازین درمپیچ ﮒ کلستو ﭺ کسر لام وسکون سین مهمله
وضم تاء مثناة ایله گلستان معناسنه کذا فی فرهنك جهانکیری ﮒ کو ﭺ اماله ایله ایکی معنایه در
اول طوب که چوکان اورب اوینارلر وهر نسنه که طوب اوله یعنی مدور اوله ونکمه که قفتانلره
دیکرلر ودکرمی اولاق مناسبتیله کوی خورشید دیرلر شیخ نظامی بیت بهر سویی که بردی باد رایش
شکستی در کریبان کوی خورشید * ثانی کفتن لفظندن صیغهٔ امر ووصف ترکیبی اولور
کمال خجندی بیت کال آنشوخ اکر ندهد ترا دست * جفاهای جهان را مرحبا کو ﮒ مع الهاء ﭺ
ﮒ کداره ﭺ فتح دال وراء مهملتین ایله بالاخانهٔ تابستانی یعنی یاز ایچون مخصوص فوقانی اوکه
پرواز وپرواره وفرواز وفرواره دخی دیرلر بعض فرهنکارده طام اوزرنده یاتمق ایچون وضع
اولنمش تخته بند معناسنه در ﮒ کذارنامه وکذرنامه ﭺ کلاهما بفتح الذال المعجمه والنون
وسکون الراء المهمله ملوك وحکام بلاد طرفندن سیاح وابناء سبیله ویربلان اذن نامه که یوللرده
باجدار وسایرلر طرفندن تعرض ونجیه اولنمیه شمس فخری بیت در مسالك مسافر تقدیر *
ازنفادش برد کذرنامه * بو کاخط جواز دخی دیرلر ودخی برات مسلمی یعنی معاف نامه شهیدی
قمی بیت همه دیانت ودین جوی ونیك رایی کن * که سوی خلد برین باشدت کذرنامه *
ﮒ کذرکاه ﭺ فتح ذال معجمه وکاف فارسی وسکون راء مهمله ایله یول اوغرادوغی محلدر دربند
معناسنه ﮒ کرازه ﭺ فتح راء مهمله وزاء معجمه ایله ایران پهلوانلرندن برمبارز پهلوان آدیدر که
دوازده رخ جنکنده سیامك نام برتورانی پهلوان النده هلاك اولمشیدی حکیم فردوسی . بیت

بیت کرازه سوی کیوکان ابهل * دوکرد کرانمایهٔ شیر دل ﮒ کراه ﭺ فتح راء مهمله واظهار ها ایله
مثل ومانند معناسنه میرنظمی بیت نبوده چنان پهلوان پیش شاه * نیاورده کردون باو را
کراه ﮒ کربه ﭺ سکون راء مهمله وفتح باء موحده ایله ایکی معنایه در اول کدی که ترکیده چتك
وعربیده هره وقط دخی دیرلر شیخ سعدی بیت کربه شیرست در کرفتن موش * لیك موشست
درمصاف پلنك * ثانی بر ایچه لاواتدر عربیده نمام دیرلر ﮒ کردکاه ﭺ سکون راء ودال مهملتین
ایله بوش بوکرکه کردکار دخی دیرلر عربیده خاصره دیرلر ﮒ کرده ﭺ سکون راء وفتح دال مهملتین
ایله بوکرك که عربیده کلی دیرلر ﮒ کرزه ﭺ سکون راء مهمله وفتح زاء معجمه ایله ایکی معنایه در
اول کرز که پهلوانان قدماطپوز یدر حکیم فردوسی . بیت نیاید خروشان بدان دشت جنك *
بدست اندرون کرزهٔ کاورنك * ثانی آلت رجلدن کنایه در مجمع الفرسده ماربزرك سر یعنی باشی
بیوك ییلان امیر خسرو . بیت نزپی صهباست آن کاسه که دارد آسمان * نزپی دلواست آن
کفچه که دارد کرزه مار ﮒ کرسنه ﭺ کسر راء وسکون سین مهملتین وفتح نونله آج عربیده جوعان
دیرلر که جوع آچلقدر سکون راء وکسر سین مهملتین ایله ده صحیح لغتدر دینه . بومعنایه آج
کوزلویه کرسنه چشم وکدا چشم دخی دیرلر ﮒ کرکینه ﭺ سکون راء مهمله وکسر کاف فارسی
ویای ساکنه ونون مفتوحه ایله بمعنی پوستین یعنی کورك هر نه نك اولورسه شیخ نظامی بیت
همه دم فروکیر چون چشم کرك * شه کار کرکینه دوزان سترك * وله بیت نه یاران بجا توسه
آن کرك پیر * که کرکینه پوشد بجای حریر ﮒ کرنج خانه ﭺ کسر راء مهمله وسکون نون وجیم
ایله طوغان تولنه جك مکان ﮒ کرنده ﭺ کسر راء وسکون نون وفتح دال مهملتین ایله سپورکه کبی
بردسته اوتی بغلیوب چولاهلر بز ایلکن سپوررلر غرواش دخی دیرلر عربیده شوکة الحایك دیرلر
وهندبارکو نجه دیرلر ﮒ کرنه ﭺ سکون راء مهمله وفتح نونله براوت آدیدر ﮒ کروته ﭺ ضم راء
مهمله وواو معروف وفتح تاء مثناة ایله بر دکند ردوه آنی غایت سور استادلطیفی بیت هرکه
اندر کروته رادرود * لاجرم از کروته زادرود ﮒ کروزه ﭺ ضم راء مهمله وواو معروف وفتح زاء
معجمه ایله جمعیت وکروه معناسنه در کذا فی فرهنك جهانکیری ﮒ کروه ﭺ ضم راء مهمله وواو
معروف واظهار ها ایله جماعت وبلوك معناسنه کاهی واوسز کره دخی دیرلر مولانا هاتفی بیت
عمر شیخ شهزادهٔ جم شکوه * سر سروران خجسته کروه ﮒ کروها کروه ﭺ یعنی بلوك بلوك وفوج فوج
مولانا هاتفی بیت شدند آن هزبران کروها کروه * بصید افکنی همچو دریا وکوه ﮒ کروهه ﭺ
ضم راء مهمله وواو معروف وفتح هاء اول واخفاء ثانیله بمعنی کلوله یعنی یومق که زنان اکیدکاری فتح
ایپلکی صاروب یومق ایدرلر اکا فرموك ودشکی دخی دیرلر وطوب وتفنك ومنجنیق یوالغی
وکانکره دانه سی وخمیر زواله سی وکعب الغزال که پنیر شکری دیدکاریدر حاصلی هرنه که مدور اوله
اکا کروهه دیرلر معنای اوله حکیم سوزنی . بیت بخارا نخرید ندسوی شهرت او * که نفروختی
آنجای کروهه مادر * بو معنایه حکیم نزاری قهستانی بیت برخودمتن ای خواجه که کرهمچو
کروهه * تا آخر سررشتهٔ خود بازدویدیم * وبمعنی دانهٔ کانکروهه شرف شفروه * قطعه *
ترکان توچون وشاق مشرق * شمشیرزن وفلك سوارند * صد مهره بیك کانکروهه * در دامن
آسمان شمارند * وبمعنی زوالهٔ خمیر شاعر بیت چون تو ترتیب نان وخوان سازی * مه کروهه

سپهر لاك باد * بمعنی كروه وجماعت شیخ نظامی بیت همه هم كروهه براه آمدند * سوی انجمنگاه
شاه آمدند كرهه مخفف كروهه در جمیع معنالرنده بمعنی كروهه منجنیق شیخ نظامی
بیت چنان زد بر و كرهه منجنیق * كه شد كوه در آب دریا غریق كرنجه كسر راء مهمله
وسكون یای تحتانی وفتح جیم فارسیله حجره خانه یه دیرلر كزاره فتح زاء فارسی وراء مهمله
ایله اوچ معنایه كلور اول تعبیر خواب ثانی شرح وتفسیر معناسنه شاه ناصرخسرو بیت سخن
بحث كزار وسخت زیبا * كه لفظ اوست منطق را كزاره * ثالث بمعنی كفتن حكیم قطران ارموی
بیت كر كزارد نظم بارد لفظ اود رهتیم * ور نویسد نثر بارد كلك اود زنشیر كزافه فتح زاء
معجمه وفا ایله سخن بیهوده وكار عبث كه دروغه دخی دیرلر شیخ نظامی بیت باند از وباید سخن كستريد
كزافه سخن را نباید شنید كزرنامه فتح زاء فارسی وسكون راء مهمله ایله تعبیرنامه
كزیده كسر زاء معجمه وسكون یای تحتانی وفتح دال مهمله ایله منتخب ومختار ومنقی
معناسنه در كزینه كسر زاء معجمه وسكون یای تحتانی وفتح نونله بمعنی پسندیده مجیرالدین
بیلقانی بیت در دسته بر دنظم زدوران كزینه ام * كردون بصد قران نماید قرینه ام كسته
سكون سین مهمله وفتح تاء مثناة ایله بمعنی كرسنه مرقوم كذا فی فرهنك جهانكیری كسله
كسر سین مهمله وفتح لامله بمعنی كسیخته كسنده فتح سین ودال مهملتین وسكون نونله بمعنی
طلب واوزدك كسنه سكون سین مهمله وفتح نونله بمعنی كرسنه بوندن مخفف اولمق جایزدر
كمال اسمعیل بیت آن پیر كسنه را نبود آب در جكر * آروغ امتلا زند اكنون ز خوان شكر *
كشاده فتح شین معجمه ایله آچق وآچلمش معناسنه كشادنامه فرمان پادشاهی كه
مربیله منشور دیرلر حكیم خاقانی بیت داری كشادنامه جان در ده فلك * كوده كیا كه نزل توانجا
برافكند * اثیرالدین اخسیكتی بیت كشادنامه امید دیر بازمرا * نوردواقعه كوتاه كرد چون
طومار * بعض فرهنكده عنوان فرمان یعنی اوامر واحكام اولنلمه یا زیلان القاب حكیم خاقانی
بیت خواهی كه نزل جان دهدت ده كیای دهر * بستان كشادنامه عنوان صبحگاه *
كشته سكون شین معجمه وفتح نونله بمعنی كسنه مرقوم بعض فرهنكده شین معجمه ایله واقع
اولمش بسحاق اطعمه بیت صبا بكاشتن كیمیا كرت كذر افتد * بحق پاچه كه بوبی بكشته كن
آری كلاكونه ضم كافله قزلجه دركه زنان یوزلرینه سوردلر الغونه والكونه وباغونه وكاكونه
وكلغونه وفكر دخی دیرلر كلاله فتح لامله ایكی معنایه در اول زلف معناسنه كمال اسمعیل
بیت هرساله رنك عارض وبوی كلالهات * بیچاره غنچه را دل بازار بشكند * بو معنایه رفیع
الدین لبنانی بیت كر از كلاله مشكین خمی بیفشانی * هزار جان ودل بیخبر فرو ریزد * ثانی
بمعنی پیراهن وله بیت اكر كلاله اوازحریر وكل دوزند * شود زنازكی آزرده تو ده سمنش *
بعض فرهنكلرده ایكی بلوك صاج معناسنه مرویدر كل پیاده برنوع كلدر اغاجی ودیكنی
اولمز نركس ولاله وسوسن وزنبق كبی بتر امیرخسرو بیت توكوبی زان بتان در دشت ساده *
دمید از خاك كلهای پیاده كلشاه وكلشه كلاهما بسكون اللام وفتح الشین المعجمه
بر مشهور محبوبه در كه ورقه نام عاشقك معشوقه سی ایدی لیلی ومجنون كبی احواللری مفصل
نظم اولنمش كتابدر حضرت مولانا قدس سره بیت عقل همه عاقلان خیره شود چون رسد

رسد * ورقه بكلشاه من ویسه برامین من * ویسه ورامین دخی اولیه در حكیم سوزنی بیت
مونس مجلس میمون تو هركس كه بود * بتو دلشاد بود همچو بكلشه ورقه كلغچه سكون
لام ونون وضم غین معجمه وفتح جیم فارسیله بمعنی غلغلیج یعنی قجقاق كلغنه سكون لام ونون
وضم غین معجمه ایله طوب اولمش آتلمش پنبه كه اكیرلمك ایچون آماده اوله اكا باغند وپاغنده دخی
دیرلر حكیم سوزنی در هجو نجیب منلا بیت درمیانشان نجیب منلا من * همچو در بند خار كلغنه
كاهی كتابته كلغنده دیرلر كذا فی المجمع كلغونه سكون لام وضم غین معجمه وفتح نونله
قزلجه كه كلاكونه وكلكونه دخی دیرلر حكیم خاقانی بیت همچو موی عاریت اصلی ندارم
از حیات * همچو كلغونه بقایی هم ندارد كوهرم * وله بیت مغریب دل برنك جهان كان نه نازكیست
كلغونه چكونه كند زال را جوان كلكچه سكون لام وفتح كاف وجیم فارسیین ایله اطفاله
وقت طفولیتدن زمان عقیقیه كلنجه لازم اولان آداب ورسوم ومهماتی كورلمكه دیرلر مثلا
كهواره ودایه وسایری كبی خواجه عمیدلوبكی درولادت فرزندیكی از ملوك بیت باچنبر كمان
صفتش رسم كلكچه * از عكس تیر سقف مسنم نموده اند كلكونه سكون لام وضم كاف
فارسیله بمعنی كلغونه مرقوم خواجه سلمان بیت برعارض نسرین چوزند صبح سپیده *
كلكونه كند باغ رخ لاله ستان را * وكل رنكلو دیمك اولور طالب آملی بیت نخستین كرده از كلكونه
خون * سفید آب بیاض دیده كلكون كلكنده كسر لام وفتح كاف فارسیله براوتدر
بغایت بدبوی اولور كلیكان وكانیز دخی دیرلر كل كوزه كسر لام وضم كافله نسرین معناسنه
امیرخسرو بیت كنون خالی نیاید كوزه ازمی چون كل كوزه * پر از شبنم شد ارچه پر نكردد كوزه
از شبنم * وله ایضا بیت دركل كوزه نكر كوباد را در كوزه كرد * یاسمین آن دید دندان بهر
خنده كرد باز كلوله ضم لام اول وفتح ثانیله بمعنی یدرك یعنی منجنیق طاشی كله فتح لام
مشدده ایله بمعنی سایبان حكیم خاقانی بیت صبحدم چون كله بندآه دود آسای من * چون
شفق در خون نشیند چشم شب پیمای من كله فتح لام مخففه ایله ایكی معنایه در اول زلف
معناسنه بدیع الزمان خواجكی * مسمط * رخسارش مشكین كله چون آفتاب وسنبله * این
مرغ جانها را مله آن در دلها رادوا * مولانا ركن صابر بیت سركشته درهوای توچون بیدلان
صبا * آشفته بر عذر توچون عاشقان كله * ثانی پنبه قوزالغی كه كوزغه دخی دیرلر كلیچه
كسر لام وسكون یای تحتانی وفتح جیم فارسیله فرهنك جهانكیریده انجقرق كه زغك وزغنك
وهكك دخی دیرلر عربیده فواق دیرلر فرهنك وفاییده بمعنی قرص آفتاب شیخ نظامی بیت شبانكه
شما یست تارو بیاد * كلیچه بكردون دهد بامداد * آخر فرهنكلرده دخی بو معنایه كاف
عربیله مرویدر كماشته فتح میم وتاء مثناة وسكون شین معجمه ایله كماشتن لفظنك صیغه
مفعولیدر حواله اولنمش وامر لنمش اما حقیقتی قایم مقام معناسنه در ابوالمعانی بیت شود
چوروی توكر آفتاب نیست عجب * كماشته زتو در صدر آسمان كشته * وقایم مقام ونایب منابه
ووكیل امور معناسنه ده كلور چغتای لساننده كسر الفله ایناغ دیرلر كماشه فتح میم وشین
معجمه ایله بمعنی سیم یعنی كمش ابوالمعانی بیت دهد بخلق جهان آنقدر كماشه وزر * كه رخت
خانه اوراشد از كماشه همه كمانه فتح میم ونونله ایكی معنایه كلور اول بمعنی كمان ظن معناسنه

حکیم فردوسی . بیت تودل را بجز شادمانه مدار * روانرا زبد در کمانه مدار * ثانی کاریز
قازلدقده ابتدا قازیلان قویی که صوبی نقداردر بانمك ایچون ابن یمین بیت ای بسکه دلم
در طلب چشمهٔ نوشت * در بادیهٔ فکر فروبرده کمانه * سیف اسفرنکی . بیت فلك کرحساب
عطای توکردی * بجز فیض دریا نبودی کمانه ل کمراه وکمره ح کلاهما بسکون المیم وفتح الراء
المهمله واظهار الها آزغون ویولن ایزن یتورمش کمسنه معنا ومحسوسا مولانا جامی . بیت
آن نمیکویم که بودم سالها در راه تو * هستم آن کمره که اکنون روبراه آورده ام * عربیده ضال
وچغتایده ازیقماق دیرلر میرعلیشیر بیت کرچه کوچم یوقیدی بن آنی یتیشیب لیکن * هوش
وکونکلوم یوق اوچون هر نفس آندین آزیقیب ل کنبد ح سکون نون وفتح باء موحده ودال
مهمله ایله کنبد مرقومك بش معناسیله مترادفدر ل کنجایه ح سکون نون وفتح جیم ویای
تحتانیه ایله یعنی کنجایش که کنجا وکنج دخی دیرلر حضرت مولانا بیت تاب آن حسن که بر هفت فلك
کنجایه است * جز که آهنك دل خستهٔ لاغر نکند ل کنجه ح سکون نون وفتح جیمله چکه سی وآغزی
شیش اولان چارپا حیوانه دیرلر ل کند ح سکون نون وفتح دال مهمله ایله ایکی معنایه در اول
معروف ثانی آش ایچنده بشمش ایری کوفته یه دیرلر بسحاق اطعمه . بیت من نکویم صفت
کندهٔ پر داروی کرم * تا نخوانند مرا مدعیان کوفته خوار * بعض فرهنکلرده صیادلر صید
کوز تمکیچون یاپوب اوتوردقلری کوملی معناسنه در ل کوارته ح سکون راء مهمله وکسر تاء
مثناة ایله یعنی کواره ودخی کلبك دیدکاری قناتلی بوجکدر ل کوارند ح فتح را ودال مهملتین
وسکون نونله یعنی هضم ایتدیریجی هرنه اولورسه ابوشکور بیت هرچه بخوردی توکوارنده باد
کشته کوارش همه بر توکراز ل کوازه ح فتح زاء معجمه ایله دسته چوب شمس فخری بیت
شهنشاهی که بو سلطان اجرام * زند رای منیراو کوازه ل کوازه ح فتح زاء فارسیله یعنی طعنه
وسرزنش ل کوالند ح فتح لام ودال مهمله وسکون نونله هنوز یوربمکه قدرتی اولمیوب ایمکلین اطفاله
دیرلر میر نظمی بیت روی خاك درش عالم برومال * کوالند همی رفته چو اطفال ل کوانکله ح سکون
واو ونون وفتح همزه وکاف فارسی ولامله قفتان دوکه سی که کوانکل وکوی انکل دخی دیرلر ل کواه ح
اظهار ها ایله شاهد معناسنه میر نظمی . بیت از غم عشق تو شد قدم دوتاه * روی زردودیدهٔ
پرخون کواه ل کوباره ح واو معروف وفتح باء موحده وراء مهمله ایله یعنی کواره یعنی صغر تماج
حکیم سنایی . بیت درین کوباره چون کردی بر آخر چون خر عیسی * بسوی عالم جان شو که
چون عیسی همه جانی * حکیم ناصر خسرو * رباعی * ناید بکر از ین یله کوباره * جز رنج و درد
عاقل وبیچاره * هرکز کس آن ندید که من دیدم * زین بی شبان رمه ویله کوباره ل کورابه ح
واو مجهول وفتح راء مهمله وباء موحده ایله ایکی معنایه کلور اول کوراب مرقوم معناسنه امیر خسرو
بیت قربت کمتر از جور وستم نیست * که چاه کور از کورابه کم نیست * ثانی بر موضع آدیدر که
اجدادر ستم آنده مدفوندر حکیم فردوسی بیت ز بهر پدر زال با سوك ودرد * بکورابه اندر
همی دخمه کرد ل کورشکانه ح واو معروف وسکون راء مهمله وفتح شین معجمه وکاف فارسی
ونونله اول کسنه دیرلر که کیجه لرده مقبره ده میت کفنن صویوب آله عربیده نباش دیرلر فتح نون وباء
مشدده ایله ل کورنه ح واو معروف وسکون راء مهمله وفتح نونله صغن دیدکاری چتال بوینوزلو

بوینوزلو کیك میر نظمی . بیت چو با شاخهای بزرك ودراز * که مانند کورنه شده سرفراز ل کوره ح
واو معروف وفتح راء مهمله ایله بعض ایام معلومه ده بازاری طوران کویه دیرلر ل کوزده ح واو
معروف وسکون زاء معجمه ایله بر نوع صمغدر رنکی قزل اولوب دکندن حاصل اولور اول دکنه
جهودانه وصمغنه کلك ده دیرلر ل کوزکره ح واو مجهول وسکون زاء معجمه وکسر کافله دوکه
وایلك که قفتانه دیکرلر ابو المعانی بیت شده ست بر رخ عاشق کشایش سینه * کشاد کوزکره
چون کشاد کنجینه ل کوزه ح واو معروف وفتح زاء معجمه ایله غنچهٔ پنبه یعنی هنوز آچلامش
پنبه قوزاغی وغنچهٔ کوکنار وپیلهٔ ابریشم وامثالنه که غوزه دخی دیرلر حکیم سوزنی بیت بقای
جانش باد ودو چشم حاسد او * برون کشیده از سر چو پنبه از کوزه ل کوزینه ح سکون واو
وکسر زاء معجمه وسکون یای تحتانی وفتح نونله قوز حلواسی هرنه نوع اولورسه ل کوساله ح
واو مجهول وفتح سین مهمله ولامله بزاغویه دیرلر اصلی کاوساله در استخفافا کوساله دیدیلر
ل کوشابه وکوشتابه وکوشتاوه ح کلهم بالواو المعروف اول بفتح الشین المعجمه ثانی وثالث
بسکون الشین المعجمه وفتح التاء المثناة والباء الموحده ات صویی وات صویله بشمش شوربایه
دیرلر کوشت ات وآب معلوم وها علامت اسمدر ل کوشت اکند ح ات قیه سیله طولمش
مومبار وصوجوق وغیرهما ل کوشخبه ح سکون شین وفتح خاء معجمتین وباء موحده ایله ایکی
معنایه در اول قولق پاك ایده جك باشی اکری بجه میل وثانی بر بوجکدر اکثرا آدم وحیوانك
قولاغنه کیروب الم ویرر وبعضیلرین هلاك ایدر کوش خرك وهزار پا دخی دیرلر ل کوشواره ح
یعنی کوشوار مرقوم یعنی کوپه که قولاغه طقرلر میر نظمی بیت سخنهایش چو در شاهواره *
بکوش آویزه کرد چون کوشواره ل کوشه ح بوجق خانه نك اولسون غیرك اولسون
ل کوکه ح واو معروف وفتح کاف فارسیله اوچ معنایه کلور اول نکمه که معربی قوقه در ثانی
سکل علتی که آدمك اکثر الندهٔ وایاغنده ظاهر اولور عربیده اطبا ثولول دیرلر ثالث یعنی کوساله
ل کوله ح واو معروف وفتح لامله ایکی معنایه در اول یعنی کاولهٔ مرقوم که آندن تخفیف اولنمشدر
حکیم شهاب الدین شیرازی * قطعه * ز سنك منجنیق وکولهٔ رعد * که کوه از پا فتاد از هیبت آن
زمین از صدمتش لرزان همی شد * جدا میشد همه بنیاد ارکان * ثانی یعنی کوزهٔ مرقوم
ل کومچه ح سکون میم وفتح جیم فارسیله طار صوقاق که بعض محلاتده واقع اولور ل کومه ح
واو معروف وفتح میمله بعض سازدن وغله صاپندن یاپلمش خانهٔ مختصر زبان هندیده جهپردیرلر
ل کوند ح فتح واو ودال مهمله وسکون نون ایله چبقدن اورلمش بر نوع سپددر که آنکله
سمان چکرلر استاد لبیبی * قطعه * بر من توفکنده ظن نیکو * وابلیس مرا زده فکنده *
مانند کسی که در بیابان * بارانی پوشد از کونده * وله دیکر بیت کون پسرت چو کشته پاره پاره
کوبی که تهی شد زکه کونده ل کونسته ح واو معروف وفتح نون وتاء مثناة وسکون سین مهمله
ایله اوتراغك ایکی جانبی ابو المعانی . بیت کونستهٔ او چو کولهٔ سیم * از ضربت کیر کشته
دونیم ل کونه ح واو معروف وفتح نونله درت معنایه کلور اول رنك یعنی لون استاد رودکی
در صفت قلم * قطعه * لنك ودوند ست وکوش نی صفن باب * کنك وفصیح است وچشم
نی وجهان بین * تیزیِ شمشیر دارد وروش مار * کالبد عاشقان وکونهٔ غمکین * ودور او معناسن

افاده ایدر امیر خسرو . بیت چو شه دید آن دو بار تنك بسته * صبا را بر دو کونه رنك بسته *
ثانی طرز وروش معناسنه حکیم فردوسی . بیت ازین کونه کفتار بسیار کشت * دل مردم
خفته بیدار کشت * ثالث بمعنی رخساره امیر معزی در صفت شراب بیت نهاده بر کف تو
کوهری که از عکسش * شود دو کونه چو کلزار و بزم چون کلشن * رابع بمعنی کونسته مرقوم
پور بهای جامی . بیت سر حمدان خویش را ترکرد * تکیه از دو کونه خرکرد * معنای اولنه
چغتایده تورلوك دیرلر فرهادنامه ده خاقان درت قصر رفیع البنیانی سیرایتدیکی محلده دیر بیت
کوروب باغیله یوز تورلوك عجایب * تاپیب قصرید امیننك آنجا غرایب ی کوه ی واو مجهول
ایله نجاست دیمکدر ی کوهروه ی واو اول معروف وسکون ها وفتح راء مهمله وواو ثانیله ایت
دیرسکی معناسنه در ی کوی انکله ی ایلك ودوکه که قفتانه دیکرلر خلاق المعانی بیت کوی
انکله قباچه کر بکشایی * بر من ز بهشت هشت در بکشایی ی کویسته ی کسر واو وسکون
یای تحتانی وسین مهمله وفتح تاء مثناة ایله بمعنی کونسته مرقوم ی کوینه ی واو معروف
وفتح یای تحتانی وسکون نونله ایکی معنایه در اول سویلیجی واپرلایجی معناسنه شیخ سعدی
بیت اول اردیبهشت ماه جلالی * بلبل کوینده بر منابر قضبان * ثانی مجمع الفرسده بمعنی زبان
حکیم فردوسی . بیت اکر شاه فرمان دهد بنده را * که بکشایم از بند کوینده را ی که ی اظهار
ها ایله مخفف کوه مرقومدر ی مع الیاء التحتانی * کدکدی ی سکون دال مهمله اولی وضم
کاف وکسر دال ثانیله بر کلمه در که کد کد دیو چکی وقوزی چاغروب اوخشرلر پر پری دخی دیرلر ابن یمین
بیت زانکه دیرست تا مثل زده اند * نشود بز بکد کدی فربه * هندی اسلانند بر مقلری
اکدر مکله چقن صدایه دیرلر ی کربزی ی سکون راء مهمله وضم باء موحده وکسر زاء معجمه ایله
زیرکی ودلیری ومجردی وطرازی معنالرینه استعمال اولنور شیخ سعدی بیت که تا جمع کردان
زراز کربزی * پراکنده شد لشکر از عاجزی ی کربه دشتی ی بیابان کدیسی که دریسی کورك
ایدرلر وشق کبی لطیف کورك اولور رامامذهب شافعیه ده طاهر دکلدر دیو کیمزلر بعض نسخه ده
کربه دشتی وشق اولمق اوزره مرویدر ی کرسنکی ی کسر راو سکون سین مهملتین وفتح نونله
آجلق یعنی جوع حکیم انوری بیت لقمه نان خود بکرسنکی * به ز حلوای آنکه محتشمست *
سکون راو کسر سین مهملتین ایله ده جائزدر نتکم مرقوم بیتده واقعدر ی کسی ی کسر میم
مهمله ایله وداع معناسنه حکیم اسدی . بیت سزاوار او هرچه بد سر بسر * همه داد و کردش
کسی زی پدر * و بمعنی کسل حکیم فردوسی . بیت کسی کردش وخود براه ایستاد * سپاه
وسپهبد ازان کار شاد ی کشنی ی سکون شین معجمه وکسر نونله ارکك حیوان دیشی سنك
اوزرینه وارمغه دیرلر کذا فی المجمع ی کل پارسی ی کسر لامله بر نوع کلدر بغایت قرمزی
ورنکین وخوشبو یدر کل صدبرك وکلنار پارسی دخی دیرلر کمال اسمعیل . بیت زن پارسا چون
کل پارسی * برون اوفتاده ز پرده سرا ی کل سوری ی کسر لام ورا وضم سین مهملتین وواو
معروفله صاری قمر کل وبعض فرهنکلرده بر کلدرکه ایری وزیاده قمر وخوشبو اولور خواجه
سلمان بیت برخسار تو میکویند می ماند کل سوری * بلی می ماندش چیزی وبسیاری نمی ماند
ودیرلر که سود بر موضعدر آیدرکلی بغایت نازك وخوشبو ورنکین اولور خواجه حافظ . بیت

بیت نشکفت از کل طبع بنسیمی نشکفت * مرغ شبخوان طرب بوك کل سوری کرد ی کل کونی ی
سکون لام وضم کاف وکسر باء موحده ایله بر نوع کلدر ایام بهارده جمله شکوفه لردن اول آچلور
اکثر ارمق کنارلرنده بتریاران باغ وباغچه لره عیش وعشرت ایتمك ایچون کتدکلرنده اول کلدن
وافر جمع ایدوب حوض ایچنه دوکرلر واو توردقلری یره طاغیدرلر حضرت مولانا قدس سره بیت
خدایکان جمال وخلاصه خوبی * بباغ عقل در آمد برسم کل کوبی ی کلناری ی سکون لام
وفتح نونله انار چیچکی رنکنده بر معروف ومعلوم رنکدر ی کندای ی سکون نون وفتح دال مهمله
واظهار یای تحتانیله فالجی یعنی فال آچن آدمه دیرلر ی کواهی وکوایی ی کسر ها ویای تحتانیله
شهادت معناسنه که کواهی میدهم دیرلر شاعر بیت اکر اثبات بایدمت عارا * کواهی میدهد
این حسن یکتا ی کوری ی واو معروف وکسر راء مهمله ایله نشاط وسرور ایله اولمق استاد
رودکی . بیت کوری کنیم وباده کشیم وبویم شاد * بوسه دهیم بر دو لبان پری وشان ی کوش سرای
سکون شین معجمه وکسر سین مهمله ایله ایشتدوکی سوزی فهم ایدن کمسنیه دیرلر شمس فخری
قطعه * دشمن در کهت که نشناسد * لحن داود را زبانك درای * رشك عیسی شود اکر کردد
مدحت رابصدق کوش سرای ی کوش ماهی ی صدف که ایچنده اینجو حاصل اولور امیر
خسرو بیت چو لؤلؤ باشد اندر کوش ماهی * سرش را باز کن کردید خواهی * ودخی اول
یاسی بیاض بونجقلر که دریا کنارنده اولور دوشرب قاطرودوه یولارلرینه دیکرلر ی کوی ی واو
مجهول ایله ایکی معنایه کلور اول هرنه که مدور وغلطان اوله عموما وطوب که چوکان ایله اوینارلر
خصوصا ثانی کفتن لفظندن صیغه امر ووصف ترکیبی اولور معناسی سویله دیمکدر مرجعی
تقطیع صوتدر اغزله تلفظ حروف ایتمك لازم دکلدر مذکور ایکی معنایه شیخ سعدی * قطعه
فهم سخن کر نکند مستمع * قوت طبع از متکلم مجوی * فسحت میدان ارادت بیار * تا بزند مرد
سخنکوی کوی ی کویی ی واو معروف وکسر یای تحتانی اول ایله اصلی کویا در بو مقوله تصرفات
لسان عجمده چوق واقع اولور امیر خسرو بیت خمار ین نرکسش در فتنه جویی * میان خواب
وبیداریست کویی ی باب اللام المفتوحة مع الالف * لا ی اوج معنایه کلور اول قات
معناسنه قات بر قات دیمکده لابرلا دیرلر ثانی لای لفظندن ترخیم اولنمشدر صودبنه چوکن بالچق
ثالث لابه لفظندن مرخمدر شکوا ویالوارمق معناسنه ولابه لفظندن مختصر دخی اولور میر نظمی
ایکی معنایه دیمشدر بیت چو آن مرغی که باشد لا خرابی * فغان ولا کند بیخورد و خوابی *
ی لابرلا ی ایکی معنایه کلور اول قات بر قات دیمك ثانی بر نوع لطیف حلوادر کولاج دخی
دیرلر کلاج دیدکلریدر بعض نسخه ده بقلوایه دیرلر حاصل کلام اکر کلاج واکر بقلوا قات اندر
قات اولدوغیچون تسمیه ایلمشلردر ی لالا ی ایکی معنایه در اول خادم که خواجه سرا اولور
وبندکانك امکدار واختیاری حضرت مولانا قدس سره . بیت هین بزن دستی که آن شاه
رسید * هان بکن رقصی که لالا میرود * کمال اسمعیل بیت شب سیاه بلالا یکی از و برخاست
چو در کنارش آورد خوش در وخندید * شیخ آزری بیت در خاك خراسان نه غریبی تو که
هستند * ارباب خراسان همه لالا وتو اولو ی لالاسرا ی خواجه سرا معناسنه در یعنی
اوکتخداسی واوضابطی اولان خادم ی لانکا ی کسر لام وفتح کاف فارسیله ایکی معنایه در اول

یاشمق ویابوج معناسنه شاعر بیت چو بیرون خرکه نهی لالکا * لم باشد آن لالکا لالکا *
حکیم سنایی بیت هل تا کف پای تو ببوسم * انکارکه مهر لالکا نیم * وله ایضا بیت آخر ارچه
عقل ما کم شد ولیك ازروی حسن * سرزبانش بازمیدانیم وپا از لالکا * ثانی تاج خروس
معناسنه استاد رودکی بیت بتر از بسکه زد بدشمن کوس * سرخ باشد چو لالکای خروس
ك لبجرا ع سکون باء موحده وفتح جیم فارسی وراء مهمله ایله اول نسنه درکه یاران بر یرده
جمعیت و صحبت ایدوب اوتوردقلری اورتایه نقل و میوه کتوروب اول اثناده اولان مکالمه
ومصاحبته دیرلر کذا فی فرهنك جهانکیری ك لب دریا ع دکز کناری و یالیده واقع اولان
اشیا ابو المعانی بیت درین عالم همین باشد مرا کام * لب دریا ب یا رواب جام ك لبینا ع
کسر باء موحده وسکون یای تحتانی وفتح نونله موسیقیده برنوا اسمیدر میر نظمی بیت شود
پر ذوق جان از رهینا * کند آهنك اکر مطرب لبینا ك لخا ع فتح خاء معجمه ایله بمعنی کفش یعنی
پابوج لالکا معناسنه در ك لخشا ع سکون خا و فتح شین معجمتین ایله بمعنی جای لغزیدن یعنی
سورچك یر لخشیدن مصدریدر اما فرهنك جهانکیریده بمعنی تکیه و مسند مرویدر ك لکا ع
ایکی معنایه کلور اول کفش یعنی پاشمق و پابوج حکیم ناصر خسرو بیت حب علی زرضوان بر سر
نهدت تاج * وز پا بهار برون کندت مالکی لکا * ثانی قرمزی سختیان منوچهری * قطعه *
لیك چون طالب علمست درین نیست شکی * بمسئله خواند تا بکذرد از شب سیکی *
بسته در زیر کلو غالیه تحت الحنکی * ساخته پایکها از لکا موزکی * مجمع الفرسده لکا دباغت
اولنمامش کون درکه روستایی و بریه ده کزنلر چارق ایدرلر حاصلی چارق معناسنه در فرهنك وفاییده
لکایه ایکی معنی یازمش بری للك دیدکاری نسنه درکه آنکله خنجر وقلیج و بچق قبضه سن محکم
ایدرلر بری دخی بوردیدر غایت نرم و پیراسته و فرهنك میرزاده دخی ایکی معنایه در بری سختیان
وبری کل سرخ حکیم سنایی بیت درکنارش نه آن زمان کاکا * تا شود سرخ چهره اش چو لکا *
ك لنجا ع سکون نون وفتح جیمله لنج معناسنه یعنی برنسنه یی بوردن چکوب چقارمغه دیرلر
ك لنکا ع سکون نون وفتح کاف فارسیله زیاده آقسق عربیده کی اعرج معناسنه ك لوا اوا ع
لفظ مکرر در سبکسر و بی تمکین اولان شخص اولور دخی دیرلر کمال اسمعیل بیت نیز بر ریش
آن مزکی کو * کارسازش لوا لوا باشد ك لوا ع بوزن نوا بمعنی بچیده طولاشق معناسنه حکیم
شیرازی بیت درمنش کشتن مکن اقدام فی * دراوای رودها اسهال وی ك لهنه جانکزا ع
سکون ها وفتح نونله عجایب المخلوقاتده مسطوردرکه دریای اعظم موجکاهنده واقع بوطاشدر اکر
برکسه کوره سه اول قدر کولرکه هلاك اولور ك مع الباء الموحده * لاب ع ایکی معنایه در اول
بمعنی لابه یعنی یلوارمق میر نظمی بیت برناز وستم نیاورد تاب * عشاق بکشتنش کند لاب
ثانی نیر اعظم اسماسندندرکه لغت یونانیدر بو معنی دندرکه اسطرلاب دیرلر اسطر کوستریجی ولاب
کونشدر معنای ترکیب کونش کوستریجی دیمك اولور ك لب ع ایکی معنایه در اول دوداق
ثانی کنار معناسنه درکه لب آب و لب جوی و لب ساغر دخی دیرلر معنای اولنه عربیده شفه
وجغتای لسانده ایرن دیرلر کسر الفله میر علیشیر بیت صفحه حسنکدا جابخش ایرنینك
ای سیمین بدن * اوخشاشور کیم ابلاکای عیسی قویاشی ایچره اوطن * اوخشاشور بکزردیمکدر

دیمکدر قویاش کونشدر ك لبالب ع برابر معناسنه شلا عو یا خود شراب ظرفك کنارینه
برابر اولسه طوداق طوداغه اولور نتکم شاعر دیمشدر * مصرع * لبالبست زخون جکر
پیاله ما ك اب براب ع بو دخی لبالب کبیدر ابو المعانی بیت پیاله دل ما را نهایتی نبود *
پر آمد لب برلبش زخون جکر ك لبلاب ع سکون باء موحده وفتح لام ایله صرمشق دیدکاری
اوتدرکه اغاجه صاریلوب چقار اکا عشقه دخی دیرلر ك لجب ع فتح جیمله آواز صوت معناسنه
ك لپ ع باء فارسیله ایکی معنایه در اول چام اغاجی که کاج وغیری دخی دیرلر ثانی سله که قفایه
وچهره یه اوریلور طپنجه معناسنه ك مع التاء المثناة * لات ع بر بت آدیدر زمان جاهلیتده
حرم کعبه شریفده طوروب کفره عظیم اعتبار ایدرلر ایدی ك لاك پشت ع سکون کاف وشین
معجمه وضم باء فارسیله قبلو بغه که سنك پشت دخی دیرلر میر نظمی بیت شده مستغرق آهن
سراپا * بجوش لاك پشت بودست کویا ك لپوت ع ضم باء فارسی و واو معروفله اکری که کج
وکژ دخی دیرلر ابو المعانی بیت نشود مرد نیك بد پرور * ندهد راست شاخ برك لپوت ك لت ع
طقوز معنایه کلور اول اورمق که ضرب معناسنه در استاد لبیبی بیت ز پشت زدر خنده
وسبلت زدر نیز * کردن زدر سیلی و پهلو زدر لت * استاد لطیفی بیت اوت نادان لتست
کزمنت * میزند طبع نازکان را لت * امیر خسرو بیت دوان تاراج درهای زمین پوش *
زلت معزول کشته چوب چاوش * ثانی کرز معناسنه ثالث پاره معناسنه که لت لت یعنی پاره
پاره بو ایکی معنایه ترتیب اوزره شمس فخری * قطعه * ز تازیانه خشمش اشارتی کانیست
برزم خصم چه حاجت ورا به نیزه ولت * بر زمه رزمه دهد جامه کنج کنج طلا * ببدره بدره دهد
وقت جود نه با لت لت * رابع کتان بزی معناسنه خامس درست و بتون ثوب محمل و زربفت
ودستار وامثالی بو ایکی معناده اضداددندر سادس قپو قنادی که عربیده مصراع دیرلر
سابع مملکت دیلمانده بررود خانه آدیدر بو محله کانجه فرهنك جهانکیری نقلیدر اما مجمع الفرسده
یدنجی معناسی بمعنی پاره شده ثامن بمعنی کوتك دکنك آدیده اولسه جایز شیخ سعدی بیت
در شهوت نفس کافر ببند * اکر عاشقی لت خور وسر مبند * مولانا جامی بیت یافت غیر
زین دوحرف عزلت * تو بیت پی این دوحرف جزلت * تاسع بمعنی شکم شیخ سعدی بیت
نه هر بار خرما توان خورد وبرد * لت انبان بدعاقبت خورد ومرد ك لتات ع فتح تاء مثناة ایله
پار پاره اولمش نسنه ك لتالت ع فتح تاء مثناة ولام ایله متصل پاره لنغه قابل اولان نسنه ك لخت
سکون خاء معجمه ایله ایکی معنایه در اول بمعنی کرزکه ترکیده چوماق دیرلر ثانی پارچه معناسنه که
یکلخت یکپاره دیمکدر بو ایکی معنایه غیر ترتیب اوزره حکیم انوری بیت دوستانش قوی
وازدستش * دشمنش لخت لخت کشته بلخت * کمال اسمعیل مثله بیت بلخت درشکند آرزو
بکاسه سر * که هرکه لختی ازان خورد سیر کشت زجان * شمس فخری همچنان بیت بلختی فکرت
آن اید ز رایش * که نایداز دوصد کوپال واز لخت * حکیم اسدی بمعنی ثانی بیت همیزد چنان
کرز کز زخم سخت * دروقفل وزنجیر شد لخت لخت * فرهنك میرزاده بمعنی ستیزه وموزه
وکفش و پای افزار وچرم و باده وکوپال معنالرینه مسطوردر ك لست ع سکون سین
مهمله ایله ایکی معنایه در اول محکم وقوی معناسنه استاد لبیبی بیت کر سیر شدی نیاز من

درخورهست * زیراکه ندارم ای صنم چین لست * ثانی خوب ونیکو معناسنه حضرت مولانا
قدس سره بیت نفسی پرزسماع ونفسی پرزوداع * نفسی لست وابالی نفسی نفع وضریم *
ع لفت ف سکون فایله شلغم معناسنه حکیم شیرازی مضبوطه نام منظومه سنده بیت
آنچه درمعده زیان آرد سقم * برك خرفه لفت واسفاناخ هم ع لکات ف فتح کافله ضایع وزبون
معناسنه که لاك دخی دیرلر کذا فی فرهنك جهانکیری ع مع الجیم * لاج ف ایکی معنایه در اول یعنی
برهنه عریان معناسنه حضرت مولانا قدس سره بیت بر سر نور عشق بینی تاج * اندر آندم که
عشق باشد لاج * ثانی یعنی سك ماده یعنی دیشی کوپك که لاس دخی دیرلر وله قدس سره بیت
غم ترسم زدشمن وزخیالش * که باشد دشمنش همچون سك لاج ع لبنج ف فتح باء موحده وسکون
نونله چنار اغاجنه بکزر براغاجدر منقولدرکه زمان اولده دیار عجمده مزبور اغاج بتدوکی یرلرده
زهرکبی ایمش حیوانات یبوب هلاك اولمغله بتدوکی یرلرده قروب وکوکنی دخی چیقاروب بالکلیه
معدوم ایتمشلر اما مصرده ویمن وسعید مملکتلرنده خرما کبی میوه سی اولورایمش طاتلو تناول
ایدرلرایمش ع لج ف ایکی معنایه در اول دیمه که لکد معناسنه در استاد منجیك بیت یکروز
بکرمابه همی آب فرو ریخت * مردی بزدش لج بغلط بر در دهلیز * بو معنایی مؤید شمس فخری
بیت کرکینه کند رای وی ازانجم افلاك * درهم شکند طارم افلاك بیك لج * ثانی شوم ونحس
معناسنه در عربیده عناد وعناد ده مصر اولمق معناسنه در ع لجاج ف فتح جیمله عناد وبیهوده
بحث واعتراض معناسنه شیخ عطار بیت عاقبت رسوایی آید از لجاج * خشم راننکند پشیمانی
علاج * عربیده جیم مشدده ایله اسم فاعل اولور عناد ایدیجی معناسنه ع لجلاج ف سکون جیم
وفتح لامله ایکی معنایه در اول بر مشهور قمارباز آدیدر لیلاج دخی دیرلر حکیم خاقانی بیت لجلاج
برین سخن کهن نطع * خاقانی راشناس بالقطع * ثانی کیمیا کرلر اصطلاحنده زیبق صاف وپاکه
دیرلر عربیده اول کمسه یه دیرلرکه سوزی ناصواب وغیر فصیح سویلیه ع لجوج ف ضم جیم وواو
معروفله یعنی لجاج مرقوم میر نظمی بیت کند از مرکز صواب خروج * هرکرا شد بهر کلام لجوج
ع لخج ف سکون خاء معجمه ایله قره بویه در شمس فخری بیت بر رخ دشمنش که چون مازوست
هیبت شاخ کار لخج کند ع لزج ف سکون زاء معجمه ایله شاشی احول معناسنه زاء فارسیله ده
منقولدر ع لنج ف سکون نونله بر یردن برنسنه یی چکوب چقارمق فرهنك جهانکیریده بیرون
کردن معناسنه در طیان مرغزی بیت کسی کورا بکیرد درد قولنج * بکاوش سینه وسرکین
برون لنج * بولغت حرکات ثلثه ده معنای مغایر ایله وارد اولمشدر ع لنج ف فتح هاو سکون
نونله ایکی معنایه در اول سنك فسان معناسنه در یعنی بلکو طاشی ثانی یعنی سازکاری یعنی
ایش دوزیجی اولمق کذا فی فرهنك میرزا اما مؤیدده شمس فخری دن روایت ایدرکه یعنی
سنك کازران اوله یعنی قصارلرك بزی آغارتمق ایچون اوردقلری طاش اداة الفضلاده یعنی
سازکارها میرزا ابراهیمه موافقت ایتمشدر ع لیلاج ف سکون یای تحتانی وفتح لامله یعنی
لجلاج مرقوم که مصنف نردبر قمارباز در مولانا بدر الدین محمد ظهوری بیت عبث مهره پیش
بینی مچین * که شد فکر لیلاج ششدر نشین ع مع الجیم الفارسی * لچ ف یعنی رخساره کذا
فی فرهنك جهانکیری بو معنایی مؤید میر نظمی بیت شود چون آفتاب آن لچ پرنور * که نماید

که نماید دور خساره حور ع لفچ ف سکون فایله اوج معنایه کلور اول طوداغی صارقمش
آت خصوصا وسایر حیوانات عموما حکیم فردوسی بیت خروشان ز کابل همی رفت زال *
فروهشته لفچ وبرآورده بال * شمس فخری بیت ستم راه عدم پرسان همی رفت * فروهشته
زسهمش برزمین لفچ * ثانی مؤید الفضلاده یعنی پرکاله کوشت بی استخوان شیخ نظامی
بیاورد خوان زیرك هوشمند * برو لفچهای سرکوسپند * فرهنك جهانکیریده کوکلی ات
معناسنه در امیرخسرو بیت سر زنکیانرا چو آرد ببند * خورد همچو لفچ سرکوسفند *
ثالث زن فاحشه معناسنه درکه اوچ معناسنه ده لفچن ولفچه دخی دیرلر بعض فرهنکده کوزچباغی
ویورون چرکی معناسنه مرویدر ع لولنج ف سکون واو وفتح لام وکسر نونله بر نوع خرمادر کذا
فی فرهنك جهانکیری ع مع الخاء المعجمه * لاخ ف جای معناسنه در امادون الترکیب استعمال
اولنمز مثلا سنکلاخ ودیولاخ ورودلاخ دیرلر جای سنك وجای دیو وجای رود دیمك اولور
شیخ نظامی بیت بچشمی کامده در سنکلاخش * شکوفه وار کرده شاخ شاخش * اکرچه
سنکلاخ ودیولاخ نظم ونثرلرده چوق وارد اولمشدر اما رودلاخ جاماسب نامه دن غیریده وارد
اولمامشدر ع لاله رخ ف محبوب صفتیدر مراد قرمزی یکاقلو دیمکدر ابو المعانی بیت با لاله
رخان سیر کلستان چه خوشست * در صحن چمن صحبت یاران چه خوشست ع لخ ف حصیر
یا پدقلری اوت که رخ وروخ دخی دیرلر ع لخلخ ف لفظ مکرردر ضعیف ولاغر وزبون معناسنه
حضرت مولانا قدس سره بیت مفخر تبریزیان شاه جهان شمس دین * فربه وزفتت کند
کرچه که تو لخلخی ع مع الدال المهمله * لاد ف سکز معنایه کلور اول جمیع فرهنك اصحابی
بنای دیوار معناسنه نقل ایتمشلردر حتی بنلاد دیوار دیبی معناسنه در واکثر شعرا دخی دیوار
معناسنه استعمال ایلدیلر از جمله حکیم سوزنی بیت شود بنیه ماخراب وبباب * کراز خاره
داریم و پولاد لاد * مجد همکر بیت دلا مجوی سلامت ز آستان وجود * که بر ندامت وحسرت
نهاده اند ش لاد * مختاری هجوده سرلاد سردیوار وبنلاد دبن دیوار اولمق اوزره دیمشدر بیت
همت همی از طاقت سائل بکذاری * سرلاد چنان بند که بر دارد بنلاد * بو تقدیر اوزره لاد دیوار
اولمق کرکدرکه سرلاد وبنلاد صحیح اوله بو معنایه شمس فخری بیت لاد را بنای محکم نه * که نکهدار لاد
بنلاد ست * استاد عنصری بیت بپای پست کند بر کشیده کردن شیر * بدست رخنه کند لاد
آهنین * بنیاد ثانی بعض فرهنکده دیوار بناسنده قور تعبیر ایتدکلری کهصره ایله طاشی هموار
ایدوب تساوی یزمك شیرازیلر نسیه دیرلر کسر نون وسکون سین وفتح باء فارسیله عربیده مدمك
دیرلر کسر میم اول وفتح ثانیله استاد فرخی بیت بتان شکسته وبتخانها فکنده زپای * حصارهای
قوی برکشاده لاد ازلاد * وله ایضا بیت جاودان زی وهمین رسم وهمین عادت دار * خانه
قرمطیان را بفکن لاد از لاد * ثالث اینجه ولطیف طوقنمش ابریشم قماش شرف شفروه بیت
اینك اینك زکاروان بهار * رزمه پرنیان ولاد آمد * حکیم قطران ارموی بیت باد همچون لاد
پیش تیغ تو پولاد نرم * پیش تیغ دشمنانت سخت چون پولاد لاد * شمس فخری بیت رموز
غیب برای آنچنان باشد * که نقشهای صور اندرون پرده لاد * رابع یعنی خاك استاد منوچهری
بیت درهمه کاری صبور وزهمه عیبی نفور * کالبد تو ز نور کالبد ما ز لاد * وله ایضا بیت نزد

ازدرخت ارس کافور * نخیزد ازمیان لادلادن * خامس لادن لفظندن تخفیف اولنمشدر
ینه اول معنایه استاد کسایی بیت ازعبیر وعنبر وازمشك ولادودار بوی * درسرابستان
خویش اندر خزان میدار بوی * داربوی عود اغاجیدر سادس شهرلارك بر آدی دخی لاددر
حکیم فردوسی بیت سپاهان بکودرز وکشواد داد * بکرکین میلاد وهم لاد داد * سابع گل
وشکوفه معناسنه شرف شفروه بیت هرلاله که ازدامن کهسار برآمد * ازلطف تو بودلرنه زخارا
بدمد لاد * ثامن یعنی آبادانی في لاژورد في سکون زاء فارسیله معروف طاشدر رنگ ایدوب
نقوش وتذهیب کتاب ایدرلر معربی لاجورددر في لاند في سکون نونله ایکی معنایه گلور اول
قفل ماضیدر بجنبید معناسنه حکیم سنایی بیت یك قصیده دویست جا خواند * پیش هر
سفله ریش رالاند * مجمع الفرسده یعنی جنبانیدن طیان مرغزی بیت بادفتر اشعار
بر خواجه شدم دی * من شعر همیخواندم واو ریش همی لاند * ثانی آلت رجل معناسنه درکه
لند دخی دیرلر بولغت هندیدر في لباد في فتح باء موحده ایله جامه بارانی یعنی یغمورلق لباده دخی
دیرلر حضرت مولانا قدس سره * قطعه * چوخضر سوی بحار وبسوی برالیاس * برای گم
شدگان میکنند استمداد * دهند گنج روان وبرند رنج روان * دهند خلعت اطلس برون برند لباد
عربیده کچه معناسنه در بو بیتده عربیسی اولمق مناسبدر في لحد في سکون حاء مهمله ایله
مقبره معناسنه لفظ عربیدر مهد وزنی اوزره اما فارسیده فتح حا ایله استعمال ایلمشلردر تیمور
نامه ده مولانا هاتفینك بو بیتنده واقعدر بیت زبس مرده افتاده بیرون زحد * شد آن
کوچهای کشاده لحد في لرد في سکون راء مهمله ایله میدان معناسنه اوحدی من القدما بیت
تاخنجر تو کشت جگر کاو درنبرد * کاگون زخون خصم وغا شد فضای لرد * دربند موزه ده واقع
بر میدان واردر لرد امیر یعکله مشهوردر کذا في فرهنك جهانکیری في لکبد في سکون کاف
وفتح باء موحده ایله یعنی سیلی یعنی طپنچه ودخی شلقه اورمق میرنظمی بیت بهر جامه حك
وخاطر کشاشد * که لکبد خوردنش برقفاشد في لکد في فتح کافله دپمه یعنی ایاقله اورمق
آدمك واکر حیوانك مولانا صایب اصفهانی بیت بخاموشی زمکر دشمن بدرك مشو ایمن *
چو توسن گوش خواباند لکدها درقفا دارد في لند في سکون نونله پسر معناسنه دراما هندی
لسانندن آلت رجلدر حکیم سوزنی بیت تو یی که لندی وسیکی بهندی وترکی * تو یی که کیری
وایری بپارسی وتازی * شمس فخری بیت ازپی قطع نسل اوایام * دشمنت رانه خصیه هست
ونه لند * عجبدر که بولغت فارسیده برقاج نامی وار ایکن ینه استعمالی جائز کورمشلر في لود في
سکون واو ایله ایکی معنایه در اول یعنی پناه ثانی طاغ معناسنه في لوند في فتح واو وسکون نونله
اول کمسیه دیرلر که هوای نفسنه تابع اولوب نیجه کرکسه تعیش وزندکانی ایلیه مجمع الفرسده
مرد کاهل وزندوست وتنبل معنالرینه در تحفة الاحبابده زن روسپی وموید الفضلاده
شخص بیکار وطفیل خراباتیان واقعدر في لوید في کسر واو وسکون یای تحتانیله
آغزی آچق بیوك قزغان که عربیده ماعون دیرلر حکیم فردوسی بیت بیاورد ارز یزوروبیش
لوید * برافروخت آتش بروز سپید * شیخ نظامی درصفت زنگی بیت دهان فراخ
وسینه چون لوید * کزوچشم بینندکشتی سپید في لهید في کسر ها وسکون یای تحتانیله یعنی

یعنی اوند مرقوم في مع الراء المهمله * لار في بر شهر مشهور ومعظم اسمیدر في لاغر في فتح
غین معجمه ایله ایکی معنایه در اول آرق که مقابلی فربه در ثانی یعنی باریك یعنی اینجه که مقابلی
زفت در خواجه سلمان بیت بجز میان بتان هیچ لاغری نکشید * بدور دولت عدل تو بار فربی را
شیخ سعدی بیت اسب لاغر میان بکار آید * روز میدان نه گاو پرواری * معنای اوله چغتای
لسانندہ آریغ وآریق دخی دیرلر میرعلیشیر بیت نرکس آریلمادی مرضدین آریق * کوزلاری
مین یرقاندین ساریق في لاله سار في فتح لام وسین مهمله ایله برخوش آواز مرغدر شاعر بیت
پر کنده بام شکدم سنگخوار * خروشان بهم سارك ولاله سار * هر مصراعده ایکیشر قوش
آدی واردر في لامشکر في کسر میم وسکون شین معجمه وفتح کاف فارسیله بر اغاج آدیدر که کرم
و پشه دار وسارشك دار وسه وآغال بشه دخی دیرلر في لاوار في فتح واو ایله رنج وزحمت ودرد
ومشقت معناسنه میرنظمی بیت کشد لاوار براه عشق جانان * اکر صادق بود باکه دهد جان
في لاورشیر في فتح واو وسکون راء مهمله ایله بر دارودر آکا کاورشیر وجاوشیر دخی دیرلر
في لبدر في کسر باء موحده وفتح دال مهمله ایله قپو چنبری یعنی قپونك اطرافنده اولان پرواز
في لتر في فتح تاء مثناة ایله ایکی معنایه در اول نیم من تبریزی ثانی بر ظرفدر شراب قورلر
تعریب ایدوب رطل دیدیلر کذا في فرهنك جهانکیری في لتنبار في فتح تاء مثناة وسکون نون
وبعده باء موحده مفتوحه ایله حریص وبسیارخوار وتنبل وبیکار معناسنه که لتنبر ولتانبان ولتنبان
دخی دیرلر اثیرالدین اخسیکتی بیت بردر قدرت فلك میکفت صدرا بارهت * کین مرقع پوش
سیاح لتنبر درسید في لتنبر في فتح تاء مثناة وباء موحده وسکون نونله لتنبار مرقوم کبی ایشه
وکوچه کاهل واکل وشرب ونومه مشغول اولوب بی مروت وغیرت اولان شخصه دیرلر وطعام
خلقه بی تکلیف حاضر اولوب خوردن وبردن کاری اوله صفت مذمومه ده شاکر بخاری بیت
بردل مکن مسلط کفتار هر لتنبر * هرکز کجا پسندد افلاك جز تراسر * بو معنایه موید شمس فخری
بیت حسود دت بخورد وبحفنست راضی * چو بدنفس مردم خسیس ولتنبر في لتنر في سکون
تاء مثناة وفتح نونله پاره پاره معناسنه که لتات ولتیره ولته دخی دیرلر اسکیوب وچوریوب
پاره پاره اولسون یاخود کسمکدن پاره پاره اولسون بو معنایه شمس فخری بیت آنکه باشد
برمعالی او * اطلس چرخ زنده ولتنر في لر في اوج معنایه گلور اول ارمق معناسنه اعم که
صو و یاخود سیل یری پرتوب آقش اوله یاخود قصدا قازیلوب صو جاری اولنمش اوله میرخسرو
بیت لری کنند ناهموار در پیش * که باد ازوی سر آید درتك خویش * ثانی یعنی بغل یعنی
قولتق ابوالفرج رونی بیت در پیش دوات وقلمت عرض رسالت * این دست بلرکرده وآن پشت
خمیده * ثالث لاغر وضعیف معناسنه در کذا في فرهنك جهانکیری في لرلر في لفظ مکرردر
جناب باری تعالی جل ذکره اسماء شریفه سندندر استاد عنصری بیت بفرزانکی سایه
افسرش * بپوزش همیخواست ازلرلرش في لزیر في کسر زاء معجمه وسکون یای تحتانیله یعنی
پرهیزکار وزیرك وهوشمند کذا في المجمع في لشکر في معروف عربیده عسکر وترکیده چری
وچغتایده چیریك دیرلر کسر جیم فارسیله میرعلیشیر بیت نی بیکلا غما کتورای شه مور خیلی
دیك چیریکتین کیم * سلیمان دیك بیلا باردی بو وادی ایچرا جندین لار في لغسر في سکون

غین معجمه وفتح سین مهمله ایله سوبن موکه دغسرد نخی دیرلر لغ ودغ بی مو دیمکدر میرنظمی بیت
نرویبه سرش بکموی اصلا * که لغسر کشته است پاك ومجلا ل لفکر ع سکون فا وفتح کاف
فارسیله اوجاق قرومی که دخاندن مجتمع اولور وله ایضا بیت که دکانون دماغش شعله خیزست *
که لغکر بسته بینی دود نیزست ل لکتار ولکتر ع کلاهما بسکون الکاف وفتح التاء المثناة ایکی
معنایه کلور اول اون آشی که بولاماج دیرلر ثانی اون ایله بشمش طعام ل لمتر ع سکون میم
وفتح تاء مثناة ایله ایکی معنایه در اول مرد بی قید ولاابالی مشرب حکیم سنایی بیت عقل
جز راستکوی ولمتر نیست * حیله سازنده وکاوبر نیست * ثانی فربه وقوی اندام حضرت مولانا
قدس سره بیت فربه شاه عشق وزفت لمتر * بنهاد خرد بلاغری روی ل لمطر ع سکون میم
وفتح طاء مهمله ایله یعنی لمتر مرقوم ابو العباس کشمیری بیت خر بکفتم برادر مهتر * اینچنین
لمطری مکن هرکز ل لنبر ع سکون نون وفتح باء موحده ایله شورش وغوغا معناسنه در
فرهنك جهانکیریده یعنی فربه وشیرین مسطوردر ل لنبه سر ع سکون نون وفتح باء موحده
وسین مهمله ایله ولایت مازندرانده واقع بر طاغ اسمیدر پور بهای جامی بیت ای ملحدی که
بر سر چون کرد کوه تو * دستار شوخکین تو شد شکل لنبه سر ل لنتر ع سکون نون وفتح
تاء مثناة ایله مرد توانا وقوی اندام وپر زور معناسنه در ل لندهور ع سکون نون وفتح دال مهمله
وضم ها ایله هند پادشاهلردن بر ذی شوکت وصاحب قدرت پادشاه آدیدر که هندی لساننده
آکا راجه دیرلر لندهور لفظ مرکبدر لند ایله هوردن که لند یعنی پسر وهور آفتاب معناسنه در
براهمه نك اعتقاد فاسدلری بویله در که نیر اعظم یعنی آفتاب آنك لنتی نام والده سنه نظر ایلدی
اولدخی حامله اولوب اول پسری وجوده کتوردی بو اجلدن پارسیان آکا لندهور تسمیه ایلدیلر
نعوذ بالله بمثل هذه الترهات ل لنکر ع سکون نون وفتح کاف فارسیله بش معنایه کلور اول
معروف کمی نك چتال دموری که کمی قرار ایتمك ایچون دریایه براغوب کمی یی طوغرر ثانی
موئد الفضلاده خانقاه معناسنه در یعنی اول مکانه دیرلر که هر کون آنده طعام طبخ اولنوب
محتاجان الطعام اولنه میر خسرو بیت کار بیداران نباشد خوابکاه آراستن * بستر درویش
خواب آلوده جای لنکرست * ثالث وقار وتمکیندن کنایه در رابع اول کمسیه دیرلر که مکر
وحیله ده مرتبه اعلاده اوله بو مقوله یه کرز دخی دیرلر خامس قلندرخانه معناسنه در
ابو المعانی بیت اکر مهمان شوی یکشب بلنکرخانه رندان * بیاموزی طریق رندی ومستی
زمی نوشان ل لولر ع سکون واو وفتح لام ایله شخص سبکسر وبی تمکینه که لوا دخی دیرلر
ل لهاور ع ضم واو ایله حدود هندده واقع بر شهر اسمیدر که هندیلر لهایر دیرلر شیخ نظامی
بیت ندیمی خاص بودش نام شاپور * جهان کشته زمغرب تا لهاور ل لهر ع فتح ها ایله بوزن
شهر یعنی شرابخانه بعض فرهنکلرده قحبه خانه معناسنه در زبان هندیده موج آب معناسنه در
میر نظمی بیت هر آنکس که اصلش نیك پاك کهر * شود جای او مسکشی ولهر ل لیجور ع سکون
یای تحتانی وضم جیمله ایکی معنایه در اول یعنی لب جوی ثانی بر قوشدر که متصل قوروغن
صالر طور عربیده حمار قبان دیرلر ل مع الزاء المعجمه * لادرز ع سکون دال وفتح راء مهملتین
ایله چوبدن وچیقدن یاپلمش دیوارا کثر کوبارد اولور حولی دیواری ایدرلر بعض فرهنکلرده زاء

زاء معجمه راء مهمله دن مقدم واقع اولمشدر ل لبریز ع سکون باء موحده ویای تحتانی وکسر
راء مهمله ایله هر مظروفك که ظرفنك کنارینه برابر اوله قدح اولسون حوض اولسون غیری
اولسون رشید قمی بیت ساغر جان زهر غصه لبریزست ومن * تا نکردد مدعی خوشدل
تبسم میکنم * ودخی نسنه که ظرفندن طاشه آکا ده لبریز دیرلر عربیده آکا فیضان وچغتایده
تاشقون دیرلر میر علیشیر بیت قدحغه باده تریاقینی تاشقونجه قوی ای ساقی * که غم زهری
بیلا جانیم طلو بتور بلکه تاشیب تور ل لز ع زاء معجمه مشدده ایله صیق اولان نسنه واسکی
معناسنه ده مرویدر ل لغز ع سکون غین معجمه ایله سورچمك لغزیدن لفظندن اسم مصدردر
شاعر بیت لغز پایم بر سر کوبت چنان * هر قدم صد بار افتادم زپا ل لکز ع فتح کاف ایله یعنی
لکد مرقوم یعنی آیاغله دپمك ل مع السین المهمله * لاس ع ایکی معنایه در اول ابریشمك
فناسی که ایشه یرامز اوله حکیم انوری بیت از چه خیزد در سخن حشو از خطا بینی طبع * وزچه
خیزد پوزه بر دیبا زنا جنسی لاس * اثیر الدین اخسیکتی بیت هیچ بهیچیست وبد درون وغل *
راسته کوبی کلابه لاسست * بوبند درکه دوات لقه سنه ده لاس دیرلر ثانی هر دیشی حیوانه
دیرلر عموما ودیشی کوپکه دیرلر خصوصا که لاج دخی دیرلر کذا فی فرهنك جهانکیری ل لافیس ع
کسر فا وسکون یای تحتانیله اول شیطانك آدیدر که انسانه نمازده وسوسه ویررشاعر در مذمت
یکی کفته بیت تو کفتی که عفریت لافیس بود * بزشتی نمودار ابلیس بود ل لالس ع فتح لامله
بر نوع لطیف ابریشمدن طوقنمش قماشدر اکثر سرخ رنك ایدرلر غایت نازك ولطیف اولور لاله دخی
دیرلر بدر الدین چاچی * قطعه * در کار که صنع قدیم تو به نیسان * از کرم بر آرد اثر امر تو اطلس
که در قدم باغ کشد فصل تو دیبا * که بر سر کهسار نهد حکم تو لالس * هندك زبان علی سنده
ایکی معنایه در بری یعنی روی وبری محبت ودوستلق معناسنه در ل لانیس ع کسر نون وسکون
یای تحتانیله دریای هند جزیره لرندن بر جزیره معظمه آدیدر شجر وقواق اول جزیره ده اولور
دیرلر حکیم اسدی * مثنوی * سه هفته چو راندند دلشادکام * بکوهی رسیدند لانیس نام
جزیری به پهنای کشور سرش * همه بیشه وقواق بود از برش * بو بیت مضمونجه لانیس مزبور
جزیره ده واقع طاغك اسمی اولمق اقتضا ایدر ل لخنیس ع سکون خاء معجمه وکسر نون ویای
ساکنه ایله شبوی دیدکاری چیچك که خیری دخی دیرلر عربیده منثور دیدکاریدر شین معجمه
ایله ده مرویدر ل لرس ع سکون راء مهمله ایله بوزن ترس یعنی سیلی یعنی طپانچه شین معجمه
ایله ده مرویدر میر نظمی بیت زده لرس پر چهره از دیده اش * چو پر کشته خون طاس
کردیده اش ل لمس ع سکون میمله سست نرم معناسنه در عربیده ایکی معنایه در اول ال ایله
یوقلمق ثانی جماع ایلمك ملامسه دن مشتقدر میر نظمی ایکی معنایه بیت بدستش همیکرد
آهسته لمس * چو نرم ولطیف دید ومیکرد لمس ل لنبوش ع سکون نون وضم باء موحده
ایله آوردك طشره جانبی که لنج دخی دیرلر ل لنکاوس ع سکون نون وفتح کاف فارسیله سرحد
هندده کوه سراندیبه قریب بر جزیره اسمیدر ل مع الشین المعجمه * لاش ع بوزن ماش اوج
معنایه در اول یعنی تاراج ویغما مرغزی اسانیدر حکیم سنایی بیت رنج کاران کنج لاش شد
در نکهدار را زپاشاند * حکیم خاقانی بیت فاش کند تیغ تو قاعده انتقام * لاش کند رمح

تو مائدهٔ روزکار * ثانی ضایع وزبون و فرومانده معناسنه شاد داعی شیرازی بیت دله اسرار
خدافاش نمی باید کرد * اینچنین کار سخن لاش نمی باید کرد * ثالث هیچ و چیزاندك عربیده
لاشی معناسنه در شیخ سعدی بیت بدین زمین که تو بینی ملوك طبعانند * که ملك روی زمین
پیششان نیرزد لاش * حضرت مولانا قدس سره بیت تنك شکر خر بلاش ور نخری سرکه
ماش * عاشق این میر شوور نشوی کو بمیر ی لپوش ج ضم باء فارسی و واو معروف ایله بمعنی لپوت
مرقوم یعنی کج وکژ ی لبیش ج کسر باء موحده و سکون یای تحتانیه یواشه معناسنه که نعل بند
آتلرك بورننه طاقوب رام ایدرلر آکا لویشن ولویشه دخی دیرلر شاعر بیت مپندار که عینك را
کرفته باشم از پیری * لبیشی میزده بیطار کردون توسن دل را ی لخشش ج سکون خا و کسر
شین معجمتین ایله سورچمك معناسنه اسم مصدر در ی لخنیش ج سکون خاء معجمه و کسر نون
و یای ساکنه ایله بمعنی لخنیس مرقوم یعنی شبوی ی لرش ج سکون راء مهمله ایله بمعنی لرس
مرقوم یعنی طبنجه ابو المعانی بیت خور دلرش برقفا از دست کردون * هر آن کس که کند
کردن فرازی ی لفش ج سکون فا و شین موقوف ایله قورداشی دیدکاری علتدر میر نظمی
بیت هر که باشد با قرین وانیس * میشود لفش وهم رذیل و خسیس ی لواش ج بر نوع یاغلی
یوفقه اتمکدر لوابشه و یواشه دخی دیرلر حکیم نزاری قهستانی بیت پوز خود را لویشه کرده تم
تا طمع بکسلد ز قرص لواش ی لوحش ج سکون واو و فتح حاء مهمله ایله لوحش الله دیرلر
یعنی الله ایراق ایلسون والله وحشت ویرمسون دیمك معناسنه مرویدر اصلی لا اوحش الله در
تخفیفا یعنی تلفظی آسان اولمق ایچون لوحش الله دیدیلر نتکم خواجه حافظ بیت ز رکنا باد
ما صد لوحش الله * که عمر خضر می بخشد زلالش * امیر خسرو بیت روز وصل یار ما را غیرت
اغیار کشت * چون وصال وحشت آرد لوحش الله از فراق * بو بیتدن فهم اولنور که الله ایراق
ایلسون دیمك اوله اما فصحای عرب معنای اوله استعمال ایدرلر اشعارلرینه ثابتدر و بعض محلده
تحسین و آفرین معناسنده ده استعمال اولنور نتکم ابو المعانی بیت لوحش الله زهی قصر رفیع
البنیان * که شه ملك کرم کرد بهمت آباد ی لوش ج سکون واو ایله تحفة الاحبابده خربزه
بوله معناسنه در بوله زبان ماوراء النهرده مضمحل اولوب چوریمش قاونه دیرلر که تناولی ممکن اولمیه
ی لویش ج کسر واو و سکون یای تحتانیه یواشه دیدکلری نعلبند آلتیدر که بد نعل آتلرك بورننه
طاقوب ضبط ایدرلر لویشن و لویشه دخی دیرلر ی مع الغین المعجمه * لاغ ج ایکی معنایه در
بری بازی یعنی لعب معناسنه حضرت مولانا قدس سره بیت امروز روز شادی وامسال سال
لاغ * نیکوست حال ما که نکو باد حال باغ * امیر خسرو بیت منم که بی تو بصد درد و داغ
میسوزم * تو لابه دانی و من لاغ لاغ میسوزم * ثانی هزل و لطیفه که عربیده مزاح دیرلر حکیم
نزاری قهستانی بیت فکر ما معلوم میفرما اکر * که که ابرامی رود در جد ولاغ ی لغ ج بوزن
و بمعنی دغ یعنی باشده قیل اولمامق عربیده اصلع دیرلر فرهنك میرزاده بمعنی بی موی و ضایع
و تلف اولمش یعنی نه اکل اولنمق ممکن اوله و نه بلع اوله مؤید الفضلاده سر بی موی و قاف
ایله لق دخی دینلور اما ادات الفضلاده لغ و لق ایکیسی دخی ضم لام ایله مرویدر ی مع الفاء * لاف ج
اوکنمك و بیمعنی و بی اصل دعوای تفاخر ایلمك معناسنه شمس فخری بیت هست عاری رافتش

٣٣٢ رافتش از حیف و میل * هست خالی خصلتش از کبر ولاف ی لشکر شکوف ج یعنی شجاع
و دلاور و بهادر لشکر شکن معناسنه در کذا فی مجمع الفرس ی مع القاف * افلق ج ترکیده
ککلك ولیلك دیدکاری قوشدر ضرر سر کند و حالنده صاحب قناعت قوش اولدوغندن عربیده
شیخ الطیور دیرلر ابو المعانی * مسمط * بو بومی قوقوزند مرغ سحر کوکوزند * لقلق زدل هوهوزند
در عشق هر کس حال خود ی لق ج بوزن دق یعنی بی موی در سرودرع ضود کر کذا فی المؤید
والمجمع ی مع الکاف * لاك ج بوزن خاك درت معنایه کلور اول تغار و اغاجدن کاسه و امثالی
حکیم سوزنی بیت همه بلالك و کهناك در دهد سیکی * بلب مزخرف کوی و ببوس نوشکوار *
حکیم نزاری قهستانی بیت شیوهٔ مردان چالاك ست بین * بر کف مانه لبالب لاك می * ثانی
لاك پشت که قپلو بغه در حکیم سنائی بیت لاك وکژدم بپشت خویش کرفت * بعد ازین راه
بخ پیش کرفت * ثالث بر نوع دارودر شبنم کبی برودت هوادن اغاج یپراقلری اوزرینه دوشوب
منجمد اولور اما هندوستانده بر محله مخصوص اغاجلردر هر یرده اولمز بعده اغاج یپراقلرندن
جمع ایدوب دوکوب الیوب بعده سحق ایدرلر سرخ رنك حاصل اولور آنکله ابریشم و نز بویارلر بوغله
و مرور زمان ایله رنکی زائل اولمز و نقاش و مصور لر دخی استعمال ایدرلر حکیم سنائی بیت زین
سپس عکس خون زکرهٔ خاك * آسمانرا کند بسرخی لاك * ابو الفرج رونی بیت سرخ زاید
ز شهد امن تو موم * زرد روید زکان خوف تو لاك * ترکیده و عربیده لك دیرلر ضم لام ایله مجمع
الفرسده زرکران و رنکرزان قوللنورلر سرخ رنك طبیاق اولمق اوزره مرویدر استاد عنصری
بیت همیکفت پیچیده بر خشك خاك * ز خون دلش خاك همرنك لاك * بو معنایی مؤید
شمس فخری بیت دست اکر باز کیرد از مرکان * خاك مایه دهد بجوهر لاك * رابع زبون و ضایع
معناسنه در که لکات دخی دیرلر حکیم سوزنی بیت هر یکی همچو سلك لاك دوان از پی بوی * آذت
نقل و هلاك قدح و مرك سبوی ی لالك ج کسر لام ایله کفش معناسنه که لالکا دخی دیرلر حکیم
سوزنی بیت دریغ از آن شرف وحشی و فضایل او * که عاشقست بر آن لاله روی لالك روز *
مجمع الفرسده تاج خروس معناسنه اما مؤید الفضلاده مطلق تاج معناسنه مرویدر حکیم
سنائی بیت آخر ارچه عقل ما کم شد ولیك از روی حسن * سر زلالك باز میدانیم و با از لالکا
ی لامك ج فتح میم ایله ایکی معنایه در اول چارکری دلبند در که صارق اوزرندن باشه طولارلر
قولاقلری صوغوقدن حفظ ایچون لامه دخی دیرلر حکیم سوزنی بیت پیچیده یکی لامك میرانه بسر بر
بر بسته یکی کزلك ترکی بکمر بر * ثانی نام پدر حضرت نوح علی نبینا و علیه السلام در که لمك
و لمکان دخی دیرلر ی لاوك ج فتح واو ایله ایکی معنایه در اول اتمك تکنه سی که ایچنده خمیر ایدرلر
شرف شفروه بیت چون تو ترتیب نان و خوان سازی * مه کروهه سپهر لاوك باد * وله ایضا
بیت سفرهٔ دولتش آن روز بکسترد قدر * که نه این قرصهٔ خور بود و نه این لاوك بود * ثانی
یوفقه یاغلی اتمك که لواش دخی دیرلر ی لبك ج سکون باء موحده ایله بوزن کپك پیمانهٔ غله یعنی
غله اولچدکاری کیله کذا فی المجمع ی لبنك ج فتح باء موحده و سکون نون ایله بر بوچکه دراثواب
و چوقه و کیچه امثالی نسنه لری کسوب تباه ایدر آکا بوك و دیوچه دخی دیرلر عربیده ارضه دیدکاری ذ
ج لتك ج فتح تاء مثناة ایله براو یوندر ی چك ج فتح جیم فارسیله اوجلری صرمه لی و منقش

باش باغی که عورات باشلرینه صارارلر میرزا الوغ بیك . بیت غلامباره نیم ومن ندارم این مذهب
اسیر چادرم وکشته ٔ چلك پوشم ی لشك فی سکون شین معجمه ایله ایکی معنایه در اول پاره
هرنه اولورسه ثانی فرهنك وفایی ده شبنم معناسنه درکه لشکه دخی دیرلر ی لشك لشك فی
لفظ مکرردر پاره پاره معناسنه حکیم اسدی بیت پرشد چو آذری کنارم دیده تا باریدا شك
آژیردرماهیتی یاخود جکرشد لشك لشك ی لغزناك فی سکون غین وزاء معجمتین ایله صیرمجق
موضع ی لك فی بش معنایه کلور اول یوز بیك عدده دیرلر میرخسرو بیت جودتو بالکی
نبود وربودکهی * درحق خصم بیلك وبردوست للك بود * استاد عنصری . بیت دران نه
سائر ماند ونه طایر از برخاك * دوللك زالشکراوشد بزیر خاك نهان * ثانی احمق وابله معناسنه
پوربهای جامی . بیت ای شوربخت مدبر ومفلوك قلتبان * وی ترش روی ناخوش ومکروه
ولوك للك * شمس فخری بیت بحاز بندکی ٔ ظل حق شدی مأیوس * اکرنبودی آن کور بخت
ابله وللك * ثالث هذیان وهرزه معناسنه استاد لیبی بیت کفت ریمن مرد خادم للك درای *
بش آن فرتوت پیر ژاژ خای * وهذیان کوی معناسنه ده کلور محمد هندوشاه بیت زدست
آسمام مخلصی بخش * که بس بی رحمست این جابرلك * رابع بمعنی لاك مرقوم که زرکر وتیغکر
خنجر وبچاق وقلیچ قبضه لرین آنکله محکم واستوار ایدرلر اغاجی بیت هیچ نایم برون زخانه همی
کو بیم درنشادیه اند للك * شمس فخری * قطعه * نهاد تخت شهی تاج فخر بر تارك * زفرّ قدم
این زبده ٔ نجوم فلك * هزار سال بمانا وظل توکه شود * بجای تو متمکن چو پای تیغ از للك * خامس
جامه ٔ کهنه که پاره پاره اوله وکاهی روستایی جامه سنه وآنی کینه ده دیرلر جدید اولسون
عتیق اولسون ی لکدلاك فی فتح کاف ولامله بمعنی لکد مرقوم یعنی دپمه ی لکلك فی سکون
کاف وفتح لامله هرزه وهذیان ویاوه معناسنه که لکلکه دخی دیرلر حضرت مولانا قدس سره
بیت بس کن این لکلك بیهوده وکفتار تهی * تا سخنها همه ازجان مطهر کیرند ی لك وپك فی
اوج معنایه در اول تکاپوی یعنی یالك معناسنه استاد عسجدی بیت عسجدی نام او تونیز مبر *
چه کنی خیره کرد اولك وپك * شمس فخری بیت چولوت وپوت شود تار ومار مرد فقیر *
چه میکند در وبر پاچه میکند للك وپك * ثانی اثواب خانه یعنی اوده استعمال اولنان اشیا
امیرخسرو بیت آوردلك وپك زبرای من مسکین * باآنکه لکش داده ام ازچهر بضاعت *
استاد لطیفی . بیت خواهی که برآید افتخارت * منع للك وپك مکن زغارت * ثالث رعنایی
وبی خبری یعنی برنسنه دن خبری اولمیه وکندوبی رعنا کوستره کاهی تقدیم وتأخیرایله استعمال
ایدرلر شمس فخری بیت جهان چوخاك درتست عرصه ٔ مملکت * چرا نکوهد عقلت بتهمت
پك وللك ی لهاك فی هاء مشدده ایله تورانیلردن افراسیابك سرعسکری اولان پیران
ویسه نك برادری نامیدر دوازده رخ جنکنده رستمك الندن هلاك اولدی حکیم فردوسی . بیت
چو رهام وکودرز وفرشید ورد * چو شید وش ولهاك شد هم نبرد ی مع الکاف الفارسی * لالك
فتح لام وسکون نونله ذله ٔ طعام یعنی سفره ده ید وکدن صکره بر مقدار طعام قالد رمق حضرت
مولانا قدس سره بیت مرثیه سازم که مرد شاعرم * تا ازینجا برك لالنکی برم * وله قدس
سره بیت بارهای نان ولالنکی طعام * درمیان کوی یابد خاص وعام * بعض فرهنکده اطعام

اطعام عام ایچون اولان طعام معناسنه مرویدر ی لنك فی سکون نونله ایکی معنایه در اول
اقسق که عربیده اعرج دیرلر ثانی آلت رجل معناسنه استعمال ایدرلر حکیم سوزنی * قطعه *
ربابش دربرش چون کشتی ٔ نوح * برویش درکشیده خام چنکی * بریشها بروهمچون کدرکها *
بدستش زخمه ٔ مانند لنکی ی لنکاك فی سکون نون وفتح کاف فارسیله سخن ناخوش یعنی طبعه
ملایم کلمین سوز استاد لطیفی . بیت چند کویی تو بیهده لنکاك * هان نیفتی بخاك درناپاك *
طیان مرغزی بیت من با تو سخن بلابه کویم * ازچه دهیم جواب لنکاك ی مع اللام * لال فی
اوچ معنایه کلور اول بمعنی بی زبان یعنی دلسزکه عربیده اخرس دیرلر حکیم انوری بیت بجنب
قدر رفیعش مدار انجم نیست * به پیش رای مصیبش زبان بحث لال * میرنظمی بیت اکر
راحت بخواهی درهمه حال * بکن خودرا کروهم کور وهم لال * چغتای لسانندده کیچه دیرلر جیمك
تشدیدیله ثانی قرمزی رنکه دیرلر استاد فرخی بیت آن تازه کل لال که درباغ بخندد * درباغ
نکوتر نکری چشم شود لال * ثالث بر ذی قیمت جوهر در سرخ رنك معدنی بدخشان طاغلرنده
اولور تعریب ایدوب لعل دیدیلر استاد عنصری . بیت دولب چونار کفیده دو برك سوسن
سرخ * دورخ چونار شکفته دو برك لاله ٔ لال ی لعل فی معروف قیمتلو جوهر درخواهی دخی
واردر اعلاسی بدخشان طاغلرنده حاصل اولاندر بعض مشایخ ذم ایدرلر عجب وتکبر ایراث ایدر
دیو حتی ملوك تبابعه آنك یوزکن وآنکله مکلل اولان قوشاق وخنجر وامثالنی استعمالدن امتناع
ایدرلر ایمش شعرا محبوبی آکا تشبیه ایدوب شول رتبه استعمال ایلدیلرکه تشبیه کنایه
طریقه سنجه مشبه ذکر اولنمدین لعل ذکریله لب مراد اولندوغی ظاهر ومعلوم اولور شرف
یزدینك بومعناسندن معلوم اولور . بیت زلعل یار خواهم ضد شرقی * بتازی ودری وقلب
وتصحیف ی مع المیم * لام فی درت معنایه کلور اول جامه ٔ درویشان حکیم خاقانی . بیت
فروکش دلق آزاری برافکن لام درویشی * که بالام سیه پوشان نماند لاف لامانی * شمس طبسی
بیت خلق خوشبوی تو باشاه ریاحین میکفت * کای کل کهنه قبا بارچه لام آوردی * ثانی عنبر
ومشك وسپند سوخته ونیل ولاجوردی آغشته ایدوب چشم زخم ایچون اطفالك پیشانی
وابرولرینه چکرلر آکا چشمارو دخی دیرلر شیخ عطار * مثنوی * سیری ازوی خواهنی ازنان
وآب * مستی ازوی چونه ازبنك وشراب * من تراخود عقل کو یاهوش کو * تا خوری می ای
تودانش راعدو * روت بس زیباست لامی هم بکش * ضحك باشد لام بر روی حبش * حکیم
انوری بیت ای کمال آفرینش را وجود تو الف * وانکهش ازلاجورد سرمدی برچهر لام * ثالث
بمعنی لاف وکزاف حکیم سنایی درهجا بیت بازازان خواجه زاده ٔ بی برك * آنهمه لاف ولام ولامانی
رابع بمعنی زیب وزیور ابوالفرج رونی بیت بعون جود تو سهم هنر بیار آید * تن توانکر درویش
بی تکلف لام * بومعنایی مؤید شمس فخری بیت وانکه دربندکی او نون شد * نکشد بار زیب
وزحمت لام ی لجم فی سکون جیمله قره باچق که حوضلر وصولر دیبنده چوکوب قالور حضرت
مولانا قدس سره درصفت کاو بحری که شب چراغ کتوردر * مثنوی * میچرد درنور کوهر آن بقر *
ناکهان کردد زکوهر دور تر * تاجری می درنهد لجم سیاه * تا شود تاریك لجم وسبزه کاه * بعض کرژد
مرد تاجر بر درخت * کاو جویان مرد را با شاخ تخت * بیست باران کاو نازد کرد مرج * تا کند

آن مرد رادر شاخ درج * چون از و نومید باشد گاو نر * آید آنجا که نهاده بد گهر * بلجم بیلند
فرق در شاهوار * پس زطین بکریزد آن ابلیس وار * بو ابیات مثنوی شریفده تفصیل معنی
شبچراغ ذیلنده مسطوردر ل لغم م فتح غین معجمه ایله لگام ولجام معناسنه در ترکیده زیوزمینه
دیرلر ل لالم م یعنی مالامال شاعر بیت نه از لشکر ما کسی که شده * نه این کشور از خون
لالم شده * کذا فی التحفه ل لهاشم م ضم شین معجمه ایله آچلق ودون وسفله نسنه یه دیرلر حکیم خاقانی
بیت ای باتوان کرم کن واین قصه را بخوان * هرچند خط مزور کاغذ لهاشم ست * حکیم نزاری
* قطعه * جهانی زجود تو هستند جزمن * قرین تکلف غریق تنعم * که از خرده پنهان بخرد نباشم
نباشم هم از ابلهان لهاشم ل مع النون * لابیدن ولابه کردن م کلاهما بمعنی تضرع یعنی یالوارمق
ابوالمعانی بیت بلابه کردم و گفتم که ای شه خوبان * ترحمی نکنی عاشق ستم نیان * چغتای
لسانینده یالبارماق دیرلر میرعلیشیر بیت تو تمادیم بو غروم سبو دیك باده ترکین ایلابان * می
تیلارمین بیردیرایلیدا بیالکیم دالباریب ل لاچین م کسر جیم فارسیله ایکی معنایه در اول بمعنی
بیننده میرنظمی بیت چو من ای شهریار خسرو آیین * بدرگاه تر ابسیار لاچین * ثانی اعلام
رجالدندر ل لادن م فتح دال مهمله ایله معروف نسنه در بعض جزیره لرده رطوبت هوادن
شبنم کبی اوت واغاج یپراقلری اوزرینه دوشر جمع ایدوب بال مومیله آمیخته ورم ایدوب یازایامنده
ومتعفن هوالرده الله او ینادرلر لطیف رایحه سی وار در غایت اعلاسی کریت جزیره سنده اولور و
عنبر کبی قوقار حکیم خاقانی بیت آهوی مشك نیست چه چاره ز کاو و بز * کز هر دو برك عنبرولادن
برآورم ل لاشیدن م کسر شین معجمه وسکون یای تحتانیله بمعنی افشاندن یعنی صاچمق
ل لاغون م ضم غین معجمه و واو معروفله بمعنی خرکوش یعنی طوشان کذا فی المجمع ل لاغیدن
کسر غین معجمه وسکون یای تحتانیله هزل ولطیفه ایلمك ل لاف زدن ولافیدن م کلاهما
دعوای بی اصل وادعای بیمعنی اوکنك ووعد بی انجاز معناسنه در ابوالمعانی بیت باهوس
در عشق تو لافی زنند * عاشق صادق دهد جان عزیز ل لاکن م کسر کافله ولایت روسه قریب
یرطاغ آدیدر کذا فی الاداة ل لامان م بوزن دامان اوج معنایه در اول بمعنی جستجو ثانی
تملق وچاپلوسی ثالث نغمات ایله شعر وقصیده اوقومق حکیم سنایی بیت چه سئی دیدی
از سنت که رفتی سوی بی دینان * چه تقصیر آمد از اقران که کشتی سوی هر لامان ل لان م
بوزن دان اوج معنایه کلور اول بی وفا و بی حقیقتلك معناسنه حضرت مولانا قدس سره بیت
می آیدم ز رنگ تو ای یار بوی لان * بر کنده بخشم دل از یار مهربان * ثانی خسته شدت مرضدن
مضطرب اولوب حرکت ایتمك ومطلق چپالمق معناسنه وله ایضا قدس سره بیت اینچنین
کن نماز و شرح بدان * ورنه برخیز وخیره ریش ملان * یعنی ریش مجنبان ثالث بمعنی جای مغاك
یعنی چقور یر ل لاندن ولانیدن م ایکیسی دخی مصدردر جنبیدن وجنبانیدن معناسنه
دپرنمك وحرکت ایتمك طیان مرغزی * قطعه * بادفتر اشعار بر خواجه شدم دی * من شعر
همیخواندم او ریش همی لاند * صد کاچ پر از کوه عطا کرد برین ریش * کفتم که بدان ریش که دی
خواجه همی شاند * فخر جرجانی بیت چون زمین بارکش از هر کسی در محنتم * چون درخت باردر
از هر کسی در لاندم ل لاییدن م کسر یای اول وسکون ثانیله کوپك وچقال وامثالی حیوانات اورمك

اورمك واولومق معناسنه مجمع الفرسده بمعنی بیهوده کفتن که هرزه ملای دیرلر یعنی بیهوده
وهرزه سویلمه دیمك اولور ل لباشن ولبیشن م اول فتح باء موحده وشین معجمه ثانی کسر
باء موحده وسکون یای تحتانی وفتح شین معجمه ایله یواشه که نعلبند بد نعل اولان آتك بورننه
اوروب رام ایدر لبیشه ولویشه دخی دیرلر ل لتانبان ولت انبان م کلاهما بفتح التاء المثناة
وسکون النون وفتح الباء الموحده بمعنی حریص الاکل وبسیار خوار حکیم روحانی بیت
شنیده ام که تو سوکند ها بسی خوردی * زکفته دوسه محراب کوب لت انبان * اثیر الدین
اخسیکتی بیت مسیح زندگی بخشی وناموسیست تا محشر * بخاك پایت این کردند سیاح لت انبان را
حضرت مولانا قدس سره بیت درچرخ درآوردم نه کنبد نیلی را * استیزه چه می بافی ای
شیخ لتنبانی ل لجن م فتح جیمله بمعنی بلجم مرقوم یعنی حوض وکوب دیبلرنده وصو ایرکلن یرلرده
اولان یاپشقان باتلاق که لژن دخی دیرلر رفیع الدین لبنانی بیت پیش دست تو مکر لاف سخا
زد ورنه * بحر را بهرچه در خلق نهادند لجن ل لخشیدن م سکون خا وکسر شین معجمتین
ویای ساکنه ایله بمعنی لغزیدن یعنی سورچمك مثل مشهوردر که * از خردان لخشیدن واز بزرکان
بخشیدن * دیرلر حکیم سنایی بیت از تو بخشودن است وبخشیدن * وز من افتادن است
ولخشیدن ل لرزان م سکون راء مهمله وفتح زاء معجمه ایله لرزیدن لفظندن اسم فاعلدر
دترهیجی معناسنه میرنظمی بیت کشته لرزان همه بوقت کذار * دل وجان حزین وجسم نزاد
ل لرزیدن م سکون راء مهمله وکسر زاء معجمه ایله دترمك معناسنه مصدردر مولانا هاتفی
بیت بلرزید گیتی ز سم ستور * فتاد افسر از فرق فغفور وفور * عربیده رعشه وچغتایده
ایرغانماق دیرلر مثلا باش دترهمکه ویاخود باش صالمغه باش ایرغاتیب دیرلر ل لژدان م سکون
زاء فارسی وفتح دال مهمله ایله قیود بنده وبعض صو ایرکلن یرلرده اولان باتلاق که لجم ولجن ولژن دخی
دیرلر ل لژن م فتح زاء فارسیله مذکور باتلاق معناسنه استاد عسجدی بیت کردم تهی
دو دیده بروی من چنان که رسم * تا زاشك من شد آن زمی خشك چون لژن * شمس فخری بیت
زمدحت آنکه قلم وار نیست رطب لسان * زغصه باد فرو رفته تا بسر بلژن * بو بیتدن مطلق
باتلاق فهم اولنور ذکر اولنان باتلاغه تخصیص یوقدر ل لشکر شکوفان م یعنی دلاوران
وبهادران وشجاعان شیخ سعدی بیت که لشکر شکوفان مغفر شکاف * نهان صلح جویان
وپیدا مصاف ل لشن م کسر شین معجمه ایله ایکی معنایه در بری لغزیدن معناسنه وبریده
نرم وملایم بی خشونت معناسنه کذا فی فرهنك جهانکیری وفرهنك میرزا ابراهیم اما ادات
الفضلاده بی نقش وهموار معناسنه در بعض فرهنکلرده سکون شین معجمه ایله مرویدر
ل لعلکون م بر نوع کلدر لعل رنکنده اولور عروس پرده دخی دیرلر حکیم اسدی بیت زده درزده
زان کل لعلکون * که دانی عروسش بپرده برون ل لعلین م ایکی معنایه در اول زرین قدح
جنسندن برشکوفه در قدحی قرمزی وچوره سنده یپراغی صاری ویاخود بیاض اولور ثانی
لعل رنکنده اولان نسنه یه دیرلر که حرف یای نسبت وآخرنده کی نون تأکید نسبت ایدر ل لغزان
سکون غین وفتح زاء معجمتین ایله سورچمك معناسنه اسم فاعل وکاهی اسم مکان استعمال اولنور
کذا فی فرهنك جهانکیری ل لغزیدن م سکون غین وکسر زاء معجمتین ایله سورچمك معناسنه

مصدردر ﴿ لفچن ﴾ سكون فا وفتح جیم فارسیله اوج معنایه در اول طوداغی قالن و آشاغی
دوشكون آت وقاطر معناسنه شاه ناصرخسرو * قطعه * من از اول بهشتی وار بودم *
رخ من بود چون پیراهن حور * خداوندم زمانی روی كردست * سیاه و لفچن و تاریك ورنجور
ثانی ایری كوكلی قالن آت معناسنه ثالث زن فاحشه‌یه دیرلر بو اوج معناده دخی لفچ و لفچه دیرلر
﴿ لكان ﴾ فتح كاف فارسیله آت كمینك صولغی یعنی چكه‌سی التنه كچن حلقه‌سی ﴿ لكدزدن ﴾
فتح كاف وزاء معجمه ودال مهمله ثانی وسكون دال اول ایله دپمك ودپه اورمق معناسنه
﴿ لكدزن ﴾ یعنی چفته‌زن آت وقاطر ودوه‌ده استعمال اولنور ﴿ لكزن ﴾ سكون كاف
وفتح زاء معجمه ایله لكدزن مرقومدن مخففدر میر نظمی . بیت چو لكزن بوده آن اسب بدخوی
در آندم زد لكد آن مرد نیكوی ﴿ لكن ﴾ فتح كاف عربیله بش معنایه كلور اول یعنی آفتابه
یعنی یاسی ابریق امیرمعزی بیت كر آب چشمه كوثر جنست نشان * بكاه شستن دستش
چو كوثرست لكن * بو معنایه حكیم ازرقی بیت شاخ طوبی را غدا كردد بفردوس اندرو *
چون برون ریزند آب دست شویت از لكن * ثانی شمعدان معناسنه شیخ سعدی بیت
میل در سرمدان چنان شد سخت * كز بن شمع درسر لكنی * بو معنایه خواجه سلمان بیت
بادرایت درمقامی كز چراغ مجلست * هر صباحی برفروزد شمع زركاری لكن * كاهی شمعدان
تبسی سنه دیرلر حضرت مولانا قدس سره بیت * چو پروانه مسكن كه مقیم لكنست *
تا نسوزد پر و بالش ز لكن می زود * ثانی فانوس كوملكی معناسنده‌ده استعمال اولنور وله قدس
سره . بیت مست شد باد و ربود آن زلف را از روی باز * چون چراغ روشنی كز وی تو بركیری لكن
وله اندرین معنی بیت آورد سحر بیرون از زیر لكن شمعی * كز خجلت نور آن برچرخ نماند اختر *
ثالث یعنی منقل كه ایام شتاده ایچنه آتش قورلر شمعدان ومنقل معنالرینه شمس فخری
* قطعه * مخالفش بشب و روز كشته و سوزان * چو شمع باشد بر پاش بند كشته لكن *
چهار پای بزنجیر حادثات كشان * همیشه سینه بر آتش بود بسان لكن * رابع یعنی عودسوزكه
عربیده مجمر دیرلر خامس ادات الفضلاده كناری یوكسك طبق معناسنه مرویدر ﴿ لكهن ﴾
سكون كاف وفتح ها ایله یعنی كرسنكی یعنی آچلق عربیده كی جوع معناسنه حكیم سنائی * مثنوی
نشوی برنهاد خود سالار * بنماز و بروزه بسیار * زین دو هر لحظه خواجه تركردی * زانكه
هرچند كرد بركردی * كرهمی لكهنت كند فربه * سیر خوردن تر از لكهن به * كذا فی فرهنك
جهانكیری اما مجمع الفرسده لكهن اول نسخه‌ده كه بت پرستلر حرمت واكرام جهتی ایله یانلرنده
كوتوررلر استاد منوچهری بیت الا تا مؤمنان دارند روزه * الا تا هندوان دارند لكهن * وبعض
فرهنكلرده هندولرك مخصوص كونلرندن معتبر طوتدقلری بركون آدیدر ﴿ لمغان ﴾ سكون میم
وفتح غین معجمه ایله بر آغاج آدیدر مولانا شهابی غزای غزنینده دیمشدر بیت پس از چند
روزی كه درراه راند * جنیبت باقطاع لمغان رساند * كذا فی فرهنك جهانكیری اما مجمع الفرسده
نام شهریست در نزدیك غزنین مسطوردر ﴿ لنبان ﴾ سكون نون وفتح باء موحده ایله فاحشه لكدن
فارغ اولوب توبه كار وعبادته مشغول اولان عورته دیرلر حكیم نزاری * قطعه * ملامتشان
مرا امید اشت كفنی * چو مهمانی به بنكاه غریبان * بخود كفتم عجب نبود كه نفرت * از صحبت

از صحبت لنبان لنبان * ضم میمله صفاهانده بر قریه اسمیدر ﴿ لنجان ﴾ سكون نون وفتح جیمله
اصفهان مضافاتندن بر بیوك ناحیه آدیدركه وافر قریه‌لره مشتملدر والنجان دیرلر بر ناحیه دخی
واردر بو ایكی ناحیه‌ده پرنج اكیلور حكیم شفائی درهجا بیت آن پیلور پیر كه اشنان وسپند ان
میبرد به لنجان والنجان بكجا رفت ﴿ لنجیدن ﴾ سكون نون ویای تحتانی وكسر جیمله صالنرق
وناز ایله یوریمك معناسنه حكیم نزاری قهستانی بیت بخنده كفتن وشیرین باشی وبدید *
بانجه رفتن ورعنائی بنید ﴿ لندیدن ﴾ سكون نون ویای تحتانی وكسر دال مهمله اولی
ایله یعنی لنكیدن یعنی آقسمق ﴿ لنكان ﴾ سكون نون وفتح كاف فارسیله لنكیدن لفظندن اسم
فاعلدر اقسق یوریجی معناسنه میر نظمی . بیت همی رفته به لنكان دشت پهنا * كه آرامش
نمی ماند در آنجا ﴿ لنكیدن ﴾ سكون نون ویای تحتانی وكسر كاف فارسیله اقسمق معناسنه
مصدردر ﴿ لوزنان ﴾ سكون واو وفتح زاء معجمه ونونله بوغازده دیلك نهایتنده اولان ات
پاره‌سی كه تركیده دلجك وعربیده ملاذه دیرلر ﴿ لوندزن ﴾ روسبی عورتلو وروسبی عورت
دیمك اولور میر نظمی . بیت لوندزن بوده آنجا بی حمیت * كه صد فرسنخ بود دور از مروت *
﴿ لویشن ﴾ كسر واو وسكون یای تحتانی وفتح شین معجمه ایله نعلبندلرك بر آلتیدر بدنعل
اولان آتك بورننه طاقوب یواشدلر اویشه دخی دیرلر حكیم خاقانی بیت لطف اوشد نشین
صحرا * قهر اوشد لویشن دریا ﴿ لیان ﴾ فتح یای تحتانیله یعنی تابان ودرخشان بافارسیله‌ده
مرویدر شمس فخری بیت اكر بكاهكشان ازدحام احرامست * بدین درست تزاحم زنیرات
لیان ﴿ مع الواو * لاتو ﴾ ضم تاء مثناة ایله ایكی معنایه در اول یعنی زبان لسان معناسنه
استاد فرخی بیت دست و زبان نرسد بدو كس را * آری بماه بر نرسد لاتو * ثانی
بردكرمی اغاجدر بر طرفی هموار و بر طرفی یومری اكا بر هیچ قاقوب وایپ بغلیوب اطفال اویوجق
ایدرلر ﴿ لاو ﴾ بوزن داو ایكی معنایه كلور اول خاك بیاض كه ازوب دیواره سوردرلر دیواری
آغرتمق ایچون شیخ آزری بیت شود رواق سپهر از ظلام دوده شب * چو كلبهای عجم
شسته درر بیع بلاو * ثانی یعنی لابه كه لاوه دخی دیرلر حكیم سوزنی بیت كر بودم ستمكار كردد
چون زر * ور نبود سیم لاو و لوس فزایم ﴿ لو ﴾ بش معنایه كلور اول داوایه دیرلر مجیرالدین
بیلقانی بیت لولو زینه اش دركار كردند * زجام عشرتش بیدار كردند * ثانی پشته
وجای بلند حكیم فردوسی . بیت بدو سر شبان كفت ازاید برو * ره تازه بیشتر اندر آیات لو
ثالث صفرا كه عناصر اربعه‌نك بریدر حضرت مولانا قدس سره . بیت غلط مكن ز ترش
كز برای دفع لوست * ز رشك چون تو نكاردست رنك وبوی ترش * رابع لب معناسنه پورفریدون
بیت مخالف خالدار و لو شكر و كفاخشن * حاجت وصف بنده نی هر كه خشن مجاخشن *
خامس ولایت مازندرانده بر قصبه آدیدر ﴿ مع الهاء * لابه ﴾ فتح باء موحده ایله درت معنایه
كلور اول یعنی فروتنی واظهار عجز خواجه حافظ * قطعه * بلابه كفتمش آنماه رخ چه باشد
اكر * به بوسه ز تو دلخسته بیاساید * بخنده كفت كه حافظ خدا را مپسند * كه بوسه تو رخ
ماه را بیالاید * ثانی فرهنك زفانكویاده یعنی چاپلوسی وتملق وچرب زبانی كذا فی فرهنك
جهانكیری بو معنایه حكیم خاقانی . بیت بس لابه كه نمودم دلدار نپذرفت * صدبار فغان

کردم ویکبار نیز رقت * ثالث مؤید الفضلاده باخلاص نیاز کردن کمال اسمعیل * رباعی *
من بودم ودوش آن بت بنده نواز * ازمن همه لابه بود وازوی همه ناز * شب رفت وحدیث ما
بپایان نرسید * شب راچه کنه قصهٔ ما بود دراز * رابع بمعنی بازی یعنی لعب ولطیفه
لاخشه فی کسر خا وفتح شین معجمتین ایله تتماج آشی که لاپچه ولاکشه دخی دیرلر ابو المعانی
بیت دی شدم مهمان یك صاحب کرم * لاخشه آورد طعام ماحضر فی لاخوسته ولاخوشه
کلاهما بضم الخاء المعجمه وواو المعروف اولهما بسکون السین المهمله وفتح التاء المثناة ثانیهما بفتح
الشین المعجمه بمعنی لاخشهٔ مرقوم فی لادنه فی کسر دال مهمله وفتح نونله براوتدر بعض ترکیبه
جزء ایدرلر کذا فی المجمع فی لاده فی فتح دال مهمله واخفاء ها ایله ابله واحمق معناسنه شیخ اوحدی
بیت نه که هر زن دغا ولاده بود * شیر نر هست وشیر ماده بود فی لارده ولارود ولارورده فی اول
سکون را وفتح دال مهملتین ثانی ضم را وفتح دال مهملتین ثالث ضم راء مهملهٔ اول وفتح ثانیله
بادرجین دیدکاری قوش در کذا فی فرهنك جهانکیری فی لاژه فی فتح زاء فارسیله بمعنی لابه
مرقوم میر نظمی بیت چو دیده منحرف طبع شهنشاه * بصد لاژه کشیدم ازجکر آه *
فی لاشه فی فتح شین معجمه ایله حیوانات مرده ترکیده لش دیرلر اسم عام در کاهی آدم میتنه ده دیرلر
نتکم شیخ سعدی بیت آن پیر لاشه راکه سپردند زیر خاك * خاکش چنان بخورد کزو
استخوان نماند * حکیم سنایی بو معنایی تأیید ایدر * مصرع * لاشهٔ تو چهار دارد پای *
وزبون وضعیف چار پا حیوانه دخی دیرلر وله ایضا بیت بار کیر تو تا زیست دوان * تو خریدار
لنك ولاشه خران * شیخ عمر خیام * رباعی * یاران همه رفتند براهی مشهور * کر سوخته
خر منند وکر ساخته کور * ماماندۀ درین بادیهٔ پر زغرور * بالاشه خری بارکران منزل دور *
مجمع الفرسده دخی بمعنی خر مرویدر بو معنایه حکیم انوری بیت لاشهٔ ماکی رسد آنجا که رخش
او رود * کاروانی کی رسد هرکز بکرد لشکری فی لاپچه ولاکشه فی کلاهما بکسر الکاف
العربی اول فتح جیم فارسی ثانی شین معجمه ایله بمعنی لاخشهٔ مرقوم یعنی تتماج آشی عربیده دخی
لاکشه دیرلر نتکم مشهور در خیر الطعام لاکشه دیرلر فی لاله فی معروف چچکدر انواع والوانی
اولور اصلی قرمزی اولمغله لاله تسمیه اولنمشدر زیرا سرخ رنکه لال دیرلر رومده انواعی غایت چوقدر
هر برینه براسم تعیین ایتمشلردر مؤید الفضلاده مسطور در که هر شکوفه که خودرو اوله یعنی
اکدین بته اکا لاله دیرلر اما مشهوری لالهٔ داغدار در که شعرا قلب عشاقه تشبیها استعمال ایدرلر
ایچی سیاه اولور یدی نوعدر که ذکر اولنور ۱ لالهٔ کوهی ۲ لالهٔ صحرایی ۳ لالهٔ شقایق
۴ لالهٔ دورو ۵ لالهٔ دلسوز ۶ لالهٔ دلسوخته ۷ لالهٔ خطایی فرهنك میرزا ابراهیمده یدی
نوعنی بو وجه اوزره ذکر ایدر ۱ سرخ ۲ زرد ۳ سفید ۴ آل ۵ دورو ۶ خطایی
۷ شقایق النعمان رومده مشهور اولان بونلردر ۱ قرمزی ۲ صاری ۳ بیاض ۴ ارغوانی
۵ یشل ۶ پروازی ۷ ابری ۸ منلا چلبی ۹ قرلنغج ۱۰ فلانده ره ۱۱ چلبی جوجه
۱۲ ملك زاده ۱۳ لالهٔ کفه ۱۴ لالهٔ برداق بونلردن ماعدا دخی چوق نوعی واردر فی لامجه فی
سکون میم وفتح جیم فارسیله اول نسنه در که عنبر ومشك وسپند سوخته ولاجوردی سحق
وآمیخته ایدوب اطفالك ابرو وپیشانی وشقیقه لرینه سوررلر دفع چشم زخم ایچون غایت

غایت مفید در دیرلر عبید اوبکی * قطعه * تابود لامجه زعنبر ومشك * خوبرا بر عذار تو بر تو
باد شوق محبت دائم * در دلم پایدار تو بر تو فی لامه فی بوزن نامه اول چارکزی دلبند در که
سلدت شتاده دستار اوزرندن طولارلر و اقلری حفظ ایچون لامك دخی دیرلر فرهنك میرزاده
چیزی باشد که از پای تا سر به پیچند مرویدر فی لانه فی بوزن دانه دورت معنایه کلور اول
آشیانهٔ مرغ شیخ مغربی بیت مرغ دل ما زهر دو عالم * اندر بر او کرفت لانه * فرهنك
جهانکیریده آشیانهٔ پرنده دن غیری چرنده آشیانه سنه دخی دیرلر حضرت مولانا قدس سره
بیت تو چو کبوتر بچه زادهٔ این لانهٔ * که تو نیابی بخود مات ازین سو کشیم * وله قدس سره بیت
همه صیاد نکوبی که چه دامست وچه دانه * که چو سیمرغ به بیند بجهد مست ز لانه * ثانی بمعنی
صداوند او نغمه پردازی وله قدس سره بیت خود کاشن وقتست این یارب چه درخستت این
صد بلبل مست اینجا هر لحظه کند لانه * ثالث کاهل و بیکار و آوارده معناسنه شاه ناصر خسرو
بیت کنون پارسایی همیکرد خواهی * چه کردی بسان خر پیر لانه * بو معنایی مؤید شمس
فخری بیت هنر از نام او به ننك آید * زانکه سخت ابله ست وبس لانه * مولانا کسایی بیت
کنون چونی همی حیلت که کشتی سست وبی طاقت * ترادیدم ببرنایی فسار آهیخته ولانه *
رابع مجمع الفرسده خانهٔ زنبور معناسنه شیخ سعدی بیت شنیدم که مردی غم خانه خورد
که زنبور در سقف او لانه کرد فی لاوه فی بوزن کاوه درت معنایه کلور اول تملق و چاپلوسی وچرب
زبانی ثانی اظهار اخلاص ونیاز ثالث لعب وبازی بونلر لابهٔ مرقوم ایله مترادف المعنی در رابع
برنوع طوغان آدیدر که چالیك دخی دیرلر کذا فی فرهنك جهانکیری فی لاهوزه فی ضم ها وواو
معروف وفتح راء مهمله ایله خام قاون و قارپوز ترکستانده قاش دیرلر حضرت مولانا قدس سره
بیت جسم که چون خربزه است تا نبری چون خورند * بشکن پیدا شود قیمت لاهورهٔ *
فی لایه فی بوزن خایه ودایه لای معناسنه درکه عنقریب ذکر اولنور انشاالله تعالی فی لباده فی
فتح باء موحده ودال مهمله ایله جامهٔ بارانی یعنی یغمورلق لباد دخی دیرلر فی لباشه ولبیشه فی
اول فتح باء موحده ثانی کسریله نعلبند آت بورنه طاقدوغی آلت که ترکیده بواشه دیرلر شیخ نظامی
بیت به نیره زن ازخارش چرم خام * لباشه درافکند شب را بکام * حکیم سوزنی بیت لبش
از هجو در لباشه کنم * تا بخندد در واواو الالباب * وله ایضا بیت لبت از هجو در لبیشه کنم *
فی که بدیه نسان بود تبسم خر فی لب خند فی سکون باء موحده وفتح خاء معجمه ایله لطیفه کونه سوزدن
وطبیعت قبول ایتدوکی ادادن تبسم ایتمکه دیرلر ابو المعانی بیت رجا کردم ز جانان جاه وصلت
بلب خنده بکفتا کر نصیبت فی لبوه فی سکون باء موحده وفتح واو ایله سوده چالوب یوغرد
ایتدکاری مایه یه دیرلر فی لتره فی سکون تاء مثناة وفتح راء مهمله ایله ایکی معنایه کلور اول پاره
ودریده معناسنه شمس فخری بیت آنکه باشد بر جلالت او * اطلس چرخ ژنده ولتره *
ثانی مرد فربه یعنی سمز آدم خواجه عبید اوبکی بیت خلعت ایمان تازه بر عبید خسته پوش
تا یدان خلعت ز فضلت لتره ولمتر شود * فرهنك میرزاده ومؤید الفضلاده بمعنی رانده
مسطور در فی لتره لتره فی یعنی پاره پاره ودریده دریده شده فی لته لته فی یعنی پاره پاره
وپاره لقمه مشرف معناسنه که لتات ولتالت دخی دیرلر و بر معناسی دخی غله ابتدا ایردن چقدوغی

محل ودخی قماش پاره لری که لته دخی دیرلر ی جلاجه ع سکون جیم اول وفتح لام وجیم ثانیله
خوشبو ادویه یی دوکوب سرکه وکلاب ایله آمیخته ایدوب وبر شیشه یه قویوب ایام تعفن
هواده استشمام ایدرلر خاء معجمه ایله خلاخه دخی دیرلر کذا فی فرهنگ جهانکیری بولغتی یعنی جیمله
جلاجه یی جهانکیریدن غیری لغتده منظور فقیر اولمامشدر ی لخته ع سکون خاء معجمه وفتح تاء مثناة
ایله بمعنی لخت مرقوم یعنی پاره خسروانی بیت بازنده شبی کز غم او آنکه در شستت * از تنگ
دلی جامه کند لخته و پاره ی لخچه ع سکون خاء معجمه وفتح جیم فارسیله بمعنی اخکر یعنی آتش
قوری بدرالدین جاجرمی بیت مه بکمند آورد سنبل تو هر نفس * لخچه بدید آورد آتش
تو دمبدم * وله ایضا بیت آن پسته خندان نکر آن چشمه حیوان نکر * آن لخچه پنهان
نکر در آتش جان پرورش ی لخشه ع سکون خا وفتح شین معجمتین ایله اوچ معنایه کلور اول بمعنی
لخچه مرقوم اورمزدی بیت آتش عشق راز بس سوزت * آه شعله است غم بود لخشه *
ثانی ارشته وتتماج آشی که لاخشه دخی دیرلر ثالث بمعنی لغزیده که لخشیده دخی دیرلر ی لخلخه
سکون خاء معجمه اول وفتح لام وخاء ثانیله خوشبو ادویه یی که ترنج پیراغی و عبیطران وامثاللرین
دوکوب سرکه وکلابله آمیخته ایدوب برشیشه یه قویوب دفع عفونت ایچون استشمام ایدرلر
ی لرزه ع سکون راء مهمله وفتح زاء معجمه ایله بر علتدرکه اعضای انسانی متصل دترر عربیده
رعشه دیرلر ودخی حمایه ده دینلور دترتمسی اولدوغیچون ودخی زلزله که کره ارض حرکت ایدر
میرنظمی بیت زمین آید بلرزه از سمندش * چنان تند وتوانا یش تو ندش ی لزیجه ع
کسر زاء معجمه وفتح جیم فارسیله کاوله پنبه یعنی اکیرلمکه آماده اولمش پنبه زاء فارسیله ده مرویدر
ی لشکر پژه ولشکر پژوه ع جاسوس معناسنه که پژوه پژوهیدن لفظندن صیغه امر
ووصف ترکیبیدر واسم فاعل دخی اولور لشکر آرا یجی معناسنه استاد لطیفی بیت بیامد
ز لشکر پژوهان یکی * که قصد شما کرده اندبی شکی ی لشکه لشکه ع یعنی پاره پاره دیمکدر
ی لشکه ع سکون شین معجمه وفتح کافله ایکی معنایه در اول بمعنی پاره ثانی بمعنی شبنم کذا
فی فرهنگ جهانکیری ی لفتره ع سکون فا وفتح تاء مثناة ایله سفله وفرومایه معناسنه که لتره
دخی دیرلر شیخ عطار بیت جام زر بر دست نرکس می نهی * لفتره را امیر مجلس میکنی ی لفچه ع
سکون فا وفتح جیم فارسیله اوچ معنایه کلور اول بمعنی اسب فرواب که لفچ ولفچن دخی دیرلر ثانی
استخوان با کوشت شیخ نظامی بیت بیاورد خوان زیرک هوشمند * بز لفچهای سر کوسفند
ثالث زن فاحشه یه ده دیرلر ی لقومه ع ضم قاف وواو معروف وفتح میم ایله نام پدر ارسطالیس
حکیم کذا فی الاداة ی لکامه ع فتح کاف عربی ومیمله ایکی معنایه در اول قیون بغرسغی قیمه ات
وپرنج ایله طولدوروب بشوررلر شاه ناصر خسرو بیت چو خر بیخرد زانی اکنون که آنکه *
بخورد بستان خریدی لکامه * ثانی آلت رجل معناسنه که لند ودخی دیرلر ی لکانه ع فتح
کاف ونونله لکامه مرقومک ایکی معناسیله ده مترادفدر یعنی اولکه روده با کوشت قیمه آکنده
عربیده عصیب دیرلر طیان مرغزی بیت کر زانکه لکانه آرزوست * اینک بمیان رانم اندر
یعنی ثانی وله ایضا بیت من شاعر ساحرم باکودکان سازم * زیراکه جعل ایشان دوغست بالکانه
شمس فخری بیت بدنیا میل ورای تونباشد * ملانی فرج داردنی لکانه ی لکلکه ع سکون

سکون کاف اول وفتح لام وکاف ثانیله هرزه وهذیان ویاوه سوزکه لکلک دخی دیرلر معربی
لقلقه در ابوالمعانی بیت کوش مزن آن سخن کش بزند لاف فضل * هر سخن کذب اولکه
وهرزه است ی لنبه ع سکون نون وفتح باء موحده ایله هرنه که مدوروکرد اوله ابوالمعانی بیت
کون اولنبه است واورا بایدش * جز بسر کیرد وقبضه راستست ی لنجه ع سکون نون
وفتح جیمله ناز وشیوه وتبختر ایله صالنی یورمک حکیم خاقانی بیت سیمرغ بد مسیحه پنجه نکند
رنجه * اوکپک که لنجه من بازکه جولان * استادلبیبی * قطعه * کفش صندون مخنث کس زن
هردو کردند هردو ناهموار * هیچکس راکناه نیست دران * کو بود هردورا همی از کار *
آن یکی رابخنجه وخفتن * وآن یکی رابالنجه ورفتار ی لواشه ع فتح شین معجمه ایله لواش
مرقوم معناسنه در ی لوده ع سکون واو وفتح دال مهمله ایله بر نوع اوزون سپددر آرقه ده
کوتوررلر وبوک اوزرینه قورلر کواره دخی دیرلر کذا فی فرهنگ جهانکیری ی لوزینه ع سکون
واو وکسر زاء معجمه ایله بقلوا وباداملی حلوا عربیده صمصه بقلوایه مخصوص اسم ایتمشلر لوزینج
دخی دیرلر ابوالمعانی بیت میخورد لوزینه ومرغ کباب شام وسحر * خواجه واهل وعیالش
نان جو راسیر نیست ی لونه ع سکون واو وفتح نونله کلکونه معناسنه یعنی قزللق که زنان
یوزلرینه سوررلر کذا فی المجمع ی لوه ع فتح واو واخفاء هاایله بمعنی غلیواج که غلیواژ وزغن
وحاد دخی دیرلر زبان هندیده برقوشدر تیهویه مشابه کذا فی فرهنگ جهانکیری ی له ع
اظهار هاایله بوزنشه اوچ معنایه کلور اول بمعنی شراب حکیم سنائی * مثنوی * هرچه بستاند
ازحرام خرج * از بهای غاز وازره حج * یا بله یا بمنگ صرف کند * برف را پارو دوغ وترف کند
وله ایضا بیت دولت آزاست درین روزکه آتش ازله * حیلت آز است درین شهرکه نانش
ازمنگ * ثانی بمعنی بوی یعنی رایحه حضرت مولانا قدس سره بیت من چه کفتم کجا ماند دلی *
کز دلم له نبرده رفت ازکار * ثالث ولایت ترکستانده برشهر آدیدر واخفاء هاایله یعنی لامک
نصبیله کاچ اغاجیدر کذا فی فرهنگ جهانکیری ی لویشه ع کسر واو وسکون یای تحتانی
وفتح شین معجمه ایله نعلبند آلتلرندن یواشه دیدکلریدر حکیم نزاری قهستانی بیت پوز خود را
لویشه کردستم * تا طمع بکسلد ز قرص لواش ی لهبه ع سکون ها وفتح باء موحده ایله نادان واحمق
معناسنه در ی لهبله ع سکون ها وفتح باء موحده ولامله بودخی نادان واحمق معناسنه در
ع دربند ارفاخری منتخبنده لامله مسطوردر معیار جمالیده کافله منقولدر ی لهجه ع سکون ها
وفتح جیمله صوت وکلام وشکل معنالرینه استعمال اولنور مثلا مجود خوش لهجه ولسانده محل
وتکلم وحرکت لسانه دیرلر ی مع الیاء التحتانی * لاچی ع کسر جیمله قاقله که هال وهیل دخی دیرلر
بولغت هندیدر ی لاسکوی ع فتح سین مهمله وکاف وکسر واو ایله برکوچك وخوش آواز
قوشدر منوچهری بیت خول طنبوره تو کوئی زند لاسکوی * ازدرخی بدرختی رود وکوید آه
ی لاله دختری ع لاله نك برنوعیدر کناری غایت سرخ واورته سی سیاه اولور آذرکون دخی
دیرلر عربیده شقایق النعمان دیدکلریدر ی لاله دشتی ع ترکیده کاغنك چیچکی دیرلر بعض
فرهنکلرده دخی شقایق النعمان اولق اوزره مرویدر ی لاله کوهی ع لالهیه بکزر بر قرمزی چیچکدر
ی لامانی ع فتح میم وکسر نونله بمعنی چاپلوسی کردن یعنی تملق ویالتقانلق شمس فخری بیت فلاع

جاپلوس دزعهدت * کردنفرت زمکر ولامانی * حکیم سنایی بیت چه سنی دیدی
ازسنت که رفتی سوی بددینان * چه تقصیر آمد ازاقران که کردی کردلامانی * وبمعنی لابه کری
یعنی یالوارمق وله بیت بازازان خواجه زاده بی برك * اینهمه لاف لام ولامانی * مؤید
الفضلاده ونسخه میرزاده بمعنی زره پوشی ﮋ لای ﭻ آلتی معنایه کاور اول بمعنی کفتن مثلا
هرزه لای دیرلر هرزه مکوی دیمك اولور نجیب الدین جرد پادقانی بیت جایی که ازسخاوت
طبعت سخن رود * هم بحر سفله باشد وهم ابر هرزه لای * ومی لاید دیرلر میکوید معناسنه
حضرت مولانا قدس سره بیت ملامتم بکند اردرازمیلایم * بودکه کشف شود حال بنده
پیش شما * کمال اسمعیل * قطعه * حقوق خدمت وآنچه ازنظایر اینست * که شرح قاعده
آن زبان نفرساید * شروع می نکنم اندران که تالطفت * نکویدم که فلانی درازمیلاید * ثانی
برنوع ابریشمدن طوقنمش اینجه لطیف قماشدر ولایت چینده ایشلرلر وهندده شهر بحرانده دخی
ایدرلر ساده سی والوانی اولور سیف اسفرنکی بیت اکسون زرنکار فلك را چه آستر
واره معنبر این لای ساده بین * ثالث سیاه بالچق که اباغه یاپشور کمال خجندی بیت سیل
اشکم بردیکشب بردرش خندید وکفت * پیش ما این شخص آب آورد ولای آورد کیست *
رابع درد یعنی هرصویك وحوضك دیبنه چوکن چرکی بمعنی درد حوض سیف اسفرنکی
بیت موج تباشیرزد برلب نیلی افق * کوهرمه زیرلای همچوصدف شدنهان * بمعنی درد شراب که
کوب دیبنده قالور مولاناجامی بیت دوران زکل لای می وحشت سرخم * بس خانه عشرت
که درین دیربنا کرد * بمعنی درد ساغر ظهوری ترشیزی بیت نخواهی بنای بقا را خراب *
بکن پای بستی زلای شراب * خامس بمعنی تنك بارکه ترکیده یوك تنکی ویوك تابی دیرلر مثلا
این جامه این ریسمان لای است دیرلر یعنی بو اسباب بو ایپك تنکی در سادس دره کوه یعنی
طاغ اراسنده اولان دره ﮋ لاینی ﭻ کسر یای تحتانی اول ونون وسکون یای ثانیله برنوع
پکاری طارکه ملکدر وفقرا ودرویشان کیدوکی پکی طار وقصه جامه یه ده دیرلر کذا فی فرهنك
جهانکیری کتاب السامی فی الاسامیده اول پشمینه جامه درکه ایش محلنده کیرلر ﮋ لبی ﭻ کسر
باء موحده ایله دیلم اتمك اولسون قاون وقارپوز وغیری اولسون امیرخسرو بیت ای قرص
آفتاب که دوری زچشم ما * مارالبی بخش که خسرو که ای تست ﮋ لری ﭻ کسر راء مهمله
مشدده ایله علت جذامدر اعاذنا الله منه ﮋ لنکی ﭻ سکون نون وکسر کافله ایکی معنایه در
اول اقسقلق که بونده یای صفتدر ثانی معنای اصطلاحیدر عذر ودروغ وبهانه معناسنه که
عذرلنك میکند دیرلر شیخ عطار بیت دست رس کرباشدت تنکی مکن * چون تورهداری
برولنکی مکن * بو بیتده تجنیس وایکی معنایه ده شمولی واردر ﮋ لهنه جانکزای ﭻ بر طاش
آدیدر دریاده اولور تموج دریاده بعض محل ظاهر اولور هرکیم آنی کوررسه بامر الله تعالی اول قدر
کولر که هلاك اولور سنكك خنده دخی دیرلر عربیده حجر الضحك دیرلر کذا فی المجمع ﮋ لی ﭻ بوزن
کی ایکی معنایه در اول ظرف مرنه نك اولورسه ثانی بالچق که لای لفظندن تخفیف اولنمشدر
کذا فی فرهنك جهانکیری ﮋ باب اللام المکسورة مع الالف * لقا ﭻ فتح قافله صورت
وچهره معناسنه اکرچه لفظ عربیدر اما عجمده استعمالی شایعدر کند وترکیبلرینه جزو

جزؤ ایدوب مهلقا وخورشیدلقا دیرلر میرنظمی بیت نباشد وفادار هرمهلقا * جفا میکند
کربخواهی وفا ﮋ لها ﭻ فتح هاایله دلك که بوغازك اولنده اولور برپاره اتدر عربیده ملازه دیرلر
ﮋ لیبیا ﭻ سکون یای تحتانی وفتح باء فارسیله بوزن ومعنی کیمیا یعنی شیردان ﮋ مع الباء
الموحده * لبیاب ﭻ سکون باء موحده وفتح یای تحتانیله بمعنی رودخانه یعنی ارمق یری کذا فی
فرهنك جهانکیری بومعنایه میرنظمی بیت زاشك دیده کشته سیل لبیاب * بزورش برنیارد
کوه پرتاب ﮋ مع التاء المثناة * لیبت ﭻ بوزن سیرت کلاه آهنین که اکا ترك وخود وسرپایان
دخی دیرلر عربیده مغفر دیدکاریدر کذا فی المجمع اما لسان الشعراده بمعنی غراره که برنوع پوشش
سلاحدر ﮋ مع الجیم * لج ﭻ اغزك ایچ جانبی ابوالمعانی بیت بکفتار تلخ وجواب درشت *
کند هردم ازهرزه وکوه لج ﮋ لنج ﭻ سکون نونله برنسنه یی برنسنه دن چکوب چقارمق شمس
فخری بیت چو رایش بود بعد ازین کودکر * فلك مهروماه را زکردون بلنج ﮋ مع الراء المهمله ﭻ
ﮋ لیلوپر ﭻ سکون یای تحتانی وضم لام وفتح باء فارسیله بمعنی نیلوفر معروف صاری چیچکدر
صووده بتر انواعی اولور سرخ وسفید وزرد وکبود اما ایچی صارو اولور لیلوپل دخی دیرلر حکیم قطران
ارموی بیت تنی دارم چو ماه نو بزیر تیغ کرد اندر * دلی دارم چو لیلوپر میان آب سرد اندر *
ﮋ مع الزاء المعجمه * لیز ﭻ سکون یای تحتانی ایله بوزن تیز بمعنی لغزیده ونرم کذا فی المجمع
ﮋ مع السین المهمله * لیس ﭻ سکون یای تحتانیله لیسیدن لفظندن صیغه امر ووصف
ترکیبی اولور مثلا کاسه لیس دیرلر چناق یالایجی دیمك اولور میرنظمی بیت مشو کاسه لیس
هرسفله طبع * اکرمرد باشی بدرکن زسمع ﮋ مع الشین المعجمه * لکاش ﭻ فتح کافله یول
معناسنه اما طریق جاده ایام شتاده بالچق اولوب یوریمك عسیر اولدقده صاغندن وصولندن
قچمق اینجه یوله دیرلر ﮋ لیمه کوش ﭻ سکون یای تحتانی وفتح میمله قولاق ایچنده اولان چرك
کذا فی فرهنك جهانکیری ﮋ مع الفاء * لیف ﭻ سکون یای تحتانی ایله اوچ معنایه کاور
بری قطیفه خاوی قریندسی وبری دخی خرما ایپی وبری دخی برنوع ریشه لو کوکدرکه ایچنده
صابون قویوب حمامده سورینورلر ابوالمعانی بیت بکون دلبر دلاك دید بکرمابه * بکرده
لیف بریش سپید کش مالش ﮋ مع الکاف ﮋ لك ﭻ برقوشدر اتی لذیذ اولور اکا لیك ولیلاك
دخی دیرلر ﮋ لکاك ﭻ فتح کافله آلوی ترش یعنی اکشی ارك کذا فی المجمع ﮋ لکلك ﭻ سکون
کاف فارسی وکسر لامله دکرمان طاشی اوزرنده اولان تخته پاره سی که دانه تدریجله دوکلك
ایچون دلکدن آغزنه قورلر لکلکه دخی دیرلر حضرت مولانا قدس سره * قطعه * چون
لکلکست کالك برآسیای معنی * طاحون زآب کردد تزلکلك معین * زان لکلك ای برادرکندم
زدول بجهد * درآسیا درافتد معنی زهی مبین ﮋ لمشك ﭻ کسر میم وسکون شین معجمه ایله بمعنی
چغرات یعنی سودك اوزرینه طوز اکوب کسدررلر کذا فی المجمع ﮋ لنبك ﭻ سکون نون وضم
باء موحده ایله بهرام زماننده برکریم النفس وسخی سقانك نامیدرکه بهرام کورکبی شاهه ضیافت
ایدوب خانه سنه دعوت ایلدی بهرام کور دخی خاطرین جبر ایچون دعوتنه اجابت ایلدی
حکایه سی مشهوردر حکیم خاقانی بیت بهرام ننکرد ببرا هام درنظر * برخاو خوان لنبك
سقا برافکند * وضم ایله شور وغوغایه دیرلر ﮋ لیك ﭻ کلمه استدراك که عربیده کی لکن

معناسنه در لیکن دخی دیرلر ﻟ لیوك ﻊ سکون یای تحتانی وفتح واو ایله بر بوجکك رجامه ووچوقه
کسر دیوك دخی دیرلر بعض فرهنکلرده تخیل بتی معناسنه در ﻟ مع الکاف الفارسی * لنك ﻊ
سکون نونله بوط باشندن اباق بر مقلرینه وارنجه اول عضوه دیرلر حکیم فردوسی . بیت یکی
مادیان نیز بکذشت جنك * برش چون برشیر وکوتاه لنك ﻟ لیتك ﻊ سکون یای تحتانی
وفتح تاء مثناة ایله بیسروپا ومفلس وبی نوا معناسنه حکیم سنایی اززبان زن خود * قطعه *
دوری ام بکرده ازشنکی * تیغ بسیار مرد را فسان * بره مهتران فکنده رکاب * وزهمه
لیتکان کشیده عنان * آحزای لیتك کتاب فروش * برمانید کاربنده بجان ﻟ لیولنك ﻊ
ضم یای تحتانی وفتح لام وسکون نونله بعنی ترف ترکیبده کشی دیدکلری یوغرت قوریسی حکیم غمناك
بیت وان زراز تو باستاند آنکه تا کنون ازو * چون غزی خوردی همی وطایفی ولیولنك *
بو بیتده یای تحتانینك سکونیله اولمق اقتضا ایدر ﻟ مع اللام * لکل ﻊ فتح کافله امرود عربیده
کمثری دیرلر ضم کاف ومیم وسکون ثاء مثلثه وفتح راء مهمله ایله کذا فی فرهنك زفانکویا ﻟ لیلوپل
سکون یای تحتانی وضم لام وفتح باء فارسیله بعنی لیلوپر مرقوم یعنی نیلوفر کذا فی فرهنك
جهانکیری ﻟ مع المیم * لعام ﻊ فتح عین مهمله ایله ایکی معنایه در اول بعنی چرکین میرنظمی
بیت دربرش جامهٔ لعام ولتات * چهره اش زشت وطبع دیو صفات * ثانی بعنی تاریك که
قراکو معناسنه در ﻟ لفام ﻊ فتح فایله پشمق که کفش معناسنه در ﻟ لکام ﻊ فتح کاف
فارسیله اویان که آت باشنه اوررلر معربی لجامدر ودخی کم معناسنه ده دیمشلر چونکه کم ایله اویان
بربرینه لازمه در ایکسنه دخی دینلور شاعر بیت طبع راکرچه خوش آید دلبران شوخ طبع
ضبط ارممکن نباشد همچو اسب بی لکام * عجایب البلدانده شام ولایتنده برطاغ آدیدر
ﻟ مع النون * لباس راهبان ﻊ یعنی سیاه جامه حکیم خاقانی بیت لباس راهبان پوشید
روزم * چو راهب زان برآرم هر شب آوا ﻟ لبان ﻊ فتح باء فارسیله بعنی رخشان استاد فرخی
بیت کردون زبرق تیغ چو آتش لپان لپان * کوه از غریو کوس چو کشتی نوان نوان * کذا فی
التحفه اما فرهنك میرزاده ومؤید الفضلاده یای تحتانی ایله بوزن کیان بعنی تابش یکدیکر
درخشد مسطوردر ﻟ لشتن ﻊ سکون شین معجمه وفتح تاء مثناة ایله بعنی لیسیدن یعنی یلامق
حکیم سوزنی بیت لشتند آستانت بزرکان ومهتران * چون یوز پیر لشته باب کاسهٔ پنیر *
ﻟ لنجیدن ﻊ سکون نون ویای تحتانی وکسر جیمله برنسنه یی برنسنه دن چکوب چقارمق
مثلا یردن اغاج وسائر نسنه لری چکمکله چقارمغه دیرلر وآخر نسنه لرده دخی استعمال اولنور
طیان مرغزی بیت کسی کو رابکیر د درد قولنج * بکافش توشکم سرکین برون لنج ﻟ لیبان ﻊ
سکون یای تحتانی وفتح باء فارسیله بعنی لیپاه مرقوم یعنی شیردان ﻟ لیزیدن ﻊ سکون یائین
تحتانیین وکسر زاء معجمه ایله بعنی آمیختن ولغزیدن یعنی قارشمق وسورچمك کذا فی المجمع ایکی
معنایه ترتیب اوزره میرنظمی بیت هر آن لیریز حلالش باحرامش * بلیزد پای او وقت خرامش
ﻟ لیسیدن ﻊ سکون یائین تحتانیین وکسر سین مهمله ایله یلامق که عربیده لعق وولوغ دخی
دیرلر بو عربی قطعه ده وارد اولمشدر * قطعه * اذا وقع الذباب علی طعام * رفعت یدی ونفسی
تشتهیه * ویجتنب الاسود ورود ماء * اذا کان الکلاب یلغن فیه ﻟ لیوان ﻊ سکون یای

یای تحتانیله بعنی دیوان یعنی محل حکومت پادشاهان ووکلاش ودخی اتاغ رفیع واتاغ اوکنده
اولان سایبان کذا فی فرهنك جهانکیری ﻟ لیهیدن ﻊ یای ثانی مجهول ایله بعنی خاییدن یعنی
چینمك مسعود سعد سلمان بیت مسعود سعد چند لبی زار * چه فایده ز زار لیهیدنت *
ﻟ مع الواو * لیمو ﻊ لیمون که معروف میوه در طالب آملی بیت زوترنج دقنی ده که طبیبم دل من
نشکند تلخی صفرات بدین لیموها ﻟ لیمو دارو ﻊ کوهی براوتدر ایام بهارده طاش
اراسنده بتر لیمون رایحه سن ویرر طبیعتی حار ویابس در عربیده وسیخ دیرلر ﻟ لیو ﻊ سکون
یای تحتانیله نیر اعظم اسماسندن براسمدر حکیم انوری بیت ای ساقی مهروی در انداز و مراده *
زان می که زرش مادر ولیوش پدر آمد ﻟ مع الهاء * لباچه ﻊ فتح باء موحده وجیم فارسیله
بعنی جامه واثواب لباس معناسنه در حکیم انوری * قطعه * یکی ز آتش جو سپهر با زم خر *
که از تجاسر آن همچو دیك میجوشم * عجب مدار که امروز مر مرا دیدست * در آن لباچه که
تشریف دادهٔ دوشم * نه بهر خسرو سیارکان همی خواهد * که عشوهٔ بخرم وان لباچه بفروشم
بدر جا جرمی بیت صبح است رومی کله رزد بر سرش * شب هندوی لباچهٔ کلریز دربرش
خواجه سلمان بیت جیب ولباچهٔ دوران که شب اندر روز ست * همه تا دامن حشر ست
معطر بخور * بعض فرهنکلرده جامهٔ قاضی مرویدر ﻟ لکلکه ﻊ بعنی لکلك مرقوم یعنی
دکرمان طاشی اوزرنده اولان تخته پاره سی شاه داعی شیرازی بیت زبان لکلکه هرکز نداد
داد کلام * نشد محیط زمان نیز بر مکان سخن ﻟ له ﻊ اظهار هایله بوزن زه ایکی معنایه در اول
مضمحل معناسنه یعنی اسکیوب طاغلمق اوزره اولان نسنه ثانی فرنك طرفندن روم
سرحدنده برشهر آدیدر ﻟ لیسپه ﻊ سکون یای تحتانی وسین مهمله وفتح باء فارسیله ماسوره
معناسنه در کذا فی المؤید ﻟ لیسنه ﻊ سکون یای تحتانی وسین مهمله وفتح نونله ماسوره
معناسنه فرهنك جهانکیریده مرویدر ﻟ لیمه ﻊ سکون یای تحتانی وفتح میمله چرك معناسنه
ﻟ لیوه ﻊ سکون یای تحتانی وفتح واو ایله ابله واحمق که کالیوه دخی دیرلر لواحد من الشعرا
بیت صنم را بود بر درغادمی سیر * چو مستان لیوه چون دیوان زبونکیر * مؤید الفضلاده بعنی
جاپلوسی وفریبنده ومجمع الفرسده بعنی شکستن مرویدر ﻟ مع الیاء التحتانی * لهی ﻊ کسر
هایله بعنی رخصت حکیم سوزنی . بیت کرزنش رابلفظ بخارای عادتی * کویم کهی کنی که بکایم لهی
کنند ﻟ باب اللام المضمومة مع الالف * لکا ﻊ ایکی معنایه در اول للك دیدکلری بویا که
قینادوب ابریشم بویارلر سرخ رنك چقار وقلیچ وخنجر قبضه لرین آنکله محکم ایدرلر حکیم قطران
ارموی بیت نارچون درحقهٔ زرین نکینهای عقیق * سیب چون برمهرهٔ سیمین نشانهای لکا
وله ایضا بیت آن دورویه کل چو روی عاشقان از خون دل * پاچه بر زرین ورقها ریخته آب
لکا * ثانی بعنی مرز بوم یعنی زمین وملك وولایت ﻟ لوبیا ﻊ بوکر بجه دیدکلری غله در حبوبات
قسمندن ﻟ لوترا ﻊ سکون واو وتاء مثناة وفتح راء مهمله ایله ایکی کمسنه میاننده معهود انه
اولان اداوتعبیرات که غیرلر اشتمد که فهم ایلیه لر زبان زرکری ولوتره دخی دیرلر کل اسمعیل . بیت
خرد سرعقبی کند فهم ازو * چو کوید سرکالك تو لوترا * وله بیت دانی چه نام رادر کالکت با لوترا
اندر زبان اهل خرد نا ودان شکست ﻟ لوشا ﻊ واو معروف وفتح شین معجمه ایله حکمای رومدن

برمشهور حکیم آدیدر نقش وتصویرده بی نظیر ایدی بوصنعتده بیمثل برکتاب تصنیف ایتمشدر
شکاوش وشکلوشا دخی دیرلر لوقا واومعروف وفتح قافله ایکی معنایه در اول قیاقوروغی
عربیده حی العالم دیرلر ثانی حکماء یونانیدن برمشهور استاد حکیم آدیدر کذا فی فرهنك
جهانکیری مجمع الفرسده اوقا یدر حکیم قسطادر بعضیلر قسطا علم حکمتده برکتاب آدیدر ولوقانك
مصنفی دردیرلر اما قول اول اصحدر شاه ناصرخسرو بیت هرکسی حرفی همیکوید بتیره رأی
خویش * تاکمان آیدکه اوقسطای بن لوقاستی * مرقوم لوشا ولوقا ایکی حکیم آدی اولدوغنه
شعر عربده دلالت واردر نتکم شیخ شهاب الدین تاعفری بیت واحطط نساحة یوحنا
وصاحبه * لوشا ولوقا وکرکی وکرکس مع الباء الموحده * لوقاب واومعروف وفتح قافله
بیوك قزغان که عربیده اولمقوله یه ماعون دیرلر اکثر عمارت مطبخلرنده استعمال اولنور ابوالمعانی
بیت آنچنان صاحب شکم بودست آن حیوان صفت * میتوان کفتن شکم راآن لوقاب
وقف عام لهراب سکون ها وفتح راء مهمله ایله نام پدر کشتاسب شاهدر لهراسب سکون
ها وسین وفتح راء مهملتین ایله طائفهٔ کیانیاندن برمشهور پادشاه اسمیدر ایرج نسلندندر
مع التاء المثناة * لیوت ضم باء فارسی وواو معروفله اغزایچی معناسنه در شاعر بیت
لولوی ترکشت آنزاهر سخن * پردروکوهر صدف بوده لیوت لشت سکون شین معجمه
ایله قوی واستوار معناسنه میر نظمی بیت بنای عشق دردل لشت باید * که معموری همین
درعمر شاید لعبت سکون عین مهمله وفتح باء موحده ایله صیغهٔ مبالغهٔ مفعوله ربازی
معناسنه یعنی اویون اکرچه لفظ عربیدر اما فارسیده استعمالی شو لقدر شایعدر که کندو
افتلری منزلهسنه وارمشدر ودخی شول نسنه یه دیرلر که کورنلر مفتون دلداده اولهلر شیخ سعدی
بیت ای فتنهٔ دلبران یغما * وی طیرهٔ لعبتان چینی لوت واومعروف ایله برهنهٔ اصلی
معناسنه در وواو مجهول ایله اقسام اطعمهٔ لذیذه معناسنه در حکیم خاقانی بیت اینهاهمه
مردلات ولوتند * بادجیروت بربوتند * بومعنایه احمد اطعمه بیت احمد بریاضت نشدت
کشف بزن لوت * چون نیستی ازاهل دل ازاهل شکم باش * مجمع الفرسده لقمهٔ بزرك
معناسنه بمعناق اطعمه بیت هرکه روزی برهٔ تنها بخورد * درمیان لوت خواران مرد نیست
اوت وپوت توابع الفاظ قبیلندندر که اقسام مأکولات وانواع مشروبات معناسنه در
حضرت مولانا قدس سره * مثنوی * پیش اوکوساله بریان آوری * که کشی اورا بکهدان
آوری * که بخور اینست مارا لوت وپوت * نیست اورا جز لقاء الله قوت * ابن یمین بیت
زهر سودست آور دلوت وپوت * بشادی برآردز انده دمار لهفت ضم ها وسکون فایله
قزلمیانده معروف اویندر زبان هندیده کودیه دیرلر ابوالمعانی بیت چون لهفت بودست نزد
دختران * شایع اما کیربوده درمیان مع الجیم * لج سوم ونکبت معناسنه میرنظمی بیت
مکن زنهار باهر لج صحبت * ترا آخر شود ساری ندامت لنج سکون نونله اوچ معنایه کاودر
اول کوشهٔ دهن یعنی آغز بوجاغی میر عماره بیت کفت من نیز کیرم اندر کون * سبلت
وریش وموی لنج ترا * ثانی آوردك ایچ جانبی که اکا اکب وکپ وپج وپوج دخی دیرلر
عراسانیلر لینوس وهندیلر کالدیرلر استاد لبیبی بیت نه همه کار تو دانی نه همه روز تواست * لنج

لنج برباد مکن پیش وکفت برمفراز * شمس فخری بیت که چوتشنه بروز کرم درآب * همه
درخون نهند لنج وفرنج * ثالث بمعنی لب حضرت مولانا قدس سره بیت چشم بردربود
بنشسته بکنج * رو ترش کرده فروافکنده لنج * وله قدس سره بیت آن لب که بود لنج خری بوسه که
او * کی یابد آن لب شکرش بوس مسیحا * بعض فرهنگ کارده بمعنی شل دخی مرویدر لوج
واو مجهول ایله ایران زمینده بر ولایت آدیدر کذا فی فرهنك جهانکیری لولانج برنوع
حلوادر کولانج دخی دیرلر شیرازیلر کولاج دیرلر رومده بقلوا مثلی ایدر بغایت لطیف طعامدر
مع الجیم الفارسی * لچ بمعنی برهنه که لوچ دخی دیرلر کذا فی فرهنك جهانکیری لوچ
واو معروفله ایکی معنایه کاور اول بمعنی احول یعنی شاشی شمس فخری بیت هرکه درملاء
بشاهیش نه یکنا بیند * بود از کوری آن کژنکر ولوچ وپاوچ * حکیم سنایی بیت کوش کررا
سخن شناس که دید * دیدهٔ لوچ راست بین که شنید * شیخ سعدی بیت خویشتن رابزرك
پنداری * راست کویم یکی دو بیند لوچ * ثانی واو مجهول ایله برهنه که مادرزاد اوله یعنی عمرنده
اثواب کیمامش اوله مع الخاء المعجمه * لخ ایکی معنایه در اول کج مرقوم معناسنه حکیم
حکیم سنایی بیت آن مست زمستی نه بترسد نه زمردی * ورنی بخذنیرهٔ خطی شمرد لخ * ثانی
حصیر اینده کاری سازه دیرلر لوخ واو معروفله ایکی معنایه در اول براوتدر که حصیر ایدرلر
اکا لخ ودوخ ودخ دخی دیرلر ثانی بمعنی کوز پشت یعنی بوکری عربیده احدب دیرلر زراتشت
بهرام بیت شودرخ زرد وپشت لوخ کردد * تنت باریك همچون دوخ کردد مع الدال المهمله
لباد فتح باء موحده ایله براغاجدر اوکوزك بوینینه کچوررلر تاکه عربه چکه وجفت سوره
هندی لسانده جوه دیرلر شیخ نظامی بیت کشاورز بوکاو بند دلباد * زکاووز آهن بجوید
مراد * بومعناده لباده دخی دیرلر عربیده باء مشدده ایله کیچه معناسنه در لند سکون
نونله ایکی معنایه کاور اول لاف وکزاف معناسنه حضرت مولانا قدس سره * مثنوی *
کرچه صرصر بس درختان میکند * برکیاه سبز احسان میکند * برضعیفی کیاه آن باد تند *
رحم کردی دل توازقوت ملند * ثانی زیرلبدن سویلمك که محل غضب وتهوّرده واقع اوله اکا
دندیدن وژکیدن دخی دیرلر حضرت مولانا قدس سره * مثنوی * رفت خضر وکفت ای
موسی بیار * آب وخاك وآلت اوانتظار * تامن این دیوار کج سازآورم * باصلاح اولش باز
آورم * بردفرمانش ولی لندش فزود * کین که ما کردیم کاری هرزه بود لورکند واو ج
معروف وسکون راء مهمله ونون وفتح کافله سیل صوینه که یری یرتوب کتمش اوله یالکزلور دخی
دیرلر شیخ نظامی بیت دزی تادهستان خوارزم چند * لویدی نه بینی بجز لورکند * خواجه
عبید لوبیکی بیت درهر یکی ازین عددشست روشنست * آنهاکه تعبیه است درین تیره
اورکند مع الراء المهمله * لر راء مخففه بوطائفهدر صحرانشین غایت بیوك اولوس
وقبیلهدر امیرخسرو * مثنوی * ملك کز لشکر آفت سکالش * چوموی لر پریشان دید
حالش * ترش روکشت چون افغان چنکی * ولی همچون کلاه لربه تنکی * مولانا هاتفی درتیمور
نامه * مثنوی * زبدکاری فتنه جویان لر * زبانهای آیندکان کشت پر * زاندیشه آن دل شاه را
که ازفتنه ایمن کند راه را * ثانی راء مشدده ایله اسکی نسنه کهنه معناسنده در کذا فی فرهنك

جهانکیری اما مجمع الفرسده نوعی از مردم قهستانی و بمعنی کام دیوان وبره کوسفند و بمعنی بانه
و مر آب مسطوردر ﴿ لقمه شمار ﴾ اول کمسنه یه دیرلرکه اکا برمجالسنده سفره لرنده
بلادعوت حاضر اولوب طعام اکل ایدنلرك لقمه لرین صایوب کاشکی اول لقمه یی بن آلیدم دیو
طعامه حرصندن سائرك تناولن کوزه ‌در حکیم صاحب درقسمیه بیت برشك حاسد والطاف
مصاحبان مزاح * بغمزبی هنران و بره لقمه شمار ﴿ لور ﴾ واو مجهول ایله درت معنایه کاور
اول سیل یری یرتوب آقدوغی محله دیرلر امیرخسرو * مثنوی * صفی کز اژدهای بدکزیده
بالور و مار پیچی شد خزیده * یکی ازعجز تن داده بتسلیم * یکی در لورولرد ژمیداز بیم * وله
ایضا بیت کرسبکباری مترس ازراه ناهموار ازانك * بهترین میدان تك خرکوش را لورولرت
ثانی برنوع پنیردرسائر پنیرلردن زیاده مقبولدر محمد عصار بیت چرب وشیرین تری زشکر
وشیر * نرم ونازکتری زلور پنیر * ثالث بی شرم و حیا معناسنه که لول دخی دیرلر رابع حلاج یایی که
اورك دخی دیرلر ﴿ لور آور ﴾ واو معروف اول وسکون راء مهمله وفتح واو ثانیله یاغ دبه سی که
دوه خامندن ایدوب یوله کوتورمك ایچون ایچنه هرنه اولورسه قورلر بعض فرهنکلرده مذکور
دبه که باقردن ایدوب ایچنه یاغ وبال و مربا واشربه هرنه اسسترلرسه قورلر لوراك دخی دیرلر ﴿ لوکر ﴾
واو مجهول وفتح کافله هندوستانده برشهر آدیدر کذا فی التحفه ﴿ لولر ﴾ واو مجهول وفتح لامله
خدای تعالی عزوجل اسماسندن بر اسم شریفدر میرنظمی بیت اکر لولر کند باری ببابد
مرادانت بپای خویش شاید ﴿ لوهاور ﴾ واو اول مجهول وثانی مفتوح برقوشدر سنداهرا
دخی دیرلر ﴿ مع الزاء المعجمه * لعبت باز ﴾ حقه باز معناسنه در مولانا جامی بیت این همه
لعبت ولعبت سازی * وین بصد شعبده لعبت بازی ﴿ لغز ﴾ فتح غین معجمه ایله بمعنی چیستان
یعنی بالمجه بعض ابیات ایدوب رموز ایله معما کبی ایچنده اسم صقلرلر وپیچ وتابلی سوزه ده دیرلر
﴿ مع السین المهمله * لرس ﴾ سکون راء مهمله ایله ترحم ایلمك معناسنه در میرنظمی بیت
یکنج درد و محنت حال دل پرس * ترحم بایدش ازلطف میلرس ﴿ لوس ﴾ واو معروف ایله
ایکی معنایه در اول تملق وچرب زبانلق ایله آدم آلدامق معناسنه شیخ سعدی بیت چو
دستی ندانی کزیدن ببوس * که با غالبان چاره زرقست ولوس * حکیم سوزنی بیت کر بودم
سیم کارکرد چون زر * ورنه بود سیم لوس ولابه سرایم * بومعنایله میرخسرو بیت آمد اوباهزار
لابه ولوس * داد بردست وپای برنابوس * ثانی بمعنی غش کردن یعنی مسك وعنبره وسیم
وزره نسنه قرشدیروب مغشوش ایلمك معناسنه استادکسایی بیت کافور تو بالوس
بود مشك تو باناك * بالوس تو کافورکنی دائم مغشوش * بعض فرهنکلرده کافور مغشوشه لوس
ومشك مغشوشه ناك لفظی تخصیص ایلمشلر وعربیده چاشنی معناسنه در ﴿ مع الشین المعجمه
لش ﴾ بولانق بالچق که حوضلر دیبنده وارمقلرده اولور لوش دخی دیرلر پوربهای جامی
بیت صاف باشد زلال دولت تو * تیره شد آب دشمنانت زلش ﴿ لوش ﴾ بوزن کوش ونوش
اوچ معنایه کلور اول صو دیبنده اولان بالچق وبولانق صوکه عربیده ترنوف دیرلر شیخ عطار بیت
چون همی شد غرقه فرعون آن زمان * کرد پر ازلوش جبرئیل دهان * ثانی بمعنی کج دهان
یعنی آغزی اکری شمس فخری بیت یکی دو بیند والبته دبه احول * سخن کژآید وبی هیچ

هیچ شك زلوچه لوش * ثالث اللهم عافنا مرض جذامه مبتلا اولمشه دیرلر وواو مجهول ایله
روم حکماسندن برحکیم آدیدر لوشا دخی دیرلر ﴿ مع الغین المعجمه * لوغ ﴾ واو معروفله
بوزن یوغ ودوغ ایکی معنایه در اول بمعنی دوشیدن یعنی صاغمق منجیك بیت من زهجای تو باز
بود نخواهم * تات فلك جان وخواسته نکنم لوغ * شمس فخری بیت ابواسحق بادا کرنوالش
زپستان طرب شیری کنم لوغ * ثالث بمعنی آشامیدن که میلوغد دیرلر می نوشد دیمك اولور
فرهنك زفانکویاده ومؤید الفضلاده بمعنی دوشنمك وآشامنمك مسطوردر ﴿ مع الفاء * اوف ﴾
واو معروفله بوزن یوف بیلان یاصدوغی دیدکلری اوت وبعضیلر آیو بخریدر دیدیلر وبعضیلر
دخی قوردقولاغی دیدکلری اوتدر دیمشلر وهر فرهنکده بومعنی یازمشلر ﴿ مع الکاف * لك ﴾
اوچ معنایه در اول بمعنی چیزی کنده یعنی قوقمش نسنه ثانی برشی در برودت هوادن شبنم کبی
اغاج یپراقلری اوزرینه یغار اکثر کنار آغاجی اوزرینه یاغوب منجمد اولور هندوستان ولایتنه
مخصوصدر دوشروب ودوکوب قیناندوب ابریشم وجامه بویارلر رنکی برقرار در یوماق ایله زائل
اولماز نقاشلر ومصورلر آب صافیسنی نقشه قوللنورلر ودردنی ذرکرلر آلوب خنجر وبچاق
قبضه سنی آنکله محکم ایدرلر لاك ولکا دخی دیرلر آغاجی بیت هیچ نارم شدن زخانه برون *
کو بیم درنشانه اندبلاء * شمس فخری بیت هزار سال بماند ظل توکه شوند * بجاه تو متمکن
چو پای تیغ ازلك * صیدنه ابی ریحانده مسطوردر که لك صمغ نبات درمره مشابهی واردر
وکتاب السامی فی الاسامیده لك برجراحتدر شکمده ظاهر اولوب شکمی سوراخ ایدر عربیده
آکا دبیله دیرلر ضم دال مهمله وفتح باء موحده وسکون یای تحتانی ولام مفتوحه ایله ثالث
فرهنك جهانکیریده بمعنی شتالنك یعنی طوپوق عربیده کعب دیرلر حکیم نزاری قهستانی
بیت محیط برلك پایم غمیرسد بمراتب * غدیر دنیاوانکه من غریق علایق ﴿ لك وپك ﴾
واو ساکن وضم باء فارسیله کنده وناتراشیده یعنی یوغون وناساز پوربهای جامی بیت ای شوز
بخت مدبر ومعلول وشوم پی * وی ترش روی وناخوش مکروه ولك وپك ﴿ لنك ﴾ سکون نونله
اتکن دوشیروب یوقارو طوتان آدمه دیرلر فرهنك جهانکیریده فوطه معناسنه مرویدر
﴿ لوراك ﴾ واو مجهول وفتح راء مهمله ایله یاغ وبال وامثالی نسنه لر قونیلان دبه معناسنه که
لوراور دخی دیرلر ﴿ لورك ﴾ واو مجهول وفتح راء مهمله ایله کمان نداف یعنی حلاج یایی که اور
دخی دینلور ﴿ لوشناك ﴾ سکون واو وشین معجمه وفتح نونله بالچقلی یرکه لوش بالچق وناك
ادات نسبتدر غمناك وفرحناك کبی میرنظمی بیت همیرفته دران پرشوق وبی باك * اکرراه
بوده دوروالوشناك ﴿ لوك ﴾ بوزن سوك اوچ معنایه در اول زبون وضعیف حضرت مولانا
قدس سره * مثنوی * لنك ولوك وخفته شکل بی ادب * سوی او میغیز واورا می طلب *
کین طلب در تومبارك جنبشست * وین طلب در راه حق مانع کشست * ثانی ابله واحمق
معناسنه شمس فخری بیت بجازنده کی ظل حق شدی مأیوس * اکرنبودی آن کور بخت
وابله ولوك * ثالث اور دیدکلری علت که بریومری ات کبی نسنه در آدم وحیوانده ظاهر اولور
اما وجعی اولماز عربیده غدر ودبیله دخی دیرلر ﴿ مع اللام * لول ﴾ واو معروفله بی شرم وحیا
معناسنه که لور دخی دیرلر بومقوله کمسنه یه لولی دیرلر ارکك اولسون دیشی اولسون تکم

مج

خواجه حافظ جمع ایله لولیان دیمشدر . بیت فغان کین لولیان شوخ وشیرینکار وشهرآشوب
چنان بردند صبر از دل که ترکان خوان یغمارا * حضرت مولانا قدس سره مفردینی ذکر ایلدی
بیت کرهمی کویم اول وورنمی کویم کول * چون کالنده براب دولیم ونکتك میکنم ل مع المیم ع
ل لزوم ع ضم زاء معجمه ایله کیاده دیدکاری یایدرکه کماننکشلر آنکله یای چکمکه مشق ایدرلر
لیزم دخی دیرلر حکیم سوزنی بیت بنوسه سخت کمانی ندارم از تو طمع * وکر کمان سپهرآیدم
کمان لزوم * وله ایضا بیت ای . ببازوی همت توشده * مرفلك را کمان کمان لزوم ل لغام ع فتح
غین معجمه ایله ایکی معنایه در اول دوه کوکره دکده آغزندن چیقان کوپك ثانی الکام یعنی اویان
ل لکام ع فتح کافله ایکی معنایه در اول بمعنی کنك وبی حیا حکیم سوزنی بیت هرچند که
کنکیم وکلوکیم ولکامیم * دلداده ودلبسته آن دولغلامیم * ثانی . برطاغ آدیدرکه محاذی
شهر حما وشیزر واقامیه ده واقعدر که جانب شمالی چکاوب کتمشدر تا صهیون وشغر وکاسدن
انطاکیه شهرنده منتهی اولور کذا فی فرهنك جهانکیری ل مع النون * لرستان ع لر طائفه سی
ساکن اولدقلری یرلره دیرلر مولانا هاتفی بیت به تبریز راند از لرستان سمند * که کرد نکشانرا
کشد درکمند ل لکین ع کسر کاف وسکون یای تحتانیه ایله بمعنی نمد یعنی کچه پودبهای جامی
* قطعه * همی تا بود نزد اهل خرد * سقرلاط افزون بها از لکین * بمان جاودان شادمان
دوستکام * خدایت حفیظ ونصیر ومعین ل لمجان ع سکون میم وفتح جیم فارسیله بر طائفه نك
آدیدرکه غایت قتال وخونریز وسفاك اولورلر ولایتلرنده شکرقامشی غایت چوق اولمغله
طعاملری جمله شکری ایمش ل لندیدن ع سکون نون ویای تحتانی وکسر دال مهمله اولی
وفتح ثانیه ایله کند وکندو ایله زیرلبدن سویلنمك کذا فی المجمع ل لوخن ع سکون واو وفتح
خاء معجمه ایله اسماء قردندر حضرت مولانا قدس سره بیت چند انکه خواهی جنك کن یا کرم کن
تهدیدها * میدان کدو ورلوخنست بهرچه میتالی ایا ل لوس زن ع واو معروف وسکون
سین مهمله وفتح زاء معجمه ایله چاشنکیر معناسنه درکه لوس چاشنی در وزن اسم فاعلدر طادیجی
دیمك اولور بوفعل صاحبنه چاشنکیر تعبیر اولنور ل لوسیدن ع واو معروف وکسر سین
مهمله فریب دادن وفروتنی کردن یعنی یلتقلنق لق ایله تواضع کوسترمك کذا فی المجمع ل لوشن
واو معروف وفتح شین معجمه ایله لوش مرقومك معنای اولیله مترادفدر صود یبنده اولان بالچق که
بلچن دخی دیرلر حکیم اسدی بیت نهالش بزبوش زلوشن بدی * زبرجادرش آب روشن بدی *
ل لوغیدن ع واو معروف وکسر غین معجمه ایله ایکی معنایه در بری بمعنی آشامیدن وبری
بمعنی دوشیدن ل لوکیدن ع واو معروف وکسر کافله درشت وناهموار یوریمك یعنی دیزاوزره
ویاخود ال اوزره یوریمك کذا فی المجمع ل لولین ع واو معروف وکسر لامله ابریق وامثالی
نسنه لرك لوله سی یعنی امزیکی میرنظمی بیت درآنجا بدی چشمه دلپذیر * زلولین آب
حیاتش بزیر ل مع الواو * لو ع بوزن کو ظرف معناسنه هرنه اولورسه نعیمی بیت ای کوبی
اندر لوزدی از ترس باغی رخت را * پوشیده باد از رخت من کور رخت اندر لوزنم ل لولو ع واو
معروف وضم لامله قرچی طائفه سنك محبوبلری که وقت بشارت وحالت نشاطده لولو دیو
آغزدن صدا ایتدکاری ایچون لولو دیرلر جمع ایدوب لولیان دیدیلر وهر محبوب فتنه

فتنه انکیز وغارتکر صبر اوله استعاره طریقیله لولیان دیرلر نتکم خواجه حافظك دیواننده برتاج
پرده واقع اولمشدر وعربیده ابنجو معناسنه در شیخ آذری بیت درخاك خراسان نه غریبی تو که
هستند * ارباب خراسان همه لالا وتو لولو ل مع الباء * لباده ع فتح باء موحده ودال مهمله
ایله جفت وعربه چکمك ایچون اوکوزبوینه قودقلری اغاجه دیرلر کمال اسمعیل بیت آتش خشم
تو چون زبانه برآرد * شیر فلك برنهد بکاو لباده ل لتره ع سکون تاء مثناة وفتح راء مهمله
ایله ایکی معنایه کلور اول زبان قرارداده یعنی ایکی آدم میاننده معهود اولنه تکلم اولنوب خارجدن
ایشیدن فهم ایدوب آکلیه آکا لوتر ولوتره دخی دیرلر ثانی اول شخصه دیرلرکه بند زبانی
اولیوب بولدوغی سوزی سویلیه کذا فی فرهنك جهانکیری ل لغونه ع ضم غین معجمه وواو
معروف وفتح نونله آرایش وزیب وزینت معناسنه در کذا فی المؤید ل لقمه خلیفه ع بر نوع
لطیف حلوادر حکیم خاقانی بیت کان لقمه خلیفه که از دست وی خوری * لوزینه ایست خرده
الماس درمیان ل لنبه ع سکون نون وفتح باء موحده ایله مردم بزرك جثه وفربه معناسنه میر
عماره بیت چراکه خواجه انجیل وزنش جوانمردست * زنی چکونه زنی سیم ساعد ولنبه *
ل لنکوته ع سکون نون وواو وضم کاف وفتح تاء مثناة ایله درویشان کوچکلری وسروپا برهنه
کمسنه لر بیللرینه بغلدقلری فوطه یه دیرلر لغت هندیدر شاه داعی شیرازی بیت دل بفراغت ده
ولنکوته بند * از جهت زرنه بجان پوته بند ل لوبره ع واو مجهول وفتح باء موحده وراء مهمله ایله
میش دشتی یعنی بیابان قوینی ل لوتره ع سکون واو وتاء مثناة وفتح راء مهمله ایله ایکی آدم
میاننده معهود اولان مکالمه که لتره دخی دیرلر کذا فی فرهنك جهانکیری ل لوره ع واو
مجهول وفتح راء مهمله ایله لوز مرقومك معنای اولیله مترادفدر یعنی سیل یرتوب آقدوغی یر
استاد فرخی بیت ترا بزرك سپاهیست وبن درازرهیست * همه سراسر پرخار ومار واوره وجر
امیرخسرو بیت شداز آب کتوران سوده فرسنك * دران دشت فراخ واوره وسنك *
ل لوزه ع واو معروف وفتح زاء معجمه ایله سیل یرتوب آقدوغی یر سیلابکند معناسنه . استاد
عنصری بیت داش بکیرد ازین کوه ودشت وپیشه ورود * داش بکیرد ازین آبکند ولوزه
وجر ل لوسانه ع واو معروف وفتح سین مهمله ونونله چاپکلك وچاپلوسلق کسائی بیت اجل چون
جام کرده کیرو پوشیده بخاك اندر * صبا از دور بکمانه برون کرده بلوسانه ل لوشابه ع واو معروف
وفتح شین معجمه وباء موحده ایله چرب وشیرین معناسنه اعم وطعامده اخصدر ل لوشاره ع
واو معروف وفتح شین معجمه وراء مهمله ایله لور مرقومك معنای اولیله مترادفدر یعنی سیل
یرتوب آقدوغی یرکه اوزه دخی دیرلر مؤید الفضلاده زمین کوشده یعنی چقور اولمش یر
وسیلاب کند معناسنه ل لوشانه ع واو معروف وفتح شین معجمه ونونله چرب وشیرین کرك
طعام وکرك غیری لوشابه مرقوم معناسنه ل لوقه ع واو مجهول وفتح قافله لوقاء مرقوم
معناسنه در ل لوکه ع واو مجهول وفتح کافله اوج معنایه کلور اول آره پست یعنی آلچاق اون
دقیق خرجی معناسنه کمال اسمعیل * قطعه * من که بهر تواز خدا خواهم * کاردان کرنج واوکه
وقند * تا کیم دفع عشوه خواهی کرد * چند ازین انتظار آخر چند * بعض فرهنکلرده بو معنایه
لامله لوله واقعدر ثانی دانه دن آیراش پنبه ثالث آواز بلند کریه ونالیدن سك وغیره یعنی

آواز بلند ایله کوپك وغیری اولومق ل اوله ج واو معروف وفتح لامله معروف نسنه در چشمه ومصلقارده وابریق وبردقلرده اولور ودخی بدرکه عورات اکرلر ل لوبشه ج کسر واو وسکون یای تحتانی وفتح شین معجمه ایله بمعنی غله کوفته یعنی دوکلمش غله کذا فی المجمع ل له ج اظهار هایله قره قوش که آله دخی دیرلر عربیده عقاب دیدکاری قوشدر حکیم علی فرقدی بیت مثل دشمنان توباتو * حیله کبك وعملهای له است ل مع الیاء التحتانی * لبنی ج سکون باء موحده وکسر نونله قره کونلك که عربیده میعه سایله دیرلر ل لوری ج واو معروف وکسر راء مهمله ایله جذام معناسنه اعاذنا الله منه وواو مجهول ایله لولی معناسنه در جمال الدین عبد الرزاق کاشی بیت رومی روز اب کارت برده تو در کار آب * لوری شب رخت عمرت برد وتو دربخ وخار * کمال اسمعیل بیت بار کتاز طره هندوی تو مرا * همواره همچو نیکه لوریست خانمان ل لوشنکی واو معروف وفتح شین معجمه وسکون نونله یا لحقلی صو معناسنه در ل لولی ج واو معروف وکسر لامله محبوب طائفه قرچی که او اودخی دیرلر خواجه حافظ بیت صبازان لولی شنکول وسرمست چه داری اکهی چونست حالش * مؤید الفضلاده سرود کوی وظریف معناسنه دیوب بو بیتی یازمش خواجه حافظ بیت دلم ربوده لولی وشیست شور انکیز * دروغ وعده قتال وضع ورنك آمیز ل باب المیم المفتوحه مع الالف * ما ج نفس متکلم مع الغیر معناسن افاده ایدر بز معناسنه عربیده کی نحن معناسنه ل ماخولیا ج ضم خاء معجمه وواو معروف وکسر لامله لفظ یونانی در اصلی مالیخولیادر که لفظ مرکبدر بری مالید ربونکه اصلی مولی در سودا معناسنه وبریده خولیادر که خلط معناسنه در چونکه اول علتك بیان قصد اولندی ترکیب ایدوب واوك تلفظنده نوع ثقلت اولمغله الفه قلب ایدوب مالیخولیا دیدیلر خلط سودا معناسنه آنی دخی اعجام اختصار ایدوب ماخولیا دیدیلر ابو المعانی * قطعه * در اصل جنون وعشق جانان * یك ماده ایست همچو سودا * شد نام یکی جنون اول * پس عشق شد است مالیخولیا ل مارا ج بزه دیمکدر عربیده لنا معناسن افاده ایدر نفس متکلم مع الغیر علامت مفعول اولان را ایله ترکیب اولنمشدر خواجه حافظ بیت درکوی نیکنامی مارا کذر ندادند * کر تو نمی پسندی تغییر کن قضارا * شیخ سعدی بیت مارا بجهان خوشتر ازین یکدم نیست * کز نیك وبد اندیشه ازکس غم نیست * چغتایده بیز کا دیرلر ل مارافسا ج سکون را وفتح سین مهملتین ایله یلان افسونی بر یردن یلانی قاچرمق ایچون اوقودقلری افسون که مار افسار ومار افسای دخی دیرلر حکیم انوری بیت کر حسودت بسیست عاجز نیست * اژدها از جواب مار افسا ل مارقشیشا سکون راء مهمله ویای تحتانی وفتح قاف وشین ثانی وکسر شین معجمه اول ایله ترکیده اوروز اوتی دیرلر اوتدر قالن یپراقلری اولور ل مارکیا ج سکون راء مهمله وکسر کاف فارسیله مارچوبه درکه عنقریب ذکر اولنور انشاء الله تعالی ل ماستبا وماستوا ج کلاهما بسکون السین المهمله وتاء المثناة وفتح باء موحده وواو ایله اصلری ماست آبا وماست آوا ایدی تخفیفا الف اولری حذف اولنمشدر یوغرت شوربا سی معناسنه ترکیده بوزجه آشی دیرلر ل ماشا ج بوزن حاشا عراق عربده بغداد سرحدنه قریب محلده بر در بند آدیدر میر نظمی بیت بعالم بودنی چون تست حاشا * نباشد هر کریوه همچو ماشا ل مالکا ج فتح لام وکاف وسکون میمله بر نوع حلوادر

حلوادر پرنج اونی وروغن ساده وشکر ایله ایدرلرا کثر کیلان خلقی بیننده متعارفدر ل مالیخولیا ج بمعنی ماخولیای مرقوم ل مامیثا ج کسر میم وسکون یای تحتانی وفتح ثاء مثلثه ایله براوتدر ترکیده پلین وعربیده افسنتین دیرلر لفظ یونانیدر ل ماما ج والده معناسنه در اما اکثرها تون معناسنه استعمال اولنور ل مانا ج فتح نونله اوچ معنایه در اول کتاب زند ده نام خدای تعالی جل شانه در ثانی بمعنی مثل ومانند حکیم ازرقی بیت فروسینی دل دشمن بدان کالك شهاب آیین * که بررانی صف لشکر بدان تیغ فلك مانا * شمس فخری بیت از قاف تا قیامت مامور حکم کردد * مانا که کردد ایدون نزدیك شد همانا * ثالث بمعنی همانا کمال اسمعیل بیت مرا دلیست پر از ماجرای کونا کون * که نیست خالی بورای مولوی مانا * میر خسرو بیت زلف توسیه چراست ماناك * بسیار در آفتاب کشتست * بو معنایه شمس فخری بیت نکشت هیچ سخنور بکرد این معنی * منم که جامع این چار فن شدم مانا * رابع بمعنی پنداری وکویی اثیر الدین اخسیکتی بیت مانا که خلد پرده ززخسار برکرفت * یا ساده کشت ریش وردهر را عذار * خامس بمعنی شاید مرحوم کمال پاشازاده مانا مانستن دن اسم فاعلدر بکزیجی معناسنه در آخرنده کی الف وصفیه درکه اتصاف ایچون آخر کلیه لاحق اولور ل مبادا ج فتح باء موحده ودال مهمله ایله اولمیه دیمك معناسنه در بادا اوله میم ناهیه داخل اولدقده اولمیه معناسن افاده ایدر میر نظمی بیت مبادا این سخنها پر دروغش * کند احوال کارت بی فروغش ل مرا ج فتح راء مهمله ایله بکا دیمکدر عربیده کی لی معناسنه وکاهی بنی معناسنه اولور حضرت مولانا قدس سره بیت از نیستان تا مرا ببریده اند * در نفیرم مرد وزن نالیده اند * وکاهی بنده معناسنه کاور مولانا کاتبی * مصرع * مرا دلیست شتروارها بحجره تن ل مردم کیا ج بمعنی استرنك که سترنك دخی دیرلر عربیده یبروح الصنم دیدکاری بر کوکدر انسان صورتنده اولور حکیم سنایی بیت پیش تیغش بروز ننك ونبرد * همچو مردم کیا نبودی مرد ل مرورا ج سکون راء مهمله اول وفتح ثانی وواو ایله اکا دیمکدر ورا اکا دیمکده کافیدر مر لفظ زائددر انجق تحسین کلام ایچون ایراد ایدرلر شیخ عطار بیت هست سلطانی مسلم مرورا * نیست کس را زهره چون وچرا ل مغزا ج سکون غین وفتح زاء معجمتین ایله ایکی معنایه در اول قصد ایدجك محل ثانی آرزو ایتمه دیمك معناسنه در کذا فی فرهنك جهانکیری ل ملکا ج سکون لام وفتح کاف ایله صاحب مذهب ترسایان وفقیه ومجتهدین ایشان دیمکدر ل منش کردا ج طبیعت دونمك یعنی کوکل بولانمق عربیده غثیان دیرلر فتحات ثلثه ایله ل منقلا ج سکون نون وفتح قافله اسم مکاندر مولانا هاتفی بیت علمها بر افراخت از منقلا * چو بالای خوبان سراسر بلا ل منکوا ج سکون نون وضم کاف فارسی ایله ایکی معنایه در اول بروزیر نامی در حکیم اسدی بیت چنین کفت کای افسر انجمن * دبیر شهم منکوا نام من * ثانی قار باز معناسنه در کذا فی فرهنك جهانکیری ل میا ج فتح یای تحتانیله میم نهی ایله کلمه دیمکدر ل مع الباء الموحده ج ل ماراب ج سکون راء مهمله ایله تازه یخنی معناسنه در کذا فی فرهنك جهانکیری ل ماریعقوب بر آدم آدیدر که صاحب مذهب ترسایی ایدی کذا فی المؤید ل ماشوب ج ضم شین معجمه وواو معروف ایله الك که ماشو وپرویزن دخی دیرلر ل ماکوب ج ضم کاف ایله جلاه آلتلرندن مکیك

دیدکاریدرکه ایچنه ماسوره قویوب بزطوقورلر شاعر بیت کرفتارم بدست بخت منکوب *
شدم کویا کف چلاه ماکوب فی ماه آب فی نیراعظم برج اسدده اولدوغی ایام که آخر یاز آییدر
روم لساننده آغستوس دیرلر فی ماهتاب فی آی آیدنلغی ضوء قمر معناسنه اصلی تاب ماه
ایدی مضاف الیه تقدیم اولنمشدر واستعاره طریقیله روی دلبرده دیرلر نتکم شاعر بیت
آن قد سرو روی مهتابش * یا چو خورشید کشته پرتابش * فی ماه نخشب فی ابن مقنع نام
بر حکیم شهر نسف قربنده بر طاغده بر قیودن صنعت ایله آی کوستر ایدی که اوچ فرسخ یره دک
ضیاسی وار ایدی التمش کیجه بو منوال اوزره کوکده ایکی آی کورینوب خلقه بو وجهله فریب
ویرمش نخشب بعضیلری آی آدیدر دیمشلر نتکم مولانا جامی یوسف علیه السلام قیوده
اولدوغی محل دیر بیت سه روز آنماه درچه بود تا شب * چو ماه نخشب اندر چاه نخشب *
مرقوم آیه ماه سیام وماه کش دخی دیرلر شیخ نظامی بیت نه ماه آینهٔ سیماب داده * چو ماه
نخشب ازسیماب داده * خواجه سلمان بیت ازعکس کونهایت در تاب نخشب * وز سحر
چشمهایت بی آب چاه بابل فی مترب فی سکون تاء مثناة وفتح راء مهمله ایله بمعنی تب ولرز برخسته لکدر
عربیده حما دیرلر فی مرداب فی سکون را وفتح دال مهملتین ایله حوض وآبکیرکه طویل
وعریض وعمیق اوله فی مروتاب ومرورتاب فی کلاهما بضم الراء المهمله وواو المعروف وفتح
التاء المثناة صغر تمج معناسنه در فی مکاب فی کاویدن لفظندن نهی حاضردر قازمه دیمک
معناسنه کمال خجندی * قطعه * خدایی که کوه سهند آفرید * ترا دادیبنی چو کوه سراب *
نهٔ کوهکن چند کاوانیش * نکه دار ادب بابزرکان مکاب * بویتدن فهم اولنور که لج وعناد
معناسنه اوله فی مکیب فی کسر کافله نهی حاضردر ایکی معنایه در اول کج مرو معناسنه ثانی
وخ متاب معناسنه در شمس فخری بیت امروز بازمانه نصیحت همیکند * کین عهد راستیست
وخ از راستی مکیب * کاهی متعدی اولور که ایتدرمه ویبانه میل ایتدرمه ویولدن چقارتمه
معنالرینه شهیدیٔ قمی * قطعه * یک تازیانه خوردهٔ بر جان ازان دو چشم * کز زخم آن بمانده
بر سانه درد شیب * کی دل بجای داری تو در پیش چشم تو * کو چشم را بغمزه بکرداند از وریب
یارب تو آفریدهٔ روی بدین مثال * خود رحم کن برامت وازراه شان مکیب فی منجلاب فی سکون
نون وفتح جیم ولام ایله چقور یرلرده واقع اولان چرکاب ومطبخ وحمام کاریزلرندن بر یرده ارکاش اوله
شیخ سعدی بیت اکر بر کهٔ پرکنی از کلاب * چو سک در وی افتد شود منجلاب فی موکب فی
سکون واو وکسر کافله بیوک عسکر جمعیتی میر نظمی بیت شه موکب حسن شاه کمال *
بخواهد بدل را دهند اختلال فی مویزاب فی کسر واو وسکون یای تحتانی وزاء معجمه ایله
قوری اوزم صوبی عربیده نبیذ دیرلر فی مهتاب فی ماهتاب لفظندن مخففدر صائب اصفهانی
بیت حضور صحبت روشندلان غنیمت دان * پیاله کیر که شبکیر میکند مهتاب فی میاب فی
فتح یای تحتانیله نهی حاضردر آکلمه وبولمه معناسنه در میرنظمی بیت سخن راست کویم که او کج
میاب * اکر کج بیابی کشی اضطراب فی مع التاء المثناة * مات فی شطرنجده مغلوب اولمق
وعربیده فوت اولمق معناسنه در مولانا عصمت بخاری اوغلی شطرنج اوینارکن صنعت ایله تعلیم
لعب ایدوب دیر بیت زعشقت فیل درماند تو فرزین بند پیش آری * شود شه مات کر بکدم

کر بکدم رخت در باختن کیرد فی مادر رخت فی عربیده تودری دیدکاری داروددر اصفهانیلر فرامه
دیرلر فی ماست فی سکون سین مهمله ایله یوغرت که عربیده لبن دیرلر فی مرست فی فتح را
وسکون سین مهملتین ایله بمعنی همانا استاد فرخی بیت سرای و باغ چو بی کدخدای خواهد
ماند * کل و بنفشه مرست وسرای و باغ مرست فی مزکت فی سکون زاء معجمه وکسر کافله
بوزن ومعنی مسجد کذا فی المجمع فی مست فی اکرچه سرخوش معناسنه استعمال اولنور
اما مست ایله سرخوش بیننده فرق واردر مست شول کمسنه درکه ایچدوکی مسکردن باشی
دونوب وکوزی قراروب سویلدوکین بلمیه اول مرتبه ده اولانه سیه مست دخی دیرلر سرخوش
اول مرتبه یه وارمزدن مقدم اولان متکیفدر امیرخسرو بیت خوش آن دمها که پیشش بود
می که مست وکه سرخوش * جهانم میشود تاریک چون یاد آرم آن شبها فی مشت فی سکون شین
معجمه ایله ایکی معنایه در اول کروه انبوه معناسنه وکاهی ستبر وغلیظ معناسنه ده اولور
شیخ سودان بیت ازرق دیوچهر پژمرده رنک * زبدی مشت وازحیزی دنک * ثانی
باوکات غزنیندن بر قریه اسمیدر که موضع سه کانه یه قریبدر حرکات ثلثه ده معنای مغایر ایله
وارد اولمشدر فی مغز پشت فی اینجه کوک ایچنده اولان ایلک که مردار ایلک دیرلر معروفدر
واصطلاحی معناسی منی در منی آرقه دن کلور دیدکاری معنایه در فی مقامات فی موسیقی
مقاملری که اصول مقامات درتدر راست وعراق وزیرافکند واصفهاندر راستک ایکی فرعی
واردر بری زنکله وبری عشاقدر وعراقک دخی ایکی فرعی واردر بری مایه وبری بوسلکدر
وزیرافکندک دخی ایکی فرعی واردر بری بزرک بری رهاویدر واصفهانک دخی ایکی فرعی واردر
بری حسینی بری نوا وایکی فرعدن بر آوازه متولد ومنشعب اولور مایه ایله بوسلکدن
آوازهٔ حجاز متولد ومنشعب اولمشدر تفصیلی موسیقی رساله لرنده مذکوردر فی مکافت فی
فتح کافله رنج وآفت معناسنه در کذا فی فرهنک جهانکیری فی ملخت فی سکون میم وخاء معجمه
وفتح لام ایله پای افزار معناسنه در کذا فی المجمع فی مع الجیم * ماج فی ایکی معنایه در اول ماه
معناسنه در حکیم فردوسی بیت چو تو شاه نشست بر تخت عاج * فراغ از تو کیرد همی مهر وماج
ثانی استاد رودکی شاعرک اشعارینی یازوب روایت ونقل ایدن کمسنه نک نامیدر که مج دخی
دیرلر فی مج فی رودکی نک راویسی آدیدر نتکم رودکی دیمشدر بیت ای مج کنون تو شعر من
ازبرکن و بخوان * ازمن دل وسکالش وازتو تن وزبان * شمس فخری بیت تا مدحت اوکفتی
وخواندی زشرف کو * استاد سخن رودکی وراوی اؤ مج فی مدنج فی فتح دال مهمله وسکون نونله
دندانهٔ کلید که مدنک دخی دیرلر قریع الدهر بیت همه آویخته ازدامن دعویٔ دروغ * چون کنه
ازکس کار و چو کلیدان زمدنج فی مرج فی سکون راء مهمله ایله ایکی معنایه در اول صنور
ولایت شمس فخری * قطعه * ابو اسحاق دارای دوران که چرخ * سعادت در احوال او کرده درج
ز مهرش مبادا تهی هیچ دل * ز فرمانش خالی مبادا هیچ مرج * ثانی چمنزار معناسنه در بو معناده
عربیله مشترکدر و بر بندن نسنه آچمق ضم میمله عربیده کوهستانده بر شهر آدیدر وضم میم
وفتح رایله ینه عربیده برمقله یوزکی دپرتمک ودخی بر نسنه تباه اولمق ودخی آشفته اولمق معنالرینه در
فی مرنج فی فتح راء مهمله وسکون نونله هندوستانده بر قلعه آدیدر مرنک دخی دیرلر فی منج فی

فی

سكون نونله برداوردز راوند وریوندنی دیرلر اعلاسی دیارچینده اولور ضمله آخر معنایه در
ﮒ موج ﻍ دریانك حركتی محلنده اولان حالت عربیله مشتركدر شیخ سعدی بیت چه غم
دیوارامت راكه باشد چون تو پشتیبان * چه باك ازموج بحر آنراكه باشد نوح كشتیبان *
ﮒ می پخج ﻍ ضم باء فارسی وسكون خاء معجمه وفتح تاء مثناة ایله مثلث دیدكلری قینامش
اوزم صوبی معناسنه معنای تركیب قینامش شراب دیمكدر ﮒ مع الجیم الفارسی * ماچ ﻍ
فرهنك جهانكیریده بوسه معناسنه بو معنایه میرنظمی بیت چودیده لعل نابش ماچ كرده *
ازان پس جامهایش لاچ كرده * ثانی بعض فرهنكرده سك ماده معناسنه در ﮒ مالچ ﻍ
كسر لامله صواجیلرك دمور آلتی دركه آنكله صوایی هموار ایدرلركه اكا ماله دخی دیرلر ﮒ مخلچ ﻍ
سكون خاء معجمه وفتح لامله براوتدر چارپا حیوان یدكده مست اولور ﮒ مغلاچ ﻍ سكون غین
معجمه وفتح لامله اطفال لعبلرندن برلعبدركه بر چقور قازوب جوز آتارلر چقورا ایچنه دوشنی
آلورلر اول چقوره مغلاج دیرلر مغلاغ دخی دینلور لفظ مركبدر مغ چقوردر ولاغ ولاچ اویون
معناسنه در تركیب اولنوب اویون چقوری دیمك اولور حكیم سوزنی بیت هر مرادی كه داری
اندردل * باتو آید چو كوز در مغلاچ ﮒ ملخچ ﻍ فتح لام وسكون خاء معجمه ایله مخلچ مرقوم كبی
براوتدر حیوان یدكده مست اولور ﮒ مع الخاء المعجمه * ماخ ﻍ ایكی معنایه در اول سیم وزر
قلب یعنی خالص اولمیان آلتون وكمش استاد عسجدی بیت چون شد حكیم ما وجوانمرد ودل فراخ
یك بیره زن خرید بیك مشت سیم ماخ * ثانی منافق آدم كه لسانی قلبنه موفق اولمیه بوندن
دخی مغشوش معناسی چیقار قریع الدهر بیت همه راهمت ماخ وهمه برراه بساخ * همه را
كون فراخ وهمه را روزی تنك * بو ایكی معنایه شمس فخری بیت بصناع ودامن من بخل زر
تمام عیار * نه سیم ماخ دهد بر مثال مردم ماخ ﮒ ماچخ ﻍ كسر جیم فارسیله پخیدن لفظندن
تصرف اولنمشدر بمعنی كوشیدن یعنی دورشمك ﮒ مخ ﻍ ایكی معنایه در اول آتش معناسنه
مولانا جامی * رباعی * درخلوت نیك یافت آن شیخ كرخ * بس كرم سوزكی شب ازسورت
مخ * كون كه كشاده مالاع اندر برزخ * دركورشتی دریچه ازدوزخ * ثانی بمعنی مغ یعنی
صاری آرو ﮒ مرخ ﻍ سكون راء مهمله ایله برنوع اغاجدر ایكی پارچه سن بربرینه سورنجه
آتش چقار ﮒ ملاخ ﻍ زیربادجزیره لرندن برجزیره نك اسمیدر ملاخه دخی دیرلر شیخ سعدی
بیت زتاج ملك زاده در ملاخ * مكر لعلی افتاد درسنكلاخ ﮒ ملخ ﻍ فتح لامله چكركه عربیده
جراد دیرلر بو غریب جانوردر سكز نوع حیواندن آنده نشان واردر نتكم دیمشلردر بیت خوك
چشم وماردم كركس پرو كردم شكم * شیرصدرو پیل كردن ناقه پا واسب سر ﮒ مع الدال
المهمله * مد ﻍ بوزن داد ایكی معنایه در اول بمعنی مانند ثانی بمعنی مادر كوپاكه بو لفظلردن
اختصار اولنمشدر مثال اول ابوالمعانی بیت ندیده ماد تو دلبركه كردون * بكردید تا ازل ازحد
بیرون ﮒ مادرزاد ﻍ ایكی معنایه كلور اول برانادن متولد قرنداش ثانی طبیعت اصلیه
معناسنه مثلا این خصلت آز امادرزاد یست دیرلر ﮒ ماراسپند وماراسفند ﻍ كلاهما
بمعنی واحد سكون را وسین مهملتین ایله اوج معنایه كلور اول شهور شمسیه نك یكرمی طقوزنجی
كونی اسمیدر بوكونده عقد نكاح ودوستلر ایله صحبت ایتمك مناسبدر حكیم انوری بیت تاكه

تاكه برنطع دهر دربازیست * رخ بهرام واسب ماراسفند * بهرام روز بیستم ازماه * ثانی
روزمز بورك تدبیر امورینه موكل بر فرشته آدیدر ثالث نام آذربادكه بر موبد موبدان باباسی آدیدر
بو معنالرده ماراسپندان وماراسفندان دخی دیرلر ﮒ مازند ﻍ فتح زاء معجمه وسكون نونله
مازندران لفظندن اختصار اولنمشدر كذا فی فرهنك جهانكیری ﮒ مامید ﻍ كسر میم وسكون
یای تحتانیله براغاج آدیدر خواجه سلمان بیت كلبن انبته الله نباتا حسنا * بر مامید سپهر
ازچمن جاه وجلال ﮒ ماند ﻍ فتح نونله مانستن لفظنك فعل مضارعیدر بكزر دیمكدر عبید
زاكانی بیت بكون نازك دلبر كس دختر نمی ماند * اكر ماند شبی ماند شب دیكر نمی ماند *
وسكون نونله ماندن لفظنك فعل ماضیسیدر قالدی معناسنه ﮒ مانند ﻍ فتح نون اول
وسكون ثانیله شبیه ونظیر معناسنه شاعر در توحید بیت سبحان الله زهی خداوند *
بی مثل وشبیه ومثل ومانند * چغتایده تیك دیرلر مثلا برشی آخره تشبیه ایدوب ادعاء
ایكیسی بردر دیجك یرده تیكدور دیرلر عجم دخی نم كبی دردیمكده تیمتك دیرلر بونلر كسر تاء مثناة
ایله استعمال ایدرلر فرهادنامه ده فرهاد وصفنده دیر بیت آنكا تیك پادشالیغ یا كدالیغ *
كدالیغ تیك اپتمای پادشالیغ * تیكی مثل وعدیل دیمك اولور سبعه سیاره ده شیخ نظامینك
پنج كنج مدحنده بیت هم بناسی فلاغ نهادی تیك * هم سوادی جهان سوادی تیك ﮒ مانید ﻍ
كسر نون وسكون یای تحتانیله ایكی معنایه در اول مانیدن لفظندن فعل ماضیدر بكزدی
معناسنه ثانی شطرنجده مغلوب اولمق معناسنه در معنای اولدن بركسنه برایشی ایتمك استیه
وایده میه یاخود برسوزی سویلمك مراد ایده سویلیه میه اكا مانید دیرلر مثال معنی ثانی یعنی
نرد وشطرنجده مغلوب معناسنه شمس فخری بیت خرد شطرنج دانش باخت باشاه * ولی
حال نخستین دست مانید * ونسخه اسدی ده بمعنی جرم واقعدر ﮒ ماه آفرید ﻍ فریدون
شاه اوغلی ایرجك جاریه سی آدیدركه ایرج مقتول اولدقدن صكره جاریه حامل اولدوغی
ظاهر اولمغله حفظ ایلدیلر آندن تور نام بر دختر وجوده كلدی كه منوچهرك والده سیدر حكیم
فردوسی * مثنوی * یكی خوب چهره پرستنده دید * كجا نام اوبود ماه آفرید * كه ایرج بدو مهر
بسیار داشت * قضارا كنیزك ازو بار داشت * چو هنكامه زادن آمد بدید * یكی دختر آمد
زماه آفرید ﮒ ماهی خرد ﻍ ضم خاء معجمه ایله قیا بالغی دیدكلری خرده بالقدر ﮒ ماهی كرد ﻍ
كسر كاف فارسیله قلقان بالغی دیدكلری دكرمی بالقدر ﮒ میناد ﻍ كسر باء وحاء وسكون
یای تحتانی وفتح نونله تركیده الله كوسترمیه دیدكلری معنایه در اكثر محل دعا ووقت تمناده ایراد
اولنور ابوالمعانی بیت همیشه بار غم عشق دردلم ثابت * كه نقص دردمیناد آخر عمرم *
ﮒ مخید ﻍ كسر خاء معجمه وسكون یای تحتانیله خزیده وجنبنده یعنی حشرات ارض عموما
نقدرسو وینور ودبره نور وار ایسه واثواب كسن قورتجغزلر خصوصا كذا فی فرهنك جهانكیری
معیار جمالیده بمعنی خسپیده شمس فخری بیت ازدل بدخواه اوغم نتواند كسیخت * زانكه
زبدوازل سخت بدوغم مخید ﮒ مرد ﻍ سكون راء مهمله ایله ارآدم عربیده كی رجل معناسنده در
صبیان وشبابه مرد دینلمز حد بلوغی كچمیجه وبو معناسی دخی شجاع وبهادر در چغتای
لساننده آ ودیرلر فتح همزه ایله كشی دیمكدر میر علیشیر بیت بیر آوكه عشق ومی ایلا كید امبتلا

بولغای * نی تانك اكر آنكا هر لحظه یوز بلا بولغای * بولسانده اكرچه كیشی لفظی دخی استعمال اولنور نتكم بو بیتده مذكوردر وله ایضا بیت جاندا اوزداغین كوروب عاشقلغمنی آنكادی * اول كیشی دیك كیم تاپغای اوزقولین بیلكو كوریب * لكن اكثریا كیشی دیمك یرده آو دیرلر اسم مذكوردن غیری ایل لفظنك بر معناسی دخی كیشی دیمكدر نتكم بو بیتده واقعدر وله بیت چون عشق نكته سی دیرمین هجوم ایثار عشاق * نیچوك دیرسك دیر ایلكا بولو رقرین غوغا *

ع مردم زاد ع عربیده بنی آدم دیدكاریدر آدم اوغلی معناسنه حضرت مولانا قدس سره بیت فرشته رست بعلم وبهیمه رست بجهل * میان هردو منازع بماند مردم زاد * سیف اسفرنكی بیت اكرچه دمدمه چاه دیر میماند * بشعر نیك بودزنده نام مردم زاد ع مرید ع كسر راء مهمله ایله سودا ایله آلوده بشمش خرمایه دیرلر ع مزاد ع فتح زاء معجمه ایله بر اویون آدیدر صو رتی شویله دركه ایكی كسنه یوزلرین بر برینه طوتوب بری باشنی اول برینك اوكنه قویوب النی بر اپیك اوجنی طوتار وبریسی دخی اپیك اوبر اوجنی طوتوب اطرافنی طولانورلر وطوران ایاغیله هركلنی دپرهركیمی اوورسه یرینه یاتور مرنده وجرینه وخربی زن دخی دیرلر كذا فی المجمع ع مزید ع بوزن ومعنی مكید یعنی امدی سودا اولسون غیری اولسون مختاری بیت مزیدم آن شكر آرای لعل غالیه بوی * كشیدم آن شبه كردار شاخ مزرنكوش ع مرشد ع كسر زاء فارسیله صرمنه اویونی معناسنه مرشیده دخی دیرلر ع مسراد ع سكون سین وفتح راء مهملتین ایله حلال اولان نسنه یه دیرلر میرنظمی بیت هر آنكس رابه نیكی بود معتاد * همه كارش شود تحصیل مسراد ع مسند ع سكون سین مهمله وفتح نونله حرامزاده معناسنه درابو المعانی بیت مسند اچون شدی ز تخم حرام * مسند همچو دیكران بدنام * مصراع ثانیده اولان مسند عربیدر ع مغنود ع سكون غین معجمه وضم نونله اویومش واوصی كتمش معناسنه در ع مقلود ع حضرت عزرائیل علیه السلامك آدیدر اما حركتی اشعار اولنمامشدر ونه طائفه نك لسانی اولدوغی معلوم دكلدر آنجق فرهنكارده بولنمغین بو محله ثبت اولندی ع مند ع سكون نونله ایكی معنایه كلور اول ادات نسبتدر كلمه آخرینه لاحق اولور صاحب معناسنه در اما اكثر تركیب سز معنی افاده ایلمز دولتمند وحاجتمند وحصه مند كبی تركیبه محتاج اولور حكیم خاقانی بیت كرچه هنرآموزند اهل هدی ازمندان * مندان زتوآموزند اسرار جهانداری * استاد رودكی بیت ترابدادخدا این جهان ونیكودار * بزرك كرد ترا زانكه هست روزی مند * ثانی بر نوع عنبردركه هم سیاه وهم سنكین اولور چندان مقبول دكلدر ع مهد ع سكون هایله بشك معناسنه درخواجه سلمان بیت ازپی خوابكهش درازل آراسته * مهد پیروزه افلاك بانواع لآل * وكاهی تخت معناسنه ده استعمال اولنور كمال خجندی بیت سلیمان كوكه درجو هوا مهدش كشیدندی * كنون جوجوشد اندر خاك وسر میكشد مورش * وكاهی صدر وسریر معناسنه ده استعمال ایدرلر شیخ نظامی بیت یكی مهد ازین جابرآموده در * همه پیكر ازكوهر ولعل پر ع مهند ع فتح هایله بوزن رهد وجهد منقب كه حكاكار اینجو وجواهر دلرلر ودلكرلر تخته دلك ایچون قوللنورلر عربیده دخی بو معنالره اولدوغندن مشتركدر مولانا هاتفی بیت نشست اندران مهد مهدی عهد * چه فرخنده

فرخنده عهد وچه زیبنده مهد ع مهلند ع سكون ها ونون وفتح لامله تیغ هندی معناسنه كه مهند دخی دیرلر نجم الدین سمنانی بیت مراكه صورت فضلم جكر پرازخون كرد * وكركه هیكل مهلند داد آب زلال ع مهند ع فتح هایله مهلند مرقومدن مخففدر تیغ هندی معناسنه عربیده ضم میم وفتح ها ونون مشدده ایله ینه قلیج معناسنه در كعب ابن زهیر رضی الله عنه مدح رسول الله صلی الله تعالی علیه وسلمده ایتدوكی قصیده كه سبعه معلقه نك بریدر مطلع * بانت سعاد * اما الرسول لسیف یستضاء به * مهند من سیوف الله مسلول ع مهوند ع سكون ها ونون وفتح واو ایله هندوستانده بر موضع آدیدركه آنده نمك سفید اولور اطراف بلاده طوز آندن كیدر كذا فی المجمع ع میزد ع سكون یای تحتانی وفتح زاء معجمه ایله بزم عشرت ومجالس صحبت معناسنه استاد فرخی بیت ای بمیزد اندرون هزار فریدون * وی به سزد اندرون هزار تهمتن * ع میمند ع سكون یای تحتانی ونون وفتح میمله غزنین مضافاتندن بر بیوك قریه اسمیدر یاخود بر موضع نامی در سلطان محمود غزنوینك وزیری وندیم خاصی حسن میمندی اول قریه دندر مع الراء المهمله ع ماخور ع ضم خاء معجمه ایله كوسفند كوهیدن بر نوعدركه اكثر بیلان یر اصلی مارخوردر تخفیفا راء اوّل حذف اولنوب ماخور تسمیه اولندی وبر معناسی دخی خراباتدر امیرحسینی سادات بیت علم داری مروبعادت ورسم * كعبه بایست بكذر از ماخور * ع مادر ع آنه والده معناسنه شیخ سعدی بیت پشت دوتای فلك راست شد ازخرمی * تاچو توفرزند زاد مادر ایام را ع مادراندر ومادندر ع كلاهما بفتح الدالین المهملتین وسكون نونله اوكی آنه معناسنه استاد فرخی * قطعه * مهر فرزندی برخواجه فكندست جهان * راست چون مادرانده برانده براوست * دشمن ازمهر طمع دارد ازو بیهده كیست * كین جهان مادراونیست كه مادندر اوست * استاد رودكی بیت جهاناچه بینی نوازبچكان * كدكه مادری كاه مادندری * كتاب السامی فی الاسامی ده مادراندر وپدر ع مادرغر ع فتح دال مهمله وغین معجمه ایله روسبی اوغلی دیمكدر آصلی قحبه آنالی دیمك اولور ع مار ع یدی معنایه كلور اوّل معروف كه یلاندر عربیده حیه دیرلر ثانی مادر لفظندن مخففدر حضرت مولانا قدس سره بیت بكذر زجر عشق كه كردد یتیمی * مانند این عشق ترا مار وپیر نیست * ثالث بیمار معناسنه دركه بیمارستانه مارستان دیدكلری بوندندر مولانا جامی بیت بردش ازقصر چون نكارستان * همچو دیوانكان بمارستان * رابع میار لفظینك مخففیدر شاه ناصر خسرو بیت آنچه نخواهی كه من به پیش تو آرم * پیش من ازقول وفعل خویش چنان مار * وله ایضا بیت بردار چون نبود جز كه جفا پیشه كنند * مارش آنكارنه مردم سوی مار مارش * خامس حكام وامرای غرجستانه دیرلركه غرجستان شاهلرینه شار مار دیرلر حكیم خاقانی بیت شور مورند حسود انت وایكن كه لاف * شار مارند ونفر بانفر آمیخته اند * استاد فرخی بیت درین دیار بهنكام شاروچندین مار * پلنك وار نمودند خرچكان عصیان * سادس بمعنی زدن هندولر دخی بو معنایه مار دیرلر استاد عسجدی بیت اكرماری وكرّدمی هست طبعش * بصحراش چون مار وكرّدم بماری * سابع حساب وارقام معناسنه كه امار وآماره دخی دیرلر ع مارافسار ع سكون راء وفتح همزه وسین مهملتین ایله یلان افسونی كه مارافسای

دخی دیرلر ابو المعانی بیت رقیب زشت آید کوی جانان * بدفعش ماراقسای بخوانم *
لغ مارخوار ع سکون راء مهمله و فتح خاء معجمه و واو معدوله ایله صغن دیدکلری جانورکه کوهی
دخی دیرلر اکثر ییلان یدوکندن مارخوار تسمیه اولنمشدر و پادزهرک اعلاسی آنک کوزی
بیکارنده حاصل اولندر تفصیلی پادزهر لغتی ذیلنده ذکر اولنندی لغ مارسار ع سکون را و فتح
سین مهملتین ایله ضحاک مارینک بر آدیدرکه اکا مارفش دخی دیرلر حکیم سوزنی بیت چو
کاوسار فریدون بدید کرد سر او * بخاک شد سرده آك مارسار ان * ده‌اك دخی ضحاکدر وله
ایضا بیت بکاو سار فریدون بمارسار چه کرد * بتازیانه همیکرد شاه درهیجا لغ ماردر ع
فتح را و دال مهملتین و سکون نونله مخفف مادراندردرکه مایندر دخی دیرلر لغ مازندر ع مازندران
لفظندن تخفیف اولنمشدر حکیم فردوسی بیت تو مازندری را بکس نشمری * که کر کینه سك
به زمازندری لغ مازه در ع فتح زاء معجمه و اخفاء ها ایله دردپشت یعنی آرقه آغریسی کذا فی فرهنك
جهانکیری لغ ماسور ع ضم سین مهمله و واو معروفله جلاهلرك ماصوره‌سی که اوزرینه ایپلك
صاروب مکیک ایچنه قویوب بز طوقورلر لغ مالدار ع معروف مال صاحبی دیمکدر لغ مالشکر
کسر لام و سکون شین معجمه و فتح کاف فارسیله دلاك که آدمی اودوغی سبب ایله مالش اوموق وکر
اسم فاعلدر لغ ماور ع فتح واو ایله مخفف ماوردر یعنی کتورمه حکیم قطران ارموی بیت
باده کلکون خور و فریاد ماور یاد هیچ * تاکند بابل فراز شاخ کل فریاد یاد لغ ماهار ع بوزن ناچار
زمام اشتر یعنی دوه یولاری خصوصا و سائر حیوان یولاری عموما استاد رودکی بیت که بر آب
و کل نقش ما یاد کرد * که ماهار در بینی باد کرد لغ ماه پروار ع سکون ها و را مهمله و فتح باء
فارسی و واو ایله بر کوکدر زهرناك نسنه‌لرك مضرتن دفع ایدر ماپروین و ماه پروین دخی دیرلر
عربیده جدوار دینلور اکا بکزر بر کوك دخی واردر بیش دیرلر بامر الله تعالی بیش هرنه یرده بتسه
جدوار آنك یاننده بتر بولرینه غایت مشابهتی واردر فرقلری بودرکه بیش بالتهجی کلاهی کبی اوجی
سوریدر جدوار بوستانجی کلاهی کبی اوجی مدوردر بوندن غیری تجربه‌سی بودرکه جدوارك
بر مقدارین قازییوب و اصلدوب بر کاغده سورنجه بنفشی رنك اولور بیشی سورنجه قرامتق
صاری کورینور بیش زهردر نیم مثقالن بر آدم ییسه هلاك اولور جدوار آنك مضرتن دفع ایدر
لغ ماهر ع کسر ها ایله صنعتنده کامل و هر ایشه قادر اولانه دیرلر میر نظمی بیت هر آنکس را
که طالع باشدش یار * شود ماهر بعالم در همه کار لغ ماه کاشغر و ماه مزور ع کلاهما یعنی
ماه نخشب مرقوم حکیم خاقانی بیت برده مهش زمقنع عیدی بچاه سیم * آب چه مقنع و ماه
مزورش لغ ماهی خوار ع فتح خاء معجمه و واو معدوله ایله بالقچن دیدکلری قوش که دریا کنارنده
تعیش ایدر لطیف سیاه و اینجه تویلری اولور آلوب صورغچ ایدرلر ملوك و سلاطین دبین جوهر
ایدوب باشلرینه صوقارلر لغ ماهی زهر ع صغر قویروغی دیدکلری اوتدر صاری چیچکی اولور
دوکوب خمیر ایله آمیخته ایدوب دریایه آتارلر بالق ییدکده هلاك اولور لغ مایندر ع فتح یای تحتانی
و دال مهمله و سکون نونله یعنی مادر اندر مرقوم شاه ناصر خسرو بیت فاطمه را عایشه مایندر ست
بس تو مراشیعه مایندری لغ مایه دار ع مالدار و سرمایه صاحبی مالله و علمله و صنعتله
عموما و مایه لی خمیر و اصالی نسنه‌لره دیرلر میر نظمی بیت بعالم مایه دار مال بودی * بعقبی

بعقبی هیچ نباشد بر تو سودی لغ مبر ع بوزن خبر نهی حاضر در ابلتمه معناسنه ابو المعانی بیت
مشو حریص بجمع حطام دنیا را * بزیر خاك مبر آنچنان حساب و عذاب لغ مر ع بوزن هر ایکی
معنایه در اول عدد پنجاه یعنی اللی عددی محاسبان عجم قتلرنده قاعده مقرره‌درکه حساب
اللی مرتبه سنه وار دقده یکمر و یوزه وار دقده دو مر دیرلر حکیم خاقانی بیت مرتا مرمن حساب
العمر * چون به پنجه رسد حساب مرست * مولانا جامی بیت مر بود پنجاه و چون
آمد و مرا بیات آن * در صفا و محکمی شاید که کویم مرمراست * ثانی کلمه زایده دندر
تحسین لفظ ایچون ایراد ایدرلر مراورا کفتم مراورا دیدم دیرلر اورا کفتم اورا دیدم دیسه‌لر
معنی تمام اولوب مره محتاج اولمز عربیده اعداده معناسنه در بوایکی معنایه استاد فرخی بیت
نه کشوری که مرآنرا کسی بداند مر * نه لشکری که مرآنرا کسی بداند مر * کاهی حصر معناسنه
کلور شیخ سعدی بیت مراورا رسد کبریا و منی * که ملکش قدیمست و ذاتش غنی لغ مرار ع
فتح راء مهمله ایله کندردن بوکلمش اورغان بعض نسخه‌ده زاء معجمه ایله مراز دخی دیرلر لغ مرمر ع
معروف جلاقبول ایدن بیاض طاشدر غایت بك اولدوغندن اعلا جلا طوتار الوانی اولور
صاری و قرمزی و یشل و الاجه اولور عربیده بیاضنه رخام دیرلر لغ مستار ع سکون سین
مهمله و فتح تاء مثناة ایله بر خوشبو داروددر اما غایت آجی اولور مروه دخی دیرلر بو معنایه
مولانا محمود بیت اکر خواهی زتب زنهار زنهار * کفی از داروی مستار دست آر لغ مسر ع فتح
سین مهمله ایله بمعنی یخ یعنی بوز شمس فخری بیت کرد از سردی دم اعدات * آب در نیره مه
بمکه مسر لغ مشکدر ع بر جانوردر آیدر مشکی اولور کذا فی الاداة لغ مکر ع فتح کاف
عجمیله ادات استثنادر عربیده کی الا معناسنه و کاهی شاید معناسنه ده استعمال اولنور و بو دخی
مکر دلفظندن ترخیم اولنمشدر نهی حاضر در دوغه دیمك اولور شعرای عجم لسانلرینه تابع اولوب
بو مقوله مرخماتی استعمال ایدرلر و اهل تبریزك فی الجمله عادتلری کلمه یی ناقص استعمال ایلمکدر
ابوشکور بیت تکاپوی مردم بسود و زیان * بتاو مکر هر سوی تازیان * بتابکنداز مکر مکرد
معناسنه در لغ مکر ع سکون کاف عربیده حیله و افسون و فریب معناسنه معروفدر
لغ مکسکیر ع فتح کاف عجمی اول و کسر ثانی و سکون سین مهمله و یای تحتانیله بر بوجکدر
عنکبوت نوعندن دائما غداسی سکك دروبر معناسی دخی اور مجك آغیدر و بر معناسی دخی
بر نوع مشبك اورلمش پرده در یازا یامنده ایچنده یا ترلر سکلردن امین اولق ایچون لغ منار ع
فتح نونله مناره در مولانا هاتفی * مثنوی * بویرانه برد آخر پناه * مناری دران سرکشیده
بماه * زمین تنك بروی ازان رستخیز * بسوی آسمان کرده میل کریز * اجل بر منار آمدش
رهنمون * کرفتار شد در چه واژ کون لغ مناور ع فتح نونله ختن مملکتنده بر شهر آدیدر شمس
فخری بیت تو آن نامداری که بکرفته صیتت * همه روم و هند و خطا و مناور لغ منتور ع سکون
نون و ضم تاء مثناة ایله بر چیچکدر حیزو دخی دیرلر انواعی اولور عربیده ثاء مثلثه ایله منثور دیرلر
لغ منجیر ع سکون نون و یای تحتانی و کسر جیمله مشبك پنجره دموری و طرابزون معناسنه
کلور عربیده مشترکدر لغ منداور ع سکون نون و فتح دال مهمله و ضم واو ایله بر ولایت آدیدر
کذا فی الاداة لغ مندبور ع سکون نون و فتح دال مهمله و ضم باء موحده ایله مفلوك و بی دولت

وسیاه بخت معناسنه ابو المعانی. بیت هر آن آستانت نیارد پناه * شود در جهان نکبت
و مندبور ع مندور ع سکون نون وضم دال مهمله و واو معروفله ایکی معنایه در اول غمناك
وغصه مند معناسنه شمس فخری بیت تو آن شهی که بود بر عطای تو موقوف * غنای مردم
درویش وشادی مندور * ثانی بمعنی مندبور مرقوم منوچهری بیت خداوندا نکال عالمش
کرد * سیاه وسرنکونم کرد و مندور ع منشکر ع کسر نون وسکون شین معجمه وفتح کاف
فارسیله معنعی بولاندر یعنی عربیده غثیان دیرلر ع منشور ع سکون نون وضم شین معجمه ایله
حکم پادشاهی که یرلیغ دخی دیرلر ترکیده امر و برات دیدکلری احکامدر میر نظمی بیت چو حسنش
ملك دل راشور داده * بقتل عاشقان منشور داده ع منغر ع سکون نون وضم غین معجمه
ایله شراب طاسی وامثالی نسخه لرده دیرلر خواجه سلمان بیت ساقی مجلس شاهست کدیا منغر زر
ایستادست همه روز برابر نرکس ع منکیاکر ع سکون نون وکسر کاف عجمی وفتح یای تحتانی
بعده کاف فارسی مفتوحه ایله قمارباز معناسنه حکیم سوزنی. بیت آن خریفا که از شره
منکیاکری * یك رایده مجاهزه کردی کر و بمنك * منك قماردر ع منوچهر ع مشهور
بر پادشاهك نامی درایرج شاهك قزی تورك اوغلی درایرجی قرنداشلری قتل ایتدکارنده انده
دخی قاچه قودیلر اوج قزینك بری منوچهره حامل ایدی قاچوب مانوش نام بر طاغده اختفا ایلدی
ایام اختفاسنده منوچهر وجوده کلدی نامنی مانوش چهر قودیلر کیدرك منوچهر دیدیلر بعض
روایتده سبب تسمیه سی غایت محبوب وحسن الوجه اولدوغنه بناء منوچهر دیدیلر منو جنت
دیمکدر چهر که وجه در معنای ترکیب جنت یوزلو دیمك اولور کذا فی فرهنك جهانکیری ع مهار ع
یولار معناسنه در عموما دوه یولاریدر خصوصا کتاب اصطلاحنده بر دوه یه برمهار دیرلر میر نظمی
بیت هزاران مهار اشتر سرفراز * که بارش متاعست بهر جهاز ع مهور ع سکون ها وفتح
واو ایله بر اوتدرکه نقصان ماهده اولدوغی محلده آنی بتدوکی یردن آلو رلر نفعی بویله آلمق ایله در
عربیده بصاق القمر دیرلر اکثر بلاد عربده اولور ع مهیر ع کسر ها وسکون یای تحتانیله نیز
اصغرك جمله اسماسندندر شیخ عطار * مثنوی * چو پشت آیینه است اجسام اینجا * شود
چون روی آیینه مصفا * نه شمسی باشد آنجا نه مهیری * نه ظلی بینی اینجا نه منیری ع میامار ع
فتح یای تحتانی ومیمله یعنی در حساب میاور وشمار یعنی حسابه کتورمه وصایمه دیمك اولور
حکیم سوزنی بیت تواز سر نفری ولطیفی وظریفی * میدان همه افعال من و هیچ میامار *
ع میزر ع سکون یای تحتانی وفتح زاء معجمه ایله یعنی دستار شیخ سعدی بیت که فرداشود
برکهن میزران * بدستار پنچه کژم سرکران ع میکسار ع سکون یای تحتانی وضم کاف
فارسی وفتح سین مهمله ایله شراب آلوده یعنی مست مدام ع مع الزاء المعجمه * ماز ع بو زن
بازشکاف معناسنه در اما معیار جمالیده شکن معناسنه واقعدر شمس فخری بیت مزاج ملاع
زعدلت صحیح کشت چنان * که چشم وزلف جوان بی فتور باشد وماز * فرهنك جهانکیریده
بمعنی چین وشکنج * منوچهری درصفت اسب بیت نه بدستش درخم و نه بپایش درعطف *
نه به پشتش در هیچ ونه به پهلو درماز * وله ایضا بیت ای خداوندی که حکمش کرعازل
بونهی * پهلوی اویك بدبکر پرنشیند ماز ماز * ودخی مخفف مازودر ع مارآموز ع

مارآموز ع ییلانجی که ییلانلری طوتوب بر قوطی ایچنه قویوب خلقه صیرایندورر میر نظمی بیت
نه مارآموزم ونه خرس بازم * باغیار سکانرا کار سازم ع ماشرز ع فتح شین معجمه وسکون
راء مهمله ایله بمعنی دست افزار یعنی آلات اهل صنایع بعض فرهنکلرده بمعنی انبر یعنی قصاج عربیده
کلبتین دیرلر کذا فی المؤید ع مالیز ع کسر لام وسکون یای تحتانیله سولك که دیوجه دخی دیرلر
عربیده علق دیدکلری سیاه قورتدر انسانه وحیوانه یاپشوب قانی صورر ع ماهی دیز ع
کسر ها ویای تحتانی وراء مهمله ایله خمسی بالغیدر ع مجلس افروز ع ایکی معنایه در بری
مجلسه ضیا ونشاط ویرن هرنه اولورسه و بریده موسیقیده بر نوا اسمیدر کذا فی المجمع ع مخیز ع
کسر خاء معجمه وسکون یای تحتانیله اوجی سوری دمور در چزمه اوکچه سنه برکدوب آنکله
آت سوررلر مهماز ومهمیز دخی دیرلر حکیم فردوسی بیت چو رستم ورا دیدن زانکونه نیز *
برآشفت زانسانکه بود از مخیز ع مراز ع فتح راء مهمله ایله کندردن بوکلمش اورغان معناسنه
میر نظمی. بیت زمین را بینداخت آن سرفراز * دو دستش ببسته همان با مراز ع مرز ع
سکون راء مهمله ایله درت معنایه کلور اول بمعنی زمین امیر خسرو. بیت زانبوهی خلق هر بوم
ومرز * کرانه چه دریا بر آمد بلرز * حکیم اسدی. بیت همه سنك خاره است آن کوه ومرز *
تهی یکسر از میوه وکشت وورز * ثانی صنور مملکت وسرحد معناسنه درکه سرحد بکارینه مرزبان
دیرلر سرحد بکلجی دیمکدر خواجه سلمان بیت شاخ بان بکرفت مرز باغ وبستان تا بتیغ *
سر فرونرکس به پیش مرزبان می آورد * ثالث بر یره دیرلر که اورته سی هموار واطرافی یوکسك
یراولوب ایچنه سبزه واشجار اکلمش اوله آکا کرز وکرزه دخی دیرلر استاد فرخی در صفت بهار
بیت تیغهای کوه از و پر لاله و پر سوسنست * مرزهای باغ از و پر سنبل و پر سبزه است * تیغ
کوه یعنی سرکوه. بو معنایه شهریاری. بیت از مرزهای سنبل وسوسن زمانه را * امروز خط
وخدبتان ماند یادکار * رابع بمعنی مباشرت مجامعت عربیده بونسنه یی چنکال ایله طوتمغه
وآهسته برنسنه یی کسمکه ودخی طرملغه دیرلر ع مرغز ع سکون راء مهمله وفتح غین معجمه
ایله بر موضع ویاخود بر مکان اسمیدر کذا فی شرفنامه ع مغز ع سکون غین معجمه ایله ایچکه
عربیده لب دیرلر عموما مثلا مغز بادام ومغز فستق دیرلر وباشده اولان بینی معناسنه در خصوصا
شیخ سعدی بیت باش تا دستش ببند دروزکار * پس بکام دوستان مغزش برار * مولانا
هاتفی بیت دو دریای خونین درآید بجوش * خراشید مغز سران زان خروش ع ملماز ع
سکون لام وفتح میمله بویاجیلر چناغی که ایچنده بویا نجق جامه لری یورلر کذا فی التحفه ع موز ع
سکون واو ایله معروف میوه در خیاره مشابه وایچی قاون لذتنده واول رنکده در مصر وشام
وطرابلوسده چوق اولور تحفة الاحبابده بمعنی ترکش مرویدر ع مویز ع کسر واو وسکون یای
تحتانیله قوری اوزم سیاه اولسون قزل اولسون ع مهماز ومهمیز ع کلاهما بسکون الهاء
اوجی سوری دمور در چزمه اوکچه سنه برکدوب آنکله آت سوررلر مولانا هاتفی. بیت ببستند
زرینه مهمیز را * بمجنون نیره کرده یك آویزرا * یك آویزوارسق دیدکلری آلت حربدر شعرانك
نکته پردازی مولانا عرفی شیرازی در تعریف اسب * مصرع * مهمیز میزنم بوی از صبح تا بشام
ع میمیز ع سکون یائین تحتانیین وکسر میمله بمعنی مویز مرقوم شیخ عمر خیام بیت آنها که

اسیر عقل و تمییز شدند * در حسرت هست و نیست ناچیز شدند * روباه خبری و آب انکور
کزین * کین بیخبران بغوره میمیز شدند ع مع الزاء الفارسی * ماژ ع یعنی عشرت و سور کردن
یعنی صحبت و دوکون ایلمك كذا فی نسخهٔ ابی حفص سغدی بو معنایه استادلیبی بیت درین
محنت سرای شادی و غم * که گاهی ماژ باشد گاه ماتم ع موژ ع کسر واو و سکون یای تحتانیله
سو لکن دیدکاری آل بویه معناسنه در ع مژ ع اتباع الفاظ قبیلندندرکه کژ مژ دیرلر ترکیده
اکری بوکری دیدکاری معنایه در كذا فی المجمع ع مع السین المهملة * ماس ع بوزن کاس
الماس دیدکاری ذی قیمت جوهردرکانه الماس لفظندن اختصار اولنمشدر میر نظمی بیت
بقیمت فروماند جوهر شناس * که در تارك افسرش بود ماس ع مالوس ع ضم لامله بوزن
جاموس یشل کرتنکله که عربیده سام ابرص دیرلر ع مانوس ع ضم نونله بوزن پابوس صیت
و صدای و همناك كه عربیده قصر همزه ایله الفت دیرلر ودخی عربیده قصر همزه ایله یقین اولقدر
ع مترس ع فتح تاء مثناة و سکون راء مهمله ایله ایکی معنایه در اول قپو آردینه استحکام ایچون
قونیلان اغاج ودخی قلعه کنکره سنده قونیلان اغاج که قلعه یه دشمن هجومنده اوزرینه براغورلر
اثیر الدین اخسیکتی بیت بدان حصار کروهی پناه کرده همی * نه ترس قالب نی قلب چون
مترس حصار * خواجه عمید لویکی بیت موهبت چون ممد آمد بی مترس و منجنیق * تحفهٔ
فتحش قضا بر دست میرخان نهاد * ثانی اول صورت مشخصه یه دیرلر که کشت زار و بوستانه
ایچنه نصب ایدرلر تا که حیوانات و جانوران آنی آدم صانوب مزروعاته زیان ایلمیه آکا راه ول دخی
دیرلر ع مجلس ع معروف جمعیت و صحبت و عشرت معناسنه اکرچه عربیدر اما فارسیده اول مرتبه
استعمالی شایع در که کندو لغتاری منزله سنه وارمشدر خواجه حافظ بیت در مجلس گل و مل
خوش خواند دوش بلبل * هات الصبوح هبوا یا ایها السکارا ع مدرس ع فتح دال و سکون
راء مهملتین ایله یعنی مترس مرقوم ع مرداس ع سکون را و فتح دال مهملتین ایله ایکی
معنایه در اول ال دکرمنی دست آس معناسنه که آس دکرمندر مرد آدم معناسنه اولیجق آدم
دکرمنی دیمك اولور زیرا خراس آت دکرمنی و آسیاب صو دکرمنی اولدوغندن بو دخی بو معنایه
اولمق لازم کلور ثانی صویه و چشمه یه طاش آتمغه دیرلر امتحان ایچون بو معناده لفظ مفرد اولور
ع مرس ع سکون راء مهمله ایله آتش پرست دانشمندلرندن برینك آدیدر شمس فخری
* قطعه * بکوی با علمای جهان که کردایم * نه از ثنای شهنشاه بود شمار ادرس * چه درس
علم شما نزد کردگار چه لغو * چه قدر جاه شما پیش روزگار چه مرس * عربیده بوزن درس درت
معنایه کلور اول برنسنه یی ال ایله اوومق ثانی اطفال برمغن چینمك ثالث خرمایی صو
ایله بشورمك رابع مندیل ایله سلمك و ینه عربیده فتح راء مهمله ایله بوزن جرس ایکی معنایه در
اول ریسمان باریك که ترکیده سجیم دیرلر ثانی غایت شدت و غضب و حدت ایله جنك ایتمك و ینه
عربیده کسر میم و راء مهمله ایله هر شیئه ایو علاج ایدن آدمه دیرلر چغتای لسانده دخی ایپه
مرس دیرلر میر علیشیر بیت بند زلفونك بوینوما توشکاچ هلاك ایتتی مینی * اینکا جاناهیچ کیم
اولتورکالی تا قاس مرس ع مس ع بوزن بس ایکی معنایه در اول مجرم و کناهکارا یاغنه اوردقلری
باغ معناسنه حکیم فردوسی بیت هزبران ایرانیا نست و بس * در آرند شیرژیان را بمس

بمس * ثانی بزرك و مهتر معناسنه در و عربیده دخی ایکی معنایه در اول بدنه ال سورمك ثانی
دیوانه لك معناسنه در وضمله بر کسنه نك بر یره کیمکه ظاهرا سبب اولان نسنه یه دیرلر
ع مکاس ع فتح کافله کاستن لفظندن نهی حاضر در اکسلتمه معناسنه ابو المعانی بیت
مکاس باده کلرنك زساغر ای ساقی * چو نشأه مند نشد یم کر نج می نوشیم ع مکندیطس ع
نام پدر و امقد راستاد عنصری بیت که مکندیطس آنجانکه داشتی * بشاهی دروتحتکه داشتی
ع مکس ع فتح کاف فارسیله سنك که عربیده ذباب دیرلر اکرچه قاره سنك اولمق اوزره
مشهوردر لکن بال آروسنه دخی دیرلر بو بیتدن مفهوم در بیت یکی آن مکس که انکبین کر بود
به از صد مکس که انکبین خور بود * مزبور قاره سنکه چغتای لسانده چیبین دیرلر کسر ثین ایله
فتح جیمله ده مرویدر میر علیشیر بیت لبینکغه ایلامیش اول خال عنبرین غوغا * نیچوك که شکر
اوزرا ایلا کای چابین غوغا ع منس ع فتح نونله اول قرچه نسنه لردر که آدمك یوزنده ظاهر اولور
ع منکلوس ع سکون نون و فتح کاف فارسی و ضم لامله هند وستانده بر شهر و ولایت آدیدر که
منکله دخی دیرلر اول ولایتك فیلی غایت ایری و جنکجی اولور آنکیچون فیلك اعلاسنه منکلوسی
دیرلر بیاض فیل دخی آنده اولور ایمش مولانا هاتفی بیت پیلان سفید منکلوسی * خم کشته
زبار آن عروسی ع می سوس ع یای تحتانینك سکونیله کسره سی ده جائز بر نوع خوشکوار
شرابدر ع مع الشین المعجمة * مارفش ع سکون راء مهمله و فتح فا ایله ضحاك برآدیدرکه
ده آك و مارسار دخی دیرلر حکیم اسدی * مثنوی * دکر کفت او را بشاه جهان * شنیدست
کفتارت اندر زبان * مرا ماروفش خواندی وبد سرشت * مرا نام بردی بکفتار زشت ع ماش ع
ایکی معنایه کلور اول لفظ مفرد در حبوباتدن بر نوع غله مشهور و معلوم حکیم شیرازی بیت
باد نان آمد نخود و هم فطیر * دجر و فول و ماش و منجوهم شعیر * ثانی لفظ مرکب اولور که
ما ایله شیدن ترکیب اولنمشدر بزانی دیمك معناسنه اولور نتکیم بو عورت خواجه عبد الله
انصاری حضرتلرندن بغدای التماس ایتدکده انباری امیننه بر کاغد یازوب عورته ویردبونی
یازمش * ارزنی آید کند مش دهید ماش فرستادیم نخود آمد ع مالخش ع سکون لام
و خاء معجمه و فتح باء موحده ایله مشهور ملکی نك سکزنجی کونی اسمیدر ع مالش ع کسر لامله مهره
و جلا و یره جك آلت معناسنه در ع مانوش ع ضم نون و واو معروفله منوچهرك والده سی
ع منوچهره حامل ایکن ایرجك قتلندن صکره قاچوب اختفا ایتدوکی طاغك اسمیدر مانوشان
دخی دیرلر ع ماه کش ع اضافتله و فتح کافله ماه نخشب دیدکاری ابن مقنعك احداث
ایتدوکی آی درکه شهر نخشبه شهر کش و شهر سبز دخی دیرلر برامز بور آی شهر نخشب قربنده
واقعدر سیف اسفرنکی بیت عشق بتهمت نظر یوسف آفتاب را * چون چه ماه کش کند
بستهٔ چاه عاشقان * ابو الخطیر بیت تارخ او غیرت خورشید و رشك ماه شد * ماه کردون
همچو ماه کش نهان در چاه شد ع مدکش ع سکون دال مهمله و فتح کافله آلتون و کش ئل چکیجك
آلت که عربیده حله دیرلر برندن تفاوتلی دلکاری وار در ع مدهوش ع سکون دال مهمله
و ضم هایله او ومی کتمش یعنی بایلمش شمس فخری بیت حدیث خلق تو میکفت دوش باد صبا *
بباغ با بلبل ازان کشت واله و مدهوش ع مرداش ع سکون را و فتح دال مهملتین ایله بوستان

معناسنه در لغ مردوش ب سكون را وضم دال مهملتين ايله ايكى معنايه در اول فرهنك
جهانكيريده كندناى شامى معناسنه ثانى مشكل ديمكدر ابو المعانى بيت شود دل از جفاى
يار مدهوش * شده كارش از آن روسخت ومردوش لغ مرزنكوش ب سكون راء مهمله ونون
وفتح زاء معجمه وضم كاف فارسيله ريحان قسمندن يشل رنكلو غايت خوشبو بر ريحاندر نفسنه
يپراغى صچان قولاغنه بكزدكيچون عربيده اذن الفار ويونانى مردقوس وهندده ده وتركيده
كوكو اوتى ديرلر شعرا خط وزلف خوبانه تشبيه ايدرلر شيخ نظامى بيت چو مرزنكوش
خطش بردميده * بسى دل راچه طره سر بريده لغ مروش ب ضم راء مهمله وواو مجهول ايله نهى
حاضردر ميل اتمه وميل ايتدرمه معناسنه حكيم اسدى بيت بجفت كسان چشم هركز
مروش * بترس از خدا آن جهان را بكوش لغ مشاش ب فتح شين معجمه ايله عقيده كه
سكردن ويا خود عسلى زياده قينادوب طاش ويا خود ياصى طبق اوزرينه دوكرلر طوكوب منعقد
اولور انكبينه دخى ديرلر لغ مكش ب كسر كافله اسم مصدر در امش معناسنه وبر معناسى دخى
فتح كافله نهى حاضر اولور چكمه معناسنه مثال اول مير نظمى بيت دهد انديشه دردلم پيش
بر لب لعل او نشان مكش لغ مندش ب سكون نون وكسر دال مهمله ايله بساط معناسنه يعنى
دوشمه استاد فرخى بيت نيلكون پرده بركشيد هوا * باغ بنوشت مندش ديبا لغ منديش ب
سكون نون وكسر دال مهمله ايله ولايت خراسانده برقلعه آديدر شاعر * رباعى * اى شاه چه بود
اينكه درپيش آمد * دشمنت همين زبر من خويش آمد * از محنتها محنت تو پيش آمد * از لك
پدر بهر تو منديش آمد لغ منش ب كسر نونله اوچ معنايه كلور اول خوى وطبيعت معناسنه شيخ
نظامى بيت منش چون بهم كشت آميخته * از انجا شد اين صورت انكيخته * شاه ناصرخسرو
بيت تا تو بمنش مرا نخوانى * منديش كه منت خواستكارم * ثانى خلقت وجبلت
معناسنه شمس فخرى بيت شيخ ابو اسحق بن محمود شاه * اى سليمان قدر واسكندر
منش * مولانا جامى بيت ملك از عصمت عصيان پاكست * ديو وكافر منش بى باكست *
ثالث بمعنى كرم وهمت ابوشكور بيت منش بايد از مرد چون سرو راست * اكر برز وبالا
ندارد رواست * يكى از شاعر بيت سرت سبز بادو تنت ارجمند * منش بركذشته ز چرخ
بلند لغ منكوش ب سكون نون وضم كاف فارسيله كوپه كه كوشواره دخى ديرلر عربيده
قرطه وچغتايده ايسيرغه ديرلر خيرة الابرارده بيت التون ايسبرغه كه قولاغ آغريتور *
زر حل اوتوكتوركه اياغ آغريتور لغ مهوش ب سكون ها وفتح واو ايله صفت محبوبدر آيه
تشبيه ايدرلر لغ ميخوش ب سكون ياى تحتانى وضم خاء معجمه ايله اكشى ايله طتلو ميانه
بر چاشنى در وهر لذيذ مزه يه ده ديرلر لغ مع الغين المعجمه * ماروغ ب ضم راء مهمله وواو معروفله
سماروغ معناسنه كه عربيده كما وتركيده طوملان ديرلر كذا فى شرفنامه لغ ماغ ب اوچ معنايه در
اول قره بتاق ديدكارى قوش كه عربيده مايكون وتركستانده قشقلداغ ديرلر اثير الدين اخسيكتى
بيت زجنك مخلب خود شرم باد شاهين را * كهى كه ماغ سيه بر پرد ز دريا بار * مجد همكر بيت
كرد آتش شدى حرز نتات * يافتى خلعت سمندر ماغ * شمس فخرى بيت با حرز مدح او بسلامت
كذر كنم * از آتش واز آب سمندر مثال وماغ * بعض فرهنكلرده بر نوع كوكرچيندركه قنادى

قنادى وقويروغى وسينه سى يشل اولور وبعضينك قزل اولور سبز ماغ وسرخ ماغ دخى ديرلر
استاد دقيقى بيت اى خسرو مبارك بادا بجا بود * جاهى كه باز باشد پريد ماغ را * ثانى طومان كه
نزم وتمن دخى ديرلر عربيده ضباب ديدكاريدر حضرت مولانا قدس سره بيت در آفتاب
فضل كشا پر وبال تو * كز پيش آفتاب بر فتست ميغ وماغ * ثالث چمنزار وچاير وسبزه زاره
ديرلر لغ مرغ ب سكون راء مهمله ايله اوچ معنايه كلور اول بر نوع سبزه در حيوانات آنى كمال
رغبت ايله يرلر فرزد وفرزه وفريز دخى ديرلر هندى اسانده دوب ديرلر حضرت مولانا قدس
سره بيت اى جان مرغ وياسمين اى شمع افلاك وزمين * اى مستغاث العاشقين اى شهسوار
هل آتى * ثانى اول زمين مرغزاره ديرلر كه آنده كياه مرغ وافر بتمش اوله حكيم انورى بيت صبا
بسبزه بيار است دار دنيى را * نمونه كشت زمين مرغزار عقبى را * حكيم اسدى بيت بسى مرغ
در مرغ اورنك رنك * بسى بر سرو رسته چون شاخ رنك * ثالث جاى فرح فزا وسبزه زار حرم
معناسنه حكيم اسدى بيت زميغ روان چرخ چون پر چرغ * بر آواز رامشكر از مرغ مرغ *
فرهنك جهانكيريده برشهرك نامى دردى بومسطور در عربيده ستور ياتوب يوارلنق وتمام مرغى
ايتمك معناسنه در وفتح رايله يته عربيده آب دهن معناسنه در لغ مغ ب ايكى معنايه در اول
دريك يركه عربيده عميق معناسنه در صاحب فرهنك منظومه بيت ژرف را كفته اند مغ معنى
كه بتركى تريك دور معنى * حضرت مولانا قدس سره بيت سوى چاهى كو نشانش كرده بود
چاه مغ را دام جانش كرده بود * ثانى بمعنى رودخانه حكيم فردوسى * مثنوى * چنين تا بيايد
يكى ژرف رود * سيه شد پراكنده چون تار وپود * مغى ژرف پهناش كوتاه بود * بر وبر كذشتن
دژ آكاه بود لغ مغلاغ ب سكون غين معجمه وفتح لامله اول چقوريره ديرلركه اطفال قازوب قوز
اوينارلر وآتوب ايچنه دوشنى آلورلر بومعناده لفظ مركب اولور مغ لاغ معناسنه كه غين مكسور
اولور لغ مع الفاء * مامناف ب كسر ميم وفتح نونله ابه معناسنه كه اطفال كوبكن كسد وكيچون
تسميه اولنمش ماماجه ومازاج دخى ديرلر عربيده قابله ديرلر لغ مع القاف * منجنيق ب سكون
نون اول وجيم وكسر نون ثانيله اول صپاندركه ديركلر ايله يا توب آنكله قلعه محاصره لرنده
طشره دن قلعه ايچنه طاش آتورلر منجنيك دخى ديرلر شيخ نظامى بيت غراره ومنجنيق
وغضبان * بر بام فلك نهاد نتوان * بو معنايه عرفى شيرازى بيت ز منجنيق فلك سنك فتنه
مى بارد * من ابلهانه كريزم در آبكينه حصار لغ منجوق ب سكون نون وضم جيمله سنجق ديه لرنده
ومناره باشلرنده وكنبدلر اوزرلرنده اولان باقر علم حكيم اسدى بيت چو زلف بتان جعد منجوق
باد * كهى در نوشت وكهى بركشاد لغ مع الكاف * مامك ب فتح ميمله مصغر مامدر كه مادر
معناسنه در حكيم سوزنى بيت چون كودكان زدايه مامك ز بخت خويش * ديدى نشان رايكى
ومهر مامكى * شيخ سعدى * قطعه * پيره زنى موى سيه كرده بود * كفتمش اى مامك
ديرينه روز * موى بتلبيس سيه كرده * راست نخواهد شدن اين پشت كوز لغ مانورك
ومانوك ب كلاهما ضم نون وفتح راء مهمله ايله قرى ديدكارى قوش كه چكاو دخى ديرلر ادات الفضلاده
مانوك بر قوشدر عربيده ابو المليح ديرلر ومانورك بردار واديدر لغ ماهناك ب سكون ها وفتح نونله
بمعنى ماهتاب لغ متراك ب سكون تاء مثناة وفتح راء مهمله ايله منازل قردن عوا ديدكارى يلدزك

آديدر كذا في فرهنك جهانكيرى ڭ مچاچنك ﮓ فتح جيمين فارسيين ايله تركيده زبق ديدكارى آلتدركه عورات بيلارينه بغليوب بوبرلوينه جماع ايدرلر آلت رجله مشابه اغاجدن ياخود دريدن ايدوب اوزرينه قطيفه چكرلر عوراتك عرضى خوفندن زنادن قاچوب بونى استعمال ايدرلر ابو عاصم بيت مال رئيسان همه بسائل وزابر * وان تو بر كفشكر زبهر مچاچنك * شمس فخرى بيت كند اعداى جاهت ماده ونر * زمغز ودست نقل و پا مچاچنك ڭ مچك ﮓ فتح جيم فارسيله عدس كه نجو وترسك دخى ديرلر هندبلر مسور ديرلر حكيم سوزنى بيت بر آتش ذلت دل زيركترين خصم * خوشى بران قياس كه در ريزه با مچك ڭ مچرك ﮓ فتح جيم فارسيله مجمع الفرسده جيم عربيله مرويدر سغره معناسنه يعنى اجرتسز ايش اشلمك استاد رودكى بيت چون فراز آيد بدو آغاز مرك * ديد نش بيكار كرد اند مچرك * ابو شكور بيت چنين كفت هارون مرا روزمرك * مفرماى هيچ آدمى را مچرك ڭ محك ﮓ فتح حاء مهمله ايله اول سياه طاشدركه التونى وكمشى امتحان ايچون آكا سوررلر ابو المعانى بيت بسنك درت روى زردم بساى * كه بهر خلوصم بزن بر محك ڭ مراك ﮓ فتح راء مهمله ايله ابله واحمق وفريفته معناسنه در كذا في فرهنك جهانكيرى مجمع الفرسده زاء معجمه ايله مرويدر ڭ مرجمك ﮓ معروف حبوباتدندركه نجو وترسك دخى ديرلر ڭ مردك ﮓ سكون را وفتح دال مهملتين ايله مصغر مرددر كاف علامت تصغيردر مير نظمى بيت دران بزم بود مردك پر سخن * بكويد همين هرچه آيد دهن ڭ مردمك ﮓ سكون را وكسر دال مهملتين ايله ماش ديدكارى غله در وبر معناسى دخى كوز بيبكى مردمك چشم ديرلر ڭ مرك ﮓ سكون راء مهمله ايله موت معناسنه در مولانا هاتفى بيت بود مرك به از زبون زيستن * به از زهرخند ست بكريستن ڭ مرلك ﮓ كليد معناسنه در اما حركتى اشعار اولنمامشدر وزاء معجمه ايله ده مرويدر ڭ مزاك ﮓ فتح زاء معجمه ايله ابله واحمق وفريفته معناسنه در ڭ مژنك ﮓ فتح زاء فارسيله اغاج كليد معناسنه ڭ مساك ﮓ فتح سين مهمله ايله بيوك اغاجلرك ديبندن چقان كوچك فدانلر بعض فرهنكارده رياحين مثللو اوتلرك ديبندن چقان انجه داللرينه دخى ديرلر ڭ مسنك ﮓ سكون سين مهمله وفتح نونله اوچ معنايه كلور اول قمار اويونى ثانى لاف وكزاف ثالث فرج زنانده اولان لحم زائد معناسنه در كذا في فرهنك جهانكيرى ڭ مشتنك ﮓ سكون شين معجمه وفتح تاء مثناة بعده نون ساكنه ايله راهزن كه عربيده قطاع الطريق ديرلر مير نظمى بيت وجودم بمشتنك شد مضمحل * چو مشتنك خونى زده راه دل ڭ مشك ﮓ بوزن اشك سكون شين معجمه ايله سقالر صو چكدوكى بيوك طلوم كه اكثر باركيرلر ايله چكرلر خواجه سلمان بيت ميزنم هر شب بمشك ديده آب كوى دوست * آب مشك هيچ سقا بر نتابد بيش ازين ڭ مغاك ﮓ فتح غين معجمه ايله چقور ودريك اولان يركه كودال دخى ديرلر مولانا هاتفى بيت تراكر بود آب خندق مغاك * نهنكان مار از دريا چه باك * استاد عنصرى بيت اى دريغا كزين منور جاى * زير تارى مغاك بايد شد * شاعر از تاريخ تاج المآثر * مثنوى * چنان دان كه جان برتن كوهرست * نه زين كيتى از كيتى ديكرست * درفشنده شمعيست از جاى پاك * فتاده درين ژرف تارى مغاك ڭ مفلوك ﮓ سكون فا وضم لام ايله درويش بى نوا معناسنه كه مفلاك دخى ديرلر مير صدر الدين محمد محتشم كاشى يه

كاشى يه كوندردكى رقعه ده يازمش كه * در آن ضيافت چو هيچ داروغه ويوزباشى ووزير درميان نبود بلكه مجلسى بود مركب از يك واعظ ويك طبيب ويك معرف ودو شاعر مفلوك ويك طالب علم ونيم سيد ويك شاطر ريش دار اينها تمامى كدايى باشند طريق مكرمت آن بود كه جهت اين هشت كداى بيسر وپا كه در مذلت با ميزبان شريكند ڭ مك ﮓ ايكى معنايه در اول مكيدن لفظندن صيغهٔ امردر ووصف تركيبى دخى اولور حكيم سوزنى * قطعه * كشته زر بخورى تن از كناه پاكتر از شيراب وشيرمك * شيرمك وپير وجوان غمش * ناله بيفراشته از قاصرك * ثانى الده كتوردكارى قصعه حربه يه ديرلر مجمع الفرسده بمعنى مكنده اسم فاعل اولور حكيم سوزنى بيت يابد ز تو جواب نعم سائل نعم * از پيرى نان نخورده تا طفل شيرمك ڭ مكاك ﮓ فتح كافله برسككدركه آدم وحيوان بوغازينه كيدر بعض فرهنكارده سوللك معناسنه مرويدر مكل دخى ديرلر كذا في فرهنك جهانكيرى ڭ مكوك ﮓ ضم كافله ايكى معنايه در اول چولاه آلتلرندن بر آلتدركه اورتاسى دلك ايكى باشى سورى براغاجدر ايچنه ايلك صارلمش ماسوره يى قويوب بز وقماش طوقورلر حضرت مولانا قدس سره بيت مانند مكوك كر اندر كف چولاهه * صد تاربريدى نودر تار دكر رفتى * ثانى حيوان صورتنده دوزلمش شراب قدحى معناسنه در ڭ مكيك ﮓ كسر كاف وسكون ياى تحتانيله مكوك مرقومك معناى اوليله مترادفدر ڭ ملك ﮓ فتح لامله بوكرلجه يه مشابه حبوبات نوعندن بر غله در عربيده فرستيه يه ديرلر ڭ منبك ﮓ سكون نون وفتح باء موحده ايله سپوركه ايندكارى اوت كذا في الاداة اما فرهنك ميرزاده يايى مقدم ذكر ايدر ڭ منتك ﮓ سكون نون وفتح تاء مثناة ايله سپوركه اوتى كذا في فرهنك جهانكيرى ڭ منجك ﮓ سكون نون وفتح جيمله بمعنى برجستن يعنى صچرامق مير نظمى بيت در آندم همچو آهو كرد منجك * بچالاكى نبوده هيچ بى شك ڭ منجمك ﮓ سكون نون وكسر جيمله بمعنى شعبده بازى يعنى حقه بازلرك كوستردوكى صنايع ڭ منجنيك ﮓ منجنيق مرقوم معناسنه دركه بيوك صپاندر قلعه يه آنكله طاش آتارلر ابو المعانى بيت فلك بسنك ستم را بمنجنيك انداخت * حصار كام همى كرد قلعه كوب مرا ڭ منجيك ﮓ سكون نون وياى تحتانى وكسر جيمله صنايع مشعبد معناسنه در استاد منجيك بيت بمنجيك جهاندى مرا ازدرت * بهانه نهادى تو بر مادرت ڭ مندك ﮓ سكون نون وفتح دال مهمله ايله كسادىٔ متاع معناسنه حضرت مولانا قدس سره بيت رستم وحمزه مخنث يك بدى * علم وحكمت باطل ومندك بدى ڭ منغرك ﮓ سكون نون وضم غين معجمه ايله مصغر منغر مرقوم كذا في المجمع ڭ مننك ﮓ فتح نون اول وسكون ثانيله بر اوتدر سپوركه ايدرلر ڭ منيك ﮓ كسر نون وسكون ياى تحتانيله مننك مرقوم معناسنه در ابو المعانى بيت ريش بزرك اورا چاروب درخلا بود * كويا منيك رسته در مزبله كياهيست ڭ مويزك ﮓ كسر واو وسكون ياى تحتانى وفتح زاء معجمه ايله اول سياه دانه لردركه وجود انسانده ظاهر اولور مويزه دخى ديرلر كذا في فرهنك جهانكيرى ڭ مهتوك ﮓ سكون ها وضم تاء مثناة ايله بمعنى مرده حكيم خاقانى بيت بنكر كه درين خطه چه سحر همى راند * مهتوك مسيحى دل ديوانهٔ عاقل جان * عربيده پرده يرتلق وآچلوب فاش اولق ڭ مهك ﮓ تركيده بيان وعربيده سوس ديرلركه كوكنه بيخ مهك ديرلر كه عربيده عرق السوس

واصل السوس وتركيبه بيان كوكى ديرلر اصفهان ولايتنده چوق اولور خشونت سيفه يه وانواع
سعاله نافعدر ﴿ل﴾ مهناك ومهنك ﴿ع﴾ كلاهما بسكون الهاء وفتح النون بمعنى مهتاب ﴿ل﴾ مع الكاف
الفارسى * ماترنك ﴿ع﴾ كسر تاء مثناة وفتح راء مهمله وسكون نونله بمعنى كلركه معروف جانوردر
چلپاسه وكرپاسه دخى ديرلر كذا فى فرهنك جهانكيرى ﴿ل﴾ ماتورنك ﴿ع﴾ ضم تاء مثناة
وواو معروف وفتح راء مهمله وسكون نونله بمعنى سوسمار كذا فى المجمع ﴿ل﴾ ماكوك ﴿ع﴾ ضم كاف
فارسى وواو معروفله حيله وخدعه معناسنه ميرنظمى بيت كند ساده دلا ز امكر وماكوك *
كه سر كرده همين با ماتم وسوك ﴿ل﴾ مانك ﴿ع﴾ سكون نونله بمعنى ماه نير اصغرك جمله اسماسندندر
استاد عنصرى بيت بكرمى بر آن كو كبه بانك زده * كران بانك بت لرزه بومانك زد * حضرت
مولانا قدس سره بيت خورشيد شرق خاورى دربند كى بسته كمر * مانكت غلام نيك پى الله
ومولانا على * فرهنك زفانكويادە آفتاب معناسنه مروىدر بو بيتده متمسك اولمشدر لكن بو بيتدن
ماه اولمق فهم اولنور شاعر كويد بيت نتابد پيش مهر روى او مانك * كه از شش دانك حسن
اوست يك دانك ﴿ل﴾ مدنك ﴿ع﴾ فتح دال مهمله وسكون نونله اغاچ كليد دندانه سى معناسندندر
حضرت مولانا قدس سره بيت كون خرى دم خرى كير درد * زانكه كليدان نبود بى مدنك
وكليد مفتاحى معناسنه خواجه سلمان بيت نيزه شاه بهر جا كه رسد بكشايد * سر آن نيزه
مكر بو درفتحست مدنك * شمس فخرى بيت نه كله را به بيابان بود نياز شبان * نه خانه را
بو اضم بود نياز مدنك * بو بيتدن كليد فهم اولنور بعض فرهنكارده دمور كليد پريسى مرويدر
﴿ل﴾ مرنك ﴿ع﴾ فتح راء مهمله وسكون نونله هندوستانده بر قلعه آديدر كذا فى فرهنك جهانكيرى
﴿ل﴾ مشنك ﴿ع﴾ فتح شين معجمه وسكون نونله بر مشهور راهزن آديدر وشنك نام بر رفيقى وار ايدى
شمس فخرى بيت زد زد وراهزن اطراف ملك كرده چنانك * كه محو شد ز كتب تيز نام شنك
ومشنك ﴿ل﴾ ملنك ﴿ع﴾ فتح لام وسكون نونله مرد مجرد وسر وپا برهنه معناسنه شاه داعى شيرازى
بيت صفات نور تو رومى رخان بسته نقاب * صفات ظلمت تو زنكيان عور وملنك * مولانا كاتبى
* قطعه * منال كاتبى از سنكلاخ وادى فقر * ملنك دار بپايان براين طريق ملنك * ميار
عذر كه ره دور ومركبم لنكست * كه عذر لنك نبايد ز رهروان ملنك * ملنك ثانى نهى حاضردر
آقسمه ديكدر ومجمع الفرسده بمعنى بيهوش شد استاد لبيبى بيت ز جا جست چون آتش بيد رنك
دل از باده عشق مست وملنك ﴿ل﴾ منك ﴿ع﴾ سكون نونله يدى معنايه كلور اول طرز وروش
مولانا پندار رضى بيت بت چينى بنيك ومنك آسا * كه كيلى وكردن ديلم آسا * ثانى تحفة
الاحبابده قمار معناسنه دركه قمار بازه منكباز ديرلر حكيم سوزنى بيت دنيا قمارخانه ديوست
واندرو * ماه مفكيان كران واجل نقش بين منك * قريع الدهر بيت نه شكيبند زلوش
ونه شكيبند ز نخش * نه شكيبند ز لاف ونه شكيبند ز منك * شمس فخرى بيت كه مقامر ادناى
بند كانش نهند * عقود لعل ولالى بوجه دسته منك * ثالث بذر بنج اغاجى عضا ترى رازى
بيت چرچر كند همه چو خر دروز تا بشب * مانند تخم منك بوده ايه صداق * حكيم سوزنى
بيت خر منك خورده كو يى ديوانه شد بشعر * خر زهره خورده بودى بارى بجاى منك * رابع
بمعنى كياه حكيم خاقانى در صفت الوان نعت كوهسار بيت منكش بكام كيميا بخش * خاكش

خاكش بسيج توتيا بخش * خامس ادات الفضلاده بمعنى دهان دره يعنى خميازه كه غلبه خواب
وخمار وكمال الكدن عارض اولور سادس دزد راهزن سابع اشكيل ووغا معناسنه در وكسر ميمله
مر آب كه كنك دخى ديرلر ﴿ل﴾ منلاك ﴿ع﴾ سكون نون وفتح لامله درويش وفقير سر و پا برهنه
معناسنه در ﴿ل﴾ مع اللام * مازل ﴿ع﴾ كسر زاء معجمه ايله هندوستانده بر طاغ آديدر منوچهرى
بيت آن كركى باكركى كويد سخن تركى * طوطى سخن هندى كويد بكه مازل ﴿ل﴾ ماكول ﴿ع﴾
ضم كاف وواو معروفله فرهنك وفاييده بسيار خوار معناسنه على قرط بيت قليه كردم زود
آوردم به پيش * تا بخورد ندان دو ماكول نهنك * بو معناده شمس فخرى كاوينده روايت
ايليوب بو بيتى نظم ايلمش بيت بهر ماكول تا پكى دارى * خلق جانرا ز غصه در ماكول *
فرهنك ميرزاده ضم لامله بمعنى شكم بنده وادات الفضلاده ماكول بمعنى غلام بزرك مسطوردر
﴿ل﴾ مال ﴿ع﴾ بمعنى آرام ومانند ودستمال معناسنه وماليدن لفظندن صيغه امر ووصف
تركيبى اولور كوشمال ودستمال كبى ﴿ل﴾ مالامال ﴿ع﴾ هرنه كه زياده طلو اوله شمس فخرى بيت
كرفته عرصه فكرم ثنات ميلاميل * كشيده طبع جام هوات مالامال ﴿ل﴾ مالول ﴿ع﴾ ضم لام
وواو معروفله مرتبه بزركى بولمش غلام يعنى بر خانه ده پرورده اولوب سائردن اشبه وجمله سنك
اولوسى اوله ﴿ل﴾ ماهول ﴿ع﴾ ضم هايله طوزاق دام معناسنه كذا فى فرهنك جهانكيرى ﴿ل﴾ ماهى كول
سازان بالغى كه طقلو صولرده حاصل اولور ﴿ل﴾ محفل ﴿ع﴾ سكون حاء مهمله ايله مجلس ومجمع
عربيدر اما فارسيده استعمالى شايعدر خواجه حافظ بيت همه كارم ز خودكامى بيدنامى
كشيد آخر * نهان كى ماند آن رازى كز و سازند محفلها ﴿ل﴾ محل ﴿ع﴾ سكون حاء مهمله ايله بنيلن
دوه ويوك وهودج ديدكارى بر محافه كه يالكز بوكلنور خواجه حافظ يوك معناسنه بيت مرا
در منزل جانان چه امن وعيش چون هردم * جرس فرياد ميدارد كه بربنديد محملها ﴿ل﴾ مرغول ﴿ع﴾
سكون راء مهمله وضم غين معجمه ايله بش معنايه كلور اول پيچ وتاب معناسنه دركه پيچ وتابى
اولدوغى سببيله موى وزلف وكاكل معنالرينه در مثال زلف شمس فخرى بيت چند باشى
براى شهوت وحرص * پاى بسته بطره مرغول * حكيم سنائى بيت جعد مفتول جان كسل
باشد * زلف مرغول غول دل باشد * حضرت مولانا قدس سره بيت شانه كن مرغول زلفش
با كلاب * كرد بفشان از رخ چون آفتاب * مثال موى كيسو شيخ نظامى بيت بتن بر يكى
آسمانكون زره * چو مرغول زنكى كره بر كره * مثال كاكل خواجه كرمانى بيت كج نهاده كله
از مستى وبكشوده قبا * جام مى بركف ومرغول مسلسل بر دوش * ثانى خط خوبان معناسنه
نوعا بونده دخى پيچ وتاب بولنور كمال اسمعيل بيت تا كه مرغول خطت ديدم ومعنى لطيف *
پس از آن باد نيامد كل وشمشاد مرا * ثالث بمعنى آواز حكيم خاقانى بيت تو ودست دستان
ومرغول مرغان * كه از غول صد دست دستان نمايد * رابع بمعنى نغمه شاه قاسم انوار بيت
خدايا كه ز واعظ سؤال فرمايند * كه بد كراهت الحان چرا كند مرغول * خامس بمعنى
نشاط وخرمى سيف اسفرنكى بيت آن دمى كو سخن از سكره مرغول كند * از بجالت زتنى
سكره بكشايد خوى ﴿ل﴾ مشكل ﴿ع﴾ سكون شين معجمه وضم كاف عجميله بمعنى دزد وراهزن كذا فى
الاداة ﴿ل﴾ مكل ﴿ع﴾ فتح كافله سولك كه مكك وزلو ودپوچه دخى ديرلر صولرده حاصل اولور

اوزون وسیاه قورتدر انسانه یاپشوب قان ایجر وحیوانات صوایچرکن بوغازینه کیدوب
یاپشور شمس فخری * قطعه * دشمن پادشاه عادل دل * باد دایم بتیغ غم بسمل * در مجاری
حلق اوکشته * آب خونخوار وجانستان مکل ٭ ملال ٭ الم وغصه وانقباض طبیعت
معناسنه اسم مصدردر ملالت کبی ٭ ملول ٭ المناك وغمناك معناسنه اسم مفعولدر بوایکی
لغت عربیه‌در ٭ منبل ٭ سکون نون وفتح باء موحده ایله کاهل وتنبل معناسنه حضرت مولانا
قدس سره . بیت خدایا دست مست خود بکیر ارنی درین مقصد * زمستی آن کند باخود که
درستی کند منبل * مجمع الفرسده بد اعتقاد معناسنه درکه اورامنبلم دیرلر یعنی اعتقادندارم
دیمکدر کذا فی المؤید ٭ مندل ٭ سکون نون وفتح دال مهمله ایله ایکی معنایه در اول دایرهٔ
عزیمت ارواح یعنی عزایم خوان عزیمته اشتغاللری محلنك اطرافنه دایره چکوب ایچنه
اوتوروب عزایم اوقور شمس فخری بیت کود تسخیر انس وجن وپری * بی عنانی نشستن مندل
شاه طاهر بیت بلبل نغمه سرا پیر عزایم خوان شد * کل پری دایرهٔ صحن کلستان مندل *
ثانی عود خام . بو ایکی معنایه دخی منده‌ل دیرلر مولانا محمود ابن یمین بیت ازبرای قوت دل
کر بخوری بایدم * صندل ومندل نیایم غیر چوب ارس وتاغ * زکریا ابن محمد بن محمود عجایب
البلدان نام کتابنده ذکر ایدرکه مندل هندوستانده برشهردرکه آنك عودی غایت چوق اولدوغندن
عود مندلی دیرلر اما عود اراضی سنده بتمز عودك حاصل اولدوغی یرماوراء خط استواده برجزیره
واردر اول جزیره‌ده عود اولوب بامر الله تعالی اغاجی قوپاروب دریایه دوشر دریادن شهر منده‌له
کلور اکر اغاجی یرندن یاش قوپمش ایسه اکا قامرونی دیرلر اکر قوری قوپمش ایسه مندلی
دیرلر ثقیل ومصمت اولانی اعلا اولور هندی لسانندہ مندل برنوع دهله دیرلرکه برآدیده بکوجدر
٭ منزل ٭ خانه وجای نزول ومهمانخانه‌یه دیرلر ٭ منزیل ٭ سکون نون ویای تحتانیه ایله
خانهٔ ویران ابو المعانی بیت منزل دوستان معمور باد * منزل دشمنان شود منزیل ٭ منغرل ٭
سکون نون وراء مهمله وضم غین معجمه ایله پول ریزه که منغر دخی دیرلر ٭ منکل ٭ سکون نون
وضم کاف وله دزد ره‌زن معناسنه شنکل دخی دیرلر عربیده حرامی وقطاع الطریق دیدکاریدر هندی
لساننده منکل خوشحالی وطرب وشادی معناسنه‌در ٭ مهانل ومهانول ٭ کلاهما بفتح
الهاء وضم النون افیون خالص معناسنه‌در حکیم سنایی بیت خود حال ذکر خلق چکویم که زسودا
بودم چوکسی کر خورد افیون مهانل ٭ مهول ٭ ضم ها ایله طوزاق که ماهول دخی دیرلر ٭ مع المیم ٭
٭ ماتم ٭ فتح تاء مثناة ایله بمعنی سك ماده یعنی دیشی کوپك عربیده یاس ونوحه معناسنه‌در
ایکی معنایه تیب اوزره میر نظمی بیت بخود کیرکاینه چو ماتم * نمی باید اکرماند بماتم ٭ مام ٭
مادر معناسنه مولانا کسایی بیت ایدون فروکشی بجوشی این می حرام * کویی که شیرمام
زپستان همی مکی * حکیم شیرازی بیت نیست شیرسود منداز شیرمام * لیك آغوزش
بدست اندرامام * حکیم انوری در ظلم جماعت غزان کفته بیت شادالا پدرمرك نه بینی مردم
بکرجز در رحم مام نیابی دختر ٭ ماه سام وماه سیام ٭ کلاهما بکسر الهاء وفتح السین المهمله
حکیم مقنع شعبده ایله پیدا ایتدیکی ماهه دیرلرکه آلتمش کیجه یه دك هر کیجه شهر نخشب قربنده
سیام دیرلر بر طاغده برقیودن چیقوب درت فرسخ یره دك ضیا ویردی استاد رودکی بیت نه

نه ماه سیام ونه ماه فلك * که اینت غلامست وآن پیشکار ٭ ماه علم ٭ کسر ها ایله سنجق باشنده
اولان آلتون یالدزلی نسنه که ماه هلال کبی ایدرلر مولانا هاتفی بیت زمین آهنین شد زنعل
سمند * زماه علم آسمان باند ٭ مختوم ٭ سکون خاء معجمه وضم تاء مثناة ایله ماوراء النهرده
آیویه دیرلر عربیده مهراودیمکدر ٭ مردم ٭ اوچ معنایه کلور اول معروف آدم معناسنه ثانی
انسان که عربیده کی مخلوق معناسن افاده ایدر انسانك هم مفردینه وهم جمعنه که مردم ومردمان
عربیده کی خلق وخلایق کبیدر امیرخسرو بیت نشاید هیچ مردم خفته درکار * که در پایان
پشیمانی دهد بار * وله ایضا بیت اکرمردم صفات صنع اوکوید بدان ماند * که درد دیافتد مود
وحدیث آشنا کوید * شیخ سعدی بیت سك اصحاب کهف روزی چند * پی نیکان کرفت
ومردم شد * بو معنی فارسیده جایز اولدوغی کبی عربیده وترکیده دخی هم مفردنه وهم جمعنه
استعمال ایدرلر ثالث کوز ببکی معناسنه‌در شاعر بیت ترا دردیده جا کردم که ازمردم نهان باشی
ندانستم که آنجا هم میان مردمان باشی * عربیده دخی کوز ببکنه انسان العین دیرلر خواجه سلمان
بیت مملکت را مردم عینی وعین مردمی * سلطنت را درهٔ التاجی وتاج سروری ٭ مرزوبوم ٭
سکون راء مهمله وزاء معجمه وضم باء موحده ایله ایکی معنایه‌در اول سنور وسرحد ثانی وطن
اصلی معناسنه‌در ابو المعانی ایکی معنایه بیت نکهبان کشتم اکنون مرزوبوم را * که مرزوبوم
من ناید بخاطر ٭ مرهم ٭ معروف عوام ملهم دیرلر میر نظمی . بیت زخم دل را لطف اومرهم شود
ایلك درخواست کردن من کم شود * عربیده دخی مرهم دیرلر ابن النحاس بیت حیث لی شغل
باجفان الظبی * ولقلبی مرهم منها وجرح ٭ مریشم ٭ کسر راء مهمله وسکون یای تحتانی وفتح
شین معجمه ایله جراحت اوزرینه بغلنان مرهم وبز وعلاج هر نه ایسه کذا فی فرهنك جهانکیری
٭ مکارم ٭ فتح کاف وکسر راء مهمله ایله برطاغ آدیدر منقولدرکه هر رمضان شریف اولنده
مذکور طاغده قدرتدن آتش ظاهر اولور عربیده احسان معناسنه‌در جمعدر ٭ ملغم وملهم ٭
سکون لام وفتح غین معجمه وها ایله هردو بمعنی مرهم کذا فی المؤید ٭ موسم ٭ سکون واو وکسر
سین مهمله ایله معروف فصل وزمان وبازار سنوی محلی معناسنه فارسیده وعربیده مستعملدر
ابو المعانی بیت فصل بهار وموسم کل آمد وجهان * پرذوق وعیش کشت بخانه نشین چرا *
٭ مهدم ٭ سکون ها وضم دال مهمله ایله قویروغی بیاض برقوشدر مولانا هلالی . بیت
کرده پرواز نامه وانجم * دم بعه سوده وشده مهدم * امیرخسرو بیت که کنی نسر چرخ را مرغش
که کنی زاغ شام را مهدم ٭ میم ٭ فتح یای تحتانیه ایله برمقام آدیدر کذا فی المؤید ٭ مع النون ٭
٭ ماپروین ٭ برکوکدر خرما قدر اولور اما اوجی سوری اولور وکنده و سیاه ایله سرخ
میاننده دراعلاسی وصحیحی برطرفن قوپاروب کاغده سور بنجه بنفشی رنك اولور دفع سمومات ایدر
وبرقیراطی اعلا نشاط ویرر ماپرین وماه پروین دخی دیرلر عربیده جدوار دیدکلریدر طبیب
یوسفی بیت نیست جدوار غیر ماپروین * که ملطف بود چو پوزبدان ٭ مابون ٭ ضم باء موحده
ایله حیز ومخنث معناسنه برعلتدر بعض کمسه‌لره عارض اولورتا کندوبی یفعل اتمینجه راحت
اولمز شمس فخری بیت بلفظ پکسون وپیوسته تا بود یکسان * همواره تا که نیاید حمیت ازمابون
٭ ماچان ٭ فتح جیم فارسیله طیانق معناسنه‌در قیاس بوایدی که عربیده قصور الفله مشهوردر

جمع ماج اولایدی اما مفرد مقامنده استعمال اولنور مژگان کبی دیار عجمده بر اصطلاحدر
کنهکار عذرین دیلمکه دیرلر موردی بویله درکه مکتبده اطفالك بری سبقن بلمسه اکا برنسنه
آلدروب اطفال جمله تناول ایدوب سبقن تعلیم ایدرلر اول دخی اباغ اوزره طوروب عذرین
دیلر اکا پای ماچان دیرلر ماخان فتح خاء معجمه ایله ایکی معنایه در اول شهر مرو
مضافاتندن بر قریه اسمیدر ثانی فرهنگ جهانگیریده چین پهلوانلرندن بر مبارز نامیدر
مجمع الفرسده حاکم چین نامیدر ماخن فتح خاء معجمه ایله یعنی ناپاك ودون همت ومردم
دوروی مادرزن قاین آنا یعنی عورتك آناسی عوام مادزن دیرلر میر نظمی بیت
چو مادرزن نبوده نیك خصلت * کند هیچ داماد عیش وراحت ماديان کسر دال مهمله
وفتح یای تحتانیه ایله قصراق عربیده فرس وحجره ترکیده یوند دیرلر میر نظمی بیت سوار مادیان
بودست آن روز * همه اسبان لشکر شد جهانسوز ماذریون فتح ذال معجمه وسکون راء
مهمله وضم یای تحتانیه ایله بر صاری چچکدر اورتاسنده سیاهی اولور ترکیده قره کوز دیرلر نعمة الله
بونك شرحنده حشر دیرلر بر اوتدر ولایت کرمانده چوق اولور ترشی سن ایدرلر دیمشدر
ماراسپندان ومار اسفندان کلاهما بسکون الرا والسین المهملتین اوج معنایه کلور
اول شهور شمسیه نك یکرمی طقوزنجی کونی اسمیدر ثانی یوم مزبورك تدبیر امورینه موکل اولان
فرشته نك نامیدر ثالث بر موبد موبدان آدیدر الف وتونسز ماراسپند ومار اسفند دخی دیرلر
کذا فی فرهنگ جهانگیری مارافسان سکون را وفا وفتح سین مهملتین ایله افسونکری
ماره دیرلرکه افسون ایله ماری طوتوب حبس ایدرلر مارافسا ومارافسای دخی دیرلر کذا فی المجمع
ماران فتح راء مهمله ایله ایکی معنایه در اول یعنی آهنکران ثانی جمع ماردر ماربین
سکون راء مهمله وکسر باء موحده بعده یای ساکنه ایله اصفهان مضافاتندن اللی سکز پاره
قریه یی مشتمل بر ناحیه اسمیدر ودیرلرکه مزبور ناحیه ده اولان قریه لرك باغ وباغچه لری کثرتندن
بر برلرینه متصل اولوب ناحیه تماما بر باغ اولمق اوزره مشهوردر شاعر بیت ماربینی که نسخهٔ
ارم است * آفتاب اندرو درم درم است مارستان کسر را وسکون سین مهملتین ایله
بیمارستان لفظندن مخففدر بیمارخانه معناسنه ومار بیمار معناسنه کلدوکنك ذکری مرور
ایلدی مولانا جامی بیت بردش از قصر چون نکارستان * همچو دیوانکان بمارستان *
ودخی ییلانی چوق یره دیرلر مارکران کسر راء مهمله وفتح کافله زهرناك وشدید ییلان که
مارکرزه دخی دیرلر مازنین سکون زاء معجمه وکسر نونله برکسنه نك آدیدر وبر عورتی
وار ایدی مازینه نام منقولدرکه هندوستان توابعندن ششکونه نام بر جزیره ده اریله عورت
یالکز ایکیسی بر عظیم حصار یاپوب ایچنده آنجق بر کنبد بنا ایتشلر حصارك هر بر طاشنی
وکنبدك هر بر عمودینی یوز نفر آدم یرندن قالدره مز اول مکانده دعا مستجابدر دیرلر حکیم اسدی
بیت بهندوستان نام آن مردو تن * یدی مازنین مرد مازینه زن مازندران فتح زاء معجمه
ودال وراء مهملتین وسکون نونله بر واسع مملکتدر مولانا هاتفی در تیمورنامه * مثنوی * ولی
والی ملك مازندران * نهاده بسر افسر سروران * بجنبید از جا بخیل کران * به تسخیر دیو
مازندران * قدیم الایامده دیوسکناسی اولدوغی مشهوردر مازن فتح زاء معجمه ایله

ایله ارقه نك اورته کوکی عربیده صلب دیرلر مازون ضم زاء معجمه ایله مازو معناسنه در
عربیده عفص دیرلر ماغون ضم غین معجمه ایله اثواب خانه عربیده اثاث البیت ومتاع البیت
دخی دیرلر میر نظمی بیت چو زن هر دم رود از خانه بیرون * نه ماند اندرون خانه ماغون *
ماکان بوزن پاکان ایکی معنایه کلور اول حکام ولایتدن برینك آدیدرکه باباسنه
کاکی دیرلر ایدی هندوستان حاکملرندن ایدیلر ثانی بر ولایت آدیدرکه خلقنك اکثر سلاحی
زوبین اولور حکیم خاقانی بیت سلاحت بهر دین مهتر که زنبور از پی شهدی * چو کیلی کوردین
پوششت وزوبین کرده ماکانی ماکیان کسر کاف وفتح یای تحتانیه ایله طاوغه دیرلر خانکی
اولسون دهکی اولسون مولانا هاتفی بیت نه بال عقابان پر تیر کیر * پر ماکیان نیست در خور تیر
عربیده دجاجه وچغتایده تاووغ دیرلر مالیدن کسر لام ایله اوومق وسورمك معناسنه که
عربیده دلك وفرك دخی دیرلر چغتایده یوقاغ دیرلر مالین کسر لام ایله سولك معناسنه که
بالیز دخی دیرلر مامیران کسر میم وسکون یای تحتانی وفتح راء مهمله ایله ادویه دن بر داروددر
مان طقوز معنایه کلور اول ضمیر متکلم مع الغیر اداتیدر حالت جرده بر اسمك مضاف
الیهی اولمق اعتباریله حکیم اسدی بیت ره نیك وبد کشتهٔ تخم ماست * خرد کشتی وتوشه
مان راه راست * ثانی حالت نصبده بر فعلك مفعولی اولمق اعتباریله حکیم فردوسی بیت که او
داد مان بردان دستکاه * ستایش مر اورا که بنمود راه * ثالث ماندن لفظندن صیغهٔ امر
اولور اصحی حرف باء موحده دخولیله بمان دیرلر حکیم فردوسی بیت چنین داد پاسخ که اسفندیار
نفرمود مان رامش ومیکسار * رابع وصف ترکیبی اولور خانمان کبی اما بو معناده کاهی
یالکز مان دیرلر حکیم اسدی بیت وزین راه دشوارکم هست وبیش * بروشادزی میهن ومان
خویش * بو ایکی صیغه دن قطع نظر بعض تراکیبده دخی صفت استعمال اولنور دودمان
وخورمان کبی خامس بکذار معناسنه استعمال اولنور سادس اصحاب فرهنکاردن بعضیلری
خانه معناسنه کلور دیدیلر بو قولی مؤید حکیم اسدی * مثنوی * یکی مایه دربود بازارکان *
شد از کاروان دوست با پهلوان * چو آمد بر میهن ومان خویش * ببردش بصد لابه مهمان
خویش * سابع اثواب خانه معناسنه حضرت مولانا قدس سره * مسمط * در جسم من
جان دکر در خان من مان دکر * با این من آن دکر زیرا بان پی برده ام * خانمان مذکور ایکی
معنایی جمله در ثامن مار معناسنه ده کلور حضرت مولانا قدس سره * مثنوی * چون خدا
خواهد که پرده کس درو * میلش اندر طعنهٔ پاکان درو * چون خدا خواهد که مان یاری کند *
میل ما در کریه وزاری کند * تاسع بلا وزحمت معناسنه ده کلور دیدیلر زبان هندیده ایکی
معنایه در بری عزت وبری قبول معناسنه در ماندن سکون نونله قالمق معناسنه مصدردر
لکن لازم ایله متعدی بیننده مشترکدر شیخ سعدی بیت عمر برفست وآفتاب تموز * اندکی
ماند وخواجه غره هنوز * بونده اولان ماند متعدیدر زیرا معناسی آفتاب تموز برف عمردن
ازقودی دیمك اولور کلستان شارحلری ظن ایتدکلری کبی دکل محل دقیقدر مانستن
کسر نون وسکون سین مهمله ایله بر نسنه نك صفتی اولمق مانیدن کبی شرفنامه ده مانیدن بسان
چیزی کشتن وکذاشتن ورها کردن معنالرینه در چغتای لساننده اوخشاماق دیرلر بکزر

معناسنه اوخشاشماق دخی دیرلر بو بیتده نهی حاضری واقع اولمشدر میر علیشیر بیت نیره دور
مجنون كه مین دیك دی پسین آنی ای خرد * عقل وهوش اعلینی بیردیوانغه اوخشاتما كوب *
كوب چوق دیمكدر ﴿ مانوشان ﴾ ضم نونله ایرج قتلندنصكره منوچهرك اناسی اختفا
ایتدوكی طاغك آدیدر مانوش دخی دیرلر ﴿ مانیدن ﴾ كسر نون وسكون یای تحتانیله ایكی
معنایه در اول ماندن كبی بكزمك معناسنه متعدی اولور شمس فخری بیت خردشطرنج
دانش باخت باشاه * ولی حال نخستین دست مانید * ثانی مانستن معناسنه استاد اطیفی
بیت چندانكه بیاراست مه نام جمالش * درجلوه بخورشید جمال تو بمانید * چغتایده
بو معنایه اوپكاماك دیرلر بو عبارت تركیبه دخی استعمال اولنور میر علیشیر بیت قامتینكغه
سرو تقلید ایلابان تابدی شكست * بوسزادر كركیه سروسهیغه اوپكنور ﴿ ماهان ﴾
كرمان توابعندن بر قصبه نك اسمیدر بر شاعر شاه نعمة الله ولی حقنده دیمشدر بیت دردكن
دست وخرقه درماهان * تاج بخشند اینچنین شاهان ﴿ ماه بركوهان ﴾ مصنفات باربد
خسرودن بر لحن اسمیدر شیخ نظامی بیت چو لحن ماه بركوهان كشادی * زبانش ماه بركوهان
نهادی * قاضی عثمان پیرقی بیت من ازفراق تو پرغم توشاد باهمه كس * همیزنی بشب وروزماه
بركوهان ﴿ ماه پروین ﴾ جدواردركه ماپروین وماپرپین دخی دیرلر كیفیتی برقاج دفعه ذكر
اولندی ﴿ ماهیان وسالیان ﴾ یعنی آیلر ویللر جمع ماه وسالدر كذا فی المجمع بو معنایه
حكیم فردوسی بیت برآمد برین بر بكی ماهیان * برنجی نه بستند هركز میان * وسالیان
فرهنك میرزا ابراهیمده برشهر آدیدر شروان مملكتنده واقعدر ﴿ ماهی دان ﴾ یعنی حوض
خانه استاد فرخی بیت همیدون كوش اندر ژرف ماهی دان تو بودی * بخلوت هر شی حور
دكر مهمان تو بودی ﴿ ماهی زرین ﴾ بر نوع بالقدر قومده حاصل اولور اولقدر قوتلودركه اون
ذراع یری دلوب اشاغی كیدر اطبا آنی سقنقور بدل ایدرلر ولایت سندده چوق اولور شرف
شفروه بیت ای تنم ماهی زرین وره عشق توریك * وی دلم تیهوی خونین وغمت پا بزنی *
﴿ مایون ﴾ ضم یای تحتانیله فریدون شاهی سودیله بسلدكلری كاوك آدیدر برمایون دخی دیرلر
﴿ میهن ﴾ سكون باء موحده وفتح هایله اوج معنایه كلور اول جای آرام معناسنه درابو المعانی
بیت جهان بكشت ونیافته بغیر خاك درت * دل غریب وحزین جای راحت ومیهن * ثانی
بمعنی زاد وبوم یعنی وطن اصلی وله بیت بدل نیاید هركز خیال فكر وطن * اكرچه دور شدم
چند سال ازمیهن * ثالث بمعنی مهمانخانه وله بیت كنی ضیافت عام ازكمال جود وكرم * شد
آستان تراچون برهروان میهن * وخانمان معناسنه ده مرویدر ﴿ متین ﴾ محكم واستوار معناسنه
میر نظمی درصفت قلعه بیت سركشیده باوج علیین * كس ندیده چنین حصار متین *
﴿ مجن ﴾ فتح جیمله بر نوع كوچك قلقان دراغاجی وچبوغی اولمز خواجه سلمان بیت ازشرف
قدرت قدم مالیده برفرق زحل * در وغا رمحت سنان سا بیده برقلب مجن ﴿ مچیدن ﴾ كسر
جیم فارسیله درت معنایه در اول چمه یكلمك وبوقلق وقاورامق وسرعتله كتمك معنالرینه ﴿ مخران ﴾
سكون خاء معجمه وفتح راء مهمله ایله بردیر نصارادر حكیم خاقانی بیت من وتاجركی ودیر مخران
در بقراطیانم جاوماجا ﴿ مخیدن ﴾ كسر خاء معجمه وسكون یای تحتانیله درت معنایه در اول

اول درپرنمك ابوشكور بیت سبك پیرزن سوی خانه دوید * برهنه دراندام او برمخید * ثانی
ادنی حركتله آهسته ارغمق ثالث دترمك رابع اورپرمك معنالرینه در ﴿ مدن ﴾ فتح دال مهمله
ایله نشاط وسرور وانبساط ایله كتمه دیمكدر شاعر بیت بار ولایت بنه از پشت خویش *
پیش بدین شغل متاز ومدن ﴿ مدهون ﴾ سكون دال مهمله وضم هایله دباغت اولنمش دری
حكیم اسدی بیت صد وبیست كردون همه تیك وترك * دو چندان سپرها ز مدهون كرك *
﴿ مدین ﴾ سكون دال مهمله وفتح یای تحتانیله دریای مغرب ساحلنده واقع برشهرك نامی در
منوچهری بیت رسد دست تو از مشرق بمغرب * زاقصای مداین تا بمدین ﴿ مراغیدن ﴾
فتح راء مهمله وكسر غین معجمه وسكون یای تحتانیله آغنه مق یعنی ارقه اوزرینه یاتوب صاغنه
وصولنه دونمك معناسنه در ﴿ مرجان ﴾ ایكی معنایه در اول اوكی اوغل معناسنه در شمس
فخری بیت خدایكانا شعرم كه هست سحر حلال * حرامزاده بود هركه خواندش مرجان *
ثانی معروف قرمزی طاشدر دیار مغربده بتر غواصلر طالوب چقاردقلری محل بباضدر
اوجاق تو تونه آصارلر طوردقچه قزارر ﴿ مرد افكن ومرد اوزن ﴾ كلاهما بسكون الرا والدال
المهملتین پهلوان وبهادر معناسنه وكسكین وپرزور اولان شرابه ده مرد افكن دیرلر ﴿ مردكیران ﴾
برجشن آدیدر مغان ماه اسفند ارمذك آخرنده بش كون جشن ایدرلر بو بش كونده عورتلری
واولادلری هرنكه آرزولری وار در طلب ایدرلر وتسلط كوسترلر بواجلدن مردكیران تسمیه
ایتمشلر بوكونلرده طلوع شمسدن غروبه دك دفع هوام وحشرات ارض ایچون رقعه یازرلر اول
رقعه یه ده دیرلر رقعه كژدم ذیلنده شرحی مرور ایلدی ﴿ مرزبان ﴾ سكون راء مهمله وزاء معجمه
وفتح باء موحده ایله سرحد بكی واصل تركیبندن سنور بكجیسی فهم اولنور شمس فخری بیت حبذا
ملكی كه باشد روز وشب * عدل وانصافش درآنجا مرزبان * حكیم فردوسی بیت چه
دركابل این داستان فاش كشت * سر مرزبان پر ز پرخاش كشت * شیخ سعدی بیت دران
مرزكان مرد دیندار بود * یكی مرزبان ستمكار بود * عربیده مهتر مغان معناسنه در آنلره مرزبان
دیرلر جمعی مرازبه در ﴿ مرزغن ﴾ سكون راء مهمله وفتح زا وغین معجمتین ایله ایكی معنایه در
اول كورستان یعنی مزارستان شاعر بیت هركرا هبرش زغن باشد * منزل او بمرزغن باشد
ثانی آتش معناسنه در حكیم سنایی * قطعه * ای همیشه دل بحرص وآز كرده مرتهن * داده
یكباره عنان خود بدست اهرمن * هیچ نیندیشی كه آخر چون بود انجام كار * مرغزار آید
جزای فعل تو یا مرزغن ﴿ مرزكون ﴾ سكون راء مهمله وزاء معجمه وضم كاف فارسیله آلت
رجل در كذا فی المؤید ﴿ مرغزن ﴾ سكون راء مهمله وفتح غین وزاء معجمتین ایله كورستان
معناسنه شمس فخری بیت شاهی كه بر مخالف دركاه خویشتن * وزكینه مرغزار كند همچو
مرغزن * امامی هروی بیت آن جهانداری كه كشت اندر نبرد * مرغزار زخم تیغش مرغزن
مجمع الفرسده بو معنایه مرزغن منقولدر اما فرهنك وفایی ده مرغزن نقل ایدوب بو بیتله تمسك
اولنمش استاد رودكی بیت هركرا راه برزغن باشد * كذر او بمرزغن باشد ﴿ مزدقان ﴾ سكون
زاء معجمه وفتح دال مهمله وقافله قهستانده واقع بر شهر آدیدر كذا فی المجمع ﴿ مرژن ﴾ فتح زاء
فارسیله بمعنی مجن مرقوم كذا فی فرهنك جهانكیری ﴿ مزیدن ﴾ كسر زاء معجمه وسكون

یای تحتانیله مکیدن یعنی امك وطاتمق معنالرینه حکیم سوزنی بیت دررخ چون جنتش کردم
نگاهی هرزمان * ازلب چون کوثرش بوسه مزیدم چون شکر * وچیمنك معناسنه مولانا هاتفی
بیت بدندان انکشت غیرت کزید * زمانی کریبان زحیرت مزید ى مسریدن ى سکون
سین ویای تحتانی وکسر راء مهملتین ایله مزیدن معناسنه در طادمق ومکیدن امك معناسنه
مصدردر ى مسرانیدن ى متعدی مسریدندر ى مسیدن ى کسر سین مهمله ایله یعنی
مجیدن مرقوم ى مفتون ى آلدنمش وفتنه لنمش وکوکل ویرمش معنالرینه مولانا جامی بیت
ای بهر شاهد موزون مفتون * حالت ازمشك خطادیکرکون ى مکسران ى فتح کاف فارسی
وراو سکون سین مهملتین ایله بادزن یلپزه که عربیده مروحه دیرلر شاعر بیت جامه بر اسلام
چو عریان دیو * پر فرشته است مکسران دیو * خواجه سلمان بیت طوطی لفظ شکرخای
تو برخوان سخن * پر طاوس ملائك را مکسران یافته ى مکیدن ى کسر کافله امك
معناسنه در کمال خجندی بیت بچنین زلف رخت رمشك صورت چینست * زوقت شیر مکیدن
اب توشیر بنست ى ملان ى فتح لامله یعنی مجنبان حکیم سنایی بیت اینچنین کن نمازوشرح
بدان * ورنه برخیز وهرزه ریش ملان ى ماخودن ى سکون لام وضم خاء معجمه ایله پنبه
آتمق معناسنه در ى من ى اوچ معنایه در اول نفس متکلم وحده در عربیده انا معناسنه
چغتای لسانده مین دیرلر کسر میمله ثانی کوکل معناسنه در قریع الدهر بیت یاده بچون روح
حیوانی ومثل مردمك * که میان من درآند رچشم من * ثالث ترازونك شاهینی چکدوکی دانکه
دیرلر شیخ نظامی بیت جز این چشم توهیچ درخواست نیست * که دریك ترازودومن راست
نیست * عربیده تشدید ایله اوچ معنایه در اول بطمان معناسنه در که بعض دیارده یوزقرق
درهمدر وبعض یرده التیوز درهمدر وبعض ولایتده ییوزیکرمی درهمدر وبعض مملکتده
طقوزیوز درهمدر وبعض یرلرده ایکی بیك درتیوز درهمدر ثانی کزنکبیز که قدرت حلواسی
دیدکلریدر ثالث منتدر ى منش زدن ومنش کشتن ى معده بولانمق که عربیده غثیان
دیرلر ى منشن ى کسر نون وفتح شین معجمه ایله ایکی معنایه در اول خوی وطبیعت معناسنه در
ثانی کرم وهمت معناسنه کذا فی فرهنك جهانکیری ى منکیدن ى سکون نون ویای تحتانی
وکسر کافله سوزی آهسته وزیرلبدن سویلمك حضرت مولانا قدس سره * مثنوی *
این بمنکیدند درزیر زبان * آن اسیران باهم اندر بحث آن * تاموکل نشنود بر ماجید * خود
سخن درکوش آن سلطان برد * وله قدس سره * مثنوی * هیچ پنهان می نشد ازوی ضمیر *
بود بر مضمون دلها او امیر * بس همی نمکید باخود زیرلب * درجواب فکرتم آن بوالعجب *
ى منوشان ى ضم نون وواو معروف وفتح شین معجمه ایله نام حاکم پارس در که بر نامدار مبارز
وسرلشکر کیخسرو ایدی ى میدان ى ایکی معنایه در اول جنك معناسنه در شیخ سعدی
بیت اسب لاغرمیان بکار آید * روزمیدان نه کاو پرواری * دیکر * مصرع * سرفرو آرد که
من هم مرد میدان نیستم * ثانی شراب ظرفی معناسنه در خواجه سلمان بیت نقره خنك
صبح را تاخت سلطان ختن * ساقیا کلکون کمیتت را بمیدان درفکن * عربیده معروف
میداندر ى میدن ى سکون یای تحتانی وفتح دال مهمله ایله نسنه الملك وپاك ایتمك معناسنه در

معناسنه در ى میزیدن ى اول یای مجهول ثانی یای معروفله یعنی مزیدن مرقوم ى میکون
آل رنك وآچق قرمزی رنکه دیرلر استعاره طریقیله لب دلبره ده دیرلر میرنظمی بیت آن لب
میکون یار ودلفریب * کردهان عاشقان باشد نصیب ى مع الواو * ماده کاو ى اینك که
دیشی اوکوزدیمکدر ابو المعانی بیت نیاید کار مرد ازدست نامرد * نباشد شیر نر ماده کاوی
ى مارو ى ضم راء مهمله ایله فرهنك جهانکیریده یعنی مادر مسطوردر ولسان هندیده
موسیقیده بر مقام آدیدر ى مازو ى ضم زاء معجمه ایله اوچ معنایه در اول معروف نسنه در ثانی
یعنی مازن مرقوم ثالث براغاجدر تارلا یی سوروب دانه یی صاچدقدن صکره آنکله هموار ایدرلر
ترکیده طپان دیرلر ى ماستو ى سکون سین مهمله وضم تاء مثناة ایله یوغرت قوروسی که
ماستونه دخی دیرلر ى ماشاو ى فتح شین معجمه ایله جامه پشمینه که درویشان کیرلر ابو المعانی
بیت هرکز نشود درویش را جامه ماشاو * درویش شو واطلس وخارا و پرن پوش ى ماشو ى
ضم شین معجمه ایله الك که پرویزن دخی دیرلر ودخی بر نوع کفکیر در حلواجیلر وآشجیلر آنکله یاغ
وبال سوزرلر شاعر بیت زنبیجان شکارت باد دائم * تن اعدای تو مانند ماشو * فتح شین
معجمه وسکون واو ایله یوکدن طوقنمش بر نوع غلیظ جامه در فقرا ودرویشان کیرلر ماشا دخی
دیرلر ى ماکو ى ضم کافله یعنی حیله که ماکوك دخی دیرلر اثیر الدین اخسیکتی بیت زآغاز
جبریل آهنجه کار * بفرجام ادریس ماکوزنش ى مانو ى سال ملکی دن ماه اوله دیرلر
ى مایه کاو ى یای تحتانیله یعنی ماده کاو مرقوم ى ماهو ى ضم ها ایله ایکی معنایه کاور اول
یعنی زیب وزینت شیخ آزری عجایب البلدانده حیوانا تك جمله دن ایلرو کیدن وآدم اوکنه کلان
حیوان که عربیده سانح دیرلر بیت ورزچپ اندرآیدت آهو * خوب وروا چه حاجت ماهو *
ثانی حاکم سیستان آدیدر ماهویه دخی دیرلر ى مرتو ى سکون راء مهمله ایله سکا وسن
وسنك ایچون دیمك محللرنده استعمال اولنور ى مرجو ى سکون راء مهمله وضم جیمله یعنی
منجو مرجمك دیمکدر ى مرزو ى سکون راء مهمله وضم زاء معجمه ایله زراعت اولنمش زمین که
مرز ومرزوی دخی دیرلر ى مرو ى سکون راء مهمله وواو ایله بوزن سرو اوچ معنایه کاور اول
بر خوشبو اوتدر که مروجوش دخی دیرلر ثانی چقمق طاشی ثالث خراسان مملکتنده بر شهر عظیم
اسمیدر که مروشاهجان دخی دیرلر مولانا هاتفی بیت وزان پس چو ازناقه محمل کشود *
نشیمن شدش ساحل مرورود * بو بلدن بر نهر آدی اولمق دخی فهم اولنور ى مست رو ى
ضم راء مهمله ایله ماذریونك بر نوعیدر که هفت برك وخالا دخی دیرلر شرحی خالا لغتی ذیلنده ذکر
اولندی ى مشو ى ضم شین معجمه وواو مجهول ایله حبوباتدن بر نوعدر ترکیده بورچق دیرلر واو
معروفله شستن لفظندن نهی حاضردر یومه معناسنه وفتح شین وسکون واو ایله شدن
لفظندن نهی حاضر در اولمه معناسنه میرنظمی بیت مشو تا اینقدر پر جور وغدار * نماند
اینچنین پر کرم بازار ى منتو ى سکون نون وضم تاء مثناة ایله بر نوع طعامدر مدور خمیر کسوب
ایچنه قیمه قویوب سینی ایچنده بشوررلر ترکیده منتی دیرلر بسحاق اطعمه بیت قیمه ازبوی بخود
شیشه سرخ پیاز * عود سوز مجمر منتو منور میکند ى منجو ى سکون نون وضم جیمله مرجمك که
عربیده عدس دیرلر حکیم شیرازی بیت بادناك آمد نخود وهم فطیر * دجر وماش وفول ومنجو

ى

هم شعیر ل منو ح فتح نونله نویدن لفظندن نهی حاضردر حرکت ایتمه معناسنه شمس فخری
بیت شاد بر تخت سلطنت بنشین * بعد ازین بهر کار خصم منو ل مو ح بوزن نو آواز گربه یعنی
کدی آوازی شاعر بیت گربه جان عطسهٔ شیر الست * شیر بلرزد چو کند گربه مو *
ل میاسطو ح فتح یای تحتانی وسکون سین وضم طاء مهملتین ایله معبد خانهٔ ترسا کذا فی
المجمع ل مع الهاء * ماچوچه ح ضم جیم فارسی اول وفتح ثانیله بر ظرفدر اوجی سوری آنکله
اطفال بوغازینه بعض ادویه قورلر ل ماده ح فتح دال مهمله واخفاء هایله دیشی هر نه نك
اولورسه مقابلی نردرکه ارکك دیمکدر دال مشدده ایله عربیده اصل معناسنه در ل مادرزاده
بر آنادن طوغمش اولادکه بابالری غیری اوله ل مادیانه ح کسر دال مهمله وفتح یای تحتانی
ونونله قصراق یعنی دیشی آته مخصوص اسمدر ل مادینه ح هر حیوانك دیشی سنه دیرلر میر
نظمی بیت خر نباشد جفت هر مادینه شیر * گر نیابد در جهان خود را نظیر ل مارچوبه ح
سکون راء مهمله وضم جیم فارسیله بر اوتدر عربیده هلیون دیرلر دفع سمومات ایدر حکیم خاقانی
قطعه * خاقانی آن کسان که طریق تو میروند * زاغند وزاغ را روش کبك آرزوست *
گیرم که مارچوبه کند تن بشکل مار * کو زهر بهر دشمن وکو مهره بهر دوست ل مارگرزه ح
سکون رائین مهملتین وفتح زاء معجمه ایله بر نوع زهرناك بیوك ییلاندرکه غایت خشمناك اولور
ییلانه صفتدر تشکیم یاوز ارسلانه شیر شرزه دیدکاری گبی یاوز ییلانه ده مارگرزه دیرلر شمس
فخری * قطعه * ای شهنشاهی که تیغت در مصاف * خصم را باشد چو مار گرزه * پیش تیغت کمتر
از رویه بود * هر کجا یابد شیر شرزه ل مارمانه ح سکون راء مهمله وفتح میم ونونله ییلانه بکزر
دیمك اولور ماند مار معناسنه ودیشی ییلان مار ماده معناسنه ل مارمهره ح اژدرلرك وبعض
بیوك ویاشلی ییلانلرك باشنده اولور خرما چکردکی وآندن کیچرك ومهره در بعض مائی رنك
اولور وبعض آلاجه اولور فوائد وخاصه سی چوقدر ل مارنه ح کسر راء مهمله وفتح نونله
براوتدر فرزد دخی دیرلر ماوراء النهرده کوم وعربیده نجم ولحیة التیس دخی دیرلر ل ماره ح فتح
راء مهمله واخفاء هایله ایکی معنایه کلور اول دفتر حساب معناسنه که آمار وآماره وآوار وآوان
دخی دیرلر حکیم اسدی بیت زدر وای ماهرچه بایست نیز * نوشتست بر ماره گنج چیز * ثانی
مهره معناسنه در مختاری بیت بخش عدو از گنج وقسمت تو * تا گنج بود مار یاد ماره ل ماریه ح
کسر راء مهمله اولی وفتح ثانیله یعنی مادراندر یعنی اوکی آنا بعض نسخه ده یعنی دایه واقعدر
حضرت مولانا قدس سره بیت چو آمد کوس سلطانی چه باشد کاس شیطانی * چو آمد
مادر مشفق چه باشد بهر ماریه ل مازه ح فتح زاء معجمه ایله آرقه نك اورته کوکی که مازن ومازو
دخی دیرلر حکیم سوزنی بیت بهشت مازهٔ کاو زمین رسد آسیب * چو در کشم خر خمخانه را زیر بجاب
ل مازیاره ومازیانه ح کلاهما بسکون الزاء المعجمة وفتح الیاء التحتانی بر نوع حلوادر مازیاری
دخی دیرلر کذا فی المؤید ل مازیده ح کسر زاء معجمه وسکون یای تحتانیله دایه معناسنه در که
مازیره دخی دیرلر ل ماستابه وماستاوه ح کلاهما بسکون السین المهملة وفتح التاء المثناة
یوغورتلی شوربا ماستبا وماستوا دخی دیرلر شاعر بیت ماستابه باقناعت خوش بود * از چه
لازم سکری باشد طعام ل ماست مایه ح سکون سین مهمله وتاء مثناة وفتح میم ویای

وبای تحتانیله یوغرت مایه سی ل ماستونه ح سکون سین مهمله وضم تاء مثناة وفتح نونله
یوغرت قوریسی ل ماسوچه ح ضم سین مهمله وفتح جیم فارسیله بر قوشدر قمری یه بکزر
ماسیچه وموسیچه دخی دیرلر مختاری بیت باز چون دید که ماسوچه سخن خواهد کرد * بر زدش
مدحت صاحب زدهان اندر چین ل ماسوره ح ضم سین وواو مجهول وفتح راء مهملتین ایله چلاه
آلتلرندن بر اینجه کوچك قامشدر اوزرینه ایپلك صاروب مکیك ایچنه قویوب بز طوقورلر ماسون
دخی دیرلر ل ماسه ح فتح سین مهمله ایله بعض قبیله لسانندن ماشیه دیرلر بعض نسخه ده دمور
کورك که آتش آلورلر وبعضیلر دمور ایلك دیدیلر ل ماشوره ح ضم شین معجمه وواو مجهول
وفتح راء مهمله ایله ماسورهٔ مرقوم معناسنه در اثیر الدین اخسیکتی بیت خایل سبك دست
ماشوره کن * به هیچ سخن یافت مستوریست * مؤید الفضلاده خام ابریشم که ایلك اوزرینه
صارباور ل ماشوه وماشیوه ح اول ضم شین معجمه ثانی کسر ایله کلاهما یعنی ماشوی
مرقوم که الك معناسنه در کذا فی فرهنك جهانگیری ل ماشه ح فتح شین معجمه ایله قصاج ومعروف
آلتدر واوکرده موری بعض فرهنگلرده چلاهلرك اوتدن سپورکه لری اولور طوقناحق بزك ایپلکنی
سو پوروب پاك ایدرلر وبعض فرهنگلرده پاچق کوره کی مسطوردر ل مافه ح فتح فا ایله براغاجدر
آرقه یه قورلر کذا فی المجمع چو پیست بپشت نهند دیو تفسیر ایتمش ل مالکانه ح سکون
لام وفتح کاف فارسی ونونله فرهنك جهانگیریده حلوای خشك ودخی یعنی مالکاء مرقوم
وبر معناسی دخی قضیب در مجمع الفرسده بر حلوادر یدی نوع پرنج ایله ایدرلر ابو العباس بیت
کار من خوب کرد بی وصلت * آنکه بی طمع مالکانه دهد ل ماله ح فتح لام مله بش معنایه کلور اول
تارلایی سوروب اکدکدن صکره هموار ایتدکاری اغاجه دیرلر حکیم سنائی بیت بوز کرد رفت ونان
ودوغ ببرد * ماله وجفت وداس یوغ ببرد * ابو الفرج رونی * قطعه * تا ماله زند هیچ زمین هیچ
کشاورز * تا سبحه برد هیچ شمن هیچ صنم را * انگیخته از خانهٔ او خواهم شادی * آویخته بادشمن
او خواهم غم را * ثانی دست افزاردرکه چلاهلر چو پدن ایدوب ایپلکی آهار ایدرلر شمس فخری
بیت شود اطلس نیافته چولاه * گر عالد بنام او ماله * اثیر الدین اخسیکتی در صفت اشتر
بیت چون عنکبوت چولههٔ چالاك ونیز تاب * پس بر مثال ماله وکف همچو ریسمان * ثالث
یعنی پروبال حکیم سوزنی بیت سیه کی ده بخانه وام شده است * بپخ از ان خوله بپخ از ان ماله * رابع
فح یعنی مالش سورمکلك معناسنه اسم مصدر اولور ادیب صابر بیت بیرون از و کشیدم
وگفتم که کس ترا * بر کوکه تا بکیرکه دادست مالهٔ * خامس بنا وصواجیلرك اول یصی
دموریدرکه آنکله طاش اراسن ودیوار صواسن هموار ایدرلر ل مالیده ح کسر لام وسکون یای
تحتانیله اسم مفعولدر سورلمش واوولمش معناسنه ل مامونیه ح ضم میم وکسر نونله مشهور
حلوادر نشاسته وپرنج اونی ویاغ وشکر ایله بشوروب قاشق ایله طبقه قورلر اصلی عباسیوندن
مأمون خلیفه ایچون تصنیف اولنمغله اسمیله تسمیه اولنمش ودخی بالاپوش یعنی اوست کیلن
جامه در ل ماننده ح سکون نونله اسم مفعولدر قالمش ویورلمش معنالرینه در ل ماننده ح
فتح نون اول وسکون ثانیله اسم فاعلدر بکزیجی معناسنه ل ماه ح الثی معنایه در اول قمر معناسنه که
سماء اولده واقع بر کوکبدر نیر اصغر دخی دیرلر کنده وذاتنده نور وضیاسی اولمیوب لکن بر جانبی کثیف

وبرهانی غایت مجلا درآیینه مثال نور وضیایی شمسدن اخذ ایدر خسوف واقع اولدقده یعنی آی
طوتلدقده جرم کرهٔ ارض شمسله آنك ماینینده ظل حایل اولور بو حالت شمس تحت الارض واقع
اولدقده عارض اولور یعنی زمین شمسدن اکتساب نور وضیایه مانع اولمغله خسوف کلی واقع
اولور یعنی قمر شمسه منطبق اولمامغله علی حاله قالور واما خسوف جزوییده انحراف ایله واقع اولمغله
مقداری ینه نور اصابت ایتمزایسه اول مقدار جرمی منخسف اولور اما کسوف واقع اولدقده یعنی
کون طوتلدقده شمس وسط السماده ایکن جرم قمر منطبق اولمغله یعنی جانب مجلاسی طرف
شمسده وجانب کثیفی طرف ارضده بولنوب شمسك شعاعنه مانع اولور لکن کسوف کلی جمیع
وجه ارضده واقع اولمق محالدر زیرا جرم شمس اهل هیأت قتلرنده یوز آلتمش کرهٔ ارض مقداری
وجرم قمر برقولده اوتوزایکی وبر روایتده اوتوز التی کرهٔ ارض مقداریدر اول اجلدن شمسك
تمامه نور وضیاسنه مانع اولەمز کسوف کلی اولدوغی بعض اقلیمده در وکسوف جزوی اقلیم
آخرده اولور وبعض اقلیمده اول محل اصلانه کلی ونه جزوی کسوف واقع اولەمز حرکت ذاتیه
سببی ایله قاچ ساعت مقابله ده مکث ایدرسه اول قدر کسوف واکر خسوف اولوب بعده منجلی
اولور والعلم عند الله ماهك معنای ثانیسی اوتوز کوندن عبارتدر بودخی ایکی نوعدرکه حالا بلاد
اسلامیه ده متداولدر بری سنهٔ قمریه درکه اوچیوز اللی درت کوندر اون ایکی آیه تقسیم
اولنمشدر اسملری عربیدر محرم وصفر وباقیلری معلومدر بو آیلرك بری اوتوز وبری یکرمی طقوز
کون اولور وبر نوعی سنهٔ شمسیه درکه اوچیوز آلتمش التی کوندر بودخی اون ایکی آیه تقسیم
اولنمشدر اسملری فارسیده باشقه ویونان لسانده مارت ونیسان وباقیلری کبی وروم لساننده
آذر وآپریل وباقیلری کبی بو آیلرك بری اوتوز وبری اوتوز براولور بو ایکی سنه نك بربرندن
تفاوتلری سنه ده اون کوندر زیرا شباط یکرمی سکز کوندر بو تقدیرجه اوتوز ایکی سنه ده بر
سنه تفاوت ایدر ودیار عجمده متداول اولان شهوردر بونلره مخالفدرکه آنلرك سنه اعتبارلری
ماه محرم ویاخود ماه آذر اولمامغله بونلره مطابق کلمز آنلرك رأس سنه لری نوروزدر وآیلرینك
آدلری بونلردر ١ فروردین ٢ اردیبهشت ٣ خرداد ٤ تیرماه ٥ مرداد ٦ شهریور ٧
مهرماه ٨ آبانماه ٩ آذر ١٠ دیماه ١١ بهمن ١٢ اسفندارمذ وبو آیلرك اوتوز کونی نك
دخی برر آدلری وار در هر برینك محلی کلدکجه ذکر اولنمشدر بو مذکور اوتوز کونه عجم ماه دیو
ضرب شهر دیو ترکیده آی دیرلر بو ایکی معنایه سید حسن غزنوی بیت کرده صرسال
وماه را ادوار * مهر را سال را دومه را ماه * بو بیت بی نقط واقع اولمشدر وله ایضا بیت
شاها نعال خنك تو هر ماه ماه باد * اقبال را به پیش ترا راه راه باد * ثالث اسم فرشته درکه قمره
موکلدر وتدبیر امور ومصالحکه روز ماهده واقع اولور آکا متعلقدر حکیم فردوسی
بیت خور وماه فرمانبر شاه باد * سر رایت زنوز خور وماه باد * رابع ماه شمسی نك اون ایکنجی
کونینك اسمیدر خامس یعنی شهر وملکت تواریخده مسطوردرکه حذیفه رضی الله عنه همدان
فتحندن صکره نهاونده واردی جمله عسکر اول شهره صیغمامغله ایکی بلوك ایدوب بصره عسکرینی
نهاونده قوندردی وکوفه لشکرینی دینوره کوندردی چونکه زبان پهلویده شهر وملکته ماه دینور
ایدی نهاونده ماه بصره ودینوره ماه کوفه دیدیلر بو اجلدن عربان مذکور ماهه ماهین دیدیلر

دیدیلر حکیم اسدی بیت چو بکذشت ازین ماه کاه فره * بیامد بنزدیك ماه فره * امیر خسرو
* مثنوی * کشته ام بسکه داشتم هوسی * وزشکفت زمانه دیده بسی * کز دیار فرنجه
شش مه راه * هست ماهی ومردمانش ماه ك ماهباه ك آیاق وظیفه وآیلق کرایه یعنی
اجرت املاك وغیره ماهیانه دخی دیرلر ك ماهچه ك سکون ها وفتح جیم فارسیله سنجق وعلم
باشلرنده اولان یعنی نسنه که آی کبی کمشدن وباقردن ایدوب یالدزلرلر خواجه سلمان بیت
شاه کرفت قاف تا قاف جهان که در جهان * ماهچه آفتاب شد رایت رای شاه را * ومناره
باشنده وکنبد دپه سنده اولان علم ودخی اون ایکی توجه لی ماشه درکه ماهه دخی دیرلر ودخی
طوپلو اکنه باشی وبونلره بکزر نه وار ایسه حکیم خاقانی بیت جام صدف ده چنانك کوهری زیر بحر
ماهچهٔ زر کند بر تن ماهی درم * ثانی مؤید الفضلاده تریز باشنه قونیلان پاره که خشتك
دخی دیرلر ك ماهدوزه ك سکون ها وضم دال مهمله ایله نارنج معناسنه که ساله دخی دیرلر
ك ماهرمه ك سکون ها وفتح راء مهمله ومیمله دولکرآلتلرندن بورغی دیدکلریدرکه ماهه دخی دیرلر
ك ماهواره ك سکون ها وفتح واو وراء مهمله ایله خدامه ویریلان آیاق وظیفه معناسنه در
کذا فی فرهنك جهانکیری ك ماهوبدانه ك حب الملوك دیدکلری دارودرکه ماهودانه دخی دیرلر
فرهنك جهانکیریده حب السلاطیندن غیریدر ك ماهودانه ك حب الملوك که مسهل دارودر
حکیم شیرازی بیت جرم تربد در همان مطبوخ چار * هم ز ماهودانه نه دانه بکار * شاهدانه دخی
دیرلر تعریب ایدوب شهدانج دیدیلر ك ماهه ك ایکی معنایه در اول توجه لی ماشه در
مولانا مغیث مانسوی بیت اکرند رد زیبق زصفر هم عسلی * زمس دوازده ماهه عیار نکشاید *
ثانی مثقب که حکاکار جواهردلر وسائر ارباب صنایع قوللنورلر ك ماهیابه وماهیاوه ك
کلاهما بسکون الیاء وفتح الیاء التحتانی بالق یخنسی یعنی بالق شوربا سنی یخنی ایدوب صوغودرلر
ك ماهیچه ك کسر ها وسکون یای تحتانی وفتح جیم فارسیله بر نوع طعامدر خمیردن رشته کبی
وبعضیسنی پول کبی یصی ایدرلر ك ماهیانه ك سکون ها وفتح یای تحتانی ونونله آیلق وظیفه
معناسنه ك ماهینه ك سکون یای تحتانی وفتح نونله ماهیانهٔ مرقوم معناسنه در ك مایه ك
فتح یای تحتانی ایله بش معنایه کلور اول هر حیوانك دیشی سی عموماً ودوه نك دیشی سی خصوصاً
ثانی خمیرمایه سی ثالث اصل مال که سرمایه ده دیرلر رابع مقدار معناسنه رضی الدین
نیشابوری بیت چه مایه رنج کشیدم زیار تا این کار * باب دیده وخون جکر کرفت قرار *
خامس فریدونی سودیله بسلدکلری کاوه دیرلر کذا فی فرهنك جهانکیری ك منیژه ك
کسر باء موحده وسکون یای تحتانی وفتح زاء فارسیله نام دختر افراسیابدرکه بیژن عاشق اولوب
آنکله مواصلت ایتدکده افراسیاب طوتوب چاهده حبس ایلدی بعده رستم واروب خلاص ایلدی
ك متاره ك فتح تاء مثناة ایله کون برداق که مطهره دیرلر ك متجوشه ك فتح تاء مثناة
وسکون نون وضم جیم وفتح شین معجمه ایله کدی اوتی بعضیلر آنك بر نوعیدر دیدیلر ك متّه ك
فتح تاء مثناة ایله اوج معنایه کلور اول موتاب میر نظمی بیت چو شاکرد متّه هموار ه در پس
نباشد هرکرا طالع ملابس * ثانی اثواب کسر بر قورتدر ثالث مثقب معناسنده در ك مخنده ك
فتح خاء معجمه وسکون نونله یعنی خزیده وجنبیده یعنی سوریتود ودپرتود بو بکار عربیده هوام

دیرلر کذا فی فرهنك جهانکیری اما شرفنامه‌ده فرزند عاق که بی فرمانی پدر و مادر و فرهنك
زفانکویاده مخنج بوزن رونج بمعنی خزیده وجنبیج ومخیج بوزن مکیج فرزند عاق اما تحفة
الاحبابده مخیج بمعنی خزنج وجنبیج که درجامه افتد دیو بوبیته تمسك اولمش ابوشکور بیت
سیك پیرزن سوی خانه دوید * برهنه باندام اودر مخیج ل مخیج ف کسر خاء معجمه وسکون
یای تحتانیه ایله بمعنی مخنج مرقوم شمس فخری بیت ازدل بدخواه توان واکسیست * زانکه
زید وازدل سخت در مخید ل مراغه ف فتح راء مهمله وغین معجمه ایله ولایت آذربایجانده برشهر
آدیدر اثیرالدین اخسیکتی بیت هزار شهرکشادی بتیغ عالمکیر * مراغه نیز بحیل کرفتکان
انکار * عربیده بمعنی غلطیدن امیرخسرو بیت نظاره کن روانی این شعر بورق * کوبی
مراغه برکل ترمیکند شمال * مولانا هاتفی بیت کاهی بخون ریختن درکین * مراغه کنان خون
بروی زمین ل مرخشه ف فتح راء مهمله وسکون خاء وفتح شین معجمتین ایله نحس ونکبت معناسنه
استاد منجیك بیت آمد نوروز نود مید بنفشه * برمن فرخنده باد برتو مرخشه *
ل مردم کیاه ف بمعنی استرنك برکوکدر آدم صورتنده عربیده یبروح الصنم دیرلر حکیم انوری
بیت بادصبا که مخل بنات نبات بود * مردم کیاه شد که نه مردست ونه زنست ل مردمه ف
سکون را وضم دال مهملتین وفتح میمله کوزببکی مردمك دخی دیرلر عربیده انسان العین دیرلر
حکیم خاقانی * قطعه * مردم مجوی و یار مخوان ازجهان که هست * کورست هردو مردمهٔ چشم
مردمی * چون هردو میم مردمه درچشم کائنات * یاری ومردمی همه ماری وکژدمی *
ل مرزنجوشه ف سکون راء مهمله ونون وفتح زاو شین معجمتین وضم جیمله سنبل معناسنه در
بعض فرهنکده برمسکراوتدر دیو منقولدر ل مرزه ف سکون راء مهمله وفتح زاء معجمه ایله
اوج معنایه کلور اول چراغدان بعض فرهنکده بو معنایه زاء معجمه‌یی تقدیم ایلمشلر ثانی مالهٔ
بنایان که آنکله طاش ارالرین هموار ایدرلر ودیواری آنکله صوارلر ثالث سعتر بستانیدر که پیراغی
اوزوندر عربیده شطر به دیرلر لسان الشعراده تقدیم زاء معجمه ایله وفرهنك میرزا ابراهیمده مرزه
ومزره بمعنی چراغدان وطب حقایق الاشیاده مرزه بوزن هرزه موش معناسنه ولهذا آذان الفار
دیدکاری اوته مرزنکوش دیرلر ل مرغوله ف سکون راء مهمله وضم غین معجمه ایله اوج
معنایه کلور اول پیچ وتاب که موی وزلف وکاکل کیسوده واقع اولور مرغول دخی دیرلر مولانا
هاتفی بیت تمور نیز دولت ترآمد زخان * شکستش چو مرغولهٔ کارخان * ثانی آواز
مرغان معناسنه مولانا امیدی بیت کنون کر بسرسرو وپای صنوبر * کشد مرغ مرغوله
ولاله ساغر * ثالث بمعنی نشاط وخرمی معناسنه بو معنا ایله معنای اوله مولانا محمد ظهوری
بیت سرت کردم ای مطرب خوبروی * که مرغوله خوانی ومرغوله موی ل مرمازه ف
سکون راء مهمله وفتح زاء معجمه ایله بمعنی تحفه وهدیه ل مزره ف سکون زاء معجمه وفتح راء
مهمله ایله چراغدان تقدیم راء مهمله ایله ده مرویدر ل مزنج ف فتح زاء معجمه وسکون نونله
بمعنی کوزهٔ آب شاعر بیت اکر بر هر یکی داری مزنج * زبحر لطف تو نبود کز نج ل مزه ف
فتح زاء معجمه ایله ایکی معنایه کلور اول بمعنی چاشنی عربیده ذوق دیرلر ابوشکور بیت چو
خورشید آمد ببرج بزه * جهان از بیرون نماند مزه * عربیده دخی بو معنایه مستعملدر یوسف

یوسف ابن لولو بیت وکم بات یسقینی مدامین فی الدجی * فمن ریقه حلوا ومن خمره مزا *
ثانی نقل معناسنه در چغتای لساننده کیزاك دیرلر میرعلیشیر بیت نباتدین کیزاك ایتسانك
ایچارده بادهٔ ناب * لبینکغه یتیکاج اولور نبات لعل خوشاب ل مژیده ف کسر زاء فارسی
وسکون یای تحتانیه ایله صرامنه اویونی که مرثد دخی دیرلر ل مستکاره ف مست مدام یعنی دایم
کاری سرخوشلق دیمك اولور ل مسته ف بوزن بسته اوج معنایه کلور اول جور وستم ثانی
غم واندوه ثالث بردار ودر صولر کنارنده بتر عربیده طعمه بازدیرلر مثال معنی اول حکیم انوری
بیت کیوان موافقان تراکر جکر خورند * نسرین چرخ را جکر جدی مسته باد * کسر سین
مهمله وتاء مثناة واظهار ها ایله ستیز یدن لفظندن نهی حاضر اولور چکشمه معناسنه تنکم
حکیم سنایی بیت اینچنین طاعت ای پسر آن به * که بیاری برش بر ومسته ل مستینه ف
سکون سین مهمله وکسر تاء مثناة بعده یای ساکنه وفتح نونله یوغرت ایله پشن طعام شور با
وغیره ل مسکه ف سکون سین مهمله وفتح کاف عجمیله تره یاغیدر حکیم شیرازی بیت
حلیه وکنجد چکنند رانکبین * مسکه وهم روغن کاو انچنین ل مشاره ف فتح شین معجمه وراء
مهمله ایله اولك قارق که بستانلرده اولور ل مشاطه ف فتح شین معجمهٔ مشدده وطاء مهمله ایله
عروس یوزینه زیب وزینت ویرن خاتونه دیرلر عربیدر شیخ سعدی بیت وصف تراکر کنند
ورنکنند اهل فضل * حاجت مشاطه نیست روی دلارام را ل مشغله ف سکون شین وفتح
غین معجمتین ولامله آشوب وفتنه معناسنه شمس فخری بیت پیوسته باد دبدبهٔ دولت توباد
تادرجهان زخلق جهان هست مشغله ل مشعله ف سکون شین معجمه وفتح عین مهمله ایله
معروف ابوالمعانی بیت هریك شدست مشعلهٔ انجم سپهر * افروخته شد ازشرر دود آدمن
ل مشکزه ف سکون شین وفتح کاف فارسی وزاء معجمتین ایله بلغاری دیدکاری خوشبو
دریدرکه ثلاثین دیمکله معروفدر ل مغاچه ف فتح غین معجمه وجیم فارسیله مصغر مغا کدرکه
کوچه دخی دیرلر ل مغشقولیه ف سکون غین وضم شین معجمتین وقافله نام پدر زن وامق در
کذا فی المجمع ل مغلکاه ف سکون غین معجمه ولام وفتح کاف فارسیله کیجه لرده چارپا یتاجق
یر کذا فی التحفه ل مقدونیه ف سکون قاف وضم دال مهمله وواو معروف وکسر نون بعده فتح
یای ساکنه ایله برشهرك نامی درکه دار الملك فلیقوس پدر اسکندر ایدی کذا فی المجمع ل مکرنه
فتح کاف فارسی ونون وسکون راء مهمله ایله براوت آدیدر فرزدومار نه دخی دیرلر ماوراء النهرده
کوم وعربیده لحیة التیس دیرلر ل ملاژه ف فتح لام وزاء فارسیله دیلچك که مقدم حلقومده
برپاره اتدر بعض فرهنکلرده زاء معجمه ایله مرویدر شمس فخری بیت سزد کرقابله طفل امل را
بمدح شاه بردارد ملاژه ل ملاه ف حصیر اوتیدر بعض نسخه‌ده بوریا ایتد کلری قامش
معناسنه در ل مناره ف فتح نون وراء مهمله ایله معروف ل مناه ف بوزن پناه مناره معناسنه در
ابوالمعانی در نعت شریف بیت هرروز پنجبار زنند نوبت ترا * باشد ندا بخلق جهان برسر مناه
ل منتوجه ومنجوشه ف کلاهما بسکون النون وضم التاء المثناة وجیم ایله سنبل رومی نك
آدیدر کذا فی فرهنك جهانکیری ل مندله ف سکون نون وفتح دال مهمله ولامله مندل مرقوم
کبی ایکی معنایه در اول عزایم خوان اطرافنه چکدیکی دایره شیخ اوحدی بیت سرو خط

من ببنی دیوان قوی دل را * کردخمه این افسون پر مندله انداز م * ثانی عود مندلی معناسنه در
وکسر میم ودال مهمله ایله بر نوع قماشدر ل منده ع بو زن بنده ایکی معنایه در اول کسادی
متاع یعنی صاتلمز واستنمز متاع که مندك دخی دیرلر اصلی ماند اولق جائزدر ثانی قوپلی یاخود
بوغازی قریق دسنی وبرداق وابریق وامثالی قرالاوی بیت روانیو دکه با این فضل ودانش *
بود شرم همه دایم زمنده ل منصوبه ع سکون نون وضم صاد مهمله وفتح باء موحده ایله تقار
اویونلرینك آلتنجی اویونی آدیدر که بونلر درفارد زیاد ستاد خانه کیر طویل منصوبه ده هزار
بونلر هربری محلنده ذکر اولندی ل منقبه ع سکون نون وفتح قاف وباء موحده ایله ایکی
معنایه در اول وصف هنر وفضیلت وتعریف ثانی طاغ یولی معناسنه در ل منکه ع
سکون نون وفتح کاف فارسی ولام ایله هندوستانده برشهر آدیدر منکاوس دخی دیرلر غایت ایری
وجنکجی فیللری اولور مسعود سعد سلمان بیت سینه اشان بر دربنده مغزه اشان کوفته *
جنك شیر شرزه وخرطوم فیل منکله * تحفة الاحباب ده ضم کاف فارسیله تره صحرایی معناسنه در
ل منه ع فتح نونله چکه معناسنه در که چکه چالدی دیجك یرده منه کرد دیرلر ماوراء النهرلسانیدر
ل منیژه ع کسر نون وسکون یای تحتانی وفتح زاء فارسیله نام دختر افراسیابدر که بیژن بن کیو
آکا عاشق اولوب وصلنه نائل اولدقده نصکره افراسیاب خبردار اولوب قرنداشی کرسیوزی بر
قاج یوز پهلوان ایله کوندروب یاتورکن باصوب طوتدیلر قیوزی یانندن رد ایدوب بیژنی بر چاه
عمیقده حبس ایلدی بعده رستم کلوب خلاص ایلدی بعض فرهنکلرده نون یرینه باء موحده واقع
اولشدر ل مویزه ع کسر واو وسکون یای تحتانی وفتح زاء معجمه ایله سیاه دانه که وجود
انسانده ظاهر اولور بر علتدر مویزك دخی دیرلر ل مهچه ع سکون ها وفتح جیم فارسیله ماهچه
مرقومك جمیع معنالریله مترادفدر وچادر کوبکی معناسنه ده کلور کاج خیمه کبی شرف شفروه
بیت مهچه خیمه توجرم قمر * نوبتی توز چرخ اعلا باد ل مه ع اظهار ها ایله ماه لفظندن
مخففدر جمیع معنالریله مترادفدر ثانی یعنی نه اخفاء ها ایله حکیم سنایی بیت بر سر جود
توشد دین تو دینی تو * کومه شپوش وقبابادت مه وزین وفرس * وله بیت چکنی خاکدان
پرمارش * کمه اومه سکش مه مردارش ل مهنانه ع سکون ها وفتح نونین ایله بوزنه
معناسنه ابو شکور بیت اکر ابروش چین کیرد سزد چون روی من بیند * که رخسارم پر از چین
کشت چون رخساره مهنانه ل مهواره ع سکون ها وفتح راء مهمله ایله یعنی ماهیانه مرقوم
یعنی وظیفه لی خدام ل مهیاوه ومهیوه ع اول سکون ها وفتح یای تحتانی ثانی کسر ها
وسکون یای تحتانیه له یعنی نانخورش یعنی طعام ماحضری که دریاسی قریب اولان ولایت خلقی
بالقدن ایدرلر بسحاق اطعمه بیت وکر از جانب لارم امرا بنوازند * مدحت مهیوه کویم یادای
بکری * بکری کسر کاف وراء مهمله وسکون جیم فارسیله ماش وپرنج ایله آمیخته پلاو ایدرلر
ل می پخته ع اول اوزم صویی که قیناد رلر قویولنجه قدر بکمز اولور حکیم خاقانی بیت ترش
وشیرین است قدح ومدح من اهل عصر * کز عنب می پخته سازند وز حصرم توتیا ل می به ع
کسر یای تحتانی وباء موحده ایله ناردنك دیکاری شربتدر یاش میوه نك چوکارین بر کوپه
قویوب اکشدرلر مسکر شربت اولور ل میخانه ع معروف شراب طوردوغی اوه دیرلر خواجه

خواجه حافظ بیت دوش از مسجد سوی میخانه آمد پیر ما * چیست یاران طریقت بعد ٣٦١
ازین تدبیر ما ل میده ع سکون یای تحتانی وفتح دال مهمله ایله معروف ودخی بر حلوادر
میوه نی شکر ایله بشورورلر کذا فی المؤید اما کتاب السامی فی الاسامی ده آب انکوردر که نشاسته
ویاخود اون قویوب بشوررلر آکا فرانه دخی دیرلر ضم فا ایله ل میزده ع سکون یای تحتانی
وفتح زاء معجمه ودال مهمله ایله چوق ایچمکله لایعقل اولمش آدمه دیرلر ل میکده ع کده کاف
فارسیله محل معناسنه در بتکده وآتشکده کبی مراد میخانه معناسیدر خواجه حافظ بیت
در میکده امروز نه جام ونه شرابست * اینها همه از محتسب خانه خرابست ل مع الیاء التحتانی
ل ماچخی ع سکون خاء معجمه وکسر جیم فارسیله سمز اور یاور بارکیر معناسنه در بعض فرهنکلرده
اسب ترکی که بر جانبی عربی معلوم النسب آت وبر طرفی مجهول آت اوله عربیده برزون دیرلر کسر باء
موحده ایله عربان بیننده مسمار الخیل دیرلر وبعض فرهنکلرده اسب رهوار معناسنه در مختاری
بیت بکر وزصد فسیله تازی وماچخی * باساز زرکه داد بمردان کارساز ل مارافسای ع
ییلان افسونی حکیم انوری بیت کر حسود ت بسیست عاجز نیست * اژدها از جواب
مارافسای ل ماردی ع سکون را وکسر دال مهملتین ایله قرمزی رنکه دیرلر منوچهری بیت
چو برداردز پیش روی اوثان * حجاب ماردی دست برهمن * استاد دقیقی بیت خروشان
وکفك افکنان وسلاحش * همه ماردی کشته وخنکش اشقر ل مارماهی ع ییلان بالغی
عربیده جریث دیرلر ابو المعانی بیت چو کونش بوده کویا بحر شهرت * در انجا مارماهی بودکیم *
ل ماری ع کسر راء مهمله ایله دپلنمش مقتول معناسنه استاد عسجدی بیت اکر ماری
وکر دمی بود طبعش * بصحراش چون مار کردندماری ل مازیاری ع سکون زاء معجمه وکسر
راء مهمله وفتح یای تحتانیه ایله بر نوع حلوادر مازیاره دخی دیرلر ل ماسی ع کسر سین مهمله ایله
یعنی بی باك کذا فی الاداة ل ماشوری ع ضم شین معجمه وکسر راء مهمله ایله ماسوره
معناسنه در ل ماغچی ع کسر غین معجمه ایله یعنی ماچخی مرقوم ل ماکی ع کسر کافله
مخفف ماکیاندر ل مالای ع یعنی آلوده مکن حکیم انوری بیت ذمت آلوده پیش نیست جهان
دامن همت بدان مالای ل مالی ع کسر لامله یعنی بسیار سیف اسفرنکی بیت هر که سرمایه
ماهی زتو دارد حاصل * آفتابش زدل سنك بر آید مالی ل مامی ع کسر میمله آنا قادین یعنی
اوك اولو خاتونی خواجه سلمان بیت مامی از برج شرف زاده خورشید کمال * زاده الله جمالا ع
بجهان دار جمال ل مانی ع کسر نونله ایکی معنایه در اول چین دیارنده بر مشهور نقاشك
اسمیدر که نقش وسیاه قلمده جهانه مثل کلمامشدر منقولدر که بر دیواره الدن پرکرمی ذراع بر خط
یاخود دائره سی پکرمی ذراع بر دائره چکر ایمش جدول وپرکار ایله کوررلر قل قدر اکریلکی
اولمز ایمش بومانی نام کسنه دخی واردر که زردشت دینی اوز رینه آتش پرست اوله ایله در که
طائفه مجوس دینلری آنك اوز رینه درکه نور فاعل خیردر وظلمت فاعل شردر دیرلر استاد الشعرا
متنبی بر شب تارده خوفدن امین اولوب طائفه مزبوره نك اعتقادلری ردنده بو بیتی غایت مناسب
سویلمشدر بیت وکم لظلام اللیل عندی من ید * تخبران المانویة تکذب * ثانی یای خطاب
ایله یکزرمسن دیمك اولور ل ماهی ع بالق عربیده سمك کبی اسم جنسدر هر نوعنه دخی ماهی دیرلر

ع مای ع درت معنایه کاور اول میای لفظندن تخفیف اولنمشدر شاه ناصر خسرو بیت
زبرهان وحجت سپر سازو جوشن * بمیدان مردان برومای عریان * ثانی اصریجی بر جانوردر
مارومور کبی هم زهرناکدر صوقدوغی یری شیشوردر حکیم فردوسی * مثنوی * بدو کفت
خسرو درست آمدی * همیشه زتو دوردست بدی * تویی پهلوان جهان کدخدای *
بفرمان تو مرغ وماهی ومای * ثالث ولایت چینده برمکان آدیدرکه ساحر وجادولری چوق
اولورایمش شمس فخری بیت تاکه خوانند شاعر ووصاف * چشم وزلف بتان بچین وبمای *
استاد رافعی بیت برفت باروهی ماند دریابانی * که حد اونشناسد بجهد جادوی مای *
رابع رایان هنددن برایلک آدیدر رای پادشاه دیمکدر هنده مخصوصدر ع مدی ع کسر دال
مهمله ایله نهی حاضردر مده معناسنه یعنی ویرمه استاد رودکی بیت آنچه باریج بافتیش وبدل
توبا سانی ازکف افکن مدیش ع مرازی ع فتح راء مهمله وکسر زاء معجمه ایله مرغی دیمکدرکه توتیایه
قورلر بردارودر ع مردکی ع سکون را وفتح دال مهملتین وکسر کاف ایله کدبلاغ معناسنه در
میرنظمی بیت میشود فی الحال قتل او حلال * هرکه کردد مردکی ازبهر مال ع مردی ع
سکون را وکسر دال مهملتین ایله ایکی معنایه در اول رجولیت که معنای لازمی در شیخ سعدی
* مصرع * مردیت بیازمای وآنکه زن کن * ثانی شجیع وبهادر ودلاور معناسنه در مقابلی
نامرددر نتکم بو بیتلرده واقعدر استاد * رباعی * در سینهٔ مردانش دردنهند * واندر دل طفل
لقمه سرد نهند * شمشیر بلاکه نعمت مردانست * حیفست که در کلوی نامردنهند *
وآخرینه که حرف با داخل اوله مدحونلك وصفیتن اظهار ایدر شجاعت معناسنه اولور نتکم
بو بیتده واقعدر شاعر بیت چوتوهم خود بکار مالك فردی * چه حاجت شیررا تعلیم مردی *
ع مرزوی ع سکون راء مهمله وضم زاء معجمه ایله ارض مزروع معناسنه که مرزو مرزودخی دیرلر
استاد فرخی بیت کرده دره هند مرازاروی زرد * خوشتر بود ازباغ وبهار ولب مرزوی *
ع مرکامرکی ع سکون رائین مهملتین وفتح کاف اول وکسر ثانیله بلای عام ومرك عموم که
طاعون واستیلای قحط وامثالی کبی کذا فی المؤید ع ملالی ع یعنی ناله مکن ویاوه مکوی
دیمکدر حکیم انوری بیت بحر را ابر کفته پیش کفت * وقت این لاف نیست هرزه ملالی *
ع منبلی ع سکون نون وفتح باء موحده وکسر لام ایله بداعتقاد دیمکدر حکیم سنایی بیت آنچنانست
اصل جهل ومنبلی * خیره بکزیده فیل چون علی ع منی ع کسر نونله کبر وعجب معناسنه
شمس فخری بیت خاکسارست چرخ باقدرت * کرچه کردد همیشه کبر ومنی ع می ع اوج
معنایه کاور اول کلاب معناسنه حکیم فردوسی بیت همه یال اسب ازکران تاکران * براندوده
مشك ومی وزعفران * ثانی شراب انکوری معناسنه معروفدر ثالث پیالهٔ شراب هم ظرف
وهم مظروفه اطلاق اولنور باده وبکماز دینلدوکی کبی حکیم خاقانی بیت یك می بدو کنج شایکان من
ازغم دل رایکان خرانرا ع باب المیم المکسورة مع الالف * مرا ع بش معنایه کاور اول دوستاق
میرنظمی بیت بهر بی وفا رامشو آشنا * که نبود سزاوار مهر ومرا * ثانی یعنی آفتاب وله بیت
چورفته شب وروز شد پرضیا * جهان روشنا شد زنور مرا * ثالث یعنی فلك رابع یعنی تساوی
یعنی برابری خامس یعنی عربده بو ایکی معنایه ترتیب اوزره وله بیت چوشد هریکی را بدیکر مرا

مرا * شه زمیان کرم جنك ومرا ع مرزا ع سکون راء مهمله وفتح زاء معجمه ایله بکزاده
دیمکدر میرزا دخی دیرلر ع مهرا ع سکون ها وفتح راء مهمله ایله کابل پادشاهنك قزی آدیدرکه
رستم آندن وجوده کلدی ودخی بیننده معناسنه یعنی کوریجی ع مهرکیا ع مشهوردر اوتدر
محبت اوتی دیرلر جملهٔ خواصندن برکسنه اول اوتدن برمقدار آلوب برنا اچنه قویوب دائما
یاننده کوتورسه آنی هرکیم کورسه ناچار محبت ایدر وبرطریقله معشوقنك بریرینه طوقندرسه
فی الحال اکا مطیع ورام اولوب هرنه سویلرسه مخالفت ایلیه خواجه عصمت بخاری بیت برمهر
توتا سبزهٔ خط سرنه برآورد * نشناخت دلم خاصیت مهرکیارا * خواجه سلمان بیت ماه
چودید عارضش چشمهٔ مهرخواندش * برلب چشمه اش دمان مهرکیای تازه بین * استعاره
طریقیله خط دلبره ده مهرکیا دیرلر نتکم خواجه سلمانك بیتندن مفهومدر فرهنك جهانکیریده
یعنی استرنك مرقومدر ع مهمانسرا ع مسافرخانه ترکستانده عزبخانه دیرلر کثرت
استعمالله کاربانسرای ویولجی قوندوغی خانه لره اسم ایلدیلر میرنظمی بیت درین مهمانسرای
بی اقامت * شود بر هرکسی راجای رحلت ع میان بالا ع اورته بویلو عربیده مربوع القامه دیرلر
میان معروف بالا بوی در میان قد دخی دیرلر ع میرزا ع سکون یای تحتانی وراء مهمله وفتح زاء
معجمه ایله بکزاده معناسنه در میرزاده لفظندن ترخیم اولنمشدر میرنظمی بیت شه دربارکاه
شاه حاضر * همه میرزا نیامد بودنادر ع مع الباء الموحدة * مخلب ع سکون خاء معجمه وفتح
لام ایله چنکال مرغ یعنی قوش طرناغی مولانا هاتفی بیت بهرزاغ هرسنقری زان غلو * درآورد
مخلب کرفته کلو ع مستاب ع سکون سین مهمله وفتح تاء مثناة ایله صو طلومی که آرقه ایله
صوچکرلر اکثر سقایان قوللنورلر شاعر بیت یکی سقای چابك دست وپرزور * که آورده
بمستاب آب موفور ع مضراب ع سکون ضاد معجمه وفتح راء مهمله ایله ساز چالدقلری زخمه
ع مهراب ع سکون ها وفتح راء مهمله ایله تورانیلردن برمبارز آدیدر حکیم اسدی بیت
چنان لرزه بکرفت مهراب را * که افتد بکه نور مهراب را ع میزاب ع سکون یای تحتانی وزاء
معجمه ایله یعنی ناودان یعنی اولوق که طاملرده قونیلور یغمور صوبی آقیق ایچون استعاره طریقیله
ابوالمعانی بیت بدستش خامه شد میزاب رحمت * که ریزد ازوی آب زندکانی ع مع التاء
المثناة * مزکت ع سکون زاء معجمه وکسر کاف فارسیله مسجد معناسنه شیخ روزبهان بیت
ای برادر می ندانم تاچنست * کت وطن که دیر وکاهی مزکتست * حکیم سوزنی * قطعه *
سروباغی کفایتی بهتر * دیکران درمقابل تو شبت * تو مشرفتری زهر مردم * همچو بیت الحرام
زهر مزکت ع مشت ع سکون شین معجمه ایله یعنی رود نهر معناسنه استاد منوچهری
٤ * قطعه * بازجهان کشت چوخرم بهشت * کل بمل وملی بکل اندرسرشت * کرد کل وکوهر
برما نثار * باد سحرکاهی آرد بهشت * خوید دمید ازدو بنا کوش مشت * ابردر آب مژه
وروی کشت ع مکست ع فتح کاف وسکون سین مهمله ایله توابع الفاظ قبیلندندر لفظ
شکسته تابع ایدوب شکست مکست دیرلر قریق مریق معناسنه استاد رودکی بیت ای ازان
چون چراغ پیشانی * وی ازان زلفك شکست مکست ع میفخت ع سکون یای تحتانی
وخاء معجمه وفتح فا ایله تازه اوزم تعریب ایدوب میفج دیدیلر ع مع الجیم * مزاج ع ترکیب

حیوانیه اولان عناصرکه بربریله قارشدوغیچون مزاج دیدیلر ع مشنج ع سکون شین معجمه
وکسر نونله بر نوع یشل سککدر اته قونارسه ات فی الحال قوقوب قورد تانور اکا مرش دخی دیرلر
کذا فی فرهنك جهانکیری ع مالنج ع کسر لام وسکون نونله یعنی برکش چك معناسنه امردر
ابو المعانی بیت ازمیانت قصد ما خنجر مالنج * آب ده ازخون عاشق تیزکن ع مهراج ع سکون
ها وفتح راء مهمله ایله هندوستان پادشاهلرندن ضحاك زماننده بر پادشاهك آدیدر برادرزاده سی
بهو نام بر دلاور اکا عصیان ایدوب تختنی آلوب یرینه پادشاه اولمشیدی مهراج دخی ضحاکدکاوب
امداد رجا ایلدکده ضحاك دخی کرشاسب جهانکیر نام بر پهلوانی سرعسکر ایدوب کوندروب
اول دخی بهودن تختی آلوب مهراجه ویردی هندیلر مهاراجه دیرلر حکیم اسدی بیت چو برکشت
کرشسب ازاوردکاه * پذیره شدش زورمهراج شاه ع مع الخاء المعجمه * مالجن ع سکون لام
وفتح جیم فارسیله یعنی سنك فلاخن یعنی صپان طاشی ع منج ع معروف اکسر یدر وچادر
قازغی معناسنه شعوری الحقیر بیت مجنون بدست خود ذکرش دید وحال کرد * کویا که منج
خیمهٔ لیلی خیال کرد ع میدخ ع سکون یای تحتانی وفتح دال مهمله ایله حرون آت معناسنه در
بعض فرهنکلرده یوز آت معناسنه در ع مع الدال المهمله * مشود ع سکون شین معجمه وفتح واو ایله
عمامه معناسنه در ابو المعانی بیت نه هرکه هست بسر مشود او شود عالم * شود بدرد درون نفس
خویشتن ظالم ع مهراسفند ع ایکی معنایه در اول هر ماه شمسی نك یکرمی طقوزنجی کونی
اسمیدر ثانی روزمزبوره موکل اولان فرشته نك نامیدرکه اول کونده واقع اولان تدبیر امور ومصالح
اکا متعلقدر حکیم فردوسی بیت بروز میاد مهر اسفند * نه بیند ستم حلق دشمن ببند *
ع مهرکان خرد ع موسیقی ده بر پرده اسمیدر مهرکان بزرك دخی دیرلر ایکی مشهور پرده در
ع مهرکیند ع کسر کاف وسکون یای تحتانی ونونله تازه معناسنه در محبوب یوزی ونورسیده
میوه که کالی اوزره ایرشمدین تنا ولی ممکن اوله ع میان بند ع قوشاق ودخی اوچقور وهرنه که
بیله بغلنور اوله ابو المعانی بیت میان بند شلوار کشادش دهد * همه عاشقان را مرادش دهد
ع میان قد ع میان بالای مرقوم کبی اورته بویلو دیمکدر ع میرداد ع راء مهمله نك سکوننه
وکسریده جایزدر وفتح دال مهمله ایله دیوان پادشاهی ده سریساول یعنی چاوش باشی وسوز
صاحبی اولانه ده دیرلر ع میرزاد ع میرزای مرقوم دربکزاده معناسنه میرنظمی بیت میرزاد
اصیل ونیك نهاد * دران بزم داده سخن را کشاد ع میزاد ع سکون یای تحتانی وفتح زاء
معجمه ایله دوکون وسرور وشادیلق ومجلس وعیش وعشرت معناسنه ع میزد ع قصر الفله میزاد
مرقوم معناسنه در حکیم اسدی طوسی ومحمد هندوشاه نخجوانی فتح یا ایله نقل ایلمشلردر برود
وزنی اوزره بو بیتده واقعدر استاد فرخی بیت اندر میزد باخرد وبا دانش * واندر نبرد با هنر بازوری
معیار جمالیده شمس فخری یانك سکونیله مجلس شراب دیوب بو بیاتی نظم ایلمش * قطعه *
ایا شهی که بوقت مصاف لشکر تو * زبیم هر شب مریخ چرخ در میزد * بیاد بزم تو نوشید شاه کامیها
صبوح کرده ومهر وزهره در میزد ع میژد ع سکون یای تحتانی وفتح زاء فارسیله معشوق
ومعشوقه وترکیده اوینماش دیدکلری معنایه در ع میلاد ع سکون یای تحتانی وفتح لامله
بر شهر آدیدرکه هندوستانك دار الملکی ایدی عربیده محل تولد معناسنه در ع مینوباد ع سکون یای

یای تحتانی وضم نون وفتح باء موحده ایله عهد ضحاکده نام شراب ایدی کذا فی المجمع ع مع الراء
المهمله * معجر ع سکون عین مهمله وفتح جیم ایله باش اورتیسی که زنان طشره چقد قلرنده باشلرینه
اورتولر ودخی باشه باغلدقلری باغ مولانا هاتفی بیت عروسانه پرداختش پیکری * بپوشاندش
چون زنان معجری ع مغفر ع سکون غین معجمه وفتح فا ایله توغلغه که دمور کلاهدر
دلاوران وبهادران جنك محلنده باشلرینه کیرلر خواجه سلمان بیت هرکجا پوشیده جسمت
آهنین خفتان کین * بو سر بهرام کردون کرده مغفر معجری ع مهتر ع سکون ها وفتح تاء
مثناة ایله اولورق دیمکدرکه مه اولو وتر ادات تفضیلدر مقابلی کهتر درکه کیچرك دیمکدر ابو المعانی
بیت زینهار با مهتران عمر ومال وجاه را * بی توقف جرأت کفتار واوضاعی مکن ع مهر ع سکون ها
ایله بش معنایه کلور اول محبت وشفقت ثانی آفتاب معناسنه ثالث سال شمسیدن
یدنجی آیك آدیدرکه نیر اعظمك برج میزانده اولدوغی مدت ایام در استاد عنصری بیت ترنج
زردنکه کن زشاخ چون رخ من * که سرخ بود بد بنسان وزرد کشت بمهر * رابع هر شهر شمسی نك
اون آلتنجی کونی اسمیدر خامس روز مزبورك تدبیر امور ومصالحنه موکل فرشته نك نامیدر
قاعدهٔ فرس اوزره که هر آیك اسمی که کونلرنده موافق اسم اولان کونکه اول کون عید جشن
ایدوب مبارك ومتیمن طوتارلر اطفاله اسم قومق وسوددن کسمك وختان ایتمك وترویج ایتمك
وسائر امور ین کورملك وجامهٔ جدید کیمك وبجمك وآته سوار اولوب سیر وسلوك ایتمك
وزیارت احباب ایلمك وچار پاصاتون آلمق وعمارته ابتدا ایلمك والحاصل هرنه کونه مصالح خیریه
وار ایسه او کونده ابتدا وشروع ایدرلر حکیم فردوسی بیت ازآن روز کش مهر خوانی بنام *
مبادا نصیب تو جز عز وکام * مؤید الفضلاده یعنی سنك سرخ مروید ر بعض فرهنکلرده
استرنك معناسنه منقولدر ع میاذسر ع فتح یای تحتانی وسین مهمله وسکون نونله نصفی
مرصع ومجوهر بر نوع تاجدر ع میتر ع سکون یای تحتانی وفتح تاء مثناة ایله بر پهلوان آدیدر
استاد لطیفی بیت دماغی که با نوش می تر شود * برو یافه چون کر زمیتر شود ع میراخور ع
معروف ترکیده دخی بویله استعمال اولنور چغتای لسانده آختچی دیرلر سبعهٔ سیاره ده دوردنجی
حکایه ده مسعود جونه شاهه کلجك کند وویردوکی کلکون آدلو آتی میراخورلرنده کوردیکی
محلده دیر بیت باغ آرا چونکه کیردی اول محزون * آختچی ایلکید ایدی کلکون ع میربار ع
سکون یای تحتانی وراء مهمله وفتح باء موحده ایله قپوجی باشی معناسنه بعض فرهنکلرده چاوش
باشی دیمش اما یول بکی یاخود اجازت بکی اولمقلق قپوجیلره وقپوجی باشی یه مناسبدر چاوش
باشی بو ایشده اولمق مناسب دکلدر خواجه سلمان بیت امروز میربار نه انست حال چیست *
از میربار پرس ولی میربار کو ع میر ع ایکی معنایه در اول هر زمره نك باشی ثانی صیغهٔ امردر مت
کبی اول معناسنه وآل رسوله دینلور بو معنالرده الفله امیر دخی جایزدر ع مع الزاء المعجمه * مشلود
سکون شین معجمه وواو وفتح لامله قایسی دیدکاری میوه درکه قوریدوب خوشاب ایدرلر حرارت
دفعنه غایت نافعدر ع مغیاز ع سکون غین معجمه وفتح یای تحتانیله شاکردانه ویریلان
بخشش وبعض سبب ایله اولان احسان شمس فخری بیت بهر طرف که بخواهد همیشه مال دهد
ببخشش وبصله خیر وصدقه با مغیاز ع مقیاز ع سکون قاف وفتح یای تحتانیله مغیاز مرقوم

معناسنه ع مکیاز ح سکون کاف وفتح یای تحتانیه مخنث اوغلان کذا فی المجمع ع مهماز ح
سکون ها وفتح میمله چزمه اوکچه سنه محکم ایتدکاری اوجی سوری دمور که مهمیز ومهموز دخی
دیرلر ع مهیاز ح سکون ها وفتح یای تحتانیه تورانیلردن بر مبارز آدیدر حکیم فردوسی بیت
پس صف بمهیاز وسنباد داد * کمینکه بکرداب ونشواد داد ع میز ح سکون یای تحتانیه
قونقلق علم خاص درکه قونق آلانه یعنی صاحب خانه یه میزبان دیرلر قونق کوزدیجی دیمك اولور
لکن مهمان کبی یا اکثر میز دیمازشمس فخری بیت مکارم نعمت باد میزبان کرم * بخوان جود
توصاحب دلان شاهان میز * مهمانله میزك فرقی بودرکه میز وضع خاصله موضوعدر مهمانك
وضع عام ترکیبی حسبیله در زیرا بو اسم جامد اولیجق معناسی قونقدر مشتقات قبیلندن اولیجق
امردر میزیدن لفظندن خسروی * قطعه * هرکرا بخت یارمند بود * کو بشو مرده راز کود
انکیز * یا بکردار ببر بر سر شیر * چیره کردد بکوشش اندر میز ع مع الزاء الفارسی * مرژمژ
سکون زاء فارسی وکسر میمله خرکس معناسنه در کذا فی المجمع ع مع السین المهمله * مرپاس
سکون راء مهمله وفتح باء فارسیله بمعنی سخت یعنی قتی ع مس ح نوع معادندن باقردر عربیده
نحاس دیرلر ابو المعانی بیت اکر بخت کند یاری بهرکار * شود مس سیم وزر در دست بازار
ع مغناطیس ح سکون غین معجمه ایله ع مقناطیس ومقنطیس ح کلاهما بسکون القاف
والیاء التحتانی وفتح النون وکسر الطاء المهمله اوچیده بر طاشدر آهنی کندویه جذب ایدر دریای
محیطده حاصل اولور آنده اشلیان سفاین تخته لرین اغاج میخله مخلیوب وبعض یرلرین ایپ
ایله بغلارلر جذب آهندن ماعدا انجه خاصه سی دخی واردر ع مکیس ح کسر کاف وسکون
یای تحتانیله مکاس لفظنك اماله سیدر محابا معناسنه حکیم فردوسی بیت نشانه نهادند
بر اسپ پیس * سیاوش نکرد ایچ باکس مکیس ع مهراس ح سکون ها وفتح راء مهمله ایله
اغاج هاون که ایچنده صرمساق وامثالی نسنه دوکرلر عربیده اوچ معنایه کلور اول اورته سی یارق
طاش ثانی انترسخت ثالث نام پدر حضرت نبی علیه السلام ع مینوص ح سکون یای
تحتانی وضم نونله بر پادشاه نامیدرکه درویشلکده دوشوب بر زمان پریشان احوال اولمشیکن
ینه بامر الله تعالی پادشاه اولدی کذا فی المجمع ع مع الشین المعجمه * مراش ح فتح راء مهمله
ایله قی اتمك معناسنه هم فعله وهم فاعله اطلاق اولنور کذا فی المجمع ع مرپاش ح سکون راء
مهمله وفتح باء فارسیله مرپاس مرقوم کبی بمعنی سخت ع میش ح خصوصیله قیون معناسنه در
شمس فخری بیت کرك از نهیب عدل تواند ردیار تو * از بیم میش بد رقه کیروسك شبان *
کمال پاشازاده مرحوم میش اهلی قیونه وکوسفند دشتی قیونه دیرلر دیمش اما فقیر دیرم که میشله
کوسفند ده قیوندر آت کبی کمی اوده وکمی بیانده کزمز اوده قیون بسلمك عسیردر احیانا بر یه ده
قیش زیاده اولدقده اوده آلیقورلر لکن قاعده مقرره دکلدر بیانده کزن قیون اولمسنه مثال
شاعر بیت بدام آیدش تاسکالنده میش * پلنك از پس پشت صیاد میش * مرحومك
مرادی انجق بحر الغرائب صاحبنه اعتراضی اولدوغیچون بویله تصرفات ارتکاب ایلمش
ع مینوش ح سکون یای تحتانی وضم نونله شنیدن لفظندن امردر بشنو معناسنه شاعر
بیت کر تو زاهل هنرو دانش وهوش * سخن صاحب غرض مینوش ع مع الطاء المهمله * ملاط

ع ملاط ح صمانسز پالچق که یاپو ایچون ایدرلر وکرچ دخی ایدرلر بعض نسخه ده کول ایله
قاریشق پالچغه دیرلر ع مع الغین المعجمه * مغ ح مخفف میغدر ع میغ ح سکون یای
تحتانیله ایکی معنایه در اول بولت که ابر دخی دیرلر عربیده سحاب دیرلر ثانی طومان که مه دخی دیرلر
ابو المعانی بیت میغ شد دود دل من در هوا * خون اشکم روز وشب باریده است ع مع الفاء ح
ع مطرف ح سکون طا وفتح راء مهملتین ایله پرده معناسنه شیخ ابو سعید ابو الخیر * رباعی
حور ابنظاره نکارم صف زد * رضوان بتعجب کف خود بر کف زد * آن خال سیه بدان رخان
مطرف زد * ابدال زبیم چنك بر مصحف زد ع مع القاف * میم مطوق ح کنایه از حادثه است
یعنی کیردن کنایه در کذا فی المؤید ع مع الکاف * مفلاك ح سکون فا وفتح لامله درویش فقیر
ومفلس وبی نوا شمس فخری بیت پادشه در تنعم وذمت * دشمنش خوار وخسته ومفلاك *
ع ملاك ح سکون لامله طرنق دبنده اولان بیاض یره دیرلر احمد برمك بیت ملاك از ناخن خود
کونی جدا خواهد کرد * دردنا کان توای دوست خطا خواهد کرد * بو بیتدن فهم اولنور که
طرنق دبنده ظاهر اولدقده جدا الق قبول ایلیه والا بیاض جدا ایتمز اما ایکیسنه دخی دینلمك جائز
اوله ع مهرکان بزرك ح موسیقی ده بر پرده آدیدر مهرکان مزد دخی دیرلر بر پرده دخی واردر
ع میخك ح سکون یای تحتانی وفتح خاء معجمه ایله قرنفل آدیدر نفس الامرده قرنفلك میخه
مشابهتی واردر وکوچك اولدوغیچون کاف تصغیر ایله منقولدر ع میردك ح سکون یای
تحتانی وضم را وفتح دال مهملتین وواو معروفله بمعنی مورچه ع میغناك ح سکون یای تحتانی
وغین معجمه وفتح نونله بمعنی بولتلی هوا ودخی طومانلی اولمق کذا فی التحفه ع مع اللام * متیل ح
کسر تاء مثناة وسکون یای تحتانی ایله بمعنی پر سوز یعنی زیاده یانغن کذا فی فرهنك جهانکیری
ع مثال ح فتح ثاء مثلثه ایله حکم شاهی یعنی امر پادشاهی که مثال بیمثال لازم الامتثال یازرلر
میر نظمی بیت مثال بیمثال شهریاری * شده روی جهانرا حکم جاری * عربیده بمعنی مانند در
ع مثقال ح بر بچق درهمدن عبارتدر اون التی چکردك بر درهم در یکرمی درت چکردك
بر مثقالدر ابو المعانی بیت زنانرا غرق زر کردی نه کاینی * بیك مثقال نیرزد نزد ایشان *
ع مسکل ح سکون سین مهمله وفتح کاف فارسیله موسیقار دیدکاری سازدرکه بر بوندن
متفاوت اون بش یکرمی قامش بر بری یانده محکم واستوار ایدرلر وآغزدن اوفورب صدا
چقاررلر لطیف صداسی چقار ع مکل ح کسر کافله سولك که زلو ودیوچه دخی دیرلر عربیده
علق دیدکاریدر شمس فخری بیت در مجاری خلق اوکشته * آب خونخوار وجانستان مکل
ع مل ح بوزن دل موی معناسنه در خواجه شجاع بهرامی بیت ریش بخششی چنان دراز ست
کوئی که مل دم کراز ست ع میل ح اوچ معنایه در اول ثلث فرسخ یره دیرلر که اوچ
میل بر فرسخ اعتبار اولنور علم مساحه حکمیله که بر میل درت بیك آدمدر بر قولده درت بیك
در تیوز وبر روایتده درت بیك در تیوز قرق آدمدر وبعضیلر اوچ فرسخ یره بر میل دیدیلر وهر بر
آدم بر بچق آرشدر وهر آرش درت قبضه در وهر قبضه درت بر مقدر وهر برمق درت
شعیر عرضیدر بو تفصیل مزبور رقره ده در اما دریا میلی یکیجیلر قوانجه ارکاك دیشیدن فرق
اولندوغی قدر یره بر میل دیرلر ثانی مناره کبی یابلمش نسنه یه ده دیرلر زدبانی اولسون

ویا اولاسون ثالث کوزه سرمه چکدکاری اغاج که ظرفنه میلدان دیرلر ابو المعانی بیت دوش
دیدم آن پری وش کفتم اورا کرسزا * چشم کونت راکشم سرمه بمیل سرفرو ﮒ مع المیم ﻉ
ﮒ میخ درم ﻉ سکهٔ زرد یمکدر حکیم فردوسی بیت ازان پس دکر کرد میخ درم * همان میخ
دینار و هر پیش وکم ﮒ میش چشم ﻉ یعنی الا کوز که نه غایت سیاه و نه غیری اوله ﮒ مینا فام ﻉ
معنای ترکیب صرچه رنکلو دیمکدر اکثر آسمان رنك معناسنه کلور شمس فخری بیت از برای
نکین نام او * کشت فیروزه چرخ مینا فام ﮒ مع النون * متین ﻉ کسر تاء مثناة و سکون
یای تحتانیله کولنك معناسنه که بریا زیاده ایله میتین دخی دیرلر شمس فخری بیت بتاج و خاتمش
آیند لولو و مرجان * ز کان و بحری آبی و غوطه و میتین ﮒ مسکین ﻉ سکون سین مهمله
ایله ایکی معنایه کلور اول بی قوت و بی قدرت شیخ سعدی بیت مسکین خرا کرچه بی
تمیز ست * چون بار همیکشد عزیز ست * ثانی مسك کبی دیمك اولور عربیده غایت فقیره
دیرلر که هیچ برشیئه قادر اولمیه ﮒ مسین ﻉ کسر سین مهمله و سکون یای تحتانیله باقردن اولان
قسنه یه دیرلر هر نه اولورسه مس باقردر حرف یا نسبت ایچوندر و نون نسبتی تأکید ایچوندر
ﮒ مطران ﻉ سکون طا و فتح راء مهملتین ایله پهلوان کبران بعضیلر عابد ترسایان معناسنه
دیدیلر ﮒ ماجیدن ﻉ فتح لام و سکون نون و یای تحتانی و کسر جیمله بمعنی برکشیدن یعنی
چکمك ﮒ مملان ﻉ سکون میم و فتح لام ایله آذربایجانده بر پادشاه آدیدر و دخی نام پسر مستودان
ایدی حکیم قطران ارموی بیت بروی تو چنان شادم که درویشی که بنوازد * سر شاهان ابو المنصور
مستودان مملانش ﮒ مهان ﻉ سکون ها ایله جمع مه یعنی اولولر و بیوکلر دیمکدر شیخ سعدی
بیت سر سرفرازان و تاج مهان * بدوران عدلش بنازای جهان * عربیده ضم میمله خوار
و اهانت ایدیجی معناسنه در ﮒ مهران ﻉ سکون ها و فتح راء مهمله ایله ایکی معنایه در اول
برکون معناسنه در ثانی عجمده بر مرد صاحب فضلك آدیدر شاعر بیت کرچه شیبان در عرب
بود از امیران معتبر * ور چه مهران در عجم بود از بزرکان منتخب ﮒ مهربان ﻉ محبتلو و شفقتلو
معناسنه میر نظمی بیت هیچ عاشق را نباشد مهربان * چند بدهد در ره معشوق جان *
ﮒ مهرجان ﻉ سکون ها و راء مهمله و فتح جیمله معرب مهرکاندر که عنقریب ذکر اولنور انشاء الله
تعالی فصل خریف یعنی کوز فصلی خواجه سلمان بیت دستها کوبند بدم سرو و هر ساعت
چنار * در هوای مهرجان رقاص و دست افشان شده * بو بیتده تصریح واردر مولانا اهلی
بیت تزلزل در آمد بهندوستان * بلرزید از مهرجان بوستان ﮒ مهرکان ﻉ برکوندر
مهر ماهدن که مزبورك اون التنجی کونیدر فارسیان قتلرنده نوروزدن صکره اولکوندن معتبر و بزرکتر
جشن اولمز که جشن عام و خاصدر نوروزکبی زیاده تعظیم و اکرام ایدرلر التی کونه دك روز اولنه
مهرکان عامه و روز آخرینه مهرکان خاصه دیرلر بو مرتبه معتبر اولدوغنه سبب وجوه نقل ایدرلر
از جمله حق سبحانه و تعالی بو کونده جمیع وجه ارضی بسط ترتیب و اجسادی مقر ارواح ایلدی
بعض قولده بو کونده ملائکه کاوهٔ آهنکره معاونت ایلدیلر تا که ضحاك اوزرینه ظفر بولدی و بر فرقه
دخی دیرلر که فریدون ضحاکی طوتوب حبس ایدوب مضایقه و مشیدی بو کونده فوتی واقع اولدی
و خلق سرور و شادمانی ایلدیلر اول جهتدن جشن عام ایدرلر و بر بلوك آدم دیرلر که مهر نام بر ظالم

بر ظالم پادشاه وار ایدی خلقه بحد ظلم و ستم ایدوب خلقه زیاده تعدی ایتمشیدی بو کونده
فوت اولدی و فرس قدیمده مهر فوت معناسنه و کان کاف فارسیله پادشاه معناسنه در پادشاه
فوت اولدی دیمك اولور و بر جماعت دیرلر اردشیر بابك که بابکاندن بر ذیشان پادشاه ایدی بو کونده
پادشاه اولوب باشنه تاج شاهی کیدی اول تقریبله جشن خاص ایدرلر و روایت اولنورکه بو کونده
اطفاله اسم وضع ایتمك و تعلیم ایچون معلمه ویرمك و خیرلو اشلره شروع ایلمك غایت مناسبدر حکیم
فردوسی بیت بکرداندران کشور آتشکده * برو تازه شد مهرکان و سده * حکیم ازرقی بیت
مهرکان نو در آمد بس مبارك مهرکان * فال سعد آورد روز فرخ و بخت جوان ﮒ مهمان ﻉ
قونق عربیده ضیف دیرلر کمال پاشازاده مرحوم بو لغتده دخی تصرف خاص ایدوب بیور مهمان
لفظ مرکبدر که بر جزؤی مه در اولو معناسنه و بر جزؤیده ماندر بکزیجی معناسنه ماندن دن
اسم فاعلدر قونق چونکه مستحق تعظیم و واجب تکریم اولوب قوندوغی یرده رعایت اولندوغندن
اوتوری هر قونغه مهمان دیدیلر ابو منصور ثعالبی لطایف المعارف نام کتابنده قونق حقنده
شعرای عربدن بر شاعرك بو بیتلرین ایراد ایلمش * قطعه * ما سمت العجم المهمان مهمانا الا *
لاجلال ضیفا کان من کانا * فالمه اکبرهم والمان منزلهم * والضیف سیدهم ما لازم المانا * و جغتای
لساننده قونق دیمجك یرده قونغان دیرلر و قونه دیمکده قونغای دیرلر ﮒ مهین ﻉ کسر ها
و سکون یای تحتانیله اوچ معنایه کلور اول اولورق درکه مه کسر ایله اولودر و یای یا نسبتدر و نون
تأکید ایچوندر ثانی مثل و نظیر معناسنه در ثالث شیرینك دایه سی اسمیدر که مهین بانو دیرلر ایدی
ﮒ میان ﻉ درت معنایه کلور اول و ثانی معنالری معروفدر که بری وسط و بری بیل در بو ایکی
معنایه مولانا کاتبی بیت تی که باغ پر از کل شود بنکهت کل * چو کابین اربکشاید میان باغ میان
و آنك امثالی نسنه لره دیرلر ثالث نیام شمشیر یعنی قلیج قنی و آنك امثالی نسنه لرك قنی حضرت
مولانا قدس سره بیت چون زبانم کرفت خونریزی * همچو شمشیر در میان کردم * رابع
همیان لفظندن مخففدر سید سراج الدین سکری بیت زری که روی من از هجر او زند شب و روز
بو غم من همه در سیم کون میان افکند ﮒ میانکین ﻉ فتح یای تحتانی اول و سکون ثانی و کسر
کافله اورتالق و اورته ده اولان نسنه میانکی دخی دیرلر ﮒ میتین ﻉ سکون یائین تحتانیین
و کسر تاء مثناة ایله کولنك دیدکاری براوجی سوری و باشی یصی دمور آلتدرکه آنکله طاش
کسرلر و قرار لر و دخی یرقزارلر استاد عسجدی بیت کسی که او کند از کان و که بمیتین سیم * مکن
برو بر بخشایش و میاش رحیم * آغاجی بیت بشندی چنان او فتد بر برم * که میتین فرهاد
بر بیستون * بو لغت جغتای لسانیده رشتکم فرهادنامه ده قادن خاراکن وصفنده دیر بیت
چو میتین نوکنی خاراکن ایلاب * قاتیغ خارانی روزن روزن ایلاب ﮒ میجودن ﻉ سکون یای
تحتانی و ضم جیم فارسیله ال ایله نسنه یوقلق که عربیده لمس دیرلر ﮒ میراندن ﻉ سکون یای
تحتانی و نون و فتح راء مهمله ایله سور مك و ردّ و نفی ایتمك و بعض فرهنکده اولدرمك معناسنه ده
مرویدر ﮒ میرانیدن ﻉ متعدی میراندن مرقوم ﮒ میرتن ﻉ سکون یای تحتانی و راء مهمله
و فتح تاء مثناة ایله کند و بی اولو و صاحب رتبه کوسترمك میر نظمی بیت باصل و نهادش نظر
بر فکن * میفند از مهتر بهز میرتن ﮒ میرسین ﻉ سکون یائین تحتانیین و راو کسر سین مهملتین

ایله مودر اغاجی که مرسین دخی دیرلر ل میزان ع ایکی معنایه در اول ترازودر که بو تقریبله
عدالته دخی میزان دیرلر ثانی بر برج درکه آفتاب ابتداء فصل خریفده اکا تحویل ایدوب اوتوز
کون مکث ایدر وابتداء تحویلده روز وشب برابر اولور برج حملك نظیریدر بو ایکی معنایه میرنظمی
بیت چو هرکه بهر کار کردید میزان * شود منزلش همچو خورشید میزان ل میزبان ع سکون
یای تحتانی وزاء معجمه وفتح باء موحده ایله صاحب خانه مهمان یعنی قونق آلان آدمه دیرلر
شمس فخری بیت آزراد بکر نماند آرزو * هرکجا انعام اوشد میزبان ل میزیدن ع سکون
یائین تحتانیین وکسر زاء معجمه ایله ایشمك تبول معناسنه در ل میسیدن ع سکون یائین
تحتانیین وکسر سین مهمله ایله یوقلق وصغه مق ابوالمعانی بیت دران حالت اندرکه خفته بزیو
بدسنش نهانی بمیسید کیر ل میشین ع سکون یائین تحتانیین وکسر شین معجمه ایله دباغت
اولنمش قیون دریسی که میش قیوندر وآخرنده کی یای نسبتدر ونون نسبتن تأکید ایچوندر
یوسیدن تسمیه اولنمشدر ل میغان ع سکون یای تحتانی وفتح نونله ارك دیدکاری یمش که آلو
دخی دیرلر ل میهمان ع سکون یای تحتانی وهاایله یعنی مهمان مرقوم کمال خجندی بیت
بخانه که چنین میهمان فرود آید * همای سدره دران آشیان فرود آید * ابوتراب بیك
بیت خدنکت در دلم بنشست وجان چون صاحب خانه * کهی بیرون رود کاهی بکرد میهمان
کردد ل میهن ع سکون یای تحتانی وفتح هاایله اوج معنایه در اول قوم وقبیله در شمس فخری
بیت جهانیا زا بکذره از عنایت تو * به از هزار عقار قبیله ومیهن * ثانی یعنی خانمان استاد
عنصری * مثنوی * بدل کفت اکر جنك جویی کنم * به بیکار اوسرخ رویی کنم * بکیرد مرا
دوده ومیهنم * که بی سر به بیند خسته تنم * ثالث یعنی خانه حکیم فردوسی بیت زبهر یکی
بارکم کرده را * برانداختم میهن ودوده را * حکیم اسدی بیت چو آید بر میهن خوان وخویش *
ببردش بصد لابه مهمان خویش * مؤید الفضلاده مسکه یعنی تره یاغی وادات الفضلاده یعنی
پسر ودختر وزن ویعنی خوشخوی مرویدر فرهنك جهانکیریده یوسف انجوی میم مفتوحه ایله
ذکر ایلمشدر ل مع الواو * منو ع ضم نونله جنت معناسنه مینو دخی دیرلر ل میتو ع
سکون یای تحتانی وضم تاء مثناة ایله پیراقلری سوری برنوع طپوزدر میر نظمی بیت بدسنش
کرفته میتو آمده * سر خصم را راست کردو زده ل میجو ع سکون یای تحتانی وضم جیمله ایکی
معنایه در اول مرجمك که مجو ومرجو دخی دیرلر ثانی صیغه امردر آره معناسنه ل میراو ع
سکون یای تحتانی وراء مهمله ایله امیرآب معناسنه که رومده صو ناظری دیرلر ل میشو ع
سکون یای تحتانی وضم شین معجمه ایله حبوبات جنسندن بورچق دیدکاری قره دانه در ل میلاو
سکون یای تحتانیله شاکرد معناسنه در کذا فی التحفه ل مینو ع سکون یای تحتانی وضم نونله
اوج معنایه در اول یعنی بهشت شیخ نظامی بیت یکی مجلس آراست از رود می * که مینو
زشرمش برآورد خوی * حکیم اسدی بیت کیانی یکی جشن سازند وسور * که آید زمینو
بدان جشن حور * شمس فخری بیت شه عادل جمال دنیی ودین * زهی آفاق ازعدلش چو مینو
ثانی یعنی آبکینه یعنی صرچه از دقایق فیروزشاه * مثنوی * تمامی دائره ارکان بروجست *
خرد در وصفش از عالم برون جست * شود یك نیمه شرقی مرتفع زو * دران دور از افق برچرخ

برچرخ مینو * ثالث زمرد معناسنه در ل میو ع بوزن دیو اوزم چبوغی خصوصا وهر اغاج
چبوغی که اوزرنده میوه اوله عموما ل مع الهاء * مزکه ع سکون زاء معجمه وفتح کاف فارسیله
هوای تیره معناسنه در کذا فی فرهنك جهانکیری ل معله ع تهیکاه دخی دیرلر عربیده حوصله
معناسنه میرنظمی بیت که معله چون تهی باشد بناچار * نهد هرچه بیاید کاو وخروار ل مقراضه
سکون قاف وفتح راء مهمله وضاد معجمه ایله برنوع چتال دمرنا اوقدر شیخ نظامی بیت بهر
مقراضه کو چون صبح راند * عدو چون میخ در مقراضه ماند ل ملعقه ع سکون لام وفتح عین
مهمله وقافله قاشق معناسنه لفظ عربیدر اگرچه فارسیده قاشغك آدی منظور فقیر اولمدی
اما هر لغت کتابنده دخی ملعقه عبارتی تحقیقه واصل اولمدی لسان اعجامدن استماع اولنان بنه
قاشق تعبیریدر واطبا ادویه اوزاننده درت مثقال آغرلغنه اعتبار ایدوب ازفلان چیز یك
قاشوق یا خود یك ملعقه دیرلر وجوهر بلر برمثقاله ملعقه دیرلر کذا فی فرهنك جهانکیری ل مه
اولو مقابلی که در بیوك کوچك دیمکدر که ومه دیرلر شیخ سعدی بیت چو از قومی یکی بی دانشی
کرد * نه که را منزلت ماند نه مه را ل مهرکیاه ع مهرکیای مرقوم معناسنه در طالب آملی
بیت زفیض درد تو آه محبت آلودم * بکشت از فلك سبز کرد مهرکیاه * کمال خجندی بیت
خط چو دمید برلبت مهر دلم زیاده شد * نام خطت ازان زمان مهرکیاه کرده ام * فرهنك
زفانکویاده براونده پیراغی مقابل آفتاب اولور ل مهرماه ع اول کوزا یی نك فارسیده آدیدر
ل میانه ع اورته ومعتدل وهر نسنه که طرفینی مساوی حاوی اوله اکا دیرلر عربیده وسط دیرلر
چغتای لساننده آرا دیرلر میر علیشیر بیت سواد خالی آنینك لعل ورخ پرور آرا * مکرکه
مورچه نصفی اوزلدی سکر آرا ل میه ع فتح یای تحتانیله اثواب کسر برقور تجخز درکوهه
دخی دیرلر ل میخکه ع سکون یای تحتانی وخاء معجمه وفتح کاف فارسیله ضربخانه معناسنه
میکده وبنکده کبی ل میده ع سکون یای تحتانی وفتح دال مهمله ایله پاك دامن ومستوره عورت
معناسنه میرنظمی بیت یکی پیر بوده در آنجا مدام * زنش میده بوده هم خوشخرام *
ل میرزاده ع سکون یای تحتانی وفتح زاء معجمه ودال مهملتین ایله دوزلك واتفاق ایله ایش
ایتمك شهیدی بیت بکسره میره همه بادست ودم * بکده میره همه مکر ومریست ل میزه ع
سکون یان تحتانی وفتح زاء معجمه ایله میان زین یعنی ایر اورته سی کذا فی المجمع ل میشته
ومیشنه ع کلاهما بسکون الیاء التحتانی وشین المعجمه اولها بفتح التاء المثناة والثانی بفتح النون
معلم یهودیان معناسنه در میرعماره بیت دیدم چنین بتی که صفت کردم * سرمست پیش
میشنه بنشسته ل میلاوه ع سکون یای تحتانی وفتح لام وواو ایله یعنی شاکردانه شمس فخری
بیت کرپناهت برفلك کاری کند * جان دهند انجم بهر میلاوه * کذا فی المجمع اما فرهنك
وفائی ومیرزا ابراهیم ومؤید الفضلاده یعنی مزدکانی مسطوردر ل مینه ع سکون یای تحتانی
وفتح نونله یعنی میغان مرقوم یعنی ارك که آلو دخی دیرلر ل میوه ع معروف یمش معناسنه اکاه
صالح اولسون کرك اولماسون ل میورشه ع سکون یائین تحتانیین وکسر واو وفتح زاء معجمه ایله
بعض فرهنکده زاء فارسیله در صرمشق که عربیده لبلاب وعشقه دخی دیرلر ل میونیه ع
سکون یائین تحتانیین وفتح نونله اغاجده اولان زائد بوداق که هموار اولمق ایچون آنی کسرلر

ل مع الياء التحتانی * مجری ع سکون جیم وکسر راء مهمله ایله عطارلر عطر قودقلری ظرفدر
کذا فی المجمع ل مری ع کسر راء مهمله ایله ایکی معنایه در اول سعی وکوشش وبر کمسنه ایله
قدر ورتبه ده برابرلك کوسترمك حکیم ناصر خسرو. بیت خط فریشتکان راهمی نخواهی خواند
چنین به بی ادبی کردن ولجاج ومری * سیف اسفرنکی بیت صد راب دان خدای کز آثار عدل بود
با آفتاب ذرهٔ خاکی مری کند * ثانی شر وفساد اوزره اتفاق ایتمك شهیدی قمی. بیت
یکسره میره همه بادست ودم * یکدله میره همه مکر ومریست * بو بیتده میره ایچون مقدم
ذکر اولنمشیدی اقتضا حسبیله تکرار ارتکاب اولندی عربیده راء مشدده ایله نای کلوکه حلقوم
ایچنده در کذرکاه آب ونان در ل مشتی ع سکون شین معجمه وکسر تاء مثناة ایله برنوع جامهٔ
حریر باف در که بغایت لطیف ونازك طوقنمشدر استاد دقیقی * قطعه * بر افکند ای صنم ابر بهشتی
زمین را خلعت اردیبهشتی * زمین برسان خون آلود دیبا * هوا برسان نیل اندود مشتی *
استاد عسجدی. بیت بسته قصب اندر سرای دوست بمشتی بر * یکبوسه بده مارا امروز
بدستان را ل مغیازی ع سکون غین معجمه وفتح یای تحتانی وکسر زاء معجمه ایله لباس جدید
کیلدکده اسکیسن فقیره ویرمکه دیرلر ودخی درزی شاکردینه ویریلان شرنلاك بخشیشه دیرلر
ل مهربانی ع برنوع لطیف حریرباف جامه در خواجه سلمان * مصرع * از مهر تو کردید مهربانی
ودوستلق ومحبت ومودت وشفقت معناسنه ده کلور ل مهرکانی ع سکون ها وراء
مهمله وفتح کاف فارسیله مصنفات باربد خسرودن برلحن آدیدر شیخ نظامی. بیت چو
نوکردی نوای مهرکانی * ببردی هوش خلق از مهربانی ل مهرمانی ع میمله بودخی باربد مرقومك
اوتوز برلحننددن برلحن آدیدر مؤید الفضلاده مهرکانی یی بونك معناسنه کتوروب شیخ نظامینك
مرقوم بیتنه متمسك اولمش ل مهری ع سکون ها وکسر راء مهمله ایله ساز یعنی چنك حکیم
خاقانی بیت مهری یکی بیری نزار آوا برآورده بزار * چون تند اندر مرغزار جانی بهرجاری بحته
ل مهمانسرای ع مهمانسراء مرقوم معناسنه در آخرنده کی یا حرفی جای وکده‌ای یالری
کبیدر ل مهمانی ع قونقلق ضیافت معناسنه در ابوالمعانی بیت خیال آن پری کاشانهٔ دلرا
اکر آید * کنم باخون دل لخت جکر ترتیب مهمانی ل می ع سکون یای تحتانیله ادات حال
وادات مضارعدر یعنی کلمه اولنه داخل اولدقده مضارعه وحاله تخصیص ایلر مثلا میداند
ومی باید وصیغهٔ امره دخی داخل اولور میدان ومی بین کبی کاهی بر ها زیاده ایدوب همی دیرلر
مثالی استاد لطیفی بیت تو همیدان که هیچ نعمت وخواست * نبود همچو تندرستی راست *
ل میانجی ع مصلح دعوی وبیع وشرا یعنی ایکی ویادخی زیاده کمسنه‌لر میاننده فصل نزاع
ایدنه دیرلر اما بغیر حکم یعنی معقول ایله ل میانکی ع اورته پرده اولان هرنه ایسه ل میخی ع
سکون یای تحتانی وکسر خاء معجمه ایله برنوع جبه در کذا فی المجمع ل میستی ع سکون یای
تحتانی وسین مهمله وکسر تاء مثناة ایله وجود انسانده ظاهر اولور برلکه در عربیده برص وبهق دخی
دیرلر ایکی نوعدر ل میشنای ع سکون یای تحتانی وشین معجمه وفتح نونله براوتدر داروقسمندن
عربیده عصی الراعی دیرلر سبب تسمیه‌سی اکثر چوبانلر بیابانده اول اوتی چقاروب یرلر کذا فی فرهنك
جهانکیری ل باب المیم المضمومة مع الالف * مجلا ع فتح جیم ولام مشدده ایله مهره لنمش

مهره لنمش وصیقل اورلمش آیینه وغیری ابوالمعانی بیت کام دل حزینم دیدم بروی خوبت *
روی تراکه بودست آیینهٔ مجلا ل مچهوا ع فتح جیم فارسیله برنوع طعامدر برغستدن ایدرلر
عربیده قنابری وبرغستوا دخی دیرلر کذا فی المجمع ل محابا ع فتح حاء مهمله وباء موحده ایله
ایکی معنایه کلور اول احتراز معناسنه یعنی صاقنمق شیخ علی نقی بیت چه عجب کر حذر
از نالهٔ دلها نکنی * که تو بی باك زشمشیر محابا نکنی * ثانی مدارا معناسنه کلور خواجوی کرمانی
بیت کیسوی تو کر کرشکشد اورا چه توان کفت * با هندوی کر طبع محابا چه توان کفت *
ل مدارا ع ملایمت وموافقت کوستروب ترك نزاع ایتمك خواجه حافظ بیت آسایش
دو کیتی تفسیر این دو حرفست * با دوستان مروت بادشمنان مدارا ل مرغك دانا ع یعنی
طوطی کمال اسمعیل. بیت کتابت از قلم تست مرغك دانا * عبارت از سخن تست کنج باد آورد *
وله ایضا. بیت تعالی الله چه کلکست این که همچون مرغك دانا * همی پوید بفرق سر معاش
عالمی دردم ل مرغوا ع سکون راء مهمله وفتح غین معجمه ایله نفرین وفال بد معناسنه حکیم
قطران ارموی بمعنی فال بد. بیت کرده از مهر تو نفرین موالی آفرین * کرده از کین تو مروای معادی
مرغوا * شمس فخری مثله یعنی فال بد. بیت بفال نیك نهادم اساس این خدمت * چنان
مکن که مرا مرغوا شود مروا * حکیم سنایی بمعنی نفرین. بیت شاه را کفت مفسدی احوال *
که کند مرغوا بجان تو زال ل مروا ع سکون راء مهمله وفتح واو ایله فال نیك ودعای خیر
معناسنه در حکیم خاقانی بیت از خاك صفا صفا پذیری * مروا ز جمال مرده کیری * امیر معزی
بیت آری چو پیش آید قضا مروا شود چون مرغوا * جای شجر کیرد کیا جای طرب کیرد شجن
استاد لطیفی. بیت او بمن نفرین کند من آفرین * من برو مروا کنم او مرغوا * استاد عنصری
بیت لب بخت پیروز را خندهٔ * مرا نیز مروای فرخندهٔ ل مشتا ع سکون شین معجمه
وفتح تاء مثناة ایله مشته که پاپوچجی ومجلد آلتیدر ل مشکما ع سکون شین معجمه وکاف وفتح
میمله جای مشکبو یعنی مشك کبی رایحه کلور یره دیرلر ل مطرا ع فتح طا وراء مهملهٔ مشدده
ایله جندره لنمش وپرداخت اولنمش معناسنه در وعربیده تروتازه معناسنه مولانا نکاهی. بیت
نکاهیا چمن معصیت مطرا به * که تخم مغفرت از مزرع کنه روید ل معما ع سوز ایچنده کزلو
اولان سوزکه بر بیتدن براسم مراد اولنور توجیه ویاخود تأویل ویاخود غیر طریق ایله استخراج
اولنور خواجه حافظ بیت حدیث از مطرب ومی کو وراز دهر کمتر جو * که کس نکشود ونکشاید
بحکمت این معما را ل مغوشا ع ضم غین وواو معروف وفتح شین معجمتین ایله طائفهٔ مجوسدن
بر مذهب آدیدر وبر موبد آدی اولوق دخی مرویدر ل مقیلبا ع کسر قاف ولام وسکون یای
تحتانی وفتح باء موحده ایله برنوع طعامدر بغدای ونخود وبقلا وپیاز وشلغم وکروز وکندنا وقویرق
یاغیله آمیخته اولمش کوفته ایله پشورورلر بسحاق اطعمه بیت اکرچه دنبه بدیك مقیلبا
شد خوار * میار نیز چنین محترم نخواهد ماند ل مواسا ع فتح واو وسین مهمله ایله یعنی آسان
وراحتی وملاطفت ونیکویی معناسنه مولانا جامی بیت درین محنت سرای بی مواسا *
بنعمتهای خویشم کن شناسا * مولانا هاتفی بیت مدارا بون بود درخت از جهان * مواسا
بسان پری شد نهان ل مومیا ع ایکی نوع اولور بری معدنیدر شیرازده بر مغاره ده حاصل

اولور طاشدن یاغ کبی صیزوب چقار بعده منجمد اولور غایت مقبول وذی قیمتدر وبر نوعی
عابدر دیرلرکه آدم اتیدر آنك دخی نفعی واردر اما معدنی قدر دکلدر کاه استخوان شکسته یه
بر الساعه درحنی تجربه سی بویله درکه بر طاوغك دیری ایکن ایاغن قیروب معدنیدن بر قیراط
ساده یاغ ایله سورسه‌لر فی الحال درست ایدر ده موی کیا فی سکون یای تحتانی اول وفتح
ثانی وکسر کاف فارسیله سنبل هندیدرکه بعینه صاچ کبی اولور واستعاره طریقیله زلف خوبانه ده
دیرلر کمال اسمعیل بیت لشکر عشق توکرده دلم ای ترك خطا * حلقه در حلقه زانبوهی چون
موی کیا * مجمع الفرسده بمعنی انبوهی مرقومدر ده مهرا فی فتح ها وراء مهمله مشدده ایله
غایت زیاده پشمش نسنه ومضمحل اولمش طعام حکیم سوزنی بیت کشته زانکشت وافرازه
دوزخ * نیمه تن اوکباب ونیمه مهرا ده مع الباء الموحده * مرغاب فی فتح غین معجمه ایله اوردك
اکثر صوده تعیش ایدوکیچون صوقوشی دیرلر مرغابی دخی دینلور مولانا هاتفی بیت میاور
باین صید که ترکتاز * بمرغابیان میند از باز * فرهنك جهانکیریده بر رودخانه نامیدرکه مرو
شهرینك یانندن کذار ایدر مرورود دخی دیرلر ده مرورتاب فی ضم راء مهمله اول وسکون
ثانی وفتح تاء مثناة ایله سرتماجدر ده مشکناب فی سکون شین معجمه وکاف وفتح نونله خالص
مسك معناسنه که ناب صاف معناسنه درمی ناب کبی ابو المعانی بیت خال روی مشکناب کلعذار
کردشرمنده ازین مشك خطا ده مطرب فی سکون طا وکسر راء مهملتین ایله سازنده وکوینده یه
دیرلر خواجه حافظ بیت ساقی بنور باده برافروز جام ما * مطرب بکوکه کار جهان شد بکام ما
ده موتاب فی واو معروف وفتح تاء مثناة ایله قیل بوکی چول وغرار وتوربه وامثالی نسنه‌لر
اشلیانه دیرلر موتاف وموتاو دخی دیرلر ده مع التاء المثناة * مخات فی فتح خاء معجمه ایله
سپستان دیدکاری اوتدرکه مشك ترکان دخی دیرلر ده مخت فی سکون خاء معجمه ایله امید
معناسنه‌در مولانا شهاب الدین عبد الرحمن بیت هرکه دارد با جهان بکذره مخت * دیك
سودایش بماند نیم پخت ده مرت فی سکون راء مهمله ایله توابع الفاظ قبیلندندرکه ترت مرت
پراکنده وپریشان معناسنه شمس فخری بیت بدسکال نیکخواهش تار ومار * نیکخواه
بدسکالش ترت مرت ده مست فی سکون سین مهمله ایله اوچ معنایه در اول شکایت معناسنه
استاد لطیفی بیت عهد وپیمان خویش مست مکن * وزغم روزکار مست مکن * استاد دقیقی
بیت ای از ستیهش تو همه مردمان بمست * دعویت صعب ومنکر دعویت خام وسست *
صاحب فرهنك منظومه بیت مست دندانه کلید مدنك * مست اینجا شکایتست بجنك *
ثانی براوت کوکیدر خوشبو اولور عربیده سعد دیرلر ضم سین مهمله ایله وهندی لساننده موته
دیرلر بو معنایه بعض فرهنکرده شین معجمه ایله مرویدر ثالث غم واندوه معناسنه بوندندرکه
غمناکه اولانه مستمند دیرلر ده مست ومشت فی اول سین مهمله ثانی شین معجمه ایله براوت
کوکیدر خوشبو اولور کذا فی المؤید اداة الفضلاده مشکك دیرلرکه مشکك زیرزمین دیمکله
مشهوردر ده مشت فی سکون شین معجمه ایله درت معنایه کلور اول یومرق معناسنه‌در
مولانا هاتفی * مثنوی * چو شد کارش شمشیر ونیزه تمام * کشیدند ازهم بشت انتقام * نهادند
درفرق خود مشت را * شکستند درمشت انکشت را * ثانی بمعنی کف بر آوج دیمك یرده پکمشت

بکمشت ومشتی دیرلر شیخ عطار بیت حمد بیحد آن خدای پاك را * آنکه ایمان داد مشتی
خاك را * بو معنایه ظهیر فاریابی بیت جهان رباط خرابست درکذرکه میل * کمان مبرکه بیك
مشت کل شود معمور * ثالث چیز اندك یعنی شی قلیل حکیم اسدی * مصرع * اعادی
کداینده مشتی ارازل * بو معنایه یکمشت دخی دیرلر مولانا جامی بیت قرص مه را پی یکمشت
لئیم * بسر انکشت کرم کرد دو نیم * رابع بمعنی مالیدنکه مشتن یعنی مالیدن پسحاق اطعمه
بیت افسوس ازان دنبه پروارکه بکداخت * درروغن آن مادوسه چنکال نه مشتیم ده مفت فی
سکون فا ایله قیمت وبهاسز اولان نسنه مولانا عرفی درصفت اسب * قطعه * شاهنشها
حقیقت اسبی که داده * بشنو زمن که تا برسانم بعز عرض * درویش بی عصاش نکیرد زمن
بمفت * طراز ومفلسش نستاند زمن بقرض * پیرست وعلتی بجوش زان فزوده ام * آری
بود عادت پیر علیل فرض * مهمیز میزنم بوی ازصبح تا بشام * کامی بطول میزدم اکنون زنم
بعرض ده مهره پشت فی آرقه ده اولان خرده کوکار عربیده فقرات ظهر دیرلر ده مهلت فی
سکون ها وفتح لام ایله زمان تأخیر وامان ویرمك معناسنه میر نظمی بیت اکر مهلت دهد ایزد
بعمرم * بجان خدمت کنم فرمان بکیرم ده مع الجیم * مشنج فی فتح شین معجمه وسکون نونله
برغله آدیدر حبوبات نوعندن هندیلر کلاو دیرلر اما مجمع الفرسده بر یشل سکلدر آت اوزرینه
قونارسه آتی هلاك ایدر یعنی صوقدوغی یری جراحت ایدوب قورت دوشرور ده منج فی
سکون نونله اوچ معنایه کلور اول زنبور معناسنه عموما مثرف شفروه بیت قهرت اندر
دوده غوغا بیان * همچنان دو دیست درمنج آشیان * وزنبور عسل در خصوصا مولانا محمود
ابن یمین * قطعه * شاها کمینه بنده میمون جناب تو * کز کائنات حضرت عالیت برکزید *
شیرین نکرده از عسل روزکار کام * تاکی زمانه منج صفت خواهدش کزید * کمال اسمعیل بیت
میان بسته کلك تو بر روی کاغذ * شود همچو منج عسل بر شکوفه * استاد نجیك بیت هرچند
حقیرم سخنم عالی وشیرین * آری عسل شیرین ناید مکر از منج * شمس فخری بیت کرنه بزیاد
او بهار خورد * انکبین زهر کرددا اندر منج * ثانی خر ضعیف وزبون حکیم سوزنی * رباعی *
ای تو تبتی مشك وحسودت زرغنج * با پور تورخش پوردستان خرمنج * بادارخ حاسدت
ترنجیده وزرد * سردر طبقی نهاده پشت چو ترنج * ثالث بوانانده برقریه اسمیدر ده مهره عاج
صدفدن وفیل کوکندن ایدرلر مدور برنسنه‌در بوری کبی چالرلر محمد عصار * مصرع * نفیر
ومهره عاج ودم نای ده مع الخاء المعجمه * مخ فی اوچ معنایه کلور اول جامه معناسنه عموما حکیم
قطران ارموی بیت اکر خواهی که بوشیران نهی مخ * زخدمتشان تمامی داد بستان * وجامه
کم معناسنه خصوصا حکیم اسدی بیت مخی بر سر اسب سرکش نهاد * جهان آفرین را بسی
کرد باد * بو معنایی مؤید شمس فخری * قطعه * جم قدر جمال دینی ودین * ای فال توچون
رخ تو فرخ * کردست قضا برای زینت * بر ابلق سرکش فلك مخ * ثانی بر جانور آدیدرکه عربیده
موس دیرلر ثالث خرما اغاجی که خرما الغه مخستان دیرلر وعربیده بمعنی مغز یعنی بینی وایلك بو معنی
ایله معنای اوله حکیم سنائی بیت زروی غزیست که چون مرکب شاهان * رایض نکند بر سر
خرکره همی مخ * کوبی که نترسم زهمه عالم دیوار * ازمیخ چه ترسد چومرا ور انبود مخ ده مرخ فی

سکون راء مهمله ایله زمان اولدوغنی ولا بتنده ایکی بت وار ایدی برینه مرخ و برینه خنك دیرلر
ایدی منقولدرکه کون طوغدقده کورلر وباتدقده اغلرلر ایمش کذا فی فرهنگ جهانکیری لغ موخ ع
واو معروف ایله علم و سنجق معناسنه میر نظمی بیت بجنك عدو را چو یافته رسوخ * کشیده
صفوف و برافراخته موخ لغ موسخ ع واو مجهول وفتح سین مهمله ایله دخان تار یعنی قره توتون حکیم
فردوسی بیت بروم اندرون خان ومطبخ نماند * حلیب مسیحی و موسخ نماند لغ مع الدال المهمله
لغ مد ع بشیو زدر همدن عبارتدر امار ومه پکرمی کیلیه مد دیرلر لغ مراد ع معروف
دلخواه معناسنه در شیخ سعدی بیت مرادم نصیحت بود کفتیم * حوالت با خدا کردیم ورفتیم
لغ مرداد ع سکون را وفتح دال مهملتین ایله اوج معنایه کلور اول بر فرشته اسمیدرکه ماه مرداد
وروز مرداده واقع اولان تدبیر امور ومصالح اکا متعلقدر حکیم فردوسی بیت ز هرچه بکام تو ایزد
دهاد * ز مرداد باش از بر و بوم شاد * وفردوسینك بو بیتندن دخی استنباط اولنور که مرقوم
فرشته چارپاره دخی موکل اوله بیت ز خرداد باش از بر و بوم شاد * تن چارپایانت مرداد باد *
ثانی سنهٔ شمسیه نك بشنجی آیی آدیدرکه اول آیده نیر اعظم برج اسدده اولدوغی مدتدر
رومیلر تموز دیدکاری آیدر شیخ نظامی * مثنوی * سوادی دید نزهتکاه جمشید * درخشش
ارغوان وسبزه اش بید * همه فصلش چو مرداد جلالی * نبودی صحن او از سبزه خالی * استاد
فرخی * قطعه * تا بمرداد کرم کردد آب * تا بدی ماه سرد کردد باد * روزگارش بخسته باد بروز *
مهرکان فرخ و همایون باد * ثالث هر ماه شمسینك یدنجی کونی اسمیدر قاعدهٔ کلیهٔ فارسیان قتارنده
امر مقرردرکه تمام نام روز نام ماهه موافق اوله اول کون عید جشن ایدرلر بو جشنه جشن نیلوفری
دیو آد قومشلر و دیرلرکه هر کیمك که پادشاهدن یاخود وزیردن ویا اقراد کباردن حاجتی اولسه
بو کونده طلب ایلیه البته روا اولور حکیم قطران ارموی بیت در هفتم مرداد بفیروزی می خور
یکذار بفیروزی سر صد مه مرداد لغ مروارید ع سکون راء مهمله اول وکسر ثانیه ایله انجو
معناسنه درکه عربیده در ولؤلؤ دخی دیرلر ابو المعانی بیت حباب بادهٔ کلکون بساغر *
چو مروارید و لعل اندر کشیده لغ مرود ع ضم راء مهمله و واو معروف ایله امرود معناسنه کمال
خجندی بیت کر نکیری جست و چاپك سیب سیمینش کمال * پیش اهل عشق باشی کاهل پای
مرود لغ مزد ع سکون زاء معجمه ایله اجرت مولانا هاتفی * قطعه * کشایش پذیرفت درهای
کنج * که بی مزد مزدور نا برده رنج * دهی مزد اکر پیش از کردنش * نهی بار کردار برکردنش
ثانی ثواب معناسنه کلور لغ مستبند ع سکون سین مهمله وفتح تاء مثناة و باء موحده بعده
نون ساکنه ایله مجمع الفرسده پای بند کسی باشد و بجایی نرود * یعنی بر کسنه نك ایاغی باغلی
اولوب بر یره کیدهمیه لغ مستمند ع سکون سین مهمله و نون وفتح تاء مثناة و میمله ایکی معنایه
کلور اول غمناك و متشکی معناسنه شیخ سعدی بیت آتش سوزان نکند با سپند * آنچه
کند دود دل مستمند * ثانی فرهنگ جهانکیریده بمعنی نیازمند و فرهنگ هندوشاهیده کذلك
بو معنایه کمال خجندی بیت کفتی بپرسش تو چو آیم چه آورم * رحمی بیار بر من و بر مستمند یم
لغ مستیمند ع سکون سین مهمله وکسر تاء مثناة و سکون یای تحتانی و نون ایله بمعنی مستمند مرقوم
لغ مشت رند ع سکون شین معجمه و تاء مثناة و نون وفتح راء مهمله ایله بر آلتدر دوکرلر آنکه

آنکه تخته یوزنی هموار ایدرلر مشت رنده دخی دیرلر ترکیده رنده و عربیده رندج دیرلر حکیم انوری
بیت کرد کار امشت رندیده جهان را خوش تراش * ناله از قومی که هم ایشان و هم مارنده ایم *
لغ مشك بید ع ترکیده صورغون چیچکی دیرلر بر چیچکدر راستقطار ایدوب صوین چیقاررلر
سکوت اغاجی کبی اغاجی اولور مولانا هاتفی بیت بیارایش از حرف بیم و امید * فکن بر سمن
سایهٔ مشك بید لغ مغند ع ضم غین معجمه و سکون نونله ایکی معنایه در اول کاوله معناسنه
ثانی هر نسنه که بر برینه قاریشق و ممزوج اوله لغ ملند ع فتح لام و سکون نونله بمعنی کفتکو یعنی
سوز و کاپجی میر نظمی بیت ملند مردم از کوش کیرد * ز دیگ فتنه ها سرپوش کیرد *
لغ موبد ع سکون واو وفتح باء موحده ایله مجوس دانشمندی شیخ نظامی بیت میان
در بست شیرین پیش موبد * بفراش درون آمد بگنبد * و مجوسك معتمد دینلری اولان
سر دانشمندان اولدوغی ده مروبدر شیخ نظامی بیت زده موبدش نعل زرین و اسب *
شده نام آن خان آذر کشسب * کتاب السامی فی الاسامی ده آفتاب پرست طایفه سنك
بیوك دانشمندلرینه دیرلر و فرهنگ زفانکویاده حاکم آفتاب پرستان و فرهنگ وفاییده فتح میمله
بمعنی عالم و دانا مسطوردر اما عجم شعراسنك شعرلرندن فهم اولنورکه هر ملتك اسلامدن ماعدا
اولو دانشمندلرینه دیرلر شمس فخری بیت ز علم و خرد بندکان در تو * بود در سخن هر یکی صد
چو موبد * امیر خسرو بیت سپرده عنان موبد چند را * کرفته بکف زند پازند را * بو بیتده
آتش پرست دانشمندی اولدق فهم اولنور لغ موبند ع سکون واو وفتح باء موحده و نون ساکنه
ایله صاج باغی که موی بند دخی دینلور اصلی بند موایدی علم اولدقده مضاف الیه تقدیم اولندی
خواجه سلمان * مصرع * نعل شبرنك تو موبند عروسان بهشت لغ مورد ع واو مجهول
و سکون راء مهمله ایله ایکی معنایه در اول بر اغاجدر بغایت یشل یپراغی اولور و حزان اوازیعشینه
عربیده مرسین واطبا آس دیرلر میوه سی اولور اما بر مقدار عفونتی اولمغله کلو که درحب الاس
دیرلر قراوی بیت چون مورد بود سبز کهی موی من همه * درد اکه بر نشست بر آن موی سبز
پشم * وغایت یشللکی جهتندن زلف وکیسوی محبوبانه نسبت ایدرلر شاعر بیت همچو
زلف دلبران مورد کیسو تاب خورد * همچو عهد دوستان سالخورده استوار * مختاری بیت
لاله را بامی عوض کن سیب را با نسترن * سرو را با کل بدل کن مورد را با ضمیران * ثانی مهرنکیانی
یعنی مهر یوزك معناسنه کذا فی فرهنگ جهانکیری لغ مولد ع واو معروف وفتح لامله بمعنی درنك کننده
و بسته یعنی اکلنوب طورر مسعود سعد سلمان بیت خیره با خویشتن همی کولد * چون
به بیند زهی فرو مولد لغ مع الراء المهمله * مبار ع فتح باء موحده ایله معروف قیون بغرسقی
قیمه ات و پرنج ایله طولدیروب پشوردکدن صکره بعضیلر باغده قاورر لر اصفهانیلر لغتی درعربیده
عصیب و ترکیده مومبار دیرلر بسحاق اطعمه بیت در برابرچه بود رتبهٔ کرد و فربه * در عقب
ذکر مبارست تو خاطر خوش دار لغ مدبر ع سکون دال مهمله وکسر باء موحده ایله منکوب
و مغلوب یعنی ایشی کیرو کیدوب ایلرو کلمیه شیخ عطار بیت مدبری کورو بد نیا آورد * بهرهٔ کی
از عالم عقبی برد لغ مردار ع معروف ناپاك معناسنه لغ مردار خوار ع فتح خاء معجمه و واو معدوله
ایله چیلاق دیدکاری قوشدرکه زغن دخی دیرلر لغ مرغزار ع اول چمنلو یره دیرلرکه آنده قوشلر

لغ

چوق اوله معنای ترکیبی نك مقتضاسی قوشی چوق اولان یردیمکدر اما اطلاقاتنده مطلق
چمن معناسنه استعمال اولنور میرنظمی بیت چمنزار لطیف ودلکشا بود * که صحن مرغزار
وخوش فضا بود ؏ مرغ زیرك سار ؏ برقوشدر طوطی کبی سخنکوی وطوطیدن کوچك اما
رنکی سیاهدر سار وسارك وساروده دیرلر حکیم سنایی بیت چون شناسد جای خودرا
مرغ زیرك سارما * بعد ما پیدا کند اندر زمین آثارما ؏ مرغ سحر ؏ بعضیلر بلبل وبعضیلر
بلبله بکزر برقوشدر سحر وقتنده فریادی زیاده اولور دیدیلر شیخ سعدی بیت ای مرغ سحر عشق
زپروانه بیاموز * کان سوخته را جان شد وآواز نیامد ؏ مزدور ؏ سکون زاء معجمه وضم
دال مهمله ایله اجرت ایله ایش ایشلین آدم حکیم سنایی بیت همه شاکرد اومدرس شان *
همه مزدور اومهندس شان * عربیده اجیر دیرلر وچغتای لسانینده اینچو دیرلر کسر الف وسکون
یای تحتانی ونونه اجاره یه طوتلمش خدمتکاردیمکدر ووقف نامه ده میرعلیشیر وزارتدن شکایت
ایدوب دیر بیت وآزاده لارننك اینچولوککا * کیرماك طمعیدین تشتقی ؏ مستار ؏
سکون سین مهمله وفتح تاء مثناة ایله شراب نوفشارا کشی شراب معناسنه در کاور بعض حرف
طا ایله مسطار دیرلر اما فارسیده حرف طا اولمدوغی ظاهردر ؏ مشت افشار ومشتفشار ؏
کلاهما بسکون الشین المعجمه وتاء المثناة آلات اهل صنایع معناسنه استاد فرخی بیت بنام
جودش غواص کر بحر شود * نخست دست رساند بلولوی شهوار * چو کوهکان که بکان
شد بنام دولت او * نخست میتین درزد بزر مشتفشار * مجمع الفرسده ابتدا ایرشمس اوزمدن
اولان شراب جدیدکه لغت شامیانده مسطار دیرلر ؏ مشکر ؏ سکون شین معجمه وفتح کاف
فارسیله سختیان وبلغاریدن اولان دوشك که مشکره دخی دیرلر ؏ مشکسار ؏ ترکیب
صفتیله موصوفدندر که مشك ساره صفت واقع اولمشدر خوشبوی اولان مکانه دیرلر اکثر
شکوفه ورباحیندن رایحهٔ لطیفه استشمام اولنان محللرده استعمال اولنور شاعر بیت
شکوفه دمیدی ازان صدهزار * همه لاله رنك وهمه مشکسار ؏ مشکین وفادار ؏ برنوع
خرده وخوشبو وچوق پراقلو بیاض کلدر یاز آخرلرنده ایریشور آکا کل نسرین دخی دیرلر کذا
فی المجمع ؏ مطراکر ؏ جندره جی وپرداخت ایدیجی بو لغت عربیدن تصرف اولنمشدرکه
مطرا عربیدر وکر فارسیدر ترکیب ایدوب اسم ایلمشلر ؏ مفردسوار ؏ بودخی آنك کبی
تصرف اولنمشدر زیرا مفرد عربی سوار فارسیدر ترکیب ایدوب یالکز آتلویه اسم ایلمشلردر مولانا
هاتفی بیت بیك دفعه ترکان مفردسوار * رسیدند آنجا دو پنجه هزار * یالکز آتلو دیمکدن
مراد بهادر ودلاور دیمکدر ؏ منجیر ؏ سکون نون ویای تحتانی وکسر جیمله مشبك قفس که
عربیده شعیریه دیرلر ودخی طربزون معناسنه در کاور وامثالی نسنه لرده دیرلر ؏ منغر ؏
سکون نون وضم غین معجمه ایله برنوع بیوك قدحدرکه مجلس باده آخرنده اهل بزم بر برلرینه محبتا
آنکله طلوا ایچرلر آکا سانکین ومنغرل دخی دیرلر امامی هروی * رباعی * ای برده نسیم لطفت
ازروی کل آب * وی درچمن ازشرم رخت کشته کلاب * منغرکه بدو مست شدندی همه کرد *
وی ساغر مستی تواش خانه خراب * خواجه عمید لوبکی * رباعی * ای خداوندی که ازلطف
تودریا پرشود * درصدف هرقطرهٔ آبی زنیسان درشود * بزم شوق توچو دردل کستردفرش

فرش نشاط * چشم من ساقی خوناب وهم منغرشود ؏ مور ؏ واو معروفله ایکی معنایه در
اول قرنجه که عربیده نمله دیرلر شیخ سعدی بیت هرکجا چشمهٔ بود شیرین * مردم ومرغ
ومور کرد انید * ثانی اول پاسدرکه جسم آهنده صیقل ایله زائل اولمیوب یری قاله مورچانه
ومورچه ومور یانه دخی دیرلر سیف اسفرنکی بیت بجایی که جود توشد دام دلها * کشده ور
شمشیر ازحرص دانه ؏ موسیقار ؏ ترکیبده منقال دیدکلری سازدرکه اون بش یکرمی ایرلی
اوفاقلی قامشی هموار وصاف ایدوب آغز ایله اوفورلر میرابوالمعانی بیت کلویم نای ومویی جسم
همچون تار چنك کویا * بدستم کشته است انکشتهایم همچو موسیقار ؏ موشخوار ؏ واو معروف
وواو معدوله وفتح خاء معجمه ایله یعنی زغن که مردار خوار وغلیواج وغلیوار دخی دیرلر شاه ناصر
خسرو بیت نه هرچه با پراوشود زمرغ بازبود * که موشخوار وغلیوار نیز پر دارد ؏ موشکر ؏ واو
مجهول وسکون شین معجمه وفتح کاف فارسیله اول عورته دیرلر که ماتم وعزا محلنده میتك اوصافنی
سویلیه وسایر عورتلر فریاد وزاری ایده لر عربیده نوحه دیرلر فتح حا ایله ؏ موشکیر ؏ یعنی
موشخوار مرقوم یعنی چیلاق ؏ مهر ؏ ضمتین ایله وسکون ها ایله ده جایز درختم وخاتم معناسنه
عربیده یعنی کره یعنی طای ؏ مع الزاء المعجمه * مبارز ؏ فتح باء موحده وکسر راء مهمله ایله
پهلوان وشجیع معناسنه ؏ مراز ؏ فتح راء مهمله ایله کند راپی میونظمی بیت چو هرناشناس
بوده کردن فراز * ببند دوالك کردنش را مراز ؏ مرز ؏ سکون راء مهمله ایله مخرج سفلی یعنی
سو راخ زیرین آدمی وغیره حکیم سوزنی درمطایبه بیت ای مرز تراز دبله مردی * زان مرد
بتورسیده دردی ؏ مرغ شب آویز ؏ برقوشدر کیجه صباحه دك براغاجه یاخود آشیانه ده
ایغندن آصیلوب حق حق دیو فریاد ایدر اول قدر که بورننده ن بو قاچ قطره قان کلور شیخ نظامی
بیت نهاده نام آن شبرنك شبدیز * همه شب مونس مرغ شب آویز ؏ مرغ شبخیز ؏ بلبل
معناسنه در که مرغ زندخوان ومرغ شبخوان ومرغ شب آهنك ومرغ سحر دخی دیرلر شیخ نظامی
بیت منم در راچهٔ مرغان شبخیز * همه شب مونس مرغ شب آویز ؏ مروز ؏ ضم راء مهمله
وواو معروفله هری ولایتنده اولو دلر برقبیله اسمیدر ؏ مز ؏ مزیدن لفظندن صیغهٔ امردر
مکیدن معناسنه حکیم سوزنی بیت تابود نازوکامرانی خوش * بادهٔ عیش وکامرانی مز ؏ موزه دوز
ادك وپابوج وجزمه دیکیجی معناسنه در ؏ مع الزاء الفارسی * مژ ؏ مژهٔ چشم ودخی هوایی
تاریك ایدن نسنه بولتدن یا اوزرینه دوشر عربیده ضباب ترکیده طومان دیرلر کذا فی المؤید ؏
؏ موژ ؏ سکون واو ایله آبکیر معناسنه درکه موژه واژ بردخی دیرلر کوچك کول که یغمور دن
چقوریرلرده ایرکیلوب قالور استاد فرخی بیت چو زلف خوبان درجویهاش مرزنکوش *
چون خط خوبان بر موژهاش سیسنبر ؏ مع السین المهمله * مقرنس ؏ فتح قاف ونون
وسکون راء مهمله ایله خانهٔ بالاکه منقش اوله وهرسقفلرده وایوان اوکلرنده کی صحاقلرده
اولان نقش اندر نقش ؏ مکاس ؏ فتح کافله ایکی معنایه در اول معامله وشغل وعملده مبالغه
ایتمك یعنی ایش وکار وکسب طلبنده سعی واقدامی زیاده ایتمك عربیده کی جد وجهد واقدام
واهتمام معنالرینه در حکیم نزاری قهستانی بیت شراب بستدن وبی مکاس نوشیدن * نه عذر
ودفع فریب وبها نه آوردن * ثانی اول شخصه دیرلرکه یوللرده ودربندلرده مرور وعبور ایدن

تجار وبازرگانلردن یوکاری ایچون اقچه آله باژ وباج دخی دیرلر شیخ عطار از اسرارنامه * مثنوی
گفت محمود آن خدیو کامکار * میخرند از بهر خود بنده هزار * پس ایاز پاک دل را آن زمان *
در مکاس جمله بستد رایگان مکیس کسر کاف وسکون یای تحتانیله مکاس مرقوم
معنالرینه در یعنی اول ایشک طلبی نهایته ایرشدرمک حکیم فردوسی بیت خوش آید
ترا از کدایان مکیس * که در بذل هستی تو بی شبه ودیس * حکیم سنایی بیت چیست امشب
شب عقاب ومکیس * عوض ماست ماهتاب وملیس * ثانی باج معناسنه در باجه مطلق
باجدر میرنظمی بیت دران جایکه بودیک باجدار * گرفتن مکیسی شده بیقرار مماس
فتح میمله زمین پستی ومغاک یعنی آلچق وچقوریر کذا فی فرهنگ جهانگیری عربیده ایکی نسنه
بر برینه یقین اوله شویله که بری برینه سورینه میرنظمی بیت بعشقش کشیده غم بیقیاس *
نکشته دمی بیکدر ازماس مع الشین المعجمه * مشوش ضم شین معجمه وواو مجهول ایله
بر طعامدر عربیده طه آقن روغن ساده وبکمز ایله بشوروب ور مقدار قوام ویروب تناول ایدرلر
مورش واو مجهول وکسر راء مهمله ایله اوج معنایه گلور اول بونجق دیزیسی که زنان
بویونلرینه طقارلر عربیده خرزه دیرلر ثانی دکان اوکی ثالث صفه معناسنه در موش
واو معروفله صچان معناسنه شیخ سعدی بیت گربه شیرست در گرفتن موش * لیک موشست
در مصاف پلنگ * عربیده فاره دیرلر چغتای لسانلنده چچقان دیرلر مولش واو معروف
وکسر لامله اسم مصدردر آکلش معناسنه ابوشکور بیت بکار دهر مولش گرچه بدنیست
ولی در خیر کردن از خرد نیست * حکیم فردوسی بیت بدو گفت کاموس کین رای نیست *
بدین مولش اندر مرا پای نیست مع الغین المعجمه * مرغ سکون راء مهمله ایله اوچ
معنایه گلور اول عموما قوش معناسنه در عربیده طیر کبی ثانی نیر اعظم اسماسندن بر اسمدر
شیخ نظامی بیت تو دهی صبح را شب افروزی * روز را مرغ ومرغ را روزی * شاعر بیت
بود طعمه باز تو مرغ روز * نه مه چو رایت بود شب فروز * ثالث زنجبیل که مرتاده اولور
مغ آتش پرست کافره دیرلر استاد عنصری بیت چو شب رفت و بردوست پستی گرفت
هوا چون مغ آتش پرستی گرفت * مطلق کافره دیرلر شمس فخری بیت دشمن خسرو خلیل امین
در همه باب کمترست از مغ موغ واو مجهول ایله مغ مرقوم معناسنه شیخ سعدی بیت
موغی در بروی جهان بسته بود * بتی را بخدمت میان بسته بود مع الفاء * مشرف سکون
شین معجمه وکسر راء مهمله ایله کاتب معناسنه حکیم شفایی در هجا بیت خالوی توشد ناظر
دلالی سرگین * عموی تو شد مشرف کناسی میدان * کناس فتح نون مشدده ایله کاریز
معناسنه در موتاف قیل بوکجی موتاب وموتاو دخی دیرلر میرنظمی بیت بموتافی شود
سرمایه ریشش * یا خود گشته چو قوطاسی به پیشش موشکاف مدقق وباریک نظر
معناسنه مولانا جامی بیت خاطر از وسوسه صافی کردند * در ورع موشکافی کردند *
موی شکاف دخی دیرلر مدقق ومحقق معناسنه خواجه سلمان بیت گاه در حل دقایق
سخنیست موی شکاف * گاه در کشف حقایق علمیست چهره کشا مع القاف * مشاق
فتح شین معجمه ایله خدمتکار معناسنه وشاق دخی دیرلر ابو المعانی بیت مشاق تو بوند خوبان

خوبان عالم * بلک حسن را شاه جهانی مشتاق آرزومند معناسنه وله بیت تو بی
چو کعبه انور بدیده عشاق * جمال حسن تو خلق جهان همه مشتاق مع الکاف * مروای نیک
مصنفات باربد خسرودن برلحن اسمیدر شیخ نظامی بیت چو برمروای نیک افراختی بال * همه
نیکو شدی مروای آن فال مرژدک سکون زاء فارسی وفتح دال مهمله ایله بر شخصک آدیدر که
نوشروان پدری قبادشاه زماننده دعوای پیغمبری ایلدی نوشروان پادشاه اولدقده آنی
سکسان بیک نفر توابعیله قتل ایلدی محمد هندوشاه بیت جهاندارا تواند ردفع احداث *
چو نوشروانی اندر دفع مرژدک مرژک مصغر مرژه در کاف تصغیر ایله مشتانک
سکون شین معجمه وفتح تاء مثناة ونونله الو قیاسی یعنی آوج ایچنه صغار طاش مشک
معروف عربیده مسک دیرلر ولایت چین ودیار خطاده مملکت ختننده حاصل اولور ناف آهودر
خالص اولوب مغشوش اولیه نک امتحانی استشمامدر یعنی قوقولدقده بورونی قان گلور شیخ سعدی
بیت بدو گفتم که مشکی یا عبیری * که از بوی دلاویز تو مستم مشکک سکون شین معجمه
وفتح کافله براوت کوکیدر زیاده خوشبوی عربیده سعد دیرلر ضم سین مهمله ایله اطبا معالجه یه
استعمال ایدرلر شاعر بیت گرچه مشکک بسی بود خوشبوی * فرق وی چون بمشک بسیارست
مشکنک سکون شین معجمه وفتح کاف ونونله بر قوشدر که کلکه مشابه اکثر صو کنارنده
تعیش ایدر مشکینک سکون شین معجمه ویای تحتانی وکسر کاف وفتح نونله بر حلوا
آدیدر کذا فی المؤید مشنک ومشنکک کلاهما بسکون الشین المعجمه وفتح النون
بمعنی مشنج مرقوم یعنی برغله در هندولر کلاو دیرلر مغلاک سکون غین معجمه ایله
درویش فقیر معناسنه در جمال الدین عبد الرزاق کاشی بیت بقسمتست مقادیر رزق زجهد ست
دلیلش ابله مرزوق وزیرک مغلاک * بو لغت اگرچه عربی یه بکزر اما کتب معتبراتده فارسی
کولمشدر مغوشک ضم غین وفتح شین معجمتین ایله مجوس دانشمندیدر ملک
بمعنی زوپین که کوچک حربه در پوربهای جامی بیت باد اخلید دیده شوخت بزخم خار *
وانکه سفته سینه شوخت بنوک ملک ملاک سکون لامله حبوباتدن بر نوع قره دانه در
ابو المؤید بیت بسا کسا که ندیم حریره وبره است * بسا کس است که سیری نیابد از ملکش *
شیخ عطار بیت ملاک مطلب که نخوردی مغز خر * ملاک گاو آزاد هند ای بیخبر * ومرجمک اولمق
اوزره دخی منقولدر بیت اوله مرجمک اولمق مناسبدر زیرا قره دانه غدای انسانه صالح
دکلدر وعربیده معناسی کسنه نک تحت تصرفنده اولان شیئه دیرلر فارسیده تحیت وسلام
معناسنه اولدوغی دخی مرویدر ملکک سکون لام وفتح کافله ابه کوجی دیدکاری اوت
عربیده خبازی دیرلر بعض نسخه ده ملکل واقع اولمشدر مندک سکون نون وفتح دال مهمله
ایله پاره لنمش نسنه هرنه اولورسه میرنظمی بیت درویش کهنه جامه ومندک * شده در پیش
مردمان منجک منلاک سکون نون وفتح لامله دانشمند که ملا ومنلا دخی دیرلر منهلاک
سکون نون وکسر ها ایله فقیر ودرویش معناسنه در وله بیت درجهان هرکه منهلاک شود *
از سؤال وحساب پاک شود موشک واو معروف وفتح شین معجمه ایله پراسه که شب پره
دخی دیرلر کوندزه نظر ایده مدیکندن کوندز شره چقمیوب کیجه چقوب اوچر شیخ سعدی

بیت نورکینی فروز چشمهٔ خور * خوش نیاید بچشم موشك کور ﻙ موك ﭼ واو مجهول ایله
بمعنی میش یعنی قویون کذا فی فرهنك جهانکیری اما مجمع الفرسده بمعنی نیش مسطوردر ﻙ مهك
فتح هایله سکل که وجود انسانده ظاهر اولور عربیده ثؤلول دیرلر ﻙ مع الکاف الفارسی ﭼ
ﻙ مرداسنك ﭼ سکون را ونون وفتح دال وسین مهملات ایله کمشدن آیریلان قورشون ترکیده
مرده سنك وعربیده مرده سنج دیرلر ﻙ مرده ریك ﭼ میتدن کیرو قلان اثواب ومال وارزاق
مرده ری دخی دیرلر متروکات معناسنه حضرت مولانا قدس سره * مثنوی * اشتر اشك کای
بر پشت تست * کرنسیمش در توصد کلزار رست * میل تو سوی مغیلانست وریك * تا چه
کل چینی ز خاك مرده ریك * وله قدس سره بیت ازخراج ار جمع آری زر چوریك * آخر آن
از تو بماند مرده ریك * وله قدس سره بیت کفت قاضی خیز ازین زندان برو * سوی خانه مرده
ریك خویش شو * نفرین محلنده آرته قلان دیدکلری معنایه رشید الدین وطواط بیت
درد او حسرتا که بپایان رسید عمر * وین حرص مرده ریك بپایان نمیرسد * حکیم انوری بیت
کفتم کلید حجره بمن ده تو برنشین * این مرده ریك را تو باهستکی بیار ﻙ مرغ شب آهنك ﭼ یعنی
بلبل میرخسرو بیت دوش زیاد رخت آه جکر سوز من * شد بهوا پر بسوخت مرغ شب آهنك را
ﻙ مرك ﭼ سکون را مهمله ایله بورندن آقان غلیظ صوکه خلم دخی دیرلر سومك معناسنه
ﻙ مرزبانك ﭼ کسر را مهمله وسکون یای تحتانی وزا معجمه وفتح با موحده ونون ساکنه ایله
بردار ودرخوب کلاه دخی دیرلر کذا فی فرهنك جهانکیری ﻙ مشتاسنك ﭼ سکون شین
معجمه وفتح تا مثناة وسین مهمله ایله ﻙ مشت سنك ﭼ بودخی آنك کبی ایکی معنایه کاور اول
بمعنی سنك فلاخن یعنی صپان طاشی علی شطرنجی بیت تیغ خوشتر ز طعنهٔ دشمن * مشت
بهتر ز سنك مشتاسنك * ثانی ال ایله آتیلن طاش که عربیده سلمه دیرلر ﻙ مشتنك ﭼ
سکون شین معجمه وفتح تا مثناة ونونله دزد وراهزن معناسنه کذا فی الاداة ﻙ منك ﭼ
سکون نونله ایکی معنایه در اول غله معناسنه شاه ناصر خسرو بیت بخوشه در از بهر بیرون
شدن * چنان جمله شد ماش ومنك ونخود * ثانی بال آروسی که منج دخی دیرلر منصور
شیرازی بیت زاده ازمن فضیلت ودانش * چون شکر از نی وعسل از منك * فرهنك
زفانکویاده سیاه برغله در ماشدن خرده وصید نهٔ ابی زیحانده برچوب در هرکیم تناول ایلسه
عقلی مختل ومست ومدهوش اولور معاجینه جزؤ ایدرلر سرخ رنك ناخواهه مشابه اما
آندن ایریجه اولور معربی منج در ﻙ مع اللام ﭼ مخمل * سکون خا معجمه وفتح میمله ابریشمدن
اشلنن حاولی قماش بعض ساده رنك وبعض منقش اولور قطیفه دیرلر حکیم اسدی بیت چه
مخمل چه شاره چه خز وحریر * چه دینار ودیبا چه مشك وعبیر ﻙ مزمّل ﭼ فتح زا معجمه
وکسر میم مشدده ایله لوله که باقردن ایدوب چشمه لره ومصلقلره وابدست آلنور یرلره قورلر حکیم
ازرقی بیت آن کردش مزمّل زرین شکفت را * آبی بروشنی خورد آن اندر وروان * وله بیت
پیروزه همچو سیم کشیده درون رود * ازکوشهٔ مزمّل زرین بایدان * عربیده جامه اور تنوب
صارلمق معناسنه در ﻙ مستقبل ﭼ سکون سین مهمله وقاف وفتح تا مثناة وبا موحده ایله
تمام یازیان صورت مقابلی نیمرخ در مولانا عرفی بیت چهره پرداز جهان رخت کشد چون

چون مجمل * شب شود نیمرخ وروز شود مستقبل * عربیده کاکجك زمانه وکاکجك نسنه یه
دیرلر مقابلی ماضی در ﻙ مغل ﭼ ضم غین معجمه ایله ماوراء النهر تاتاری که جنکیز خان وهلاکو خان
وتیمور خان آنلردندر وفتح غین معجمه ایله ده بر طائفه در مولانا هاتفی بیت کروه مغل بچهٔ
ماهروی * وزیشان کل ولاله را رنك وبوی ﻙ مغول ﭼ ضم غین معجمه وواو مجهول ایله ده مغل
مرقوم معناسنه در ﻙ مقل ﭼ سکون قافله کرزوکو پال معناسنه ودخی بردار ودر هندوستانده
ککل دیرلر مؤید الفضلاده مسطوردر وبعض کتب طبیه ده درت جزؤدن مرکب بر عطردر
ﻙ مقیل ﭼ کسر قاف وسکون یای تحتانیله برنوع طعام در که کوفته ات وقوروق یاغی وبغدای
ونخود وباقلا و پیاز وشلغم ایله ایدرلر ﻙ مل ﭼ ایکی معنایه در اول برنوع ایری وبیمزه امرود در
خرمل دخی دیرلر ثانی عربیده شراب معناسنه در اما لغت فارسی اولمشدر حکیم سنایی بیت
پیش درکاه او ز اهل هوس * مل سوارست وکل پیاده وبس * خواجه حافظ بیت در حلقهٔ
کل ومل خوش خواند دوش بلبل * هات الصبوح هبوا یا ایها السکارا * شمس فخری بیت
احتسابش بدان رسید که بود * تلخی وشکر از طبیعت مل ﻙ منبل ﭼ سکون نون وکسر با
موحده ایله منکر وراه مستقیمدن دورد و شمش معناسنه حکیم سنایی بیت شرع ورزی نیاید
از منبل * حق کذاری نیاید از کاهل * حضرت مولانا قدس سره * مثنوی * ساختی
خود را جنید وبایزید * رو که بشناسم تبر را از کلید * بدرکی ومنبلی وحرص وآز * چون کنی
پنهان بشیدای مکرتاز ﻙ منغرل ﭼ سکون نون وضم غین معجمه ورا مهمله ایله برنوع بیوك
قدحدر مجلس آخرنده آنکله طلو ایچرلر کذا فی فرهنك جهانکیری ﻙ موسیقال ﭼ بمعنی
موسیقار مرقوم ﻙ مول ﭼ واو مجهول ایله بش معنایه کاور اول معشوقه که ترکیده
اوینماش دیرلر حضرت مولانا قدس سره بیت آن زنك میخواست تا با مول خویش * میزند
در پیش شوی کول خویش * استاد لطیفی بیت بدین خط زیبا بدین قد طول * عجب نبود
ار باشدش زهره مول * ثانی بودن لفظندن صیغهٔ امردر مول مول دیرلر یعنی باش باش دیمك
اولور مثلا مرد باش دیمکده مرد مول دیرلر حضرت مولانا قدس سره بیت برای تو مهمان
در انتظارند * سبکتر روچرا در مول مولی * حکیم اسدی بیت نریمان بشد شاد وکفتا بمول *
همه کارهای جهان شد شمول * ثالث بمعنی صبر وتأخیر شمس فخری بیت بسوی درکه شهنشه
شو * سر حسرت ممال وپیش مول * بو ایکی معناده اضداد قبیلندن اولور رابع بازکشت
خامس نازبعض فرهنکلرده حرامزاده معناسنه ده مرویدر واو معروف ایله عربیده عنکبوت
معناسنه در هندی لسانده قیمت وبیخ نباتات وسرمایه معنالرینه واشباع ضمله عربیده مال
معناسنه در که متمول مالدار دیمکدر ﻙ مومول ﭼ کوزده واقع اولور بر علتدر کذا فی التحفه
ﻙ مویه زال ﭼ موسیقی ده برنوا آدیدر کذا فی المجمع ﻙ مع المیم ﭼ * مدام ﭼ هروقت ودائما
ومتصل شراب ایچمکه دیرلر خواجه حافظ بیت ما در پیاله عکس رخ یار دیده ایم * ای بیخبر
زلذت شرب مدام ما * شمس فخری بیت هم بد انسان که فرخی کفتست * باد از فرخی وعیش
مدام ﻙ مشکدم ﭼ سکون شین معجمه وکاف وضم دال مهمله ایله سیاه رنك بر قوشدر غایت
خوش آواز اولور حکیم اسدی بیت پراکنده با مشکدم سنکخوار * خروشان بهم سارك

وكبك وسار ل موزد اسپرم ع برنوع ریحاندركه یپراغی موردیپراغنه بکزر کذا فی المجمع ل موم ع
معروف شیخ عطار بیت چون عنایت قادر وقیوم کرد * در کف داود آهن موم کرد *
ل مع النون * مبسیدن ع سکون باء موحده ویای تحتانی وکسر سین مهمله ایله غضب
ایله زیرلبدن سو یلمك معناسنه در ل متکیدن ع سکون تاء مثناة ویای تحتانی وکسر کاف ایله
بمعنی شاشیدن یعنی ایشه مك بو ایکی لغتك مثالی میر نظمی بیت ببسیدم لب ودر دل
غضبناك * به پیشیش شیر وامتکید از باك ل مچکان ع سکون جیم وفتح کاف فارسیدن ایله
بمعنی مژکان ل مچکیدن ع سکون جیم فارسی ویای تحتانی وکسر کاف ایله مفنی دیمك اولور
کذا فی فرهنك جهانکیری ل مردن ع سکون راوفتح دال مهملتین ایله اولمك فوت معناسنه
مستقبلنده افصح بودركه کسر میم ومابعد نه بریا زیاده ایدوب میر دینه وکاهی ضرورت شعر
ووزن قافیه ده یایی حذف ایدوب مرددخی دیرلر حکیم اسدی بیت شناور چوبی اشنا را کرد
چو زیرك نباشد نخست او مرد * چغتای اسامنده مرده یه اولوك دیرلر وواو کتابت اولنور اما
تلفظ اولنمز میر علیشیر بیت اولوکنی تیرکور ورلعلینك مسیح آسا کلام ایلاب * تکلم چاشنی
سین شربت یحیی العظام ایلاب * وله ایضا بیت کیزار مین کویدا ایل لار نظر حالیمغه
سالغای دیب * اکر اولتورسه قانیم توفراغیدا قالغای دیب ل مرزان ع سکون راء مهمله
وفتح زاء معجمه ایله نرکس معناسنه میر نظمی بیت کند درباغ مرزان دیدبانی * دهد مژده قدوم
یارجانی ل مرغ زندخوان ع فتح زا وخاء معجمتین وسکون نون ودال مهمله وواو معدوله ایله
بلبل معناسنه در حکیم خاقانی بیت کرمغانرا رازمرغان دیدمی * دل بمرغ زندخوان در بستمی
ل مرغ شبخوان ع دخی بلبله دیرلر خواجه حافظ بیت مرغ شبخوانرا بشارت باد اندر راه
عشق * دوست را باناله شبهای بیداران خوشست ل مروسیدن ع ضم را وکسر سین
مهملتین ایله ایکی معنایه در اول برنسنه یی عادت ایلمك ثانی برکاره زحمت چکمك معناسنه در
ل مزددندان ع سکون زاء معجمه ودال مهمله اولی ایله اول آقچه درکه اکابر واغنیا فقرایی
اطعام طعام ایتدکدن صکره ویررلر ایدی شمدی امر برعکس اولوب اکابر ووزرادن برینه
ضیافت اولندقده اوکنه پیشکش چکان آت ویاخود تفاریق وذی قیمت نسنه یه دیرلر میر نظمی
در وصف طمعکار بیت مزددندان کردهی مال جهان * هیچ نمی آید قناعت رابدان *
ل مژدکان ع سکون زا وکاف فارسیدن ایله بشارت معناسنه استاد لطیفی بیت هر آن زخمی
کزان مژکان بجانست * دلم راز آن جراحت مژدکانست ل مژکان ع سکون زا وفتح کاف
فارسیدن ایله کرپك که عربیده اجفان وجفن دیرلر قیاس بوایدی که جمع مژه اوله امامفرد معناسنه
استعمال اولنور استاد لطیفی بیت بمژکانی دلم مجروح کردی * بلعل لب مکن درمان
خسته ل مشت زن ع سکون شین وتاء مثناة وفتح زاء معجمتین ایله پهلوان وکورشجی یه دیرلر
ومشت آور دیو صیغه امر اولور شیخ سعدی بیت کرات زدست برآید دهنی شیرین کن *
مرد آن نیست که مشتی بزنی بردهنش * مثال اول میر نظمی بیت مشت زنی بودبسی زورمند *
هم پسرود ختراو بود چند ل مشك ترکان ع ترکیده طوپلاق دیدکاری دارودر ل مشك زمین
دخی طوپلاقدر ل مشکیدن ع سکون شین معجمه ویای تحتانی وکسر کاف ایله بمعنی دندیدن یعنی

یعنی کومردنك سباع صفتی در میر نظمی بیت آمده در بیش واشکیدن کرفت * همچو شیر
شرزه مشکیدن کرفت ل مفاجان ع سکون فا وکسر لام وفتح جیم ایله ولایت غزان سرحدنده
واقع برارمق آدیدر حکیم خاقانی بیت باد صبا باب کرنقش قدا فلج افکند * چون توخلاج
وفتح را بوشط مفاجان بری ل مغالچین ومغلچین ع کلاهما بفتح الغین المعجمه وسکون اللام
وکسر الجیم الفارسی الاکوزه دیرلر ل مغان ومغن ع جمع مغ یعنی آتش پرستان کشیشلریدر
ل مکران ع سکون کاف وفتح راء مهمله ایله برولایتدر ودیرلر که طاشی وکسکی آدم شکلنده
اولور ایمش مولانا هاتفی بیت کز آن سرزمین تا بمکران زمین * به تیر بزر انند پکران جبین *
ل موژان ع واو معروف وفتح زاء فارسیه ایله نرکس دیدکاری چیچکدر استعاره طریقیله
کوزه ده اطلاق اولنور استاد فرخی بیت خوی کرفته لاله سیرابش از تف پلند * خیره کشته
نرکس موژانش از خواب خمار * شمس فخری * قطعه * خدایگانا شعرم که هست سحر حلال
حرامزاده بوده رکه خواندش مرجان * کرش بلولو ومرجان کسی کند نسبت * چنان بود که
بنرکس تشبیه موژان * فرهنك جهانکیریده چشم شهلای پرکرشمه مسطوردر ل موزه بالین
پابوج یاصدوغی که اوچکه یه قودلر نعمة الله صقمان دیو تعبیر ایلمشدر ل موقان ع واو مجهول
وفتح قاف ایله بوشهردرکه فضا وصحراسنی مدح ووصف ایلمشلردر غایت نزهت ولطافتی واردر
خواجه سلمان بیت بهارخانه چین عرصه کلستانست * مخوان بهار مغانش که دشت موقانست
ل موقلون ع واو مجهول وسکون قاف وضم لام ایله بردارودر عربیده اکلیل الملك دیرلر ل مولتان
واو مجهول وکسر لام وفتح تاء مثناة ایله برطائفه در غارت ویغما ایله مشهوردر مولانا هاتفی
بیت یسارش باپین کیخسروی * شد از هاتی ومولتان قوی ل مولیدن ع واو معروف
وکسر لام ایله بمعنی درنك کردن اکلنمك معناسنه حکیم فردوسی بیت بمولیم تا نزد خسرو شوند *
بدرکاه او اشکر نو شوند * وله ایضا بیت کز ایران زیاد اندر آید باب * به آید زمولیدن اندر
شتاب ل موم آپین ع مومیایه دیرلر شرحی آپین لغتی ذیلنده ذکر اولندی ل مویان ع
بوزن کویان بمعنی نوحه کنان حکیم انوری بیت مویه کرکشته زهره مطرب * بدجهان وجهانیان
مویان ل مویدن ع واو معروف وکسر یای تحتانی اول وسکون ثانیله نوحه ایلمك یعنی میت
اوزرینه مرثیه اوقیوب آغلمق معناسنه مصدردر ل مع الواو * مرکو ع سکون راء مهمله وضم
کاف فارسیله بمعنی کنجشك یعنی سرچه ل مشکو ع سکون شین معجمه وضم کاف ایله بمعنی بتخانه
منوچهری بیت یکی بتخانه آزر یکی بتخانه مشکو * سه دیکر جنت عدن وچهارم جنت المأوی
ودخی حرمخانه ملوك وسلاطین معناسنه حکیم خاقانی بیت رفت شیرین بشبخون فنا * نقش
مشکو وشبستان چکنم * فرهنك زفانکویاده حرم پادشاهان مرویدر ل مو ع اوج معنایه
کاور اول قیل صاج وصقال وزلف وجمله وجود انسانده وحیوانده بتن قیل عربیده کی شعر
معناسنه ثانی ففغوری کاسه وطبق وفنجانده اولان جزوی یاریق که آندن نسنه طملهمز
دومله اکادیرکلی دیرلر حکیم صاحب بیت نغمه بلبله پیرمغان کرشنوی * قیمت کاسه ففغور
بموی کردد * ثالث سوزك دقیق محلی وبر ایشك دقتله کزاونسنه لری که موبمو کفتم ومو بمو تجسس
کردم دیرلر ل موبمو ع ایشی بیقصور ایلمك وسوزی تقریر وتقریر سویلمك ابو المعانی بیت

مو بو كفتم با و حال دل زار و حزين * در ميان ما و جانان از غم دل هر چه هست لغ موتاو ح
موتاف و موتاب معناسنه در لغ مواو ح واو مجهول و ضم لامله ايچى بوش براغاجدر كشيشلر
وابداللر آغزله اوفورب چالرلر كندولره مخصوص صدا ظاهر اولور حكيم خاقانى بيت مواو
مثال دم چو برآرد بلال صبح * من نيز سر ز چو خه خارا برآورم * وله در قصيده بيت بيانك وزارى
مولو زن از دير * ببند آهن اسقف براعضا * فرهنك زفانكويا ده حلقه آهنين و مجمع الفرسده
ناقوسى باشد باريك كه زاهدان ترسا در درون دير زنند * حكيم خاقانى بيت مرا بينند
در سوراخ غارى * شده مولوزن و پوشيده چوغا لغ مهره جاندارو ح مارمهره معناسنه
و پادزهر معناسنه ده مرويدر حكيم خاقانى بيت بهترين جاهى بدست و بدترين قومى كرو *
مهره جاندارو اندر مغز ثعبان ديده اند لغ مم الهاء * مچه ح فتح جيم فارسيله بمعنى مرده
لغ مردارخانه ح نرده برخانه دركه آنده مهره در ششدر واقع اولور لغ مرده ح اولودر مقابلى
زنده در شيخ عمر خيام * رباعى * چون مرده شوم خاك مرا كم سازيد * و احوال مرا عبرت مردم
سازيد * خاك تن من بباده آغشته كنيد * و ز كالبدم خشت سر خم سازيد لغ مرغانه ح
سكون راء مهمله و فتح غين معجمه و نونله قوش يمرطه سى هرنه نك اولورسه لغ مرغه ح سكون
راء مهمله و فتح غين معجمه ايله دخى يمرطه در ابو المعانى بيت مرغه امروز را از مرغ فردا بهترست *
عاقلان ندهند هركز نقد حاضر نسيه را لغ مژدكانه ح سكون زا و فتح دال مهمله و كاف
فارسيله و نونله مژده ايچون و يربلان نسنه يه ديرلر لغ مژده ح مشتلق معناسنه در مصدرى
مژده دادن و مژده كر اسم فاعليدر لغ مژه ح فتح زاء فارسيله كرپك كه عربيده جفن ديرلر
لغ مسته ح سكون سين مهمله و فتح تاء مثناة ايله طعمه باز و شاهين و غيرهما يعنى آوجى
قوشلره و يربلان يم استاد رودكى بيت منم خو كرده بر بوسش چنان چون باز بر مسته * چنان
بانك آرم از بوسش كه بانك آرى تو از پسته لغ مسيچه ح سين مكسوره و ياى ساكنه و فتح جيم
فارسيله مزكالدك ديدكارى قوشدر لغ مشت رنده ح سكون شين معجمه و تاء مثناة و نون و فتح
زا و دال مهملتين ايله بر آلتدر دولكرلر آنكله تخته يى هموار ايدرلر مشت رندنى ديرلر لغ مشتوان
سكون شين معجمه و تاء مثناة و فتح راء مهمله ايله ايكى معنايه در اول بمعنى مشت رنده ثانى برآوج
نسنه يه ديرلر لغ مشته ح سكون شين معجمه و فتح تاء مثناة ايله خنجر و بچاق و ساير نسنه نك
صاپى و قبضه سى عموما و حلاج ياينك دسته سى خصوصا اثير الدين اخسيكتى بيت هر روز
مهر پنبه زدن بر دواج چرخ * صبح از عمود مشته كند و ز افق كمان لغ مشخته ح فتح شين و تاء
مثناة و سكون خاء معجمتين ايله برحلوادر عربيده مشاش ديرلر مولانا كسايى بيت كودك اكر
خواهيش مواجرت آيد * زود بياموزيش بمغز و مشخته لغ مشكدانه ح سكون شين معجمه
و كاف و فتح دال مهمله و نونله ايكى معنايه كلور اول بر خوشبو دانه در دلوب ايپلكه چكورلر ثانى
موسيقيده برنوا اسميدر شيخ نظامى بيت چو بر كفتى نواى مشكدانه * ختن كشتى ز بويش
مشكخانه لغ مشكزه ح سكون شين و فتح كاف و زاء معجمتين ايله سختيان و باغاريدن اولان
دوشك لغ مشك نافه ح سكون شين معجمه و كاف و فتح نون و فا ايله ايكى معنايه در اول مشك
خالص ثانى براوتدر مشككبى رايحه لو دانه لردر لغ مشكوله ح سكون شين معجمه و ضم كاف و فتح

و فتح لامله كوچك مشك معناسنه دركه مشكيزه دخى ديرلر لغ مشكويه ح سكون شين معجمه
و ضم كاف و فتح ياى تحتانيله ايكى معنايه در اول خوشبو و نفيس دوشكاركه ملوك و سلاطين
و كبار تختلرى اوزرينه دوشرلر مشكوى دخى ديرلر ثانى موسيقيده برنوا اسميدر لغ مغبچه ح
سكون غين معجمه و فتح باء موحده و جيم فارسيله نورسيده آتش پرست اوغلارى و ميخانه جى غلامى
لكن بو عرف عامدر خواجه حافظ بيت آمد افسوس كنان مغبچه باده فروش * كفت
بيدار شو اى رهرو خواب آلوده لغ مغنده ح ضم غين معجمه و سكون نون و فتح دال مهمله ايله
يومرى نسنه كه انسانك وجودنده درى آلتنده ظاهر اولور اما وجعى اولمز عربيده غدد ديرلر
حكيم سوزنى در صفت ذكر خود بيت بصد مغاك بركناكى و مغنده سرى * چكندر و كزرى
نيست كان برابراو * بعض فرهنكده برعضوك كوكى شكست اولدوغندن صكره ناهموار
صاغلوب قالمق و بعض فرهنكده وجود انسانده ريح منعقد اولوب يومرولنسنه ديرلر استاد
عسجدى بيت بردار درشتى ز دل خصم بنرمى * نزدستى آرايد اى دوست مغنده * حق بودركه
اسم عام در اول مقوله لرك هربرينه ديرلر شمس فخرى ات ايچنده اولان بزد ديوب بو بيتى نظم ايلمش
بيت حوادث دشمنانت را بكينه * برآرد يده همچون مغنده لغ موچينه و موچينه ح كلاهما
بواو المجهول و كسر الجيم الفارسى چمبستره كه قيل قوپاررلر عربيده منكاش ديرلر لغ مورچانه
و مورچه ح كلاهما بواو المعروف و سكون الراء المهمله و جيم الفارسى اول پاسدركه جسم آهنه كار
ايدوب هر نقدر صيقل اولنسه ينه يرنده تأثيرى باقى قالور امير خسرو بيت آن جهانكيركه
شيرينى جان بدخواه * كاه هيجا خورش مورچه خنجر كرد * حكيم خاقانى * قطعه * مژده كه
خوارزمشاه ملك صفاهان كرفت * ملك عراقين را همچو خراسان كرفت * ماهچه چتر
او قلعه كردون كشاد * مورچه تيغ او ملك سليمان كرفت * و دخى قلج جوهرينه ديرلر امير
خسرو بيت بلاركها كه اندر جنك و ناورد * پلنك و شير خوردى مورچه خرد * و استعمال طريقيله
هنوز خطى كلمش محبوب خطنه ديرلر كمال خجندى بيت ديدم آن لب بروى از اشك سيه اين
خط نوشت * آنكه شيرينست اينجا اين همه مورچه چو شد لغ مورخانه ح واو معروف و سكون
راء مهمله و فتح خاء معجمه و نونله ايكى معنايه در اول سياه و خرده قرنجه ثانى پاس معناسنه در
لغ موردانه ح واو معروف و سكون را و فتح دال مهملتين و نونله مرسين يمشى كه اصلى مورد دانه
ايدى تخفيفا بر دالى محذوفدر لغ موريانه ح واو معروف و كسر راء مهمله و فتح ياى تحتانى
و نونله پاس كه قلچده و غيريده مورلرده اولور مورچه دخى ديرلر شيخ سعدى بيت آهنى راكه
موريانه بخورد * نتوان برداز و بصيقل زنك لغ موريه ح واو معروف و كسر راء مهمله و فتح
لغ ياى تحتانيله سركه كوپى و صوكنكى معناسنه در مورى دخى ديرلر لغ موزه ح واو معروف
و فتح زاء معجمه ايله ادك و پاپوج معناسنه كه عربيده خف ديرلر چغتاى لسانندده او تولك ديرلر
مير عليشير بيت التون ايسيرغاكه قولاغ آغريتور * زر حل او تولك دركه آياغ آغريتور لغ موژه ح
واو معروف و فتح زاء فارسيله آبكينه يعنى صو ايركان يردركه آزير دخى ديرلر و شرفنامه ده برحلوا
آديدر لغ موسترده ح ضم سين و تاء مثناة و سكون را و فتح دال مهملات ايله قلندران معناسنه كه
صقال و بيق و قاش و كرپك تراش اوله لغ موسه ح واو معروف و فتح سين مهمله ايله زنبور

معناسنه در كذا في فرهنك جهانكيري ع موسيچه ع واو معروف وكسر سين مهمله وسكون
ياى تحتانى وفتح جيم فارسيه ايله برديشى قوشدر حكيم صاحب درقسميه بيت بسر بريدن
موسيچه ازهوس بهوا * بدم فشانى ومسيچه كان مورشكار * ديرلر كه اوچدقده باشى يوقارو
اوچار وخوش صداسى اولمغله اكثر قفسلرده بسلرلر ع مولنجه ع واو مجهول وفتح لام وجيم ونون
ساكنه ايله تخيل تى كه هر تخيل كو مسنه دوشه البته تباه ايدر ع مونه ع واو معروف وفتح
نونله خاصه طبيعى كذا في التحفه ع موينه ع واو معروف وكسر ياى تحتانى اولى وسكون
ثانيه وفتح نونله بمعنى پوستين كه كورك وهر حيوانك تويلى دريسى خواجه سلمان بيت ناروايى كه چنين
شعر بهر حال رواست * نبود خاصه درين فصل كه موينه رواست * سعدى هروى * قطعه
كرچه يكموى زموينه ندارد بنده * وزچه آسيب حوادث اثرى درسرماست * در پناه توزه موينه
مل دميطلبم * زانكه چون قصد مرا لشكر سرما زقفاست ع مويه ع واو معروف وفتح ياى
تحتانيه ايله نوحه وكريه كه ميت اوزرينه سويليوب اغلرلر حكيم انورى بيت مويه كركشته زهره مطرب
برجهان وجهانيان مويان ع مهره ع سكون ها وفتح راء مهمله ايله ايكى معنايه در اول افعى وار درها
باشلرنده اولان طاش مار مهره دخى ديرلر غايت مقبول طاشدر واز بولنور مولانا هاتفى بيت
بودنيه ام افعى تيره كيش * كه هم مهره هم زهر دارد بخويش * ثانى پتك يعنى چكج عبد الواسع
جبلى بيت بسا بدزخم كرزاوچو سرمه پيكر خارد * بسنبد نوك رمح اوچو مهره تارك سندان *
بونلردن غيرى معنالرى معلومدر ع مع الياء التحتانى * متوارى ع سكون تاء مثناة وفتح واو
وكسر راء مهمله ايله كزلو پنهان معناسنه استاد فرخى بيت دوش متواريك بوقت سحر *
اندر آمد بحجره آن دلبر ع مردرى ع سكون راء اول وكسر ثانى وضم دال مهمله نيك ايله بمعنى خالى
حكيم فردوسى بيت برفت وجهان مردرى ماند ازو * نكر خويش نانى زدش آب رو *
فرهنك زفانكو ياده بمعنى ميراث وكنايه درستى وفرومايكى يعنى الندن برايش كلمين آدمه ديرلر
حكيم سنايى بيت بود در مردرى كربانش * دودرم بهر جامه ونانش ع مرده رى ع بمعنى
مرده ريك مرقوم حكيم فردوسى * مثنوى * بكيتى درازمرك خوشنود كيست * كه فرجام كارش
بداند كه چيست * بمرد جهان مرده رى ماند ازو * شد آن كنج پادشاهى ورنك وبو * حكيم زجاجى بيت
بماند اينهمه مال ازو مرده رى * اكر ناصرى بود وكر قادرى ع مرغابى ع سكون راء مهمله وفتح
غين معجمه وكسر باء موحده ايله اوردك دائما صو ده تعيش ايلدوكندن مرغابى تسميه اولنمشدر
فريد الدهر بيت زاوج موج اين دريا بر آمد صد هزار انجم * چو برروى محيط كل شناور خيل
مرغابى ع مرده كانى ع مرده ايچون ويريلن نسنه يه ديرلر ع مزورى ع ضم زاء معجمه وسكون
واو وكسر راء مهمله ايله مرتك معناسنه در ع مستوفى ع سكون سين مهمله وفتح تاء مثناة
وكسر فا ايله دفتردار ديوان معناسنه خواجه سلمان بيت نيست بى پروانه مستوفى ديوان او *
في المثل كر يك ورق يادا زكلستان ميرود ع مستى ع سكون سين مهمله وكسر تاء مثناة ايله شكايتى
معناسنه در استاد لبيبى بيت باده خور ومستى كن مستى چه كنى ازغم * زيرا كه بود مستى خوشتر
زغم مستى ع مشتى ع سكون شين معجمه وكسر تاء مثناة ايله اوچ معنايه در اول بر آوچ معناسنه
مسعود بيك بيت دردشت غم آمد رون كردست سركردان مرا * چون كردبادى كاورددر چرخ

درچرخ مشتى خاك را * ثانى جمع قليل يعنى آزجماعت حكيم اسدى * مصرع * اعادى
كدايند مشتى ارازل * وبو مقدار معناسنه شيخ نظامى * مصرع * باتش بدل كشت
مشتى شرار * ثالث كروه اندك معناسنه تنكم تفسير بيلى ده بو عبارت صحيحه بو ياجه مسطور در
سأل رسول الله صلى الله تعالى عليه وسلم عن ميكائيل عليه السلام هل يقول الله عز وجل
شيئا بفارسى قال نعم يقول الله تعالى جل جلاله * چكنم با اين مشتى ستمكار جز آنكه بيامرزم *
كذا نقل في بعض الكتب بو معنايه كمال اسمعيل بيت يك كرشمه كرده فضلت يا بنى آدم ازان
غلغلى در جان مشتى خاكيان انداخته ع مشكمالى ع سكون شين معجمه وكاف وفتح ميم
وكسر لام ايله مصنفات باربد خسرودن برلحن آديدر شيخ نظامى بيت چو در مشكوى كردى
مشكمالى * همه مشكو شدى ازمشك خالى ع مشكوى ع سكون شين معجمه وضم كاف ايله
نفيس وخوشبو دوشكار كه ملوك وسلاطين تختلرى اوزره دوشرلر حكيم اسدى بيت برو تخت
جم را سوى كاخ ماه * بمشكوى زرين بياراست كاه * كاه تخت معناسنه اولور معيار جماليده
شمس فخرى خسروك شيرين ايله اوتوردوغى خلوتخانه سنه ديرلر ديوب بو بيتى نظم ايلمش
بيت هميشه نكهت خلقت بماناد * كر وآفاق شد مانند مشكوى ع مغنى ع فتح غين معجمه
وكسر نون مشدده ايله مطرب وكوينده معناسنه اما اكثر زماننده استعمال اولنور خواجه حافظ
* مصرع * مغنى كجايى سه تارى بزن ع مورى ع واو مجهول وكسر راء مهمله ايله ايكى
معنايه در اول صو يوهرنكى كه كنك دخى ديرلر طيان مرغزى درهزل بيت كونت كاريز وكيرمن
موريست * آب مورى من برنك چو دوغ * بو معنايه شمس فخرى بيت زفر دولت اوچشمها
روان كردد * بسنكلاخ درون بى پناه وبى مورى * ثانى اوجاغك توتون چقه جق يرى
مولانا جامى درسلسلة الذهب بيت زنكى روى چون دردوزخ * بيتى اش همچو مورى مطبخ *
عربيده چقمقدن چقن آتشه ديرلر تنكم بو بيته واقعدر عمر بن معدى بيت مورى زناد الوغا
في يوم معركة * اذا الدليل بدمع رام يطفيها ع ملوى ع سكون لام ايله بر طائفه آديدر
مولانا هاتفى بيت چو دانست ملوى اهل طراز * كه آمد بدروازها تركتاز ع موسقى وموسيقى ع
علم ادوار دركه علوم رياضيه دن مستقل بر علمدر آنده نغمات ومقامات اجرا اولنور ونه
وجهله اولمق تنفر ونه طريقيله اولمق استلذاذ حاصل اولور ونقرات اراسنده ازمنه متخلله
نغماتك تأليفنه وتنافر واستلذاذنه نظر بحثه صناعت تأليف ديرلر ونقرات اراسنده ازمنه
متخلله يه نظر بحثه علم ايقاع ديرلر ع موش دشتى ع عرب طوشانى ديدكارى بيابان چحانيدر
مزروعاته دوشدكده تباه ايدر ع مولى ع سكون واو وكسر لام ايله بر طائفه دركه غارت
ويغما ايله مشهوردرلر ع موى ع سكون واو ايله قيل معناسنه در عموما كه قيون وكچى وسائر
حيوانا تك قيلنه ده موى ديرلر عربيده كى شعر معناسنه جغتاى لساننده جمله حيوان وانسان
تويته توك ديرلر وقوش يوكى معناسنه سبعه سياره ده بهرام شاهك تيرانداز لكى وصفنده ايدر
بيت قاى توكين صيد نيناك نشانه قيليب * اوقى اول بيرنى آشيانه قيليب ع موبى ع واو
معروف وكسر ياى تحتانى اول ايله كورك كه براثوابه قپلو اولدقده جامه موبى ديرلر خواجه سلمان
بيت آفتابى بتوكوهست مرا پشت اميد * سرد باشد كه كنم جامه موبى درخواست ع موبندى

وواو معروف وفتح یای تحتانی ونون ساکنه ایله بمعنی هنرمندی وصنعتکری وپیشه وری کذا فی
فرهنك جهانکیری ك مهری ح سكون ها وکسر راء مهمله ایله دوکون که آتش ایله قولی
یاخود بالدرده یقارلر عربیده کی دیرلر فارسیده آکا داغ دخی دیرلر ابو المعانی بیت زدم مهری
سر اپا ز آتش غم * شدم مانند کابن کل شکفته ك باب النون المفتوحة مع الالف * نا ح
اوچ معنایه استعمال اولنور اول ادات سلبدر اول کلمه یه که داخل اوله مدخولنك مدلولنی
اولان وصفی سلب ایدر بونکله الفسز نونك فرقی بودرکه آنکله نفی توصیف قصد اولنور بونکله
توصیف نفی قصد اولنور بو سببدندرکه اسماء مصدری صفت قلمغله یاء مصدریه لحوقنه قابل
ایدر حکیم اسدی بیت بود مرده هرکس که نادان بود * که نادانشی مردن جان بود * دکل
دیمجك یرده نا ایراد اولنور مثلا ناخردمند دیرلر عاقل دکلدر معناسنه شاعر بیت خدای
خردبخش وبخردنواز * همان ناخردمند را چاره ساز * کاهی الفن حذف ایدوب یرینه هاء
غیر ملفوظی کتوروب نه دیرلر شیخ سعدی بیت آن نه من باشم که روز جنك بینی پشت من
آن منم کاندر میان خاك وخون بینی سری * وله دیکر بیت نه عمر خضر بماند نه ملك اسکندر
نزاع بر سر دنیء دون مکن درویش * اول نونی آخر حرفه وصل ایدنجه حذف اولان
الفدن بدل بر یای تحتانی کتوروب نیم دیرلر دکلم معناسنه شاعر * قطعه * همی آید از حق
ندا متصل * تجوع ترانی تجرد تصل * زنم آتش عشق در کائنات * نیم من ز آب و نیم من ز کل
اما قچن اول نون فعله متصل اولسه الفدن بدل لازم اولمز بالذات متصل اولور ندانم نشناسم کبی
معنای ثانی آزار معناسنه کلور استاد منوچهری بیت تا باغ بدید ارد برك کل نیسانی *
تا ابر فرو بارد نا ونم آزاری * معنای ثالث نای معناسنه که معروف قامشدر شرف
شفروه بیت نه چنکی کز نا سازتمامی * تو هم نامی زن آن سازت تمامست * میرخسرو بیت
سماع عاشقان تسبیح دان زیرا که خوش باشد * هر آن نوحه که صاحب ماتمی با چنك ونا کوید *
چغتای لسانده محل نفی افعالده الماس لفظیله ادا ایدرلر بو رابطه در آخر فعله لاحق اولور اول
فعلی ایقاعه عجز اظهارا یتمك افاده ایدر مثلا ایتا الماس دیرلر ایده مزدیمکدر . وقیلا الماس دیرلر
قیله مز دیمکدر نتکم میر علیشیر بیت نی اولوك مین نی تیریك مین نی صاغ نی بیمار مین * فرقتینکدین
ایتا الماس مین نی یانکلیغ زار مین * بولسانده مضارع منفی آخرنده اولان زا حرفلرینی کلیاسین ایله
تلفظ ایدرلر مثلا تیمز وقیلمز دیمکده ایتماس وقیلماس دیرلر ونفی حکایات ماضیه عمیم الغیر ایندکده
ایتا آلمای دیرلر ایده میوب دیمك اولور میر علیشیرك دیوان ثانیسنده حرف با قافیه سی اولنده
ایراد ایتدوکی موعظه آمیز غزلده دیرکه بیت یا بولوب دانغه محکم تا پا آلمای مخلص * اوروب
یا لیغیان اپلا ماکان شور وشغب ك ناپروا ح فتح باء فارسی وسكون راء مهمله ایله بمعنی
سراسیمه شمس فخری بیت پناه ملك سلیمان شهنشه ایران * که آسمان ز معالیء اوست ناپروا
مجمع الفرسده بمعنی بی فراغت حکیم انوری بیت بوده نقاش قضا در شجرت متواری * بوده
فراش صبا در چمنت ناپروا ك ناپیدا ح ضد ظاهر در پنهان معناسنه نابدید دخی دینلور
ابو المعانی بیت کشته ظاهر در دل ما درد وغم * بود ناپیدا سرور وصل یار ك نابینا ح
کوزسز عربیده کی اعمی معناسنه کور ایله فرقی بودرکه نابینا اصلندن کورمز اوله ما دردن اعمی

اعمی طوغمق کبی وکور صکره بر سبب ایله کورمز اولاندر خواجه سلمان بیت در ادراك کمالات
خرد چند انکه میکوشد * همان مقدار می باید که از آیینه نابینا ك ناخدا ح ضم خاء معجمه وفتح
دال مهمله ایله مهتر ملاحان یعنی کمی رئیسی بو معنایه اسم اولدقده ناحرفیله مرکب اولمیوب لفظ
مفرد اولور میر نظمی بیت چو ملاحان همه آماده بودند * ز کشتی ناخدا آزاده بودند *
ك ناخن برا ح ضم خاء معجمه وباء موحده وسكون نون وفتح راء مهمله ایله معنای ترکیب طرنق
بچاغیدر اما فرهنك جهانکیریده مقراض معناسنه دیوب بو ابیاته تمسك اولمش حکیم خاقانی
در قسمیه * قطعه * به بهترین خلف واربعین صباح پدر * بصبح محشر وخمسین الف روز حساب
بتاب یکسر ناخن قواره مه را * دو شاخ چون سر ناخن برا نمود بتاب ك ناخن بویا ح ضم خاء
معجمه وباء موحده وسكون نون وواو وفتح یای تحتانی ایله بر دارودر ناخن صدف وناخن بویان وناخن
دیو دخی دیرلر عربیده اظفار الکلاب دیرلر خفقانه ودرد معده یه وجکره رحمه نافعدر کذا فی البدیعی
ك ناربا ح سكون راء مهمله وفتح باء موحده ایله انار صویله پشمش شوربادر اصلی نار آبادر
ك ناروا ح فتح راء مهمله ایله متاع کاسد وپچمز اقچه وبمعنی سوز وسكون را ایله ناربای مرقوم
معناسنه در ابو المعانی بیت متاع معرفت عارفان درین عالم * بنزد اهل جهان ناروا ست
هرچه که هست ك ناسزا ح فتح سین مهمله وزاء معجمه ایله لایق اولمین نسنه ك ناشتا ح
سكون شین معجمه وفتح تاء مثناة ایله هنوز نسنه تناول ایتمامش معناسنه که آچ قارننه دیرلر
کمال اسمعیل بیت محروم آن کرسنه که برخوان پادشاه * عمری نشسته باشد وکویند ناشتا
حکیم خاقانی بیت جان ازدرون بفاقه وتن از برون ببرك * دیو از خورش بهیضه وجمشید
ناشتا ك ناشکیبا ح کسر شین معجمه وکافله صبرسز دیمکدر شکیب صبردر آخرنده الف
مبالغهء اتصاف معناسن افاده ایدر ك ناشنا ح کسر شین معجمه وفتح نونله بیکانه معناسنه اصلی
نا آشنا ایدی الف حذف اولنمشدر میر نظمی بیت مرو پیش هر نا تراش ورذیل * کند صحبت
ناشنایی بخیل ك نانبا ح سكون نون وفتح باء موحده ایله اول شوربایه دیرلرکه ایچنه اتمك
طوغرنمش اوله ك نانوا ح سكون نون وفتح واو ایله اتمکجی که عربیده خباز دیرلر مثلا طرزی
بیت صاحب نانوا وکاب جبان * ماللع ترسك وجوو بلغور ك ناهمتا ح فتح ها وتاء مثناة ایله
مثل ونظیری یوق معناسنه درکه بی همتا دخی دیرلر ك ناهوا ح هانك سكونیله ده جایز
وحرکتیله ده جایز بمعنی ناهمتا ك نرکدا ح سكون راء مهمله وفتح کاف فارسیله بر طائفه درکه روز
ایله جر ودریوزه ایدرلر حضرت مولانا قدس سره بیت خوان روانم از کرم زنده کنم مرده بدم
کونرکدایی تا برد از خوان نطقم دیزه ك نزا ح فتح زاء معجمه ایله سد که شیر دخی دیرلر وعربیده
برکسنه نك اوزرینه حرصله هجوم ایتمکه دیرلر مقامات صاحبی حریری * قطعه * کم مزدهی
بغرورها المابدا * متمردا متجاوز المقدار * قلبت له ظهر المجن واولغت * فیه سدا ونزت لاخذ
الثار ك نسا ح فتح سین مهمله ایله بر موضعه دیرلرکه طاغده وغیری یرده آکا کونش اصابت
ایلمیه واید رسه ده آز ایده آکا نسه دخی دیرلر اما عربیده بر علتدر عرق النسا دیرلر ایاغك صرچه
برماغندن تا اویلق باشنه وارنجه بر وجع عارض اولور زیاده المویرر ك نسکبا ح فتح سین مهمله
وباء موحده وسكون کافله مرجمك شورباسی که نسك مرجمکدر وبا آبادن مخففدر شوربا دیمکدر

ع نشوا ع سکون شین معجمه ایله آلچ دیدکاری طاغ یمشی در ع نعلبها ع سکون عین
مهمله ولام وفتح باء موحده وها ایله اول مال فدادرکه بیکانه لشکره ویریاورکه کاوب ولایتی نهب
وغارت ایلیه لر کذا فی المجمع حکیم انوری بیت سر نعلبهای سم اسبت دهم آنکه * کاهی بکمین
دل من ران بکشاید ع نوا ع اون بش معنایه کلور اول نغمه یه دیرلر عموما شیخ نظامی بیت
نوای بلبل وآوای دراج * شکیب عاشقان اکرده تاراج * ثانی اون ایکی اصول مقامك
برمقامی آدیدر خصوصا استاد عنصری بیت ره راهوی کرچه بیحد زدم * نوادر حجاز نوا یافتم
ثالث جمعیت وسامان معناسنه حکیم خاقانی بیت لاخیردان نهاد جهان ورسوم او * لاشی
شناس برك سپهرونوای خاك * رابع رونق حال وغنای مال معروفی بیت آن رفتن وآمدن
بجاشد * کاربنواچه بی نواشد * خامس خوراك هرروزی یعنی قوت یومی حکیم سنایی بیت
جان بی علم بی نوا باشد * مرغ بی پرنه برهوا باشد * سادس سپاه ولشکر معناسنه
حکیم فردوسی بیت چنان چون بباید بسازی نوا * مکر بیژن ازبند کردد رها * استاد دقیقی
بیت ای خسروی که زدهمه خسروان دهر * برنام ونامهٔ تونواوفرسته شد * سابع برساز
آدی اولوق دخی مرویدر منوچهری بیت نوای توای خوب ترك نواپین * درآورده درکارمن
بی نوایی * ثامن یعنی کرورهن معناسنه خفاف بیت بنوانیست هیچ کار مرا * تا دام زدزلف
اوبنواست * دیکر بیت دلم نواست بمهر توای نواپین بت * مکن بخیره تودل اسیر برك ونواست
تاسع پیشکش حکام وولاة که پادشاهلره ویررلر مدارا وایمن اولمق ایچون خواجه حافظ بیت
تاشکر غمت نکند ملك دل خراب * جان عزیز خود بنوا میفرستمت * عاشر یعنی نبیره یعنی
فرزند زاده اوغل اوغلارینه که نوه دخی دیرلر حادی عشر اسم مغولدر بعض فرهنکارده اسم معنی اولق
اوزره مرویدر ثانی عشر یعنی نوشته میرنظمی بیت نوای نامه اش این بود مضمون * که باشد
درمیان شان صلح مرهون * ثالث عشر بزرك ومهتر رابع عشر اوج یعنی نسنه اوجی خامس عشر
طوطی معناسنه مرویدر کذا فی فرهنك جهانکیری مؤید الفضلاده اسماء مفعولاتدن
براسمدر واداة الفضلاده پای بندی مثلا فلان پای بند فلان دیمك معناسنه فلان نوای
فلانست دیرلر وعربیده اوج معنایه در اول خرما چکردکی خصوصا وسائر میوه چکردکی عموما
ثانی نیت ثالث بعد یعنی ایراق بو معناده ابن نحاس دیمشدر بیت آه من جور النوی لاسقیت
تعطب الحروما للحر جنج ع نی انبا ع سکون یای تحتانی ونون وفتح همزه وباء موحده ایله قامشدن
یاپلمش اولان اوه دیرلر ع مع الباء الموحده * ناب ع درت معنایه کلور اول صاف وخالص
نسنه هرنه اولورسه استاد فرخی بیت ناب است هرآن چیز که آلوده نباشد * زین روی تراکویم
وکازاده ونابی * ثانی یعنی خاص ادیب صابر بیت خستهٔ عشقم ودردل غم عشق * عاشق
نابم ودردل بی ناب * ثالث بعض تراکیبده صفت اولور لعل ناب ومشکناب کبی خواجه سلمان
بیت ای زذائت رنك وبوی خسروی وسلطنت * لایح وفایح چونوراز ماه وبوی مشکناب * رابع
یعنی ناومرقوم عربیده اوك دیشدن کیروده کی سوری دیشلره دیرلر آدم اولسون حیوان اولسون
شمس فخری بیت همیشه تاکه نکویند ناب رامغشوش * مدام تاکه بود پیل را توان ازناب *
ادات الفضلاده آتك صغریسنده اولان چقوریره دخی دیرلر ع ناوهٔ محراب ع مکلف یاپلمش

٢٢٧ یاپلمش محرابك ایکی جانبنده طاشدن یاخود تخته دن اولوق کبی یاپاو اولان یرینه دیرلر غلبه
استعمالدن جمیع محرابك ایکی طرفنه دیرلر ع نایاب ع فتح یای تحتانیله قلیل الوجود اولان
نسنه بولنماز تعبیریله دیرلر کمال اسمعیل بیت آزنست این که همه چیز چنین نایابست * آزکم کن
توکه زخ همه ارزان کردد ع نخشب ع سکون خا وفتح شین معجمتین ایله توران زمیننده برشهر
اسمیدرکه ترکستان اسانی اوزره قرشی دیرلر وشهر کش وشهر سبز دخی دیدکاری مشهور اولان
شهره ایکی کونلك وسمرقنده اوچ کونلك مسافه در مشهوری بودرکه مقنع ابن عطا دیمکله معروف
برحکیم ایکی آی قدر مدتده نخشب نواحیسنده برقویدن سحر وشعبده ایله برآی ظاهر ایلدی که
اطرافنه ایکیشر فرسخ یره پرتو وضیا صالردی اول قیونخشبه ربع فرسخ یرایدی معتبر الکلام
کسنه لردن منقولدرکه مذکور قویی برزمینه همواره واقع اولمش اما مشهوری طاغده اولمق
اوزره در شیخ نظامی بیت نه ماه آیینه سیماب داده * چوماه نخشب ازسیماب داده *
مولانا جامی بیت سه روز آنماه درچه بود تاشب * چوماه نخشب اندرچاه نخشب * مختاری
بیت طاسم چاه نخشب کشت بغدادی بغلتاقش * وکرنه چون برآید ماه چندین ازکریبانش
مولانا عارفی بیت وین بردبکوی سیم غبغب * صد دست کروزماه نخشب * وبرجماعت
بوقول اوزره درلرکه حکیم مقنع ماه ساخته سنی شهرکشده کوسترمش اوله بومعنایی مؤید
سیف اسفرنکی بیت عشق تهمت نظر یوسف آفتاب را * چون مه چاه کش کند بستهٔ جان
عاشقان * شهرکشدن سمرقند ایکی کونلك یولدر وبرفرقه دیرلرکه ماه مذکورکوه سیامده
واقعدرکه تاشکند ایله سمرقند اراسنده واقعدر نتکم استاد رودکی بیت نه ماه سیامی نه ماه فلك
کدایت غلام وآن پیشکار ع ندب ع فتح دال مهمله ایله قارده برهفتدرکه عربیده عذرا
دیرلر اثیرالدین اخسیکتی بیت ندب دولت نایافته برچید بساط * منزل عالم نادیده برون
تاخت براه * چونکه هفتدن چوب بازده ایریشه تمامی ندب ودادفره دیرلر نتکم باب الدالده
ذکری مرور ایلدی عربیده وامق دیرلر چونکه بازده دن چوب هژده ایریشه دستخون دیرلر
بونك دخی ذکری محلنده مرور ایلدی چونکه دستخوندن چکه حکم اول پیدا اولور اکر داوایدرلر
ایسه اول داوهژده اولور اکا داواول دیرلر وندب عربیده اوچ معنایه کلور اول قمار رهنی ثانی نشانهٔ
جراحت ثالث تهلکه معناسنه در ع نرهٔ آب ع فتح را مهمله ایله یعنی موج آب که خیزاب
وکوهه دخی دیرلر کذا فی المجمع ع نقب ع سکون قافله برقازمغه دیرلر حفر ارض وزیر زمین
معناسنه ترکیبده لغم دیرلر میرنظمی بیت زبیرون قلعه راچون نقب کردند * مثال موش تحت
الارض رفتند ع نکاب ع فتح کاف ایله یعنی زاك که زاج وزك وزمه دخی دیرلر ع نمایش آب ع
ع فتح میم وکسر یای تحتانیله سراب معناسنه که صحراده ایراقدن صو کبی کورینور ع نهیب ع
کسر ها وسکون یای تحتانیله قورقو وخوف معناسنه شمس فخری بیت خشم شه ارچشم سیاست
نظرکند * کرددچو آب زهره ومریخ ازنهیب ع مع التاء المثناة * ناحیت ع کسر حاء مهمله
وفتح یای تحتانیله جانب وطرف معناسنه مولانا هاتفی بیت فروشست از آب شمشیر تیز *
ازان ناحیت نیزلوث ستیز ع ناخواست ع فتح خاء معجمه وواو معدوله وسکون سین مهمله ایله
یعنی بی طلب کذا فی المجمع ع ناخوست ع فتح خاء معجمه وواو معدوله وسکون سین مهمله ایله

ایکی معنایه در اول ایاغله دپمك یحه یا پقمه استعمالی صریحا در ثانی تارلایی زراعت ایلمکدن
صکره بر یامی اغاج ایله هموار ایتمك ترکیده طپان دیرلر لغ ناداشت ع فتح دال مهمله وسکون شین
معجمه ایله ایکی معنایه در اول بمعنی بی شرم وحیا شیخ نظامی بیت چنین آمد حست از بزرکان پیر *
که با هیچ ناداشت کشتی مکیر * وله بیت چون بود این صلح بناداشتی * خشم خدا باد بران آشتی
مجمع الفرسده بمعنی مفلس وبی نوا ابو المؤید بیت دل ناداشت پر زخون باشد * ساغر عیش
اونکون باشد * ثانی فرهنك جهانکیریده ومؤید الفضلاده اول قومه دیرلر که اول قپوسنه
ودکان اوکلرینه واروب سؤال ایدر اقچه ویرلمدوکی حالده اعضاسندن برپاره کسر یاخود کندو
کندینی اوروب مجروح ایدر اول طائفه یه کنکردخی دیرلر لغ نارپوست ع سکون را وسین
مهملتین ایله قرنفل که اطبا قرفه دیرلر وجه تسمیه سی تقریبا بیله معلوم فقیر اولدی آنجق
لغت کتابلرنده بو یله بولنمشدر لغ نارست ع مخفف نیارستدر یعنی نتوانست کذا فی فرهنك
جهانکیری بو معنایه میر نظمی بیت کند هرچند با خود تند وتیزی * ولی نارست با خصمش
ستیزی لغ ناغشت ع کسر غین وسکون شین معجمتین ایله فلفل سودان یعنی قره بیبر لغ ناکرفت
کسر کاف فارسی وسکون فا ایله بمعنی ناکهان وبیکناکاه کذا فی فرهنك جهانکیری لغ نرمغت ع
سکون راء مهمله وغین معجمه وفتح میمله صالنجق که اطفال ایچون عیدلرده وجشنلرده ایدوب
اطفالی ایچنه قویوب صالرلر لغ نشت ع سکون شین معجمه ایله خراب وضایع معناسنه بعض
فرهنکلرده سست وزبون معناسنه مرویدر میر نظمی بیت تنش بوده سراسر نشت وبی تاب
روان شد هر دو چشمش اشك خوناب لغ نفت ع سکون فا ایله معروف یاغدر ترکیده دخی نفت
دیرلر معربی نقط در شروان مملکتنده باکو نام برقصبه ده حاصل اولور ایکی نوعدر بری سیاه
وبری صاروی مائل سفید اولور سفیدی سیاهندن اعلادر نقل ایدرلر که یردن صو کبی
قینایوب چیقار ولایت مزبورده معلوم یردر ضابطی وار میری طرفندن مذکور یری قازدقجه چقار
حضرت مولانا قدس سره بیت از حلیله قبض شد اطلاق رفت * آب آتش را مدد شد
همچو نفت لغ نمکت ع فتح میم وسکون کاف ایله نم یعنی چه کذا فی فرهنك جهانکیری لغ نواجست
فتح واو وجیم وسکون سین مهمله ایله یکی دکلش باغ معناسنه که نواجسته دخی دیرلر لغ نوبت ع
فتح باء موحده ایله اوچ معنایه کلور اول نقاره که زمان اسکندرده کونده اوچ نوبت وزمان سلطان
سنجرده کونده بش نوبت چالنوردی نتکم اسکندرنامه ده بیت چو بنیاد نوبت سکندر نهاد *
سه از وی شد وپنج سنجر نهاد * بو نقاره دن مراد کوس اولمقدر وطبل دخی داخلدر حکیم انوری
بیت نوبت خوبی بزن همین که سپاه خطت * کشور دیکر کرفت لشکر دیکر شکست * شاعر
بیت پرده داری میکند در قصر قیصر عنکبوت * بوم نوبت میزند در قلعهٔ افراسیاب * ثانی خیمهٔ
بزرك که بارکاه دخی دیرلر حکیم ازرقی بیت نه دیر پاید ونه شاه سازد از پی تو * سرای پرده
زخورشید ونوبت از کیوان * ثالث بمعنی پاس یعنی بکلمك مثلا پاسبان دیمکله نوبت دار دیرلر
عربیده ایکی معنایه در اول وقت ثانی کرت ومرتبه معناسنه کلور لغ نوشت ع فتح واو
وسکون شین معجمه ایله ترخون دیدکاری سبزه در وبو معناسی دخی فروپیچید یعنی صاردی دیك
اولور حکیم اسدی بیت چو زلف بتان جعد مفتوق باد * کهی برنوشت وکهی برکشاد لغ نیارست

لغ نیارست ع فتح یای تحتانی و واو وسکون سین مهملتین ایله بمعنی نتوانست یعنی قادر اولمدی
صیغهٔ ماضی ده ذی قدرت ایچون استعمال اولنور لغ مع الجیم * ناج ع چام اغاجی که نارژ دخی
دیرلر بعض فرهنکلرده سرو اغاجی مرویدر ابو المعانی درهزل بیت بو سر کونش چو کیر موید ار *
همچو ناج رسته برکوه بلند لغ نارنج ع کسر راء مهمله وسکون نونله تونج دیدکاری یمشدر
نارنك دخی دیرلر انواعی اولور قرمزی قابوقلی اولانه نارنج دیرلر اکشی سی وطتلوسی اولور قلع
صفرایه دخلی عظیمدر استاد فرخی بیت همیشه تازه درخت سمن نیابد کل * برون نیاید از شاخ
نارون نارنج * خواجه سلمان بیت قارورهٔ سپهر زتاب درون خلق * دارد هنوز کونهٔ نارنج
ورنك ونار لغ نتاج ع فتح تاء مثناة ایله توالد وتناسل ایچون اولان آت ودوه که دیشی سنه
چکرلر عربیده وفارسیده مستعمل لغت مشترکه در مولانا هاتفی بیت که شاه از بیب وفر وتخت
وتاج * بمان تا بماند ز آدم نتاج * شاعر بیت مرا حرام که کوید که وقت خوردن من * حلال
زاده خدا کرده از نتاج حرام لغ نخج ع سکون خاء معجمه ایله بر نوع اوتدر ایری ودرشت اولور
سپورکه ایدرلر طپان مرغزی بیت دست وکف پای پیران برکلنخج * ریش پیران زرد
از پس دود نخج * شمس فخری بیت تا کند بارکاه او جاروب * مژهٔ خویش مهر نخج کند *
وبر معناسی دخی یره یامی لنمش نسنه که نخج دخی دیرلر وله بیت روز پیکار شیخ بو اسحق *
مغز دشمن بکرز نخج کند لغ نزج ع فتح زاء معجمه ایله بر شهر آدیدر که حالا ارمنیه دیمکله مشهوردر
لغ نزخفج ع سکون زاء وفا وفتح خاء معجمتین ایله او یقوده آغر باصمغه دیرلر کابوس معناسنه
لغ نزیج ع کسر زاء معجمه وسکون یای تحتانیه یدك آت که عربیده جنیب دیرلر لغ نفج ع
سکون فا ایله سو یلرکن آغزدن توکرك صچرامغه دیرلر شمس فخری * قطعه * ستم راه عدم بران
همیرفت * فروهشته زبیمش چون شتر نفج * سبك میرفت وخون از دهان میر یخت * چنان
کاب از دهان وقت سخن نفج لغ نمیج ع کسر میم وسکون یای تحتانیه بمعنی نموزج که کرسی دیمکدر لغ نج
بوزن کج اندرون دهان یعنی آغزك ایچی شمس فخری بیت بی مدحت تو هرکه دهان وا بکشاید *
دندانش کند چرخ برون یك بیك از نج لغ مع الجیم الفارسی * نایچ ع کسر یای تحتانیه بمعنی
نای که نی دخی دیرلر شاعر بیت هزار ناله زدم بی کل رخت درباغ * بدرد دل که شنیدم فغان از نایچ
لغ نفچ ع سکون فا ایله کاغد وورق معناسنه حکیم سوزنی * قطعه * کر نیست کلك صدری
ونفچ هریوه تا * زان خط نکو تر آید در چشم هر بصیر * از کلك رود باری خط صلب نویس *
وزدخل رودبار به زر چون زریر * عربیده عورت ممه لرین کوملکدن وجامه دن طشره طوتمغه دیرلر
لغ نفروچ ع فا وراء مهمله ایله مؤید الفضلاده اتمك خمیرین آچدقلری اغاج معناسنه روایت
اولنمش اما حرکتی اشعار اولنمامش لغ نمچ ع سکون میمله رطوبت هوا یعنی نم که چه در استاد
عنصری بیت سنك بی نمچ وآب بی زایش * بهتر از جاهلی بارایش * شمس فخری بیت
بدان رسید ایادی شیخ ابو اسحق * که چشم ابر بود دایم از حیا پرنمچ لغ نویچ ع کسر واو وسکون
یای تحتانیه براوت آدیدر که کوکی اولمز هر اغاجه که صاریلور لابد قوریدار غچ وسرند دخی دیرلر
عربیده عشقه ولبلاب دخی دیرلر لغ مع الخاء المعجمه * ناچخ ع فتح جیمله یامی دمرنا ونیزه ونیو
وتبرزین یعنی ایربالته سی ترکیده نجاق دیرلر شیخ نظامی بیت ز پولاد چینی ناچخ دمی * بکردن

پراز بهر کردن زنی * استاد منوچهری بیت مهرهٔ ناجخ بکوید مهرهای کردنان * نشتر ناوك
بکاوعرقهای سهمکین * شمس فخری بیت برای بزمش ناهید راست چنك بچنك * بکین خصمش
بهرام رابکف ناجخ * ناسخ کسر سین مهمله ایله آلتون وکمش تل ایله طوقنمش حریر قاش
معناسنه عربیده ابطال ایدیجی معناسنه در * نخ بش معنایه کلور اول تار ابریشم ودخی
ریسمان ابریشم حضرت مولانا قدس سره * مسمط * چون من همه دوزخ شدم افسرده تر از نخ
شدم * باجامهٔ نخ نخ شدم بر خاک راهم مبتلا * حکیم فردوسی بیت چنان شد که کویی ترا
از نخست * وبا پیش آتش نهاده نخست * استاد عنصری بیت بی وفا هست دوخته بدو نخ *
بی وفا هست هیزم دوزخ * ثانی صف لشکر وغیره حکیم فردوسی بیت بند نبد کوه و بیدا نه بوم
ونه شخ * زدریا بدریا کشیدند نخ * حکیم اسدی بیت کشیدند بر هفت فرسنك نخ *
قرون بود مردم زمور وملخ * ثالث زیلوی رومی که برنوع حریر مثال لطیف ومنقش اشلنمش
دوشمه در شیخ عطار بیت آن یکی بر بستر کمخاو نخ * وان یکی بر خاک خواری بسته نخ *
شمس فخری بیت قضا سزد که ز بهر فراش بارکهت * برای فخر ز مهر سپهر سازد نخ * حکیم سوزنی
بیت ایا بحرمت وتعظیم تکیه کاه ترا * زمانه بوسه زده کوشهٔ نهالی ونخ * رابع مازندران
دیولرندن بر دیو آدیدر شاعر بیت از نخشبی مدار طمع وز جهان کرم * نخ نام دیو باشد وشب
تیره کی وغم * خامس صبان دموری که آکا آهنجت دخی دیرلر کذا فی فرهنك جهانکیری * نرخ
سکون راء مهمله ایله ما کولاته وبعض اشیایه بهای معلوم ومعین وضع اولنمق مولانا هاتفی بیت
پذیرفت کالا چو نرخ تمام * مکس بر فروشنده باشد حرام * نسخ کسر سین مهمله وسکون
یای تحتانیه ایله احمق ونادان معناسنه در میر نظمی بیت از صحبت اوکریز وکسخ * هر آنکه شود
خسیس ونسخ * مع الدال المهمله * نا امید ضم همزه ایله امیدسز نومید دخی دینلور
نابدید بلورسز وکورنمز ضد پدیددر ابو المعانی بیت بحر عشق یاربی پایان وساحل
نابدید * درمطلب بیشمار وقعر دریا نابدید * نابسود فتح باء موحده وضم سین مهمله ایله
برنسنه یه دیرلر که ال دکمامش اوله حکیم فردوسی بیت بهشوی داد آن دکر هرچه بود *
زدیبا واز جامهٔ نابسود * نابود هیچ برنسنه اولمامق مثلا برنسنه نك وجودی وار ایکن
عدم اولمغه دیرلر میر نظمی بیت وجود هستیش نابود کشته * که کارش در جهان بی سود کشته
نابودمند یعنی مفلس وبی نوا از همای همایون بیت تو کوتاه دستی نابودمند * مزن دست
برشاخ سرو بلند * ناجود سکون جیم وفتح واو ایله مجمع الفرسده ضم جیم ایله بوزن نابود
ساغر و جام بوش اولسون طلوا ولسون کذا فی المؤید * ناخن براد ضم خاء معجمه وباء موحده
وسکون نون وفتح راء مهمله ایله طرنق بچاغی معناسنه در * نارد فتح راء مهمله ایله ایکی
معنایه در اول کنه دیدکلری بوجکدرکه حیواناته یاپشور عربیده قراد دیرلر ثانی مخفف
نارددرکه تورمز معناسنه هندی لسانده مرتاضان دیرلرکه هندی بر حکیم آدیدر * نارکند
سکون راء مهمله ونون وفتح کاف ایله ایکی معنایه در اول نارستان یعنی نارلق ثانی اول کوبه دیرلرکه
آنده انار وافر اوله کذا فی التحفه * نارون نارون دیدکلری اغاج کذا فی التحفه * ناستاد
کسر سین مهمله وفتح تاء مثناة ایله بر موضع ویاخود بر ناحیه نامی اوله مولانا هاتفی بیت زکابل

زکابل ناستاد تا آب سند * ز دریا کذشت ودر آمد بهند * ناکوارد وناکورد کلاهما بضم الکاف
وسکون الراء المهمله بمعنی کرانیٔ شکم یعنی بد هضمی ناکوار دخی دیرلر هضم اولمز معناسنه استاد
لطیفی بیت هر که اندر معده دارد ناکوارد * کاشکر آرد زبانش خاصه آرد * نامراد
ضم میم وفتح راء مهمله ایله محروم یعنی واصل مراد اولمیان میر نظمی بیت اهل دل را کام دنیا
بهره نیست * از مراد بر نامرادان چهره نیست * نامرد ایکی معنایه کلور اول لئیم وخسیس
ثانی بهادر اولمیوب قورقق اولانه دیرلر * نامزاد ونامزد کلاهما بسکون المیم وفتح الزاء المعجمه
نا اهل ایچون کوچکدن ولیسی اذنیله نشان قونیلان دختره دیرلر دیار رومده یاوقلو دیرلر چغتای
لسانده اتاغلیغ دیرلر سبعهٔ سیاره ده بشنجی حکایه ده مهر وسهیل وصفنده کلور بیت مهر
زلفیغه کونکلی باغلیغ ایدی * کوییا بو انکا آتاغلیغ ایدی * ناورد فتح واو وسکون راء
مهمله ایله جنك معناسنه که نورد ونبرد دخی دیرلر حکیم اسدی بیت جهان کشت بر کرد آورد
جوی * ز خون کشت در جای ناورد جوی * ومبارزت وپهلوانلق معناسنه شمس فخری بیت
دلیرانش که آوردند پرخاش * کشد از کینه با بهرام ناورد * حکیم خاقانی بیت با بنده چه
کینه است کردون را * با پشه عقاب را چه ناورد است * وله ایضا بیت ناورد محنتست درین تنکنای
خاك * محنت برای مردم ومردم برای خاك * شرفنامه ده ومؤید الفضلاده یعنی رفتار نقل
اولنوب شیخ نظامی نك بو بیتنه متمسك اولمشلر بیت تا بجایی رسید شان ناورد * که بد آنجای
دل قرار آورد * وله بیت خیالی کرد با خود کین جوانمرد * که زد بر دور من چون چرخ ناورد *
ناهد وناهید کلاهما بکسر الهاء اوج معنایه کلور اول دختر نار پستان که ناهده وناهیده
دخی دیرلر ثانی زهره یلدزینك آدیدر مولانا محمود ابن یمین بیت تیر کردون همه انواع فضائل
دارد * لیك در ملك طرب کامروا ناهید ست * خواجه سلمان بیت بیاد بزم او کیرد قدح
ناهید در میزان * به پیش تخت او بندد کمر خورشید در جوزا * شمس فخری بیت بود طفیلی
خوان سعادت برجیس * بزد بسیلی مطرب ببزم تو ناهید * ثالث بوستاندن سبزه کش
اولانه دیرلر مذکور یلدزه عربیده زهره وفارسیده ناهید وچغتایده چولپان دیرلر * نای نبرد
بوری که عجمده کره نای دیرلر مولانا هاتفی بیت خروشید چون کوس ونای نبرد * در آورد قوت
ببازوی مرد * نبرد فتح باء موحده وسکون راء مهمله ایله ایکی معنایه در اول جنك
پیکار معناسنه که نابرد وناورد دخی دیرلر حکیم فردوسی بیت فرامرز پیش پدر شد چو کرد *
به پیروزی روزکار نبرد * شیخ سعدی بیت صاحب دست میان کفر واسلام * ما با تو هنوز در
نبردی * وله بیت وکر زور وتوانا تری در نبرد * نه مردست با ناتوان پنجه کرد * ثانی شجاع ودلیر
معناسنه حکیم فردوسی بیت نخستین یکی نامدار اردشیر * سر شهریاران نبرد ودلیر *
نبشلد سکون باء موحده وضم شین معجمه وفتح لام ایله یعنی نخسبد ورسانیده نشود
ابوشکور بیت که بی داور این داوری نکسلد * که بر بیکنه هیچ بر نبشلد * نبیلاد کسر
باء موحده وسکون یای تحتانیه ایله یعنی بنیاد * نجند فتح جیم وسکون نون ایله اندوهکین وافسرده که
نژنده دخی دیرلر کذا فی فرهنك جهانکیری * نخجد ونخجند کلاهما بسکون الخاء المعجمه
ونون وفتح الجیم اوج معنایه کلور اول دمور چرکی عربیده خبث الحدید دیرلر شمس فخری بیت

كرآهنكران شكر جود تو كوبند * بكوره درون زر شود جمله نخجه * ثانی طاری اتمكی معناسنه استاد منجیك بیت دومار كزنك دولب بردوسویش * ازان قلیه بهتر وزان نان نخجه ثالث اياق طاشی ايتدكاری سنك خفیف ك ند ج رشد وافزونی ونمو معنالرینه ابو الفرج رونی بیت كر بخت راو جاهت واقبال راندست * ازخدمت محمد وبهروز احمدی * عربیده ایكی معنایه كاور اول خوشبو دسنه لرنوعندن حكیم سوزنی بیت هوای او بدوشاهین دل از برم برود * كه چنك شاهین ازمشك بود وعنبر وند * ثانی بمعنی رفتن ورمیدن وكسر نونله بینه عربیده بی مثل ومانند معناسنه در ك ندید ج كسر دال مهمله وسكون یای تحتانیله ایكی معنایه كاور اول افزون شدن ونمو یافتن یعنی زیاده اولمق وبیومك ثانی فعل ماضی دركورمدی معناسنه در ابو المعانی بیت ندید دیده دوران نظیر تو محبوب * خرد بكفت بدل رام راشد این مطلوب * ك نرد ج سكون راء مهمله ایله ایكی معنایه در اول قارا ویونی ثانی اغاجك بدنی كه شاخی وكرعی اولمیه حكیم سوزنی بیت نوبنو از شجر جود تو یابد هر روز * درود ینا رودرم میوه نرد وورقه مختاری * قطعه * ای خداوندی كه فضل وفخر وجاه وعز تو * آن چه بیخست این چه نردست آن چه شاخست این چه بار * آن چو بیخ آبدارست این چو نرد پایدار * آن چو شاخ یاردادست این چو بار مایه دار * مولانا كسایی بیت مردم اندر خور زمانه شدست * نرد چون شاخ كشت شاخ چو نرد * شمس فخری مطلق اغاج پاره سی معناسنه در دیوب بو بیتی نظم ایلمش بیت به نیروی شهنشه كردن شیر * بكوبد پشه شان بی كرزو بی نرد ك نزد ج سكون زاء معجمه ایله عربیده كی عند معناسنه كه نزد من نیم یانمده دیمك اولور شیخ عمر خیام * رباعی * كفتی كه كنه بنزد من سهل بود * این نكته نكوید آنكه از اهل بود * علم ازلی علت عصیان بودن * نزد عقلا زغایت جهل بود * چغتای لساننده یاننده دیمك یرده آلیدادیرلر بعض نسخه ده آخرنده الف وبعضنده ها یازارلر اما غزللرده ردیف واقع اولمشدر اكثریا اول غزلیات حرف الف قافیه سنده ثبت اولنمشدر جمله دن برینك مطلعی بودر میر علیشیر بیت ای كونكل كركیسه احوالیم دیماس یار آلیدا * خاطریم كیمدین ملول اولسون كیمیم یار آلیدا ك نسرد ج ضم سین وسكون راء مهملتین ایله شكاری وسكون سین وضم راء مهملتین ایله ده مرویدر كذا فی المجمع ك نسود ج ضم سین مهمله وواو معروفله بمعنی لحشان یعنی غایت صیر نجق و یومشق كه نسن ونسو دخی دیرلر ك نشواد ج سكون شین معجمه ایله توراني‌لردن بر مبارز پهلوان آدیدر حكیم اسدی بیت پس صف بمهیاز وسنباد داد * كمینكه بكرداب ونشواد داد ك نعلبند ج معروف تركیده دخی نعلبند دیرلر عربیده بیطار دینلور ك نغخواد ج سكون غین ونون وفتح خاء معجمتین وواو معدوله ایله ناخواه دیدكاری تخمدركه دیار عجمده اتمك اوزرینه صاچارلر انده ویرمكیچون نغخوالان دخی دیرلر هندی لساننده اجواین دیرلر حكیم سوزنی بیت شعر مرا هراینه از هزل چاشنی * باید بجای بلبل وكشنیز ونغخواد ك نغیود ج سكون غین معجمه وضم یای تحتانیله آلو اغاجی نغود دخی دیرلر ك نفس آباد ج فتح فا وسكون سین مهمله ایله بیاض جكروشش معناسنه ده مرویدر ك نقد ج حاضر والده اولان نسنه نقدینه دخی دیرلر مقابل نسیه در ك نقشبند ج نقاش معناسنه نقش بغلایجی دیمك اولور مولانا هاتفی بیت رقم

رقم سنج این نقش خاطر پسند * نمونه جبین داشت ازنقشبند ك نقش زیاد ج قراوبونلردن براوبوندركه خصمك نقشی زیاده كلوب شرط اولان مالك اوزرینه براولقدر دخی زیاده ایدر مولانا محمود ابن یمین بیت الحق دشان نقش زیاد آن دهان تست * موهوم نقطه ایست نه پنهان نه آشكار * نرد جمله بدی نوع او یوندركه بونلردر فارد زیاد بستاده خانه كیر طویل هزاران كه ده هزار دخی دیرلر منصوبه خواجه سلمان بونلری ایكی بیتده ذكر ایلمش * قطعه * فارد زعقل ماندن خصمی كه كم زیاد * در معرضت ستاده مقید بششدرست * كوران خانه كیر حكایت مكن طویل * باآنكه ده هزار كسش چون تو چاكرست ك نكرزد ج سكون كاف فارسی وفتح زاء معجمه وراء مهمله ایله بمعنی چاره نبود ناصر الدین بیت عیش ما رانكرزد ازجام می * آن می كش درد سرنبود زپی ك نكوهد ج ضم كاف وفتح هایله بمعنی عیب كند وسرزنش دهد یعنی عیب ایدر وطعنه ویرر شمس فخری بیت جهان چو خاك دردست وعرصهٔ ملكت * چرا نكوهد عقلش بهمت پك وللاه ك نكوهید ج یعنی عیب وسرزنش كرد كذا فی المجمع ك نلند ج فتح لام وسكون نونله دمور بیل ودمور كوركه باغچه تیمار ایدرلر ك نماه ج بمعنی نمود یعنی كوستردی وكوستر كذا فی المجمع ك نماز بامداد ج صباح نمازی معناسنه كه نمازك معناسی محلنده ذكر اولنور ك نمد ج فتح میمله كچه معناسنه در خصوصیله عربیده لباد دیرلر مولانا هاتفی بیت خروشی چو ابر بهار از ستم * بكردن نمد كرده ازدیده نم ك نمكسود ج فتح میم وسكون كاف وضم سین مهمله ایله هر طوزلو اولان طعام وغیری عموما وباصد رمه خصوصا عربیده لحم قدید دیرلر كه صغراتینی طوزلیوب قوریدرلر ك نمید ج كسر میم وسكون یای تحتانیله ایكی معنایه كلور اول نمدیده یعنی رطوبت هوادن یاش اولمش نسنه نمیده دخی دیرلر ثانی نومید لفظندن اختصار اولنمشدر شاعر بیت نباشد نمید ازخدای بزرك * بجز كافر تیره رای وسترك * فرهنك وفاییده بمعنی امیدوار مرقومدر اما ضم نونله حكیم سنایی ناامید معناسنه ذكر ایتمشدر بیت مهرش ادریس را بداده نوید * لطفش ابلیس را نكرده نمید ك نواد ج بوزن جواد صفش معناسنه در ك نود ج بوزن دهد مراتب اعداده عدد طقسانه دیرلر میر نظمی بیت چون رسد عمر تو بسال نود * ازجهان رخت زندكانی بند ك نورد ج سكون واو وفتح دال مهمله ایله بمعنی پیچش یعنی بوكلم ك نورد ج فتح واو وسكون راء مهمله ایله اون معنایه كلور اول پیشكش معناسنه شیخ نظامی بیت نورد ملوكانه پیش ازشمار * شتر بار زرینه بیش ازهزار ثانی بمعنی طومار وله بیت اثرهای آن شاه آفاق كرد * ندیدم نكارنده دریك نورد * ثالث بمعنی كنام یعنی وحشی جانوراینی وله ایضا بیت چوماران بود روز با یاد كرد * برون ناورد خویشتن ازنورد * رابع بمعنی نقد حاضر وله ایضا بیت درانبار آكنده خوردی نماند * همان درخزینه نوردی نماند * خامس دورمك نوردیدن وپیچیدن معناسنه شیخ سعدی بیت هر نوردی كه ز طومار غمم باز كنی * حرفها بینی آغشته بخون جكرم * استاد عنصری بیت خواجه از مهتران نورد منست * همچنان شعر من بدانش نورد * سادس برابر ومانند معناسنه شیخ نظامی بیت بسا رعنا زنا كوشیر مردست * بسا مردا كه بازن در نوردست * سابع قماش واكر بز طوقند قجه صاریلان اغاج كه عربیده منوال دیرلر حكیم خاقانی بیت همه آفاق آكهند كه باز * كار خاقانی

ازنورد كذشت * ثامن جنك وخصومت كه ناورد دخی ديرلر شيخ نظامی . بيت دزی ديد
باآسمان هم نورد * نبردكسی نام اودر نبرد * تاسع درز يارك معروف ديكشلری ابوالمعانی بيت
درزی بچه دوخت جامه بانورد * مزد اورانقد جان كردم بدست * عاشر بمعنی لايق وپسنديده
مولانا كسايی * قطعه * نوردبودم وناوردمن موردبود * برای درد مرا ترك من همی پرورد *
كنون كران شدم وسردوتانوردشدم * ازان سپس كه بخيری همی بپوشم درد * ضم نونله شهر
كازرونك قديم آديدر لغ نوراسپهبد مع سكون واو ورا وسين مهملتين ويای تحتانی وكسر
همزه وهايله نفس ناطقه يه ديرلر باء فارسی يرينه فايله ده جائزدر لغ نورآورد مع سكون واو
اول وفتح راء مهمله وواوثانيله پرنجدن وباقردن دبه كبی برظرف دراچنه ياغ وبال وامثالی نسنه
قويوب سفره كوتوررلر لغ نوشاد مع سكون واوايله تركستان مملكتنده برشهرك آديدر خوبلری
مشهوردر ميرخسرو بيت زاهدبه پند دادن بيچاره مست را * خاطر بسوی لعبت نوشادميرود
ظهير فاريابی بيت مرا ازان چه كه سيمين بريست در كشمير * مرا ازان چه كه شكر لبيست
درنوشاد لغ نوميد مع سكون واوويای تحتانی وكسرميمله ايكی معنايه كلور اول محروم ثانی
مأيوس معناسنه لغ نوند مع بوزن سمند الثی معنايه كلور اول بمعنی تندرو يعنی تيزيوريجی عموما
شمس فخری بيت بدوكام ازفلاك خبر كوبی * زه زه ای برق باد پای نوند * حكيم سنايی بيت
چكنی توزآب وآتش باد * چكنی توزخاك وبادنوند * واشكون ويورغه آت معناسنه خصوصا
حكيم سنايی بيت لعل شبرنك خطت رخسار كلكون ترا * چون نوند شاه ايران ازدرها كند *
اثيرالدين اخسيكتی بيت بنا ميزدنكی دارد نوندباد رفتارش * كه پهنای بساط كون نايدنيم
فرسنكش * كثرت استعمال ايله مطلق آته علم اولمشدر حكيم فردوسی بيت زنعل نوندان
پولادميخ * زمين رازجنبش برافتادميخ * حركنده سرعتی اولدوغندن حقيقتا اوصاف اسبدن
اولمق مناسبدر وله بيت سمند نوندش همی راندنرم * برو برهمی آفرين خواندكرم * حكيم اسدی
بيت نوندی هم آنكاه شه برنشاند * بسوی شه بلخ واورا بخواند * ثانی بمعنی پيك وخبرآور
استادرودكی بيت چرخ چنين است وبدين ره نورد * ليك بهرنيك وبدت شه نوند * حكيم
فردوسی . بيت نوندی بيامدزه رسو دوان * باكاه كردن برپهلوان * ثالث بمعنی سپند يعنی
اوزرلك آتش اوزرينه قونلدقده صچرادغی مناسبتله جائزكو رمشلر حكيم سنايی بيت ازپی
چشم زخم خوش صنمی * خويشتن را بسوزهمچو نوند * رابع آوازبلند معناسنه حكيم فردوسی
بيت نوندی بيفكند پس ديدبان * ازان ديده كه تادرپهلوان * خامس مؤيد الفضلاده
برمقام آديدركه آتشكدهٔ برزين آنده واقع ايدی حكيم فردوسی * مثنوی * بجايی كجانام اوبد
نوند * بدواندرون كاخهای بلند * كجا آذرنيزبرزين كنون * بدآنجا فروزد همی رهنمون *
سادس ادات الفضلاده نام كوهی يعنی اسب واشترتيزرو معناسنه مرويدر لغ نويد مع كسر
واووسكون يای تحتانيله اوچ معنايه كلور اول بمعنی مژده ظهيرفاريابی بيت مرا مبشر اقبال
بامداد بكاه * نويد عاطفت آورداز آستانهٔ شاه * ثانی قوت معناسنه مذكور معنايله ايكی
معنايه شمس فخری * قطعه * مبشران قضا وقدر بنيل مراد * همی دهند جناب ترا
هميشه نويد * اب ولیٔ توباداز خرمی خندان * تن عدوی توبادازعنا چونال نويد * ثالث

ثالث بمعنی نواله كذا فی فرهنك جهانكيری فرهنك حسين وفايی ده وفرهنك ميرزاده بمعنی نوان
يعنی متحرك ولرزان ميرعماره بيت نال نوبده بسان سوسن آزاد * بنده بدان نال ونال وارنويدم
لغ نهاد مع سرشت وخلقت يعنی يرادلش حكيم سنايی بيت ای شده درنهادخود عاجز *
كی شناسی خدای را هركز * شمس فخری بيت چوتونبيند وچشم خردنكو آيين * چوتونيارد
دورفلك كريم نهاد * ثانی بمعنی رسم وعادت مولانا كسايی بيت خدای عرش جهان راچنين نهاد
نهاد * كه كاه مردم ازو برغمندوكاهی شاد لغ نهاريد مع كسر راء مهمله وسكون يای تحتانيله بمعنی
ترسيد يعنی قورقدی فعل ماضی دركه مصدری نهاريدن كلور شمس فخری بيت رخ مريخ رزه
ازچه سست كويی * مكر كزانتقام شه نهاريد * فرهنك وفايی ده زاء معجمه ايله نهازيد ونهازد
واقعدر كذا فی الاداة لغ نهاوند مع فتح واووسكون نونله ايكی معنايه در اول ديارعراقده برمشهور
وقرينده برطاغ آديدر كوه نهاوند ديرلر وبومشهوراولمشدر ثانی موسيقيده برمقامدر اميرخسرو
بيت چنان كزسينه غم رابيخ بركند * فروكفت اين غزل را در نهاوند * حكيم انوری بيت
غزلكهای خودهمی خواندن * درنهاوند وراهوی وعراق لغ نيارد مع فتح يای تحتانی وراء مهمله
ايله اكرچه حكايه عن الماضيدر اما نفی قدرت ايچون استعمال اولنور وزمان حاله ومستقبله
هرفعل كه آندن قدرت نفی اولنه آنك مصدری وياخود قائم مقام مصدری اوزرينه ادخال اولنور
نيارد ستدن ونيارد بردن وامثالی كبی مولانا هاتفی درتيمورنامه بيت بنام خدايی كه فكروخرد *
نيارد كه تاكنه اوپی برد لغ نيمخامد مع فتح يای تحتانی وجيم وميم وسكون نونله انجاميدن لفظندن
نفی مضارعدر آخره ايرمز معناسنه لغ مع الراء المهمله * نااستوار مع ضم همزه وتاء مثناة
وسكون سين مهمله ايله ايكی معنايه در اول محكم اولميان نسنه ثانی خاين وناقابل آدمه ديرلر
ميرنظمی بيت هركه عهدش سست وشد نااستوار * دورشواز وی مدارش دوستدار *
لغ نابكار مع فتح باء موحده وكافله ايكی معنايه در اول مفسد وفعل نامقبول صاحبی ثانی بطال
طورب ايش اشلمين آدمه ديرلر لغ ناچار مع ايكی معنايه در اول ضروری ثانی بيچاره ومددسز
معناسنه ابوالمعانی بيت ناچار كشد اهل دل اين محنت دنيا * ورنه شوداز كوه كران تاب نيارد
لغ ناخنبر مع ضم خاء معجمه وباء موحده ايله لغ ناخنكير مع ضم خاء معجمه وسكون نون ويای
تحتانی وكسر كاف فارسيله ايكی معنايه در اول طرنق كسه جك آلت ثانی طرنق كسيجی
معناسنه هم فاعل وهم مفعول استعمال اولنور لغ نادار مع فتح دال مهمله ايله مفلس وبی نوا
مولانا هاتفی . بيت زنظارهٔ آن هراسان سپاه * چونادارازديدن قرض خواه لغ نارود مع
سكون راء مهمله وفتح واوايله بمعنی دخترنارپستان كذا فی الاداة لغ ناسور مع ضم سين مهمله
ايله اوكلمز جراحت معناسنه ابوالمعانی بيت نشد به درسينه عمرآخر * مكراين زخم دل
ناسوربودست لغ ناقر مع كسر قافله چنك ديدكلری سازدر لغ ناكهكير مع فتح كاف اول
وكسر ثانی فارسيين وسكون هايله شبخون ايدن مولانا هاتفی بيت شبخون رسانان ناكاه كير
ره خواب رابسته برسد قير لغ ناكزير مع ضم كاف فارسی وكسر زاء معجمه ايله بمعنی ناچار وضروری
حكيم انوری بيت ناكزير زمانه بادبقات * مرزجاودانه وسه ناكرزاست لغ ناكوار مع ضم
كاف فارسيله هضمی عسير اولان نسنه شمس فخری * قطعه * ظلم درايام عدل ورافتست *

ماند نوصو واخ غم چون سوشمار * آزاز انعام عامت مانده است * روز وشب در دردور نج ناکوار * وعلت تخمه یعنی امتلاء معده استاد لبیبی بیت از معای تونا کوار کرفت * خلق را بکسر و ستم ناهار ناکور ضم کاف فارسی و فتح واو ایله بمعنی ناخوش وناکوار مرقوم شاد ناصر خسرو بیت بمجلس تو هی راشکایتیست شکرف * که سال صفله بدید آید و زمان ناکور * نام آور صاحب نام وشهرت نامور ونامدار دخی بر معنایه کلور مولانا هاتفی بیت تصور نکرده به از خود کسی * زنام آوران بود غافل بسی نامدار سکون میمله صاحب نام ومشهور انام معناسنه در نامور سکون میم وفتح واو ایله نامدار یعنی نام صاحبی شیخ سعدی بیت بس نامور بزیر زمین دفن کرده اند * کز هستیش بروی زمین هیچ نشان نماند نامه بر فتح میم وباء موحده ایله پیک وقاصد نامه ایلدیجی بوندن کوکرجنه مرغ نامه بر دیدکلری بر جفت کبوترك دیشیسنی بر شهرده آلیقویوب ارککینی آخر دیاره کوتوررلر اقتضا ایتدوکی محل بر نامه یازوب قنادی التنه باغلیوب صالیورررلر اوچوب دیشیسی اولدوغی یره وارر اکثر یاسر حدلرده ایدرلر ابو المعانی بیت عرض حال خود نوشتم صفحه دل راهمین * سوی جانان عزم کرده همچو مرغ نامه بر ناوسار سکون واو وفتح سین مهمله ایله ایکی معنایه در اول دکرمان ارقی معناسنه خصوصا ثانی اول ساقیه که بوستان ومزروعات صوارمق ایچون وچشمه لرده وحوضلره صو آقمق ایچون ارق ایدرلر عموما ناهار بمعنی کرسنه یعنی آج حکیم فردوسی بیت نهادند خوان ومجند ید شاه * که ناهار بودی همانا براه * فرهنك جهانکیریده بمعنی ناشتا یعنی برکسنه طعام جزوی تناول ایده وطونش اولیه آکا ناهار وشکسته شد دیرلر کمال اسمعیل در قصیده بیت بعفو اوکه جهانی کجا براز سر ذوق * فرو برد که شکسته نکرده اش ناهار * حکیم ناصر خسرو بیت ای باز سفید خورده کبکان * مردار مخور بشان ناهار * مؤید الفضلاده بمعنی کادش وکندارش تن مسطور در بعض فرهنکده نهار واقع اولمشدر ناهموار مناسب اولمین نسنه هر نه اولورسه ودوز اولمین یره ده ناهموار دیرلر نایژه کسر یای تحتانیله ایکی معنایه در اول لوله که چشمه لرده ومصلقلرده ایدرلر نایژه دخی دیرلر ثانی شعرده قافیه معناسنه در اداء قافیه طقو زنوعدر بر نوعنه نایژه دیرلر نیور ضم با عفارسی وواو معروفله نفیر معناسنه در میرابل رازی بیت نه با باونه باخواجه نه پورست * دراز وخشك ولاغر چون نیورست نبهره فتح باء موحده وسکون هایله بحمز اقچه وقلب نسنه ودون وفرومایه آدمه دیرلر نبهره دخی دینلور نجار فتح جیمله قر جله که زنان یوزلرینه سوررلر غازه وکلکونه وفکر دخی دیرلر نجیر کسر جیم وسکون یای تحتانیله آهار معناسنه که اسم عامدر کاغده اولسون قاشه وبز اولسون میر نظمی بیت بروبش آنقدر صیقل همیدهد * نجیری کو یابر کاغد افتاد نخار فتح خاء معجمه ایله بمعنی ناهار مرقوم یعنی ناشتا نخجیر سکون خاء معجمه ویای تحتانی وکسر جیمله ایکی معنایه کلور اول صید وشکار معناسنه میر خسرو بیت باز آن سوار مست بنخجیر میرود رستم زکار وکار بند بیر میرود * ثانی هر شکار اولنور جانوره دیرلر عموما وطاغ کچیسنه دیرلر خصوصا مختاری بیت ببند از بس چشم نخجیر وبنا کوش تذرو * دستها پر نرکس وکه پایها پر نار ون * بمعنی شکار کردن شیخ نظامی بیت چنین فرمود خورشید جهانکیر * که خواهم

که خواهم کرد روز چند نخجیر * بمعنی شکار وله بیت زبار کران خوشه خم کشته بود * تك وتاب نخجیرم کشته بود نر الثی معنایه کلور اول ارکك معناسنه اسم عامدر انسانده وحیوانده استعمال اولنور ثانی زشت وکریه معناسنه مثلا نرکدا ونره دیو دیرلر حکیم سنائی بیت علم دان خاصهٔ خدای بود * علم خوان شوخ ونرکدای بود * ثالث نام پدر سام در که نریم ونریمان دخی دیرلر حکیم ازرقی بیت توان پادشاهی که کر زنده بودی * زمین بوسه دادی تراسام بن نر * رابع آلت رجل معناسنه که حضرت مولانا در صفت کنیزکی که خر نری بجماع خود آموخته بیت مثنوی * یك کنیزك یك خری بر خر فکند * از فور شهوت وفرط کزند * آن خر نر را بکان خو کرده بود * خر جماع آدمی پی برده بود * یك کدو بی بود حیلت سازه را * در نرش کردی پی اندازه را * در نرش کردی کدو را آن عجوز * تارود نیم دکر وقت سپوز * کر همه نره خر اندروی رود * آن رحمها ان رودها ویران شود * خامس موجهٔ آب سادس اغاجلك اورته سنده اولان شاخلری بو معنالرده نره ونرده دخی دینلور نژغار سکون زاء فارسی وفتح غین معجمه ایله بانك وغره وصدای بانك کذا فی التحفه نسار فتح سین مهمله ایله بمعنی نساء مرقوم نسترن سکون سین مهمله وفتح تاء مثناة ایله کل نسرین دیدکلری خوشبو بیاض شکوفه در که نسترن ونسترون ونسترین دخی دیرلر حکیم خاقانی بیت عیسی حلال کرده از خارهای کلبن * ادریس سبحه کرده از غنچهای نستر نسر فتح سین مهمله ایله ایکی معنایه در اول سایبان معناسنه شمس فخری بیت ملك در تاب زافتاب ستم * سازداز عدل توهمیشه نسر * ثانی طاغ باشلرنده بعض چوبدن واوتدن مختصر اولرایدوب ایچنده باجدارلر وسائر کسنه لردخی اوتوررلر استاد رودکی بیت نسری ساخت بر سر کهسار * دورماند از سرای خویش وتبار * فرهنك جهانکیریده کونش اصابت ایتمین یره نسار وفسار دخی دیرلر وعربیده سکون سین ایله کرکس دیدکلری قوشه دیرلر وآسمانده داخل رصد ایکی کوکب آدیدر بر ینه نسر طائر وبرینه نسر واقع دیرلر نسطور نام صاحب مذهب ترسایان وآنلرك فقیه ودانشمند ینه دیرلر حکیم خاقانی بیت نسطور دید ایت مسطور در دل او * کفت از حواریان چوت دین پروری ندارم نفیر کسر فا وسکون یای تحتانیله اوج معنایه کلور اول بوری که نای رویین وناه کاودم دخی دیرلر خواجه سلمان بیت کوس با نالهٔ نفیر بود * کوه با نعره وفغان باشد * ثانی قبانای که سورنا کبی یوقاری باشنده دل قویوب اوفورلر توکیده دخی نفیر دیرلر ثالث اول صدا که بوری وسورنا ونای دن ظاهر اولور مولانا هاتفی بیت کذشت از ثریا صفیر ونفیر * رمیدند مرغان سدره زنیر * حضرت مولانا قدس سره بیت کز نیستان تا مرا ببریده اند * وز نفیرم مرد وزن نالیده اند * بو بیتده صدای نای اولق اقتضا ایدر که مثنوی شریفك ابتدا بیتنی نی لسانندن حکایه ایدر نکدر سکون کاف وفتح دال مهمله ایله بر موضع یاخود بر طائفه آدی اوله مولانا هاتفی بیت همه خیل اوغانی ونکدری * بفرمانبری واطاعتکری نماز دیکر ایکندو وقتی وایکندو نمازی در وقت مزبورك مخصوص اسمی اولمامغله صلوات نهاریه نك ثانیسی اولمغله کوندزه منسوب طوتوب نماز دیکر تسمیه ایلمشلر وقت ظهردن صکره واقع اولدوغی اجلدن نماز کزار نماز قایجی کزارندهٔ نماز تقدیرنده رسیله کی

مصلی معناسنه ی نمدار ع سکون میم وفتح دال مهمله ایله نمناك معناسنه ی نمکزار ع
فتح میم وزاء معجمه وسکون کافله طوزله یعنی طوز حاصل اولدوغی یر عربیده سبخه دیرلر فتحات
ثلثه ایله کازار وچمنزار کبی میرنظمی بیت سراپا بوده آن صحرا نمکزار * کذشتن مرغ ازآنجا
بودبیزار ی نمکسار ع فتح میم وسین مهمله وسکون کافله طوز حاصل اولان موضع نمکزار کبی
ی نمکسود ع فتح میم وسکون کاف وضم سین مهمله ایله بمعنی نمکسوده مرقوم یعنی طوزلوات
وطعام دیکر ی نمیر ع کسر میم وسکون یای تحتانیله بسیارخوار وکاهل معناسنه میرنظمی
بیت چوکاوعمل ماندهنایدبکار * هرآنکس نمیرست وبسیارخوار ی نواکر ع فتح کاف
فارسیله سازنده وکوینده وخواننده معناسنه میرنظمی بیت بمجلس شد نواکر نغمه پرداز
که زهره هم درآنجا کشته دمساز ی نوالهبر ع فتح لام وضم باء موحده ایله بچاق معناسنه که عربیده
سکین دیرلر کسرتین ایله ی نوبر ع سکون واو وفتح باء موحده ایله تازه وهنوز ایرشمش میوه که
نوباوه دخی دیرلر شیخ نظامی بیت نوبر باغ هفت چرخ کهن * درة التاج عقل وتاج سخن *
ی نوبهار ع اوچ معنایه در اول فصل ربیع ثانی آتشکده وثالث بتخانه معناسنه مثال
آتشکده حکیم فردوسی * مثنوی * چوکشتاسب رادادلهراسب تخت * فرود آمد از تخت
وبربست رخت * ببلخ کزین شد بدان نوبهار * که یزدان پرستان بدان روزکار * مران خانه
داشتندی چنان * که مرمکه راتازیان اینزمان * مثال بتخانه امیرمعزی بیت بهارچینکه
ازان روی بزم وخانهٔ خویش * اکرچه خانهٔ تونوبهار برهمنست * بومعنایه مسعود سعد
سلمان بیت آوردنوبهار بتانی وهیچ بت * مانند توبخوبی درنوبهار نیست * مؤید الفضلاده
بمعنی خانهٔ بزرك که برامکه بلخ شهرنده بنا ایتمشلر ایدی حکیم انوری بیت ساحت آب
قندها ببرد * صفهات بخ نوبهار بکند * بوبیتده صنعت تجنیس واردر ی نوحهکر ع فتح
حاء مهمله وکاف فارسیله میت اوزرینه مرثیه اوقیوب آغلایجی معناسنه که عربیده نوّاحه دیرلر
ی نودر ع سکون واو وراو فتح دال مهملتین ایله نام پسرمنوچهرکه افراسیاب النده کرفتار اولدی
حکیم سوزنی بیت ای شهنشاه فریدون فر دلیر دارو کیر * جم نکین نودر ستان قارن نبرد بهرام تیر *
ی نهار ع فتح ها ایله ایکی معنایه کلور اول بمعنی ناشتا یعنی تمام طوق اولمیه که ناهار دخی دیرلر ثانی
نهاریدن لفظندن اسم مصدردر اکسلتمك واکسلمك معناسنه استاد فرخی بیت ملك برفت
وعلامت بدان سپاه نمود * بدان کهی که به بخ نهار کرد نهار * شمس فخری بیت خدایکانا
هرچند ماه دانش وفضل * چوشخص فاضل وعالم کرفته است نهار * عربیده ایکی معنایه در
اول ظهور صبحدن غروب شمسه دك زمان ثانی خرچال وسنکخوار دیدکاری قوشك یاوریسی
معناسنه در ی نهمار ع سکون ها وفتح میمله فرهنك جهانکیریده اوچ معنایه کلور اول بزرك وبسیار
اولان نسنه کمال اسمعیل بیت مرا بکام دل دشمنان مکن تکلیف * که از تحمل آن بار عاجزم
نهمار * حکیم فردوسی بیت چوابلیس دانست کودل بداد * برافسانه اش کشت نهماد
وشاد * ثانی یکبار وهمه مختاری بیت نهمار جهان چون اثر خاطر من کشت * تا زیور انعام
توبربست ریاحین * ثالث مشکل وعجب معناسنه خواجه عمید لویکی بیت شاد بادیت
همیشه که زغم خصم امروز * شد چنان زارکه نهمار بفرد ابرسد * مجمع الفرسده بمعنی کاری

کاری وباچیزی عظیم وفرهنك میرزا ابراهیمده بمعنی عجیب میرخسرو بیت دربند پرواز است
خان بکذار سیرت بنکرم * زنیسان که بینم حال خود نهمار بینم دیکرت * زاء معجمه ایله ده
معانیٔ مرقومه یه مرویدر ی نیشکر ع سکون یای تحتانی وفتح شین معجمه ایله شکر قامشی
بومعنایه مولانا هاتفی بیت نی نیزه خوردند اندر جکر * بدانسان که هندو خورد نیشکر *
ی مع الزاء المعجمه * ناچیز ع کسر جیم فارسیله بیمقدار عربیده لاشی معناسنه شیخ سعدی
بیت بکفتا من کل ناچیز بودم * ولیکن مدتی با کل نشستم ی ناز ع ایکی معنایه در اول شیوه
واستغنا شیخ سعدی بیت نازت بکشم که نازنینی * تابر سر وچشم من نشینی * ثانی حضور
وراحت معناسنه شاعر بیت برفتیم بانیزهای دراز * بروتلخ کردیم آرام وناز * عربیده غنج
ودلال که شیوه یه یقین اوضاعدر ادات الفضلاده براغاجدر عربیده صنوبر دیرلر ی نازنوروز ع
موسیقیده بر نوا اسمیدر ی نانپز ع سکون نون وفتح باء فارسیله اتمك بشوریجی عربیده
خباز دیرلر ابوالمعانی بیت بهنان نان پز را اکر شناسی * اکر نیمش خورد کو خورده باشد *
ی نبتیز ع سکون باء موحده وکسر تاء مثناة بعده یای ساکنه ایله اوجی غایت سوری اولان
نسنه خنجر واکنه وبیز کبی ی نخشیز ع سکون خاء معجمه وکسر تاء مثناة بعده یای ساکنه ایله
بمعنی کمینکاه یعنی پوصو یری ی نخچیز ع سکون خاء معجمه وکسر جیم فارسی بعده یای ساکنه
ایله بمعنی نخچیر یعنی صاولمش میرنظمی بیت بجامه خواب را کلبیز بوده * بشب تاصبح را
نخچیز بوده ی نخیز ع کسر خاء معجمه وسکون یای تحتانیله اوچ معنایه کلور اول فرومایه
وکمینه حکیم ناصرخسرو بیت جان پرمایه همی چون بفروشی بنخیز * جز پرمایه همان به که
بارزان ندهی * ثانی کمین یعنی پوصو وکمینکاهه نخیزکاه دیرلر مسعود سعد سلمان * قطعه *
توای دل دژم باش وهموارهباش * توای دیده خون ریز همواره ریز * به بیند به پیری که جان مرا
نشسته است چون شیر اندر نخیز * شمس فخری بیت سپهر برخ اعدای او کشیده کمان * زمانه
برد بدخواه او کشاده نخیز * ثالث اوزم چبوغن ویاخود غیری اغاجی کوکی یانندن اکدیروب یره
کومرلر که برسنه یرنده طوروب کوك طوتدقدن صکره چقاروب آخر یره دکرلر اکا نخمدان وداران
دخی دیرلر ی نغز ع سکون غین معجمه ایله کوزل ولطیف که خوب معناسنه در استاد عنصری
بیت بکوش که من نامهٔ نغزناك * فراز آورید ستم از مغز پاك ی نفت انداز ع نفتدن مراد
آتش درکه بعض قلعه محاصره سنده دشمن هجوم منده اسکی بزلری نفت یاغنه باطروب وآتشه
یاقوب دشمن اوزرینه آتارلر اکا نفت انداز دیرلر وآتشبازلق ایدنه دخی دیرلر وفشنك آتمق کبی
هرنه اولورسه ی نماز ع معروف عبادتدر وخدمت وقوللق ایتمکه دینلور حکیم فردوسی بیت
پیاده شد از اسب وبرده نماز * کرفته ببر شاه کردون فراز * حکیم سوزنی بیت شهی که
بارکه اوست سجده کاه ملوك * همیبرند بر آن سجدهٔ ملوك نماز * نمازی پاك وطاهر معناسنه در
ایدی نماز دخی کشی یی کناهدن پاك ایندوکیچون نماز دیدیلر عربیسی وضودر ی نواز ع ایکی
معنایه کلور اول تهمتدن ایراق اولمق ثانی نواختن لفظندن صیغهٔ امر ووصف ترکیبی در
دلنواز وعودنواز کبی ی نوآموز ع ایکی معنایه در اول یاوری طوغانکه یوادن آلوب شکار
تعلیم ایدرلر ثانی هنوز موئدبه ویرلمش طفله دیرلر ی نوروز ع سنه ده ایکی کوندر بری نیر

اعظم برج حمله تحويل ايتدوكى كوندركه آذرماهك اون برنجى كونى دركه نوروز كوچك ونوروز عامه
ديرلر وآنك تسميه سنده ايكى وجه روايت اولنمشدر اولا حق سبحانه وتعالى عالمى وآدمى بو كونده
خلق ايلدى وجه ثانى اولدركه جمشيد جمله جهانى سير وكشت وكذار ايلدى آذربايجانه كلدكده
جواهر ايله مكلل ومرصع بر تخت عالى نصب ووجهه سنى جانب شرقه وضع ايليوب وباشنه
ذى قيمت جواهر ايله مزين تاجى كيوب وچقوب تخت اوزرينه اوتوردى چونكه كونش طلوع ايدوب
اول تاج وتخته طوقندى اول مرتبه شعاع وضيا وپرتو ظاهر اولدیكه عالمى روشن ايلدى خلق
آنى كوردكده شادمان اولوب اين روز نوست ديدیلر چونكه زبان دريده وزبان پهلويده شعاعه
شيد ديرلر وجم پادشاه معناسنه در شيد لفظنى اكا مضاف ايدوب اكا دخى جمشيد ديديلر
ونوروز ثانى اولدركه فروردين ماهك آلتنجى كونى كه نامى خرداددر نوروز بزرك ونوروز خاصه ديرلر
وآنك وجه تسميه سى اولدركه جمشيد اولكونده تخت اوزرينه طرز مرقوم اوزره اوتوروب خاص
وعامه اذن ويروب جمله يانته جمع اولوب كار عالم ايچون ايو رسم ولطيف عادت وقانونلر قويوب
خلقه تنبيه ايلدى وايتدى الله تعالى سزى يرلغاسون كركدركه پاك صو ايله غسل ايدهكوز والله
تعالى نك نعمتلرى شكرين ادا ايدهكوز وهر نفسده الله تعالى حضرتنك امرينى يرينه كتورمكه
سعى ايدهكوز وهر سال بو اسلوب اوزره عمل ايدهكوز ومنقولدركه اكاسرهٔ عجم نوروز كوچكدن
نوروز بزركه وارنجيه دك حاجات ناسى مقضى ايدرلردى ومحبوس اولنلرى اطلاق ومجرملرى عفو
ايدرلردى وخلقه انعام واحسانلر ايدرلردى وكندولر عيش وعشرت وذوق وصحبته مشغول
اولورلر ايدى ل نونياز ع سكون واو وكسر نونله بر تازه نورسيده ابتدا كاره شروع ايتمكه ديرلر
اوقومق ويازمق وغيرى صنعت هرنه اولورسه ابو المعانى بيت پيشهٔ جور وستم را چون هنوز
آموخته است * كركشد عاشق عجب نبود كه طفل نونياز ل نهچيز ع سكون ها وياى تحتانى
وكسر جيم فارسيله بمعنى بچيده يعنى طولاشمش وصارلمش نخچيز دخى ديرلر شمس فخرى بيت
چنان زمعدلتش كار مملكت شد راست * كه شد ززلف بتان بازو صمت نهچيز ل نهماز ع
سكون ها وفتح ميمله درت معنايه كاور اول بمعنى بزرك استادرودكى بيت كنبدى نهماز بر پرده بلند
نه ستونش ابرونه زير بند * ثانى بمعنى بسيار وبى اندازه شمس فخرى بيت نديد چون تو
جوانبخت شاه تخت شهى * اكرچه ديد شهنشاه درجهان نهماز * ثالث بمعنى مشكل رابع
جنك عظيم معناسنه در ل مع الراء الفارسى * نارژ ع چام اغاجى كه ناج ونوژ دخى ديرلر شمس
فخرى بيت چو عرعر سرافراز باد امدام * ببستان همى تا بود سرو ونارژ * وسرو اغاجنه ده
ديرلر شاه ناصر خسرو بيت اى بى هنر خوب بچهره خردت كو * خود شرم نيايدت ازين قامت
چون نارژ * بو معنايه فارژ دخى ديرلر ل نارژ فارژ ع سكون زاء فارسى وفتح فا ايله اسنمك كه خميازه ودهانده
دخى ديرلر عربيده تثاوب ديرلر ل ناوژ ع فتح واو ايله اغاج تكنه دركه ايچنده خمير ايدرلر واثواب
يورلر ل نكژ ع فتح كافله اوزم چكردكى تاء مثناة ايله دخى مرويدر ل مع السين المهمله * ناووس
ضم همزه وواو معروفله بمعنى آتشكده كذا فى فرهنك جهانكيرى ل ناشناس ع كسر شين
معجمه وفتح نونله اكلز لا يفهم معناسنه ابو المعانى بيت مكن عيش وصحبت بهر ناشناس *
رسد مر ترا لابد از وى زيان ل ناقوش ع ضم قاف وواو معروفله بيوك چاكدركه مناره كبى بر بلند بنا

بر بلند بنا ايدوب باشنه وضع ايدرلر ووقت معينده چالرصداسى بر ايكى فرسنخ يره كيدر بعضيلر
ارغنون ديدكلرى بيوك ساز معناسنه ديمشلر كفره كليسالرنده بعض مخصوص كونلرنده چالرلر
ايريلى واوفاقلى ايچى بوش اغاچلردركه برى برى يانتده ديزلمشدر كورك ايله نفس ويروب چالرلر
بى نظير صدا ويروب درست مقاملر ظاهر اولور مولانا عرفى بيت مالب آلوده بهر توبه بكشاييم
ليك * بانك عصيان ميزند ناقوس استغفار ما * عربيده دخى ناقوس وجمعنده نواقيس ديرلر
لواحد من الشعرا بيت قد قلت للعين اى الضرب يولمكى * ضرب البواقيس ام ضرب النواقيس
ل ناكس ع فتح كافله آچق وسفله آدم معناسنه شيخ سعدى بيت شمشيرنيك زاهن بد چون
كند كسى * ناكس بتربيت نشود اى حكيم كس * شيخ نظامى بيت هان ناكس نان كس نباشى
با كربهٔ خوان كس نباشى ل ناموس ع ضم ميم وواو معروفله خانهٔ صياد كه ايچنه كيروب آو
وشكار كوزه در عربيده عار وغيرت معناسنه ونام حضرت جبريل امين عليه السلام دركه ناموس
اعظم وناموس اكبر دخى ديرلر ل ناوس ع ضم واو ايله آتشكده معناسنه حكيم سنايى
* قطعه * كرچه زاغ سياه كشتم من * نكزينم مقام جز ناوس * زاغ كر بشنود كند درحال
زين سخنها كرشمه بر طاوس * حكيم انورى بيت عاشر آن اكرم معاشر عشر * كوبى از كبر كان
ناوسيست * وكورستان مجوس معناسنده ده روايت اولنمشدر ل ناهوس ع ضم ها وواو
معروفله بمعنى ناكاه ميرنظمى بيت چو كرده ترك ننك وعار وناموس * بديد آيد ازان سويش
بناهوس ل نايموس ع سكون ياى تحتانى وواو وضم ميمله بر ساز در قامشلرله دوزلمش موسيقار
دخى ديرلر كذا فى فرهنك جهانكيرى ل نبس ع فتح باء موحده ايله مخفف ومشدد دخى جائزدر
بمعنى دخترزاده يعنى قز اولادى نبسه دخى ديرلر اميرخسرو درمنقبت امام حسين رضى الله
عنه بيت صفت ذات او همين بس است * كه رسول خدا برا نبس است ل نخاس ع
فتح خاء معجمه ايله سروكه پابو بجيلر كونله بشنى اراسنده ديكرلر ل نخس ع سكون خاء معجمه
ايله غم وغصه دن چهره صولق وضعيف وزبون اولق معناسنه در عربيده كسمك ودرمك
معناسنه در ل نركس ع سكون راء مهمله وكسر كافله زرين قدح ديدكلرى چيچك قمرينه
ديرلر استعاره طريقيله شعرا محبوبك كوزينه تشبيه ايدرلر شعرلرنده كثرت استعمالدن چشم
معناسنه اولمشدر خواجه سلمان بيت ناتوان شد زهواى كل ودارد زهوا * رخ زرد وقد كوز
وتن لاغر نركس ل نسناس ع سكون سين مهمله وفتح نونله حكيم اسدى طوسى روايتنده
هندوستان سرحدنده سرانديب قربنده بر كوه بلند واردر آدنه ذات هوام ديرلر آنده بر نوع مخلوق
اولور بويلرى اوزون وبدنلرى قيللو وكوك رنكنده وقيللرى قزل وباشلرينك ايكى يانلرنده بوزلرى وار
هر بوزلرنده ايكيشر كوزلرى وار هربريسى هم اركك وهم ديشى درلر وطوغوردرلر اولقدر قوتلو اولورلركه
ايكيسى بر فيلى طوتوب اولدررلر ويرلر وبونلر بغايت سكردرلر اول قومه نسناس ديرلر وعربيده
ميمونك ايويسنه ديرلر ل نفس ع فتح فا ايله معروف شيخ سعدى بيت هردم از عمر ميرود نفسى
چون نكه ميكنى نماند بسى * وسكون فا ايله ايكى معنايه در اول معروف درت مرتبه ايله تعبير
اولنمشدر اول نفس اماره ثانى نفس لوامه ثالث نفس مطمئنه رابع نفس ملهمه در معناى
ثانى وجود موجود كه كند وذاتنده ديمكدر كند ونفسنده ديرلر ميرنظمى بيت درهنرها بنفس

خود یکتا * هرجهت را شود زبون اعدا لغ مع الشین المعجمه * ناخن خوش بع ضم خاء بین
معجمتین ایله بر نوع صدفدر ناخنه یعنی طرنغه مشابه اولور خوشبودر عربیده اظفار الطیب دیرلر
هندی لسانندہ نکه دیرلر بعض تراکیبه وعطریاته داخل اولور وناخن پریان وناخن دیو دخی دیرلر
کذا فی فرهنگ جهانگیری لغ ناخوش بع واو مجهول ایله طبعه مناسب وموافق اولمیان
نسنه ومزاجه درست اولمامق معناسنه لغ ناخوش منش بع واو مجهول وسکون شین معجمه
وفتح میم وکسر نونله معلول اولمق وطبیعت نادرست اولمق معناسنه در میر نظمی بیت شود
ناخوش منش از فرط باده * مخور از وسع طبعت می زیاده لغ نازبالش بع سکون زاء معجمه
وفتح باء موحده وکسر لامله یوزیصدغی ابو المعانی بیت می نهد بر نازبالش آن پری رخسار رو
پرتو خورشید افتاد ست بر گل توده را لغ نازش بع کسر زاء معجمه وشین موقوف ایله نازلنمق
معناسنه اسم مصدردر لغ ناغوش بع ضم غین معجمه وواو معروف ایله باش آشاغی صویه
طالمق شمس فخری بیت زهر که غوطه خورد در برآورد ز بحار * بسا کسا که بود مردن وی
از ناغوش * استاد لبیبی بیت گرد گرداب مگرد ای که ندانی توشنا * که شوی غرقه چونا گاهی
ناغوش خوری لغ نالش بع کسر لامله ایکلمک معناسنه اسم مصدردر لغ نانخورش بع
سکون نون وضم خاء معجمه وواو مجهول وکسر راء مهمله ایله اتمکه برمقدار طعامی قاتق اتمك
لغ نانکش بع سکون نون وکسر کافله چورك اوتی دیدکاری سیاه دانه لردر عربیده حبة الخضرا
دیرلر لغ نانمش بع سکون نون وفتح میمله ایکی معنایه در اول کورلمامش نسنه یعنی برشی که
نظیری ومثلی اولمیه ابو المعانی * مصرع * نانمش بوده چنین حسن وجمال یکتا * ثانی یولسزلق
اتمك معناسنه کذا فی فرهنگ جهانگیری لغ نبارش بع فتح باء موحده وکسر راء مهمله ایله ایکی
معنایه در اول ستم آمیز سوز سویلمك ثانی دوشملو اولان سقفه وبقلملو اولان دیواره استحکام
ایچون قونیلان پاینده ترکیبده دستك دیرلر کذا فی فرهنگ جهانگیری لغ نرمه کوش بع
سکون راء مهمله وضم کاف فارسیله قولق یومشغی دیمکدر ابو المعانی بیت چنان بیمثل بوده
نرمه کوش * همی یابد ازان آویزه قیمت لغ نسرین نوش بع نام دختر سقلاب شاه درکه
بهرام شاه آنی حباله ازدواجه کتورمشیدی شیخ نظامی از هفت پیکر بیت دخت سقلاب
شاه نسرین نوش * ترك چینی طراز رومی پوش لغ نعش بع سکون عین مهمله ایله تابوت
معناسنه لغت مشترکه در شیخ سعدی بیت اگر نعشی دوکس بر دوش گیرند * لئیم الطبع
پندارد که خود نیست لغ نقش بع سکون قافله ایکی معنایه در اول معروف ثانی پفتره که آنکه
طوغان چفردلر خواجه حافظ بیت داده ام باز نظر را بتذروی پرواز * باز خواند مگرش
نقش وشکاری بکند لغ نمش بع سکون میمله مکر وحیله ودغلبازی معناسنه حکیم فردوسی
در یوسف وزلیخا بیت بکردار چمش کوزنان چمش * همه سحر وشوخی همه رنگ ونمش *
وعربیده فتحتین ایله سفید وسیاه نقطه لره وسفید وسیاه صورتلره دیرلر لغ نوش بع فتح واو
ایله ایکی معنایه در اول نواله معناسنه اسم مصدردر ثانی عوض وبدل معناسنه در لغ نه خوش
ضم خاء معجمه وواو مجهول ایله تاك دشتی یعنی بیان آصمه سی که سیاه دانه لو اولور عربیده
کرمة البیضا دیدکاریدر وسبب تسمیه سی قیش ایامنده قوریمز وچبوغی یانندہ اولان اغاجه

اولان اغاجه صاریلور چقار صالقمنده اون واون ایکی دانه سی آنجق اولور واولی یشل آخری
سرخ اولور وچیچکی لاجوردی رنك اولور لغ مع الغین المعجمه * ناغ بع قره اغاج امابعض
فرهنگده شجرة البق دیدکاری اغاجدر لغ نان کلاغ بع سکون نون وفتح کافله بر نوع اوتدر نمناك
یرلرده بتر مولانا جامی بیت مخور غم بهر طعمه از کلاغی که نه کورا * توکل چون درست آید
برآمد از زمین نانش * وله ایضا بیت باغبان گر تند بانك بباغ * قرص انجیر شود نان کلاغ *
لغ نباغ بع فتح باء موحده ایله مخفف انباغ درکه انباج ونباج دخی دیرلر قومه عورت معناسنه
لغ نشوغ بع ضم شین معجمه ایله بردارودر آغزده طوترلر دیش وآغز آغریسنه نافعدر
لغ نغنغ بع سکون غین معجمه وفتح نونله ماوراء النهرده استعمال اولنور بر بیوك کیله درکه هر کیله
غله تمام بر یوك اولور ومزبور دخی دیرلر ابو العباس بیت ای میر تراکندم دشتیست بصد مار
بانغنغکی چند ترا من شدم انبار لغ نفتغ بع سکون فا وفتح تاء مثناة ایله کیله معناسنه شمس فخری
بیت حاتم عهد شیخ ابو اسحق * که دهد زر بدامن ونفتغ لغ مع الفاء * ناتف بع کسر تاء
مثناة ایله حلوای پشمینه وبعض فرهنگده دبله دیدکاریدر وبعضیلر جوز ایله یاخود بادام ایله
اولان حلوادر دیمشلر والحاصل حلوا اولدوغی مقرردر اما نوعنده اختلاف ایلمشلر اصلی عربیدرکه
ناطف دیرلر تعجیم اولنمشدر نطف عربانده بر مشهور کسنه نك اسمیدر اوائل حالنده بغایت فقیر
ایدی بعده بغتة دولته نائل اولدوغندن عربیده ضرب مثل اولمشدر صکره دن دولت بولان
آدم حقنده ضرب ایدرلر ومزبور نطف زمان دولتنده صاحب کرم وسخی اولمغله کندواوغلی حقنده
دیمشدر بیت ابی النطف المباری الشمس انی * غریق فی السماحة والمعالی لغ ناف بع خصوصله
کوبك معناسنه در مشکه نافه تسمیه اولندوغی آهونك کوبکنده اولدوغیچوندر وهر نسنه نك
درست اورته سی مثلا کعبه معظمه وسط دنیاده اولمغله ناف زمین دیرلر یرك کوبکی معناسنه
کوبك انسانك اورته سنده اولدوغندندر خواجه سلمان بیت همچو مشك نافه عبد مناف
از ناف ارض * داده از نبیر خلقش بوی ماچین وختا است لغ نجف بع فتح جیمله کوفه شهری
قربنده بر موضعدرکه امیر المؤمنین ویعسوب المسلمین حضرت اسد الله الغالب علی ابن ابی طالب
رضی الله عنه وکرم الله وجهه مرقد شریفلری آنده در زمان سابقده اول محلده بر دریا وارایمش که
دریای نجف دیمکله شهرت بولمشدر حالا اول دریا یرنده آدم کله سی کبی دخی طاشلر واردر قیرسك
ایچندن در نجف دیدکاری بر لطیف بیاض شفاف طاش چیقار مولانا جامی بیت اصبحت
زائرالك یا شحنة النجف * بهر نثار مقدم تو نقد جان بکف لغ نسف بع فتح سین مهمله ایله
ایکی معنایه در اول بر شهرك اسمیدرکه قرشی دخی دیرلر ماوراء النهرده واقعدر ثانی بر نسنه یی
دیبندن قوپارمق ودخی صوامق معناسنه ده مرویدر لغ مع القاف * نبق بع باء فارسیله
الی اوز چیره دست معناسنه مرویدر اما حرکتی اشعار اولنمامش آنجق تلفظی مفتوحه یه
انسب اولمغله بو محله یازلدی ونه طائفه نك لسانی اولدوغی دخی راقم الحروفك معلومی اولمدی
لغ نسق بع فتح سین مهمله ایله ترتیب وطرز واسلوب دیمکدر ابو المعانی بیت جفا وجور توکر
اینچنین نسق ماند * برفته حال دل عاشقان خراب شود لغ مع الکاف * ناپاك بع ایکی
معنایه در اول هر نه که کیرلی ویونمامش اوله عموما وجنب وحایض معناسنه خصوصا ثانی مردار

معناسنه در لغ ناجرمك ع ضم جیم وسکون راء مهمله وفتح میمله بتکده او تورمق واو تورانه
دخی دیرلر وبعض فرهنکلرده زهاد ومرتاضان ترسادن برآدم اسمیدر حکیم خاقانی بیت
من وناجرمکی ودیر مخران * دربقراطیانم جا وملجا لغ نارخوك ع سکون راء مهمله وضم
خاء معجمه ایله لغ ناركوك ع سکون راء مهمله وضم کافله نام افیوندر کذا فی المجمع لغ نارمشك
سکون راء مهمله وشین معجمه ایله ایکی معنایه در اول اطبا قتنده معروف بردارودر عربیده
مشك الرمان واقماع الرمان دخی دیرلر فرهنك جهانکیریده نارهندی دیرلر بر تخمدر سرخ رنك
میانه‌سنده برمقدار ایشل‌لك اولور خاصیتده سنبل هندی یه قریبدر تفصیلی طب کتابلرنده
مذکوردر ثانی کورهٔ آهنکران یعنی دمورجیلر اوجاغی لغ نازك ع ضم زاء معجمه ایله یعنی
تنك وباریك وظریف وخوش طبع ودخی محبوب معناسنه که بت وفغ ومغ ونکار وجانان معنالری
کبی در امیرخسرو بیت رسید نازك من ای نظارکی زنهار * بپوش دیده کرت جان بکار می آید
لغ ناشك ع کسر شین معجمه ایله یعنی قرض در اندیشك دخی دیرلر کذا فی فرهنك جهانکیری
لغ نافهٔ مشك ع معروف آهو کوبکی در که مشك نافه سیدر لغ ناك ع بش معنایه کاور
اول ادات نسبتدر بعض اسم آخرینه لاحق اولور نسبت معناسن افاده ایدر غمناك وفرحناك
وسوزناك کبی ثانی مخلوط ومغشوش مشك یعنی مشك ایچنه جکر پاره‌لرین وبعض نسنه‌لر
قتارلر زیاده اولمق ایچون حیله ایدرلر بو ایکی معنایه شمس فخری * قطعه * درچمن لالهٔ ومادل خون
زجهان شاد او وما غمناك * شرف قدر او نباید خصم * نکهت مشك ناب ندهد ناك * بعض فرهنکلرده
الکز مشك دکل عنبر وعبیر وسائر امثالی نسنه‌لره خارجدن شیء قاتیلوب مغشوش اولمغه
دیرلر وبعضیلر دیدیلر که غش معناسنه یعنی نسنه قاتمق وبعضیلر مطلق مغشوش معناسنه که
زر وسیم وامثالی نسنه‌لرده اولور حکیم سنایی * قطعه * علم دین در دست مشتی جاه جوی
مال دوست * چون بدست مست دیوانه است ودرره ذوالفقار * کز برای دام دارد مرد دنیا
علم دین * وز برای نام دارد ناك ده مشك تتار * شیخ عطار بیت چون مشك وجکر دیداو
درناك دهی آمد * ناك از چه دهد آخر خاکست چو عطارش * ثالث امرودك بر نوعیدر که
بغایت لذیذ وآبدار اولور * رابع کام وملاذه یعنی دماغ ودپلك که بوغازك ایلروسنده اولور
برات پاره سیدر خامس عربیده فك دیدکاری خانه درقلك اعلایه ناك بالا وفلك اسفله ناك زیرین
دیرلر وهندی لسانده ایکی معنایه در اول بعنی بینی ثانی آبی قوشلرك بر نوعنه دیرلر لغ نان تنك
کسر نون وضم تاء مثناة وفتحله ده اولور وضم نون اخیرا ایله یوفقه اتمك اکثر اهل بریه دن ترکان
طائفه‌سی ساج اوزرنده بشوررلر وشهرلرده دخی ایدرلر لغ ناوك ع فتح واو ایله اوق معناسنه
عموما که کثرت استعمالله هر نوعنه علم اولمشدر وقوش اوقنه دیرلر خصوصا که زنبرك ایله آتیلاور
شمس فخری بیت دیدهٔ دوست باتوروشن باد * سینهٔ خصم پر زناوك چرخ * بونده تجنیس
واردر خصوصله اولمجق زنبرك اوقی اولور زیرا چرخ زنبرکدر عموملة اولمجق فلك معناسنه اولان
چرخك اوقی دیمك اولور ومیرخسرو دخی دیمشدر بیت ناوك زنی چو غمزهٔ او درزمانه نیست
جز جان من خدنك بلا را نشانه باد لغ نای مشك ع کسر یای تحتانی وفتح میم وسکون شین
معجمه ایله بر مشهور سازدر نای انبان ونی انبان دخی دیرلر امیرخسرو بیت بادبندی سرود ونای

ونای مشکك بین که چون * هر زمان آن بادبندی راز سر کیرد همی لغ نبك ع سکون باء موحده
ایله کنار چشمه دن وکنار حوضدن وامثالهمادن صو صزمق زکاب معناسنه کذا فی فرهنك
جهانکیری لغ نتك ع سکون تاء مثناة ایله یعنی تنك تانك تأخیرین دخی جائز کورمشلر ایضا مننه
لغ نجك ع فتح جیمله بر نوع نجاقدر تبرزین دخی دیرلر حکیم سوزنی * قطعه * کل روی ترکی
ومن اکر ترك نیستم * دائم بدین قدر که بتر کیست کل مچك * از چشم او بران چچك تو چکد سرشك
ترکی مکن بکشتن من بر بکش نجك * عمید لوبکی * رباعی * ای ذهیب حکم تو خم زده قامت فلك
خطبهٔ کبریای توحدك لاشریك لك * برسر ابر نوبهار از در تو قزو نیست * لاله نشسته با سپر
بید ستاده با نجك لغ نراك ع فتح راء مهمله ایله یعنی همیشه وبردوام حکیم نزاری قهستانی بیت
کی بود بار خدایا که به بینم بخواب * خانمان ودرو کویش که سیه باد نراك لغ نزدیك ع سکون زاء
معجمه ویای تحتانی وکسر دال مهمله ایله یقین عربیده کی قریب معناسنه مقابل دور در نزد قرب
معناسنه وآخرنده کی بر نوع یای نسبتدر کاف الحاقیله باریك وتاریك کبی وقرب معناسنه ده
کاور ابوالمعانی بیت بتر دیك توجای عاشقان نیست * کرفته جای نزدیك تو اغیار لغ نسك ع
سکون سین مهمله ایله ایکی معنایه در اول حبوبات نوعندن بر غله در نوسك ونرسنك ونجو
دخی دیرلر ترکیده مرجمك عربیده عدس هندی لسانده مسور دیرلر حضرت مولانا قدس سره
کر نخواهم از کسی یکمشت نسك * مر مرا کوید خمش کن مرك وجسك * حکیم شیرازی بیت
نسك وکشنیز وطباشیر باقلی * اندکی کافور پاشیدن طلی * ثانی خار وخسك معناسنه که
هندیلر کوکهرد دیرلر بدر جاجرمی بیت نسك درچشم آنکه نشناسد * از مس سوخته زبرجد را
فتح سین مهمله ایله عربیده یومق وپاك اتمك معناسنه لغ نشك ع سکون شین معجمه ایله چام اغاجی
حکیم سوزنی بیت میر عادل زین دین ای آفتاب از تو بوستك * ای مرا خار تو کل خاك توزر نال
تونشك * استاد رودکی بیت آنکه نشك آفرید وسرو سهی * وانکه بید آفرید ونار وبهی
شمس فخری بومعنایه فتح شین ایله نقل ایلمش بیت توچو کردد مخالف ار کردد * شاخ بید
از خلاف همچو نشك * بعض فرهنکلرده انار اغاجی روایت اولنمش وبعض فرهنکلرده فیل وخنزیر
دیشلری منقولدر لغ نغزك ع سکون غین وفتح زاء معجمتین ایله بر میوه در غایت لذیذ وشیرین
اولور هندوستانه مخصوصدر اینبه دخی دیرلر هندیلر ابت دیرلر امیرخسرو * مثنوی *
نغزك خوش نغز کن بوستان * نغز ترین میوهٔ هندوستان * میوه بباغ ار نه یکی ده بود *
پخته شود خوردنش آنکه بود * میوهٔ نغزك هم از آغاز بر * تا حد انجام سزاوار خور لغ نك ع
اشته معناسنه اینك لفظندن مخففدر لغ نماك ع فتح میمله رونق ورواج وزیبایی حکیم
فردوسی بیت چه سالت شد ای خواجه بر شست پاك * می وجام آرام شد بی نماك لغ نمناك
نملو معناسنه غمناك وفرحناك کبی در نشکم ناك لغتی ذیلنده تفصیل اولندی لغ نمك ع فتح میمله
طوزه معناسنه در استعاره طریقیله شعرا کاه ناسور زخمه قورلر نشکم طالب آملی بیت دلی دارم
در اغوش محبت زخم ناسورش * نمك میکوید وخمیازه بر خمیازه میریزد * وکاه طعامه لذت ویردکی
ایچون محبوبك لبلرین اکا تشبیه ایدوب کلامه لذت ویردیو لب نمکین دیرلر ابوالمعانی بیت
اکر ترانکر فتست باده نیست شکفت * باین لب نمکین تراچه کار کند لغ نموسك ع ضم میم وواو

معروف وفتح سین مهمله ایله برقوشدر درّاجدن کوچکدر اما اتی درّاج اتی کبیدر تیهو دخی دیرلر
ترکیده سکاون دیرلر ل نوشك ع فتح شین معجمه ایله بمعنی تیهو وبعض فرهنکده سین مهمله ایله
مرویدر ل نموك ع ضم میم وواو معروفله بمعنی نشانهٔ تیر آماج معناسنه شمس فخری بیت سپهر
مدح شاه بسکه مرا * بکند پیش تیر فاقه نموك * تاء مثناة ایله ده منقولدر ل نوای چکاوك
موسیقیده برنوا آدیدر مجد همکر بیت ببوی مجلس تو جان باربد هرغیست * که بی نوای
چکاوك زند زعشق عراق ل نوروز بزرك ع ایکی معنایه در اول برنوروزدر که تفصیلی مرور ایلدی
ظهیر فاریابی بیت میمون وخجسته باد بر تو * نوروز بزرك وروز تحویل * ثانی برلحن آدیدر
منوچهری بو ایکی بیتده بعض الحان آدلرین نظم ایلمش * قطعه * مطربان ساعت بساعت برنیابد
زیرویم * کاهی سروستان زنند اکنون کاهی اشکنه * کاه زیر قیصران وکاه تخت اردشیر *
کاه نوروز بزرك وکه بهار بشکنه * وله ایضا بیت نوروز بزرکم بزن ای مطرب امروز * زیرا که بود
نوبت نوروز بنوروز ل نوروز خردك ع موسیقیده بودخی برلحن آدیدر ل نوروز کوچك ع
بودخی موسیقیده برمقامدر نوروز بزرك مقامنده در آنجق بونك ترنماتی آزدر اول اجلدن
بزرك وکوچك تعبیر ایدرلر ل نهك ع سکون ها ایله التی معنایه در اول بمعنی لاغر ثانی بمعنی ناقص
ثالث شراب ایچمك رابع شرابه میل ایلمك خامس صوصمق سادس صویه قانق بو ایکی
معناده اضداد قبیلندندر ل نیك ع فتح یای تحتانیه ایله مصغر نی در نیکمز معناسنه عربیده
سکون یا ایله جماع معناسنه در ل مع الکاف الفارسی * نارنك ع فتح راء مهمله وسکون نونله
نارنج مرقوم معناسنه در شمس فخری بیت برای زینت بزمش فلك دهد دائم * ز آفتاب ترنج
وزمشتری نارنك * حکیم خاقانی بیت آنکه بازیچه است کار کنبد نارنك رنك * جفد جوشم کز
بوم نکند ردصفرای من ل نرسك ونرسنك ع کلاهما بسکون الرا وفتح السین المهملتین
نرجك که عربیده عدس دیرلر شاعر بیت صاحب نانوا وکلب شبان * مالك نرسك وجو ویلغور
ل نرك ع سکون راء مهمله ایله بمعنی رده وبره که دام ایچنه قودقلری شکار جنسندن که شکاری
آنی کوریجه یانینه کلور ودامه طوتیلور کذا فی المؤید ل نزك ع فتح زاء معجمه ایله بمعنی نرسك
مرقوم ل نمشك ع فتح میم وسکون شین معجمه ایله قره چورك اوتی که عربیده حبة السودا
دیرلر ل ننك ع سکون نونله عار وناموس معناسنه میر نظمی بیت نیست پرواه کرا از ننك
وعار * نیست آدم هر کز او عاقل مدار ل نوك ع سکون واو ایله یدی معنایه کلور اول هر سوری
نسنه نك اوجنه دیرلر عموما قلیج وخنجر وبچاق وقلمتراش واوق ونیزه وبیز وامثالی نسنه لر کبی ثانی
قلم اوجنه دیرلر خصوصا شمس فخری بیت چوکیرد شهنشه قلم در بنان * رخ شیر کردون نجارد
بنوك * ثالث کرپك اوجنه دیرلر استعاره طریقیله خواجه حافظ بیت کر طمع داری ازان
جام مرصع می لعل * ای بسا درکه بنوك مژه ات باید سفت * رابع اوق دمرنی اوجنه که
نوك ناوك دخی دیرلر شاعر بیت نوك ناوك چو عقل ورنك وبوی * از درون دو دیده
مردم جوی * خامس نیزه اوجنه نوك سنان دیرلر شاعر بیت کردد از زخم خدنك اوچو
پردار کمان * کردد از نوك سنان اوچو بکشاید کمین * سادس دکن اوجنه نوك خار دیرلر
شاعر بیت بجا آمدان وعدهٔ کردکار * بر آمد کل سرخش از نوك خار * سابع قل اوجنه نوك

نوك موی دیرلر بیت هر آنکس که زردی نماید بروش * ز پیراهنش برجهد نوك موش ل نهنك ع
فتح ها وسکون نونله عربیده تمساح دیدکلری بالقدر خصوصا وجمله ایری بالغه دیرلر عموما مزبور
تمساح نیل صوینه مخصوص صدر روایت اولنور که صوده کزدوکی کبی قره ده دخی کزر وقوم اوزرنده
چفتلشور ویاوری چیقاردقده صوده طوغورسه تمساح اولور قومده طوغورسه سقنقور اولور
وطوغدوغی قطعه دن بیومز صوده کی بویبوب تمساح اولور وجمیع چرنده وپرنده جانورك الت
چکه سی حرکت ایدر الا نهنکك اوست چکه سی حرکت ایدر وقفنوسك دخی اوست چکه سی
حرکت ایدر دیرلر راقم الحروف برقوش کوردم بر یه ده تعیش ایدر لکلکه مشابه صحیح بیاض آنجق
قنادی اوجی وبورنی آل رنك آنك دخی اوست چکه سی حرکت ایدر نهنك هر ایری بالغه دینلدوکی
بو بیتدن فهم اولنور امیر خسرو بیت ز دریای شهادت چون نهنك لا بر آرد سر * تیمم واجب
آید نوح را در وقت طوفانش ل مع اللام * نابل ع کسر باء موحده ایله ایکی معنایه در اول
صنعتنده ماهر اولانه دیرلر تعریفی حاذق بالامور در ثانی بمعنی تیردان یعنی اوق طوردوغی
طرف کذا فی فرهنك جهانکیری ل نارجیل ع سکون راء مهمله ویای تحتانی وکسر جیمله
هندوستان جوزی ایچی که یاغلی ولذیذ ولطیف اولور وبغایت مقویدر اما کثرت تناولی امتلا
عارض ایدر تقویت جماعده بو طبیب دیمشدر بیت نارجیل ومویز باشکر * تقویت راز دیکران
بهتر ل ناسپال ع سکون سین مهمله وفتح باء فارسیله انار قبوغی ل ناطل ع کسر طاء
مهمله ایله اوزانده یدی درهمه بعضیلر ایکی استار دردیلر که ایکی بچق درهمه استار دیرلر ونیطل
دخی دینلور کسر نونله ل نال ع یدی معنایه کلور اول قلم ایچنده اولان ابلاك کبی چوبجکزه دیرلر
حکیم انوری بیت حملهٔ توتنك کرد عرصهٔ موقف چنانك * پهلوی کردان چونال یك بدکر
درشکست * شمس فخری بیت روا مدار که با اینچنین جواهر نظم * شود وجود من از جستن
منال چونال * ثانی برنوع ایچی طلو قامشدر که صاری رنك اولور صوکنارلرنده بتر استاد فرخی
بیت از آب جوی عدوی تو براندر نخست * زین سبب کاشته ورزد وتوان آمد نال * ثالث
مطلق نی یعنی قامش کمال اسمعیل بیت یتیم مانده جکر کوشهٔ صدف زسخات * ذلیل کشته
ز الفاظ تو سلالهٔ نال * حکیم سوزنی بیت نال زرین تن سیمین دل مشکین سر تست * آنکه
هست او سر آوز بروسا یل رانهل * مجمع الفرسده بمعنی نی باریك یعنی اینجه قامش حکیم انوری
بیت آنکه از تجویف نالی ساقیٔ احسان او * جام که حوزی نهد بر دستها که عسکری * رابع
بمعنی فغان ناله معناسنه حضرت مولانا قدس سره بیت نالم و ترسم که او باور کند * وز ترحم
جور را کمتر کند * حکیم فردوسی بیت همی بد بزندان تا هفت سال * همی بود با رنج وباد رد
ونال * خامس بمعنی رود خانهٔ کوچك یعنی کوچك حوض وکوچك ارمق هندوستانده دخی
بو معنایه در استاد فرخی * قطعه * چه مند سیر که درمند سیر حوضی بود * چنانکه خیره
شدی اندرو چشم فکر * چکونه حوضی چونانکه هر که اندیشم * همی ندانم کفتن صفاش
اندر خور * ز دستبرد حکیمان برو بدید نشان * ز نالهای فراوان بدو رسید اثر * مجمع الفرسده
نالیدن لفظندن صیغهٔ امر اولور حکیم سنایی بیت ناله وکریه است بدسکال ترا کار * تا بزید
کو همی کوی وهمی نال * وبمعنی ناله کننده سادس فرهنك جهانکیریده بمعنی سرزبان یعنی دل اوجی

صانع مؤيد الفضلاده خوش آوازبر كوچك قوشدر لـ نان حلال مـ نان اوقافدن كنايه در
خواجه حافظ بيت ترسم كه صرفهٔ نبرد روز بازخواست * نان حلال شيخ ز آب حرام ما *
لـ نبيل مـ كسر باء موحده وسكون ياى تحتانيله درت معنايه در اول بمعنى بزرك وفربه ثانى
بمعنى علم وسنجق ثالث بمعنى نيكو رابع عاقل ودانا معناسنه در كذا فى فرهنك جهانكيرى
لـ نتيل مـ كسر تاء مثناة وسكون ياى تحتانيله مكر وحيله معناسنه در ميرنظمى بيت هركه
كارش بجهان كشته نتيل * ميشود درهمه حال خوار وذليل لـ نجيل مـ كسر جيم وسكون
ياى تحتانيله آيرق اوتى كه اكثر مزروعات اراسنده بتر عربيده اصيل معناسنه در بوايكى معنايه
ميرنظمى بيت هركه نبود بنسب پاك ونجيل * ماند اوباغ جهان از اچو نجيل لـ نخجل مـ سكون
خاء معجمه وفتح جيمله چمدك معناسنه كه كرمانيلر ترنجى واصفهانيلر نشكنج ديرلر وعربيده قص ديرلر
فتح قافله ايكى برمق اوجيله آدمك دريسن طوتوب صقمقدر اغاجى بيت نشان نخجل دارم
ز دوست بر بازو * رواست يارى كه از دل ببرد و مونس داد * شرف شفروه بيت بسر انكشت
زلف ونخجل چشم * دهن تنك غنچه خندان كن لـ نخجيل مـ سكون خاء معجمه وياى تحتانى
وكسر جيمله بمعنى نخجل مرقوم شمس فخرى در صفت اسب بيت ازفلاك بكذرد زبس تندى *
دكرش كيرى از سرين نخجيل لـ نخجيروال مـ سكون خاء معجمه وياى تحتانى وكسر جيمله
صياد معناسنه نخجيروان دخى ديرلر استاد فرخى * قطعه * نام مكنست اين سخن برخاص *
لفظيست اين درميانهٔ عام * نخجيروالان اين فلاع را * شاكرد باشد فزون زبهرام لـ نخل مـ
سكون خاء معجمه ايله نقل كه مومدن وكاغددن وموسم بهارده كادن دخى ايدرلر شيخ سعدى
بيت شاهدم من ولى نه در بازار * نخل بندم ولى نه در بستان * عربيده خرما اغاجنه ديرلر
لـ نسبيل مـ سكون سين مهمله وكسر باء موحده بعده ياى ساكنه ايله بالق آغى معناسنه در
استاد لطيفى بيت رسيده آفت نسبيل او بهر كامى * نهاده كشتهٔ آسيب او بهر مشهد *
لـ نسميل مـ سكون سين مهمله وياى تحتانى وكسر ميمله بمعنى زيبنده يعنى ياقشقلو وبزنمش
ميرنظمى بيت سراپا جامه در بر بود نسميل * ببايد مدح حسن روى تفصيل لـ نشبيل مـ
سكون شين معجمه وكسر باء موحده وياى ساكنه ايله بمعنى قلاب ماهى كيريعنى بالق اولته سى
عبد الواسع جبلى بيت ز تير ونيزهٔ او دشمنان هراسانند * چو اهرمن ز شهاب وچو ماهى
از نشبيل * تحفة الاحباب باشى چنكال كبى براغاجدر آنكله اغاج داللرندن ميوه دوشردلر
لـ نشل مـ فتح شين معجمه ايله برشى دن نسنه آصلمغه ديرلر شمس فخرى بيت كرت بايدكه
بكذرى بشها * دست خود در ركاب شاه نشل لـ نشيل مـ كسر شين معجمه وسكون ياى
تحتانى ايله بمعنى نشل مرقوم يعنى نسنه آصلمق لـ نعل مـ معروف لغت مشترك در مولانا هاتفى
بيت زمين آهنين شد ز نعل سمند * ز ماه علم آسمان بلند لـ نغل مـ كسر غين معجمه ايله
ايكى معنايه در اول آغيل كه كيجه لرده ايچنه قيون وصغر قورلر حضرت مولانا قدس سره
بيت هركه بكويد كه منم بوسر شاخش بزنم * كين حرم عشق بود اين حيوانيست نغل * ثانى
بعض مغاره كبى طاغ انكارنده ايدرلر كه ايام شتاده قار غلبه سندن يولجى كيجه آنده آرام ايدر
ايكى معنايه استاد رودكى بيت كوسپنديم جهان هست بكردار نغل * چونكه خواب بود سوى نغل

نغل بايد شد * بعض فرهنكلرده طاغ اراسنده اولان قوتلق يرلر ومغاك معناسنه حكيم شيرازى
بيت چون هوا صافى بود هم معتدل * وز مغزهاى زمين نبود نغل * عربيده ايكى معنايه كلور
اول بد اصل وبد نسب ثانى بمعنى كينه ور وفتح غين معجمه ايله تبه عربيده دري تباه وفنا اولمق
معناسنه در لـ نغول مـ ضم غين معجمه وواو مجهول ايله كيجه لرده كاو وكوسفند ياتورد قلرى
يركه آغال وآغل وآغيل ونغل دخى ديرلر كذا فى فرهنك جهانكيرى لـ نفول مـ ضم فايله بالدر
معناسنه شتالنك دخى ديرلر لـ نكل مـ فتح كافله كم طماغى معناسنه در عربيده اوچ معنايه
كلور اول قيد وبند معناسنه ثانى مرد كامل صاحب تجربه وشجيع وقوى وبهادر ثالث اسب قوى
وتوانا معناسنه در * كما قال رسول الله صلى الله تعالى عليه وسلم ان الله تعالى يحب النكل على
النكل يعنى الرجل القوى المجرب على الفرس القوى المجرب لـ نوندول مـ فتح واو اول
وسكون نون وضم دال مهمله وواو معروفله پسر پسر زاده يعنى اوغل اوغلنك اوغلى ديمكدر
لـ نويل مـ كسر واو وسكون ياى تحتانيله بمعنى پيشانى يعنى آلن شمس فخرى بيت اختران
بر زمين نهند ز سهم * از پى خاكپاى شاه نويل لـ نهال مـ بمعنى فراش يعنى دوشنجك نسنه
قاليچه وكيچه واكا بكزر نه اولورسه نهالى دخى ديرلر لـ نهل مـ فتح هايله تورانيلردن بر مبارز
پهلوان آديدر لـ مع الميم * نازك اندام مـ جماعى لذيذ ومقبول عورت وفرج زنان معناسنه ده
كلور لـ نافرجام مـ كار بيهوده وعمل بى فايده وعاقبتى يرامز معناسنه در لـ ناكام مـ نامراد
معناسنه ومحروم وناميد معناسنه ده كلور ابو المعانى بيت بحكم نافذ او شد فلك چو توسن رام
بلطف كام دلى يافت است از ناكام لـ نام مـ آد اسم معناسنه شيخ سعدى بيت بنام خداوند
جان آفرين * حكيم سخن در زبان آفرين * عربيده اسم وچغتاى لساننده آت ديرلر زيرا آنلرده
دال حرفى يوقدر تا حرفنى تلفظ ايدرلر فرهاد نامه ده خاقان فرهاده آد قومق استديكى محلده
ديو بيت جمالى بيرلا كونكلين ايلابان خوش * آتين قويماق سارى بولدى رقم كش لـ نجم مـ
فتح جيم ايله ايكى معنايه در اول آيرق اوتى كه نجيل دخى ديرلر ثانى ظاهر وآشكاره معناسنه
وعربيده سكون جيمله بمعنى ستاره واختر يعنى يلدز منقولدر لـ نخم مـ فتح خاء معجمه ايله
نثار جيلرك نثار التنه طوتد قلرى چارشب شمس فخرى بيت بكه آنكه شاه زر پاشد * چرخ
سازد ز مرط ابر نخم لـ نرم مـ سكون راء مهمله ايله يومشق وملايم معناسنه در ابو المعانى بيت
خوبان جهان نرم تن وطبع درشتند * كرجور كنند عاشق محنت زده غم نيست لـ نريم مـ كسر
راء مهمله وسكون ياى تحتانيله نام پدر سام دركه جد رستم در زيمان دخى ديرلر حكيم فردوسى
بيت بدو كفت من پور سام سوار * ز تخم نريم از جهان يادكار لـ نسرم مـ سكون سين وفتح
راء مهملتين ايله ايكى معنايه كلور اول زمان جاهليتده بر مشهور بت آدى ايدى كه سرخ بت
وخنك بت ايله برابرده طوررلر ايدى تفصيلى سرخ بت ذيلنده مرور ايلدى ثانى آفتاب اصابت
ايتمين يره ديرلر لـ نسيرم مـ كسر سين وسكون ياى تحتانى وفتح راء مهملتين ايله ايكى معنايه
كلور اول بر يره ديرلر كه كونش اصابت ايتميه ثانى روشندان يعنى محل ضيا كه تابدان دخى ديرلر
ميرنظمى بيت نسيرم ضيا داده بوده دران * شده پر ضيا از فروغش جهان لـ نسيم مـ كسر
سين مهمله وسكون ياى تحتانيله تركيده پويراز ديدكلرى لطيف هوادركه شرق ايله شمال

اراسندن اسر بعضیلر شعر وقتنده اسفن زوزکار دردیدیلر لغ نشرم فع سکون شین معجمه وفتح
راء مهمله ایله کونش طوقنمز یره دیرلر لغ نغام فع فتح غین معجمه ایله بمعنی زشت وناخوش حکیم
ناصر خسرو بیت جهود را چه بکوئی که تو به پیش جهود * بسی نغام تری زانکه سوی تست
جهود * استاد فرخی بیت از خصال توشهنشاها چنان آید مدیح * کز مدیح تو صدف لؤلؤ
همی خواند نغام * بعض فرهنکلرده فا ایله نفام نقل اولنمش اما حد ثبوته واصل اولمامشدر زیرا
نفامك معناسی غیریدر لغ نغ فع سکون غین معجمه ایله بمعنی کاویدن وسوراخ کردن یعنی
قازمق ودلك ایتمك عربیده نقب دیرلر کذا فی الاداة وزیر زمینده اولان سوراخ راه معناسنه
کذا فی المجمع لغ نفام فع فتح فا ایله تیره رنك وسیه فام معناسنه در استاد فرخی * قطعه *
تا بود چون روی روز تابان وسپید * تا بود چون زلف زنکی شب دژم کون ونفام * عید را
شادان کذارونا طلب کرده بیاب * زایزد پاداش ده پاداش روز صیام * وچهره مردم توزدن
ویا خود تأثیر حرارت شمسدن قرار وب طونق اولدوغنه دیرلر استاد دقیقی بیت بخیزد یك کره
تند از میان * که روی اندران کرد کرد نفام * واستعاره طریقیله شناعت محلنده واقع اولان
بخالت ویوز قره لغنه دیرلر استاد رودکی بیت همه نیوشه خواجه به نیکوئی وبصلح * همه
نیوشه نادان بجنك کار ونفام * شمس فخری بو معنایه دیمشدر بیت رخ احباب سرخ وبابهجت
روی اعدای او همیشه نفام * مذکور معنالره نفایه دخی دیرلر لغ نل فع سکون لام ایله خوب
وزیبا معناسنه حکیم سوزنی بیت مجلس آن خوشتر و بهتر که تو در وی نیوی * مجلس نل
وخوش آنست که آبی در وی لغ نم فع اول رطوبتدر که کیجه لرده هوادن حاصل اولوب اوراق
اشجار ونباتاتی اصلدر وکیجه ده واقع اولمغله شبنم دخی دیرلر ترکیده چه دیرلر نتکم استاد دیمشدر
* رباعی * ای دل همه اثواب جهان ساخته کیر * باغ طربت بسبزه آراسته کیر * وآنکاه
بر آن سبزه مسنی چو شبنم * بنشسته وبامداد برخاسته کیر لغ نمازشام فع اضافتله اخشام
نمازی صلوة مغرب معناسنه در لغ نمّام فع میم مشدده ایله وتخفیفله ده جائز ریاحین نوعندن
بر خوشبوی ریحاندر حکیم شیرازی بیت سرو ولاله کاوچشم واقحوان * سوسن ونمّام کرم
وخشك دان * بر معناسی سخن چین یعنی قوو جی ابو المعانی * قطعه * خبر دهد ز فتنهای چشم
مکارش * از آن زمان که شده دیده بان چمن نرکس * بغمزه کرد اشارت ز شوخ چشمی او *
نمامی کرده از آن روبکل بدن نرکس لغ نهم فع فتح ها ایله اکل طعامه حریص اولانه دیرلر وضم
ها ایله طقوزنجی دیمکدر لغ مع النون * نانبان فع سکون نون وفتح باء موحده ایله معروف بر سازدر
نای انبان ونی انبان دخی دیرلر خواجه افضل الدین کاشی * رباعی * آنها که مقیم حضرت
جانانند * یادش نکنند وبرلسان کم رانند * آنانکه مثال نای نانبانند * دورند از آن بباندش
خوانند لغ ناتوان فع ضم تاء مثناة ایله کوجسز وقوتسز وضعیف وحقیر وفقیر معنالرینه
ابو المعانی بیت آنانکه بود توانا ببازوان قوی * روانبود که او دست ناتوان شکند لغ ناخن فع
ضم خاء معجمه ایله طرناق که عربیده ظفر وجمعنه اظفار دیرلر امیر نظمی بیت خراشیده رخ دلجو
بناخن * بجای اشك رفت از دیده اش خون * چغتای لساننده نیرناغ دیرلر سبعه سیاره ده فرخ
شاه وصال کیجه سی جانانك یوزین آچوب کوردوکی یرده دیر بیت یوزینی نیرناغ ابلا افکار ایتکان

ایتکان * برك نسرینی لاله زار ایتکان لغ ناخن پریان فع اضافتله صدفك بر نوعیدر که خوشبو
اولور ناخن خوش وناخن دیو دخی دیرلر بعض عطریاته ادخال ایدرلر عربیده ظفر الجن دیرلر حکیم
دوابی بیت این کرم بین که از دلت خفقان * برد خالق زناخن پریان لغ ناخون فع ضم خاء
معجمه وواو مجهول ایله ناخن معناسنه در لغ نادان فع جاهل وامی معناسنه که معنای ترکیبی
بلمیجی دکل دیمکدر جاهل معناسنه شیخ سعدی * مثنوی * اکر روزی بدانش بفزودی *
زنادان تنك روزی تر نبودی * بنادانان چنان روزی رساند * که دانا اندران حیران بماند *
سید شریف برّد الله مضجعه حاشیه مطالعده نادانی دانایه مقابل طوتمش ابیات مزبوره دن دخی
مفهومدر وبلمز معناسنه شیخ سعدی بیت جو کردی با کلوخ انداز پیکار * سر خود را
بنادانی شکستی لغ نارپستان فع سکون راو سین مهملتین وکسر بافارسیله دختر بکر وجه
تسمیه سی ابکارك ممه لری مدور وکوچك اولدوغیچوندر میر نظمی بیت بپهلو نارپستان را کشیدن
شود شیری بشکر را چشیدن لغ ناردان فع سکون را وفتح دال مهملتین ایله ناردنك دیدکاری
شربتدر بر مقدار میخوشدر ونوعا کیفی دخی واردر الما وامرود وارك وزردالو چورکارین
وچندان اکله صالح اولمینلری برکوپه قویوب اکشیدرلر لغ ناردین فع سکون را ویای تحتانی
وکسر دال مهملتین ایله سنبل رومیدر بعضیلر سنبل خطاییدر دیدیلر بعض فرهنکده مطلق
سنبلدر دیدیلر لغ نارشیرین فع کسر راء مهمله وشین معجمه ایله موسیقیده بر نوا اسمیدر
لغ ناروا شدن فع متاع وغیریده کاسد اولانه دیرلر لغ ناروان فع فتح راء مهمله وواو ایله ایکی
معنایه در اول براغاجدر خوش قد وخوش سایه وموزون وخوش اندام اولور حکیم ازرقی
بیت ناروان کردار قدست آن بلب چون ناروان * ناروان دارد سرشکم در فراق ناروان *
وکمال اسمعیل بیت آنچنان راستی که قد تراست * بدعا شاخ ناروان خواهد * ثانی کلنار
پارسیدر لغ نارون فع فتح راء مهمله وواو ایله ناروان مرقومدن مختصردر یعنی الفی حذف
اولنمشدر خواجه سلمان بیت مومه نخلست وبارش نار وخورده آب نخل * کرچه دارد کونه
ناری وزیب نارون * غایت نزاکتدن ولطافتدن قد خوبانه تشبیه ایدرلر طالب آملی بیت
نارون قدی که در دستش کاست * کر بسنجی خوبتهای بابلست * مجمع الفرسده بمعنی راست
قامت امیر معزی بیت بتی که چون برخ وقامتش نکاه کنند * کمان کنند که کلنار بار نارونست *
ودخی دار المرزه قریب بیشه وتمیشه قریبنده بر بیشه نك آدیدر حکیم فردوسی بیت منوچهر فع
باقارن رزم زن * برون آمد از بیشه نارون لغ ناره کیان فع ترازونك ال طوته جق یرینه
دیرلر کیان قپان معناسنه در اما قنطارك شاقولنه دیمك غایت مناسبدر لغ ناریدن فع کسر
را وسکون یای تحتانی وفتح دال مهملتین ایله بوی چکوب بیومك واوزایوب کتمك معناسنه
مصدردر ابو المعانی بیت آن سروسهی قامت در باغ حسن وخوبی * چون نخل دلارامی نارید
وقد کشید لغ نارین فع کسر راء مهمله وسکون یای تحتانیله نازك واینجه ولطیف اولانه دیرلر
هرنه اولورسه لغ نازبالین فع سکون زاء معجمه وفتح باء موحده وکسر لامله نازبالش مرقوم
معناسنه وبرنوع مدور قولتق یاصدوغنه دیرلر لغ نازك بدن فع برنوع چیچکدر بستان
افروزه بکزر لکن بونك ساقی سرخ وخوش رنك اولور آکا سرخ مرز دخی دیرلر لغ نازنین فع

سکون زاء معجمه وکسر نون ویای ساکنه ایله نازلو ومحبوب مستغنی معناسنه شیخ سعدی
بیت تا بسرو چشم من نشینی * نازت بکشم که نازنینی ع نازون ع ضم زاء فارسیله اردج
اغاجیدر ع نازیدن ع کسر زاء معجمه وسکون یای تحتانیله نازلنمق وتفاخر ایتمك وخوش
طوتلمق خواجه سلمان بیت بنازد ملك اسکندر بنالد افسر دارا * بتخت وبخت شاهنشه
جلال الدین والدنیا * یعنی تفاخر شاه عباس کفته * رباعی * اکبر بخزانهای پر زر نازد *
اوزبك بکمان وتیر وخنجر نازد * رومی بتفنك وطوب ولشکر نازد * عباس بذوالفقار حیدر نازد
ع نازین ع کسر زاء فارسیله براغاجدر بشه دار وسارشك دار وسمه وکرژم ولامشکر دخی
دیرلر ع ناسیدن ع کسر سین مهمله وسکون یای تحتانیله وجودده بر عضو ویا ایکی عضو
ناقص اولمق ودخی بدن ضعیف ولاغر اولمق ابو المعانی بیت چنان ناسید جسم از غم اندیشه
هجران * برافتد کر برم زلفش نباشد فرقم از تاری ع ناکزران ع کسر کاف وفتح زاء معجمه وراء
مهمله ایله یعنی ناکزیر حکیم انوری بیت شه ناکزر ادست چو جان در بدن ملك * یارب تونکه دار
مر این ناکزر ازا ع ناکوالیدن ع فتح کاف فارسیله مزروعات ونباتات وسبزوات
صوسزلقدن یاخود بر آفت سببیله صراروب نمو وطراوت بولمامغه دیرلر ع ناکهان ع یعنی
ناکاه کمال اسمعیل بیت ازین بشارت خرم که ناکهان آمد * هزار جان غمین کشته شادمان آمد
ع نالان ع نالیدن لفظندن اسم فاعل صیغه سیدر ایکلیجی معناسنه در شرفنامه ده شیراز
ایله کازرون میاننده واقع بر طاغ آدیدر ع نالیدن ع ایکلمك معناسنه مصدردر کمال خجندی
بیت داغ که دارید چه سوز است وآه * زخم چه خوردیست چه نالیدنست ع نامیدن ع
کسر میمله ایکی معنایه در اول آدقومق تسمیه معناسنه وبرکسنه نك آدین سویلمك ثانی بیومك
معناسنه نموکبی ع نان ع معروف اسم جنسدر هر نوع اتمکه نان دیرلر شیخ سعدی بیت
ابر وباد ومه وخورشید فلك در کارند * تا تونانی بکف آری وبغفلت نخوری ع نان چین ع
سکون نون وکسر جیم فارسیله تنوردن اتمك چیقارجق آلت که عربیده ملقط دیرلر ع نانشیدن
فتح نون وسکون میم وکسر شین معجمه ایله یعنی ناکامی شدن کذا فی المؤید یعنی نامراد اولمق
ع نانیوشان ع کسر نون وضم یای تحتانی وفتح شین معجمه ایله ناکهان معناسنه در استاد
دهیمشدر بیت درآمد برم نانیوشان دلبر * بدو کرده ام خدمتش ناکزیر * مسعود سعد سلمان
بیت ناکهانم روی خیال روی او آمد بچشم * نانیوشان دوش نوش وصل او آمد بکوش *
ع ناودان ع سکون واو وفتح دال مهمله ایله اولوق که عربیده میزاب دیرلر لفظ مرکبدر ناوایله
داندن که ناو طامله معناسنه ودان اسم ظرفدر مولانا هاتفی بیت زنم قطرها کاید از ناودان *
زراعت بامید اوکی توان * وهرندنکه صو آقوب کاه آکاده دیرلر دکرمان اولوغی وغیری
استعاره طریقیله خواجه سلمان بیت کرا برهمتش فکند سایه بر وجود * کوهر چکد بجای نم
از ناودان چشم ع ناویدن ع کسر واو وسکون یای تحتانیله درت معنایه کلور اول پنکی ایله
اویومق معناسنه حضرت مولانا قدس سره بیت چو مست هر طرفی میفتی ومیناوی *
که شب کذشت وکنون نوبت دعاست مخسب * ثانی یعنی نالیدن ثالث یعنی خرامیدن ایکی
معنایه ابو المعانی بیت چو نای با سرور دل درین باغ غرور اما * شود فردا ضروری بر تو ابسیار

دبسیار ناویدن * رابع براغاجك ایچی اویوب نکمه ویاخود اولوق کبی ایلمك ع ناوانیدن ع
متعدی ناویدندر ع ناوناوان ع یعنی خرامان وکرازان کذا فی المؤید ع نای انبان ع
بر مشهور سازدر نا انبان ونی انبان دخی دیرلر اثیر الدین اخسیکتی بیت به پیش باربد طبعی که
راه ارغنون سازد * زیادت رونقی نبود نوای نای انبان را ع نایبان ع سکون یای تحتانی وفتح
باء موحده ایله ایکی معنایه در اول کوکرجین ثانی نایجی معناسنه ع نایزن ع نای چالیجی
ترکیبده دخی نایزن ونی زن دیرلر ع نای روبین ع بوریدرکه توجدن یا پلادوغندن روبین دیرلر
مولانا هاتفی بیت دمید نددر نای روبین خروش * خروش آمد از بیم روبینه جوش *
ع نبهره کردن ع فتح باء موحده وراء مهمله وسکون ها ایله نبهره معنالرینی عمله کتورمك
معناسنه درکه عنقریب ذکر اولنور انشاالله تعالی ع نجوان ع سکون جیم وفتح واو ایله زعفران
معناسنه در کذا فی فرهنك جهانکیری ع نخجیرکان ع مخترعات باربد خسرودن برنوا اسمیدر
شیخ نظامی بیت چو بر نخجیرکان تدبیر کردی * بسی چون زهره را نخجیر کردی ع نخجیروان
صیاد معناسنه که نخجیروال دخی دیرلر ع نخزان ع سکون خا وفتح زاء معجمتین ایله یعنی نخزار
مرقوم یعنی قیون سوریسی اوکنجه کیدن کچی که ارکج دیرلر میر نظمی بیت چو نخزان میرود
در پیش مردم * ولیکن کرده از تشویش ره کم ع نخشیدن ع سکون خا وکسر شین معجمتین
ایله باش برمق واکسه کوکن قرمق ع نخکلون ع سکون خاء معجمه وضم کاف ولامله چتین قوز که
قرالدقده ایچی چقمیه نخکلول ونخکلون ونخکله دخی دیرلر کامر فی باب التاء استاد لطیفی
بیت مغز مغنی راست ناید از برون * ور سر او بشکنی چون نخکلون ع نردبان ع معروف
مولانا هاتفی بیت دو پنجه یکی درهم انداخته * از آن پایه نردبان ساخته ع نرکان ع فتح راء
مهمله مشدده وکاف فارسیله یعنی کدایان وسائلان شمس فخری بیت از جهان بر داشت
آیین سؤال * کرد قارون خلق را تا نرکان ع نرم آهن ع سکون راء مهمله ومیمله دمورك
فناسنه دیرلر میر نظمی بیت چو باشد تیغ وتیر از نرم آهن * نباشد مرد سیر از خون دشمن *
واستعاره طریقیله دون همت آدمه دیرلر ع نریمان ع نام پدر سام درکه نریم دخی دیرلر ع نزیدن
کسر زاء معجمه وسکون یای تحتانیله یعنی بیرون کشیدن یعنی طشره چکمك کذا فی المجمع
ع نسترن ع سکون سین وراء مهملتین وفتح تاء مثناة ایله ع نسترون ع سکون سین وراء
مهملتین وواو وفتح تاء مثناة ایله ع نسترین ع سکون سین ویای تحتانی وفتح تاء مثناة وکسر
راء مهملتین ایله کل نسرین که مشهور بیاض خوشبو چچکدر اوج درت آی متصل آچیلور استاد
رودکی بیت از کیسوی آن نسیم مشك آید * وز زلف او نسیم نسترون ع نستیهن ونستیهن ع
کلاهما بسکون السین المهمله وفتح التاء المثناة ایکی برادرلر آدیدرکه افراسیابك سرلشکری اولان
پیران ویسه نك اوغللری ایدیلر حکیم فردوسی بیت چو نستیهن آن شیر شرزه بجنك *
که روباه بودی بدستش پلنك ع نسرین ع سکون سین ویای تحتانی وکسر راء مهملتین ایله
ایکی معنایه در اول کله بکزر بر بیاض چچکدر ثانی بر جزیره آدیدرکه آندن عنبر کلور فخر کرکانی
بیت حریر نامه بدز ابریشم چین * چو مشك از تبت وعنبر ز نسرین ع نسیان ع سکون سین
مهمله وفتح یای تحتانیله مخالفت معناسنه ابو شکور بیت من آنکه سوکند نسیان خورم *

کزین مملکت رخت بیرون برم لغ نسیدن مع کسر سین مهمله وسکون یای تحتانیله بمعنی نهادن
یعنی قومق کذا فی فرهنك میرزا لغ نشاختیدن مع سکون خاء معجمه وکسر تاء مثناة ویای
ساکنه ایله بمعنی نشاندن یعنی دیکمك کذا فی المجمع لغ نشلیدن مع سکون شین معجمه ویای
تحتانی وکسر لام ایله برنسخه‌دن برنسخه‌ده آصلمق معناسنه استاد فرخی بیت کز تو خوانیش
وکرنی بتواند نشلد * رز او چون بدرخانهٔ اورکذری لغ نشمن ونشیمن مع کلاهما بمعنی تخت
واو توراجق یر شمس فخری بیت زتاب انتقام سطوت تو * کند یکبارکی ترك نشیمن لغ نعلین مع
سکون عین مهمله ایله معروف میرخسرو درنعت شریف بیت کرد نعلین زهروان رهست *
شرف نکمهٔ کلاه همه لغ نغزیدن مع سکون غین وکسر زاء معجمتین ایله پاك وکوزل اولمق
معناسنه مصدردر میر نظمی هروی بیت نغز بوده ازهمه خوب جهان * ماهروی وقامت
سرو روان لغ نغخلان مع فتح غین وخاء معجمتین ولام وسکون نونله لغ نغنخوالان مع سکون غین
ونون وفتح خاء معجمتین وواو معدوله ایله لغ نغنخواهن مع سکون غین ونون وفتح خاء معجمتین وها
وواو معدوله ایله نانخواه درکه برآجی دانه در اتمك خمیری اوزرینه صاچرلر زیاده لذت ویرر خواجه
سلمان بیت روبت مزه یافته زخالان * چون لذت نان زنغنخوالان * استاد لطیفی بیت
چونان ازار زدست وپاجوست * بیغناك ونغنخواهن همینست لغ نغن مع فتح غین معجمه ایله
بمعنی نغنخوالان کذا فی کتاب السامی فی الاسامی خوانین دخی دیرلر لغ نفرین مع سکون فا ویای
تحتانی وکسر راء مهمله ایله قدح وذم معناسنه اصلی نا آفرین ایدی تلفظده نوعا ثقلت اولمغله
الفلری حذف اولنوب نفرین اولدی لغ نفریدن ونفرین دادن ونفرین کردن مع کلاهما بمعنی نفرین
یعنی ذم وقدح ایلمك لغ نقدجان مع کشی قادر اولدوغی نسنه‌دن عبارتدر مولانا جامی بیت
اصبحت زائرالك یا شحنة النجف * بهر نثار مقدم تو نقد جان بکف لغ نقد روان مع رایج
اقچه مثلا برشهرك معاملاتنده جاری اولان سکه‌لو درهم ودینار معناسنه در خواجه حافظ
بیت عاشق مفلس اکر نقد دلت کرد نثار * مکنش عیب که بر نقد روان قادر نیست *
لغ نقشجهان ونقشوان مع کلاهما بمعنی نخجوان یعنی مزبور شهرك آدلریدر لغ نمازپیشین مع
وقت ظهردن عبارتدر اویله نمازی واویله وقتی لغ نمازخفتن مع وقت عشادن عبارتدر
یتسو نمازی ویتسو وقتی میرابوالمعانی بیت بپاك جامه کزاری نماز پیشین را * بپاك دل
بکزاری نماز خفتن هم لغ نمدان مع سکون میم وفتح دال مهمله ایله فرج زنان معناسنه
شکم آلت رجله حمدان دیرلر نمدان لفظ مرکبدر نم ایله داندن یاش ظرفی دیمك اولور
شیخ سعدی لطایفنده وجعل حمدانهم فی نمدانهم دیدیکی اصحاب وقوفه معلومدر لغ نمدزین مع
فتح میم وسکون دال مهمله وکسر زاء معجمه ایله نکلتی معناسنه که نمد کیچه دیمکدر وزین
ایردر ترکیب ایدوب نکلتی‌یه علم ایلدیلر شیخ نظامی بیت سم بادپایان زخون چون عقیق *
شدی تا نمدزین بخون درغریق * حکیم نزاری قهستانی * مثنوی * همانجا چشمهٔ ساری بود
خالی * فکنده نداز نمدزین نهالی * بدان روی نمدزینش نشاندند * کلاب ازدیده برفرقش
فشاندند لغ نمکدان مع طوزلق معناسنه که طعام سفره‌سنه قونیلور مخصوص ظرفدر
لغ نمکین مع فتح میم وسکون کاف فارسیه ایله ایکی معنایه در اول حقیقتا طوزلو اولان طعام ثانی

ثانی استعاره طریقیله ملاحت حسن دلبردن کنایه در خصوصا تعریف لب دلبرده استعمال
اولنور وسکون میمله نمدن یاش اولمش شکوفه وبپرق وچمن امثالنده استعمال اولنور
لغ ننك داشتن مع سکون نون وکاف فارسیه عار وغیرت طوتمق معناسنه مصدردر میر نظمی
بیت نه کار هرکسی بدننك داشتن * که فکر بی مآلست پشم کاشتن لغ ننکین مع سکون نون
ویای تحتانی وکسر کاف فارسیه بمعنی معیوب یعنی عار وعیب لاحق اولمش حکیم سنایی بیت
هست پاك وحلال ورنکین روی * نه حرام وپلید وننکین روی * حضرت مولانا قدس سره
بیت زین مقام ماتم ننکین مناخ * نعل افتاده بصحرای فراخ لغ نوابین مع فتح واو وکسر باء
موحده وسکون یای تحتانیله بمعنی شکفته اکثر شکوفه‌ده استعمال اولنور نوا کورمش دیمك
اولور مراد آچلمقدر کذا فی فرهنك جهانکیری لغ نواحی نشین مع یعنی ساحل نشین دریا
کنارلرنده ویالیلرده اوتورانه دیرلر مولانا هاتفی بیت نواحی نشینان دریا کنار * بسوی جزایر
کشیدند بار * صحرانشین معناسنه‌ده اولمق مناسبدر لغ نوارهان مع سکون راء مهمله ایله
اما فتح راء ایله دخی صحیحدر صله وجایزه ومژدکانی ویریلن نسنه‌یه دیرلر بویله اولیجق نوا ایله رهاندن
مرکب اولور میر نظمی بیت دران حالت نوید آمد ازانسو * که جیبش ازنوارهان کشت مملو
لغ نواریدن مع کسر راء مهمله ایله لقمه‌یی چینه‌مدن یوتمق اوباریدن معناسنه زراتشت بهرام
بیت کرفته بچنکال میداردش * بدان تا بیکبار بنواردش لغ نوامین مع کسر میم وسکون یای
تحتانیله نوباوه ونوبدید آمده ایکی معنایه اولور اول طورفنده میوه ثانی یکی ظهور ایتمش
معناسنه در استاد منوچهری بیت نوای توای خوب ترك نوامین * درآورد درکار من بی نوایی *
لغ نوان مع بوزن روان یدی معنایه کلور اول بمعنی خرامان حضرت مولانا قدس سره بیت
سرفرازانه نوانید بمیدان وصال * همه شاهید چو بکزاید آن دلدارید * ثانی بمعنی جنبان
حکیم انوری بیت بلبل زنوا هیچ همی کم نزند دم * زانحال همی کم نشود سرو نوانرا * ثالث بمعنی
لرزان شمس فخری بیت همیشه تا که کیانست خانهٔ اعراب * همواره تا شود ازباد سرو
وبید نوان * رابع بمعنی نالان حکیم خاقانی * مسمط * آن کوش عیدی بین نوان بردرکه شاه
جهان * مانند طفل لوح خوان دردرس وتکرار آمده * وله ایضا هم درین معنی بیت
ایدی بنوای جان چه باشی * بی برك ونوا نوان چه باشی * خامس بمعنی خمیده وخمان استاد رودکی
بیت منم غلام خداوند زلف غالیه کون * منم شده چو سر زلف او نوان ونکون * بو معنایه شاه
ناصر خسرو بیت چنین زار ونوان مانند نالی * یکی دستم غم وحشی غزالی * سادس بمعنی
کهنه سابع بمعنی آکاه کردن ونویدن یعنی بشارت ایدیجی تحفة الاحبابده اول آته دیرلرکه
اشقر ایله بوز میانه‌ده رنك مویی اوله اداة الفضلاده بمعنی آکاهی مسطوردر لغ نوای خارکن مع
موسیقیده برنوا اسمیدر کمال اسمعیل بیت چو خارکلبن دانش نهاد بی برکی * صریر کلك
تو کرد نوای خارکنش لغ نوای خسروان مع بودخی برنوا آدیدر روایت اولنورکه خسرو پرویزك
مجلس خاصنده باربد جهرمی نای کندو ایله الحان وآغازه‌سنی برطرز بی نظیر اوزره خسروك مدح
وثناسنده سراسر مشتمل مسجع آغازه ایدیجك غایت مرتبه‌ده خسروك پسند طبیعی اولوب نامنی
نوای خسروان قودی نوای خسروانی دخی دیدیلر کذا فی فرهنك جهانکیری بو معنایه امامی هروی

بیت مطربان فاخر اند پرده‌های دلنواز * خسروانی کو از آهنك نوای خسروان ل نوانیدن ع
کسر نون وسکون یای تحتانیه ایله بمعنی نالیدن کذا فی المجمع ل نوابیدن ع کسر یای تحتانی
اولی وسکون ثانیه ایله ایکی معنایه کلور اول بمعنی خرامیدن ثانی بمعنی صدا ویدا و بانك بلند
حکیم فردوسی بیت درخشیدن تیغهای کران * نوا بیدن کرزهای کران ل نوآیین ع کسر
یای تحتانی اولی وسکون ثانیه ایله ایکی معنایه در اول بمعنی زیبا و آراسته یعنی بزنمش ویا قشلمش
شیخ نظامی بیت نه کل داری بدان تری هوایی * نه بابلبل زان نوایین ترنوایی * حکیم قطران
ارموی بیت ای کرامی تر ز دانش وی نوآیین تر ز دین * ای کزیده چون سعادت وی ستوده چون
ادب * ثانی بمعنی نورسته یعنی یکی بتمش میر عماره بیت شاخست همه آتش زرین وهمه
شاخ * پر زر کشیده ست وفراخست ونوآیین * ودخی طرز جدید واسلوب مخصوص
ل نوبامون ع فتح باء موحده وضم میم و واو معروف ایله فریدونی سودیله بسلدکاری صغرك
آدیدر نوبه دخی دیرلر کذا فی فرهنك جهانکیری ل نودران ع فتح دال وراء مهملتین ایله بمعنی
نوکران وشاکردان یعنی خدمتکاران واجیران کذا فی فرهنك جهانکیری بو معنایه مؤید ابو المعانی
بیت نودران اوشده هریك بفر واحتشام * صاحبان مال ودولت مالکان عز وجاه ل نوراهان
فتح راء مهمله ایله تحفه طریقیله کتوریلان هدیه حکیم خاقانی بیت صبح آمده زرین شب نوروز
نوراهان طلب * زهره شکاف افتاده شب وز زهره صفرا ریخته ل نوردهٔ پیراهن ع کوملك
یاقه سنك وبکلرینك چوره سنه چکلن زه خصوصا اودخی اینجه دیکش وهر نسنه‌نك اطرافنه دیکلن
نسنه عموما ل نوردن ونوردیدن ع کلاهما بفتح الواو وسکون الراء المهملة دورمك ودوشرمك
معناسنه مصدردر مولانا هاتفی بیت زوادی نوردیدن آن غلو * هوا را کره شد نفس در کلو
عربیده طی وچغتای لسانده بیغارغا دیرلر نتکم میر علیشیر بیت زلفی ایل کونکلین پریشان
ایلاماکا جمع اولوب * طرفه رق بوکیم کونکل لارنی بیغارغا تار قاشیب ل نوستن ع کسر واو
وسکون سین مهمله وفتح تاء مثناة ایله ایکلمك نالیدن معناسنه ل نوشتن ع فتح واو وتاء مثناة
وسکون شین معجمه ایله ایراق کتمك کذا فی فرهنك جهانکیری وضم واو ایله دورمك ودوشرمك
کذا فی المجمع ل نومسلمان ع معقول کاره شروع ومباشرت ایدنه دیرلر میرزا فصیحی بیت تازه
عاشق کشته‌ام چشم ترحم وامکیر * نومسلمان کشته را یکچند عزتها بود ل نویدن ع کسر واو
وسکون یای تحتانی ایله درت معنایه در اول بمعنی غنودن یعنی امزغنمق عربیده نعاس دیرلر
ابو شکور بیت تو از من کنون داستانی شنو * برین داستان بیشتر زین منو * ثانی حرکت
ایلمك معناسنه شمس فخری بیت شاه بر تخت مملکت بنشین * بعد ازین بهر کار خصم منو *
ثالث بمعنی جدید کردن میر نظمی بیت نویدن کنون خواهدم بندکی * ز شاهی مرا بهتر افکندکی
رابع بعض فرهنکارده عدل کردن وضیافت عامه معناسنه ده مرویدر ل نوین ونویین ع
کسر واو وسکون یای تحتانیه ایله شهزاده ووزیر زاده وهر قوملك عزیز وشریف زاده‌سی کمال خجندی
بیت نوین اعظم واعدل امین اعلم واعقل * که همچون نام او زانش علم زد در نکوکاری *
ل نهاریدن ع کسر راء مهمله وسکون یای تحتانیه ایله بمعنی ترسیدن یعنی قورقمق کذا فی فرهنك
جهانکیری ل نهازیدن ع کسر زاء معجمه ایله بمعنی ترسیدن وهراسیدن کذا فی المجمع ل نهاویدن

ل نهاویدن ع کسر واو ایله استادن وکشی کندودن بیوك اولاندن قورقمق بو اوج لغت دخی
بر معنایه در لکن هر بری بر فرهنکدن منقولدر میر نظمی بیت نهاوید ازان دشت پر هول ناك *
که جای دوانست وهم غولناك ل نهروان ع سکون ها وفتح راء مهمله وواو ایله بر شهر آدیدر
حکیم خاقانی بیت کرد سپهت بنهرواله * سهم تو بنهروان به بیم * بصره جانبلرنده بر مکان
اولدوغیده مرویدر ل نهنبن ع فتح ها وسکون نون بعده باء موحدهٔ مفتوحه ایله چولمك قپاغی
سر پوش دیك معناسنه حکیم انوری بیت از جوش نشود یك نما تا فرونشست * از دود تیره
بر سر کیتی نهنبنست * فرهنك وفایی ده سر تنور معناسنه شمس فخری تنور قپاغی اولمق اوزره
نقل ایدوب بو ایکی بیتی نظم ایلمش * قطعه * فرودارند از کردون حمل را * غلامانت باجحار
فلاخن * جهان کونی تنور دولت تست * فلك بالای او همچون نهنبن ل نهیبیدن ع کسر
ها وسکون یای تحتانی بعده باء موحدهٔ مکسوره ویای ساکنه ایله قورقمق وقورقتمق معنالرینه هم
لازم وهم متعدی اولور ل نهیدن ع کسر ها وسکون یای تحتانیه بمعنی اندیشه کردن ودخی
غم خوردن وبمعنی نهادن کذا فی فرهنك زفانکویا ل نی انبان ع بمعنی نای انبان مرقوم ل نیدلان
سکون یای تحتانی وفتح دال مهمله ولام ایله اویقوده آغر بصمق کابوس معناسنه کذا فی فرهنك
جهانکیری بو معنایه مؤید ابو المعانی بیت تصور کردهٔ او را بجانست * برش افتاده کویا
نیدلانست ل نیزن ع بمعنی نای زن مرقوم ل نیستان ع کسر یای تحتانی وسکون سین مهمله
وفتح تاء مثناة ایله قامشلق که نی قامش وستان اسم مکاندر حضرت مولانا قدس سره بیت
کز نیستان تا مرا ببریده‌اند * وز نفیرم مرد وزن نالیده‌اند ل مع الواو * ناجو ع ضم جیم ایله
درخت کاج درکه ناژ وناژو ونوژ دخی دیرلر عربیده صنوبر معناسنه در شیخ نظامی بیت ناجوی
این باغ بوجد وخروش * بود چو سکان فلك سبزپوش ل ناخن دیو ع ضم خاء معجمه وکسر
نون ودال مهمله ایله بر نوع صدفدرکه ناخن خوش وناخن پریان دخی دیرلر طبیب یوسفی * قطعه
ناخن دیو را پری رویان * چونکه در زیر خویش دود کنند * صرع را نافع آید وباید * حیض
ایشان کشاد وسود کنند ل نارخو ع سکون راء مهمله وضم خاء معجمه ایله کلنار معناسنه که
معربی جلنار در بر نوع نار چیچکی رنکنده چیچکدر اما بو اپری وزیاده قرمزی اولور واغاجی دخی نار اغاجی
کبیدر ل نارو ع ضم راء مهمله ایله ایکی معنایه کلور اول بلبل کبی خوش آواز بر قوشدر
حکیم سنایی بیت تا ریدن نارو ونواهای سر بچه * ناطق کند آن مردهٔ بی نطق و بیان را *
منوچهری بیت پردهٔ راست زند نارو بر شاخ چنار * پردهٔ ماده زند قمری بر نار رونا * ثانی رشته
دیدکاری علتدرکه وجود انسانده اکثرا یاقده وطوپوقده ظاهر اولوب ایپلك کبی اوزار اکر اول باول
یوماق صاریلوب آهسته طوتیلورسه بر زایام کیدر واکر قیریلورسه صاحبی هلاك اولور خواجه
عمید لویکی بیت نارو ش پای بند شد ارنی بکام دل * کردی تجرع از کرمت روح پرور آب *
ل نازبو ع سکون زاء معجمه وضم باء موحده ایله ریحاندرکه ترکیده فسلکن دیرلر میر نظمی بیت دمیده
خط نو بر روی زیبا * که رویید نازبو در باغ کویا ل ناژو ع ضم زاء فارسیه ایله کاج اغاجیدرکه ترکیده
چام دیرلر ل ناو ع بوزن کاو اوج معنایه کلور اول طامله یا غوردن اولسون غیریدن اولسون
عموما شاعر بیت نیاید همی ز آسمان ناو ونم * همی بر کشید ندنان نادرم * ودکرمان اولوغنه

دیرلر خصوصا شیخ آذری بیت تنوره ایست جهنم چو آسیا که درو * نهاده مالك از قالب
خوارج ناو * حکیم سنایی بیت از برای دو سیر وروغن گاو * معده چون آسیا گلو چون ناو *
ثانی جوی آب معناسنه ابن یمین بیت کذشتم بنا کام از بحر جود * روان بر دو رخ از دو چشم
دو ناو * ثالث کشتی معناسنه اما بطریق الاستعاره در زیرا هر نه که اوزون اولوب ایچی بوش
اوله اکا ناو دیرلر ع ناتو ع بوزن دارو ایکی معنایه در اول زنان اطفال بشکین صالدقلری ایندکلری
ذکره دیرلر شیخ آذری بیت تا خواب رود خصم تو بر بستر جاوید * در مهد سقر میزندش
هاویه ناتو * وله ایضا بیت آن نه بینی که طفل از ناتو * کیرد آرام چون زند ناتو * ثانی مخفف
ناتوادر ع نای گاو ع فتح کاف فارسیله بوغازده اولان دلك که طعام وشراب آندن کچوب
معده یه واصل اولور ع زمرو ع سکون راء مهمله اولی ومیم وفتح راء ثانیه ایله آهسته
یوریجی آت وقاطر میرنظمی بیت سمند زمرو بودست زیرش * برفتن نیست پروای کز یرش
ع نسبو ونسو ع اول سکون سین مهمله وضم باء موحده ثانی ضم سین مهمله ایله صیرنجق
محل که عربیده مزلقه دیرلر وبجلا صوانمش دیوار معناسنه استاد لبیبی بیت نسو بود از آنکونه
دیوار او * که مانند آیینه نمود رو * ونرم وهموار وساده دیوار وزمین وابنیه یه دخی دیرلر حکیم
ناصر خسرو بیت ز خاك وآتش وآبی برسم ایشان رو * که خاك خشك ودرشتست وآب نرم
ونسو * وآیینه آچلمش قلیچ وخنجر وهر نه که براق ولمعان اوله اکا ده دیرلر ع نشتو ع سکون
شین معجمه وضم تاء مثناة ایله برشخص آدیدر کذا فی فرهنك زفانکویا ع نغو ع ضم غین معجمه
ایله درخت آلو یعنی ارك اغاجی ع نوءو ع ضم همزه ایله خرمای تر معناسنه کذا فی شرفنامه
والاداة ع نو ع درت معنایه کلور اول معروف جدید معناسنه ثانی پهلوان دلیر وشجاع
معناسنه که کسرایله نونیو دخی دیرلر حکیم فردوسی بیت اکرچند بیژن جوانست ونو * بهر کار
دارد خرد پیشرو * وله ایضا بیت جهانجوی کاوسشان پیشرو * ز لشکر بسی رزم سازان
نو * ثالث بمعنی ناله که امر اولور مینو یعنی بنال حکیم فردوسی بیت کنون زود پیرایه بکشود
رو * به پیش پدر بس بزاری بنو * مولانا جمال الدین اشهری بیت ابری کز وکوهر دود یادست
اوبر خود نود * باشد بخل کرچه بود هردو جهانش یك عطا * رابع نوا لفظندن مخففدر
مغنای اوله یعنی جدید معناسنه چغتای تانکی دیرلر بیت ماوی یاغلیغدین اقاشینك ای
جانفا بیداد اینکوچی * کوك بولوتغا کیردی کویا یانکی اینیك براوچی ع مع الهاء * نابهره ع
فتح باء موحده وراء مهمله وسکون ها ایله اوج معنایه کلور اول بزرك وعظیم معناسنه مولانا جامی
بیت که وا ویلا عجب کاریم افتاد * بسر نابهره دیواریم افتاد * ثانی دون وفرومایه بو ایکی معنی
اضداد قبیلندن اولور ثالث کاسد ونارایج که ناسره وبنهره دخی دیرلر ع ناخسته ع کسر
خاء معجمه وسکون سین مهمله وفتح تاء مثناة ایله اینجه ایپ اورغان معناسنه درمیرنظمی بیت
دو دستش بند با ناخسته کرده * که با داغ جکر دل خسته کرده ع ناخفراه ع فتح خاء معجمه وراء
مهمله وسکون فا واظهار ها ایله سفاین رئیسلری که ناخدا دخی دیرلر عربیده ملاح وربان دیدکلرید
ع ناخن خواره ع ضم خاء معجمه اول وفتح خاء ثانی وراء مهمله وواو معدوله ایله برعلتدر طرناغه
یقین محلده ظاهر اولور قزللغه مایل بر ورمدر زیاده وجعی اولور کزدمه دخی دیرلر عربیده داخس

داخس دیدکلریدر ع ناخنه ع ضم خاء معجمه وفتح نونله کوزه مخصوص برعلتدرکه کوزك
بیکاری طرفنده ظاهر اولور ابتداسندن علاج اولنمزایسه زیاده اولوب جمله کوزه مستولی
اولدقده لابد کور ایدر واکر بك اطرافنه کیدرسه سبل عارض ایدر عربیده ظفره دیرلر وبویله
مشهوردرکه بو علت صاحبی هر کیجه سهیل یلدزینه نظر ایلمکی معتاد ایاسه علتی زائل اولور
بو علت انساندن غیری حیوانده دخی اولور خصوصا آتده غایت اولاغندر طبیب یوسفی * رباعی
در چشم تو ناخنه چو پیدا باشد * زان درد تو تشویش مهیا باشد * چیزی که درین مرض بود
فائده مند * نزدیك حکیم روشنایا باشد * حکیم خاقانی بیت ابرش خورشید را ناخنه
آید زرشك * تا تو بشبرنك حسن ناخنه در جهان * شیخ نظامی بیت منکران فضل را
جز ناخنه ناخن مباد * کرچنین سك مردمان باشد دریغ از استخوان ع نارده ع فتح راء ودال
مهملتین ایله کنه دیدکاری بوجکدر بعض فرهنکرده پشه معناسنه مرویدر ع نارسیده ع
فتح را وکسر سین مهملتین وسکون یای تحتانیله نابالغ اطفال ونا پخته میوه یه دیرلر ع ناروه ع
سکون راء مهمله وفتح واو ایله ایکی معنایه در اول بابله بکزر برقوشدر نارود دخی دیرلر ثانی زبانه
قپان ع ناره ع فتح راء مهمله ایله اوج معنایه کلور اول جمیع فرهنکرده زبانه قپان معناسنه
مسطوردر اما ترازونك ناقص طرفنه آصدقلری طاش پارهسنه دینلمك اصحدر کمال اسمعیل
بیت باری بهر حساب که خواهی سر عدوت * آویخته است جایی چون ناره از کپان * وله ایضا
بیت این بارکش دل من کز آهنست کویی * تا چند از حسابت درداچو ناره باشد * شمس فخری
بیت چون بود راستی معدلتش * چه برآید زپله وناره * ثانی ریسمانی کنهدر ثالث بمعنی ناله
کذا فی فرهنك جهانکیری ع ناستوده ع ضم سین مهمله وتاء مثناه وواو معروفله خوار وذلیل
ومذموم معناسنه میرنظمی بیت هرکه رنج مردمان کاری شود * ناستوده کاراو خواری شود
ع ناسره ع فتح سین وراء مهملتین ایله ایکی معنایه در اول کاسد متاع معناسنه عموما
وبحمزاقچه خصوصا سره بحراقچه ورایج متاعه دیرلر ثانی اکنلك کشتزار معناسنه شمس فخری
بیت پیوسته کشتزار امیدش ز آب کام * سیراب باد تا که بود نام ناسره ع ناسکالیده ع
فتح سین مهمله وکاف فارسی وکسر لام مله نیندیشیده وبدیهه یعنی تصورسز وتأملسز دیمکدر
شاعر بیت کرنه ایمن از سپهر کهن * ناسکالیده هیچ کار مکن ع نافرهخته ع فتح فا وها وتاء
مثناة وسکون راء مهمله وخاء معجمه ایله زشت روی وبد طبع وبی ادب معنالرینه طیان مرغزی
بیت زشت وافرهخته ونابخردی * آدمی رویی ودر باطن ردی ع نافه ع فتح فا واخفاء ها ایله
آدم وحیوانك کوبکی عموما ونافهٔ مشك خصوصا مولانا هاتفی بیت بصحرای چین نافه چینی
کنیم * وهبار که فرش چینی کنیم * ودخی کورك اولان حیوان پوستلرینك قارنی آلتلرنده اولان
دریلره دیرلر نافهٔ سمور ونافهٔ وشق ونافهٔ روباه کبی شاعر بیت ناف سمور خواجه کرده
بدوش * زن ودختر شدند نافه فروش ع ناقه ع فتح قاف وله اشتر ماده معناسنه عربیدر لکن عجمده
استعمالی شایعدر مولانا جامی بیت من هم بفقر وفاقه خوش در خیل ایشان ناقه کش *
ناقه کش اما ناقه وش داده بدست دل عنان ع ناکاه ع کاف عجمیله ایکی معنایه در اول بدیهی
دسنه ظهور ایتمك ترکیده آکسوزدن دیدکاری معنایه در استاد لطیفی بیت آنکه ناکاه

کسی کشته مجانی نرسید * وین تمکین وفضیلت بگذشت ازهمه چیز * ثانی بی وقت دیمك
اولور ﴿ ناکردیك ﴾ فتح کاف عجمی ودال ثانی وسکون راء مهملتین ویای تحتانی وکسر دال
اول ایله بی اعتماد و بی اعتقاد کافر حقنده ایراد اولنور کلمه در ﴿ ناکه ﴾ فتح کاف عجمی واظهار
هایله ناکاه لفظندن مخففدر ﴿ ناله ﴾ فتح لام ایله ایکلدی وزاری میرنظمی بیت کندنی ناله
وطنبوروزاری * هر آندم میکند اونغمه کاری ﴿ نام برده ﴾ سکون میم وراء مهمله وضم باء موحده
ایله یعنی نامدار حکیم فردوسی درفرستادن کشتاسب اسفندیاررا بجنك رستم * مثنوی *
اکر او نکفتی باسفندیار * که روسوی کابل پی کارزار * ببر لشکر نام برده بجنك * ببند آن جهان
دیده شیر جنك * بکشتی نبه کرد اسفندیار * وکرچه قضا خود برین کرد کار ﴿ ناموبه ﴾
ضم میم وواو مجهول وفتح یای تحتانیله اول عورته دیرلرکه بر قوجه دن غیری قوجه یه وارمامش
اولوب قوجه سیله محبت واتحاد اوزره اوله هندی لسانندن سهما کن دیرلر حکیم سنایی بیت
صولت اودران صفت ناورد * زن ناموبه بر کند ازمرد ﴿ نامه ﴾ اوج معنایه در اول اول یازیلو
کاغده دیرلرکه عنوانده ویا آخرنده اسم یازلمش اوله وکتاب معناسنه شهنامه وشرفنامه کبی ثانی
فرهنك جهانکیریده سیلاب معناسنه ثالث خط تعلیقه دیرلر معنای اوله عربیده مکتوب
دیرلر چغتایده بیتیك دیرلر کسر باء موحده وتاء مثناة وسکون یائین تحتانیین ایله میرعلیشیر
بیت هم او شول توفراغدین ساچیب قوروتونك نامه یی * یازسانکیز اول آیغه جسم توفراغ
اولغاندین بیتیك ﴿ نامیه ﴾ کسر میم وفتح یای تحتانیله لغت مشترکه در مثلا اوزانوب بیومکه
نشو ونما دیرلر اکثر نباتاتده استعمال اولنور خواجه سلمان بیت قوای نامیه کویی که در بسیط
زمین * کشیده اند بساط سپهر اعلی را ﴿ ناخواه ﴾ سکون نون وفتح خاء معجمه وواو معدوله
واظهار هایله بر معروف آجی تخمدر اتمك اوزرلرینه صاچارلر وقیناد وب عرقن چقارلر غایت نافعدر
اخراج بلغمه نفعی عظیمدر ﴿ ناوه ﴾ بوزن یاوه اوج معنایه کلور اول ایچی اویلمش اغاج تکنه
کبی نسنه که کرج ویا لحق چکمك ایچون اوله اکا لاك دخی دیرلر شمس فخری بیت فلك چون کل
کشد بربام قصرش * پذیرد زان هلالش شکل ناوه * ثانی اتمك تکنه سی که ایچنده خمیر ایدرلر
کمال اسمعیل بیت زحل زبهر شرف ناوه بشکل هلال * بساخت تاکه بدوکل بنردبان آرد *
یعنی اول محمود ابن یمین * قطعه * قهرمان وی اکرسوی فلك حکم کند * ازپی کسب شرف
ممتثل فرمانش * درزمان ترك فلك پای نهد اندر کل * همچو هندو بکشد ناوه بسر کیوانش *
ثالث اولوق دیدکاری ایچی بوش اوزون اغاج منوچهری درصفت اسب * قطعه * کورساق
وشیر زهره یوز تاز وعزم تك * پیل کام وکرك سینه رنك تاز وکرك پوی * تیز چشم آهن جکر
پولاد دل کیخت اب * پیل دندان چاه بینی ناوه کام واوج روی * فرهنك حسین وفاییده یعنی
نیشه چوبین یعنی اغاج کسر معناسنه کتاب السامی فی الاسامیده بر ظرفدر که آنده خمیر ایدرلر
ودخی ایچنده بغدای یورلر وبعض نسنه اصلدرلر وادات الفضلاده یعنی چوبك پشت یعنی
براغاجدر آنکله آرقه قاشرلر ومؤید الفضلاده ایچی بوش اغاجدر که ایچنه اوق قویوب حفظ
ایدرلر ومجمع الفرسده نام مقام وموضع ویعنی خیمه مرویدر ﴿ ناهید وناهیده ﴾ کلاهما بکسر الها
وفتح الدال المهمله اوج معنایه کلور اول دختر بکر معناسنه در مولانا مطهر بیت بربستر وبالین نخ

نخ نرم درآید * بانوبر نازك بدن ناهید پستان * ثانی زهره یلدزینه دیرلر که ناهید وناهد دخی
دینلور ثالث اسکندر ذو القرنینك والده سی اسمیدر ﴿ نایچه ﴾ سکون یای تحتانی وفتح جیم
فارسیله ماسوره دیدکاری کوچك قامشدر که جلاهلر اوزرینه ایپلك صاروب بز طوقورلر ﴿ نایژه ﴾
کسر یای تحتانی وفتح زاء فارسیله یدی معنایه کلور اول بمعنی کلوکاه یعنی بوغاز ایچنده نای کبی
اولان نسنه که طعام وشراب آندن مرور ایدر حکیم انوری بیت چون نایژه ابر نشد تاك بریده
چون هیچ عنان بازنه بپچد سیلازا * ثانی تحفة الاحبابده وفرهنك جهانکیریده ماسوره
دیدکاری اینجه قامش جلاهلر ایپلك صاروب بز طوقورلر نایچه دخی دیرلر حکیم خاقانی درقصیده
بیت بلوح پاو بپا چال وغرغر ونشکوه * بنایژه بمکوك وبنار وپود ثیاب * ثالث اولکه چشمه لرده
وحمام قورنه لرنده واوریق لوله سی وبونلره بکزرنه وار ایسه کمال اسمعیل بیت تم زخون جکر
کشته بود مالامال * اکرنه نایژه خون زدیده بکشاید * استاد رودکی بیت ازنم کلك توشد
کشت امانی سیراب * آن نه کاکست مکر نایژه جود وسخاست * رابع مجمع الفرسده بمعنی
آب چکیدن یعنی برنسنه دن صو طمله مق معناسنه دیمش وبو بیتله تمسك اولمش بیت
نه ازخواب وازخورد بودش مزه * نه بکسست ازچشم او نایژه * خامس کتاب السامی فی
الاسامیده بمعنی چوب کندم یعنی بغدای وآرپه صاپی که دانه سی دوکلدکدن صکره خرداولمیوب
قالمش اوله عربیده اکا قصبه دیرلر سادس فرهنك جهانکیریده استعاره طریقیله آلت رجل که
آنك دخی اوله کبی اوجندن نسنه آقدوغیچون سابع نثار جیلرنثار الثقه طوتدقلری نسنه
﴿ نبرده ﴾ فتح باء موحده ودال وسکون راء مهملتین ایله بهادر وشجیع معناسنه حکیم
فردوسی بیت ازایرانیان شد تهم کینه خواه * دلیر ونبرده بهر رزمکاه * امیر معزی بیت
وصی خاتم پیغمبران وشیر خدا * نبرده عرب ومرد خندق وصفین * استاد فرخی * قطعه *
شادمان روی سوی خیمه نهاد * آن شه خوبروی ونیك سیر * راست کفتی نبرده حیدر بود *
بازکشته بنصرت حیدر * کمال پاشازاده مرحومك بولغتی تحقیقنده یازمشکه نبرده در الاصل
یعنی کشی زاده معناسنه درکه لفظ مرکبدر برجزوی نون مفتوحه درکه حرف نفی در مد خوانلك
مداولی نفیین افاده ایدر وبرجزوی بردهدرکه سبی اولنمش اسیر معناسنه در لفظ مزبور
مرکبك معناسی سبی اولنمامش دیمك اولور نتکم بو بیتده واقعدر حکیم فردوسی بیت می آورد
ورامشکر ان بخواند * وزایران نبرده سران بخواند * بر نبرده دخی واردرکه نونی اصلیدر جنکه
مخصوص اولان نسنه در آدم وآت وسائر آلات اصلی نبرددر آخرنده کی هاء اختصاصیه در
شول آتلوکه صواشی اری اوله اکا نبرده سوار وشول لباس که جنك اثوابی اوله اکا نبرده قباد یرلر
نتکم بو بیتده واقعدر شاعر بیت بیارید کفتا سپاه مرا * نبرد قبا وکلاه مرا * فاضل مرحوم
نبرده لفظنی بویله تحقیق ایتمش اما فقیر صانورم تمسك اولدوغی بیتلردن مراد ایتدوکی معنی
چقماز وزایران نبرده سران بخواند * بوندهکی نبرده ده پهلوان ومبارز وبهادر معناسی حر الاصل
معناسندن دخی اقرب وانسبدر ونبرده قبایه جنك اثوابندن بهادر ودلاور اثوابی دیمك دخی
یقیندر ﴿ نبسه ﴾ سکون باء موحده وفتح سین مهمله ایله دخترزاده یعنی قز اولادی نبیسه
دخی دیرلر شاه ناصر خسرو * رباعی * ای بتن تیره کر شریفی وکردون * نبسه کردونی ونبیره

کردون * نیست به نبسه است بس افتخار که هرکز * نبسه کردون دون نبوده بکردون ﴿ل﴾ نبهره
فتح باء موحده وراء مهمله وسکون ها ایله درت معنایه کلور اول قلب ومغشوش زر وسیم که ناسره
دخی دیرلر یعنی کچمز التون وکمش مراد خالص العیار اولمیاندر شیخ عطار بیت که دارد در همه
آفاق زهره * که عرضه دارد این نقد نبهره * کمال اسمعیل بیت کر خاطر تو نیره وطبعت
نبهره است * هم آب تست روشن وهم سیم توسره * ثانی دون وفرومایه معناسنه حکیم خاقانی
* قطعه * بسا که از پی جست جهان چون پرکار * چو دایره همه تن کشته توزنارم * کنون
نکر که ازین عالم نبهره فریب * بر سم طالع خود واپسست رفتارم * ثالث بمعنی بزرك حکیم نزاری
قهستانی بیت از آنجا بر سر جاسوس ره شد * نبهره بر سر چند ین سپه شد * رابع بمعنی
پوشیده وپنهان بو درت معنایه نابهره دخی دیرلر ﴿ل﴾ نبیره ﴿ل﴾ کسر باء موحده وسکون یای تحتانیله اوغل
اوغلنه دیرلر عربیده مفردنه سبط وجمعنه اسباط دیرلر شمس فخری بیت خداوندا که چند انت
بقا باد * که سبط خویش را بینی نبیره * حکیم فردوسی بیت توکاهی نبیره کش وکاه پور * بهانه ترا
کنج ایران وتور ﴿ل﴾ نبیسه ﴿ل﴾ کسر باء موحده وسکون یای تحتانی و فتح سین مهمله ایله
قز اولادی در نبیره ایله نبیسه بر رتبه ده درلر آنجق نبیره اولاد ذکور ونبیسه اولاد اناثدر ﴿ل﴾ نخجیرکاه
سکون خاء معجمه وکسر جیمله بمعنی شکار مولانا هاتفی بیت باهنك نخجیر رفتن ز شاه * ز ماصید
کردن بنخجیرکاه ﴿ل﴾ نخکاه ﴿ل﴾ سکون خاء معجمه وفتح کافله چتین قوزکه نخکاوز دخی دیرلر استاد لبیبی
* قطعه * ای بزفنی علم بکرد جهان * بر نکرم ز تو مکر بمری * کرچه سخنی چو نخکله مغزت *
جمله بیرون کنم چو چاره کری ﴿ل﴾ نخله ﴿ل﴾ سکون خاء معجمه وفتح لام ایله مشایخ ودرویشان اللرنده
کوتوردکلری عصایه دیرلر شمس فخری بیت پادشاهی که هر سائل که آید * بدرکاه تو بی دستار ونخله
بعض فرهنکده نعلین معناسنه ده مرویدر عربیده خرما اغاجی وخرمالق نخلستان کبی ﴿ل﴾ نرکسه
سکون راء وکسر کاف وفتح سین مهملتین ایله تخته بی تراش ومنقش ایدوب سقف خانه یه میخلرلو
وکوکدن دخی ایدرلر حکیم خاقانی بیت بر سقف چرخ نرکسه داری هزار حیف * از بند آن دو نرکسه
شهلاچه خواستی ﴿ل﴾ نره ونره ﴿ل﴾ فتح راء مخفف ومشدده ایله یدی معنایه کلور اول معروف که
نر دخی دیرلر ثانی کریه وزشت که نره دیوونره کدا دخی دیرلر حضرت مولانا قدس سره بیت چیست
خود آلاچق آن ترکمان * پیش پای نره پیلان جهان * حکیم سوزنی بیت دانی که بنده
نره کدا نیست شاعرست * مرکوب اوست هرچه کدایی ونره * ثالث نام پدر سام در که نر ونریم
ونریمان دخی دیرلر رابع آلت رجل معناسنه که مثالی زلفنی ذبلنه مرور ایلدی حکیم سوزنی
دیمشدر * قطعه * من درتو ننکرم که توامسال نرشدی * من آن نکه کنم که بدی پاره نو بره * من
کفتم این حدیث میان دوران من * مانند ترب غاتغری سخت شد نره * خامس موج آب معناسنه
عمید لویکی بیت از در ماده بین که چون سینه * تیغ روی او * تیغ صفت شکافته کنبد آب را نره
سادس اغاج اورتاسنده اولان شاخلری بورایه دك جهانکیریدن منقولدر سابع ادات الفضلاده
تخفیفله بمعنی دندانه کلید وتشدید ایله بمعنی کدا یعنی دلنجی مرویدر ﴿ل﴾ نرکه ﴿ل﴾ سکون راء مهمله
وفتح کاف فارسیله بمعنی چرکه ﴿ل﴾ نرماده ﴿ل﴾ خنثی معناسنه درکه هم ارکك وهم دیشی در یعنی برکسنه نك
هم ذکری وهم فرجی اوله ابو المعانی بیت نرماده است کوبی اغیار بدلقا * هرکز ندیده ام بجهان ماده نر

نوشود ﴿ل﴾ نرموده ﴿ل﴾ سکون راء مهمله وضم میمله صالنجق که نرموله دخی دیرلر ﴿ل﴾ نرموره ﴿ل﴾ سکون
راء مهمله اولی وفتح ثانیه ایله فرهنك جهانکیریده بمعنی للك وکنه مسطوردر اما مجمع الفرسده
آکا دیرلرکه بربوکسك اغاجك چتالنه ایب بغلیوب بریسی اوراتاسنده او توروب بری دخی ال ایله
آنی تحریك ایدر عربیده ارجوحه دیرلر ﴿ل﴾ نرموله ﴿ل﴾ سکون راء مهمله وضم میم وفتح لام ایله نرموده
مرقوم معناسنه در ﴿ل﴾ نرینه ﴿ل﴾ کسر راء مهمله وسکون یای تحتانی وفتح نونله ارککلك معناسنه درکه
نر ارککدر و حرف یا یای نسبتدر ونون نسبتی تأکید ایچوندر وها اختصاصیه در ﴿ل﴾ نژاده ﴿ل﴾
فتح زاء فارسی ودال مهمله ایله کوهر مردم که عربیده اصل دیرلر ﴿ل﴾ نزغده ﴿ل﴾ سکون زا وفتح غین
معجمتین ودال مهمله ایله مفاصلده اولان آغری که مرور ایامله اول عضوی باطل ایدر بعض
فرهنکلرده علت قولنج یاخود تشنجدن عاطل اولان عضوه دیرلر استاد لطیفی بیت رو سیاه
وپوست رویش نزغده * هست همچون همه پیری زده * وفتح زا وسکون غین معجمتین ایله ده
استعمال اولنمشدر استاد عنصری بیت کر بت دوزخی بروی نکوست * بر بهشتی نزغده باشد
پوست ﴿ل﴾ نزله ﴿ل﴾ سکون زاء معجمه وفتح لام ایله باشدن اینن ماده رقیق که چهره ده یاخود کردنده
وجع پیدا ایدر عربیده بردفعه نزول ایتمکه دیرلر نزله واحده تقدیرنده ﴿ل﴾ نژه ﴿ل﴾ فتح زاء
فارسیله آوجیلرك مخصوص اوقلرینه دیرلر شرفنامه ده بمعنی تیر سقف که ترکیده کرش دیرلر نسخه
میرزا ابراهیمده زاء معجمه ایله مرویدر ﴿ل﴾ نستوه ﴿ل﴾ سکون سین مهمله وضم تاء مثناة وواو معروف
واظهار ها ایله اوچ معنایه کلور اول جدل ولج معناسنه حکیم نزاری قهستانی بیت نخواهم رفت
با یاران نخواهم مشورت کردن * که نستوه از خرد هرکز نخواهد خواست دستوری * استاد رودکی
بمعنی غوغا بیت ایا خورشید سالاران کیتی * سوار رزم ساز کرد نستوه * ثانی بمعنی خوی
زشت حکیم فردوسی بیت بیازید چون شیر هوشنك جنك * جهان کرده بر دیو نستوه تنك
ثالث ایران پهلوانلرندن بر مبارز آدیدر حکیم فردوسی بیت جهاندیده سالار ونستوه شان *
که شیله دلاور نکهدار شان ﴿ل﴾ نسیله ﴿ل﴾ کسر سین مهمله وسکون یای تحتانی وفتح لام ایله بمعنی
قسیله یعنی کله اسب آت سوریسی معناسنه در کذا فی الاداة ﴿ل﴾ نسیه ﴿ل﴾ سکون سین
مهمله وفتح یای تحتانیله ویره سی معناسنه درکه عربیده اجل وتاجیل دیرلر ضد نقددر شیخ عطار
بیت چون کناه نقد آید در وجود * توبه نسیه ندارد هیچ سود ﴿ل﴾ نعره ﴿ل﴾ سکون عین وفتح
راء مهملتین ایله آواز بلند معناسنه میر نظمی بیت نعره زد و تیغ کشیدست همین * آنکه
بلرزید ز مهابت زمین * تعریفنده اصلده صوت فی الخیشومه ایدی بعده آواز بلنده اطلاق اولندی
﴿ل﴾ نعشیله ﴿ل﴾ سکون عین مهمله ویای تحتانی وکسر شین معجمه ایله بر نوع قلیه در طاوق اتی
وکندناوکز رو بیرطه ایله ایدرلر شمس فخری بیت سالکان مسالك تحقیق * فارغند از شراب
ونعشیله ﴿ل﴾ نغمه ﴿ل﴾ سکون غین معجمه ایله خوش آواز ایله اوقومق ومقام کوسترمك لغت
مشترکه در ﴿ل﴾ نغوشه ونغوشه ﴿ل﴾ کلاهما بضم الغین المعجمه اولهما بسین المهمله ثانیهما بشین المعجمه
تسکین دل وشکستن دل اسماء اضداددندر کذا فی فرهنك جهانکیری ﴿ل﴾ نفایه ﴿ل﴾ فتح فا ویای
تحتانیله سیه رنك وتیره فام معناسنه منوچهری بیت باد از زمستان تنك آمد بطلایه *
تا در ب کند باسپه ابر نفایه * عربیده سیم کاسه معناسنه در یعنی کچمز اقچه حکیم انوری بیت

این کز خمت کم نوی زتشویست از آنك * نقدهای بس نفایه است این وناقد بس بصیر *
حکیم سوزنی بیت مباد دین هدی راچنو نفایه امام * نه نیر صدر زمانرا چنو بنهره ندیم *
ل نفیرنامه ع فرمان وحکم که ملوك وسلاطین سپاه ولشکر جمعی ایچون زیر حکمنده اولان
حکامه واطرافنده اولان امراء ممالکه کوندرر اصلنده نفیر اهالی ممالکی قالدیروب جمعیت ایتمکدر
ل نقاره ع فتح قاف وراء مهمله ایله اصلنده کوس معناسنه ایدی کیدرك اول معروف نسنه یه
دیرلرکه دهل وسورنا ایله ویاخودنای ایله آهنك ایدوب چالارلر میرنظمی بیت صدای نفیرونقاره
ازان * صدا پیش کرفته چوروی جهان ل نقدینه ع سکون قافله حاضر لنمش وآماده والده
طوتیلان اقچه یه دیرلر ل نمازکاه ع ایکی معنایه در اول نمازقیله جق یر عربیده کی مصلا
معناسنه ثانی محراب معناسنه ل نمکینه ع فتح میم وکسر کاف فارسی وسکون یای تحتانی
وفتح نونله برآیراندرکه ایچنه طوزوکشنیز وامثالی نسنه لر قویوب تناول ایدرلر عربیده ملحیه دیرلر
ل نمیده ع کسر میم وسکون یای تحتانیله نمناك معناسنه در حکیم نزاری قهستانی بیت
پی رم برکرفت آن دل رمیده * نسیمی برده از خاك نمیده ل نواجسته ع فتح جیم وتاء مثناة وسکون
سین مهمله ایله تازه دیکلمش باغ انکور وباغچهٔ اشجار استاد لطیفی بیت باز این دل پژمرده
درهجر تو بخسته * درکوی تو شد تازه چون باغ نواجسته ل نواخانه ع زندان خانه معناسنه
شیخ سعدی بیت ببوی کرت عقل وتدبیر هست * ملاء زاده را در نواخانه دست *
ل نواخسته ع فتح خاء معجمه وتاء مثناة وسکون سین مهمله ایله یعنی نواجستهٔ مرقوم
ل نواخنه ع فتح خاء معجمه ونونله خیرات وحسنات معناسنه مرویدر ل نوخنه ع فتح خاء
معجمه ونونله یعنی خیرات وحسنات مرویدر ل نواده ع فتح دال مهمله واخفای هایله پسران
فرزندان یعنی اوغل اوغللری معناسنه در وقیز اوغللرینه خانواده دیدکلری بونلردر حاصلی اعقاب
وانساب صاحبنه نوازاده ونواسه ونودره دخی دیرلر ل نوازاده ع یعنی پسر زاده ودخترزاده
شیخ نظامی بیت نوآیین ترین شاه آفاق بود * نوازادهٔ عیص واسحاق بود ل نواسته ع
سکون سین مهمله وفتح تاء مثناة ایله بغلمش کرپیچ یعنی کرپیچ کسوب قورتدقدن صکره بری بری
اوزرینه دوزدکلرینه دیرلر ل نواسه ع فتح سین مهمله ایله یعنی خانواده ونوازاده معناسنه در
فرهنك میرزاده جانب فرزندن اولان اولاده نبیره وطرف دختردن اولان اولاده نواسه دیرلر
ل نواله ع فتح لامله بش معنایه کلور اول طعامدن حصهٔ غایب یعنی طعام صاحبی بر مقدار
طعامی حصهٔ غایب دیو قالدردوغی طعامه دیرلر ثانی زله معناسنه یعنی سفره دن برآدم طعام
یدوکدن صکره برمقدار طعام قالدیروب کوتردکنه دیرلر زله بند ونواله بند دخی دیرلر ثالث لقمه یه
دیرلر رابع آخرك سوزلرین مخفی دیکلمك خامس خراسان ولایتنده قاضی لقمه سی دیرلر بر طعامدر
ل نوآورده ع یکی ظاهر اولمش نسنه هرنه اولورسه میرنظمی بیت چنان پر کرده آن
جور وستم را * نوآورده شود درد والم را ل نوباره ع فتح باء موحده وراء مهمله ایله طرفنده اولان
نسنه نوباوه معناسنه استاد فرخی بیت همچو نوباره می نهد بر چشم * نامهٔ از خلیفهٔ بغداد *
ل نوباوه ع فتح باء موحده وواو ایله هرنسنه نك اول ایرشنی طرفنه معناسنه عموما حکیم نزاری
بیت زیاری شنیدم که مقری لنك * بنوباوه کی توبه کرده است باز * ونورسیده میوه یه

میوه یه ده دیرلر خصوصا حکیم شفائی بیت ای مخترع ستیزه رائی * نوباوهٔ باغ بی وفائی *
شمس فخری بیت شهریارا تا ابد هر لحظه باد * باغ اقبال ترا نوباوهٔ ل نوبه ع سکون واو
وفتح باء موحده ایله نوباوه دن مخففدر ل نوبتکه ع سکون واو وفتح باء موحده وکاف فارسی وتاء
ساکنه ایله چادرقو دیلان محل ومهترخانه چالنن موضع معناسنه استاد بیت برآمد به نوبتکه
شهریار * سرنوبتی دید برا وج ماه ل نوجبه ع سکون واو وفتح جیم وباء موحده ایله یعنی سیلاب
استادرودکی بیت مرترا جوید همه خوبی وزیب * آنچنان چون نوجبه جوید نشیب *
ل نوحه ع سکون واو وفتح حاء مهمله ایله یعنی شیون وماتم یعنی میت اوزرینه آزکی ایله آغلاق
ل نودارانه ونودرانه ع کلاهما بسکون الواو وفتح الدال والراء المهملتین یعنی شاکردانه
واجیرانه میرنظمی بیت شه هر وضع وکارش سرورانه * کند با خلق خلق نودرانه * کذا
فی فرهنك وفائی ل نودره ع سکون واو وفتح دال وراء مهملتین ایله یعنی نبیره که اوغل اوغللریدر
نودر دخی دیرلر شمس فخری بیت نود رمنش سکندر ثانی که در جهان * چون او نزاد مادر
ایام نودره ل نوده ع سکون واو وفتح دال مهمله ایله یعنی نودرهٔ مرقوم بلکه آندن مخففدر مجمع
الفرسده یعنی فرزند عزیز استاد دقیقی بیت ای سر آزادکان وتاج بزرکان * شمع جهان وچراغ
دودهٔ نوده * تحفة الاحباب صاحبی نودره فرزند زاده ونوده یعنی نواسه نقل ایلمشدر ل نورده ع
فتح واو ودال وسکون راء مهملتین ایله درت معنایه کلور اول یعنی نبردهٔ مرقوم یعنی شجیع وبهادر
حکیم اسدی بیت هریکی درنورده چون شیری * قایم کشوری بشمشیری * ثانی درزیلرك
معروف دیکشلری در ثالث مؤید الفضلاده یعنی تنهٔ پیراهن رابع یعنی پیچیده ل نورنجه ع
سکون واو ونون وفتح راء مهمله وجیم ایله استخر وتالاب شهرنه دیرلر شیخ فیضی * مثنوی *
چند خوری آب زنورنجه چند * دستهٔ روز بسر پنجه چند * روز خزان کرده بسرپنجه ات
آب سیه کشت بنورنجه ات ل نوره ع سکون واو وفتح راء مهمله ایله اوزون دیرك اوزرینه
سقف خانه یی قورلر آکا نیردخی دیرلر ترکیده کرش دیدکلری در ضم نونله عربیده کرده دیرلر
ل نوسته ع فتح واو وتاء مثناة وسکون سین مهمله ایله فرهنك میرزا ابراهیمده ومؤید الفضلاده
ازکلو کریه کردن یعنی بوغازدن آغلق اما حرکتی اشعارا تمامشلر آخر فرهنکارده ذکر اولندیغی
اوزره ضبط ایلمشلر ل نوشته ع فتح واو وتاء مثناة وسکون شین معجمه ایله یعنی پیچیده وطی کرده
یعنی دورلمش ودوشرلمش شاعر بیت مقیم کلبهٔ اندوه کشته * بساط خرمی را درنوشته *
ل نوشه ع سکون واو وفتح شین معجمه واظهار هایله ایکی معنایه در اول یعنی پادشاه نوجوان
حکیم فردوسی بیت بدو کفت شاپور نوشه بدی * جهانرا بدیدار توشه بدی * ثانی اخفاء
هایله داماد معناسنه در مولانا مطهر بیت نوسال ونومه آمد ونوروز ونوبهار * نوشه کرفت ملاء
جهان نوعروس وار * ضم نونله معنای آخره کلور ل نوکوان ع سکون واو اول وفتح ثانی وضم
کاف نارسیله عرزه درای وبسیارکو معناسنه در کذا فی فرهنك جهانکیری ل نونده ع فتح واو
وسکون نونله اوج معنایه در اول تندرو یعنی اشکون ویوکرك معناسنه عموما واشکون آت
خصوصا کذا فی فرهنك وفائی ثانی آوازبلند کذا فی فرهنك جهانکیری ثالث نسخهٔ ابی حفص
سغدیده زیرك وتیز فهم معناسنه در بو معنایه محمد یوسفی بلخی * قطعه * کر بردران میر توبه بیتی

مردی که بود خوار وسر مکنزه * بشناس که مردست او بدانش * فرهنك وخرد داند ونوناله *
کی نوه کی فتح واو ایله بمعنی نبیره عربیده سبط دیرلر هندی لسانندهنو یعنی جدید در کی نهالچه
فتح ها وجیم فارسی وسکون لام ایله بمعنی قالیچه کی نهاله کی فتح ها ولامله کمینکاه صیادیعنی اوجیلرك
کزلندوکی یر شمس فخری بیت غزال آسمان آید بدامش * اکر نیروش باشد درنهاله *
کی نهبهره کی فتح هاء یای وراء مهمله وسکون باء موحده ایله ایکی معنایه در اول فلکك اون ایکی
برجنك هر برجنی طقوز تقسیم وهر قسمنی بر کوکبه تعیین ایتمکه دیرلر اول کوکبلرك زحل ومشتری
ومریخ وشمس وزهره وعطارد وقمر ورأس وذنب در بو کوکبلرك سیری متساوی اولامغله ایکی
ویا اوچ کوکب بر برجده بولنوب قران ایدرلر وبربرله کاه مقابله وکاه تسدیس وکاه تربیع وکاه تثلیث
ایدرلر تفصیل احواللری زیج کتابلرنده مصرحدر ثانی معناسی حددن بیرون بیوك نسنه یه
دیرلر کی نهرواله کی نام شهر بگجرات در کذا فی شرفنامه والمؤید حکیم خاقانی بیت کرد سپهت
بنهرواله * سهم تو بنهروان به بینم کی نهره کی سکون ها وفتح راء مهمله ایله یابق که آنکله باغ
چقاردرلر برظرفدر آکا نیره دخی دیرلر کی نهیبه کی کسر ها وسکون یای تحتانی وفتح باء موحده
ایله بمعنی نهیب مرقوم وکفار اموالن یغما ایتمکه دیرلر که نهب غارتدر کی نیدفه کی سکون یای
تحتانی وفتح دال مهمله وفایله طون بقه سی یعنی اوچقوریری کی نیشه کی سکون یای تحتانی
وفتح شین معجمه ایله سپسی معناسنه در یعنی سفینه لرده کشتیبانلرك چالدقلری نسنه که آنکله
کمی یی قوللندررلر کی مع الیاء التحتانی * نابینی کی کسر باء موحده وسکون یای تحتانی بعده
نون مکسوره ایله ضعف بصری اولانه دیرلر کور دیمك اولور کی ناخن برای کی ضم خاء معجمه
وباء موحده وسکون نون وفتح راء مهمله ایله ایکی معنایه کلور اول صونتراج دیدکلری نعلبند آلتی که
اصلی سمتراشدر ثانی مقراض معناسنه که ناخن براو ناخن بر دخی دیرلر منوچهری درصفت اسب
بیت کردکردانی بکردد در برانکیزی دود * بر تر از عنکبوت وحلقهٔ ناخن برای کی ناخن پیرای کی
ضم خاء معجمه وسکون نون ویای تحتانی وکسر باء فارسیله برآلتدرکه طرنق کسمکه مخصوصدر
هندی لسانندهنهرنی دیرلر کذا فی فرهنك جهانکیری کی نارای کی فتح راء مهمله ایله بمعنی منکر
یعنی ظاهر اولان نسنه یی انکار ایدیجی مجمع الفرسده فتح کافله منکر یعنی زشت ونامقبول
معناسنه در ودخی تدبیرنده خطا ایدنه دیرلر بو معنایه میر نظمی بیت هرکه نارا یست باشد
بیخرد * درپی مردود حق رامیدود کی نارخوی کی سکون راء مهمله وضم خاء معجمه ایله بمعنی
نارخوه مرقوم یعنی برنوع قرمزی چیچکدر کلنار دخی دیرلر کی ناری کی کسر راء مهمله ایله
کمینه جلك اثواب وهندی لساننده عورته دیرلر کی نازپری کی سکون زاء معجمه وفتح باء فارسیله
نام دختر پادشاه خوارزم ایدی که بهرام کورك حبالهٔ ازدواجنده ایدی شیخ نظامی ازهفت پیکر
بیت دخت خوارزم شاه نازپری * کش خرامی بسان کبك دری کی ناشی کی کسر شین معجمه
ایله خوریاد واغیار خوبان اما عربیده نشان وبریجی معناسنه در کی ناقوسی کی برلحن ونوا
آدیدرکه باربد خسروك اوتوز ایکی لحننده در شیخ نظامی بیت چوناقوسی واورنکی زدی باز *
شدی اورنك چون ناقوس آواز کی ناموی کی سکون میم وضم جیمله شهود ملکی نك اوبنجی
کونی اسمیدر کی نای کی درت معنایه کلور اول معروف قامشدر ثانی نایدن قبا برشیدر آکا

آکا بوق دخی .برلرجنك محللرنده چالرلر حکیم فردوسی بیت بغرید کوس وبنالید نای * تو کوبی که
عالم برآمد زجای * ثالث بوغازدلوکی که آکا نای کلو دخی دیرلر آندن نفس کلور خواجه سلمان
بیت تازه کند زمان زمان عشق کهن میان جان * نای که هر نفس چونی دم زهوای او زند * رابع
برقلعه اسمیدر بو معنایله معنای ثانیه مسعود سعد سلمان آنده محبوس ایکن دیمشدر بیت
نالم زدل چونای من اندر حصار نای * پستی کرفت دولت زین جای من باند * عربیده معنای
اولدیغنه نای استعمال اولنور شیخ عمر ابن الفارض بیت فی نغمة العود والنای الرخیم اذا * تألفا
بین الحان من الهزج کی نای بینی کی بورون دلوکی عربیده خیشوم معناسنه در کی نایی کی
کسر یای اول ایله شکرك صافیسی ودخی قباسو رنایه دیرلر مولانا هاتفی بیت برآوردنایی دم
صوردا * ببرد از چراغ خرد نوررا * عربیده بتمك ویبولك معناسنه در کی نبازی کی فتح باء
موحده وکسر زاء معجمه ایله معشوقه ودوست دیمکدر کذا فی المجمع کی نخکلوی کی سکون
خاء معجمه وفتح کاف فارسیله اینجه بوغازلو برظرفدر واستعاره طریقیله قازواوردکه دیرلر
کی نرکسی کی سکون راو سین مهملتین وکسر کافله برجنس جامه در ودخی برنوع طعامدر
عربیده قلیهٔ نرکسیه دیرلر کذا فی المجمع کی نسطوری کی سکون سین وضم طاء مهملتین ایله
ترسایی دیمکدر کذا فی المجمع کی نسودی کی ضم سین وواو معروف وکسر دال مهملتین ایله
بمعنی برزکر یعنی اکنجی جمشید خلقی درت قسمه منقسم ایلدکده هر برینه برآدقودی قسم ثالثی
زراعته تعیین ایدوب نامارین نسودی قومشدر بو معنانك تفصیلی کاتوری لغتی ذیلنده ذکر
اولندی کی نشوی کی سکون شین معجمه وکسر واو ایله نام شهر نخجوان در فخر الدین محمد هندوشاه
بیت باردیکر چنانکه مطلوبست * برسانم بخطهٔ نشوی کی نشی کی کسر شین معجمه ایله اوزون اوقلی
کرپی باب التاء ده تشی لغتی ذیلنده ذکری مرور ایلدی کی نصفی کی سکون صاد مهمله وکسر فایله
برنوع جام درکه آنکله شراب ایچرلر کمال اسمعیل بیت درجرعه های ساغر لطف تو درچمن *
دست بهار نصفی کل پر شراب کرد * شیخ نظامی بیت سماع زهره شب را درکرفته * مه
پنج هفته نصفی برکرفته * فرهنك میرزاده برنوع سطرلابدرکه ربع دائره دیرلر ادات الفضلاده
چنکاردن برنوع سازدر کی نقشبندی کی ایکی معنایه در اول نقش بغلیجی کرك نقاش اولسون
کرکسه قماش طوقیانلردن قماشه نقش بغلیجی اولسون ثانی طرق صوفیه دن برطریقه در
نقشبندیه دیرلر سلسلهٔ شریفه لری ونسبت کلیه لری حضرت ابی بکر الصدیق رضی الله عنه
حضرتلرینه منتهی اولور ونسبت جزئیه لری ائمهٔ اهل بیت وساطتیله حضرت علی ابن ابی
طالب رضی الله عنه حضرتلرینه منتهی اولور بو نسبته سلسلة الذهب دیرلر وطریق خلوتیه نك
نسبت کلیه لری امیر المؤمنین امام علی حضرتنه ونسبت جزئیه لری امیر المؤمنین ابوبکر الصدیق
حضرتلرینه سلسلة الذهب وساطتیله منتهی اولور رضی الله تعالی عنهما وسائر طریقلر جمیعا
بو ایکی طریقدن متفرق ومتشعب اولمشدر ونقشبندیه مشایخنه خواجکان عزیزان دیرلر
قدس الله اسرارهم ذکر وتوحیدلری خواجه بهاء الدین حضرتلرینه کلنجیه دك ذکر خفیهٔ
قلبیه ایدی خواجه بهاء الدین قدس سره ذکر جهریهٔ علانیه ایتمکله نقشبند تسمیه اولندی
مشار الیهدن صکره کلان خواجکان عزیزانك کیمی ذکر خفیه وکیمی ذکر جهریه اختیار ایلدیلر

وکیدرك ذکرا ره کهی حق در آکا اذن ویردیلر امادورانه اذن ویرمدیلر طریقینی مذکور بندن
منشعب اولان مشایخ کرام حضرت مولانا وحضرت نجم الدین کبری وحضرت کلشنی
وسایرلری غلبهٔ ذوق ووجد وحالتدن هربری برکونه دوران ایله ذکرالله اختیار ایلدیلر
رضوان الله تعالی علیهم اجمعین ❊ نمازی ❊ یعنی پاك وطاهر خواجه حافظ بیت چون
نیست نمازمن آلوده نمازی ❊ درمیکده زان کم نشود سوزوکدازم ❊ مولانا هاتفی بیت زارکان
دین کارسازی کنیم ❊ باب وضوشان نمازی کنیم ❊ عمل مخصوص فاعلی لوث کناهدن پاك
ایتدوکیچون نماز تسمیه اولندی ❊ نمطی ❊ فتح میم وکسر طاء مهمله ایله دوشنجك فراش
وبساط نوعنه دیرلر میرنظمی بیت نمطی کرانبها کسترد ❊ خانه رازیب دادوزینت کرد ❊
❊ نمکزی ❊ فتح میم وسکون کاف وکسر زاء معجمه ایله برحلوادر عسل ویا سکر ونشاسته
وروغن ساده ویامغز بادام ایله ایدرلر بسحاق اطعمه بیت چون نمکزی چرب وشیرین باد آن
حلوافروش ❊ کین خیال حاقچی در کردش پرکار داشت ❊ نوای خسروانی ❊ باربد
جهرمی خسرو پرویز مجلسنده ایتدیکی نثر مسجع الحانندن برلحن آدیدر امیرخسرو بیت
بکوش خسرو استاد معانی ❊ چنین کرده نوای خسروانی ❊ نوبتی ❊ سکون واو وفتح باء
موحده وکسر تاء مثناة ایله درت معنایه کلور اول بمعنی چادر وخیمه حکیم خاقانی بیت نوبتی
بدعه را قهر تو بر دطناب ❊ صیرفی شرع واقدر توزیبد امین ❊ حکیم انوری بیت ای شاه تو چون
سماك وعالم چو سمك ❊ یك شقه ز نوبتی جاه تو فلاك ❊ شیخ نظامی بیت نشان جست آمد بدرکاه
شاه ❊ سرنوبتی دید براوج کاه ❊ ثانی نقاره زن ودهل زن شمس جندی درنعت شریف بیت
نوبتی دولتت یعنی بلال صبح خیز ❊ پنج نوبت نوبت دین تودر دنیا زده ❊ امیرخسرو بیت بنشویش
دهل رنجه مشوای نوبتی امشب ❊ که خفتن در بر یارست بیداران شبهارا ❊ ثالث اسب
جنیبت یعنی یدك آت حکیم انوری درنعت شریف بیت جبرئیل ازپی رکاب رویش ❊ نوبتی
بردر سرای آرد ❊ رابع موید الفضلاده بمعنی خیمهٔ پاسبان یعنی بکچی چادری که آنده نوبت ایله
اوتوررلر شیخ نظامی بیت شنیدم کز پی یار هوسناك ❊ بماتم نوبتی زد بر سرخاك ❊ ولهٖ در اسکندر
نامه بیت زبس نوبتی های کوهرنکار ❊ نمی بردره بردر شهریار ❊ نوبهاری ❊ مصنفات
باربد خسرودن بر پرده آدیدر شیخ نظامی درخسرو وشیرین بیت چو برکفتی سرود نوبهاری
عرق کشتی کل ازبس شرمساری ❊ نودارانی ونودرانی ❊ کلاهما بسکون الواو وفتح الدال
والراء المهملتین وبکسر النون بمعنی تحف وهدایا کذا فی فرهنك جهانکیری مجمع الفرس ده صلهٔ
شعر وشادانی معناسنه در ❊ نوی ❊ کسر واو ایله ایکی معنایه در اول جدید ونازك ثانی
زاری وناله معناسنه در بو ایکی معنایه ابوالموید بیت زکهنکی ونوی تانوی وشادشوی ❊ رسد
زمان که بدست وجود بادشوی ❊ وبمعنی متحرك ولرزان شوی حکیم سنایی بیت راه دین روکه
راه دین چوزدی ❊ همچو شاخ ازبرهنکی نوی ❊ نهاری ❊ فتح ها وکسر راء مهمله ایله صباح
وقتنده صفرا شکن دیو تناول اولنان طعام قلیل معناسنه استاد فرخی بیت من دوش بکف
داشتم آن زلف چه شب ❊ وزدولب آن کردم امروزنهاری ❊ خفاف کوید بیت وصال تو تا باشدم
میهمانی ❊ سزد کر تو یك بوسه خواهم نهاری ❊ شمس فخری بیت بعالم از عهدی بودنا هار ❊ زخوان

زخوان شه بودا کنون نهاری ❊ نهالی ❊ فتح ها وکسر لام ایله بمعنی قالیچه وکلیم ودوشنجك
دسنه طالب آملی بیت بتن بوریا کند کلهای تصویر نهالی را ❊ بپا بید ارساز دخفتکان نقش
قالی را ❊ نهاوندی ❊ موسیقیده بر پرده نامیدر حکیم نزاری قهستانی بیت نماز شام
برسید ای بت سمرقندی ❊ بساز چنك وبزن پردهٔ نهاوندی ❊ نی ❊ نای کبی ایچی بوش
قامش حضرت مولانا قدس سره بیت بشنو از نی چون حکایت میکند ❊ از جدایی ها
شکایت میکند ❊ عربیده قصب دیرلر باب النون المکسورة مع الالف ❊ نسا ❊ فتح سین
سین مهمله ایله ایکی معنایه در اول ولایت خراسان اعمالندن برشهر آدیدر ثانی کتاب زنده
کوشت واستخوان مرده معناسنه آدملك اولسون غیرك اولسون زراتشت بهرام بیت میالای
آن ز انجمن نسا ❊ که تا از تو خوشنود باشد خدا ❊ وله بیت نساوپلیدی بد آنجا برند ❊ که مردم
بران راه برنکذرند ❊ عربیده عورت دیمکدر ❊ نغوشا ❊ ضم غین وفتح شین معجمتین ایله اکثر
فرهنکلرده مذهب آتش پرست معناسنه درکه نغوشاك ونغوك دخی دیرلر شمس فخری
قطعه ❊ ای خسروی که باشد اسرار چرخ وانجم ❊ بر لوح خاطر تو چون نور خور هویدا ❊
ازبسکه کبر وکافر در راه حق بکشتی ❊ در روم وهند وارمن منسوخ شد نغوشا ❊ اما اصحی قوم
صابئین اولمقدر که تفصیلی عنقریب نغوشاك ذیلنده ذکر اولنور انشاء الله تعالی ادات الفضلاده
بردیندن بردینه دونن آدمه دیرلر طائفهٔ کفره دن ❊ نکیسا ❊ کسر کاف فارسی وسکون
یای تحتانی وفتح سین مهمله ایله باربد خسرو ونظیری بر مطربك نامیدر شیخ نظامی ❊ مثنوی ❊
نکیسا نام مردی بوده چنکی ❊ ندیم خاص میری سخت سنکی ❊ کز وخوش کوتری در لحن وآواز
ندید این چنك پشت ارغنون ساز ❊ خواجه سلمان بیت ازپی خسرو کل بلبل شیرین کفتار
نغمهٔ باربد وصوت نکیسا آورد ❊ نیا ❊ فتح یای تحتانیه پدر پدرکه عربیده جد دیرلر وپدر
مادره ده دیرلر ترکیده دده دیدکلریدر شمس فخری بیت بجای بنده همان کن که باافاضل عصر ❊
توکرده وپدرت کرده است وجد ونیا ❊ استاد لبیبی بیت زجرم جهانی پر آوازه شد ❊ روان
نیاکان بمن تازه شد ❊ حکیم فردوسی بیت نبیره که خشم آورد با نیا ❊ هم ازباهی باشد وکیمیا ❊
❊ نیوشا ❊ ضم یای تحتانی وفتح شین معجمه ایله شنونده وهم کننده ویاد کیرنده حکیم فردوسی
بیت بهرکار کوشا بباید شدن ❊ بدانش نیوشا بباید شدن ❊ مع الباء الموحده ❊ نشیب ❊
کسر شین معجمه وسکون یای تحتانیه انیشدر مقابلی فرازدر که یوقش معناسنه در استاد رودکی
شیب تو بافراز وفراز تو بانشیب ❊ فرزند آدمی بتواند در نشیب وتیب ❊ نقاب ❊ فتح قافله
عورات یوزلرینه طوتدقلری پرده یه دیرلر ابوالمعانی بیت برای دیده عشاق را نقاب کند
بدست باز کشاید دو زلف مشك آکین ❊ نکاب ❊ فتح کافله بمعنی دستوانه که بهله دخی دیرلر
الدوان معناسنه حمید الدین خوارزمی بیت این نکاب از بهر شاهان برکف دست منست ❊
تا نیاز آرد باور تر بناخن چنك باز ❊ نهیب ❊ کسر ها وسکون یای تحتانیه قورقو ترس وبیم
معناسنه شمس فخری بیت خشم شه ار بچشم سیاست نظر کند ❊ کردد چو آب زهره ومریخ
از نهیب ❊ مولانا هاتفی بیت پل این سپاه قیامت نهیب ❊ بدین کونه آورد پادر رکیب ❊
نهیو دخی دیرلر ❊ نیاب ❊ فتح یای تحتانیه بمعنی نیام غلاف معناسنه که قلیچ وخنجر وبچاق

قنی وامثالی نسنه‌لر ابو المعانی بیت نماند در نیاب آن تیغ سرتیز * خلافش کر کند از جهل
اعدائی نیب ع سکون یای تحتانیه اتباع الفاظ قبیلندندر مزاوجه طریقیله سیب نیب دیرلر استاد
لطیفی بیت علیلی کر بحران کرانست * انار و سیب نیب او راز یانست لغ نیزه پرتاب ع بر نوع قصه
حربه در که الله کوتوررلر وکاهی ایکیسن واوچن برغلافه قویوب آت یا نننه طپوز طرفنه قورلر
ترکیده خشت دیرلر روم دیارنده شاطرلر اللرنده طوتارلر لغ مع التاء المثناة * نشاخت ع
فتح شین وسکون خاء معجمتین ایله بمعنی نشاند یعنی دیکدی حکیم فردوسی بیت همی شاه را تخت
فیروزه ساخت * همی تاج را کوهر اندر نشاخت لغ نشت ع سکون شین معجمه ایله بمعنی
خوش کذا فی فرهنک جهانکیری خوشی دیجک یرده نشی دیرلر لغ نکاهداشت ونکهداشت
کلاهما بمعنی حفظ کرد یعنی حفظ ایلدی وصاقلیوب طوتدی دیمک اولور فعل ماضیدر مصدری
نکاهداشتن اولور لغ نوشت ع کسر واو وسکون شین معجمه ایله ایکی معنایه در اول معروف
ثانی بمعنی پیچیده ونوردیده حکیم خاقانی * رباعی * دستی که کرفتی سر آن زلف چو شست *
پایی که ره وصل نوشتی پیوست * زان دست کنون در کل غم دارم پای * زان پای کنون بر سر دل
دارم دست لغ نیست ع یای تحتانیه معروف وسکون سین مهمله ایله ایکی معنایه در اول
یوق عربیده مافیه معناسنه در شیخ سعدی بیت هرکرا صورت نبندد سر عشق * صورتی
بند دولی جانیش نیست * ثانی دکل عربیده کی لیس معناسنه خواجه حافظ بیت مردم دیده
ما جز برخت ناظر نیست * دل سرکشته ما غیر ترا ذاکر نیست * اصلی نی است ایدی الفی
حذف اولنمشدر لغ نیکبخت ع سکون یای معروف وکاف وخاء معجمه وفتح باء موحده ایله
طالعی مسعود وبختی قوتلو معناسنه شیخ سعدی بیت پیراهن سبز در ختان * چون جامه
عید نیکبختان لغ نیم بدست ع یای معروف وکسر باء موحده ودال وسکون میم وسین مهملتین
ایله سره دیدکاری که ابهامه ایله سبابه پرمقلری اراسی قدر وقارش معناسنه در بعض فرهنکده
سوزکوه معناسنه مرویدر لغ نیم برشت ع یای معروف وسکون میم وشین معجمه وکسر باء
موحده وراء مهمله ایله روفدان بشمش یمرطه یه دیرلر اکا بکزر نه اولورسه لغ نیمدست ع
یای معروف وسکون میم وسین وفتح دال مهملتین ایله کوچك یاصدق فرهنك جهانکیریده
مسند کوچك مسطوردر حکیم انوری بیت دست آفت در و چکونه رسد * که درو نیمدست
دست و رست لغ نیم چاشت ع یای معروف وفتح جیم فارسی وسکون شین معجمه ایله صباح وقتی
تناول اولنان صفرا شکن که قوشلق طعامنك مختصریدر لغ نیمراست ع یای معروف
وسکون میم وفتح راء مهمله ایله موسیقی ده بر پرده آدیدر امیر خسرو بیت کفتن از ان قول که
قوال راست * کفته که هی نیمراست لغ نیمسوخت ع یای معروف وسکون میم وخاء معجمه
وضم سین مهمله ایله اکمی دیدکاری برباشی یانمش اودون ترکیده کوسکی وچغتایده کوساو دیرلر
لغ مع الجیم * نسکنج ع سکون سین مهمله ونون وفتح کافله چمدك که ایکی پرمقله بر آدم دریسن
طوتوب صقمق اصفهانیلر لغتیدر لغ نشکنج ع سکون شین معجمه ونون وفتح کافله ایکی
پرمقله بر آدمك دریسن طوتوب زحمت ویرمك نیلك دخی دیرلر عربیده قرص وهندی لساننده چهنتی
دیرلر استاد عنصری بیت آن صنم را زکاز واز نشکنج * تن بنفشه شد ودولب نارنج لغ نیرج ع

لغ نیرج ع یای مجهول وفتح راء مهمله ایله بمعنی پژمرده یعنی صولمش لغ نیرنج ع یای معروف وفتح
راء مهمله وسکون نونله عزایم وافسون معناسنه استاد رودکی بیت مهر مفکن برین سرای سپنج
کن جهان پاکبازی ونیرنج لغ مع الدال المهمله * نژاد ع فتح زاء فارسیله اصل ونسب
معناسنه حکیم فردوسی بیت بپرسید ازو پهلوان از نژاد * بروبك بیك سر وبن
کرد یاد * شمس فخری بیت سریر بخش سلاطین شیخ ابو اسحق * مربی فضلا تاج
ملاء پاك نژاد * کتاب مجتبی ومحبوب العارفین ده اصل معناسنه مسطوردر نسب قیدی ذکر
اولنمامشدر امانسب معناسنه کلدوکی سائر فرهنکلرده مسطوردر لغ نژد ع فتح زاء فارسیله
اولوکشی وخواجه معناسنه در لغ نژمند ع سکون زاء فارسیله ایکی معنایه در اول مهابتلو
معناسنه میر نظمی بیت آن یکی نژمند صاحب عز وجاه * هوشمند وعاقل وپر انتباه *
ثانی غصه‌لو معناسنه در لغ نزند ع فتح زاء معجمه وسکون نونله ایکی معنایه در اول بمعنی نژد
مرقوم ومعتمد ثانی پژمرده معناسنه در لغ نژند ع فتح زاء فارسی وسکون نونله بش معنایه
کلور اول متغیر الحال وپژمرده احوال معناسنه حکیم اسدی بیت کنون سوسنت در دمندی
کرفت * کلت ریخت ولاله نژندی کرفت * ثانی متألم وغمناك معناسنه استاد لطیفی بیت
کنونم ز قهر زمانه نژند * مرا خرمی ناید از لهو وخند * ثالث عاجز وفرومانده لکدن الم کشیده
اولق حکیم اسدی بیت خردنیز دارم که دل چون نژند * نماند کند در دم آسان به پند * رابع
طالع نامساعد وبخت ناهموار معناسنه مولانا جامی بیت جامی اکر نیست زبخت نژند *
چون علم خسرویش سربلند * خامس غضبناك ومهیب معناسنه حکیم اسدی بیت همی
مور بد مهتر از کوسفند * که بر مرد جستی چو شیر نژند لغ نشکرد ع سکون شین معجمه وراء
مهمله وفتح کافله سونکر که ابرکهن وابر مرده دخی دیرلر دریاده اوت کبی بتر عربیده اسفنج دیرلر
لغ نهاد ع بمعنی بنیاد ورسم ووضع معناسنه در کذا فی مؤید الفضلا وفعل ماضی اولور نهادن
لفظندن فرهنك زفان کویاده بمعنی جن ومحل حیلت ده استعمال اولنور لغ نیازمند ع سکون زاء
معجمه ونون ایله حاجتمند وراجی یعنی معناسنه خواجه حافظ بیت تنت بناز طبیبان نیازمند
مباد * وجود نازکت آزرده کزند مباد لغ نیازومند ع بمعنی نیازمند زیاده واو ایله ده جائز
کورمشلر استاد منوچهری بیت من نیازومند روی تو کشتم وهردم چو من * عاشق یاری بروی
آیدش صد کونه نیاز لغ نیرومند ع سکون یای تحتانی وضم راء مهمله ایله قوتلو زورمند
کبی نیرو قوت در مند ادات نسبتدر عربیده کی ذو معناسنه که ذو القوه دیرلر لغ نیخورد ع یای
معروف وسکون شین وضم خاء معجمتین ایله موذی جانور صوقمش آدم که نیش واری وعقرب وکبی
وامثالی عربیده ملسوع دیرلر لغ نیمخورد ع یای معروف وسکون میم وفتح خاء معجمه وواو معدوله
ایله هنوز زناده بعد ایی آتشده بشور دانه سن سلکوب یرلر و دخی سباعنك بقیه اکای
معناسنه شیخ نظامی بیت نیمخورد سکان صید سکال * جز بتعلیم علم نیست حلال *
لغ نیومرد ع یای معروف وسکون واو ایله بهادر اردیمك اولور شاهدی * مصرع * الب اولدی
ونیو اولدی دلیر اولدی دلاور * میر نظمی بیت نیو مردی میان لشکر بود * در نبرد از همه
دلاور بود لغ مع الراء المهمله * نشتر ع فتح تاء ثانیه مثناة وسکون فایله یازدیرلر اوت آدیدر

ع نثار ح فتح ثاء مثلثه ایله صاچی یعنی آقچه وبعضیلر حالنجه میوه صاچمق لغت مشترکه در
مولانا جامی بیت اصبحت زایر الك یاشحنة النجف * بهر نثار مقدم تو نقد جان بکف *
ع نزار ح فتح زاء معجمه ایله ضعیف ولاغر معناسنه شیخ نظامی بیت به که ضعیفی تو درین مرغزار
کاه وی فربه نه ودبا نزار * محمود ابن یمین بیت زهی بسلسلهٔ زلف مشکبار مجعد * دل شکستهٔ
چون من نزار کرده مقید * چغتای لسانینه تاوش دیرلر زبون اولمغه تاوشالماق دیرلر ع نشابور
فتح شین معجمه وضم باء موحده ایله ایکی معنایه در اول نام شهر معظمدر که اصلی نه شاپور در یعنی
شهرشاپور زیرا لفظ نه فرس قدیمده شهر معناسنه در مرور ایام وتغیر السنه ایله نشابور اولدی
ناصر خسرو بیت شهر کرکان نماند با کرکین * نه نشابور ماند با شاپور * روایت اولنور که مولانا
کاتبی کل قصیده سن نظم وانشا ایدوب پادشاهنك حضورینه کتوروب اوقورکن پادشاه سؤال
ایدر که مولانا نه باغك کلی ونه کلك بلبلی در مخاطبی جواب ویرمدین کندوسی بو بیتی اوقور بیت
همچو عطار از کلستان نشابورم ولی * خار کلزار نشابورم من وعطار کل * بعده قصیدهٔ پادشاهك
حضورینه قودقده پادشاه کوردر که اول بیت قصیده ده یوقدر کاتبی دن سؤال ایلدکده پادشاهك
سؤالنه علی الفور جواب ویرلدی دیو ثانی موسیقی ده بر مقام آدیدر نیشابورك دخی دیرلر
ع نشانکر ح فتح شین معجمه وکاف فارسی وسکون نونله نشان ایدیجی دیمك اولور وپرکارکبی
ایکی اوجی سوری برآلتدر بعض اهل صنعت قوللنورلر ع نشوار ح سکون شین معجمه ایله
ایکی معنایه در اول نشخوار مرقوم معناسنه ثانی علم شخصدر ع نقار ح فتح قافله خاطر ماندهٔ
اولمق معناسنه در حکیم شفائی بیت ای شیشهٔ کم ظرف سر خویش نکهدار * کین سنك
بلاما یهٔ صد جان نقارست ع نکار ح فتح کاف فارسی ایله اوچ معنایه کلور اول خوبرو ومحبوبان که
بت وصنم معناسیله مترادفدر خوبروه اطلاق اولنور بتخانه یه مغستان دیدکاری کبی نکارستان
دخی دیرلر حکیم انوری در صفت بهار بیت بکجاست مجنون تا عرض داده دریابد * نکارخانهٔ حسن
وجمال لیلی را * حکیم سوزنی بیت دلم نکار پرستی کرفت بر رخ دوست * بود سزای پرستندهٔ
نکار آتش * ثانی نقش معناسیله مترادفدر حکیم انوری در کتاب فلکیات بیت برازو بود
سبکروح دبیری که بکلك * معنی اندر ورق روح همی کرد نکار * حکیم خاقانی بیت صور نکار حدیثم
ولی هر آن صورت * که جان درو نتوانم نهاد نکارم * ثالث اول سیاه رنك که حنا وچویدن
ایدوب زنان اللرینه وایاقلرینه نقش ایدرلر بو معنی نقش معناسنه یقیندر شیخ نظامی * مثنوی
زهر سو عروسان نادیده شوی * زخانه برون تاختندی بکوی * رخ آراسته دستها رانکار
بشادی دو بنده ازهر کنار * کمال اسمعیل بیت برکف بود نکار ونیابی تو خود بکف * بعس خیره
خیره نام تو نتوان نکار کرد * بو ایکی معناده مصدری نکاشتن ومعنای اولده مصدری نکاریدن اولور
ع نکاهدار ونکهدار ح کلاهما بفتح الکاف والدال المهمله وسکون الها ایکی معنایه کلور اول
نکاهداشتن ونکهداشتن لفظلرندن صیغهٔ امردر ثانی اسم فاعلدر حفظ ایله وحفظ ایدیجی
معنالرینه ع نکونسار ونکونسر ح کلاهما بضم الکاف الفارسی والواو المعروف وسکون النون
وفتح السین المهمله سرنکون معناسنه یعنی باشی اشاغی مولانا هاتفی بیت چو اورانکونسار شد
تخت وبخت * بجایش برادر برآمد بتخت ع نهار ح ایکی معنایه در اول اکسلك واکسك واوك

واوك معناسنه استاد فرخی بیت بخت شما وغیر شما هردو برفزون * وان مخالف از بد اندیش
درنهار * ثانی ترس وبیم معناسنه وله ایضا بیت نهنك ازو بخروشست بحر از وبفغان * پلنك
از وبه نهیب است وبیر از وبه نهار * حکیم قطران ارموی بیت دل موافق با مهر اوجدا زنهیب * تن موالی
با فر او بری زنهار * مصدری نهاریدن کلور ع نیر ح یای معروف ایله بوینوزرق که چفت
سورن اوکوز وعربه چکن صغرك بوینینه چکوررلر ع نیروفر ح یای معروف وضم راء مهمله وفتح
فا ایله ایکی معنایه در اول نیلوفر که معروف صاری چیچکدر صوده بتر قیناندوب صوین آلوب
شکر ایله شربت ایدرلر سودایه غایت نافعدر ثانی قوتسز دیمك اولور نیرو قوت وفر آچلق
معناسنه در ع نیسار ح یای معروف وفتح سین مهمله ایله بر طائفه نك آدیدر حکیم فردوسی
بیت صفی بردکر دست بنشاندند * همی نام نیساریان خواندند ع نیشتر ح یای معروف
وسکون شین معجمه وفتح تاء مثناة ایله فصاد نیشتری که غایت سوری وکسکین دمور در مولانا عرفی
بیت اقبال کرم میکزد ارباب همم را * همت نخورد نیشتر لا ونعم را * اصلنده نیش آغولو جانور
دکنی وتر ادات تفضیلدر ع نیکوکار ح یای معروف وضم کاف اول ایله اعمال صالحه صاحبی
وایوایش ایشلیجی دیمکدر عالم ودانا وصالح اولانلره دیرلر ع نیلبر ونیلفر ونیلوبر ونیلوفر ح
جمله سی نیلوفر معناسنه در که نیلوبل ونیلوفل دخی دیرلر حکیم قطران ارموی بیت برکنار
جوی بر سبزی کبودی جای جای * چون نشانده بر پرند سبز تمثال نیلبر ع نیمور ح یای معروف
وضم میم ایله آلت رجل معناسنه در حکیم سوزنی بیت کون عدو را دریغ باشد از آن کیر *
باد ابه نیمور من عدوش کرفتار * وله ایضا بیت من این نیمور خود را وقف کردم * علی صبیانکم
یا ایها الناس ع مع الراء المعجمه * نیاز ح فتح یای تحتانیله معروف ومشهور در حاجت ورجا
معناسنه مثال اول حکیم اسدی بیت برفتیم با نیزه های دراز * رسانید شر ایزد بکام نیاز *
مثال ثانی شیخ سعدی بیت بدل داری آن مرد صاحب نیاز * بزن کفت کای روشنائی بساز
فرهنك محمد هند وشامله بمعنی درشت وقحط وشره وبالذت طعام خوردن مسطوردر ع نیز ح یای
معروف ایله حرف واو عطف کبی ادات عطفدر دخی معناسنه مرحوم کمال پاشازاده جملهٔ تصرفات
خاصه دن بونك تعریفنده دیرکه نیز لسان فارسیده شول معنی ایچون وضع اولنمشدرکه ترکیده انده
ایله تعبیر ایدرلر مثلا ترك اولدخی دیر عجم اونیز دیر نتکم بو بیتده واقعدر بیت او نیز کذشت این
کذرکاه * وان کیست که نکذرد از ین راه * انتهی کلامه معلوم اولا که آندن ده عبارتی هر یرده نیز
اولماز زیرا معنای ترکیب از آن نیز اولمق کرکدر نیز مستقلا ادات عطف اولمق اوزره موضوعدر
عربیده واو عطف ایله ادا اولنور چغتایده داغی دیرلر نتکم میر علیشیر دیمشدر بیت ای جمالینك
کلشنی خوب وصالینك باغی خوب * ایلکا لطفونك خوب ایسا جانیمغا ظلمونك داغی خوب *
ع نیمروز ح یای معروف وسکون میم وضم راء مهمله وواو معروف ایله اوچ معنایه کلور ایکیسی
لفظ مفرد بری لفظ مرکبدر لکن مفرد لفظلرك دخی اصلی مرکب ایدی بعده مفرد اولدی بری
ولایت سیستانه دیرلر اول الکه یه اسم اولمشدر رستمك ولایتیدر خواجه سلمان بیت من
ببغداد وز طبع من بشام ونیمروز * درجهای کوهر منظوم وغر امیرسد * عجایب البلدانده
مسطوردر که چون حضرت سلیمان علی نبینا وعلیه السلام اول ولایته واردی سراسر طاوص

کوردی دیولره امر ایلدی صوبك ایچنه طپراق دوکدیلر صباحدن نصف نهاره کلنجه دیولر اول
یری طپراغله طولدردیلر تمام اولمغله آدینی نیمروز دیدیلر یارم کونلك ایش اولدوغندن وبعضیلر
دیدیلرکه خسرو اول محلی نیمروز لشکرکاه ایتمشیدی آندن باعث تسمیه اولدی شیخ احمد غزالی
قطعه * چون چتر سنجری رخ بختم سیاه کرد * با فقر اکر بوده وس ملك سنجرم * تا یافت
جان من چتر ذوق نیمشب * صد ملك نیمروز بیکجو نمیخرم * بری دخی اختراعات باربد خسرودن
بر پرده نامی درکه وقت نیمروزده مجلس خسروده اجرا ایتمشیدی شیخ نظامی بیت چو کفتی
نیمروز آن مجلس افروز * خرد بیخود شدی تا نیمهٔ روز * معنای مرکب وقت ظهردن کنایه در
نصف نهار معناسنه شیخ سعدی بیت ظالمی را خفته دیدم نیمروز * کفتم این فتنه است
بیدار بوده به * اویله وقتنه ویاخود اویله وقتی دیمك اوله ل نیمسوز ع یای معروف
وسکون میم وضم سین مهمله ایله غلبهٔ ناردن هنوز پشمه مین یانمش کباب معناسنه در میر نظمی
بیت جکر نیمسوز بود از آتش غم * بر آید اشك خون از چشمهٔ چشم ل نیمکوز ع یای
معروف وسکون میم وضم کاف فارسیله بوکری که کوز پشت دخی دیرلر عربیده احدب دیدکاری در
ل نیژ ع یای معروف وزاء فارسیله صارمشق که اغاجه دولاشور ولابد اول اغاجی قوریدر
عربیده لبلاب وعشقه دخی دیرلر کذا فی المجمع ل مع السین المهمله * نتاس ع فتح تاء مثناة
ایله یعنی خوش وخرم کذا فی فرهنك جهانکیری ل نجاس ع فتح جیمله کفشدوز اصطلاحنده
سزی دیرلر سختیان ایله کون اراسنه قودقلری نسنه در ل نلکس ع سکون لام وفتح کافله
یعنی سر دیوار یعنی دیوارك اوجی که ناکاس وباء موحده ایله بالکس دخی دیرلر کذا فی المجمع
ل مع الشین المعجمه * نکش ع سکون کافله ایشه کوجه کاهل وسست اولمق معناسنه
میر نظمی بیت بود نکش و کاهل و بیکار وسست * لیك بوده درخورش چالاك وجست *
ل نکوهش ع ضم کاف وکسر هایله مذمت وسرزنش معناسنه شمس فخری بیت اکر ذات
اورا ستایش نکوید * فرشته بود درمقام نکوهش * حکیم فردوسی بیت ز چیزی که کردد
نکوهیده شاه * نکوهش بود نیز بر تاج وکاه * حکیم اسدی بیت کر از خراسته نام جوئی نه
لاف * بخود بی نکوهش بده بی کزاف ل نیایش ع فتح یای تحتانی اولی وکسر ثانیه ایله
تحسین وآفرین ودعا معناسنه شمس فخری بیت بقای ابو اسحاق خواهند از حق * همه اهل
صدق وورع درنیایش * وبمعنی تضرع وزاری حکیم فردوسی بیت به پیروزی اول نیایش
کند * جهان آفرین را ستایش کند ل نیش ع یای معروف ایله ایکی معنایه در اول آغولو
جانورلرك ایکنه سی عقرب وزنبور امثالی شیخ عطار بیت زنیش پشه سازد ذوالفقاری * چنان کز
عنکبوتی پرده داری * ثانی فصاد نیشترندن مخففدر کمال پاشازاده مرحوم بونه دخی دیرکه
نیش سوری نسنه در دشتی طکوز دیشنه ده دیرلر نتکم بو بیتده واقعدر بیت همچو نیش کراز
دندانش * تیز درقصد مستمندانش ل نیوش ع ضم یای تحتانیله دیکلمك استماع معناسنه در
استاد لطیفی بیت ای اهل نیوش بر فسافس * تا چند ترا چنین وساوس * وشنیدن
لفظندن امر اولور دیشنو معناسنه حکیم فردوسی بیت فرستاده را کفت نیکو نیوش * بکو انجه
بشنیدی ای تیز هوش * ودخی اسم فاعل اولور شنونده معناسنه خواجه حافظ بیت

بیت با دوستان مضایقه در عمر ومال نیست * صد جان فدای یار نصیحت نیوش کن ل مع الغین
المعجمه ل نفاغ ع فتح فایله بیوك قدح که مجلس آخرنده آنکله طولو شراب ایچرلر حکیم قطران
ارموی بیت چو بزم خسروان کردد ز بوی ورنك باغ اکنون * نفاغ از وی لبش داری شود برمی
نفاغ ازوی * استاد کسائی بیت دل شاد دارو پند کسائی نکاه دار * یکچشم زوجد امشو ازرطل
وازنفاغ ل مع الفاء * نشاف ع فتح شین معجمه ایله خشکی دماغ یعنی دماغك یبوست اولمق
اکثر حرکت عنیفه دن عارض اولور ابو المعانی بیت از سخنهای یابس یاوه * شنونده دماغ
شد نشاف ل نکاف ع فتح کافله یعنی بهله الدوان معناسنه اولور ل مع الکاف * نستاك ع
سکون سین مهمله وفتح تاء مثناة ایله پیچیدن شکم یعنی بورك بوریسی که اطبا مغص دیرلر فتح میم
وغین معجمه ایله کذا فی المؤید ل نسنك ع سکون سین مهمله وفتح تاء مثناة ایله بمعنی مخلوج
باریك پیچیده یعنی ایجه پنبه ایپلکی کذا فی الاداة ل نغاك ع فتح غین معجمه ایله بمعنی نادان
وابله کذا فی المجمع اما فرهنك میرزاده حرامزاده معناسنه در یعنی ولد زنا ل نغوشاك ونغوك
کلاهما بضم الغین المعجمه اکثر فرهنکلرده آتش پرست مذهبی معناسنه روایت اولنمشدر حکیم
سوزنی بیت بیرون زیك پدر تو نغوشاك زادهٔ * من تا بسی پدر همه دار او دینورم * وله ایضا
بیت ای نظامی کلکی بی سر وبی سامانی * بنغوشاك وجهود ومغ وترسامانی * استاد
ابو شکور بیت سخنکوی کشتی سلامت کرد * نغوشاك بودی مسلمانت کرد * بعض فرهنك
صحیح الاسانیدده مثبوت ومنقولدرکه اسلام دینندن ماعدا اسمنه بر دیندن بر دینه نقل ایدنه
نغوشاك دیرلر تفسیر زاهدیده نغوشاکی ترجمهٔ صابئین تحریر اولنمش بر دیندن دین آخره
دونجیلردر دیو یعنی هر دیندن بر مقدار مرادلری اولدوغی اوزره اخذ ایدرلر وملائکه یه
پرستش ایدرلر وزبور اوقورلر وکعبهٔ مکرمه یه متوجها نماز قیلرلر بو دخی مرویدرکه صابئین طائفهٔ
زنادقه دن ستاره پرست دیرلر یعنی یلدزه طپارلر امام فخر رازی رحمه الله تفسیر کبیرده آیت
کریمهٔ * ان الذین آمنوا والذین هادوا والنصاری والصابئین * تفسیرنده دیرکه صابی
مشتقدر صبا یصبو واصباء دن ای مال واحب واصبی بودرکه صابی نك معناسی بر دیندن دین آخره
میل ایدیجی وکواکبی دوست طوتیجی دیمکدر زیرا بر کروه آدم دینلرندن دونوب تعظیم وعبادت
نورانیات وپرستش ملائکه یه مشغول اولدیلر ودخی منقولدر مجاهد وحسن دن رضی الله عنهما که
بو طائفه بر قومدر مجوس ویهودیدن بدتردر ذبیحه لری اکل اولنماز ونسوانلرینه نکاح صحیح اولماز
وقتاده رضی الله عنه دن نقل اولنور که بو طائفه ملائکه یه وشمسه دخی عبادت ایدرلر ونماز وسجده
ایدرلر کونده بش کره ودیرلر که بو طائفه کند واعتقادی باطل ایلرنده دیرلر که حق سبحانه وتعالی
ع خالق عالمدر اما امر ایلمشدر قوللرینه که نورانیاته تعظیم ایلیه لر یعنی ملائکه وکواکبه عبادت
ایده لر ونماز ودعا ایچون کواکبی قبله ایدینه لر وبو سوزلرینده ملائکه وافلاك وکواکبك خالقی
حق سبحانه وتعالی در جل شانه ولکن کواکبی مدبر امور سفلی ایلمشدر واحوال اهل عالمی خیر
وشردن وصحت ومرضدن تمام آنلره متعلق طوتمشدر پس واجب اولدی بنی آدم اوزرینه که
عالم سفلی نك مدبر ومربیلری اولدقلری جهتیله تعظیم ایده لر بو قول کلدانیین طائفه سنه دخی
منسوبدر حضرت ابراهیم علی نبینا وعلیه الصلوة والسلام بو قولی اوزرلرینه رد وابطال ایلدی

امام راغب اصفهانی کتاب کنوز الودیعه من رموز الذریعه ده یازارکه فارسیان قابل یزدان واهرمن درلر و متابع ملت حنفی اولدقلری اعتقادلرنده اولمامق کرکدر یعنی خلیل الله صلوات الله وسلامه علی نبینا وعلیه ملتی اوزرینه مستلزم وصول ذات وصفات اولمش اوله لر اویله دکلودر اکر دیرلرایسه که طائفهٔ فارسی اعتصام عروهٔ وثقای ملت حنفی اولدلر حضرت ابراهیم علی نبینا وعلیه السلامک بدء ظهورندن ومباشرت دعوتندن تا کشورا پرانده شیوع بدعت زردشت زمانه کلنجه دولت کشتاسب بن لهراسب زماننده واول زمانک خالق پرستش یزدان واهرمن ایدرلرایدی بو تفصیل اقوالدن مستفاد اولنان بودرکه نعوذ شاک طائفهٔ صابئین اولوب آتش پرست ومغ طائفه سی اولیه والعلم عند الله نلشک فتح لام وسکون شین معجمه ایله یعنی قرض دار ناشک دخی دیرلر کذا فی فرهنک جهانکیری والمؤید اما فرهنک زفانکویاده سین مهمله ایله در ونیشک دخی بومعنایه در ناع سکون لام ایله ایکی معنایه در اول سنبل ثانی فهم وادراک معناسنه در کذا فی فرهنک جهانکیری مجمع الفرسده طاغ اروکی دربغایت اکشی اولور قلع صفرایه عظیم دخلی واردر ابو المؤید بیت صفرای مراسودند ار دنلکا * درد سر من بجاشناسد علکا * تحفة الاحبابده بمعنی آلوی کشته یعنی خشک شده شمس فخری بیت زانسانکه آلالی د آهدن شاه بسائل * دهقان بدرباغ مردم ندهد ناع * ادات الفضلاده دانهٔ شنبلیت مذکوردر نیرک یای معروف وفتح راء مهمله ایله ایکی معنایه در اول سحر وافسون ثانی مکر وحیله معناسنه که نیرنک دخی دیرلر نیزک یای معروف وفتح زاء معجمه ایله قصه حربه که الده کتوررلر نیشک سکون یای تحتانی وفتح شین معجمه ایله یعنی نلشک مرقوم یعنی قرض دار نیک سکون یای تحتانیله ایکی معنایه در اول بمعنی خوب که مقابلی بددر شیخ سعدی بیت هرکه اونیک میکند یابد * نیک وبد هرچه میکند یابد * ثانی بمعنی بسیار کتاب سلک السلوکده مسطوردرکه ابراهیم موصلی نک برغلامی وار ایدی جلاب کارلقده وقوف تام ومعرفت کلی صاحبی ایدی خواجه سی آکا سقالق ایتمک امر ایتدی برکون سؤال ایلدی که ای غلام نیجه سن غلام ایتدی نیک و بد خواجه نه سببدن دیدی غلام بوندن زیاده نه سبب اوله که بر ایشه امر ایتدک که آندن خلاص محال اولدی زیرا بکا که سقالق بیوردک نه خلق صودن طویر ونه دجله دوکنور فخر کرکانی بیت یکی زن چون بود باد و برادر چه دیدی درجهان زین نیک بدتر نیلاک سکون یای تحتانی وفتح لام ایله ایکی معنایه در اول مصغر نیلدر ثانی بمعنی نشکنج نیلوبرک نیلوفر معناسنه در کذا فی المجمع نیوک سکون یای تحتانی وفتح واو ایله کلن که عربیده عروس دیرلر مع الکاف الفارسی * نیرنک سکون یای تحتانی ونون وفتح راء مهمله ایله اوچ معنایه کلور اول مکر وحیله معناسنه خسروی بیت زهیچکونه بروجادوان حیلت ساز * بکار بردندانند حیله ونیرنک * حکیم اسدی بیت جهان را چنین دستبازی بسست * زهر رنک ونیرنک سازی بسست * ثانی سحر وافسون معناسنه شمس فخری بیت تراز کید بدان حفظ حق نکهبانست * زسحر زورقیه وافسون وحیله ونیرنک ثالث اصل وهیولا که نقاشلر نقش وتصویردن اول ایتدکاری رسم معناسنه در مؤید الفضلاده بمعنی طلسم وجادوی مسطوردر نیمترنک سکون یای تحتانی ومیم ونون وفتح تاء مثناة

مثناة وراء مهمله ایله اینجه آواز معناسنه بعض فرهنکده قلبدن ظاهر اولان آواز معناسنه در نیمجوسنک یعنی نیم جو مقداری ونیم جو وزنی دیمک اولور کذا فی المجمع نیمرنک سکون یای تحتانی ومیم ونون وفتح راء مهمله ایله صحیح رنک اولمیوب نوع ما سرخ ویا خود زرد وکبود وامثالی رنکلرکه قماش وبز وکاغدده خصوصا هم صفته وهم موصوفه اطلاق اولنور نیملنک سکون یای تحتانی ومیم ونون وفتح لام ایله بمعنی قربان یعنی ترکشک اوق قونیلان طرفی استاد فرخی بیت بروزکار زار خصم روزنام ونتک تو * فلک درکردن آویزد شفاو نیملنک تو * اما شمس فخری کمان معناسنه دیمش بیت بیک تیرپای فلک شل کند * اکر برکشاید بکین نیملنک * مع اللام * نثال فتح ثاء مثلثه ایله بمعنی نثار کذا فی فرهنک جهانکیری نشپیل سکون شین معجمه وکسر باء فارسی بعده یای ساکنه ایله بمعنی قلاب یعنی آوجی چنکالی عموما وقلاب ماهی خصوصا یعنی بالق اولته سی حکیم ناصر خسرو بیت کرده ز بهر ستم وجور جنک * چنک چو نشپیل چو شمشیر تاب * عبد الواسع جبلی بیت ز تیر ونیزهٔ تو دشمنان هراسانند * چو اهرمن ز شهاب وچو ماهی از نشپیل * استاد لطیفی بیت رسید آفت نشپیل او بهر کامی نهاده کشتهٔ آسیب او بهر مشهد * شمس فخری آغ معناسنه دردیمش بیت شست اکر بهر صید بکشاید * حوت کردون فتد بران نشپیل نغول ضم غین معجمه ایله پوشش نردبان معناسنه کاهی نردبانی سقف ایدوب اول سقفه نغول دیرلر نکال فتح کاف فارسیله کومرکه انکشت وزغال دخی دیرلر نکل کاف فارسیله ساده روی معناسنه در میرنظمی بیت کرنباشد نیک خصلت نکل خوب * نزد اهل دل نمی ارزد بچوب * وکاف عربیله طاغ اروکی وبعض فرهنکده سیاه دانه که علف دوابدر نهال ایکی معنایه در اول اغاج دالی معناسنه میرزا فصیحی بیت تنها نشینی با غمت سودای بسیار آورد * آخر نهال عشق تو دیوانکی بار آورد * ثانی نهالی معناسنه که دوشکدر قالیچه وامثالی حکیم فردوسی بیت تن مرده را خاک باشد نهال * تو از کشتن من بد یشان منال * عربیده غصن دیرلر جمعی اغصان کلور چغتایده نال دیرلر نیپال سکون یای تحتانی وفتح باء فارسیله تبت ولایتنده بر موضع آدیدرکه آنده اعلا مشک حاصل اولور شویله که مشک تبتدن صکره مشک نیپالی مشهوردر حکیم اسدی بیت بهٔ بیدبر مشک نیپال بود * که هر نافه زو هفت مثقال بود نیطل سکون یای تحتانی وفتح طاء مهمله ایله بمعنی ناطل مرقوم نیل سکون یای تحتانیله ایکی معنایه در اول چوید که آنکله بز وسایر جامه بویارلر کوک رنک اولور ثانی مصر قربندن جاری اولان نهر عظیمک آدیدر ایکی معنایه شاعر بیت چو نیل خویش را یابی خریدار * اکر در نیل باشی بازکن بار * فرهنک میرزاده سپند سوخته که بنا کوش اطفاله سوررلر دفع چشم زخم ایچون آکا لام دخی دیرلر نیلوپل ونیلوفل کلاهما بمعنی نیلوفر نیم بسمل تمام بوغازلنمامش قیون وطاوق وغیرهما مولانا شانی تکلو بیت همچو مرغ نیم بسمل مانده ام دردام تو * یا بکش یا دانه ده یا از کف آزاد کن نیمزال سکون یای تحتانی ومیم وفتح زاء معجمه ایله اورته یاشلو عورته دیرلر نیمسال سکون یای تحتانی ومیم وفتح سین مهمله ایله اورته یاشلو ارککه آدمه دیرلر مذکور ایکی لغتک مثالی ابو المعانی * قطعه * شود

درسرای جهان نیك حال * زنش نیمزال وخودش نیمسال * اکرزن بود تازه خویش پیر *
شود درمیان جنك هرماه وسال مع المیم * نزم فتح زاء معجمه ایله اما فرهنك جهانکیریده
سکون زا ایله مرویدر بخاردرکه ایام شتاده هوا یوزنده ظاهر اولور سببی روی زمینده هوای مماس
دخانه مستحیل اولوب اطرافی تیره ایدر اکا نمن وماغ ومیغ دخی دیرلر بعض فرهنکلرده زاء فارسیله
مرویدر شیخ آذری * مثنوی * نزم بارندکی وابر سیاه * کرزمستان بودیبند دراه * بس
بخاری زچشمه برخیزد * وزهوا نزم وابرانکیزد * نزم تاریك وابرهای سیاه * همه برکاروان
بکیرد راه نژم ونژیم کلاهما بمعنی نزم مرقوم استاد عنصری بیت زنژم ومیغ که
بدروز روشن ازمه تیر * چنان نمود که تاریست آن مه تابان نستم سکون سین مهمله
وفتح تاء مثناة ایله بمعنی نژم مرقوم کذا فی فرهنك جهانکیری نشیم کسر شین معجمه وسکون
یای تحتانیله بمعنی نشیمن حکیم فردوسی بیت چنین کفت سیمرغ با پور سام * که ای دیده رنج نشیم
وکنام * وله ایضا بیت بفرمود تا پس بهنکام خواب * برفتند سوی نشیم عقاب * بو بیتدن فهم
اولنورکه لانه معناسنه ده اوله نفام فتح فا ایله توزقوپارمش هوا ونیرکی که توزدن اوله
استاد دقیقی بیت بخیزد یکی تند کرد ازمیان * که روی اندران کرد کردونفام * فا یرینه غین
معجمه ایله ده مرویدر کذا فی المجمع نیام فتح یای تحتانیله قین قلیجك وخنجرك وبچاغك
اولسون غلاف دخی دیرلر شیخ سعدی کلستانده * نثر * زبان سعدی بکام وذوالفقار علی
درنیام * ومولانا هاتفی بیت برآمد برین توسن تیزکام * برآورد درخشنده تیغ از نیام *
ودخی صنق صاریجی یعنی قراش کوکی باغاجی نیرم سکون یای تحتانی وفتح راء مهمله
ایله نام سام درکه نریمان ونریم دخی دیرلر حکیم فردوسی بیت زمن یاد بر سام نیرم درود *
خداوند شمشیر وکوپال وخود نیم سکون یای تحتانیله یارم عربیده نصف معناسنه در
شیخ سعدی بیت نیم نانی کر خورد مرد خدا * بذل درویشان کند نیم دکر مع النون
نبشتن کسر باء موحده وسکون شین معجمه وفتح تاء مثناة ایله یازمق نوشتن
دخی دیرلر ابو المعانی بیت نمی یابد تغیر حکم تقدیر * بیاید برسرم هرچه نبشتست *
نثاریدن فتح ثاء مثلثه وکسر راء مهمله ایله صاچو صاچمق معناسنه نشاختن فتح شین
وتاء مثناة وسکون خاء معجمتین ایله اغاج دیکمك ونسنه برکتمك معناسنه حکیم اسدی بیت یکی
دهمنی جام زرین بساخت * بدو کونه کون کوهر اندر نشاخت * حکیم قطران ارموی * مسمط *
باچنك وبربط ساخته از دردوغم پرداخته * اندرمیان بنشاخته یار لطیف وغمکسار * حکیم سوزنی
بیت زدوستی بدل ودیده درنشاختمت * بدانکه زین دو پسندیده تر نبود وطن نشاستن
فتح شین معجمه وتاء مثناة وسکون سین مهمله ایله اجلاس واقعاد معناسنه یعنی اوتورتمق که
نشاندن دخی دینلور حکیم اسدی بیت سپهبد مرا وزا بکشتی نشاست * بکین جستن دیو
خفتان بخواست * شاه ناصر خسرو بیت کر بشایستی که دینی کستریدی هرخسی *
کردکار اندر جهان پیغمبری نشاستی نشاندن فتح شین معجمه وسکون نونله اغاج وطاش
دیکمك نشاختن کبی واوتورتمق ونصب ایلمك نشاستن کبی مولانا هاتفی بیت نم خون نشانید
کرد سپاه * چه کردی که پرسد زماهی بماه نشان درت معنایه کلور اول علامت ثانی

ثانی حصه ونصیب بوایکی معنایه ترتیب اوزره شرف شفروه بیت کردید کسی نشان این خوان
یاخورد نشان دوستان کو * ثالث نشاندن لفظندن صیغهٔ امر ووصف ترکیبی در ونشانده
معناسنه اسم فاعل دخی اولور اما بو معنی آخر کلمه ایله ترکیب اولدقچه مستفاد اولمز مثلا شاعر
بیت دوابراهیم آمد بر جهان * یکی بت شکست ویکی بت نشان * رابع بمعنی نشانه ابو المعانی
بیت سینه را کردم بتیر نیمر کان نشان * تا بیابد راحت وآسایش این جان حزین * چغتای
لسانده بیلکو دیرلر میر علیشیر بیت اول نشان کیم تیلبار اب اینکان کونکول کا اورتادیم *
قایساری پارسا اول آی نینك قوللو غیغه بیلکوردر نشستن فتح شین معجمه وتاء مثناة
وسکون سین مهمله ایله اوتورمق قعود وجلوس معناسنه مصدردر مستقبلنده سین یرینه
یای تحتانی ونون کتوروب نشیند دیرلر چغتای لساننده اولتورماق دیرلر سبعهٔ سیاره ده بهرام
شاه مانی بی حضور ینه کتوردوکی محلده تجنیس مرکب طریقیله ایدر بیت کورمادی شه
مناسب اول تورماق * یاقینی دا بیوردی اولتورماق * ماضیسنده اولتوردی دیرلر خاقان فرهاد
ایله عشرت بنیاد ایتدکاری یرده ایدر بیت شه اولتوردی یانیدا شاهزاده * قیلیب
عارضلارین کارنك باده نشکنجیدن سکون شین معجمه ونون ویای تحتانی وفتح کاف وکسر
جیم ایله بمعنی نشکنج کردن یعنی چمدیلك کذا فی المجمع نشیمن کسر شین معجمه وسکون
یای تحتانی وفتح میم ایله اوتوراجق یر معناسنه شمس فخری بیت زتاب انتقام سطوت تو *
کند یکباره کی ترك نشیمن نغوشاکیدن ضم غین وفتح شین معجمتین ایله اسلامدن
غیریده بر دیندن بر دینه وبر مذهبدن بر مذهبه دونمکه دیرلر کذا فی المجمع نکاریدن فتح کاف
فارسی وکسر راء مهمله ایله نقش ایتمك معناسنه نکارین فتح کاف فارسی وکسر راء
مهمله ایله مجبور ومعشوقه معناسنه میر نظمی بیت نکارین داده خود را زیب وزینت * که هرکه
بیند او کردد محبت نکاسیدن کسر سین مهمله ایله بمعنی نکاریدن نکاشتن سکون
شین معجمه وفتح تاء مثناة ایله نکارلغی معنالرینك مصدریدر نکاهبان فتح کاف فارسی وباء
موحده وسکون ها ایله کوزدیجی معناسنه در میر نظمی بیت کاریدند ازان سوی عدورا *
نکاهبانان نکهدارند اورا نکاهداشتن صقلمق وکوزتمك ومحافظه وبصیرت اوزره اولمق
چغتای لساننده ایسراماق دیرلر صقلمق وحفظ وحراست ایلمك معناسنه میر علیشیر بیت
اول آی نینك خرمن حسنین خزاندین ایسراغیل یارب * کل وشمشادین آسیب زماندین
ایسراغیل یارب نکاه کردن نظر کردن معناسنه میر نظمی بیت همیکرد نکاه ازدور
رویش * ندارد پای رفتن بسویش نکاهیدن بمعنی نکاه کردن نکران فتح کاف
فارسی وراء مهمله ایله باقیجی معناسنه اسم فاعلدر ابو المعانی بیت یار رفت ودل من مانده بحسرت
نکران * کو بیار فته زتن جان وتهی ماند جسد نکرستن فتح کاف فارسی وکسر را وسکون
سین مهملتین ایله باقمق والتفات ایتمك ضیاء الدین فارسی بیت منکر دربتان که آخر کار
نکرستن کرستن آرد بار نکریدن فتح کاف فارسی وکسر راء مهمله ایله بمعنی نکرستن مرقوم
نکریستن زیادهٔ یای تحتانیله بمعنی نکرستن مرقوم نکون ضم کاف فارسی وواو
معروفله ترس ودونمش که عربیده معکوس ومقلوب معناسنه مولانا هاتفی بیت پس از کشتن

وبستن بی قیاس * نکون کشت خواد زمیاز را اساس ﮒ نکوهیدن ﭺ ضم کاف وواو معروف
ایله سرزنش وملامت ایلمك وبدکویی کردن ابو المؤید بیت در نکوهیدن کسان داود *
صد زبان وبعیب خویش اخرس ﮒ نکهبان ﭺ نکاهبان مرقومدن مخففدر ﮒ نکهداشتن
نکاهداشتن مرقومدن مخففدر ﮒ نکه کردن ﭺ نکاه کردن مرقومدن مخففدر ﮒ نکهیدن
نکاهیدن مرقومدن مخففدر ﮒ نکین ﭺ کسر کاف فارسیله یوزك قاشی معناسنه شاعر بیت
نقش نکین مهر تو یا سید البشر * بر سینه دلم شد کالنقش فی الحجر ﮒ نوشتن ﭺ کسر واو
وسکون شین معجمه ایله ایکی معنایه در اول یاز ویازمق کتابت معناسنه ثانی بمعنی پیچیده
ونوردیدن دورمك ودوشرمك معناسنه شیخ سعدی بیت وکر خشم کیرد بکردار زشت *
چه باز آمدی ماجرا در نوشت ﮒ نهادن ﭺ قومق وضع وانحطاط معناسنه ﮒ نهان ﭺ کزلو
خفی معناسنه خواجه حافظ * مصرع * نهان کی ماند آن رازی کز و سازند محفلها ﮒ نهاندان
کیلار ومخزن واثواب حفظ اولنان مکان معناسنه در ﮒ نهستن ونهستین ﭺ کلاهما بکسر الهاء
وسکون السین المهمله بمعنی نهادن میرنظمی بیت شنید آن سخن جست از جای جست *
نهست یك بیك پیش او هرچه هست ﮒ نیازیان ﭺ فتح یای تحتانی اول وثانی وکسر زاء معجمه
ایله بمعنی حاجتمندان حکیم انوری بیت ای چشم نیازیان زجود تو * چون چشم مخالفان بخوش
خوابی ﮒ نیازیدن ﭺ فتح یای تحتانی اول وکسر زاء معجمه ایله حاجت دیلمك معناسنه در
ﮒ نیاکان ﭺ جمع نیادر که اجداد معناسنه میرنظمی بیت همه شاه بوده نیاکان شاه * چو
خورشید روشن زماهی بماه ﮒ نیسان ﭺ سکون یای تحتانی وفتح سین مهمله ایله ایکی
معنایه در اول لفظ مرکب اولور نی ایله ساندن بو حالتده ینه ایکی معنایه کلور بری آنجلین دکلدر
معناسنه وبری دروغ معناسنه ثانی لفظ مفرد اولور واورته بهار آیی نك آدیدر که نیراعظمك
برج ثورده ایام مکثی دربو معناده لفظ یونانی در فرهنك وفایی ده سال فارسینك یدنجی آیی در
وفرهنك میرزا ابراهیمده آفتابك برج حملده مدت مکثی در دیمش اما بو غلطدر زیرا ماه نیسانده
آفتاب برج حملده آنجق اون کون طوررو ثوره تحویل ایدر اکثر ایام ماه ثورده اولور بو تقدیرجه
اعتبار زیاده یه اولور کتاب السامی فی الاسامی ده بهار آیلرینك ایکنجی آیی در دیمش واصح دخی
بودر ازکاشی راز بیت شنید ستم که اندر ماه نیسان * صدف بالا رود از بحر عمان * بو آیده
یغان یاغمورا ایچون فی البر وفی البحر در دیمشلر ﮒ نیشان ﭺ یای مجهول وفتح شین معجمه ایله
بمعنی نشان مولانا مطهر در صفت اسب بیت بیناست آنچنانکه به بیند بروی سنك * نیشان
پای مور بشبهای تار اسب ﮒ نیکین ﭺ سکون یائین تحتانیین وکسر کاف فارسیله بمعنی نیکی
یعنی ایولکه منسوب دیمکدر که نیك ایودر کافدن صکره یای نسبتدر ونون تأکید ایچوندر
ﮒ نیلکون ﭺ سکون یای تحتانی ولام وضم کاف فارسیله ایکی معنایه در اول کوك رنکلو اولان
نسنه ثانی یغمورلو بولت اکثر آسمانه صفت استعمال اولنور ابو المعانی بیت کشته زرمیخ
اختران در آسمان نیلکون * پرده زرتار وشبکون برابدر آویخنست ﮒ نیمتن ﭺ سکون یای
تحتانی ومیم وفتح تاء مثناة ایله یارم آدم معناسنه بر نوع مخلوقدر بجهره دخی دیرلر نصف
انسان هیأتنده بحر محیط جزیره لرینك برنده اولور یارم یوزلو بر کوزی ور قولاغی ور الی ور ایاغی

ایاغی واردر ارککی نصف یمین ودیشیسی نصف یساردر ایکیسی بر یره کلوب طور نجه کویا بر آدم
اولور وآیریلوب کتدکلرنده برایاقله یوررلر واسندکاری یرلره کیدرلر بو حالتله بغایت یوکرك وقتال
وخونریزدیرلر ﮒ نیمجوان ﭺ هنوز تمام کامل یکیت اولمامش آدم وآتده دخی استعمال اولنور که
هنوز یتلمامش دیمك اولور ﮒ نیوشیدن ﭺ ضم یای تحتانی اولی وواو مجهول وکسر شین معجمه
وسکون یای ثانیه ایله دیكلمك واشتمك معناسنه ابن یمین بیت سخن ابن یمین کوش تو کر
بنیوشد * شود آکنده صدف وار بدر منظوم * ودخی قنی آغلق معناسنه مرویدر ﮒ نیونیدن
ضم یای تحتانی اول وسکون نون ویای ثانی وکسر دال مهمله اولی ایله حمله ایلمك وبهادرلق
کوسترمك معناسنه کذا فی فرهنك جهانکیری ﮒ مع الواو * نشیو ﭺ کسر شین معجمه
وسکون یای تحتانی ایله بمعنی نشیب یعنی انیش با ایله واو میاننده تبادل وتواخی اولدوغی
جهتیله در ﮒ نکو ﭺ ضم کاف ایله ایو دیمکدر وخوب معناسنه ده کلور شمس فخری بیت
نسبت ترا بکوشش وبخشش بار دشیر * کفتم کنم ولیك نمی آیدم نکو * شیخ سعدی بیت
هر که شاه آن کند که او کوید * حیف باشد که جز نکو کوید ﮒ نهیو ﭺ کسر ها وسکون یای
تحتانیله بمعنی نهیب یعنی قورقو بو دخی نشیو کبی دربا یرینه واو واقع اولمشدر ﮒ نیرو ﭺ
سکون یای تحتانی وضم راء مهمله ایله قوت معناسنه در شمس فخری بیت ابو اسحق ای کرده
مسخر * ممالك را بعدل وداد ونیرو * شیخ سعدی بیت بکفتا فراتر مجالم نماند * بماندم که نیروی
بالم نماند * ودخی زور معناسنه شیخ سعدی بیت درختی که اکنون کرفتست پای * به نیروی
شخصی برآید زجای ﮒ نیسو ﭺ یای معروف وضم سین مهمله ایله بمعنی نیشتر دواب ونیش
زنبور وامثالی شمس فخری بیت شرور فتنه از اطراف ملکت * زند پیوسته همچون حرز
نیسو ﮒ نیشو ﭺ یای معروف وضم شین معجمه ایله بر نوع ارکدر آوی طبری ونیشه دخی دیرلر
کذا فی المجمع ﮒ نیکرو ﭺ سکون یای تحتانی وکاف وفتح راء مهمله واخفاء واو ایله بوزن پیشرو
غایت اشکون وایو یوریشلو آته دیرلر میر نظمی بیت میشود بامردمان پیشرو * هر که زیرش
بوده باشد نیکرو ﮒ نیکو ﭺ سکون یای تحتانی وضم کاف ایله کوکچك مقابلی بد دراصلی نیك ایدی
آخرنده کی واو هندو واوی کبی در نسبت لازمیه در که خلقی اوله کسبی اولمیه معنای نفسنه دلالت
ایتمك ایچوندر که اصلاری نیکوبی وهندوبی ایدی بر کلمه یه اضافت قصد اولنسه یاخود بر حرف
شینی کبی وتا کبی یایی اظهار ایدرلر مثلا روی نیکویش وخال هندویش وروی نیکویت وخال
هندویت کبی ﮒ نیمو ﭺ یای معروف وضم میمله خرزه در که شکم حیواناتده حاصل اولور ﮒ نیو ﭺ یای
معروف وواو موقوف ایله بهادر ودلاور معناسنه شمس فخری بیت کریم وکامل وصافی ضمیرست
شجاع وصفدر وکین توز ونیوست * شاهدی تحفه سنده * الب اولدی ونیو اولدی دلیر اولدی
دلاور * دیمشدر دلیر معناسنه ده اولور ﮒ مع الهاء * نژه ﭺ فتح زاء معجمه ایله بمعنی نژند مرقوم
یعنی پژمرده وعاجز ﮒ نسپه ﭺ سکون سین مهمله وفتح باء فارسیله بنالر اصطلاحنده دیوار
بناسنده قورتعبیر ایتدکلری که بر صره طاشدن ویاخود کرپچدن عبارتدر لاد وواژ وچینه
دخی دیرلر مثلا این دیوار چند نسپه است دیرلر یعنی چند چینه است دیمك اولور ﮒ نشاسته
معروف نسنه دربغدایی اصلدوب ازوب وسوزوب کپکن آیردقدن صکره قوریدرلر بعده آنکه

حلوا ایدرلر ونوفقه خمیا یدرلر عربیده نشاء ولباب الشیر ولباب الفوم دخی دیرلر ﴿نشانه﴾ فی
فتح شین معجمه ونونله ایکی معنایه در اول نشان ثانی آماج تیر معناسنه ابوالمعانی بیت سینه را
کردم نشانه تیر دلدوز مژه * مرحبا جانرا از وآرام وآسایش رسید ﴿نشکرده﴾ فی سکون
شین معجمه وراء مهمله وکسر کافله مجلد وسراج وپابوجی سختیان تراش ایتدکاری شفره یه دیرلر
کسکین دمورکه عربیده ازمیل دیرلر ابوشکور بیت بنشکرده برند ویرا کاو * تفو برجبین
ناشکیبا تفو ﴿نشستگاه﴾ فی فتح شین معجمه وتاء مثناة وسکون سین مهمله ایله ایکی معنایه در
اول اوتوراجق یر ثانی اوتراق یری مقعد معناسنه وترکیبندن دخی فهم اولنور ﴿نشواره﴾
ونشوره فی کلاهما بسکون الشین المعجمه وفتح الواو والراء المهمله کونلك معناسنه ﴿نشوه﴾ فی
سکون شین معجمه وفتح واو ایله سرور دل وکیفیت معناسنه طالب آملی بیت طالب نصیب ما
مازمی لاله رنك نیست * مارا برات نشوهٔ افیون نوشته اند ﴿نشیره﴾ فی کسر شین معجمه
وسکون یای تحتانی وفتح راء مهمله ایله نشوره مرقوم معناسنه ﴿نشیمه﴾ فی کسر شین معجمه
وسکون یای تحتانی وفتح میم ایله خام دری معناسنه در کذا فی فرهنك جهانکیری ادات الفضلاده
فتح نونله مرویدر میرنظمی بیت غلیظ وسخت جلدش چون نشیمه * شده هر دست وپا مانند
هیمه ﴿نفخه﴾ فی سکون فا وفتح خاء معجمه ایله کانجك دیدکاری جانوردر ﴿نکاه﴾ فی فتح کاف
فارسی ایله نظر یعنی باقق وکورمك وکوزتمك وبلمك معناسنه در ﴿نکرده﴾ فی فتح کاف ودال
مهمله وسکون زاء فارسیله کوزه ومشربه معناسنه در بعض نسخه ده کاف عربیله در مؤید
الفضلاده زاء معجمه ایله مرویدر ﴿نکنه﴾ فی فتح کاف فارسی وسکون نونله ترکیده دخی نکنه
دیدکاری جامه نکشی در فارسیده آجیده وسوزنی دخی دیرلر ثانی دفینه معناسنه در کذا فی
فرهنك جهانکیری ﴿نکوهیده﴾ فی ضم کاف وواو معروف ایله بد کفتن یعنی یرامز سویلمك
معناسنه شیخ سعدی بیت بزرکی هنرمند آفاق بود * غلامش نکوهیده اخلاق بود ﴿نکه﴾ فی
نکاه لفظندن مخففدر ﴿نهاله﴾ فی ایکی معنایه در اول صیاد کومه سی شمس فخری بیت
غزال آسمان آید بدامش * اکر نیروش باشد بر نهاله * استاد فرخی بیت ازپی خدمت
دارند چو تو تا توملاء صید کنی * بنهاله که تو نخجیر پلنك * شهرهٔ آفاق کفته بیت تا دلم افکندهٔ
زعشق بناله * عشق تو برجان من نهاد نهاله * ثانی نهال مرقومك معنای اولیله مترادفدر
حضرت مولانا قدس سره بیت برنوشته هیچ ننویسد کسی * یا نهاله کار داند مغرسی *
﴿نهالگاه﴾ فی شکارکاه معناسنه استاد فرخی بیت ازکه ری درنهاله کاه تو آیند * روزشکار
توصد هزار شکاری ﴿نهانچه﴾ فی مصغر نهاندر ﴿نهانخانه﴾ فی کزلو اوو جای خلوت ومخفی
خانه ﴿نهنده﴾ فی فتح ها ودال وراء مهملتین وسکون نونله نهانده معناسنه ﴿نه﴾ فی اظهار ها ایله
ایکی معنایه در اول شهر معناسنه در که نشابور لغتی ذیلنده ذکری مرور ایلدی نه شابور اولدوغی
ونهاوندك اصلی نه آوند ایدی که آوند مکان معناسنه در ثانی نهادن لفظندن صیغهٔ امر
ووصف ترکیبی اولور خواجه حافظ بیت ساغرمی برکفم نه تاز سر * برکشم این دلق
وازرق فام را ﴿نیازیده﴾ فی فتح یای تحتانی اول وسکون ثانی وکسر زاء معجمه ایله یعنی نیفکنده
وآهنك نکرده وقصده نکرده ورنسنه یه ال اوزاتمدی دیمکدر سراج قری بیت قدح زاشتیاق

زاشتیاق تو بکریست خون * کروشد سوی او نیاز بلب خون ﴿نیره﴾ فی یای معروف وفتح
راء مهمله ایله یایق که آنکله یاغ چیقاررلر ﴿نیزه﴾ فی یای معروف وفتح زاء معجمه ایله سنکو که
عربیده رمح دیرلر ﴿نیژه﴾ فی یای معروف وفتح زاء فارسیله ﴿نیسته﴾ فی سکون سین مهمله
وفتح تاء مثناة ایله فرهنك وفاییده بمعنی نیست استاد کسایی بیت آس شدم زیر آسیای
زمانه * نیسته کشتم زبس جفای زمانه ﴿نیفه﴾ فی سکون یای تحتانی وفتح فا ایله اوچ معنایه در
اول بند ازار یعنی ازار باغی امیرخسرو بیت مردم از شهوت آماده زده * زان کره نیفهٔ تو
وماده زده * مشهور اولان ایچ طونك اوچقوراویدر شاعر بیت شلوار توکه کنج روانست
ای غلام * ازپاچه تا بنیفه بود پر زسیم خام * ثانی بوغچه معناسنه شیخ نظامی بیت بسی نافهٔ
مهر ناکرده باز * زنیفه بسی جامهٔ دلنواز * ثالث بعض نسخه ده بمعنی پوستین شرف شفروه
بیت شیرکز بالش عدل تو دباغت یابد * کردنش نرم تر از نیفهٔ روباه بود * مولانا امیدی
بیت بنهی همچو نافه نیفه زدوش * وزقبا همچو کل برون آیی * شیخ نظامی بیت وشق
نیفه های شبستان فروز * چو خال شب افتاده بر روی روز * شرفنامه ده بوغچه معناسنه در
﴿نیکخواه﴾ فی سکون یای تحتانی وکاف وفتح خاء معجمه وواو معدوله ایله ایو استیجی مرام
دوست وایو صانیجی دیمکدر ﴿نیله﴾ فی سکون یای تحتانی وفتح لامله رنك کبود معناسنه شاه
ناصرخسرو بیت کسی کاندر خلافت جامه پوشد در ره حیله * زبهر سوك وماد ربپوشد جامه
نیله ﴿نیم پارچه﴾ فی فتح با وجیم فارسینك وسکون راء مهمله ایله برعلتدرکه نصف وجود انسان
حرکتدن عاطل وباطل اولور اطبا فالج دیرلر ﴿نیمتنه﴾ فی سکون یای تحتانی ومیم وفتح تاء
مثناة ونونله برنوع قصه انوابدر اکثر کورك قیلرلر شاعر بیت زیبد براو نیمتنهٔ اطلس ودیبا
نازك بدن وسروقد وجامهٔ زیبا ﴿نیمته﴾ فی سکون یای تحتانی ومیم وفتح تاء مثناة واظهار
ها ایله یارم اکمك نیم نان معناسنه ودخی نصفدن بهلك مولانا هاتفی بیت یکی نیم ته کرده
قصاب وار * بسی فوج جنکی در آن کارزار ﴿نیم چهره﴾ فی برنوع مخلوقدر یارم چهره ویارم بدن
اولورلر نیمتن دخی دیرلر حکیم اسدی * مثنوی فی بهپیکارشان هرکس آهنك کرد *
کزان نیم چهره بر آرند کرد * سواری برون شد شتابان چو تیر * کز ایشان یکی را کند
دستکیر * کزان بیك پای زانسان شتافت * که اسب دوان کردش اندر بتافت ﴿نیمچه﴾ فی
فی سکون یای تحتانی ومیم وفتح جیم فارسیله اوچ معنایه کلور اول کوتاه قد شمشیره که ترکیده
وارسق دیرلر مجیرالدین بیلقانی بیت چو دید سبزه که کل پای در رکاب آورد * کشید نیمچه
یعنی که خسرو است سوار * ثانی جامهٔ کوته دامن وکوتاه آستین ثالث کوتاه قد تفنك
معناسنه در ﴿نیم خایه﴾ فی سکون یای تحتانی ومیم وفتح خاء معجمه وباء موحده ایله بمعنی کنبد
کذا فی فرهنك زنکویا بومعنایه حکیم خاقانی بیت چون عظمت نظر نهد منظر نیم خایه را *
خانهٔ مورچه شود نه فلك از محقری ﴿نیم سوخته﴾ فی نیم سوخت مرقوم معناسنه در
﴿نیمکاسه﴾ فی شربت کاسه سی که یکمردی دخی دیرلر ﴿نیمه﴾ فی مطلق یارم دهرنه نك
اولورسه مؤید الفضلاده برقع معناسنه مرویدر چغتای لساننده ایکی معنایه در بری پاره
معناسنه در میرعلشیر بیت دیسانك آنکا بولای میدین اوزنکی هیچ بیلماس قیل * که غفلتدور

قناطوریدا اوزنی بیرنمه بیلماك * ثانی نسنه معناسنه دیمك اولور ازدیوان لطفی بیت
حقدین ای کونکل اوزکا نیما قیلما تمنا * سین خسته غه اول بیرده که تیمار تاپیلسا لغ نیوشه ع
ضم یای تحتانی وواو معروف وفتح شین معجمه ایله قولاق طوتوب دیکلمك استاد رودکی بیت
همه نیوشهٔ خواجه بنیکویی وبه صلحت * همه نیوشهٔ نادان بجنك وفتنه وغوغاست * ودخی
آواز ایله آغلمغه دیرلر شاکر بخاری بیت چوکوشیدم که حال خود بکویم * زبانم برنکرد از نیوشه
مجمع الفرسده نرم وحزین آغلمق که کلودن ظاهر اولور دیوب بو بیته تمسك اولمش فضل طاهر
بیت اشك بارید وبس نیوشه کرفت * باز نفزود کریه های دراز لغ نیوشیده ع ضم یای
تحتانیٔ اول وکسر شین معجمه وسکون یای ثانیله یعنی شنیده وکوش کرفته سراج قمری بیت
زدل نای راهست صوت حزین * که آوازاونانیوشیده شد لغ نیوه ع سکون یای تحتانی وفتح
واو ایله ناله وافغان معناسنه استاد رودکی بیت کوش تو سال وماه بر دوسرود * نشنوی نیوهٔ
خروشانرا لغ مع الیاء التحتانی * نشستنی ع اوز رینه اوتوراجق نسنه هرنه اولورسه
لغ نکینسای ع کسر کاف فارسی وسکون یای تحتانی ونون وفتح سین مهمله ایله مهرکن
یعنی مهرقازیجی دیمکدر لغ نهادکی ع ذاتنده اولان خلقت وطبیعت معناسنه لغ نهانی ع
کزلو نسنه وکزلو ایش ایتمك نوعی خموشانی بیت نهانی جرعه نوش جام غیبی * نمك
پروردهٔ الهام غیبی لغ نی ع یای مجهول ایله حرف نفی در دکل معناسنه حکیم انوری بیت
چنان کامل که نی کرمست ونی سرد * چنان عادل که نی خشکست ونی تر * عربیده لیس ایله
تعبیر اولنور جغتای لسانده ایماس دیرلر کسر الف وسکون یای تحتانیله غزللرده ردیف واقع
اولور جمله دن برینك مطلعی بودر میر علیشیر بیت زولفی دور کونکلوم داهردم آه قیلماق سود
ایماس * کیم هواغه مشك وعنبر کردی بوتراردود ایماس * نفس متکلمده ایمان دیو تعبیر
ایدرلر دکلم دیمك اولور وله ایضا بیت سوراركیم عاشقیم سین مومقر بولسام هلاك ایلار *
ایرور بوطرفه کیم یالغاندی المان کیم ایمان عاشق لغ نیکی ع سکون یای تحتانی وکسر کاف
فارسیله ایولك معناسنه درنیك ایودر آخرنده کی یا حرفی مد اولنك وصف زایدی افاده ایدر
شمس فخری بیت زیب نیکویی وزیبایی شد * نیکی نیکست دکرها هیچست لغ نینوی ع
یای مجهول وسکون نون وکسر واو ایله ایکی معنایه در اول فرس قدیمده شهر موصله دیرلر ثانی
مسکه معناسنه که تره یاغنه دیرلر لغ باب النون المضمومة مع الالف * نوش کیا ع سکون
شین معجمه وکسر کاف فارسی وفتح یای تحتانیله مخلصه دیدکاری تخم دانه لریدر ترکیده نورروز
اوتی دیرلر شیخ نظامی بیت نوش کیا بخت درود در نشست * رهکذر زهر بند بیربست *
اختیارات بدیعیده مسطوردرکه پازهر حاصل ایدن حیوان مخلصه یپراغندن غیری اوت
یمکله حرارتی درونندن غلیان ایدوب بخاری کوزلرندن چیقوب بیکارنده منعقد اولور خرما
چکردکی مقداری اولور مقبولی بودر لغ نوش لپینا ع سکون شین معجمه وکسر لام وباء فارسی
وفتح نونله موسیقی ده برنوا آدیدر منوچهری بیت قمریان راه کل ونوش لپینا دانند * صلصلان
باغ سیاوشان باسروستان لغ نوشا ع واو معروف وفتح شین معجمه ایله اسم فاعلدر ایچیجی
معناسنه نوشنده کبی لغ مع الیاء الموحده * نخود آب ع نخود ایله بشمش صو دیمکدر غایت

غایت نافعدر هم غدا وهم دوادر طریق طبخی بویله در کیم ارکك قیون اتنی ینه اول وزنده نخود ایله
چولمکه قویوب اوزرینه طوا واصو ایدوب کفایت مقداری طوز وبر مقدار دارچینی دخی قویوب
اول قدر قینادرلر تاکه نخود مضمحل وات مهرّا اولنجه بعده ایندیروب وصقوب وبزدن
سوزوب استعمال ایدرلریدنه بغایت قوت وجماعه تقویت ویرر منقولدر که معلم اول حکیم
ارسطالیس بوندن غیری طعام یمزایمش واصلا مریض وخسته اولمدی دیرلر لغ مع التاء المثناة
لغ نبشت ع کسر باء موحده وسکون شین معجمه ایله نبشتن لفظندن فعل ماضیدر واسم
مصدر دخی اولور یازدی ویازمق معناسنه لغ نخست ع ضم خاء معجمه وسکون سین مهمله
ایله اول هرشی عربیده مقدم وابتدا معناسنه شاعر بیت ای از دل هر شکسته آکاه درست
وی مملکت ترانه آخرنه نخست لغ نکهت ع سکون کاف وفتح ها ایله لغت مشترکه در قوقو
معناسنه عموما خواجه حافظ بیت ای صبا نکهتی از کوی فلانی بمن آر * زار وبیمار غمم راحت
جانی بمن آر لغ نواخت ع سکون خاء معجمه ایله ایکی معنایه در اول موسیقیدن آوازه
ایدوب چاشنی ولذت کوسترمك معناسنه خواجه سلمان بیت مطرب بزم عاشقان دوش
نواخت مطلعی * دار نظام نظم این کوهر دری دری * ثانی نواختن لفظندن فعل ماضیدر
اوخشادی دیمك اولور مولانا هاتفی بیت شه ومرحمت کیش بنواختش * بشیرین زبانی
سرافراختش لغ نوشت ع کسر واو وسکون شین معجمه ایله نبشت مرقوم کبی ایکی معنایه
کلور اول نوشتن لفظنك ماضی سیدر واسم مصدر دخی اولور مولانا عرفی * مصرع *
سرنوشتت بابهشت جادان یا آتشست * ثانی واو مجهول ایله نوش معناسنه حضرت مولانا
قدس سره بیت کاهی امیر صومعه کاهی اسیر بتکده * که رند دردی نوشتم که شیخ وکه صوفی فتم
لغ نهفت ع ضم ها وسکون فا ایله ایکی معنایه در اول موسیقیده برمقام آدیدر ثانی نهفتن
لفظندن صیغهٔ ماضیدر اخفا ایلدی یعنی کزلدی دیمك اولور میر نظمی در صفت شام بیت
نهفتست زرلکن کنجور کردون * از ان روی فلك کشتست کلکون لغ مع الجیم * نغروج ع
سکون غین معجمه وضم راء مهمله ایله اوقلاغی که آنکله یوفقه خمیر آچارلر عربیده مدملك دیرلر
وهندی لسانده پیلن دینلور لغ نموزج ع ضم میم وفتح زاء معجمه ایله کرسی دیمکدر نموزش
دخی دینلور لغ نوج ع واو مجهول ایله چام اغاجی که کاج ونوز ونوژن دخی دیرلر مجد همکر بیت
زیب زمانه باذ زناج وسرو تو * تا هست زیب بستان از سرو وبید ونوج لغ مع الخاء المعجمه * نخ
لغ برآدم آرد نجه قدم برقدم کتمکه دیرلر خواجه عین القضاة همدانی * رباعی * چون ذره
بخورشید بنور درخ تو * روزان وشبان همیدوم بر نخ تو * کر دور شوم من از رخ فرخ تو * آواز
دهی عدم دهد پاسخ تو لغ نوخ ع واو معروف ایله ناله وزاری معناسنه که مصدری نوخیدن
کلور ابو المعانی بیت هرشب کنندم باغم تو کریه ونوخ * یکروز نپرسید ز حال دل زار لغ مع الدال
المهمله * نبید ع کسر باء موحده وسکون یای تحتانیله یعنی خبر خوش که نوید دخی دیرلر
کذا فی فرهنك جهانکیری لغ نخود ع ضم خاء معجمه ایله معروف حبوباتندر لغ نمید ع
کسر میم وسکون یای تحتانیله یعنی نومید مأیوس ومحروم معناسنه حکیم سنایی * مثنوی *
ای جوانمرد نکتهٔ بشنو * از عطای خدا نمید مشو * مهرش ادریس را بداده نوید * لطفش

ابلیس رانکرده نمید * حکیم ناصر خسرو بیت روی امیدت بزیر کرو نمیدست * کرت
کما نست کاین سرای قرارست * نوش باد که موسیقی ده نوای چکاوکدن منشعب بر پرده
آدیدر * نوکند که واو مجهول وفتح کاف فارسی وسکون نونله بمعنی نورسته ونوخاسته
استاد فرخی بیت آن رخ چون کل نوکنك ببالای چو سرو * خواجه دیداست همانا که رهش
بر در اوست * حکیم سوزنی بیت همه بابکدکر همی بازند * بازی کودکان نوکنك * نوید که
کسر واو وسکون یای تحتانیله ایکی معنایه در اول بمعنی خوشی حکیم اسدی بیت بدو باشد
ایرانیانرا امید * ازو پهلوان باخرام ونوید * ثانی بمعنی خبرخوش استاد رودکی * رباعی *
در موسم نوروز زبان شد همه بید * وز آمدنت بکلستان داد نوید * کشتند درختان
زشکوفه همه چشم * واندر ره انتظار کردند سفید * امیر معزی بیت زو ضعیفانرا امید
وزو فقیرانرا نوید * زو اسیرانرا عطا وزو یتیمانرا منال * نهصد که سکون ها وفتح صاد مهمله ایله
اعداده طقوز یوزدر عربیده تسعمائه دیرلر * مع الراء المهمله * نخزار که سکون خا وفتح زاء
معجمتین ایله قیون سوریسی اوکنجه کیدن یکی که ارکج معناسنه نهاز ونخراس دخی دیرلر ابو الفرج
رونی بیت شیر سهم تو بر فکنك بکره * کرك قصاب را نخزاری * ابو شکور بیت راعی عدل ملك
پرور او * کرك را داده منصب نخزار * کذا فی فرهنك وفائی * نشخار که سکون شین وفتح خاء
معجمتین ایله اشتر وکاو وکوسفند علفی حوصله دن چیقاروب تکرار چیکنمکه دیرلر حضرت مولانا
قدس سره بیت نشخار غمت کنم چون اشتر * چون اشتر مست کف برآرم * امیرخسرو
بیت زخم مزن بجفا لب بذکر حق جنبان * بصدق دل نه بد انسان که بز بنشخارست *
* نشخوار که سکون شین وفتح خاء معجمتین وواو معدوله ایله ایکی معنایه در اول نشخار مرقوم
معناسنه که نشخور ونشوار دخی دیرلر حکیم اسدی بیت چنان دان که بخت بدت خوار کرد *
جهان خوردت وبازنشخوار کرد * ثانی بقیهٔ کاه وعلف معناسنه * نشخور که
سکون شین وفتح خاء معجمتین و واو معدوله ایله بمعنی نشخوار مرقوم کمال اسمعیل بیت
دو سال شد که زهر مان همیزند نشخور * ز نعمتی که ازین پیش درجهان خوردست *
وضم خاو سکون واو ایله ده جایزدر استاد لطیفی بیت من از طعنه حاشا که اندك خورم *
وکر چند خائید چون نشخورم * نشوار که سکون شین معجمه وفتح واو ایله نشخوار
مرقوم معناسنه در کذا فی فرهنك جهانکیری * نمودار که ایکی معنایه در اول بمعنی
دلیل ثانی بمعنی مانند وبعض فرهنکلرده اورنك معناسنه در لفظ مرکب اولدوغی ظاهردر
نمود ایله آردن که آوردن لفظندن اسم فاعلدر میرنظمی بیت که نازو عشوه از حسنش
نمودار * نکشته چون فلك مرکز وفاکار * نوار که ایکی معنایه در اول اورغان ثانی
چادر قولانی شمس فخری بیت بود زبند وازل خیمهٔ بقای ترا * ابد طناب وازل میخ واز دوام نوار *
* نور که معروف عربیله مشترك استعمال اولنور * نوشادر که فتح شین معجمه وکسر دال مهمله
ایله بر معدنی دارودر سمرقند ناحیه سنده بر طاغ واردر آنده بر مغاره دن چیقار
ومنجمد اولور بو قسم عملی اولانندن اعلادر و بر قسمی دخی کرمیداو چاغندن وحمام
کلخننندن حاصل اولور سیف اسفرنکی بیت کر سرمه کشد روزی در دیده حسود او * هر ذرهٔ او

او کردد نوشادر پیکانی * فرهنك جهانکیریده فتح نون وسکون واو ایله منقولدر * نوش آذر که
سکون شین وفتح ذال معجمتین ایله نام آتشکدهٔ ثانیدر یعنی یدی آتشکدهٔ مغانك ایکنجیسی
آدیدر یالکز نوش دخی دیرلر مختاری بیت کنون از سردی وتری هوا در جان نوش آذر *
همیشه در بر خلاف طبع ماهی زاید ازمادر * حکیم فردوسی * مثنوی * از آنجا بنوش آذر اندر
شدند * زروهیر بد راهمه سر زدند * بخویشان بنوش آذر آذر ببرد * چنین بد کنش
خوار نتوان شمرد * نوشخور که سکون شین وضم خاء معجمتین ایله شهور ملکینك بشنجی کونی
آدیدر * نوفر که نیلوفر لفظندن تصرف اولنمشدر حکیم شیرازی بیت سرد و تر نوفر
بنفشه شهپرم * لیك در شاهسفرم کفتند کرم * نوکر که واو مجهول وفتح کافله خدمتکاره
دیرلر خوارزم لسانندهٔ مشورت معناسنه در وبر پادشاه آدیدر کذا فی المؤید * نوکفار که واو
مجهول وسکون کاف وفتح فایله بمعنی چوق سو ایچیجی نوکفاره دخی دیرلر میرنظمی بیت مشو
در مجلس ارباب عرفان * پریشان کوی وهم نوکفار ونادان * نهبر که سکون ها وفتح باء موحده
ایله نهبرهٔ مرقوم معناسنه بلکه آندن اختصار اولنمشدر زیرا بو دخی آنك ایکی معناسیله
مترادفدر * نهور که سکون ها وفتح واو ایله اما اصح ضم ها وسکون واو ایله بوزن دهور هم چشم
وهم تکاه معناسنه حکیم سوزنی بیت تو آن سری که شمارند خاکپای ترا * سران محتشمان توتیای
نور نهور * بعض فرهنکلرده نون یرینه باء موحده واقع اولمشدر * مع الزاء المعجمه * نخز که
سکون خاء معجمه ایله نخست مرقوم معناسنه در نخزی نخستین دیمك اولور * نواز که
نواختن لفظندن صیغهٔ امر ووصف ترکیبی در دلنواز وپرده نواز کبی اما دلنوازنده اسم فاعل
اولمق دخی انسبدر ابو المعانی بیت دلنواز دل عاشق شده نامردنواز * نشود سلطنت حسن
جهانسوز دراز * نوز که واو معروفله ایکی معنایه کلور اول کاج اغاجی زاء فارسیله ده مرویدر
حکیم ازرقی * قطعه * جامهٔ باغ سوخت بی آتش * جامهٔ کرم خواه وآتش سوز * زال
شد باغ تا نه دیر از برف * چون سر زال زرشود سرنوز * ثانی مخفف هنوزدر حکیم سنایی
بیت مطلع بر ضمایر واسرار * نوزنا کرده بر دل توکذار * حکیم سوزنی بیت کفتم که ایا با تو چون
قد توراست * از عشق من وناز خوده آکانه نوز * شمس فخری بیت تو باش تا که شود
صبح دولتش روشن * که درجهان ندمیدست صبح جاهش نوز * کمال پاشازاده نوزی آندن
معناسنه درد یو شمس فخری بیتن ایراد ایلمش امامزبور بیتده بو معنایه دلالت یوقدر * نوژ که زاء
فارسیله درخت کاج کدنوژان دخی دیرلر امامی هروی * قطعه * نال راد ست اعتدال چو بست
فارغ البال بر میان زنار * لاله وسوسن اندرین سخنند * دل ده وصد زبان چه نوژ وهزار *
منوچهری بیت چو طوطی کشت شاخ بید وشاخ سرو نوژ وکل * نشسته ارغوان سازان بزیر
سایهٔ طوبی * شمس فخری * قطعه * جمال ملت ودین خسروی که در بخشش * زبار منت
او پشت آسمان چون کوژ * ز آب دولت او سرفراز همچون سرو * بباغ فطرت سرسبز باد همچون
نوژ * نهاز که اول یکی یه دیرلر که قیون سوریسی اوکنه دوشوب کیدر نخزار دخی دیرلر ترکیده
ارکج عربیده کراز دیرلر حکیم سنایی بیت راستی کن تا شود جان تو دایم شاد از انك * جفت غم
کردد شبان چون راه بکذارد نهاز * خسروی بیت من زخداوند نیندیشم ایچ * علم ترا بیش

تکیه م نهاز * شمس فخری هر متبوع معناسنه در دیوب بو بیتی نظمه کتورمش بیت بدان
رسید درین ملك عدل وانصافش * که کرك سروری کلاه میکند چونهاز * مجمع الفرس ده
استعاره طریقیله مطلق پیشروان وپیشوایان وسروران معناسنه در دیمش ادات الفضلاده
کسر نونله بو معنایه وفتحه ایله بمعنی ترس وبیم مرویدر ﮒ نهفته نیاز ﺞ اول کمسه یه دیرلرکه
برکمسنه ده حاجتی اولسه کزلو اعلام ایلیه وحاجت استریوزندن ایتمیوب روای حاجتی جانب
آخردن ظاهر ایتدرملك وادیسن کوستره ابو المعانی بیت زبیم آن شه عشوه شد نهفته نیاز
مباد طبع لطیفش نمیشود مغبر ﮒ مع السین المهمله * نخراس ﺞ سکون خاء معجمه وفتح راء
مهمله ایله بمعنی نخزار مرقوم استاد فرخی بیت سپه دشمن اورا رمه دان که درو * نه چرا ننه
شبانست ونه ره چون نخراس ﮒ نوسپاس ﺞ واو مجهول وسکون سین مهمله وفتح باء فارسیله
یعنی ناسپاس عربیده کفران نعمه معناسنه در ﮒ نس ﺞ ایکی معنایه در اول پیرامن دهان که
پوز وبدفوز دخی دیرلر حکیم سنایی بیت بی نوا ترز ابرهای تموز * سر ونس تر زباده‌ای خزان
حکیم سوزنی بیت خرخر بنده بدلنج نس را * بزبازی کر استاد کردم * شمس فخری بیت
همچون سك قصاب نیاید شکم سیر * در خوان از سر حرص شبع تا ننهد نس * استاد رودکی
در هزل بیت کیر آلوده بیاری ونهی بر کس من * بوسه چند بروبردهی و بر نس من * ثانی بمعنی
عقل وهوش حضرت مولانا قدس سره * مثنوی * یك سیه دیوی وکابوسی زنی * کشت
بر شهزاده ناکه رهزنی * آن نود ساله عجوز گنده کس * نه خرد هشت آن ملك را ونه نس * وفتح
نون وسین مشدده ایله عربیده ایکی معنایه در اول قوری اولمق ثانی دوه سورمك معناسنه در
ﮒ نمس ﺞ ضم میمله بر جانور در راسو دخی دیرلر ترکیده کلنجك عربیده ابن عرس دیرلر ﮒ نوس ﺞ
سکون واو ایله الکم صغماقوس وقزح معناسنه خسروانی بیت ازباد کشت یعنی چون آب
موج موج * در نوس ابر بینی چون باغ رنك رنك ﮒ نویس ﺞ صیغه امر ووصف ترکیبی در
چپ نویس وخوش نویس کبی ﮒ مع الشین المعجمه * نش ﺞ بمعنی مثل ومانند کذا فی
فرهنك جهانکیری وفرهنك میرزاده سایه معناسنه وموید الفضلاده کلاه معناسنه در
ادات الفضلاده کذلك ﮒ نمانش ﺞ فتح میم وکسر نونله بمعنی نمایش اسم مصدر در متعدی
دخی استعمال اولنور ﮒ نمایش ﺞ کسر یای تحتانیله کوسترش معناسنه اسم مصدر در
میر نظمی بیت که دربر بوده زیب وزر نمایش * که یعنی داده در حسنش فزایش ﮒ نموزش ﺞ
ضم میم وفتح زاء معجمه ایله بمعنی نموزج مرقوم ﮒ نوازش ﺞ کسر زاء معجمه ایله نوازیدن لفظندن
اسم مصدر در التفات ایتمك واوخشمق ونواختن لفظندن دخی اسم مصدر اولور سازچالمق
معناسنه ﮒ نواش ﺞ بوستانده حاصل اولان میوه قاون وقاربوز وامثالی کبی ﮒ نوش ﺞ واو
معروف ایله سکز معنایه کلور اول باده ایچمك معناسنه که عیش نوش دیرلر خواجه حافظ
بیت صبا بتهنیت پیر میفروش آمد * که موسم طرب وناز وعیش ونوش آمد * شمس فخری
بیت رسید اختر سعدت باوج فتح وظفر * زدست ساقی اقبال وجام عشرت ونوش * ثانی
شهد وشکر واشربه شیرین شمس فخری بیت همیشه تا که فلك نجم سعد دارد ونحس * بدام
تا مگس نحل نیش دارد ونوش * ثالث تریاك وپادزهر معناسنه شیخ سعدی بیت احتمال نیش

نیش کردن واجبست از بهر نوش * حمل کوه بیستون بریاد شیرین بار نیست * رابع بمعنی
کوشیدن یعنی اشتمك حضرت مولانا قدس سره بیت ای چشم نمی بینی این لشکر سلطانرا
ای کوش نمی نوشی این نوبت سلطانی * خامس نوشیدن لفظندن صیغه امر ووصف ترکیبی
اولور باده نوش و پیاله نوش کبی خواجه حافظ بیت کفتا نه کفتنیست سخن کرچه محرمی *
درکش زبان وراز نکهدار ومی بنوش * وله بیت در عهد پادشاه خطابخش وجرم پوش *
حافظ قرابه کش شد ومفتی پیاله نوش * سادس اسم مصدر اولور باده ایچمك معناسنه وله
ایضا بیت تا که زساقی شنود بانك نوش * پنبه برون کرد صراحی زکوش * سابع چام اغاجنه
دیرلرکه نوژ دخی دینلور ثامن لطیف وخوش مزه اولان نسنه معناسنه خواجه حافظ بیت
دوای تو دوای تست حافظ * لب نوش لب نوشش لب نوش ﮒ نوشانوش ﺞ متصل شراب
ایچمك یعنی کیجه یی کوندزه اولاشدیروب جمعیت ایله ایچمك خواجه حافظ بیت شراب خانکی
از ترس محتسب خوردن * بروی یار بنوشیم وبانك نوشانوش ﮒ نویش ﺞ کسر واو وسکون
یای تحتانیله بمعنی نویس مرقوم ﮒ مع العین المعجمه * نوغ ﺞ واو معروف وفتح فایله بر شهر
آدیدر کذا فی التحفه ﮒ نوغ ﺞ واو معروفله دشت قبچاق سمتنده بر موضع آدیدر کذا فی المؤید
ﮒ مع الفاء * نوف ﺞ واو مجهول ایله اوچ معنایه کلور اول صدا معناسنه عموما شمس فخری
بیت برجاه او که باشد در جوابش * زعدلش چون فتاد اندر جهان نوف * وطاغ اراسندن
ظاهر اولان صدا خصوصا استاد عنصری بیت از تك اسب و بانك نعره مرد * کوه پر نوف
شد وهوا پر کرد * ثانی یغموردن حاصل اولان صدا میر نظمی در صفت سرما بیت زسردی
شل شده دست سواران * شده کرکوش خلق از نوف باران * ثالث ایچی بوش اولان نسنه دن
کلان صدا معناسنه کذا فی فرهنك جهانکیری تحفة الاحباب صاحبی آوازسك کیجه لرده کوبکك
اوردیکنه سك بی نوف دیرلر ﮒ مع الکاف * نسك ﺞ سکون سین مهمله ایله کتاب زند یکرمی
بر نسکندن بر نسکنه دیرلرکه زردشت زندی یکرمی بر جزو ایدوب وهر بر جزؤ ونه نسك تسمیه
ایتمشدر وهر نسکه بر مخصوص آد ویرمشدر شمس فخری * قطعه * ایا شهی که زهمت
کسی نیارد در * زظلم وجور بهیچ آفریده داغ نسك * زعدل تو همه خلق جهان بیاسودند *
چه اهل صحف وزبور وچه اهل زند ونسك * بو بیتلردن فهم اولنور که سینك حرکتیله ده جائز اوله
عربیده ایکی معنایه در اول عبادت وپرستش حضرت باری تعالی عز اسمه ثانی قربان معناسنه در
وضم نون وسین مهمله ایله یینه عربیده شرایط حج معناسنه در ﮒ نمتك ﺞ سکون میم وضم تاء
مثناة ایله طاغ میوه لرندن بر میوه در سرخ رنك وزرد رنك اولور ترکیده آلج وعربیده زعرور
ومثلث العجمه دخی دیرلر زیرا چکردکی اوچ کوشه لو اولور قریع الدهر * قطعه * جماعتی که
ندانند باز سیم از سرب * همه دروغ زن وخربطند وخیره سرند * نمتك وبسد ز دبکشان یکی
باشد * از آنکه هر دو بکونه شبیه یکدکرند ﮒ نوبك ﺞ واو مجهول وباء موحده ایله باغك یعنی
اوزم تکاکینك بوداتی زیاده چبوقلرینه دیرلر ﮒ نویك ﺞ واو مجهول وفتح یای تحتانیله نوبت
معناسنه ابو المعانی بیت پاسکان در کوی جانان هر شبان * تا سحر که پاسبانم با نویك زاری
کنم ﮒ نهیك ﺞ سکون ها وفتح یای تحتانیله طقوزده بر آلنان حاصل عشر وسوم معناسنه در

مع الكاف الفارسی * نقرهٔ خنك قیرآت معناسنه خواجه سلمان بیت نقرهٔ خنك
صبح را تاخت سلطان ختن * ساقیا کالکون کیتی را بمیدان درفکن * خنك اصلنده قیرآتدر
نقره ایله ترکیب اولندقده ترکیبده بیاض قیر دیدکاری کبی تعبیر در حکیم فردوسی بیت فرس
خنك برکستوانش سیاه * تبارك زفولاد سبرش کلاه * صکره مطلقا آت معناسنه اولدی
هر نه رنك اولورسه اولسون مع اللام * نغل ضم غین معجمه ایله دریك عمیق معناسنه
اکثر صولرده استعمال اولنور و برسبیل استعاره تأمل وافکار دور و دراز معناسنه ده کاور میر نظمی
بیت که کار جهان بی نغل نارواست * که بی فکر و تدبیر کردن خطاست نغول ضم غین
معجمه و واو معروف ایله بمعنی ژرف یعنی دریك که عربیده عمیق دیرلر بحر نغول و چاه نغول دینلور
اکثر دریاده و چاهده و چقور یرلرده استعمال اولنور که آنلرك قعری غایت دریك اوله و آنلرده شبابه
اولانلرده دخی استعمال اولنور حضرت مولانا قدس سره بیت خاصه هر شب جمله افکار
وعقول * نیست کردد غرق در بحر نغول * و عمیق دور و دراز معناسنه کلدوکی کبی نغول دخی
دور و دراز معناسنه کلور وله قدس سره بیت مر عمر را آمد از قیصر رسول * در مدینه از بیابان
نغول * کاهی تمام معناسنه ده استعمال اولنور مثلا فلان در فلان هنر نغول است دیرلر مراد اول
هنرك غور و نهایتنه یتشمش دیمکدر وله قدس سره بیت مستمك خویش کشتهٔ که ترسك کهی
جوشکی * نازك و کبرکی که چه در هنرك نغولکی * و فلان نغولی میکند دیرلر یعنی اشلرنده فلان
تعمق کوستردی دیمکدر و دخی سخن را با تو از نغول میکوید مراد سوزی اکلیوب فهم ایلمك و جهیله
سویلردیمك اولور وله قدس سره بیت از اشارتهات کویم از نغول * لیك میترسم از آزار
وسول نفل فتح فایله بیابانده محل شدت شتاده آدم و صغر و قیون شتادن امین اولمق
ایچون آرام ایدجك یر استاد رودکی بیت کوسفندیم و جهان هست بکردار نفل * چون که
خواب شود سوی نفل باید رفت * بو بیتدن فهم اولنور که اکر یازوا کر قیش مطلق کیجه یاتجق
یر اوله اما نسخهٔ وفایی ده بمعنی عمق و غور هر چیز منقولدر و عربیده ضمتین ایله جمع نافله اولور نوکال
واو معروف و کاف عربیله بمعنی نزدیك یعنی قریب کذا فی فرهنك جهانکیری نول واو معروف
ایله ایکی معنایه در اول قوش بورنی منقار مرغ معناسنه حضرت مولانا قدس سره بیت
حرص بط آمد که نولش در زمین * در ترود رخشك میجوید دفین * وله قدس سره بیت هر چه
از عشقست شد ماکول عشق * هر دو عالم دانهٔ در نول عشق * ثانی پیرامن دهن یعنی آغز
چوره سی که فرنج و نس دخی دیرلر شمس فخری بیت آنکه آلودهٔ نوال تو بیست * آزرا
دست کام و فکه و نول * مؤید الفضلاده نول نایژهٔ صراحی و مشربه و ابریق و امثالهم معناسنه در
مع النون * نخستین ضم خاء معجمه و سکون سین مهمله و کسر تاء مثناة ایله اول و اولکی
دیمکدر شاعر بیت نخستین صبح کاخر بی فروغست * سپهر و پیش پاداش و دروغست *
نقلدان ضم قاف و سکون لام ایله خرده نبسیلره قونیلان ظرف که نقله مخصوص طبقلر دیمك
اولور میر نظمی در صفت مجلس بیت نقلدان لطیف از سیم و از زر * صراحی بوده از مینا و ساغر
نمودن کوسترمك معناسنه مصدردر مستقبلنده واو یرینه الف و یا کتوروب نماید
و نمایند دیرلر میر نظمی بیت کهی روی جفا که روی احسان * بعاشق را نمودن کار جانان

جانان نواختن سکون خاء معجمه ایله ایکی معنایه در اول اوخشمق یعنی التفات ایلمك
ثانی ساز چالمق و نغمه ایلمك معناسنه مضارعنده خازایه قلب اولنوب نوازد دینلور نوازیدن
کسر زاء معجمه ایله نواختن معنالریله مترادفدر نوپان واو معروف و فتح باء فارسیله سکوت
چبو غندن اورلمش سپد عربیده سله دیدکاریدر فتح سین و لام ایله کذا فی المجمع فرهنك میرزاده
با یرینه یای تحتانیله مرویدر نوخیدن واو معروف و کسر خاء معجمه ایله ایکلمك نالیدن
معناسنه نوژان سکون واو و فتح زاء فارسیله آواز مهیب و ترسناك شمس فخری بیت
ز ترس زهرهٔ مریخ آب کردد اکر * بر آسمان زند از سهمکین تو نوژان * آواز مر قوم صاحبی نك
صفتیده اولور منجیك بیت ما بر فتیم و تو نوژان بسر ما جلان * بشبی کفتی تو کش سلب
از انفاسست * نسخهٔ وفایی ده رود خانه و تحفة الاحبابده بمعنی فوژان که باب الفاده ذکر اولندی
نوژن فتح زاء فارسیله درخت کاج شمس طبسی * رباعی * آن بت که ز سینه شور
می انکیزد * وز شاخ شکر میوهٔ جان میسرود * نوژن نسبست هر دم از قامت * فریاد ز بو
بوستان میخیزد نوشتن فتح واو و تاء مثناة و سکون شین معجمه ایله ایراق کتمك معناسنه شیخ
نظامی بیت وهم تهی پای بسی ره نوشت * هم ز درش دست تهی باز کشت * حکیم اسدی بیت
دم نای رویین زمه بر کذشت * عو کوس دشت و کد اندر نوشت نوشه کردن یعنی جاباوسی
کردن یالتقلمق معناسنه در نوشیدن ایچمك شراب و صو و شربت و غیرهم کمال
خجندی بیت بیاد لعل دلبر خون دل نوش * شراب لعل نوشیدن چه کار ست * چغتای
لسانده ایچماك دیرلر ایچکولوك ایچه جك دیمك اولور فرهادنامه ده فرهادك کیسی صنوبر
کنده و بر تخته او زرنده قالدوغی پرده دیر بیت بولوب هوش آنکاز ایل ایچکولوك دیك *
یا تیب بر تخته او ستیدا اولوك دیك نوشین سکون واو و کسر شین معجمه ایله طتلو و لذیذ
معناسنه شیخ سعدی بیت خواب نوشین بامداد رحیل * باز دارد پیاله را ز سبیل * خواجه
سلمان بیت آن خداوندی که چون از عدل میرانی سخن * در تن نوشین روان نوشیند روان
می آورد * کاهی بو معنایه یالکز نوش دخی دیرلر حضرت مولانا قدس سره بیت کر نبا شد
کندم و محبوب نوش * چه برد کندم نما و جو فروش نوفیدن واو معروف و کسر فایله
صدا ظاهر اولمق معناسنه حکیم اسدی بیت ز نوفیدن برق و از بانك نیز * همه بیشه شد
چون خزان برك ریز * مؤید الفضلاده بمعنی جنبیدن مسطوردر نومیدن کسر میمله
٥ بمعنی غنودن یعنی امزغنق نون ایکی معنایه در اول شمدی معناسنه در که اکنون
لفظندن اختصار اولنمشدر مولانا کسایی بیت نون نامزده ای شکفتی کار * راست با مردمان
نکونه شدم * عضایری رازی بیت بعالم اندر نون مالك الملوك تویی * جمالشان همه
از تست کاه جود و جلال * استاد فرخی بیت مر دما نرا راه دشوار ست نون * اندران دشت
از فراوان استخوان * شمس فخری بیت ولی ای پسر کاه آنست نون * که سازی بکی چارهٔ
پر فسون * ثانی بعض فرهنکارده چاه زنخدان معناسنه در اما بطریق الاستعاره در
و فرهنك میرزاده بمعنی دولت و کرانه مرویدر عربیده بش معنایه کلور اول بالق معناسنه
حضرت یونس علی نبینا و علیه السلام حضرت قرآن جلیل الشانده ذا النون بیورلدوغی

بومعناده‌در ثانی شمشیرك جمله‌سی اسماسندندر ثالث برشهر اسمیدر رابع مرکب که مداد دخی
دینلور خامس دوات معناسنه‌در ك نویان ونویین ع کلاهما بواوالمعروف اول فتح یای
تحتانی ثانی کسر ایله پادشاه زاده دیمك اولور وترکان یعنی اوزبك وطاغستانی ملوك
وسلاطینلرین بونامله ذکر ایدرلر کذا فی المجمع ك نویستن ع کسر واو وسکون یای تحتانی
وسین مهمله وفتح تاء مثناة ایله یازو یازمق معناسنه‌در کذا فی فرهنك جهانکیری ك نوییدن ع
واو مجهول وکسر یای تحتانی اول وسکون ثانیله بمعنی نوحه کردن حضرت مولانا قدس سره
بیت کسی که کان عسل شد چرا ترش باشد * کسی که مرده ندارد بکو چرا نوید ك نهفتن
ضم ها وسکون فا وفتح تاء مثناة ایله کزلمك واورتمك معناسنه خواجه سلمان بیت کوری
چشم مخالف من حسینی مشربم * راه حق اینست نتوانم نهفتن راه راست ك نهنبان ع ضم ها
وسکون نون وفتح باء موحده ایله تنور قپاغی معناسنه امیر خسرو بیت لطیف ارشد زسوزی
قطره رایت بز بر کل * کنی بازش کثیف ار بنهی از طینت نهنبانش ك نهنبن ع ضم ها وسکون
نون وفتح باء موحده ایله نهنبان مرقوم معناسنه خصوصا شمس فخری بیت جهان کوبی تنور
دولت تست * فلك بالای او کویا نهنبن * غیری نسنه قپاغنه ده دیرلر عموما شاه ناصر خسرو
بیت دوستی این جهان نهنبن دلهاست * از دل خود بفکن این سیاه نهنبن ك نهنبیدن ع
ضم ها وسکون نون وکسر باء موحده ایله قپاقلمق واورتمك معناسنه حکیم اسدی بیت نهنبید ها
بر کشید از مغاك * بکوشاب وایرانیان داد پاك ك مع الواو * نو ع بوزن رو وسو جدید
معناسنه اکرچه سکون واو وفتح نونله مشهوردر اما ضمله نزاکتدر کمال خجندی بیت عید
می آید ومردم همه نو میطلبند * دیدها طاق خم ابروی او میطلبند ك نوشدارو ع سکون
واو وشین معجمه ایله ایکی معنایه‌در اول تریاق وپازهر وامثالی نسنه‌لره دیرلر وبو مشهور
ترکیبدر معجونه علم اولمشدر میرخسرو بیت بیای نوشدارو ی دل من * ز توصد ثانی غم
حاصل من * حمید قلندر بیت لطافت سخنش طعم نوشدارو بود * برای تربیت روح
نوشدارورا * ثانی شرابك جمله‌سی اسماسندندر عرفینك بو بیتندن معلوم ومفهوم وغایت واضحدر
بیت نوشدارو نشاه علت نهد در جان ما * در خمار معجز افتد عیسی از درمان ما ك مع الهاء ع
ك نزهتکاه ع سکون زاء معجمه وتاء مثناة وفتح ها وکاف فارسیله محل سرور وجای فرح
معناسنه‌در ك نسخه ع سکون سین مهمله وفتح خاء معجمه ایله یازلمش نسنه واورنك معناسنه
میرنظمی بیت نسخه مهر ومحبت را نویس * باادای نکته خوب ونفیس ك نغوله ع ضم غین
معجمه وسکون واو وفتح لامله دوکم کره معناسنه مولانا جامی بیت تا ببستم نغوله سوی ترا *
کس ندید آشکاره موی ترا * ودوکلنمش صاچه ده دیرلر خواجوی کرمانی بیت چون مه
نامهربان تاب دهد نغوله را * در خم عقربش نکر زهره شب نقاب را * وزلف مجعد معناسنه‌ده
کلور خواجه سلمان بیت اکر کره زشکنج نغوله بکشاید * چو عود وعنبرت از ضمیران فرو ریزد
ك نقره ع سکون قاف وفتح راء مهمله ایله کمش ودخی قفاده اولان چقور یرودخی ایاق اویشمق
معنالرینه‌در وسکه لنمش کمش معناسنه‌ده کلور ك نکته ع سکون کاف وفتح تاء مثناة ایله ایکی
معنایه‌در اول نقطه معناسنه‌در ثانی اول نشانه‌درکه برمق اوجیله ویاخود برچوب واغاج

واغاج اوجیله طپراق اوزرنده یری بانمکه دیرلر عربیده وجه ودلیل معناسنه‌درکه جمعی نکات
کلور بوایکی معنایه شاعر دیمشدر بیت نکته پرکار عالم حیدرست * نکته اظهار آدم
حیدرست * نکته اول فارسی وثانی عربیدر ك نکوهنده ع ضم کافله بوزن فروزنده بمعنی
عیب وسرزنش کننده مولانا زبیر بیت کند کم درین رسته زیر پا * نکوهنده لاف فروشنده را
ك نکوهیده ع یعنی عیب کرده وقابل سرزنش شیخ سعدی بیت بزرك هنرمند آفاق بود *
غلامش نکوهیده اخلاق بود ك نکوه ع ضم کافله ذم وشتوم معناسنه اسم فعلدر حکیم
انوری بیت ای صمیم دلت بخیل نکوه * وی صریر درت وخیل ستای * وخیل عربیده
صاحب سر ومعتمد معناسنه ودخی امر معناسنه اولور استاد الشعرا کسائی بومعنایه دیمشدر
* مصرع * خویشتن را نکوه از همه پیش * مجمع الفرسده فتح نونله مرویدر ك نمونه ع ضم
میم وفتح نونله چاشنی که بر نسنه‌دن آلنور بانمك ایچون ودخی اورنك معناسنه شمس فخری بیت
ای خسروی که زمت شد خلد را نمونه * با حسن نور رایت خورشید را نمونه * وفاسد وزشت
وهیچ معنالرینه دخی مرویدر ك نمویه ع ضم میم وفتح یای تحتانیله بمعنی نمونه مرقوم ك نواده ع
فتح واو ودال مهمله ایله اوغل اوغلی وقیز اوغلی خانواده بوندندر اولاد وانساب اولان خانیه دیرلر
ك نواشته ع سکون شین معجمه وفتح تاء مثناة ایله کرپیچ که خشت دخی دیرلر کذا فی نسخه میرزا
اما کتاب السامیده سین مهمله ایله ضبط ونقل اولنمشدر ك نوبه ع واو مجهول وفتح باء موحده
ایله چام اغاجی قبوغنه بعض نسخه‌ده اوزدکنه دیرلر مجمع الفرسده اغاجك تر وتازه اولان
شاخلرینه که عربیده سرع دیرلر ودیار حبشده برولایت آدیدر ك نوره ع واو مجهول وفتح راء
مهمله ایله کرج ایله زرنیخی قارشدیروب وجوددن قیل کیدرمك ایچون سورلر ابو المعانی * قطعه
بکرمابه یکی مه روی دیدم * که جای نازکش را نوره میزد * بدو کفتم که جانا نیست لایق *
که روی مهر با کل تیره کردد ك نوزده ع فتح واو ودال مهمله وسکون زاء معجمه واظهار هایله
اعداده اون طقوز عدده دیرلر ك نوزه ع واو معروف وفتح زاء معجمه ایله کریبان جامه یعنی
اثوابك که خفتان وزوبون وکوملك وامثالی نك یاقه سنه دیرلر بعض فرهنکده فرزند کرامی
معناسنه‌در ك نوسته ع سکون واو وسین مهمله وفتح تاء مثناة ایله بوغازدن کلان صدایه دیرلر
ك نوسه ع واو معروف وفتح سین مهمله ایله نوس موقوم معناسنه یعنی قوس وقزح شمس
فخری * قطعه * بدرکاهی که کیوان با همه قدر * ندارد بر درش امکان بوسه * کرا بارای آن
باشد که روزی * کند تشبیه درکاهش بنوسه ك نوشابه ع واو معروف وفتح شین معجمه وباء
موحده ایله ایکی معنایه‌در اول آب حیات معناسنه شیخ نظامی بیت مبادا بی روح دولت را
نوردی * میفتاد اندرین نوشابه کردی * ثانی ملکه بردع که برعورت ایدی اسکندر ذو القرنین
ایله عظیم ماجراسی ونیچه دفعه جنك وغوغاسی کچمش ایدی احوالی اسکندرنامه‌ده
مسطوردر ك نوش باده ع سکون شین معجمه وفتح باء موحده ایله نوای چکاوك شعبه‌سندن
بر پرده‌نك آدیدر ك نوشنجه ع واو معروف وفتح شین معجمه وجیم وسکون نونله بمعنی کوارکه
عربیده هضم دیرلر استاد منوچهری بیت جو شم قدح بیند نوشنجه * هنکام صبح ساقیان لنجه
ك نوشه ع واو معروف وفتح شین معجمه ایله اوچ معنایه کلور اول بمعنی خوش وخوشی که

انوشه دخی دیرلر حکیم فردوسی بیت نماند برین خاك خونخوار کس * ترا نوشه از راستی باد وبس
ثانی بمعنی غم خوردن وتیمار داشتن حکیم اسدی بیت کرامیش دارید نوشه خورید *
چو پرورده شد زوورا پرورید * ثالث مجمع الفرسده بمعنی قوس وقزح خسروانی بیت ازژاله
روی خوبت چو آبست موج موج * وزنوشه پشت ابر چو چرخست رنك رنك ع نوشین باده ج
مصنفات بارید خسرودن برنوا اسمیدر شیخ نظامی بیت چو نوشین باده رادر پرده بستی *
خمار باده نوشین شکستی ع نوکفاره ج واو مجهول وسکون کاف وفتح فا ایله یکشق آدم یعنی چوق
سوزلو وهدیان کفتار ابوشکور بیت کی شاعران بوند منم نوکفاره * تنك پرنیان میکنم
ازسنك خاره ع نونده ج واو معروف وفتح نون اول وسکون نون ثانی ایله تیزفهم ومدرك
معناسنه در ع نونه ج واو معروف وفتح نونله اکاك چقوری چاه زنخدان دیدکاریدر ع نوینده ج
واو معروف وفتح یای تحتانیله بمعنی نونده مرقوم ع نویه ج واو معروف وفتح یای تحتانیله
تازه یتشمش میوه فدانی که عربیده سرع وسرعوع دخی دیرلر ع نه ده ج اظهار هائین وفتح
دال مهمله ایله بمعنی زیور وآرایش کذا فی فرهنك میرزا ع نه ج اظهار ها ایله اعدادده طقوز
عدده دیرلر عربیده تسعه وچغتاییده توغوز دیرلر سبعه سیاره ده افلاك حقنده دیرکه بیت
نه تبه پرده لارآرا پرده * بیربیرا یچرا توغوز سرا پرده ع نوه ج واو مجهول ایله طقوز عدده دیرلر
واوسز نه دخی دیرلر کذا فی المجمع ع نهنبنده ج فتح ها وسکون نونین وکسر بای موحده ایله
هر پنهان اولمش نسنه یه دیرلر کذا فی فرهنك جهانکیری ع مع الیاء التحتانی * نبی ج کسر
بای موحده ایله بعض فرهنکده بای فارسیله مصحف عظیم معناسنه حکیم سنایی * قطعه * نرم دار
آوازانسان چوانسان زانکه حق * انکر الاصوات خواند اندر نبی صوت الحمیر * چونت زید وعمر
باشد کارسازنیك وبد * در نبی بس چیست نعم المولی ونعم النصیر * حضرت مولانا قدس سره
بیت مرضعیفا زا توبی خصم بدان * ازنبی ذا جاء نصرالله بخوان ع نوی ج کسر واو ایله
قرآن عظیم نبی کبی ادیب صابر بیت بسوره سوره توریت وسطر سطر زبور * بآیت آیت انجیل
وحرف حرف نوی ع نهفتکی ج کزلولك واورتیلی دیمك معناسنه در ع باب الواو المفتوحة
مع الالف * وا ج یدی معنایه کلور اول آش معناسنه اسم جنسدر جمیع شوربالره دیرلر
مثلا واماست وواکندم کبی یوغرت شورباسی وبغدای شورباسی دیمکدر وآشلره ده دیرلر
حکیم سنایی بیت کرت نزهت همی باید به صحرای قناعت شو * که اینجا باغ در باغست وخوان
در خوان وواد روا * ثانی بمعنی باز یعنی کیر و مثلا وامکوی دیرلر بازمکوی وواکفت دیرلر
بازکفت دیمك اولور حضرت مولانا قدس سره بیت یك بیك وامیشناسم خلق را * همچو
کندم من زخود را آسیا * نجیب الدین جربادقانی بیت هزار یوسف کمکشته وا توانی یافت
سر آستین جمال خود ار بیفشانی * ثالث با او محلنده استعمال ایدرلر مثلا باو کفتم دیجك یرده
واکفتم دیرلر شاه داعی شیرازی بیت کرچه ما واسوی ماوا میرویم * بادل آشفته زینجا میرویم
رابع مریض شدت وجعی محلنده ایلدوکی انین که واواد یرخامس کلمه تحسردر که واحسرتا وافرقتا
دخی دیرلر استاد لطیفی بیت نیست عجب کر خصما وازنم * چونکه بمردان نیم وازنم * سادس
آچمق معناسنه که درواکن دخی دیرلر یعنی در بکشا دیمك اولور سابع کلمه تحسین در نتکم

نتکم بو بیتده واقعدر بیت دلبر عیاره که خنده زد ودل ربود * روی وفا وانهفت روی جفا وا
نمود ع والا ج ایکی معنایه کلور اول بلند قدر وعالیشان و بحسب المرتبه بزرکوار
معناسنه در استاد منوچهری بیت از کرم ونعمت والای او * کس نشنید از لبها لای او *
حسین وفایی بیت بخدایی که برافراخت سپهر اطلس * برسولی که برون تاخت ز چرخ والا
ثانی ابنجه ابریشمدن طوقنمش برلطیف نسنه درکه واله دخی دیرلر ع واها ج جمع
آوادرکه آهاد دخی دینلور آشلر دیمك اولور میرنظمی بیت بخوان جود او واها فراوان * شده
مبذول بر دانا ونادان ع وایا ج فتح یای تحتانی ایله حاجت و مراد معناسنه امیرخسرو
بیت رشته راه نمط کده وایا بود * خود بخانه درش مهیا بود * شهاب الدین بیت
کاه وبیکاه رابمن جودت * زایرانزار واکند وایا ع ورا ج فتح راء مهمله ایله کلمه اشارتدر
اکا وآنی دیمك معناسنه منجیك بیت نداند مشعبد ورا ید چون * نداند مهندس ورا درز چند
ع ورسا ج سکون را وسین مهملتین ایله صغرجق قوشی ابوالمعانی بیت خصم نتوان کرد
با او کارزار * پیش شاهین بال ورسا چون زند ع ورغا ج سکون راء مهمله وفتح غین معجمه
ایله یومرجه اتدرکه وجود انسانده ظاهر اولور اما وجعی اولمز ورغان وورغن دخی دیرلر ع ورکا ج
سکون راء مهمله وفتح کافله چیلاق که زغن دخی دیرلر ودخی برنوع کوکرجین درتربیت ایدوب ورقا
دیدیلر وفتح کاف فارسیله سیاه دانه لردرکه غلال ارasنده بتر ع ورنا ج سکون راء مهمله وفتح
نونله ایکی معنایه در اول کوك کوکرچین بعضیلر قمری در دیدیلر ثانی بمعنی برنا یعنی یکیت جوان
توانا معناسنه ع وریا ج سکون راء مهمله وفتح یای تحتانیله بیوك دمور طوقمق که دمورجیلر
قوللنورلر ابوالمعانی بیت حسودت کر بکردد سرز امرت * زند کردون سرش را پتك ووریا
ع وستا ج سکون سین مهمله وفتح تاء مثناة ایله صحف ابراهیم علی نبینا وعلیه الصلوة والسلام
تفسیری که استا وستا واست دخی دیرلر مؤید الفضلاده بمعنی ستایش خدای تعالی عزوجل
ع وسنا ج سکون سین مهمله وفتح نونله بمعنی بسیار استاد رودکی بیت امروز باقبال توای میر
خراسان * هم نعمت وهم روی نکو دار دو وسنا ع وغا ج فتح عین معجمه ایله جنك وجدال
معناسنه ابوالمعانی بیت پهلوان شیردل یکه سوار رزمکاه * شهسوار خصم افکن صفدر روز
وغا ع وفا ج فتح فا ایله سوزی وعهدی یرینه کتورمکه دیرلر ع وکانا ج فتح کاف ونونله خرما
صالقمی پاره سنه دیرلر کذا فی المؤید ع ونا ج فتح نونله یابان کوکرجنی یعنی اوده بسلنمش
اولمین کوکرجین وارکاه قمری یه دخی دیرلر ابوالمعانی بیت در بیابان محبت چون ونای پرکشا *
بوده ایم اکنون لیکن درکف عشقت اسیر ع ووا ج فتحتین ایله بمعنی فال نیك ع ویدا ج
سکون یای تحتانی وفتح دال مهمله ایله بمعنی کم شده یعنی ضایع اولمش شمس فخری بیت چونسل
آدمیان باد دولتت باقی * چو شخص اهرمنان باد دشمنت ویدا ع ویرا ج سکون یای تحتانی
وفتح راء مهمله ایله حرف اشارتدر اکا دیمك اولور میرنظمی بیت دیدشه چون کرم کشته
کارزار * کفت ویرا کای دلیر نامدار ع مع التاء المثناة * وات ج ایکی معنایه در اول بمعنی سخن
وله بیت دید اوراهم چنین شد وات او * شد دراز ودور آندم کفتکو * ثانی بمعنی پوستین یعنی
کورك که کورکجیه وانکر دینلور ع وت ج وات مرقومدن تخفیف اولنمشدر ع وخشت ج

کسر خا و سکون شین معجمتین ایله خمسهٔ مسترقه‌نك بشنجی کوننك آدیدر ودوت فتح
دال مهمله و ضم واو ثانیله خشم و غضب معناسنه‌در ورغست سکون را و سین مهملتین و فتح
غین معجمه ایله بی فائده و بی‌معنی پراوند ورغست دخی دیرلر حکیم سوزنی بیت خربز را بکون
در کردم این کیر * بسان ماده خرخایید ورغست وزغشت سکون زا و شین و فتح غین
معجمات ایله یعنی ورغست مرقوم وشت سکون شین معجمه ایله ایکی معنایه‌در اول یعنی
خوب و خوش که وش دخی دیرلر حضرت مولانا قدس سره بیت کفت ریشت شد سفید
از خیال کشت * خوی زشت تو نکردید ست وشت * ثانی یعنی رقص مصدری وشتیدن
اولور رقصیدن معناسنه کذا فی فرهنك جهانکیری وغست فتح غین معجمه و سکون
سین مهمله ایله یعنی ظاهر و آشکارا مصدری وغستن کلور پیر هرات خواجه عبد الله انصاری
قدس سره طبقاتنده بیوررکه * نثر * نخست در قدیم تصوف تنکتر بوده است و بسط نشده بود
که روز کار نازکتر بود و در سخن صاین تر بودند که ایشان در معامله میکوشیدند و در بسیاری مقال
و سخن که متمکنان بودند لیکن در آخر برمتأخران ولایات ظاهر تر کشت و سخن دعوی
مریضتر که مغلوبتر بودند بیطاقت کشتند و مضطر در سکر و غلق و غلیان آنچه یافتند
بسخن ظاهر کردند در طبقهٔ ثانیه بیشتر وهم درین کتاب جای دیکر آورده که جنید کفت ما این
علم در سردابها و خانها کفتیم نهان و شبلی آمد و آنرا بر سر منبر برد و بر خلق بوغست و بنشنیع *
وقت معروف عربیله مشترکدر شاعر بیت درمیان من و محبوب همامست
همان * وقت آنست که این پرده بیکسو فکنم وهشت کسر ها و سکون شین معجمه ایله
خمسهٔ مسترقه‌نك بشنجی کوننك نامیدرکه خاء معجمه ایله‌ده روایت اولنمشدر روزاوله اهنود ثانی یه
اشنود ثالثه اسفند رابعه وهفت خامسه وخشت و وهشت دخی دیرلر کذا فی فرهنك جهانکیری
وهفت کسر ها و سکون فا ایله خمسهٔ مسترقه‌نك دردنجی کوننك اسمیدر مع الجیم
واج یعنی بکو یعنی سویله دیمکدر شاعر بیت اکر همسایه کان چیزی ندانند *
غریبم واج بیکس ره که دامست وارنج کسر راء مهمله و سکون نونله درسك که وارن دخی دیرلر
عربیده مرفق دیرلر استاد بومعناده دیر بیت در وضو داخل بکن وارنج هم * بعد از و در مسح سر
جمله هم واریج کسر راء مهمله و سکون یای تحتانیله باغ چبوغنك اوزم بند وکی قوللرینه
دیرلرکه واریخ دخی دیرلر وازنج کسر زاء معجمه و سکون نونله آواز بلند ایله چغرمق
معناسنه میر نظمی بیت بمیدان آمد و وازنج میزد * چو شمشیر از نیام آهنج میزد وازیج
کسر زاء معجمه و سکون یای تحتانی و نونله صالنجق که اطفال اغاجه ایپ باغلیوب اراسنه اوتوروب
صالنورلر بازیج دخی دیرلر کذا فی فرهنك میرزا ابراهیم وازیج کسر زاء معجمه و سکون
یای تحتانیله واریج مرقوم معناسنه که باغ چبوغی دالیدر شمس فخری بیت بنام خسروا کرتاك
برنشاند مرو * بجای خوشه همه لعل روید از وازیج * مؤید الفضلاده اول نسنه‌یه دیرلرکه آکا
اوزم آصارلر و فرهنك زفانکویاده اوزم آصایجق مکان معناسنه و ادات الفضلاده اوزرینه اوزم
اغاجی آصد قلری اکری بجه اغاجدر بعض فرهنکلرده اوزم اغاجی بندوکی یره دیرلر وانج
سکون نونله مرجمك که مرجو و مجو و ترسك و نسك دخی دیرلر وانیج ووانیج کلاهما

کلاهما بسکون الیاء التحتانی یعنی وارنج مرقوم شاعر بیت خوش آندمی که نشیمن ز آفتاب فراق
بسعن کاشن وصلت بسایهٔ وانیج وج اکیرکوکی ورج دخی دیرلر عربیده دخی وج دیرلر
ورتاج سکون راء مهمله و فتح تاء مثناة ایله سرخ رنك برچیچکدر آفتاب سمت رأسه کلدکده
آچیلور آکا پنیرك و تولهوتان کلاغ و آفتاب پرست دخی دیرلر حضرت مولانا قدس سره بیت
سرچپ و راست میفکند نرکس از خمار * ورتاج بر یسارش و ریحانش بر یمین * حکیم سوزنی
بیت تو تاجور ملاء شرف بادی واعدات * بر آتش غم سوخته بادند چو ورتاج * شمس فخری
بیت جم قدر جمال الحق والدین سعادت * از مهر بود با او مانندهٔ ورتاج * منصور شیرازی
* قطعه * شکفت در چمن آسمان بهر کوشه * هزار لالهٔ سیراب و غنچهٔ غناج * کشاده دیدهٔ
بینا ستاره چون نرکس * ور آب رفته کل آفتاب چون ورتاج * شرفنامه‌ده بر کل درکه صوده
بتر و نیلوفر معناسنه‌ده مرویدر ورتیج سکون راء مهمله و کسر تاء مثناة بعده یای ساکنه
ایله بلدرجین دیدکلری قوش که سمانه دخی دیرلر کذا فی المؤید استاد لبیبی بیت زینی آید زباغ
بی سرو بازیج * دست بکرا غه می بر آرد ورتیج * فرهنك جهانکیریده بر کوچك قوشدر مانند
تیهو اما آندن کوچکتردر آکا بودنه دخی دیرلر عربیده سلوی دیرلر حکیم طرطری بیت کشته
درچنکل عشق تو کرفتار دلم * همچو ورتیج که درچنکل باز ست اسیر ورج سکون راء
مهمله ایله ایکی معنایه‌در اول قدر و مرتبه که ارج دخی دیرلر امیر معزی بیت ای به ورج
و کامکاری ثانی اسفندیار * وی بعدل و نامداری نایب نوشیروان * سید ذوالفقار شروانی
بیت قطب دین اعظم اتابك شه آل سلجوق * آنکه جانراست از و ورج و خردرا فرهنك *
ثانی یعنی کندن یعنی قازمق و قوپرمق آکا دخی ارج دیرلر ابو النصر احمد رافعی بیت سرافرازان
دولت را بعز ایزدی یاور * ستمکاران منت را بورج حیدری قاهر * فتح را ایله اکیر معناسنه‌در
ورخج فتح راء مهمله و سکون خاء معجمه ایله زشت و کریه معناسنه حکیم سوزنی بیت
نیر واداردازد رنجی این شعر * کر بچنین شعر دردر اندستانیم ورديج سکون را و یای
تحتانی و کسر دال مهملتین ایله ورتیج مرقوم معناسنه‌در شاعر بیت هلاك ساختم این مرغ نیم
بسمل خویش * سحر که مدح جمالت شنیدم از ورديج ورسیج سکون را و یای تحتانی
و کسر سین مهملتین ایله سقف خانه که آسمانه دخی دیرلر شمس فخری بیت ببین که قبهٔ تعظیم
او بجا باشد * چو هست پایهٔ کیوان زیرش از ورسیج ورکالوج سکون راء مهمله و فتح
کافله عنوب درست بمین برمق معناسنه‌در ورنج فتح راء مهمله و سکون نونله یعنی حریص
و صاحب طمع خام حکیم سوزنی بیت بظل همای همایون جاهست * دو بازوی زاغ ورنج ارج
کردم وغیج کسر غین معجمه و سکون یای تحتانیله آبکیر کوچك یعنی کوچك کولجکز *
ولج لامك فتحه سیله‌ده و سکونیله‌ده جائز برقوشدر ورتیج ووشم دخی دیرلر عربیده
سلوی دیدکلریدر امیر خسرو بیت بخته بسی مرغ بهرکونه طرز * از ولج و تیهو و دراج و چرز
مولانا مطهر در مذمت اسب خود بیت چو زهرا ماند اکر چوزه بود در ته زبل * ولج را ماند
اکر ولج بود آخرزاد ونج ضم نونله مبرم و ناخوش معناسنه حکیم سنایی بیت سوی خانه
دوست ناید چون تو بی باشد محب * و ز ستانه در بجنبد چون ونج باشد که ای * تحفة الاحبابده

يعنى كنجشك مرقومدر لغ مع الخاء المعجمه * واخ فح اوج معناسنه كلور اول يعنى راستى ودرستى كه
هرنسنه يه صفت اولور استادرودكى بيت چونكه ماليد بد وكستاخ شد * كار ما ليده
بد ودرواخ شد * ثانى معيار جماليده يقينه قريب اولان ظن وكمان شمس فخرى بيت كمان برم كه
بد وملك تا ابد باقيست * بصد دليل مبرهن كمان من شد واخ * ثالث بركلمه در محل تحسينده
استعمال اولنور انتعاش طبيعت اقتضاسيله لغ وادخ فح كسر دال مهمله ايله باغ چبوغنه
اوزم بتن دالنه ديرلر لغ واديخ فح كسر دال مهمله وسكون ياى تحتانيله ايكى معنايه در اول يعنى
وادخ مرقوم شمس فخرى بيت بنام خسرو اكر تاك رزنشاند مرد * بجاى خوشه همه لعل
آورد واديخ * ثانى اول چتال اغاجدركه اوزم دالنى اوزرينه قورلر منوچهرى بيت انكورها
برشاخها مانند جمجاخها * واديخشان چون كاخها بستانشان چون زاويه لغ واريخ فح
كسر راء مهمله وسكون ياى تحتانيله ايكى معنايه در اول درسك معناسنه كه وران دخى ديرلر ثانى
اول اوزون ديركه تركيده مرتك ديرلر لغ وخ وخ فح توابع كلمه قبيلندندر برمحلده برنسنه يى
كورب آنى كورمكدن طبيعته خوش كلّه اول محلّ ادا ايدرلر وكاهى طعن يوزندن تبرا طريقيله ده
ديرلر ومو ه وواخ واخ دخى بويله در حكيم نزارى قهستانى بيت كندم وجو مباش كو امسال
نان كاورس خوش بود وخ وخ لغ ودخ فح سكون دال مهمله ايله آت بوينندن آلنان قان
طمرينك آديدر لغ ورخ فح سكون راء مهمله ايله توتيادركه كوزاوتى در ابو المعانى بيت
خاك راه يار ورخ ديده ٔ دلكشته بود * زان شد هر تيره شب دزديده ٔ جان روشنى لغ وژخ فح
فتح زاء فارسيله ايكى معنايه در اول اكيركوكى ثانى يعنى ورخ مرقوم كه كوز اوتيدر لغ وسخ فح
فتح سين مهمله ايله چرك معناسنه عربيله مشتركدر شمس فخرى بيت تو آن شهى كه بصابون
عدل جامه ٔ ملك * بشست حكم تو از شوخ ظلم وتار وسخ لغ مع الدال المهمله * واد فح
ايكى معنايه در برى اولاد معناسنه در حكيم فردوسينك بو ابياتى مضمونى اوزره كه بر آدمك يدى
اولادى وار ايدى آكا بناء اول كسنه يه هفتواد لقب ايتمشلر ايدى نتكم بو ابياتدن فهم اولنور
* قطعه * در آن شهر بى نان چو پادر نهاد * يكى مرد بد نام او لا هفتواد * برينكونه بر نامش
آوازه رفت * از يراكه اورا پسر بود هفت * ثانى يعنى باد يعنى روزكار ايله واوك ميانه ده تبادل
وتوافى اولدوغى اجلدن لغ وارخد فح فتح راء مهمله وسكون خاء معجمه ايله مردلوند معناسنه
كذا فى فرهنك جهانكيرى لغ والاد فح ايكى معنايه در اول سقف خانه اوزرينه اورتيلن نسنه
حكيم نزارى ٔ قهستانى بيت بفال فخسته بعزم مصمم * به بنياد صائب بو الاد محكم * پوربهاى
جامى بيت زسمك بركشيده بنيادش * بفلك برفراشت والادش * ثانى كمر وقبه يا پمق ايچون
ايتدكلرى قالب معناسنه كمال اسمعيل * قطعه * همچنين همچنين همى فرماى * اى فلك
رفعت وفرشته نهاد * تا باقبال تو تمام شود * اين بنارا كه كرده ٔ والاد * كذا فى فرهنك جهانكيرى
فرهنك ميرزا ابراهيمده يعنى عمارت رنكين ومؤيد الفضلاده عمارت كلين يعنى بالچق ايله ياپلمش
بنا وبعض فرهنكلرده بنا ايچون اولان بالچق وكتاب السامى فى الاساميده ديوار بناسنده معمارلر قور
اعتبار ايتدكلرى نسنه يه ديرلر حكيم انورى بيت فلك را قدر تو والاد عالى * جهان را حزم
تو بنياد محكم لغ ود فح بوزن رد حكيم كامل ومرد دانا وعاقل معناسنه در كذا فى المجمع لغ ورارود

لغ ورارود فح فتح راء مهمله ٔ اولى وضم ثانيه ايله ماوراء النهر مملكتلرينه اول معنايه دركه
ورا آرده معناسنه رود نهر معناسنه دركه تركيسى ارمق آردى ديمك اولور حكيم فردوسى
بيت اكر پهلوانى ندانى زبان * ورارود را ماوراء النهر خوان لغ ورازرود و ورزرود فح كلاهما يعنى
ماوراء النهر يعنى ماوراء النهر ديدكلرى ولايته ديرلر شمس فخرى بيت بكوى مباد از سر او كم
كه جهانرا * آن موى به از جمله سمرقند و ورازرود * استادرودكى بيت اكر پهلوانى ندانى زبان
ورزرود را ماوراء النهر خوان * كذا فى فرهنك وفائى لغ وراستاد فح فتح را وتاء مثناة وسكون سين
مهملتين ايله يعنى رزق مقسوم روزى ووظيفه مير نظمى بيت خدا آفريدست وراند ترا
وراستاد روزى رساند ترا لغ وربند فح سكون راء مهمله وفتح باء موحده ونون ساكنه ايله تركيبده
كوملدرك وعربيده مربط ديدكلرى دركه باربند ومار بند وبربند ومربند دخى ديرلر لغ ورزد
سكون راء مهمله وفتح زاء معجمه ايله تركيده اوزنور وچالشور معناسنه كه ورزيدن مصدرى اولور
اوزنمك وعادت ايدنمك معناسنه شيخ عطار بيت هركه را باشد بدولت بختيار * خير ورزد
او نهان وآشكار لغ ورزند فح سكون راء مهمله ونون وفتح زاء معجمه ايله زراعت وكسب وتعلم
معنالرينه در لغ ورستاد فح فتح را وسكون سين مهملتين ايله وظيفه ٔ روزى معناسنه در
استاد عسجدى بيت خدا باتو بى جمله رادستكير * ورستاد جودت زما وامكير لغ ورشاد فح
سكون راء مهمله وفتح شين معجمه ايله يعنى ورستاد مرقوم كذا فى المجمع لغ ورند فح فتح راء
مهمله وسكون نونله تار عنكبوت يعنى اورمجك آغى لغ وسفاد فح سكون سين مهمله وفتح
فا ايله يعنى بسياركه وسناد دخى ديرلر استادرودكى بيت امروز باقبال تواى مير خراسان *
هم روى نكو دارم وهم نعمت وسفاد لغ وسناد فح سكون سين مهمله وفتح نونله يعنى بسيار مثل
وسفاد شمس فخرى بيت چو نعمت ازلى باد ملك تو بعد * چو لطف لم يزلى باد عمر تو وسناد *
لغ وشناد فح سكون شين معجمه وفتح نونله يعنى وسناد مرقوم هرنسنه نك كثرتنه ديرلر لغ ولاد
فتح لام ايله برنوع لطيف حريردن طوقنمش قماشدر والدكبى لغ وند فح سكون نونله ايكى معنايه در
اول تجربه معناسنه ثانى بركارك حصولنده زحمت چكمك معناسنه در ابو المعانى ايكى معنايه
بيت كار دنيارا اكرچه وند بسيار كرده ام * يك مراد دل نديدم وند بيهده دركشيد لغ ونژد فح
سكون نون وفتح زاء فارسيله لغ ونيزد فح كسر نون وسكون ياى تحتانى وفتح راء معجمه ايله كلاهما
يعنى صمغ درخت بن كه اول اغاجك يمشنه عربيده حبة الخضرا ديرلر تركيده منكوش ديدكلريدر
لغ مع الراء المهمله * واتر فح فتح تاء مثناة ايله بوزن چاكر يعنى دور تر مثلا پاى واتر نهد يعنى
پاى را دورتر نهد ديمك اولور كذا فى المجمع لغ وانكر فح سكون تاء مثناة وفتح كاف فارسيله
ايكى معنايه در اول كوركچى پوستين دوزكه عربيده فراد ديرلر راء مشدده ايله شمس فخرى بيت
منت خدايرا كه ببازار عدل او * بازست جفت صعوه وكركست وانكر * ابو العباس بيت
نهادروى بخدمت چنانكه روبه پير * به نيم وانكران آمد از در تيماس * ثانى يعنى رودخانه
يعنى ارمق خرقى لغ واچار فح جيم فارسيله بوزن ناچار يعنى بازار كذا فى فرهنك جهانكيرى لغ وار
الف معنايه كلور اول ادات تشبيهدر مشبه به آخرينه لاحق اولور شاعر بيت قصاب وار
مردم چشمت بنازكى * مژكان قناره كرده ودلها دروزده * حكيم سوزنى بيت جز مدح تو كر نقش

كنم بررخ كاغذ * باداز كفم انكشت قلم وارشكسته * ثانى مثل ومانند معناسى محلنده ايراد
اولنور معناى اول ايله فرقلرى غايت دقيقدر فارسيده رسوخى اولان ارباب معارفه خفى دكلدر
حكيم سنايى بيت ازپى آنكه ناتمام شويم * پاى برسرنهيم دايره وار * ثالث رسم وعادت
معناسنه دركه وارهءدخى ديرلر مولانا جامى بيت فرخ آنكس كه وارخودبشناخت * كارخودرا
بوارخود پرداخت * رابع بمعنى كرت ومرتبت مثلا يك وار دووار ديرلر يك كرت ودوكرت
ديمك اولور ابوالمعانى بيت كفته ام چندوار ايدل مرترا ازعاشقى * صبرمى بايد بجوريار
باترك وطن * خامس صاحب وخداوند معناسنه سادس بمعنى بسيار مثلا وارها ديرلر
بسيارها معناسنه اولور كمال پاشازاده مرحوم دقايقده ذكرايدركه واركلمهء لياقتدر مثلا شاهه
لايق اينجويه درشاهوار ديرلر واشكون آته اسب رهوار ديرلر وسبحه اولغه لايق اينجويه سبحه وار
ديرلر مولانا جامى بيت ازكشمكش چرخ بسى آشفتم * كزكوهرراز سبحه وارى سفتم * كاهى
موصوفى حذف ايدلر ميرخسرو بيت وضووارى شمردرياى سركم * زمين خاكى بعقد ازنيم
برطبق ميوه يه طبق وارى ديرلر ميوه نك طبغه لياقتى پراتمكله اولور وآوازايشيدلجك يره
نعره وارى ديرلر نتكم قاضى سنجان اسمعيل نامه سنده قلعه وصفنده ايراد ايتدوكى بومصرعده
بومعنايه در * مصرع * كزان تاملك بودبكنعره وار * وبراوق آتمى يره كمان وار ديرلر مولانا جامى
بيت وكمان وارميان تومقصود درهست * خويش را بهرچه انداختهء دورچوتير * ومركب
يوكنه خروار وشتر يوكنه شتروار ديرلر مولانا كاتبى * مصرع * مراغميست شتروارها بجيرهء
تن * انتهى حال بوكه مولانا جامى نك مستشهد اولان بيتنده معناى لياقت بوقدر سبحه وارى
ديديكى تسبيح كبى ديمك اولور وخروار وشترواردة اولان واربارمعناسنه درحرف بايله واوميانلرنده
تبادل اولمغله مجمع الفرسده سرورى وارك برمعناسن بارمعناسنه ديمشدر ع واركار ج
سكون راءمهمله وفتح كاف فارسيله باغ وباغچه وبوستانلرده بكچى ايچون اولان سازدن واوتدن
ايتدكارى مختصركولبنى ع والادكر ج فتح لام وسكون دال مهمله وفتح كاف فارسيله بنايعنى
ديواريا پوجى كه ديوارك جبهه سن درست ايتدوكيچون والادكر ديدبلر عربيده رهاص ديرلر كذا
فى المجمع ع وامدار ج سكون ميم وفتح دال مهمله ايله بورجلو عربيده مديون ديرلر ودخى بورج
ويريجى معناسنه كه عربيده داين ديرلر مولانا هاتفى بيت زكنجى شود خسرو كامكار * نه ازكيسهء
كاسب وامدار ع وبر ج سكون باءموحده ايله كدى يه بكزر برجانوردر لكن قويروغى اوزون اولمز
دريسن چيقاروب سيليوب كورك ايدرلر ع ونكر ج سكون تاءمثناة وفتح كاف فارسيله بمعنى
وانكرمرقوم يعنى كورپكى ع وچركر ج ضم جيم عجمى وسكون راءمهمله وفتح كاف فارسيله مفتى
معناسنه دركه مسائل شرعيه يه جواب يازوب فتوى وير راستادلبيبى بيت بوسه ونظرت حلال
باشد * بجت دارم برين زوچركر ع وخشور ج سكون خاوضم شين معجمتين ايله بمعنى پيغمبر
شمس فخرى بيت جمال دنيى ودين نسبت توبارتبت * بودبنزد شهان همچوامت ووخشور *
استاددقيقى بيت يكى حال ازكذشته دى يكى ازمانهء فردا * هميكويند پندارى كه وخشورند
ياكندا ع ور ج اوج معنايه دراول ادات نسبتدر تركيبده لوعربيده ذوايله اداولنور اولمعنايه در
مثلا پيشه ور وبهره ور ديرلر صنعتلو ونصيبلو ديمكدر ومايه ور مايه لو معناسنه حكيم اسدى

اسدى بيت زترك چه كل خواست چينى كمان * بجنم كفت كاى مايه ور ميهمان * ثانى حرف
شرطدر اكر معناسنه سيدنسيمى يه شيخى ديمشدر بيت كر بسفرميروى ازحلب انديشه كن
ورمجلب ميرسى حاضرقندپل باش * ثالث صاحب وخداوند معناسنه كه دلاور وجنك آور
كبى ع ورانبر ج فتح راءمهمله وسكون نون وباءموحدهء مفتوحه ايله بمعنى آنطرف يعنى اول جانب
حضرت مولانا قدس سره بيت ناكه شبى ورانبر كردون برآمدم * درخلوت وجود بپوشش
درآمدم ع ورزكار و ورزكر ج كلاهما بكسر الراء المهملة وسكون الزاء المعجمة وفتح الكاف الفارسى
اكنجى كه برزكار وبرزكر دخى ديرلر عربيده زراع وحارث ديرلر حكيم اسدى بيت دمان شير
مركست ومرا ورزكار * كه اين چرخ دريادرروزكار * وله ايضا بيت بدين سوى دريا ازان شهر
كوه * بدشت آمده ورزكريك كروه ع وركار ج سكون راءمهمله وفتح كافله ايش اوزرنده
طوران آدم بوكار وسركار معناسنه در ع وركار ج سكون راءمهمله وفتح كاف فارسيله
يوسنه ده ايكى دفعه بتشن ميوه وكياه سبز يعنى يشل اوت كه صاپى اولمز چمن معناسنه عربيده
خلفه ديرلر ع ورواز ج سكون راءمهمله ايله خانهء بالا كه عربيده عليه وتركيده چارطاق ديرلر
ودخى تخت معناسنه ده مرويدر ع وزير ج معروف وكيل سلطنت ومعتمد امورمملكت كه
دستور دخى ديرلر * جامعه * وزيرنامدارخان محمد * سمى مفخركونين احمد * خدا كرد
اعتماددولت ودين * ظهيرودستكيرش باد آمين ع وشقدار ج فتح شين معجمه وسكون قافله
يدك كش معناسنه در ع وكر ج سكون كافله آشيانهء مرغ كه اغاج اوزرنده يپراق ارسنده
يپار مولانا جامى * قطعه * درلغت خوانده ام كه ريش برست * پيش دانشور لغت پرداز
ليكن آن پركزوبوكرعدم * ميكند مرغ نيكوبى پرواز ع وكير ج كسر كاف فارسيله بمعنى
مهمانى يعنى قونقلق ع وكيلدر ج كسر كاف وسكون ياى تحتانى ولامله نايب معناسنه حكيم
سنايى بيت نيست پرداننشى وپرهنرى * كه كند سوى تو وكيلدرى ع وهر ج سكون ها ايله
برولايت اسميدر كذا فى شرفنامه ع مع الزاء المعجمة * واز ج باءموحده ايله اولان بازلفظنك
جميع معنالريله مترادفدر كشاده وكيرو وتكرار وفراغت وساير معنالرنده ع ورز ج سكون راء
مهمله ايله اوج معنايه كلور اول نسنه حاصل ايتمك معناسنه حكيم سوزنى * قطعه * دروكهر
زرودرم ورزى وبخشى * هست اين شيم خوب كزين نيست شيم به * نزدكف رادتوزورزيدن
صدبار * بخشيدن دروكهروزرودرم به * ثانى كشت وزراعت ايلمك معناسنه صابرالدين
شيرازى بيت عمى ورزيد بوبادرخ وچشم وبروقدش * صبا كلبن زمين نركس زمان سوسن
چمن عرعر * حكيم فردوسى بيت مزيدندهم خون كاوان ورز * كه تنكى بودكاوكشتن بمرز *
حكيم اسدى بيت درختان بسيار باكشت ورز * كسى خودنديدست ازكوه ورز * ثالث عمل
وحرفت معناسنه حكيم فردوسى بيت شمادير مانيد خرم بويد * برامش سوى ورزش خود رويد
بومعنالرده ورزه دخى ديرلر مجمع الفرسده فتح را ايله ماوراء النهره ديرلر كذا فى المؤيد ادات
الفضلاده سكون را ايله وشرفنامه ده كذلك بمعنى ادمان يعنى پياپى ودخى دباغت معناسنه
مرويدر ع ورساز ج سكون را وفتح شين مهملتين ايله ايكى معنايه در اول برمقام آديدر ثانى
بمعنى مرد ظريف وآراسته ومزين مجمع الفرسده برولايت آديدر عبدالواسع جبلى بيت

توكشيدى بجانب ورساز * لشكرانبه وسپاه كران ورنداز فتح راودال مهملتين وسكون
نونله سوزى وايشى تاصلمق واورانلمق معناسنه در وز اصلى وازدر واو عاطفه در دخى
معناسنه وازمن معناسنه كه دخى آندن معناسى افاده اولنور لكن دون التركيب معنى افاده ايلز
وزان وياخود وزو وزفلان چيز اولمغه محتاجدر واكثر صدر كلامده اولور ونير كسر نون
وسكون ياى تحتانيله كنكر ساقزى كه كنكروزد دخى ديرلر مع الزاء الفارسى * واژ
بمعنى باج وباز ومقلوب معناسنه كه وار كونه ديرلر وتكرژ سكون تاء مثناة وفتح كافله
دانهٔ انكوركه واو سز تكرژ دخى ديرلر كذا فى المؤيد وژ بمعنى وج مرقوم ودخى خشم وغضب
معناسنه شمس فخرى بيت بوفق راى وكرم كرد خلق را تسخير * بكين وبخل نكرد او بكس تباهى
ووژ مع السين المهمله * واپس فتح باء فارسيله كيرو عربيده خلف ديرلر ابو المعانى
بيت واپس جانان رود مانندهٔ كلب عقور * دوست از دشمن نميداند بكيرد دامنش *
واس بوزن كاس خوشهٔ كندم يعنى بغداى سنبله سى كذا فى فرهنك حسين وفايى واليس
كسر لام وسكون ياى تحتانيله نديم وانيس اسكندر بر حكيمك آديدر كذا فى المؤيد
ويس فتح باء فارسيله بمعنى مانند ونظير مير نظمى بيت نباشد ويس درجهان هيچ كس
بعالم همه روى او بود ويس ورس سكون راء مهمله ايله فرهنك جهانكيرده يواشه دركه
بدخوى وبدنعل آت وقاطر يورنه اوروب ضبط ايدرلر وله ايضا بيت كه چوب ادب دست او بود
ويس * كند توسن سركش چرخ ورس * تحفة الاحبابده بر چوپدركه دوه بورننه
كچورورلر اداة الفضلاده بمعنى بند ورشته مرويدر عربيده بر نوع صاروادر
ولايت يمنده حاصل اولور جميع بلاده آندن كتورورلر وس بمعنى بس كذا فى
فرهنك جهانكيرى وليس كسر لام وسكون ياى تحتانيله بمعنى خوب ونيك ابو المعانى
بيت ميشود ممدوح عالم باكرم نامش وليس * كار نيكو بر نيايد هركرا باشد خسيس *
مع الشين المعجمه * وارش فتح راء مهمله ايله بمعنى مفتخوار كه عربيده طفيلى ديرلر
هر كسك طعامنه دعوتسز حاضر اولوب يا نصيب ديه رك اوتوروب بى تكلفانه طعام يير
ودخى طعام آماده يه ديرلر كذا فى فرهنك جهانكيرى وخش فتح خاء معجمه ايله بر علتدر
آت وقاطر ودوه يه عارض اولور آنك سببيله آقسمق واقع اولور اول مرضه اوتى دخى ديرلر
كانىٔ ظفر همدانى درعيب اسب بيت وخش دست وبدلكام وچموش * جر دولنك وكند
ونابينا * وسكون خايله ايكى معنايه در اول ولايت ختلانده بر شهر آديدر حكيم انورى * رباعى
اى ماه ركاب خسرو كردون رخش * وى همچو سكندر ملك كيتى بخش * در ملك خداى ملك
چون كنج تو نيست * بر كردونده بخش پروانهٔ وخش * ثانى بر ايشه ابتدا شروع ايتمك
معناسنه شمس فخرى بيت بمدح شهنشاه اعظم كنند * سعود كواكب بهر خانهٔ وخش *
ورخش سكون راء مهمله ايله ولايت بلخده بر شهر آديدر وابتداء شروع كاره ديرلر
ورزش سكون راء مهمله وكسر زاء معجمه ايله ورزيدن لفظندن اسم مصدردر حاصل
ايتمك وزراعت وحراثت ايتمك وعادت ايدنمك وسعى وكوشش ايدنمك خواجوى كرمانى بيت
آن زمان ازمن دلسوخته آثار نبود * بجز از ورزش عشق تومرا كار نبود ورش سكون راء

راء مهمله ايله قرى معناسنه در وركوش سكون راء مهمله وضم كافله اياقلى كوپه كه
لعل وياخود زمرد وياخود انجودن ايدرلر وش بش معنايه كلور اول بمعنى خوب
وخوش حكيم سنايى بيت باد اكرچه وش آمد ودلكش * بر حدث بكذرد نباشد وش *
ثانى بمعنى سره يعنى ايشه يرار ورايج معناسنه شاه داعىٔ شيرازى بيت عشق بود از كنج
پنهان فى المثل * نقد خود وش كرده است آن از ازل * ثالث اداة تشبيه در كلمه آخرينه
لاحق اولوب مشبه به معناسن افاده ايدر شيروش وماه وش وملك وش كبى شمس فخرى
بيت آن خسروى كه نايد آن مادر زمانه * چون او فلك مهابت مانند او ملك وش * رابع شمله
ودستار معناسنه كه فش دخى ديرلر خامس تركستانده بر شهر آديدر خلقى خوب صورت اولور
وبى نظير حرير قماش اشلرلر وعربيده نقوش معناسنه در شيخ يحيى الصرصرى فى نعت رسول الله
صلى الله تعالى عليه وسلم مادام على القرطاس يكتب القلم بيت فاضحت ازاهير الرياض كانما *
مطارف وشى زانها صنع من وشا وغيش كسر غين معجمه وسكون ياى تحتانيله بمعنى بسيار
وانبوه لكن غير ذوى الحيواتده اولور مال واثواب وعمر وفضل و پيشه كبى حكيم اسدى بيت
بر اغشان نيستان وغيش * يله شير هر سو زانداز ه پيش * شمس فخرى بيت جمال دنيى
ودين آنكه كرد باركهش * زنصرت دست برانجم زدولتست وغيش * وجمعيت وغلبه معناسنه
استادرودكى بيت معذورم داريد كه اندوه وغيشست * واندوه وغيش من ازان جعد
وغيشست * حكيم سوزنى بيت چو خط دست عطابخش تو بزيبايى * كدام جعد مسلسل
كدام زلف وغيش مع الطاء المهمله * واسط كسر سين مهمله ايله بصره نك عجم مملكتى
جانبنده واقع بر شهر آديدر آنده بى نظير قلم بتر غايت مشهوردر قلم واسطى ديرلر ابو المعانى بيت
كرنامه كنم واسطه امانتوان شد * تقرير و بيان باقلم واسطى اينجا وسيط كسر سين
مهمله وسكون ياى تحتانيله بمعنى واسط مرقوم وطواط فتح واوين وسكون طائين
مهملتين ايله قرلنغج ديدكلرى قوشدركه پرستو وپرستوك وفرستو وفرستوك دخى ديرلر اما
استعاره طريقيله كوتاه قد وحقير وضعيف آدمه ديرلر عموما وجوجيه ديرلر خصوصا
ومشهور بر شاعر شيرين كفتارك لقبى دركه نامى رشيد الدين اولوب اشعارى يازلدقده
رشيد الدين وطواط يازارلر مع الغين المعجمه * وارغ كسر راء مهمله ايله صوبندى
يعنى دكرمان ارقلرنده وبوستان صويوللرنده صوبى آخر يره جريان ايچون اوكنه قودقلرى تخته
وياخود چالى كه ورغ دخى ديرلر واروغ ضم راء مهمله وواو معروفله ككرمك معناسنه آروغ
دخى ديرلر ابو المعانى بيت حادثات دهر ضايع ميكند مال بخيل * معده چون شد ممتلى واروغ
پيدا ميشود وازغ ضم زاء معجمه ايله خرما الفندن اورلمش ايپ معناسنه وداغ
فتح دال مهمله ايله شعلهٔ آتش كذا فى فرهنك ميرزا ابراهيم وراغ فتح راء مهمله ايله ايكى
معنايه در اول شعلهٔ آتش حكيم على فرقدى بيت آتش عشق چون كنم پنهان * كز دمام
كشد زخانه وراغ * ثانى روشنى وتابش معناسنه كه فراغ وفروغ دخى ديرلر ابن يمين بيت
بيشتر زين روزكارى داشتم الحق چنانك * بود حال وبالم ازوى ياوراغ وبا فراغ ورغ
سكون راء مهمله ايله صوبندى كه بيوك ارمقلردن بند باغليوب بوستانلره ودكرمانه آقيدرلر

شمس فخری بیت ای وای اگر عون جمال الحق والدین * در پیش چنین میل حوادث ننهد
ورغ * حکیم اسدی * مثنوی * بدانسان که بشنید بد پیش بند * که از چوب وازخار وورغی
ببند * نکه کرد زانسو که بر آب مرغ * ببست از سوی ریك یکپاره ورغ * استاد فرخی بیت
دل برد مرا نیز بمردم نشمرد * گفتا که چه سود است ورغ آب ببرد * ثانی نور وروشنی معناسنه
استاد رودکی بیت گل را چه کرد خیز دازده کلاب زن * مه را چه ورغ بند د از صد چراغ دان ك وزغ
فتح زاء معجمه ایله قورباغه که جغز وغوك ویزك ووزك دخی دیرلر ك وغ وغ ع فتح واوین وسکون
غینین معجمتین ایله آواز وزغ یعنی قورباغه آوازی کذا فی التحفه ك مع الفاء * وارف ع ضم
راء مهمله ایله بغدای وآرپه نك یوغون صاپندن طبق کبی اوروب اوزرنده اتمك وطعام قویوب
سفره یرینه قوللنورلر ودانه یی صماندن وطپراقدن آیرمق ایچون آنکله صاورورلر واکا وارو
دخی دیرلر ك واف ع بلبل وبعضیلر بابله بکزر بر قوشدر که زند واف دخی دیرلر وگاهی باف
معناسنه استعمال ایدرلر مصدری وافیدن گلور کذا فی فرهنك جهانگیری ك مع القاف ع
ك واقواق ع دریای محیطك هند جانبنده اولان جزیره لردن بریدر که آنده عظیم بالاقدر ختلو
اولور شویله که یوز ذراع قد چکمش وقلقان کبی مدور ونگاری رنك یپراقلری اولور ویپراق دیبنده
آدم باشی وچهره سی کبی گوزلر وقولاقلر وبورون واغز عینی ایله انسان باشنه بکزر میوه سی اولور
روزگار اسدکجه دال وبوداقلری دیبنده وارنجه صارصیلوب میوه سندن واق واق صداسی ظاهر
اولور حکیم اسدی * مثنوی * چونا که وزیدی یکی باد تیز * ازان بیشه برخاستی رستخیز *
سر شاخها سوی ساق آمدی * وزان هر سری واق واق آمدی * اما راقم الحروفك عجائب
المخلوقات وخریدة العجایب وسائر تواریخ معتبره لرده منظوری اولان روایاتك اصحی جزیرهٔ
مزبوره ده واقع شجر واقواق دیدکلری اغاجك هیأتی ویپراغی وچه محرر اوزره اما واقواق
میوه سنك آدیدر بعض میوه سنده آدم کبی اللری وایاقلری وباشی وگوده سی انسان شکلنده
کیمی ارکك ذکری وخصیه نی اولور وکیمی دیشی صاچی وفرجی اولور رایمش وبعض میوه سی گوده سز
یالکز باش اولور رایمش جمله سی پرچملرندن آصیلو کبی بتر ایمش تمام کماله ایردکده اوج کره واقواق
دیو چاغروب یره دوشر واول جزیره ده اولان وحوش وسباع یره دوشنی یرلر بچه بازرگانلرك
کشتیلری باد مخالف سببی ایله اول جزیره یه دوشوب آنده ذکر اولنان قدرت یزدانی وحکمت
سبحانی یی گورنلردن منقول ومرویدر اما تحفة الاحبابده برعجیب اغاجدرکه هر گون وقت صباح
بهار ووقت شامده خزان اولور وفرهنك میرزاده مسطوردر که بر طاغ آدیدر که آنده التون معدنی
واردر وشول مرتبه چوقدر که اول حدوده قریب اولان آدملرك کوپکاری قلاده سی التون اولور
ایمش مزبور اغاجه الف اولك حدفیله ك وقواق ع دخی دیرلر استاد لطیفی بیت هربد نفس
که آید در حقم از رقیبش * هم موی من بنالد همچون درخت وقواق * حکیم خاقانی بیت
بسی نماند که بر روح در زمین ختن * سخن سرای شود چون درختك وقواق ك وثاق ع فتح
ثاء مثلثه ایله خانه معناسنه در شیخ عطار منطق الطیر بیت خورد عیاری بدان دلخسته باز *
با وثاقش برد سنی بسته باز * حکیم انوری بیت دوش سرمست آمدم بوثاق * باحریفی همه
وفا و وثاق * ومحل وجای ومکان معناسنه شیخ عطار در پندنامه بیت دورباش ای مرد

مرد از اهل نفاق * در جهنم دان منافق را وثاق * عربیده کسر واو ایله * وثاق الخیل الذی یوثق
به الحیوان * عبارتیله تفسیر اولنمشدر ك ورق ع ایکی معنایه در اول کاغد معناسنه که
جمعی اوراق گلور ننگم طالب آملی بیت اوراق کهنهٔ که بمی کهنه میرسد * ذوقی که در پیاله بود
در پیاله نیست * ثانی اغاج یپراغنه دیرلر شیخ سعدی بیت برك درختان سبز در نظر هوشیار
هر ورقی دفتریست معرفت کردکار * وگل وسائر شکوفه نك برگی معناسنه خواجه سلمان بیت
صفحهٔ روی تو تا دید بیکبارگی * باد ورق باز کرد از گل واز یاسمین ك ورنق ع سکون راء
مهمله وفتح نونله بهرام گورك کوشکی نامیدر ك وزق ع فتح زاء معجمه ایله بمعنی وزخ مرقوم
ك وسق ع فتح سین مهمله ایله التمش صاعدن عبارتدر که التمش درت بیك سکز یوز درهمدر
ك وشاق ع فتح شین معجمه ایله اوج معنایه گلور اول نکلی قفتان ثانی معروف دریسی
مقبول بر جانوردر که کورك ایدرلر توبی بیاض وجا بجا سیاه بنکاری اولور نافه سی بغایت معتبردر
پادشاهلره ووزرا وکباره مخصوص گورکدر روایت اولنور که قوای مختلفه سی واردر پوست
ظهرینك طبیعتی حار ویابس وحرارت لطیفی صفا بخشای لابسدر سخونتی اعتداله قریبدر
وخاصه سی قوت جماعیه سی تحریك ووجع ظهر ومیانی دافعدر وکلی مثانه ده اولان علل
بارده یه نافعدر محرور المزاج اولنلرك وجودینی تسخین واثر حرارتی بدنه تمکین ایدر اما نافه سی
حرارت وبرودتده معتدل ولبسنك نفعی ظاهر وعلت بواسیره دفعی باهردر ومتصل لبسنه اعتیاد
دافع انواع بواسیردر وقلبه قوت وسرور ویردوکی بالاتفاقدر ثالث مژده وبشارت معناسنه در
میر نظمی هروی بیت رسیده زجانان وشاق وصال * دهم نقد جان را باین خوش مقال *
ك مع الکاف * واشنك ع سکون شین معجمه وفتح نونله بمعنی چوپك زن یعنی سرپاسبانان
چارشو وبازار ومحله بکجیلرینك باشیدر کذا فی فرهنك جهانگیری ك واك ع بوزن خاك
گوك رنکلو بر قوشدر اکثر صولر کنارنده اوتورر مجد همکر * قطعه * برفست ریزان در پای
کلبن * زاغست باز آن بر جای بلبل * در حلق نخجیر آبست ریزان * در کردن واك موحست
چون غل ك وایزك ع سکون یای تحتانی وفتح زاء معجمه ایله شرارهٔ آتش یعنی آتشدن
چقان قغلجم ك وباسك ع فتح باء موحده وسین مهمله ایله بمعنی خمیازه که دهان دره وفاژه دخی
دیرلر کذا فی المؤید ك وتك ع فتح تاء مثناة ایله بر کوچك قوشدر عربیده سلوی دیرلر ك وردك
سکون را وفتح دال مهملتین ایله بمعنی چمین شرفنامه ده وردوك مرویدر ك وردوك ع سکون
را وضم دال مهملتین وواو معروفله غله صاپیله اورتلمش خانه وردوك دخی دیرلر هندی لسانینده
چپر دیرلر ضمتین ایله ك ورشك ع سکون راء مهمله وفتح شین معجمه ایله اطبا وعطارلر ادویه
باغلدقلری بز پارچه لرینه دیرلر وشرك دخی دیرلر کذا فی المؤید ك وزك ع فتح راء مهمله ایله
بر چالیدر که آتشی غایت تیز اولور رخبازلر وبر یانجیلر آنی تنوره یاقرلر تنوری در حال قزدرر
حکیم سوزنی * قطعه * بی عطای ورك نفرماید * که عطای کلیچه پرورکست * پخته باید
کلیچه بیش از عید * کاندرین یکد وروز روز شکست * عربیده بمعنی سرین یعنی اوتوراق یری
وسکون راء مهمله ایله یته عربیده سرین اوزرینه طیانمق معناسنه ك ورکاك وورکاع ع
کلاهما بسکون الراء المهمله وفتح الکاف مرغ مردار خوار یعنی چیلاق ابوالعباس بیت بجای

مشك نبوند هیچكس سركین * بجای بازند اند هیچكس وركاك * استاد فرخی بیت كربكید
بطلس اندر جای * كمتر آید همای ازوركاك * ادات الفضلاده بردرنك پرنك دركه شیركنجشك
دخی دیرلر ؤ وزك ؤ فتح زاء معجمه ایله ایكی معنایه در اول براغاجدركه بعه دخی دیرلر عربیده
غرب دیرلر ثانی قوربغه كه وزغ وجغز ویزك دخی دیرلر ؤ وشرك ؤ سكون شین معجمه وفتح
راء مهمله ایله بمعنی ورشك مرقوم كذا فی فرهنك جهانكیری والمؤید ؤ وشك ؤ فتح شین معجمه
ایله تیزلك سرعت معناسنه ابوالمعانی بیت هركه وشك میكند در عمل كارخویش * میشود
اوعاقبت نادم ومحنت كشد ؤ وشمك ؤ سكون شین معجمه وفتح میمله بمعنی پای افزار كذا فی المجمع
ؤ وكشك ؤ فتح كاف وشین معجمه وسكون میمله ساقز اغاجی در بعضیلر آنك یمشی در دیدیلر
ؤ ولشك ؤ فتح لام وسكون میمله بودخی ساقز اغاجنك آدیدر وكشك كبی یمشنه ده دیرلركه
تركیده وجد نه دیرلر عربیده حبة الخضرا دیرلر ؤ ونجنك ؤ فتح نونین وسكون جیمله ریحان كه
فتح جیمله ده جائز شاهسپرم وشاهسپرغم وشاهسپرهم دخی دیرلر خسروی بیت ونجنك را
همی نمونه كند * در كلستان بزلف ونجنكی ؤ ونشك ؤ فتح نون وشین معجمه وسكون میمله
بودخی وكشك معناسنه در یعنی حبة الخضرا ؤ ونوشك ؤ فتح نون وشین معجمه وسكون واو
ایله بمعنی ونشك مرقوم ؤ ویك ؤ سكون یای تحتانیله بمعنی ای نیك بخت عربیده ویحك دیرلر
ؤ مع الكاف الفارسی * وارنك ؤ فتح راء مهمله وسكون نونله تخملق قوبیلان خیاركه بادرنك
وشین دخی دیرلر كذا فی فرهنك جهانكیری ؤ واذارنك ؤ فتح ذال معجمه وراء مهمله وسكون
نونله ترنج كه بادارنك وبادرنك دخی دیرلر كذا فی المجمع ؤ وتنك ؤ فتح تاء مثناة وسكون
نونله اوزم صالقمی خوشهٔ انكور معناسنه ؤ ورنك ؤ فتح راء مهمله وسكون نونله كتاب
السامی ده یامه معناسنه ركوكبی اما فرهنك جهانكیریده بزده ودلبند وكتاننك سیرك اولان یری
وبرسبب ایله دلنمش یری كوزه مك واورمك معناسنه در ؤ وزنك ؤ فتح زاء معجمه وسكون
نونله ؤ وژنك ؤ فتح زاء فارسی وسكون نونله كلاهما بمعنی ورنك مرقوم كذا فی فرهنك جهانكیری
اما فرهنك میرزا ابراهیمده بمعنی پیوند وآرایش جامه وپوستین یعنی قفتانده وكوركده اولان
زینت معناسنه مرویدر ؤ وسترك ؤ سكون سین وفتح تاء مثناة وراء مهملتین ؤ وسترنك
سكون سین ونون وفتح تاء مثناة وراء مهملتین ایله ایكی معنایه كلور اول ایت بورنی دیدكلری
نسنه ثانی خطمی برّی معناسنه در ؤ وشفنك ؤ سكون شین معجمه ونون وفتح فایله بمعنی
خرقه كه عربیده فرفخ وبقلة الحمقا دیرلر ؤ وشنك ؤ فتح شین معجمه وسكون نونله ایكی معنایه
كلور اول دمورمیلدركه آنكله دولابده پنبه‌دن دانه‌یی آیررلر لواحد من الشعرا * قطعه *
كر پری دست سوی نان زانت * درفراخی وكاه نعمت تنك * بكنی هردو چشم خویش زبخل *
همچوحلاج دانه را بوشنك * ثانی خرمن خربزه وهندوانه وخیار وامثالهم یعنی منه كورلك
كومه ایله یتغی معناسنه در وشنكه دخی دیرلر ؤ وكوك ؤ فتح واوین وسكون كافین ایله آواز
سك یعنی كوپك اولومسی اوله ویاخود اورمسی اوله ؤ وننك ؤ فتح نون اول وسكون ثانیله
ایكی معنایه در اول برایپدركه ایكی اوجنی دیواره یقین یرده قازقله برمحكم باغلیوب اوزرینه اوزم
صالقملری آونكی دیزرلر حكیم سوزنی بیت احسان توبسان وننك سیلی است * درخوشاب

درّ خوشاب خوشهٔ انكور بروننك * وله ایضا بیت نبود عجب زدولت شام ادبنام او * كردد
رحیق مختوم انكور بروننك * ثانی شرفنامه ده اوزم اغاجنك صاپی كه آندن صو ایچرلر استام
فرخی بیت شادباش ای دوچشم دشمن تو * سال وماه از كریستن چوننك * فرهنك
وفائیده اوجی بودانمش اوزم چبوغی روایت ایدوب مرقوم فرخی بیتنه متمسك اولمش وتحفة
الاحباب ده مطلقا تاك معناسنه درو فرهنك میرزاده معنای اوله مرویدر ؤ ونك ؤ سكون نونله
ایكی معنایه در اول درویش ومفلس بی نوایه دیرلر حكیم سوزنی بیت زین شعرشاعرانرا كرده
یقین كه من * ازهزل وجد توانكرم اززروسیم ونك * وله بیت منت پذیرباشی منت نهند نی *
كزتوغنی شوند بروزی هزارونك * منصور شیرازی بیت نهال باغ جلال ترست كردون ونك *
زكوة كنج عطای تراست قارون ونك * ثانی ركیك وكریه معناسنه فرهنك جهانكیریده برنوع كوك
كدیدركه قوروغی اولمز دریسن كورك ایدرلر وبردخی دیرلر مجمع الفرسده تهی وخالی معناسنه حكیم
سوزنی بیت ما ازشما زآدمیان نیم تنكدست * كزمعصیت توانكرو ازطاعتیم ونك * اما بوبیتدن
تهی وخالی معناسی چیقماز چونكه معصیتدن غنی دیدی طاعتدن مفلس اولمق معناسی انسب
واقربدر ؤ وهنك ؤ فتح ها وسكون نونله اوج معنایه در اول حلقهٔ چوبین یعنی اغاج حلقه
بعض ایشده استعمال اولنور شكم شاعر بیت چون برون كرد ازو بزور وهنك * درزمان
دركشیده محكم تنك * ثانی برتخمدر عورتلر سموزاولمق ایچون تناول ایدرلر غایت نرم اولور
ولعابی چیقار بذرقطوناكبی ثالث دم آبدركه بنور كذا فی التحفه ؤ مع اللام * وال ؤ عظیم
الخلقه بربیوك بالقدرشویله كه كمی یه اوغراسه ضرری اصابت ایدر دریای محیطده اولور حكیم
اسدی بیت كه این ماهی است آنكه خوانند وال * وزین مه پس افتد هم اندوبال * فرهنك
جهانكیریده ماهیٔ فلوس دار یعنی پوللی بالق كمال اسمعیل بیت دین زد رویشان طلب تو
خواجكان باشكوه * زانكه كوهر ازصدف یابی نه ازماهیٔ وال * مجمع الفرسده دخی ماهی
دمدار در استاد عضایری رازی بیت بوجل همت برمن عطا فرستد شاه * كه كركد نش
نتابد نه نیزماهی وال ؤ واغل ؤ كسر غین معجمه ایله مفت باده خوار یعنی مجالس وصحبت باده یه
بی تكلیف واروب طرح ثقلت ایدن كران جان طفیلی معناسنه در ؤ وبال ؤ فتح باء موحده
ایله خطا وكناه معناسنه شیخ عطار بیت بخرد دانش وبالست ای پسر * علم مرغ وعقل بالست
ای پسر * وعربیده كواكب سیاراتك اوجدن حضیضه رجعتنه دیرلر ؤ ورل ؤ فتح راء مهمله
ایله برجانوردر سقنقوره بكزر اما میانلرنده فرق بودركه ورل بیابانلرده سقنقور نیل ارماغی
كنارنده اولور برفرقی دخی بودركه ورلك باشی یاصی اولور سقنقورك سوریدر وورلك لونی صاری
قزله مایل ودریسی درشتدر سقنقور ابلق ویشل وصاری وسیاه وبیاضده بولنور ودریسی
املس ونسواولور ؤ وژل ؤ فتح زاء فارسیله كرتنكله در ؤ ونكول ؤ سكون نون وضم كاف
وواو معروفله كارنده قوی وچاپك وچلد اولانه دیرلر ادات الفضلاده وشكول مرویدر ؤ ویشل
سكون یای تحتانی وفتح شین معجمه ایله قورد اشنی دیدكلری علتدركه فضلات دم وصفرادن
عارض اولور ؤ ویل ؤ سكون یای تحتانیله ویك معناسنه وای سنی دیمك اولور شمس
فخری بیت دردفلك شكایتی آردبنزد شاه * پاسخ زچرخ نشود الا كه ویل ویك * ویك كسی

واوایله ینه ویل معناسنه دراغلب اوقاتده بر بریله مترادف استعمال اولنور لفظ عربیدر رودرت معنایه استعمال اولنور اول معنای مرقومه ثانی بمعنی افسوس وحیف ابوشکور بیت بداندیش ودشمن پرازو یل جوی * که تاچون ربایدازوجفت اوی * ثالث جهنمده بروادینك آدیدر رابع بمعنی هلاك عربیده دخی معنای اوله ومعنای ثانیه استعمال اولنور لشیخ بهاءالدین العاملی * قطعه * اغتص بریقی کتحسبی الحاسی * اذاذکره وهولعهدناسی * ان مت وجمرة الهوی فی کبدی * فالویل اذن لساکن الارماسی ك مع المیم * وارم ع فتح راء مهمله ایله بمعنی ورم که آماس دخی دیرلر وجود انسانده اول شیشه دیرلر که وجعی اوله ك واشم ع فتح شین معجمه ایله برادمق آدیدر وبرشهرك آدی اولمق اوزره ده مرویدر ك وام ع ایکی معنایه در اول بورج که عربیده دین دیرلر شمس فخری بیت کیست انکو سپهر میخواهد * درت ازخاك درکهش باوام * وبرشاعر عارف دیمشدر بیت زن مخواهی اکرت دختر قیصر بدهند * وام مستانی اکروعده قیامت باشد * ثانی بمعنی بام بوایکی معنادن غیری فامك اوج معناسیله ده مترادفدر اول جهتله که باوفا وواوحرفلرینك تبادل وتواخیسی واردر ك واهم ع فتح هاایله اوج معنایه در اول بیله اولمق ثانی زینت وآرایش ثالث پوسق دیدکاری جانوردر کذافی فرهنك جهانکیری ك ورام ع فتح راء مهمله ایله اوج معنایه در اول سهل وسبك دسنه لره دیرلر حکیم ناصر خسرو بیت جهان پرازخس وپرخاروپرورام شدست * اکرکلام همی بی ورام باید کرد * استاد فرخی بیت عطای او بورام ست زایرانش را * کمان مبرکه جز اوکس عطادهد بورام * ثانی برمتاع بیع اولدقدن صکره برعلت ایله بهاسندن نقص اقتضا ایلیه اکا ورام ووارام دخی دیرلر ثالث معجم البلدان صاحبی نقل ایدرکه ری مملکتنده برشهر واردر اسمنه ورام دیرلر خلقی شیعه درلر حالا ورامین دیمکله مشهوردر ك ورزم ع فتح راء مهمله وسکون زاء معجمه ایله فرهنك جهانکیریده آتش معناسنه در حکیم سوزنی بیت تیرو تاب تودردیده بدخواه توباد * تابودراستی تیرکج ازتاب ورزم ك ورم ع فتح راء مهمله ایله بمعنی آماس بروجعلی شیشدر چکرده وکوکس ایچنده وسائر اعضاده دخی اولور میرنظمی بیت هرکرا درجکر ورم باشد * اوبهپوان درالم باشد ك ورهم ع سکون راء مهمله وفتح هاایله سخن سخت ودرشت یعنی برسوزه دیرلر که ایکی وجهله اوله یامتین ومحکم ومعنی دار یاخود خاطره طوقنوب الم ویره ایکی معنایه ترتیب اوزره ابوالمعانی بیت شود مقبول اکردرهم بکویی * مکوورهم مشوهرکز دلازار ك وشم ع سکون شین معجمه ایله بخار معناسنه در عموما حکیم فردوسی درصفت اژدها بیت دوچشم ازبرسرچودوچشمه خون * زوشم دهانش جهان تیره کون * وایام شتاده لاسیما بهاره قریب وقتده اولان بخار که هواده حاصل اولور خصوصا که نزم دخی دیرلر حکیم سنائی بیت کشت پرازابر ووشم چشم جهانی ازانك * خرمن مهرست وماه قندز شب پوش او * بعض فرهنکلرده نقش وتصویر معناسنه ده مرویدر ك مع النون * وابردن نان ع یعنی اتمکی بشمك ایچون یاهی ایلمك کذافی المجمع ك واپس جستن ع کیرویه صچرامق وکیرواوتورمق فتح جیم وسکون سینله در میرنظمی بیت جست واپس زز یرشمشیرش * جزکریختن نماند تدبیرش ك واپستن ع فتح باء فارسی وتاء مثناة وسکون سین مهمله ایله بمعنی واپس جستن ك واپسین

ك واپسین ع فتح باء فارسی وکسر سین مهمله وسکون یای تحتانیله صکره کی وصوکده قلان هرنسنه ده استعمال اولنور مثلا نفس واپسین دیرلر صوك نفس معناسنه وبرقومك اسلافی کیدوب کیرو قلانلرینه دیرلر وامامدن صکره کیروده اولان جماعت ومأکولات ومشروباتدن صکره استعمال اولنان والحاصل جمیع حالاتده هرنه که کیروده اوله اکا دیرلر ك واپکیدن ع فتح باء فارسی وکسر کافله آفزه آتمق میرنظمی بیت کرفته بکف واپکیده چنان * که بد دانه وکشته آندم نهان ك واچیدن ع کسر جیم فارسیله دیرمك ودوشرمك معناسنه در ك واخانیدن ع متعدیٔ واخیدندر ك واخیدن ع کسر خاء معجمه وسکون یای تحتانیله فرهنك جهانکیریده پنبه دوشرمك معناسنه در اما مؤید الفضلاده ازهم جدا کردن یعنی بربرندن آیرمق ك واخورانیدن ع متعدیٔ واخوردندر ك واخوردن ع ضم خاء معجمه وواومعروف وسکون راء مهمله ایله اسرکمك وقایرمق یعنی برکسنه نك غمن وفکرین چکوب وآنکیچون غمناك اولوب اسرکمك معناسنه میرنظمی بیت چودیده نوجوان تازه واخورد * بکیردست اودرخانه اش برد ك واداشتن ع کیروطوتمق معناسنه درهرنه اولورسه کرك محسوسا کرکسه معنا اولسون میرنظمی بیت چون اوواداشت ازجمله مکاره * همه کردند صد تحسین وصدزه * بوسکزلغت جمله مصدردر ك وادیان ع کسر دال مهمله وفتح یای تحتانیله بمعنی بادبان بردارودر اکثرچا ایله استعمال اولنور کذافی المجمع ك واراندن ع فتح راء مهمله وسکون نونله سورمك وبرابر ایلمك معناسنه در ك واردان ع سکون راوفتح دال مهملتین ایله اوقلاغوکه آنکله خمیردن یوفقه آچارلر ودخی چوال وغرار معناسنه در ك واردن ع سکون را وفتح دال مهملتین ایله ایکی معنایه در اول اورق که اکمکجیلر خمیراوزرینه صاچرلر اوقلاغوبه یاپشمسون دیو ثانی مامی معناسنه که عربیده قابله وترکیده ابه دیرلر اما مجمع الفرسده اول اغاجدرکه اتمك خمیرین آنکله یاصی ایدرلر ترکیده اوقلاغو دیرلر عربیده ثونیا دیرلر ضم ثاء مثلثه وفتح واو ونون وسکون یای تحتانیله ك واردین ع سکون راویای تحتانی وکسر دال مهملتین ایله بمعنی مامی یعنی قابله شاعر بیت زن آبستن چوباشد وقت زادن * بباید واردین را دست دادن ك وارن ع کسر راء مهمله ایله دیرسك که عربیده مرفق دیرلر کسر میم وسکون را وفتح فا ایله بومعناده بوزن ضامن در لکن فتح را ایله بوزن دامن دخی جائزدر لواحد من العلما * قطعه دروضو دست شوی تاوارن * هست مسلم شوم بتوضامن * پایها کرنشوید ووارن * زاهل بدعت شوی کشم دامن * اغاجی بیت زمانی دست کرده جفت رخسار * زمانی جفت زانو کرده وارن ك وارن ع ضمه صریحله مختصر واروندرکه معکوس معناسنه در کذافی المؤید ك واروون ع ضم راء مهمله وواومعروفله معکوس ومقلوب ومنحوس ومنکوب معناسنه استادلبیبی بیت ندانم بخت رابامن چه کینست * بکه نالم بکه زین بخت وارون * شمس فخری بیت ایاشهی که هرآنکو خلاف اندیشد * بودهرآینه دربخت دولت وارون ك واریدن ع کسر را وسکون یای تحتانی وفتح دال مهملتین ایله اواریدن واوباریدن لفظندن مخففدر یوتمق عربیده کی ابلع معناسنه ابوالمعانی بیت زجور چرخ فلك زهرها که واریدم * که دشمنان نکند آنکه دوستان کردند * ودخی برایشه بجد اولمق معناسنه در ك وارین ع بمعنی وارن مرقوم

ﮒ واژگون ﮒ سکون زاو ضم کاف فارسیله یعنی واروں یعنی معکوس ومقلوب میر مغیث
محوی * رباعی * صد تجربه وصد آزمون درکارست * صد عقل برای یك جنون درکارست *
تو طالع ارجمند داری بگریز * کانجا همه بخت واژگون درکارست ﮒ واژیدن ﮒ
کسر زاء فارسی و زاء معجمه ایله ده جائزدر حالی بر آدم برکمسنه‌یه دیمك میر نظمی بیت
یار تنها زدیگران دیده * همه درد درون واژیده ﮒ واسرشدن ﮒ فتح سین وسکون راء
مهملتین ایله خسته هنوز افاقت بولمشکن تکرار خسته اولمق اول حالته اطبا نکس دیرلر
ضم نونله ﮒ واسرنگیدن ﮒ فتح سین وراء مهملتین وسکون نون وکسر کاف فارسیله
طولنمق معناسنه ﮒ واشدن ﮒ ضم شین معجمه ایله آچق اولمق وآچلمق کشاد کردن
وکشودن معناسنه میر نظمی بیت همه اسرار دل واشد زافغان * بگرد روز وشب نالان
وگریان ﮒ واکردن ﮒ آچمق وقاپمق وخراب ایلمك کشادن وربودن وویران کردن
معنالرینه‌در ﮒ واکردانیدن ﮒ متعدی واکردن در ﮒ واگردیدن ﮒ فتح کاف فارسیله
دوندرمك وله ایضا بیت کدوا کردید برسر چرخ گردون * غم واندوه بردل کرد افزون *
ﮒ والان ﮒ یعنی پالان وپهلوان معناسنه‌ده مرویدر وله بیت کسی نامد به پیش او بمیدان
نیاید کارزارش مرد والان * فرهنگ جهانگیریده رازیانه معناسنه‌در شاه ناصر خسرو
* قطعه * که دانست کاین تلخ وناخوش هلیله * حرارت برآند زترکیب انسان * که فرمود
زاول که در دشکم را * فرو رباید از چین واز روم والان ﮒ وامران ﮒ سکون میم وفتح راء مهمله
ایله چین دیارندن کلور بردارو در کذا فی الاداة ﮒ وانسان ﮒ سکون نون وفتح سین
مهمله ایله آنجلین وآنك کبی دیمکدر لفظ مرکبدر واو وآن ایله سان کلمه لرندن که سان
ادات تشبیه در ﮒ وان ﮒ ایکی معنایه در اول مملکت آذربایجانده سرحدده واقع
واقع برقلعه متین وولایتنك آدیدر ثانی یعنی شبیه ومانند که ون دخی دیرلر ﮒ وانگرستن ﮒ
کیرو باقمق اکثریا آدم کیدرکن آردینه باقق واقعا ولور ابو المعانی بیت زکوبت چون روم
بیرون بماند در قفا چشم * که در دل صد هزاران حسرت از بس وانگرستم ﮒ واهم آمدن ﮒ
بربره دیرلمك وجمع اولمق وبوزلمق معناسنه‌در ﮒ وراستادن ﮒ سکون را وسین مهملتین وکسر
همزه ایله ایله ایاق اوزره طورمق وله بیت بباغ از حسرت قدت که سرو وعرعر وشمشاد *
نکه کرده به پیرامن وراستاده بیك پارا ﮒ ورتافتن ﮒ سکون راء مهمله وفا وفتح تائین مثناتین ایله
دیمك وبوکمك ودوندرمك معنالرینه‌در ﮒ ورخاستن ﮒ سکون را وسین مهملتین وفتح خاء معجمه ایله
یرندن قالقمق قیام معناسنه مستقبلنده خانك فتحه‌سن کسره‌یه وسین زایه ابدال اولنوب
ورخیزد دیرلر ﮒ ورداشتن ﮒ قالدرمق وکوترمك ویوقاروطوتمق معناسنه ﮒ وردان ﮒ سکون را
وفتح دال مهملتین ایله ایکی معنایه‌در اول بوربجیلر خمیر آچدقلری اوقلاغو ثانی خانه بالا
یعنی فوقانی اوکه وردانه دخی دیرلر ﮒ ورزکن ﮒ سکون راء مهمله وفتح زاء معجمه وکاف ایله
یعنی کوزه پرآب یعنی صوطلو برداق کذا فی المؤید ﮒ ورزیدن ﮒ سکون راء مهمله وکسر
زاء معجمه ایله اوزنمك وعادت ایدنمك مولانا جامی بیت چه زمارسم ستم ورزیدن * چه زتو سر زکرم
پیچیدن * کمال خجندی بیت بخوبان مهرورزیدن چه کارست * رخش ماهست مه بدز چه

چه کارست * بعض فرهنگلرده زراعت یعنی کشت کردن معناسنه ﮒ ورستان ﮒ سکون
راوکسر سین مهملتین وفتح تاء مثناة ایله ﮒ ودرستان ﮒ فتح دال ورا وسکون سین مهملات
وفتح تاء مثناة ایله امت معناسنه‌در کذا فی المجمع ﮒ ورسن ﮒ سکون را وفتح سین مهملتین
ایله یعنی بند بارسن یعنی اول بند که رسن ایله اوله ودخی رسن معناسنه‌ده اولور ﮒ ورشان ﮒ
فتح راء مهمله وشین معجمه ایله موسیقی‌ده بر پرده آدیدر وسکون را ایله قمری دیدکلری خوش
آوازقوشدر ﮒ ورشتن ﮒ فتح راء مهمله وتاء مثناة وسکون شین معجمه ایله یعنی شستن یعنی
یومق عربیده غسل معناسنه میر نظمی بیت چو ظاهر شد سحر برخاست ازجا * وضو کرده
ورشته دست وروا ﮒ ودرشتان ﮒ سکون راء مهمله وکسر شین معجمه وفتح تاء مثناة ایله
ﮒ ورشنان ﮒ فتح راء مهمله ونون وسکون شین معجمه ایله کلاهما یعنی ودرستان وورستان
یعنی امت استاد دقیقی بیت شفیع باش برشه مرا بدین ذلت * چو مصطفی برادار
مرورشنانرا ﮒ ورغن ﮒ سکون راء مهمله وفتح غین معجمه ایله اعضاده ظاهر اولان یومریجه ات
ویاخود ریح منعقد اولمش اوله جوز قدر دخی ایری اولور ورغان دخی دیرلر کذا فی فرهنگ
جهانگیری ﮒ ورفان ﮒ فتح راء مهمله مشدده وفا ایله شفیع معناسنه یعنی شفاعت ایدیجی
شمس فخری بیت دشمنانرا کین او بس منتقم * مجرمانرا عفو او بس ورفان * مسعود غزنوی
بیت دادم بلاء وکرنه کنم چاره خویشتن * مدح امیرون دتو آدم بورفان * لنك سکاکی بیت
دمستی چون باکنه از شوق امرزش شها * دوست پیش تو من ورفان آورده‌ام ﮒ ورکردن ﮒ
طیاندرمق وقالدرمق وقوپارمق ویاتمق ویاندرمق وآتمق وبیمك مذکور معنالره محلنه کوره
استعمال اولنور ﮒ ورگشتن ﮒ سکون راء مهمله وفتح کاف فارسیله ایکی معنایه‌در اول
دونمك ودوندرمك ثانی یوق اولمق معناسنه برگشتن دخی دیرلر ﮒ ورنام نهادن ﮒ آد وکنیه
والقب قومق معناسنه ﮒ ورنان ﮒ فتح راء مهمله مشدده ونونله یعنی ورفان مرقوم ﮒ ورنجن
وورنجین ﮒ اول فتح راء مهمله وجیم وسکون نونله ثانی فتح راء مهمله وسکون نون ویای تحتانی
وکسر جیمله بلازك که ابرنجن وبرنجن دخی دیرلر عربیده سوار دیرلر کسر سین مهمله ایله میر نظمی
بیت مزین کشته ساعد باورنجن * فلك کفتا جهان ازدیده روشن ﮒ ورنشستن ﮒ سکون
راء مهمله وکسر نون ایله اوتورمق وآت اوزرنده اولمق ﮒ ورهمین ﮒ فتح راء مهمله وسکون ها
ویای تحتانی وکسر میمله آرپه وبغدای اونی ایله مخلوط بشمش اتمك عربیده علیث دیرلر حدیث
وزنی اوزره کذا فی المجمع ﮒ ورهین ﮒ فتح راء مهمله وکسر ها وسکون یای تحتانیله یعنی ورهمین
مرقوم ﮒ وزان ﮒ فتح زاء معجمه ایله وزیدن لفظندن اسم فاعلدر اسیجی معناسنه ابو المعانی
در نعت شریف بیت برباغ امل بادکرم هست وزان چون * سرسبز بود نخل امیدم بدو عالم
ﮒ وژفان ﮒ سکون زاء فارسی وفتح فا ایله یعنی ورفان مرقوم ﮒ وزن ﮒ فتح زاء معجمه ایله
سرور ونشاطله صالنوب یورینه دیرلر وعربیده سکون زا ایله طارتمق معناسنه‌در ﮒ وژنین ﮒ
سکون زاء فارسی وکسر نونله دوه سودی وآیرانی معناسنه ﮒ وزیدن ﮒ کسر زاء معجمه
وسکون یای تحتانیله یل اسمك معناسنه عربیده هب الریح وچغتایده اسماك دیرلر کسر همزه
وسکون یای تحتانیله میر علیشیر بیت صبح چون ایسئی صبا ایچکیل قدح کیم بولماغونك *

سین وکوب ایستورکوسی بو باغ دوراندن صبا ع وستان ع سکون سین مهمله وفتح تاء مثناة
ایله ارقه اوستنه یاتمق ویاتمشه دخی دیرلر ع وسنان ع سکون سین مهمله وفتح نونله بمعنی
وستان مرقوم ابو المعانی بیت بنکرد در روز نقش سقف ودرشب اختران * دائما وسنان
کشتن بوده کار هر زنان ع وسن ع فتح سین مهمله ایله بوزن رسن آلوده معناسنه امامی هروی
قطعه * حضرتی کز قدر زیبد کرچه او * دامن همت نکرداند وسن * حارسش کیوان
وبرجیسش ندیم * آفتابش شمع وکردونش لکن * عربیده مقدمهٔ خواب یعنی اویقونک اولی
وله ایضا بیت ازدر دولت در آمد مست وکفت * بخت بیدار مرا این در وسن * وعربی
شعرلرده دخی بو معنایه کلمشدر اشجع الشعرا متنبی بیت ابلی الهوی اسفا یوم النوی بدنی *
وفرق الهجر بین الجفن والوسن * وینه عربیده ضم واو ایله بیاضی چوق اولان کوزه دیرلر وسکون
سین مهمله ایله فارسیده بمعنی بسیار استاد رودکی بیت امروز باقبال تو ای میر خراسان *
هم نعمت وهم روی نکو ووسن بدارم ع وشن ع فتح شین معجمه ایله بمعنی وسن مرقوم کذا فی
فرهنک جهانکیری ع وشیان ع سکون شین معجمه وفتح یای تحتانیه ایله جزا وعوض معناسنه
میرنظمی بیت نکوئی بایدت وشیان بیدار * بدی را کردن بد کار سهلست ع وغستن ع
فتح غین معجمه وتاء مثناة وسکون سین مهمله ایله بمعنی ظاهر وآشکارا ع ولین ع کسر لام ایله
بر نوع قبر چقدر که بریون وداد دخی دیرلر کذا فی فرهنک جهانکیری ع ومیدن ع کسر میم
وسکون یای تحتانیه ایله اولمق معناسنه در ع ون ع ایکی معنایه در اول بمعنی شبه ومانند
منوچهری در صفت اسب بیت یوز جست ورنک فعل وکرک پوی وغرم تک * ببر جه آهو دو
وروباه حیله کورون * ثانی بن مرقوم معناسنه در عربیده نون مشدده ایله اوج معنایه کلور
اول برکسیه دیرلر که امور زمانه سست وضعیف اوله ثانی سنبح که بر مقله چالرلر ثالث بر شورک
آدیدر که حسین قرضی ونی اول شهردندر ونون مخففله حکمای خطا اون بیک سنه یه دیرلر
وهندیلر چنکله دیرلر ع ونیدن ع سکون نون ویای تحتانی وکسر دال مهملهٔ اولی ایله زحمت
چکمک معناسنه ع ویدیدن ع سکون یائین تحتانیین وکسر دال مهملهٔ اولی ایله بمعنی چاره
جستن کذا فی المجمع ع ویدن ع سکون یای تحتانی وفتح دال مهمله ایله یاوی قلمق معناسنه در
ع مع الواو * وارو ع ضم راء مهمله ایله بمعنی وارف مرقوم یعنی غله صاپندن ایتدکاری طبق
کبی نسنه که روستائیلر اوزرنده طعام یرلر ع ورکو ع سکون راء مهمله وضم کاف فارسیله ولایت
خراسانده برشهردر که برقیا اوزرنده واقع اولمش ودرت اطرافندن چشمه لردن لطیف صاف صولر
روان اولمش کذا فی المؤید ع ویو ع ضم یای تحتانی واخفاء واو ایله بمعنی عروس که بیو دخی دیرلر
ع مع الهاء * واخسیه ع کسر خاء معجمه وسین مهمله وسکون یای تحتانیه ایله آتلس پنبه
ویوک معناسنه ع واره ع فتح راء مهمله ایله درت معنایه کلور اول شبه ومانند ثانی نوبت
معناسنه استاد رودکی * قطعه * کل دکر ره بکلستان آمد * وارهٔ باغ وبوستان آمد * وار
آذر کذشت وشعلهٔ او * مشعله لاله زار مان آمد * ثالث رسم وعادت معناسنه رابع کرت
ومرتبت معناسنه که یك واره دو واره دیرلر یك کرت دو کرت دیمك اولور ع وارنکاه ع فتح
راء مهمله وکاف فارسی وسکون تاء مثناة ایله صباح آچلدوغی وقته دیرلر میرنظمی بیت چو

چو وارنکاه شد از جای برخاست * همه اسباب جنک برخویش آراست ع وارسته ع فتح را
وتاء مثناة وسکون سین مهملتین ایله قورتلمش معناسنه مولانا هاتفی بیت ز درماند کیها جدا کن
مرا * بوارستکان آشنا کن مرا ع وارونه ع ضم راء مهمله وواو معروفله ترس عربیده
مقلوب ومعکوس معناسنه که بازکونه وباشکونه وواژکونه وواشکونه دخی دیرلر شاکر
بخاری بیت ای برادر بوکه نالم من * زین جفای سپهر وارونه * حکیم زجاجی بیت چو راز
سپهری دکرکونه بود * جهان درکف دیو وارونه بود * فرهنک جهانکیریده بمعنی شوم
حکیم قطران ارموی بیت ترا عدو نبود مرد طالع مسعود * ترا ولی نبود مرد اختر وارون *
ع واژکونه ع سکون زا وضم کاف فارسی ونونله بمعنی وارونهٔ مرقوم ع وازیره ع کسر
زاء معجمه وسکون یای تحتانی وفتح راء مهمله ایله بمعنی زمان ع واسه ع فتح سین مهمله ایله
پروانه یه دیرلر ابو المعانی بیت پو توشمع رخت کاشانهٔ دل راکرفت * زانکه کردد کرد او دل
واسهٔ پرسوخته ع واشامه ع فتح شین معجمه ومیمله عورات باشلرینه اورتدکاری نسنه که
باشامه ودامنی دخی دیرلر عربیده معجر دیدکلریدر فخر کورکانی بیت وزان بس داد ویرانامه
وبس * همان پیرایه وواشامه وبس * وله بیت زکیسو بت مراده یادکاری * ز واشامه
مراده غمکساری ع واشکرده ع سکون شین معجمه وراء مهمله وفتح کافله جست وساخته
معناسنه ع واشکونه ع سکون شین معجمه وضم کاف فارسی ایله بمعنی وارونهٔ مرقوم ع واشه
فتح شین معجمه ایله ایکی معنایه در اول آنجه دیدکلری اوجی قوش که باشه دخی دیرلر ثانی
قراغوکه صباحه قارشو چایرو چمن اوزرینه دوشر ع والانه ع فتح لام ونونله ریش وجراحت
معناسنه ابو المعانی بیت سینه شد والانه از سوز جکر * به نباشد جز ز دست لطف یار *
ع والغونه وولغونه ع کلاهما بسکون اللام وضم الغین المعجمه وفتح النون بمعنی کلکونه که
عورات یوزلرینه سوردکاری قزلجه در غنجاره وکلغونه وفکر دخی دیرلر شهیدی قمی بیت آن
بنا کوش کز صفا کوئی * برکشیدست والغونه نسیم ع واله ع بوزن ناله ایکی معنایه در
اول بمعنی والاء مرقوم که حریردن اینجه ویوفقه طوقنمش بیاض والوان ایدرلر حضرت مولانا قدس
سره بیت مرا ز معجر نیریز دلق کهنه بسست * برو بروکه بقدر زمانه بد واله * ثانی سراب که
صحراده ایراقدن صو کبی کورینور سیف الدین عارج بیت از شوق روت جانب خور میکنم نکاه
چون تشنه از عطش بسوی واله میرود * کسر لام واظهار ها ایله بیخود وحیران وسرکشته ومتحیر
معناسنه میرنظمی بیت درامورش واله وسرکشته بود * با شراب عشق دل آغشته بود *
ع وامانده ع ایکی معنایه در اول یوریمکدن واشلمکدن یوریلوب قالمش ثانی عاجز وبی طاقت
ودرمانده اولوب قالمش معناسنه ع وامخواه ع سکون میم وفتح خاء معجمه وواو معدوله ایله ایکی
معنایه در اول دین صاحبی که معنای ترکیب بورج استیجی دیمك اولور ثانی ثقلت وتقاضا
ایله نسنه استین اما بو معنی استعاره طریقیله در ع وانسانه ع سکون نون اول وفتح سین مهمله
ونون ثانیله پرکار معناسنه در ع واه ع اظهار ها ایله وای وواخ دخی دیرلر وحیف محلنده
استعمال اولنور ع واهش آمد ع ضم ها وسکون شین معجمه ایله سرخوشلقدن ویا خود
یابلقدن آیلشه دیرلر ع وام جسته ع فتح ها وجیم وتاء مثناة وسکون میم وسین مهمله ایله

کیرو قورلمش یعنی کیرو دونمش صماخ وقیللره صفت اولور که عربیده مقلل دیرلر و قولغه صفت اولور
عربیده قنعاد دیرلر وطورداق صفتی اولور عربیده قالعه ومشمر دخی دیرلر ل وایه ع فتح یای
تحتانیله اوچ معنایه کلور اول حاجت معناسنه فلکی شروانی * قطعه * از بوسه بوسه که
ده‌د راحتی بروح * وز غمزه غمزه که خرد را کند خراب * زان بوسه بوسه اومایه روان *
زان غمزه غمزه اومایه عذاب * مراد ومقصود معناسنه ده کلور مولانا جامی بیت
وایه جامی همین لعلت بود * کر نیاید وایه او وای وای * ثانی حصه ونصیب ولذت معناسنه
شیخ عطار بیت زیر پا آور هوای نفس را * که بود ده وایه های نفس را * ثالث طلمدن خبردار
اولمق استاد عنصری بیت سخن کفتن بجاهل بس خطا نیست * سخن بی وایه کفتن
ژاژخا نیست ل وجه ع سکون جیم واظهار هایله اوچ معنایه کلور اول قیمت وبها معناسنه در
خواجه حافظ * مصرع * وجه میخواهم من آن مطرب که میکوید رسید * ثانی وظیفه معناسنه
خواجه سلمان بیت خورشید طلعتا وزرای تو وجه من * اکنون سه ماه رفت که تأخیر میکنند
ثالث خرج ومصرف معناسنه شاعر بیت بنکدسنی از آن رو بساخت غنچه که اورا * زریست
اندک وصد وجه ناز کست بر آن زر ل وخشینه ع سکون خا ویای تحتانی وکسر شین معجمتین
وفتح نونله ایکی معنایه کلور اول بر جانور آدیدر ثانی هر بیاض نسنه یه دیرلر کذا فی فرهنگ میرزا
ابراهیم ل وربوشنه وورپوشه ع کلاهما بسکون الراء المهمله وضم الباء الفارسی عروس
وزنان باشلرینه باغلدقلری که عربیده مقنعه دیرلر کذا فی المجمع ل ورچه ع سکون راء مهمله
وفتح جیم فارسیله وکسر جیمله ده استعمال اولنور اگرچه دیمکدر ماقبلنده اولان کلامه مدد
اولنور ل ورداته ووردنه ع کلاهما بسکون الراء وفتح الدال المهملتین والنون ایکی باشی
ابنجه اورتاسی یوغون بر نوع اوقلاغودر که چوچه وپیواره وکردنه دخی دیرلر هندی لساننده
پیلن دیرلر شاعر بیت فلک کشته نست مانند بورک پز * اکر خواهی زند وردانه بر سر ل وردوک
سکون را وضم دال مهملتین وواو معروفله غله صاپیله اورتلمش خانه مختصر که وردوک دخی دیرلر
هندی لساننده چپر دیرلر ل ورده ع سکون را وفتح دال مهملتین ایله کوکرجین یواسی
وکوکرجین برجی شمس فخری بیت حمام آسا صعود آسمانی * فراز قصر قدرش ورده باشد
عربیده آل رنکه دیرلر ل ورزه ع سکون راء مهمله وفتح زاء معجمه ایله اوچ معنایه کلور اول
حاصل ایتمک ثانی زراعت وحراثت ثالث عمل وحرافت معناسنه ورز دخی دیرلر کذا فی التحفه
ل ورزیده ع سکون راء مهمله وکسر زاء معجمه ایله ورزه مرقومک اوچ معناسنک ده مفعولیدر
واول کسنه یه دیرلر که بر اشده ویاخود بر فعلده زیاده تجربه سی وممارستی اوله ودخی اول نسنه یه
دیرلر که ال ایله چکلمش اوله دری کبی وآنک امثالی نسنه‌لر کبی کذا فی التحفه ل ورطه ع سکون
را وفتح طاء مهملتین ایله بتاق اولان بالچق واستعاره طریقیله خوف ومخاطره اولان نسنه‌لر
شاعر بیت تهمت بی کنهان رسم قدیمست ایدل * رخت خود را که ازین ورطه مسلم برداشت
ل ورغاره ع سکون راء مهمله اولی وفتح غین معجمه وراء ثانیه ایله اعضاده ظاهر اولان یومری
نسنه که وجعی اولمز اهل طوس لغتیدر ل ورقه ع سکون راء مهمله وفتح قافله نام عاشق
کلشاهدر که لیلی ومجنون ووامق وعذرا کبی نظمه کتوروب کتاب ایلمشلردر قدما نظمیدر و عربیده

وعربیده اسماء اضداددندر هم کریم وهم خسیس معناسنه در وفتحات ثلثه ایله کاغذ ومکتوب
معناسنه در ل ورکاه ع سکون راء مهمله وفتح کاف فارسیله کلخن معناسنه در ل ورکرده ع
سکون رائین مهملتین وفتح کافله اوباندرمق معناسنه استاد لطیفی بیت چراغی کر خدا
ورکرده باشد * بجا از باد دیوان مرده باشد ل ورکوه ع سکون راء مهمله وضم کافله عراق
عجمده برشهر آدیدر حالا برقوه دیمکله مشهوردر ابرکوه وبرکوه دخی دیرلر ل ورنجه ع فتح راء
مهمله وجیم وسکون نونله بر پهلوان والانی نامیدر سر لشکر روس ایدی ل ورنه ع سکون راء
مهمله وفتح نونله یوخسه دیمکدر شیخ سعدی * قطعه * بنده همان به که ز تقصیر خویش *
عذر بدرکاه خدای آورد * ورنه سزاوار خداوندیش * کس نتواند که بجای آورد *
ل ورواره ع سکون راء مهمله اولی وفتح واو وراء ثانیه ایله اول فوقانی خانه در که برخانه نک
اوزرنده یاپلمش اوله برباره دخی دیرلر ترکیده چارطاق عربیده علویه وغرفه دخی دیرلر کذا فی فرهنگ
وفائی میر نظمی بیت مکر روزی به ورواره نشسته * که در بر روی بیگانه ببسته ل وروره ع
سکون راء مهمله اولی وفتح واو وراء ثانیه ایله تیپی دیدکاری جانوردر که درسن کورک ایدرلر
بعض فرهنکده سنجابه دینلدوکی مرویدر ل وره ع فتح راء مهمله واخفاء هایله حماقت
وبلاهت معناسنه در ل وژاغه ع فتح زاء فارسی وغین معجمه ایله قورباغه که جغز وزغ وغوک
دخی دیرلر بعض فرهنکده بر نوع کاردر ل وژده ع سکون زاء فارسی وفتح دال مهمله ایله دوکلمش
قسنه هرنه اولورسه ل وزغه ع سکون زا وفتح غین معجمتین ایله یعنی وژاغه مرقوم ل وسمه
سکون سین مهمله وفتح میمله چویدپراغی زنان عجم دوکوب وقینادوب قاشلرینه سوررلر سیاه
ایدر ودخی صاچلرینک بیاض اولان قیللرینه خضاب ایدرلر خواجه سلمان بیت که از قوس وقزح
یابی هوا را وسمه رنک ابرو * که از نجم وشجر بینی زمین را آسمان آسا * خواجه حافظ بیت
کز غالیه خوشبو شد در کیسوی او پیچید * وز وسمه کمانکش شد در ابروی او پیوست ل وسه
فتح سین مهمله ایله ایکی معنایه در اول چوب دست ثانی قوت وقدرت بو ایکی معنایه حکیم
سوزنی بیت بوسه سر بکوب دشمن را * من بکویم اکر تراو سه نیست ل وسیله ع کسر سین
مهمله وسکون یای تحتانیله ایکی معنایه در اول فسیله معناسنه درکه واو فادن بدلدر ثانی
واسطه معناسنه در اولاشدریجی دیمکدر شیخ سعدی بیت درمیر ووزیر وسلطانرا *
بی وسیلت مکرد پیرامن ل وشکله ع سکون شین معجمه وفتح کاف فارسی ولامله صقاش اوزم
شیره سی ایچنده اولان دانه یعنی چکردک غرشب وغرشم دخی دیرلر کذا فی المؤید ل وشکنه ع
سکون شین معجمه وفتح کاف فارسی ونون ایله آلت رجل معناسنه در اما مجمع الفرس ده فتح شین
معجمه ونون وسکون کافله آلت رجلدر واد الفضلاده سکون شین معجمه وفتح کاف ونونله توش
وتوان معناسنه مرویدر ل وشنکه ع فتح شین معجمه وکاف وسکون نونله یعنی وشکنه
مرقوم ل وشنه ع سکون شین معجمه وفتح نونله آت کشنمسی که عربیده صهیل دیرلر استاد دقیقی
بیت میدانت حربکاهش خون عدوت آب * تیغ اسپرغم ووشنه اسبان سماع خوش *
کاهی واوی حذف ایدوب شنه ده دیرلر ل وشه ع فتح شین معجمه ایله وشق دیدکلری
دارودر که بعض تراکیبه جزء ایدرلر ل وشینه ع کسر شین معجمه وسکون یای تحتانی وفتح

نوله برنوع سلاحدر جوشن دخی دیرلر استادمر زبان پارسی بیت ئیررا ازوشینه بکذاری
همچوخیاط سوزن ازوشی * مؤید الفضلاده وادات الفضلاده سین مهمله ایله مرویدر
ل وشیه م سکون شین معجمه وفتح یای تحتانیله خورنه که کنکل دخی دیرلر ل وظیفه م
معروف کونلك تعیین اولنان نسنه وقسمت ونصیب معناسنه شیخ سعدی درکلستان ل نثرم
پرده ٔ ناموس بندکان بکناه فاحش ندرد * ووظیفه ٔ روزی بخطای منکر نبرد ل وعد م
زمان معلوم وعهد معناسنه در بوایکی لغت اکرچه عربیدر اما فارسیده استعمالی شایعدر
ل وقره م سکون قاف وفتح راء مهمله ایله چلاه آلتلرندن برآلتدرکه قطیفه بافلرك خاوکسدکاری
کسکین دموردر ل وقیه م سکون قاف وفتح یای تحتانیله وزن معلوم هرولایتده مقدار
معیندن عبارتدر ترکیده اوقه وعربیده اوقیه دیرلر رومده درتیوز درهمدر واطباقتنده اون ایکی
درهمدر استاد منجیك بیت راست برخشت بچشم آید اکر * همچون سرماست وقیه وقیه
برزم ل ولاده م فتح لام ودال مهمله ایله بمعنی بادریسه یعنی آغرشق که اپکه چکوروب ایپلك
اکیرلر عربیده فلکه دیرلر ل ولانه م فتح لام ونونله ریش جراحت معناسنه کسر واوایله ده مرویدر
ل ولوله م سکون لام اول وفتح ثانیله آشوب وهنکامه وآواز بلند معناسنه در میرنظمی
بیت ولوله انداخت باردوی شاه * فتنه ٔ برخاست دران جایکاه ل وله م فتح لام واخفاء
هایله بوزن همه خشم وغضب معناسنه درکه وله زده بمعنی خشمکین بعض فرهنکلرده عاشق زار
معناسنه مرویدر عربیده اظهار هایله بیخود وحیران معناسنه واله وحیران دیدکلری اولور ل ولیچه
کسر لام وسکون یای تحتانی وفتح جیم فارسیله ایکی معنایه در اول مخلص دوست ابوالمعانی
بیت ولیچه آن بودکه روز حاجت * نباشد مال وجان ازوی دریغش * ثانی چوال معناسنه در
ل ونانه م فتح نونین ایله بمعنی نان اتمك معناسنه در کذا فی المجمع ل ونده م سکون نون
وفتح دال مهمله ایله کردمه دیدکلری اوتدر فارسیده تره تیزك دخی دیرلر عربیده جرجیر دیدکلری
معروفدر ل وه م اظهار هایله برلفظدر محل تحسین وجای قبولده استعمال ایدرلر نتکم شاعر
بیت ترك مزدی سخن برمیکفت * هرکه دیدش زدوروه میکفت ل ویده م سکون یای
تحتانی وفتح دال مهمله ایله چاره جوی یعنی چاره اراجی کذا فی المجمع بومعنایه میرنظمی بیت
همه بهر شهزاده ویده شدند * برای علاجش بهرسو شدند ل ویزه م سکون یای تحتانی
وفتح زاء معجمه ایله براوتدرساقی اولمزآنجق یراوزرنده یایلوب کیدر براغاجه یقین اولورسه
صاریلوب دپه سنه دك چیقار ل ویسه م سکون یای تحتانی وفتح سین مهمله ایله
افراسیاب شاهك سرعسکری برنامدار پهلوان آدیدر پیران ویسه دخی دیرلر حکیم فردوسی
بیت چنین کفت کزویسه ٔ شوربخت * زبالین کین کی برآید درخت ل ویله م سکون یای
تحتانی وفتح لام ایله بمعنی ویل مرقوم یعنی واویلا حکیم فردوسی بیت فرود آمد ازتخت ویله کنان
زنان برسروکوش وابروکنان * فرهنك میرزاده واویلا کردن واقعدر حکیم فردوسی بیت چو
رعد خروشان یکی ویله کرد * که کفتی بدرید دشت نبرد * اما تحفة الاحبابده یعنی بانك عظیم
دیوب بیت مرقومه متمسك اولمش ل مع الیاء التحتانی * واخجی م سکون خاء معجمه وکسر جیم
فارسیله سمر بارکیری که ماخجی دخی دیرلر وبرمعناسی دخی خالق قدح وذم ایدن آدمه دیرلر

دیرلر ل وامی م کسر میمله درمانده وعاجز معناسنه در کذا فی التحفه بومعنایه مؤید میرنظمی
بیت دربنجاه آنکس که عامی شود * بهرکار خود پیش وامی شود ل وای م برلفظدر محل
تحسر وهنکام فرقت وجای تأسف وافسوس محلنده ایراد ایدرلر شاعر بیت بخت بد وهمت
عالی بلاست * وای برآنکس که بدین مبتلاست ل وپارای م فتح باء فارسی وراء مهمله
ایله زهره یاده زینك برآدیدر ل وخجی م سکون خاء معجمه وکسر جیم فارسیله خرماچکردکی
کذا فی فرهنك جهانکیری ل وخشی م سکون خا وکسر شین معجمتین ایله برنوع جامه در
کذا فی المؤید ل ورخجی م فتح راء مهمله وسکون خاء معجمه وکسر جیمله بمعنی زشتی کذا فی المجمع
ل ورزی م سکون راء مهمله وکسر زاء معجمه ایله بمعنی زراع وحراث یعنی اکنجی ورزکر دخی
دینلور استاد لطیفی بیت همه ورزور زنده ورزی مدان * همه کشت ورزنده ورزی مدان *
حکیم فردوسی بیت کمان شد تن ورزی ٔ تخم کار * دران تخم پیکان ودل کشتزار ل ورکوشی
سکون راء مهمله وضم کاف فارسی وکسر شین معجمه ایله کوپه کتاب السامی ده کوشواره ٔ
درازکه بکردن رسد مسطوردر ل ورماندکی م دردشکم ودرد روده واحشا یعنی قارن
وبغرسقلر آغریسی کذا فی المجمع ل وسنی م سکون سین مهمله وکسر نونله برآدمك تحت
نکاحنده ایکی ویا اوچ عورتی اولسه بربرلرینه وسنی دیرلر ترکیده قومه دیدکلریدر استاد عسجدی
بیت دوستانم همه ماننده ٔ وسنی شده اند * همه زانست که بامن نه درم ماندونه زر * شمس فخری
بیت ازمراعات عدل توبرخاست * دشمنی ازمیانه ٔ وسنی ل وشانی م فتح شین معجمه وکسر
نونله درم ده هفت که شیانی دخی دیرلر شاه ناصر خسرو بیت هرکوره یش کشت چومن بنده
ازان بس * ازعلم وهنرباشد ودینار وشانیش ل وشتی م فتح شین معجمه وکسر قافله یدیجی
معناسنه درکه وشاق یدکدر ل وشنی م سکون شین معجمه وکسر نونله سرخی که زنان یوزلرینه
سوردرلر حکیم اسدی بیت جهان بسته ازبت پرستان هند * بتیغی که باشد چووشنی پرند *
ل وشی م کسر شین معجمه ٔ مشدده ایله ایکی معنایه در اول قزللق حمرت معناسنه عموما یعنی
کل قزللغی وبقم کبی خسروی * مصرع * روی وشی وارکن بوشنی ساغر * شینك تخفیفیله ده
جایزدر حکیم اسدی بیت رسم کوزنان زمین جزع رنك * وشی کشته ریك وشخ ازخون ملك *
ثانی برجنس فاخر قماشدر شهر وشه منسوب یعنی آنده اشلنور استاد رافعی بیت
م کسترده تنك تنك وشی بروشی زمین * آورد رنك رنك خوشی درخوشی هوا ل ولوالی م سکون لام
اول وکسر ثانیله زناج معناسنه لغت سمرقندیدر کذا فی المؤید ل وی م اوج معنایه کاوراول
ضمیر غائبدر اوکبی عربیده کی هو معناسنه شاعر بیت من اوراچه کویم چه رنك آورم *
که تادست وی زیرسنك آورم * ثانی وای معناسنه شاعر * مسمط * نه زمن بادمیکنی نه دلم شاد
میکنی * همه بیداد میکنی وی ازین شوخی ٔ تووی * ثالث مقدار معناسنه در حکیم نزاری ٔ
قهستانی بیت کرصالح وکر فاسق برقطرت خویشم من * کرتخم نکو بفشان ورتابستان ده
وی ل باب الواو المکسورة مع الالف * ویرا م سکون یای تحتانی وفتح راء مهمله ایله فرهنك
میرزاده بمعنی یادکیرنده وبمعنی صاحب وحافظ ابوالعباس بیت یکی مردویرا بباید نخست *
که کوید نیوشید هارادرست ل مع الباء الموحده * وریب م کسر راء مهمله وسکون یای

تحتانیله یعنی کج ومنحرف که ترکیده ورب وورو دخی دیرلر ابو شکور بیت توانی بردکار بستن
فریب * کدانا همه راست بیند وریب ع مع التاء المثناة * ولایت ع اوچ معنایه در اول مملکت
واقلیم ثانی حکومت و حاکملك یعنی مملکته والی وضابط اولمق ثالث مرتبهٔ کرامت که ولی دن
مشتقدر مذکور اوچ معنایه ترتیب اوزره ابو المعانی * مثنوی * همیکشتم بسی شهر وولایت
بدیدم خوب وزشتش چون تمامت * کر اشد پیشه جود وعدل وانصاف * شود زاهل
ولایت نام اشراف * شود صاحب ولایت بی شك آن مرد * نمی بیند زعالم محنت ودرد *
ع مع الجیم * ویرج ع سکون یای تحتانی وفتح راء مهمله ایله اکیر دیدکلری دارودر
عربیده وج دیرلر فارسیده فریج و فریز وورج دخی دیرلر کذا فی المؤید ع ولج ع سکون
لامله بر قوشدر عربیده سلوی دیرلر کذا فی المجمع ع ویلانج ع سکون یای تحتانی وکسر نونله
بر نوع حلوادر کذا فی التحفه ع مع الدال المهمله * وید ع بوزن دید بمعنی ویرا یعنی
آکا دیمکدر اکرچه فتحه ایله بوزن قید روایت اولنمشدر اما شمس فخری کسر واو ایله
نوید ه قافیه ایلمکله وعلی لغتده شمس فخری جمله دن معتمد اولدوغی اجلدن آکا متابعتا
مکسوره ده ضبط ونقل اولندی بو ابیات آنکدر * قطعه * لب ودلی تو باد از خرمی خندان
تن عدوی تو باد از عنا چونال نوید * مراد این شه از یمن دولتت حاصل * امید اوشه
چون نام او زعالم وید ع ویند ع سکون یای تحتانی وفتح نونله بمعنی بند حکیم سوزنی بیت
یکی پسر که اکر کس ورا بدیده بود * نخواهدش که بویند بعمر خود بهبار ع مع الراء المهمله
ع ویدستر ع بوزن ومعنی بیدستر قوندز خایه سی جند بادستر وجند بیدستر وبادستر
و بیدستر دخی دیرلر کذا فی المجمع ع ویر ع یای معروفله درت معنایه در اول حفظ معناسنه که
ازبر دخی دیرلر استاد عنصری بیت بویر نباید کس راز بزرك همت او * که همتش نه بزرکی
نباید اندر ویر * ثانی فهم وادراك معناسنه حکیم ناصر خسرو * قطعه * خوش خوش فرو باید
خوردنت روزکار * موش زمانه را تویی ای بیخرد پنیر * زین بد کنش حذر کن وزین بس دروغ او
می نوش اکر بهوش بصیری ونیز ویر * بو معنایه شمس فخری بیت ایا شهی که سراسر دعات
میکویند زاهل فضل هر آنکس که عقل دارد وویر * ثالث ناله وفریاد معناسنه حکیم سنایی * رباعی
ای جوان زیر چرخ پیر مباش * باز دور انش در زحیر مباش * یا برون شو ز چرخ چون مردان
ورنه با وای ووی وویر مباش * رابع اردبیل مضافاتندن بر قریه اسمیدر رویای
مجهول ایله بی عقل وبی هوش وابله واحمق وسرسم معناسنه در کذا فی فرهنك جهانکیری
ع ویرویر ع الفاظ مکرره نوعندندر بر نسنه یی صیق صیق تقید وتفقد ایله
صور مغه دیرلر ع مع الزاء المعجمه * وراز ع فتح راء مهمله ایله هراة مملکتنده
ساکن بر طائفه نك آدیدر ع ویژ ع یای معروفله اوچ معنایه در اول خصوص ثانی
خاصه ثالث خالص معناسنه ویژه دخی دیرلر ع مع السین المهمله * ویس ع یای
معروف ایله بمعنی مانند شمس فخری بیت جهانرا اکر کوشه باشد یقین * شود در پناهت
جهان خلد ویس ع ویس ع بمعنی ویس که نام معشوقهٔ رامیندر که ویسه دیرلر ورامینه رام
دخی دیرلر خواجو درهمای همایون بیت اکر مرغ جم صید بلقیس کشت * دل رام منزلکه ویس

ویس کشت * کذا فی التحفه ع مع القاف * وشاق ع فتح شین معجمه ایله غلام ساده رو یعنی
تازه خدمتکار حکیم خاقانی آکا بردن برینه یازمشی بیت وشقی ده که در برم کیرم * با وشاقی که
دربرش کیرد * شیخ نظامی بیت جنیبت کش وشاقان سرایی * روانه صد صد از هر سو
جدایی * فرهنك میرزاده خدمتکار درویشان مرویدر ع مع الکاف * ویندانك ع سکون
یای تحتانی ونون اول وفتح نون ثانی ودال مهمله ایله بمعنی نافهٔ مشك کذا فی فرهنك جهانکیری
ع ویك ع یای معروفله بر کلمه در محل ترحمده ای نیکبخت معناسنه ایراد ایدرلر کاهی ویل
لفظیله مرادف ایدوب ویل ویك دیرلر و یای مجهول ایله عربیده کی ویحك معناسنه کلور که عرب
محل ترحمده ادا ایدرلر حکیم فردوسی بیت سخن کفتن نغز وکفتار نیك * نکردد تبه تا جهانست
ویك * وله ایضا بیت اکر شاخ بد خیزد از بیخ نیك * تو با شاخ بد بر میاغار ویك * اما شمس
فخری بمعنی وای دیوب بو بیتی نظم ایلمش بیت کر زین فلك شکایتی آرد کسی بشاه * پاسخ ز چرخ
نشنود الا که ویك ویك * تحفة الاحباب صاحبی حافظ اوبهی بمعنی وای ودعای بد یعنی نفرین که
ضدّ ویحك در روایت ایدوب بو بیته متمسك اولمش بیت ماده کفتا هیچ شرمت نیست ویك *
بس سبکساری نه بد دانی نه نیك ع مع اللام * وشکول ع سکون شین معجمه وضم
کافله مرد جلد وهوشیار وجست وقوی ودرکار معناسنه که بشکول دخی دیرلر میر نظمی بیت
هر که در کار خودش وشکول شد * حاصل مقصود دل موصول شد ع وکال ع فتح کاف
فارسیله کومرکه زغال وزکال وانکشت دخی دیرلر کذا فی الاداة مجمع الفرس فتح واو ایله مرویدر
ع ول ع بوزن دل شکوفه معناسنه در عموما شکوفهٔ انکوره دیرلر خصوصا عربیده قفا الکرم
دیدکلریدر ع ویل ع یای تحتانی مجهول ایله ایکی معنایه در اول ظفر وفیروزی وغلبه
براعدا معناسنه در شمس فخری * قطعه * شست اکر بهر صید بکشاید * حوت کردون
بدوش در تشبیل * او چو خورشید وخصم چون ذرّه * ذرّه بر مهر کی نماید ویل * ثانی فرهنك
حسین وفایی ده ایشی وقتنده مرادی اوزره بولمغه دیرلر استاد رودکی بیت لبت سیب بهشت
ومن محتاج * یافتن راه می نیابم ویل * اداة الفضلاده فتح واو ایله مرویدر ع مع النون ع
ع وردان ع سکون را وفتح دال مهملتین ایله وجود انساننده ظاهر اولور دات پانلری که
ترکیده سکیل وعربیده ثولول دیرلر ضم ثاء مثلثه ایله ع وزن ع فتح زاء معجمه ایله براغاجدر
معلوم آندن یای پیپارلر درخت پشخیز دخی دیرلر ع وژولیدن ع ضم زاء فارسی وواو معروف
وکسر لامله ایکی معنایه در اول ایشه قند رمق یعنی تحریص ایلمك ثانی هوا اسمك معناسنه
میر نظمی بیت ورژولیده صبا وقت سحر خوش * بعالم لطف ور خود کشت آتش ع ولین ع
کسر لام وسکون یای تحتانیله بر نوع قبرجقدر وجود انسانده ظاهر اولور آکا بریون وودادخی دیرلر
ع ویران ع معروف ضد معموردر شاعر بیت هر لحظه دلم را پسری کرد تصرف *
ویران شده چون وقف بر اولاد ذکور ست ع ویزکان ع سکون یای تحتانی وزاء معجمه وفتح
کافله بمعنی خاصکان زاء فارسیله ده مرویدر استاد عنصری بیت ابا ویژکان ماند دامن بچنك
نه روی کریز ونه جای درنك * حکیم فردوسی بیت بفرمود تا نوذر آمد به پیش * ابا ویژکان
وبزرکان خویش ع مع الهاء * وژه ع فتح زاء فارسیله قارش که بدست دخی دیرلر یك وژه

برقارش دیمك اولور ابو المعانی دز هزل بیت نباشد بکادن بهر حال سیر * بهرچند شد
صحت ویك ورثه کیر لغ ولیسه ع کسر لام وسکون یای تحتانی وفتح سین مهمله ایله بمعنی ولیس
مرقوم لغ ویرانه ع معروف یعنی خرابه لغ ویره ع سکون یای تحتانی وفتح راء مهمله
ایله درخت خربزه یعنی قاون تکنی کذا فی المؤید لغ ویژه ع یای تحتانی معروف وفتح زاء
فارسیله اوج معنایه کاور اول بمعنی خصوص حکیم فردوسی بیت زمایر همه پادشاهان درود *
بویژه که عدلش بود تار وپود * ثانی بمعنی خاصه حکیم اسدی . بیت صدوسی شتر ویژه شه
ززر * غلافش زدیبا نگارش کهر * حکیم فردوسی . بیت مرازین همه ویژه اندوه تست *
که بیدار دل باشی وتندرست * ثالث بمعنی خالص منوجهری . بیت باعز مشك ویژه وباقدر
کوهری * باجاه زرساوی وبانفع آهنی * بو معنایه شمس فخری . بیت هرکه باپند کان شاه
جهان * دار داخلاص ونیت ویژه * وهرنه که مغشوش اولیوب صاف اوله آکا دیرلر مسعود
سعد سلمان بیت ویژه می کهنه کش کشت چوکیتی جوان * دل چو سبك شد زعشق درده رطل
کران لغ ویسه ع یای مجهول وفتح سین مهمله ایله بمعنی ویس مرقوم لغ ویشه ع یای
معروف وفتح شین معجمه ایله صرمشق معناسنه کسر واو ایله تصحیح اولنمشدر لغ ویشیده ع
سکون یائین تحتانیین وکسر شین معجمه ایله بمعنی کسترده یعنی دوشنمش کذا فی المجمع لغ مع الیاء
التحتانی * وی ع ایکی معنایه در اول بمعنی اصل ثانی حرف ندادر ای کبی ایکی معنایه
ابو المعانی * قطعه * هرکرا در ذات وی شد پاك ذاد * در درونش میشود حب وداد *
ای که دراصلت نباشد مردمی * وی خرابه که کشتی نامراد لغ ویدی ع سکون یای تحتانی
وکسر دال مهمله ایله علت جذامه دیرلر اعاذنا الله تعالی من ذلك لغ ویری ع دال یرینه راء
مهمله ایله ده اولمعنایه مرویدر لغ ویژکی ع سکون یای تحتانی وفتح زاو کسر کاف فارسیین ایله
صاف وخالص اولق معناسنه در لغ باب الواو المضمومة مع الباء الموحده * ویب ع کسر
راء مهمله وسکون یای تحتانیله بمعنی کج ومحرف ترکیده ورب وورود دخی دیرلر اکرچه مکسور ده
ذکری مرور ایدی لکن بعض کتب لغات معتبره ده مضمومه ده ایراد اولنمش بناء علی ذلك تکرارینه
ارتکاب اولندی مع رجاء المسامحه حکیم اسدی . بیت بردامن کوه اندرویب * یکی دشت
دیدند بافروزیب لغ مع الدال المهمله * وسد ع فتح سین مهمله مشدده ایله بمعنی بسد
یعنی مرجان که بسد معربیدر کذا فی التحفه لغ مع الزاء المعجمه * وراز ع فتح راء مهمله مشدده
ایله بمعنی خوك نر یعنی ارکك طکوز حکیم فردوسی * مصرع * چووراز خوکست خوش
روی وپایك لغ مع السین المهمله * ورناس ع سکون راء مهمله وفتح نونله بمعنی غافل ابو المعانی
بیت کزند میرسدت کرکنی یکی غفلت * زمکر دشمن بدرك مشو ازو ورناس لغ ورس ع
سکون راء مهمله ایله سرو کوهی که عربیده ابهل دیرلر لغ مع الغین المعجمه * ورغ ع سکون
راء مهمله ایله بمعنی تیرکی وکدورت لغ وروغ ع ضم راء مهمله وواو معروفله ایکی معنایه در
اول بمعنی تیرکی وکدورت فخر کوزکانی بیت بیا ساقی آن آب صافی فروغ * که ازدل بردرنك
وازجان وروغ * ثانی بمعنی آروغ کذا فی فرهنك جهانکیری لغ مع الکاف * وژنك ع فتح
زاء فارسی وسکون نونله یعنی کاه بینه دخی دیرلر عربیده رقعه معناسنه میرنظمی بیت اکرجامه

جامه راهست دربروژنك * نباشد ازو در دل پاك رنك لغ وشك ع فتح شین معجمه ایله یعنی اشك که
خرده بمکدر مجمع الفرسده سکون شین معجمه ایله اشق معناسنه درکه اشنج دخی دیرلر لغ ورزك ع
ضم زاء معجمه وسکون راء مهمله ایله بمعنی بزرك کذا فی فرهنك جهانکیری کاف فارسیله در
لغ مع اللام * وژول ع ضم زاء فارسی وواو معروفله ایکی معنایه در اول بمعنی کشور ثانی
بمعنی پژول واو ایله باحرفلری بیننده تبادل اولدوغی اجلدن کذا فی المؤید والاداة لغ وهل ع
ضم هایله بمعنی درخت کاج کذا فی فرهنك جهانکیری لغ مع المیم * وشم ع سکون شین معجمه
ایله برقوشدر تیهویه مشابه اما آندن کوچکتر اولور بودنه دخی دیرلر از بوسلیك بیت
درجنب علو همت چرخ * مانند وشم پیش چرغست * ودخی مرویدرکه دیالمه پادشاهلرندن
قابوس نام بر پادشاهك مرغ وشمی شکاره میل ورغبتی زیاده اولمغله وشمکیر لقب قومشلر ایدی
حکیم زجاجی بیت بدآنجا که بدکنبد نامدار * شهنشاه دین وشمکیر سوار * حکیم سنایی
بیت فقه خوان لیك در جهنم چاه * همچو قابوس وشمکیر مباش لغ مع النون * وشکردیدن ع
سکون شین معجمه وراء مهمله وفتح کاف وکسر دال مهمله اولی ایله لغ وشکریدن ع سکون
شین معجمه ویای تحتانی وفتح کاف وکسر راء مهمله ایله کلاهما بمعنی جست کردن وجست ساختن
کذا فی المؤید لغ وشکولیدن ع سکون شین معجمه وضم کاف وکسر لامله کار وعملده چلدی
وجستی نمودن معناسنه درکذا فی المؤید لغ وضوساختن ع آبدست آلمق معناسنه میرنظمی
بیت وضو ساختنی دایما آردت * فراخی رزقت اکر بایدت لغ وغزن ع سکون غین وضم
زاء معجمتین ایله بمعنی کورستان یعنی مزارستان کذا فی فرهنك جهانکیری لغ مع الواو * وسو
ضم سین مهمله ایله ایکی معنایه در اول طیانمق تکیه معناسنه ثانی آغز چوره سی لغ وضوع
یعنی آبدست اکرچه عربیدر اما فارسیده استعمالی شایعدر لغ مع الهاء * وشکدانه ع سکون
شین معجمه وراء وفتح کاف ودال مهملتین ایله اول کمسیه دیرلرکه ایشنده مجد وساعی ومقدم ومجرب
اوله یعنی عاقبت اندیش اولوب هر ایشده فکر وتأنی ایدوب بعده مباشرت ایلیه وبعضیلر
دیدیلرکه اول کمسیه دینورکه کارنده چلد وجست وچالاك اوله کذا فی کتاب السامی فی الاسامی
عربیده وشکرده شیخان دیرلر ادات الفضلاده کسر واو ایله چد وتوش وتوان وفتح واو ایله
جست وچابك معناسنه مرویدر بعضیلر سین مهمله ایله نقل ایلدیلر لغ ولغونه ع سکون
لام وضم غین معجمه وفتح نونله قزلجه که زنان یوزلرینه سوردلر الغونه وکلغونه وبلکونه وکلاکونه
وکلکونه دخی دیرلر لغ مع الیاء التحتانی * وی ع برکلمه درزنان محل تعجبده ایراد ایدرلر
حکیم نزاری قهستانی بیت بحیرت کفت زال مولع زر * که وی وی جان ماوجان مادر *
لغ باب الهاء المفتوحة مع الالف * ها ع اوج معنایه استعمال اولنور اول ادات تنبیه در
حاضر اول معناسنه وثانی ادات جمعدر هر کلمه نك آخرینه لاحق اوله معنای جمعیت افاده ایدر
لکن ذوی العقولدن غیریده جمادات مقوله سی جمع اولندقده ها والفله ادا اولنور وبرادات جمع
دخی واردر الف ونونله در اول ذوی الروحده جائز اولور تفصیلی مقدمه کتابده ذکر اولندی
ثالث بمعنی اینك یعنی ایشته دیمکده ها دیرلر حکیم خاقانی بیت کعبه چه کنی باحجر الاسود زمزم
ها عارض وزلف وخط ترکان خطایی لغ هبا ع فتح باء موحده ایله ایکی معنایه کاور اول ضایع

وتاف معناسنه میر نظمی بیت كه سعیم در خق اورا هبا شد * چو فكر راست كردم كج رواشد
ثانی توز معناسنه در بوندن ركه هباء منثور شد دیرلر عربیده بو معنالردن غیری یل اسمكه ده دیرلر
ك هجا ج فتح جیمله یعنی ملامت ومذمت كذا فی الاداة بركمسنه یی ذم ایتمكه هجو ایتدی
دیرلر شاعر بیت جهنی وهجا كو عبید زاكانی * زبد زبانی اوهیچكس نیاسوده ك هرا ج
فتح راء مهمله مشدده ایله هلیله نك آدیدر ودخی التون وكمش قبه‌لر ایدوب آت رختنه وایره
معطولر هلیله یه مشابهی اولدوغندن تسمیه اولنمش حكیم خاقانی بیت هرای زین چو اختر
وبر كستوان چو چرخ * افكنده بخت زبو رعیدی براشقرش * اثیر الدین اخسیكتی بیت
هرای نجوم برفكنده * دربارگه توشام ادهم * وشعرای متأخرین ایرك زیب وزینت ایله
دوزلمه سنه استعمال ایلمشلر از انجمله كمال اسمعیل بیت همی سازد فلك هرای خیل بند كانش را
زماه چارده طاسك ززلف تیره شب پرچم * بو معنایه حكیم خاقانی بیت رخش بهرا
بتاخت برسر صفر آفتاب * رفت بجرب آخری كنج روان بر ركاب * بو بیتدن آت بساطی اولمق
فهم اولنور ومجمع الفرسده آواز معناسنه شاعر بیت نه آوای دیوونه هرای دد * زمانه زبان
بسته از نیك وبد * بو بیتدن آواز وخوش اولمق مفهوم مدر ك هرآوا ج بابلبه دیرلر ودخی
هرآواز دیمك اولور ك هزار آوا ج فتح زاء معجمه وسكون راء مهمله ایله اوچ وجهله معنی
ویریلور وجه اول آوا لفظی توضیح مراد اولنوب آنجق نفس بابل قصد اولنور وجه ثانی
تشبیه مراد اولنوب بابل صدالو معناسی اولور وجه ثالث آواهزار لفظنك میزی اولوب
بیك صدا دیمك اولور كه كثرتدن كنایه اوله شمس فخری بیت سزد كه اهل هنر چون هزار آوا
نیز * برند جمله بتحسین او هزار آوا * استاد كسائی بیت هزار آواهی بر كل سراید * بسان
عاشقان برروی دلدار * بو بیتدن مراد بلبلدر ك هزارپا ج چیان دیدكاری حشراتدندر تركیده
قرق ایاق دخی دیرلر ك هست استا ج سكون سینین مهملتین وتاء اول وفتح تاء مثناة ثانیه ایله
سحر وافسون ایدیجی ساحر وعزایمخوان معناسنه ك هلا ج فتح لامله حرف تنبیه در عربیده كی
الا معناسنه حكیم فردوسی بیت هلا تیغ وكوپالها بركشید * سپرهای چینی بسر دركشید
ك هلاهلا ج آسان وسهل معناسنه كمال اسمعیل * قطعه * زیان مالی وجاهی توان تحمل
كرد * ولی شماتت اعدا هلا هلا نبود * هلا هلا سخن عامه است معذورم * كه نظم خسته دلان
ازخلل جدا نبود ك هما ج فتح میمله باران شدید یعنی زیاده یغمور میر نظمی بیت سخت
سرما بود وباران هما * شسته اند از زندكانی دست وپا ك همارا ج فتح میم وراء مهمله ایله
یعنی هموار وهمیشه وهمار لغتنك معنالریله مترادفدر كذا فی التحفه ك همانا ج فتح میم ونونله
مانا معناسنه در بكزر دیمكدر اما میانلرنده فرق واردر مانا عامه‌در همانا خاصه‌دركه تحقیقه یقین
شمس فخری بیت از قاف تا بقاف است مأمور حكم كردد * مانا كه كرددایدون نزدیك شد همانا
مجمع الفرسده یعنی پنداری دیوب بو بیته متمسك اولمش استاد فرخی بیت همانا دست كوهر باد
او بانست ودادی تن * بلی دادی بد وزندست وتن زنده بجان باشد ك همپا ج سكون میم وفتح
باء فارسیله ایقداش معناسنه پاداش كبی لكن بینلرنده فرق واردر زیرا هم موافق معناسنه در
ایكی كشینك یوریمكده مشیلری یعنی یوریشلری بربرلرینه موافق ومناسب اولسه همپا دیرلر

دیرلر واما ایكی كشی یوریمكده یولداش اولسه‌لر پاتاش دیرلر بو بیتدن فهم اولنور میر نظمی
بیت بكید كر پاتاش كشتند چندتن * نیستند همپا ولی در رهزدن * واستعاره طریقیله
حامی معناسنه ده استعمال اولنور مثلا بركمسنه بركمسنه نك معاونتنده اولسه فلان همپای
فلان است دیرلر ك همتا ج سكون میم وفتح تاء مثناة ایله مثل ومانند معناسنه مولانا جامی
بیت یارسول الله حبیب خالق یكتا توبی * بركزین ذو الجلال پاك بی همتا توبی ك همزانوا ج
فتح زاء معجمه ونونله متافق دوروی معناسنه در ك هموا ج سكون میم وفتح واو ایله یعنی آرزو
وطلب واوایه‌دن ترخیم اولنمشدر مقصود وحاجت معناسنه هم لفظیله تركیب اولنمشدر ك همجا
سكون نون وفتح جیمله اوچ معنایه‌در اول بنا ایبی كه دیوار هموار اولمغیچون چكوب آكا رابو
پیمارلر ثانی ایجه یول ثالث برابر یوریمك معناسنه‌در ك هوا ج عناصر اربعه نك بریسیدر
وكره‌یدر خاكی آب نیجه احاطه ایتمش ایسه آبی دخی هوا اویله احاطه وكره آتش آنی احاطه
ایلمشدر وجوف سما هوا ایله مملودر روح حیوانی نك تمددنه سببدر خالق مخلوقات وصانع كائنات
جل شانه حضرتی روح حیوانی بی بدن حیوانده غایت حار خلق ایلمشدر حالی اوزره قالسه جوف
بدنده محترق اولوب ذی روحی هلاك ایدر ایمدی آكا مبرد لازم اولدوغندن هوانك طبیعتی بارد
ورطب اولمغله روحك حرارتنی تسكین ایدوب اعتدال حاصل ایلمكله روح دخی بدنه افاضه حیات
ایدر وهوایی جوف بدنه ایصال ایلمكه نفس واسطه‌در آكا بناء شیخ سعدی دیباجه كلستانده
هر نفسی كه فرو میرود ممد حیاتست وچون بر می آید مفرح ذات * دیمشدر عربیده عشق ومحبته
هوا دیرلر ك هیلا ج سكون یای تحتانی وفتح لامله آتمجه طوغان كه باشه دخی دیرلر ك هینا
سكون یای تحتانی وفتح نونله جوهردار قلیچ كه روهینا دخی دیرلر ك هیولا ج هر نسنه نك
اصلنه ومادةسنه دیرلر لفظ عربیدر اما فارسیده نیرنك معناسنه مستعملدر نقاشلر تصویری
نقش ایتمزدن اول رسمی ایدرلر آكا هیولا ونیرنك دخی دیرلر خواجه حافظ بیت در اتحاد هیولا
واختلاف صور * خرد زهر كل تو نقش هر بیان كیرد ك مع الباء الموحده * هرباسب ج
سكون راء وسینین مهملتین وفتح باء موحده ایله كواكب سیاره یعنی زحل ومشتری ومریخ وشمس
وزهره وعطارد وقمر بونلرك جمله سنه‌ده ومفردینه دخی دیرلر كذا فی فرهنك جهانكیری
ك همشراب ج سكون میم وفتح شین معجمه وراء مهمله ایله حریف ویاران یعنی همیشه بر یرده
صحبت وعشرت ایدنلره هم قدح دخی دیرلر ك هم مشرب ج اخلاق واطوار واوضاع ك
وطبیعتلری بربرینه موافق ومطابق اولانلره دیرلر میر نظمی بیت مشوهم مشرب وهم بزم
زنهار * بانكس كه نمی باشد وفادار ك مع التاء المثناة * هاروت وماروت ج مشهور ایكی
ملكدركه سحر اوكرنوب مردود اولدیلر حق جل وعلا حضرتلری آنلری بازكونه برچاه
ایچنده آویخته ایلدی سحر اوكرنمك استینلر واروب آنلردن تعلم ایدرلر اول چاه بابل ولایتنده‌در
دیرلر مولانا هاتفی بیت چو دانا دران چاه هاروت دید * خرددان زتدبیر فرتوت دید *
ك هرهفت ج سكون راء مهمله وفا وفتح ها ایله زینت معناسنه‌در مولانا جامی بیت كنیزانی
همه هرهفت كرده * بهودج درپس زربفت كرده * وآرایش معناسنه حكیم انوری بیت
دوش ازدرم درآمد سرمست وبیقرار * همچون مه دوهفته هرهفت كرده یار * میرزا ابراهیم

بمعنی زیب وآرایش هفتگانه یعنی زینت اولور یدی نسنه که حنا ووسمه وگلگونه وسفید آب
وزرک وغالیه وسرمه بونلر زنانک زیب وزینتی اولمق اوزره نقل اولنمشدر بعض فرهنکلرده
نرکس معناسنه مرویدر لغ هسبت ع سکون سین مهمله وفتح باء موحده ایله کسیه منسوب
اولاین آدم وطائفه نه اولورسه ترکیبده یوزده دیرلر لغ هست ع سکون سین مهمله ایله وار
دیمکدر مقابلی نیست در خواجه حافظ بیت درعشق خانقاه وخرابات فرق نیست *
هرجاکه هست پرتو روی حبیب هست * کاه اولور که رابطه معناسنه اولان است معناسن
افاده ایدر شاعر دیمشدر بیت ببین دل من و پیکان بیحساب درو * که هست کوه غم
وچشمهای آب درو * ادات رابطه اولان استک اولنه برها زیاده ایدوب یله است
معناسن مراد ایدرلر بو حالت صدر کلامده اولدقده در تنکم بو بیتده واقعدر بیت هست دوزین
دائرهٔ لاجورد * مرتبهٔ مرد بمقدار مرد * دیکر بیت همه بودراهست از و نا گزیر *
بود کس او نیست حاجت پذیر * مقدمهٔ کتابده ابن سینانک تصریح ایتدوکی قول اوزره
تحقیق اولنمشیدی شمدی مقتضای محل ایله اجمالا ذکر اولنور که ابن سینا است رابطه در لغت
فارسیده رابطه نک حذفی جایزدکلدر دیدوکنک مقتضاسی اولدرکه زید هست ده رابطه مذکور
اولور اوقدیرجه هست مرکب اولور هاء مفتوحه ایله استدن ومذکور ها اصلی اولوب واو
معناسنه اولیجق هااست اولمق لازم کلور دیو بیله اولدقده تلفظی ثقیل اولمغله الفی حذف اولنوب
است یرنده هست استعمال اولنور چغتای لساننده هست دیمکده باردیرلر باء موحده ایله وار
دیمکدر چوق غزلده ردیف واقع اولمشدر جمله دن برینک مطلعی بودر میر علیشیر بیت کیم که
آیینک برملک سیما پری وش یاری بار * آدمی ایرسا ملک بیرلا پریدین عاری بار * هست کبی کاه
اولور صدر کلامده واقع اولوب آخرنده است معناسن افاده ایدرکذلک بودالده دخی هست
لفظنک مرادفیدر اول کلامده ذکر اولنور وآخرنده اولق معناسن ویرر تنکم بو بیتده واقعدر وله
بیت جسم بیمار بمغه بار اول نرکس شهلا بلا * جان غمخوار بمغه بار اول لعل روح افزا بلا *
لغ هشت ع مرتبهٔ اعداددن سکز عدده دیرلر عربیده ثمانیه معناسنه شیخ سعدی کلستان
دیباجه سنده کتابی سکز باب اولدیغن بیانده * چون بهشت بهشت باب * دیمشدر لغ هفت ع
مرتبهٔ اعداده یدی عدده دیرلر عربیده سبعه معناسنه لغ هفت درهفت ع عروسک
روینده اولان آرایش که یدی نسنه یدی یرنده اولور کوزنده سورمه قاشنده وسمه یوزنده
سفید آب بکاغنده کلکونه زلفنده غالیه اللرنده حنا قوللرنده بلازک بو معناده هفت درهفت
اولور حکیم خاقانی بیت شش بانوی هرکرده هر هفت * عالم زتو دیده هفت درهفت لغ هفتوت
سکون فا وضم تاء مثناة وواو مجهول ایله خطا معناسنه وخطا اپاکده ده دیرلر غالبا اصلی عربیده
خطا معناسنه اولان هفوات لفظندن تعجیم اولنمشدر و بر معناسی دخی لغزیدن یعنی سورچمک
لغ هفهفت ع سکون فائین وفتح ها ایله آوازسک یعنی کوپک سسی لغ همانست ع ایکی
معنایه در اول آنجق معناسنه ثانی آنک کبی دیمکدر ایکی معنایه ترتیب اوزره ابوالمعانی بیت
همانست جان دادن کار عاشق * نباشد کار نیکو جز همانست لغ هماخت ع سکون میم
وخاء معجمه وفتح لامله اوج معنایه کلور اول بمعنی بینه یعنی یا واسکی ثانی معیار جمالیله ادکه

ادکه ویا شمعه ویا وجه دیکلن کون معناسنه شمس فخری بیت صبا پیکست ازدرکاه صیتش
ادیم خاک داد ندیش هماخت * استاد کسایی * قطعه * بشاهزاده بتازاندران سفر
مشکل * که مرد کوفته کردد بدان ره اندرسخت * وکر خلاف کنی طبع راوهم بروی * بددار
بمثل آهنین بود هماخت * فرهنک هند وشاهده وتحفة الاحبابده بمعنی موزه وکفش واقسام
پای افزار مرقومدر ثالث بمعنی یکپاره که تخت پاره معناسنه هم لفظینک دخولیله یکپاره معناسن
افاده ایدر وایکی کمسنه نک میاننده اتحاد ومحبت والفت قوی ومحکم اولدقده فلان بافلان
هماخته‌اند دیرلر ابوالمعانی بیت شخص غم بامن زمادر زاده است * بادل آشفته راهماخت شد
لغ هنکفت ع سکون نون وفا وضم کاف فارسیله بمعنی سطبر وکنده یعنی یوغون وقالین جامه
وامثالی حکیم سنایی بیت بهترین جامهٔ بود هنکفت * مرمرا اوستاد چونین کفت * مولانا
محمود ابن یمین * قطعه * کریم الدین توآن پهلو نژادی * که کرد از انتو باشد تفاخر *
فرستادم بخدمت رقعهٔ دی * بدست پهلوی هنکفت ولمتر لغ مع الجیم * هج ع هر راست
وهموار اولان نسنه یه دیرلر علم وسنجق وتوغ ونیزه وامثالی نسنه لرکه اوزون وطوغری
اولوب دیکلی طوره شمس فخری بیت جم قدر جمال الحق والدین که سعادت * ازنیروی
اوکرد علمهای ظفرهج * بعض فرهنکده ضم هاایله در وفرهنک هند وشاهدده کسره ایله ضبط
اولنمش لغ هدنج ع فتح دال مهمله وسکون نونله اسب خنک یعنی قیرآت هدنک دخی دیرلر
لغ هرج ع سکون راء مهمله ایله بوزن خرج سرحد وسنور معناسنه شمس فخری بیت
زمهرش مباداتهی هیچ دل * زفرمانش خالی مبادا هیچ هرج * عربیده قارش مورش معناسنه
ترکیبده هرج مرج دیرلر لغ همج ع فتح میمله خرده سکک وایشه یرامز نسنه یه دیرلر لغ هنج ع
سکون نونله بوزن کنج ایکی معنایه کلور اول آهنج لفظندن اختصار اولنمشدر ثانی بحسب
کیفیت بی قدر اولان نسنه یه دیرلر هنک دخی دینلور ابوالمعانی بیت کرچه پیش یار قدرم
هنج بود * دردلم عشقش ولیکن کنج بود لغ هودج ع سکون واو وفتح دال مهمله ایله بیوک
محافه درکه دوه اوزرینه بغلرلر ایکی جانبی اولمز آنجق اوکی بردانه اولور ودخی محفل پرده سنه ده
دیرلر لفظ عربیدر میرنظمی بیت که هودج نشینان شوخ عرب * جهان ایند اخت شور وشغب
لغ هیلاج ع سکون یای تحتانی وفتح لامله فرهنک جهانکیریده ولد تولد ایتدوکی حالتکه
والدسنه مضایقه ودرد وزحمت ویردوکی معنایه در فرهنک میرزا ابراهیمده منجمان هیلاج آکا
دیرلرکه دلیل عمری بیلورلر لفظ هندیدر لکن فارسیده مستعملدر حکیم انوری بیت تراعطیه
عمری چنانکه هیلاجش * کند کبیسهٔ سالش عطای کبری را لغ هیلج ع سکون یای تحتانی
وفتح لامله بمعنی صاحب خانه لغ مع الخاء المعجمه * هزارمیخ ع خرقهٔ درویشان حکیم خاقانی
بیت برکش میخ غم زدل پیش که صبح برکشد * این خشن هزارمیخ ازسرچرخ چنبری لغ هیدخ
سکون یای تحتانی وفتح دال مهمله ایله اسب تند وسرکش که عربیده طمر دیرلر شمس فخری
بیت کدام باره نلرزد کرابماند تاب * بوقت آنکه شود شهسوار برهیدخ * استاد رودکی بیت
کرنه عشقت بدی ازلعب فلک * هیدخی یا فرسی داشتمی * فرهنک میرزا ابراهیمده هیدج
مسطوردر لغ مع الدال المهمله * هارد ع سکون راء مهمله ایله شهور فارسیه نک یکرمی

بشنجی کونی اسمیدر ﮒ هبد ﭻ فتح باء موحده ایله بیوك ماله درکه زراعتی آنکه هموار ایدرلر یعنی
دانه یی صاچدقدن صکره آنی سورب دانه یی اورتولر بعض فرهنکده باء فا رسیله در ﮒ هجند
فتح جیم وسکون نونله برغست وورغست دیدکاری اوتدر عربیده قنابری وعملول دخی دیرلر
استاد عسجدی بیت نه از قیمت لعل باشد بلور * نه همرنك کلنار باشد هجند ﮒ هرچند ﭻ
هر نقدر وهر قچن معناسنه ده کلور ابو المعانی * مسمط * هرچند کفتم حال دل هرکز نکشته منفعل
تاب درونم مشتعل دیدونکرده باوری ﮒ هرچه باداباد ﭻ هر نه اولورسه اولسون دیمکدر
شاعر * مصرع * زدیم بر صف رندان هرچه باداباد ﮒ هردود ﭻ سکون را وضم دال
مهملتین ایله هند جزیره لرندن بر جزیره نك آدیدر هردقور دخی دیرلر ﮒ هزار سفند ﭻ فتح زاء
معجمه وسکون راء مهمله ایله بر دارودر خرداد دخی دیرلر ﮒ هزدکند ﭻ سکون زاء معجمه ودال
مهمله وضم کافله یعنی جند بادستر کذا فی المجمع ﮒ هشتاد ﭻ مرتبهٔ اعداده سکسان عدددر
عربیده ثمانون وثمانین دخی دیرلر ﮒ هفتاد ﭻ مرتبهٔ اعداده یتمش عدددر عربیده سبعون
وسبعین دخی دیرلر ﮒ هلنند ﭻ فتح لام ونون اول وسکون ثانیله کاهل وبیکار معناسنه
حضرت مولانا قدس سره بیت چو اوماه شکافید شما بر چرا یید * چو اوجست وظریفست
وشما چون هلنند ﮒ همانند ﭻ فتح میم ونون اول ایله یعنی مانند حکیم اسدی * قطعه * همیکفت
کین ماه فرزند اوست * از وزادو پر اهمانند اوست * که از چهر وبالا وفر وشکوه * همانند
او کس نبد زان کروه * ومثل ونظیر معناسنه حکیم ناصر خسرو بیت ای خوب نهال ارز خرد
بارنکیری * یابید وسپندار همانند ومعالی * نجیب الدین جردپادقانی * رباعی * بنکر
تو بدین آب روان ولب کشت * با سبزی وخرمی همانند بهشت * با ساقی خوب وشرابی چو
کلاب * لیکن بچنین جای فرو باید شست ﮒ هماورد ﭻ فتح میم وواو وسکون راء مهمله ایله
اکا دیرلرکه ایکی خصم بر بریله جنك ایده لر بری اول بریسنه هماورد اولور حکیم اسدی بیت
کس این پهلوان را هماورد نیست * بکیتی همانند او مرد نیست * حکیم فردوسی بیت همانکه
که اسب افکنی هوش دار * سلیح وهماورد در کوش دار ﮒ همجند ﭻ سکون میم ونون وفتح جیم
فارسیله اولقدر معناسنه در ﮒ همخوند ﭻ سکون میم ونون وضم خاء معجمه وواو مجهول ایله
یعنی صفه کذا فی التحفه ﮒ همداماد ﭻ سکون میم وفتح دال مهمله ایله ایکی همشیره عورتك
قوجه لرینه دیرلر ترکیده باجنق دیدکاریدر میرنظمی بیت ستاند هریك بیك خواهری *
چو کشتند داماد باد بکری ﮒ همدرد ﭻ سکون میم ورا وفتح دال مهملتین ایله یار غمکسار
یعنی المر وغصه ده بر بریله موافق درداش معناسنه چغتای لسانده مونکداش دیرلر میرعلیشیر
بیت کیمسا یاری بیرلا خوشدر غمداشیب ومونکداشیب * یا تسا کاهی چیرماشیب اولتورسا
کاهی باداشیب ﮒ همزاد ﭻ سکون میم وفتح زاء معجمه ایله اوچ معنایه کلور اول اکا دیرلرکه
یواد تولدایدنجه برجنی دخی متولد اولور ودائما اکا همراه وهمنشین اولور اول جنه همزاد دیرلر
عبد الرزاق کاشی بیت ای تو محسود فلك همزاد را کشتی اسیر * وی تو مسجود ملك مرد یورا
کشتی شکار * ثانی همسن وهمسال یعنی یاشداش ثالث همسفر ورفیق طریق اولانه
دیرلرکه زاد وزواده لری بر برده اوله بو معناده زاد آزوق یعنی توشه معناسنه در ﮒ همسود ﭻ سکون

سکون میم وضم سین مهمله ایله ایت بورنی دیرلر بعض کبی بر نسنه در طاغلرده وچالی ارالرنده بتر
ﮒ همعهد ﭻ سکون میم وها وفتح عین مهمله ایله زمانلری وعصرلری وسنلری مساوی اولان
کمسنه لر یعنی بر عصرده موجود اولنلره دیرلر ﮒ همورد ﭻ سکون میم وراء مهمله وفتح واو ایله
سقف اغاجی یعنی طام اوزرینه قونیلان اغاج میرنظمی در صفت خانهٔ شاه بیت عاج وهم
عود بود هموردش * کو بیا دیو جم بیاوردش ﮒ همیبود ﭻ کسر میم وسکون یای تحتانی
وضم باء موحده ایله صبر ایتدی وخاموش اولدی دیمك معناسنه در ﮒ همید ﭻ کسر میم
وسکون یای تحتانی ایله یعنی ابله واحمق ودخی تهمت معناسنه میرنظمی بیت مشو زینهار
در سخن راعنید * که تاکه شوی باخطار اهمید ﮒ هنجد ﭻ سکون نون وفتح جیمله یعنی بیرون
کشد یعنی طشره چکر حکیم سنایی بیت مرورا درهنر بفر هنجد * توسنی از منش برون هنجد
ﮒ هند بید ﭻ سکون نون ودال مهمله وکسر باء موحده بعده یای تحتانیله یعنی کاسنی یعنی
هندبا کذا فی التحفه ﮒ هند ﭻ سکون نونله بوزن مند ایکی معنایه کلور اول یعنی هستند
حکیم فردوسی بیت کشاده بر ایشان شود راز من * بهر نیك وبد هند هنباز من * حکیم ناصر
خسرو * قطعه * درکار چو کشت با تو مشکل * عاجز مشو ومباش خرسند * از مرد خرد
بپرس ازیرا * جز تو بجهان خردمندان هند * استادمنو چهری بیت هرچه هند این ملکان
بنده ومولای ویند * هیچ مولا بتن خود سوی مولا نشود * ثانی یعنی هنجار حکیم فردوسی بیت
کشاده بر ایشان وبر کار من * بهر نیك وبد هند وهنجار من ﮒ هنکارد ﭻ سکون نون وفتح کاف
وراء مهمله ایله یعنی تندی یعنی حدت که هنکار دخی دیرلر کذا فی المجمع ﮒ هوکند ﭻ سکون
واو ونون وفتح کافله بر مملکت آدیدر روایت اولنور که آنده بر عظیم نهر وار درکه عرضی بیك ذراع
کلور دیرلر الهمده علی الراوی ﮒ هوید ﭻ کسر واو وسکون یای تحتانیله دوه هاودی حکیم
اسدی بیت ورا جای بر زنده پیل سپید * همان بر هیونان عودی هوید ﮒ هید ﭻ
سکون یای تحتانیله بوزن قید خرمن صاوردقلری بش بر مقلی اغاج که ترکیده یبا دیرلر کذا فی المجمع
ﮒ مع الراء المهمله * هار ﭻ بوزن یار یدی معنایه کلور اول هر نسنه که ترتیب ایله دوزلمش
اوله اکا دیرلر مجمع الفرسده رشتهٔ مروارید معناسنه در شمس فخری بیت بنام دولت تو این کتاب
کردم نظم * که هر قصیده وقطعه اش به از هزاران هار * بتخصیص انجو ومرجان وآنلره
بکزر نسنه لرك دیزلدوکی ایپلکه دیرلر فخر کرکانی بیت زدرد مادر وهجر برادر * کسسته
هار مروارید در بر * امیر خسرو بیت قطرهای چند زاب چشم او پا کان چرخ * از پی تسبیح
خودزان آبکینه کرده هار * ثانی یعنی کردن حکیم فردوسی بیت کزید از سواران برون از شمار
بر آن باد پایان آهخته هار * ثالث آدم وحیوانات ترسی حکیم سنایی بیت صورت بخل
آنکه زرد ارست * نیز نا هار وکون پر هارست * بو معنایه مختاری بیت ترش بچهره وندانش
چون تراشه نار * کره بروی ومیان پاش پر کروههٔ هار * رابع دیوانه خامس قوتشات
سادس فرهنك وفایی ده یعنی متحیر ودرمانده سابع فرهنك میرزاده یعنی مهار منقولدر
ﮒ هاموار ﭻ سکون میم وفتح واو ایله اوچ معنایه کلور اول برابر ویك اسلوب معناسنه حکیم
زجاجی بیت برفتند کردنکشان هاموار * بنزدیك مستظهر کامکار * ثانی دائما وهمیشه

معناسنه‌که هامواره وهمواره وهماره دخی دیرلر فخر کرکانی بیت پری رویان کیتی هامواره *
مشع برزمکاه اونظاره * ثالث زمین مسطح یعنی دبدوز یرکه انیش ویوقشی اولمیه شاه ناصر خسرو
درصفت عالم بیت قدیم ومحدث ونیك وبد ولطیف وکثیف * خطیر وبی خطر هاموار وناهموار
هبر فتح باء موحده ایله چرك وایرینك معناسنه حکیم سنایی بیت دشمنان بد جکرکه را
بسنبند از کلوخ * دوستان نیکدل خم رابشویند از هبر * یعنی ثانی تاج الدین پوربهای جامی
بیت کس چو پاهیست پرزخون وهبر * مردم ازوی چه کار یابد وفر هجاور فتح جیم
وواو ایله ایکی معنایه دراول ملك خطاده برشهر آدیدرکه خلقی خوبرو اولمغله مشهوردرلر تاج الدین
پوربهای جامی بیت ای کرده بالب لعل تونوکری * معشوق ارتکی ونکای هجاوری * ثانی بمعنی
کروه یعنی جماعت حکیم نزاری قهستانی بیت کمربسته باعهد اولجا ابتوخان * هجاور هجاو
زدوران ایجن هجده هزار اون سکز بیك عددکه هژده هزار دخی دیرلر میرنظمی بیت
پادشاه عالم هجده هزار * آفریده بهر آن مرد بیشمار هجیر کسر جیم وسکون یای تحتانیله
کودرز پهلوانك اوغلی نك آدیدرکه سهراب آنی جنکده اسیر ایتمشیدی حکیم فردوسی * مثنوی
هجیردلاور میان ابست * بر آن باره تیزتك برنشست * بشد پیش آن مرد جنك آزمای
ندیدیم چندان براسپش بجای * که برهم زند دیدکان جنکجوی * که آید زبینی سوی مغزبوی
هربه شدت حرمعناسنه در هدکیر سکون دال مهمله ویای تحتانی وکسر کاف له دریای
هند جزیره‌لرندن برجزیره‌نك آدیدر هر تخفیف ایله ایکی معنایه دراول برکلمه‌درکه
معنای عموم افاده ایدر هرجا وهرکس کبی ثانی بردانه‌درکه بغدای ارا‌سنده بتراکلی مضر
اولدوغندن لابد بغدای ایدن آیرولر هندی لسانده پهرد دیرلر وعربیده ناخوش ومکروه صایقدر
وتشدید ایله دخی ایکی معنایه دراول ناله وفریاد ثانی ایچی قانلو قبرجقدر بو ایکی معنایه میرنظمی
بدبد آمد وجودش هرمشکل * شد بر چرخ هروکریه واصل هراسر فتح را وسین مهملتین
ایله یعنی افشان هربار سکون راء مهمله وفتح باء موحده ایله هروقت وهردفعه معناسنه‌در
وله ایضا بیت نیاید جوهر بار دولت بکس * چو آید بباید کرفتند بس هردفور
سکون را وفتح دال مهملتین وضم فا ایله هند جزیره‌لرندن برجزیره اسمیدر هرهور سکون
راء مهمله وضم ها ایله شدید وزور ایله آقان صویه دیرلر ترکیبده ضمه ایله هور هورد دیرلر هزار
ایکی معنایه دربری عدد ده بیك عددده دیرلرکه عربیده الف دیرلر وبر معناسی دخی بلبله مشابه
برخوش آواز قوشدرکه هزاردستان دخی دیرلر بو ایکی معنایه ترتیب اوزره خواجه حافظ بیت
صد هزاران کل شکفت وبانك مرغی برنخاست * عندلیبانرا چه پیش آید هزارانرا چه شد *
هزهار سکون زاء فارسی وفتح ها ایله آتك زیاده دیشی که واقع اولدقده یم یعز تاکه قرمیه‌لر
کذا فی المجمع هزیره کسر زاء فارسی وسکون یای تحتانیله بمعنی نیکو وخوش هزیره
دخی دیرلر مجمع الفرسده چابکی وپسندیده استاد دقیقی بیت ای فخر آل اردشیر وی مملکت را
ناکزیر * آیی چنان چون جان ودل آثار وافعالت هژیر هسر فتح سین مهمله ایله بمعنی یخ
یعنی بوز شمس فخری بیت کردد از سردی دم اعدات * آب درنیر مه بکه هسر * استاد
لبیبی بیت پیش من خواند یکی شعر زاشعار ترا * زان زمان باز هنوز این دل پرهسرست * زیاده

زیاده یای تحتانیله هسیر کسر سین مهمله وسکون یای تحتانیله بمعنی یخ حکیم سنایی
بیت امروز از نخالت دوشینه نعره را * جانیست پرز آتش وطبعیست پرهسیر همار فتح
میمله بوزن میار اوج معنایه کلور اول بمعنی حساب که آمار دخی دیرلر ثانی مخفف هموار در
ثالث بمعنی اندازه بو معنالرده هماره دخی دیرلر هماور بوزن میاور نام ولایت شام درکه
هاماور وهماوران وهاماوران دخی دیرلر همبار وهمبر کلاهما بسکون المیم وفتح الباء
الموحده همراه وقرین ومصاحب طریق معناسنه استاد فرخی * قطعه * خدای حکم چنان
کرده بودکان بت را * زجای کندن آن شهریار دین پرور * بران نیت که مرآن را بمکه باز برد *
بکند واینك باماهمی برد همبر همسر سکون میم وفتح سین مهمله ایله ایکی معنایه در
اول جاه ومنصب وقدر ومرتبه وسن وسالده برابر اولنلره دیرلر ثانی منکوحه یعنی زوجه‌یه
دیرلر شیخ سعدی * قطعه * پابدان یار کشت همسر لوط * خاندان نبوتش کم شد *
سك اصحاب کهف روزی چند * پی نیکان کرفت مردم شد همشیر سکون میم ویای
تحتانی وکسر شین معجمه ایله قرنداشلره وبرآنه‌دن سود امنلره دیرلر همکر سکون
میم وفتح کاف فارسیله چولاه معناسنه پوربهای جامی بیت وراعالیترین منصب تمامست *
قضاء همکر وچولاهه دان هموار ایکی معنایه در اول دوبدوز یره دیرلر سطح مستقیم
معناسنه که ارضده وغیریده استعمال اولنور هرنه که دوز اوله آکا صفت ایدرلر بو معنایه هنوار
دخی دیرلر ثانی بمعنی همیشه که همواره دخی دیرلر احمد کرمانی بیت چون سك همه از برای مردار
دریك کر اوفتاده هموار هنبر سکون نون وفتح باء موحده ایله بمعنی خوب کذا فی المجمع
هنجار سکون نون وفتح جیمله یول یعنی راه حقیقت شیخ نظامی بیت زهنجار دیکر برآمد
بروم * فرومالد کنج اندران مرزوبوم * بو معنایه مؤید شمس فخری بیت اکرنه شمع ضمیرت
بودی بهرکامی * هزار بفتد آفتاب از هنجار * تحفة الاحبابده راه غیرجاده یعنی اشلك اولمیان
یوله دیرلر وفرهنك وفایی‌ده یولدن چقوب یوله برابر یردن کتدکاری یرکه ترکیده اکاچقمق دیرلر
هنجار اولمعنایه مرویدر بر هنجار راه میرود دیرلر کذا فی الاداة وبر معناسی دخی اسلوب وروش
معناسنه درکه مجازا راه دیرلرکه عربیده بهذا الاسلوب دیحلث پردمبهذا الطریق دیدکاری کبی در
بو معنایه مولانا هاتفی بیت غلط کرد اندیشه در راه او * ندانسته آیین وهنجار او * طرز
وروش معناسنده ده استعمال اولنور شاه ناصر خسرو * قطعه * بدین دست آخر از چنکال دنیا
بنقد برخدای فرد وقهار * کر از دنیا بر نجی راه ما کیر * کزین بهتر نه راهست ونه هنجار هنکار
سکون نون وفتح کاف فارسیله بمعنی تندی وتیزی کذا فی فرهنك جهانکیری هنکامه کیر
بمعنی مشعبد یعنی طاسباز وحقه باز وایون بازبونلرك جمله‌سنه هنکامه کیر دیرلر شیخ سعدی بیت
بکیرد خردمند روشن ضمیر * زبان بند دشمن زهنکامه کیر هنوار سکون نونله بمعنی هموار
مرقوم هودر سکون واو وفتح دال مهمله ایله وجود انسانده ظاهر اولان چبان کبی نسنه‌لر
واو بوز وکبیك کذا فی المجمع اما مؤید الفضلاده زشت وچرکین معناسنه‌در هوذر بوزن
جوهر ایریك که عربیده قبح دیرلر فتح قافله هیجار سکون یای تحتانی وفتح جیمله بمعنی هنجار
مرقوم هیکر سکون یای تحتانی وفتح کاف فارسیله بمعنی اسب کمیت یعنی طوری آت میرنظمی

بيت پل برباره هيكر نشسته * بر خصمش زهر سوراه بسته ﴿ مع الزاء المعجمة * هاز ﴾
بوزن باز بمعنى مشكين زلف وكيسوى خوبان ﴿ هامرز ﴾ فتح ميم وراء مهمله ايله بمعنى برخيز يعنى
قالق صيغه امر اولور ولغت پهلويدر تاريخ طبريدن منقولدر ﴿ هركز ﴾ هيچ بروقتده معناسنه
مولانا جامى بيت يادبادت زمن ويادنكردى هركز * دل ناشاد مرا شادنكردى هركز ﴿ هفت باز
يدى يپراق برنوع بيرق درغالبا طرزقديمدر حكيم فردوسى بيت كرازه برآمد بسان كراز *
درفشى برافراخت هفت باز ﴿ هكرز ﴾ كسر كاف وسكون راء مهمله ايله بمعنى هركز حكيم اسدى
بيت هكرز از كس زفت وبيچاره دل * مخواه آرزو تا نكردى بجل * حكيم ناصر خسرو بيت
مردمى ورز وهكرز آزار آزاده مجوى * مردم آزادان كزو آزاده را آزار نيست * وله بيت
مردم اكرز اب مرده زنده بماندى * خاق نمردى هكرز برلب جيحون ﴿ هلندوز ﴾ فتح لام وسكون
نون وضم دال مهمله ايله براوتدر بعض ادويه ده استعمال ايدرلر بعض فرهنكرده ريواس نوعندن
وياخود ريواس اوله ﴿ هماويز ﴾ فتح ميم وكسر واو ايله بمعنى هماورد يعنى ايكى كمسنه بر بريله
جنك ايلدكده بر برينه هماويز اولور حكيم نزارى قهستانى بيت بهر زخمه بر زدكه مكر يز *
بيا كامد بميدانت هماويز * وله ايضا بيت زمانى نيك هم آويز بودند * زهم بكر بكين خونريز
بودند ﴿ همباز ﴾ سكون ميم وباء موحده ايله بمعنى انباز شريك معناسنه ابن يمين بيت تونى كه
همت توسر بدان فرونارد * كه در امور جهان با فلك بود همباز ﴿ همراز ﴾ ايكى كمسنه غيريدن
مخفى طوتدقلرى احوالدرى بربرن مطلع ايلدكده بربرينه همراز اولور وسرداش معناسنه شاعر
بيت دومرد پاك طبع بودست دمساز * بيكديكر همه احوال همراز ﴿ همساز ﴾ سكون
ميم وفتح سين مهمله ايله دوزنلكلو يعنى متفق الاحوال وبرخانه نك جماعتى معناسنه در ﴿ همسوز ﴾
سكون ميم وضم سين مهمله ايله قزلجه ايكى كه ايت بورنى ده ديرلر ﴿ هماخت دوز ﴾ بمعنى
پينه دوز يعنى اسكيجى ﴿ هنباز ﴾ سكون نون وفتح باء موحده ايله بمعنى انباز شريك معناسنه
حكيم قطران ارموى بيت نشد پيوسته كس باوى كه هنبازش نشد نصرت * كس اندروى
نشد عامى كه نايد پيش خذلانش * محمود ابن يمين بيت بهرچه راى تو روا آورد رضا بدهد *
بدين قدر كه رضا باشدش در آن هنباز ﴿ هنوز ﴾ شمدى دخى معناسنه خواجه حافظ بيت
برنيايد از تمناى لبت كامم هنوز * بر اميد جام لعلت دردآشامم هنوز * مولانا جامى بيت رفتى
ومن ملازم اين منزلم هنوز * زاب مژه بكوى تو پادر كلم هنوز * كمال پاشازاده مرحوم هنوزك
اصلى نوزد راولنه برهازياده اولنمشدر ديمكم بو بيتده واقعدر بيت باش تا صبح دولت توبديد *
اين هنوز از نتايج سحرست ﴿ هنيز ﴾ كسر نون وسكون ياى تحتانيله بمعنى هنوز كذا فى المجمع
﴿ هويز ﴾ كسر واو وسكون ياى تحتانيله دوه چوالى يعنى ايرى چوال كه دويه اورلر ﴿ مع الزاء
الفارسى * هاژ ﴾ بوزن كاژ ايكى معنايه كلور اول خوار وذليل معناسنه ثانى متحير
وسركردان معناسنه كه هاژ و وهاژه دخى ديرلر بو ايكى معنايه ترتيب اوزره شمس فخرى * قطعه
فلك كرچه پيش از قيامت دهد * بر همت او حقيرست وهاژ * بود نزد تعظيم او چرخ پست *
بود پيش تدبير او عقل هاژ * چو عرعر سرافراز باد امدام * ببستان همى بود چون سرو ونار *
بمعنى ثانى شاه ناصر خسرو بيت همواره همى روسپس دانش زيرا كه * كنه بودان آب كه

آب كه استاده بود هاژ ﴿ مع السين المهمله * هاس ﴾ بمعنى ديكركه تركيده دخى غريبه ايضا ايله
تعبير اولنور مختارى * قطعه * ديد كس كاو همچو من خربط * كفت كس غول همچو من
نسناس * طيبتى كردم وپشيمانم * تا چنين چيزها نكويم هاس * تحفة الاحبابده بمعنى
هراس مرويدر ﴿ هراس ﴾ فتح راء مهمله ايله برنوع دكنى چوق اغاجدر وكسر ها ايله قورقو
معناسنه در ﴿ هرباس ﴾ سكون راء مهمله وفتح باء موحده ايله عمود يعنى كرز كران ميرنظمى
بيت بدستش ز فولاد هرباس بوده * بچشمش عدو همچو نسناس بوده ﴿ همنفس ﴾
ايكى معنايه در اول يولداش ونديم ومصاحب معناسنه ثانى نغمه وترنمده هم آهنك
معناسنه در وله بيت همنفسى نيست مرا درجهان * كشته بروم همه را دوستان ﴿ هوس ﴾
آرزو وطلب ودلخواه خواجه حافظ بيت حال دل با تو كفتنم هوسست * خبر جان شنفتنم
هوسست * عربيده دخى بو معنايه در قاضى السعيد ابن سينا بيت لا اسمع العدل انى عنه
فى شغل * عدل العنادل اعلا رتبة الهوس ﴿ مع الشين المعجمه * هادرويش ﴾ شهر خجند ايله
كند بادام ميانده واقع بر صحرانك اسميدر روايت اولنور كه مذكور صحراده هميشه تند وتيز هوالر
اسر وقيشى غايت شديد اولور شهر خجندك جانب غربيسنده وشهر مرغينانك طرف
شرقيسنده واقعدر هادرويش اسمنه سبب تسميه نقل ايدرلركه برزمان طائفهٔ درويشان
سياحدن بر قاچ نفر كمسنه مذكور باديه ده كيدرلرايكن ناكاه برشديد روزكار چيقار درويشلر
سراسيمه اولوب بريرين ياوى قيلورلر فرياد ايدوب هادرويش ديو بربرلرينى چغررلر ايكيسى بريره
كلمك محال اولوب بالاخره جملهسى هلاك اولورلر آنجق بريسى نيجه كوندن صكره سلامته
چيقوب احوالدن خبر ويرد ﴿ هرش ﴾ فتح راء مهمله ايله سودك آغزى كه فله دخى ديرلر
﴿ هركش ﴾ سكون راء مهمله وضم كاف قله قراول معناسنه ميرنظمى بيت بهر سوى از لشكر
بيشمار * بهركش برفتند چندين هزار ﴿ هش ﴾ بوزن كش ايكى معنايه در اول بمعنى رفتن
سيد عز الدين شروانى بيت از بر كر كدن كشى بسلاح * كر بوتهمتن هشى بمصاف * ثانى
قره بالحق معناسنه در ﴿ هشتويش ﴾ خمسهٔ مسترقه نك بشنجى كونى اسميدر مزبور بش
كونك آدلرى بونلردر اهنود واشنود واسفند ودهشت وهشتويش ﴿ هفجوش ﴾ برنوع
بيوك كوسدر قزغانى يدى نوع معدندن تركيب اولنمشدر آنكچون كوس هفجوشى ديرلر
شهنامه ده چوق محلده وارد اولمشدر مولانا هاتفى در تيمورنامه بيت برآمد خروش از خم هفجوش
بجوش اندر آمد سپه زان خروش ﴿ هفوش ﴾ سكون فا وفتح واو ايله برنوع طعامدر
﴿ هلالوش ﴾ فتح لام اول وضم ثانيله فتنه وآشوب كه خلالوش دخى ديرلر شاه ناصر خسرو
بيت هلالوش جويان دين پيشلند * تو بيهوش را در هلالوش كن ﴿ هوزش وهوزرش ﴾
كلاهما بسكون الواو برنوع قان چبانى در كه بغايت صعب وزحمتلى اولور شويله كه دفعى مشكل
واصلاحى عسيردر ﴿ مع الفاء * هدف ﴾ فتح دال مهمله ايله اوق نشانهسى كه آماج دخى ديرلر
﴿ هف ﴾ بوزن تف كاركاه چولاه كه پفترى دخى ديرلر كذا فى المجمع ﴿ همرف ﴾ فتح ميم وسكون
راء مهمله ايله ديشى تمام ايدن طواركه ياشى دخى كامل اولمش اولور ﴿ مع الكاف * هاك ﴾
تخم مرغ يعنى يمرطه طاوغلك اولسون غيرى قوشلرك اولسون ﴿ هباك ﴾ فتح باء موحده ايله

ایکی معنایه‌در اول لك که آنکله قرمزی رنك بویانور وقلیج وخنجر وبچاق قبضه‌سی محکم اولنور ثانی دپه معناسنه فرق سرکبی کرکسه آدمك اولسون حکیم فردوسی بیت یکی کرز زد ترك را برهباك * کز اسب اندر آمد هماندم بخاك * کرکسه طاغ دپه‌سی وغیری اولسون شمس فخری بیت بکسر مونکردم ازمهرت * کرچه بشکافتم بتیغ هباك ‌ع‌ هبك ‌ع‌ فتح باء موحده ایله بوزن ببك بمعنی کف دست یعنی ال آیه‌سی کذا فی فرهنك جهانکیری ‌ع‌ هراك ‌ع‌ فتح راء مهمله ایله ایکی معنایه‌در اول قورقو خوف معناسنه ثانی آدم هیأتنده نسنه‌دوز باغ وبوستان ومزروعات ایچنه نصب ایدرلرکه حیوانات آدم صانوب زیانلق ایتمیه بو ایکی معنایه میرنظمی بیت هراکی درمیان باغ دیدم * ندانست وهراك ازوی کشیدم ‌ع‌ هروك ‌ع‌ سکون راء مهمله وفتح واو ایله جامسب نامه‌ده خسرو پرویزك نامیدر دیو مسطوردر وبعض فرهنکده طاغ یمشلرندن ترکیده قراموق عربیده امیرباریس دیدکاری چالی یمشیدرکه قینادوب صوینی آلوب شکر ایله شربت ایدرلر ‌ع‌ هزاك ‌ع‌ فتح زاء فارسیله ایکی معنایه‌در اول ابله ونادان وزبون ومغرور طبع اولانه دیرلر استاد دقیقی بیت که یارد داشت باو خویشتن را * نباید بود مردم را هزاکا * مجمع الفرسده زاء معجمه ایله مرویدر ورساله ابی حفص سغدیده بمعنی زبون وضعیف مسطوردر ثانی فرهنك جهانکیریده کیکاوس شاهك مخصوص باغچه‌سنك آدیدرمنقولدرکه اول باغچه‌نك وسعتی طولا وعرضا شطرنجی حسابی اوزره اون بیك فرسنك پرایمش هرجانبنده اوچریوز باغبانی وار ایمش وهرکوشه‌سنده برمعظم کوشکی وقصرلری وحوض وتوابع وخدام وحرمی اولاجق مخصوص مکانلری یاپلمش کیکاوس شاه مزبور باغچه‌یه وارهٔق مراد ایتدکده بکارینه هزاك تداوکن کورك دیو تنبیه ایدوب بعض محلده بر ییل آنده اوتوروب عشرت ایدر ایمش ‌ع‌ هسك ‌ع‌ فتح سین مهمله ایله غله برافشان که چچ دخی دیرلر یعنی غله صاچدقلری نسنه میرنظمی بیت زروسیم باهسك بیفشاند * دولتش را جهان دعا خواند ‌ع‌ هفتك ‌ع‌ سکون فا وفتح تاء مثناة ایله فارسی زبان اربابی ربع مصحفه دیرلر ‌ع‌ هفت یك ‌ع‌ یدیده بر آلتان عشر غلال معناسنه عربیده ضم سین ایله سبع دیرلر ‌ع‌ هك ‌ع‌ طلو معناسنه‌در ‌ع‌ هلاك ‌ع‌ معروف عربیله مشترك لغتدر ‌ع‌ هلتاك ‌ع‌ سکون لام وفتح تاء مثناة ایله بمعنی ترف یعنی کش کذا فی فرهنك جهانکیری فرهنك وفاییده تا یرینه نون ایله مرویدر ‌ع‌ هلیاك ‌ع‌ سکون لام وفتح یای تحتانیله هلتاك مرقوم کبی کش معناسنه‌در استاد لطیفی بیت آنکه درخوان نیافتی هلیاك نه پسندد کنون هریسه وکاك ‌ع‌ هماك ‌ع‌ بمعنی همسر مرقوم ‌ع‌ همتك ‌ع‌ سکون میم وفتح تاء مثناة ایله رفیق وهمراه معناسنه‌در ویوریکده برابر اولانه دیرلر مولانا محمود ابن یمین بیت هرپك بخال همتك قارون ولی بجمع * در پی مروتی ید بیضا نموده اند * مولانا شریف بیت ماو مجنون بره بادیه همتك بودیم * قدمی چند زهمراهی ما دور افتاد ‌ع‌ همیشك ‌ع‌ کسر میم وسکون یای تحتانی وفتح شین معجمه ایله برسبزه‌در همیشه تازه وسبز اولوب اصلا قورومز ترکیده قیاقوروغی وعربیده حی العالم دیرلر دواره استعمال ایدرلر ودیرلرکه اکسیرك برجزویدر ‌ع‌ همینك ‌ع‌ کسر میم وسکون یای تحتانی وفتح نون ایله ایشته معناسنه‌در ‌ع‌ هوسناك ‌ع‌ باهوس دخی دینلور آرزوایدیجی معناسنه‌در مولانا هاتفی بیت نه بسیاری خمشان پاك

پاککی * به بسیار بودن هوسناکی ‌ع‌ هولك ‌ع‌ سکون واو وفتح لام ایله بمعنی کردکان بازی که هیلو وهیلوی دخی دیرلر کذا فی فرهنك جهانکیری مجمع الفرسده بمعنی آبله یعنی قبرجق وتحفة الاحبابده مویز معناسنه یعنی قوری اوزم ‌ع‌ هولناك ‌ع‌ سکون واو ولام وفتح نون ایله ایکی معنایه‌در اول جای مخوف معناسنه مولانا هاتفی بیت شد ازبیم آن فتنهٔ هولناك * چنان فتنه جونامداری هلاك * ثانی مهیب وقورقنج معناسنه ‌ع‌ هیاك ‌ع‌ فتح یای تحتانیله روح حیوانی معناسنه‌در ‌ع‌ هیلك ‌ع‌ سکون یای تحتانی وفتح لام ایله دیوار هلکی معناسنه‌در ‌ع‌ مع الکاف الفارسی ‌ع‌ ‌ع‌ هدنك ‌ع‌ فتح دال مهمله وسکون نون ایله بمعنی هدنج مرقوم یعنی اسب خنك ‌ع‌ هزرفدك ‌ع‌ سکون زاء فارسی وفاو فتح را ودال مهملتین ایله جند بادستر وبعض فرهنکده براوتدر چایرلرده بتر کذا فی فرهنك جهانکیری ‌ع‌ هشنك ‌ع‌ فتح شین معجمه وسکون نون ایله شخص بیسر وپاکه لنبك دخی دیرلر کذا فی فرهنك وفایی ‌ع‌ هفت اورنك ‌ع‌ ایکی معنایه‌در اول یدیکر یلدزی که عربیده بنات النعش دیرلر ثانی یدی کوکه دیرلر هفتورنك وهفت برادران وهفت دادران جمله بو معنایه‌در ‌ع‌ هفت برك ‌ع‌ بر چیچکدر بعض معالجه ایچون ترکیباره جزو ایدرلر ماذریون دخی دیرلر ‌ع‌ هفتورنك ‌ع‌ هفت اورنك مرقوم معناسنه‌درکه بنات النعش دخی دیرلر ملك الشعرا حکیم علی فرقدی بیت بکرد مرکز چترش مدار هفت اقلیم * چو کرد قطب شمالی مدار هفتورنك * شمس فخری بیت سپهر ازپی فتح وسنام نوبتیش * دهد بصقلهٔ مه جلای هفتورنك * بمعنی هفت آسمان شاعر بیت هفت رنکست زین هفتورنك * نیست بالاتر ازسیاهی رنك ‌ع‌ هفترنك ‌ع‌ هندوستانه مخصوص برشکوفه‌در یدی رنکی اولور حکیم اسدی بیت هزاران صف کل دمیده زسنك * که صد برك ودوروی وازهفترنك * اختیارات بدیعیده بنفشهٔ خیری یه دیرلر ‌ع‌ هعنك ‌ع‌ عسکری طائفه‌سی که اکثر جنکارده بر یوده بولندقلری مناسبتله در ‌ع‌ همرنك ‌ع‌ برحاللو وبرطرز وروشلو معناسنه‌در ‌ع‌ همسنك ‌ع‌ قدد وقدرده برابر اولان نسنه‌لره دیرلر مذکور ایکی لغتك مثالی استاد بیت کسی با تو اکر همرنك باشد * بباید با تو اهمسنك باشد ‌ع‌ هنك ‌ع‌ سکون نون ایله طقوز معنایه کلور اول تمکین ووقار معناسنه اثیر الدین اخسیکتی بیت سبکسارند چرخ وانجم ازعزم زمان سیرش * کرانبارند کاو وماهی ازحلم زمین هنکش * دیکر وله بیت زمین لنکر ازبکه کربکسلاند * بروز نبرد تو ازهنك لشکر * ثانی ادب معناسنه استاد لطیفی بیت تو تعظیم پدرکن ارفرنکست * که آهنك خلافش ترك هنکست * ثالث بمعنی قصد آهنك لفظندن مخففدر مختاری بیت دلستانی را لفظ تو همی سازد ساز * جان ربایی را تیغ تو همی دارد هنك * استاد لطیفی بیت اکر بوداند ونشرش هنك او * نبودی برارٔ دها جنك او * رابع بمعنی هوش بو معنی دخی فرهنك لفظندن اختصار اولنشدر شمس فخری بیت اکر بخواهد تدبیر او بخاصیت * ازین سپس نکند باده هیچ ازالهٔ هنك * خامس بمعنی قوت وطاقت استاد لطیفی بیت کند کربه برموش آهنك شیر * ولیکن نمیدارد او هنك شیر * سادس بمعنی غار وجای کوه حکیم فردوسی بیت همی بود چندی بهنك اندرون * زکرده پشیمان ودل پرزخون * سابع بمعنی مقدار کذا فی فرهنك جهانکیری ثامن فرهنك میرزاده سپاه وقوم معناسنه تاسع مجمع الفرسده

بمعنی ضرب وصدمه تحفة الاحبابده بمعنی نکه داشتن وتیمار بردن استاد منوچهری بیت
ای رئیس مهربان این مهرگان خرم گذار * فرو فرمان فریدون را توکن فرهنگ وهنگ *
ك مع اللام * هال ح درت معنایه گلور اول قرار معناسنه استاد دقیقی بیت کمان مبرکه
مرابی توجای هال بود * جز از تو دوست کرم خون من حلال بود * استاد عنصری بیت
اگر زلفش ببرد آرام وهالم * که برد از زلف او آرام وهالا * ثانی بمعنی صبر وآرام حکیم سوزنی
بیت نهال خواب مرا آب دیده برد چنانك * نه خواب ماند ونه هوش ماند ونه هال * شمس
فخری بیت ز اشتیاق جناب تواند رین مدت * بجان تو که مرانه قرار بود نه هال * ثالث میدانك
ایکی باشنه ایکیشر میل نصب ایدوب کوی وچوگان اوینادقده ایکی صف سواران طوروب
میدان اورتاسنه بر طوب براغورلر ایکی طرفدن بر قاچ آتلو چیقوب اللرنده چوگان ایله
طوبی اوروب هر کس طرفلرنده اولان میللر اراسندن گچورمکه چالشورلر اگرچه اول میللره
حاء مهمله ایله حال دیرلر چونکه زبان فارسیده حرف حا یوقدر اول اجلدن ها ایله ده استعمال
اولنمشدر حضرت مولانا قدس سره بیت شاد باش ای مقبل فرخنده فال * گوی معنی را
همی بر سوی هال * رابع بهارات نوعندن معروف نسنه در هیل دخی دیرلر عربیده قاقله دیرلر
عجم ایری سنه هال خرده سنه هیل دیرلر عربیده قاقله کبیر وقاقله صغیر دیرلر هندی لسانده
الاجی دیرلر ك هامال ح بوزن پامال قرین وهمتا معناسنه که همال دخی دیرلر خسروی بیت
این آتش واین باد وسیوم آب وز پس خاك * هر چار موافق نه بیکجا ونه هامال ك هامل ح
فتح میمله بمعنی هامال مرقوم ك هلاهل ح کسر هاء ثانیله قاتل معناسنه که زهر هلاهل دیرلر
زهر قاتل دیمك اولور ك هلهال ح سکون لام وفتح ها ایله غربال معناسنه در میرنظمی بیت
غانه آب در هلهال هرگز * نیابی در کف رندمال هرگز ك هلهل ح سکون لام وکسر هاء ثانیله
بر نوع زهر درکه هیچ بر تریاك اکا مقاومت ایده میه هلاهل کبی پوربهای جامی بیت حنظل
شود بنالی وهلهل شود بطبع * دندان چو بر نبرزد وشکر نهاده ك همسال ح سکون میم وفتح
سین مهمله ایله یاشداش یعنی یاشلری برابر اولنلره دیرلر میرنظمی بیت که داماد وعروس همسال
باید * بطبع وشکل را یکحال باید ك هول ح سکون واو ایله ترس وبیم یعنی قورقو حکیم فردوسی
بیت ز چنگ وبر وبازو وبال او * بکردان بران هول کوپال او * هیتال ح سکون یای تحتانی
وفتح تاء مثناة ایله ایکی معنایه در اول زبان بخاراده مرد پاکیزه دیرلر ثانی ولایت ختلان وطالقان
وملك بدخشان پادشاهلری لقبی درکه جمعنه هیاتله دیرلر اکاسره وقیاصره وفراعنه دیدکاری
بو جمع روش عرب اوزره در بو مقوله جمعلر لسان فارسیده واقع اولور هکذا نقل فی فرهنك
جهانگیری ك هیکل ح سکون یای تحتانی وفتح کاف ایله اوج معنایه در اول حمایل معناسنه
ابو المعانی بیت چو مه حسنش همه عالم بجان نکهدارند * از آنکه اهل سخن را همی شده هیکل
ثانی صورت وهیأت وجود معناسنه شمس فخری بیت مرحبا ای براق برق مسیر * که چو
کوه هست آهنین هیکل * ثالث بمعنی بتخانه ودیر وله ایضا بیت از رکابش چه انکر دد فتح
همعنان بت پرست از هیکل * لغت مشترکه در عربیده دخی بو معناره استعمال اولنور استاد عنصری
دخی بو معنایه ایراد ایلمش بیت چنان دان که هیکل بد از پهلوی * بود نام بتخانه کر بشنوی * تاج

الاسامیده مسطور درکه * الهیکل خانه ترسایان وهر بنایی که بلند باشد ویشبه به الفرس
الطویل ویقال الهیکل الضخم من کل حیوان ك مع المیم * هروتوم ح ضم راء مهمله وتاء مثناة
وواوین معروفتین ایله بمعنی تخم اسپغول کذا فی الاداة ك هروم ح ضم راء مهمله وواو مجهول
ایله ایکی معنایه در اول بر پهلوان آدیدر شیخ نظامی بیت هرومش لقب بود زاغاز کار * کنون
بردعی خواند آموزگار * ثانی شهر زنان آدیدر حکیم فردوسی بیت بفرمود تا فیلسوفی
ز روم * بر دنامه نزدیك شهر هروم ك هشتم ح مرتبه اعداده سکزنجی دیمکدر ك هفتم ح
یدنجی دیمکدر قاعده عجم مرتبه احادده اولان اعداد آخرلرینه بر میم الحاق ایدوب یکم ودوم
وسیوم دیرلر برنجی ایکنجی اوچنجی معنالرین افاده ایدر گاهی میمدن صکره یای نسبت ونون
تأکید دخی کتوروب هفتمین وهشتمین دیرلر میرنظمی در معراج بیت مشرف کرد چرخ هفتمین را
وز آنجا عزم کرد عرش برین را ك هلاشم ح فتح لام وشین معجمه ایله زبون وزشت اولان
نسنه لرکه لهاشم دخی دیرلر حکیم انوری قطعه * من هرچکونه باشم بی کارکی نباشم * با چیزکی
نویسم با شعرکی تراشم * خطی نه سخت نیکو خطی ازین میانه * شعری نه نیك عالی شعری
ازین هلاشم ك هلیوم ح سکون لام وضم یای تحتانیله مار چوبه درکه هلیون دخی دیرلر ك هم ح
اوج معنایه گلور اول بیله معناسنه که عربیده مع ایله ادا اولنور ثانی دخی معناسنه که عربیده
ایضا دیرلر ثالث اثناء طریقده مسافرلر شدت شتادن آرام ایدجك زیر زمین کبی ایند کاری که
اکثر طاغ اتکلرنده اولور شمس فخری بیت آنکه بهر خیر بجد در جهان * خانقه کرد ورباط
وپول هم * عربیده غم وغصه معناسنه در اما میانلرنده فرق اولقدر درکه غم ماضیه هم مستقبله
مخصوصدر ك همدم ح بمعنی همنفس یعنی مصاحب ویاران معناسنه ك همشکم ح
سکون میم وکسر شین معجمه ایله بمعنی توأم یعنی ایکیز ك همنام ح آدداش یعنی ایکی آدمك
آدلری بر اوله اکا همنام دیرلر ك هندام ح سکون نون وفتح دال مهمله ایله بر نسنه یی یرلو یرنده
ایتمك تعدیل وتسویه معناسنه که عربیده هندمه دیرلر فارسیدن معربدر میرنظمی بیت جوان
دلفریب خوب اندام * سراپا جامه اش بود ست هندام ك هنگام ح سکون نون وفتح کاف
فارسیله وقت وزمان معناسنه که هنگام گل وهنگام جوانی دیرلر استاد بیت گریزی بهنگام
فرزانکیست * ستیزی نه برجای دیوانکیست * عربیده وقت وچغتای لسننده سای دیرلر
میرعلیشیر بیت قاصدی کیم یاردین بیر سوز روایت ایلاسا * ایستارام سورغان سایی
باشتین حکایت ایلاسا ك هیم ح فتح یای تحتانیله یعنی هستم حکیم سوزنی بیت هیم به پله
بیکی زیك سپندانم * بپله بدی اندر هزار چندانم ك مع النون * هاچانیدن ح فتح جیم
فارسی ایله هاچیدن لفظنك متعدیسی در ك هاچیدن ح کسر جیم فارسی وسکون یای
تحتانیله قاورمق یعنی قوورمق ك هاژویدن ح ضم زاء فارسی وکسر یای تحتانی اولی
وسکون ثانیه ایله بمعنی حیرت زده وفرومانده اولمق کذا فی المجمع ك هازیدن ح کسر زاء
معجمه وسکون یای تحتانی وفتح دال مهمله ایله بمعنی نکریستن وکریستن کذا فی المؤید
ك هاماوران ح بمعنی هماور ودخی بر ولایت اسمیدر کذا فی المجمع ك هامون ح ضم میمله
بمعنی دشت پهناور شیخ سعدی بیت ز دریای عمان برآمد کسی * سفر کرده هامون ودریا بسی

تحفة الاحبابده بعنی صحرا وزمین نشیب که مانند دامن کوه شرفنامه‌ده زمین شیار کرده وکلوخ
وادات الفضلاده ومؤید الفضلاده بعنی زمین کلوخ لاخ مسطوردر اما اصحی طاغ اراسنده واقع
اولان دوزیر معناسنه در ع هامیان ع سکون میم وفتح یای تحتانیله بعنی همیان یعنی طغارجق
لامعی جرجانی بیت باز رچو باز کرد دازبیم آن بود * زایرش راکه بکسلدش هامیان میان *
ع هان ع اوج معنایه کلور اول کلمهٔ تنبیه در آکاه اول وتیز اول معناسنه خواجه سلمان بیت
خاست هوای صبحدم جان بتن پیاله ده * هان که پیاله میدهد جان بهوای صبحدم * ثانی کلمهٔ
تسکین در طور دیمك یرده هان دیرلر بودخی معنای تنبیهه یقیندر استاد بیت کردم براوج
برج مه خویشتن طلوع * هان ای حکیم طالع مسعود من نکر * ثالث کلمهٔ تحذیردر صاقن
دیمك یرده هان دیرلر حضرت مولانا قدس سره بیت هان با او راحریفی کم کنید * چونکه
کاوارد کلرا محکم کنید * حکیم سنایی بیت هان هان تا تراچو خود نکند * مشت ابلیس وزهرهٔ
طرار ع هاون ع معروف ترکیده دخی هاون دیرلر ع هپیون ع سکون باء فارسی وضم یای
تحتانیله بعنی افیون شاه ناصر خسرو بیت داد کن ار نام نیك خواهی از براك * عقل تراهزل
دشمنست چو هپیون ع هجیدن ع کسر جیم فارسیله اینجنمك ودخی اسنمك وقیونك در یسن
یوزمك معنالرینه در ع هدیان ع فتح دال مهمله ویای تحتانیله بیهوده کفتار وبیمعنی کلمات
معناسنه شاعر بیت مثال چین جبین خیال بیمعنی * مثال زاده طبع زمانه پر هدیان *
ع هدیهٔ دندان ع اول آقچه در که فقرایه بعد الطعام احسان اولنور مزد دندان دخی دیرلر
کذا فی المؤید ع هرین ع کسر راء مهملهٔ مشدده وسکون یای تحتانیله بعنی هرا یعنی آواز
کذا فی المؤید ع هزاران ع جمع هزاردر وهزار ایکی معنایه در اول بیك عددر ثانی بلبله
بکزر برخوش آواز قوشدر بو ایکی معنایه بدر الدین کاشی بیت کلستان جوانی چو از سر کرفت
هزاران هزاران نوا بر کرفت ع هزاردستان ع کیمی بلبل دیدیلر وکیمی ده بلبله بکزر بر خوش آواز
قوشدر دیدیلر رومده قاره طاوق دیرلر ع هزمان ع سکون زاء معجمه وفتح میمله هر زمان
دیمکدر حکیم اسدی * مثنوی * نکر تا نبندی دل اندر جهان * نباشی بر و اندر این نهان *
که کیتی یکی نغزباز یکرست * که هر زمان بتو بازی دیکرست ع هستان ع بعنی هست
حضرت مولانا قدس سره بیت این جهان نیست چون هستان شده * وان جهان هست پس
پنهان شده ع هستودان ع سکون سین مهمله وضم تاء مثناة ایله آذربایجان پادشاهلرندن
بر پادشاهك آدیدرکه پدرینه امیر جملان دیرلر حکیم قطران ارموی نك ممدوحی ایدی بو بیت اکا
یادوغی قصیده‌دندر بیت هرکرا یزدان دو کیتی داد خواهد جاودان * خدمت درکاه شاهنشاه
هستودان کند ع هشت دهان ع کل خیری معناسنه مرویدر اما اختیارات بدیعیده عود
هندی معناسنه مرویدر ع هشتکان ع سکون شین معجمه وتاء مثناة وفتح کاف فارسیله سکزه
تقسیم اولنمش نسنه یه دیرلر وسکز سکز معناسنه ده کلور ع هشت کردن ع اغزاوتدرمك
ابو المعانی بیت هشت کرد دبلبلان شام وسحر * دیده ام درباغ در هنکام کل ع هشنیدن ع
سکون شین معجمه وکسر تاء مثناة ایله بعنی هشت کردن ع هشن ع بوزن پشن بعنی هشت
کردن وهشته دخی دیرلر امیر نظمی بیت بمیدان مردی شود چون پشن * که باشد جوانمرده

جوانمرد وصاحب هشن ع هفت برادران وهفت دادران ع کلاهما بعنی بنات النعش یدی
یلدزدرکه ترکیده یدیکردیرلر هفت اورنك وهفتورنك دخی دینلور ع هفتخوان ع رستمك مشهور
اولان مخصوص جنکیدر شهنامه‌ده تفصیل اولنمشدر مرور ایام وکثرت استعمالله هرجنك عظیمه
علم اولمشدر خواجه سلمان بیت سفرهٔ انداختی کاوازهٔ آن شمع را * سیر کردد قصهٔ شیرین
وحرب هفتخوان ع هفتمین ع اکرچه یدنجی دیمکدر اما افلاکدن زحله علم اولمشدر ع هفتورنك کهین
کسر کافله بنات النعش اصغر ع هفتورنك مهین ع کسر میمله بنات النعش اکبر بونلر ایکی یلدزدر
ثوابت بیننده علم هیأتدن حصه‌مند اولانلر بیلورلر ابو المعانی در نعت شریف بیت بخدمت
حرمش کرکند فلك شاید * بهفتورنك کهین وبهفتورنك مهین ع هلوچین ع ضم لام وکسر
جیم فارسی وسکون یای تحتانیله صالنجقدر که اطفال براغاجه ایپ باغلیوب اراسنه بر تخته
پاره‌سن قیوب اوزرینه اوتوروب صالنورلر یا لکز هلو دخی دیرلر ع هلیون ع سکون لام وضم
یای تحتانیله مارچوبه که هیلوم دخی دیرلر ع همان ع ایکی معنایه در اول آنجق معناسنه ثانی
آنجلاین معناسنه که لفظ مرکبدر هم ایله آندن اما معنای اولده لفظ مفرد اولسه جایزدر چغتای
لسانده اوق دیرلر آنك کبی دیمك اولور ع هماوران ع فتح میم وواو وراء مهمله ایله نام ولایت
شامدرکه هاماور وهاماوران وهماور دخی دیرلر ع هماون ع فتح واوایله ولایت خراسانده
برطاغ آدیدر حکیم فردوسی بیت دو روز این یکی رنج بر تن نهیم * که دیده بکوه هماون نهیم
حکیم قطران ارموی بیت بچاره عدو بر تو کند سود بچاره * کر کوه هماون بتوان سود هماون *
ع همتان ع فتح میم وتاء مثناة ایله سزودخی جمله کز دیمك معناسنه در میر نظمی بیت که همتان
کرآیی کنون در برم * نکرداندم ور رود کرسرم ع همچنان ع آنجلاین وآنك کبی معناسنه که
اصلی همچون آن ایدی تا فظنده نوع ثقلت اولمغین واو حذف اولندی ع همچنین ع بوجلاین
وبونك کبی معناسنه در بونك دخی اصلی همچون این ایدی واوی والفی حذف اولنمشدر وچغتای
لسانده آندلق وموندق دیرلر آنك کبی وبونك کبی دیمك اولور لفظ داق کانه ادات تشبیه در
ع همچون ع کلمهٔ تشبیه در لکن یالکز معنی افاده ایتمز لابد ترکیبه محتاجدر کانه مبتدادر که خبره
محتاجدر مثلا همچون دیکران وهمچون بندکان دیرلر دیکران وبندکان کویا خبری اولور عربیده کی
مثل کبی چغتای لسانده چاغلیغ دیرلر فلان چاغلیغ فلان مثللی دیمك اولور سبعهٔ سیاره‌ده
مناجات محلنده میر علیشیر بیت کرمینك کبی یوز جهان چاغلیغ * بحر فضلینك مینك
آسمان چاغلیغ ع همداستان وهمدستان ع کلاهما بعنی راضی وهمراز مثال اول
استاد * قطعه * جهانا چه بد مهر وبد خو جهانی * چو آشفته بازار بازارکانی * بدرد کسان
صابری اندرون * ببدنامی خویش همداستانی * مثال ثانی حکیم نزاری قهستانی بیت
روزکارم صرف شد در انتظار وصل وازتو * دست باید شست اکر همداستان روزکاری ع همدیدن
سکون میم ویای تحتانی وکسر دال مهملهٔ اولی وفتح ثانیه ایله شویله که دیمك معناسنه در
ع همروشدن ع ضم راء مهمله وواو معروف ایله مقابل اولمق معناسنه میر نظمی بیت
اکر پهلوانی بهمروشوم * به پیش اجل را برابر روم ع همشین ع سکون میم وکسر شین
معجمه ایله همنشین لفظندن اختصار اولنمشدر ع همعنان ع همراه وهمسوار معناسنده در

ابوالمعانی بیت بهر جارود همعنانش ظفر * ساعد ار نصرت رکابدار فر ل همگان ب فتح
میم وکاف فارسیله ل همکنان ب فتح میم وکسر کاف ایله جملهسی وجمله معناسنه خواجه سلمان
مسمط * کرکه شد ستمور کران پشت چه عیبست اندران * باشد به پیش همکنان کوه کران
یاقوت که * سکون میمله دخی بویله ده جائزدر ل همکن و همکین ب سکون میم وکسر کاف
فارسیله رفیق وقرین معناسنهدر ل همنشین ب هم مجلس وهم صحبت معناسنه شمس فخری
بیت اکر قلم زجوار کفت کهر پاشد * سزد که کیرد همنشین همنشین آرنك ل همیان ب
سکون میم وفتح یای تحتانیله ایکی معنایهدر اول کیسه ومیشین طغارجق وچانته ثانی بمعنی
کمراه امیرخسرو بیت توباش نازك وسرمست عشق چند روی * که نازکیست بهمیان وهستی
اندر جام ل همیدون ب کسر میم وسکون یای تحتانی وضم دال مهمله ایله بمعنی هم اکنون
وهمچنین لامعی جرجانی بیت ز روم امسال با اقبال وپیروزی وفتح آمد * همیدون سال
دیکر باسرور از قندهار آید * وهمیشه معناسنه شاکر بخاری بیت باتش درون بر مثال
سمندر * همیدون باب اندرون چون نهنکا ل همیشك جوان ب بر اوتدر خزانی اولماز دائما
تر وتازه طورر ترکیده قیاقوروغی عربیده حی العالم دیرلر نفعی وافر وخاصهسی چوق بر اوتدر
ل همین ب آنجق وشویله دیمك معنالرینهدر ل هنبان ب سکون نون وفتح بای موحده ایله
بمعنی انبان یعنی طغارجق کذا فی المجمع ل هنجیدن ب سکون نون ویای تحتانی وکسر جیمله
قیون دریسن یوزمك عربیده سلخ دیرلر ودخی کرنمك وطوغرمق معناسنه ل هنکیدن ب
سکون نون ویای تحتانی وکسر کاف فارسیله هنك مرقوم معنالرینك مصدریدر ل هن ب
بمعنی منت استاد رودکی بیت کر همه نعمت یکروز بما بخشد * ننهد منت برما وپذیردهن *
عربیده نون مشدده ایله ایکی معنایهدر اول دیشی دوهنك چغرمسی ثانی آدمك آغلمسنه دیرلر
ل هواسیدن ب کسر سین مهمله وسکون یای تحتانیله دوداق ئیسرمك که حمادن وقورقودن
واقع اولور میرنظمی بیت هواسید لب راز بیم وهراس * فروآمد لشکر بی قیاس ل هوکان
فتح کاف فارسیله بقراج که باقردن ایدرلر قولبی اولور وبعضی سنك قپاغیده اولور ل هون ب
فتح واو ایله زمین زراعت که طپراغی نرم اولیوب قوری کسك اولور شرفنامهده زمین شیار کرده
با کلوخ وادات الفضلاده زمین کشت کلوخ دار معناسنهدر عربیده بمعنی آرام وآهستهکی
ل هیالیدن ب فتح یای تحتانی اول وسکون ثانی وکسر لامله بمعنی هراسیدن یعنی قورقمق
میرنظمی بیت هیالید از تیغ وکرز یلان * نماند قرارش درونیم آن ل هیون ب ضم یای
تحتانی وواو معروف ایله اشتر جمازه یعنی محل دوهسی شمس فخری بیت چه التفات اکر همت
باشتر راست * چه کمترینه عطا باشدش هزار هیون * حکیم ناصرخسرو بیت مرکب شعر
وهیون علم وادب را * طبع سخن سنج من عنان ومهارست * نسخهٔ وفایی ده بمعنی اشتر بزرك
شیخ سعدی بیت تراکوه پیکر هیون میبرد * چه دانی که برما چه شب میرود * مجمع الفرسده
همچنین دیکاری دوهیه دیرلر حکیم فردوسی بیت هیونی فرستیم نزدیك شاه * دلش بر فروز
وفرستد سپاه ل مع الواو * هاژو ب ضم زاء فارسیله هاژ مرقوم معناسنه یعنی دمبسته
وحیران که هاژه دخی دیرلر ل هاو ب نعره اوروب دشمنه حمله ایتدکده هاوهاو دیو چاغررلر شیخ

شیخ آذری بیت چه سود آذری اقرار آنکسان که بحشر * زهول داویه افغان بر آورند که داو
مولانا هاتفی در تیمورنامه بیت سنانها کرفتند از هاوهاو * نهادند در سینهها کاوکاو ل هرو ب
سکون راء مهمله ایله دلیر وبهادر معناسنه عربیده بمعنی زدن ل هزارتو ب فتح زاء معجمه وسکون
راء مهمله وضم تاء مثناة ایله ترکیده قرق بایردیکاری که قیونك شیردانی ایچنده اولور عربیده
حفث وقبه دخی دیرلر ل هستو ب سکون سین مهمله وضم تاء مثناة ایله ایکی معنایهدر اول
بمعنی خستو یعنی فقر حکیم اسدی بیت بهستیش هستوشوی از نخست * اکر خویشتن را
شناسی درست * ثانی حقیقت اشیا معناسنهدر کذا فی فرهنك جهانکیری ل هشو ب
ضم شین معجمه ایله بمعنی مغز که عربیده لب دیرلر ل هلاکو ب ضم کافله جنکیزخان احفادندن
بر ذی قوت وذی شوکت پادشاه ایدی آخر خلفاء عباسیون معتصم خلیفه زماننده وزیری
ابن علقمی وساطتیله مزبور هلاکو بیحد وبیحساب تاتار عسکریله بغداده اوزرینه کلوب خلیفهیی
اخذ وقتل ایدوب نیجه بیك بیکناه مسلمانلر تاتار النده قتل اولنوب بغدادشهرین خراب ایدوب
کتدوکی تواریخده مسطوردر شیخ آذری واویه قصیدهسی مطلعنده بیت هر صبح چو در پرده رود
خسرو هندو * بر اوج رسد کوکبهٔ چتر هلاکو ل هلو ب ضم لامله صالنجق که اطفال بنوب
صالنورلر ل هلیو ب کسر لام وسکون یای تحتانیله سپید معناسنهدر کذا فی المؤید ل همچو
کلمهٔ تشبیهدرکی معناسنه ل همرو ب سکون میم وفتح راء مهمله ایله بمعنی همراه یعنی یولداش
ایکی کسنه معاکیدنجه بر برینه همرو اولورلر ابوالمعانی بیت زدود آه دلم تیره کشت روی جهان
چنانکه سایهٔ من هم نشد بمن همرو ل همزانو ب سکون میم وفتح زاء معجمه وضم نونله برابر اوتورمق
وله بیت کی شود یارب که باشد یار همزانو مرا * سر بصحرا داده چندین دیدهٔ آهو مرا ل همو
اودخی معناسنه اصلی هم او ایدی استخفافا الفی حذف اولندی کمال خجندی بیت دوش درخانه
ماماه فروآمده بود * خانه روشن شد ودیدیم هموآمده بود ل هو ب بوزن نو بمعنی دیم سپید
یعنی بیاض ایریك کذا فی فرهنك میرزا اما کتاب السامی فی الاسامیده جراحت صولنق
معناسنه که * این جراحت راهو برده است یعنی آب در اندرونش افتاد ل هوو ب ضم واو
اول ایله برکشینك تحت نکاحنده اولان ایکی عورت بر برینه هو وهوو و یاشندواوسن ووسنی
واتباع دخی دیرلر کذا فی فرهنك جهانکیری ل هیاهو ب های هوی که جنك ایچنده واقع اولور
مولانا هاتفی بیت چو از آب آمون کذشت آن سپاه * بر آمد هیاهو زماهی بماه ل هیلو ب
سکون یای تحتانی وضم لامله بمعنی کردکان بازی که چارمغز بازی وهیلوی دخی دیرلر ل مع الهاء
ل هاژه ب فتح زاء فارسیله دمبسته وحیران معناسنهدر ل هاکره وهاکله ب کلاهما
بسکون الکاف وفتح الراء المهمله واللام پلتك یعنی لسانده لکنت اولان آدمه دیرلر عربیده الکن
دیدکاری تاریخ معجم مولفی بیت بدور معدلتش رهزنان لطف از بیم * شدند هاکره از کاف
کاروان کفتن ل هاله ب بوزن ناله بش معنایه کاور اول حلقه ودائره که آیك اطرافنده واقع
اولور بخارات ارضیه سببیله حکیم انوری * قطعه * بیاد بزم تو هر ماه آسمان دوشست *
ز آفتاب شراب وزمه پیاله کند * پس از طریق تشبه چو شکل خوان تو دید * زعکس تابش
مهتاب خوان چو هاله کند * ثانی مقسم وفتنه کار معناسنه ادیب صابر بیت رنجم همیشه

هست زدست دلاله * ولاله که هست بهر خانه هاله * ثالث رنك معناسنه كه عربيده لون ديرلر
وله ايضا بيت . داشت آن عروس ودر آورد پيش من * وانكيخت در برم زنكى رزد هاله * رابع
قرار طوتمش وآرام بولمش خامس ياغلى چام اغاجى كبى وغيره كذا فى فرهنك جهانكيرى
گ هامراه ع يعنى همراه كذا فى المؤيد حكيم فردوسى بيت سك وكرك همسايه وهامراه *
بدندش همه سال پويان براه گ هامواره ع سكون ميم وفتح واو وراء مهمله ايله اوچ معنايه كلور
اول برابر ويكطريق ثانى هميشه ودائما معناسنه فخر كركانى بيت پرى رويان كيتى هامواره
شده بر بزمكاه او نظاره * ثالث دوز نسنه عربيده سطح مستقيم معناسنه كه هاموار وهموار
وهمواره دخى دينلور گ هاون دسته ع معروف هاون اليدر كه آنكله هاونده نسنه دوكرلر
گ هاينه وهايينه ع كلاهما بكسر الياء التحتانى وفتح النون بمعنى هر آينه يعنى البته كذا فى
فرهنك ميرزا ابراهيم گ هتشه ع سكون تاء مثناة وفتح شين معجمه ايله بمعنى يخ يعنى بوز مير نظمى
بيت مكر سالى جهان از شدت برد * كرفته آب هتشه سخنى سرد گ هجد ع سكون جيم
وفتح دال مهمله واظهار ها ايله مراتب اعداده اون سكز عددندر گ هديه ع سكون دال
مهمله وفتح ياى تحتانيله معروف حكيم فردوسى بيت كز اول فروغى چنين هديه داد * همين
آتش آنكاه قبله نهاد گ هرآينه ع سكون راء مهمله ايله البته ديمكدر عربيده لابد معناسنه
خواجه سلمان بيت كر بنكرد عروس جمالت در آينه * خودبين شود هر آينه آن به كه ننكرد
گ هرته ع سكون راء مهمله وكسر تاء مثناة واظهار ها ايله بمعنى هر طرف ابو المعانى بيت هرته
مرا نظر نكند از كمال جود * كرد بهانه در نظرش پرده حجاب گ هرزجه ع بر نوع طعامدر
بغرسقى قيمه ايله طولديروب ياغده قاوررلر عربيده حويه ديرلر گ هرزه ع باطل وياوه
وبيهوده سوزده وغيريده استعمال ايدرلر گ هرشه ع سكون راء مهمله وفتح شين معجمه
واخفاء ها ايله عربيده لبلاب ديرلر بر نوع صرمشقدر كذا فى البديعى گ هركاره ع سكون راء
مهمله اولى وفتح كاف وراء ثانيه ايله طغره معناسنه كتاب السامى فى الاساميده بمعنى پاتيله كه
عربيده هيطله ديرلر وفرهنك جهانكيريده بمعنى ديك سنك يعنى طاش چولمك حكيم فردوسى
* مثنوى * بيامد زن از خانه باشوى كفت * كه هركاره وآتش آور نهفت * كنون تابد وشم من
از كاوشير * تو اين كار هر كاره آسان مكير گ هروانه ع سكون راء مهمله وفتح واو ونونله ايكى
معنايه در اول بيمارخانه كه دار الشفا معناسنه شمس فخرى * قطعه * دشمنش كرچه آدمى
شكلست * هست كمتر بسى ز بهنانه * هست ديوانه حكم كن كه شها * تا برندش بسوى هروانه
ثانى عقوبت خانه كه آنده اشكنجه ايدرلر حكيم فردوسى بيت بفرمود كين را بهروانه كه *
برند وكنيدش هم آنجا تبه * تحفة الاحباب صاحبى بمعنى بيمارخانه دبوب فردوسينك مرقوم
بيتنه متمسك اولمش گ هره ع فتح راء مهمله مشدده ايله زنانك موضع معهودى فرخى بيت
هره كرد چون شكافته داشت * ليك از حرزها شكافته داشت گ هريسه ع معروف
ومشهور طعامدر گ هريوه ع كسر راء مهمله وسكون ياى تحتانيله مختلط سيم ايله التون
مسكوك غير مسكوك نه اولورسه مير نظمى بيت هريوه سيم وزر احسان كردد * كه نزدش خاك
وزر يكسان كردد گ هزار چشمه ع بر علتدر فضلات دمدن عارض اولور ابتدا چبان كبى چقوب

چقوب جا بجا دلكر اولور عربيده الطباعله ديرلر صعب علتدر گ هزارخانه ع هزارتو
ديدكارى كه قيونك شيردانى ايچنده اولاندر كذا فى المجمع گ هزاردانه ع براوتدر اعشاب
قسمندن اصطلاحده تسبيحه ديرلر مير نظمى بيت هزاردانه كه كرده كردن آويز * ولى درزيو
خرقه فتنه انكيز گ هزارينه ع ايكى معنايه در اول زر خالص العيار ثانى زر مغشوش اضداد
قبيلندندر گ هژيره ع كسر زاء فارسى وسكون ياى تحتانى وفتح راء مهمله ايله بمعنى خوب
ونيكو كه بخير وخيره وهژيردخى ديرلر استاد منوچهرى بيت دست بمى شاه راودل بهژيران
ديده بروى نكوى وكوش بقوال * حكيم قطران ارموى بيت هميشه وعده اونا درست وناز
درست * هميشه عادت اونا هژيروروى هژير گ هژينه ع كسر زاء فارسى وسكون ياى
تحتانى وفتح نونله خرج يوميه كه نفقه معناسنه در كمال اسمعيل بيت در جمع مال عمر هژينه
چه ميكنى * زيرك نبود آنكه زر افزود وعمر كاست * مجمع الفرسده زاء معجمه ايله روايت اولنمش
كتاب السامى فى الاساميده خرج زن كه مأكولات ملبوسات وسائر لازمات كبى اما خرج
ومصرف معناسنه تصحيح اولنمشدر حكيم فردوسى بيت هژينه باندازه كنج كن * دل از بستى
كنج بى رنج كن گ هستره ع سكون سين وفتح تاء مثناة وراء مهملتين ايله دوه اوزرينه قونيلان
چوال كه ايچنه كرپيچ وياغيرى نسنه قورلر كذا فى المجمع گ هشيله ع كسر شين معجمه وسكون
ياى تحتانى وفتح لامله بر نوع قليه در طاوق ويمرطه ايله ايدرلر گ هفتدانه وهفدانه ع كلاهما
بسكون الفا عاشوراآشى كه انواع حبوبات ايله بشوررلر گ هفتده ع سكون فا وتاء مثناة
وفتح دال مهمله واظهار ها ايله بمعنى آراسته وزيور كرده كذا فى المجمع گ هفت دزده ع نركسك
اعلاسى كه صد برك دخى ديرلر عربيده عبهر ومضعف دخى ديرلر گ هفتكانه ع سكون فا
وتاء مثناة وفتح كاف ونونله يدى شر ويدى دانه ديمك اولور مير نظمى بيت از سپاه كران واشكر
شاه * هفتكانه بيامد ندنا كاه گ هفته ع معروف ايام اسبوع معناسنه در گ هفده ع
سكون فا وفتح دال مهمله واظهار ها ايله اون يدى عددر گ هلهله ع سكون لام اول وفتح ثانى
وها ايله اول صدايه ديرلر كه زنان سور وسرورلرده لى لى ديو چغررلر عربيده زلغت ديرلر حكيم صاحب
درقسميه بيت بشور هلهله نازپروران عرب * بسور ولوله كلرخان سمعدار * مير نظمى
بيت وقت زادن هلهله راميد هند * وقت مردن ولوله راميز نند گ هله ع فتح لامله بمعنى يارى
وقو معناسنه واقناع معناسنه ده كلور حضرت مولانا قدس سره بيت هله عاشقان صادق
گ
مرويد جز موافق * كه سعادتيست سابق زدرون باوفايى گ هليله ع ادويه دندر ايكى نوع
اولور برى سرخ وبرى زرد اولور گ هماره ع فتح ميم وراء مهمله ايله اوچ معنايه در اول بمعنى
اندازه ثانى حساب معناسنه دركه اماره دخى ديرلر ثالث مخفف همواره در حضرت مولانا
قدس سره * مثنوى * خير كن ما خلق بهر ايزدت * يا براى راحت جان خودت * تا هماره
دوست بينى در نظر * دردلت بايد زكين ناخوش صور * كمال اسمعيل بيت مركب اقبال تو هماره
بزين باد * پايه قدرت زبر چرخ برين باد * شمس فخرى بيت زخانه تو موافق كند هميشه
طرب * زخنجر تو مخالف بود هماره شبان گ همپله ع سكون ميم وكسر باء فارسى وفتح لامله
ترازو كفه سى برابر ديمك معناسنه درهم سنك كبى مولانا هاتفى بيت بميدان دوهم پله هند وترك

به نیروی بازوی ورای ستترك ل همخواه ع سكون میم وفتح خاء معجمه وواو معدوله ایله بر آرزو
و بر مطلبده اولنلره دیرلر مثلا برمنصبه طالب ویاخود بر مكانه متوجه ویا بر متاعه مشتری اولالر
بونلره بكزرنه اولورسه ل همراه وهمره ع كلاهما بسكون المیم وفتح الراء المهمله یول یولداشی
ل همرفشك ع سكون میم وفا وفتح راء مهمله ایله اول آته دیرلركه درت یاشنی تمام ایدوب
بشنه كیرمش اوله بعض فرهنكده فایرینه واو ایله مرویدر عربیده قارح دیرلر فتح قاف وكسر را
وسكون حا ایله كذا فی المجمع ل همكاسه ع برجحره ده ساكن اولوب اكل وشرب بلری بر یرده اولنلره
دیرلر ابو المعانی بیت شدن همكاسه بهتر باسكان نا * ازان نادان كه دوستی راندارد ل همواره ع
یعنی همیشه ودائما كه همار وهموار وهماره دخی دیرلر ل همه ع ایكی معنایه در اول جمله معناسنه كه
اصلی همه در آخرنده كی ها معنای اصلی عامدن معنای خاص علمیته نقل ایچوندر ثانی بمعنی
جمله منقولدر معنای اولنه عربیده كل وچغتای لساننده اسرو دیرلر واسرونك برمعناسی دخی
محل مبالغه ده غایتله دیمكدر بو ایكی معناسیده ذكر اولنمشدر میر علیشیر بیت كمند زلفونك
آراسا لمایبع وتاب اسرو * كونكل شكنجه سیكا ایشما كیل طناب اسرو * همه نك اصل
معناسی پارچه دركه دوكلی دیمكدر سبعه سیاره ده معراج وصفی اولنده بیت پارچه نینك
باشی اوزرا اولماق آج * سنكا تاج ایتدی لیلة المعراج * وپاری دیرلر هیسی دیمكدر فرهاد
نامه ده پادشاه وصفنده بیت شهی كیم تینكری دین بی سعی وكوششس * باری شهلاردین
آرتوق تابی بخششس ل همیشه ع دائما معناسنه شاعر بیت همیشه بادعداوت میان كبر
ویهود * زهرطرف كه شود كشته سود اسلامست ل هنجاره ع سكون نون وفتح جیم وراء
مهمله ایله غمناك والمناك معناسنه در ل هنكامه ع سكون نون وفتح كاف فارسیله هم جمع وهم
مجمع معناسنه كلور شیخ آذری * مثنوی * باك آید زشهرهای جهان * آنچه شهری ندیده
باشد آن * خلق آنجا شوند هنكامه * بازكویند ازان بشهنامه * وغلبه وشورش معناسنه
ملك قمی بیت چنان برهم زدی هنكامهٔ روز قیامت را * كه اكثر نامهٔ اعمال مردم درمیان كم شد
ومعركه وغوغا معناسنه شاعر بیت تنها نه همین معركهٔ من بتو كرمست * هنكامهٔ صد سوخته
خرمن بتو كرمست ل هوازه ع فتح زاء معجمه ایله بمعنی ناكاه تركیده آكسزین دیرلر ل هواسیده
كسر سین مهمله ایله تبسرمش طوداق كه یعنی قانی كید وب خشك وكندم كون اولمش اوله
كذا فی المجمع ل هوبره ع سكون واو وفتح باء موحده وراء مهمله ایله بمعنی واله وحیران خواجه
عبد الله انصاری قدس سره طبقاتنده ذكر ایدركه * چون شبلی بمصر میشد كذروی بر شیخ
بایعقوب میدانی بود پذیرهٔ شبلی آمد وی آن وقت نبوی فرا زاین كار میكویست واول ارادت
وی بود مرد فربه بود شبلی دست برروی فرود آورد كفت خیرك الله خدای تراهوبره كناد بایعقوب
كفت آمین ل هوجوه ع فتح واو وضم جیمله بمعنی شمكار مرقوم ل هیكله ع سكون یای
تحتانی وفتح كاف ولامله براوتدر حیكله دخی دیرلر ل هیله ع سكون یای تحتانی وفتح لامله بمعنی
صاحب خانه ل مع الیاء الفتانی * هاتی ع كسر تاء مثناة ایله توران زمیننده بر طائفه واردر
آنك آدیدر مولانا هاتفی بیت یسارش بابین كیخسروی * شد از هاتی ومولتانی قوی *
ل هادوری ع ضم دال وكسر راء مهملتین ایله بر فرقه كدا الردر كه دربدر كزوب ابرام ایله جروسوال

وسوال ایدرلر حكیم سنائی بیت دعوی ده كنند ولیكن چوبنكری * هادوریان كوی وكدایان برزنند
اثیر الدین اخسیكتی بیت معیشتی كه نه باعزت وقناعت آن * بهردری نروم چون كدای هادوری
ل هامی ع كسر میمله سركشته وسركردان معناسنه در كذا فی فرهنك جهانكیری ل هانی ع
كسر نونله لغت پهلویدر معناسی بنشین دیمكدر تاریخ طبریدن منقولدر ل هایاهای ع شور
وغوغای اهل ماتم ل هایاهوی ع شور وغوغای ارباب طرب كه میزبانی عروس محلنده اولور
بو ایكی لغتك مثالی حكیم انوری بیت فلك از مجلس انس تو پر از هایاهوی * عالم از كریهٔ خصم تو پر
از هایاهای ل هری ع اول مزروعات دشتی دركه یاغموردن صولنور كذا فی فرهنك میرزا ل هرجایی
مكان ومقری معین اولمین آدم وبی وفالقله معروف اولانه ده دیرلر ل هزارتوی ع قیون شیردانی
اولان نسنه كه هزارتو وهزارخانه دخی دیرلر ل هزارمیخی ع نكنده لو جامه كرك فاخر اولسون
خواجه سلمان بیت دوتایی فقرا جامه ایست كز عظمت * هزارمیخی افلاك آستر یابی *
كركسه خسیس اولسون جامهٔ درویشان كبی مراد دیكشی چوق اولمقدر وله ایضا بیت این
دلق هزارمیخی از تو * پوشیده بجانقاهت افلاك ل هستی ع سكون سین مهمله ایله وارلق
مقابلی نیستی در اصلی هست در آخرنده كی یای یای وصفیه در وكاهی مصدریه اولور بورباعیدن
مفهومدر * رباعی * ازرفته قلم هیچ دكركون نشود * وزخوردن غم آنچه جكرخون نشود
كردرهمه عمر خویش خونابه خوری * یكقطره از آنچه هست افزون نشود * آخرنده كی یا
اواخر كلمه یه لاحق اولان یالردندر كه مداولنك وصفیتن افاده ایدروكاه اولوركه هست مجرد
رابطه معناسنه اولان است یرینه استعمال اولنور ل هكوی ع سكون كاف وكسر واو ایله
بمعنی سركشته وپریشان حال ضم كافله مجمع الفرسده شراب معناسنه در وتردد معناسنه ده
اولور كذا فی الاداة ل هلیوی ع كسر لام وسكون یای تحتانیله هولك مرقوم معناسنه دركه
آنكله صواوزرنده اوینارلر كذا فی المجمع ل همجای ع یعنی همشهری ل همیچ ع فتح میم
وكسر جیمله هیچ مرقوم معناسنه در ل همشوی ع سكون میم وواو وضم شین معجمه ایله
بر آدمك تحت نكاحنده اولان عورتلره دیرلر میر نظمی بیت زن دنیا شود همشوی زنرا * كشد
البته شویش بی محابا ل همكی ع فتح میم وكسر كاف فارسیله جمله سی دیمك اولور ل همی ع
بر كلمه دركه اوائل افعال ومضارعه داخل اولور حال معناسن افاده ایدر وكاهی تقریر ایچون ایراد
اولنور شاعر بیت همی تابكردانی انكشترین * جهان ار دكركون شود داوری * تركیده كی
مقرر میدر معناسنه استفهام كبی اولور كاهی اواخر كلمه ده دخی واقع اولور شاعر بیت باد جوی
دولتان آید همی * بوی یار مهربان آید همی ل همیشكی ع مداومت معناسنه در ل هنی ع
كسر نونله بمعنی كوارنده یعنی سكیجی شیخ سعدی بیت مطلب كر توانكری خواهی * جز قناعت كه
دولتیست هنی ل هواری ع كسر راء مهمله ایله ل هوازی ع كسر زاء معجمه ایله
كلاهما بمعنی ناكاه استاد فرخی بیت هواری مرا كوید این شكرین لب * كه ای عاشق اندر
سخن زرت بنكر * وله بیت هوازی درآمد مرا آن جوانكار * مرا تنك بكرفت اندر كنار *
بعض فرهنكلرده بی عقل معناسنه مرویدر فرهنك میرزاده بمعنی بیخبر استاد فرخی بیت بمهمانی
هوازی شاد كردم * زدست رنج غم آزاد كردم ل هوای ع ایكی معنایه در اول لغوسوز یعنی

بی اصل کلام ثانی بر نوع فشنکدر یا قبجه هوایه چقار ﴿ هولی ﴾ سکون واو وکسر لام ایله طای که
هنوز ایراولمامش اوله وزبان هندیده آهسته معناسنه در وضمه ایله یعنی هندی لسانده عبد
معناسنه در ﴿ هیلوی ﴾ سکون یای تحتانی وضم لام ایله بمعنی کردکان بازی یعنی قوز اویناق
چارمغز بازی وهیلو وهولك دخی دیرلر کذا فی فرهنك جهانکیری ﴿ هی ﴾ کسر یای تحتانی
ولی وسکون ثانیه ایله بمعنی هستی حکیم سوزنی . بیت خانمان سازا کرهی مردم * وچر
امرغان مکن نشیمن خویش ﴿ هی هی ﴾ ایکی معنایه در اول بیوك شراب قدحی که آنکله آخر
بزمده طلوا ایچلور ثانی های وهوی معناسنه در ﴿ هی ﴾ بوزن می وکی ایکی معنایه در اول لغت
دریده بمعنی هست وزبان هندیده دخی بومعنایه در حضرت مولانا قدس سره . بیت کفت
یارب کر ترا خاصان هیند * کهمبارك دعوت وفرخ پیند * حکیم سوزنی . بیت هیم به پله نیکی
زیك سپندان کم * به پله بدی اندر هزار سنداًم * ثانی بر کلمه درکه خبردار ایتمك ایچون تهدید
وتخویف یوزندن سویلنور حکیم انوری بیت خویشتن درنظرم جلوه همی داد جهان * آسمان
کفت که رسوا چکنی خود راهی * شاعر بیت خم هاشکسته جام تهی بی وجود می * کردی اسیر
قهوه مرا هی زمانه هی ﴿ باب الهاء المکسورة مع الالف * هرا ﴾ فتح راء مهمله مشدده ایله
ایکی معنایه در اول بمعنی ریختن یعنی دوکمك ثانی بر شهر آدیدرکه هری وهرات دخی دیرلر لکن
معنای ثانیده تخفیف راایله در تکلم بو ایکی معناده شیخ نظامی ترتیب اوزره دیمشدر . بیت
بهرای کنجش جو بدرام کرد * بیهلی زبانش هرانام کرد * بمعنی اول استاد فرخی . بیت
ازفراوان کردن هرای زرامروز کشت * دیده اندرچشم هر بیننده راز زعیار ﴿ هراسا ﴾ فتح
راوسین مهملتین ایله ایکی معنایه در اول اویوق که آدم صورتنده بر نسنه یا پوب حیوانات زیان
ایتمسون دیو باغ وبوستانلرده وکشت زارلرده تاسنده نصب ایدرلر ثانی هراسیدن لفظندن اسم
فاعل اولور قورقیجی معناسنه میر نظمی بیت زجود لطف حق راکن شناسا * ولیکن
ازعذابش شوهراسا ﴿ هلا ﴾ حرف تنبیه در عربیده کی الا معناسنه حضرت مولانا قدس سره
بیت هرچه در پستیست آمد ازعلا * چشم را سوی بلندی نه هلا * شیخ عطار . بیت
نفس خود را چون توبشناسی هلا * حق تعالی را بدانی باعطا * وینه بو معنایه شاهد در
حکیم فردوسی . بیت هلا تیغ وکوپال هابر کشید * سپرهای چینی بسر درکشید * بعض فرهنکلر
دیل ونیم معناسنه ده مرویدر ﴿ هیجا ﴾ سکون یای تحتانی وفتح جیم ایله جنك وپیکار معناسنه در
میر نظمی . بیت روز هیجا مرد باید استوار * با جکرداری بجا کیرد قرار ﴿ مع التاء المثناة ﴾
﴿ هرات ﴾ مشهور شهر وولایت آدیدر هرا وهری دخی دیرلر ﴿ هشت ﴾ سکون شین
معجمه ایله ایکی معنایه در اول فعل ماضی درقودی وکیدی معناسنه خواجه حافظ بیت
درنقد عیش کوش که چون آبخور نماند * آدم بهشت روضه دار السلام را * ثانی سقلق که
اکثر چوبانلر قیونی بر یره جمع ایتمك ایچون وسورب کوترمك ایچون ایدرلر ﴿ هیت ﴾ سکون
یای تحتانیله ایکی معنایه در اول غوغا وقرقشه معناسنه میر نظمی بیت ازآنجا درمیانش
هیت برخاست * پس آن دم جنك وپیکاری که آراست * ثانی بغداد مملکتنده شط کنارنده
بر قصبه آدیدر ﴿ هیمه زفت ﴾ ضم زاء معجمه ایله یوغون اودون که ترکیده طومرق دیرلر ﴿ مع

الجیم * هیج ﴾ سکون یای تحتانیله یبا که آنکله خرمن صاوررلر هید دخی دیرلر و بیل
معناسنه دخی مرویدر کذا فی فرهنك جهانکیری ﴿ هیچ ﴾ جیم فارسیله ایکی معنایه در
اول مطلق معدوم مولانا جامی بیت همه هیچند وهیچی سمرند * بلکه از هیچ بس هیچ ترند *
ثانی بمعنی اندك استاد منوچهری بیت کر هیچ سخن کویم باتوز شکر خوشتر * صد کینه بدل
کیری صد اشك فروباری ﴿ مع الدال المهمله * هرید ﴾ سکون راء مهمله وکسر باء موحده
ایله طائفه نصاری کشیشی راهب وقسیس معناسنه ویهود طائفه سنك احباری وقوم
مجوسك آتش یاقیجیلری کذا فی فرهنك جهانکیری ﴿ هرند ﴾ کسر راء مهمله وسکون نونله
ایکی معنایه در اول جرجان نواحیسنده بر ارمق آدیدر که منبعی دیاروری طاغلرنده در آندن
چقوب جرجانه طوغری اقار لکن نیجه صولر دخی قاریشوب اولقدر نهر عظیم اولور که دکرمان
طاشندن ایری طاشلری یوندن قوپاررکذ للك کوکلی اغاجلری دخی کوکندن چقاروب کوتورر
بر وجهله کچمك ممکن دکلدر محمود ابن یمین بیت سخن چشمه چشمم که هرند یست روان *
چون هرندش بروانی سوی جرجان که برد * ثانی اصفهان مضافاتندن بر قصبه آدیدر
﴿ هند ﴾ معروف قوم ومعلوم طائفه درکه ولایتلرینه هندوستان دیرلر وآنلره هند وهندی
دیرلر کثرت استعمال ایله هند ولایتلرینه دیمك عادت اولمش عرفی شیرازینك ترجمة الشوق
نام قصیده سنده بیت بکاوش مژه از کورتانجف بروم * اکر بهند بخاکم کنی وکر به تتار *
دیدوکندن ولایته هند دینورایمش بوندن ماعدا هندولره هندی دیرلریای نسبت ایله هنده
منسوب دیمك اولور اما لفظ هند ومخصوص اول دیارك آدمیسنه دینلمك صحیحدر طالب آملی
مصرع * هندو نبرد تحفه کسی جانب هند * دیدوکندن معلومدر ﴿ هید ﴾ سکون
یای تحتانیله یبا که آنکله خرمن صاوررلر ﴿ هیربد ﴾ سکون یای تحتانی وراء مهمله وفتح باء
موحده ایله خادم آتشکده یه دیرلر حکیم فردوسی بیت چو بر داشت پرورده هیربد * سیاوش
همی بود لرزان زبد * وله . بیت بریده زبانت بشمشیر بد * لبت سوخته را آتش هیربد *
﴿ هیرمند ﴾ سکون یای تحتانی وراء مهمله ونون وفتح میمله ایکی معنایه در بری خادم آتشکده
وبری دخی سرحد ولایت نیمروزده بر ارمق آدیدر کذا فی المؤید ﴿ مع الراء المهمله * هراهر ﴾
کسرهائین ایله توزدن هوا یوزنده طومان اولمق وحیوان سباع کردیسی مولانا هاتفی بیت
رواوردر آمد بصد خیل شیر * هراهر بر آمد زکردون دلیر ﴿ هر ﴾ ایکی معنایه در اول
طومان که ایام شتاده واقع اولور بهاره قریب وقتلرده بخار ارضدن حاصل اولور ثانی بمعنی یخ
یعنی بوز شمس فخری بیت کرد دازسردی دم اعدات * آب درنیمه بکه هرا * ویر کلمه در
چوبانلر قیون چغرلر وعربیده دخی ایکی معنایه در اول نام زن ثانی نام کربه درکه هره دخی دیرلر که
کدی دیمکدر ﴿ هزبر ﴾ فتح زاء معجمه وسکون باء موحده ایله ارسلانه دیرلر عربیله مشترکدر
حکیم اسدی بیت بود سهم اودل زغران هزبر * کند کرد او خشك باران ابر ﴿ هندو بار ﴾
یعنی هندوستان خلاق المعانی بیت بجام تو کد درپاش تا کمر کاهست * بجامه که بسر میرود
بهند وبار ﴿ هندوار ﴾ سکون نون ودال مهمله وفتح واو ایله بلخ قلعه سنك آدیدر
کذا فی فرهنك جهانکیری ﴿ هیر ﴾ بوزن میر وشیر فرهنك جهانکیریده آتش معناسنه در

كذا في المؤيد بو معنايي مؤيد امير معزي بيت در هير كه كرز مديح تو بخوانند * بيزار شود
هيربد از زند وز پازند * هندك زباني علي سنده زر طلا معناسنه در يعني خالص التون گ مع الزاء
المعجمه * هز گ سولپك و سست معناسنه ابو المعاني بيت كير مردي كه هز بود زانرو *
سر خود بپيش زن شد ست فرو گ هيز گ سكون ياي تحتانيله اصلنده حمام طاسنه ديرلر بعده
استعاره طريقيله كنداده يعني پشت اوغلانه اطلاق اولنه رق علم اولدي وجه تسميه سي ظاهرا
قبح اولنور كه حمام طاسني بيگانه لرالنده استعمال والدن اله دوشدكنه بناء مفعول اوغلان
دخي اكا مثال مستعمل اولدوغيچون هيز ديديلر اما اكثر عوام حاء مهمله ايله حيز يازارلر و قورلر
غلطات عوامدندر شمس فخري بيت مدام تا كه نباشد بقدر عنقا بود * هميشه تا كه نباشد
بقدر مردان هيز گ مع السين المهمله * هراس گ فتح راء مهمله ايله قورقو عربيده كي خوف
معناسنه شمس فخري بيت مدام تا نبود ابر واز بحر هراس * هميشه تا نبود بحر راز ابر زيان *
فرهنك جهانكيريده بمعني ترس و بيم ديمشدر شيخ سعدي بيت اميد و هراسش نباشد زكس
بر ينست بنياد توحيد بس * حكيم فردوسي بيت بيزدان هر آنكس كه شد ناسپاس *
بدل اندر آيد ز هر سو هراس گ هرس گ سكون راء مهمله ايله هر ديشي حيواندن سوددن
اول اولان آغز كه فله دخي ديرلر گ مع الشين المعجمه * هراش گ فتح راء مهمله ايله قوصمق قي
معناسنه كه شكوفه ده ديرلر شهيدي قمي بيت ازچه تو به بكند خواجه چو هر جاي رود *
قدحي مي نخورده كندي ز ود هراش * شمس فخري * قطعه * حديث حاتم و كسري زمانه
در بيعد * چنين كه در كرم و عدل شد شهنشه فاش * هزار سال بماناد كز ايادي او * فتاده است
ز بس امتلا با ز هراش * عربيده سكانه چنك آتمغه ديرلر گ هرش گ سكون راء مهمله
ايله زهر معناسنه در مير نظمي بيت شود شكر ز دست دوست حنظل * شود هرش در دهان
خصم شكر گ هنس گ صبان اوقي كه هيش دخي ديرلر گ هيش گ سكون ياي تحتانيله
اوج معنايه كلور اول بمعني هيچ زنده پيل احمد جامي * قطعه * هر كه آمد هر كه آيد بگذرد *
اين جهان محنت سراي بيش نيست * ديگران رفتند و ما هم ميرويم * كيست كو را منزلي در پيش
نيست * احمد جامي تراپندي دهد * آخرت را باش دنيا هيش نيست * ثاني طوقنمش كتان
معناسنه در كه اكثر بلاد گجرات و ولايت سند شهرلرنده طوقنور اكا كيش دخي ديرلر گ هلس گ
سكون لام ايله مرغ مردار خواره ديرلر كذا في التحفه گ هيمه كش گ اودون چكيجي يعني اودونجي
گ مع الكاف * هنجك گ سكون نون و فتح جيمله برغست ديدكلري اوتدر كه عربيده مملول
وقنابري ديرلر كذا في المجمع گ هنك گ سكون نونله بمعني پيچش شكم كه عربيده زحير ديرلر
بر علتدر وزبان هنديده صمغ درخت اشترغار كه اكا عربيده حلتيت ديرلر گ هيرك گ سكون
ياي تحتاني و فتح راء مهمله ايله بر بچه يعني اوغلاق كذا في المجمع گ مع اللام * هرقل گ
سكون راء مهمله وكسر قافله نام دير يعني بر كليسا آديدر حكيم خاقاني بيت سزد كر راهب
اندر دير هرقل * كند تسبيح اين ابيات غرا گ هرول گ كسر راء مهمله و ضم واو ايله حبوبات
نوعندن ماشه بكزر و باقلادن اسغره بتر بر نوع دانه در كذا في المجمع گ هلال گ يكي آي كه اول
كيجه كورينور و استعاره طريقيله محبوبك قاشنه ديرلر گ هل گ ايكي معنايه در اول هليدن

هليدن افعالدن صيغه امر در بهل معناسنه يعني بكدار حضرت مولانا قدس سره بيت
در كش قدح سودا هل تا بشوي رسوا * بر بند دو چشم سر تا چشم نهان بيني * شاعر بيت
هل مرا تا كه دست ميدهم * تا بداني زيركم با ابلهم * ثاني هيل معناسنه كه عربيده قافله
ديرلر گ مع الميم * هلام گ آب افسرده كوشت يعني طوكمش ات صويي كه قيون و صغر
اتينك ياغلي صويندن ايدرلر تركيده پختي ديرلر حكيم شيرازي بيت آبكامه هم مصوص و هم هلام
باز برناورد و شلماب از طعام گ هيزم گ سكون ياي تحتاني و ضم زاء معجمه ايله اودون كه هيمه
دخي ديرلر كمال پاشازاده مرحوم بونده دخي تصرف خاص ايدوب هيزم ايله هيمه نك فرقي وار در
هيزم يمش و يرر اغاجلردن اولميوب وهنوز كسلمش اولوب برنده ياتور اوله اكا ديرلر نتكم
بو بيتدن ظاهردر بيت چو آمد بد آنكونه هيزم فراز * بد انست بالا و پست و دراز *
كسلدكدن صكره اغاجك يناجغنه هيمه ديرلر و اودون چكنه هيمه كش ديرلر ديو د قايقه يازمش
گ مع النون * هيجا كردن گ هجو ايتمك يعني بركسنه يي نظمله ذم و قدح ايلمك و بر معناسي
دخي هجه اوقومق گ هراسان گ قورقق و قورقيلي ديمكدر مير نظمي بيت ازان پيشه هراسان
ميكند شتند * همه بر كارزار آماده كشتند گ هراسيدن گ فتح راء و كسر سين مهملتين ايله
قورقق معناسنه مصدر در كمال اسمعيل بيت چه بايدش ز ستمكاركان هراسيدن * كسي كه
حفظ خدا يش نكاهبان آمد گ هراشيدن گ كسر شين معجمه ايله قوصمق قي ايتمك معناسنه در
گ هرمان گ سكون راء مهمله ايله اوزون عمره ايريشوب قوجه مق بو لغت عربيدن تصرف
اولنمشدر كه عرب لسانده فتح ها ايله هرم قوجه مقدر گ هشتن گ سكون شين معجمه و فتح تاء
مثناة ايله ايكي معنايه در اول قومق و ترك ايلمك معناسنه حكيم سوزني بيت اي خصلت
تو هشتن آخرچه خصالست اين * وي فعل تو بر كشتن آخرچه فعالست اين * ثاني
صاليويرمك معناسنه شيخ نظامي بيت همه برقع فرو هشتند بر ماه * روان كشتند سوي
حضرت شاه * فرهنك زفانكوياده بمعني آويختن مسطوردر گ هشيدن گ كسر شين معجمه
ايله بمعني هشتن مرقوم كذا في المجمع گ هليدن گ كسر لام و سكون ياي تحتانيله بمعني هشتن
مرقوم يعني قومق و دخي صاليويرمك معناسنه مصدردر گ هن گ بمعني هست كذا في فرهنك
جهانكيري گ هندستان و هندسان و هندوستان گ مشهور عالم ولايتدر هندولر ولايتي
ديمكدر استاد فرخي * قطعه * كر ز جود تو نسيمي بگذرد بر زنكبار * ور ز خشم تو سمومي بر وزد
بر هندسان * هندوا ز آتش سوزنده رويد شاخ رخ * زنكي از شوشه زرين بر آيد خيزران
گ هيزان و هيزن گ كلاهما بسكون الياء التحتاني و فتح الزاء المعجمه حائل اغاجي كه ديوار ايچنه
قورلر ودخي طام اوزرينه قويوب اوستنه سقف ايدرلر تركيده دخي هيزن ديرلر گ هيشتن گ
بمعني هشتن مرقوم گ هيناهين گ بمعني شتاب و عجله حكيم انوري بيت رخنه كرد نظم حال مرا
در چنين دار وكير هيناهين گ هين گ سكون ياي تحتانيله التي معنايه كلور اول كلمه تحريك
و تحريص در نيز اول و نيز طوت معناسنه حكيم اسدي بيت چو بشنيد زاول شه اين كفتكوي
بجم كفت هين چاره خويش جوي * ثاني تنبيه و تأكيد محلنده استعمال ايدرلر حكيم انوري
* رباعي * چون ركاب تو كران كرد و عنان تو سبك * روز هيجاي سپاهت انجم و ميدان فلك *

قائل نکیر فتح از آسمان کوید که هین * القتال ای حیدر ثانی که النصر معك * ثالث مقام تحذیر ده
صاقن دیمك یرده ایراد ایدرلر حضرت مولانا قدس سره . بیت هین بجاروب زبان کردی مکن
چشم را از خس ره آوردی مکن * رابع آ گاه اول معناسنه شمس فخری بیت بدرکه تو سعادت
بیات می آید * بدید دولت وکفش مکن توقف هین * خامس فرهنك جهانکیریده این
معناسنه ده کاور سادس عربیده بمعنی سیلاب حکیم سنائی بیت توهم مهی وهم شکری هان
وهان وهان * ازخود بترس ودیده ماهچو هین مکن * بومعنایه حکیم اسدی . بیت شل
وخشت وپرواز شاهین کرفت * زباران خون کوه درهین کرفت * شمس فخری بیت ز زندکی چه
تمتع برد عدو چون او * اساس عمر نهاده است بر کند رکه هین ؟ مع الواو * هریو ؟ کسر راء مهمله
وسکون یای تحتانیه ایله نام شهر هری در که هرات دیمکله معروفدر کذا فی فرهنك میرزا ؟ هلیو ؟
کسر لام وسکون یای تحتانیه ایله جوز اویونی که هیلو وهولاك دخی دیرلر ؟ هندو ؟ شول
طائفه در که مخصوص دیار هنده جبلیه سی اوله یعنی اصلی هند اوله زیرا خارجدن واروب
آنده ساکن اولانه هندو دینلمز اول اجلدن ولایتلرینه هندوستان وهندستان دیرلر جمادات
قسمنه هندو دینلمز یای نسبتله هندی دینلور مثلا تیغ هندی وقماش هندی دیرلر واستعاره
طریقیله هند وسیاه فام اولد وغندن خال دلبرانه هندو دینلور خواجه سلمان بیت هندوی
خال راچو دل دید بر آتش رخت * کفت تونیکی بخت خالی وهم برادری ؟ مع الهاء * هراده ؟
فتح را ودال مهملتین ایله بمعنی عصا ابو المعانی بیت مکن زرق ومشو ابله فریبی * بتاج وخرقه
تسبیح وهراده ؟ هراسه ؟ فتح را وسین مهملتین ایله بمعنی هراسا یعنی اویوق که باغ وبوستانلو
ایچنه وضع ایدرلر مجمع الفرسده فتحه ایله مرویدر ؟ هراسیده ؟ یعنی ترسیده اما کمال پاشا
زاده مرحوم تصرفاتنده بیوررکه هراس ترکیده شول حالتدن عبارتدر که بالك لفظیله تعبیر ایدرلر
بالکلدی دیمك یرده هراسید دیرلر نتکیم بوبیتدن مفهومدر بیت ازان هیبتش دردل آمد
هراس * که زیرك منش بود وزیرك شناس ؟ هریوه ؟ کسر راء مهمله وسکون یای تحتانیه ایله
اوچ معنایه کلور اول هری شهرینه منسوب دیمك اولور ثانی زر رایج یعنی یکر التون منوچهری
* قطعه * بدان خانهٔ باستانی شدم * بهنجار چون آزمایش کری * یکی خانه دیدم ز سنك
سیاه * کند رکاه آن تنك چون چنبری * کشادم دران با فسونکری * برافروختم در دواز آزری
چراغی کر فتم چنان چون بود * ز زر هریوه سرخ خبری * ثالث زن فاحشه یه دیرلر ابو الحسن
شهیدی * قطعه * چند بردارد آن هریوه خروش * نشود باده بر سرودش نوش * راست
کوئی که در کلوش کسی * پوشکی راهمی بمالد کوش ؟ هکه ؟ فتح کافله هلاك مرقوم معناسنه در
کذا فی المجمع ؟ هیده ؟ سکون یای تحتانی وفتح دال مهمله ایله هید مرقوم معناسنه در ؟ هیره
سکون یای تحتانی وفتح راء مهمله ایله اکسه عربیده قفا دیدکاری بین الناس خاء معجمه ایله خیره
دیرلر ؟ هیزه ؟ سکون یای تحتانی وفتح زاء معجمه ایله یه باکه آنکله حرمن صاوررلر پنج انکشت
وهید وهیده دخی دیرلر ؟ هیزنه ؟ سکون یائین تحتانیین وکسر زاء معجمه وفتح نونله لوغ
طاشی که آنکله طام اوستنده اولان طپراغی هموار ایدرلر ایکی باشی دلکلی بر مدور طاشدر
؟ هیله ؟ سکون یای تحتانی وفتح لامله قاصرغه که کردباد دخی دیرلر میرنظمی . بیت چو

چو شه بنشسته بوده بر سر تخت * کرفته روی عالم هیله سخت ؟ هیمه ؟ بوزن نیمه یانمق
ایچون آماده اولان اودون که اصلنده دخی میوه سز اغاج اوله عربیده حطب دیرلر فتحتین ایله
خواجه سلمان بیت ناسزای کاتش قهر تو در وی شعله زد * تا قیامت هیمهٔ دوزخ شد وایتش
سزاست * ارباب لغت فی الجمله هیمه وهیزم بر معنایه در دیدیلر آخق کمال پاشازاده مرحوم
قرقلری واردر دیوب خیلی تفصیل ایلمش ایرادی نفعدن خالی اولمغله طی اولندی چغتای
لسانده اوتون دیرلر خیرة الابرار ده میر علیشیر خمسه نظمنه اقدام اعتبارنده دیر بیت کرچه کل
ولاله خریداری بار * لیك اوتون نینك دخی بازاری بار ؟ هینه ؟ بوزن چینه حنا معناسنه در
؟ مع الیاء التحتانی * هری ؟ خراسان مملکتنك دار الملکی یعنی تختکاهی اولان شهرك آدیدر که
ولایتنه دخی هری دینلور هرا وهرات دخی دیرلر ؟ هلی ؟ بر کلمه در محل خطابده استعمال اولنور
یعنی قویه سن دیو امر اولور شیخ سعدی * مثنوی * درختی که اکنون کرفتست پای *
به نیروی مردی بر آرد ز جای * اکر همچنان روزکاری هلی * بکردونش از جای بر نکسلی *
؟ هندوانی ؟ بمعنی هند وستانی هنده منسوب اولان دیمکدر ؟ هندی ؟ هند مملکتنه
منسوب دیمك اولور آخرنده کی یا یای نسبتدر ؟ هیری ؟ سکون یای تحتانی وکسر راء
مهمله ایله بمعنی خیری یعنی شب بوی دیدکاری چیچکدر کذا فی المجمع ؟ هیلوی ؟ سکون یای
تحتانی وضم لامله جوز اویونی کذا فی الاداة ؟ باب الهاء المضمومة مع الالف * هرا ؟ فتح راء
مهملهٔ مشدده ایله اوچ معنایه در اول بمعنی ترس وبیم ثانی بمعنی درخشیدن یعنی ضیاویرمك
شیخ نظامی ایکی معنایه ترتیب اوزره بیت زهرای حمله زهرای تیغ * شده آب خون در دل تند
میغ * ثالث آواز مهیب که وحوش وسباع آوازی کبی حکیم فردوسی در صفت شب بیت
نه آوای مرغ ونه هرای دد * زمانه زبان بسته از نیك وبد * حکیم اسدی بیت زهرای در ندکان
جنك دیو * شده سست بر جنك کیهان خدیو ؟ هما ؟ سایه سی مبارك کلکه بر مشهور
قوشدر که هر کیمك باشی اوزرینه سایه سی دوشسه پادشاه اولور دیرلر شیخ سعدی بیت کس
نیاید بزیر سایهٔ بوم * کر هما از جهان شود معدوم ؟ هوشا ؟ واو معروف وفتح شین معجمه ایله
ایکی معنایه در اول کاهل وکارنده سست ومهمل وبیزار آدم ثانی طوغرامش قیون قوروغی
وایچ یاغی که اریمك ایچون حاضر ایدرلر ؟ هویدا ؟ ظاهر وآشکارا معناسنه در بعض فرهنکده
یالکز آشکارا معناسنه دردیمشلر زیرا فرقلری شولقدر در که آشکارا ده معتبر اولان ظهوردر مظهور ح
حسنده ظهور معناسنه در هویدا ظهور عقلیدر که ظهورده شاملدر شاعر بیت کفت آن
یار کز و کشتی سر دار بلند * جرمش آن بود که اسرار هویدا میکرد * مجمع الفرسده مبین
وروشن معناسنه حکیم خاقانی بیت زخط استوا وخط محور * فلك را تا صلیب آید هویدا
؟ مع الباء الموحده * هدب ؟ فتح دال مهمله ایله دلبند ودستمال صحاغی وامثالی صچاقلره دیرلر
میرنظمی بیت هدب بوده ز تار زر سراسر * بدستار منقش بوده در بر ؟ مع التاء المثناة ؟
؟ هرمست ؟ سکون را وسین مهملتین وضم میمله هرمز وهرمزدك معنالریله مترادفدر هرمس
دخی دیرلر ؟ هفت ؟ سکون فا ایله صو وشراب ایچلد کده درونه چکن نفسه دیرلر مولانا جامی
* مثنوی * یاد داری که پارموسم کل * دردکان فقاعی سر پل * برف ودوشاب هفت

میخوردیم * هر یکی هفت هفت میخوردیم لر سره ایله برنسنه یاش اولوب برمقدار قوریمغه
متوجه اولدوغنه دیرلر ل هوخت ف واو مجهول وسکون خاء معجمه ایله ل هوخست ف واو مجهول
وفتح خاء معجمه وسکون سین مهمله ایله کلاهما نام بیت المقدس که هوخ ودرهوخت وکنك هوخت
دخی دیرلر ل هومات ف واو مجهول وفتح میمله احمق ونادان معناسنه ل مع الجیم * هج ف سلاح
دوزتمك و برنسنه نك سوكوكنی درست ایلمك معناسنه در ل مع الخاء المعجمه * هوخ ف واو مجهول
ایله نام بیت المقدس در ل مع الدال المهمله * هدهد ف باشی تللی بر قوشدر حضرت سلیمان
علی نبینا وعلیه السلامك چاوشی ایدی آنکه بالقیسه نامه کوندردی نوعی خبوشانی در صفت
قاصد بیت درآمد ازدرم هدهد سرشتی * چه هدهد بلکه طاوس بهشتی ل هرمزد ف
سکون راء مهمله وزاء معجمه وضم میمله بش معنایه کلور اول برفرشته اسمیدر که روز هرمزدده واقع
اولان تدبیر امور ومصالح اکا متعلقدر حکیم فردوسی * مثنوی * برآورد سر آفرین کرد وکفت
مبادا جز از مهر وخوبیست جفت * که هرمزد باد ادرین بارکاه * چو بهمن نکهبد از فرخ کلاه *
ثانی شهور شمسیه دن ماه اولك آدیدر استاد عنصری بیت بکیرای ماه آزاده فلك طبع
وملك زاده * زدست دلبران باده بدین هرمزد وشهریور * زرادشت بهرام * مثنوی * بشه
کفت فردا بهرمزد روز * چو پیدا شود شمع کیتی فروز * بفرمای تا مهتران سپاه * بیایند یکسر
درین بارکاه * ثالث مشتری یلدزینك برآدیده هرمزددر حکیم سنایی بیت قوس وحوتست
خانهٔ هرمزد * جدی ودلو از حمل بجوید مزد * فرهنك میرزاده روز پنجشنبه هرمزد دیرلر دیوب
بو بیته متمسك اولمش حکیم فردوسی بیت بباشم درین رزمکه پنج روز * ششم روز هرمزد کیتی
فروز * رابع بهمن بن اسفندیارك اوغلی آدیدر خامس دریای عمان کنارنده واقع برشهرك
آدیدر بونلر معناده هرمز وهرمس وهرمست وهزمرد دخی دیرلر ل هزمرد ف سکون زاء
معجمه وراء مهمله وضم میمله یعنی هرمزد مرقوم ل همای ازاد ف بهمنك قزی آدیدر که ینه بهمنك
زیر حبالهٔ ازدواجنده ایدی زردشت آیینی اوزره داراب آندن وجوده کلدی همامی دخی دیرلر
ل هنربند وهنرمند ف اول فتح باء ثانی میمله هنرلو دیمکدر اما اول هنرباغلیجی ثانی صاحب
هنر معناسنه اولور که مقابلی بی هنردر میرنظمی بیت هنرمند هرجا شود معتبر * بماند پسینق
داغابی هنر * چغتای لسانندن ایلوك بوصوناق دیرلر یعنی قابل وهنرلو دیمك اولور ل هود ف
واو مجهول ایله ایکی معنایه کلور اول اسکی بزدرکه یاقوب قاو ایدرلر اکا خف دخی دیرلر ثانی
اثوابی آتشه قودیدرکن یانغه یقین صارو اولمق که برهود دخی دینلور وعربیده فتحه ایله
ایکی معنایه در اول مغ ایکن توبه ایله دونمك ثانی یهودی اولمق و فتحتین ایله دوه اوریجی
معناسنه جمع هوده کلور وضم هایله ینه عربیده برپیغمبر اسمیدر ل هورمزد ف هرمزد
مرقوم معنالریله مترادفدر اورمزد دخی دینلور ل هوشمند ف هوش اوص ومند ادات نسبتدر
اوصلو دیمك اولور عاقللو معناسنه شاعر بیت بعقل ارچند مردم هوشمندست * نداند
موی ریش خود که چندست ل هوید ف واو معروف وفتح یای تحتانیله مهار اشتر معناسنه
حکیم سوزنی درهزل بیت بجلم وزیرکی وحکمت شتربانان * بشال وتنك وپلاس وهوید
وپوش ونوار * ابونجم احمد ملقب بیت برآوردم زمامش تابنا کوش * فروهشتم هویدش

هویدش تابکاکل ل مع الراء المهمله * هجیر ف کسر جیم وسکون یای تحتانیله یعنی خوب
وزیبا که هجیر دخی دیرلر ابوالفرج رونی بیت هجیر بر خرد آزاده منعمی که نکشت * بجاه ونعمت
بالا وبرابر آتش وآب * حکیم سوزنی * قطعه * تانیست انجم ومه وخورشید رامدام *
ازسیر برج برج کزیر اندرآسمان * سیرت ببرج لهو وطرب بادسال وماه * باطلعت چومهر هجیر
اندرآسمان ل هر ف یعنی ترسیدن قورقمق وکوکل پرلندن قوپمق معناسنه که اول ذکر اولنان
هرآ اسم فاعلی اولور شاعر * مصرع * دل من هری کرد وشد ترسناك ل هزیو ف کسر
زاء معجمه وسکون یای تحتانیله یعنی خوب ونیکو ل هشوار ف سکون شین معجمه ایله یعنی
هشیار ل هشیار ف سکون شین معجمه وفتح یای تحتانیله اوصلی ومتیقظ وآیق معناسنه
خواجه حافظ بیت همه کس طالب یارند چه هشیار وچه مست * همه جا خانهٔ عشقست
چه مسجد چه کنشت ل هشیوار ف کسر شین معجمه وسکون یای تحتانیله یعنی هشیار مرقوم
حکیم فردوسی * مثنوی * کسی کو خرد را ندارد زپیش * دلش کردد از کردهٔ خویش ریش *
هشیوار دیوانه خواند ورا * همان خویش بیکانه خواند ورا * منوچهری * قطعه * بروی توان
کردن تعجیل به به کردن * تعجیل بطبیب اندر شد زسبکساری * آهستگی باید آنجا
ومدارایی * صد کونه عمل کردن صد کونه هشیواری ل همار ف بوزن خمار ترکیده قوغالق
دیرلر براوتدر دریا کنارلرنده چوق اولور ل هنر ف فتح نونله معرفت وصنعت وصنعته ماهر
اولمق میرنظمی بیت هنر صاحبنس را بعالم همی * میان کسان را کند آدمی ل هنرور ف
یعنی هنرلو هنرمند کبی ل هنیر ف کسر نون وسکون یای تحتانیله ایولك وخوباق معناسنه در
ل هوذر ف واو معروف وفتح ذال معجمه ایله زشت وچرکین معناسنه ل هور ف واو مجهول
ایله اوچ معنایه کلور اول نیر اعظم اسماسندن براسمدر حکیم فردوسی بیت زعکس می زرد
وجام بلور * سپهری شد ایوان پرازماه وهور * وله ایضا بیت خداوند ماه وخداوند هور *
خداوند فیل وخداوند مور * اثیرالدین اومانی * قطعه * امل زرشحهٔ جودت چنان همی
بالد * که طفلکان نباتی زابر آزاری * زترس تیغ جهانکیر هور طلعت تست * نسیم صبح که تن
مینهد به بیماری * کتب لغات معتبراتده آفتابك لسان پهلویده نامی هوردر حکیم اسدی بیت
برکوههٔ پیل درقلبکاه * بآورین یکی تخت چون هور وماه * شمس فخری بیت ابواسحق
روشن دل توانی * که ازرای توکیرد روشنی هور * ثانی بخت وطالع معناسنه حکیم فردوسی
بیت زبیژن فزون بود هومان بزور * هنر عیب کردد بر کشت هور * وله بیت بیکبار کی تیره
شد هور تو * بکاشد چنان مردی وزور تو * ثالث قویودن چقان بخار وطومان معناسنه در
فرهنك میرزا ابراهیمده هور بریلدزدر بیك یلده برکره طلوع ایدر کذا فی الاداة وزبان هندیده دیکر
معناسنه در ل هوزمشیر ف واو معروف وسکون زاء معجمه ویای تحتانی وفتح میم وکسر شین
معجمه ایله ولایت اهوازك آدیدر واول برالکه درکه متعدد ناحیه یی مشتمل حالا بین الناس
خوزستان دیرلر کذا فی المجمع ل هوشیار ف یعنی هشیار مرقوم شیخ سعدی بیت برك
درختان سبز درنظر هوشیار * هرورقی دفتریست معرفت کردکار ل هویر ف کسر واو وسکون
یای تحتانیله آدمجی معناسنه در ل مع الزاء المعجمه * هرمز ف سکون راء مهمله ایله هرمزد

مرقومدر بش معناسیله ده مترادفدر لغ هز ع بوزن بز خرج روز مره یعنی نفقهٔ یومیه میر
نظمی . بیت نداند هرکه قدر میش و بز را * هر آیینه ضرور آید به هز را لغ هورمز ع واو ایله بمعنی
اورمزد و هرمزد مرقوم لغ هوز ع واو معروف ایله آواز تند و تیز که جام طاسی مثللو نسنه لردن
ظاهر اولور شیخ نظامی . بیت بازبانک اندر اوفتاد بهوز * آهو آزاد شد زپنجهٔ یوز *
لغ هوشاز ع واو معروف و فتح شین معجمه ایله بها یملک غایتده تشنه لکی لغ مع السین المهمله ع
لغ هرماس ع سکون راء مهمله ایله اهرمن معناسنه در حکیم ناصر خسرو . بیت از ره نام همچو
یکدگرند * سوی بی عقل هرمس و هرماس لغ هرمس ع سکون راء مهمله و ضم میمله
بر کمسنه در که اکثر صابئین آنی نبی زعم ایدرلر و حضرت ادریس علیه السلام اودر دیرلر و شریعتلرین
آکا اسناد ایدرلر ابو معشر نقل ایدر که احوال اشیای علویه و حرکات کواکبدن ابتدا سوز
سویلین اودر و ابتدا هیکللری اول بنا ایلمشدر و ابتدا خواص اشیایی اول بیان ایدوب طب
کتابلرینی تألیف ایلدی و الان ایالات مصرده موجود اولان اهرامات آنک بناسیدر و مصنفاتی
اولان کتابلری بعد و بی قیاس مال و خزاینی یاپدوغی اهراملره وضع و حفظ ایلدی و بعض صحیح
القول کمسنه لر دیرلر که هرمس بالینوس حکیمک استادیدر که بعد الطوفان وجوده کلمشدر
و یعقوب روایت ایدر که کتاب الحیوان آنک تألیفی در بر حکیم فیلسوف ایدی شول مرتبه ده که
جمیع اقالیمی کزوب طبایع اشیایی و جمیع نباتاتی معلوم ایدندی و بلینوس جمیع علومی آندن
تعلم و تلمذ ایلدی آندن ماهر اولدی تحفة الاحباب صاحبی هرمس بر حکیمدر و ربط آنک اختراعیدر
دیوب بو بیتاره متمسک اولمش استاد عنصری * مثنوی * بدو کفت هرمس چرا بی درم *
نه همچون منی دات مانده بغم * که این الت من که شد ساخته * نکردد همی هیچ پرداخته * اما
بو بیتلردن تحفه صاحبی قولنه اصلا دلالت یوقدر لغ هوس ع واو معروف ایله بمعنی هوش
مولانا محمود ابن یمین * قطعه * در قدح کن زحلق بط خونی * همچو روی تذرو چشم خروس
وزم بر بزم اختیار مکن * هست ما را بخود هزاران هوس لغ هولس ع واو معروف و کسر
لامله جان معناسنه در که هش دخی دیرلر لغ مع الشین المعجمه * هراش ع فتح راء مهمله ایله
بمعنی افتاده خاء معجمه ایله خراش دخی دیرلر بعض فرهنکلرده زاء معجمه ایله هزاش منقولدر
ابو المعانی بیت سایه ات بر فقیر دریغ مدار * نشود زانکه سایهٔ هیچ هراش لغ هش ع ایکی
معنایه در اول زیرکلک معناسنه حکیم سنایی بیت هر چه هست کفنی زین دیار * کفت اورا
شریک هش میدار * ثانی جان معناسنه در که هولس دخی دیرلر استاد فرخی بیت مرد بیدین را
از هیبت تو هش نبود * در میان تو او بادیه باشد هشتاد لغ هورخش ع واو معروف و سکون
خاء معجمه و فتح راء مهمله ایله نیر اعظم اسماسندندر کذا فی فرهنک جهانکیری لغ هوش ع
درت معنایه کلور اول اکرچه عقل معناسنه نقل ایلمشلر اما اصح عقلک و راسنده اولور
بر حالتدر که کسب ایله تزاید بولور عقل خلقی در نقص و زیاده قبول ایتمز مکر علت واقع اوله هوشه
ترکیده اوص دیرلر منافیسی اول حالتدر که عربیده اغماء دیرلر و زوالیله موتدن کنایه اولنور شمس
فخری بیت ز بندکی شهی چون تو سر چرا تابد * کسی که باشد بکندرهٔ عقل او با هوش *
مجمع الفرس ده بمعنی خرد حکیم انوری بیت ساقیان لعبهٔ او چون شراب اندر دهند * هوش

هوش کوید کوش را این ساغری کن ساغری * ثانی جان معناسنه در حضرت مولانا قدس سره
بیت سر مکش اندر کلیم و رو مپوش * کین جهان جسمیست سر کردان تو هوش * بو معنایه
شیخ نظامی بیت بفرمود تا طوطیانوش را * کشند و برند از تنش هوش را * شمس فخری بیت
اکرچه چرخ دهد مهلتش ولی آخر * بدست شحنهٔ قهرش برآید آخر هوش * ثالث بمعنی
مرک و هلاک بو ایکی معناده اسماء اضداد قبیلندندر حکیم فردوسی . بیت ورا هوش در زابلستان
بود * بدست نهی پور دستان بود * رابع زهر معناسنه در فخر کرکانی . بیت چرا با من بنا لی
همچو هوشی * که با هر کس بشیرینی چو نوشی لغ هوشکش ع واو معروف و سکون شین
معجمه و ضم کافله بنک و شراب و هر نه که عقلی زایل ایدر لغ مع الکاف * هپاک ع فتح باء فارسیله
دیه که تارک سر معناسنه در حکیم فردوسی بیت یکی تیغ زد ترک را بر هپاک * کز اسب اندر آمد
همانده م بخاک * منصور شیرازی بیت کسی که سر ننهد بر خط متابعتت * بتیغ حادثه بشکافدش
زمانه هپاک لغ هروک ع ضم راء مهمله ایله ترکیده قراموق و عربیده انبرباریس دیرلر چالی
یمشیدر صوین صقوب شربت ایدرلر لطیف و نافع شربتدر لغ هزاک ع فتح زاء معجمه ایله ابله
و نادان و هرزه وزه اینانوب پاره یه آتیلان آدمه دیرلر لغ هشپلاک ع سکون شین معجمه و فتح
باء فارسی و لامله ساقوت معناسنه یعنی ایکی برمغی اغزه قویوب اصلق چالرلر اکثر کبوتر بازلر
کوکرجین اوچوردقده ایدرلر لغ هکاک ع فتح کافله انجقرق که عربیده فواق دیرلر هندی لساننده
هکچی دیرلر امیر خسرو . بیت زاب سنان بسینهٔ دشمن فرونشان * چون ز امتلای خون دل
او راهکک بود * خواجه عمید لوبکی بیت مرک فراز چون رسد بر سر این شکسته دل *
فضل نمای آن زمان چون نفسم هکک دهد لغ هکهک ع سکون کاف و ضم هاء ثانیله آواز کریه که
بوغازدن طوتولرق کاورغرلک دخی دیرلر امیر خسرو . بیت صوفی قرابهٔ می هکهک کریه کشاد
کریهٔ خونین اودر مسجد جای او ببین لغ هلاک ع فتح لامله اول کون پارهسی که ترازو کفهسی
کبی منجنیق اغاجنک باشنه آصوب و ایچنه طاش قویوب محاصره اولنمش قلعه ایچنه آتارلر
خواجه عمید لوبکی بیت چون هلکی شدم نفس بستهٔ منجنیق تن * سنک عراوهٔ اجل
ذشکند ار بروهلاک لغ هوکوپک ع ضم کاف فارسیله بر قوشدر کیجه لرده ایاغندن براغاجه
اصلوب صباحه دک هو هو دیر آکا شب آویز و حق کوی دخی دیرلر کذا فی المجمع لغ هوکیک ع
واو معروف و ضم کاف فارسی و فتح یای تحتانیله نا پخته قاون و قار پوزکه کالک و سفجه دخی دیرلر
کذا فی فرهنک جهانکیری لغ هولک ع واو معروف و فتح لامله کردکان بازی یعنی اطفالک
جوز او یونی مجمع الفرس ده چوب و خاشاکدن دولاب کبی ایدوب صو اوزرینه قویوب اویون
ایدرلر لغ هویدیک ع فتح واو و سکون یاء تحتانیین و کسر دال مهمله ایله مقتدای ملاحدن
بر ملاحدک آدیدر حکیم خاقانی . بیت او کیست که با روان تاریک * باشد بمثابهٔ هویدیک *
لغ مع الکاف الفارسی * هنک ع سکون نونله قوت معناسنه در حکیم شیرازی بیت ساکن
سنکین که کرد اکر دسنک * کاندر و سر ماو کر ما سخت هنک لغ هوشنک ع واو معروف و فتح
شین معجمه و سکون نونله پادشاهان پیشدادیاندن بر پادشاه اسمیدر که هوشنک بن سیامک بن
کیومرثدر نصایح ملوکه متعلق بر کتاب تألیفی واردر جاویدنامهٔ خردنامه ده چوق اخترامی واردر

نظام عالمه متعلق بر عاقل و عادل پادشاه ایدی حکیم فردوسی. بیت گرانمایه را نام هوشنگ بود
تو گفتی همه هوش و فرهنگ بود ل مع اللام * همال ع اوج معنایه کلور اول همسر و قرین
معناسنه عضایری رازی * قطعه * صواب کرد که پیدا نکرد هر دو جهان * یگانه ایزد دادار
بی نظیر و همال * وگرنه هر دو به بخشیدنی بگاه عطا * امید بنده نماندی بایزد متعال * ثانی یعنی
مثل و مانند حکیم اسدی. بیت ز شاهان کسی بد سگالم نبود * بگنج و بلشکر همالم نبود *
وعدیل و نظیر معناسنه طالب آملی بیت عدیل خواهی در ساحت زمانه عدیل * همال
جوئی در عرصه جهان همال * وله ایضا بیت دریغ کاش هجا گوی من کسی بودی * که چاکران
مراشاسنی عدیل و همال * ثالث محبت و دوستلق معناسنه ده مرویدر ل هول ع واو
معروفله ایکی معنایه در اول راست و درست معناسنه حضرت مولانا قدس سره. بیت
گفت که تو زیرکی مست خیالی و شکی * گول شدم هول شدم وز همه برکنده شدم * حکیم
فردوسی یعنی راست. بیت فرستاده آن هول گفتار دید * نشست منوچهر سالار دید * ثانی
بلند و عالی معناسنه استاد فرخی در صفت کرکدن بیت چگونه هول حیوانی چو پالاور ژیان
پیل * بجا پیل ژیان زو تا جهان باشد جهان باشد ل مع المیم * همام ع اعلام رجالدندر تبریزی
بر شاعرك آدیدر تخلص کندوسی دیمشدر بیت در میان من و معشوق همامست حجاب * وقت
آنست که این پرده بیکسو فکنم * عربیده مرد بزرك معناسنه در ل هوم ع ایکی معنایه در
اول فریدون نسلندن بر شخص آدیدر و یرانه لرده ساکن اولوردی حکیم اسدی. بیت بجا نام
آن نامور هوم بود * بسی سال دور از بر و بوم بود * ثانی بر اغاج آدیدر فارس حوالیسنده بتر چام
اغاجی کبی اما گرهلری بر برینه یقین اولور و یپراغی یاسمن یپراغنه مشابه در مجوس طائفه سی زمزمه
یعنی دعا ایتدکلری وقتده اللرنده اول اغاجدن بر پاره اغاج طوتارلر ل مع النون * هرین ع
کسر راء مهمله و سکون یای تحتانیله آواز مهیب که سباع و وحوشدن صادر اولور هرا دخی دیرلر
ل همایون ع مبارك و خجسته و خرم و عالی معناسنه در شمس فخری بیت شکر حق کر شکوه
طلعت شاه * طالع سلطنت همایون نست * همایه نسبتله سعادت معناسنه خواجه سلمان
بیت ای همای همت ممتاز عنقا یافته * آن همایون مرغ همتا بر نتابد پیش ازین ل هوختن
وهوخیدن ع اول سکون خاء معجمه ثانی کسره ایله ایکیسی ده یعنی بیرون کشیدن و پیدا
شدن کذا فی المؤید والمجمع ل هوسین ع واو معروف و کسر سین مهمله ایله قمار معناسنه در
ابو المعانی بیت نبرد عشق تو بازید هوسین * چو من نبود بداده نقد جانش ل هوشان ع
بوزن نوشان کفره خاچلرین صویه براقدقلری کونك آدیدر ل هوشازیدن ع فتح شین و کسر
زاء معجمتین ایله تشنه شدن دواب یعنی حیوانات صوسز اولمق کذا فی المؤید ل هوشانیدن ع
فتح شین معجمه و کسر نونله طلایمق و آیلمق معناسنه ل هومان ع بوزن طومان ایرانی بر مبارز
پهلوان آدیدر حکیم فردوسی بیت چنین گفت هومان که امروز جنگ * بسازیم و دلها نداریم
تنگ ل هون ع بوزن چون بر کلمه در تأکیدا ایچون ایراد ایدرلر حضرت مولانا قدس سره
* قطعه * پیش آمد در رهش دو وادی * یك آتش بد یکیش گلگون * آواز آمد که رو
در آتش * تا یافت شوی بگلستان هون * عربیده خواری و ذلت و زبان هندیده سکه لنمامش

سکه لنمامش زایچ التونه دیرلر ل مع الواو * هلو ع ضم لام ایله یعنی شفتالوی اردی یعنی فنا
شفتالو ل هوهو ع کوکرجین و قمریه ده دیرلر کذا فی فرهنگ جهانگیری ل مع الهاء * هده
و هوده ع کلاهما بفتح الدال المهمله حق اولان نسنه که ضدی باطلدر و صحیح و درست و معنی دار
نسنه که ضدی بیهوده در و بیهده دخی اولور حکیم قطران ارموی. بیت مهر خواهی زمن و بی
مهری * هده خواهی زمن و بیهده * شمس فخری * قطعه * تا نباشد ابد ممانند خاموش
و صبور * تا هده نبود بنزد هیچکس چون بیهده * باد در حکمش هده و بیهده کار سپهر * دشمنش
خوار و خجل دایم بسان آبده * آبده هرزه سوز و یابجی معناسنه در ل هره ع فتح راء مهمله
مشدده ایله مقعد معناسنه که هرز دخی دیرلر استاد روحی سمرقندی در صفت صعوبت راه
* قطعه * ده روز راه پیش گرفتم چو مردمان * با هفت هشت کرده و ده پانزده پیاز * کوهش
بسان هره در آورد سر بهم * دشتش بسان شلغم نهاده زهار باز * استاد زکی مراغه در صفت
زشتی و تنگی کاغذ رقعه. بیت تنگ و تاریك چون در هره * زشت و بدرنگ همچو بام زهار *
زبان هندیده خوشه و دالمه جوزه دیرلر ل هزبه ع سکون زاء معجمه و فتح باء موحده ایله چکدم
چیچکی ل هزینه ع کسر زاء معجمه و سکون یای تحتانی و فتح نونله نفقه روزینه که هزد دخی
اولمنایه در میر نظمی. بیت چو هر روز تا بشام بهر هزینه * ز چرخ آید بفرق سر گزینه *
ل هشیواره ع یعنی شیواره مرقوم حکیم فردوسی. بیت خرد یافت خلق و شد کاردان *
هشیواره با هنگ بسیار دان ل هکچه ع سکون کاف و فتح جیم فارسیله انجقرق که عربیده فواق
دیرلر فتح فایله در یوسفی * رباعی * از امتلی آنکه هکچه کرد یارش * باید که کند مغیثی
درکارش * آنرا که بود هکچه استفراغی * بگذر ز علاج او مجو آزارش ل هلبه و هلیه ع کلاهما
بسکون اللام اول بفتح الباء الموحده ثانی بالیاء التحتانی ترکیده بوی عربیده حلبه دیرلر فتح حاء
مهمله ایله حبوبات نوعندندر ل همامه ع بر اغاجدر بوداقلری صاری و یمشنك مسك کبی
رایحه سی اولور ل هوبره ع واو مجهول و فتح باء موحده و راء مهمله ایله بر قوشدر اتی غایت لذیذ
اولور اکا چرز دخی دیرلر عربیده حباری و ترکستانده توغدری دیرلر ظهیر فاریابی. بیت
روزی که باز قهر تو پرواز میکند * در جنگ او عقاب فلك همچو هوبره ل هوبه ع واو معروف
و فتح باء موحده ایله یعنی سقف که عربیده کتف دیرلر و یعنی حمایت کذا فی المؤید ل هوزه ع
مج زاء فارسیله چکاوك قوشی ل هوشنازده ع واو معروف و سکون شین و فتح نون و زاء معجمتین
و دال مهمله ایله غایت صوصامش دوه و سایر حیوانات که ایچوب قانمیه همان دخی دیرلر ل مع الیاء
التحتانی * هکری ع سکون کاف و کسر راء مهمله ایله یغموردن اصلنمش سفینه یعنی بر کمی
یغمور النده قالوب اصلنه بخس دخی دیرلر کذا فی فرهنگ جهانگیری اما ادات الفضلاده
یغموردن صو ایچن اکنلك معناسنه ل همای ع هما مرقوم کبی که یایله ده جایز یاسز دخی
جایزدر پای و جای و سرای یالری کبی در شیخ سعدی بیت همای بر سر مرغان از آن شرف
دارد * که استخوان خورد و جانور نیازارد * و بر معناسی دخی خواهر اسفندیارك نامیدر
و بر نوع علمدر که باشنده هما صورتی دوزلمشدر و دخی نام دختر قیصردر که حباله ازدواج بهرام گورده
ایدی شیخ نظامی. بیت دختر قیصر مبارك رای * هم همایون و هم بنام همای ل هوی ع

بوزن بوی بش معنایه کلور اول آه دیمك اولور حکیم فردوسی. بیت همه چشم پر آب ودل پر ز هوی
بطوس سپهبد نهادند روی * ثانی نفس معناسنه بو ایکی معنالرك فرقی دقیقه در شیخ نظامی
بیت دران ساعت که ماما نیم و هوی * ز آمرزش فرو مکذار موی * ثالث بر کلمه در که برکمسنه یی
خبردار ایلك ایچون ادا ایدرلر نتکم شیخ ابوسعید ابوالخیر * رباعی * هان مردان هان جوانمردان
هوی * مزدی کنی و نکاه داری سر کوی * که تیغ چنان رسد که بشکافد موی * زنهار کز و دست
نکردانی روی * رابع بمعنی ترس و بیم میرخسرو بیت بشانه کردن افتادی بدل هوی * کزین
سرها نباشد بکسلد موی * خامس کوی بازلرك میدانده ایکی جانبده نصب اولنان ایکی میل
ارا سنه دیرلر شاعر بیت بهای وهوی سوی هوی رو کرد * بزد یکبار دیکر کوی و هو کرد کی هوشانی
بمعنی هوشان مرقوم کی باب الیاء المفتوحة مع الالف * یا فی بش معنایه استعمال اولنور اول
حرف ندادر یا زید ویا عمرو کبی ثانی حرف خطابدر ثالث حرف تردید در یازید آمدست یا عمرو
کبی رابع حرف عطفدر واو عاطفه کبی یعنی اول معنایه خامس حرف شرطدر شیخ سعدی
* قطعه * یا مکن با پیلبانان دوستی * یا بنا کن خانه در خورد پیل کی یارا فی فتح راء مهمله ایله طاقت وقدرت معناسنه شاعر بیت
* یا مکن با یار ازرق پیرهن * یا بکش در خانمان انکشت نیل
همه کشت بانقش دیوار جفت * نه یارای جنبش ادایی بکفت * امامی هروی در توحید بیت
چنان در کنه اوصاف تو عاجز کشت ادراکم * که از پس دهشت و حیرت ندارد دم زدن یارا *
اصلی یاری در که آخرنده کی الف حرف یادن بدلدر بسی ایله بسا کبی معنای حقیقی یاردم دیاری
کبی که یاردمدن حاصل اولان قدرت مجازادر توسعا مطلق قدرتده استعمال اولنور واعجام
یولداشنه خطاب ایتدکده یارادیر الف ندا ایله نتکم خواجه حافظ بیت ده روزه مهر کردون
افسانه است وافسون * نیکی بجای یاران فرصت شمار یارا کی یاسا فی فتح سین مهمله ایله
خوارزم لغتنده حکم شاهی معناسنه در ودخی قانون نامه جنکیز خانیدر که تدبیر امور مملکته
یازمشدر کی یرا فی فتح راء مهمله ایله اول شکنج که اندام و پیشانیده وقت غضب وحالت غم
وغصه ده واقع اولور ترنجیدکی وکنجکلی دخی دیرلر کی یغما فی ایکی معنایه در اول تاراج معناسنه
ثانی ترکستانده بر شهر آدیدر که خوبرو محبوبلری چوق اولور بو ایکی معنایه ترتیب اوزره شیخ
سعدی بیت دلی که حور بهشتی کرفت و یغما کرد * کی التفات کند بر بتان یغمایی * امیر
خسرو بیت چه کیر دنام یغمایی و خلخ * که غالب نیز خشمند و ترش رو * استاد رودکی بیت
حلقه در کوش جاودان تو بود * تنك چشمان خلخ و یغما * خلخ ضم خا و فتح لام ایله بر شهر آدیدر
کی یکتا فی یالکز بر و برقات ودخی آستر سز ساده معناسنه ده کلور کی یلا یلا فی الفاظ مکرره
قبیلندندر بیا بیا دیمك معناسنه کی یلدا فی غایت اوزون وقاره اولانه دیرلر عموما واول شب
اربعینکه اطول لیالی در غایت اوزون وقرا کو کیجه اولمغله آکا دیرلر خصوصا نیر اعظمك برج
جدیه تحویل ایتدوکی کوندر اوج کیجه بر قرارده طوروب بعده اکسلمکه باشلر نوروز کوننه دك نیر
اعظم حمل برجنه تحویل ایدر اول کون روز وشب مساوی اولور قرا کولق واوزونلقدن کنایه در
شیخ سعدی بیت که در هند رفتم بکنجی فراز * چه دیدم چو یلدا اسیاهی دراز * بعضیلر برج
قوسك آخر کیجه سی در دیرلر کذا فی المجمع کی یلما فی هرقیا و یامی اولان نسنه یه دیرلر عموما

عموما وقبا صنعتلیه دیرلر خصوصا که یلمه دخی دیرلر باء موحده ایله کی یوا فی کمشده یعنی ضایع
اولمش یاوه دخی دیرلر کی مع الباء الموحده * یاب فی درت معنایه کلور اول صیغه امر در بول
معناسنه شاه ناصر خسرو بیت چشمت از خواب بیهشی بکشا * خویشتن را بجوی واندر
یاب * ثانی اسم فاعل اولور یابنده معناسنه شرفیاب ودولتیاب کبی ثالث صورت و پیکر
معناسنه رابع بمعنی هرزه و بیمعنی شاه ناصر خسرو بیت دنیا خود جست و بجستی تو دین *
چه جست بدست تو بجز باد و یاب * حکیم قطران ارموی بیت جز بمدح او سخن کفتن همه باد دست
ودم * جز بمهر او هنر جستن همه یاوست و یاب کی یازاب فی فتح زاء معجمه ایله ماوراء النهر
اسانلنده ترشیلر دندر کی یباب فی فتح باء موحده ایله خراب و بوزق وچورك معناسنه خراب
لفظنه تابع ایدوب خراب و یباب دیرلر کی یب فی ایکی معنایه در اول دخی معناسنه نیز دخی
دیناور ثانی دخی بدتر معناسنه سمرقند یلرلسانیدر کذا فی المجمع کی یشب فی سکون شین
معجمه ایله یشم دیدکلری طاشدر جواهر قیمتلیدندر کاشغرده حاصل اولور جمله خواصندن
بر پاره سی برکمسنه نك یانده بولنسه اصابت صاعقه دن امین اولور کی مع التاء المثناة فی
کی یادداشت فی خاطرده محفوظ ومضبوط اولانه دیرلر ابوالمعانی بیت داده بودی وعده
قتل مرا بادست خویش * زانکه شد ذوق دل محزون وکردم یادداشت کی یادزشت فی کسر
دال مهمله وزاء معجمه ایله برکمسنه یی ذم وغیبت ایله ذکرایتمك معناسنه حاصلی مطلق غیبتدر
میرنظمی بیت یادزشت تو میکنند مدام * همه این کشته نزد خاص وعام کی یاقوت فی
معروف جواهردن قیمتلو طاشدر سرخ وزرد وکبود وسپیدی اولور اما زیاده مقبولی سرخ
اولانیدر حتی شعرانك یاقوتدر دیولر شاعر بیت چو ماند لب یار یاقوت کفتند * ازان طالبان
قیمتش جان دهند کی یبات فی فتح باء موحده ایله خراب معناسنه یباب کبی حضرت مولانا
قدس سره * قطعه * کدام صبح که عشقت پیاله آرد * ز خواب بر جهد این خفته بخت
وکوید هات * طرب که از تو نباشد یبات میکند رد * بیار جان که بجان آمدم ز عشق یبات *
کی یبست فی فتح باء موحده وسکون سین مهمله ایله اسفناخه بکزر بر اوتدر فرید الدین احول
بیت چنانست کارم تباه و تباست * که نبود مرا نان خورش جز یبست کی یفت فی فتح فا ایله
بیرفانی معناسنه در کی مع الجیم * یاسج ویاسج فی کلاهما بکسر السین المهمله اوق معناسنه
حکیم خاقانی بیت دی یاسجی ز ترکش جانانت کم شده * دل را شکاف و یاسج او در میان طلب
مجیرالدین بیلقانی بیت یاسجی کز غمزه چشم یك اندازش برفت * کرچه از دل بکذرد پیکانش
در بر بشکنند * استاد منوچهری * مسمط * عجب دلتنك وغمخوارم ز حد بکذشت تیمارم
توکویی در جکر دارم دو صد یاسج کرکانی * اکثر ارباب شعر تیر معناسنه استعمال ایلمشلر اما
سیف اسفرنکی پیکان معناسنه دیمش بیت یاسج آه دل آلوده خود را هر شب * راست
کرده بسر تیر سحر بر بندم کی یانج فی کسر نون وسکون یای تحتانیه هزار معناسنه خوارزم
لغتیدر کی یبروج فی سکون باء موحده وضم راء مهمله ایله خرده الما در که سایبروج دخی دیرلر
کی یبوج فی ضم باء موحده ایله براغاجدر آدم باکنه بکزر کذا فی فرهنك جهانکیری کی یخ فی
بوزن کج آغزا بجی شمس فخری بیت بی مدحت او هر که دهن را بکشاید * دندانش کند چرخ

برون یك بیك ازیج ع یج یج ع بر کلمه دردوه‌یی یاتوردقلری محلده دیرلر کذا فی شرفنامه ومؤید
الفضلاده کذلك اما فرهنك میرزاده جیم یرینه خایله مرویدر ع یخفج ع سکون راء مهمله
وفاوفتح خاء معجمه ایله بمعنی کابوس باء موحده ایله برخفج دخی دیرلر ع یغنغ ویغتنغ ع کلاهما
بسکون الغین المعجمه بر نوع ایری ییلاندر باغلرده ساکن اولور اما ضررسزدر بعض
یرلرده آکا انکرك دیرلر شمس فخری بیت دعا ومدح اوراورد خودساز * که افعی باتوباشدکم.
زیغنغ * ابوالحسن شهیدی بیت ماریغتنغ اکرت دی بکزید * نوبت مارافعیست امروز *
مجمع الفرسده بوافغی فایله ذکر ایدوب غین ایله ده مرویدر دیمش ع یفج ع سکون فایله لعاب
دهن که آغز یاری دیرلر کذا فی المؤید ع یخ ع بوزن کنج کمش وباقر ودمور آوانی وآلاتی یوغریاوب
بخلاك ع مع الخاء المعجمه * یخ ع بوزدر معروف جغتای لساننده موز دیرلر سبعه سیاره ده
خاقان بهرام ایچون یاپدوغی قصر زمستانی وصفنده بیت بیریب نسبتده قار وموزغه پیوند
ایلیب رنکین آیننك کافور ماند ع یاجوخ ع فتح لام وسکون نون وضم جیمله عوداغاجی
معناسنه‌در ع مع الدال المهمله * یاد ع اوج معنایه کلور اول معروف تذکر معناسنه‌در
ثانی بمعنی بیداری حکیم فردوسی بیت که افراسیا بش بسر برنهاد * نبودی جدازو بخواب
وبیاد * ثالث نقش ونکار معناسنه استادرودکی بیت که برآب وکل نقش مایاد باد * کدماهار
دربینی یادباد ع یاراسپند ویاراسفند ع نام اسفندیار بن کشتاسب در حکیم انوری * قطعه
تاکه برنطع دهر درباز یست * رخ بهرام واسب یاراسپند * بادفرزین عزوعمرت را * ازپیاده
دوام فرزین بند ع یارد ع صیغه مضارعدر نفیا واثباتا استعمال اولنور نفی باب النونده نیارد
ذیلنده ذکر اولندی اثباتی قدرت معناسنه اولور یعنی قادر اولور زمان حالده ویاخود مستقبلده
استاد دقیقی بیت که یارد داشت بااوخویشتن راست * نباید بودمردم راهزاکا * خواجه
سلمان بیت تاحمایت میکند عدل توملك شرع را * برسر مردم نمی یارد شدن خیل شراب *
ابوشکور بیت یکی کفتش که ای دانای کیهان * که یارد کرد باتومکر ودستان ع یارمند ع
سکون راء مهمله ونون وفتح میمله یاردم ایدیجی معاون معناسنه حکیم فردوسی بیت توبااوبرو
برستورنوند * همش راهبر باش وهم یارمند * شیخ اوحدی بیت وکرش بخت یارمند بود *
نام برداروارجمند بود ع یارند ع فتح راء مهمله وسکون نونله نفرین معناسنه ع یاکند ع فتح کاف
فارسی وسکون نونله یاقوت معناسنه شاکر بخاری بیت کجاتوباشی کشتند بی خطرخوبان *
جمست راچه خطرهرکجابود یاکند * حکیم طرطری بیت پندی وهمت که باشدآن پند * بهتر
زهزارلعل ویاکند ع یاود ع فتح واوایله بمعنی یابد حکیم نزاری قهستانی بیت بیك غمزه رك
جانش بکاود * شودکم دروی وخودرانیاود ع یاوند ع فتح واووسکون نونله ایکی معنایه کلور
اول پادشاه معناسنه ثانی بمعنی یابند باواوه ابدال اولنمشدر ایکی معنایه ترتیب اوزره
میرنظمی بیت جهان معمور شد باحکم یاوند * ازان هرکس بکام خویش یاوند ع یزد ع
سکون زاء معجمه ایله برمعظم شهردر خلقنك ساده رو ومحبوبلری چوق اولور ولطیف طوقنمش
قماشلری اولور ع یزدجرد ع سکون زاء معجمه وراء مهمله وضم جیمله عجم پادشاهلرندن
برمشهور پادشاه آدیدر یزدکرد دخی دیرلر ع یزغند ع سکون زا ونون وفتح غین معجمتین ایله ایکی

ایکی معنایه در اول براغاجدرکه تخمی سماقدر ثانی کاب معلم وپارس که تازی وامثالی حیواناتك
آوازنه دیرلر ع یکترکردد ع سکون کاف وفتح تاء مثناة ایله برسید وکلاترد یمکدر ع یکچند ع
برمقدار معناسنه میرزا فصیحی بیت تازه عاشق کشته ام چشم ترحم وامکیر * نومسلمان
کشته را یکچند عزتها بود ع یکدد ع سکون کاف وفتح دال مهمله ایله برسطریازویه دیرلر
ع یك نورد ع یعنی یك طریق ویك اسلوب کذا فی المجمع ع یله آمد ع فتح لامله یعنی فرودآمد
اشاغی کلدی دیمك اولور ع یمرود ع بوزن امرود برمکان آدیدر ودخی مردنازك وشاخ نازك
کذا فی المجمع ع یواکرد ع یعنی کم کردیاوی قلدی دیمك اولور ع مع الراء المهمله * یابر ع
کسر باء موحده ایله قریه وزمین وبنا اولنمش یرلرکه ارباب استحقاقه وجه معیشت ایچون ویریلور آکا
ترکستانده سیورغال دیرلر علی شطرنجی بیت کمترین یابری زاحسانت * ملك فغفور وقیصر
ورایست ع یاختر ع سکون خاء معجمه وفتح تاء مثناة ایله درت معنایه کلور اول بحره ثانی
خمره ثالث مانند رابع بمعنی برکشید کذا فی فرهنك جهانکیری ع یادآر ع سکون دال مهمله
والف ممدوده ایله صیغه امردر خاطره کتوردیمك اولور ع یاددار ع خاطرده طوت معناسنه
امردر واسم فاعل دخی اولور خاطرده طوتیجی معناسنه یاددارنده کبی ع یادر ع فتح دال مهمله
ایله نام روزدوازده ونام تیرماه که روزجشن فارسیاندر ع یادکار ع تحفه واطروفه معناسنه
مولاناشانی بیت کشته دستم شاخ کل ازبسکه داردداغها * یادکارباغ نومیدیست برسرهیزم
ع یار ع اوج معنایه کلور اول معنای اصلی معیندرکه یاری معاوندر استاد بیت منم که
زخم تیغم پیشه خالی ازغضنفرشد * فلك یاری نکرد ای دوستان دشمن ظفرشد * ثانی
دوست ویولداش معناسنه ثالث دسته هاون معناسنه که یادر دخی دیرلر حکیم نزاری قهستانی
بیت زبرق تیغ روشن شد شب تار * سردشمن چوهاون کرزچون یار ع یاره کیر ع بمعنی
باج اورشوت خوار معناسنه یاره کلمه سنك برقاج معناسنه استعمال اولنور ع یافر ع
فتح فایله بازیکرلره دیرلر کذا فی فرهنك جهانکیری ع یاور ع فتح واوایله ایکی معنایه در اول
یاردم معناسنه در مولانا محمود ابن یمین بیت رای پیرت کرچه باشد یاوراندرکارها * لیك چون
بخت جوانت درجهان یاری نخاست * ثانی دسته هاون که یار دخی دیرلر حکیم نزاری قهستانی
بیت قدرازسرکرز اوساخت یاور * قضاازسرخصم اوکردهاون * وله بیت کرچه یارانم
بسر برمیزنند * یاورندایشان ومن چون هاونم ع یبابکر ع فتح باء موحده اولی وسکون
ثانیه ایله خراب ایدیجی دیمکدر ع یخاور ع فتح خاء معجمه ایله بوزلوصو وشراب وشربت وغیری
هرنه اولورسه ع یرمر ع سکون راء مهمله وفتح میمله بمعنی انتظار کذا فی المؤید ع یغر ع
خاقان چیندن برینك اسمیدر مرورایامله چین پادشاهلرینه علم اولمشدر ع یکبار ع برکره
وبربول وبریوك معنالرینه بارك جمیع معنالرنده هرنه که براطلاقی صالح اوله آکا دیرلر ع یکچندبار ع
برقاج کره وبرقاج آت دیمك اولور ع یکدینار ع برمنقور معناسنه مولاناجامی بیت زدرقم
سکه توبرکارم * که بصد یند زیکدینارم ع یکسر ع سکون کاف وفتح سین مهمله ایله ایکی
معنایه در اول براوغوردن دیمکدر میرنظمی بیت چوکردند یکسر براعداهجوم * که مه بود
ان شاه واشکر نجوم * ثانی برباشدن برباشه دیمك اولور کذا فی المؤید وادات الفضلاده بمعنی

ناکهان وتنها مسطوردر ﯕ یکسوار ویکه سوار ﯕ کلاهما بسکون الکاف وضم السین المهمله
یالکز آتلو معناسنه اولور ﯕ یمخور ﯕ سکون میم وفتح خاء معجمه وواو معدوله ایله ابت سکمکی
کذا فی فرهنك جهانکیری ﯕ یمین ویسار ﯕ اکرچه صاغ وصولدر اما جنك ایچون صف
بغلندقده شاهك وياخود سرعسکرك ایکی طرفنده اولان سپاه آلاینه دیرلر مولانا هاتفی
در تیمورنامه بیت برآراستندش یمین ویسار * عمرشیخ ومیرانشه نامدار ﯕ مع الزاء المعجمه
ﯕ یاز ﯕ التی معنایه کلور اول قولاج که عربیده باع دیرلر حکیم اسدی بیت کرازه برآمد بسان
کراز * درفشی برافراشته هفت یاز * ثانی برنسنه یه ال اوزاتمغه دیرلر شمس فخری بیت بجز
فرازسروسران بپای منه * بجز بسوی زنخدان ساده دست میاز * ثالث آدیم معناسنه که
آدیمن کیج آتانه دیرباز دیرلر حکیم اسدی بیت اکرچند باشد شب دیرباز * برونیره کی هم
نماند دراز * وآدیمن تیز آلوب سریع الحرکه اولانه تندیاز دیرلر حکیم فردوسی * مصرع *
نشست از برباره تندیاز * رابع قصد وآهنك معناسنه حکیم نزاری قهستانی بیت بمیدان
برفلك کرباز کردی * کرشه شیرجوزا یازکردی * خامس بیمانیدن یعنی اولچمك اما آرشون
ایله ویاخود قارش ایله اولچمك معناسنه مولانا هاتفی بیت زغیرت برآشفت آن پیل مست
پی خواهش نیزه یازید دست * سادس مؤید الفضلاده اغاج بو ییوب دال بوداق صالدوغنه
دیرلر ﯕ یاغوز ﯕ ضم غین معجمه ایله بر موضع آدیدر مولانا هاتفی بیت وزآنجا فروکوفت
روبینه خم * باهنك قشلاق یاغوز وقم ﯕ یاوه تاز ﯕ بیهوده وعبث سکردوب کزنه دیرلر
ﯕ یغماناز ﯕ سکون غین معجمه وفتح نونله نام دخترخاقاندرکه بهرام کور آنی حبالۀ ازدواجه
کتورمش ایدی شیخ نظامی بیت دخت خاقان بنام یغماناز * فتنۀ چین ولعبتان طراز *
ﯕ یك انداز ﯕ ایکی معنایه در اول تیز بونی معناسنه که پرنده وچرنده یه آتوب آردندن کتمزلر
اثیرالدین اخسیکتی * قطعه * ازهمه رشتۀ امیدمرا * ای دریغا کارش یازنماند * تازه
برهدف سینۀ ما * چرخ راهیچ یك انداز نماند * ثانی طاغده واکینده وروده خانه لر کنارنده
اول دوز وهموار یره دیرلرکه یوقاروده اشاغی برابراولوب آدم وحیوانات اینوب چقمق ممکن
اولیه کذا فی فرهنك جهانکیری ﯕ یك آویز ﯕ وارسق دیدکاری قصه قلجدرکه کارددوروی
وکاردران وران آویز دخی دیرلر بوطاوزرینه صالندوغیچون مولانا هاتفی بیت ببستند زرینه
مهمیزها * بخون تیزکرده یك آویزها ﯕ یکه تاز ﯕ فتح کاف وتاء مثناة ایله یالکز آتلو دیمکدر
مولانا هاتفی بیت زهردوطرف یکه تازان تیز * کشادند برهم دکان ستیز ﯕ مع السین المهمله
ﯕ یاس ﯕ ایکی معنایه در اول یعنی بیم وترس ثانی مخفف یاسمن در فریدالدین احول جوینی
* قطعه * چهار افروخته شمعند لیکن شان لکن برسر * کزایشانست روشن چشم یاس ونرکس
وریحان * یکی خندان کل سوری دویم خیره کل خیری * سیوم خرم کل نسرین چهارم لالۀ
نعمان * وعربیده دخی ایکی معنایه در اول نا امیدی ثانی یعنی دانستن ﯕ یك بس ﯕ
بردفعه دیمکدر معنای ترکیب بربتردرابوشکور بیت بجنکی مکن جاودان یك بسی * بدین
آرزوچون منم خودرسی ﯕ مع الشین المعجمه * یازش ﯕ کسر زاء معجمه ایله قصد وآهنك
معناسنه اسم مصدردر ومجمع الفرسده یعنی درازمسطوردر ابوالفرج رونی بیت نه درازودراز

ودرازبازش او * امل خصم راکند کوتاه ﯕ یال وبش ﯕ صفت چارپادر اکثر آتده استعمال اولنور
طبه ورده پروبال کبی شاعر بیت زباد کرم همیسوخت برزمین وهوا * پلنك رابش ویال وکلنك را
پروبال ﯕ یغروش ﯕ سکون غین معجمه وضم راء مهمله ایله عجم پادشاهلرندن برینك آدیدر
ﯕ یکدش ﯕ سکون کاف وفتح دال مهمله ایله باب الالفده ذکری مرورایدن اکدش ایله اوج
معناده مترادفدر مولانا محمود ابن یمین بیت حبذا فصلی که زکسی بی می ازنائیر آن * میکند
مستی ومخموری چوچشم یکدشان ﯕ یلهریش ﯕ سکون لام وفتح میمله قبا صقل معناسنه در
ابوالمعانی بیت یلهریش ابله روش بی مذهب وبی عقل وکیش * کربپرسندم که باشد لیك
نتوان کفتنیش ﯕ مع الغین المعجمه * یالغ ﯕ ضم لامله بعض فرهنکده کسر لامله در بیوك
شراب قدحی که بعضی سن کرکدن بوینوزندن ایدرلر میرعماره بیت بنشان بطارم اندرمرترك
خوش را * باچنك سغدیانه وبا یالغ وکدو ﯕ یالوغ ﯕ ضم لام وواو معروفله یعنی یالغ مرقوم
ﯕ یرلغ ویرلیغ ﯕ کلاهما بکسر اللام پادشاهلرك حکمی یازیلی اولان که رومده امروبرات دیرلر
یرلیغ ماوراء النهرلسانیدر اما چغتای لسانده اوچار دیرلر پادشاه طرفندن وارد اولان فرمانه
اطلاق اولنور فرهادنامه ده خاقان یونان زمینه کیتملو اولجق لشکرینه خبرایند یکی پرده بیت چیر
یکنکا ایلابان میعاد وبوچار * نواحی هرطرف ییتکوردی اوچار * چیر یك چری وبوچار استمالت
معناسنه در ﯕ یلاغ ﯕ کاسۀ کدایان که یلاق دخی دیرلر ﯕ مع القاف * یارق ﯕ فتح راء
مهمله ایله عورات انجو وجواهری ایپلکه دیزوب بلازك کبی قوللرینه بغلرلر رومده قولباغی دیرلر
میرنظمی بیت چوکرده ساعد سیمین تزیین * بدرولعل یارق کرده رنکین ﯕ یاساق ﯕ فتح
سین مهمله ایله یعنی همواره کردن وتدبیرامور لشکر وترتیب صفوف ومنع وتنبیه معناسنه
خواجوی کرمانی بیت تاراج دلها میکنی درشهر یغما میکنی * برخسته غوغا میکنی نشنیدۀ
یاساق را ﯕ یتاق ﯕ فتح تاء مثناة ایله یعنی پاس ودخی پاس داشتن یعنی بکلمك شیخ سعدی
بیت تومست شراب نازومارا * بیداری کشت دریتاقست ﯕ یراق ﯕ فتح راء مهمله
ایله فرمان وتدبیر وتدارك معناسنه مولانا هاتفی بیت وزآنجا خدیو سکندریراق * عنان تاب
شد سوی ملك عراق ﯕ یرمق ﯕ سکون راء مهمله وفتح میمله یعنی درم کذا فی الاداة
ﯕ یرنداق ﯕ فتح راودال مهملتین وسکون نونله بیاض طعمه که صرم دخی دیرلر کذا فی المجمع
ﯕ یلاق ﯕ فتح لامله برپادشاهك آدیدر حکیم خاقانی بیت تراست ملك جهان وتوبی سزای
ثنا * چکونه کویم مدح یماك وصف یلاق * کسر یا ایله ده مرویدر ﯕ یلمق ﯕ سکون لام وفتح
میمله قفتان وطولامه وسائر امثالنك برتماجی ماوراء النهر لسانیدر ﯕ یاق ﯕ فتح یای تحتانیله
یعنی فرش کذا فی المجمع ﯕ مع الکاف * یارك ﯕ فتح راء مهمله ایله ایکی معنایه در اول یعنی
رحم مادرکه مشیمه دخی دیرلر ثانی برنوع کوینکه یعنی بردراوتعبیردرنداوباش معناسنه زبان
بدخشانیدر مجمع الفرسده مصغریار واول نسنه یه دیرلرکه شتربچه طوغدقده آکا صارلر
ﯕ یالونیك ﯕ ضم لام وکسر نون وسکون یای تحتانیله ایکی معنایه در اول پهلوان شجیع ومرد
دلاور ثانی شیوۀ خوبان معناسنه در میرنظمی بیت خوش آمد یالونیك وناز جانان * کند
برعاشقان جورفراوان ﯕ یامجیك ﯕ سکون میم ویای تحتانی وکسر جیمله اولاق وقاصد

معناسنه وزبان خوارزمده اسب نامزد یعنی آدقونلمش آته دیرلر ﮐ یزك ﻓ فتح زاء معجمه ایله
اوچ معنایه کلور اول قراول که لشکر قوندقده دشمن طرفنی کوزتمك ایچون تعیین اولنان آتلولر
کمال اسمعیل بیت ای کاه تربیت خلقت ذات تو رحیم * وی کاه صفدری یزك لشکر تو بیم *
ثانی مجمع الفرسده وفرهنك وفاییده قراولدن غیری نوبت بکلمك معناسنه مرویدر بو معنایی
مؤید خواجه سلمان بیت جرم هشیارست قصر ملك این را پاسبان * بخت بیدارست
میل نصرت آنرا یزك * ثالث اول آواره وبیکار آدمه دیرلر که آنك بونك آردنه دوشوب کزوب
یوریه ﮐ یستك ﻓ سکون سین مهمله وفتح تاء مثناة ایله بازوی خریده ﮐ یشك ﻓ
سکون شین معجمه ایله اوك دیش که عربیده ناب دیرلر حکیم سوزنی بیت ازدرازی وع
امید فرسوده شود * پیل راخرطوم ودندان شیر راچنکال ویشك * وله ایضا بیت رنك
چشم وزاغ بال وکور سم ویوز پوست * کرك شاخ وپیل یشك وببر چنك وشیر ناب * بو بیتدن
فهم اولنور که یان دیشلری اوله ﮐ یك ﻓ اول مراتب اعداددر نتکم دیمشلر بیت بیك
ساعت بیك لحظه بیك دم * دکرکون میشود احوال عالم * اصلده فتحهٔ صحیحه ایله در احمد
کرمانی بیت درمزبلهٔ وجود هر یك * همچون خروسك همیشه در تك * کاه اماله ایله دخی
تلفظ اولنور ﮐ یکایك ﻓ برابر ومقاومت معناسنه میرنظمی بیت یکایك زدندش بکرز
کران * دو پیل دمان ودو شیر ژیان * حکیم فردوسی بیت یکایك کوتا کوت عمود کران *
بخل کشته بازار آهنکران * ﮐ یکباسرك ﻓ فتح باء موحده وسین وراء مهملتین ایله یعنی
یکبارکی ویکسر ﮐ یك بیك ﻓ بربر یعنی برنسنه نك کیفیتین وقوفده حصر ایلمکده یك بیك دیرلر
حکیم اسدی بیت بدان یك بیك حال وآیین من * که با این چه کردند در انجمن ﮐ یکدك ﻓ
سکون کاف وفتح دال مهمله ایله آب شیر کرم معناسنه کذا فی فرهنك جهانکیری ﮐ یلاك ﻓ
فتح لامله برنوع ملوك وسلاطینه مخصوص کلاهدر حکیم سوزنی بیت تا من بنور ماه توشب را
بوم بروز * زان پیش کز سمور بعمده درکشی یلاك ﮐ یماك ﻓ فتح میمله سلاطین ماضیه دن
بر پادشاه آدیدر حکیم خاقانی بیت تراست ملك جهان وتو بی سزای ثنا * چکونه کویم مدح
یماك ووصف یلاق ﮐ یمك ﻓ بوزن نمك برشهر آدیدر محبوبلری بغایت چوق اولور
مجمع الفرسده بو ولایت آدی اولمق اوزره مرویدر حکیم سوزنی بیت مفکن بغمزه بردل مجروح من نمك
وزمن بقبله سرمکش ای قبلهٔ یمك ﮐ مع الکاف الفارسی * پیرنك ﻓ سکون باء موحده
ونون وفتح راء مهمله ایله اصل وهیولا معناسنه ﮐ یکرنك ﻓ اصلده بورنك نسنه مقابلی که
ونکارنکدر وساده دل معناسنه دخی کلور کمال اسمعیل بیت کر کند دعوی یکرنکی ازو باور کنید
آنکه دارد رنك آل حیدر کرارکل ﮐ یلوك ﻓ ضم لام وواو معروفله ﮐ یلولنك ﻓ ضم لام
اول وفتح ثانی وسکون نونله ﮐ یالولیك ﻓ ضم لام اول وکسر ثانی وسکون یای تحتانیله کلهم
یعنی پهلوان نامدار وشجاعتده مشهور روزکار اوله میرنظمی بیت یلوك ونامدار وصف شکن
بود * حکیم وکاردان وپرفتن بود * وله ایضا بیت بان مرد یلولنك وبهادر * بجنکش هیچ مردی
نیست قادر ﮐ ینك ﻓ سکون نونله رسم وآیین معناسنه ملاء الشعرا حکیم علی فرقدی بیت
حق عایست که در طرز طراز معنی * نظر ازید کمی وکس نظر از دزین ینك * حکیم سوزنی بیت

بیت آیین دست احسان یزك تو معرفت * نبود ز آل میران آیین جز این وینك * مؤید
الفضلاده صاری رنك براوتدر اوتاق اراسنده بتر ﮐ مع اللام * یال ﻓ یدی معنایه کلور اول
بمعنی کردن یعنی بویون استاد عنصری بیت ازو رسیده بتو نقد صد هزار درم * ز بند بودن
او چون کشید باید یال * حکیم اسدی بیت کمند وکمانی فکندند بیال * یکی کرزهٔ برنهاده بیال
حکیم سوزنی بیت هرکه در وازطوع شاهنشاه بر تابد بقصد * تیغ قهر شاهنشاهان چون طوق
کردن یال باد * ثانی آت بویننده اولان صاچه دیرلر حکیم فردوسی بیت سر آن خیل بیراهنی
دریدند * دم ویال ستوران را بریدند * مذکور معنالره اختصاصی یوقدر آدمیده دخی استعمال
اولنور ثالث قد وقامت معناسنه کلور اوزون بویلو وتوانا آدمه یال ویال صاحبی دیرلر حکیم اسدی
بیت بترك اندر افتاد خم دوال * سپهدار ایران بدزدید یال * رابع عیال معناسنه درکه عیالمند
آدمه یالمند دیرلر کانه عیال لفظندن اختصار اولنمشدر حکیم سوزنی بیت ضعیفم یالمندم
تنکدستم * چه خوانم داستان رامی وویس * وله ایضا بیت بودم حکیم سوزنی ازچند سال باز
تا یالمند کشتم وکشتم تحکمی * خامس فرهنك جهانکیریده بمعنی مست سادس مجمع الفرسده
بمعنی زور کردن ومست بازان سابع بمعنی قصد کنان ﮐ یال وبال ﻓ ترکیده کی بوی بوس
معناسنه در مرد جوان وتوانا صفتیدر میرنظمی بیت کند وقت پیکار عدو بیجال * باین
قد وقامت باین یال وبال ﮐ یخجال ﻓ سکون خاء معجمه وفتح جیم فارسیله بوز خانه که آنده
بوز وقار حفظ ایدرلر یخدان وبرفدان دخی دیرلر کذا فی المجمع ﮐ یسال ﻓ فتح سین مهمله ایله
جمعیت وآلای معناسنه در مولانا هاتفی بیت ز برلاس وارلاس وبیشش شمار * نبودند
چندین یسال از یسار * تحفة الاحبابده یساك مرقوم معناسنه یعنی عشرت وصحبت کونلرنده
ریاحیندن تاج ایدوب ارباب عشرت باشلرینه کیرلر ﮐ یساول ﻓ فتح سین مهمله وضم
واوایله آلای چاوشی یعنی آلای ترتیب ایدن چاوشلر وغیری ومطلق چاوش معناسنه ده
مرویدر میرنظمی بیت چو دیوان زمردان شده بر خروش * یساول بفرمان شده چشم وکوش
ﮐ یل ﻓ درت معنایه کلور اول پهلوان وبهادر ومرد دلاور معناسنه حکیم اسدی بیت بدرکاه
شه شد یل سرفراز * چو آمد بنزدیك درکه فراز * حکیم فردوسی * مثنوی * بروز نبرد آن یل
ارجمند * بتیغ وبخنجر بکرز وکمند * برید ودرید وشکست وببست * یلان راسر وسینه ویا
ودست * یلان جمع یل در بیت اول وبیت ثانیده صنعت چار اندرچار ولف ونشر وار در تیغ ایله
برید وخنجر ایله درید وکرز ایله شکست وکمند ایله بست وتیغ بسر وخنجر بسینه وکرز بپا وکمند
بدست * ثانی بمعنی رها کردن یعنی صالیویرمك که یله دخی دیرلر ثالث برنسنه برنسنه دن
آویخته اولمق رابع غم واندیشه دن فارغ اولانه دیرلر کذا فی فرهنك جهانکیری ﮐ یلال ﻓ فتح لامله
بر موضع اسمیدر ﮐ مع المیم * یام ﻓ منزل آتی یعنی اولاق منزللرده یوب سکرتدوکی آت دیاد
محمده اولاق قاعده سی بویله درکه بر برینه قریب محللرده منزل وضع اولنوب بر رابکیشر منزل
بارکیرلری وار در عجله وشتاب ایله نامه ویاخود یولیغ ارسالی اقتضا ایتدکده بر آدم مذکور آته
بنوب ونامه یی آلوب بردز کنده یعنی سکرتمك ایله منزل آخره وارر منزله قریب اولدقده بر آدم
دخی بر آته بنوب حاضر طورر کلان آدمك الندن نامه یی آلوب اول دخی سکردر بو اسلوب اوزره

الدین الدنامه‌یی زمان قلیچ محلنه واصل ایدرلر بوطرزه اسکدار دیرلر شمس فخری بیت
از برای ایلچیان صیت تو در هر طرف * بسته اجرام سماوی زابلق ایام یام ع یرم ف بمعنی
یاربدکه بربط دخی دیرلر قوپوزدید کاری سازدر بولغت هم ساز وهم سازنده‌یه اطلاق اولنور کذا
فی فرهنك جهانکیری ع یشترم ف سکون شین معجمه وفتح تاء مثناة وراء مهمله ایله قورداشی
دیدکاری علتدر ماده‌سی فضلات دمدر میرنظمی بیت سراپا تنش بوده است یشترم *
چوخون کشته فاسد دواکی برم ع یشم ف معروف طاشدر جواهر نوعندن سبزدن بیاضی
مقبولدر خواصی چوقدر جمله‌دن آفت صاعقه‌دن امین ایدر چونکه ماوراء النهرده صاعقه
چوق واقع اولور حق سبحانه وتعالی جل شانه نهر کاشغرده یشمی خلق ایلمش اول دیارك خلقی
هربری یانلرنده برپارچه یشم کتوردلر بامر الله تعالی صاعقه اصابتندن امین اولورلر یشب
دخی دیرلر احمد کرمانی بیت کوه تن اکرچه یشم کردد * از زخم اجل چو پشم کردد ع یغام ف
فتح غین معجمه ایله غول معناسنه‌در کذا فی المؤید ع یکچشم ف برکوزلی که عربیده اعور دیرلر
ع یکزخم ف سکون کاف وخا وفتح زاء معجمتین ایله سام بن نریمانك لقبیدر براژدری برضرب ایله
هلاك ایتدوکنده بولقب ایله ملقب اولمش حکیم فردوسی بیت بشد سام یکزخم وبنشست زال
می ومجلس آراست بفراشت بال * وله ایضا بیت من آن کرز یکزخم برداشتم * سپه را
هما نجای بکذاشتم ع مع النون * یبان ف بیابان معناسنه‌در ترکیده دخی یابان دیرلر ع یاختن
سکون خاء معجمه وفتح تاء مثناة ایله بمعنی آختن کذا فی فرهنك جهانکیری اما مؤید الفضلاده
بمعنی قصد کردن و بیرون کشیدن تیغ وغیره دینه آختن معناسنه اولور مجمع الفرس‌ده بمعنی
زدن وانداختن وآشکارا پرسیدن وبازیدن مثل اوست ع یادداشتن ف خاطرده طوتمق
معناسنه مصدردر عربیده حفظ معناسنه‌در چغتای لسانندە اغیماق دیرلر سبعه سیاره‌ده
دلارام فراقنده بهرامك احوالی ذکرنده دیمشدر بیت ساغینیب چونکه زنخدانین * چیکیبان
بارچه رشته جانین ع یاران ف دوست ومصاحب معناسنه قیاس بوایدی که جمع یار اوله
ایدی اما مفرد استعمال اولنور وکاهی جمعده اشارت اولنور مولانا عرفی بیت نازآفت وکرشمه
بلا عشوه دلفریب * یاران حذر کنید که طوفان آتشست ع یارستن ف فتح را وسکون سین
مهملتین ایله بمعنی توانستن یعنی قادر اولمق معروفی بیت زتو یارستن این کار درست *
نه اندك بلکه آن بسیار درست ع یازان ف فتح زاء معجمه ایله قصد ایدیجی یازیدن لفظندن
اسم فاعلدر وبمعنی کشیدن حکیم انوری درصفت بهار بیت درابرنه درد ایکی طفل شکوفه است
یازان سوی ابر از چه کشاده است دهان را * شهره آفاق بیت از همه خوبان سوی تو ازان
یازانم * که همه خوبی سوی تو همی یازانست ع یازیدن ف کسر زاء معجمه ایله کرنمك ومیل
ایلمك معناسنه استاد عسجدی بیت ژاژداری تو و هستند بسی ژاژخوران * وین عجب
نیست که یازند سوی ژاژخران * مجمع الفرس‌ده بمعنی آهنك کردن وبلند شدن درست وبمعنی
یازدن ع یاسمن ویاسمون ویاسمین ف معروف چچکدر ابو المعانی بیت یاسمن بدخد جانان
یا کل تر یاسمن * در لطافت باکه آنان رنك وبو ازان کرفت * کمال اسمعیل بیت تن واندام
یاسمون وسمن * بس لطیفست در غلاله لاد ع یافتن ف بولمق مستقبلنده فا یا یه قلب اولنوب

اولنوب یابد ویابنده دیرلر چغتای لسانندە تاپماق وتاپماغ دیرلر فرهادنامه‌ده خاقان وزیری
ملك آراحقنده دیر بیت تاپیب آرایش آندین ملك وزینت * بولوب ایل ایچرا ملك آرا غه
شهرت ع یان ف ایکی معنایه کلور اول هدیان معناسنه استاد فرخی بیت باسخن توهمه
سخنها یاوست * باهنر تو همه هنرها پیکار * ثانی مرکب وراحله معناسنه‌در ع یاوه کردن
یتورمك ف کردن کبی یعنی ضایع ایتمك عربیده فقد معناسنه‌در واضاعت دخی دیرلر چغتای
لسانندە ایتماك دیرلر میرعلیشیر بیت تیلبه کونکلوم که لب وزلفونك اوچون ایتشیدی *
کعبه میخانه آرامست وپریشان تاپتیم ع یاوندن ف فتح واو ودال مهمله وسکون نونله بمعنی
پادشاهان جهان کذا فی التحفه ع یخدان ف سکون خاء معجمه وفتح دال مهمله ایله بوزخانه که
یخچال دخی دیرلر ابو المعانی درمذمت زن بیت درونش زمهریروهم کس وکون * یکی یخدان
ودیکر رود خانست ع یخکون ف سکون خاء معجمه وفتح کاف وضم لام ایله بولغت حرف با وتا
ونون ویا ایله روایت اولنمش چتین قوز معناسنه تصحیح معناسی کبی چتیندر ع یرمغان ف
سکون راء مهمله وفتح میم وغین معجمه ایله ارمغان معناسنه ع یریان ف سکون راء مهمله وفتح
یای تحتانیه ایله شهر سمرقندك نام قدیمیدر کذا فی المؤید ع یزدان ف یارادیجی خالق معناسنه
حضرت جناب احدیت جل اسمه اسماء شریفه‌سندندر حکیم فردوسی بیت سبك داد
سوکند آن پاك دین * بیزدان هفت آسمان وزمین * حکیم انوری بیت آنچه یزدان ندهد بخت
وفلك هم ندهد * کار آن مرتبه دارد که بود یزدانی * طائفه مجوس قتلرنده یزدان خالق خیره
مخصوص اسمدر واهرمن خالق شردر دیدیلر اکثر ارباب لغت ایزد ویزدان بر معنایه دردیوب
بری برلریله تعبیر ایدرلر اما بحیث المعنی فرقلری واردر ع یفن ف فتح فا ایله وسکون فا ایله ده مرویدر
پیرفانی معناسنه لغت مشترکه‌در ع یکان ف کاف فارسیله یکانه معناسنه‌در حکیم سوزنی
بیت ورانکویم ازارکان دولتست یکی * که او بجاه ازارکان دولتست یکان ع یکان یکان ف کاف
عربیله بر بر دیمك معناسنه‌در ع یکران ف سکون کاف وفتح راء مهمله ایله قوله آت
معناسنه‌در بعض فرهنکده چیل آت منقولدر مرور ایام ایله مطلق آت معناسنه اولمشدر
شمس فخری بیت اکرچو بایوز وچرخ و پلنك در میدان * دوران در آوری در پشت بادپا
یکران * فرهنك جهانکیریده اسب سر آمد وممتاز استاد فرزدق * قطعه * اکر از لشکر
فتت نخیزد کرد در هیجا * وکر از سم یکرانت بیفتد نعل در میدان * کشد در چشم چون سرمه ع
هلالات کردآن لشکر * کند در کوش چون حلقه سعادت نعل آن یکران * کمال اسمعیل بیت
نشسته آب زرشك لطافتت درخاك * چنانکه بادبر آتش زنعل آن یکران * فرهنك وفائیده
اول آته دیرلر که رنکی میان زرد وبوز اوله شرفنامه‌ده اشقر آته دیرلر اما یال ودمی بیاض اوله
اکر بویله اولمیه بوز اولور حکیم خاقانی بیت دو اسبه در آورد کاهی دراو * کزان چرمه صبح
یکران نماید ع یکسان ویکسون ف کلاهما بسکون الکاف وفتح السین المهملتین ایکی معنایه
کلور اول همیشه وبردوام معناسنه حکیم سوزنی بیت فرق سرت سبز باد همچو سر سرو *
تا که سر سرو سبز باشد یکسان * ثانی بمعنی برابر شمس فخری * قطعه * بالفظ یکسون
پیوسته تا بود یکسان * همواره تا که نیاید حمیت از مأبون * مخالف تو که کمترز هیز ومأبونست *

نه دستبرد فنا باد بازمین یکسون لغ بکون فی ضم کافله ایکی معنایه در اول بمعنی یکسون بوشعیب
بیت تو بیا آسته بارایش * چه بدیبا وچه بخرد بکون * عربده باشد معناسنه ثانی
ضم کافله جامهٔ حریر معناسنه در کذا فی فرهنگ وفایی لغ بکین فی کسر کافله بر نوع لطیف
ریحاندر چوق داللری اولور لغ یله کردن فی ایکی معنایه کلور اول آت وقصراق وقاطر
واشك ودوه مقوله‌سی حیواناتی یولارسز صالیورمك ثانی فدا ونثار معناسنه مرویدر
لغ یالکن فی سکون لام وفتح کافله فرهنگ وفاییده بمعنی بالکن که باب البادده ذکری مرور ایلدی
یعنی منجنیق شاعر بیت از تیر غمزهٔ اوست در دل هزار روزن * حصنیست جان عاشق وآن
غمزه کانش یلکن لغ یلی آمدن فی کسر لامله بمعنی فرو آمدن یعنی اشاغی کلمك استاد رودکی
بیت آن یلی آمد از اسبش نرم نرم * تا برد اسبش هم آنکه کرم کرم لغ یمان فی فتح میمله شعله
وضیا معناسنه خواجه سلمان بیت از فرق سر کوه شود تا بکمر شق * هر که که زند برق بروتیغ
یمانرا لغ ینتون فی سکون نون وضم تاء مثناة ایله عربیده ریباس ترکیده اشغون دیدکاری
اوتدر برمقدار حموضتی اولمغله دوکوب وصقوب صوین آلوب شکر ایله شربت ایدرلر دفع
حرارت کبده وحمای صفراویه‌یه نافعدر لغ ینجیدن فی سکون نون ویای تحتانی وکسر جیمله
کوسمك یعنی برآدمك برآدمه خاطری قالوب آنکله آشنالق ایتمامك ابوالمعانی بیت رفته
بدم در شبانکه کوی یار * چون شنیدم نالهام بنجیده بود لغ ینخشودن فی سکون نون وفتح
خا وضم شین معجمتین ایله طواره قشاغواورمق لغ یهیدن فی کسر ها وسکون یای تحتانیله
یقمق و بوزمق مثلا خانه وامثالی عمارتی یقوب بوزمغه دیرلر استاد لطیفی بیت اکرچه
خانهٔ عمرم یهیده کرد بجور * اساس عمروی اندرامان حق باشد لغ مع الواو * یارغو فی
سکون راء مهمله وضم غین معجمه ایله زبان خوارزمیانده دعوایه و بعض قضیه‌که برقوم اراسنده
ظهور ایدر آکا دیرلر میر نظمی بیت درمیان عاشقان شد یارغو * زان میان برخاست ناکه
های وهو لغ یالو فی ضم لامله دریا کناری ولب جوی لغ یپنلو فی فتح باء فارسی وسکون نونله
قافله یعنی برمقدار یولجی ویولکاری اولمق معناسنه کذا فی فرهنگ جهانکیری حضرت مولانا
قدس سره * مثنوی * بحر جان افزای وبحر پرحرج * درمیان هردو بحر این لب مرج * چون
یپنلو درمیان شهرها * ازنواحی آید آنجا بهرها * بعض فرهنکلرده بمعنی متاع وکالا لغ یرغو فی
سکون راء مهمله وضم غین معجمه ایله یساق وتهدید ایله منع معناسنه در خواجه حافظ بیت
عاشق ارقاضی نترسد می بیار * بلکه از یرغوی سلطان نیزهم * شیخ آذری بیت چون
خسرو وتوران بسرا پرده درآید * دوران کندش طوس شب دیر بیرغو * اما زبان
خوارزمیانده دعوی دیمکدر چغتای اسامیسنده تیرکاماك دیرلر فرهادك ولادتی محلنده شهرتز پیان
اولنوب عیش وعشرته اذن اولدوغنی پرده دیر بیت خلایق هرنه قیلسا تیرکاماك یوق *
نی قیلغانی یامان قیلدینك دیماك یوق لغ یکانه کو فی فتح کاف فارسی ونون وضم کاف فارسی
ثانیله مؤمن وموحد معناسنه میرخسرو بیت یکانه کوکسی باشد که او ترك کسی کیرد *
نه آن بیچارهٔ ناکس که از کیس وکسا کوید لغ یکسو فی سکون کاف وضم سین مهمله ایله بمعنی
برطرف وبرجانب ابوالمعانی بیت چون خیالش برم آید دم وصلت دانم * پیرهن از بدنم آرم

آرم وبکسر فکنم لغ یمرو فی سکون میم وضم راء مهمله ایله بمعنی مردم کیاه که استرنك وساترك
وکیاه سك دخی دیرلر عربیده یبروح الصنم دیدکاری کوکدر کذا فی المجمع لغ یندو فی سکون
نون وضم دال مهمله ایله شعله وضیا معناسنه لغ مع الهاء * یاخته فی سکون خاء معجمه ایله بوزن
ساخته یاختن لفظنك اسم فاعلیدر بمعنی آخته لغ یادکیرنده فی سکون دال مهمله وکسر کاف
فارسیله ازبر ایجی عربیده حافظ معناسنه در لغ یاده فی بوزن ساده رشوت معناسنه ابوالمعانی
بیت قاضی که کیرد از کسان یاده که باشد اندران * نبود چو حکم او روان رسوا شود در دو جهان
لغ یارابه فی فتح راء مهمله وباء موحده ایله بر نوع طعام در شلغم ویاخود کزری
رشته ایدوب قینادوب وسرکه وخردل وبستان افروز ایله کوب ایچنده حفظ ایدوب محلنده
تناول ایدرلر لغ یارنامه فی سکون راء مهمله وفتح نون ومیمله بمعنی نیکنامی حکیم سنایی * قطعه
چند ازین لاف ویانارمهٔ تو * درچنین منزل کثیف تزند * یارنامه کزین که برکذرد * اینهمه
یارنامه روزی چند * خواجه عمید لویکی بیت روان حاتم طی کویدش بکاه ثنا * که یارنامهٔ من
پیش درجهان مسکن لغ یاره فی فتح راء مهمله ایله بش معنایه کلور اول اینجو ولعل مثالی قیمتلو
طاشلری ایپلکه دیزوب بلازك کبی عورتلر قوللرینه بغلارلر کمال اسمعیل بیت ای سروری که
زیبد از نعل مرکب تو * در دست و پای دولت خلخال ویاره باشد * ثانی زمان قدیمده علامت
بندکی اولمق ایچون التوندن ویاخود کمشدن بلازك کبی ایدوب قوللرینه طاقرلر ایدی حکیم اسدی
بیت نهان باك بایاره وطوق زر * همه پهلوانان زرین کمر * ثالث بر مشهور حب ترکیبیدر که
لطیف ملیندر ایاره وایارج دخی دیرلر شهریاری دیمشدر * رباعی * با تیغ جفا کر جکرم
پاره کند * تا چارهٔ آن برشك بیچاره کند * از اشك چو یاقوت وزر بر رخ خویش * ای خسته
جکر مفرح ویاره کند * رابع بمعنی قدرت استاد لطیفی بیت زان حسد می سوختند خلق
جهان * یارهٔ زان نه که آرند برزبان * خامس بمعنی دوست یار معناسنه استاد رودکی * رباعی
لطفت بکرم چارهٔ بیچاره کند * عدلت ستم از زمانه آواره کند * در موسم عدل تو صبا را نبود *
آن یاره که پیراهن کل پاره کند * بمعنی زهره ویار بمعنی دوست بو ایکی معنایه مثنی بیت
جز زهره کرا زهره که بوسد پایش * جز یاره کرا یاره که بوسد دستش لغ یازابه فی فتح زاء معجمه وباء
موحده ایله یازاب مرقوم معناسنه در لغ یازده فی سکون زاء معجمه وفتح دال مهمله واظهار هایله
اون بر عدددر لغ یازنده فی فتح زاء معجمه ودال مهمله وسکون نونله بمعنی قصد کننده کذا فی المجمع
لغ یازه فی فتح زاء معجمه ایله اسنمك که دها ندره وخمیازه دخی دیرلر مؤید الفضلاده بمعنی لرزه
مسطوردر لغ یاژه فی فتح زاء فارسیه ایله هرزه وهذیان وبیهوده معناسنه در لغ یاسه فی فتح
سین مهمله ایله ایکی معنایه در اول رسم وقاعده معناسنه حضرت مولانا قدس سره * مثنوی
آن اسیران را بجز دوری نبود * دیدن فرعون دستوری نبود * که فتادندی برو در پایش او *
بهر آن یاسه بخفتندی برو * یاسه آن به که نه بیند هیچ اسیر * درکه وبیکه لقای آن امیر *
حکیم نزاریٔ قهستانی * قطعه * یاسه شد در جهان بیرلغ خان * که کنند از قتال کوته چنك
هیچ کس را نیازارند مکر * زیر وزاری برآورند زچنك * چشم برهم زند زتیهو باز * چنك کوته
کند زغرم وپلنك * اینهمه یاسهای سخت برفت * یاربا ما هنوز برسر چنك * ثانی بمعنی

آرزوایاسه دخی دیرلر پور بهای جامی بیت برخصت دام محکم ساختند احکام شرعی را *
مقدم کرده براخبار قران یاسهٔ جانرا ك یافته ح سکون فاوفتح تاء مثناة ایله فیض ووصول
معناسنه خواجه سلمان بیت دست ارزاق خلایق برطریق تقدمه * داد و بستد تا بروز
حشر زایشان یافته * شرفنامه ده بمعنی خط وحجت مرویدر ویافتن لفظنك اسم مفعول
صیغه سی اولور ك یافه ح فتح فایله ایکی معنایه کلور اول بمعنی کمشده ضایع ویتوك معناسنه در
شمس طبسی بیت کویافه شوقلادهٔ سمین آسمان * لرزکف بجستهٔ اوزیورتو باد * ثانی
هرزه وهذیان معناسنه که یاوه دخی دیرلر بوایکی معنایه ابوشکور بیت نبایدکه خسرو بود یافه
کوی * بدشمن دهد یافه کوی آب روی * حکیم خاقانی بیت یافهٔ کیمخت رنکین سرزنشها
کرد وکفت * نیك وبد رنکی نداری صورت زیبای من ك یالوایه ح سکون لام وفتح واو ویای
تحتانیله قرلغچ که پرستو دخی دیرلر بعض فرهنکارده یلوه دیدکاری قوشدر ك یاله ح فتح
لامله بمعنی شاخ کاو یعنی اوکوز بوینوزی کذا فی التحفه ك یازده ح بمعنی یازده مرقوم یعنی
اون برعدد ك یانه ح بوزن شانه هاون معناسنه درکه دسته سنه یاوردیرلر فتاحی نیشابوری
بیت همچو یاورشده سرکرزت * تا چه یانه کند سر دشمن * مجمع الفرسده میرزاك که آندن
یاغ چقاررلر ك یاوه ح یافه کبی ایکی معنایه در اول بمعنی کمشده یعنی یتمش خواجه حافظ بیت
زبان مو بر آصف درازکشت ورواست * که خواجه خاتم جم یاوه کرد و بازنجست * ثانی هرزه
وهذیان معناسنه حکیم اسدی بیت دکرتا توبی یاوه زینسان مکوی * بدشتی که کمراه کشتی
مپوی * وکندودن بیخبر اولان آدمه دخی دیرلر استاد بیت دریغاکه بی مادر وبی پدر *
چنین مانده ام یاوه وبیخبر * حضرت مولانا بیت خوش خبران غلام تورطل کران سلام تو *
چون شنوند نام تو یاوه کنند پا وسر ك یخچه ح سکون خاء معجمه وفتح جیم فارسیله طلوکه تکرك
دخی دیرلر بدرالدین شاشی بیت درعنبرتو لاله دربسته تو اولو * درغنچهٔ تونسرین درنخچهٔ
تو آذر ك یشکرده ح سکون شین معجمه وراء مهمله وفتح کافله طنبور معناسنه در ك یشمه ح
سکون شین معجمه وفتح میمله خام دری که تراش ایدرلر تریشه دخی دیرلر منجیك بیت چو
خون نهاد نهادی فرونهی پیشت * چو طبع خویش بخامی چو یشمه بی چربو * مجمع الفرسده
آن پوست که ترکان ورزیده شرفنامه ده چرم خام مسطوردر ك یکانه ح فتح کاف فارسی ونونله
هنر وکمال وعلم وفضل وسخاوت وشجاعت وبونلره بکزر نسنه لرده ماهر معناسنه در صدفه
بردانه اینجوکه دریتیم دخی دیرلر و نظیری نادر جوهر وامثالی نسنه لرده صفت استعمال اولنور
شکر شاعر * مصرع * یکانه کوهر دریای معرفت عرفی ك یکدانه ح سکون کاف وفتح دال
مهمله ونونله ایکی معنایه در اول اول عقده دیرلرکه بشر ویا یشر دانه اینجوبی ایلکه دیزوب
برایلك اینجو و برایلك لعل ویا خود زمردی دلوب کچوررلر وبعضی برانجو وبر جوهر کچوروب
قوللنورلر یعنی عقد ایدوب بوبونه طقرلر حکیم خاقانی درمرثیه بیت مهره ازبازو وجبین
زجبین باز کنید * یاره ازساعد ویکدانه زبر بکشایید * وله بیت هردری دان ازان دوکوهر
یکدانهٔ کردن ودو پیکر * ثانی اول کوهره دیرلرکه بیمثل وبی نظیر اوله خواجه حافظ بیت
کریهٔ شام وسحر شکر که ضایع نکشت * قطرهٔ باران ما کوهر یکدانه شد ك یکدمه ح

ك یکدمه ح سکون کاف وفتح دال مهمله ومیمله بر نفس ایله یعنی آوازایله ایکی یااوج آدم
ترانه ایلمك خواجه سلمان بیت سازونوای این جهان همچونبست یکدمه * بهرنوای یکدمه
چند چودف فغان خوری ك یکره ح اظهارهایله بمعنی یکبارو بمعنی بی ریاوبی نفاق مثال اول
مولانا جامی بیت یکرهش دیدیم عقل ودین ما برباد رفت * وای اکر برجان ما یکبار دیکر بینمش
ك یکسونه ح سکون کاف وضم سین مهمله وفتح نونله بمعنی یکسان کذا فی التحفه ك یکشنبه ح اظهار
هایله معروف کونك آدیدر عربیده احد ترکیده بازار دیرلر ك یکشبه ح سکون کاف وفتح شین معجمه
وباء موحده واخفاء هایله ایکی معنایه در اول برنوع بغایت اینجه ولطیف حریردن طوقنمش زرتاری
دلبنددر ثانی برکیجه لك نسنه هرنه اولورسه میرعلامه بیت برای یکشبه ذوقی که خاك برسر
او * اسیرزن نتوان شد بسالهای دراز * غازی قلندر بیت جزای یکشبه جرم اکر دهد
ایزد * بسوی خلد برم کافر ومسلمانرا ك یککونه ح برنوع وبردرلو وبرطرز معناسنه در
ك یکونه ح ضم کاف وفتح نونله یك کونه لفظندن مخففدر کسایی بیت توزنامزده ای شکفتی
کار * راست بامزده کان یکونه شدیم ك یلبه ح سکون لام وفتح باء موحده ایله جبه وجوشن
واثواب جنك ك یلغزه ح سکون لام وضم غین وفتح زاء معجمتین ایله بمعنی کوکنار ك یلمه ح
فتح لام ومیمله طولامه جامه ودخی جامهٔ تاتاری خواجوی کرمانی بیت ای ماه قبچاقی ازان سرینه
شست بغتاق را * بکشای بند یلمه ودربندکن قبچاق را ك یلوایه ح سکون لام وفتح واو
ویای تحتانی ایله بمعنی یالوایه مرقوم بالکه آندن مخففدر ك یلوه ح سکون لام وفتح واوایله
برمعروف قوشدر ك یله ح فتحتین ایله بدی معنایه کلور اول بمعنی رها یعنی صالیویرمك که یله کرده
ویله کردن حکیم فردوسی بیت بدوکفت خاقان که ماراکله * زبخشست وکردم بیزدان یله *
حکیم انوری بیت کاه ازخود نکنم که تا چو بینی * خدمت چون تو بی چرایله کرد * ثانی بمعنی
بهادر حکیم اسدی بیت یکی نعره زد همچو شیر یله * که غرد چو ازغرم بیند کله * ثالث بمعنی
کج وکجی یعنی اکری واکریلك مثلا پیاله وایله کرد یعنی کج کرد وکلاه برسر یله نهاد یعنی کلاه برسر
کج نهاد خسروانی بیت برسر یله نهاد کلاه ونشسته تند * این دوصله کراست که آن سونکه
کند * استاد فلکی شروانی بیت دوش چو کرد آسمان افسر زر بسر یله * ساخت زماه
اختران یاره وعقد مرسله * رابع بمعنی زن فاحشه که شادخوار وغر وخشنی دخی دیرلر امیرخسرو
بیت کشته یلی زن همه بربانك نی * همچو زنان یله از بهرمی * خامس بمعنی هرزه وبیهوده
حضرت مولانا قدس سره * مسمط * دست بدان کمان بری ازکف برك جان بری * بازچو ندکمان
بری آن نبود بجز یله * سادس بمعنی دوان وتازان یعنی سکردیجی وبایجی مولانا غزالی مشهدی
بیت دلیران وشیران این سلسله * شدند ازپی صید دولت یله * بوندرکه یکرك آنه اسب
یله دیرلر مولانا هاتفی بیت ازین سو یکی برد اسب یله * زسوی دکر آن یك اشترکله * سابع
بمعنی تنها یعنی یالکزکه یله رود یرلر تنازو معناسنه مولانا هاتفی بیت فتاده هزبران واسبان یله
زاسب یله هرطرف صدکله ك یل یله ح سکون لام اول وفتح یای تحتانی ولام ثانیله پهلوان
دلاور وبهادر دیمکدر کذا فی المجمع ك یمرده ح فتح میم ودال وسکون راء مهملتین ایله بمعنی
مردم کیاه که استرنك وسترنك دخی دیرلر عربیده بیروح الصنم دیدکاری اوت کوکیدرکه آدم

صورتنده باشی اشغه یتر تفصیلی برقاج دفعه مرور ایلدی ل ینوشه ح ضم نون و واو معروف
وفتح شین معجمه ایله قووجی وغمازسوزین اصغا واستماع اید نه دیرلر کذا فی فرهنك جهانکیری
ل یواشه ح فتح واو وشین معجمه ایله بمعنی گرد یعنی یاوی قلدی ل ینجه ح سکون نون وفتح
جیم ایله براو یوند دال اله یا پشوب اوینارلر ل یهودانه ح بر پارچه صاری بزی یهودیلر اوموزلری
باشنه دیکرلر که مسلمانلردن متمیز اولق ایچون آکا یهودانه دیرلر ل مع الیاء التحتانی * یاداشتی ح
فتح دال مهمله وسکون شین معجمه وکسر تاء مثناة ایله خوارزم لغتی در تنکدست معناسنه در
ل یارای ح فتح راء مهمله ویای خطاب ایله ای یاردیمکدر ل یارغوجی ح سکون راء مهمله
وضم غین معجمه ایله برقوم ویاخود بر جماعت ارا سنده واقع اولان دعوی وخصومته دیرلر میرنظمی
بیت ازآن پس برطرف شد یارغوجی هم * نزاع یکدکر کشتست ازان کم ل یارکی ح
فتح راء مهمله وکسر کاف فارسیله بمعنی توانایی کذا فی المجمع ل یاروی ح ضم راء مهمله وواو
مجهول ایله زخم وجراحت معناسنه در ل یاری ح کسر راء مهمله ایله ایکی معنایه کلور اول
ایکی قرنداش عورتلری که بربرینه یاری دیرلر که ترکیده ایلتی دیدکلریدر استادرودکی بیت چه
نیکو سخن کفت یاری بیاری * که تا کی کشم اززنان ذل وخواری * ثانی دوستلق معناسنه ودخی
یای وحدتله بر دوست دیمك اولور رشید الدین وطواط بیت اکرچه خصم بدنه ازدوتش
دم یاری زند یاری بیاری ل یازی ح کسر زاء معجمه ایله بمعنی بوزکر یعنی اکنجی ل یامچی ح
سکون میم وکسر جیمله خوارزم لغتنده چوبان دیمکدر چونکه یام بارکیر درجی آکا منسوب دیمك
اولور یعنی آت چوبانی ل یاوری ح فتح واو وکسر راء مهمله ایله معاون ویاردم ایدیجی آخرنده کی
یا حرفی صفت معناسنه در شاعر بیت بهر کاراز وخواستی یاوری * اکر صلح بودی اکر داوری
ل یاوه کی ح نهب وغارت معناسنه کمال اسمعیل بیت هر آن دیارکه بکذشت یاوه کی که طمع
عطای تو بسرش لشکر کران آمد ل یایی ح کسر یای تحتانیله بیمار یعنی خسته استاد
منوچهری * قطعه * سالار سپاهان چو ملك شد بسپاهان * برشد بهوا همچو یکی مرغ
هوایی * کرچه بهوا برشده چون مرغ همیدون * ورچه بزمین درشده چون مردم یایی * فرزند
بدرکاه فرستاد وهمیداد * بربنده کی خویش بیکبارکوایی ل یتاقی ح فتح تاء مثناة وکسر
قاف ایله بمعنی پاسبان یعنی بکجی خسروانی بیت بخواب نازشه بابرك نوشاد * زهندوی یتاقی کی
کند باد ل یخنی ح سکون خاء معجمه وکسر نونله اوچ معنایه کلور اول معروف طعامدر ثانی
کیجه دن فاضل اولان طعامه دیرلر هرنه اولورسه ثالث مال واثواب وحبوبات وغیریدن وقت
حاجت ایچون حفظ ایلکه دیرلر عربیده بو معنایه ذخیره دیرلر شیخ نظامی بیت مخور غم
زصیدی که ناکرده * که یخنی بود هرچه ناخورده * ودخی برنوع معروف طعامدر کذا
فی المؤید ل یزدادی ح سکون زاء معجمه وفتح دال مهمله اولی وکسر ثانیه ایله قیمه وتخم مرغ
ایله پشوردلر برنوع طعامدر طیان مرغزی بیت خورد مخالفان تو خون دل وجکر * قوت
موافقان تو یزدادی وعسل ل یغمای ح بمعنی تاراج ویغماجی ویغمالمش معناسنه ل یغنی
سکون غین معجمه وکسر نونله بمعنی یخنی مرقوم ل یکانکی ح وحدت وغالب اولق مولانا عرفی
* مصرع * مارا بیکانکی ایزد کارست ل یکبسی ح سکون کاف وفتح باء موحده ایله بمعنی

یکبارکی ابوشکور بیت بجنکی مکن جاودان یکبسی * بدین آرزو که منم خود بسی
ل یکبارکی ح براوغوردن یعنی دفعة واحدة دیمك اولور ل یکچندی ح بر وقت
وبر زمان معناسنه در ل یکی ح معنای یك ایله موصوف اولان عدد در حکیم انوری بیت
مرا زدست هنرهای خویشتن فریاد * که هریکی بدکر کونه داردم ناشاد * آخرنده کی یا یای
نسبتدر معناسی بر ایله تعبیر اولور شاعر بیت درمزبله وجود هریك * همچون خروسك
همیشه درتك ل یکنیدی ح سکون کاف وکسر نون بعده یای ساکنه ایله یکتالك وغلبه
وذی قوت معناسنه ل یاوی ح یاوه دیدکلری قوشدر ل باب الیاء المضمومة مع الباء الموحدة
ل یوب ح واو معروفله بساط وفرش معناسنه کذا فی فرهنك میرزا ل مع الجیم * یوج ح
واو معروفله خزنده بر جانوردر یعنی پراوزنده سوربنوب یوردر بر جانوردر کذا فی فرهنك جهانکیری
ل مع الخاء المعجمه * یولاخ ح واو مجهول ایله خراب معناسنه در کذا فی التحفه ل مع الدال
المهمله * یوزغند ح واو مجهول وسکون زاونون وفتح غین معجمتین ایله آدم آوازی نعره وهایقرمق
کبی کذا فی فرهنك جهانکیری ل مع الراء المهمله * یوزدار ح واو معروف وسکون زاء معجمه وفتح
دال مهمله ایله پارسجی یعنی پارس بسلایجی دیمك اولور ل یوهر ح واو مجهول وفتح ها ایله داوجه
طوغان که یوهه دخی دیرلر ل مع الزاء المعجمه * یوز ح واو مجهول ایله درت معنایه کلور اول
جستن وتفحص کردن که رزم یوز دیرلر رزم جو معناسنه شمس فخری بیت زهفت حصن
فلك پنجمین شود خالی * چو شه بمیدان روی آورد مبارز یوز * ثانی پارس دیدکلری آوجی
جانوردر عربیده فهد دیرلر سباع جنسندندر شکاری پادشاهلره مخصوصدر ثالث زغر
دیدکلری اراییجی کوپك که طوغان ایچون شکار آرار ایکی معنایه مولانا هاتفی * مثنوی *
پی تیهو وآهوی نازنین * پراز یوز وباز آسمان وزمین * کرآهوی از یوز جستی چو برق *
بخون چرخ چالاك کردیش غرق * حکیم خاقانی بیت طعن نادان نصیحت داناست * زدن یوز
غیرت یوزست * رابع نسنه ارامق وبولوب قالدرمق بو سببدن زغره دخی اسم ایتمشلر
ل مع السین المهمله * یول یوس ح سکون واو ولام وضم یای تحتانی وواو مجهول ایله اورته یازآیی
کذا فی فرهنك جهانکیری ل مع الشین المعجمه * یوش ح واو مجهول ایله ایکی معنایه در اول
بمعنی نیره ثانی جستن وتفحص کردن معناسنه کذا فی فرهنك جهانکیری ل مع الغین المعجمه ح
ل یوغ ح واو معروفله بوینددرق که چفت اوکوزینك بوینه کیجوررلر کذلك عربه چکرکن دخی
کیجوررلر ابوشکور بیت کرایدون که پیش تو کویم دروغ * دروغ اندر آرد سرمن بیوغ *
حکیم سنایی بیت ای همه قول تو نفاق ودروغ * پیش دنیا توکردن اندر یوغ * حضرت
مولانا قدس سره بیت آفتاب وماه دو کاو سیاه * یوغ بر کردن ببند دشان اله ل مع الکاف
ل یوزك ح واو معروف وفتح زاء معجمه ایله ایکی معنایه در اول مصغر یوزدر ثانی مراغه
وغلتیدن جانوران کذا فی فرهنك جهانکیری فرهنك میرزاده زغر دیدکلری کوپکدر ل یوك
واو معروفله بر دمور درکه تنوره آنکله بریان آصارلر ودخی آتش قارشدردقلری دمور دیو مؤید
الفضلاده اوزرینه اتمك قویوب تنوره صالدقلری نسنه یه دیرلر ل مع اللام * یوزل ح واو
معروف وفتح زاء معجمه ایله سك کوچك که ماسئی دیرلر بر نوع کوچك کوپکدر کذا فی فرهنك

جهانکیری فی مع النون * یمکان فی سکون میم وفتح کاف فارسیله ولایت بدخشانده کاشغر سمتنده واقع بر قصبه نك آدیدر شاه ناصر خسروك مزاری اول قصبه ده واقعدر بو بیت آنکدر بیت بزنهار خدایم من یمکان * نکو بنکر کرفتارم میندار * وله ایضا بیت مرا کویی اکردانا وحری * یمکان چون نشینی خوار وبی یار فی یمن فی سکون میمله خجسته ومبارك خواجه حافظ بیت ملکت عاشقی وکنج طرب * هرچه دارم بیمن دولت اوست فی یوزبان فی واو معروف وسکون زاء معجمه وفتح باء موحده ایله پارسبجی دیمکدر فی یوکان فی واو معروف وفتح کاف ایله رحم مادر معناسنه که زهدان دخی دیرلر فی یون فی واو معروفله اوج معنایه کلور اول فلس معناسنه حکیم خاقانی بیت فلسفی فلسی ویونانی یونی ارزد * نفی این مذهب یونان بخراسان یابم * وله بیت بانص حدیث ونظم قرآن * یونی ارزد حدیث یونان * ثانی نمد زین یعنی تکلتی استاد عنصری بیت از فتح وظفر بیایم برنیزه تو عقد * وزفر هنر بیایم برویزه تویون * بو معنایه شمس فخری بیت زفتح ونصرت بر رایتت بود پرچم * زجاه دولت بر مرکب تو باشد یون * ثالث بمعنی رنك وله ایضا بیت اکر زخاك درت باد وآب رخ یابد * بماه آذر وآخر برآرد آذریون فی یونان فی بر مملکت اسمیدر وبر قوم آدیدرکه یونانی دیرلر اکثر حکما اول ولایتدن ظهور ایلمشدر واول قومدن دیرلر اسکندر ذو القرنین دخی آنلردن اولدوغیچون اسکندر یونانی دیرلر فی مع الواو * ینیلو فی کسر نون وسکون یای تحتانی ثانیله هفته بازاری طوردوغی یره دیرلر فی یو فی واو مجهول ایله یك معناسنه در فی یویو فی سکون واو وضم یای تحتانیله بوی عل دیدکاری قوشدر فی مع الهاء * یله فی فتح لامله بمعنی فدا حکیم فردوسی بیت کنم هرچه دارم برایشان یله * کرفتم زکینی یکی پیغله * فی یوبره فی واو معروف وفتح باء موحده وراء مهمله ایله بمعنی آرزومندی که یوبه ویویه دخی دیرلر فی یوبه فی فتح باء موحده ایله بمعنی آرزومندی حضرت مولانا قدس سره بیت یوبه سفر کیرد با پای لنك * صبر فروافتد در چاه تنك * حکیم انوری بیت ای در حرم جاه توامنی که نیابد * از یوبه آن خواب خوش آهوی حرم را فی یوخه فی فتح خاء معجمه ایله نهایت لذت جماعه ایرشمك معناسنه حکیم سوزنی بیت کرچه بدم مرد زیر میره دران حال * همچون زن غرشدم زیوخه رعنا فی یوزه فی واو معروف وفتح زاء معجمه ایله شکار ایچی کوپك حکیم خاقانی بیت از چرخ طمع ببر که شیرانرا * در یوزه نشاند بردر یوزه فی یوژه فی فتح زاء فارسیله بمعنی یوز ویوزه مرقوم فی یوسه فی فتح سین مهمله ایله تحفة الاحبابده بمعنی اره ودخی درود کران حکیم اسدی بیت بیوسه ببرند چوب سکند * کران پای خوانی درآید به بند فی یوهه فی واو معروف وفتح ها ایله داوجه طوغان فی یوه فی اظهار ها ایله بمعنی یوهه مرقوم فی یویه فی واو معروف وفتح یای تحتانیله بمعنی آرزومندی حکیم فردوسی بیت زبس یویه کاندر دل شاه بود * دبیری فرامرز را خواند زود * شرفنامه ده ومعیار جمالیده ایکی باء موحده ایله بو معنایه روایت اولنمشدر اما تحفة الاحبابده ایکی یای تحتانیله مروید استاد فرخی بیت چو مرا یویه درکاه تو خیزد حکم * رهی آموز رهی داوزین غم برهان فی یهره فی سکون ها وفتح راء مهمله ایله بمعنی یویه مرقوم فی یهه فی فتح هاءین ایله بمعنی یوهه مرقوم تم

تم بالخیر فی خاتمه فی صاحب عقل سلیم ودراك ومالك ذهن مستقیم وتابناك اولان یاران نکته شناس وخلان حقیقت استیناس جنابلرینه مخفی ومستور وتفهیمدن بعید ودور اولیه که بو کتاب فواید نصاب وخطاب منافع انتساب ابتدای جمع وتألیف واوایل تلفیق وتلفیفی جلوه کر فضای تفکر ونقشبند تخیل وتصور اولنوب سنه ثلث وسبعین والف من هجرة من له العز والشرف اثناسنده صورتکیر خاطره شروع املا ونقش پذیر اندیشه مباشرت کتب وانشا اولنوب لکن اسباب لازمه تألیف وحوایج ضروریه تصنیف جمله دن کتب معتبره ونسخ مقبوله مفصل ومختصر ومجمل ومعتبر اولان کتب لغاته دسترس وحصول ملتمس جمله دن اقدم اشتغال سایره دن اهم والزم اولمغله بو آورده کف اقتدار وآماده پیشگاه احضار وهر کتاب لغتك مفرداتی مقدم دفتر وکیفیت ترتیبی منصه خیالده جلوه کر بر زا ایام مرور وبو مقدار زمان کذران ومقصور اولوب آخر الامر سنه ثمانین والفده دامن همتی میان جانه بند وذیل عزیمتی کرکاه دله پیوند یعنی کتابتنه مباشرت وجمع وتحریرینه مبادرت ایدوب تمام اون ایکی سنه روز وشب مداومت وبلا انقطاع ملازمت ایله بعون الله الملك العلام وسیله سرحد اتمام ووصول انجام اولوب بش دفعه تسوید وتحریر وطرز ترتیبی مکررا تسطیر ایتمکله سنه اثنی وتسعین والف ختامنده اختتام بیاض واقع اولمدی * ذلك فضل الله یؤتیه من یشاء والله ذو الفضل العظیم * علی قدر الامکان تصحیح وهر لغتی تنقیح وتصریح وتحقیق معانیسنده بذل قدرت وتدقیق مبانیسنده صرف همت اولنوب مسموع ومنظور ومضبوط حافظه پر قصور اولان لغاتی معانی مشهور وغیر مشهوریله نسق مخصوص وطرز منصوص اوزره تحریر وترقیم واسلوب خاص وروش اختصاص ایله تقریر وتنظیم اولنوب هر بر معناسنده داخل حیطه امکان وواصل حوزه اتقان اولان ابیات لطایف مضمون استادان سلف واشعار طرایف مشحون شاعران ذوی الشرف ایراد واثبات مدعای فوق ادا ایلمکله تحمل اعباء شاقه ایله تحصیل مرام یعنی وسیله رتبه خواهش مقصد انجام دل ناکام اولوب صدر کتاب یعنی دیباجه خطاب مستطابده زاده طبع پر کلال اولان ابیات لطافت مآل وقواعد صحت اشتمال وضروب امثال وباقی ترتیب هجا اوزره تحریر اولان لغات صحیح الروایات * یکرمی ایکی بیك بشیوز اللی * لغت صحیحه روایت صریحه * ویکرمی ایکی بیك درتیوز اللی * ابیات نزاکت پذیر علی طریق الاستشهاد جمع وتحریر وکتب وتسطیر اولنمشدر ایمدی اصحاب وقوف تام وارباب دانش صحت نظام اولان اهل عرفان ونکته دان حقیقت اذعان اولان لغت شناسانك معلوم علم مشکل کشالریدرکه لسان فارسی وزبان دریده استعمال اولنان لغت کتب جامع ومفصل ومعتبر ومطولده اون بیك عدد لغت جمع وترتیب وکتب وترکیب اولنمامشدر بو فقیر عاجز وحقیر ناچیز ذکر اولندوغی مقدار لغتی کتب متداوله دن تجسس واستقصا وتفحص واستقرا ایله جمع والتقاط وترتیب وارتباط ایلدی اکرچه میان لغات فارسیده بعض لغت عربیه ضم وادخال وخلط استعمال اولنمشدر مرادلری تکثیر اعداد وتوفیر سواد ایچون اولمیوب ایراد اولنان کلمات عربیه اعجامك تصرفاتندن اولوب کند ولغتلریله آمیخته وترکیب واستعمال ایله لغت فارسیه یه تشبیه وتقریب ایلمشلردر بناء علی ذلك مذکور بر قاچ کلمه عربیه

نه معنایه استعمال ونه حالتله اعمال اولنور آنی بیان وابیات مستشهدلری عیان اولندی ایدی
منظور نظر شریفلری اولان یاران منصفینك طبع لطیفلرندن وفوایدندن متمتع ومنتفع اولان
اخوان انصاف اتصاف حضراتنك الطاف کریمانه وکرم بیکرانه لرندن نیاز ورجا اولنور که
بو مستغرق دریای عصیان وغوطه خور دجلهٔ جرم بی پایان بنده لرینی برفاتحهٔ شریفه ایله یاد
وروح حزینن شاد ودل ویرانن آباد ایدرلر ایسه جناب حضرت رب العباد دخی کندولرین
دنیاده حصول مرادات ووصول مقصودات ایله مسرور وخندان وعقباده رحمت ومغفرت
احسان ودخول غرفهٔ فرادیس جنان ایله شادان ایلیه اکر قرائت فاتحه نصیب ومیسر اولمزسه
باری رجای رحمت رحمان وتمنای عفو جرم وعصیاندن فراموش ایلیه لر بو کتاب مستطابك
جمع وتألیفندن آنجق مراد فقیر ناتوان بودر بودخی رجا ونیاز اولنور که برعارف قدرشناس
استنساخنه طالب واستکتابنه راغب اولورایسه لطف وکرمندن رجا وحسن شیمندن تمنا
اولنور که احسان ومروت ایدوب ابیات واشعارینی حذف وترك ایلیوب سمت قصر واختصارینه
ذاهب وکثرت کتابتندن هارب اولمیوب دلنشین ساده وجایکیر خاطر دور افاده سنه موافق
اولمیان محللری غلط قیاسیله تصحیح قصدی ایله حالت صحت ایاتاولی سندن اخراج وشکل
آخره ادخال ایلمکله کتاب صحت انتسابی دلنا اهلان وفهم نادان کبی خراب ویباب وکج الفاظ
ایله بیمعنی ایلیه علی الخصوص که هر لغتده اعراب التزام اولنوب مفتوح ومکسور ومضموم
وساکنن تطویل کلام اولمش دیو ترك واغفال وطرح واهمال قصدینی دخی ایلیه زیرا
هر لغتده اعراب خصوصا کاتب بوالفضول وغلط نویس وناسخ مسلوب الفهم وحماقت انیس
یادکارلر ایچون وضع وتحریر وهر برنده التزام تقریر اولنمشدرکه تحریرنده تحریف وترقیمنده تصحیف
اولنمیوب صحته اقرب وتحقیقه انسب اوله بوندن ماعدا بوزمانه ده تقلید معارف ودانش
وادت شناس وفهم وبینش پخنور وزعمجه کندینی فارسی دان وشعرفهم صانوب عقل فاسد
وزعم کاسدی او زره لغتی اصلی وفصلی ایله فهم ایدوب یازرم صانوب اما حال بوکه صحیحن سقیم
وغلطن مستقیم ایتمکله کتابی خراب وویران وزحمت ومشقت مؤلفی هباء منثورا ایله سو دینی
زیان ایدر بوخوفدن تطویل کتابتنه اختیار وکثرت کلام ومکرر تحریرینه ارتکاب اولندی
زیرا درت حرف که با وتا ونون ویا حرفلری اواسط کلمه ده بردندانه یازیلوب نقطه ایله ضبط
اولنور کذلك جیم وحا وخا دخی برصورتده یازیلور کذلك دال وذال ورا وزا وسین
وشین فی الجمله بونلر برصورتده یازیلوب استخراجنه عاجز وتشخیص وتمییزنه قاصر اولنلر نقطه
ایله فرق ایدرلر اول اجلدن هربر لغتده مشهور وغیر مشهور اعراب وضع اولنوب سکون باء موحده
وفتح تاء مثناة وضم یای تحتانی دیو ضبط وتحریر وربط وتقریر اولندی بوقیودات اصحاب
معارف وارباب عقل ودانش ایچون اولمیوب جاهل فضولی ونادان صاحب زعم اولنلر ایچوندر
ایدی بو کتابی استنساخ وبو نسخه یی استکتاب ایدن اخوان صاحب انصاف ویاران معذرت
قبول اولنلردن رجاء واثق وتمنی صادق اولنور که کثرت کتابت وثقلت تحریرندن استنکاف
ایلیوب ابتدا دیباجه سن وذکر اولنان اعرابن وابیات مستشهداتن تمامه یازوب برحرفن
اسقاط وبرکلمه سن حذف ایلیه قبول الوقوع بومرتبه قیود وشروطه باعث نه اوله دیو اصلنی

اصلن استفسار وسببن استخبار ایدن اصلندن بیخبر وآکاه وموجبندن ناوقوف بی انتباه اولنلره
جواب ویریلور که بوندن اقدم کشیدهٔ سلك تألیف ورسیدهٔ حدود تصنیف اولان لغت کتابلرینك
اکثری استشهاد ایله تحریر ومحله مناسب ابیات ایرادی ایله تسطیر اولنمشدر از آنجمله دیار
رومده مستعمل ونزد عرفاده شریف ومتداول اولان بحر الغرایب حلیمی ولغت نعمة الله
اسکنهما الله فی بحبوحة الجنان کتابلری ابیات مستشهداتله تألیف اولنمشیدی مرور ایامله
نیچه بوالفضول نادان وخرد و پای بی اذعان ترك ابیات وقصر اشعار ایتمکله مذکور کتابلری
اذعانلری کبی خراب وادراکلری کبی یباب ایلمشلردر اول جهتدن بو کتابك استنساخنه طالب
واستکتابنه راغب اولان طالبان معرفت ومالکان حسن همت بعینه نقل مسطر ایدوب بربیت
ویاخود برکلمه نك حرکت نسبتنی طی وقصر وقصد خفت ومختصر ایلمزسه حق سبحانه وتعالی
توجهن راست وآسان ومرادینه وصول ایله مسرور وخندان واجر جزیل وثواب جمیل احسان
ایلیه اکر وجه محرر اوزره ترك وطرح وقصر وحذف ایدرسه وزعمجه اختصار وانتخاب قصد ایدرسه
درکاه واهب العطایادن تضرع وتمنی اولنور که بو خصوصده مرام ومقصودینه نائل ومراد
ومطلوبنه واصل اولمیوب لطایف معانیسندن بهرمند ومنافع وفوائدندن سودمند اولمیه آمین
بحرمة محمد وآله الطیبین واصحابه الطاهرین والحمد لله وحده والصلوة والسلام علی من لا نبی بعده

فقد تم الجلد الثانی من نسخة المطبوعة الملقبة بفرهنك شعوری والمسماة بنوال
الفضلا ولسان العجم بعون من زین السنة الملل والامم بلغة مخصوصة وعلم
بالقلم علی ید الحقیر المأمور بعمل الطبع فی دار الطباعة المعمورة فی غرة
شعبان المعظم سنه خمس وخمسین ومائه والف من هجرة
من له العز والسعادة والشرف فی البلدة الطیبة
المحمیة قسطنطنیة صانها الله تعالی عن انواع
آفات الکونیة والبلیة

تاریخ ختم طبع کتاب لمصححه الحقیر

ای خوش این نسخهٔ پاکیزه وخوب — که لسان العجم اینجا مجموع
شده نامش چو نوال الفضلا — فضلا را بد امل زین مدفوع
بهر بسیاری این نسخه زبس — کوشش افتاد وچنین شد مطبوع
ز اصطلاحات وکنایات ولغات — خارج از دفتر این نامسموع
کس نه بنماید ازین حرف سقیم — بود انکشت نهادن مرفوع
با چنین صحت وهمواری نقش — کشت با صنعت طبعش مصنوع
عاطفا کفت بختمش تاریخ
بسکه فرهنك شعوری مطبوع

سنه ١١٥٥

N. 19.

یا کبیکج